

SACRORUM
CONCILIORUM

NOVA, ET AMPLISSIMA COLLECTIO,

IN QUA PRÆTER EA QUÆ

PHIL. LABBEUS ET GABR. COSSARTIUS S. J.

Et novissime NICOLAUS COLETTI in lucem edidere,

EA OMNIA INSUPER SUIS IN LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR, QUÆ

JOANNES DOMINICUS MANSI,

ANTEHAC CONGREGATIONIS MATRIS DEI, NUNC VERO

ARCHIEPISCOPUS LUCENSIS, EVULGAVIT.

EDITIO NOVISSIMA

AB EODEM OPTIME MERITO PRÆSULE

POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEN PRÆSTANTE

EM.^{MO} CARDINALI DOMINICO PASSIONEO

SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO,

ALISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS, CURATA,

Novorum Conciliorum, novorumque Documentorum Additionibus locupletata,

Ad MSS. Codices Vaticanos, Lucenses, aliosque recensita, & perfecta.

ACCEDUNT ETIAM NOTÆ, ET DISSERTATIONES QUAMPLURIMÆ, QUÆ IN CETERIS EDITIONIBUS DESIDERANTUR.

TOMUS DUODECIMUS.

Ab an. DCLXXXVII. usq; ad an. DCCLXXXVII. incl.

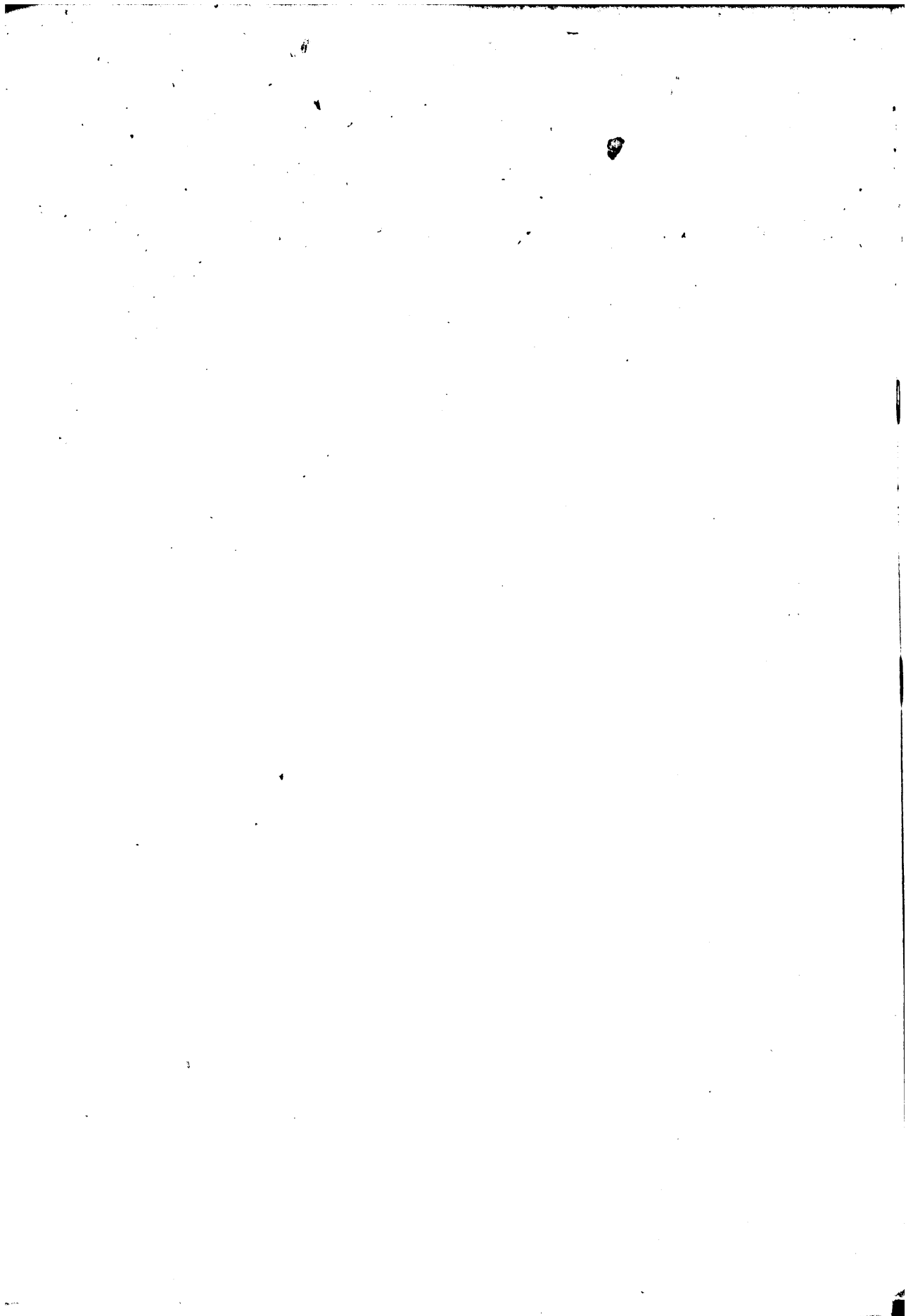

FLORENTIÆ

MDCCLXVI

EXPENSIS ANTONII ZATTA VENETI.

Editio sterata ad Editionis principis exemplum ab Huberto Welter, Bibliopola, Via dicta Bernard Palissy 4, Parisius MDCCCLII.

SYLLABUS

EORUM, QUÆ IN TOMO XII.

CONTINENTUR.

Quæ hoc indice notata sunt, nostræ editioni noviter accessere

ANNO CHRISTI		Pag. 1	ANNO CHRISTI		
587	VITA SERGI PAPÆ I.	6	698	Collectio Canonum Hibernico- rum.	118
	Nota Severini Bini.	6		Joannis Dominici Mansi Pæmonitio ibid.	
	Epistola ad Ceolfridum Abbatem.	7	701	VITA JOANNIS PAPÆ VI.	158
	P. Mansi appendix ad epistolas ejus- dem Papæ.	ibid.		Nota Severini Bini.	ibid.
688	CONCILIIUM TOLETANUM XV. ib.			CONC. ANGLICANUM.	ibid.
	Nota Garfia Loaisæ.	22		Adnotatio P. Pagi.	161
	CONCILIIUM habitum sub Theodoro Archiep. Cantuariensi.	25	705	CONC. TOLETANUM XVIII.	163
	Capitula ejusdem Concilii.	ibid.		VITA JOANNIS PAPÆ VII.	ibid.
	Excerpta ex Capitulis Theodori. 37.			Nota Severini Bini.	164
	Conventus in Palatio Theodorici Regis.	39		Ejusdem Epistola.	166
689	Synodus incerti loci.	41		CONC. ROMANUM.	ibid.
691	CONC. CÆSARAVGUSTANUM III.	42.		Adnotatio P. Pagi.	167
	Pæfatio & Capitula.	ibid.		Synodus Merciana.	168
692	Conciliabulum Constantinopolitanum. 47.			CONC. NIDDENSE.	ibid.
	Nota Severini Bini.	ibid.		Nota Severini Bini.	171
	— Frontonis Ducis.	51		Adnotatio P. Pagi.	172
	— P. Pagi.	54		Additio ad Concilium Niddense. ibid.	
	CONC. ANGLOSAXONICUM.	55	708	VITA SISINNII PAPÆ.	174
	Leges XI. Ecclesiasticæ Inz Re- gis.	57		CONC. ADEBURNENSE.	175
	Statuta ejusd. Regis.	ibid.		Synodus Anglofaxonum.	176
693	CONC. TOLETANUM XVI.	59		Additio ad eand. Synodum.	ibid.
	Pæfatio & capitula.	ibid.		Synodus alia Anglofaxonum.	177
	Tomus Regis Flavii ad Patres Con- cilii.	61		VITA ET EPISTOLA CONSTANTINI PAPÆ.	178
	Capitula ejusd. Concilii.	68		Charta Kenredi Regis Anglorum. 182.	
	Subscriptiones.	83		Appendix ad ejusdem Epistolas 186.	
	Nota Garfia Loaisæ.	85		Charta Egvvini Epif. Wicornen- sum.	186
694	CONC. BECCANGELDENSE.	87	700	Synodus Anglica Generalis.	187
	Adnotatio P. Pagi.	91	712	Conciliabulum Constantinopolitanum. ibid.	
	CONC. TOLETANUM XVII.	92		Synodus Constantinopolitana G. L.	190
	Ejusdem capitula.	96		Agathonis diaconi peroratio ad acta sextæ Synodi G. L.	ibid.
	Nota Bini ex Garfia.	107		Joannis Archiepis. Constantinop. Epistola G. L.	196
695	CONC. AUTISSIODORENSE.	ibid.		CONC. LONDINENSE pro imagini- bus.	210
	Synodus Nestorianorum	109		Adnotatio P. Pagi.	ibid.
697	CONC. TRAJECTENSE.	ibid.		CONCILIIUM omnium Episcoporum &c. totius Regni Britanniæ.	ibid.
	— BERGHAMSTED. I.	111		Epistola Ceolfridi Abbatis	212
	Pæfatio & capitula.	ibid.		Decretum regis Neitani.	219
	Quomodo damna & injuriæ sacris ordinibus illata.	114		CONC. ROMANUM dubium.	ibid.
698	Conciliabulum Aquitense	115			
	Adnotatio P. Pagi.	ibid.			
	Observatio Philippi Labbe	117			

S Y L L A B U S.

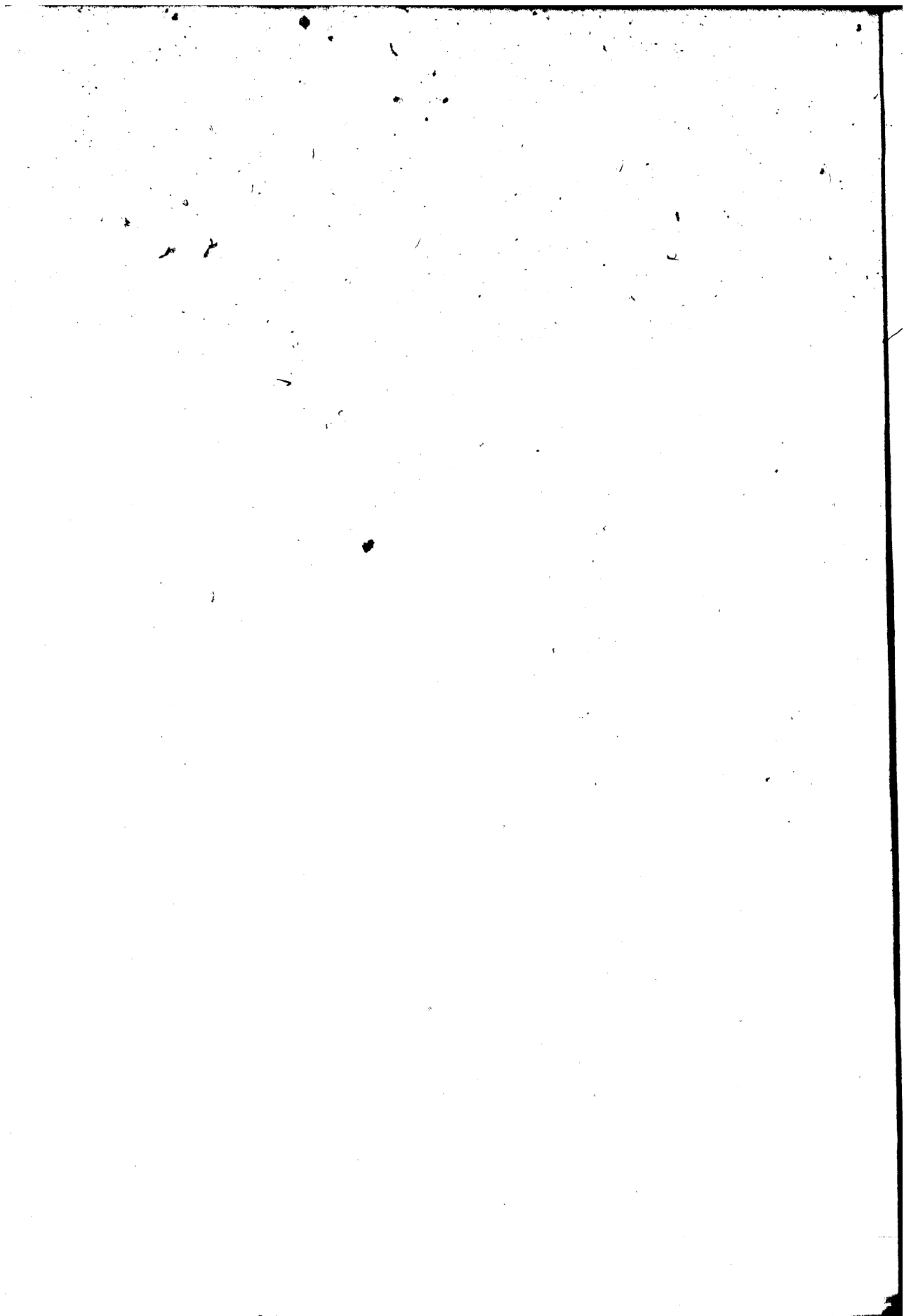
ANNO CHRISTI		223	ANNO CHRISTI		400
712	<i>Censura Cl. Muratorii.</i>	223	745	Epistola Gemuli Diaconi.	400
	<i>CONCILIIUM in Ravennatenſi Provin-</i>	226		Statuta S. Bonifacii Ep. Mogun-	400
	<i>cia.</i>	226		<i>CONC. CLOVESHAVLÆ.</i>	405
714	<i>VITA GREGORII PAPÆ II.</i>	ibid.		<i>Synodus Cuthberti.</i>	413
	<i>Nota Severini Binii.</i>	233	747	<i>CONC. GERMANICUM III.</i>	ibid.
	<i>Ejuſdem Epistolæ.</i>	234	748	<i>— DURIENSE.</i>	ibid.
	<i>— Decreta.</i>	251		Excerptiones Egberti Archiepiſc.	ibid.
715	<i>CONCILIIUM in Vicovallari in Herru-</i>	ibid.		<i>Eboracenſis.</i>	ibid.
	<i>ria.</i>	ibid.		Præmonitio in eadem.	411
	<i>Judicium quorundam Episcopor.</i>	253.		Pœnitentiale ejuſd. Egberti.	431
	<i>Synodus Conſtantinopolitana.</i>	255		Dialogus ejuſdem.	482
	<i>Synodi Conſtantinopolitani ſententia.</i>	256		Canones ejuſdem de remediis pec-	490
	<i>G. L.</i>	256		catorum.	490
	<i>Synodus Conſtantinopolitana S. Geru-</i>	258		Anonymi canones pœnitentiales.	499.
	<i>ni G. L.</i>	258		Præmonitio in eodem.	498
	<i>Capitulare Gregorii Papæ II.</i>	ibid.		Epistola Pipini Regis ad Bonifa-	523
721	<i>CONC. TRAJECTENSE.</i>	260		cium Archiep. Moguntin.	523
	<i>— ROMANUM I.</i>	261		<i>VITA STEPHANI PAPÆ II.</i>	ibid.
	<i>Præfatio.</i>	262		<i>Ejuſdem Epistolæ.</i>	533
	<i>Capitula.</i>	263		<i>— Præceptum de hospitali Ful-</i>	552
	<i>Nota Severini Binii, Ducai, & P.</i>	266		<i>rado abbati conceſſo.</i>	552
	<i>Pagi.</i>	267		<i>Admonitio Jo. Dom. Manſi.</i>	ibid.
724	<i>CONC. ROMANUM II.</i>	267		Epistola ad Fulradum abbatem.	ibid.
726	<i>— ROMANUM III.</i>	ibid.		<i>ibid.</i>	566
	<i>Synodus Conſtantinopolitana, G. L.</i>	70	752	<i>CONC. VERMERIENSE.</i>	566
	<i>— Romana G. L.</i>	ibid.	753	<i>— ROMANUM dubium.</i>	567
	<i>— Hieroſolymitana G. L.</i>	271		<i>Cenſura in literas Stephani Pa-</i>	570
	<i>— Jacobitarum in Syria.</i>	ibid.		<i>pæ II.</i>	570
731	<i>VITA GREGORII PAPÆ III.</i>	271		<i>Synodus Metenſis.</i>	571
	<i>Ejuſdem Epistolæ.</i>	278		<i>CONCILIIUM MOGUNTINUM.</i>	573
	<i>Præmonitio de Codice Carolino.</i>	282.		<i>Conſiliabulum Conſtantinopolitan.</i>	575
	<i>Appendix ad Epistolas Gregorii</i>	286		<i>doſeptimum.</i>	575
	<i>Papæ III.</i>	286		<i>Eadem ex libello Synodico G. L.</i>	577.
	<i>Excerptum editum ab eodem Pa-</i>	287		<i>Synodus Maburgenſis.</i>	578
	<i>pa.</i>	287	755	<i>— Vearnſis.</i>	ibid.
	<i>CONC. ROMANUM I.</i>	298		<i>Ad eandem adnotatio.</i>	585
	<i>— IN RAVENNATENſI PROVIN-</i>	ibid.		<i>CONC. ANGLICUM.</i>	ibid.
	<i>CLA.</i>	ibid.	756	<i>— LIPTINENSE.</i>	590
	<i>— ROMANUM II.</i>	299		<i>Ad idem adnotatio critica.</i>	ibid.
	<i>Additio ad Romanum I.</i>	ibid.	757	<i>VITA PAULI PAPÆ I.</i>	591
	<i>— ad Romanum II.</i>	ibid.		<i>Ejuſdem Epistolæ ex Codice Ca-</i>	594
	<i>Epistola ejuſdem Gregorii ad An-</i>	300		<i>rolino.</i>	594
	<i>tonium Gradenſem.</i>	300		<i>Ejuſdem epistolæ Labbeana</i>	632
738	<i>CONC. WIGORNIENSE.</i>	302		<i>Sylloge.</i>	632
740	<i>Synodus Tarmenſis Jacobitarum.</i>	ib.		<i>Appendix ad ejuſd. epistolas.</i>	652
741	<i>VITA ZACHARIÆ PAPÆ.</i>	303		<i>CONC. COMPENDIENSE.</i>	ibid.
	<i>Epistolæ ejuſdem.</i>	315		<i>Synodus Romana II.</i>	656
	<i>Admonitio ad XVIII. Epistolam.</i>	354.	758	<i>Conventus Compendienſis.</i>	ibid.
	<i>Ejuſdem Decreta.</i>	355		<i>Adnotatio critica ad duo Conci-</i>	657
742	<i>CONC. CLOVESHOENSE.</i>	363		<i>lia Compendienſia.</i>	657
743	<i>— GERMANICUM.</i>	365		<i>Canones additi.</i>	658
	<i>— LIPTINENSE.</i>	370		<i>Conſiliabulum Germanicum.</i>	659
	<i>Canones additi.</i>	371	759	<i>Synodus Telenſis.</i>	ibid.
	<i>CONCILIIUM ROMANUM I.</i>	382		<i>Synodi dua Anglicana.</i>	ibid.
	<i>Præmonitio.</i>	ibid.	761	<i>CONC. ROMANUM.</i>	660
	<i>Canon additus.</i>	388		<i>— VOLVICENSE.</i>	661
	<i>CONC. SUESSIONENSE.</i>	ibid.		<i>Conventus in Villa Duria.</i>	ibid.
745	<i>— GERMANICUM III.</i>	389		<i>— Attiniacentis I.</i>	662
	<i>— ROMANUM II.</i>	390		<i>Adnotatio critica ad Conventus</i>	Att-

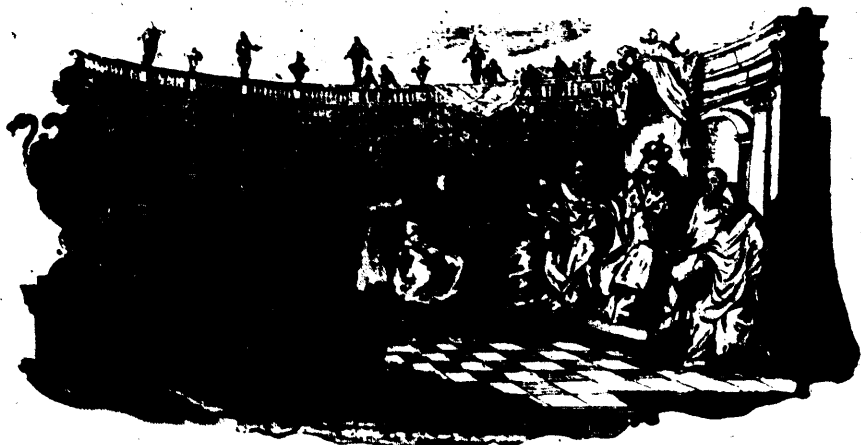
S Y L L A B U S.

ANNO CHRISTI	Attiniacenses duos.	664
763	CONC. ASCHAIMENSE.	ibid.
763	In ipsum Concilium Adnotationes	670.
763	Conventus Nivernenſis.	674
763	Synodus in Sarag Jacobitarum.	ibid.
763	Conventus Wormaticenſis.	ibid.
766	— Attiniacenſis.	ibid.
767	— Aurelianenſis.	676
767	CONC. GENTILLACENSE.	677
767	Ad id Concilium adnotatio.	ibid.
767	CONC. BITURICENSE.	678
767	— HIEROSOLYMITANUM in cauſa	ſacrarum imaginum.
767	VITA STEPHANI PAPÆ III.	ibid.
767	Ejuſdem Epistolæ.	690
767	Exemplar epistolæ ad Bertradam	Reginam.
768	CONC. RATISBONENSE.	699
768	Conventus apud Sanctum Diony-	ſium.
769	CONC. ROMANUM.	ibid.
769	Præfatio in Concilium Lateranen-	ſe.
769	CONC. LATERANENSE.	713
769	Caroli Magni Capitularium ad-	monitio.
770	CONC. WORMATIENSE.	724
771	— apud Valentinianus	ibid.
771	Synodus in planicie Dalmatia.	724
771	VITA HADRIANI PAPÆ I.	725
771	Ejuſdem epitaphium.	756
771	— Epistolæ.	757
771	Epistolæ Sylloge Labbeana.	819.
772	CONC. WORMATIENSE II.	849
772	— BAVARICUM.	851
773	— GENEVENſE.	857
773	Epitome Canonum Hadriani.	859
773	Ad præfationem Canonum Sardi-	cenſium additio.
774	Synodus Lateranenſis.	883
775	CONC. IN VILLA DURIA.	887
775	— WORMATIENSE III.	889
775	— VENETU.M.	ibid.
775	Ad ipsum Concilium adnotatio.	890.
775	CONC. PADERBORNENSE	ibid.
775	Ad ipsum additio.	891
779	CONC. IN VILLA DURIA.	893

ANNO
CHRISTI

779	Caroli Magni Leges.	ibid.
779	Jo. Dom. Manſi in caſdem præmoni-	tio.
779	CONC. LIPPINENSE.	897
780	Synodus Romana.	900
780	— Antiochena G. L.	ibid.
781	— Caroli Magni altera.	901
782	— COLONIENSIS.	902
783	CONC. HISPANUM.	ibid.
783	CONC. INCERTI LOCI.	902
785	Capitula Hadriani Papæ.	904
785	Nota Jacobi Sirmondi.	914
785	Nota Antonii Auguſtini.	ibid.
785	Obſervatio P. Pagi.	935
786	CONC. PADERBORNENSE II.	ibid.
786	— WORMATIENSE IV.	937
787	— CALCHUTHENSE.	ibid.
787	— NICÆNUM II. OECUMENICUM	VII.
787	Historia hujus Concilii.	951
787	Epistola I. Gregorii Papæ ad	Leonem Iſaurum Imperatorem
787	Gr. Lat.	960
787	Nota Frontonis Ducai.	973
787	Epistola II. Gregorii Papæ ad	Leonem Iſaurum G. L.
787	Præfatio Anaſtaſii Bibliothecarii	ia hanc ſeptimam Synodum.
787	981.	
787	Divalis ſacra Imper. ad Hadria-	num Papam.
787	Apologeticus Tarafii ad populum	Gr. Lat.
787	Gefſta ante Synodum, Græco-La-	tina.
787	Monumenta Synodi G. L.	989
787	ACTIO PRIMA G. L.	992
787	ACTIO SECUNDA G. L.	ibid.
787	Epistola Hadriani Papæ Impera-	toribus miſſa. G. L.
787	— ejusdem Tarafii Patriarchæ.	Gr. Lat.
787	ACTIO TERTIA. G. L.	1077
787	Exemplar litterarum Tarafii Pa-	triarchæ. G. L.
787	Epistola Sacerdotum Orientis ad	Tarafium miſſa. G. L.
787	Exemplar Synodicorum Theodo-	ri Patriarchæ Hierofolymorum.
787	Gr. Lat.	1136

CONCILIORUM OMNIUM,
AMPLISSIMA COLLECTIO.

ANNO
CHRISTI
687.

V I T A

ANNO
CHRISTI
687.

ET EPISTOLA
SERGII PAPÆ L

Dantur var.
antes Cod.
Luc. 490.

Ergius natione Syrus, Antiochia regionis, ortus ex patre Tiberio in Panormo Siciliae. Sedit annos tredecim, menses octo, dies 23. Hic veniens Romam sub sanctae memoriae Adeodato pontificis inter clerum Romanae ecclesiae connumeratus est. Et quia studiosus erat, & capax in officio cantilenae (a) priorum cantorum pro doctrina est traditus, & acolythus factus per ordinem ascendens a sanctae memoriae Leone pontificis in titulo sanctae Susannae, (b) quae ad duas domos vocatur, presbyter ordinatus est. Hic tempore presbyteratus sui impigre per caermetaria diversa missarum solemnia celebrabat. Post septennium vero defuncto beatae memoriae Conone apostolicae sedis praefule; ut fieri assoler, Romanus populus urbis in duas partes divisus est, & una quidem pars elegit Theodorum archipresbyterum. Alia vero pars Paschalem archidiaconum. Et quidem Theodorus archipresbyter cum populo qui ei favebat praeveniens, interioriorem partem patriarchii tenuit. Paschalis vero exteriorem partem ab oratorio sancti Silvestri, & basilicam domus Juliae, quae super campum respicit, occupavit. Cumque unus alio locum non cederet, sed utriusque immaniter perdurarent, ut unus alium supera-

ret, inito consilio primates iudicium, & exercitus Romanae militum vel cleri (c) plurima pars, & praesertim sacerdotum atque civium multitudo ad factum palatium perrexerunt, & diu pertractantes quid fieri deberet, qualiterve duorum altercantium electorum sopiretur (d), contentio. Deo annuente in personam denominati Sergii (e) venerabilis tunc presbyteri concordantes se contulerunt, eumque de medio populi tollentes in oraculum beati Caesarii martyris Christi (f) quod est intra sacrosanctum superscriptum palatium introduxerunt, & exinde in Lateranense episcopium cum laudum declamationibus deduxerunt. Et quamvis fores patriarchii intrinsecus essent munitae, & claustrum, tamen pars quae praedictum venerabilem virum elegerat, quia & validior erat, prevaluit, & ingressa est. Quo ingressu unus e duobus electis, id est, Theodorus archipresbyter illico quievit, ac se humiliavit. Et ingressus denominatum sanctissimum electum salutavit, ac osculatus est. Paschalem vero nullo modo (g) cordis duritia id facere sinebat, donec coactus, & confusus, volens, nolens, suum dominum & electum ingressus salutaret. Qui etiam Paschalis clanculo non cessavit Ravennam suos mittere missos, promissaque pecunia, vel aliis diversis donis, Joannem patriicum, & Exarchum cognomento Platyn, cum suis iudicibus, nemine sciente Romam venire persuadere. Quisic

piorum

qui

* populus Romanae urbis
Schisma inter
Theodorum
archipresbyterum & Paschalem archidiaconum

* basilica

* alii
* usualiter

cleri seditioni.

intento

acclamationibus.

(a) Priori.

(b) Qui & duas domos vocatur.

(c) Cleri si dies est plurima.

(d) Intento.

(e) Praerunt tunc presbyteri.

(f) Quod est intra palatium introduxerunt

(g) Pra cordis duritia.

ANNO CHRISTI 487.

ANNO CHRISTI 487.

eo quod

libra prædictum idem subiaceret

lucis respectatoribus, et inspectioribus.

ipse papa, et ipse Sergius.

præfultibus, eo tempore

châtrale, et corruptis.

lectio

sic abducere venit ut nec signa nec banda cum militiâ Romani exercitus occurrissent ei iuxta consuetudinem in competenti loco, nisi a propinquo Romanæ civitatis. Qui dum venisset, & omnes in personam Sergii sanctissimi invenisset consentisse, illi quidem suffragari non valuit. Ecclesiæ tamen beati Petri apostoli idem Exarchus per eundem Paschalis miseriam stipendium, & damnum intulit, quod ab eodem Paschali superscripto Exarcho promissum fuerat, id est centum auri librarum a parte ecclesiæ expetente; Sergio sanctissimo electo proclamante, quod neque promississet dare, neque possibilitas dandi suppetat. Et ut ad compunctionem animos videntium commoveret, cantuarios & coronas quæ ante sacrum altare, & confessionem beati Petri apostoli ex antiquo pendebant, deponi fecit & pignori tradi. Sed nec in hoc flexa est eiusdem Exarchi duritia, donec centum, ut dictum est, librarum auri accepit. Et licet, ut præfatum est, ecclesiæ Christi ideò miseriam Paschalis dispendium, & damnum inhxit, tamen Christo favente Sergius presbyter & electus in sede beati Petri apostoli pontifex ordinatus est. Prædictus vero Paschalis non post multum tempus, & ab officio archidiconatus pro aliquibus incantationibus (a) & lucis, quos colebat, vel fortibus quas cum aliis respectatoribus tradidit, Dei beatique apostolorum principis Petri interveniente iudicio privatus est, & in monasterium retrusus, post quinquennium præcordis duritia impotens defunctus est.

Huius itaque temporibus Justinianus imperator concilium in regia urbe iussit fieri, in quo & legati sedis apostolicæ convenerant, & decepti subscriperant. Compellabatur autem & ipse subscribere, sed nullatenus acquievit, pro eo quod quædam capitula extra ritum ecclesiasticum fuerant in eo annexa. Quæ & quasi synodaliter definita, & in 6. tomis descripta a tribus patriarchis, id est (b) Alexandrino, Constantinopolitano, & Antiocheno, vel ceteris (c) consulis, qui in tempore illic convenerant, subscripta erant, manuque imperiali confirmata, missis in Lucellum, quod (d) sebrum carnale vocatur in hanc Romanam urbem ad confirmandum, vel in superiori loco subscribendum Sergio pontifici, utpote capiti omnium sacerdotum, direxit. Qui beatissimus pontifex, ut dictum est, penitus eidem Justiniano Augusto non acquievit: nec eosdem tomos suscipere, aut lectione pandere passus est. Porro eos ut invalidos respuit atque abiecit, eligens ante mori quam novitatum erroribus contenturæ. Qui imperator Sergium magistranium in secretum prænominati pontificis Romani mittens, Joannem Deo amabilem Portuensem episcopum, seu Bonifacium consiliarium apostolicæ sedis, secum in regiam abstulit urbem. Deinde Zachariam immanem suum protospatharium cum iussione direxit, ut prædictum pontificem similiter in regiam deportaret urbem. Sed misericordia Dei præveniente, beatoque Petro apostolo & apostolorum principe suffragante, suamque ecclesiam immutatam servante, excitatum est cor Ravennatis militiæ, ducatus etiam Pen-

apolitani, & circumquaque partium non permittente pontificem sedis apostolicæ in regiam ascendere urbem. Cumque ex omni parte multitudo militiæ conveniret, Zacharias spatharius perterritus & trepidans, ne a turba (e) militiæ occideretur, portas quidem civitatis claudi & teneri pontificem postulabat. Ipse vero in cubiculo pontificis tremebundus refugit, deprecans lacrymabiliter, ut sui pontifex miseretur; nec permitteret quemquam ejus animæ infestari. Exercitus autem Ravennatis ingressus per portam beati Petri apostoli cum armis & (f) turba in Lateranense episcopium venit, pontificem videre æstuans, quem fama vulgante, per noctem sublatum & in navigium missum fuisse cognoverant. Dumque fores patriarchii tam inferiores quam superiores essent clausæ, has in terram, nisi velociter aperirentur, mittere minarentur. Præ nimia timoris angustia, & vitæ desperatione Zacharias spatharius (g) lectum pontificis ingressus sese abscondit, ita ut mente excideret, & perderet sensum. Quem beatissimus papa confortavit, dicens ut nullo modo timeret. Egressus vero idem beatissimus pontifex foris basilicam domini Theodori papæ apertis januis (h) in sedem, quæ vulgo appellatur Sub apostolis, generalitatem militiæ, & populi, qui pro eo occurrebant, honorifice suscepit, datoque apto & suavi responso eorum corda lenivit. Quamquam illi zelo ducti pro amore & reverentia tam ecclesiæ Dei, quamque sanctissimi pontificis, jam a patriarchii custodia recesserunt, quoque denominatum spatharium cum injuriis & contumeliis a civitate Romana foris depellerent. Nam & is qui illum miserat ipso etiam tempore est domino retribuente regno privatus. Sicque ecclesia Dei imperturbata cum suo præfule Christo favente servata est.

Hic beatissimus vir in sacrario beati Petri apostoli capsam argenteam in angulo obscurissimo jacentem, (i) & ex nigredine transecta anno statim, nec si esset argentea apparentem, Deo ei revelante reperit. Oratione itaque facta sigillum expressum abiecit, locellum aperuit, in quo interius plurimum ex holoserico superpositum, quod stauracis dicitur, invenit. Eoque ablato inferius crucem diversis ac pretiosis lapidibus perornatam inspexit, de qua tractis quatuor petalis, in quibus gemmæ clausæ erant miræ magnitudinis, & ineffabilem positionem salutaris ligni dominicæ crucis (l) invenit. Quæ etiam ex die illo pro salute humani generis ab omni populo Christiano die exaltationis sanctæ crucis in basilica salvatoris, quæ appellatur Constantiniana, osculatur ac adoratur. Hic fecit imaginem (m) beati Petri apostoli, quæ est in parte mulierum. Hic fecit thymiamum aureum majus cum columnis & cooperculo, quod suspendit ante imagines tres aureas B. Petri apostoli, in quo incensum & odor suavitatis festis diebus, dum missarum solennia celebrantur, omnipotenti Deo opulentius mittitur. Hic posuit in absida basilicæ superscriptæ super sedem apallaream argenteam pensantem singul. libras centum viginti. Hic fecit in basilica superscripta pharos argenteos sex

ut non permitterent protospatharium

pontifex ad pedes pontificis

turba non modice

audierant

minabantur.

lecto

sedens in sede.

recederent.

expulissent.

apallaream

sex

(a) Et Lucellum. (b) Constantinopolitano Alexandrino, & Antiocheno. (c) Præfultibus. (d) Sebrum carnale vocatur. (e) Militiæ. (f) Et turba. (g) Sub lecto Pontificis. (h) In sedem sub Apostolo generalitatem Gr. (i) Invenit. (l) Interius scriptam invenit. (m) Auram.

ANNO
CHRISTI
687.

**EPISTOLA SERGII PAPÆ I.
AD GEOFRIDUM ABBATEM MONASTERII
divorum Petri & Pauli, quod est ad VViri-
mundam & Ingervum.**

De Beda venerabili Romam transmittendo.

*Sergius episcopus servus servorum Dei Ceofrido
religioso abbati salutem.*

Malmesb. de
gest. reg. II.
Lcop. 3.

Quibus verbis ac modis elementiam Dei no-
stri, atque inenarrabilem providentiam
possumus effari, & dignas gratiarum actiones
pro immensis circa nos ejus beneficiis persolve-
re, qui in tenebris & umbra mortis positos ad
lumen scientiæ producit. *Es infra.* Benedic-
tionis interea gratiam, quam nobis per præsen-
tem portitorem tua misit devota religio, liben-
ter & hilari animo, sicuti ab ea directa est,
nos suscepisse cognosce. Opportunis ergo ac di-
gna amplectende tue sollicitudinis petitionibus

Aardissima devotione faventes, hortamur Deo
dilectam tue religiositatis bonitatem, ut quia
exortis quibusdam ecclesiasticarum caularum ca-
pitulis, non sine examinatione longius inno-
scentis opus nobis sunt ad conferendum arte
literaturæ imbuti, sicut decet Deo devotum au-
xiliatorem sanctæ matris universalis ecclesiæ,
obedientem devotionem huic nostræ hortationi
non desistas accommodare, sed absque aliqua
remoracione religiosum Dei famulum Bedam
venerabilis monasterii tui presbyterum ad limi-
na apostolorum principum dominorum meorum
Petri & Pauli amatorum tuorum ac protegeo-
rum, ad nostræ mediocritatis conspectum non
moreris dirigere, quem favente Deo sanctis tuis
precibus non distidas prospere ad te redire, pe-
ræda præmissorum capitulorum cum auxilio Dei
desiderata solennitate: erit enim, ut confidi-
mus, etiam cunctis tibi creditis profuturum,
quidquid ecclesiæ generali claruerit per ejus præ-
stantiam impertitum.

ANNO
CHRISTI
687.

AD EPISTOLAS SERGII PAPÆ I.

A P P E N D I X.

*Sergius gratia Dei pontifex Romanus Herons
Lingonum præfati salutem & apostolicam
benedictionem.*

Apud. Manf.
Suppl. to 1
pag. 111.
Frat. in
Chron. S. Be-
nigni. Da-
cher. Spicil.
in II. p. 119
ed. in 101.

Uamprimum nobis attendendum, charissi-
me, ne hostis malignus gregem Christi
perturbet aliqua occasione: Divionensium nam-
que monachorum martyri Benigno sub regione
VVischranii abbatis devotæ famulantium re-
clamatio ad nos pervenit, clericos jam dicti
caltri ad te eorumque cæmeterium transferre
conari. Hoc quia prædecessoris mei Joannis,
Benedicti utique successoris, contradicit decre-
tis, autoritate beati Petri & nostra prohibe-
tur sub percussione anathematis. Nam sicut

Gregorius olim prædecessor vester adhortatu
præfati martyris, monasterii ipsius constructor,
utrisque vivis sancivit, unum quo sanctus ja-
cet concorditer cæmeterium: ita nostræ autho-
ritatis literæ censuerunt, corroborandum. Qui-
que etiam a torrente, qui utrumque Burgum
dividit auferre ab eo Burgo vel clastro aliquid,
excepto abbate vel monachis, præsumperit, si-
mili sententia se damnatum noverit. Bene va-
lete. Data per manus Joannis bibliothecarii
sanctæ sedis apostolicæ anno pontificatus Domi-
ni Sergii universalis papæ decimo in sacratissi-
ma sede beati Petri apostoli, indictione unde-
cima.

ANNO
CHRISTI
688.

CONCILIUM TOLETANUM XV.

ANNO
CHRISTI
688.

EPISCOPORUM SEXAGINTA UNIUS,

Anno domini DCIXXXVIII. tempore Sergii papæ celebratum.

*In nomine domini Jesu Christi incipit synodus To-
letana XV. sexaginta unius episcoporum, acta
anno primo serenissimi & orthodoxi Eusebii prin-
cipis, sub die Iduum v. Majorum, æra DCCXXVII.*

Apud urbem Toletanam, in ecclesia Præ-
torienſi sanctorum apostolorum Petri &
Pauli, omnes Hispaniæ Gallique pontifices ag-
gregati, dum, cunctis residentibus, in aspectu
singulorum sese in alterutrum caritas diffusa
monstraret, alternisque vocibus relatio gratia-
rum Deo reddita sonuisset, adfuit idem serene-
nissimus Egica princeps, placida devotionis arce
sublimis, & strenua culminis reclinacione lau-
dabilis, quique in medio pontificum positus,
humoque prostratus sacerdotum Dei se com-
mendat orationibus. Deinde surgens, & suffi-

cienti exhortacione concilium alloquens, inbe-
xa tomo sui culminis vota Dei sacerdotibus tra-
didit relegenda.

Ecce, inquit, beatissimi patres, omne
quod loqui me vobis aut circumlocutio onero-
sa cohibuit, aut communis sermo forsitan ex-
plicare non sinit, hic brevi stylo compliciti.
Hic liquida renotationis insinuatione conje-
his, quæso, attendite, hæc pertractate, his de-
liberationis ferte inconvulſibilem sanctionem.
Tunc nos oblatum a rege tommum suscepimus,
& dantes Deo gloriam, eidem principi bene-
diximus, quo discedente hæc jam dicti tomi
complicatione reperimus.

In 29-

ANNO CHRISTI 618.

In nomine domini Flavianus rex reverendissimis patribus in hac sancta synodo residentibus.

ANNO CHRISTI 618

speciosum

Mar. 11.

Egit rex, facti filius regis, & non nepos. Vramba regis: eius uxor Clasio facti filia Ervigii regis. Foisie fuit filius Vramba, non de patre & socero dicti, regale sortititer facti regnum. cordi bonum sacramentum add.

Ecce sublimi patres & caelesti iure honorandi mihi pontifices, speciosi vestri ordinis adiens cœtum, illa plus esset potentia gaudiorum, quo in medio vestri positum non ambigo dominum Jesum Christum: ejus quippe sermonibus fidem accommodans, quibus ait: *Ubiunque fuerint duo, vel tres in nomine meo collecti, ibi ero in medio eorum*, tanta spei hujus fiducia feror, quidquid vestra fuerit sententia eorum, non nisi eo distante credam exorsum. Non ergo pudebit me illic cordis pendere sinum, ex quo ubertim manant rivuli sanctorum. Attendite jam jamque unde cor serenitatis nostræ exultet, vel quibus ex causis mœsti pectoris angustetur dolore. Illud mihi primo in loco dicendum occurrit, quod divi patris nostri, & loceri regale sortientes fastigium, gemino me sentio juramenti rete implicitum: ita ut si unum ex his observantia cautela conservem, ex alio nihilominus in perjurii crimen videar recidisse. Egit enim idem divus prædecessor noster Ervigius princeps, inter cetera, quibus me incauto, & inevitabili conditionum sacramento adstrinxit, cum adhuc mihi gloriosam filiam suam conjungendam eligeret, ut omnimoda sacramenti me taxatione confringeret, quo pro omni negotio filiorum suorum ita me ipsum opponendo sollicitus essem, qualiter eorum causa ad victoriam pervenirent, & quidquid me pro quibuslibet causis imperasset, in omnibus jussa ejus implerem. Hæc, inquam, jam dicto principi sub juramenti cautione promittens, aliud e contra me tempore mortis suæ impexit, aliud agere impulit; scilicet ut non ante regnum adirem, nisi primum strictis me juramentorum vinculis alligerem, ut justitiam commissis populis non negarem. Ad hæc sunt ista, & specialibus conditionum probantur nexibus illigata. Quarum etiam duarum conditionum inevitabilem, & sibi contrariam seriem, & illarum quas ob protectionem filiorum suorum mihi exegit, & istarum quas ob prælectionem regni mei exigendas instituit, paternitatis vestræ pertractandas consultibus destinavi, petens ut & benedictionibus vestris regno confirmatus inhæream, & sanctionis vestræ regulis viam, qua discreto calle perjurii gradiar, informatas agnoscam. Non enim potero perjurii effugere notam, si aut jam dicti principis contra justitiam defendendo prolem, non reddidero populis veritatem, aut propter veritatem populorum zelans negotia, erga filios ejus promissionis meæ non implevero vora. Additur super hoc (ut fertur) pressurarum ejus in plerisque acerbitas quos indebitè rebus & honore privavit: quos de nobili statu in servitutem sui juris implicuit; quos tormentis subegit; quos etiam violentis judiciis pressit; pro quibus omnibus hæc adhuc insuper vox in querimoniam venit, quod omnem populum regni sui ob tuitionem filiorum suorum jurare compulerit, & ex hoc cunctis quasi aditum reclamandi obstruxerit. His omnibus pressurarum vocibus rabido anxietatis strepitu occupatus, cupiens periculationis hujus elaqueari periculo, fiducia illa qua vobis vicinam esse Deum non ambigo, vestris hæc pertractanda sensibus, vestrisque judiciis dirimenda

Acommitto. Nam & ceteras causarum voces, reliquasque jurgantium actiones qua vestro se cœtui dirimenda ingesserint, vestris opto judiciis consopiri; contestantes generaliter omnes, & vos sacrosanctos caelesti jure pontifices, & vos regalis aula viros nobiles & illustres, per ineffabile illud sanctæ Trinitatis sacramentum, & per domini nostri Jesu Christi sanguinem pretiosum, ac diem futuri judicii pertremendum, ut in his omnibus commemoratis negotiorum capitulis, repulsa omni acceptione inuneris vel favoris, fideli conscientie oculo intendatis: quo in elucubrandis vocibus, & negotiis universis ita operam detis, ne a justitie tramite ullo modo decidatis: ut dum inflexibili æquitatis culmine judicia vestra sese in conspectu domini placitura direxerint, & mihi de admonitione lucrum, & vobis pro emulatione justorum judiciorum proveniat gaudium exoptatum. Datum sub die 11 agnita.

Igitur hujus tomi serie perlecta, primum nobis ille ordine consequenti occurrit, quo primitias nostri spiritus domino consecrantes, collationis nostræ primordia a sanctæ fidei soliditate inciperent ordienda. Sanctam igitur & definitam a patribus fidem pia confessione fatentes, sicut eam Nicæna synodus sanxit, Constantinopolitana patrum aggregatio edidit, vel Ephesini cœtus Cyrillo presidente traditio protulit, atque etiam Chalcedonense concilium declaravit, sic etiam eam tremendam omnibus prædicamus, sicut & per traditum a patribus symbolum profiteamur ac dicimus.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ; visibilibus omnium, & invisibilibus conditorem: & in unum dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum; & ex Patre natum ante omnia secula; Deum ex Deo, lumen ex lumine; Deum verum ex Deo vero; natum non factum: hominison Patri, hoc est, ejusdem cum Patre substantiæ: per quem omnia facta sunt, quæ in cœlo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine homo factus: passus sub Pontio Pilato; sepultus, tertia die resurrexit; ascendit in cœlos; sedet ad dexteram Patris: iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum, dominum, & vivificantem; ex Patre, & Filio procedentem; cum Patre & Filio adorandum, & glorificandum: qui locutus est per prophetas: in unam catholicam, atque apostolicam ecclesiam. Constatemur unum baptisma in remissionem peccatorum; expectamus resurrectionem mortuorum; vitam venturi sæculi. Amen.

Post hujus igitur piæ confessionis prolata devotis vocibus regulam, ad illa nos illico convertimus contuenda capitula, pro quibus muniendis ante hoc biennium beata memorie Romanus papa Benedictus nos literarum suarum significatione monuerat. Quæ tamen non in scriptis suis annotare curavit, sed homini nostro verbo renotanda injunxit; ad quod illi jam eodem anno sufficienter congrueque responsum est. Nos tamen nunc eandem renotationem hominis nostri studiosius relegentes invenimus, quod in libro illo responsionis fidei nostræ, quem per Petrum regionarium Romanæ ecclesie miseramus, id primum capitulum jam dicto papæ incaute visum fuisset a nobis positum, ubi nos se-

V. Idem Martini in libro legi.

F. Martini Hard.

Hoc idem symbolum est in XII concilio & XIII Tolosano & habetur ad verbum in missis Mozarab. sic in duriano.

Actum

ANNO CHRISTI 680

Voluntatem

in ipse

Athanasius

quasi

secundum divinam essentiam diximus: Voluntas genuit voluntatem, sicut & sapientia sapientiam: quod vir ille in incuriosa lectionis transcurfione præteriens exstimavit hæc ipsa nomina, id est relativum, aut secundum comparisonem humanæ mentis nos posuisse. Et ideo ipsa renotatione sua ita nos admonere iustus est, dicens: Naturali ordine cognoscimus, quia verbum ex mente originem ducit, sicut ratio, & voluntas: & converti non possunt, ut dicatur: quia sicut verbum, & voluntas de mente procedit, ita & mens de verbo, aut voluntate: & ex ista comparatione visum est Romano pontifici voluntatem ex voluntate non posse dici. Nos autem non secundum hanc comparationem humanæ mentis, nec secundum relativum, sed secundum essentiam diximus: Voluntas ex voluntate, sicut & sapientia ex sapientia: hoc enim ex Deo esse, quod velle: hoc velle, quod sapere. Quod tamen de homine dici non potest. Aliud quippe est homini id quod est sine velle, & aliud velle etiam sine sapere. In Deo autem non est ita, quia simplex ita natura est, & ideo hoc est illi esse quod velle, quod sapere. Quapropter qui potest capere voluntatem ex voluntate secundum essentiam nos dixisse, non de huiusmodi laborabit proposita questione: quod etiam in jam dicto responsionis & fidei nostro opusculo solite legentibus & intelligentibus claret. Ubi & apposita illic beati Athanasii sententia idipsum nos debere sentire pronunciat, dicens: Hanc de Deo religiosæ opinionis sententiam retinemus, ut non aliud ejus voluntatem, aliud credamus esse naturam. Si enim secundum quod hic doctor dicit, id debemus sentire, ut non aliud Dei voluntatem, aliud credamus ejus esse naturam, hoc ergo est ejus voluntas quod & natura, hoc natura quod substantia vel essentia. Filius igitur Dei de essentia Patris natus est, essentia de essentia, sicut natura de natura, & substantia de substantia: & tamen nec duæ essentia, nec duæ naturæ, nec duæ substantiæ possunt dici, sed una essentia, natura, atque substantia: sicut de lumine de lumine, non duo lumina, sed unum lumen; sicut essentia de essentia, non duæ essentia, sed una essentia, sicut natura de natura, non duæ naturæ, sed una natura: sic & voluntas de voluntate, non duæ voluntates, sed una voluntas: quia non est aliud Dei voluntas, aliud ejus natura, quod jam superius, Athanasio doctore, firmatum est. Ac proinde quidquid de Deo, secundum essentiam dicitur, communiter in singulis personis convenire videtur, sicut sapientia, & fortitudo, vel cetera: quia & Pater sapientia, & Filius sapientia potest dici. Fortitudo quoque & Pater potest & Filius appellari. Quod secundum illam comparationem humanæ mentis, nullo modo potest dici, quia, verbi gratia, mens si in persona Patris ponatur, Verbum jam ex mente prodiens, Filius intelligitur, & voluntas procedens ex mente & verbo, Spiritus significatur. Nec tamen recurrit, ut possit dici, ut aut mens, quæ in significatione Patris est posita, Filio, vel Spiritui sancto conveniat, aut Verbum, quod solum Filius intelligitur, Patri, vel Spiritui sancto comparetur, aut voluntas, quæ in persona Spiritus sancti accipitur, aut Patri, aut Filio personæ convenire dicatur: sed sic singula singulis, secundum comparationem humanæ mentis conveniunt, ut unumquodque, quod ex eis unus dicitur, alius penitus non di-

atur: sicut & relativo vocabulo Pater nominatus, non est ipse qui Filius: vel Filius cum dicitur, non est ipse qui Spiritus sanctus, nec Spiritus sanctus ipse est qui Pater aut Filius. Ac per hoc illa nomina, quæ comparative ex homine assumuntur, ideo secundum comparisonem humanæ mentis dicuntur, ut quoquo modo ad contuendum illud divinæ Trinitatis ineffabile sacramentum humana infirmitas excitetur. Secundum hanc igitur comparationem putati sumus dixisse: Voluntas ex voluntate, quod utique dici vel sentiri absurdissimum est. Ac proinde longe alia est regula, qua de Deo aliquid secundum essentiam dicitur: aliud, cum secundum comparationem humanæ mentis aliquid de illo pronunciat. Nos proinde contentientes, & sequentes doctoris egregii Augustini sententiam, diximus secundum divinæ Trinitatis essentiam: Voluntas de voluntate, sicut & ipse in quintodecimo libro Trinitatis Dei pronunciat, ita dicens: Melius quantum existimo, dicitur consilium de consilio, & voluntas de voluntate; sicut substantia de substantia, sapientia de sapientia. Hic jam quisquis sapiens manifeste intelligit non nos hic errasse, sed illos forsitan incuriose lectionis intuitu sefellisse: quia quod a nobis est secundum essentiam dictum, illi secundum comparationem humanæ mentis positum putaverunt.

Ad secundum quoque retractandum capitulum transeunt, quo idem papa incaute nos dixisse putavit, tres substantias in Christo Dei filio profiteri, sicut nos non pudebit quæ sunt vera defendere, ita forsitan quosdam pudebit quæ vera sunt ignorare. Quis enim nesciat unumquemque hominem duabus constare substantiis, animæ scilicet & corporis? De quibus apostolus specialiter loquitur, dicens: *Et si exterior homo noster corrumpitur, sed interior renovatur de die in diem*: sicut & ille sitiens Deum clamabat in psalmo: *Saturus in te* (inquit) *anima mea, quam multipliciter & caro mea*. Nec non & alia multa, quæ hominem duabus substantiis constare pronunciant. Contra quam regulam invenimus item in scripturis, aut carne plerumque nominata, totum hominem posse intelligi, aut anima sola interdum nominata totius hominis perfectionem agnoscere. Quapropter natura divina humanæ sociata naturæ possunt & tres propriæ, & duæ propriæ appellari substantiæ. Sed aliud est, cum per proprietatem totus homo exprimitur, aliud cum a parte totus intelligitur. Etsi enim quidam modus locutionis, qui frequenter in scripturis divinis positus invenitur, quo significatur a parte totum: hic etiam tropus apud grammaticos synecdoche dicitur. Scribitur enim libro Genesis secundum istam tropicam locutionem significentem a parte totum: *Factus est homo* in animam viventem; cum homo non solum ex anima, sed ex carne constet. Item similiter a parte totum, ubi ommissa substantia animæ, sola carnis substantia nominatur: sicut in psalmo scribitur: *Ad te omnis caro venit*: cum omnino homo non solum ex carne, sed ex anima constet; & tamen sola carne nominata totus homo intelligitur: sicut & sola anima nominata totus homo accipitur. Nam in Exodo volens similiter scriptura homines a parte totum intelligi, sic dicit: *Septuaginta animæ ingressæ sunt cum Jacob in Ægyptum*: cum *septuaginta* animæ non sine suis corporibus illic ingressæ fuissent. Ex carnis quoque nomine totum

ANNO CHRISTI 680

Cap. 20. & affect. Magister sent. lib. 4. dist. 1.

Secundi hujus c. titulus est in codice alio. De tribus substantiis in Christo manifestibus. D. Juliano assertio manifestata.

Cor. 4.

7. Jul. 61.

F. proprius hujus.

Regula Trinitatis, quam affect. Augustinus de doctrina Christiana. Et lib. 1. sent. cap. 21. Genes. 2.

7. Jul. 61.

Exod. 1.

tum

ANNUS CHRISTI 1107 Jul. 4.

tum hominem intelligi voluit qui dixit: *Et in carne mea videbo Deum*: cum non sine animabus suis resurgenda sint corpora. Ecce per consuetudinem scripturae sacrae probavimus, & proprie hominem ipsis quibus constat substantiis appellari, & tropice a parte totum hominem posse intelligi. Si queras culpam: nec ille errasse dicendus est, qui hominem a parte totum nominavit; nec ille culpandus est, qui totum hominem carne & anima nominata expressit: quia utrumque inculpabiliter dici scriptura divina convincit. Et tamen cum jam probatam teneamus, nec illam nec istam partem esse culpandam, querendum est quae pars plus possit esse ad totum hominem intelligendum facilius, atque etiam repulsa omni obscuritate, lucidior: utrum ea quae solum carnem nominans, & animam tacite ibi vult intelligi; an ea quae & animam, & carnem exprimens, totum dicit. Quod ut manifestius innotescat, quaedam exempla ponenda sunt. Ecce juxta superiorem tropicæ locutionis modum, qui synecdoche dicitur, quo aut pars a toto, aut totum a parte intelligitur, scriptum invenimus de flagellatione Aegyptii in psalmis: *lamiis in eis muscam cananem*: nec non & illud: *Dixit, & venit locusta & bruchus*; volens scriptura isto genere locutionis non singularitatem, sed pluralitatem muscarum & locustarum intelligi. Non enim musca, & locusta, sed multitudo muscarum & locustarum repleverunt Aegyptum. At nunc si aliquis nostrorum modo dicat: *Misit Deus in Aegyptum muscas, & locustas, & bruchos*, pluralem numerum proferens, quod & utique verum est, numquid in parte ista, quae pluralitatem consistit, potest calumnia cadere; ut dicatur non esse verum, quod utique verum est, de multitudine locustarum quae replerunt Aegyptum? Tale quippe illud est, ubi populus ad Moysen clamavit dicens: *Ora ad dominum, ut auferat a nobis serpentem*; cum non unius serpentis, sed multorum serpentium molestias ille populus pateretur. Hoc etiam more & apostolus loquitur in illo loco ubi ait: *Quoniam ex operibus legis non justificabitur omnis caro*: ac si diceret, omnis homo a parte carnis totum hominem intelligi volens. Sic ergo & de domino nostro Jesu Christo, cum scriptum sit de illo in evangelio: *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*, caro sola est nominata, ut illic tacite intelligeretur & anima; secundum supradictum locutionis modum, quo homo a parte totus accipitur. Quae locutionis regula plerumque & a patribus est servata.

Psalm. 105. vs. 32. Jul. 37.

una & locusta

Nam. 11.

Rom. 1.

Joan. 1.

1. Cor. 1. Galat. 3.

Deut. 10.

Sic enim ex hoc beatus Cyrillus in libro qui vocatur Scholia, dicit: Quomodo igitur verbum caro sit factum, videre necesse est. Primum quidem divina scriptura carnem plerumque nominat, & quasi ex parte, animalis totius significationem facit: necnon etiam a sola anima, interdum tantumdem agit. Scriptum est enim, quod *videbit omnis caro salutare Dei*. Et ipse Divinus Paulus: *Non confesit*, inquit, *carne, & sanguine*. Allocutus est autem eos qui sunt ex Israel pontifex Moyses. *In septuaginta quinque animabus descenderunt patres tui in Aegyptum*. Sed non idcirco dixeris, quod nudae, & sine carne animae in Aegyptum descenderunt: nec porro, quod inanibus corporibus, & solis carnibus salutare suum Deus indulerit. Quotiens igitur audimus carnem factum esse verbum, hominem intelligitur ex anima & corpore factum.

Item & S. Augustinus in libro questionum contra Apollinaristas sic dicit: Si ubicumque caro fuerit nominata, & anima tacita, sic intelligendum est, ut anima ibi non esse credatur, nec illi habebant animam, de quibus dictum est: *Et videbit omnis caro salutare Dei*: *Et illud in psalmo: Exaudi preces meas, ad te Domine, & illud in evangelio: Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei non periret, sed habeat vitam aeternam*. Unde & intelligitur solere homines per nominationem solius carnis significari; ut secundum hanc locutionem (etiam illud possit intelligi, ut quod dictum est: *Verbum caro factum est*, nihil dictum sit, nisi, Verbum homo factum est. Sicut enim a parte totum plerumque, nominata sola anima, homo intelligitur (sicut est illud: *Tot animae descenderunt in Aegyptum*) sic rursum a parte totum, etiam nominata sola carne, homo intelligitur.

ANNUS CHRISTI 1107 Jul. 4.

deest unum

Grav. 46. Evid. 3. Deut. 10. caro.

Rom. 1. Quapropter ex scriptis sanctorum

haec ratio. De hac locutione patrum supra dicta.

Ena. 1.

Item ipse in libro Enchiridion dicit: *Verbum caro factum est*; a divinitate carne suscepta: non in carnem divinitate mutata: carnem quippe hic hominem debemus accipere; a parte totum significantem locutionem, sicut dictum est: *Quoniam ex operibus legis non justificabitur omnis caro*; id est, omnis homo. Qualiter haec est patrum plena, scripturarum more, libata sententia; ut cum a parte totum una quaelibet hominis assumpti in Christo substantia nominatur, illic statim & altera intelligatur. Nam si una, secundum hunc tropum taceatur, & alia dicatur, duae tamen nihilo minus intelliguntur. Nemo ergo jam dicat, cum audit totum hominem a parte posse intelligi, non debere tres in Christo substantias profiteri, cum isto genere locutionis aliud ex altero cogatur intelligi. Nihil ergo diversitatis est, sive tropice una, sive propria gemina hominis nominata substantia; cum utraque locutio hominem a Deo assumptum, non nisi in duabus substantiis nos intelligere, & confiteri permittat. Ac per hoc tres in Christo substantias profiteri ille non dubitabit, qui hac ratione plena cognitione didicerit. Ceterum ubi non tropice, sed proprie hi patres hominem totum a Christo susceptum esse fateantur, sic in suis tractatibus posuerunt.

Beatus enim Cyrillus in superiori libro, qui vocatur Scholia, dicit, ubi veritatem trium substantiarum Christi figura veteris testimonii aperte convincit, sic enim ait: Quod adunato Deo verbo vere humanitati, inconsula tamen substantiae permanserunt, erectum est secundum Dei voluntatem sanctum tabernaculum per desertum, & in eo multis modis formabatur Emmanuel. Ait igitur Deus omnipotens ad divinum Moysen: *Et facias arcam testimonii ex lignis imputribilibus, duorum cubitorum & dimidii longitudinem, & cubiti & dimidii latitudinem, & cubiti & dimidii altitudinem, & inaurabis eam auro puro; extra & intra inaurabis eam: sed lignum quidem imputribile sit figura corporis incorrupti (imputribilis enim cedrus) aurum vero, quasi materies aliis pretiosior, divina nobis indicat substantiae maiestatem. Attendite igitur cum arca tota inaurata sit auro puro extra & intra, adunatum quidem fuerit sanctae carni Deus verbum: & id est (ut opinor) arcam fuisse extra inauratam. Quod vere animam rationalem, quae corpori inerat, propriam fecerit, ex hoc apparet quod & intra praeeperit inaurari. Quod autem naturae sive substantiae in con-*

ANNO CHRISTI 431.

ANNO CHRISTI 431.

inconfusa manserunt, hinc scimus; aurum enim superpositum ligno mansit id quod erat; & ornabatur quidem lignum auri decore, tamen lignum esse non desit.

Item sanctus Augustinus in libro Trinitatis Dei idipsum exprimens dicit: Sic Deo conjungi potuit humana natura, & ut ex duabus substantiis fieret una persona, ac per hoc jam ex tribus, Deo, anima, & carne. Hæc igitur sanctis patribus nos docentibus, & utramque locutionis regulam nobis insinuantibus, videant jam tandem & sentiant qui sine favore patrum judicant, quæ pars plus potest esse tuisissima, licet in neutram partem possit cadere culpa: utrum illa quæ in Christo Dei Filio unam verbi, alteram hominis a parte totum substantiam proficitur; an ista quæ proprie totum hominem in duabus substantiis verbo Dei adunatum fuisse fatetur. In illa enim parte, quæ a parte totum hominem intelligi volet, potest hæreticorum dolus latere ut unam quamlibet ex his substantiam nominans, aliam supprimat, sicque quod ore non proficitur, pec corde confiteatur, sicut Apollinaris, qui negat dominum Jesum humanam animam habuisse, vel Manichæus negans in Christo assumpti corporis veritatem: in hac vero nostra professione, ubi præmissa verbi substantia, specialiter duas hominis in una Christi persona substantias profitemur, nullus potest accidere vel suspicari fraudulentæ dolus, quando evidenter in Deo assumptus prædicetur homo totus. Tantiore ergo pars est, quæ totum dicit, quam quæ aliquid suppressit: & plus claret quod proprie dicitur, quam quod arcta tropice locutione firmatur. Sed forte nos soli hoc dicimus, quod majorum sententia non probamus. Judicem jam ergo Augustinum (si complacet) advocemus, ut quam partem contra hæreticos munitiorem esse pronunciet, audiamus.

Augustinus de symbolo.

Sic enim in tractatu symboli dicit: Temporalis dispensationis dominicæ multis modis insidiantur hæretici: sed quisquis tenuerit catholicam fidem, ut totum hominem credat a verbo Dei esse susceptum, id est, corpus, animam, & spiritum, satis contra illos munitus est. Ecce spirituales spiritualiter utraque consideramus, judicium protulit, sententiam fixit, munitiorem & tutiorem partem illam esse pronuncians, quæ contra hæreticos totum hominem a verbo Dei susceptum in duabus substantiis, carnis animæque defenderit. Sed forte aliquis dicat, jam hæc tria quædam hominis nominata, id est, corpus, anima, & spiritus. Tria quidem dicuntur, sed duo sunt: sicut ab eodem doctore in prædicto symboli tractatu convincitur. Tria sunt (ait) quibus homo constat, spiritus, anima, & corpus, quæ rursus duo dicuntur: quia sæpe anima simul cum spiritu nominatur: pars enim quædam ejusdem rationalis, qua caret bestia, spiritus dicitur. Quod etiam in epistola ad Petrum dilucida manifestatione, exequitur, quod spiritus, & anima utrumque sine unum, & unius esse substantiæ sentiantur. Dicit enim, duo quædam esse animam & spiritum, secundum id quod scriptum est: *Absolvisti a spiritu meo animam meam*: & utramque ad naturam hominis pertinere, ut totus homo sit spiritus, anima, & corpus, sed aliquando duo ista simul nomine nuncupari animæ, quale est illud: *Et factus est homo in animam vitam*; ubi quippe & spiritus intelligitur. Itemque aliquando utrumque nomine spiritus dici, licuit est: *Et inclinato capite tradidit spiritum*:

Augustinus de fide ad Petrum. Iudei lib. 1. d. 8. cap. 20. dicitur: *animam & spiritum* & ab eo sequitur.

Deo. 2. Deo. 29.

ubi & anima necesse est intelligatur; & utrumque unum, & unius esse substantiam: ac per hoc anima, & spiritus, & anima, & corpus, dum speciales hominis substantiæ sunt, quæ & diversa dicuntur. Nos proinde in jam dicto fidei nostræ opusculo Apollinaristarum hæresi respondentes, & tres in Christo substantias diximus, quod & majores nostros docuisse monstravimus, honorantes videlicet & sequentes sententiam doctoris egregii Hispanensis sedis episcopi, quam in libris suis, de differentia naturæ Christi, vel nostræ differuit, ubi ait: Nos ex duabus subtilissimis substantiis, corporis videlicet, atque animæ: inde est, quod perfectus homo, perfectus prædicatur & Deus. Hæc igitur perpauca de patribus exempla libavimus: ut in brevi ea quæ competunt monstrarem. Ceterum, qui hæc adhuc intentius legendo quaesierit, plurima colligere poterit. Jam vero si impudorata quis fronte, ne his patribus cedat, & unde ea libaverit, insolens scrutator exquirat, evangelicis saltem vocibus credat, quibus hæc tres substantias sibi inesse Christus pronunciat. Interrogatus enim a Judæis: *Tu quis es?* Respondit: *Principium qui & loquor vobis*.

Ibidem lib. dicitur. I. c. 6.

his: ecce habes unam substantiam deitatis. Restant duæ substantiæ hominis: ut enim veram carnem hominis suscepisse monstraret, palpandum se discipulis præbuit, dicens: *Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere*. Ecce expressa est substantia carnis humanæ. Item ut animæ humanæ substantiam suscepisse monstraret, dicit: *Potestatem habeo ponendi animam meam, & postestatem iterum sumendi eam*. Ecce tres in una Christi persona substantias inconfuse & inseparabiliter adunatas, deitatis videlicet atque humanitatis evangelicis oraculis approbantes, omnino uno ore fatemur, & præfixa sententia prædicamus; consentientes videlicet, secundum Chalcedonense concilium, eundem dominum nostrum Jesum Christum, perfectum in divinitate, perfectum eundem in humanitate; Deum verum, & hominem verum eundem ex anima rationali & corpore; secundum divinitatem, unius cum patre naturæ; secundum humanitatem, unius naturæ nobiscum; per omnia similem nobis, absque peccato: ante sæcula quidem ex patre natum secundum divinitatem; in novissimis diebus vero eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria virgine, Dei genitricis, secundum humanitatem, unum eundemque Christum Filium Dei unigenitum in duas naturas inconfuse, immutabiliter, indivise & inseparabiliter cognoscendum, in nullo naturarum differentias, propter unitatem perimendas, magis autem, salva utriusque naturæ proprietate, & in una coeunte persona, quoque statu concurrente, non in duabus personis partiendum vel dividendum, sed unum eundemque Filium unigenitum, Deum verbum, dominum Jesum Christum. Jam vero si quis contra hæc ulterius non instruendum, sed contrarium se huic reddidit rationi præberit, damnationem præfati concilii sustinebit.

Ibidem. 24. habet.

Idem. 26. Jun. 10.

Habentur hæc verba in expositione symboli, ad. 1. concilii Chalcedonensis.

Tertium sane quartumque capitulum continent, non solum sensum, sed & ipsa pene verba ex libris beatorum Ambrosii atque Fulgentii nos prælibasse monstravimus, quibus ea prædictos viros dogmatizasse scimus. Quos quia celebres in toto orbe doctores seriata ecclesiarum Dei vota percenseant, non illis est succen-

ANNO CHRISTI 1600

ANNO CHRISTI 1600

centendum, sed potius succumbendum: quia omne quod contra illos sapitur, a rectis fidei regulis abhorretur sentitur. Has sane quatuor specialitates capitulorum, quae ut a nobis solida efficerentur hactenus sunt, quid a quo fuerit doctore prolata, congresso in uno responsionis nostrae libro, catholicorum dogmate patrum ante hoc biennium parti illi porreximus dignoscendum. Jam vero si post haec, & ab ipsis dogmatibus patrum, quibus haec prolata sunt, in quocumque dissentiant, non jam cum illis est amplius contendendum, sed, majorum directo calle inhaerentes vestigiis, erit per divinum iudicium amatoribus veritatis responsio nostra sublimis, etiam si ab ignorantibus simul censetur indocilis.

explicatis, verbis illigatis prae didas pectore tenet

His itaque super sanctae fidei professionem explicatis, ad contuendam illarum seriem conditionum nos vertimus, quarum nexibus se illigatum praedictus princeps fuerat protestatus. Reoriam tempore, quo divae memoriae Ervigius princeps hunc praesentem dominum nostrum Egicanem regem ad copulam filiae sustinuit, his cum primam ligaminibus implicavit. Clara igitur pronuntiantis voce, earumdem conditionum nobis textu praecognito, invenimus illic tam impossibilia vincula quaedam iuramenti in nexa, ut difficulter mens iurantis ab earum illigatione sit libera: etiam si esset a regni curis, & sollicitudinibus aliena. Quarum texturam evidens ligatura, inter cetera connexionum capitula, his verbis habebatur expressa. Circa cognatos meos, filios vestros, quos de gloriosa conjugae vestrae, dominae meae Leubigitone, reginae progenitos habere videmini, tam carum me amicum in sincera mentis dilectione sine fraudulenta calliditate exhibere, & esse polliceor; & ita cum eis in affectu dulcedinis & caritatis omnibus diebus vitae meae vivere spondeo, ut nec ipsos, nec partem eorum pro quibuslibet capitulis, aut ordinibus, vel occasionibus, quoquoque tempore inquietari, aut stimulari debeam. Nec ullum dolorem, ullamque malitiam in corde, vel animo meo contra eos amodo, & deinceps quandoque retinebo, aut excogitabo: neque aliquam occasione, aut argumentum enarrabo, per quod, aut praesata ancilla vestra, sponsa mea, sive iam nominati filii vestri, qui de totiens dicta clementissima conjugae vestrae, dominae meae Leubigitone reginae progeniti sunt, aut in maximum, aut in modicam conturbentur vel stimulentur, excepto propter iustissimas causas, unde legalis mihi veritas patuerit, quas ut cum caritatis affectu ad eisdem cognatos meos querere debeam, mihi licentiam reservo, & tam de promptissima dilectione & caritate eorum nunquam recedam: nam & pro causis eorum, quas aut ipsi contra quaslibet personas habuerint, si quicumque contra eos pro quibusdam rebus intenderint, ita usque quoad vixero in eorumdem filiorum vestrorum adiutorium, cum omnimentis meae intentione, in quantum valero, & Deus mihi dederit posse, exurgebo & intendebam, velati si pro causa propria mea: ut nec illi damnatum, aut perditionem quamcumque sustineant, & negotia eorum cum Dei auxilio, me intendente, agente, & prosequente celerem ad effectum perveniant.

Leubigone

Peracta igitur his conditionibus quae divae memoriae Ervigius princeps praesenti principi nostro ob suorum tantum filiorum vindicationem extorserat, aliam iterum conditiones ex

Concil. General. Tom. XII.

communi voto sese nobis retrahenda obiciunt, ad quas praefatus princeps Egica in regno adscitus iuramentorum suorum Deo reddidit vota, cum se iustitiam populi redditorum promisit, ac ne quemquam contra iustitiam laederet, iurijurandi attestatione devovi. Prima igitur conditionum illa series pertrahata multis his secundis conditionibus videtur esse contraria. Quomodo enim pro cognatis causetur exurgens decertantibus contra eos dabit iustitiam palmam, si ipse contra eos sententiam suam descendat? aut si ipse, sicut juravit, negotii sit obsecutor? Quis expectabitur iudicis terminator, aut quomodo data in populis iuramenta servabit, ut nullum, sicut est pollicitus, contra iustitiam gravet, si tantum cognatis protectionis adminicula praestet, quamdiu negotia eorum se prosequente ad effectum videantur pertinere. Sic enim, sicut jam superius dictum est, iurasse praefatum principem constat ut negotia eorum, se intendente, & prosequente, ad effectum perveniant. Illigatum itaque principem utriusque partis vinculis contuentes, perpendimus, quia utraque promissio simul ab eodem inculpabiliter impleri non potest. Quamquam si bene res considerata tractetur, tunc ab illis primis conditionibus absolutus ostensus est, quando ad secundas has conditiones populorum jurare coactus est: quia uno eodemque compulsionis auctore, utrumque contestatus est. Quapropter perperis utrarumque conditionum allegationibus, atque communi omnium collatione tractatis, pervenimus in illis conditionibus, ad quas primum hic princeps noster fecero iurasse dignoscitur, sola illi proprii juris commoda cogitata; in his autem conditionibus honestatis vota pollicita: illic ante regnum unius tuendum domus fides exacta; hic post regnum innocensa regendarum plebium vota pollicita: illic privatus amor, ob defensionem filiorum protenditur: hic generalis patriae, & gentis affectio pollicetur: iuratio illa offensis forsitan plurimis uni tantum domui portabit effectum, hac vero generale aequitatis servans in sigulis compromissum, nulli parti dabit veritatis excidium.

pertrahenda

pertrahenda

invenimus

honestatis vota pollicita

protenditur

Quod igitur ex utroque iusto disputationis sine conficitur, namquid paucorum salus erit extinctio plurimorum? aut numquid tantum valere debet privata rei commodum, quantum generalis revelatio populorum? absit. Quia ergo in illa iuratione acceptio privatarum cogitata est personarum, in hac autem generalis protectio plebium: quae ex his duabus sit potius observanda, divina nobis pandat sententia.

Scriptum est enim in Proverbiis Salomonis Cognoscere personam in iudicio non est bonum. Christus quoque in evangelio: Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Paulo praesertim apostolo specialiter praestruente, ut non quaeramus quod nobis utile est, sed quod multis, ut salvi fiant. Jam ergo in promptu est, quid ex his duobus salubri pietate praeponderetur, & ideo intemerata plus eruntque patriae sunt salubri pollicitatione iurata, quam illa, quae ob unius tantum hominis sunt utilitatem pollicita. Nec hoc quidem sic dicimus, ut illa, quae quidem pro cognatis iurata sunt, penitus destruantur, sed potius ut unus idemque affectus populis cognatisque ferretur; unum quid ex duobus unitatis gratiam redolens, neutrum dividat, sed componat. Non enim possunt utraque secundae aequae observantiae

Pro. 16. Non iudicatis secundum faciem, sed iustum iudicium iudicatis. Paul. 1. Cor. 10. Nolite quaerere quod vobis utile est, sed quod multis, ut salvi fiant.

Quid igitur ex utroque iusto disputationis sine conficitur, namquid paucorum salus erit extinctio plurimorum? aut numquid tantum valere debet privata rei commodum, quantum generalis revelatio populorum? absit. Quia ergo in illa iuratione acceptio privatarum cogitata est personarum, in hac autem generalis protectio plebium: quae ex his duabus sit potius observanda, divina nobis pandat sententia.

B

ANNO CHRISTI 681

ANNO CHRISTI 681

ce servari: quia si promissa cognatis fides ser-
vetur, populis quae promissa sunt deperibunt:
& iterum, si data populis intemerata Deo sa-
cramenta serventur, cognatis procul dubio pro-
missa beneficia negabuntur: nec unius partis
praestatio sine alterius partis potest esse dispen-
dio. Quid ergo? numquid ob hoc utraque ju-
ramentorum promissa solvenda sunt, quia sin-
gula invicem sine culpa agi non possunt? Ab-
sit: transfundendum ergo unum in alterum,
& ad unam regulam redigendum: ita ut mi-
noris partis vota potioribus sint conjuncta, &
affectus protectionis qui privatim focero pro-
missus est & cognatis, transfusus generaliter
servetur in populis; non quo, ut aut hinc aut
inde promissa fides patiatur dispendium, sed
conjuncta, atque in alterutrum transfusa com-
mune defensionis sentiat lucrum. Dicimus ergo
per spiritum Dei, & proximam senten-
tiam ponimus, eo in nobis loquente, qui se in
suo nomine aggregatis medium adesse promisit. Sic
ergo ab illis vinculis juramenti, quibus focero an-
te juravit, principem nostrum Egicanem regem
sancta synodus absolvendum elegit, ut aut co-
gnatos ad populorum regulam dirigat, aut po-
pulos in cognatorum justam defensionem assu-
mat, ut quasi unius patris, germinisque fi-
lios utrumque uno devocans in affectu, nec
in cognatorum justis negotiis favorem populo-
rum obtendat, nec rursus in populorum que-
sibus cognatis favere pertinet, ut tam in po-
pulorum, quam in cognatorum negotiis, una
eademque illi fides servanda sit, nec alio af-
fectu tractandos eligat cognatos, quam popu-
los, quo in adeptum caelitus regnum directo
aequitatis gradus calle, nec profanationis in
utrumque subeat notam, nec pietatis claudat
utrisque partibus viscera.

Secunda post haec nostro ceteri retractanda
se collatio intulit, pro conditionibus scilicet il-
lis, quas jam dicitur princeps Ervigius ob
tutionem filiorum suorum, totius regni sui po-
pulos jurare coegit. Quibus inspectis, & diutis-
sime retractatis, nihil illic invenimus, quod aequi-
tati sit obvium, nihil quod & pietati adversum:
occasione tantum malitiae amputantur, nam
justorum negotiorum aditus non excluditur.
Hoc enim singulariter illic servandum promit-
titur, quod generaliter a domino omni Chri-
stiano jubetur; scilicet, ut malitia cavetur,
innocentia illibata servetur, frustretur nocendi
propositum, admitratur negotiosum justumque
judicium: hoc enim si communi omnium lege
servetur, & illatum semen regum a nocibili-
tate servabitur, & veritas populis sine perjurii
profanatione reddetur. Nec enim illic jura-
mentum est, ut aut causantes contra filios suos
nemo juvaret, aut nullus super aequitatis ju-
diciam promeret: ubi jam dicitur princeps non
solum in singulis negotia sua judicialiter pro-
ponendi aditum tribuit, sed & scelera filiorum
suorum, si qua accidissent, legibus ulciscenda
permittit. Quod ergo illic non est juramentum,
& tamen juramentum fuisse impudenter asserit-
tur, non devocabit populos in perjurii crimen,
quia nec alligatum cernitur in conditionum se-
rie: nec enim in nobis est cohibendum, quod
in illis conditionibus non invenimus esse cohi-
bitum. Recedendum tamen est a malitia, &
exercenda sunt negotia opportuna. Neque enim
quorundam incauta illa dicacitas attendit,
quae impudenter adstruere nititur, illos tantum
innocios esse a perjurii crimine, qui negotia

sua tantum visi fuerint objecisse: illos autem,
qui vel talia negotia judicanda susceperint, vel
hujusmodi pro aequitate adjuverint, inexcipiabili
profanationis crimine irretiri: haec quippe dicunt
contentiose magis quam rationabili strepitu ob-
strepentes; nescientes videlicet, quia si negatus
fuisset illic aditus jurandi, negaretur & propo-
nendi: sed qui admittit justae propositionis ne-
gotium, non voluit prolatae aequitatis amputare
judicium: nec qui proponentem admittit pote-
statem justae judicandi iudicibus abstulit. Ma-
gna ergo stultitiae vox est, haec sentire, vel
proloqui. Nam e contra, ecce per totam divi-
nae seriem scripturae plus iudicibus praecipitur ju-
dicare iustitiam, quam populis sua obiectare
negotia. Dicit enim scriptura: *Iuste judicate*,
filiis hominum: nec addit: *Iuste proponite cau-
sas vestras, filii hominum*: numquid, quia
iudices iuste judicare admonet, ideo populis
proponendi sua negotia interdixit? in eo quod
de negotiis proponendis nihil protulit? Num-
quid super eo iudicii formula rejicitur, quia
mutum & absque propositione sentitur? Non
ergo aut iudicia sine obiectis, aut obiecta sine
iudicibus esse possunt, quo aut iudex desit cau-
santi, aut causans desit nullo modo iudici. Qua-
propter conditiones ipsae, in quibus nec veritas
est praecisa, nec pietatis amputata sunt viscera,
non tenebunt aut iuste proponentes ad perjurii
sacrilegium, aut iuste judicantes ad profanatio-
nis reatum. Hac igitur reddita ratione confici-
tur, ut ad praedictarum seriem conditionum nul-
lus teneatur obnoxius, quisquis repulsa a ma-
litia, contra jam dicti principis partem, aut ne-
gotia sibi debita iudicibus judicanda objecerit,
aut qui talium mandata susceperit, aut testis
iudex, qui advocatus testimonium dixerit, aut
iudices ipsi, qui hujusmodi iuste negotia termi-
naverint, vel hi etiam, qui parti iustitiam ha-
bentii simpliciter fautores extiterint, ad rele-
vationem potius miserorum currentes, quam par-
ti cuiquam delectantes esse nocibiles. Scriptum
est etenim: *Pietas ad omnia utilis est*. Neque
enim cessandum est a misericordiae opere, quod
illo non interdictum est scedere. Quia ergo il-
lic iustitiae aditus non negatur, consequens est,
ut nec pietas abnegetur: non enim plene ju-
stitiam diligit qui pietatem proximo non im-
pendit; sic enim inconsulte pietatis servantes
affectum, illud apostolicum praelegimus obser-
vandum, *quam manifeste praecipitur: invicem
onera vestra portate, & sic adimplebitis legem
Christi*. Hac igitur ratione praemissa, absolutis
& discretis personis, atque vocibus singulorum
negotia ipsa, quae contra partem dicti fidei me-
moriae Ervigii principis, vel filiorum ejus ha-
beantur proponenda, admittimus, desinientes,
ut legibus canonibusque designata iustitia, inter
opponentes & respondentes a iudicibus incon-
cussa servetur. His itaque excursis, quae placi-
ta dispositionis sine conclusa sunt, damus soli
Deo gloriam & honorem, poscentes ejus pro-
fusissimam pietatem, ut ejus virtus atque po-
tentia, & nostrarum solvat mentium ligaturam,
& glorioso amatori Christi Egicani, principi
nostro tribuat felicem revertisse, sceptrum feli-
cioris vitae reducere cursum, ac diuturnum cum
pace in populis tenere imperium, eo praesente
qui est rex omnium regum, & cuius regnum
manet in saecula saeculorum. Amen.

F. nos. 107. Hard.

* praesentem Alast. 18.

Illic ampu-

cap. 107.

F. Supra h. Hard.

requenda

ideo quod

revertit qui mutus est absque

Ecce, re- gressa malitia. Hard.

Tim. 4.

quo, ad suum Gal. 6.

ANNO CHRISTI 680.

SUBSCRIPTIONES.

ANNO CHRISTI 680.

Julianus urbis regia metropolitanaus episcopus hac canonum statuta subscripsi.

Sunifredus Narbonensis metropolitanus episcopus subscripsi.

Floresindus Hispanensis metropolitanus episcopus subscripsi.

Faustinus Breacensis metropolitanus episcopus subscripsi.

Maximus Emeritensis metropolitanus episcopus subscripsi.

Idalius Barcinonensis episc. subscr.

Concordius Palenpinus episc. subscr.

Mumulus Cordubensis episc. subscr.

Recila Accitana sedis episc. subscr.

Gaudentius Valerientis episc. subscr.

Cilius Dertotanus episc. subscr.

Deodatus Segobienis episc. subscr.

Ervigius Calabriensis episc. subscr.

Monoforusus Egitana episc. subscr.

Gregorius Oretana episc. subscr.

Proculus Bigastrensis episc. subscr.

Sonna Oxomensis episc. subscr.

Sarmata Valentina episc. subscr.

Marcianus Dianensis episc. subscr.

Joannes Abelenis episc. subscr.

Gabinus Arcavienis episc. subscr.

Samuel Malacitanensis episc. subscr.

Froaricus Portucalensis episc. subscr.

Ubisefredus Aufoneas episc. subscr.

Emila Elicitana, qui & Dotana sedis episc. subscripsi.

Felix Iriensis episc. subscr.

Euphrasius Lucentis sedis episc. subscr.

Theuderacius Astidonenis sedis episc. subscr.

Viltiedus Calagarritana episc. subscr.

Nepotianus Syraffonenis episc. subscr.

Cunuludus Italicensis sedis episc. subscr.

Geta Eliptensis sedis episc. subscr.

Stercorius Aucaensis sedis episc. subscr.

Basilus Bastensis sedis episc. subscr.

Gaudila Empuritanæ sedis episc. subscr.

Eusefius Ilerdensis episc. subscr.

Pacotalis Biterrens episc. subscr.

Aurelius Alturicensis episc. subscr.

Holemundus Salmanticensis episc. subscr.

Spalandus Complutensis episc. subscr.

Gaudericus Segontiensis episc. subscr.

Joannes Eliberitana sedis episc. subscr.

Haburns Urcensis episc. subscr.

Villielonius Vifensis sedis episc. subscr.

Sabarius Gerundensis episc. subscr.

Friduosus Aurelina sedis episc. subscr.

Anterius Segobrienis sedis episc. subscr.

Rogatus Beatiensis sedis episc. subscr.

Valderedus Casaraugutana episc. subscr.

Adelhus Tudefina sedis episc. subscr.

Trudemundus Elborensis episc. subscr.

Sisebaldo Taccitana sedis episc. subscr.

Amia Cauriensis sedis episc. subscr.

Joannes Egarenis sedis episc. subscr.

Isidorus Setabiensis sedis episc. subscr.

Landericus Olyssipponensis episc. subscr.

Miro Conimbrensis episc. subscr.

Vicentius Damiensis sedis episc. subscr.

Vioantius Lamacensis episc. subscr.

Joannes Pacensis episc. subscr.

Constantinus Egarenis episc. subscr.

Abbatas.

Abfalius abbas subscr.

Felix archipresbyter subscr.

Concil. General Tomo XII

A Geronius abbas subscr.

Gabriel abbas subscr.

Castorius abbas subscr.

Sisebertus abbas subscr.

Eulalius abbas subscr.

Involatus abbas subscr.

Adeodatus abbas subscr.

Ublifandus archidiaconus subscr.

Mufantius primicerius subscr.

Vicarij episcoporum.

Sefaldus indignus archipresbyter & abbas, agens vicem domini mei & pontificis, Cypriani

Tarracoensis episc. subscr.

Florentius presbyter, agens vicem domini mei & pontificis Leuberici Urgelitanensis episcopi, subscripsi.

Daniel presbyter, agens vicem domini mei & pontificis mei Agrippii Ossonobensis episcopi, subscripsi.

Suniulfus abbas, agens vicem domini & pontificis Flori Menresani episcopi, subscr.

Desiderius presbyter, agens vicem domini & pontificis mei Nasibardi Alfigitana sedis episcopi, subscr.

Viri illustres officij palatini.

Ostulfus comes similiter.

Ublimar comes simil.

Vitulus comes simil.

Transmundus comes simil

Valdericus comes simil.

Naufi comes simil.

Cixila comes simil.

Gisclamundus comes simil.

Sifaldus comes simil.

Theudila comes simil.

Severinus comes simil.

Senha comes simil.

Ara comes simil.

Trasericus comes simil.

Ega comes simil.

Sunicimus comes simil.

Audemundus comes simil.

Data lex in confirmatione concilii generalis, sub anno primo regni gloriosi Egicani principis nostri.

D Decretis & extimis temporis nostri gollis synodalibus prelaventes, quibus & doctrina sacrosancta fidei audivimus copiam, & indissolubilis juramenti novimus contractam esse catenam, id lege promulgata decernimus, ut ea ipsa, que inconvulso canonum vigore decreta sunt, ab omnibus cautissimas, & diligenti observatione servantur. Si quis autem his ipsis definitionibus contraire voluerit, decima suorum rerum parte muldabitur, excommunicationis in super sententia serietur.

NOTA GARSIE LOAISA.

a Era DCCXXVI. Ex hac era subductione Ervigius non fer, ut aliqui quidam historici, sed est regnavit annos, synodus contra Toletana XIII. convocata era DCCXXI. anno Ervigij regis quarto, synodus Toletana XIV. era DCCXXII. anno Ervigij octavo: Toletanum concilium XV. celebratum era DCCXXVI. anno primo Egica. Ex quo computatione liquide constat octo regibus annos, a decimo octavo, usque ad viginti unum quinquem. Vastus septem hujus regni annos adscribit, Rodericum Toletanum factum fuisse eundem primum. Quam computationem nos sumus fecuti in chronologia. b Ferrer. Inter alias alias, quas rex Ervigius ex Leubigione uxore suscepit, fuit Cixila, quam in matrimonium Egica tradidit. Egicam fuisse filiam regis Egica regis certissimum, nam ipse sic ait in tomo: Illud autem primo in hunc diem occurrit, quod deus pater nostri G. f. era regale sortentes festigium. h. Ex quibus verbis con-

F. Cressler. Harl.

Ublifredus.

Nastierens. al. Bastianus

Polemendus

Auricatus

Tuderis

Florentius Urgelitanus

Nasibardi, al. Nasidardi

Ostulfus

Gisclamundus

Discretus

heurtius

Tempus concilii Toletana XV.

Egica regis

A N N O CHRISTI 688.

7/et 129

1/et 10.

Rodericus de Hovedeno Papagard.

Expositio epist. Hippoliti episcopi.

De omnibus sanctis Trinitatis per Augustinum interpretat.

Psalm. 62, apocypio.

confat in fororum & potestem habuisse regem, nam dicit: *Societas, dissoluta, historici dicitur argumentum.* Quil de Egria moribus concilium Tolotatum XVI. (radar canonis & libenter appone. *Olorissimus* enim, ait, ac forasissimus dominus nobis Egria rex & strenuissimus amicus Christi igno succensus, & sancta officii opusculum, inimicorum Christi perfidiam (illud prophetae vocacionum sequens; Noane qui oderant te, Deus, oderant illos, & super inimicos tuos rabscebant) ut per oras Christianos obnoxios proterere decerneret, ecclesia Dei factum vigilans laetitia reborare disposuit, sanctis Dei habitibus se munificem exhibet; tribularum imponantur populi moderamine discrete remittit; maligna contra se oblatione agnibus, animi liberaliter gratissima, ac pie conseruatiua instantia ignoscere conseruit; multos quorum qui constructi sunt, libera, seruandam propioram omni onus distrumbenda in cognouitatis actu reformant, atque in diuersis sanctis uita fadiis, sanctis excoecanda propellit. Hostenus concilium, Leubigito vero eius natus una cum Sifberto Tolotano antistite & aliis eductis eam conuersione inuata, ut uita & regno priuaretur, exitio meditari sunt, ut infra concilio Tolotano XVI. cap. 9. de Sifberto episcopo. *Papa Benedictus.*) Benedictus II. Leonii II. successit. Totam hanc controersiam Rodericus Tolotanus archiepiscopus lib. 3. cap. 23. sic describit. Eius in tempore, inquit, liber de tribus substantiis, quoniam dudum Romanus miser primus sanctissimus Iulianus, & minus canis tractando Benedictus papa Romanus indicatorem reprobandum, ab id quod uoluntas genitricis uoluntatem. Sed Iulianus Iulianus ueridicus testimonium in hoc concilio, ad enathem profusi principis, per oracula oramus, quae Romanam transuaserat, uerum esse firmavit, & apologeticum fecit, & Romanis missi per suam legatos ueridicorum, diuconem, & subdiconem, ueris eruditissimos, & in omnibus Dei seruis, & in diuini scripturis ualidos, cum ueris uiam uelocitatis, secundum quod & olim transuaserat de laude Romani imperii. Quod Romanus possit sic benedictus digne & pie recepisse, cunctis legationem, reddidit, atque uelocitatis. Iam tunc dicit in suis ueris, uelocitatis scripturis notum fecit: quae & rescriptum domino Iuliano per supra factas legatos cum gratiarum actione & cum bono receptis: & omnia quaecumque scripsit iusta & pio esse deponit. Hinc Rodericus.

Adde: Hunc Rodericum redarguit erroris Barotus, ut dicitur supra in notis ad uiam & epistolam Roderici. *De nec secundum relationem.*) Quatuor an hanc nominat, sapientia, & uoluntas, secundum relationem, an secundum substantiam, a sanctis patribus usurpantur? Quam quaestionem dicitur Magister sentent. lib. 1. dist. 27. ubi ex sententia diuini Augustini docet nomina quae substantiam significant, tantum dici, illud de illo. *S. Thomas 1. part. quaest. 39. art. 3. sic ait: Unde minus improprie est (scilicet) Natura de natura, uel sapientia de sapientia, quam essentia de essentia.* Quamuis Augustinus lib. 2. de Trinitate cap. 1. & 2. probat hanc. *Sapientia de sapientia, & lib. 15. de Trinitate cap. 20. hanc, Voluntas de uoluntate.* Dicitur inquit, *Filius concilium de concilio, & uoluntas de uoluntate, sicut substantia de substantia, sapientia de sapientia.* Sed & omnes doctores sancti, quando expressius locuti sunt quem proprietates dictionis partem: unde huiusmodi formae loquendi non sunt extendenda; sed potius exponenda; ut scilicet nomina abstracta exponantur per concreta, uel per nomina personalia, ut docuit *S. Thom. 1. part. quaest. 39. art. 1. & Magister sentent. lib. 1. dist. 3. unde istae proprietates debent interpretari per concreta, aut per personalia nomina, ut cum dicitur: *Essentia de essentia, uel sapientia de sapientia, sic sensus: Filius, qui est essentia & sapientia, est de Patre qui est essentia & sapientia.**

Ac proinde) Hac regula generalis, & axiomata universalis est omnium theologorum, in materia de Trinitate, ex Augustino lib. 3. de Trinitate, qui in prologo de nominibus individua Trinitatis sic ait: *Quaedam de singulis tantum dicitur personis, quaedam uero uiam uoluntatis essentiae significantia sunt, & quae de singulis significati, & de communibus communiter dicuntur: alia uero sunt quae translatiue ac per similitudinem de Deo dicuntur.* Hoc idem Ambrosius lib. 2. de Trinitate in prologo.

I. Egregii Augustini sententiam.) Locus est apud Augustinum libro decimo quinto de Trinitate cap. 20. & adicitur a Magistro sententiarum libro primo dist. 5. *& dist. 10.* Ex Psal. 62. secundum septuaginta, qui ita transulerunt: *id est, tu es & tuus es, ueritas, & ueritas ad uerbum: sicut in anima mea, quem multipliciter caro mea.* Diuus Hieronymus sic habet: *Sicut ad te anima mea, desiderant ad te caro mea.* *U. filius uoluntas huc uerbo, sicut in te anima mea, quam multipliciter, sic uis Theodotus habet, & septuaginta, & Symmachus, Conspicit: posset eadem omnes interpretari, ut dicitur illud uerbum: non esse eandem substantiam dictionem, sed uerum esse uerum parit, quae personae significat. Conspicit enim & caro anima ueritas, nec consilium illius respicit, ut & dicit, & anima mea, & corpus meum, & desiderant: praemodum ueritas & uis quae sunt & iucundissimae & liquidissimae.*

Nova Latina uerbo septuaginta habet: sicut se anima mea, ex temeraria Hieronimi & Augustini.

h. Significatur a patre uoluntas.) Hec est quarta regula Tichonii, quam affert Augustinus lib. de doctrina Christiana, & Ildorus libro primo fundamentorum cap. 26. *Septuaginta anime)* Locus est Exodus 1. ubi dicitur: *Erant ergo animae eorum, qui egrediuntur de terra Aegypti, septuaginta, qui paulo ante eodem capitulo in Aegyptum ingressi dimittuntur.* Et Genesis 46. expresso dicitur: *Omnes anime domus Jacob, qui ingressi sunt in Aegyptum, fuerunt septuaginta.* Item locus est Deut. 10.

h. Muscam caninam.) Psal. 77. *uoluntas u. habet septuaginta, ut etiam Psal. 104. quam uocem Graecum Latina uulgata uoluntas retinuit: significat uero uoluntas mustam caninam, ut hic ponitur. Ildorus lib. cyrool. 22. c. 8.*

I. U. onerat nobis serpentem.) Locus est num. 21. paulo tamen aliter: neque serpentem, sed serpentes habet Latina translatio: apud septuaginta tamen est uoluntas singularitatis numero, ut hic.

m. Cyrillus libro qui uocatur scolastica.) Forte sunt & Cyrillus commentaria in Joannem, ubi lib. 2. cap. 13. ad ea uerba, *Et uerbum caro factum est*, sic habet: *Sermonem incarnationis iam mensuro ingressa hominem factum fuisse uoluntas Dei filium apostrophe uocat.* Cum Joann. 1. eam dicit: *Et uerbum caro factum est, nihil aliud dicit, praeterquam quod filius Dei & Deus uerbum, homo factus est: nec nos quidem proferat, cum sepe diuina scriptura solo carnis uocabulo integrum (ut ita dicam) & totum hominem significat. Effunditur, Iosel inquit, a spiritu meo super omnem carnem: ubi nisi ex parte uerbi hominem intelligat, ridiculose inanimata carni spiritus dari uidebitur.*

n. Septuaginta quinquaginta.) Sic est Exodus 1. ex editione septuaginta, ubi dicitur: *Et uerbi uoluntas u. habet septuaginta.* Item Lucas in actibus apostolorum cap. 7. *Verum Genesis 46. dicitur: Cunctaeque anime, qui ingressi sunt cum Jacob in Aegyptum, & ingressi sunt de terra Aegypti anime due: omnes anime domus Jacob, qui ingressi sunt in Aegyptum, fuerunt septuaginta.* Pro septuaginta habet editio Septuaginta uoluntas & uoluntas uoluntas. Deut. uero 10. Septuaginta interpretum & uoluntas uoluntas consentiunt, & animas septuaginta in Aegyptum descendisse commemorant. Item Iosephus lib. 2. antiquit. cap. 7. Quomodo uero hae consent, esse septuaginta & esse septuaginta quinquaginta, puerit conciliat Hieronymus quae in Genes. ad hanc locum.

o. Facies arcana.) Locus est Exodus 25. hoc modo. *Arca de lignis Setim compingite, cuius longitudo habeat duas & semis cubitos, latitudo cubitum & dimidium, altitudo cubitum similiter ac semissem: domus eius cum quo mundissimo intus & foris: ubi pro lignis Setim septuaginta discolora te & uoluntas uoluntas habent, ut Cyrillus legit.*

p. Tres in Christo substantias.) Stephanus Eduensis episcopus in libro de sacramento altaris cap. 17. *Cruciatum in Christo duas substantias uoluntas, diuina & humanam; & tres substantias, diuina, carnem, & animam, Athenasio asserente, qui ait: sicut anime rationalis & caro unus est homo, ita Deus & homo unus est Christus, & substantias tres.)*

q. Subscriptio.) In hoc decimo quato concilio Tolotano multi ex episcopis, qui XIV. interfuert, subscribunt, est enim rationale ex episcopis Hispanis & Gallis Narbonensibus. Qui alii subscribunt, sunt & Aurelius Africanensis, in XIII. Tolotano. Atula Carthagensis in XII. & XIII. Tolotano. Valdericus Castellanus XIII. Tolotano. Concordius Patocianus, in XII. XIII. & XIV. Tolotano. Cecilius Dertofanus, in XIII. Tolotano, & dicitur Dertofanus. Cunuludus Italensis, in XIII. Tolotano, sicut Cyprianus, Dordatus Segobianus, in XII. & XIII. & XIV. Tolotano. Eustratus, in XII. & XIII. Tolotano, Eufodius Hieronensis, in XIII. Tolotano. Felix triensis, in XII. Tolotano, & III. Bracarensis, ubi dicitur Ildulfus Felix. Froaricus Portugalesis, in XII. & XIII. Tolotano. Florensus Hispanus, in XIII. & XIV. Tolotano. Florus Montefanus, in XIII. Tolotano. Gaudensius Valerianus, in XII. XIII. & XIV. Tolotano. Gregorius Oroleanus, in XIII. & XIV. Gota Elysiensis, in XII. Tolotano. Caudila Emperitane, in XIII. Tolotano, qui Caudilanus. Julianus urbis regis, in XII. XIII. & XIV. Tolotano. Idalio Barcinensis, in XIII. Tolotano. Joannes Egarenus, in XIII. Tolotano. Joannes Pacensis, in XII. & XIII. Tolotano. Leubigito Urgelitane, in XIII. Tolotano. Mumulus Cordubensis, in XIII. Tolotano. Monensius Egitanus, in XIII. Tolotano. Martinus Dianensis, in XIV. Tolotano. Miro Canimbricis, in XIII. Tolotano. Proculus Bagastris, in XIII. Tolotano. Recilla Acedane, in XII. & XIII. Tolotano. Rogatus Bestionis, in XI. & XIII. Tolotano. Sifaldo in XII. & XIII. Tolotano. Sarcorius Aucaensis, in XIII. Tolotano. Samus Malacitanus, in XII. & XIII. Tolotano. Sarmata Valentianus, in XIII. Tolotano.

A N N O CHRISTI 687.

Musca canina.

Quot anime in Aegyptum descendit.

Quomodo tres substantias in Christo asseruntur.

Qui episcopi subscribunt concilio Tolotano.

ANNO CHRISTI 688.

in XIII. & XIV. Toletano. Sona Comensis, in XIII. Toletano. Sualfredus Narbonensis, in XIII. & XIV. Toletano. Theodericus Afflonensis, in XII. & XIII. Toletano. Theodemundus Eboracensis, in XIII. & XIII. Toletano. Ubalfredus Aulonenfis, in XIII. Toletano. Maximus Emeritenfis, in XIV. Toletano. Alii subscribunt, qui non interfuerunt alio concilio, sed succedunt alio episcopis, ut Anterius Segobriensis qui Olipa, in XIV. Toletano. Adalms Tudofens, qui Opa Tedens, in XIV. Toletano. Agripus Offonensis, qui Antonio, in XIV. Toletano. Constantinus Egbrenfis, qui Gratino, in XIII. Toletano. Ervigus Calabriensis, qui Alvaro in Emeritenfis. Frontinus Lamecensis, qui Gundulfo, in XIV. Toletano. Faustinus Breconensis, qui Lohar, in XIII. Toletano. Gohinus Arcavicanfis, qui Sompone, in XIII. Toletano. Gundertus Segontienfis, qui Ella, in XIV. Toletano. Habicus Urconensis, qui Palmatus, in XIII. Toletano. Johannes Abaleufis, qui Unigiro, in XIII. Toletano. Johannes Ellibriganfis, qui Argibandemo, in XIII. Toletano. Ildorus Sorabienfis, qui Asturio Sorabiano, in XIII. Toletano. Landericus Olyffippanenfis, qui Ara-

dulpho, in XIII. Toletano. Neparianus Tyrassonenfis, qui Asturio, in XIII. Toletano. Zabaricus Gerundenfis, qui Jacobo, in XIV. Toletano. Spandus Complutensis, qui Agricolo, in XIV. Toletano. Vincencius Dumienfis, qui Avlachimaro, in VIII. Toletano. Villafonsus Vilenfis, qui Reparata, in XIII. Toletano. Villadus Calagurritanus, qui Bulario, in XIII. Toletano. Emilia Ilicitana, qui Leandro, in XIV. Toletano. Fruftuosus Aurefina, qui Aurienfis dicitur, successit Hilario, in XIII. Toletano. Prima subscriptio huius concilii est: Julianus urbis regia metropolitani episcopus hac canonum statuta subscripsi: in qua advertendum duxi, Julianum Regia urbis metropolitani, qui Quirico successit, diversum esse a Juliano Pomerio Gallo doctore: is enim vixit circa annum domini ccccxxv. ex * Evodio Ticiensis constat: noster vero incidit in hac tempora, & in prognostico futuri seculi Pomerium asseri, in opere adversus Judaeos. Video aliquos viros doctos similitudine nominum deceptos: sed Julianus primus chris fuit Toletanus Eugonii III. discipulus, inter divos relictus, qui magna totius populi veneratione Toloni colitur, ejus vitam Felix literis mandavit; alter Julianus Panus in Gallia vixit, tantum doctor ecclesiasticus fuit.

ANNO CHRISTI 688.

Julianus primus tolo sub scriptus quon

* Eusebio Ticiensi diacono primus episcopo.

CONCILIIUM SUB THEODORO CANTUARIENSI ARCHIEPISCOPO

Vergente Saeculo VII. habitum.

Ex Suppl. Nansi pag 210.

Concilii hujus unica superest mentio in re-
 sponsione Zachariae papae ad S. Bonifacium, quae est inter Labbeanas X. Ita enim habet ibi Pontifex, *primum capitulum pro synodo Provincia, in qua notus & nutritus es, quam novissimis tuis temporibus Theodorus ex Graeco, Latino, atque philosophis, & Albenis eruditus, Roma ordinatus, pallio sublimatus, ad Britanniam transfusus iudicabat & gubernabat. In illa tale decretum & iudicium firmissime praecipit & diligenter demonstratum esse dignoscitur, ut quicumque sine invocatione Trinitatis totus fuisset, sacramentum regenerationis non haberet. Etius ferius: hoc quoque observasse in dicta synodo sacerdotes, ut qui vel unam de Trinitate personam in baptis-*

mo non nominaret, illud baptisma verum esse non potest. Huc usque de hac Theodori Synodo Quoniam vero in eadem stabilita verosimiliter est capitula quae vocantur vel potius penitentialia Theodori, hac synodo adjuvanda esse, iudicavi, non quidem ut mendose leguntur apud Labbeum sed ex nova recensione ad MS. codicem vetustissimum olim pertinentem ad Emmericum Bigotium P. Martene, quae vulgata est in novissima editione spicilegii Dacberiani. Addere insuper hic juvat multa ex penitentiali Theodori, quae in eisdem capitulis non leguntur, reperiri in veteri libello de remediis peccatorum vulgato a P. Martene anecdot. t. IV. pag. 22. quae hic pariter recudentur.

CAPITULA THEODORI CANTUARIENSIS ARCHIEPISC.

EX NOVA RECENSIONE P. EDMUNDI MARTENE,

Vulgata in nova editione Spicilegii Dacberiani Tom. I. pag. 486.

- I. In ordinatione (a) Episcopi, vel Presbyteri, sive Diaconi vel subdiaconi, oportet Episcopum Missam agere; similiter Graeci faciunt, quando Abbatem eligunt vel Abbatissam.
- II. In Monachi ordinatione Abbas debet missam agere, & tres orationes complere super caput ejus: & septem dies (b) velat caput suum cocollo suo, & septimo die Abbas tollat velamen id de capite Monachi, sicut in Baptismo Presbyter septimo die velamen infantium abstulit, ita & Abbas debet Monacho, quia secundum baptismum est iuxta iudicium Patrum, & omnia peccata dimittuntur sicut in Baptismo.
- III. Presbyter potest Abbatissam consecrare cum missa celebratione.
- IV. In Abbatis (c) ordinatione Episcopus debet Missam agere, & eam benedicere incli-

- quo capite cum duobus vel tribus testibus de sacerdotibus, & dat baculum, & pedules.
- V. Sanctamoniales, & Basilicæ cum Missa semper debent consecrari. Graeci simul benedicunt viduam, & virginem, & utramque Abbatissam eligunt. Romani (d) autem non velant viduam, sed virginem tantum.
- VI. Nullum periculum credimus in baptismo esse sine confirmatione Episcopi; tamen ne desperemus, (e) in Synodo Nicena, Christina fuit institutum.
- VII. Sacrificium (f) non accipiendum de manu Sacerdotis, qui orationes vel lectiones secundum ritum implere non potest.
- VIII. Cum Graeci Diacones non frangunt panem sanctum; nec collectionem dicunt, vel Dominus vobiscum, vel Completa.

IX.

(a) in ordinatione. Hoc capitulum MS. Cod. S. Germani, a Berchardo lib. 1. cap. 25. & ab Ivom parte V. P. NOTJE Decreti cap. 23. velatur ex Theodoro. (b) septem dies. In Gallia tres tantum. Vid. Capitulum 33. MARTENE. Caroli mag. addit. (c) In Abbatis. Ordo Romanus velatur ex Theodoro, tit. ordin. Abbatiss. (d) Romanus ritus. Vid. Gratianum epist. q. ad Episcopos Lucania, & Gratianum 27. q. 1. (e) ne desperemus. In editis hoc tantum legitur, tamen non desperemus, ceterum dicitur. (f) sacrificium. MS. Cod. S. Germ. Theodor. tribuit; at lvo p. 2. cap. 44. Fabiano.

ANNO CHRISTI 600

ANNO CHRISTI 600

IX. Qui bis (a) baptisati sunt ignorantes, non indigent penitentia, nisi quod secundum Canones non possunt ordinari, nisi pro magna necessitate. Qui vero non ignorant, quasi iterum Christum crucifixerunt, penitentiam septem annis, quarta feria, & sexta feria. & tribus Quadragesimis.

De Operibus diei Dominici.

X. Græci, & Romani in die Dominica navigant, & equitant (b) penem non faciunt, nec in curru ambulant, nisi ad Ecclesiam tantum, nec balneant se. Græci non scribunt publice, tamen pro necessitate scriptum in domo scribunt.

XI. Qui operatur in die Dominico, Græci prima vice arguunt, secunda tollunt aliquid ante eum, tertia vice tertiam partem de rebus, &c.

XII. Græci, & Romani dant servis vestimenta, & liberant, excepto Dominico die.

XIII. Græcorum Monachi servos non habent, Romani habent.

XIV. Ligna Ecclesie non habent (c) ad aliquod opus, nisi ad Ecclesiam aliam, si necesse est, vel igni comburenda, vel ad profectum in Monasterio Fratribus, in laicalia vero opera non debent procedere.

XV. Ecclesiam licet ponere in alium locum si necesse sit, & non debet (d) iterum sanctificari, nisi tantum aqua aspergi.

XVI. Græci carnem (e) morticinam non dant porcis suis; pelles autem eorum ad calciamentum, & lana, & cornua licent accipi, sed non in sanctum aliquid. Tamen si casu porci comederint carnem morticinorum, aut Sanguinem hominis, non abijciendos credimus, nec Gallinas simili modo.

XVII. Animalia, quæ a lapis, vel canibus consumantur, non sunt comedenda nisi porcis, & canibus, nec cervus, aut caprus, si mortui inventi sunt. Pisces autem licent, quia alterius nature sunt. Equum non prohibent: tamen consuetudo est non comedere.

XVIII. Porci, qui sanguinem gustantes tetigerint, manducantur: sed qui cadavera mortuorum lacerantes manducant, carnes eorum non licet comedere ulque macerentur.

De peste mortali.

XIX. Græci, & Romani dicunt ipsos infirmos visitare debere sicut ceteros infirmos, si cut Dominus præcipit.

XX. Græci omni (j) Dominico die com-

municant sive Clerici sive laici, & qui tribus Dominicis non communicaverit, excommunicatur.

Romani similiter communicant quæ volunt, qui autem noluerint, non excommunicantur.

XXI. Penitentes secundum Canones non debent communicare ante consummationem penitentiam. Theodorus dicit: Nos autem pro misericordia post annum vel sex menses licentiam damus.

XXII. Una penitentia est videm & peccata; majorem meruit, quæ vitam habet, si fornicationis crimen commiserit.

XXIII. Si quis gentili dimiserit uxorem suam, post baptismum in potestate ejus erit habere eam, vel non habere.

XXIV. In tertia (g) propinqua secundum Græcos licet nubere, sicut in lege scriptum est: in quinta secundum Romanos; tamen in quarta non solvant, postquam factum fuerit.

XXV. In tertia propinqua tantum non licet uxorem alterius post obitum ejus habere.

XXVI. Bigamus peniteat primo anno, quarta feria, & sexta feria, & tribus Quadragesimis ablineat a vino, & (h) a carnibus; non dimittat (i) tamen uxorem.

XXVII. Monachus fornicationem faciens septem annis peniteat.

XXIX. In primo conjugio debet presbyter missam agere, & benedicere aïnis & postea ablineant se ab ecclesiis triginta diebus; quibus peractis peniteant XL diebus, & vacent orationi; & postea communicent cum oblatione.

XXX. Ingenuus cum ingenua conjugii debet.

XXXI. Cui uxorem (k) hostis abstulerit, & non potest repetere eam, licet ei aliam accipere, melius est quam fornicari. Nam si postea redeat uxor non debet recipere eam si aliam habet. Ipsa accipiet alterum virum, si unum ante habuit.

XXXII. Si quis maritus, aut si qua mulier (l) votum habet virginitalis, adjungitur uxori, postea non dimittat uxorem: sed peniteat tribus annis. Vota stulta frangenda sunt, & Dimportabilia.

XXXIII. Mulier non debet vivere virum sine licentia viri sui: si voverit, dimitti potest.

XXXIV. Pro defuncto (m) monacho missa agatur in die sepulture ejus, & tertia die; & postea quantum voluerit abbas; pro laico bono, tertia die, vel sexta, (n) post jejunium; pro præstante trigesima die vel septima & propinqua ejus jejunare debent quinque dies (o) & oblationem offerre ad altare, sicut in Jesu filio Sirach legitur, & pro Sati filii Israel je-

NOTÆ P. MARTENE

(a) Qui bis. Theodori est apud Ivoem p. 2. cap. 269. & apud Gratianum de Consecrat. disp. 4. c. quibus. (b) Navigant, & equitant. Prior editio non navigant, nec equitant. Haud ita multo post hæc verba alio cum decessit in editio. (c) non debent. Acherus ediderat, non habent. Hæc apud Burchardum lib. 3. cap. 30. Ivoem p. 3. c. 42. Gratianum de consecr. disp. 1. c. ligna, tribuunt Hygino papa. (d) Et non debet. Hæc in priori editione sic legabatur. & tunc debet iterum sanctificari, nec tamen aqua sancta aspergi. (e) Græci carnem. Ex Penitentiali Theodori laudat Ivo p. 14. c. 97. 99. 100. (f) Græci omnes. Legitur in Penitentiali Theodori tit. 50. (g) In tertia. Hæc caput & sequens sic legabatur: In tertia pro continentia postolata carnis secundum Græcos. non solum conjugium, sed fellum iuvit. In tertia penitentia non licet uxorem &c. Videtur postulat hunc in locum Regio lib. 2. cap. 200 & consuetum Compendiense sub Pippino can. 1. (h) a vino. Hæc in editio decessit, & legabatur dimittat, ablineat se a carnibus. (i) non dimittat. Horum loco Acherus ediderat, & separatim: ex quo liquet codicis cum usum esse c. uti. fimo. Caput quod sequitur in priori editione decessit. (k) Cui uxorem. Hæc etiam desiderabatur in edit. Acherii. (l) aut si qua mulier. Quatuor hæc verba addita sunt. Hæc caput Theodori esse dicitur apud Gratianum disp. 27. c. 1. ubi & in parit. Rom. tit. 8. (m) Pro defuncto. Hæc etiam caput sub Theodori nomine descriptum est in eod. s. Germani. (n) Tertia die vel sexta. Acherius, tres vel septem, male. (o) Quinque dies. Prior editio quatuor die; quod & sequitur, dicendum erit Theodoro placuisse non magis junari pro penitente, quam pro laico bono.

ANNO
CHRISTI
1116.

judaverunt: postea quantum voluerit presbyter. A

XXXV. Secundum Græcos presbytero licet virginem sancto velamine consecrare, & reconciliare penitentem, & facere oleum exorcizatum, & infirmis chrisma si necesse sit: secundum Romanos non nisi episcopis solis.

XXXVI. Mulierum (a) menstruo tempore non intrent ecclesiam, neque communicent nec sanctæmoniales, neclæica; si præsumant, tribus hebdomadibus peniteant. Similiter peniteant quæ intrant ecclesiam ante mundum sanguinem post partum idest XL. diebus.

XXXVII. Infans (b) pro infante potest dari ad monasterium Deo, quamvis alium vovisset; & tamen melius est votum implere. Similiter pecora cætera (c) si necesse est, pro conæquali.

XXXVIII. Lavacrum capitis potest esse in Dominico, & in lixa (d) pedes lavare.

XXXIX. Presbyter decimas dare non cogatur.

XL. Reliquiæ sanctorum venerandæ sunt, si potest fieri, candela ardeat per singulas noctes; si vero paupertas loci non sinat, non nocet eis.

XLI. Incensum (e) Domini incenditur in natali sanctorum pro reverentia diei, quia ipsi sicut lilia dederunt odorem suavitatis, & asperserunt ecclesiam Dei, sic incenso aspergitur ecclesia primitus juxta altare.

XLII. Inventa in via accipienda est: si invenit possessorem, reddet ei.

XLIII. Laicus in ecclesia non debet recitare lectionem, nec alleluja dicere sed psalmos tantum & responsoria sine alleluja.

XLIV. Mulieres possunt oblationes facere secundum Græcos non secundum Romanos.

XLV. In illa die ante Natale Domini hora nona expleta, idest vigilia Domini, manducant Romani, Græci dido vespere & missa cænant. (f)

XLVI. Tributum ecclesiis sit sicut consuetudo est provinciarum, tamen ne pauperes in decimis vim patiantur.

XLVII. Animalia coitu hominibus commixta occidantur, & carnes carnibus projiciantur, & ubi dubium est, non comedenda, occidenda. (g)

XLVIII. In uno altari duas facere missas conceditur (h) secundum Græcos: secundum Romanos quinque, propter quinque cruces, quæ imponit episcopus, quando consecrantur. Et ille qui prius manducare probatur, ad osculum non permittitur.

XLIX. Vir abstineat (i) se ab uxore sua XL. dies ante pascha, & post pentecosten una hebdomada.

L. Infantes in monasteriis quatuordecim annorum carnem manducant.

LI. Confessio (k) Deo soli, si necesse est agi licet.

LII. Gentiles mortui de locis sanctorum eiciendi sunt.

LIII. Missas (l) secularium mortuorum ter in annum: tertia die, nona die, & trigesima die: quia surrexit Dominus tertia die; & nona hora emisit spiritum, & triginta diebus Moysen filii Israel planxerunt.

LIV. De libertate (m) lavandi pedes laicorum, nisi cæna Domini.

LV. De indulgentia malorum cogitationum, si non opere implentur.

LVI. Promissio cito implenda est quia mors non tardat.

LVII. Qui cum sore fore fornicatur, quatuordecim annis peniteat.

LVIII. Sacerdos tangendo mulierem coinquinatus, XL. diebus peniteat.

LIX. Servus Dei (n) non debet ullatenus pugnare, nisi in multorum sit consilio servorum Dei.

LX. Non licet diacono laico judicare penitentiam, sed episcopo, aut presbytero.

LXI. Maritus non debet habere (o) uxorem suam nudam.

LXII. Infirmis licet omni hora cibum & potum quancumque desiderant, sumere.

LXIII. Cujus uxor est infidelis & gentilis & non potest eam convertere, dimittat eam.

LXIV. Abbati (p) scilicet monasterium suum alii dare in potestate non est, nec post obitum ejus, nec eo vivente sine voluntate monachorum, nec propinquo, nec alieno, sed ipsi eligant ante sibi abbatem. Si prior obierit, aut discesserit, simili modo. Abbas potest pro humilitate, cum permissione episcopi, locum suum derelinquere. Tamen fratres eligant sibi abbatem de ipsis, si habent; sin autem de extraneis. Nec episcopus debet violenter in loco suo. Congregatio debet sibi eligere abbatem post mortem ejus, aut eo vivente, si discesserit, vel peccaverit. Ipse non debet ordinare de suis propinquis, neque de alienis, nec alio abbate dare, si non voluerint fratres.

LXV. Si peccaverit abbas, nec episcopo licet tollere possessionem monasterii quamvis peccaverit abbas, sed mittat eum in aliud monasterium in potestatem alterius.

LXVI. Abbati non licet neque episcopo terram ecclesiæ vendere ad aliam, quamvis in potestate ejus sint ambæ. Si mutare vult terram ecclesiæ, cum consensu amborum faciat.

LXVII. Si quis vult monasterium suum in alio loco ponere, faciat cum consensu (q) episcopi, & fratrum suorum, & dimittat in prior loco presbyterum ad ministerium ecclesiæ.

LXVIII. Presbytero licet soli missam facere,

(a) *Mulieres* hoc caput Theodoro tribuit lvo p. 15. c. 150. & 151. Aliter ac Theodorus sentiebat Gregorius M. vide ejus resp. ad interrog. 20. Augustini.
(b) *Infans* ex parit. Theodori laudar Gratiano 20. q. 1. c. *infans*.
(c) *pecora cætera* posterior vox addita est. Statim pro eo equali ediderat Acherius.
(d) *in lixa* Prior, edit. in *lixa*. (e) *Incensum* Acherius ediderat *in cana vero*.
(f) *et missa cænant* Longe aliter prior edidit, quippe in qua legabatur: *missam cantant*.
(g) *occidenda* hoc additum est.
(h) *conceditur* Quæ loquuntur usque ad. Et ille qui prior, addita sunt.
(i) *Vir abstineat* hoc caput Theodori esse dicitur in codice S. Germani.
(k) *Confessio* Ex Theodoro refert lvo p. 15. c. 153. & Basiliardus lib. 9. c. 148.
(l) *Missas* hoc caput est 51. parit. Theodori.
(m) *De libertate* Ha duo voca addita sunt, perinde atque caput sequens.
(n) *Servus Dei* Hoc caput sic legitur in priori editione: *Cherici nullatenus pugnare licet, nisi in multitudine sui consilio servorum Dei*. Quod quidem mihi magis placet.
(o) *non debet habere* Acherius videtur.
(p) *Abbat* Theodori esse dicitur in Codice S. Germani, perinde ac duo quæ loquuntur.
(q) *Cum consensu* Acherius cum consilio.

re, si necesse est, & populum benedicere in A Parasceve, & crucem sanctificare.

A N N O
CHRISTI

A N N O
CHRISTI
000.

LXIX. Qui accipit sacrificium post cibum, septem diebus peniteat in iudicium episcopi.

LXX. Qui occiderit monachum vel Clericum, arma relinquat, & Deo seruiat, vel septem diebus peniteat.

LXXI. Qui episcopum, vel Presbyterum occiderit, Regi dimittendus est ad iudicandum.

LXXII. Si laicus alterum odii meditatione occiderit, si non vult arma relinquere, peniteat septem annis sine carne: si per iram subitam, tribus annis, si autem casu, vel eventu, uno anno.

LXXIII. Pecunia ecclesiastica (a) furata, sine rapta, reddatur quadruplum, popularia B duplicetur.

LXXIV. Si quis fornicaverit cum virgine, uno anno: si cum maritata, tribus annis; unum integrum, duos alios quadragesimis diebus peniteat.

LXXV. Blasphemias Deo agit qui missas Deo offert pro homine malo. Augustinus dicit pro omnibus Christianis esse faciendum, quod vel ei proficit, aut offerenti, aut viventes consoletur.

LXXVI. Mulier quae se amore fornicationis ad alteram conjunxerit, septem annis peniteat. Sic, & illa quae semen viri sui miscet cibo, ut deinde plus ejus amorem suscipiat.

LXXVII. Sacrata virgo fornicans, septem an-

LXXVIII. Qui homicidium vel furtum commiserit, & non composuit illis quibus nocuit, quando confessus fuerit episcopo vel presbytero peccata sua, debet illis aut propria reddere, vel componere; si vero non habuerit substantiam unde componere potest, vel nescierit quibus nocuit, penitentia plus augeatur.

LXXIX. Qui cibum immolatum comederit, deinde confessus fuerit, sacerdos consideret personam in qua aetate (b) sit, aut quantum deductus, vel qualiter contigit, ita auctoritas sacerdotalis circa infirmum moderetur.

LXXX. Mulier quae sobolem necaverit, septem annis peniteat.

LXXXI. Laicus si de monasterio monachi faciens (c) furtim discesserit, aut intret monasterium Domino servire aut humanum (d) subeat.

LXXXII. Qui seipsum occiderit propria voluntate, missas pro eo facere non licet; sed tantum (e) orare, & elemosynas largiri.

LXXXIII. Si quis christianus subita tentatione iuente sua excesserit, vel per insaniam

seipsum occiderit, quidam missas faciunt.

LXXXIV. Presbyter fornicans, si postquam compertum fuerit baptizaverit, iterum baptizetur.

LXXXV. Qui per iussione[m] domini sui occiderit hominem, dies XL. jejuset.

LXXXVI. Ante natalem Domini nostri Jesu Christi, Graeci sero, Latini hora nona missas celebrant.

LXXXVII. Quicumque dubitaverit de baptismo suo, baptizetur.

LXXXVIII. In ecclesia sanctificata nulli mortui sepelientur: si autem ibi mortui antequam fuerit sanctificata sepulti sunt, non sanctificantur. Si inde mutata fuerit in alio loco iterum sanctificantur. Si vero (f) in ipso loco & ei mutata fuerit, aqua aspergetur sancta.

LXXXIX. Multi dicunt, non licet pro infantibus ante septem annos missam agere, sed tamen licet.

XC. Qui pecuniam in praedam duxerit, tertiam partem erogat, & XL. dies jejuset.

XCI. Si servus (g) si & ancilla domini servum illum liberum non vult cum illa nubere, dimittit accipere, si illa non potuerit ad eum.

XCII. Si polluta (h) fuerit mulier, vir ejus habet potestatem utrum vult, nubere cum ea an dimittere.

XCIII. Maritus si seipsum servum fecerit in furto, aut in fornicatione, mulier habet potestatem accipere virum.

XCIV. Muliere mortua, licet viro post mensam alteram accipere, mortuo vero viro, post annum licet mulieri virum tollere.

XCV. Qui dimiserit uxorem suam alteri conjugens, septem annis peniteat.

XCVI. Si pregnantem mulierem comparat aliquis prius liberam, liber est qui generatus est.

XCVII. Qui ancillam (i) pregnantem liberat; qui generatus est servus est.

XCVIII. Patri & Filio matrem & filiam licet in matrimonio habere. Similiter (k) duobus fratribus duas habere licet sorores.

XCIX. Vir & mulier in matrimonio, si ille voluerit servire Deo, & illa noluerit, vel ille infirmatus (l) sive illa infirmata: tamen omnino consensu amorum separantur.

C. Qui pro homine mortuo jejuset, seipsum (m) adjuvat: haec Dei solius notitia.

CI. Mulier sponte perdens partum suum, si ante XL. dies conceptionis, annum unum peniteat, si vero post tres annos peniteat.

CII. Pater filium (n) necessitate coactus in servitium sine voluntate filii tradet.

CIII. Si quis in seculari habitu votum vo-

verit

NOTE P.
MARTENS.

(a) Ecclesiastica) Prior editio *reclisa* . . . populari duplicetur.
(b) in qua aetate) Quae sequuntur usque ad *romigiti*, addita sunt
(c) monachi faciens) Acherius huius vocum loco habet *monachorum*.
(d) aut humanum) Codex Bigot. *annum humanum aut sub vitium*. Quae quidem non minus vitiosa sunt. Meos scriptoris huc, ut quidem videtur Acherio: Clerici, Monachi, & servi fugitivi ad sua loca redire debent. At de eo sermo est qui monachum corruptit, hoc est impulit, ut monasterio exiret: quantum eius pena? Aut intra monasterium Deo annum unum serviat, aut humanum subitis iudicium, scribe igitur: *servire annum, aut humanum subeat iudicium*.

(e) sed tantum &c. Huc Acherius addidit ex codice S. Germani.
(f) Huc in schedis D. Edm. Martens sic leguntur; *si vero non ipso loco emendata fuerit*.
(g) si servus) Hoc caput non legitur in schedis D. Edm. Martens, nec facile intelligi potest. Illustrari scribit Acherius excerpt. 124. Echerti, qui quomodocumque est: *si servum & ancillam Dominorum amorum in matrimonio conjugaverit, postea liberata sive vel ancilla, si non potest redire qui in servitio est, libero licet (sunt quibusdam placet) in servitio conjugere, sed tamen suata sententiam Domini, castros probatur*.

(h) si polluta) Hoc caput & sequens deest in priori editione.
(i) qui ancillam) Ex hoc capite dumtaxat postremo verba ediderat Acherius in fine cap. 96.
(k) similitur &c.) Hoc etiam deest in priori editione.
(l) infirmata) Pro *infirmatus & infirmata*. Acherius legi vult *inaptus & inaptia*, ut in capitulo 206. lib. 6. nihil tamen mutandum.

(m) seipsum) Acherius sic edidit ipsum ad. in Dei &c. Lege si ipsum adjuvat in Dei &c.
(n) Pater filium) Hoc caput in sched. D. Edm. Martens deest, ut sequens in priori editione.

ANNO
CHRISTI
611

verit, sine consensu episcopi, ipse habet potestatem solvendi, si voluerit.

(IV. Qui ordinati sunt (a) a Scottorum aut Britonum episcopis, qui in pascha & in tonsura aduanti ecclesie catholice non sunt, iterum ab episcopo catholico manus impositione confirmantur, & aliqua collectione. Similiter & ecclesie que ab ipsis episcopis supradictis consecrantur, aqua exorcizata aspergantur, & aliqua collectione confirmantur.

(V. Desponsata mulier viro, deinde non vult habitare cum ea, reddat pecuniam quam ipsi datur, & tertiam partem (b) addat.

(VI. Pater filiam suam usque quindecim annos potestatem habet dare, cui voluerit, post vero quindecim annos sine potestate sua non licet.

(VII. Qui manducat (c) morticinum, XL. diebus jejnet; si ejus necessitas egerit, nihil est.

(VIII. In quinta generatione conjugantur; quarta si inventi fuerint conjugati, non separentur; tertia separentur.

(IX. Mulier (d) post partum in purgatione sit XL. dies, siue masculinum, siue feminam genuit.

(X. Non licet baptizatis cum Catechumenis manducare communiter.

(XI. Licentiam non habemus Britonibus pentibus chrisma vel eucharistiam dare, nisi ante confessi fuerint se nobiscum esse in unitate ecclesie: cum compertus fuerit non esse baptizatus, & ordinetur iterum, & baptizetur (e) & confirmetur.

(XII. Presbyter si viam ambulaverit, & occurrens mulier rogans cum filium suum infirmum baptizari, & ipse pro itineris sui festinatione neglexerit; quicumque presbyter (f) in provincia sua propria aut in aliena, vel ubicumque inventus fuerit, qui commendatum sibi infirmum non vult baptizare, & sic sine baptismo morietur, deponatur.

(XIII. Similiter si hominem occiderit, aut fornicationem fecerit deponatur.

(XIV. Episcopus (g) & abbas hominem sceleratum servum possunt habere, si pretiam redimendi non habet.

(XV. Mos est apud Romanam ecclesiam monachos vel homines religiosos defunctos in ecclesiam portare, & cum chrismate ungeri pedora, ibique missas pro eis celebrare; deinde cum cantatione ad sepulchra, & cum positi fuerint in sepulchro, tunc pro eis faciunt orationes, deinde humo vel petra operiuntur corpora. Prima & septima & nona & trigesima die pro eis missa celebratur, inde post annum si voluerint, observatur.

(XVI. Qui duxerit viduam in uxorem sibi, siue ante baptismum, vel post baptismum, non potest esse presbyter.

(XVII. Non communicet vir cum muliere adultera; similiter & uxor cum adultero viro non inest pacem communem.

(XVIII. Si quis episcopus vel presbyter sanctam pascha dicam ante equinodiam celebraverit deponatur.

(XIX. Si quis episcopus vel presbyter sancta oblatione non communicaverit, dicat rationabilem causam, sin aliud, deponatur.

(XX. Omnes fideles qui ingrediuntur ecclesiam ad sanctam oblationem non perlevererint, (b) nec percipiunt sacrificium, convenit privari eos communione.

(XXI. Episcopus non exeat ad aliam parochiam, & suam relinquat, nisi multorum Episcoporum judicio & maxima supplicatione perficiat.

(XXII. Eunuchus si per insidias hominum factus est, vel si in persecutione ejus amputata sunt virilia, vel si ita natus est, dignus fiat episcopus, si postea probatus fuerit. Si quis amputaverit sibi metipsum virilia, omnino non potest esse Clericus.

(XXIII. Si quis post gradum amputaverit virilia, omnino damnetur.

(XXIV. Si quis semetipsum absciderit (i). VII. vel XV. annos poeniteat.

(XXV. Episcopus siue Presbyter, vel Diaconus, qui in fornicatione, aut in perjurio, aut in furto captus fuerit deponatur, non tamen communione privetur. Dicit scriptura: non vis dicat Deus his in unum.

(XXVI. Nullus per pecuniam obtineat gradum: sin autem & ipse & ordinator ejus omnibus modis a communione priventur (k).

(XXVII. Bis in uno anno Concilia episcopi faciant, id est quarta (l) septimana post Pentecosten, secundo duodecimo mense Hyperberethai; id est IV. idus Octobris juxta Romanos.

(XXVIII. Qui carnes immundas manducaverit, & olera que cum carne coquantur, cessare debent a ministerio.

(XXIX. Desponsatam puellam non licet parentibus tradere alicui, si illa omnino resistat (m); tamen ad monasterium licet.

(XXX. Ex aqua benedicta domus aspergendae sunt.

(XXXI. Mulier incantationes cantans, vel anno vel tribus Quadragesimis poeniteat.

(XXXII. Sanguinem siue voluntate fugere e (n) dentibus non est peccatum.

(XXXIII. Episcopus, Presbyter, Diaconus confiteri debent peccatum suum. Confessio Deo soli, si necesse est, agi licet.

(XXXIV. Damnum (o) sustinenti licet petras & olera siue incantatione habere.

(XXXV. Perjures (p) tribus annis poeniteant. Sodomites septem annis, molles uno anno.

CXXXVI.

(a) Qui ordinati) Leo Beiam lib. 2. cap. 19. lib. 3. cap. 27. lib. 5. cap. 22.

(b) tertiam partem) In priori editione additum erat *substantia*.

(c) Qui manducat) Ex Theodoro laudat Ivo p. 15. cap. 100.

(d) mulier) Aliter Ivo ex Pauli. Theodori p. 15. cap. 151. & Burch. lib. 9. cap. 141.

(e) ordinetur iterum & baptizetur) Huc deest in priori editione.

(f) quicumque presbyter) Acherius edidit: *quicumque etiam presumpserit, & mox: insensata fuerit.*

(g) Episcopus) Hoc caput & sequens Theodoro tribuuntur in codice S. Germani.

(h) poeniteant) In priori editione *poeniteant*.

(i) absciderit) In priori editione sequitur *verba annis communione privetur*.

(k) poeniteant) Acherius edidit *poeniteant*.

(l) id est quarta) prior editio *quinta*. Ex infra *duodecimo mense, id est octavo idus etc.*

(m) si illa omnino resistat) Huc in editis deest.

(n) fugere e) Hoc etiam deest in priori editione.

(o) Damnum) Ivo ex Hieronymo laudat p. 11. cap. 25.

(p) Perjures) Hoc etiam Ivo p. 13. c. 8. laudat ex Pauli. Theod. & ex Pauli Romano, sed in his septem annorum poenitentia injungitur perjuro.

ANNO
CHRISTI
611.

CXXXVI. Ieiunia legitima sunt tria in qua dragesimis: in primo decima reddenda sunt.

CXXXVII. Qui evangelium tantum legit (a) culopam super humerum ponit, non sic in ceteris lectionibus.

CXXXVIII. Ulciscendo (b) homicida quatuor peniteat annis.

CXXXIX. In generatione tertia, secundum Græcos, vel quarta (c) licet nubere; non licet separari sine consilio amborum, sed alter alteri potest licentiam dare.

CXL. Laicus a quo recessit mulier cum consensu episcopi post duos (d) annos aliam accipiat, si in captivitate per vim ducta est, post annum aliam accipere potest.

CXLI. Stando orandum est pro reverentia Dei.

CXLII. Pueros (e) monasterii ante viginti quinque annos non licet ordinari.

CXLIII. Cujus (f) uxor fornicata, licet eam dimittere, & aliam accipere. Mulieri non licet fornicatam aliam accipere.

CXLIV. Pecunia servi propter laborem, nulli licet ab eo auferre.

CXLV. Puer quindecim annorum potest se monachum facere; puella sexdecim velleptem, decem, quæ in potestate parentum est.

CXLVI. Monacho non licet votum vovere sine licentia abbatis sui; si voverit, dimittat, nisi iusserit abbas.

CXLVII. Aves (g) & animalia cetera si in retibus strangulentur, non sunt comedenda; similiter ab accipitre mortua. Apostolus etiam ait: *similiter abstinete vos a sanguine suffocato, & ab idololatria*. Leporem licet comedere, & est bonum pro senteria. Et fel ejus miscendum pipro pro dolore jecoris.

CXLVIII. Presbytero non licet peccatum episcopi prodere: quia super eum est.

CXLIX. Basilius, iudicavit pueris licentiam nubere usque (h) sexdecim annos, si abstinere non potuerint.

CL. Marina animalia ad litora delata, quorum mortes nescimus sumenda sunt sana fide, nisi sint putrida.

CLI. Pecora de rupe cadentia, si sanguines eorum effusi sunt, sumenda sunt; sin vero, sed fracta sunt ossa eorum, & sanguis foras fluxerit, refutanda ut morticina essent.

CLII. In aquis extincta morticina sunt, quorum sanguis intrinsecus latet.

CLIII. A bestiis capta & semiviva bestialibus hominibus sumenda.

CLIV. Animal semivivum, subita morte

preparatum, abscissa aure vel alia parte morticinum est.

CLV. Caro suilla morticinis crassa vel pinguis ut morticinum quo pinguescit refutanda est. Cum vero decreverit, & in pristinam maciem reversa, sumenda est. Si vero in una vice vel secunda morticinam manducaverit, post hujus secessum de ventre eorum, sana fide sumenda est.

CLVI. Sues carnem hominis vel sanguinem gustantes, illiciti sunt. In lege namque animal corumpetum si hominem occiderit, illicitum; quanto magis qui manducat hominem? Fœtus tamen eorum observandi sunt licite, quos matrum immunditia non polluit.

CLVII. Gallinæ carnem hominis, vel sanguinem ejus gustantes, multum immunda sunt, & ova eorum immunda sunt. Pulli tamen conservandi sunt.

CLVIII. Putens in quo invenitur morticinum, sive hominis sive carnis, sive animalis cuiuslibet, primo evacuandus est, & huanus ejus, quia aqua putri madefecerat, foras proicienda: & mundus est.

CLIX. Intinctum a vacca sana conscientia sumendum: ut quid enim intinctionem vaccæ excommunicemus? Et a vitulo præmulgenti gustatum lac non respuemus. Sed tamen propter infirmas fratrum conscientias propter immunditias coquendum est, & tunc ab hominibus suscipiendum est.

CLX. Intinctum vero a suis coquendum est, & immundis hominibus tribuendum est. Sues namque munda, & immunda comedunt: vacca vero non nisi herbis & arborum frondibus pascuntur.

CLXI. Intinctum a corvo nulla coctione mundari potest, propter nostram conscientiam dubiam. Quis enim nostrum scit quas illicitas carnes prius comederat, quam nostrum lac intinxerit?

CLXII. Intinctum a duella vel aquila, nec sine coctione, nec post coctionem ullo modo suscipiendum.

CLXIII. In aquis suffocata non manducanda sunt; unde Dominus carnem cum sanguine manducari prohibuit. In carne enim animalis suffocati in aquis sanguis coagulatus perdurat. Hoc Dominus prohibet, non quod in illis temporibus homines crudam carnem manducarent; quia non esset dulcior, sed quia carnem suffocatum, & morticinam manducassent. Et lex metrica ratione dicit: *Carnem morticinam non manducetis*.

CLXIV.

NOTÆ
MARTENE

(a) *Culopam* Sic restitui e schedis D. Martene: in priori edit. legebatur *culpam*, quod cum Acherio nec sane injuria displiceret, ad oram edi curavit *solum*.

(b) *Ulciscendo* hoc capitulum in editio sic legebatur: *Ulciscendo qui occidit, ita paucos ut homicidia sponte commissa*. (c) *Vel quarta*. Additum hoc est e laudatis schedis.

(d) *post duos* editum erat *post septem*.

(e) *pueros* Acherius monet hoc loco non agi de professione monastica, aut legendum esse *quindectum*, ut infra cap. 145.

(f) *Cujus uxor* In hunc locum ita scripsit Acherius: E contra definitio concilii Milevitani c. 17. Innocent. i. epist. ad Exuper. c. 6. veram hanc definitio ferius, maxime in Gallia recepta est, ut constat ex concil. Venet. c. 11. & Aleimi aviti epistola 49. Quam tamen definitio a Theodoro approbata videtur in concil. Herfordensi c. 10. apud Bedam lib. 4. hist. c. 5. unde capitulum hoc Theodori non esse videtur. Certe concilii Mileviti decretum in Anglia viguissit Egberti temporibus docet Excerpt. 131. ex Augustini verba. *Si mulier fornicata fuerit, relinquenda est: sed illa vivens, altera non est ducenda*. Rem porro istam obscuram esse, asserit idem lib. de fide & oper. cap. 19.

(g) *Aves* laudant Burchardus lib. 19. c. 25. & Ivo part. 19. c. 97. ex punit. Theodori. Quod sequitur ab hac voce *leporum*, additum est e laudatis schedis.

(h) *nubere usque* sic sapius memorata schedis; prior editio, *nubere ante*. In eadem post potuerit legebatur, quamvis *monachi fuissent*. In quem locum ita scripsit Acherius. Id de pueris a parentibus in monasterio oblati intelligendum, quibus facultatem revertendi in seculum S. Basilius non denegat, ut ex regula interrogat. 7. intelligitur. Vel quod tunc firma tantum erat virginaria professio cum adulta ætas foret, utpote a proprio consilio judicioque profecta. Idem Regul. susus tractat interrogat. 15. capitula sequentia in priori editione non habebantur.

ANNO
CHRISTI
1000

CLXIV. Prædæ pecunia a christianis si-
ve per commercia siue per donationes non est
sumenda. Quod enim reprobatur Deus, ut quid
miles Christi suscipiet? Eleemosinam namque,
prædæ fletus invalidi extinguunt.

CLXV. De meretricis conjugio sic idem in-
terpretatus est: quia meretrix erit decusso pro-
prietate mariti iugo, & secundi mariti iugata vel
tertii. Cujus maritus illa vivente alteram non
suscipiet, quia noscimus illam auctoritatem
quam legimus in questionibus Romanorum,
strum idoneis an falsis testibus &c. ornata
fuisse.

CLXVI. Carnem a bestiis commestam im-
mundam esse idem confirmat, non tamen mortifi-
candam: quia sanguis illius carnis illicite estu-
sus est per bestias.

CLXVII. Lethali vero morsu tamen captum
pecus, nec in totum mortificatum, a peccatori-
bus, & a bestialibus hominibus comedendum;
abscissa tamen parte, & canibus data, quam
bestia dentibus intinxerit. Aptum namque si-
bi videtur, ut carnem bestiis administratam
humana bestia comedant.

CLXVIII. Simili modo prohibet medullas
ossium cervorum manducari, quos lupi com-
derunt.

CLXIX. Similiter cervos quorum sanguinem
quamvis per venas cernimus fluxisse, vetat man-
ducari, perfracta in pedicis crura morticinam
esse affirmans, eo quod non fluxerat sanguis
superior, qui custos & sedes animæ erat, sed
coagulatus est intra carnem. Quia licet extre-
mitas sanguinis per extremum quodlibet mem-
brum sit effusa; sanguis tamen crassior & soli-
dior, in quo anima sederat, intra carnem co-
agulatus manet. Itaque quod si non causa vul-
neris illæsi sedem animæ laverit, non est ef-
fusio sanguinis, sed tantum extremæ partis ef-
fusio; ita ut qui eam carnem comederit, sciat
carnem cum sanguine comedisse. Cum autem
Dominus prohibuit, nec & coctio sed sanguinis
effusio dederat. Et hoc prædictum intelligi &
de pectoribus, quæ post abscissam aurem in
extrema infirmitate mortua sunt. Adipem ta-
men & pelles in usus varios habebimus.

EXCERPTA

DE CAPITULIS THEODORI

Ex libello de remediis peccatorum vulgato in
Anecdosis P. Martens to. IV. pag. 21.

De Gula.

Ex S. ppl.
Manf. To. I.
pag. 117.

Si quis episcopus aut aliquis ordinatus in
conductura habuerit vitium ebrietatis; aut de-
sinat, aut deponatur, & de penitentia ebrieta-
tis satis supra diximus in questionibus.

De vomentibus.

Si monachus pro ebrietate vomitum facit
XXX. dies peniteat. Si vero presbyter aut
diaconus XL. peniteat. Si vero pro infirmitate,
vel quia longo tempore se abstinerit; aut
pro gaudio in natali Domini, vel in pascha,
vel pro alicujus sanctorum commemoratione
faciat, & tunc plus non accipit quam decre-
tum est a senioribus, nihil nocet. Si laicus fi-
delis pro ebrietate vomitum fecerit, XV. diebus

Concil. General Tom. XII

De his qui illicitas carnes edunt, & bibentibus
intestinum a bestiis & avibus.

ANNO
CHRISTI
1000

Qui sanguinem vel semen biberit III. annos
peniteat.

Quod si casu quis immunda manu cibum
tangit, vel canis, vel pilax, vel mus, vel
immundum animal, quod sanguinem biberit,
non nocet. Sanguinem sorbere cum saliva non
est peccatum.

De contemptibus jejuniæ.

Qui contempserit indidum jejunium in ec-
clesia XL. dies peniteat. Si in XL. diebus,
annum peniteat. Aliter in libro Regum, Jo-
nathan jejunium solvente, reus fuit mortis, si
non peteret populus vitam ejus.

De fornicatione non naturali.

Qui sæpe cum masculo aut pecoribus coar-
rit, X. annis peniteat. Viri inter femora for-
nicantes, duobus annis peniteant. Manu vero
femetipos coinquantes, C. diebus. Iteran-
tes, anno peniteant. Fornicantes labiis, quod
dictum scelus, primo quatuor annis. Iterantes
consuetudine, VII. annis peniteant. Pueri au-
tem XV. annis usque ad viceesimum præfata
scelera facientes, dimidio penitentia præfata
juxta alios puniendi sunt; juniores vero levius
judicandi.

De violante uxorem, vel virginem alterius.

Qui maculat uxorem proximi sui III. an-
nis ab uxore propria jejuset. Aliter quidam
ajunt intolerabilis, penitentia concubitus mu-
lieris alicujus mariti vivi, VII. annis cum pa-
ne & aqua.

Qui fornicatus fuerit cum virgine IV. annis
peniteat. Alius alias temperavit. Laicus ma-
culans uxorem vel virginem proximi sui, uno
anno cum pane & aqua, & sine uxore pro-
pria peniteat. Si autem puellam Dei macula-
verit, & genuerit filium ex ea, III. annis in-
ermis; in primo cum pane & aqua, & in aliis
sine vino carneque peniteat. Si autem non
genuerit ex ea filium, sed pollutionem, uno
anno & dimidio sine deliciis sineque uxore
peniteat.

De dimittente uxorem suam.

Qui dimiserit uxorem suam alteri conjungens
se, VII. annis peniteat cum tribulatione, vel
XII. levius. Similiter mulier adultera VII.
annis peniteat.

De muliere dimittente virum suum.

Si ab aliquo sua discesserit uxor, uno anno
peniteat, ipsa si impolluta revertitur. Ceterum
ipsa III. ipse uno, si aliam duxerit, peniteat.

De mulieribus menstruis.

Mulieres menstruo tempore non intrent ec-
clesiam, nec communicent. Qui menstruo tem-
pore coeperit XX. dies peniteat.

C 2 De

ANNO
CHRISTI
684

De mortu infantibus.

Si moritur infans trium annorum sine baptismo, III annos peniteant pater & mater eius: in primo cum pane & aqua, & in duobus sine deliciis, conjugioque, sine carnis vinoque. Si clericus de una plebe cum non suscipit, uno anno; si non de una plebe, semianno peniteat.

De furto.

Qui saepe furtum fecerit, VII. annis peniteat, vel quomodo sacerdos judicaverit, peniteat. Aliter alias sapiens judicat, dicens: Fur. B. tum semel, uno anno. Iterum faciens, duobus. Si puer, XL. vel XX. diebus peniteat, ac ut est aetas & qualitas facientis judicandum est.

De perjurio.

Qui perjurium fecerit in ecclesia XI. annis peniteat, qui vero necessitate conatus sit, III. annis peniteat. Qui in manu hominis perjurat, apud Græcos nihil est: si vero in manu episcopi, vel presbyteri, vel diaconi, seu in altari, vel in cruce non consecrata, uno anno. Aliter alius dicit: Qui perjurat, VII. annos peniteat. Qui deducit alium in perjurium ignorantem, VII. annis peniteat similiter. Qui autem ductus est ignorans, & postea recogno-

Alit, anno uno. Qui vero suspentur quod perjurium ducitur tamen pro contenta jurat, duobus annis.

ANNO
CHRISTI
684

Theoderus de Gregis dicit.

Si pro ultione amici occiderit hominem, VII. annis vel X. peniteat. Si reddere vult propinquis pecuniam, de medio spatio peniteat. Qui vero pro vindicta fratris occiderit hominem, III. annis peniteat. Qui monachum vel clericum occiderit, juxta indulgentiam novi testamenti arma relinquat, & Deo serviat, vel VII. annis peniteat.

ANNO
CHRISTI
684

De occidentibus semetipsos.

Si homo vexatus a diabolo nescit aliquid nisi discurrere, semetipsum occidit, quacumque causa potest ut oretur pro eo si ante religiosus erat. Si autem pro desperatione, vel pro timore aliquo, vel pro causis incognitis; Deo relinquendum est hoc judicium, & non ausi sumus orare pro eo, qui voluntarie semetipsum occiderit. Missam pro eo facere non licet, sed tantum orare & elemosynas largiri pro eo.

Penitentia perditionis liquoris materis infantis in utero mulieris, III. annis in pane & aqua.

Penitentia perditionis carnis & animæ in utero, XIV. peniteat in pane & aqua. Pretium animæ mulieris morientis de perditione carnis cum anima, XIV. ancillæ.

C O N V E N T U S I N P A L A T I O

Theoderici Francorum regis, anno Domini DCLXXXVIII.

Indicatus in Supplementis conciliorum Gallie

In quo contententibus episcopis tribus, ejus ecclesie S. Leodegarii corpus tribueretur, Pictaveni episcopo Ansoaldo adjudicatum est.

Interfecto Ebroino præfeto palatii Theoderici Francorum regis, libere loqui ceptum de insignibus frequentibusque miraculis, quæ ad sepulcrum fiebant S. Leodegarii Augustodunensis episcopi, casu ante annos tres Ebroini jussu: atque in regis palatio, frequentia episcoporum ac procerum maxima, vir vite sanctissimæ Ansoaldus urbis Pictavenis antistes, verbum intulit dicens: *Utinam daretur mihi optio (quia notum est, meum esse parentem, & ex parochia mihi commissa ad honorem processit gratiam) ut ejus corpusculum habere meruissem mecum.* Ibi autem aderat Ermenarius, qui eisucellerat id episcopatu Augustodunensi, qui & ipse ait: *Jure mihi datur hujus viri corpus, quoniam iustum est sibi eum requiescere, ubi episcopus fuit.* Tunc etiam & Vindicianus Præsul Atrabatenfis, in cuius fuerat diocesi interfectus, dicitur respondisse: *Nequaquam ita fiet ut vos sancti pontificis locuti estis, sed mihi fiat potestas sacrum beati viri corpusculum retinendi, quippe qui illo ioco datus videatur, in quo dignatus est quiescere.* Adstante vero cunctorum turba

episcoporum decreverunt, ut jeuniis & orationes in hoc consilio fierent, ut per hoc dignaretur Dominus ostendere, in casu diocesi jure sacrum illud corpus condendum esse. Hæc audientes acquieverunt decreto. Iudicio igitur jejunio, & facta oratione, in tribus parvis epistolis disquisitionem scriptam super altare posuerunt, ut transacta oratione per eas Dominus declararet, ad cujus sortem sanctum corpus Martyris perveniret. Crastina vero die, oratione completa, ac Missarum solemnibus consummatis, unus ex ministris jussus a pontificibus manum super pallas posuit, & cognitio veritatis ad manum suam pervenit. Quod videntes acclamaverunt, Ansoaldi Pontificis esse justiores preces, chartula extracta id satis declarante. Ita ergo sine ulla ambiguitate confirmato concilio, jussit abbati suo nomine Andulfo idem pontifex Ansoaldus, ut festinus, & cum debita reverentia, hoc sacrum corpus usque ad Pictavense solum perduceret. Transactio autem sancti corporis medio Martio mensis facta est.

Ex Labbei
Appendice
tom. 6.

Vita sancti
Leodegarii
duplex: 1.
auctore anonymo; 2.
auctore Ur-
tuno. Apud
Duchefne.
tom. 1.

ANNO CHRISTI 691. Ex P. Pagi ad An. Ch. 691. p. 2.

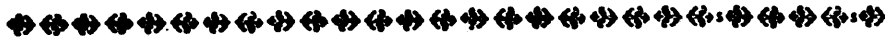
ANNO CHRISTI 691.

SYNODUS INCERTI LOCI

Anno DCLXXXIX. vel DCLXXX. jussu PIPPINI habita.

Auctor Annalium Meldensium narrat, Pip- pinum Majorem Domus occurisse Rad- bodo Frisonum Ducem, qui contra se aciem pa- rabat, huncque victum ac fugatum, obsidibus datis Pippini tributarium effectum fuisse. Quod anno 689. vel sequenti contigisse colligitur ex Beda lib. 5. cap. 11. ubi scribit sanctum Vvil- brodum in Frisiam advenisse, quam super ex- pulso inde Radabodo rege ceperat Pippinus. Vvil-

Alabrordus autem, seu Vvilbrordus an. 691. in Frisiam Citeriorem adventavit, Evangelium Gentibus annunciaturus. His itaque peractis, ait Auctor Annalium Metensium, idest, Ci- teriore Frisia in Francorum potestate redacta, Synodum adanare precepit, in qua utilitatibus Ecclesiarum, orphanorum ac viduarum considera- tis, sese inopinatissimis regni sui sedibus cum suis fidelibus ad hyemandum locavit.

ANNO CHRISTI 691.

CONCILIIUM CÆSARAUGUSTANUM III.

ANNO CHRISTI 691.

TEMPORE SERGII PAPÆ I. CELEBRATUM

Anno domini DCXCI.

TITULI CAPITULORUM

- I. Ut non liceat episcopis, citra diebus dominicis, consecrationes ecclesiarum exercere.
- II. Ut constantissimi episcopi de sacra solemnitate paschali annua vice primatum suum requirant.
- III. Ut monasteria diversaria secularium non fiant.
- IV. De libertis qui ab episcopis ex familia eccle- sia manumittuntur.
- V. Ut defuncto principe superflua regina statim & vestem secularem deponat, & in canobio vir- ginum mancipetur permansura.

Bopitulante (cujus nos causa salutis ad hoc pro- vocavit studium) in brevibus atque continuatis capitulis cuncta definivimus, & ad perennitatis suae roborem, ea quæ a nobis acta vel definita sunt, propriæ manus nostræ exaratione firmare procuravimus.

CAPITULA

I.

In sanctum & satis venerabile concilium residentibus nunciatum est nobis, eo quod aliqui pontifices regulam veri- tatis prætermittentes, ecclesias, quæ a fidelibus pia devotione construuntur, extra diebus dominicis consecrant. Si ergo, cum quisque nostrum mortalium ad sacerdotale promoveretur officium, nul- latenus patimur ut in reliquis diebus, nisi tantum dominicis festivitibus, ii qui honoris digni habentur officio in or- dine præficiantur ecclesiastico: quanto magis ut deificata sancta templa, quæ ab hominibus fidelibus censentur hono- rificanda, sine diebus dominicis perhibean- tur consecranda? cujusque nos talium præ- sumptiones pontificum, non solum san- ctorum patrum cohibemus prohibere sen- tentia, sed propria deliberatione censemus: ut nulli penitus pontificum, in quibuscumque provinciis constitutis, amodo liceat, præter certis diebus domi- nicis, ecclesias sanctas consecrare.

II.

Siquidem sancta institutio patrum de solemnitate paschali præcipiat, ut omnes constantissimi episcopi annua vicissitudine pri- matum suum inquirent, quo tempore paschæ festum peragant: tamen quia dici-

De eccle- rum con- cratione multa tradi- ta sunt a sanctis patri- bus, ut con- stat ex con- cilio Bracar. II. cap. 1. & Worm. c. 2. & ex Friso papa IV. c. 4. quæ epist. & ex Euseb. lib. 1. eccl. hist. cap. 8. Gelasio papa epist. 1. c. 2. & Nicol. papa I. Ut habetur de consec. dist. 1. c. Eccle. 6.

Vide IV. Tolet. c. 4. II. Brac. c. 1. & III. Car- thag. c. 1. & 4. I. Arca- tom. cap. 4. Cogh. IV. & V.

PREFATIO

IN NONINE DOMINI.

Incipiant gesta synodalia in urbe Casaragusta, sub die Kalendarum Novembris, ara DCXXXIX. an- no quarto orbodou atque serenissimi domini nostri Egicani regis.

Sacerdotes domini, quos non solum divina pietas ad magistrerium provehit sacrum, sed etiam speculatores instituit plebium, ea se de- bent auctoritatis munire sententia, quod & divinis sine intermissione insistant præceptis, & cunctam plebem dignis condirgant exemplis. Et ideo quia nos divina celsitudo, ex jussu excellentissimi & piissimi magnique Dei cultoris domini nostri Egicani principis, in hanc Cæ- saragustanam urbem coadunari præcepit, & ita sub omnimoda specialitate instituit, ut re- secante falce justitiæ, æquitatis consolidetur materies; & quidquid cujuslibet indiscreta per- nicies a sanctis institutionibus patrum de ordi- nibus ecclesiasticis divellit, nostris elucubratis sententiis, Deo mediante, in lumine deduca- tur veritatis. Idecirco dum nobis de sanctæ Tri- nitatis mysterio secundum formulam Nicæni concilii triduo mutua fuisset collatio, & quæ se cœni nostro ad edificationem totius plebis ingesserunt, conspicua diligentique ratione per- tractantes, quæ necessaria extiterunt, Christo

1. Edidit Garbas Louisa ex MS. Hispaniæ, & contulit Card. de Aguirre cum MS. D. Augustini Archiep. Tarraconensis, qui illud exscripsit ex Codice Æmilianensi. 2. Inq. l. i. Cod. Arca. Aug. 3. Id. Cod. consolat. 4. Pro constituto.

ANNO
CHRISTI
691.

dicimus nonnullos episcopos, sententiam patrum transgredientes, propter quod etiam debuerunt usquequaque vigilantes manere; placuit omnibus nobis, ut abinceps cuncti confinitimi episcopi nullam sibi occasionem¹ subjicientes, aut longinquitate itineris præcavescentes, annua recursione festivitate paschali tempore congruo primatem suum, sub cujus potestatis manserint regimine, inquirent; ut quo die & tempore illis paschæ festum pronunciaverit, sollicita veneratione peragant.

III.

Sanctorum patrum decrevit sententia, ne monasteria diversoria sæcularium fiant. Unde quia novimus quosdam abbates, quibus regulariter cura regendarum animarum commissa est, dum quasi² patrono affatu aditum sæcularibus in monasteriis³ attribuunt, diversas insolentias monachis ibidem Deo deservientibus ingerunt; dum & eorum operationem, quo se divinæ pietati placituros alacri curiositate exhibent, deprehendunt, & vitam & mores illorum quadam mentis perniciæ insulse detrahendo deturpare non desinunt. Et iterum, quod pessimum est, dum extraneis passim commorandi aditus infra claustra monasterii confertur, grave inolefcit vitium monachorum: quo & vitam suam per lucra mundialia sectantes degenerant, & se a proprio cœnobio voluptuosa seditate dissociant. Quæ res ad hoc nostrorum paternæ pietatē demulcet animos, ut ea constituamus; quæ & sanctis animabus juvenis solamen impendant, & præsumptiones sæcularium removeant. Quamobrem placuit universo cœtui nostro hoc statuere, vel potius definire, ut nullus abinceps sæcularium, seu potestative, seu etiam vel ex permissu abbatis, vel cujuslibet monachorum infra claustra monasteriorum hospitandi, vel commorandi habeat receptaculum: excepto quos vita probabiles, egenos, aut paupertate depressos inspectio præviderit abbatis: quos & suscipere benevola voluntate in monasteriis, & alendos eleemosynis modis omnibus sinimus. De reliquis autem personis sæcularibus (sicut jam a nobis est superius præmissum) nullum penitus patitur infra claustra monasteriorum hospitandi habere receptaculum. Ceterum si secretius aut sequestratim a monasterio ad id, quod constructum pro supervenientibus domicilium, patuerit, ibi eos suscipere abbates vel monachos oportet

bit. Quatenus & vita eorum remotis sæculi conturbationibus in omni opere deifico probabilis inveniatur, & nullius vanissimis detractionibus dehonefcentur: aut certe (quod inhonestum est) ne per talium susceptiones dissolutionem incurrant, & a bono proposito vitam suam extorrem efficiant.

IV.

Non est dubium a sanctis patribus definitum fuisse, ut omnes liberti, qui ab episcopis ex propriis familiis ecclesiæ, manumissionis gratia titulatur, post decedentis episcopi obitum, mox ut alius supervenerit episcopus, infra anni spatium libertates suas repræsentent, quo, secundum canonis sententiam, per suas professiones debitam suæ originis conditionem agnoscant. Sed quia ita speciali modo sancta decrevit synodus, ut si ipsi liberti infra anni spatium supervenienti suo pontifici chartulas libertatis suæ præsentare neglexerint, protinus eos in pristinam servitutis redigant conditionem; & licet illis congruentius fatisque luculentius retractatum fuerat, hoc tamen a nobis conspicuum perpenditur, quo non solum & prædia ecclesiæ debita auctoritate disponimus, sed etiam & oppressis pium suffragium porrigimus: per quod & cupiditas sacerdotalis frustretur, & imbecillitas pauperum sublevetur. Quia ergo comperimus quosdam pontifices potius lucra sua ampliare studentes, quam de mercedis opere domino placentes, liberos, quos ex familia ecclesiæ suis prædecessoribus inveniunt, pro eo quod chartulas libertatis suæ infra consultum tempus non repræsentent; statim eos in propriam servitutem redigere; unde hoc pietatis studio generali modo subrogamus beneficium, ut si iidem liberti forsitan ignoraverint ordinem canonum, aut certe (ut assolet fieri) ad præsentandas libertates suas teperint, ipsius pontificis sollicitudo, mox in sedem sibi creditam successerit, per clerum aut domesticos perquirere procurabit, quos decedentes episcopi de familiis ecclesiæ manumissionis⁴ gratulaverunt: ut eisdem pontifice præmonente, ipsi liberi chartulas suæ libertatis repræsentent; qualiter nec liberti ecclesiæ de institutione canonum ignorantes se esse perhibeant, nec sacerdotis callida voluntas patefcat, unde contra ordinem reducantur manumissi ad originem servitutis. Quod si pontifice præmonente contempserint infra anni spatium suas

ANNO
CHRISTI
691.

Cod. T. I.

1 Id. Cod. oblatentes.

2 Id. Cod. patrone affatu.

3 Id. Cod. tribuunt.

4 Id. Cod. quæ; forte, quæ.

5 Id. Cod. ut licet ille.

6 Forte, liberti.

7 Id. Cod. titulaverunt.

libertates propriæ sedis episcopo pandere, licitum sit ei secundum canonum sanctiones in jure ecclesiæ suæ reducere servituros:

V.

Licet planissime in concilio Toletano de principum relictis institutum fuisset, ut nulli licitum esset superstitem reginam in conjugio ducere, aut sordidis contactibus maculare, neque secuturis regibus, nec cuilibet hominum esset permissum, tamen nostri ordinis causa est, ut creberrime ad hoc aciem mentis nostræ condirigamus, quæ animæ intuemur exhibere profectum. Unde quia præteritis temporibus multas scimus atque cognovimus principum relictas, post earum vocationem pro apice regni, quem regendo in cunctis tenuerunt nullam reverentiam honoris eis adhiberi a populis, sed passim (unicuique probatum est) diversas aslumentes occasiones non solum latenter in eorum contrarietate insidias moliantur, verum etiam (quod veritati contrarium est) procaciter verba contumeliosa in conventu multorum eas afficiunt: & quod omni religioni abominandum atque horrendum est, de iis detrahere non sinunt, quas in caterva populi cernunt commorari. Proinde paterna pietate commoti atque condigna circa tanto culmine providentes, per hujus decreti nostri paginam non solum quæ in prædicto concilio exarata sunt de conjugio principum perenniter custodire, atque firma stabilitate decernimus permanere; sed etiam ea quæ sunt conspicua honestati necessaria modo advertere procuramus, ut servatas in omnibus sanctiones canonum totius Toletani concilii, quæ de principum relictis promulgatæ atque definitæ esse noscuntur, deinceps relictæ principis superiorem sententiam illibato animo pudice servans, statim arcessito ab hoc sæculo principe, vestem sæcularem deponat, & alacri curiositate religionis habitum assumat. Quam etiam & confestim in cœnobio virginum mancipandam esse censemus, & ut ab omni turpine mundi remota, nequaquam cuilibet locus attribuat, per quod aut contumelia tantæ potestati in publico ingeratur, aut subdita plebi esse hæsisse pateat, quorum ante dudum agnoscitur domina fuisse; sed infra claustra monasterii jugi se-

adulitate persistens, atque sanctimoniam vitam peragens, de regno temporali, opitulatione divina ad regnum æternitatis mereatur pervenire. Quicumque igitur superiores constitutiones, quæ salubri consilio a nobis descriptæ esse noscuntur, violaverit, vel execrari quacumque factione percontaverit aut permiserit, noverit se excommunicationis percepturum sententiam, atque etiam exilii damnationis diuturno tempore incurtere jacturam.

Peractis quoque a nobis quæ congrua fuerunt de ordinibus ecclesiasticis, in primis immensas laudes omnipotenti Deo Patri & Filio & Spiritui sancto, cui cura est pacem & unitatem ecclesiæ sanctæ catholicæ providere, deferimus. Deinde orthodoxo & serenissimo domino nostro Egicani regi, cujus instigando, & devotissimo institutu in hoc coadunari meruimus synodali conventu, multiplices gratiarum actiones persolvimus, qui non solum nostrorum animos ad corrigendos ordines ecclesiasticos excitavit, sed etiam & populum per oracula regni sui voto gratioso, ab impensione tributi reddidit absolutum. Pro quo beneficii studio, qui plebi suæ tanta largitus est dona, dominum Jesum Christum, qui nos potentia virtutis suæ decoravit pretiosa, ac pretiosa estusione sanguinis sui redemit, exoramus ut ipse regnum ejus in pace sub multimoda annorum curricula solidet, gentemque & univcrsam patriam ejus in tranquillitate conservet, & contra hostem adversum victrix Christi dextera victorem efficiat semper, atque expletis hujus extensis vitæ temporibus, ad æternæ beatitudinis præmium pervenire mereatur illæsus, præstante domino nostro Jesu Christo, cui est honor, summa virtus & potestas in sæcula sæculorum. Amen.

NOTA GARSIE LOAISE.

(a Concilium Cæsaraugustanum III.) Hoc concilium Cæsaraugustanum est tertium ex his quæ in hoc opere ponimus: exscriptum est ex codice manuscripto verisimiliter monasterii sancti Emiliani, quem vocamus hic Hispanensem: nam in omnibus codicibus ecclesiæ Toletanæ, & sancti Laurentii, est matrum: ubique caret subscriptionibus. Erat episcopus Cæsaraugustanus in hoc concilio Valderedus, vel Valdefredus, nam subscribit in XV. Toletano anno primo Egicani regis, & in decimo sexto, anno sexto ejusdem. Interfuit etiam eodem ratione Juanes Egrensis, & Nepotianus Tyrranensis, & Florus Mentefanus, & Ubisfredus Aufonensis, qui omnes in XV. & XVI. conciliis adfuerunt.

Hoc concilium unum acceptum.

1 Id. Cod. quod.
2 Id. Cod. propria.

3 Id. Cod. ut servatis in omnibus sanctionibus.
4 Id. Cod. exilii.

ANNO CHRISTI 691

ANNO CHRISTI 691

CONCILIABULUM CONSTANTINOPOLITANUM

PSEUDOSEXTUM UNIVERSALE ET REPROBATUM,

Quo, sub nomine V. & VI. synodi œcumenicæ, centum & duo canones editi fuerunt, anno domini DCXCII. sub pontificatu Sergii & imperio Justiniani junioris.

ORATIO ALLOCUTORIA SANCTORUM PATRUM QUI IN Trullo Imperialis palatii Constantinopoli convenerunt ad Justinianum imperatorem.

Pissimo & Christi amantissimo imperatori Justiniano, sancta & universalis synodus divina pietate vestra potentia natus & decreto congregata in hac a Deo custodita & regia civitate allocutio.

Cum ineffabilis, &c. Extat Græce & Latine Tom. XI. post sextam synodum Constantinopolitanam pag. 930. E.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Pseudosynodus a quo induta?

Causa Conciliabuli

Conciliabulum) Auctoritate Callinici Constantinopolitani episcopi, qui hoc tempore post obitum Pauli Constantinopolitana ecclesia præsidebat, hæc erratica pseudosynodus in Trullo Constantinopoli congregata fuit. Causam induti conciliabuli episcopi illi qui convenerunt, in sua præfatione ad Justinianum imperatorem indicant his verbis: Quædam autem sancta & universalis synodus (quinta nimirum & sexta œcumenica) nequaquam consensit sacris canonibus, &c. per quos populi quidem a detractione & abjectione vitæ in vitam recedant, ad meliorem autem & altiorum vitam se deducant. Propterea ergo tua pietatis iussu in hac Dei obsequio & imperantis urbe congregati & sacris canonibus, &c. Item in nonnecanone Photii recentis Theodorus Balsamon scribitur eorum patronus, pro defensione synodi erratica illa scribit. Cum, inquit, duo universales synodi, omnia scilicet, que sunt regnante magno Justiniano, & sexta sua fide regnante Constantiniano Pogonato, non fecerint canones ad ecclesiarum unionem, sed ad supplementum dumtaxat. Ad id. Propterea enim nec sexta, nec nominatim, sed unumquemque, id est, quædam, nam quod quinta & sexta synodo dicitur recitari.

Canones a Sergio alii que possunt esse reprobi

Quædam enim hæc autem synodus a quo induta?

Synodus erratica cur.

An fuerit œcumenica

Quod præter canones Synodicos in conventiculo Monachorum episcoporum sanctum fuerit, non constat. Testimonio Beæ & Pauli diaconi hoc certissime constat, quod neque Sergius per vim, neque Joannes septimus & Constantinus pontifices per fraudem & blanditiam ad confirmandum impios canones, prout Monothelici exercebant, ab imperatore induci potuerunt. Cuius auctoritas sunt canones spurii & illegitimi, qui hætenus per fraudem & imperturam Gregoriorum sub nomine sextæ synodi vulgati fuerunt, de eam infra, verbo reprobatum.

Conciliabulum) Sic dicitur a loco, quæ episcopi hinc canones sancti conveniunt. Quintextum, teste Theodoro Balsamone, ideo appellatur, quod hæc synodus canones appendit quintæ & sextæ concilii œcumenici. Titulamentum defecit repleverit. Bellarmino aliisve huiusmodi scriptoribus celeberrimum Trullianum nominatur, quod celebratum fuit in eodem Trullo Constantinopolitana ecclesie, quo ante annos decem sexta œcumenica synodus habita fuit. Synodus hæc erratica appellatur a Paulo diacono de gestis Longobardorum lib. 6. cap. 11. & Bedæ de sex ætatibus in Justiniano imperatore: & quidem non immerito. Nam cum pluribus canonibus constitutis legantur ea que sanctissima ecclesia constitutionibus ac regulis contrariantur, non tantum pseudosynodum, verum etiam conventum malignantium & synagogam diaboli eandem rectissime appellaverit. Ea que contra antiquorum patrum fidem ac regulas his canonibus sancta fuerunt, infra significabo.

Universale) Ut ea que inaniter constituerant auctoritate apostolica fulscentur, suo illegitimo conventu læti œcumenici concilii titulum falso & iniuste adscripserunt. Nam universale concilium fuisse non potuit, quod auctoritate Callinici metropolitani ecclesie Constantinopolitanae inditum est, cuique Romanus pontifex neque

Aper se, neque per suos legatos interfuit aut præfuit. Theodorus Balsamon loco allegato suorum fraudem & errorem confirmare nititur, eo imprimis argumento, quod initio quorundam canonum habebatur talis præfationcula: *Defuit hæc sancta & universalis synodus*, quodque Balsamon Gortyanæ Græci infula metropolis episcopus, & quidam (ut ille loquitur) *Ravennæ episcopus, tunc synodi Romana ecclesie vitam gerentes*, huic Trullano concilio interfuerunt. Sed cum homo schismaticus & Græcus imposter nequissimus animadverteret hunc conventum malignantium eodem iure universalem synodum nominari, quo sacrosancti concilii appellationem ac nomen sibi imponit, per summam nequitiam, unum innotuit, alterum innominatum legatum apostolicum adfuisse subiungit: & ne mendacii posset argui, ait subscriptionem episcoporum inveniri in nonnecanone, non quidem recentiore, sed quodam antiquo, qui fortasse nunquam existit. Quæ re impollor schismaticus non tantum nequitiam, verum etiam suam ipsius imperturam aperte ministravit. Nam si retroacta concilia œcumenica diligenter inquirantur, nusquam reperietur quod ex clero Romano ullus episcopus, nullusque presbyter aut diaconus ad synodum œcumenicam ablegatus fuerit. Non minus insolitum est quod subiungit Thessalonicensem, aliove, quos pro arbitrio suo effingit, aliarum sedium episcopos, sedique apostolicæ vicariis legationis munere fungentes concilio huic interfuisse. Munus vicariorum apostolicorum aliud nullum erat, quam ut nomine sedis apostolicæ audirent, qui Romanæ ecclesie auxilio indigerent: sine speciali decreto nomine sedis apostolicæ œcumenicis conciliis horum nemo unquam interfuit aut præfuit. Unde quod in vita Sergii scribit Anastasius, legatos sedis apostolicæ huic conciliabulo interfuisse, eique per errorem & fraudem hæreticorum subscripsisse, accipi debet in isto sensu, quem supra in notis ad vitam Sergii adnotavi.

B) Testatur illud eiusdem temporis scriptor celeberrimus Beda de sex ætatibus in Justiniano imperatore, ubi ait: *Hæc bruta in nomine pontificis Romana ecclesia Sergium, quæ erratica sine synodo, quam Constantinopoli fuerat, facere & iussu vero abbas, missa & barbaria presbiterorum suo iussu Constantinopoli deportari, sed præsentis militis Ravennatis oris, & vicinarumque partium iussu principis nefandas, & eundem Zachariam consummavit & innotuit ab urbe Roma repulsi.* Idem usdem prope verbis reicit Paulus diaconus de gestis Longobardorum libro sexto, capite undecimo: paulo fultus cadem narrat Anastasius supra in vita Sergii. Multo tempore pro approbatione horum canonum apud Justinianum imperatorem orientales episcopi institisse, ipsosque importuna suis conatibus apud sedem apostolicam omnino nihil impetrasse, videre est apud eundem Anastasium infra in vita Joannis VII. Constantinici & Gregorii II. Eadem posteriorum temporum scriptores Otto Frisingensis libro quinto capite decimotertio, Regino libro primo, Ado Viennensis in chron. Marianus Scotus, aliisve plures attestantur. Et sane nemo prudens dixerit, in Spiritu sancto legitime congregatam fuisse illam synodum, cui summus pontifex neque per se neque per legatos interfuit, & in qua plurima apostolicæ constitutionibus & conciliorum œcumenicorum decreta contraria, de callibus, de rebus, aliisque infra designandis constituta fuerunt. Sine ex canonibus aliqui auctoritate apostolica approbati, dicam infra, verbo sequente, & Canonis &c.) Quæ necessitas illud exigebat? Synodus sexta œcumenica ob causam fidei congregata fuerat: imo ipsi legati ab Agathone pontifice ad eandem sanctam synodum missi mandatum acceperant, ne quidem aliud in concilio œcumenico proponi ac definiti permitterent, quam que fidem & controversas fidei decernerent: nulla ergo necessitate opus erat, ut post decernitum sub pretextu perficiendarum synodorum vasre quæsto conveniretur, & ad quintam & sextam synodum nova & erratica illa appendix adiceretur. Qui hæc canones ab ecclesia Romana indifferenter receptos esse sentiunt, longissime a veritatis scopo aberrant. Nam Anastasii bibliothecarii manifesta testificatione liquet, prædictos canones non modo non a Romana ecclesia, sed neque ab aliqua trium patriarchalium sedium receptos fuisse: imo eorundem iudicio habitos fuisse indignos qui exscriberentur.

Theodorus Balsamon erratam synodum defendens impugatur.

Reprobatum est concilium.

Nulla fuit necessitas habendi concilii.

Canones reprobat.

A N N O
CHRISTI
692.

reatur, & in archivis ecclesiarum suarum inter alios as-
servarentur. In epistola eam, quam post septimam syno-
dum translatae scriptis ad Joannem VIII. eius nominis pon-
tificem, haec ait: *Sane notandum est, quodam in hac syno-
do ex apostolorum & sexta universalis synodi canonibus
& sententiis laevitatis, quae prius nos interpretata nos ha-
buerunt nos admittuntur. Et inferius: Regulas, quas Graeci
a sexta synodo prohibent editas, ita in hac synodo
(Nicaea) primae sedis admittit, ut nullatenus ex
his illa recipiantur, quae prioribus canonibus vel decretis
sanctorum sedis pontificum; aut certe bonis moribus in-
veniuntur adversa. Quamvis omnes haec omnia ex toto man-
neant apud Latinos incognita, quia nec interpretata.
Sed nos in reversionem patriarchalium sedium (Nicaea Graeco
utatur lingua) reperimus archiepiscopum: nimirum quia nul-
litarum eorum edentur, aut promulgant, aut consentient,
aut saltem praesent inveniuntur: quamquam eosdem patres
illius Graeco promulgasse prohibent, qui in sexta synodo
sunt inventi: sed haec nulli probare certis possunt indi-
cibus. Addit ibidem Anastasius sanctam Romanam eccle-
siam eam consuevit servare regulam, ut quos sciret
esse secundum decreta Romanae ecclesiae atque sanctorum
conciliorum sanctis, non respuerit, sed ut veritati con-
sentient ampladeretur; non quod ex hac synodo habe-
rent aliquid auctoritatis, sed quod veritas ubicumque
reperitur, & a quocumque dicta sit, sui firmitate sub-
sistat, siveque robore permaneat. Reliquos canones san-
ctorum patrum decretis adversos sancta Romana ecclesia
semper sui detestata: canonem 82. quo dominus noster
Jesus Christus in ara agni immaculati depingi prohibe-
tur, & nonnullos quos infra designabo, uti contrario
penitus improbat. Nullo enim unquam tempore occi-
dentalis ecclesia intermisit imagine agni representari
Christum, quem sacra scriptura ad infundendum ejus in-
mensam cum humilitate consuetam manifestudinem per
agnum exprimitur sicut. Gregorius II. & Hadrianus
Romani pontifices, nec non patres Nicaeni concilii se-
cundum adversus impios Iconoclastas agentes, hunc cano-
nem citantur non alia sane interpretatione, quam ut Icono-
clastas pium sacrarum imaginum usum repudiantes au-
thoritate hujus canonis, quem illi velut legitimum sa-
cro-sanctae aemulicis synodi partem venerabantur, con-
vincerent, proprioque quasi gladio convulsos ad sacra-
rum imaginum cultum pie & religiose exercendum indu-
cerent. Dicit fortasse quispiam in decreto Gratiani di-
cti. 16. ca. 9. ex epistola Hadriani ad Tarasium (quam
extat ad. 2. septima synodi Nicaenae II.) citari frag-
mentum quo habentur ista: *Sextam synodum recipimus
omnibus canonibus suis. Quae si vera sunt, sustineri ne-
queunt ea quae de improbitis hujus canonibus supra no-
tavi. Respondeo fragmentum hoc male a Gratiano ci-
tari: nam germana versio epistola Hadriani ad Tarasium,
quam vertit Anastasius bibliothecarius, ita legit:
*Invenimus autem in praedicta synodica epistola sanctissimas
res post plenitudinem fidei, & confessionem sacri
symboli & omnium sanctorum sex synodorum, & de sa-
cris venerabilibus characteribus miraculose laudis ac venerationis
dignissimum censuram. Quare & eisdem sanctis
synodis susceptis, cum omnibus regulis, quae iure ac divi-
nitus ab ipse promulgatae sunt. Ita in notis praedicti
canonis decretum Gratiani jussu Gregorii XIII. recte
caendatum. Quibus verbis ea, quae de horum canonum
auctoritate supra dixi, manifeste corroboratur.***

Ex canonibus
qua auctoritate
quidem
na: recepti

Refellitur
objectio

Refellitur
obiectio
ex Gratiano

De tempore
concilii sen-
tentia Tara-
si qua.

De tempore
concilii opi-
nio Theo-
phanis.

Refellitur
opinio Theo-
phanis.

Tertia senten-
tia rationi de
tempore con-
cilii confir-
matur.

A N N O
CHRISTI
692.

De Canonibus
apostolorum

An Cyprianus
archiepiscopus
fuerit

Chronologia
Graecorum
etioica

Ca. 11

Ca. 16
Errat.

Ca. 18
De praesenti
hujus ten-
tentia eccle-
siae.

Ca. 21
De juniis
sabbati

Ca. 67
De sanguine
& suffocati
abbatiae

Ca. 68
Huc cano-
nem adulato
genit.

Sacilegia im-
peratorum
ultra

ditio canonis 3. apertis verbis asseritur, quod ita indistincte
ab absolute concilio aemulicis indistinctum periodo
prima vel secunda. Hoc posterius sentit quidem Theo-
phanes, sed ob causam supra allegatam male, quare prius
illud recte Baronius allegato loco defendit.

g *Monacho Roma*) Monothelitis episcopis in concilio
aemulicis damatis, nomen Hecotii per calumniam
superadditum fuisse dolo ac fraude Graecorum; supra
pluribus in locis evidenter demonstravi.

h *Qui a sanctis patribus confirmati sunt*) Non omnes
canones apostolicos auctoritate sanctorum patrum ab ec-
clesia receptos fuisse, patet ex censura Gelasi, qui in
concilio Romano sciens prudens horum nonnullos inter
apocrypha respicit. De numero & auctoritate canonum,
vide qua notavi supra tomo primo de canonibus aposto-
licorum.

i *Qui Afrorum regentis fuit archiepiscopus*) Cyprianum
non fuisse archiepiscopum Carthagenensis ecclesiae, neque
hoc nomine unquam antehac appellatum esse, indicat
canon 26. concilii Carthagenensis III. quo prohibetur,
ne quis aliorum episcoporum Africam sine primatum ap-
pellat.

k *Emissum canonem*) Nimirum de rebaptizandis his
qui ab haereticis ante baptizati fuerant. Ita in odium
rotius ecclesiae Romanae erratica synodus confirmavit id
quod Stephanus papa, eiusque omnes posteri pontifices
& episcopi plurimis conciliis improbarunt & rejecerunt.
Vide qua hac de re notavimus supra sub Stephano papa.

l *Practica quarta indistincta*) Vide qua dixi supra
verbo Canones.

m *Anni sexmillefimo centesimo nonagesimo nono*) Intel-
lige a mundo condito, secundum usum computationem
Graecorum & septuaginta interpretum. Quae multis in
locis erronea esse convincitur a recentioribus nostri tem-
poris chronologis.

n *Quantum Romana ecclesia*) Quae contra cultum
clericorum hoc loco constituantur, apostolicis consti-
tutionibus repugnant: quare non immerito hunc canonem
cum quibusdam aliis velut spurium & illegitimum par-
tem catholicae ecclesiae haecenus semper esse averfata. Vi-
de qua notavi hac de re canonem 3. apostolorum. Item
qua notat Baron. anno domini 692. num. 19. & se-
quentibus.

o *Sed de ministris quod in usu mensurarum adhibetur*)
Erroneum est diacomos non sacris, sed profanis tantum
mensuris ministrasse, ut constat ex illis qua supra diversis
in locis notavi.

p *Renovantes, &c.*) Erroneus est canon, suscipiens
Constantinopolitanorum episcoporum primatum jam tum
ambientium constitutus. Vide qua notavi canonem 5. con-
cilii Constantinopolitani L item ad. 16. concilii Chalce-
donensis.

q *In omnibus sanctis, &c.*) Hunc canonem, inquit
Surtius, ecclesia occidentalis non observat, nisi in synodo Pa-
risiensi, quando in missis non conficitur eucharistia, sed
sumitur pridie ejus dies consecrata. Habetus Graecus
quosdam peculiariter ritus, & plerisque nonnullum proban-
dos. Multa de his scribit Humbertus cardinalis distin-
ctus, qui ante annos quingentes floruit sub Leone octavo
nomine nono sanctissimo pontifice.

r *Quantum institutum*) Hic quoque canon (ait Su-
cius) quinquagesimus quintus, qui materiam ecclesiarum
omnium Romanam ecclesiam reprehendit, non recipitur.
Nam tametsi hic citatur canon apostolicus 65. attamen
certum est quemadmodum Epiphanius quoque dicit, posse
sanctae prophetiae omnibus diebus jejuniari. Est autem veri-
simile apostolicum canonem praeterea ad Marcionitas, qui
ut idem Epiphanius testis est, eo die jejunabant in in-
vidiam Dei Judaeorum, qui sabbato ab eum suo opere
quiesceret. Huc Surtius. Vide qua de juniis sabbati &
auctoritate hujus canonis scripti in notis canonum apo-
stolorum ad praedictum canonem 65.

s *Divina scriptura mandavit ut a sanguine suffocato*
&c.) Ea qua supra tomo primo, ad tertium concilium
apostolorum notavi de lege apostolica, qua sanguinis &
suffocati abstinere praecipiebatur, hunc canonem stulti-
tum, demerentem & erroneum esse ostendunt.

t *Nulli liceat lateo intra sacrum altare, &c.*) Adula-
tione & timore visi; per gravem errorem concedunt
imperator, quod magna cum laude sanctorum patrum
Ambrosius Theodosio negavit. Theodorus Balsamon, ut
canonem hunc male sanctum tuetur, non erubuit cum
Haec referre mures episcopalia qua orientales imperato-
res sacrilege facere solebant: sic enim ait: *Orthodoxi im-
peratores, qui per sancta Trinitatis invocationem patriar-
chas prohibent, & sancti christi domini sine ulla impedi-
mento quando voluerint ad sacrum altare accedere & sus-
cipiant, & cum eorum characterem imprimentur, sicut & au-
sistunt, sed etiam populum ad eum suscipiendum decet
quod solus illius regentis antistitis concessum est. Rationem
subiungens ait: *Quantum autem dominus quoque
Christus est, qui hoc tempore imperator est, propter christi-
ana, id est, nullatenus regit. Christus autem & Deus
noster cum alii pontifex quoque predicatur, sicut & iste
quoque pontificali gratia exornatur. Eouisque Graeco-**

Inquit Bede l. 5. cap. 19. Adhelm, cum esset adhuc presbyter, & abbas Monasterii, quod Maidani urbem nuncupant, scripsit, jubente Synodo sui generis, librum egregium adversus errorem Britonum, quo vel Pascha non suo tempore celebrant, vel alia perplura ecclesiastica castitati & paci contraria gerunt, multoque eorum, qui Occidentalibus Saxonibus subditi erant Britones, ad Catholicam Domini Pascha celebrationem, hujus lectione perduxit.

LEGES ECCLESIASTICÆ

Leges regis occidentum Saxonum seu Gervisorum in re ecclesiastica, ex aliis suis legibus Saxonibus deceptis.

TITULI LEGUM ECCLESIASTICARUM
INÆ REGIS.

- I. De regula vivendi ministrorum Dei. Et de nuptiis & judiciis conservandis. ll. cap. 1.
- II. De infantibus baptizandis. ll. cap. 2.
- III. De opere in die solis. ll. cap. 3.
- IV. De censu ecclesie quando sit reddendus. ll. cap. 4.
- V. De immunitate ecclesiarum. ll. cap. 5.
- VI. De pugna in ecclesia. (inter alia.) ll. cap. 6.
- VII. De eis qui falsum testimonium ferunt coram episcopo. ll. cap. 12.
- VIII. De alienigena occiso, (re ad abbatem vel abbatissam spectante) ll. cap. 22.
- IX. De pace violata in oppido episcopi (inter alia) ll. cap. 62.
- X. De censu ecclesie unde sit reddendus. ll. cap. 6.
- XI. De eade susceptoris vel suscepti ad sacrum sententiam. ll. cap. 75.

INÆ REGIS STATUTA.

Ex opera ver-
sio. e. Saxon.
Vulgaris
Coecillior.
Britan. 10. 17.
pag. 11. 17.
MS. Coll.
Corp. Christ.

EGO Ina Dei gratia occidentum Saxonum rex, cum consilio & cum doctrina Cenredes patris mei, & Heddes episcopi mei, & cum omnibus meis senatoribus & senioribus sapientibus populi mei, & multa etiam societate ministrorum Dei, consultabam de salute animæ nostræ, & de fundamento regni nostri, ut justæ leges, & justa statuta per ditionem nostram stabili, & constituta essent, ut nullus senator, nec subditus noster post hæc has nostras leges infringeret.

De ministrorum Dei regis. Cap. 1.

I. Primo precipimus, ut Dei ministri justas suas regulas observent, & recte teneant, post hæc injungimus, ut totius populi leges, & jura ita teneantur.

De infantibus. Cap. 2.

II. Infans intra triginta dies batizetur, si hoc non ita fiat, triginta solidis compenset (parens) si tunc mortuus sit absque baptismo, compenset illud omnibus que habet.

De operibus dei dominica. Cap. 3.

III. Si servus homo die Dominica operetur iussu domini sui, liber sit, & dominus debeat XXX. solidos pro pena. Si autem servus absque ejus licitu operetur, verberibus cadatur, vel cutis pretium solvat. Si autem libere eo die operetur absque domini iussu, perdat libertatem suam, vel sexaginta solidos: & sacerdos duplum debeat.

De ecclesie censibus. Cap. 4.

IV. Ecclesie census solvantur ad S. Martinum

festum. Si quis hoc non præstet, solvat quadraginta solidos, & duodecim vicibus solvat tunc ecclesie censum.

De ecclesie immunitatibus. Cap. 5.

V. Si quis mortis sit reus, & ad ecclesiam confugiat, habeat vitam suam, & compenset prout jus eum doceat. Si quis verbera promeritus sit; & ad templum confugerit, verbera ipsi condonentur.

De pugnis. Cap. 6.

VI. Si quis in regis domo pugnet, perdat omnem suam hereditatem, & in regis sit arbitrio, possideat vitam an non possideat. Si quis in templo pugnet, centum viginti solidis muldetur. Si quis in senatoris domo pugnet, vel in alterius illustris sapientis, sexaginta solidis muldetur, & alios sexaginta solidos solvat penam loco. Si autem in tributarii domo, vel coloni pugnet, triginta solidis penam loco solvat, & colono sex solidos. Et licet in medio campi pugnatum sit, centum viginti solidi loco penam solvantur. Si autem in convivio rixati sint, & unus horum patienter id sustineat, solvat alius triginta solidos penam loco.

De iis quorum testes coram episcopo mentiti sunt.

Cap. 13.

VII. Si alicujus testis vel vas coram episcopo mentiatur, compenset centum viginti solidis.

De primitiis seminum. Cap. 61.

VIII. Primitiis seminum dari debeant a culmine illo, & a mansione illa, in qua quis fuerit in natali Domini.

De eo qui filium lubricum, vel susceptorem suum occidit. Cap. 76.

IX. Si quis alterius filium in baptismo susceptum occidat, vel susceptorem ejus, cognati occisio homicidio equalis sit. Emendatio crescat juxta estimationem capitis, similiter ac homicidium quod pro domino, solvendum. Si autem regis filius iustitiam sit, estimationem capitis compenset regi eodem modo ac cognatis ejus. Si autem se illi opposuerit, qui eum interfecerit, tunc excidat compensatione patris eodem modo ac multa dominus. Si sit episcopi filius; dimidium hujus sit multa.

ALIUD EXEMPLAR.

LEGES ECCLESIASTICÆ

INÆ REGIS OCCIDENTUM SAXONUM,

Ad rem ecclesie pertinentes, e civilibus suis aliis deceptis.

Juxta regii codicis & Iornaldensis exemplaria.

EGO Ine Dei gratia Vestfaxonum rex, exhortatione & doctrina Cenredes patris mei, & Heddes episcopi mei, & Erchen Vvoldes episcopi mei, & omnium aldermannorum meorum & seniorum, & sapientum regni mei, multaque congregatione servorum Dei, sollicitus de salute animarum nostrarum, & statu regni mei, constitui rectum conjugium, & iusta judicia pro stabilitate & confirmatione populi mei, benigna sedulitate celebrari: & nulli aldermanno, vel alicui de toto regimine nostro conscripta liceat abolere judicia.

In primis precipimus ut ministri domini rectam disciplinam sanctam regulam iuste custodiant.

Po.

ANNO
CHRISTI
691.

Postea volumus ut totius populi conjugia sint A
& iudicia devote conservata.

II.

Puer infra triginta noctes baptizetur: si non
sit, triginta solidis emendetur. Si moriatur si-
ne baptismo, emendetur tota pecunia.

III.

Si quis Sa-
xas in die
Iohis.

Si servus operetur * die dominica per præ-
ceptum domini sui, sit liber: & dominus emen-
det triginta solidis ad vitam. Si servus sine
testimonio domini sui operetur, corium perdat
(*id est capulas*.) Si liber operetur ipsa die si-
ne iussu domini sui perdat libertatem suam.

Cyrilceatta (*id est census ecclesie*) reddita
sint in festo sancti Martini. Si quis hos non
compleat, reus sit sexaginta solidorum, & B
duo decuplo reddat ipsum Cyrilceattum.

V.

Si quis reum
manifesto-
rum, sicut
ecclesiam con-
fucit.

Si quis sit mortis reus, & ad ecclesiam con-
fugiat, vitam habeat, & emendet sicut * con-
sulet. Si quis corium suum forisfaciat, & ad
ecclesiam incurrat, sit ei verberatio condonata.

VI.

et. 60. e-
mendat pro
vita.

Si quis pugnet in domo regis, totius pecu-
niæ suæ reus sit, & sit in arbitrio regis, utrum
vitam habeat, vel non habeat. Si quis in ec-
clesia pugnet, centum viginti solidis * emen-
det, &c.

VII.

Si coram episcopo testimonium suum & va-
dium mentietur, centum viginti solidos emen-
det. Sic codex regius *Jornalensis* triginta solidos.

VIII.

Si homo alienigena occidatur, habeat rex
duas partes vveram suam, tertiam partem habeant
filii vel parentes sui. Si parentes non habeat,
dimidiam rex; dimidiam * consocii. Si autem
abbas, vel abbatissa inter sit, dividant eodem
modo cum rege.

IX.

Burgi fractura debet emendari centum vigin-
ti solidis. Regis & episcopi ubi * sedes ejus
est. Aldermani (*id est comitis*) octoginta soli-
dos. Taini regis (*id est baronis*) sexaginta soli-
dos, &c.

X.

Cyrilceattum debet homo reddere a culmine
& mansione ubi residens erit in natali.

XI.

Si quis alterius filiolum occidat vel patrum,
sit simile cognationi, & crescat emendatio se-
cundum * vveram, sicut mambora facit erga
dominum. Si sit filiolus regis emendet secun-
dum vveram ejus regi sicut cognationi. Si de
parentela ipsius qui occidit eum, tunc excedat
emendatio patrum sicut mambora domini. Si
episcopi sit filius, sit dimidium hoc.

ANNO
CHRISTI
691.

Jornal.
consueti regis.

alios manu-
scriptos ubi
sunt si-
cile est, id
est, fides ca-
lendarum vel
depreta.

Jornal.
vveram ejus
regi, &c.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Plerique viri dedit Rothomagensis synodum sub sancto Ansberto presule convocatam cum Binio, Sirmundo &
aliquo hadenus anno 683. illigunt. Verum ut Tom. VII. p. 1450. E. cum R. P. Godofrido Henschenio in
dissertatione de tribus Dagobertis Galliarum regibus docuimus, factus est illam ad hunc annum 595. revocare. Con-
sule Observationem loco indicato a nobis excusam, ne actum agamus.

ANNO
CHRISTI
691.

CONCILIUM TOLETANUM XVI.

ANNO
CHRISTI
691.

EPISCOPORUM LIX.

TITULI CAPITULORUM.

- I. De Judæorum perfidia.
- II. De idolorum cultoribus.
- III. De * Anpris.
- IV. De desperantibus.
- V. De reparatione * ecclesiarum.
- VI. De integra obiata, & ex studio preparata.
- VII. De publicatione concilii.
- VIII. De munimine proles regia.
- IX. De Sisberto episcopo.
- X. De his qui juramenti sui profanatores extitisse noscuntur.
- XI. De gratiarum actione.
- XII. Decretum iudicii ab universis editum.
- XIII. Lex edita in confirmatione concilii.

IN NOMINE DOMINI.

Incipit synodus Toletana sextadecima,
LIX. episcoporum.

Dum anno sexto inclyti & orthodoxi domi-
ni & principis nostri Egicanis, sub die
sexto Nonarum Majorum, æra dccxxxii. una-
nimitatis nostræ conventus in prætorienſi ba-
silica, sanctorum videlicet Petri & Pauli, ag-
gregatus consisteret, atque uniusquisque nostro-

rum ex more secundum ordinationis suæ tem-
pus in locis debitis resideret, rerum prius om-
nium domino devotissima gratiarum jura per-
solvimus, pro eo quod nos & alterutra visio-
nis contuitu solari permisit, & alternae pacis
osculo conservandos statuit, diffusis cordibus,
simulque & votibus ei precum murmura effun-
dentes: ut sicut nos alternorum osculorum im-
pensione lætificos effecit, ita serenissimum ac
religiosissimum prædictum Egicanem principem,
cujus iussu fraternitatis nostræ cœtus est adu-
natus, fidei suæ conversatione stabiliat, proro-
gatione justitiæ munit, pacem locupletem red-
dat, impensione misericordiam fulciat, virium
fortitudine roborat: quo longævitas munus
D fruens, commissa sibi regni gubernacula discre-
to moderamine teneat, & commissos sibi po-
pulos benigne regat, æque disponat, & iussu
pietatis modifcet. His devotione promptissima
actis, cœpit unionis nostræ numerositas de re-
bus spiritualibus mutua collationis inter se or-
la diffundere, atque eventum rei expectatio-
ne mansuetissima præstolare. Igitur cum ea
attentius agerentur, sic idem excellentissi-
mus princeps sanctæ intentionis munimine fre-
tus, religione plenissimus, & elucubrationis
summæ titulo inclytus, nostro sese cœtui intu-
lit, ac gloriosi capitis verticem cœtuo voto
reclinans, nostris sese domino precatibus cum-
men-

ANNO CHRISTI 992.

mendari percensuit ; propriis manibus tomum nobis deferens referendum , in quo suæ devotionis vota , & deliberationis piæ desideria si-
stebant , stylo gravissimo exarata , omnia in communi sui oris dulcissimis exhortans oraculis sit .

Et divini cultus , reverendissimi sacerdotes , quidquid proprii oris effamine vestris sacris libris debui intimare , quidquid innoctis poterat diffusa elocutionis affatus exprimere , sicut hic breviter summamque calamo currenti digressi . Unde vos ea sollicitius præstantes , gliscentibus animis pertractate : & tamen ea quæ hic sunt in ista , quam etiam alia quæque se reverendissimo vestro cœtui ingesserint audienda , æquissimis iudiciorum vestrorum definitio-
nibus terminate , & firmissimo sententiarum vestrarum stylo esse permanens decernite ,

Quem tomum ab eo unanimis nostra suscipiens , eidem principi benediximus : eoque nostrum medio discedente , ejusdem tomum scribem referavimus , cujus dictorum textus subter annexa serie declaratur .

IN NOMINE DOMINI .

Flavio Egica rex sanctissimis patribus in hac sancta synodo residentibus .

NOvit , beatissimi patres , serenitatis nostræ gloriosa sublimitas , synodice advocacionis studia nutantis sæculi obstare ruinæ , & fidelibus populis congruam salutaris vitæ impendere disciplinam . Quapropter orthodoxæ fidei religionem permotus , vestrique cœtus optabili conventu jucundior redditus , cœlorum regi grates laudumque vota persolvo , quoniam præstolata aggregationis vestræ concursu præceptionis nostræ oraculis devotissime paruit , & alternæ visionis exoptata gaudia commodavit . Igitur vobis coram positus , vestris precibus supernam mihi clementiam suffragari efflagitans , universitatem sanctitudinis vestræ Christiana mentis devotione convenio ; ut quia ecclesiæ sanctæ catholice digna speculatione præstatis , votis meis fautores sitis , vestrique pontificatus meritis , in regendis populis præstantiora mihi subsidia præparetis , & consiliorum nutrimenta salubria afferatis , quo valeam sanctimonie vestræ adminiculo fultus , & regnandi gressus in pace perficere , & gentem mihi subditam pio ac discreto moderamine regere . Nam & tales vos in hoc sancto concilio adesse præopto , quo gratia Spiritus sancti corda vestra irradians , in medio sit vestrorum , ut ipso docente , id tenentis atque servetis , unde & mihi , qui præ omnibus multis sum criminibus deditus , & cuncto populo regiminis mei respectu divina semper opituletur . Quantis denique malis indignante Deo terra quotidie vapulet , quantisque plagis , vel perfidorum sceleribus contabescat , paternitati vestræ non reor esse incognita . Sed quia indubie credimus , quod transgressione mandatorum Dei digna factis recipimus , dicente domino per prophetam : *Propter hoc lugebit terra , & infirmabitur omnis qui habitat in ea ,* opportunum satis est , ut per vos , qui divinis vocis præconio sal terræ estis , salivationis obtineat opem . Unde venerabilem sanctitati vestræ universitatem exhortor , ut imprimis alme fidei reatitudo , quæ per veram credulitatem in omni terrarum orbe diffusa expanditur , vestræ collationis eloquiis præconetur , prædi-

1176. 4. Martii . 5.

unitatem

cata veraciter teneatur , retenta in arcano vestri pectoris illibata servetur . Deinde quia comperimus quod multis Dei basilicæ in dispersis locis vestrarum parochiarum constitutæ , dum ad unius respiciunt ordinationem presbyteri , nec assidua in eis sacrificia domino delibantur , & desituta remanent , atque sine reatibus , vel semirata fore noscuntur , specialiter in canonibus annotetis , unaquæque ecclesiæ , quamvis pauperrima , quæ vel decem mancipia habere potest , sui debeat cura gubernari cultoris : ceterum , si minus habuerit , ad alterius ecclesiæ presbyterum pertinebit . Nam dum ex omnibus plurimæ basilicæ , ut præmissimus , unius sollicitudine rediguntur , solum est , quia & viduatæ persistunt , & difficile sacris cultibus ordo debitus exhibetur . Quod non tantum sacerdotibus Dei in culpa est , verum etiam & infidelibus Judæis ridiculum asserti , qui dicunt nihil præstitisse interdixit sibi ac destruktas fuisse synagogas , cum cernant pejores Christianorum effectas esse basilicæ . Pro quarum etiam reparatione vestra universitate censendum est , ut eas unusquisque episcopus de tertiis parochialium basilicarum canonicè restaurandas invigilet . * Qui si tertias ipsas consociari noluerit , cura sui gerendum est , ut presbyter destruktæ ecclesiæ exinde commissam sibi basilicam reparet ; evidentem censuræ modum apponentes in canone , qualiter debet incuriosus quisque episcopus condemnari , si præscriptum pro renovandis Dei templis ordinem neglexerit adimplere . Nam & hoc honorificentia vestra promulgare curabit , ut nemo episcoporum , pro regis inquisitionibus exhibendis parochialium ecclesiarum jura contingat , nec quascumque exinde inquisitiones aut eversiones exigere audeat , sed de prædiis suarum sedium , regio culmini solita perquisitionum obsequia deferat , nihilque de rebus earundem parochiarum ecclesiarum causa stipendii cuiuspiam dare præsumat . Quod si fecerit , duorum mensium spatium excommunicari se noverit . Interea id præcipue a vobis procurandum est , ut ubicumque idololatriam , vel diversos diabolicæ superstitionis errores repereritis , aut qualibet relatione cognoveritis , ad destruendum tale facinus , ut vere Christi cultores , cum iudicibus quantocius insurgatis : & quæque ad eadem idola a rusticis , vel quibuscumque personis deferri perveneritis , tota vicinis conferenda inibi ecclesiis conferatis . Pro quo etiam extirpando scelere editum tale in regulis apponatis , ut quicumque antistes hujusmodi nefas agi permiserit , vel peractum in sua diocesi protinus abolere distulerit , a loci sui officio pulsus , unius anni excursum sub penitentia maneat religatus lamentato : alio tamen principali electione ibidem constituto , qui possit hujus institutionis ordinem servare , & populo Christiano bonæ conversationis pandere tramitem , postmodum ad sedis sui ordinem reversurus . Sed & , quod his potius est , zelo Dei zelantes abrogandam Judæorum utriusque sexus perfidiam radicibus demite , ut & legum nostrarum sententias , quæ ob perfidiam eorum & in præteritis editæ , & hodiernæ sunt tempore conditæ , omni valeant robore subnixæ , & accessus nequitie ipsorum earundem legum dispareant sanctione . Sic quoque , ut juxta novellam legis nostræ editum , nemo ex eisdem Judæis in perfidiam durantibus ad catabulum , pro quibuslibet negotiis peragendis accedat , nec quodcumque cum Chri-

ANNO CHRISTI 992.

* Cui si tertias ipsas consociari noluerit , cura sui gerendum est .

De eversionibus supra dictis . Vide leges Gothicas . De hispanis dilectionem supra .

per invenit , si cano . XIII . cano . & XIV Tolos .

A regibus Gothis episcopos nominari solitos obreadimus in concilio Tolosano XII . cap . 6 . Id constat ex concilio Tolosano XII . cap . 8 . & legum Visigoth . lib . 1 . tit . 1 .

* Prætorum ubi casus .

ANNO
CHRISTIANI
1711

De his
rebus
1711
1711
1711
1711

stianis commercium agere audeat: quod me-
rito cum propheta dicatis: *Nonne qui te ode-
runt, domine, oderam illos, & super inimicos tuos
tabescerem?* Ex quibus igitur Hebræis, vel
uxoribus, ac filiis eorum, si quis deinceps ad
catholicæ fidei regulam integerrima devotione
conversus extiterit, abnegans ex toto genuinæ
prævaricationis errores, vel ceremonias, om-
netque parentalium rituum sedas, ab omni
exutus jugo maneat functionis, quam pridem
in errore præstitutus publicis utilitatibus exol-
vere consuevit. Sic quoque & in ceteris incre-
dulis ejus redundetur functio pensionis, quos
adhuc nefanda retinuerit obstinatio parentalis.
Inter cetera tamen, obsecrum crimen illud de
concubitoribus masculorum extirpandum decer-
nitis: quorum horrenda actio, & honestæ vitæ
gratiam maculat, & iram cælestis superni judi-
cis provocat. Et quia plerique perfidiorum co-
thurno superbiæ dediti, non ex Deo regale
salsugium, sed solo jactant: tumore appetere
dignoscuntur; quicumque amodo ex palatinis,
cuiuslibet sit ordinis vel honoris persona, in
necem regiam, vel excidium gentis ac patriæ
Gothorum fuerit conatus intendere, aut quod-
cumque conturbium intra fines Hispaniæ ten-
taverit excitare; tam ipse, quam ejus omnis
posteritas ab omni palatino expulsa officio,
sub tributali impensione hinc debeant perpetim
inservire: amissis insuper cunctis facultatibus
privatis, quas, cui voluerint, licenter conferat
clementia principalis. Cuncta vero, quæ in ca-
nonibus, vel legum edictis depravata consistunt,
aut ex superfluo, vel indebito coniecta fore
parefcunt, accomodante serenitatis nostræ
consensu, in meridiem lucidæ veritatis reduci-
te; illis procul dubio legum sententia reserva-
tis, quæ ex tempore divæ memoriæ prædeces-
soris nostri domini Cindalvinthi regis usque in
tempus domini Vyambanis principis, ex ratio-
ne depromptæ, ad sinceram justitiam, vel ne-
gotiorum sufficientiam, pertinere noscuntur.
Varia quoque populorum negotia, ceteraque
sceleratorum hominum gesta, fidei sanctæ con-
traria, ita vestri examinatione judicii canonice
ac legaliter finiuntur, ut nec justitia prætereat,
nec severitas legum ex omnibus intercurrat:
qualiter, dum in his omnibus vos amor Chri-
sti reddiderit fervidos, & æquitatis catena con-
stringent nexos, non solum in hoc sæculo
sanctitatis dono percipietis maneat, sed &
æternis præmiis in perpetuum floreatis, quia
tunc me a domino cum plebe mihi credita a pec-
catis elui credo, cum discussio judicii vestri in
examinandis causis talis præcesserit, quæ in
nullo tramite veritatis aberrat. Hoc solum vos
honorabiles Dei sacerdotes, cunctosque illustres
aule regis seniores, quos in hoc concilio no-
stræ serenitatis præceptio, vel opportuna inesse
fecit occasio, per inseparabilem omnipotentis
Dei potentiam adjuramus, quia in privatis di-
tendendis negotiis, quæ se vestro cætui audien-
da emerterunt, nulla personarum vel muneris
acceptio intercurrat, nullus se favor interferat,
nullumque tepiditatis incuria promulgare justitiam,
quæ Deus est, obstrepat, sed puro examina-
tionis libamine caulorum jurgia terminan-
tes, & iusta Dei judicia vobis præ oculis ap-
ponentis, unicuique parti æquitatem pandere
procuretis: quatenus ex hoc nostræ mansuetudi-
ni præstolantæ a Deo mercedis præmia con-
quiratis, & reſtitutione vestri judicii coram nobis
honorabiles sitis, atque ante Deum semper

bonorum operum gratia polleatis. Datum sub
die septimo Calendarum Majorum, anno felici-
tate sexto regni mansuetudinis nostræ, Tolet.

ANNO
CHRISTIANI
1711

Referato tomo igitur, & quæque ejus series
retentabat, diligenti indagatione perlustrantes,
immediata mole gaudii cordium nostrorum arca-
na exfluant. Proinde ferventioribus animis in
laudem Dei nostri hymnorum libet cantica re-
boare quod religiosissimi & orthodoxi princi-
pis nostri intimo igne sui amoris ita reddide-
rit fervidum, ut rotius nostræ adunationis col-
legium prudentissimis ac salutaribus sui oris
assatibus crederet exhortandum, perbenigne
nos admonens, ut dignorum speculatorum mo-
re ecclesiæ Dei navem, quam dispensatione
superna in vasti hujus salis gurgitibus gubernan-
dam suscepimus, salutarium remigiorum gu-
bernaculis, ad consummatæ salutis portum in-
columem perducamus, & in defensione ejus
quotidianis lucubrationibus operam demus, vi-
gilantes & custodientes vigilias noctis super no-
bis creditos greges: ita nempe ut verborum
spiritualium concrepantibus tubis, & sanis mem-
brorum compagibus, nec securitatis torpore de-
pressa diverforum lapsuum incurrant decipula,
salutaria sine intermissione ministremus mun-
imina, & infirmis artibus, diversis utpote æ-
grimoniorum vulneribus sauciatis, congrua me-
dicamina apponamus, quo facilius queant &
veterosa ulcera radicitus evelli, & remedia ex-
optatæ salutis nancisci. At nunc quoniam ad
hæc implenda nullum nostrorum sine adjumen-
to omnipotentissimæ Trinitatis cernimus esse
idoneum, ideo conspicuum satis & necessarium
perpendimus, ut, quia corde creditur ad justi-
tiam, oris autem confessio fit ad salutem, ipsius
sanctæ Trinitatis mysterium, qui est unus Deus
a quos nos expetere convenit ut digni eccle-
siæ suæ pastores existere mereamur, propriis
oris confessione promamus; & utpote mortali
ore, quantum ipse iusserit prælargiri, laudum
insignia præcinamus: quatenus universæ defini-
tiones, quæ nostro effectu extiterint editæ, su-
perpositæ fundamento firmissimo, inconvolva
persistant, & justitiæ robore subnixæ sæculis
indefinitis perdurent.

Credimus & confitemur omnium creatura-
rum quæ trinis rerum machinis continentur,
austricem, atque conservatricem individuum Tri-
nitatem (id est) Patrem, qui est totius fons &
origo divinitatis; Filium, qui est plena ima-
go Dei, propter expressam in se paternæ cla-
ritudinis unionem ante omnium sæculorum
eventum ex Patris intimo ineffabiliter genitus;
Spiritus vero sanctum ex Patre Filioque absque
aliquo initio procedentem. Qui tres, quam-
quam personarum secernuntur distinctione,
nunquam tamen separantur potentie majestate,
inseparabilis nempe æqualitatis eorum insinua-
tur divinitas. Et tamen quamvis Pater genuerit
Filius; nec ideo Filius sit idem qui Pater,
neque Pater sit ipse qui Filius; sed nec
Spiritus sanctus Pater sit, Filiusque, sed tan-
tum Patris Filioque spiritus, & idem Patri &
Filio, etiam ipse coequalis; nequaquam in hac
sancta Trinitate quidquam creatum, servum,
famulumque convenit credi, neque adventi-
tium, vel subintroductum, tamquam ei aliquan-
do acciderit, quod consistet eam aliquando mi-
nime habuisse, concedet autumari. Unde ca-
tholice confitemur, Patrem Deum esse omni-
potentem, filium similiter Deum omnipoten-
tem, nec non & Spiritum sanctum Deum omni-
poto-

*Non veni voluntatem meam facere, sed voluntatem eius qui misit me, & reliqua: quæ de omnibus sanctarum scripturarum codicibus maluerimus colligere, enormis voluminis telam nostris oculis videbimus compaginare texturæ. Quibus etiam allocutionibus demonstrat suam voluntatem ad hominem retulisse se assumptum: Patris ad divinitatem, in qua est idem, unus & æqualis cum patre: quippe quantum ad divinitatem attinet unitatem, non est alia voluntas Patris, alia Filii; una enim est voluntas, ubi una persistit divinitas, quantum autem ad hominis naturam assumpti, alia est voluntas deitatis suæ, alia etiam humanitatis nostræ. Proinde in hoc quod ait: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*; patule ostendit, non velle id fieri quod voluntatis humanæ loquebatur affectus, sed propter quod ad terras paternæ voluntatē descendere. Cujus tamen paternæ voluntas nequaquam contraria filii voluntati existit: quia quibus est divinitas una, non potest esse voluntas diversa: & ubi in natura nihil potest diversitatis accidere, ibi nihilo minus enumerantur generaliter aliqua numerosa. Igitur hujus voluntatis sanctæ vocabulum, quamvis per comparativam similitudinem Trinitatis, qua dicitur memoria, intelligentia, & voluntas, ad personam sancti referatur Spiritus: secundum hoc autem quod ad se dicitur, substantialiter prædicatur. Nam voluntas Pater, voluntas Filius, voluntas Spiritus sanctus: quemadmodum Deus est Pater, Deus est Filius, Deus est Spiritus sanctus: & multa alia similia quæ secundum substantiam dici ab his qui catholicæ fidei cultores existunt nulla ratione ambiguntur. Et sicut est catholicum dici, Deum de Deo, lumen de lumine, lucem de luce, ita veræ fidei est proba assertio voluntatem dici de voluntate, sicut sapientiam de sapientia, essentiam de essentia: & veluti Deus Pater genuit Filium Deum, ita Pater voluntas genuit Filium voluntatem. Itaque quamquam secundum essentiam, Pater voluntas, Filius voluntas, & Spiritus sanctus voluntas, non tamen secundum relativum unus esse credendus est, quoniam alius est Pater, qui refertur ad Filium, alius Filius, qui refertur ad Patrem, alius Spiritus sanctus, qui pro eo quod de Patre Filioque procedit ad Patrem Filiumque refertur, non aliud, sed aliud: quia quibus est unum esse in deitatis natura, his est in personarum distinctione specialis præprietas. Quocirca idem Dei Filius, qui, dum esset dives, *semetipsum exinanivit, formam servi accipiens*, in impassibilitate deitatis consistente natura, spontaneè in hominis suscepti est passus substantia, & pro nobis primæ mortis sustinuit dura exita: & qui nullius peccati noxæ obnoxius mansit, pro nostris peccatis crucis patibulum sponte moriturus ascendit: quique carnis & sanguinis nullum contagium habuit, in carne sua flagra pro nobis, colaphos, sputamenta, coronamque spineam sustulit, & effusione sui cruoris totum mundum a peccatoribus abluit, ac ne potestatem mors secunda in Dei haberet electis, eam usquequaque impassibilis divinitatis suæ jaculo percussit ac peremit, dicente propheta: *O mors, ero mors tua: tarrasa penetravit in anima, & sanctorum animas, quas illic hostis vindas tenebat, morsu potentis suæ exemit, ut prophetale vaticinium inquit: O inferna, ero morsus tuus: qui etiam tertii dici diluculo ejusdem carnis, qua occu-**

buerat, veritate resumpta, discipulorum obtutibus claruit, eorumque corda nimio pavore concussa præsentis suæ exhibitione solavit, & coram angelorum credentiumque frequentia sedem patriam repetivit: in qua nunc sic in veritate surrexit a mortuis, ad ejus dexteram sedens, sic exinde in fine sæculi venturus est, judicariæ potestatis diremptione a peccatoribus iustos secernere, sanctis restituens pro beneficiis coronam, iniquis vero infinitæ damnationis ignivomam penam: exemplum nobis suæ resurrectione impendens sicut ille vivificans nos post duos dies die tertia vivus resurrexit a mortuis, sic nos etiam in hujus sæculi fine resurreduros usquequaque credamus, non in ærea vel in phantasticæ visionis umbra, ut quorundam improbanda opinio perstitit, sed in veridicæ carnis substantia, in qua nunc sumus, & vivimus. Ac tempore judicii coram Christo & sanctis angelis suis unusquisque referet corporis sui propria, prout gessit, sive bonum, sive malum; recepturus ab eo aut propriis actibus interminabilis beatitudinis regnum, aut pro suis scelerebus perpetuæ damnationis interitum. Hujus etenim fidei ecclesia sancta catholica baptismatis aqua abluta, Christi sanguine pretioso redempta, quæ neque in fide habet rugam neque maculam perfert operis notam, insignibus pollet, virtutibus claret, sanctique Spiritus donis referta coruscet: quæ etiam cum Jesu Christo domino nostro capite suo, cuius corpus esse nequaquam ambiguntur, est personæ regnatura. Atque omnes, qui nunc in ea minime consistunt, sive constiterint, aut ab ea recesserunt, seu recesserint, aut peccata in ea relaxari dissidentis malo negaverint, nisi penitentiæ ope ad eam redierint, & quæque Nicæna synodus servanda decrevit, Constantinopolitani conventus venerari instituit, Ephesini primi concilii amplecti auctoritas sanxit, atque Chalcedone sanctorum unanimitas, vel reliquorum conciliorum, sive etiam omnium venerabilium patrum in fide sana recte viventium edita custodire præcipiunt, absque aliquo dubietatis nexo non crediderint, perpetuæ damnationis sententia ulciscerentur, atque in fine sæculi cum diabolo ejusque sociis ignivomis rogis cremabuntur.

Sanctæ etenim fidei mysterium oris nostri confessione pendentes, ad capitula, quæ ob disciplinam ecclesiasticam, moreque male errantium componendos necessaria sunt, unanimatis nostræ articulum stædamus, & quæ opportuna sunt, decretis capitulis definiamus.

CAPITULA

I.

Licet in condemnatione perfidie Judæorum numerosæ antiquorum patrum sententiæ ac leges promulgatæ nuciscant, tamen quia, ut prophetale vaticinium propter eorum duritiam narrat, peccatum Judæ scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, super petram duriores effecti, in obstinationis suæ cæcitate perdurant, satis est conspicuum ut catholicæ ecclesiæ machinis murus infidelitatis eorum crebrius proteratur: quo aut tandem corrigantur invitati, aut valde in stylo atterantur, ex domini i-

ANNO CHRISTI 325

Supra Conc. XV. Tit.

Supra Conc. XV. Tit.

Supra Conc. XV. Tit.

Supra Conc. XV. Tit.

Supra Conc. XV. Tit.

Supra Conc. XV. Tit.

ANNO CHRISTI 325

Supra Conc. XV. Tit.

Toler. III. c. 13. Toler. IV. ca. 17. 26. 27. Toler. XII. c. 6.

valide sic atterantur

ANNO
CHRISTI
1711.

æternum iudicio perituri. Nam peritorum medicorum est consuetudo laudabilis, ut ægris diversarum ægrimoniarum incommodis laborantibus studiosius medendi arte occurrant. Quinimo quoniam gloriosissimi & amatoris Christi Egicani principis nostri fervens intentio & prompta devotio hujus admirabilis medelæ peritiam his adhibere contendit, quatenus aut convertantur ad fidem, aut in perfidia perdurantes, acrioribus sedule mulcentur stimulis; proinde * exhortante pariter & jubente delegit nostræ unanimi-
 tatis conventus, ut quidquid eorum sententiæ vel leges, qui nos in fide catholica præcesserunt, ab obtinendam eorum perniciam continere noscuntur, ab omnibus sacerdotibus, cunctisque iudicariam curam habentibus, studiosius in eis nihilo minus compleantur, & ea, quæ nunc a nobis instituuntur, votis ferventioribus conservedent. Ita nempe, ut quique eorum ad Christum plena mentis intentione se converterint, & fidem catholicam absque aliquo infidelitatis furo servaverint, ab omni exactione, quam sacratissimo fisco persolvere consueti sunt, cum his quæ habere poterint securi extorresque persistant. Eamdem impensionem hi qui in infidelitate sua persistenterint publicis utilitatibus in integritate persolvant. Ipsi vero, qui ab errore suo conversi extiterint, suis tantum utilitatibus, ut ceteri ingenui vacent, & negotia sua agentes, quidquid pro publicis indictionibus a principe eis fuerit imperatum, ut veri Christicolæ expediant: nam id æquitatis ordo deposcit, ut qui fide Christi decorantur, coram * hominibus nobiles atque honorabiles habeantur. Legem sane illam, quæ præfatis capitulis ad eorumdem proterendam duritiam a domino nostro Egicane principis nuper est edita, firmamus, & per hujus constitutionis nostræ decretum inconvulsibile robur eam obtinere censemus.

II.

Manifestissime liquet, quod hostis humani generis, ut apostolus narrat, per mundum rariens currat, quærens quem devoret: nam diverso tergiversationis suæ astu quamplurimos insipientium decipiens, suis eos decipulis irretire non cessat: & cum dominus præcipiat: *Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem, quæ est in celo desuper, & quæ in terra deorsum: & reliqua.* E iterum: *Non facietis vobis idolum & sculptile, nec titulos erigatis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, ut adoretis eum: rursusque: Dominum Deum suum adorabis, & ipsi soli servies;* illi diversis suadelis decepti, cultores idolo-

Concil. General. Tom. XII.

rum efficiuntur, * veneratores lapidum, accensores sacularum, excolentes sacra fontium vel arborum, auguratores quoque, seu præcantores, multaque alia, quæ longum est narrare. Et quia ille nec conditor eorum est, nec dominus ac redemptor, summo opere rectoribus ecclesiarum Dei convenit studere, ut quos maligna persuasionem per diversa sacrilegia sibi hostis idem subjecerat, de ejus jure tollentes, suo eos restituant creatori. De quibus videlicet sacrilegis extirpandis, quoniam multimoda fauctorum patrum in diversis conciliis clarent edita, * vigilaci sensuum indagacione perlustravimus, ac discreto gravitatis pondere horum instituta perpendimus. Et quia debite rationis plenitudine nitent, cum consensu ac ferventissimo jussu religiosissimi domini nostri Egicani regis, instituentes decernimus, ut omnes episcopi, seu presbyteri, vel hi qui iudicandis causarum negotiis præstant, solerti cura invigilent, & in cujuscumque loca præmissa sacrilegia, vel quælibet alia, quæ divina lege prohibentur, vel sanctorum patrum cohibent instituta, venerantes quoque, aut facientes repererint, cujuscumque sint generis, aut conditionis, statim secundum præcedentium sententiarum seriem emendare & extirpare non differant: & insuper ea quæ in eodem loco * sacrilego oblata fuerint in convicinis ecclesiis coram ipsis, qui hoc voto sacrilego dedicanda crediderant, habenda perpetim * auferantur. Quod si forsitan episcopus, aut presbyter, seu etiam iudex, ad quem locus ille pertinuerit, manifestissimum ac probatissimum cujuspiam sacrilegii facinus prænosens, hoc ardenti voto emendare neglexerit, loci sui dignitate privatus, anni unius spatio erit sub pœnitentia constitutus, loco suo postmodum redditurus: scilicet, ut in eodem tempore, quo ille a loci sui propulsus fuerit officio, specialiter a principe eligatur, qui timore domini plenus, & ut Phœnces speciali zelo accensus, cum iudicibus sibimet, ut diximus, injunctis, & sacrilegium, quod invenerit, omnimode extirpent, & ab omni populo iram Dei arceant. Si qui vero pro talium defensione obstiterint sacerdotibus, aut iudicibus, ut ea nec emendent ut debent, nec extirpent ut condecet, & non potius cum eis exquisitores, ultores, seu extirpatores tanti criminis extiterint, sint anathema in conspectu individue Trinitatis: & insuper, si nobilis persona fuerit, auri libras tres sacratissimo fisco exolvat: si inferior, centenis verberibus flagellabitur, ac turpiter decalvabitur

E 2 &

ANNO
CHRISTI1711.
Concilio
Tolet. XII.
Cap. 11. Ve-
neratores la-
pidum, ac-
centores sa-
cularum &
excolentes
sacra fontium, vel
arborum.Conc. Eub.
1. & 2.
Concilium
can. 11. To-
let. XII.
Cap. 11.
ca. 11.Concilium
al. 1711.

officiarius

& medietas rerum suarum filii viribus applicabitur.

III

Sicut cordis corporisque munditia homines Deo proximos facit, ita incentivæ pollutionis actio a Deo alienos statuit: & sicut sodomiticis populos horrenda nimiumque detestanda patratio igni cælitus confluenti exurendos in peccatis tradidit, ita talibus immunditatis homines deditos æternæ damnationis rogi contumet, loquente domino per prophetam: Vestimentum mixtum sanguine eris in combustionem, & cibus ignis. At nunc quoniam hæc funesta actio, & sodomiticæ operationis malum multos saucialle perpenditur, adeo nos ob huius lædibilis causæ exstirpandam consuetudinem, zelo domini ardentes, omnes in commune sancimus, ut quicumque huius nefarie actionis patratores extiterint, quique in his turpitudinibus se se implicari permiserint, & contra naturam masculi in masculos hanc turpitudinem operaverint, si quidem episcopus, presbyter, aut diaconus fuerit, de proprii honoris gradu dejectus, perpetui exilii manebit damnatione percussus. Sin vero cuiuslibet ordinis, gradus, vel personæ, & talibus colluvionis noxiis reperti fuerint implicati, illius legis, quæ de talibus est edita, nihilominus feriantur sententia, atque ab omni Christianorum sint alieni caterva: & insuper centenis verberibus correpti, ac turpiter decalvati, exilio mancipentur perpetuo. Ita nisi tam eos qui religionis cultum turpasse vili fuerint, quam etiam alios (ut diximus) cuiuscumque ordinis homines digna satisfactio pœnitentiæ accipere corpus & sanguinem Christi in sine permiserint, aut Christicolarum societati reddiderint, nec in exitus sui diem, secundum canonum instituta, communionis perceptione se noverint relevari, nec catholicorum cœtui aggregari.

IV

Ad hoc sacerdotalis institutio debet sine dubio promulgari, & ut vitia in solita austerissima falde pœnitentiæ defecet, & ulcus, quod dudum in membrorum compagibus exortum sauciat ac serpit, rigida inventionis conatu usquequaque detruncet. Quorundam etenim hominum ram grave inolevit desperationis contagium, ut dum fuerint pro qualibet negligentia aut disciplinæ centura multati, aut pro sui purgatione sceleris sub pœnitentiæ satisfactione custodia mancipati, incumbente desperationis incommodo, seipso malunt aut laqueo suspendio enecare, aut ferro vel aliis mortiferis casibus interimere: & nisi præventi

cujuslibet rei occasione, suam nihilo minus diabolus in eis perficit voluntatem. Proinde huic nequissimæ suadellæ cupientes ponere finem, & maligram congruam tali ægrimoniz providere, cœtus nostri decernit sacratissima unio, ut quicumque talibus decipulis irretitus, interemptionis evaserit casus, duorum mensium spatio, & a catholicorum collegio, & a corpore ac Christi sanguine sacro manebit omnimodo alienus: quia oportet ut per pœnitentiæ censuram pristina reddatur spei atque saluti, qui animam suam per desperationem conabatur diabolo sociare.

V

Quamquam in præteritis sanctorum patrum de diversis causis sententiæ entescant, sed & nunc quæ tempori ordinique congruant ordinato jure institueda sunt. Nam sicut antiquitas de causis ingruentibus edicta multimoda edidit, ita nunc nostri temporis ætas de his quæ occurrunt ut faciat convenit. Quapropter in medio cœtus nostri deducta est quorundam consuetudo inordinata sacerdotum, qui parochias suas ultra modum diversis exactionibus vel angariis comprimunt, vel quod quamplures ecclesiæ destitutæ persistunt. Idcirco unio nostræ adunationis decernit atque instituit, ut tertias, quas antiqui canones de parochiis suis habendas episcopis censuerunt, si eas exigendas crediderint, ab ipsis episcopis diruptæ ecclesiæ reparentur: si vero eas maluerint reddere, ab eadem ecclesiarum cultoribus, sub cura & sollicitudine sui pontificis reparatio eisdem adhibenda est basilicis. Quod si emnes ecclesiæ, aut incolumes fuerint, aut quæ diruptæ erant reparatæ extiterint, secundum antiquorum canonum instituta, tertias sibi debitas unusquisque episcopus allequi, si voluerit, facultas illi omnimoda erit: ita videlicet, ut circa ipsasterias, nullus episcoporum quidpiam pro regis inquisitionibus a parochitanis ecclesiis exigar, nihilque de prædiis ipsarum ecclesiarum cuiquam aliquid causa stipendii dare præsumat. Sed & hoc necessario instituendum delegimus, ut plures ecclesiæ uni nequaquam committantur presbytero: quia solus per totas ecclesias nec officium valet persolvere, nec populis sacerdotali jure occurrere, sed nec rebus earum necessariam curam impendere: ea scilicet ratione, ut ecclesia, quæ usque ad decem habuerit mancipia, super se habeat sacerdotem, quæ vero minus decem mancipia habuerit, aliis conjungatur ecclesiis. Si quis sane episcoporum hanc nostram institutionem parvipenderit, & quidpiam exinde

ANNO CHRISTI 1563. Sep. 16. Neque herba neque manna ma sanavit eos.

Concilium Torac. cap. 8. Brac. II. cap. 2. Emat. III. cap. 10.

eo. quæ 1. Uallo con. gregation.

præteritis

16. 9.

In treibus Virgob. 10. 9.

Conc. Brac. I. cap. 10.

Conc. Brac. II. cap. 10.

ANNO CHRISTI 491. Omnia hinc usque ad eam capitula desunt in Gratiano, ut nota Gregorius admodum.

ANNO CHRISTI 491. cultionibus

de temerandum crediderit, duorum mensium spatium se noverit excommunicatione multari: ita nempe, ut postquam ab hoc excommunicationis interdicto ad ordinis sui remeaverit locum, cunctas hujus canonis sanctiones modis omnibus studeat adimplere.

VI.

Licet multarum sanctorum patrum, in fide sancta nobis precedentium, de rebus necessariis sententiarum promanaverint, tamen quia & nunc usque numerosa ultra quam oportet fieri praeoscuntur, ideo necessarium duximus illicitis ausibus ponere terminum. Ad conventus etenim nostri agnitionem delatum est, eo quod in quibusdam Hispaniarum partibus quidam sacerdotum, partim nescientia impliciti, partim temerario ausu provocati, non panes mundos, & studio preparatos supra mensam domini in sacrificio offerant, sed passim, quomodo unumquemque aut necessitas impulerit, aut voluntas coegerit, de panibus suis usibus preparatis crustulam in rotunditatem auferant, eamque super altare cum vino & aqua pro sacro libamine offerant. Quod factum nequaquam in sacrae auctoritatis historia usquam gestum perpenditur. Nempe etenim per Matthaeum evangelica veritas inquit: *Manantibus autem eis, accepit Jesus panem, & benedixit, ac fregit.* Item per Marcum: *Et manducantibus illis, accepit Jesus panem, & benedicens fregit & dedit eis.* Rursumque per Lucam: *Accepit panem, gratias egit & fregit, & dedit eis.* Item apostolus: *Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens, fregit, & dixit: Accipite, & manducate: hoc est corpus meum.* Denique quid aliud innuitur, nisi quia panem integrum accipiens, & benedicens constringens, particulatim unicuique discipulorum sumendum contradidit. Quod & nos in postmodum facturos edocuit, haud dubie significans, quod omnis buccella panis, non omnis panis buccella. Unde & in sequentibus ait, dum suum traditorem mallet significari: *Cui si buccellam panis porrexero, ipse est.* Ac proinde, quia & redemptoris verba testantur, quod panem integrum accipiens, non buccellam, quem post benedictionem confrangens suis particulatim discipulis dederit, & Paulus apostolus similiter nihilo minus narrat, quod panem acceperit, & gratias agens confraxerit: nec non & illud, quod Christus de quinque panibus confractis turbam refecerit, quid aliud instituit nos, nisi ut panem integrum sumentes, super altaris ejus mensam benedicendum ponamus, non particulam panis, quod caput no-

Matth. 26.

Marc. 14.

Luc. 22. 1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

* acceperit,

strum nequaquam fecisse perpendimus? Nam si homo suae vitae diligentiam studiosius adhibere procurat, quanto magis sacris Dei cultibus nitorem debitum exhibere summopere debet? Unde temeritatis hujus, aut nescientiae cupientes terminum ponere, id unanimatis nostrae delegit conventus, ut non aliter panis in altari domini sacerdotali benedictione sanctificandus proponatur, nisi integer & nitidus, qui ex studio fuerit preparatus, neque grande aliquid, sed modica tantum oblata, secundum quod ecclesiastica consuetudo retentat: cuius reliquiae, aut ad conservandum modico loculo, absque aliqua injuria facilius conserventur, aut si ad consumendum fuerit necessarium, non ventrem illius qui sumperit gravis farciminis onere premat, nec quod in digestionem vadat, sed animam alimonia spiritali reficiat: ita nempe, ut ab his qui ea sumperint praeorum canonum instituta ferrentur. Igitur quicumque hoc decretum nostrum temerandum crediderit, animadversioni divini iudicii subjacebit, & anni unius spatio a communionem alienus manebit.

VII.

Grandis populo datur emendationis correctio, si gesta synodalia, dum quandoque peraguntur, relatione pontificum in suis parochiis publicantur, & ideo plena decernimus unanimitate connexi, ut dum in qualibet provincia concilium agitur, unusquisque episcoporum admonitionibus suis infra sex mensium spatium, omnes abbates, presbyteros, diaconos, atque clericos, seu etiam omnem conventum civitatis ipsius, ubi praesente dignoscitur, nec non & cunctam diocesis suae plebem aggregare nequaquam moretur: quatenus coram eis publice omnia referata, de his quae eodem anno in concilio acta vel definita extiterint plenissime notiores efficiantur. Profecto etenim pravorum severitas extirpatur, dum canonica instituta ad agnitionem eorum observanda modis omnibus deducuntur: Ita scilicet, ut quae sunt, aut in praeteritis gestis, aut in praesentibus constitutis, nullus ea reverberare praesumat, nullus non implere contendat. Quod si quisquam ea aut parvipendenda crediderit, aut contemnenda delegerit, aut contra haec inobediencia tumidus, suffratione plenus, invidia incensus, & laceratione perfundus, nec non potius carumdem definitionum extiterint aut benevolus, sententia excommunicationis duorum mensium curriculo persistet usquequaque multatus.

Dist. 13. c. Decretum

agitur.

plenissime omnia referat quae eodem anno concilio acta vel definita esse videtur.

in A. non.

VIII.

VIII.

ANNO CHRISTI 892
Supra conc. VIII. c. 15.
VI. c. 15.

Dum sanctæ actionis studia, ac servidæ intentionis vota longe lateque diffusa, principali exhibitione cunctis patule liquent, ecclesiæ sanctæ catholicæ obtutibus luce clarius emittunt, cogunt adunationis nostræ conventum quidpiam salutari promissione deproinere, & causa retributionis proli ejus aliquid congruum aut expedibile promulgare: quod & parentali exhibitione pro bene gestis videantur aliquantulum operæ beneficentiæ reddere, & sobolem ejus præ defensionis, ac tuitionis necessario munimine præmunire. Gloriosissimus etenim ac serenissimus dominus noster Egica rex, serventissimi amatori Christi igne succensus, sanctæ actionis ope perfunctus, inimicorum Christi perfidiam, illud prophetale vaticinium sequens: *Nonne qui oderant te, Deus, oderam illos, & super inimicos tuos tabescam?* utpote verus Christiicola obnoxios proterere decernit, ecclesiæ Dei statum vigilaci instantia roborare disponit, sanctis Dei basilicis se munificum exhibet, tributorum impensationes populis moderamine discreto remittit, maligna contra se obstinatione agentibus, animi liberalitate gratissima, ac piæ miserationis instantia, ignoscere consuevit: multos quoque qui contracti sunt, liberos, secundum prophetam, omne onus dirumpendo, in ingenuitatis statu reformat, atque in diversis sanctæ vitæ studiis sese exercendo præpollat. Quocirca, quoniam pro tot tantisque beneficiis, quæ multimoda devotio ecclesiæ Dei, vel gentis suæ populis prorogare studet quid aliud illi unanimitas nostra condigne respondeat, invenire non prævalet, id salutari providentia, quæ semper est utilis (imo semper est utile, quod veram pertinet ad salutem) decernit, atque instituit, ut ejus filius, ut præmittimus, fortia tuitionis ad futurum adminicula promulgemus, contestantes per nomen illud, cui cuncta cælestia & terrestria genuflectunt omnes præentes & absentes, seu etiam futuris temporibus subsequentes sacerdotes, vel principes, seu cujuscumque honoris, aut ordinis homines: ut nullus ad futurum posteritati ejus, atque his qui gloriæ suæ filius vel filibus conjuncti non sunt, sed forte sunt conjungendi, injustas ledendi occasiones exquirat, nullus occulte vel publice, per quæ abdicentur, contra eos malitiæ vota extendat, non eos gladio, vel qualibet perniciofa factione interimat, nullus consilium vel opus quibus injuste deiciantur, vel nudentur rebus, exhibeat, nullus his injustæ violentiam consuræ signaculum imprimat, nullus vestem con-

* Nonne qui oderant te, Deus, oderam illos, & super inimicos tuos tabescam? utpote verus Christiicola obnoxios proterere decernit, ecclesiæ Dei statum vigilaci instantia roborare disponit, sanctis Dei basilicis se munificum exhibet, tributorum impensationes populis moderamine discreto remittit, maligna contra se obstinatione agentibus, animi liberalitate gratissima, ac piæ miserationis instantia, ignoscere consuevit: multos quoque qui contracti sunt, liberos, secundum prophetam, omne onus dirumpendo, in ingenuitatis statu reformat, atque in diversis sanctæ vitæ studiis sese exercendo præpollat.

170 18

* si abbas etc. juncti non sunt, sed forte sunt conjungendi, injustas ledendi occasiones exquirat, nullus occulte vel publice, per quæ abdicentur, contra eos malitiæ vota extendat, non eos gladio, vel qualibet perniciofa factione interimat, nullus consilium vel opus quibus injuste deiciantur, vel nudentur rebus, exhibeat, nullus his injustæ violentiam consuræ signaculum imprimat, nullus vestem con-

ANNO CHRISTI 892

Atra ordînem filiabus suis atque naris mutare præsumat, nullus etiam extra evidentis culpæ indicium, aut ex illis eos relegandos, inducat, aut eorum corporibus quarumlibet truncationum vel flagellorum inferat detrimentum. Denique licet hæc quæ præmissa sunt æquissime digesta existant, tamen quia ejusdem glorioli nostri domini tantum emicat devotio prompta, ut ea ipsa nequeant ei ad complementum s. vicem patientiæ reddere debitam, ob hoc nostram universitatem adjudicere saluberrime convenit, ut tam per omnes civitates, vel loca, in quibus sedes episcoporum esse noscuntur, ad regni ejus editionem pertinentes, quam etiam per eorundem episcoporum dioceses, excepto h. passionis dominicæ die, quando altaria denudata persistunt, nec cuiquam in eodem die misarum licet solennia celebrare, cunctis aliis diebus, quibus isdem dominus noster in hac vita superstes extiterit, pro eo, vel pro cunctis ejus filius, vel filiabus, aut pro his qui jam matrimoniali sunt jure conjuncti, adhucque sunt conjungendi, seu pro nepotibus, vel suis omnibus, sacrificiorum domino libamina dedificentur, piæ orationis vota solvantur, ac cum gratiarum actione super no. numini commendentur, quia si desideria in eis bona quotidie multiplicentur, adversantium eorum conamina virtute suæ dexterae confringantur, indulgentia, & gratia eis a sua misericordia conferatur: ut suæ potentæ defensione protecti, antiqui hostis decipula evadant, & caritate ac vitæ longævitate pollescentes, adire mereantur post transitum fidereas mansiones.

IX.

Sicut summum bonum est, valdeque conspicuum, superno numini amantet fideliterque inharere, ejusque præreptioni patientiam votis gliscientibus exhibere, ita consequens bonum est, post Deum regibus, utpote jure vicario ab eo prælectis, fidem promissam quemque inviolabili cordis intentione servare, & nulla contra eum occasione quidquam necilitatis excogitare, nihilque nequius definire, dicente domino: *Nolite tangere Christos meos: & iterum David: Quis enim extendit manum suam in Christum domini, & innocens erit.* Item ipse curdam comminans: *Quare non simulasti manum tuam mittere, ut occideres Christum domini?* Unde opportunum satis est, ut sponsio principibus compromissa absque aliquo fraudis nexo custodiatur, & fides eis reddita nullis factionibus nullisque etiam nequitæ machinationibus temeretur. Nam si nuda tantum verbi pollicitatio qualibet occasione violetur, criminis denota-

170 18

ANNO CHRISTI 691

1. 9. 6
1400. Maro

1400.

1400. 19

De eo vide
Rodricum
Toletanum

Conc. Tol.
IV. c. 22. &
conc. Tol. V.
c. 4. & conc.
Tol. VI. c. 17.
& conc. Tol.
X. cap. 2.

tione confetur; quanto magis si fides re-
gibus sub jurisjurandi attestacione promissa
nequaquam profanare pertimescatur.
Est enim quorundam secularium, &
(quod pejus est) sacerdotum improbanda
satis obstinatio animorum: * & fidem
suis principibus sub juramento promissam
oblivare contemnunt, & verborum succo
juramenti obnubilant promissionem, dum
in arcano pectoris retentent infidelitatis
perversitatem. Et dum scriptum sit: *Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum, nec enim habebis insontem dominum suum frustra*; & iterum: *Non perjurabis in nomine meo, nec pollues nomen Domini Dei tui: ego dominus: rursusque: Maledictus omnis qui jurat in nomine domini sui mendaciter*; illi jurantes fidem promissam temerare non metuunt, & juramenti sui pollicitationem prævaricare nullatenus pertimescunt. Unde Sisbertus Toletanus sedis episcopus talibus machinationibus denotatus repertus est, pro eo quod serenissimum dominum nostrum Egicanem regem non tantum regno privare, sed & morte cum Flogello, Theodmiro, Iubilane, Liubigithone quoque, Tecla, & ceteris interimere definit, atque genti ejus vel patrie inferre conturbium & excidium cogitavit: qui etiam per decreti nostri definitionem jam & loco & honore privatus existit. Ideo nostrum in commune per hujus canonice sanctionis decernit collegium, ut hoc ipsum unionis nostre decretum, quod etiam his synodicis definitionibus innectendum decrevimus, omni subsistat valore subnixum, atque in perpetuum obtineat inconvulsibile robur. Ipse vero Sisbertus pro sui juramenti transgressione, facinorisque tanti machinatione, secundum antiquorum canonum institutionem, qua præcipitur, ut quisquis inventus fuerit talia fecisse, & vivente principe in alium attendisse pro futura regni spe, a conventu catholicorum excommunicationis sententia repellatur, honore simul & loco depulsus, omnibusque rebus exutus, quibusque in potestate prædicti principis redactis, perpetui exitii ergastulo maneat relegatus: ita nempe ut secundum eorundem antiquorum canonum decreta, in fine vite tantum communionem accipiat: excepto si regia eum pietas ante absolvendum crediderit. Simili quoque & ceteri de religiosis, cujuslibet sint ordinis aut honoris, qui deinceps talia contra principem egisse vel definisse reperti extiterint, censura multandi sunt.

X.

Sicut ulcus, quod * graviter scripsit in

corpore, non nisi gravioribus medicamentis, aut ferro curatur, ita perfidorum obstinatio, quæ nullatenus cohibetur, durioribus sententiis necesse est ut mulsetur. Nam quamquam dominica sanctio protestetur: *Non morietur pater pro filiis, nec filii pro parentibus, sed unusquisque pro peccato suo morietur*; & iterum: *Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filii*; tamen, quia & jurisjurandi transgressio valide inolevit, & machinandi contra principes nostros consuetudo sæva percubuit, quo aut nece diversa princeps interimatur, aut regni dignitate privetur, (quod nequaquam cohiberi potest, nisi severiori censura) ideo per hujus institutionis nostre decretum sancimus, ut quicumque deinceps, cujuslibet sit honoris persona vel ordinis, in necem vel dejectionem regiam quidpiam machinaverit, eumque qualibet nocibilitate impendendum crediderit, aut gentem ejus, vel patriam quibuslibet factionibus vel machinationibus disturbare contenderit, tam ipse, quam omnis ejus posteritas, ab omni palatini ordinis dignitate privati, fisci viribus sub perpetua servitute maneat religati, potestate tantum glorioso principi nostro Egicani servata, ut si aut eos qui jam pro sue infidelitatis perfidia canonice legaliterque dijudicati sunt, aut eos qui deinceps a fidei sue juramento aborbitaverint, & adversus prædictum principem nostrum aliquid nocibilitatis agere aut machinare studuerint, si eos, ut diximus, pie indulgentiæ voto quandoque relevare maluerit, licentia illi usquequaque manebit. Et quia res eorum justo ac legali modo in ejusdem domini nostri dominio pervenerunt, ex quibus etiam quædam ejusdem principis collatione, tam ecclesiæ Dei, quam proli ejusdem domini nostri, seu etiam alii plures, pro sui servitii merito accipere meruerunt, provide instituentes decernimus, ut nullo unquam tempore eorum filii, qui juramenti sui profanatores extitisse noscuntur, seu extiterint, vel subsequens eorum posteritas, in nocibilitate eorum intendere audeant, nec ipsas res eis auferre quoquo pacto studeant. Ideo denique, ut præmissimus, severissimam hanc decreti nostri curabimus promulgare sententiam, ut qui suum non formidat exitium, saltim filiorum cunctæque sue posteritatis pertimescat interitum. Si quis sane regum succedentium cunctas hujus constitutionis nostre definitiones custodire aut implere distulerit, omnis linea generationis ejus perpetim condemnata deperat, & insuper divino iudicio rebus omnibus & honore præsentis in se-

ANNO CHRISTI 691

Deo. 14. &
Parell. 31.
ubi legitur
non potest
pro filio

cu.

79
ANNO
CHRISTI
931

Conc. Tol. I.
c. 21

culo carcat, atque Christo judicante, cum diabolo ejusque sociis ad interitum gehennæ perveniat. Cui nostræ definitioni, ex antiquo canone quædam necessaria innectimus, & omnes in commune ipsis verbis, quibus (ut diximus) hoc deprompsit antiquitas, proclamamus, dicentes: Quicumque igitur a nobis, vel totius ecclesiæ populis, qualibet conjugatione vel studio sacramentum fidei suæ, quod pro patris gentisque Gothorum statum, vel pro conservatione regis salutis pollicitus est, temeraverit, aut gloriosum principem nostrum Egicanem, vel subsequentes principes necesse attrectare voluerit, aut potestate regni exuere tentaverit, aut præsumptione tyrannica regni fastigium usurpare delegerit, anathema sit in conspectu Dei Patris & angelorum, atque ab ecclesia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni cœtu Christianorum alienus, cum omnibus impietatis suæ sociis: quia & oportet ut una pena teneat obnoxios, quos similis error invenit implicatos.

Quod iterum secundo replicamus, dicentes: Quicumque amodo ex nobis, vel cunctis Hispaniæ populis quolibet tractatu vel studio, sacramentum fidei suæ, quod pro patris gentisque Gothorum statu, vel conservatione regis salutis pollicitus est, violaverit, aut prædictum principem nostrum, vel subsequentes principes necesse attrectare voluerit, aut potestate regni exuere tentaverit, aut præsumptione tyrannica regni fastigium usurpare delegerit, anathema sit in Christi conspectu, & apostolorum ejus, atque ab ecclesia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni consortio Christianorum alienus, & damnatus in futuro judicio habeatur, cum participibus suis: quia dignum est, ut qui talibus sociantur, ipsi etiam damnationis eorum participatione obnoxii teneantur.

Hoc etiam tertio clamamus, dicentes: Quicumque amodo ex nobis, vel cunctis Hispaniæ populis, qualibet meditatione vel studio sacramentum fidei suæ, quod pro patris salute, gentisque Gothorum statu, vel incolumitate regis potestatis pollicitus est, violaverit, aut totiens dictum principem nostrum, vel subsequentes principes necesse attrectare voluerit, aut præsumptione tyrannica regni fastigium usurpare delegerit, anathema sit in conspectu Spiritus sancti, & martyrum Christi, atque ab ecclesia catholica, quam perjurio profanaverit, efficiatur extraneus, & ab omni communione Christianorum alienus: neque partem

angelis ejus æternis suppliciis condemnatur, una cum eis qui eadem conjugatione nituntur: ut par pena constringat, quos in pernicie prava societas copulat. Et ideo si placet omnibus qui adessis hæc tertio reiterata sententia, vestrae vocis eam consensu firmate. Ab universis Dei sacerdotibus, palatii senioribus, clero, vel omni populo dictum est: Qui contra hanc vestram definitionem venire præsumpserit, sit anathema, maranatha, hoc est, perditio in adventu domini, & cum Juda Iscarioth partem habeant & ipsi & socii eorum.

XI.

Finitis consummatilque omnibus quæ ob disciplinam ecclesiasticam necessaria fuere definienda, vel reliquæ quæ nostro cœtui ob directionem extiterent delata, omnipotentissimæ & indivisibili Trinitati, ineffabilium gratiarum jura dependimus, laudum vota perfolvimus, ac tota mentis intentione gloriæ ejus insignia prædicamus, pro eo quod nos ejus dispositione mirabili non solum ad hunc sanctæ congregationis cœtum meruimus adunari, atque alternæ visionis intuitu confoveri, sed ex se nobis dicere contulit, & in se dicta complevit, obnoxius ejus imprecantes clementiam, ut sicuti nos alterutrage pacis osculo dulcissimos reddidit, & diffinitionum nostrarum primordia lineavit, ac consummatione sublimi perficiendo conclusit, ita serenissimum ac piissimum dominum nostrum Egicanum regem, cujus jussu atque hortatu, sicut hic adunati sumus, salutiferæ defensionis clypeo protegat, & patriæ sibi credita per viam voluntatis suæ deducat; quatenus protelatis præsentis ævi curriculis feliciter polleat, & post hujus vitæ excursus numerositate pietatis opimus, cum his quibus nunc principatur, ad Christum perveniat laureandus.

XII.

Actuum apostolorum probata satis & veneranda narrat historia, quod Juda crimine prodicionis damnato, nequam Spiritus sanctus super reliquos undecim illapsu cælico est defusus, quoad usque Matthias ab omnibus est præelectus in loco ejusdem apostolus: inde scilicet, quia undecim numerus transgressionem significat mandatorum. Et quia Sisbertus Toletanus sedis episcopus suo facinore denotatus, nostro ex corpore constat abscissus, ob id summopere numerositatem nostram convenit studere, ut in loco ejus alio subrogato, perfectioni debitæ corpus nostrum reddatur, sicut

ANNO
CHRISTI
931

hanc consummationem sublimi perficiendo concludit

ANNO
CHRISTI
692.

a. c. c. 2.

sicut per Matthiam perfectus numerus A
nolescit fuisse completus. Et quia idem,
legationem superni numinis fungentes,
apostoli sunt protestati, dicentes: *Chri-
sti bonus odor sumus Deo, in his qui sal-
vi sunt, & in his qui perirent; aliis qui-
dem odor mortis, aliis autem odor vite in
vitam: illis videlicet odor vite in vitam
qui præceptis eorum exhibere patientiam
curaverunt, illis vero odor mortis in mor-
tem, qui eorum nihilo minus monita
contempserunt: proinde quia prædictus
Sisbertus, Tolentanz sedis episcopus, eo-
rum salutaribus monitis nequaquam ma-
luit ex humilitate dependere obsequem,
quo ecclesiam Dei ordine debito
regeret, humilitate instrueret, & exemplis
salutaribus ad regna sidera provocaret,
sed bicipiti se percellens mucrone, su-
perbiæ videlicet atque perjurii, glorio-
sum dominum nostrum Egicanem regem,
non solum regno voluit privare,
sed & mortis impensione perimere: ideo
non congruit nos prius concilium in-
choare, nisi, illo prius canonica ac le-
gali censura multato, in loco ejus alius
fuerit subrogatus, Tolentanz sedis cathe-
dram retenturus. Idcirco nobis omnibus
in unum collectis, idem Sisbertus epi-
scopus nostro cætui præsentatus, atque
infidelitatis suæ machinationem patulioris
est affatu professus. Unde nos per hujus
decreti nostri formulam sæpèdictum Sis-
bertum, secundum edictum præfatum sy-
nodicæ sanctionis, ac decretum de tali-
bus promulgatæ legis, ab episcopali or-
dine & honore dejicimus, a perceptione
corporis & sanguinis Christi excommu-
nicatum in exilio perpetuo manere cen-
semus, in sine tantum communionem per
omnia percepturum: excepto si eum prin-
cipalis pietas cum sacerdotali conniven-
tia delegerit absolvendum. Igitur quoniam
favente domino concilium est quoctius
inchoandum, secundum prælectionem
atque auctoritatem totiens dicti nostri
domini, per quam in præteritis iussit
venerabilem fratrem nostrum Felicem,
Hispalensis sedis episcopum, de prædi-
cta sede Toletana jure debito curam fer-
re, nostro eum in postmodum reservans
ibidem decreto firmandum, ob id nos
cum consensu cleri ac populi, ad sæpèdi-
ctam Toletanam sedem pertinentis, præ-
dictum venerabilem fratrem nostrum Feli-
cem episcopum de Hispalensi sede, quam
usque hætenus rexit, in Toletanam se-
dem canonice transducimus, & in ead-
em Hispalensi cathedra fratrem no-
strum Faustinum Bracarenis sedis epi-
scopum, nec non & Felicem Portuealen-
sis ecclesiæ antistitem in præfata Bracaren-
si sede, similiter pontifices subrogamus,
Concil. General. Tom. XII.*

ac perpetua sanctione unumquemque eo-
rum in privatis sedibus confirmamus,
quatenus uterque eisdem, quas suscipiunt
ecclesias, pia prædicatione instruant, mo-
ribus sanctis exornent, ac beatæ vitæ
exemplis ædificent: ut unanimitate mira-
bili in unum collecti, unum corpus ef-
fecti, eis nobiscum in synodali conventu
pariter residentibus, illapsam sancti Spi-
ritus, ut duodecim apostoli, mereamur:
quo ejus igne succensi, & doctrina im-
buti, quæ ad disciplinam ecclesiasticam
pertinent, & ad compescendos erro-
rum hominum mores, æquissime promul-
gemus, & laudes altissimo devotis men-
tibus præcinamus. Quod videlicet colle-
gii nostri decretum gestis synodalibus, a
nobis in concilio forte definiendis, so-
ciandum decernimus, & locum illic de-
bitum ut obtineat definimus.

XIII.

Synodalis conventus, & numerosa adu-
natio sacerdotum, eo venerabilior cun-
ctis perpenditur, eo nihilo minus terri-
bilis cernitur, quod in medio cætus eo-
rum præsentia individua Trinitatis ad-
esse nequaquam ambigitur, sancto prote-
stante evangelio, *Ubi cumque fuerint duo
vel tres in nomine meo collecti, ibi sum &
ego in medio eorum.* Quocirca, quia se in
eorum medio superna omnipotentia nu-
minis adesse innotuit, quid aliud nisi quid-
quid eorum ore depromitur, inspirami-
ne est ejus affectum, qui se inter eos est
falsus habiturum? Unde gloriosa ser-
nitas nostra ea quæ unanimis eorum de-
promptis, imo quæ per ora illorum Spi-
ritus sanctus promulgavit, venerabiliter
suscipit, amanter amplectitur, & per hu-
jus legis nostræ decretum firma in perpetuum
manere decernit, inconvulsibili
consistere auctoritate instituit, & om-
nimodum robur obtinere decernit: sci-
licet, ut a præsentis diei temporisque
articulo, omni vigilantia, omni sollicitu-
dine; omni etiam cura, quæque sunt
pro disciplina vel utilitate ecclesiastica
in hac synodo definita, quæque pro cor-
rigendis pravorum moribus edita, per
cunctas regni nostri provincias ab omni-
bus custodiantur, & absque aliqua scrupulose
vel controversiæ oppositione
serventur. Et quia ingruente inguinalis
plagæ vastatione, qui ad Narbonensem
sedem pertinent episcopi, nequaquam
sunt in hac sancta synodo aggregati, ideo
per hanc nostræ mansuetudinis legem
instituentes jubemus, ut omnes ad eju-
dem cathedræ diocesium pertinentes epi-
scopi, in eadem urbe Narbona cum
suo metropolitano adunentur, & cunctis
hujus concilii capitulis vigilaci ab eis
indagatione perlectis, accedant ordini-
bus

F

bus

ANNO
CHRISTI
692.

ANNO CHRISTI 693

ANNO CHRISTI 693

bus debitis subscriptores. Si quis igitur earumdem definitionum constitutiones remerare præsumpserit, detrahere visus fuerit, & miserabili ausu eis contraire tentaverit, excommunicationis sententia ferietur, & rerum suarum * quinta parte multabitur.

In nomine domini Flavus Egica rex omnibus sanctissimis patribus in hac sancta synodo re-spondentibus

ER hac epistola necesse est lucere in Tolitano, in alio diei existimor edisse anis deponit agere scribit

ECce, sanctissimi patres in Christo, & apostolico dogmate fideles populi duces, synodice aggregationis vestre unionem illo si-ducialiter hortatu convenio, quo religiosum nobis vestre sanctitudinis præbeatis suffragium, vestreque promulgationis consultum portigatis omnimode præstatum. Promptissime etenim sæpe gloriosæ nostræ serenitatis fervet devotio, ac puræ voluntatis flagrat devotissima plenitudo, illis cum plebe mihi credita affectibus vivere, pietatibus inhærere, ac misericordæ incremento studium regem servare, quibus tem-pora nostra nullis adversitatibus stimulis com-mota, nullis civilibus vel externis excitationi-bus præpedita, pacis munere florent: ac mi-serationis nostræ beneficio cumulata perstant, & quos forsitan pravæ infidelitatis implicat a-ctio, respectu clementiæ nostræ, si fas est, pie-tatis relevetur ex brachio; ut parcendo illis supernam mihi clementiam iactorem efficiam, & status gentis meæ ac patriæ nullis amplius, quod absit, ruinæ lapsibus concidat. Sed quan-tum culpæ noxam remittere procuramus, tantum profanatorum transgressio molitur, & crebris perfidiæ ausibus præpedita subruit. Unde si culpis indulgentiam, si condigna factis restituam, anceps nostræ tranquillitatis animus astitit, in eo quod pierumque ipsa culpam remissio increbescenti nequitia in contrarium veritur, cum nec tandem vitia reprimuntur, quæ facile emendationis conamine perducunt ad terminum debuerunt. Ipsi autem in hoc san-cto concilio liquide perpetratis, jam jamque antea plurimorum catus relatu opinabili didi-citis, quibus perfidorum, quantisque æmulo-rum nefandis conatibus deceptionis meæ quoti-die excidium sentiam, vel quanta patriæ fue-rint insolenter conturbia excitata. Quorum de-nique sceleratorum, qui & in præteritis, & nunc perfidiasse detecti sunt, prævaricatione compelli-mur cæcis vestri in univertitatem consulere: ut quod de talium excessibus, qui in præteri-tis, vel nunc usque nihilmet deliquisse noscun-tur, agere serenitatem nostram conveniat, utrum condignis sententis canonice ac legaliter feriantur, an parcendo illis, noxarum debita impunita serventur, saluberrima unanimatis vestre promulgatione attentius decernatur. Illa nostræ gloriæ, vel successorum nostrorum prin-cipum licentia inanis omnibus servata, ut si demceps quisquam contra regiam potestatem, gentem ac patriam nostram agere conatus ex-iterit, iuxta canonicam sententiam tempore prædecessoris nostri domini Sisenandi principis de talibus personis in concilio editam, vel legi-sententiam, epus debeat pravitas acriter coer-ceri. Tantum est, ut sicut præmissimus, quo e-mendationis studio errantium mihi transgressio emendetur, salutaris vestra responsio nostris clarescat in sententibus, nam & hoc decreti ve-

stri concedet stylo censendum. Et quia præ-cessor noster dignæ memoriæ dominus Vvam-ba rex in ipsa regnandi primordiis Theudemun-dum spatharium nostrum contra generis vel or-dinis sui usum, Festi quondam incitatione Eme-ritensis episcopi, solius tantum regis potestatis impulsu, in eadem Emeritensi urbe b numera-riæ officium agere instituit, (quod etiam unius anni excursu contra rationem noscitur peregris-se) imo quia nec valuit imperio gentis obli-scere, vestri edito concilio ab eodem Theode-mundo, suæque omni posteritate, talis actionis officium suspendatis: quo nullo ulterius tem-pore, tam ipse, quam omnis ejus progenies, usque in finem sæculi, ob hanc causam videan-tur aliquatenus molestari. Datum sub die Ka-lendas Majas, anno feliciter sexto regni nostri, in Dei nomine, sedis nostræ Toletæ.

SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

- Ego Felix indignus urbis regis episcopus, hæc decreta synodica a nobis edita subscri-
- Ego Paulinus indignus Hispalensis sedis episcopus hæc decreta synodica a nobis edita subscri-
- Maximus indignus sanctæ ecclesiæ Emeritensis episcopus hæc decreta synodica a nobis edita subscri-
- Ego Vera indignus Tarracoronensis sedis episcopus hæc decreta synodalia a nobis edita subscri-
- Ego Felix in Dei nomine Bracarensis atque Portucalensis sedium episcopus hæc decreta synodalia a nobis edita subscri-
- Gaudentius Valerianensis ecclesiæ episc. subscri-
- Florus Mentellanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Ervigius Beterrensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Guadala Empuritanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Bonifacius Cauriensis ecclesiæ episcopus subscri-
- * Arcoutius Elborensis ecclesiæ episcopus subscri- Arduus
- Aureus Ilerdensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Gondericus Segontinæ ecclesiæ episc. subscri-
- Spastandus Complutenensis ecclesiæ episc. subscri-
- Baroaldus Palentinæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Marianus Oretanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Vitificus Valentianæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Sonna Oxomensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Gabinus Arcabritæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Zaccæus * Cordubensis ecclesiæ episc. subscri- Zachæus
- Anternus Segobriensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Honorius Malacitanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Arvidius Astigitanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Pappulus Eliplensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Decentius Segobriensis ecclesiæ episc. subscri-
- Habitus Urcitanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Felix * Calaguritanæ ecclesiæ episcopus subscri- Calaguritanæ
- Constantinus Aucensis ecclesiæ episc. subscri-
- Audebertus Oscensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Adelfus Tudenis ecclesiæ episcopus subscri-
- Nepottianus Tyraionensis ecclesiæ episc. subscri-
- Suniaguidus Lamiobrensis ecclesiæ episc. subscri-
- Potentius Lucensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Eppa Illicitanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Joannes Egarenis ecclesiæ episcopus subscri-
- Holemundus Salmanticensis ecclesiæ episcopus subscri-
- Valdefradus Cæsaraugustanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Involutus Dentosanæ ecclesiæ episcopus subscri-
- Arcefindus Egabrienis ecclesiæ episc. subscri-
- Iidorus Setabitanæ ecclesiæ episcopus subscri- Joan-

Concil IV Tol. cap 75

ANNO CHRISTI 621.

F. Siffrido ut in Tolet. XIII & XV. Marci. Hieronimo. Constant. de fontibus.

- Joannes Abelenis ecclesiam episcopus subscr. A
- Theudisclus Beatiensis ecclesiam episc. subscr.
- Cumindus Italicensis ecclesiam episcopus subscr.
- Vulfredus Autonensis ecclesiam episc. subscr.
- Ladius Barcinonensis ecclesiam episc. subscr.
- Emilia Comimbrensis ecclesiam episcopus subscr.
- Leubericus Urgelitanae ecclesiam episc. subscr.
- * Sisebado Tuscitanæ ecclesiam episcopus subscr.
- * Geronius Astidonenfis ecclesiam episc. subscr.
- Basilus Bastitanæ ecclesiam episcopus subscr.
- * Fionius Lamerensis ecclesiam episcopus subscr.
- Mirus Gerundensis ecclesiam episcopus subscr.
- Landericus Olypionensis ecclesiam episc. subscr.
- Joannes Parentis ecclesiam episcopus subscr.
- Centurius Eliberitanæ ecclesiam episcopus subscr.
- Theudfredus Visensis sedis ecclesiam episcopus B
- subscr.
- Aurelius Asturicensis ecclesiam episcopus subscr.

Abbatibus.

- Gabriel misericordia Dei abbas hæc decreta synodalia a nobis edita subscripsi.
- Eulalius abbas subscripsi.
- Nervatius abbas subscripsi.
- Braulio abbas subscripsi.
- Eugenius abbas subscripsi.

Vicariis episcoporum.

- Vitulus diaconus, agens vicem domini mel Marciani * Daniensis ecclesiam episcopi, subscr.
- Vincomalus diaconus agens vicem domini mei Marciani Pampilonensis sedis episcopi, subscr.
- Christes presbyter, agens vicem Agrippi Osobonensis sedis episcopi.

Comites viri illustres.

- Vitulus vir illustris comes patrimonii & dux hæc decreta synodalia edita subscripsi.
- Vvimar comes subscripsi.
- Theudulfus comes subscripsi.
- Paulus comes subscripsi.
- Theudfredus comes subscripsi.
- David comes subscripsi.
- Requifindus comes subscripsi.
- Sitemundus comes subscripsi.
- Ella comes subscripsi.
- Theodehitus comes subscripsi.
- Regefundus comes subscripsi.
- Ega comes subscripsi.
- Atrila comes subscripsi.
- Danila comes subscripsi.
- Audemundus subscripsi.
- Theudemundus subscripsi.

NOTA GARSIE LOAISE.

Cap. 1. a. *Antiquorum patrum sententia.* Concilio Toletano XII. cap. 8. concilio Toletano IV. cap. 57. usus est 66. & legibus Wisigoth. lib. 12. toto pene secundo titulo concilio Toletano III. cap. 14. concilio Toletano XVIII. c. 2.

Cap. 2. b. *In diversis conciliis.* Concilio Eliberitano cap. 7. & 10. In concilio Nicæno c. 11. Aurelianensi II. c. 19. Toletano XII. cap. 11. multisque aliis conciliis idem contra idolorum cultores decretum est.

Cap. 3. c. *De prelatibus.* De his habet concilium Antistiodorensis cap. 17. Et Bracarenfi II. cap. 16. dicitur: *Nul- la pro his in oblatione commemoratio fiat, neque cum illis ad stipularum eorum reddenda adducantur.*

Cap. 4. d. *Tertius quas omnes canones.* De divinis medi- tum ecclesiasticorum dicitur in concilio Ilericonensi in more fuisse de rebus ecclesie vel oblatione ponti- fici seu episcopo, alia presbyteris & diaconibus & omni- bus seu episcopo, alia presbyteris & diaconibus & omni- bus, tertia templorum & ecclesiarum reparacioni, quar- ta pauperibus, infirmis & peregrinis. Sic statutum est in pauperibus a Silvestro papa cap. 4. & a Gelasio papa epistola ad episcopos per Lucaniam cap. 29. & a Simplicio papa epistola 3. ad Florentinam, & a Cir- concilio Generali. Tom. XII.

quarta papa II. in epistola 1. ad plebem Thuringia. De quarta autem parte, pauperum & peregrinorum usus attribuitur, episcopo cura incumbat. Unde concil. Bra- carenfi I. cap. 25. dicitur: *De quarta parte, seu arbor- peribus, seu arboribus illam administrant, episco- po faciat rationem.* Tertia ecclesiarum rebus Hispania concessa sub eorundem potestate ac fisco est: idem in Gallia celebratur. Unde Moguntien. conc. c. 42. & Arelatensi sub Carlo magno c. 25. statuitur, ut qui- cumque beneficium ecclesiasticum habeat, ad ista ec- clesie restituenda, vel ipsas ecclesias emendandas vel edificandas omnino adjuvent. Quod intelligitur cum ex- timo, cum tertia pars tributa ecclesie non sufficit, aut in reparacione ecclesie penitus contempta est. Concilio II. Bracarenfi cap. 2. statuitur tertiam partem pro la- mioribus ecclesie esse relinquendam, & reparacione bati- carum, rationemque eius episcopo reddendam. Unde & redditus fabricæ episcopo subduntur.

ANNO CHRISTI 621.

Cap. 6. Ma- rita est panis, seu azymus, seu fermentatus, & vinum tenuis eucha- risticæ quædam. Concilium Floren- tinum in decisioe ad Armenos, & Alexander papa I. epist. 1. ad universos. & Julius pontifex I. de consec. dist. 2. cap. Cum omne. Concilium II. Carthageno cap. 25. & Africanum sub Bonifacio cap. 4. Concilium Bracarense III. cap. 1. Cyprianus epistola 3. lib. 2. Ab ipso domino vinum equo mixtum fuisse consecratum tra- dit Innocentius III. lib. 4. mystic. missæ cap. 20. & plenius in cap. cum Martha 5. Quasi illi, de celebra- tione missarum. Algerus lib. 2. de sacramento eucha- risticæ cap. 10. adversus temporis impio hereticos an- notat, in more sancti patris fuisse et antiquæ ec- clesie traditione, hostiam eucharisticam offerre in missa- rum solemnitate, integram, autem, ac studio preparatam, non grande fructum panis, sed modica quantitate innotatam, ne gravare fumentem, neque in digesti nem species moleste irent, postque post conse- cracionem in partes & fragmenta dividi, ut fideles ali- quibus spiritali refectantur, recondique etiam in modico loculo sine injuria, neque sub utraque specie, sed una tantum servari, & laici traditi, & ad adorandam populo proponi posse. Ego vero addo, in hoc sacra- mento sancte colendo sitam esse vicem spiritalis & tem- poralis omnium bonitatem, & eandem in negligendo turpitudinem, populumque sine hoc salutari hostie & sacrificio, esse veluti mundum hoc sole, in tenebris Egypti & Deo derelictum.

Cap. 7. P. *Cui buccellam.* Locus est Joannis 13. apud quem Caput 13 ita legitur: *Ille est, cui intinctum panem porrero.* In Joanne expo- Græco pro intinctum panem est *quædam*, quod in vulgari- gata editione buccella interpretatur, sequitur enim: *Et post buccellam intinctum in eum intinet.*

Cap. 8. P. *Vicem parientia.* Parientia vox etiam infra pro Caput 8. P. obediencia accipitur cap sequenti: *Ejusque præcipio- nis parientiam vobis gustacionibus exhibere.* Cap. 12. *Qui præcipio eorum exhibere parientiam curaverint.*

Cap. 9. P. *Passioe dominice die.* Hæc est sexta feria heb- domadæ sanctæ. Sic de eo die concilio Toletano IV. c. 6. (scriptum est. Et quo patet olim eo die clausis ba- tiliarum scribis officium ecclesiasticum celebrari solitu- tum, & passionem domini annueneri parientia quo- que remedio populum peccatorum fœdibus exuari, ut parientia compositione mundatus, venerabile festum dominice resurrectionis, remissis inquietantibus, suscipere meretur, corporisque ejus & sanguinis sacramentum mundus a peccato sumeret. In sexta vero feria non ce- lebrari missarum solemnitate, tantum est ab Innocentio papa cap. Sabbato de consecrat. distict. 5. ubi am- plius dicitur. Nec sabbato sancto ulla penitus sacra- menta celebrari. & concilio Toletano XVI. cap. 2. *Missæ pro totam Hispaniam pro regis consue piti, quan- dido celebrantur, nisi in die passionis domini.* Verum nunc usus obtinuit, ut Missa solemnitate in sabbato san- cto celebraretur. Quamquam illa potius referatur ad noc- tem resurrectionis, ut tradunt viri docti de caput il- lud Visum præterea, de consecrat. distict. 2. & in collecta dicitur: *Deus qui hanc sacrificiorum actionem gloria dominice resurrectionis illuminat.* De die para- lictos Iherosol. lib. 2. de vitis, eccl. cap. de parafec- to, & de missa, & orationibus. *Postea oratio missæ, inquit, & orationes pro defunctis, sive pro defunctis: & dicitur, ut pro eadem sacrificiorum usum consequantur, et Paulo ad Timoth. 1. cap. 2. *Offertio, inquit, & pre- mium omnium fieri observationis, orationis, pialaturo- nis, gratiarum actionis, pro omnibus bonitatis, qui in sublimitate suis consistit, ut quædam & tranquillam vitam agant, in omni peccato & castitate. Et omni- ri penitus fugiare omniumque peccata, & castitas.**

Cap. 10. P. *Vicem sua dote a consanguinitate.* Sic nunc etiam collecta orationis missarum concilium: *Et generi pa- gatorum & hereticorum, qui in hoc sabbato conspiciunt, dicitur sua peccata committant.*

Cap. 11. P. *Reges velint preloare.* Sic legem Wisigoth. lib. 2. Caput 11. tit. 5. lib. 18. Est lex Regis, in qua dicitur: *Reges & temporibus nostris, deditum fuerunt, manifeste eorum confessionibus retineat, qui nostram gloriam conspiciunt.*

Pariteres culius quo- 102

— sunt antiqui, interrimo, aut missisera vental pallone
 ANNO CHRISTI 693
 Numerarii qui?
 Abba concilii qua?
 Qui episcopi ante concilio interfuerunt?

— sunt antiqui, interrimo, aut missisera vental pallone
 ANNO CHRISTI 693
 Numerarii qui?
 Abba concilii qua?
 Qui episcopi ante concilio interfuerunt?

— sunt antiqui, interrimo, aut missisera vental pallone
 ANNO CHRISTI 693
 Numerarii qui?
 Abba concilii qua?
 Qui episcopi ante concilio interfuerunt?

borensis, qui Trudemundo, in XV. Toletano. Aure-
 dus Hardensis, qui Eufredo, in XV. Toletano. Arvi-
 dius Adigitano, qui Nafidardo, in XV. Toletano.
 Audobertus Ofoensis, qui Guifcaldo, in XIII. Toleta-
 no. Arcasimbudus Egbrensis, qui Constantio, in XV.
 Toletano. Baroldus Palentius, qui Concordio, in
 XV. Toletano. Bonifacius Cauricensis, qui Atula, in
 XV. Toletano. Constantius Anceas, qui Stercorio,
 in XV. Toletano. Comurius Elibertano, qui Joanni,
 in XV. Toletano. Decentius Segobienfis, qui Doda-
 ro, in XV. Toletano. Ervigius Beterrenfis, qui Cre-
 to, in XIII. Toletano. Eppa Illicitano, qui E-
 scitaro, in XV. Toletano. Emilia Conimbrenfis, qui
 Miro, in XV. Toletano. Felix Calaguritanus, qui
 Villido, in XV. Toletano. Felix Bracarenfis, & Por-
 tucalenfis, qui Faustino, in XV. Toletano. Faustius
 Hispalensis, qui Felix, qui Sibera depofito in hoc
 concilio. Geroatius Affidonensis, qui Theuderacio, in
 XV. Toletano. Honorius Malactran qui Samuelli, in
 XV. Toletano. Involatus Barcionenfis, qui Idalio, in
 XV. Toletano. Laullius Oretano, qui Gregorio, in
 XV. Toletano. Marianus Oretano, qui Sabarico, in
 XV. Toletano. Mirus Gerundenfis, qui Artila, in
 XV. Toletano. Martianus Pampilonenfis, qui Eu-
 no, in XIV. Toletano. Potentius Lucenfis, qui Eu-
 phrafio, in XV. Toletano. Pappulus Elipenfis, qui
 Geto, in XV. Toletano. Sumaguifidus Lanobrenfis,
 qui Brandilo, in XIII. Toletano. Theudifredus
 Vifentis, qui Villiofio, in XV. Toletano. Virificus
 Valentianus, qui Sarmato, in XV. Toletano. Vera Iar-
 raconenfis, qui Cypriano, in XV. Toletano. Zaccus
 Cordubenfis, qui Munulo, in XV. Toletano. Subferi-
 bunt abbates quatuor, vicarii epifcoporum tres, comi-
 tes & viri illufres officii palatini decem & sex. De Si-
 fiberto hoc accipit: Juliano fufficit, fuit homo audax, effor-
 temerarius, dignitatis arceffione ingenti pravitate au-
 xit. Veftram abam illiofio prefuli fanctifimo de celo
 ad peragenda facra allatam, & venerationi potius quam
 ufui a prefulibus Toletanis habitam, ipfo profane con-
 trectavit, & temere induit. Verum continuo divina
 ultio confecta est, nam in capite regis, cuius benefi-
 cio ad primum Hispania sacerdotium evedus fuerat,
 rebellavit. Qua de causa patrum decreto merito a gra-
 da deffatus. Ejus loco Felix fufficitus est.

ANNO CHRISTI 693

CONCILIUM BACCANELDENSE

Pro reparatione ecclesiarum Cantii

Sub Wihredo Cantiorum rege, & Brithvaldo Cantuariensi archiepiscopo anno 697. celebratum

Ex Suppl. Marti pag. 119. Ex Chron. Saxoni pag. 119. Hist. Britan. pag. 101. pag. 102.

Vihredus cepit Cantevarorum regnum, ac illud tenuit XXXIII. annis. Ubi pri- mum rex esset, iussit cogi magnum concilium in locum qui dicitur Bacanelde. Ei inter- fuit Vihredus Cantevarorum rex, & archiepi- scopus Cantuariensis Brithvaldus, & Tobias episcopus de Hrovecceaster, & cum iis abbates & abbatiffæ, multique viri prudentes ibi erant congregati, ut omnes consilium caperent de Dei ecclesiarum reparatione, quæ sunt in Can- tio. Tunc incepit rex proloqui, ac dicebat: vo- lo ut omnia monasteria & ecclesia, que fuerint iusta & legita in Dei gloriam, regum fidelium meorum predecessorum diebus, ac meorum propin- quorum diebus, Agerberti nempe regis, & eorum qui ei successerunt, ita super sint Dei in honorem & firmiter remaneant in sacula seculorum: Quum ego, Vihredus terrestris rex, a caelesti rege in- citatus, & spiritu iustitia accensus, a nostris a- eis illud didicerim, quod nullus laicus iure debet seipsum committere in quamvis ecclesiam, aut a- liquid earum rerum, qua ad ecclesiam spectant, idcirco nos firmiter & fideliter constituimus ac de-

cernimus, & Dei omnipotentis nomine omniumque sanctorum, interdicimus omnibus nostris successo- ribus, regibus & prefectis, omnibusque laicis in perpetuum dominatione omni in ecclesia & in o- mnibus earum possessionibus, quas ipse aut mei deces- sores antiquitus dederunt, ad Christi gloriam in sempiternam hereditatem, ac (gloriam) Domi- na nostra sancta Maria & sanctorum Apostolo- rum. Ubi vero consigeris episcopum, aut abbatem, aut abbatiffam hoc vita cedare, nuncietur archie- piscopo, atque ejus concilio & pra ceteris eligat- tur qui dignus fuerit. Ejus porro vitam qui ad munus tam sacrum eligatur, exploratum habeat archiepiscopus, ejusque castitatem, neque ullo mo- do electus sit aliquis, aut ad munus tam sacrum consecratus, absque archiepiscopi consilio. Regum est constituere comites, duces, vicecomites, & ju- dices; & archiepiscopi est Dei ecclesiam governa- re, eique consulere, episcopos item & abbates & abbatiffas & presbyteros & diaconos eligere, & constituere, consecrare etiam & confirmare bonis praeceptis, ac exemplo, ne ullus de Dei grege a- berrat & pereat.

ALIUD

ANNO CHRISTI 696

ANNO CHRISTI 696

ALIUD EXEMPLAR BECCANCEL DENSIS ISTIUS CONCILII

E MS. CANT. ECCL. A. P. 88. A. B. SUMPTUM

In quo ecclesia libera facta ab omni tributo & exactione saeculari, coronaque res a laicorum iure & iniuria eximuntur.

Præmissum & confessorum. Ex monasterio pro Cantuariorum. Malthredo. Vithredus. Bertuvaldo. Tobie.

In nomine domini Dei nostri & salvatoris Jesu Christi congregatum est magnum concilium in loco qui nominatur Beccancelde. Præsidente autem in eodem concilio Vithredo clementissimo rege Cantuariorum, nec non Bertuvaldo reverendissimo archiepiscopo Britannie, simulque Tobia episcopo Rossensis ecclesie, ceterisque abbatibus, abbatibus, presbyteris, diaconibus, ducibus, satrapis, in unum glomeratis: pariter tractantes, anxie examinantes de statu ecclesiarum Dei vel monasteriorum intra Cantiam, quas a fidelibus regibus prædecessoribus meis & præpinqvis Deo omnipotenti in propriam hæreditatem condonata fuerunt, quomodo vel qualiter secundum normam æquitalis stare, quidve servare amodo & usque finem sæculi, constituimus.

Laici non abstrahant: sed possideant. Deo consecrata. Malthredus.

Ideo ego Vithredus rex terrenus a rege regum compunctus, zelo rectitudinis accensus, ex antiqua traditione sanctorum patrum, & mandatis didici non esse licitum alicui ex laico habitu sibi ipsi usurpare, vel ad se trahere (quasi suam propriam possessionem) quod antea fuerat domino concessum, & cruce Christi firmatum atque dedicatum: quia scimus & veraciter extat, ut si quid semel acceperit homo de manu alterius in propriam potestatem, nullatenus sine ira & ultione illud dimiserit impunitus.

Horrendum est. Locus parum integer. Vithredus. Exemplar.

Ideo horrendum est hominibus expoliare Deum vivum, & scindere tunicam ejus, & hæreditatem ejus, quotquot ex aliquo concessum ei fuerat de terrenis substantiis ad id, ut eo facilius promereri valeant æternam retributionem percipere in cælis: quia manifeste declaratur quantum incautius applicaverit se homo secularis in hæreditatem regis æterni quæ ad ejus imperium trahere desiderat, tanto dilucidius ab eodem Deo in igne inextinguibili puniatur.

Nec ecclesie vel monasterio alicuius habeant dominium.

Pro hac re firmiter statuimus atque decrevimus, & in nomine omnipotentis Dei omniumque sanctorum præcipimus omnibus successoribus nostris, regibus, principibus, vel omnibus qui in habitu laico constituti sunt, ut nullus unquam habeat licentiam accipere alicujus ecclesie vel familie monasterii dominium, quæ a meipso vel antecessoribus meis præfatis temporibus tradita erant in perpetuam hæreditatem Jesu Christo & sanctis apostolis, etiamque Mariæ virginis matri domini nostri sacrata. Sed magis (sicut decet, & in canonibus præcipitur) servandum est, quando quis evenerit ex numero dominorum obire de sæculo abbas vel abbatissa: propterea immutatur propriæ parochie episcopus, & cum ejus consilio vel consensu, quisquis dignus inveniat, & ejus vita atque munditia ab episcopo examinatur, talis eligatur, & ab episcopo benedicatur, & sanctificetur dominus spirituali gradu, Dei servitio & tonsuræ, seu sacro velamini mancipatus: & nullo modo sine consilio & licentia archiepiscopi in diaconatu abbas vel abbatissa eligatur.

monasterii. Sed eligatur abbas iuxta canones.

si monasterii prædictorum obligere. seu cujus.

servitio seu velamine.

Si quis per insipientium aliter faciat, pro ni-

hilo habeatur, citiusque abiciatur, neque de hac re aliquid pertineat ad regis secularis imperium: quia illius periculum est, principes præfectos, seu duces seculares statuere: metropolitani episcopi est ecclesias Dei regere, gubernare, atque abbates, abbatissas, presbyteros diaconos eligere, statuere & sanctificare, firmare & amovere, ne quis ovis de ovibus æterni pastoris erret.

Non ad regem sed episcopos attinet ecclesiasticæ constitutionis abiciatur periculum.

Hoc præceptum statuimus his monasteriis quorum nomina hæc sunt annotata. Primum, primi apostolorum principis Petri, id est, Uppmynster, Raculf, Sudmynster, Dofras, Folcanstan, Hymming, Stepeis & Hor. Hæc omnia interdiximus (sicut ante diximus) ut nullus habitus ex numero laicorum ad se pertrahat vel suscipiat nullum monasterium de his prænominatis.

Ecclesia libera fuit ab omnibus servitutibus & gravitatibus & possessione regum. Prius.

Hæc lex supradicta per eam completa permaneat. Adhuc addimus majorem libertatem.

In primis Christi ecclesia cum omnibus agris ad eam pertinentibus, similiter Rossensis ecclesia cum suis ceterisque prædictis omnibus ecclesiis, Dei juri subjiciantur pro salute animæ meæ, meorumque prædecessorum, & pro spe cælestis regni ex hac die & deinceps concedimus & donamus ab omnibus difficultatibus secularis servitutis, a pastu regis, principum, comitum, nec non ab operibus, majoribus minoribusque gravitatibus: & ab omni debito vel pulsione regum censuris liberis esse perpetua libertate statuimus: nisi sua spontanea voluntate, ex largitate beneficiorum quid facere velint: tamen hoc in posterum non servetur, nec habeatur in malam consuetudinem, sed magis securi possint pro nobis Deo omnipotenti hostias dignas offerre, & immaculatis muneribus nostra abluere peccata, ut per eorum intercessionem mereamur audire felicem sententiam: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi.

id est, civitate Drobernia. ecclesia.

Si quis autem rex unquam post nos elevatus in regnum, aut episcopus, aut abbas, vel comes, vel ulla potestas hominum contradicat huic chartulæ, aut infringere tentaverit, sciat se sequestratum a corpore & sanguine domini nostri Jesu Christi, seu etiam sic excommunicatum, sicut qui non habet remissionem neque in hoc sæculo, neque in futuro, nisi ante plene emendaverit iudicio episcopi: manente tum hæc chartula, irrefragabilis sua firmitate muniatur, servetur, & habeatur semper ad ecclesiam salvatoris quæ sita est in civitate Drobernia, (ubi metropolitanum caput habetur) ad exemplum atque defensionem omnibus ecclesiis Dei quæ in hac Cantia morantur.

Anthemium in istorum visio laicorum.

hæc charta servanda est in ecclesia Christi Cantuariorum.

Hæc lex inviolabilis usque ad consummationem sæculi permaneat, quia nulli homini terreno data sunt, sed hæc omnia in manus Dei omnipotentis sanctisque ejus concedimus & donamus.

ANNO CHRISTI 694
Muthredus

SUBSCRIPTIONES.

Ego Vvithredus auxilio Christi his legibus constitutus pro me Vverburga regina, itemque pro filio nostro Alirico subscripsi.

Ego Berthwald gratia Dei archiepiscopus his legibus a nobis constitutus subscripsi.
Signum manus Ethelbarti pro se & fratre suo Eadberto.

- Signum manus Tobie episcopi.
- Signum manus Mildredæ abbatissæ.
- Signum manus Etheldridæ abbatissæ.
- Signum manus Ætæ abbatissæ.
- Signum manus Vvithnode abbatissæ.
- Signum manus Herelvidæ abbatissæ.
- Signum manus Redempti presbyteri.
- Signum manus Eastvaldi presbyteri.
- Signum manus Botredi episcopi.
- Signum manus Byllan presbyteri.
- Signum manus Kynheri presbyteri.
- Signum manus Aldulfi presbyteri.
- Signum manus Vvalh presbyteri.
- Signum manus Bonnæ presbyteri.

ALIUD EXEMPLAR BECCANCELDENSIS ISTIUS

CONCILII E TRIBUS ALIIS MANUSCRIPTIS CODICIBUS SUMPTUM.

Præmissis & constitutis.

ANNO dominice incarnationis DCCXCV. Vvithredus gloriosus rex Cantuæ, cum reverendissimo archiepiscopo Brithvald, præcepit congregari concilium in loco qui nominatur Beacancelde, præside eadem concilio jam nominato clementissimo rege Cantuariorum Vvithredo, & eodem venerando patre & primate totius Britanniarum simulque Tobia episcopo Rossensis ecclesie cum abbatibus, abbatissis, presbyteris, diaconibus, ducibus, satrapis, pariter tractantes de statu ecclesiarum Dei in Anglia, & de his qui a fidelibus regibus, prædecessoribus ejus & propinquis, Athelberto videlicet posterisque ejus Deo omnipotenti in propriam hereditatem data fuerunt, qualiter secundum veram justitiam stare & permanere valeant vel quomodo ea servare oporteat a modo, & usque in finem sæculi constituentes.

Ethelberto

Ego, inquit, Vvithredus rex terrenus, a rege regum compunctus, zelo rectitudinis accensus, ex antiqua traditione sanctorum patrum didici non licitum esse alicui homini in laico habitu constituto usurpare sibi quasi propriam possessionem quæ ante fuerat domino concessam & cruce Christi confirmatum. Scimus etenim & veraciter constat, quia quod semel accepit homo donatione alterius in propriam potestatem, nullatenus sine injuria illud iterum demittet.

Latet non ab irahant nec possident Deo concel

Horrendum est

Horrendum est itaque hominibus Deum vivum expoliare, tunicamque ejus & hereditatem scindere. Cum ergo Deo aliquid oblatum fuerit de terrenis substantiis, ad hoc ut facilius promoveri valeant offerentes æternam retributionem percipere in cælis, manifeste declaratur, quod quanto incantius homo secularis appropinquat se in hereditate regis æterni, tanto districtius a Deo punitur.

Nec ecclesie vel monasterii alicujus habeant dominium

Pro qua re firmiter decernimus, & in nomine omnipotentis Dei omniumque sanctorum præcipimus omnibus successoribus nostris regibus, principibus, & omnibus in laico habitu

constitutis, ut nulli unquam liceat alicujus ecclesie vel monasterii dominium habere, quæ a me vel antecessoribus meis, prædictis temporibus tradita sunt Deo in perpetuum hereditatem & sanctis ejus.

ANNO CHRISTI 694

Deo tradita sunt.

observandum Sed eligatur abbas iuxta canones.

Magis autem sicut in canonicis præcipitur servandum est, ut quando aliquis de prælatis defungitur, episcopus, abbas, vel abbatissa, intimetur archiepiscopo propriæ parochiæ, & cum ejus consilio & consensu, vita & munditia ejus examinata, qui dignus invenitur eligatur, & nullo modo sine consensu & consilio archiepiscopi promoveatur. Neque enim de hac re aliquid pertinet ad decretum vel imperium regis. Illius autem est comites, duces, optimates, principes, præfatos judices, sæcularesque statuere. Metropolitanus vero archiepiscopus est, ecclesias Dei regere, gubernare, episcopos, abbates, abbatissas, ceterosque prælatos eligere, statuere, firmare, admonere, ne quis de civibus Christi, scilicet æterni pastoris, aberret.

consulto. Nou ad regem sed episcopos antea ecclesie constituantur.

ovibus

Hæc lex per eum in regno nostro in perpetuum permaneat omnibus ecclesiis Dei nostri pro salute animæ meæ, meorumque prædecessorum, proque spe cælestis regni.

Igitur ex hac die & deinceps concedimus & donamus ecclesiis regni nostri liberas esse perpetua libertate ab omnibus difficultatibus secularis servitutis, ab omni debito vel pulsione regalium tributorum, ut possint pro nobis Deo omnipotenti hostias dignas offerre, nostraque peccata ablueri immaculatis muneribus.

Ecclesiam libera sunt ab omni servitute, & a pulsione regalium

Si quis autem rex post nos levatus in regnum, aut episcopus, aut abbas, seu aliqua alia persona contradixerit huic concilio, vel scripto iudicio concilii factis, sciat se a corpore & sanguine domini sequestratum, & sic excommunicatum, sicut ille qui non habebit remissionem, neque in hoc sæculo, neque in futuro, nisi ante mortem secundum iudicium archiepiscopi emendaverit.

Anathema in istorum viatoribus

Hoc scriptum irrefragabile sua firmitate maneat, servetur, & semper habeatur in ecclesia salvatoris, quæ sita est in civitate Dornbernia, ubi primas habetur, ad exemplum omnium ecclesiarum atque defensionem quæ in Anglia habentur.

Hoc scriptum servandum est in ecclesia Christi Camuarie

SUBSCRIPTIONES.

Ego Vvithredus auxilio Christi rex his legibus constitutus pro me & Vverburga regina, itemque filio nostro Alirico subscripsi.

Ego Brithwaldus gratia Dei archiepiscopus legibus constitutus subscripsi.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI.

Ad annum Christi 694 n. a

Hoc anno 694. in Cantia celebratum est Concilium Beacancelde, præside eadem concilio jam nominato clementissimo rege Cantuariorum Vvithredo, & eodem venerando patre & primate totius Britanniarum simulque Tobia Episcopo Rossensis ecclesie cum abbatibus, abbatissis, presbyteris, diaconibus, ducibus, satrapis, pariter tractantes, & de statu ecclesiarum Dei in Anglia, & de his qui a fidelibus regibus prædecessoribus ejus, & propinquis, Athelberto videlicet, posterisque ejus, Deo omnipotenti, in propriam hereditatem data fuerunt &c.

CON.

CONCILIUM TOLETANUM

TEMPORE SERGII PAPÆ I.

Anno domini DCXCIV. celebratum.

TITULICAPITULORUM.

A & quæ necessaria erant, altera collatione pertractare curavimus.

- I. De tribus diebus, quibus in initio concilii nihil aliud agendum jubemus, nisi tantum de fide ac de aliis rebus spiritualibus, nullo secularium interposito.
- II. De servandis (obserandis) octiis baptisterii in initio quadragesime.
- III. De ablutione pedum in cœna domini facienda.
- IV. De sacris ministeriis vel ornamentis ecclesiarum.
- V. De his qui missam defunctorum pro vivis audient malevole celebrare.
- VI. De diebus litaniarum per totos duodecim menses celebrandis.
- VII. De nutritione conjugii atque prolis regie.
- VIII. De Judæorum damnatione.

IN NOMINE DOMINI.

Florentius Egica rex sanctissimis patribus in hac sancta synodo residentibus.

IN NOMINE DOMINI.

Incapit synodus Toletana XVII. regula sancte fidei, decurrente imperii anno religiosissimi ac serenissimi domini nostri Egicani regis VII. sub die quinto Idus Novembris, æra DCCXXXII.

DUM in ecclesia gloriose virginis & confessoris Christi * sanctæ Leocadiæ, quæ est in suburbio Toletano, ubi sanctum ejus corpus requiescit, plerique Hispaniarum & Galliarum pontifices convenissemus, debitis nobis in locis residentibus, adfuit idem gloriosissimus princeps fervore sanctæ devotionis accensus, sanctique Spiritus munere plenus, & in medio nostri consistens, inclutum caput reclinans, sese a nobis benedici poposcit, & orationum nostrarum effusione domino commendari optavit. His itaque (ut moris est) actis, tomum manu propria nobis obtulit, inquit: Ecce, sanctissimum ac reverendissimum ecclesiæ catholicæ sacerdotale collegium, & divini cultus honorabile sacerdotium, seu etiam vos illustre aule regie decus, ac magnificorum virorum numerosus conventus, quos huic venerabili cœtui nostra interesse celsitudo præcepit, quia satis longum est, ea quæ regni nostri utilitatibus, seu genti, & patriæ nostræ necessaria sunt, vobis proprii oris nostri alluquo enarrare, i deo hunc tomum, quia universa, quæ nostra mansuetudo ad peragendum vestris sensibus debuit intimare, dignoscitur continere, conrado; præcipiens pariter & exhortans vos per eum qui dixit: *Ubi cumque fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, & ego ero in medio eorum*: quia ea quæ tomus iste continet, vel alia quæ ad ecclesiasticam disciplinam pertinent, seu diversarum causarum negotia, quæ se venerabili cœtui nostro ingesserint audienda, gravi ac maturato consilio pertracteris, atque judiciorum vestrorum edictis iustissime ac firmissime terminetis. Quæ sacri oris sui oratione finita, e medio nostri, benedictione percepta, abiecit. Tunc unusquisque nostrorum residentis suo in loco tomum ipsum referari præcepimus,

Muth 11.

Quo mentis ardore, quantisque facibus serenitatis nostræ sublimitas religionis sancto amore succensa æstuet, nec verborum prolixia potest ratione depromi, nec litterarum apicibus annotari. Quia in quantum fides Christiana spiritualium virtutum lumine ineffabili comparatione coruscat, tantum sensus nostri brevitas necdum valet ejus enarrare mysteria. At nunc quamquam profunditatis ipsius abyssum nequeamus perungere, magna tamen devolutione clementiæ nostræ animos ad exhortandam vestram sanctitudinem cognoscat: qualiter vos in hac sancta synodo residentes, in primis de ejus mysterio edictis spiritualibus disputetis, & apostolici vestri ordinis dogma promulgetis, quo fidelium corda incomparabili fidere perlustrata, infidelium quoque pectora mentis gressibus a tenebris ad lumen conversa pertranseant. Pro nefandis denique Judæis infra fines regni nostri degentibus, ita præmittimus; quod etiam absque non minimo mœrore proferimus; quia ab initio propriorum rituum errore decepti, Christi nomen incredibili pravitate negaverunt, nefarii que hæc argumentis eandem almæ hdei sectam deluserunt. Certum namque est verumque præconit, in cuncto pene terrarum orbe relatione perspicua extitisse vulgatum, quod fidei plenitudine fines semper Hispaniæ floruerunt: unde nostram gloriam summa ratio cogit valida illis intentione resistere, cum in aliquibus mundi partibus, alios dicatur contra suos Christianos principes resultasse: plerosque vero iusto Dei iudicio a Christicolis regibus interemptos fuisse; præsertim quia nuper manifestis confessionibus indubie pervenimus, hos in transmarinis partibus Hebræos alios consuluisse, ut unanimiter contra genus Christianum agerent, præstolantes perditionis suæ tempus, qualiter ipsius Christianæ fidei regulam depravarent. Quod & per eandem professionem, quæ vestris auribus sunt referenda, patebit. Nam & a primordio nostri regiminis, tanta fuit pro eorum conversione mansuetudinis nostræ intentio, ut non solum diversis susceptionibus eos ad fidem Christi pertrahere conareremur, verum etiam & mancipia Christiana, quæ pridem ob suam perfidiam per legis ordinem caruerant, ex tranquillitatis nostræ decreto reciperent; solummodo, ut per veræ conversionis propositum, expulsa procul cordis perfidia, eos matris sinu ecclesiæ adoptivos exciperet. Sed & per cautionis seriem iurjurandi attestatione subnixi spondentes, nec tandem promissa compleverunt, sed ritus & ceremonias solitas procul dubio egisse perventi sunt. Et quia divinæ voluntatis imperio reservati sunt regni

Fides Hispaniæ, cuncto terrarum orbe perspicua

Vide leges Wilegoth lib. 11. & concilium Tolet XII.

ANNO
CHRISTI
974.

regni nostri tempore corrigendi, necessarium fore nostra perpendit tranquillitas, ut vestro nostrorumque optimatum generali conventu eorum nequitia quantocius refrænetur: quo, cooperante Christo, extirpata ipsorum confestim nequitia, Christianus nomen polleat, & Christi fides infinite clarescat: ne tunc videatur tantæ perfidiam obviari, quando ecclesiam catholicam eorum dignoscatur adversitas impugnare. Ut ergo tam dira incredulitatis perversitas vitæ dispereat, aut synodali emendatione a parentali refrænetur errore, aut, si placet, uniformi vestra sententia falce mancant iustitias defecati; sic quoque, ut quid de illis cunctisque rebus ipsorum agere conveniat, canonica vestri cætus sententia patenti stylo constituat: B quod nostræ legis censura perpetim stabile manere decernat: illis tantumdem Hæbræis ad præsens reservatis, qui Galliæ provinciæ videlicet intra clausuras noscuntur habitatores existere, vel ad ducatum regionis ipsius pertinere; ut quia delictis ingruentibus, & externæ gentis incursum, & plagæ inguinalis interitu pars ipsa ab hominibus desolata dignoscitur, cum omnibus rebus suis in suffragio ducis terræ ipsius existant, & publicis utilitatibus profectum incunctanter exhibeant: ita ut secundum sanctæ fidei regulam, ut vere Christicolæ, vitam suam corrigant, & omnem genuinam incredulitatis errorem a suis cordibus pellant. Quod si amodo vel in modico detecti fuerint sanctæ fidei depravatores existere, illico de terra ipsa promoti, eadem, qua & prædicti parentes eorum, censura erunt modis omnibus feriendi. Nam & quorundam sacerdotum non sinit veritas silere insaniam, qui ante sacrosanctum altare Dei pro superstitibus hominibus missas audeant dicere de defunctis: & cum aliis nocere intepdunt, ipsi sibimet potius interfectores existunt, & suarum incurrunt excidium animarum, in eo quod scriptum est: *Os quod mentitur occidit animam*: & dum quodam invidia vel malitiæ livore tam nefaria gerunt, unum est, quia & Deo mentiuntur, & in arcum perversum sacerdotalem ordinem vertunt. Quod si domino mendacium huiusmodi sacrificio offerre non metuunt, quid de cetero falsitatis loqui paveant? Petrum denique apostolum dixisse legimus Ananiam: *Mentior, ut quid satanas implevit cor tuum mentiri te Spiritui sancto, quia non es hominibus mentitus, sed Deo*. Tanti quippe facinoris admissum vestro concilio committimus extirpandum, quo & illos qui talia egisse detecti sunt, & eos a quibus ob hoc nefas perpetrandum sciscitati sunt, ac deinceps in tali errore quoque delapsos regula decernatis canonica feriendos, ut illatam in semetipsos sentientes correptionem, & male actorum poeniteat, & ne ab aliis iterius fiant, sententia vestra speciale prohibitionis exemplum ostendat. His igitur præmissis causis populorum negotia vestris auribus intima cum Dei timore prudentiæ vestræ committimus dirimenda; ut, quia multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum nulla sit occasio quæ vestræ mentis aciem ad promulgandam iustitiam possit obtundere: nullus favoris se locus interferat lumen veritatis abscendere, quatenus ipsa vestrorum iudiciorum emissio luce clarescat æquitatis, iustitiam propter debitam populis, & ad cumulum nobilitatis copiosæ mercedis. Sed & illud vestris precibus sedari obnixus a domino præoptamus, ut quia hostis humani generis quoddam nostro-

Arum inhians non desinit ad perditionem fabricare, ex quo proprio culpa cernuntur facinore, non (quod absit) vestra potestatis gravitate corruat; tribus diebus, hoc peracto concilio, speciales obinde litanias contrito cordis arcano celebrare curetis, ita ut usque huius anni spatium per singulos menses; eodemque modo triduanæ jejuniæ peragatis: ut quia neminem de his quos ditioni nostræ superna pietas subdidit usquam perire volumus, nec amplius quempiam perdere quærimus, sed de gentis nostræ, vel patris statu letari assatim delectamur, precatu saltem vestræ beatitudinis insidiantium stimula, quæ contra nostram gloriam præparant, a suis cordibus auferant, & erga nostram servitutem pura fidei sinceritate persistant: ut a priorum lapsu se erectos esse congaudeant, & nostra gloria ex hoc cum eis pacis & caritatis munere cumulata, Christodomo indefessa gratiarum vota perfolvat:

ANNO
CHRISTI
974.

DE REGULA SANCTÆ FIDEI.

NECESARIUS ordo deposcit, ut secundum Pauli vasis electionis edictum, ante initium quarumcumque causarum, regnum Dei quaeratur, quatenus ea quæ sequenter agenda sunt, iustissime opitulante domino terminentur. Ac proinde opportunum fore perspeximus, fidei sanctæ mysterium, quod est salutis nostræ inconvulsibile fundamentum, ore proprio pandere, & rustatione cordis patule enarrare. Idcirco credentes & confidentes ea quæ in omnibus sanctis conciliis sanctorumque patrum oraculis gloriosa confessio protulit, symboli etiam seriem, quæ totius sanctæ fidei continet sacramenta, oris nostri confessione proferimus.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilibus omnium & invisibilium conditorem: & in unum dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero: natum non factum; hominison Patri, hoc est ejusdem cum Patre substantiæ: Per quem omnia facta sunt, quæ in cælo, & quæ in terra: qui propter nos, & propter nostram salutem descendit; & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine homo factus est: passus sub Pontio Pilato, & sepultus, tertia die resurrexit: ascendit in cælos, sedet ad dexteram Patris. inde venturus in gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni non erit finis. Credimus & in Spiritum sanctum dominum & vivificantem, ex Patre & Filio procedentem, cum Patre & Filio adorandum & glorificandum: qui locutus est per prophetas: in unam catholicam atque apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptismum in remissionem peccatorum: expectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Qua nostra credulitate, ut sanctorum patrum adunatio edidit, reservata atque finita, ad ea quæ sunt subsequenter agenda definitionis nostræ articulum vertimus.

CAPITULA.

I.

Ternarius numerus, in eo quod initium mediumque finemque forratur, Trinitatis speciem figurare videtur: ac proinde quia

Matth. 6.
Quærit ergo
primam re-
gnum Dei, &
iustitiam eius,
& hæc omnia
adjiciuntur
vobis.

Sic ad verbum
VIII.
& XII. Jo-
hann. 1.

MSS. ad A.
quire.

ANNO
CHRISTI
694.

quia numerositas sacerdotum in nomine sanctæ Trinitatis, pro synodo agenda let congregari, opportune instituendum credimus in initio totius adunationis, ut trium dierum spatiis percurrente jejunio, de mysterio sanctæ Trinitatis, aliisque spiritualibus, sive pro moribus sacerdotum corrigendis, nullo seculari in assistente, inter eos habeatur collatio: ita nempe, ut dum scriptis causis, sub nominis divini timore, per triduum habita fuerit altercatio, ejusdem sanctæ Trinitatis juvenamine ceterarum causarum negotia inoffensibili peragantur instantia. B

II.

Licet in initio quadragesimæ baptizandi generaliter claudatur mysterium, tamen ecclesiasticæ consuetudinis ordo deposcit, & necesse est ut ostia baptisterii in eodem die pontificali manu annulo assignata claudantur, & usque in cœnæ domini solennitatem nullatenus referentur: ob id videlicet, ut & per signaculum Pontificum (excepto gravissimæ necessitatis obventu) in his diebus monstratur, per totum orbem non licere fieri baptismum, & sanctificationem: iterum episcopali ad eam observatione referata, signetur dominicæ patere mysterium resurrectionis, in quo ad vitam factus est aditus homini: ut quia per baptismum conspuitus est in mortem Christi, resurgat cum eo in gloria Dei. Quod quia in aliquibus ecclesiis minime hæc sancta consuetudo ab episcopis custoditur atque peragitur, ideo per hanc nostram sententiam sancimus atque decernimus, ut ita a totius Hispaniæ & Galliarum pontificibus custodiantur, quatenus in prædicto die, initii videlicet quadragesimæ, & ostia sancti baptisterii cum laudum consummatione claudantur, & ab episcopis suorum signaculo obstringentur, ita ut nisi in cœnæ domini celebritate, quando more solito altaria debent devestiri, eadem debeant ostia referari. Inconveniens etenim res est, ut illic in præmemoratis quadragesimæ diebus cunctis aditus pateat adeundi, ubi non licet debitum mysterium exerceri.

III.

Cælibe satis ratumque Deo cernitur mysterium, si ejus exempla sequentes, imitatores ipsius esse studeant Christicolæ mentes, dicente domino: *Qui mihi ministrat me sequatur*. Quocirca si dominus redemptorque noster discipulorum non dedignatus est ablutione aquæ abluere pedes, protestante evangelista: *Surgens Jesus a cœna, & ponens vestimenta sua, cepit lavare pedes discipulorum, dicens: Si ego lavi pedes vestros dominus & magister vester, & vos debetis alter alterius lavare pedes; cur* Concil. General. Tom. XII.

Cyprianus de
unitione Christi
v. 11.

Tom. 11.

Tom. 11.

non pia actionis exhibitione imbuti, exemplorum ejus non sumus devotissimi sectatores? Denique coruscante sanctæ operationis exemplo, partim desidia, partim consuetudine, in quibusdam ecclesiis in cœna domini ablutione pedes fratrum a sacerdotibus non lavantur, nihil aliud obtendentes, nisi solam traditionis consuetudinem, cum veritas objurgans dicat: *Quare vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram*. Item que præcellentissimus martyr Cyprianus prosequens ait: Frustra qui ratione vincuntur, consuetudinem nobis opponunt: quasi consuetudo major sit veritate, aut non id sit spiritualibus sequendum, quod in melius fuerit a sancto Spiritu revelatum. Ideoque dum veritatis exemplum luce clarius clarescat, & objurgationis ejus terribilia edicta præfulgeant, nosque etiam doctoris præcipui sententiâ instituat, majorem esse veritate consuetudinem, incassum nobis consuetudinem sine ratione objiciunt. Nam licet eadem ablutio pedum omni tempore ut fiat expeditibile habeatur, necesse est ut specialius in eodem die, quo a Christo gestum est, omnimode observetur. Proinde hæc sancta synodus decernit atque instituit, ut deinceps non aliter per totius Hispaniæ & Galliarum ecclesias eadem solennitas celebretur, nisi pedes unusquisque pontificum, seu sacerdotum, secundum hoc sacrosanctum exemplum, suorum lavare studeat subditorum. Quod si quisquam sacerdotum hoc nostrum distulerit adimplere decretum, duorum mensium spatiis sese noverit a sanctæ communionis præceptione frustratum.

IV.

Sacerdotum quorundam improbanda voluntas, & insaustra temeritas, sacrosancta sibi commissa altaris ministeria, atque cetera ecclesiæ ornamenta, non solum quia aliis tradunt pro suis nequissimis actibus abutenda, sed (quod pejus est) suis ea non pertimescunt usibus adjungere infumenda: Unde licet antiquorum patrum sententiâ de talibus personis, quæ vasa solummodo sacra disperdunt voluntate sacrilega, fuerit jam in præteritis promulgata; tamen in commune deinceps statuit coadunatio nostra, ut non tantum de sacris ministeriis, sed etiam & de universis ecclesiæ ornamentis, nihil unusquisque sacerdotum pro suis usibus, vel voluntatibus infringere, vendere, aut naufragare pergentet. Si quis vero sacerdotum hoc nostrum violare tentaverit statutum, secundum prisca canonum instituta, honoris proprii ordinem amittat, ut sacrilegus perenni infamia denotatus, a sacre communionis

G

per

ANNO
CHRISTI
694.

F. obediens
de Aguil

Man. 11

F. in p. 11
de: Hard.

Vid. concil.
Briac. III.
c. 1. & Coa-
stant. VI. c.
3.

99
ANNO
CHRISTI
991

ANNO
CHRISTI
991

perceptione (excepto in supremo tempo-
ris cursu) omnibus diebus vitæ suæ ma-
neat alienus. Atque insuper si ejusdem
temeratoris extiterit propriæ rei ambi-
tio, quidquid de eisdem sacris ministeriis
vel ornamentis ecclesiæ visus est naufra-
gasse, aut ipse, aut pars ejus, compellatur
parti ejusdem ecclesiæ ex integro
reformare.

V.

Dum sanctus Spiritus per os sancto-
rum suorum humano generi statuit om-
nibus modis mendacium præcavere, di-
cente Salomone: *Noli narrare mendacium
adversus fratrem tuum; neque amico similiter
facias: & iterum: Os quod mentitur, oc-
cidit animam*, plerique sacerdotum, qui
prædicatores veritatis existere debuerunt,
& ex quorum ore universitas plebium
legem veritatis debet exquirere, secun-
dum Salomonem, qui dicit: *Labia sacer-
dotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt
de ore ejus; quia angelus domini est*, ita
præpendente delicto, atque sauciati ini-
micitia dolo, non solum hominibus fal-
laci ter loqui minime pertimescunt, sed
& in sanctis basilicis supra altare domi-
ni, coram Deo idem nequaquam perpe-
trare horrescunt. Nam missam pro re-
quie defunctorum promulgatam fallaci
voto pro vivis student celebrare homini-
bus, non ob aliud, nisi ut is, pro quo
idipsum offertur sacrificium, ipsius sacro-
sancti libaminis interventu, mortis ac
perditionis incurrat periculum. & quod
cunctis datum est in salutis remedium,
illi hoc perverso instinctu quibusdam ef-
fese expetunt in interitum. Obinde nostræ
elegit unanimatis conventus, ut si quis
sacerdotum deinceps talia perpetrasse fue-
rit detectus, a proprio deponatur gradu:
& tam ipse sacerdos, quam etiam ille
qui ad talia peragenda incitasse perpen-
ditur, exilii perpetui ergastulo relegati,
excepto in supremo vitæ curriculo,
cunctis vitæ suæ diebus sacræ commu-
nionis ei denegetur perceptio, quam Deo
se crediderunt fraudulentè delibasse stu-
dio.

V.

Quamquam præcorum patrum institu-
tio, per totum annum, per singulorum
mensium cursum, licentiarum vota de-
creverit persolvendum, nec tamen spe-
cialiter pro quibus causis idipsum sit per-
agendum, tamen, quia cooperante hu-
mani generis adversario, multa inolevit
oberrandi consuetudo, & jurisjurandi
transgressio, ideo secundum evangelistam,
qui ait: *Vigilate & orate, ne in tentationem*,
in commune statuente decernimus,
ut deinceps per totum annum,
in cunctis duodecim mensibus, per uni-

versas Hispaniæ & Galliarum provincias,
pro statu ecclesiæ Dei, pro incolumita-
te principis nostri, atque salvatione po-
puli, & indulgentia totius peccati, & a
cunctorum fidelium cordibus expulsionem
diaboli, & exomologeses votis gliscenti-
bus celebrentur: quatenus dum genera-
lem omnipotens dominus afflictionem per-
spexerit, & delictis omnibus miseratus
indulgeat, & scientis diaboli incita-
menta ab animis omnium procul efficiat.

VII.

Præminentium exercitium, ac devo-
tionis sanctæ studium dum sese per di-
versa operationis gesta diffundit, & emo-
lumentum sibi met conquirat virtutis, &
bene operandi adhibet incentivum sub-
jectis; ita nempe & pro eo quod bene
gessit recipiat a Deo mercedem, &
pro eo quod ad bonum alios incitavit,
statim recepisse gaudeat retributionis vi-
cem. Quapropter dum principalis sub-
limitas talia agit, perspicuum est ut a
sancta ecclesia prorogetur ei necessitudo
mercedis, cur eundem ecclesia studeat
exornare operibus justis; quatenus &
ille ad bene agendum promptior magis
magisque efficiatur, & subditorum ani-
mus gratuita invitatione amplius robo-
retur. Ac proinde quia religiosus ac glo-
riosissimus princeps noster Egica rex,
zelo zelans pro domino Deo exercituum,
inimicos veræ fidei, qui diversa actione
maluerunt catholicæ credulitatis statum
evertere, & jurisjurandi profanationem
(dum ceremoniarum suarum ritus con-
tra suam pollicitationem maluerunt ser-
vare) visi sunt incurrisse, ita recto judi-
cii tramite, digna cernitur ultione per-
cutere, quatenus & injuriam crucis Chri-
sti vindicaret, & statum totius sanctæ
ecclesiæ conservaret, atque genti ac pa-
trix suæ defensionis munimina necessa-
ria provideret. Ideo nos pro tot & tan-
tis beneficiis, quibus tam sanctæ eccle-
siæ, quam genti ac patriæ suæ proroga-
re intendit, cupientes in aliquo eidem
principi retributionem rependere, per
hujus definitionis nostræ sanctionem de-
promimus, & per individua Trinitatis
inviolabile sacramentum, cunctos tam
nunc consistentes, quam futuris tempo-
ribus cujuslibet ordinis vel generis ho-
mines succedentes, convenimus & con-
testamur, ut si quandoque contigerit qua
gloriosa domina Cixilo regina, diuti-
nis & felicioribus serenissimi nostri prin-
cipis Egicani annis transactis, religiose
existat in viduitate superstes, atque ex
eo habuerit dulcissimas proles, nulla mor-
dacitate invidiæ pulsè, nullo odii stimu-
lo acti, nullo diabolicæ fraudis instinctu
permoti, contra eos quisquam conetur
assur-

In vult. Noli
facias: & iterum: Os quod mentitur, oc-
cidit animam

Metaphor.
Quod dicitur
de ore ejus; quia angelus domini est

Deo semper
habet apud
Græcos quæ
Quicumque
sacerdotum
circa me-
dium

regis

Legis. &
pro eo quod

ANNO
CHRISTI
691.

assurgere; nullus, citra evidentium culparum indicium, per quascumque subtilissimas indagaciones nocibilitatis adversus eos perquirat occasiones; nullis eorum vita cujuslibet instantia obteratur injustissimis tædiis, nullis maceretur inediis, nullus quoque filiis ac filiabus contra eorum voluntatem, religionis habitum imponat, aut ex illi ergastulis mancipandos statuat, neque flagellorum verberibus cruciet, per quod & dignitate priventur, & extra debitum justitiæ ordinem, rerum suarum eis ambitio auferatur: sed quietis ac tranquillitatis ope fulciti, tam quod ei de parentali facultate debita successio dederit, quam etiam quod per auctoritatum oracula idem clementissimus dominus noster illis conferre maluerit, vel quæ ab illis juste conquisita extiterint, imperturbato jure possideant, & de rebus ipsius judicare quod voluerint incunctatam licentiam habeant. Necessarium enim unicuique debet videri, ut sacerdotalibus præmuniantur oraculis, & eorum edictis reddantur per omnia liberales. Quod si quandoque extiterint destituti, secundum canonici vigorem edicti sacerdotum manebunt defensionibus contuendi. Si quis igitur hoc pietatis edictum violandum delegerit, infirmandum crediderit, aut quoquo pacto temerare intenderit, sit perpetui anathematis ultione damnatus, a pagina cælesti abstrusus, atque cum diabolo ejusque sociis acrioribus suppliciiis alligatus.

VIII.

Sicut fidelium probitas magno debet donationis præmio munerari, ita infidelium pravitas fortissimo congruit judicantium mucrone percilli. Equum etenim est, ut & domestici fidei copiosius sublimentur, & adversarii ejus durius condemnentur; quatenus & illi magisque domino suffragante proficiant, & isti Deo obtinente deficiant. Et ideo quia plebs Judæorum nequissima sacrilegii nota resperfa, & effusione sanguinis Christi cruenta; ac multotiens jurisjurandi profanatione notetur maculosa, ut copiosa sunt eorum scelera, sic necesse est ut gravem sese incurrisse lugeant animadversionis jacturam, qui per alia sua scelera non solum statum ecclesiæ perturbare maluerunt, verum ausu tyrannico inferre conati sunt ruinam patriæ ac populo universo: ita nempe ut suum quasi tempus invenisse gaudentes, diversas in catholicis exercerent strages: unde crudelis & stupenda præsumptio crudeliori debet extirpari supplicio: & ita in eis ordinatum debet sævire judicium, quatenus usquequaque puniatur quod nequiter definitum prænoscutur. Qua de cau-

Concil. General. Tom. XII.

sa dum in hac sancta synodo per aliarum causarum semitas dirigeremus cautesime gressus, extemplo eorumdem infidelium conspiratio ad unionis nostræ pervenit auditus, eo quod non solum contra suam pollicitationem, suorum rituum observatione, tunicam fidei, qua eos per undam sacri baptismatis induit sancta mater ecclesia, maculaverint, sed & regni fastigium, sibi (ut præmissum est) per conspirationem usurpare maluerint: Quod infautum facinus dum ex ipsorum professionibus noster plenissime nosset conventus, hujus decreti nostri sententia eos decernimus irrevocabili ferri censura: scilicet ut ex jussione piissimi & religiosissimi principis nostris Egicani (qui zelo domini accensus, & sanctæ fidei ardore compulsus, non solum injuriam crucis Christi vindicare vult, sed & gentis suæ ac patriæ exitium, quod fore illi inferendum sævius decrevere, acrius extirpare intendit) suis omnibus rebus nudati, & ipsæ resculæ fisci viribus sociatæ, tam eorumdem perfidorum, vel reliquæ posteritatis, a locis propriis exolutæ, & per cunctas Hispaniæ provincias perpetuè subjectæ servituri, his quibus eos jussit servituros largitæ, maneat usquequaque dispersæ. Nec quoquo pacto eis in infidelitatis suæ obstinatione durantibus, ad genitricis statum detur quandoque occasio revertendi, quos numerosa examuffim facinorum suorum macula denoravit. Sic tamen decernimus, ut secundum electionem principis nostri, aliqui ex servis Christianis eorumdem Judæorum eligantur, qui de proprietatis eorum peculio, quantum illis sæpèfatus dominus noster per auctoritatum seriem, aut scripturas libertatis conferri elegerit, accipiant. Et quidquid functionis in rationem publicam ipsi Judæi visum sunt hætenus perfolvisse, prædicti illorum servi, quos idem princeps noster elegerit, sine qualibet excusatione, in omni debeant integritate perfolvere. Illi denique qui eisdem Judæos ex largitione sæpèfati domini nostri donatos perceperint, tale placitum in nomine suæ gloriæ conscribant; quatenus in nullo eos permittant rituum suorum ceremonias celebrare, aut colere, vel quascumque parentalis perfidiæ semitas imitari. Sed & filios eorum utriusque sexus decernimus, ut a septimo anno eorum nullam cum parentibus suis habitationem aut societatem habentes, ipsi eorum domini, qui eos acceperint, per fidelissimos Christianos eos nutriendos contradant, ea scilicet ratione, ut & masculos Christianis feminis in conjugio copulent, & feminas Christianis similiter viris maritale societate.

G 2

De Judæorum
perdita multa
ta sunt de-
creta. post
limam au-
tem in con-
cil. XVI
Tolet. c. 1
ubi sero ca-
dem que hic.

ANNO CHRISTI 553

societate adjungant. Et neque parentibus, sicut diximus, neque filiis sit penitus licentia quoquo pacto Judaicæ superstitionis ceremonias custodire, neque infidelitatis suæ semitas quibuslibet occasionibus iterare.

DE GRATIARUM ACTIONE.

Unctis denique ad sacræ institutionis, vel aliorum negotiorum ordinem pertinentibus, Deo favente, consummatis atque finitis, eidem regi omnium domino, & inextimabiliter glorioso grates ineffabiles pandimus, concentus melodicos infonamus, & hymnorum vota continua jubilatione præcinimus, pro eo quod unita veritate nostram, sub sui nominis timore in unum collegit, & vicissim nos nobis visione alterutra præsentaneo reddidit; hujus obnixius omnipotentiam precibus indefessis orantes, ut orthodoxo ac religiosissimo principi nostro Egicano longævitate felicium temporum largiatur: per lux voluntatis itinera ejus dirigat gressus; tribuens ei sibi creditarum plebium phalanges pie regere, moderamine discreto disponere, ac miserationis ore fulcire: quo postinnores temporum cursus, de temporali regno ad regnum æternum gestis piissimis opulentum eum transferre dignetur, usquequaque cælicolis sociandum, cujus jussu atque imperio ad hunc pacis conventum congregati fuisse dignoscimur.

LEX IN CONFIRMATIONE CONCILII EDITA.

Congruum satis genti ac patriæ nostræ, atque expeditibile perpenditur omni ecclesiæ, si ea quæ synodali demeruntur conventu, principali confirmetur stylo. Idecirco per hujus legis decretum serenitatis nostræ mansuetudo decernit, ut omnium capitulorum sententiæ, quæ in hac sancta synodo promulgata noceantur, firmissimæ stabilitatis obtineant robor: id est:

- I. De tribus diebus, quibus in initio concilii nihil aliud agendum jubetur, nisi tantum de fide, ac de aliis rebus spiritualibus, nullo secularium interposito.
 - II. De observandis ostiis baptisterii in initio quadragesimæ.
 - III. De ablutione pedum in cæna domini facienda.
 - IV. De sacris ministeriis, vel ornamentis ecclesiarum.
 - V. De his qui missas defunctorum pro vivis audent malevole celebrare.
 - VI. De diebus litaniarum per totos duodecim menses celebrandis.
 - VII. De munitione conjugis ac prolis regis.
 - VIII. De Judæorum damnatione.
- Quarum omnium constitutionum decreta quicumque temeranda crediderint, observare noluerint, venerari neglexerint, cujuslibet sint generis personæ, vel ordinis, secundum præcedentium conciliorum leges, quæ in confirmatione eorum sunt promulgatæ, sive excommunicatione, seu etiam damno maneat usquequaque damnati.

Totum capitulum confirmatum.

TITULI SENTENTIARUM QUÆ in veteribus exemplaribus conciliorum non habentur, sed a quibusdam in ipsis inserta sunt. (a)

ANNO CHRISTI 553

Concilio hæc titulus cum MS. Cod. Vatic. Paris. 179. Marq.

- I. De rebus episcopi propriis acquisitis.
- II. De non alienandis ab episcopo rebus. (b)
- III. De clericis qui crimen capitale commiserint.
- IV. De episcopis qui per testamentum de rebus ecclesiæ aliquibus contulerunt.
- V. De clericis qui sine epistolis suis pontificis proficiuntur.
- VI. De presbyteris (c) parocianis res ecclesiæ distrahentibus.
- VII. De iisdem, ut quidquid emerint in nomine ecclesiæ comparent.
- VIII. Ut Sacerdotes & Levitæ canes ad venandum & accipitres non utantur.
- IX. De venditionibus quas abbates facere presumunt.
- X. Ne unus abbas duobus cœnobii præferatur.
- XI. Ne monasterium sine votitia episcopi construatur.
- XII. De rebus ecclesiæ usu collatis, ut præscriptione temporis non defendantur.
- XIII. De lapsis qui de catholica fide in hæresim transeunt.
- XIV. De incestis conjugis.
- XV. De his qui servos suos extra judicem necant.
- XVI. De laicis qui in solemnitatibus majoribus ad civitatem non concurrunt.
- XVII. De clericis qui ab ecclesiæ officio diebus solemnibus desunt.
- XVIII. De Levitis, ne sine jussu presbyteri secedant.
- XIX. De ministris, ne in secretario ingrediuntur.
- XX. De catholicis, ne hæreticorum convivis copulentur.
- XXI. De Levitis & clericis, ne magi vel incantatores sint.
- XXII. De seditionariis clericis.
- XXIII. De scurrilibus vel jocularibus clericis.

SENTENTIÆ. (d)

I. Quidquid episcopus de suo proprio habet, ad hæreses suos relinquit: quidquid de provisione ecclesiæ, sive de agris, sive de frugibus, sive de oblationibus, omnia in jure ecclesiæ servare censuimus.

II. Diacones, & presbyteri in parochia constituti, de rebus ecclesiæ sibi creditis nihil audeant commutare, vendere, vel donare; quia res sacratæ Dei esse noscuntur. Similiter & sacerdotes de rebus ecclesiæ sibi commissis nihil, ut superius comprehensum est, immutare præsumant. Quod si facere voluerint, convicti in concilio, ab honore depositi, nec in fine communionem accipiant, & de suo proprio aliud tantum restituant, quantum visum fuerit. Sane si quis pro qualibet conditione, de rebus ecclesiæ aliquid alienare voluerit, si de suo proprio tantum ecclesiæ contulerit, quantum visus est abstulisse, tum domum illud stare licebit. Ita tamen libertos quosque sacerdotes, presbyteri, vel diacones de ecclesiæ sibi commissa

(a) In Concilio hæretur post Concilium Florentinæ. (b) addit. (c) & (d) hæretur. (c) Canonum var. anteq. dedit ad Concilium Agathense ubi eadem totidem verbis legitur.

ANNO CHRISTI 691.

NOTÆ SEVERINI BINII EX GARCIA.

a *Sanctis Leodardi.*) Vitam D. Leodardi, eiusque vitam scriptam in festis propriis sanctorum Tolentani diocesis, a sanctissimo papa Gregorio XIII. approbati.

b *Impressio est tunc.*) Actum apostolorum s. ubi in vulgata editione pro *insistenti*, legitur, *tenente*. In Graeca tamen *collegitur* est, quamquam unus apud me manuscriptus liber a *capite* habet, ut Latine verbum.

c *Libet in isto quadragesimo.*) Baptizare non oportet quemquam ex antiquis institutionibus post duas hebdomadas quadragesimas, ut Siricius papa ad Himerium Tarracoensem episcopum cap. 3. Et in multis aliis epistolis & conciliis decernitur, præterquam paschalis & pentecostes tempore, nisi maxima necessitate urgente. Unde baptisima aliis temporibus videtur.

d *Castro jano.*) Cyprianus de unctione christiatis hanc inciem inquit. *Hac die, inquit, primum commendata est a his factis panis: hodie Christus, velis hodie baptisimus. Hoc s. s. s. devotione omni tempore operamur infirmis.* Et idem de ablutione pedum: *Mandatum inquit, simul & exemplum complecti est, ut in exemplo infirmis non dedignetur in alterum, generis autem est a magistro, ut mandatis se habet, religionis autem sit firmare.* Ildorus lib. 1. offic. ecclesiasticum, cap. de cura domus: *Et etiam tempore & die salutaris iurgant a cura pedes discipulorum lavati, propter humilitatis formam commendandam, ad quam docendam venerat, sicut & ipse consequenter capitulis. Quod etiam docet positivum, ut factis doceret quod obsequium discipulis præstaret. Unde etiam in ecclesia non receptum fuit, ut pedes lavarentur ante sumpcionem exco-municata: quod tamen abrogatum esse testatur D. August. epist. 119. c. 8. Sane (inquit) est ecclesia, quod exco-municat, etiam remiserit, locutionem scilicet pedum, sicut & cum huiusmodi rebus, probationem scilicet & inter-nam preparationem: hac Augustinus.*

e *Noli arare.*) In vulgata editione est. Noli arare. Nihil ex Greco legas, noli arare: sic enim verba habentur in *apocrypho adhep. 25. &c.*

f *Litularum.*) De litularum usu & nomine vide Ildorum lib. 6. etymol. capite ultimo sub finem: Albinum Flaccum de divinis officiis cap. De litania majori. Amalarium Fortunatum de eccles. offic. cap. 28. Rabanum Maurum cap. 29. Walafridum libro de rebus ecclesiasticis, c. 28. Tolentianum concilium V. c. 1. nova litania instituit, a die Iduum Septembrii per tri-duum, & confirmatur concilio VI. Tolentano c. 2. & concilio Bracarum II. cap. 9. De hac re superius diximus.

g *Exomologesis celebrantur.*) Ildorus lib. 6. etymol. capite ultimo: *Exomologesis*, inquit, *Græco vocabulo dicitur, quæ Latine confessio interpretatur, cuius nominis duplex significatio est: aut enim in laude intelligentur confessores, sicut est Confiteor tibi, Pater, etc. & terra: aut dum quisque confitetur sua peccata, ab eo in-surgendo, inchoat sacerdoti cuius iudicium est in-ferendum. Vide etiam Rabanum de institutione clericorum cap. 14.*

h *Regna duntaxat & sollicitudines, &c.*) De prole regia incolumitate procuranda, fideque regi, filii uxori-que eius observantia, multa invenies decreta, præsertim concilio Tolentano IV. cap. 74. & Tolentano V. cap. 4. & Tolentano VI. cap. 17. concilio Tolentano X. cap. 2. & Tolentano VIII. c. 4. Tolentano XVI. cap. 10. ubi severissime contra eos qui regum vitam, liberis, uxori-bus, fortunisque insulantur, decernitur.

i *Per castros Hispania provinciarum.*) Id exemplum secutus Philous II. Hispaniarum rex dominus moxter, anno MDLXX. omnes Arabes in Granateni regno degentes, ob perfidiam & immanem conspirationem, per universas Hispania urbes dispersit, & bello captos servituti tradidit.

k *Sed & filii eorum.*) Hinc recte Gregorius no-vus Argentineni recepit episcopo, & habetur in cap. ex Ilerici, de conversione infidelium: *Cum filius in pa-tre peccato compati, cuius sequitur familiam, & non natus, & in eate tali quis non debeat apud eos re-manere peritiam, de quibus postea esse suspicio quædã salu-*

*At vel vita infidelium illius, & post post trionium apud patrem non suspectum ali debent & morari, post-que post, si cum romanis conigerit apud eam, post-que illam adducere ad infidelitatem errorem, in favorem maxime fidei Christiana responderunt, post eundem pater-rem a signandum. Hoc Gregorius. Ceterum sunt qui dubitant, an licet utroque filii sunt rationis compo-tes, eos a parentibus suspensio in fide separare, magis-que, vel alio Christianis tradere, ut sine suspicio-ne in Christiana religione erudiantur, existimo hoc licitum & expediens esse. Nam primo licet eos, invitati & renitentibus parentibus Christianis, in fide suspensio, baptizare pari ratione æquum erit contra voluntatem parentum eos in fide informare, atque cogere, ut eam quam in baptismo professi sunt fidem observent. Secundo parentes possunt impelli, ut observent omnia præcepta religionis præcæta, etiam invitati, jure baptis-mis, inter cetera vero fidei præcepta, hoc unum est, ut in fide & religione catholica filii alant. Tertio licitum est, & tenent marito mulierem fidelem a viro infide-lem, & tenent propter periculum apostatandi: & vinculum matrimonii res strictum est in hac re, sicut vinculum parentum & filiorum. Ex quo colligo nullum efficacius remedium posse adhiberi Sarracenorum in Hispania infidelitati, quam ut ab eorum domibus & doctrina filii abducantur, tradanturque Christianis vim & religionis probam, in doctrina Christiana erudiendi. Nam expe-rientia compertum est filios Sarracenorum, post tot ge-nerationes, a patribus in infidelitate clari nutriti, & in antiqua secta Agarenorum eruditi. Unde principes sæculares, & ecclesiastici tenentur existimare, probabili conjectura ducti, idem in aliis temporibus fore. Præ-terea quia licet in principio nascens ecclesia erat licen-tum, post susceptam fidem, virum fidelem ab uxore infideli non discedere, vel contra, sed unum in domo & commercio manere, ut constat ex Paulo I. ad Cor. 7. propter spem conversionis alterius, tamen ab hinc octingentos annos ecclesia contrarium præcepit, siquis velint legem, consuetudinem & usum introductum est, ut non maneat cum infideli, ex concilio Tolentano IV. c. 2. Judæi, & habetur 28. quest. 1. & cap. Sapa: nam iam ecclesia non habet spem conversionis infidelis. Item principes tenentur hisce temporibus de Sarracenis senten-tiare, quorum cer induratum esse præcepisse ad infideli-tatem, usum remum & testimonium virorum comprobata est: ita ut in filiorum tenera infole virus perditæ suæ quotidie videamus distillare altius, quam matris in cor-dibus famularum, vel semine in cornibus vitrum. Sed dicit aliquis: Quibus sunt alendi stipendia filii a parentibus abducti? Id facile erit invenire, & pa-ternum stipendium. Siquidem lege natura iudicium est, ut teneat parentes suis sicut educatio naturalis paren-tionis alere filios: nam sicut educatio naturalis, tum est opus, ita educatio libera, & rationalis. Et quia Sarraceni deficiunt in his, que sunt iuxta naturali lege, & in his que supernaturali, que spectant ad eru-ditionem: ideo propriis sumptibus alendi sunt eorum filii, ut in fide & religione Christiana informantur, separandique a parentum convictu & aliorum Sarrace-norum, ut educatio sit utilis. Unde licitum esse præci-pi certum vestigal super omnes Sarracenos imponere, eorumque sumptibus scholas erigere, magistros doctos conducere, quorum opera filii in fide & religione eru-riantur. Et audeo dicere hoc, si non est ax, saltem utile remedium esse ad eorum infidelitatem & apostasiam coercendam extinguendamque. Alterum est quod hoc concilio cautum est, ut parentibus in pueris astate semotis inter Christianos fidele educarentur, non cogitis parentibus ignoratque genere, sed remoti a pa-tribus Christianis feminis probare filii matrimonio locarentur. Adde quod etiam iustum esset Sarracenis lege gravibus penis interdicere matrimonium inter se contra-here, nam id experientia constat eos abuti sacro con-jugio, & esse copulatos in perniciem sanctæ & regni sa-lutaris, feminarumque perditia & apostasie. Neque pi-grebit ultimo scribere quem Franciscus Ximenes vir doctus & sanctus literis mandavit, libros 9. de natura angelica & sanctus literis mandavit, libros 9. de natura angeli-ca capite 38. *Hispania propter commercium Sarraceno-rum multa mala patitur.* (inquit) *& innumeris sala-mitarum affligitur: quæ ab archangelo Michaelis præ-dicta esse affirmat.**

ANNO CHRISTI 691.

An filios in-fidelium paren-tibus bapti-zare licet.

ANNO CHRISTI 691.

CONCILIUM AUTISSIODRENSE

a Tetrico Episcopo celebratum Anno Christi dxcv.

ANNO CHRISTI 691.

Ex Tabbe. I N Historia episcoporum Autissiodorensium a Lab-eto nostro tom. 1. Nova Biblioth. MSS. edita cap. 24 pag. 427. hæc de Concilio a Tetrico eps-

scopo celebrato habentur. Hic Beatus vii primo anno ordinationis suæ habito Concilio consti-tuit, qualiter Abbates, vel Archipresbyteri in Eccle-

AUTISSIODORENSE.

109

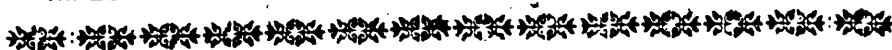
110

ANNO CHRISTI 691.

ANNO CHRISTI 691.

Ecclesia S. Stephani divinum perfolvere offi-
cium. Taliter vero ordinavit, ut deserviret.
Kalend. Januarii 1. Hebdomada, Basilica S.
Germani.
2 Hebdomada, Basilica S. Amatoris.
3 Hebdomada, Basilica S. Petri.
4 Hebdomada, Basilica Monasterii S. Juliani.
Kalend. Februarii 1. Hebdomada, Basilica
S. Mariani.
2 Hebdomada, Basilica S. Eusebii.
3 Hebdomada, Basilica S. Martini.
4 Hebdomada, Basilica S. Mariz.
Kalendis Martii 1. Hebdomada, Basilica S.
Nazarii.
2 Hebdomada, Monasterium Longoretense.
3 Hebdomada, Monasterium Sessiacense.
4 Hebdomada, scilicet Vicus.
Kalendis Aprilis 1. Hebdomada, Bacernæ Vicus.
2 Hebdomada, Vendosa, & Gaugiacus.
3 Hebdomada, Nauteriacus, & Licajacus.
4 Hebdomada, Tauriacus.
Kalendis Maji 1. Prima Hebdomada, Choræ
Vicus.
2 Hebdomada, Corcedomus, & Oratorium S.
Memmiij.
3 Hebdomada, Troia, Cornacus, & Auciacus.
4 Hebdomada, Varciacus.
Kalendis Junii 1. Prima Hebdomada, Bargia-
cus & Nantoniacus.
2 Hebdomada, Massus.
3 Hebdomada, Condida.
4 Hebdomada, Daitriacus, & Soliacus.
Kalendis Julii 1. Prima Hebdomada, Novus
Vicus.
2 Hebdomada, Brioderus.
3 Hebdomada, Gienus & Laoderus.
4 Hebdomada, Biancoilus.
Kalendis Augusti 1. Prima Hebdomada, Cle-
rici Dominici.

2 Hebdomada, Eliniacus.
3 Hebdomada, Baugiacus.
4 Hebdomada, Tauriacus.
Kalendis Octobris. Prima Hebdomada, Cle-
rici Dominici.
2 Hebdomada, Basilica S. Germani.
3 Hebdomada, Basilica S. Amatoris.
4 Hebdomada, Basilica S. Petri.
Kalendis Novembris. Prima Hebdomada,
Domiciacus.
2 Hebdomada, Monasterium S. Juliani.
3 Hebdomada, Basilica S. Mariani.
4 Hebdomada, Basilica S. Eusebii.
Kalendis Decembris. Prima Hebdomada,
Basilica sanctæ Mariz.
B 2 Hebdomada, Basilica S. Martini.
3 Hebdomada, Basilica sanctorum Gervasii, &
Protasii.
4 Hebdomada, Monasterium Longoreti, & Se-
sciaci.
Hac itaque constitutione roborata, consti-
tuit, ut Abbates Presbyteri cum clero ad su-
pra scriptam officium peragendum convenientes
ex Dominico Cellario ab œconomo Ecclesie
stipendium sufficiens accipiant, si vero tardi
occurrerint, aut negligenter apparuerint, xl.
dies a vino abstineant. Vicedominus autem,
aut Cellarius, si quod jure ministrare debent,
in aliquo subtraxerint, retrusum in Monasterium
per annum dimidium pene, & aqua contenti
Cæbitam penitentiam persolvent. Is itaque B.
Episcopus Villam, quæ ei ex hereditate Pa-
rentum advenerat, Mascimiacum, & tam
in Pago Senonico, cum ædificiis, Man-
cipiis, Vineis, Sylvis, & universis appendiciis
suis Basilicæ S. Stephani, cui Deo auctore pre-
fuit, habendam delegavit. De cetero consu-
mato feliciter Vitæ suæ cursu, &c.

SYNODUS forte IN COENOBIO JONÆ, NESTORIANORUM

Pro rei judicialis directione, ab Ananjesu 1. Nestorianorum patriarcha,
circa annum Christi 694. celebrata.

De hac synodo ita Assmannus Biblioth. Orient. Dnes ipsius æmulus interisset. Canones XX. edi-
tom. III. par. III. pag. CLXXXVII. Syno- ti, de quibus Amrus. Hos canones de judicis
dus Ananjesu 1. in cœnobio Jonæ, ut videtur, disposuisse se idem Amrus apud Assmannum tom.
habita circa annum Christi 694. quum Joan- III. par. I. pag. 154. testatur.

ANNO CHRISTI 691.

ANNO CHRISTI 691.

CONCILIUM TRAJECTENSE

AUCTORITATE SANCTI WILLEBRORDI

Congregatum, anno redemptoris nostri DCXCVII. tempore Sergii papæ.

Concilium.) Hoc concilium habitum est
in civitate inferioris Germaniæ, quæ
Ultrajectum vulgo nominatur. Cujus auctori-
tate indidum, quidve in eo constitutum fue-
rit, refert Marcellinus in vita Svviberti apud
Surium die 1. Martii cap. 14. hisce verbis: Cui
sanctæ synodo præfuerunt sancti Willebrordus &
Svvibertus antistes constantiores. In qua concil-
io definitum fuit, ut omnes primi predica-
tores in exteras provincias predicarent verbum
Dei, &c. De loco habitæ synodi ista habet
Deinde animadvertentes præfati sancti pontifices
Willebrordus scilicet & Svvibertus, & ege-
gii predicatores, qui cum eis ex Anglia venerunt Tra-
jectum, quod multus populus, Deo prosperante
ab infidelitatis errore ad Christum conver-
set.

Verbum Dei
caeteris gen-
tibus esse præ-
dicandum

1 Synodus Ultrajectina a Baroneo & collectoribus Conciliorum ex uno Pseudo-Marcellino commemorata, cuius-
dem sermo est, &c. cetera, quæ idem fabulator de Wvibrordo & Svviberto narrat, ut certis argumentis demon-
strat Henschenius ad diem primam Martii in Commentario Histor. ad Vitam S. Svviberti. Pagina ad ann. Ch-
697. num. 2.

111
set, convocata synodo in novella ecclesia Traje-
stensi; decreverunt more apostolorum & discipu-
lorum Christi in diversas circumjacentes barbari-
cas nationes praestantiores predicatores dimittere
ad predicandum ipsi fidem, &c. Qui vero ei-
dem synodo interfuerint, idem auctor prae-
dicto loco enarrat his verbis: Erant autem eo
tempore in eadem primitiva ecclesia Trajestensi
apostolici pontifices, & canonici egregii predica-
tores, qui sanctum Sveribertum episcopum cum
sanctis Ewaldis sequentes, constanter Christum
gentibus predicaverunt: ut pote sanctus Voinfri-
dus sacerdos, qui postquam tredecim annos in co-

CONCILIUM

A ecclesia Trajestensi ut canonicus digisset, archiep-
scopus Maguntensis consecratur, & Bonifacius
appellatur, qui post obitum sancti Vvillebrordi
Trajestensis episcopi rediens, secundus archiep-
scopus Trajestensis ordinatur. Qui postquam de-
cem & sex annis per Frisiam predicasset, mar-
tino in Frisia coronatur cum suis; similiter san-
ctus Vviro episcopus Deirorum: sanctus Plechel-
mus episcopus de Massa candida: vel secundum
Bedam Candida casa: sanctus Othgerus Levita
cum plerisque aliis gloriosis sacerdotibus & pra-
dicatoribus. Haec Marcellinus de synodo Tra-
jestensi praedicto loco.

CONCILIUM BERGHAMSTEDÆ

ANNO QUINTO WITHEREDI REGIS CANTII,

Id est Christi DCXCVII. sub Bertvaldo Cantuariensi archiepiscopo celebratum, praesentibus Gybmundo episcopo Rossense, & omnibus ordinibus illius gentis, cum viris quibusdam militaribus, in quo de moribus cavetur ad ecclesiae co-
gnitionem plerumque pertinentibus.

Appellantur autem ista constitutiones in Saxonico codice manuscripto, iudicia
Vithredi, & sunt ut sequuntur.

HÆC SUNT JUDICIA VITHREDI
REGIS CANTUARIORUM.

P R Æ F A T I O.

Ex Saxonico
Rossense
in veris
hinc Concilii
Britanico I.
pag. 60.

Mitissimi Cantuarie regis Withraedi regnantis anno quinto regni, in-
dictione nona, sexto die Augusti, in
loco, qui vocatur Berghamstede, con-
gregatum fuit optimorum procerum con-
cilium. Ibi erant Birhtvaldus Britan-
nie Archiepiscopus, & ante nominatus
rex, Rossensis etiam episcopus, idem
Gybmundus vocabatur. Et ibi erant prae-
sentes omnes ecclesiastici ordinis dignita-
tes unanimiter cum populo sibi subiecto.
Ibi optimates illi omnium assensu hæc
fecerunt iudicia, & justis Cantuariorum
institutiis adjunxerunt, prout hic infra
sequitur, atque dicitur.

I.

Ecclesia fruatur immunitate & tribu-
tis; & pro rege preces fiant, & ille non
coacte sed sponte honoretur.

II.

Patrocinium ecclesiasticum L solidi,
uti & regis

III.

Adulteri ad vitam probam per pœni-
tentiam ducantur, vel a cœtu eccle-
sastico separentur.

IV.

Alienigenæ, si fornicationem, suam
emendare noluerint, ex terrâ cum pos-
sionibus & peccatis suis exterminen-
tur, sicuti, qui indigenæ sunt, ecclesia-
sticam communionem cum scandalo per-
dant.

V.

Si accideret ut præpositus paganus,
post concilium hoc, illicito concubitu
sperneret præceptum regis & episcopi &
libri judicialis, domino suo compenset
centum solidos, juxta jus vetus.

VI.

Si sit colonus, quinquaginta solidos
compenset, & nihilominus fornicatio-
nem cum pœnitentia deserat.

VII.

Si Sacerdos injustum concubitum per-
miserit, vel baptisma infirmi distulerit,
vel adeo ebrius sit, ut nequeat munus
obire, ministerium ejus cesset ad arbi-
trium episcopi.

VIII.

Si tonsuratus irregulariter vagetur, se-
mel ei hospitium concedatur, & hoc
non fiat, nisi licentiam habeat, ut diu-
tius sustentetur.

IX.

Si quis mancipium suum ad altare
manumiserit, liber esto apud plebem;
manumissor possideat hæreditatem ipsius,
& æstimationem capitis, & pacem talis
mancipii, ubicumque fuerit, extra fines
regni.

X.

Si servus ex mandato domini opus
servile præstiterit a vespera diei solis,
post occasum ejus usque ad occasum
vesperæ diei lunæ, octoginta solidis il-
lud dominus compenset.

XI.

Si servus hoc faciat proprio motu eo
die sex (solidos ipse domino pendat aut
cutem suam.

XII.

XII.

Si liber homo autem id fecerit tempore vetito, sit reus collistrigii; & qui eum detulit, habeat mulctæ & æstimationis capitis dimidium.

XIII.

Si maritus absque uxoris scitu diabolis immolet, omnibus fortunis suis plektor, & collistrigio; si ambo diabolis immolent, sint collistrigii & omnium possessionum rei.

XIV.

Si servus diabolis offerat, sex solidos compenset vel cutem suam.

XV.

Si quis servus suis in jejuniis carnem det tam liberis quam servis, collistrigium redimat.

XVI.

Si servus ederit "carnem" sua sponte, eligat lex solidos, vel cutem suam "pœna loco".

XVII.

Episcopi & regis verbum sit inviolabile absque juramento.

XVIII.

Monasterii præfectus professionem faciat in presbyteri professione. Presbyter se purget, sui ipsius assertionem, in sacro suo vestitu coram altari, ita inquit: "veritatem dico in Christo non mentior; eodem modo diaconus se purget.

XIX.

Clericus quatuor compurgatoribus sui similibus se purget, & una manu ad altare, altera ad juramentum præstandum applicata.

XX.

Comes seipsum purget juramento in altari, uti regis thanus.

XXI.

Colonus quatuor sociis suis se purget ad altare, & hæc omnia juramenta sunt inviolabilia.

XXII.

Ecclesiasticum cognoscendi jus autem est, cum quis episcopi vel regis servum accusat, ad manum præpositi eum ducat; præpositus illum aut purget, aut tradat ad cædendum.

XXIII.

Si Dei servitio serviens in conventu accusetur, dominus ipsius eum uno juramento purget, si sacra eucharistia utatur, habeat in juramento alium fidei iusorem bonum, vel solvat, vel tradat se flagellandum.

XXIV.

Si plebeii servus servum clerici accuset, vel servus clerici servum plebei accuset, dominus ipsius "eum" proprio suo juramento purget.

Concil. General. Tom. XII.

XXV.

Si quis laicum occidat in farto, jaceat absque solutionis æstimationis capitis.

XXVI.

Si quis hominem liberum manu furum tenentem comprehenderit, tunc rex ex tribus unum eligat, vel illum interficiat, vel trans mare vendat, vel solutionem "æstimationis capitis" habeat. Qui eum ceperit, & comprehenderit, dimidium "æstimationis capitis" habeat; si illum quis occiderit, septuaginta solidis ipsum compenset.

XXVII.

Si servus furatus sit (&) redimatur LXX. solidis, vel trans mare vendatur, utrum "horum" regi placuerit. Si quis illum occiderit, domino ejus dimidium solvat.

XXVIII.

Si peregrinus, vel advena devius vagetur, & tunc nec vociferaverit, nec cornu infonuerit, pro fure comprobatus est, " & " vel occidendus vel redimendus.

QUOMODO DAMNA ET INJURIE

SACRIS ORDINIBUS ILLATA.

sunt compensanda.

I.

Septuplicia sunt dona Spiritus sancti, & septem gradus sunt ecclesiasticorum ordinum & sacrarum functionum. Septem etiam vicibus Dei ministri Deum quotidie laudare debent in ecclesiis, & pro universo populo christiano diligenter intercedere. Et ad omnes Dei amicos Dei diligant, & honorent, & Dei ministros pace ac concordia tueantur. Et si quis illis damnum intulerit verbo vel facto, septuplici compensatione diligenter compenset pro ratione facti, & pro ratione ordinis, si Dei misericordiam promereri velit.

II.

Sanctuarium etenim & ordines "facri", & sancta Dei domus ex timore Dei sedulo honorari debent. Et ad compensationem ordinis violati, si vita damnum patiat, præter justam capitis æstimationem præter gradus compensetur una libra, & cum pia satisfactione veniam ille exoret sedulo.

III.

Et ad compensationem ordinis violati, si vita damnum patiat, præter justam capi-

H

P. B. Wisbech regi Superiori constitutiones que pro prima pagina edita sunt in eodem codice manuscripto pluribus sequuntur interpositis, nulli auctori designata vel temporis.

Ex notaverunt Sar. Wilkins. 10. l. pag. 60. Et textu Rot. 1077.

CONCILIABULUM

capitis æstimationem, secundus gradus A
duabus libris compenſetur cum eccleſia-
ſtica confeſſione.

ſi plena pacis violatio fieret, præter ju-
ſtam capitis æſtimationem ſextus gradus
ſex libris compenſetur cum eccleſiaſtica
confeſſione.

IV.

Et ad compenſationem ordinis violati,
ſi plena pacis violatio fieret, præter ju-
ſtam capitis æſtimationem tribus libris
tertius gradus compenſetur cum eccleſia-
ſtica confeſſione.

V.

Et ad compenſationem ordinis violati,
ſi plena pacis violatio fieret, præter ju-
ſtam capitis æſtimationem quarto gradu
quatuor libræ ſolvantur.

VI.

Et ad compenſationem ordinis violati,
ſi plena pacis violatio fieret, præter ju-
ſtam capitis æſtimationem quintus gra-
dus quinque libris compenſetur cum ec-
cleſiaſtica confeſſione.

VII.

Et ad compenſationem ordinis violati,

VIII.

Et ad compenſationem ordinis violati
ſi plena pacis violatio fieret, præter ju-
ſtam capitis æſtimationem, ſeptimus ſep-
tem libris compenſetur cum eccleſiaſtica
confeſſione.

IX.

Et ad compenſationem ordinis violati
ſi pax emiſtracta fuerit, compenſatio fiat
ſedulo pro ratione ejus, quod factum
eſt. Jure judicandum eſt juxta, & mo-
derandum juxta dignitatem coram Deo
& coram ſeculo.

X.

Et compenſationis violati ordinis pars
una epifcopo, ſecunda altari, & tertia
ſocietati tradatur.

CONCILIABULUM AQUILEJENSE

CONTRA QUINTAM SYNODUM HABITUM

Tempore Sergii papæ I. anno Chriſti redemptoris DCXCIII.

Quod ſyno-
dus a ſch-
ſmaticis A-
quilejenſibus
ſecundo po-
ſtremo die
facta eſt.

Conciliabulum.) Auctoritate venerabilis Be-
dæ libro de ſex ætatibus, Pauli diaconi
lib. 5. cap. 14. & Sigeberti in chronico, conſtat
hoc tempore Aquilejæ contra quintam ſynodum
habitum fuiſſe concilium, quo ipſam quintam
ſynodum reſponſionem reſpiciendam eſſe decre-
verunt, ſer. 1. ſententia eccleſiæ catholicæ præ-
ſiderunt ea de cauſa, quod damnationem trium
capitulum in quinta ſynodo factam, in odium
& præjudicium Chalcedonenſis concilii contigiſ-
ſe interpretarentur. Verba Pauli diaconi hæc
ſunt: Hoc tempore ſynodus Aquileja facta, ob
imperitiam fidei, quantum univerſale concilium
ſuſcipere diſſidit, donec ſanctaribus beati Sergii
papa monitis inſtructa, & ipſa cum ceteris Chriſti
eccleſiis annuere conſenſit. Eadem de cauſa
habita eſt ſynodus Aquilejæ tempore Vigiliæ pa-
pæ, anno domini 553. ut videre eſt tom. VI.
pag. 420. ſupra ſub pontificatu Vigiliæ. Eoſ-
dem ab antiquo ſchiſmate opera S. Gregorii
reſpuiſſe, conſtat ex adis ſynodalibus concilii
Romani ſub Agathone, ubi quidam Aquilejen-
ſis epifcopus Agatho nominatus eidem concilio
interfuifſe & ſubſcripſiſſe reperitur. Quamobrem
neceſſum eſt dicere. eamdem eccleſiam bis in
eundem errore relapſam, duabus vicibus ope-
ra ſanctorum Gregorii & Sergii pontificum ab
eodem errore reſpuiſſe.

tunc adverſus Trium Capitulum defenſores congrega-
tam. hic tamen Bedam de diverſa ſynodo ſub Sergio
habita interpretatur. Priorem Baronii ſententiam expo-
nit, & ſequitur Eminenſ. Card. Norſius in Diſſert. de
Quinta ſynodo cap. 9. ſ. 1. atque Bedam Concilium a
Paulino Aquilejenſi contra V. ſynodum ſeculo ſuperio-
ri conſtam ſignificaffe, ex illo adverbio donec, non ob-
ſcura colligi, eo quod ille error ac pravum de ſynodo
V. judicium duæ date Sergium apud Iſtri cum Metropoli-
ta Aquilejenſi ſynodum V. receperat, & Epifcopi Veneti atque Iſtri cum Metropoli-
ta Aquilejenſi ſynodum V. receperat, qui ideo contra
eamdem, ſuam ſynodum poſtea celebrariſſe dicendi
ſunt. At Bedam de alia ſynodo hoc tempore habita
verba facere, docet Paulus Diaconus lib. 6. Hiſt. Lon-
gobard. cap. 14. poſtquam enim Tiberium Imperium in-
vaſiſſe narravit, ſcribit. Hoc tempore ſynodus Aquileja
facta, ob imperitiam fidei, quantum univerſale concili-
um ſuſcipere diſſidit, donec ſanctaribus S. Papa Sergii
monitis inſtructa, & ipſa cum ceteris Chriſti eccleſiis
annuere conſenſit. Verba eodem habet Auſtor Libri
Pontificalis in Sergio: Majori temporibus Aquilejenſi
Eccleſiæ Archiepiſcopo, & ſynodus qua ſub ſeo congrega-
ta eſt, qui ſanctum V. univerſale concilium, ut pote
errante, ſuſcipere diſſidit, ejuſdem beatiſſimi Papa
monitis atque doctriſis inſtructi, converſi ſunt, ſidem-
que venerabile concilium, cum ſatisfactione ſuſceperunt:
& qui prius ſub errore vitiæ tenebantur, doctrina Apo-
ſtolica Apoſtolica ſedis illuminati, cum pace conſonan-
tes veritati ad propoſita relaxati ſunt. Verofimile autem
non eſt, Paulum, qui non multo poſt Bedam floruit,
in huius ſenſum non penetrariſſe. Auſtor vero Libri Pon-
ticalis errore vulgari Anaſtaſio attributi hoc ipſo tem-
pore, ſicuti Bedam, vivebat.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI.

Ad annum Ch. 698. n. 13. & 14.

Bedam in lib. de VI. ætatibus teſtatur, Tiberio Apſi-
maro imperante, Sergioque Papa ſedente Concilium A-
quilejæ celebratum eſſe adverſus eos, qui Trium Capitu-
lum tuebantur. ſynodus, inquit, Aquileja facta, ob im-
peritiam fidei, quantum univerſale concilium ſuſcipere
diſſidit, donec ſanctaribus S. Papa Sergii monitis inſtruc-
ta, & ipſa cum ceteris Chriſti eccleſiis annuere
conſenſit. Baronius an. DCLIII. num. CCXXXII. aſſer-
tit, Bedam his verbis deſignare ſynodum Aquilejenſem

Certe anno DCXXX. quidam Fortunatus Sedem Gra-
dentem invaſit, homo ſchiſmaticus, qui poſtea ſibi ti-
mens ad Langobardos fugit; de quo Chronicon A-
quilejenſe apud Ughellum Tomo I. Italia Sacra: Fortuna-
tus quidam hereticus Pontificatum accipit, qui quin-
tam ſynodum maxime recipit. ob ſui erroris ſtultitiam.
V. hic. fugit cum ſacro ſupplicio in Longobardiam. Ve-
rum quidem eſt, Antiquiſtes Aquilejenſes, quod recte
obſervavit Card. Norſius ibidem ſ. 6. ſynodum V.
damnato ſchiſmate recepiſſe. Nam Maximus Archiepiſco-
pus Aquilejenſis in ſynodo Lateranenſi anno DCXII.
autem, & Origenem in ſancta Romana ſynodo accuſator
quidem nullus, ſed ſanctum eorum Conſcriptum ad
accuſationem ipſorum, & reprobationem ſufficiſſe aſſer-
tur. Verum eſt etiam, quod ſcribit Baronius, Agatho-
nem Epifcopum Aquilejenſem ſubſcripſiſſe ſynodo factam
ab Agathone Papa, ideoque ante Sergium Eccleſiam A-
qui-

ANNO CHRISTI 698.

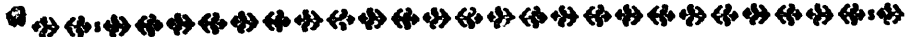
ANNO CHRISTI 698.

Aquilejensem ad Romanam accessisse. Sed inde non se-
quatur, aliquos in illo Patriarchatu in eam errorem
non recidisse, ad quem indictus evellendum novo Con-
cilio opus fuerit. Sed quidquid hoc de re sit, sub con-
cilio suam accepto controversia illa, sedente Vigilio Pa-
pe evorta.

A 698. tom. V. nec vero opera pretium sit id modo ope-
re suscipere, cum ante aliquot annos opera VV. CC.
Gualtheri Vesali theologi & Henrici Josselli Chastel-
lori P. Cresconiana illa collectio prodierit in publicam
lucem ex MS. codice bibliothecae collegii hujusce nostri
Claramontani Parisiensis ad calcem tom. I. bibliothecae
juris Canonici, una cum epistola ad Liberium ab Li-
berianum pontificem missa & breviter eorundem cano-
num a Petro Pitheo V. C. primum vulgatae praefata.
Quis vero fuerit, aut quo vixerit tempore Cresconius,
si ut quidam scribere malunt, Cresconius, ex Hara-
nianiis annalibus discis tom. VII. ad annum Jesu Chri-
sti 527. Ibi enim refert in scripto codice cujus est ti-
tulus Concordia canonum, se legisse haec verba: *Con-
cordia canonum a Cresconio Africano episcopo digesta sub
capitulis sive capitulis. In bella & victoria, quas Joannes
Patriarcha apud Africam de Saracenis gessit, beatus
verbis descripti.* Huc autem gesta fuisse haec etiam
saeculo circa annum vero Christiano 698. eruditio vicia
comperitum est. (e)

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Cresconianam collectionem veterum canonum ex Dio-
nisi Epigri versione haec exente Christiana epocha
saeculo non infeliciter concinnavit non est quod quis a no-
bis hoc loco requirat; cum nec Institutum nostri patitur
ratio, ut ex concilio decretalibusque pontificum Roma-
norum accipere eorumque methodo illigatos digestosque
in arbitrarie compilationes antiquos canones passim ac
sine delictu exordiamus, quod iam occasione Ferrandi
diaconi Carthaginensis ecclesia supra monuimus, pag.

JOANNIS DOMINICI MANSI

P R E M O N I T I O

IN SEQUEM CANONUM HIBERNENSIIUM COLLECTIONEM.

HOS Canones Dachberius offendens in duplici MS. Codice cum aliis pluribus admixtos selegit,
vulgavitque in libro IX. Spicilegii sui, nunc vero in nova editione in tom. I. pag. 491. ap-
paruit. P. Martens eosdem Codices nullus animadvertit minus diligenter a Dachberio eam pro-
vinciam administratam fuisse; quare supplementum adjiciendum censuit, quod extat Anecd. tom. IV.
Ego, ex utroque proficiens, collectionem hanc primum omnium in novam istam Conciliorum collectio-
nem mixxi, ex Dachberio acceptam; additamenta P. Martens per sua singula loca distribui, ut lecto-
rum commodo magis Jervirent. Nec indiligenter adnotavi qua Dachberio, qua Martens deberentur.
Aequi bonique faciam lectores, diligentiam meam; sciantque ideo me hic collectionem Hibernicam
collocasse quod Dachberii judicio in exitu saeculi VII. confecta creditur.

COLLECTIO CANONUM HIBERNICORUM.

B,, hoc codice glomeratae sunt: sive etiam De-
creta, quae Sancti Patres, & Synodi in diver-
sis gentibus vel linguis construxerunt.

PROLOGUS VETERIS COLLECTORIS.

Synodorum exemplariorum innumerositatem conspiciens, ac plurimorum ex ipsis
obscuritate rudibus minus utilem providens,
nec non ceterorum diversitatem inconsonam,
destruentem magis quam edificantem prospiciens,
breve planamque ac consonam de-
ingenti sylvae scriptorum in unius voluminis
textum expositionem digessi; plura ad-
dens, plura minuens, plura eodem tramite
degens, plura sensu ad sensum, neglecto ver-
borum tramite, asserens. Hoc ergo solum in
omnibus contendens, ne meo judicio quae
videbantur velut commendatitia describerentur,
singulorum nomina, singulis testimoniis
praescripta posui; ne velut incertum quis
quodque dicat, minus luceat: sed hoc Lectorem
non fallat, ut cum ad generales titulos
quos necessario praeposuimus recurrat, nume-
ros diligenter observet: e quibus observatis:
questionem quam voluerit sine ulla cunctatione
reperiet.

CAPITULA EX LIBRO PRIMO

DE EPISCOPO.

CAPUT QUINTUM.

De eo quod non unus unum ordinet.

Synodus ait: Cum consensu clericorum, & laicorum & totius provinciae Episcoporum, maximeque Metropolitanorum, vel epistola, vel auctoritate, vel praesentia ordinetur Episcopus.

CAP. VII. De eo qui ordinandus est.

Synodus dicit: qui Episcopus ordinandus est, ante examinatur, si natura prudens, si docilis, si moribus temperatus, sobrius, si castus, si humilibus affabilis, si misericors, si litteratus, si in lege Domini instructus, si scripturarum sensibus cautus.

CAP. VIII. De moribus Episcoporum.

Synodus dicit: Episcopus non invadat alienam Parochiam; non ordinet alium clericum alicujus Ecclesiae, non presumat pretium ordinationis; non presumat dona iniquorum; quae reprobata Altissimus; non ambulet sine Presbytero.

Verba haec sunt Dachberii.

Collectoris vero illius nomen haud obscure indicare videtur amanuensis in sine codicis, ad hunc modum. Arbedoch Clericus ipse has Collectiones conscripsi laciniata conscriptionis. Halucar Abbate dispensante, quae de sanctis Scripturis, vel divinis fontibus hic in

CAP.

(e) Ita etiam Labbeus sentit; nunc vero Ballerini quibus Cresconiana Collectio MS. Codices Veronensis Vaticanos, Valliscellanum diligenter versare per otium licuit, plurimum lucem hanc operi canonico illustrando affuderunt. Ex his discimus Collectiones duas Cresconio deberi; alteram quae velut summa capitulorum (sacris Collectionis haberi potest ac sub titulo Concordia Canonum innotuit; aliam vero quae canones illos in Concordia tantummodo indicatos integros refert. Vide eorum Dissertationem in exordio Vol. III. Operum S. Leonis Magal. par. IV. cap. III. Mansi.

**CAP. IX. De aetatibus quibus provehitur
quis ad Episcopatum.**

Synodus. Puer vero ab infantia ecclesiasticis ministeriis deditus usque ad vigesimum aetatis suae annum Lector sive Exorcista stet: Ostiarius & Subdiaconus quatuor annis: Diaconus, quinque: Presbyter trigesimo: Episcopus vel trigesimo, vel quadragesimo, vel quinquagesimo: Sacerdos efficiatur, quia in ea aetate Christus praedicare orsus est.

Secundo de aetate uxoris viro juvenis. Synodus eadem. Qui vero accessu adolescentiae usque ad trigessimum annum aetatis suae probabiliter vixerit, una tantum uxore virgine sumpta contempit, quinque annis Subdiaconus, & quinque annis Diaconus, quadragesimo anno Presbyter, B quinquagesimo Episcopus stet.

Tertio de grandaevo Laico. Synodus eadem. Si vero grandis aetatis sit laicus, & necesse sit ut Episcopus fiat, biennio sit Lector, quinque subdiaconus; post duodecim annos Presbyter sive Episcopus subrogetur.

**CAP. XVI. De eo quod nullius debet
iudicare Episcopos.**

Gildas ait: Habent quippe Sacerdotes, & Episcopi terribilem iudicem, cui pertinet, & non nobis de illis utroque saeculo iudicare. Item Coepiscopus, & Coabbates, nec non con-subjectos non iudicare melius est.

**CAP. XVII. De eo quod debet ecclesiae bonorum
post obitum observari, & exitus vitae
decessoris Episcopi.**

Synodus ait: Nullus Episcopus successorem in vita sua faciat, sed post obitum eius boni bonum eligant. Item Synodus definivit Episcopum ordinare successorem in exitu vitae consensu Synodi, & regionis ipsius sententia, nec irritum fiat.

**CAP. XXII. De Episcopo excommunicando
qui aliena rapit.**

Synodus: Episcopus qui alterius Episcopi parochiam rapit excommunicandus est (nisi legitimo ordine poeniteat) a pace, & Missa, & mensa.

Episcopus non exeat ad aliam parochiam, D & suam relinquat, nisi multorum Episcoporum iudicio, & maxime supplicatione perficiat.

EX LIBRO II.

De Presbytero, vel Sacerdote.

**CAP. IX. De modis quibus nunc Ecclesia
immolat.**

Synodus: Nunc Ecclesia multis modis offert Domino: pro primo seipia: secundo pro commemoratione Jesu-Christi qui dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*: tertio pro animabus defunctorum.

**CAP. XIV. De eo quod donanda pars substantiae
omnis mortui Sacerdotibus.**

Synodus Hibernensis decrevit, ut unoquoque mortuo, de substantia eius pars detur Sacerdotibus, quia Aaron fumebat partem uniuscujusque oblationis, sive principis sive famuli; & sedatium commune de substantia omnes mortui dandum.

CAP. XV. De sedatione communi.

Synodus Kartaginensis ait: Sedatium commune, si modicum fuerit, respui non debet; si magnum accipiendum usque praeciae vaccae. Hoc sedatium aufugit Regem, & Episcopum

Aqui Monachus est, & fratres. Synodus Hibernensis in hoc sedatium ovem, aut precium ejus statuta demensione censuit.

CAP. XVI. De Communione.

Synodus eadem: Communionis nomen hoc est, viaticum habet, id est, via Custodiam; custodit enim animam usquedum steterit ante tribunal, cui refert sua prout gesserit propria. Nec Archangelus potest ducere ad vitam, usquedum judicaverit eam Deus: Nec zabulus ad poenam traducere, nisi Dominus damnaverit eam.

**CAP. XXI. De superfluis sacerdotum ad
Ecclesias dandis.**

Synodus decrevit ut sacerdos omne quod superfluum habet det in Ecclesia, & aut quantum Ecclesiae dimiserit, tantum Ecclesia demat de superfluis ejus.

**CAP. XXII. De sacerdotibus ut non accipiant
munera iniquorum.**

Synodus definivit, ut sacerdos non accipiat munera ejus, cujus conscientiam non moverit: quantum enim illi hostia non prodest, tantum huic dona iniqui nocent.

Synodus Fervensis. Dona iniquorum, quae reprobantur a Deo, reprobantur a Sanctis.

Item Synodus: Eorum qui pauperes pre-munt dona a sacerdote refutanda sunt.

**CAP. XXV. De tempore, quo debent sacerdotes
ab ecclesia deesse, & de poenitentia eorum,
si ultra defuerint.**

Synodus Hibernensis decrevit, ut Sacerdos una tantum die ab Ecclesia defuerit. Si duobus, poeniteat septem diebus cum pane & aqua. Si vero mortuus ad ecclesiam allatus fuerit, & ille absens; poeniteri debet, quia poenitentia illius est. Item si uno Dominico ab ecclesia defuerit agat poenitentiam xx. dierum cum pane & aqua, si vero duobus aut tribus submovendus honore gradus sui.

**CAP. XXVI. De eo quod non debet Sacerdos
existimare dona oblata sua esse, sed ecclesia.**

Synodus dicit: Sacerdotes, quibus ab aliis aliquid sive cum ecclesia sive sequestratim donatur, quia hoc ille qui donat pro redemptione animae, non pro commodo sacerdotis probatur offerre, non quasi suum proprium, sed quasi dimissum ecclesiae computabunt; quia justum est, ut sicut Sacerdos habet Ecclesiae dimissum, ita ecclesia habeat quod Sacerdoti relinquatur.

EX LIBRO III.

De Diacono.

CAP. III. De ordinatione Diaconi.

Synodus. Cum Diaconus ordinatur, solus Episcopus qui eum benedicit manum super caput ejus ponat, quia non ad sacerdotium sed ad ministerium consecratur.

CAP. VII. De subjectione diaconi.

Synodus: Diaconi ita se presbyteri ministrum, ut episcopi presbyteros honorent.

**CAP. VIII. De distributione Eucharistiae
a diacono.**

Synodus: Diaconus praestante presbytero eucharistiam populo; si necessitas cogit, erogat

**CAP. IX. De predicatione diaconi coram
presbyteris:**

Synodus: Diaconus in conspectu presbyterorum interrogatus loquatur.

CAP.

CAP. X. De ordinatione Subdiaconi.
Synodus: Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de manu Episcopi accipiat vacuum & calicem ysaicum, de manu vero archidiaconi accipiat urceolum cum squamam, idest scyphum cum aqua & manutergium.

De multimodis causis Clericorum.

Arcadio P.
Martene.

Clericus professionem suam etiam habitu & accessu probet, nec calceas, nec calceamentis locum querat.

Clericus cum extraneis mulieribus non habitet.

Clericus per plateas & andronas, certa & maxima sine officii necessitate non ambulet.

Clericus victam & vestimentum tibi artificio sive agricultura abique officii sui dumtaxat detrimento præparet.

Clericus qui non pro emendo aliquid in nudinis vel in foro deambulat, ab officio suo degradetur.

Clericus invidens fratrum profectibus, donec in hoc vitio est degradetur.

Clericus scurrillis & verbis turpibus jocularis degradetur.

Clericus inter tentationes officio suo incumbens gradibus sublimandus.

Clericus inter epulas cantans, fidem non edificans, sed auribus tantum pruriens, excommunicatus sit.

Clericus qui iudicium jejunium rumpit abique inevitabili necessitate, vilior habendus est.

Clericus hæreticorum & ichismaticorum tam convivia quam solemnitates æqualiter vitet.

Clericus quamvis eruditus verbo Dei, vitium sibi ex artificio tunc querat.

Clericus qui Episcopi districcionem circa se injustam putat, recurrat ad synodum.

Clericus non concedit mortem alicujus potestati, & concessa a Deo potestates ad vindictam malorum, etiam post baptismatis non debemus reprehendere, ne Domini aut disciplinam avertere, aut contra auctoritatem Domini venire videamur. His autem potestatibus omnia gesta in ratione reddenda servabuntur. Dum autem legum in improbos auctoritas exercetur, didor mortis eorum erit immutabilis.

Clerici energumeni degradentur.

Clerici frequentandi extraneas mulieres non habeant potestatem, sed cum matre vel thia filia sorore, nepte tantum vivant, de quibus omnibus nefas est aliquid quam natura constituit suspicari.

Clericus maledictus, maxime in sacerdotibus cogatur ad postulandam veniam, si noluerit degradetur.

Clericus inter tentationes ab officio suo declinans, vel negligentius agens, ab officio suo removendus est.

Clericus jurans excommunicandus est.

Clericus non comam nutriat, nec barbam, sed radat.

Clericus propriam ecclesiam non relinquat.

Clericus usuras non accipiat, & turpiloquia non sectetur. Si quis inventus fuerit aliquid tale excogitans abiciatur a clero.

Clericus qui convenerit per discordiam aliquam vel adprobaturum fuit uni ex his vocasse hostem ad interficiendum, vel injuriam faciendam, homicidam magis congruum nuncupari,

Aquam clericum, & ab omnibus rebus habeatur alienus.

Clericus non oportet usuras accipere, quia mansionem celestem non possidebit qui pecuniam suam dedit ad usuram.

EX LIBRO XI.

De peccantibus sub gradu.

CAP. III. De consilio Synodi de lapsu gradibus.

Synodus Hibernensis decrevit, ut in peregrinationem exierint, & ibi ministrare sub manu abbatis. Humanius vero Hibernenses interpretantur causa paucitatis sacerdotum, ut post penitentiam consecrentur per manus impositionem, & in silentio ministrent sub sigillo penitentiae usque ad mortem, nihil sua voluntate facientes.

EX LIBRO XII.

De jejunio.

CAP. V. De jejunio inutili sine charitate.

Gildas ait: abstinentia corporaliu ciborum sine charitate inutilis est. Meliores ergo sunt qui non magnopere jejunant, nec supra modum a creatura Dei se abstinent, cor intrinsecus nitidum coram Domino solite fervantes, a quo sciunt exitum vite; quam illi qui carnem non edunt, nec prandis secularibus delectantur, neque vehiculis & equis vehuntur, pro his quasi superiores ceteris se putantes; quibus mors intravit per fenestras elationis.

CAP. XIV. De solvendo jejunio.

Synodus dicit: Humanitatis causa melius est adventibus fratribus, dilectionis offerre virtutem, & abstinentie districcionem & quotidiani propositi rigorem dissolvere: etenim tunc Domino gratum jejunium est, cum hoc fratribus charitatis fuerit consumptum. Eadem dicit: De abstinentia insolubili a cibis statuunt Romani, ut Christi adventus sponsi nullas nostri jejunii leges inveniat. Quid est inter Christianum & Novatianum? nisi quia Novatianus indefinenter abstineat, Christianus vero per tempora jejunat, ut locus, & tempus, & persona per omnia observetur.

EX LIBRO XIII.

De elemosyna.

CAP. VII. De elemosyna, de furto aut rapina.

Synodus: elemosynæ a spoliis aut a pretio mendacii non tam prolunt, quam si non essent; sed tunc melius est dari, quam inter propria his uti, ne & propria illicita.

EX LIBRO XV.

De cura pro mortuis.

CAP. II. De his pro quibus offerri debet.

Synodus ait: Quatuor modis offert ecclesia pro animabus defunctorum. Pro valde bonis

nis gratiarum adiones sunt, in quibus nihil A
oblato habet quod delectat, pro valde malis, B
consolationes viciorum: pro non valde bonis ut
plena remissio fiat: pro non valde malis ut to-
lerabilior fiat damnatio ista.

EX LIBRO XVI.

De testimonio.

CAP. III. De his qui ad testimonium non
admittendo sunt.

Synodus Hibernensis: Testimonium peccatorum
non recipitur, qui quotidie super se testi-
monium testetur, si non impleverit quæ in ba-
ptismo confessus est, quomodo alius testis ve-
rus habebitur? Quomodo mundialis mundum
istum contendens erga mundiales res testi-
monium credibile erit, qui se mortuum man-
do non ellexerit? Testimonium femine non
accipitur, sicut apostoli testimonium femina-
rum non acceperunt de resurrectione Christi.

CAP. IV. De eo quod conspicienda sunt persona
testantium.

Synodus ait: Quærendum est cuius sit con-
versationis is qui accusat, & is qui accusatur:
vir namque sanctus valde excellentior est ho-
rum juramento.

CAP. VI. De catholicis temere testantibus.

Synodus Hibernensis: Si vero ceteri jurare
auti fuerint quod ignorant, & quod dubitatur
a multis, utrum sit verum an non, sequentes
eos qui mundiales sunt: peniteant jejunium
eorum, qui perjurium jurant, qui audaciter
animas suas in manus reprobatorum tradiderunt.

CAP. IX. De testimonio timendo etiam
a pluribus.

Synodus: Timendum est etiam testimonium
plurimorum, si amici, aut audaces, aut pretio
preveniatur. Inde dicitur, *munera* exerceant
oculos sapientum, hinc & testes resurrectionis
pretio corrupti, falsum testimonium dixerunt.

CAP. XIII. De duobus viris contradicentibus.

Synodus qui falso accusant fratres, usque ad
exitum vite non communicent.

CAP. XIV. De testimonio viri super
mortuum.

Ad. P. M. 1111.
Sancta Synodus ait: Quod testificaverunt vi-
ri super mortuum, ab hæredibus detur, ne in
peccatum fiat mortuo.

CAP. XIX. De eo quod cum pluribus
juramentum fit.

Synodus Constulensis ait: De his qui con-
tentionem faciunt quacumque ex causa, si al-
ter cum teste uno aut pluribus testibus, & al-
ter sine teste, juramentum cum pluribus esse
debet.

EX LIBRO XVII.

De oblationibus.

CAP. III. De his tribus causis qui retrahunt
sanctificata Deo.

Synodus: Qui subtrahit hostias catholicas
sanctificatas, excommunicatur. Item quod-
cumque datum fuerit in ecclesia Dei, quocum-
que modo non patitur ab ecclesia alienari.

CAP. V. De ecclesia humanis agente cum his
qui retrahunt oblationes.

Synodus: Omnis qui audet oblationes Deo

sanctificatas auferre, confirmet Domino quod
retraxit, aut satisfactionem per penitentiam
recipiat.

CAP. VI. De his qui submutant oblationem
defunctorum.

Synodus Valensis ait qui oblationes defun-
ctorum fidelium detinent, aut tardius reddunt,
ut infideles ab ecclesia abiicendi sunt. Tales
enim quasi egentium mortuorum necatores,
nec credentes iudicium Dei habendi sunt, una
patrum sententia in hoc congruente, quæ ait:
ab amico quippiam trahere furtum est, eccle-
siam Dei fraudare sacrilegium est.

EX LIBRO XVIII.

De iure sepulture.

CAP. II. De eo quod in sepulchro paterno
sepeliendum est.

Synodus decrevit: Vir sive mulier in suo se-
pulchro paterno sepelatur. Dicitur enim:
*Maledictus omnis homo qui non sepelitur in se-
pulchro patrum suorum.*

CAP. III. De eo quod debet homo sepeliri in
ecclesia cui monachus est.

Synodus statuit: Si quis in ecclesia conjun-
ctus fuerit, in ea sepelietur.

Synodus Hibernensis: Monachus cum in vi-
ta sua libertatem propter iussionem abbatis non
habuerit, quanto magis in morte?

CAP. VI. De sepultura ejus qui se duobus
abbatibus conjunxit.

Synodus Hibernensis: Si quis commendave-
rit animam suam & corpus, & omnia quæ ha-
bet Deo & principi, idest abbati sancto, & si
postea exierit ad alterum abbatem, & com-
mendaverit illi animam suam, & omnia quæ
possidet; cuius erunt hæc omnia? prioris uti-
que abbatis omnia sua, si tamen votum ejus
illo vivente non tacuit. Novissimo vero abbati
relinquitur & corpus ejus, & vestimentum, &
equus, & vacca; vel si tanti honoris fuerit,
duo equi cum curru, & ornamentum sui le-
duli, & vas de quo biberat; tamen prior ab-
bas offerre pro anima monachi sui discenden-
tis ab eo debet.

Eadem Synodus: Omne corpus sepultum
habet in iure suo vaccam, & equum & ve-
stimentum, & ornamentum lecti sui; nec quid-
quam horum redditur in alia debita: quia cor-
pori ejus tanquam vernacula debentur.

CAP. VII. De mortuo retinendo.

Synodus eadem: Quicumque discesserit de
sua ecclesia, & in alia ecclesia sepultus fuerit,
cujus propinquus veniens corpus mortui muta-
re volens dabit pretium sepulchri prioris, hoc
est vaccam, & vestimentum ejus commune;
& rogabit principem loci, ut basilicam ejus
E foderit. Si vero eadem familia miserationem
animæ ejus in die vii. fecerit, reddet amicis
pretium ejus, & sedatium commune: Si sa-
cerdos postulaverit, sic erit etiam monachus fue-
rit: si vero peregrinus, vestimentum dimittet.
In vita monachorum. Quidam clericus in alie-
na ecclesia moriens illic sepultus est, propin-
quis vero ejus corpus perentibus non est di-
missum, sed obnixè retentum est. Inde ad
ovium episcopum euntibus dixit: nec retinen-
dus nec dimittendus vacuus.

EX LIBRO XX

De Provincia.

CAP. V. De alienis provinciis advenis ad iudicandam.

Patricius ait: Si quaestiones in hac insula oriuntur, ad sedem apostolicam referantur.

I. LIBRO XXI.

CAP. X. De eo quod una sententia habenda.

Synodus dicit: Si quis autem audeat scindere unitatem, quia nemo hominum solvere vel reprehendere potest, anathema sit.

CAP. XII. De iudicibus ecclesiae quales fieri debent.

Patricius ait: Non oportet iudices ecclesiae habere timorem hominum, sed timorem Dei, quia timor Dei principium sapientiae est. Non oportet iudices ecclesiae Dei habere sapientiam mundi, quia sapientia mundi stultitia est apud Deum, sed sapientiam Dei habere. Non oportet iudices ecclesiae munera suscipere; quia munera excæcunt oculos sapientium, & mutant verba iustorum. Non oportet iudices ecclesiae habere personam in iudicio; quia non est acceptio personarum apud Deum. Non oportet iudices ecclesiae cautelam habere, sed exempla divina, quoniam non oportet servum Dei cautum esse vel astutum. Non oportet iudices ecclesiae tam veloces esse in iudicio donec sciant quod probum fiat; quia scriptum est: noli iudex esse cito. Non oportet iudices ecclesiae mendacium dicere, quia magnum crimen est mendacii, sed oportet iudices ecclesiae rectum iudicium dicere, quia in quocumque iudicio iudicaverint, iudicabitur de eis.

CAP. XIII. De quatuor principalibus modis reprehendendi iudicium.

Synodus dicit: Quatuor modis iudicium humanum pervertitur, timore, cupiditate, odio, & amore. Timore autem cum metu cuiusdam potestatis veritatem loqui pavescimus. Cupiditate, dum premio muneris alicuius corrumpimur. Saepe enim dives cito muneribus corrumpit iudices: pauper autem dum non habet quod offerat, non solum audiri contemnitur, sed contra veritatem opprimitur. Odio, dum contra quemlibet adversaria molimur. Amore, dum amico vel propinquo beneficium praestare contenti sumus. His autem quatuor causis saepe aequitas violatur, & saepe innocentia laeditur. Addunt quidam alium modum adulationem. *Augustinus*: melius est pro veritate supplicium, quam pro adulatione beneficium.

CAP. XX. De iudicio bonorum iudicum non movendo.

Synodus Laudatiz: Iudicibus autem quos communis consensus elegerit, non liceat aliquid irritum provocasse, nullus et episcoporum commoveat, donec obtemperet iudicibus.

CAP. XXVI. De iudicio clericorum, utrum fiat apud iniquos aut apud infideles.

Patricius ait: Omnis mundialis sapiens, si sapiens sit, non iudicet iudicia ecclesiae.

Synodus dicit: Clericus qui causam suam sive iustam sive iniustam ad iudicium alterius fidei iudicis provocat, excommunicetur.

ACAP. XXVII. De eo quod licet curvo appetere causam suam sine lite.

Synodus: Ne quisquam praesumat clericum apud saecularem iudicem episcopo non permitte pulare: sed si pulsatus fuerit, non respondeat: non proponat, nec adeat criminali negotium in iudicio saeculari.

CAP. XXXI. De synodo Brevenis.

Nemini clericorum auferri debet locus quem anni circulo inhabitaverit, super quem ecclesiam, id domum suam edificaverat. Sed ut possessio levitica dedica sibi procul dubio habeatur sempiterna.

In hac synodo iudicatum est. In quocumque loco sacerdos edificaverit ecclesiam suam, eidem domum suam in uno anno hereditas eius erit sempiterna.

EX LIBRO XXII

De veritate.

CAP. I. De veritate iudicanda quocumque ore prolata sit.

Veritas sapienti nitet, cuiuscumque ore prolata fuerit.

EX LIBRO XXIV.

De Regno.

CAP. III. De eo quod malorum regum opera destruantur.

Patricius: Nonus abusionis gradus est rex iniquus. Cum rector esse vult in temetipso, nominis sui dignitatem non custodit, nomen enim regis hoc retinet, ut subiectis omnibus rectoris officium procuret: sed qualiter alios corrigere poterit, qui proprios mores, ne iniqui sint, non corrigit? Terrarum tradidit, servitia populi impedit, carorum mortes praeparat, hostium incurtus in provincias concitat, undique bestias quadrupedum dilaceratione inquietat, potestates acrias suscitavit, terrarum fecunditatem, marisque ministeria prohibet, fulmina succendit, arborum exurit flores, fructus immaturos dejicit; non solum praesentis imperii faciem sufficit, sed etiam filios & nepotes, ne regni hereditatem obtineant obsecrat. Propter piacula regum, Saul, & Jeroboam, & Chab & caeterorum, semina eorum ne regnarent exstinxit Deus.

CAP. III. De eo quod bonorum regum opera adificentur.

Patricius: Iustitia vero regis iusti haec est: neminem iniuste iudicare, advenis & viduis, & pupillis defensorem esse, furta cohibere, adulteria punire, impudicos & histriones non nutrire, iniquos non exaltare, impios de terra perdere, parridas, & perjurantes vivere non sinere, defendere pauperes, elemosinis alere, iustos super regni negotia constituere, senes sapientes & sobrios consiliarios habere, magorum & pythionistarum & auguriorum superstitionibus non intendere, patriam fortiter, & iuste contra adversarios defendere, per omnia in Deo confidere.

CAP. VII. De rege non habente uxores plurimas. **S**ynodus: Quantam dignitatem acceperit rex, tantum timorem habere debet; multae enim mulieres animam ejus depravant, & animus ejus

ejus multitudine uxorum divisus maxime in pec-
catum labitur.

EX LIBRO XXV.

De sorte.

CAP. V. *De eo quod inter dubia fors mitti debet.*

Synodus Hibernensis: Sors aut inter duo dubia, aut inter duo æqualia, aut inter duo concatholica mitti debet.

EX LIBRO XXVII.

De civitatibus refugii.

CAP. XL *De diversa pœnitentia homicidarum sponte occidentium.*

Hibernensis synodus dicit: Omnes homicidæ si toto corde conversi fuerint, VII. annorum pœnitentiam districte sub regula monasterii pœniteant.

Patricius: Qui occiderit, aut fornicationem fecerit, aut more gentilium aruspicem interrogat; per singula crimina annum pœnitentiæ agat, & illo impleto cum testibus postea resolvetur a sacerdote.

EX LIBRO XXVIII.

De furto.

CAP. VI. *De furto in Ecclesia perpetrato.*

Patricius ait: Qui furatus fuerit pecuniam, aut in sancta ecclesia, aut in civitate intus ubi martyres & corpora sanctorum dormiunt, fors mittatur super tribus, aut illius manus, vel pes circumcidatur, aut in carcerem mittatur, jejunans tempus, quod judicaverint seniores, & reddat integrum quod abstulit, aut in peregrinationem ejiciatur, & restituat duplum, & jurabit, quod non revertetur donec impleverit pœnitentiam & post pœnitentiam erit monachus.

CAP. VI. ita incipit

CAP. VI. *De furto in Ecclesia perpetrato.*

Synodus Hybernensis decrevit primum furtum in ecclesia perpetratum vice tantum reddi & pœnitenti ad iudicium sacerdotis. Et hoc pro indulgentia ecclesia facit. Et si secundo factum fuerit, duplo vel quadruplo reddi. Quod si mundialis hominis pecunia ablata sit ab ecclesia, & ecclesia sit catholica, & ab omni centu libera, damnum domino restituatur, & utura eius erit ecclesiæ. Si vero ecclesia sub centu fuerit regali, damnum idem domini restituatur, & utura regi & ecclesiæ erit.

CAP. VII. *De pœnitentia furantis si non de ecclesia.*

Patricius: Qui furtum fecerit, dimidium annum pœniteat, xx. diebus cum pane & aqua vivat, & rapta restituat, si fieri potest, & sic in ecclesia recipiatur. Vinnivus dicit: Clericus si furtum fecerit, quadruplum reddat, & annum integrum pœniteat.

EX LIBRO XXIX.

De commendatis.

CAP. V. *De commendatis ad ecclesiam non reddendis.*

Synodus Hibernensis: Omne depositum reddatur, nisi depositum ecclesiæ matris omnium baptizatorum; sicut enim omnis mater vicem depositi perdit filio suo non reddit; ita omnis ecclesia filiorum suorum deposita, quamvis sint perditæ, reddere non debet.

Item eadem synodus: Si quis custodierit clavim domus, & fur suffoderit eam, & furatus fuerit depositum alicujus, non reddet is qui accepit, sed jurabit omnis domus illius: quanto magis si cum pecunia sua furatum est?

EX LIBRO XXX.

De patribus & filiis.

CAP. XV. *De eo quod non negligendi sunt parentes etiam cultus divini gratia.*

Synodus: Quicumque filii a parentibus causa divini cultus abscedunt, nec debitum reverentiæ dependunt, anathema sint.

Item qui patrem & matrem in necessitate relinquit, eum excommunicandum esse censuimus.

CAP. XIX. *De his qui despiciunt filios suos causa religionis.*

Synodus sancta dicit: Si quis filios reliquerit, & eos non enutrierit, & non facit quod pertinet eis causa divini cultus, sine contentione anathema sit.

Item: Quicumque filios suos procreaverit causa posteritatis, nutrire debet, ne suæ carnis homicida sive disperfor existat; dicit enim scriptura: *Carnem tuam ne despexeris.*

CAP. XX. *De eo quod proponendus Deus sit filiis.*

Synodus: Definimus ut omnis pœnitens non omnia sua reliquerit filiis suis, & liber exspectet Christum, qui omnia dabit necessaria.

EX LIBRO XXXI.

De parentibus & eorum heredibus & filiis.

CAP. X. *De hereditate servanda filiis legitimis.*

Synodus dicit: Non debet fraudare pater filium suum, sed largiri dona, & hereditatem dare debet.

CAP. XIV. *De eo quod debet ecclesia partem suam dare cognatis defuncti.*

Synodus definivit: Cum quis moritur, omnia quæ habet commendet Deo, & partem Cæleri tribuat, & Deus per manus hominum tribuat filiis eius aut propinquis.

CAP. XX. *De his qui addunt auctores ecclesiæ in feminis heredibus.*

Synodus Hibernensis: Auctores ecclesiæ hic multa addunt ut feminæ heredes dent ratas & stipulationes, ne transferatur vera hereditas ad alienos. Dominus etiam: *Transibit hereditas eorum fratribus patris sui, inde propinquis.* Sciendum utrum dabunt partem Domino. si acuerint propinquearum, Domini erit quod dabunt, si non vero irritum erit. Sciendum est quid dabunt.

bunt in testamentum; hoc est vaccas, vestes & Avasa. Sciendum est quid dabunt ministris; hoc est partem de ovibus & lanam. Si vero de propinquis fuerint ministri, dabunt eis aliquid de hereditate; & si ecclesiam habuerint paternam, dabunt ei de sua hereditate; & si genuerint filios, viris suæ cogitationis dabunt hereditatem.

CAP. XXII. De testamento infirmi.

Synodus Hibernensis: Testamentum infirmi ut suo ministro de mobili partem substantiæ, & aliam partem hereditibus, aliamque ecclesiam tribuat in pretium sepulchri. Hereditas vero dividitur inter regnum & ecclesiam & heredes. Si vero non habuerit regnum, tertia pars ministrorum erit; si autem non habuerit, dividitur propinqui & ministri.

CAP. XXIII. De duobus cohæredibus duorum mortuorum patrum contradicentibus.

Synodus: Cohæredes duorum patrum contradicentes, ubi invenitur ætas & prudentia, ac dignitas morum, & bona conscientia, eligatur & credatur quod dicat, aut forte, quod discernit omnem dubietatem, a iudicibus idoneis interpretentur. Item: Hæredes mortuorum sic iudicentur: si alter habuerit, testes adhibeat; si non habuerit, ætas videnda, & nobilitas, & ordinatio, & ratio: si vero titubaverint, a forte aut veritate quæ superat omnia, aut iudicibus veris in alteram partem non declinantibus interpretentur.

Addit. P. Martine.

Synodus Ancoritana definiit: Si duo in absentia mortuorum contradixerint, quatuor iudicentur, aut forte, quæ discernit omne invidium, aut dividant quod contendunt, aut alter abscedat pretio, aut sacerdotibus dent.

EX LIBRO XXXII.

De debitis & pignoribus & usuris.

CAP. VI. De mercede mercenariorum cito reddenda.

Synodus: Considerandum est opus mercenariorum, & tunc merces reddenda est. Item omnis mercenarius opus suum cito consumit, ut cito accipiat.

Item omnis mercenarius ad oculum servit, idco exactor præponendus ei.

Item mercenarius deserit oves in quantum mercenarius, & non congregat dispersum, & quod fractum non fovet.

CAP. IX. De quantitate pignoris.

Synodus Hibernensis statuit quintam partem debiti in pignus tribui, ut in lege dicitur: *Reddet quintam partem, & si non solverit pignus suum, usque ad certum tempus, non solvet in æternum, & reddet totum debitum nisi miseraris illius.*

EX LIBRO XXXIII.

De fidejussoribus & ratis & stipulatoribus.

CAP. II. De eo quod non debet clericus esse fidejussor.

Synodus: Clericus fidejussoribus serviens deponatur.

Patricius: Clericus si pro gentili homine fidejussor fuerit in quacumque quantitate, si contigerit, quod mirum non est, ut per astutiam

Cencil. General. Tom. XII.

aliquam gentilis ille fallat, de rebus suis solvat debitum; nam si armis compugnaverit, computetur extra ecclesiam.

CAP. III. De personis indignis ad fidejussionem.

Synodus Hibernensis: Non est dignus fidejussor fieri nec peregrinus, nec robustus, nec monachus, nisi imperante abbate, nec filius, nisi imperante patre, nec femina, nisi domina, virgo & sancta.

CAP. IV. De tempore quo debet rata solvere.

Synodus Hibernensis dicit, ut rata reddat debita pro quibus fixerat manus, ita ut prima vice xv. diebus expectet debitor, secunda vice xx. diebus, tertia vice xxx. diebus, quarta vice xl. diebus. Postea sine reputatione reddat debitum.

Item alii aliter dicunt, ut si pro vivo, prima vice x. diebus expectet, secunda vice v. Si vero pro mortuo xxx. diebus.

CAP. V. De modo quo reddet debitor salutem rata.

In definitione ejusdem Synodi, debitor reddat quantum rata solvit, & quantum fatigatus fuerit; si vero humanus fuerit, ratæ non querat usuram, nisi quod tantum solvit, & quantum fatigatus fuerit; si vero inhumanus fuerit, uno anno crescet usura, & omne debitum reddat, & quintam partem debiti in omni mense.

CAP. VI. De eo quod aliquis non debet emere aut vendere sine ratis & stipulationibus.

Synodus sancta decrevit ut omnis venditio tribus confirmetur; idest ratis & stipulationibus, & testibus, & scripture in qua fiunt.

CAP. VII. De ratione stipulationum & testium.

Synodus Hibernensis: Si una stipulatio fuerit, sortientur creditor & debitor, & jurabit alter super alterum. Si vero alter duos, vel tres menses habuerit, aut pluribus erit juramentum, & debitor reddet. Si vero stipulationes inter se dissentiant, sortientur, nisi fuerint testes; & si mendax sit altera pars, aut solvet debitum, aut penitebit, quantum valet debitum.

CAP. VIII. De debitore resistente.

De eadem Synodus: Omnis debitor qui resistit testibus, & stipulationibus, ejiciatur donec secundum iudices peniteat.

Patricius dicit; Nam si armis compugnaverit, extra ecclesiam ejiciatur.

EX LIBRO XXXIV.

De juramento.

CAP. V. De juramento solvendo.

Synodus: Definitio incauta solvenda, nec prævaricatio sed temeritatis emendatio. In regum libro, Saul juravit Jonathan occidere, nec Eoccisus est, nec in hoc juramento culpatur; quia juxta voluntatem suam non Dei voluntatem juravit.

Synodus Hibernensis: Juramentum filii aut filiaë nesciente patre, juramentum monachi nesciente abbate, juramentum pueri, irrita sunt.

CAP. XIII. De eo quod fit juramentum cum pluribus.

Synodus Consulensis: Hi qui contendunt quacumque ex causa, si alter cum teste uno, aut cum pluribus, & alius sine teste, juramentum cum pluribus erit.

EX LIBRO XXXIV.

De jubileo.

CAP. VII. De tempore quo neglecta cadunt in jus antiquum.

Synodus Hibernensis: Quidquid per l. annos remanserit, hoc est annum jubileum, in unius jure transgrediens, sine murmuratione, aut excommunicatione in perpetuo non revertetur.

CAP. VIII. De eo quod observanda sunt leges jubilei etiam in novo.

Synodus ait: De vendentis adfectus licet, verum nunquam veteratur servanda sunt tamen leges jubilei, id est anni quinquagesimi, ut non affirmetur incerta tempore veterato, & ideo omnis negotiatio subscriptione affirmanda est.

CAP. X. De illis quos non commendat jubileus.

Synodus Hibernensis: Aliis tibi opponentibus jubileum, respondebis: Annus jubileus de rebus venditis & commutatis ex heredibus propriis ad homines catholicos est. Non de antiquis commendatio; non de his quæ per vim rapte sunt; non de his quæ sine pretio fiunt; non de his quæ venduntur ex alienis hæreditibus; non de his quæ inter regem & ecclesiam fiunt; quia rex proprium ecclesie quanto tempore non subtrahet; ita ecclesia jus regis non subtrahet; non de his quæ sunt inter fratres, quia frater fratrem fraudat.

EX LIBRO XXXVI

De principibus.

CAP. III. De bonis principibus.

Synodus Hibernensis: Oportet omnem principem, ut terra sit ad sustinendum, gubernator sit ad corrigendum, anchora sit ad sustentandum, malleus sit ad percipiendum, torceps sit ad tenendum, sol sit ad illuminandum, ros sit ad madefaciendum, pugillarius ad scribendum, liber sit ad legendum, speculum sit ad conspiciendum, terror sit ad terrendum, imago sit in omnibus bonis, ut sit *omnis in omnibus*.

CAP. V. De eo quod principes non culpandi sunt pro peccato criminis.

Gilolas: Aaron in culpando Moysæ propter uxorem Æthiopsam lepra Maria damnatur: quod nobis imendum, qui nostris principibus detrahimus propter mediocres culpas.

CAP. VI. De subjectione populi principi.

Andr. Mar. Patricius: Ministri vos estis, & unusquisque vestrum principem suum, cui adsistat ac ministrat, timeat.

CAP. VII. De eo quod non petitur principatus, nisi quis prius subiectus.

Synodus: Oportet eum qui vult principari, prius monachum esse, & eum qui vult hæreditare, prius pium esse, qui vult docere, prius discipulum esse.

CAP. XIV. De eo quod debet princeps habere ministrum.

Synodus: Oportet principem omnia penite per manus ministrorum in usus parochiarum, & subiectorum, & pauperum.

CAP. XV. De eo quod non debet princeps nisi parva donare sine consilio subiectorum.

Synodus dicit: Non debet facere quidquam sine consilio subiectorum, nisi pauca in liberationem viduorum & in consolationem pauperum & viduarum, & si clerici abientes sint, tunc faciet.

CAP. XVIII. De contradicente principi ordinanti heredem.

Synodus: Qui contradixerit decreto principis in heredem ordinando, non est christianus sed hæreticus.

CAP. XX. De consensu populi cum principe in ordinando successore.

Synodus dicit: Definimus omnes principes non ordinandum, nisi vocatis clericis, & parochia in unum consentientibus.

CAP. XXIII. De aliis desiderantibus principatum indigne, hoc est incipientibus, aut super a mundo conversis.

Synodus: Decernimus ut discat quod docet, reformetur quod teneat, & sicut lucerna super candelabrum posita luceat, ut adversa vis ventorum irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, sed auget.

CAP. XXVII. De penitentia blasphemantis principem bonum.

Patricius ait: Qui marmurat verba blasphemie contra principem bonum per odium, vel invidiam, cum pane & aqua peniteat VII. diebus exemplo Mariz contra Moysen marmurantis.

CAP. XXIX. De eo quod incipientes præesse debent.

Synodus totius mundi & patricius decrevit: Qui incipiens est, nullo modo præesse liceat, sed sub manu abbatis catholici opus suum exercent.

CAP. XXXI. De manendo in omni vocatione.

Gildas: Unusquisque in quo vocatus est, in eo permaneat; ut nec primarius nisi voluntate mutetur subiectorum, nec subiectus nisi tenioris consilio locum prioris obtineat.

CAP. XXXIII. De pessimis principibus ejiciendis.

Superbus angelus de celo eiectus est; Adam post peccatum de paradiso in terra eiectus est; Hicroboam rex iniquus a decem tribubus deseritur. Omnes hæretici quamvis magnatum urbium principes sint, denudata eorum hæresis, a cathedris suis consensu Synodi eieci sint.

CAP. XXXV. De eo quod non dispersa esse debet ecclesia per contumaciam, sed congreganda est, ut oves in ovile.

Synodus Hibernensis: Si qua contumacia inter principem & nomon ejus per discordiam aliquam orta sit, non rejiciat pastor gregem suum in dispersionem, nec oves pastorem fugiant, sed invicem pacifiscuntur, dicentes: Introibo ad altaria Dei mei. Gregorius Nazianzenus tractat hoc dicens: Ab altario non quislibet potestatem habet me repellere. Nec fraudetis unquam ovile vestrum: non insurgant pedes adversum caput, neque caput a se esse alienos deputet pedes.

CAP. XXXVII. De eo quod non debet princeps putare proprium quod sibi deponitur sed ecclesia.

Synodus: Pontifices vero quibus aut cum ecclesia aut sequestratim donatur aliquid, hoc non quasi proprium, sed inter facultates ecclesie computabunt.

EX LIBRO XXXVII.

De doctores.

CAP. XVI. De emendatione doctores, quod ab ipsis heresis orta est.

Synodus: Notandum quod a sapientibus heresis per mundum delata est.

EX LIBRO XXXVIII.

De monachis.

CAP. I. De nomine monachorum.

Synodus Hibernensis: Monachus græce, latine unalis, sive quod solus in eremo vitam solitariam ducit; sive quod sine impedimento mundiali mundum habitat; sive quod in hac vita solus, etsi inter multos habitet, versetur.

CAP. IV. De eo quod non oportet monachum fieri sine abbate.

Synodus: Non oportet monachos fieri sine gubernatione, nisi tantum una hora, ne ventus discordie, & dissensionis disperdat ecclesiam.

CAP. V. De eo quod non oportet monachum habere proprium.

Gildas dicit: Quidquid monacho de rebus secularibus superabundaverit, ad luxurias & divitias debet referri, & quod necessitate non voluntate habere compellitur, ut non penuria cadat, non illi ad malum reputabitur.

CAP. VI. De monacho non retinendo ab abbate suo.

Gildas dicit: Abbas remissus non retineat monachum suum ad districtiora se tendentem.

CAP. VII. De monachis fugientibus susceptis, vel non susceptis.

Gildas ait: Qui veniunt ad vos de viliori loco ad perfectionem, quorum abbas ita degeneravit ab opere Dei, ut mercatur ad mensam non recipi sanctorum, & fornicationis crimine non suspicionis, sed male videntis onerari, suscipite etiam sine ullo scrupulo monachos tales ad vos de flamma inferni contingentes, nequaquam illorum consulto abbate; illos vero quorum abbatem de mensa sanctorum propter infamiam non arcemus, non debemus illo nolente suscipere; quanto magis venientes de sanctis abbatibus & nullo alio modo suspectis, nisi quod habet pecora & vehicula, vel pro consuetudine patrie, vel sua infirmitate, quæ minus lædunt habentes, si cum humilitate & patientia, quam aratra trahentes & isoforia figentes terræ cum præsumptione & superbia. Item navi fracta qui potest natere, natet.

CAP. VIII. De eo quod debet monachus dare abbati acquisita.

Synodus dicit: Monachus, qui per contumaciam per deserta loca vagari cœperit ut habere aliquid præsumplerit proprium, omnia quæ acquisiverit abbati deferantur secundum monasterii regulam: ipse vero tamquam fugax sub custodia revocetur.

CAP. X. De eo quod ambo excommunicandi sunt, monachus fugitivus & susceptor illius.

Patricius: Quicumque excommunicatus fuerit a quolibet clericus, & ab alio susceptor fuerit, coequali penitentia corripiantur.

Concil. General. Tom. XII.

CAP. XI. De vago monacho excommunicando.

Patricius ait: Monachus inconsulto abbate vagus ambulans in plebe, debet excommunicari.

CAP. XV. De eo quod non oportet monachos a congregatione secedere.

Synodus Agathensis: Monachis ad solitarias cellulas non liceat a congregatione recedere, nisi forte proba iis post meritos labores ab abbatibus permittatur; ita tamen, ut intra eadem monasterii septa manentes, separatas habeant cellulas.

CAP. XVI. De eo quod non oportet monachum cellam construere sine abbatis permisso.

Synodus Aurelianensis: Nullus monachus ambitionis & vanitatis impulsu cellam sine abbatis sui permissione construere præsumat.

EX LIBRO XXXIX.

De excommunicatione.

CAP. I. De ordinatione excommunicationis.

Synodus Hibernensis vi. modos dicit, a celebratione, a communicatione missæ, a cohabitatione, a benedictione, a colloquio pacifico, a comætu.

CAP. IX. De eo quod non cito quis excommunicandus sit.

Gildas: Ait non Noe Cham filium suum magicæ artis scribam ab arca, aut mensæ communionem voluit arcere. Non Abraham Aner & Hefchol in debellatione v. regum exhorruit. Non Loth Sodomorum convivia execratus est, Non Isaac participationem mensæ Abimelech. & Ochaz, & Phicol ducis militum negat; sed post cibum & potum juraverunt sibi mutuo. Non Jacob extimuit communicare filiis, quos novit venerari idola. Non Joseph renuit Pharaonis mensæ & scypho participari. Non Aaron sacerdotis idolorum Madian mensam repulit. Nec non Moyles simul cum Jethro hospitium & convivium pacificum inivit. Non Christus convivia paganorum devitabat, u omnes peccatores & meretrices salvaret.

CAP. VII. De eo quod suscipienda non sit elemosyna excommunicati.

Patricius: Quicumque clericus excommunicatus fuerit, nec ejus elemosyna in ecclesia recipiatur.

CAP. VIII. De eo quod non debet excommunicatus offerre vel baptizare, sed solum orare.

Patricius: Si quis excommunicatus fuerit, solus ex eadem hora orationem faciat, nec offerre nec baptizare liceat ei, donec se faciat emendatum.

CAP. XI. De eo quod non tam esca & potus, quam cogitatio & opus pravum hominem maculant.

Synodus: Non tam esca & potus nocent, quam mala cogitatio & opus pravum hominem maculant; sine alio enim potes esse, sine vero teipso nunquam.

CAP. XIV. De eo quod melius est secedere a malis, ne simul quis cum illis pereat.

Synodus: Omnis clericus qui ludum spectare desiderat, degradetur.

Item: Quicumque clericus in bello aut in rixa mortalium & gentium ludis mortuus fuerit, neque oblatione, neque oratione postuletur pro eo, sed in manus incidat iudicis; sepultura tamen non privetur.

EX LIBRO XL.

*De commendationibus mortuorum.*CAP. II. *De principe aut episcopo sua propria commendante.*

SYNODUS: Omnis princeps potest commendare sua propria post mortem.

CAP. III. *De eo quod non liceat principi commendare res ecclesie.*

SYNODUS: Omnis princeps Christianus ut invenerit ecclesiam, sic derelinquat, nisi consensu clericorum nihil in morte commendet, ne maledictionibus post mortem gravetur.

CAP. IV. *De eo quod potest princeps commendare aliquas de rebus ecclesie.*

SYNODUS Hibernensis: Princeps in sua morte etiam de rebus ecclesie commendare potest, hoc est pretium ancillæ, sive de mobili substantia, sive de agro.

Item testamentum episcopi, sive principis est scriptum sacerdoti danti sibi sacrificium, sagum pauperi, viaticum cibi viduum, commune vestimentum ministro, & hæc tamen firmentur a clericis.

CAP. VIII. *De degente sub censu nihil commendante.*

SYNODUS Hibernensis: Sicut sine permisso abbatis monachus nihil commendare audebit; ita degeas sub censu potestatem non habebit donare aliquid in morte sua, nisi jubente domino suo.

CAP. IX. *De degente sub censu sua commendante.*

SYNODUS Hibernensis: Si quis fuerit sub censu regali, abbate, & commendaverit aliquid; si audierit & tacuerit dominus diebus, non potest retrahere; sin vero, irritum erit.

CAP. *De commendatione mulieris degentis in conjugio.*

SYNODUS Hibernensis: Si vir ejus tacuerit diebus, non retrahet quodcumque dedit; si vero non tacuerit, irritum erit ejus testamentum præter corpus sui rationem, & sagum & vaccam cum corpore suo si habuerit: ecclesie, cui servierit, quamdiu cum viro suo fuerit, ex consensu viri tertiam partem substantiæ suæ dabit, sed vir ejus distribuet: cætera vero viri sui & filiorum ejus erunt.

EX LIBRO XLI.

*De ecclesia & mundo.*CAP. III. *De ecclesia non demudanda a mundo.*

SYNODUS: Fures & latrones & raptores de ecclesia ejiclendi sunt.

Item: Si fraudaveris amicum, furtum est; ecclesiam vero fraudare, sacrilegium.

CAP. VI. *De ecclesia, ut totum non rapiat.*

SYNODUS: Nullum oportet fraudare filios aut fratres aut propinquos.

Item: Ecclesia non nisi partem Dei accipiat: cum enim hæres mundi venerit, retrahet ea quæ mundi sunt.

CAP. VII. *De duabus ecclesiis contententibus agrum unum.*

SYNODUS: Ager inquiratur in scripture duarum ecclesiarum: si in scripture non invenitur, requiratur a senioribus & propinquis quantum temporis fuit cum altera, & si sub jubi-

ileo certo mansit, sine vituperatione maneat in æternum. Si vero senes non inventi fuerint, inter se dividant, & altera cui propinquior det pretium quantum judices judicaverint.

CAP. VIII. *De jure ecclesie non perennate, licet multa tempora transferunt.*

SYNODUS: Si episcopus humanitatis obtentu villulas clericis, vel monachis præliterit excolendas, vel pro tempore tenendas, etiamsi longa temporum spatia transire comprobantur, ad ecclesiam revertentur.

CAP. X. *De eo quod liqueat ecclesie sumere danda hostium omnia.*SYNODUS: Non-ecclesia querere, & data respuere. Addit. P. Marten.CAP. XV. *De ecclesia non retinente aliquem per vim.*

SYNODUS: Si quis sua voluntate discesserit, notetur coram testibus & relinquatur Deo.

CAP. XVI. *De eo quod non comedendum neque dormiendum in ecclesia.*SYNODUS: Non oportet intra domum Dei cibum carnalem comedere, nec accubitos ad dormitionem sternere. Inde Christus vendentes & ementes extorquebat dicens: *Domus mea domus orationis vocabitur.* Addit. P. Marten.CAP. XIX. *De eo quod melior divisio quam discordia.*

SYNODUS: Melius est dividere, quam semper discordare; divisio enim præstat pacem, discordia vero destruit.

CAP. XXI. *De quanto malo moriantur projectores infantum in ecclesia Dei.*

SYNODUS Hibernensis: Quicumque infantes in ecclesia Dei projiciunt ignorante abbate, si in ea episcopi sunt sepulti, aut præsentem sint, iii. annis & dimidio pœniteant. Si vero homicidium in ea fecerint, vii. annis pœniteant. Unde hoc sumptum est, quod episcopus vii. gradus habet, & ecclesia septiformis est. Si vero non habuerint episcopos, sed parva sit ecclesia, anno & dimidio pœniteant.

CAP. XXII. *De infantibus in ecclesia projectis.*

Eadem ait: Filius allatus servus est ejusdem, nisi depretiatur, nec noxa ejus maculabit ecclesiam, si protervus sit; si tamen in quantum valet corripuerit filius allatus ecclesie: si intra c. dies ab ea discesserit, nullam potestatem habebit, sed ad nutrientium jus pertinebit: si ecclesia pecuniam sumserit a parentibus in quantumcumque nutrientium more parentum erit filius: si infans mortuus fuerit per negligentiam, vii. annis pœniteant, quia Christum necaverunt. Hinc alii judicant, ut vii. annis pœniteant qui infantes projiciunt, ut quantum malum infixerint in ecclesia Dei, tantum accipiant.

CAP. XXIII. *De quærentibus pecunias vituperandis.*

SYNODUS: Qui facultates ecclesiasticas subfugio vite congregant sub nomine misericordie, tollat ab eis auctoritas, si neminem captivorum redemisse comperiantur: & quod acquisierint, in redemptionem captivorum distribuatur, & alieni a christianis fiant, donec pœnitentiam trium annorum agant.

PATRICIUS: Si quis redemptionem captivi inquisiverit in plebe, suo jure, sine permissione abbatis, meruit excommunicari.

CAP. XXIV. *De collecta pecunia non vituperanda, necessitate cogente.*

PATRICIUS: Si quis acceperit permissionem pontificis, & collectam sit pretium captivi, non plus exi-

exigens quam necessitas poscit, si quid supra re-
manerit, ponat super altare, & indigentibus
detur & captivis.

Item: Si quis colligit pecuniam sub nomi-
ne misericordiae, non audeat spoliare ecclesiam
Dei, sed reges & plebes, quibus melius est da-
re, quam recondere.

CAP. XXV. De ecclesia ligatum solvente.

Synodus Hibernensis: Si ecclesia solverit vin-
dum de vinculo, det vincula pretii poeniten-
tiae super eum; si vero ille non impleverit poe-
nitentiam, & fecerit aliquod malum, non veni-
et maledictum super ecclesiam Dei: ecclesia
enim habet potestatem ligandi & solvendi &
libera est, & unusquisque in eam debitor est.

**CAP. XXVI. De ecclesia degente sub censu non
solvente vinculum.**

Eadem Synodus: Si ecclesia sub censu regis
degerit, & mundialibus quibusdam finibus
constricta sit, non est digna solvere vinculum,
nam si solverit, reddet debita delictorum ejus.

**CAP. XXVII. De libertate ecclesiae catholicae non
reddente debita malorum.**

Eadem Synodus: Non reddet ecclesia in tri-
bulatione delicta aliorum. Sicut non venient
delicta demonum super Deum aut angelos ejus;
sic non venient delicta membrorum diaboli su-
per membra Christi, idest super sanctos, nec
monachorum fugientium ab ecclesia; neque pe-
regrinorum pessimum, neque eorum qui ja-
ciuntur super ecclesia, idest collectorum malo-
rum, nec cognationum mundialium; sed quon-
dialia delicta aliorum mundialium, quae com-
miserunt in ecclesia, ecclesiae reddent; simili-
ter mali fratris delictum non maculabit fra-
trem religiosum sive spiritualiter, sive mundia-
liter in delicto ejus reddendo.

CAP. XXVIII. De ordine delicti fratris peccantis.

Eadem Synodus: Primum delictum uniuscu-
jusque mali hominis veniet super substantiam
suam & pecora sua: secundum si non habuerit
substantiam aut pecora, veniet super regiones
suas; si non habuerit regionem, veniet super
regem suum; si non habuerit regem, veniet
super eum qui arma dedit, & vestimenta illius
qui delictum fecit: si vero, postremo veniet
super illum qui cibavit illum, & lectum dedit.
Si vero nihil de his omnibus inveniatur, &
delinquat in ecclesia, queratur a regno maxi-
mo provinciae in qua est ecclesia ista.

**CAP. XXIX. De culpa peccatorum non veniente
super ecclesiam, etiam si pascat eos.**

Synodus eadem: Si ecclesia dederit cibum illi
qui delictum fecerit, non veniet delictum mali
hominis super ecclesiam propter cibum datum
ab ecclesia malo homini, quia columba vera
est; columba autem non suis tantum pullis mi-
nistrat, sed omnibus avibus aperientibus os suum:
ita omnibus servit ecclesia, Domino dicente.
*Estote perfecti sicut pater vester caelestis perfectus
est: qui solem suum oriri facit super bonos & E
malos; super justos & injustos.*

**CAP. XXX. De mundialibus non jurantibus
super discessorem ecclesiam.**

Synodus eadem: Defendit se ecclesia etiam post
obitum principum suorum, & non juratur su-
per illam, idest super discessores, quia viva
sunt verba illorum. Hoc exemplo sanctae scri-
pturae: *Et patres nostri narraverunt nobis; non
sunt occultata a filiis eorum.* Et illa jurat su-
per mortuos mundiales, & ideo non juratur su-
per illam, quia libera est, & non ergastulum.

EX LIBRO XLII.

De locis.

CAP. I. De ecclesia ab infidelibus non fundanda.

Synodus: Si quis ingressus fuerit locum,
non ab infidelibus aut a laicis, sed ab ec-
clesia fundatur ecclesia.

**CAP. III. De fundamento ecclesiae ab
infidelibus accepto.**

Synodus ait: Quicumque edificat ecclesiam,
si ab infidelibus accipiat fundamentum, convo-
cet episcopum & seniores, & firmetur episcopo,
& firmet episcopus in oblationem Deo & ad-
venis.

**CAP. IV. De conversatione advena accipientis
locum.**

Synodus patricii dicit: Si quis advena ingres-
sus fuerit in plebem, non ante baptizet, nec
offerat, nec consecret, nec edificet ecclesiam,
donec permissionem accipit ab episcopo illius
provinciae, quod exemplum humilitatis est;
nam qui sperat ab infidelibus, a laicis & non
ab episcopo permissionem accipit, alienus est.

**CAP. V. De advena non valente tenere
locum suum.**

Synodus Hibernensis ait: Placuit ut advena
accipiat locum inter monasteria; cum vero da-
tum ei locum obtinere non potuerit, ad suum
monasterium revertetur unde venerat. Si ab in-
fidelibus accipit & non potuit obtinere, acci-
piat pretium ejus ab haeredibus, aliis vero ven-
di non poterit. Si in eo plantaverit reliquias
sanctorum, potest dare aliis clericis, sed tantum
perfectis.

**CAP. VI. De eo qui dat locum alicui, si separati
suerint, hoc modo separabuntur.**

Hibernensis Synodus: Oportet ut princeps qui
seipsum non dedit, aut sua, sed tantum serva-
bit ecclesiae, si ejectus fuerit, aut voluerit ab-
cedere, dimittat dimidium seminis in pecori-
bus ecclesiae, & quod ei datum relinquat in-
tactum, nisi quod necessitas loci illius exegerit.
Dab eo, & quod secum intulit, tollat. Si ipse
dominatricem aut ministros conduxit, in sua
parte erunt: si vero causa loci conduxit, cum
parte loci exhibent, & omnes oblationes alie-
norum inter principem & ecclesiam dividuntur
in separatione; sed si princeps sacerdos catho-
licus sit, omnes hos labores quos ille fecit, &
omnia loci ornamenta, loci erunt; & quidquid
ipse laborantibus impenderit de substantia loci
non reddet, exceptis rebus maximis & propriis,
id est specialibus ecclesiae vasibus. Aliis vero pla-
cuit, quod in primo anno sparsit, in separatio-
ne non reddet, quia egenus fuit.

**CAP. XI. De termino sancti loci ignoto, termi-
natoque tribus personis.**

Synodus Hibernensis: Terminus sancti loci
habeat signa circa se.

Synodus dicit: Ubi cumque inveneritis signum
crucis Christi, ne laeseritis.

Item: Tres personae consecrant terminum loci
sancti, rex, episcopus, populus.

CAP. XII. De numero terminorum sancti loci.

Synodus eadem quatuor terminos circa lo-
cum sanctum posuit: Primum, in quem laici
& mulieres intrant; alterum in quem clerici
tantum veniunt. Primus vocatur factus; se-
cundus sanctior; tertius sanctissimus. Nota no-
men quarto defecisse.

CAP.

CAP. XV. *De decreto Hibernensium in violandis reliquiis.*

Synodus Hibernensis: Quicumque reliquias episcoporum vel martyrum homicidio violaverit, VII. annis peregrinus pœniteat: si vero furto III. annis. Si autem in termino loci sancti occiderit, in quo laici hospitantur, anno uno: indulgemus vero posteriora tempora I. dies: quia non locus sanctus dicendus est in quem homicidæ cum spoliis, fures cum furtis, adulteri & perjuri & pœcones & magi intrant. Et non solum omnis locus sanctus debet intus mundari, sed & ejus termini qui consecrati sunt, mundi esse debent.

CAP. XXV. *De tanto graviore pollutione sancti loci, quanto plures in eo sancti.*

Patricius ait: Quicumque Diis, hoc est martyribus detrahit, Deo detrahit; quanti enim cumque martyres in eo humati sunt loco, tantum Deo detrahit.

CAP. XXV. *De propinatione, cur charior sanctus sanguis quam sanctus locus?*

Synodus: Sanguis martyrum consecrat locum, non locus sanguinem. Si aliquis dixerit, mea est ecclesia, dices ei quod in cantico legitur: *Una est columba mea, & unus est dilectus meus.* Et dices illi: aptum est, filium occidi in sinu matris & nutricis suæ, tamen scias nutricem tantum pollutam, & pro hac pollutione consecratur, filium vero mortuum esse. Item Ovidius episcopus dicit: Reliquias nemo potest pollueret, quorum animæ visione Dei satiata mundalia oblivioni tradunt, animæ vero martyrum sub ara Dei clamant dicentes: *Vindica sanguinem nostrum.*

CAP. XXV. *De nomine basilica & ejus scissura.*

Synodus Hibernensis: Basilica græce, rex latine: hinc & basilica, regalis, quia in primis temporibus reges tantum sepeliebantur in ea, nomen sortita est: nam cæteri homines sive igni, sive acervo lapidum conditi sunt.

Item: nemo alienus fuerit qui libertum incendendi basilicam sine principis permissione habet; & si hoc ausus fuerit, reddet secundum dignitatem ejusdem loci.

EX LIBRO XLIII.

De quaestionibus mulierum.

CAP. II. *De eo quod cavenda sit elatio in continentia.*

Synodus: Si quis ex his, qui virginitatem propter Dominum servant, extollitur adversus conjugatos, anathema sit.

Item: Unusquisque qui virginitatem custodit, propter Dominum faciat, non propter execrationem conjugii; qui enim virum fidelem & religiosam feminam detestatur, aut culpabiles æstimat, anathema sit.

CAP. VII. *De veris viduis.*

Synodus: Viduæ quæ ecclesiæ stipendio sustentantur, tam assidue in opere Dei esse debent, ut orationibus & meritis ecclesiam adjuvent.

CAP. VIII. *De eo quod debet ecclesia viduas suas debiles alere.*

Synodus dicit: Viduæ adolescentes quæ corpore debiles sunt, sumptu ecclesiæ, cujus Viduæ sunt, sustententur.

CAP. X. *De palliatarum nomine.*

Synodus Hibernensis: Pallium a palliditate

Adictum; hinc & palliata sive Pallas Dea, quæ & Minerva, cujus templum pallidum est, cujus sacerdotes virgines erant palliatae, hoc est velatae; hinc in novo transfertur ad palliatae, hoc est velatae.

CAP. XI. *De etate qua debent virgines velari.*

Synodus: Sanctimonialia, quælibet, vitam & mores probati sint, ante annum ætatis suæ duodecimum non veleantur.

EX LIBRO XLIV.

De ratione matrimonii.

CAP. XI. *De temporibus in quibus continere se debent conjugati.*

Synodus Hibernensis: In tribus quadragesimis anni, & in Dominica die, & in feriis quartis, & in sextis feriis conjuges continere se debent.

Item: In omnibus solemnitatibus, & in illis diebus quibus uxor prægnans, hoc est, a die quo filius in utero ejus motum fecerit, usque ad partus sui diem.

Item: a partu per xxxvi. dies si masculus; si vero filia xlvi. dies.

Item: Habitantibus illis in habitu religioso copulari non permittitur.

CAP. XXXI. *De editis filiis de vivorum virorum uxoris adulterantibus.*

Synodus Hibernensis: Si quis legitimam conjugem alicujus corrumpit, & superfeminaverit semen, ut prægnans sit mulier, filius ille erit corporis a quo genitus est. Sed tamen pretium filii dabit, quantum judices judicaverint. Si vero adulterium superfeminaverit, nihil reddet corruptor, nec adulter dabit aliquid adultero, nisi forte confesso filio pretium educandi.

CAP. XXXII. *De omni adultero excommunicando.*

Synodus Hibernensis: Omnis adulter sive a concelebratione, sive a communicatione mensæ, sive a cohabitatione, sive a benedictione, sive a colloquio, sive a commensatione, donec pœniteat, excludendus est:

D CAP. XXXIII. *De recipienda adultera post penitentiam, & de quantitate penitentia.*

Synodus: Ut mulier juncta alii viro causa adulterii, excommunicata fiat definitum, donec penitentiam agat; & post penitentiam reconcilietur viro suo.

Patricius: Si alicujus uxor fornicata fuerit cum alio viro, non ducat aliam uxorem quamdiu viva fuerit in vicem ancillæ; & annum integrum in pane & aqua per mensuram pœniteat, nec in uno lecto permaneant.

Synodus: Septem annis pœniteat; tribus quidem districte, quatuor vero remisse. Similiter de viro intelligenda, si & ipse adulteraverit.

CAP. XXXVII. *De desponsatis puellis, & ab aliis corruptis.*

Synodus: Desponsatas puellas, & post ab aliis corruptas, placuit erui, & aliis reddi, quibus ante fuerant desponsatae.

CAP. XXXIX. *De eo quod non potest mulier accusare virum suum de incerto adulterio.*

Synodus ait: Latente commisso virorum non facile aliquis ex suspicionibus separandus, qui utique submovebitur, si ejus flagitium detegatur.

De penitentia.

CAP. XI. De penitentia agenda etiam in ultimo spiritu.

Patricius: Si quis infirmatur, agat penitentiam etiam ex necessitate, quia misericors est Deus.

CAP. XIII. De loco penitentia.

Synodus dicit: Corrigendi & penitendi locus considerandus est.

EX LIBRO XLVI.

De regionibus census.

CAP. I. De divisione regionis census in tres partes.

Synodus: Omnis hereditas sub censu regis & ecclesiam illigata in tres partes dividatur. Prima pars heredibus sine sorte datur. Secunda regibus: Christus enim dicit: *pro me & te, Petro*. Tertia vero Deo, ut *Domini est terra & plenitudo ejus* &c. Tertiam partem Deo dant; tertiam partem regi, qui regit, & fulcit ecclesiam cum Deo & hominibus. Et tres ordines columnarum in templo leguntur; primus lignorum sine tegmine, hoc est subiecti; secundus cum argento, significans reges; tertius cum auro, significans principes catholicos.

CAP. V. De eo quod regis & episcopi equalis sit census.

Synodus Hibernensis ait: Omnis qui ausus fuerit ea quae sunt regis aut episcopi furari, aut rapere, aut aliquid in eos committere, parvipendens displicere, VII. ancillarum pretium reddat, aut VII. annos poeniteat cum episcopis.

EX LIBRO L.

De tonsura.

CAP. VI. De tonsura Britonum.

Cildas ait: Britones toto mundo contrarii moribus Romanis inimici, non solum in uilla, sed etiam in tonsura cum Judaeis umbræ futurorum servientes, quæ veritati Romani dicunt, quorum tonsura aure ad aurem tantum contingeat, pro excellentia ipsa magnum tonsura, qua sola frons anterior tegi solebat priorum. Auctorem vero hujus tonsuræ in Hibernia tubalcum regis Loigairi filii, illis extitisse patricii termo testatur, ex quo Hibernenses pene omnes hanc tonsuram sumpturunt.

De excommunicandis clericis qui non tonsurantur Romano more.

Addit. P.
Martene.

Patricius ait: Quicumque clericus ab ostiario usque ad sacerdotem sine tunica femorali vilis fuerit, quæ turpitudinem ventris non tegat & nuditatem; & si non more Romano tonsus fuerit, & uxor si non velato capite ambulaverit, pariter condemnabuntur, & ab ecclesia separabuntur.

CAP. VII. De excommunicandis clericis qui non tonsentur tonsura Romana.

Patricius: Si quis clericus, cuius capilli non sunt tonsi Romano more, debet excommunicari.

EX LIBRO LI.

De bestis mitibus.

CAP. V. De canibus.

Hibernenses dicunt: Canis catenatus quidquid mali fecerit in nocte, non reddetur a domino suo; si vero in die violaverit aliquem, reddet dominus ejus. Canis vero pecorum quidquid mali fecerit in ovello aut in pascuis suorum pecorum, non reddetur a domino suo, si vero extra fines exierit, reddetur pro eo quidquid mali fecerit.

CAP. VIII. De pilacibus.

Hibernenses dicunt: Pilax si quid mali fecerit nocte, non reddet dominus ejus: in die vero nocens, reddet.

CAP. IX. De gallinis.

Hibernenses dicunt: Gallinæ si devastaverint messem aut vineam aut hortulum in civitate sepe circumdatum, quæ altitudinem habet usque ad mentum viçi, & corona spinarum habuerit, reddet dominus earum; sin vero, non reddet. Si vero foras exierint ultra siccatorium, dominus reddet, si aliquid mali fecerint.

EX LIBRO LII.

De carnibus.

CAP. X. De esu ferarum maxime cervorum licito.

Hibernenses dicunt: Caro ferarum, ut mul-ti putant, ad esum licita: quia magis æruginem vitalium, quam saturitatem gignit. Quidam eam similem carni reliquæ dicunt; quia saturitatem ventris, ut alia caro præstat: tamen ecclesia has iii. carnes elui consecravit.

CAP. XII. De suis manducantibus homines.

Theodorus ait: Porci qui sanguinem guttantes tetigerint, manducantur; sed si cadavera mortuorum lacerantes manducant, carnes eorum non licet comedi, usquequo macerentur. Item: si porcus sanguinem biberit, licet; si tantum gustaverit, nihil est.

CAP. XIV. De morticinis suis, & de animalibus sanguinem humanum sumentibus, & de carnibus comestis a lupis, de piscibus, & stragulatibus animalibus, de comestis ab accipitre, & de equo.

Theodorus episcopus dicit: Græci carnem morticinam non dant porcis suis. Pelles vero morticinorum ad calciamenta, & lanam & cornua licent accipi; sed non in sandum aliquid: tamen si calu porci comedant carnem morticinorum aut sanguinem hominis, non abiciendos credimus, nec gallinas æquali modo. Animalia quæ a lupis sive canibus consumuntur, non comedenda nisi porcis projiciantur & canibus; nec cervus nec aper, si mortui inventi fuerint. Pisces autem licent, quia alterius naturæ sunt. Aves & animalia cætera, si in rebus stragulentur, non sunt comedenda: Paulus enim ait: *Abstine vos a suffocato sanguine & ab idololatria*. Similiter ab accipitre mortua. Equum non prohibent, tamen consuetudo non est comedere.

EX LIBRO LXI.

*De substantiis hominum.*CAP. III. *De tribus liberis a peccato alieno.*

Synodus Hibernensis: Tria sunt quæ peccata aliena non sustinent. Largus homo, si domum suam cum omnibus communem habet: pecora, quorum fructus & labor communia sunt omnium, nihil querentia nisi victum, & viduus quo vivunt non hominis, sed Dei, servus domino suo fideliter serviens. Inde Hieronymus dicit: *Peccatum domini in servum non cadet, peccatum vero servi in dominum transit.* Inde Balaam occisioni paratus fuit, nisi per animam emendatus esset, & asina libera facta.

CAP. IV. *De peccato non sumendo ob alicuius peccatum nisi suum.*

Synodus Hibernensis dicit: Ut nihil aliud pecus damnetur, nisi in suum peccatum, sive hominem occidendo, sive infirmando, sive aliud pecus occidendo, sive fœnum sive messem devastando.

EX LIBRO LVII.

*De ducatu barbarorum.*CAP. II. *De penitentia ducentium barbaros.*

Synodus Hibernensis ait: Qui præbet ducatum barbaris, XIV. annis peniteat. Barbarus, id est alienus: quis est alienus, nisi qui more crudeli & immani cunctos prostravit.

CAP. III. *De iure quo judicant senatores XIV. annos penitentia ductorum.*

Synodus Hibernensis ait: XIV. annos hac de causa nandi sunt senatores, si basilicas episcoporum incenderint, vel si hominem religiosum sive sanctimoniale occiderint, vel prostraverint, sive innocentes de ecclesia subtraxerint: ductor VI. annos sui causa, VII. annos alios causa ductorum peniteat.

CAP. IV. *De ductore qui non implet animi effectum.*

Synodus: Judas reatum trium accepit, qui dolum elegit, & induxit alienos, & pretium doli assumpsit. Psalmus dicit: *Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos.*

EX LIBRO LXI.

De artificio artificum.

CAPUT I.

Hibernenses dicunt: Si quis artifex opus inertis faciat, & ferramenta usque ad dimidium quæverit, dimidium pretium habebit; sin vero, tertiam partem ædificii sui accipiet, ut sit tertia pars operarii, tertia cibo & ferramentis unde iudices habebunt; hoc est iudex ab artificibus, & iudex a præsentibus ecclesie vel castelli, & quantumcumque voluerit pro operatione iudicabunt, non secundum utilitatem; postea artifex habebit pretium benedictionis. Sic iudicabuntur & alia dona. Qui vero noluerit secundum hoc concilium facere, fiat excommunicatus, & nemo eum accipiat, & in morte carebit communione.

EX LIBRO LXIV.

*De variis causis.*CAP. III. *De III. petitionibus patricii.*

Hibernenses dicunt: Tres petitiones patricii sunt; quarum prima est, ut bipartite vel tripartite regionis pars ecclesie propinquorum detur ei: Secunda, ut non per iuramentum ab aliquo firmetur super ecclesiam infirmam. Tertia, ut clericus similis quærat a laico.

De quatuor petitionibus patricii.

Hibernenses dicunt: Sed Deo tuo gratulare ^{P. Martene hoc capitulum legi.} nunc, quia tunc datæ sunt tibi quatuor petitiones quas petisti. Prima petitio est, ut in Armachi ordinatio tua fiat gratia. Secunda petitio est, ut quicumque hymnum qui tibi compositus est, in die exitus de corpore cantaverit, tu ejus penitentiam iudicaveris. Tertia petitio est, ut nepotes Divini, qui te benigne susceperunt, misericordiam consequantur hic, & in futuro, & non pereant. Quarta petitio est, ut Hibernenses omnes in die iudicii a te iudicentur, sicut dicitur ad apostolos: *Et eos sedentes iudicabitis duodecim tribus Israel:* ut eos, quibus apostolus fuisti, iudices.

CAP. VIII. *De his qui se putant esse iustos, & non sunt.*

C Gildas in epistolis suis: Hi dum pane in mensura vescuntur, pro hoc ipso sine mensura gloriantur; dum aqua utuntur, simul odii poculo potantur; dum sanctis ferculis vescuntur, detractionibus utuntur; dum vigiliis expendant, aliquos somno pressos vituperant. Jejunium charitati, vigiliis iustitiæ, propriam ad inventionem concordie, clausulam ecclesie, severitatem humilitati, postremo hominem Deo anteponunt. Hi jejunt, quod nisi per aliquas virtutes asseratur, nihil prodest. Qui vero charitatem perficiunt, cum cithara Spiritus sancti dicunt: *Quasi pannus menstruata omnes iustitia nostra.*

CAP. XVII. *De eo quod monere melius est.*

D Patricius dicit: Satius est nobis negligentes præmonere ne delicta abundant, quam culpares quæ sunt facta: Salomone dicente: *melius est arguere, quam irasci.*

EX LIBRO LXV.

*De contrariis.*CAP. II. *De tarditate conclusionum & ejus brevitate.*

Patricius: Non oportet iudices tam veloces esse in iudicio, donec sciant quod probum fiat: quia dictum est: *Noli iudex esse cito: Hastas e contra: Ne tibi qui tacui:*

FRAGMENTUM SYNODI HIBERNENSIS.

Synodus Hibernensis decrevit.

Sanguis episcopi vel excelsi principis vel scribæ, qui ad terram effunditur, si collirio indiguerit, eum qui effuderit sapientes crucifugi iudicant, vel VII. ancillas reddat. Si in specie tertiam partem de argento, & comparem verticis de auro, latitudinem nec non & similem oculi de gemma pretiosa magnitudinem

nem reddat. Et pro eius livoris vel vulneris A admiratione in conventu, vel in qualibet multitudi-
tudine usque ad tertium annum, aut eo amplius, si non indulgeat, pretium ancillæ is qui commisit reddat. Si vero sanguis episcopi ad terram non perveniat, nec collyrio indigeat, manus percipientis abscindatur, aut dimidium VII. ancillarum reddat, si de industria: si autem non de industria, pretium ancillæ tribuat. Qui vero episcopum sine effusione sanguinis percusserit, vel commotaverit, dimidium VII. ancillarum pretium reddat. Si autem aliquid de capillis eius carptum fuerit, sedatum uniuscuiusque capilli, idest XII. discipuli usque ad XX. de utroque reddatur. Licet enim majus evulsum fuerit, quasi proprium reddi non dicitur. Sanguis presbyteri qui ad terram effunditur donec collyrium suffert, manus interfectoris abscindatur, vel dimidium VII. ancillarum reddat, si de industria; si autem non de industria, ancillæ pretio sanetur. Si ad terram non perveniat, percusserit ancillam reddat; si in pece eius tertiam partem de argento retribuatur, petuilio eius ancillæ pretio restituatur, motus eius, ut prædiximus, sanetur.

Patricius dicit.

Omni qui autus fuerit ea quæ sunt regis, vel episcopi aut scribæ furari, aut rapere, aut aliquid in eos committere, parvipendens despiciere, VII. ancillarum pretium reddat, aut VII. annis pœniteat cum episcopo vel scriba.

Incipit præfatio Græde de pœnitentiis.

I.

Presbyter aut diaconus faciens fornicationem naturalem, sive sodomitam, prolatio ante monachi voto, III. annis pœniteat, veniam omni hora roget, superpositionem faciat in unaquaque hebdomada, exceptis L. diebus post passionem; pane sine mensura, & ferculo aliquatenus butyro impinguato die dominico; ceteris vero diebus paximati panis mensura, & miscelo parvum impinguato. Horti oleribus, ovis paucis, Britannico formello utatur. Himina Romana lactis pro fragilitate corporis istius XVI. Tenuclæ vero vel Balthutz lactis sextario Romano. Sitis gratia & aquæ talimpulo, si operarius est. Lectum non multo fœno instructum habeat. Per III. quadragesimas superaddat aliquid prout virtus admiserit, semper ex intimo corde defleat culpam suam. Obedientiam pro omnibus libentissime excipiat. Post annum & dimidium eucharistiam sumat, & ad pacem veniat, psalmos cum fratribus canat, ne penitus anima tanto tempore cœlestis medicinæ intereat.

II.

Si quis inferiore gradu positus monachus III. annis pœniteat, sed mensura gravetur panis. Si operarius, sextarium de lacte Romano, & alium de tenuclæ, & aquam quantum sufficiat pro litis ardore sumat.

III.

Si vero sine monachi voto presbyter aut diaconus peccaverit, sicut monachus sine gradu sic pœniteat. Si autem peccatum voluerit monachus facere, anno & dimidio. Habet tamen abbas hujus rei moderandæ facultatem, si obedientia eius placita fuerit Deo & abbati suo.

IV.

Antiqui patres XII. presbytero, & VII. diacono pœnitentiæ statuerunt.

Concil. General. Tom. XII.

V.

Monachus furatus vestem vel aliquam rem, III. annis, ut supra pœniteat, si junior est, si senior, anno integro. Si vero monachus non fuerit, æque anno & maxime in quadragesimis.

VI.

Si monachus exundante ventre evomuerit sacrificium in die, cœnam suam non præsumat. Et si non infirmitatis causa, VII. superpositionibus: si infirmitatis & non voracitatis causa, IV. superpositionibus debeat culpam. Si autem non sacrificium, diei superpositione, & multa increpatione plectatur. Si casu negligens quis sacrificium aliquod perdat, per III. quadragesimas pœniteat, relinquens illud feris & Balitibus devorandum.

VII.

Si quis autem ebrietatis causa psallere non potest stupens, elinguis; corna privatur.

VIII.

Peccans cum peccode, anno: si ipse solus III. quadragesimas diluat culpam.

IX.

Qui communicaverit a suo abbate excommunicato, XL.

X.

Manducans morticinam inscius, XL. Sciendum tamen est quod quanto quis tempore moratur in peccato, tanto ei augenda pœnitentia est.

XI.

C Si cui imponitur opus aliquod, & contemptus gratia illud non fecerit. Si vero oblivione, dimidium quotidiani victus. Si autem sumat alterius opus, illud notum faciat abbati cum verecundia, excepto eo nullo audiente; & sic pergat, si iubetur.

XII.

Nam qui iram corde multo tempore retinet, in morte est.

XIII.

Si autem confitetur peccatum, XL. jejuset, & si ultra in peccato persistat, duas XL. Et si idem fecerit, abscidatur a corpore sicut membrum putridum, quia furor homicidium nutrit.

XIV.

D Offensus quis ab aliquo, debet hoc indicare abbati, non tamen acculantis, sed medentis assidu, & abbas decernat.

XV.

Qui non occurrerit ad consummationem, canat VIII. in ordine psalmos. Si excitatus veniat post missam; quidquid cantaverunt, replicet ex ordine, fratres. Si vero ad secundam venerit, cœna careat. Si quis errans commotaverit aliquid de verbis sacris ubi periculum adnotatur, triduanum aut III. superpositiones faciat. Si sacrum terra tenus negligendo ceciderit, cœna careat. Qui voluntate obscœno liquore maculatus fuerit dormiendo, si cervilla & carne abundat cœnubium est, III. noctis horis stando vigilet, si sanæ virtutis est. Si vero pauperem victum habet, XXVIII. aut XXX. psalmos canet stando supplex, cum opere extraordinario perdat.

XVI.

Pro bonis regibus sacra debemus offerre, pro malis nequaquam.

XVII.

Presbyteri vero pro episcopis non prohibentur offerre.

XVIII.

Qui arguitur pro aliquo delicto, & quasi inconsultans refrægnatur, cœna careat.

K

XIX

XIX.

Qui ferculum perfrangit & ante fracturam non habuit, aut illo extraordinario opere resistuat, aut superponat.

XX.

Qui viderit aliquem ex fratribus abbatis transgredi præcepta, debet abbatem non celare; sed ante admonere peccantem, ut solus quod male agit confiteatur abbati, non tam delator, quam veritatis regulæ executor inveniatur.

HUC USQUE GILDAS.

Incipit nunc Synodus Aquilonalis Britannie.

I.

CUM muliere vel cum viro peccans quis expellatur, ut alterius patriæ cœnubio vivat & pœniteat confessus III. annis clausus. Et postea trater illius altari subiectus. Anno uno diaconus, III. presbyter, IV. episcopus, & abbas suo quisque ordine privatus doctoris iudicio pœniteat.

II.

Qui seipsum coinquinaverit, annum clausus pœniteat, puer XII. annorum XI. aut III. quadragesimis. I. diaconus anno clausus, & cum fratribus pœniteat de medio. Sacerdos uno clausus, & cum fratribus altero.

III.

Monachus consecrata furatus exilio anno uno, & altero cum fratribus pœniteat. Si autem intraverit, exilium patietur. Furatus cibum, quadragesima; si iterato, tres quadragesimas; si tertio, anno; si quarto, jugi exilio sub alio abbate pœniteat.

IV.

Dilatus & dilator consimili persona iudicentur. Si dilatus negaverit, anno simili pœniteat, in septimana II. diebus pane aquaque, & biduano in fine cuiusque mensis omnibus fratribus subponentibus, & Deum eis iudicem contestantibus. Permanentes autem in obstinatione, anno emenso, alterius communioni sub iudice flamma lociantur, & Dei iudicio relinquuntur. Si quando alter fuerit confessus quantum laboris alteri intulerit, tantum sibi multiplicetur.

Incipit altera Synodus Luci Victoria

Faciens furtum semel, anno uno, si plura duobus annis. Qui occidit fratrem suum non ex odii meditatione, si iracundia subita, triennio pœniteat. Adulter quoque & ipte triennio. Qui præbent ducatum barbaris, XIV. annis, tamen si non acciderit stragis christianorum, & sanguinis effusio, & dira captivitas. Si autem evenerit, agant residuo vitæ pœnitentiam, relictis armis. Si autem voluerit, & non ad vota sibi barbaros ad christianos educere, residuo vitæ suæ pœniteat. Qui perjurium jurat, IV. annis. Qui deducit alium in perjurium ignorantem, VII. annis. Qui deductus est ignorans, & postea scit, uno anno. Qui vero suspicatur quod in perjurium deducitur, tamen jurat, pro consensu II. annis. Qui mœcator matris est, III. annis cum peregrinatione perenni. Qui cum cane vel cum quocumque peccaverit animali, II. annis & dimidio. Qui facit scelus virile ut sodomitæ, IV. annis. Manu autem sive alterius sive sua, II. annis. Totum hoc quod diximus, si post votum perfectionis fecerit homo, si autem ante votum annus diminuitur de om-

Anibus his tribus: de reliquis vero, ut debet, minuitur dum non vomit.

Incipiunt excerpta quadam de libro Davidis.

I.

Sacerdotes in templo Dei ministraturi gulæ gratia vinum & ficeram per negligentiam, & non per ignorantiam bibentes, IV. diebus pœniteant. Si autem per contemptum arguentium, XI. Inebriati autem per ignorantiam, XV. diebus; si per negligentiam XI. si per contemptum, tribus quadragesimis. Qui cogit aliquem humanitatis gratia ut inebrietur, similiter ut ebrius pœniteat. Qui vero effectu odii seu luxurizæ, ut turpiter confundat, vel irideat, ad ebrietatem alios cogit, si non satis pœniterit, sic pœniteat, ut homicida animarum.

II.

Cum muliere desponsata Christo maritove, sive cum jumento vel cum masculo fornicantes, de reliquo mortui mundo Deo vivant. Qui autem cum virgine, vel vidua necdum desponsata peccaverit; dotem det parentibus ejus, & anno uno pœniteat. Si non habuerit dotem, III. annos pœniteat.

III.

Episcopus homicidium voluntate faciens, vel quamlibet fornicationem, dolumve, XIII. annos pœniteat. Presbyter autem VII. cum pane & aqua, & ferculo in die Dominico vel sabbathi. Diaconus VI. sine gradu. Monachus III. nisi infirmitas impediatur illos.

IV.

Qui in somnis voluntate pollutus est; surgat, canatque VII. psalmos, & in die illo in pane, & aqua vivat. Sin autem XXX. psalmos canat. Volens autem in somnis peccare, sed non potuit, XV. psalmos. Si autem peccaverit, sed non pollutus est, XXIV. si sine voluntate pollutus, XV.

V.

Antiqui decrevere sancti, ut episcopus pro capitalibus peccatis XXIV. annis pœniteat, presbyter XII. diaconus VII. sic virgo lectroque & religiosus. Ebiatus autem IV. nunc autem presbyteri ruentis pœnitentia est, diaconique & subdiaconi, virginitque & cuiuslibet hominis, hominem ad mortem tradentis, & cum peccatoribus, vel cum sua sorore, vel cum mariti uxore fornicantis, & venenis hominem occidere volentis, triennium. Primo anno super terram, secundo lapidi caput imponendum, tertio super axem jaceat, soloque pane & aqua & sale & leguminis talimpulo vescatur. Caterique malint XXX. triduanos vel cum superpositionibus, cum cibo lectoque supradicto a nona ad nonam usque ad alterum. Alia est pœnitentia III. annis, sed himina de cervisia vel lacte cum pane saleque: altera e duabus noctibus cum prandii ratione, & ordine XII. horis noctium dierumque Deum supplicare debent. Hinc autem presbytero offerre sacrificium, vel diacono tenere calicem non licet, aut in sublimiorem gradum ascendere.

VI.

Usuram accipiens perdat ea quæ accipit. Præda vel fraude vescit, semiannus. Virgini osculum in secreto præbens, triduanum pœniteat. In ecclesia mendacium jurans, quadruplum pro quo juraverat reddat.

Item Theodorus: Animalia quæ a lupis seu canibus comesta, nisi porcis & canibus, nec cer-

cervus, nec cerva, vel capra, si mortui inventi fuerint, non comedendi.

Item Adompanus medullas ossium cervorum non licet manducari, quos lupi comedunt. Similiter & cervos, quorum sanguinem quamvis parvulum fluxisse cernimus. Perfracta in pedicis crura vetat manducari, morticina esse confirmans carnem, eo quod non fluxerit sanguis superior, qui custos & sedes animæ erat, sed coagulatus est intra carnem quamlibet, extremitas sanguinis effusa sit per extremum quodlibet membrum, sanguis tamen crassior & solidior in quo anima sederat intra carnem coagulatus manet. Itaque quod si non causa vulneris inliti sedem animæ turbaverit non est sanguinis effusio, sed extremæ partis offensio. Itaque & qui eam carnem comederit, sciat carnem cum sanguine comedisse. Cum enim prohibuit non carnis coctio deerat, sed sanguinis effusio. Et hoc prædictum intelligi debet & de pecoribus, quæ post abscissam, vel tamen scissam aurem, in extrema infirmitate mortua sunt; adipem tamen & pelles ipsius varios habebimus.

Item Theodorus: Pisces autem licent quia alterius naturæ sunt, si mortui inventiantur, vel in retibus strangulati. Aves & animalia etiam si in retibus strangulantur, non sunt comedenda. Paulus enim ait: *Abstinate vos a suffocatis, sanguine, & ab idolatria.* Similiter ab accipitris mortificanda sunt.

Apes si occidant hominem, festinanter occidendi sunt. Mel tamen manducetur.

Animalia coitu hominum polluta, occidantur, carnesque canibus proiciantur. Sed quod generantur, ubi autem dubium est, non occidantur.

Item Synodus Sapiaentia sic de decimis disputat.

I.

Dicunt auctores decimas semel pecorum offerendas, & ob id sanctum sanctorum erit. Idem non debetur iterum offerri de illis decimam. Sed alii sana fide affirmant, ut omni anno decimas de vitalibus & mortalibus Deo dedimus, cum omni anno ipsius munera habeamus.

II.

Item: omnia præter fruges terræ, quibus decima semel offerretur Domino, ut dicitur: Quicquid consecratum fuerit semel Deo, sanctum sanctorum erit Domino. Non iterum debet de illis offerri decimam, ut Columannus doctor docuit. Frugum vero terræ in unoquoque anno nascuntur.

III.

Item: decimæ non solum per animalia sunt, per mortalia sunt. Ita & primitiæ, idest primus fructus omnis rei, & animal quod primum nascitur in anno. Similia quæ sunt ut primitiva, primogenita autem animalium tantum non solum hominum, sed animalium quæ licita sunt immolari.

IV.

Item: decimæ in pecoribus, primitiæ in fructibus. Primitiæ sunt quicquid de pecoribus nascitur antequam nascerentur alia in hoc anno. Scitendum quantum est pondus primitiarum, hoc est gomor, ut alii, idest ix. panes, vel xii. panes. Deinde panes propositionis materia ix. panium vel xii. panium. De oleis vero quantum pugnus capere potest. Hæ res in initio ætatis reddi debent, & semel in

Concil. General. Tom. XII.

anno ad sacerdotes Jerusalem offerbantur. In novo autem unusquisque ad monasterium cui monachus fuerit. Et præterea charitas abundat cum iisdem, & primogenita in malculis tantum, nunquam in feminis sunt.

V.

Item: ut alii si minus decimo substantiam habuerit, non reddet decimas.

VI.

Item: ut alii quomodo convenit offerre decimas aliquis Domino? si non habuerit nisi unam vaccam vel bovem, dividat veterum vaccæ in x. & det decimam partem Domino, sic & reliqua.

VII.

B Item victimam voluntariam Dominus præcipit: ideo dicit: *Nemo tollat animam a me, & reliqua.* De eo quod non vindicatur Deus, neque homines debent vindicari: & in his qui cito convertunt de culpa ad poenitentiam in Exodo legitur pro adoratione vituli: *Et stans Moyses in porta castrorum ait, si quis Deo, jungatur mihi, & congregati sunt ad eum omnes filii Levi, quibus ait; hoc dicit Dominus Deus Israel: ponat vir gladium super femur suum, & reliqua usque dicit: occidit unusquisque proximum & fratrem & amicum.* Et paulo post ait Moyses: *consecrasti manus vestras hodie Domino unusquisque in filio & in fratre suo, ut detur vobis benedictio.* Amen. Populus Israel

debuerat constringui x. mandatis legis, dum causa ipsorum percussit Deus Egyptum x. plagis, ideo decem mandata sunt; ubi sunt in lege præcepta quæ Deus non præcipit, sed dixit Jetro focer Moyse eligere lxx. principes, qui judicaret populum cum Moyse. Et hoc iudicium est, quod si inveniremus iudicia gentium bona, quæ natura illis docet, & Deo non displicet, servabimus.

INCIPIUNT EXCERPTA

De libris Romanorum & Francorum.

I.

SI quis homicidium ex contentione commiserit, ancillas lxx. servos lxx. reddat, securus fiat.

II.

Si quis invidia homicidium fecerit, ancillas iv. totidemque servos reddat, & ipse securitatem habebit.

III.

Si quis fuerit homicida in iudicio compulsus, & præstandi rationes diras noluerit, & inficiatus fuerit, ancillas v. servos totidem reddi præcipimus. Manuum & quamlibet membrorum debilitatem faciens, accipiet in iudicio.

IV.

Si quis homicidii causa suspicatus, & non est ei titulus comprobandi, xlviii. homines nominatos congregabit, e quibus xxiv. in ecclesia jurent eum esse veracem. Sic sine culpa excedat, si non juraverit, ancillas v. & vii. servos reddet & securus fiat.

V.

Si quis servus ingenuum occiderit, & plaga ingenuus aut de fuste, aut de securi, bidubioque aut cultello interfecisset fuerit, homicida parentibus traditur, & habent libertatem faciendi quod voluerint.

VI.

Si autem Dominus servo arma commiserit

K 2

por.

portare, & ingenuum hominem occiderit; ip- A
sum & alium servum se noverit redditurum. A & mendacium conatur inquirere, triplum se no-
verit restitutum qui cogatur.

VII.

Si quis ingenuus servum alterius sine culpa
occiderit, servos duos domino restituat. Si pro
qua culpa servi fecerit, servus pro servo.

VIII.

Si quis in rixa manum, vel oculum, pedem-
que hominis maculaverit, ancillam sive servum
redditurum cognoscat.

IX.

Si quis pollicem manus exciderit, medium
damni poni precipimus.

X.

Si quis hominem lancea gladiove ferierit,
& interiora inspiciat, argenti libras 111. ex- B
solvat.

XI.

Si quis caput alterius percusserit usque ad
cerebri (a) pampas, libras argenti 111. reddat.

XII.

Si quis alapam alteri impegerit, nec sanguis
nec livido appareat, v. solidos argenti extolvat.

XIII.

Si quis alterius in faciem alapam percusse-
rit, ut sanguis aut livido appareat, se ancil-
lam noverit redditurum.

XIV.

Si quis lancea, aut in brachio, aut in sur-
ra alterius foramen fecerit, tamen membro
non nocent; argenti libras 11. cognoscat red- C
dere.

XV.

Si quis homicidium fecerit & fugam petie-
rit, parentes ipsius jura reddant intra dies pau-
cos: postea parentes patrie restituuntur aut ip-
si de patria vadant, vel pretium dimidium red-
dant, & sic securi in sedibus sedeant. Post hæc
si reus venire voluerit, reddat quod restat pre-
tium; vivat securus. Si interim a cognatis occi-
sus fuerit; mancipia, ancillæ, vel ser-
vi, quæ acceperant debitores, parentibus re-
stituuntur.

XVI.

Si quis lanceam miserit, & homo intus
erit, argenti libram unam extolvat: si plaga D
fuerit, legibus se noverit redditurum.

XVII.

Si quis fornicatus fuerit cum alterius uxore,
aut sorore, aut filia; morte moriatur.
Qui autem occiderit, nullam causam timeat
habere.

XVIII.

Si quis caballum aut bovem, aut quamlibet
pecudem furti ligatum, vel quod occisum fue-
rit, invenerit in villam, detis juramento 111.
idoneos quod nihil habeant damni; si quis non
juraverit, solvat.

XIX.

Si quis servus servamque vel quamlibet pe-
cudem, vel rem aliquam comparaverit, & cum E
ipso fuerit consignatum: si autorem aut fidejuf-
forem non habuerit, de furto se noverit compo-
nendum.

XX.

Si quis de Gallis vel de Saxonibus vel de qua-
libet gente capallum comparaverit in quamlibet
speciem; testibus comprobet. Si autem confi-
gnatum fuerit, & invicem testes adæquaverint;
si ita æquali dividant. Si testes non habuerit,

XXI.

Si quis animalia vicini sui in herba commi-
serit intacta, & manserint in ea, propter ani-
malia 11. unum scrupulum reddat. Si in fasti-
gium herbe fuerint capta, propter animalia
1v. scrupulum unum reddat. Si in messe
quantum juraverit dominus, de messe cum
alio idoneo quicquid damni pertulerit, sine du-
bio restauratur.

XXII.

Si porcus per annonam noctuam manserit,
per majorem noctis partem quatuor sextaria.
Si vero per minorem noctis partem, sextarium
reddat.

XXIII.

Si quis causa fornicationis adprobatur; si non
juraverit, ancillam reddat.

XXIV.

Si quis sustulerit de homine equum aut vac-
cam, vel quamlibet pecudem, & quodcumque
eum repetierit; debitor reddat cum nutrimento
suo. Quodcumque probatum fuerit, recipien-
dum precipimus.

XXV.

Si porci in glande ingressi quotiens capti,
porcator reddat. Si ipse minaverit eos sponte,
porcum majorem reddat.

XXVI.

Parvulus usque ad annum x11. pro delicto
nihil nisi disciplinam accipiat. Post vero hanc
ætatem, quicquid delinquat vel furatur, retribu-
atur.

XXVII.

Si quis ingenuus furtum fecerit, & captus
fuerit, ipse morietur, nullus ab eis accipiat
questionem, hoc usque ovem vel porcum:
quod si minus, triplum restituat. Fur per
noctem occidi licet, per diem non licet; qui
occiderit in nocte nullam causam habet.

XXVIII.

Si quis causa furti suspicionem habuerit, &
non ei titulus rei ipsius, inter dies xx. confi-
gnetur, usquequo veritas probetur.

XXIX.

Si quis ad judicium compeditus venire no-
luerit, hoc ut in testibus probetur argenti li-
bram unam cogatur exsolvere; & quicquid ad
eum fuerit repetitum, sine dilatione restituat.

XXX.

Si quis tributum non opportune & ad judi-
cem a tributario compulsus fuerit, si mense
ante prædicto neglexerit, pignus det. Et si ne-
glexerit mense secundo, duplum restituet.

XXXI.

Si quis ancillam aut servum perdidit &
suspicionem habuerit, xxiv. viri nominatim
congregentur: ex quibus duodecim jurent, si
non reddat qui adprobatur.

XXXII.

Si quis capallum invocandis viris 1x. jurent,
nihil sequitur.

XXXIII.

Si quis servus servum occiderit, vivus com-
munis dominorum existat.

XXXIV.

Si bos vel vacca alium occiderit, vivus ac
mortuus in commune dominorum existant.

XXXV.

(a.) id est, squamas.

XXXV. Si taurus vel vaccam vel bovem occiderit, culpa prima non causam habeat: altera causam componat.

XXXVI. Si quis jurandi causa fuerit iudicio adductus a iudice vel majoribus natu, & nihil prodesse cognoscat se, si voluerit devitare, hoc precipimus iure permanere.

XXXVII. Si quis commisso delicto sponte ad confessionem venerit sacerdoti, a nullo condemnari precipimus, si quod aliis abstulerit reddat. Si ab alio fuerit comprobatus & rebellis fuerit; pretium rei abstractæ reddat; & triplum se noverit componendum. Quod si laicus repetierit clericum causa, episcopi iudicant inter illos in iudicium. Si clericus laicum competit, ad iudicium abstinentiam debent pervenire.

XXXVIII. Si quis in morte hereditatem dimiserit quidquid coram testibus commendaverit, omnia permanere precipimus nisi sunt iniqua.

XXXIX. Si quis servum vel ancillam vel vernaculum sua voluntate & libertate donaverit; hoc private precipimus possidere.

XLI. Si qua causa ante iudicata nullo permittamus dijudicari.

XLII. Si qua contentio circa finem territorii fuerit exorta; testibus requiratur; & finis quis prius fuerat ipse permaneat.

XLIII. Clericus vero si qua causa competitus fuerit, & nullam iam infamiam antea portaverat, in ipsius iuramento causa finiatur. Quod si antea infamiam portaverit, indictis juratoribus, sed causam laici ordine libret.

XLIV. Si quis fideiussorem invocaverit & contempserit, iudicii conditione damnetur.

XLV. Si quis agrum aut villam comparaverit, & ipse capitale furtum fecerit, morte morietur. Terra quam emerat fisco revertatur. Quod si filius aut frater ex dono furtum pariter & fugam fecerit, ancillam & servum fisco reddat, & ex agro exul possideat. Quod si innocens permanerit, hæres hereditati relinquatur.

XLVI. Si quis ad ecclesiam arma portaverit & litem commiserit, argenti libram unam ecclesie cogatur extolvere: & hoc egentibus in eleemosinam meretur, vel sifatur.

XLVII. Si quis filiam marito tradiderit, legitimam dotem accipiat. Quod si casu mortis illum emiserit, & ipsa alteri viro nubere voluerit, filii dotem accipiant. Quod si hos non habuerit, patri dari iubetur.

XLVIII. Si quis ancillam aut servum emerit, & ante impletum annum vitium in eo apparuerit, proprio domino suo reddi iubemus. Quod si annus transierit, quidquid in mancipio vitii videtur, nullam habeat rejiciendi causam.

XLIX. Si quis caballum comparaverit & usque ad mensum vitium non habuerit, nullo modo rejiciantur.

L. Si quis alterum ferierit & sanguinem effuderit, vaccam reddat; & si majorem plagam fecerit, secundum iudicium componi precipimus.

LI. Si quis caballum a latrone abstulerit, si valuerit argenti libram, accipiat unicam; sin autem minus, dimidium uncie accipiat.

LII. Si quis ancillam alterius apprehenderit fugientem, & a domino suo potuerit evadere, stangnum, ferrum merito accipiat.

LIII. Si quis caballum alterius non indicaverit, & ipse non potuerit capere, unciam dare debuit. Nullus alterius silvam lesam & algam devorat. Quod graviter fecerit, & ipse effusionem reddere precipimus.

LIV. Si quis caballum alterius tulerit, & in pedicam ruerit, ad suum proprium reddere precipimus.

LV. Si quis villam vendere capitalem vicino in nanti aut sponte voluerit, sive domum sive hortum, potestatem habeat, & tepes que gignunt mesles & herbam.

LVI. Si quis clericus laicum ferierit, sed plagam laici ordine sine dubio reddat.

LVII. Si laicus clericum percusserit, & digitis legibus manum suam redimat, & poenitentiam agat.

LVIII. Si quis interdicendo litem plagatus fuerit, & mendax eum percusserit, secundum plagam se noverit redditurum; quod si aut veraci, dimidium verax, & dimidium mendax, jubemus medietatem solvere simili modo, & de morte sic sanximus.

LIX. Si quis legitimæ legis voluntate patrum nuptam filio junxerit, & juxta hoc concubinam ancillam sibi habere præsumperit, ipse ab ecclesia Dei & omni christianorum mensa sit extraneus, nisi ad poenitentiam revocetur.

LX. Si quis ancillam suam sibi in matrimonio habere voluerit, & de rebus suis habet potestatem: si voluerit postea venundare eam, non conceditur. Quod si eam venundare voluerit, eum damnari jubemus, & ancillam illam in sacerdotis ponimus potestatem.

LXI. Si quis catholicus capillos promiserit more barbarorum, ab ecclesia Dei alienus habeatur, & ab omni christianorum mensa, donec delictum emendat.

LXII. Si canis quilibet manducet, prima culpa nihil reddatur pro illo, nisi semetipso. Quod si iterum peccaverit, dominus canis quod comederit ille reddat.

Incipiunt canones Adomnani.

I.

Marina animalia ad littora delata, quorum mortes nescimus, sumenda sunt sana fide, nisi putrida.

II.

II.

Pecora de rupe cadentia, si sanguis eorum effusus sit, recipienda; sin vero, sed fracta sunt: ossa eorum & sanguis foras non fluxit, resutanda sunt.

III.

Ut morticina sunt in aquis extincta, quorum sanguis intrinsicus latet, a bestis capta animalia & semiviva bestialibus hominibus sumenda sunt.

IV.

Animal semivivum lubita morte præparatum abscissa aure vel alia parte, morticinum est.

V.

Carnes suillæ si morticinum comedent, crassa vel pinguis ut morticinum quo pinguescunt sues refundendæ sunt. Cum vero decreverint & ad pristinam maciem reversæ sunt.

VI.

Si vero una vice vel III. morticinum manducaverint, post hujus excessum de ventre corrua sana hinc sumendæ sunt.

VII.

Sues carnem vel sanguinem hominis gustantes incliti sunt semper. In lege enim animal corruptum, si hominem occiderit, illicitum est.

VIII.

Equus ac pecus si percusserit hominem in agro civitatis suæ, dimidium unciæ reddet pro eo homini cujus sanguis effusus est. Si percusserit homo animal in agro suo, non redditur pro eo.

Incipiunt iudicia compendia

DE LIBRO III.

De duobus fratribus & duabus sororibus.

I.

Vir si nupserit duabus sororibus, vel mulier duobus fratribus, abiciantur a communione usque ad mortem, verum tamen in exitu vitæ propter misericordiam, si incolomes permiserint hujus conjunctionis vincula dissolvere, penitentiam sequantur. Quod si defecerint, in talibus nuptiis, difficilis est penitentia permanentibus.

II.

Si quis rixam fecerit de clericis aut ministris Dei, hebdomadam dierum peniteat cum pane & aqua per mensuram, & petat a Deo veniam & proximo suo plena confessione & humilitate sic petens a Deo reconciliari & proximo suo.

III.

Si quis ad scandalum surrexerit & deposuit in corde suo proximum suum percutere, aut occidere; si clericus fuerit, dimidium anni cum pane & aqua secundum mensuram peniteat, & annum totum se abtineat se a vino & carnibus & sic altario reconciliabitur.

IV.

Si autem laicus fuerit, hebdomadam dierum peniteat; quia homo sæculi hujus est, & culpa ejus levior in hoc mundo, & premium minus in futuro.

V.

Si autem clericus fuerit, & percusserit fratrem suum aut proximum, & sanguinem ejus effuderit, unum est peccatum ut occiderit, sed non eadem penitentia. Annum integrum peniteat cum pane & aqua, & sine ministerio clericatus. Et orare se debet cum fletu & lacrymis, & misericordiam consequentur a Deo,

Aqua dicit scriptura: *Qui occidit fratrem suum homicida est; quanto magis qui percusserit?*

V.

Si laicus fuerit xl. dies peniteat, & det pecuniam quando arbitratus fuerit sacerdos, aut iustus quisquam. Clericus autem pecuniam non dare debet, aut illi aut ille. Igitur peniteat supplicatione necessaria.

VII.

Qui conversus ingemuit, & cum Deo peccatum inivit, in illo die non commemorabuntur ejus delicta, quæ gessit in sæculo.

VIII.

Si quis clericus vel si qua mulier malefica, si aliquem maleficio suo deceperit, VII. annis, tribus de his cum pane & aqua, & in cæteris abtineat se a vino & a carnibus.

IX.

Si autem non deceperit aliquem, sed pro illecebrosi amore dederat alicui, annum integrum cum pane & aqua peniteat.

X.

Si aliqua mulier maleficio suo partum alicujus femine perdidit, dimidium anni peniteat cum pane & aqua & duobus abtineat se a vino & a carnibus, & tres quadragesimas jejuret in pane & aqua. Si mulier autem genuerit filium, III. ut diximus de clerico, annos peniteat.

CANONES SYNODI HIBERNIÆ.

Arreum anni tridui dies & noctes sine sede & somno, nisi paulisper, vel c. psalmis cum x. canticis stando & orando in omni hora, XII. quoque flexiones genuum flexantur, in omni hora orandi, & palmæ superne ad orationem.

Arreum anni triduum cum mortuo sancto in uno sepulchro, sine cibo potuque ac sine dormitatione præcinctus vestimento suo, & cum canticis psalmodum, & cum adoratione horarum post confessionem sacerdoti & post votum.

Arreum anni triduum in ecclesia sine dormitatione cum vestimento circa se sine sede, & canticum psalmodum cum canticis sine intermissione & missa uniuscujusque horæ, & XII. inflexiones uniuscujusque horæ per confessionem peccatorum coram Sacerdote & plebe & post votum.

Arreum anni XII. triduanas. Arreum anni XII. dies & noctes super XII. buccellas mensuræ de tribus panibus.

Arreum anni mensis in dolore magno, sed de quo non moritur quis iterata postmodum vita ad iudicium sacerdotis.

Arreum anni x. dies & noctes in pane & aqua, & duæ superpositiones uniuscujusque hebdomadæ xl. psalmi, & xl. inflexiones in unaquaque hora orandi.

Arreum anni l. dies & noctes in pane & aqua in mensura, lx. psalmi, & lx. inflexiones in unaquaque hora orandi.

Arreum anni dies c. in pane & aqua missa in omni hora orandi penitentia illorum per longum quoque arreum in his prædiis emittitur sine carne & vino & butyro & lacte dulci agatur.

Qui cum cane vel cum quo animali peccaverit, II. annis & dimidium peniteat.

Qui facit scelus virile, ut sodomita IV. annis peniteat; qui vero inferioribus III. annis peniteat in pane & aqua totum si post votum perfectionis: si autem ante, annus diminuitur de omnibus his tribus.

VITA

ANNO CHRISTI 701

ANNO CHRISTI 701

VITA JOANNIS PAPÆ VI.

Joannes VI. natione Græcus, sedit annos tres, menses duos, dies duodecim (a). Fuit autem temporibus Tiberii Augusti, Hujus temporibus venit Theophylactus cubicularius, patricius, & exarchus Italiz de parte Siciliæ in urbem Romam. Cujus adventum cognoscetes, militia totius Italiz tumultuose convenit apud hanc Romanam civitatem, volens præfatum exarchum tribulare. Pro cujus pontifex ne affligeretur persona, sese medium dedit, portas civitatis clausit, sacerdotes apud fossatum, in quo in unum convenerant, misit, & monitis salutaribus tumultuosam eorum seditionem sedavit. Dum vero infames quædam personæ capitulare adversus quosdam Romanæ urbis habitatores fecissent, & prænominato exarcho, ut a propriis substantiis denudarentur, tribuissent (b), hi juxta sui operis poenam multati sunt. Deinde vero, dum Gisolphus dux gentis Longobardorum Beneventi cum omni sua virtute in Campaniam veniret, incendia & depredationes multas exerceret, captivosque non paucos cepisset, & usque in loco, qui Horrea dicitur, fossatum (c) heret, nullusque extitisset qui ei potuisset resistere, denominatus pontifex missis sacerdotibus cum apostolicis donariis, universos captivos de eorum manibus redemit, & illum cum suo hoste ad propria repedare fecit. Hic fecit in basilica beati Andreæ apostoli, quæ ponitur infra ecclesiam beati Petri principis apostolorum, ambonem noviter. Hic super altare ecclesiæ sancti Marci coopertorium fe-

cit, & in basilica beati Pauli apostoli inter columnas altaris, dextera lævaque vela alba. Hic fecit (d) ordinationem presbyterorum, seu diaconorum unam, id est presbyteros novem, diaconos duos. Fecit autem & per diversa loca episcopos (e) quindecim: (f) qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum, & cessavit episcopatus mensē unum, dies decem & octo.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a Joannes.) Anno domini 701. Octobris 28. post Tiberius a J. Interregnum unius mensis & 20. dierum, Joannes hujus nominis sextus pontifex creatur.

b Fuit autem temporibus Tiberii.) Quem Justinus ab exilio reversus, & per aqueductum clam urbem ingressus, post multa ludibria eidem illata, vita simul imperio spoliavit: idque jussu Dei judicio accidisse videtur, ut qui Romanum pontificem per Theophylactum cubicularium & exarchum suum, ut describit Anastasius supra, insurrexerat, a Justiniano, ob Sergii pontificis persecutionem naribus obruncato, eademque de causa imperiali dignitate spoliato, eandem vitæ & imperii spoliationem sustineret. Eodem Dei judicio factum esse apparet, ut Callistus patriarcha Constantinopolitanus, qui numero episcoporum multum pollens supplicii conciliabuli canonicis orientalem ecclesiam sedavit, & in Romanam insurrexit, ab eodem imperatore victus, oculisque orbatus, in exilium missus fuerit Romam; ut qui adeo superbe in Romanam pontificem caput extulerat, ab eodem vita stipem humilitatis acciperet. Hæc ex Theopanis & Cedreni sanalibus.

c Apud Fossatum.) Id est castra militum. Baronius anno 701. num. 2.

d Gisolphus dux Longobardorum.) Eadem Paulus de coen. lib. 6. cap. 26. novæ editionis.

e Cum sua hoste.) Baronius prædicto loco legit cum suo hoste, id est exercitu.

Callistici patriarchæ Constantinopolitanæ pontificatus poenæ quæ

ANNO CHRISTI 701

CONCILIUM SUB ALFRIDO

ANNO CHRISTI 701

REGE NORDANHYMBRORUM,

Et Berthvaldo archiepiscopo Cantuariz habitum tempore Joannis VI. papæ, anno Christi DCCr. in quo Wilfrido archiepiscopo Eboracensi novæ struuntur machinationes. Ille denuo appellans ad Joannem papam, inimicos opprimit.

Man. de ge. pont. lib. 2. Theodorus archiepiscopus restip. scilicet.

JAM Egfridus in bello Picorum occubuerat, jam Theodorus in mortem vergebat, qui de peccato in Vilfridum commisso sauciatus conscientiam, ipsum & Erkenvaldum episcopum evocavit Londoniam: ipse omnia peccata confessus, illo se potissimum permoveri scrupulo dixit, quod in sanctum commisisset, passus eum contra regulas spoliari, vel aperta instantia, vel occulta patientia. Et quia, inquit, finis mihi futuro anno imminet, sicut Deo præ-nunciante cognovi, & frequens ægritudo, rogo te, sanctissime pontifex, ut benignus mihi commissum indulgeas, & sedem archiepiscopatus mei subeas: quippe qui sis omnium Anglorum in Romanis legibus peritissimus; ego Deo donante conabor, ut veteres offensas recentis of-

ficiorum sedulitate deleam, reges & auctoritate & precibus amicos facturos. Placide ad hæc, & ut virum sanctum decebat, respondit Vilfridus: sed ut archiepiscopatum sine majoris definitione concilii susciperet, non consentit. Totis ergo viribus Theodorus exsurrexit, ut Vilfridus episcopatum reciperet, missis legatis & scriptis ad Alfridum regem Northumbrorum, qui Egfrido successerat, & sororem ejus Elstedam abbatissam de Streneshalb, ut simultatibus retropositis incunctanter charitatem ejus completerentur. Cujus studii ut fervor pateat, epistolam, quam regi Mercoiorum Ethelredo direxit, hic ponam.

ad. contin. sic.

a. ægritudo idmonet, etc.

(a) Fuit autem temporibus Tiberii Augusti Decr. (c) sedit. (f) qui etiam... Apostolum. Desunt omnia.

(b) hi juxta sui operis poenam etc. (d) ordinationem unam presbyterorum 22. dias. 21. (e) num. 111.

ANNO
CHRISTI
701.

*Gloriosissimo & excellentissimo regi Merciorum
Theodorus Dei gratia archiepiscopi in
Domino perennem salutem.*

Epistola eius
ad regem E-
thelredum.

Cognoscat (fili dilectissime) tua miranda san-
ctitas pacem me habere cum venerando epi-
scopo Vvifrido, & ideo, charissime, te admono,
& in Christi charitate precipio tibi, ut ejus san-
ctae devotioni, quantum vires suppetunt, patro-
cinium, sicut semper fecisti, quamdiu vivas in-
dulgeas, quia longo tempore propriis orbatus
substantiis, multum inter paganos, in Domino
laboravit. Et idcirco ego Theodorus humilis
episcopus decrepita aetate hoc tuz beatitudini
suggero, quia apostolica, hoc, sicut scis, com-
mendat auctoritas, & vir ille sanctissimus in pa-
tientia sua possedit animam suam, & injuria-
rum sibi interrogatarum mitis & humilis, caput
suum sequens medicinam expectavit; & si in-
veni gratiam in conspectu tuo, licet tibi pro
longinquitate itineris grave videatur, oculi mei
jucundam faciem tuam videant, & benedicat
tibi anima mea antequam moriar. Age ergo
(fili mi) taliter de illo praefato sanctissimo, si-
cut te deprecatus sum. Quod si patri tuo non
longe de hoc saeculo recessuro obedieris, mul-
tum tibi proficiet ad salutem. Vale.

Vvifridus in
quo quodam
capitulo c.
nominatur.

Venienti ergo ad reges cum epistolis archi-
episcopi Vvifrido, salutatio impertita, indul-
tus favor. Alfridus, qui eum quondam probe
nosset, ad se sponte invitato prius cenobium
Hengfeldem, hinc definitione concilii Eborac-
centem episcopatum, & Ripis monasterium li-
beraliter indulgit. Stetit haec amicitia inter eos
vix annis quinque, quoad virosa consilia, in
sinibus quorundam confosa, eruperunt in pub-
licum; quibus praeventus rex Alfridus, mo-
nasterium Ripense possessionibus propriis mu-
tilans episcopatum ibi constituere meditabatur,
asserens decretis Theodori archiepiscopi consen-
tiendum non primo & ultimo tempore prola-
tis; sed illis quae mediis diebus edicta discor-
dia agitare noscuntur. Quibus intentus Vvif-
ridus, ad regem Merciorum Ethelredum ami-
cum suum discessit. Sub eo plurimo conver-
satus tempore, Sexvultio Liceteldegi episco-
po delundo, episcopatum illum rexit, omni-
bus provincialibus amandus juxta & reveren-
dus; plurima machinamenta rege Alfrido &
Berthvaido archiepiscopo, qui Theodoro suc-
cesserat, in Vvifridum struentibus & deteren-
tibus.

Aga hucus
Concilio.

Hoc tandem sedit, ut cum spe pacis pra-
tenta vocarent ad concilium, ibi vel blandi-
mentis ad libitum suum intellecterent, vel si
non consentiret, opprimerent. Ille doli he-
cicus, & alios ex reitudine animi sui me-
tens, ad concilium perrexit sed longe aliud,
quam speraverat, expertus est. Siquidem cum
eum conviciis & falsis objectionibus criminum
diu fatigasset, ad ultimum eum interroga-
runt, si Theodori archiepiscopi decretis obedi-
re vellet. Quorum ille nequitiam persentens,
callido responso frustratus est, dicens se liben-
ter illis Theodori definitionibus obediturum,
quae sanctis canonibus consonarent. Deinde lon-
ga disputatione in ipsos invehens, acriter & ve-
re quod jam per viginti duos annos praecipit
tyrum apostolorum, Agathonis, Benedicti, Ser-
gii, increduli, Theodori archiepiscopi decreta
per dissensionem sua diligere, quievit, & jam
Alfrido surgebant cruce, adeo ut archiepiscopo

Adiuret: Si praecipis, pater, opprimam eum per
violentiam. Quod cum etiam inimicis displi-
cuisset, ut tanti nominis vir, & qui eorum fi-
ducia captus ad concilium venisset, sustinere
oppressionis praedictum, alio itinere gradien-
dum putarunt. Itaque quasi pacifice suadere
adoris sunt, ut quia frequentissime dissensiones
in ecclesia Dei ejus causa pullulabant, ipse vo-
luntate sua possessionibus & episcopatu cederet,
& hanc renunciationem scripto firmaret; hoc
ejus commendaret famam, hoc accumularet
gloriam, si privatus mallet sub quiete degere,
quam pro suo pontificatu, vel per se vel per
alios procillas seditionum movere.

Sensit pater in his minis implicitum nego-
tium, & respondit, nihil aeque ad cumulum in-
famiae homini valere, quam si se sua damna-
ret voce. Se primum fuisse, qui verum pascha
in Northanimbria Scotis ejedis docuerit, qui
cantus ecclesiasticos antiphonatum instituerit,
qui sanctissimi Benedicti regulam a monachis ob-
servari iusserit, pro quibus omnibus nunc se-
nem & septuaginta fere annorum pontificem hoc
in munere recipere, ut cogatur seipsum scripto
damnare. Noscit ergo se illud non facturum,
quod esset sibi dedecus, calamitas subiectis, in-
commodum cunctis: quin potius sedem aposto-
licam appellare: & si quis eorum ecclesiasticum
confidum praesumeret ea revocare.

Jam ergo septuagenarius iterum labores, ite-
rum Romam meditatur, nec diu moratus ma-
re transit, viamque permensus urbem introit,
sustinuitque aliquantis diebus accusatores dum
venirent: qui, cum venissent, illi causam, suam
epistolis, ipse quod ad se atinebat, hoc alle-
gavit modo.

*Domino beatissimo universali papa Joanni
Vvifridus supplex & humilis servus
servorum Dei episcopus.*

Cognoscat sanctitas vestra, quod perturba-
tionibus nuper in Britannia ortis ex parte
eorum, qui contra decreta beatissimi Aga-
thonis papae illiusque successorum venerabilium
patrum sibi met episcopatum, & monasteria, ter-
rasque cum omnibus facultatibus meis usurpa-
bant, compulsus hanc sacrosanctam apostolicam
sedem appellavi, contestans eos per omnipo-
tentem dominum, & beatum Petrum aposto-
lum, ut si quis aliquam accusationem contra
me haberet, ad vestram praesentiam veniret,
sicut beatissimi Sergii praedecessoris vestri scri-
pta decernebant. & ideo petitionem humilita-
tis meae gloriose praesentiae vestrae offerendam
curavi, ut vos largiflua pietatis benevolentia
confirmare dignemini, quae a beatissimis ante-
cessoribus vestris erga meam parvitatem decre-
ta sunt; & si quis contra me accusator adve-
nerit, per vestram iussionem productus in me-
dium, quod voluerit objiciat: & si quilibet
vel minimum obiectum non probabiliter cassa-
vero, paratus sum severitatem canonum expe-
riri. Deinde rogo, ut literas commendatorias
de vestra celsitudine ad Ethelredum regem Mer-
ciorum adipiscar, ut omnia monasteria mea,
quae in ejus sunt provincia, quietem habeant;
ad Alfridum regem Northanimbriorum episto-
lam habeam, ut omnia mea mihi reddat. Quod
si forte sibi grave videbitur, ut episcopatum Ebo-
racensem habeam, praevideat apostolica sedes,
quis ibi habeatur episcopus: ego tamen mona-
steria duo in ea provincia posita Ripis & Ha-
gu.

ANNO
CHRISTI
701.Appellatio
Vvifridi ad
Joannem pa-
pam.

at. Alfridum.

ANNO CHRISTI 701

libris... Promisit autem Rex se Romam Nuncios proprios vel Scripta promissurum...

ta jubentem, antequam ab illis contingeretur, ait Ed... dicit cap. 46. qui cap. sequenti subdit, Vesilfridum cura...

ANNO CHRISTI 701

CONCILIUM TOLETANUM XVIII.

TEMPORE WITIZÆ REGIS CELEBRATUM,

Anno domini DCCI. sub Joanne VI.

Concilium. De hoc concilio Rodericus Toletanus lib. 3. cap. 14. Hic in ecclesia sancti Petri, qua est extra Toletum, cum episcopis & magnatibus super ordinatione regni concilium celebravit...

hoc concilium sub Gunderico Toletano antistite: qui (ut Rodericus ait) sanctimonie donolustrius fuit, & in multis mirabilibus clarior celebratur. Hæc Gasias.

Quid de actis concilii sentiat Baronius videre est in ejusdem annalibus anno 701. n. 15.

VITA ET EPISTOLA JOANNIS PAPÆ VII.

ANNO CHRISTI 701

ANNO CHRISTI 701

Joannes VII. natione Græcus, patre Platone, fedit annos duos, menses septem, dies 17. (a) Fuit autem temporibus Tiberii Augusti, & Justiniani dudum imperatoris, vir eruditissimus, & facundus eloquentia. Hic fecit oratorium sanctæ Dei genitricis intra ecclesiam beati Petri apostoli, cujus parietes musivo depinxit. Illicque auri & argenti quantitatem multam expendit, & venerabilium patrum dextra lavaque vultus erexit. Hic restauravit basilicam sanctæ Eugeniz, quæ longo tempore (b) detecta atque diruta fuerat. Laboravit autem & in cæmeteriis beatorum martyrum Marcelini & Marci, Damasique sancti pontificis. Fecit vero & imagines per diversas ecclesias, quas quicumque nosse desiderat, in eis ejus vultum depictum reperiet. Basilicam itemque sanctæ Dei genitricis, quæ Antiqua vocatur, pictura decoravit, illicque ambonem noviter fecit, & super eandem ecclesiam episcopium, quantum ad se, constituturæ maluit. Illicque pontificatus sui tempus (c) explevit. Hic fecit calicem aureum præcipuum pensantem libras viginti, quem & gemmis pretiosis decoravit.

adeptus est imperium, (f) tomos, quos antea sub domino Sergio apostolicæ memoriæ pontifice Romam direxerat, in quibus diversa capitula Romanæ ecclesiæ contraria scripta inerat, per duos metropolitanos episcopos demandavit, dirigens per eos & sacram, per quam denominatum pontificem conjuravit ac adhortatus est, ut apostolicæ ecclesiæ concilium aggregaret, & quæque ei visa essent, stabiliret, & quæ adversa, renuendo (g) excluderet. Sed hic humana fragilitate timidus, hos nequaquam (b) tomos emendans per supradictos metropolitanos direxit ad principem, post quæ non diu in hac vita duravit. Hic fecit episcopos per diversa loca numero decem & octo. (i) Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum ante altare oratorii sanctæ Dei genitricis, quod ipse construxit sub die xv. Kalendas Novembris, indictione & Justiniano Romanam rempublicam gubernante, & cessavit episcopatus menses tres.

NOTE SEVERINI BINI.

a Joanne VII. Pontificatum adeptus est anno Christi 705. prima die Martii, cui tærens electo hac prope miraculose contigit, ut homo Græcus opera Græcorum e numero cardinalium aliorum in sede apostolica collocatus, apostolicam spiritum hereditarie, atque imperatori hæretico, conciliabuli Constantinopolitani, de quo supra, confirmationem petenti, nequaquam acquieverit.

b Idem Justinianus Imperator postquam, &c.) Intellege canones conciliabuli illius Constantinopolitani, de quo supra sub Sergio.

c Concilium congregaret, &c.) Iusta quidem, sed indereus petitio. Indignum est sede apostolica, vel quid minimum comprobare, quod non in legitima synodo sanctum esset. Unde ne quidem ex parte eus approbare & accipere voluit, ut constat infra ex vita Gregorii II. ubi dicitur, quod Constantinus Papa hac de causa Constantinopolim evocari fuerit, atque hac de se per Gregorium successorem suum imperatori respondente: quibus opus non fuisset, si Joannes XII. ex canonibus, prout petebatur, alios approbasset, alios rejecisset. Vide que dicam infra.

EPI.

(a) Fuit... Imperatoris, defunt omnia. (b) detecta. (c) vitam finivit. (d) Gazaria. (e) circum. (f) petentis. (g) tomos, decem. (i) Qui etiam...

ANNO CHRISTI 101

EPISTOLA JOANNIS PAPÆ VII. A JOANNES EPISCOPUS (A)

ANNO CHRISTI 101

AD ÆTHELREDUM REGEM.

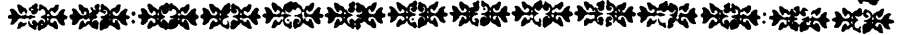
Archiepiscopi, presbyteris, & diaconibus, & universis clericis per Anglorum patriam constitutis.

Ex Joanne VI. moest. Pagina 10. Circa ad 1270. a. 80.

Extat infra in concilio ad fluvium Nidde, celebrato anno 705.

Edictum Justiniani imperatoris ad Joannem papam extat supra tom. XI. pag. 737. post ad. 18. sextæ synodi Constantinopolitanæ, Magnum studium, &c. Verum Binius illud idem edictum missum afferuit paulo ante ad Joannem V. papam supra, Tom. XI. p. 1093.

Congregatis omnibus Anglorum proceribus, qui tunc ad beatum Petrum debebant apostolum, post alterutrarum partium congruas ratiocinationes, apostolicæ sententiæ utique adeo sedis prævaluit, ut voluntarie omnes Anglorum clerici sub ipsis vigiliis sancti Gregorii laicalem & sinuosum, sed & eundem habitum deponentes, talares tunicas secundum Romanum morem induerent. Hujus rei gratia, quia & vos pari modo in sanctæ ecclesiæ nostræ corpore veluti propria membra amplectimur, pro deponendis laicalibus vestimentis & sumendis clericalibus infulis secundum Romanæ ecclesiæ morem auctoritate apostolica monemus.

CONCILIUM ROMANUM

AUCTORITATE JOANNIS PAPÆ VII.

Ad instantiam Justiniani imperatoris pro canonibus sextæ synodi confirmandis vel reprobandis indictum, anno redemptoris DCCV. tempore Joannis VII.

Causa concilii

Concilium. Quia occasione hæc synodus Romæ coacta fuerit, indicat Anastasius supra in vita Joannis VII. nimirum quia per epistolam & legationem ab imperatore Justiniano petatum est, ut sanctos Constantinopoli canones Joannes papa congregato concilio examinaret, & quos catholicæ disciplinæ consentientes reperisset, rejedat ceteris probaret, & confirmaret. Indecenti postulato nihil pontifex detulit, & recte: nam inconveniens est & valde indecorum, vel minimum approbare eorum quæ in pseudosynodo constituta fuerint. Vide quæ dixi supra in vita Joannis, verbo concilium. Hac eadem synodo Vvifridus Eboracensis episcopus, postquam jam ante sub Agathone papa semel injuste accusatus, in Romano concilio sub eodem Agathone Romæ absolutus fuisset, ab Aldfrido rege secundo accusatus, secundo synodali judicio Romæ absolutus fuit. Hæc teste Beda acciderunt anno quarto ante obitum Vvifridi, adeoque anno Christi 705. tempore Joannis papæ septimi. Nam cum restetur eundem post hanc synodum quadriennio vixisse, anno redemptoris nostri 709. post obitum Osredi regis quarto, episcopatus sui anno 45. diem suum obiisse, negari non potest hanc synodum prædicto tempore celebratam fuisse. Scribit enim Beda lib. 5. cap. 20. eundem Vvifridum annis 45. episcopatum tenuisse: & rursus lib. 3. cap. 26. affirmat primum annum sedis illius cum anno domini 664. coincidisse; unde necessario inferitur quod ultimi sedis Vvifridi incidit in annum domini 709. qui est quintus post illam synodum finitam, qua illum a calumniis adversariorum absolutum fuisse Beda lib. 5. cap. 20. refert his verbis: Post quinque annos, inquit, denno accu-

Ad concilium

sa ab eodem ipso rege, Aldfrido scilicet, & plurimis episcopis, præsulatu pulsus est: veniensque Romam, cum presentibus accusatoribus acciperet locum se defendendi, confidentibus episcopis pluribus cum apostolico papa Joanne. omnium judicio probatum est, accusatoris ejus nonnulla in parte falsas contra eum esse machinatos calumnias. Scriptumque est a præfato papa regibus Anglorum Edlredo & Aldfrido, ut eum in episcopatum suum (eodem) condem. 1) jacerent recipi. ... causam absolutionis ejus lectis synodi beata memoria papa Agathonis qua quondam ipso præfente in urbe atque in eodem concilio inter episcopos residente (ut prædiximus) acta est. Cum ergo, causa exigente, synodus eadem coram nobilibus & frequentia populi, jubente apostolico papa, diebus alienos legeretur, ventum est ad locum ubi scriptum erat: Vvifridus Deo amabilis episcopus Eboracensis civitatis, apostolicam sedem de sua causa appellans, & ab hac potestate de certis incertisque rebus absolutus, &c. qua supra posuimus. Quod ubi lectum est, stupor apprehendens audientes: & sileste lectore, caperunt alterutrum requirere, quis esset ille Vvifridus episcopus. Tum Bonifacius consiliarius apostolice sedis, & alii per plures, qui eum temporibus Agathonis papa ibi viderunt, dicebant ipsum esse episcopum, qui nuper Romam accusatus a suis, atque ab apostolica sede judicandus, advenerat.

Tempus concilii

Qui jam dudum, inquit, a me accusatus hæc adveniens, mox audita & dijudicata causa & controversia utriusque partis, a beata memoria papa Agathone probatus est contra fas a suo episcopatu repulsus: & tanto apud eum habitus est honore, ut ipsum in concilio quod congregatus episcoporum quasi virum incorrupta fides & animi

sa ab eodem ipso rege, Aldfrido scilicet, & plurimis episcopis, præsulatu pulsus est: veniensque Romam, cum presentibus accusatoribus acciperet locum se defendendi, confidentibus episcopis pluribus cum apostolico papa Joanne. omnium judicio probatum est, accusatoris ejus nonnulla in parte falsas contra eum esse machinatos calumnias. Scriptumque est a præfato papa regibus Anglorum Edlredo & Aldfrido, ut eum in episcopatum suum (eodem) condem. 1) jacerent recipi. ... causam absolutionis ejus lectis synodi beata memoria papa Agathonis qua quondam ipso præfente in urbe atque in eodem concilio inter episcopos residente (ut prædiximus) acta est. Cum ergo, causa exigente, synodus eadem coram nobilibus & frequentia populi, jubente apostolico papa, diebus alienos legeretur, ventum est ad locum ubi scriptum erat: Vvifridus Deo amabilis episcopus Eboracensis civitatis, apostolicam sedem de sua causa appellans, & ab hac potestate de certis incertisque rebus absolutus, &c. qua supra posuimus. Quod ubi lectum est, stupor apprehendens audientes: & sileste lectore, caperunt alterutrum requirere, quis esset ille Vvifridus episcopus. Tum Bonifacius consiliarius apostolice sedis, & alii per plures, qui eum temporibus Agathonis papa ibi viderunt, dicebant ipsum esse episcopum, qui nuper Romam accusatus a suis, atque ab apostolica sede judicandus, advenerat.

Qui jam dudum, inquit, a me accusatus hæc adveniens, mox audita & dijudicata causa & controversia utriusque partis, a beata memoria papa Agathone probatus est contra fas a suo episcopatu repulsus: & tanto apud eum habitus est honore, ut ipsum in concilio quod congregatus episcoporum quasi virum incorrupta fides & animi

(A) An epistola hæc, quam ex Baluzio Miscell. tom. V. pag. 478. profero, ad Joannem VII. seu potius ad Joannem VI. pertineat, ambigo, cum Angli illi Romæ congregati non sibi habendi videantur, quam quos S. Vvifridus secum eo adduxerat: ad causam suam defendendam. Quæ si valuerit conjectura ad Joannem VI. potius referenda est. Manf.

ANNO CHRISTI 704.

mi prohi resilere praeceperet. Quibus auditis, dicebant omnes unum cum ipso pontifice, virum tanta auctoritatis, qui per quadraginta prope annos episcopatu fungebatur, nequaquam damnari debere, sed ad integrum culpis accusationum absolvi- tum in patriam cum honore reverti.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI.

Ad annum Ch. 704. n. 29. & 705. n. 4.

Anno Christi 704. S. Willfridi causa coram Joanne Papa examinata, accusationum capita excussa, sique innocens pronuntiatus. Baronius quidem Willfridi protectionem Romanam, eiusque absolutionem in annum sequentem, quo Joannes VII. Ecclesiam Romanam administrabat, refert. Verum recte observat Malmesburensis lib. 3. de Gest. Pontif. Angl. p. 266. Willfridum iam septuagenarium mare transisse, Urbeoque introisse, ideoque hoc vel superiori anno, cum Willfridus teste Eadmero in eius vita, quod & ex Eddio etiam colligitur natus sit anno 634. Eddius in eius vita cap. 50. ait: Peritura spatia dierum & mensium ab omni piaculo sceleris degradandi pure persoliteque excusatus probabitur sanctus Pontifex noster apparuit. Nam per 4. menses & 70. Constituta sanctissima sedis, de forma ignis examinandi (vel examinandi) Apostolica potestate hoc in die auxilium purificatus (ut dicam) evasit, restitutumque breviter, quia in sancta Pascha, tertia die, ter beatissimi Agathonis Synodus adversum peccatae hereticorum ann. 125. crebro dicitur Episcopi constituta esse: ex quibus unumquodque pro sua Provincia & Civitate veram fidem professus est, & subscriptione sua confirmavit. Et. ut per 40. & 50. amplius annos Episcopatus officio fungeretur. Et. ideo digni sunt penae laere, in una carceris angustia sique ad finem mortis incarcerationi, accusatores scilicet eius, ut nonnulli dixerit. Quibus ex verbis aliqui perpetram deluxere inde certo constare Synodum Romanam sub Joanne VI. hoc anno absolutam fuisse. Nam hac locutio 40. & amplius annos non minus annum 41. currentem, quam 42. aut 43. designare potest. Sed alia mox momenta afferemus, quibus constabit hanc Synodum huic anno necessario alligandam esse.

Tandem Eddius cap. 50. refert sententiam absolutionis Willfridi a Joanne VI. prolatam: B. Willfridi. Deo

Amabilis Episcopi, in quo nullam remota per tot Concilia n. h. a. examinando tam diligenter objectionem invenimus B. Petri Apostoli, & Apostolorum Principi auctoritate, qui habet potestatem jurejandi, ligandi, ab oculis delicti eximendi. Et. Tum cap. 59. Epistolam, seu decretum Joannis Papa ad Ethelredum Regem Merciorum, & Altheidum Deitorum & Berniciorum, id est Northumbria regem, scriptam producit, quo eisdem monet, Willfridum fuisse absolutum, saltem provisorie, donec, inquit Joannes, ipsa remota per se, de quibus contentio exorta est, proventus adversus (Roma scilicet) quei necesse erat, ut contentio finem acciperet, id est venire & confedere, & idcirco admonemus Berthwaldum presulum S. Cantuariorum Ecclesie, quem auctoritate Principi, Apostolorum Archiepiscopum ibidem confirmamus reverentissimum (hac confirmatio Anastasium errorem induxit: scripsit enim Berthwaldum fuisse a Sergio consecratum; cum tamen confirmatus tantum fuerit a Joanne VI. multis post ejusdem Berthwaldi ordinationem annis) ut Synodum convocet nos cum Willfrido Episcopo, ut concilia regulariter celebrato, Eboram (Eboracensem) atque Haugum (Haugustaldensem) Episcopos in Synodum faciat advenire, utriusque partem audiat, ut hac causa Synodaliter terminetur, et si non possit, ad hanc fidem Apostolicam simul occurrant, ut amplius Concilio statuerent, ac decidatur &c. Sed loco fugiendus videtur legendum, agitur. Cum igitur Joannes Papa ad Ethelredum regem de absolutione Willfridi, & de illis, que agenda restarent, literas scripsit, itaque anno Ch. 704. Regnum abdicavit, ut tam ex Beda, quam ex Aucto-ribus Angliis supra citatis liquet, certum est, non tantum Joanne VI. Romana Ecclesia presidente causam Willfridi agitari esse, sed etiam Synodum ad eam decidendam eorundem, hoc anno finem accepisse.

Beda lib. 5. cap. 20. uno tenore recitat, que contingere in causa S. Willfridi, sed quia stricte & breviter res narrat, non mirum si Baronius, destitutus quibus nunc abundamus subsidiis, discernere non potuerit, an Synodus Romana, in qua Willfridus absolutus, Joanne VI. aut Joanne VII. sedente, quoque anno celebrata fuerit, & suspensus sit, actum in ea de Canonibus in Quin-tesima Synodo ad sextam Generalem adjectis, cum tamen certum sit, lecta quidem esse in Synodo Romana anno 704. habita, quaedam contenta in Concilio Romano contra Monothelitas ab Agathone Papa con- dicto, sed ea tantum qua ad causam Willfridi tarent, non vero ad Monothelitarum damnationem.

ANNO CHRISTI 704.

SYNODUS MERCIANA

SUB HAC TEMPESTATE CIRCA ANNUM

gratiz DCCV. celebrata.

In qua Aldhelmo abbati monasterii Mailduirbis, (id est Malmesburie) preceptum est ut libram scribat adversus errorem Britonum in paschate celebrando.

Beda hist. eccl. lib. 5. cap. 19.

DE hac synodo nudam solummodo mentionem facit Beda, cum Hedde episcopi occidentali-um Saxonum interitum retulerit. Quo, inquit, defuncto, episcopatus provincie illius in duas parochias divisus est. una data est Danieli, quam usque hodie regit: altera Aldhelmo, cui annis quatuor strenuissime preffuit: ambo in rebus ecclesiasticis & in scientia scripturarum sufficienter instructi. Denique Aldhelmus, cum

esset adhuc presbyter & abbas monasterii quod Mailduirbem nominant, scripsit jubente synodo suz gentis librum egregium adversus errorem Britonum, quo vel pascha non suo tempore celebrant, vel alia perplura ecclesiasticz castitati, & paci contraria gerunt, multoque eorum qui occidentalibus Saxonibus subditi erant Britone ad catholicam dominici pasche celebrationem hujus lesione perduxit, &c.

CONCILIUM AD FLUVIUM

NIDDE IN NORTHUMBRIA, AB OSREDO

Ibidem rege, & Bertvvaldo archiepiscopo Cantuariz,

Monitu Joannis papz VII. anno Christi dccv. celebratum; in quo accepta Joannis papz epistola, Willfridus demum in archiepiscopatu suo Eboracensi confirmatur.

Malm de gest. pont. lib. 3.

Postquam (qua retulimus) de concilio sub Aldhelmo rege, & Berthvvaldo archiepiscopo, anno gratia dccv. perorasset Malmesburis, ad Nid-

Edense hoc concilium transiens, sic orditur: Rediit igitur (Willfridus) & apostolicas epistolas regi Merciorum jam monacho Ethelredo attulit. Hu-

Res Merca- & archiepi- & papas Can- tuariz papa prelat. linc- 111.

ANNO
CHRISTI
707.

Humiliter ille & genu flexo dignationem salutationis apostolica suscepit, & perlectis chartis quod tenor earum jubebat, a Kenredo filio fratris Vulfarii, quem sibi regem suffecerat, compleri non gravate obtinuit. Erat enim & ille timore Dei plenus, sicut post quadriennium voluntaria regni abrenunciatione mundo approbatum est: nec legatus Brithvaldus archiepiscopus pacem non aspernante ambiens in unanimitatem fraternæ concordie accurrit. Exterritum minis apostolica sedis ajunt, legatis damnationem suam gravibus querimoniis aggerentibus, quamvis Vvifridus eos jam adjudicatos exemisset.

Reg. Nor-
thumbrorum
operali.
ad semitam.

Solus Alfrithus rex Northanimbriorum obstinatiois animi sententiam terens, pervicaciam tenuit. Nunciis enim ad se ex parte Vvifridi directis serenum primo responsum retulit: sed depravatus (ut creditur) malevolorum consiliis, quibus extra suam dignitatem nimis indolgebat, redeuntes ad se die condito jali sententia contristavit: se quidem legatorum personis, quod essent & vita graves, & aspectu honorabiles, honorem ut parentibus deferre: ceterum assensum legationi omnino abnuere, quod esset contra rationem homini jam bis a toto Anglorum concilio damnato propter quelibet apostolica scripta communicare. Sed nec ipse multo post in hac vita moratus est tempore. Statim enim, illis abeuntibus, acerba correptus valetudine, ad mortem exercebatur. Amaritudo tormenti rationem olim in animo regali sopitam elicuit, & secundum prophetam, *venatio dedit intellectum mendaci*. Intelligentiam enim se merito inobedientiæ plexum, promisit omnem emendationem facti Vvifrido exhibiturum, si sibi viventi adduci potuisset; nec cessavit, quantum ante præclusam vocem loqui potuit, idem promittere, & si ipse voti effectu careret, hæredem suum ut faceret adjurare: & ille quidem mature defunctus, apostolicas literas se sprevisse sero indoluit, quarum minas effugere non meruit: quas, quia crebro commemoravi, hic abbreviatis ponere fert animus, ut palam sit quanta miseria in volvat mortales, quod illi viri, quos sanctissimos celebrat antiquitas, Theodorus, Berthvaldus, Joannes Bosa, nec non & Hilda abbatissa digladiabili odio impetierint Vvifridum Deo, ut ex ante didis probatur, acceptissimum.

1/ai. 40.

Sed respicit
mortuus est.

EPISTOLA JOANNIS PAPÆ VII.
AD ÆTHELREOUM REGEM MERCIORUM,
& Alfridum regem Deirorum, &c.

Berthvaldum archiepiscopum Cantuarie commonet ut synodum convocet, Vvifridumque & adversarios suos aut convenire faciat, aut Romam accurrere.

*Dominis eminentissimis Æthelredo regi Merciorum,
& Alfrido regi Deirorum, & Berniciorum,
Joannes papa.*

DE vestra quidem religionis accessibus gratia Dei cooperante gaudemus, fervorem fidei cernentes in vobis, quam ex prædicatione principis apostolorum Deo vestros animos illuminante percepistis, & efficaciter tenetis; & utinam gaudium nostrum meliorum excessus amplifcet. Inextricabilis vero quorundam dissentio nostros animos afficit, quam oportet corrigi, ne apostolicorum præceptorum præva-

Aricatores, sed custodes esse inveniamini. Dum enim sub apostolica memorie Agathone papa, cum Vvifridus episcopus pro sua causa sedem hanc appellasset; & accusatores a Theodoro sanctæ Cantuariorum ecclesie archiepiscopo hinc illuc mandato, & ab Hilda religiosa memorie abbatissa missi venissent, episcopi tunc hic de diversis partibus congregati, rem regulariter quaesierunt, & definiunt, eandemque sententiam successores ejusdem pontificis prædecessores nostri tenuerunt; sed neque Theodorus archiepiscopus obviaisse cognoscitur, qui nunquam postmodum aliquam huic accusationem demandavit. Nunc quoque eorum accusationes, qui contra Vvifridum episcopum huc de Britannia advenerunt, & ejus excusationes apud conventum reverendissimorum episcoporum qui hic inventi sunt per dies aliquot fieri procuravimus, tam de epistolis anterioribus & modernis, quam quæ verbaliter partes detulerunt, dum principales personæ, de quibus contentio omnis exorta est, hic non affuerint: quas necesse est, ut contentio finem accipiat advenire.

Idcirco commonemus Berthvaldum archiepiscopum fratrem nostrum, ut synodum convocet una cum Vvifrido, & Bosam atque Joannem in synodum faciat convenire, vocesque partium audiat, & consideret quid sibi invicem partes valeant approbare: & si quidem apud illam synodum potuerit rem determinare, gratum erit nobis. Sin autem, moneat eos ad sedem apostolicam accurrere, ut majori concilio decidatur quod hæcenus terminari non potuit. Sciat autem quod quicumque venire contempserit, seipsum dejectioni submittit, nec hic, nec ibi pro episcopo amplius suscipiendus; vestra proinde regalis sublimitas faciat concursum, ut ea, quæ Christo aspirante perpeximus, perveniant ad effectum; quicumque autem cujuslibet personæ audaci temeritate contempserit, non erit a Deo impunitus, neque sine damno cælitus alligatus evadet.

Defuncto ergo Alfrido, Edulfus quidam tyrannidem meditatus, furorem quoque malefactoris mentis in Vvifridum evomuit, quasi in vecordiam Alfridi juratus esset. Cum enim eum pontifex quondam recordatus amicum esse, non inconsultum æstimaret adire, adeo stultus efforbuit, ut eum continuo de regno suo exire juberet, ni omnibus suis expoliatus eum dedecore ejici vellet. Sed enim post duos menses vita & regno privatus captivo diademate moribundus humum pulsavit, proceribus regni filium Alfridi Osfredum solio restituentibus: quorum & maximus fide & auctoritate Berthfridus summonitus a Berthvaldo archiepiscopo concilium in Northanimbria fieri consensit, ut tandem justa Vvifredi causa placabilem terminum acciperet; ibi ex præceptis apostolicis data est optio episcopis, ut aut Vvifrido in sua episcopatus sede cederent, aut Romam pro sua defendenda causa pergerent, qui his resultandum putaret exors a communiione fieret. Episcopis suo more obnitentibus beatissima virgo Elffeda soror Alfridi abbatissa post Hildam de *Strenesbald*, terminum negotio fixit, dicens: Dimittis ambagibus testamentum fratris mei, cui præsens interfui, profero: quod si convalesceret, iussa se apostolicæ sedis incunctanter facturum promississe, vel quod morte interveniente facere nequiret, hæredi suo faciendum transmississe cognoscitur. Tum

ANNO
CHRISTI
707.
Vvifridus ap-
pellat sedem
Romam.Synodus con-
vocatur a
Berthvaldo,
&c.Edulfus mali-
tus in Vvif-
ridum.Elffeda abba-
tissa inter di-
mittit.

Ber.

ANNO CHRISTI 1025

ANNO CHRISTI 1025

Beffidus verbis virginis conglutinans sua: Ego iustionibus papae obediendum censeo, inquit, praeterquam cum eorum robori accedat & regis nostri iustio, & nostrae necessitatis spon-

ad illum verum: Emitte spiritum tuum, & creabuntur, &c. excessit anno statis LXXVI. XLVI. episcopatus: vir pro iustitia merito multis status periculis, quique in ipsius exiliis non otio deditus, sed cenobii & episcopatus fundandis industrius esset: egregie factus ad prome-

V. l. d. u. r. e. v. l. u. s.

NOTE SEVERINI BINII.

Concilium.) Cum post impetratam absolutionem Vvillfrido Roma decessisset, veniensque in Galliam morbum gravissimum incidisset, apparitione & medela Sancti Michaelis miraculose liberatus, hoc anno venit in Angliam. Cumque lectus episcopi apostolici ab archie-

Dimissis Vvillfrido duobus cenobiis, Ripis & Hengefeldem, ille inconcussa pace potius post quatuor rediit annos, ut Michael archangelus praedixerat, tentatus est eadem infirmitate, qua quondam in Meldis, tam valide, ut subito sensu & voce careret. Sed suis ad eum orantibus ut saltem ad divisionem rerum suarum loquelam mereretur, resumpsit ingenue, ut & loqueretur continuo, & post dies salutis vigore resilio cuncta loca sua obi-

ADNOTATIO P. ANTONII PAGES

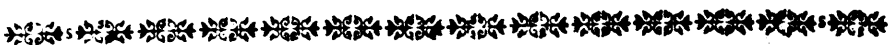
Ad annum Chr. 705. n. 11.

Eddius in Vita S. Vvillfridi c. 57. de hoc Concilio, in quo pax reformata est, loquens inquit: In primo (scilicet anno) Osredi regis, Berthwaldus Camerarius Ecclesiae, & pene totius Britanniae Archiepiscopus de austro veniens, habens ex praecepto Apostolicae sedis Aquilonalium Regem cum omnibus Episcopis suis, & Abbatibus, & totius regni eius Principibus, ad Synodalem locum de causa S. Vvillfridi Episcopi diligenter invitare, & ita factum est. Nam in unum locum iuxta fluvium Nidd ab oriente congregati Rex (scilicet Osredus) cum Principibus suis, & tres Episcopi eius (nempe Bosa Eboracensis, Joannes Hagustaldensis, & Eadfridus Lindisfarneus) cum Abbatibus, nec non & beata Aelfreda Abbatisa (Sircanahalensis Monasterii, filia Osfridi Northumbriae Regis) semper totius Provinciae consistoria, optimaque conciliaria; Berthwaldus quoque Archiepiscopus & Vvillfridus Episcopus simul in una die adveniunt. Deinde sedentes Rex & Episcopi cum Principibus eorum in loco Synodali, utriusque libri a principio usque ad finem libri sunt: Archiepiscopus autem dixit, Apostolicam potestatem censuisse, ut Praefules Ecclesiarum illius Provinciae B. Vvillfrido reconciliarentur. Episcopi respondent dixerunt, nullum posse immutare quae iam facta fuissent. Sed cum summopere faverent Vvillfrido Abbatisa Aelfreda, & Princeps Berchthfridus, & pro eodem Praefule multa in Synodo dixerunt, ut videtur est apud Eddium, Episcopi sui manus separatis ab aliis inter conspectum caperunt, aliquando cum eis Archiepiscopus, aliquando cum eo sapientissima Virgo Aelfreda: & huius sancti Concilii salus fuit celsitas, ut omnes Episcopi & Rex cum suis Optimatibus, pax pacis concordiam cum S. Vvillfrido Episcopo inierunt, quam inter se usum ad firmam esse conservaverunt, reddentes ei duo prima concilia, quae in Ripis & Hengefeldem cum omnibus reddiderunt suis.

Caras in quatuor partibus & Roma episcopi

al. ambrosius

litos omnibus cenobiis ordinavit: gazas in quatuor divisit: unam & eam optimam portionem Romanae dandam ecclesiae, cuius auctoritate cunctis temper injuriis exemptus & honoribus restitutus fuerit: quod & per se implere quamvis annis gravis medietaretur, nisi ferrea quies cogitantem anticiparet: secundam pauperibus: tertiam cenobiorum praepositis delegavit, qua potentiorum amicitiam redimerent, qua contrariorum impetum regi gerent: quartam illis, qui laborem suorum individui comites, necdum terras, quibus se sustentarent, accepterant. Sic accepta licentia a Ripensibus, quos praecipuo temper amore coluerat, & ceteris Northambriis ad colloquium Celredi regis Merciorum quo invitabatur, simul ut & monasteriorum suorum, quae in illa regione plurima per indulgentiam regum instituerat, quietem procuraret, profectus est. Ibi ergo cunctis circumstantiis & audis, exaetio anno & semis postquam secundo proximo obitus fuerat admonitus, apud insulam Inundalum languore irruente agitato, extremum diem sibi sensu adesse: paucisque, quantum vires suppetebant allocutus filios, sacramque benedictionem impertiens, omnis ut videbatur expertis angoris, finem ini-

AD CONCILIUM NIDDENSE

IN NORTHUMBRIA

ADDITIO.

Pe. Supplem. M. l. u. p. c. 111. Recitat Vvillfridus in c. 111. p. 67.

H Eddius in Vita S. Vvillfridi cap. 58. quem Maemisburienfis sequitur, longiore filo adhaec synodi produxit, quem hic adicere lubet. In primo anno Osredi regis Berthwaldus, Cantuariorum ecclesiae & pene totius Britanniae archiepiscopus, de austro veniens, habens ex praecepto apostolicae sedis aquilonalium re-

Egem cum omnibus episcopis suis & abbatibus, & totius regni eius principibus, ad synodalem locum de causa B. Vvillfridi episcopi diligenter invitare; & ita factum est. Nam in unum locum iuxta fluvium Nid ab oriente congregati, rex cum suis, & tres episcopi eius cum abbatibus, nec non & beata Aelfreda abbatisa, sem-

ANNO CHRISTI 701

ANNO CHRISTI 701

semper totius provincie consolatrix, optimique consiliatrix; Beradvaldus quoque archiepiscopus & Vvulfrius episcopus simul in una die venerunt. Deinde sedentibus rege & episcopis cum principibus eorum in loco synodali, tali modo archiepiscopus loqui incipiebat. *Oremus Dominum Deum nostrum, ut pacis concordiam in cordibus nostris per Spiritum sanctum induigat. Habemus enim, ego & beatus Vvulfrius episcopus scripta apostolica sedis parvitati mea per nuncios directa, & per semetipsum similiter allata, ut ea in presentia reverentia vestra recitentur humili prece depositurus. Quibus venerabiles domini licentiam dederunt, & coram synodo, omnibus audientibus, utriusque libri a principio usque ad finem legebantur. Post lectionem autem, cum eis tacentibus, Beradvridus, secundus a rege princeps, ad archiepiscopum dixit: nos, qui interpretatione indigemus, quid apostolica auctoritas dicat, audire delectas. Et respondit ei archiepiscopus dicens: iudicia apostolica sedis longo circumta & ambagibus verborum unum tamen intellectum de eadem utriusque libri ostendunt, quorum brevi sermone sensum tantum explicabo. Apostolica namque potestas, qua primum Petro apostolo & principi apostolorum ligandi solvendi que donata est, sua auctoritate de beato Vvulfriodo concessit, ut in presentia mea, licet indignus, & omni conventus, presules ecclesiarum huius provincie, antiquam inimicitiam pro salute animarum relinquentes, beato Vvulfriodo episcopo in bono reconcilientur: Nam his coepiscopis meis e duobus ab apostolica sede iudicis optio datur, utrum voluerint, eligant, ut aut cum Vvulfriodo episcopo pacem plane perfecteque ineam, & partes ecclesiarum, quas olim ipse regerat, sicut sapientes mecum iudicaverint, relinquunt; aut si hoc optimum noluerint, omnes simul ad apostolicam sedem pergerent, ibique majore consilio disjudentur. Si quis vero contemnerit (quod absit) neutrum ex his duobus implere voluerit, sciat se, si rex sit aut laicus, a corpore & sanguine Christi excommunicatum; si vero episcopus aut presbyter (quod est execrabilius & dictu horrendum) ab omni gradu ecclesiastica dignitatis degradari. Hac sunt iudicia apostolica sedis, brevi sermone exposita. Episcopi vero resistentes, dixerunt: quod predecessores no-*

*stri olim Theodorus archiepiscopus ab apostolica sede emissus, & Esfridus rex censuerunt, & postea in campo qui Eilrefeld dicitur, una nobiscum pene totius Britannia episcopi, suaque archiepiscopalis presentia excellentissimis cum rege Alfrido iudicavimus, quomodo immutare quis vult? Interea autem beatissima Aelfleda abbatissa benedicto ore suo dixit: vere in Christo dico testamentum Alfridi regis in ea infirmitate, qua vitam finivit, qui votum vovit Deo & sancto Petro decens; si vixero, omnia iudicia apostolicam sedis, que antea tenui audire, de beato episcopo Vvulfriodo, implebo. Si tamen diem obiero, dicite tamen heredi meo in nomine Domini; ut pro remedio anime mee iudicium de Vvulfriodo episcopo apostolicum recipiat. Hac ea loquente Beradvridus preteritus regis princeps respondens dixit. *Hec est voluntas regis & principum ejus, ut mandatis apostolica sedis, & preceptis Alfridi regis in omnibus obediamus. Nam quando in urbe, qua Bebbanburg dicitur, obfessi, & undique circumcincti in hostili manu angustiisque rapis lapidea mansimus, inito consilio inter nos, si Deus nostro regali puero regnum patris sui concessisset, qua mandavit sancta apostolica auctoritas de S. Vvulfriodo episcopo adimplere Deo spondimus: & statim post vota mutatis animis inimicorum concito cursu omnes cum juramento in amicitiam nostram conversi sunt, apertis januis de angustia liberati sumus, fugatis inimicis nostris, regnum accepimus.**

Postquam haec verba finita sunt, Episcopi sibi mutuo separati ab aliis inire consilium coeperunt; aliquando cum eis archiepiscopus, aliquando vero sapientissima virgo Aelfleda: & huius sancti concilii talis finis extitit, ut omnes episcopi & rex cum suis optimatibus purae pacis concordiam cum sancto Vvulfriodo episcopo inierint, quam inter se usque ad finem vite conservaverunt, reddentes ei duo optima caenobia, quae in Hrypis & in Hagustaldefe cum omnibus redditibus suis. Et illa die omnes episcopi se invicem osculantes & amplexantes, panemque frangentes communicaverunt; & gratias agentes Deo omnis huius obsequiis, in pace Christi ad sua loca remeantur.

ANNO CHRISTI 701

ANNO CHRISTI 701

V I T A

S I S I N N I I P A P A E .

Dantur variantia ex Cod. Luc. 400.

Sissinius natione Syrus, ex patre Joanne, fedit dies viginti (a). Fuit autem temporibus Justiniani Imperatoris Augusti. Qui vir podagrico humore ita tenebatur contritus, ut sibi cibum propriis manibus exhibere non valeret. Erat tamen constans animo, & curam agens pro habitatoribus huius civitatis. Qui & (b) calcaria pro restauratione murorum

justit decoquere. Verumtamen repentina morte defunctus est. Fecit autem episcopum unum in intula Corsica (c). Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die VII. Februarii, indidione sexta, Justiniano Augusto, & cessavit episcopatus mensem unum, (d) dies 29.

calcaria.

CON.

(a) Fuit Augusti, defunctus omnia. (b) calcaria (c) Qui etiam Augusto, defunctus omnia. (d) dies XXVIII.

ANNO
CHRISTI
705.ANNO
CHRISTI
705.

CONCILIUM ADERBOURNENSE

*Ad firvium Nodde, vel Nodderum pro offerendis donationibus quibusdam Anglia monasteriis concessis, Anno 705. congregatum.*Ex Supplem.
Manu pag.
111.

Hujus concilii mentio fit in charta sive *Asse dignoscitur, idem omnis Saxonica gentis archimenditatum cum regalis potentatus offensa, & pontificalis prioratus nutu, consensu auctoritas.* In monast. Anglic. tom. 2. pag. 859. in charta regis Athelstani filii hic *Nodde, & Nodderas, hodie Adderbourn vocatur.*

SYNODUS SUB INA REGE

OCCIDENTALIUM SAXONUM HABITA

loco incerto,

In qua episcopatus occidentalium Saxonum in duas dividitur parochias.

Beda's lib.
cap. 10.

Quibus (Daniele & Aldhelmo) episcopatum administrantibus, statutum est synodali decreto, ut provincia Australium Saxonum, quæ eatenus, ad civitatis Ventanæ (cui tunc Daniel præerat) parochiam pertinebat, & ipsa sedem episcopalem & proprium haberet episcopum. Consecratusque est eis primus

Banistres Eadbertus, qui erat abbas in monasterio beatæ memoriæ Vvifridi episcopi quod dicitur Selesu. Quo defuncto Ceolla suscepit officium pontificatus. Ipso autem ante aliquot annos ex hac luce substracto episcopatus usque hodie cessavit.

AD SYNODUM SUB INA REGE
OCCIDENTALIUM SAXONUM*Pro divisione episcopatus in duas parochias,
Anno forte 705. celebratum*

A D D I T I O.

Ex Manu Sup-
plem pag.
116.
Anno 705.
c. 10.
Ex Wilkins
vol. I pag. 70.

Hujus synodi meminerunt in vita Aldhelmi Faricius Tulfus & Guilielmus Malmesburienfis. Prioris verba hæc sunt: Tempore Ofredi, præclari Anglorum regis, Hedda sanctissimus antistes (cujus vitam laudabilem Beda venerabilis presbyter in historia narrat ecclesiastica) defunctus vita, caelestem migravit ad gloriam. Cujus parochia præ circuitu sui magnitudine, quia ab uno gubernari non poterat, ecclesiasticorum patrum & regum consilio divisa est in duas; cujus unam partem Daniel gubernavit, vir in multis strenuissimus; ad regimen vero alterius diocesis primates cleri, & copiosa multitudo populi, quasi una voce concordēs, juxta canonum antiqua præcepta, sanctum elegerunt Aldhelmum. Posterioris ista: Hedda, totius Westsaxonie pontifex, apud Wintoniam sedem habens, excessit mundo. Gratissimus fuit hic obitus caelestibus; quod pro sanctitate præteritæ vitæ numerum ampliare; invidiosus mortuibus, quod vix parem possent invenire, qui tantæ diocesis circuitum vellet regere. Quicquid enim nunc quatuor episcopi gubernant, unus ille frangebatur; rebelles auctoritate premeus, supplices simplicitate demulcens. Synodali ergo consilio diocesis ultra modum protensa, in duas sedes divisa; quarum altera Scireburnia, altera esset Wintonia. In qua & impar fuit ea divisio, & unus duos tantum parochos, alter totum regeret quicquid Westsaxonici tractus immensitas continet. Singulis sedibus

Cussetti pontifex, pro scientia merito & natalis sua consilio: Wintonia prælati Daniel, qui esset ejusdem regionis oriundus, & flaterarum non egenus; Scireburniam sortitus Aldhelmus, cui sapientia prærogativa & avi maturitas ad majus culmen aspiraret, tum etiam genitilis terra charitas suffragaretur, quod ejus provincia indigena esset.

DAV. WILKINS ADNOTATIO
In Synodum præcedentem.

Standi hujus amplectorem quam ante a Spelmano factam mentionem debemus clar. Ofredo, qui in nostris MSS. ad locum sequentia addit. Henricus Huntingtoniensis libro IV. hist. divisionem hanc ab Iva factam refert vicefimo anno regni sui, qui in annum Domini 705. incurrit. Beda vero libro V. histor. c. 19. Aldfridum Nordanhymbrorum regem defunctum anno dominicæ incarnationis 705. (& quidem die ut Florentius Vigorniensis addit 19. Kalend. Januar.) æque in successoris ipsius Ofredi regni principio antistitem occidentalium Saxonum Heddi caelestem migravisse ad vitam, asserit. *Qua defuncto, inquit, episcopatus provincia illius in duas parochias divisa est, una data Danieli, quam usque hodie regit, altera Aldhelmo, cui ante quatuor strenuissime præfuit. Cum quo & Florentius Vigorniensis constant, & Guilielmus Malmesburienfis de gentis regum lib. 1. cap. 2. ubi Aldhelmum ait, vix annis quatuor episcopatu functum, annum caelo thurificavisse, anno dominicæ incarnationis 709. in vigilia S. Augustini, Anglorum apostoli, octavo Kalendarum Junii. Atqui in duobus privilegiis anno 704. datis ab Iva prælatem Aldhelmum appellatum invenimus; quod nisi honoris causa clarissimum sibi quæ charissimum lobbateni a rege ita compellatum fuisse dixerimus, cum jam posita temporum ratione ægre conciliare poterimus.*

SY.

ANNO CHRISTI 703.

ANNO CHRISTI 703.

SYNODUS ALIA SUB INA OCCIDENTALIUM SAXONUM REGE habita

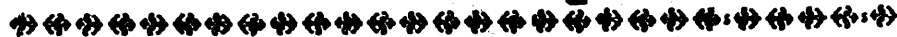
Pro subita quadam regni necessitate,

Anno incerto.

Ex eodem Masā ibid.

Hujus ita meminit Voillibaldus in vita Bonifacii Magnarini archiepiscopi: regnante Ina Vvestiaxonum rege, subitanea quadam incuberat, nova quadam seditione exorta, necessitas, & statim synodale a primatibus ecclesiarum cum consilio predicti regis, servorum Dei factum est concilium. Moxque omnibus in unum convenientibus, saluberrima de hac recenti dissensione concilii questio inter sacerdotales ecclesiastici ordinis gradus exoritur, & prudentiori inito consultu, fideles in Domino legatos ad archiepiscopum Cantuaris civitatis, nomine Berechtvaldum, destinandos deputarunt; ne eorum presumptioni aut temeritati ascriberetur, si quid sine tanti pontificis agerent consilio. Cumque omnis senatus & universus clericorum ordo tam providenti peracta collatione consentiret; confestim rex cunctos Christi famulos allocutus est, & cui hujus prefate legationis nuncium imponerent, sciscitatus est. Tum repente summus in Christo archimandrita, qui predicto præerat monasterio (Nutsellenh scilicet) nomine Voitaroth (al. Vvinbercht) & Vvintra, qui monasterio, quod dicitur Tuffelburg, præsedebat, & Beorvvald

qui divina cœnobium gubernatione, quod antiquorum nuncupatur vocabulo Glestingaburg regebat, nec non & alii multi hujus sancti propositi patres, sanctum hunc virum (Vvini-fredum, Bonifacium postea dictum) accitum adduxerunt ad Regem. Cui & nuncium rex & legationis notitiam imposuit, & adhibitis secum sociis direxit cum pace. Qui, etiam nuncio sibi imposto, juxta mandatum seniorum, prospero itinere pervenit ad Cent, & archiepiscopo summi pontificatus insula predicto, sapienter cuncta, quemadmodum edoctus erat a rege, per ordinem revelavit. Et sic spontaneo accepto responso, post non multos dies reverfus est ad patriam, prefatoque regi, predictis servis Dei secum assistentibus, a venerabili archiepiscopo spontaneum scienter detulit responsum, & magnum univerfus contulit gaudium. Ac sic deinceps, mira dispensationis Dei benevolentia, nomen ejus diffamatum est, & celebre apud omnes, tam sæculares dignitates, quam etiam ecclesiastici officii ordines habebatur; ita ut a modo ita proficiens in futurum, synodali sapissime eorum interesset instituto.

V I T A ET E P I S T O L A C O N S T A N T I N I P A P A E .

Dantur variantes ex Cod. Luc. 60. 6. dies. 17.

Constantinus, natione Syrus, ex patre Joanne, sedet annos septem, dies 15. (a) Fuit autem temporibus Justiniani, Philippici & Anastasii Augustorum. Vir valde mitissimus, cujus temporibus in urbe Roma fames facta est magna per annos tres. Post quos tanta fuit ubertas, ut fertilitatis copia præteritam sterilitatis inopiam oblivioni mandaret. Hic ordinavit Felicem archiepiscopum Ravennatem, qui secundum priorum suorum solitas in scrinio noluit facere cautiones, sed per potentiam judicium exposuit, (b) ut inaluit. Cujus cautio a pontifice in sacratissima confessione beati Petri apostoli posita, post non multos dies (c) tetra, & quasi igni combusta reperta est. Nam Ravennatum cives elati superbis digna ultionis pœna multati sunt. Mittens quippe Justinianus imperator Theodorum patricium, (d) & primum exercitus infulas Siciliæ, cum classe navium, Ravvenam civitatem cepit, prefatum archiepiscopum arrogantem in navi vindum tenuit, & omnes rebelles, quos ibi reperit, compedibus strinxit, divitias eorum abstulit, Constantinopolim misit. Dei autem judicio, & apostolorum principis

Petri sententia, qui inobedientes fuerunt apostolicæ sedis, amara morte perempti sunt, & isdem archiepiscopus lumine privatus dignam factis recipiens pœnam, exul in Ponticam transmisus est (e) regionem. Hic temporibus misit suprafatus imperator ad Constantinum pontificem Sacram, per quam iussit eum ad regiam ascendere urbem. Qui sanctissimus vir jussis imperialibus obtemperans, illico navigia fecit parari, quatenus iter aggredereur mariorum; & egressus est a porta Romano die quinta mensis Octobris, indictione 9. Et secuti sunt eum Nicetas episcopus Silvæ candidæ, Georgius episcopus Portuenfis, Michael chaelius, Paulus, Georgius (f) presbyter, Georgius diaconus, Georgius secundicerius, Joannes primus defensor, Cosmus saccellarius, Sifinnius nomenclator, Sergius scriiniarius, Dorotheus & Julianus subdiaconi, & de reliquis gradibus ecclesiæ pauci clerici. Veniens Neapolim, illic eum reperit Joannes patricius & exarchus cognomento Rizo copus, qui veniens Romam, jugulavit (g) Saulum diaconum & vicedominum, Petrum arcarium, Sergium abbatem presbyterum, & Sergium ordi-

voluit, et valuit.

primicerium

(a) Fuit . . . Augustorum defunct omnia. (b) ut inaluit. (c) tetra deest. (d) & primus. (e) insulam ac regionem. (f) presbyteri. (g) Saulum. Concil. General. Tom. XII. M

ANNO CHRISTI 528

ANNO CHRISTI 528

Strategus

conuenerunt

Strategus

Strategus

Caemelaugo

epistolam

venire

mutuo

diatorem, pergensque Ravennam pro suis ne-
 sandissimis iudis iudicio Dei illic turpissima
 morte occubuit. Georgius vero presbyter Nea-
 poli relictus est, & pontifex cum suis Sicilia
 perrexit, ubi Theodorus ^(a) patricius ^(a) extra-
 ticus languore detentus occurrens pontifici ma-
 gna cum veneratione salutans atque suscipiens
 medelam adeptus est celerem. Atque inde
 egrediens per Rhegium, & Crotonam transfre-
 tavit Gallipolim, ubi mortuus est Nicetas epi-
 scopus. Dum vero ^(b) Hydrunti moras face-
 ret, eo quod hiems erat, illic suscepit sigillum
 imperiale per Theophanum regionarium, con-
 tinens ita, ut ^(c) ubi ubi denominatus ^(c) con-
 tingeret pontifex, omnes iudices ita eum ho-
 norifice susciperent, quasi ipsum praesentialiter
 imperatorem viderent. Unde egressi partes
 Graeciae contingentes in insula quae dicitur ^(d)
 Cea, occubuit Theophilus patricius ^(e) extra-
 ticus ^(e) cravasiatorum, cum summo honore
 eum suscepit, & amplectens, ut iusculo con-
 tinebat, iter absoluit peragere ceptum. A quo
 loco navigantes ^(f) venerunt a septimo milliario
 Constantinopolim: ubi egressus Tiberius imper-
 ator filius Iustiniani Augusti cum patriciis,
 & ^(g) omnibus inclytis, & ^(h) Cyrus patriarcha
 cum clero, & populi multitudine, omnes lae-
 tantes, & diem festum agentes. Pontifex au-
 tem & eius primates cum sellaribus imperiali-
 bus, sellis & frans inauratis simul & mappu-
 lis, ingressi sunt civitatem. Apostolicus ponti-
 fex cum ^(f) Caemelaugo ut solitus est Ro-
 mae ^(f) procedere, a palatio egressus, in Placi-
 dias usque ubi ⁽ⁱ⁾ placitus erat, properavit
 Dominus autem Iustinianus imperator audiens eius
 adventum, magno repletus gaudio, a Nicæa
 Bithyniae misit ^(j) Sacram gratiarum actione plen-
 nam. Et ut debuisset pontifex occurrere Nico-
 mediam, & ipse ^(k) venire a Nicæa, quod &
 factum est. In die autem qua se ^(l) vicissim vi-
 derunt, Augustus Christianissimus cum regno
 in capite se se prostravit, pedes osculans pon-
 tificis. Deinde in amplexum ^(m) mutuam cor-
 ruerunt, & facta est laetitia magna in populo,
 omnibus aspicientibus tantam humilitatem boni
 principis. Die vero dominico missas impe-
 ratori fecit, & communicans princeps ab ejus
 manibus, proque suis delictis ut deprecaretur
 pontificem postulans, omnia privilegia ecclesiae
 renovavit, atque sanctissimum papam ad prop-
 ria reverti absoluit. ⁽ⁿ⁾ Egressus igitur a Nico-
 media civitate crebris valetudinibus pontifex
 attritus tandem sospitatem Deo tribuente in-
 columis ad portum Cajetæ pervenit, ubi sacer-
 dotes, & maximam populi Romani reperit
 multitudinem, ac vigesimo quarto die mensis
 Octobris indictione 10. Romam ingressus est,
 & omnis populus exultavit atque lætatus est.
 Hic fecit ordinationes episcoporum in eundo
 & redeundo per diversa loca episcopos duode-
 cim. ^(o) Post menses autem 3. lugubre nuncium
 personuit, quod Iustinianus Christianissimus im-
 perator, & orthodoxus imperator, trucidatus
 est, & Philippicus hæreticus in imperiali pro-
 motus est ^(p) arce. Cujus & Sacram cum pra-
 vis dogmatis exaratione Constantinus suscepit,
 sed cum apostolicæ sedis ^(q) consilio respuit.

Huiusque rei causa zelo fidei accensus omnis
 cretus Romanæ urbis ^(r) imaginem, quam Grae-
 ci ^(r) votaream vocant, sex continentem
 sanctas ac universales synodos in ecclesia beati
 Petri erexerunt. Hic refecit patenam auream
 pensantem libras duodecim. Eodem tempore
 Felix archiepiscopus Ravennæ ab exilio redu-
 ctus, poenitentia motus, licet oculorum lumi-
 ne privatus, tamen ad propriam rediit sedem.
 Et solita quæ ab universis in serinio episco-
 porum sunt indicula, & fidei expositionem &
 hinc confessus est, sicque reconciliationis pro-
 meruit absolutionem. Hujus temporibus duo
 reges Saxonum ad orationem apostolorum cum
 aliis plurimis venientes sub ^(s) velocitatem suam
 vitam, ut optabant, finierunt. Venit autem
 Benedictus archiepiscopus Mediolanensis oratio-
 nis voto, & suo se pontifici presentare. Al-
 tercavit vero & pro ecclesia Ticinensi, ^(t) sed
 viduus est, eo quod a prisca temporibus sedis
 apostolicæ ejusdem Ticinensis ecclesiae antistes
 ad consecrandum pertinebat atque pertinet.
 Iisdem temporibus cum statuisset populus Ro-
 manus nequaquam hæretici ^(u) imperatoris no-
 men, aut chartas, vel figuram solidi suscipere,
 unde nec ejus effigies in ecclesiam introducta
 est, nec suum nomen ad missarum solemnias
 proferebant. Contigit ut Petrus quidam pro
 ducatu Romanæ urbis Ravennam ^(v) dirigeret
 ceptum, & pro hujusmodi causa acciperet
 Dumque innotuisset, quod ^(w) ad nomen hæ-
 retici imperatoris sua promotione ^(w) idem Petrus
 fuisset ^(x) positus, zelo fidei accensa magna
 pars populi Romani statuerunt nullo modo
 hunc ducem suscipere. Et factum est, dum
 Christophorus, qui erat dux, ob hanc causam
 cum Agathone & suis hominibus concertarent,
 bellum civile exortum est, ita ut in via sacra
 ante palatium sese committerent, & ex utri-
 que partibus amplius ^(y) quam viginti quin-
 que placentur, atque interirent, donec pon-
 tificex mitteret sacerdotes cum evangelii & cruci-
 bus Domini, sicque partes sedarentur. Nam
 pars Petri ita angustiata, ut nulla illi esset
 spes vivendi. Verum ad pontificis iussum pars
 Dalia, quæ & Christiana vocabatur, recessit.
 Sicque defensoris hæretici pars valuit Petri,
 ac si illa attrita recederet. Non post multos
 autem dies scripta venerunt a Siciliensi insula,
 quæ ^(z) nunciaverunt Philippicum hæreticum a
 principali vertice depulsum, & Anastasius or-
 thodoxus Augustus scepra regalia gubernanda
 suscepit. Tunc orthodoxis exultatio magna,
 tenebrarum autem dies cunctis hæreticis super-
 fusa est. Post aliquod vero ^(aa) temporis Schola-
 sticus cubicularius patricius & exarchus Italiae
 veniens Romam detulit secum Sacram Ana-
 stasii principis, per quam verè se orthodoxæ
 fidei prædicatorem, & sancti sexti concilii con-
 fessorem esse omnibus declaravit, quam & pon-
 tifici obtulit, & ita perrexit Ravennam. Dum
 autem hæc gererentur, obtinuit Petrus duca-
 tum, ^(ab) promittens, ^(ab) quod ^(ab) nulli adver-
 sari niteretur. Hic fecit ordinationem unam,
 presbyteros decem, diaconos duos, episcopos
 per diversa loca numero sexaginta quatuor.
^(ac) Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum
 apo-

Strategus

conuenerunt

Strategus

Strategus

Caemelaugo

epistolam

venire

mutuo

Saxonum re-
ges Romæ
venientes
velocitate

imperatoris
Philippici

profereba-
tur.
dirigeret
ceptum
pro
nominis

idem

Sicque de-
fensorum Pe-
tri hæretici
pars non pre-
valuit, sed
attrita recessit.

tempus

ut
nequaquam
ultra Rom

(a) extratice. (b) Hydrunti. (c) conuenerunt Pontificem. (d) Cea.
 (e) extratice. (f) caemelaugo. (g) archem. (h) Concilio. (i) botaream.
 (k) Sed viduus est, doctus. (l) positus. (m) quam XXX. flagellarentur.
 (n) quod nequaquam aduersa retineret.
 (o) Qui etiam... cessavit. desunt omnia.

apostolum v. Idus Aprilis, indidione 13. Anastasio Augusto, & cessavit episcopatus dies quadraginta. (a)

NOTÆ SEVERINI BINII.

Hispania a Constantino.) Anno 308. prima Martii. Hujus temporibus Hispania preditione Juliani comitæ, even- to miserabili Saracorum imperio tota subiecta fuit, hæc dubie permiffa Dei vindicta, Roderici libidinem, & Velleis regis a sede apostolica defectionem vindican- tis. Vide Baronium anno 713.
Quæ an- nua fe- derit Co- stantianus.) Sex annis, uno tantum mense & die Constantinum sedem apostolicam tenuisse recte probat Baronius ex initio Gregorii II. de quo infra. c. Ad regiam ascendere urbem.) Quo sine, dicitur in- fra in vita Gregorii II. in principio: ammiram ut con- troversiam, ob canones ad quintam & sextam synodum superadditos, aliquis sine imponeret.
Quid Co- stantianus e- gerit.) Patricius extraneus.) Baronius anno 710. legit Aratus, id est, dux Caravissanorum.
a Venantius Constantianopolim.) Anno Christi 710. pontificatus Constantini tertio. Qui libidem egerit, scri- ptorum inopia latet: quamquam ex vita Gregorii II. aperte colligatur ipsum de auctoritate canonum sextæ synodi hoc tempore inter orientales & occidentales con- troversiarum apud imperatorem pluribus egisse.
f. Omnibus inclatis.) Intelliga senatoribus.
g. Cyrus patriarcha.) Hunc Callinico oculis orbato, & Romam telegato, Justinianus subrogavit, ideo quod ipsum imperio restituendum prædixisset, Theophanes in annalibus.
h. Egrotus a Nicomedia civitate, &c. indidione 10. Romam ingressus est.) Anno Domini nostri Jesu Chris- ti 711.
i. Post menses 3.) Anno prædicto 711. Quibus cir- cumstantiis illud contigerit describit Theophanes in an- nalibus.
k. Imaginem, quam Græci veterum deorum, sex con- stantianæ synodi.) Ea occasione quod Philippicus im- perator inter alia nefanda sanctæ VI. synodos œcumeni- cas effugatas a pariete abradi præcepisset.
l. Ducatus Romana urbis.) Hinc constat Romanam rempublicam his temporibus solitam esse gubernari per duces, qui ab imperatoribus mittentur.
Philipicus in Nicaenæ synodo Philippicum hæreticum a principali per magnum vocitè depulsum.) Bardanes Philippicus, promotione factus impe- rator.
m. Nicaenæ synodus Philippicum hæreticum a principali per magnum vocitè depulsum.) Bardanes Philippicus, promotione factus impe- rator.

Ad viri bonitate non dubitamus Denique vi- gilantiam tuam admonemus, quatenus illis in partibus, in quibus manifestatio habita fuisse refertur, concilium totius Angliæ rogas, epi- scopos, sacrique ordinis religiosas personas il- luc convenire facias, optimateque regni cum proceribus suis adesse præcipias. Quibus in no- mine Domini congregatis denunciamus, quod duo reges Angliæ, Kenredus & Offa, cum qui- bus jam dictus episcopus ad limina apostolorum in loco offensa visionis plurima de suis benefi- ciis in præsentia nostra regia libertate donata, & apostolica auctoritate confirmate: contule- runt, quatenus ibidem congregatio monacho- rum secundum regulam memorandi patris Be- nedicti, quæ minus in illis partibus adhuc ha- betur, possit instaurari, & indefinenter Christo famulari. Ipsas autem donationes & beneficia præfati regis in ipsorum privilegio nominatim determinaverunt, & a nobis corroborari sece- runt.

Igitur, frater dilecte, quoquo modo Chri- stus annuncietur, lucrum Christi inquire, opus Christi exerce, promulgatque in consilio un- dique sententiis, tum a Deo offensa visionis, tum apostolicæ auctoritatis, tum regis liber- tatis & donationis, tum tui ipsius, clerique & populi assensus & favoris, constitue ovile Chri- sto divinitus ostensum, apostolica auctoritate fultum, regia libertate donatum, cleri & po- puli benedictione sancitum. Tibi autem & suc- cessoribus tuis memorato episcopo Egvvino as- sentiente curam animarum ejusdem ecclesiæ præcipue injungimus, ut si, quod absit, dia- boli impulsu quisquam perversor aut tyrannus sacrum locum impugare præsumperit, tibi a Deo concessæ potestatis sententia, & anathe- matis percussus verberare, complere non audeat. Si quid vero sinistrae partis inibi compertum fuerit oriri, auribus summi pontificis potius deferatur, quam per alicujus occultam senten- tiam sanctus locus injuste depravetur. Ipsum ergo locum quem regia potestas regia libera- ti donavit, & nos auctoritate Dei, & sancto- rum apostolorum, & nostra donamus, ut nul- lus ejusdemque ordinis homo hoc quod con- stituimus depravare aut minuire præsumat. Qui hoc destruxerit, aut male contaminave- rit, sit re maledictus: qui vero servaverit & adauxerit, benedictionibus repleatur.

ANNO CHRISTI 707. Concilium ju- bet instare. Reges, Kenredus & Offa dona- tiones

Cænobium in loco visionis institutam.

Sub cura ec- clesiæ Egvvini

Et maledi- ctione papa in violatores.

EPISTOLA CONSTANTINI PAPÆ.

AD BRITVALDUM ARCHIEPISCOPUM Cantuariensem.

De visione Egvvini: de concilio habendo: de cænobio instituendo.

Constantinus episcopus servus servorum Dei Bri- thvaldo Britanniarum ecclesiæ primati salu- tem & apostolicam benedictionem.

Venerabilem virum Egvvinum episcopum quem bis tua fraternitas ad apostolicam sedem misit, etiam nunc secundo manipulis justitiæ refertum tibi mittimus, moentes qua- tenus sic suos effectus adjuvando prosequaris, sicuti illum a Deo incepisse, & in via Dei cucurrisse cognovisti.

Porro de visione illa, imo aperta ostensione qua se beata virgo Maria ei manifestavit, & que ita certum esse tenemus quemadmodum

CHARTA KENREDI. ET OFFA REGUM.

De terris in quibus beata Maria virgo Egvvino episcopo apparuisse dicitur, cum aliis plurimis cænobio Eveshamiæ collatis in ec- clesiâ Lateranensi, Constantino papa omnia confirmantem.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Quoniam transeuntis quidem mundi vicissi- tudo quotidie per incrementa temporum crescendo decrescit, & ampliatq. minuitur, crescentibusque repentinis incursum ruinis fi- nis esse cunctis in proximo cernitur, ideo vanis ac transibilibus mansura celestis patriæ præ- mia mercanda sunt.

Quia.

(a) In fine hujus vite hæc adnotatio legitur in cod. Luc. hæc. n.º. CXXXIX. anni sunt quod Longobardi invaserunt: & 711. menses. Hæc vero scripta sunt eadem veteri manu, quæ reliqua, sed rubricato characterè Concil. General. Tom. XII. M 2

Ex tom. 1. Collectionis Concil. Bri- tannicæ.

Egvvini episcopi commendat.

De visione Egvvini vide chartas duas sequentes.

Ex tom. 1. Collectionis Britanniæ.

ANNO
CHRISTI
1083.Locus ubi
viro Deo con-
ceditur cum
terris aliis
pensionibus
Anno Saxonum
duodecim
Herd.Ergo reman-
et de circum-
stantiis.

Quapropter ego Kenredus Dei dono rex Merciorum, & ego Offa divina permissione orientalium Anglorum gubernator, pro redemptione animarum nostrarum ac predecessorum & subsequentium nostrorum salute, donamus, concedimus in loco in quo beata Maria se venerabili viro Egvvino episcopo manifestavit in Homme, & presenti libello confirmamus, ad honorem & reverentiam ejusdem Dei genitricis sexaginta sex manfas ex duabus partibus fluminis quod vocatur Avena: III. scilicet que sunt in Homme, in Leuchvvic, I. in Nortona, VII. in Offham, I. in Litlingtona, XIII. in Adintona, I. in Baddefeia, VI. & dimidiam in Bretfortona, XII. in Hombure, II. & dimidiam in Vvillerifeia, VII. in Vvikvane, III. in Benigrith, & in Hampton IX. Et ex mera liberalitate, sicut dignum est, & regali munificentia, prænominatas manfas, ubi manifestatio habita fuisse refertur, cum ceteris partibus præassignatis, regis liberalitati donamus, ac omnipotenti Deo, & beatis apostolis eius Petro & Paulo, in perpetuum liberas donamus, quatenus ibidem congregatio monachorum, secundum regulam sancti Benedicti, possit instaurari & indefinenter Christo famulari.

Ad majorem autem firmitudinem donationis nostræ, in notitiam, tam præsentium, quam posterum succedentium, venire volumus, quibus limitibus facer locus, quem regis liberalitati donatum Deo contulimus circumseptus includitur. In primis a Tvvyforde ex parte Australi usque in Cronchomme juxta decursum fluminis ambitus loci protrahitur, ac inde juxta aquam, usque ad divisionem terræ de Fledenburgh que Merdic appellatur, & sic in directum per assensum montis, per medium Caldegaran ad Ealdanfvinhagan, ab Ealdanfvinhagan ad Beolagafete, a Beolagafete in Nordevol, ex quo per Leuchdune usque ad divisiones terrarum de Leuch, & de Hervertona in Vvenemecumbe, inde per Fulanbroc usque in Harmeville, ab Harmeville in Carkeforde, ac deinde in Calkeville, & sic in longum rivuli usque in Smalemorsihce, ac deinde in Avenam, & sic in Offepol, ab Offepol in Pickershomme, a Pickershomme in Burchlinches, a Lincheon in Oldendune, ab Oldendune in Ealdemixam, ex quo in Buggildestrete, a Buggildestrete in Semaflond, ac inde in Chirchluge, in Flirendegaren, & sic in Blakenpyte, a parte orientali non longe a Blakenpyte in Merchirnan, a Merchirnan in Humburnan, ex quo per Northannere in Easthammor, inde in circuitu prati de Poddeho, deinc in Poddehommere, & sic Herianchale, iterum in Humburnam, in longum rivuli usque ad Siamthanford, iterum in Buggildestrete versus Scenendune, ac inde in Meadebroc, a Meadebroc in Merdich, & sic in Vvinburnan, a Vvinburna in Leallesthorn, a Leallesthorn in Laverkbeorh, a Leaverkbeorh in Poddthomme, a Poddethomme in Polthorn, a Polthorn in Merebroc, & sic in Stamthanhillische, a Siche in Burghvillon, a Burghv-

ANNO
CHRISTI
1083.

Avillone in Barhvvales, ac inde in Ealdegare, quod indigenæ Navemannesond vocant, secus Buggildestrete, ex quo a parte occidentali usque ad Beorges; a Beorges in Pichestan, a Pichestan in Cademynster, a Cademynster in Blechemere, a Blechemere in Bracedestan, a Bracedestan in Ealdegaran, in Vvillerifeie, a Vvillerifeie in Sandbroc, ex quo in Hegvveyc, & sic in Northomme, a Northomme in Berthirnam. Dehinc in Hecauhege, a Hecauhege in Badefvillo, a Vvilein Litlethyrnan, a Thyrnan per Piccedesho in Prestmeade: ac inde in Merethora, a Merethorn in Brudmere, a Brudemere in Estmereslevve, inde in Pottycote, a Pottycote in Thrutticre, & sic in Riggeverre, a Riggeverre in Meredic, per Mederic in Vvadberge, a Berge in Lithmeade. Iterum per Meredic in Efanburnan, ab Efanburnan iterum in Meredic. Deinde in Vvrethmeade, & sic in Merebroc, per Merebroc usque ad Dorninpol, ex quo in Allesbeorg, ab Allesbeorg in Mervvillon, a Mervvillone iterum in Avenam.

Volumus insuper ac decernimus in nomine Domini, terram quinque Cassatorum, que Morton nuncupatur, eadem libertate in perpetuum gaudere: qua quidem terram ego Kenredus rex Merciorum, anno dominicæ incarnationis dccix. cum jam una cum venerabili viro Egvvino apostolorum limina visitare disponerem, inter quedam alia donaria, ad fabricam monasterii construendi in Homme, concessi eidem, & sub testimonio plurium potentum meorum scripto confirmavi.

Statuimus igitur in nomine Domini, in virtute Dei summi præcipimus tam viventibus, quam Domini prædestinatione nobis in posterum succedentibus, ut hujus donationis statuta ad irritum deducere minime quisquam audeat. Si quis autem hoc nostræ munificentie donum depravare vel minuere attentaverit, deleatur nomen ejus de libro vitæ. Ad hæc anno dominicæ incarnationis dccix. in ecclesia Salvatoris Lateranensis, confirmante pontifice Romanæ sedis Constantino, adstantibus Dregibus Angliæ Kenredo & Offa, rogante venerabili viro Egvvino episcopo, cum pluribus archiepiscopis, & episcopis, principibus, ac nobilibus diversarum provinciarum, cunctis clamantibus & dicentibus: Nos hanc voluntatem & regiam liberalitatem laudamus, donationibus ac libertati consentimus.

Imprecatio
cum confir-
matione pp.
pa.

S U B S C R I P T I O N E S.

Ego Constantinus Romanæ sedis episcopus, per hoc signum sanctæ crucis has donationes & libertatem confirmavi.

Ego Egvvinus humilis episcopus confirmavi.

Ego rex Kenredus corroboravi.

Ego rex Offa consensu.

AD

1 Licet dubitandum non videatur, quin anni Incarnationis in Angliâ a Regibus in diplomatis Atisque publicis toto sæculo præcedenti usurpata fuerint, Pontifices tamen Romanos superiori vel currenti sæculo, ea usque esse nullum exemplum. Unde, ideoque hæc subscriptiones additæ. Imo Vvarthonus in sua ad Angliam sacra præfatione universum illud privilegium suppositum esse ex eo eruit, quod in authographo adhuc in Angliâ conservato Kenredus & Offa, cui regiam dignitatem abdicarant, & schema monachicum induerant, se ipsos Reges appellent, quod ab omni verofimilitudine alienum. Cui argumento istud addi potest, quod illud authographus Saxonice characteribus Romæ & in Pontificum Romanorum cancellaria profusè incognitis descriptum habeatur. *Page ad A. C. 709. n. 7.*

ANNO
CHRISTI
708.

AD EPISTOLAS CONSTANTINI PAPÆ

APPENDIX.

AD BRITHVALDUM CANTUARIENSEM
ARCHIEPISCOPUM.

Monasterium, ab Ecgvino conditum, sub ejus potestate ita constituit, ut quædam tamen illi jura asserat.

Constantinus episcopus servus servorum Dei, Brithvaldo Britanniarum primati, salutem, & apostolicam benedictionem.

Ex Supplem.
Maoli P^o
107.

Divina dispensatione ad hoc promoti, ut apostolica auctoritate paci ecclesiarum infillamus, tuæ fraternitati denunciamus, quatenus ecclesias Dei per Britanniam dispositas tua ipsius & sanctorum apostolorum auctoritate protegas, ne quis pervator cujuscumque ordinis a Deo & nobis constituta privilegia subruat. Inter quas tam, quæ nuperrime a venerabili viro Ecgvino nostra & regia auctoritate constituta est, tuæ ditioni præcipue summittimus, ut tibi & posteris tuis potestate divinitus concessa ab omni eam adversariorum impugnatione liberam in perpetuum reddas. Justum enim nobis videtur, ut quum idem venerabilis Ecgvinus, exemplum Domini secutus, se humiliando inibi effectus est abbas, idcirco hæc ecclesia, secundum quod per legatum suum Actelvaldum expetit, ampliolem dignitatem a nostra sede sui merito obtineat. Constituimus ergo, in nomine Domini, ut idem locus sub monarchia proprii abbatis sit liber ab omni tyrannica exactione, & nullus cujuscumque ordinis homo aliquod gravamen ibi inferre audeat. Defuncto autem abbate, secundum canonicam auctoritatem, vel de ipso monasterio, vel de parochia Huviciorum abbas a fratribus ejusdem loci eligatur, qui in eadem ecclesia libere & canonicè sine aliqua exactione consecratus ob reverentiam venerabilis Ecgvini annulo in celebratione missarum solummodo utatur, primumque locum post Huviciorum præfulem nostra auctoritate jugiter obtineat. Si quis igitur hoc privilegium infringere voluerit, sive in loco monachorum clericos immittere temptaverit, coram Deo & angelis ejus in perpetuum sit anathema. Si quis vero hanc nostram auctoritatem servaverit, conservet eum Deus in æternum. Scripta est hæc epistola anno Dominicæ incarnationis septingentesimo tertio decimo, præsidente apostolicæ sedi papa Constantino, & hoc ☩ signum sanctæ crucis propria manu faciente.

Hæc adjecta
reperi apud
Wilkins,
qui dedit
ex MS. Reg.
Cantuar.

Scripta est hæc epistola anno Dominicæ incarnationis septingentesimo nono in ecclesiæ Salvatoris Lateranensis, præcipiente & confirmante Constantino apostolicæ sedis antistite, assistantibus & confirmantibus regibus Angliæ Kenredo & Offa, rogante venerabili viro Ecgvino episcopo coram pluribus archiepiscopis & episcopis, & principibus & nobilibus diversarum provinciarum, cunctis clamantibus & dicentibus: quicquid in hac constitutione ve-

astra sanctitas exerceat, laudamus concedimus & confirmamus.

☩ Ego Constantinus Romanæ sedis episcopus per signum sanctæ crucis hæc donationes & libertatem confirmavi.

Ego Ecgvinus humilis episcopus confirmavi.

Ego rex Kenredus corroboravi.

Ego rex Offa consensit. (a)

Scripta est hæc epistola anno gratiæ septingentesimo nono, & consecrato loco per sanctum Vviltridum episcopum, idem Vviltridus & Ecgvinus coram omnibus sic locuti sunt. Domine Deus qui in cælis habitas, & omnia creasti, conserva illum, qui locum illum pacificabit & conservabit. Nos etiam præcipimus Bin Dei omnipotentis, & omnium virtutum cælestium nomine, ut neque rex, neque princeps, neque ullius ordinis homo locum istum sanctum diminuat; sed sit, ut optamus gregibus & Dei pastoribus murus bene dispositus in potestate proprii abbatis secundum regulam Dei & sancti Benedicti. Si autem aliquis, quod absit, avaritiæ spiritu arreptus, vertere velit, judicetur ante tribunal Dei, & nunquam in Christi veniat memoriam, sed nomen ejus deleatur in æternum de libro viventium; & ligetur æternarum penarum nodis in inferno, nisi in hac vita penitens emendetur. Hujus ecclesiæ dedicatio facta est anno gratiæ septingentesimo quarto decimo. *Capgravius.*

C H A R T A E G V V I N I

EPISCOPI VVICORNENSIIUM.

Meminit de suis visionibus, & de fundatione donationeque monasterii sui Eveshamis in agro Voigornesh.

EGO Egvinus Vviciorum humilis episcopus volo manifestare omnibus fidelibus Christi, qualiter per sancti Spiritus inspirationem, & per labores multarum & magnarum visionum, ostensum est mihi, quod ego primum unum locum ædificare deberem ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, & sanctæ Mariæ, omniumque electorum Christi, & etiam ad æternam retributionem. Cum igitur maxime horerem in diebus Ethelredi regis, expeti ab eo locum qui Ethomme nuncupatur, in quo loco sancta & perpetua virgo Maria, primum cuidam pastori gregum, Eoves nuncupato, dehinc etiam mihi cum duabus virginibus librum in manibus tenens apparuit. Mundavi itaque locum, opusque inceptum, Dei opitulante gratia, ad finem perduxit.

Volo igitur ostendere omni sequenti generationi quas possessiones supradicto loco acquisivi, & ipsas terras ab omni exactione potestatum omnium acquietavi, ipsamque acquisitionem applicitis auctoritatibus, & privilegiis, nec non regalibus edictis confirmari feci, ut fratres secundum regulam Sancti Benedicti inibi Deo servientes sine perturbatione vitam agerent. Nomina etiam villarum volo manifestare, quas omnes liberas & juste acquisitas Deo & sanctæ Mariæ obtuli. Itaque ab Ethelredo rege quoddam cœnobium quod Flendaburch nominatur obtinui, quod postea pro alio cœnobio quod

Ex eadem
Collectione.Prædix. aut.
l. v. dicitur
non esse un.
Eveshamia

Sicut.

(a) Bullam hanc papam alio tamen modo fuit Capgravius, recitante Spelmano.

ANNO CHRISTI 108.

Streatforda nominatur, mutavi. Post Oivardo A viginti manfas in loco qui Tuisforda appellatur acquisivi. Postea vero succedente in regnum Kenredo concessit & ipse mihi odoginta quatuor manfas super utraque partes illius fluminis quod Avena vocitatur. Quidam autem adolescens Athericus nomine octo manfas mihi concessit, & Vvalterus venerandus sacerdos alias octo mihi manfas donavit. Sicque Deo propitio brevi tempore 120. manfas prœdici Christi ecclesie acquisivi, sicut scriptum est & confirmatum in chartis ecclesie, & in libro manifestatur terra & termini ejus, quem scripsit Brithvvaldus archiepiscopus, & dedit præceptum Romani pontificis, cum consensu principum totius Angliæ. Hæc vero sunt nomina B villarum quas ut supradictum est acquisivi. Lovesham, Benjuegurtbe, Hautun, Baddeseye, Vvicque, Humburce, Brotfortun, Vvillersey, Vvitheleja, Samburne, Kveuvarton, Saltforde major & minor, Ambresloy, Ulbeorge, Mottun, Buchtun, Meleigaresbyri, Tittlestrop, Suella major, Mayeldesbeodi, Sildefui-

coque. Has omnes terras, ut præfatus sum, liberas ab omni calumniâ acquisivi, & sanctæ Dei ecclesie obtuli.

Qui ergo locum quem apostolica dignitas & regia potestas regie libertati dotavit, & nos auctoritate Dei & sanctorum apostolorum donamus, depravare aut minuire vel contaminare præsumperit, judicetur ante tribunal Christi, & nunquam in Christi veniat memoriam, nisi in hac vita penitens emendet; qui vero servaverit & adauxerit, benedictionibus repletur. Fiat. Amen.

Scripta est hæc charta anno dominicæ incarnationis dccxv.

ANNO CHRISTI 108.

Imprecatio in violatores.

SUBSCRIPTIONES.

- Ego Egvinus per signum sanctæ crucis (confirmavi.)
- Ego Kenredus rex subscripsi.
- Ego Offa per signum crucis confirmavi.
- Ego Brithvvaldus archiepiscopus subscripsi.
- Ego Oivardus frater regis confirmavi.

ANNO CHRISTI 109.

SYNODUS ANGLICA GENERALIS,

IN LOCO QUI ALNE DICITUR,

ANNO CHRISTI 109.

Sub Berthvvaldo archiepiscopo Cantuariensi, & Vvifrido Eboracensi celebrata,

In qua confirmantur donationes nascenti jam monasterio Eveshamie collate.

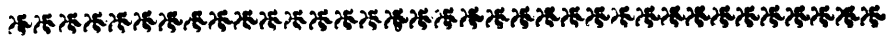
Brithvvaldus
Glauceniensis
in vita S.
Egvinus 4.
Fuit God.
v. a. p.
101.

Egvinus regali ortus prosapia, Vvigornensis patria, temporibus Adelredi, & Kenredi regum Merciorum, sit Vvigornensis episcopus, (anno Domini dcccxi.) unde paulo post ejectus est. Romam profectus, a papa coram quo missas solemniter celebravit) episcopatu restituitur. Tum paucis interiectis: Post reditum (inquit) a Roma, impetravit locum qui Æthamme dicitur, & postea Eovesham, a nomine cujusdam bubulci (Eoves) beati Egvinus, qui in silva quadam porcã perditam, & septemum factum parituram, invenit. Ab illo igitur omine, locus Eovesham dicitur, & monasterium nomen inde tulit. Sed primo Ethelredus rex dedit ei antiquum monasterium dictum Fledamburch, quod Egvinus dedit sub-

regulo provincie Huicces pro alio cœnobio quod Stratford dicitur. Paulo post ab Oivardo regis fratre alias Egvinus terras obtinuit, scilicet 30. manfas apud Tvvilford. Post Kenredus affinis Egvini dedit ei 48. alias manfas in ambitu loci qui Cotham dicitur. Deinde Romam proficiscitur cum Offa & Kenredo, ad impetranda pro monasterio tuo privilegia.

Quibus impetratis, ad Angliam redierunt, & congregata synodo generali in loco qui Alne dicitur, cui interfuerunt Berthvvaldus Cantuariensis & Vvifridus Eboracensis, donationes illæ omnes confirmatæ sunt, misso Vvifrido ad locum consecrandum. Quo facto, Egvinus ibi Benedictinos monachos constituit. Postea obiit 3. Kalendas Januarii.

Origo monasterii Evesham

ANNO CHRISTI 111.

CONCILIABULUM CONSTANTINOPOLITANUM

ANNO CHRISTI 111.

A JOANNE EPISCOPO MONOTHELITARUM antesignano edictum,

Quo innumera orientalium episcoporum multitudo congregata sextam Synodum œcumenicam damnavit, anno Christi dccxii. tempore Constantini papæ & Philippici imperatoris.

Acta conciliabuli blasphemis plenissimi, cum impio imperatore sepulta, perpetuo anathematizata tradita sunt.

Conciliabulum.) Excœcatus quidam corporis & mentis oculis Monothelita monachus ad se venienti Philippico, teste Theophane, dixit: Imperium tibi est repositum. Qua de causa, cum ille turbaretur, ait monachus: Si jubet Deus, tu quamobrem contradicisti? Hoc autem dico, quia sexta Synodus male facta est. Si ergo imperaveris, hanc projice. Et imperium fiet tibi forte atque longævum. Credens Philippi-

cus impostoris vanitati juramento spondit se hoc facturum. Imperium adeptus, exturbato e sede Constantinopolitana Cyro patriarcha, Joannem suæ impietatis socium, teste Cedreno, eidem solio præposuit, eaque deinceps opera Monothelitarum antesignani Joannis in urbe regia in conventu innumere multitudinis episcoporum peregit quæ his verbis descripsit Theophanes: Et cum regnaret, fecit pseudosynodum episcoporum

ANNO CHRISTI 712.

ANNO CHRISTI 712.

porum juxta pseudomonachi & inclasit sermone, A luntatibus, & duplici operatione, sententia sanc- cita fuerat, plurimorum episcoporum orienta- lium, ex catholicis uno momento in Monothelitis conversorum, decreto & subscriptione re- tractatur. Baronius anno 712. n. 3. 4 &c.

Philippicus autem, qui & Bardanes, Cher- sone profectus, cum una cum classe re- giam occupasset, & Justinianum in Dama- trye gladiis occidisset, Constantinopoli syne- drium nefandum congregans, Monothelita- rum impietatem renovavit, & archiepis- copum Cyrum ejecit, & monasterio, quod Cho- ra dicebatur, eum inclasit, inque ejus locum Joannem elegit.

SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA Sub imperatore Philippico.

Ex libello Synodico.

Α'λλε Φιλιππικος ος Βαρδανης, απε Χερσονησος εμα τος εδωκ παραλαβειν τιν βασιλευσιν, κ Γουστιανον εν τω Δαματρυε ατακτικας τως ζι- φισιν, εν Κωνσταντινουπολει συνιδεον μακρον ποτ- σαμην, τω Μονοθελητω ανακινουσι τω αστι- βεαν. κ τω αρχιεπισκοπον Κυρον εκιωσεν, εν τω μονη της Χορας ποιησας αυτω εγχεσεν κ απε αυτω Γουστιανον εχειροτονουσι.

Philippicus autem, qui & Bardanes, Cher- sone profectus, cum una cum classe re- giam occupasset, & Justinianum in Dama- trye gladiis occidisset, Constantinopoli syne- drium nefandum congregans, Monothelita- rum impietatem renovavit, & archiepis- copum Cyrum ejecit, & monasterio, quod Cho- ra dicebatur, eum inclasit, inque ejus locum Joannem elegit.

* ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΔΙΟΧΕΙΡΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΜΗΝ. Εν ος κ πιε- τω ετο Βαρδανη τω τυραντω κ παραφρονος, κα- C τει της αγίας κ οικουμενικής εκτης συνόδου πε- τλημην.

* EPILOGUS EJUS QUI HUNC LIBRUM

scripsit manu propria, in quo etiam contine- tur de iis qui insanus tyrannus Barda ausus est adversus sanctam & concumenam sextam synodum.

Antiquam hanc versio- nem e duo- bus mss. e- xemplaribus primum in lucem emi- ttitur, quam cum Combe- siana quibus poterit per- oxiu eoa- ferre.

Codicem nostram m. conulimus cum editis R. P. Franci- sco Combe- nio U. P.

Ο Αμαρτανος εγω, κ ωκιστω ελαχιστος Α- γαθων αγαθιος διακονος κ χαρτοφιλας της εστωδα αγνωστως τω Θω μεγαλης εκκλησιας, κ τω δευτερο πατερικω σερβιτω πρωτοκλειος κ αρχιδιακωνος εδωκεν, απε τω τω Γουστιανω δυο μακρο πλειον τ ελασσον χρονων, ετι νιαν αγων τω ηλικια, εν τω τω ανωτατω βαθυμω κατη- εδμημην εν κ αρχιος ποτε, κ αουταργη- σα τω αγια πιατη κ οικουμενικη εκτη συνωδη, απε τως εν αυτη καταμηναι παραμολοθως ε- φοιησ, αμα Πιτω τω εν αγιος αρχιεπισκοπον ημεμων τω εστωδα κ πατερικω, εν λαϊκως ετι πλειον, κ βασιλευσ ανταρτικω τω γαυαντι, εν κ ετρωσ τωσιν. εσπασεν δε τω εν αυτη πι- νογρημην της τιμης εν καθαρω δε εκκλησιαστι- κων γραμματα οικια εραφα χειρ. ο τως κω εν τω βασιλευσ παλατιω σφραγιθουσιν κατα- φαλιθουσιν κ ανικαστο, εν κ τω εστωδα κω εουτοργησ τως τιμης εν οτω τω αυτης αγίας συνωδου. εδωκεν κ τως εδωκεσ τως κωσπι πατερικως ερωσιν εστωδως εουτοργησ τω αυτω ερω τιμης, κωπ τω ερωσιν ερωσιν, κωλδωσιν ενω παρα τω εν δεσφει τω μημη Κων- σταντιν τω βασιλευσ, τωσ αποκατασ ετω ηρω- δωι, ερω πω απετικωλδωσιν της ορθοδοξιας, αν- εδωσιν κ Γουστια. τω δε φιλανθρωπου κ μωινε αγωδω, κωι ελεμωσ Θωι σπλαγχνιδωσιν εω εμοι τω ετωλω κ αρχιω, κ τω ετωλω κωσμομ- ωι, κ συγχρησταντος μεχελ κ κωι, κωσπος κωι τωω παρωσιν βιβλων ιδιοχειρος γραφεισ κωσιν- μηδωι κω συνιδων, κ μαλιστα ερω τωι ετως λογωστωσιν ετωσ. τως ερωσιν τω Θωι εκκλη- σιωι κ ερωσιν αυτω, κ της οικουμενικης καταστωσ εν τως ποσινωσ χρονωσ εταραλυσως, κ μηδωσιν εν αυτης ανακατωσιν αντιλογιας κ ερωσιν, κ διχωνιας, κ απτισσως, τωσ βλεπωσ μη σιρωσ ο κωσπος κ αρχικωσ δαιμων εδωκελος, κωστωσιν ερωσιν κωστωσιν κ ετρωσιν κωστωσιν της οι- κιας αυτω κωστωσιν κ ερωσιν.

Ego peccator & omnium minimus, Aga- tho, indignus diaconus & bibliotheca- rius sanctissime hujus magnae ecclesiae, & ve- nerandi secreti patriarchalis protonotarius, & cancellarius secundus, triginta duobus plus minus annis cum essem adhuc atate juvenis in lectoris gradum connumeratus & inutilis notarius sui administer huic sanctae & genu- menice sextae synodo, omnia quae in ea ada sunt ordine persecutus, simul cum Paulo qui fuit sanctus hujus civitatis archiepiscopus & patriarcha, cum esset adhuc laicus & a se- cretis imperatoris & quibusdam aliis. Omnes autem adorum tomos literis ecclesiasticis pure & nitide propria manu scripti: qui etiam in palatio imperatoris obignati tuto fuerunt repositi cum fidei decreto, quod in scriptis fuit editum ab ipsa sancta synodo. Quin etiam quinque patriarchalibus sedibus tradita exempla hujus decreti scripti similiter, sic iussus a pia memoriae imperatore Constanti- no, qui hoc imperavit sic fieri, ut puritas & sinceritas orthodoxae fidei nullis appetere- tur insidiis. Cum autem benignus & solus bonus & misericors Deus mei humilis & inutilis esset miseratus, & hucusque vivere concessisset, merito hunc quoque librum pro- pria manu scribere volui & consilium, & ma- xime cum propter modum qui deinceps est dicendus, pax sanctorum Dei ecclesiarum, earumque concordia, & orbis terrarum sta- tus tot annis permaneret, & nulla in eis ap- paruisset contradictio, dissensio, aut repugnantia. Hoc cum videre ferre non posset malignus & audor mali diabolus, machina- tus fuit occasionem, & eam invenit dignam malo suo consilio & pravitare.

Nam

ANNO CHRISTI 711.

Nam cum ex nostris peccatis in prioribus A
 annis multa gravia accidissent, resque crebro
 moverentur, quæ non solum in communi
 Christi amantis reip. fecerant diminutionem
 & maximam dissolutionem, sed jam etiam
 pervenerant ad ipsum culmen imperii, ut
 frequentibus eorum qui ipsum tenebant mu-
 tationibus & ex tyrannide insurrectionibus,
 omnino contemneretur, & nihili ferret, eo
 maxime quod qui huic imperio successerat,
 post mortem patris Constantini, Justinianus,
 non solum semel propter ejus ab initio pel-
 simum & sceleratissimum vitæ institutum ex-
 cidisset ab imperio: sed cum his quoque post
 Leontium & Tiberium qui interjecti imperi-
 um obtinuerunt, hoc passus, postremo et-
 iam in Damatico loco qui dicitur, Bithyno-
 rum provincie, capite fuisset truncatus, ut
 pote quod in diversis ordinibus per mare ab
 eo missus plurimus exercitus ad excidium ci-
 vilitatis eademque habitantis in ea populi il-
 linc in eum insurrexisset, & in eum irruis-
 set, statimque temere & absque ulla legiti-
 ma approbatione & electione imperatorem
 creasset & renunciasset eum qui propter affe-
 ctam tyrannidem illinc tunc fuerat exter-
 minatus, Bardanem nomine, qui fuit filius
 Nicephori genere Pergamenii.

Qui cum se Philippicum mutato, ut vi-
 debatur, nomine appellasset, illinc præter ex-
 pedationem repente accedens ad hanc impe-
 rialem civitatem, cum navi advectis quæ eum
 sequebantur & concurrebant armatis milita-
 ribus copiis eorum qui ipsum crearant impe-
 ratorem, jam olim habens innatam, non
 solum ex præcedente parentum, ut ipse di-
 cebat, doctrina & traditione, sed etiam per
 introductam falsam quandam doctrinam, huic
 sanctæ & ecumenicæ sextæ synodo contrariam
 prophandissimam hæresim, ut quia ab ineun-
 te ætate fuisset discipulus Stephani abbatis
 discipuli Macarii, usus proinus auctoritate
 & potestate imperatoria ante suum ingressum,
 quæ multis quidem ante annis jam posita
 fuerat, ejusdem sanctæ synodi imaginem,
 inter quartam & sextam scholam, in ve-
 stibulo imperialis palatii jussit dejici: dicens
 se non alias in animum induendum, ut in
 regiam, quæ sua non erat, ingrederetur,
 nisi hoc factum esset. Hoc quoque pro
 imperio decernens ut appellatio Sergii & Ho-
 norii, & reliquorum qui cum eis eieci
 fuerant & anathematizati a sancta & æcu-
 menica synodo, in sacris sanctarum eccle-
 siarum diptychis recitaretur, & eorum in
 locum suum reponerentur imagines. Bre-
 vissimo autem post tempore cum eos quo-
 que quos diximus invenisset in imperiali
 palatio repositos mea manu scriptos ejus-
 dem sanctæ & ecumenicæ sextæ synodi
 actorum tomos, eos ejiciens & in publi-
 cum proferens in secreto igni tradidit &
 abolevit; cum plurimos & orthodoxos pa-
 tres fuisset persecutus, & quosdam ex eis
 misisset in exilium, & maxime eos qui no-
 luerant ejus jussu composito & pronunciat
 de fide veluti tomo ad abolendam hanc san-

ANNO CHRISTI 711.

Τὸν γὰρ ἔξ ἡμῶν ἀμαρτιῶν ἐπιτυμβάτων
 ἐν τοῖς προλαβούσιν ἰεροῦ χρόνους δεινὸν καὶ
 ἀλλοπαλῶς κτερούμενον ἔργον, ἢ μόνον ἐν
 τῷ κοινῷ τῆς φιλοχρηστικῆς πολιτείας μείωσιν ἢ κα-
 τὰ τὴν μεγίστην ἐργασίαν. ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς
 αὐτὴν φθασάντων τῆς βασιλείας τῶν κορυφῶν, ὡς
 ταῖς ἐπισυχνῶν τῆς αὐτῆς κρατίστην ὑπαλαξάρις
 ἐκ τυραννίδος ἐπαναστάσει, τῶν τὸ κατ' αὐτὴν
 κερσοποδῶν, καὶ εἰς ἑξουσίαν ἡγεῖσθαι. τῷ
 μάλιστα τὸν τῶν αὐτῶν βασιλείαν ἐξουσίαν μὴ
 πλάττει τὸ οἰκείον πατρὸς Κωνσταντίνου Ἰουστι-
 νιανῶν, μὴ μόνον εἰς ἀπαξ δὲ τῶν κακίστων αὐτῶν
 ἔξ ἀρχῆς καὶ μεταφύσει προαίρεισιν, τῆς βασιλείας
 ἐκπέσει καὶ ἀπορήσει, ἀλλὰ καὶ δις μὴ λιτότιον
 καὶ Τιβέριον τὸν ἐμὴ τῆς βασιλείας κρατίστην
 τῶν ὑπομνηστικῶν, ἐν τῷ ἔργῳ καὶ ἐπὶ τῷ
 ζῆθῳ, ἐν τῷ Δαματικῷ λεγομένῳ πῶς τῆς Βι-
 θυνῶν ἐπαρχίας, καταπονηθῆναι. τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐν
 διαφοροῖς ταξείοις ἀποσταλέτος διὰ θαλάσσης
 πλείων στρατῶν ἐπὶ τῆς καταστροφῆς καὶ ἀλώσει Χερ-
 σῶνος τῆς πόλεως, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ κατακλιθεὶς λαὸν
 κατασφάξῃ καὶ ἀφανίσῃ, ἐκείθεν ἐπαναστάσει
 αὐτῷ καὶ ἀνασπῆσται κατ' αὐτὸν, καὶ φέρῃ ἐν-
 δίκως ὡς ἐτύχε, καὶ δίχα τινὸς ἐνόμου δικαιοσύνης
 καὶ ψηφίσματος εἰς βασιλείαν ἀποσταλέτος καὶ ἀνα-
 στάσει, ἑξουσίαν ἐκείσει τὸν ἡλικιωτὰ διὰ ἀπό-
 φασιν τυραννίδος ἡμιόμοτον Βαρδάνην τῆνομα, υἱὸν
 γεινοτά Νικηφόρου τῷ ἄλλῳ Περγαμῆνι Ἰουχα-
 νοῦτι.

Ὅστις ἐαυτὸν Φιλιππικὸν τῷ δακτύλῳ μετονομάσας,
 ἐκείθεν ἀπροδοκῆτος αἰφνιδίον ἐπίστας τῇ βασιλείᾳ
 τῆς πόλεως μὴ ὀλοῖται τῆς ἐπομῆς αὐτῷ καὶ συν-
 ἑχέως στρατιωτικῆς ἐνόμου δυνάμεως τῆς αὐτῶν εἰς
 βασιλείαν ἀποσταλέτος, ἐμφυτον ἔκπαλαι κειτημέ-
 νος, ἢ μόνον ἐκ προλαβούσης γενικῆς, ὡς ἐλέγε, δι-
 δαχῆς τε καὶ παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τινος ἐπίστας
 κακοδοξαστικῆς, ἢ ἑναντίαν τῆς αἰτίας
 καὶ οἰκουμενικῆς ἐκτῆς συνόδου καμβέσηλον αἰρέσει,
 ὡς εἶα μαθητῶν καὶ φοιτήσας κατέδωκεν κατὰ
 ἑμὴν Σπράγγ τῷ ἀββῆ μαθητῇ Μακαρίῳ, ἃν
 καὶ παραχρημα βασιλικῆ ἕξουσίας καὶ αὐθεντίας χρι-
 στιανῶν, πρὸ τῆς οἰκείας εἰσόδου, τῶν μὴ ἀποχρό-
 νων ἤδη ἀναπεθεῖσαν εἰκόνα τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐκτῆς
 συνόδου, πλησίον καὶ μεταξὺ τῆς τετάρτης καὶ ἐκτῆς
 χαλῆς ἐν τοῖς προαυλίοις τῆ βασιλικῆς παλατίου,
 κατὰ τὴν εὐθείαν προσέτιξε· μὴ ἄλλως, φήσας, ἐν
 τῆς ἐκ δὲ αὐτῶν βασιλείοις εἰσέρχεται καταδέ-
 χασθαι, πρὶν ἢ μὴ τῶν ἡγουμένων· Ἰουστινιανῶν καὶ
 Οὐνοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν σὺν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτῆς
 αἰτίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου ἐκκλησιῶν ἐκ ἀνα-
 θεματικῶν, ἐν τοῖς ἱεροῖς τῶν ἀγιωτῶν ἐκ-
 κλησιῶν διptyχοῖς ἀνακηρύττεσθαι, καὶ τῶν αὐτῶν
 ἀνασπῆσθαι κατὰ τῶν εἰκόνας. μὴ δὲ χρόνον
 βραχυτάτην, ἀρῆκως καὶ τὸς εἰρημῶν, καὶ ἐν τῷ
 βασιλικῷ παλατίῳ ἀποκειμένους ἰδιοχείρου μὴ τῶν
 τῆς πεπραγμένων τῆς αὐτῆς αἰτίας καὶ οἰκουμενικῆς
 ἐκτῆς συνόδου, τῶν ἐκβαλῶν καὶ δημοσιεύσας ἐπὶ
 σκεπέτῳ πνεὶ παρῶν καὶ ἡφανισί, πλείων δὲ
 βῶν καὶ ὀρθοδόξων ἀνδρῶν διωγμὸν κοποσάμενος, καὶ
 τινὰς αὐτῶν παραπέμψας ἐν ἑξουσίᾳ καὶ μάλιστα
 τῶν μὴ ἐλομένων ἐν τῷ κατ' ἐπιτηδῆ αὐτῶν συντη-
 ρῆτι καὶ ἐπαχρόθεντι, περὶ τῆς δεινῆς καὶ ὀ-
 σακῆ

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

σανει τῶν ἐν αὐτῇ τῆς αὐτῆς ἀγίας & οἰκου-
μηνικῆς ἐκκλησίας συνόδου, καθυπερβαίνει.

Τῶν δὲ ἡμερῶν αὐτῶν ἐστὶν διὰ τὴν χρόνον αἴμα τῶν
εὐσεβῶν & ἁμαρτωλῶν τῆ ἐκείνου κακοδοξίας τε-
λευτήσαν βασιλεὺς, ὁ δὲ τῶν αὐτῶν ἐπαξίως τῶν πραττο-
μένων ἢ θεῶν διὰ τὴν μετῆλθε καὶ κατερέψατο· μά-
λιστα καὶ διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν γινόμενας μὲν τὰς ἀνε-
χρηστίας ἐπιστολῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γινόμενης μονα-
στηρίων, καὶ ἐπὶ τῶν καθυπερβαίνων αὐτῶν προσώ-
πων ἀδελφῶν ἐχρηστικῶν καὶ ἀειμαρτυρίων, πλείστον
ἐπὶ τύποις καὶ ἀφορῶν σφοδρισθέντε καὶ μάλιστα τῶν
ἐπιτυμωθέντων ὑπὸ Ἰουστινιανῶν, καὶ ἀποκαταστάσαν
ἐν τῷ παλατίῳ χρημάτων ποιήσαντος. κατὰ γὰρ
τῶν ἡμερῶν τῶ σαββατοῦ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς
ἰνδιήκοντα ἑξ ἡμέρας τῆς δευτέρου ὁμοῦ ἐκκα-
τάστασις αὐτῶν ἡρωδῆος ἀποδοκίματος ἐκ τῶ ἐπι-
σοπῶντος ἐν τῇ Ἐφέσῃ στρατῶν, διὰ τὴν ἀπο-
σεχθεῖν τὴν, & ἐξ αἰτίας αὐτῆς παραβασιλείας τῆς
συγκειμένων τῶν, γινόμενα ἴσως τῶ ἱερῶν
ζώοντος ἴσως τῶ Οὐλογῶντος Βυλγάρων, μὲν
πλείστης ἀιχμαλωσίας τε καὶ σφαγῆς τῶ ἐν τῇ Ἐφέ-
σῃ κατοικούντων Χριστιανῶν· συλληφθέντες δὲ αὐτῶν
μικροβάρβαροι τυράννοι, καὶ τῆς βασιλείας ἀπο-
δοκίματος καὶ ἐκβληθέντες, κηρύττει παραχρηστικῶν τῶν
ὁμοῦ, ἐν σκότεινῃ τῶ λοιπῶν τῆς αὐτῶν ἀσυνεχῆ
καρδίας τῶν χρόνον τῆς αὐτῶν ζωῆς κατὰ τὴν ψαλ-
μικὴν ἀποδοκίματον λόγιον.

Ανακρύπτει δὲ τῶ ἐξῆς κατ' αὐτῶν τῶν ἡμέ-
ραν τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς, τῶ ἐπιφοιτήσει καὶ χά-
ρις τῆς ἐκκλησίας τῶ παναγίου καὶ ζωοῦ τοῦ
μαρτυροῦ, βασιλεὺς δὲ βασιλεὺς καὶ ὀρθοδόξος Φιλαρτέμιος
Ἰουνομα, ὁ καὶ μετακληθεὶς Ἀναστάσιος, ἴσως τῶ
ἀσκητικῶν ὁλοῦς ἀπόπρον ἡρωδῆος ἐκκατάστασις,
ἡρώων τῶν καὶ δοκιμασία τῆς ἐπὶ ἱεράς συγκλήτου,
καὶ παντὸς τῶ ἱερατικῶν καταλόγου, τῶ ἐπὶ ἐκκλησι-
ῶν φιλοχρίστῶν ἐκκατάστατων, καὶ τῶ πολιτικῶν
δὲ καὶ τῶ ἀναγορευθέντες ἀπό τῶν ἐν τῇ ἀγίῳ
πύτῃ τῶ Θεῷ καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ μεγάλης ἐκ-
κλησίας, καὶ τῶν ἐπὶ τῶ ἀρχιερέων καὶ κατεμά-
ρτων Ἰωάννου ἐν τῇ ἀγίῳ καὶ παντίκτῳ δυσπασχεῖν,
συνανακρυφθέντες αὐτῶ καὶ συναναγορευθέντες
ἀναφανδὸν καὶ ἀναφανδῶς ὑπὸ πάντων τῶ ἐπιδη-
μῶντων ὁμοῦ ἀρχιερέων, καὶ τῶ ἀγιῶ κλήρου,
τῆς ἐκκλησίας ἀγίας καὶ οἰκουμηνικῆς ἐκκλησίας συνόδου,
τῆς ἐκκλησίας καὶ ὁμοῦ τῶ ἀπανταχῶ τῶ Θεῷ ἀ-
γιωτατων ἐκκλησιῶν φροντίδα καὶ ἀνοῦσαν μεγίστην
ποιήσαντες· ὅπως μὲν τῶν ἐκκατάστασαν
αὐτῶ καὶ συνεκκατάστασαν παρατίκτα, καὶ ἀποδοκίμα-
τοῦ ἀποδοκίματος ἀπολογίας ἐκκατάστασαν γραμ-
ματικῶν ὑπὸ τῶ τῶ ἐκκατάστασαν ἀγιωτατων ἀρχιερέων
Ἰωάννου ἀπὸς Κωνσταντῖνον τῶ ἀγιωτατων καὶ μακα-
ρωτατων πατρῶν τῆς ἀποστολικῆς Ρώμης, ἀτινα καὶ
μὲν τῶ ἐξ ἴσως συνδικῶν γραμματικῶν ἐκκατάστα-
σαν, τῶ ἀπὸ τῶν καθηκότων πληροφῶνται πε-
ρὶ τῶ ἀποδοκίματων ἀπάντων ἐμπειροχῶντα.

Ἐπειδὴ δὲ μὲν τῶν κατεῖχον τῆς ἀνωτέρου δη-
λυθῆναι συνδικῶν πλείστης εἰκόνος· ὁ παντῶν ἀ-
δελφῶν ἀποδοκίματος κατεῖχον Βαρδάνης ὁ ἀλι-
τινῶν καὶ παραφορῶν, ἐν τῶ ἐν τῇ δευτέρῃ τῶ
Μαλίου κατεῖχον, τῶ ἀγίας καὶ οἰκουμηνικῆς ἐκκλησίας
συνόδου καὶ μάλιστα, ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἀνακαταστάσαν
τῶ Σεργίου ἐκκατάστασαν ὀρθόδοξον, ἀνακατάστασαν
Concil. General. Tom. XII.

nam & œcumenicam sextam synodum sub-
scribere.

Cum hæc duobus annis, sic ab ipso cum
iis qui ipsum sequebantur, & qui eadem
quæ ipse sentiebant, violenter fierent, cum
divina puniret & evertit iustitia, & maxime
propter ea quæ nefarie & turpiter ipse per-
petravit & ejus administri in mulierum mo-
nasteriis, & plurimam eo nomine factam
dissipationem & diminutionem earum quæ a
Justiniano congregatæ fuerant pecuniarum re-
positarum in palatio. Die enim sabbati
sanctæ Pentecostes, indictione xi. repen-
te circa crepusculum in eum facta insurre-
ctione, præter expectationem, ab exerci-
tu qui in Thracia fuerat congregatus; pro-
pter irruptionem vicinæ gentis Hungarorum
Bulgarorum cum magna cæde & strage Chri-
stianorum qui manebant in Thracia ejus cul-
pa factam, quod passis conventis non stete-
rat, captus ipse barbarus tyrannus; impe-
rioque motus & ejectione repente orbatu oculis,
in tenebris deinceps insipientis sui cor-
dis tempore vitæ suæ ambulans, ut dicit
psalmodum eloquium.

Sequenti autem die proclamatur ipso die
S. Pentecostes, inspiratione, & gratia san-
ctissimi & vivifici Spiritus imperator, pius
& orthodoxus nomine Philartemius, qui
etiam mutato nomine postea vocatus fuit
Anastasius, qui prius fuerat in numero scho-
larum a secretiorum, sententia & suffragiis
sanctissimi senatus, & totius catalogi sacerdoti-
alis, & Christi amantium qui illic agebant
exercituum, & universi populi civitatis, pri-
mum renunciatus in sanctissima Dei catho-
lica & apostolica ecclesia, & corona-
tus a pontifice & patriarcha Joanne ad
sanctum & venerandum altare, cum eo
aperte quoque proclamata & renunciata ab
omnibus sanctissimis qui ibi agebant ponti-
ficibus & pio clero dicta sancta & œcu-
menica sexta synodo. Qui quidem maxi-
mam curam gerebant pacis & concordie
sanctissimarum, quæ ubique sunt, ecclesiarum,
sicque paulo post cum ei ita visum
esset & consensisset, factæ sunt literæ de-
fensionis a sanctissimo hujus civitatis ponti-
fice Joanne ad Constantium sanctissimum
& beatissimum papam Romæ veteris.
Quæ quidem cum synodalibus de more
missæ sunt literis. Quæ de omnibus prius
scriptis, ut par erat, eum reddebant certio-
rem.

Quoniam autem post dejectionem supe-
rius dictæ synodalis imaginis, qui eam
nefarie dejici jusserat sceleratus & demens
Bardanes in Melii quæ dicitur fornice,
sanctas & œcumenicas quinque synodos,
& solum in imagine se poni iussit, in
ejus medio se cum Sergio erectum sta-
tuens, necessario omnino & valde conve-
nienter his duabus personis ex illa deje-
ctis,
N
his,

Flavius Artemius
eorum qui a secretis.

711.

ANNO CHRISTI 711

ANNO CHRISTI 711

ais, ejusdem sanctae & aecumenicae sex-
tae synodi cum aliis quinque fit in co-
lumna descriptio. Communi festo & la-
titia & spiritali in Domino exultatione
exorta universo Dei amantis ecclesiae coetui,
ob constitutionem & pacem sanctissimarum
ecclesiarum.

Ad eorum autem quae prius a me scri-
pta sunt majorem fidem; & eorum qui
hunc librum diligentius sunt lecturi secu-
ritatem & confirmationem, exemplum su-
perius dictae ad sanctissimum papam Ro-
manum missae epistolae a sanctissimo hu-
jus sedis patriarcha Joanne, citra ullum
defectum huic libro subjicere statui. Ro-
go autem & peto ab omnibus qui eam
lecturi sunt, ut soli benigno clementi &
misericordi Deo supplicent, primum qui-
dem ut sanctarum suarum ecclesiarum pa-
cem & concordiam perpetuo custodiat fir-
mam & omnino immobilem. Et dein-
de ut mihi quoque peccatori & mini-
mo, & qui sine omni sum defectus
exultatione, det propitiationem multo-
rum & quae explicari non possunt delicto-
rum in magno & terribili die secundi
adventus ipsius unigeniti filii Dei Domini
autem nostri Jesu Christi, & justae reddi-
tionis eorum quae unusquisque gessit in vi-
ta.

πανυ & αγων αρμοδιως, τῷ αὐτῷ δὲ σφραγισ-
θησὶν ἐκ ἐκείνης καταδωκεν. ἡ τῆς αὐτῆς ἀγίας &
οἰκουμένης ἐκτὸς συνόδου ἀποστολῆς, σὺν ταῖς
ἄλλαις πρὸς γρηθῆται κοινῆς ἐστῆς καὶ ἀφο-
συίας & πνευματικῆς ἐν Χριστῷ ἀγαθότητος παν-
τι γιγνομένης τῆ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας φιλοδῶν πλη-
ρωματι, ἐπὶ τῇ καταστάσει & ἐπιλήν τῷ ἀγνο-
πιῶν ἐκκλησιῶν.

Πρὸς μάλιστα σκεπτικῶν τῶν ὑπ' ἡμῶν ἐπιση-
μασθέντων πείσων & ἀσφάλειαν, & τῶν
ἐντυγχάνειν μελλόντων φιλοσοφῶν τῇ παρῶν
βίβλῳ πληροφορησθῆναι & βεβαίωσιν, τὸ ἰσότητων
ἀπαρκαλίτως τῆς ἀνωτέρω δηλώσεως, & σφραγισ-
θησὶν ἐπὶ τῷ σφραγιστῆ ἐπιστολῆς παρα τῷ ἀπὸ-
πιῶν τῷ ἐπισημασθέντων πατριάρχῃ Ἰωάννῃ, τῇ πα-
ρῶν βίβλῳ συνειδὸν καταδοσθῆναι. & παρακα-
λῶν ἑαυτῷ πάντας τῆς ἐπισημασθέντων μελλόντων
ἐν αὐτῷ, τὸ μόνον ἐκδιὰκτον & φιλοδῶντος
ἑλεῖν & καδικεῖν Θεῶν. σφραγισθῆναι μὲν,
τῷ ἐπισημασθέντων & ὁμοίωσιν τῶν ἀγίων αὐτῶ ἐκκλησιῶν
μὲν πῶς φυλάττειν ἀκλόνητον & παντῶν ἀ-
σάλευτον. ἔπειτα ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν & ἐλαχί-
στων & πάσης ἀπολογίας ἐρηρηθῶν ἰλασμοῦν π &
ἀφῆσιν τῶν πολλῶν ἀνεικάσων μὲν δωρεῶν τῶν
παρῶν ἐν τῇ μεγάλῃ & σφραγιστῆ τῆς δόξῆς
σφραγισθῆναι αὐτῶ τῶ μονοθεῶν οὐ τῶ Θεῷ, κυ-
ρια δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἡμέρα, & τῆς δικαίας
τῶν ἐκείσων βεβωκεθῶν ἀναποδοσῆναι.

EPISTOLA SANCTISSIMI
ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI
Joannis ad Constantinum sanctissimum
papam Romanum apologetica, propter ea
quae tempore tyrannidis Bardae mota
sunt adversus sanctam & aecumenicam sex-
tam synodum.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου, πρὸς
Κωνσταντῖνον τὸν ἀγιώτατον πατέρα Ρώμης, ἀ-
πολογητικῆ εἴσεως τῷ ἐπὶ τῷ χρόνῳ τῆς τυ-
ραννίδος Βαρδῆα κεινημένων, κατὰ τῆς ἀγίας
& οἰκουμένης ἐκτὸς συνόδου.

Sanctissimo & beatissimo fratri & commissario
domino Constantino Joannes indignus
episcopus in Domino saluem.

Τῷ τὰ πάντα ἀγιώτατῳ & μακαρίῳ ἀδελφῷ &
συνδιδασκάλῳ κυρῷ Κωνσταντῖνῳ, Ἰωάννης
ἐπίσκοπος ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Qui san- divinitatis & potestatis in-
dicium, eorum quae videntur ma-
gnificentiam architectatus est Deus, prae-
cipue in pretiosissimo creaturarum rerum sen-
suum, nostro inquam figmento suam o-
stendit gloriam & sapientiam; qua qui-
dem ratione ex ipso quoque admirabili
esse factam divinam cognitionem pro-
pheta exclamavit. Ipse naturae nostrae opi-
fex cum sup artificio curasset, ut caput
toti corpori praeretur, in eo col-
locatis praecipuis sensuum instrumentis,
omnem reliquorum membrorum motionem
& perfectionem illinc oriri fecit & conser-
vari: & si contingerit aliquid eorum of-
fendi, aut aliquo incommodo affici, non
leve eorum curam a se gerendam esse
statuit: sed etiam adversus ultima
membra naturalem ostendens affectionem
& consensionem, per manuum ministere-
rium ductu oculorum curat quod labora-
bat. His vestrum quoque apostolicum
pontificatum comparare possumus, o san-
ctissimi & Christiani sacerdotii caput vos
canonice reputantes, merito per vos

Ο τῆς ἐαυτῷ Διότητος & δυνάμεως μέγιστη,
τῷ ἐν ταῖς ἐρωμένους μεγαλουργίαν πεπλη-
νίσθησιν Θεός, ἑκαίριτος ἐν τῷ τιμηθέντων τῆς
αἰδοθέντων κτίσεως, τῆ ἡμετέσων σφραγισθῆναι
ματι, τῷ τῆς οὐρανῆς δόξης τῆ & σοφίας ἐπισημα-
σθέντων. κατὰ δὲ τῆ πειθαρχεῖσθαι ἐκ ἐαυτῷ ἡμῶν
δύναμι γινώσκειν ὁ προφήτης ἀνείκησθαι. αὐτῶς ὁ τῆς
φύσεως ἡμῶν δημιουργός, τῷ ὅλῳ σώματι προ-
βιβλῆσθαι φιλοπληθῆσθαι τῷ κεφαλῷ, ἐν αὐτῇ
τῷ κενώσθαι τῶν ἀειδητήσων ἀποδοσθῆναι, πᾶσαν
ἐκείσων τῷ τῶ λοιπῶν μελῶν κίτησιν & ἀριότη-
τα, γίνεσθαι τῆ & συνήσεισθαι πεποιθῆσθαι ἡμῶν
τῶν προσπιῶσθαι συμβαῖν, ἡ ἄλλως σὺν κενώ-
σθαι, ἐκ ἀπροσπίῶσθαι ἡμῶν τῶν ἐπισημασθέντων
τίθηται. ἀλλὰ & σφραγισθῆναι τῶ μελῶν ἔχεται τῷ
φυσικῶν δεκνῶσθαι συμπάσθαισθαι, ἔσθαι τῆς τῶν χει-
ρῶν ὑπερῶσθαι τῆ ὁδῶσθαι τῷ ὀφθαλμῷ δωρεῶσθαι
τῷ πεποιθῆσθαι, ἐκ ἀτιμῶσθαι & ἀποπειθοῦσθαι
ἡμῶν τῶν συνειρηθῆσθαι ὡς ἀχρησθῶν. ἴσως δὲ τῷ
κατὰ τῷ ἡμετέσων ἀποστολικῶν προεδρίαν ἔχοντων
παραβάσθαισθαι, ἀγιώτατοι, & κεφαλῶν τῆς κατὰ
Χριστῶν ἱερουσιαστικῆς κοσμοτικῆς ἡμῶν λογισθῆσθαι,
ἐκεί-

ANNO CHRISTI 313.

ANNO CHRISTI 313.

είκοσις δι' ἑβδόμη ἐπιχρησάμενος τῆς ἐπισημίας ἐ-
 θυμίας τῆ καὶ ἡμῶν ἐκκλησιαστικῶν σώματι ἐκ
 τῆς λαμπρῆς καὶ ποσειδῆ ἡβδωμῆς τῆς ψυχῆς τῆς
 ἡλικίας, παραμυθίας κηρύσσεται. πάντας γὰρ ἐ-
 σμῆς, τῆ ἡρωδῆς ἰδιωμάτων, ἀβελήως κωστα-
 κότας ἡμῶν ἢ περιβλεπόμενος, εἰδὶ τῆς ἐπισημίας συμ-
 φωνίας ἡμῶν ἀποτίμωσιν· αἰδῶ μᾶλλον τῆς
 ἡλικίας ἡμῶν ἐπισημίας. πάντως γὰρ ἐνός
 μέλους, συμμετάχων ἐπὶ πάντων τῶν μέλων, κατὰ
 τὴν τῶ ἀποστόλου φωνῆν. καὶ τῆ πρὸς τὸ ἕως
 ἐπισημίας, καὶ πρὸς τὸ ἀρτίον ἀποκαταστάσει ἡ-
 μῶν, συγκαταστήσει διακρίματα· καὶ μάλιστα, ἐπι-
 νικα τὸ ἀρτίον, ἐκ ἐκ τῆς αἰτίας τῆς συμμε-
 τῆς εὐσεβῆς ἀλλοσε, ἀλλ' ἔξωθεν βασιλευσῶν
 καὶ ἀδελφῶν συμφορῶν γίνονται ἀποτίμωσιν· κεί-
 ῃς ἀναγκασίαι ἡμῶν, ἀδελφοὶ θεοτίμητοι, τὸ πα-
 ρὸν τῆς πληροφορίας ἀπεσιλάμεν γράμμα, ὡς
 ἀποδεδειγμένον ἡμῶν δι' αὐτῶν, καὶ δεσποῦντες τῆς
 πληγῆς δυσχερῆς. διὸ καὶ μίχεται καὶ, πρὸς τὴν
 ἡμῶν ἀγνωσίαν τῆς συνδεδειγμένης συνδικτικῆς ἀποφο-
 ρισίας καταστήσει διακρίματα τῆς τυραννικῆς κατεχό-
 μῆνοι. ἢ γὰρ ἄλλως ἡμῶν πρὸς ἡμῶν γράφειν κα-
 θαρῶς καὶ ἀπειθολογίας ἐπισημίας τῆς ἐ-
 σβετίας λόγους. καταλαβόντες γὰρ τὴν θεοφύ-
 λατον πύθωνος φωνῆν καὶ τῆς ἔξωθεν δυναστείας·
 ἢ γὰρ ἀν' ἑαυτῶν ἀληθῶς βασιλείας. ἢ τὸ ἔλαος
 ἡμῶν ἀγνοῦν, καὶ ὡς ἐκ ἐπίδρας ἐπαγαγόν
 καὶ ὡς οἰδε λόγους κυβερνητικῆς φωνῆς ἡβδω-
 μῶν. καὶ γὰρ ὅχι ἡμῶν ἐστὶ τῆς θεῶν κριμάτων
 τῶν ἐπισημίας ἐπισημίας. θεμῶν καὶ ὑποβαθρῶν τῶν κρι-
 τῶν, τὸ βίαιον καὶ ἐκ ἐπισημίας ἀποβαλλόμενος. κα-
 θεῶν ἡβδω, καὶ πρὸ τῆς αὐτῶν εἰσοδῶν τῶν ἀνα-
 πειθῆσαν ἐκ τῆς ἀποκαταστάσει τῶν βασιλικῶν ἐπι-
 κότα τῆς ἀγίας ἐκκλησίας.

Quantitas, aegritudinis quae ecclesiastico-
 nostro accidit corpori a pestilenti & c-
 xitiosa animis tyrannica potestate, ac-
 cipere solatium. Omnino enim vos quo-
 que ut est proprium capitis, nos in-
 voluntarie laborantes minime despicietis,
 neque a congenita ac coalita conjunctio-
 ne nos amandabitur, sed propter co-
 stram potius vulnera dolentes (uno enim
 membro patiente, omnia quoque membra
 simul pati est consentaneum convenien-
 ter voci apostolicae,) nunc sanitatis
 nostrae recuperationi jure gratulabimini,
 & maxime quando morbus a culpa cor-
 poris non est profectus, sed extrinsecus
 a violenta & inopinata calamitate fuit
 effectus. De qua ut vos certiores red-
 deremus necessario misimus has literas,
 per eas vobis veluti aperientes & indi-
 cantes gravitatem vulneris. Quamobrem
 huc usque prohibiti sumus synodalem scri-
 ptionem de more ad vos mittere, ut
 qui tyrannice detineremur; neque enim
 nobis alioqui licebat ad vos scribere, si
 pure & non turbide exponentes dogma-
 ta pietatis. Cum enim hanc a Deo cus-
 toditam occupasset civitatem cum exter-
 na potentia, neque enim vere dixerim,
 imperio, qui instar laetronis & veluti
 ex insidiis vulnus nobis attulit iis qua
 novit rationibus universorum gubernatrix
 providentia, non est enim nostrum scru-
 tari profundum divinorum judiciorum,
 vim & non leges jaciens suadamentum,
 potentiae dejecit quidem vel ante suum
 ingressum, in atris regiae positam ima-
 ginem sanctae sextae synodi.

Εγκρατῆσαι δὲ βουλευθεὶς ἐκ τῆς ἀρχιερω-
 σίας θρόνον, αἰδρῶν ἐκ ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν
 συλλογῆς τυγχάνοντα τῆς δὲ οἰκίας ἐκ θεοφύ-
 λατον γράμματα ὁμοῦ τῆ καὶ ἡμῶν κα-
 τὰς ἀλλοῦ ὁμοῦ καὶ ἐπισημίας βασιλείας, ἀποτίμωσιν
 ἡμῶν ἢ ἀποκαταστάσει, ἢ βασιλευσῶν, ἐκ ἀποκα-
 τῆς καὶ ἀποκαταστάσει καὶ δὲ τῆς οἰκίας τῆς
 ἐπισημίας, πρὸς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἡβδω-
 μῶν ἡβδω καὶ κερῶν. ἡς γὰρ ἀνακρίσεις ἔχον
 πάντα τὰ πλείονα τῶν θεολογῶν, πρὸς ἐπισημίας,
 καὶ πόρθμον δεσποῦναι ἀναγκασίαι; πολὺ γὰρ
 εἰπεῖν, τῆ δια μακρῶν πελάγους εἰσπλάσαι ἀποδη-
 μίαν· αὐτῶν μὲν τῆς ὁμοῦ τῆς ὁμοῦ ἐπισημίας
 ἐπισημίας τῆς οἰκίας, αὐτῶν καὶ τῆς συμπελοῦσιν
 ἀναδοχῶν τῶν κερῶν. ὅτι καὶ ἐπὶ ἡμῶν
 πᾶς τις καθεῶν. ἢ γὰρ τῆς ἐκ ἐπισημίας ἀπο-
 καταστάσει καὶ ἀποκαταστάσει ἐκ μὲν τῆς ἡβδω
 τῆς πρὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατεχόμε-
 νῆς, μὲν τῆ ὑπερῆς τῆς μυστηρίων ἀδιαλεί-
 πους χαλαρότης. ἐκ αἰτίων ἡβδω τῆς πρὸς τῶν
 τῆς ἡμῶν γράμματα ἀδελφῶν, αὐτῶν τῆ μαρ-
 τυρίων τῆς συνδικτικῆς ἡμῶν, ὅτι καὶ κληρῶν ἐπι-
 τῆ ὁμοῦ ἀποκαταστάσει, ἀποκαταστάσει ἡμῶν
 ἡμῶν ἐκ τῆς ἀποκαταστάσει ἀληθείας τῆς ἐκ ἡμῶν λογο-
 μῶν· ὡς πᾶσι ὁ κοσμοῦ οἰκίας τῶν ἀποκαταστάσει
 τῆς ἐκκλησίας τῆς ἡβδω, ὅτι καὶ ἡβδω καὶ ἐπισημίας
 τῆς ἀποκαταστάσει ἀποκαταστάσει τῶν βασιλικῶν τῶν τῶ
 κληρῶν ὅτι καὶ ἡβδω. ὅτι καὶ ἡβδω ἐκ ἐπισημίας
 οἰκίας καὶ ἐκ τῆς ὁμοῦ τῆς ἐπισημίας, ἀπο-
 καταστάσει τῆς ἀποκαταστάσει τῶν βασιλικῶν ἐπι-
 κότα τῆς ἀγίας ἐκκλησίας.

Cum autem in sedem pontificatus vel-
 let hominem collocare qui non erat ex
 nostro coetu ecclesiastico, sed qui idem
 cum ejus perversa sentiebat sententia, no-
 stri tamen cleri assiduitate & contentione
 coactus nos non expectantes, non volen-
 tes, & non sine dolore aegreque ac grava-
 te hoc sustinentes provexit ad pontificatus
 dignitatem & fastigium. Quis enim na-
 vigandi omnino imperitum navem conscen-
 dat, & freta transmittere audeat? est au-
 tem majus quando quis per aestum maris
 est peregre profecturus, ei soli commit-
 tatur clavus navis onerariae sui & redou-
 rum gubernandorum curam suscipienti.
 Quod quidem in nobis quoque quilibet in-
 tuens (nunquam enim meditati sumus quae
 inter pontifices conveniunt in dignitatibus
 ecclesiasticis splendorem assequuti soli my-
 steriorum ministerio vacantes) non incredi-
 bile enim existimabit quod dicimus id no-
 stra voluntate non esse factum ipsum no-
 strae conscientiae testimonium, quod sui glo-
 riatione divinus apostolus definit, nobis
 Deo penitentibus ad probandam veritatem
 eorum dicuntur. Ille ergo qui suum
 decus esse ducebat dedecus ac probum ec-
 clesiae, parturiebat quidem & studebat im-
 pietatis odere basilicum, maiorum aucto-
 ris serpentis haerens, ut publice in eccle-
 sia & in episcoporum confessionibus ana-
 themati subiceretur dicta sancta sexta sy-
 nodus, & apostolicam & venerandam vestra
 sedis majores qui venerandum dogma pie-
 tatis

ANNO CHRISTI 111

ANNO CHRISTI 111

tatis tenuerunt. Communiter autem con-
fiteremur absurdis didionibus, & quæ nul-
lam habent cognationem cum notionibus,
quæ significant perfectionem ejus quod est
in Christo mysterii: ipsum autem verbi hu-
manitatis susceptionis mysterium procul ab-
esset: imo vero quidam jam murmurarent
ipsam sanctam Chalcedonensem synodum
abrogandam, utpote quod ab illa penderet
quod ad dogmatum attinet convenien-
tiam, & eam ut ita dicam habere radi-
cem & confirmationem dicta sancta sexta
synodus.

Mitto dicere quantas nobis re vera exhi-
buit molestias, ut ad vestram fraternam
beatitudinem literas dirigeremus convenien-
ter scopo illius amentiz. Ad hæc quomodo
nos & quo consilio ita gesserimus, ut
depelleremus quidem ejus vim tyrannicam
& protervam. Ad id autem quod est paulo
moderatus deducemus insolentiam,
scientes ut in malis non esse omnino re-
jiciendam indifferentiam, quando non ipsum
bonum licet primo loco obtinere, nobis
testimonium feret ipsa potestas quæ cor-
dium consilia intuetur. Quin etiam inter
hómínes, sanctissimæ veltæ sedis religio-
sus apocritarius qui hic agit, cui nos
hunc maxime urgente tempestate dato ju-
rejurando satisfecimus, ei puram quæ no-
bis inerat in orthodoxam fidem affectio-
nem aperientes. Etenim vos quoque scitis,
ut qui experientia aperte didiceritis, o
sanctissimi, quod nimis asperè & præfra-
cte se gerere adversus potestatis necessita-
tem in rebus eusmodi absque aliqua arte
& ingenii tolerantia nequaquam fuit facile:
etenim Nathan quoque propheta non aper-
ta in Davidem usus est reprehensione de
admisso adulterio & cæde; sed cum ea
colorasset probabili quadam narratione ex
illius sententia in eum protulit judicium,
licet ipse quoque David esset ornatus spi-
ritu prophetiæ. Propterea nos quoque, si-
cut magnus dicit Basilus, viri moribus
parumper cedendum esse censuimus, ut in
iis quæ sunt præcipua, si non verbis at
sententiis inviolata fidei servaretur confes-
sio. Non enim in verbis sed in rebus est
nobis veritas, clamat Gregorius theolo-
gus: & rursus defuit esse valde abtur-
dum & turpe de sono vocis exiliter dis-
serere. Apostolicus quoque Dionysius Areo-
pagita esse a ratione alienum & ineptum
pronunciat, vim scopi & instituti non at-
tendere sed didiones: idque, inquit, non
est eorum proprium, qui volunt intelligen-
tia divina percipere, sed eorum qui solos
sonos admittunt, eosque ad aures usque
ulterius permeare non valentes extrinsecus
equinent, & nolunt scire quid hæc qui-
dem didio significat: quomodo autem eam
explicare oporteat per alias quæ tantum
valent & evidentius expriment. Hæc au-
tem dicimus, non ut qui velimus evert-
ere voces jam synodice definitas, qualque
universa Dei ecclesia longo jam tempore

Δίπματι υπαβαλλουσαι τω ειρημωω αγιας εκ-
την σιωδον, η τες το καθ' υμας αποστασει η η
ειδωμω θρησ αποστασει, ετσι το καθ' υμας τες
αληθειας διαπερβουσαι δεσμα. και η δε σιω-
μολογησθαι ληξισι απιμοφαντας, η μηδισια
εχουσαι συγγρησι απος τις γνωστιας της π-
λειστη? το καθ' υμας μηδισιας ετσι. αυτη δε
τη θεων της εσαθρωσης το λογω μωσθω.
ως ε πορω τυγαπαι, μηδισια δε εσα τις η η
υτ' εδοστος γρηξισι, το η αυτω τω αγιας ε
Χαληδωνι σιωδον εδιδειχθαι, ως επειη σιωπ-
τημης κατη τω ηθ' δεγματων οικιστη, η
ετοι εικη, αυτω εχουσε ριξαν η βεβαιωσι
B της ειρημης αγιας εκτης σιωδου.

Εδ γαρ ληξισι εσα ημιν οχλησικε ως ετοι της
αληθειας αποσηγαγε, απος το γραμμασι ημας
χρησασθαι κατη τον της εκουσ περιουσιας σκοπον,
απος τω υμωραν αδιολωω μακαριστητι απος
τωτω, εως ημεις το καθ' οικονομιαν εχρησασθαι
λογω, εως εσακρεσασθαι μη τω παρακωω η
ανωδοτον εδασιν απος το μετωμωρον δε, το ηθ'
απικιας συσθαι, τω ως ε σα κακος εσθοραν
ειδοτες ε πανη απεβλητη, επ μη αυτω το κα-
λον καθαρως κατη απωτην εσαι τωη κρατην,
αυτη ημιν μαρτυρησι η ηθ' εσ καρδια βυλαμα-
των εσορ? διωμωι η εσ ανθρωπος δε, ο της
καθ' υμας ιερωτικη καθιδρας εδωμω εσαυθα
εσοφλησ αποκειπασε, ο εσ αυτη η εσα τω
εσασ, εσωμωμω μω της αληθειας εσλησορη-
σαμω, καθαραν αυτη τω εσαρχωσαν ημιν πε-
ει τω εσθοδοξω διαθισι φανερωσαντες. ειδασι
γαρ η υμεις τη περα σαφωσ μεμωθησικε, α-
γρωσικε, ως ε λικη απικτωσ η σακρωσ ε-
χειν απος τω της εχουσιας ανακωω εσ τωσ τωσ-
τωσ, ανη τνωσ πεχης η η πενωσιας καθισηνη
εμαρις. ετσι η Νεσαν ο απωρησικε, εσ απικη-
λυστων τον ελεγχων τον πεη της μοιχιας η η
το φων αποσηγαγε τω Διαβωδ και η αυτω
τω Διαβωδ απωρησικω πετιμημωσ χουσασατι. κα-
τη τωτο η ημεις, εσρη φωνη ο μωγας Βασιλιος,
εσδιδωσαι μωσων τω ηθ'ει τω ανωρος καποεξαι-
μα, εως τω εσ τωσ ημωμω της εστωσ εμολο-
γησαν, εσ ε μη ληξισι, αλλα η τωσ εστωσ εμ-
λαπιδαι απαραβατων. ε γαρ εσ ληξισι ημιν,
αλλ εσ απασμασιν η αληθεια, ο θεω Γρηγο-
ρι? βοα η παλι, εκαως απωρον η λικη αι-
χρον διοεξικε, το περη τον ηχον σμηρολησθαι.
η ο απωσολικωσ Διονυσιος ο Αριοπαγικη, ελοφον
εμω η σμηρον απωφαινησι, το μη τη διωμωι τω
σκοπω απωσικην, αλλα τωσ ληξισι η τωτω
εσ εσ ηθ' τα θεια τωσ εθιλοντων ιδιον, φωνη,
αλλα ηθ' ηχουσ ψιλωσ κατωδεχομωων, η τωτωσ
εχουσ ηθ' ωπον εσβατασ εχουσιν σιωμωων, η
εσ εθιλοντων ειδεσαι, τι μη η τωσ ληξισι σπ-
μικησι πως δε τωτωλη χρη, η δε ετων εμω-
διαμωων η εσακτικωτερων ληξισι εσασασθαι.
τωτω δε ληξωμω, εχ ως αναετικω βυλομωμοι
τωσ ηδη σιωμωδικωσ εμωδεσασ φωνασ, η απε πα-
σικε της το θεω εκλησικασ επικ συγγων εμωσ
εχουσικεσ τον χρονον τωτωσ, το ληξισι επικ
το καθ' υμας της σαρωσικωσ μητηρι, κατη τω
εσ-

111

1. Orat. 20. in Basilium: ubi eorumque sententia, non aliter veritas legitur. Harduani

ANNO CHRISTI 313

ANNO CHRISTI 313

Ἐστὶν ἡ τῆς ἁγίας ταῖς ἡμετέρας γνώμης ὡς ἔστιν, ἢ
 δύο φυσικὰ θελήματα, ἢ δύο φυσικὰ ἔργα.
 ἀλλὰ ἀπὸς μίαν φωνὴν τὸ τυράννη τῶν περὶ
 αὐτῶν, ὡς ὁ ἀπὸ τοῦ ὀνομαζομένου, ἢ τὸ πᾶσι δι
 ἰσότητος οἷς τὸ ἑσπέρην πειθαρχῶναι, ὅτι μὴ ἀλ
 λήθια δόγματα ἀναφαιδὸν ἐπισημαζόμενα τῆ ἐκ
 κλησίᾳ, ἢ πῶς ὁ βασιλεὺς οὐκ αὐτὸς τὸ καλῶς πε
 πηγόντα ἢ ἀφαιδῶντα μέγιστα πρὸς τὸ ἀφαιδῶν
 τῆς ἁγίας συνόδου, ἢ ἅμα μίγα τὴν ἰδι
 οτήτων, τὸ ἢ κατὰ τὴν πολυμίαν τῆς διοικητικῆς
 οἰκονομίας, τῶν κατ' ἐξουσίαν αὐτῆς ὁμο
 λογησάμενοι διδασκαλίαν. ὅθεν μὴ ἀναφορῶν, ἀλ
 λά βεβαίως μᾶλλον ἐκείνους σαφῶς ἀποδείξουσαι
 παρακαλεῖται ἡμετέρας ἢ ἀποδοκίμασθαι τῆς ἁγίας
 ματρὸς κατωπύσεως ὀφθαλμῶν τὸ πᾶσι εἶδῶσι
 σκοπεῖν, αὐτὸ δὲ τὸ κατὰ τῆς συνόδου τῆ τυράν
 νου ἡμετέρας τῆς κατὰ τὸν θεὸν θελητικῆς ἢ ἔργη
 τικῆς κατ' ἐκείνην φύσιν λέγειν τὸν Χριστόν, ὅτι
 ἐπὶ ἡμετέρας, ἢ δύο φυσικὰ θελήματα, ἢ δύο φυσικὰ
 ἔργα, ποιεῖν. κατὰ τῶν τῶν ἁγίων ἁρ' ἡμετέρας
 διανοίαν τὸς πᾶσι τοῖς ἁγίοις, ὅς τὸ ἐκ
 φωνησάμενοι κατ' αὐτῆς ὁρῶν προεδριάζουσαι, ἢ ὅ
 τῆ κατ' ἡμᾶς μεγαλοκόλῳ Ρώμῃ συναχθεῖσα
 συνόδος ἰσχυρῶς τῆς σεβασμίας μητρὸς Μαρ
 τίνου, τὸ τῆς ἡμετέρας προεδριάζουσαι ἐκκλησίας
 ὡς ἐκεῖνα σαφῶς ἢ ἐπὶ ἡμῶν ἢ ἀμαρτωλῶν ἢ
 ἑλαχίστων, τῶν τῶν θεῶν σοφίαν οἰκονομήσει, τὸ
 δρακοντῶν τῶν σοφῶν ὅς τῆ πανουργίᾳ αὐτῶν, ἢ
 περὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος ὅς τῶν εἰς τὸν μέγαν Βα
 σίλειον τῆσιν ἐπιταφίῳ λόγῳ, ὅς τῶν ἐκεῖνον εἰσα
 γει συμβῆλον τῶν θεῶν Δαβὶδ χειρηγῶν ἢ οἰ
 κονομῶντα τὸς λόγους αὐτῶν ὅς κείνοι παρησυχα
 σαι μὴ τῶν κυρίων ἐπὶ τῶν ἁγίων πνεύματος φωνῶν,
 ἢ ἔργων δὲ φωνῶν πῶς τῶν δυναμῶν τὸ ἁ
 σέβει κρατεῖν τῆς πίστεως κήρυγμα, καὶ τὸ τὸ
 διάφορον ὅσον ἐκείνης ἐκείνης, τῆς τε περὶ αὐ
 τῶν φωνῶν τῶν θεῶν πίστεως τῆ ὁμολογίαν,
 ἢ τῶν περὶ τῆς θεῶν σαρκώσεως, ὡς ὁ αὐτὸς ὅς
 ἁγίους θεολόγους Γρηγόριους, φροντισμάτων, ὅσα
 ἢ λεπτομερῆς ἀναγκαίως ἐπιζητῆ ἑσπέρην ἀπὸς
 εὐδοκίαν τῆς κατ' ἐκείνην φύσιν πλειότητος, ἢ εἶνα
 ἀν' αὐμαί ἀγνοεῖν ἢ ὡς τῶν περὶ τῆς θεῶν
 φύσεως, ἢ τῆς ζωοποιῦ ἑσπέρην λόγους τε καὶ
 δόγματα, μᾶλλον τὸ προσημῶν ἐκείνων, ἢ ἑσπέρην
 νεκρῶν ἢ προτιμώμενον. ἢ γὰρ κατὰ τὸ κατ' ἑσπέρην
 οἰκονομῶν περὶ θεολογίας λόγους εἰρημῶς τῶ αὐτῶ
 σοφῶν θεολόγους ἐκείνων, ὅς οἷς τῶν φωνῶν
 φιλοσοφῶμαι περὶ κόσμου, περὶ ἕλης, περὶ ψυ
 χῆς, περὶ λογικῶν φύσεων βελτιόνων τε ἢ χε
 ρῶν, περὶ ἀναστάσεως, κρίσεως, ἀντιποδό
 σεως, Χεῖρῶν καθημάτων. ὅς τῶν γὰρ, καὶ
 τὸ ἐπισημαζόμενον, ἢ ἀχρησῶν. καὶ τὸ ἀμαρτωλῶν,
 αἰνῶντων. ἢ ἀπλῶς γὰρ τῶν τῶν ἀπολύτως
 τῶν θεῶν ὅς διδασκαλίαν, ἀλλὰ τὸ κατὰ ἀντικα
 ρῶν λόγους, ἀπὸς τὸ περὶ τῆς θεῶν ἑσπέρην λε
 γόμενα, ἢ δόγματιζόμενα. κατὰ τῶν δὲ τῶν
 τῆς οἰκονομίας ἢ κατὰ περιστασίαν συμβάσεως ἑσπέρην
 τῶν, ἢ τὸ λαοῦ τῶν χειρηγῶν ἀφαιδῶν πε
 ρὶ ἑσπέρην, ἀγνοεῖται, μὴ ἀσύνετον ἡμῶν τὸ ἐπὶ
 τῶν ἐκείνων ἀφαιδῶν καταδείξουσαι. ἀλλὰ

Aest confessa. Nempe dicere in mysterio
 Christi incarnationis, ex pia & sanctis pa
 tribus cognita intelligentia duas naturales
 voluntates & duas naturales operationes:
 sed iacentes ad solam tyranni persuasio
 nem, ut nominat apostolus, & ut ea so
 lertii excogitatione verteretur in contra
 rium, ne aliena dogmata aperte introdu
 cerentur in ecclesiam & penitus labefa
 scerentur de re proposita, pietatis decreta
 quæ firma manserant & inconcussa: simul
 quoque magnum ducentes, uti etiam a no
 minatis sanctæ synodi inimicis ex sententia
 per confessionem admitteretur eius doctri
 na, ut non eversionem, sed illius potius
 confirmationem aperte ostenderet, apud eos
 quidem certe qui sano & inflexibili oculo
 rerum contemplationis hæc sciunt conside
 rare, ea quæ tyrannus adversus synodum
 est machinatus, volendi enim & operandi
 potestate præditum in altera natura dicere
 esse Christum, nihil est aliud quam intel
 ligere duas naturales voluntates & duas
 naturales operationes. Expresse enim hoc
 sensu has intelligi voces in edicto a se de
 creto prius decrevit in vestra magna ci
 vitate Romana congregata synodus a véné
 randæ memoriæ Martino qui vestræ præ
 fuit ecclesiæ, ut illa aperte per nos quo
 que peccatores & minimos dispensaret Dei
 sapientia, Qui comprehendit sapientes in astu
 tia eorum, quæ Gregorius theologus ponit
 in funebri oratione in magnum Basilium,
 ubi illum inducit usum consilio Davidis dis
 pensando verba sua in iudicio: silentio qui
 dem præterisse principalem vocem in san
 cto Spiritu, aliis autem quæ idem vale
 rent vocibus corroborasse piam fidei præ
 dicationem. Quamquam quanta sit diffe
 rentia utriusque argumenti, ejus inquam
 quod versatum circa fidem & confessionem
 divinitatis, & de divina incarnatione, ut
 idem dicit sanctus Gregorius theologus,
 meditationum, quas subtilis necessario ex
 quirat contemplatio ad indicandam perfe
 ctionem: in utraque natura seu vivifica
 Trinitate tractationes & dogmata excellen
 tiam habeant & præstantiam. Sic enim &
 quæ ab eodem sapienti theologo in oratio
 ne de theologia adversus Eunomianos dicta
 sunt. Ubi hæc dicit: philosophare de mun
 do, de materia, de anima, de rationis
 compositibus naturis tam præstantioribus quam
 deterioribus, de resurrectione, iudicio,
 remuneratione, Christi passionibus. In his
 enim & assequi non inutile, & peccare
 vacat periculo. Non enim ea simpliciter
 & absolute posuit doctor, sed quod illa
 conferret cum iis quæ dicuntur & decer
 nuntur de divina Trinitate: Hac itaque
 dispensationis ratione & consilio cetera quo
 que eorum quæ facta sunt processisse cre
 dentes, o sanctissimi, ne velitis propterea
 eam in nos conferre culpam cui non pos
 sit ignosci. Sed & si quis existimet id
 quod est accuratum & perfectum nos non
 esse assequutos, comparatione eorum qui
 ex sanctis patribus œconomice processerunt
 absolvanur a culpa & omni condemnatione.
 Nam Cyrillus quoque sapientissimus non

1. Dilectum istud ex. Hardouini.
 2. Loge, in utroque natura nominem quo signatur: cum de divina natura seu vivifica Trinitate & Hard

ANNO
CHRISTI
711.

ANNO
CHRISTI
711.

non expresse jubet abdicari Theodorum Mopsuestia episcopum, certo consilio gratificans iis qui adhuc infirmius in eum erant affecti: & si illum sciret audorem & patrem perversi Nestorii sententiam. Idque indicant quæ ab ipso de eo scripta sunt ad sanctum Proclum qui nostræ sanctissimæ præsentis ecclesiæ: & superius quidem dictus fidei tyrannus, suam conscientiam habens cautissimam sicut dicit sanctissimus Paulus, ausus est comburere tomos adorum nominatæ sanctæ sextæ synodi, repositos in palatio, existens, ut sibi videbatur, simul quoque cum iis verbum delere veritatis. Nos autem eum si nentes sua decipi opinione, & tanquam præclaro aliquo facinore suo gloriari dedecore, diligenter custodimus apud nos repositos adorum tomos nominatæ sanctæ sextæ synodi in quibus etiam omnium quæ in hanc sanctam sextam synodum conveniunt, episcoporum subscriptiones cum imperiali subscriptione, in decreto ab eis edito continentur. Porro autem aliter nullo tempore, ut conservarentur nec interirent acta ejusdem sanctæ synodi diligentius curatum est. Quandoquidem liber quoque scriptus propria manu Pauli sanctæ memoriæ qui fuit antistes nostræ sanctissimæ ecclesiæ, Dei gratia apud nos servaretur, qui cum esset a secretis in hac sancta synodo intervenit. Adeo ut ex hoc apud posteros quoque cautum sit Dei & ecclesiæ, ne quisquam malignitate aliqua, ut multa inter homines solet tempus innovare, audeat adulterare ea quæ ut prius dictum est, continenter acta sunt a sancta sexta synodo: aut perverse aliis ea possit tradere. Germana enim & que circumscripti non potest veritas, vel ex hoc libro omnibus ostenditur apertius. Quandoquidem verus noster prætor & servator Dominus Jesus Christus, in his diutius tolerandis non sustinuit indormitente. Sed surgens sua bonitate & potentia, nunc quoque increpavit fluctum, non aqua, sed nefarii funatus, & sedavit quidem hyemem ecclesiarum tempestatis. Donavit autem nobis magnam rerum tranquillitatem, pium imperatorem & omni ex parte virtute præditum, qui imperiali celsitudini respondentem habet zeilum orthodoxæ fidei, morum honestatem & moderationem quique convenienter ejus nomini nempe Anastasi surgere fecit ecclesiasticam pacem & concordiam. Confidimus etiam in eo qui eam nobis donavit quod reipublicæ quoque electionem, ut fert appellatio nominis exorditur.

Vos ergo, o sacrum caput, perspicacissima quæ est in vobis virtus spiritus, benignè invocationis nobis manum porrigentes

ἀρνῆτι τῆς ἀεχέλης ἡμῶν ἡμαρτηθεῖαι ὑπονοῦνται, τῆ παραθέσει τῶν ἐκ τῶν ἁγίων πατρῶν ἡμῶν οἰκουμηνικῶς προελθόντων, ἀπολυθῶ ἀνάθωρον, καὶ πάσης ἑλπίδος καταπίστεως. ἐπεὶ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ σοφώτατος, μὴ ἤρπυς ἀποκαρτεῖσθαι τὸν Μολυσματικῶς Θεοδώρου παραγγυλῆν δι' οἰκονομίας, χαρίζομενος πῶς ἐστὶ ἀποδοτικῶν περὶ τῶν ὀφεισμένων, καὶ τῶ ἀρχηγῶν καὶ πατέρων τῆς Νεστορίου κακοδοξίας ἐκείνου εἶδος. καὶ τῶν δηλοῦν τὰ περὶ τούτου γραφόμενα παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Πρόκλον, τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας προεδροῦσαντα. Ἐὐὐ μὲν ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς πίστεως τύραντος, κεκαυτηρασμένῳ ἔχον τιμωρίας συνειδήσει, καθὼς Βασίλειον ὁ ἱεροπότης Παῦλος· κατακαῦσαι πύλμα καὶ τὸς τομοὺς τῶν πεπραγμένων τῆς διανομηθείσης ἁγίας ἐκτῆς συνόδου, τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἀποκειμένων, οἰομένων, κατὰ γὰρ τὴν αὐτῶν δοκίμην, συνεισφέροντες τὰς τῆς ἀληθείας τὸν λόγον, ἡμῶν δὲ τῶν ἐσπαιότες τῆ ἐαυτῶ ἐκπαύειν οἰήσει. καὶ ὡς ἐπὶ μεγάλῳ τινὶ καταθῶματι τῆ οἰκία συγκαυθεῖν αἰχμησῶν, ἐπιμελῶς παραφυλαξαμένων παρ' ἡμῶν ἀποκειμένων ἢ πεπραγμένων τομοῦ τῆς διανομηθείσης ἁγίας ἐκτῆς συνόδου, ἐν οἷς καὶ αἱ τῶν συνελθόντων ἀπάντων ἐπισκόπων ἐν τῆ περὶ τῆ ἁγίας συνόδου ἐπιγραφῆ μὲν τῆς βασιλικῆς ἐπιστομῆστος ἐν τῷ παρ' αὐτῆς ἐκπεδοῦν ὄρον ἐμφερῶνται· καὶ ἔπειτα δὲ, ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ, τὸ ἀδικίῳ φυλαχθῆναι τὸ πεπραγμένα τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου φιλοτονοῦν διεισεδάδει, καθὼς ἐ βιβλίον ἰδιογραφον Παύλου τῶ τῆς ἁγίας μνήμης σπυρίδου γιγνομένου τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ τῆ Θεοῦ σωθεῖται παρ' ἡμῶν, ὅς ἀσεκρῶς ὑπάρχων, ἐν τῇ περὶ τῆ συνόδου κατεπεφύρασε. ὡς ἐκ τούτου τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἐν τοῖς μὲν ταῦτα τῆ τῶ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἁποστῆναι, τὸ μῆτινα ἢ πάντων κακοῦν τινὶ, οἷα πολλὰ κηνομεν ἐωθεῖν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὁ χροῖος, ἐπὶ ὁδῶν ἀποπολυμῶν π, ὡς ἀπολιέται, συνεχεῶς πεπραγμένα τῆς ἁγίας ἐκτῆς συνόδου, ἢ κακοδοξίας ἑτέροις τοῖς περὶ τῆ ἐπισημαίνειν διώκεται. τὸ γὰρ ἀπεργραπῆν τε καὶ γινῆσθαι τῆς ἀληθείας, καὶ ἐκ τῶν τοῦτο βιβλίου πᾶσι δευχθῆσθαι φανερωθῶν. ἐπειδὴ ὁ ἀληθὴς ἡμῶν ἐπισκόπος καὶ σωτὴρ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ περὶ τῆ ἐν τούτοις ἀνοχῆ ἱπῶν ἐκ λυγέται· ὁρνεσας, τῆ οἰκία ἀγαθότητι καὶ δυναμει, ἐπιτιματε καὶ νῦν τῷ κληθῶν, ὃ τῷ ὕδατος, ἀλλὰ τῷ ἀθίμῳ ἐγγενηματι· καὶ τὸν μὲν χεμῶνα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν (καὶ κατεπασσε. ἐδωρησατο δὲ ἡμῶν τῷ μεγάλῳ τῶν πνευματικῶν γαλιλίῳ, δεσπῆ βασιλῆα καὶ κατὰ πάντα ἑσπεριν, ἐφαιμῶν τε καὶ ἁγίου τῶ ὕδατος τῆς βασιλείας, κεκτημένον τῆς ἐροδοξίας τῶν ἑλλων, καὶ τῶ ἔσπεω τῶ κτισμῶν, φερωνυμῶς ἀνασπασατο ἡμῶν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἑρηνῆν τε καὶ ὁμοίαν· πεποιθασμένῳ δὲ τῷ τῶν τῶν ἡμῶν χαλεπαθῶν, ὅτι καὶ τῶν τῆς πολιτείας πνευματικῶν τῶ ἀνιγρῶν ἡμῶν ἐπωνυμῶς ἀποομιάζεται.

Ἰμεῖς δὲ, ὡ ἱερά κεφαλή, τῶ ἐν ἡμῶν διορατικῶτιν δυναμει τὸ τ. δ. ματος, τῶ χεῖρα τῆς ἀμῶν ἡμῶν ἐκτείνοντες ἐκκλησιῶν ἀπῶν ἰσα-

1 Leges, e editionem. Harl.

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

quoque divinarum rerum peritissimus fecisse invenitur in episcoporum orientalium in ipsum investitione & decertatione. Illi enim a condemnatione volentes absolvere Nestorium, & in ipsum latam infirmare sententiam contententes, ausi sunt non tolerabilia, sed maximum delictum admiserunt. Ipsum enim beatum Cyrillum & synodum ejus anathematizarunt. Sed ille quoque celerem & non operosam adhibuit reparationem. Nempe hoc solum ut consentirent iis quæ synodice fuerant constituta ac pie definita, & comprobarent impii damnationem, illas post hæc omni lætitia plenas voces exclamante ipso divino patre, quas suspicetur quispiam didas esse quasi ipse potius sui lapsus accepisset condonationem, non autem ipse lapsum condonasset: *Læsentur, enim, inquit, cali & exaltet terra: soluta est enim maceria sepi, & omnis diffensionis modus est sublatus, cum omnium nostrum servator Christus suis ecclesiis pacem conciliarit.*

Habetis ergo vos, o viri divinitus inspirati, delicti per alterius vim & injuriam admitti validam & legitimam defensionem, & quæ nequaquam convelli ac labefactari potest puram & liberam orthodoxæ fidei confessionem. Ne sitis ergo, o beati, pigri & tardi in id quod est vobis conjunctum & individuum in spiritali conspiratione & concordia, neque attendentes ea quæ per vim facta sunt, nos quibus vis est allata expellatis a vestra charitate, neque tanquam inimicos existimetis, ut dicit divinus apostolus, *sed consolemini ut fratres ostendentes Dei imitationem.*

Omnino enim considerabitis, o sanctissimi, ex scripturæ historia de Aaron sancto Domini sicut eum divinus appellavit Spiritus, quod ea quæ per vim & non ex intrinseca animi malitia fiunt, sequitur justa condonatio, excepta perfecta verbi abnegatione, & ad perfectam impietatem abductione. Aaron enim ille cum prisci populi cessisset impetui, & ad idolum fabricandum eis fuisset administrator, a fratre quidem fuit reprehensus: sed cum se id per vim coactum fecisse in sua assereret defensione, nullam a Deo accipit increpationem, neque privatur dignitate pontificatus. Omnino ad internum germanum in Deum cultum aspiciente eo qui *spiliatim finxit cordis nostra*, ut dicit magnus David, & non ad externam temeritatem. Ostensa ergo nostræ in rectum verbum sententiæ sanitate & defensione, ex eo quod citra morem quidem limus parati condemnare quidem ita quæ absurde facta sunt, comprobare autem & confirmare dogmata pietatis diæ sanæ lexæ synodi: Nos complectimini, o fratres venerandi. *Alter alterius enim onera portate, & sic implete legem Christi*, voce maxima nobis clamat divinus apostolus, ut unanimes in uno spiritu glorificemus Deum & patrem Domini nostri Jesu Christi.

SUBSCRIPTIO.

Fortis in domino, ora pro nobis sanctissime & beatissime frater.

Α ἀκριβῆς περὶ τῶ θεῶ κατακρίσει κρίσεται ἐκ τῆ τῆ ἀναταλάων ἐπιπέσει πρὸς αὐτὸν διπλοῦσι πὶ κ' ἀντίτασι· ἀποδοῦσα γὰρ κατακρίσει ἐκείνη Κυλομβοὶ τὴν Νεσὸρον, κ' τὴν ἐκ' αὐτῶ ψῆφον ἀκρίτων ἐκδοῦσι, ἢ φορητῶ πηλαμῆσαι, ἀλλὰ μίγισον ἐργάσαντο πηλαμῆσαι. αὐτὸν γὰρ τὴν μακάριον Κύριλλον, κ' τὴν κατ' αὐτὸν ἀντιθεμάτων συνέδοσι. ἀλλὰ κρείττος ταχέως κ' ἐκ ἐργασίαν προσήγαγε τῆ ἀνάκτησιν· αὐτὸ μόνον πὶ συνιδῆσαι αὐτὸς τὰς συνδικὰς δεδερμῆσαι, κ' δεσφῆσαι δεσφῆσαι, κ' τὸ ἀσέβητος κυρῶσαι τὴν καταδικῆσαι, ἐκείνος ἐκὶ τῶσι τὸς πᾶσι περὶ χαρείας ἐπιπέσει φωνὰς ἐκδοῦσι· τὸ αὐτὸ θεοφορῶ παρῶς, ἄς ἐπιπέσει τὸς ἐργάσαι ὡς αὐτὸ μᾶλλον πηλαμῆσαι· συγχωρησὶ δεξάμενοι, κ' ἐκ τῶσι πηλαμῆσαι συγχωρησάμενοι· ἐφρατίδωσαν γὰρ φωνῶν, οἱ ἴπρωσι, κ' ἀγαλλιάσασθαι ἡλῆ, λιλύται γὰρ τὸ μεσότησιν τῶ φραγμῶ, κ' διχολογίαις ἀπίσται ἀνρησται ἔθος, τὸ παπῶν ἡμῶν σὺν τῶ Χριστῷ τῶσι ἐαυτῶ ἐκκλησίαις τῆ εἰρήνῃ ἐραβῆσαν.

Ἐχετε τοῖσι κ' ὁμῆσι, ὁ θεολάττοι, τὴν ἀναρτικὴν τὸ κατ' ἐπὶ ἡμεῶν σφάσμα, ἀπολοῖαν ἰχυράναι ἐ σίτοιμον, κ' ὕδαμῶς δυναμῆσαι παρὰ κρημῶσαι, τὴν καθαρὰν κ' πεκαρῆσιασάμενοι τῆς ὁδοῦ ὁμολογίαν. μὴ ἐν βραδείσι τὴν κη σὺν τῶσι πρὸς τὸ σὺν τῶσι ὁμῶν ὁμῶν κ' ἀδιάμπτου ἐ πηλαμῆσαι συμπτῶσι κ' ὁμῶσι ἡμῶν, ὁ μακάριον, μὴ τῶσι κατὸ σίαν γρηγορησῶσι ἀποστέχοντες, τὸς σὺν τῶσι ἡμῶν, τὸς ἐαυτῶ ἀγάπῃς ἀπέσασθαι. μὴδὲ ὡς ἐχθρῶς ἡμῶν, ὡς φωνῶν ὁ θεῶ ἀπόστολῶ, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ὡς ἀδελφῶς, τὸ θεομίμητοι ἐδεικνύμενοι.

Πᾶσι γὰρ λογισάμενοι, ἀγιώτατοι, ἐκ τῆς κατὰ τὸν Ἁαρόν τὴν ἀγιον κυρίῳ, ὡς τὸ θεῶν αὐτῶ ἀνεκλήσει πηλαμῆσαι, γραφικῆς ἰσοφῆσαι ἐκείνων μῶν τὸ τῆς ἀνατῆσαι ἀρνήσειος λόγου, κ' τῆς ἀπὸς τὴν πηλαμῆσαι ἀδελφῶν ἰκαρῶν· ὡς τῶσι βραδύσασθαι κ' ἢ κατὰ γνώμῃς ἐκδοῦσι ποτηρίαν ἰσοφῆσαι, ἐκείνη τὸς συγχωρησῶσι ἐκδοῦσι· ὁ γὰρ Ἁαρόν ἐκείνῶ, τῶ ὁρμῶ τὸ πάλαι λαῶ καθυφῆσαι, ἐ ὑπερήσας αὐτῶς ἀπὸς τὴν ἰῆς εἰ δωλοποιῶς πηλαμῆσαι, ἐκαλεῖται μὲν ὡς τὸ ἀδελφῶ, τὴν δὲ ἀναγκασιὰν βίαν ἐ ἀπολογία ἀποκαλλῶμενοι, ἔδὲ μίαν παρὰ θεῶ ἐπιπέσει δεχεται, ἔδὲ τὸ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἀπόκληρῶ γίγνον ἀξιώματος· πάντως ἀπὸς τὸ ἐ διαδίσαι περὶ τὸ θεῶν σέβας ἰησῶν ἀποβλήσασθαι· τὸ ἀλάσταντος καταμῶσι τῶσι καρδίας ἡμῶν, ὡς φωνῶν ὁ μίγας Δαβὶδ, κ' ὁ πρὸς τὴν ἔξωθεν περὶ τῆσαι. δεκνύμεν τῶσι τῆς περὶ τὸν ὁρῶν λόγον τὸ ἡμετέρῃ φρονήματος ἰχέως τὴν κη συμφορίας, τῶ ἀνυπερδῆσαι ἐπιπέσει τὸ κατακρίναι μῶν τὸ ἀπὸς γρηγορησῶσι· σὺν τῶσι δὲ τῶ βραδύσασθαι τῆς εἰρήμῶς ἀγίας ἔκτῆς συνόδῃ τῆς ἀσέβησαι τὸ δόγματι, περὶ τῶσι ἡμῶν, ἀδελφοὶ τιμῶτατοι. ἀλλήλων γὰρ τὸ βῆρη βαρῶσαι, κ' ἐπὶ ἀναπληρῶσαι τὸν νόμον τῶ Χριστῶ, μεγαλοφρονῶτα ἡμῶν ἐκδοῦσι ὁ θεῶ ἀπόστολῶ· ὡς ἐν ὁμοθυμαδῶν ἐ σὺν πηλαμῆσαι δεξάμενοι τὸν θεῶν κ' πατέρα τῶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῶ.

Τ Π Ο Γ Ρ Α Φ Η.

Ἐφραμί· ἐν κυρίῳ, ὑπερέχε ἡμῶν ἀγιώτατε κ' μακαρώτατε ἀδελφῶ.

CON.

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

CONCILIIUM LONDINENSE

PRO IMAGINIBUS,

Quod recentiores historici citra auctoritatem majorum tempore Constantini papæ habitum fuisse scribunt.

* Hic vero longe post Bedam vixit circa annum 1130.

Concilium. Referunt Urspergensis alii- que recentiores historici, Egvvinum monachum designatum episcopum, Viceis divinitus admonitum, ut Dei genitricis imaginem in sua ecclesia collocaret: rem autem in controversiam dedendam fuisse delatam ad apostolicam sedem, iustumque Egvvinum sisti coram pontifice, & juratum de visione quam viderat, & aliis testatum esse. Tunc vero Constantinum legatum misisse Bonifacium in Britanniam, qui Londini synodum celebraret. Celebrataque synodo, fuisse in ea probatas visiones Egvvini, & de cultu sacrarum imaginum promulgatum esse decretum. Quæ cum majorum testimonio destituantur, scriptisque Bedæ omnino adversentur illis, quibus ait Anglos una cum sancto evangelio usum sacrarum imaginum ab Augustino apostolo suo suscepisse, facile inducimur ut commentum esse putemus. Nam si cultus imaginum jam diu ante in Anglia receptus fuerat, ad earum receptionem non erat opus alia visione: nisi dicas Anglos primo sæculo suæ conversionis a fide recepta (quod non est verisimile, neque ab ullo hædenu demonstratum) aliqua ex parte recessisse. Beda de Augustino in Angliam veniente, usumque imaginum cum sancti evangelii primordjjs introducente, hæc ait: At illi (Augustinus videlicet & socii) non demoniaca, sed divina virtute præditi veniebant, crucem pro vexillo ferentes a genteam, & imaginem Domini salvatoris in tabula depictam, litaniaeque canentes, pro sua simuli & eorum, propter quos & ad quos venerant,

A sancto aeterno Domino supplicabant. Hæc Beda de usu sacrarum imaginum ante centum annos in Anglia recepto: quibus ea de hac Londinensi synodo a recentioribus scripta sunt non parum redarguuntur. Vide Baronium anno 714. n. 3. & 4.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI

Ad annum Ch. 714. n. 2.

Balaus, & Magdeburgenses sngunt, hoc anno Londini Episcoporum Synodum habitam circa cultum imaginum, quod Egvvinus designatus Episcopus Vvignensis B. Mariæ Virginis imaginem in Ecclesia sua collocasset; ainarque Egvvinum sacrarum imaginum cultum primum in Anglo-Saxonum Ecclesiis invenisse. Verum hæc mera fabula: extat enim vita S. Egvvini auctore Anonymo, qui undecimo circiter saulo vixit, scripta, & tam a Bollavdo manso Januario, quam a Mabillonio sæculo 2. Benedictino par. 1. recitata, in qua legitur quidem eum Monasterium B. Dei genitricis dedicasse, & adeo ejus devotum cultorem fuisse, ut nunquam a memoria ejus excideret, nunquam in verbis ejus desisset. Cujus veneratione, & consolatione sepe recreatur, omnia qua mundi erant, omisit, & ea, qua Dei erant, indefinenter exercebat, ut legitur n. 14. Refertur etiam in ea ejus Romam profectio cum Coenredo & Offa Regibus, sed nulla ibi coacta Lontini Synodi, altarumque sab laram a Magdeburgensibus consularum mentio. Quare Spelmanus, qui omnes Saxonum Synodos accurate collegit, ad an. Ch. 714. de hac Synodo ait: Coger ista Magdeburgensium & Balai verba exhibere, cum non habeam e Veteribus, quem adducam, qui ideo signum illud aspernari debebat, non vero de cultu imaginum in Britannia hujus fabula occasione verba facere. Britanno enim, & Anglo-Saxonæ Crucem & Imagines veneratos esse, res manifestior est, quam ut jure possit in dubium revocari. Videatur Alfordus in Annalibus Ecclesiæ Anglicanæ ad an. 714. quævis satis hac de re, doctæque Baronius differuarit.

CONCILIIUM OMNIUM EPISCOPORUM

ET PRINCIPUM, PRO CERUM, COMITUM

Et omnium sapientum, seniorum, & populorum totius regni,

Per præceptum regis Inæ habitum, cum jam Gualam filiam Cadvvaladri regis Britonum in uxorem cepisset, unaque Cambria totam & coronam Cadvvaladri adeptus esset,

In quo de mutuis connubijs habendis inter Anglo-Saxones, Britones & Scotos, tum ad delendam fornicationem & immunditiam, tum ad concordiam publicam promovendam, statuitur.

LI. E4. conf. c. 31. in Au. du.

REx Ina cepit in uxorem suam Gualam nomine, propter quam vocata est Vvalla illa terra, quæ quondam vocabatur Cambria; bigamus enim fuit. Cepit autem cum ultima uxore sua Cambriam, & Cornubiam, & coronam benedictam Britanniae, quæ fuerat ultimo Cadvvaladro regi Britanniae. Et universi An-

gli qui tunc temporis extiterunt, uxores suas ceperunt de Britonum genere, & Britones uxores suas de illustri sanguine & genere Anglorum, hoc est de genere Saxonum. Hoc enim factum fuit per commune concilium & assensum omnium episcoporum & principum, procerum, comitum, & omnium sapientum, seniorum.

1 Forte hoc illud Inæ Concilium, cujus meminit Vvibaldus presbyter in vita S. Bonifacii Archiep. Mogunt. cap. 2. apud Bolland. die 5. Junii. Concil. General. Tom. XII.

ANNO
CHRISTI
711ANNO
CHRISTI
711

niorum & populorum totius regni, & per præceptum regis Inæ prædicti. Multi vero Angli ceperunt uxores suas de sanguine & genere Anglorum Germaniæ, & quidem Angli ceperunt uxores suas de sanguine & genere Scotorum: proceres vero Scotorum, & Scoti ferè omnes ceperunt uxores suas de optimo genere & sanguine Anglorum Germaniæ, & ita fuerunt tunc temporis per univèrsum regnum Britannicæ duo in carne una: & taliter constituit rectum conjugium (& delevit fornicationem & immunditiam a regno) & recta iudicia pro stabilitate regni, & confirmatione populorum, benigna sedulitate; & tali modo effecti fuerunt gens una, & populus unus per univèrsum regnum Britannicæ, miseratione divina.

Deinde univèrsi vocaverunt regnum Anglorum quod antea vocatum fuit regnum Britannicæ. Univèrsi prædicti temper postea pro communi utilitate coronæ regni insimul, & in unum circiter contra Danos & Norvegienses semper steterunt, & atrocissime unanimi voluntate contra inimicos pugnaverunt, & bella atrocissima gesserunt. Erat enim prædictus rex Ina optimus, largus, sapiens, prudens, moderatus, strenuus, iustus, animosus, & bellicosus pro loco & tempore, & in divinis legibus, & in secularibus institutis, scriptis, & bonorum operum exhibitionibus, irradiavit gloriosus, rexitque regnum, confederavit & consolidavit, & in unum pacificavit sapientia & prudentia magna, & ubi locus adfuit, vi & manu armata.

EPISTOLA CEOLFRIDI ABBATIS

AD NAITANUM REGEM PICTONUM,

pro catholico pascha & Romana tonsura,

PRÆFATIO BEDÆ.

EO tempore Naitanus rex Pictorum (qui septentrionales Britannicæ plagas inhabitant) admonitus ecclesiasticarum frequenti meditatione scripturarum, abrenunciavit errori quo eadenus in observatione paschæ cum sua gente tenebatur, & se suosque omnes ad catholicam observantiam dominicæ resurrectionis tempus celebrandum perduxit. Quod ut facilius & maiori auctoritate perficeret, quaesivit auxilium de gente Anglorum, quos iam dudum ad exemplum sanctæ Romanæ & apostolicæ ecclesiæ tuam religionem instituisse cognovit. Siquidem misit legatarios ad virum venerabilem Ceolfridum abbatem monasterii beatorum apostolorum Petri & Pauli, quod est ad ostium Vvyrri amnis, & juxta amnem Tinam, in loco qui vocatur Ingrivum, cui ipse post Benedidum (de quo supra diximus) gloriosissime præfuit, postulans ut exhortatorias sibi literas mitteret, quibus potentius consutare posset eos, qui pascha non suo tempore observare præsumerent, simul & de tonsuræ modo vel ratione qua clericos insigniri deceret. Excepto quod etiam ipse in his non parva ex parte esset imbutus. Et architectos sibi mitti petiit, qui juxta morem Romanorum ecclesiam de lapide ingente ipsius facerent, promittens hanc in honorem beati apostolorum principis dedicandam: se quoque ipsum cum suis omnibus morem sanctæ Romanæ & apostolicæ ecclesiæ semper imitaturum, in quantum dumtaxat tam longe a Ro-

manorum loquela & natione segregati hunc edificare possent. Cujus religiosi votis ac precibus favens reverendissimus abbas Ceolfridus, misit architectos quos petebat, & literas scriptas in hunc modum.

EPISTOLA CEOLFRIDI ABB.

Domino excellentissimo & gloriosissimo regi Naitano
Ceolfridus abbas in Domino salutem.

Catholicam sancti paschæ observantiam, quam a nobis rex Deo devote religioso studio quaesisti, promptissime ac libentissime tuo desiderio, juxta quod ab apostolica sede didicimus, patefacere satagimus. Scimus namque cælitus sanctæ ecclesiæ donatum, quotiens ipsi rerum domini discendæ, docendæ, custodiendæ veritati operam impendunt. Nam & vere omnino dixit quidam secularium scriptorum, quod felicissimo mundi statu ageretur, si vel reges philosopharentur, vel regnarent philosophi. Quod si de philosophia hujus mundi, vere intelligere de statu hujus mundi, merito diligere potuit homo hunc mundum: quanto magis civibus patriæ cælestis in hoc mundo peregrinantibus optandum est, & totis animi viribus supplicandum, ut quo plus in mundo quique valent, eo amplius ejus qui super omnia est iudicis mandatis auscultare contendant, atque ad hæc observanda secum eos quoque qui sibi commissi sunt & exemplis simul & auctoritate instituant.

Tres sunt ergo regulæ sacræ inditæ literis, quibus paschæ celebrandi tempus nobis prænitum nulla proflus humana licet auctoritate mutari: e quibus duæ in lege Moyfi divinitus statutæ, tertia in evangelio per effectum dominicæ passionis & resurrectionis adjuncta est. Præcepit enim lex ut pascha primo mense anni, & tertia ejusdem mensis septimana, id est, a quintadecima die usque ad vigesimam primam fieri deberet. Additumque est per institutionem apostolicam ex evangelio, ut in ipsa tertia septimana diem dominicam expectare, atque in ea temporis paschalis initium tenere debeamus. Quam videlicet regulam triformem si quis rite custodierit, nunquam in annotatione festi paschalis errabit. Verum si de his singulis enucleatius ac latius audire desideras, scriptum est in Exodo, ubi liberandus de Ægypto populus Israel, primum pascha facere jubetur: quia dixerit Dominus ad Moysen & Aaron: *Mensis iste, vobis principium mensium: primus erit in mensibus anni. Loquimini ad univèrsam cæteram filiorum Israel, & dicite eis: Decima die mensis hujus tollat unusquisque agnum per familias & domos suas. Et paulo post: Et servabitis eum usque ad quartadecimam diem mensis hujus. Immolabitque eum univèrsa multitudo filiorum Israel ad vespèram.* Quibus verbis manifestissime constat, quod ita in observatione paschali mentio fit diei quartadecimæ, ut non tamen ipsa die quartadecima pascha fieri præcipiatur, sed adveniente tandem vespèra diei quartadecimæ, id est, quintadecima luna, quæ initium tertie septimanæ faciat, in cæli faciem prodeunte, agnus immolari jubeatur. Et quod ipsa sit nox quintadecimæ lunæ, in qua percussus Ægyptiis Israel est a longa servitute redemptus: *Septem, inquit, diebus azyma comedite.* Quibus iterum verbis tota tertia septimana ejusdem primi mensis decernitur solemnitas.

Relia conu-
ga dicitur
aut.Ira regis
aut.Bedæ p.
111Tria in pa-
schalis tem-
pore obser-
vanda1. Mensis pri-
mus.
2. Septimana
tertia.

Ejusd.

Ibidem.

Ibidem.

ANNO CHRISTI 710.

Idem.

Idem.

Num. 33.

Exod. 11.

Pascha ab apostolis ad diem dominicum celebratur.

Idem.

nis esse debere. Sed ne putaremus easdem septem dies a decimaquarta usque ad vigesimam esse computandas, continuo subiicit: *In die primo non erit fermentatum in domibus vestris: quicumque comederit fermentatum in domibus vestris, peribit anima illa de Israel, a die primo usque ad diem septimam, &c.* usque dum ait: *In eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra Egypti.* Primum ergo diem azymorum appellat eum, in quo exercitum eorum esse educitur de Egypto. Constat autem, quia non decimaquarta die, in cuius vespera agnus est immolatus, & quæ proprie pascha sive pasche dicitur, sed decimaquinta sunt educti ex Egypto, sicut in libro Numerorum apertissime scribitur: *Professi igitur de Ramesse quintadecima die mensis primi, altera die fecerunt pasche filii Israel in manu excelsa.* Septem ergo dies azymorum, in quarum prima eductus est populus Domini ex Egypto, ab initio (ut diximus) tertius septimanæ, hoc est, a quintadecima die mensis primi usque ad vigesimam primam ejusdem mensis diem completam computari oportet. Porro dies quartadecimus extra hunc numerum separatam, sub pascha titulo prænotatur, sicut Exodi sequentia patenter edocent. Ubi cum dictum esset: *In eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra Egypti,* protinus additum est: *Et custodietis diem istum in generationibus vestras ritu perpetuo.* Primo mense quartadecima die mensis comedetis azyma usque ad diem vigesimam primam ejusdem mensis ad vesperam. Septem diebus fermentatum non invenietur in domibus vestris. Quis enim non videat a quartadecima usque ad vigesimam primam non septem solummodo, sed octo potius esse dies, si & ipsa quartadecima annumeretur? Sin autem (ut diligentius explorata scripturæ veritas docet) a vespera diei quartadecimæ usque ad vesperam vigesimam primam computaverimus, videbimus profecto, quod ita dies quartadecimam vesperam suam festi paschalis initium porrigat, ut non amplius tota sacra solemnitas quam septem tantummodo noctes cum totidem diebus comprehendat. Unde vera esse probatur nostra diffinitio, qua tempus paschale primo mense anni, & tertia ejus hebdomada celebrandum esse diximus. Veraciter enim tertia agit hebdomada, quod a vespera decimaquartæ diei incipit, & in vespera vigesimæ primæ completur.

Postquam vero pascha nostrum immolatus est Christus, diemque nobis dominicam, quæ apud antiquos una vel prima sabbati sive sabbatorum vocatur, gaudio suæ resurrectionis fecit esse solemnem, ita hanc nunc apostolica traditio festi paschalibus inseruit, ut nihil omnino tempore paschæ legalis præoccupandum, nihil minuendum esse decerneret, quin potius statuit ut expectaretur juxta præceptum legis idem primus anni mensis, expectaretur quartadecima dies illius, expectaretur vespera ejusdem. Et cum hæc dies in sabbatum forte incideret, soleret unusquisque agnatum per familias & domos suas, & immolare eum ad vesperam, id est præpararent omnes ecclesiæ per orbem, quæ unam catholicam faciunt, panem & vinum in mysterium carnis & sanguinis agni immaculati, qui abstulit peccata mundi, & præcedente congrua lectionum, orationum, & caeremoniarum paschalium solemnitate, offerrent hæc Domino in spem futuræ suæ redemptionis. Ipsa est enim eadem nox in qua de Egypto per

Concil. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 710.

A sanguinem agni Israelitica plebs erepta est, ipsa est in qua per resurrectionem Christi liberatus est a morte æterna omnis Dei populus. Mane autem illucescente die dominica, primam paschalis festi diem celebrarent. Ipsa est enim dies in qua resurrectionis suæ gloriam Dominus multifario pæ revelationis gaudio discipulis patefecit. Ipsa prima dies azymorum, de qua multum distincte in Levitico scriptum est: *Mense primo, quartadecima die mensis hujus ad vesperam pasche Domini est, & quintadecima die mensis hujus solemnitas azymorum Domini est. Septem diebus azyma comedetis, dies primus erit celeberrimus sabbatusque.* Si ergo fieri posset, ut semper in diem quintadecimum primi mensis, id est in lunam quintadecimam, dominica dies incurreret, uno semper eodemque tempore cum antiquo Dei populo, tanquam sacramentorum genere discreto, sicut una eademque fide pascha celebrare possemus. Quia vero dies septimanæ non æquali cum luna tramite procurrit, decrevit apostolica traditio, quæ per beatum Petrum Romæ prædicata, per Marcum evangelistam & interpretem ipsius Alexandriæ confirmata est, ut adveniente primo mense, adveniente in eo vespera diei quartadecimæ, expectetur etiam dies dominica a quintadecima usque ad vigesimam primam diem ejusdem mensis. In quacumque enim harum inventa fuerit, merito in ea pascha celebrabitur: quia nimirum hæc ad numerum pertinet illarum septem dierum, quibus azyma celebrari jubetur. Itaque fit ut nunquam pascha nostrum a septimana mensis primi tertia in utramvis partem declinet, sed vel totam eam, id est omnes septem legalium azymorum dies, vel certe aliquos de illis teneat. Nam etsi saltem unum ex eis, hoc est ipsum septimum apprehenderit, quem tam excellenter scriptura commendat: *Dies autem, inquit, septimus erit celebrior & sanctior, nullamque servile opus fiet in eo,* nullus arguere nos poterit, quod non recte dominicum paschæ diem, quem de evangelio suscepimus, in ipsa quam lex statuit tertia primi mensis hebdomada celebremus.

Cuius observantia catholica ratione patet & patet e contrario error irrationabilis eorum, qui præfixos in lege terminos nulla cogente necessitate vel anticipare vel transcendere præsumunt. Namque sine ratione necessitatis alicujus anticipant illi tempus in lege præscriptum, qui dominicum paschæ diem a quartadecima mensis primi usque ad vigesimam putant lunam esse servandum. Cum enim a vespera diei tertiadecimæ vigiliis sanctæ noctis celebrare incipiunt, claret quod illum in exordio sui paschæ diem statuunt, cujus nullam omnino mentionem in decreto legis inveniant. Et cum vigesimæ primæ die mensis pascha dominicum celebrare refugiunt, patet profecto quod illam per omnia diem a sua solemnitate fecerunt, quam lex majore præ cæteris festivitate memorabilem sæpenumero commendat. Sicque diem paschæ ordine perverso, & aliquando in secunda hebdomada totam compleant, & nunquam in hebdomadæ tertiæ die septimo ponant.

Rursumque qui a sextadecima die mensis sabbati usque ad vigesimam secundam pascha celebrandum magis autumant, non minore utique errore (tametsi altero latere) a recto veritatis tramite divertunt, & veluti naufragia Scyllæ fugientes, in Charybdis voragine sub-

A N N O
CHRISTI
711.

A N N O
CHRISTI
711.

mergendi decidunt. Nam cum a luna decima sexta primi mensis oriente, id est a vespera diei quintadecimæ pascha incipiendum doceant, nimirum constat quod quartadecimam diem mensis ejusdem, quam lex primitus est præcipue commendata, a sua prorsus solemnitate secludunt, ita ut quintadecimæ, in qua populus Dei ab Ægyptiaca servitute redemptus est, & in qua Dominus suo mundum sanguine a peccatorum tenebris liberavit; in qua etiam sepultus spem nobis post mortem beatæ quietis tribuit, vix vesperam tangant. Idemque penam erroris sui in semetipso recipientes, cum in vicissimæ secunda die mensis paschæ diem statuant dominicam, legitimos utique terminos paschæ aperta transgressione violant, utpote qui ab illius diei vespera pascha incipiunt, in qua hoc lex consummari & perfici debere decrevit. Illam in pascha diem assignent primam, cujus in lege mentio nulla usquam reperitur, id est quartæ primam septimanæ. Qui utriusque non solum in diffinitione & computo lunaris ætatis, sed & in mensis primi nonnunquam inventionem falluntur. Quæ disputatio major est quam epistola hac vel valeat comprehendere, vel debeat.

Equinoctium
vernale
observatum
in
dec.

Tantum hoc dicam, quod per æquinoctium vernale semper inenarrabiliter potest inveniri qui mensis juxta computum lunæ primus anni, qui esse debeat ultimus. Equinoctium autem juxta sententiam omnium orientalium, & maxime Ægyptiorum, qui præ ceteris doctoribus calculandi palmam tenent, duodecimo Calendarum Aprilium die provenire consuevit, & etiam ipsi horologica inspectione probavimus. Quæcumque ergo luna ante æquinoctium plena est, quartadecima videlicet vel quintadecima existens, hæc ad præcedentis anni novissimum pertinet mensis, ideoque paschæ celebrando habilis non est. Quæ vero post æquinoctium, vel in ipso æquinoctio suum plenilunium habet, in hac absque ulla dubietate, quia primi mensis est, & antiquos pascha celebrare solitos, & nos, ubi dominica dies advenit, celebrare debere noscendum est. Quod ita fieri oportere illa nimirum ratio cogit, quia in Genesi scriptum est, quod *Deus fecit duo magna luminaria; luminare majus ut præfesset dies, & luminare minus ut præfesset noctis.* Vel, sicut alia dicit editio, *luminare majus in incubationem diei; & luminare minus in incubationem noctis.* Sicut ergo prius sol a medio præcedens orientis æquinoctium vernale suo præfixit exortu, deinde luna sola ad vesperam occidente, & ipsa plena a medio secuta est orientis, ita omnibus annis idem primus lunæ mensis eodem necesse est ordine reservari, ut non ante æquinoctium, sed vel ipso æquinoctii die, (sicut in principio factum est) vel eo transcinto plenilunium habere debeat. At si uno saltem die plenilunium tempus æquinoctii præcesserit, non hanc primo mense anni incipientis, sed ultimo potius præteriti, lunam esse adscribendam, & ideo festis paschalibus inhabilem, memorata ratio probat.

Myrica ratio
observatio-
num pascha-
lium.

Quod si mysticam quoque vos in his rationem audire delectat, primò mense anni, qui etiam mensis novorum dicitur est, pascha facere jubemur quia renovato ad amorem celestium spiritu mentis nostræ, sacramenta dominicæ resurrectionis & creptionis nostræ celebrare debemus. Tertia ejusdem mensis septimana facere præcipimur, quia ante legem &

sub lege promissus, tertio tempore sæculi cum gratia venit ipse, qui pascha nostrum immolaretur Christus: quia tertia post immolationem sui passionis die resurrectionis a mortuis, hanc dominicam vocari, & in ea nos annuatim paschalia ejusdem resurrectionis voluit festiva celebrare. Quia nos quoque ita solum veraciter ejus solemnia celebramus, si per fidem & charitatem pascha, id est transitum de hoc mundo, ad patrem cum illo facere curamus. Post æquinoctium veris plenilunium mensis præcipimur observare paschalis, ut videlicet primo sol longiorem nocte faciat diem, deinde luna plenum suæ lucis orbem rando præteret: quia primo quidem sol iustitiam, in cujus penis est sanitas, id est Dominus Jesus, per resurrectionis sui triumphum cunctas mortis tenebras superavit, ac sic ascendens in cælos, misso de super Spiritu, ecclesiam suam, quæ sæpe lunæ vocabulo designatur, internæ gratiæ luce replevit. Quem videlicet ordinem nostræ salutis propheta contempletus aiebat: *Elevatus est sol, & luna stetit in ordine suo.* Qui ergo plenitudinem lunæ paschalis ante æquinoctium provenire posse contenderit, talis in mysterium celebratione maximorum a sanctarum quidem scripturarum doctrina discordat; concordat autem eis qui sine præveniente gratia Christi se salvari posse confidunt. Qui, etsi vera lux tenebras mundi moriendo ac resurgendo nunquam vicisset, perfectam se habere posse iustitiam dogmatizare præsumunt. Itaque per æquinoctialem solis exortum post plenilunium primi mensis hunc ex ordine subsequens, id est, post completam diem ejusdem mensis quartam decimam, quæ cuncta ex lege observanda accepimus, expectamus adhuc, monente evangelio, in ipsa hebdomada tertia tempus diei dominicæ, & sic demum votiva paschæ nostræ festa celebramus. Ut indicemus nos non cum antiquis excussim Ægyptiæ servitutis jugum venerari, sed redemptionem totius mundi, quæ in antiqui Dei populi liberatione præfigurata, in Christi autem resurrectione completa est, devota fide ac dilectione colere, ut de resurrectionis etiam nostræ, quam eadem die dominica futuram credimus, spe nos certissima gaudere signemus.

Hic autem, quem vobis sequendum monstramus, computus paschæ decennovenalium circulo continetur, qui dudum quidem, hoc est ipsis apostolorum temporibus, jam servari in ecclesia cœpit, maxime Romæ & Ægypti, ut supra jam diximus. Sed per industriam Eusebii, qui a beato martyre Pamphilo cognomen habet, distinctus in ordinem compositus est, ut quod extenuis per Alexandriæ pontificem singulis annis per omnes ecclesias mandari contulerat, jam deinde congesta in ordinem serie lunæ quartadecimæ, facillime posset ab omnibus sciri. Cujus computum paschalis Theophilus Alexandriæ præsul in centum annorum tempus Theodosio imperatori composuit. Item successor ejus Cyrillus seriem nonaginta & quinque annorum in quinque decennovenalibus circulis comprehendit. Post quem Dionysius Exiguus totidem alios ex ordine pari schemate subnexuit, qui ad nostra usque tempora pertingebant. Quibus termino appropinquantibus tanta hodie calculatorum exuberat copia, ut etiam in nostris per Britanniam ecclesiis plures sint, qui mandatis memoriæ veteribus illis Ægyptiorum argumentis facillime possint in quotlibet

Decennovenalium
circulorum
ratio & aucto-
ritas

ANNO
CHRISTI
711.

De tonsura
ecclesiastica

Matth. 23.

AN. 8.

Forma, signifi-
cacio, & vs.

libet spatia temporum paschales protendere circulos, etiam si ad quingentos usque & triginta duos voluerint annos. Quibus expletis, omnia quæ ad solis & lunæ, mensis & septimanæ consequentiam spectant, eodem quo prius ordine recurrunt. Ideo autem circulos eisdem temporum instantium vobis mittere supersedimus, quia de ratione tantum temporis paschalis instrui quærentes, ipsos vobis circulos paschæ catholicos abundare probastis.

Verum his de pascha succindite, ut petistis, stridimque commemoratis, tonsuram quoque (de qua pariter vobis literas fieri voluistis) hortor ut ecclesiasticam & Christianam fidei congruam habere curetis. Et quidem scimus quia neque apostoli omnes uno eodemque sunt modo attonsi, neque nunc ecclesia catholica, sicut una fide, spe, & charitate in Deum consentit, ita & jam una atque indissimili totum per orbem tonsuræ sibi forma congruit. Denique ut superiora, id est, patriarcharum tempora respiciamus, Job exemplar patientiæ ingruente tribulationum articulo caput totondit: probavit utique, quia tempore felicitatis capillos nutrire consueverat. At Joseph & ipse castitatis, humilitatis, pietatis, cæterarumque virtutum executor ac doctor eximus, cum esset servitio absolvendus, attonsus esse legitur, pater profecto, quia tempore servitutis intonsus in carcere criminibus manere solebat. Ecce uterque vir Dei diversum ab altero vultus habitum foris præmonstrabat, quorum tamen intus conscientia in parili virtutum sibi gratia concordabat. Verum si profiteri nobis liberum est, quia tonsuræ discrimen non noceat quibus pura in Deum fides & charitas in proximum sincera est, maxime cum nunquam patribus catholicis sicut de paschæ vel fidei diversitate confidus, ita etiam de tonsuræ differentia legatur aliqua fuisse controversia. Inter omnes tamen quas in ecclesia vel in universo hominum genere reperimus tonsuras, nullam magis abominandam detestandamque merito cunctis fidelibus crediderim ea quam habebat ille cui gratiam sancti Spiritus comparare volenti dicit idem Petrus: *Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Non enim est tibi pars neque fors in sermone hoc.* Neque vero ob id tantum in coronam attondimur, quia Petrus ita attonsus est: sed quia Petrus in memoriam dominicæ passionis ita attonsus est, idcirco & nos, qui per eandem passionem salvari desideramus, ipsius passionis signum cum illo in vertice, summa videlicet corporis nostri parte, gestamus. Sicut enim omnis ecclesia, quæ per mortem sui vivificatoris ecclesia facta est, signum sanctæ crucis ejus in fronte portare conluevit, ut crebro vexilli hujus munimine a malignorum spirituum defendatur incurfibus, crebra hujus admonitione doceatur, se quoque carnem suam cum vitiis & concupiscentiis crucifigere debere; ita etiam oportet eos qui vel monachi votum, vel gradum clericatus habentes, arduioribus se necesse habent pro Domino continentis frænis astringere.

Formam quoque coronæ, quam ipse in pas-

sione sua spineam portavit in capite, ut spinas ac tribulos peccatorum nostrorum portaret, id est exportaret & auferret a nobis, suo quemque in capite per tonsuram præferre. Ut se etiam irrisiones & opprobria pro illo libenter ac prompto animo susserre ipso etiam frontispicio doceant. Ut coronam vitæ æternæ, quam repromisit Deus diligentibus se, semper expectare, proque hujus perceptione & adversa se mundi & prospera contemnere designent. Cæterum tonsuram eam quam magnum serunt habuisse Simonem, quis rogo fidelium non statim cum ipsa magia primo detestetur & merito exfuset? Quæ aspectu in frontis quidem superficie coronæ videtur speciem præferre, sed ubi ad cervicem considerando perveneris, decurtatam eam quam te videre putabas invenies coronam. Ut merito talem simoniacis & non Christianis habitum convenire cognoscas, qui in præsentis quidem vita a deceptis hominibus putabantur digni perpetuæ gloriæ coronæ, sed in ea quæ hanc sequitur vitam, non solum omni spe coronæ privati, sed æterna insuper sunt pena damnati. Neque vero me hæc ita profectum æstimes, quasi eos, qui hanc tonsuram habent condemnandos judicem, si fide & operibus unitati catholicæ faverint, imo confidenter profiteor plurimos ex eis sanctos, ac Deo dignos extitisse. Ex quibus est Adamnanus abbas & sacerdos Columbiensium egregius, qui cum legatus suæ gentis ad Alfridum regem missus, nostrum quoque monasterium videre voluisset, miramque in moribus ac verbis prudentiam, humilitatem, religionem ostenderet, dixi illi inter alia colloquens: *Obsecro, sancte frater, qui ad coronam te vitæ quæ terminum nesciat tendere credis, quid contrariio tuæ fidei habitu terminatam in capite coronæ imaginem portas? Et si consortium beati Petri quæris, cur ejus quem illo anathematizavit tonsuræ imaginem imitaris, & non potius ejus cum quo in æternum beatus vivere cupis, etiam nunc habitum te, quantum potes, diligere monstras? Respondit ille: Scias pro certo, frater mi dilecte, quia etsi Simonis tonsuram ex consuetudine patris habeam, simoniacam tamen perfidiam tota mente detestor ac respuo: beatissimi autem apostolorum principis, quantum mea parvitas sufficit, vestigia sequi desidero. At ego; Credo, inquam, vere quod ita sit, sed tamen indicio sit, quod ea quæ apostoli sunt Petri, in abdito cordis amplectimini, si quæ ejus esse nostis, etiam in facie tenetis. Namque prudentiam tuam facillime dijudicare reor, quod aptius multo sit ejus, quem toto corde abominaris, hujusque horrendam faciem videre refugis, habitum vultus a tuo vultu Deo jam dicato separare: & contra ejus, quem apud Deum patrem habere patronum quæris, sicut facta vel monita cupis sequi, sic etiam morem habitus te imitari condeceat. Hæc tunc Adamnans dixi: qui quidem quantum conspectis ecclesiarum nostrarum statutis profecisset, probavit, cum reversus ad Scotiam multas postea gentis ejusdem turbæ ad catholicam temporis paschalis obervantiam sua prædicatione correxisset. Tametsi eos, qui in Hii insula morabantur monachos, quibusque speciali rectoris jure præerat, necdum ad viam statuti melioris reducere valebat. Tonsuram quoque, si tantum sibi auctoritatis subisset, emendare meminisset.*

Sed & nunc tuam prudentiam, rex, edmo-

ANNO
CHRISTI

711.

De tonsura

ecclesiastica

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

ANNO
CHRISTI
710.

neo, ut ea quæ unitati catholica & apostolica ecclesiæ conciant, una cum gente, cui te Rex regum & Dominus dominorum præfecit, in omnibus servare contendas. Sic enim sit ut post acceptam temporalis regni potentiam ipse beatissimus apostolorum princeps celestis quoque regni tibi tuisque cum cæteris electis libens pandat introitum. Gratia te regis æterni longiori tempore regnantem ad nostram omnium pacem custodiat incolumen, dilectissime in Christo fili.

DECRETUM REGIS NAITANI

PRO CATHOLICO PASCHÆ, ET ROMANA
TONSURA.

HÆc epistola cum præfente rege Naitano multique viris doctioribus esset lecta, ac diligenter ab his qui intelligere poterant in linguam ejus propriam interpretata, multum de ejus exhortatione gavisus esse perhibetur, ita ut surgens de medio optimatum suorum confessa genna flecteret in terram, Deo gratias

agens, quod tale munusculum de terra Anglorum mereretur accipere. Et quidem & antea novi, inquit, quia hæc erat vera paschæ celebratio, sed instantum modo rationem hujus temporis observandam cognosco, ut parum mihi omnino videar de his antea intellexisse. Unde palam profiteor, vobisque qui assidetis præsentibus protestor, quia hoc observare tempus paschæ cum universa mea gente perpetuo volo, & hanc accipere debere tonsuram, quam plenam esse rationis audivimus, omnes qui in regno meo sunt clericos decerno. Nec mora, quæ dixerat regia auctoritate perfecit. Statim namque jussu publico mittebantur ad transcribendum, dicendum, observandum per universas Pictorum provincias circuli paschæ decennovennales, obliteratis per omnia erroneis octoginta & quatuor annorum circulis. Attondebantur omnes in coronam ministri altaris ac monachi: & quasi novo se discipulatu beatissimi apostolorum principis Petri subditam, ejusque tutandam patrocinio, gens correctæ gaudebat.

ANNO
CHRISTI
710.ANNO
CHRISTI
710.
circiter.

CONCILIUM ROMANUM DUBIUM

In quo de juribus Mediolanensis provincia in Ticinensem episcopatum disceptatum est, Constantino summo pontifice,

Anno incerto.

Ex Supplem.
Manu pag.
219.

QUAMquam concilii hujus fundamentum nullat; præstat tamen id non omittere, quod nonnullis scriptoribus probatum est; quam præterire quod ab aliquibus tantum, non ab omnibus rejicitur. Ex actis vero synodi hujus, si quæ celebrata est, una super est oratio, seu jurium suorum defensio, quam ibidem recitasse fertur Benedictus Mediolanensis antistes, quam orationem integram servat in sua Mediolanensi historia Landolphus senior lib. II. cap. XV. ex quo illam hic damus, eique statim subdere visum est Muratorii censuram criticam, decerptam ex dissertatione ejus de jure Metropolitæ Mediolanensis in Ticinensem cap. VII. in appendice ad tom. I. Anecdotorum.

QUERIMONIA B. BENEDICTI
ARCHIEPISCOPI MEDIOLANI IN SYNODO,

Eo quia Papa Constantinus ipsum archiepiscopum privaverat consecratione episcopi Papiensis contra antiquam consuetudinem.

SUMMO celorum conditori, terrarumque universarum factori, gentiumque cunctarum auctori, creaturarum universarum creatori, cæli terræque stabilimentum, angelorum & hominum, ac fidei catholicæ & sedis apostolicæ unicum monumentum, orphanorum & viduarum, ecclesiarumque universarum solidum stabilimentum, Patri, ac Filio, ac Sancto Spiritui gratias refero immensas, Pontificem quod talem sanctæ sedi apostolicæ virum clementer eligere, ac misericorditer ordinare, sua ineffabili pietate disposuit. Unde chorus universus episcoporum sacerdotum collegium sedule reminiscat generi humano benigne, ac misericorditer providere, cum huic sanctæ sedi vi-

rum hujusmodi discretus; illustrem, orthodoxum & præesse & præordinare summa cum pietate disposuit: qui operibus bonis, admonitionibus sanctis orbem sibi commissum confortare, & errantes docere non desinit. De quo veritas ait. *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Quamobrem Dei & vestri pater venerande, atque hujus sancti concilii coadjutus præsentia & confortatus clementia ego Benedictus Mediolanensis archiepiscopus causam nostræ ecclesiæ, quæ Dei dispositionibus, & B. Barnabæ apostoli doctrinis, ac miraculis restoruit, nuncque gloriosissimi confessoris Ambrosii ornata disciplinis, honoranda virtutibus perfulget, cujus reverentia, & charitate debita vestro ductus conspectui, & huic sancto conventui, me ex longo representare disposui, voce, qua possum, longo confectus senio, pandere, & referare curabo. Igitur cum Mediolanensis ecclesiæ Dei, & B. Ambrosii factis & virtutibus exaltata, ac multis episcopis per multa jam tempora antecendentia sublimata, nunc consecratione ecclesiæ Papiensis injuste expoliata, vobis humiliter, ac devote conqueritur. Quæ inter cæteros nostræ ecclesiæ suffraganeos, & B. Syri meritis, Primitivii privilegium nunc usque nostræ causæ indicium summo vigore tenuit. At nunc Romanæ sedis dignitatibus, & majorum honoribus ambitiosa, & sua & propria metropoli inlicite derelicta, & injuste destituta, ut consecrationem furtive acciperet, Romanum adiit Pontificem, quam nostra ecclesiæ per tempora jam multa annorum longo curriculo antecendentia, a tempore B. Barnabæ apostoli usque mei præsentiam, qui per annos quadraginta sedem resideo Mediolanensem, atque inibi episcopum Gregorium

ANNO
CHRISTI
710.
circiter.

ANNO
CHRISTI
110.

rum humiliter consecravit, habuit, & chari-
tative, Deo opitulante, tenuit. Hunc itaque,
vestra succurrente clementia, sanctisque collau-
dantibus canonibus, quod injuste nostra eccle-
sia amisit, adipisci valeat, fideliter, ac devote
exoramus. Prosit nobis vestra sapientia, omni-
bus præferenda disciplinis. Qui enim omnibus
præest, omnibus prodesse debita paternitate con-
decet, nulli nocere, neminique invidere, nul-
li ecclesiam honorem, ac dignitatis prærogati-
vam usurpare, discretus, & iudex summæ ju-
stitiæ lance ponderat universa, inferentes inju-
rias alicui injuste, condemnans, ac illicite suf-
ferentes a malis misericordia, dextera, legisque
cærimonis defendendo, benigne sustentat. At
iniquitatis iudex cuncta pretio subvertens ne-
gotia, quæ legis sunt obscurat, ac quæ tem-
poraliter arident, criminose exaltet, a quibus
iustitiam amator se quotidie, Dei protegente
dextera, custodit. Iustitiam discamus. Itaque
unde Elayas propheta Spiritu Sancto repletus
dicit: *Iustitiam discite qui habitatis terram*.
Venerande pater potestatem culminis Romani
ratio vincat divina. Unde B. Ambrosius ait:
Decet ut ratio vincat potestatem. Iudicium cau-
tarum querimoniarum nostrarum iustum iudicate,
unde Dominus per Zachariam loquitur, dicens:
*Iustum iudicium, & pacificum iudicate, & nolite
retinere malitiam fratris vestri in cordibus
vestris*. Et David: *De vultu tuo iudicium meum
prodeat, oculi mei videant æquitatem*. At, ut
nostræ ecclesiæ, nostræque querimoniarum verita-
tem enucleatius, ac verissime aperiatur, decem
Romanorum pontificum privilegia, quæ de con-
secratione Ticinensis ecclesiæ dico, asserentia,
atque sub anathematis mucrone rigide ab uni-
versis episcopis interdicitur, solita pietate cog-
noscite. Quin etiam nostra civitas qualiter ab
ipsis primordiis inculta & exaltata cura dili-
genti majorum permansit per Romanos impe-
ratores, ac consules patritios ejusdem urbis ac-
colas, cum orbis uno regeretur imperio, atten-
te cognoscite. Quam tamen, ut in situ descri-
ptionis ejusdem comperi, annosam postmodum
Romani Reges & Principes, expulsi Senorum
populis, longe melius sublimantes opere miri-
fico auerunt, locantes in ea more patrio exi-
mium Augustorum dignitati palatium imperia-
le, Theatrum, Aumentium, Thermas, Viri-
darium amœnum floribus diversis, & odoribus
vartius delectabile. Arenam lapidibus & magi-
steris admirandam, in qua Italiæ cives uni-
versi conlede, & ab uno oratore concionan-
te audire possent competenter. Ob quam enim
causam sæpissime ab iisdem postmodum Augu-
stis frequentari, & incolæ, & honorari super
cunctas Italiæ civitates adorta est, maxime,
quod esset inibi saluberrimi aeris aptissima tem-
peries, locusque ad usus domesticos irrefragabi-
liter paratissimus. Exinde, pater venerande,
sancta christianitate orbi apparente universo,
sicut audivit, illico Deo credidit, Sancto Bar-
naba apostolo a Spiritu Sancto inibi destinato,
& fidem orthodoxam fideliter prædicante; a
quo enim nostra ecclesia ab ipsis primordiis
caput Italiæ per sedem Metropolitanam, Dei
dispensanti clementia tenuit, & Deo largien-
te in æternum tenebit. Quamobrem cathedra
Mediolanensis ab ipso apostolo exaltata decen-
ter, & sublimata competenter, Dei dextera,
& B. Petri remigio reboruit. Quod enim ve-
rissime reperimus in nostris annalibus, & ejus
descriptione adventus, & S. Anatalon vita de

discipulis Domini, unus discipulus fidelissimus
fidelissime, & certissime dicens: *Qua post Ro-
manam arcem sanctissimam jam tunc habebatur
civitas sæpedita Mediolanum, quippe qua pari-
tione sublimis, secunda post ipsam, ut præfatus
sum, Augustalis occidui imperii insulas tenebat*.
Itaque Sanctus, Dei dispensante clementia, san-
xit Barnabas apostolus, ut Mediolanensis, quam
imperatores noverat super cunctas Italiæ civi-
tates sublimasse, ea, ipse quam sanctis prædi-
cationibus primitus fundaverat, principalis eccle-
siastici culminis sedes, aliarumque in ea pro-
vincia ecclesiarum Metropolis perpetualiter ha-
beatur. Cui profecto urbi, ut in vita S. Ana-
talon, quem inibi consecraverat, Hierosolymis
processurus, inveni, tantum privilegii munus
sanctus Anatalon a suo noverat magistro con-
cessum, ut sicut inter reliquas Italicarum pro-
vinciarum urbes, earum duntaxat, quæ occi-
dentalem usque marginem ab Italiæ finibus
protenduntur; post Romanam arcem intenti
sub solio eminenti, atque populorum conven-
tu frequentissimo principales videbantur; ita
ecclesiasticæ ditionis prærogativa, post Romu-
leam sedem, cunctas excelleret. In hunc mo-
dum & ipse præfatus antistes nil a suo institu-
tore discrepans Metropolitanam idem cathedram
pro futuris temporibus Christi statuit esse
fidelibus, quatenus omnium populorum an-
tistes, hoc est Venetiæ, Liguriæ, Emiliæ, Rhe-
ticiæ, Alpicoticiæ, quotquot fuerint in sancta ma-
tre ecclesia futuri, per has sæpeditas provin-
cias caput quoddam & decus insignis, post Ro-
manum pontificem, habere debebant Mediola-
nensis sedis præfulem Metropolitanum. Itaque
ecclesia Mediolanensis his, & aliis multis sul-
ta, & ornata remigiis, fere cum honoribus his
omnibus usque ad mei tempus, Dei misericor-
dia, & B. Ambrosii meritis, devote pervenit.
Sed ut ex causis multis, e quibus nostræ que-
rimoniæ causa munitur decenter, atque tueretur
competenter, quorundam sanctorum episcopo-
rum Papiensium testimonium, Crispini, & E-
piphani percipere. Sanctus enim Crispinus, cum
se videret morti accelerare, ut in sancti Epi-
phanii vita habetur, duxit sanctum Epiphanium
Mediolanum, & dixit ad episcopum Protaxium,
& ordines, quos inibi invenit: *Ecco filii
jam mea, atque mea vita cursum complevis.*
*Commendo civitatem, commendo ecclesiam, com-
mendo hunc, cujus labori, & gratia debet, quod
usque ad hoc tempus vixis grandævus, & debilis:
cujus corporea felicitas, & virtus anima imbeci-
lissimam meam portavit sine fastidio.* Item in
eadem: *Ducitur B. Epiphanius Mediolanum ad
huc relaxans, & magna, si dimitteretur, munera
promittens, qui ut fieret, noluit spondere vel
minima. Consecratus autem a B. Protasio San-
cti Ambrosii antecessore, Catholica ecclesia prop-
riatore firmissimo, summa cum devotione, ac ce-
lebritate cunctorum.* Præterea testimonium, Pa-
ter venerande, cape certissimum, cui dubitare,
aut refragare periculolum, & criminolum san-
cti patres decrevere. Legitur enim in vita S.
Ambrosii patroni nostri, ac ecclesiarum univer-
sarum tutoris: *Ordinato sacerdote ecclesia Tici-
nensis incidit in infirmitatem. Cura est itaque,
Pater venerande, sicut S. Fabianus papa in
suo decreto asserit, vestra sollicitudini adhiben-
da, ut ea, quæ sunt ab Apostolis, coram quo suc-
cessoribus ordinata, ac Sancti Spiritus gratia con-
stitutata; nec dissimulatione negligere, nec aliqua
presumptio vultus perturbare.* Sed sicut hoc
quod

ANNO
CHRISTI
110.

A N N O
CHRISTI
710

A N N O
CHRISTI
710

quod Romanis exigebat utilitas, oportuit definire, itaque definitum est, non debere violari, Pater venerande, precipue vestrae Paternitatis reverentiam atque hujus sancti concilii charitatem vicariam charitative exoro, ac obnix a parte Dei, & sancti Ambrosii contendo, ut nullus episcopus nostrae ecclesiae suffraganeum maxime hunc Papiensem, de quo hujus sancti concilii clementiae conqueror retinere, ac ordinare, fraternitatis vestrae perturbator praesumat. Quod si evenerit, accipientis, & ordinantis irrita, & vacua sit in perpetuum ordinatio. Unde S. Sixtus PP. suo in decreto divinitus admonitus magisterio dicit: *Nullus episcopus presumat alterius parochianum retinere, aut ordinare, vel judicare absque ejus voluntate.* **B** *Quia sicut irrita erit ejus ordinatio, & ita indicatio. Nam qui eum ordinare non potuit, nec judicare nullatenus poterit.* Pater venerande, unaqueque metropolis a sede apostolica, quae unaqueque praepollet dignitatibus, suos terminos sanctis patribus constitutos ordinative nunc usque tenet, de quibus papa Callistus suo in decreto dicit: *Nemo alterius terminos praesumptione illicita usurpet, unde Dominus loquitur dicens. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui.* Itaque unaqueque ecclesia, quae sanctis fidem majoribus servare desiderat, ac Sanctorum decreta honorare contendit, nostrae querrimoniae fideliter, & charitative, ut sibi, ne similia patiatur providcat.

C. I. MURATORII CENSURA
In praecedentem orationem

Exponere placet quae sit mea de hujus orationis auctore sententia. Illam enim ego non a Benedicto compositam, sed ab ipso Historiographo Landulpho excogitaram arbitror. Fuit si in moribus reliquorum Historicorum viros loquentes inducere, & quae oratione asserere, quae verisimile est ab ipso dicenda, aut dicta tam fuisse. Hinc apud illum videas *Venerit archidiaconus Ambrasi diaconi, & Andreas sacerdos decessit* contra S. Ananiam orationem, hujusque in illis, itaque multa, quae unius Landulphi factum esse signis, & quae similia fuisse. Praeterea non discessit Benedictus de *ter anno undecimata in Mediolanensi concilio* de his, quae enim sit exploratum sub Constantino post hanc causam hanc fuisse agendam, & Benedictus anno tantum 680 ad archiepiscopalem dignitatem electus fuisse, longe post Constantini tempora quadragesimus illi archiepiscopus annus excurrit. Huius igitur erroris culpa ad Landulphum orationis auctorem est referenda. Atque autem invicissimum argumentum id probatur. Tres in hac oratione citantur epistolae Decretales, nempe Fabiani Sixti, & Callisti Romanorum pontificum. Haec vero epistola licet, uti nunc eruditi omnes sentiant, tantis pontificibus suppeditata, & adhaec fuerint, adhuc a multis saeculis velut germana eorum fides habita, & eximiamque fidem ab universis Catholicis, non minus quam nostro a. o. impetraverit. Idcirco seu *Mercurii*, seu *Praxidis* (uti post archiepiscopalem de Marca probat C. & Em. Cardinalis de Aguirre maximum Hispaniae, purpureaeque conatus ornamentum in luculentissima Hispanorum concordiarum collectione to. I. d. 4.) hanc mercem aut collegit, aut elaboravit, ita ut una etiam doctissimis impulerit, ut S. Hieron. Hispanensis episcopi opus illud fuisse crederent. Ceterum quo tempore huiusmodi syllagas proferant, nisi in epistola docent, & quidem inter eas quae sunt Gregorii II. ac III. & Zachariae summorum pontificum, & multis insignita. Quam vero hi pontifices octavo saeculo sedent usque ad A. Ch. 711. post illa tempora scriptis Hieron. statim denotamus, sed ne statim quidem publici juris facta sunt huiusmodi decretalia, etenim primus omnium Rictrichus Moguntinus episcopus eas ex Hispania, ubi curas fortiter fecerat, in Gallias importavit. Hinc natus Remensis in Quis. c. 24. hac habet. *De libro Constantini episcopi ad Iudaeum, quem de Hispania aditum Rictrichus episcopus Moguntinus abduxit, & illam regionem ex illo libro fecit.* Moguntiacam autem ecclesiam rex Rictrichus iste ab A. Ch. 737. usque ad annum 814. Quare affirmandum omnino est, epistolam istam sub finem tan-

tum saeculi octavi inter eruditos versari cepisse. Quod si verum, uti prorsus verisimum est, an illis Benedictus archiepiscopus, qui Ann. Ch. 711. Roma perorasse dicitur, uti potuisset? Superest igitur, ut fateamur, aut a Landulpho ipso memoratam orationem fuisse elaboratam, aut ab alio quopiam, qui pluribus post Benedictum annis inter vivos numeraretur. Stylus quidem ut hoc quoque exponam, a consueto Landulphi stylo nonnihil differere videtur, ita ut, quod summum est, suspicari possimus, etiam ante Landulphum orationem hanc existisse. Quae igitur Mediolanensi episcopo in Ticinensem similibus rationes forent, n. fall. r. explorare ostendimus. Nunc vero videndum, quibus verbis a Sigonio magni nominis viro historia hac proponatur. Inquit in lib. 3. Hist. de Regno Ital. ad A. Ch. 715. *Ubi inter archiepiscopum Mediolanensem & episcopum Papiensem exorta. Archiepiscopus non parandi juris causa episcopi contraxerunt ad se traducere voluit. Quod jus ad eum non pertinere episcopo contendente, ex communi sententia res est Romana resista. Ibi causa utriusque apud pontificem agitata archiepiscopus adversantibus omnibus viciniae exemplis vitios objesse. Verum paratragediam Sigonius, neque enim iam novum Benedicto paratur, neque illi omnia vetustatis exempla adversabatur. Una plurimum annorum praescriptio fecit, ut secundum Ticinensem judicaretur. In anno etiam hujusce quinquagesimo assignando Sigonium calculi defecere, quo tempore anno 710. quo rem peractam arbitratur, Romanam sedem Gregorius II. implebat, non vero Constantinus. Decretat hic anno superiore, eodemque in summum pontificem electus fuerat Gregorius, uti Em. Annalium patens certis Anastasi Biblioth. Theopanis, & Sigfridi, aliorumque testimonio dudum liquido ostendit. Quam vero sub Constantino tantum huiusmodi his composita fuerit, annum eidem, aut 711. cum Baronio, aut, cum alius 712. assignari debere patet. Porro haec in re quantum a Sigonii mente reliqui scriptores discendant, multis probare possem, sed omnium instat ut erit Benvenutus (hunc Involensem fuisse arbitror) proferre, vetustum scriptorem, qui ante annos 300. & quod excurrit, scribebat, & cuius chronicon M. in Ambrosiana Bibliotheca extat. Cap. 137. de Papa urbe hac ille habet. *Huius civitatis episcopus suffraganeus fuisse asseritur archiepiscopo Mediolanensi. Quod patet ex eo, quod B. Praxidis archiepiscopi Mediolanensis B. Epiphanium episcopum Papiensem S. Crispini successorem. Sed quia tempore Longobardorum, qui erant invidiosi, timore eorum archiepiscopo Mediolanensi apud Januam residente, sicut de Honorato legitur, episcopi Papiensis concessari ceperunt a papa. Unde unum Benedictum archiepiscopum Mediolanensem in curia Romana citavit episcopum Papiensem suum ab antiquo suffraganeum, iurisdictione. Unde & b. de Papiensi, Piacentini, & Ferrariensis episcopi jubant immediate Domino Papa. Reliqua videamus. Sic rebus compositis ad malum tempus Ticinenses episcopi Mediolanensem ignorare Metropolitani, & ab uno pendentes Romano pontifice Pallii etiam dignitate sunt aucti. Quo tempore hic honor eidem collatus, prorsus definire non sedemus. Illud tamen absque hesitatione affirmandum duco, Ughellum a veritate defecisse, dum sine tabulis, & sine testibus hac de Papiensi ecclesia asserit: *Cui pontifex Hormisda (Romanam sedem hic tenuit ab anno 514. ad 523.) Pallii usum concessit, extenditque eam gratiosam indulgentiam ad successores.* Usus enim Pallii per ea tempora aut paucissimis, aut nemini a summis pontificibus tribuebatur. *Ubi deinde D. Gregorius, ut doctissimus de Marca animadvertit lib. 6. cap. 7. num. 3. de Concord. Sac. & Imp. invaluisset, ut Romanus pontifex Pallio ornatus praecipue Metropolitani, qui ad eius consecrationem pertinebant, aut eos, quibus videretur in provincialibus committeret.* Si igitur neque omnes Metropolitani, sed praecipue duntaxat pontifex pallii usum decorabat, idque etiam saeculo solum Gregorii Magni usurpari cepit, quanto minus Hormisda a. o. Pallium Ticinensi concedendum fuit, qui non inter Metropolitani, sed in episcoporum solummodo vulgarium sensu numerabatur? Plura in hac rem non aggero, tum ne melius hanc tibi praecipiam, tum ut eruditorum auribus pariam, qui a te uberiora praestolantur. Velim tamen serio perpendas, an ad Ioannem VIII. papam praerogativa huius primordia sint referenda. Ille enim pontifex nihil antiquius habuit, quam ut Ticinensem extolleret sedem, quo vividam nimirum ac forte Mediolanensi episcopo ingenium retunderetur, qui de prompte praestanda tunc temporis ecclesiae Romanae obedientia recusabat. Certe hic summus pontifex epistolam dedit, quae inter eius opera est 139. illaque Mediolanensem, ac Ravennatem Metropolitani statuit ad synodum convocari a Ticinensi episcopo posse, quod (nisi eadem epistola in apocryphis sit referenda) adeo mirum videtur, ut Baronius ad An. Ch. 578. pronunciare non dubitaverit. *Quod non crederem, nisi legissem.* Equidem hanc coniecturam facile sequor, a qua tamen discedam statim ut meliora abs te, ut spero, proferantur.**

ANNO CHRISTI 730. circiter.

ANNO CHRISTI 730. circiter.

CONCILIIUM IN RAVENNATENSI PROVINCIA,

In quo pia donatio Ravennatenfibus Monachis facta confirmatur,

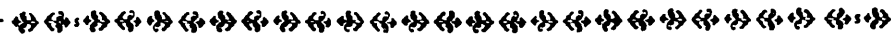
Circa annum 731. habitum.

Fr. Mand. Suppl. tom. VI. A. 2. 1. pag. 177.

Concilium hoc, ignotum hactenus, non ante multos annos ad posterorum notitiam deduxit lapis, qui in parietem Clessensis templi loco sublimi collocatus & forte etiam situ oblitus, vix ac ne vix quidem saltem integer legi abstantibus in imo pavimento eruditus potuit. Tandem paucis ab hinc annis sollicita eruditorum monachorum Cœnobii illius cura e pariete divulsus, depositus ac repurgatus lætionem integram permisit. Annum præfert 731. ita designatum: Leone quidem (Isauro) clementissimo imperatore anno xv. Constantino vero a Deo coronato &c. anno xi. iv. cal. Februariar. ind. xiv. Nisi artifex in exerando lapide erravit, valent hæc ad emendam Leonis Isauro chronologiam; cum enim principis hujus exordia Pagius anno 717. diei xxv. Martii alligaverit; profecto annus 731. quem signat indiditio xiv. cum die iv. Kal. Feb. compositus, anam Leonis xv. tulisset. Melius igitur cum Baronio Leonis hujus initia anno 716. assignarentur. Constantini vero anni recte procedunt. En vero inscriptionem ipsam unde concilium eruitur.

In nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti imp. piissimis DD. NN. Leone & Constantino a Deo coronat. pacificis magnis imp. Leone quidem Clementis. imp. anno xv. Constantino vero a Dom. coron. imp. anno xi. gubernante Italian Dom. Eutechio excell. patricio & exarc. iv. Kal. Februariar, Ind. xiv. Hic titulus monstrat opus laudabile factum, quod pio consilio concepit mente præful Johannes almus pontifex junior, in nomine Quintus,

qui cura pervigili æterni præmia regni fidus ut possideat, ægenorum agmina precant, liminibus sacris hoc sibi monumentum locavit, Apollenarisco; commendans pulverea membra, quæ surrectura credit, carnis retumpro vigore, contulit, & donum quod servis Domini profuit, qui laudes adfiduas marturi xo. libant, fundum Gammillaria casalibus undique valatum, cum suis terminibus, sicut textus donationis designat, aptum servis Domini Ravenati terr. situm, ferilem, secundum ignis ad usum lignamen, & lucit, quod pabulent silvarum glandifera poma, dans scæ. eccl. commutata ad vicem loca fundum tregintia saventini terr. constituto, atque fundum pitulis cornil. terre. jacenem; simulque argenti quater dena pundera mundum, quod sibi legitime genitorum contulit jura, ut sit ilivatam, nec revocetur unquam, quod hic collegio monachorum stipendiis ad vicem cessit, ex cujus redditibus præparentur a seviles dapes his qui ejus nomini annuæ coluerint, diem quo iusto dominantis migraverit ad caelestia regna. Hoc quorum concilio statuit atque firmavit, ut si quis successor sedis ecclesieq. actor vel abba, prepositus hujus venerabilis templi prænominat fundum Gammillaria ex partem vel totum per quovis ingenio, abufum fevor. Dom. hic deservientium alienare præsumperit vel commutare aut per enfuteuseos chartas a largire æternam condemnationem sustineat cum traditore Juda, & his qui petierit, & qui largire tentaverit confictus anatematicis vincus Scor. tercentor. dec. & octo Patrum.

ANNO CHRISTI 730.

ANNO CHRISTI 730.

V I T A

EPISTOLÆ ET DECRETA GREGORII PAPÆ II

Dantur va. francis. ex. cod. Luc. 490. 9. dies 11.

facellarius. curam. 10. 1. 1770.

Gregorius (a) II. natione Romanus, ex patre Marcello, ledit annos (b) xvi. menses octo, dies viginti. (c) Fuit autem temporibus Anastasii, Theodosii, Leonis, atque Constantini Augustorum. Hic a parva ætate in patriarchio nutritus (d) sub sanctæ memoriæ domno Sergio papa, subdiaconus atque (e) facellarius factus, bibliothecæ illi est cura commissa, deinde ad diaconatus ordinem provectus est. Et cum viro sancto Constantino pontifice ad regiam profectus est urbem (f) atque a Justiniano principe inquisitus, de quibusdam capitulis optima responsio-

ne unamquamque solvit questionem. Erat enim vir castus, divinæ scripturæ eruditus, facundus loquela, & constans animo, ecclesiasticarum rerum defensor, & contrarius fortissimus impugnator. (g) Hic exordio pontificatus sui calcarias decoqui iussit, & a porta sancti Laurentii inchoans hujus civitatis muros restaurare decreverat, & aliquam partem faciens, emergentibus incongruis varisque tumultibus præpeditus est. Hujus temporibus Joannes Constantinopolitanus antistes synodicam (h) ei misit, atque ad eum rescriptis idem usus est pontifex. (i) Hic (j) maximam partem basilicæ be-

(a) deest II. (b) xv. menses octo, dies xxvii. (c) Fuit... Hic desunt omnia. (d) sub... papa desunt. (e) facellarius... deinde desunt. (f) atque... Erat de sunt. (g) Hic... præpeditus est desunt. (h) ei desit. (i) trabe in basilicæ beati Pauli apostoli nequitate quassata, & maximam partem basilicæ, que considerat, & a tate a novo refecti.

ANNUS
CHRISTI
744
egrius

remissa est
deus Numi-
ois se dede-
runt

protestaba-
tur

præstati

vestiis

correctio
castro

monitione

ti * Pauli apostoli, quæ ceciderat, allatis de Calabria trabibus cooperuit, & altare a novo fecit, & ciborium argenteum quod fuerat ruina quassatum. Sancti Laurentii pariter ecclesiam foris muros sitam, quæ trabibus confractis ruinæ jam erat vicina, reparavit, atque aquam fistulis compaginatis post multum tempus in eandem ecclesiam reduxit, diversaque (a) ecclesias in ruinis positas innovavit, quas per ordinem dicere longum est. * Hic in Germania per Bonifacium episcopum verbum salutis prædicavit, & gentem illam sedentem in tenebris doctrina lucis convertit (b) ad Christum. Hic monasteria, quæ secus basilicam sancti Pauli erant, ad solitudinem deducta, innovavit, atque ordinatis servis Dei monachis congregationem post longum tempus constituit, ut (c) ibidem die noctuque Deo redderent laudes. Hic * Gerocium, quod (d) post absidam sanctæ Dei genitricis ad præsepitum est, monasterium instituit. Atque monasterium sancti Andreae apostoli, quod Barbaræ nuncupatur, ad nimiam deducum desertionem, in (e) quo nec unus * habebatur monachus, (f) adscitis monachis ordinavit, ut utraque monasteria ad sanctam Dei genitricem singulis diebus atque noctibus Deo laudes canerent. * Eo tempore Luitprandus rex donationem patrimonii Alpium Cotziarum, quam Aripertus rex fecerat, hincque repeterat, admonitione tanti viri vel increpatione redditam confirmavit. (g) Hujus temporibus signum in luna factum est indictione xiv. & vita est cruentata ulque ad mediam noctem. Eo itaque tempore Teodo dux gentis * Bajoariorum (h) ad apostoli beati Petri limina primus de gente eadem occurrit, orationis voto. Hujus temporibus Anastasius imperator classem navium præparatam in partibus Alexandriæ direxit contra A.D. * destrudos Agarenos, qui ad aliud vestigiis constitum, antequam pervenissent ad destitutum locum, ab itinere medio ad regiam regressi sunt urbem, Theodosium orthodoxum inquirentes imperatorem elegerunt, atque coactum in solio imperii confirmaverunt. Anastasius itaque cum civibus, vel quibus potuit de exercitu munitam civitatem Niczam perrexit, illic cum classe in qua Theodosius fuerat imperator dimicavit, & fere septem millia exercitus sunt interempti. Cujus Anastasii superata pars verbum jam immunitatis (i) expetiit. Datoque sibi sacramento clericus factus, atque presbyter est consecratus. Protinus etiam ut ingressus est memoratus Theodosius regiam urbem, imaginem illam venerandam, in qua sanctæ erant lex synodi depictæ, & a Philippico nec dicendo fuerat deposita, in pristino erexit (k) loco, ita ut hujus fidei fervore omnis ab ecclesia cessaret questio. Eo autem tempore fluvius, qui appellatur Tiberis, alveum suum egressus, sese per campetria dedit, in-

tumuit etiam inundatione aquarum multarum, & per portam, quæ Flaminia dicitur, ingressus est. Transcendit interea aliquibus in locis, & muros urbis, atque ultra basilicam sancti Marci per plateas se extendit, ita ut in via lata ad unam & semis staturam aqua ejusdem fluminis excrevisset, atque a porta beati Petri apostoli usque ad pontem Milvium aquæ se distenderent, & juxta remissa * in ipsius fluminis alveum se dedit. Domos itaque evertit, agros dissipavit eradicans arbuta & segetes. (l) Nam nec serere ipso potuit tempore pars maxima Romanorum. Pro hoc imminerebat tribulatio magna. Per dies autem septem aqua Romam tenebat pervasam. A domno itaque papa litanis crebro fiebant. Cumque in oratione & litanis persisteret, post octavum jam diem miseris Deus aquam amovit, & fluvius ad proprium regressus est alveum (m) per decimam quintam indictionem. Cumanum etiam castrum ipso fuerat tempore a Longobardis pacis dolo pervasum. Quo audito omnes sunt redditi (n) tristes. Adhortans etiam sanctissimus pontifex, & commonens Longobardos ut redderent; qui si non acquiescerent, in iram se divinam incidere pro dolo quem fecerant, suis scriptis (o) * detestabatur: nam & munera eis dare ut restituerent voluit multa. Sed illi turgida mente neque monitis audire, nec reddere sunt passi. Unde nimis idem sanctus indoluit pontifex, seseque spei contulit divinz, atque in munitione ducis Neapolitani & populi vacans, ducatum eis qualiter agerent quotidie scribendo * presentabat. Cujus mandato obedientes consilio inito menia ipsius castri * virtute sub nocturno ingressi sunt silentio: Joannes scilicet dux cum Theodimo subdiacono, & * reitore, atque exercitu, & Longobardos pene trecentos cum eorum * castalidione interfecerunt, vivos etiam amplius quingentos comprehendentes captos Neapolim duxerunt. Sic castrum recipere potuerunt. Pro cuius redemptione septuaginta auri libras ipse sanctissimus papa, sicut promiserat antea, dedit. Hic Jerusalem ecclesiam sanctam, quæ multo fuerat (p) detecta tempore, & circumquaque porticus vetustate quassatas trabibus deducis cooperuit ac reparavit. Ambonem etiam marmoreum in eadem ecclesia fecit, eamque diversis ditavit linteis, atque ministeriis. Eodem tempore nefanda Agarenorum (q) gens, cum jam Hispaniarum provinciam per decem tenerent annos pervasam, undecimo anno Rhodanum conabantur fluvium transire, ad Francias occupandum, ubi Eudo præerat. Qui facta Francorum generali * motione contra Saracenos, eos circumdantes interfecerunt. Trecenta enim septuaginta quinque millia uno sunt die interfecti, (r) ut ejusdem Eudonis Francorum ducis missa pontifici epistola continebat. Mille tantum quingentos ex Francis fuisse mortuos in

ANNUS
CHRISTI
744
egrius

remissa est
deus Numi-
ois se dede-
runt

protestaba-
tur

præstati

vestiis

correctio
castro

monitione

(a) basilicas. (b) ad Corinthis, & maximam partem gentis ejusdem sancti baptismati lavit unda. Itaque sanctissimus Papa monasteria &c. (c) ut tribus per diem vicibus & nocte matutinum & bym-
nicum dicent. (d) juxta ecclesiam sanctæ Dei genitricis ad præsepitum est, monasteriumque juxta an-
tonium sancti Andreae apostoli &c. (e) in quibus. (f) restaurans monachos faceret or-
dinem ut III. VI. IX. sectione matutinis in eadem ecclesia sanctæ Dei genitricis quotidianis agerent diebus.
& manet nunc usque pia eius ordinatio. Eo &c. (g) Quarta decima tunc indictione signum &c.
(h) cum alie gentis sue ad &c. (i) expedit. (k) vitio atque loco. (l) ip-
so tempore pars maxima Romanorum pro hoc tribulatio. (m) deest per decimam quintam indictionem.
(n) tristes de castri perditione. (o) distilla. (p) gens ad-
locum vel locum dicitur transiterantem Spania ingressi, maximam hoc ceterum partem cum eorum rege, reliquos
omnes subdiderunt cum suis bonis, & ita eandem provinciam annis possederunt x. Undecimo vero anno generaliter
in a Francorum motu contra Saracenos circumdantes interfecerunt. Trecenta &c. (r) ut Francorum
in Ju. antep. &c.

in eodem bello dixerunt. Adiciens quod anno præmissio in benedictionem a prædicto viro eis directis tribus spongiis, quibus ad usum mentis pontificis apponuntur, (a) in hora qua bellum committebatur, idem Eudo Aquitanie princeps populo suo per modicas partes tribuens ad lumendum (b) eis, nec unus vulneratus est, nec mortuus ex his qui participati sunt. (c) Eo quoque tempore in Campanie partibus combustum triticum, hordeum, seu legumina quasi pluvia in loco quodam e celo missa sunt. Hic quadragesimali tempore ut in quinta feria (d) jejunium atque missarum celebritas fieret in ecclesiis, quod non agebatur, instituit. Oratorium (e) sane in patriarchio in nomine beati Petri apostoli (f) diversis ornamentum metallis a novo refecit, (g) & circumquaque altaris parietes deargentavit, ac depinxit duodecim apostolos, qui pensant libras centum & octuaginta. Illis interea diebus Constantinopolis biennium est a nec dicendis Agarenis obfessa. Sed Deo eis contrario maxima illic eorum parte sane ac bello interempta confusi recesserunt Leone principe. Nam & ejusdem civitatis populum trecenta distum est milia (h) diversis sexus & ætatis fuisse necessitate vastatum pestilentie. (i) Eo namque tempore moribus certe Honetta & nomine pontificis mater ab hac vita subtrahita est. Post cuius obitum Gregorius domum propriam in honorem sanctæ Christi martyris Agathæ additis a fundamentis conaculis, vel quæ monasterii erant necessaria a novo construxit. Prædia illic urbana vel rustica pro monachorum obtulit necessitate. (k) Fecit autem in eadem ecclesia beatæ Agathæ ciborium ex argento, quod pensat libras septingentas & viginti, arcus argenteos sex pensantes singulos libras quinquaginta. Canistra decem pensantia singula libras duodecim, & alia dona multa largitus est. Eo tempore castrum est Narniæ a Longobardis pervasum. Rex vero Longobardorum Luitprandus generali motione facta Ravennam progressus est, atque illam obsedit per dies aliquot, & castrum pervadens classes captas abstulit plures, & opes abstulit innumeratas. Post aliquot dies Basilium dux, Jordanes chartularius, & Joannes subdiaconus cognomento Lurion consilium inierunt, ut pontificem interficerent. Quibus assensum Marinus imperialis spatharius, qui Romanum ducatum tenebat, a regia militibus urbe imperatore mandante hoc probavit, sed tempus invenire non potuerunt: quia Dei iudicio dissolutus & contractus est, & sic a Roma recessit. Postmodum Paulus patricius & exarchus missus in Italiam est. Qui denuo, ut hoc scelus perficerent, meditabantur. Quorum consilium Romanis patefactum est, qui morte cuncti Jordanem interfecerunt & Joannem Lurionem. Basilium vero monachus factus, in loco quodam reclusus vitam finivit. (l) Paulus vero exarchus imperatoris iussione eundem pontificem conabatur interficere, eo quod venium in provincia ponere præpediebat, &

A cogitarer suis opibus ecclesias denudare, sicut in cæteris adum est locis, atque alium in ejus ordinare loco. Post hunc spatharius cum iussione missus est aliter, ut pontifex a sua sede amoveretur. Denuo Paulus patricius ad perficiendum tale scelus, quos seducere potuit ex Ravenna cum suo comite, atque ex castris aliquos misit. Sed motis Romanis, atque undique Longobardis pro defensione pontificis, in Salario ponte Spoletini, atque hinc inde duces Longobardorum circumdantes Romanorum fines hoc præpedierunt. Iussione itaque postmodum missis decreverat imperator, ut nulla imago cujuslibet sancti aut martyris, aut angeli, ubicumque haberetur maledicta. Benim omnia asserbat: & si acquiesceret in hoc pontifex, gratiam imperatoris haberet: si hoc fieri præpediret, a suo gradu decideret. Respicens ergo pius vir profanam principis iussione, jam contra imperatorem quasi contra hostem se armavit, renuens hæresim ejus, scribens ubique cavere se Christianos, eo quod orta fuisset impietas talis. Igitur permoti omnes Pentapolenses, atque Venetiarum exercitus, contra imperatoris iussione restiterunt, dicentes, nunquam se in ejusdem pontificis descendere nece, sed pro ejus magis defensione viriliter decertare. Ita ut anathemati Paulum exarchum, vel qui eum direxerat, ejusque consentaneos submitunt, spernentes ordinationem ejus sibi omnes ubique in Italia duces elegerunt, atque sic de pontificis, deque sua immunitate cuncti studebant. Cognita vero imperatoris nequitia, omnis Italia consilium inivit, ut sibi eligerent imperatorem, & Constantinopolim ducerent. Sed compescuit tale consilium pontifex, sperans conversionem principis. Ipsi interea diebus Exhilaratus dux (m) Neapolis deceptus diabolica instigatione (n) cum filio suo Hadriano Campanie partes tenuit, seducens populum, ut obediret imperatori, & occiderent pontificem. Tunc Romani omnes eum secuti comprehenderunt, & cum filio suo (o) interfecerunt. Post hunc & Petrum ducem, dicentem contra pontificem imperatori scripsisse, turbaverunt. Igitur defensione facta in partibus Ravennæ, alii contentius impietati imperatoris, alii cum pontifice & fidelibus se tenentes, intra eos contentione mota, Paulum patricium occiderunt. Longobardis vero Emilie castra Ferrorrianus, (p) Montebelli, Verablum cum suis opibus Buxo & (q) Pernideta, Pentapolis quoque & Auximana civitas se tradiderunt. Post aliquod vero tempus Eutychem patricium eunuchum, (r) qui dudum exarchus fuerat, Neapolim misit imperator, ut illum, quod exarchus Paulus, spatharii quoque, & cæteri maiorum consiliatores facere nequiverunt, perficeret ille: sed nec sic innuente Deo latuit miserabilis dolus, sed claruit cunctis pessimum consilium, quia Christi violare conabantur ecclesias, & perdere cunctos, atque diripere omnium bona. Cumque mitteret hominem proprium

ANNO CHRISTI 754
Libello directo
scribit
nom nom
De populo
monasterio
illi
tempus
Ravenna ca
pia Longobardis
tempus

ANNO CHRISTI 754
Ravennatibus
Leo imperator
quæ omnia fuisset imperatorem
quæ illud edictum de tractat
muri exgo
scuti
Adriano
Post hoc dicentes turbati
quod contra pontificem quoque scripsit
præcedit inter
Ferreriana, Montebelli, Verablum, Pentapolis, al. Præcedit
jubate
quo omnia loca

(a) intra quo. (b) ex eis. (c) Eo quoque... Hic desunt. (d) jejunium atque desunt.
(e) Offana. (f) diversis. (g) & circumquaque... Illi desunt. (h) di-
versitate desunt omnia, tum sic additur, atque etiam in eadem sancta Agatha ecclesia a novo construxit. Eo
tempore &c. (i) Post hac verba sequentia sic leguntur in nostro cod. Illi diebus imperatorum iussione
Paulus patricius, qui exarchus fuerat eundem &c. (m) Neapolis dux. (n) consilio suo
Hadriano. (o) occiderunt, dicentes quod contra pontificem imperatori scripsissent Orbaverunt post
dudum exarchus fuerat dux. (p) Montebelli (q) Pernideta (r) qui

prium Romam cum scriptis suis, in quibus continetur, ut pontifex occideretur cum optimatibus Romæ; agnita crudelissima infamia, protinus ipsum patricium missum occidere voluerunt, nisi defensio pontificis nimia præpedisset. Verum eundem anathematizaverunt Eutychium exarchum; (a) sese magno cum parvis constringentes sacramento nunquam pontificem Christianæ fidei zelotem, & ecclesiarum defensorem se permittere noceri, aut amoveri, sed mori pro illius salute essent omnes parati. Munera tunc hinc inde ducibus Longobardorum & regi pollicentes plurima, ut ab juvenamine desisterent pontificis, per suos legatos patricius ille suadebat. Qui rescriptis detestandam viri dolositatem despicientes, una se quasi fratres fidei catena constrinxerunt Romani atque Longobardi; desiderantes cuncti mortem pro defensione pontificis sustinere molestiam; pro fide vera, & Christianorum constantem salute. His ita se habentibus elegit majus præsidium pater ille distribuere pauperibus largissima manu quæ reperiebat, incumbens orationibus & jeuniis, & litanis Deum quotidie deprecabatur. Et spe ita manebat semper solus plusquam hominum, gratias tamen voluntati populi referens pro mentis proposito, blando omnes sermone, ut bonis in Deum proficerent adibus, & in fide persisterent, rogabat. Sed ne desisterent ab amore, vel fide Romani imperii, admonerat, sic cunctorum corda mollebat, & dolores continuos mitigabat. Eodem tempore per (b) 11. indictionem dolo a Longobardis pervasum est (c) Sueriense castellum, quod per centum quadraginta dies ab eisdem Longobardis possessum est. Sed pontificis multis continuis scriptis atque commotionibus ad regem missis, quamvis multis datis muneribus, saltem omnibus suis nudatum opibus castrum donationem beatissimis apostolis Petro & Paulo antefatam emittens Longobardorum rex restituit atque donavit. (d) Eo autem tempore indictione 12. mense Januario, per decem & amplius dies, stella quæ antifer vocatur, cum radiis in celo apparuit in occiduo, cujus radii partes Aquilonis respiciebant, & usque ad medium caelum se extendebant. Eo vero tempore sæpius didi Eutychius patricius, & Luitprandus rex iniierunt consilium nefarium, ut congregatis exercitibus rex subiret duces Spoletanum & Beneventanum, & exarchum Romam, & quæ pridem de pontificis persona iustus fuerat implet. Qui rex Spoletum veniens, susceptis ab utrisque ducibus sacramentis atque obsequiis, cum tota sua cohorte in Nerone campam fecerit. Ad quem egressus pontifex, eique præsentatus, stetit, ut potuit, regis molire animum commotione pia, ita ut se prosterneret ejus pedibus, & promitteret se nulli inferre læsionem: atque sic ad tantam compun-

tionem piis monitis flexus est, (e) ut quæ fuerat indutus arma exeret, & ante corpus apostoli poneret (f) mantum armillausiam, balteum, spatham atque enses deauratum, nec non coronam auream, & crucem argenteam. (g) Post orationem factam obsecravit pontificem, ut memoratum exarchum ad pacis concordiam suscipere dignaretur, quod & factum est. Et sic recessit rege declinante a malis, quibus inierat consilium cum exarcho. Igitur exarcho Romæ moranti venit in partibus Tuscis in castrum Manturianense quidam seductor Tiberius nomine, cui cognomen erat Petasius, qui sibi regnum Romani imperii usurpare conabatur, leviores quosque decipiens, ita ut Manturianenses, Lupenses, atque Pledani sacramenta præstitissent. Exarchus vero hæc audiens turbatus est, quem sanctissimus papa confortans & cum eo processerunt ecclesie militens, atque exercitus, profecti sunt. Qui venientes in Manturianensi castello ibidem Petasius interemptus est. Cujus abscessum caput Constantinopolim ad principem missum est, & nec sic Romanis plenam gratiam largitus est imperator. Nam post hæc claruit ejusdem imperatoris malitia, pro qua persequeretur pontificem, ita ut compelleret omnes Constantinopolim habitantes tam virtute, quamque blandimentis, ut deponerent ubicumque haberentur, imagines tam salvatoris, quamque ejus genitricis sanctæ, vel omnium sanctorum, easque in medio civitatis, quod dicere crudele est, igni cremarent, & omnes dealbarent depictas ecclesias. Et quia plerique ex ejusdem civitatis populo tale scelus fieri præpediebant, aliquanti capite truncati, alii partem corporis excisi, penam pertulerunt. (h) Pro qua causa etiam Germanum sanctæ Constantinopolitane ecclesie antistitem, eo quod ei consensum præbere nolisset, pontificatu privavit idem imperator, sibi que complicem Anastasium presbyterum in eius loco constituit. Qui missa Romam synodica dum tali hæresi eum consentientem reperiret, vir sanctus non censuit eum fratrem aut consecratorum solito vocari, sed rescriptis commonitoriis, nisi ad catholicam converteretur fidem, etiam extorem a sacerdotali officio esse mandavit. Imperatori quoque suadens salutaria, ut a tali execrabili miseria declinaret scriptis commouit. (i) Hic fecit calicem aureum præcipuum diversis ornatum lapidibus pretiosis, pensantem libras triginta: similiter & patenam auream pensantem libras viginti octo & semis. Hic dimisit omni clero, monasteriis, diaconis, & mansionariis, solidos duo millia, centum sexaginta. Et ad luminaria beati Petri apostoli solidos mille. Hic fecit ordinationes quinque, (k) quatuor per mensem Septembrem, & unam mense Junio, presbyteros triginta quinque, diaconos quatuor, episcopos per diversa loca (l) centum quinquaginta.

ANNO CHRISTI 714.
sententia Romani protinus ipsius patricii missum.
pollicens
ex scriptis
cerantes
papa
eo dies
tamen
noviter fuerit occidente.
cum omni exercitu

ANNO CHRISTI 714.
armillausiam.
Manturianense. at Manturoculi.
Blerani
Occidit ob cultum imaginum.
in aliqua parte
idem locum

(a) sed se magno cum minoribus constringentes. Sacramento etc.
(b) deest II.
(c) Sueriense.
(d) Post aliquod tempus idem rex generalis facta molitione, ut subiret duces Spoletanum & Beneventanum, susceptis ab utroque ducibus sacramentis, atque obsequiis, cum toto suo hoste in Nerone campum conjunxit. Ad quem etc.
(e) ut qui fuerat indutus exeret.
(f) mantum... Est de-
sunt.
(g) Postque facta oratione recessit. Conjunxerat enim plurimos Romanos, ut illa qua imperator mandabat cum exarcho emere. Sed communitus per blanda suasionem pontificis non expedire, tunc ad partem flexus saluti illa facta que impetravit est, nec veritas præstiti compulsi, & recessit missi, qui generalis fecit. Sic compromissa est adversarius malitia, rege declinante a malis qua inierat consilium, pro qua persequeretur pontificem, ita ut compelleret etc.
(h) Eodem tempore Germanus patriarcha a propria exilio est sede imperatoris acquirit, hinc etc.
(i) Hic fecit... Mense Julii.
(k) quatuor... Junio defant.
(l) centum quinquaginta.
(1) CLIX.

ANNO CHRISTI 716

Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die tertio Idus Februarii indictione 14. (a) Leone & Constantino imperatoribus. Et cessavit episcopatus dies quinque, mensem unum.

NOTE SEVERINI BINII.

Anno 716. S. Gregorius II. fecit, sedes apostolica 40. dies vacasset, Gregorius ejus demum cepisse probatur contra Paulinum.

a Gregorius.) Cum post obitum Constantii pontificis Greg. II. fecit, sedes apostolica 40. dies vacasset, Gregorius ejus demum cepisse probatur contra Paulinum. Anastasio imperatore contra Paulinum in factis. Probat illud in primis assertionem Anastasii bibliothecarii, qui dum numerat secula ejus annos sexdecim, menses 8. dies 20. dicitur eum tempore 21. Februarii mortuum esse, necesse est affirmare eum anno 716. sedes cepisse. Idem confirmat, dum scribit Joannem Constantinopolitanum episcopum ad Gregorium litteras scripsisse. Quod si verum est, Gregorium predictum tempore pontificatus tenuisse plene est concedendum. Nam auctore Theophane constat predictum Joannem episcopatu suo amicum fuisse ab Anastasio imperatore anno imperii illius secundo, qui est Christi 714. Hic pontifex perperam a Grecis antiquioribus & Latinis quibusdam etiam re anterioribus Dialogo cognominatur, cum a scriptis dialogorum libri hoc solum Gregorio I. vere convenit. Gennadius in expositione pro concilio Florentino cap. 3. sed. 16. & cap. 3. sed. 5. & 6. vel inter duos Gregorios ejus nominis pontifices non distinguit, vel utrumque hoc nomine appellandum esse male existimavit. Nam dicto cap. 3. Gregorium II. cap. autem 3. Gregorium I. Dialogum cognominat. Vide Baronium anno 716. num. 31.

Uter duorum Gregoriorum Jan. II. Dial. cognominatus fuerit?

b Hic exordium pontificatus sui calcarias decessit. Idque metu Longobardorum qui urbi insidiabantur. Vide Baronium anno 715. numero 2.

c Hujus temporibus.) Joannes Constantinopolitanus episcopus hereticus a Philippico imperatore intrusus, ab Anastasio imperatore episcopatu amotus est, anno, ut scribit Theophanes, Anastasii secundo. Substitutus est in locum anoti sanctus Germanus filius Justiniani patricii, quem post annos sedis 15. Leo imperator Iconoclasta in exilium relegavit, ut infra dicemus. Epistolam synodicam hominis heretici Gregorius sine dubio repudiavit: hucque apud Anastasium imperatorem egit, ut pseudopatriarcham throno suo deiceret. Vide Baronium anno 714. num. 3.

d Hic maximam partem basilicæ.) Anno pontificatus sui tertio, quando a tumultibus bellicis paululum cessaretur. Vide Baronium anno 716.

e Hic in Germania per Bonifacium.) De rebus a sancto Bonifacio Germaniæ parte, apostolo & martyre, præclare gestis plura reverendus & doctissimus Nicolaus Serarius societatis Jesu theologus, in historia Moguntica, lib. 3.

f De tempore Luitprandi.) Eadem Beda & Paulus diaconus & Oldradus in epistola ad Carolum magnum, ubi tradit hæc primo anno Luitprandi ab ipso facta fuisse.

g Illi interea diebus Constantinopoli.) De Constantinopoli biennio sive trionio a Saracenis oblecta, auxilioque Despara Virginis liberata, post Bedam & Paulum diaconum plura Theophanes. Eiusdem meminit sanctus Gregorius infra epistola ad sanctum Germanum Constantinopolitanum.

Luitprandus rex sacrilegus.) Luitprandus rex in sacrilego imperatore degum impetatoris videlicet.

h Rex vero Longobardorum Ravennam obsedit.) Luitprandus rex in sacrilego imperatore degum impetatoris videlicet, indignumque ratus ut catholicis imperaret, qui bellum Christo indidisset, hæc contra ipsum bellico conatu peregit. Paulus diaconus lib. 6. c. 24. vel 25. nova editionis. Gregorius epistola ad Leonem. Rogata pontificis Veneti Ravennam recuperaverunt, & invasionibus Longobardorum in gratiam imperii obliterant, ut videre est apud Anastasium in verbis sequentibus, & epistola Gregorii ad Ursum ducem Venetiarum scripta, quæ extat infra. Ita pontifex cupiens imperatorem beneficentia ab errore avocare, litteras ad eum scripsit, quarum occasione deinceps in oriente a Theophane & Zonara Græcis scriptoribus, quod vulgo ferebatur, scriptum fuit sanctum Gregorium Italos ad detestabilem ab imperio coactasse. Sed accidit illud magna cum injuria sanctissimi pontificis, qui teste Anastasio, rebellantem populum cohibuit, ne ab imperatore recederent continuat. Vide Baronium anno 716. numero 26. & 27.

Leo imperator pontifici nocentiam Gregorius non tantum per litteras binas, sed etiam per quosdam scriptos quos serus barbarus, teste Nicolao pontifice in sua infamia epistola ad Michaelem, contra jus gentium in carcerem tunc est.

i Post aliquos dies Basilis dux.) Cum Leonem Iconoclastam Gregorius non tantum per litteras binas, sed etiam per quosdam scriptos quos serus barbarus, teste Nicolao pontifice in sua infamia epistola ad Michaelem, contra jus gentium in carcerem tunc est.

Intra p. 691. * p. 692

(a) Leone & Constantino imperatoribus defuit

tetrastus exilio damnavit, ab errore avocare conatus fuit; firmo proposito decrevit lib. ius in erator pontificem neci tradere. Tentavit illud sexies ferro, semel auribus & auro. Verum contra Dei presidio munitum frustra, ut videre est supra apud Anastasium. Cunctis totiens proposito frustratus necdum desisteret, merito tunc pontifex, quod ait Zonaras, cum Carolo Marcello Francorum rege tale fœdus inivit, ut, si opus foret, contra imperatorem Romanæ ecclesiæ defensionem præberet. Quo fœdere inter pontificem & Carolum prudenter inito inter Caroll, qui ob ingentes victorias usque nominis erat, ab incursu Italici imperatoris abstinuit.

ANNO CHRISTI 716

k Post hæc claudens imperatoris milita.) Cum Leo imperator piis monitis sancti Gregorii pacem non modo non obtemperaret, sed potius eam tyrannidem, quam hic Anastasius describit, in oriente contra orthodoxos exerceret; tunc demum factum est, quod scribunt in annalibus suis Theophanes, Gezenus, & Zonaras, ut idem pontifex eundem imperatorem, velut plane impotentem hereticam cognovit & declaratum, anathemati subjecerit, omnesque imperii subditos in Italia ab ejus obedientia recederet adhortatus fuerit. Quo facta sanctissimo pontifice clarissimus posteris suis reliquit exemplum, ne in ecclesiæ Christi regere permittantur heretici principes, si frequenter moniti errori pertinaciter adhaerescant.

Leo imperator a pontifice excommunicatus & deponitur.

I. AD BONIFACIUM PRESBYTERUM.

Potestatem illi facit ut fidei mysterium incredulis gentibus annunciet.

Gregorius servus servorum Dei Bonifacio religioso presbytero.

EXigit manifestata nobis religiosi propositi tui pie in Christo flagrantis intentio, & approbata sincerissima fidei tuæ perlata relatio, ut ad dispensationem verbi divini, cujus per gratiam Dei curam gerimus, te comministro utamur. Experientes proinde te ab infantia sacras litteras didicisse, profectusque indolem ad augmentum crediti cælitus talenti prospectu divini amoris extendere: videlicet gratiam cognitionis cælestis oraculi in laborem salutiferæ prædicationis, ad innotescendum gentibus incredulis mysterium fidei, instanti conatu expendere; collatamque fidei tuæ, & adjutores effici cupimus gratiæ prærogatæ. Igitur quia præmissi conatus pium affectum, utque ad apostolicæ sedis modesta prævisione perduxisti consultum, ut membrum ex membro proprii corporis caput requirens, motum mentis probares, capitique arbitrio te humiliter submittens, & ejus directione iusto tramite properans solidari, compaginis plenitudine existas. Ideo in nomine indivisibilis Trinitatis, per inconcussam auctoritatem beati Petri apostolorum principis, cujus doctrinæ magistrerii dispensationem fungimur, & locum sacræ sedis administramus, modestiam tuæ religionis institutum, atque præcipimus, ut in verbo Dei, quo igne salutifero, quem Dominus mittere venit in terram, emere videris, ad gentes, quascunque infidelitatis errore detentas properare Deo annuente potueris, mysterium regni Dei per insinuationem nominis Christi Domini Dei nostri veritatis suasionem designes: & per spiritum virtutis, & dilectionis, ac sobrietatis, prædicationem utriusque testamenti mentibus indoctis consona ratione transfundas. Disciplinam denique sacramenti, quam ad initiandum Deo prævio credituros tenere studes, ex formula instructionum sanctæ nostræ sedis apostolicæ, in studium tuam gratia prælibata, volumus ut intendas. Quod vero actionis susceperis tibi deesse perpexeris, nobis ut volueris intima-

Edict. Rom. veritas

valentis tima-

ANNO
CHRISTI
714.
secunda

timare curabis. Bene vale. Data Idibus Maji, imperante domino piissimo Augusto Leone a Deo coronato magno imperatore, anno tertio imperii ejus, indictione undecima.

Indiculus sacramenti quod Bonifacius Roma, cum episcopus ordinaretur, edidit, & manu sua scriptum obtulit.

IN nomine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi. Imperante domino Leone a Deo coronato magno imperatore anno vi. post consulatum ejus anno vi. sed & Constantino magno imperatore ejus filio anno iv. indictione vi. Promitto ego Bonifacius, Dei gratia episcopus, tibi beato Petro apostolorum principi, vicarioque tuo beato Gregorio papæ, & successoribus ejus, per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc sacratissimum corpus tuum, me omnem fidem & puritatem sanctæ fidei catholice exhibere, & in unitate ejusdem fidei Deo operante persistere, in qua omnis Christianorum salus sine dubio esse comprobatur: nullo modo me contra unitatem communis & universalis ecclesiæ suadente quopiam consentire; sed, ut dixi, fidem & puritatem meam atque concursum tibi, & utilitatibus ecclesiæ tuæ, cui a Domino Deo potestas ligandi solvendi que data est, & prædicto vicario tuo, atque successoribus ejus per omnia exhibere. Sed & si cognovero antistes contra instituta antiqua sanctorum patrum conversari, cum eis nullam habere communionem aut conjunctionem, sed magis, si valuero prohibere, prohibebo sin minus, fideliter statim domino meo apostolico renunciabo. Quod si, quod absit, contra hujus promissionis meæ seriem aliquid facere quolibet modo, seu ingenio vel occasione tentavero, reus inveniar in æterno judicio; ultionem Ananæ & Sapphiræ incurram, qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere, vel falsum dicere præsumperunt. Hunc autem indiculum sacramenti ego Bonifacius exiguus episcopus manu propria scripsi, atque ponens supra sacratissimum corpus beati Petri, ita, ut præscriptum est, Deo teste, & iudice præstiti sacramentum, quod & servare promitte.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

Leoni anno vi) Ita in codice Rhenensi, & in Pithæno, male autem in vulgatis anno 7. Leo quippe Iaurus imperium inivit VIII. Kalendas Aprilis, & mov. ut concessura est, consulatum proximus Kalendis, anno Christi 717. indictione xv. Bonifacius porro episcopus, ut ejus vitæ historia docet, consecratus est pridie Kalendas Decembres, indictione vi. Quare annus is erat imperii & consulatus Leonis sextus, non septimus, Christusque annus 714. non, ut alii placet, 713. tum enim mense Novembri septima fuisset indictio.

• II. AD CAROLUM DUCEM, MAJOREM

DOMUS REGIÆ FRANCORUM.

Commendat Bonifacium, ut illi faveat in suscepto ministerio.

Domino glorioso filio Carolo duci Gregorius pape.

Comperientes te, in Christo dilectissime, religiose mentis affectum gerere in multis opportunitatibus, debito salutis præmissio, notum facimus Deo dilectæ tuæ dignitati, præ-

sentem fratrem Bonifacium, fide & moribus approbatum a nobis episcopum consecratum, atque institutionibus sanctæ sedis apostolicæ, cui Deo auctore præsidemus, ecclesiæ generali sollicitudine informatum, ad prædicandum plebibus Germaniæ gentis, ac diversis in orientali Rheni fluminis parte consistentibus, gentilitatis errore detentis, vel adhuc ignorantibus obcuritatibus præpeditis, necessario destinare. Pro quibus eum gloriose benevolentiam tuam omnimodo commendamus, ut eum in omnibus necessitatibus adjuvetis, & contra quoslibet adversarios, quibus in Domino pravaletis, instantissime defendatis; certissime retinentes, Deo vos exhibere quæcumque huic promptissimo impenderit favore, qui sanctis apostolis suis ad lucem gentium destinatis, & suscipientibus eos se suscipiendum prædixit: quorum institutionibus per nos informatus præditus antistes, in sortes prædicationis procedit.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

1. Carolo duci) Sic appellat Carolum Martellum, qui tum major domus erat Theodorici II. regis. Extat inter sancti Galli veteres chartas hujusmodi subscriptio: *Fuit mense Junio, quinto Kalendas Julias, in anno decimoquinto, regnante domino nostro Theodorico rege supra Carolum majorem domus.* Post Theodorici vero regis obitum, quod memorabile est, nec a scriptoribus nostris observatum, solus sine rege imperavit Carolus hinc annos, ut in codice Tiliano reperi, novem, ut in alio Rhenensi, septem. Quo tempore, quia rex nullus erat, in actis publicis annos a Theodorici regis excessu lapsus annotabat, ut in Sandionysianis Caroli ipsius tabulis videre est, quibus Clippiacum villam dat monasterio sancti Dionysii: *Actum Carolo villo in palatio, mense Septembris die decimoseptimo, anno quinto post defunctum Theodoricum regem. Signum illustri viri Caroli majoris domus, qui hanc epistolam donationis fieri rogavit.*

OASERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Interregni illius, quod ad nostras historia intelligentiæ apprime necessarium videtur, primus, quod hætenus viderim, refectimus, meminit R. P. Jacobus Sirmondus mox laudatus, & post eum R. P. Donysius Petavius libro 8. partæ primæ Rationarii temporum, Aubertus Miraus in notitiis ecclesiarum Belgii & in chronico, Andreas Duchesnius in programmatis genealogico regum Francia, alique, sed in eo a veritate aberrarunt tramite, quod Theodorico II. annos duos detraherint, ejusque mortem alligant anno æræ Christi 735. & interregni fines non ultra Caroli Martelli notent produxerint. Nos ut labanti regum Francorum chronologia opem ferremus, jam ab aliquot annis, partem in egiis, partem in miscellaneis nostris historicis, & utroque chronico, quædam antiquitatis veneranda monumenta in medium protulimus, quæ nunc non exiguo lectorum abstrusis chronologicis candidatorum emolumento, sub unum aspectum repræsentare aggrediemur.

Ante omnia probandum incumbit Theodorico II. Galensem vulgo dictum, non ante annum Christi 737. vitam finisse. Quod primo persuadent veteres regum Francorum genealogiæ, quas Duchesnius pagina 781. tomæ primi historicorum constantiorum historia Francia, alique publici juris fecerunt; quæque adhuc in tenebris MSS. codicum delitescunt. In his enim non 15. dumtaxat anni, sed omnino 17. Theodorico huic tribuuntur, quot numerantur ab anno 720. exeunte, aut 721. ineunte, ad annum 737. Deinde idem plane evincit auctor Anonymus, cujus tractatum de computo ecclesiastico habemus in membranis jam ab aliquot sæculis exaratum. *A nativitate Domini, inquit, usque ad presentem annum, in quo Theodorici rex Francorum defunctus est DCCXXXVII. in quo anno indictione quinta, epistola xv. continet. 1. luna circulum XIII. XIV. XV. Kalendas Aprilis, pascha XII. Kal. Aprilis, luna XVII. XVIII. de anno DXXXII. secundum Græcos cyclo.* Hæc ibi. Accedit huic Fredegarius scholasticus, seu quis alius auctor appendix ad Gregorii Turonensis historiam adjecta, qui cum capite suo 3. centesimo septimo dixit: *Quo mense Theodoricum regem fatuorant in sedem regni, qui nunc locum sibi regali obtinuit, ante vicia simul præfatis, vel quemadmodum corrigendum admodum, præfatis, ejusmodi formulæ sæpè dilucide mentem suam expressit, quando finem chronico suo initio anni 736. prima vice imponebat, superstitem adhuc*

ANNO
CHRISTI
714.

ANNO CHRISTI 714.

existisse Theodoricum illum regem. Quod vero de anno 736. præmissi, idem ille auctor capite centesimo nono appendicis aperte inouit his verbis pag. 771. tom. 1. editionis Duchesniana: *Videtur cum pace remoueri, episcopus Christi rege regum, & deinde dominum, Curricula annorum hactenus reputantur ab Adam, vel initio seculi usque diluuiam anni 2242. a diluuii usque Abraham anni 983. ab Abraham usque ad Moysen anni 503. a Moysen usque ad Salomonem anni 489. a Salomone usque reedificandam templi temporibus Danti regis Persarum anni 312. a reedificatione templi usque ad aduentum Domini nostri Jesu Christi anni 548. certe ab initio mundi usque ad passionem Domini nostri Jesu Christi anni 5538. a passione Domini usque in istum annum presentem in cyclo Visanti 177. Kal. Januarii die dominica 735. Episcopus Gallico (nam Romano more Kalendis illis inchoabatur annus, a Christo nato 736.) Et ut istud milienarium compleatur, restans anni 267. (alios, inquit Duchesnius ad oram paginæ citatq. 122. sed male) eadem habet pens ab eodem Almolai continenter anonymus capite 54. libri 4. in editione Jacobi Breulii. Unum tamen non oportet omittere, quod præsentem illum annum 735. asserat fuisse, decimumnonum principis Caroli, ab anno scilicet 717. quo Vinctici Raganfredum fudit fugavitque memorabili prelio in omnem posteritatis memoriam.*

Mortuo Theodorico, Carolus Martellus, quamdiu aduixit, nullum subrogavit regem: atque inde cepit interregnum in Francia, quod ab anno 737. inchoatum, desinit inueniente anno 743. post sex septemve annos saltem inchoatos. Interregni illius diserte memorantur, tum chronicon illud breuissimum a Theodorico I. rege usque ad Childericum, cui Pippinus successit, quod ex codice MS. cenobii S. Remigii Remensis a Sirmondo nostro descriptum edidit Duchesnius paginæ 783. tom. 1. historiarum constantiorum Franciæ: *Theodericus regnavit annis xvii. annos septem interim alius rex non regnavit: Hildericus rex regnavit annis novem; qui omnia bellissime quodant, & cum nostris epilogis paria faciunt, ut nihil accommodatius ad rem nostram ancogitari possit: tum aliud quoque haud paulo proluxius chronicon a Clotario II. rege usque ad Pippinam obitum, quod ex MS. codice Tiliaco exhibitam reperies eadem pagina apud Duchesnium: sed in eo omni procul cantroversia corrigendum, quod post obitum Theoderici Carolus Tuditus novem annos tribuat: quomobrem legendum arbitror: *Theodericus regnavit annis xvii. Carolus sine alio rege imperavit annos xv. Childericus regnavit annis ix. Pippinus regnavit annos sedecim cum alio.* Idem plane sensus fuit Ercaemberti in fragmento, quod nobis superest ex breviario regum Francorum & majorum domus regis: extatque eadem pagina tomo primo Duchesnii, aut luxatum graviter in calce, & ab interpunctione vitata pessime distortum: sic itaque restituo: *Theodericus, filium Dagoberti junioris, Franci in regem sui statuit, qui quartus in Cala monasterio erat. Regnavit annis xv. (non sex) et habet excusam illud fragmentum) Major domus ac princeps Carolus, qui jam utraque regna viriliter gubernant, circumquaque cum regibus ac ducibus bello semper superanda committente, donec cum omnes vincendo, qui et contrarii fore videbantur, vincere consuevit. Quibus verbis apertissime declarat se breviarium illud suum scripsisse, vel anno 740. euentus, vel 741. eurrente, antequam fato concederet sub antumam Carolus Martellus. Hic vero fortissimus princeps ac Francorum subregulus paulo ante mortem, Clipiacensem villam donavit regio monasterio sancti Dionysii, in quo conditus postea fuit, cujus hæc subscriptio sententiam nostram præclare firmat, & valde aureis characteribus illuminat. *Actum Caroleo villa in palatio, quod fuit mensi September die 17. annum quintum post defunctum Theodericum regem. Signum in laqueo vero Carolo Majoridomus, qui hanc epistolam donationis fieri rogavit. S. Illustri matrona Sunchildis consentientis. S. Gressonis filii sui consentientis. Audouini Capellani subscripti. Ego Theodericus subscripti. Craibgangus iussu hanc epistolam donationis recognovi. Pene exciderant e memoria tabula Roberti comitis Hasbaniensis Lambertii filii, quibus multa confert abbatia sancti Trudonis in Hasbania. Eas recitat Aubertus Miræus cap. 16. notitia ecclesiarum Belgarum, sed vitiose consignat anno Christi 745. licet promptum illi fuidet ex his, qua pagina vigesima prima ejusdem notitiæ ex Sirmondo descripterat, errorem illum suum agnoscere, quemadmodum alias monuit: Ego Robertus anno quinta post obitum Theoderici regis die septimo post Kalendas Aprilis legitima traditione dadi ac deputati quidam de allodio meo ad basilicam sancti Trudonis, qua est constructa in villa, nomine Sancti, &c. Plura fortassis occurrunt imposturam, qua his adnotare non erit operosum, quamquam hæc æquis rerum animationibus ad fidem faciendam abunde sufficiant.***

Quod ad interregni hunc actum, & Childerici III. regis inaugurationem, ne quid huic annotationi desisse conqueratur pure merito lector chronologica subtilitate animus: hoc mihi videor observasse a Pippino & Caro-

lomonno fratribus uno minimum anno, & aliquot infra par mensibus post Martelli patris obitum, Franciam administratam fuisse, absque ullo rege, quem labente anno 743. in majorum regiam sedem sublimarunt. Lapsos ergo fatiare necesse est chronologos hæcenus plerisque omnes, qui Childerici exordia ab anno 741. aut 743. arcessunt. Extat apud Petrum Balleurzum, a sancto Juliano, decapum Cabillonensem, in antiquitatibus Matifconensis urbis, necnon apud Jacobum Severinum in Dominolo ep. Matifconensi diploma non dubis fidei, ex quo inueniente anno Christi 743. nondum regnum Franciæ datum concludent facillime, vel qui necdum urelavantur: *Signum Pippini majoris domus. Ego Reddago iussu scripsi. Actum Kalendis Januarii, in anno secundo præstipato ejusdem Pippini, in civitate Metis in palatio regio. Ceteriora forte videbantur aliis argumentis, qua ex conciliis aliquot per ea tempora celebratis elici possent non abnuo. Primum est Germanicum inveniendi, cui præfixa præfatio annus quo peractum est, non patitur ignorari: Ego Carlomanus dux & princeps Francorum anno ab incarnatione Domini DCCXXIII. undecimo videlicet Kalendis Marti episcopus, qui in regno non fuit (id est in regni parte mihi commissa,) cum presbyteris ad concilium & synodum pro amore Christi congregatis: Bonifacium archiepiscopum, & Bonobardum, &c. Alterum est Lipsiense concilium in villa regis agri Cameracensis quod sic incipit: *Modo autem in hoc synodali concilio, qui congregati est ad Kalendas Martii (utique anno era Christiana 743. Romano more) in loco qui dicitur Lipsinas, omnes venerabiles sacerdotes Dei & comites & presbiteri prioris synodi decreta consentienter firmaverunt, &c. Superest tertium, nempe Suevionense, quod in collectionibus conciliorum exacte legatur ad annum 744. Hoc initio: *In Dei nomine & Trinitate, anno 744. ab incarnatione Christi, sub die sexta, vel postius quinta, ut alii codices MSS. legunt, Nona Martii, & Luna decimaquarta, in anno secundo Childerici regis Francorum, ego Pippinus dux & princeps Francorum, apud Bonobardis civitatem synodum, &c. Inde vero, donec major aliunde lux affulgat, hoc unum mihi videtur compertum prorsus atque perspicuum, non ante Kalendas Martias anni 743. (gratis enim atque ex mera conjectura, collectores conciliorum Lepitonenf. Kal. Martii anni 743. celebratum revocant ad annum Childerici III. primum, cum nulla in qua actis regis illius reperitur mentio) verum post Kalendas ejusdem mensis primo alterove die evedum fuisse ad dignitatem regiam Childericum anno 743. proutque verissime scriptum fuisse ab antiquo scriptore: *interim septem annis nullus fuit in Gallia rex; modo de inchoatis duntaxat, non de subsolatis intelligas.****

Ceterum nemini proluxior videri poterit aut iucunda nostra hæc annotatio de argumento magni rebus chronologicis momenti, neque hæcenus qua opte erat accurate tractato, qui apud se diu multumque perpenderit non Inelegantis Poeta auream illud effatum:

*Si quid tibi forte reperitum,
Pluribus indicis sceleris fulcite memento.*

NOTA SEVRRINI BINII.

a Episcopo.) Carolus Francorum dux initio se minus assiduum præfuit Bonifacio, ut insinuat sanctus Ludgerus in vita sancti Gregorii Ultrajedini apud Serarium: sed dum hæc pontificis litteras legisset, ipsumque Roma reducere Bonifacium in suam se fidem, dominatum ac tutelam committentem vidisset, illico eum perhumanæ accepit, & in Germaniam totiusque Franciæ regni partibus omnibus, ipsarum sanarum litterarum auctoritate, factum testatumque esse voluit: qua licet in Viridunensis ecclesiæ codice a reverendo patre Frontone Ducaco inventa, extant apud Baronium anno 724. numero 3. Serat. histor. Mogunt. notat. 18.

III. AD EPISCOPOS, ET ALIOS OMNIUM ORDINUM, TUM CLERICOS, TUM LAICOS.

Commendat eundem Bonifacium, & quas ad res missus sit exponit.

Gregorius episcopus servus servorum Dei universis reverentissimis & sanctissimis fratribus coepiscopis, religiosis presbyteris, seu diaconibus, gloriosis ducibus, magnificis castaldis, comitibus etiam, vel cunctis Christianis Deum iumentibus.

Sollicitudinem nimiam gerentes pro speculatione nobis credita, quia in umbra mortis ali-

ANNO CHRISTI 714.

ANNO CHRISTI 1711

ANNO CHRISTI 711

aliquas gentes in Germaniæ partibus, vel pla-
 ga orientali Rheni fluminis, antiquo hos-
 te tuadente errare, & quasi sub religione Chri-
 stiana idolorum culturæ servire cognovimus; aliquos vero, qui nec Dei cognitionem habentes, nec baptismatis facti unda sunt loti, sed comparatione brutorum animalium pagani factorem suum non recognoscunt; necessarium duximus, pro utrorumque illuminatione, ad prædicandum rectæ fidei verbum, harum literarum portitorem Bonifacium, reverendissimum fratrem & coepiscopum nostrum, ad easdem partes dirigere, ut & illis prædicando verbum salutis vitam provideat sempiternam, & si quos forte ubicumque a rectæ fidei tramite deviasse cognoverit, aut astutia suasos diabolica errorum repererit, corrigat, atque sui evocatione ad portum restituat salutis, eosque ex apostolicæ sedis hujus doctrina informet, & in eadem catholica fide permanere instituat. Cui etiam hortamur, ob amorem Domini nostri Jesu Christi, & apostolorum ejus reverentiam, ut in omnibus solatia exhibeatis, eumque in nomine Jesu Christi recipiatis, ut scriptum est de suis discipulis: *Qui vos recipit, me recipit*: providentes insuper necessaria itineris ejus, comitesque tribuentes; cibum etiam ac potum, vel si quid eguerit largientes: ut uno labore, & socia voluntate, opus sibi creditum pietatis, & negotium salutis annuente Deo perficiatur, atque præmia laboris percipere mereamini, deque conversione errantium merces vobis adscribatur in cælis. Si quis itaque huic Dei famulo, ad illuminationem gentium ab hac apostolica & catholica Dei ecclesia destinato, assensum vel concursum præbuerit, exorantibus apostolorum principibus, confortia mereatur sanctorum martyrum Christi Jesu. Si quis vero, quod non optamus, adversari ejus laboribus conatus fuerit, aut contrarius extiterit ministerio illi credito, successorumque ejus in eundem laborem intrantium, ex sententia divina anathematis vinculo percellatur, & perpetuæ damnationis subiaceat. Data Kalendis Decembris, imperante domino piissimo Augusto Leone, imperii ejus anno VII. sed & Constantini imperatoris ejus filii anno IV. indictione VI.

Edit. Rom. ubi ubicumque

Solatia in fides totis delictis Marth. 10.

leop. vi. c. 18. advertendo eius præpeditur conatus fuerit laborum

ejusdem, non minuere studeat, sed augere. De reditu vero ecclesiæ, vel oblatione fidelium, quatuor faciat portiones, quarum unam sibi ipse retineat, alteram clericis pro officiorum sedulitate distribuat, tertiam pauperibus & peregrinis, quartam ecclesiasticis fabricis noverit reservandam; de quibus divino erit iudicio redditurus rationem. Ordinationes vero presbyterorum, sive diaconorum, non nisi quarti, septimi & decimi mensis jejunii, sed & in ingressu quadragesimali, atque medio, vespere sabbati noverit celebrandas. Sacrosancti autem baptismi sacramentum, non nisi in paschali festivitate & pentecoste noverit esse præbendum, exceptis iis, quibus mortis urgente periculo, ne in æternum pereant, talibus oportet remediis subvenire. Huic ergo sedis nostræ præcepta servanti devotis animis obsequi vos oportet, ut irreprehensibile placitumque fiat corpus ecclesiæ, per Christum Dominum nostrum, qui vivit & regnat cum Deo Patre omnipotente, per omnia sæcula sæculorum. Deus incolumes vos custodiat dilectissimi. Data Kalendis Decembris, imperante domno piissimo Augusto Leone a Deo coronato magno imperatore, anno VII. sed & Constantino magno imperatore ejus filio anno IV. indictione VI.

Edit. Rom. & Spiritu Sancto per etc.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

Probabilibus desideris. Formula est generalis, quæ scribi solebat civitati cui ordinatus fuerat episcopus. Totidem enim verbis legitur inter antiquas formulas ecclesiæ Romanæ, & inscribitur, Synodale quod actus episcopus.

V. AD OPTIMATES THURINGORUM.

Laudat illorum in Christi fide constantiam, hortaturque ut Bonifacio episcopo suo sint obedientes.

Viris magnificis filiis Aulso, Godavo, Voil- lero, Gunthario, Alvaldo, & omnibus Deo dilectis Thuringis fidelibus Christianis, Gregorius papa.

Edit. Rom. Aulso, Guoddelano, Murecco, Guntharo, Alvaldo.

IV. AD CLERUM, ORDINEM, ET PLEBEM, CUI BONIFACIUS ORDINATUS fuerat episcopus.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, clero, ordini, & plebi consilenti Thuringi, dilectissimis filiis in Domino salutem.

Probabilibus desideris nihil tarditatis præstantes, fratrem jam & coepiscopum nostrum Bonifacium vobis ordinavimus sacerdotem. Cui dedimus in mandatis, ne unquam ordinationes præsumat illicitas, ne bigamum, aut qui virginem non est sortitus uxorem, neque illiteratum, vel in qualibet corporis parte vitiatum, aut ex penitente, vel curæ, aut cuiuslibet conditioni obnoxium, notatumque, ad sacros ordines permittat accedere; sed si quos hujusmodi forte repererit, non audeat promoveri. Atros passim ad ecclesiasticos ordines prætententes nulla ratione suscipiat, quia aliqui eorum Manichæi, aliqui rebaptizati sæpius sunt probati. Ministeria atque ornatum ecclesiæ, vel quidquid illud est in patrimonio

precedentes

ornamenta

Innuatam nobis magnificæ in Christo fidei vestræ constantiam agnoscentes, quod pagani compellentibus vos ad idola colenda, fide plena responderitis, magis velle feliciter mori, quam fidem semel in Christo acceptam aliquatenus violare; nimia exultatione repleti gratias debitas persolvimus Deo nostro & redemptori, bonorum omnium largitori, cuius gratia comitante vos ad meliora & potiora optamus proficere, & ad confirmandum fidei vestræ propositum sanctæ sedi apostolicæ religionis mentibus adhærere, & prout opus poposcerit sacre religionis, a memorata sancta sede apostolica spirituali omnium fidelium matre solatium querere, sicut decet filios coheredes regni a regali parente. Ministerio quoque præsentis fratris charissimi Bonifacii, quem ad vos episcopum consecratum in sorte prædicationis destinavimus, apostolicis institutionibus informatum, ad instruendam fidem vestram, in omnibus volumus & hortamur obedientes ei consentire ad complementum in Domino vestræ salvationis.

ANNO CHRISTI 714.

VI. AD UNIVERSUM POPULUM THURINGORUM.

Ut Bonifacio episcopo suo in omnibus obediant, & episcopia atque ecclesias construunt.

Gregorius servus servorum Dei universo populo Thuringorum.

Ed. Rom. Apollolis alt.

Dominus Jesus Christus Filius Dei, & Deus verus, de cælis descendit, homo factus est, & pro nobis pati & crucifigi dignatus est, & sepultus tertia die resurrexit a mortuis, & ascendit in cælum: discipulis etiam suis sanctis ait: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: ipse in se credentibus vitam æternam promisit. Cupientes ergo vos in perpetuum nobiscum gaudere, ubi finis gaudii nullus est, nec tribulatio, nec aliqua amaritudo, sed gloria sempiterna; ideo fratrem nostrum sanctissimum Bonifacium episcopum ad vos direximus, ut vos debeat baptizare, & fidem Christi docere, & ab errore ad viam salutis deducere, ut salutem habeatis & vitam sempiternam. Vos ergo ei in omnibus obedite, & sicut patrem vestrum illum honorate, & ad ejus doctrinam corda vestra inclinate. Quia illum nos pro lucro aliquo temporali conquirere direximus, sed pro lucro animarum vestrarum ad vos eum misimus. Diligite ergo Dominum, & in nomine ejus baptismum suscipite: quia Dominus Deus noster, quod oculus hominis nunquam vidit, nec in cor hominis ascendit, præparavit diligentibus se. Jam recedite a malis operibus, & agite bene: non adoretis idola, nec immoletis carnes, quia Deus non recipit ista: sed in omnibus secundum quod vos frater noster Bonifacius docuerit, observate & agite, & salvi eritis, & vos & filii vestri in sempiternam. Facite ergo & domum, ubi debeat ipse pater vester episcopus habitare, & ecclesias ubi orare debeatis, ut Deus indulgeat peccata vestra, & donet vobis vitam sempiternam.

VII. AD UNIVERSUM POPULUM ALTSAXONUM.

Confirmat illos in fide Christi, quam relicto idolorum cultu amplexi erant.

Gregorius papa universo populo provincie Altsaxonum.

Ed. Rom. Saxonum.

Ed. E.

Loc. 11.

ut nemo ac.

aut ia ac.

Sapientibus & insipientibus debiter sum, fratres charissimi, volens vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis, & pro his qui verbum exhortationis fidei Jesu Christi Domini nostri susceperunt, & qui adhuc suscepturi sunt, ut consoletur corda vestra instruda in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii Dei patris Jesu Christi, ut ait egregius apollolus: In quo sunt omnes thesauri sapientia & scientia absconditi. Hoc autem dico, quoniam prope est regnum Dei: & nemo vos amplius decipiat in sublimitate sermonum, ut in quocumque metallo salutem vestram queratis, adorantes idola manufacta, aurea, argentea, ærea, lapidea, vel de quacumque materia facta, que falsidico nomine a paganis antiquis dii appellata sunt. In qui-

Concil. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 714.

Abus & demones habitare noscuntur, quoniam omnes dii gentium demonia sunt, ut ait scriptura: Dominus autem noster celos fecit. Quicumque autem in vobis susceperunt Christum Jesum Dominum nostrum, in ipso ambulent radicati, & superedificati, & confirmati fide, abundantes in gratiarum actione. Videte ne quis vos amplius decipiat per philosophiam & inanem fallaciam. Astutiores enim sunt filii tenebrarum, quam filii lucis. Discedite filii ab idolorum cultura: accedite, & adorare Dominum Deum, qui fecit cælum & terram, mare & omnia que in eis sunt; & vultus vestri non erubescant. Unus enim Dominus hominum, volucrum, quadrupedum, & piscium, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Expoliate vos ergo veterem hominem, & induite Christum novum, deponentes omnem malitiam, iram, indignationem, blasphemiam. Turpem sermonem nolite de ore vestro producere, & ab idolorum cultura recedite. Jam enim advesperascit dies sæculi, & tempus tenebrarum appropinquat, ideoque nolite esse otiosi, sed potius operamini opus bonum, ut Christus habitet in vobis. Et quocumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi facite, gratias agentes Deo & Patri per ipsum, respuentes gentilitatis sectam, scientes vos Dominum habere in cælis. Orationi instantes ad ipsum Dominum cor erigite, quoniam magnus est Dominus Deus noster, & laudabilis nimis, & terribilis super omnes Deos: qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire. Hoc autem commoneo, fratres, ut quicumque voluerit ex vobis ad Christum converti, nullo modo eum prohibeatis, neque vim ei faciatis sculptilis adorare: quia ipse Christus Dominus vivit cum Deo Patre omnipotente in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum, Amen. Charissimi, fidelis est minister, & conservus in Domino, frater ac coepiscopus noster Bonifacius, quem misi vobis ad hoc ipsum, ut cognoscat que circa vos sunt, & consoletur corda vestra eum exhortationis verbo in Christo Jesu Domino nostro, ut a diabolica liberati fraude mereamini adoptionis filii aggregari, & ut ab æterna damnatione liberati vitam habeatis æternam.

Colo.

Psalm 99.

1. Tim. 2.

Fidelem ministerium, & conservum misi ad vos Bonifacium fratrem, & coepiscopum meum ad hoc ipsum, ut ac.

NOTA SEVERINI BINII.

Altsaxonum. Antiqua Saxoniam vocatur Germania illa pars, unde orta est recentior in Anglia Saxonia. Nam sub annura Domini 400. cum ad opem contra hostes ferendam Saxones evocassent, eis etiam apud se habitandi locum dedere, quem & vi paulatim illi retinuerunt, atque amplificaverunt. Hinc novi Saxones vel Anglosaxones in Anglia: Saxones vero simpliciter, aut vero Altsaxones, seu antiqui Saxones in Germania sunt. Beda lib. 1. c. 10. 11. 12. 13. hist. & lib. 5. cap. 10. 11. 12. Pulehra hac de re notavit Serarius lib. 3. hist. Mogunt. notat. 1.

ECAROLI MAJORIS DOMUS EPISTOLA GENERALIS.

De suscepto in tuitionem ac defensionem episcopo Bonifacio.

Dominis sanctis & apostolicis in Christo patribus episcopis, ducibus, comitibus, vicariis, domesticis, seu omnibus agentibus junioribus nostris, seu missis decurrentibus, & amicis vestris, illustris vir Carolus major domus beneceptiens vester.

Cognoscatis qualiter apostolicus vir, in Christo pater Bonifacius episcopus ad nos venit,

Q

ANNO
CHRISTI
714

nit, & nobis suggestit quod sub nostro mundeburdo vel defensione cum recipere deberemus. Quod ita gratanti animo nos fecisse cognoscite. Proinde ergo taliter ei manu nostra roboratam dare visum sumus, ut ubicumque ambulare visus fuerit, cum nostro amore, vel sub nostro mundeburdo & defensione, quietus vel conservatus esse debeat: ea ratione ut iustitiam reddat, & iustitiam faciat & accipiat. Et si aliqua causatio vel necessitas ei adveniat, quæ per legem definiti non potuerit, usque ante nos quietus & conservatus esse debeat, tam ipse, quam qui per ipsum reclamare se & sperare videntur. Ut ei nemo aliquam contrarietatem vel damnationem adversus eum facere præsumat: sed omni tempore sub nostro mundeburdo vel defensione quietus vel conservatus residere debeat. Et ut certius credatur, manu propria lubet firmavimus, & de annulo nostro sigillavimus.

VIII. AD BONIFACIUM EPISCOPUM.

Gratulatur de infidelium conversione, hortaturque ut in cæpto verbi ministerio constanter insistat.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio coepiscopo Gregorius servus servorum Dei.

CREDITA speculationis sollicitudine permoti, evangelica quoque institutione, qua Christus ait: *Operate Dominum messis, ut inmisciat operarios in messem suam*: tuam proinde reverendam fraternitatem ad imitationem apostolorum (ut Domino iubente præcepti sunt, *Euntes predicare evangelium regni: Gratis accipitis, gratis date*) in partibus Hesperiarum ad illuminationem Germanicæ gentis in umbra mortis sedentis dirigere prævidimus, lucrum ut inde apportare deberes, quasi servus ille de negotio talenti, sicut scriptum est, fidus in futuro auctori asserit Deo fecisse. Quod quia ex obedientiæ munere ministerium verbi cernimus adolere, & prædicationis præconio populum infidelem, ut innotuisti, audivimus converti, Domini potentiz gratias referentes, ut ipse, a quo bonum procedit, & ad agnitionem vult omnes venire veritatis, tibi optamus ut cooperetur, & a tenebris ad lucem populum illum suæ potentiz inspiratione reducat. Hinc enim vobis merces copiosa credimus quod ab omnipotente Deo adscribatur in cælis. *Bonum enim certamen, si perseveraveris, postis cum apostolo dicere, certavi, cursum consummavi, fidem servavi*. Sed ut coronam percipias laboris insiste: pollicetur enim Deus perseverantibus in finem salutem. Nec te minæ terreat, nec dejiciant terrores: sed fixam in Deo tenens fiduciam veritatis verbum denuncia. Erit enim ex adiutorio divino * protectio: tantum sit bonum in voluntate opus. Igitur quantos ab errore converteris, syllabarum tuarum recensito textu cognovimus, læti uberes Deo gratias agentes de lucro animarum exultamus. Porro pro episcopo illo, qui nunc usque desidia quadam in eadem gente prædicationis verbum disseminare neglexerat, & nunc sibi partem quasi in parochiam defendit, Carolo excellentissimo filio nostro * patricio, ut eum compescat suadentes, paternis literis scripsimus, & credimus quod hoc * vitari præcipiat: ipse vero opportune, importune præ-

Matth. 9.
Marc. 16.
Hebræor.

Matth. 23.
Luc. 19.

1. Tim. 4.

* adu. Rom.
protectio

* adu. patri-
cio
* vitari

dicare quæ sunt salutis non desinas. Igitur Thuringis & Germanis populo ea quæ ad animæ respiciunt utilitatem & salutem scribere non omisimus; admonentes inter alia, ut construant episcopata & ecclesias. Ipse enim, qui non vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat, erit omnibus daturus incrementum. Deus te incolumen custodiat. Data pridie Nonas Decembris, imperante domino piissimo Augusto Leone a Deo coronato magno imperatore anno VIII. post consulatum ejus anno VIII. sed & Constantino magno imperante ejus filio anno V. indictione VIII.

IX. AD GERMANUM CONSTANTIN. EPISCOPUM.

Gratulatur de ejus victoria contra hereticos, & sacras imagines venerandas esse demonstrat.

QUANTA, qualisque animi delectatio nostram sic lætificare animam novit, *Ec. Exstat infra in concilio Nicæno II. sessione 4.*

X. AD URSUM DUCEM VENETIARUM. Pro Ravenna a Longobardis defendenda.

Gregorius episcopus servus servorum Dei dilecto filio Urso duci Venetiarum.

QUIA, peccato faciente, Ravennatum civitas, quæ caput extat omnium, a nec dicenda gente Longobardorum capta est, & filius noster eximius dominus exarchus apud Venetias (ut cognovimus) moratur; debeat nobilitas tua ei adhærere, & cum eo nostra vice pariter decertare, ut ad pristinum statum sanctæ reipublicæ in imperiali servitio dominorum filiorum nostrorum Leonis & Constantini magnorum imperatorum ipsa revocetur Ravennatum civitas, ut zelo & amore sanctæ fidei nostræ in statu reipublicæ & imperiali servitio firmi persistere, Domino cooperante, valeamus. Deus te incolumen custodiat, dilectissime fili.

XI. AD LEONEM ISAUURUM IMPERATOREM.

De sacris imaginibus.

LITERAS vestras a Deo custoditæ majestatis ac fraternitatis, *Ec. Exstat inter præambulares concilii Nicæni II.*

XII. AD EUMDEM.

De eodem.

ACCEPIMUS vestri a Deo conservati imperii atque in Christo fraternitatis literas, *Ec. Exstat inter præambulares concilii Nicæni II.*

XIII. AD BONIFACIUM EPISCOPUM.

Respondet ad varias ejus interrogationes & consulta.

Reverentissimo ac sanctissimo fratri Bonifacio coepiscopo Gregorius servus servorum Dei.

DESIDERABLEM mihi a te missus Denval religiofus presbyter attulit nuncium, cum

ANNO
CHRISTI
714

Eccl. 10.

ANNO CHRISTI 708.

ANNO CHRISTI 710.

te sospitem narravit, & in ministerio, pro quo amissus es, favente Deo, proficere nunciavit. Detulit etiam a te missas literas, ubi indicasti, quod ager dominicus, qui incultus jacebat, & spinarum aculeis ex infidelitate riguerat, vomere tuæ doctrinæ exarante, semen verbi suscepit, & fertilem messem protulit fidelitatis. In iisdem literis quædam subnexuisti capitula, sciscitando qualiter teneat vel doceat hæc sancta apostolica Romana ecclesia. Bene satis, quia beatus Petrus apostolus & apostolatus & episcopatus principium extitit, & consulenti tibi de statu ecclesiæ, non ex nobis quasi ex nobis, sed ejus gratia, qui aperit os mutorum, & linguas infantium facit disertas, qualiter tenere debeas apostolici vigoris doctrinam dicimus.

Edm. Rom. nobis satis deo & apostolatus.

I.

Igitur in primis legebatur, in quota progenie propinquorum matrimonium copulatur. Dicimus quod oportuerat quidem, quamdiu se agnoscunt affinitate propinquos, ad hujus copulæ non accedere societatem. Sed quia temperantia magis, & præsertim in tam barbara gente, plus placet, quam districtio censuræ, concedendum est ut post quartam generationem jungantur.

II.

Nam quod propofuisti, quod si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum viro reddere, quid ejus faciat jugalis? Bonum esset si sic permaneret, ut abstinentiæ vacaret. Sed quia hoc magnorum est, ille qui se non poterit continere, nubat magis: non tamen subsidii opem subtrahat ab illa, quam infirmitas præpedit, & non detestabilis culpa excludit.

posuisti q. 3. Quod propofuisti

III.

De presbytero vero, si quilibet sacerdos a populo fuerit accusatus, si certi non fuerint testes, qui criminis illati approbent veritatem, jusjurandum erit in medio, & illum testem proferat de innocentia suæ puritate, cui nuda & aperta sunt omnia; sicque maneat in proprio gradu.

a. q. 5. Presbyter vel quilibet. Hinc Rem. episc. ap. VII.

IV.

Nam de homine, qui a pontifice confirmatus fuerit, denuo illi talis reiteratio prohibenda est.

De consec. dist. De homine qui.

V.

In missarum solemnibus illud observandum est, quod Dominus noster Jesu Christus sanctis suis tribuit discipulis. Accepit namque calicem dicens: *Hic est calix novi testamenti in meo sanguine: hoc facite quotiescumque sumetis.* Unde congruum non est duos vel tres calices in altario ponere cum missarum solemnibus celebrantur.

& dedit eis dicens. Luc. 22. 1. Cor. 11. 2. sumetis.

VI.

De immolatis autem escis consulisti, si a fidelibus superduum fuerit vivificæ crucis signum, edi liceret, an non. Illud sufficit respondere quod beatus Paulus apostolus dicit: *Si quis dixerit quia hoc immolatum est, nolite edere propter eum qui indicavit, & propter conscientiam.*

1. Cor. 10.

VII.

Addidisti adhuc, quod si pater vel mater filium vel filiam intra septa monasterii in infantia annis sub regulari tradiderint disciplina; utrum liceat eis, postquam pubertatis impleverint annos, egredi, & matrimonio copulari. Hoc omnino devitamus, quia nefas est, ut oblati a parentibus Deo filiis voluptatis fræna laxentur. *Council General. Tom. XII.*

10. q. 1. Ad didisti.

VIII.

Enimvero quosdam absque interrogatione symboli ab adulteris & indignis presbyteris factus es baptizatus. In his tua dilectio teneat antiquum morem ecclesiæ: quia quisquis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti baptizatus est, rebaptizari cum minime licet. Non enim in nomine baptizantis, sed in nomine Trinitatis, hujus gratiam donum percipitur. Et teneatur quod apostolus ait: *Unus Deus, una epl. 4. fides, unum baptisma.* Doctrinam vero spirituales talibus studiosius ut impertias demandamus.

IX.

De parvulis vero qui a parentibus subtrahi sunt, & an baptizati sint an non, ignorant, quia interrogasti; hos ut baptizare debeas, secundum patrum traditionem, si non fuerit qui testificetur, ratio poscit.

De consec. dist. 4. Parvulos qui.

X.

Leprosi autem, si fideles Christiani fuerint, dominici corporis & sanguinis participatio tribuatur: cum sanis autem convivia celebrare prohibeantur.

XI.

Adjectisti etiam, quod si pestifer morbus, aut mortalitas in ecclesia vel monasteriis irrepserit, hi quos nondum tetigit an debeant a loco fugere, evitantes periculum. Quod valde fatuum videtur: non enim valet quisquam Dei effugere manus.

peragatur

XII.

In fine epistola continebat, quod sunt quidam presbyteri, seu episcopi, multis vitiis irretiti, quorum vita in seipis sacerdotium maculat; si tibi liceret cum eis edere aut loqui, nisi coercitii fuerint. Dicimus ut hos ex apostolica auctoritate redarguendo admoncas, & ad munditiam ecclesiasticæ disciplinæ reducas. Et si quidem obedierint, salvabunt animas suas, & ipse mercedem lucratus es. Veruntamen colloquationem & mensam communem cum eis agere non recuses. Plerumque enim contingit, ut quos correctio disciplinæ tardos facit ad percipiendam veritatis normam, convivorum sedulitas & admonitio blanda ad viam perducat justitiæ. Id ipsum autem & in illis proceribus, qui tibi adjutorium præstant observare debebis. Hæc ergo, frater charissime, ex apostolicæ sedis vigore scripta sufficiant. De reliquo, Dei imploramus clementiam, ut qui te illis in regionibus vice nostra ex apostolica auctoritate pergere fecit, & in operam solum lumina veritatis per os tuum micare prædestinavit, opitulationis suæ misericordissimum tribuat incrementum; quatenus de fructu operis & ipse valeas præmia percipere, & veniam peccatorum invenire. Deus te incolumem custodiat, reverentissime frater. Data decimo Kalendas Decembris, imperate domino piissimo Augusto Leone a Deo coronato magno imperatore, anno decimo imperii ejus: sed & Constantino magno imperatore, regni ejus anno septimo, indictione decima.

peragere

As. Ch. 11.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

1. *Desiderabilem mihi.* Hanc epistolam Gratianus Gregorio tertio attribuit, quotiescumque illius testimonio utitur, ut 2. quæst. 5. Presbyter, 32. quæst. 7. Quod propofuisti. De consec. distinctione 4. Parvulos, & distinctione 5. De homic. Idemque sentire videntur Hincmarus epistola 7. capite 15. & 18. & Ivo parte 8. capite 78. cum Gregorio juniore adscribant. Hoc eodem nomine Gregorium tertium intelligere solebant. Sed

ANNO CHRISTI 731

quo minus huic tribui possit, reclamant in epistola sub-
feliciane annus decimus Leonis & indicio x. que con-
gruat anno Christi 726. quo anno pontifex erat Gre-
gorius II. & non III. qui ante annum 731. sedem non
obtinuit. Quare Gregorio II. asserenda est.

XV. AD DONATUM GRADENSEM
PATRIARCHAM EJUSQUE SUBDITOS.

ANNO CHRISTI 734

Significat de invadendis alienis provinciis Fo-
rojuliensi episcopo interdictum esse.

XIV. AD SERENUM FOROJULIENSEM
EPISCOPUM.

De Gradensi ecclesia non invadenda.

Gregorius servus servorum Dei dilecto fratri
Sereno.

Gregorius servus servorum Dei dilectis filiis Dona-
to patriarcha, & episcopis, atque Marcello
duci, & plebi Venetia & Istria.

Quamquam ex ministerio, quod ex mise-
ratione divina gerimus, quidquid provi-
de deliberatum peragere absque obstaculo con-
veniat; verum ne frustra iudicium egisse vide-
remur, illa cupimus prosequi, quæ non ad læ-
sionem cuiusdam, sed potius ad immunitatem
respiciant: illa satagere, unde non ex potesta-
te concessa supplicia, sed præmia sperentur.
Convenit enim ut cum alterius votis pare-
mus, alterius jura non fraudentur. Quia igitur
missa relatione ad nos a Deo salvata com-
munitas vestra petiit contra Forojulensem an-
tistitem agentes, quod cupiebat invadere ditio-
nem Gradensis patriarchæ. Sed ut nunquam
excedere terminum vel jura invadere aliena,
sed ea quæ hætenus possedit, se esse conten-
tum: cui ut ecclesiam in præsentem non atten-
tet ex auctoritate apostolica interdiximus: ei-
que consensum ad hanc esse conditionem dile-
ctissimi sciat: cui denique ne præsumat ex-
cedere præcipimus. Ne ergo injuria quadam
aut dissidio locum gens eorum insidiando (ut
assolet) invadat, pervigiles cavete, potius so-
liciti de vestra post divinum præsidium cogita-
re salute: quia illud non occasione agitur, sed
ubi possunt Deo eis non resistente virtuti ob-
temperare nitantur, optantes de reliquo in
amore Domini nostri Jesu Christi pollere,
& ab omni immunes adversitate manere. Be-
ne valete.

Tanto munere quisque ditatur, quantum
in sublimitate positus de se, ex mandato
Domini redemptoris, humiliter sentit: etenim
pastoralis dignitas singulariter ex humilitate
ornatur. Spernendos quippe apostolica lætio
arguit elatos: Quid habes quod non accepisti? Et
si accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti?
Nam dum ad cumulum tui honoris, precibus
eximii filii nostri regis flexi, plurimum ec-
clesia pro reâitudine fidei: per quam te tuam-
que ecclesiam amplecti cognovimus, provocati,
pallium tibi direximus, interdicentes, & inter
cetera prohibentes, ne unquam aliena jura in-
vaderes, aut temeritatis ausu usurpares jurisdi-
ctionem cuiuspiam: sed his esse contentus quæ
ulque hætenus possedisti. Nunc vero (ut co-
gnovimus) Gradensis patriarchæ niteris invade-
re jura: atque ex iis quæ possedit omne usque
ultrapare. Ne ergo in quoquam existas teme-
rator, ex auctoritate apostolica præcipimus,
ne ullo modo terminos ab eo possessos ac-
cedas, sed de his habeto quæ modo usque
possedisti: nec amplius quam in finibus gentis
Longobardorum existentibus gressum tendere
præsumas, ut non injuste suscepisse te gratiam
collatam pallii ex præsumptione ostendas: &
de apostolici vigore consilii, si inobediens fue-
ris comprobatus, ultione dignus judicaris.

ANNO CHRISTI 731

AD EPISTOLAS GREGORII II.

ANNO CHRISTI 731

APPENDIX.

ADEPISCOPOS ANGLIÆ.

Tatavinum Dorobernensem archiepiscopum totius Angliæ
primatem agnoscit, & mandat agnoscit.

Gregorius episcopus, servus servorum Dei
episcopis Angliæ salutem & apostolicam
benedictionem.

nostri Tatvini, qui beatæ memoriæ Augustini
prædicatoris vestri cathedræ pontificatus subro-
gatus est, adventus nos admodum lætificavit,
quia virum religionis & magnæ probitatis sub
ipso tempore, quo apud nos stetit, eum co-
gnovimus. Proinde ejus auditis petitionibus
antecessorum ejus jura dignitatis perquiri in
sacro scrinio fecimus, & invenientes eum ju-
sta postulavisse, sacrum pallium cum venerabi-
li dalmaticæ usu ei apostolica auctoritate tra-
didimus, annuentes quoque jura dignitatis om-
nia, quæ prædecessores sui a tempore beatæ
memoriæ Augustini cognoscuntur habuisse. Si-
cut ergo sancti patris nostri Gregorii Romani
pontificis decretum præfato Augustino, sinelle
suo, prædicatori vestro, omnes episcopos An-
gliæ subiecit; sic nos, Deo auctore & B. Pe-
tro Apostolorum principe, licet indigni ejus
vicem gerentes, tibi, Tatvine Doroverniæ al-
titudinis archiepiscopo, tuisque successoribus legi-
timis omnes ecclesias Britannia, earumque re-
tores

De Supplem.
M. pag.
117.
Adest V.
1. 1.
1. 1.
Pag. 21.

Dei omnipotentis immensæ pietatis magni-
tudinem collaudamus, qui suæ majestatis
gloriam sic dilatare dignatus est, ut in omnem
terram exierit jam sonus prædicatorum suo-
rum, & in fines orbis terræ verba eorum.
Cujus ineffabili pietatis gratia sicut noscitur
precreati, ita quoque sumus adoptati, sanctæ
regenerationis portantes mysterium in spem
gloriæ filiorum Dei, per Jesum Christum Do-
minum nostrum. Reverentiæ itaque vestræ,
fratres charissimi, dicato collatantes collegio
hortamur, ut in fide stabiles, & in opere ef-
ficaces inveniamini, honore & B. Pe-
tro Apostolorum principe, licet indigni ejus
vicem gerentes, tibi, Tatvine Doroverniæ al-
titudinis archiepiscopo, tuisque successoribus legi-
timis omnes ecclesias Britannia, earumque re-
tores

ANNO
CHRISTI
711.

dores subicimus; apostolica auctoritate precipientes, ut omnis homo totius Anglicæ regionis tuis canonicis iussionibus obediat, & te faciat esse speculatorem, atque primatem totius insulæ; cui vices nostras per omnia in regione illa gerendas commisimus. Tuam autem ecclesiam Doroverniis constitutam ut propriam & primam sobolem regionis vestræ in Christo specialiter sub tuitione manus nostræ tenemus, quam volumus in pacis tranquillitate & religione vigere, ejusque jura & dignitatis privilegia in perpetuum immutata servari, quia prima & mater est aliarum omnium, primitus in vestra regione constituta in honore sancti Salvatoris Domini nostri Jesu Christi. Scriptum est enim: *non est sanctus ut est Dominus*, & ubi caput est vegetum, reliqua membra validius vegetantur. Vos itaque fratres, hæc apostolicæ auctoritatis mandata cum alacritate & subjectionis reverentia audite, & suscipite, & cum præfato fratre nostro archiepiscopo vestro in messe Dei laborate, scientes vos ipse mercedem bonam habituros. Si autem quis hæc perturbare voluerit, nostræ definitionis statuta divellere contenderit ac violare, sciat se contra ipsam mundi Salvatorem & beati Petri auctoritatem nisi, & ideo, nisi respuerit, æternæ damnationis sententiam incurere. Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi fratres.

EX REGISTRO GREGORII JUNIORIS.

Gregorius Stephano presbytero atque aliis duabus successoris personis.

Ex Coll. d. Deudede
cap. 119.
productur a
Hallensis
Oper. S.
Leonis tom.
III pag.
CCCVI.

Quotiens illa a nobis tribui sperantur, quæ rationi incunctanter conveniant, animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum impertire suffragium. Ideoque quia postulasti a nobis, quatenus suum Campaniam cum domo sua, & vinea posita via Flaminia XIV. plus minus millibus ab hac urbe Roma, quod tenuit per emunitionem Sergii Presbyter, & vestarius noster, qui fundus existit ex corpore patrimonii Tusciae juris S. D. Romanæ, cui Deo auctore defervimus, Ecclesie, hunc vobis emissa præceptione ad tenendum concedere deberemus. Inclinati itaque precibus vestris per hujus præcepti seriem supradictum fundum cum domo & vinea, & omnibus ei pertinentibus in integro a præfati VIII. Indictione diebus vitæ vestræ vobis concedimus detinendum, ita sane ut a vobis singulis quibusque Indictionibus pensionis nomine rationibus ecclesiasticis III. auri solidi difficultate postposita persolvantur, omnemque qua indigent, meliorationem ac defensionem prædictus fundus, & vinea, seu domus indifferenter a vobis sine dubio procurantibus efficiantur; nullaque postea ad dandum annuæ pensionis a vobis mora proveniat, sed ultro Actionariis S. nostræ Ecclesie a prædicto tempore persolvatur. Nam si aliter, quod absit a vobis, provenerit de supra scripta melioratione, defensione, & annua pensione, statuimus fere invalidam hanc nostram præceptionem. Post obitum vero vestrum memoratus fundus ad jus sanctæ nostræ Ecclesie, cuius est proprietas, in integro revertatur. Dat. Id. Aprilis Indict. VIII.

ANNO
CHRISTI
711.

Gregorius II. Papa petente Basno Abbate, Monasterio S. Maximini Treverensi immunitatem, & alia privilegia largitur, anno 729.

Gregorius, servus servorum Dei, BASINO venerabili Abbati Monasterii S. Joannis Apostoli, & Evangelistæ, atque sanctissimi Confessoris Christi MAXIMINI, cujus corpus ibidem quiescit, tibi, tuisque successoribus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex diploma-
tibus Murei
Tom. I
pag. 119.

Si semper sunt concedenda, quæ piis desideriis congruant, tanto propensius ea quæ divini cultus religione postulantur, alacri devotione, & omni occasione remota, benivola intentione continuo sunt largienda & perficienda.

PETISTI ergo nos, uti Monasterio tuo, quod in suburbio Treverorum in honore S. JOANNIS Evangelistæ constructum esse dignoscitur, ubi prænominatus Christi Confessor quiescit, ob confirmandam Fratris ibidem Deo servientibus, monasticæ tranquillitatis normam, S. Apostolicæ nostræ, cui auctore Deo defervimus, Ecclesie privilegium concederemus.

NOSQUE pie petitioni tuæ assensum accommodare curavimus, decernentes Apostolicæ auctoritatis præcepto, uti Congregatio Deo ibi religiose serviens, sicut per præcedentia tempora a Regibus eidem Cænobio concessum est, liberam deinceps habeat potestatem creandi inter se, quem secundum Deum elegerint sibi Abbatem: nec aliqua cujuslibet dignitatis persona infra prædictum monasterium, nisi a te, aliove Abbate tuo successore vocatus, quidquam pro suo libitu ordinare, vel temere exercere præsumat.

PRÆTEREA Apostolica nostra auctoritate omnimodis interdiximus, ne cui unquam ecclesie, vel sedi, concambio, aut alio aliquo ingenio, subdatur, sed tali libertate, & immunitate, quali cetera regalia loca utuntur, inoffense, & perpetualiter gaudeat.

Ipse vero locus Monasterii sub mundiburnio Regum ut permaneat; nullique unquam personæ beneficiarius aut invadendus pateat; sed ad usum tranquillitatemque Monachorum, ibi sub regula S. BENEDICTI Deo militantium, quietus permaneat.

CONSTITUIMUS etiam & ex hac paterna dilectione, tibi tuisque successoribus concedimus, ut ea mysteria sacra, in præcipuis festivitibus, mitra, dalmatica, sandalis utaris; fraternitatem tuam commponentes, ut cum augmento honoris augeatur & in te divini virtus amoris.

PROHIBEMUS & ex auctoritate B. Petri, cujus vice, licet indigni, in hac Apostolica Sede fungimur, & funditus interdiximus, ut nullus Dux, nullus Comes, nulla prorsus persona Ecclesiastica, sive mundana, in possessione, vel allodio S. Maximini, montem, sive rupem capere, vel munitionem aliquam in eis facere præsumat: nisi forte Abbas ejusdem Monasterii, propter metum Paganorum, vel propter incurSIONEM malignorum hominum, ad tempus, donec tranquillitas pacis redeat, se suoque ibi inter muniat.

Ad cumulum quoque vel augmentum Monasticæ tranquillitatis adjicimus, ne qua cujuslibet dignitatis persona magnum, vel minimum alienare, vel imminuere de rebus Ecclesie præsumat, tam de his, quæ per te modo, vel per alios

ANNO
CHRISTIANNO
CHRISTI

alios eidem Monasterio concessa sunt; quam ex his, quæ cæteri fideles pro remedio animarum suarum, deinceps collaturi sunt.

Si quis vero, quod absit, ausu nefario præsumpserit ea, quæ a nobis ad laudem Dei, pro stabilitate jam didi venerabilis Monasterii statuta sunt, infringere, aut in quodam violare, sciat se sub divini iudicii testificatione, per interventum B. Petri Apostoli, anathematis vinculo inextricabiliter innodatum, & a regno Dei alienandum, & cum Diabolo, & ejus sequacibus, atrocissimis pœnis concremandum.

QUI vero, pio intuitu, & respectu divini timoris, observator hujus nostræ præceptionis Apostolicæ extiterit, æternæ benedictionis gratiam a Domino consequi mereatur.

Data

Scriptum per manum BENEDICTI Scriptorii S. Romanæ Ecclesiæ in Mense Januario, Indictione XII. in Dei nomine.

GREGORII PAPÆ II. DECRETA.

EDITORIS MONITUM.

Ex Manu
Suppl. To. I.
146 117.

Quæ hic primus omnium promulgo decreta seu canones penitentiales, an Gregorio II. tribuenda sint, hæreo ambiguus. Ut canones ejusmodi ab eo ederentur ætas quidem illa ferebat. Tunc enim penitentiales canones passim omnes pontifices, episcopi, & privati etiam quidam dederunt. Gregorius III. suos edidit, suos Theodorus Londinensis episcopus, suos S. Bonifacius Moguntinus, suos denique Beda privatæ licet auctoritatis presbyter. Quare a Gregorio papa II. non abhorrent, cui tribuere videtur auctor MS. illius codicis Bibliothecæ Canonorum S. Martini Lucensem, unde hæc accepti. Nam in eò monitum, quem canonibus hæc alitque pluribus scriptor codicis præmisit, daturum se profiteretur decreta Siricii, Innocentii, Zosimi, Bonifacii, Cælestini, Hilarii, Simplicii, Felicis, Gelasii, Anastasii, Symmachi, Hormisdæ, Gregorii junioris (idest II.) statimque subjungit, quæ hic promo, decreta; tum ad decreta Siricii, cæterorumque ordine servato manum admovet; nec ullum aliud in toto libro apparet Gregorii II. decretum. Hæc pro Gregorio, sed vicissim ne huic adscribam ventant Gregorii III. successoris in perjuro decreta, in quibus quædam statuuntur his canonibus

plane consona; hæc vero præscribere se ait Gregorius III. secundum antiquam definitionem: Non ergo illa decessor ejus Gregorius II. statuit. Forte igitur, quæ profero, ipsa sunt vetera illa decreta, quorum Gregorius III. in excerptis suis can. VII. meminit.

CANONES POENITENTIALES.

SI quis juraverit vii. annis pœniteat, iii. ex his in pane, & aqua, & nunquam juret.

Si quis vero coactus, idest violenter pro qualibet necessitate, aut nesciens perjuraverit iii. annis pœniteat in pane & aqua.

Si quis laicus pro cupiditate perjurerit, totas res suas det pauperibus, & tundatur, in monasterio serviat diebus vitæ suæ.

Si quis alium duxit in perjurium ignorantem, vii. annis pœniteat. Qui vero suscitatur (sic) quod in perjurio ducitur, & tamen jurat, v. annis pœniteat.

CONCILIIUM, seu JUDICIUM IN VICO-
WALARI IN ETRURIA.

Ad decernenda quadam controversa inter Aretinum, & Senensem episcopum institutum.

ANNO MDCCXV.

Ex eodem
104.

Ædes quædam sacras in territorio Senensi constitutas Aretinus episcopus jure antiquæ possessionis sibi posebat. Negabat reddendas episcopus Senensis, eo quod in territorio diocesis suæ constitutæ, sibi deberentur. Lite coram Luitprando rege inducta, primo quidem jussu ejusdem Regis auditi sunt testes a Guntheramo tabellione regis, quorum dicta in publicas relata tabulas vulgavit Muratorius in Antiquitat. Ital. medii ævi tom. VI. pag. 372. Signoantur vero illæ die XII. Kal. Julias indictione XIII. regnante Luitprando rege, idest anno 715. Secundum hæc, regis jussu, acciti plures Etruriæ episcopi, judicium ecclesiasticum instituerunt, quod judicium Luitprandus rex concilium vocat in ea quam tandem pronunciavit sententia, legenda apud Muratorium ibid. pag. 383; & apud P. Guidonem Grandi in epistola de Pandectis edit. secunda in Append. num. 1.

Rei veritate comperta, Guntheramus tabellio, usque in concilium episcoporum deduxit. Synodicam pariter sanctionem vocat Alexander II. in bulla ad Constantinum Aretinum episcopum apud Ughell. Ital. Sac. tom. I. pag. 416. nov. edit. Hujus concilii acta ex eodem Muratorio ibid. pag. 372. inferius recitabimus. Hæc vero suspitionis arguit Ughellius Ital. Sac. tom. I. in episcopis Aretinis; sed cum nihil offerant quod historię repugnet, non episcoporum nomina, non regum, non ratio temporis, vix est, ait Muratorius, cur a veteratore aliquo conficta judicemus; neque enim veteres isti fabulatores tanta præstare solebant eruditione, ut exactum aliquid ad historię & chronologiæ leges dare possent. Insuper acta hæc omnia enunciantur in literis Stephani II. papæ ibid. a Muratorio productis, aliisque sequentium sæculorum documentis apud Ughellium legendis.

JUDI-

ANNO
CHRISTI
711.JUDICATUM QUORUNDAM
EPISCOPORUM,

*Iussu Luitprandi regis congregatorum, ad dirimen-
dam controversiam de quibusdam Parochiis ver-
tentem inter episcopum Aretinum, & Senonen-
sem cum sententia in favorem Aretini Antisti-
tis, Anno 715.*

IN nomine Dei & Salvatoris nostri Jesu Chri-
sti. Ex iussione Domini excellentissimi Luit-
prandi regis, dum conjunxissimus nos sanctissi-
mi Theodaldus Vetolanae ecclesiae episcopus, &
Maximus Pisanae ecclesiae, necnon & Speciosus
Florentinae ecclesiae, adque Telesperianus Lucen-
sis episcopus, ad ecclesiam sancti Genesii in Vico,
qui dicitur VValari: ibique residentes una cum
misso Excellentissimi Domini Luitprandi regis,
nomine Guntheramo Notario; venerunt in no-
stram praesentiam sanctissimi viri, Adeodatus
Senensis ecclesiae episcopus, & Lupertianus A-
retinae ecclesiae episcopus, altercationem inter
se habentes de dioecesi, ecclesiis, & monaste-
riis in finibus Senensis territorii ejusdem civi-
tatis. Id est de monasterio sancti Amiani, Ba-
ptisterio sancti Stephani Haminaciano, Ba-
ptisterio sanctae Mariae in Colona, Baptiste-
rio sancti Joannis in Rantra, Monasterio sancti
Archangeli in Fundu Lucu, Baptisterio sancti
Andree in Malcinis, Baptisterio sancti Petri in
Pava, Baptisterium sanctae Mariae in Patna,
Baptisterium sancti Quirici & Johannis in Vico
Falcino, Baptisterium sanctae Restituae in Fun-
do Uxiano, Baptisterium sancti Felicis in Ava-
no, Baptisterium sanctae Matris Ecclesiam in Mi-
sullis, Baptisterium sancti Valentini in Casale
Ursina, Monasterio sancti Petri ad Axo, Ba-
ptisterio sancti Viti in Rutiliano, & sanctae Ma-
tris Ecclesiam in Castello Politiano, Baptisterium
sancti Viti in Verona, Baptisterium sancti Do-
nati in Ertiliano, Baptisterium sanctae Mariae in
Salru, Baptisterium sancti Viti in Prumano,
Baptisterium sancti Viti in Ofenna. Dicebat san-
ctissimus Lupertianus episcopus frater noster,
quod ecclesiae istae suprascriptae, & Monasteria
a tempore Romanorum & Longobardorum reg-
um, ex quo a fundamentis conditae sunt, sem-
per ad sedem sancti Donati Aritio obedierunt,
una cum omnibus oratoriis suis; & nostrorum,
vel antecessorum nostrorum, ibidem fuit ordi-
natio, tam in presbyteros & in diaconos, &
nostra fuit sacratio temper usque modo, & nos
debemus habere. Ad haec respondebat frater
noster Adeodatus Senensis ecclesiae episcopus:
*Veritas est, quia ecclesiae istae, & monasteria in
territorio Senensi posita sunt, vestra ibidem fuit
sacratio, eo quod ecclesia Senensis minime episcopus
abusus. Nam modo ad nos debent pervenire, quia
in nostro, ut dixi, territorio esse noscuntur. Ad
haec vero respondebat Lupertianus episcopus. A
tempore Rotharim regis usque modo ecclesia Senensis
episcopum abuit; & nostra de ea ante a tempore Ro-
manorum, & postea usque in bodieorum diem in ipsas
Ecclesias, Baptisteria, & Monasteria... fuit sacratio,
& ordinatio, & in antea debemus secundum canoni-
cam regulam habere: Quidem & missus excellen-
tissimi Domini Luitprandi regis, nomine Gun-
theramus, qui per ipsum Tagipert gastaldum
Senensem, ac per ipsos presbyteros & pauman-
nos, veritatem cognovi, & ipsos presbyteros
suprascriptarum a longo tempore antecessorum
meorum & mea usque ad hunc usque ibidem fuit sa-*

Acratio. Et ecce mihi suprascriptarum de om-
nis istos presbyteros, qui nunc praesenti vivunt,
ubi obedientiam sancto Donato promiserunt.
& sacramenta secundum antecessorum suorum
consuetudinem praebuerunt usque ad tertio &
quarto anno retro tempus, qui similiter ma-
nus suas ad sancto Donato, cui deservio, se-
cerunt. Et insuper testas epistolas rogatorias
de singulis iudiciis civitate Senense, & de
ipso episcopo, qui tunc erat, & antecessores
meos, & ad me faciebatis electionem, eo quod
vester territorio erat, & nobis epistolas facie-
batis, & regumandabatis, & secundum anti-
quam consuetudinem ipse persone consecraren-
tur, quoniam nostra manebant Dioeceli. Nec
quisquam contra canones sine nostra permis-
sio ibidem episcoporum audebat ordinationem
facere.

Ad haec autem omnia nos suprascripti Teu-
daldus, Maximus, Speciosus, Telesperianus
episcopus, una cum presbyteris nostris vene-
randis viris, id est Johannes, Lucipert, Rodal-
dus, Munichis, Sicualdus, Anselmo, Aututi-
ni, Theodoro, Deudedi, adque Theodoro,
& reliquis sacerdotibus circumstantibus, audien-
tes, fecimus ipsam inquisitionem, & manus de
ipsis presbyteris, qui nunc vivi sunt, & eo-
rum qui tranterant. Sed & epistola iudicium
Senensium civitatis, sive episcoporum ecclesiae
Senensium relegere; ubi continebatur, quod
omnis sacratio in suprascriptae Dioecesis, Bapti-
steriis, & Monasteriis, adque oraculis per pre-
sules sanctae Aretinae ecclesiae omni in tempo-
re perficiebantur. Nam & ipsi presbyteri quo-
modo ibidem custodes sunt, ita professi sunt
per evangelia & sacratione ab Aretinae eccle-
siae episcopo suscepissent, & manus suas juxta
antecessorum suorum consuetudinem ibidem fe-
cissent, & sacramenta prebuisse, & obedi-
entiam usque ad hunc usque impendissent, & chrisma
suscepissent. Ideo iustum atque rectum placuit,
ut si quis sancti patres Nicei, & Effesani, ad-
que Chalcedonensis Concilii statuerunt, ut ne-
mo in aliena dioecesi non vi ingredi prefa-
mat, aut qualemcumque ordinationem faciat,
sed in suis dioecesi se contineat, nec statuta
patrum terminata transcendat. Proinde decre-
tum per sanctorum patrum auctoritatem, ut
tu, sanctissime frater noster Lupertine episco-
pe, ipsas suprascriptas dioeceses & monasteria
cum suis oraculis abeas absque qualemcum-
que contaminatione habere, sicut antecessores
tuis a longo tempore habuerunt; & omnis sa-
cratio ibidem per tuis oris labia vel successo-
rum tuorum ibidem proveniat, tam in presby-
teris quamque diaconis vel subdiaconis, & ba-
ptisma vel chrisma per impositionem manuum,
sicut christianae religionis est consuetudo, omni
tempore proveniat, adque fiat. Et nullam fa-
ciendi ammmodo, & deinceps prefatus Adeoda-
tus episcopus, vel eius successores, qui in tem-
pore fuerint, contra te quem suprascriptum
Lupertianum episcopum, vel tuos successores
de predicis baptisteriis, ecclesiis, & monaste-
riis cum oraculis suis, aliquando abet sacundia
ad loquendum, nec ad ibi fontes faciendum,
nec plebes subrahendum, nec ullam ordina-
tionem infra ipsas dioeceses finisque eorum fa-
ciendum, sicut sanctorum patrum instituta le-
guntur. Quoniam pro amputanda intentione
decrevimus, ut sibi septimus cum sex presby-
teris tuis, quales ipse Adeodatus eligere volue-
rit, prebeas tu Lupertiane episcopo & ad evan-
gelia

ANNO
CHRISTI
711.

ANNO CHRISTI 714

gelia sacramentum una dum sex & dicatis ; quia a quo tempore, ex quo auditi sunt, habetis Romanorum & Longobardorum usque in presentem diem, in quo sumus, semper sacrationem presbiterorum & diaconorum ipsarum suprascriptarum ecclesiarum ab episcopis Aretinae ecclesiae susceperunt, & nostra antecessorumque nostrorum ibidem fuit ordinatio, quia nostra inibi mansit possessio, nec ad ecclesiam Senensem aut episcopos ejus nunquam pertinerent, nec cum ecclesia sanctus Donatus, nec ejus defensores perdere, aut vobis dimittere debemus. Et evangelia adducta sunt in nostris omniorum presentia, & sacramentum ipse deducit. Et finita intentio. Unde presentem judicatum nostrum perpetua firmitate, ne in posterum exinde inter vos aliqua revolvatur causatio, tibi, qui supra, Lupertiane episcopus, per manus suprascripti filii nostri Gunterani notarii emisimus, in quo ampliore firmitate tua propriis manibus nostris subscripsimus; quatenus ambe partes in eadem deliberatione perpetuis debeatis manere temporibus. Factum judicatum ad ecclesia sancti Genesii in Vico Vallari V. die mensis julii, regnante suprascripto Domino nostro excellentissimo & Christia-

ANNO CHRISTI 714

ANNO Luitprando rege, Anno in Christi nomine quarto, per Indictio tertiodecima, feliciter.

Ego Teudualdus episcopus hunc judicatum a nobis factum, adque dictatum, vel relectum subscripsi.

Ego Maximus episcopus subscripsi manus propria.

Ego Speciosus episcopus sanctae ecclesiae Florentinae in hunc judicatum a nobis factum, adque dictatum, vel relectum subscripsi.

Ego Teleperianus sanctae Lucensis ecclesiae hunc judicatum a nobis factum, adque dictatum, vel relectum subscripsi.

Ego Anselmundo archipresbiter sanctae ecclesiae Pisanae hunc judicatum interfui, & manus mea subscripsi.

Ego Rodoaldus Pisenfis.

Ego Johannes presbiter.

Ego Lunichis presbiter Lunensis.

Ego Deusdedi presbiter.

Ego Theodorus presbiter.

Ego Lucifer presbiter.

Ego Damianus presbiter.

Ego Lupus presbiter.

SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA,

Qua Germanus ex episcopatu Cyzici ad sedem Constantinopolitanam transfertur,

Anno DCCXV. vel DCCXVI. habita.

Ex Supplem.
M. 114
Tom. 1.
p. 55

PRæter Synodum illam, quam S. Germanus episcopatum Constantinopolitanum jam gerens celebravit, a collectoribus in hunc annum 715. male relatam, de qua infra; alia pariter synodus hoc anno 715. augusti mense coacta est Constantinopoli, qua de transferendo S. Germano e Cyzicena sede ad Constantinopolitanam est actum. Cum enim episcoporum translationes vetustis Ecclesiae sanctianibus

Caverarentur, præsertim canoni Antiocheno; res digna visa est ut in concilio episcoporum discutetur. Ac concilii quidem suboscure meminit Theophanes; clarius vero Cedrenus his verbis: *Sub hoc e metropoli Cyzico Constantinopolim translatus est Germanus, editumque decretum sanctissimorum consensu episcoporum, quo id permittebatur.* Hæc vero a Patribus sententia lata est ex Theophane.

SYNODI CONSTANTINOPOLITANI SENTENTIA.

Suffragio atque consensu religiosorum presbyterorum, diaconorum & totius sancti cleri, sacrique Senatus, & hujusce a Deo custoditæ imperatricis civitatis universi populi Christum amantis, divina gratia, quæ infirma semper curat, & quæ defuncti adimplet, Germanum sanctissimum metropolitam & præsidem Cyzici metropoleos, in episcopum hujus a Deo servatæ urbis & reginæ urbium transfert. Facta est hæc translatio coram Michaelæ sanctissimo presbytero, & Apocriphario apostolicæ sedis, cæterisque sacerdotibus & episcopis præsentibus, Artemio imperante.

ΥΗΘη κ̄ δοκιμασία τῆς Θεοσιβίτου πρεσβυτέρων κ̄ διακόνων, κ̄ πάντες τῶ λαῷ κληρῶν, κ̄ τῆς ἱερᾶς συγλήνης, κ̄ τῶ φιλοχρησίου λαῷ τῆς Θεοφυλακτῆς ταύτης, κ̄ βασιλίδος πόλεως, ἡ Θεία χάρις ἡ πάντοτε ἀδινῆ Θερασθεύσα, κ̄ τῶ ἰδλεῖσιν συμπληρῶσα, μετατίθειται Γερμανὸν τὸν ὀσιώτατον μητροπολίτην κ̄ ἀρχιδρον τῆς Κιζίκου μητροπόλεως, εἰς ἐπίσκοπον ταύτης τῆς Θεοφυλακτῆς κ̄ βασιλίδος πόλεως. ἔζηται ταῖς ἡ παρῶσα μετῴθεις κατὰ παρῶσιαν Μιχαὴλ τῶ ὀσιώτατου ἀρεσβυτέρου κ̄ ἀποκριταρίου τῶ ἀποστολικῶ θρόνου, κ̄ τῶ λατῶν ἱερῶν, κ̄ ἐπισκόπων, ἐπὶ Ἀρτέμιου βασιλέως.

ANNO CHRISTI 716.

ANNO CHRISTI 716.

SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA

S. GERMANI PATRIARCHÆ.

Ex libello Synodico.

Φιλιππῶ δὲ ἐπὶ Ἀψιμαρῶ ἀναπεθεσέντο, Ἄ Γερμανὸς ὁ κατόπις Κιζίκου ἐπίσκοπος τῆς ὄρθου Κωνσταντινουπόλεως ἀνατίθειται. Ἐ Θεοδοσίῳ αὖ ἐπὶ Δυτικῶν ἐπισημῶν τῆ βασιλείας, καὶ τῶν Ἀψιμαρῶν ἀρχιεπισκόπος, Γερμανὸς ὁ μακαρίως σπουδῶν ἱκανὸς ἀρχιεπίσκοπος θεῶν καὶ ἱερῶν ποιησάμενος, Σύργιον, Κύρον, Πόρριον, Πέτρον, Παῦλον, Ἐ Ιωάννην ἀνθημάτων, καὶ Χριστὸν Ἰησοῦ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν διὰ φήσεις καὶ διλήσεις καὶ ἐπισημῶν ἐπέτασσεν.

PHilippico autem per Apfimarum sublatō, Germanus perbeatus Cyzici episcopus, folio Constantinopolitano imponitur. Cum autem Theodosius ab occidente, imperio insidiaretur, & Apfimarum persequeretur: beatus Germanus divina & sancta centum archiepiscopum instituta synodo, Sergium, Cyrum, Pyrrhum, Petrum, Paulum & Joannem anathemate notavit, & Christi Jesu veri Dei nostri duas voluntates & operationes declaravit.

CAPITULARE GREGORII PAPÆ II.

DATUM MARTINIANO EPISCOPO,

Georgio presbytero, &c. in Bavariam ablegatis.

IN NOMINE DOMINI.

nationem uniuscujusque ducis episcopia disponatis, & subjacentia singulis sedibus terminetis. Et si tres, aut quatuor, vel majoris numeris visæ fuerint constitutæ sedes, reservato præcipue sedis loco pro archiepiscopo resedendo, adhibito trium episcoporum conventu, probabiles fide, ac boni testimonii, & eruditioe sana doctrina viros ordinatis antistites ex auctoritate beati Petri apostoli, & in subsequentiæ vigoris tradita dispensatione locis eos creditis collocantes.

Incipit capitulare a Gregorio papa urbis Roma datum reverendissimo fratri nostro Martiniano episcopo, seu Georgio presbytero sanctæ sedis apostolicæ, atque Dorotheo subdiacono prædictæ sedis euntibus cum Domini auxilio in Bavariam.

CAPITULA.

Concilio Romano anno 716. subscripsit Martinianus episcopus Sabinas, & Georgius presbyter sacre Romanæ ecclesiæ titulo sanctorum Joannis & Pauli. Cæcilius papa anno 717. pontificatus sui anno 21. habet Georgium presbyterum card. tituli sanctorum Joannis & Pauli in titulo Panmachii. Georgio legi expositis. Legi traditis. Legi loca legi pro videntes.

I. UT datis nostris scriptis, ita ut cum duce provincie deliberetis, quatenus conventus aggregetur sacerdotum, & judicium, atque universorum gentis eiusdem primariorum, & ex quæsitis sacerdotibus, atque ministris, quorum canonicam approbaveritis extitisse promotionem, ac rectæ fidei tenere, aut recipere rationem, his sacrificandi, & ministrandi, sive etiam psallendi ex figura, & traditione sanctæ apostolicæ, & Romanæ sedis ecclesiæ ordine traditis potestatem. Quorum vero non claruerit recta fides credulitatis, aut approbata solemnitas canonicæ ordinationis, illis per omnia prohibeatur licentia ministracionis, ut subrogentur canonicè probabiles successores.

II. Ut loco singularum ecclesiarum prævidentes, quomodo unusquisque sacerdos, seu minister, erga ecclesiam debeat conservare, vel qualiter sacra missarum solemnitas, sive cætera diurnarum, atque nocturnarum horarum officia, sive etiam lætionem sacrorum novi atque veteris testamenti ordinabilia prædicamenta studeat observare secundum traditum apostolicæ sedis antiquitatis ordinem.

III. Ut consideratis locorum spatiis, juxta gehen-

IV. Ut præviso PP. archiepiscopum loco si talem reperire poteritis virum, qui possit doctrinis saluiferis & operum exemplis instruere sibi subditos sacerdotes, ac regere prudentissime clerum, ac plebem, & amplificare congrue creditas oves; aut datis literis vestris eum ad nos dirigatis, aut nobiscum venire faciatis. Si certe talem invenire non poteritis, hoc aut per vos aut per vestras literas innotescatis; quatenus de hac sacra præmissa sede prævidentes, utilem cum Dei auxilio dirigamus.

V. Ut ordinatis episcopis unicuique illorum hoc detis ex figura nec ordines in mandatis, ne unquam ordinationes præsumat illicitas, ne digamum, aut qui virginem non est sortitus uxorem, neque illiteratum, vel in qualibet parte corporis viciatum aut expenitentem, vel cuilibet conditioni obnoxium, atque notatum, ad sacros ordines permittat accedere. Sed si quos hujusmodi forte repererit, non audeat promovere. Atres passim ad ecclesiasticos ordines prætendentes nulla ratione suscipiat: quia plerique illorum Manichæi rebaptizati sæpius sunt probati. Ministeria atque ornatum ecclesiæ, vel quidquid est vel fuerit in patrimonium ejusdem, non minnere studeat, sed augere.

legi propriæ. legi provinciæ. nostræ ordinationis, idem supra in epistola ad Thuringos. legi & rebaptizati.

1 Germanus in sedem CP. translatus fuit an. Chr. 715. M. Augusto, ut docet Papius; Theodosius vero initio anni sequentis imperio positus fuit. Hac igitur synodus habita vel circa finem anni 715. vel ineunte a. 716. 2 Legendum. Arsenium. Council. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 716

ANNO CHRISTI 716

De reditu vero ecclesiam, vel oblationibus fidei. A jus perceptione nemo poterit salvari. Nuptiis quoque ipsi preferenda fidelium virginum & continentium docetur integritas.

VII.

Ut nihil in perceptione ciborum judicetur immundum, nisi quod fuerit idolis immolatum: quia juxta quod magisterio apostolico docetur, *Omnia creatura Dei bona: & nihil reprobandum*. Quod cum gratiarum actione percipitur.

VIII.

Ut somnia, & auguria, quia, juxta divina oracula, vana sunt, non attendenda penitus doceantur.

IX.

Ut incantationes, & castidationes, sive diversarum observationes dierum Calendarum, quas error tradidit paganorum, prohibeantur, sicut maleficia, & magorum prætigia, seu etiam sortilegium, ac divinantium observatio execranda.

X.

Ut dominicis diebus doceantur non licere omnino jejunare, propter resurrectionis dominice sacramentum, neque in festivitibus dominicis natiuitatis, aut apparitionis, sive ascensionis.

XI.

In omnibus ita Christi charitas teneatur, quantum, secundum statuta sacrorum canonum, oblationes dissidentium, priusquam reconciliantur, nullo modo in ecclesia recipiantur.

XII.

Ut penitentiarum remediis nemo se non egerit putet, pro quotidianis humane fragilitatis excessibus, sine quibus in hac vita esse non possumus.

XIII.

Ut de spe resurrectionis futuræ ita instituantur, ut eodem ordine, eademque forma, qua ipse Dominus resurrexit a mortuis, omnes homines resurrecturos esse non dubitent in eodem corpore in quo sumus, & vivimus, non naturam aut sexum mutantem, sed tantum fragilitatem & vitia deponentes. Ipsum quoque sanctam, cum angelis suis, atque cultoribus, æterno incendio concremandum, neque, secundum quorundam sacrilegam disputationem, ad pristinam, id est angelicam dignitatem, unde decedit, reducendum: juxta quod Dominus in evangelio se prædixit dicturum reprobis stantibus a sinistris in futuro judicio: *Discedite a me maledicti in ignem æternum, qui preparatus est diabolo & angelis ejus*. Bene valete. Datum Idibus Martii, imperante domino Augusto Anastasio a Deo coronato magno imperatore, anno tertio pontificatus ejus, &c.

ANNO CHRISTI 716

VII.

Ut nihil in perceptione ciborum judicetur immundum, nisi quod fuerit idolis immolatum: quia juxta quod magisterio apostolico docetur, *Omnia creatura Dei bona: & nihil reprobandum*. Quod cum gratiarum actione percipitur.

VIII.

Ut somnia, & auguria, quia, juxta divina oracula, vana sunt, non attendenda penitus doceantur.

IX.

Ut incantationes, & castidationes, sive diversarum observationes dierum Calendarum, quas error tradidit paganorum, prohibeantur, sicut maleficia, & magorum prætigia, seu etiam sortilegium, ac divinantium observatio execranda.

X.

Ut dominicis diebus doceantur non licere omnino jejunare, propter resurrectionis dominice sacramentum, neque in festivitibus dominicis natiuitatis, aut apparitionis, sive ascensionis.

XI.

In omnibus ita Christi charitas teneatur, quantum, secundum statuta sacrorum canonum, oblationes dissidentium, priusquam reconciliantur, nullo modo in ecclesia recipiantur.

XII.

Ut penitentiarum remediis nemo se non egerit putet, pro quotidianis humane fragilitatis excessibus, sine quibus in hac vita esse non possumus.

XIII.

Ut de spe resurrectionis futuræ ita instituantur, ut eodem ordine, eademque forma, qua ipse Dominus resurrexit a mortuis, omnes homines resurrecturos esse non dubitent in eodem corpore in quo sumus, & vivimus, non naturam aut sexum mutantem, sed tantum fragilitatem & vitia deponentes. Ipsum quoque sanctam, cum angelis suis, atque cultoribus, æterno incendio concremandum, neque, secundum quorundam sacrilegam disputationem, ad pristinam, id est angelicam dignitatem, unde decedit, reducendum: juxta quod Dominus in evangelio se prædixit dicturum reprobis stantibus a sinistris in futuro judicio: *Discedite a me maledicti in ignem æternum, qui preparatus est diabolo & angelis ejus*. Bene valete. Datum Idibus Martii, imperante domino Augusto Anastasio a Deo coronato magno imperatore, anno tertio pontificatus ejus, &c.

ANNO CHRISTI 716

Hoc est E. piphantie. Hoc est de Ascensionis. Hard.

legi anno primo, hoc anno secundo imperit ejus, sive patricius ejus, sive patricius enim non pontificatus sed imperit anno adscribere consuevit.

lege & in

lege Roma

legrenova

lege judicatur

lege copula

Genf. 1. Cor. 7. lege licent

Idem.

lege alterius semine conubium.

1. Cor. 6. lege uxorem

lege oblatio

lege fororis patris.

lege copulam.

Fo. Labbel Append. Tom. VI.

CONCILIUM TRAJECTENSE.

De transmittendis evangelii prædicatoribus in provincias paganorum.

Scopus, apud Surium ab auctore costans con- scripta, qui cap. 13. & 14. hac narrat, tum de Soverberto, tum etiam de sancto Vvillebrodo Trajectensibus episcopo. Mortuo, inquit, Raddodo rege Frisonum, libere permisi sunt ubique per Pristinam publice evangelium Christi prædicare. Quapropter sancti pontifices Trajectum vene-

Erunt: quod Castrum sanctus Vvillebrodus ab illustri principe Pippino de Heristallo, & a glorioso filio ejus Carolo Martello, ex regali donatione cum suis appendicibus pro se, & suis successoribus episcopis Trajectensis ecclesiam impetravit. Deinde animadvertentes, quod multos populus Deo prosperante ab infidelitatis errore ad Christum conversus esset.

con-

ANNO CHRISTI 719.

convocata synodo in novella ecclesia Traje- Acrent verbum Dei. Unde hac illacque disper-

si propter verbum Dei, post conversionem multorum paganorum salubri fine in Chri-

ANNO CHRISTI 719.

ANNO CHRISTI 711.

CONCILIIUM ROMANUM I.

ANNO CHRISTI 711.

EPISCOPORUM TRIGINTA DUORUM sub Gregorio II.

Adversus illicita conjugia habitum anno Domini dccxxi. ipsis Nonis Aprilis.

TITULI CAPITULORUM.

- I. Ut nullus audeat presbyteram in conjugium ducere.
II. Item de diacono.
III. Item de monacho quam Dei ancillam appellans.
IV. Item de commatre spirituali.
V. Item de fratris uxore.
VI. Item de nepte.
VII. Item de noverca aut uara.
VIII. Item de consobrina.
IX. Item de propria cognatione, vel quam cognatus habuit.
X. Ut viduam nemo furetur in uxorem.
XI. Item ut virginem nemo furetur in uxorem.
XII. De aruspiciibus, vel incantatoribus, seu phylacteriis.
XIII. De preceptis ecclesie observandis.
XIV. De Hadriano filio Exbilarati.
XV. De Epiphania diacona.
XVI. Ut nullus audeat offensum eis tribuere.
XVII. De coma clerici non relaxanda.

B candidæ, Petro Amerino, Gregorio Anagninæ, Sinderedo archiepiscopo Hispaniæ, Georgio Nepesino, Sedulio episcopo Britannicæ, Joanne Signino, Fergusto episcopo Scotiæ, Andrea Albanensi, & Majorino Palimartii, seu venerabilibus presbyteris, Sifinnio, Joanne, item Joanne, Eustrasio, Georgio, Thalasio, Marino, Constantino, Gregorio, Joanne, & Joanne: adstantibus quoque diaconibus, Petro archidiacono, Gregorio, Mulco, seu Benedicto, vel cuncto clero, Gregorius sanctissimus ac beatissimus papa ante corpus beatissimi Petri in synodo residens dixit:

Cum simus dominicæ plebis superna miseratione rectores, studiosius nos convenit pro- Deo pizidum.
eorum sæpe rogare salute, ne de creditis frustrisque (quod absit) animabus insidiis anti- cogamur
qui hostis, ante pastorem omnium (nisi succedat preveniendo de offensis correctio) distri-
ctam cogamus solvere rationem, dumque per-
pendo, vel ad animum reduco, quanta circum-
spectione nos oporteat invigilando contra sui
cujusque sceleris nequitiam obviare, & (si quan-
do insilierit ad perturbandas fidelium mentes)
adjutorio superno istius ejus resistere, vaide con-
cutior atque nimis tabesco, ne serpentina cal-
litate (quod absit) leviores quosque decipiat.
Ded. vero favente, sollicitudine nimia, animæ-
quiore mente, divino juvamine freti, pro sa-
lute omnium studere debemus, ut inconfuso
vultu, non de fraude cujusquam percussu assis-
tere æterno judici mereamur, & vocem audi-
re inquentem: Ecce serve bone & fidelis, quia
super pauca fuisti fidelis, supra multa te confi-
stam: intra in gaudium Domini tui. Hinc nam-
que est, quod ingemiscens dieo, quia populi
Christiani aliquos per provinciam Italiam com-
morantes, audio temere contra catholicam fi-
dem & patrum statuta patrare, ita ut Deo
sacras feminas ducere præsumant mulieres,
& propinquas in conjugio sociant. Quod op-
portunum est spiritali amputari mucrone, at-
que,

P R Æ F A T I O.

IN nomine Domini Salvatoris Dei nostri Jesu Christi, imperante domino piissimo Augusto Leone a Deo coronato magno & pacifico imperatore anno vi. post consulatum vero ejus anno xvi. sed & Constantino novo imperatore ejus filio, anno 17. mense Aprilis, indictione xv. presidente sanctissimo ac beatissimo Gregorio apostolico papa in basilica beati Petri apostolorum principis, ante confessionem, confidentibus etiam sanctissimis episcopis, Agnello Ferentinati, Agnello Sutriano, Joanne Veliternensi, Tribunitio Phalaritano, Vitale Aletrino, Anastasio Tiburtino, Opportuno Maratranensi, Joanne Bierano, Martiano Gabinati, Vvilaro Narniensi, Georgio Portuensi, Sergio Prænestino, Tiberio Silvæ

defunc. omnia episcoporum in MS. cod. f. bellii cum quo committimus extra. Metropolitani, Sabiniati,

Hac eadem videtur cum synodo Trajectina, de qua supra Labbeus ad ann. 697. In Mf. pluribus titulus est: Incipit decreta Gregorii papa. In Collectione gemina mf. Dionysii Exigui, que est in Bibl. Collegii Parisien. S. J. Constituta Papa Gregorii junioris num. 17. Hard. Varias Lectiones ex mf. jam dudum addidit P. Fronto Ducerus S. J. Hard. Mf. Mauritanus. Hard. Concil. General. Tom. XII. R

ANNO
CHRISTO
743.

que, si vestra placeat sanctorum, radicitus evellatur, ne seges boni agricolae, zizaniorum mixta horrentibus fructibus sordescat.

Sanctissimi episcopi seu venerabiles presbyteri responderunt: Vere cognoscimus gratia Spiritus sancti cor apostolatus vestri succensum, & ut radicitus tanta miseris squalores a fidelium mentibus detergantur, & quasi vulnus corpori infixum, aditu talis miseris obferato, salutaris antidoto curetur (sicut bene provisum est) interdictione anathematis, ne de novo hoc quisquam Romanus, Longobardus, vel cuiuscumque sit gentis, sacrique baptismatis unda lotus, attente, ut non tanti periculi mole oppressus precipitationem incidat, aut voragine mergatur iniquitatis, vitari debet, atque radicitus evellatur. Post hanc omnium consonam responsonem, Gregorius apostolicus papa ante corpus memoratum venerabilis Christi apostolorum principis, inferendo sententiam dixit:

C A P I T U L A .

Si quis presbyteram duxerit in conjugium, anathema sit. * Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

* in conjugio
* 14a respon-
su stabili
ad eodem
cod. Iuliani
excepta vi-
tima. alii
tamen MS.
cod omnes
proferunt.

II.

Si quis diaconam in conjugium duxerit, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

III.

Si quis monacham, quam Dei ancillam appellamus, in conjugium duxerit, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

IV.

Si quis commatrem spiritalem duxerit in conjugium, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

V.

Si quis fratris uxorem duxerit in conjugium, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

VI.

Si quis neptem duxerit in conjugium, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

VII.

Si quis novercam aut nurum suam duxerit in conjugium, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

VIII.

Si quis consobrinam duxerit in conjugium, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

IX.

Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, duxerit uxorem, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

* adducit

X.

Si quis viduam rapuerit vel furatus fuerit in uxorem, * cum sibi consentientibus, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

XI.

Si quis virginem, quam sibi non desponsaverit, rapuerit vel furatus fuerit in uxorem, vel consentiens ei, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

XII.

Si quis hariosos, aruspices, * incantatores observaverit, aut phylacterii usus fuerit, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

XIII.

Si quis in * quamlibet partem praecipua ante emissam apostolicam ecclesiam de olivetis & locis diversis temeraverit, & non in omnibus observaverit, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

XIV.

Hadrianus filius Exhilarati, qui post praestitum sacramentum in apostolica confessione Epiphaniam diaconam illicito ausu in uxorem habet, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

XV.

Epiphania diacona, quae post praestitum sacramentum cum Hadriano Exhilarati filio fuga lapsa est, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

XVI.

Si quis ei in tam crudeli actu consensum praebuit, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

XVII.

Si quis ex clericis relaxaverit comam, anathema sit. Et responderunt omnes tertio: Anathema sit.

SUBSCRIPTIONES.

Episcopi.

Gregorius episcopus sanctae catholicae atque apostolicae ecclesiae Romanae huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Agnellus episcopus sanctae ecclesiae Ferentinensis huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctae ecclesiae Veliternensis huic constituto a nobis promulgato subscripsi.

Ego Vitalis episcopus ecclesiae Aletrinae subscripsi.

Opportunus episcopus ecclesiae Maturanensis subscripsi.

Mar.

1. Eadem plene legas in Conc. Rom. sub Zacharia anno 743.

2. Ms. Hadriano filio. Hard.

3. Ms. Hard.

4. Et haec subscriptiones sunt in Collectione ms. Dionysii Exiguus. Hard.

ANNO
CHRISTO
743
vel consensu
tunc et

26. qu. 2. Si
quis hariosos
vel

rotam par-
tem

offensum

relaxaverit

* abfuit h. a
cod. Iuliani

ANNO
CHRISTI
731.

Marianus episcopus ecclesie Sabinatis sub-

scripti.

Georgius episcopus ecclesie Portuensis sub-

scripti.

Tiberius episcopus ecclesie Silve candidie

subscripti.

Georgius episcopus ecclesie Nepefine sub-

scripti.

Gregorius episcopus ecclesie Anagnine sub-

scripti.

Joannes indignus episcopus ecclesie Signine

subscripti.

Andreas episcopus ecclesie Albanensis sub-

scripti.

Anellus peccator episcopus ecclesie Sutrine

subscripti.

Tribunicius indignus episcopus ecclesie Pha-

laritanie subscripti.

Anastasius episcopus ecclesie Tiburtine sub-

scripti.

Joannes episcopus ecclesie Bierane subscripti.

Vvilaris episcopus ecclesie Narnienfis sub-

scripti.

Sergius episcopus ecclesie Prænestine sub-

scripti.

Petrus episcopus ecclesie Amerine subscripti.

Majorinus episcopus ecclesie Polimartii sub-

scripti.

Sinderedus episcopus ex Hispania huic con-

stituto a nobis promulgato subscripti.

Sedulius episcopus Britannie de genere Sco-

torum huic constituto a nobis promulgato sub-

scripti.

Fergustus episcopus Scotie Pictus huic con-

stituto a nobis promulgato subscripti.

Presbyteri.

Sifinnius humilis presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancti Laurentii, qui appellatur Lucine, huic constituto a nobis promulgato subscripti.

Joannes presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancti Sixti subscripti.

Sifinnius presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancte Cæcilie subscripti.

Joannes presbyter tituli sancti Marcelli huic constituto a nobis promulgato subscripti.

Joannes humilis presbyter sancte Romanæ ecclesie subscripti.

Eustradius presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancte Anastasie subscripti.

Gregorius immeritus presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sanctorum Joannis & Pauli huic constituto a nobis promulgato subscripti.

Thalassius presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancte Dei genitricis, que appellatur Callisti trans Tiberim, subscripti.

Marinus presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancte Sabine subscripti.

Constantinus presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancti Cyriaci subscripti.

Gregorius humilis presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancti Clementis subscripti.

Epiphanius presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancti Laurentii subscripti.

Marinus indignus presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sanctorum apostolorum subscripti.

Joannes presbyter sancte Romanæ ecclesie tituli sancte Prisce subscripti.

Diaconi.

Petrus indignus archidiaconus sancte sedis apostolice subscripti.

Musculus humilis diaconus sancte sedis apostolice subscripti.

Gregorius indignus & humilis diaconus sancte sedis apostolice subscripti.

Benedictus indignus diaconus sancte sedis apostolice, huic constituto a nobis promulgato subscripti, die Nonarum Aprilium, imperante domino piissimo Augusto Leone, a Deo coronato magno imperatore anno sexto, post consulatum vero ejus anno decimo sexto, sed & Constantino novo imperatore ejus filio anno secundo, indictione quarta.

NOTE SEVERINI BINII.

a Concilium Romanum I.) Ita ad discernendum studium a subsequenti placuit inferbare.

b Episcopum 32.) Ex his Sacerdum Toletanum Sacerdos fuisse archiepiscopum, qui a civitate a Sarracenis excisa Toletanum ad Romanam ecclesiam totius religionis Christiana asylum confugerat, testatur Rodericus erum Hispaniarum, lib. 3. cap. 16. Fergustum Scotie episcopum diversis causa haud dubie Romam perducerant.

c Sub Gregorio II.) Collectio conciliorum Suriana Surii error Colonienfis sub Gregorio III. hanc synodum male collocat: nam ex numero quarta indictionis, & anno secundo Constantii, quem Theophanes tertio indictione die natchatis solemniter impetorem creatum esse scribit, plane afferendum est anno octavo Gregorii II. qui cum anno Domini 731. quarta indictione, Leonis sexto, & Constantii secundo coincidit, Roma celebratam fuisse.

d Presbyteram.) Presbyteria dicitur (ut supra notavi) que ex mutuo consensu a viro ad sacrum ordinem promotio relinquatur, & castitatem per se tenetur. Diaconia similiter appellatur canon sequenti que ex mutuo consensu a viro ad diaconatus ordinem promotio relinquatur, castique deluceps vitare cogebatur. Quis exemplo orientalium propter canonem pseudois synodi ad aliorum connubia transiret illicite, propterea quod toto separati veri conjuges remanent, hoc constituto synodali opus erat.

NOTE FRONTONIS DUCIS S. J.

1 Post consulatum vero ejus anno decimo sexto.) In manuscriptorum collatione canonum ab anno 1048. sub Clemente secundo exarata, quam nobis commodavit vir clarissimus Clericus Parisiensis curia superius senator, ita lego, ut & apud illusterrimum cardinalem Baronium tomo nono, anno 731. Post consulatum vero ejus anno sexto. Et apud Oquirium Paninum, qui scribens in fastis consulares, cum anno Christi 731. copulas annum sextum post consulatum Leonis imperatoris, & citat tomm secundum concilio, ex hoc opinor concilio, sed addit indictionem sextam, quod non convenit cum hoc texto: nisi forte professionem fidei intelligit potius, que reperitur inter epistolas Gregorii II. per indictionem Veneta, atque edita sui: Imperante Leone, anno sexto post consulatum ejus, anno quarto indictionis sexta. Et tamen epistola sequenti annus tertius imperii ejus jungitur cum indictione secunda, & in altera septimus cum sexta.

Post subscriptiones episcoporum & presbyterorum & diaconorum corrigendum ex manuscripto Post consulatum vero ejus anno sexto.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGO

Ad annum Christi 731. n. 1.

In parte 3. Dissertat. Hypat. cap. 4. num. 3. & in Prolegomenis ejusdem Dissertat. num. 46. jam observavimus annum, quo Concilium Romanum sub Gregorio II. Nonis Aprilis celebratum, alium non esse, quam 731., ideoque quam sextum Leonis Aug. licet in ejus exemplaribus modo annus V. modo annus VI. ejusdem Imp. legatur. In exemplari quo usus est Baronius, habet

ANNO CHRISTI 711.

berur: Imperante piſſimo Auguſto Leone anno ſexto, *A* poſt conſulatum vero ejuſ anni ſexto, ſed & Conſtantino ejuſ ſilio anno ſecundo, menſe Aprilis, Indictione quarta. In editione Labbeana: anno VI. poſt Conſulatum vero ejuſ anni XVI., ſed & Conſtantino Imperatore ejuſ ſilio anno II. menſe Aprilis, Indictione IV. Ubi in margine loco, anno XVI. Labbeus reponit, anno VI. Mabillonius in Praefatione part. II. ſaeculi IV. Benedictional. tap. 7. n. 106. refert eandem ſubſcriptionem iſdem, quibus Baronius, verbis, atque etiam legi tam in fronte, tum in ſine Decretorum Gregorii II. in veteri exemplari M. in Bibliotheca San-Germanenſi aſſervato, ac pariter in alio antiquo Codice; niſi quod in ſubſcriptione nonnemo ſecunda manu adiecit, *dictum*, poſt hac verba, *poſt conſulatum ejuſ anni ſexto*, concluditque indubie legendum eſſe, *anno ſexto*, ut etiam, inquit, Collectio Canonum ſub Clemente II. exa-

rata offendit. Verum cum certum, indubitatumque ſit, Leonem Imperium an. 717. die 25. Martii inſiſſe, quomodo anno Chriſti 721. menſe Aprilis, annus ſextus Imperii Leonis, auſuſque pariter ſextus ejuſ Conſulatus a tempore Conſtantii Pogonati per modum Tribunitia poteſtatis ab Imperatoribus geſti in curſu eſſe potuit; cum etiam Imperatores uno eodemque die Imperium & Conſulatum ſuſceperint, ac tot Conſulatus quot Imperii annos numeraverint, ut in laudata Diſſert. demonſtravi? Librarii igitur Imperii & Conſulatus connexionem non capientes numeros depravarunt, tam in his Gregorii II. litteris, quam in variis aliis, quod mirum videri non debet, cum antequam praefatam Diſſertationem in lucem emiſſem, ea etiam Eruditos omnes laerent. Legendum itaque: *Imperante Domino Piſſimo Aug. Leone anno V. poſt Conſulatum vero ejuſ anni V. &c.*

ANNO CHRISTI 721.

ANNO CHRISTI 724.

CONCILIUM ROMANUM II.

ANNO CHRISTI 724.

IN CAUSA SANCTI CORBINIANI Friſingenſis Epifcopi,
Sub Gregorio II. celebratum, anno Domini DCCXXIV.

Concilium.) Aribo in actis Corbiniani epifcopi apud Surium die 8. Septembris refert, quod Corbinianus Romam profectus, ad pedes pontificis proſtratus, amore quietis diſmiſſionem ab epifcopatu petiverit; quodque tantam ejuſ humilitatem ſummus papa miratus, poſt illum a ſe diſmiſſum, ad ſecreta neceſſaria ſynodum presbyterorum & epifcoporum in urbe praefentium congregavit, & in eorum praefentia petitionem Corbiniani recitavit. Quibus *Billi auditis*, inquit Aribo, *una voce cum reverſi debere proclamabant, multis testimoniis ſcripturarum id confirmantes. His ita dicentibus, virum Dei in medium venire juſſit. Quorum verbis ſolum conſiderans, ut inſiſſimum ſibi a ſancto patre officium nullo modo ommitteret, & a lucro vacans rediret ad aream, cum ſummis ibi aliquantum temporis reſentus honore, & benedictione accepta, vaſeſcens omnibus triftis receſſit. Haec de actis ſynodalibus Aribo praedicto loco.*

ANNO CHRISTI 726.

CONCILIUM ROMANUM III.

ANNO CHRISTI 726.

QUO ICONOCLASTARUM HAERESIS EST CONDEMNATA,
Uſuſque ſacrarum imaginum confirmatus, ſub Gregorio II.
anno Domini DCCXXVI.

Concilium.) De hujus concilii auctoritate Hadrianus Papa I. in epiftola ad Carolum Magnum: *Pro his firmiter exemplis praedecessor noster dominus Gregorius II. junior papa, in suo sacro concilio, (quod & in alio concilio praedecessoris nostri Stephani Papa una cum sacerdotibus partium Francia atque Italia esse susceptum & veneratum est) in eo ipso praesidente sanctissimo ac beatissimo quondam domino Gregorio Papa per semetipsum similiter dixit: Si contraria sententibus & irritas facere querentibus antiquas patrum traditiones, salutis occurreret converso, sufficerent utique ea qua superius a nobis ex patrum testimonio vel sacris dicta sunt documentis: sed quia videmus (quod moerentes dicimus) plerisque turbatis mentibus statuta conturbare ecclesiam; ideo fratres charissimi, extenditur sermo, & cupimus ad compescendam erroris insaniam adhibere ex veteribus documentis aliquid dicere: forsan respicient iniqui. In libro enim Exodus sic legitur: Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Loquere filiis Israel ut tollant mihi primitias: ab omni homine qui offert ultroneus, accipietis eas. Haec sunt autem ea quae accipere debetis; & caetera per ordinem usque ad duos cherubim: qui erunt super arcam testimonii, cuncta quae mandabo per te filiis Israel. Nam & aliud protulit testimonium ex libro tertio regum. Ut sileant garrientes, mandato Dei. A Salomone constructo templo inter alia fecit in oraculo*

duos cherubim de lignis olivarum, & infra: Et sculpsit in eis picturam cherubim, & palmarum species, & anaglypha valde prominentia, & textit ea auro, & operuit tam cherubim quam palmas & caetera auro. Ecce, charissimi fratres, consideremus quid Deo mandante Moyses fecerit, quidve Salomon sapientissimus iussu construxerit divino, &c. Quanto debemus puro corde & animo sculptum Christum Deum nostrum, sanctamque semper virginem Mariam, apostolos quoque vel omnes sanctos Dei per eorum sacras effigies atque imagines colere vel adorare, & ad propitiandum nobis petere relaxari delicta? Nos non ob aliud nomen imagines facimus & adoramus, sed pro nobis incarnato Verbo Dei. Si autem manifesta omnia abicienda sunt, neque arca faderis, neque auri & calati cherubim ejuſ debuerunt recipi, qua per Beſeleel & Ooliab facta sunt juxta praecceptum Dei. Si vero illa suscepta sunt, & haec imagines opportune recipiuntur, quoniam secundum Deum sunt: unde & operantur, sicut & arca, multa miracula. Nam & arca & cherubim, ut & haec, sine anima erant, & manufacta, & sculpta: sed sicut illic per illa operabatur Deus & glorificabatur; ita & haec simili modo secundum visiones & revelationes prophetarum coloribus distincta efficiuntur.

Et ne quis aliter propter adorationem, qua a praedecessoribus nostris sanctissimis praesulibus promulgata est, oblatrare praesumat; sciat ipse saltem

Erod. 31.

Reg. 4.

A N N O
CHRISTI
736.
Greg. lib. 9.
cap. 11. in
fine

lem adorationem docuisse, qualem predecessor no-
ster sanctus Gregorius egregius doctor & papa in
epistola sua, quam in prefato concilio domini Ste-
phani papa Hierosolymitani episcopi provincia Galili-
am civitatis protulit. Ubi inter cetera Secundi-
num servum Dei inclusam Gallia docuit, dicens:
Scimus quia tu imaginem Salvatoris nostri ideo
non petis, ut pro Deo, aut quasi Deum colas,
sed ob recordationem Filii Dei, & in ejus amo-
re recalescas, cujus te imaginem videre conside-
ras. Et nos quidem non quasi ante divinitatem
ante illam prosternimur, sed illam adoramus,
quem per imaginem aut natum aut passum aut
in throno sedentem recordamur. Et dum nobis ip-
sa pictura quasi scriptura ad memoriam filium
Dei reducit, animum nostrum aut de resurrectione
ne latifcat, aut de passione demulcet. Ideoque di-
reximus tibi sustarias duas, imaginem Salvato-
ris & sanctae Dei genitricis Mariae beatorumque
Petri & Pauli apostolorum continentes, per supra-
dictum filium nostrum diaconum, & unam cru-
cem, & clavem pro benedictione a sanctissimo cor-

poro Petri apostolorum principis, ut per ipsum a
maligno sis defensus, per cuius sanctum lignum
munium te esse credis, &c.

Post hæc autem testimoniis sacre scripturæ
demonstrat cultum sacrarum imaginum antiqui-
tus in ecclesia pie receptum fuisse. Hoc eodem
concilio Iconoclastarum hæresi episcopus sedato-
ribus anathema dictum esse testatur Zonaras
his verbis: Gregorius, qui tunc Roma veteris
ecclesiam gubernabat, repudiata facietate prædis
nova Roma, Leonis scilicet imperatoris, nec non
eorum qui illum sequerentur, illos una cum im-
peratore synodico anathemate obstrinxit, & vestigi-
alia qua ad id usque tempus imperio impende-
bantur inhibuit, isto cum Francis fœdere. Et in-
superius: Igitur papa Gregorius deserta imperatoris
obedientia, ob perversam ejus opinionem, (ut di-
ctum est) pacem cum Francis fecit, cum iprius
sape didisset operam, ut Leonem per literas ab odio
Dei revocaret, atque ad cultum sacrarum imagi-
num reduceret.

A N N O
CHRISTI
736.
Greg. lib. 9.
cap. 11. in
fine

SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA

Leonis Isauri Imp.

Ex libello synodico.

Λ ΕΩΝ πινω, ο κ Κόνων εκκλησίμω, & C
τι ήλιος Ισαυρος, τω βασιλειαν Θεοδοσία
δέ διέκλιμω, κ τή παλάν Κωνσταντινου εκ-
κοήου Ναχωλείας, κ Βισρη πατριού σαρακη-
νόφρου, ή αιρεσιάρχων χραίνέμω, μαράν
τς παλατίω κατά ής αγίων εικώνω ποισάμω
σινωδον. Γερμανόν τήν μακαρίον τω αήθ λι-
γαζον εκφωνήσαι κατένευ. Ο τής τω Θεω
ιεράρχης τή ωμοφόριον ήξει τω συνεδρίου απο-
δυσάμωσ όντινα μύ ή Θριώνυμο: τυρανός,
ε τή οίω αυτου περιώρισε. μύ μικρόν δέ ε
τς σιμνείω τής Χώρας, σιν τς αρχιδιακόνω αυ-
του Ανθίμω, αρχόνη αι τήν εδωκασσε. Αν-
σάσιον, δέ τήν αλίδιον, τς θρόνω αναβιβάσας,
τς όσσηματω Ελλωίων κ Ιωδαίων, ε τή Χρι-
σού εκκλησίω δεινός ανεπλήρωσε.

Leo igitur, qui & Conon dicebatur, Isau-
rus genere, cum Theodosio in Imperio
successisset, & errore Constantini Nacoliensis
episcopi, & Biser patritii Saracenicæ sapientis,
hæresiarcharum esset pollutus, nefandam in
palatio contra sacras imagines instituit syno-
dum, & beatum Germanum, ut earum demo-
litionem publice renunciaret, coegit. Sacer au-
tem Dei antistes, exuto humerali, e syne-
drio discessit: quem efferus tyrannus domi
sue conclusit: nec multo post in monasterio
Chora, una cum archidiacono Anthimo, la-
queo suffocavit. Anastasium vero Deo inimi-
cum folio intrudens, ea quæ Græcis & Ju-
dæis in Christi ecclesia persequenda desuerunt,
D truculenter implevit.

SYNODUS ROMANA GREGORII PAPÆ,

Ex eodem libello.

Ο ΠΕΡ μαθών ή Θιοληκη κατας Ρώμης
Γρηγόριος, θείας κ ιεράν συσπασίμω
σινωδον τως εικονομάχων ήνωτιος αναθίματι
καθυπικαλσε. ελίγχοις πολλοίς κ σφοδρόις
προς τήν βασιλία χρησάμωσ Λεόντω.

Quod cum divinus papa Romæ Gregorius
rescivisset; divina & sancta convocata sy-
nodo, imaginum oppugnatores genere anathe-
mati subiecit: multis & vehementibus ad im-
peratorem Leonem usus argumentis.

1 Hac contigere anno Christi 730. De his ita Theophanes ad an. Isaac. secundum Alexander. 721. Die se-
ptima mensis Januarii, Indictione 13. facta hebdomadis sexta, intelligitur Leo Sicutum contra sanctas veneran-
dasque imagines in synodo facta Tribunalis celebravit, Germano sanctissimo Patriarcha aduocato, cui
persuadendum arbitrabatur, ut suo de abolendis sanctis imaginibus decreto, tandem subscribere sic. Silentium con-
uentus erat optimatum tractandis Imperii negotiis Imperatoris mandato coactus. Quare quemadmodum Francorum
conventus singulari annis pro regni negotiis congregari solent dicitur a nostris Historicis Indiscriminatum Conuen-
tus, Placita: ita Conuentus, in quibus de rebus ad ecclesiam spectantibus in Oriente agitur, Silentio diceban-
tur: imo & ab Historicis Græcis Conciliorum nomine quandoque donantur. Sic in libello Synodico per Audio:
conuentum, in quo S. Germanus abdicare coactus est, inter Synodos numerat, et Pag. ad An. Ch. 730. n. 1.
2 De hac supra Labbeus ad an. Ch. 728. sed ex synodici verbis videtur post S. Germani abdicationem. Idem
non ante an. 730. celebrata; fortasse eodem est ac synodus Gregorii III. anni 730. de qua infra Labbeus.

SY-

ANNO CHRISTI 716

ANNO CHRISTI 716

SYNODUS HIEROSOLIMITANA THEODORI

Ex eodem libello.

Similiter & Theodorus, Hierosolymitanus A...

ΟΜΟΙΩΣ π κ Θεόδωρος, ο ἱερω...

SYNODUS JACOBITARUM IN SYRIA

Pro conciliatione Armenorum cum Syris Jacobitis,

Ab Athanasio Jacobitarum patriarcha anno Græcorum 1037.

Ex Supplem Manu 716

Hanc Synodum ex Abulpharagii Chronico B...

nasius patriarcha) congregata Synodo Armeno...

ANNO CHRISTI 711

ANNO CHRISTI 711

V I T A EPISTOLÆ ET DECRETA GREGORII PAPÆ III

Datus 28...

Gregorius tertius, natione Syrus, ex...

nam sacrarum imaginum Domini nostri Jesu...

erga inopum...

Christiana...

omnis po...

inventus...

juxta vigo...

residens in...

argumenta...

Hæc quoque circa idem tempus videtur celebrata.

ANNO CHRISTI 927.

ANNO CHRISTI 927.

scopo Ravennate cum ceteris episcopis istius A
 Hesperis partis numero (a) 93. seu presbyte-
 ris sanctæ hujus apollonicæ sedis, adstantibus
 diaconibus, cum cuncto clero, nobilibus et-
 iam consulibus, & reliquis Christianis plebi-
 bus adstantibus, decrevit, ut si quis deinceps
 antiquam consuetudinis, & apostolicam ecclesiam
 tenentes fidelem usum contemnens, adversus
 eandem venerationem sacrarum imaginum,
 videlicet Dei & Domini nostri Jesu Christi,
 & genitricis ejus semper virginis immaculatæ
 atque gloriosæ Mariæ, beatorum apostolorum,
 & omnium sanctorum depositor, atque destru-
 ctor, & profanator, vel blasphemus extiterit,
 sit extorris a corpore & sanguine Domini no-
 stri Jesu Christi, vel totius ecclesiæ unitate
 atque compage, quod & subscriptione sua so-
 lemniter universi firmaverunt. Et inter cetera
 instituta probabilium prædecessorum, ortho-
 dorum pontificum (b) annectenda sanxerunt.
 Post peractum igitur hoc memoratum superius
 synodale constitutum, iterum ¹ misit alia si-
 militia scripta communitaria pro erigendis sacris
 imaginibus per Constantinum defensorem, quæ
 similiter ut anteriora detenta sunt, & porti-
 torem eorum fortissima custodia constrinxerunt
 pene per annum integrum. Postmodum autem
 vi auferentes ei ipsa scripta, & comminantes
 ei, post tanti temporis custodiam, cum inju-
 riis eum remisissent. Nam & cuncta generalit-
 as istius provincie Italiæ similiter pro erigen-
 dis imaginibus ² supplicationum scripta unani-
 miter ad eisdem principes direxerunt, quæ &
 ipsa similiter ut anteriora ablata sunt a Sergio
 patricio ³ extratico ipsius insule Siciliæ. Ac
 fere per octo menses detenti, remissi sunt si-
 militer cum exprobrationis injuria portitores.
 Et iterum faciens dominus papa adhortatorias
 literas pro erigendis superscriptis sacris imagi-
 nibus, & orthodoxæ fidei firmitate direxit per
 Petrum defensorem ⁴ apud regiam urbem,
 tam Anastasio iavatori sedis Constantinopoli-
 tanæ, quamque principibus Leoni & Constantino.
 Hic concessas tibi columnas sex ony-
 chinas volubiles ab Eutychio exarcho duxit
 in ecclesiam beati Petri apostoli, quas statuit
 circa presbyterium ante confessionem, tres a
 dextris, & tres a sinistris juxta alias antiquas
 sex ⁵ (c) filio pares, super quas posuit trabes,
 & vestivit eas argento mundissimo, ⁶ in quo
 sunt expressæ ab uno latere effigies Salvatoris
 & apostolorum, & ab alio latere Dei genitricis
 & sanctarum virginum. Posuitque super eas
 lilia, & ⁷ pharos argenteos pensantes in unum
 libras ⁸ septuaginta. Hic fecit oratorium in-
 tra eandem basilicam juxta arcum principalem
 parte virorum, in quo recondidit in hono-
 rem Salvatoris, sanctæque ejus genitricis, reli-
 quas sanctorum apostolorum, & omnium san-
 ctorum martyrum ac confessorum, perfectio-
 rumque justorum toto in orbe terrarum re-
 quiescentium. Quorum festa vigiliarum a mo-
 nachis trium monasteriorum illic servientium
 quotidie per ordinem ⁹ existentia atque natali-
 tiorum missas in eodem loco celebrare ¹⁰ insti-
 tuens, ¹¹ in canone missæ hoc adjecit ita a sa-
 cerdote dicendum: *Quorum solemnitas hodie in
 conspectu tua majestatis celebratur, Domine Deus
 noster, in toto orbe terrarum. Quam institutio-*

nem in eodem oratorio tabulis lapideis conscri-
 bere fecit: in quo faciens pergulam, contulit
 dona diversarum specierum, id est, gabathas
 aureas duas, & alias (d) saxicas numero quin-
 que, cruces (e) pendentes numero quatuor.
 Item cruces ¹² similiter numero decem. Amu-
 las superauratas, paria duo, pendentia fibula-
 toria numero quinque. Coronam auream cum
 cruce pendentem gemmis ornatam super alta-
 re, patenam & calicem aureum ¹³ par unum in
 gemmis. Aquamanile argenteum par unum.
 Et imaginem sanctæ Dei genitricis diadema
 aureum habentem cum gemmis, & collare au-
 reum cum gemmis pendentibus, in aures ha-
 bentes hyacinthinas (f) sex. Et faciem altaris,
 & confessionem cum (g) regulis vestivit
 argento, & in tribus lateribus altaris posuit
 cruces argenteas tres pensantes in unum libras
 (h) triginta sex. Canistra argentea (i) duo.
 Calicem argenteum quotidianum. Coronulas
 argenteas numero quinque, & calicem (k) ar-
 genteum unum, qui pendet in abside ipsius
 oratorii, & super eandem absidem cruces ar-
 genteas tres, & cetera quæ in ornamentum
 pergulæ (l) seu ad vestes altaris ordinata sunt.
 Hic fecit in ecclesia sanctæ Dei genitricis ad
 præsepe per circuitum super columnas regula-
 re ¹⁴ candelabrum ad instar ecclesiæ beati Petri
 apostoli. Fecit & ibidem in oratorio sancto
 quod præsepe dicitur, imaginem auream Dei
 genitricis amplectentem Salvatorem Dominum
 Deum nostrum ¹⁵ cum gemmis diversis pensan-
 tem libras quinque. Hic renovavit tectum San-
 cti Chrylogoni martyris, & cameram sive pa-
 rietum picturas, ciborium autem de argento,
 seu arcus quinque pensantes in unum libras
 (m) 220. ubi obtulit coronas argenteas qua-
 tuor, phara canthara duo, patenam argenteam
 unam, calicem argenteum unum, seu etiam
 vestes altaris, nec non & vela serica alba or-
 nata blatto circumquaque pendentia. Constru-
 xitque monasterium circa eundem titulum san-
 ctorum martyrum Stephani, Laurentii atque
 Chrylogoni, constituens ibidem abbatem, &
 monachorum congregationem ad persolvendas
 Deo laudes in eodem titulo diurnis atque no-
 cturnis temporibus, ordinatam ¹⁶ secundum in-
 star officiorum ecclesiæ beati Petri apostoli,
 segregatam videlicet a jure potestatis (n) pre-
 sbyteri prædicti tituli. In quo monasterio pro
 sustentatione ibidem idem ipse sanctissimus vir
 prædia, & dona, atque familiam largitus est.
 Et diversi alii fideles, & amatores Domini no-
 stri Jesu Christi in eodem monasterio sancto-
 rum Stephani, Laurentii, atque Chrylogoni
 prædia, & dona devotissimi contulerunt. Simi-
 li etiam modo renovavit monasterium sancto-
 rum Joannis evangelistæ, Joannis Baptistæ,
 & sancti Pancratii secus ecclesiam Salvatoris
 antiquitus ¹⁷ institutum, quod ab omni ordine
 E ¹⁸ monachio extiterat nimia incuria destitutum.
 In quo prædia & dona contulit, & quæ inve-
 nerat de ipso monasterio alienata, reddito præ-
 tio, in eundem locum restituit: ubi & con-
 gregationem monachorum & abbatem consti-
 tuit ad persolvenda (o) quotidie sacra officia
 laudis divinæ in basilica Salvatoris Domini no-
 stri Jesu Christi, quæ Constantiniana nuncu-
 patur, juxta Lateranas, diurnis nocturnisque
 (a) tem-

* supplicatio-
 nis
 * & ita ergo
 * et
 * lithoparias
 al. philopa-
 reas.
 * in quibus
 phara
 septuagen-
 ar.
 * paria
 * existentium,
 al. existenti-
 bus
 * in istis
 * missæ hoc
 advecc

similes
 paratu
 candelabro-
 rum
 ornatum
 gemmis
 ad instar
 constantianum
 monasterio

(a) 93. decem (b) anathema (c) filo (d) saxicas (e) argenteas numero decem
 (f) decem sex. (g) regolis (h) xxvi. (i) vi. (k) aureum
 (l) seu de in veste (m) ccx. (n) presbyter. (o) quoddam officia in ecclesia Salvatoris &c.

ANNO CHRISTI 721.

ANNO CHRISTI 721.

(a) temporibus ordinata, juxta instar officiorum ecclesie beati Petri apostoli. Item imaginem sancte Dei genitricis antiquam deargentavit, ac investivit argenteo mundissimo pensante libras 50. Item fecit patenam auream magnam cum diversis lapidibus pensantem libras 26. Et calicem similiter cum gemmis pensantem libras (b) trigintaquatuor. Similiter & evangelia aurea cum gemmis pensantia libras 15. Fecit autem & tectum noviter, simul & cameram S. Andreæ apostoli ad S. Petrum apostolum, quam depinxit, & fecit in eadem basilica imaginem auream in gemmis B. Andreæ apostoli pensantem libras 8. (c) & intra confessionem vestivit argento, quod deauravit auro purissimo. Hic etiam basilicam S. Callisti pontificis & martyris pene a fundamentis dirutam novis fabricis cum tecto construxit, ac totam depinxit. Ubi contulit patenam argenteam simul & calicem & vestem altaris. Item tectum basilicæ sanctorum Processi & Martiniani a novo construxit, supposita pila fabricis fortissimis post eorumdem sanctorum veneranda corpora, ad firmamentum murorum basilicæ sancte. Item in ecclesia B. Genesii martyris tectum noviter restauravit, ubi & altare erexit in nomine Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, in quo contulit patenam argenteam, & calicem, seu coronam argenteam cum delphinis sex, nec non & coronulam auream cum cruce pendente super altare. Item in basilica sancte Dei genitricis, quæ ad martyres dicitur, tectum vetusta (d) incuria demolitum purgari fecit ad purum, & cum calce abundantissima, seu cartis plumbeis a novo restauravit, & quæque per circuitum ejusdem (e) tecti fuerant dissipata novo nitore construxit. Item basilicam sancte Dei genitricis quæ in Aquiro dicitur, in qua antea diaconia & parvum oratorium fuit, eam a fundamentis longiorem & latiore construxit atque depinxit. Item diaconiam sanctorum Sergii & Bacchi sitam ad beatum Petrum apostolum, in qua pridem parvum oratorium erat, a fundamentis ampliori fabrica distaravit. Et concedens omnia quæ in usum diaconie exiunt, statuit perpetuo tempore pro sustentatione pauperum in diaconie ministerio deservire. Item in cæmeterio sancte Petronille stationem annuam dari instituit, ubi obtulit coronam auream, calicem, & patenam argenteam, seu alia diversa ad ornamentum ecclesie pertinentia. Item (f) accubita quæ sunt ad B. Petrum in ruinis posita, a fundamentis noviter restauravit atque depinxit. Item basilicam beati Marci sitam foris muros hujus civitatis Romanæ via Appia, ejus tectum dirutum a novo refecit. Item in ecclesia beati Pauli apostoli mutavit trabes numero quinque, atque totum ejusdem basilicæ tectum ab arcu altaris usque ad regias refecit, ac restauravit. Mutavit autem trabes in sancta Dei genitricis ad prælepe numero quinque. Fecit vero a novo ecclesiam sanctorum Marcellini & Petri juxta Lateranas, etiam & cæmeterium beatorum martyrum Januarii, Urbani, Tiburtii, Valeriani & Maximi tectum & eorum in ruinis positum a novo (g) perfectio.

Hujus temporibus plurima pars murorum hujus civitatis Romanæ restaurata est. Alimentum quoque artificum, & pretium ad emendam calcem de proprio tribuit. Hujus temporibus Gallienum castrum recuperatum est, pro quo quotidie expugnabatur ducatus Romanus a ducatu Spoletino, dans pecunias non parvas Trasimundo duci eorum, ut cessarent bella, & quæstiones, (b) potuit causa finire, & in compage sancte reipublice, atque in corpore Christo dilecti exercitus Romani annecti præcepit. Hic fecit vestes de altari (s) in ecclesia Salvatoris, Dei genitricis, sanctorum apostolorum Petri & Pauli atque Andreæ, (k) & cæterorum in diversis ecclesiis. Nam & in Centumcellensium civitate muros dirutos pene a fundamentis fortissime construxit. Et hoc constituit, (l) ut secundum constitutum, quod a collegio sacerdotum (m) coram sacro corpore beati Petri factum est pro celebrandis solemnibus vigiliis, atque missarum Christi Domini nostri Jesu Christi, sancteque ejus genitricis, sanctorum apostolorum, vel omnium sanctorum martyrum, ac confessorum perfectiorumque iustorum toto in orbe terrarum requiescentium, ut in oratorio nomini eorum dedicato intra ecclesiam beati Petri apostoli sub arcu principali a monachis vigiliis celebrarentur, & a presbyteris hebdomadariis missarum solennia: iisdemque institutis disposuit, ut in cæmeteriis circumquaque positis Romæ in die natalitiorum eorum luminaria ad vigiliis faciendas, & oblationes de patriarchio per oblationarium deportarentur ad celebrandas missas, per quem præviderit pontifex, qui pro tempore fuerit, (n) sacerdotem. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decembrem, presbyteros 24. diaconos tres, episcopos per diversa loca numero 80. Qui etiam venerabilem Vulcarium partibus Franciæ in civitate Vienna dato pallio archiepiscopum constituit. Qui sepultus est in basilica beati Petri apostoli, quarto Kalendas Decembris. Et cessavit episcopatus dies quatuor.

NOTÆ SEVERINI BINII.

(a) Gregorius.) Anno 721. die 16. Februarii electus Gregorius III. pontifex optimus, quem sanctus Bonifacius Germanorum apostolus semel per legatos, semel proprio ad urbem accessu de rebus fidei contra gentiles & hæreticos propagandis consuluit. Hujus temporibus Alfonso a populo Sarracenum imperium everterat rex Hispaniarum eligitur: de quo hoc memoratu dignissimum est, quod Roccoardi catholici regis successor esse, atque catholicus rex cognominari voluerit. Quem titulum cum successores diu intermississent, Ferdinandus Aragonius Hispaniæ rex tanquam gloriosissimum regni ornamentum iterum usurpavit, precibusque exiit a Julio II. impetravit, ut ejusmodi titulus esset hæreditarius omnium regum Hispaniæ. Luitprandus Longobardorum rex urbem Romam obsedit, tunc Anastasio in vita Zachariæ, & basilicam sancti Petri expoliavit, ut videre est in epistola sexta ad Carolum imperatorem. De eodem, inquit Vvaltidus, solus inauditus quiddam & novum refertur, quod omnes psalms memoriter tenuerit. Quibus calamitas eundem Magdeburgensis perstringant, infra in notis epistola ad Bonifacium indicabo. b. Sedis annos 10. mensis 2. dies 20.) Anno 721. Tempus sedis quarto Kalendas Decembris defunctus, post decennium, mensibus 19. & 12. diebus sedisse, recte scribit Baron. anno prædicto num. 7. c. Fuit autem temporibus Leonis & Constantini.) Uti.

Gregorius quando pontifex factus

Titulus regum Hispaniæ rex catholicus

vestes

accubita qui

tebe in rui- bus posita tecti.

- (a) bene
- (b) XXIX.
- (c) & introgressionem
- (d) carte
- (e) detest
- (f) ad accubita
- (g) perfecti
- (h) & potuit causam finire
- (i) in ecclesia sancta Dei genitricis, sanctorum &c.
- (k) & cætera in diversis ecclesiis.
- (l) ut servata sunt secundum constitutum quod &c.
- (m) de sacro corpore &c.
- (n) Sacerdotes. Desunt cætera, sed statim continuatur Vita Zachariæ.

ANNO CHRISTI 731. Constat in Gregorij III. Pontificatus

Ultimo anno pontificatus Gregorij Leo Isaurus obiit: A Constantinus Copronymus imperatoris imperique sacerdos solus regnavit, & contra venerandas imagines ad-

ideoque nequire te occurrere omnibus, & que salutis sunt impendere vel intinere, cum jam longe lateque gratia Christi ejus fides in illis propagetur; precipimus ut juxta sacrorum canonum statuta, ubi multitudo excrevit fidelium, ex vigore apostolice sedis debeas ordinare episcopos: pia tamen contemplatione, ut non vilescat dignitas episcopatus. Presbyterum namque, quem præterito asseruisti anno ad nos venisse, nostroque judicio fuisse a suis nefariis absolutum adionibus, credas neque nobis confessionem aliquam fecisse, nec a nobis ut suos expleat libitus absolutum fuisse. Sed si eum errori deditum repereris, hunc apostolicæ sedis vigore ut juxta sanctorum canonum censuram corrigas & emendes precipimus: vel si quos forsitan tales inveneris. Ille enim veniens, Presbyter sum, ait, & commendatitias ad filium nostrum Carolum literas expetiit. Nul-

ANNO CHRISTI 731. postibus p. o. pegerit 16 q. 1. Præcipimus u. juxta

id est persequente. Hac persecutione Emilianus Cyprianus episcopus, Basilias, Procopius Decapollis, & Theophilus monachus delegati leguntur in monologio Græcorum.

c. Majori fidei ordine pernotat.) Vide qua dicemus infra in notis concilii Romani II.

(Nihil alla scripta commentaria pro originis imaginibus.) Eadem Hadrianus in epistola ad Constantium imperatorem. In magna tribulatione atque Gregorius Romani pontifex, per ea tempora sanctissimi, concessit ius. Sæpius etiam prævium vestra severitatis admonerunt, ne sacras venerandas imagines de statu suo dejectas, totam illorum salutiferam præces oculum illius nequaquam commoverent.

idemque quos a paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, ut denuo baptizati in nomine sanctæ Trinitatis mandamus.

Inter cætera agrestem caballum aliquantos comedere adjuuxisti, plerosque & domesticum. Hoc nequaquam fieri deinceps, sanctissime frater, sinas, sed quibus potueris Christo juvante modis per omnia compelle, & dignam eis impone penitentiam: immundum est enim atque execrabile.

Reliquiarum cultores relegantur.

Et istorum sacras adorationes litas pro originis sacris imaginibus.) Quas in oriente deprecatur. Nihil sanctorum pontificum apud imperatorem scriptis suis effectis reliqua eventa declarant. Quando Theodorus Mansurem Græcorum episcopum, ut ait Theophanus, aliosque phores sacrarum reliquiarum cultores in longiora exilia amandavit, & Hypstium Lydorum episcopum cum Andras presbytero dire exanimato necavit.

I. Eosdemque, quos a paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, ut denuo baptizati in nomine sanctæ Trinitatis mandamus.

Gregorius pro imaginibus quædam.

(Nihil concessit sui columnas.) Sacrorum imaginum usum, contra Leonem scriptis defensam, etiam se ipsa confirmavit, quando magis prædixit Salvatoris, Dei genitricis, apostolorum, & sacrarum virginum imagines in ecclesiâ beati Petri creari.

II. Inter cætera agrestem caballum aliquantos comedere adjuuxisti, plerosque & domesticum. Hoc nequaquam fieri deinceps, sanctissime frater, sinas, sed quibus potueris Christo juvante modis per omnia compelle, & dignam eis impone penitentiam: immundum est enim atque execrabile.

Reliquiarum cultores.

(Nihil concessit sui columnas.) In hoc oratorio idem pontifex sanctorum omnium reliquias, quas toto orbe Christiano colligere poterat, honorifice collocavit; idque ideo quod a Leone Iconoclasta sanctorum reliquias contemnerantur.

III. Pro obeuntibus quoque consuluisti si liceat offerre. Sancta sic tenet ecclesia, ut quicunque pro suis mortuis vere Christianis offerat oblationes, atque eorum memoriam faciat presbyter. Et quamvis omnes peccati subjaceamus, congruit tamen ut sacerdos non nisi pro mortuis catholicis memoriam faciat & intercedat. Non enim pro impiis, quamvis Christiani fuerint, tale quid agere licebit.

Duplex legatio ad Carolum.

(Nihil concessit sui columnas.) Sunt qui hanc legationem confidant cum illa ad eundem Carolum a Gregorio II. missa: fuisse autem utranque platea diversam ex eo convincitur, quod prior adversus imperatorem, posterior adversus Longobardos missa, quodque illa non hac, reciproca fuerit. Auctor appendicis ad Gregorium Turonensem bina legationis expresse meminit. Eadem confirmantur auctoritate epistola illius quam scripsit ad Carolum.

IV. Eos etiam qui se dubitant fuisse baptizatos, vel qui a presbytero Jovi madante, & carnes immolatas vescente baptizati sunt, ut rebaptizentur precipimus.

I. AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Mittit illi pallium archiepiscopale, docetque quomodo uti eo debeat. Potestatem facit novos episcopatus instituendi. De quodam presbytero, & de diversis ejus interrogationibus respondet.

V. Progeniem vero suam unumquemque usque ad septimam generationem observare decrevimus.

Reverentissimo ac sanctissimo fratri Bonifacio episcopo ad illuminationem gentis Germania, vel circumquaque in umbra mortis morantibus gentibus in errore constitutis ab hac apostolica sede directo, Gregorius servus servorum Dei.

Magna nos habuit gratulatio lætissimum fraternitatis tum literis, cum in eis, relecta serie, fuisset repertum, Domini nostri Jesu Christi gratia plurimos te a gentilitate & errore ad veræ fidei agnitionem convertisse. Quod quia divina institutione docerent in parabolis, cui quinque talenta credita fuerant, alia quinque fuisse lucratum; in talis commercii lucro cum toto plaudimus ecclesia. Hinc jure tibi sacri pallii direximus munus, quod beati Petri apostoli auctoritate suscipiens induaris, atque inter archiepiscopos unus, Deo auctore, precipimus ut censearis. Qualiter autem eo utaris, ex mandato apostolico informatum agnosce. Itaque dum missarum solemnias agis, vel episcopum te contigerit consecrare, illo tantummodo tempore eo utaris. Quia vero turbas Domini gratia in iisdem partibus ad rectam fidem asseris esse conversas, Concil. General. Tom. XII.

VI. Et si valueris, devitandum doce, ne cui uxor obierit, amplius quam duabus debeat copulari.

Magn. 23. 24. 25.

Magna nos habuit gratulatio lætissimum fraternitatis tum literis, cum in eis, relecta serie, fuisset repertum, Domini nostri Jesu Christi gratia plurimos te a gentilitate & errore ad veræ fidei agnitionem convertisse. Quod quia divina institutione docerent in parabolis, cui quinque talenta credita fuerant, alia quinque fuisse lucratum; in talis commercii lucro cum toto plaudimus ecclesia. Hinc jure tibi sacri pallii direximus munus, quod beati Petri apostoli auctoritate suscipiens induaris, atque inter archiepiscopos unus, Deo auctore, precipimus ut censearis. Qualiter autem eo utaris, ex mandato apostolico informatum agnosce. Itaque dum missarum solemnias agis, vel episcopum te contigerit consecrare, illo tantummodo tempore eo utaris. Quia vero turbas Domini gratia in iisdem partibus ad rectam fidem asseris esse conversas, Concil. General. Tom. XII.

VII. De his vero qui patrem, matrem, fratrem, aut sororem, occiderint, dicimus ut toto vitæ tempore corpus Dominicum non suscipiant, nisi in suo exitu pro viatico. Abstineant etiam se a carnis comestione, & potu vini, donec advixerint: tunc secunda, quarta & sexta feria, ut sic possint descentes diluere commissum scelus.

VIII. Hoc quoque inter alia crimina agi in partibus illis, dixisti, quod quidam ex fidelibus ad immolandum paganis sua venundent mancipia. Quod ut magnopere corrigere debeas, frater, commoneamus, nec sinas fieri ultra: scelus est enim, & impietas. Eis ergo qui

ANNO CHRISTI 731. postibus p. o. pegerit 16 q. 1. Præcipimus u. juxta

De consec. dist. 4. Quos a pagani.

oblationes offerre. 23. quæst. 2. Pro obeuntibus. 24. non

Nam & eos qui se dubitant fuisse baptizatos, vel qui a presbytero Jovi madante, & carnes immolatas vescente baptizati sunt, ut rebaptizentur precipimus.

Progeniem vero suam unumquemque usque ad septimam generationem observare decrevimus.

De his vero qui patrem, matrem, fratrem, aut sororem, occiderint, dicimus ut toto vitæ tempore corpus Dominicum non suscipiant, nisi in suo exitu pro viatico. Abstineant etiam se a carnis comestione, & potu vini, donec advixerint: tunc secunda, quarta & sexta feria, ut sic possint descentes diluere commissum scelus.

Hoc quoque inter alia crimina agi in partibus illis, dixisti, quod quidam ex fidelibus ad immolandum paganis sua venundent mancipia. Quod ut magnopere corrigere debeas, frater, commoneamus, nec sinas fieri ultra: scelus est enim, & impietas. Eis ergo qui

ANNO CHRISTI 721.

ANNO CHRISTI 721.

hæc perpetraverunt, similem homicidæ indices & secuti estis me, centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Bene valete.

hæc perpetraverunt, similem homicidæ indices & secuti estis me, centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Bene valete.

IX.

At quoties episcopum consecraveris, duo vel tres conveniant tecum episcopi, ut Deo sit pratum quod geritur, & eis convenientibus, ipsique presentibus consecres. Hæc te, frater charissime, diligenter observare volumus, & studio pietatis cæptum negotium salutis exequi; ut de lucro apportato valeas a Domino Deo nostro mercedem percipere in æterna retributione. Privilegium vero juxta quod petisti facientes, his junctum direximus; optantes te Domini Dei nostri præsidio de conversione errantium Christo Domino plenissimum apportare lucrum. Deus te incolumem custodiat, B reverentissime frater.

III. AD OPTIMATES ET POPULUM PROVINCIARUM GERMANIÆ.

Redeunte ad illos Bonifacio monet ut ei obediant, atque ut paganicos omnes ritus procul abjiciant.

Gregorius papa universis optimatibus. & populo provinciarum Germaniæ, Thuringiæ, & Hassiæ, Botheris & Nistræ, Pœdranis, & Lognais, Sudodis & Gravelis, & omnibus in orientalis plaga constitutis.

Ed. Rom. Theod. Borthois, & Nistræ, Pœdranis, & Lognais, Sudodis, & Gravelis, & omnibus in orientalis plaga constitutis.

si que inter- gium appor- care

NOTÆ JACOBI SIRMONDI S. J.

Magna nos habuit.) Hanc vero Gratianus idem 26. quæst. 1. Prædictum, Gregorio juniori attribuit. Quo nomine licet Gregorium III. designare interdum solerent, ut dixi, hanc tamen a Gratiano non intelligi eo liquet, quod eandem epistolam Gregorio II. differre tribuit 23. quæst. 2. Per oblationem, & de consecrat. dist. 4. Quæ a pagani. Et Gratiano faver, quod in quibusdam manuscriptis in hujus epistola sine legitur: Hucusque Gregorius a primo in dicitur, hinc Gregorius a secundo quæst. 1. id est tertius. Quibus verbis Gregorio II. perfovis adscribitur. Ceterum Gregorii III. epistolam esse, vel missi ad Bonifacium postill mentio declarat. M. sum quippe a Gregorio III. tradit auctor vitam Bonifacii lib. 1. cap. 31. Hinc ergo tertius in eadem vita tribuitur, & apud Ivonem parte 10. cap. 179.

II. AD OMNES EPISCOPOS, PRESBYTEROS, ET ABBATES.

Commendat Bonifacium in Germaniam redeuntem, ut illum adjuvent, & si quis illi se adjungere velit, non prohibeant.

Ed. Rom. Gregorius servus servorum Dei dilectissimis nobis omnibus episcopis, venerabilibus presbyteris, religiosi abbatis, omnium provinciarum.

Domino cooperante, & sermonem confirmante, præfens sanctissimus vir Bonifacius frater coepiscopus noster, qui verbum veritatis a decessore nostro sanctæ recordationis Gregorio præfule in Germaniæ partes missus fuerat prædicare; jam post multum tempus, anhelanti desiderio orationis, ad limina sacra beatorum apostolorum adveniens, se nobis præsentare voluit. Qui etiam completa oratione, ad cæptum laborem, angelo Domini præveniente, a nobis est dimissus. Cui vestra obsecro omnium dilectio, seu reverentia & religiositas, propter Christi amorem juvenina impendere dignetur, dum agnoscitis quæ Dominus noster Jesus Christus promissit dicens: Qui suscipit prophetam in nomine prophete, mercedem prophete accipiet: & qui suscipit justum in nomine justis, mercedem justis accipiet. Et si forsitan aliquis ex vestris ministris sese ipsi sanctissimo viro in ministerio exhortationis sanctæ catholicæque fidei adjungere voluerit, nullo modo prohibeatis, charissimi, sed magis concursium præbete, & ex vestro ovili adjutores tribuite, qui possint per Dei gratiam sufficienter gentibus ministrare verbum prædicationis, ut omnipotenti Deo animas lucrifaciant, ut & vestra communitas boni operis portionem sortiatur, atque illi mereantur dominicam vocem audire: Vos qui reliquistis omnia,

Quoniam decessor noster sanctæ recordationis Gregorius præfule, nutu divino motus, ad faciendam Deo plebem perfectam, præfentium portitorem literarum Bonifacium reverentissimum fratrem nostrum & coepiscopum ordinans ad vos usque destinavit, eumque regulam & normam apostolicam & catholicam fidei Romanæ, cui Deo auctore deservimus, ecclesiæ edocens direxit, & post temporum spatia orationis causa ad limina beatorum apostolorum sese præfentavit, & que ad salutem animarum pertinent a nobis poposcit imbui; nos, Deo favente, ut sacra docet scriptura, eum edocentes, ad vos, charissimi, remeatum absolvimus, hortantes vos in Domino, ut digne suscipiatis ad eo verbum exhortationis, & episcopos vel presbyteros quos ipse ordinaverit per apostolicam sibi datam auctoritatem, in ecclesiæ ministerio recipiatis. Et si quos forsitan deviantes invenerit a rectæ fidei tramite, seu canonica doctrina, eoque prohibuerit, a vobis nullo modo impediatur, & quod eis impositum fuerit obediendo propter Deum suscipiant. Nam qui temerator extiterit ad obediendum, sibi ipsi damnationem acquirit. Vos autem, charissimi, qui in nomine Christi baptizati estis, Christum induistis, abstinete & prohibete vosmetipsos ab omni cultu paganorum, non tantum vosmetipsos corrigentes, sed & subditos vestros. Divites autem & fortilegos, vel sacrificia mortuorum, seu lucorum vel fontium auguria, vel phylacteris, & incantatores, & veneticos, & maleficos, & observationes sacrilegas, quæ in vestris finibus fieri solebant, omnino respuentes atque abjicientes, tota mentis intentione ad Deum convertimini, ipsumque timeate, adorate, honorificate; Sanctorum memoriis communicantes, ut ait Rom. 10. apostolus. Si enim fides vestra, secundum Domini nostri dicta, fuerit sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transfer, & transferetur. Iste enim Dominus & Salvator noster in suo sacro eloquio docet: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua. Et iterum: Qui me confessus fuerit coram hominibus, & ego confitebor eum coram patre meo qui in celis est. Item & alibi promittit dicens: Quodcumque petieritis patrem in nomine meo fiet vobis: & Petite & accipietis; quærite & invenietis; pulsate & aperietur vobis. Omnia enim qui petit accipit, & qui quærit invenit, & pulsanti aperietur. Et vos, charissimi, facite fructus dignos, ut in die adventus Domini nostri Jesu Christi sidereas mereamini adipisci mansiones. Bene valete.

proveniente te a nobis est absoluit.

Matth. 10.

Matth. 10.

Ed. Rom. 10. Matth. 10.

Matth. 10. Luc. 11.

IV. AD

ANNO CHRISTI 733.

IV. AD EPISCOPOS BAJOARIÆ ET ALAMANNIÆ.

Ut Bonifacium sedis apostolicæ agentem vices congrue suscipiant, & ad concilia quæ indixerit conveniant.

Dilectissimis nobis episcopis in provincia Bajorum & Alamannia constitutis, Voigoni, Luidoni, Rodulfo, Vrolo, seu Adla, Gregorius papa.

Edicto Rom. 1. 159. Ludoal. Ridohe, Paphilo, & Savoda.

Catholica sanctorum patrum auctoritas jubet, ut bis in anno pro salute populi Christiani, seu exhortatione adoptionis filiorum, synodalia debeant celebrari, & causarum canonicarum examinatio provenire, ut unicuique, prout necessitas unicuiusque populerit, pia iudicatione subveniatur. Unde secundum apostoli doctrinam admonet & hortor vos, charissimi, per misericordiam Dei, ut digne ambuletis ea vocatione qua vocati estis, ut ministerium vestrum perfectum sit coram Domino. Opportunum namque est vos nosse, fratrem & coepiscopum nostrum presentem Bonifacium, nostram agentem vicem, cum digno ac debito honore pro Christi nomine suscipere, & ministerium ecclesiasticum cum fide catho-

Epist. 4.

lica secundum morem & normam sanctæ catholicæ & apostolicæ Dei ecclesiæ, cui misericordia Dei præveniente præesse videmur, sicut apostolica auctoritate a nobis destinatus est, ab eo suscipientes dignanter teneatis, & gentilitatis ritum & doctrinam, vel venientium Britonum, vel salorum sacerdotum & hereticorum, aut undecumque sint, renuentes ac prohibentes adjiciatis: & ut populum vobis a Deo commissum piis admonitionibus edoccat, & a sacrificiis mortuorum omnino ablineatis: & juxta quod fueritis a prædicto nostro confacerdote edocti, ita catholicam & apostolicam doctrinam tenentes, Domino Deo & Salvatore nostro placere studentis, & in quo vobis loco ad celebranda concilia convenire mandaverit, sive juxta Danubium, sive in civitate Augusta, vel ubicumque judicaverit, pro nomine Christi parati esse inveniamini, quatenus cognoscamus per ejus mandatum de vestro conventu, ut in die adventus Christi Jesu cum fructu boni operis ante ejus tribunal assistere mereamini dicentes: Ecce nos, & pueri quos dedisti nobis, Domine, non perdidimus ex eis quemquam, ut & vos dominicam vocem audire mereamini dicentem: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Bene valete.

ANNO CHRISTI 733.

161, aut &c.

161.

161.

JOANNIS DOMINICI MANSI

DE CODICE CAROLINO HIC EDENDO

PRÆMONITIO.

Carolinum codicem, quo Carolus Magnus Romanorum Pontificum epistolas ad Carolum Martellum, Pippinum & ad se datas complexus est, eruditi omnes sat norant. Ex his Labbeus nonnullas in collectionem suam intulit; aliarum summam tantummodo produxit, quasdam etiam omisit. Quo consilio id egerit, mihi profecto incognitum est; neque enim intelligo cur alia promenda essent, alia tantum indicanda, alia supprimenda, nisi forte ea illi mens fuerit Baroni vestigia relegere, qui in Annales suos selectas tantummodo intulit, aliarum meminisse tantummodo, alias silandatas reliquit. Quidquid sit ego integrum codicem hic representandum judicavi, ut de epistolis singulorum Pontificum nihil desiderandum relinqueretur. Muratorii editione Rer. Italic. t. III. p. II. uter, utpote omnium accuratissima. Si quid tamen inter epistolas singulorum Pontificum a Labbeo relatum offendi, ejus lectionem intactam retinui, signatis tamen majoris momenti variantibus. Integras etiam ejusdem Muratorii notas servandas censui, eas præsertim, quæ ad sanandum textum conferunt. Porro Majoriorum textum Gresseriana editionis exhibet, ac variantes ex editione varissima Lambecii adnotat. Id pariter & hic a me factum est, saltem in his epistolis, quas ex eodem Muratorio hic primus invenimus. Adicienda modo est inscriptio eidem collectioni præmissa, quam Gresserus ex cod. membranaceo veneranda vetustatis, ut ipse ait, reculerat.

Regnante in perpetuum Domino & Salvatore nostro Jesu Christo, anno incarnationis ejusdem Domini nostri DCCXCI. Carolus excellentissimus, & a Deo electus rex Francorum & Langobardorum, ac patricius Romanorum, anno felicissimo regni ipsius XXIII. divino nutu inspiratus; sicut ante omnes, qui ante eum fuerunt, sapientia & prudentia emioet, ita in hoc opere utilissimum sui operis instruxit ingenium, ut universas epistolas, quæ tempore bonæ memoriæ domini Caroli avi sui, nec non & gloriosi genitoris sui Pipini, suisque temporibus de summa sede apostolica beati Petri apostolorum principis, seu etiam de imperio, ad eos directæ esse noscuntur, eo quod nimia vetustate, & per incuriam jam ex parte dirutas atque deletas conspexerat, denuo memorabilibus membranæ summo cum certamine renovare ac rescribere decrevit. Inci-

piens igitur, ut supra diximus, a principatu prædicti principis Caroli, avi sui, usque præsens tempus, ita omnia exarans, ut nullum penitus testimonium sanctæ ecclesiæ profuturum suis deesse successoribus videatur, ut scriptum est: Sapientiam omnium antiquorum exquirat sapiens.

V. AD CAROLUM MARTELLUM MAJOREM DOMUS REGIÆ FRANCIÆ.

Pro suscipienda sanctæ ecclesiæ Romanæ defensione adversus reges Longobardorum, quibus illam armis sui vexabant.

Domino excellentissimo filio Carolo subregulo Gregorius papa.

Epist. 161. ad d. Caroli. at. Dat. Labbeus.

Nimiam fluctuamus tribulatione, & lacrymarum die noctuque ab oculis nostris non deficient.

ANNO
CHRISTI
711.ANNO
CHRISTI
711.

ciunt, quando conspiciamus quotidie & undique A
ecclesiam sanctam Dei a suis, in quibus spes
erat vindicandi, destitui filiis. Propterea cor-
dati dolore in gemitu & luctu consistimus, dum
cernimus id quod modicum remanserat prae-
teritiq; anno pro subsidio & alimento pauperum
Christi, seu luminarium concinnatione, in par-
tibus Ravennatum, nunc gladio & igne cuncta
consumi a Luitprando & Hilprando regibus
Longobardorum. Sed in istis partibus Romanis
imittentes plures exercitus similia nobis fece-
runt & faciunt, & omnes * scalas sancti Petri
destruxerunt, & peculia quae remanserant ab-
stulerunt. Et nulla nobis abs te, excellentissi-
me fili, refugium facientibus pervenit hactenus
consolatio. Sed, ut conspiciamus, dum indul-
tum a vobis eisdem regibus est motiones fa-
ciendi, quod eorum falsa suggestio plus quam
nostra veritas apud vos recepta est, & timeamus
ne tibi respiciat ad peccatum; quando nunc,
ubi resident ipsi reges, ad exprobrationem no-
stram ita proferunt verba dicentes: Adveniat
Carolus, apud quem refugium fecistis, & exer-
citus Francorum, & si valent adjuvent vos, &
eruant de manu nostra. O quam insanabilis
dolor pro his exprobrationibus in nostro reti-
netur pedore, dum tales ac tanti filii suam
spiritualem matrem, sanctam Dei ecclesiam,
ejusque populum peculiarem non conantur de-
fendere! Potens est, charissime fili, ipse prin-
cipe apostolorum, ob a Deo sibi concessam po-
teltatem, suam defendere domum & populum
peculiarem, atque de inimicis dare vindictam:
sed filiorum fidelium mentes probat. Non cre-
das, fili, falsidicis suggestionibus & suasionibus
eorumdem regum. Omnia enim tibi falso sug-
gerunt, scribentes circumventiones, quod quasi
aliquam culpam commissam habeant * eis du-
ces, id est Spoletinus & Beneventanus. Sed
omnia mendacia sunt. Non enim pro alio (sa-
tisfaciat tibi veritas, fili) eosdem duces perfe-
quantur crimine, nisi pro eo quod noluerunt
praeterito anno de suis partibus super nos ir-
ruere, & sicut illi fecerunt, res sanctorum apo-
stolorum destruere, & peculiarem populum de-
praedari, ita dicentes ipsi duces: Quia contra
ecclesiam sanctam Dei, & jusque populum pecu-
liarem non exercitamus, quoniam & pactum
cum eis habemus, & ex ipsa ecclesia fidem ac-
cepimus: ideoque mucro eorum deservit contra
eos. Nam ipsi praedicti duces parati fuerunt &
sunt secundum antiquam consuetudinem eis o-
bedire: sed illi retinentes iram, pro eo quod
superius diximus, per exquisitam occasionem
volentes illos & nos destruere & invadere; ideo
utroque persequentes vestrae bonitati suggerunt
falsa, ut & duces illos nobilissimos degradent,
& suos ibidem pravos ordinent duces, & mul-
to amplius quotidie, & ex omni parte Dei ec-
clesiam expugnent, & res beati Petri principis
apostolorum dissipent, atque populum peculia-
rem captivent. Tamen ut rei veritas vobis pe-
nitus declaretur, Christianissime fili, jubeas post
ipsorum regum ad propria reversionem tuum
fidelissimum missum, qui non proximis corrup-
patur, huc dirigere, ut propriis oculis persecu-
tionem nostram, & Dei ecclesiae humiliationem,
& ejus rerum desolationem, & peregrinorum
lacrymas * conspiciatur, & tuae devotioni om-
nia pandat. Sed hortamur tuam bonitatem cor-
am Domino, & ejus terribili judicio, Christia-
nissime fili, ut propter Deum & animae tuae
salutem subvenias ecclesiae sancti Petri, & ejus

peculiari populo, eosdemque reges sub nimia
celeritate refutes, & a nobis repellas, & jubeas
eos ad propria reverti. Non despicias depreca-
tionem meam, neque claudas aures a postula-
tione mea; si non tibi princeps apostolorum
claudat caelestia regna. Conjuro te per Deum
vivum & verum, & per ipsas sacratissimas cla-
ves confessionis beati Petri, quas vobis ad re-
gnum direximus, ut non praeponas amicitiam
Longobardorum amori principis apostolorum;
sed velocius sub nimia festinatione sentiamus
post Deum tuam consolationem ad nostram de-
fensionem; ut in omnibus gentibus declaretur
vestra fides & bonum nomen: quatenus & nos
cum propheta mereamur dicere: *Exaudiet te* Ps. 118.
B *Domine in die tribulationis, protegat te nomen
Dei Jacob.* Harum autem literarum portator
Ancharius vester fidelis, quod oculis suis vidit,
& nos ei injunximus, omnia tuae benignae ex-
cellentiae viva voce narrabit. Et petimus boni-
tatem tuam, coram Deo teste & iudice, ut ni-
mis festinanter lenias dolores, & laetabunda no-
bis celeriter mittas nuncia, ut laeto affecti ani-
mo die noctuque pro te tuisque fidelibus coram
sacris sanctorum principum apostolorum Petri &
Pauli confessionibus Domino fundamus precis.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

Carolo subregulo. Editae est cum sequenti a Grot-
sero nostro in codice epistolarum pontificiarum. In u-
traque autem subregulum vocat pontifex, quem decessor
ejus Gregorius alter duces in epistola 3. vocat, &
in epistola 8. patricium; Carolum videlicet Martel-
lum, praefectum palatii, seu majorem domus regis.
Idem rursus in proxima ad Bonifacium epistola prin-
cipe Francorum dicitur: quo titulo usum fuisse Caro-
lum Martellum non meminimus, usus esse Karoloman-
num & Pippinum Martelli filios docent acta synodi
Liptinensis & Suesionica.

VI. AD CAROLUM MARTELLUM

MAJOREM DOMUS REGIAE FRANCORUM.

Item pro defensione ecclesiae Romanae.

*Domino excellentissimo filio Carolo subregulo
Gregorius papa.*

O B nimium dolorem cordis & lacrymas ite-
rata vice tuae excellentiae necessarium du-
ximus scribendum, confidentes te esse amato-
rem filium beati Petri principis apostolorum &
nostrum; & quod pro ejus reverentia nostris
obedias mandatis ad defendendam Dei ecclie-
siam, & peculiarem populum, qui jam perse-
cutionem & oppressionem gentis Longobardo-
rum sufferre non possumus. Omnia enim lumi-
naria ad honorem ipsius principis apostolorum,
& quae a vestris parentibus, vel a vobis oblata
sunt, ipsi abstulerunt. Et quoniam ad te post
Deum confugium facimus, propterea ipsi Lon-
gobardi in opprobrium habent & opprimunt.
Unde & ecclesia sancti Petri denudata est, &
in nimiam desolationem redada. Tamen om-
nes nostros dolores subtilius in ore posuimus
praesenti portatori tuo fideli, quos in auribus
tuae excellentiae suggerere debeat. Tu autem,
fili, habeas cum ipso principe apostolorum, hic
& in futura vita coram omnipotente Deo no-
stro, sicut pro ejus ecclesia & nostra defen-
sione disposueris & decertaveris sub omni veloci-
tate: ut cognoscant omnes gentes tuam fidem
& puritatem, atque amorem quem habes erga
principem apostolorum beatum Petrum, & nos,
ejus-

BA II Cod.
Carol. Dat.
Labbes.* Lambec.
eis eorum

* conspiciat

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

ejusque peculiarem populum, zelando & defendendo. Ex hoc enim tibi poteris immortalem & æternam vitam acquirere.

sed confirmatis cordibus fratrum & omnium fidelium, qui rudes sunt in illis Hesperii partibus, ubi tibi Dominus aperuerit viam, salutis verbum predicare non desistas: & ubi locum inveneris necessarium, secundum canonicam regulam episcopos ordina ex nostra vice, & apostolicam atque catholicam traditionem eos tenere edoce. Ex hoc enim magnum mercedis præmium tibi præparabis, quoniam omnipotenti Deo nostro facies plebem perfectam. Non pigeat, dilectissime frater, itinera carpere aspera & diversa, ut Christiana fides longe lateque tuo conamine extendatur. Scriptum namque est: *Arcta & angusta via est qua ducit ad vitam.* Operare itaque, frater, bonum opus quod cepisti, ut in die Christi Dei nostri merearis dicere inter cœtum sanctorum probabilium patrum assilens: *Ecce ego & pueri quos dedisti mihi; ipsi non perdidit ex eis quemquam.* Et iterum: *Domine, quinque talenta tradidisti mihi; ecce alia quinque superlucratum sum.* Et ut subsequenter merearis vocem Domini audire dicentis: *Engel servo bone & fidelis, qui supra pauca fuis fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudium Domini tui.* Deus te incolumem custodiat, reverentissime frater. Data IV. Kalendas Novembris, imperante domno piissimo Augusto Leone, imperii ejus anno XXIII. sed & Constantino magno imperatore ejus filio, anno XX. indictione VIII.

VII. AD BONIFACIUM ARCHIEP.

Probat quod Bajoriam in quatuor episcopatus divisit. Aliquos ejus quæstionibus respondet. Concilium juxta ripam Danubii celebrari jubet.

Reverendissimo & sanctissimo fratri Bonifacio Gregorius servus servorum Dei.

ANNO 711.

Doctus gentium egregii B. apostoli Pauli vox est dicentis: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Agnoscens itaque in syllabis fraternitatis tuæ, quæ innotuisti jam de Germaniæ gentibus, quas sua pietate Deus noster de potestate paganorum liberavit, & ad centum millia animas in sinu matris ecclesie, tuo conamine, & Caroli principis Francorum, aggregare dignatus est: sed & in Bajoriorum provinciâ quæ a te acta sunt agnoscens, datori omnium bonorum Domino Deo nostro extensis ad cælum palmis gratias retulimus, qui januam misericordie & pietatis in illis partibus Hesperii ad cognoscendam viam salutis ostium misericordie aperuit, & misit angelum suum, qui præparavit viam tuam ante te. Ipsi gloria in sæcula sæculorum. Igitur quia indicasti per rexille te ad gentem Bajoriorum, & invenisse eos extra ordinem ecclesiasticum viventes, dum episcopos non habebant in provincia, nisi unum nomine Vivilo, quem nos ante tempus ordinavimus: & quia cum assensu Ottonis ducis eorundem Bajoriorum, seu optimatum provincie illius, tres alios ordinales episcopos, & in quatuor partes provinciam illam divisisses, id est in quatuor parochias, ut unusquisque episcopos suam habeat parochiam, bene & satis prudenter peregisti, frater, quoniam apostolicam præceptionem ex nostra vice implesti, & sicut tibi præcipimus ita peregisti. Itaque non desinas, frater reverentissime, docendo eos sanctam catholicam & apostolicam Romanæ sedis traditionem, ut illuminentur rudes, & viam salutis teneant, per quam possint ad æterna præmia pervenire. Presbyteros vero quos ibidem reperisti, si incogniti fuerint viri a quibus sunt ordinati, & dubium est eos episcopos fuisse, an non, qui eos ordinarunt; si bonæ actionis & catholici viri sunt illi presbyteri, & in ministerio Christi omnique lege sancta edocti atque apti, ab episcopo suo benedictionem presbyteratus suscipiant, & consecrentur, & sic ministerio sacro fungantur. Illi vero qui baptizati sunt per diversitatem & declinationem linguarum gentilitatis, tamen quia in nomine Trinitatis baptizati sunt, oportet eos per manus impositionem & sacri chrismatis unctionem confirmari. Nam Vivilo a nobis episcopus est ordinatus; & si aliquis excedit extra canonicam regulam, doce & corrige eam juxta Romanæ ecclesie traditionem, quam a nobis accepisti. De concilio vero, ut juxta ripam Danubii debeas celebrare nostra vice, præcipimus fraternitati tuæ apostolica auctoritate ibidem præsentari. Et in quantum Dominus tibi vires dederit, prædicare verbum salutis ne cesses, ut religio Christiana in nomine Domini crescat & multiplicetur. Nec enim habebis licentiam, frater, pro jure cepti laboris in uno morari loco:

Operare itaque, frater, bonum opus quod cepisti, ut in die Christi Dei nostri merearis dicere inter cœtum sanctorum probabilium patrum assilens: *Ecce ego & pueri quos dedisti mihi; ipsi non perdidit ex eis quemquam.* Et iterum: *Domine, quinque talenta tradidisti mihi; ecce alia quinque superlucratum sum.* Et ut subsequenter merearis vocem Domini audire dicentis: *Engel servo bone & fidelis, qui supra pauca fuis fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudium Domini tui.* Deus te incolumem custodiat, reverentissime frater. Data IV. Kalendas Novembris, imperante domno piissimo Augusto Leone, imperii ejus anno XXIII. sed & Constantino magno imperatore ejus filio, anno XX. indictione VIII.

NOTE SEVERINI BINII.

a Caroli principis Francorum. Hoc argumento pluribusque aliis a Baronio anno 711. allegatis, convincitur fabulosum esse quod de Carolo Martelli anima apud inferos condemnata refert Gratianus 16. quest. 1. post canonem 59.

Refellit fabula de Carolo Martelli anima.

b Presbyteros vero. Ex hoc loco Centuriatores Gregorium III. redarguunt, sed magna cum injuria: nihil enim aliud hoc loco præcipit, quam ut ordinati a non veris vel dubiis episcopis iterum consecrentur. Bellarminus lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 14.

c Illi vero qui baptizati sunt. Hoc loco expressè tradit Gregorius Papa, non esse iterantum illorum baptisma, qui gentiliū ministerio & idiomate in nomine sanctissime Trinitatis baptizati essent, sed per manus impositionem, & chrismatis unctionem ut Christiani esse recipiendos. Vera igitur est interpretatio epistolæ, quæ a paganis sine expressa Trinitatis invocatione baptizatos iterum mandat baptizari in nomine sanctissime Trinitatis. Vide epistolam Zachariæ Papæ, quæ incipit: *Sacris limenibus*, quæ rescripto ad Bonifacium dato prædecessoris sui Gregorii exemplo respondet, non legitime per expressam sanctissimam Trinitatis invocationem baptizatos iterum legitima forma baptizari debere.

AD EPISTOLAS GREGORII III. PAPÆ

APPENDIX.

Gregorius omnibus episcopis in Tuscia Langobardorum.

Emittit fraterna sanctitas vestra, tempore ordinationis suæ per chirographum & sacramenti vinculum beato Petro principi apostolorum spondidisse, ut in emergentibus sanctæ ecclesie totis viribus elaboraretis. Igitur quia præsentem viros Anastasium dilectum filium nostrum presbyterum, & Adeodatum Regionarium subdiaconum, nostros fideles, ad obsecrandum & Deo favente obtinendum, pro quatuor castris, quæ anno præterito beato Petro ablata sunt, ut restituantur a filiis nostris Luitprando & Hilprando supplicare destinavimus; ecce, dilectissimi fratres, tempus acceptabile, ut juxta chirographum vestrum, boni operis fr.

Suppl. Mant. pag. 141. Apud Fontan. de Antiquit. Notis. Appendix. n. 10. pag. 107.

D. R. G. P. 1002.

170.

A N N O
CHRISTI
711

fructum beato Petro scriatis: cujus auctoritate vos hortamur in Domino, ut ad eisdem cum prædictis filiis nostris properetis, ut a Deo inspirati protedoribus eorum beatis principibus Apostolorum Petro & Paulo eadem cæstra restituantur. Nam si, quod non credimus, distuleritis iter accipere propter Deum, ego, quamquam imbecillis sim præ infirmitate corporis, iter arripiam laboriosum, & videbo ne vestra negligentia vobis ad obligationem ex nodo patet pertineat. Data Idus Octobris Indictione IX.

EXCERPTUM A BEATO GREGORIO

PAPA III. EDITUM, EX PATRUM DICTIS
canonumque sententiis.

De diversis criminibus & remediis eorum.

P R Æ F A T I O.

Cernimus in ecclesia, quod nos valde sollicitat, quoniam ita confusa sunt judicia penitentium in presbyterorum nostrorum opusculis, atque ita diverfa & inter se discrepantia, & nullius auctoritate suffulta; ut vix propter dissonantiam possint discerni. Unde fit ut concurrentes ad remedium penitentiae, tam pro librorum confusione, quam etiam pro ingenii tarditate, nullatenus eis valeant subvenire. Quapropter ex multis allegoriarum floribus, & de magnorum tractatibus prolatisque sermonibus, patrum dictis, canonumque sententiis, id est Ildori, Augustini, Gregorii, Bedæ, Gelasii, Innocentii, Theodori, Cassiani, Egberti, vel cæterorum, ad opus consacerdotum nostrorum excerpte, atque insimul colligere hunc libellum penitentialem studuimus. Et merito penitentialis dicitur, eo quod sit penitentiae conveniens. Penitentia autem dicta est a penitendo, quod scilicet aliquis corde peniteat. & se peccasse coram Deo erubescat; quia Deo dominante nihil potest contra nos diabolus in sua proficere nequitia, si puram volumus agere penitentiam, id est ut vulnera vulneribus non superadiciamus, & sanata nostra lauciemus, quia posteriora vulnera pejora sunt prioribus. Et hoc animadvertendum est, quod si carnales medici, contra infirmitates corporum diversa constituunt medicamina, quanto magis sacerdotes Dei contra illicitos operæ carnis fructus innumerabilia medendi debent recompensare solatia? Cum ingenti timore dicimus, quia sunt nonnulli nostri similes, tantæ tarditatis ignavia pressi, qui nec sui nec subditorum errata valent ad purum deducere, & per medicamentum penitentiae minime lapsos sciunt solari. Ut arbitratur, de talibus scriptum est: *Canes muti non scientes latrare*. Et si indocti ad sacerdotium provehantur, considerandum est quid de gregibus agatur, quando lupi pastores sunt. Et sunt nonnulli qui sarcinam sacerdotalem non propter Deum, sed (quod nefas est dicere) magis propter terrenum ambiunt lucrum. Cæci divini sapientiae! de talibus quidam doctor veridicus ait: Timeo, inquit, quod canes assequuntur pastorale officium. Post hæc, necessarium censuimus ut in hoc libello penitentiali discretiones personarum, sive culparum, vel tempo-

rum prolixitudine, promulgare studeremus, quomodo univisusque aut qualiter vel quamdiu cum omni sagacitate in discernenda judicia unanimes haberemus. Et maxime providendum, ut unicuique peccanti Domini adhibeatur misericordia, quia scriptum est: *Fili, in iudicando esto misericors*. Unde & apostolus: *Judicium sine misericordia erat illi qui non fecit misericordiam*. Ideoque mensuram temporis in agenda penitentia non satis attente præfigunt canones pro unoquoque crimine, sed magis in arbitrio antistitis vel presbyterorum relinquendum statuunt. propter misericordiam, quia apud Deum non tam valeat mensura temporis quam doloris, nec abstinencia tantum ciborum, sed mortificatio potius vitiorum; propter quod tempora penitentiae fide & conversione penitentium abbrevianda præcipiunt. Hanc epistolam commatrico sermone perstrinximus, ut ejus brevitatio lectori nocivum demat fastidium, & cordis ejus proficuum levet & aperiat intellectum; brevis etenim lectio avidius legitur, citius intelligitur, & memoriæ facilius commendatur, & firmiter retinetur. Necessè est ergo ut hæc medicinalis exceptio frequenter a fidelibus legatur sacerdotibus, & ipsis sapienter, assidue, humiliterque recitetur, quia ibi invenitur sanitas cordis, & animæ medicina reperitur. Constat enim in hoc libello consolatio magis lugentium, spes beata iustorum, sanitas infirmorum, fortitudo & refugium periclitantium. Ergo cor penitens compungitur, & proficuum ab eo lacrymarum imber roratur: remissio peccatorum in eo concedi promittitur, & laborantibus refectio cum gloria perpetua feliciter præparatur. Est enim in eo thesaurus sapientiae & scientiæ absconditus, qui vitam æternam fidelibus ministrat penitentibus, & sine defectu lugentibus ad aperiendum perpetuus. Nolumus, fratres, accensam in nobis sub modico ponere lucernam, sed præcelso eam superponere candelabro, ut luceat omnibus qui in domo Dei sunt fratres. Hujus laboris atque operis illius gratia nobis superveniat, qui duobus discipulis euntibus tertium se socium addidit in via, & aperuit illis sensus, ut sanctas intelligerent scripturas. Spiritus paracletus omni virtute & doctrina perfecta cum charitatis scientia illustret peccata nostra, benignissimi fratres. Domine Deus rex cælestis, qui nos indignos famulos tuos sanctæ ecclesiæ præferri voluisti, ut congruo penitentes atque lugentes consolaremur medicamine, da propitius, ut hic diutina corporis & animæ sospitate valeamus potiri, & denuo præmiis regni cælestis feliciter participari, ut per salubria medicamina a prædecessoribus inculcata populus instanter gaudeat, & ipsi cui servit totius concentus cæli una nobilium gratificas laudes in æternum lætus decantet. Hæc autem epistola nulli vilescat, sed sciat a majoribus nostris ex sanctorum sententiis esse collectam, a nobis quidem excerptam, ne nimia prolixitate negligentibus lectoribus fastidium generaret.

INCIPIUNT JUDICIA CONGRUA P EN I T E N T I B U S.

I.

Prima itaque est remissio, qua baptizatur in aqua, secunda, charitatis effectus, tertia, elec-

A N N O
CHRISTI

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

711

ANNO
CHRISTI
731.

Le. 13.

De homici-
dio.

De adulte-
rio.

elemosynarum fructus, quarta, perfusio lacry-
marum, quinta, assiduo cordis & corporis,
sexta, emendatio morum, hoc est abrenuncia-
tio vitiorum, septima, intercessio sanctorum,
octava misericordie & fidei meritum, nona,
conversio & salus aliorum, decima, indulgen-
tia & remissio nostra, undecima, passio mar-
tyrii, spes unica salutis, (a) indulgente, & la-
troni crucifixo Deo respondente: *Amen dico ti-
bi: Hodie mecum eris in paradiso.*

II.

Sacrilegium, id est sacrarum rerum furtum,
& hoc maximum est peccatum: sacrilegus di-
citur qui sacra violat, vel qui sacra furatur.
Placuit secundum humaniorem definitionem,
qui in hoc vitio corrumpit, si episcopus fuerit,
duodecim annos pœniteat, si presbyter decem,
diaconus septem, subdiaconus quinque, cleri-
ci & laici quatuor. Sed valde considerandum
est, & domini misericordia adhibenda, ut ipse
beatus adiecit Gregorius. Ex persona namque
furis pensandum est qualiter valeat corrigi; sunt
enim quidam qui habent subsidia, & furtum
perpetrant, & sunt qui in hac re ex inopia delin-
quunt. Unde necesse est ut quidam damnis,
quidam autem verberibus, quidam districtius,
ut iudicatum est, quidam autem levius corri-
gantur, & cum paulo districtius agitur, ex cha-
ritate agendum est, & non cum furore, quia
ipsi hoc præstatur qui corrigitur; ne gehennæ
ignibus tradatur.

III.

Qui occiderit episcopum aut presbyterum vel
diaconum, regi dimittendum est ad iudican-
dum. Qui occiderit minoris ordinis clericum,
in iudicio episcopi est iudicandus, ut arma re-
linquat, & in monasterio Deo serviat, vel se-
ptem annos cum luctu pœniteat. Si quis cleri-
cus homicidium fecerit, decem annos pœni-
teat, & ex his septem exul fiat. Qui patrem
vel matrem, sororem aut fratrem occiderit,
secundum humaniorem definitionem quatuor-
decim annos pœniteat, & ex his septem exul
fiat. Si laicus occiderit alium laicum, quadra-
ginta dies abstineat se ab ecclesia, & secun-
dum antiquam definitionem quinque annos pœ-
niteat: si odii meditatione, quatuor: si per iram,
tres: pro vindicta fratris, duos: si casu, unum,
qui in prælio &c. Si qua femina furore zeli ac-
censa flagris verberaverit ancillam suam, ita
ut intra tertium diem animam cum crucia-
tu effundat; si voluntate, septem annos pœni-
teat; si casu, quinque: quod si infra tempora
constituta fuerit infirmata, accipiet commu-
nionem.

IV.

Adulterium dicitur, cum quis alterius vio-
lat uxorem vel sanctimoniam. Adulter voca-
tur violator maritalis pudoris, eo quod alte-
rius torum polluit. Si episcopus adulterium com-
miserit, duodecim annos pœniteat, presbyter de-
cem, diaconus septem, subdiaconus quinque,
clerici & laici tres. Si autem in conscientia po-
puli devenerit, extra ecclesiam fiant, & inter
laicos pœniteant quamdiu vivunt. Si qua femi-
na cum conscientia mariti fuerit adulterata, &
ipse consentit habitare cum ea, placuit nec in
finem dandam eis esse communionem. Si ve-
ro eam reliquerit, post quintum annum acci-

piat communionem. Et si quis vir, vel si fe-
mina usque in finem mortis suæ cum aliena
femina, vel ipsa cum altero viro, fuerint adul-
terati, placuit nec in finem percipere commu-
nionem.

V.

Si quis pontifex faciens fornicationem secun-
dum humaniorem definitionem septem annos
pœniteat; presbyter quinque, diaconus qua-
tuor, subdiaconus tres, clerici & laici duos.
Si cum sanctimoniali intelligant se adulterium
perpetrasse, secundum antiquam constitutionem
plus addatur jejuniū; episcopus decem annos
pœniteat, presbyter septem, diaconus quinque,
subdiaconus quatuor, clerici & laici tres. Qui
sæpe faciunt fornicationem, sive clerici, sive
laici, sive femina, primus canon iudicavit ut
septem annos pœniteat. Sed si paruerint, hu-
manius definiunt ut tres annos eorum pœ-
nitentia sit.

VI.

In canone Neocesariense ita habetur: Pla-
cuit ut si quis concupiscit mulierem, etiam si
ejus concupiscentia desiderium habeat, non au-
tem subsequuntur effectus, manifestum est hunc
fuisse per divinam gratiam liberatum. Ridicu-
losum est ut pro tactu vel osculo & amplexu
mulierum quis damnatus inveniat.

VII.

Si quis in altare ubi reliquie habentur, vel
in evangelio perjurium incurrerit, secundum
antiquam definitionem septem annos pœniteat.
Qui alium in perjurium ignorantem inducit,
& ipse similiter septem annos pœniteat. Qui
autem deductus est ignorans, & postea reco-
gnoscit, duos annos pœniteat. Qui vero suspi-
catur quod in perjurium deducatur, tamen ju-
rat per consensum, & ipse similiter duos an-
nos pœniteat. Si quis coactus pro qualibet cul-
pa causa necessitatis, tres annos pœniteat. Si
quis vero in manu episcopi, vel presbyteri vel
in cruce consecrata, secundum antiquam defi-
nitionem tres annos pœniteat. Humanius unum
annum diffinierunt.

VIII.

Placuit, secundum antiquam definitionem,
si quis episcopus, presbyter aut diaconus in
consuetudinem habuerit vitium ebrietatis; aut
desinat, aut deponatur. Sed humanius diffini-
erunt, ut episcopus, presbyter aut diaconus per
ebrietatem vomitum facientes quadraginta dies
pœniteant: clerici & laici facientes, septem dies.
Si presbyter aut diaconus pro infirmitate, aut
quia longo tempore se abstinerunt, & in con-
suetudine non erit ejus multum manducare &
bibere, & præ gaudio natalis Domini aut pas-
chæ, saltem pro alicujus sanctorum commemo-
ratione hoc fecerunt, & tamen plus non
acceperunt quam decretum est a senioribus, ni-
hil eis nocuit. Prorsus quicumque taliter ine-
briatur, ut statum mentis mutet, & lingua bal-
butiet, & oculi turbentur, & ventris distensio-
ne dolor insequatur, & tunc evomuerit eucha-
ristiam, episcopus nonaginta dies pœniteat,
presbyter septuaginta, diaconus quadraginta,
subdiaconus viginti, clerici & laici decem. Et
si canes comedant tale vomitum, centum dies
pœniteant; si non sciunt, quadraginta. Si in-
firmitas id agere compulerit, in Domini pen-
deat.

(a) Ita emendavi hanc lectionem ex Penitentiali quod superius Bedæ vindicavi, cum vetus lectio minus apte
lecta saluta indulgentia, & latroni crucifixo Domini: Amen &c. Manf.

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

deat arbitrio. Qui cogit aliquem humanitatis gratia ut inebrietur, ut ebrius poeniteat: si per odium aut pro aliqua nequitia, iudicio sacerdotis poeniteat, hoc est quadraginta dies.

sic humanius desinierunt, post tres annos percipere communionem.

De furto.

IX. Si quis furtum capitale commiserit, id est aurum, argentum, quadrupedes, vel domos effregerit, si potest reddere quod iniuste abstulit, multum brevavit poenitentiam ejus: sin autem, quinque annos poeniteat. Quod si saepe illud fecerit, septem annos poeniteat. Humanus tres annos desinierunt. Si puer amplius decem annorum fecerit furtum, quadraginta vel viginti dies poeniteat, prout etas est & qualitas eruditionis. Pro modico furto, viginti dies poeniteat. Puer decem annorum, aliquid furti faciens, septem dies poeniteat.

XIII. Falsus testis prout est crimen abstinerebit: si tamen non fuerit mortale quod objicit, & probare nequiverit crimen quod impegit, biennii tempore abstinerebit: si autem probaverit, convento clero placuit per quinquennium abstinere.

De falsis testibus. Concil. Eliber. can. 74.

De idololat.

X. Prohiberi placuit ut com rationes suas accipiant possessores, quidquid ad idolum datum fuerit accepto non serant: si post interdictum fecerint, per quinquennii spatia temporum a communionem esse arcandos.

XIV. Si quis episcopum, vel presbyterum, vel diaconum falsis criminibus appetierit, & probare nequiverit, nec in finem dandam eis esse communionem censuimus.

De his qui accusant, nec probant. Concil. Eliber. can. 75.

De incestu.

XI. Incesti dicuntur, qui proprie illicitam commixtionem perpetrant. Vocati incesti quasi incesti. Incesti namque tales dicti sunt, si filius cum matre, si frater cum sorore, si quis novercam duxerit, aut cognatam, si quis consobrinus consobrinam, aut sororis filiam, si quis reliquae avunculi miscetur aut patru, vel privignae concubitu polluat, vel qui duas sorores, aut illa quae duos fratres. Si quis filius cum matre tam funestum atque necessarium vitium perpetraverit, secundum antiquam definitionem inermis quindecim annos cum fletu & lacru poenitentiae, & uxorem nunquam accipiat, & ex his septem annos extra metas ipsius terrae exul fiat, & non communice nisi urgente mortis periculo. Si cum filia & sorore, simili sententiae subiacet. Si cum nepte vel cum matre, vel quae superius nominatae sunt, secundum paternam definitionem, duodecim annos se poenitentiae subdat, uxorem nunquam accipiat, & ille vir arma relinquat & exul fiat, nec communice, nisi imminente diei mortis periculo. Si qua mulier duos fratres, aut si quis vir duas sorores habuerit, a communionem abstinereant usque ad mortem, in mortem autem eis detur communio pro misericordia. Si vero supervixerint a communionem accepta, & de infirmitate convalescerint, agant plenam poenitentiam tempore constituto in eodem concilio. Si quis post obitum uxoris suae sororem duxerit, & ipsa fuerit fidelis, quinquennium a communionem placuit abstinere, nisi forte dari pacem velociter necessitas coegerit infirmitatis.

XV. Odium pax pellit. Quicumque fratrem suum oderit, necesse est ei ut reconcilietur. Sciat se unusquisque, quamdiu in corde tenuerit odium, tamdiu in pane & aqua poenitentiae subdi. Quia Eccl. 10. 1. si homo homini servat iram, a Deo non potest querere medelam; dicente Domino: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderant vos.

De odio. Quia Eccl. 10. 1. si homo homini servat iram, a Deo non potest querere medelam; dicente Domino: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderant vos.

De peccatis venialibus legendum.

De peccatis venialibus legendum.

Concil. Eliber. can. 76.

XVI. Augures dicuntur, qui in volatus avium vel voces intendunt. Harioli sunt, qui circa aras idolorum sacrificant. Auspicia sunt quae ab itinerantibus observantur. Si quis auguria, auspicia, divinationes, vel qui votum voverit praeter ecclesiam, vel qui divinationes faciant in incantationibus suis, quod omnino diabolicum est, tres annos poeniteant. Humanus, duos vel unum, aut dimidium juxta qualitatem peccantium.

De auguris vel divinationibus.

XVII. Si qua mulier fornicaverit, & infantem occiderit qui exinde fuerit natus, & quae studeat abortum facere, & quod conceptum est necare, aut certe ut non concipiat elaborare, sive ex adulterio, sive ex legitimo conjugio; has tales mulieres in morte recipere communionem priores canones decreverunt: nos tamen pro misericordia sive tales mulieres, sive concias scelerum ipsarum, decem annos aeger poenitentiam judicamus. Si mulier paupercula occiderit filium suum, in canone septem annos dicit poenitentiam ejus. Mulier qui concipit & occidit filium aut filiam in utero ante quadraginta dies, homicida poeniteat. Si per culpam sine baptismo, tres annos poeniteat: sine culpa, tres quagesimas. Illae namque quae infantes suos opprimunt negligenter, ut homicidae poeniteant: sin aliter, in iudicio pendat sacerdotis.

De mulieribus fornicatis & abortum facientibus.

Turbatam hic lesionem sonat poenitent. Anonymi Mansi.

XVIII. Si quis virginem corruperit, nec eam postea sibi uxorem acceperit, aut in sponsam alterius tale facinus attentaverit, secundum antiquam definitionem quinque annos poeniteat. Humanus autem tres annos desinierunt. (a) Si quis sponsa alterius hominis sorori ejus forsitan intulerit, eique inhaerit tanquam suae, & sibi expetendam se copulaverit, hanc autem deceptam postea uxorem duxerit desponsatam: illa vero quae vitium passa est, si forsitan necem sibi intulerit, omnes hi qui hujus facti consci, scilicet,

De virginibus corruptis.

De delationibus.

XII. Delator dicitur, eo quod detegit quod latebat. Si quis delator extiterit fidelis, & per definitionem ejus aliquis fuerit praescriptus vel praescriptus, placuit nec in finem percipere communionem. Si levior causa fuerit, intra quinquennium accipere poterit communionem. Sed

Concil. Eliber. can. 77. Leges praescriptas legendum.

1 Bada de remediis peccatorum tit. de auguris. Borchard. lib. 10. cap. 9. Hard. (a) Vitata haec lesioni mendala offertur ex canone xxxv. Ancyrensi Isidoriano, cujus haec sunt verba: Si quis sponsam habens sorori ejus forsitan intulerit voluntatem, eique inhaerit tanquam sua; hanc autem deceptam postea uxorem duxerit desponsatam; illa vero quae vitium passa est &c. Canonem accepit Gregorius ex Poenitentiali quod ego Bada asserui in quo cum verba illa: hanc autem deceptam mendose exprimentur hanc autem deceptam, ipsum pariter mendum Gregorius retinuit. Mansi. 2 Sic est in prior editione Regia, & in Labbena. Forte legendum, & sorori ejus supponit intulerit &c. Hard.

ANNO CHRISTI 731.
 scilicet, decem annos peniteant secundum canonem institutionem: sed nonnulli septem annos distulerunt.

XIX.

De his qui rebaptizati sunt quomodo penitent. De his qui in pravariatione rebaptizati sine aliqua necessitate; placuit ut circa eos illa Niceni statuti ferrentur, id est ut septem annos inter catechumenos, & duos inter laicos, & postea moderatione & clementia fidelibus in oblatione & eucharistia communicent.

XX.

De violatoribus sepulchrorum. Si quis clericus aut laicus in demolendis sepulchris deprehensus fuerit, quia facinus hoc pro sacrilegio legibus publicis sanguinem dicitur, oportet in tali scelere proditum a clericatus ordine submoventi, & penitentiam triennio deputari.

XXI.

De Sodomitis. Si quis ordinatus in scelere sodomitico coinquinatus fuerit, quod in tantum coram Deo abominabile describitur vitium, ut etiam igne & sulphure eorundem civitates legantur subverti, decem annos secundum antiquam constitutionem peniteat. Quidam humanius septem annos distulerunt. Illi autem qui nesciunt vim huius flagitii, tres annos praefixerunt ut peniteant. Pueri vero qui illud exercere sciunt, oportet ut emendare festinent, videlicet quinquaginta dies peniteant, insuper & verberibus afficiantur: quia necesse est ut seges quae male pullulat refectur.

XXII.

De his qui animalibus commissi sunt. Si quis autem post vicissimum annum habens uxorem in hoc foeditissimo vitio corruerit; si cum bucula, decem annos peniteat, & lac ejus nec caro manducetur, sed canibus tradatur. Cum cæteris vero animalibus secundum humaniorem distinctionem, juniores etates minusque capaces septem annos peniteant, aut tres, aut unum.

XXIII.

De maleficis. Maleficia dicuntur quae malefice vel credite auctores suos execrunt, & ad ima demergunt, nisi penituerint. Si quis maleficus aut malefica filium suum aut filiam supra tectum aut in fornace pro sanitate febrium posuerit, vel quando luna obscuratur, vel clamoribus suis, vel maleficiis sacrilego usu se defendere posse confidunt, vel ut trater in honore Jovis vel Belii aut Jani, secundum paganam consuetudinem, honorare praesumpserit, placuit secundum antiquam constitutionem sex annos peniteant. Humanius tres annos judicaverunt.

XXIV.

De pollutis. Si quis per impugnationem mentis violenter coinquinatus est, septem dies peniteat, vel quousque cogitatio vincatur. Qui in somnis voluntate pollutus est, surgat canterque genua flectendo septem psalmos penitentiales, id est *Domine ne in furore*, & cæteros; & in mane triginta psalmos cantet. Volens autem in somnis peccare, si pollutus sit sine voluntate, duodecim psalmos cantet. Peccans non pollutus tredecim psalmos cantet. In somno peccans, si ex cogitatione pollutus, viginti duos psalmos cantet: si in somno peccans sine cogitatione, duodecim psalmos cantet. Si semen fuderit in ecclesia dormiens, cantet psalterium, vel tres dies peniteat: si voluntario semen fuderit in ecclesia mala cogitatione, si cle-

ricus est quatuordecim dies, diaconus viginti duos, presbyter quadraginta, episcopus quinquaginta. Sed est in eadem illatione valde necessaria discretio, quae subtiliter pensari debeat: ex qua re accidit menti dormientis, aliquando ex crapula, aliquando ex natura superfluitate, aliquando ex necessitate, aliquando ex infirmitate. Omni modo hæc illatio non est timenda, quia hæc animus nesciens pertulit.

XXV.

Vir ad mulierem menstruo tempore non accedat: quod si fecerit, quadraginta dies peniteat. Mulieres menstruo tempore in ecclesiam non intrent; quod si praesumpserint, ut tres hebdomadas peniteant, nonnulli patres ita distulerunt. Si qua mulier consuetudine menstrua patitur, prohiberi in ecclesiam intrare non debet, quia natura superfluitas ei in culpa non valet reputari, & per hoc quod invita patitur, justum non est ut ab ingressu ecclesiae privetur. Novimus namque quod mulier quae fluxum patiebatur sanguinis, post tergum Domini humiliter veniens, vestimenti ejus simbriam tetigit, atque ab ea statim sua infirmitas recessit. Si ergo in fluxu sanguinis posita laudabiliter potuit Domini vestimenta tangere, cur quae menstrua patitur sanguine, ei non liceat Domini ecclesiam intrare? Si igitur bene praesumpserit, quae vestimentum Domini in languore posita tetigit, quod uni ex persona infirmitatis conceditur, cur non concedatur cunctis mulieribus quae natura sua vitio infirmantur? Sanctam autem communionis mysterium in eisdem diebus percipere non debent prohiberi. Si autem ex veneratione magna accipere non praesumpserit, laudanda est; sed si susceperit, non judicanda. Menstrua enim consuetudo mulieribus non aliqua culpa est: videlicet quia naturaliter accidit.

XXVI.

Qui immolat demonibus in minimis causis, id est ad fontes, vel ad arbores, unum annum peniteat. Qui in machinis demonibus immolaverit, secundum canonicam institutionem decem annos peniteat. Sed humanius septem annos distulerunt. Ut arbitror, demonibus in machinis immolare, est suis turpissimis imaginationibus credere, vel cum per quosdam quos sanctorum sortes falso vocant divinationis scientiam profitentur, sive in praecantationibus, sive in characteribus, vel in quibuscumque rebus suspendendis atque ligandis, in quibus omnibus ars demonum ex quadam pestifera societate hominum & angelorum malorum exorta. Unde vitanda sunt a Christianis, & omni penitus execratione repudianda atque damnanda.

XXVII.

Si quis fidelis homo habens uxorem, cum Judaea vel gentili fuerit mæchatus, a communionem arceatur. Quod si eum alius detexerit, post quinquennium, acta legitima penitentia, poterit dominicam sociari communioni.

XXVIII.

Si quis eucharistiam, id est sacrificium, causa negligentiae perdidit, unum annum vel tres quadragesimas peniteat. Quod si in terrena causa negligentiae ceciderit, quinquaginta psalmos cantet. Qui negligit sacrificium, ita ut vermes in eo inveniantur, aut colorem saporumque perdidit, triginta vel viginti dies peniteat.

ANNO
CHRISTI
731.

niteat, & in ignem accendatur. Qui fundit calicem in sinem missæ solemnitate, quadraginta dies pœniteat. Si super altare stillaverit calix, forbeat minister stillam, & tribus diebus pœniteat, & liuteamina quæ tetigerit stilla per tres abluantur vices, calice subterposito; aqua abluionis in ignem projiciatur.

XXIX.

De suffocato
N. dicitur
non edendo.

Suffocatum dicimus quod sine sanguinis effusione perimitur, vel quod in laqueo necatur. Si quis a lupo vel a cane aut in laqueo suffocatum invenerit, nullatenus manducetur: nec sanguinem alicujus bestię quis manducare aut bibere præsumat. Quod si quis fecerit, quadraginta dies pœniteat.

XXX.

De dicendo
suffocato
que culpa.

Si quis autem per temeritatem baptizavit non ordinatus, abjiciendus est & ab ecclesia, & nunquam ordinatus sit. Si quis pœnitentiam vel baptismum negaverit episcopus & presbyter, reus erit animarum, dicente Domino: *In quacumque die peccator conversus fuerit, vita vivet & non morietur*. Confessionem suam unicuique soli Deo, si necesse est, licet facere. Si quis abrenunciaverit sæculo, & postea reversus fuerit in sæcularem habitum, secundum antiquam diffinitionem septem annos pœniteat. Si quis contempserit inditum jejunium contra decreta seniorum, quadraginta dies pœniteat: si vero in quadagesima hoc fecerit, annum integrum. Si quis contempserit Nicænum Concilium, & fecerit pascha cum Judæis decimaquarta Juna, exterminabitur ab omni ecclesia in mortem suam, nisi pœnitentiam egerit. Si quis in die dominico per negligentiam jejunaverit, totam hebdomadam abstinere debet. Si illud iteraverit, quadraginta dies pœniteat. Si qua mulier cum altera coitum fecerit, quatuor quadagesimas pœniteat. Molles unum annum pœniteant. Si quis vir cum uxore sua retro nupserit, corrigendus est ne faciat, & in seipso pœniteat. Si qua mulier ante mundum sanguinem ecclesiam intraverit, quia nec in usu habetur, quadraginta dies pœniteat. Si his temporibus nupserit, viginti dies pœniteat. Qui nupserit die dominico, petat a Deo indulgentiam, & unum vel tres dies pœniteat. Qui causa invidiæ detrahit fratrem suum, vel libenter audit detrahentem, septem dies pœniteat. Si quis clericus venationes exercuerit, unum annum pœniteat, diaconus duos, presbyter tres. Si quis per iram alium percusserit, aut debilitaverit, quadraginta dies pœniteat. Si quis arcem aut domum cujuscumque voluntarie igne cremaverit, secundum antiquam diffinitionem tres annos pœniteat. Si quis cujuslibet hominis voluntarie membrum truncaverit, tres annos pœniteat: humanus unum annum diffinierunt. Qui morticina comederit infcius, viginti dies pœniteat; sciens, quadraginta. Quicumque furtivum comederit, & scit, si pauper est vel hebes, septem dies pœniteat; sani qui sciunt,

quadraginta; qui sæpe hoc faciunt, tres quadagesimas. Qui comederit vel biberit fordidatum a cane vel a mure, quinquaginta psalmos cantet; sæcularis tres dies pœniteat. Qui dederit alicui liquorem, in quo mus vel mustella mortua inveniuntur, septem dies pœniteat: qui postea noverit quod tale potum biberit, psalterium cantet; sæcularis tres dies pœniteat. Si in farina, aut in aliquo secco cibo, aut in melle, in oleo, aut in lacte coagulato, mus vel mustella mortua inveniuntur, quod circa corpora eorum est projiciatur; reliqua aqua sancta conspersa, sana sumantur mente. Si piscis in piscina mortuus fuerit inventus, nullatenus manducetur, & si quis manducaverit septem dies pœniteat.

XXXI.

Si casu, dum ad eum sacerdos invitatus veniet, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesi inventus fuerit, dent testimonium hi qui cum audierant, & sic accipiat pœnitentiam, & si continuo creditur moriturus, infundatur ori ejus eucharistia, & in Domini pendeat arbitrio. Si supervixerit, comunoneatur a superioribus testibus petioni sum satisfactum, & subdatur pœnitentiæ tempus.

XXXII.

Item placuit ut hi qui sibi ipsis aut per ferrum, aut per venenum, aut per præcipitium, aut suspendium, aut quolibet modo violentiam inferunt mortis, nullus in oblatione commemorationem faciat eorum, neque cum psalmis eorum corpora ad sepulturam deponentur. Multi enim hoc sibi per ignorantiam usurparunt. Similiter & de his placuit qui pro suis sceleribus puniuntur.

XXXIII.

Episcopus, presbyter, aut diaconus, si gradu suo injuste dejectus, in secunda synodo innocens reperiat, non potest esse quod fuerat, nisi gradus amissos recipiat. Quod si episcopus fuerit, recipiat coram altare de manibus episcoporum orarium & planetam; si diaconus, orarium & albam: subdiaconus patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus ad reparationem sui suscipiant, quæ cum ordinarentur perceperant.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Concinnatum ex sanctis patribus varietumque conciliorum canonibus a venerabili, ut voluit, Beda libellum pœnitentialem judicis Gregorii III. Papa subiecissimus tanquam huic maxime loco convenientem. Verum cum a regio collectorum in Luparea editione Egberti Eboracensis archiepiscopi excerptioibus adnexus sit, nos illius ordinem interturbare nolimus hac in antecessum admonitione contenti. Illi porro plura ad marginem pagellarum inscripsimus ex Anthonii Augustini archiepiscopi Tarracensis annotationibus selecta. Adjudicimus quoque ejusdem Egberti dialogum brevem de institutione ecclesiastica per interrogationem & responsum anno 1664. editum primo Dublinii cum duabus Bedæ epistolis a Joanne Vvarmo equite aurato.

ANNO
CHRISTI
731.De his qui
pœnitentiam
petant in-
firmitateDe his qui
quocumque
violentiâ
sibi mortem
infirmitateDe his qui
injuste de
gradu suo
dejecti fuerunt

• • CON.

1 Apud Burchardum lib. 19. cap. 106. *Harduini*.
2 Apud Burchardum lib. 18. cap. 10. *Harduini*.
3 Apud Burchardum lib. 19. cap. 130. *Harduini*.

ANNO
CHRISTI
731.ANNO
CHRIST.
731.

CONCILIIUM ROMANUM I.

IN CAUSA GREGORII PRESBYTERI

Legati sedis apostolicæ:

Anno DCCXXXI. habitum sub Gregorio III.

Concilium.) Ad extirpandam Iconoclastia Pontifici enarrasset, literasque acceptas agnita rum haresin scripserat Gregorius ad Leonem imperatorem epistolam adhortatoriam, qua eum ab errore avocare conabatur: hanc Gregorius presbyter legationis apostolicæ munere fundurus acceperat, ut eam imperatori coram traderet; sed humano terrore motus non porrexit. Quod cum ille Romam reversus culpa reddidisset, hac synodali congregatione sententiam depositionis a presbytero incurrisset, nisi cæteris episcoporum præsentium poenam deprecari fuissent. Rem gestam narret Anastasius supra in vita Gregorii his verbis: *Fuit temporibus Leonis, &c.*

CONCILIIUM IN RAVENNATENSI PROVINCIA,

In quo pia donatio Ravennatenfibus Monachis facta confirmatur,

Circa annum 731. habitum.

Ex Maffi
Supplem.

Concilium hoc ignotum hæcenus, non Bhanne almus pontifex junior, in nomine Quintus, qui cura pervigilii æterni præmia regni fidus ut possideat ægenorum agmina præcant, liminibus sacris hoc sibi monumentum locavit, Apollinari scõ. commendans pulverea membra, quæ surrectura credit, carnis reumto vigore, contulit & donum quod servis Domini profit, qui laudes assiduas marturi scõ. libant, fundum Gammillaria casalibus undique valatum, cum suis terminibus, sicut textus donationis designat, aptum servis D. Ravennati terr. situm, fertilem, secundum, ignis ad usum lignamen & fuest quod pabulent silvarum glandifera poma, dans sex. eccl. cornutata ad vicem loca fundum tregintua faventin. terr. constituto atq. fundum pittulis cornil. terre. jacenem. simulque argenti quater dena pundera mundum, quod sibi legitime genitorum contulit jura ut sit ilivatam nec revocetur umquam, quod huc collegio monachorum stipendiis ad vicem cessit, ex ejus redditibus præparentur a scaviles dapes his qui ejus nomini annus coluerint diem quo jussu dominantis migraverit ad cælestia regna, hoc quoram concilio statuit atque firmavit, ut si quis successor sedis ecclesieq. afor vel abba prepositus hujus venerabilis templi prænominat fundum Gammillaria ex partem vel totum per quovis ingenio, abasum servor. Dom. hic deservientium alienare præsumperit vel commutare aut per enfuteuleos chartula largire eternam condemnationem sustineat cum traditore Juda & his qui petierit & qui largire temptaverit constrictus anatematis vincul scõr trecentor dec & odo Patrum.

Concilium hoc ignotum hæcenus, non ante multos annos ad posterorum notitiam deduxit lapis qui in parietum classensis templi loco sublimi collocatus, & forte etiam situ oblitus, vix ac ne vix quidem saltem integer legi ab stantibus in imo pavimento eruditus potuit. Tandem paucis ab hinc annis sollicita eruditorum monachorum Cænobii illius cura e pariete divulsus, depositus ac repurgatus lectionem integram permittit. Annum præfert 731. ita designatum: *Leone quidem (Hauro) clementissimo imperatore anno xv. Constantino vero a Deo coronato &c. anno xi. iv. Kal. Februarias ind. xiv.* Nisi artifex in exerundo lapide erravit, valent hæc ad emendandam Leonis Hauri chronologiam; cum enim principis hujus exordia Pagins anno 717. die xxv. Martii alligaverit; profecto annus 731. quem signat indictio xiv. cum die iv. Kal. Feb. compositus, annum Leonis xv. tulisset. Melius igitur cum Baronio Leonis hujus initia anno 716. assignarentur. Constantini vero anni recte procedunt. En vero inscriptionem ipsam unde concilium eruitur.

In nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti imp. piissimis DD. NN. Leone & Constantino a Deo coronat. pacificis magnis imp. Leone quidem Clementis. imp. anno xv. Constantino vero a dom. coron. imp. anno xi. D. gubernante Italiam dom. Eutuchio excell. patricio & exarc. IV. Kal. Februarias, Ind. xiv. Hic titulus monstrat opus laudabile factum quod pio consilio concepit mente præsul Jo-

CON-

Præter ea quæ de hac & sequenti Synodo tradit libri Pontificalis Compiler, extant etiam hodie in Cryptis Basilicæ Vaticanæ bina fragmenta marmoræ, quibus utriusque Synodi Acta, sed literis jam penitus exstis inscripta sunt. Præter aliquot Presbyterorum & diaconorum nomina nihil nisi initium allocutionis Gregorii Papæ ad Synodum continet. Posterior, quæ in secunda Synodo gesta sunt, misere mutilata. Utramque inscriptionem, qualis qualis est, exhibet cl. Ciampius lib. de S. Edificiis Constantin. M. c. s. c. pag. 101. 102.

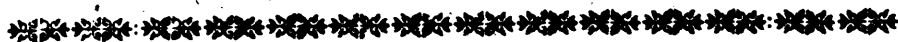
ANNO
CHRISTI
731ANNO
CHRISTI
731

C O N C I L I U M R O M A N U M I I.

P R O I M A G I N U M C U L T U C E L E B R A T U M ,

A n n o D C C X X I I . s u b G r e g o r i o I I I .

Concilium.) Gregorium presbyterum secundam vice cum literis commonitoriis ad Leonem imperatorem destinaverat pontifex: quem cum imperator Iconomachus in Sicilia aliquamdiu retinisset, ablatisque scriptis in exilium amandasset; collecto hac de causa Romæ nonaginta trium episcoporum concilio, primum ad confirmandum antiquas patrum traditiones de usu sacrarum imaginum constitutum edidit, eosque diro anathemate percussit, qui huic decreto adversarentur. Additum præterea ex synodo ad eundem imperatorem commonitoriam epistolam mittendam esse. Habet hæc omnia Anastasius supra in vita Gregorii III. his verbis. *Majore fidei ardore permotus, Gregorius papa synodale facit decretum, &c.*

A D S Y N O D U M R O M A N A M I.

S u b G r e g o r i o I I I . a n n o 7 3 1 . c e l e b r a t a m

A D D I T I O .

Ex Supplem.
Manu pag.
151.

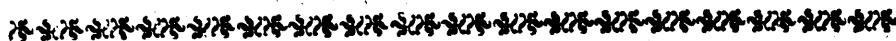
Ad hanc synodum in primordio consecrationis sua a Gregorio III. celebratam quadam pertinent, qua in Collectione Veneto-Labbeana omiffa, hic supplenda sunt. Huc igitur spectare arbitror lapidem in criptis Vaticanis ad nostram usque ætatem superstitem, in quo fragmentum extat orationis a Gregorio in synodo habita. Cum vero grates in ea pontifex rependat Deo ob collatam sibi pontificiam dignitatem, hinc non obscure docemur eam synodum paulo post ordinationem suam a pontifice coactam fuisse; eandemque synodum plane diversam esse ab ea qua hoc ipso anno 731. ad Kalendas Novembris indicta fuit; inde colligimus, postrema huic adfuisse Antonium Gradensem patriarcham, ut ex epistola Gregorii invitatoria mox recitanda, & ab Anastasio in libro Pontificali ad vitam Gregorii monemur. In hoc vero synodi fragmento inter patrum adstantium concilio nomina Antonius istu non legitur. Congruit Anastasio testimonium, qui synodum cui Antonius interfuit, posteriorem esse scribit alteri, in qua Gregorius presbyter ob male gestam legationem Constantinopolitanam increpitus. damnationem vix evasit. Cædo mihi ex Romano lapide synodi hujus fragmentum.

Petro, Theophano, Sergio, Jordane seu Joanne, Adstantibus quoque diaconibus. Moscho archidiacono, Zacharia, Johanne, Theophylacto, atque Gemmulo, vel cuncto clero. Antefactus D. Gregorius apostolicus papa dixit: *Reduco ad animum (sanctissimi fratres mei) qualia mihi & quanta mirabiliter Christus D. noster consulerit bona, & quomodo me indignum ad tanti apicis fastigium sua pietate dignatus fuerit evocare, & suspeco nihil aliud valens retribuere potentia ejus, nisi soles agere gratias, & indefinitis precibus gloriosum ejus collaudare nomen. Quis enim (ut ait propheta) loquatur potentias Domini, auditas faciat omnes laudes ejus, vel: quid retribuat Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.*

Bib. Ciamp.
de factis &
diciis cap.
XV. num. 9.
pag. 101.

7/2m. 101.

7/2m. 111. 43

A D R O M A N U M C O N C I L I U M I I.

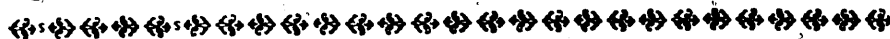
A G r e g o r i o I I I . c e l e b r a t u m p r o c u l t u i m a g i n u m a n n o 7 3 1 .

A D D I T I O .

Ex eodem
pag. 141

Concilio huic, cujus historiam ex Labbeo tom. VIII. pag. 218. edit. Venet. repetas, Antonium Gradensem cum Joanne Ravennate, aliisque interfuisse tradit liber Pontificalis. Gregorii Epistolam, qua Gradensem patriarcham accivit ad synodum, Venetus Ughelli editor haud ita pridem vulgavit in Gradensibus tom. V. pag. 1090. nov.

Dedit. Ex hac epistola, quam hic subdimus annus & mensis habiti concilii elucescit; accitis enim episcopos ad diem Kalendarum Novembris XV. indictionis constas, qui duo characteres annum 731. & Novembrim incuntem representant, ex quibus corrigas Labbeum, qui sequenti anno ignoto mensis convenisse Patres indicat.

E P I S T O L A G R E G O R I I I I . A D A N T O N I U M G R A D E N S E M ,

U t R o m a m v e n i a t a d c o n c i l i u m .

Gregorius tertius Pont. dilectissimo fratri Antonio Gradensi archiepiscopo, seu dilectissimis

Enobis episcopis ejusdem ordinationis seu concilio pertinentibus.

Inter

ANNO
CHRISTI
711.

Inter diversas continuationum irummas, que nos hinc inde in saculo positos circumstant & obruunt, orta est vana & perniciofa calamitas, que graviter semper ecclesiam, quasi quibusdam ventosis procellis conturbat, inaniter attemptata. Est enim infelix impietas apud regiam urbem, ut credimus, notum habetis, & per diversas provincias, ita ut quod lugentes dicimus, & voce promimus lacrymosa, sanctorum imagines ab ipsius Domini & redentoris nostri Jesu Christi omnibus projiciantur ecclesiis, dilacerentur, atque ipsius Dei ecclesiam, quod fatale malum est, & intolerabile exitium, habitationes hominum, viliumque efficiantur armentorum, ut in istis nulla debeat laus Deo cantari. Unde cum Propheta lamentabili voce dicendum est: Quis dabit capiti meo aquas, aut oculis meis lacrymarum fontes, ut tantum defleamus exitium? Proinde, charissime frater, atque dilectissimi nobis ecclesiarum Dei rectores, hortamur dilectionem vestram, ut pro Domini nostri Jesu Christi nomine, juxta apostolicam vocem, cunctas subiectas vobis ecclesias commonere, atque instruere magnopere debeatis: Attendite, inquam, dilectissimi fratres, vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, ut juxta traditionem SS. Patrum & ven. antiquitatis omnes veram fidem defendant, & sancta, si contigerit, corpora ponant, & sanguinem fundant: quia ecce venit dies acceptabilis, ecce nunc dies salutis. Nostis, charissimi, quod sancti per fidem vicere regna. Hæc vestra sit, fratres, ad omnem populum Christi communitio, ut ipsi propriis salutem regem Christianum defendentes possint constantia fidei prodesse. Vos vero, charissimi omnes, qui domos Domini diligenter regetis, ad defendendam, & confirmandam veritatem Kalendas Novembris succedentis quindecimæ indictioni apud hanc apostolicam se-

Jerm. p. 1

dem convenite omnes, seposita negligentia, ut communi conventu, atque tractatu auctoritate beati Petri apostolorum principis super tale capitalium sententia promulgetur, atque statuat, qualiter rabiem adversantium præveniamus, & nostrarum procuremus animarum, vel subditorum salutem; consortes quoque mereamur pro intuitu Sanctorum fieri prædecessorum, & quorum clara nos post Christi prædium fovet doctrina. Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi nobis.

Ad hoc idem concilium pertinent ea qua in epitome Chroniconum Casuarum sub eumtito Anastasi Bibliothecarii nomine vulgavit Muratoris Rer. Ital. tom. II. Sed de veritate eorum qua ibidem narrantur quodam me nequaquam constituo.

Ita vero scripsit ille: Gregorius III. zelo sanctæ religionis permotus, synodali decreto cum sacerdotali conventu coram sacrosancta confessione sacratissimi corporis B. Petri apostolorum principis, resistentibus cum eodem summo & venerabili papa Antonino Gradensi archiepiscopo, necnon Johanne Ravennatensi archiepiscopo, & aliis XCIII. Episcopis, seu presbyteris sanctæ apostolicæ sedis; astantibus quoque diaconibus, & cuncto clero, & nobilissimis etiam consilibus, & omni Romano populo, statutum est:

Ut si Arelianenses, & Cenomannenles sanctas Reliquias, quas eatenus retinuerant, redere contemnerent, essent exortes a corpore & sanguine Christi, & totius ecclesie unitate, atque compage: Post peractum igitur hoc constitutum, misit scripta communitoria pro requirendis sacrosanctis Reliquiis, quæ similiter, ut reliquorum antecessorum suorum contempta sunt. Agitur hic de restitutione sacrarum Reliquiarum S. Benedicti & Scholastica, quas in Gallias sublatas historicus hic in superioribus narraverat.

ANNO
CHRISTI
711.Murat. Rer.
Ital. to. II.
par. I. pag.
177.

CONCILIUM WIGORNIENSE

Ad asserendas possessiones quasdam canobio de Wudiandun

Anno 738. celebratum.

Ex eodem
Ex Wilkins
tom. I. pag.
85.

IN hoc concilio negotium canobii de Wudiandun in agro Vigornienfi tractabatur, cuius fit mentio in registro ecclesie Vigornienfis in bibl. Cottoniana adservato: ubi inter alia: Quo tandem omni negotio ad sanctam sacerdotalis concilii synodum perlato, decrevit omne venerabile concilium, cum reverendissimo archiepiscopo Nothelmo, hanc cartulam donationis præfata abbatisse Hortuvari reddi, ejusque possessionem

Monasterii firmissimam esse; damnato nimirum eo, atque anathematizato synodi sacratissima decreto, qui cartam illam subripere presumpserit. Atque hoc decrevit sacra synodus, ut post obitum ejus, sicut ante statutum fuit, a senioribus ejus, ad episcopalem sedem castrum Voegrin liber hic cum terra reddatur. Decretum hoc synodale archiepiscopus Nothelmus, & novem alii Episcopi subscripserunt.

TARMANENSIS SYNODUS JACOBITARUM

In qua Joannes patriarcha cum Athanasio episcopus reconciliatus est.

Inter annum 1051. & 1066. Græcorum,

Christi 740. & 755. celebrata.

Ex eodem
Ex Affensat
Bibl. Clem.
Ornat. to.
II. pag. 117.

JOannes quidam Athanasii Sandalensis & Mapheræ episcopi fraude in patriarcham Jacobitarum renunciatus, obtenta malis hisce artibus dignitate in perniciem auctoris sui abu-

sus est. Quare mutus in se invicem simultates ambo illi exercuerunt. Synodus tandem coacta in Tarmana Cyrensis ditionis pago, in qua Athanasius a Joanne veniam petiit.

VITA

ANNO CHRISTI 741

ANNO CHRISTI 741

V I T A
EPISTOLÆ ET DECRETA
ZACHARIÆ PAPÆ.

Zacharias, natione Græcus, ex patre Polychronio, b sedit annos decem, menses tres, (a) dies quatuordecim. Vir mitissimus, atque suavissimus, omnique bonitate ornatus, amator cleri & omnis populi Romani, tardus ad irascendum, & velox ad miserandum, nulli malum pro malo reddens, neque vindictam secundum meritum tribuens, sed pius ac misericors. tempore ordinationis suæ omnibus factus, etiam & his qui ante sui fuerant persecutores bona pro malis reddidit, eosque honoribus promovens simul & facultate ditavit. Hic invenit totam Italianam provinciam valde turbatam, simul & ducatum Romanum, persequente Luithprando Longobardorum rege ex occasione * Trasmundi ducis Spoletani, qui in hac Romana urbe, eodem rege persequente, refugium fecerat. Et dum a prædecessore ejus beate memorie Gregorio papa, atque ab Stephano quondam patricio & duce, vel omni exercitu Romano prædictus Trasmundus redditus non fuisset, obfessione facta, pro eo ab eodem rege (b) ablatæ sunt a Romano ducatu civitates quatuor, id est Ageria, Hortas, Polimartium, & Blera. Et sic idem rex ad suum palatium est reversus per mensem Augustum, indictione septima. Trasmundus vero dux habito consilio cum Romanis collectoque generali exercitu ducatus Romani ingressi sunt per duas partes in fines ducatus Spoletani. Qui continuo timore cunctus, præ multitudinem exercitus Romani, eidem Trasmundo se subdiderunt Mariscani, & Forconini, atque (c) Baluenses, seu Prinenes. Deinde ingressi (d) per Sabinensem territorium venerunt in Reatinam civitatem. Qui Reatini continuo & ipsi se subdiderunt. Exinde pergentes ingressus est Spoletum per mensem Decembris (e) prædicta indictione. Eratque magna turbatio inter Romanos & Longobardos. Quoniam & Beneventani & Spoletani cum Romanis tenebant. Sed dum idem Trasmundus Spoletanus dux noluit implere quæ prædicto pontifici & patricio simul & Romanis promiserat pro recollendis quatuor civitatibus quæ pro eo perierant, & aliis quæ dispo-

nerat, ad monitionibus inclinatus, prænomi-
natas quatuor quas a ducatu Romano abstul-
erat civitates reddere promisit. Dumque mo-
tione (f) militum facta ad comprehendendum
Trasmundum ducem Spoletanum conjungeret
se exhortatione sancti viri, exercitus Roma-
nus, in adjutorium prædicti regis egressus
fuit. Et dum ipse Trasmundus suam deceptio-
nem conspiceret, egressus à Spoletana ci-
vitate sese prædicto tradidit regi. Dumque i-
dem rex protraheret dilationem ad reddendum
juxta suam promissionem jam factam
quatuor civitates, prænominatus pontifex (g)
aut vere pastor populi sibi a Deo crediti, spem
ponens in Deum, egressus ex hac Romana ci-
vitate eum sacerdotibus & clero perrexit fidu-
cialiter & audacter ad ambulandum in locum
Interamnensium urbis, ubi in finibus Spoleta-
nis ipse residebat rex. Qui dum in Ortanam
convenisset civitatem, ipseque rex ejus cogno-
visset adventum, misit Grimoaldum missum
suum, qui ei obvius factus usque ad Narnensem
perduxit civitatem. Ad cuius sancti viri
(b) adventum obviam jam nominatus rex misit
duces, satrapas suos, plurimumque exerci-
tum, & a Narniensium civitate octavo fere
milliario eodem rege eum suscipiente. Sextæ
feriæ die perrexerunt ad basilicam beati Valen-
tini episcopi & martyris, sitam in prædicta In-
teramnensium urbe ducatus Spoletani. Ante
cujus fores basilicæ isdem rex (i) cum reli-
quis optimatibus & exercitu suo sanctum vi-
rum suscepit. Factaque oratione (k) mutua,
& salutatione sibi persolventes, dum divinis
fuisset ab eo communitus colloquiis, impensa-
que charitate ab eadem egressus ecclesia in ejus
obsequium rex dimidium fere milliarium per-
rexit, & sic in suis tentoriis uterque eadem
feriæ sextæ die sunt morati. Sabbato vero ite-
rum convenientes, divina perfusus gratia, Deo
placitis admonitionibus eum est allocutus,
prædicans ei ab hostili motione & sanguinis
effusione quiescere, & ea quæ pacis sunt sem-
per sectari. Cujus piis eloquiis flexus, & con-
stantiam sancti viri & admonitionem admira-
tus, omnia quæcumque ab eo petiit, per gra-
tiam Spiritus sancti obtinuit, & prædictas qua-
tuor civitates, quas ipse ante biennium per
obfessionem factam pro prædicto Trasmundo
duce Spoletano abstulerat, eidem sancto cum
eorum habitatoribus redonavit viro. Quas &
per donationem firmavit in oratorio Salvatoris
sito intra ecclesiam beati Petri apostoli in
ejus nomine ædificato. Nam & Sabinense pa-
trimonium, quod per annos prope triginta fue-
rat ablatum, atque Narniense etiam & Auxi-
manum, (l) atque Anconitanum, (m) nec
non

Dicitur va-
rietas in
C. 1. Luc.
* dies 10.
* Julia
* Trasmundi
* Ortas
* ingressus est
* d. d.
* Valentis
* Permaones
* vel Re-
venense
* quibus
* ingressi facti
* Spoletinum
* dicitur etiam
* ad monitionem
* exercitus
* sua.

* duce
* motione
* egressus est
* Luithpran-
* dus
* jam facta
* magnumque
* Spoletani
* mutua sal-
* lutationem
* eum
* de constan-
* tia.

(a) dies XV. (b) ablatæ sunt (c) Baluenses seu Ginnenses.
(d) per Sabinensem territorium (e) indictione VIII. (f) militum duces
(g) aut vere pastor (h) in obviam iam nominatus rex &c. (i) cum reliquo exercitu suo sanctum
vrum &c. (k) mutua salutatione sibi persolventes &c. (l) atque Anconitanum duces
(m) nec non & Anconitanum

non & *Numanense, & vallem quæ vocatur Magna, sitam in territorio Sutirino, per donationis titulum ipsi beato Petro apostolorum principi reconcessit, & pacem cum ducatu Romano ipse rex (a) in viginti confirmavit annos. Sed & captivos omnes quos detinebat ex diversis provinciis Romanorum, missis literis suis tam in Tusciam suam, quamque trans Padum, (b) una cum Ravennatibus captivis, Leonem, Sergium, Vidorem, & Agnellum consules prædicto beatissimo redonavit pontifici. In prædicta vero basilica beati Valentini, per ejusdem regis petitionem, in locum (c) * Consignentis antistitis, qui transierat, illum ordinavit episcopum. In cujus consecratione dum adesset ipse rex cum suis iudicibus, compunctione inspirationis divinæ, tanta orationis dulcedine illa ab eo sunt prolata, ut cum sanctum virum conspicerent fundere preces, plures ex eisdem Longobardis ad lacrymas sint permoti. Eodem vero die dominico post peracta missarum solemniam ad prandium eundem regem ad apostolicam benedictionem suscipiendam ipse beatissimus pontifex invitavit. Ubi cum tanta suavitate esum sumpsit, & hilaritate cordis, ut diceret ipse rex tantum se nunquam meminisse comedatum. Alia vero die, quæ fuit secunda feria, vale faciens ei ipse rex, misit in ejus obsequium (d) * Agiprandum ducem Clusinum nepotem suum, seu Tacipertum (e) castaldum in ejus obsequium, & * Ramingum castaldum Tuscanensem, atque Grimoaldum, qui eidem sancto viro usque ad prædictas civitates obsequium facerent: easdemque civitates cum suis habitatoribus traderent, quod & factum est: in primis Amerinam civitatem, deinde Hortanam. Dumque in Polimartio castris convenissent, eumque recepisset, & fuisset itineris longitudo per circuitum finium reipublicæ eundi usque in Bleranam civitatem per partes Sutrinæ civitatis per fines Longobardorum Thusciz, quia de propinquo erat, id est per castrum * Viterbium, ipse missus regis Grimoaldus eundem beatissimum pontificem perduxit usque ad Bleranam civitatem. Quam & ipsi sancto viro prænominatus Ramingus castaldus, & jam dictus Grimoaldus missus contradiderunt. Et sic regressus est Deo propitio cum victoriæ palma in hanc urbem Romam. Qui etiam omnem populum aggregans, eos est allocutus, ut ad persolvendas omnipotenti Deo gratiarum actiones ab ecclesia Dei genitricis, quæ vocatur Ad martyres, egressi omnes cum litaniam generaliter properarent ad beatum principem apostolorum, & ita factum est. His autem expletis decima indictione, in subsequenti undecima indictione, dum nimium opprimeret prædictus rex provinciam Ravennatium, fuissetque præparatus ad motionem faciendam, & obsidendam Ravennatium urbem, cognita * motione ejusdem regis, Eutychius excellentissimus patricius & exarchus una cum Joanne archiepiscopo ecclesie Ravennatis, atque universo populo prædictæ civitatis, ac civitatum Pentapoleos & Æmilie, facta in scriptis obsecratione prædicto sancto miserunt viro, petentes ut pro eorum curreret liberatione. Qui sanctus vir missa

legatione & muneribus ad obsecrandum eundem regem per Benedictum episcopum & viccedominum atque Ambrosium primicerium notariariorum, petiit ut a * motione cessaret, & Cæsaratense Ravennatibus redderet castrum, sed passus non est. Cupus dum duram perseverantiam conspiceret jam nominatus sanctissimus vir, trophæo fidei munitus, reliqua Romana urbe jam dicto Stephano patricio & duci ad gubernandum, non sicut mercenarius sed sicut vere pastor reliquit ovibus, ad eas quæ perituræ erant redimendas occurrit. Quo egresso itinere dum se orationibus commendaret beato apostolorum principi Petro cum suis sacerdotibus & clero, cum viatoribus nutu omnipotentis Dei, ut non calore urerentur per diem usque ad locum ubi tentoria figebant, nubes eos tegebat, quæ ad vesperum * residebat. Alio autem die in eorum protectione erat divinitus instituta, cui obviam occurrit denominatus excellentissimus exarchus usque ad basilicam beati Christophori positam in loco qui vocatur ad Aquilam, quinquagesimo fere milliaro a Ravennatum urbe. Ipsa vero nubes cum eis usque ad basilicam sancti Apollinaris in Ravennatum urbem tegendo conviviit. Exinde factum est signum, ut sanctum pontificem quo erat iturus in Ticinensium urbem acies igneæ in nubibus præcederent. Egressus autem de civitate Ravennatensi, viri ac mulieres diversi sexus & ætatis agentes gratias omnipotenti Deo profusus lacrymis eundem sanctum susceperunt pontificem, clamantes atque dicentes: Bene venit pastor noster, qui suas reliquit oves, & ad nos qui perituri eramus liberandos occurrit. Ex eadem quoque Ravennatum urbe misit papa ad prænominatum regem, Stephanum presbyterum & Ambrosium primicerium, qui annuntiarent ei suum adventum. Qui viri ingressi in * finibus Longobardorum, in civitatem quæ vocatur Imola, cognoscens (f) qui * præpeditorem nitentur facere prædicto sancto viro, ne illic ambularet, per epistolam scriptam per noctis silentium nunciaverunt. Quo cognito jam nominatus pontifex, lucecente die sabbato, non mortis timore perterritus, sed Christi fretus auxilio, audacter egressus de Ravennatum urbe in * finibus Longobardorum ingressus, seque quipes factus est suis missis. Quos quidem præcedentes ante eum, jam dictus rex dolore percussus suscipere noluit. Ipse vero summus pontifex vigesimo octavo die mensis Junii ad Padum (g) convenit. Ubi & ad suscipiendum eum ipse rex suos misit optimates. Cum quibus Ticinum conveniens, ubi ipse residebat rex, foris muros ejusdem civitatis pertransiens ad horam orationis nonam pro vigiliarum beati apostolorum principis Petri celebrandi solemnissimis missarum, in basilicam ejus, quæ vocatur Ad cælum aureum, perrexit. (h) Et post completam oblationem in eandem urbem ingressus, moratus est. Alio quoque die, pro natali celebrando ipsius principis apostolorum in prædicta ecclesia a prænominato rege invitatus, missarum solemniam celebravit. Ibi que mutuo se invicem salutantes, pariter susceperunt (i) cibos, & sic in prænominatam civitatem

ANNO CHRISTI

* Polimartio

* Agellum consules

* Consignentis antistitis

* comedisse al. a se comelum.

* Agiprandum

* Ramingum

* Lateralium

* mensione

* occurreret

ANNO CHRISTI

306

residebat.

Veniit rex

* proditorum

* Rex

* expletis in-bitione

(a) in decimo confirmatis anno. (b) una cum Ravennatis captivis. (c) Cæsaraten. (d) Agiprandum. (e) Grimoaldum Tuscanensem, atque Grimoaldum, cu eisdem. (f) quod. (g) conjuncti. Et sic semper. (h) Et post supplicium liberacionem. (i) cibos.

tatem regressi sunt. Quem sanctum virum alio die eodem rex per optimates suos ad suum palatium procedere invitavit. Et ab eodem rege nimis honorifice susceptus salutaribus monitis eum allocutus est, obsecrans ne amplius Ravennatum provinciam opprimeret (a) facta motione, sed magis (b) & ablatas Ravennatum urbes sibi redonaret, simul & castrum Cæsenatense. Qui prædictus rex post multam duritiam inclinatus est fines Ravennatum urbis dilatare, sicut primitus detinebantur. Et suas partes territorii Cæsenæ castri ad partem reipublicæ restituit. Tertiam vero partem de eodem castro sub obtentu retinuit, inuito constituto, ut usque ad Kalendas Junias, dum ejus missi a regia reverterentur urbe, idem castrum, & tertiam partem, quam pignoris causa detinebat, parti reipublicæ restitueret. Post hæc autem is ipse rex egressus de loco in locum usque ad Padum eidem sancto viro (c) conviatus eum deduxit. In quo loco ei vale faciens cum digna ordinatione cum ad repedandum absolvit, dans in obsequium ejus duces & primates suos, sed & alios viros, qui sæpedita Ravennatum territoria, & Cæsenam redderent, & ita factum est. Operatus est autem Deus mirabiliter & Ravennatum atque Pentapoliensium populos ab oppressione & calamitate qua detinebantur liberavit, & saturati sunt frumento, oleo, & vino. Regressus autem in urbem Romanam cum omnibus qui secum erant, gratias agentes Deo, denuo natale beatorum principum apostolorum Petri & Pauli cum omni populo celebravit, & sese in orationibus dedit, petens ab omnipotenti Deo misericordiam, & consolationem fieri populo Ravennatum & Romano ab insidiatore & persecutore illo Luithprando rege. Cujus preces non despiciens divina clementia, eundem regem (d) ante diem superius constitutum de hac subtraxit luce, & quievit omnis persecutio. Factumque est gaudium non solum Romanis & Ravennatibus, sed etiam genti Longobardorum, quoniam (e) & Aldeprandum nepotem suum, quem ipse reliquerat regem (f) malivolum projecit de regno, & Rachilum, qui fuerat dux, sibi Longobardi elegerunt in regem. Ad quem missa relatione ipse beatissimus pontifex continuo reverentiam principis apostolorum, & ejus precibus inclinatus usque ad viginti annorum spatium inita pace universus Italix quievit populus. Hic in Lateranensi patriarchio ante basilicam beatorum memoriarum Theodori papæ a novo fecit triclinium, quod diversis marmoribus, & vitro, metallis, atque musivo, & pictura ornavit, sed & sacris imaginibus tam oratorum beatorum Silvestri, quamque & porticum decoravit. Ubi etiam & omnem substantiam suam per manus Ambrosii primicerii notariorum introduci mandavit. Fecit autem a fundamentis ante seranium Lateranense porticum atque turrem, ubi & portas æreas, atque cancellos instituit, & per figuram Salvatoris ante fores ornavit. Et per ascendentes scalas in superioribus super eandem turrem triclinium & cancellos æreos construxit. Ubi & orbis terrarum descriptionem

adepinxit, atque diversis versiculis ornavit, & omne patriarchium pene a novo restauravit. In magna enim penuria eundem locum invenerat. Hic in ecclesiis apostolorum principum Petri & Pauli pendentia vela inter columnas ex pallis Syricis fecit. Hic in ecclesia prædicti principis apostolorum omnes codices domus suæ proprios, qui in circulo anni leguntur (g) ad matutinum in armarii opere ordinavit. Hic domum cultam Lauretum noviter ordinavit, adjiciens & massam (h) Fontejanam, quæ cognominatur (i) Paunaria. Hic viginti auri libras pro emendo oleo annue, ut de lucro eorum in luminariis apostolicis proficiat, instituit. Et constitutum sub anathematis vinculo obligavit. Hic fecit vestem super altare beati Petri ex auro textam (k) habentem nativitatem Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, ornavitque eam gemmis pretiosis. Simulque & vela serica alithyna quantum, & quæ ornavit cum rotis, & ornamentis variis auro textis. Item fecit coronam de argento purissimo cum delphinis ex proprio suo, pensantem libras centum viginti. Hic beatissimus vir juxta ritum ecclesiasticum & fidei suæ sponsonem orthodoxam synodicam ecclesiæ missi Constantinopolitane, simulque & aliam suggestionem dirigens serenissimo Constantino principi. Et pergentibus apostolicæ sedis responsalibus ad regiam urbem, invenerunt intra palatium regis potestatis inuasorem quemdam & rebellem (l) Artastum nomine: dum enim eundem imperator ad dimicandum contra Agarenorum properasset gentem, illico prælatus Artastus datis populo qui in regia remanserunt urbe præmiis, imperiale arripuit solium. Et postmodum aggregans orientalium exercituum multitudinem antelatus Constantinus princeps, pergentique Constantinopolim, eandem viriliter expugnans atque extrinsecus circumvallans comprehendit civitatem, & pristinum regni sui adeptus est fastigium. Statimque jam sati Artastus, ejusque filiorum eruit oculos, & plures ex suis rebellibus exules a propriis fecit habitaculis. Post hæc requirens missum apostolicæ sedis, qui ibidem in tempore perturbationis contigerat advenisse, eumque repertum ad sedem absolvit apostolicam, & juxta quod beatissimus pontifex postulaverat, donationem in scriptis de duabus (m) massis, quæ Nymphas, & Normias appellantur, juris existentes publici eidem sanctissimo ac beatissimo papæ sanctæ Romanæ ecclesiæ jure perpetuo direxit possidendas. Hujus temporibus Carlomannus filius Caroli Francorum regis præsentis vitam relinquens gloriam, atque potestatem terrenam, ad beatum Petrum apostolum principem devotus cum aliquantis suis advenit fidelibus, seseque eidem Dei contulit apostolo, atque in speciali habitu se fore respondens permanfurum, clericalis jugum ab eodem sanctissimo suscepit (n) pontifice. Et inter alia multa dona obtulit beato Petro apostolo ante confessionem arcum argenteum majorem pensantem libras septuaginta. Et post aliquantum temporis ad beati Benedicti, quod in Aquinensium finibus situm est, pro-

ANNO CHRISTI 741

ANNO CHRISTI 741

quod in m...

quod in m...

quod in m...

quod in m...

quod in m...

oculum Lauretuum Fontis-nam Paunaria luminariis

in Rhodico al. in vocis,

Artaustum Artastum

antefatus

missa

massa

ducis five subreguli

spirituali

(a) prefata motione (b) & ablatas Ravennatum Urbem redonaret finibus, simul &c.
 (c) conviatus deduxit. In quo &c. (d) ante constitutum de hac &c.
 (e) ad matutinum armarii opere ordinavit (f) Ilprandum (g) malivolum projecti de regno
 (h) & gemmis ornatam simulque & vela serica alithyna IV. Fecit coronam &c. (i) Paunaria
 (k) & cetera. (l) Artastus (m) massis (n) pontifice. Et post aliquantum temporis ad beati &c.

ANNO CHRISTI 701.

ANNO CHRISTI 701.

profectus est monasterium, in quo & suam fraternitatem vitam jure professus est jurando. Porro eodem tempore contigit plures Veneticorum hanc Romanam advenisse in urbem negotiatores, & mercimoniis mundinas peragentes, multitudinem mancipiorum virilis scilicet & feminini generis emere visi sunt, quos & in Africam ad paganos gentes nitebantur deducere. Quo cognito isdem sanctissimus pater fieri prohibuit, hoc judicans quod justum non esset, ut Christi abluti baptismis paganis gentibus deservirent. Datoque eidem Veneticis pretio, quod in eorum emptione se dedisse probati sunt, cunctos a jugo servitutis redemit, atque more liberorum degendos absolvit. Ipsa itaque temporibus Ratchis Longobardorum rex ad capiendam civitatem Perusinam, sicut cetera Pentapoleos oppida, vehementer profectus est cum indignatione, quam & circumdans fortiter expugnabat. Hoc audiens sanctissimus papa, continuo spe divina fretus, assumptis aliquantibus suo (a) clero, cum optimatibus, quantocius ad eandem pervenit civitatem. Impensisque eidem regi plurimis muneribus atque oppido eum deprecans, opitulante Domino, ab obsessioe ipsius civitatis eum amovit. Cui & salus praedicans, Deo auctore, valuit animum ejus ad spirituale studium inclinare. Et post aliquantos dies isdem Ratchis rex relinquens regalem dignitatem, devote cum uxore & filiis ad beati Petri principis apostolorum conjunxit limina, acceptaque a praefato sanctissimo papa oratione, clericisque effectus, monachico indutus est habitu cum uxore & filiis. Hujus denique temporibus magnum thesaurum Domini Deus noster in hac Romana urbe per eundem almissum pontificem propalare dignatus est. In venerabili itaque patriarchio sacratissimum beati Georgii martyris isdem sanctissimus papa in capsula reconditum reperit caput, in quo & picturam invenit pariter literis exaratum Graecis, ipsum esse significantes. Qui sanctissimus papa omnino hilaris & satisfactus, illico aggregato Romanae urbis populo, cum hymnis, & canticis spiritualibus in venerabilem diaconiam ejus nominis sitam in hac Romana civitate, regione secunda, ad velum aureum dictam, illud deduci fecit. (b) Ubi immensa miracula & beneficia omnipotens Deus ad laudem nominis sui per eundem sacratissimum martyrem operari dignatur. Hujus temporibus defunctus Theodorus major filius megisti Cataxanti, ob veniam suorum delictorum, praedium, quo ex hereditate fruebatur paterna, situm quinto ab hac Romana urbe milliario, via Tiburtina, in quo & oratorium sanctae Caecliae esse dignoscitur, beato Petro reliquit. Quod ipse beatissimus papa magnae constructionis fabricis atque picturis decoravit, ampliavitque in eo fines ex omni parte. Data enim digna recompensatione his qui in vicino ejusdem loci possessiones tenere videbantur, nemini vim inferens, sed magis, ut concederet patri, cuncta secus eundem locum

amica passione pretio emit praedia. Et domum cultam beato Petro eundem locum jure perpetuo statuit permanendum. Quae domus culta sanctae Caecliae usque in hodiernum diem vocatur. Construxit quippe & in ea oratorium sancti Abbacyri, ubi & multas sanctorum condidit reliquias. Quam videlicet domum cultam usui proprio dominicae videlicet traditionis descripsit. Hic constituit aliam domum cultam in decimo quarto milliario ab hac Romana urbe patrimonium Tusciae, & constitutionibus obligavit usui ecclesiae permanendum, etiam loca quae ab Anna relicta quondam Agathonis primicerii beato Petro videntur esse concessa. Hic massas, quae vocantur Antae & Formias, sub studio jure beati Petri acquisivit, quas & domus cultas statuit.

Et de omnibus superius annexis domocultis apostolicis exarationis constituta faciens, atque sacerdotale collegium aggregans, sub anathematis interdictionibus statuit: nulli quoque modo successorum ejus pontificum, vel alicuiuslibet personae licere ipsas domos cultas ab usu ecclesiae quoquo modo alienare. Hic fecit vestem super altari beati Andreae apostoli ad beatum Petrum nimis optimam.

Hic beatissimus papa statuit, ut crebris diebus alimentorum sumptus, qui & elemosyna usque nunc appellatur, de venerabili patriarchio a paracellariis pauperibus, & peregrinis qui ad beatum Petrum morantur, deportari, eisque erogari; nec non & omnibus & inopibus & infirmis per universas regiones istius Romanae urbis constitutis, eandem similiter distribuere ipse alimentorum constituit elemosynam. Hujus temporibus contigit subito tegumen tituli Christi martyris Eusebii cadere. Qui sanctissimus vir cum tota sua decertans virtute, prouderenter elaborans, sicut antiquitus fuit, rursus quod ceciderat reparavit, atque optime restauravit. Hic praecipuus pontifex multa loca sanctorum in meliorem statum perduxit. Et vestes optimas super altaria earundem Dei ecclesiarum fecit. Hic dilexit clerum suum valde, atque presbyteria eis annue in duplo amplius tribuit. Omnes utpote pater & bonus pastor amplectens, & utiliter fovens, & penitus quempiam minime tribulari permittens. Hujus itaque temporibus in magna securitate & letitia populus a Deo illi commissus degens vixit. Hic beatissimus papa suo prudentissimo studio, quos beatae recordationis Gregorius papa fecit, quatuor dialogorum libros de Latino in Graecum transfudit eloquium, & plures qui Latinam ignorant lectionem per ejusdem lectionis illuminavit historiam. Hic fecit ordinationes tres per mensem Martium, creavit presbyteros 30. diaconos 5. episcopos per diversa loca 85. Qui sepultus est ad beatum Petrum apostolum Idibus Martii, indictione 5 & cessavit episcopatus eius dies 12.

Rachis

obsessioe

patriarchium

dignatus est regis magni Aci Cataxanti

ecclesia

abbas Cyril

in patrimonio

ut tam loca

relicta quae

domibus cultis

cellariis

tegumentum

No.

(a) Clero optimatibus. (b) eduxit fecit. Post haec verba ita legit Codex Luc. & fecit per diversa loca domos cultas (sic) & discurat ecclesias restauravit, sicut ab antiquo sumans restaurata; & vestes, & dona obtulit. Hic praecipuus Pontifex dilexit Clerum suum valde, atque presbyteria ejus annue in duplo, & amplius tribuit omnibus, utpote pater & bonus pastor amplectens, & utiliter fovens, & penitus quempiam minime tribulari permittens. Hujus denique temporibus in magna securitate & letitia populus a Deo illi commissus degens vixit. Hic beatissimus Papa suo prudentissimo studio, quos beatae record. Gregorius Papa fecit IIII. dialogos. libros de Latino in Graeco transfudit eloquium, & plures qui Latinam ignorant lectionem per eorum illuminavit lectionis historiam. Nec ultra ad huc in eodem Cod. sed orati videntur de industria versus tres, post quos statim subicit in eodem parvella Vita Stephani.

ANNO CHRISTI

NOTÆ SEVERINI BINI.

Zacharias quanto pontifex.

Regnum Francorum Merovingi appellabantur, molitia, luxu & ignavia regibus sic distulerunt, ut sensim prater casum & inane nomen regis nihil haberent; sed omnia pro imperio & summa sua potestate obtinerent & administrarent qui summo dicitur. Et quidem Chilpericus omnium ultimus, qui his temporibus vivebat, nequitia stuporeque animi & ignavia omnes ante se priores vidit & superavit. Quæ de causa visum est tum potentissimo majori domus Pippino, aliusque Francorum optimis, & populo universo, ut qui regni rem ac vim non haberet, etiam regis nomine careret, & contra, cui regni opes, potentia & virtus adesset, regia quoque nomen gereret. Et quia isti principes ac populi Christiani erant, hæc sua consilia neque posteris rata, neque Deo grata satis futura existimabant, nisi a communis ecclesiæ Christianæ patre ac pastore Christi Domini vicario sanctique Petri successore vim & auctoritatem acciperent. Legatos igitur, in quibus facile omnium primus fuit S. Burchardus Herbipolensis episcopus, ad Zachariam Romanam miserunt, qui præfata ab eo peterent. Annuit is, decrevitque ac respicere, ut decesso in monasterium Chilperico, Pippinum Francorum in Germania & Gallia regem S. Bonifatium renunciat & inauguraret. Paruit Zacharia pontifici Bonifacius Moguntinensis ecclesiæ episcopus, Chilpericum (qui & Chilpericus dicitur) auctoritate sedis apostolicæ exautoravit, ejusque in locum Pippinum subrogavit. Ita Eginhartus in Caroli Magni vite principio. Annal. Francorum anno DCCLL. Paul. diacon. lib. 22. Marcellus Scot. lib. 3. Regino lib. 2. anno dominicæ incarnationis 740. Sigebertus in chron. Lambert. in hist. Germ. Oib. Friding. lib. 5. cap. 22. Ado citat 6. loll. 213. Aimonius lib. 4. cap. 61. Recentiores, Naucleos, Amlicios, aliosque plurimos prætermittit. Imo ne ipsi quidem hæretici nostri temporis historiam negant, ut videre est apud Serar. lib. 3. hist. Mogunt. notatione 38. Duas tantum historia circumstantias scriber impugnant. Quarum prior est, magna cum injuria Chilperici translationem regi contigisse, posterior est, prædictam translationem, concilio, optimatum & populi consensu, circa auctoritatem sedis apostolicæ factam esse. Justam tunc regni transferendi causam, his rationibus confirmat Serarius, primo, quod translationem optimi quique fieri postulaverint & exoptarint, & ad imperandam illam consilio auxiliisque cooperati fuerint. Secundo, quod Sanctus Burchardus Herbipolensis episcopus legationis munere functus apud sedem apostolicam pro futura translatione sollicitus, tertio, quod Zacharias eam fieri mandaverit, & sanctissimus Bonifacius ipsa pontificis executus fuerit, quodque divino testimonio approbatam, inter sacros canones 19. qu. 6. cap. 4. relata, a nullo historicorum antiquorum, de quibus supra, non laudatam vel improbatam, soli novatores hæretici, pravitas, arrogantia & perduellionis amantissimi, suo perverso iudicio per contumelias & mendacia dumnaxat improbarint. Auctoritate sedis apostolicæ a Chilperico in Pippinum factam esse translationem, tam expresse omnes, quos supra enumeravi, etiam historiæ, ut mirum sit, qua fronte novantes hæretici illud in dubium vocare audent. Nisi prolixitas nimis prohiberet, singulorum verba hoc loco recensere, quibus ea in unum locum congesta requirit, & sacra historia Mogunticam, notatione 43. legat. An Pippinum Sanctus Bonifacius, vel, ut opinatur alii, Stephanus Papa II. inuenerit, dicam infra in notis ad vitam Stephani II.

Chilpericus III.

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

Domus culta que dicitur

a Zacharias.) Anno 741. 5. Decembris, qui erat octavus post obitum Gregorii, Zacharias summo omnium consensu creatus est pontifex. Longobardi ad eandem urbem inferendam parati electionem solito citius accelerarunt. Carolus Martellus initio pontificatus Zacharias defunctus, circa gravem auctoritatem ad inferos delatus esse scribitur a Grat. dist. 16. qu. 1. post can. 59. Successit illi Carlomanus, ut qui transacto in regno biennio, relicto saculo monasticam vitam amplexus est. Hucus temporibus Francorum reges, qui a Meroveo regis Merovingi appellabantur, molitia, luxu & ignavia regibus sic distulerunt, ut sensim prater casum & inane nomen regis nihil haberent; sed omnia pro imperio & summa sua potestate obtinerent & administrarent qui summo dicitur. Et quidem Chilpericus omnium ultimus, qui his temporibus vivebat, nequitia stuporeque animi & ignavia omnes ante se priores vidit & superavit. Quæ de causa visum est tum potentissimo majori domus Pippino, aliusque Francorum optimis, & populo universo, ut qui regni rem ac vim non haberet, etiam regis nomine careret, & contra, cui regni opes, potentia & virtus adesset, regia quoque nomen gereret. Et quia isti principes ac populi Christiani erant, hæc sua consilia neque posteris rata, neque Deo grata satis futura existimabant, nisi a communis ecclesiæ Christianæ patre ac pastore Christi Domini vicario sanctique Petri successore vim & auctoritatem acciperent. Legatos igitur, in quibus facile omnium primus fuit S. Burchardus Herbipolensis episcopus, ad Zachariam Romanam miserunt, qui præfata ab eo peterent. Annuit is, decrevitque ac respicere, ut decesso in monasterium Chilperico, Pippinum Francorum in Germania & Gallia regem S. Bonifatium renunciat & inauguraret. Paruit Zacharia pontifici Bonifacius Moguntinensis ecclesiæ episcopus, Chilpericum (qui & Chilpericus dicitur) auctoritate sedis apostolicæ exautoravit, ejusque in locum Pippinum subrogavit. Ita Eginhartus in Caroli Magni vite principio. Annal. Francorum anno DCCLL. Paul. diacon. lib. 22. Marcellus Scot. lib. 3. Regino lib. 2. anno dominicæ incarnationis 740. Sigebertus in chron. Lambert. in hist. Germ. Oib. Friding. lib. 5. cap. 22. Ado citat 6. loll. 213. Aimonius lib. 4. cap. 61. Recentiores, Naucleos, Amlicios, aliosque plurimos prætermittit. Imo ne ipsi quidem hæretici nostri temporis historiam negant, ut videre est apud Serar. lib. 3. hist. Mogunt. notatione 38. Duas tantum historia circumstantias scriber impugnant. Quarum prior est, magna cum injuria Chilperici translationem regi contigisse, posterior est, prædictam translationem, concilio, optimatum & populi consensu, circa auctoritatem sedis apostolicæ factam esse. Justam tunc regni transferendi causam, his rationibus confirmat Serarius, primo, quod translationem optimi quique fieri postulaverint & exoptarint, & ad imperandam illam consilio auxiliisque cooperati fuerint. Secundo, quod Sanctus Burchardus Herbipolensis episcopus legationis munere functus apud sedem apostolicam pro futura translatione sollicitus, tertio, quod Zacharias eam fieri mandaverit, & sanctissimus Bonifacius ipsa pontificis executus fuerit, quodque divino testimonio approbatam, inter sacros canones 19. qu. 6. cap. 4. relata, a nullo historicorum antiquorum, de quibus supra, non laudatam vel improbatam, soli novatores hæretici, pravitas, arrogantia & perduellionis amantissimi, suo perverso iudicio per contumelias & mendacia dumnaxat improbarint. Auctoritate sedis apostolicæ a Chilperico in Pippinum factam esse translationem, tam expresse omnes, quos supra enumeravi, etiam historiæ, ut mirum sit, qua fronte novantes hæretici illud in dubium vocare audent. Nisi prolixitas nimis prohiberet, singulorum verba hoc loco recensere, quibus ea in unum locum congesta requirit, & sacra historia Mogunticam, notatione 43. legat. An Pippinum Sanctus Bonifacius, vel, ut opinatur alii, Stephanus Papa II. inuenerit, dicam infra in notis ad vitam Stephani II.

Ad postremum illud hoc loco non est prætereundum, ab eodem hoc Zacharia pontifice Pippino regi Francorum concessam esse nominationem, quam vocant, sive postulationem episcoporum pro ecclesiis in regno suo vacantibus. Unde si tibi legas, quod reges Gallie ecclesiæ episcopos dederint, memineris id non jure proprio, sed concessione sedis apostolicæ factum esse. Frustra itaque hoc argumento freti gloriuntur novatores hæretici, qui ecclesiæ regibus subire conantur. Vide Baronium anno 752.

b Sedis annis 10. mensi 3. die 13.) Supra assignatum numerum annorum, & mensium 10. dies deceum sedisse ex initio & sine suscepti pontificatus recte colligitur.

c Denique idem rex Luitprandus.) Hac anno 742. magna omnium admiratione contigerunt. Nam ut in-

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI

ANNO
CHRISTI
741.

I.

Necesse quoque habemus indicare paternitati vestræ, quia per Dei gratiam Germanis populis aliquantulum percussis vel correctis, tres ordinavimus episcopos, & provinciam in tres parochias discretivimus, & illa tria oppida sive urbes, in quibus constituti & ordinati sunt, scriptis auctoritatis vestræ confirmari & stabiliri precantes desideramus. Unam esse sedem episcopatus decrevimus in castello quod dicitur *Vuitsburg*; & alteram in oppido quod nominatur *Buraburg*; tertiam in loco qui dicitur *Erpesfurt*, qui fuit jam olim urbs paganorum rusticorum. Hæc tria loca propria auctoritate & charta apostolatus vestri roborari & confirmari diligenter postulamus; ut, si Dominus per auctoritatem & præceptum sancti Petri iussionibus apostolicis fundata & stabilita sunt tres in Germania episcopales sedes; & ut præsentibus & futuris generationes non presumant vel parochias corrumpere, vel violare præceptum sedis apostolicæ.

II.

Notum similiter sit paternitati vestræ, quod *Carlomannus* dux Francorum me accersitum ad se rogavit in parte regni Francorum, quæ in sua est potestate, synodum incipere congregare, & promisit se de ecclesiastica religione, quæ jam longo tempore, id est non minus quam per *lxx.* vel *lxx.* annos calcata & dissipata fuit, aliquid corrigere & emendare vellet. Quapropter si hoc, Deo inspirante, veraciter implere voluerit, consilium & præceptum sanctæ vestræ auctoritatis, id est apostolicæ sedis, habere & sapere debeo. Franci enim ut seniores dicunt, plusquam per tempus octoginta annorum synodum non fecerunt, nec archiepiscoporum habuerunt, nec ecclesiæ canonica jura alicubi fundabant vel renovabant. Modo autem maxima ex parte per civitates, episcopales sedes traditæ sunt laicis cupidis ad possidendum, vel adulteratis clericis, scortatoribus & publicanis seculariter ad persuendum. Nam si per verbum vestrum hoc negotium, duce rogante supradicto, movere & incipere debeo, præceptum & iudicium apostolicæ sedis cum canonibus ecclesiasticis præsto habere cupio.

III.

Sic invenero inter illos diaconos quos nominant, qui a pueritia sua semper in stupris, semper in adulteris, & in omnibus semper spurciis vitam ducentes, sub tali testimonio venerunt ad diaconatum, & modo in diaconatu concubinas quatuor, vel quinque, vel plures noctu in lectulo habentes, evangelium tamen legere, & diaconos se nominari nec erubescunt nec metuunt; & sic in talibus incestis ad ordinem presbyteratus venientes, in eisdem peccatis perdurantes, & peccata peccatis adiacentes, presbyteratus officio fungentes, dicunt se pro populo posse intercedere, & sacras oblationes offerre; ac novissime, quod peius est, sub talibus testimoniis per gradus singulos ascendentes ordinantur & nominantur episcopi: ut habeant præceptum & conscriptum auctoritatis vestræ, quid de talibus definiatis, & per responsum apostolicum convincantur & arguantur peccatores. Et inveniuntur quidam inter eos episcopi, qui licet dicant se fornicarios vel adulteros non esse, sunt tamen ebriosi & iniuriosi, vel venatores, & qui pugnant in exercitu armati, & effundunt propria manu

A sanguinem hominum, sive paganorum, sive Christianorum. Et quia servus & legatus apostolicæ sedis esse dignoscor, unum sit verbum & meum hic, & vestrum ibi, si contingat ad iudicium auctoritatis vestræ ut pariter missos dirigamus.

IV.

Præterea de una re & consilium querere, & licentiam petere necesse habeo: eo quod veneranda memoria prædecessor vester, licet audistis, in præsentis vestra mihi præceptum, ut presbyterum post obitum meum, Deo volente, in ecclesiastico misterio heredem & successorem constituere deberem. Et hoc mihi, si Dei voluntas est, placet: sed modo dubito, & nescio si fieri possit; quia postea frater illius avunculum ducis Francorum occidit, & adhuc ignoramus qualiter ista discordia pacificari & finiri valeat. Obsecro itaque, ut auctoritatis vestræ licentia sit, ut cum consilio servorum Dei de ista electione faciam quod nobis in commune, pro Deo & pro utilitate ecclesiæ, vel fructu spiritali & defensione religionis, optimum esse videatur: ut consensum vestrum habeam de hoc facere quod optimum esse videatur, & mihi inspirate dignetur Deus, quia hoc non videtur posse fieri, si contrarius princeps fuerit.

V.

Præterea querere & interrogare paternitatis vestræ consilium debeo de quadam confusione & scandalo prædicationis, quæ nuper ad nos veniens mentem nostram conturbavit, & sacerdotibus ecclesiarum verecundiam incussit. Quia laicus quidam magnæ personæ ad nos veniens, dicebat ipsi ab apostolicæ sedis pontifice sanctæ memoriæ Gregorio datam fuisse licentiam, ut in matrimonium acciperet viduam avunculi sui, quæ & ipsa fuit uxor consobrini sui, & ipsa, illo vivente, discessit ab eo, & isti viro, qui nunc eam accipere desiderans affirmat sibi licentiam datam, in tertio geniculo propinqua esse dignoscitur, & votum vovit Deo castitatis, & velata fuit, & iterum abjecto velamine maritata. Tale enim matrimonium supradictus homo ab apostolica sede sibi affirmat esse concessum. Quod non estimamus verum; quia synodus & ecclesiæ, in qua natus & nutritus fui, id est in transmarina Saxonia Lundunensis synodus, quæ in primis a discipuli sancti Gregorii, id est Augustino, Laurentio, Justo, Mellito archiepiscopis, constituta & ordinata fuit, talem copulam & matrimonium maximum scelus & incestum, & horribile flagitium, & damnabile piaculum esse ex auctoritate sanctæ scripturæ iudicabant. Quapropter paternitas vestra huius rei veritatem nobis indicare non dedignetur, ut ecclesiam sacerdotibus vel populo Christiano inde scandala, vel schismata, vel novi errores non oriatur, vel conscrecant: quia canales homines idiotæ, Alamanni, vel Bajuarii, vel Franci, si juxta Romanam urbem aliquid fieri viderint ex his peccatis quæ nos prohibemus, licitum & concessum a sacerdotibus esse putant: & dum nobis improprium deputant, sibi scandalum vitæ accipiunt.

VI.

Sicut affirmant se vidisse annis singulis in Romana urbe, & juxta ecclesiam sancti Petri, in die vel nocte quando Kalendæ Januarii intrant, paganorum consuetudine choros ducere per plateas, & acclamationes ritu gentilium,

ANNO
CHRISTI
741.

charta au-
dioritate &

monere, &
parcipere
debeo,

6

* & inserio

id est, in
Anglia
Herd

ANNO
CHRISTI
944.

Et vox ad
comparandum
non est apud
Beron. Mar.

Sc. m. de
tempore
741.

lium, & cantationes sacrilegas celebrare, & mensas illa die vel nocte dapibus onerare, & nullum de domo sua vel ignem, vel ferramentum, vel aliquid commodi vicio suo præsulare velle: Dicunt quoque se ibi vidisse mulieres pagano ritu phylacteria & ligaturas in brachiis & in cruribus ligatas habere, & publice ad vendendum venales ad comparandum aliis offerre. Quæ omnia eo quod ibi a carnalibus, & insipientibus videntur, nobis hic improprium & impedimentum prædicationis & doctrinæ faciunt. De talibus ait apostolus increpans: *Dies observatis & tempora: timo ne sine causa laboraverim in vobis.* Et Sanctus Augustinus dixit: Nam qui prædicit malis, id est caragis, & divinis, & aruspiciibus, vel phylacteriis, & aliis quibuslibet auguriis crederit, etsi jejuret, etsi oret, etsi jugiter ad ecclesias currat, etsi largas elemosynas faciat, etsi corpusculum suum in omni afflictione cruciaverit, nihil illi proderit, quamdiu sacrilegia illa non reliquerit. Nam si istas paganas paternitas vestra ibi in Romana urbe prohibuerit, & sibi mercedem, & nobis maximum profectum in doctrina ecclesiastica perficiet.

VII.

Episcopi quoque & presbyteri generis Francorum qui fuerunt adulteri vel fornicatores accerrimi, quos in gradu episcopatus vel presbyterii fornicationum filii nati arguunt, revenientes ab apostolica sede, dicunt sibi Romanum pontificem licentiam dedisse ministerium episcopale in ecclesia ministrare. Quos contra contendimus, quia apostolicam sedem nequam contra decreta canonum audivimus iudicasse. Hæc omnia, domine charissime, propterea vobis nota facimus, ut vestræ auctoritatis responsum talibus dare possimus, ut per cautelam vestræ doctrinæ oves ecclesie non seducantur, & lupi rapaces convicti & superati pereant. Interea munuscula parva vobis diximus; non quia sint digna paternitate vestra, sed pro indicio charitatis, & obedientiæ devotionis: id est villosam unam, & argenti & auri tantillum. Dextera Domini protegente incolumem valere, & in Christo proficere beatitudinem vestram in longitudine dierum optamus.

Te Deus altitonus sancta conservet in æde Sedis apostolicæ rectorem in tempora longa, Melliflua gratum populis doctrina per orbem Perficiatque Deo dignum pia gratia Christi: Splendida perficiat florens sua gaudia mater Atque domus Domini lætetur plebe secunda.

EPISTOLA I. ZACHARIÆ PAPÆ

AD BONIFACIUM ARCHIEPISCOPUM.

Respondet ad singula capita epistolæ præcedentis.

1. Probari sibi episcopatus in Germania institutos.
11. Item ut synodus in Francia regno celebretur.
111. Interim ut fornicarios & sanguinarios sacerdotio fungi non permittas.
- 1v. Ut sibi successorem, nisi instante morte, non designet.
- v. Non credendum illi qui sibi incestas nuptias concessas fuisse ajebat.

ANNO
CHRISTI
944.

Avi. Paganos ritus, qui Romæ erant, interdictos in posterum fuisse.
vii. Fides ne habeatur sacerdotibus illis, qui sibi a sede apostolica indultum jactabant.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio episcopo Zacharias servus servorum Dei.

Suscipis sanctissimæ fraternitatis tuæ literis per Deneardum religiosum presbyterum tuum, quia sospitem te, ut semper cupimus, esse cognovimus, omnipotenti ac misericordissimo Deo nostro magnas retulimus gratias, qui tibi in omnibus bonis prosperari dignatur. Magnam enim in cordibus nostris inlunda lætitiæ, quoties nobis sanctitatis tuæ scripta mittuntur, quando reperimus quæ ad salutem respiciunt animarum: dum quotidie in gremio sanctæ matris ecclesie per tuam prædicationem novi populi adduntur.

I.

Ubi & tres episcopos per loca singula secundum seriem syllabarum tuarum te ordinasse cognovimus, qui eidem populo, quem sibi Dominus Deus noster per tuam sanctitatem aggregare dignatus est, præesse debeant, & petisti ut per auctoritatem nostræ sedis episcopales ibidem sedes firmentur. Sed tua sancta fraternitas mature pertractet, & subtili consideratione discernat, si expedit, aut si loca vel populorum turbæ talia esse probantur, ut episcopos habere mereantur. Meministi enim, charissime, quid in sacris canonibus præcipitur observare, ut minime in villulas, vel in modicas civitates episcopos ordinemus; ne vilescat nomen episcopi. Sed nos tuis sincerissimis atque a nobis dilectis syllabis provocati, quæ poposcisti absque mora concedi patimur, & statuimus per apostolicam auctoritatem episcopales illic esse sedes, quæ per successionem episcopos mereantur, & populis præsent, atque in quibus prædicationis verbum subjectis insinuetur: id est in castello quod dicitur Vvurtzburg, & alterum in oppido quod nominatur Buraburg, tertium in loco qui dicitur Erphesfurt: ita ut nulli post hæc liceat cuiquam hæc quæ a nobis sancta sunt quoquomodo violare, quæ auctoritate beati Petri apostoli firma esse decrevimus.

II.

De eo autem quod nobis intimasti, quod te Carlomannus filius noster ad se rogavit accedere, ut in urbe regni Francorum, in sua ditione sive potestate constituta, synodum celebrare debeas, eo quod omnis ecclesiastica regula, sive disciplina ab eadem provincia funditus est abolita, quod nimis merendum est, quod per spatia temporum ibidem synodus sacerdotum minime celebrata sit; & hoc libenter concedimus, & fieri præcipimus. Neque enim quid sit sacerdotium, neque quid fiat ab eis qui se sacerdotes nominant, cognoscitur.

III.

Sed dum, juvante Deo, quæ a præfato filio nostro promissa sunt, ad effectum perducta fuerint, tuæque fraternitas in memorato concilio confederit cum eodem excellentissimo viro, si quos repererit episcopos, presbyteros, aut diaconos, contra canones vel statuta patrum excessisse, id est si in adulterio vel fornicatione inventi fuerint, vel si plures uxores

* vide conc.
Lipens. c. 6.
* in d. Rom.
deh. torn.
cacione in-
venti fuerint.

res habuerunt, aut si sanguinem Christianorum
sive paganorum effuderunt, vel etiam aliis
capitulum canonum obvialis eos reperit tua
sanctitas, nulla ratione apostolica auctoritate
permittat sacerdotio fungi, quia tales a suo
proprio ore falsi nominantur sacerdotes, & pe-
iores ac deteriores secularibus esse noscuntur,
qui se neque a fornicationibus, neque a ne-
lariis matrimonii abstinent, neque ab homi-
num sanguinis effusione manus servant inno-
xias. Quales se esse sacerdotes existiment, aut
quid inde sentiant, dicente Deo: *Sacerdotes mei
semel nubant?* Et apostolus: *Unius uxoris virum*
Ec. Et hoc ante susceptum sacerdotium uti li-
citurum est. Nam a die suscepti sacerdotii etiam
ab ipso proprie conjugio prohibendi sunt. **B**
Quomodo sacerdotio fungi desiderant, qui ta-
libus clericibus involuti esse monstrantur, ut
neque seculares fideles his facinoribus obvolu-
tos optemus? Quomodo non pertimescunt di-
vina mysteria contingere? aut quomodo ad o-
randum pro peccatis accedere presumunt, dum
facti canones neque purum clericum, cui sa-
cerdotium non est, secundis copulari nuptiis
præcipiunt? Isti enim e contrario non solum
post susceptum sacerdotium se abstinere ab una
uxore nolant, imo luxuria obvoluti pejora se-
cularium scelera committunt, ut plures uxores
habere presumant, quibus neque unam con-
cessum est post susceptum ministerium attri-
bare. Sed ista parvipendentes, atque Deum
ad iracundiam provocantes, majora commit-
tunt facinora, dum propriis manibus Christia-
nos atque paganos homines necant. Et fit, ut
quibus in remissionem peccatorum debuerunt
lavacrum regenerationis impendere, atque
Christi sacramenta donare, ne in æternum
perirent, eorumdem sacrilegis manibus ipsi ex-
tinguantur. Quis enim sapiens habens cor eos
æstimet sacerdotes, qui neque a fornicationibus
abstinent, neque ab effusione sanguinis
manus servant innoxias? Quisve eorum
sacrificiis Deum credit esse placatum, dicente
Propheta: *Viram sanguinum & dolosum abomi-
nabitur Dominus?* Isti namque, ut præmissi, ne
sacerdotio fungantur, neque divina contingant
mysteria, commonemus. Quidquid vero aliud,
ut dictum est, eos contra ecclesiasticam regu-
lam excessisse repereris, canones sive instituta
patrum præ manibus habeto, & juxta quod in
eis edoctus fueris discerne.

IV.

De eo autem quod tibi successorem con-
stitui velle dixisti, ut te vivente in loco tuo
eligatur episcopus, hoc nulla ratione concedi
patimur: quia contra omnem ecclesiasticam regu-
lam, vel instituta patrum esse monstratur.
Sed volumus ut tibi ministret, & sit in evan-
gelio Christi adjutor, dicente apostolo: *Si quis
bene ministraverit, bonum sibi gradum acquirat.*
Nimis enim reprehensibile esse manifestum est,
ut te vivente tibi alium substituamus. Sed hoc
commonemus, ut quamdiu te divina jusserit
clementia superesse, sine intermissione ores,
ut tibi Deus illum successorem concedat, qui
ei possit esse placabilis, & populum, quem ad
suam gratiam per tuam sanctitatis industriam vo-
cate voluit, irreprehensibiliter regere valeat,
atque ad viam ælaboret perducere. Nam
quomodo hæc qua poposcisti, si & volueris

amus, concedere possumus, dum nos fragiles
homines existentes, & sub conditione mortis
constituti ignorantes quid superventura dies pa-
riat, non valeamus investigare quis de nobis
prior de præsentis sæculo migret? Sin autem &
eundem divina voluerit clementia post tui diem
transitus superesse, si eum aptum esse cognove-
ris, & in tua voluntate fuerit definitum, ea
hora qua te præsentis sæculo migraturum co-
gnoveris, præsentibus cunctis tibi successorem
designa, ut huc veniat ordinandus. Hoc nul-
li alii concedi patimur, quod tibi charitate co-
gente largiri censuimus.

V.

De illo namque qui viduam avunculi sui,
quam & ipsa fuit uxor consobrini sui, & sa-
crum velamen habere monstrata est, & a bea-
tae memorie prædecessore nostro sibi licentiam
concessam esse divulgavit, ut eam in pernicio-
so matrimonio assumere debuisset, ab utroque
prædecessore noster ita credatur præcepisse. Nec
enim ab hac apostolica sede illa dirigitur, quæ
contraria esse patrum sive canonum institutis in-
veniantur. Ergo admonere, hortari, increpare
eos, frater, ne cesses, quatenus a tali scelesti re-
cedant matrimonio, ut non in æternum pereant.
Reminiscantur enim se Christi sanguine redem-
ptos esse, & non sponte se contradant (nisi
ab ipso recesserint incesto matrimonio) diabo-
li potestati: sed magis ipsi Deo, & Christo
filio ejus, & Spiritui sancto, in cujus nomine
ab illius antiqui hostis erepti sunt potestate.
Elabora namque, sanctissime frater, in eis,
quia scriptum cognoscis: *Qui converti fecerit Ju-
peccatorem ab errore via sua, salvabit animam
ejus a morte, & suorum operum multitudinem pec-
catorum.* Nam & nos pro hoc commonitoria
scripta direximus.

VI.

De Kalendis vero Januariis, vel ceteris au-
guris, vel phylacteris, & incantationibus, vel
aliis diversis observationibus, quæ gentili mo-
re observari dixisti apud beatum Petrum apo-
stolum, vel in urbe Roma; hoc & nobis, &
omnibus Christianis detestabile & perniciosum
esse judicamus, dicente Deo: *Non augurabimini,
nec observabitis somnia.* Et iterum: *Non est
augurium in Israel, nec observatio in domo Ja-
cob.* Ita & a nobis cavendum esse censemus,
ut nullis auguriis vel observationibus attenda-
mus, quia omnis hæc abscissa esse a patribus
sumus edocti. Et quia per instigationem diabo-
li iterum pullulabant, a die qua nos jussit
divina clementia (quamquam immeriti existi-
mus) apostoli vicem gerere, illico omnia hæc
amputavimus. Pari etenim modo volumus tuam
sanctitatem populis sibi subditis prædicare, at-
que ad viam æternæ perducere vitæ. Nam &
sanctæ recordationis prædecessoris atque nutri-
toris nostri domni Gregorii papæ constitutio-
ne omnia hæc pie ac fideliter amputata sunt,
& alia diversa quamplura, quæ diabolo sugge-
rente pullulabant in Christi ovile, cujus in-
star pro illius populi salute dirigere matura-
vimus.

VII.

Nam & de sacerdotibus illis qui falsa opi-
nantur, qui etiam adulteri & fornicatores pro-
bantur, & sibi ab apostolica sede indultum ei-
se testantur, & e contrario licentiam sibi præ-
dica-

ANNO CHRISTI

capulis quibus cano- nibus ob- vialis ac.

1 Tim. 3.

1 Tim. 3.

1 Tim. 3.

1 Tim. 3.

ANNO CHRISTI

capulis quibus cano- nibus ob- vialis ac.

1 Tim. 3.

1 Tim. 3.

1 Tim. 3.

Baronius legit: vel etiam aliter contrahitur velle, quibus canones obvialis reperit tua sanctitas. Hard. 2. Baron. Si etiam voluerimus. Hard.

ANNO CHRISTI 744.

peratore anno XXIV. imperii ejus anno 2. in A

Spiritus sanctus in eodem te assumpsit opere ad illuminationem gentium illarum. Unde nimis exultamus in Domino, & ejus omnipotentia im-

ANNO CHRISTI 744.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad annum Ch. 744. n. 11.

Zacharias eodem die, quo ad Bonifacium, scripsit & ad novorum sedium Episcopos ab eo institutos, ad Burchardum scilicet Episcopum Vvitzburgensem, ad Vvittam Episcopum Buraburgensem, & ad Adhelarium Episcopum Erphesurdensem. Inter Epistolas Bonifacianas Episcopis Vvitta & Burchardo Epistolæ 131. & 133. inscribuntur. In editione Serarii prior præfert hæc titulum: Dilectissimi nobis Vvittana sanctæ Ecclesiæ Barbaræ Zacharias Papa. Inter Epistolas Zacharias hæc secundum locum obtinet, & a Binio publicata est cum hoc titulo: Dilectissimo nobis Burchardo sanctæ Ecclesiæ Vvitzburgensi Episcopo Zacharias Papa. Verum, ut inquit Corarius, an. 744. n. 19. inter Epistolas Bonifacianas insertas alia Vvitta, alia Burchardo inscribitur; Vvitta Epist. 131. ut jam dictum est, Burchardo Epist. 133. his verbis: Dilectissimo nobis Burchardo sanctæ Ecclesiæ Vvitzburgensi Episcopo Zacharias Papa. Serarius in Notat. 29. ad vitam S. Bonifacii pag. 501. secundam Zacharias Epistolam sic inscripsit ait: Dilectissimo nobis Vvitta sanctæ Ecclesiæ Burchardi Zacharias Papa. Et in notis ad eandem Epistolam observat, primum inscriptionis vocabulum non dilectissimo, sed dilectissimis in Codice Casareo legi, quod Epistola tribus Episcopis, Burchardo scilicet Vvitta, & Adhelario communis esse videatur. Quæ opinio probabilissima, & earum literarum exemplaria cum eodem titulo tribus Episcopis, singula singulis directæ, ut eorum tenor indicat. Epistola dicitur data Karolus Augustus, imperante domino Constantino magno Imperatore, anno vigesimo quarto, Imperii ejus anno secundo, Indictione undecima. Verum hæc nota temporaria modo emendanda, quo in mox relata Epistola Zacharias Papa ad Bonifacium, cum utraque eodem tempore data sit.

III. AD FRANCOS ET GALLOS.

R. Eferente nobis Bonifacio, Ue. Extat infra post Concilium Liptinense.

IV. AD BONIFACIUM ARCHIEPISCOPUM.

Mittit pallia pro tribus metropolitanis & de duobus pseudoprophetis in Francia deprehensis.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio Archiepiscopo Zacharias servus servorum Dei.

ANNO 744.

L. Egimus in libro actuum apostolorum Spiritum sanctum apostolis præcepisse: Separare sibi Barnabam & Paulum in opus quo assumpsit eos, id est ut prædicationem Christianæ religionis, & ejusdem Spiritus sancti gratiam, mundum illuminarent universum. Quorum illuminatione prædicationis atque doctrinæ Christi præsidio manet & manet catholica Dei ecclesia præfulgens, horum & beati apostolorum principis Petri illuminata doctrinis: & eorum sequipedem ex inspiratione divina tuam sanctissimam fraternitatem in partibus illis credimus esse destinatum, ut etiam instar eorum idem

illuminationem gentium illarum. Unde nimis exultamus in Domino, & ejus omnipotentia im-

menas referimus laudes. Dum vero & series syllabarum tuarum nobis panderetur per singula, multo amplius lætati sumus in Domino, qui tibi suam gratiam ita largiri dignatus est, ut sic duræ gentis corda lenires, quatenus libenti animo inclinarentur ad obediendum fidei, & divinis obtemperarent præceptis. Indicasti enim nobis, quomodo & qualiter tetigisset Deus corda excellentissimorum filiorum nostrorum Pippini & Carlomanni, ut tibi in prædicatione socii & adjuutores esse niterentur ex inspiratione divina: quorum merces copiosa manet in cælis, quoniam benedictus homo per quem benedicitur Deus. De episcopis vero metropolitanis, id est Grimone, quem nos jam comperit habemus, & de Abel & Arberio, quos per unamquamque metropolim per provincias constituiti, hoc per tuum testimonium confirmamus, & pallia dirigimus ad eorum firmissimam stabilitatem, & ecclesiæ Dei augmentum, ut in meliori proficiant statu. Qualiter enim mos pallii sit, vel quomodo fidem suam exponere debeant hi qui pallio tui conceduntur, eis direximus, informantes eos, ut sciant quod sit pallii usus, ut subiectis viam prædicent salutis, & ut ecclesiastica disciplina in ecclesiis eorum servetur, & maneat inconculsa, & ut sacerdotium, quod in eis fuerit, non pollutum, ut antea fuit, sed mundum & acceptum Deo esse possit, quantum humana conditio valet: ita ut nullus inveniatur eorum a sacris deviare canonibus, & sacrificium eorum mundum Deo immoletur: ita ut Dominus eorum placetur muneribus, & populus Dei purificatis mentibus, ex omni vitiorum squalore sincerum valeat Deo servitium exhibere. Revertisti etiam nobis, charissime frater, quod duos pseudoprophetas in eadem Francorum provincia invenisses, quos non pseudoprophetas, sed magis pseudochristianos appellare debemus. Ex quibus unum quidem novum Simonem juxta tenorem tuarum syllabarum reperimus; qui & sacerdotium sibi vindicabat, & a luxuria minime se continebat, seducens populum, & inania prædicans: non solum suam animam iuri diaboli tradens, sed & populorum corda in interitum demergens, & ab ecclesia Dei eos seductionibus suis abstrahens, & cruces in campis statuens, & oratoriola ad seducendum populum instituens, publicasque & antiquas ecclesias relinquens, & sanctitatis nomine se vocari faciens, & in suo nomine ecclesias consecrans; nomina etiam angelorum, imo magis demoniorum se scire affirmans. Alium vero ita luxuriæ deditum, ut concubinam haberet, & duos ex ea filios procrearet: & tamen sacerdotium sibi vindicabat, affirmans hoc iustum esse juxta traditionem veteris testamenti, ut defuncti fratris superstes frater ducat uxorem: & quia Christus resurgens ab inferis nullum ibi reliquisset, sed omnes inde abstraxisset: quæ omnia hæc detestabilia & scelerata judicamus. Bene enim tua fraterna sanctitas juxta

Edi. Rom. in notis & tenetur

Adelberum intelligit

De Clemente 10. januar

1 Baronijs legit, Abel seu Alberto. Hard.

(a) Edi. Rom. sic legit sequentia verba: & seducens populum per saltitantes traiecit eum ab ecclesia Dei subtraheret, & a christiana lege discordaret, & cruces statuens in campis & oratoriola, illic populum seducebat relinquens ecclesias publicas concurrentes ad illa signa, quæ ab eo false fiebant, & sanctitatis nomine se vocari censuit, & in suo nomine ecclesias consecravit affirmans se etiam angelorum nomina scire, quorum in tuis syllabis conscripta direxisti, quæ nomina nos non angelorum, sed magis demonum affirmamus. Alium vero &c. Manf.

ANNO
CHRISTI
743.

ta ecclesiasticam regulam eos damnavit, & in
custodiam reclusit, & optime vocavit antichri-
sti ministros & præcursores. De cætero decer-
ta, charissime, & viriliter age, & pervigil per-
mane in ministerio Christi, ut amplius Chri-
sti grex augeatur, & tibi præmium æternæ re-
tributionis maneat copiosum, & cum sanctis
& electis Dei, ut credimus, habeas consortium.
Deus te incolumem custodiat, reverentissime
frater. Data x. Kalendas Julias, imperante do-
mino Artavaldo a Deo coronato magno im-
peratore anno 3. post consulatum ejus anno 3.
Indictione xii.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI

Ad annum Ch. 743. n. 1. & seqq.

Hæc Epistola confirmat Zacharias, quæ in Synodo
Leptinensi acta fuerant. Duo sibi præcipue significata a
Bonifacio testatur Romanus Pontifex. Primum, quod
non unum dumtaxat Carolomanum, sed ambos simul
fratres, Carolomanum & Pippinum in prædicatione for-
mæ & adjuutores extiterit. Secundo loquitur de tri-
bus Metroplitanis a Bonifacio suis literis commenda-
tis, Grimonem ab aliis duobus distinguit, declaratque
Grimonem sibi jam potum esse, Abelen vero & Ar-
bertum novissime Archiepiscopos institutos. Grimone an-
te aliquot annos ad Archiepiscopatum Rotomagensem
electus fuerat, de quo legendus Anonymus in Actis
Archiep. Rotomagensem a Mabillonio Tom. 2. Analect.
publicatus, qui Gregorio VII. Pontifice Romano vixit.
Abel institutus est Archiep. Remensis, quam Ecclesiam
Milo Trevisensis Archiep. pessumabat, & utrumque Ar-
chiepiscopatum dilapidabat: Arbertus, seu Arbertus
constitutus Episcopus Senonensis.

Harum literarum subscriptio magna fertur difficul-
tatem, & variis modis apud alios Auctores effectur.
De die conveniunt omnes, qui tamen mendose descri-
ptus est, ut nos demonstrabimus. Conveniunt & de
anno 3. Artavaldi & Nicephori Augustorum, sed cum
uterque mense Novembri anni Ch. 743. festo extarba-
tus fuerit, & Nicephorus circa Kal. Majas anni Ch.
743. a patre coronatus sit, non dubium, quin loco
sed & Nicephoro Magno Imperatore anno 3. legendum
sit, sed & Nicephoro Magno Imperatore anno 1. Sub-
scriptio itaque hujus Epistolæ sit restituenda. Data 10.
Kalend. Octobr. imper. D. Artavaldi a Deo coronato Ma-
gno Imperatore anno 3. P. C. anno 3. sed & Nicephoro
Magno Imperatore anno 1. Indictione 12. Zacharias Pa-
pæ postquam has literas scripsit, literas alias a Boni-
facio accepit, quæ ad nos non pervenere, sed quarum
mentionem facit Zacharias, & quibus responderet Epi-
stola 3. data Nonis Novembri. In his enim ait Pon-
tifex. *Suscipientes fraternitatis tuæ lites ad te, in ex-
tra quadam modum. Et quod nimis reperta sunt
differant ab eis syllabis, quæ a tua directæ sunt fra-
ternitate per clarissimum Augustum, nos nobis in
dignis, quod censuram &c.* Cuius itaque Epistola Boni-
facio ad Zachariam, quæ a Pallia ab eo postularit,
data sit mense Augusto, teste ipomet Zacharia, Epi-
stola ejusdem Pontificis IV. noviss. per Librarium
errorem dicitur data 10. Kal. Julias, cum enim Epi-
stola Bonifacii mense Augusto extarata fuerit, & ad
eam Zacharias responderet, miraturque tria pallia ab eo
petita, responsum post mensem Augustum datum satis-
se necesse est, alioquin illud trium Palliorum petiti-
onem non subsecutum esset, sed præcessisset, cum tamen
Zacharias contrarium scribat, eaque Pallia a se postu-
lata discrete asserat.

Cæterum utramque Zachariæ Epistolam tam ordine
e, quam ordine 25. currense Indictione 12. & anno Ch.
743. post celebrationem Concilii Leptinensis Kalend.
Martii habitæ, scriptam esse ostendunt laudata Zaha-
ria verba: *Concilium, & adjuvante Deo & Carlomanno
credente consensum, factum est.* Leptina enim ut in-
ter omnes convenit, in Carolomanni Majoratu erat.
Quare errantur Simondus & Coineius, qui utraque
literas post Concilium Sueffionense datas fuisse conten-
dunt, cum Sueffio non ad Carolomanum, sed ad Pip-
pinum pertinuerit. Præterea cum in utraque subscri-
ptione mentio sit Artavaldi Aug. quem certum est men-
se Novembri an. Ch. 743. imperio decessum, quomodo
ea literæ an. 744. quo Concilium Sueffione habitum,
et vult Simondus, vel an. 745. ut arbitratur Coi-
neius, data esse potuerit?

V. AD BONIFACIUM
ARCHIEPISCOPUM.

ANNO
CHRISTI
743.

- I. Miratur quod pallium pro uno Grimone nunc petat, cum pro tribus antea postularit.
- II. Refellit calumniam de labe simoniacæ, cuius infamulabatur.
- III. Suas illis vires non in Bajoaria solum, sed per Galliam omnem delegat.

Suscipientes sanctissimæ fraternitatis tuæ lites
per præsentium gerulum, & relegentes
tes quæ in eis continebantur, in ecclasi qua-
dam incidimus, & admiratione magna, eo quod
nimis repertæ sunt dissonare ab eis syllabis quæ
a tua directæ sunt fraternitate per claptum Au-
gustum mensem: ubi nobis indicasti, quod &
concilium, adjuvante Deo, & Carlomanno præ-
bente consentum & contestante, factum est, &
qualiter falsos sacerdotes, qui divinum digni-
non erant attendere ministerium, a sacro mu-
nere suspendisti, & quia tres archiepiscopos per
singulas metropoles ordinasse referasti, id est
Grimonem in civitate quæ dicitur Rodomas,
secundum vero Abel in civitate quæ dicitur
Rhemorum, tertium quoque Arbertum in ci-
vitate quæ dicitur Sennis qui & apud nos tunc,
& tua nobis & Carlomanni atque Pippini de-
tulit scripta, per quæ suggestisti, ut tria pallia
isdem tribus prænomminatis metropolitans di-
rigere deberemus; quæ & largiti sumus pro
adunatione & reformatione ecclesiarum Chri-
sti. Nunc autem denuo tuas suscipientes syl-
labas, valde sumus, ut diximus, mirati, eo
quod antea nobis una cum memoratis princi-
pibus Galliarum pro tribus palliis suggestisti,
& postea pro solo Grimone. Sed volumus ut
tua nobis indicet fraternitas, cur nobis ita di-
rexisti antea pro tribus, & postmodum pro
uno, ut & nos certi redditi ex hoc nullam
ambiguitatem retineamus.

Legendus
Rodomas
vel Rodomus
mense
Rodomas
episcopus
Rhemorus
apud Sie-
bertum an-
no 743. dicit
Rodomas
gula

II.
Reperimus etiam in memoratis tuis literis,
quæ nimis animos nostros conturbant, quod
talia a te nobis referantur, quasi nos corru-
ptores simus canonum, & patrum rescindere
traditiones queramus; ac per hoc, quod ab-
sit, cum nostris clericis in simoniacam hære-
sim incidamus, accipientes & compellentes, ut
hi, quibus pallia tribuimus, nobis præmia lar-
giantur, expetentes ab illis pecunias. Sed, cha-
rissime frater, hortamur charitatem tuam, ut
nobis deinceps tale aliquid minime tua frater-
nitas scribat: quia fastidiosum a nobis & in-
juriosum suscipitur, dum illud nobis ingeri-
tur quod nos omnino detestamur. Absit enim
a nobis & a nostris clericis, ut donum, quod
per Spiritus sancti gratiam suscepimus, pretio
venundemus: dum & illa tria pallia, quæ te
E suggerente, ut prædiximus, sumus flagitati,
nullum ab eis quispiam commodum expetit.
Insuper & chartas, quæ secundum morem a
nostro serinio pro tua confirmatione atque do-
ctrina tribuuntur, de nostro concessimus, ni-
hil ab eis auferentes; absit ut sic quispiam a
tua fraternitate criminis nobis simoniaci obi-
ciatur. Anathematizamus namque omnes qui-
cumque aulæ fuerint donum Spiritus sancti pre-
tuo venundare.

III.

Artavaldum cum filio exaratum fuisse mense Novembri Indiæ. xii. hoc est, anno Ch. 743. sicut Theo-
phases, & Zonaras. Card. Baronius ad an. 743. Indictionem in his Epistolis corrigendam putat. Hard.

ANNO
CHRISTI
711.

III.

Suggestisti etiam nobis per alia tua scripta, quod in Bajoaria unum reperisses falsam sacerdotem, qui affirmabat quod a nobis fuisset episcopus ordinatus; & tua hoc fraternitas optime egit, dum ei non credidit, quia falsus homo omnia false suggestit, & falsum reprensus sacerdotio suspende. Sic enim auctoritate B. Petri apostolorum principis tibi præcipimus, ut quemcumque repereris sacris canonibus deviare, nulla ratione patiaris sacrum ministerium tractare. Et quia sciscitatus es an deberes in Bajoaria provincia jus habere prædicationis, quam a decessore nostro habuisti concessam; nos Deo auxiliante ea que tibi largitus est decessor & prædecessor noster non minuisimus, sed augemus: & non solum Bajoariam, sed etiam omnem Galliarum provinciam, donec te divina iusserit superesse majestas, nostra vice per prædicationem tibi iungendam, si repereris contra Christianam sentire religionem, vel canonem instituta, spiritualiter ad normam studeas reformationis reformare. Dominus te incolumem custodiat, reverentissime & sanctissime frater. Data Nonis Novembris, imperante domno piissimo Augusto Artavaldo a Deo coronato magno imperatore anno III. post consulatum ejus anno III. sed & Nicephoro magno imperatore ejus filio anno III. indictione XIII.

* In edit. Rom.
et Indid.
III.

VI. AD BONIFACIUM EPISCOPUM.

Non iterandum esse baptismum, quem imperator sacerdos infra diebus administrat.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio episcopo Zacharias servus servorum Dei.

* In edit. Rom.
Sodanus
De consecr.
dist. 14. Re-
tractat. cap.
100.

Virgilius & Sidonius religiosi viri apud Bajoariorum provinciam degentes, tuis apud nos literis usi sunt, per quas intimaverunt, quod tua reverenda fraternitas eis iungeret Christianos denuo baptizare. Quod audientes nimis sumus conturbati, & in admirationem quamdam incidimus, si habetur ut dictum est. Retulerunt quippe quod fuerit in eadem provincia sacerdos, qui Latinam linguam penitus ignorabat; & dum baptizaret, nesciens Latini eloquii, infringens linguam diceret: Baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritu sancta; ac per hoc tua reverenda fraternitas consideravit rebaptizare. Sed, sanctissime frater, si ille qui baptizavit non errorem introducens aut hæresim, sed pro sola ignorantia Romanæ locutionis infringendo linguam, ut supra sati sumus, baptizans dixisset, non possumus consentire ut denuo baptizentur: quia (quod tua bene compertum habet sancta fraternitas) quicumque baptizatus fuerit ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritu sancti, nullo modo debet rebaptizari, sed per solam manus impositionem purgari. Nam, sanctissime frater, si ita est, ut nobis relatum est, non amplius a te illis prædicentur hujusmodi, sed, ut patres sancti do-

cent & prædicant, tua sanctitas studeat conservare. Deus te incolumem custodiat, reverentissime frater. Data Kalendis Julii, imperante domno piissimo Augusto Constantino a Deo coronato magno imperatore, anno XXVI. imperii ejus anno IV. indictione XII.

ANNO
CHRISTI
711.VII. AD PIPINUM MAJOREM DOMUS,
ITEMQUE AD EPISCOPOS, ABBATES,
& PROCERES FRANCORUM.

Respondet de diversis capitulis a Pipino per Ardobanum missis.

- I. De honore metropolitanorum.
- II. De damnatis episcopis, presbyteris, & diaconis.
- III. De presbyteris superbiantibus.
- IV. De presbyteris agrorum.
- V. De monachis ancillis Dei.
- VI. De viduis non velandis.
- VII. De laico pellente suam conjugem.
- VIII. De presbyteris & diaconis qui seorsum collebros faciunt.
- IX. De clericis & monachis non maritentibus in suo proposito.
- X. De clericis qui sunt in parochiis, monasteriis, & martyriis.
- XI. Qui clerici ab uxoribus abstinere debeant.
- XII. De iis qui uxores aut viros dimittunt.
- XIII. De monachis qui clerici fiunt.
- XIV. De presbyteris & diaconis in crimine prolapsis.
- XV. De ecclesiis quas laici in suis proprietatibus construunt.
- XVI. De clericis qui suas ecclesias relinquunt.
- XVII. De episcopis qui aliorum clericos suscipiunt.
- XVIII. Qui clerici uxores ducere possunt.
- XIX. Ut presbyteri & diaconi sine commendatitiis non suscipiantur.
- XX. De virginibus velatis, si devierint.
- XXI. De non velatis virginibus, si devierint.
- XXII. De his qui duobus fratribus nupserint, vel qui duas sorores uxores acceperint.
- XXIII. De his qui homicidium sponte perpetravit.
- XXIV. De his qui homicidium non sponte perpetravit.
- XXV. De his qui adulteras habent uxores, vel ipsi sunt adulteri.
- XXVI. De monachis & virginibus propositum non servantibus.
- XXVII. De his qui suscepto virginitatis proposito abducent.

Domino excellentissimo atque Christianissimo Pipino majore domus seu dilectissimis nobis universis episcopis ecclesiarum, & religiosis abbatibus, atque cunctis Deum timentibus principibus in regione Francorum constitutis, Zacharias episcopus sancta Dei ecclesia catholica & apostolica Romana in Domino salutem. Gratia vobis & pax a Deo patre omnipotente, & Domino Jesu Christo unico filio ejus, & Spiritu sancto ministratur.

Gaudio magno gaudemus in Domino, ad discipulos per relationem subtilissimi at-

1. Cum inter omnes conflictent hæc Epistolam eodem, quo superior, anno scriptam esse, non dubium, quia legendum sit. Data Nonis Novembris, imperante domno piissimo Aug. Artavaldo a Deo coronato magno Imperatore anno III. post Consulatum ejus anno III. sed & Nicephoro magno Imperatore ejus filio anno III. post Consulatum ejus anno III. quæ mense Novembri Anno 713 obtinebat, quare Artavaldus & Nicephorus a Constantino Imperatore exsecuti sunt. Pagina ad An. Ch. 713. n. XI.

2. Error ubi in anno XXVI. legendum enim anno XXV. & Indid. XII. recurrenda. Scripta est Epistola anno Christi 711. Vide Pagium ad dictum an. n. 2.

ANNO
CHRISTIANNO
CHRISTI

que a Deo servati prædilecti filii nostri Pippini vestram omnium bonam conversationem: & quod ut in bonis & Deo placitis dispositionibus unanimes atque cooperatores estis, ita & ecclesiæ Dei venerabilia loca per universam vestram provinciam sita, atque eorum præfules, sacerdotes, & religiosos abbates, ut concederet, in sancto habitu & conversatione sacerdotali conservetis, vacantes orationibus, insistentes precibus ad implorandam divinam potentiam, & cælitus victoriam tribuendam ad vertus paganas & infideles gentes propugnatoribus vestris. Etenim vobis in vera confessione & simplici corde ad Deum accedentibus, sicut Moytes ille amicus Dei orando pugnat, & Jethu Nave cum populo Israel bella Domini præliando vincebat, ita & vos agere oportet, charissimi mihi, ut sitis adiutores populo vestro orando, & bonis actibus inhærendo, declinantes a curis & negotiis secularibus. Scriptum est enim: *Vacate & videte, quoniam servus est Dominus*: Et iterum: *Accedite ad eum & illuminamini, & vultus vestri non erubescant*. Principes & seculares homines, atque bellatores, convenit curam habere & sollicitudinem contra inimicorum astutiam, & provinciæ defensionem. Præfulis vero, sacerdotibus, atque Dei servis pertinet salutaribus consiliis & orationibus vacare; ut vobis orantibus, & illis bellantibus, Deo præstante, provincia salva persistat, fiatque vobis in salutem, laudem, & mercedem perpetuam. Ex hoc quippe præfatus vester apparebit in sanctitate, & principatus dilecti filii nostri Pippini approbabitur per subditorum potestatem, & bonum dispositum. Itaque ut flagitavit a nobis cum vestro consilio superius effectus filius noster Pippinus, ut de omnibus capitulis quibus innotuit responsum demus, in quantum Domino valeamus; de unoquoque capitulo inferius conscriptum, juxta quod a sanctis patribus traditum habemus, & sacrorum canonum sanxit auctoritas: etiam nos, quod Deo inspirante apostolica auctoritate decernere potuimus, mandavimus in responso.

I.

Quomodo honorari debeat metropolitani episcopus coram episcopis & parochialibus presbyteris, in canone sanctorum apostolorum capitulo xxv. scriptum est: *Episcopus gentium singularum scire convenit, quis inter eos primus habeatur, quem velut caput existiment, & nihil amplius præter ejus conscientiam gerant, quam illa sola singuli, quæ parochiæ propriæ, & villis quæ sub ea sunt, competant: sed nec ille præter omnium conscientiam faciat aliquid*. Sic enim unanimitas erit, & glorificabitur Deus per Christum in Spiritu sancto. Item in canone concilii Antiocheni, capitulo ix. continetur ita: *Per singulas regiones episcopos convenit nosse metropolitani episcopum totius provinciæ sollicitudinem gerere; propter quod ad metropolim omnes undique, qui negotia videntur habere, concurrent. Unde placuit eum & honore præcellere, & nihil amplius præter cum cæteros episcopos agere, secundum antiquam a patribus regulam constitutam, nisi ea tantum quæ ad*

suam diocesim pertinent possessionesque subje-
ctas. Unusquisque enim episcopus habeat suæ parochiæ potestatem, ut regat juxta reverentiam singulis competentem, & providentiam gerat omnis possessionis quæ sub ejus est potestate. Ita ut presbyteros & diaconos ordinet, & singula suo judicio comprehendat. Amplius autem nihil agere teneat præter antistitem metropolitani; nec metropolitani aliquid gerat sine cæterorum sacerdotum consilio. Item ex libro decretorum beati Leonis, capitulo xxxix. continetur: *Igitur secundum sanctorum patrum canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos, metropolitani singularum provinciarum episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis curæ cura prædicitur, jus traditæ sibi antiquitatis dignitatis intemeratum habere decernimus, ita ut a regulis præstitutis nulla aut negligentia aut præsumptione discedant; aut in habitu, aut incessu sanctitatis. Nam & nos ab apostolica auctoritate subjungimus, ut episcopus juxta dignitatem suam indumentis utatur. Simili modo & presbyteri cardinales, & qui in monastica vita velle habeant vivendi, plebi quidem sibi subjunctæ præclariori veste induti debitum prædicationis persolvant, & in secreto propositum fervent sui cordis, ut qui videt in abscondito Deus, reddat illis in palam. Scriptum quippe est: *Quæ dicitis in cordibus vestris,**

& in cubilibus vestris compungimini. Non enim nos honor commendat vestium, sed splendor animarum. Monachi vero laneæ indumenta, juxta normam & regulam monasticæ disciplinæ, atque traditionem sanctorum probabiliū patrum, sine intermissione utantur. Si enim abrenunciantes ea quæ sæculi sunt, tota se Deo intentione contulerunt, de omnibus illicitis debent abstinere: ut quantum corpore suo suffuerint laborem, tantum remunerationis præmium a Deo percipere mereantur. Aposto-
lis quippe divinum datum est mandatum duas tunicas non habendi. Tunicas dixit Christus, utique laneas, non lineas. Qui ergo obedierit dominico præcepto, bonis actibus in-

Dhærens, habebit vitam æternam. Item ex canone Antiocheni concilii, capitulo x. de his qui vocantur chorepiscopi decretum est: *Qui in vicis vel possessionibus chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem episcoporum perceperint, & ut episcopi consecrati sint; tamen sanctæ synodo placuit, ut modum proprium recognoscant, & gubernent subjeclas sibi ecclesias, earumque moderamine curaque contenti sint. Ordineat etiam lectores, & subdiaconos, atque exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant. Nec presbyterum vero, nec diaconum audeant ordinare præter civitatis episcopum, cui ipse cum possessione subjeclus est. Si quis autem transgredi statuta tentaverit, depositus quo utebatur honore privetur. Chorepiscopum vero civitatis episcopus ordinet, cui ille subjeclus est.*

II.

De episcopis presbyteris, & diaconis damnatis, quod pristinum officium usurpare non debeant, ex libro canonum sanctorum apostolorum, capitulo xxx. dictum est: *Si quis epi-*

1 Vide Codicem Canonum Ecclesiæ Romanæ & Franc. Pithæo editum typis Regiæ an. 1687. p. 13. *Hard.*
2 Vide Codicem supradictum pag. 123. *Hard.*
3 Vide Codicem supradictum pag. 68. *Hard.*

episcopus, aut presbyter, aut diaconus depolitus iusto super certis criminibus, ausus fuerit attredare ministerium dudum sibi commissum, hic ab ecclesia penitus abscindatur.

III.

De presbyteris superbentibus, ex concilio Carthaginensi, capitulo 11. Si quis presbyter contra episcopum suum inflatus schisma fecerit, anathema sit. Ab universis episcopis dictum est: Si quis presbyter a proprio suo correptus fuerit, debet utique apud vicinos episcopos conquiri, ut ab ipsis ejus causa possit audiri, ac per ipsos suo episcopo reconciliari. Quod nisi fecerit, sed superbia, quod absit, inflatus, secernendo se ab episcopi sui communionem subduxerit, ac separatim cum aliquibus faciens sacrificium Deo obtulerit, anathema habeatur, & locum amittat. Si querimoniam justam adversus episcopum non habuerit, inquirendum erit.

IV.

De presbyteris agrorum, quam obedientiam debeant exhibere episcopis, & presbyteris cardinalibus, ex concilio Neocæsariensi, capitulo 111. ita continetur: Presbyteri ruris in ecclesia civitatis, episcopo presente, vel presbyteris urbis ipsius, offerre non possunt, nec panem sanctificatum dare, calicemque porrigere. Si vero absentes hi fuerint, & ad dandam orationem vocentur, soli dare debent. Chorepiscopi quoque ad exemplum quidem & formam septuaginta videntur esse, ut cum ministraverint, propter studium quod erga pauperes exhibent, honorentur.

V.

De monachis, id est ancillis Dei, de quibus flagitatum, si liceat eas ad missarum solemnias, aut sabbato sancto publice lectiones legere, & ad missas psallere, aut alleluja, vel responsum: de his in libro decretorum beati Gelasii papæ, capitulo 27. destinatum est: Quod nefas sit feminas sacris altaribus ministrare, vel aliquid ex his quæ virorum sunt officiis deputata præsumere. Nihilominus impudenter audivimus tantum sacrarum rerum subisse despectum, ut feminas sacris altaribus ministrare serantur, & cuncta, quæ non nisi virorum famulatu deputata sunt, sexum cui non competit exhibere: nisi quod omnium delictorum, quæ sigillatim perstrinximus, noxiorum reatus omnis & crimen eos respicit sacerdotes, qui vel ista committunt, vel committentes minime publicando, pravis excessibus se favere significant.

VI.

De viduis, si possint in propriis habitaculis suis salvare animas, item ex eodem libro capitulo 21. ita continetur: Ut viduæ non velentur a pontificibus; & si professam continentiam, proposito mutato, calcaverint, ipse pro se rationem Deo pro suis sintatibus reddatur. Nam de viduis sub nulla benedictione velandis, superius latius duximus differendum, quæ si propria voluntate professam conjugii castitatem mutabili mente calcaverint, periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare. Sicut enim, si se forsitan con-

tinere non poterant, secundum apostolum nullatenus nubere vetabantur, sic habita secum deliberatione promissam Deo pudicitiam fidem debuerant custodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus inicere, sed solam adhortationem præmi sempiterni, præmissaque proponere divini iudicii; ut nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro se rationem Deo reddat intentio.

VII.

De laico pellente suam conjugem ex canone sanctorum apostolorum, capitulo 11. Si quis laicus uxorem propriam pellens, alteram vel ab alio dimissam duxerit, communionem privetur.

VIII.

De presbyteris & diaconibus, qui se a ministerio ecclesiastico subtrahunt, & seorsum collectas faciunt, ex canone Antiocheni concilii capitulo 5. promulgatum est: Si quis presbyter, aut diaconus, episcopum proprium contemnens, se ab ecclesia sequestravit, & seorsum colligens altare constituit, & commoventi episcopo non acquieverit, nec consentire vel obedire voluerit semel & iterum vocanti, hic damnetur omnimodo, nec ultra remedium consequatur, quia suam recipere non potest dignitatem. Quod si ecclesiam turbare & sollicitate persistit, tamquam seditiosus per potestates externas opprimatur.

IX.

De clericis & monachis non manentibus in suo proposito quod interrogatum est, in canone Chalcedonensi, capitulo 11. decretum est: Qui semel in clero deputati sunt, aut monachorum vitam expetiverunt, statim neque ad militiam, neque ad dignitatem aliquam venire mundanam: sed hoc tentantes, & non agentes penitentiam, quo minus redeant ad id quod propter Deum primitus elegerant, anathematizari.

X.

De clericis qui sunt in ptochiis, monasteriis, atque martyriis ex canone Chalcedonensi concilii, capitulo 11. ita decretum est: Clerici qui præficiuntur ptochiis, vel qui ordinantur in monasteriis, & basilicis martyrum, sub episcoporum, qui in unaquaque civitate sunt, secundum sanctorum patrum traditiones, potestate permaneant, nec per contumaciam ab episcopo suo desiliant. Qui vero audent evertere huiusmodi formam quocumque modo, nec proprio subiciuntur episcopo, si quidem clerici sunt, canonum correptionibus subiacent; si vero laici vel monachi fuerint, communionem priventur.

XI.

Qui clerici etiam ab uxoribus abstinere debeant, ex concilio Africano, capitulo 11. ita continetur: Præterea cum de quorundam clericorum (quamvis erga proprias uxores) incontinentia referretur, placuit episcopos & presbyteros, seu diaconos, secundum propria statuta, etiam ab uxoribus continere: quod nisi fecerint, ab ecclesiastico officio removeantur. Ceteros autem clericos ad id non cogi, sed secundum uniuscujusque ecclesiam consuetudinem observari debere.

XII.

1 Forte, XI. Vide Codicem supradictum pag. 133.
2 Ex Dionysio Exiguo. lege, ut commisit animum.
3 Vide Codicem supradictum pag. 170.
4 Vide Codicem supradictum pag. 67.
5 Lege VIII. Vide Codicem supradictum pag. 100.

6 Vide Codicem supradictum pag. 57.
7 Vide Codicem supradictum pag. 170.
8 Vide Codicem supradictum pag. 14.
9 Vide Codicem supradictum pag. 100.
10 Vide Codicem supradictum pag. 151.

ANNO
CHRISTI
711.

XII.

De his qui uxores aut viros dimittunt, ut sic maneat, ex concilio suprascripto Africano, capitulo LXIX. ita continetur: Placuit ut secundum evangelicam & apostolicam disciplinam, neque dimissus ab uxore, neque dimissa a marito, alteri conjugantur; sed ita maneat, aut sibi invicem reconcilientur: Quod si contempserint, ad penitentiam redigantur.

XIII.

Quod inquisitum est, monachus, si clericus factus fueris, quid agi debeat, ex decreto beati Innocentii papae capitulo XVII. continetur: De monachis, qui diu morantur in monasteriis, & postea ad clericatus ordinem pervenerint, non debere eos a proprio proposito deviare. Aut enim sicut in monasterio fuit, & quod diu servavit, in meliori gradu positus amittere non debet: aut si corruptus postea baptizatus, & in monasterio sedens ad clericatus ordinem accedere voluerit, uxorem omnino habere non potest, quia nec benedici cum sponsa potest jam antea corruptus. Quae forma servatur in clericis, maxime cum vetus regula hoc habeat, ut quisque corruptus baptizatus clericus esse voluisset, sponderet se uxorem omnino non ducere.

XIV.

Quod presbyteri, aut diaconi, si in aliquo crimine prolapsi fuerint, non possint per manus impositionem penitentiae remedium consequi, in decreto beati Leonis papae capitulo XVI. decretum est ita: Alienum est a consuetudine ecclesiastica, ut qui in presbyterali honore, aut diaconi gradu fuerint consecrati, hi pro crimine aliquo per manus impositionem remedium accipiant penitendi. Quod sine dubio ex apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est: *Sacerdos si peccaverit, quis orabit pro illo?* Unde huiusmodi lapsus ad promerendam misericordiam Dei secreta est expetenda secessio, ubi illis satisfactio fuerit digna, & etiam fructuosa.

XV.

Pro eo quod interrogatum est de laicis qui ecclesias in suis proprietatibus construunt, quis ipsas debeat regere, aut gubernare; a sanctis patribus ita statutum est, & in preceptis apostolicis sic continetur, juxta petitoris imploratum, ut si in quolibet fundo cuiuscumque juris oratorium sive basilica fuerit constructa, pro eius devotione in honorem cuiuscumque sancti, in cuius episcopi parochia fuerit fundatum oratorium, percepta primitus donatione legitima, id est praestante tot, gestisque municipalibus alligata, praedictum oratorium absque missis publicis solemniter consecrabit: ita ut in eodem loco, nec futuris temporibus baptisteria construatur, nec presbyter constituantur cardinales: sed & si missas ibi facere maluerint, ab episcopo noviter presbyterum postulandum, quatenus nihil a quolibet alio sacerdote ullatenus praesumatur, nisi ab episcopo fuerit ordinatum.

XVI.

De clericis qui proprias ecclesias relinquunt,

Aquid de eis agi debeat, ex canone sanctorum apostolorum capitulo XV. ita continetur: Si quis presbyter, aut diaconus, aut quilibet de numero clericorum, relinquens propriam parochiam pergat ad alienam, & omnino demigrans praeter episcopi sui conscientiam in aliena parochia commoretur, hunc ulterius ministrare non patiamur: praecipue si vocatus ab episcopo redire contempserit, in sua inquietudine perseverans. Verumtamen tamquam laicus ibi communicet.

XVII.

Item pro episcopis qui alterius clericos susceperint, ut excommunicentur, in eodem canone capitulo XVI. continetur: Episcopus vero, apud quem memoratos esse constiterit, si contra eos decretam cessationem pro nihilo reputans, tamquam clericos forte susceperit, velut magister inquietudinis communionem privetur.

XVIII.

Qui clerici uxores sortiri debeant, in XXVII. capite canonum sanctorum apostolorum decretum est: Innuptis autem, qui ad clerum proveci sunt, praecipimus, ut si voluerint uxores accipiant, sed lectiores cantoresque tantummodo.

XIX.

Ut nullus presbyter, aut diaconus, sine commendatitiis epistolis suscipiatur, in eodem canone sanctorum apostolorum continetur: Nullus episcoporum peregrinorum, aut presbyterorum, seu diaconorum, sine commendatitiis suscipiatur epistolis: & cum scripta detulerint, discutiantur attentius, & ita suscipiantur, si praedicatores pietatis extiterint: sin minus, neque necessaria subministrantur eis, & ad communionem nullatenus admittantur, quia a surreptione multa proveniunt.

XX.

De virginibus velatis, si deviaverint, quid de illis agendum sit, in libro decretorum beati Innocentii papae capitulo XIX. assertum est: Quae Christo spiritaliter nubunt, & a sacerdote velantur, si postea vel publice nupserint, vel se clanculo corruerint, non eas admittendas esse ad agendam penitentiam, nisi is, cui se junxerant, de mundo recesserit. Si enim de hominibus haec ratio custoditur, ut quaecumque vivente viro alteri nupserit habeatur adultera, nec eis agenda penitentiae licentia concedatur, nisi unus ex his fuerit defunctus, quanto magis de illa tenenda est, quae ante immortalis se sponso conjunxerat, & postea ad humanas nuptias transmigravit?

XXI.

Item de non velatis virginibus, si deviaverint, in eodem libro XX. capite continetur: Haec vero quae necdum sacro velamine testis, tamen in proposito virginali semper se simulaverunt permanere; licet velata non fuerint, si forte nupserint, his agenda aliquanto tempore penitentia est, quia sponso earum a Domino tenebatur. Si enim inter homines solet bonae fidei contractus nulla ratione dissolvi, quanto magis ista pollicitatio, quam cum Deo pepigit, solvi sine vindicta non poterit? Nam si apostolus Paulus, quae a proposito viduitatis disces-

NOTA
HARD.

1 Vide Codicem suprascriptum pag. 161.

2 Vide Codicem suprascriptum pag. 195.

3 Vide Codicem suprascriptum pag. 239.

4 Vide Codicem suprascriptum pag. 11.

5 Vide Cod. supr. pag. 11. 6 Al. *vermes*.

7 Vid. Codicem supr. pag. 12.

8 Cap. 34. Vid. Codicem supr. pag. 12. & 13.

9 Vide Codicem supr. pag. 199.

10 Vid. Codicem supr. pag. 199.

ANNO
CHRISTI
711.

ANNO
CHRISTI
761.

dilacerant, dixit eas habere damnationem, quæ primam fidem irritam fecerunt, quanto potius virgines, quæ prioris promissionis fidem frangere sunt conatæ?

XXII.

De his quæ duobus fratribus nupserunt, vel qui duas sorores acceperint, in concilio Neocæsariensi capitulo 11. continetur: Mulier si duobus fratribus nupserit, abjiciatur usque ad mortem. Verumtamen in exitu, propter misericordiam, si promiserit, quod facta incolumis hujus conjunctionis vincula dissolvat, fructum pœnitentiæ consequatur. Quod si defecerit mulier aut vir in talibus nuptiis, difficilis erit pœnitentiæ in vita permanenti. Nos autem, gratia divina suffragante, juxta prædecessorum & antecessorum pontificum decreta, multo amplius confirmantes dicimus, ut dum usque sepe generatio cognoverit, juxta ritum & normam Christianitatis & religionis Romanorum, non copuletur conjugii. Sed nec spirituales, id est commatrem, aut filiam, quod absit, quis ducat temerario ausu uxorem. Est namque nefas, & pecciosum peccatum coram Deo & angelis ejus. Instantum enim grave est, ut nullus sanctorum patrum, neque sanctorum synodorum assertione, vel etiam in imperialibus legibus quisquam judicatus sit, sed terribile iudicium Dei metuentes siluerunt sententiam dare.

XXIII.

De his qui homicidium sponte perpetraverunt in XXI. capitulo Ancyranæ concilii continetur: Qui voluntarie homicidium fecerunt, pœnitentiæ jugiter se submittant, perfectionem vero circa vitæ exitum consequantur.

XXIV.

De his qui homicidium non sponte perpetraverunt, in eodem canone XXI. capitulo continetur: De homicidiis non sponte commissis, prior quidem definitio post septem annorum pœnitentiæ perfectionem consequi præcepit, secunda vero quinquenni tempus exple.

XXV.

De his qui adulteras habent uxores, vel ipsi adulteri comprobantur in concilio Ancyrano capitulo XIX. continetur: Si cujus uxor adulterata fuerit, vel si ipse adulterium commiserit, septem annorum pœnitentiæ oportet eum perfectionem consequi secundum pristinos gradus.

XXVI.

De monachis & virginibus propositum non servantibus in libro decretorum beati Siricii papæ capitulo VI. continetur: Præterea monachorum quosdam, atque monacharum, abjecto proposito sanctitatis, in tantam proteritatis demerfos esse lasciviam, ut prius clanculo vel sub monasteriorum prætextu illicita ac sacrilega se contagione miscuerint; postea vero in abruptum conscientie desperatione perducti, de illicitis complexibus libere filios procreant, quod & publicæ leges, & ecclesiastica jura condemnant. Has igitur impudicas detestabileque personas a monasteriorum cœtu clericorumque conventibus eliminandas esse; quatenus retrusa in suis ergastulis, tantum facinus continua lamentatione descentes, purificato possint pœnitentiæ igne decoquere, ut eis vel ad mor-

tem saltem, solius misericordie intuitu, per communionis gratiam possit indulgentia subvenire.

XXVII.

De his quæ non coactæ, sed propria voluntate virginittatis propositum susceperunt, quod delinquant cum nupserint, etsi nondum fuerint consecratæ, in libro decretorum beati Leonis papæ capite XXVII. continetur: Puellæ, quæ non coactæ parentum imperio, sed spontaneo iudicio, virginittatis propositum atque habitum susceperunt, si postea nuptias eligunt, prævaricantur, etiam si nondum eis gratia consecrationis accessit: cujus utique non fraudentur munere, si in proposito permanent.

Hæc itaque, charissimi nobis & dilectissimi, quæ superius annexa sunt, in quantum miserante Deo valuimus, inter cætera capita detestantes, tam sanctorum apostolorum, quam etiam beatorum patrum sanctiones, seu etiam probabilem beatissimorum pontificum decreta, ut uniuscujusque capituli sententia continet, in brevi eloquio perstringentes, ad vestri præfatus notitiam & prædicationem, atque populi vobis a Deo crediti edificationem, mandavimus ministranda atque perficienda: hortantes vestram omnium prudentissimam sanctitatem, & procerum dilectionem, ut omnimoda ratione non declinantes a dextris aut sinistris, sed viam regiam incedentes, constantissime observetis apostolica mandata. Cæterum hæc, amantissimi nobis, dedimus vobis in mandatis, ut nec nos coram Deo de taciturnitate judicemur, nec vos de neglectu coram eo cogamini reddere rationem, sicut scriptum est in dominico præcepto: Si non venissem, & locutus fuisset Jo. 11. est, peccatum non haberent. Itaque nihil excusationis adhibentes, omnium rationabilium animarum salutem procuretis, ita currentes in agone, ut non vituperetur ministerium vestrum, sed magis de palma victoriæ brævium accipiat, juxta egregii apostoli dictum, habentes bonis actibus inhaerendo repositam coronam justitiæ in siderea mansione, quam vobis reddat in illum diem justus Judex Dominus Deus & Salvator noster Jesus Christus, qui vivit in unitate cum Deo Patre omnipotente, & Spiritu sancto per omnia sæcula sæculorum. Amen.

VIII. AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Ut recitentur in concilio quæ ad Pippini capitula rescriptis, discutianturque iterum Aldebertus, Godolfatus, & Clemens.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio coepiscopo Zacharias servus servorum Dei.

Egregie nos admonet beatus Paulus in eo quod ait: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Hinc est ergo, ut per speciale charitatis vinculum, etsi corpore absentes, spiritu vero semper sanctæ fraternitati tuæ sinu præsentem: ita ut in nostris visceribus te habentes charissimum fratrem & confacerdotem, licet peccatores, tamen spe divina freti, assidue in nostris orationibus & memoriam tuam agere non desistimus, petentes immensam Christi Dei nostri

1 Vide Codicem suprad. pag. 56. *Hard.*
2 Vide Codicem suprad. *ibid.* *Hard.*
3 Vide Codicem suprad. pag. 240. *Hard.*

4 Vide Codicem suprad. pag. 53. *Hard.*
5 Vide Codicem suprad. *ibid.* *Hard.*

ANNO
CHRISTI
747.

1747.

Mart. 11.

Fabr. Rom.
Ardoch.
1747.

noſtri divinitatem, ut in peregrandum ſuum te A
confirmet miniſterium: quatenus in diem ad-
ventus ejus illam placabilem merearis expri-
mere vocem: *Ecce ego, & pueri quos dediſti mi-
hi, non peridi ex tuis quemquam.* Ut continuo
altifona & deſiderabilis vox inter illos, qui ab
initio mundi ei placere, conſonanter te illo-
rum invitatione ſubmittat, in qua didurus eſt:
Venite benediſti patris mei, percipite vobis para-
tum regnum ab origine mundi. His ita ſe agen-
tibus agnoſcas, chariſtime, flagiſſe a nobis
Pippinum excellentiſſimum majorem domus
gentis Francorum per ſuum hominem, nomi-
ne Ardobanum, religioſum preſbyterum,
aliquanta capitula de ſacerdotali ordine, & que
ad animarum ſalutem pertinent; ſimul etiam B
& pro illicita copula, qualiter ſeſe debeant
cuſtodire juxta ritum Chriſtianæ religionis, &
ſacrorum canonum inſtituta. Et quamquam de
hoc jam experta ſit tua fraternæ ſanctitas que
a nobis ſunt decreta, illius tamen votis aurem
accommodantes, in brevi eloquio conſcripta
apoſtolica documenta direximus. Pro quibus ut
in ſacerdotali collegio læſione pandantur, &
tuam fraternam ſanctitatem inibi evocari dedi-
mus in mandatis: & dum pro hac re fuerit
aggregatum concilium, ad medium deducantur
ſacrilegi illi & contumaces, Aldebertus, & Go-
dolfatius, & Clemens exepiſcopi, ut eorum
denuo ſubtili indagacione cribretur cauſa. Quos
ſi deviantes a reſtitutionis tramite uſquequaque re-
pereritis, & conſiderati fuerint inclinati ad viam
converſi reſtitutionis, ut bonum atque placi-
tum in oculis veſtris paruerit, cum principe
provinciæ diſponite ſecundum ſacrorum cano-
num ſancita. Sin autem in ſuperbia perſite-
rint, contumaciter proclamantes reos ſe non
eſſe, tunc cum probatiſſimis atque prudentiſ-
ſimis ſacerdotibus, duobus vel tribus, prædiſtos
ad nos dirigatis viros, ut profunda inſpectio-
ne coram ſede apoſtolica eorum inquiretur
cauſa, & juxta quod meruerint finem ſuſci-
pian. Age itaque, dilectiſſime frater, in mi-
niſterio tibi commiſſo, ab omnipotente Deo
mercedis præmium recipiens, æternam vitam
conſequi merearis. Deus te incolumem cuſto-
diat, reverentiſſime frater. Data Nonis Janua-
rii, imperante domno noſtro piſſimo Auguſto
Conſtantino a Deo coronato magno impera-
tore anno xxviii. imperii ejus anno vi. in-
diccione xv.

NOTA SEVERINI BINII.

a Episto.) Hac epistoſa ſuo anno & indiccione da-
ta habetur in vita S. Bonifacii apud Serarium in hiſto-
ria Moguntina: in Romana (quam nos hic ſecuti ſu-
mus) editione data habetur anno xxviii. Conſtanti-
ni, ex quo cum patre regnare cepit: & anno ſexto
ex quo ſolus regnavit poſt obitum patris. Verumta-
men, inquit Baronius, errorem in numerum oportet
irrepiſſe, ſi quidem non ſibi coherant: nam vigeli-
mus ſextus imperii annus idem oſtavus erit, & non
ſextus, ex quo ſolus regnare cepit, cum tamen uter-
que numerus reperitur eſſe mendofus. Vide infra act.
concilii Romani II.

IX. AD BONIFACIUM ARCHIEPISCOP.

ANNO
CHRISTI
747.

Reſcribit ad ternas ejus literas, inter alia de
cenſu anno duodecimo denariorum eccle-
ſiis poſuendo a ſingulis conjugiiſ ſervorum,
de actis in ſynodo Romana contra Aldeber-
tum & Clementem, & de metropolitana ſe-
de Colonia Agrippinæ conſtituenda.

Reverentiſſimo & ſanctiſſimo fratri Bonifacio epi-
ſcopo Zacharias ſervus ſervorum Dei.

CUM nobis ſanctiſſimæ fraternitatis tuæ ſyl-
laba delata fuiſſent, atque per ſingula re-
legi ſeciſſemus, & reperiſſemus in earumdem
literarum tuarum ſerie, quod peccatis noſtris
facientibus, dam dominici tritici ſemina qua-
reres elaborare ad augendam ſegetem ſpirita-
lem, ſubito inimici ſuperſeminant zizania, ut
ſanctitatem tuam in bono opere impedi-
ant, indoluimus. Sed tua ſancta fraternitas elabo-
rare non deſinat, & inceſſanter orationi cum
fratribus qui tecum ſunt intendat; & ſpirita-
les ſarcules conſtruens, & zizania eradicans de-
portet ad comburendum, ut ait B. Gregorius
papa: Bonum enim, inquit, vobis opus ſit
in voluntate: nam ex divino adjutorio erit in
perfectio. His ita ſe habentibus, chariſſime
frater, confortare in Domino, & ipſe erit ad-
C
jutor tuus. De incurſione autem gentium,
quæ in tuis plebibus facta eſt, mœrendum no-
bis eſt. Sed hæc adverſitas nullatenus tuam
fraternitatem conturbet, quia & Romana ci-
vitas ex accidentibus ſacroribus ſæpius eſt de-
populata: & tamen omnipotentia ſua Domi-
nus ex ſuperis dignatus eſt eam conſolari.
Sic etenim credimus; quia & vos conſolabi-
tur. Populo ergo tibi commiſſo, reverentiſ-
ſime frater, prædica jejunium, & ſupplicationes
ad Deum litantarum, & ſupereminens ejus cle-
mentia adjuvabit vos. Te autem, ut prædixi-
mus, nullatenus adverſa perturbent: ſed in bo-
no opere quod cepiſti nullo modo deficias.
Nos vero, licet immeriti & peccatores, no-
ſtris precibus, vel conſacerdotum noſtrorum,
in quantum poſſumus, adjuvabimus. De ſyno-
do autem congregata apud Francorum provin-
ciam, mediantibus Pippino & Carlomanno ex-
cellentiſſimis filiis noſtris, juxta noſtrarum ſyl-
labarum commotionem, peragente noſtras vi-
ces tua ſanctitate, qualiter egeris cognovimus,
& omnipotenti Deo noſtro gratias egimus, qui
eorum corda confirmavit, ut in hoc pio ope-
re adjutores tui exiſterent: & omnia optime
& canonicè peregiſti, tam de falſis epiſcopis,
& fornicariis, & ſchiſmaticis, quam etiam &
in reliquis nomine ſacerdotibus, contra cano-
num ſtatuta agentibus, vel contra catholicam
Dei & apoſtolicam eccleſiam, de quibus ſe-
cundum tuam relationem per ſingula reſpon-
demus. De eo namque quod ſuggeſtiſti, quod
elegerunt civitatem unam omnes Francorum
principes, contingentem uſque ad paganorum
finis, & partes Germanicarum gentium, ubi
ante prædicaſti, quatenus ibi ſedem metropo-
litanam perpetuo tempore habere debeas, ut
inde cæteros epiſcopos ad viam inſtruas reſti-
tutionis, & poſt te tui ſucceſſores perpetuo ju-
re

Gregor. P. II.
Ep. ad Bo-
nifac. Mo-
gunt.
Fabr. Rom.
nobis

Labbeus in Chronologia dicit ſcribendum eſſe, anno xxviii. & eſſe annum Chriſti 747. Hardouin. Vide
Pagium idem pluriſibus comprobantem ad An. Ch. 746. n. 4. & ſeqq.

ANNO
CHRISTI
745.

170 part. 1.
c. 170. Grego-
rio III.
hoc tribuit.

quod tribus
tam vicibus
scriptum
ac.

augmentat.

re possideant; hoc quod decreverunt. Iam nos A
suscepimus animo, eo quod ex ipse autu con-
stat esse factum. Quod vero quidam falsi sa-
cerdotes & schismatici hoc imp. dire conati
sunt, eorum vanum ajonem Dominus dissipabit,
& illa faciet stabili, quam s. Torum pa-
trum statuti convenit concord. Et quia
tibi ipsi principes Francorum in h. etiam ad-
jutores extiterunt, retribuatur illis inipotens
Deus vicissitudinis premium, & in. imera lar-
giatur bona. Nam similiter de illo falso epi-
scopo, quem dixi² adulterati clerici & ho-
micide filium, ac in adulterio natum, & abs-
que disciplina nutritum, & cetera mala hor-
ribilia que per singu. enarrasti, ac per hoc B
& sui similes sacerdotes consecravit, de hoc
meminit tua reverenda fraternitas, quot vic-
ibus jam tibi scripsimus, ut nullus homicida,
nullus adulter, nullus fornicator sacrum mi-
nisterium debeat attrectare: sed neque pœni-
tens, aut talis, qualem sacri canones prohi-
bent esse sacerdotem. De baptizatis vero ab
illo, seu ecclesiis consecratis, requirat tua fra-
ternitas, si aut ecclesias in nomine sanctæ Tri-
nitatis consecravit, aut parvulos similiter bap-
tizavit, dum sacerdotioungebatur, & sic &
consecratio ecclesiarum & parvulorum bap-
tisma sint confirmata. Et hoc pariter suggesti-
sti, quod illi qui a te projecti sunt sacerdotes,
a nobis se absolutos apud Francorum provin-
ciam divulgent: quod tua sanctitas nullo mo-
do credat: quia, quod impossibile est, si hoc
fecissemus, tuæ charitati per nostras indieas-
semus literas. Sed hoc quod impossibile est,
nullo modo credas, quia non aliud prædica-
mus, & aliud agimus, aut dirigimus, ut il-
li garrunt, sed, auxiliante Deo, illud quod
prædicamus sine tenus observandum censemus.
Hoc autem sanctitatem tuam firmissime ut te-
neas hortamur, ut sanctorum patrum institu-
tis, & consultis sacrorum canonum omnino
obsequi debeas, quia nos nullatenus aliud præ-
dicamus, & aliud agimus. Nam & de eo quod
obfecerasti, ut Francorum principibus vel cæteris
Francis scriberemus, ut petisti eis per sin-
gula scripsimus, ut tibi & amici sint, & adju-
tores in dominico opere existant. De censu
vero expetendo, eo quod impetrare a Francis
ad reddendum ecclesiis vel monasteriis non po-
tuisti aliud, quam ut vertente anno ab uno-
quoque conjugio servorum XII. denarii red-
dantur; & hoc gratias Deo quia potuisti im-
petrare, & dum Dominus donaverit quietem,
augeantur & luminaria sanctorum, pro eo
quod nunc tribulatio accidit Saracenorum, Sa-
xonum vel Frisonum, sicut tu ipse nobis in-
notuisti. De eo namque quod interrogasti,
quod illi qui depositi sunt pro capitalibus pec-
catis de gradu sacerdotali, dum eos reperisses
adulteros aut homicidas, ut nec sacerdotes,
nec clerici esse possint, nec sub pœnitentia
monachi esse volunt; sed pergentes apud pa-
latium regis Francorum, rogant ut eis loca
tribuat ecclesiarum vel monasteriorum, ut lai-
ca vita vivant, & dispergant loca sanctorum:
sed & de hoc pariter qualiter fieri debeat, Fran-
corum principibus commones direximus.

In alia quippe tua epistola reperimus con-
tineri omnia, que contra te egerunt falsi &

schismatici episcopi Aldebertus & Clemens, per
qua omnia acta ipsorum & impiissimum erro-
rem indicasti. Nos vero congregatis fratri-
bus & confacerdotibus nostris, eorumdem pra-
vorum sceleratissima acta in eorum presentia
relegi fecimus: & dum nobis coram omni con-
cilio relecta fuissent, pio studio omnes eadem
schismatica dogmata ipsorum, atque iniquissi-
mas traditiones, seu sceleratissimam vitam,
quam sibi Aldebertus conscribere fecit, dam-
naverunt, & una voce exclamaverunt, ut igne
cremarentur. Sed nos hoc non rectum judica-
vimus, pro eo quod ad reservandum, sive in
æternum eos condemnandum, in serinio san-
ctæ ecclesiæ reservanda mandavimus, conscri-
bentes ipsi dignam sententiam: cuius instar
actionis ad tuam direximus, frater, sanctita-
tem, ut relecta ea in provincia Francorum,
omnis schismaticus audiens taliter a sancta Dei
catholica & apostolica ecclesia judicatum, a
sensu sui pravitate resipiscat.

In tertia quoque tua epistola intimasti nobis
de alio seductore, nomine Geolebo, qui
antea falso episcopi nomine & honore funge-
batur. Sed quia sine cujuscumque licentia &
consultu ad nos properat, dum advenerit, ut,
Domino placuerit, ita fiet. Tua autem reve-
rentia, ut, Domino auxiliante, cœpit, vice no-
stra volumus ut omni anno apto tempore in
Francorum provincia concilium debeat cele-
brare, ut frequentia sacerdotum, sive institu-
tis sacrorum canonum medianibus, illic quid
adversum nullo modo audeat pullulare, sed
magis ecclesiæ Dei unitate, & disciplina ec-
clesiastica atque apostolica ubique in illis par-
tibus dilatata, cunctis populorum turbæ etiam
in occidentis partibus veri catholici esse possint,
& non amplius per falsos sacerdotes erroribus
involuti demergantur in interitum. Dum ve-
ro concilium aggregaveris, sic tua fraternitas
conflictum habeat cum metropolitano quos
confirmavimus, de eo quod dixisti, ut nullus
sine commendatitiis epistolis suscipiatur. Ta-
men & pro hoc ipso, & pro omnibus utilita-
tibus sanctæ ecclesiæ, Francorum principibus
communionis direximus literas, ut jam su-
perius sati sumus. De civitate namque illa,
que nuper Agrippina vocabatur, nunc vero
Colonia, juxta petitionem Francorum, per
nostræ auctoritatis præceptum nomini tuo me-
tropolim confirmavimus, & tuæ sanctitati di-
reximus pro futuris temporibus ejusdem me-
tropolitane ecclesiæ stabilitatem. Deus te in-
columem custodiat, reverentissime & charissi-
me frater. Data pridie Kalendas Novembris,
imperante domno piissimo Augusto Constantino a
Deo coronato magno imperatore, anno XXVII. imperii ejus anno V. indictione XIV.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

¹ Zacharia epistola 12.) Citatur hujus epistolæ locus.
Nam similiter de illo falso episcopo, ab Ivone Carnoten-
si parte 1. capite 170. sed falso titulo, tanquam ex epi-
stola Gregorii III. cum sit Zacharia.

² Constantinus anno XXVII.) Res exigit ut legatur
anno XXVI. sicut in synodo Romana: scripta enim est
continuo post synodum, ut inscriptionis quoque nota
indicat, & sequens epistola Gemmali diaconi.

X. AD

Sirmondus emendat XXVI. Labbeus in Chronologia sic emendat, anno XXVI. imperii ejus anno V. Indiæ. XIII.
& sic esse annum Christi 745. Harz. Sed retinenda Indictio XIV. quæ cum Novembri anni 745. concurrebat.
Concil. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 741

X. AD BONIFACIUM ARCHIEPISCOPUM.

Respondet ad literas quas Burchardus episcopus attulerat, præcipue de forma & ministro baptismi, de vagis quibusdam episcopis & presbyteris, de Samsonis presbyteri Scoti hæresi circa baptismum, de Virgilio item presbytero, ejusque alio errore. De sede metropolitana non Colonie, sed Moguntie defixa. Permittit denique, ut sibi deligat successorum.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio episcopo Zacharias servus servorum Dei.

SACRIS liminibus beati apostolorum principis Petri, & nostris obtutibus præsentatus præfens Burchardus, dilectus nobis episcopus, fratrem sanctitatis tuæ nobis attulit affatus, per quorum scriptum tenorem agnovimus magnum habere certamen, & studiose elaborare fraternitatem tuam in prædicatione evangelii Christi Dei nostri, & exhortatione sanctæ catholicæ & orthodoxe fidei, quam a redemptore nostro Deo Domino Jesu Christo, per institutum a se verum principem apostolorum Petrum, & vas electionis Paulum, omnisque apostolos traditam suscepimus. Quibus agnitis, etsi peccatores extensis ad æthera palamis omnipotenti Deo immensas egimus gratias, perentes ejus ineffabilem divinitatem, ut multo amplius confirmet atque corroboret cor fraternitatis tuæ, & sospitem atque robustum corpore annuat permanere, usquequo ejus divinitatis te superstitem in hac iusserit esse vita, ad perficiendum ministerium tibi impostum, & ad portandum lucrum animarum in diem Christi Jesu, ut illam merearis audire vocem desiderabilem, quam dicturus est Dominus diligentibus se: Venite benedicti patris mei, percipite regnum paratum vobis ab origine mundi. Erant autem inserta in eisdem tuis affatibus diversa capitula, de quibus iudicium & consilium atque solatium sedis apostolicæ tibi dirigi flagitasti. Primum capitulum pro synodo provincie, in qua natus & nutritus es, quam & in gentem Anglorum & Saxonum in Britannia insula primi prædicatores ab apostolica sede missi, Augustinus, Laurentius, Justus, & Honorius, & novissime tuis temporibus Theodorus ex Græco Latinus ante philosophus, & Athenis eruditus, Romæ ordinatus, pallio sublimatus, ad præfatam Britanniam transmissus, iudicabat & gubernabat. In illa tale decretum & iudicium firmissime præceptum, & diligenter demonstratum esse dignoscitur, ut quicumque sine invocatione Trinitatis lotus fuisset, sacramentum regenerationis non haberet. Quod omnino verum est, quia si merus in fonte baptismatis quis fuit sine invocatione Trinitatis, perfectus non est, nisi fuerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti baptizatus. De illo autem quod per quosdam affirmari scripsisti, ut si evangelicis quis verbis, invocata Trinitate, juxta regulam a Domino positam, quicumque merus esset in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, quod sacramentum sine dubio haberet: & ita fortiter verbis evangelicis fuisset consecratum baptismum, ut quamvis sceleratissimus quisque hæreticus, vel ichismaticus, aut latro, aut

Afur, sive adulter, hoc homini petenti ministraret, tamen Christi esset baptismum verbis evangelicis consecratum: & contra, licet minister iustus fuerit, si Trinitatem juxta regulam a Domino positam in lavacro non dixisset, verum baptismum non esset quod dedit. De illis itaque immandis & incertis viris hæreticis atque schismaticis, qui in nomine Trinitatis petentes baptizant; sed & de his qui sine invocatione Trinitatis mergunt in fonte baptismatis, fraternitati tuæ notum est, quid de illis sacrorum canonum series continet, quod & tenere te firmiter hortamur. Scriptum quippe est dicente Domino: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Quod suscepisti, tra- ter, a prædecessore nostro sanctæ recordationis Gregorio, hujus apostolicæ sedis pontificis, in eo permance, & ab evangelicæ & apostolicæ, seu sanctorum patrum tradita doctrina nullo modo declines: sed indutus lorica fidei & galeam salutis, viriliter contra nequitiam diabolicæ fraudis apostolicam præsentando vicem resistit. Scriptum namque est: Ecce dedi faciem tuam potentem adversus faciem eorum, & constantiam tuam confortabo adversus contentiones eorum, & eris fortior petra constantia tua. Pro sacrilegis itaque presbyteris, ut scripsisti, qui tauros & hircos diis paganorum immolabant, manducantes sacrificia mortuorum, habentes & pollutum ministerium, ipsique adulteri esse inventi sunt & defuncti; modo vero incognitum esse, utrum baptizantes Trinitatem dixissent, an non; & timent illi qui vivi sunt, quod in tali ministerio non sint baptizati: quibus respondens, iussisti omnes baptizare. Hoc quoque observasse in dicta synodo sacerdotes, ut qui vel unam de Trinitate personam in baptismo non nominaret, illud baptismum verum esse non posset: quod pro certo verum est, quia qui unam ex sancta Trinitate confessus non fuerit, perfectus Christianus esse non potest. Qui enim confitetur Patrem & Filium, si confessus non fuerit Spiritum sanctum, nec Patrem habet, nec Filium: & qui confessus fuerit Patrem, & Spiritum sanctum, & Filium non fuerit confessus; nec Patrem habet, nec Spiritum sanctum, sed vacuum est a gratia divina. Eos autem quos reperisse affata est fraternitas tua pseudofacerdotes, multo majoris numeri quam catholicos, erroneos simulatores sub nomine episcoporum vel presbyterorum, qui nunquam ab episcopis catholicis fuerunt ordinati, illudentes populo, & ministeria ecclesiæ confundentes & conturbantes, falsos, gyrovagos, adulteros, homicidas, molles, malcolorum concubitores, sacrilegos, hypocritas, & multos servos tonsuratos, qui iugerunt dominos suos, servos diaboli transfigurantes se in ministros Christi, qui sine episcopis proprio arbitrio viventes, populares defensores habentes contra episcopos, ut sceleratos mores eorum non infringant, seorsum populum consentaneum congregant, & illud erroneum ministerium non in ecclesia catholica, sed per agraria loca, per cellas rusticorum, ubi eorum imperita stultitia celari episcopos possit, petrant: nec fidem catholicam paganis prædicant, nec ipsi fidem rectam habent, sed nec ipsa verba solemnia, quæ debet unusquisque catechumenus, si talis ætatis est ut iam intellectum habeat, sensu cordis sui percipere, & intelligere, nec vocant, nec quærun ab

ANNO CHRISTI 741

Levit. 11.

Exek. 9. apud Sc. p. 100.

Cap. eodem. Hoc quoque.

Idem Rom. aut falsos.

Idem Rom. docent.

Mark. 11.

De consec. dist. 14. in synodo Anglorum.

ANNO
CHRISTI
741.

ANNO
CHRISTI
741.

eis quos baptizare debent, id est, Abrenuncia-
re satanæ &c. Sed neque signaculo Christi eos
muniant, qui præcedere debent baptismum :
sed nec aliquam credulitatem unius deitatis,
& sanctæ Trinitatis docent, neque ab eis que-
runt ut corde credant ad iustitiam, & oris
confessio fiat illis in salutem. Hos itaque mi-
nistros satanæ, & non Christi, ubicunque re-
pereris, charissime nobis, aggregato provincia-
li & sacerdotali collegio omni modo evita,
& sacerdotali honore privatos sub regula mo-
nachica & pœnitentia summissos, vitam fini-
re ordinabis : ut carne afflicti quandoque ad
viam rectitudinis redeant, & si corde credide-
rint, oris eorum vera confessio illis fiat in sa-
lutem. Si vero non fuerint conversi, tua præ-
dicantis non periet iustitia. Habebis enim so-
lificantem te contra nequitiâ malignantium,
sanctorum apostolorum & ceterorum probabili-
um patrum canonicam sanctionem. Conforta-
re itaque, reverentissime mihi, & prævale in
lege, & in evangelio Christi, & prædicatione
catholicæ ac orthodoxæ fidei, quia ipsa glo-
rificabit te. Tribulatio enim corporis nostri
temporalis est, & finem habet; probatio au-
tem, spem : *Spes vero non confundit*, ut ait
apostolus, *quia charitas Dei diffusa est in cor-
dibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est
nobis. Quis namque nos separabit a charitate
Christi? tribulatio, an angustia? & cætera. Et
si deprecimur, frater, non perimus* : consecra-
mus autem mortem Jesu in corpore nostro,
ut vita Jesu in die adventus sui fiat in cor-
pore nostro manifesta, sicut per eum divinam
edocui sumus vocem : *Beati qui persecutionem
patiantur propter iustitiam, quoniam eorum est
regnum celorum*. Consorta itaque & dilectissi-
mos nobis omnes orthodoxos episcopos, & sa-
cerdotes atque Levitas, vel clericos, vel reli-
giosos abbates, & monachos, seu gloriosissimos
duces, cunctosque optimates Christianæ legis
servatores, ut nobis sint adiutores contra ad-
verarios orthodoxæ fidei, omnesque hæreti-
cos & schismaticos : quatenus & ipsi de fru-
ctu boni operis gaudere mereantur in celestis
regni, sicut scriptum est : *Qui vicerit, D
faciam illum columnam in templo meo, & scri-
bam super illum nomen meum*. Interea scripsit
reverenda fraternitas tua, reperisse quemdam
presbyterum genere Scorum, nomine Sam-
son, errantem a via veritatis, dicentem & as-
firmantem, sine mystica invocatione, aut la-
cra regenerationis, posse fieri catholicum
Christianum per episcopalis manus impositionem.
Hic autem qui dicit hoc, vacuus est
Spiritu sancto, & alienus a gratia Christi, at-
que a consortio sacerdotali abijciendus. Quis
enim nisi baptizetur, juxta præceptum Domi-
ni, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus san-
cti, & sic per manus impositionem consecretur,
potest esse catholicus? Hunc nequissimum
virum talia prædicantem ab ecclesia sancta Dei
condemnatum expelle. Illos autem viros qui
ab hæreticis baptizati sunt, & dubietas tenet
quod in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
sancti non sint baptizati, inquisita rei veritate,
si ab erroneis sacerdotibus baptizati sunt,
hos sine dubio, juxta prædecessoris nostri bonæ
memoriæ Gregorii pape & sacrorum cano-
num traditum tibi mandatum, implere non
emittas, ne in æternum pereant, sed potius
evangelica consecratione salventur. Intuitu au-
tem sumus & volumen a te directum univer-
sali Concilii. General. Tom. XII.

Rom. 1.

1 Pet.

* Edit. Rom
conteramur

Matth. 1.

Apo. 1.

* Edit. Rom
Sam

sis episcopis, presbyteris, diaconibus, vel ce-
teris religiosam vitam degentibus, de unitate
fidei catholicæ & doctrina apostolica scri-
ptum, & valde nobis acceptabile esse cogno-
scas, quoniam per Spiritus sancti gratiam in
te diffusam, charissime, hoc operari studuisti.
Interea per alia scripta fraternitatis tue peti-
sti, ut sacerdos a nobis dirigatur in partibus
Franciæ & Galliæ ad concilia celebranda. Sed
dum, Deo propitio, tua sanctitas superstes
existit, quæ sedis apostolicæ & nostram illic
præsentat vicem, alium illic dirigere necessa-
rium non est. Quos autem repereris, aman-
tissime frater, habentes scientiam sacræ doctri-
næ, & sanctam tenentes legem, atque ortho-
doxam sine dubio defendentes fidem, hos mit-
tere stude, in quibus prævideris locis, ad præ-
dicandum verbum salutis. Concilia vero ag-
gregatis episcopis provincialibus, ut tibi & ubi
rectum videtur, celebranda procura, & quos
deviantes inveneris, confunde facies eorum
ignominia, ut sint coram hominibus sine ho-
nore. Dominus enim Deus noster erit tecum.
Suscepimus vero & chartam consecratam
veræ atque orthodoxæ professionis & catholi-
cæ unitatis, quam cum dilectissimis nobis epi-
scopis partis Francorum tua direxit reverenda
fraternitas, quam referentes nimio gaudio sum-
mus repleti, innumerabiles gratias agentes Deo
Patri omnipotentis, quia unanimitatem eorum
ad societatem nostram revocare dignatus est,
ut spiritualis eorum mater sancta lætetur ec-
clesia. Nostra autem vice, charissime, omnes
in osculo pacis Christi saluta : quia & nos di-
lectioni eorum gratias agentes apostolicas mi-
simus literas. Nam & hoc intimatum est a
tua fraternitate sanctitate, quod Virgilius ille,
nescimus si dicatur presbyter, malignatur ad-
verum te, pro eo quod confundebatur a te
erroneum se esse a catholica doctrina, immis-
siones faciens Otiloni duci Bajoariorum, ut o-
dium inter te & illum seminaret, ajens quod
& a nobis esset absolutus, ut unius defuncti
ex quatuor illis episcopis, quos tua illic ordi-
navit fraternitas, diœcesim obtineret : quod
nequaquam verum est, quia mentita est ini-
quitas sibi. De perversa autem & iniqua do-
ctrina ejus, qui contra Deum & animam suam
locutus est, si clarificatum fuerit ita eum con-
fiteri, quod alius mundus, & alii homines sub
terra sint, seu sol & luna, hunc habito con-
silio ab ecclesia pelle, sacerdotii honore pri-
vatum. Attamen & nos scribentes præfato duci,
evocatorias prænominate Virgilio mittimus
litteras, ut nobis presentatus, & subtili inda-
gatione requisitus, si erroneus fuerit inventus,
canonicis sanctionibus condemnatur. Qui enim
seminat dolores, ipsi metunt eos. Sic enim
scriptum est : *Perversa cogitationes separant a sep. 1.
Deo : probata autem virtus corrumpit insipientes.*
Pro Sidonio autem supradicto & Virgilio pres-
byteris quod scripsit sanctitas tua cognovimus.
Illis quidem ut condecebat scripsimus commi-
nando : tum autem fraternitati plus credulitas
quam illis * admittitur. Si autem placuerit
Domino, vita comite, & di apostolicæ eos
missis apostolicis literis, ut prælatum est,
evocamus. Docuisti enim eos, & non susce-
perunt, & factum in illis sicut scriptum est :
*Sapientiam qui docet satanum, quasi qui congluti-
nat testam. Aitnam, & saltem, & massam ferrum
facilius est portare, quam hominem impruden-
tem, & satanum, & impium* : quoniam qui mi-
no-

admittitur

Ecl. 22.

Eccl. 16.

ANNO CHRISTI 1141

natur corde, cogitat inanis: & vir imprudens & errans cogit fluita. Non ergo ad iracundiam provocetur cor tuum, frater: sed in patientia tua ubi tales repereris admone, obsecra, argue, increpa, ut convertantur ab errore ad viam veritatis: & si conversi fuerint salvati animam eorum; si vero in duritia permanerint, mercedem ministerii tui non perdes. Illos autem juxta vocem apostoli devota. Alia denique scriptura tux fraternitatis continebat quod iam olim de Agrippina civitate scripsisti, quod Franci non perseveraverunt in verbo quod promiserunt, & nunc motatur tua fraternitas in civitate Moguntina. Petisti autem ut cum nostro consultu superveniente tibi senectute, & piena dierum xate, atque imbecillitate corporis, si invenire potueris alium, in eandem sedem, in qua præter, pro tui personæ debeas collocare. Tu vero, charissime, legatus & missus es, ut fuisti, sedis apostolicæ. Nos vero, adjutore Deo, consilium præbemus tux reverendæ sanctitati, ut pro salute animarum rationabilium sadore Christo, sedem quam obtines sanctæ Moguntinæ ecclesiæ nequaquam relinquant: ut impleatur dominicum in te præceptum: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Sin vero, si Dominus dederit juxta tuam petitionem hominem perfectum, qui possit sollicitudinem habere & curam pro salute animarum, pro tui persona illum ordinabis episcopum, cuique ist evangelo tibi credito, & ministerio Christi portando in omni loco requirens & confortans ecclesiam Dei. Oramus itaque Dominum & redemptorem nostrum, ut sacris interventionibus sanctæ tux genitricis semper virginis Mariæ dominæ nostræ, & beatorum principum apostolorum Petri & Pauli, orantem pro nobis fraternam sanctitatem tuam sospitem & incolumem conservare dignetur. Deus te incolumem custodiat, reverentissime & sanctissime frater. Data Kalendis Maii, imperanti domino piissimo Augusto Constantino a Deo coronato magno pacifico imperatore, anno XXI. post consulatum ejus anno VII indictione I.

XI. AD DIVERSOS EPISCOPOS GALLIÆ ET GERMANIÆ.

Laudat illorum inter se, & cum ecclesia Romana conjunctionem: hortaturque ut ministeriis suis constanter insistant cum Bonitacio archiepiscopo, sedis apostolicæ vicario.

Dilectissimo nobis Reginardo Rotomagensi episcopo. Ramberto Amabienſi episcopo. Dendato Belvacenſi episcopo. Eusejo Nociomenſi episcopo. Fulcaro Tungricenſi episcopo. David Spironenſi episcopo. Aetherio Tarenſi episcopo. Trewardo Cameracenſi episcopo. Burchardo Wormsburgenſi episcopo. Genebaudo Landunenſi episcopo. Romano Meidenſi episcopo. Agululjo Colonenſi episcopo. Heddo Straiburgenſi episcopo, & cæteris amantissimis coepiscopis, presbyteris etiam & diaconis, cunctisque orthodoxis ecclesiarum Dei clericis apostolicam doctrinam tenentibus, Zacharias divina gratia præditus, apostolica sedis pontifex, servus autem servorum Dei in Domino salutem dicit

Gratias ago Deo Patri omnipotenti, & Domino Jesu Christo unico filio ejus, & Spiritui sancto, qui vestra omnium corda inflam-

Amare dignatus est per infusam a se gratiam, ut in unitate fidei, & vinculo pacis ambuletis, & sit splendor Domini Dei nostri super vos, dilectissimi mihi, & abundans gratia pacis & charitatis, ut sitis unum corpus spirituales matris vestræ sanctæ catholicæ & apostolicæ Dei ecclesiæ, in qua Deo auctore, quævis tanto fastigio viribus longe impares, præsumus, impleantes illud propheticum didum: *Ecce quam bonum, & quam jucundum, habere fratres in unum.* Etenim & si pro itineris longitudine, corpore sumus absentes, in spiritu lamen dilectionis semper sumus vobis præsentem, habentes vos in visceribus nostris, & assidue orantes, ut Deus & Dominus noster Jesus Christus multo amplius confirmet corda vestra, & corroboret in exhortatione evangelii in ministerio quo fungimini, ut credita vobis plebs vestris admonitionibus, adjutore Deo, a diabolica fraude liberata salva persistat, volque mereamini de eorum animabus in diem Christi apportare lucrum. Scriptum quippe est: *Fili sapientia ecclesiæ justorum, & natio eorum obedientia & charitas. Ossecro ergo vos, charissimi mihi, ut dignè ambuletis vocatione qua vocati estis, ut decet sanctos, cum multa patientia, supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis & charitatis: quia finis præcepti charitas est, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.* Gaudéo in vobis, charissimi, quoniam fides vestra, & unitas erga nos pretiosa est & manifesta, non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus, dum ad favorem & magistrum vestrum a Deo constitutum beatum apostolorum principem Petrum benignissima voluntate conversi estis. Laudabilis fides vestra & bona fama, quoniam idipsum sapitis quod oportet sapere. Et nunc Deo cooperante est aggregata sanctitas vestra nostræ societati in uno pastorali ovili: & est nobis unus pastor, qui a pastore pastorum Domino Deo & Salvatore nostro Jesu Christo princeps apostolorum, & noster dodor est institutus. Habetis itaque nostra vice ad confirmandum dilectionem vestram, & collaborandum vobis in evangelium Christi, sanctissimum ac reverentissimum Bonifacium fratrem nostrum archiepiscopum, apostolicæ sedis legatum, & nostram præstantem vicem. Sit ergo constantia vestra adversus contentiones eorum qui adversa sapiunt, & non quæ Dei sunt: & erit fortior petra constantia vestra sicut est scriptum: *Ne timeatis*

ex eis, neque timeamus a facie eorum qui corpus occidunt animam vero non possunt occidere. Quod autem in ore auditis, prædicare in lumine, illam timeantes, qui possunt animam & corpus occidere & mittere in gehennam. Fratres mei, in carne ambulantes non secundum carnem militemus. Arma enim militiæ nostræ non carnalia, sed potentia sunt Deo, ad destructionem militonum inimici consilia saubria impendentis, & omnem impietatem exultentem se adversus scientiam Dei destruentes, & in captivitatem redigentes omnem intellectum, & omnem cogitationem in obsequium Christo perducentes. De cæteris fratres, confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus. Pax vobis multa, & gratia a Deo & Domino nostro Jesu Christo ministretur. Amplectimur & osculamur ac si præsentem, charitatem vestram in unitate spiritus, in vinculo pacis & charitatis Christi: Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi nobis.

NOTA

1. Tim. 3.

quasi. Pe. totum. com.

Mark. 16.

Anno Christi 1141.

Edi. Rom. Med. Roma. 1141. Rom. 1141. Rom. 1141.

ANNO CHRISTI 1141

Edi. Rom. 1141. Rom. 1141.

Edi. Rom. ad fautores

Mark. 10. Edi. Rom. ab eis

Edi. Rom. 1141. Cor. 10.

Edi. Rom. consilia de. 1141.

1. Tim. 6.

ANNO CHRISTI 741.

NOTE JACOBI SIMONDI, S. J.

ANNO CHRISTI 741.

Zacharia epistola xi. Nulla est hujus epistola subscriptio, qua auctorem doceret. Sed cum in manuscriptorum postponatur concilio Romano, & ex Regensfredi Rothomagensis episcopi nomine constet, aliquanto post obitum Grimonis, de quo in superioribus epistolis auctorem esse, scriptum fuisse, facile a sancto Basilio, qui anno Christi DCCXLVIII. scriptam putat, cum altera Zacharia ad Bonifacium & Burchardum misit. Quare eo potius transferenda est. David Sprouss. A Spira Nemetum, que Spirtacia ab eodem Zacharia dicitur in epistola xi. Ma. In autem Confessio legatur, & mov. Barchin. C. Barchinens. pro Tarraconens. seu Moritanis.

XII. AD BONIFACIUM ARCHIEPISCOP.

Respondet ad epistolam Bonifacii, & ad varias ejus quaestiones, quas per Lullum proposuerat.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio coepiscopo Zacharias servus servorum Dei.

Benedictus Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui dispersa congregat, & congregata conservat, augetque fidem & fiduciam servis suis ad praedicandum verbum evangelii Jesu Christi Domini nostri, cum eodem Patre, in unitate Spiritus sancti per omnia saecula saeculorum: ipsi gloria & laus, qui adiutor & protector est in se credentibus. Ipse enim dixit: Qui credit in me, vita vivet, & non morietur: quoniam ego sum vita veritas, & vita. Laudamus & superexaltamus sanctum nomen ejus, laeti & gaudentes per horum gerulos, & sanctae fraternitatis tuae literis allatis superstitem in hac vita, & in Domino te valere cognoscentes, petentes immensam Dei nostri divinitatem, ut ad praedicandum multo amplius evangelii atque sanctae fidei ejus sacramentum, longævum te servet, suaeque protectione te muniat, & ab adversantium insidiis pie miserandae custodiat. Suggestit itaque sancta fraternitas tua in suis apicibus, quod praedecessor noster beatus memoriae Gregorius, hujus sanctae sedis apostolicae praesul, dum ad praedicandum verbum evangelii tuam misisset fraternitatem in Germaniae partibus, & gentibus illis paganis, ab eo te esse commonitum, ita ut orthodoxos episcopos, presbyteros, vel quoscumque reperire potuisses in verbo exhortationis perfectos, amplius confirmares, & eis communicares quod & factum est: si quos vero seductores episcopos, aut pseudopresbyteros, vel quoscumque a recto fidei tramite deviantes reperisses nulla tibi cum eis esset communio; quod te Deo solatiante usque ad praesens spiritaliter servasse confessus es: vel si omnino, propter principalem & humanum favorem gentis Francorum, dum ad eos accessisses corporaliter abstinere non valuisti, cogente necessitate ecclesiarum Dei; attamen in eorum concilio & consensu communionis anima tua non est coinquinata. Itaque propter hoc quod cum eis conversatus es, non consentiens iniquitati eorum, nullum tibi est detrimentum coram Deo. Te enim praedicante si obedirent, salvi essent: si autem in iniquitate sua permanerent, ipsi perirent. Tu autem, juxta prophetam dictum, salvasti animam tuam. De episcopis autem & pallis Francorum scripsisti, quod juxta promissionem suam nondum quod dixerant impleverunt. Qui si impleverint juxta verbum suum, habebunt ex

Aeo laudem: si vero aliter egerint, ipsi videbunt. Nos enim, divina gratia largiente, quod gratis accepimus gratis damus. Tu quidem propter hoc benigna voluntas a nobis suscepta est. Igitur & hoc petisti, monasterium in vastissima solitudine, & in medio gentium quibus praedicas constitutum & a te subdatum, atque in honore Salvatoris Dei nostri dedicatum, ubi etiam & monachos sub regula beati Benedicti degere ordinasti, hoc, inquam venerabile monasterium petisti privilegio sedis apostolicae muniri. Quod votis tui acquiescentes ordinavimus juxta petitionem & desiderium tuum. Congruit enim divini ministerii praedicatorum, optimumque ministrum ad desiderata pertingere, & ceptum bonum opus in finem usque perducere, sicut scriptum in dominico praeccepto: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Et: Beatus servus ille, quem cum venerit dominus, invenit sic facientem: etenim super omnia bona sua constituit eum. Interea praedixit tuus gerulus Lul, cum ceteris suis concomitibus, quae injuncta fuerunt a tua sancta fraternitate, tam in verbo quam in scripto, omnia liquidius suggerentes innoverunt, de quibus tam in verbo quam in scripto responsum dantes, tuae remisimus fraternitati. Continebant enim capitula in pitacio ab eis porrecto, quae inferius annexa sunt, de quibus flagitasti a nobis quae recipienda, vel quae respuenda sunt. In primis de volatilibus, id est de graculis, & corniculis, atque ciconiis, quae omnino cavendae sunt ab eis Christianorum, etiam & sibi, atque lepores, & equi sylvatici multo amplius evitandi. Attamen, sanctissime frater, de omnibus scripturis sacris bene compertus es. De igne autem paschali quod inquisisti, a sanctis patribus, ex quo per Dei & Domini nostri Jesu Christi gratiam, & pretioso sanguine ejus ecclesia dedicata est, quinta feria paschae, dum sacrum chrisma consecratur, tres lampades magna capacitate, ex diversis candelis ecclesiae oleo collecto, in tecteriori ecclesiae loco ad figuram interioris tabernaculi insistentie, indelicenter cum multa diligentia ardebunt, ita ut oleum ipsum sufficere possit usque ad tertium diem. De quibus candelis sabbato sancto pro sacri fontis baptismate sumptus ignis per sacerdotem renovabitur. De crystallis autem, ut asseruisti, nullam habemus traditionem. De his qui regio morbo vexantur inquisisti, sive homines, sive equi sint, quid faciendum sit de illis. Si homines ex nativitate, aut genere, hujus morbi sunt, hi extra civitatem commanere debent, ad eleemosynam vero accipiendam a populo non devitari. Si autem contigerit magnum vel parvum non nativitate, sed superveniente aegritudine vexari, non est projiciendus, sed si possibile est curandus. Attamen in ecclesia, dum ad communionem venerit, post omnium completionem erit ingressurus ad participandum munus. Equi vero, qui praefato morbo fuerint inquinati, si curari non valuerint, in puteis & foveis projiciendi sunt, ne ejusdem morbi contagione ceteri coinquinentur. De animalibus autem, quae a furentibus, id est rabidis lupis & canibus fuerint lacerata, oportet ea a ceteris separari, ne per furentes & mordentes cetera coinquinentur. Quod si pauca sunt, ut supra diximus, in foveas projicienda sunt. Nam & hoc inquisivit fraternitas tua, si licet sanctimonialibus feminis, quemadmodum vi-

* Edit. Rom. & Spiritu Sancto in univ. v. 1. te &c. Jan. 11. Jan. 14.

i. s. quae. Quod praedecessor.

Eccl. 11.

Mat. 10.

supple. 10.

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

...sibi invicem pedes abluere, tam in cena Domini, quamque in aliis diebus. Hoc dominicum preceptum est, quod qui per fidem impleverit, habebit ex eo laudem. Etenim viri & mulieres unum Dominum habemus qui in celis est. Pro benedictionibus autem quas faciunt Galli, ut nosti, frater, multis vitiis variantur. Nam non ex apostolica traditione hoc faciunt, sed per vanam gloriam hoc operantur, sibi ipsi damnationem adhibentes dum scriptum est: *Si quis vobis evangelizaverit prater id quod evangelizatum est, anathema sit.* Regulam catholicæ traditionis suscepisti, frater amantissime: sic omnibus prædica, omnesque doce, sicut a sancta Romana, cui Deo auctore deservimus, accepisti ecclesia. Inquisisti etiam & hoc, si ante tricenisimum annum liceat sacerdotem ordinari. Bonum & congruum est, charissime frater, si fieri & inveniri potest, ut provectæ ætatis & boni testimonii viri, juxta sacrorum canonum instituta, ordinentur sacerdotes. Si autem minime reperiantur, & necessitas expostet, a viginti quinque annis & supra Levitæ & sacerdotes ordinentur, quemadmodum in lege Domini continetur. De Milone autem, & similibus ejusmodi, qui ecclesiis Dei plurimum nocent, ut a tali opere nefario recedant, juxta apostoli vocem, *opportune, importune prædica.* Si acquieverint admonitionibus tuis, salvabunt animas suas. Sin vero, ipsi peribunt obvoluti in peccatis suis; tu autem, qui recte prædicas, non perdes mercedem tuam. Nam & hoc inquisisti, post quantum temporis debet lardum comedi. Nobis a patribus constitutum pro hoc non est. Tibi autem petenti consilium præbemus, quod non oporteat illud mandari priusquam fumo siccetur, aut igne coquantur. Si vero libet ut incoctum manducetur, post paschalem festivitatem erit manducandum. Episcopus autem condemnatus, de quo inquisisti, qui pugnator & fornicator exiit, atque res ecclesiæ post degradationem sibi vindicare nititur, hic omnino ac detestabiliter respuendus est. *Quæ enim portio fidelis cum infidelis? aut quæ communio Christi ad Belial?* Hunc & sanctorum patrum traditiones, & sanctorum canonum instituta condemnaverunt. De ordinatione etiam presbyterorum & diaconorum, cogente necessitate & paupertate rogantium non legitimis temporibus & diebus a te promoveri, te offensionem incurrisse insinualti. Dicimus autem tibi, frater, ut bene nosti, quod sacri canones docent apud temporibus sacerdotes ordinandos. Attamen in eo quod a te propter zelum fidei actum est, a Domino Deo nostro indulgentiam postulamus. De censu autem ecclesiarum, id est solidum de casata suscipe, & nullam habeas hæsitacionem, dum ex eo poteris elemosynam tribuere, ac in Christi pauperes parti, & opus perficere sanctorum ecclesiarum juxta canonum instituta. Si quos vero presbyteros, qui de laicis promoti fuerint, & antea criminalibus causis obvoluti, celantes peccatum suum ordinati sunt, postmodum vero manifestata est eorum iniqua actio; hos sacerdotali habitu privatos penitentiam submitte. Non enim odit Deus peccantem & continentem, sed peccantem & negantem. Nam & hoc flagitasti a nobis, si liceat persecutionem paganorum fugere, an non. Et pro hoc, frater, salutare consilium damus. Si fieri potest, & locum invenieris, in illa ad prædicandum illis: si autem supponere non va-

lueris eorum persecutionem, habes preceptum dominicum, ut in aliam ingrediaris civitatem. Nam & hoc inquisisti, quid sendum sit de excommunicato episcopo, & apostolicam auctoritatem negligente. Hic detestabilis est coram Deo & hominibus, cui condemnato incommunicatus non communicabit. Ipsi enim condemnabuntur in die ire, & revelationis Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, cum sederit ad judicandum genus humanum, sicut scriptum est: *Superbis ego resillam, dicit Dominus.* Etenim de Sclavis Christianorum terram inhabitantibus, si oporteat centum accipere, interrogasti. Hoc quidem consilio non indiget, dum rei causa est manifesta. Si enim sine tributo sederint, ipsam quandoque propriam sibi vindicabunt terram. Si vero tributum dederint, norunt dominatorem ipsam terram habere. Nam & hoc flagitasti a nobis, sanctissime frater, in sacri canonis celebratione quot in locis crucis fieri debeant, ut tuas significemus sanctitati. Votis autem tui clementer inclinati, in rotulo dato tui religioso presbytero tuo, per loca signa sanctæ crucis quanta fieri debeant infiximus. His autem ita se habentibus, Domine, deprecamur clementiam, licet peccatores, ut tuo te muniat & confortet auxilio, nosque annuat prosperitatis tue semper læta suscipere nuncia. Deus te incolumen custodiat, reverentissime frater. Data 11. Nonas Novembriis, imperante domino piissimo Augusto Constantino, a Deo coronato magno imperatore, anno xxxii. post consulatum ejus anno xi. indictione v.

NOTA JACOBI SIMONDI S. J.

1. Zacharia epistola xii.) Milone is est cui pulso sancto Rigoberto episcopatum Rhemensem concesserat Marcelus. Floduardus lib. 11. cap. 2. Caplus Rigobertum episcopatum deturbavit. Et eisdem Milone julo tempore civico, qui secum processerat ad bellum, dedit consilium. De eodem Milone iterum apud inferius, hæc ipsa etiam Zachariæ verba commemorat.

XIII. AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Moguntinæ sedis in metropolim credio.

Reverentissimo & sanctissimo fratri Bonifacio coepiscopo Zacharias servus servorum Dei.

Qualiter Dominus Deus noster sanctæ ecclesiæ propitiatus sit, & laboribus sanctissimæ fraternitatis tuæ cooperatore extiterit, per singula edicere longum est: tamen ut hæc quæ obijcimus confirmemus, quæ ex parte narrante perspeximus, enarramus. Igitur dum in Germania provincia tua fraterna sanctitas ad prædicandum fuisset directa a sanctæ recordationis prædecessore nostro domno Gregorio papa, & post inchoatum opus, & aliquo ex parte spiritaliter edificatum, Romam reversus, ab eo episcopus ordinatus, & illic ad prædicandum denuo remissus es, & laborasti Deo prævio nunciatque per annos xv. in eadem prædicatione, ex quo episcopatum suscepisti. Sed & in provincia Francorum nostra vice concilium epistoli, & juxta canonum instituta, Deo eis annuente, omnes flexi sunt obedire. Et dum in his piis operibus occupata esset tua fraternitas, nunciusque cathedralem sedem nimis sibi vindicavit. At vero ubi Deus prædicationem tuam auxit, obtinere voluisti ut tibi cathedralem ecclesiam vel successoribus tuis confirmare debeamus, juxta eorumdem filio-

aliquam offensionem ex hoc habere possit.

Hinc ep. vi.

tuin

ANNO
CHRISTI
701.ANNO
CHRISTI
701.

tum Franeorum petitionem. Et ideo beati Petri apostoli auctoritate sancimus, ut supra dicta ecclesia Moguntina perpetuis temporibus tibi & successoribus tuis in metropolim sit confirmata; habens sub se has quinque civitates, id est Tungris, Colonia, Vormatiam, Spiraciam, & Trevis, & omnes Germaniam gentes, quas tua fraternitas per suam predicationem Christi lumen agnoscere fecit. His a nobis definitis, per hujus confirmationis paginam, in tua ecclesia perpetuis temporibus pro sui confirmatione conservandam esse mandamus. Bene valete. Data pridie Nonas Novembris imperante domino piissimo Augusto Constantino magno imperatore anno xxxii. post consulatum ejus anno xi. indictione v.

XIV. AD BONIFACIUM ARCHIEPISC.

Privilegium monasterii Fuldensis.

Zacharias papa Bonifacio episcopo, & per eum in monasterio ab eo constructo successoris abbatibus in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda que rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotio conditoris pie constructionis oraculo in privilegiis prestandis minime denegetur. Igitur quia postulasti a nobis, quatenus monasterium Salvatoris a te constructum, situm in loco, qui vocatur Buchonia, erga ripam fluminis Fulde, privilegii sedis apostolicæ infusus decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, ecclesiæ constitutum, nullius alterius ecclesiæ ditionibus submittatur. Pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod exposcitur effectui mancipamus. Et ideo omnem cujuslibet ecclesiæ sacerdotem in præfato monasterio ditionem quamlibet habere hac auctoritate, præter sedem apostolicam, prohibemus. Ita ut nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum solemnitate ibidem quispiam præsumat omnimodo celebrare, ut profecto, juxta id quod subjecti apostolicis privilegiis consistunt, inconcusse locus dotatus permaneat. Constituentes per hujus decreti nostri paginam, atque interdicentes omnibus omnino cujuslibet ecclesiæ præsulibus, vel quacumque dignitate præditis personis, sub anathematis interpositione, qui hujus præsumpserit præsentis constituti a nobis præfati monasterio indulti, quolibet modo existere temeratores. Bene valete.

EPISTOLA BONIFACII AD GRIPHONEM FRATREM PIPPINI MAJORIS DOMUS.

Commendat illi clericos & monachos qui sunt in Thuringia, ut eos defendat ab injuriis paganorum.

Bonifacius servus servorum Dei Griphoni filio Caroli optabilem in Christo salutem.

Obsecro & adjuro pietatem vestram, per Deum patrem omnipotentem, & per Jesum Christum filium ejus, & per Spiritum sanctum, per sanctam trinitatem, & unitatem Dei, ut si tibi Deus potestatem donaverit, ut adjuvare studeas servos Dei sacerdotes presbyteros qui sunt in Thuringia, & monachos &

Ancillas Christi defendere contra paganorum malitiam, & adjuvare Christianum populum, ut eos pagani non perdant, ut ante tribunal Christi mercedem habeas perpetuam. Et cognoscite, quod memoria vestra nobiscum est coram Deo, sicut & pater vester vivus & mater jam olim mihi commendarunt. Deprecamur Deum Salvatorem mundi, ut dirigat viam vestram & vitam ad salutem animæ vestræ, ut in gratia Dei semper hic & in futuro sæculo permaneat. Interea mementote, filii charissimi, qui juxta vocem psalmographi: *Omnis homo sicut fenum dies ejus, & sicut floris agri ita florescit.* Et apostolus ait: *Totus mundus in maligno potest est.* Et item in evangelio veritas dixit: *Quid enim proderit homini, si lucratur universum mundum, anima vero sua detrimentum patitur?* Et iterum in evangelio de gloria justorum: *Eccæ surgunt justi sicut fenum in regno Patris eorum.* Et Paulus apostolus de beatitudine vitæ æternæ: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quod preparavit Deus diligentibus se.* Facite ergo, filii, ut mercedis vestræ præmia in alto calorum culmine clarescant & crescant. Valere vos in longitudine dierum in Christo optamus.

NOTA JACOBI SIRMONDI S.J.

(Epistola ad Griphonem.) Extat inter epistolas Bonifacii numero 16. Griphonis autem, cuiusque cum Pippino fratre didici, memorare per hos annos annales tum Pithmani, tum alii, qui post Caroli magni vitam ab Egiharto scriptam editi sunt hæc auctoris nomina, revera autem eisdem sunt Egiharti, ut docet præfatio libelli manuscriptori de miraculis S. Sebastiani Ludovico Pio regnante compositi.

XV. AD EPISCOPOS FRANCORUM.

De concordia & pace inter Pippinum & Griphonem concilianda, & de corpore sancti Benedicti Cassinatibus restituendo.

Zacharias episcopus servus servorum Dei omnibus sacerdotibus & presbyteris Francorum.

Gregorius apostolus docet: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Et iterum idem ipse: *Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes.* In alio autem loco scriptura testatur: *Quam speciosus pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bonum!* Ergo quia ignotuerunt nobis Optatus religiosus abbas presbyter monasterii sancti Benedicti, & Carolomanus Deo amabilis monachus germanus filii nostri Pippini excellentissimi majoris domus, per hos religiosos Dei servos monachos, concordiam & pacis sermones inter eum & Griphonem fratrem ejus misisse, ut & nos in ea ipsa admonendo dirigamus excellentiam ejus, ut ad pacis concordiam redeant, vobis propter Deum pacifice mediantibus: verum etiam & pro corpore beati Benedicti, quod furtive ablatum est a suo sepulchro, ut restitatur. In hoc opere equitatis & misericordiam libenter autem accommodantes, hortamur dilectionem ac sanctitatem vestram, ut primum omnium frater cum suo fratre ad pacis redeant unitatem, & confundatur iniquitas in medio eorum. Caritas vero Dei vobis predicantibus & ministrantibus exuperet inter eos. Deinde & præfati B. Benedicti corpus, juxta petitionem Dei servorum monachorum, illius sublimitas, & vestra sanctitas indu.

ANNO
CHRISTI
741.

indubie ad proprium remittat locum: ut & ipsi gaudeant de suo restituto patre, vosque perennem habeatis mercedem & laudem, pro eo quod iuste operati fueritis ipsum ad suum reverti tumulum, ex quo clam titulus est. Nec enim habet sanctitas vestra quid offensionis in hoc bono opere restitutionis ejus pertimescere debeat coram Deo, dum creditur quis ad obtinendum hoc opus, ipsius suffragantibus orationibus, & voluntate præfati religiosi Dei servi sunt permoti. Bene valete.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

(Zacharia epistola xv.) Hanc vero descriptum ex chedia Pithunensis, quamquam eadem etiam legitur apud Adrevaldum lib. 1. de miraculis sancti Benedicti cap. 13. Sed alieno loco eam recitat, Zacharia & Stephani tempora confundens; Operæ præterea nomen omisit, abbas Casimirus, cuius meminit Stephanus papa sub finem epistola viii. ad Pippinum in codice Carolino: ad quem etiam extat Bonifacii epistola numero cxi. *Reverentissimo fratri, suo dilectissimo consecratos, Operæ abbati, & universa sancta congregationi sub cura illius regularis vita normam custodenti, Bonifacii.*

EPISTOLA BONIFACII ARCHIEPISCOPI
AD ZACHARIAM PAPAM PER LULLUM
presbyterum missa.

Exponit quomodo in iis se gesserit quæ Gregorius II. papa ipsi præceperat: & de monasterio Fuldensi quod construxerat.

Reverentissimo patri dilectissimo domino cum timore & honore venerando magistro, apostolici honoris privilegio prædito, pontificatus insula apostolica sedis sublimato Zacharia, Bonifacius exiguus servus vester, licet indignus & ultimus, tamen legatus Germanicus devotissimus, optabilem in Christo immacescibilis caritatis salutem.

Paternæ pietatis vestræ sanctitatem subnixis precibus obsecro, ut hunc presbyterum meum, portitorem literarum mearum, nomine Lul, grato animo clementer suscipiatis. Habet enim secreta quædam mea quæ soli pietati vestræ profiteri debet, quædam viva voce vobis dicere, quædam per literas notata ostendere, de quibusdam vero necessitatibus meis inquirere & interrogare, & mihi paternitatis vestræ responsum & consilium ex auctoritate sancti Petri principis apostolorum ad solatium senectutis repræsentare: ut his omnibus auditis & consideratis, si quæ sint quæ vobis placeant facta, adaugere Deo volente studeam; si autem quid, ut timendum est, displiceat, ex præcepto apostolatus vestri vel indulgentiam mereat, vel dignam penitentiam perloquam. Antecessor enim præcessoris vestri venerandæ memoriæ Gregorius, dum me indignum ordinavit, & ad prædicandum verbum fidei Germanicis gentibus misit, sacramento me constrinxit, ut canonicis & iustis episcopis & presbyteris, in verbo & facto, in consensu adstipulator & adiutor fierem: hoc autem cum divina gratia implere studui: falsos autem sacerdotes, hypocritas & seductores populorum vel corrigerem ad viam salutis, vel declinarem, & abstinere a communione ipsorum: quod ex parte servavi, & ex parte custodire & implere non potui. Spiritualem implevi sacramentum, quia in consensum & in consilium illorum non venit anima mea. Corporaliter autem ab eis omnino abstinere non

potui, dum venissem ad principem Francorum, cogente ecclesiarum necessitate, cum tales ibi reperi, quales nobis: sed tamen in sancta communionis corporis Christi illis non communicavi. Præcepit quoque mihi præfatus apostolicus pontifex, ut populorum, quoscumque visitassem, conversationem & mores apostolicæ sedis pontifici indicarem; quod in Domino confido me fecisse. De eo autem quod jam præterito tempore archiepiscopis, & de palliis a Romana ecclesia petendis, juxta promissa Francorum, sanctitati vestræ notum feci, indulgentiam apostolicæ sedis flagito, quia quod promiserunt, tardantes non impleverunt; & adhuc differtur & ventilatur; quod Binde perficere voluerint ignoratur; sed mea voluntate impleta esset promissio. Est præterea locus silvaticus in eremo vastissime solitudinis, in medio nationum prædicationis nostræ, in quo monasterium construere monachos constituimus sub regula sancti patris Benedicti viventes, viros strictæ abstinentiæ, absque carne & vino, absque sicera & servis, proprio manuum suarum labore contentos. Hunc locum supradictum per viros religiosos & Deum timentes, maxime Carlomanum quondam principem Francorum, iusto labore acquisivi, & in honore sancti Salvatoris dedicavi. In quo loco, cum consensu pietatis vestræ, proposui aliquantulum vel paucis diebus festum senectute corpus requiescendo recuperare & post mortem jacere. Quatuor etenim populi, quibus verbum Christi per gratiam Dei diximus, in circuito loci hujus habitare dignoscuntur, quibus cum vestra intercessione, quamdiu vivo vel sapio, utilis esse possum. Cupio enim vestris orationibus, comitante gratia Dei, in familiaritate Romanæ ecclesiæ, & vestro servitio, inter Germanicas gentes, ad quas missus sui, perseverare, & præcepto vestro obedire. sicut scriptum est: *Judicium patris audite, si. Exi. 1. Ili dilecti; & sic facite ut salvi sitis.* Et alibi: *Qui honorat patrem suum vita vivet longiore.* Et iterum: *Honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio a Domino; & Benedictio patris firmat domos filiorum.*

XVI. AD FRANCO ET GALLOS.

Illam mox subjicietur post concilium Liptinense.

XVII. AD AUSTROBERTUM ARCHIEP.

VIENNENSEM.

Mittit exemplar synodi Romæ celebratæ xi.

Kal. Aprilis, ac rescribit quid agendum sit de episcopis per pecuniam ordinatis.

Zacharias servus servorum Dei reverentissimo fratri Austroberto sancta ecclesia Viennensis archiepiscopo.

Venit ad nos presbyter Clemens missus a sanctitate vestra, referens a concussione gentium turbatas ecclesias provincie vestræ. Unde & nos valde tristes effecti sumus. Sed quid sanctitas vestra de talibus miratur, cum omnia prædicta a Domino in evangelio cognoscatur? Abundavit, inquit, iniquitas, & refrigescet charitas multorum. Nam & Longobardi, quorum sævitia ubique crevit, ita nostros fines devastant, sicut de rege Babylonis propheta dicit: *Exollaverunt nos. Consideremus*

Dei

ANNO
CHRISTI
741.

pag. 183 B.

Math. 19.

74. 10.

ANNO CHRISTI 741.

Dei iusta iudicia & contabescamus iniquitati-
bus nostris. Cæterum XI. Kalendas Aprilis sy-
nodum Romæ fecimus, cujus exemplar dile-
ctus presbyter noster vestris sanctitati portabit.
De episcopis vero per pecuniam ordinatis hoc
vobis rescribimus, ut si utiles sint, pro tali
facto severissime corrigantur, non tamen pe-
nitentia deiciantur a suo ordine, dolentque se
per quod illicite in tanto ordine ab eis com-
missam est. Deinceps tamen videat vestra pru-
dentia, ne talis hæresis in provincia vestra lo-
cum habeat. Dalmaticam vobis vestris mis-
imus, ut quia ecclesia vestra ab hac sede do-
ctrinam fidei percepit, morem habitus sacer-
dotalis ab ista etiam percipiat decorem hono-
ris. Data Nonas Martii Constantini Augusti B
anno imperii primo.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad annum Ch. 742. n. 13.

Videatur supposititia hæc epistola. Annus enim pri-
mus Constantini Augusti Nonis Martii convenit qui-
dem in Christi annum 742. sed XI. Kal. Aprilis quo
die Concilium dicitur celebratum, ad annum Christi
superiorem pertinet, quo tempore nondum Zacharias
Pontifex Romanus erat, & Leo Isaurus adhuc vive-
bat. Fraterca dicit Pontifex accepisse se a Clemente
ab eodem Archiepiscopo missis, a consensu gentium
urbis ecclesiam provincie Viennensis, quod non nisi de
irruptione Saracenorum anno 739. in Gallias facta in-
telligi potest post eum enim annum Ecclesia Viennensis
deserta non fuit. Tertio ait Pontifex: Longobardi,
quorum servitia ubique crevit, & ita hæc nostras
desertant, ut fecit de Rege Babiloni Propheta dicit:
Desertaverunt nos; Jeram. 50. qui repugnant his, qui
habet Anathasus in vita Zachariæ Papa, ubi accur-
te narrat, qui perhibet annis ejusdem Pontificis cum
Luitprando Rege Longobardorum gesta sunt. Deni-
que Vivilcarinus Austroberro succedit, ut testatur Ado
Viennensis ætate vi. qui addit tam Viennensem, quam
Lugdunensem provincie aliquos annis hæc Episcopi
fuisse. Quare cum Vivilcarinus ante an. 742. Mon-
achum induerit, Zachariæ Papa an. 742. Austroberro
ejus decessori ante Vivilcarini præfultum demortuus scri-
bere non potuit, & hoc anno pluribusque aliis Eccle-
siæ Viennensis Episcopo viduata fuit.

AD SEQUEMTEM EPISTOLAM

ADMONITIO.

Ex Mansi
Suppl. pag.
147.

Quam hic subdo Zacharia Romani Pontificis
epistolam, omnes quidem conciliorum colle-
ctores dederunt, sed nemo integram. Ante
Labbeum unicum ejus fragmentum pro-
dierat, desumptum ex can. Pytadium xxx. q. 4.
Alterum e manuscripto codice idem Labbeus ad-
jecit. Ego tertium fragmentum profero cum va-
riantibus non spernendis. Hæc omnia suppedita-
vit vetus ille codex Barchardiani decreti, quo
sape utiliter in hoc opere usus sum. Quamquam
non ex Barchardo desumpta sunt hæc, sed ex eo,
qui additamenta quadam hæc nostro codici de suo
adjecit. Nec sane inutilem operam me Ecclesia
præstitisse credo integriorem exhibendo Epistolam
Zacharia ad Theodorum Ticinensem, quippe qua
celebris est apud veteres, nam ad illam provocat
Nicolaus I. in responsis suis ad Bulgaros c. 39.,
sicut etiam idem Nicolaus in epistola sua ad Ca-

Arolam Moguntinam, quam epistolam vide apud
Labbeum in Veneta editione tom. 9. pag. 1269.

ANNO CHRISTI 741.

XVIII. AD THEODORUM EPISCOPUM

TUATINENSEM.

Non licere filium in matrimonium ducere
illam quam pater de sacro fonte
baptismatis suscepit.

ZACHARIAS EPISCOPUS

Seruus servorum Dei reverentissimo ac sanctissimo
Fratri Theodoro Episcopo Ecclesie
Ticinensis.

Pytadium (a) nobis tua reverenda (b) fra-
ternitas obtulit, per quod nobis sciscitare
curasti, si liceat filium, cujus pater alterius fi-
liam ex sacro baptismo suscepit, (c) idest
spiritualem patrem (d) ejusdem patris filiam,
quod dici crudele est, in matrimonium susci-
pere, quod apud te enormiter referasti (e)
contigisse. Sed bene tua fraternitas comper-
tum habet quid Dominus per Moysen præci-
piat dicens: (f) Turpitudinem Patris tui non
revelabis; filia enim patris tui turpitudine tua
est. (g) Turpitudinem enim non revelari di-
citur, dum a propria consanguinitate præcipi-
tur abstinere. (h) Multo magis dicitur a spi-
rituali patris nostri filia omnino, omni occa-
sione, aut argumento seposito sub nimia de-
testatione cavere nos convenit, ne ira Divi-
ni examinis (i) incidat, si quis tale facino-
re mixtus minime restrinxerit fræna (k) lu-
xuriam (l). Unde & omnes cavendæ sunt ta-
lis sceleris commixtiones, (m) ne incautus in
æternum pereat. Sed is, (n) qui hujus per-
niciosum temeritatis, (o) animæ suæ salutem
despiciens, impiissimo se commisit matrimonio
per omnia tua fraternitas studeat separare, &
penitentiam dignam submittere, quatenus ab æ-
terna erutas damnatione animas eorum lucre-
ris, ipso præstante Domino, & Salvatore no-
stro Jesu Christo.

De filiis autem, qui ex eis nati esse pro-
bantur requisisti si liceat eos conjugio copula-
ri, an non. Sed hi cur prohibeantur a con-
jugio, aut pro hujusmodi penitentiam agere
compellantur? Dum ex hoc absque condem-
natione esse probentur; quia non pater pro
filio, nec filius pro patre sustinebit tormenta,
dicente Domino per Prophetam: Anima pa-
tris, anima filii mea est; anima qua peccaverit,
illa punietur. (p) (q)

Sed hæc, frater charissime, dixisse sufficiat.
Cave autem te ne aliter agere subjectis con-
cedas, ne a recto tramite inveniaris deviare,
(r) sed magis apostolicam sedis nostræ præcep-
ta omnino assequi elabora, quatenus inoffen-
se ante omnium conditorem Dominum Deum
nostrum, dum ad judicandum venerit, confi-
stere merearis, ac dicere: Ecce ego, & pue-
ri, quos dediisti mihi non perdidisti ex eis quem-
quam.

(a) Can. Pytadium xxx. q. 3. (b) Ed. Veneranda. (c) Ed. habet susceptum.
(d) Ed. ejusdem patris filium. (e) Ed. allertit. (f) Levit. xviii. 7.
(g) Ed. Turpitudinem patris etc. Turpitudinem sororis tue non revelabis. Filia enim patris tua est. Turpitu-
do enim patris tui, & turpitudine sororis tue turpitudine tua est. Turpitudinem etc. (h) In ed.
desi. usque ad: omni occasione etc. (i) Ed. hominis. (k) Ed. venam. (l) Ed.
(m) Hoc usque Gratian. (n) Edita addunt: Darissima restituti cogatur. (o) Ed.
addunt: nullus. (p) Ezech. xviii. 4. (q) Edita: Anima patris mea est, anima filii
mea est. (r) Hic desinunt edita, reliqua ex MS. suppletur.

ANNO
CHRISTI
741.

quam. (a) Ex ab ipso audias dicente: (b) A
Ergo seruo bono, & reliqua.

De illo vero capitulo, quod nobis insinua-
sti, in qua debeat generatione de propria
cognitione conjungi, quod alii sibi vendicare
volunt hoc, quod a Sancto Gregorio directum
apud gentem Anglorum observandum usque in
quartam progeniem. Sed ipse pius pater ut ru-
dibus, & noviter ad Christum venientibus le-
gere quaedam imposuit, ne si graviora impo-
suisset, duriter ferrent, & dura gens omnia,
quæ suscepissent, penitus abjicerent. Nos au-
tem volumus ut non populus tibi commissus,
sicut qui noviter Christum suscepit, debeat
oblivari; sed sicut qui in sancta catholica
sunt a cunabulis nutriti ecclesia, ut dum uti-
que se de propria cognoverunt cognitione,
modis omnibus abstineant, sicut hoc sancta
Dei catholica, & apostolica tenet, & prædi-
cat Romana ecclesia.

ZACHARIE PAPÆ

DECRETA

Ex Gratiano, & aliis.

ADMONITIO.

Ex eodem
Manu pag.
149.

Nescio quo fato acciderit, ut cum nonnul-
la Zacharia papa decreta in collectionem
juam transfuderit Gratianus, ea omnia Labbeus
neglexerit. Cujus omissionis cum nullam idoneam
causam reperire poterim; ideo tamquam casu præ-
terita, hic supplenda censui, præstare ratus, ut
superflua potius nonnulla dare, quam necessaria
omittere videar. Cum præsertim integrum ha-
beam pontificis hujus decretum, ex MS. Cod. Pi-
storienſi producendum. Quamquam vero injuria
ejus qui librum compexit ita erasum est in co-
dice, ut litera plures interdum defuit, diligen-
tia tamen viri docti & in vetustis scripturis le-
gendis exercitissimum Josephi Borelli Pistorienſis sa-
cerdotis, amici mei, ita difficultates omnes supe-
rata sunt, ut integrum ferme exhiberi poterit.

EX DECRETO ZACHARIE PAPÆ.

Cor. 2. xxvii
47.

Concubisti cum sorore uxoris tuæ; si fe-
cisti, neutram habes; & si illa quæ u-
xor tua fuerit concia sceleris non fuit, si se
continere non vult, nubat in Domino, cui ve-
lit. (c) Tu autem & adultera sine spe conju-
gii permanetis, & quandiu vixeritis, juxta
præceptum sacerdotis pœnitentiam agite.

ANNO
CHRISTI
741.

DE SYNODIS IN GERMANIA, GALLIA, ET ITALIA

ANNO
CHRISTI
741.

A S. BONIFACIO ET S. ZACHARIA PAPA habitis,

Et de literis mutuis Zachariae papa, & S. Bonifacii

DISSERTATIO.

Synodorum a S. Bonifacio, vel in causa Egia, ut doctissimos ætatis nostræ scriptores diu
occupaverit: nec illorum laboribus res ita pro-
fecit; ut in lucem apertam adhuc protraheretur.
Bonifacii ad illum obscura est adeo chronolo-
Tenebras hæc discutere ego pariter in meis ad
Be-

(a) Jo. xii.
lineam hæc verba: Post mortem tuam.

(b) Matth. xxv.

(c) Vetusta manus in meo Lucanæ codice addit supra
MS. Luc. 11.

ZACHARIAS, ET DEUSDEDIT.

ANNO
CHRISTI
741.
Cap. 1. 11.

NON oportet filiam, quam de sacro fonte
susceperit, aliquando viro suo in matri-
monium tradere, quia divina sententia ger-
mani esse inveniuntur. Si quis tali facinore
commixtus minime restrinxerit fræna luxu-
riæ, ab ecclesia catholica abominabitur. Sed
si conversus fuerit, post separationem septem
annis pœnitentiam gerat. Conscii simul cum
auctore sit ista conditio; idest, (d) simul cum
cooperatoribus, & consentientibus pœniteat.

EX DECRETIS ZACHARIE.

DE gradibus propinquitatis, super quibus
paritatem meam vobis contulere pla-
cuit, quæ ego cum omnibus orthodoxæ fidei
cultoribus sentio, ratum duxi paucis absol-
vere. Ab his omnino dissentio qui perverse pa-
rentelæ successiones suppuitantes gradum didi-
cunt. Denuo duos constituunt, ac pro hoc
primum gradum secundum; secundum vero
tertium efficiunt: sicque ex parte seriem ge-
nerationum corrumpunt, cum arborem, quæ
de parentela compingitur, ab ipsis abscissam con-
spicimus, corpus, ut ita dicam, truncatum suis
artibus videatur. Igitur parentelæ gradus a no-
bis taliter computatur. Siquidem ego & frater
meus una generatio sumus, primum gradum
facimus nulloque gradu distamus: Rursus fi-
lius, & fratris mei filii secunda generatio sunt,
ac gradum secundum faciunt, nec a se gradu
aliquo separantur; atque ad hunc modum cæ-
teræ successiones numerandæ sunt. Porro au-
tem de affinitate, quam dicitis parentelam esse,
quæ ad virum ex parte uxoris, seu quæ
ex parte viri ad uxorem pertinet, manifestis-
sima ratio est, quia si secundum divinam sen-
tentiam ego & uxor mea una caro sumus;
profecto mihi & illi mea, sueque parentela,
propinquitatis una efficitur. Quocirca ego &
soror uxoris meæ in uno & proximo gradu
erimus; filia vero ejus secundo gradu; neptis
vero tertio; eoque modo utrinque in cæteris
agendum est successionebus. Uxorem vero pro-
pinqui mei, cujuscumque gradus sit, ita me
oportet attendere, quemadmodum ipsius quo-
que gradus in aliqua femina propriæ propin-
quitatis sit. Quod nimirum uxori meæ de pro-
pinquarum suarum viris, & cunctis generatio-
nis gradibus convenit observare. Qui vero a-
liorum sentiunt, Antichristi sunt.

ANNO
CHRISTI
744.

Baronium animadversionibus conatus sum; sed A
quoniam in nonnullis res mihi feliciter suc-
cessisse confido, in aliis tamen veritatem mini-
me assequutum & modo sentio, & ingenue
confiteor. Res igitur ex integro tractanda est,
quod ut prospere contingat, deserendam cen-
teo epocham Imperatorum, que in monu-
mentis illis signatur, utpote quam variam esse
in variis codicibus MSS. nec satis accurate
a Theophane indicetur, teste Pagio in Critica
Baronii. Chronologiam itaque illam dirigam
juxta ac exhibent ipsa litteræ, & synodi inter
se collatæ; adjumentum etiam præbeatibus
indictionibus, quibus singula hæc manuantur.

Concilium
Germanicum
anno 744.

Igitur omnium primum constituto concilio
quod Germanicum dicitur, cum de certo loco B
quo episcopi convenerunt nihil quidem scia-
mus. In ejus quidem præfatione coivisse epi-
scopos illos legimus anno Christi DCCXLII. die
XI. Kal. Majas; sed cum epocha illa Incarna-
tionis raro ætate illa adhiberetur; huic, ut-
pote forte addititiæ, nihil insistentium arbitror.
Constat utique Burchardum quendam episco-
pum inter patres ejus concilii assedisse, qui
tunc alius non erat a Burchardo Vurtzburgen-
si, quem a S. Bonifacio episcopum jam con-
stitutum Zacharias papa in episcopali sede con-
firmat epistola secunda apud Labbeum tom.
XII. Signatur vero illa die Kalendas Aprilis
indictione XI. nempe anno 743. Ex quo re-
cte conficiat, Burchardum paulo ante Apri-
lim anni illius episcopatum obtinuisse. Quo-
modo ergo anno 742. aprili mense inter epi-
scopos residere potuisset? Ponatur ergo conci-
lium anno uno serius quam huc usque consti-
tutum est, nempe anno 743. quo die XI. Kal.
Majas (que dies in actis ejus concilii signa-
tur) in dominicam incidebat. Concilia vero
antiquo more die dominica exordiri sæpe alias
animadverti. Concilium hoc præcesserunt lita-
ræ tres, prior quidem S. Bonifacii ad S. Za-
chariam, quem de institutis in Germania epi-
scopis tribus, inter quos Vurtzburgenfis, facit
cetiorem; geminæ vero S. Zachariæ, alia qui-
dem ad S. Bonifacium, cui concilium in Fran-
cia celebrari mandat, altera vero ad Burchar-
dum, quam supra indicavimus, ambæ datæ
sunt Kalendis Aprilis indictione XI. idest anno
743. paulo ante concilium Germanicum.

Sueffionense
concilium an-
no 744.

Succedenti anno 744. concilium Sueffionen-
se convenit, quod cum habitum in ejus præ-
fatione legatur die VI. vel ut codices emenda-
tissimi fuerunt, VI. nonas Martias luna XIV.
ex his temporum characteribus anno 744. dies
2. Martias indicatur. In eo vero Adalbertus
hæresis damnatur, Abel & Adalbertus super or-
dinatos per civitates episcopos archiepiscopi, ille
quidem Remensis, hic vero Senonensis renun-
tiantur. Concilii hujus annum, quem designa-
vimus, indicat epistola Zachariæ ad S. Boni-
facium inter Labbeanas quarta, cum in ea
mittere se dicat pontifex pallia Abeli, & A-
dalberto, quos, ait, per unamquamque metropo-
lim per provincias constituitis; nempe in conci-
lio Sueffionensi, ut jam animadverti. Data est
epistola die X. Kal. Julias indictione XII. idest
anno 744.

Concilium
Romanum
a. int. epif.
de. n.

Non diu post Sueffionense, eodem scilicet
anno die XI. Kal. Aprilis Zacharias concilium
Romæ habuit legendum apud Labbe tom.
XII. De concilii hujus epocha ita disserui
in meis ad Pagium animadversionibus ad An.
743. 15.

Concil. General. Tom. XII.

ANNO
CHRISTI
744.

Concilium hoc Romanum anno 744. die XI.
Kal. Aprilis celebratum fuisse mihi penitus ex-
ploratum est. Annum indicant temporariæ no-
tæ, quas acta concilii præferunt. Annus Luit-
prandi trigessimus secundus a mense Junio an-
ni 743. usque ad eundem mensem sequentis
anni fluxit. Annus secundus Arrabaldi indicat
epocham ejus imperii a nobis in nota ad An.
741. signatam, ceptamque a Junio mense an-
ni 742. Indictio XII. currebat a Septembri an-
ni 743. usque ad Septembrem anni 744. Su-
perest dies & mensis, sed & hunc nobis in-
dicat epistola S. Zachariæ papæ ad Austrober-
tum, quam genuinam esse in nota ad annum
742. 13. demonstravi. Cum vero epistola il-
lius annus vitiatum sit, demonstrandum mihi
incumbit, concilium in ea expressum, Roma-
num hoc indicare. Id vero ex eo deduco,
quod concilium illud habitum ferat epistola
die XI. Kal. Aprilis sub Zacharia pontifice.
Porro dies illa anno 744. in dominicam inci-
dit, qua die cogi concilia per hæc tempora
consuevisse sæpe diximus. Cum igitur in an-
num 744. & concilii inscriptio, & dies &
mensis congruant, alia concilio sedes nulla
querenda est.

Ejus vero concilii Acta sequenti anno Za-
charias misit ad Austrobertum Viennensem ar-
chiepiscopum cum epistola nonis Martii signata
inter Labbeanas n. XVI. Pagius in Critica Ba-
ronii de scripti hujus sinceritate ambigit; nos
genuinum ita defendimus in nota ad An. 742.
num. 13. Epistolæ Zachariæ ad Austrobertum
sinceritas mihi plane explorata est, quamquam
notas ejus chronicas emendandas esse, ex iis
quæ Pagius egregie deducit, non diffiteor. Sed
ex mendosa temporis adscriptione argumentum
contra epistolæ sinceritatem desumere plane in-
quum est; cum præsertim Pagius tam multas
Zachariæ epistolas, alioqui genuinas, hoc vitio
notaverit. Præter hoc argumentum alterum in-
fert Pagius ex eo, quod in eadem epistola re-
scivisse se scribit pontifex a Clemente quodam
ab Austroberto Viennensi archiepiscopo misso,
a concussione gentium turbatas esse ecclesias provin-
cia, quibus designari Saracenorum in Gallias
excursionibus Pagius optime censet. Quamquam
vero excursio illa anno 739. accidit; mala ta-
men quæ ecclesiis intulit, non adeo cito sanari
potuisse facile intelligimus. Hinc de ærumnis
illis ecclesiæ sum anno forte 743. adhuc perse-
verantibus, conquæ Austrobertus cum Zacha-
ria potuit. Qui vicissim pontifex cum illo com-
municavit mala quæ Longobardi in Romanam
ditionem inferebant. Quamquam enim Luit-
prandus eorum rex æquorem se pontifici præ-
buit; non tamen ab ea affligenda penitus ces-
savit, cum anno 743. post concessam Roma-
nis pacem, rogante pontifice, iterum insectis
armis Ravennensem urbem, quæ pontificiæ
clientelæ commissa erat, affligeret. Vide Pa-
gium ad An. 743. 14. Cessatum est equidem
haud diu post ab armis; sed non cessatum a
metu, teste enim Anastasio S. Zacharias im-
petrata pace urbem regressus se se orationi-
bus dedit, petens ab omnipotenti Deo consolatio-
nem fieri populo Ravennatum, & Romano ab
insidiatore & percussore suo Luitprando rege.
Hinc merito in epistola illa, per hæc tempo-
ra scripta, vexari fines Romanos a Longobar-
dis sanctus pontifex queritur. Superest ut Pagii
argumentum expediatur ex eo deductum, quod
Villicarius, qui Austroberto successit, ante an-
num

Veritas epi-
stolæ S. Za-
chariæ ad
Austrober-
tum asseritur

ANNO
CHRISTI
747.

num 742. episcopatu dimisso monachum in-
duit. Quomodo ergo, ait Austrobertus anno
745. quo datam epistolam illam credimus, epi-
scopum gerit? Fateor quidem Austrobertum
Vvilicario præcessisse; sed nec Ado Viennens-
is, nec alia ex antiquis annum indicavit,
quo Vvilicarius episcopatum ascendit. Ado qui-
dem successionem episcoporum Viennensium in
historia sua per intervalla notat; sed certum
annum quo quisque episcopus cepit non si-
gnat. Ex hac epistola dicimus Austrobertum
episcopatum suum usque ad annum 745. pro-
rogasse. Igitur epistolam hanc ab omni suppo-
sitionis suspicione liberam puto, sed ab anno
742. ad annum 745. revocandam esse censeo,
cum concilium illud Romanum in ea indica-
tum ipsum esse putem Romanum concilium,
cujus acta supersunt, quod ab anno 743. ad
annum 744. revocandum esse in nota ad An.
743. 15. demonstravi.

Anni ejusdem 744. Novembri mense datam
arbitror epistolam S. Zachariæ ad S. Bonifa-
cium inter Labbeanas V. cum in ea pontifex
constitutus meminerit a S. Bonifacio metropo-
litas Abelem & Adalbertum quod in synodo
Suessionensi præstitutum superius adnotavimus.
Signantur literæ die nonatum Novembris indi-
catione xiiii. idest anno 744.

Liptinense
concilium
anni 745.

Pone sequitur annus 745. in quo primo om-
niam sese offert Liptinense concilium, quod
venotari ergo verbis illis epistolæ IX. S. Za-
chariæ ad Sanctum Bonifacium datæ pridie Kal.
Novembris indicatione xiv. idest anno 745. De
synodo congregata apud Francorum provinciam
mediantibus Pippino & Carlomanno &c. Hanc
Synodum ipsam esse Liptinensem non ambigue
demonstrant verba illa ejusdem epistolæ: De
censu vera expetendo eo quod impetrare a Fran-
cis aliud non potuisti, quam ut vertente anno ab
unoquoque conjugio servorum duodecim denarii
(nempe quod idem est solidus unus) reddan-
tur &c. Quis non agnoscat expressum hæc ca-
nonem II. Liptinensis: ut annis singulis de una-
quaque casta solidus idest duodecim denarii ad
ecclesiam reddantur? Convenit ergo concilium
hoc ipso anno die, ut in actis legitur, Kalen-
daram Martiarum, quæ tunc incidit in feriam
secundam, qua die pro veteri more concilia
exordiebantur. Cum vero concilium illud ex
Gallis & Germanis coaluerit, ut ex verbis epi-
istolæ S. Zachariæ colligitur, non abs re opi-
naremur epistolam XI. S. Zachariæ ad episco-
pos Gallie & Germanie, quibus eos laudat de
conjunctione cum ecclesiâ Romanâ, eorumque
cum S. Bonifacio consensu, statim post concilium
illud datam fuisse.

Concilium
Romanum
ejusdem an-
ni.

Romanum concilium a S. Zachariæ die 25.
Ostobris ceptum, in quo a sacerdotali munere
remoti sunt Adalbertus & Clemens hæreticæ
superstitionis ex ipsis eorum gestis convicti,
quos, nisi deinceps resipuerint, anathemate
damnandos patres illi edixerunt. Acta concilii
habes apud Labbeum Tom. XII. Venet. edit.
Porro concilium istud celebrasse se S. Zacharias
epistola IX. pridie Kal. Novembris ejusdem
anni S. Bonifacio nunciavit.

Annus 746. Kal. Julii, indicatione xiv. ex-
hibet literas n. vi. S. Zachariæ ad S. Bonifa-
cium de non iterando baptisate, quod sacer-
dos inflexis barbarice verbis contulerat. Eo-
demque forte anno inclinante data est epistola
vii. ad Pippinum majorem domus ad ea res-
pondens, de quibus ab eodem Pippino interro-

agabatur. Notis chronicis epistola illa caret.
Statim in exordio succedentis anni 747. S. Za-
charias epistola viii. per literas S. Bonifacio
mandat, ut in sacerdotali collegio lætione pan-
datur ea quæ ipse ad Pippinum quæsitâ pro res-
pensione scripserat. Data sunt literæ nonis Ja-
nuarii indicatione xv. idest anno 747. ineunte;
atque in iis pariter injungitur, ut dum pro hæ-
re fuerit aggregatum concilium, Adalberti, Cle-
mentis & Godolfatii causa, iterum discutatur,
de quibus, si ad viam converti rectitudinis de-
prehendantur, ad normam canonum disponent.
Secundum has literas facile coactum est concilium
illud quod sub nomine Germanici II. de-
dit Labbeus Tom. XII. eidemque sedes facile
hoc anno constitueretur. Præter duo hæc Ger-
manica concilia sub S. Bonifacio celebrata,
tertium aliud, quamquam apud Labbeum Tom.
XII. distinguitur, nequaquam agnosco. Quod
enim tertium concilium appellat Labbeus, in
quo Adalbertus & Clemens damnati sunt, vel
idem est cum concilio Sueffionensi, si de prio-
ri Adalberti damnatione agatur, vel cum se-
cundo Germanico, si de causa hæreticorum ite-
rum judicata sit sermo.

Germanicum
II. concilium
anni 747.

Aliud etiam apud Venetum Labbei edito-
rem occurrit, quod animadversione dignum ju-
dico. Cum enim Tom. XII. Concilium quod-
dam Germanicum III. sub S. Bonifacio anno
745. recensisset; dein Tom. XII. tertium aliud
Germanicum concilium anni 747. sub S. Boni-
facio invenit, quod quintum esse ex conciliis
a S. Bonifacio habitis ex Vvillibaldo scriptore
Vite S. Bonifacii notat. Accepta sunt hæc ex
Pagio in Critica ad annum 747. num. 2. & 3.
Sed male inter se coherent. Primo enim si
concilium hoc Germanicum hoc anni 747. præter-
quamquod non tertium, sed quartum Germa-
nicum supputandum erat, sextum esset, non
quintum, ex conciliis a S. Bonifacio celebra-
tis. Qui hæc coherent cum Vvillibaldo qui
concilia quinque a S. Bonifacio habita notat?

Germanicum
III. concilium
anni 747. est au-
tum.

Igitur ut hæc sibi consent omnia, & sua fi-
des Vvillibaldo cœvo scriptori asseratur, cen-
seo synodum hanc, ipsam esse Germanicam,
quam secundam ideo appello, ut morem sup-
putandi a Labbeo servatum sequar. Habita
est illa post nonas Januarii anni 747. Carolo-
manno adhuc rerum potente, ad obsequen-
dum monitis pontificis, quibus injungebatur
Bonifacio, ut aggregato concilio responsiones
ejusdem pontificis ad capitula Pippini palam
legeret, causam Adalberti & aliorum iterum
tradaret; ac denique actum in ea fuisse de
confirmatione præcedentium quatuor synodo-
rum, quas S. Bonifacius jam habuerat, tradit
Vvillibaldus in Vita S. Bonifacii cap. x. At
enim quomodo concilium hoc postremum,
quintum appellaretur, cum ex iis quæ huc
usque deduximus, concilia non ultra quatuor
resulterent, nempe Sueffionense, Liptinense, Ger-
manicum unum, ac dein alterum hoc Germa-
nicum? Fateor ego quidem concilium aliud
supereffe querendum, idque forte hæc omnia,
quæ deduximus, concilia præcessit; nec abs re
opinaremur concilium istud tunc coegisse S.
Bonifacium, cum tres in Germania Episcopa-
les sedes constituit, de quibus in epistola sua
ad S. Zachariam, cui idem pontifex respondet
epistola sua data Kalendis Aprilis indicatione xi.
idest

ANNO CHRISTI 743.
Concilium Germanicum primum anni 743.

idest anno 743. Episcopatum sedium institutio A
pleramque in conciliis tunc definitur. Quare
re concilium a S. Bonifacio habitum circa an-
num 743. in Germania haud abs re statuetur,
idque processisse oportet concilium illud
Germanicum anni 743. de quo supra in exor-
dio hujus dissertationis, quod proinde non pri-
mum, sed secundum appellandum esset:

Anno illo 747. exeunte, vel succedente al-
tero 748. S. Bonifacius scriptas ad S. Zacha-
riam literas, quæ tamen non extant, transmi-
sit; quibus pontifex respondet epistola x. signa-
ta *Kalendis Maji, indictione 1* idest anno 748.
Cum vero in ea relivisse se pontifex scribat
de sede episcopali Bonifacii ex Agrippina Mo-
guntiam translata, hinc non immerito deduce-
remus epistolam xiiii. S. Zachariæ ad S. Bo-
nifacium pro erectione Moguntinæ sedis ad eun-
dem annum, & forte diem ac mensem, qua
prior illa, pertinere, quamquam epistolæ annus
751. forte non bene subjicitur.

Anni 749. & 750. nihil afferunt investiga-
dum, succedens vero 751. die pridie nonas No-
vembri indictione v. exhibet epistolam XII.
Zachariæ ad S. Bonifacium, qua pluribus ejus
interrogationibus per epistolam suam a Lullo
delatam requisitus, respondet. Epistolam ergo
illam quam Labbeus male subjicit, huic fan-
cti Zachariæ epistolæ præferas. Priori eidem
epistolæ S. Zachariæ adjungenda est altera
num. xiv. pro monasterio Fuldensi, quod S.
Bonifacius in sua ad illam epistolâ construxit
se afferit.

Hæc differuisse juvat ad rectam chronotaxim
conciliorum coactorum occasione & tempore
S. Bonifacii, ad epistolarum quas mutuo inter
se S. Zacharias pontifex & S. Bonifacius ha-
buerunt. Superest ut quæ iustius deducta sunt,
sub uno veluti conspectu expansa chronologica
tabula exhibeantur.

TABULA CHRONOLOGICA

Conciliorum & epistolarum S. Zachariæ
& S. Bonifacii.

Anno Christi	Eventus
743	Concilium Germanicum, a nullo veteri aut recentiori scriptore indicatum, in quo episcopales sedes tres in Germania a S. Bonifacio erectæ, de quibus S. Bonifacius certorem facit S. Zachariam per epistolam apud Labbeum tom. XII. pag. 311. legendam.
743	S. Zacharias respondet S. Bonifacio epistola I. II. ejusdem ad Burchardum Vvirteburgensem episcopum, non ita pridem electum.
744	Concilium Germanicum, quod a Labbeo æterisque primum dicitur. Senonis Concilium agitur, in quo Adalbertus dampnatur, Abel & Adalbertus, ille Remensis, hic Senonensis metropolitæ constituti. Romanum I. concilium S. Zachariæ. Epistola S. Zachariæ IV. ad Sanctum Bonifacium. Epistola S. Zachariæ V. ad Sanctum Bonifacium.
745	Concilium Liptinense. Epistola III. & XVI. & XI. S. Zachariæ ad Francos & Gallos.

Epistola XVII. S. Zachariæ ad Austrobertum, ad quem Romani concilii anni præcedentis acta transmittit.
S. Bonifacius epistolam scribit ad pontificem de erroribus Adelberti lectam in sequenti Romano concilio.

Concilium Romanum II.
Epistola IX. S. Zachariæ ad S. Bonifacium.

746 Epistola VI. S. Zachariæ ad S. Bonifacium de baptismo minime iterando.
Ejusdem S. Pontificis epistola VII. qua ad plura Pippini consilia respon-
det.

747 Epistola VIII. S. Zachariæ ad S. Bonifacium, cui injungitur ut data ad capitula Pippini responsa in concilio statim celebrando recitet.
Concilium Germanicum quod tertium est Labbeo, & conciliorum quæ eo usque S. Bonifacius habuerat, quintum.

748 S. Bonifacius literis per Burchardum missis Romanum pontificem de multis consulit. Literæ ipsæ non extant.
S. Zachariæ epistola X. ad præcedentia S. Bonifacii consilia respon-
det.

749

750

751 S. Bonifacius epistola per Lullum transmissa apud Labbeum tom. XII. legenda, S. Zachariam iterum consulit.

Cui S. Zacharias tribus epistolis XII. XIII. XIV. respondet.

Hæc conciliorum S. Bonifacii & S. Zachariæ pontificis cum mutuis amorum epistolis chronotaxis. Epistolam S. Bonifacii ad Grifphonem cum temporis adscriptione careat, ubi collocaretur non inveni. Epistolam XV. S. Zachariæ ad episcopos Francorum, utpote dubiam, cum controversiam de sublato corpore DS. Benedicti tangat, neglexi.

Statuta S. Bonifacii, quæ varia ex multis dedit Labbeus, reliqua omnia admitto; una superest collectio canonum, quam sub S. Bonifacii nomine vulgavit Dacherius Spicileg. tom. IX. veter. edit. ex quo idem Labbeus. Tom. XII. Hanc enim factum esse scriptoris ætatis a S. Bonifacio alienæ demonstrat canon XV. in quo *monasteria canonicorum, & monachorum*, perspicue exprimuntur, & distinguuntur. Id vero discrimen nusquam in veterum scriptis reperias, nisi postquam opera Caroli Magni & Ludovici Pii ecclesiarum canonici sub communi regula & contubernio agere jussi sunt. Insuper canonum istorum quidam ipsi sunt canones ad verbum conciliorum Moguntini & Arelatensis V. quæ sub exitum vitæ Caroli Magni anno nempe 813 celebrata sunt. Confer canonem S. Bonifacii xiv. qui est Moguntini caput xxvi. Moguntinum xix. est S. Bonifacii xv. Arelatense vi. cano- ni xii. Bonifaciano respondet; sicut & canon hujus v. canonem xxvii. Moguntinum toti- dem fere verbis reddit. Denique capitulare Caroli anni xiiii. imperii nonnullos ex his Bonifacii canones representat. Has igitur constitutiones vel labente Caroli regno vel sub Ludovico pio datas opinor.

CON.

ANNO
CHRISTI
743.ANNO
CHRISTI
743.

CONCILIUM APUD CLOVESHIO

CELEBRATUM,

Anno Domini DCCXLIII. presidente eidem Æthelbaldo rege Merciorum, cum Cuthberto archiepiscopo Doroberniæ, cæterisque episcopis simul assidentibus,

In quo inclytum regis Withredi privilegium de libertate ecclesiarum Cantii, ab Æthelbaldo confirmatur per regnum Merciorum observandum.

Anno dominicæ incarnationis DCCXLIII. congregatum est magnum concilium apud Clovesho, presidente eidem concilio Æthelbaldo rege Merciorum, cum Cuthberto archiepiscopo Doroberniæ, cæterisque episcopis simul assidentibus, diligenter examinantes: circa necessaria totius religionis, & de symbolo ex antiquis sanctorum patrum institutionibus tradito, studioseque perquirentes qualiter in primordio nascentis ecclesiæ hic in Anglia jubebatur haberi, aut ubi honor cœnobiorum secundum normam aequitatis.

Hæc & his similia anxius inquirentes, anti-
quaque privilegia recitantes, tandem pervenit
ad manus libertas ecclesiarum, & institutio vel
præceptum Withredi gloriosi regis, de electio-
ne & auctoritate cœnobiorum in regno Cantie,
quomodo & qualiter secundum imperium &
electionem Cantuariensis metropolitani fieri &
stare præcipitur. Ex præcepto itaque Æthel-
baldi lectum est coram omnibus privilegium
prælati Withredi gloriosi regis, & placuit cun-
ctis hoc audientibus, pariterque dixerunt: Nul-
lum aliud tam nobile tamque prudenter con-
stitutum decretum inveniri potuisse secundum
ecclesiasticam disciplinam, & ideo hoc ab om-
nibus firmari sanxerunt.

Igitur ego Æthelaldus rex Merciorum, pro
salute animæ meæ, & stabilitate regni mei,
proque reverentia venerabilis archiepiscopi
Cuthberti, propria manu mea munifica subscri-
bens confirmo: ut per omnia libertas, honor,
auctoritas, & securitas Christi ecclesiæ a nulla
persona denegetur, sed sit libera ab omnibus
sæcularibus servitiis, & omnes terræ ad illam
pertinentes, exceptis expeditione, pontis & ar-
cis constructione. Et, sicut ipse præfatus rex
Withredus pro se suisque constituit servandum,
ita per omnia irrefragabiliter & immutabiliter
perdurare præcipimus.

Si quis autem regum successorum nostro-
rum, seu episcoporum, seu principum hoc sa-
lubre decretum infringere tentaverit, reddat
rationem Deo omnipotenti in die tremendo.

Si autem comes, presbyter, diaconus, cle-
ricus, vel monachus, huic constitutioni resti-
terit, sit suo gradu privatus, & a participatio-
ne corporis & sanguinis Domini separatus, &
alienus a regno Dei, nisi ante placita satisfa-

ctione emendaverit, quod malo superbiæ ini-
que gessit. Scriptum est enim: *Quæcumque*
ligaveris super terram, erunt ligata & in celo:
*& quæcumque solveris super terram, erunt solu-
ta & in celo.*

CL. *Vitikus in nota ad præsent concilium*
hec habet. Ex Archivorum Cantuariensis
ecclesiæ valde mendoso exemplari, Saxonici
exarato characteribus Cl. Vihartton aâa syno-
di Cloveshoviensis volumini MSS. suorum F.
notato fol. 106. & in Bibliotheca Lambetha-
na adservato inseruit; unde nomina confirman-
tium concilium excerpti.

En igitur quas ex illis archivis dedit sub-
Bcriptiones.

†† Ego Æthelald rex, divino suffragio ful-
tus, gentis Merciorum regens imperium, si-
gnum sanctæ crucis subscribo.

† Ego Cuthbertus archiepiscopus propria
manu subscripsi.

† Ego Unita episcopus consensu & subscripsi.

† Ego Torhthelm episcopus consensu & sub-
scripsi.

† Ego Vviltred. episc. conf. & subf.

† Ego Cuthbert episc. conf. & subf.

† Ego Huðlac episc. conf. & subf.

† Ego Eanfrid. episc. conf. & subf.

† Ego Egelaß episc. conf. & subf.

† Ego Alunig episc. conf. & subf.

† Ego Hunvvald episc. conf. & subf.

† Ego Daniel episc. conf. & subf.

† Ego Alávvulf episc. conf. & subf.

† Ego Ætheltrith episc. conf. & subf.

† Ego Herevvald episc. conf. & subf.

† Ego Sigega episc. conf. & subf.

† Ego Redvvalf episc. conf. & subf.

† Ego Ossa patricius conf. & subf.

† Ego Aldvvalf dux conf. & subf.

† Ego Athelmod indolis Merc. conf. &
subf.

† Ego Heardberht dux conf. & subf.

† Ego Ealbald dux conf. & subf.

† Ego Bertul dux conf. & subf.

† Ego Cyneberth conf. & subf.

† Ego Freothorus conf. & subf.

† Ego Vvermund abbas conf. & subf.

† Ego Cuthred abbas conf. & subf.

† Ego Brunn abbas conf. & subf.

CON-

De hac prima Synodo Cloveshoviensi legendus Vvillielmus Aborne in Chron. pag. 2109. in Eviden. ecclesiæ Cantuariensis.

ANNO CHRISTI 742

ANNO CHRISTI 742

his sit castitatis, & vitæ, & fidei, & doctrinæ illius.

IV.

Statuimus etiam ut secundum canonicam cautelam, omnes undecumque venientes ignotos episcopos, vel presbyteros, ante probationem synodalem in ecclesiasticum ministerium non admitteremus.

V.

Decrevimus quoque, ut secundum canones unusquisque episcopus in sua parochia sollicitudinem gerat, adjuvante gravione, qui defensor ecclesiæ ejus est, ut populus Dei paganas non faciat, sed omnes spurcicias gentilitatis abiciat & respuat; sive profana sacrificia mortuorum, sive fortilegos, vel divinos, sive phylacteria & auguria, sive incantationes, sive hostias immolationis, quas stulti homines juxta ecclesias seu pagano faciunt, sub nomine sanctorum martyrum vel confessorum, Deum & sanctos suos ad iracundiam provocantes: sive illos sacrilegos ignes, quos Nedfratres vocant, sive omnes, quæcumque sunt, paganorum observationes diligenter prohibeant.

VI.

Statuimus similiter, ut post hanc synodum, quæ fuit xi. Kalendas Maji, quisquis servorum Dei, vel ancillarum Christi, in crimen fornicationis lapsus fuerit, in carcere penitentiam faciat in pane & aqua. Et si ordinatus presbyter sit, duos annos in carcere permaneat, & antea flagellatus & scorticatus videatur, & post episcopus adaugeat. Si autem clericus vel monachus in hoc peccatum inciderit, post tertiam verberationem in carcerem missus, vertente anno ibi penitentiam agat. Similiter & nonnæ velatæ eadem penitentiam contineantur, & radantur omnes capilli capitis ejus.

VII.

Decrevimus quoque, ut presbyteri vel diaconi non sagis, laicorum more, sed casulis utantur, ritu servorum Dei: & nullus in sua domo mulieres habitare permittat. Et ut monachi, & ancillæ Dei monasteriales, juxta regulam sancti Benedicti, cœnobîa vel xenodochia sua ordinare, gubernare, vivere studeant, & vitam propriam degere secundum prædicti patris ordinationem non negligant.

NOTE SEVERINI BINII.

A quo dicitur.

a Concilio.) Zacharias pontifex per literas præcepit sancto Bonifacio, ut juxta ripam Danubii concilium celebraret, quæ cum accepisset, sollicitus jussu illius implere, continuo se contulit ad Carleomanum, de quo congreganda episcoporum synodo concessum impe-

travit, ut patet in vita sancti Bonifacii apud Serarium tom. 3. die 9. Junii, & apud Serar. lib. 3. hist. Mogunt. cap. 41.

b Primum.) Othlonus in vita sancti Bonifacii apud Serar. lib. 3. hist. Mogunt. cap. 41. & 44. significare videtur, hunc conventum unicum fuisse. Sed intelligendus, inquit doctissimus Serarius, sive in eo generaliter conventus, sive unus, sive alter & tertius fuerit; aut conventus synodorum, quotquot hæc tandem fuerint. Fuisse autem plures ab eo, qui & archiepiscopus & apostolicæ sedis legatus erat, convocatas synodos, persuadet non tantum pontificis Gregorii præcepto, de qua duobus epistolis supra, sed etiam Villibaldi de ingravescente illius ætate, ob quam non ita frequenter uti antea conciliis interesse posset, admonitio. Clare vero Egilwaldus lib. 1. cap. 3. Generalis, inquit, Concilia Cisalpinæ in ecclesiis congregavit, ibique multa corrigenda curavit. Benedictus Levita in lib. 5. præfat. Sequuntur, ait, duo synodales conventus, qui sancti, & apostolicæ Romanæ ecclesiæ archiepiscopus, vice papa Zacharia, uno cum Carlemano Francorum principe convocato tenent. Duos item synodos tenentes generatim 29. Nuclerus. Et cum tam a Benedicto quam a Nuclero synodales duo tradantur conventus, jam quidem una plures demonstrantur synodi, non tamen duabus plures negantur. Ideoque tres ad minimum statuentes esse sentit Baronius, usam anno Domini 742. alteram 743. tertiam 745. Hæc Serarius prædicto loco. Duorum priorum synodorum statuta a Benedicto & Baronio locis citatis ita dividuntur, ut prima finatur exclusive ibi: Decrevimus quoque, ut presbyteri vel diaconi non sagis; a Nuclero autem ad eadem verba usque inclusive. Quia vero in secunda synodo tam propter temporis quam rerum vicinitatem recepta sunt omnia quæ in prima sancita erant, idcirco interdum velut una & eadem conjunguntur. Ita enim apud Benedictum loquuntur eisdem secunda patres: Mado in hoc synodali conventu, qui congregatus est ad Kalendas Martias, in loco qui dicitur Lipting, omnes venerabiles sacerdotes Dei, & contio, & præfati prædicti synodi decreta consentientes firmaverunt, sequens ea impio veritate & observatione promiserunt. Tertia synodus gesta tantum, nulla autem statuta continet.

c Ratisbona vel Augusta.) Augustam Vindelicorum fuisse locum hujus synodi primo existimant aliqui, conjectura accepta ex Gregorii III. epistola 4. quæ incipit Catholica, verbis hæc: Bonifacio, in quo vobis loco ad celebranda concilia convenire mandavimus, hoc juxta Danubium, hoc in civitate Augusta, vel ubicumque indicaverit, pro nomine Christi parat esse inveniamini. At, inquit liber de SS. Augustanorum imaginibus, hæc concilium nihilo magis Augusta, quam sive ad Danubium, sive alio quocumque loco indicum evincat. Baronius anno 742. num. 1. Augustane, inquit, an aibi prope Danubium fuerit celebratum concilium (utrumque enim locus legitur pontificis nominatus reperitur) haud satis exploratum habetur. Serarius, libro de sancto Kiliano capite nono, pluribus rationibus confirmat hanc synodum Ratisbonæ fuisse celebratam. Primo, cum

d Gregorius pontifex epistola, quæ incipit Catholica, tris loca disjunctive notasset, aut Danubianum, aut Augustanum, aut aliam, quicumque, vel ubicumque libuisset, antequam ei responderet sanctus Bonifacius, e tribus unum locum delegit, eumque solum ceteris omnibus se delectum pontifici rescripsit: eratque is Danubius prope Ratisbonam est. Colligitur autem illud, non ex ista Bonifacii rescriptione, quæ an usquam extet nescio, sed ex pontificis ad eam rescriptionem responsiva epistola supra extante. De concilio, ait, ut juxta ripam Danubii debeat celebrare, nostra vice præcipimus fraternitati in apostolica auctoritate se totidem præsentari. Secundo videtur Danubianum istud locum sancto Bonifacio ex Italia venienti, Bavariamque collustranti placuisse adeo, ut episcopum ei novum dederit; & Othlonus lib. 1. cap. 39. in vita sancti Bonifacii apud Serarium, eam urbem præ tribus alijs, quibus novos etiam præfecerat ille pontifex, commendat, vocans eam non simpliciter civitatem Ratisbonensem, sed addebat, quæ metropoli Bagaria est. Tertio, ubi aut commodius aut utilius, quam in tanta metropoli sacrum haberi poterat concilium, cum ad illam præsertim Bavari ducta Utilonis in religionem & sanctum Bonifacium summa inviteret observantia? Quarto erat eadem urbs in Carlemani regno: at in eo synodum ille congregari cupiebat, ut ex Bonifacii ad Zacharium pontificem epistola constat. Unus est scrupulus, quo moveretur Serarius. Quæ ratione Guatriboldus Ratisbonensis episcopus concilio ibidem celebrato non adscriptus habeatur. Vide illius historiam Mogunt. lib. 3. notatione 31.

Quo synodi a Bonifacio in Germania celebrata

Alia synodum quæ.

An prima synodus Augustæ celebrata fuerit.

Ratio.

Ratio.

Ratio.

Ratio.

ANNO CHRISTI 1011

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad annum Ch. 762. n. 2. & seq.

In Concilio Germanici Praefatione praeter Bonifacium Archiepiscopum, cui fixa non erat Sedes, enumerantur *Burchardus*, qui Wirteburgensem Diocesim regerat, *Vitalianus*, qui Birburgensem, *Vuillibaldus*, qui Ay-chiffaduanam, & *Regisfredus*, qui Coloniensem. *Dadannus* Episcopus Regionarius, quales non pauci in Gallia Belgica hoc tempore erant, & *Adalannus*, qui vocatur *Adalannus* in Capitularibus Karolomanni memoratus, idem est ac *Eddus*, Episcopus *Strasburgensi*, idem Argentinensis. Ex Episcopis quorum Sedes Bonifacius in Hassia, in Francia Orientali, & in Thuringia super exerat, solum defuisse *Adelbertum* Erpeshurdiensem Episcopum, qui Saxones idololorum cultores irceptione sua Thuringiam inquietabat, existimat *Coimicus* anno DCCXLIII. n. 39. qui addit, e Germania Prima tres defuisse, *Vormacensem*, *Moguntiacensem*, & *Nemetensem*, *Leodiensem* & Germania Secunda. At eosdem interuisse, aut saltem ex illis aliquos, erit ex Praefatione Concilii, in qua *Carolomannus* ait: *Episcopi, qui in Regno meo sunt, cum Praebiteris ad Concilium, & Synodum praesentibus Christi congregati, id est Bonifacium Archiepiscopum, & Burchardum, & Regisfredum, Vitalianum, & Vuillibaldum, & Dadannum, & Eddannum, ac RELIQUOS EPISCOPOS, cum Praebiteris eorum.* Quare praeter septem memoratos, aliqui alii innotuisti Concilio praesentes fuisse. Bonifacius, Metropolitanum munus per utramque Germaniam cis Rhenum, nec non per Hassiam, Franciam Orientalem, Thuringiam, & Alamanniam, trans eundem fluvium exercuit; Episcoposque suffraganeos habuit tredecim, IV. in Germania Prima, *Moguntiacensem*, *Vormacensem*, *Nemetensem*, & *Argentoratensem*, III. in Germania Secunda, *Coloniensem*, *Ultrabaldinam* & *Leodiensem*, in Hassia *Birburgensem*, *Erpeshurdiensem* in Thuringia, duos in Francia Orientali, *Wirteburgensem* & *Ay-chiffaduanam*; totidem in Alamannia, *Angulfanum* & *Constantinensem*; ipse vero certa determinataque Sede caruit usque ad annum DCCXLVII.

Praesit huic Concilio inter Bonifacianas primo ipsemet *Santus Bonifacius*, iuxta quod sibi mandatum fuerat a *Zacharia* Papa. *Gregorius* quidem III. atque Concilium convocandi Bonifacio facultatem tulerat, ut anno DCCXXXVIII. n. 2. distinxit, sed nullum tunc habitum fuit, aut ob incompositam Ecclesiarum Germaniae Oeconomiis, aut ob mortem *Gregorii* III. aut ob rationes alias nobis ignotas. *Baronius* enim, aliique qui Concilium illud, quod *Gregorius* III. celebravit, ab eo de quo agimus, distinctum esse avertunt, non animadvertunt, Bonifacium Legationis suae tempore quinq; tantum Concilia congregasse, ultimisque coegisse anno DCCXLI. VII. scilicet atque Ecclesiam *Moguntinam* aedificasse. Quinq; autem illa Concilia alia esse non possunt, quam *Germanicum* primum, *Liptinense*, *Suessonense*, *Germanicum* II. quintumque a Concilio *Collethoribus*, aliisque hactenus praetermissum. Si enim aliud *Gregorii* tempore celebratum fuisset, *Bonifacius* non quinq; sed sex Conciliis durante sua Legatione praesisset, contra, disertum testi-

monium *Vuillibaldi*, in Vita *Sancti Bonifacii*, in ultimo Concilio Bonifaciano anno DCCXLVII. a nobis memorandum. *Bonifacius* anno superioris ad *Zacharium* Papam scripsit, jam ab annis octiduo & amplius in Francia, ad quam missus fuerat, *Francigenam* nempe, nullum Concilium inditum esse, quod & Concilium hoc anno habitum, aliud antecessisset, *Carolomannus* in ejus Praefatione non dicitur. Cum *constitit serorum Dei & Optimatum veterum Episcoporum, qui in Regno meo sunt, cum Praebiteris ad Concilium & Synodum praesentibus Christi congregati, etc. ut mihi scripsum dedissent, quomodo Lex Dei & Ecclesiastica Religio recuperetur, qua in debitis praesentium Principum dispersa corrumpitur, & qualiter populus Christianus ad salutem animae pervenire possit, & per falsos sacros doctores deceptus non pereat.* *Carolomannus* enim eodem modo loquitur de deplorando Ecclesiae Francicae statu per complurium annorum decursum, ac *Bonifacius* in Epistola ad *Zacharium* Papam, cujus verba anno precedenti in medium adduximus. Quod & aliud Concilium ad disciplinam Ecclesiasticam renovandam biennio antea inditum fuisset, non solum *Carolomannus* hoc loquendi modo non uteretur, sed etiam *Episcopi* *Delecta* illius hoc anno confirmasset, *fructi* in Synodo *Liptinensi* anno sequenti coacta, hujus Synodi, quae priorum vocant, *Canones* confirmantur: *Petrus Synodalia Decreta consentientes firmaverunt, seque ea implere vellet & observare praesentibus, dicunt Episcopi in primo Canone Synodi Liptinensis.* In hac prima Synodo Germanica *Canones* sexdecim conditi sunt, ad restaurandam disciplinam sub praesentibus principibus, innotuisti. *Orthonus* in Vita *Sancti Baulfari* locum, in quo Concilium illud congregatum, tacet, neque in Capitularibus, aut alibi prodicitur.

Baronius n. 26. & seqq. recitat Epistolam *Zachariae* Papae ad *omnes Episcopos, etc. omnibusque Deum stamentibus per Gallias & Francorum Provincias constitutis*, cujus initium: *Referente nobis Bonifacio, etc. qui inter Bonifacianas ordines est CXXXVII. data postquam de Synodo Germanica Nuncios accepit.* In ea *Zacharias* ait, *Synodum habitam, mediantibus filii vestri Pipino & Carolomanno Principibus vestris, peragente etiam vicem vestram praesente Bonifacio.* Hinc vero Epistolam recte *Baronius* ad hanc Synodum revocat. *Inter Orthonus* lib. 2. cap. 7. eam commemorat post aliam Epistolam anno DCCXLVIII. scriptam. Is enim Epistolam a *Bonifacio* vel ad eundem datam *Chrologio* non disposuit, & ipsemet *Zacharias* testatur, *istam a se mitti, postquam in Provincia eorum, quibus scribit, celebrata est Synodus, in qua Bonifacii commissionibus obedire, & a se Sacerdotes expulerant, falsos & scismaticos, & homicidas & fornicarios, ubi de hac Synodo Germanica eum verba facere, ostendunt eisdem Concilii Canones apud *Baronium* n. 22. Ad hoc Concilium referenda etiam Epistola C.V. inter Bonifacianas, *Cuthberto* *Doroverneni* Archiepiscopo a *Bonifacio* data, in qua huic significat res in eo salubriter constitutas. *Baronius* quidem eam recitat anno DCCXL. n. 3. & seqq. qua tunc aliud Concilium Germanicum a *Bonifacio* inditum fuisse creditur. Verum collata inter res in hac Synodo gestas, easque quae memorat *Bonifacius* in ea ad *Cuthbertum* Epistolam, demonstrat, *Bonifacium* alia *Cuthberto* non nuntiare, quam qua in hac Synodo decreta sunt.*

ANNO CHRISTI 1011

ANNO CHRISTI 1011

CONCILIUM LIPTINENSE,

ANNO CHRISTI 1011

IN QUO APPROBANTUR SUPERIORIS

Synodi Germanicae decreta, novaque sanciantur, sub *Carolomanno* majore domus regiae celebratum Kalendis Martiis anni DCCXLIII.

TITULI CANONUM E CANONES.

1. De prioris synodi canonibus communi consensu receptis & approbatis.
11. De praemia ecclesiastica sub precario & censu in subsidium exercitus praestanda.
111. De successu matrimonii, & ut mancipia Christiana paganis non tradantur.
- 1V. Ut qui paganos observationes in aliquis fecerit, quindecim solidis multetur.

Concil. General. Tom. XII.

I.

Modo autem in hoc synodali conventu, qui congregatus est ad Kalendas Martias, in loco qui dicitur *Liptinas*, omnes venerabiles sacerdotes Dei, & comites, & praefecti, prioris synodi decreta consentientes firmaverunt, seque ea implere vellet & observare promiserunt. Et omnis ecclesiastici ordinis

A a

cle-

ANNO CHRISTI 703

clerus, episcopi, & presbyteri, & diaconi, cum reliquis clericis, suscipientes antiquorum patrum canones, promiserunt se velle ecclesiastica iura moribus, & doctrinis, & ministerio recuperare. Abbates vero & monachi receperunt regulam sancti patris Benedicti, ad restaurandam normam regularis vite. Fornicatores autem & adulteros, qui sancta loca vel monasteria ante tenentes coinquinaverunt, præcipimus inde tollere, & ad penitentiam redigere. Et si post hanc definitionem in crimen fornicationis vel adulterii ceciderint, prioris synodi iudicium sustineant. Similiter & monachi & nonnæ.

II.

Statuimus quoque, cum consilio servorum Dei & populi Christiani, propter imminencia bella, & persecutiones exterarum gentium, quæ in circuitu nostro sunt, ut sub precario & censu aliquam partem ecclesiasticæ pecuniæ in adiutorium exercitus nostri, cum indulgentia Dei, aliquanto tempore retineamus, ea conditione ut annis singulis de unaquaque casata solidus, id est duodecim denarii, ad ecclesiam vel monasterium reddantur: eo modo ut si moriatur ille cui pecunia commodata fuit, ecclesia cum propria pecunia revestita sit. Et iterum, si necessitas cogat, aut princeps jubeat, precarium renovetur, & describatur novum. Et omnino observetur, ut ecclesiæ vel monasteria penuriam paupertatemque non patiantur, quorum pecunia in precario præstita sit: & si paupertas cogat, ecclesiæ vel domui Dei integra reddatur possessio.

III.

Similiter præcipimus, ut juxta canonum decreta, adulteria & incesta matrimonia, quæ non sunt legitima, prohibeantur & emendantur episcoporum iudicio. Et ut mancipia Christiana paganis non tradantur.

IV

Decrevimus quoque quod & pater meus ante præcipiebat, ut qui paganas observationes in aliqua re fecerit, mulretur & damnetur xv. solidis.

CANONES ADDITI.

Invenitur statutum in concilio Liptinensi cap. 7. sub Zachario papa, sub principe Carlomagno hoc modo.

Si quis filiastram, aut filiastram suam ante episcopum ad confirmationem tenuerit, separetur ab uxore, & alteram non accipiat. Simili modo & mulier alterum non accipiat.

Fr. in Fulder. Carnot. epist. 11. ad Leonem. archiep. Senon. E. Mansi Suppl. pag. 519.

Item in eodem.

ANNO CHRISTI 703.

Nullus proprium filium, vel filiam de fonte baptismatis suscipiat, nec filiolam, nec matrem ducat uxorem, nec illam cujus filium, vel filiam ad confirmationem tenuerit. Ubi autem factum fuerit, separentur.

OBSERVATIO PHILIPPI LAEBE, S. J.

Ejusdem Liptinensis synodi mentionem habet in epistola 27. Hincmarus archiepiscopus Remensis ad Rodulfum Bururicum & Proterium Burgalensem archiepiscopos his verbis: *Et in synodo apud Liptinas habita sub Carlomagno principe Georgius episcopus & Johannes sacellanus ac S. Bonifacius, ex præcepto Zachariae papa profuderunt, legunt: Ut si viri mulieri desponsata, dotata, ac publicis nuptiis ductis secundum apostolum debitum conjugale non potuerit reddere, & hoc aut amborum confessione, aut certa qualibet approbatione fuerit manifestum, ut separentur: & mulier, si continere regularet, alteri viro legitime nubat. Videlicet, quia secundum distinctionem S. Leonis papa, &c. Ejusdem quoque Georgii episcopi apostolica sedis legati memorant Hincmarus item alique presules qui anno 858. ex Carisiacensi synodo prolixam scripserunt epistolam ad Ludovicum Germaniam regem cum ad occupandum Caroli fratris sui regnum seditionem impulsus venisset: Quod cognovimus filium ejus (Caroli Martelli) Pippinum synodum apud Liptinas congregari fecit, cui præfuit cum S. Bonifacio legatus apostolicorum sedis Georgius nuntius. Nam & synodum ipsam habemus, & quantumcumque de rebus ecclesiasticis quas pater suus abulerat, potuit, ecclesiis reddere præparavit. Et quantum omnes res ecclesiasticas, a quibus ablata sunt, restituit, &c. Sunt quoque qui ad hanc synodum Liptinensem respicere velint Lupum Ferrarentem abbatem in epist. 21. quam ex parte Guendolmi arch. Senonensis & Gerardi comitis scripsit ad Anselmum prædem Lugdunensem cum ait: Nam Pippinus, a quo per maximum Karolum & oblitissimum Ludovicum imperatores ducti res nostræ originem, capta necessitate hujus regni Zacharia Romano papa in synodo, cui magister Bonifacius interfuit, ejus accepto consensu, ut acerbitas temporis indulta sibi probatissimorum de ceteris episcopis moderaretur, ne forte simplicitate perisiphium episcopi contingeret, &c. Pippinus certe cum a fratre Carlomagno per consilium sacerdotum, & optatum in synodo Germanica decreta & Liptinas postea unanimes consensu confirmata fuerant, in alteram quoque sibi commissam regni Francici partem transiit, & consuloque prius ea de re Zacharia pontifice, ac per consilium sacerdotum & optatum, constituit super electus a se episcopos Abelen Remensem & Ardobertum sive Arbertum Senonem archiepiscopos, ut docet tertius illius synodi Suesonice canon.*

NOTE JACOBI SIRMONDI, S. J.

1. Sub Carlomagno. Duo, ut res dicit, sub Carlomagno concilia fuerunt, unum in Germania, cujus locus non proditur, celebratum anno Christi DCCXLII. alterum anno sequenti apud Liptinas in Gallia, in quo superioris quoque concilii canones lecti & approbati sunt. Quinam ad Germanicam synodum episcopi convenierint, præfatio declarat: in Liptinensi qui adfuerunt, non est proditum. Præfuisse utriusque Bonifacium, sedis apostolica vicarium, compertum est.

2. Mado autem in hac synodo. Hæc proprie spectant ad synodum apud Liptinas habitam, quod nomen olim palatii & villæ regia fuit in pago Cameracensi, ut ab illis jam observatum. Leptimos scriptum est apud Almoium, qui situm loci aperte confirmat lib. 2. cap. 25. Caroli Calvi reditum describens a Procaspe super Mosam, ubi regnum Lotharii cum Ludovico fratre diviserat: Ludonem, inquit, Aquisgranum rediit, Carulus & Leptinos usque suam sibi obtinuit ad Silicium, & inde per Carisiacum Compendium venit.

NOTA SEVERINI BINII

1. Concilium. De hac secundâ synodo Bonifacii Benedictus Levita in exordio libri quinti capitularium regum Francorum hæc scribit: Item altera synodus a ju-

Liptinas seu Liptinos habet annales Bertiniani, unde ista excerpta sunt, non ab Almoio Floriacensi, sed ab ejuo continuo, tunc anonymo monacho S. Germani Præstulii

ANNO CHRISTI 702. prefatus episcopi ac princeps auctoritate episcopalis ad Kalendas Martias ad Liptinas habita. Et qua hoc in capitularia inferat.

Aa coact. iii.

Miraculosa dispositio sancti Bonifacii.

Qui episcopi interierunt.

Grimo.

Quo loco habita synodus Liptinensis.

Liptina quae qualiter loc. coa.

Made in hoc synodali concilio, qui congregatus est ad Kalendas Martias, in loco qui dicitur Liptinas: sic, ut supra.

Hac eodem synodo a sancto Bonifacio damnatus fuisse duas impudicos hereticos frateratimicos, Adalbertum natione Gallum, & Clementem Sororum, ex vita sancti Bonifacii affirmat Baronius, atque idem illud epistola Zachariae ad Bonifacium hoc tempore scripta confirmat. Verum Othobonus in vita sancti Bonifacii, quam habet Serarius lib. 3. historia Moguntiana cap. 44. horum exortitionem loco allegato ita describit, quasi eadem in synodo contigerit illa sequente, qua sanctus Bonifacius in throno archiepiscopali Moguntinae collocatus fuit. Mirum est quod de hac disputatione notat Serarius, & ex quodam Haglologo refert his verbis: *Reuicli sanctus Bonifacius dissuadendo Adalbertum: nam si pro reuerentia Caroli. Porro ab eo confitendo debentur suorum Bonifacium sui clerici, Lutherus, Moysingus, Struete, & alii. At ille respondit: Major est qui in nobis regnat, quam diabolus qui illum peccat. Vilius phantasia. & carcere Fuldaensi monasterii reclusus die orationum. At nescio, inquit Serarius subiungit, quo posset modo elapsus est, & ne uersum cum Clemente, ac tertio quodam Godalschalcho coactura turbas cepit, adeo ut novum contra hydras istas praelium iterandum fuerit, prout indicat Zacharias postquam in epistola qua incipit *Sacris litteris*, ad Bonifacium. *Decretum praeterea hic fuit*, inquit Baronius allegato loco, ut pro tribus metropolitanis episcopis, Treuonensibus & duobus aliis, pallia precoratur ab ipso Romano pontifice: idque probat ex epistola Zachariae nona, *Legimus*, quam Zacharias papa rescripsit ad Bonifacium, qua indicatur quod horum gratia ipsi Francorum principes cum sancto Bonifacio ad Zachariam litteras miserunt. Hinc concilio intermissio videtur praeter alios tres, metropolitani hi, Germano, Abel, Arbertus, sive Hartbertus: quia his pallia petita esse patet ex epistola Zachariae nona & decima, quarum illa incipit *Legimus*; hac *Suscepimus*. De confirmatione hujus concilii vide quae habet Baronius anno 702. num. 16.*

De loco hujus concilii hinc Serarius lib. 3. historia Moguntiana notatone 31. *Secunda synodus Liptinensis, in synodi locus in Boudidlo Liptina dicitur ad Liptinas: a Barone Liptinensi synodus, & quidem in Germania, prope eam habet margo in anno DCCXLIII. & a Moguntiacis consuetudinibus, compta l. cap. 9. Liptinensi: sed cum Liptia ac Liptis & Prolomas ad Pliquo nota mihi sit, haec tamen in Germania Liptina ad Liptina ignota: tui mente aliquando Liptina, aliquando in Liptina, qua vulgo Liffand, & quia, Regimone ipse, fuit ad Valentianam, anno DCCLXXI. synodus, suspensio: fortasse etiam sancti Bonifacii tempore aliquam fuisse qua ad Valentianam dicitur, cum & hodie Valentianam vulgo Veltin dicitur. Sed cum tamen viderentur cogitationes, magistros consulas plures, tam mox quam loquuntur. Ex his, quod pra aliis adhibetur, responsum debet Joannes Hamerus: fortassis nostra collegit Hildesheimensi curia, in hac verba: *De nomine arbitror Liptinae vel Liptinas numero multitudinis, vel etiam Liptinam aut Liptinam dicit, unde alii ab ista aspiatione fecerunt Liptinas. Cur vero Baronius aliquoties Liptinae vel Liptinense nomen concilium, secundumque vocalem pro tercia usurpat, non video, nisi fortan effusitas, quam nomen hoc cum Graecis nonnullis vocalibus habere videtur, et persuasit ut in eam Latinnam mutaretur mutandum. At meo iudicio barbarum hoc nomen est, quod diuersi scriptores nunc Liptinam nunc Liptinas appellando iuxta patriam quaque dialectum diuersimode scripserunt, cuiusmodi varietas in nominibus propriis aut literarum aliqua immutatio non raro nec difficulter contingit, & apud auctores frequens est.**

De loco vero suspicio Liptinam seu Liptinam esse remanet quendam sedem in Gallia Belgica non longe a Valentianam aut Aquigrano sitam, quam Baronius ex Sarto, & Sarto ex Eginharo, seu Eginharo ipse vocat Liptinam, tum q. Baronii anno 117. ibi namque commemorat Eginharo miraculum apud reliquias sancti Martini martyris Perri & Martellii Valentianam conuigisse in iuueno quodam de villa regi, qua Liptina vocatur. Suspicor Eginharo scripsisse Liptinas, & Sario legit Liptinas, nisi error typographi apud Sarium impetierit. Unde etiam Baronius transcripsit pro Liptinas Liptinas, facile fuit error, pro si potest aut legere. Nec verisimile est a Ludouico vel Carolo viliam hanc regi primam adibatam, sed potius a prioribus regibus, & iter hoc a Carolo magno tabulatum. Conhas praetera imperatoris hinc in iustitiam viliis regis frequentis synodi cogere consuevit, & maxime in Aquigranensi ditione, eo quod sui comites, praefatos, & similes institum advocarent ad concilia, ut ex hoc Concil. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 702. prefatus episcopi ac princeps auctoritate episcopalis ad Kalendas Martias ad Liptinas habita. Et qua hoc in capitularia inferat. Made in hoc synodali concilio, qui congregatus est ad Kalendas Martias, in loco qui dicitur Liptinas: sic, ut supra. Hac eodem synodo a sancto Bonifacio damnatus fuisse duas impudicos hereticos frateratimicos, Adalbertum natione Gallum, & Clementem Sororum, ex vita sancti Bonifacii affirmat Baronius, atque idem illud epistola Zachariae ad Bonifacium hoc tempore scripta confirmat. Verum Othobonus in vita sancti Bonifacii, quam habet Serarius lib. 3. historia Moguntiana cap. 44. horum exortitionem loco allegato ita describit, quasi eadem in synodo contigerit illa sequente, qua sanctus Bonifacius in throno archiepiscopali Moguntinae collocatus fuit. Mirum est quod de hac disputatione notat Serarius, & ex quodam Haglologo refert his verbis: *Reuicli sanctus Bonifacius dissuadendo Adalbertum: nam si pro reuerentia Caroli. Porro ab eo confitendo debentur suorum Bonifacium sui clerici, Lutherus, Moysingus, Struete, & alii. At ille respondit: Major est qui in nobis regnat, quam diabolus qui illum peccat. Vilius phantasia. & carcere Fuldaensi monasterii reclusus die orationum. At nescio, inquit Serarius subiungit, quo posset modo elapsus est, & ne uersum cum Clemente, ac tertio quodam Godalschalcho coactura turbas cepit, adeo ut novum contra hydras istas praelium iterandum fuerit, prout indicat Zacharias postquam in epistola qua incipit *Sacris litteris*, ad Bonifacium. *Decretum praeterea hic fuit*, inquit Baronius allegato loco, ut pro tribus metropolitanis episcopis, Treuonensibus & duobus aliis, pallia precoratur ab ipso Romano pontifice: idque probat ex epistola Zachariae nona, *Legimus*, quam Zacharias papa rescripsit ad Bonifacium, qua indicatur quod horum gratia ipsi Francorum principes cum sancto Bonifacio ad Zachariam litteras miserunt. Hinc concilio intermissio videtur praeter alios tres, metropolitani hi, Germano, Abel, Arbertus, sive Hartbertus: quia his pallia petita esse patet ex epistola Zachariae nona & decima, quarum illa incipit *Legimus*; hac *Suscepimus*. De confirmatione hujus concilii vide quae habet Baronius anno 702. num. 16.*

ANNO CHRISTI 702. prefatus episcopi ac princeps auctoritate episcopalis ad Kalendas Martias ad Liptinas habita. Et qua hoc in capitularia inferat.

ANNO CHRISTI 702.

ANNO CHRISTI 702. prefatus episcopi ac princeps auctoritate episcopalis ad Kalendas Martias ad Liptinas habita. Et qua hoc in capitularia inferat.

ANNO CHRISTI 702. prefatus episcopi ac princeps auctoritate episcopalis ad Kalendas Martias ad Liptinas habita. Et qua hoc in capitularia inferat.

ADNOTATIO P. ANTONII PAGI ad annum Ch. 702. n. 12. & 13.

Prater Canones Liptinenses in vulgatis editionibus memoratos alius mentionem facit Hincmarus in Epistola xxxvii. ad Rodulfum & Frorarium Aquitanis Metropolitano cap. 5. his verbis: *In Synodo apud Liptinas habita, cui sub Karolomano Principe Georgius Episcopus & Joannes Sacellarius ac sanctus Bonifacius ex precepto Zachariae Papa praesiderunt, legitur ut si vir multiori desponsata dotata, ac publici ampti ductu secundum Apostolum debitum conjugale non potuerit reddere, & hoc aut amborum confessione, aut tercia qualibet adprobatione facta manifestum, ut speraretur, & mulier, si constanti acquiescit, aliter vero legaliter nuptas. Qua tractato confirmatur ex his, qua Episcopi anno DCCCLVIII. in Concilio Carthacenae congregati scripsere ad Ludouicum Germaniam Regem in capitali Caroli Calvi tit. 27. cap. 7. ubi legitur, Georgium Legatum Apostolicam Sedis Synodo Liptinensi praesuisse cum Sancto Bonifacio. Et quoniam in Epistola illa scriptum est Synodum Liptinensem Pippini iussu habitam tempore belli Aquitanici aduersus Posastrum gestam, eique praesuisse Georgium, qui anno tantum DGCLVI. in Franciam a Stephano II. Papa missus, & quia Decretum de Nonis & Decimis paulo aliter in ea expressum habetur, quam in Canonibus Synodi Liptinensis, non desuere qui crederent duas fuisse Synodos Liptinenses, unam sub Carolo magno Principe, aliam sub Pippino Rege, istam vero superioris Decretum de pecunia Ecclesiastica sub precario praesanda, exposuisse interpretationem suam ac plenius expressisse.*

Verum secundam hanc Liptinensem Synodum fictitiam esse penes me certum. Canon quidem ab Hincmaro citato relatus in vulgatis Liptinensis Synodi editionibus non legitur, sed ex Hincmaro verbis apparet Concilium Liptinense a quo Canon ille conditus, idem esse ac Liptinense praesidente Carolo magno hoc anno habitum; In Synodo, inquit Hincmarus, apud Liptinas habita, cui sub Karolomano Principe Georgius Episcopus & Joannes Sacellarius ac sanctus Bonifacius ex precepto Zachariae Papa praesiderunt. Neque mirum, si Canon aliquis in Concilio Liptinensi desideratur; cum in vultis editionibus desint aliqui Canones in Concilio in istisdem relictis editi, aliqui verbis tator se discrepantibus in istisdem describantur. Epistola Episcoporum Carthacenae conditorum duas Synodos Liptinenses fuisse non evincit; cum afferant, Georgium & Bonifacium Concilio Liptinensi, de quo loquuntur, praesuisse: quod nonnulli de Liptinensi hoc anno celebrato intellegi possunt.

De anima Caroli Martelli demans

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

quid.

ANNO
CHRISTI
767.

lit. Quod si in eadem Epistola Pippinus dicitur Rex, & aliteratur, Concilium Liptinense sub eo inditum esse, Pippinus ibi per anticipatorem Rex appellatur, & de eo sermo habetur, quia Carolomanni frater ac collega erat, de quo solo Ludovicum Germanicum aliquentes verba facere instituerunt, quia ex eo Ludovicus prognatus erat, non vero ex Carolomanno. Ad hoc quomodo Georgius ac Bonifacius Zacharias Patris nomine Pippino in Regem uncto Liptinensi Synodo praesidere potuerit, cum tunc Zacharias iam mortuus esset, & Georgius ad Pippinum Regem a Stephano Zacharias Successore non nisi post Sancti Bonifacii mortem missus sit? Episcopi itaque Carthagi congregati hoc solum intendunt, statuta in Synodo Liptinensi in Ecclesiarum favorem Pippino vivente, seu Carolo Martello iam mortuo executioni mandata non fuisse, quia postquam Pippinus ad solium Regium evectus est, longo & difficili bello adversus Vandalorum suscepto, se ad mortem usque occupatus honorum Ecclesiasticorum restitutioni operam dare non potuit. Ceterum frustra quis majorem accuratorem ab istis Episcopis desideraret, cum in tanta ignorantia versentur, ut fabulam de damnatione Caroli Martelli, a Sancto Eusebio post mortem in inferno vis, tamquam rem omnibus notam proponant.

ALTERA OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

In antiquissima collectione canonum cod. MS. Palat. 542. post concilium ad Liptinas habitum a Carolomanno Juca, quod Sirmondus ex Aufegii capitulari edidit Tom. I. conc. Gall. pag. 537. & ex Sirmondo collector regius, subiungitur teste Luca Holtzeno V. C. abrenunciatio diaboli operumque ejus lingua Theotisca veteri, cum indiculo superstitionum paganarum, a quibus populum episcoporum sollicitudine revocandum concilium illud statuit part. 1. can. 5. Indiculum proxime sequitur gemina allocutio ad plebem de incestis matrimonii fugiendis, quae idem concilium part. 2. can. 3. sub episcopis prohibet praecipit. Itaque hac ad concilium illius acta pertinere dubium non videtur.

I. Abrenunciatio diaboli operumque ejus & superstitionum.

Forsachistu diabolz? *Et resp.* Ec forsacho diabolz. End alium diabol gelde? *Resp.* End ei forsacho allum diabol gelde. End alium diaboles vuercum? *Resp.* End ec forsacho allum diaboles vuercum, und vuordum thuna eren devuoden ende faxnote, ende albem them unholdum, the hira genotas sint. Gelobistu in got almehtigan sadaer? *Resp.* Ec gelobo in got almehtigan sadaer. Gelobistu in crist godes suno? *Resp.* Ec gelobo in Crist godes suno. Gelobistu in halogan gait? *Resp.* Ec gelobo in halogan gait.

II. Indiculum superstitionum & paganarum.

De sacrilegio ad sepulchra mortuorum.
De sacrilegio super defunctos. I. dadhsas.
De spurcalibus in Februario.
De calulis, id est, fanis.
De sacrilegiis per ecclesias.
De sacris sylvarum, quae Nimidas vocant.
De his quae faciunt super petras.
De sacris Mercurii vel Jovis.
De sacrificio quod alicui sanctorum.
De filacteriis & ligaturis.
De fontibus sacrificiorum.
De incantationibus.

Forsachistu
diabolz.

A De auguriis, vel avium, vel equorum, vel boum stercore, vel sternutationes.
De divinis vel fortilegis.
De igne fricato de ligno, id est Nodfy.
De cerebro animalium.
De observatione pagana (a) in loco vel in inchoatione rei alicujus.
De incertis locis quae colunt pro sanctis.
De petendo quod boni vocant sanctae Mariae.
De feriis quae faciunt Jovi vel Mercurio.
De lunae defectione, quod dicunt vinceluna.
De tempestatibus, & cornibus, & cocleis.
De sulcis circa villas.
De pagano cursu, quem Yrias nominant scissis pannis vel calcis.
B De eo quod sibi sanctos fingunt quoslibet mortuos.
De simulacro de consparsa farina.
De simulacris de pannis factis.
De simulacro quod per campos portant.
De ligneis pedibus vel manibus pagano ritu.
De eo quod credunt quia feminam lunam commendent, quod possint corda hominum tollere juxta paganos.

ANNO
CHRISTI
767.

III. Allocutio sacerdotum de conjugii illicitis ad plebem.

Fili hominis speculatorem posui te in populo meo: audiens ergo ex ore meo sermonem annuntiabis eis ex me, non ex te. Si me dicente ad impium: Impie morte morieris, non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem annuntiaveris impio, & ille non fuerit conversus ab impietate sua & via sua impia, ipse quidem in iniquitate sua morietur; tu autem animam tuam lucri fecisti. Sed & si conversus justus a justitia sua fecerit iniquitatem, ponam offensiculum coram eo, ipse morietur; quia non annuntiasti ei, in peccato suo morietur, & non erunt in memoria justitia ejus quas fecit, sanguinem vero ejus de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaveris justo, ut non peccet justus, & ille non peccaverit, vivens vivet, quia annuntiasti ei, & tu animam tuam liberaisti.

Videte filii charissimi quale nobis incumbit periculum, si tacemus. Absit, absit, ut nostrum silentium vestrum fiat exitium, si vos amamus, prodere debemus quod laedit, ne veniat quod occidit. Ergo diligenter advertite voces Dei nostri, quibus vos vetat a conjugii criminalibus, ut vivatis aeternis ejus muneribus. Clamat ecce Deus noster, & humanae libidinis illicitam rabiem praevidens contemnitur, ne quis polluat cum matre, non cum noverca, non cum sorore ex patre nata, non cum sorore ex matre nata; sive intus, sive foris nata sit. Non cum filia filiae, non cum nepte ex filia nata, non cum filia novercae, non cum sorore patris, non cum sorore matris. Non cum uxore patris, non cum

1. Vide Dieterici von Stade Specimen Ostfridi p. 16. ubi hanc abrenunciationem exhibet cum versione & notis nec non Jo. Georgii Eccardi Catechesin Theotiscam p. 77. seq. & 47. Hermannum Adolphum Meinders de Statu Relig. & reip. sub Carolo M. & Ludovico Pio. Lemgov. 1791. 4. pag. 142. Fabr. Bibl. Graec. 1. xi. p. 470.

2. Nonnulla hujus indiculi illustrantur a Jo. Reiskio in disquisitione edita Germanice de igne superstitionis. Fran. 1666. 8. & Casp. Sagittario in Antiquitatibus Ethnicis, & Christianis Thuringiae, item Germanice vulgaris Jen. 1683. 4. lib. 1. cap. 3. Praecipue in laudato Meindersii Commentario p. 144. seq. quo Capitula duo Caroli M. de partibus Saxoniae & indiculum illum erudite explicavit. Idem ibidem.

(a) Hanc voculam in loco alicui ex fide MS. Cod. Vaticano Palatini, ex quo inferendam illam monuit cl. Auctor Monument. Paderbornensium, Manf.

cum nuru, non cum uxore fratris. Non cum filia uxoris. Non cum filia filii uxoris tuæ, non cum filia filie ejus. Non cum sorore uxoris tuæ; non cum menstruata muliere, non cum uxore proximi, non cum duabus simul mulieribus, sive ancilla sint, sive liberæ; seu libera & ancilla. Non cum masculino coitu femineo, non cum pecore aliquo: non cum focu tua. Non mulier succumbat jumento; non vir cum filia & matre: Non cum uxore avunculi tui. Dicit etiam de sacerdote futuro: non cum repudiata a marito, non cum scorto, non cum vidua, sed virgine. Ecce charissimi qualem ad vos legationem perferimus, non cuiuscumque, qui pretio possit redimi; sed cujus sanguini pro vobis fuso estis obnoxii. Ammonemus sanctitatem vestram, vivite cum conjugibus licitis: vivite continenter. Nemo se ulterius illicitis maculet. Nemo talibus sociatus ante penitentiam dignum servitium ad tanti Domini corpus accedat: ne non remedium, sed vulnus accipiat. Quia quod indigne sumitur, poena est, non medela. Charissimi homines sumus pleni squaloribus, & tamen nolumus ab inquinatis membra nostra contingi, & credimus quod unigenitus Dei filius nostrorum criminum sordes in suum corpus libenter excipiat. Fratres, ecce rex noster, qui nos dignos hac legatione credidit, post nos continuo sequitur, paremus ei mundas domus nostras, si eum in ipsis corporibus nostris volumus habitare.

IV. *Alia allocutio.*

Rogamus vos charissimi filii, rogamus vos viscera sanctæ matris ecclesiæ, ut qui soletis leges sæculi formidare, legem Dei nostri audire patienter dignemini. Ille est qui ad vos per linguæ nostræ servitium loquitur. Cujus paulo ante paschalia benedictia celebratis. Qui unigenito suo inter manus persequentium parcere noluit, ut nos in hereditatem adscriberet filiorum. Si agnovistis quantum nobis munus in passione ejus præstitum, celerius ipsius audite præceptum. Ne dum justionibus ejus inobedientes existimus, ingrati beneficiis judicemur. Non est dubium, filii charissimi, esse quosdam, atque utinam paucos, qui de nostra negligentia conquerantur, quare tardius salutis vestræ remedia prædicamus: quorum tamen justus dolor est, si vel modo voluerint facile percipere medicinam. Nam qui nec tardius curari se patitur, de medici tarditate quid queritur? Immo quanto longior præcessit infirmitas, tanto major succedere debet humilitas. Nam quis ferat ægrotum superbum, qui & incurrisse se causatur in ægritudinem, & non vult recipere sanitatem? Quam multos invenimus, filii charissimi, qui cum turpiter vivant, tamen calumniantur, dicentes, quare tardius Christus advenerit: quare tot millia hominum ante incarnationem suam perire perpessus sit. Horum si querelam recipimus, etiam post tanti munus medici necesse est ægrotemus. Quid acculas homo solem justitiæ quod tardius ortus sit; qui post ortum quoque ejus in tenebris ambulat? An quia

* Forte, in præteritum. Hard.

* Forte, in præteritum. Hard.

frequenter nubes diutius occupant cælum, non debemus gaudere redisse tranquillum? Quid fluctuaris frater, quid fluctuaris inaniter? Ecce jam licet ad serenitatis quietem reverti, quid iterum scopulosa desideras? Nemo te in tempestate periturnum retinere voluit, quia tardius portus occurrit.

V. *De Sabbato.*

Magnificentissimi patres nostri apud Laudiciam Phrygiæ congregati, memores salutis nostræ, multa censuerunt, quæ nos observare convenit. Inter cætera, filii charissimi, de Christianis qui sabbatizare, vel juxta quemdam modum judaizare, noscuntur. Quia sub anathemate decreverunt, qui eos imitari noscuntur. Nam & nos vobis de eo insinuare curamus. Qui baptizati & regenerati estis in Christo, ecce facti estis membra Christi. Ammonemus vos, timeamus vos, non tantum a paganis, non tantum ab hæreticis, sed etiam a perfidis Judæis, qui vos cupiunt judaizare & otari in sabbato; ut nomen Christi, quod accepistis, in vobis maculetur. Sed ita agendum est secundum patrum definitionem, qui nobis jubent operari in sabbato; secundum Domini sententiam, qui in evangelio ait: Sabbatum propter hominem factum est; non homo propter sabbatum: itaque Dominus est filius hominis etiam sabbati. Et cum in synagoga observarent eum Judæi, si in sabbato curaret, ut accusarent eum, ait homini habenti manum aridam; Surge in medium, & dicit eis: Licet sabbatis bene facere an male? animam salvam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super cæcitatem cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam: & extendit, & restituta est manus illius. Item secundum Lucam evangelistam, erat Jesus docens in synagoga eorum sabbatis, & curavit ibi mulierem, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo. Dum ergo indigne ferrent Judæi, ait eis: Hypocritæ, unumquique vestrum sabbato non solvet bovem suum, aut asinum a præsepis, & ducit ad aquam? hanc autem filiam Abraham non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati. Etiam pro hoc erubescabant Judæi. Videtis, charissimi nobis, quia Dominus pro hoc sabbatis operabatur, quia nos qui Christiani sumus, secundum literam sabbatum observare non debemus. Christiani enim sabbatum observare ita debemus, abstinere nos a rapinis, a fraudibus, a perjuriis, a blasphemis, ab illicitis rebus, a munere accipiendo super innocentes, a jurgiis. Fornicationes enim sic timeamus, sicut mortem; non quæ animam solvit a corpore, sed ubi anima semper ardet cum corpore. Obsecro vos per nomen quod super vos invocatum est; per sacramenta, quæ accepistis, ut eos imitemini, quos in populo Dei bene agere videbitis; ut illius sacramentum maneat in vobis, qui de ligno descendere noluit, sed de sepulchro resurgere dignatus est. Qui vivit & regnat cum Patre & Spiritu Sancto, in sæcula sæculorum.

ANNO
CHRISTI
743.ANNO
CHRISTI
743.

DE CANONIBUS ET STATUTIS
SYNODI A BONIFACIO JUSSU PONTIFICIS

Romani, & rogatu principum Francorum & Gallorum, celebratæ.

Excerptum ex ejusdem Bonifacii epistola 105. ad Cudbertum archiepiscopum.

Eul. 11.

Scriptum est in libro Salomonis: *Beatus homo qui invenit amicum*. Post alia. Major enim nobis sollicitudo ecclesiarum, & cura popularum propter pallia credita & recepta, quam cæteris episcopis, qui proprias tantum procurant parochias, incumbit. Propterea, charissime, non quia vestræ prudentiæ opus sit rusticitatis nostræ statuta audire vel legere, sed propter bonam & humilem & sanctam voluntatem vestram, putamus vos libentius scire velle, quam nescire, quæ hic sacerdotes nobiscum servanda decreverunt vobis emendanda & corrigenda destinamus.

Decrevimus autem in nostro synodali conventu, & confessi sumus fidem catholicam, & unitatem, & subjectionem Romanæ ecclesiæ, sine tenus vitæ nostræ velle servare sancto Petro, & vicario ejus velle subijci, synodum per omnes annos congregare, metropolitanos pallia ab illa sede querere, & per omnia præcepta Petri canonice sequi desiderare, ut inter oves sibi commendatas numeremur. Et isti confessioni universi consensimus, & subscriptimus, & ad corpus S. Petri principis apostolorum direximus, quod gratulando clerus & pontifex Romanus suscepit.

Statuimus ut per annos singulos canonum decreta, & ecclesiæ jura, & norma regularis vitæ in synodo legantur & recuperentur.

Decrevimus, ut metropolitanus, qui sit pallio sublimatus, hortetur cæteros, & admoneat, & investiget quis sit inter eos curiosus de salute populi, quive negligens servus Dei.

Venationes & silvaticas vagationes cum canibus, & ne accipitres & falcones habeant, prohibuimus.

Statuimus ut per annos singulos unusquisque presbyter episcopo suo in quadragesima rationem ministerii sui reddat, sive de fide catholica, sive de baptismo, sive de omni ordine ministerii sui.

Statuimus ut singulis annis unusquisque episcopus parochiam suam circumeat, populum confirmare, & plebem docere, & investigare, & prohibere paganas observationes, vel omnes spurcicias Gentilium.

Interdiximus servis Dei, ne pompato habitu, vel sagis, vel armis utantur.

Statuimus quod proprium sit metropolitanis, iuxta canonum statuta, subditorum sibi episcoporum investigare mores, & sollicitudinem circa populos, quales sint. Et moneat, ut episcopi a synodo venientes, in propria parochia cum presbyteris & abbatibus conventus habentes, præcepta synodi servare insinuando præcipiant: & unusquisque episcopus, si quid in sua diocesi corrigere vel emendare nequiverit, ibidem in synodo coram archiepiscopo, & palam omnibus ad corrigendum insinuet, eodem mo-

do quo Romana ecclesia nos ordinatos cum sacramento constrinxit, ut si sacerdotes vel plebes a lege Dei deviasse viderim, & corrigere non potuerim, fideliter semper sedi apostolicæ & vicario sancti Petri ad emendandum indicaverim. Sic enim, ni fallor, omnes episcopi debent metropolitanis, & ipse Romano pontifici, si quid de corrigendis populis apud eos impossibile est, notum facere: & sic alieni fient a sanguine animarum perditarum.

EPISTOLA ZACHARIÆ PAPÆ

AD FRANCOSES ET GALLOS.

Laudat illos ob ea quæ in synodo recte fuerant constituta, hortaturque ut Bonifacii monitis obtemperare pergant.

Zacharias papa universis episcopis, presbyteris, diaconibus, abbatibus, cunctis etiam ducibus, comitibus, omnibusque Deum timentibus, per Gallias & Francorum provincias constitutis.

Referente nobis Bonifacio reverentissimo atque sanctissimo fratre nostro episcopo, quod dum synodus aggregata esset in provincia vestra, juxta nostram commonitionem, mediantibus filiis nostris Pippino & Carlomanno principibus vestris, peragente etiam vicem nostram præfato Bonifacio, Dominus inclinaisset corda vestra cum principibus vestris in prædicationem ejus, ut omnibus commonitionibus obediretis, & falsos, & schismaticos, & homicidas, & fornicarios a vobis expelleretis sacerdotes; omnipotenti Deo nostro gratias egimus, & pro vobis incessanter sumus orantes, ut qui cepit in vobis opus bonum perficiat usque in finem. Obsecro enim vos omnes coram Deo, ut ejus commonitionibus firmiter obedatis. Ipsum enim vice nostra in partibus illis ad prædicandum constitutum habemus, ut vos Deo propitio ad viam perducatur reditudinis, & a cunctis facinoribus salvi esse possitis.

Habuitis enim peccatis facientibus nunciusque falsos & erroneos sacerdotes, unde & cunctas paganæ gentes vobis pugnantibus prævalebant, quia non erat differentia inter laicos & sacerdotes, quibus pugnare licitum non est. Quæ enim victoria dari potest, ubi sacerdotes una hora dominica pertraçant mysteria, & Christianis corpus dominicum porrigunt pro suarum animarum redemptione, & postea Christianos, quibus hoc ministrare debuerant, aut paganos, quibus Christum prædicare, propriis sacrilegisque manibus necant? & sit secundum Domini verbum: *Vos estis sal terræ*, quod si sal evanuerit, in quo conditur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, &

Capitular.
lib. 1. cap. 1.

E. d. R. n.
propter

Man. 1.
con-

ANNO CHRISTI 742

ANNO CHRISTI 742

ius apostolicæ sedis ordinationi subjace-
bunt, qui propinqui sunt, annue Idibus
Majj sanctorum principum apostolorum
Petri & Pauli liminibus præsententur,
omni occasione seposita. Qui vero de
longinquo, juxta chirographum suum
impleant. Nati qui hujus constitutionis
contemptor extiterit, præter si ægritu-
dine valida fuerit detentus, sciat se ca-
nonibus subjacere.

V.

Vel. Concil. Cyprii II

Ut presbyteram, diaconam, nonnam,
aut monacham, vel etiam spiritualem
commatrem, nullus sibi præsumat nefa-
rio conjugio copulare. Nam qui hujus-
modi opus pertraverit, sciat se anathe-
matis vinculo esse obligatum, & Dei
judicio condemnatum, atque a sacro
Corpore & Sanguine Domini nostri Jesu
Christi alienum. Statuentes apostolica
censura, ut quicumque sacerdotum eos
communicare præsumperit, eorum con-
tortio condemnatus sacerdotii sui honore
privetur: Si autem his qui conjuncti
sunt admoniti declinaverint, & ab alte-
ro fuerint divisi, pœnitentiæ submit-
tantur, ut sacerdos loci providerit.

VI.

Le. 18. 10. V. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ut consobrinam, neptem, novercam,
fratris uxorem, vel etiam de propria
cognatione, nullus præsumat in conju-
gio copulare, quia scriptum est in lege
Domini: *turpitudinem uxoris patris, uxoris
fratris, atque sororis sue non revelabis: tur-
pitude enim sua est.* Et si Deus Hebræico
populo ante incarnationem unigeniti Fi-
lii sui hæc servanda mandavit; quanto
amplius nos qui Christianæ veritatis do-
cumenta tenemus, ab illicitis connubiis
obervare debemus, ne demerû in vo-
ragine, ignis æterni concrememur in-
cendio? Si quis vero in hoc nefario con-
jugio convenit, & in eo permanferit,
sciat, se auctoritate apostolica anathe-
matis vinculo esse innodatum. Et nul-
lus sacerdos illis tribuat communionem,
ut in superiori capitulo continetur. Et si
inclinatus divisusque fuerit ab illicita
copula, pœnitentiæ subdatur, ut sacer-
dos consideraverit.

VII.

Concil. Cyprii II

Ut virginem, aut viduam nisi desponsatam
habuerit nullus audeat furare in uxorem.

Si quis temerario ausu præsumperit
virginem, aut viduam furari in ux-
orem, præter si desponsatam habuerit,
anathema.

VIII.

Ut nullus clericus, aut monachus comam
laxare præsumat.

Si quis clericus aut monachus comam
laxare præsumperit, anathema sit.

IX.

Nemo Kal. Jani & bromæ colere
præsumat.

Ut nullus Kalendas Januarias, & bro-
ma ritu Paganorum colere præsumpe-
rit, aut mensas cum dapibus in domi-
bus præparare, ut per vicôs, & plateas
cantationes & choras ducere, quod ma-
xima iniquitas est coram Deo: anathe-
ma sit.

ad. quest. Si quis Kalendas

X.

Ut Christianus filiam suam in conjugio Judæo
nullo modo audeat copulare, ne sectæ
illius coinquinata peccat in
æternum.

C

Si quis Christianus filiam suam Ju-
dæo in conjugio copulare præsumperit,
nisi perfecte crediderit Christo, & ba-
ptizatus fuerit; vel servum aut ancillam
eidem Judæo Christianus venumdare
præsumperit, & si vidua Christiana Ju-
dæum duxerit virum, vel consentienti-
bus ei, anathema sit.

Vide Synodum VII cap. 26

XI.

Ut ordinationes presbyterorum ab Episcopis
non nisi in certis temporibus fiant.

D

In multis conciliis hoc statutum est,
etiam & nunc confirmatum a vestra
prudencia, sanctissimi fratres, ut primi,
quarti, septimi, & decimi mensis ho-
rum sacerdotum debeant fieri ordina-
tiones. Aliqui enim ex nostris per in-
curiam, ignorantes canonum seriem, il-
licitam fecerunt ordinationem. Sed dum
nostris intonisset auribus, canonicam
susceperunt disciplinam, pro quo omni-
bus apostolica auctoritate interdicto. At
qui norunt canonum seriem, observent,
& qui nesciunt, meditentur, ne dum
fuerint lapsi, canonicæ succumbant sen-
tentia. Sed & hoc interdicimus, ut
nullus Episcoporum audeat, juxta san-
ctorum canonum statuta quemlibet cle-
ricum bigamum, aut qui viduam du-
xerit uxorem, ad sacros ordines pro-
movere, aut alterius civitatis clericum
sine dimissoriis sui Episcopi susceperit
vel ordinaverit, neque eum usurpet nisi
Episcopus ejus precibus exoratus conce-
dere voluerit, quia hoc sancti patres sta-
tue-

Initium est canonis de Concilio Carthag. III

E

Ut nullus Episcoporum audeat, juxta san-
ctorum canonum statuta quemlibet cle-
ricum bigamum, aut qui viduam du-
xerit uxorem, ad sacros ordines pro-
movere, aut alterius civitatis clericum
sine dimissoriis sui Episcopi susceperit
vel ordinaverit, neque eum usurpet nisi
Episcopus ejus precibus exoratus conce-
dere voluerit, quia hoc sancti patres sta-
tue-

ANNO
CHRISTI
961.

tuerunt. Si quis vero præsumperit canonicas damnietas (sic) sentiat.

XII.

De presbyteris, diaconibus seu clericis, qui inter se causam habuerint, nullo modo præsumant publicis actoribus interpellationem facere, nisi suo Episcopo. Et si forsitan Episcopus contra eum habuerit, ad vicinum Episcopum confugium faciat, juxta canonum statuta: & si minime convenerit ut decidatur inter eos intentio, apud apostolicam veniat sedem. Si quis vero præter statuta agere præsumperit, gradus sui honore privetur aut ab ecclesia pellatur, dum usque causa susceperit finem.

XIII.

Ut nullus Episcopus, presbyter, aut diaconus ad celebrandum Missarum solemniam præsumat cum baculo introire, aut velato capite altario Dei assistere, (quoniam & apostolus prohibet viros velatos capite orare in ecclesia) & si temere præsumperit communionem privetur.

XIV.

Ut episcopus, aut presbyter, dum ingressus fuerit ad Missarum solemniam celebranda, nullo modo audeat data oratione recedere, ut ab alio episcopo aut presbytero suppleantur Missarum solemniam: Sed qui initium ponit, supplicat usque in finem: quia scriptum est: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*: Si quis vero præsumperit, præter quod exposuimus, agere, a sacro Corpore, & Sanguine Domini nostri Jesu Christi sit suspensus.

XV.

Scriptimus de gradibus cognationum, vel quomodo debeat quilibet amodo, & deinceps legitimo conjugio copulari. Et quia divina clementia nos congregavit in unum, ut ea quæ necessaria sunt pro salute animarum capitula vobis ea quæ superius scripta sunt, enarrare studui; ad memoriam vobis quippe reducens, quod beatæ memoriæ præcessor noster Gregorius, hujus apostolicæ sedis junior papa, propter aliquas illicitas conjunctiones, quæ fiebant per hanc Italiam, seu Longobardorum provinciam, vel in aliis locis, aggregato sacerdotali collegio promulgata sententia, anathematis vinculo obligavit. Sed dum cerno adhuc populum in eodem errore persistere (quod ingemiscens dico) quoniam Christianorum animæ dum diabolica fraude decipiuntur, timeo ne nos qui rectores animarum vocamur, si earum salutem providere neglexerimus, iusto iudice pro illis extorqueamur. Sed neque hoc silentium est, quod in Germaniæ partibus ita divulgatum est, quod quidem in ar-

Concil. General. Tom. XII.

chivo nostræ sanctæ ecclesiæ minime reperimus, ipsis tamen asserentibus hominibus de Germaniæ partibus didicimus, quod beatæ recordationis sanctus Gregorius papa, dum eos ad religionem Christianitatis divina gratia illustraret, licentiam illis dedisset in quarta se copulare generatione, quod quidem Christianis licitum non est, dum usque generationem cognoverint, sed dum rudes erant, & invitandi ad fidem, quamquam minime scriptum, ut dictum est reperimus, credere non ambigamus: Deo autem largiente, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, præ-

terito anno literas miserunt archiepiscopi & reges provinciæ illius, petentes apostolica præcepta, qualiter liceat eis conjugia copulare, & quomodo debeant observare. Quibus quantum Dominus dare dignatus est, admonitionis præcepta direximus. Sed neque hoc silentium est, pervenisse ad nos (quod cum grandi tristitia animi dico) per diversa loca hujus Italiæ & Longobardorum partes, sacerdotes cum sanctimonialibus feminis, idest monachis habitare. Quod nefarium est dicere vel audire, contra canonum esse sancita. Ubi enim talis fuerit commorantium habitatio, antiqui hostis stimuli non desunt: Unde omnino cavendum, & vitandum est fratres mei, ne fallant, & impleatur in eis prophetæ dictum: *sacerdotes ejus contemnunt sancta, & reprobant legem*. Quod & alius propheta increpat dicens: *vos sacerdotes qui fallitis nomen meum, & dixistis, in qua re sefellimus nomen tuum?*

Quibus responsum est: *Offerentes ad altare meum panem pollutum. Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus omnipotens, & sacrificium non accipiam de manibus vestris*. Pro quo timeo, dilecti mei, ne nobis in capite politis, si neglexerimus, illud contingat, quod Dominus per prophetam dicit: *Idco pastores audite verbum Domini. Ecce lac devoratis, & lanis eorum cooperietis vos, & quod crassum est jugulatis, & oves meas dispersistis. Quod infirmum eras non confirmatis, in eo quod male habebant non curastis, & contritum non alligastis, & quod errabat non convertistis, & quod perierat non requisistis, & dispersa sunt oves meæ, eo quod non sint pastores, & facta sunt in devorationem omnibus bestiis agri, nec erat qui requireret, neque qui revocaret*. Propterea oportet nos sollicitos esse, ut de credito ministerio, cum venerit Dominus, qui talentum nobis ad tempus tradidit, duplum illi apportemus lucrum, ut ipse in bonis suis nos respiciat, quia scriptum est: *Beatus servus ille, quem cum venerit Dominus, invenerit facientem sic*.

Bb

Præ-

ANNO
CHRISTI
961.De consecr.
dist. 1. Cap.
Nullus.

Matth. 10.

O parte
171. 12.

ANNO
CHRISTI
743

PRæfidente sanctissimo viro, ac ter beatissimo Zacharia papa in basilica beati Apostolorum principis Petri ante confessionem per supra memorata capita declaranda una cum

episcopis sanctissimis, quorum nomina subter adnectimus de his capitibus pertractandis, confedentibus etiam sicut dictum est sanctissimis episcopis.

ANNO
CHRISTI
743

S U B S C R I P T I O N E S

MS. Codex Lucensis.

Editus.

Joannes Signa.
Saburo Alatro.
Gaudesii Petis.
Arcadius Clusinus.
Mauricio Ortas.
Joannis Falaris.
Theodorus Hostia.
Thomas Florentinus.
Gaudesius Blandus.
Petrus Esis.
Gaudesius Sudrio.
Andreas Pifauro.
Vitalianus Aufimo.
Theophanius Sylva Candida.
Martinus Verulas.
Venantius Præneste.
Agnellus Arminensis.
Armatas Fano.
Joannis Polimartio.
Benedictus Numento
Joannis Nephe.
Grifo Trephe.
Auderamus Bisuntiano.
Joanne Signensi.
Sabatio Alatrensi.
Haudentio Perusio
Arcadio Clusino.
Mauritio Hortano.
Joanne Fallaritano.
Thema Florentino.
Gaudesio Blandero.
Petro Esino.
Hirtio Sutirino.
Andrea Pifaurensi.
Marco Lucerino.
Eando Conselino.
Pelagio Cotentino.
Aufredo Torentino.
Munualdo
Niceta Gabinate.
Vitaliano Auximensi.
Theophanio Silvæ candidæ.
Martino Verulano.
Venantio Prænestino.
Agnello Arminensi.
Marcus Luceria.
Ladu Confis.
Pelagius Consentias.
Aufredus Taranto.
Munualdus Benevento.
Cesareus Anagnas.
Ambrosius Capua.
Armatius Orbeneto.
Niceta Gabus.
Joannis Tiburtinus.
Gregorius Albano.
Grossus Viulstrias. (s. Velleternus)
Senator Ancona.
Iffo Tudert.

Et venerabilium presbyterorum.

Joannes Archibresbyter.
Gregorius.

Dominicus.
Theodorus.
Anastasio.
Andreas.
B Petrus.
Jordanes.
Leone &
Leonem.
Gregorius.
Bistatio.
Anastasio.
Theofilacto.
Procopio.
Gaudentio.
Epiphanio.

Adstantibus quoque Theophilacto Archidiacono.

C Gemmulo.
Theodoro.
Stephano &
Paulo diaconibus, vel cuncto clero.
Armato Fanensi.
Joanne Polimartensi.
Benedicto Nomentano.
Joanne Nepefino.
Grifo Trebiano.
Anderamo Bisuntiano.
Cesareo Beneventano.
Ambrosio Agnagnino.
Theodoro Capuano.
Armantio Niciano.
Theodoro Ostia.
Gregorio Orbeventano.
D Grosso Senensi.
Iffo Sabinensi.
Tiburtino Albano.
Gratiofo.
Velleterno Anconitano.
Gregorio Portuensi.
Tudertino.

Zacharias sanctissimus ac beatissimus Papa dixit: Sanctorum probabilium patrum exempla nos provocant, quæ ad firmitatem Orthodoxæ fidei, & statu sanctæ catholicæ, atque apostolicæ Dei ecclesiæ, seu Christianæ religionis decreverunt documenta protequi, & ut vere speculatores animarum a Deo constituti ecuram Domini gregis habere etiam & a torpentibus & illicitis causis juxta egregii apostoli vocem, monendo, arguendo, & increpando, subditorum animas a fauce deceptoris, & antiqui hostis humani generis servatas, valeamus revelata facie gloriam Dei speculari ac dicere: *Ecce nos & pueri quos dedisti nobis, non perdidimus ex eis quemquam: ita ut & nos unusquisque mereamur audire desiderabilem Domini vocem dicentis: Exge serps bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituiam: intra in gaudium Domini sui.* Sanctissimi Episcopi & venerabiles presbyteri & diaconi omnes responderunt: Spiritus sanctus.

Et Concl.
Greg. II.

ANNO CHRISTI 743

landi gratia diffusa cor apostolatus vestri fuc- censum est, ut nostratum simul, & subjecto- rum animarum divino ardore, & zelo con- stantim provideat; que quantum assidua, & magistr dominæ nostræ apostolicæ sedis præ- sentatur, tantum amplius docemur nobis a Deo creditis assequere plebibus que necessaria sunt ad regendam plebem Dei educatis. Ani- marum lucra festemur, & quia a pia confide- ratione bene provisum est, que a vestro san- cto apostolatu decreta sunt capitula cum præ- missis, nobis lectione pandantur, ut antidot-

A salutari morbus grege Domini pellatur, neque deinceps quisque Romanus aut Longobardus: vel cuiuscumque gentis que in te baptizati sunt attentare presumat, ut non ante iniqui- tatis pondere oppressus cum diabolo & ange- lis ejus pereat. Placet potius ut illiis viten- tur, & fundius evellantur: sique recitata sunt superius scripta capitula atque probata: in fine autem ista leguntur: Factum est hoc synodo (a) anno secundo Ardabasti imperatoris, nec non & Luitprandi regis anno trigesimo secun- do, indictione duodecima. Feliciter.

ANNO CHRISTI 743

Hæc desunt in Lucan

Denique sequentem canonem ex concilio Zacharia papa desumptum recitat Angelus Trojanus episcopus in charta apud Ugellinum tom. I. pag. 1343. nov. edit. signata anno 1037. cuius hæc sunt verba.

D. Zacharias papa profavit in concilio.

UT ecclesia, vel cœnobium canonicè ex- trudum a dominio construorum invite haudquam auferatur, licetque illi presby- tero, cui voluerit, pro sacro officio illi dic-

ensu episcopi, ne malus existat, commendari; ita ut ad præfatam, juxta reverentiam ac pla- citum ipsius episcopi, sacerdos recurrat.

Loc. et suprad.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad an. Ch. 743. n. 15. & 16.

Concilium Romanum hoc anno a Zacharia Papa ha- bitum, in quo varia Decreta condita, recte hoc anno a Baronio recitatum; cum in ejus fine legatur: Factum est hoc Concilium anno secundo Ardabasti Imperatoris, nec non Luitprandi Regis anno trigesimo secundo, Indictione duodecima, a Septembri scilicet inchoata. Baro- nius num. 17. recte dicit, annum III. Ardabasti res- tituendum esse in locum anni secundi ex literis eius- dem Zacharia hoc anno datis. Certum enim est, Ar- dabastum, qui anno DCCXLI. post diem XXVII. mensis Junii Imperator levatus est in Oriente, post Kalendas Septembris hujus anni annum III. Imperii sui numerasse. Nicophori Imperatoris annus in hac Synodo non memoratur, quia post Kalendas Septembris Roma adhuc tenorabatur, Ardabastum patrem eum ante Kalendas Martii in Imperii consortium adscivisse.

Porro annus II. Ardabasti Imper. & annus XXXII. Luitprandi Langobardorum Regis demonstrant, Ro- manos, qui adhuc Imperium agnoscebant ab Imperato- re Constantino recessisse; & factis in istis cum Luitpran- do Rege Catholico, ut tuerentur Sacras Imagines, quas Ardabastus Constantinopoli restituerat. II. erunt ex eo quod Decreta in hoc Concilio condita, tam Langobar-

dos quam Romanos adstringebant. In Canone enim XV. dicit Zacharias, quod beata memoria Prædecessor noster Gregorius, hujus Apostolica Sedis prioris Papa, propter aliquas illicitas conjunctiones, qua fiebant per hanc Italiam, seu (id est) ut innumeris exemplis liquet) Langobardorum Provinciam, &c. anathematis vinculo obligavit. Paulo post: Sed neque hoc plendum est, pervenisse ad nos (quod cum grandi tristitia antea dico) per diversa loca hujus Italia, & Langobardorum partes, Sacerdotes cum Sanctimonialibus fecerint, id est Monachis, habitare. Denique Episcopi & Sacerdotes, qui huic Concilio interfuerunt, promittunt Zacharia Pa- pa in Decreto Synodi, se Canones illos XV. in ea sanctitas observaturos, ensque sibi legi his verbis pos- sultent: Quia a vestro Sancto Apostolatu decreta sunt capitula, cum præmissis nobis lectione pandantur, ut antidoto salutari morbus a grege Domini tollatur, ne deinceps quisque ROMANUS aut LANGOBAR- DUS, vel cuiuscumque gentis, qui in te baptizati sunt, attentare presumat. Nunquam autem in præcedentibus Conciliis Romanis anni Regum Langobardorum memo- rati sunt, adeoque laudata subscriptio præter ordinem facta, & mentio Romanorum & Longobardorum, tam in Canone XV. quam in Decreto Synodi, non possunt non insinuare novum aliquod sedus Romanos inter & Longobardos initum adversus Constantinum Cæsarum, quem tamquam Ecclesiæ hostem habeant.

ANNO CHRISTI 744

CONCILIUM SUESSIONENSE

ANNO CHRISTI 744

SUB PIPPINO MAJORE DOMUS REGIÆ,

Ab episcopis XXIII. celebratum VI. Nonas Martias, anno Christi DCCXLIV. Zachariz papæ III. Childerici III. regis secundo. (b)

Extat in Capitular. Baluz. tom. I.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad an. Ch. 744. n. 7. & seq.

Celebratum hoc anno Concilium Sueffionense, ut ex ejus Præfatione liquet. Anno DCCXLIV. ab Incar- natione Christi, sub die VI. Nonas Martii, & Luna XIV. in anno secundo Childerici Regis Francorum, ego Pippinus Rex & Princeps Francorum, &c. apud Sueffionem Civitatem Synodum vel Concilium facere decrevi- mus. In Bellovacensi canon Codice MS. loco, VI. Nonas Martii, errore Librarii legitur, V. Nonas Martii.

Constat enim existimat, annum illum Incarnationis peti a Paschate, indeque hanc Synodum in annum sequentem differri. Verum Luna XIV. in Actis memorata eam opinionem plane evertit; celebrata enim Synodus die secunda Martii, Luna XIV. pridie Paschalis, quod currenti anno accidit die tertio mensis Martii, ut no- tat Calvinus in Opere Chronolog. Ex accurata autem temporis, quo Sueffionensis Synodus habita, configura- tione pendunt Epochæ cætarum a S. Bonifacio con- statum, adeo ut qui in istius Epochæ collocanda erro- verit, eum in alia errare necesse sit. In ea damnatus est Adalbertus hæreticus, Abas ordinatus Archiepiscopus Rhenanus, & Arberius Senonensis. Decem Cano- nes

(a) XI. Kal. Apr. ex epist. XVII. Zachariae papæ ad Anstrobartum. Harduinn. Sed eam epistolam suppo- sititiam putat Pagi; & alias XI. Kal. Apr. an. 743. curribat indictione XI. non XII. in concilio notari.

(b) In can. hujus Concilii 3. ubi hic habetur: illorum necessitati satisfaciunt in Cod. Vatican. addit ut Lab- bei editor ex Hostenio movet. Subraditit Menarbis vel Ancilla Dei confesentur.

ANNO CHRISTI 744

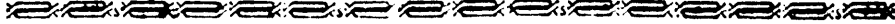
ANNO CHRISTI 744

ner in eadem editi, quibus Synodi Germanice Decreta renovantur & confirmantur. Sexto Canone Paganis prohibentur, & Episcopis præcipitur, ut provident, ne populus in Paganas observationes labatur. Ex ultimo Canone, sicut & ex secundo, quo Episcopi XXIII, Adalbertum hæreticum condemnant, patet non plures Synodo Sueffionensi interfuisse. Hujus Concilii Sueffionensis Baronius nullam mentionem fecit.

Licet ad Pippini Majorum Sueffio pertineret, nec in Actis Synodi Bonifacii mentio fiat, hunc tamen eundem interfuisse docent litteræ Zachariæ Pape, a Baronio anno Superiori recitatae. In illis enim Romanus Pontifex erit sibi a Bonifacio præcipue significata testatur, nempe quod non unum deinceps Carolomanum, sed ambos simul fratres, Carolumannum & Pippinum, in predicatione sacros & adjucores expertus sit, deinde quod Adalbertum & Ardebertum, quos in Synodo Sueffionica ex tertio eius Canone constitutos Archiepiscopos constit, per utramque Metropolim constituit, postremo quod duos invenit, & in custodiam remisit pœulo-Prophetas, (Adalbertum videlicet & Clemensem), quorum prior in Sueffionensi Synodo damnatus est, ut liquet ex Can. II. Sed Bonifacium huic Concilio non solum interfuisse, verum etiam præfuisse, invicte probat Epistola Zachariæ Pape ad eundem anno DCCLVII. data, & a Baronio Anno DCCLII. n. 15. recitata, qua Moguntina Sedes in Metropolim extitit, dum in Germania Propetia, inquit Zacharias, in veteris Sanctitatis ad predicandum fuisse directa a sanctis recordationis Prædecessore nostro Domino Gregorio Papa, & post Theodorum episc, & aliquo ex post spiritualiter adificatum, Romam reversus, ab eo Episcopos præstat, & illic ad predicandum denuo remissus, & adalberti, Dei prælo, nunc usque per annos XXV. in eadem predicatione, ex quo Episcopatum inchoavit. Sed & in Provincia Francorum nostra vice Concilium extitit, & juxta Canonem instructus, Deo in annuente, omnes seculi sunt obedire, ubi Pontifex gessit a Bonifacio in Germania, ab us que in Gallis, seu

in Provincia Francorum, ac Majoratu Pippini gessit, distinguit, & de ejus in Concilio Sueffionensi Præsentia dilerte mentionem facit. Est itaque Concilium istud ordines Tertium, totæ ea qua Bonifacius durante sua Legatione celebravit. Ad illud referendum quod anno DCCLII. de nominatione Episcoporum Pippino concessa dicimus n. 14.

Papebrocius in Propylæo Antiquario ad Tom. II. mensis Aprilis par. 2. n. 30. contendit, Acta jam Synodi Germanicæ, Ratiſponensis ab eo appellata, quam Synodi Sueffionensis suppositicia esse, & antiqua quam a Baronio in Annales inferretur. Priora enim, inquit, Principem laicum factum Conventum Ecclesiasticum præfidere, eaque ordinare quæ disciplinam & correctionem Clari ac Monachatus concernunt, & posteriora singunt Pippinum circa eandem materiam, aliaque pura Ecclesiastica statuere diversa capita. Sed Baluzius in Notis ad libros Capitularium pag. 1200. Et Mabillonius lib. 2. de re Diplom. cap. 24. num. 19. jam novam hæc opinionem rejiciendam esse demonstrant, quia alioquin scilicet censenda essent pleraque Gallia Concilia, quæ jussu Regum, eisque passim præsentibus, celebrata sunt, pluresque Conventus Ecclesiastici habitus per eorum gloriosissimos Judices vel Legatos. Certe Episcopi Concilio Francoburdienſis in sua Synodica asserunt Carolum eadem præfuisse. Congregatis in unum charitatis Consensu, præsentibus & presidente piffimo & gloriosissimo Domino nostro Carolo Rege, quæ scilicet Carolus omnibus præfuit, interitucis deliberationibus, licet certum sit, quæstiones omnes ad Dogma pertinentes sola Episcoporum auctoritate definitas fuisse, Carolique Præsentiam Legatis non ademptis jus præfidenti Episcopi, ut explicat Marca lib. 6. de Concordia cap. 15. num. 7. & seq. De Lipsinensi Concilio mentionem non facit Papebrocius, quod tamen Ratiſponensis Concilii nomine eum intellexisse per leadvitentiam scripturæ Baluzius & Mabillonius laudati, qui iure merito sententiam, ex qua tot inconvenientia consequuntur, reclamantur.

CAPITULARE INCERTI ANNI

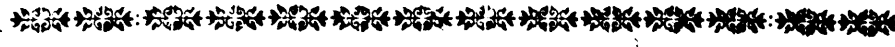
Datum in Synodo * cui interfuit Bonifacius Apostolic. sedis Legatus circa an. Christi DCCXLIV.

Nunc primum editum ex veteri Codice Ms. Bibliotheca Tbuana.

EX CONCILIO REGUM, QUIBUS LEGATUS ROMANÆ SEDIS INTERFUIT BONIFACIUS.

Extat in Capitular. Baluz. tom. I.

Ex Baluzi Capitular. tom. 1. p. 121. Forte Germanica sequenti anal 743

ANNO CHRISTI 744

ANNO CHRISTI 744

CONCILIUM GERMANICUM III.

AUCTORITATE SANCTI BONIFACII

Romanæ sedis legati congregatum anno Domini DCCXLV. tempore Zachariæ pape,

In quo Aldebertus & Clemens hæretici damnantur: & post Gervilionem Moguntiz episcopum ob crimen homicidii depositum, sanctus Bonifacius factus est primus archiepiscopus Moguntinus.

Extat apud Seran. l. 3. c. 44. hist. Mogunt. auct. edit. 743

CUM ita, Carlomanno jubente, & Bonifacii consulente, synodus haberetur, multi illi non solum clerici quilibet hæretica pravitate infecti extra ecclesie communionem pelabantur, sed etiam episcopi capitalium criminum maculis infames deponerentur. Totius autem erroris qui tum in Germania grassabatur, præcipue auctores duo fuerunt hæretici, Clemens & Aldebertus, de quibus postea, cum epistolæ ad Zachariam pontificem datas proculerimus, opportunius dicetur. In iis enim illorum hæretis exitialis commemoratur. Depositus est etiam tunc Gervilio Moguntiz se-

dis antistes; cujus quidem depositionis causa fuit hæc. Ea tempestate Saxonibus Thuringiam vastantibus, ejus provincie homines Carlomanni opem implorabant. Ille mox exercitum mittit, & cum eo Geroldum Moguntinum episcopum Gervilionis patrem. In ipso autem confictu Geroldus cum plerisque aliis casus est Gervilio vero filius ejus qui tum adhuc laicus in palatio veritabatur, in clerum adsciscitur leniendi doloris causa, quem ex patris morte conceperat, eidemque in Moguntino pontificatu subrogatur. Non du post Carloman-

ANNO CHRISTI 745.

mannus rursus colligit militem, proficiscitur A
 contra Saxones, Gervilionem secum ducit.
 Exercitu utroque ultra citraque ripam flumi-
 nis Wisurgis (*auctor vocat Wisarabam*) consi-
 dente, Gervilio jubet puerum suum ire ad
 hostium castra, diligenter illic inquirere no-
 men ejus qui patrem ipsius interfecerat. Abit
 puer, discit ex quodam non longe abesse eum
 quem quæreret: rogat ut ad domini sui collo-
 quium properare velit. Venit ille, & adven-
 tu ejus denunciato, paratis equis, episcopus
 Gervilio ei procedit obviam, & cum in me-
 dio flumine inter se colloquerentur, Gervilio
 clam ferens gladium, hominem confoedit, ita
 dicens: *Accipe jam ferrum, quo patrem vindico*
charum. Ille mox ex equo corruens, in flumi-
 ne exhalat spiritum. Repente autem ejus com-
 perta cæde, sublato clamore utrinque ad ar-
 ma concurrunt. Fit pugna atrox, Saxonibus
 victis, Carlomannus ad sua se recipit, nemi-
 ne tum id quod Gervilio fecerat pro homici-
 dio ei imputante. Itaque reversus domum,
 perrexit solito more episcopi munia obire.

At sanctus præsul Bonifacius inter cætera
 hoc etiam in synodo pronuntiavit: Neminem
 qui hominis cæde pollutus sit sacerdotio fun-
 gi posse. Tum etiam objecit ei, suis se con-
 spectuisse oculis illum cum avibus & canibus
 ludentem, quod episcopo fas non esset. Ger-
 vilio his auditis, sentiens se nullo pacto con-
 tra stimulum vel secularis potentie, vel ca-
 nonicæ auctoritatis, quæ per sanctum Bonifa-
 cium in præsentem cæde pollutus sit sacerdotio fun-
 gi posse; omnium de se calculis subscripsit,
 & exautoratus est. Eo autem deposito, san-
 ctus Bonifacius a Carlomanno & Pippino fra-
 tre ejus Moguntinæ sedi præficitur. Et ut ejus
 dignitas esset eminentior, statuerunt iidem
 principes ecclesiam Moguntinam, quæ tum al-
 teri subjecta erat, in totius Germaniæ metro-
 politim provehere: missaque mox legatione a
 Romano pontifice id impetrarunt.

NOTA SEVERINI BINII.

Locus synod. *a Constantino* De hac synodo lib. 3. historia Mogun-
 di quis. *tinæ notatione 21. circa medium, hæc Serarius. Tertio*

*Synodi loci dici potest Moguntia, quia episcopus nunci-
 ne Curulib. Moguntia civitate prælati tunc deponso-
 tar, Inquit lib. 3. vita cap. 44. Oribanus, tumque Mo-
 guntinus archiepiscopus primus designatur ipse sanctus
 Bonifacius, ut ibidem narratur. Et paullo post sub-
 jungit. Huic synodo interfuisse episcopos istos, quorum
 nomina habentur in ista illius epistola, quam ex hoc
 concilio scriptis sanctus Bonifacius ad Ethelwaldum fr-
 atrum ad Ethelwaldum regem Merciorum in Anglia, scrip-
 sissimum vitam agentem, quæque apud Baronium et al-
 ia sancti Bonifacii descripta reperitur anno septuagesimo
 quadragesimo quinto, postquam ibidem subiungit quod
 sanctus Bonifacius ad Romanum pontificem legatus
 Deneardum presbyterum cum litteris & aliis sacrorum con-
 cilliorum, præter ea apostolica auctoritate confirmari, quo
 contra Aldebertum & Clementem destinasset.*

ANNO CHRISTI 745.

Qui ante. lxx.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad Annum Christi 745. n. 1. & seq.

Concilium Germanicum II, in Majorana Caroloman-
 ni incerto loco habitum. In eo Clemens, & Adalber-
 tus ob hæresim damnati, depositus Gervilio Moguntin-
 us Episcopus, & in ejus locum subrogatus Bonifacius
 cum Metropolitani dignitate, & quidem anno 745. ut
 liquet ex Concilio Romano, de quo mox; in eo etiam
 confirmatur, quod contra utrumque hæreticum in Ger-
 mania antea factum fuerat; & præterea demonstrat sub-
 scripto Epistola Zachariae Papa ad S. Bonifacium inter-
 Bonifacianus 138. quam integram recitat Baronius ex
 editione Suriana. *Data pridie Kal. Novemb. imperante*
Domino Augusto Constantino anno xviii. Imperii ejus
Indictione xiv. ubi tamen loco, anno xviii. legen-
dum anno xvii. qui mense Novemb. hujus anni 745-
cum Indictione xiv. concurrat. Habetur eadem episto-
la in editione Serariana Othloni, in Antonio de A-
quinio epist. 6. Zachariae Papa, & in editione Sirmond-
di, sed his verbis concepta: Data pridie Kal. Novemb.
imperante domino piissimo Augusto Constantino, a Deo
coronato magno Imperatore anno xviii. Imperii ejus
anno v. Indictione xiv. Coincidit an. 746. num. 35. di-
cit delendum esse annum quintum, Imperii scilicet Con-
stantini post patris mortem regnantis, & Indictionem
xiv. Verum cum Indictio xiv. in omnibus exemplari-
bus repetitur, & in annum v. imperii Constantini con-
veniat, nullus dubito, quid annus ille xviii. utrobi-
que corruptus sit.

Episcopi, qui huic Synodo interfuere, omnes Anglo-
 saxonum erant, & si tantum nro, ut colligit Alfordus
 hoc anno num. 3. & seqq. ex litteris a Bonifacio datis
 ad Heresidum Presbyterum, scilicet a Baronio num.
 12. & seq. in quibus datur illi negotium a synodo, &
 a Bonifacio, Ethelwaldum Merciorum regem, qui multa
 in mores legesque Majorum peccarat, cum litteris
 adeundi, Episcoporum mentes exponendi, eo modo,
 eo loco, eo tempore, quo suavius regio potest
 reperere, & opportunius, quod quærebatur, extorquere
 posset.

CONCILIIUM ROMANUM II.

DE HÆRETICIS ALDEBERTO ET CLEMENTE,

Quos Bonifacius in Franciæ synodo condemnarat, in patriarchio Lateranensi a
 Zacharia papa celebratum mense Octobri, indictione xiv. hoc est anno
 Christi DCCXIV. Zachariæ ejusdem papæ, & Childerici III.
 Francorum regis IV.

ACTIO PRIMA.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi. Im-
 perante domino piissimo Augusto Constantino
 imperatore anno xxv. post consulatum
 ejus anno v. mense Octobri die xxv. indictione
 xiv. præsentem sanctissimo ac beatissimo
 domno Zacharia papa, in patriarchio Latera-
 nensi, in basilica quæ appellatur Theodori.
 Confidentibus etiam cum eo sanctissimis epi-
 scopis, Epiphano de Silva candida, Benedi-
 cto Nomento, Venantio Præneste, Gregorio
 Portuensi, Niceta Gabiis, Theodoro Ostien-

Ese, Gratiolo Velitris: seu venerabilibus pres-
 byteris, id est Joanne archipresbytero, Grego-
 rio, Stephano, item Stephano, Dominico,
 Theodoro, Anastasio, Georgio, Sergio, Jor-
 dane, Leone, item Leone, Gregorio, Ste-
 phano, Eustachio, Procopio, atque Theophano.
 Propositis in medio sacrosanctis evange-
 liis: adstantibus quoque diaconibus, vel cura-
 to clero, Gregorius notarius regionarius &
 nomenclator dixit. Deneardus religiosus pres-
 byter, legatus Bonifacii sanctissimi archiepisco-
 pi provinciæ Germaniæ, directus apud vestrum
 apollatum, c. præ velo est, & petit se ingre-
 di:

ANNO
CHRISTI
791

ANNO
CHRISTI
791
Martii 18.

384^m
di: quid præcipitis? Dicitur est. Ingrediatur. A
Cumque ingressus fuisset, Zacharias sanctissi-
mus ac beatissimus Papa sanctæ Dei catholicæ
atque apostolicæ urbis Romæ dixit: Ante hos
dies syllabas reverentissimi atque sanctissimi fra-
tris nostri Bonifacii archiepiscopi nobis retuli-
sti, per quas nobis quæ opportuna ei visa sunt
indicavit: quid ergo denuo secretaria nostra te
ingredi postulasti? Denardus religiosus pres-
byter dixit: Domine mi, dum juxta sancti
apostolatus vestri præceptionem dominus meus
Bonifacius episcopus, famulus pietatis vestræ,
in provincia Francorum synodum aggregasset,
& reperisset illic falsos sacerdotes, hæreticos
& schismaticos, id est Aldebertum & Clemen-
tem, eos sacerdotio privans una cum princi-
pibus Francorum retrudi fecit in custodiam.
Illi autem impoñentes permanserunt contra quod
judicatum est, & adhuc populum seducunt. Pro
qua re hanc epistolam præfati domini mei,
quam in manibus gero, vestro sancto aposto-
latui misisse offero, ut eam coram sacrosan-
cto concilio relegi faciatis. Dicitur est. Su-
scipiat epistola, & coram nostra præsentia
relegatur. Et accipiens Theophanius notarius
regionarius & sacellarius relegit in his sermo-
nibus:

EPISTOLA BONIFACII AD ZACHARIAM
P A P A M.

*Excellentissimo patri, atque apostolico pontifici,
& ex auctoritate sancti Petri principis aposto-
lorum magisterio facto, Zacharia papa, Boni-
facius exiguus servus servorum Dei optabilem
in Christo caritatis salutem.*

Postquam me ante annos prope xxx. sub
familiaritate & servitio apostolicæ sedis,
annuente & jubente venerandæ memoriæ an-
tistite apostolico Gregorio, anteriore voto con-
strinxi, quidquid mihi lætitiæ vel tristitiæ ac-
ciderat, apostolico pontifici solebam indicare,
ut in lætis simul laudarem Deum, & in
tristibus ejus consilio roboraret. Et sicut tunc,
ita & nunc mihi liceat, pietati vestræ suppli-
cari, sicut scriptum est: *Interroga patrem tuum,
& annuntiabit tibi, seniores tuos, & dicent ti-
bi.* Notum enim sit paternitati vestræ, quia
postquam indigno mihi mandastis in provincia
Francorum, sicut & ipsi rogaverunt sacerdo-
tes, concilio synodali & conventui præesse,
multas injurias & persecutiones passus sum,
maxime a falsis sacerdotibus, ab adulteratis
diaconibus, & fornicariis clericis. Maximus
tamen mihi labor fuit contra duos hæreticos
pessimos & ppublicos, & blasphemos contra Deum
& contra catholicam fidem. Unus eorum, qui di-
citur Aldebertus, natione generis Gallus est; al-
ter qui dicitur Clemens, genere Scotus est: spe-
cie erroris diversi, sed pondere peccatorum pa-
res. Contra istos obsecro apostolicam auctori-
tatem vestram, quo meam mediocritatem de-
fendere & adjuvare, & per scripta vestra po-
pulum Francorum & Gallorum corrigere stu-
deatis: ut hæreticorum fabulas, & vana pro-
digia, & signa præcursoris antichristi non se-
dentur: sed ad canonica jura, & ad viam ve-
ræ doctrinæ convertantur. Et ut per verbum
vestrum isti duo hæretici mittantur in carce-
rem, si vobis justum esse videatur, cum vi-
tam & doctrinam illorum vobis intimavero:
& nemo cum eis loquatur, vel communionem

habeat: ne forte fermento doctrinæ illorum
fermentatus aliquis percat: sed segregati vi-
vant, & juxta dictum apostoli hujusmodi tra-
ditum satanæ in interitum carnis sint, ut spiri-
tus salvus sit in die Domini: & juxta evange-
licum præceptum, dum ecclesiam non audie-
rint, sint nobis sicut ethnici & publicani, do-
nec discant non blasphemare, nec scindere tu-
nicam Christi. Propter istos enim persecutio-
nes & iniurias & maledictiones multorum
populorum patior, & ecclesia Christi impedi-
mentum fidei & doctrinæ sanctæ sustinet. Di-
cunt enim de Aldeberto, quod eis sanctissimum
apostolum abstulerim, patronum & oratorem,
& virtutum factorem, & signorum ostensorem
abstraxerim. Sed pietas vestra audientem vitam
ejus, judicet ex fructu operum, utrum vesti-
mentis ovium indutus, intus autem lupus ra-
pax sit, an non. In primæva enim ætate hy-
pocrita fuit, dicens quod sibi angelus Domini
in specie hominis de extremis finibus mundi
miræ & tamen incertæ sanctitatis reliquias at-
tulerit, & exinde posset omnia quæcumque a
Deo posceret impetrare: & tunc demum per
illam simulationem, sicut Paulus apostolus præ-
dixit, domos multorum penetravit, & captivas
post se mulierculas duxit oneratas peccatis,
quæ ducebantur variis desideriis, & multitudi-
nem rusticorum seduxit, dicentium quod ipse
esset vir apostolicæ sanctitatis, & signa atque
prodigia faceret. Deinde conduxit episcopos in-
doctos, qui se contra præcepta canonum abso-
lute ordinarunt. Tumque demum in tantam
superbiam elatus est, ut se æquipararet aposto-
lis Christi. Et dedignabatur in alicujus hono-
re apostolorum vel martyrum ecclesiam con-
secrare; impropere hominibus etiam cur tan-
topere studeant sanctorum apostolorum limina
visitare. Postea, quod absurdum est, in pro-
prij nominis honore dedicavit oratoria; vel,
ut verius dicam, sordidavit. Fecit quoque
cruciculas & oratoriola in campis, & ad fon-
tes, vel ubicumque sibi visum fuit: & iussit
ibi publicas orationes celebrari, donec multi-
tudes populorum, sprete ceteris episcopis, &
dimissis antiquis ecclesiis, in talibus locis con-
ventus celebrarent, dicentes: Merita sancti Al-
deberti adjuvabunt nos. Ungulas quoque & ca-
pillis suos dedit ad honorificandum, & portan-
dum cum reliquiis sancti Petri principis aposto-
lorum. Tum demum, quod maximum scelus,
& blasphemia contra Deum esse videbatur, fe-
cit. Venienti enim populo & prostrato ante
pedes ejus, & cupienti confiteri peccata sua di-
xit: Scio omnia peccata vestra, quia mihi co-
gnita sunt omnia occulta. Non est opus con-
fiteri, sed dimissa sunt peccata vestra præteri-
ta: securi & absoluti redite ad domos vestras
cum pace. Et omnia quæcumque sanctum evan-
gelium hypocritas fecisse testatur, suo habitu,
& incessu, & moribus imitatus est. Alter au-
tem hæreticus, qui dicitur Clemens, contra
catholicam contendit ecclesiam, & canones ec-
clesiarum Christi abnegat & refutat: tractatus
& sermones sanctorum patrum, Hieronymi,
Augustini, Gregorii recusat. Synodalia jura
spemans, proprio sensu affirmat, se post duos
filios sibi in adulterio natos sub nomine epi-
scopi esse posse Christianæ legis episcopum.
Judæismum inducens judicat justum esse Chri-
stiano, ut si voluerit, viduam fratris defuncti
accipiat uxorem. Contra fidem quoque sancto-
rum patrum contendit, dicens quod Christus
Filius

Deo 11

Tan. 8

ANNO
CHRISTI
791ANNO
CHRISTI
791

Filius Dei descendens ad inferos, omnes quos A inferni carcer detinuit, inde liberavit, credulos & incredulos, laudatores Dei simul & cultores idolorum: & multa alia horribilia de prædeterminatione Dei contraria fidei catholice affirmat. Quapropter de hoc quoque hæretico precor, ut per literas vestras mandare curetis duci Carlomanno, ut mittatur in custodiam; quatenus semina satanæ latius non seminet, & ne forte ovæ morbida totum gregem contamineat. Valere sanctitatem vestram, & prosperis provectibus gaudere in longitudine dierum optamus.

Cumque relecta esset, Zacharias sanctissimus ac beatissimus papa dixit: Audistis, fratres charissimi, quod in ista epistola relectum sit ex sacrilegis illis, qui se ad suam condemnationem apostolis prætulērunt. Sanctissimi episcopi & venerabiles presbyteri responderunt: Audivimus certe per omnia, non apostolos, sed ministros satanæ, & præcursores Antichristi. Quis enim aliquando apostolorum, aut quilibet sanctorum, ex capillis suis, aut unguibus, sanguaria populis exhibuerunt, ut iste sacrilegus & perniciosus Aldebertus? Sed hoc seculus a vestro sancto apostolatu est refecandum, tam de illo, quam etiam de illo transgressore Clemente, qui sacros canones spernit, atque expositiones sanctorum patrum, & dicta sanctorum, ut pro transgressionibus suis dignam suscipiant sententiam. Sanctissimus ac beatissimus papa Zacharias dixit: Quia hodie jam tardior hora est, venturo secretario, relectis iterum vita eorum & actibus, communi consensu, mediante Deo, quid fieri debeat pertradandum est.

ACTIO SECUNDA.

In nomine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, imperante domino piissimo Augusto Constantino magno imperatore anno xxvi. post consulatum ejus anno v. mense Octobris, die xxv. indictione xiv. præidente sanctissimo ac beatissimo Zacharia papa in patriarchio Lateranensi, in basilica quæ appellatur Theodori: confidentibus etiam cum eo sanctissimis episcopis Epiphanio Silva candidæ, Benedicto Nomento, Venantio Præneste, Gregorio Portuense, Niceta Gabis, Theodoro Ostiense, Gratiolo Velitris: seu venerabilibus presbyteris, id est Joanne archipresbytero, Gregorio, Stephano, item Stephano, Dominico, Theodoro, Anathasio, Georgio, Sergio, Jordane, Leone, item Leone, Gregorio, Stephano, Eustachio, Procopio, atque Theophanio. Propositis in medio sacrosanctis evangelii: adstantibus quoque diaconibus, vel cuncto clero, Gregorius notarius regionarius & nomenclator dixit: Juxta vestri sancti apostolatus præceptionem, quam in præterito secretario jussistis, Deneardus religiosus presbyter adest præ velo: quid præcepit? Dictum est: Ingrediatur. Cumque ingressus esset, Zacharias sanctissimus ac beatissimus papa dixit: Adus illius nefandissimi Aldeberti, sive cætera quæ de eo sunt scripta, quæ præterito secretario præ manibus gerebas, eorum præente concilio porrigere legenda. Et accipiens Theophanius notarius regionarius & sacellarius relegit vitam illius, cujus initium tale est.

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Incipit vita sancti & beati Dei famuli, & præcarii atque per totum specios, ex electione Dei natu, sancti Aldeberti episcopi.

DE simplicibus parentibus fuit procreatus, & de gratia Dei est coronatus: quia dum in utero matris esset, ibi gratiam Dei accepit, & antequam pervenisset beatissima natiuitas ejus, quasi per visionem, egredientem vitulum de dextero latere suo: qui vitulus designabat gratiam illam, quam ab angelo acceperat antequam exiret de vulva.

Cumque hic libellus usque ad finem lectus fuisset, Zacharias sanctissimus ac beatissimus papa dixit: Quid ad hæc blasphema respondetis, sanctissimi fratres? Epiphanius sanctissimus episcopus Silva candidæ dixit: Certe, apostolice domine, ex divina inspiratione motum est cor sancti vestri apostolatus, ut prædictum Bonifacium sanctissimum fratrem nostrum episcopum, atque Francorum principes commoneretis; quatenus in partibus illis post longa tempora concilium aggregaretur sacerdotum, ut hæc schismata & blasphemie ulquequaque sancto vestro apostolatu minime celarentur. Zacharias sanctissimus ac beatissimus papa dixit: Si quid adhuc habet Deneardus religiosus presbyter nobis porrigere relegendum, porrigat. Deneardus religiosus presbyter respondit: Ecce, Domine, epistolam qua utebatur, & divulgabat eam esse Jesu, & de celo cecidisse. Et accipiens Theophanius notarius regionarius & sacellarius relegit, cujus initium tale est:

In Dei nomine incipit epistola Domini nostri Jesu Christi Filii Dei, quæ in Hierosolyma cecidit, & per Michael archangelum inventa est ad portam Ephrem, & per manus sacerdotis nomine Leoræ epistola illa relecta fuit, & exemplata: & transmisit eam ad Hieremiam civitatem ad alium sacerdotem nomine Talasium; & ipse Talasius transmisit eandem ad Arabiam civitatem, ad alium sacerdotem Leobaniam; & ipse Leobanius transmisit epistolam istam ad Vestiviam civitatem quam recepit Machærius sacerdos Dei, & transmisit in montem sancti Michael archangeli. Et ipsa epistola per manus angeli Domini pervenit ad Romanam civitatem ad locum sepulchri S. Petri, ubi claves regni celorum constituta sunt: & duodecim papati, qui sunt in Romana civitate, triduanas fecerunt vigiliis, & in jejuniis & orationibus permanserunt diebus ac noctibus: & cætera usque ad finem perlecta.

Zacharias sanctissimus ac beatissimus papa dixit: Pro certo, fratres charissimi, iste Aldebertus in insaniam est conversus; & omnes qui hac utuntur scelerata epistola, more parvulorum, absque memoria mentium sunt, & muliebribus sensibus insaniunt. Sed ne leviores adhuc amplius decipiantur, indiscussam & absque sententia causam hæc in eum relinquere minime possumus. Sanctissimi episcopi & venerabiles presbyteri responderunt: Et divina illustratione cognoscimus, cor vestri sancti apostolatus illuminatum & quæ a vobis dicta sunt ex administratione sancti Spiritus emanarunt. Et idcirco, ut a vobis prævisum fuerit, in utroque sententia promulgetur. Zacharias sanctissimus ac beatissimus papa dixit: Non ut vobis solum visum fuerit, sed periter cum sanctitate vestra est pertradandum: sed si Domino

mino placuerit, in futuro secretario, quod re-
dum prævisum fuerit, & dominus suis famu-
lis administraverit, ex omnibus eius actis pro-
mulgabitur sententia.

ACTIO TERTIA.

In nomine Domini Dei nostri Salvatoris Je-
su Christi, imperante domino piissimo Augusto
Constantino magno imperatore anno xxvi. post
consultatum ejus anno v. mense Octobris, die
xv. indictione xiv. præsidente sanctissimo ac bea-
tissimo domino Zacharia papa in patriarchio
Lateranensi, in basilica que appellatur Theo-
dori: confidentibus etiam cum eo sanctissimis
episcopis Epiphaniò de Silva candida, Benedi-
cto Nomento, Venantio Præneste, Gregorio
Portuense, Niceta Gabiis, Theodoro Ostiense,
Gratioso Velitris: atque venerabilibus presby-
teris, Joanne archipresbytero, Gregorio, Stephano,
item Stephano, Dominico, Theodoro,
Anastasio, Georgio, Sergio; Jordane, Leone,
item Leone, Gregorio, Stephano, Eustachio,
Procopio, Theophanio. Propositis in medio
sanctis evangelii, adstantibus quoque diaconi-
bus, vel cuncto clero. Gregorius notarius re-
gionarius & nomenclator dixit: Secundum
quod a vestro sancto apostolatu præceptum est
in præterito secretario, ut Deneardus religio-
sus presbyter hodie se vestris obtutibus præsen-
taret, præsto est pro foribus, quid præcipitis?
Dicitur est: Ingrediatur. Cumque ingressus
fuisset, Zacharias sanctissimus ac beatissimus
papa dixit: Habes adhuc ex hac sancto concilio
conscripto quod coram hoc sancto concilio
portigas ad relegendum? Deneardus religio-
sus presbyter respondit: Etiam, domine mi.
habeo orationem quam sibi Aldebertus com-
ponere nitus est. Et ecce præ manibus eam
peto, jubete eam suscipi. Et accipiens eam
Theophanius notarius relegit coram omnibus,
cujus initium tale est:

*Domine Deus omnipotens, Christi filius Dei Do-
mini nostri Jesu Christi Pater, A, & D, qui se-
des super septimum thronum, & super cherubim
& seraphim, tu pietas magna, & dulcedinis est
tibi satis. Pater sanctorum angelorum, qui fecisti
caelum & terram, mare & omnia que in eis
sunt, te invoco & reclamo, & invito te super
me miserum, quia tu dignatus fuisti dicere:
Quodcumque petieritis a Patre in nomine meo
hoc faciam. Ergo ego te peto, quia in te confi-
dit anima mea. Cumque per ordinem legeretur,
ventum est ad locum ubi dicebat: Precor vos, &
conjuro vos, & supplico me ad vos, angele Uriel,
angele Raguel, angele Tubuel, angele Michael,
angele Inias, angele Tubas, angele Sabaoe,
angele Simiel.*

Dum vero hæc oratio sacrilega usque in fi-
nem perlecta fuisset, Zacharias sanctissimus ac
beatissimus papa dixit: Quid ad hæc sanctissimi
fratres responderis? Sanctissimi episcopi & ve-
nerabiles presbyteri responderunt: Quid aliud
agendum est, nisi ut omnia que nobis relecta
sunt igni concrementur, auctores vero eorum
anathematis vinculo percillantur? Non enim
nomina angelorum, præter nomen Michaelis,
sed nomina dæmonum sunt, que in suis ora-
tionibus invocavit ad præstandum auxilium si-
bi. Nos autem, ut a vestro sancto apostolatu

æloemur, & divina tradit auctoritas, non
plus quam trium angelorum nomina cognoscimus,
id est Michael, Gabriel, Raphael: alio-
qui de mysterio sub obtentu angelorum dæmo-
num nomina introduxit. Zacharias sanctissimus
ac beatissimus papa dixit: Optime provisum est
a vestra sanctitate, ut scripta illius omnia igne
crementur. Sed opportunum est, ut in sermone
nostro ad reprobationem & ad perpetuam con-
fusionem ejus referrentur. Nunc vero, quia
omnia perlecta sunt, de utrorumque sententia,
quorum superius mentio facta est, pertractan-
dum est. Unversum concilium dixit: Aldebertus,
cujus nobis actus & nefaria commenta re-
lecta sunt, quia se apostolum censuit nomina-
re, & capillos atque ungulas suas populis pro
sanctuario exhibuit, seducens populum diversis
erroribus, & quoniam sub obtentu angelorum
in suo auxilio dæmones invocavit, ab omni of-
ficio sacerdotali deponatur, agens penitentiam
pro commisis, & amplius jam populum mini-
me seducat. Sin autem in his erroribus perle-
veraverit, & populum amplius seduxerit, sit ei
anathema, & æterno Dei judicio condemnetur,
omni que qui ei consenserit, vel ejus secutus
fuerit doctrinam, aut adiunctus illi fuerit. Si-
militer autem & Clemens, qui per suam stul-
titiã sanctorum patrum scripta respuit, vel
omnia synodalia acta parvipendit, inferens etiam
Christianis Judæismum, dum prædicat fratris
defuncti uxorem posse in matrimonio jungi,
insuper & Dominum Iesum Christum descen-
dentem ad inferos pios & impios simul inde
abstraxisse, ab omni etiam sacerdotali officio
deponatur, & anathematis vinculo obligetur,
atque, nisi resipuerit, æterno Dei judicio con-
demnetur, vel etiam omnes qui ejus sacrilegis
consenserint prædicationibus.

SUBSCRIPTIONES.

Zacharias episcopus sanctæ Dei catholicæ at-
que apostolicæ urbis Romæ his gestis atque sen-
tentia a nobis promulgatis subscripsi.

Epiphanius episcopus sanctæ ecclesiæ Silve can-
didæ his gestis atque sententia a nobis promul-
gatis subscripsi.

Benedictus episcopus sanctæ ecclesiæ Nomen-
tanæ his gestis atque sententia a nobis promul-
gatis subscripsi.

Venantius episcopus sanctæ ecclesiæ Prænesti-
næ his gestis atque sententia a nobis promul-
gatis subscripsi.

Gregorius episcopus sanctæ ecclesiæ Portuen-
sis his gestis atque sententia a nobis promul-
gatis subscripsi.

Nicetas episcopus sanctæ ecclesiæ Gabinatis
his gestis atque sententia a nobis promulgatis
subscripsi.

Theodorus episcopus sanctæ ecclesiæ Ostien-
sis his gestis atque sententia a nobis promul-
gatis subscripsi.

Gratiosus episcopus sanctæ ecclesiæ Veliter-
nensis his gestis atque sententia a nobis pro-
mulgatis subscripsi.

Joannes archipresbyter tituli sanctæ Sufannæ
his gestis atque sententia a nobis promulgatis
subscripsi.

Gregorius humilis presbyter sanctæ Romanæ
ecclesiæ tituli sancti Clementis his gestis atque
sententia a nobis promulgatis subscripsi.

Ste.

ANNO CHRISTI 741

ANNO CHRISTI 741

num Consulatus sui, eodemque die currentis Christi anni quinquagesimo Consulatibus annorum numeravit, idcirco omnes illa nota temporaria accurate apud Serarium, & apud Sirmondum descripta. Baronius num. XXII. in margine reponit annum Imperii quinquagesimum, & omnia priora Constantiensi Epocha, posteriorum sic constringat: Imperante Domino Pififimo Augusto Constantino Imperatore anno quinquagesimo Imperii ejus. Sed utraque Epocha Constantini tenuenda.

Coincius, qui persnasam habebat, Archiepiscopus mensis tantum Novembri currentis anni in ordinem redactum esse, anno DCCXLVI. num. XIV. A& Synodi Romana refert, atque presentis anno, Roma, per mensis Octobrem, in Actis publicis nominatos fuisse Archiepiscopus & Nicophorum, praeterito Constantino, cujus nomen Romanis odiosum erat, ac legendum esse: Im-

perante Domino Pififimo Augusto Constantino Imperatore anno XXVI. post Consulatum ejus anno quinquagesimo, mensis Octobri, die vicesima quinta, Indictione quinta & decima, vel potius, inquit, Constantino Imperatore anno XXVII. post Consulatum ejus anno VI. mensis Octobri, die XXV. Indictione quinta & decima. At Constantini nomen omisum non fuit, quia anno suppleto mensis Novembri in Imperium restitutus fuerat, ut vel hac sola Synodus Romana mensis Octobri hoc anno congregata manifestum facit. Cujus Synodi Epocha, cum in omnibus exemplaribus huius anni affigatur, evidens est Constantium Synodos Germanicam II. & Romanam hoc anno habitas in sequentem, Siccionensem in currentem, Liptionensem in annum DCCXLIV. & Germanicam sub Karolomanno habitam, in annum DCCXLIII. magno Chronologia detrimento distulisse.

EPISTOLA GEMULI DIACONI ECCLESIAE ROMANAE AD BONIFACIUM ARCHIEPISCOPUM

De actis in synodo Romana contra Aldebertum & Clementem.

Domino sanctissimo apostolorumque meritis decorato Bonifacio archiepiscopo Gemulus indignus diaconus sanctae sedis apostolicae.

Summis & Deo amabilibus apicibus, cum magno & omni quo concedet honore & veneratione relegi. Et quia post tot tempora merui ex vestris syllabis visitari, omnipotenti Deo nostro gratias egi, qui me indignum famulum suum etiam de vestra laetificavit incomlunitate. Igitur omnia, quae nobis per nunc directas literas praecipistis, ut Dominus vires donare dignatus est adimplemus. Sed & ea quae domino apostolica suggestistis, per nos sunt suscepta & annunciata atque relecta: & vos ea pertradantes omnia scripta, quae vobis ab ea directa sunt, a nobis esse dictata juxta vestram voluntatem cognoscite. Sed &, quod vos non sperabatis fieri, suggestimus, & facta est synodus sacerdotum, praesidente domino apostolico, & relecta est sacrilega illius Aldeberti nefandissimi vita, & omnia opuscula illius coram synodo, pariter & epistola sanctissimae paternitatis vestrae, ubi de illo, & de Clementis dementia suggestistis: & sic gestis peractis sententia anathematis in eos promulgata est, vel in omnes, qui eorum nefandam secuti sunt sectam: cujus instar vobis a domino apostolico directum est. Et haec coram praesentia praesentis patris nostri Deneardi venerabilis presbyteri acta sunt: & ipse vobis ore proprio poterit enarrare, quod

omnia ista per nos acta sunt. Nam pro certo cognoscite, sanctissime pater, quia in omnibus paratum me offero vestris obtemperatum praecipis. Scio enim quia vestris orationibus adjutus erutus sum a tentationibus inimici, & miseris Dominus suo famulo medelam tribuit: & diversis infirmitatibus circumdatus, quamquam indignus, illud apostoli sequor consolationis donum, quo ait: Dum infirmus, tunc potens sum. Ex libenter, gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me per vestras sanctas preces virtus Christi. Venerandas namque sorores nostras, & Dei ancillas, quae apud limina sanctorum principum apostolorum properaverunt, quas etiam nobis vestra sancta paternitas commendare iussit, in quantum Dominus vires donare dignatus fuerat, curam earum habemus propter vestram sanctam praecipionem. Benedictionem etenim, quam nobis direxistis, suscepimus, id est poculum argenteum, & sindonem unam, quam in duplici suscepimus benedictione, eo quod a tanto patre meruimus visitari. Et licet tribuere non valeamus, tamen ad vicem charitatis, cum magna reverentia direximus cinnamomum unc. iv. costum unc. iv. pipet. lib. ii. corumbrem lib. i. Quae peto ut absque injuria suscipere jubeatis, & ut pro nobis orare dignemini omnino deposco Incolumem sanctissimam paternitatem vestram divina conservet majestas orantem pro nobis, domine, & meritis apostolorum decorate pater.

STATUTA QUEDAM SANCTI BONIFACII ARCHIEPISCOPI MOGUNTINI ET MARTYRIS.

ANNO CHRISTI 741

ANNO CHRISTI 741

Compellimur quoque statutum canonum in hoc observare.
i. Ut nullus presbyter creditam sibi ecclesiam sine consensu episcopi derelinquat, & laicorum suasionem ad aliam transeat.
ii. Ut nullus presbyter sacra mysteria, nisi in locis consecrationis, pro contempu Ecclesiae agere praesumat.
iii. Ut nullus presbyter in ecclesia consecrata aliud altare erigat, nisi quod ab episcopo sanctificatum est: ut sit discretio inter sacratum & non sacratum.
iv. Ut presbyteri sine sacro chrismate, & oleo benedicto, & salubri eucharistia, alicubi

non proficiscantur. Sed ubicunque vel fortuito requisiti fuerint, ad officium suum statim inveniantur parati in reddendo debito.
v. Ut presbyteri sub sigillo custodiant chrisma, & nulli sub praetextu medicinae vel cuiuslibet rei donare praesumant. Genus enim sacramenti est, non ab aliis nisi a sacerdotibus contingi debet: quod si fecerint, honore priventur.
vi. Ut laici presbyteros non ejiciant de ecclesiis, nec mittere praesumant sine consensu episcoporum suorum.
vii. Ut laici omnino non audeant munera exigere a presbyteris propterea commendationem ecclesiae cuique presbytero.

Et Specie leg. Dacher. Tom. IX. Edit. in Append. tom. VII. labbeus.

ANNO
CHRISTI
1011

viii. Ut presbyteri bene vivere studeant, & A
ita populum doceant.

ix. Ut unusquisque episcopus sua in parochia
presbyteros diligenter inquirat unde sint, & si
quem fugitivum invenerit, ad suum episcopum
redire faciat.

x. Qui relicto episcopo ad alium convo-
lat, degradetur.

xi. Ut abbates vel abbatissæ sic caste vivant,
ut subiectos subiectasque illorum vel illa-
rum exemplum ostendant sanctæ conversationis.
Quod si non fecerint, ab episcopo corrigantur.
Si autem episcopum minime audierint, episco-
pus imperatori indicare faciat.

xii. Ut diligenter unusquisque episcopus in
sua parochia prævideat, & ubi monasterium
monachorum fuerit, si regulariter vivant, &
monachice: ubi autem canonica vita fuerit,
bene & canonicè vivant.

xiii. Ut episcopi, puellarum monasteria di-
ligentissime persequantur: quomodo primum
ipsa abbatissa sic se contineat, aut caste vi-
vat: deinde seu diligenter discutiantur Non-
nes, ne adulterium & fornicationes faciant.
Et hoc a præpositis monasteriorum summo-
pore inquiratur.

xiv. De monasteriis puellarum. Ut presby-
teris opportuno tempore ad Missarum solemnias
liceat illic advenire, & iterum ad proprias ec-
clesias redire.

xv. Ut plures non mittantur in monasterio ca-
nonicorum atque monachorum, seu puellarum,
quam sufficere possint.

xvi. Ut unusquisque episcopus in sua paro-
chia diligenter discutiat suos presbyteros, &
faciat ut illorum signacula, & baptisteria bene
faciant, & edoceant presbyteros, quid in illo
baptisterio unumquodque verbum vel sententia
per se significet.

xvii. Ut unusquisque presbyter a suo episco-
po discutatur diligenter de sua vita, & con-
versatione, ne omnino feminas secum habeat
in domo sua habitantes.

xviii. Si quis egredietur e corpore, ulti-
mo & necessario viatico minime privetur.

xix. Non licet mortuum super mortuum
mitti.

xx. Non licet mortuis eucharistiam nec oscu-
lum tradi: nec de velis vel pallis corpora eo-
rum involvi.

xxi. Non licet in ecclesia choros secularium
vel puellarum cantica exercere, nec convivia in
ecclesia præparare: quia scriptum est: *Domus
mea domus orationis vocabitur.*

xxii. Ut viri cum mulieribus balneum non
celebrent.

xxiii. Non licet in illo altario ubi episco-
pus Missam dixerit, ut presbyter postea illa
die Missam dicat.

xxiv. Non licet vigilia Paschæ ante horam
secundam noctis vigilias perexpedire (quia in
ipsa nocte non licet post mediam noctem bibe-
re) nec natale Domini, nec in reliquis solem-
nitatibus.

xxv. Adnuncient etiam presbyteri, omnibus
fidelibus sibi subiectis, symbolum & oratio-
nem dominicam memorie commendare: ut
fide & oratione sancto Spiritu illustrante sal-
ventur.

xxvi. Adnuncient presbyteri, ut neque viri
neque feminæ de sacro fonte fitulos, vel filio-
las suscipiant. si non memositer symbolum &
orationem dominicam tenuerint.

Concil. General. Tom. XII.

xxvii. Nullus sit presbyter qui in ipsa lin-
gua qua nati sunt, baptizandos, abrenunciatio-
nes vel confessiones aperte interrogare non stu-
deat: ut intelligant quibus abrenunciant, vel
quam consentiant, & qui taliter agere dedi-
gantur, sed cedat in parochias.

xxviii. Si de aliquibus dubium est utrum
sint baptizati, absque ullo scrupulo baptizen-
tur: his tamen verbis præmissis: Non te
rebaptizo: sed si nondum es baptizatus, bap-
tizato te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
sancti.

xxix. Omnes presbyteri oleum infirmorum
ab episcopo expetant, secumque habeant: &
admoneant fideles infirmos illud exquirere, ut
eodem oleo peruncti, a presbyteris sanentur.
quia oratio fidei salvabit infirmos.

xxx. Doceant etiam presbyteri populum,
quatuor legitima temporum jejunia observare,
hoc est in mense Martio, Junio, Septembrio,
& Decembrio, quando sacri ordines juxta sta-
tuta canonum aguntur.

xxxi. Et quia varia necessitate præpedimur,
canonum statuta de reconciliandis penitentibus
pleniter observare: propterea omnino non
dimittatur. Curet unusquisque presbyter statim
post acceptam confessionem penitentium, sin-
gulos data oratione reconciliari. Morientibus
vero sine cunctamine communio & reconcilia-
tio præbeatur.

xxxii. Qui penitentiam in infirmitate petit,
& casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit,
oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phre-
nesim versus fuerit: dent testimonium qui eum
audierint, & accipiat penitentiam: & si con-
tinuo creditur moriturus, reconcilietur per ma-
nus impositionem, & infundatur ori ejus eu-
charistia. Si supervixerit, admoneatur a supra-
dictis testibus petitioni suæ satisfactum, & lub-
datur statim penitentia, quamdiu sacerdos,
qui penitentiam dedit, probaverit.

xxxiii. Si quis presbyter aut clericus au-
guria, vel divinationes, aut somnia, sive
fortes, seu phytalaria, id est, scripturas,
observaverit; sciat se canonum subjacere vin-
dictis.

xxxiv. Et hoc notum facient presbyteri om-
ni populo, ut sabbato Pentecostes, sicut sabba-
to sancto Paschæ, omnes jejuneant, & ad eccle-
siam hora nona conveniant quando sicut ves-
perascente sabbato sancto Paschæ celebratur:
& ipsum diem Pentecostes similiter celeberrim-
um habeant, ut sanctum Paschæ.

xxxv. Admoneat etiam unusquisque presby-
terorum publice plebem, ab inlicitis connubiis
abstinere & secundum Domini mandatum, le-
gitimum conjugium nequaquam posse ulli oc-
casionem separari, excepta causa fornicationis,
nisi cum consensu amborum: & hoc propter
servitium Dei.

xxxvi. Adnuncient presbyteri diebus Domi-
nicis per annum sabbatizandum.

Primo modo.

In Natale Domini viii. Kalend. Januariæ,
dies 4.

In Circumcisione Domini Kal. Januar. diem
unum.

In Epiphania, viii. Id. Januar. diem unum.

In Purificatione S. Mariæ, iv. Non Feb.
diem unum.

In Pascha Domini, post Dominicam dies
tres.

Cc 2

In

ANNO
CHRISTI
1011

Fonte.
Sacror. de
Parochia
Hard.

Fonte
apud subje-
ctos. Hard.

Fonte.
A. f. Hard.

Just. 1. 11.

ANNO CHRISTI 747.

In Ascensione Domini, diem unum. In Natale sancti Joannis Baptista VIII. Kalendas Julias, diem unum. In passione sanctorum apostolorum Petri & Pauli, III. Kal. Julias diem unum.

In Assumptione sanctae Mariae XVIII. Kal. Sept. diem unum. In nativitate S. Mariae VI. Idus Sept. diem unum. In passione sancti Andreae Apostoli, pridie Kalendas Decembris, diem unum.

ANNO CHRISTI 747.

ANNO CHRISTI 747.

CONCILIUM CLOVESHOVIAE

ANNO CHRISTI 747.

HABITUM SUB CUTHBERTO DOROVERNIAE ARCHIEPISCOPO,

Præsentate Ædibaldo rege Merciorum anno Domini DCCXLVII. regni ejusdem Ædibaldi XXXII.

In quo decernitur de unitate ecclesie, de statu Christiana religionis & de concordia & de pace promovendis.

EPISTOLA SANCTI BONIFACII servanda decreverunt, & vobis emendanda & corrigenda destinamus.

AD CUTHBERTUM ARCHIEPISCOPUM Cantii.

De corrigendis vitiis Anglorum, & Synodo convocanda.

Spiritualis affinitas necessitudine copulando fratri archiepiscopatus insula sublimato coepiscopo Cuthberto, Bonifacius legatus Germanicus catholica & apostolica Romana ecclesia, optabilem in Christo intima charitatis salutem.

Scriptum enim est in libro Salomonis; Beatus homo qui invenit amicum, cum quo loqui possit quasi cum semetipso. Cum muneribus munificentiæ vestræ dulcissimas literas vestras fraternam charitate interlatas, magnas Deo & vobis gratias agentes filio vestro diacono Cynebertho offerente suscepimus. Vivæ vocis quoque melliflua colloquia vestra de fraternis consiliis per illum nobis charitas vestra mandavit, quæ consiliorum spiritalia colloquia optamus ut Deo volente, quamdiu in hac mortali vita vivemus, inter nos jugiter insinuantur, illo præstante a quo solo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera: vos melius & plenius quibus Deus in multis donavit, & prudentius nosse, & melius & plenius posse: nos quasi in paucis fideles, tamen & devoti studeamus instrui; aureo cælestis amoris vinculo, quod rumpi non potest, invicem catenati. Nam labor nostri ministerii unius & ejusdem causæ esse dignoscitur; & æqualis speculatio in curis ecclesiarum sive populorum creditæ sunt, sive in docendo, sive in hortando & monendo, sive in defendendo canonicos gradus vel plebeios. Idcirco humillima prece deprecor, ut dum vobis salubre consilium Deus intraverit, vel suo spiritu, vel colloquio synodali consultum, nobis insinuare non pigeat: & nos similiter, si parvitati nostræ Deus aliquid tale vobis quod necessarium vel amabile insinaverit, similia faciemus. Major enim nobis sollicitudo ecclesiarum, & cura populorum propter pallia credita & recepta, quam cæteris episcopis, qui proprias tantum procurant parochias, incumbit. Propterea, charissimi, non quia vestræ prudentiæ opus sit rusticitatis nostræ statuta audire vel legere, sed propter bonam & humilem & sanctam voluntatem vestram, putamus vos libentius scire quam nescire, quam hic sacerdotes nobiscum

Decreverimus hæc in nostro synodali conventu, & confessi sumus fidem catholicam; & unitatem, & subjectionem Romanæ Ecclesiæ, sine tenus vitæ nostræ velle servare sancto Petro, & vicario ejus velle subjici: Synodum per omnes annos congregare: metropolitanos pallia ab illa sede querere, & per omnia præcepta sancti Petri canonice sequi desiderare, ut inter oves sibi commendatas numerentur. Et isti confessioni universi consensimus, & subscripsimus, & ad corpus sancti Petri principis apostolorum direximus, quod gratulando clerus Romanus & pontifex suscepit.

Statuimus ut per annos singulos canonum decreta, & ecclesiæ jura, & norma regularis vitæ in Synodo legantur & recuperentur.

Decreverimus ut metropolitanus qui sit pallio sublimatus, hortetur cæteros & admoneat, & investiget quis sit inter eos curiosus de salute populi, quisve negligens servus Dei.

Venationes & silvaticas vagationes cum canibus, & ut accipitres, falcones habeant, prohibebimus.

Statuimus ut per annos singulos unusquisque presbyter episcopo suo in quadragesima rationem ministerii sui reddat, sive de fide catholica, sive de baptismo, sive de omni ordine ministerii sui.

Statuimus ut singulis annis unusquisque episcopus parochiam suam solite circumeat, populum confirmare, & plebes docere, & investigare, & prohibere paganas observationes, divinos vel sortilegos, auguria, phylacteria, incantationes, vel omnes spurcitas Gentilium.

Interdiximus servis Dei, ut pompatico habitu, vel sago, vel armis utantur.

Statuimus quod proprium sit metropolitanis, juxta canonum statuta, subjectionem sibi episcoporum investigare mores, & sollicitudinem circa populos, qualis sit, & moneat.

Ut episcopi a synodo venientes in propria parochia cum presbyteris & abbatibus conventum habentes, præcepta synodi servare insinuando præcipiant; & unusquisque episcopus si quid in sua diocesi corrigere vel emendare nequiverit, idem in synodo coram archiepiscopo, & palam omnibus ad corrigendum insinuet, eodem modo quo Romana ecclesia nos ordinatos cum sacramento confirmavit.

Ut si sacerdotes vel plebes a lege Dei deviasse viderim, & corrigere non potuerim, fideliter semper sedi apostolicæ & vicario sancti Petri.

Fidem catholicam & Romanæ ecclesiæ subjectionem servare & vicario ejus velle subjici: Synodum per omnes annos congregare: metropolitanos pallia ab illa sede querere, & per omnia præcepta sancti Petri canonice sequi desiderare, ut inter oves sibi commendatas numerentur.

Archiepiscopi cura.

Venatio prohibita.

Presbyteri annue examinationi.

Cuthberti can. Episcopus annue parochiam circumceat.

A. m. al. ne

Archiepiscopi proprium.

al. qualiter sit Et moneat, ut Episcopi Circa. Cuthberti can. Episcopus præcepta Synodi publicet.

In corrigibiles pape & audi.

legi calatas, legendas, acclitas.

Petr. murum opem in promovenda re ecclesia.

Mitte Synodi sui caso nec intueo.

ANNO CHRISTI 797. Commencio lo pastores noquam al fides po gular.

spersa sunt oves mea, eo quod non esset pastor. & facta sunt in devotionem omnium bestiarum agri.

Va, quod propheta dicit pro maledicto posuit: per pastores, episcopos significat: greges Domini, id est fidelis populus ad pascendum: sed semetipsum pascunt, quasi diceret, non populi salutem, sed suas voluntates attendunt: lac & lanam ovium Christi oblationibus quotidianis ac decimis fidelium suscipiunt, & curam gregis Domini deponunt, non sanant spiritali consilio infirmum peccatis, non solident sacerdotali ope diversis tribulationibus frantum, non revocant erroneum ad viam salutis, non requirunt sollicitudine pastoralis venie desperatione perditum, nec afflictos contra violentiam potentum, qui in eos ferarum more deserviunt, defendunt; nec divites peccantes vel potentes non solum non arguant, sed etiam venerantur; & ideo minaciter superbiam talium sermo divinus contundit, dicens: Va pastoribus Israel: & iterum: Propterea pastores audite verbum Domini. Hac dicit Dominus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessabo eos faciam, ut ultra non pascant gregem, nec pascant amplius semetipsos. Quod quid est aliud quam pastores, qui semetipsum, non greges pascunt, de sublimitate honoris, inter reprobos & inter maledictos projiciam? Ad haec omnia quis non tremescat, nisi qui furata non credit. Sed omnia quae Deus voluit observari, tam aperte possunt, sui nominis auctoritate firmavit, ut eo facilius, quod dictum quoque nefas est, contempnamus, quam nos non intelligere tam aperta & divina mentientes fingamus. Quando audimus: Hac dicit Deus; quis futurum esse non credet quod dicit Deus, nisi qui Deo non credit? Horum & his similibus consideratione perterritus sum, & timor & tremor venerunt super me, & pene contexerunt me peccatorum meorum tenebrae, & semel susceptum gubernaculum navis ecclesiae libuisset, si licuisset, mihi omnino demittere, si valerem vel exempla patrum, vel scripturas sacras consentaneas invenire.

Eccl. 10.

Eccl. 10.

Eccl. 10.

Eccl. 10.

Eccl. 10.

Eccl. 10.

Eccl. 10.

Eccl. 10.

Idcirco, frater charissime, quia haec omnia se habent, & veritas vagitare potest, vinci haec & falli non potest, fatigata mens nostra confugiat ad illum qui per Salomonem dicit: Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentia tua. In omnibus viis tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos, & alibi dicit: Turris fortissima nomen Domini, ad ipsam confugit justus, & salvabitur. Stemus in justitiam, & praeparemus animas nostras ad sustentationem, ut sustineamus sustentationem Dei, & dicamus ei: Domine refugium factus es nobis a generatione & progenie: confidamus in eum qui nobis onus imposuit quod portare non possumus, portamus per illum qui est omnipotens, qui dicit: Jugum enim meum suave est, & onus meum leve. Stemus in praelio in die Domini, quia dies tribulationis & angustiae venerant super nos: moriamur, si Deus voluerit, pro sanctis legibus patrum nostrorum, ut hereditatem cum aliis aeternam consequi mereamur: Non sumus canes muti, non sumus taciti speculatores, non sumus mercenarii lupum fugientes, sed pastores solliciti vigilantes supra gregem Christi, predicantes majori & minori, diviti & pauperi omne consilium Dei, omnibus gradibus vel statibus, in quantum Deus do-

averit posse, opportune, importune, eo modo quo sanctus Gregorius in libro pastoralis conscripsit. Propterea non taceo charitati vestrae, quia omnibus servis Dei qui hic vel in scriptura, vel in timore Dei probatissimi videntur, quod bonum consilium & honestas & pudicitiam vestrae aliquod velamentum turpitudinis sit; si prohiberet synodus & principes vestri mulieribus & velatis feminis illud iter & frequentiam, quam ad Romanam civitatem veniendo & redeundo faciunt, quia magna ex parte pereunt, paucis remanentibus integris. Perpaucas enim sunt civitates in Longobardia, vel in Francia, aut in Gallia, in qua non sit adultera vel meretrix generis Anglorum, quod scandalum est & turpitudine totius ecclesiae vestrae.

ANNO CHRISTI 797. Mulleribus a viciis prohibendum Romanam peregrinabilem honestam

Illud hoc, quod laicus homo, vel imperator, vel rex, aut aliquis praefectorum vel comitum in seculari potestate fultus, sibi per violentiam rapiat monasterium de potestate episcopi, vel abbatis aut abbatissae, & incipiat ipse vice abbatis regere, & habere sub se monachos, & pecuniam possidere quae fuit Christi sanguine comparata; talem hominem antiqui patres nominabant raptores & sacrilegum, homicidam pauperum, & lupum diaboli intrantem in ovile Christi, & maximo anathematis vinculo damnandum ante tribunal Christi. De talibus memorare sancti Pauli Apostoli ad Timotheum dicens: Divitibus hujus saeculi praecepe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Domino, qui praestat omnia talibus, si ecclesiae correptionem non recipiunt: quia ethnici & publicani sunt, nec vivis nec mortuis communicat ecclesia Dei talibus, quia hic & ibi reperitur, cum tuba Dei clangamus, ne tacentes damnaremur.

Al. III. an rem qui. Sacriligum.

Abba

Tim. 6.

Supervacuam autem & Deo odibilem vestimentorum superstitionem omni intentione prohibere stude, quia illa ornamenta vestium, ut illis videtur, quod ab aliis turpitudine dicitur, latissimis clavibus & vermium imaginibus clavata adventum Antichristi ab illo transmissa praecurrunt: illius castiditate, per ministros suos introducere intra claustra monasteriorum fornicationem & luxuriam clavatorum juvenum, & foeda consortia, & redium lectionis, & orationis, & perdicionem animarum. Haec indumenta nuditatem animae significantia, signa in se ostendunt arrogantiae, & superbiae, & luxuriae: & vanitatis; de quibus Sapientia dicit: Arrogantiam, & superbiam, & viam pravam, & os bilingue detestor.

Vestium la. 200.

al. magis bar, forte margaritarum Harduicus

Fertur quoque in parochiis vestris ebrietas malum nimis assuetum esse, ut non solum episcopi quidam non prohibeant, sed etiam ipsi nimis bibentes inebriantur, & alios porcedis poculis majoribus cogant ut inebriantur, quod absque dubio nefas est omni servo Dei lacere vel facere; quod canones patrum ebrium episcopum vel presbyterum aut cessare, aut degradare jubent, & ipsa veritas dixit: Attende te ne graventur corda vestra in crapula & ebrietate. Et Paulus apostolus: Nolite inebriari vinis, in quo est luxuria. Et Isaias propheta: Va vobis qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad misericordiam ebrietatum: hoc enim malum speciale est paganorum, & nostrum gentis: hoc nec Franci, nec Galli, nec Longobardi, nec Graeci faciunt. Ex hoc scelus similiter synodali decreto, & interdictione scripturarum compescamus, si possumus: si autem, vi-

Ebrietas.

Lu. 11.

1. ep. 1.

1. 1. 1.

tan-

ANNO CHRISTI 747. Opera servata monachis impedita.

ANNO CHRISTI 747.

stantes & interdicentes, absolvamus animas nostras a sanguine perditorum. De violenta quoque monachorum servitute, operibus & edificiis regalibus, quæ in toto mundo Christianorum non auditur facta, nisi tantum in gente Anglorum; quod sacerdotibus Dei non tacendum nec consentiendum est, quod auditum malum est præteritis sæculis. Venerandam fraternitatis vestræ dilectionem contra omnia adversa illam pro nobis intercedentem dextra Dei custodire dignetur.

Arandi papa Zachariæ, quibus admonebat Anglos ut castigatius viverent, & contemnentem excommunicare minabatur; decreverunt capitulo

- I. Ut episcopi sollicitius amodo viverent, & sollicitius subditos admonerent.
II. Ut pacifico animo viverent, quomodo locis discreti dicerent.
III. Ut omni anno parochias suas singuli circumirent.
IV. Ut quisque in sua diocesi abbates & monachos monas regulariter vivere, & prelatos subditos suos non opprimere, sed diligere.
V. Ut etiam monasteria, qua secularis homines pervaserant, nec tunc ab eis auferre poterant, decerent regulariter vivere.
VI. Ne aliquis ordinetur, nisi prius ejus vita examinatur.
VII. Ut per monasteria, lectio sacrarum scripturarum frequenter.
VIII. Ut presbyteri non sint negotiorum secularium dispartores.
IX. Ut ipsi presbyteri non accipiant pretium pro baptizandis pueris.
X. Ut dominicam orationem & symbolum Anglice discant & doceant.
XI. Ut omnes uno eodemque modo sua ministeria peragant.
XII. Ut modesta voce sacra in ecclesiis canant.
XIII. Ut uno eodemque tempore, ubique dominica festivitates, & sanctorum natalia celebrantur.
XIV. Ut honorabiliter observetur dominicus dies.
XV. Ut septem canonica hora diebus singulis observentur.
XVI. Ut rogationum dies, & minorum, & majorum non omittantur.
XVII. Ut festivitas Sancti Gregorii & Augustini patris nostri observetur.
XVIII. Ut jejunia quatuor temporum observentur.
XIX. Ut monachi & sanctimonialis regulariter vestiantur.
XX. Ut episcopi observent, ne ista decreta negligantur.
XXI. Ne ecclesiasticus ordo inebrietur.
XXII. Ut communicatio ab ecclesiasticis non negligatur.
XXIII. Ut idem a laicis pro temporibus observentur.
XXIV. Ut prius probentur laici, quam monachentur.
XXV. Ut elemosyna non negligantur.
XXVI. Ut hæc præcepta singuli episcopi subditis notificent.
XXVII. De utilitate elemosyna disputatum est.
XXVIII. De utilitate psalmodia.
XXIX. Ut congregatio pro modo facultatum constitutur.
XXX. Ut monachi inter laicos non habitent.
XXXI. Ut pro regibus & principibus publice orentur.

TITULI CAPITULORUM.

Procurium, in quo litera Zacharia pontificis Romani præleguntur, & præfules sese mutuo exhortantur.

- I. Ut episcopi curam suam pastoralem & canonicas institutiones, non negotia secularia prosequantur.
II. De unitate pacis.
III. Ut omni anno episcopi parochias peragant.
IV. Ut episcopi abbates & abbatissas monas regulariter vivere.
V. De monasterijs secularium.
VI. De excommunicatione eorum qui ordinandi sunt.
VII. De lectiois studio per singula monasteria.
VIII. Ut presbyteri diligenter considerent officium suum.
IX. Ut presbyteri baptizent, & in suis evangelii officium diligenter exercent.
X. Ut presbyteri quoque symbolum & missarum verba in sua lingua discant scire.
XI. Ut omnes presbyteri uno modo sua ministeria peragant.
XII. Ut ut presbyteri simplici voce & modesta sancta canant in ecclesiis.
XIII. Ut uno eodemque tempore ubique festivitates dominica, seu martyrum natiuitates peragentur.
XIV. De honore & observatione dominici diei.
XV. De septem canonicis horis.
XVI. De diebus litaniarum.
XVII. De festiuitate colenda Sancti Gregorii & Augustini.
XVIII. De jejuniis quarti, septimi, & decimi mensis.
XIX. De moribus & habitu monasterialium.
XX. De honestate eorumdem.
XXI. De fugiendo ebrietatis malum.
XXII. De communione corporis & sanguinis Christi monasterialibus.
XXIII. Item de comunione laicorum.
XXIV. Ut seculares prius probentur, & sic sancta conversationis tonsuram accipiant.
XXV. Ut episcopi synodi præcepta per parochias suas omnes scire faciant.
XXVI. De elemosynis.
XXVII. De sancta psalmodia utilitate.
XXVIII. Ut nemo suscipiat majorem congregationem quam sustentare possit.
XXIX. Ut nullus seruorum Dei inter laicos habitet.
XXX. De modo cohibendi similitatem inter ecclesiasticos & laicos, & de orando pro regibus, &c.

ALIA CAPITULORUM ENARRATIO.

CUM igitur (inquit Malesbarius de gest. pontif. l. i. in Guthberto) ex diversis Britannia: provinciis sacri ordinis præfati præfules cum minoris ordinis dignitatibus convenissent, & recitata essent scripta in duabus chartis ve-

Cujus synodi actionem (nam capitula tantum tetigimus) Guthbertus archiepiscopus statim per Kinebertum diaconum suum, Bonifacio Moguntino archiepiscopi misit; ipse congratulans eleganter rescripsit, sicut suo loco lector inueniet.

ANNO
CHRISTI147
aliqua hinc
ripuit illas.

penfent, caveantque omnimodo ne * ali-
qua fubripiat illos.

V.

Quinto difputatum eft loco, ut epi-
fcopei monafteria, fi tamen ea fas eft ita
nominare, quæ utique, quamvis tempo-
ribus iftis propter vim tyrannicæ quæ-
dam avaritiæ, ad religionis Chriftianæ
ftatum nullatenus immutari poffint, id
eft quæ a fæcularibus, non divinæ fci-
licet legis ordinatione, fed humanæ ad-
ventionis præfumptione, utcumque ten-
nentur; tamen pro falute animarum in
eifdem commorantium adire debeant,
fit necesse: & ut inter cætera exhorta-
menta prævideant, ne fine facerdotis mi-
nifterio aliquod illorum deinceps debili-
tatum periclitetur, juvantibus ad hoc eo-
rum poffefforibus.

VI.

Sexto ftatuitur decreto, ut epifcopei nul-
lum de clericis feu monachis ad facrum
presbyterii gradum ordinent, nifi prius
ejus vitam qualis extiterit, vel tuncque
morum probitas ac fcientia fidei exiftat,
manifeftè perquirant: qua namque po-
teft ratione aliis integritatem fidei præ-
dicare, fermonis fcientiam conferre, pec-
cantibus difcretionem pœnitentiæ indica-
re, nifi prius vigilantè intentione, hæc
pro viribus ingeniofi fui ftudeat edifce-
re, ut juxta apoftolum, *Potens fit exhor-
tare in doctrina fana?*

VII.

Septimo decreverunt copidictò, ut epi-
fcopei, abbates atque abbatiffæ ftu-
deant, & diligenti cura provideant, ut
per familias fuas lectionis ftudium inde-
finenter in plurimorum pectoribus ver-
fetur, & ad lucrum animarum laudem
que regis æterni multorum vocibus in-
notescat; nam dictu dolendum eft, quod
his temporibus perpauci inveniuntur,
qui ex intimo corde sacræ fcientiæ ra-
pantur amore; & vix aliquid elaborare
in difcendo voluerint; quin potius a ju-
venili ætate vanitatibus diverfis, & ina-
nis gloriæ cupiditatibus occupantur, at-
que præfentis vitæ inftabilitatem plus-
quam facrarum fcripturarum affiduita-
tem vagabunda mente fequuntur. Pro-
inde coerceantur & exerceantur in fcho-
lis pueri ad dilectionem sacræ fcientiæ,
ut per hoc bene eruditi inveniri poffint
ad omnimodam ecclefiæ Dei utilitatem,
nec fint reftores terrenæ tam avidi ope-
rationis, ut domus Dei defolatione spi-
ritalis ornaturæ vilefcant.

VIII.

Octavo monuerunt capitulo, ut pres-
byteri indefinenter reminifcant, ad quod
divina ordinatione præ cæteris promoti
funt; quod Dei videlicet miniftri & di-
Concil. General. Tom. XII.

penfatores myfteriorum Chrifti vocan-
tur, & tunc *quæritur inter difpenfatores,*
ut fidelis quis inveniat: unde fciant fe
necelfario pro Dei intuitu debere a fæ-
cularibus negotiis caufisque, in quantum
prævaleant, vacare; altaris officium di-
vinique cultus obfequium fuma inten-
tione perfolvere: oratorii domum, &
cuncta ad cultum ipfius pertinentia fub
fua cura confervare; lectioni, orationi,
miffarum celebrationi, pſalmisque can-
endis invigilare, abbatibusque fuis fi-
ve abbatiffis diligenter ac fideliter, ubi-
cumque opus fuerit, auxilium præbere,
pro injuncto fcilicet fibi divinitus offi-
cio reminifcant, id eft in admonendo,
& corripiendo, atque exhortando fub-
jectos, ut pariter & exemplis & horta-
mentis illorum alii, ut decet, ad Dei
famulatum femper incitentur.

IX.

Nono confequenter addiderunt capitu-
lo, ut presbyteri per loca & regiones lai-
corum, quæ fibi ab epifcopis provinciæ
infinuata & juncta funt, evangelicæ at-
que apoftolicæ prædicationis officium in
baptizando, & docendo, ac vifitando fub
legitimo ritu ac diligenti cura ftudeant
explere; ut fecundum apoftolum, *duplici*
bonore digni habeantur caveantque om-
nino, ut decet Dei miniftros, ne aliqua
contemnendæ ac prævæ converfationis
exempla de fe fæcularibus five mona-
fterialibus præbeant; id eft (ut cætera
taceantur) vel in ebriofitate, vel tur-
pis lucræ gratia, feu turpi eloquio, &
his fimilibus.

X.

Decimo docuerunt decreto, ut pres-
byteri omne fui gradus officium legiti-
mo ritu per omnia difcant exhibere no-
fte: deinde ut fymbolum fidei ac domi-
nicam orationem, fed & facrofancta quo-
que verba quæ in miffæ celebratione &
officio baptifmi folemniter dicuntur, in-
terpretari atque exponere poffe propria
lingua qui nefciant, difcant; nec non
& ipfa fagramenta quæ in miffa ac ba-
ptifmate, vel in aliis ecclefiasticis offi-
ciis vifibilibus conficiuntur, quid fpiri-
tallyter fignificent, & difcere ftudent.
Ne vel in ipfis interceffionibus quibus
pro populi delictis Deum exorare no-
fcantur, vel minifterii fui officiis inve-
niantur quali muti & ignari, fi non in-
telligant nec verborum fuorum fenfum,
nec fagramenta quibus per eos alii ad
æternam proficiunt falutem.

XI.

Undecimo profecuti funt mandato,
ut cuncti presbyteri omne facerdotale
fuum minifterium uno eodemque modo
ac ratione in baptizando, & docendo,

D d

ANNO
CHRISTI
147
1. Co. 4

Tim. 3

Ut domini-
can oratio-
nem & sym-
bolum An-
glice dicant
& doceant.
de Maim. b.Forte. 147.
fere. Mord.

ANNO
CHRISTI
1177ANNO
CHRISTI
1177

ac judicando, ubique studeant agere, & quod primum est, de fide sacre Trinitatis recte ac sincere sapiant, omnique ad se venientes, de sua vita consulentibus, hanc primitus doceant, quia sine fide impossibile est placere Deo. Symbolum quoque eis diligenter insinuent, ut intelligant quid credere, quid sperare debeant, infantibusque illud, vel eis qui eos in baptismo suscipere voluerint, tradant, abrenunciationemque doceant diabolicis pompis atque auguriis divinationibusque dicere, & post hæc legitimas professiones profiteri solerter instruunt.

XII.

Duodecimo adjunxerunt edicto, ut presbyteri secularium poetarum modo in ecclesia non garriant, ne tragico sono sacrorum verborum compositionem ac distinctionem corrumpant vel confundant, sed simplicem sanctamque melodiam secundum morem ecclesie sectentur: qui vero id non est idoneus assequi, pronunciantis modo simpliciter legendo, dicat atque recitet quidquid instantia temporis ratio poscit; & qui episcopi sunt, non presumant. Interea quoque presbyteri, de his quæ propria sunt episcoporum in quibusdam ecclesiasticis officii, nihil omnino tentent & presumant agere.

XIII.

Tertiodecimo definitur decreto, ut uno eodemque modo dominicæ dispensationis in carne sacrosanctæ festivitates, in omnibus ad eas rite competentibus rebus, id est in baptisimi officio, in missarum celebratione, in cantilenæ modo celebrentur, juxta exemplar videlicet quod scriptum de Romana habemus ecclesia. Itemque ut per gyrum totius anni natalitia sanctorum uno eodem die, juxta martyrologium ejusdem Romanæ ecclesie, cum sua sibi convenienti psalmodia seu cantilena venerentur.

XIV.

Quartodecimo statuitur loco, ut dominicus dies legitima veneratione a cunctis celebretur: sitque divino tantum cultui dedicatus, omnesque abbates ac presbyteri isto sacratissimo die in suis monasteriis atque ecclesiis mancant, missarumque solemniam agant, ommissis exterioribus negotiis, ac secularium conventibus, atque itineribus, nisi inexcusabilis quælibet causa urgeat, religiosæ conversationis ac bene vivendi normulam de sacre scripturæ eloquiis subjectis famulis prædicando insinuent: sed & hoc quoque decernitur quod eo die, sive per alias festivitates majores, populus per sacerdotes Dei ad ecclesiam

sepius invitatus, ad audiendum verbum Dei conveniat: missarumque sacramentis, ac doctrinæ sermonibus frequentius adsit.

XV.

Quintodecimo definiuntur capitulo, ut septem canonicæ orationum diei & noctis horæ diligenti cura cum psalmodia & cantilena sibi met convenienti observentur, & ut eandem monasterialia psalmodiæ parilitatem ubique sectentur, nihilque quod communis usus non admittit, presumant cantare aut legere, sed tantum quod ex sacrarum scripturarum auctoritate descenderit, & quod Romanæ ecclesie consuetudo permittit, cantent vel legant, quatenus unanimes uno ore laudent Deum. Sed & hoc quoque condixerunt, ut non solum pro se ecclesiastici sive monasteriales, sed etiam pro regibus, & totius populi Christiani incolumitate divinæ pietatis clementiam exorare, per competentes orationum reminiscant horas.

XVI.

Sextodecimo condixerunt capitulo, ut litanie, id est rogationes, a clero omnique populo his diebus cum magna reverentia agantur, id est die septimo Kalendarum Majorum, juxta ritum Romanæ ecclesie: quæ & litania major apud eam vocatur. Et item quoque, secundum morem priorum nostrorum, tres dies ante ascensionem Domini in cælos cum jejunio usque ad horam nonam, & missarum celebratione venerentur; non admixtis vanitatibus, uti mos est plurimis, vel negligentibus, vel imperitis, id est in ludis, & equorum curibus, & epulis majoribus, sed magis cum timore & tremore, signo passionis Christi, nostræque æternæ redemptionis, & reliquiis sanctorum ejus coram portatis, omnis populus genu flectendo divinam pro delictis humiliter exorat indulgentiam.

XVII.

Septimodecimo constitutum est præcepto, ut dies natalitius beati papæ Gregorii, & dies quoque depositionis, qui est vii. Kalendas Junii, sancti Augustini archiepiscopi atque confessoris, qui genti Anglorum missus a præfato papa & patre nostro Gregorio, scientiam fidei, baptisimi sacramentum, & cælestis patriæ notitiam primus attulit, ab omnibus, sicut decet, honorifice venerentur. Ita ut uterque dies ab ecclesiasticis & monasterialibus feriatas habeatur, nomenque ejusdem beati patris & doctoris nostri Augustini in litanie decantatione, post sancti Gregorii vocationem, semper dicatur.

XVIII.

ANNO
CHRISTI
797.ANNO
CHRISTI
797.
L. C. 6.
Eph. 1.

401

XVIII.

Octavodecimo statutum est mandato, ut jejuniorum tempora, id est quarti, septimi, & decimi mensis nullus negligere præsumat: sed ante horum initia per singulos annos admoneatur plebs, quatenus legitima universalis ecclesie sciat atque observet jejunia, concorditerque universi id faciant, nec ullatenus in ejusmodi discrepent observatione, sed secundum exemplar, quod juxta ritum Romanæ ecclesie descriptum, studeant celebrare.

XIX.

Nonodecimo præceptum est loco, ut monachi seu nunneses suo majori regulariter constituto humiliter subjecti sint, & quietam ac regularem vitam agant, & sine dissensionibus, quæ habitus sui proposito competent, firmiter conservent; nec pompaticis, & quæ ad inanem gloriam more sæcularium pertineant, utantur indumentis, sed simplici propositoque congruenti eorum vestiantur habitu.

XX.

Vicesimo sancitur decreto, ut provideant vigilantipersectione episcopi in suis parochiis, ut sint monasteria juxta vocabulum nominis sui, id est honesta silentium, quietorum, atque pro Deo laborantium, habitacula, & non sint ludicrarum artium receptacula; hoc est poetarum, citharistarum, muscorum, scurrarum; sed orantium, legentium, Deumque laudantium habitationes, & ut non habeant sæculares quique vagandi licentiam, per inconvenientia sibi loca, vel discurfus per interiora monasterii domuncula, ne materiam aliquando reprehendendi inde sumant, si aliquid intra claustra monasterii aliter quam decet videant vel audiant. Nam satis nociva atque vitiosa consuetudo est illa laicorum familiaritas, & maxime in nunnorum minus regulariter conversantium monasteriis: quia ob hoc sæpius diversarum sive nefandarum suspicionum causæ non solum oriuntur, sed & perpetrantur ac diffamantur ad infamiam professionis nostræ. Unde (non) sint sanctorum domicilia turpium confabulationum, comestationum, ebrietatum, luxuriantiumque cubilia; sed continentium sobrieque viventium, ac legentium, psallentiumque habitacula, magisque legendis libris, vel canendis psalmis, quam texendis vario colore inanis gloriæ vestibus, studeant operam dare.

XXI.

Vicesimo primo constituitur loco, ut monasteriales, sive ecclesiastici, ebrietatis malum non sectentur aut expetant, sed
Concl. General. Tom. XII.

avelut mortiferum vident venenum, apostolo denunciante, quod *ebriofum regnum Dei non possident*: & alibi: *Nolite inebriari vino in quo est luxuria*. Sed neque alios cogant intemperanter bibere; sed pura ac sobria sint eorum convivia, non luxuriosa, neque deliciis vel scurrilitatibus mixta, ne habitus sui reverentia contemptibilis apud sæculares habeatur, & inter eos merito valde infametur; & ut si nulla necessitas infirmitatis cogat, ante canonicam horam, id est diei tertiam completam, potationibus ebriosorum more non serviant.

XXII.

Vicesimo secundo decretum est capitulo: ut monasteriales quique, sive ecclesiastici, admoneantur sacrosanctæ communioni corporis & sanguinis Domini, dignos se indesinenter præparare: & ut ipsi rectores diligenti circumspectione considerent, ne aliquis de subditis tam negligenter tamque perditè vivat, ut culpis exigentibus, nec altaris participatione societur, nec sua curet confiteri & emendare vicia: quod si aliquis talis inveniat, acrius corripiatur.

XXIII.

Vigesimotertio adjunctum est loco, quod laici pueri similiter hortandi sint, qui necdum videlicet lascivientis ætatis corruptela sint vitati, ut sæpius communicent: nec non & provectoris quoque ætatis, seu cælibes, seu etiam conjugati, qui peccare desinunt, ad hoc ipsum admonendi sint, quatenus frequentius communicent, ne salutaris cibi potusque inopia deficiant, dicente Domino: *Nisi manducaverit carnem Filii hominis, & biberit sanguinem ejus, non habebitis vitam in vobis manentem*.

XXIV.

Vicesimoquarto sancitur capitulo, ut si quis sæcularium sanctæ professionis famulatum subire desiderat, non antea tonsuræ habitum suscipiat, quam illius conversatio ac morum qualitas secundum monasticæ regulæ definitionem manifestius probetur, juxta apostolicum præceptum: *Probate*, inquit, *spiritus si ex Deo sint*, nisi aliqua rationabilis causa, ut antea suscipiatur in congregationem, rite persuadeat. Cæterum sciant episcopi ecclesiarum, sive rectores monasteriorum, eo diligentius unumquemque, ante cœnobialem conversationem, adhuc in laico habitu constitutum, tentare ac perscrutare se debere, quo (post susceptionem) si displicet, & indoctus existeret) eum talem tolerare, qualem antea tentaverat ac docuerit vel docet, nec ullo modo eum statim abjicere qualibet ex causa, ut per laicorum domunculas

Dd 2

culas

ANNO CHRISTI 747

culas ad infamiam necessariz conversacionis criminose vagatur, nisi talis quaedam existat causa, qualis synodali decreto si contingat, definitum est eum dimittere, & anathematizatum esse ab omnibus in omni loco, nisi ad satisfactionem redeat.

XXV.

Vicesimoquinto definitum est capitulo, ut episcopi a synodo venientes in propria parochia cum presbyteris, & abbatibus & praepositis conventum habentes, praecipua synodi servare insinuando praecipiant, & unusquisque episcoporum, si quid in sua dicecesi corrigere & emendare nequiverit, item in synodo coram archiepiscopo & palam omnibus ad corrigendum insinuet.

XXVI.

Vicesimosexto loco de utilitate eleemosynarum patrum sententia prolata sunt; quod eleemosynae necessario ad hoc quotidie fidelibus essent agenda, ut delinquentibus, ac dein per debitum jejunium poenitentiam agentibus, peccata praeterita citius ac plenius a Deo, quem offenderunt, remittantur: & ne eadem iterentur, vel alia similia insuper agantur, divinae per eas adipiscendum protectionis patrocinium. Sed & religiose quoque viventibus, ut pro temporalium rerum largitione in terris, & conservata hic in praesenti clementius a Deo puritate innocentiarum, & in futuro aeternarum rerum remuneratio recompensetur in caelis. Et non ad hoc sine dubio danda, ut quaelibet vel minima saltem peccata eo licentius cuiquam agere liceat, quo vel ipse vel alius quilibet pro eo eleemosynas faciat, sed eo videlicet quo praedictum est modo; eleemosyna quippe nomen & opus est misericordiae. Unde quisque animae suae iam veraciter misereri desiderat; non sit eleemosyna illius ex injusta aliorum rapina, sed ex propria ac probe acquisita facultate; quia si ex crudelitate, vel violenter ab aliquo exposita prorogatur, per hanc magis offenditur quam placatur divina justitia; quia juxta scripturam eleemosyna qua fit ex substantia pauperum, quasi qui maculas filium in conspectu patris sui. Non sit quoque eleemosyna illius ad hoc esurienti data, ut seipsum comestationibus, ebrietatibusque illicitis supra modum ingurgitet; ne per hoc quod venalem Dei justitiam ponat, ab eadem non solum acrius, sed citius juxta merita illius judicetur. Non sint item, ut generaliter dicatur, eleemosynarum quorundam quotidie pro Deo ad hoc datae, ut eo magis quasi impune suas eis quaslibet corporis voluptates liceat per-

Expositio...

Nov. hat. ex...

Expositio...

ficere, quia frustra suas tantum eleemosynas, & non intermixta flagitia superpernum pensare judicem caeco suo libitu volunt & optant; hoc enim modo facientes sive estimantes sua Deo dare videntur, seipos diabolo per flagitia dare non dubitantur.

Postremo igitur (sicuti nova adinventio, juxta placitum scilicet propriae voluntatis suae, nunc plurimis periculosa consuetudo est) non sit eleemosyna porrecta ad minuendam vel ad mutandam satisfactionem per jejunium, & reliqua expiationis opera, a sacerdote Dei pro suis criminibus jure canonico indictam, sed magis ad augmentandam emendationem tuam, ut eo citius placetur divinae indignationis ira, quam suis provocavit sibi propriis meritis: & inter haec sciat quod quanto magis incluta perpetravit, tanto magis a licitis se abstinere debet: & quanto majora mala fecit, tanto majores fructus bonorum operum exhibere Deo debet, & non alia per alia quaelibet amittere vel imminuere bona debet. Nam bonum est omnino psalmodiae insistere; bonum est genua saepius veraci flectere intentione; bonum est eleemosynas quotidie dare: sed pro his non est abstinentiae remittenda, non est jejunium impositum semel juxta ecclesiae regulam, sine qua non remittuntur ulla peccata, relaxandum. Sed & haec & his similia fiant argumenta ad majorem expiationem peccatorum, quia necesse est ut caro quae nos laeta per incontinentiam traxit ad culpam, afflicta per jejunium reducat ad veniam festinantes: etenim quibuscumque praevaleat plus actibus homini, expianda sunt talia piacula, quae videlicet regnum Dei claudere, si non corrigantur, aperte describuntur, quia indubitanter latet quid ei pariet superventura dies, atque quanto tempore ei licet pro malis suis actibus bona quaelibet agere, quia qui veniam peccanti spondit, crastinum diem non promisit.

XXVII.

Vicesimo septimo, multa de his, qui sive sanctam psalmodiarum ac spiritalem cantilenam utiliter, sive de his qui negligenter praesumunt agere, multa differentes in hunc modum: Psalmodia (inquiunt) opus divinum spiritu & mente agentibus, magnum est ac multiplex animarum medicamentum suarum. Vocem hanc sine sensu cordis canentibus, sonitum ad cuius rei facere simillimum est, unde quamvis psallendo Latina quis nesciat verba, suas tamen cordis intentiones ad ea quae in praesenti poscenda sunt a Deo suppliciter referre, ac pro viribus detinere

ANNO CHRISTI 747

Forre, Jan. Haid.

Nec ad minuendum sa...

Expositio...

Psalmodia...

ANNO CHRISTI 747.

ANNO CHRISTI 747.

nere debet. Nam psalmi, sancto Spiritu jam olim ad solatium generi humano per os Prophetæ prolati cum intima intentione cordis & corporis congrua humilitione, ad hoc canendi sunt, quatenus per divinæ laudis oracula, & nostræ salutis sacramenta, & humillimam quoque confessionem delictorum, sive eorundem suppliciter imploratam remissionem de quacumque re digna, divinæ pietatis exorantes pulsaverunt aures, eo digniores exaudiri mereantur, quo ipsi Deo appropinquare vel placare gestiunt, per ea quæ prædixi tam sacrosancti ac divini specialiter famulatus officii servitium, sive dum pro se ut faciant in illa sancta modulatione, Deum multiplici modo & laudant & orant: sive etiam præ aliis viventibus seu mortuis cum expleta quantalibet psalmodia, genu flectentes in orationem, & lingua Latina, vel qui eam non didicerunt sua Saxonica dicunt: *Domine miserere illi, & parce peccatis illius, & converte illum ut facias voluntatem tuam: Sive id pro mortuis: Domine secundum magnam misericordiam tuam, da requiem animæ illius, atque ei pro tua immensa pietate gaudia lucis æterna donare cum suis sanctis dignare.* At vero petitores pro se psalmodiæ fidem, tum magna reverentia adhibeant sibi magnopere eam juxta prædictum modum prodesse, si tamen ipsi in expectatione debita suorum facinorum, & non in passione consistunt adhuc vitiorum, hoc est, ut per orationes & intercessionem Deo digne psallentium atque orantium, facilius ac citius pervenire mereantur ad divinæ reconciliationis gratiam, sive ut ad meliora proficiant, sive ad ea quæ impræsentiarum juste petantur obtinenda. Non scilicet non ut eo licentius, ac quasi liberius, vel ad momentum peccare, vel bona aliqua præterire, vel jejunium pro peccatis indictum relaxare, vel elemosynas minus largire, ullo modo licet, quo pro ipsis alios psalmos cantari putant, vel jejunare. Quia sine dubio sciat unusquisque, quod ipsa illius caro quæ illicita ac nefanda contraxit desideria, ipsam a licitis quod abstinere debet, ipsamque hic in præsentem punire juxta modum reatus sui debet, si non vult in futuro ab æterno iudice esse punitam.

non minuunt, sed addunt peccata peccatis: quia per hoc (insuper alia) superbi iudicis iracundiam provocant; quod ejus quotidie justitiam inter se quasi venalem statuerent, immensa adulationis atque illecebrosæ ex luxuriosæ conversationis audent. De hoc prolixius ideo disputandum est, quia nuper quidam dives secundum hoc sæculum, petens reconciliationem pro magno quodam facinore suo citius sibi dari: affirmans in suis literis idem nefas juxta multorum promissa in tantum esse expiatum, ut si deinceps vivere possit trecentorum annorum, pro eo plene jejunium satisfactionum modis, per aliorum scilicet psalmodiam, & jejunium, & elemosynas persolutum esset, excepto illius jejunio, & quamvis ipse utrumque vel parum jejunaret. Ergo si ita placari per alios potest divina justitia, cur divites (o stulti promissores!) qui pro suis flagitiis aliorum innumera suis possunt præmitis jejunia redimere, difficilius (voce veteritatis) regnum intrare calorum, quam per foramen acus camelum transire dicuntur. Utinam vos soli pietatis per suas sortes peccatorum & nomine portarum inferni merito vocati, antequam plures vestra errabunda adulatione implicentur sive deducantur ad perniciem perpetuæ indignationis Dei. Homo se non fallat, Deus neminem fallit, dicendo per apostolum suum: *Omnes enim stabimus ante tribunal Christi,* & reliqua.

XXVIII.

Vicesimo octavo præceperunt mandato, ut nemo suscipiat majorem congregationem quam sustentare possit, & eis necessaria præstare. Si quis hoc vel si quæ ante hoc incaute susciperet, minus proinde operis ab eis violenter exigere, antequam illis victum ac vestimentum juxta habitum professionis suæ possit concedere, & ut inter alias regularis vitæ observantias, vestibus consuetis, juxta formam videlicet priorum, sive clerici, sive monachi deinceps utantur, nec imitentur sæculares in vestitu crurum per fasciolas, nec per coculas in circumdatione capitis modo pallii laicorum contra morem ecclesiæ.

Similiter quod non debeant sanctimonialia a sacerdote velatæ post susceptum sanctæ professionis habitum iterum habere indumenta sæcularia, & ornatis ac nitidis vestibus incedere, quibus laicæ puellæ uti solent; sed studeant accepta pudicitæ vestimenta, humilitatem videlicet cordis, & contemptum mundi significantia, jugiter conservare, ne aspectu illarum aliorum corda polluantur, & ipse illius pariter contaminationis ex præ-

Leg. Hard.

Latine scilicet, vultur orantibus.

Oratio pro defunctis.

non videtur intendere.

For. Hard.

For. Hard.

For. Immensa adulationis atque illecebrosæ conversationis audent.

at. eodem.

utcumque.

Mat. 13.

For. Utinam vos soli pietatis per suas sortes peccatorum & nomine portarum inferni merito vocati, antequam plures vestra errabunda adulatione implicentur sive deducantur ad perniciem perpetuæ indignationis Dei.

Rom. 14.

For. In ante. Hard.

ANNO
CHRISTI
1177

prædictis rebus reæ coram Deo inve-
niantur.

XXIX.

Vicesimo nono decreverunt regulari edicto, quod post hanc synodum non licet clericos, vel monachos, vel sanctimonialia ulterius apud laicos habitare in domibus secularium, sed repetant monasteria ubi primitus habitum sanctæ professionis sumpserant; de quibus, sive voluntate propria exierint, sive aliorum violentia disturbati essent, ut in plurimis locis factum esse constat, nec eis redeuntibus pro qualibet culpa jam ante perpetrata, aditus introeundi denegatur. Si autem aliqui vel aliquæ non sub maledicto, sed accepta licentia & benedictione, postea ab aliis pacifice assumpti fuerunt in confortium familiaritatis; sed inde tamen post paululum recedentes inter laicos, huc illucque discurrunt semper vagi, & nunquam stabiles, quorum siquidem imperata & prædicata reversio non pertinet ad locum unde regulariter egressi sunt, sed ad eum locum ubi ex convenientia amborum licenter suscepti sunt in contubernium familiaritatis.

XXX.

Tricesimo capitulo, sermo diutius inter sacerdotes Dei atque minoris gradus dignitates in medium prolatus est, querentes quomodo sub statu præsentis temporis, quorundam de se mala suspicionem, vel malæ suspitioni similia verba, sedare funditus prævalerent: cum sibi internus arbiter secretorum testis esset, talem de se frustra ac falso æstimare opinionem, hoc est quod reges cum ducibus & principibus suis, ac deinde minoris potestatis persuasi plurimi de eis didere soleant, quod non tantum sincero eos non diligant affectu, sed insuper eorum bonis præsentibus, ac prosperitatibus quibusque felicioribus magis invideant, animo nimis infesto quam devoto satis congaudeant corde, eorumque conversationis statum odibili quadam detractioe dilacerare non desinant. Hæc etenim & his similia pro nonnullis causis satis indignum de se æstimare vel dicere quemlibet potioris vitæ ac dignitatis virum dijudicabant, quia non solum hoc proposito habitus sui, sed etiam evangelicæ atque apostolicæ (quam generaliter cunctis prædicare debuerant) satis doctrinæ contrarium esset, hoc est, ut prædicator pacis & charitatis in Deum & homines, qui ad imaginem Dei conditi sunt, fomitem in

le odii vel invidiæ aliquando præsumeret vel ad momentum suscipere. Ut igitur immunes eos per omnia ab hoc detestando vitio, non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus, certius ipsi accusatores agnoscerent; statuerunt ut deinceps per canonicas orationum hæc non solum pro se ecclesiastici sive monasteriales, sed etiam pro regibus ac ducibus, totiusque populi Christiani incolumitate, divinam incessanter exorent clementiam, quatenus quietam ac tranquillam vitam sub eorum pia defensione mereantur agere: & ut ita post hæc unanimes existerent in Deum, fide, spe, & charitate, & seipos invicem diligerent, ut etiam post hujus peregrinationis curricula ad supernam pervenire pariter mereantur patriam: & pro illis quicumque nunc piam frequentius patrocinium Christi protenderint ecclesiis diligentius: & ut pro viventibus divina precaretur clementia, & pro mortuis piæ placationis celebratio sæpius pro illarum requie animarum per plurimorum officia sacerdotum Christi ageretur: si tamen ipsi hoc munere dignos viventes præparare meminerint.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad Annum Christi 1177. n. 2.

Cuthbertus Dorovernenſis Episcopus videns in plurisque reperere spiritum illum, qui Anglo-Saxonum Ecclesiam paulo ante illustrarat, cum *Æthelbaldo* Merciorum Rege, cui Cantii parebant, egit oravit nam in pio operi porrigere, invitavitque peramicus, ut Episcoporum Synodo interesse vellent. *Æthelbaldo* a Sancto Bonifacio monitus, & ad meliorem frugem conversus, *Cuthberti* consilium integro probavit, & Concilio interesse voluit. Quare vocati sunt ad illud ex omni parte Anglo-Saxonum Provincia Episcopi, illi præsertim, qui Dorovernenſi Archiepiscopo suberant, ad *Oppidum* in Cantio: quod a clivo edito, cui insidet, *Clyffe* vulgo dicitur: & quia Regniacula illa, Tamisium inter & Medwegum fluvios hæc vocatur, Synodi locus *Clevesad He*, & facta loco voce *Clovesham* ab Auctoribus appellatur, ut loquitur *Alfordus* hoc anno num. 1. & seqq. ubi omnia, quæ ad istam Synodum pertinent, explicat. *Malmesburienſis* Capitula hujus Synodi recenset unum & triginta, sed *Spelmanus* Tom. I. Concil. ex eodem forte Manuscripto quo usus est *Malmesburienſis*, omnia *ABA* factus exponit. Concilium *septingentesimo quadragesimo septimo*, *Indictione XV.* anno autem Regis *Edwards* Regis Merciorum (qui tunc aderat cum suis *Præpositis*, ac *Ducibus*), *trigesimo secundo*, ut in ejus *Præfatione* legitur. Hic confirmatur quod Tom. I. hujus Critice asseruimus, Anglos scilicet *Indictionem* non inchoasse a *Kalendis Septemb.* sed a die *XXV.* ejusdem mensis; alioquin *Acta* hujus Synodi non *Indictione XV.* sed *Indictione prima* inchoata fuissent. Notabilis est quintus Canon *Quinto dispositum est loco, ut Episcopi Monasteria, si tamen ea facta essent ita nominare: quæ usque, quævis temporibus istis, propter viam quandam Tyrannicam avaritiam, ad religionis Christianæ statum, nullatenus immutari possint: id est, quæ a secularibus non divina scilicet legis ordinatione, sed humana adventante præsumptione, utcumque remantur: tamen pro salute animarum in eisdem communitatibus, adire debeant, si necesse sit ut inter cetera exhortamenta prædicent, ne hoc Sacerdotum ministerio, aliquid eorum deinceps debilitatum præstitetur, juvenibus ad hoc eorum possessibus.*

ANNO
CHRISTI
1177

ANNO

CHRISTI

747

Ex P. Pagl.
ad an. Chr.
747.2.2. & 3.

CONCILIUM GERMANICUM III.

Quo Præside S. Bonifacio quatuor Oecumenicæ synodi receptæ.

Antequam Principatum dimitteret Carolomannus, Concilium celebrari voluit, in quo quatuor Concilia Generalia ab omnibus admittenda esse decretum fuit. Est illud inter ea quibus Bonifacius præfuit, quæque Carolomanni & Pippini iussu celebrata sunt, ordine quintum, ut diserte asserit VVillibaldus in Vita Sancti Bonifacii cap. 10. antequam de ejus Martyrio capite insequentem verba faciat. Hujus Concilii neque Baronius, neque Collectores Conciliorum, neque Serarius in Historia Moguntina nec denique recentiores Historici meminerunt; est illud tamen magni momenti, cum ex eo constet, ante annum DCCXLII. nullum a Bonifacio Concilium coactum fuisse, & post Germanicum primum eo anno habitum, quatuor tantum alia ab eo indita, & non plura, videlicet Liptinense, Suesionense, Germanicum II. & Germanicum III. Hæc porro VVillibaldi de hoc Quinto Concilio verba: *Conventibus in unum Episcopis & Presbyteris, Diaconibus atque Clericis, omnique gradu Ecclesiastico, quos inchoa recordationis Carolomannus Dux (ita loquitur VVillibaldus, qui hæc post Carolomanni mortem scripsit) sub Regni sui Imperio accessere fecit, QUINTUM SYNODALE FACTUM EST CONCILIUM: in quo Bonifacius Archiepiscopus Moguntina Civitatis, ipso Carolomanno consentiente, ac donante, Pontificatu præfatus, Romana Ecclesia Sedisque Apostolica Legatus, quatuor primitus principalium Synodorum numerosa Canonum constituta, &c. ob salutari doctrina Cælestis argumentum admonuit conservari. Memorat postea VVillibaldus quatuor priora Concilia Generalia, & præcipuos hæreticos in iis damnatos, subditque: Ita equidem apud Franciam omni funditus eradicata hæreticorum perfidia, & extirpata iniquorum conjuratione, legis Divina augebatur (loco, aucta sunt, juxta horum temporum loquendi modo) incrementa, &*

Synodales Generalium Conciliorum Canones recipiebantur (loco recepti sunt); Synodalisque spiritualis Concilii Episcoporum congregatio juxta præfixam authenticam constitutionis definitiorem pariter conveniebat (loco convenit) &c. quam ob causam hic Sanctus Domini Antistes hæc solertissima sollicitudinis cura inspiratus, plebem a perfidiosa sortis serpenti persuasione crispere curavit, & Carolomannum Ducem, ad congregandum prædictum Synodorum Convencium sapissime incitavit. Quatuor alie Synodi à Bonifacio, ad reparandam Ecclesiasticam disciplinam, & aliqua peculiaris negotia congregatæ: Quinta vero ob solam Quatuor Synodorum Oecumenicarum receptionem indita, in quantum concicere licet.

BHæc itaque Synodus V. Bonifaciana in nova Conciliorum editione prætermittenda non erit.

Hoc ubi accepit Zacharias Papa, quam sibi gratum fuerit, Bonifacio significavit, literis datis Kalendis Maii, imperante Pissimo Augusto Constantino anno XVII. Imperii ejus, Indictione prima, ut videre est apud Baronium anno DCCXLVII. num. III. & seqq. quia eo anno literæ illæ scriptæ: *Suscipimus & Chartam de Vera & Catholica Fide conscriptam, quam cum dilectissimis nobis Episcopis partibus Francorum tua direxistis reverenda fraternitas: hæc itaque referentes, nimio gaudio sumus repleti, innumerabilesque gratias agimus Deo Omnipotenti, qui unanimi consensu eorum ad societatem nostram revocare dignatus est. Charta enim illa fidei Catholicæ non nisi in aliqua Synodo ab Episcopis subscripta fuit, sed non in alia, quam in quinta inter Bonifacianas, & quidem præsentis anno, antequam Carolomannus sæculo renunciaret, & postquam Sanctus Bonifacius Moguntiz Sedem Metropolitanam fixit; cum VVillibaldus asserat, eam habitam esse præsidente Bonifacio, Archiepiscopo Moguntina Civitatis.*

ANNO

CHRISTI

748

Ex Lauber
Appendice
Tom. 6

CONCILIUM DURIENSE.

ANNO DOMINI DCCXLVIII.

Hujus meminerunt Annales Metenses summum bis orbis; Pippinus omnium Francorum generaliter princeps, (scilicet post Carolomanni fratris abdicationem,) anno Dominicæ Incarnationis 748. placitum suum habuit in villa, quæ dicitur Duria, in qua synodum con-

Dgregare iussit pro ecclesiarum restauratione, & causis pauperum, viduarumque & orfanorum corrigendis, justitiisque faciendis. Qui autem de his omnibus, canones fuerunt sanciti, non extant.

ANNO

CHRISTI

748

IN COLLECTIONES CANONICAS
 EGBERTI EBORACENSIS ARCHIEPISCOPI
 JOANNIS DOMINICI MANSI
 PRÆMONITIO.

Egbertus, qui Eboracensem Cathedralam ab anno 735. usque ad annum 771. circiter obtinuit, tametsi aliis rebus gestis sese commendavit, scriptis tamen operibus celebre sibi nomen apud Anglos effecit. Laudatur ex illo prolixum opus de sacerdotali jure, cujus nondum evulgati portionem effecerunt Ballerini in differt. præmissa collectioni veteri canonica inter oper. S. Leonis Magni tom. III. par. IV. cap. VI. num. II. libellum de remediis peccatorum, vulgatum illum quidem sub Beda nomine, sed in MSS. plurisque Egberti Archiepiscopi titulo prænotatum. Subæqualis etiam Egberto Rabanus Maurus in Epistola ad Heribaldum cap. XVIII. ex Egberto Anglorum, Episcopo vocitas verba capituli IX. libri illius de remediis peccatorum.

Alter sub ejus nomine profertur libellus inscriptus: Excerptiones Egberti Eboracensis Archiepiscopi &c. quem titulum gerit in codice Cottonio, prout a Voilkins subdetur; at VVarro testis, codices alii Britannici idem opus sub hoc titulo offerunt: Excerptiones e jure sacerdotali Egberti Archiepiscopi Eboracensis per Hunccarium levitam &c. ex quibus deduci merito potest excerptiones hæcæ epitomen esse amplioris operis, quod superius indicavi. Ex his excerptionibus Spelmanus & ex eo Labbeus capita CXLV. dedit; Voilkins alia ex codice Cottoniano supplere usque ad CLXIII; & ex illo hic parent. Ex capite CLVIII. earum additionum morem quemdam singularem Ecclesie Anglicanae discimus, a Presbyteris scilicet chrisma infantibus in discrimine constitutis conferri; id vero a Theodoro Dorobernensi archiepiscopo Græco homine profectum arbitror. Huncvero forte debentur additamenta quadam, qua Egberti ætati minus congruunt, ut est illud cap. VII. Lib. I. ut cuncti Sacerdotes precibus assiduis pro vitæ, & imperio Domini Imperatoris, & filiorum, ac filiarum salute orent; neque enim ita se expressisset Egbertus in Britannia, & pro Britannis scribens, quo tempore Britanni Regibus suis, non Imperatori parebant. Insuper cap. CXXXI. desumptus est ad verbum ex cap. XXXVIII. lib. II. vita S. Gregorii Magni a Joanne Diacono post ætatem Egberti scripta.

Tertium opusculum hic datum est Egberti Pœnitentiale ex MS. codice Oxoniensi a Voilkins evulgatum. Ex Pœnitentiale Egberti lib. II. Spelmanus canones XXXV. dederat, & ab eo acceptus Labbeus in collectionem suam intulerat. Eisdem canones Ballerini reperisse se affirmant in lib. II. Collectionis cujusdam MS. Codicis Vaticanæ MCCCCLII., & in quatuor libros distincti, illosque pariter offensus esse ajunt in alio codice Vaticano signato MCCCXLVII. in neutro vero Egberti nomen apparere testantur. Addunt insuper, in eisdem MSS. codicibus legi præfationem, qua ab Egberto plane aliena existimari potest, ut hæc verba demonstrant: poposcisti, ac præcepisti, charissime Rector, ut ad corrigendos, & instruendos tuorum mores subditorum &c. Certum igitur manere censeo Oxoniensem codicem, quem Spelmanus a se minime visum testatur, Collectionem aliam exhibere a Pœnitentiale Egberti plane diversa. Hos tamen canones, cujuscumque tandem sint auctoris, hic retinendos censui; servato titulo, quem apud Labbeum obtinent. Pœnitentiale vero Egberti simul infero latine tantum, omisso Anglo-Saxonico. Est autem latina antiqua versio ex Saxonico; quamvis Egbertus Saxonicum hoc verterit ex latino alio Pœnitentiale Isidori Hispanensis, ut ex titulo, & aliis in decursa operis indicis intelligimus. Id ipsum de latina ex Anglo-Saxonico expressa versione demonstrat Voilkins ex nonnullis qua in eadem versione leguntur ad genus Saxonice lingue, potius quam latine expressis; E. g. noctes hic ponuntur pro diebus; hyemes pro annis significandis, sicut & dies solis pro Dominica. Num sincerum sit opus Egberti ambigi quidem posset, ex eo conjectura deducta, quod pro intersectoribus modis aliis imponatur pœnitentia, quam sit in cap. III. libelli de remediis peccatorum, Egberti a me superius vindicato. Hujus tamen conciliandi discriminis in mea ad caput illud libelli adnotatione rationem indicavi, quam si admisserint Eruditi, utriusque opusculi sinceritas constabit.

Postremo retinendam hic censui Dialogum Egberti a Labbeo in sua collectione datum ex editione VVaræi. Num certum hoc sit Egberti opus, quamquam neminem offendi qui de illo dubitaverit; attamen dubius aliquantisper haberem, cum oppositum aliquid iis, qua tradita sunt in Pœnitentiale, animadvertirem; in hoc enim postremo lib. I. cap. XVII. edicitur si vir a Presbytero adultero baptizatus sit statim rebaptizetur. In Dialogo vero Interrog. V. sanctum est baptizatus a Presbytero malo pro crimine condemnato iterum tingendus non esse. Tum addit: hoc de Baptismo accipi fas non est, quod iterari non debeat. Opposita sunt hæc inter sese; opposita etiam Pœnitentiale sententia Catholica doctrina. Forte tamen iteratio Baptismi a Sacerdote malo collati ideo præcepta est, quod ambigi merito possit, num iniquus sacerdos aliquid dolo malo omiserit sacramento conficiendo necessarium. Ceterum hæc sententiam de iterando baptismo per vulgatas tunc esse apud Anglos, constat ex Pœnitentiale Anonymi a S. Martene Anecd. Tom. IV. evulgati, quod in usum Ecclesie Anglicanae confectum, & facile Beda auctore, ut pene me certum est, & sub ejusdem Beda nomine inferius dabitur. En verba hujus Pœnitentiale: baptizatus a Presbytero non baptizato iterum debet baptizari. Nec etiam inepte opinarem eandem illam gentem existimasse Baptismi iteratam collationem dogma esse non Fidei quidem, sed disciplina, qua in variis Ecclesiis variat; vel saltem aliquid esse ex iis qua in utramque partem, salva fide, disputantur, juxta ac infirmat idem Pœnitentiale Egberti lib. I. cap. VII. Quicumque Presbyter, si norit quod non sit baptizatus, baptizetur; & omnes illi, quos antea baptizaverat. Attamen Papa Romanus constituit, si Missæ administrator vitiosus sit vel paganus, quod servitium Spiritus Sancti est in dono Baptismi, non tamen in hominis alicujus.

ANNO CHRISTI 740.

ANNO CHRISTI 740.

Scitum est, ante Carolum Magnum tam altis tenebris verum, praesertim ad Baptis-
mum pertinentium, ut pius ille Imperator adgeris viros atatis illius doctos ad scribendam de Baptis-
mo. Hinc tam multa obsequio saeculo labente, & nono inuente de Baptismo epistola, & tractationes.
Quia nec apud Graecos, ex quibus plura in Angliam inuella sunt a Theodoro Graeco homine, ac Do-
roverensi Episcopo, deinde de Baptismo nunquam repetendo plene innotuisse videri potest. Lege Pro-
legomena P. P. S. Mauri in novam editionem Parisiensem Operum S. Cyrilli Hierosolimitani. Latius
aliquando explicanda haec censui ut essent loco adnotationum, quarum Egberti collectiones indigebat.

EXCERPTIONES EGBERTI

EBORACENSIS ARCHIEPISCOPI

E dictis & canonibus sanctorum patrum concinnatae, & ad Ecclesiasticae
politiae institutionem conducentes.

P R A E F A T I O. A

D E C A N O N I B U S.

C Anones dicimus regulas quas sancti pa-
tres constituerunt, in quibus scriptum est
quomodo canonici, id est regulares clerici, vi-
vere debent.

Augustinus Aureliensis episcopus dicit: Ut
nulli sacerdotum suos liceat canones ignorare,
nec quidpiam facere quod patrum possit regu-
lis obviare. Et ne excusatio de ignoracione
nascatur, vel per oblivionem aliquid negligat-
ur, frequenter in hoc libello quasi in speculo
prospiciant quod canonum est regulis definitum.
Verumtamen non omnes clerici iudicia
canonica constitutionis usurpare aut legere de-
bent, sed solummodo presbyteri. Sicut enim
sacrificium offerre non debent nisi episcopi &
presbyteri, sic nec iudicia ista alii usurpare de-
bent.

vi. Item. Ut unusquisque sacerdos orationem domini-
cam & symbolum populo sibi commisso curio-
se insinuet, ac totius religionis studium, &
Christianitatis cultum eorum mentibus osten-
dat.

vii. Item. Ut cuncti sacerdotes precibus assiduis pro vi-
ta, & imperio domini imperatoris, & filiorum
ac filiarum salute orent.

viii. Item. Ut unusquisque sacerdos quotidianis assistat
orationibus pro pontifice, cuius gubernatur re-
gimine.

ix. Item. Ut nullus sacerdos in domibus vel aliis lo-
cis, nisi in ecclesiis dedicatis celebrare Missas
audeat.

x. Item. Ut a cunctis sacerdotibus jus & tempus ba-
ptismatis temporibus congruis secundum cano-
nicam institutionem cautissime observetur.

xi. Item. Ut omnes sacerdotes, quibuscumque horis,
omnibus indigentibus baptismum infirmitatis
causa diligentissime tribuant.

xii. Item. Ut nullus presbyter sacrum officium, sive
baptismatis sacramentum, aut aliquid donorum
spiritualium pro aliquo pretioso vendere praesu-
mat; ne vendentes & ementes in templo co-
lumbas imitentur, & pro his qui adepti sunt
per gratiam divinam, non pretis concupiscant
terrena, sed solum regni caelestis gloriam pro-
mereantur accipere.

xiii. Item. Ut nullus presbyter a sede propria sanctae
ecclesiae sub cuius titulo ordinatus fuerit, ad-
monitionis causa, ad alienam pergat ecclesiam,
sed ibidem devotus usque ad vitam permaneat.

xiv. Item. Ut nullus ex sacerdotum numero ebrietatis
vitium nutriat, nec alios cogat per suam iustio-
nem inebriari.

xv. Item. Ut nullus sacerdos extraneorum mulierum
habeat familiaritatem, nec in sua domo in
qua ipse habitat ullam mulierem unquam per-
mituat habitare.

xvi. Item. Ut nulli sacerdotum liceat fidei iuramentum esse,
neque relicta propria lege ad saecularia iudi-
cia accedere.

xvii. Item. Ut nemo sacerdotum ex numero arma pu-
gna-

EXCERPTIONES DOMINI EGBERTI
ARCHIEPISCOPI EBORACAE CIVITATIS
de sacerdotali iure.

Item jus sacerdotale.

Unusquisque sacerdos Ecclesiam suam cum
omni diligentia edificet, & reliquias san-
ctorum cum summo studio vigiliarum noctis &
divinis officiis conservet.

ii. Item. Ut omnes sacerdotes horis competentibus
diei & noctis, suarum sonent ecclesiarum signa,
& sacra tunc Deo celebrent officia, & populos
erudiant, quomodo aut quibus Deus adorandus
est horis.

iii. Item. Ut omnibus festis, & diebus dominicis unus-
quisque sacerdos evangelium Christi praedicet
populo.

iv. Item. Ut unusquisque sacerdos cunctos sibi perti-
nentes erudiat, ut sciant qualiter decimas to-
tius facultatis ecclesiis divinis debite offerant.

v. Item. Ut ipsi sacerdotes a populis suscipiant deci-
mas, & nomina eorum quicumque dederint
scripta habeant, & secundum auctoritatem cano-
nicam coram timentibus dividant, & ad or-
namentum ecclesiarum primam eligant partem, se-
cundam autem ad usum pauperum atque pe-
regriinorum per eorum manus misericorditer
cum omni humilitate dispenfent, tertiam vero
sibimetipsis sacerdotes fervent.

Concil. General. Tom. XII.

In Oratione.
B. Manestri-
pro prore-
ille si ex-
cerpciones an-
te lib. pu-
alcaual.
Egberti in-
formant sub
titulo. *De
fuit jura sa-
cerdotum
que tenere
debent.*
Sacerdos.
Lege, di-
avis. Mand.
Celebrent.

Praedicare

De decimis.

Decimarum
distributio.

Cuthberti
cap. 11. Ora-
tio domini-
ca

Oratio pro
imperatore

Pro episcopo.

Missae.

Baptismus

ibidem

Sacra non
vendenda

Ebrietatis.

Caecos mu-
lieris.

Arbitria
accedere
gratiam.

Arma

gnantium unquam portet; nec litem contra A
 ANNO CHRISTI 718. proximum ullam excitet.

Taberna XVIII. Item. Ut nullus presbyter edendi aut bibendi cau-
 sa gradatur in tabernas.

juramentum XIX. Item. Ut nullus sacerdos quicumque cum juramen-
 to juret, sed simpliciter cum puritate & veri-
 tate omnia dicat.

XX. Item. Ut cuncti sacerdotes omnibus illis confiten-
 tibus eorum crimina dignam poenitentiam cum
 summa vigilantia ipsis iudicent, & omnibus in-
 firmis ante exitum vite viaticum & commu-
 nionem corporis Christi misericorditer tri-
 buant.

XXI. Item. Ut secundum definitionem sanctorum pa-
 trum, si quis infirmatur, a sacerdotibus oleo
 sanctificato cum orationibus diligenter unga-
 tur.

Eucharistia XXII. Item. Ut presbyter eucharistiam habeat semper pa-
 ratam ad infirmos, ne sine communione mori-
 antur.

Presbyteri XXIII. Item. Ut sine auctoritate vel consensu episcoporum
 presbyteri in quibuslibet ecclesiis nec consti-
 tuantur, nec expellantur.

Res Ecclesie XXIV. Item. Ut ecclesie antiquitus constituta, nec deci-
 mis, nec alia ulla possessione priventur, ita ut
 novis oratoris tribuantur.

Ecclesie man- XXV. Item. Unicusque ecclesie vel una mansio integra abs-
 que alio servitio attribuitur, & presbyteri in
 eis constituti non de decimis, neque de obla-
 tionibus fidelium, nec de domibus, neque de
 atria vel hortis juxta ecclesiam positis, neque
 de prescripta mania aliquid servitium faciant
 preter ecclesiasticum. & si aliquod amplius ha-
 buerim, inde senioribus suis secundum patri-
 morem debitum servitium impendant.

Hospitalium XXVI. Item. Ut episcopi & presbyteri non longe ab ec-
 clesia hospitalium habeant.

Presbyter col- XXVII. Item. Ut episcopus in ecclesia consensu presbyte-
 lega episco- rorum sublimior sedeat, intra domum vero col-
 legam se presbyterorum esse cognoscat.

Officium episcopi. XXVIII. Item. Unusquisque episcopus in sua parochia dili-
 genter provideat, ut ecclesie Dei bene con-
 struatur, & restaurata, & ornata habeat, tam in
 officio, & luminaribus, quamque in reliqua in-
 stauratione, & ut servi Dei regulariter vivant,
 unusquisque secundum sui ordinis gradum, ma-
 xime episcopus curam habeat, sed & canoni-
 gas horas ut tempore statuto simul celebrent
 ipse precaveat.

Septem igitur synaxes sancti patres canendas B
 constituerunt, quas omni die clerus singulis
 horis canere debet; quarum prima est noctur-
 nalis synaxis, secunda prima hora diei, tertia
 ipsa hora est quam tertiam vocamus, quarta
 vero sexta hora est, quinta nona hora est,
 sexta autem synaxis vespere hora est, septimam
 namque synaxis completorium vocitamus.
 Has ergo septem synaxes omni die debemus
 sollicite reddere Deo pro nobis & pro omni
 populo Christiano, sicut Psalmista testatur, di-
 cens: *Septies in die laudabo dnm tibi super judi-
 cio iustitie tue.* Et insuper Missas non omittit

re, sicut fecerunt sancti patres, quos confesso-
 res nuncupavimus, id est episcopi & presbyteri
 qui in castitate servierunt Deo.

XXIX. De episcopis Paulus dicit.
 Oportet enim episcopum per omnia irreprehens-
 ibilem esse, sicut Dei dispensatorem, non super-
 bium, non iracundum, non violentum, non per-
 cussorem, non turpis lacri cupidum, sed hospitalem,
 benignum, sobrium, sanctum, &c.

XXX. Item Apostolus.
 Oportet igitur episcopum testimonium habere ab
 his qui foris sunt, ut doctrinam Dei nostri ordi-
 net in omnibus.

XXXI. De magna synodo.
 De subintroductis mulieribus.
 Ex Concilio Niceno.
 Interdicit per omnia magna synodus, non
 episcopo, non presbytero, non diacono, nec
 alicui omnino qui in clero est, licere subin-
 troductam mulierem habere.

XXXII. Et item.
 Canones quoque docent, ut si quis acceperit
 viduam aut dimissam mulierem, aut qui
 bis duxerit uxorem, nunquam fiat diaconus,
 nunquam sacerdos.

XXXIII. Itemque.
 Episcopus, presbyter, aut diaconus, qui in
 fornicatione, aut perjurio, aut furtis, aut ho-
 micidio captus est, deponatur.

XXXIV. Inquisitiones sanctorum patrum.
 Observandum itaque est episcopis, ut in che-
 ritate radicati & fundati, veram pacem & con-
 cordiam integram invicem habeant, ita ut sit
 in omnibus quasi cor unum & anima una, &
 in ore omnium vera fidei integra doctrina.

XXXV.
 Non oportet aliquid ponere in ecclesia, nisi
 que ad ministeria ecclesiastica pertinent: in
 Deuteronomio scriptum est: *Non plantabis la-
 cum nec statuas juxta sanctorum Domini.*

XXXVI. Incipit de sabbato.
 Deus creator omnium creavit hominem in
 sexta feria, & in sabbato requievit ab operi-
 bus suis, & sanctificavit sabbatum propter fu-
 turam significationem passionis Christi, & quie-
 tis in sepulchro. Non ideo requievit quia las-
 sus esset, qui omnia sine labore fecit, cujus
 omnipotentia non potest lassari, & sic requie-
 vit ab operibus suis, ut non alias creaturas
 quam antea fecerat, postea fecisset. Non fecit
 alias creaturas postea, sed ipsas quascumque
 fecit, omni anno usque in finem seculi facit.
 Homines creat in animabus & corporibus, &
 animalia & bestias sine animabus; omnis ani-
 ma hominis a Deo datur, & ipse renovat crea-
 turas suas, sicut Christus in evangelio ait: *Pa-
 ter meus usque modo operatur, & ego operor.*
 Christus pro nobis passus est in sexta etate
 mundi, in sexta feria; & reformavit perditum
 hominem passione sua, & operatis miraculis
 suis, requievit in sepulchro per sabbatum, &
 sanctificavit dominicam diem resurrectione sua:
 nam dominica dies prima dies seculi est, &
 dies resurrectionis Christi, & dies pentecostes,
 & ideo sancta est, & nos ipsi debemus esse
 spiritualiter sabbatum sabbatizantes, id est, va-
 cantes ab operibus servitutis, id est peccatis,
 quia, *Qui facit peccatum, servus est peccati.* Sed
 quia non possumus esse sine peccatis, cavemus
 in quantum possumus, & emendemus quicquid
 peccaverimus. Demus bona exempla subditis
 nobis

ANNO CHRISTI 718.

ANNO CHRISTI 718.

Taberna

juramentum

Poenitentia & viaticum.

Unguentum

Eucharistia

Presbyteri ordinatio

Res Ecclesie

Ecclesie man- sio & terra libera.

Hospitalium

Presbyter col- lega episco- pi.

Officium episcopi. Septem synaxes.

718.

ANNO CHRISTI 718.

Indicit. Mulieres prohibita.

Bigamus, &c.

Ordinatio Pa- gini 100.

Episcoporum, Audium.

Nescio quid hic desit in manuscri- pro codice, numeros au- tem nos ad- rectimus, ac si alibi des- deratum es- set. Deo. 26. Ra- tio sabbat.

718.

718.

nobis, & corrigamus nosmetipsos & subditos, A
 & exhortemur ad meliora iugiter. Amen.
 XXXVII. *Item sanctorum patrum.*
 Pascha certis temporibus celebrare omnibus
 generaliter satagendum, id est, post XIV. lu-
 nam primi mensis.
 XXXVIII. *Synodus Agathensis.*
 Seculares qui in natale domini, pascha &
 pentecoste non communicaverit, catholici non
 credantur.
 XXXIX. *Canon Africanensis.*
 Pœnitentes secundum canones non debent
 communicare ante consummationem pœniten-
 tiæ; nos autem pro misericordia miserantis Dei,
 post annum, vel duos, vel tres, aliquibus li-
 centiam damus.
 XL. *Item sanctorum patrum:*
 Baptismatis sacramenta indifferenter presby-
 teri indigentibus tribuant, & pœnitentiam qua-
 rentibus citissime succurrant, nullum exinde
 pretium requirentes, nisi aut parentes eorum,
 seu elemosinarii, sponte aliquid dederint.
 Si quis vero his institutionibus contraire
 tentaverit, aut excommunicationis sentiet pen-
 nam, aut carceris ærumnam diu sustineat.
 XLI. *Canon patrum.*
 Placuit de infantibus, quoties non inveniun-
 tur certissimi testes qui eos baptizatos esse te-
 stentur, neque ipsi sunt per ætatem idonei de
 traditis sibi sacramentis respondere, absque ul-
 lo scrupulo hos esse baptizandos, ne ista tre-
 pidatio eos faciat sacramentorum purgatione
 privari.
 XLII. *Item.*
 Sunt quidam qui miscunt vinum cum aqua
 baptismatis, non recte, & Christus non iussit
 baptizari vino, sed aqua.
 XLIII. *Canon Calcedon.*
 Ut nullus presbyter sine chrismate profici-
 scatur.
 XLIII. *Canon apostolorum.*
 Si quis episcopus aut presbyter aut diaconus
 per pecunias hanc obtinuerit dignitatem, deji-
 ciatur & ipse & ordinator ejus, & communio-
 ne modis omnibus abscondatur, sicut Simon
 magus a Petro.
 XLIV. *Canon Africanensis.*
 Episcopus absque concilio presbyterorum cler-
 ricos non ordinet.
 XLV. *Canon.*
 Episcopus nullius causam audiat absque præ-
 sentia clericorum suorum, excepta causa con-
 fessionis.
 XLVI. *Canon Carthagenensis.*
 Nihil rector sine fratrum suorum consilio
 faciat: scriptum est enim: *Omnia fac cum con-
 silio, & post factum non paritabis.*
 XLVII. *Canon.*
 Firmum decretum esse non potest quod non
 plurimorum videbitur habuisse consensum.
 XLVIII. *Canon Romanus.*
 Si in qualibet provincia ortæ fuerint que-
 stiones, ad majorem sedem vel synodum, seu
 etiam ad apostolicam sedem Romæ referantur.
 XLIX. *Canon episcoporum.*
 Non temere quemquam communionem privet
 episcopus, ne iusto iudicio & quem alius epi-
 scopus ab ecclesia expulerit, sive clericum sive
 laicum, suscipiat alius.

L. *Canon Nicanus.*
 Nemo eum qui ad alium pertinet subripiens
 in sua ecclesia ordinet, absque consensu illius
 ad quem pertinet.
 LI. *Canon Calcedonensis.*
 Ut nullus absolute ordinetur & sine pronun-
 ciatione loci ad quem ordinandus.
 Altaria nisi lapidea chrismatis unguine non
 consecrentur.
 LII. *Canon Epamenensis.*
 Non oportet in domibus non dedicatis obla-
 tiones celebrari ab episcopis vel presbyteris.
 LIII. *Canon sanctorum.*
 Nemo in precibus vel Patrem pro Filio,
 vel Filium pro Patre nominet; sed cum altari
 assistitur, semper ad Patrem dirigatur oratio.
 LIV. *Canon Item.*
 Et sufficit sacerdoti unam missam in una
 die celebrare, quia Christus semel passus est,
 & totum mundum redemit: in Levitico quo-
 que scriptum est, non debere Aaron ingredi
 assidue interiori in Sancta.
 LV. *Canon Aurelianensis.*
 Episcopus pauperibus & infirmis, qui debi-
 litate faciente non possunt suis manibus labo-
 rare, victum & vestimentum in quantum pos-
 sibilitas fuerit largiatur.
 LVI. *Theodorus dicit.*
 Statutum est ut sine auctoritate vel consen-
 su episcoporum presbyteri quibuslibet eccle-
 siis non constituantur, nec inde expellantur,
 & si quis hoc facere tentaverit, synodali sen-
 tentia feriatur.
 LVII. *Canon episcoporum.*
 Episcopi nullatenus secularibus negotiis
 plusquam Dei servitiis, (quod absit) subditi
 existant, sed maxime curam animarum ha-
 beant, ut secundum apostolum populum Dei
 exemplis bene corrigant, & sanæ quoque do-
 ctrinæ sermonibus instruant.
 LVIII. *Canon.*
 Clerici omni subiectione episcopis subiecti illis
 debitam præbeant obedientiam, & nullo ja-
 rantiam suæ studio semetipsos attollant.
 LIX. *Canon Calcedonensis.*
 Si qui ergo clerici vel monachi reperti fue-
 rint conjurantes, aut conspirantes, aut insidias
 ponentes episcopis, gradu proprio penitus abji-
 ciantur.
 LX. *Canon Nicanus.*
 Si quis alicujus episcopi clericum vel mona-
 chum susceperit absque consensu illius, sacrile-
 gus iudicetur, & a communionem suspendatur,
 quoad usque clericum vel monachum proprio
 episcopo restituat: quo etsi clericus contumax
 redire voluerit, anathema sit.
 LXI. *Canon Hibernensis.*
 Qui levaverit manum cum hasta aut gladio
 ad percutiendum aliquem juxta episcopum, re-
 dimat manum, vel perdat; quod & si vulne-
 raverit, tondet caput cum barba, & Deo ser-
 vat: primo tamen episcopo & cui læsit satisfac-
 ciat. Si quis autem clericum vulneraverit, sive
 alicui ex ecclesiastico ordine nocuerit, secun-
 dum ordinis quantitatem septempleriter emen-
 det, & secundum ordinis dignitatem pœniteat,
 aut extorris propria patria exulet: Dominus
 enim per prophetam dicit: *Nolite tangere christos
 meos; &c.*

ANNO CHRISTI 748.
 Pascha.
 Communicandum.
 Pœnitentes.
 Baptisma & pœnitentia.
 Baptismus laicorum.
 Cum vino.
 Canon iste XLIII. infertur apud Vostanos ac deus carere illo unitate discrepat.
 Simoniacus.
 Ordinario.
 Audito.
 Rector.
 Nihil. 24.
 Decretum.
 Questiones.
 Excommunicatio.

ANNO CHRISTI 748.
 Ordinario.
 Celebrare.
 Preces.
 Missa.
 Episcopus ele-
 emolyantus.
 Presbyte-
 Episcopus se-
 cularia cu-
 rans.
 Clerici obr-
 diant episco-
 pu.
 Conjurantes
 in episco-
 pu.
 Clericum alte-
 rius susce-
 pto.
 Percussus in-
 xia episco-
 pu.
 Clericos no-
 cent.
 748. 104.

1 Vide Capitula Theodori Cantuar. Tom. 9. Spicilleg. p. 42. c. 12. Hard.
 2 Lego. *quod est Clericus*.... nolent. Hard.
 Concil. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 749. Abbas.	<p>LXII. <i>Canon Aurelianensis.</i> Abbatēs pro humilitatis religione in episcoporum potestate consistant, & si quid extra regulam fecerint ab episcopis corrigantur, qui semel in anno, in loco ubi episcopus elegerit, accepta convocazione conveniant. Monachi autem abbatibus omni se obedientiæ devotione subiciant. Quod si quis per contumaciam extiterit indevotus, aut per loca aliqua evagari, aut peculiari aliquid habere præsumperit, omnia quæ acq̄siverit ab abbatibus auferantur, secundum regulam monasterio profuturam. Ipsi autem qui fuerint pervagati, cum auxilio episcopi tanquam fugaces sub custodia revocentur, & reum se ille abbati futurum esse cognoscat, qui huiusmodi personas non regulari animadversione distrinxerit, vel etiam qui monachum susceperit alienum.</p>	<p>LXXI. <i>Canon.</i> Si quis episcoporum, aut presbyterorum, vel ministrorum, ex rebus ecclesiæ quæ in quibuscumque locis a fidelibus largiuntur, aliquid aufert; & male rapta cum confusione restituet, & excommunicationis annum sententiam subibit.</p>	ANNO CHRISTI 749. Ecclesiasticus subtrahens rem ecclesiæ.
Monachi.	<p>LXIII. <i>Canon Aurelianensis.</i> Si quis autem abbas cautus in regimine, & humilis, castus, sobriusque, misericors, & discretus non fuerit, ac divina præcepta verbis & exemplis non ostenderit, ab episcopo, in cuius consistit territorio, & a vicinis abbatibus, & ceteris Domini timentibus, a suo arceatur honore, etiam si omnis congregatio vitis suis consentiens abbatem eum habere voluerit.</p>	<p>LXXII. <i>Canon Hibernensis.</i> Pecunia ecclesiastica furata sive rapta reddatur quadruplum, popularia dupliciter. LXXIII. <i>Item Canon Hibernensis.</i> Si quis furatus fuerit pecuniam ab ecclesiâ, mitatur fors, ut aut illius manus abscindatur, aut in carcerem mittatur, diu jejunans & gemens; & reddat integrum quod abstulit, aut peregrinus abjiciatur, & restituat duplum, & si in patria permanserit, quadruplum restituat, & semper poeniteat.</p>	Restitutio. Furans rem ecclesiæ.
Abbas ipse clericus.	<p>LXIV. <i>Canon apostolorum.</i> Si extiterit abbas divinis iussionibus prævaricator, regulæque sanctæ contemptor, ab episcopo civitatis cum consensu abbatum, aliorumque monachorum timentium Deum, honore abbatis privetur: convenit enim episcopum civitatis, ut sancta & magna synodus Chalcedonensis decrevit, competentem monasteriorum providentiam gerere.</p>	<p>LXXIV. <i>Canon Tolitanus.</i> Si clericus in demoliendis sepulchris fuerit deprehensus, a clericatus ordine pro sacrilegio submoveatur. Si quis sepulchrum violaverit vit. annos poeniteat; tres ex his in pane & aqua. LXXV. <i>Canon Hibernensis.</i> Eos qui ad ecclesiam confugerint trahi non oportet, sed eos domini sui promissa intercessione persuadent. Quod si ab ecclesiâ exunitibus poenale aliquid dominus intulerit, ut ecclesiæ inimicus habeatur excommunicatus. (a) Si quis alicui aliqua ratione nocuerit sub confugio ecclesiastico, vel sub aliquo sanctimonii signaculo, septempleriter emendet, reddat, & restituat, sed & vit. annos in dura poenitentia permaneat, sin aliter, excommunicandus est ab omni ecclesiâ catholica.</p>	Sepulchri violator. * leg. Hibern. Confugium ad ecclesiam violans. Can. Hibern.
Monachus vovens.	<p>LXV. <i>Leo papa dicit.</i> Propositum monachi deferri non potest aliquo pacto: quod enim quis vovit Deo, reddere debet. Psalmista namque dicit: <i>Vovete, & reddite Domino Deo vestro.</i></p>	<p>LXXVI. <i>Hieronymus dicit.</i> Ecclesia defendit quos in sinu suo recepit, more gallinæ, quæ pullos proprios & alienos nutrit & defendit; ita & ecclesia cunctos fugientes in se defendere debet.</p>	Titulus ecclesiæ qualis.
Migrans.	<p>LXVI. <i>Theodorus dicit.</i> Monachi non migrent de loco ad locum, sed in ea permaneant obedientia quam tempore suæ conversionis promiserunt.</p>	<p>LXXVII. <i>Canon Hibernensis.</i> Qui occiderit hominem intra septa monasterii, exul cum damnatione exeat, vel projectis armis, raso capite & barba, reliquum vite suæ tempus Deo serviet; primo tamen Deo & parentibus satisfaciens.</p>	Homicidium in monasterio.
Sodomita.	<p>LXVII. <i>Fruktuosus dicit.</i> Monachus sanctæ regulæ violator sive contemptor, vel parvulorum incestuose aut adolescentium conlectator, publice verberetur, coronam capitis quam gessat amittat, decalvatusque turpiter opprobria patiat, vel vinculis arctatus ferreis carcerali angustia maceretur.</p>	<p>LXXVIII. <i>Hieronymus dicit.</i> Qui peccant in loco sancto, in eodem quoque occidendi sunt: in loco castrorum Phinees interfecit virum & meretricem. Mathathias Judæum qui immolabat simulacro. Quicumque enim maculaverit sanctum, sancta non defendent eum. Christus malefacientes in templo hagrīs compescuit.</p>	Pena ubi peccatum.
Adulter.	<p>LXVIII. <i>Canon Agathensis.</i> Si quis monachus adulterium aut furtum fecerit, quod potius sacrilegium dici potest, id censuimus ordinando, ut virgis cæsus tanti criminis reus, nunquam officium clericatus excipiat. Si vero jam clericus in id facinus fuerit deprehensus, nominis ipsius dignitate privetur.</p>	<p>LXXIX. <i>Hieronymus dicit.</i> Qui percusserit malos, eo quod mali sunt, minister Domini est.</p>	Mali.
Carnes non edat.	<p>LXIX. <i>Aurelianensis episcopus dicit.</i> Carnes in cibo monachi nunquam sumant: pulli vero vel alitia cuncta in congregatione non ministrentur; infirmis tantum provideantur, & accipere liceat.</p>	<p>LXXX. <i>Item Hieronymus dicit.</i> Homicidas & sacrilegos punire, non est officio suscipiendus, sed legum mysterium; non ceat itaque bonis, qui parcat malis.</p>	Homicida & sacrilegus. * Leg. Math. Hieron. Hard.
* leg. Ipsi.	<p>LXX. <i>Insd. episcopus dicit.</i> Abbati vel monacho, monasterii servum non licet facere liberum. <i>Impium est, ut qui res ecclesiæ non contulerit, damnatum inferat.</i></p>	<p>LXXXI. <i>Arauscanensis.</i> Amentibus quæcumque pietatis sunt conferenda.</p>	Amentes.
Monasterio.	<p>LXXXII. <i>Canon Carthaginensis.</i> Omni die exorcistæ energumenis manus imponant.</p>	<p>LXXXIII. <i>Canon Arauscanensis.</i> Qui palam aliquando arrepti sunt, non solo.</p>	Exorcistæ. Palam arrepti.

1. *Leg. profutura.* Hard.2. *Leg. Aurelian.* Hardulnus.(a) Sequentia apud Vvilius habent novum titulum & canonem. Titulus est *Can. Hibern. Si quis etc. Manf.*

lum non assumendi ad ullum ordinem clericatus, sed si jam aliqui ordinati sunt, ab impo- sito officio repellendi.

ANNO CHRISTI 748.

Aquaquam Missa celebrantur, pura & munda fiant, quia si aliter agatur, cum his qui accu- tum cum felle mixtum Domino obtulerint, ni- si vera poenitentia subvenerit, punientur.

A'N'N'O CHRISTI 748.

LXXXIV. Canon Carthagenfis.
Egressus ec- clesie. Sacerdote verbum in ecclesia faciente, qui egressus de auditorio fuerit, excommunicetur.

XCIX. De decimis.
In lege Domini scriptum est: *Decimas & pri- mitias non tardabis offerre.* Et in Levitico: *Om- nes decima terra, sive de frugibus, sive de po- mis arborum, Domini sunt; boves, & oves, & caprea, qua sub pastoris virga transseunt, quid- quid decimum venerit, sanctificabitur Domino. Non eligitur nec bonum nec malum, nec * alte- rum commutabitur.*

Decima. Erod. 23. Levit. 27.

LXXXV. Canon Carthagenfis.
Laicus non prae- dicit. Laicus praesentibus clericis, nisi ipsis provo- candis, docere non audeat.

C. Augustinus dicit.
Decimas igitur tributa sunt ecclesiarum & Regentium animarum. O homo, inde Dominus decimas expetit unde vivis. De militia, de ne- gotio, de artificio redde decimas: non enim eget Dominus noster, non praemia postulat, sed honorem.

* Pro altero Haid

LXXXVI. Isidorus dicit.
Nec iudice- res ecclesia. Omnis mundialis sapiens, si sapiens sit, non iudicat judicia ecclesiae.

LXXXVII. Canon Carthagenfis.
Mulier non doceat. Mulier quamvis docta & sancta sit, viros in conventu docere non audeat.

CI. Item.
Cum messueris segetem terrae, non tondebis usque ad solam superficiem terra, nec remanentes spicas colliges, neque in vinea tua vacemos & grana decidentia congregabis, sed pauperibus & peregrinis carpenda dimittes.

Idem.

Moralitas Levit. 19.

LXXXVIII. Canon Carthagenfis.
Sponsus & sponsa. Sponsus & sponsa cum benedicendi sunt a sacerdote, a parentibus aut paranympis offerantur, qui cum benedictionem acceperint, ead- em nocte reverentia ipsius benedictionis in virginitate permanent.

LXXXIX. Canon dicit.
Secunda no- ptia. Presbyterum convivio secundarum nuptiarum interesse non debere, maxime cum petatur se- cundis nuptiis poenitentiam tribuere.

CII. Et in lege.
Si intraveris in segetem amici tui, frange spi- cas, & in manu contere, falce autem non metas. Hoc & discipuli Salvatoris fecerunt, spicas vi- delicet manibus fricantes & manducantes sab- batis, ut evangelium dicit.

Idem.

XC. Gelasius papa.
Monialium, al. Velamen. Devotis Deo virginibus, vel viduis, nisi aut in epiphania, aut in albis paschalibus, aut in apostolorum natalitiis sacrum minime velamen imponant, nisi forsitan, sicut de baptisate dictum, gravi languore correptis, ne sine hoc munere de saeculo transeant, implorantibus non negatur.

CIII. Item in lege.
Ingressus itaque vineam proximi tui, comedes uvas quantum tibi placuerit, foras autem ne se- ras tecum.

Idem.

XCI. Canon Carthagenfis.
Etas ecclie- siastica. Placuit ut ante annos xxv. aetatis, nec dia- conus ordinetur, nec virgines consecrentur, nisi rationabili necessitate cogente.

CIV. Institutio patrum.
Die dominico nihil aliud agendum est, ni- si Deo vacandum in hymnis, & psalmis, & canticis spiritualibus: dies quoque paschalis heb- domadae omnes aequali religione colendi sunt.

Dies domini- ca. Et pas- chalis.

XCII. Basilii episcopi.
Infantes obla- ti. Oportet tam infantes cum voluntate & con- sensu parentum, imo ab ipsis parentibus obla- tos sub testimonio plurimorum suscipi.

CV. Canon Aurelianensis.
Id etiam miserationis intuitu equum duxi- mus custodire, ut qui pro quibuscumque cul- pis carceribus deputantur, ab archidiacono seu a praeposito ecclesiae singulis dominicis diebus requirantur, ut necessitas vindictorum secundum praecipuum divinum misericorditer sublevetur, atque a pontifice competens viduus de domo ecclesiae tribuatur.

Incomparati ab episcopo de dominica pas- chali.

XCIII. Isidori.
Quicumque a parentibus propriis in mona- sterio fuerit deligatus, noverit se ibi perpetuo mansurum. Nam Anna Samuel puerum natum & ablatum Deo obtulit, qui in ministerio Dei tempore permansit.

XCIV. Canon Romanorum & Francorum.
Parvulorum castigatio. Parvulus usque annos xv. pro delicto corpo- rali disciplina castigetur, post hanc vero aeta- tem quidquid deliquerit, vel si furatur, retri- buat, seu etiam secundum legem exolvat.

CVI. Item.
Qui dominica nocte nupserit, vii. dies pe- nitent. Qui quarta vel sexta feria iii. dies peeni- teat, Qui in quadragesima ante pascha, i. annum poeniteat.

Nuptiarum tempora pro- hibita.

XCv. Canon Neocasaricus.
Presbyteri or- dinatio. Ut nullatenus presbyter ordinetur ante tri- gesimum aetatis annum, nisi rationabili neces- sitate cogente, quia Dominus Jesus non praed- icavit ante trigessimum aetatis annum.

CVII. Item.
Indicta jejunia nullus praesumat infringere vel E violare, ne iram Dei incurrat.

Jejunia

XCVI. Canon Nicenus.
Episcopi or- dinatio. Ut episcopus, si fieri potest, a totius provin- ciae episcopis ordinetur, & si hoc difficile est, certe non minus a tribus. Episcoporum ordinationes fieri oportet dominicis diebus non in agris vel in villulis, sed in urbibus praeci- piis, pro tanti nominis dignitate.

CVIII. Ex Concilio Bra...rensi.
Non oportet homines religiosos ante sa- cram diei iii. cibum sumere, nec convivia inire, neque clericos aliquando, nisi hymno dicto, edere panem, ... post cibos gratias aucto- ri referre.

* lege Bra- carum. * lege, huius Tempus cibi

XCvii.
Ordinationum tempus. Presbyterorum vero & diaconorum in qua- tuor temporum sabbatis scilicet, ut dum haec ordinatio coram populo agitur, sua omnium testificatione electorum ordinatorumque opinio discutatur.

CIX. Canon sanctorum.
Qui in matrimonio sunt, abstineant se iii. nates antequam communicent, & unam post- quam communicaverint. Inde ait Apostolus: *Nolite fraudare invicem, nisi ex consensu, ut va- cetis orationi ad tempus.*

Contingit. communi- cationem.

XCviii. Canon sanctorum.
Panis, vi- num, aqua. Sacerdotes Dei diligenter semper procurent, ut panis, & vinum, & aqua, sine quibus ne-

ANNO
CHRISTI
1653.

Idem.

cx. Gregorius dicit.

Si quis conjugem suam, si fieri potest, non cupidine voluntatis, sed solummodo creandum liberorum gratia utitur, iste profecto sine de ingressu ecclesiarum, seu de sumendo dominici corporis sanguinisque mysterio, suo est relinquendus iudicio, quia a nobis prohiberi non debet, cum ei, juxta prænitam sententiam, etiam ecclesiam licuerit intrare: verumtamen quia ipsa licita admixtio conjugis sine voluntate carnis fieri non potest, ideo aliquando a sacri loci ingressu abstinendum est, quia voluntas esse sine culpa nullatenus potest.

cxI. De conjugio scriptum est in lege.

Virginitas
duo. 16.

Si seduxerit quis virginem necdum disponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit eam uxorem.

cxII. Augustinus dicit:

Uxor
1653.

Qui uxorem optat accipere, sicut illam virginem invenire desiderat, ita & ipse usque ad nuptia virginitatem custodiat.

cxIII. Synodus Romana dicit:

Publii.

Filii cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri, sic & filii eadem ætate debeat eandem legem servare.

cxIV. Paulus apostolus dicit:

Fornicatio.
1. Cor. 7.

Propter fornicationem unusquisque suam propriam uxorem habeat, & unaquaque virum suum. Legitimum quoque conjugium nullus separare præsumat: Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.

cxV. Paulus dicit.

Mulier.
1. Cor. 7.

Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.

cxVI. Synodus dicit:

Tempus biga.
1653.

Muliere mortua, licet viro post mensem accipere alteram: post annum vero licet mulieri accipere alterum virum.

cxVII. Paulus apostolus dicit:

Mulier ali.
1. Cor. 7.

Mulier alligata est legi, quanto tempore vivit vir ejus. Quod si dormierit vir ejus, liberata est: cui vult nubat; tantum in Domino. Beatior autem erit, si sic permanserit.

cxVIII. Item Canon Africanensis.

Consequitur.
1653.

Legitimum igitur conjugium non licet separari sine consensu amborum: potest tamen alter alteri cum consilio episcopi licentiam dare ad servitutem Dei accedere. Quidam etiam dicunt: Si vir sive mulier ex consensu religionem ceperit, licet alterum accipere novum conjugium, sed puellam vel puerum, si continens esse non poterit. Quod non laudo. Sed si quis vult conjugatus converti ad monasterium, non est recipiendus, nisi prius a conjugio castimoniam proficiente fuerit absolutus. Nam si, illo vivente, per incontinentiam alteri nupsit, procul dubio adultera erit: & qui eam dimisit, particeps erit peccati illius.

cxIX. Item de legitimo conjugio.

Matth. 19.

Legitimum enim conjugium nullus separare præsumat, nisi ex amborum consensu, & propter amorem Christi qui ait: Qui reliquerit uxorem, & reliqua, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Et nemo aliter uxorem dimittat nisi propter fornicationem, quia Pharisæi tentantes Dominum Jesum Christum, interrogaverunt eum, si licet hominem dimittere uxorem suam pro quacumque causa. Respondit Jesus, & ait eis: Non legistis quia qui fecit ab initio, masculinum & feminam fecit eos? & dixit: Propter hoc reliquet homo patrem & matrem, & adhaerabit

uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet. Dicitur illi Quid ergo Moyses mandavit dare libellam repudiandi, & dimittere? Ait illis: Quamquam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras, ob initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ab causa fornicationis, & aliam duxerit, mæchatur. Unde & apostolus dicit: Principio, non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere: & iterum: Alligatus es uxori? noli querere solutionem: solutus es ab uxore? ne quaeris uxorem. Alibi namque de adulterio vel fornicatione scriptum est: Qui adulteram vel stultus & impius est: de filiis quoque adulterarum eijciendis cum matribus suis, & Ezechiel dicens: Ejicite matrem fornicariam & filios fornicationis, & reliqua. Et Augustinus dicit: Si mulier fornicata fuerit, relinquenda est, sed illa vivente altera non est ducenda. Ubi quomodo igitur est fornicatio, & fornicationis vera suspicio, libere uxor dimittitur: aliter ergo, etiam si sterilis est, si deformis, si fetida, si temulentata, si iracunda, si malis moribus, si luxuriosa, si fatua, si gulosa, si vaga, si nugatrix, si maledica, tenenda erit velis nolis, & quascumque accepta est, habenda erit: Apostolus enim dicit: Cum enim eras liber, sponte servituti te subieceris.

cxX. Canon Africanensis.

Secundum evangelicam disciplinam, nec uxor a viro dimissa alium accipiat virum, vivente viro suo, nec vir aliam accipiat uxorem, vivente uxore priore; sed ita maneat, aut sibi met reconcilietur.

cxXI. Augustinus dicit:

Si mulier fornicata fuerit, relinquenda est, sed illa vivente, altera non est ducenda.

cxXII. Canon dicit:

Si mulier discesserit a viro suo, despiciens eum, nolens revertere & reconciliari viro post quinque vel septem annos, cum consensu episcopi, ipse aliam accipiat uxorem, si continens esse non poterit, & pœniteat tres annos, vel etiam quamdiu vixerit, quia juxta sententiam Domini mæchus comprobatur.

cxXIII. Item.

Si cujus uxor in captivitatem ducta fuerit, & ea redimi non poterit, post annum septimum alteram accipiat: & si postea propria, id est prior mulier, de captivitate reversa fuerit, accipiat eam, posterioremque dimittat. Similiter autem & illa, sicut superius diximus, si viro talia contigerint, faciat.

cxXIV. De matrimonio servulorum.

Si servum & ancillam dominus amborum in matrimonio conjunxerit, postea liberato servo vel ancilla, si non potest redimi qui in servitio est, libero licet (sicut quibusdam placet) ingenuo jungere; sed tamen, juxta sententiam Domini, mæchus probatur. Qui vero taliter egerit, id est, ut propter primam uxorem servitium humanum dimittat, & postea liberam ducat uxorem, III. annos pœniteat, unum in pane & aqua; sed & quamdiucumque vixerit, semper aliquid pœniteat. Similiter quoque & mulier pœniteat, si taliter fecerit. Si quis liber ancillam aut suam aut alterius in matrimonio acceperit, non habet licentiam dimittere eam, si ante cum consensu amborum conjuncti sint: si vero dimiserit eam, & aliam

ANNO
CHRISTI
1653.

1. Cor. 7.

Idem.

1. Cor. 7.

1. Cor. 7.

Uxor dimissa.

Desertus post
terrem an
not, nubat.

Idem.

Servus & an-
cilla mæcha
1653.

ANNO CHRISTI 748. Mos adhibendi concubinas.

Illicite conjugia. Levit. 18.

Uxor fratris. Conf. 5.

Non ducenda.

In Resp ad Interrog. 4. Hanc Tertiam vel quartam generationem.

Regis lib. 11. epist. 11. Responsio Gregorii ad interrogatorem tam interrogatorem Augustini modificatur.

ducit uxorem, sive ancillam, sive liberam, ut A supra scriptum est, pœniteat.

CXXIV. De concubinis. Augustinus dicit: Quale est quod multi virorum ante nuptias concubinas sibi adhibere non erubescunt, quas post annos dimittant: & sic postea legitimas uxores accipiant? Unde coram Domino & coram angelis ejus testor atque denuncio, Deum ista conjugia semper prohibuisse, & nunquam placuisse, & præcipue temporibus Christianis, concubinas habere nunquam licuit, nunquam licet, nunquam licebit.

CXXVI. Item in lege: Nemo incestis conjunctionibus se inquinat, quia in Levitico scriptum est: Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedat, ut revelet turpitudinem ejus. Et iterum: Anima que fecerit quidpiam ex istis, peribit de medio populi sui. Sane quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt ineundi melioris conjugii libertatem.

CXXVII. Synodus dicit. Quicumque illicito matrimonio fuerint commixti, post pœnitentiam non debent fieri in una domu, ne se invicem causa amoris copulent.

CXXVIII. Item synodus de toro fratris defuncti. Audi decreta synodi: Superstes frater torum defuncti fratris non ascendat, Domino dicente: Erunt duo in carne una. Ergo uxor fratris tui toror tua est.

CXXIX. Gregorius dicit: Si quis monacham, vel commatrem spiritalem, vel fratris uxorem, vel neptem, vel novercam, vel consobrinam, vel de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, duxerit uxorem, anathema sit.

CXXX. Item de consanguinitate, Gregorius interrogatibus Augustini ita respondit:

Quædam terrena lex in Romana republica permittit, ut sive frater & soror, sive duorum fratrum germanorum, vel duarum sororum filius & filia misceantur: sed experimento didicimus ex tali conjugio sobolem non posse succrescere: & sacra lex Mosaica prohibet cognationis turpitudinem revelare: unde necesse est, ut jam tertia vel quarta generatio fidelium licenter jungi debeat; nam secunda quam prædiximus a se omnimodo abstinere debet.

CXXXI. Item de rationabili causa. Vere post multum temporis a Felice Messana Siciliae præfule requisitus Gregorius, utrum Augustino scripsisset, ut Anglorum quarta generatione contracta matrimonia minime solverentur; humillimus pater inter cetera talem reddidit rationem. Quod scripsi, Augustino Anglorum gentis episcopo, nostro alumno, videlicet de consanguinitatis conjunctione, ipsi & Anglorum genti quæ nuper ad fidem venerat, ne a bono quod ceperat, metuendo quæstiora, recederet, specialiter & non generaliter ceteris inae scripsisse cognoscas. Unde & mihi omnis Romana civitas testis existit, nec ea intentione hæc illis scriptis mandavi, ut postquam firma radice in fide fuerint solidati, si infra propriam consanguinitatem inventi fuerint, non separentur, aut infra affinitatis lineam, id est ulque ad septimam generationem conjugantur. Sed adhuc illos neophytos existentes, cepisse eos prius illicita docere, & verbis & exemplis intruere, & quæ post de tabulis egerint, ra-

tionabiliter & fideliter excludere oportet: nam juxta Apostolum, qui ait: Lac vobis potum dedit, non escam; ista illis, modo, non potestis, ut præfixum est, temporibus tenenda: indulgimus, ne bonum quod infirma adhuc radice plantatum erat, exureretur, sed aliquantulum firmaretur, & ulque ad perfectionem custodiretur.

CXXXII. Canon Romanus. Laicus maculans se cum ancilla Dei, vel cum spiritali commatre, vel cum propinqua, aut forte cum illa quam antea cognatus habuit, primitus anathematizetur, & postea annos VII. pœniteat, III. in pane & aqua. Similiter & illa pœniteat, quia Christiana religio fornicationem in utroque sexu pari ratione condemnat.

CXXXIII. Item. Gregorius apostolicus papa ante corpus beatissimi Petri in synodo residens, dixit: Si quis presbyteram duxerit in conjugium, anathema sit.

CXXXIV. Item. Si quis monacham, quam Dei ancillam appellat, duxerit in conjugium, anathema sit.

CXXXV. Item. Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, duxerit uxorem, anathema sit, ac respondentes omnes dixerunt, Amen.

CXXXVI. Item. Si quis cum duabus cognatis fornicationem fecerit, primitus anathematizetur, deinde VII. vel X. annos pœniteat.

CXXXVII. Item Gregorius Felici episcopo. Progeniem suam unumquemque ulque ad septimam servare decernimus generationem: & quamdiu se agnoscunt affinitate proquinquos, in conjugium ducere nulli profecto Christianorum licet vel licebit, & nolumus nos in hæc re a vobis sive a cæteris fidelibus reprehendi, quia in his Anglorum genti indulgimus; non formam dando, sed consideratione, ne Christianitatis bonum quod ceperant imperfectum dimitterent, egimus.

CXXXVIII. De scematibus. Scemata dicuntur ramusculi in genere, cum gradus cognationum patiuntur: ut puta ille filius, ille pater, ille avus, ille agnatus, & ceteri quorum figura in subsequentiis apparent. Et hæc consanguinitas dum se paulatim propaginum ordinibus dirimens ulque ad ultimum gradum subtraxerit, & propinquitas esse desinet, eam rursus lex matrimonii vinculo repetit, & quodammodo revocat fugientem. Ideo autem ulque ad sextum generis gradum consanguinitas constituta est, ut sicut sex ætatibus mundi generatio, & hominis status finitur, ita & propinquitas generis tot gradibus terminaretur. Inter hos itaque propinquitatis gradus, ad conjugalem copulam nemini accedere convenit; nec eam quam aliquis ex propria consanguinitate conjugem habuit, in conjugem ducere nulli profecto Christianorum licet vel licebit: quia incestuosus talis coitus abominabilis est Deo. Incestuosos & nullo nomine deputandos a sanctis patribus dudum statutum esse legimus.

CXXXIX. Vigilus papa. Si motum fuerit altare, denuo consecratur ecclesia. Si parietes tantum mutantur, & non altare, sale & aqua exoretur. Si homicidio vel adulterio fuerit violata, diligentissime expurgatur, & denuo consecratur.

ANNO CHRISTI 748. Cor. 13. leg. 1. 107.

Indebite natus.

Presbytera.

Monacha.

Cognata.

Fornicatio cum duabus cognatis. Reg. lib. 11. Ind. 11. epist. 11. Progenies ad septimam generationem terminanda.

Lex scematibus. Scemata quid.

Consanguinitas in sexu tertium gradum.

Foris conjugii. Forte conjugii.

427

CXL. Vigilus papa. En Concilio Carthagenesi, A ferri, qui nocentem violare presumpsit, dicens: *Nec inter gentes, id est paganos, tale scelus fieri.* Verum itaque est, & satis late patet, Deum omnipotentem in lege Moyli prohibuisse uxorem patris, & fratris, & proximi accipere, aut cum ea concumbere; sed & hoc quod in Deuteronomio scriptum est, ut *frater scilicet accipiat uxorem defuncti fratris, & suscitet semen fratri suo*, non carnaliter intelligendum est, sed spiritualiter tenendum. Et valde cæcus doctor est, qui nescit discretionem inter vetus testamentum & novum, sed adhuc errat cæcatus umbra antiquæ caliginis, nesciens veritatem gratiæ Christi, & nescit legem & prophetas usque ad Joannem Baptistam prophetaisse: nam **B** *ipse Dominus ait: Lex & propheta usque ad Joannem; a diebus Joannis Baptistæ usque nunc regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud; & quicumque cæcatus corde adhuc solam literam sequitur cum Judæis, sine spiritu vivificante & gratia Christi perdurat, manducans crustas panis, & non micæ internas.*

Magna distantia est inter literam occidentem & spiritum vivificantem, & valde ignarus, & ignavus, & insipiens doctor est, qui post tot annos & post tot tractatores qui libros de lege Moyli tractaverunt, a Deo inspirati adhuc judaizare vult, contemnendo Christum & omnes sanctos doctores. In Deuteronomio enim legimus: *Ut quando habitaverint fratres simul, & unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri, sed accipiet eam frater ejus, & suscitabit semen fratri sui: & primogenitum ex ea filium nomine ejus appellabit, ut non deleatur nomen ejus ex Israel. Si autem noluerit accipere uxorem fratris sui, qua ei lege debetur, perget mulier ad portam civitatis, & interpellabit majores natu, & dicit: Non vult frater viri mei suscitare nomen fratris sui in Israel, nec me in conjugium sumere; & statim accersitis eum facient, & interrogabunt eum. Si responderit: Nolo eam uxorem accipere; accedet mulier ad eum coram senioribus, & tollet calcamentum de pede ejus, spuetque in faciem ejus, & dicit: Sic fiet homini qui non edificat domum fratris sui, & vocabitur nomen ejus in Israel cæcus disscalceati.*

De hoc enim quod in Deuteronomio scriptum est, & in evangelio: *Quod frater accipit uxorem defuncti fratris, ut suscitaret semen fratri suo*; non est Christianis tenendum carnaliter, sed spiritualiter. Christus ait in evangelio: *Omnes autem vos fratres estis, & unus est Pater vester qui in cælis est.* Et cum habitaverint fratres spirituales simul, & ille frater qui præest ecclesiæ Dei transferit de sæculo ad Christum, accipiat tum frater ejus ecclesiam Dei regendam, & suscitet spirituales filios Deo, ne deficiente uno doctore, mortali conditione, sterilis fiat sponsa Christi, quæ est mater omnium nostrum. Et si quispiam doctor non vult regere ecclesiam, post obitum alterius doctoris, non curans de salute aliorum, sed de sua propria, erit tunc disscalceatus, & contra hoc quod Paulus dixit: *Et calcanti pedes in preparatione evangelizationis bonæ.* Si non vult verbum Dei seminare, etsi potest, sed talentum Christi in sudario, hoc est torpore ignaviæ suæ, abscondere, erit consputus ab ecclesia in facie confusione dignus, projectus in tenebras exteriores, ubi erit *stridor dentium.* Sed accipiat semper doctor post doctorem ecclesiam Dei regendam usque in finem sæculi, ut suscitentur spirituales filii

ANNO CHRISTI 346.

ANNO CHRISTI 346.

A se electi tribuantur a patre. Si autem videantur.

Deur. 27. Relictam fratrem ducere.

Judicij.

Judæis mandatum carnale.

Donatio episcopi.

Deur. 23.

Laicus non sit testis contra clericum.

Testes non quærit.

Christianis spirituale.

Monachus non iudicet. Pona.

Matth. 23.

Relictam calcanti pedes in preparatione evangelizationis bonæ.

Epil. 6. Rom. 10.

Emil. 24.

Matth. 2.

1. 1. 1. 1. 1.

ANNO
CHRISTI
712

fili Christo de sponsa sua virgine, sicut ipse A instituit; quia qui non vult laborare pro Deo, non est dignus mercede.

CLV. Canon Leodicensis.

Ut nullus Christianus iudaizare presumat, sed nec convivii eorum participare.

C Hic desunt exceptiones Egberti apud Labbeum; sequentes adjicit Voilkins in MS. Cotton. Nero A. fol. 131. verso; ubi continuata cum superioribus scribitur. Eandem vero capitulum numerum quo in Voilkins notantur servari, qui duplici unitate a Labbeo discrepat.

CLVIII. Item.

Ut nullus christianorum paganus superstitiones incendat, sed gentilium inquinamenta omnia omnimodo contemnat.

CLIX. Canon Bracharum.

Si quis paganorum consuetudinem sequens, divinos, & sortilegos in domum suam introduxerit, quasi ut malum foras mittant, aut maleficia inveniant, vel instructionibus paganorum serviant, v. annos poeniteant.

CL. Canon sanctorum.

Si quis christianus christianum hominem in manum Judaeorum vel gentilium venderit, anathema sit; in Deuteronomio enim scriptum: Si deprehensus fuerit homo sollicitans aliquem de genere Israel, & vendido eo, acceperit pretium, interficietur.

CLI. Item canon sanctorum.

Nefas igitur est, ut quos Christus sanguinis sui effusione redemit, Judaeorum vel gentilium vinculis sint irretiti.

CLII. De tonsura.

Exordium tonsurae a Nazareis incepit, qui crine servato post vitam magnam continentiam caput radebant, ut devotionem Domino consecrarent. In canonibus quoque sanctorum patrum scriptum invenimus: Si quis catholicus capillos totonderit more barbarorum, ab ecclesia Dei alienus habeatur, & ab omni christianorum mensa, donec delictum emendet.

CLIII. De tonsura Petri.

Petrus itaque apostolus clericali tonsura primo usus est, gestans in capite imaginem coronam spinet Christi. Unde canon Africanus praecipit, ut clericus nec comam nutriat, nec barbam.

CLIV. E. can. Rom. dic.

Quicumque clericus visus fuerit in ecclesia sine colobio, vel cappa, & si non more Romano capillos & barbam totonderit, excommunicetur. Non debet etiam clericus indui se monachico habitu, nec laicorum vestibus uti, & vir si utetur veste muliebri, excommunicetur; aut mulier, si virili utetur indumento.

CLV. Item.

Clericus quoque non debet armis uti, nec ad bellum procedere, quia canones docent, ut quicumque clericus in bello aut in rixa mortuus fuerit, neque oblatione, neque oratione postuletur pro eo; sepultura tamen non privetur. Apostolus quoque dicit: Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus: unde non est liber a laqueis diaboli, qui se militiam mundanam voluerit implicare. Et ideo omnimodis dicendum est presbyteris, & diaconibus, ut arma non portent, sed magis confidant in defensione Dei, quam in armis.

Concil. General. Tom. XII.

CLVI. Item.

Cavendum quoque est clericis, ut non sint iudices in condemnatione hominis.

CLVII. Item.

Canonum auctoritas prohibet, ne quis episcopus, aut clericus assensum praebet in morte casualiter hominis sive latronis, sive raptoris, seu homicidæ.

CLVIII. Item.

Statutum est ut presbyteri indiscrete per diversa non mittantur loca, nec ab episcopis, nec ab aliis prelatibus, nec etiam a laicis; ne forte propter eorum absentiam animarum pericula (orianatur) maxime (mors) infantium absque chrismate, & ecclesiarum (in quibus) constituti sunt, negligantur officia.

CLIX. Can. Africanus.

Omnes clerici, qui ad operandum sunt validi, & artificiosi, & literas discant.

CLX. Can. Casarius.

Duo igitur sunt genera clericorum; unum ecclesiasticorum sub episcopali regimine, alterum acephalorum, id est sine capite, de quibus Gregorius dicit: si qui clerici vulgares sunt, extra sacros ordines constituti, id est nec presbyteri, nec diaconi, qui se continere non possunt, sorti uxores debent, & stipendia sua exterius accipere. Sacerdotes autem nequam uxores ducant, sed ecclesiam diligant. nec utantur bellicis armis, sed spiritalem militiam exercent.

CLXI. Item de militia.

C Frater, scitote quia divisa est potestas secularis, & potestas spiritalis. Bonis etiam secularibus decet, ut sint defensores ecclesiae, & propugnatores gregis Christi; spiritalibus autem convenit, ut sint intercessores pro omni populo Dei: miles quidem Christi armis humanis uti non debet, ut testimonia multa declarant. Incipiamus testimonium a Deo, & Domino nostro Jesu Christo, qui dum pro humano genere crucis vellet subire tormentum, & a militibus esset tentus, Petro prohibuit, ne gladio pugnaret. Quod si ille non habuit licentiam pugnandi pro injuria Domino suo illata; quid rectius nobis est, quam ut ejus imitemur exempla? Intelligite ergo, quia non in hasta solummodo & gladio salvat Deus, sed potius in assiduis orationibus, & ceteris divinis servitiis. Dicitur quoque Christi confessor Martinus, dum a Juliano apostata iussus fuisset militaria suscipere indumenta, dixit se Christi esse militem, & ideo non posse pugnare. De libro quoque Exodi utile habemus exemplum; scilicet dum pugnaret Josue adversus Amalech, Moyses non armis pugnabat, sed extensis palmis ad caelum Deum orabat, & vincebat Israeliticus populus; ut autem remittebat manus, invalescebat Amalech. His & aliis multis declaratur exemplis episcopum, presbyterum, diaconum, vel monachum nulla portare arma in praelio, nisi tantum ea, de quibus legitur: In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere, & galeam salutis assumere, & gladium spiritus, quod est verbum Dei. Contrarium itaque omnino est ecclesiasticis regulis post ordinationem redire ad militiam saecularem.

CLXII. De homicidio, infirmitas sanctorum.

Si presbyter vel diaconus homicidium fecerit, degradetur, & usque ad exitum vitae poeniteat.

Ff

CLXIII.

ANNO
CHRISTI
712

ANNO
CHRISTI
1108

CXXXIII. Item.

Si quis clericus homicidium fecerit, x. annos exul pœniteat; III. ex iis in pane & aqua; post hæc recipiatur in patria. Si bene egerit pœnitentiam, testimonio comprobatus episcopi, vel sacerdotis, vel cui commissus fuerit, quod bene pœnituit; & satisfaciat parentibus ejus quem occidit. Si autem non satisfacere parentibus illius, nunquam recipiatur in patriam, sed more Cain profugus & vagus sit super terram. Si vero homicidium casu fecerit, id est, non volens, v. annos pœniteat, III. ex iis in pane & aqua. Si ad homicidium consenserit, & factum fuerit, VII. annos pœniteat, III. ex his in pane & aqua. Si voluerit, & non perfererit, I. annum pœniteat. Si quis percusserit, & sanguinem fuderit, XI. diebus in pane & aqua pœniteat; si diaconus VI. menses; si presbyter unum annum. Si laicus laicum occiderit, XL. dies abstineat ab ecclesia, & jejuneat in pane & aqua, & post, ut sacerdos judicaverit, pœniteat.

POENITENTIALE EGGBERTI ARCHIEPISCOPI
EBORACENSIS.

Hinc incipiunt capitula libri, quem pœnitentiale
vocalimus.

Capitula Egghyrtus archiepiscopus Eboracensis
translulit ex Latino in Anglicum, ut inlocti
ea facile intelligere possent.

LIBER I.

- I. DE presbyteri prudentia.
- II. Jus de variis peccatis.
- III. De episcopi adulterio.
- IV. De presbyteri adulterio.
- V. De sacerdote, qui se ipsum impuri sermonibus, vel aliquibus aliis vitis poluit.
- VI. De presbytero qui baptizare detrectat ob sterneris sui necessitatem.
- VII. De non baptizato presbytero, & de eo, quem ipse baptizat.
- VIII. De episcopo & presbytero qui ordinem suum perdit.
- IX. De illis, quibus indutus esse debet sacerdos, cum missam celebrat.
- X. De sacerdote, cum calicem effundit, & de calice ante eucharistiam.
- XI. De presbytero, si aliquid magni pretii auferit.
- XII. De duxoro, & monacho si fornicentur.
- XIII. De monacho, & monialibus si fornicentur.
- XIV. De laico, si fornicentur.
- XV. De injustis operibus juniorum.
- XVI. De menstrua consuetudinis fornicatione, & de alia injusta fornicatione.
- XVII. De cibicorum fornicatione, & de eo, qui nesciens esse bis baptizatus, & de eo, qui ab illegitime fornicante presbytero baptizatus est, & de eo, qui bis sua sponte baptizatus est.
- XVIII. De eo quod vir mulierem in baptisate suscipere debet; & mulier virum.
- XIX. De viri, & mulieris promissis.
- XX. De eo quod virum non deceat uxorem suam nudam videre; & de eo quod cum ipsa rem habere nequeat.
- XXI. De injusta fornicatione.
- XXII. De diversis homicidiis.
- XXIII. De episcopi, & presbyteri, & monachi occasione.

ANXIV. De variis homicidiis.

- XXV. De fratribus quomodo cognatam uxorem sumere possunt, & de rebus variis aliis.
- XXVI. De viri lotionis post coitum.
- XXVII. De adolescentibus, & puellis, in qua astate se ipsos gubernare possunt.
- XXVIII. De eo quod cognati cocant, & quamdiu mulier gravida a viro abstinere debet.
- XXIX. De uxore qua artem magicam exercet.
- XXX. De muliere si infantem suum vocens natum arte magica occidit.
- XXXI. De muliere, qua infantem suum occidit, & de eucharistia ac esu sanguinis.
- XXXII. De immolatione inimicorum, & de fascinatione ubi frumentum ardet.
- XXXIII. De fascinatione mulieris, & de eo si illa fornicetur, & de voto ejus post mariti sui obitum.
- XXXIV. De perjurio.
- XXXV. De injustis operibus diei solis.
- XXXVI. De missa celebratione pro monacho, & laico.
- XXXVII. De mulieris perceptione sancta Eucharistia.
- XXXVIII. De vulpibus, & de avibus, & equis, ac feris bestiis, qua comedenda sunt.
- XXXIX. De apibus, qua pungunt homines, & de variis rebus.
- XL. De violatis porcis, & de aliis impuris animalibus.
- CXLI. De sancti Dionysii, & sancti Augustini diebus.

ANNO
CHRISTI
1108

P R Æ F A T I O.

CUM quis ad pœnitentiam suam abit, tunc cum maximo timore Dei, & humilitate coram ipso se extendat; & oret fiente voce, ut eum pœnitentiam facere doceat omnium eorum delictorum, quæ adversus Dei voluntatem fecerit; & confiteatur illi malefacta sua, ut sacerdos sciat, quam pœnitentiam ipsi imponere debeat. Tunc sacerdos eum interroget, quamnam fidem in Deum habeat; & ipsum vario modo exhortetur ad animæ suæ nequitiam, & admoneat, ac ita dicat: Credisne in Deum omnipotentem, & in Filium, & in Spiritum Sanctum? credisne quod omnes homines a mortuis resurgent in die judicii? num te pœnitent omnium eorum, quæ tu malefecisti, dixisti, & cogitavisti? visne remittere omnibus iis, qui unquam in te peccaverunt? si dixerit, volo: tunc ei dicat: Deus omnipotens tui misereatur, & mihi concedat quod debeo. Jejuna quolibet die hoc tempore quadragesimali ad nonam, & abstine ab albo; & cave tibi ab octo capitalibus vitis, ne ea committas, quæ sunt homicidium, & furtum, & perjuria, & avaritia, & injustum concubitus, & luxuria, & detrahitio, & falsum testimonium; & observa duodecim quadragesimæ dies, qui quovis anno occurrunt, & cave tibi a sacrificio barbaro, & veneficio, & concubitu cum virgine, & biloquio, & superbia, & ambitione aliorum hominum possessionis: cave tibi ab his omnibus, & dilige Dominum tuum cum toto animo, & cum omni virtute, & omnibus viribus, & toto corde intimo firmiter; & esto benignus erga pauperes, & mansuetus, & elemosynas distribuens, & diligenter ecclesiam visitans, & diligenter decimas dans ecclesie Dei, ac pauperibus: tunc Deus tibi benevolus, & beneficus, & misericors

cors erit, & tu regnabis cum ipso in secula
seculorum absque fine, si ita feceris; & oro
te, ut mihi dicas omnia, quæ unquam male-
fecisti, quoniam tibi expedit potestati nunc
hic coram me solo misero, quam deinde co-
ram Deo in magno iudicio, ubi calicolas, &
terrícolas, & inseri omnes erunt congregati

I.

Convenit cuilibet sacerdoti, cum pœnitentiam
jejunii aliquibus imponit, ut sciat quif-
nam ille sit, an sanus, an infirmus, dives,
an pauper, quam juvenis, vel quam senex sit;
utrum sit ordinatus, an laicus, & qualem pœ-
nitentiam faciat, an sit caecus, an uxoratus:
omnes homines decet discretio, licet studio
adulterium non committant. Divites severius
judicandi sunt, quam pauperes juxta jus ca-
nonicum.

II.

Theodorus sanctus & pius episcopus consti-
tuit hanc lectionem in exemplum, & doctri-
nam omnibus illis, qui delicta sua apud Deum
emendare volunt, & ita dixit: Legimus in pœ-
nitentia, quod pœnitentia facienda sit pro ca-
pitalibus criminibus annum, vel duos, vel tres
(in) pane & aqua; & pro minoribus crimini-
bus hebdomadam, vel mensem, omnes eodem
modo. Sed hoc apud nonnullos res dura, &
difficilis est, ideo docebimus, quibus rebus hoc
redimere debeat, qui jejunium suum servare
nequit; hoc est ut psalmodia, & eleemosynis
per longum spatium pœnitentiam agat, & si
omnia implere possit, quæ in hoc libro scri-
pta sunt, valde bonum, & legitime ordinatum
est; & si non possit, cantet quinquaginta psal-
mos juxta ordinem in ecclesia, vel in alio se-
creto loco: & qui unam septimanam jejunat
cum pane, & aqua, cantet trecentos psalmos
genibus flexis, vel trecentos & viginti abique
genibus flexis, prouti supra dictum est; & si
quis per mensis spatium pœnitentiam agere de-
bet cum pane & aqua, cantet mille & ducen-
tos psalmos flexis genibus; & absque genibus
flexis, mille sexcentos & octoginta; ac dein-
de quolibet die se recipiat ad meridiem præ-
ter dies mercurii, & veneris; tunc jejunare de-
bet ad nonam, & absterneat a carne & vino,
hoc est omnis generis potu quo quis inebriari
possit, & utatur omnibus aliis cibis quos
Deus ei dederit, postquam cantaverit: & si
nec psalmos norit, nec jejunare possit, distri-
buat quolibet die obolum, vel valorem ejus
pauperibus; & qualibet hebdomada jejunet un-
num diem ad nonam, & alium ad vespas,
& utatur iis, quæ habet, prouti supra dictum
est. Et si quis annum integrum pœnitentiam
agere debet, distribuat viginti sex solidos ad
eleemosynas, & qualibet hebdomade jejunet
duos dies, prouti supra dictum est; & confi-
deret in tribus illis quadragesimis, quid cibus
ejus fuerit, dimidiumque ejus ad eleemosynas
distribuat. Secundo anno pœnitentia inchoan-
da est a nativitate Domini ad epiphaniam, &
a paschate ad pentecosten; & homo qui non
potest peccatorum suorum pœnitentiam agere,
uti supra dictum est, distribuat primo anno
viginti sex solidos ad eleemosynas, & secundo
viginti, & tertio octodecim, qui sunt sexaginta
quatuor solidi. Et sciat dives, quod Deus
ipsi multas opes & possessiones hujus vitæ con-
crediderit, quo modo crimina sua capitalia e-
mendare debeat. Sumat evangelium, & ibi le-
gat quomodo Zacheus cum Domino locutus
Concil. General. Tom. XII.

sit, cum ad prandium cum in domum suam
susceperit, tunc invocabat eum, ita dicens;
Domine, omnium bonorum meorum trado di-
midiam partem pauperibus; & si per injustam
fraudem aliquibus aliquid abstuli, reddo qua-
drifariam. Et tunc a Domino promeruit au-
dire: *Hodie domui huic salus facta est*; hoc est
omnium peccatorum remissio. Et ad augenda
hæc bona opera, de quibus supra diximus, li-
beret, & redimat eos qui in captivitate sunt,
& ab illo die, quo injustitiam suam derelin-
quit, non renovet illam deinde, ne forte si-
milis sit cani, qui devorat, quod prius evo-
mit, neque negligendum est, quod apostolus
dixit: *Qui per corpus suum peccat, per corpus
suum hoc compenset*; hoc est, in jejunio, & in
vigiliis, & in orationibus, & in precibus ad
Deum, in compunctione cordis, & cum effu-
sione lachrymarum.

Prima abstinentia est baptismus ignis, secun-
da est amor Dei, tertia est desiderium elec-
tiosynarum, quarta est effusio lachrymarum in
vera pœnitentia, quinta est confessio flagitio-
rum, sexta est afflictio cordis & corporis in
jejniis, septima est ut mores corrigantur co-
ram Deo, octava est preces sanctæ pro flagi-
tiis illis, nona est misericordia & bona fides,
decima est ut alii a flagitiis ad Dei volunta-
tem ducantur, undecima est remissio Dei, ut
per hoc Deus peccata ipsi condonet, duode-
cima est martyrium, uti fiebat ad Christi pas-
sionem.

III.

Episcopus, si adulteretur, juxta jus canoni-
cum jejunet duodecim hyemes, & eleemosy-
nas reddat multas, & cum effusione lachry-
marum Dei honorem exoret. Aliqui volunt
ut se deinde ordinibus privet.

IV.

Presbyter cum fornicatus fuerit, jejunet tres
hyemes, & tria jejunia per hebdomadam jeju-
net duobus diebus ad vespas. Si cum mo-
niali fornicatus fuerit, multum auctum sit je-
junium ejus, hoc est septem annos.

V.

Sacerdos qui impure loquitur, vel ex vitæ
aut aspectu mulieris se polluit, & non pur-
gat, jejunet viginti dies; qui propria volunta-
te admodum pollutus fuerit, jejunet centum
dies. Si invitus in somno fuerit pollutus, sur-
gat & cantet psalterii psalmum, & crastino die
maxillam suam triginta vicibus ad terram in-
clinat. Si invitus fuerit pollutus, vel si volens
in somno mœchatus sit, cantet viginti qua-
tuor psalms. Si quis in ecclesia dormiens se-
men suum effuderit, surgat & cantet psalte-
rium. Si sacerdos cum cupidine mulierem ol-
culetur, pœniteat ejus viginti dies. Si sacer-
dos polluatur, cum mulierem tetigerit, jeju-
net quadraginta dies, nonnulli volunt trigin-
ta. Si sacerdos cogitationis voluntate pollu-
tus sit, jejunet hebdomadam; si tactu manus,
jejunet tres hebdomadas. Si quis crebro for-
nicationem commiserit, canon judicat, ut de-
cem hyemes jejunet; nonnulli volunt annum,
& cum discretionem tres.

VI.

Quicumque sacerdos in propria sua provin-
cia, vel in aliqua alia proficiscatur, & si in
itinere ejus baptisma ab ipso exoretur, & ille
neget, detineatur in itinere suo, & si infans
ethnicus moriatur, ordine suo spoliatur.

ANNO
CHRISTI
760.

VII. Quicumque presbyter si norit quod non sit baptizatus, baptizetur, & omnes illi quos antea baptizaverat. Attamen papa Romanus constituit, si missa administrator vitiosus sit, vel paganus, quod servitium Spiritus sancti esset in dono baptismi, non tamen in hominis alicujus.

VIII. Si quis ordinem perdat, presbyter, vel episcopus, poenitentiam agat usque ad mortem, ut ejus anima vivat. Sacerdos si hominem occidat vel fornicetur, ordine suo spoliatur; si aliquem vulneret, jejunet centum dies.

IX. Cum sacerdos missam celebrat non portet baracallam cassatam, sed cum evangelium legit, imponat eam humero.

X. Cum sacerdos calicem effuderit, postquam missam celebraverit, jejunet triginta dies; si comedat antequam ad eucharistiam abeat, & postquam eucharistiam acceperit, jejunet septem dies.

XI. Si presbyter furtum magni pretii commiserit, jejunet quinque hyemes, vel prouti episcopus ipsi adnotaverit.

XII. Si diaconus fornicatus fuerit, jejunet tres hyemes, & monachus totidem; si infantem genuerit, jejunet magis, prouti episcopus vel jura adjudicaverint ipsi: homo non ordinatus, & qui non est monachus, si fornicatus fuerit, jejunet duodecim menses: si infantem genuerit, jejunet tres hyemes; si eum occiderit, jejunet septem hyemes.

XIII. Monachus vel femina consecrata si fornicati fuerint, jejunent septem hyemes, nonnulli volunt tres. Juveni non est danda uxor, si prius ordinem monachalem in animo habuerit.

XIV. Laicus uxorem habens, si alterius viri feminam sedet, vel virginem, jejunet unam hyemem; si infantem habeat, jejunet tres hyemes; si autem caelebs sit, jejunet septem hyemes; aliqui volunt decem. Si quis cum matre sua, vel sorore, vel filia coeat, jejunet duodecim hyemes, & videat tamen sacerdos, in quo ordine ipse sit. Quilibet homo cum bestia rem habens, jejunet decem hyemes, vel septem; aliqui volunt tres hyemes, aliqui unam, aliqui centum dies: videat quid sit homo, quid sit bestia. In omnibus rebis sacerdoti convenit prudentia, uti antea diximus. Quicumque in os semen effuderit, jejunet septem hyemes. Quilibet homo qui cum verna sua fornicatus fuerit, jejunet unam hyemem; si ipsa infantem habuerit, redimat eam, & jejunet tamen unam hyemem.

XV. Si parvus puer a majori opprimatur in coitu, jejunet quinque noctes: si eum patiat, jejunet viginti noctes; si furetur, vel animal per se mortuum edat, & ipse hoc norit, jejunet septem dies. Si viginti annos habeat & tale quid fecerit, jejunet viginti dies. Si idem manu sua se polluat, jejunet viginti dies. Si hoc in virili aetate accidat, jejunet quadraginta dies; nonnulli volunt centum.

XVI. Quilibet vir, qui cum uxore sua in consuetudine ejus mensuras era habuerit, jejunet quadraginta dies; & quilibet qui sanguinem suum, vel viri semen biberit, jejunet quinque hyemes. Quilibet homo in ecclesia fornicans judicetur quod episcopo iustam videtur, & juxta hoc puniatur. Si quis cum bestia vel cum masculo coiverit, jejunet decem hyemes. Si pueri inter se fornicationem committant, suspendantur. Bestia si a masculo sit polluta, occidatur, & detur canibus; si dubitetur, vivere permittatur.

XVII. De ethnicorum fornicatione, & de eo qui invitatus bis fuerit baptizatus, & de eo qui baptizatus fuerit ab injuste fornicante presbytero, & de eo, qui sua sponte bis baptizatus fuerit. Quilibet ethnicus deserat uxorem suam ethnicam in potestate sua, post baptismum ejus, sive ipse (baptisma) habeat sive non; ita etiam si uter eorum sit ethnicus, vel baptizatus. Ethnicus a baptizato discedere debet, uti apostolus dicebat: *infidelis si discordis, discedat*. Qui bis baptizatus fuerit, ita ut nesciret, non imponatur ei aliquod jejunium, nisi juxta canonicum jus sit consecrandus, licet necessitatem suam celet. Si vir a presbytero adultero baptizatus sit, statim rebaptizetur. Quilibet qui sciens aliquem secunda vice baptizat, hoc est quasi Christum suspenderit, jejunet septem hyemes; duas dies jejunii per hebdomadam, & tres plenario jejunet.

XVIII. Masculus feminam in baptismo suscipere debet, & femina masculum. * Baptizatus non comedat in domo cum baptizatis, nec eos osculetur, eo magis quia hoc einon licet apud ethnicos.

XIX. Si aliquis vir, vel femina calibatum servare voverit, & deinde vir in legitimo matrimonio copulatus sit, non negligatur hoc quod jejunet tres hyemes; quoniam stultum & impossibile votum violatum est. Si uxor viri cujusdam adulteretur, maritus eam potest deserere, & aliam ducere, si ea prima fuerit uxor; si autem secunda vel tertia fuerit, non potest aliam ducere: si uxor flagitia sua committere velit intra quinque annos, alii viro nubere debet. Si mortuus maritus sit, uxor intra annum alium sumere potest. Quicumque maritus uxorem suam deseruerit, & se injusto matrimonio (alii) adjungat, jejunet septem hyemes severum jejunium, vel quindecim leviora. Quicumque multa mala perpetraverit in homicidium, & occisionem hominis, & injustum concubitus cum bestiis, & cum mulieribus, eat ad monasterium, & semper jejunet usque ad finem vitae, si valde multa commiserit.

XX. Non decet virum uxorem suam nudam videre. Cum vir & mulier matrimonio juncti sunt, & vir cum ea coire nequeat, mulier eum deserere potest, & alii nubere, si hoc in viro manifestum sit. Parentes debent mulieres matrimonio iungendas viris tradere; excipe si ipsa omnino contradixerit, quod eum nolit, tunc illa, si ipse velit, hoc omittere potest, & ad monasterium aditum eligere, si ipsa velit. Si femina cum viro habitare nolit, cui antea nupta erat, reddatur ei pecunia, quam pro il-

ANNO
CHRISTI
760.

lege bap-
tismi

ANNO
CHRISTI
M.

la tradidit, & tertia etiam pars hereditatis ejus; & si ipse hoc nolit, perdat pecuniam, & femina abeat ad monasterium, vel alibi in castitate se contineat.

XXI.

Si maritus cum uxore sua canino more, coeat, jejuset quadraginta dies; si cum extis ejus coeat, jejuset decem hyemes. Quilibet homo solis die vel nocte coeans, jejuset tres dies. Maritus non coeat cum uxore sua quadraginta dies ante pascha, nec septem dies ante pentecosten, nec quatuordecim dies ante natale Domini.

XXII.

Si quis alterum occidat in homicidio in ira & in secreto, jejuset tres annos, nonnulli vero septem. Quicumque homicidio consentit, & illud deinde committat, jejuset quinque hyemes; nonnulli volunt septem, & quadraginta dies ecclesiam non ingrediatur. Quicumque servum suum occiderit, jejuset unum annum. Quicumque in genitalibus alteri imbecillitatem intulerit, vel ei vulnus infixerit, compenset ei vulnus illud, & opus ejus operetur, usque dum vulnus sanetur, & primum medico tradat, & jejuset duo vel tria jejunia; si nesciat quomodo solvat, jejuset duodecim menses. Quicumque aliquem occiderit, jejuset tres hyemes; si autem cognatis ejus ipsum compensare voluerit, jejuset annum & dimidium. Si quis alterum vulneret, pro sanguinis effusione jejuset quadraginta dies.

XXIII.

Si quis episcopum vel presbyterum occiderit, hoc ad regis vel episcopi jus pertinet; quicumque presbyterum vel monachum occiderit, hoc sit juris episcopalis an arma deponat, & ad monasterium abeat, vel septem hyemes jejuset.

XXIV.

Si quis alterum in pugna publica occiderit, vel ex necessitate, cum domini sui mercem eriperet, jejuset quadraginta dies. Si quis alterum occiderit, nequaquam in homicidio, duodecim menses jejuset. Si quis patrem suum, vel matrem, sororem, vel fratrem, filium, vel filiam occiderit, hoc est juris episcopalis; nonnulli volunt ut penitentiam agat in terra peregrina decem hyemes. Homo qui odit fratrem suum, homicida est, uti Joannes evangelista dicit.

XXV.

Duo fratres duas sorores in uxores ducere possunt; & pater ac filius matrem & filiam. Si servus & serva mutua voluntate se conjugant, & si deinceps aliqui eorum manumittatur, & nequeat servam redimere, quocumque modo liber sit, serva libertatem lucrari debet. Quicumque homo liber servam in uxorem duxerit, non debet illam deinde relinquere, si mutuo consensu antea serva fuerat. Quicumque parturientem uxorem liberam fecerit, infans tamen est servus. Qui in legitimo matrimonio est, tres dies ante jejunium quadragesimale, non congregetur, ita etiam quadraginta dies totos usque ad nonum diem in paschate. Quicumque maritum vel uxorem habuerit licet illegitime, attamen quomodocumque potest cibos illi coemere debet, quoniam propheta ait: *Domini est terra*. Maritus & femina si in matrimonio conjuncti sunt, si alter velit Dei servus esse, & alter nolit, vel alteruter eorum

aut infidelis, vel sit sanus, attamen cum consensu mutuo separentur, si velint.

XXVI.

Si maritus cum propria sua uxore coeat, laet se antequam ad ecclesiam abeat; si mulier maritum suum a se rejiciat, & dein nolit respicere, & cum eo in quinque annis pacem inire, maritus cum consensu episcopi, aliam uxorem ducere potest. Si maritus uxoris in captivitatem ducatur, expectet eum sex annos, & ita vir uxori faciat, si ei captivitas accidat; si maritus aliam uxorem ducat, & captiva post quinque annos redeat, deserat posteriorem, & captivam sumat, quam antea eodem modo duxerat. Cum vir in adulterio conjunctus sit uxori suae familiae, post uxoris suae mortem, legitimo jure uxori illi conjugatur.

XXVII.

Puella quatuordecim annorum corporis sui potestatem habere potest. Adolescens cum quindecim est annorum, in propria sua potestate sit; deinde se monachum potest facere, si velit, & non ante. Femina usque dum sit tredecim vel quatuordecim annorum, sit in parentum suorum potestate; post hanc aetatem, dominus ejus illam capere potest, cum sua voluntate. Pater filium suum, si valde pauper sit, ad servitium tradere potest, usque dum septem anni praeterierint; absque filii voluntate tamen non tradat ipsum. Si inimicus vir aliquem uxore privet, & ipse eam obtinere nequeat, aliam sibi sumat, quoniam hoc melius est, quam adulterii flagitium committere.

XXVIII.

In quinto gradu permittantur homines matrimonium inire, & in quarto, si hoc occurrerit non separentur, in tertio gradu separentur. Abstineat mulier a marito suo septem menses antequam eam cognoscat, & post partum ejus quadraginta dies. Quicumque maritus cum uxore sua in illo tempore coeat, jejuset viginti vel quadraginta dies. Mulier in consuetudine sua menstrua ad ecclesiam non confugiat, nec ad eucharistiam accedat, nec monialis nec mulier laica; sicubi hoc fecerint jejuset viginti dies.

XXIX.

Si mulier artem magicam, & incantationem, & veneficium, & simile quid committat, jejuset duodecim menses, vel tria jejunia, vel quadraginta dies: sciat, quantum flagitium sit. Si illa cum venefico coeat, jejuset septem hyemes. Mulier, quae ecclesiam intrat, antequam a sanguine suo sepurgat, jejuset quadraginta dies. Mulier si semen viri cum cibo suo miscet, & hoc facit ut masculis eo charior sit, jejuset tres annos.

XXX.

Si mulier abortum promoveat conceptus sui in utero, & in quadraginta diebus occidatur id, quod femine conceptum est, antequam animatum sit, quasi pro homicidio jejuset tres annos, & qualibet hebdomada duos dies ad vesperam, & tres jejunium legale; si ipsa abortiat, annum, vel tria jejunia legalia.

XXXI.

Si mater infantem suum occidat, jejuset quindecim hyemes absque cessatione, exceptis diebus solis. Si pauper sit, jejuset septem annos; si es cum aliis fornicetur, jejuset decem annos. Si mulier aliqua arte coitum suum adjuvat, uti ipsa novit, jejuset duos annos, quoniam ipseus est pollutio. Unum jejunium competit

ANNO
CHRISTI
M.

ANNO
CHRISTI
712.

petit viduis & feminis. Majus competit uxori maritum habenti, si adulteriam committat. Uxor non deserat maritum suum, licet adulteretur. Uxor ad eucharistiam accedat, antequam pariat, cum maxime ei necessarium sit. Mulier quæ mariti sui sanguinem pro aliquo medicamento tradit, jejunet quadraginta dies.

XXXII.

Si quis præmium aliquod magnum saltem diabolis innolet, jejunet per annum; si aliquid magnum sacrificet, jejunet decem hyemes: quicumque inimicis assignatum cibum sacrificat, & deinde sacerdoti consecratur, videat sacerdos ejus ordinis homo sit, vel ejus ætatis, quam peritus sit: & deinde ita judicet, prout ipsi iustissimum videbitur. Quicumque frumentum urit in loco, ubi mortuus est, in salutem vivorum, & masculi, jejunet quinque hyemes.

XXXIII.

Si mulier filiam suam super domum vel fornacem collocet, ideo ut febrem ejus curare velit, jejunet septem annos. Si ea in illegitimo adulterio sit, & maritus illius cum ipsa habitare nolit, abeat ea ad monasterium, si velit; si nolit, sumat quartam partem hereditatis. Si femina aliqua injustum adulterium committat, pœna ejus sit in potestate mariti sui. Uxor quæ pro uno marito est, si Deo promittat quod post mariti sui mortem alium nolit, & ipsa alium sumat, tunc poeniteat ipsam, quod promissum suum non impleverit; emendare deinde velit circa undecimum annum, postquam in mariti sui potestatem pervenerit; hoc est utrum ipsa id impleat, vel utrum cum necessitate cum viro, quocumque est, vivere debeat. Si quis absque consensu episcopi promittat, promissum sit in episcopi potestate, hoc est utrum illud mutet, vel non.

XXXIV.

Si quis perjurium faciat in ecclesia, vel in libro Christi, vel super sanctas reliquias, jejunet quatuor hyemes. Si quis perjurium faciat in manu episcopi, vel sacerdotis, vel diaconi, vel ad sanctificatam Christi crucem, jejunet annum unum. Si quis ad juramentum ducatur, & nesciat aliud jus præter hoc, & ille tamen cum aliis juret, & ita decipiatur, & deinde sciat, quod falsum esset, jejunet tria legalia jejunia. Quicumque sua sponte pejeret, & norit deinde quod perjurus sit, jejunet tres, vel duas hyemes. Si quis in laici manibus juret, nihil obstat an cum astutia, jejunet juxta jus canonicum, antequam ad eucharistiam abeat, antequam jejunium fixerit: nonnulli volunt, ut statim circa duodecim menses, vel circa septem menses adeat; nonnulli volunt, ut cum jejunium suum fixerit.

XXXV.

Græci eum qui die solis laborat, prius verbis minantur; si deinde faciat, tunc aliquid operis ejus illi saltem admittit, tertia vice suspenditur, vel jubent jejunare septem dies. Græci volunt, ut quolibet die solis ad eucharistiam abeant tam laici quam sacerdotes; & qui tribus diebus dominicis non abiit ad eucharistiam, excommunicatus est juxta jus canonicum. Ita Romanus abiit ad eucharistiam, nisi quod excommunicet eum qui nequeunt. Diaconi non frangant panem consecratum cum Græcis, nec legant collectas, nec dicant: *Dominus vobiscum*. In uno eodemque altari quotidie duas missas celebrare debes. Qui non adest priori missæ,

non debet ad osculum accedere ante eucharistiam. Qui ad eucharistiam accedere non vult, non accedat deinde ad presbyterum pro pane, vel pro eucharistia, vel pro osculo. Non debet quis ad presbyterum eucharistiam gratis accedere, qui consecrationem vel lectionem non potest juxta consuetudinem implere.

XXXVI.

Pro mortuo monacho statim tertio die missa cantanda est, & juxta id, quod abbas voluerit. Pro pio laico tertio die, vel circa septimum diem missa cantanda est; pro penitenti homine circa triginta, vel circa septem dies missa celebranda est, si pro eo cognati & amici ipsius fidejubeant, & pro anima ejus saltem aliquid benefaciant altari. Apud Romanos consuetudo est corpus consumpti hominis & mariti in ecclesia sepeliri, & chrismate corpus ejus ungere, & missam celebrare super eum, & cum cantu ad sepulchrum portare; cum in sepulchro collocatus sit, terram super eum jacere, tunc primo, & tertio, & nono, & trigesimo die pro illo missam cantare, & postea uti quisque voluerit.

XXXVII.

Mulieres sub Brunonis regulis ad eucharistiam accedant, uti Basilius docebat. Apud Græcos uxores sacrificium immolare debebant, uti apud Romanos. Tria jejunia legalia sunt quotannis, unum pro omni populo, nempe quadraginta dies ante pascha; deinde cum decimum obolum annum solvimus, & hoc quadraginta dies ante natale Domini; tunc omnes pro exercitu orant, & orationes legant, & quadraginta dies post Pentecosten.

XXXVIII.

Pisces emi possunt, licet mortui occurrant, quoniam alius speciei sunt. Caro equina non est prohibita, licet multæ familiæ eam emere nolint; aves & alim bestię, quæ in retibus sunt suffocate, non sunt comedendæ; neque quas accipiter momorderit, si mortuus inveniantur, non sunt edendæ; quoniam ita extat in actibus apostolorum injunctum: *Abstinete vos a fornicatione, & a suffocato sanguine & idololatria*. Halices comedi possunt & boni sunt in febre, & diarrhæa, elixi in aqua, & fel eorum cum pipere misceri potest ad scabiem oris (sanandam).

XXXIX.

Si apes hominem occiderint, ita occidantur antequam ad mel perveniant, & saltem ut non per noctem ibi habitent; & edatur mel, quod fecerunt. Si procellus ceciderit in aquam, & vivus extrahatur, spargatur super aquam illam aqua consecrata, & suffiatur cum thure, & vendatur aqua illa; si tunc mortuus sit, & tunc aqua vendi nequeat, effundatur. Si quis impuris manibus cujuscumque generis tangat, vel canem, vel catum, vel murem, vel purum aut impurum aliquod animal, Theodorus dicebat, quod nihil ei doleat. Si in parvam aliquam aquam mus, vel mustela inciderit, & ibi moriatur, aspergatur cum consecrata aqua, & vendatur (aqua). Quicumque impurum animal pro sua necessitate vendit, nihil ei doleat. Infirmis hominibus permissum est quovis tempore, & quando iis placuerit, cibum sumere. Si quis bis confirmetur, & hoc sciat, jejunet septem hyemes; si hoc nesciat, jejunet tres hyemes.

XL.

Si sus edat carnem mortuam, vel sanguinem huma-

ANNO
CHRISTI
712.In domo ver-
tendum est.
V. d. h. m.

humanum absorbeat, permissum tamen ut non abiciatur, licet comedi non debeat, usque dum purus sit. Si gallina hominis sanguinem bibat, post tres menses in usum converti potest, licet vetus de hoc non habeamus testimonium. Si quis aliquid cruentum edat, in dimidio elixo cibo, si sciat, jejuret septem dies; si hoc nesciat, jejuret tres dies, vel psalterium canteat. Qui proprium sanguinem in saliva nesciens devocet, non est hoc aliquod damnus. Qui aliquid edit ejus, quod canis vel mus comedit, vel cui mustela adjacuit, & ipse hoc sciat, canteat centum & decem psalmos. Qui alteri aquam vendit, in qua mus vel mustela fuerit submersi, si sit rusticus, jejuret tres dies, si sit religiosus canteat trecentos psalmos; si ante nesciverat, & postea sciat, canteat psalterium.

XLI.

Dionysus Areopagita dicebat, quod cantus apud Deum odiosus esset, si quis pro malis hominibus missam celebraret; at Augustinus dicebat, quod pro omnibus hominibus celebranda sit, sive id in commodum fiat hominibus mortuis, sive orantibus; & hostiam liberaliter immolantibus. Qui pro mortuo jejunat, hoc ei ipsi sit solatium, si mortuum non adjuverit; Deus solus scit, quid mortuus commiserit.

Sanctus Sylvester dicebat, accolitus non difamet subdiaconum aliquem, nec exorcista difamet aliquem accolitum, nec ostiarius lectorem aliquem aliquo jure; & nolumus ut subdiaconus, vel accolitus, vel exorcista, vel ostiarius, vel lector, licet infantes habeant, ejciantur, & legem conjugalem ac Christi recte annunciant: nisi excipe, si omnia non sint quam certissime pura, loquatur septem linguis; nec diaconus aliquis ejci potest, nisi triginta & sex (testium) numero, & presbyter, quadraginta & quatuor numero sint.

LIBER II.

- I. **H**ic incipit primum caput (quomodo) aliquem doceat sibi precaveri juxta peccatorum rationem.
- II. De eo qui in extremo (vita) sua die ad penitentiam peccatorum suorum se convertere velit, ut hoc illi non negatur.
- III. De eo qui desiderat penitentiam agere, & viaticum, hoc est Christi corpus, ex timore mortis; & de eo, cui sermo ademptus est, antequam confessarius venerit.
- IV. De eo qui peccatorum suorum confessionem meditatatur.
- V. De eo quod quis in multis rebus a desiderio, vita sua abstinere debeat, si peccatorum suorum emendationem facere velit.
- VI. De eo, quod penitentiam agens non est licitum aliquam mercaturam exercere.
- VII. De eo, quod penitens post penitentiam suam contritionem non debeat reverti ad eam.
- VIII. De eo, quod penitens non observet id, quod confessarius ipsi adnotat.
- IX. De eo, quod penitenti per episcopi intercessionem remissio non detur.
- X. De eo, qui Sacramentum desiderat in extremitate vite, & de malo, quod inde oritur.
- XI. De eo, quod presbyter penitentiam non debeat suscipere absque venia episcopi, nisi cum episcopum adire nequit.
- XII. De penitentibus, quibus temporibus illis remissio lauda est.

XIII. De eo, cui eucharistia prohibita est, & sub hoc (interdicto) obit.

XIV. De eo, qui pro diversis peccatis suis ad penitentiam convertere velit, cum plena compunctione.

XV. De Jacobi sancti apostoli epistola, in qua dicit, quomodo pro aegroto homine orandum, & ipse oleo unguendus sit.

I.

Decet sacerdotem considerare peccatorum emendationem juxta jus episcopale, & non respicere divites nec pauperes, ut eis prescribat, prouti liber ipsi prescribit; quoniam Salvator dicit, si sacerdos nolit peccatori emendationem peccatorum suorum prescribere, quod animam illam ab ipso deinde requiret.

II.

Sanctus Isidorus dicit, quod opinio esse hominis veram confessionem & conversionem Deo acceptam fore in extremo ejus die; quoniam Salvator dicit: *Quotumque die homo ad piam vitam revertitur, vivet, & non morietur*: ideo non est rejicienda vera resipiscencia, quocumque tempore fiat; quia sacerdos nullam habet necessitatem illis hominibus veram confessionem denegandi, quia Deus contempletur cujuslibet hominis cogitationes interiores, & novit secreta cordium omnium hominum.

III.

Furi necesse est, ut sacerdos hujus conditionis hominem consoletur, & confessionem ejus audiat, & ei saltem eucharistiam non denegat; & licet cum illa infirmitate adeo labefactus sit, ut loqui nequeat, uti ante poterat; tamen si testimonium habeat illorum, qui cum ipso sunt, hominum, quod confessionem fecerit & eucharistiam perceperit, tunc sacerdos ei remissionem det, & iudicium ipse faciat.

IV.

Multi homines penitentiam aggredi vellent, aut dubitant deinde de peccatorum suorum multiplicitate, & desperant posse se portare id, quod confessarius ipsis prescribit, & relinquunt eam; tunc desperatio haec gravius peccatum esse putatur, quam peccata, quae confiteri cogitabat, & quod jam negligit. At qui cum contritione peccata sua confiteri velit, suscipitur a sacerdote, & assignet ei penitentiam, quae ad id pertinet, ut anima vulnerata, quae per peccata vincta & vulnerata est, pervenire possit ad verum medicamentum, hoc est remissionem Dei.

V.

Unum est, ut justum hominem peniteat omnium, quae erga Deum delinquit; & alterum est, ut committat ista quae corpori suo charissima sunt, ex amore vite aeternae; quoniam Paulus apostolus dicit: *omnia mihi licita sunt, sed non mihi expediunt omnia*: hoc est desiderium mundi, quod nihil iis conducit, qui plenario illud committunt; omnibus etenim hominibus valde necessarium est, ut non committant peccata sua confiteri, vel emendare, quia omnibus hominibus expedit peccata sua hic corrigere, quam in aeternis tenebris permanere.

VI.

Sanctus Isidorus, qui librum hunc composuit, dicit de eo, qui penitentiam auspicatur, pro capitalibus criminibus, & qui ad tempus terra expulsus est; & ait, quod illi non sit permissum in loco mercatorio mercaturam aliquam exercere, nec occupari circa aliqua mundana nego-

negotia, antequam adimpleverit id, quod confessorius ejus illi præscripsit.

VII.

Sacra Scriptura dicit, quod indecorum sit, poenitentem, postquam emendaverit uti confessorius ipsi præscripsit, se aliquo modo mundanis rebus adjungere, & nunquam cogitare de poenitentia, quam antea poenituit, quoniam sanctus Paulus dicit, qui Deo vult servire, non debet occupari in mundanis negotiis.

VIII.

Sanctus apostolus Petrus dicit, quod qui post poenitentiam peccatorum ad mundi hujus vanitatem convertitur, similis sit omnino cani, qui vomit, & deinde devorat. Hæ sunt vanitates hujus mundi; primo superbia, & nequitia, & invidia, & durities cordis, & furtum, & ebrietas, & ira, & adulterium, & sacrificium ethnicum, & avaritia, & præda, & incantatio, & homicidia, & multæ alim his similes: certe homo qui hæc committit, non est dignus aliqua communione cum honestis hominibus, & licet cum aliis ad ecclesiam abeat, non præsumat (tamen) Dei altare appropinquare, vel Christi corpus accipere, antequam ad poenitentiam se converterit; deinde faciat, prouti confessorius ipsi præscribit & ostendit.

IX.

Episcopo & Sacerdoti non convenit illis confessionem denegare, qui eam desiderant, licet multifariam in peccatorum negotiis occupati sint; quoniam Dei misericordia tanta est, ut nullos homo eam assequi non possit; & propheta per spiritum sanctum dixit: cum peccator a peccatis suis ad poenitentiam convertatur, tunc sanus erit, & deinde dicit: confitere injustitiam tuam, ut sis justificatus; & psalmista dicit: quod cum Domino sit innumerabilis misericordia, ita episcopus & sacerdos misericorditer peccatorem judicare debent, quoniam nemo vitiorum expertus est.

X.

In sanctorum apostolorum doctrina dictum est si homo in extremo suo die desiderat corpus Christi accipere, non denegetur ei; si tamen in contritione antea fuerit, & licet hoc non plenario emendaverit; quoniam hoc est viaticum ejus, & omnium illorum, qui ad regnum Dei perveniunt. Et si deinceps ad hanc vitam revertatur, ut hoc observet, quod Deo & confessorio suo promissit, portione sua bona utatur, & habitet cum morigeris hominibus.

XI.

Sacerdotem quam maxime decet diligenter considerare necessitatem animæ illius, qui poenitentiam agere querit, quomodo justissime eum preparare possit ad Dei voluntatem, & ad animæ illius commodum, ipsi etiam poenitentiam semper præscribat, juxta delicti rationem: & si delictum adeo capitale sit, ut ab episcopo præscribi debeat, illuc ducatur: quoniam sanctus Augustinus dicit in alio loco: quod si quis per capitalia crimina victus esset, ut ad jus episcopale ducatur, & si ad episcopum pervenire nequeat, ut presbyter in illis rebus episcopi vicario munere fungatur.

XII.

Hi mores trans mare apud christianos observantur, nempe: quod quilibet episcopus sit in sede episcopali die mercurii, quem caput jejunii vocamus ante quadragesimam; tunc quilibet eorum, qui capitalibus criminibus pollutus est, in provincia illa eo die ad ipsum

accedere debet, & peccata sua ipsi confiteri, & ipse tum præscribit peccatorum suorum emendationem cuilibet, pro ratione delicti sui; & ita, cum ipsius venia domum redit. Ac deinde die Jovis ante pascha ad eundem locum omnes congregat, & episcopus super eos cantat, & remissionem dat, (illis) & illi ita domum redeant cum episcopi benedictione. Hoc ita observandum est omnibus christianis, & diligenter sacerdos considerare debet, utrum cum aliqua compunctione, & cum aliqua perfectione poenitens emendaverit id quod ipsi præscriptum erat, & ita ei juxta illud remissionem det.

XIII.

Si alicui eucharistia denegata sit, & ipse interea moriatur, de his rebus nihil aliud edicere possumus, nisi quod ad Dei judicium pertineat; quoniam in Dei potestate erat, quod absque eucharistia obierit.

XIV.

Quicumque per varia peccata victus est, & ea cum animo compuncto, & ex amore æternæ vitæ, confessorio suo confiteri, & prouti ipsi præscribit, emendare velit; permittimus ut a Deo remissionem habeat.

XV.

Hic notat S. Jacobus: quod si quis infirmus sit, ut invitet ad se sacerdotem suum, & alios Dei ministros, ut eum admoneant, & infirmus necessitatem suam ipsi indicet, & illum ungant in Dei nomine sancto oleo, & per fidelium preces, ac per orationem conservari potest, & Dominus ipsum erigit; & si plenus peccatorum est, illa ipsi remittentur. Hanc orationem quilibet fidelis, si possit, acquirere sibi debet, & statuta, quæ ad eam pertinent, quoniam scriptum est, quod quicumque hanc disciplinam habuerit, anima ejus pura sit post obitum, ac infantis, qui statim post baptismum moritur.

LIBER III.

Hinc incipit secundus liber cum capitulis suis, & cum sequentibus sententiis.

- I. De eo qui sponte hominem occidit.
- II. De muliere, qua fornicata est, & deinde ex timore infantem suum occidit.
- III. De eo qui servum suum furti causa occidit, absque hundredi sui testimonio.
- IV. De eo, quod mulier ex rancore occidat servam suam.
- V. De eo, qui se ipsum occidit ex incuria aliqua; & de eo qui pro peccatis suis est punitus.
- VI. De eo, qui indecenter fornicatur, hoc est cum bestia, vel se cum juvenibus pollut, vel masculus cum masculo.
- VII. De eo, qui adulteratur, vel adulterium commiserat.
- VIII. De marito, qui conjugem suam deserit; & de uxore, qua maritum suum deserit, & alium eligit.
- IX. De marito, qui uxorem, & pellicem habet.
- X. De eo, qui legitimam uxorem habet, & adoret extraneas mulieribus.
- XI. De viro, qui duas sorores in matrimonium ducit; vel de uxore fratrem unum post alium sumente.
- XII. De eo, si aliqua uxor desponsata sit, quod non

ANNO
CHRISTI
1142ANNO
CHRISTI
1142

non permiffum fit alteri unquam viro rebus A
suis eam fpoliare.

XIII. De viro, qui uxorem vel puellam affumit
cum injufis rebus.

XIV. De viro, qui ob injufum concubitum fer-
uam procuratricem a domino fuo allicit.

XV. De eo, fi puella viro deponata fit, & alius
vir illam fpolies iocitam.

XVI. De eo, fi puella confecrata ad fornicationem
alliciat. De non confecrata puella, que ad
injufum concubitum alliciat.

XVII. De viro cognatam in uxorem ducente.

XVIII. De eo quod fanctus Gregorius de injuflo
concubitu dicit.

XIX. De viro crebros coitus committente.

XX. Prior & pofterior fententia eadem efl, licet B
ita difris appareat.

XXI. De eo quomodo conjuges fe gerere debeant
coram Deo.

XXII. De eo, qui rem foducentem committit.

XXIII. Et de eo, cui permiffum non efl Vanam
divinationem exercere.

XXIV. De perjurio, quomodo emendari debeat.

XXV. De furto.

XXVI. De falfo testimonio.

XXVII. De discordia cum proximo fuo.

XXVIII. De furore.

XXIX. De eo, qui juramentum preflat, quod in
gratiam cum proximo fuo redire nolit.

XXX. De eo, cui permiffum non efl, ut aliquis
pecuniam fuam ad injufum tributum tradat. C

I.

L Aicus, qui aliquem abfque culpa occidit, jeju-
net feptem annos; tres in pane & in aqua,
& quatuor, prouti confeffarius ipfi prefcripferit,
& pofl feptem annorum pœnitentiam, fem-
per diligenter delictorum ipfum pigeat, qua ra-
tione poffit, fi a Deo remiffione habere velit,
quoniam ipfi incognitum efl, quam accepta
Deo futura fit pœnitentia ejus: fi invitus hoc
fecerit, jejunet quinque annos. Qui alium in-
terficere voluerit, & voluntatem fuam perfee-
re nequit, jejunet tres annos; unum annum in
pane & in aqua, & duos, prouti confeffarius
ejus ipfi prefcripferit. Si laicus aliquem invi-
D tus occiderit, jejunet tres annos; unum annum
in pane & in aqua, & duos, prouti confeffa-
rius ejus ipfi prefcripferit. Si fit fubdiaconus,
jejunet quinque annos; fi fit diaconus, jeju-
net feptem annos; fi fit presbyter, jejunet de-
cem annos; fi fit epifcopus, jejunet duode-
cim annos. Si quis infantem fuum occiderit
invitus, jejunet quinque annos; tres in pane
& aqua, & duos prouti confeffarius ejus ipfi
prefcripferit. Si epifcopus aliquis, vel presby-
ter hominem occidat; perdat ordinem fuum.

II.

Si mulier quædam infantem intra fe occidat
potu, vel aliis variis rebus, vel deinde pofl-
quam genitus fit, occidat, jejunet decem an-
nos; tres in pane & in aqua, & feptem prouti
E confeffarius mifericorditer ei prefcribere
velit.

III.

Si quis (hominem) poffeffionem fuam occi-
dat, & fi nullum testimonium habeat ejus,
quod commiffum efl, nifi quod & furore &
incuria illum occiderit, jejunet duos annos.

IV.

Si uxor aliqua ex aliquo levi furore fer-
vam fuam fuspendit, & ea per fufpentionem
moriatur, & fit innocens, jejunet domina fe-
Concil. General. Tom. XII.

ptem annos. Si autem teftes habeat, quod
nocens effer, jejunet tamen tres annos.

V.

Si quis feipfum occidit armis, vel aliis re-
bus diverfis diaboli inflindu, non efl permis-
fum, ut pro tali homine miffa cantetur, vel
cum aliqua pfalmodia corpus terræ committa-
tur. Idem jus faciendum efl illi qui pro deli-
ctorum fuorum tormento vitam fuam amittit.

VI.

Vir qui fe cum beftia polluit, vel mafculus
cum mafculo in rebus indifcretis, fi habeat
viginti annos, ut intelligere poffit, quod rem
turpem & indecoram commiferit, refpifcat,
confiteatur, & jejunet quindecim annos; & fi
maritus uxorem fuam habeat, & quadraginta
annos habeat, & tale quid perpetret, refpif-
fcat, & jejunet quamdiu vivit, & non prefu-
mat Domini corpus accipere ante finem die-
rum fuorum. Juvenes & imprudentes omnino
fufpendendi funt, qui tale quid commiferint.

VII.

Qui adulterium committit, jejunet feptem
annos, tres dies per hebdomadam, in pane
& aqua; & fi mulier præter verum fuum do-
minum aliam virum habeat, eodem fit digna.

VIII.

Vir qui veram conjugem fuam defert, &
aliam uxorem ducit, efl adulter; non tradat
presbyter ei euchariftiam, nec ullum eorum
jurium, quæ christianos decet; & fi obire il-
lum contingat, non fepeliatur cum christianis.
Et fi uxor verum fuum maritum deferat, &
alium eligat, fit eodem jure digna, uti fupra
didum efl; & cognati, qui ad hoc difpofiti
erunt, perdant idem jus, nifi prius ad pœni-
tentiam fe convertere velint, prouti confessa-
rius eorum ipfis prefcripferit.

IX.

Viro qui legitimam uxorem, & pellicem
etiam habet, non tradat ei presbyter aliquis
euchariftiam, nec aliquod illorum jurium, quæ
christianis funt, nifi ad pœnitentiam fe con-
vertat. Et fi pellicem, & non legitimam uxore-
rem habeat, illud quod ipfi videtur, faciendum
efl, fciat tamen, quod uni earum alligatus fit,
five fit pellex, five conjux.

X.

Si vir aliquis cum alterius legitima uxore
coit, vel uxor cum alterius vero conforte, je-
junet feptem annos; tres in pane & in aqua,
& quatuor, prouti confeffarius ejus ipfum do-
cuerit,

XI.

Si uxor aliqua duos fratres unum pofl alium
in confortium fibi fumat, iudicio obnoxii fit,
& fit in pœnitentia quamdiu vixerit, prouti
confeffarius eodam ipfi prefcripferit, & pofl
obitum illorum, facerdos iis faciat jus illud
quomodo christianis faciendum efl, fi promit-
tant, quod fi diutius vixerint, fe emendaturos
effer. Si quis in aliquo nefando delicto perman-
ferit, ufque ad finem fuum, non poffumus ei
aliquam pœnitentiam prefcribere, nifi quod ad
jus Dei fpedet.

XII.

Si uxor aliqua deponata fit, non efl
permiffum, ut aliquis alius homo eam fpoliet;
fi quis hoc fecerit, fit excommunicatus.

XIII.

Si quis per fraudem uxorem, vel puellam
servam invitam ad injufum concubitum coege-
rit, fit excommunicatus.

ANNO
CHRISTI
745.

XIV. Si quis per versutias alterius hominis pedifsequam ab eo propter fornicationem alliciat, & cum ea invita cocat, si sit vir ordinatus perdat ordinem suum; si laicus sit, sit excommunicatus.

XV.

Si puella aliqua desponsata sit, & interea vasteret, vel aliquibus casibus pellatur, sit eius, cui desponsata erat; & si deinde accidat, ut proximi fiant, cum venia jungantur, quoniam ipsa invita ab eo fuerat (separata).

XVI.

Si uxor aliqua ordinetur communi ordine, & ea deinde despiciat sponsum, cui antea desponsata erat, hoc est Christus, & ad mundanas vanitates revertatur, & familiam suscipiat, & cogitet possessionibus suis & mundi substantiis iram Dei, quam exitavit, placare; est non potest aliquid eorum facere, quæ corpore pio digna sunt, nec ullus presbyter ab ea confessionem postulare potest, antequam peccatum suum deseruerit, & ad Christum reversa sit, ac deinde vivat vitam, prouti confessarius ipsius illi præscripserit.

Si quædam in societate cum ordinatis habitet, & ad eundem ordinem tendat, & interea per diaboli tentationem ad fornicationem instigetur, non sit apud Deum innocens, licet non sit ordinata, quoniam antea cogitabat Dei sponsa fieri; tunc ipsi quam maxime necessarium est, ut peccata sua confiteatur & emendet, prouti confessarius ejus illam docuerit.

XVII.

Si quis proximam cognatam, vel patriam aut fratris viduam, vel matrem suam uterinam in uxorem duxerit sit excommunicatus ab omnibus christianis; & si ad penitentiam se convertat, prouti necesse habet, compenset semper, & peniteat quamdiu est, juxta jus episcopale.

XVIII.

Si quis monialem, quæ Dei sponsa vocatur, sibi in uxorem ducit, sit ea excommunicata ab omnium fidelium communione. Sacri libri dicunt, quod eodem modo obnoxius sit apud Christum, ac regis minister, qui cum regis consorte coiret. Et si hoc alicubi accidat, uti non sit, ut aliquis per diaboli tentationem in id incidat, separentur illi, & uterque eorum semper penitentiam agat, & precetur quamdiu in vivis est semper, juxta jus episcopale.

XIX.

Non est permittum aliquibus christianis, ut plus quam bis matrimonium contrahant; quoniam sanctus Paulus hoc prohibet in doctrina sua, & docet omnes homines, quomodo circa hoc se gerere debeant; hoc est si prima uxor mariti cujusdam mortua sit, quod cum venia aliam uxorem sumere possit; & si post eam superstit, habitet semper postea absque uxore.

XX.

Ita etiam mulier, si primum maritum suum mortuum sepeliverit, cum venia sumat alium, si hoc eligere velit; & si illa tunc superstit, maneat semper in posterum in ordine viduæ, quamdiu vivit. Et si aliquis vir vel femina hoc violaverit, non disfidant Dei misericordie, sed convertantur, & emendent, prouti confessarius eorum illis præscripserit, & ostenderit.

XXI.

Sacri Libri adnotant, quid singulis fidelibus

ANNO
CHRISTI
746.

A faciendum sit, cum legitimam suam conjugem prius domum duxerit; hoc est, juxta libri præscriptum, ut tres dies & noctes primas castitatem suam servant, & tunc tertio die missa eorum fiat, & abique eucharistia, sumatur, ac deinde conjugium suum teneant coram Deo; & coram mundo, ut ipsis necesse est. Et omnes familias decet castitatem suam servare quadraginta dies & noctes ante pascha, & totam hebdomandam paschalem. Et deinde, noctes diei Solis, & diei Mercurii, & diei Veneris; quolibet etiam uxor puritatem suam servet tres menses ante partum, & post partum, sexaginta dies & noctes, sive sit masculus infans, sive femina.

XXII.

Si aliquis voveat, vel offerat ad torrens aliquod, vel ad Lapidem, vel ad arborem, vel ad alias aliquas creaturas, præter ad ecclesiam Dei, in Dei nomine, jejunet tres annos in pane & in aqua. Et licet præsumat in aliquo (hujusmodi) loco edere vel bibere, & nullam hostiam offerre, nihilominus tamen jejunet unum annum in pane & in aqua.

XXIII.

Certe non est permittum christianis, vanas divinationes committere, uti ethnici faciunt; hoc est quod credant in solem, & lunam, & in cursum stellarum, & constituant divinationes temporum res suas ordiendi. Non fiat congregatio cum aliqua incantatione, nisi cum *Pater noster* & cum *Credo*, vel cum aliquibus precibus quæ ad Deum pertinent. Si quis hanc rem vanam committat, respiciat & confiteatur, & jejunet quadraginta dies; & si deinde se vanitati illi rursus adjunxerit, jejunet tres quadragesimas.

XXIV.

Si laicus aliquis pejeret, & sciat quod perjurus sit, jejunet quatuor annos; si sit communis conditionis homo, jejunet quinquennium: subdiaconus sex annos, diaconus septem, presbyter decem, episcopus duodecim. Et si quis coactus sit pejere, vel si nesciat, jejunet tres annos, unum in pane & aqua, & duos prouti confessarius ejus ipsi præscripserit, & si non sit ordinatus libertati restituat aliquem ex amore Dei. Et si quis ex timore alicujus vel amore, vel pro usura aliqua pejeret, distribuat possessionem suam pauperibus, & abeat ad monasterium, & emendet, prouti confessarius ejus ipsi adnotaverit, & penitentiam sget semper quandiu in vivis est.

XXV.

Si aliquis rem pretiosam furetur, si sit laicus, jejunet quinque annos, subdiaconus sex, diaconus septem, presbyter decem, episcopus duodecim. Et si quis rem mediocrem auferat, reddat furtum ei, qui illud possidebat, & jejunet annum in pane & in aqua; & si non habeat unde furtum reddat, jejunet tres annos in pane & in aqua.

XXVI.

Si quis in falso testimonio (inventus) fuerit, non est ei permittum eucharistiam accipere, antequam confiteatur, & emendet prouti confessarius ejus ipsi præscripserit.

XXVII.

Certe nulli christiano licitum est, in ecclesia Dei munus Deo offerre, quandiu invidiam, vel furorrem, vel aliquam discordiam habeat in corde suo erga proximum suum; quoniam munus ejus non est acceptum Deo,

ante-

ANNO
CHRISTI
713.

consecraverunt, & votum suum Deo voverunt, per diaboli tentationem hoc violent, separentur ab omnibus ordinatis hominibus; & si ad Deum reverti velint, prius cum lachrymis confiteantur, & emendent, quamdiu in vivis sunt, prouti episcopus provincie iis prescripserit.

XII.

Sæpe legimus in sacris libris, non esse justum, quod aliqua laica uxor impura Dei mysteria in altari Christi tractet, nec sacros libros, nec sanctorum, quod consecrati homines manu versari debent, quoniam S. Paulus hoc admodum prohibuit.

XIII.

Quemlibet sacerdotem decet nosse doctrinam, quæ ad sanctum ejus ordinem pertinet, & eam populum docere, & præparare illum ad Dei judicium, & ad animæ suæ commodum,

XIV.

Simulac S. Augustinus in Anglorum natione baptisma introduxisset, & Dei servos ubique constituit, & ordinavisset, mittebat epistolam Romam ad S. Gregorium, qui papa ibi erat, & rogabat eum ut per epistolam ipsi mitteret, quid faciendum sit circa nocturnam pollutionem, quæ sæpe hominibus in somno accidit; utrum crastino die ad eucharistiam abire, vel eucharistiam consecrare possit, si presbyter esset. Ille etiam ei prudens responsum misit, & dixit, ut quilibet minister Dei sedulo inquirat, de quibus rebus nocturna pollutio oriatur, quoniam ex tribus causis suboritur animo dormientis; interdum ex naturali infirmitate, & imbecillitate; interdum ex superfluitate cibi & potus; interdum etiam cum quis die cogitat, & meditatur inania & prohibita, quæ cum vigilans die cogitat, hæc dormienti noctu obveniunt. Itaque, cum quis in somno pollutus sit ex carnali imbecillitate, non fuit hoc in eius potestate; oret sedulo ad Deum, & a Deo remissionem petat. Et si hoc ex superfluitate cibi vel potus oriatur, sit obnoxius; attamen non est ei eucharistia deneganda, nec missæ celebratio, si presbyter sit, si maxime necessarium sit, & alius non adsit sacerdos, qui hoc ministerium peragat; si autem alius adsit, qui hoc ministerium præstare queat, melius ei est, si eo die hoc omittat, & diligenter psalmodia & eleemosynis remissionem petat. Si autem tertio modo accidat, quod homo die videat, vel cogitet vel meditetur rem prohibitam, & noxius amor accidat, & cupido ardens, & tunc per hoc, ac per diaboli simulationem polluat in somno, non est ei permissum eucharistiam sumere crastino die, postquam hoc ei acciderit; sed opus habet illud confiteri & emendare, prouti confessarius ejus ipsi prescripserit.

XV.

Hic dicitur, uti S. Paulus docet, quemlibet presbyterum, qui ad populum Dei docendum constitutus est, ut nullius eorum parcat ex alicujus hominis timore, nec pro pecunia aliqua, ita ut non prædicet omnibus hominibus, quid illis faciendum, & quid omittendum sit, si ipse velit esse salvus in die judicii coram Deo ipso.

XVI.

Quilibet presbyter sit, uti vocatus est. Sacerdos est vox Græca, & Latine significat sacrum dans; ipse sacrum dare debet populo, cui doctor & pastor constitutus est, hoc est, ut sanctos mores & exempla illis ostendat;

admoneat illos, ne de iis dicatur verbum terribile, quod Salvator dicebat de pastoribus populi Israël, inquit: *Va vobis pastoribus, qui gregis lacte utimini, & eorum lana vos vestitis, & cum pingues essent, eos dissecatis, & cum infirmi essent, eos non corroboratis, neque agros medemini, & cum fracti essent, eos non restituitis, & cum dispersi essent, eos non colligitis, & perfos non quaritis. Nunc omnis grex meus seditiosus est, quoniam non habens pastorem aliquem, & cibus facti sunt omnibus bestis feris. Quare hoc dicitur de episcopis & de presbyteris, qui Dei populum in die judicii ad iudicium ducere debent quemlibet ad portionem, quæ ei antea in vita assignata erat.*

LIBER IV.

Attamen faciendum est, quomodo hic quartus liber non sit divisus in capita, cum priores libri sunt in capita divisi; hoc est, quoniam hic quartus liber desumptus est ex tribus: Si quis cito aliquid in tribus (libris) invenire nequit, hoc in quarto invenitur tam de majoribus, quam minoribus rebus, manifestius & quantocius.

Si episcopus aliquis hominem occidat, perdat ordinem suum, & jejunet duodecim annos; septem in pane & aqua, & quinque (annis) tres dies per hebdomadam, & reliquis Cutatur cibo suo.

Si presbyter, vel monachus hominem occidat, perdat ordinem suum, & jejunet decem annos; quinque cum pane & aqua, & reliquos quinque tribus diebus per hebdomadam, & reliquo cibo suo utatur.

Si diaconus hominem occidat, perdat ordinem suum & jejunet septem annos, quatuor cum pane & aqua, & tres (annos) jejunet tribus diebus per hebdomadam, & reliquis cibo suo utatur.

Si clericus hominem occidat, jejunet sex annos, tres cum pane & aqua, & tres jejunet tribus diebus per septimanam, & reliquis cibo suo utatur.

D Si laicus aliquem occidat, jejunet quinque annos, tres in pane & aqua, & duos jejunet tribus diebus per septimanam, & reliquis cibo suo utatur.

Si quis ordinatum hominem occidat, vel cognatum ejus, deserat patriam, & possessionem suam, & abeat Romam ad papam, & faciat postea, prouti papa ei prescripserit.

Si episcopus aliquam fornicationem committat, vel adulteretur, jejunet duodecim annos; presbyter & monachus decem annos, & diaconus septem, & clericus sex annos, & laicus quinque annos, uti hic supra de homicidio scriptum est.

Si aliquis ordinatus episcopus vel presbyter vel monachus, vel diaconus consortium suam habuerit, antequam ordinatus esset, & eam ex amore Dei deserat, & ordinem suscipiat, & deinde per fornicationem invicem coniungatur, quilibet jejunet juxta ordinem suum, uti supra de homicidio scriptum est.

Si quis cum muliere fornicetur, quæ Deo ipsi in sponsam desponsata est, si sit episcopus, jejunet duodecim annos, septem cum pane & aqua, & quinque (annis) tres dies per hebdomadam in pane & aqua, & reliquos utatur cibo suo, excepta carne sola; & quilibet juxta ordinem suum jejunet, similiter uti hic supra de

ANNO
CHRISTI
713.

de homicidio dictum est. Et monialis jejunet A decem annos, omnino uti supra de presbyteris scriptum est.

Si quis cum moniali fornicari vellet, & ea consentire nollet, jejunet unum annum pro illa injusta voluntate in pane & aqua.

Si quis cum alterius legitima uxore fornicari vellet, & ipsa consentire nollet, jejunet pro injusta sua voluntate tres quadragesimas; primam ad mediam astatem, secundam ad equinoctium autumnale, & tertiam ad natale Domini.

Si quis cum femina fornicari velit, & ea consentire nollet, jejunet quadraginta dies, & quadraginta noctes in pane & aqua.

Si quis alterum filia sua spoliat, compenet B apud amicos, & jejunet quilibet eorum annum unum in pane & aqua; & reliquos dies cibo suo utantur, excepta carne; & sanat eam deinde in uxorem, si amici velint.

Si aliquem Diabolus adeo obsederit, ut cum mutis bestiis coeat, confiteatur confessorio suo, & jejunet quindecim annos, septem in pane, & aqua, & septem quolibet anno, jejunet tres quadragesimas in pane & aqua, unam quadragesimam ante pascha, & secundam post pentecostem, & tertiam ante natale Domini, & semper jejunet diebus Mercurii, & Veneris, quamdiu vixerit.

Si quis consuetudinem habeat seipsum sua sponte polluere, jejunet triennium; quolibet C horum annorum tres quadragesimas in pane, & aqua, & reliquos dies omittat quotidie carnem, exceptis dominicis diebus solis.

Si quis alterum incantationibus perdat, jejunet septem annos, quatuor in pane & aqua, & tres tribus diebus per hebdomadam in pane & aqua.

Si quis fuste percussit aliquem, jejunet tres annos in pane, & aqua, & duos jejunet tribus diebus per hebdomadam in pane & aqua, & si homo ex fustibus moriatur, jejunet septem annos, omnino ut hic supra scriptum est.

Si quis incantationibus utatur ad alicujus amorem sibi conciliandum, & ei in cibo, vel in potu, vel in alicujus generis incantationibus tradat, ut amor illius exinde augeatur, si hoc laicus faciat, jejunet dimidium anni diebus Mercurii, & Veneris in pane & in aqua, & aliis diebus utatur cibo suo, excepta carne sola. Si sit clericus, jejunet unum annum, duobus diebus per hebdomadam in pane & in aqua, & reliquis diebus a carne abstineat. Si sit presbyter, jejunet quinque annos; unum in pane & aqua, & quatuor quolibet die Veneris in pane & aqua, & quolibet alio die a carne abstineat.

Si quis sortilegium vel divinationem adhibeat, vel vigiliis suas ad aliquod torrens, vel ad aliam aliquam creaturam praterquam ad Dei ecclesiam faciat, jejunet tres annos, unum in pane & aqua, & duobus diebus Mercurii & Veneris in pane & aqua; & reliquis diebus utatur cibo suo, excepta carne sola.

Uxor eodem modo obnoxia sit, si cum aliquibus incantationibus procreat infantem, vel (eum) ad compita & per terram trahit; omne hoc magnum est paganismus.

Si uxor quaedam potu suo infantem in seipsa sua sponte perdat, vel aliquibus rebus eam corrupat, jejunet septem annos; tres in pane & aqua, & reliquos utatur cibo suo, excepta carne sola:

Si quis laicus alium vulneret, compenet ei vulnus, & solvat pro medicamentis, & jejunet unam quadragesimam ante natale Domini in pane & aqua.

Si quis clericum vulneret, jejunet duas quadragesimas; unam ante mediam astatem, & aliam ante natale Domini, secundo semper die in pane & aqua.

Si quis ecclesiam Dei infringat furti causa, reddat furtum, & jejunet septem annos, prout hic supra scriptum est de homicidio.

Si quis furetur cibum vel pannum, & famem ac nuditas ipsum ad hoc coegerit, jejunet tres hebdomadas in pane & aqua; si autem furtum reddere possit, non cogatur ad jejuniu, sed ex amore Dei ipsi remissio detur.

Si quis christianus infantem suum, vel proximi sui pro aliquo pretio vendiderit, non habeat consortium aliquod cum christianis, antequam eum e servitute redemerit, si autem ipsum obtinere nequeat, tradat tantum pecunie, quantum prius per ipsum acceperat, & redimat eum e servitute, ac liberet illum, & jejunet septem septimanas in pane & aqua; & si facultates non habeat, ut eum redimere possit, jejunet octo & viginti hebdomadas in pane & aqua.

Si quis sanguinem vel carnem mortuam edat, & hoc ex necessitate non faciat, jejunet duodecim hebdomadas, secundo semper die in pane & aqua.

Si quis sagitta feram tetigerit, & ea tamen auferat, & post tertium diem mortuus inveniat, & canis, vel lupus, vel vulpes, vel ursus, vel alius generis fera eam aggressa sit, non tangat illam aliquis christianus.

Si lupus alicujus generis pecus dilaceret, & illud exinde moriatur, non tangat illud ullus Christianus; si quis autem hoc fecerit, jejunet quatuor hebdomadas in pane, & aqua; si vixerit & deinde occidatur, utantur eo cum venia.

Si fera quaedam in rete sit suffocata, non est ulli permittum ea uti; si quis illa utatur, jejunet quatuor hebdomadas, secundo semper die in pane, & in aqua.

Si quis piscem mortuum in piscina inveniat, & eum edat, jejunet quatuor hebdomadas diebus Mercurii & Veneris in pane & aqua, & reliquis diebus a carne abstineat; & si quis in flumine mortuum piscem inveniat, edatur.

Si quis ordinatus ad venationem abeat, si sit clericus, abstineat duodecim menses a carne; diaconus duos annos, presbyter tres, & episcopus septem.

Si episcopus aliquis, vel ordinatus homo super consulto inebrietur; vel ab hoc abstineat, vel ordinem suum perdat: si monachus ex nimia ebrietate vomat, jejunet triginta dies.

Si presbyter vel diaconus ex ebrietate vomat, jejunet quadraginta dies; si laicus, cum permisso ex ebrietate vomat, jejunet quadraginta dies; si per fraudem alium inebrietur, jejunet quadraginta dies.

Si mus in aquam ceciderit, extrahatur; & spargatur cum aqua consecrata, & si vivus sit, vendatur aqua; si autem in ea mortuus sit, effundatur & vas lavetur.

Deinde dictum est in alio loco, si (ibi) multum cibi sit collectum, spargatur aqua consecrata, & vendatur (cibus) si necesse sit, & quis eo admodum indigeat.

In quinta generatione fideles se conjungere possunt; & in quarta (si) inveniantur, non

non separentur; in tertia generatione separentur.

ANNO
CHRISTI
792.

Mulier in consuetudine sua menstrua ecclesiam non adeat, nec eucharistiam accipiat, nec monialis, nec mulier laica; & si hoc fecerit, jejundet viginti dies.

Si quis aliquid vendat, quod canis vel mus vel mustela violavit, vel edere incepit, & ipse hoc sciat, cantet centum psalmos, si nesciat, cantet quinquaginta psalmos.

Si quis ex incuria sua eucharistiam perdat, jejundet tres quadragesimas quolibet die Veneris in pane & aqua, & reliquis diebus utatur cibo suo, præter carnem.

Si ea non consecrata ex incuria in terram cadat, cantet quinquaginta psalmos.

Si quis negligat consecratam eucharistiam, ut nimis diu servetur, & aliqua impuritas in ea sit, vel non habet formam suam, jejundet quadragesima dies.

Si quis hostiam evomat ex ebrietate, vel ex luxurie, jejundet quadragesima dies.

Si quis ex infirmitate eucharistiam evomat, jejundet septem dies, vel duo psalteria cantet.

Si quis hostiam in ignem projiciat, vel in flumen ut putrefiat ad comedendum, cantet centum psalmos.

Si canis alicujus vomitum devoret, jejundet (vomens) centum diebus, si hoc nesciret, jejundet quadragesima diebus.

Si hostia quædam impura; vel nimis vetusta sit, comburatur.

Si mus edat hostiam ex incuria ejus, qui illam conservare deberet, jejundet quadragesima dies, qui hostiam aliquam partem perdat, jejundet viginti dies.

Qui in testimonio populi chrisma suum perdit, & illud deinde non inveniat, jejundet tres quadragesimas, vel unum annum.

Qui calicem inter missam suam effundat, jejundet triginta dies.

Qui comederit antequam ad eucharistiam eat, & postea eucharistiam comedat, jejundet septem dies.

Si maritus & uxor in matrimonio conjuncti essent, & alter eorum Dei minister esse velit, & alter nolit, vel alter horum sit infirmus, alter sanus; cum mutuo consensu tamen, si velint, separari possunt, & hoc sit cum testimonio episcopi.

Dei minister, qui in somno pollutus est, surgat, & cantet septem psalmos, & flectat genu suum ad terram in cujuslibet versiculi fine, & jejundet crastino die in pane & aqua; vel cantet triginta eorum psalmorum, qui optimi ei videntur; & in cujuslibet versiculi fine genua sua ad terram flectat.

Si fuscus, vel gallina, vel alicujus generis animal de corpore hominis edat vel sanguinem ejus bibat, occidatur animal, & detur canibus.

Si quis alterius domum comburat, jejundet tres annos, secundo semper die in pane & aqua, & reliquos dies jejundet contra, & a carne abstineat.

Si alicujus generis animal in fossam aquæ cadat, & mortuum ibi inveniat, purgetur fovea illa, & spargatur in ea aqua consecrata; & si quis de ea gusserit antequam fossa consecrata sit, jejundet unam septimanam in pane & aqua; si hoc nesciret, jejundet unum diem in pane & aqua.

Si quis propter infirmitatem suam vel mol-

Alitiam, jejunium, & severitatem hæc sufferre nequit, quam confessarius ei præscribit, ei permittitur, jejunium suum redimere cum pietate & facultatibus mundi; hoc est igitur, si quis sit dives, det pro duodecim mensibus jejunio triginta solidos; si non adeo dives sit; tunc solvat viginti solidos; si nec adeo dives sit, det decem solidos. Si autem pauper sit, ut nec decem habeat, det tres solidos, quoniam dives facilius tradere potest triginta solidos, quam pauper tres solidos. Hujus generis elemosynæ in tres partes dividendæ sunt; una est quæ altari Dei imponatur; altera, qua homines ex servitute redimuntur; & tertia deinde servetur, ut ecclesiasticis necessitatibus distribuatur.

Unius diei jejunium uno obolo redimi potest, vel ducentis psalmis, & alio modo, quis cantet: *Miserere mihi Deus duodecies*, & duodecim *Pater noster*; & in cujuslibet versiculi fine in terram se prosternat coram altari Dei, & si quis psalmodiam nesciat, tunc pro unius diei jejunio cantet quinquaginta *Pater noster*, & toties se in terram prosternat. Et septem annorum jejunium in duodecim mensibus quis redimere potest, si quolibet die cantet psalterium, & aliud noctu, & quinquaginta (psalmos) vesperi.

Cum una missa septem dierum jejunium redimi potest, & cum decem (missis) quatuor mensium jejunium redimi potest, & cum viginti missis septem mensium jejunium redimi potest; & cum triginta missis duodecim mensium jejunium redimi potest. Si quis cum vero Dei amore pro se ipso intercedere velit, in sacris scripturis dictum est, quod omnipotens Deus duodecim modis hominibus dat remissionem peccatorum. Prima remissio peccatorum est per lavacrum baptismi. Secunda remissio est per Dei & hominum amorem, ut quis diligat Deum ex toto corde, & tunc proximum suum, hoc est quemlibet christianum, uti se ipsum. Tertia remissio est per distributionem elemosynarum: quoniam scriptum est, quod sicuti cum aqua ignis extinguitur, ita elemosyna delet hominum peccata. Quarta remissio est per psalmodiam, & lachrymarum effusionem, ut quis peccatorum suorum penitentiam agat & fiat, prouti quis facit propter amici sui obitum. Quinta remissio est, per confessionem peccatorum, ut quis peccata sua confiteatur confessario suo, & ei secreta sua revelet, & deinde compenset, prouti ipsi præscripserit. Sexta remissio est, ut quis ex amore Dei, & propter animæ suæ salutem, corporis sui injustas cupiditates superet, & se ipsum adeo subjuget per jejunium & per alias virtutes, ut homo interior, hoc est anima propria habeatur. Septima remissio est, ut quis possessionem suam, & infantes suos, ac patriam suam ex amore Dei deserat, & in terram extraneam abeat, & ibi vitam suam finiat. Octava remissio est, cum quis ex hac vita decedit per supplicium; & amici ipsius, cum in vivis esset, eum redimere possunt, & ipsi remissionem apud Deum obtinere per pia servitia, & per possessiones suas mundanas. Nona remissio est misericordia, & bona fides. Decima remissio est, cum aliquem a peccatis suis ad Dei voluntatem convertimus. Undecima remissio est, ut quis ex amore Dei remittat illorum delicta, qui erga eum deliquerunt, quoniam Sal-

ANNO
CHRISTI
792.

ANNO
CHRISTI
748.

Salvator in evangelio suo ait: *Remittite & remittetur vobis*. Duodecima remissio est martyrium, uti fiebat latroni ante passionem Domini, cum Salvator ipsi diceret: *Verum est quod tibi dico, nunc hodie tu eris mecum in patris mei regno*.

Hæc sunt divina præcepta, quæ nobis observanda sunt; hoc est primo verus Dei & hominum amor, & castitas, & jejunium, & constantia, & simus humiles, & moderati, & benigni, & patientes, & mansueti, & hospitales, & elemosynarum ac sanctorum vigiliarum pleni, & simus misericordes, & pacifici; & hæc omittamus, nempe superbiam, & avaritiam, & invidiam, & vanam gloriam, & furtum, & rapinam, & fornicationem, & crapulam, & homicidium, & perjuriam, & mendacium, & maledictum, & controversiam. Tempus servitiorum quovis anno advenit, ut quilibet cum confessario suo loquatur, & cum confessarii sui venia jejunium suum ordietur, & Deo ac confessario suo delicta sua confiteatur, quæ perpetravit; vel homicidium, vel occisionem hominis, vel fornicationem, vel ullum aliquod eorum, quæ adversus Deum delinquere possumus: deinde habeas (o homo) veram fidem erga Deum, & devoto hoc tempore diligenter ores (quoniam scis quid feceris) cum jejunis tuis, & cum elemosynis tuis, & cum precibus tuis, quas quam optime noris, & quovis die dominico ad ecclesiam venias, & ibi diligenter pro te ipso ores, & pro omni populo baptizato, & pro confessario, & tunc pro nobis omnibus oraveris. Dilecte mi, ego te rogo, ut cogites, quomodo in hunc mundum progenitus fueris; & quomodo, & quid tu mundo huic mutuo des; & quomodo corpus ac anima tua separanda sint, & postea in quo commorationis loco anima tua expectare debeat diem judicii; & etiam tempus cum anima, & corpus tuum congreganda sunt, & deinde ad Dei judicium ducenda: & tum tu, ac quilibet homo pro operibus suis juste compensabitur, & accipiet a judicio illo; & deinde cum anima, & corpore obtinebis vitam æternam, vel æternam mortem, prouti antea deliqueris, tam vitam æternam, quam infinitam penam. Tunc cum mane primum surrexeris, signa te quam diligentissime, & Deum ora; cum cubitum te contuleris, idem, ut tibi per Deum peccata tua remittat, & post mortem æternam quietem, & misericordiam suam det. Agedum, dilecte mi, cogita, quid parentes nostri antea fuerint, & quales nunc nos simus; vel quinam illorum nunc appareant, qui ante centum annos pulvere terræ obtegebantur, quale nos mox futuri sumus, cum anima ex corpore excefferit. Agedum, chare mi, quandoquidem Deus nobis (tempus) concedit, caveamus nobis a peccatis, & a vitiis illis, quæ diabolus nobis suggerit: omnis furor venit a diabolo, & omnis controversia, & omne infortunium. Agedum ergo resistamus ei, & mitigemus animum nostrum, & imploremus Dei misericordiam, & auxilium ejus, ut præcepta ipsius observare possimus. Agedum frequentemus ecclesias nostras diebus solis, & festis, & sæpe inter hæc tempora, quo sæpius eo melius, & caveamus nobis ab invidia, & ab ira, & a verbis inutilibus, & a crapula, & a blasphemia, & a biloquio, & a falso testimonio, & ab homicidio, & a perjuris, & a crebris fornicationibus, & a qualibet impuritate corporis nostri. Et age-

adum cogitemus, quomodo preparare debeamus animam nostram, & corpus nostrum, quandoquidem Deus nobis (gratiam) concedit, ut in eo occupemur, quo saltem post hunc mundum quietem habeamus ex Dei misericordia, Domine mi, ego te rogo, qui in evangelio tuo ad omnes vero fideles dicit: *Petite & dabitur vobis*: ego te, Domine mi, humiliter rogo, ut mihi condones id quod obterro, si tibi placuerit, & anima mea salus in æternum cum mundana vite meæ benedictione persistat.

Si quis juret inter manus episcopi, vel presbyteri, vel diaconi, vel in altari, vel in consecrata Christi cruce, & sit perjurus, jejunet tres annos. Si quis in non consecrata Christi cruce pejerat, jejunet unum annum; qui perjuriam committit, jejunet tres annos. Si aliquis cum femina fornicetur, jejunet tres annos, vel duos plenario. Si quis cum alterius viri uxore adulteretur, jejunet quatuor annos, duos integros, duos alios in tribus quadragesimis, & tres dies in hebdomada. Qui cum homine delicato, vel cum alio masculo, vel cum bestia coit, jejunet decem annos. In alio loco dictum est, qui cum bestia coit, jejunet quindecim hyemes; & sodomitæ septem annos jejunent. Si delicatus cum delicato coit, decem annos penitentiam agant; si delicatus ita fornicatus fuerit semel incaute, jejunet quatuor annos: si ex consuetudine sit, uti Basilii dicebat; si sit non ordinatus, quindecim annos, unum annum omnino uti mulier; si puer fuerit, prima vice duos annos; si rursus hoc faciat, jejunet quatuor annos; si tempore diurno fecerit, unum annum, vel tres quadragesimas; si se ipsum polluat, quatuor dies absque carne jejunet; si desideret fornicari, & non possit, jejunet quadraginta dies, vel viginti; si sit puer, & hoc se faciat, vel suspendatur, vel jejunet viginti dies. Si uxor fornicetur, tres annos penitentiam agat; si ipsa eundem modum secum fornicandi imitetur, unum annum penitentiam agat. Eadem penitentia est viduarum; & femina, quæ maritum habet, majorem meretur (penam) si fornicetur. Qui semen ori immittit, jejunet septem annos: hoc (enim) est pessimum (crimen) ab aliquibus judicatum, ut semper ad finem vite sue penitentiam agant. Qui cum matre sua coit, jejunet quindecim annos; & numquam desistat, nisi die solis, & sanctorum festis, & abeat etiam in terram peregrinam, & ibi jejunet septem annos. Qui cum sorore sua coit, jejunet septem annos; in nonnullis canonibus dictum est duodecim annos, quoniam mater illorum contigit ea, quæ hæc opponit. Qui sæpe fornicatur, primus canon judicat, quod decem annos peniteat, & secundus canon judicat septem annos; si propter imbecillitatem alicujus fiat, nonnulli dicunt tres annos. Si frater cum fratre coeat per copulationem corporis, quindecim annos jejunet absque carne. Si mater cum parvo filio suo coeat, jejunet tres annos; (ita) ut illa carnem non gustet unum diem per hebdomadam ad vesperam. Qui se polluit impuris cogitationibus, agat penitentiam, usque dum cogitatio præterit. Qui amat feminas in animo suo, roget remissionem sibi a Deo; si querat amicitiam earum, hoc est, amorem, & non obtineat cum, jejunet septem dies. Si quis in ultionem cognati sui hominem occi-

ANNO
CHRISTI
748.maritum se
ipsum quo
dammodo
tum marit
conterit
hunc se op
ponere.
Volkens

dit;

ANNO
CHRISTI
748.

dit, faciat uti homicida per septem annos vel decem; si solvat, jejunet dimidiam partem temporis. Si quis hominem occidat in ulteriore matris sum, tres annos, vel decem (jejunet;) homicida decem vel septem. Si quis monachum vel clericum occidat, deserat arma sua, & serviat Deo, vel jejunet decem annos: & hoc sit juris episcopalis. Qui episcopum vel presbyterum occidit, hoc sit juris regii. Qui domini sui iussa hominem occidit, jejunet quadraginta dies; si per iram hoc faciat, tres annos poeniteat; si hoc frustra fecerit, jejunet unum annum; si ex ebrietate, vel aliqua imperitia hominem occidat, tres annos jejunet; si in inutili lite hominem occidat, jejunet decem annos.

EX EJU SDEM
ECGBERTI POENITENTIALIS

LIBRO SECUNDO IN PUBLICA
BIBLIOTHECA OXONIENSI,
sub titulo (*)

Abbate diversa ex diversis excessibus iudicia.

- I. **SI** quis tardius vel tepidius orationis debitum persolvit, sletibus, doloribus, orationibusque redimatur.
- II. **SI** quis in oratione prostratus dormitaverit, hanc culpam triplicatis orationibus, cum triplicata decantatione psalmi quinquagesimi, prostratus terrae expuret.
- III. **SI** quis tempore orationis ludere, fabulisque vacare praesumpserit, quod nequissimum est, vigiliis, sletibus, orationibus expietur. Si in consuetudinem habuerit, majore poenitentia expietur.
- IV. **SI** quis decantans psalmum vel modicum tibubaverit, prostratus orationi pavimento indulgentiam a Domino exposcat.
- V. **SI** quis clericus aut monachus corporis sanitate conficiens vigiliis & quotidianis officiis defuerit, perdat communionem.
- VI. **SI** quis clericus absque corpusculi sui inaequalitate vigiliis deest, stipendio privatus excommunicetur.
- VII. **SI** quis clericus dato signo non statim ad ecclesiam properaverit, correptionibus subiacet.
- VIII. **SI** quis tempore orationis & psalmodiarum vagationis tædique causa hac illaque discurrerit, vel in ipso officio vagis obtutibus aberaverit, juxta arbitrium prioris poeniteat.
- IX. Clericum, quem ebrium fuisse constiterit, ut ordo patitur, triginta dierum spatio a communionem statuimus submovendum, aut corporali dandum supplicio.
- X. **SI** quis clericus aut monachus ebrius fuerit, tribus mensibus in pane & aqua poeniteat.
- XI. **SI** quis clericus lascivus, petulans, subsannator, turpiloquus, ridiculosus, inconstans, iracundus, timidus, obstinatus, juxta prioris arbitrium triduo poeniteat.
- XII. **SI** quis clericus per creaturas juraverit, acerrime objurgetur; si perfluerit in vitio, excommunicetur.
- XIII. Clericus absque prioris sui iussa si per plateas civitatis inutiliter decursus peragat, poenitentiam agat.
- XIV. Clericus per plateas & andronas, nisi certis & maximi officii sui necessitate, non ambulet.
- XV. **SI** quis clericus solus cum sola absque testibus duobus aut tribus loqui praesumpserit, quod antiqua canonum statuta prohibent, acerrime corripatur, & secundum modum peccati publicam agat poenitentiam. Hoc sancti patres Augustinus, Hieronymus, Basilus, Gregorius, & ceteri quam multi edictis suis prohibuerunt.
- XVI. **SI** quis cogitaverit aliquid quod secundum mandatum Domini est, & non fecerit, ut mendax & contemptor a Domino condemnabitur, nisi poenitentiam in hac egerit vita.
- XVII. **SI** quis definierit aliqua agere quae Domino non placent, juxta modum peccati poenitentiam agat, & hoc quod temere & injuste definivit, irritum revocetur.
- XVIII. **SI** quis hospitibus & peregrinis cum gaudio & alacritate juxta possibilitatem suam necessaria non praebuerit obsequia, si laicus est, ad arbitrium sacerdotis poenitentiam agat, & de cetero emendetur, ne a Domino audiat: *Hospes fuis, & non recepistis me.* Si autem in aliquo gradu in ecclesiastico praefixus fuerit, secundum consecrationis suae sublimitatem, ampliore cum lacrymis & orationibus agat poenitentiam, & postmodum emendetur.
- XIX. **SI** quis cogitationes malas & inutiles corde volutat, mox suo manifestet sacerdoti, & secundum ejus consilium, jejniis, elemosynis, sletibus & orationibus divinum exposcat adjutorium, quoadusque recedat hujusmodi passio.
- XX. **SI** quis in clero constitutus alicui damnum parvissimae rei intulerit, reddat aliena, & triduo poeniteat: laicus biduo.
- XXI. **SI** quis verbo in aliquem hominem peccaverit, si statim reminiscens, ad veniam poscendam fuerit inclinatus, percipiat ab eo indulgentiam cui cognoscitur fecisse injuriam. Qui autem aut non petit, aut non ex animo postulat, juxta excessum injuriae congruus subiacet poenitentiae.
- XXII.

(*) De his casibus, vide superius Praemonitionem meam ad Collectiones Canonice Ecgberti. *Manf.*

XXII.
 ANNO CHRISTI 769. Nolens satisfacere. Mart. 18.
 Si quis non acquiescit, ut satisfaciat qui intulit injuriam, admonetur ut satisfactionem ei exhibeat. Si autem non audierit, sit nobis sicut Gentilis & publicanus.

XXIII.
 Nolens satisfacere.
 Si quis contristatus noluerit reconciliari, satisfaciens eo qui contristavit, acerrimis maceretur inediis, usquedum gratanti animo recipiat satisfactionem.

XXIV.
 Invicem contrariantes.
 Qui sibi invicem convicia objiciunt, si invicem sibi celeriter laxanda cognoscunt, hi jam ab alio judicandi non sunt, quia pariter sibi veniam dare festinaverint; si tamen excedere frequentius in semetipsis non presumunt.

XXV.
 Superbus & lascivus. P. de infra cap. 25.
 Si quis clericus superbire presumpserit, sapius proprio excommunicatur cibo. Lascivus item simili subiacebit sententia.

XXVI.
 Percussor.
 Si quis in aliquo ecclesiastico gradu sacras, percussor extiterit, (quod esse non debet) corripitur ecclesiasticis satisfactionibus acerrime: si non emendaverit, tribus mensibus studiosissime subiectus fletibus peniteat tantummodo in pane & aqua.

XXVII.
 Otiosus, &c.
 Si quis presbyter, diaconus aut monachus, otiositatem, stultiloquium, scurrilitatem, garrulitatem, somnum, pigritiam, torporem, & his similia dilexerit, triduo peniteat.

XXVIII.
 Idem.
 Si quis monachus sanctionem regula violaverit, & contra usum veterum, velci carnis presumpserit, per sex mensium spatium retrusioni & penitentiam subiacebit.

XXIX.
 Detrahor.
 Qui detrahit, aut libenter audit detrahentem, triduo peniteat: si autem prelato, septem diebus peniteat.

XXX.
 Idem.
 Qui detrahit de fratre, aut audit detrahentem, & patitur, excommunicari debet. Quod si de eo qui praestit, amplius excommunicatur.

XXXI.
 Nolens reconciliari.
 Si quis non vult reconciliari fratri suo quem odio habet, tandiu in pane & aqua peniteat, usque dum reconcilietur ei.

XXXII.
 Iratus bene monenti proprio excommunicatur cibo. ut supra cap. 25.
 Si quis excitatur & contristatur, & irascitur adversus eum qui ad orationem illum excitavit, excommunicari debet, & non manducare quoadusque compundus agnoscat stultitiam suam, & ita conversus recipiat indulgentiam.

XXXIII.
 Mendax.
 Si quis Christianus mendax reperitur, quod esse non debet, quia Christus Dominus noster, a quo nomen accepit, veritas est, secundum qualitatem quantitatemque mendacii penitentiam agat. Scriptum est enim: *Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Et, omne mendacium a diabolo est.*

XXXIV.
 Fabulatores, risores, joculariores, mihi que peccati rei.
 Si qui Christianus fabulis otiosis, stultiloquiis, verbis jocularibus, risumque moventibus studuerit, quod secundum Domini definitionem, & sancti Pauli apostoli ejus, peccatum esse dignoscitur; sacerdoti suo manifestet, & secundum arbitrium ejus modumque delicti peniteat.

XXXV.
 Ariteat. Nemo Christianus parum pendat aut negligat sua etiam minima peccata, quae fieri solent in vanis & ventosis cogitationibus, in locutionibus superfluis & otiosis, in operibus absque necessitate peractis, sicut est appetitus ciborum, immoderatus risus, superfluis somnus, & innumerabilia talia: sed potius pro his ante tribunal districti judicis assistere rationem redditurus pertimescat. Scriptum est enim: *De omni verbo otioso quod locuti fuerunt homines, reddent rationem Deo in die judicii.* Et item scriptura: *Nihil impunitum derelinquet Deus.* Et ideo pro his aliisque peccatis penitentiam agat.

XXXV.
 Si quis est contentiosus vel contradictor sanctis imperiis, aut mendax aut inobediens, aut in locutione clamorosus, aut iracundus, aut subsannator, aut plus joco quam honestum est deditus, aut dure respondens, & omnino quidquid contra scripturarum sacrarum auctoritatem est; secundum mensuram opusque peccati, ad sacerdotis arbitrium peniteat.

*** EJUSDEM ECGBERTI DIALOGUS PER INTERROGATIONES ET RESPONSIONES de institutione ecclesiastica.**

PRima fronte praesentis paginae, tuam venerabilem petimus sanctitatem, ut ea quae sacrorum apicum attestazione, ad pontificalem providentiam a nobis directae sunt, grato animo cum charitate suspicias, (charitas enim aedificat) & si qua in eis acceptione videntur digna, fraternitatis tuae Chirographo firmentur; si qua vero minus apte prolata noscuntur, tu quasi subtilissimus interpret utiliora interferere non dedigneris: & post informationem eorum quae ad te missa sunt verborum, beatitudinis tuae consilia nobis literarum characteribus insinuare cupimus; quatenus vicissim membranis discurrentibus, unum atque idipsum sentiamus vinculis charitatis innexi. Ut autem fraternitas tua certius de supradictis judicare possit; proponimus utraque simul, consulta videlicet & responsa.

I. Interrogatio.
 Si necessitas coegerit, in quantum valet juramentum episcopi, presbyteri, vel diaconi, vel monachi?

Responso.
 Ordines supradicti secundum gradus promotionis habeant potestatem protestandi: Presbyter secundum numerum 120. tributarium; diaconus vero juxta numerum 60. manentium; monachus vero secundum numerum 30. tributarium. Sed hoc in criminali causa. Ceterum si de terminis agrorum oritur altercatio, presbytero liceat juramenti sui attestazione terram videlicet unius tributarii, in jus transferre ecclesiam. Duobus quoque diaconis id ipsum conceditur. Testificatio vero trium monachorum in idipsum sufficit.

II. Interrogatio.
 Presbyter, diaconus, si possunt testes fieri verborum novissimorum, quae a morientibus fiunt de rebus suis?

Responso.
 Adsumat etiam secum unum vel duos: ut in ore duorum vel trium testium stet omne ver-

ANNO
CHRISTI
798

verbum, ne forte sub pretextu avaritiae pro-
piti qui defunctorum his contradicant quae ab ec-
clesiasticis dicuntur, solo presbytero vel diacono
perhibente testimonium.

III. Interrogatio.

*Presbyter, diaconus, sive monachus, si in no-
fondis accusantur facinoribus, nullo existere evi-
denti argumento: qua ratione si inculpandi sunt,
passus cupiari?*

Responsio.

Dum constat fidele testimonium esse in ore
duorum vel trium testium; nos ne forte vi-
deamus angusto iudicio eum qui sine peccato
est opprimere, & facta testium difficultate ob-
ruatur innocentia: liceat accusato sub regula
constituto culibet ex his tribus gradibus, pres-
byteri scilicet, diaconi vel monachi testes pro-
ducere ad purificandum se. Sat enim satis est,
exinde duos vel tres quos poterit secum edu-
cere ad defensionem sui. Cui vero defant ex-
culatoris, vel propter terrorem accusantium,
ipse solus sibi sufficiat in defensione innocen-
tiae suae, quem nec visus testium, nec filii
procreati produnt culpabilem. Inhonestum est
enim ut aut per negligentiam sacerdotum ini-
quitas camuletur, aut per inopiam iurium
opprimatur puritas. Pro idcirco sancimus,
cum cui crimen impingitur, ut ponat super
caput suum crucem Domini, & testetur per
viventem in saecula, cuius patibulum est crux,
se se immunem esse a peccato huiusmodi: & sic
omnis dimittenda sunt iudicio Dei.

IV. Interrogatio.

*Presbyter vel diaconus, si examinati corrupti inve-
niuntur, qua vigilantia pastorum praecavendum est,
ne ab officio quidem remoti in alia diocesi prae-
sentem ministrare, ac per hoc nemini scandalizentur?*

Responsio.

Presbyter vel diaconus, si clarescentibus cul-
pis a proprio episcopo eiectus in ecclesia alia
ministrare perentaverit: mox ut cognitum fue-
rit, ab episcopo cuius est diocesis, expellatur:
& sic per omnes sedes ecclesiarum nunquam
itabilis, semper vagus & profugus versetur,
donec longa afflictione humiliter redeat ad
sustinenda iura ecclesiastica.

V. Interrogatio.

*Quid habemus de sacris ministeriis qua ante
damnationem, presbyter corruptus peregit, vel
qua postea damnatus inconsulte usurpavit.*

Responsio.

Ministeria vero quae usurpato nomine sacer-
dotis, non dicatus ignorante populo peregit,
minime credimus abicienda: nam male bona
ministrando ipse sibi reus, aliis non nocuit.
Scienti autem causas minime deterfas, & qui
tamen particeps falsus est damnati, quomodo
tribuitur ei perfectio quae in dante non erat,
quam ipse accipere potest damnationem,
utique qui per quod habuit per prava officia
dedit, ut eius particeps similem sortiatur ex-
communicationis sententiam. Sed hoc de ba-
ptismo accipi fas non est, quod iterari non
debeat: reliqua vero ministeria per indignum
data, minus firma videntur.

VI. Interrogatio.

*Presbyter, diaconus, sive in actu prioris sui tran-
siliens in alia, si liceat diocesi ministrare?*

Responsio.

Desertorem vero propriae ecclesiae interdi-
ctum habemus in alia ministrare, ministrantem
vero taliter a suo submoveri officio, donec re-
concilietur ecclesiae suae.

VII. Interrogatio.

*Si quis cuiuscumque dignitatis transfugam cle-
ricum vel monachum ausu improbo sub se ha-
bere presumpserit; quid de his, charissimi, de-
ceratis?*

Responsio.

Quisquis vero fratrum contra interdicta ve-
nerabilium canonum transfugam clericum vel
monachum sine literis pacificis susceperit, &
conventus in hac obdinatione perduraverit,
reddat quod statutum est, xxx. quidem siclos,
xv. vero episcopo loci, xv. abbati cuius mona-
chum sine notu prioris sui susceperat; & fu-
gitivum dimittat, aut amplius excommunicatus
periclitetur. Quicumque vero ex laicis qui
monasteriis praesente noscuntur, taliter aliquem
ad se minime pertinentem susceperit; reddat
debitum statutum, regi quidem x. siclos, x.
vero abbati cuius domesticum sine consensu ec-
clesiae susceperat: & desertorem relinquat, aut
tantam adhuc reddat pecuniam, quantum &
ante dedisse cognoscitur. Jam postea excom-
municetur usque ad satisfactionem: quatenus
obstinati quique qui Deum minime timeantes
censuram excommunicationis omnino spernant,
saltem amissione rerum suarum ex parte da-
mnati minime praesumant statutis contraria.
Haec autem definitio maneat erga monasteria
virginum, quae sub regula esse probantur.

VIII. Interrogatio.

*Si quis monachorum sacrilega se contagione
miscuerit, vindicta quidem sceleris si perti-
net ad laicos qui sunt eorum propinqui, nunc
persequamini?*

Responsio.

De his qui intra ecclesiam in gravibus vel
in levibus commissis delinquant, nihil vindi-
ctae pertinet ad eos qui foris sunt: maxime
cum apostolus dicat, omnes causas ecclesiae
debere apud sacerdotes dijudicari. Si qui vero
ecclesiastici crimen aliquod inser laicos perpe-
traverint, homicidium, vel fornicationem, vel
furtum agentes. Haec placuit a saecularibus in
quos peccaverunt omnimodo occupari; nisi ani-
mo fuerit ecclesiae pro talibus satisfacere. Lai-
ci vero qui sacrilega se contagione miscuerint
velatis, non eodem modo lex quo publica for-
nicarios puniri percontat, sed duplicata xxx.
siclorum pecunia: hoc est, lx. argenteos vo-
lumus dare ecclesiae adulterantes: quia graves
causae graviores & actiores quaerunt curas.

IX. Interrogatio.

*Si permittendum est presbyteris, sive peregrini-
s, sive nostri generis, passim ministrare absque
consensu episcopi loci, in cuius diocesi iterum
demonstrantur, maxime sub laicis, nusquam stabi-
les, nec loco, nec auctoritate pontificali primitus
fundati?*

Responsio.

Presbyteros peregrinos, vel absolute ordina-
tos, sine literis commendatitiis circumvenientes pro-
vincias nusquam eos administrare permittimus, vel
sacramenta tradere absque conscientia episcopi
loci. Quae vero necessaria sunt placuit eos ad-
ministrare: ad ministeria tamen sacrorum ta-
les nobis non admitti, sine grandi discretionem.

X. Interrogatio.

*Si quis frater vel soror aliqua ad se pertinua-
tia, ut aliam, non ita repetit, ut iudicantibus
ecclesiarum praesulibus ei pacifico restituantur, sed
contempto proprio episcopo irrationabiliter eorum
proprietate obtinere ea qua sibi iuste vel iniuste vi-
deat: quid ad hoc dicitis?*

*Res.** Aliquid
deesse vide-
tur.
Mardianus.* Aliquid
deesse vide-
tur.
Mardianus.

ANNO CHRISTI M.

ANNO CHRISTI M.

Responsio.

Quicumque frater vel soror rem aliquam ad se (ut asserat) pertinentem non ita repetit, ut iudicantibus ecclesiarum sacerdotibus, sed per exteras potestates, vim faciens obtineat, etiam hoc quod violentas evicit omnino perdat, aut ab ecclesia expellatur. Nec tamen ecclesiam sui prejudicium imponimus: sed post obitum anathematici integre omnibus in statu suo manentibus partibusque in medio collocatis, quid antiquitas, aut veritas habeat, diligenter requiratur; & sic dimittendum est iudicium episcoporum.

XI. Interrogatio.

Quid ad hoc dicitis? quoniam quidem nonnulli propria habentes monasteria, ita ea inconsulte dissipant, ut post obitum illorum, duo simul utriusque semel unum possideant monasterium aut aqua-

* Legi, si forte dividant, si interesse non conveniant? Harduani.

Responsio.

Venerabilis congregatio unam ex duobus eligat quem sibi preesse desiderat: & hic cum consilio episcopi loci constituitur abbas. Eo vero defuncto qui prelatum est, ille secundus qui connumeratus est initio heres, accipiat regimen totius monasterii, quod ante non ex toto sed ex parte sibi concessum gauderet. Si tamen dignus invenitur, suo episcopo iudicante. Quod si aliter factum fuerit, huiusmodi votum inefficax atque irritum iudicatur: sitque faciens, vel consentiens, accipiensque anathema.

XII. Interrogatio.

Quod si quis ex laicis clericum vel monachum occiderit, utrum pretium sanguinis secundum legem natalium parentum propinquis ejus reddendum sit, an ampliori pecunia senioribus suis satisfaciendum sit, vestra humanitas sentiat?

Responsio.

Quicumque vero ex laicis occiderit episcopum, presbyterum vel diaconum, aut monachum, agat penitentiam secundum gradus penitentiam constitutos; & reddat pretium ecclesie suae episcopo secundum universalis concilii, pro presbytero octingentos solidos, pro diacono sexingentos, pro monacho vero quadriingentos argenteos: nisi aut dignitas natalium, vel nobilitas generis major respolet pretium. Non enim iustum est, ut servitium sanctae professionis in meliore gradu perdat, quod exterior vita sub laico habitu habuisse iure parentum dignoscitur. Cui vero non est substantia ut reddimas se a perpetrato homicidio, regi dimitteendus est ad puniendum: ne interfectorum servorum Dei se putent impune posse peccare. Hinc vero vindicta quam de homicidiis presbyterorum percensuimus; maneat erga abbates qui sunt sine ordine: nisi aliquem ex his synodale collegium alicui consilio aut superiorem aut inferiorem iudicaverit.

XIII. Interrogatio.

Quod si ex convenientia amborum legitimam dissolvedit conjugium, propter infirmitatem viri vel avaritiam, si licet sano incontinenti secundum morem concubitus, infra consensum probente, & promittente sese continentiam in perpetuum servaturum: vestra sanctitas quid de hoc iudicet?

Responsio.

Nemo contra evangelium, nemo contra apostolum sine vindicta facit: Idecirco consensum minime probemus adulteris. Onera tamen quae sine periculo portari non possunt, nemini imponimus: ea vero quae Dei sunt mandata confidenter indicimus. Quem autem infirmitas im-

Concil. General. Tom. XII

plendi praepedit, uno profecto multum reservamus iudicio Dei. Igitur ne forte videamur silentio fovere adulteros, aut diabolus qui decipit adulteros de adulteris excoet, ulioribus audi, quod Deus consumit homo non separet; & itam, Qui potest capere capiat. Saepo namque temporum permutatione, necessitas legem frangit. Quid enim fecit David quando esurivit? & tamen sine peccato est. Ergo in ambiguis non est ferenda sententia. Sed consilia necesse est periclitari pro salute aliorum; haec condicione interposita, ut ei qui se continentiam devovit nullo modo concedatur secundas inire nuptias, viventes priore.

XIV. Interrogatio.

Quid ad hoc dicimus; si quis de laicis clericum vel monachum obnoxiu esse pronunciat pro causa aliquibus, jampridem sub laico habitu perpetratis, sed nec dum finitis: pro qua minime praevaluit, sed quod ante dissimulando tenuit usque nunc, & modo ecclesiae molestus & importunus insidit?

Responsio.

Quisquis vero secularis servitium sanctae professionis subire desiderat; si interrogatus respondeat, conditionis servilis sese non esse obnoxium, nec homicidium paleam perpetrato inemendatum, neque res alieni juris modo sub se habere, nisi Deo, cujus est servus propter offensam peccati: quod si fecerit ecclesiam Dei, & crimen suum dolose celaverit: plebem ecclesiam habere potestatem dimittendi eam, vel satisfacere pro eo si voluerit. Eos vero qui tales inveniantur, ab ecclesia limite per vim volumus abstrahi, neque a die conventionis tempus ecclesiam concedi reos deinceps ad occultandos; sed ut Deo agatur reverentia, absque ulla laesione veriusque relinquendi sunt: quod ecclesia domus propitiationis est, non spelunca latronum. Legi dedicationem templi Salomonis. Res vero si quas ecclesiam obtulerat, eas sacerdos reddat, ut habeat unde se redimat.

XV. Interrogatio.

Pro quibus criminibus nullas favoras potest fieri, vel pro quibus jampridem ordinatus deponitur?

Responsio.

Huiusmodi tunc ordinatio episcopi, presbyteri vel diaconi, rata esse dicitur; si nullo gravi facinore probatur insidus; si secundum non habuit uxorem, nec a marito relictam, si penitentiam publicam non gessit, nec ulla corporis parte vitiatum apparet; si servilis aut ex origine non est conditionis obnoxius, si curiae probatur nexibus absolutus, si adscutus est literas, hunc elegimus ad sacerdotium promoveri. Pro his vero criminibus nullam licet ordinari; sed promotos quosque dicimus deponendos. Idola scilicet adorantes; per aruspices & divinos atque incantatores captivos se diabolo tradentes; si dem suam talio testimonio expugnantes; homicidiis, vel fornicationibus contaminatos; furta perpetrantes; sacrum veritatis nomen perjurii temeritate violantes. Eos tamen nisi per penitentiam publicam non oportet admitti ad promerendam communionis gratiam; non ad recuperandum pristinum dignitatis honorem. Alienam est enim ab ecclesia penitentes sacrosancta ministrare, qui dudum vasa fuerant vitiorum.

XVI. Interrogatio de jejuniis quatuor temporum.

Legitima jejunia mensis primi, quarti, septimi, H h a

ANNO CHRISTI 748

ANNO CHRISTI 748

Et docuit utrum initio ipsorum mensium, an aliter celebranda sint; Et quo ordine, aut quomodo, aut pro quibus causis instituta; consona sententia exponit uniformiter ab omnibus celebrantur, per universas dilectionis vestrae sedes, Et Anglorum ecclesias?

Are filii Israel, Et dices ad eos; Decimus dies mensis septimi vocabitur sanctus, humiliabitur animas vestras in jejuniis. Omnis animo qua afflicta non fuerit die hoc, poribus de populo suo. Idcirco autem in ecclesia hoc jejuniis celebratur secundum antiquam consuetudinem, vel quia defecant dies, et nox augetur: quia ad defectum solis et noctis augmentum vita nostra defecere adveniente morte ostenditur; quoniam mors in iudicio Dei et resurrectione reparabitur ad vitam: et si vita nostra terminus defecatione dierum exprimitur, mortisque adventum in augmento noctis; necessarium duximus, ut obmemoriam et recordationem tanti mysterii, omni anno humiliemus animas nostras, ut filios Israel hoc in tempore fecisse legimus, in jejuniis et afflictione, non solum a cibis, sed ab omnibus vitiorum contagiis: attendentes sermonem evangelii; Ambulate dum lucem habetis, ut non tenebra vos comprehendant; veniet autem nox quando nemo potest operari. Hoc Anglorum ecclesia in plena hebdomada ante equinoctium, neglecta tertium hebdomada computatione, solet celebrare.

Responso. Quia igitur mundus quatuor plagis continetur, Orientis, Occidentis, Meridiei & Aquilonis; et homo quatuor elementis constat, id est igne, aere, aqua & terra; et interior sensus ex quatuor continetur virtutibus, prudentia, temperantia, fortitudine atque iustitia; et quatuor flumina Paradisi ad irrigandam universam terram, in typo quatuor evangeliorum profuunt; et quatuor temporibus annus, vere, aestate, autumnus & hyeme convertitur, et ex omni parte quadratus numerus perfectus dignoscitur; idcirco autem quatuor temporum jejunia veteres Patres instituerunt, secundum Dei legem, et nunc in novo Testamento sancti viri atque apostolici doctores.

I. De primo mense Dominus ait ad Moysen: Mensis iste vobis principium mensium, primus erit in mensibus anni. Et iterum Dominus ad Moysen: Observate mensem novarum frugum, quando egressi estis de terra Egypti, legitimum in generationibus vestris. Quod jejuniis sancti Patres in prima hebdomada mensis primi statuerunt, quarta & sexta feria, et sabbato, exceptis diebus quadragesimalibus. Nos autem in ecclesia Anglorum idem primi mensis jejuniis, (ut noster didascalus beatus Gregorius, in suo antiphonario & missali libro, per pedagogum nostrum beatum Augustinum transmisit ordinatum & recriptum) indifferenter de prima hebdomada quadragesima servamus.

II. Secundum jejuniis quarti mensis a veteri lege exortum est, quando lex data est Moysi in monte Sinai; et preceptum est a Domino ut sit populus paratus ad audiendam vocem in diem tertium, et ne appropinquent uxori- bus suis. Et iterum Dominus ad Moysen: Tollitis de cunctis frugibus vestris primitias, et offeretis ea Domino Deo vestro. Quod et in novo Testamento constitutum est, juxta id quod Dominus ait: Non possunt filii sponsi jejunare, quando cum illis est sponsus, et reliqua. Quod juxta congruentiam temporum post ascensionem Domini ad caelos, praesentia corporali subtrahita, tunc indictum est jejuniis quarti mensis, secundo sabbato. Hoc autem jejuniis idem beatus Gregorius per praefatum legatum, in antiphonario suo & missali, in plena hebdomada post Pentecosten, Anglorum ecclesia celebrandum destinavit. Quod non solum nostra testantur antiphonaria; sed et ipsa quae cum missali- bus suis conspeximus apud apostolorum Petri & Pauli limina.

III. Tertium jejuniis septimi mensis, a Domino per Moysen praecipitur dicentem: Loquere-

IV. Quartum jejuniis mense Novembrio a veteribus colitur, juxta preceptum Domini ad Jeremiam dicentis; Tolle velamen libri, et scribe in eo omnia verba quae locutus sum adversus Israel et Judam. Et factum est in mense novo praedecoratus jejuniis in conspectu Domini omni populo in Jerusalem. Hac ergo auctoritate divinarum scripturarum, ecclesia Catholica morem obtinet, et jejuniis atque observationem mensis celebrat decimo, sabbato quarto, propter advenientem venerabilem solemnitatem Domini nostri Jesu Christi: ubi ante plures dies et continentia carnis et jejuniis exhibenda sunt, ut unusquisque fidelis praeparat se ad communionem corporis et sanguinis Christi, cum devotione sumendam. Quod et Anglorum semper in plena hebdomada ante natale Domini consuevit, non solum quarta & sexta feria, et sabbato, sed et iages 211. dies in jejuniis, et vigiliis et orationibus, elemosynarum largitionibus, et in monasteriis, et in plebibus, ante natale Domini quasi legitimis jejuniis exercuisse perhibetur. Nam haec, (Deo gratias) a temporibus Vitaliani papa & Theodori Dorotheensis archiepiscopi inolevit in ecclesia Anglorum consuetudo, et quasi legitima tenebatur, ut non solum clerici in monasteriis, sed etiam laici cum conjugibus et familiis suis ad confessores suos pervenirent, et se sctibus a carnalis concupiscentiam consortio his duodecim diebus cum elemosynarum largitione mandarent: quatenus pariores dominicam communionis perceptionem in natale Domini perciperent; praeter haec namque constituta jejuniis, quarta & sexta feria propter passionem Christi, et sabbato, propter quod ipso die jacuit in sepulchro, plerique jejunaverunt.

Exod. 13. 2. Deut. 16. 1. Deut. 16. 2. Math. 19. 11. Levit. 23. 7.

Jerem. 36. 2.

ANNO CHRISTI 10.

ANNO CHRISTI 10.

(A) EGGBERTI EBORACENSIS ARCHIEPISCOPI

CANONES DE REMEDIIS PECCATORUM.

PREFATIO.

DE remediis peccatorum paucissima hanc que sequuntur ex priorum monumentis excerpsimus; in quibus tamen omnibus non auctoritate censoris, sed consilio potius compatientis...

alio eloc molyne do. ad animi salutem.

Excerptum de canonibus Catholicorum patrum, vel penitentia ad remedium animarum domini Agberti archiepiscopi.

I.

Titulus 1. cap. Salubris auctoritas...

Institutio illa sancta, que fiebat in diebus patrum nostrorum, rectas vias nunquam deseruit, qui instituerunt penitentibus atque luxuriantibus suas possessiones ad vera medicamenta salutis...

potestatem

vel septu plus vel milliam.

divina fortitudinis.

Adixit Gregorius Nazianzenus: Timeo hoc quod caecos affectantur officium pastorale, maxime cum in semetipsis nihil pastoralis preparaverint disciplinam. Ezechiel namque ait: Va pastoribus...

secundum nomen habet.

computus canon penitentialis. som commendationibus animarum, hominibus per circulum anal domitrici dno et agnatis...

Indiget enim videtur monachum. vel. necessitate vel cura. Paphagius. Sap. 6. S. Iacobus dixit: Judicium sine misericordia erit illi qui non facit misericordiam...

indiget enim videtur monachum.

vel. necessitate vel cura.

Paphagius.

Sap. 6.

S. Iacobus dixit.

(A) Hanc titulum in rubrica ex illo que in Praefatione ad Opera Canonica Egberti superius nominaverit, cum in praecedentibus omnibus Libell. adnotatis libellus iste sub hoc alio pareret. Venabili Bedae Praefatione Canonum &c. Portionem autem esse amplioris Operis ab Egberto consulti, ibidem ex Belloracensi adnotati. Mansi.

ANNO CHRISTI 718.

ANNO CHRISTI 718.

rum non faciunt; & si faciunt, tamen non persevererant in eis, quia Deus dixit: Malum cogitasti, ignovi; malum dixisti, ignovi; malum fecisti, ignovi; perseverare vis in malo, non ignosce. Ergo qui perseverant in malo, non ignosce, sed iudica iudicium districtum secundum canones, ut alii timorem habeant.

Assumpserit, triginta dies pœniteat, qui septem dies. Parens, cujus filius per negligentiam non baptizatus obiit, unum annum pœniteat, & nunquam sine aliqua pœnitentia. Si sacerdos, ad quem pertinebat, vocatus venire neglexerit, ipse ob damnationem animæ iudicio episcopi sui castigetur. Sed in omnibus licet fidelibus, ubi forte mortuos invenerint non baptizatos, imo præceptum est, animas eripere a diabolo per baptismum: id est benedictam simpliciter aquam in nomine Domini, baptizare illos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Intincto autem superfusus aqua, unde oportet eos qui possunt, fideles monachos maxime, & scientiam habere baptizandi, & si longius alicubi exierint, eucharistiam semper secum habere.

Mox ex canonibus huius sequiturque capitulum repetitum est apud Bercardum, 100. Anselmum, Gratianum Patrum, similesque juris canonici promissio condones. ut obliervat V. C. Antonius Augustinus in notis ad hoc pœnitentia. 10.

11. De fornicatione. Adolescens si cum virgine peccaverit, annum unum pœniteat. Si semel & fortuito, levietur, & tamen usque ad annum plenum. Si intra viginti annos puella adolescens, tres quadragesimas, & ferias legitimas. Si propter hoc peccatum servitio humano additi sunt, quadragesima dies: si mitens tantum, & non coinquinatus, viginti dies pœniteat. Si vidua obstuprata, annum totum, & dies juniorum in altero: si usque ad generatum filium, annos duos integros, & duos alios levius. Si occiderint, annos tres, & alios quatuor levius. Si monachus laicam, tres annos pœniteat; illa duos, & legitimas ferias. Si monacham laicus, duos annos pœniteat, & legitimas ferias; illa tres. Si usque ad generatum filium, annos quatuor: si & occiderint, septem annos pœniteat. Si quis vacans alterius uxorem polluit, duos annos pœniteat. Si uxoratus virginem, similiter: ita ut primo horam a sua contineat, si ei consenserit; alioquin addatur modus pœnitentiæ. Si uxoratus uxorem alterius, tres annos pœniteat; primo horum a propria consentiente abstineat. Si uxoratus ancillam suam, annum unum pœniteat, & tres quadragesimas, & legitimas ferias tribus mensibus primis, & a sua se contineat. Illa si invita passa est, quadragesima dies pœniteat: si consentiens, tres quadragesimas, & legitimas ferias. Si adolescens sororem, septem annos pœniteat: si matrem, septem annos, & quandiu vixerit, nunquam sine pœnitentia. Si sodomitæ, annos septem; si in consuetudine, annos septem; vel si monachus, annos septem. Qui cum pecude peccat, annum unum; si monachus est, duos annos. Qui sæpe fornicantur laicus cum laica, tres annos pœniteant, & quanto sæpius aut negligentius, tanto magis dies & tempus addat & modum. Qui diutius fornicationi, perjurio, latrocinii, cæterisque flagitiis servivit, annos septem pœniteat. Qui complexu feminæ illecebrosæ, vel osculo pollutur, dies triginta pœniteat. Qui contactu ejus inverecundo ad carnem, tres menses pœniteat. Puer se ipsam voluntate polluens, triginta dies pœniteat; juvenis quadragesima. Qui in turpiloquio pollutur negligens, septem dies pœniteat. Qui impugnatione cogitationis & naturæ inquinatur nolens, per quatuor dies quinquagenos psalmos canat, & quarta & sexta feria jejunet ad nonam vel ad vesperam. Qui in ecclesia consecrata nubunt: qui in ecclesia per fornicium pollutur, tres dies pœniteat; uxoratus contineat se quadragesima dies anni ante pascha & natale Domini; & omni die dominico, & quarta & sexta feria a conceptione manifestata, usque post natam sobolem. Vir contineat se ab uxore tres menses. Uxor post natam sobolem abstineat se ab ecclesia, si filius est, dies triginta, si filia quadragesima. Sed in tempore menstrui sanguinis, nam qui tunc

111. De episcopo. (a) Qui occiderit monachum aut clericum, arma relinquat, & Deo serviat, vel septem annos pœniteat. Qui laicum, odii meditatione, vel possidenda hereditatis ejus, annos quatuor. Qui pro vindicta fratris, unum annum. Et in sequentibus duos annos, tres quadragesimas ac legitimas ferias. Qui per iram subitam & rixam, tres annos pœniteat. Qui casu, unum annum. Qui in bello publico, dies quadragesima. Qui jubente domino suo servus, dies quadragesima. Qui liber jubente majore suo innocentem, annum unum, & sequentes duas tres quadragesimas, & legitimas ferias. Qui super rixam idem debilem vel deformem hominem reddit, impensas in medicos, & macule pretium, & opus ejus, donec sanetur, restituat, & dimidium annum. Si vero non habet unde restituat hæc, annum integrum. Qui ad feriendum hominem surrexerit, volens eum occidere, duas septimanas pœniteat. Si clericus fuit, septem menses. Quod & si vulneraverit, dies quadragesima. Si clericus, annum totum. Sed & pecuniam pro modo vulneris, licet lex non commendat, cui inflixit tribuat, ne læsus scandalizet. Mulier partum suum ante dies quadragesima sponte perdens, unum annum pœniteat. Si vero post quadragesima dies, tres annos pœniteat. Si vero postquam natus fuit, quasi homicida. Sed distat multum, utrum pauperula per difficultatem nutriendi, an fornicaria, causa sceleris celandi faciat. Qui perjurat sciens, compulsus a domino suo, tres quadragesimas pœniteat, ac legitimas ferias. Qui sciens virtutem juramenti vel perjurii, perjurat in manu episcopi aut presbyteri, vel altari, vel cruce consecrata, tres annos pœniteat. Si vero in cruce non consecrata, unum annum pœniteat. Si autem in manu hominis, apud Græcos nihil est. Qui seducit nescium perjurare, pernoxio, qui & postea perjurium suum cognovit, unum annum pœniteat.

f. Chrifina, Inquit Am. Aug.

jubeat, im- peret scandalizatur

pro difficultate.

paginas f. ad hoc videtur intelligere. sedulus natus perjurare, perjurat & postea

supplicat vel tonareit.

14. De immunda carne. Qui manducat carnem immundam aut dilaceratam a bestiis, quadragesima dies pœniteat. Si necessitate famis cogente, multo levius. Mus si ceciderit in liquorem, tollatur inde, & aspergatur liquor ille aqua benedicta: si vero mortua sit, abiciatur totus liquor, nec ab hominibus sumatur, sive lac sit, sive cerevisia, vel aliquid hujusmodi: quod si mortuus sit,

(a) Nonnulla hic sunt, que non congruunt cum Pœnitentiæ, sed forte hic suo sensu Egbertus scribit, in Pœnitentiæ vero Isidori verbis loquitur. Mayß.

ANNO CHRISTI 768.

ANNO CHRISTI 768.

fit, liquor ille in quo unis vel mullalla in- A cidens moritur, purgatur, & aspergetur aqua lauda, & fumatur, si necessitas sit. Si avis stercoreaverit in quocumque liquorem, huiusmodi tollatur sterco, & mandetur cibus aqua benedicta, & fumatur. Qui sanguinem nescius cum saliva sorbet, non ei nocet; qui manducas proprio pollutatur infusus, non ei nocet. Si autem scit, penitentiam agat iuxta modum pollutionis.

v. De capitalibus criminibus.

Nunc igitur capitalia crimina secundum canones explicabo. Prima superbia, invidia, fornicatio, inanis gloria, ira longo tempore, tristitia saeculi, avaritia, ventris ingluvies. Augustinus adiecit sacrilegium, id est sacrarum rerum furtum, & hoc est maximum furtum, vel idololatriis servientem, id est auspiciis, & reliqua. Deinde adulterium, falsum testimonium, furtum, rapina, ebrietas assidua, idololatria. Molles, sodomitis; maledici, perjuri. Haec sunt ergo capitalia crimina. Sanctus Paulus & Augustinus, & alii sancti computaverunt, pro istis fieri oportere elemosynas largas, & longum tempus jejuniis tenentur. Id est, ut alii judicant, pro capitalibus, id est adulteris, homicidiis, perjuriis, fornicariis, & similibus. Laicus quatuor annos peniteat, clericus quinque, subdiaconus sex, diaconus octo, presbyter decem, episcopus duodecim, si consuetudo erat.

VI. De minoribus peccatis.

Id est furtum, falsum testimonium, & similibus. Laici annum unum, clerici duos, subdiaconus tres, diaconus quatuor, presbyter quinque, episcopus septem annos peniteant. Item sodomitis si consuetudo erat, episcopus quatuordecim annos peniteat, presbyter duodecim, diaconus decem, subdiaconi octo, clerici septem, laici quinque: monachus si fornicationem facit cum ancilla Dei, quatuor annos peniteat: si cum puella, septem annos peniteat. De parricidiis vel fratricidiis, quidam septem, quidam quatuordecim & septem.

vii. De cupiditate caterisque flagitiis.

Item cupidus vel avarus, vel ebrius, vel superbus, vel invidus, vel rapax, vel iracundia longa, vel maledicus, vel his similia, quae enumerare longum est, tres annos peniteat. Item si clericus cum quadrupede fornicaverit, duos annos peniteat, subdiaconus tres, diaconus quinque, presbyter septem, episcopus decem annos peniteat. Qui cum matre fornicaverit, quindecim annos peniteat. Si cum filia vel sorore, duodecim annos peniteat. Qui cum fratre naturali fornicaverit per commixtionem carnis, ab omni carne se abstinere, quindecim annos peniteat. Si clericus venationes exercuerit, annum unum peniteat, diaconus duos, presbyter tres. Si presbyter, vel diaconus, vel monachus uxorem duxerit, in conscientia populi deponatur. Si adulterium perpetraverit cum ea, & in conscientia populi deponit, proiciatur extra ecclesiam; & inter haec peniteat quoad vixerit. Qui dimiserit uxorem suam alteri conjugii, septem annos peniteat. Si clericus homicidium fecerit, & proximum suum occiderit, decem annos peniteat, exul septem peniteat, si odii meditatio fuit. Si laicus homicidium fecerit per furor, & meditationem, quatuor annos peniteat, vel quinque, vel septem annos peniteat. Si per rixam, quatuor annos peni-

teat. Item qui immolet demonibus in magis, si consuetudo est, decem annos peniteat: in minimis annum unum: sagariis & divinationibus, quinque annos peniteat. Emissores tempestatum septem annos peniteant; ut penitentia semper isto ordine servata sit ab uno anno, & deinceps de quacumque peccato: id est in unaquaque hebdomada tres dies vino, & sine medone, carne: & jejuset usque ad vesperam, & manducet de siccis cibo, & tres quadragesimas semper de siccis cibo, & jejuset tres dies ad nonam, & tres ad vesperam; & in diebus dominicis, & in natale Domini quatuor dies, & in epiphaniam, & in pascha, usque in albas, & ascensionem Domini, & pentecosten, & sancti Michaeli, & sancti Maris, & sancti Joannis Baptistae, & duodecim apostolorum, & sancti Martini, & illius sancti festivitatem, qui in illa provincia est, in his praedictis diebus faciat charitatem, sicut sui compares, clerici sive laici. Ebrietatem & ventris distensionem in omnibus caveant. Faciant quod Apostolus dicit: Sive manducatis, sive bibitis, vel quidquid feceritis, omnia ad gloriam Dei facite. Tunc ergo digna penitentia est, si hoc impleatur.

viii. De clericorum penitentia.

Item in canone apostolorum indicatur, ut episcopus, presbyter, diaconus, qui in fornicatione aut perjurio, aut furto captus est, deponatur, non tamen communionem privetur, quia non judicat Deus his in idipsum. Si episcopus post se fornicationem faciens, naturalem judicabit, duodecim annos peniteat; per multas lacrymas & elemosynas veniam a Domino petat; post annos tres vel quatuor levius. Presbyter cum puella non preloato monachi voto annos tres vel quatuor peniteat, tres quadragesimas, & quartas & sextas ferias semper de siccis cibo. Si cum ancilla Dei, aut cum masculo, plus addetur, id est septem annos peniteat, si consuetudo est. Similiter diaconi, si monachi non sunt, duos vel tres annos peniteant. Sic & monachus sine gradu, si cum puella, annos tres. Si diaconus vel monachus sunt, quinque vel septem annos peniteant: si sine voto, monachi cum puella novem annos vel decem peniteant. Clericus sine voto monachi fornicatus, unum annum peniteat. Si frequenter, duos annos peniteat. Si cum canonica, duos annos; frequenter, tres. Si genuerit filium, plus peniteat, id est quatuor vel quinque annos, alii dicunt septem exul fiat. Sic & virgo sanctimonialis cum laicis sine gradu, si clericus, qui canonici sunt unum annum; frequenter, duos. In gradu autem, sicut monachus, id est tres annos. Theodorus dixit: Monachus faciens fornicationem, & non invenit, unum annum peniteat & dimidium. Item monachus faciens cum puella, sex annos peniteat. Laicus maculans se cum ancilla Dei, annos duos peniteat. Si genuerit ex ea, tres annos peniteat. Si sine conjugio sunt, tres quadragesimas; quidam quadragesima dies judicant, id est, consuetum. Item sodomitis quidam, decem, id est, qui sepe fornicat, vel in gradu quidam septem annos, quidam annum, ut mollis quidam centum dies, ut pueri, viri inter annos, si pugni duos annos. Qui cum peccato peccaverit, vel jumento, decem annos peniteat, quidam septem, quidam tres, quidam unum, quidam centum dies, ut pueri. Oportebat discro-

De sagalis criminibus generibus capitibus regibus per capita sagula in manu scriptis capitibus septem capitalia crimina vulgo hac voce computantur. S. A. L. I. G. I. A. Venerunt rione. Vide Cassianum, Theodulphum, Bechardum & parolium, talis librorum, vel reliqua.

Id est utatur colem cibo ac poru quo IIII Cor. 10.

judicatur Naham ex 70.

in s. l. peccatis Perturbati ordinem peccati Am. Aug. quod haec ex diversis scripturis videntur comparari fuerit sumptis.

ANNO CHRISTI 742.

secrionem esse inter qualitatem pecudum, vel hominum, sicut supra diximus. Item episcopus, si cum quadrupede fornicaverit, octo annos pœniteat. Si consuetudo decem, presbyter quinque, diaconus tres, clericus duo.

IX. De juramento.

Qui juramentum fecerit in ecclesia, aut in evangelio, sive in reliquiis sanctorum, septem annos pœniteat. Alii duodecim annos judicant. Sive in manu episcopi aut presbyteri vel diaconi, sive in cruce consecrata, unum annum pœniteat. Alii tres vel quatuor judicant. Et in cruce non consecrata, unum annum, vel septem menses, ut aliis: qui autem seductus ignorans, & postea cognovit, unum annum pœniteat, vel tres quadragesimas, vel quadragesima dies pœniteat. Si quis coactus pro qualibet causa necessitatis, tres quadragesimas, alii tres, annum unum, & ex eis in pane & in aqua, ut alii judicant. Item perjuri tres annos, qui suspicatur priusquam jumentum ducatur, & tamen jurat per consensum, duos annos pœniteat. Si quis in manu laici juraverit, apud Græcos nihil est.

X. De abstinentia mulierum.

Mulier abstineat se a viro suo, quando conceperit, antequam pepererit: & post partum quadragesima dies. Qui autem nupserit his diebus, decem dies pœniteat, vel triginta, vel viginti. Qui in matrimonio sunt, abstineant se tres quadragesimas, & pœniteat, vel triginta, vel viginti. Qui in matrimonio sunt, abstineant se tres quadragesimas, & in dominica nocte, & in sabbato & feria quarta & tertia, qui legitime sunt, & tres noctes abstineant se, antequam communicent. Qui in quadragesima ante pascha cognoscit uxorem suam, & noluit abstinere, unum annum pœniteat, vel suum pretium reddat ad ecclesiam, vel pauperibus dividat, vel viginti sex solidos reddat. Si per ebrietatem vel aliqua causa accesserit sine consuetudine, quadragesima dies pœniteat. Mulier si divinationes fecerit, vel incantationes diabolicas, unum annum pœniteat, vel tres quadragesimas, vel quadragesima dies, juxta qualitatem culpæ. Mulier si aliquem interfecerit, imitatorum maleficia sua, id est per poculum, aut per artem aliquam, quatuor annos pœniteat. Si pauperula, quatuor annos. Mulier si occiderit filium suum per homicidium, undecim annos pœniteat.

XI. De auguriis vel divinationibus.

Auguria vel sortes, quæ dicuntur falsa sanctorum, vel divinationibus observare, vel quantumcumque scripturarum inspectione futura promittunt, vel votum voverit in arborem vel in quamlibet rem, excepta ecclesia, si clericus laici, excommunicentur ab ecclesia, vel tres annos clericus pœniteat, laici duo vel uno & dimidio. Mulier si filium suum supra tectum ponit, vel in fornacem, pro sanitate febrium, quinque annos pœniteat. Nolite exercere, quando luna obscuratur, ut clamoribus ac maleficiis sacrilego usu, se defendere posse confidunt. Caragios & divinos præcantatores laici tres dies sine cerevisia vel vino & carne, alii duodecim dies. Si fidelis laicus sit, qui pro nequitia inebriat alterum, quadragesima dies pœniteat. Si vomitum facit infirmitatis causa, sine culpa est.

XII. De ebrietate.

Si per ebrietatem vel voracitatem evomuerit eucharistiam, quadragesima dies pœniteat

vel perfolverit ad arborem vel lapidem vel ad

caragios: alibi dicuntur, divini, divinatorum, sacrilegi, fornicularii, etc.

phyloherisicum diabolicum, & vel ebrietate diabolice, vel herbas,

A clericus monachus, diaconus sexaginta, presbyter septuaginta, episcopus centum decem. Si infirmitatis causa septem dies unusquisque: si ne infirmitatis causa, sacrificii die quatuor dies: quidam psalterium, quidam bis psalterium suum sacrificii die in ignem projicit, vel in flumine, centum psalmos cantet. Si canes comedunt talem vomitum, centum diebus, si scit: si non scit, quadragesima. Qui vero inebriatur contra præceptum Domini, si votum sanctitatis habent, (hoc est ebrietas, quando statum mentis mutat, & lingua balbutiunt, & oculi turbantur, & vertigo erit, & ventris distensio, ac dolor sequitur) si clericus sit, quatuor dies pœniteat, monachus quatuordecim; diaconus quatuor hebdomadas, presbyter quatuor, episcopus quinque, prælati tres sine vino & carne.

XIII. De eucharistia.

Si quis eucharistiam negligentiam causa perdidit, unum annum pœniteat, tres quadragesimas, seu quadragesima dies pœniteat. Si sacrificium in terra ceciderit causa negligentiam, quinquaginta psalmos cantet. Qui neglexerit sacrificium, ut vermes in eo sint, ut colorem non habeat, saporemque, viginti dies pœniteat vel triginta, vel quadragesima, & in igne accendatur: cinis ejus sub altare abscondatur. Si usque ad terram ceciderit, unum diem pœniteat: si stella arserit, altare ceciderit, triginta dies pœniteat. Qui in ecclesia modicam partem perdidit, & non invenerit, viginti dies pœniteat, unoquoque die psalmos quadragesima cantet. Qui autem in plebem suam chrismalem perdidit, & non invenerit, quadragesima dies pœniteat, vel tres quadragesimas. Qui perfuderit calicem in finem solemnitatis, triginta dies pœniteat.

XIV. De diversis causis.

Qui creaturam perdidit, ithub, tabulas, aut schedulam suam, sal benedictum, panem novum consecratum, vel aliquid huic simile, quatuor dies pœniteat. Qui morticinum inscius comederit, quadragesima dies pœniteat: si autem sciens, centum dies pœniteat. Qui fraudatum comedit, & est inops vel hebes, quatuor dies pœniteat: sani autem & infirmi, si sciunt, quadragesima dies pœniteant. Qui sepe faciunt, tres quadragesimas, vel annum. Qui comedit vel bibit intinctum a familiari bestia, id est cane, vel catto, & scit, centum psalmos cantet, vel unum diem jejuset. Si quis dederit alicui liquorem, in quo mus vel muscella mortua inveniantur; si secularis, quatuor dies pœniteat, in cœnobis trecentos psalmos cantet. Qui postea voverit quod talem potum biberit, psalterium cantet. Si quis semicodum comederit inscius, tres dies pœniteat, vel psalterium cantet. Sciens autem, quatuor dies pœniteat. Pro modico furto, triginta dies pœniteat in viginti annos. Pueri decem annorum aliquid furtum facientes, quatuor dies pœniteant. Si quis intinxerit manum in aliquo cibo, & non idonea manu, centum palmadas emendetur. Si in farina aut in aliquo cibo succo aut in pulve aut lacte coagulato mus vel muscella mortua inveniantur, quod in circuitu ejus remanserit, projicietur foras: & quod reliquum est manducetur. Item qui autem, quod in penitentiale scriptum est, implere poterit, bonum est: qui autem non potest, consilium datus per misericordiam Dei in primitus pro uno die in pane & aqua quinquaginta psalmos ge-

ANNO CHRISTI 742. vel fecerit, vel sibi impudenter intulerit: nonaginta: scilicet lapsus in CX. hoc se commisit. Aug. si suum sacrificium, etc.

& permixto comburatur

stillaverit & in alt.

plebe.

aliquid super altare de calice dum solemnitas missæ celebratur. crathrem dicitur Aug.

furto aut fraude quaesitum. Idem.

CL. p[er] mot.

palmatis

getibus dicitur in ecclesia.

A N N O
CHRISTI
148.
• si pauper
est: si dicitur
tres denarii.
• palmatus.

• genitrix.

• a regimine

Est 19.

meditando, aut sine sermone septuaginta psalmos, intra ecclesiam, vel in uno loco per ordinem psallat: & pro uno die valeant decem genuflexiones, vel unus denarius pro die valet, & tres elemosynas tres pauperes valet: quidam dicunt quinquaginta percussiones, quinquaginta psalmi pro uno die valet. Id est hieme, in autumno, & in verno, centum percussiones vel psalmos, & in aestate, centum quinquaginta psalmos vel percussiones. Item pro uno mense, quod in pane & aqua penitere debet, psalmos in genuflexu, vel sine flexu, id est sexcentos octoginta, & postea omnes dies reficiant ad sextam, nisi quarta & sexta feria jejuset ad nonam. A carne & vino abstineat se, alium cibum postquam psallat sumat. In secundo anno remissior penitentia erit, de natali Domini usque in epiphania, & illos predictos dies, qui supra scribuntur, qui impenitentibus non computantur. Item qui non potest sic agere penitentiam, sicut superius diximus, in primo anno erogat in elemosyna solidos viginti tres, pro uno anno in pane & aqua, donec in elemosyna solidos viginti duos, & in unaquaque hebdomada unum diem jejuset ad nonam, & alium ad vespeream, & 3. quadr. in 2. viginti solidos, pro tribus annis octodecim solidos, qui sunt sexaginta quatuor solidi. Potentes homines pro culpis criminalibus faciant, ut Zacharias ait: *Domine omnium bonorum parorum dimidium de pauperibus reddam: & si quid aliquid iniusti abstuli, in quadruplum reddam: & de mancipiis dimittat liberos, &*

captivos redimat, & a quo die desinat peccare non desinat communicare, sicut apostolus ait: *Qui per corpus peccat, per corpus omndat, hoc est jejuniis & vigiliis, & orationibus ad Dominum, qui conversus fuerit, & omne malum fecit, in effundendam sanguinem, in furto, in fornicatione, in mendacio, & juramento, & omnibus malis: & postea Deo servire vult usque in finem, tres & duos annos peniteat, vel quomodo sacerdos judicet. Ipse tamen cogitet de medicamento animarum, quomodo suam vel eorum animas servare valeat in erudiendo, in docendo sanum sermonem, quod qui bene ministrat, bonum gradum sibi acquirat apud eum qui est super omnia Deus benedictus in secula seculorum. Amen.*

xv. *Item de pretio anni, vel diei.*
Primo anno quidam promiserunt quatuor triduanas, interveniente una nocte. Alii ajunt duodecim triduanas: hoc est semel in uno mense triduanas quidam dixerunt. Quidam verberibus aut in vigiliis insistendo, quattriduum: alii sic, alii vero sic. Pretium autem diei, hoc est agapen, duobus vel tribus pauperibus. Alii totum psalterium, id est in aestate, in hieme vero, & in verno vel autumno quinquaginta psalmos. Quidam duodecim plagas vel percussiones, vel plus minus, vel discernat tempora. Quidam in labore alieno, vel insistendo quadraginta bis desinat, quadraginta ter desinat, 120. sexies desinat, & addetur 10. secundo 20. superiori 30. si labor non sit.

A N N O
CHRISTI
148.
• non in epistola S. Pauli ut nec illud quod vulgo jobbat Per quo quis peccat per hoc & peccat.

Pro uno anno quidem penitens

1487

IN POENITENTIALE HIC DANDUM

JOANNIS DOMINICI MANSI
PRÆMONITIO.

Quod hic exhibeo Penitentiale Bedæ nomen in meo ad Concilia Labbei supplemento præfixi, quamquam a P. Martene Anecd. tom. IV. absque auctoris nomine in codice vengentorum annorum reperitur evulgatum est. Rationes opinionis hujusce non probabiles attuli. Cum tamen post operis mei divulgationem Ballerini in dissertatione præfixa ad Collectionem canonum Quæsnelli tom. III. Operum S. Leonis Magni parte IV. cap. VI. Num. III. sententiam hanc meam rejecerint, nova hic loco exponendum suscipio, atque, ut ambigens quidam, non ut certus de veritate defendo, quod & demonstrat titulus, prout hic veritate reformatus.

Principio igitur constare apud omnes arbitror opusculi hujus Scriptorem Gregorii II. atate vixisse, quod & vitro admittunt Ballerini, & non ambigunt auctoris verba demonstrant: item ex decreto Gregorii Junioris, qui nunc Romanam Catholicam gerit Matrem Ecclesiam &c. tum subdit canones Romani Concilii sub Gregorio II. celebrati.

In Anglia, vel pro Anglia scripsisse suadet multa. Canonem Hibernensem nudo tantum Synodi nomine designat: Synodus ait; quod Anglico Scriptori melius convenit, quam Gallicano, cui Penitentiale istud Ballerini assignant. Satis multa ex S. Gregorio, Anglis in primis chære, offert; inter Penitentiale unicum Theodori nominat, reliquis omnibus omisit, atque passim excerptis quod peculiare esse Anglie in scriptoribus ex libello de remediis peccatorum, & ex Penitentiali Egberti facili intelligimus. In toto etiam opusculo congrua omnia cum Anglicana Ecclesia disciplina apparet, nihilque ab ea discrepans reperiet, falsa collatione ejus cum Capitulis Theodori, & Sanctionibus Egberti. De manu singulari erat tunc temporis Anglia conjugia in quarto cognationis gradu inter rudes & imprudentes compæta minime separare, quod illis dispensatione quadam a S. Gregorio in celebri ad Augustinum epistola concessum est. Læge quomodo ea de re auctor opusculi loquatur: invenimus etiam in aliorum decretis, quod sinecientes, sicut alicet, ecclesiasticam constitutionem pro negligentia nostri temporis Sacerdotum in quarto vel quinto, vel sexto gradu cognationis, id est consanguinitatis in conjugio copulati fuerint, non separentur; sed tamen istud non illegitime, sed venerabiliter concessam esse notentis. Cui alteri nisi Anglis concessum est? læge epistolam S. Gregorii ad interrogationes Augustini.

Ex his quo hæcque stabiliori valida conjectura pro Bedæ deducitur. Scriptum est opusculum Bedæ adhuc superstitio, quem vitam prærogasse usque ad exitum Gregorii II. Pagius in critica ad an. 731. demonstrat; ægitur de Anglio Scriptore Operis Penitentialis, cujus argumenti scriptum ex Bedæ prædisse veteres omnes, ac præsertim Burchardus lib. XIX. cap. IV. affirmant. Nullus est aliud hæc. Concil. General. Tom. XII.

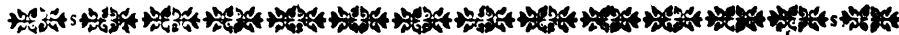
ANNO
CHRISTI
716

ANNO
CHRISTI
716

que productus Penitentialis qui eodem auctori motus congruat. Quid inde inferendum sit viderint Eroditi.

Insuper Gregorius III. in suis excerptis ex Patrum dictis, & canonum sententiis fatetur illa se dedisse accepta ex Isidoro, Augustino, Gregorio, Beda, Gelaso, Innocentio, Theodoro, Cassiano, Egberto, vel ceteris; constat vero Gregorium opusculum istud vidisse, atque ita docuisse ut verba ipsa retineret. Nunquam vero commisit ut auctorem scriptoris e qua tantum profecit silentio suppresserat si noster. Ignorasse autem credibile non est, neque enim ignoti auctoris opere adeo familiariter utendum sibi consuevit. Ex iis quos nominat compellat præter Patres, & Pontifices, sunt Beda, Theodorus, Egbertus. Quæ a Theodoro, & Egberto data sciunt; reliqua ergo quæ non sunt ex Patribus & Summis Pontificibus ac verbis ipsi cum Penitentiali hoc congruant, Beda debentur. Congruentia enim exemplum unicum præfero. Gregorius penitentia discrimina varia se enumerat: prima itaque est remissio qua baptizatur in aqua; secunda charitatis effectus; tertia elemosynarum fructus; quarta perfusio lacrymarum; quinta assiduo cordis, & corporis; sexta emendatio morum, hoc est abrenunciatio vitiorum; septima intercessio sanctorum; octava misericordiam, & Fidel meritum; nona conversio, & salus aliorum; decima indulgentia, & remissio nostra; undecima passio martyrii, spes unica salutis, indulgentia, & latroni cruento respondens Domino: Amen dico tibi hodie mecum eris in Paradiso. Accepta hæc ex Cassiano esse Collat. XX. Cap. VIII. Harduinus monuit; verum nec omnia ex illo, nec ipsi Cassiani verbis. Eadem recurrunt in nostro Penitentiali non tantum cum adiectis quæ in Gregorio leguntur, nec in Cassiano apparent, sed ipsæ verbis utriusque in Gregorio scilicet, & in Penitentiali. Latini quidem excurrens Penitentialis Auctor sed hæc latiora Gregorius rescavit, prout se præbuisse in præfatione ad canones istos suos profestur. Quin & apud eundem Anonymum sana sunt quæ in textu Gregorii vitiatam lectionem ferunt, ut ad canones costem Gregorii adnotabo. Recurrunt quidem ista etiam in Penitentiali Egberti lib. I. Cap. II. sed aliis verbis quam sint in Gregorio; cum vicissim Gregorius eadem Anonymi verba retinet. Sexcenta id generis alia offerre pronum esset ad demonstrandum libellum hunc a Gregorio III. vijum, & pilatumque fuisse. Quis vero credat auctori libelli tam sape in suum succum traducti, atate sua florentis nomen vel ignorasse Gregorium, vel agnitum innominatum præterisse?

At inquit Ballerini, Burchardus in lib. XIX. & Penitentiali Beda canones offert quatuor, eorumque nullus in Penitentiali Anonymi occurrit. Forte ita erit in Burchardo excuso; at in meo codice Seculi, quantum concilio, XII. his tantummodo Beda Penitentiali laudatur; semel in capite, ut ibi signatur, XVIII. incipiente sciendum est &c. itemque totidem verbis Anonymo nostro respondet. Iterum verò in capite ibi CXLVI. quod in nullo Penitentiali reperit, sed Burchardi atate libellus iste Beda interpolationibus vitiatum circumferrebat, teste eodem Burchardo, Lib. XIX. Cap. VIII. his verbis: Sed in Penitentiali Beda plura inveniuntur ab aliis inserta quæ nec canonibus, nec aliis Penitentialibus conveniunt. Ex adiectis unum forte haberi potest canon iste sub Beda nomine a Burchardo productus. incipiens: Multi quod non sine dolore dicendum est &c. Hæc a me olim animadverti, & nunc diligentius expensa induxerunt ut anonymam hæc collectionem Beda adscriberem quod & nunc facio bastitione tamen quadam adjecta propter auctoritatem tantorum Virorum, qui sententiam meam oppositam tuerentur.

ANONYMI FORTE BEDÆ
CANONES POENITENTIALES.

Ex Suppl
Manu
Pag 166
Ex Manu
Anecdote
tom IV. col.
31.
Conc. Carth.
17. can. 74d

Ibid. can. 77.

Ibid. can. 78.

Hæc omnia
in eodem ver-
bis, Gregor.
c. 31.

Car. can. 79.

UT Sacerdos penitentiam imploranti ab-
que personæ acceptione penitentiam leges
injungat.

Item. Ut negligentiores penitentes tardius
recipiantur.

Item. Is qui penitentiam in infirmitate pe-
nitit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus
venit, oppressus infirmitate obtulerit, vel in
phrenesim versus fuerit; dent testimonium qui
cum audierunt, & accipiat penitentiam: & si
continuo credatur moriturus, reconcilietur per
manus impositionem, & infundatur ori ejus
eucharistia: si supervixerit, commoneatur a su-
peradiis testibus petitionibus suis satisfactum
esse, & subdetur statutum penitentiam tempus,
quandiu sacerdos, qui penitentiam dedit, pro-
baverit.

Item. Penitentes qui in infirmitate viti-
cum eucharistiam acceperint, non se credant
absolutos sine manus impositione, si supervi-
xerint.

Item. Penitentes, quantum leges peniten-
tiz exsequuntur, si casu in itinere vel in ma-
re, mortui fuerint, ubi eis sacerdos subvenire
non potuerit, memoria eorum & orationibus,
& oblationibus commendentur.

In Concilio Hipone regio de penitentibus.

Secundum differentiam peccatorum episcopi
arbitrio penitentiam tempora decernantur, & ut
presbyter inconsulto episcopo non reconciliet
penitentem, nisi absentia episcopi necessitate
cogente. Cujuscumque autem penitentis pu-
blicum aut vulgatum crimen est, quod
universam ecclesiam commoverit, ante absida
ei manus imponatur.

In decretali Innocentii episcopi.

De penitentibus autem qui sive ex gravi-
ribus commissis sive ex levioribus penitentiam
gerunt, si nulla intervenit agritudo, ut feria
ante pascha ei remittendum, Romanæ eccle-
siae consuetudo monstrat, Ceterum de ponde-
re æstimando delictorum sacerdoti est judica-
re, ut attendat ad confessionem penitentis &
adfectus ac lacrymas corrigentis; ac tunc ju-
bere dimitti, cum viderit congruam satisfac-
tionem suam, vel si quis agritudinem incur-
rerit, atque usque desperationem devenierit,
ei ante tempus relaxandum, ne de saculo abs-
que communionem discedat.

In concilio Nicæno de morituris lapsis.

De his qui vita excedunt, vetus lex obser-
vetur etiam nunc, ut morituro & desideranti

Epist ad De-
centium Ju-
gubium ep-
iscopum cap.
22.

Conc. Nic.
can. 22.

cu-

ANNO CHRISTI 742.

ANNO CHRISTI 743.

eucharistia non negatur; ea tamen condicio est deneganda penitentia postulanti, cum ille obliget iudicii, cui occulta omnia noverit revelari.

In concilio Aragono.

Cons. Aragon. l. can. 11.

Qui recedant de corpore, penitentia accepta, placuit sine reconciliatura manus impositione eis communicare, quod morientis sufficit consolationi secundam definitiones patrum, qui huiusmodi communionem congruentem viaticum nominarunt, ut si supervixerit stent in ordine penitentium, ut ostentis necessariis penitentis fructibus, legitimam communionem cum reconciliatoria manus impositione percipiant.

In concilio Arlatensi.

Cons. Arlat. II. can. 12.

De his qui in presentis vite positum excesserunt, placuit nullum a communione vacuum debere dimitti, sed pro eo quod honoravit penitentiam, oblatio illius suscipiatur.

In epistola S. Innocentii episcopi.

Penitentes tempore quo penitentiam petunt, impositionem manuum & cilicium super caput a sacerdote, sicut ubique constitutum est, consequantur: & si aut comas non deposuerint, aut vestimenta non mutaverint, non recipiantur. Juvenibus autem non facile penitentia committenda est propter aetatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte positis non negandum.

De penitentibus propter ruinam.

Statuitur ut Abbas videat, cui a Deo tribuitur potestas alligandi & solvendi, si aptior est ad veniam juxta scriptura exempla, si cum lacrymis & lamentatione & lugubri veste sub custodia melior est penitentia brevis quam longa & remissa cum tempore mentis.

De penitentia intima.

Theodori c. 11. Specul. tom 3.

Penitentes secundum canones non debent communicare ante consummationem penitentiae: nos autem pro misericordia miserantis Dei post annum vel sex menses licentiam damus.

Excerptum de epistola pape Leonis.

L. 10. epist. 2. ad Rufr. Mar. bon. c. 9.

De his qui in aegritudine penitentiam accipiunt, & cum relevaverint agere nolunt; culpanda est talium negligentia, sed non penitus deserenda, ut crebris cohortationibus incitati, quod necessarii expetierunt, fideliter exequantur. Nemo enim desperandus est dum in hoc corpore constitutus est, quia nonnunquam quod diffidentia aetatis disertur, consilio maturiore perficitur.

Ibid. cap. 4.

Item. De his qui jam deficientes penitentiam accipiunt, & ante communionem moriuntur, horum causa ad iudicium reservanda est, in cujus manu fuit, ut talium obitus usque ad communionis remedium differatur. Nos autem quibus viventibus non communicamus, mortuis communicare non possumus.

Calixtus papa de ultima penitentia.

Epist. 9. ad Gallia. episcopos c. 11.

Perdidisset latro premium in cruce ad Christi dexteram pendens, si illum unius hora penitentia non jussisset; & cum esset in pena penitentis, & per huius sermonis professionem habitaculum paradisi, Deo promittente, promeruit. Vera ergo ad Deum conversio in ultimis positum mens potius est estimanda, non tempore, Propheta hoc taliter adhibente, in quocumque die conversus fueris peccator, vita vivas. Et iterum: cum conversus fueris, ingremiaris; tunc salvus eris. Cum ergo sit Dominus cordis inspector, quovis tempore non

Concil. General. Tom. XII.

De cura pro mortuis.

De quatuor modis quibus vivi adjuvant mortuos, Origenes ait: animae defunctorum quatuor modis solvuntur, aut oblationibus presbyterorum aut episcoporum Deo, aut precibus sanctorum, aut charorum elemosynis, aut jejuniis carorum.

De his quibus offerre debet Synodus ait.

Quatuor modis offert ecclesia pro animabus defunctorum, pro valde bonis gratiarum actiones, in quibus nihil habet quod debeat; pro valde malis consolationes vivorum; pro non valde malis, ut tolerabilior fiat damnatio; pro non valde bonis, ut plena remissio fiat.

Item Augustinus ait.

Tria genera oblationis sunt, pro valde bonis gratiarum actiones sunt, hoc est, Deo gratias agunt quod bene vixerunt; pro non valde malis propitiationes, quibus profunt sacrificia, si tamen aliquod meritum preparaverunt in vita; pro valde malis si nulla sunt adjumenta mortuorum, tamen consolationes sunt virorum, id est pauperum sunt.

Synodus Romana.

Valde boni non egent remedio post mortem, quia seipos in vita sua liberaverunt. Pro valde malis non est necesse, quia de his iudicatum est non esse fructuosum, nisi tantum elemosyna accipienda a vivis & pauperibus dividenda. Pro non valde malis & pro non valde bonis, oblatio & oratio & elemosyna & jejunium danda sunt, si tamen in vita professi sunt quod crederunt.

De sacrificando pro mortuis Gregorius

in vita patrum.

Cui peccata gravi non deprimunt, prodest mortuis sepeliri in ecclesia, quia cum eorum proximi ad sacra loca venientes sepulchra eorum aspiciunt, pro eis preces Domino fundunt. Cui vero peccata deprimunt, ad majorem damnationis cumulum in ecclesia ponuntur.

Item Gregorius.

Hi quibus peccata dimissa non fuerunt, sacris locis adjuvari post mortem non possunt. Item, vides quod sacra loca non liberant, sed culpa temeritatis accusat.

De venatis a diabolo.

Si homo vexatus est a diabolo, & nescit aliquid, nisi ubique discurrere, & occidit semetipsum quacumque causa, potest ut oretur pro eo, si ante religiosus erat: si pro desperatione, aut pro timore aliquo, aut pro causis incognitis, Deo relinquimus hoc iudicium, & non ausi sumus orare pro illo. Qui se occiderit propria voluntate, missas pro eo facere non licet, sed tantum orare, & elemosynas largiri. Si quis subita tentatione mente sua exciderit, vel per insaniam seipsum occiderit, quidam pro eo missas faciunt.

Petrus in libris Clementis.

Unusquisque in sua potestate habet breve, aut longum penitentium suum tempus exigere; & ideo in vobis est quod non velitis ad nostram convenire mensam. Item. Fieri potest ut multi temporis negligentiam brevis & astidua reparat diligentia. Item. Nullus putet quod in temporis longitudine documentum conversionis ostenditur & non devotionis ac propositi firmitate. Deo enim manifeste sunt mentes.

ANNO
CHRISTI
718.

tes, qui non temporum rationem collegit, sed amorem. *Joannes Cassianus ait*: Reminiscamur David duo tam gravia, & tam immania crimina penitendinis sermone deleta.

Gregorius. Causa pensanda: & tunc ligandi atque solvendi potestas exercenda est. *Augustinus ait*: Non nocent mala præterita, si non placent præsentia, præcipue si multis elemosynis fuerint expetita.

De incestis canones Arrelatenses cap. X.

Conc. Arrel. De his qui conjuges suas in adulterio deprehendant, & iidem sunt adolescentes fideles & prohibentur nubere, placuit ut quantum possit consilium eis detur, ne alias uxores viventibus uxoribus suis, licet adulteris, accipiant.

Canon Nescasariensis.

Concil. Neoc. Mulier si duobus fratribus nupserit, abjiciatur usque ad mortem: veruntamen in exitu propter misericordiam, si promiserit quod facta incolumis hujus conjunctionis vincula dissolvat, fructum penitentiae consequatur. Quod si defecerit vir aut mulier, in talibus nuptiis difficilis erit penitentia, in vita permanente.

Canones Apocynifenses.

Conc. Ebraon. Incestis conjunctionibus nihil prorsus venie reservamus, nisi cum adulterium separatione sanaverint. Incestus vero, nec ullo conjugum prævalendus præter illos quos nominare funestum est, hoc esse censuimus. Si quis reliquam fratris, quæ pene prius soror extiterat, carnali conjunctione violaverit, si quis frater germanus sorores accipiat, si quis novercam duxerit, si quis consobrinam se societ, quod ut a præsentis tempore prohibemus, ita ea quæ sunt antierius non solvimus; si quis relictam avuncule miseratur, aut patrui, aut privignæ, id est philastria concubitu polluat, sine quibus conjunctio illicita habeatur, interdicitur eundi melioris conjugii libertatem.

Interrogatum Augustini si debeant duo germani fratres singulis sorores accipere, quæ sunt ab illis longa progenie generati.

Respondit *Gregorius*. Hoc fieri modis omnibus licet: nequaquam enim in sacris eloquiis invenitur quod huic capitulo contradicere videatur.

Et in alio loco.

Duo fratres duas sorores in conjugio possunt habere, quidam pater & filius matrem & filiam.

In tertia propinquitate carnis licet nubere secundum Græcos.

Capit. Theo. Sicut in lege scriptum est, in quinta secundum Romanos: tamen in tertia non solvunt postquam factum fuerit. Ergo in quinta generatione conjungantur, quarta si inventi fuerint, non separantur, tertia separantur. In tertia tamen propinquitate non licet uxorem alterius accipere post obitum ejus.

Dieta Esydori.

Jüdor. lib. 9. Beatus *Esydorus* de consanguinitate sic loquitur: **Origla. c. 7.** tur: cujus series VII. gradibus dirimitur hoc modo. I. filius & filia. II. nepos & neptis. III. pronepos & proneptis. IV. abnepos & abneptis. V. adnepos & adneptis. VI. trinepos & trineptis. VII. trinepos filius & trineptis filia. Hæc consanguinitas dum se paulatim propaginem ordinibus dirimens usque ad ultimum gradum sese subtraxerat, & propinquitas esse desierat, eam rursus lex matrimonii vinculo reperiit, quodam modo revocat fugientem. Ideo autem usque ad sextum generis gradum

A consanguinitatis constituta est, ut sicut sex generatibus mundi generatio & hominis status finitur: ita propinquitas generis tot gradibus terminaretur.

Hæc usque Esydori procedit sententia.

Item ex decreto papa Gregorii minoris, qui nunc Romanam catholicam gerit matrem ecclesiam, quid de hoc causa quam inquiritis sanaverit sancta & vera auctoritas intimamus.

I. Si quis presbyter duxerit uxorem, anathema sit.

II.

Si quis monacham, seu Deo sacratam, quam Dei ancillam appellant, in connubium duxerit, anathema sit.

III.

Si quis commatrem spirituales in conjugium duxerit, anathema sit.

IV.

Si quis fratris uxorem duxerit in conjugium, anathema sit.

V.

Si quis neptem in conjugium sociaverit, anathema sit.

VI.

Si quis novercam aut nurum duxerit in conjugium, anathema sit.

VII.

Si quis consobrinam in conjugium duxerit, similiter anathema sit.

VIII.

Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit duxerit in conjugium, anathema sit.

Hæc usque ex decreto prædicti papa.

Invenimus etiam in aliorum decretis, quod si nescienter, sicut adsolet, ecclesiasticam constitutionem per negligentiam nostri temporis sacerdotum, in quarto, vel quinto, vel sexto gradu cognationis, id est consanguinitatis in conjugio copulati fuerint, non separantur; sed tamen istud non in legitime, sed venerabiliter concessum esse noscatis. Idcirco prius cavendum est ne hoc omnino proveniat. In tertio vero vel secundo, quod abest, gradu si contigerit talis copula: separari oportet.

Hi sunt dies qui non computantur in penitentia. Dies dominicus, Natale Domini, Epiphania, Pascha, Ascensio Domini, Pentecosten, S. Joannis Baptistæ, S. Mariæ, & SS. duodecim Apostolorum, vel S. Martini, & veneranda festivitas Sancti, qui in ipsa provincia corpore requiescit.

De consanguinitate in conjugio.

Intellige quid lex loquitur, nec minus, nec plus. Quod autem observatur apud nos, ut quatuor genera dividantur, nec vidisse dicunt nec legisse, ut penitentia semper isto modo servata sit, ab uno anno & deinceps de qualicumque peccato, id est in unaqueque hebdomada III. dies sine vino & med. & sine carne, & jejuset usque ad vesperum, & manducet de cibo sicco & tres quadragesimas semper de sicco cibo, & jejuset tres dies ad nonam, & tres dies ad vesperam.

Clerici sive laici ebrietatem & ventris distentionem in omnibus caveant. Faciant quod Apostolus dixit: *Sive manducatis, sive bibitis, vel quicquid facitis, omnia in gloria Dei facite.* Tunc ergo digna penitentia est, si hoc impletur.

De

ANNO
CHRISTI
718.

ANNO
CHRISTI
M.

De laude in matrimonio.

Non omnis mulier viro conjuncta uxor est viri; quia nec omnis filius mulieris est patris: Nuptiarum autem fœdera inter ingenuos sunt legitima & inter æquales, multo prius hoc ipsum Domino constituyente, quam initium Romani juris existeret. Itaque aliud est uxor, aliud concubina: sicut aliud ancilla, aliud libera; propter quod etiam Apostolus ad manifestandam harum personarum discretionem testimonium ponit in Genesi, ubi dicitur: *Ejice ancillam & filium ejus, non eris beres filius ancilla cum filio tuo Isaac.*

Augustinus ait qualis esse debeat uxor qua habenda est.

Id est si viro casta, si desponsata in virginitate, si dotata legitime, & a parentibus tradita, & a sponso & paranympis ejus accipienda. Ita secundum legem & evangelium publicis nuptiis honeste in conjugium legitime sumenda est, & omnibus diebus vite sue, nisi ex consensu & causa vacandi Deo nunquam a viro suo separanda est, excepto fornicationis causa. Si enim fornicata fuerit, relinquenda est; sed illa vivente altera non ducenda est, quia adulteri regnum Dei non possidebunt.

De adulterio.

Vir qui uxorem suam invenit adulteram, & non vult dimittere eam; sed in matrimonio suo adhuc habere; annos 11. pœniteat, & jejunia religiosa exerceat. Et quoad ipsa pœniteat, abstinere se a matrimonio ejus, quia adulterium illa perpetraverit.

Item.

Maritus qui cum uxore sua dormierit, lavet se antequam intret in ecclesia.

Item.

Mulier adultera si est, & vir ejus non vult habitare cum illa; si vult illa monasterium intrare, quartam partem suæ hereditatis obtineat: si non vult, nihil habeat.

Item.

Si vir & mulier conjunxerint se in matrimonio; & postea dixerit mulier de viro non posse nubere cum eo; si quis potest probare quod verum dicit, accipiat alium.

Ab hostibus capta.

Cujus uxorem hostis abstulerit, & non potest repetere eam; licet ei aliam accipere, melius est quam fornicare. Si postea redditur uxor, non debet recipere eam, si aliam habet; sed ipsa accipiat alterum virum, si unum ante habuerit; eadem sententia stat de serviâ transmarinis.

In alio loco synodus Aquirinensium.

Mulieres quæ abortivum faciunt antequam animam habeant, & postea, id est post xl. dies accepti feminis: ut homicidæ pœniteant, id est 111. annos in iv. feria, & vi. & in tribus quadragesimis, missi ante xl. dies 1. annum pœniteant.

Et in alio.

Coac. Anxyt. ca. 10.

Mulieres vero quæ fornicantur, & partus suos necant; sed ex his qui agunt secum & in utero conceptus excutiant, antiqua quidem definitio usque ad exitum vite eos ab ecclesia removet; humanius autem nunc devenimus, ut his x. annis tempus pœnitentiæ tribuatur.

Augustinus. Quæcumque mulier aut partum suum disperdit, aut filium necavit, homicidium perpetravit. Mulier sive vir consentiens in hoc peccato 111. annos pœniteant.

Hieronymus ait. Quæcumque mulier hanc de-

Atestationem fecerit, res ab his constituitur, aut sua anima aut homicidii. Inde xv. annos pœniteat.

Hieronymus ait. Pudet dicere, prohi. nefas: triste quod verum est, erecta cervicæ & ludentibus pedibus incedant & reliqua.

Aliæ vero sterilitatem bibunt, & nec damnati hominis homicidium faciunt.

Canon Aquirinensium.

Qui auguria, auspicia, quæ sive somnia vel divinationes qualibet secundum mores gentium observant, aut in domos suas hujusmodi homines introducant in exquirendis aliquam artem maleficiorum, aut in domos suas infestrent; confessi pœniteant. Si de clero sunt, abjiciantur; si vero sæculares v. annos agant pœnitentiæ secundum regulas antiquas constitutas.

Theodorus.

Si mulier divinationes vel incantationes diabolicas fecerit; in canone v. annos, & nunc 1. annum vel tribus quadragesimis, vel xl. dies juxta qualitatem culpæ pœniteat.

Si quis mathematicus fuerit, per invocationem demonum mentes tulerit, v. annis pœniteat, 111. ex his pane & aqua.

Si quis emissor tempestatum fuerit, v. annos pœniteat; 111. ex his in pane & aqua.

Si quis ad sanum communicaverit, xl. diebus pœniteat in pane & aqua.

C Si quis de maleficio suo aliquem perdidit, v. annis pœniteat, 111. ex his in pane & aqua.

Si quis per amorem veneficus sit, & neminem perdidit; si clericus, annum 1. pœniteat in pane & aqua; laicus dimidium annum pœniteat.

Maxime si per hoc mulieris partum quisque deceperit; 111. annos unusquisque superaugeat in pane & aqua, ne homicidii reus sit. Mulier si qua ponit filium suum supra testum, vel in fornacem, pro sanitate febris, v. annos pœniteat.

D *De fornicatione, & reliqua ingenia, & immundas pollutiones. Moyses:* non commiscendum cum masculo coitu femineo, & subditur; ambo moriantur.

Item in canone Apostolorum.

Episcopus, presbyter, Diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio aut furto captus est, deponatur: non tamen communionem privetur: quia non judicat Dominus bis in idipsum.

Si quis pontifex fornicationem faciens naturalem; x. annos pœniteat, per multas lacrymas & elemosynas veniam a Domino petat, post annos 111. vel 1v. levius pœniteat.

Si quis fornicaverit sicut sodomitæ fecerunt, x. annos pœniteat; tribus integris. Alii sodomitæ 111. annos, & molles sicut mulier adultera 111. annos pœniteat. Qui semen aut sanguinem biberit, 111. annos pœniteat.

Si quis semen in os miserit, 111. annos pœniteat: alii judicant per consilium 111. Qui sæpe fecerit fornicationem, primus canon judicat x. annos. Secundus canon 111. annos, sed pro infirmitate hominis per consilium dixerunt 111. annos pœniteat.

Pueri se invicem manibus inquinantes dies xl. pœniteant.

Pueri inter semora fornicantes, annum 1. iterantes, annos 11. pœniteant.

Puer parvulus oppressus a majore hebdomadam unam pœniteat. Si consenserit, xl. diebus.

Vir

ANNO
CHRISTI
111.

Coac. Anxyt. ca. 11.

Coac. Anxyt. ca. 12.

Coac. Anxyt. ca. 13.

ANNO
CHRISTI
713.

Vir semetipsum coinquinans primum c. diebus, iterans, annum 1. pœniteat.

Si quis fornicationem aut immunditiam fecerit, laicus 111. annos, clericus v. subdiaconus vi. diaconus vii. presbyter x. episcopus xii. molles uno anno pœniteant.

Si quis frater cum fratre fornicationem faciens per commixtionem carnis, xii. annos ab omni carne se abſtineat.

Quel cum sorore sua fornicatur, xii. annos pœniteat: alii xv. judicant.

Si cum matre fornicaverit, xv. annos pœniteat, & nunquam matet, nisi diebus dominicis.

Si mater cum filio suo parvulo fornicationem imitatur, annos 111. pœniteat, & 111. B quadragesimas & legitimas serias.

Aliter. Cum omni pecore non coibis, nec maculaberis eum eo.

Canon. Qui cum pecoribus coierit, x. annos pœniteat. Quidam dixerunt per consilium vii. quidam 111. quidam 1. quidam cum duobus ut pueri. Oportet discretio esse inter qualitatem pecudis vel hominum. Animalia ad alia coitum hominum polluta, occidantur, carnesque canibus projiciantur, sed coria adsumantur. Ubi autem dubium est, non occidantur.

De occisione canon Aquirinenſium.

Qui voluntarie homicidium fecerint, ad pœnitentiam quidam se jugiter mittant, circa exitum autem vitæ communionem digni habeantur. Eos vero qui non voluntate, sed casu homicidium perpetraverint, hæc vero humani ordinatio quinquennii tempus tribuat.

Qui occiderit monachum, vel clericum, arma relinquat, & Deo seruiat, vel vii. annos pœniteat.

Qui autem episcopum aut presbyterum occiderit, rege judicandus est.

Si laicum alteram occiderit meditatione odii, vel possidende hereditatis ejus; anno vii. pœniteat sine carne & vino. Si per iram subitam & rixam, 111. annos pœniteat.

Qui ad homicidium faciendum consenserit, & factum fuerit; vii. annos pœniteat; 111. integros. Si autem voluerit & non potuerit; 111. annos pœniteat.

Si quis alium aliter percuſerit, & sanguinem effuderit, xl. dies pœniteat, & vulnus restituat. Si diaconus, vi. menses. Si presbyter unum annum pœniteat.

Qui occiderit hominem xl. dies abſtineat ab ecclesia. Si quis pro ultione proximi hominem occiderit; pœniteat sicut homicida 111. vel vii. annos. Si tamen reddere vult propinquis pecuniam æſtimationis, levior erit pœnitentia, idest dimidio spatio. Similiter qui occiderit hominem publico bello, vel per justionem domini sui xl. dies pœniteat.

Si quis liber jubente majore suo innocentem; annum 1. pœniteat, & sequentes 11. quadragesimas & legitimas serias.

Qui per rixam in iſtu debilem vel deformem hominem reddiderit; impensas in medicos & maculæ pretium, & opus ejus donec factum restituat, & dimidium annum pœniteat. Si vero non habet unde restituat, hic annum integrum.

Qui ad feriendum hominem surrexerit, volens eum occidere, 11. hebdomadas pœniteat; si clericus fuerit vi. menses, quod & si vulneraverit, dies xl. sed & pecuniam pro modo

vulneris cui infixit tribuat, ne laſus scandalizetur.

Si quis clericus homicidium fecerit, & proximum suum occiderit x. annos exal pœniteat: post hos recipiatur in patriam, si pœnitentia comprobatur episcopo, ut & satisfaciatur parentibus ejus quem occidit, vicem filii reddat. Si autem non satisfaciatur parentibus ejus quem occidit, vicem filii reddat. Si autem non satisfaciatur parentibus illius, nunquam recipiatur in patriam; sed more Cain vagus & profugus sit super terram.

Mater si occiderit filium suum, lx. annos pœniteat, & nunquam matet nisi in die dominico.

Mulier paupercula si occiderit filium suum, vii. annos pœniteat. In canone dicitur, si homicida sit, x. annos pœniteat.

Si moritur infans sine baptismo, 111. annos habens; pater & mater 111. annos pœniteat, 1. ex his in pane & aqua.

Infans, infirmus & paganus commendatus presbytero, si moriatur sine baptismo, presbyter deponatur. Si negligentia sit parentum, 1. annum pœniteant.

Qui necat filium suum sine baptismo, in canone x. annos pœniteat, per consilium vii. annos.

Si moriatur sine nece hominis & sine baptismo, 111. annos pœniteat.

Qui homicidium vel furtum commiserit, & non composuit illis quibus nocuit: quando confessus fuerit episcopo vel presbytero peccata sua, debet illis aut propria reddere, vel componere. Si vero non habuerit substantiam unde componere potest, vel nescierit quibus nocuerit, plus augeat pœnitentiam.

De furto.

Si quis furtum capitale commiserit, idest quadrupedia, vel casas effregerit, aut quodlibet meliorem præſidium furaverit, v. annos pœniteat, 111. integros.

Qui sæpe furtum fecerit, vii. annos pœniteat, aut quomodo judicaverit sacerdos. Qui vero de minoribus furtum fecerit, 111. annos pœniteat.

Si quis aliquid de ministerio ecclesiarum vel qualescumque opus, quolibet modo fraudaverit, vel neglexerit, vi. annos pœniteat.

Faciens furtum semel 1. annum: si iterum, duos annos. Si puer, xl. diebus, xx. diebus, ut afferit æqualitas eruditionis.

Si quis servum aut quemcumque hominem quolibet ingenio in captivitatem duxerit aut tranſmiſerit; 111. annos pœniteat in pane & aqua.

Si parvulus annorum decem aliquod furtum fecerit, vii. dies pœniteat. Si autem post annos xx. aliquid furtum fecerit, x. dies pœniteat.

De juramento.

Perjurium qui fecerit in ecclesia xl. annos pœniteat. Qui vero pro necessitate coactus, 111. quadragesimas.

Neces in manus.

Si vero juraverit in manu episcopi vel presbyteri, seu in altari, sive in cruce consecrata, & mentitus est, 111. annos pœniteat. Si in cruce non consecrata, 1. annum pœniteat.

Si quis juraverit in manu hominis, nihil est apud Græcos, nos secundum Christum, aut ex verbis tuis justificaberis, aut ex verbis tuis condemnaberis.

ANNO
CHRISTI
713.

Greg. c. 7.

Greg. cap. 9.

Ibid.

Ibid.

Greg. ca. 7.

ANNO
CHRISTI
104.

Interrogatus Romanus.
De juramento, non jurare omnino hoc sequentia lectionis dicit non adjurandum esse per creaturam aliam, sed per creatorem, ut mos est prophetis, vivit Dominus, & vivit anima mea; & vivit Dominus cui adfuit hodie.

De contradictione.

Finis autem contradictionis ad juramentum est, sed Domino. Omne enim quod dominatur, hoc & adjuratur. Alii perjures 111. annos penitent.

De contradictione duorum absque testibus, statuit ut per sancta 17. evangelia antequam communicent testentur, qui adprobantur, & deinde sub iudice famam relinquuntur.

Si quis perjuraverit 71. annos peniteat, 111. B
Greg. ca. 7. Si integros, ut & juret nunquam praveat. Si integros, ut & juret nunquam praveat. Si sciens perjuraverit, tres annos peniteat, 1. integrum.

De esca immunda.

Qui manducat carnem immundam, aut a vulpibus dilaceratam, xl. dies peniteat.

Qui manducaverit morticinas infans xl. dies peniteat.

Qui animalis carnem cujus mortem nesciebat, tertiam partem anni cum pane & aqua vivat sine vino, & carne.

Qui manducaverit morticina sciens, c. diebus peniteat.

Greg. ca. 10. Si quis venationem aliquam quocumque exercuerit: si clericus, annum 1. si diaconus, 11. si sacerdos, 111. annos peniteat.

Greg. ca. 19. Animalia que a lupis seu canibus lacerata, non sunt comedenda, nisi porcis & canibus. Nec cervas, nec capra, si mortui inventi fuerint. Græci autem carnem non dant morticinorum porcis suis. Pelles eorum ad calciamenta liceant; & lana & cornua accipere licet: tamen non in sanctum aliquid.

De Porcis.

Si casu porci comedent carnem morticinorum aut sanguinem hominis, non abiciendos credimus, nec gallinos.

Porci ergo qui sanguinem hominis gustantes tetigerunt, manducantur; sed qui cadaverum tuorum lacerantes manducaverunt, carnem eorum manducare non licet, usque dum macerantur post annum.

Piscis autem licet comedere, quia alterius naturæ sunt. Aves vero & animalia cetera si in retibus strangulantur, non sunt comedenda; nec si accipiter oppresserit, si mortui inveniuntur, que 17. capitulo actus apostolorum: ita precipiunt abstinere a fornicatione & sanguine suffocato & idolatria. Et cum non prohibent, consuetudo non est comedere. Leporem licet comedere, & bonum est pro disenterio; & fel ejus miscendum est cum pipere pro dolore omnimoda.

Animal vulneratum a bestiis & gustatum, licitum est manducare. Si homo prius illud animal vivum occiderit: si vero mortuum prius fuerit, deiciatur caro ejus.

Si apes occidunt hominem, occidi debent festinanter; mel tamen non manducetur.

De ebrietate.

Greg. ca. 2. Si quis episcopus vel aliquis ordinatus in consuetudine ebrietatis vitium habuerit; aut desinat, aut deponatur. Si quis presbyter aut diaconus per ebrietatem vomit, xl. dies peniteat. Si laicus fidelis xv. dies peniteat. Si monachus, xxx. dies peniteat. Si clericus,

xxx. dies. Si fidelis laicus suo per negligentiam inebriat alterum, xl. dies peniteat. Si vomitum facit infirmitatis causa, si non culpa est, aliter laici septem diebus, clerici vero vel subdiaconi 111. diaconi 17. presbyter v. episcopus 17.

Si per ebrietatem & voracitatem evomerit eucharistiam, xl. dies peniteat. Clericus, monachus, vel diaconus xl. presbyter 177. episcopus xc. Si infirmitatis causa, 711. diebus. Unusquisque sine infirmitatis causa sacrificii septem diebus, quidam psalterium, quidam bis psalterium.

Si vomitum sacrificii die in igne projecerit, vel in flumine, c. psalmos cantet.

Si casus comedent talem vomitum, c. diebus sistit; si non, xl. diebus. Qui vero inebriantur contra preceptum Domini, si votum sanctitatis habent, hoc est ebrietas, quando statum mentis mutant & linguam balbutit, & oculi turbantur, & vertigo erit, & ventris distensio, ac dolor sequitur, si clericus 711. septem diebus peniteat, monachus 177. diaconus 17. hebdomadas, presbyter 17. hebdomadas, episcopus v. laicus 111. dies sine vino & carne.

ANNO
CHRISTI
104.*De Eucharistia.*

* Si quis Eucharistiam negligentia causa perdidit, 1. annum, vel 111. quadragesimas, vel xl. dies peniteat.

Si sacrificium in terra ceciderit, causa negligentia, l. psalmos cantet.

Qui neglexerit sacrificium, ut vermes in eo sint, aut colorem non habet saporemque, xx. vel xxx. vel xl. dies peniteat, & in ignem accendatur, cinis ejus sub altare abscondatur. Si usque ad terram ceciderit, 1. diem peniteat.

Si stilla super altare ceciderit, 111. dies peniteat.

Si mus comedit sacrificium causa incuriositatis, xxx. vel xl.

Qui in ecclesiam medicam partem perdidit, & non invenit, xx. dies peniteat, vel unoquoque die psalmos lxx. canet.

Qui autem in plebe suam chrisma perdidit & non invenit, xl. dies peniteat, vel 111. quadragesimas peniteat.

Qui perfundens calicem in fine solemnitatis, xxx. dies peniteat.

De divertis causis qui creaturam perdidit, hoc est thus, tabulas, aut sedulam, sive sal benedictum, panem novum consecratum, vel aliquid huic simile, 711. dies peniteat.

Mus si ceciderit in liquorem; tollatur inde, & aspergatur liquor ille aqua benedicta. Si vero mortua fuerit, abiciatur, sive lac sit, sive cervisia, vel aliquid hujusmodi.

Quod si multum sit liquor ille, in quem mus, vel mustella incidens moritur, purgetur & aspergatur aqua sancta, & sumatur si necessitas sit.

Si aves stercoreant in quemcumque liquorem; hujusmodi tollatur sterco, & mundatur cibis aqua benedicta, & sumatur.

Qui sanguinem nescius cum saliva bibit, non nocet.

Qui manducat sanguinem proprium, pollutur; infans non nocet: si autem sciens, penitentiam agat juxta modum pollutiois.

Si quis salstatem commisit, 711. annos peniteat. Qui autem consentit, v. annos peniteat.

Greg. ca. 8.

Greg. ca. 8.
eisdem verbis.Greg. ca. 10.
eisdem verbis.

Greg. ca. 10.

ANNO
CHRISTI
742

De alio penitentiæ.
Detractionibus, laici VII. diebus, clericus III. hebdomadas, subdiaconus III. presbyter v. episcopus VII.

Item.

Si quis cum alio iram tenet in corde; sicut homicida judicatur. Si non vult reconciliari fratri suo quem odio habet; tandiu in pane & aqua peniteat usque dum reconcilietur.

*Synodus Arelatensis.*Coe. Arel.
Coe. 10.

Hi qui publicis inter se odiis exardescunt; & ab ecclesiæ conventu removendi sunt, donec ad pacem recurrant.

De baptismo reiterato, & de opera die dominico.

Qui rebaptizati sunt ignorantes, non indigent pro eo penitentia, nisi quod secundum canones non possunt ordinari nisi pro magna necessitate. Si autem non ignari iterum baptizati sunt, quasi iterum Christum crucifixerunt, peniteant VII. annos IV. & VI. feria, & in tribus quadragesimis, si pro vitio aliquo fuerit. Si autem munditia licitum putaverint, III. annos peniteant. Baptizati a presbytero non baptizati iterum debent baptizari.

Theodorus de opere die dominico.

Qui operantur die dominico, eos Græci prima vice arguunt; secunda tollunt aliquid ab eis; tertia vice tertiam partem de rebus, aut valupent, vel VII. diebus peniteant.

De communicatione.

*Greg. ca. 10.

Si quis autem die dominico per negligentiam jejunaiverit, hebdomada tantum debet abstinerere: si secundum, dies XX. Si postea, XL. Si per damnationem diei jejunaiverit, sicut Judæi abominantur ab omnibus ecclesiis catholicis. Si autem contemserit indicio jejunio in ecclesia, & contra decreta seniorum fecerit, si non in quadragesima, XL. diebus peniteat: Si autem in quadragesima, annum peniteat: Si frequenter & in consuetudine erit, exterminabitur ab ecclesia, dicente Domino: *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, & reliqua.*

*Ibid. eisdem
verbis.*De communicatione die dominico.*Theod. Cap.
II. 72.

Græci omni die dominico communicant, clerici & laici, & qui tribus dominicis non communicaverint, excommunicantur, sicut canon habet. Romani similiter communicant qui volunt; qui autem nolunt, non excommunicantur.

Synodus Agathensis.

Coe. 10.

Seculares vero qui in natali Domini & Pascha & Pentecosten non communicaverint; catholici esse non credantur.

De abstinentia mariti.

Græci & Romani tribus diebus abstinent se a mulieribus ante panes propositionis, sicut in lege scriptum est. Infirmis licet omni hora potum & cibum sumere quodcumque desiderant, si opportuna non possunt manducare, non licet homini a terro suo tollere pecuniam sine voluntate ejus, quem ille de labore suo adquisierit. Viro licet in baptismo suscipere feminam: feminæ vero non licet suscipere virum.

De reverentia ecclesiæ.

Ligna ecclesiæ non debent ad aliud quid jungi nisi ad ecclesiam aliam, si necesse est, vel igne comburenda, vel ad perfectum in monasterio fratribus: in laicali tamen opere non debent procedere, & in loco altaris crux ponatur.

Pro infantibus licet missas facere cui vult an-

te VII. annos. Si clericus pervenerit ad infirmum pagani, melior est baptizare cum aqua signata in nomine sanctæ Trinitatis.

De usuris.

Si quis usuris undique exierit, III. annos peniteat, i. ex his in pane & aqua.

Si quis dilaturus fecerit quod detestabile est, III. annos peniteat.

Si quis laicus per ignorantiam cum hereticis communicaverit; stet autem cum catholicis, licet separatim ab ecclesia, XL. diebus peniteat.

Si in captivitatem per vim ducta, aut doctus redimi non potest, post annum potest accipere alterum virum.

Item.

Mulier nupta uni viro, quæ voverit Deo, ut post mortem viri non accipiat alium; eo mortuo, prævaricatrix volit, si acceperit alterum; iterumque nupta cum eo penitentia mota, implere vota sua vult; non potestato viri ejus est utrum impleat, an non. Eger unam licentiam dedit nubere cum illo viro cui confessa est vota post X. annos.

Item.

Muliere mortua, licet viro post mensem alteram accipere.

Item.

Post annum licet mulieri tollere virum.

De voto mulierum.

C Si quis maritus vel si qua mulier votum habens virginittatis adjungitur matrimonio, non dimittat illud, sed peniteat IV. annis. Mulieri non licet votum vovere sine consensu viri sui; sed & si voverit, dimitti potest. Maritus non debet uxorem suam nudatam videre.

Item.

Quicumque mulier adulterium perpetraverit, in potestate viri est si velit reconciliari mulieri adulteratæ. Si reconciliaverit; in clero non proficit. Vindicta illius ad primum virum pertinet, non ad regem.

Ad menstruum.

D Ad mulierem quæ patitur menstrua non accedat. Si aperuerit fontem sanguinis sui moriatur.

Greg. 22. 22.

Greg. Audistis ut morte lex sacra ferias. Si quis vir ad menstruatam mulierem accedat. Nuncque tamen mulier, dum consuetudinem menstruam patitur prohiberi ecclesiam intrare non debet, quia ei naturæ superfluitas ad culpam non valet reputari, & per hoc quod in vita patitur, justum non est ut ingressa ecclesiæ privetur. Novimus namque quod mulier quæ fluxum patiebatur sanguinis post tergum Domini humiliter veniens, vestimenti ejus sumbriam tetigit, atque ab ea statim sua infirmitas recessit. Si ergo in fluxu sanguinis posita laudabiliter potuit Domini vestimentum tangere: cur cui menstruum sanguinis patitur, non liceat Domini ecclesiam intrare? Si dicis: illam infirmitas compulit medicamentum quidem contra ægrotudines explorare.

Greg. ibid.

Feminæ utique & menstruus sui sanguinis fluxus ægrotudo est. Si illa sanguinaria conceditur sanitas, cur non cedatur tunc mulieribus quæ naturæ suæ vitio infirmantur. Sanctorum communis mysterium in eisdem diebus percipere non debet prohiberi.

Mayfes.

Si mixtus vir mulieri & lavari aqua debeat, & ante solis occasum ecclesiam non intrare lex veteri populo præcepit, quæ autem intelligi spiri-

ANNO
CHRISTI
742

ANNO
CHRISTI
748.

ritualiter potest. Nunc autem vir cum propria A
conjugē dormiens nisi lotus aqua intrare eccle-
siam non debet; sed neque lotus intrare sta-
tim debet. Romanorum tamen semper ab an-
tiquioribus usus fuit post ammixtionem propriis
conjugis, & lavacri purificationem, & ab in-
gressu ecclesie paulum reverenter abstinere:
quia ipsa licita ammixtio conjugis sine voluptate
carnis fieri non potest. A sacri loci ingres-
su abstinendum est, quia voluptas ipsa esse si-
ne culpa nullatenus potest. Vigilanti vero men-
te penlandum est, quis in Sina monte Domi-
bus ad populum locuturus, prius eundem po-
pulum abstinere a mulieribus præcepit.

Greg. Si quis vero suam conjugem non cupi-
dine voluptatis raptus, sed solummodo cre-
andorum liberorum gratia utitur; iste profes-
so sive de ingressu ecclesie, sive de sumendo
Domini corporis sanguinisque mysterio, suo est
relinquendus iudicio, quia nobis prohiberi non
debet, cum ei iuxta præfinitam sententiam e-
tiam ecclesiam licuerit intrare. Hinc de pue-
ris David dicitur, ut si a mulieribus mundi ef-
sent, panes propositionis acciperent: quos om-
nino non acceperunt, nisi prius eos mundos
David a mulieribus fateretur. Tunc autem vir
qui post ammixtionem conjugis lotus aqua fue-
rit, etiam sacre communionis mysterium valet
accipere.

Post quas dies purificari debeat.

Cum vero enixa fuerit mulier, qua die de-
beat ecclesiam intrare Testamenti veteris præ-
ceptione didicisti, ut pro masculo diebus
XXXIII. pro femina autem LXVI. diebus de-
beat abstinere. Que tamen sciendum est quæ
ei in mysterium accipitur. Nam si hora eadem
qua genuerit ædura gratias intrat ecclesiam,
nullo peccati pondere gravatur. Voluptas et-
nim carnis, non dolor in culpa est. In car-
nis commixtione voluptas est. Nam in proli
procreatione gemitus: unde & ipsi primæ matri
omnium dicitur, in doloribus paries. Si ita-
que enixam mulierem prohibens ecclesiam in-
trare; ipsam ei penam suam in culpam depu-
tamus.

De prægnantis baptismo.

Baptizare autem prægnantem vel enixam
mulierem, vel hoc quod genuerit, si mortis
periculo urgeatur, vel ipsa hora eadem qua gi-
gnit; vel hoc quod gignetur, eadem qua natum
est, nullo modo prohibetur.

Greg. de purificatione post partum.

Ad ejus concubitum vir suus accedere non
debet, quo ad usque qui gignitur ablaetur.
Prava autem consuetudo in conjugatorum mo-
ribus surrexit, ut mulieres filios, quos gignunt,
nutrire contemnant; eos aliis mulieribus ad nu-
trientium tradant, quod videlicet ex sola cau-
sa incontinentie videtur. Attamen nisi purga-
tionis tempus transierit, viris suis non debent
misceri.

Theoderus.

Ergo cujus uxor est infidelis & gentilis, &
non potest converti, dimittatur. Si mulier dis-
cesserit a viro suo dispiciens eum, nolens re-
vertere, & reconciliari viro, post quinque an-
nos cum consensu episcopi aliam accipere lice-
bit uxorem.

Moses de nocturno pollutione.

Si fuerit inter vos homo qui nocturno pol-
lutus sit somno, & nisi lotum aqua ei usque
ad vesperam intrare ecclesiam non concedit.

Concil. General. Tom. XII.

Gregorius in responsis Augustino.

Populus spiritualis intelligens sub eodem in-
tellectu accipiet, quia quasi per somnium illu-
detur qui tentatus immunditia variis imagini-
bus in cogitatione inquinatur, sed lavandus est
aqua, ut culpas cogitationis lacrymis abluat,
& nisi prius ignis tentationis recederit, reum
se quasi usque ad vesperum agnoscat. Sed est
in eadem inlusionē valde necessaria discretio,
qua subtiliter pensari debeat ex qua re acce-
dat menti dormientis. Aliquando enim ex cra-
pula, aliquando ex naturæ superfluitate, vel
infirmitate: aliquando ex cogitatione contingit.
Et quidem cum ex naturæ superfluitate,
vel infirmitate evenerit, omnimodo hæc inlu-
sio non est ei timenda, quia hanc animus ne-
scius pertulisse magis dolendum est, quam te-
cisse. Cum vero ultra modum appetitus gulæ
in sumendis alimentis rapitur, atque idcirco
honorum receptacula gravantur, habet exinde
animus aliquem reatum, non tamen usque ad
prohibitionem percipiendi sancti mysterii, vel
missarum solemniam celebrandi; cum fortasse
aut festus dies exigit, aut exhiberi mysterium
pro eo quod sacerdos alius in loco deest, ipsa
necessitas compellit. Nam si adsint alii qui
implere ministerium valeant, inlusio per cra-
pulam facta a perceptione sacri mysterii prohi-
bere non debet; sed ab immolatione sacri my-
sterii abstinere, ut arbitror, humiliter debet,
si tamen dormientis animam turpi imaginatione
non concluderit. Nam sunt quibus ita ple-
rumque inlusio nascitur, ut eorum animus et-
tiam in somno corporis positus turpibus ima-
ginationibus non sedetur: qua in re unum
ubi ostenditur ipsa mens rea, non tamen vel
suo iudicio libera, cum se eisi dormiente vi-
disse tamen in virgillis corporis meminit, cor-
pore nihil meminit ingluviem cecidisse. Sin vero
ex turpi cogitatione vigilantis oritur inlu-
sio dormientis, patet animi sui reatus, videt
enim a qua radice inquinatio illa processerit:
quia que cogitavit hæc pertulit nesciens.

Qui in somnis non volens pollutus sit, sur-
get canetque VII. penitentiales, idest: *Domine
ne in furore tuo. Beati quorum. Domine ne
in furore tuo. Miserere mei Deus. Domine ex-
audi orationem meam. De profundis. Domine
exaudi orationem.* Vel unusquisque secundum
suam virtutem, & in mane XXX. psalmos can-
tet. * Volens autem in somnis peccare, sive
qui pollutus sit sine voluntate, xv. psalmos.
Si in somno peccans sine cogitatione, xv. psal-
mos. Item in somno peccans si ex cogitatio-
ne pollutus est, xxv. psalmos. Si semen fun-
dit in ecclesia per dormitionem, cantat psal-
terium, vel III. dies peniteat. Si voluntarie
semen in ecclesia fundit mala cogitatione: si
clericus XVII. dies peniteat; diaconus XXV.
presbyter XL. episcopus L. monachus XXX.

Sacerdos tangendo osculando mulierem co-
inquinatus, XI. dies peniteat.

Si osculatur sacerdos feminam per deside-
rium, xx. dies peniteat. Si semen per oscu-
lum fuderit, XL. dies peniteat. Si per cogita-
tionem fuderit semen, hebdomada jejundet. Si
tangit manum cum manu, III. hebdomadas;
episcopus IV. hebdomadas; si monachus, VII.
dies; si diaconus, IV. dies; si clericus, II.
dies; laici I. diem peniteant. Si tangit ma-
nu die, XIV. dies peniteat; monachus tres
hebdomadas; clerici VII. dies peniteant. Ali-
ter si clerici manum cum manu, XXX. dies
peni-

ANNO
CHRISTI
748.

S. Greg. in
Resp. ad
inter. S.
Augustini.

Turbatum
hic lectio-
nem redi-
tuit Greg.
ibid.

ANNO
CHRISTI
748
Greg. cap.
16. eisdem
rebus.

pœnitat vel xx. quanto magis alii gradus? **Q**ui impagnatione mentis violenter coinquinatus est, vii. dies pœnitat, vel quotiens cogitatio vincitur. De his apostolus Iacobus melius intimabat: *Confitemini*, inquit, *alterutrum, peccata vestra, & orate pro invicem ut salvemini.*

Si quis saepe per violentiam cogitationis semen fuderit, xx. dies.

De vita mulieris in ecclesia vel ministris.

Mulieres non velant altare cum corporali, nec oblationes super altare, neque calicem ponant, neque stent ordinate in ecclesia, neque in convivio sedeant. In te sacerdos, mulieres non est licitum alicui pœnitentiam indicare, quia in canone nulli licitum est, nisi solis sacerdotibus. Mulieres possunt sub nigro velamine accipere sacrificium, ut Basilius iudicavit. Mulier potest oblationes facere secundum Græcos. Non est ad Romanos.

De servis & ancillis.

Pater filium necessitate coactus potestatem habet tradere in servitium vii. annis. Deinde sine voluntate filii licentiam tradendi habet. Homo xiii. annorum se ipsam potest tacere servum. Non licet homini a servo suo tollere pecuniam quam ipse acquiserit. Si servum & ancillam domus amborum in matrimonium conjunxerit, postea deliberato servo vel ancilla, si non potest redimi qui in servitio est, libero licet ingenuo conjugere. Si quis liber ancillam in matrimonio acceperit, non habet licentiam dimittere eam, si ante cum consensu amborum conjuncti sunt. Si prægnantem mulierem quasi liberam comparat, liber est qui ex ea generatur. Qui ancillam prægnantem liberat, quem genuerat, sit servus.

De diversis questionibus.

Jejunia legitima tria sunt in anno pro populo, xl. ante pascha, ubi decimas anni solvimus, & xl. ante natale Domini, & post Pentecostem xl. dies & noctes.

De promissione sua laici non debent moram facere, quia mors non tardat. Servo Dei nullatenus licet pugnare, multorum licet sit consilio servorum Dei.

Infans pro infante potest dari ad monasterium Dei, quamvis alium novisset; tamen melius est votum implere. Similiter pecora æquali pretio possunt mutare, si necesse sit.

Rex si alterius regis terram habet, potest donare pro anima sua.

Inventio in via tollenda est. Si inventus fuerit possessor, reddatur ei tributum; si non fuerit inventus, ecclesie sit. Consuetudo provincie, id est ne tantum pauperes in decimis aut in aliquibus rebus vim patiantur. Decimas non estylegitimum dare nisi pauperibus & peregrinis, sive laici suas ad ecclesiam. Pro reverentia regenerationis in albas pentecostem orandum est ut in quinquagesima oratur. Oratio potest sub velamine esse, cum necessitas cogit. Qui pro homine mortuo jejunat, se ipsum adjuvat. De mortuo autem Dei solius est notitia.

De pœnitentia adulteri synodus Quirinensium.

Si quis adulterium commiserit, vii. annos pœnitat, completis perfectionis secundum pristinos gradus.

Si quis adulterium commiserit, id est cum muliere aliena, vel sponsam, vel virginem corruperit; laicus iii. annos pœnitat, unum ex

Conc. Ancyr.
cap. 19.

A his in pane & aqua: clericus v. diaconus v. integros; presbyter sive monachus vii. annos, iii. ex his in pane & aqua; episcopus xii. v. ex his in pane & aqua.

Si quis clericus postquam se Deo voverit, ad secularem habitum iterum reversus fuerit, aut uxorem duxerit, x. annos pœnitat, ii. ex his in pane & aqua, & nunquam postea in conjugio copuletur. Quod si noluerit, sancta synodus, vel sedes apostolorum separabit eos a communione & convivio catholicorum. Similiter mulier postquam se voverit Deo, si tale scelus commiserit, pari sententia subiacet.

De sanctimonialis fornicaria.

Si quis fornicaverit cum sanctimoniali vel Deo consecrata, sicut in superiore sententia unusquisque juxta ordinem suum pœnitat, diaconus & presbyter, & episcopus, ipsa virgo sacra fornicans vii. annos pœnitat. Una est pœnitentia puellæ & viduæ, vii. annorum. Majorem meruit quæ virum habet, si fornicationis crimen admittit.

Si quis cum ancilla Dei, annos vii. pœnitat. Laicus maculans se cum ancilla Dei, ii. annos pœnitat. Si genuerit ex ea filium, iii. annos pœnitat. Si sine conjugio sunt, iii. quadragesimas pœnitat. Quidam dicunt xl. diebus.

Si quis vacans uxorem alterius polluit, annos ii. pœnitat. Si quis uxoratus virginem, similiter pœnitat. Si uxoratus ancillam suam, i. annum & iii. quadragesimas & legitimas ferias tribus mensibus primis, & a sua se contineat. Illa si invita passa est, xl. dies; si consentiens, iii. quadragesimas & legitimas ferias. Si genuerit ex ea filium, liberet eam.

Puer cum aliqua puella fornicari nitens, nec coinquinatus, xx. diebus pœnitat: Si autem coinquinatus est, c. diebus. Si vero, ut moris est, suam complet voluntatem, annum pœnitat.

Si quis presbyter, vel diaconus, vel monachus uxorem duxerit in conscientia populi, deponatur. Si adulterium perpetraverit cum Dea, & in conscientia populi decernit; projiciatur extra ecclesiam, & inter laicos pœnitent, quandiu vivit.

Qui dimiserit alteri uxorem suam conjugii, vii. annos pœnitat cum tribulatione, vel xv. levius.

De raptoribus & incensuribus.

Si quis virginem aut viduam raptus fuerit, iii. annos pœnitat. Si quis domum vel aream cuiuscumque voluntarie igne cremaverit, superiore sententia subiacet.

De machina mulierum.

Mulier qualicumque molimine aut per se ipsam aut cum altera fornicans, iii. annis pœnitat, unum ex his in pane & aqua.

Sanctimonialis femina.

Cum sanctimoniali per machinam fornicans, annos vii. pœnitat, ii. ex his in pane & aqua.

Qui saepe fornicatur, laicus cum laica, iii. annos pœnitat, & quanto saepius ac negligentius, tanto magis & tempus addat & modum.

Qui diutius fornicationi, perjurio, latrocinii, ceterisque flagitiis servivit, annos vii. pœnitat.

Mulier abstineat se a viro iii. menses quando concepta est, antequam pariat, & post partum,

ANNO
CHRISTI
748.

Greg. cap. 4.

ANNO
CHRISTI
711.

tum, XL. dies. Qui autem nupserit his diebus, XL. dies pœniteat, vel xxx. vel xx.

Qui in matrimonio sunt, abstineant se in 111. quadragesimis, & in Dominica nocte & in sabbato & ser. xv. & vi. quæ legitimæ sunt, & 111. noctes abstineant se antequam communicent.

Qui in quadragesima ante pascha cognoscit mulierem suam & noluit abstinere, annum unum pœniteat, vel suum pretium reddat ad ecclesiam, vel pauperibus dividat, vel xxvi. solidos reddat. Si per ebrietatem vel aliqua causa acciderit, sive consuetudine, XL. dies pœniteat.

Si vir cum muliere sua retro nupserit, pœniteat quomodo de animalibus, id est si consuetudine erit, 111. annos. Si vero in terga nupserit, & consuetudo erit, vii. annos pœniteat.

Si mulier cum muliere, annos 111. id est si mulier quæ se more fornicatoris ad alteram conjunxerit, 111. annos sicut fornicator pœniteat. Sic & illa quæ semen viri sui in cibo miscens, ut inde plus ejus amorem accipiat, pœniteat similiter.

Mulier si inter imitante maleficia sua, id est per poculum, aut per artem aliquam, vii. annos pœniteat. Si pauperula, xv. annos pœniteat. Si quis fornicatur cum virgine, xv. annos pœniteat: si cum maritata, quatuor annos integros, 11. alios, 11. quadragesimis tribus & tribus diebus hebdomadæ pœniteat.

Si mulier sola cum se ipsa coitum habeat, 111. annos pœniteat. Uxor quæ sanguinem viri sui pro remedio gustaverit, XL. dies plus minusve jejundet. Similiter pœniteat.

Quirinensum.

Cone. Ancy.
can. 24.)

Si quis sponsam habens forori cujus forsitan intulerit violentiam, eique inhæserit tanquam suæ, hanc autem deceptam postea duxerit uxorem desponsatam: illa vero quæ vitium passa est, si forte necem sibi intulerit, omnes hi qui facti hujus conficii sunt, x. annos in penitentia redigentur secundum canones constitutos.

De canone Casarii.

Cone. Neoc.
can. 2.)

Mulier si duobus fratribus nupserit, abjici debet usque ad diem mortis: Sed propter humanitatem in extremis suis sacramentis reconciliari oportet: ita tamen ut si forte sanitatem receperit, matrimonio soluto ad penitentiam admittatur, quæ si defuncta fuerit mulier in hujusmodi consortio constituta, difficilis erit penitentia remanenti, qua sententia tam viros quam mulieres teneri debebunt.

Theodorus.

Qui nubet Dominico, petat a Deo indulgentiam, & 11. vel 111. diebus pœniteat.

Basilii judicavit.

Mulieres menitruo tempore non intrent in ecclesia, neque communicent, nec sanctimoniales, nec letatæ. Si præsumant, 111. hebdomadas pœniteant. Similiter pœniteat qui intrat in ecclesia ante mundum sanguinis post partum, id est xl. diebus.

Incipit de diversis malis.

Diversitas corporum diversitatem facit penitentiarum. Nam & corporum medici diversa medicamenta generibus componunt. Aliter enim vulneraliter morbum, aliter enim tumores, aliter patredines, aliter caligines, aliter contractiones, aliter combustiones curant. Ita igitur etiam & spiritales medici diversis cura-

Concil. General. Tom. XII.

ANNO
CHRISTI
711.

tionum generibus animarum vulnera, morbum, culpas, dolores, ægritudines, infirmitates sanare debent. Sed quia hæc paucorum sunt; ad purum scilicet cuncta cognoscere & curare ad quæ integrum salutis statum debeant revocare: ideoque vel pauca, juxta seniorum traditiones & juxta nostram ex parte intelligentiam: ex parte namque prophetamus, & ex parte cognoscimus, aliqua proponamus, quod ad remedium animæ pertinet, & de remediis vulnerum, secundum priorum patrum, id est dispositiones diduri.

Sacri tibi eloqui, fidelissime frater, ante medicamina compendii rationem intinemus.

Prima itaque est remissio qua baptizatur in aqua secundum illud: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest videre regnum Dei.* Secunda charitatis effectus, ut est illud: *Remittantur ei peccata multa quia dilexit multa.* Tertia elemosinarum fructus, secundum hoc: *Sicut aqua extinguunt ignem, ita elemosina extinguit peccatum.* Quarta perfusio lacrymarum, Domino dicente, *quia flevis in conspectu meo, & ambulavisti tristis contra me, non inducam malum in diebus ejus.* Quinta criminum confessio, Psalmista teste, *Dixi, confitebor adversus injustitiam meam Domino, & tu remissi impietatem peccati mei.* Sexta afflictio cordis & corporis, Apostolo consolante: *Dedi hujusmodi hominem in interitum carnis Satanae, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi.* Septima emendatio morum, hoc est abrenuntiatio vitiorum, evangelista contestante: *Jam sanus es, noli ultra peccare, ne quid tibi deterius fiat.* Octava intercessio Sanctorum, ut illud: *Si quis infirmatur, indicat presbyteros, & orent pro eo.* Multum enim valet apud Deum deprecatio justis assidua. Nona misericordia & fidei meritum, ut est hoc: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Decima confessio & salus alienorum, Jacobo confirmante: *Qui conversi fecerit peccatorem ab errore via sua, salvabit animam suam a morte, & cooperiet multitudinem peccatorum suorum.* Sed melius est tibi ut infirmus sis, & vitam solitariam ducere, quam perire cum plurimis. Undecima indulgentia & remissio, Veritate promittente & dicente: *Dimittite & dimittetur vobis.* Duodecima passio martyrii spes unica salutis, indulgente & latrohi crucifixo Deo respondente: *Amen dico tibi quia hoc die mecum eris in paradiso.* His ergo de canonica auctoritate prælibatis, patrum etiam statuta subrogaturum investigare convenit, secundum illud: *Interroga patrem tuum & annuntiabis tibi, presbyteros tuos, & dicent tibi.* Iterum causa deferatur ad eos. Statuant ergo octo principalia vitia humanæ salutis contraria his octo contrariis remediis sanentur. Vetus namque proverbium est: *Contraria contrariis sanantur.* Qui enim illicita licenter commisit, a licitis coercere se debet, sed hoc omni penitentia solerter est intuendum, quantum quis tempore in delictis remaneat, qua eruditione ambatus, quali impugnetur passione, quali existat fortitudine, quali detur affligi lacrymabilitate, quali compulsus est gravatione peccare. Omnipotens etenim Deus, qui cor omnium novit, diversasque naturas indidit, non æquivalentis pœnitundinis pondera peccaminum pensavit, ut illud propheticum: *Non enim ferris stritabitur Gihb, neque rota plausit super crimum circumiet, sed virga excutietur Gihb, &*

ANNO
CHRISTI
743.
Sep. 8. 7.
R. 2. 5. Bis.
cap. 1.

criminatorum. In baculo autem panis comminuetur, ut est illud: *Potentes potenter tormenta patiuntur.* Unde quidam sapiens, *Cui plus creditur, plus ab eo exigitur.* Discant igitur sacerdotes Domini qui ecclesiis præsumunt, quia pars eis data est cum his quorum delicta repropitiaverint. Quid est autem repropitiare delictum, nisi cum assumpseris peccatorem, & monendo, hortando, docendo, adduxeris eum ad penitentiam, ab errore correxeris, a vitiis emendaveris, & feceris eum, ut ei taliter converso propitius sit Deus? Cum ergo talis sit sacerdos, & talis sit doctrina tua, & sermo tuus, pars tibi datur eorum quos correxeris, ut illorum meritum tua sit merces, & illorum salus tua sit gloria.

Et alibi de modis penitentia.

Affert Burch.
L. 1. c. 1. p. 1.
ut Bedæ.
V. de Præ-
monitionem
apud Maa-
n.

Sciendum vero est quanto quis tempore moratur in peccatis, tantum ei augendum est penitentia.

Item alibi.

Alii statuunt duodecim triduanas per annum repensandum, quod ego non laudo, nec vitupero, sicut *Theodorus* laudavit. Alii centum dies cum semipane mensuræ paximatium aqua & sale, & psalmos L. in unaquaque nocte. Alii L. interpositiones in una nocte interveniente. Alii penitentiam egenis statuunt eleemosynam, hoc est pretium viri vel ancillæ, sed posterior est, sed dimidium omnium quæ possidet unusquisque det: & si quidem fraudavit, quadruplum reddat ei, sicut Christus judicavit.

Theodorus.

De agris quoque pretium viri vel ancillæ pro anno, vel dimidium omnium quæ possidet dare, & si quidem fraudaverit reddere quadruplum, ut Christus judicavit; & legimus in penitentiale pro criminalibus annos aut duos vel tres penitentiam agere in pane & aqua: vel pro aliis minutis culpis mensis uno aut hebdomada. Simili modo & apud aliquos hæc causa ardua & difficilis est: ideo qui ita non potest facere, consilium damus ut psalmos & orationem vel ad eleemosynam, cum aliquis diebus in penitentiam pro hoc esse debeat, id est psalmodias. Et qui potest implere quod in penitentiale scriptum est, bonum est. Et hic est ordo idem psalmodiæ pro penitentia, pro uno hoc sunt quando in pane & aqua debet penitere. Hoc sunt psalmi L. flectendo genua aut sine genua flectendo LXX. infra ecclesiam, aut in unum locum per ordinem psallat. Pro hebdomada quando in pane & aqua debet penitere, ecc. psalmos flectendo genua per ordinem psallat infra ecclesiam, aut in unum locum, aut sine genua flectendo ccccxx. Et pro uno mense quando in pane & aqua debet penitere, psallat psalmos mccc. cum genua flectendo, aut sine genua flectendo mdcclxxx. Et postea per omnes dies reficiat ad sextam, nisi quarta, nisi & sexta feria jejundet usque ad nonam. A carne & vino abstineat se. Alium cibum, quem ei dederit postquam psallat, sumat. Et qui psalmos non novit, & ita penitere debet, & jejulare non potest, per unumquemque diem redemptio valenti denarium in pauperibus ero-

aget, & in unaquaque hebdomada jejunat unum diem usque ad nonam & alium usque ad vesperam, & quod habet manducat. Quando in uno anno cum pane & aqua penitere debet, donet in eleemosynam solidos xxvi. & in unaquaque hebdomada unum diem jejundet usque ad vesperam, & in tribus quadragesimis de quantum sumat, penset & tribuat medietatem in eleemosynam. In secundo anno remissio penitentia est de Natali Domini usque ad Epiphaniam, & de Pascha usque ad Pentecostem. Et qui non potest sic agere penitentiam, sicut superius diximus, in primo anno erogat in eleemosynam solidos xxvi. & in secundo xx. & in tercio xviii. hoc sunt soli-

di Lxiv. Et de potente quomodo sibi redimat de criminalibus culpis, recurat ad evangelium, sicut *Zachæus* Domino dixit: *Domine, omnium dimidium bonorum meorum do pauperibus, & extra hoc adjungit: Et si alicuius aliquid injustum abstuli, in quadruplum restitui.* Et ille a Domino meruit audire: *quia hodie salus huic domui advenit, hoc est remissio omnium peccatorum suorum, & secundum patrum traditionem forsitan in presenti. Non sunt.... cui aliquid injunctum abstulit, aut non posset animus ejus, sicut evangelium facere medietatem, donec consideratur hoc, quantum ipse est pensatus in argentum, erogat in eleemosynam, & alium tantum quantum valet ipsum argentum, de terra ecclesiis Dei conferat in eleemosyna, & tertia tantum quantum valet ipsum argentum, aut de mancipiis dimittat liberos, aut captivos redimat, & omnia quæ injuste egit, ab illo die non repetat, & de quod desinuerat peccare, non desinat corpus & sanguinem Christi communicare. Sciat se illam sententiam adjungi quæ *Zachæus* meruit, & illud non est dimittendum quod *Apostolus* ait: *Qui per corpus peccavit, per corpus emendat;* hoc est jejunium, vigiliæ, orationes & obsecrationes ad Deum, quia scriptum est: *nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium Dei, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros.* Legitur quia *Christus* jejunavit, quia nullum peccatum commisit, similiter & *apostoli* post donum Spiritus Sancti. Igitur eorum nos debemus imitatores esse, quorum volumus esse participes regni cælestis. Propterea super his oportet nos aliquid adaugere de expenso, id est jejuniis in unaquaque hebdomada quarta & sexta feria a vino, & carne vel epularibus cibis. Similiter & de continentia conjugis suæ, abstineat se ab his diebus, juxta quod in canones sancti constituerunt, hoc sunt diebus Dominicis & solemnitatibus, seu & legitimis quadragesimis tribus, vel quarta & sexta feria, sciens scriptum esse, qui plus laborat plus mercedem accipiet. Hi sunt dies qui non computantur in penitentia, dies Domini, Natale Domini, Epiphania, Pascha, Ascensio Domini, Pentecostes, S. Joannis Baptistæ, & S. Mariæ semper virginis, & SS. Apostolorum XII. vel S. Martini, sive veneranda solemnitas illius Sancti, qui in ipsa provincia corpore quietere videtur.*

ANNO
CHRISTI
743.

Luc. 19. 8

1. Cor. 6. 2.

ANNO CHRISTI 717.

ANNO CHRISTI 717.

PIPPINI REGIS EPISTOLA

Ad Bonifacium Archiepiscopum Moguntium,

QUA CONFIRMAT DONATIONEM

Et privilegium Monasterii Fuldenfis a Sede Apostolica concessum.

Ex Iebbel Apped. Tom. VI.

Pippinus rex Francorum Bonifacio archiepiscopo & legato Germanico ab apostolica sede directo.

stro divinitus nobis concesso, in prefato monasterio jurisdictionem aliquam sibi vendicet...

Quia veneranda paternitas tua nostram excellentiam postulavit pro monasterio, quod a te noviter constructum est in solitudine Buchonia...

ANNO CHRISTI 717.

ANNO CHRISTI 717.

VITA,

EPISTOLÆ ET DECRETA STEPHANI PAPÆ II.

Dantur variantes ex Cod. Luc. 99. Sub doctrina apostolica traditionis suorum predecessorum Gregorii & Zachariae pontificum clericales Stephanus II. 99. Stephanus vero papa tertio die moritur. Stephanus autem eligitur.

Stephanus II. natione Romanus, ex patre Constantino, sedit annos quinque (a) dies viginti octo. Hic post patris sui transitum parvus delictus in venerabili cubiculo Lateranensi pro doctrina apostolice traditionis sub predecessoribus beate memorie pontificibus permansit, quem sigillatim per ecclesiasticos ordines promoventes, ad diaconatus ordinem cum ordinaverunt.

& in patriarchium juxta morem intromiserunt: Erat enim idem beatissimus papa amator ecclesiarum Dei, traditionem etiam ecclesiasticam (b) firma stabilitate conservans. Pauperum Christi velox subventor, & verbi Dei in magna constantia predicator.

conservabat. alacritatis scilicet quam corporali profectus.

Plataria.

ut perenni ter permanerent.

(a) dies XXIX.

(b) firmam stabilitate conservans.

ANNO
CHRISTI
771
A. A. A. A.

ANNO
CHRISTI
771
A. A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

magna persecutio a Longobardorum rege Aistulfo in hac Romana urbe, vel subjacentibus ei civitatibus extitisset, & vehementer ejusdem regis sevitia immineret, illico isdem beatissimus papa tertio apostolatus ordinationis suae mense disponens suum germanum sanctissimum, scilicet Paulum diaconum, atque Ambrosium pannoniarum plurimis cum muneribus ad eundem Longobardorum regem Aistulsum ad pacis ordinandum atque confirmandum foedera misit. Qui praefati vir ad eum (a) convenientes impetratis muneribus, quo facilius eadem pro re apud eum impetrarent, in quadraginta annorum spatia, pacis foedus cum eo ordinantes confirmaverunt. At vero isdem protervus Longobardorum rex antiqui hostis invasus verisimilia, ipsa foedera pacis post pene quatuor menses, in perjurii incidens reatum, dirupit. Multas jam lato sanctissimo viro vel cuncto populo Romano ingerens contumelias, varias illi minas dirigens. Cupiens quippe Deo sibi non contrario cunctam hanc provinciam invadere, & onerosum tributum hujus Romane urbis inhabitantibus adhibere nitebatur. Per unumquodque scilicet caput singulos auri solidos annue inferre inhiabat. Et suae jurisdictioni civitatem hanc Romanam, vel subjacentia ei castra subdere indignanter asserbat. Cernens vero idem sanctissimus papa valide praefati regis perniciosam imminere sevitiam, magnopere ad se accersitis venerabilium monasteriorum sanctorum Vincentii, & Benedicti religiosis abbatibus, sua vice eidem crudelissimo misit regi, obnixè per eos postulans pacis foedera, & quietem utrarumque partium populi Dei obtinere confirmandam. Quos nempe suscipiens & omnino contemptui habens, sprexit eorum monita, & ad suae animae detrimentum sine ulla causa consultos ad propria absolvit monasteria; obtestans eos minime ad sanctissimum papam declinare. Quod audiens ipse praecipuus pater exemplo (juxta ut crebro consueverat) omnipotenti Domino Deo nostro suam populique sibi commissi commendans contulit causam hanc, lugubrem ejus divinae majestati innuavit lamentationem. Et dum haec agerentur conjunxit Romam Joannes imperialis silentiarius, deferens eidem sanctissimo pontifici regiam jussionem, simulque & aliam ad nomen praedicti regis impii detulit adhortationis annexam jussionem, ut reipublicae loca diabolico ab eo usurpata ingenio, proprio restitueret (b) domino. Quem videlicet imperialem missum confessim saepesatus sanctissimus papa cum suo germano praedicto sanctissimo Paulo diacono ad eundem misit nequissimum Aistulsum Ravennam. Quibus susceptis, cum inani eos absolvit responso, adherens eidem imperiali misso quemdam propriae gentis nefarium virum diabolicis imbutum consiliis ad regiam properandum urbem; reversique legati Romam, ac praesentati eidem sanctissimo papae enarraverunt ei nihil se egisse. Tunc praefatus sanctissimus vir agnito maligni regis consilio misit in regiam urbem suos missos, & apostolicos affatus cum imperiali praefato misso, deprecans imperialem clementiam, ut juxta quod ei saepius scripserat, cum exercitu ad tuendas has Italiae partes modis omnibus ad-

veniret, & de iniquitatis filii moribus Romanam hanc urbem vel cunctam Italiam provinciam liberaret. Inter haec vero permanens in sua pernicie praefatus atrocissimus Longobardorum rex, exarsit furore vehementi, & fremens ut leo pestiferas minas Romanis dirigere non desinebat, asserens omnes uno gladio jugulari, nisi suae, ut praefatum est, sese subderent ditioni. Rursusque antefatus sanctissimus pater congregato universo Romano caetera taliter eos paterno amore admonuit inquitens: Quae vos, filii charissimi, pro nostrorum delictorum mole Domini imploremus clementiam, & ipse noster erit adiutor, liberabitque nos sua providentissima misericordia a persequentium manibus. Cujus salutiferis admonitionibus cunctus obediens populus, congregati unanimiter omnes, lacrymis suis omnipotentem Dominum nostrum deprecari sunt. In una vero dierum cum multa humilitate sollicite procedens in litania cum sacratissima imagine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, qua (c) anthropoposita nuncupatur, simulque & cum ea alia diversa sacra ministeria recipiens, proprioque humero ipsam sanctam imaginem cum reliquis sacerdotibus idem sanctissimus papa gestans, nudisque pedibus tam ipse, quamque univeria plebs incedentes in ecclesiam sanctae Dei genitricis, quae ad praesepe nuncupatur, posito in omnium capitibus populorum cinere, cum maximo ululatu pergentes, misericordissimum Dominum nostrum deprecari sunt, alligans connectensque adorandae cruci Dei nostri pactum illud, quod nefandus rex Longobardorum dirupit. Hic beatissimus papa omnes suo sacerdotes & clerum in Lateranensi patriarchio sedule aggregans, admovebat divinam totis nitibus scrutari scripturam, in lectione vacare spirituali, ut efficaces invenirentur in omni responso & assertione adversariorum ecclesiae Dei. Nec enim cessabat indefinenter admonendo & confortando cunctum Dei populum, sobrie pieque agere, atque ab omni pravitate sese custodire. Hic beatissimus vir pro salute provinciae, & omnium Christianorum, omni sabbatorum die litaniam omni postposito neglectu fieri statuit. Unum quidem sabbatum ad sanctam Dei genitricem Ad praesepe, alium vero ad beatum Petrum apostolum, & alium ad beatum Paulum apostolum. Hic beatissimus papa restauravit basilicam sancti Laurentii super sanctum Clementem sitam regione tertia, quae a diuturnis temporibus diruta manebat. Restauravit & tegumen caemeterii sanctae Soteris, quod ceciderat. Itaque dum isdem sanctissimus vir jam satum pestiferum Longobardorum regem immensis vicibus innumerabilia tribuens munera deprecatur pro gregibus sibi a Deo commissis, & perditis ovibus, scilicet prouivero (e) exercitu Ravennae, atque cuncto istius Italiae provinciae populo, quos diabolica fraude ipse (f) impius deceperat rex, & possidebat. Et dum ab eo nihil hac de re obtineret, cernens praesertim & ab imperiali potentia nullum esse subveniendi auxilium; tunc quemadmodum praedecessores ejus beatae memoriae dominus Gregorius, & Gregorius alius, & dominus Zacharias beatissimi pontifices

(a) consueverat. (b) domino. (c) anthropoposita.
 (d) scrutari scripturam. (e) exercitum Ravennae.
 (f) impius deceperat.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

A. A. A.

ces Carolo (a) excellentissima memorie regi A^o Francorum direxerunt, petentes sibi subveniri propter oppressiones ac invasiones, quas & ipsi in hac Romanorum provincia a nefanda Longobardorum gente perpelli sunt, ita modo & ipse venerabilis pater, divina gratia ⁱⁿ inspirante, cum per quemdam peregrinum suas misit literas Pippino regi Francorum nimio dolore huic provincie inhaerenti conscriptas.

Adhuc ^{etiam} ^{ad} hunc etiam nunc cessavit dirigens, ut suos hic Romam ipse Francorum rex mitteret missos, per quos eum ad se accerseri fecisset. Et dum ^{etiam} valide ab eodem Longobardorum rege civitates & provincia ^{illa} Romanorum opprimerentur, subito conjunxit missus jam facti regis Francorum, nomine ^{etiam} Rodigangus abbas, per quem misit in responsis omnem voluntatem ac petitionem praedicti sanctissimi (b) papae se adimplere. Et postmodum alius missus familiaris ejus conjunxit, ea ipsa annuncians. Cumque a Longobardis, ut praefatum est, antiqua Romana urbs, & castra universa distringerentur, ita etiam (c) ut Ciccantele castellum, quod colonorum sanctae Dei ecclesiae existebat, usurparet, illico ^{etiam} ad regiam urbem conjunxit saepesatus Joannes imperialis silentiarius cum missis ipsius sanctissimi pontificis, deferens secum & quae deportaverat iniqui Longobardorum regis missus, simul & iudicium imperialem, in qua ^{etiam} inerat insertum, ^{etiam} a Longobardorum rege sanctissimum papam esse properaturum ob recipiendam Ravennanum urbem, & civitates ^{etiam} ei pertinentes. Pro quo & de praesenti Stephanus papa direxit ad eundem (d) blasphemum regem suum missum pro sua, & qui cum eo ituri erant, indemnitate. Ipsoque reverso, exemplo & missi jam facti Pippini regis Francorum conjunxerunt, id est ^{etiam} Rodigangus episcopus, (a) & Antharius dux, quatenus praedictum sanctissimum papam (juxta quod petendo miserat) ad suum ^{etiam} Franciae regem deducere, quem etiam paratum invenerunt ad praedictum Longobardorum regem properandum pro recolligendis universis dominiciis perditis (f) ^{etiam} ovilibus. Tunc ^{etiam} consulens idem beatissimus papa omnipotentis Dei nostri misericordiam, egressus est ab hac Romana urbe ad beatum Petrum apostolum (g) decimoquarto die mensis Octobris iuditione septima: secuti que sunt eum plures Romanorum, & ceterarum civitatum populi flentes ululantesque, & nequaquam eum penitus ambulare sinebant. Qui videlicet sanctissimus vir sese in Dei virtute, protectione sanctae Dei genitricis, & beatorum principum apostolorum (h) confidens constanter pro salute omnium, licet infirmitate corporis (i) detentus, laboriosum aggressus est iter, confortans atque commendans eundem dominicam plebem bono pastori domino nostro, & beato apostolorum principi Petro. Et assumens secum ex ^{etiam} hac sancta ecclesia quosdam sacerdotes, proceres etiam & ceteros clericorum ordinis, nec non & ex militibus optimatibus, Christo praevio, caepum profectus est iter, magnam illi caeli serenitatem domino in ipso itinere tribuente. Igitur

conjungente eo fere quadragesimum milliarium Longobardorum finium, in una noctium signum in caelo magnum apparuit, (k) quasi globus igneus ad partem australem declinans a Galliae partibus in Longobardorum partes. Itaque unus ex eisdem Francorum missis scilicet (l) Antharius dux quantocius praecedens Titium, eum praesolatus est. Cum vero appropinquasset jam factus beatissimus papa ad civitatem Papiam, direxit ad eum saepesatus Anastasius (m) nequissimus rex missos suos, obtulans eum nulla penitus ratione audere verbum illi dicere petendi Ravennanum civitatem, & exarchatum ei pertinentem, vel de reliquis reipublicae locis, quae ipse vel ejus praedecessores Longobardorum reges invaserant. Ille vero ita ei misit in responsis, asserens, quod ^{etiam} nullius trepidationis terrore steteret hujuscemodi petendi causam. Conjungente vero eo Papiam civitatem, & praedicto nefando regi praesentato, plura illi tribuit munera, & nimis eum obsecratus est, atque lacrymis profusus eum perivit, ut dominicas, quas abstulerat, redderet oves, & propria propriis restitueret. Sed nullo modo apud eum haec impetrare valuit. Nam & imperialis missus, & ille simili modo petiit, & imperiales litteras illi tribuit, & nil obtinere potuit. Praedicti vero Francorum missi imminabant fortiter apud eundem Anastasium, ut praefatum sanctissimum papam in Franciam pergere relaxaret. Ad haec convocans jam dictum beatissimum virum interrogavit, si ^{etiam} ejus in Franciam properandi esset voluntas? Quod videlicet ille nequaquam siluit, sed suam illi propalavit voluntatem. Unde ille ut leo dentibus fremebat, pro quo & diversis vicibus tuos satellites ad eum clam misit, ut eum quoquo modo a tali ^{etiam} intentu declinarent. (n) Alias vero, praesente Rodigango sanctissimo episcopo, interrogavit eundem beatissimum papam jam factus Longobardorum rex ^{etiam} si velle haberet in Franciam ambulandi, & ita ^{etiam} effectus est: Quod si tua voluntas est me relaxandi, mea omnino est ambulandi. Tunc absolutus est ab eo, & assumens ex hujus sanctae Dei Decesele sacerdotibus & clero, id est Georgium episcopum Ostiensem, (o) ^{etiam} Vvilearium episcopum Numentanum, Leonem, Philippum, Georgium, & Stephanum presbyteros, Theophyladum archidiaconum, Pardum & Gemmulum diaconos, Ambrosium primicerium, Bonitacium, (p) secundum, hoc est alium Leonem, & Christophorum regionarios secum, & ceteros. Quintadecima die mensis Novembris praedictae (q) iuditionis a civitate Papiam movens suum in Franciam profectus est iter. Et post ejus absolutionem adhuc nitebatur supralicriptus Longobardorum rex a praedicto itinere eum deviare, quod minime ipsum sanctissimum virum latuit. Unde & cum nimia celeritate Deo praevio ad ^{etiam} Francorum ^{etiam} conjunxit Clusam. Quas ingressus cum his qui cum eo erant, confessim laudes omnipotentis Deo reddidit. Et caepum gradiens iter ad venerabile monasterium sancti Christi martyris Mauricii pervenit. In quo & constitutum erat pariter secum Fran-

ANNO CHRISTI 752.
 resporatus
 Adhuc etiam
 valide
 petenti siluit.
 Rodigangus.
 a regia urbe veniit.
 erat ad regem
 cum
 Rodigangus.
 in Franciam.
 ovibus, caenis
 ex hujus sanctae ecclesiae clero

ANNO CHRISTI 752.
 petenti eo in Longobardorum finibus
 pro nullius trepidationis terrore steteret ab ejuscemodi petendi causa
 intentione.
 si velle ire in Franciam respondit
 Vvilearium
 petenti Clusam

(a) excellentissimo regi Francorum etc. (b) pariter se etc. (c) ut Ciccantele castellum
 (d) blasphemum. deest. (e) Antharius. (f) ovilibus. deest.
 (g) Cod. Luc. ita prave legit: XIV. ind. VIII. Mense I. ind. VII. (h) confertur. (i) detentus.
 (k) quasi globus igneus. (l) Antharius dux. (m) nequissimus. deest.
 (n) Alias vero praesente Rodigango Episcopo, interrogavit etc. (o) Vvilearium
 (p) secundicerium Leonem, & Christophorum etc. (q) septima iuditionis.

ANNO CHRISTI 548

convenit Rothardus

et cetera ad officium

excelsa

in his locis reipublice modis omnibus redire. Parisiacum hibernicum

comitante

Et cetera de illis de eius via delictis rarent. quoniam in hominibus cum

ad locum Parisiacum

Francorum regem convenire, annuente Domino sospes isdem beatissimus pontifex cum omnibus qui cum eo erant advenit. In quo & aliquantis demorantes diebus conjunxerunt in praedicto venerabili monasterio (a) Fulradus abbas, & Rothardus dux directi a saepesato Pippino excellentissimo Francorum rege, petentes eundem sanctissimum pontificem ad suum progredi regem. Quem & cum magno honore (b) cum omnibus ad eum deduxerunt. Audiens vero isdem rex ejusdem beatissimi pontificis adventum, nimis festinanter in ejus adventum occursum una cum conjugē, filius etiam, & primatibus, pio quo (c) & afferens centum milia filium suum nomine Carolum in occursum ipsius (d) coangelici papae direxit cum aliquibus ex suis optimatibus. Ipseque in palatio suo in loco, qui vocatur (e) Ponticone, ad fere trium millium spatium descendens de equo suo cum magna humilitate terrae prostratus, una cum sua conjugē, filius, & optimatibus, eundem sanctissimum papam suscepit. Cui & vice fratris usque in aliquantum locum iuxta ejus sellarem properavit. Tunc praedictus (f) amicus vir cum omnibus suis extensa voce gloriam, & incessabiles laudes omnipotentis Deo referens cum hymnis & canticis spiritualibus usque ad praetatum palatium pariter cum rege omnes profecti sunt: sexta Januarii mensis die, in apparitionis Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi sacratissima solemnitate, ibique intus oratorium pariter confedentibus, mox idem beatissimus papa praedictum (g) Christianissimum regem lacrymabiliter deprecatus est, ut per pacis foedera causam beati Petri, & reipublicae Romanorum disponderet. Qui de praesenti iurejurando eidem beatissimo papae satisfecit, omnibus mandatis ejus & admonitionibus sese totis visibus obedire, & ut illi placitum fuerit, exarchatum Ravennae, & reipublicae jura, seu loca reddere modis omnibus. Sed quia tempus imminet hiemale, eundem sanctissimum papam cum suis omnibus Parisios apud venerabile monasterium beati Dionysii (h) ad habitandum pergere curavit. Quo praesto, & eo in eodem venerabili monasterio cum jam fato (i) Christianissimo Pippino conjungente, Domino annuente, post aliquantos dies isdem Christianissimus Pippinus rex ab eodem sanctissimo papa Christi gratia cum duobus filius suis reges undi sunt Francorum. Postea vero beatissimus papa praenimio labore interis atque temporis inaequalitate fortiter infirmatus est, ut etiam omnes tam sui, quamque etiam Francorum ibidem existentium (k) omnes cum desperarent. Sed Domini Dei nostri ineffabilis clementia, qui non deserit sperantes in se, salutum cupiens (l) domnum Christianissimum, dum eum mane mortuum invenire sperabant subito (m) illo die sanus repertus est. Pippinus vero rex cum admonitione, gratia & orationibus venerabilis pontificis absolutus, in loco qui (n) Parisiacus appellatur pergens, ibique congregans cunctos proceres regiae suae potestatis,

& eos tanti patris admonitione imbuens, statuit cum eis quae semel Christo favente una cum eodem beatissimo papa decreverat perficere. Interea nefandissimus Aistulphus Carolomannum fratrem benignissimi Pippini regis a monasterio beati Benedicti, in quo devote per revolutum temporis spatium monachice degabat (o) diabolicis ei suasionibus suadens, in Franciam provinciam ad objiciendum atque adversandum causae redemptionis sanctae Dei ecclesiae, & reipublicae Romanae, direxit. Dumque illuc conjunxisset, nitetur omnino, & vehementius decertabat sanctae Dei ecclesiae causam subvertere, juxta quod a praefato (p) nec dicendo Aistulpho tyranno fuerat directus. Sed propitiante Domino minime valuit sui germani Christianissimi Pippini regis Francorum in hoc firmissimum cor inclinare. Potius autem, comperita nequissimi Aistulphi versutia, tota se virtute idem excellentissimus Pippinus Francorum rex professus est decertare pro causa sanctae Dei ecclesiae, sicut pridem jam fato beatissimo sponderat pontifici. Tunc pari consilio isdem sanctissimus papa cum denominato Francorum rege consilio inito juxta id quod praefatus Carolomannus Deo se devoverat monachicam degere vitam, in monasterio eum illic in Francia collocaverunt. Ubi & post aliquantos dies divina vocatione de hac luce migravit (anno Domini dccclv.) Porro Christianissimus Pippinus Francorum rex, ut vere beati Petri fidelis, atque jam facti sanctissimi pontificis salutariter obtemperans (q) monitis, direxit suos missos Aistulpho (r) nequissimo Longobardorum regi, propter pacis foedera, & proprietatis sanctae Dei ecclesiae ac reipublicae restituenda jura, atque bis, & tertio, juxta saepesati beatissimi papae admonitionem, eum deprecatus est, & plura ei pollicitus est munera, ut tantummodo pacifice propria restitueret propriis. Sed ille, peccato imminente, (s) obedire distulit. Ad hoc isdem eximus Francorum rex cernens, quod atrocissimi Aistulphi nequaquam valeret quoquo modo saxum molire cor, generalem contra eum decrevit facere monitionem. Et dum jam fere medium itineris spatium Francorum exercituum graderentur cunei, rurtum (t) ipse sanctissimus vir praetatum benignissimum deprecatus est Pippinum regem, demum saevissimo Aistulpho, (u) diro Longobardorum regi, si quo modo (x) potuisset, vel sero tandem ejus sedare saevitiam, & propria propriis saluberrime suaderet reddere, absque humani effusione sanguinis. Et ita factum est, atque denuo ipse benignissimus Francorum rex suos eidem Aistulpho misit missos. Sed beatissimus isdem papa, ut vere pater, & bonus pastor, ne sanguis effunderetur Christianorum, admonitionis & obsecrationis apostolicas ei direxit literas, per eas & fortiter & omnia divina mysteria, & futuri examinis diem conjurans atque obtestans, ut pacifice sine ulla sanguinis effusione propria sanctae Dei ecclesiae, & reipublicae Romanorum redderet jura; sed, iniqui-

ANNO CHRISTI 548

Carolo m. 800 fratii.

monachus cum in Franciam provinciam ad sibi obediendum.

pervenisse

Vienno collocaverunt.

justis

praesentibus

ut dicitur

(a) Fulradus abbas, & Rothardus dux directi a. (b) cum omnibus, qui cum eo erant ad eum deduxerunt. (c) & sine ad C. milia. (d) coangelici. (e) Ponticone. (f) amicus. (g) Christianissimum. (h) habitandum. (i) Christianissimo. (j) monitis. (k) omnes. (l) domnum. (m) illo die. (n) Parisiacus. (o) diabolicis. (p) nec dicendo. (q) monitis. (r) nequissimo. (s) obedire. (t) rurtum. (u) diro. (x) potuisset.

ANNO CHRISTI 768

• filius
• profectus

• Clufas.

• paucos.
• fortitudine.

• foffatum.
• d. h. c. p. r. a.

• conftrinxit.

• perveniret.

• Ad hoc Pippinus rex audiens eod. paci inhiantes, atque in fero. p. t. d. e. p. t. u. m. p. r. o. m. i. t. t. e. n. t. e. s. d. i. x. i. t. u. m. n. o. p. o. n. t. i. f. e. i. E. r. a. t. f. e. c. u. n. d. u. m. p. r. o. c. e. p. t. u. m. t. u. m. b. e. a. t. i. f. i. m. e. v. a. t. e.

iniquitate ejus obfiftente, nequaquam acquiescere voluit. Potius autem e contrario minas & indignationes prefato pontifici & excellentissimo Pippino regi, vel cunctis Francis direxit. (a) Tunc fixus in omnipotentis Dei misericordia antefatus Pippinus Francorum rex iter suum profectus est, pramittens ante suum occursum aliquos ex suis (b) proceribus, & cum eis exercitiales viros ad custodiendum proprias Francorum clufas. Ibiq; conjungentes remoti residebant, proprii regis prestantes adventum. Audiens itaque protervus ille (c) Aistulphus parvos fuisse Francos illos, qui ad custodiam propriarum adveniant clufarum, fidens in sua ferocitate, subito aperiens clufas, super eos diluculo cum plurimis exercitibus irruit. Sed justus judex Dominus, & Deus salvator noster Jesus Christus victoriam paucissimis illis tribuit Francis. Et multitudinem illam Longobardorum superantes trucidaverunt, ita ut ipse Aistulphus fuga arreptus vix ab eorum evadere potuisset manibus, nisi usque in Papiam civitatem absque armis fugam arripuisset. (d) In qua & prae timore Francorum cum aliquantis se retrulit. Ipsi vero Franci introeuntes clufas (e) cunctarum foffatum Longobardorum post peraram eadem abstulerunt, spolia multa auferentes. Conjungens vero Christianissimus Pippinus Francorum rex, sequipes etiam ejus & antefatus beatissimus papa factus, usque ad muros civitatis Papae utriusque pervenerunt. Quam & obfidentes per aliquantos dies viriliter eam Francorum exercitus constrinxerunt. Tunc jam factus beatissimus & coangelicus papa Pippinum deprecatus est benignissimum regem, ut jam amplius malum hoc non proveniret, neque sanguis effunderetur Christianorum, imminens salutifera praedicatione, ut pacifice causa finiretur. Ad haec Christianissimus Pippinus Francorum rex ejusdem beatissimi patris & boni pastoris audiens adimplensque admonitionem, Deo dilectam pacem inientes, atque in scripto foedera partium affirmantes inter Romanos, Francos & Longobardos, & obfides Longobardorum idem Francorum rex abstolens, spondit ipse Aistulphus cum universis suis iudicibus sub terribili & fortissimo sacramento, atque in eodem pacti foedere per scriptam paginam affirmavit se illico redditurum civitatem Ravennatum cum aliis diversis civitatibus. (f) Et post hoc facta pace inter Romanos, Francos & Longobardos rex Pippinus obfides Longobardorum secum ducens in finibus suis rediit. Cumque abinvicem essent segregati, solitum in perjuri reatum infidelis ille Aistulphus Longobardorum rex incidens quod iurejurando promissit reddere distulit. Dum enim saepesatus sanctissimus papa conjugeret Romanam, post aliquanti temporis spatium furore vehementi repletus adversarius ille, & suae animae inimicus Aistulphus, Deo sibi contrario, non solum quia ea quae promiserat minime adimplevit, sed etiam generalem faciens commotionem cum universo regni sui Longobardo-

rum populo contra hanc Romanam venit urbem, quam per trium mensium spatia obfident, atque ex omni circumdans parte, quotidie fortiter eam expugnabat; omnia quae erant extra urbem ferro & igne devastans, atque funditus demoliens consumpsit. Imminens vehementius idem pestifer Aistulphus, ut hanc Romanam capere posset urbem, nam & multa corpora sanctorum effodiens, eorum sacra (g) mysteria ad magnum animae suae detrimentum abstulit. Haec itaque impie ab eodem Aistulpho gesta quanto citius saepedi Francorum infonuere in aures. Sed & beatissimus pontifex per marinum iter suos ordinans, ad eum in Franciam dirigit missos, una cum quodam religioso viro (h) Vvarnerio nomine, qui ab eodem Francorum rege huc Romam directus fuerat. Cuncta quae gesta sunt, & quae crudeliter tyrannus ille peregit Aistulphus subtili (i) fido ne suis apostolicis relationibus saepesato Christianissimo & Dei cultori Pippino Francorum intimavit regi, adjurans eum fortiter, firmiterque sub divina dei iudicii obtestatione, cuncta quae beato Petro pollicitus est ad implendum. At vero ad haec Christianissimus Pippinus rex Francorum fervore fidei motus iterum cum Dei virtute generalem faciens motionem in Longobardorum partes conjunxit, & clufas funditus eorundem evertit Longobardorum. Etenim cum ad praedictas Longobardorum clufas jam factus Christianissimus Pippinus Francorum appropinquaret rex, conjunxerunt in hanc Romanam urbem imperiales missi, Gregorius scilicet (k) protosecreta, & Joannes silentiarius directi ad praedictum Francorum regem. Quos suscipiens beatissimus papa eisdem motionem praefati Francorum regis nunciavit: quod quidem illi dubium habuerunt credendi. Et adherens eis missum apostolicae sedis, eos in Franciam ire absolvit. Et pergentes marino itinere quantocius Massiliam advenerunt. In quam ingredienti didicerunt jam praedictum Francorum regem Longobardorum fines fuisse ingressum, juxta adhortationem antefati beatissimi papae, & promissionem quam beato Petro iurejurando obtulerat. Et haec cognoscens ipsi imperiales missi tristes effecti nitebantur dolose missum apostolicae sedis detinere Massiliae, ut minime ad praedictum properaret regem, affligentes eum valide. Sed interveniente beato Petro apostolorum principe eorum callida ad nihilum redacta est versutia. Itaque unus ex ipsis (l) protosecreta praecedens apostolicae sedis missum celeriter praenominatum Francorum assecutus est regem: quem & in finibus Longobardorum non procul a Papiam reperit civitate: & nimis eum deprecans, atque plura spondens tribui imperialia munera, ut Ravennatum urbem vel caeteras ejusdem exarchatus civitates & castra imperiali tribuens concederet ditioni. At nequaquam valuit (m) firmissimum jam facti Christianissimi atque benignissimi fidelis Dei & amatoris beati Petri apostoli, scilicet antefati Pippini Francorum regis, inclinare cor, ut easdem civitates & loca imperiali

ANNO CHRISTI 768

• cometeria

• sanctorum auribus

• subtili fido

• sub divina iudicii de obtestatione, ut qua se quae beato Petro pollicitus est adimpleret

• venerunt in hanc urbem. Proto a i. c. c. r. e. t. a.

• absolvit

• valid.

• Gregorius videlicet proto a i. c. c. r. e. t. a.

• tribuit

(a) Tunc Pippinus rex profectus est pramittens etc. (b) proceribus. deest
(c) Aistulphus rex parvum numerum ex illis Francis adfuisse, qui ad custodienda propria etc.
(d) In qua se cum suis habuisset. Ipsi vero etc. (e) cunctarum foffatum.
(f) Et post hoc ab invicem segregati in perjurium Aistulphus etc.
(g) mysteria abfultis. Castra itaque illud Narantse, quod pridem reddiderat missi. Francorum ad iura B. Petri Apostoli obtulit. Haec itaque ab Aistulpho gesta etc. (h) Vvarnerio nomine (i) versutia.
(k) protosecreta. (l) Gregorius videlicet protosecreta (m) valnis scilicet antefati Pippini Francorum regis inclinare cor etc.

ANNO CHRISTI 748

ANNO CHRISTI 748 Rarbia.

tribueret diuioni. Afferens isdem Dei cultor, mitissimus rex, nulla penitus ratione eisdem civitates a potestate beati Petri, & iure ecclesie Romanæ, vel pontificis apostolicæ sedis quoquo modo alienari pati: affirmans etiam sub juramento, quod per nullius hominis favorem sese certamini sæpius dedisset, nisi pro amore beati Petri & venia delictorum; asserens & hoc, quod nulla eum thesauri copia suadere valeret, ut quod semel beato Petro obtulit auferret. Et hoc prædicto imperiali misso reddens in responsis, continuo eum ad propria remeandam per aliam viam absolvit, & sine effectu Romam conjunxit. Dum vero antefatus benignissimus Pippinus Francorum rex Papiam obsidens constringeret civitatem, tunc Aistulphus atrocissimus rex Longobardorum, ut veniam illi tribueret, rogavit, & ab obsidione cessaret; quas prius contemserat conscriptas in pacti hædere reddere civitates, se modis omnibus professus est redditurum. Et denuo confirmato anteriore pacto, quod per elapsam ostavam indictionem inter partes convenerat, restituat ipsas civitates prælatas, addens & castrum quod cognominatur Comiacum.

De quibus omnibus receptis civitatibus donationem in scriptis a beato Petro, atque a sancta Romana ecclesia, vel omnibus in perpetuum pontificibus apostolicæ sedis emisit possidendam, quæ usque hæcenus in archivio sanctæ ecclesie recondita tenetur. Ad recipiendas vero ipsas civitates misit ipse Christianissimus Francorum rex suum consiliarium, id est, Fulradum venerabilem abbatem & presbyterum. Et continuo (a) ejus eximietas feliciter cum suis exercitibus Franciam repedavit. Prænomiatus autem Fulradus venerabilis abbas, & presbyter Ravennatum partes cum missis jam sati Aistulphi regis conjungens, & per singulas ingrediens civitates tam Pentapoleos quam & Emiliæ, easque recipiens, & obsides per unamquamque auferens, atque primates secum una cum clavibus portarum civitatum deserens, Romam conjunxit. Et ipsas claves tam Ravennatum urbis, quamque diversarum civitatum ipsius Ravennatum exarchatus una cum supra scripta donatione de eis a suo rege emissa in confessione beati Petri ponens, eidem apostolo, & ejus vicario sanctissimo papæ, atque omnibus ejus successoribus pontificibus perenniter possidendas atque disponendas tradidit, id est, Ravennam, Ariminum, (b) Pisaurum, atque Fanum, Cefenas, Senogallias, Æstum, (c) Forum Pompilii, Forum Livii, cum castro Sulfubio, montem (d) Feretrii, Acerragium, montem Lucari, Serram, castellum sancti Mariani, Bobium, Urbinum, Gallium, Luceolos, Eugubium, Comiacum, nec non & civitatem Narniensem, quæ a ducatu Spoletino a parte Romanorum per evoluta annorum spatia fuerat invasa. Dum ergo hæc agerentur, ipse infelix Aistulphus quodam loco in venationem pergens divino iktu percussus defunctus est. Tunc Desiderius quidam dux Longobardorum, qui ab eodem nequissimo Aistulpho Tuscia in partes erat directus, audiens præfatum obisse Aistulphum, illico aggregans ipse Tuscia uni-

versam exercituum multitudinem, regni Longobardorum arripere nixus est fastigium. Cuius personam despectui habens (e) Radehisus dudum rex, & postmodum monachus, germanus præfati Aistulphi, sed & alii plures Longobardorum optimates, cum eo eundem Desiderium spernentes, plurimam trans Alpes vel cætera Longobardorum loca exercituum multitudinem aggregantes, ad dimicandum contra eum profecti sunt.

Ad hæc præfatus Desiderius obnoxie præfatum beatissimum pontificem deprecatus est sibi auxilium ferre, quatenus ipsam regiam valeret assumere dignitatem, spondens iurejurando omnem præfati beatissimi pontificis adimplere voluntatem. Insuper & reipublicæ se redditurum professus est civitates quæ remanserant, imo & copiosa daturum munera. Tunc isdem præcipuus pater & bonus pastor inito consilio cum sæpato Fulrado venerabili presbytero & abbate, atque consiliario Christianissimi Pippini Francorum regis, misit suum germanum, Paulum scilicet diaconum, atque Christophorum consiliarium una cum præfato Fulrado in partes Tusciæ ad prædictum Desiderium. Cum quo loquentes confestim per scriptam paginam terribili juramento isdem Desiderius cunctam professus est superius annexam sponsonem adimplere. Post hæc vero peracta statim suum missum, id est Stephanum venerabilem presbyterum, cum apostolicis exhortatoriis literis præfato Rachisi, vel cunctæ genti Longobardorum direxit, properans & prædictus Fulradus venire cum aliquantis Francis in auxilium ipsius Desiderii: sed & plures exercitus Romanorum, si necessitas exigeret, in ejus disposuit occurri adiutorium. Et suffragantibus prædicti sanctissimi pontificis Deo acceptis precibus, ita omnipotens Dominus disposuit, ut sine ulla animarum periclitatione antefatus Desiderius per jam dicti coangelici papæ concursum eandem, quam ambiebat, assumeret regalem dignitatem. Dum vero hæc agerentur, direxit missum suum sanctissimus pontifex, & abstulit ipsi civitatibus, quas sæpeditus Desiderius rex reddere promiserat beatissimo eidem papæ, id est, Faventiam, cum castro (f) Tiberiano, seu Gabellum, universum ducatum Ferrariæ in integro. Et annuente Deo, rempublicam dilatans, & universam dominicam plebem, videlicet rationales sibi commissas oves, ut bonus pastor, animam suam ponens, omnes ab insidiis eruit inimicorum: cursumque consummans, & omnia utiliter perficiens, Dei vocatione vitam finiens ad æternam migravit requiem. Qui fecit ordinationem unam per mensem Martium, (g) presbyteros undecim, diaconos duos, episcopos per diversa loca numero viginti: & cessavit episcopatus (h) dies triginta quinque. Sepultus est in basilica beati Petri apostolorum principis, sexto Kalendas Maii, indictione decima. (i) Et cessavit episcopatus ejus diebus triginta duobus.

NOTÆ SEVERINI BINII.

(a) Stephanus II papa in Anno 748. Duodecimo die post obitum Zachariæ, vigesima septima Martii, anno Domini septingentesimo.

(a) ejus eximietas: deest. (b) Penfanum, Centam, Fanum &c. (c) Forum Pompilii, Forum Livii &c. (d) Feretrii, Acerragio monte, monte Lucari, Serram Castellum Sancti Mariani, Bobium, Urbinum, Gallium, Eugubium &c. (e) Radehisus. (f) Tiberianæ. (g) presbyteros duos, diaconos duos, episcopos per diversa loca numero IV. (h) dies XXII. (i) deest hæc repetitio.

Comacium.

ipie rex

de unaque que tollere.

duce Spoleto.

occurrere.

consensum Rarbia vero reddit ad monasterium

Stephano II papa in Anno 748.

ANNO CHRISTI 753.

ANNO CHRISTI 753.

rebus quinquagesimo secundo classis est Stephanus...

Compendium rerum ab eo gestarum.

Pippinus rex Gallia etc.

Pippinus Longobardus rex vica.

Longobardi regem a pontifice ex-petunt.

An Pippinus a Stephano vel a Bonifacio antus fuerit in regem Gallia.

sed non curavit. Itaque frequentes per urbem publicis...

Hujus temporibus sanctus Bonifacius & Hildebertus...

Idem prout Anastasius hic asserunt Theoph. lib. 22. Paulus diaconus lib. 6. cap. 5. Egilvaldus lib. 2. cap. 2.

Aprons colle dicit lib. 2. Regum cap. 5. quæst. 4. Tof...

Carlomannum fratrem Pippini. Carlomannum non sui solius...

LAD PIPPINUM REGEM FRANCORUM.

Gratias agit de promissis per Droctegangum abbatem...

Domino excellentissimo filio Pippino regi Stephanus papa.

Præfens Droctegangus abbas, sacris liminibus protectoris tui beati apostolorum principis Petri...

II. AD PROCERES FRANCORUM.

Et ipsius apud Pippinum regem petitioni favent...

Stephanus episcopus servus servorum Dei viris gloriofis...

Læta gaudet sancta mater ecclesia in pro-vedu fidelium filiorum.

An Carolo-

Epist. 12. co-

Mark. 10.

Epist. 12. co-

ANNO
CHRISTI
711.
Jul. 124.

Genes in osculo pacis, salutamus in Domino, dicentes: *Benefac, Domine, bonis & rectis corde.* Quoniam fiduciam habemus, quod Deum timetis, & protectorem vestrum beatum Petrum, principem apostolorum diligitis, & cum tota mentis devotione pro ejus perficienda utilitate in nostra obsecratione cooperatores & adjuutores eritis: pro certo tenentes, quod per certamen, quod in ejus sanctam ecclesiam, vestram spiritualem matrem, feceritis, ab ipso principe apostolorum vestra dimittantur peccata, & pro capti cursu laboris centuplum accipiat de manu Dei, & vitam possideatis æternam. Idcirco obsecramus atque conjuramus vestram sapientissimam charitatem per Deum & per Dominum nostrum Jesum Christum, & diem futurum examinis, in quo omnes pro nostris facinoribus erimus reddituri rationem ante tribunal æterni judicis, ut nulla interponatur occasio, ut non sitis adjuutores ad obtinendum filium nostrum a Deo servatum Pippinum, excellentissimum regem, pro perficienda utilitate fautoris vestri beati apostolorum principis Petri, sicut per presentem Droctegangum religiosum abbatem, ejusque concomites direximus: quatenus vobis concurrentibus, dum nostra deprecatio fuerit impleta, ipso principe apostolorum, cujus causa est, largiente, vestra deleantur peccata, & ut habet potestatem a Deo concessam, sicut claviger regni cælorum vobis aperiat januam, & ad vitam introducat æternam. Sed attendite, filii, & ad participandum hoc quod optavimus studiosius elaborat: scientes quod si quis declinaverit in aliam partem, ab æternæ beatitudinis hereditate erit alienus. Scriptum quippe est: *Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Diligentibus namque Deum omnia cooperantur in bonum.* Bene valete.

Matth. 10
Rom. 8.

III. AD PIPPINUM, EJUSQUE FILIOS REGES.

Cunctante Aistulpho civitates restituere, nevisque infestationibus ecclesiam vexante, regem obtestatur, ut opem ferat, & donationem sancto Petro promissam re ipsa implete studeat.

Dominus excellentissimis filiis Pippino regi, & nostro spiritali compatri, seu Carolo & Cario. manno stem regibus, & utrisque patriciis Romanorum, Stephanus papa.

Gal. 6.
1. & 2.

PROvidi & sapientissimi Salomonis prophetica ita fertur assertio: *Nomen bonum super misericordiam.* Nomen quippe bonum est, fidem, quam quis pollicitus fuerit, immaculato corde & pura conscientia custodire, & operibus implere. Nomen enim bonum est, totis viribus ad exaltationem sanctæ Dei ecclesiæ, per quam & salus Christianorum existit, decertare. Bonum enim inter omnes gentes de vobis exit nomen, si operibus fuisset impletum. Redemptor namque noster misericors & multum miserator Dominus, illis propitiator existit, quos omnino tota mentis integritate fideles, & defensores sanctæ suæ ecclesiæ cognoverit. Qualis remuneratio, aut merces sub cælo existimanda & conquiranda est ad eam, quæ pro defensione Dei ecclesiæ & domus beati Petri est rependenda? Ideo namque excellentissimam, & a Deo protectam bonitatem ve-

stram, super turbas populorum, & multarum gentium, idem Rex regum, & Dominus dominantium salvos vos instituit, ut per vos sancta Dei ecclesia exaltetur. Potuerat namque alio modo, ut illi placitum fuisset, sanctam suam vindicare ecclesiam, & justitiam sui principis apostolorum exigere: sed quia mentem & conscientiam vestram, a Deo protegere spiritalis compater, & dulcissimi filii, probare voluit, ideo nostram infelicitatem ad vos venire præcipit. Tradidimus enim corpus & animam nostram in magnis laboribus ad viam spatiosam, & longinquam provinciam, valde fidei in vestra fide: per Dei nutum illuc profecti sumus, afflicti in nive & frigore, æstu & aquarum inundatione, atque validis fluminibus, & atrocissimis montibus, seu diversis periculis. Etenim dum vestris mellissimis obtutibus presentati sumus, omnes causas principis apostolorum in vestris manibus commendavimus: quoniam quidem inspirati a Deo avarum petitionibus nostris accommodare dignati estis, & vos beato Petro polliciti estis ejus justitiam exigere, & defensionem sanctæ Dei ecclesiæ procurare: & ut vere fideles Deo, pura mente pro defensione Dei ecclesiæ dimicandum properastis. Sed omnipotens Dominus, qui conterit bella ab initio, qui superbos humiliat, & humiles exaltat, illico justitiam beati Petri vestræ bonitati, & omnibus Christianis demonstravit, & tale præfulgidum miraculum ostendit, quale omnino gloriosum est referendum. Illi enim inimici Dei & sanctæ ecclesiæ, qui in sua ferocitate confidebant, veloces pedes habentes ad effundendum sanguinem, super brevem numerum populi vestri irruerunt, & ita per manum beati Petri omnipotens Dominus victoriam vobis largiri dignatus est, ut illi, qui innumerabiles existebant, a paucis hominibus fuissent interempti. Et humiliati sunt ipsi inimici beati Petri usque ad terram, & ita timorem & tremorem in illis Dominus immit per intercessionem beati Petri, ut ad nihilum devenirent. Non enim gladius hominis, sed gladius Dei est qui pugnat. Videns namque suam deceptionem iniquus Aistulphus rex, cum suis a Deo destrudis judicibus, per blandos sermones & suasionem atque sacramenta illuserunt prudentiam vestram, & plus illis falsa dicentibus, quam nobis veritatem asserentibus credidistis. Magno namque dolore & tristitia, excellentissimi filii, cor nostrum repletum est, cur minime bonitas vestra nos audire voluit. Omnia denique, quæ per Dei iussionem vobis locuti sumus, veraciter ediximus, & jam patefacta sunt, ut facta ipsa demonstrant. Etenim, sicut primitus Christianitati vestræ ediximus, iniquus Aistulphus rex, ingresso in ejus corde perhæso diabolo, omnia quæ per sacramentum B. Petro per vestros missos restituenda promissit, irrita fecit, & nec unius palmi terræ spatium B. Petro reddere voluit. A die enim illo, quo a mellissua bonitate vestra separati sumus, tantum nos affligere & tribulare visus est, quantum non potest os hominis enarrare. In magna namque despectione sanctam Dei ecclesiam, & nostram humilitatem, & vestros missos habere visus est, quia etiam & ad propriam nostram animam auferendam mala ejus imperatio & summissio facta est. Quid multa dicimus? Tantum nos tribulavit, quia etiam, si dici potest, & ipsi lapides pro nobis flerent. Tamen omnia vestri consiliarius Fulradus presbyter

ANNO
CHRISTI
711.

ANNO
CHRISTI
711.ANNO
CHRISTI
711.

byter & abbas, una cum suis sociis, si Deum præ oculis habent, omnia vobis enarrare possunt. Non enim quia jam reddere, ut constituit, propria beati Petri voluit, sed etiam scamaras atque deprædationes, seu devastationes in civitatibus & locis beati Petri facere sua imperatione nec cessavit, nec cessat. Oblitus quippe est Deum qui fecit eum, & fidem Christianam transgressus est. Quomodo ulterius credendus est, sive ipse, sive ejus consentanei, qui tanta in Dei mysteriis sacramenta præbuerunt, & noluerunt conservare? Vere enim omnia vobis prædiximus de ejusdem impii regis mendacio & falsitate: & quemadmodum diximus manifesta sunt vobis, & perjurium ejus declaratum est. Pro quo peto vos, excellentissimi & a Deo protecti filii, & nimis obsecro, doleat vobis pro sancta Dei ecclesia, & beati Petri causa: & quod per donationem beato Petro offerendum promisistis, ei possidendum contradere debeatis. Mementote, & semper in vestris præcordiis firmiter tenete quod promisistis eidem janitori regni calorum. Nulla jam vos seducat suasio, aut acceptatio. Considerate quam fortis exiit exactor idem princeps apostolorum beatus Petrus. Videte omnia que ei promisistis, & per donationem offerendum polliciti estis, contradere festinate, ut non lugeritis in æternum, & condemnati maneatis in futura vita. Vita enim hujus mundi brevis est, & sicut umbra declinat, & sicut vestimentum inveterascit. Illam vitam æternam, quam vobis beatus Petrus pro sua causa & justitia promisit, tota mente & integro corde querite. Decertate bonum opus, quod cepistis, implere, & que per donationem mea vestra confirmastis, protectori vestro beato Petro reddere festinate; quoniam scriptum est: *Melius est non occurrere, quam occurrere, & votum non reddere.* Sciatis enim, quia sicut chirographum vestram donationem princeps apostolorum firmiter tenet, & necesse est ut ipsam chirographum expleatis: ne dum justus Judex ad judicandum vivos & mortuos, & sæculum per ignem advenerit, in futuro judicio idem princeps apostolorum idem chirographum demonstrans nullam habere firmitatem, distridas faciatis cum eo rationes. Sed magis explete quod promisistis velociter, ut iterum vitam æternam, quam ab ipso principe apostolorum promissam habetis, possideatis. Conjuro vos, excellentissimi & a Deo protecti filii, per Deum omnipotentem, qui continet omnia sua potentia, & per sanctam ejus matrem gloriosam semper virginem Mariam dominam nostram, atque virtutes calorum, & per beatos principes apostolorum Petrum & Paulum, atque per tremendum judicii diem, ubi omnes constricti ad reddendum de nostris factis rationem assidere habemus, ubi nulla est ingeniosa excusatio, velociter & sine ullo impedimento, quod beato Petro promisistis per donationem vestram, civitates & loca, atque omnes obides & captivos beato Petro reddite, vel omnia que ipsa donatio continet: quia ideo vos Dominus per humilitatem meam, mediante beato Petro, unxit in reges, ut per vos sancta sua exaltetur ecclesia, & princeps apostolorum suam justitiam suscipiat. Magnum desiderium in nostro corde habebamus vestros mellissimos vultus aspicere, & de vestre jucunditatis lætitia gaudere, juxta quod sapientissimus ait Salomon: *Per voces & plateas quasvis quem dise-*

xit anima mea. Et certe quos dileximus, per Dei iussione invenimus, & quos desideravimus amplexi sumus: pro quo diffusa est super vos benedictio & gratia beati Petri, ut Domini fuit provisio. Quod nullus de vestris parentibus meruit suscipere, vos suscepistis, & princeps apostolorum præ ceteris regibus & gentibus vos suos peculiare faciens, omnes suas causas vobis commisit: & vos reddetis rationem Deo quomodo pro justitia ipsius janitoris regni calorum decertaveritis. Caudus namque noster populus reipublica Romanorum magno dolore, & amarissimis lacrymis una nobiscum tribulantur pro eo, dum ad tam longam & spatiosam provinciam properavimus, & præ fatigio validi itineris caro nostra minuata est; sic vacui & infructuosi sine effectu justitiam reversi sumus. Attamen nos infelices juxta dominicum præceptum egimus, & omnes causas beati Petri vobis commendavimus; & vobis pertinet hoc, sive ad peccatum, sive ad mercedem. Nam & omnes gentes ita sumiter tenebant, quod beatus Petrus nunc per vestrum fortissimum brachium suam percepisset justitiam, & factum non est, & in magno cordis stupore de hoc omnes evenerunt. Sed peto excellentissimam bonitatem vestram, ut vituperium hoc a gentibus auferatis, & omnibus fidem vestram operibus ostendite, eo quod fides, ut scriptum est, sine operibus otiosa est. Cum qua enim fiducia, aut fortitudine, ad expugnandos inimicos vestros pergere potestis, si justitiam beati Petri, ut promisistis & initiastis, non perfeceritis? Si enim ut cepistis operibus adimpleveritis, eritis semper viatores & fortissimi super vestros inimicos; & prærens regnum per multorum annorum spatia cum bona possidebitis fama, & vitam percipietis æternam. Tanto operi direximus ad vos Villarium reverentissimum & sanctissimum fratrem & coepiscopum & fidelem, qui vobis omnia de nostra tribulatione, & causa beati Petri proprio ore enarret: cui in omnibus credere jubeatis, & exitum bonum in causa beati Petri ponere. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

IV. AD PIPPINUM REGEM.

Romana urbe ab Aistulpho & Longobardis obfessa lacrymabiles literas scribit, quibus opem a Pippino iterum votis omnibus implorat.

Domino excellentissimo filio & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum, & patricio Romanorum, Stephanus papa.

Quanta luctuosa & amarissima tristitia circumvallati, quantaque anxietate atque angustia coarctati sumus, & quantas, crebrentibus continuis malis, oculi nostri distillantes profundant lacrymas, credimus quod & ipsa omnium elementorum figmenta enarrent. Quis enim harum tribulationum conspexerit non lugeat? Quis auditor harum nobis inharrentium calamitatum non ululet? Quamobrem cujusdam bonæ mulieris Susannæ pudicitie verba loquimur: *Angustia nobis undique, & quid agamus ignoramus.* O fili excellentissime & Christianissime, utinam omnipotens rerum creator Dominus, quemadmodum præcis temporibus Habacuc illum prophetam ad refocillandum

Eul. 1.

Codicis
Collet. 6.Daniel. 13
Daniel. 14

ANNO
CHRISTI
711.ANNO
CHRISTI
711.

dum & consolandum Daniele, præcipuum prophetam, abstrusum in leonum lacu, repentino volatu apportatum ab angelo miserat; ita & nunc, si dici potest, ejus misericordissima longanimitas a Deo servatam excellentiam tuam, vel unius horæ momento præsentem fecisset, ad contemplandam ærumnosa & lugubres angustias & tribulationes, quas immaniter a Longobardorum gente, & eorum nefando rege patimur. Ecce venerunt nobis dies angustie, præsto sunt dies stetus & amaritudinis, dies anxietatis, & gemitus, & doloris; quoniam quod timebamus evenit, & quod vergebamur accidit. Pro quo angustiat, afflicti, atque oppressi, & ex omni circumquaque parte circumdati a nequissimo Aistulpho rege & Longobardorum gente, profusis lacrymis, percussioque pedere, cum propheta Dominum deprecantes dicimus; *Adjuva nos Deus salutaris noster, & propter honorem nominis tui libera nos.* Et rursum: *Apprehende arma & scutum, & exurge in adjutoriam nostram. Domine judica nocentes nos, & expugna impugnantes nos.* Et enim sæpius bonitati tuæ innotescere videmur licet nostras tribulationes, tamen & nunc ludu & gemitu referendum malorum pericula, quæ ab eodem protervo rege passi sumus, & ejus gente Longobardorum, magno cogente periculo, significandum statuimus. Jam credimus, Christianissime & excellentissime fili & spiritalis compater, omnia nobilitati tuæ esse cogita, quomodo pacis fœdera ab impio Aistulpho rege & ejus gente dissipata sunt: & qualiter nihil juxta ut constituit, & per vinculum sacramenti confirmatum est, valuimus impetrare. Et jam quia nullum augmentum nobis factum est, potius autem post desolationem totius nostræ provincie, & plura homicidia ab eadem gente perpetrata, etiam quod cum magnis lacrymis & dolore cordis dicimus agnoscas, excellentissime fili & spiritalis compater. In ipsis Januariis Kalendis cundus ejusdem Aistulphi Longobardorum regis exercitus e Tusciæ partibus in hanc civitatem Romanam conjunxerunt, & resederunt juxta portam beati Petri, atque beati Pancratii, & Portuensem. Ipse vero Aistulphus cum aliis exercitibus conjunxit ex alia parte, & sua fixit tentoria juxta portam Salariam, & ceteras portas, & nobis direxit dicens: *Aperite mihi portam Salariam & ingrediar civitatem, & tradite mihi pontificem vestrum, & habeo in vobis compassionem: alioquin muros subvertens, uno vos gladio interficiam, & videam qui vos eruere possit de manibus meis.* Sed & Beneventani omnes generaliter in hanc Romanam urbem conjungentes, resederunt juxta portam B. Pauli apostoli, & ceteras istius Romanæ civitatis portas, & omnia extra urbem prædia longe lateque ferro & igni contumperunt, domos omnes comburentes, pene ad fundamenta destruxerunt. Ecclesias Dei incendunt, & sacratissimas sanctorum imagines in ignem projicientes suis gladiis consumperunt: & munera sancta, id est corpus Domini nostri Jesu Christi, in suis contaminatis vasibus, quos folles vocant, miserunt, & cibo carniu copioso saturati comedebant eadem munera. Velamina altarium, ecclesiarum Dei omnia ornamenta, quod nimis crudele dici est, auferentes, in propriis utilitatibus usi sunt. Servos Dei monachos, qui pro officio divino in monasteriis morabantur, plagis maximis tun-

Adentes, plures laniaverunt; & sandimoniales feminas, atque reclusas, quæ ab infantia & pubertatis tempore pro Dei amore sese clausuras tradiderunt, abstrahentes cum magna crudelitate polluerunt: quin etiam & in ipsa contaminatione alias interficere nisi sunt. Et omnes domos cultas beati Petri igni combusserunt, vel omnium Romanorum, ut dictum est, domos comburentes extra urbem funditus destruxerunt, & omnia peculia abstulerunt, & vineas fere ad radices absiderunt, & messes conterentes omnino devoraverunt. Et neque domui sanctæ nostræ ecclesiæ, neque cuiquam in hac Romana urbe commoranti spes remansit vivendi, quia, ut dictum est, omnia ferro & igni consumperunt, & multos homines interfecerunt. Sed copiosam familiam beati Petri, & omnium Romanorum, tam viros quam mulieres jugulaverunt, & alios plures captivos duxerunt. Nam & innocentes infantulos a matribus matrum suarum separantes, ipsosque vi polluentes interemerunt ipsi impii Longobardi. Et tanta mala in hac Romana urbe fecerunt, quanta certe nec paganæ gentes aliquando perpetrarunt: quin etiam, si dici potest, & ipsi lapides nostras desolationes videntes ululant nobiscum. Quinquaginta & quinque dies hanc afflidam Romanam civitatem obdentes, & ex omni parte circumdantes, prælia fortissima die noctuque cum pessimo furore incessanter contra nos ad muros istius Romanæ urbis commiserunt. Et non deficiebant impugnantes nos, ut suæ potestati, quod avertat divinitas, subjiciens omnes uno gladio idem iniquus Aistulphus interimeret. Ita enim nobis exprobrantes asserbant: *Ecce circumdati estis a nobis, & non effugietis manus nostras: veniant nunc Franci, & eruant vos de manibus nostris.* Nam & civitatem Narniensem, quam beato Petro tua Christianitas concessit, abstulerunt, & aliquas civitates nostras comprehenderunt. Quamobrem constrikti vix potuimus per maximum ingenium marino itinere præsentibus nostras literas, & missos ad tuam excellentissimam Christianitatem dirigere, quas & cum magnis lacrymis scripsimus. Quietiam probante veritate dicimus, per unamquamque literam lacrymas sanguine mixtas exprimeremus: & utinam præstaret nobis Dominus, ut qua hora nostram luquosam exhortationem legeris, in præsentia tua per omnem literam sanguine plenæ lacrymæ fluere. Unde, fili excellentissime, & spiritalis compater, peto te, & tanquam specialiter assistens, provolutus terræ, & tuis vestigiis me prosternens, cum divinis mysteriis conjuro coram Deo vivo & vero, & ejus principe apostolorum beato Petro, ut sub nimia festinatione, & maxima celeritate nobis subvenias ne pereamus; quoniam post Dominum in tuis manibus nostrum omnium Romanorum commisimus animas. Non nos derelinquat: sic non te derelinquat Dominus in omnibus actibus & operibus. Non nos spernas: sic non te spernat Dominus invocantem ejus potentiam. Non elonges a nobis auxilium tuum, Christianissime fili, & spiritalis compater: sic non elonget Dominus auxilium suum & protectionem a te tuæque gente, dum ingressi fueris contra inimicos vestros ad dimicandum. Adjuva nos, & auxiliare nostri sub magna velocitate, Christianissime: sic adjutorium sumas a Deo omnipotente, qui te unxit super turbas populorum per institutionem beati Petri in regem.

Occur-

ANNO
CHRISTI
722.

Occurre, occurre, fili, & subveni nobis, antequam gladius inimicorum ad cor nostrum peringat, Peto te, ne pereamus, ne quando dicant gentes quæ in cuncto orbe terrarum sunt: Ubi est fiducia Romanorum, quam post Dominum in regibus Francorum habebant? Non nos patiaris perire, & ne merearis, aut differas nobis ad solatiandum, nec a tuo nos separe auxilio: sic non sis alienus a regno Dei, & inseparatus a tua dulcissima conjugē, excellentissima regina; & spiritali nostra commatrea. Non nos amplius anxari, & periclitari, atque in luctu & fletu perseverare permittas, bone excellentissime fili, & spiritalis compater: sic non superveniat tibi luctus de tuis meisque dulcissimis filiis, domno Carolo & Carolomanno excellentissimis regibus & patriis. Non obdures aurem tuam ad audiendum nos, & ne avertas faciem tuam a nobis, ne confundamur in nostris petitionibus, & ne periclitemur usque in finem: sic non obduret Dominus aurem suam tuas ad exaudiendum preces; & ne avertat faciem suam a te in illo futuri examinis die, quando cum beato Petro, & cæteris suis apostolis ad judicandum sederit omnem ordinem, omnem sexum, omnemque potestatem humanam, & sæculum per ignem, dicaturque tibi, quod avertat divinitas: Nescio te, quia non auxiliatus es Dei ecclesie, & defendere minime procurasti ejus peculiarem populum periclitantem. Audi me, fili, audi me, & subveni nobis. Ecce adest tempus salvandi nos: salva nos antequam pereamus, Christianissime rex. Quid enim melius, quidve elegantius, quam periclitantes & in angustia positos salvare? Scriptum quippe est: *Qui salvat tamquam qui edificat*. Hinc enim præcipuus Isaias propheta ait: *Subvenite oppresso*. Omnes enim gentes, quæ circumquaque sunt posite, & ad vestram per Dei potentiam Francorum fortissimam gentem refugium fecerunt, salvæ factæ sunt. Eris omnibus gentibus auxilium impertire non differis, & per vos salvæ efficiuntur, multo amplius sanctam Dei ecclesiam, & ejus populum de inimicorum impugnatione debueratis liberare. O quanta fiducia in nostro inerat corde, quod vestrum mellissimum conspicerem vultum, & in charitatis vinculo sumus alligati atque connexi, in magna quiete & securitate nos permanere! Sed dum a vobis separabamus lucem videre, eruperunt tenebræ, & facta sunt novissima nostra pejora prioribus. Considera fili, considera, & omnino percogita, per Deum vivum te conjuro, quoniam & nostra & omnes Romanorum populi animæ, post Deum & ejus principem apostolorum in tua a Deo protecta excellentia, & gente Francorum a Deo tibi commissa pendent: quia, ut prælatum est, in gremio tuo nostras commisimus animas: & si perire, quod absit & avertat divina clementia, nos contigerit, perpende, obsecro, & omni modo perpensa, in cujus animam respiciat ad peccatum. Certe enim omnino crede, Christianissime, si nobis aliqua evenerit calamitas, quod absit, periclitandi, tu de omnibus, a Deo protecte & dilectissime nobis, ante tribunal Dei eris redditurus rationem cum omnibus tuis iudicibus: quoniam ut prælatum est, nulli alio nisi tantummodo tuæ amantissimæ excellentiæ, vel dulcissimis filiis, & cunctæ genti Francorum per Dei præceptionem, & beati Petri, sanctam Dei ecclesiam, & no-

strum Romanorum reipublicæ populum commisimus protegendum. Ecce omnes nostros dolores & anxietates atque angustias tuæ a Deo protectæ bonitati innotuimus. Tu vero, excellentissime fili, & spiritalis compater, age & libera post Dominum in te confugientes, ut fructum bonum afferens in futuri examinis die merearis dicere: Domine meus, princeps apostolorum beate Petre, ecce ego clientulus tuus, cursum consummans, fidem tibi sermans, ecclesiam a superna clementia tibi commendatam de manibus persequentium defendens liberavi, & assistens immaculatus eorum te, offero tibi pueros quos mihi commisisti de manibus inimicorum eruendos, sospites atque incolumes existentes. Tunc & in præsentī vita regni gubernacula tenens, etiam & in futuro sæculo cum Christo regnans, celestium præmium gaudia adipisci merearis; audiens nimirum paternam desiderabilem vocem illam inquisitum: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis præparatum est ab origine mundi*. Incolumentam excellentiam tuam superna gratia custodiat.

ANNO
CHRISTI
722.

E M B O L U M.

Magnopere direximus ad vestram Christianissimam excellentiam præsentem nostrum missum Georgium reverentissimum ac sanctissimum fratrem & coepiscopum nostrum, atque Vvarnebarium religiosum abbatem, missum vestrum, seu Thomaricum & comitem, magnificos item missos nostros, qui vobis nostros omnes dolores, & cunctas desolationes, quas a Longobardorum gente, & eorum protervo rege passi sumus & assidue patimur, vobis subtili enarratione, sicut propriis oculis viderunt, viva voce dicere debeant: quibus & in omnibus tamquam nobismetipsis credere jubeat Christianissima excellentia vestra, & nostram liberationem nimis festinanter procurare. Et conjuro te per Deum vivum & verum, a Deo protecte fili & spiritalis compater, ut nequam amplius discredas nostras afflictiones, & nullo modo neglectum ponatis ad liberandum nos: ne, quod absit, si amplius credere distuleris, & neglexeris nos eruendum, nobis, quod avertat divinitas, irruat calamitas pereundi, & vobis pertineat ad magnum detrimentum, & peccatum atque condemnationem in præsentī & æterna vita: quia vobis animas omnium nostrum Romanorum tradidimus. Sed magis magisque, ut prælatum est, conjuramus te, a Deo servate excellentissime fili & spiritalis compater, per Patrem & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem indivisam, ut nostras tribulationes & angustias, atque dolores & desolationes credere jubeatis, sine qualibet ambiguitate, & nobis propter Deum subvenire, & ad liberandum nos de manibus Longobardorum inimicorum nostrorum nimis festinanter occurrere digneris: ut fructum offerens copiosum victor, intercedente beato Petro, super omnes barbaras nationes efficiaris, & vitam æternam possideas. Præfatus vero Vvarnebarius abbas pro amore beati Petri lorica se induens, per muros istius afflicte Romanæ civitatis die noctuque vigilavit, & pro nostra omnium Romanorum defensione atque liberatione, ut bonus athleta Christi, totis suis viribus decertavit.

ANNO CHRISTI 748

V. AD FRANCOS.

Missa fuit sub nomine Petri apostoli & Stephani ad eisdem pro subsidio contra Longobardos.

Petrus vocatus apostolus a Jesu Christo Dei vivi Filio, qui ante omnia sequia cum Patre regnans in unitate Spiritus sancti, in ultimis temporibus pro nostra omnium salute incarnatus & homo factus, nos suo redemit pretioso sanguine, per voluntatem paternam gloria, quemadmodum per sanctos suos deservit prope- tas, in scripturis sanctis, & per me omnis Dei catholica & apostolica Romana ecclesia, & caput omnium ecclesiarum Dei, ipse redemptoris nostri sanguine supra firmam fundata petram, atque eiusdem anima ecclesia Stephanus praeterit, & gratia, pax, & virtus ad erudendam eandem sanctam Dei ecclesiam, & eius Romanum populum mihi commissum de manibus persequendum, plenius ministratur a Domino Deo vestro: vobis viris excellentissimis Pippino, Carolo, & Carlomanno tribus regibus, atque sanctissimis episcopis, abbatibus, presbyteris, vel cunctis religiosi monachis, verum etiam ducibus, comitibus, & cunctis generalibus exercitibus, & populo Francie commorantibus.

Aque obligare adjurationibus. Quia secundum promissionem quam ab eodem Domino Deo & redemptore nostro accepimus, peculiare inter omnes gentes, vos omnes Francorum populos habemus. Itaque protestor, & admoneo tamquam in enigmate, & firma obligatione con- juro vos Christianissimos reges, Pippinum, Carolum, & Carolomannum, atque omnes sacer- dotes, episcopos, abbates, presbyteros, vel uni- versos religiosos monachos, & vel cunctos ju- dices; item duces, comites, & cunctum Fran- corum regni populum, & tamquam presentiali- ter in carne vivus assistens coram vobis, ago ego apostolus Dei Petrus: ita firmiter credite vobis per adhortationis alloqui verbum: quia Betsi carnaliter desum, spiritualiter autem a vo- bis non desim. Quoniam scriptum est: Qui sus- cipit prophetam in nomine propheta, mercedem suscipit.

ANNO CHRISTI 748. Franci pecu- liares filii sancti Petri.

Matth. 10.

Nomine Dei genitricis & cetera. cetera. cetera. cetera.

EGO Petrus apostolus, dum a Christo Dei vivi filio vocatus sum supernae clementiae arbitrio, illuminator ab ejus potentis totius mundi sum praedicator, ipso Domino Deo nostro confirmante: Itc, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Et iterum: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & mihi tuo exiguo servo & vocato apo- stolo sigillatim suas commendans oves, ait: Paece oves meas, paece agnos meos. Et rursus: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, & porta inferorum non prevale- bunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cae- lorum: quaecumque ligaveris super terram, erunt ligatae & in caelis: & quaecumque solveris super terram, erunt soluta & in caelis. Quamobrem omnes qui meam audientes impleverunt praedi- cationem, profecto credant sua in hoc mundo Dei praedicatione relaxari peccata, & mundiat- que sine macula in illam progredientur vitam. Etenim quibus illuminatio Spiritus sancti in vestris refulgit praefulgid cordibus, vosque ama- tores effecti estis sanctae & unice Trinitatis per susceptum evangelicæ praedicationis verbum, profecto in hac apostolica Dei Romana eccle- sia nobis commissa vestra futuræ retributionis spes tenetur annexa.

Sed & domina nostra Dei genitrix semper virgo Maria nobiscum vos magnis obligatio- nibus adjurans protestatur, atque monet, & ju- bet, simul etiam & throni, atque dominatio- nes, vel cunctus caelestis militiae exercitus, nec non & martyres atque confessores Christi, & omnes omnino Deo placentes, & hi nobiscum adhortantes, & conjurantes protestantur: qua- tenus doleat vobis pro civitate ista Romana, nobis a Domino Deo commissa, & ovibus do- minicis in ea commorantibus, nec non & pro sancta Dei ecclesia mihi a Domino commenda- ta: defendite atque liberate eam tub nimia tes- tinatione de manibus persequentium Longo- bardorum, nec (quod absit) corpus meum, quod pro Domino Jesu Christo tormenta per- pessum est, & domus mea ubi per Dei praedi- cationem requiescit, ab eis contaminentur, & populus meus peculiaris laetetur amplius, nec trucidetur ab ipsa Longobardorum gente, qui tanto flagitio perjuri, rei existunt, & transgre- siones divinarum scripturarum probantur. Prae- state ergo populo meo Romano, mihi a Deo commisso, in hac vita fratribus vestris, Domi- no cooperante, praesidia totis vestris viribus, ut ego Petrus vocatus Dei apostolus in hac vita, & in die futuri examinis vobis alterna impen- dens patrocinia, in regno Dei lucidissima ac praecleara vobis praepararem tabernacula, atque praemia aeternae retributionis, & infinita para- disti gaudia vobis pollicens ad vicem tribuam: dummodo meam peculiarem populum, & Ro- manam meam civitatem, fratres vestros Roma- nos de manibus iniquorum Longobardorum ni- mis velociter defenderitis.

Efficaces Inge- rit Stephani prececa.

Ideoque ego apostolus Dei Petrus, qui vos adoptivos habeo filios, ad defendendum de ma- nibus adversariorum hanc Romanam civitatem, & populum mihi a Deo commissum, sed & domum, ubi secundum carnem requiesco, de contaminatione gentium erudendam, vestram omnium provocans dilectionem adhortor, & ad liberandam ecclesiam Dei mihi a divina po- tentia commendatam omnino protestans admo- neo, pro eo quod maximas afflictiones & op- pressionem a pessima Longobardorum gente patiuntur. Nequaquam aliter teneatis, amantissi- mi, sed pro certo confidite, memetipsum tam- quam in carne coram vobis vivum assistere, & per hanc adhortationem validis constringere at-

Currite per Deum vivum & verum vos adhor- tor & protestor. Currite & subvenite, ante- quam fons vivus, unde sacriati & renati estis, arefcat: antequam ipsa modica favilla de fla- grantissima flamma remanens, de qua vestram lucem cognovistis, extingatur: antequam ma- ter vestra spiritualis sancta Dei ecclesia, in qua vitam speratis accipere aeternam, humilietur, invadatur, & ab impiis violetur atque conta- minetur. Protestor vos, dilectissimi filii mei adoptivi, per gratiam Spiritus sancti protestor, & nimis coram Deo terribili, creatore omnium, adhortor atque admoneo ego apostolus Dei Pe- trus & una mecum sancta Dei catholica & apo- stolica ecclesia, quam mihi Dominus commisit, ne patiamini perire hanc civitatem Romanam, in qua corpus meum constituit Dominus, quam & mihi commendavit, & fundamentum fidei constituit: liberate eam, & ejus Romanum po- pulum,

ANNO
CHRISTI
722.

pulum, fratres vestros; & nequaquam invadi-
permittatis a gente Longobardorum. Sic enim
sunt invasæ provinciæ & possessiones vestræ a
gentibus quas ignoratis. Non separemini a po-
pulo meo Romano: sic enim non sitis alieni
aut separati a regno Dei, & vita æterna. Quid-
quid enim poscitis a me, subveniam vobis, vi-
delicet, & patrocinium impendam. Subvenite
populo meo Romano fratribus vestris, & per-
fectius decertate, atque finem imponite ad li-
berandum eos. Nullus enim accipit coronam,
nisi qui legitime decertaverit: & vox decerta-
te fortiter pro liberatione sanctæ Dei ecclesiæ,
ne in æternum pereatis.

Urget vehem-
entius pre-
cibus papa.

Conjuro vos, (ut præfatum est) dilectissimi,
per Deum vivum, & omnino protestor, minime
permittatis hanc civitatem meam Romanam,
& in ea habitantem populum amplius a gente
Longobardorum laniari, ne lanientur & cru-
cientur corpora & animæ vestræ in æterno at-
que inextinguibili igni Tartareo cum diabolo,
& ejus pestiferis angelis: & ne dispergantur
amplius oves dominici gregis a Deo commis-
si, videlicet populus Romanus: ne vos disper-
gat & projiciat Dominus, sicut Israeliticus po-
pulus dispersus est.

Excellenti genti
Francorum
omnes gra-
tias.

Declaratum quippe est quod super omnes
gentes, quæ sub celo sunt, vestra Francorum
gens apostolo Dei Petro prima extitit; & ideo
quam mihi Dominus tradidit, vobis
per manus vicarii mei commendavi ad liberan-
dum de manibus inimicorum. Firmissime enim
tenete, quod ego servus Dei vocatus aposto-
lus omnibus vestris necessitatibus, cum modo
precati estis, auxiliatus sum, & victoriam per
Dei virtutem vobis de inimicis vestris tribui:
& inante attribui nihil minus, credite: si
ad liberandum hanc meam civitatem Roma-
nam nimis celeriter accurretis. Memento &
hoc, quomodo & inimicos sanctæ Dei ecclesiæ
dum contra vos prælium inceperunt a vobis,
qui pravo numero contra eos tuis, prosterni
feci. Pro quo decertate hanc meam velociter
adimplere admonitionem; ut perfectius merea-
mini meum auxilium adipisci per gratiam quæ
mihi data est a Christo Domino nostro.

Comminatur
excomuni-
cationem.

Ecce, filii charissimi, prædicans admonui vos.
Si obedieritis velociter, erit vobis, pertingens
ad magnam mercedem, & meis suffragiis adju-
vari, & in præfenti vita omnes vestros inimi-
cos superantes, & longævum existentes, bona ter-
ræ comedentes, & æterna procul dubio fruamini
vita. Sin autem, quod non credimus, & ali-
quam posueritis moram, aut adinventionem mi-
nime velociter hanc nostram adimplendam ad-
hortationem, ad liberandam hanc meam civi-
tatem Romanam, & populum in ea commo-
rantem, sanctam Dei apostolicam ecclesiam a
Domino mihi commissam, simul & ejus præ-
sulem: sciatis vos ex auctoritate sanctæ & uni-
cæ Trinitatis per gratiam apostolatus, quæ da-
ta est mihi a Christo Domino, vos alienari
pro transgressione nostræ adhortationis a regno
Dei, & vita æterna. S. J. Deus & Dominus nos-
ter Jesus Christus, qui nos suo pretioso san-
guine redimens, ad lucem perduxit veritatis,
nos quoque prædicatores & illuminatores totius
mundi constituit, det vobis ea sapere & intel-
ligere, eaque disponere nimis velociter; ut ce-
lerius hanc civitatem Romanam, & ejus po-
pulum, seu sanctam Dei ecclesiam mihi a Deo
commissam ad eruendum occurratis, quatenus
misericorditer, sicut fidelibus suis potentiam

Concil. General. Tom. XII

ANNO
CHRISTI
722.

meis pro vobis intervenientibus suffragiis, &
in præfenti vita longævus, sospites, & viatores
conservare jubeat, & venturo in sæculo dona
suar remunerationis faciat multipliciter promere-
ri cum sanctis & electis suis. Bene valeat.

VI. AD PIPPINUM REGEM.

Gratias agit ob urbem liberatam, collatumque
in ecclesiam Romanam beneficium. De Ai-
stulphi regis morte, & Desiderio ejus suc-
cessore. Orat ut reliquas exarchatus & Pen-
tapolis civitates nondum redditas a Desi-
derio juxta fidem ab eo datam restitui ju-
beat. Missa per Georgium episcopum & Jo-
annem sacellarium legatos.

Domino excellentissimo filio & nostro spiritali com-
patri Pippino regi Francorum, & patricio
Romanorum, Stephanus papa.

Explere lingua, excellentissime fili, non va-
leamus quantum tuo opere, tua vita, de-
lectamur. Facta quippe diebus nostris virtute
divina miracula vidimus; quod per excellen-
tiam tuam sancta omnium ecclesiarum Dei ma-
ter & caput, fundamentum fidei Christianæ,
Romana ecclesia, quæ valde ab hostium impu-
gnatione periculorum impugnationibus lamen-
tabatur, magna nunc gaudii soliditate nimirum
est translata atque confirmata, & meretricis
Christianorum animæ tuo fortissimo præsidio
maxima sunt relevatæ lætitia. Pro quo in ves-
tro opere, & nostra exultatione, libet cum
angelis exclamare: *Gloria in excelsis Deo, & in Lu-
terra pax hominibus bona voluntatis.* Et quia
elapso anno, isto in tempore, valde ab ho-
stium depopulosa impugnatione faucati, & ul-
tra citraque circumdati affligebamur; nunc au-
tem tuo potentissimo auxilio erepti ab immi-
nentibus periculis, immenso exultamus gaudio,
& benedicentes nomen Domini cum Psalmo-
grapho consona dicimus voce: *Hæc est immuta-
tio dextere Altissimi.* Et rursum: *Ad ecclesiam
demoribitur stetus, & ad salutem iustitia.* Cu-

Codicis
Caroli.

Dus enim vel faxeum pedus tam benigno opere
a tua præclara bonitate peracto, cognique,
non statim in omnipotentis Dei laudibus, at-
que in tua excellentiæ amorem mollescat. Hæc
me fateor, excellentissime fili & spiritalis com-
pater, quæ per te mirabiliter facta sunt, sæpe
convenientibus ex universo orbe terrarum na-
tionibus dicere, sæpe cum eis pariter admirari
delectat, & extensa voce mellibus tuæ excel-
lentiæ laudes persolvere indeficienter. Hæc me
plerumque etiam in momento horarum exci-
tant, inflexibili oculo pro immenta bonitatis
tuæ, & universæ gentis Francorum sospitate, om-
nipotentis Deo fundere preces. Denique, aman-
tissime, & Deo inspirate, victor, felix, & di-
vina providentia fortissime rex, qualiter beatus
Petrus apostolorum princeps tuæ devotionis af-
fectum, quem pro ejus causa decertans adhi-
buisti, susceperit, ipsa liquido cunctis vita ve-
stra restatur. Scriptum quippe: *Vota iustorum
placabilia.* Libet quippe omnino, excellentissi-
me fili, tuæ bonitati magnas gratiarum persol-
vere laudes, & nomen Domini pro tam ma-
xima benignitate glorificantes exhilarata voce
canere: *Benedictus Dominus Deus Israel,* quia
visitans plebem suam, & redemptionem facere
cupiens populo suo, suscitavit vobis, Christia-
nissime victor, nostris diebus fortissimum hie-

M m rato.

ANNO
CHRISTI

ratores. Quid enim aliud quam novum tedi-
xerim Moysen, & præfulgidum aſeram David
regem? quoniam quemadmodum illi ab oppreſ-
ſionibus Allophytorum populum Dei liberave-
runt; ita quoque tu benediſte a Deo victor,
fortiſſime rex, tuo certamine eccleſiam Dei,
& ejus aſſiduum populum ab hoſtium impu-
gnatione eruerere ſtudiſti. Benediſtus es, exi-
mie fili, a Deo excelſo qui ſecit cælum & ter-
ram: & benediſtus Deus, quo protegente ho-
ſtes in manibus tuis ſunt. Benedicat tibi Do-
minus pulchritudo juſtitie, & mos amantiſ-
ſimos natos, meosque ſpirituales filios, domnum
Carolum & Carolomanum, a Deo inſtitutos
reges Francorum, & patricios Romanorum, cum
Chriſtiſſima eorum matre, excellentiſſima
regina, dulciſſimaque conjuge, fidele Dei, ſpi-
rituali noſtra commatre, tueatur, & in omni-
bus protegat. Dilatet Deus ſemen veſtrum, &
benedicat in æternum, atque ſolum regni fru-
endum pereanniter concedat, & univerſam gen-
tem Francorum ſub veſtra ditione permanen-
tem illamſam cuſtodiat. Vale in Domino, rex
benigniſſime, quia per te ſanctæ Dei eccleſiæ
inimici humiliati ſunt, & magna lætitia ipſa
ſancta Dei eccleſia eſt relevata, & ejus pecu-
liaris populus jucundatur, & per te benedi-
ctus Deus: pro quo & ejus benediſtio ſuper te
plenius eſt effuſa: gaudium enim uberrimum
in univerſum terrarum orbem intuliſti. Ma-
gna ſunt hæc, & omnipotentis Dei laudibus
tribuenda, ſed inter hæc miſericordiſſimi Dei
noſtri clementiam indefinenter petimus, ut cæ-
leſtis ſui regni gaudia vobis tribuat vicifſitudi-
ne. Quapropter cum magna fiducia, tamquam
preſentialiter coram tuo mellifluo conſiſtens aſ-
pectu, flexis genibus petens peto te, & omni-
no coram Deo vivo deprecor, ut jubeas firmi-
ter in hoc bono opere, ſicut certe conſidimus,
utque in finem permanere, pro ſanctæ Dei eccle-
ſiæ perſeſta exaltatione, & ejus populi deli-
beratione, & integra ſecuritate: & plenariam ju-
ſtitiam eidem Dei eccleſiæ tribuere digneris,
atque optimum & velocem finem in cauſa ſau-
toris tui beati Petri adhibere jubeas; ut civi-
tates reliquas, quæ ſub unius domini ditione
erant connexæ, atque conſtitutos fines, terri-
toria etiam loca, & ſaltora, in integro mat-
riæ ſpiritali ſanctæ eccleſiæ reſtituere præcipias:
ut populus Dei, quem a manibus inimico-
rum redemiſti, in magna ſecuritate & delecta-
tione tuo auxilio adjutus vivere valeat; quoniam
& filius noſter Deo amabilis Fulradus, fidelis
veſter, omnia conſpiciens ſatiſfactus eſt, quod
nequaquam ipſe populus vivere poſſit extra eo-
rum fines, & territoria atque poſſeſſiones, at-
que civitatibus illis, quæ ſemper cum eis ſub
unius domini ditione erant connexæ. Peto te,
fili, peto te coram Deo vivo & fortiſſime con-
juro, ſpiritalis compater, ut in hoc bono ope-
re perſeſtus maneat, & non hominum blandi-
mentis, aut ſuſionibus, vel promiſſionibus,
quod abſit, ſaveas, & in aliam declines par-
tem; ſed magis vere timeas Deum, omnia
quæ beato Petro ſub jurejurando promiſiſti,
adimplere jubeas, & ſicut cœpiſti plenariam ju-
ſtitiam illi impertire. Etenim tyrannus ille ſe-
quax diaboli Aſtulphus, devorator ſanguinum
Chriſtianorum, eccleſiarum Dei deſtructor, di-
vino iſtu percuffus eſt, & in inferni voragine
demerſus. In ipſis quippe diebus, quibus ad
hanc Romanam urbem deſtrendam profectus
eſt poſt annus ſpatii circulum, ita divino mu-

Acrone percuffus eſt, ut profecto in eo tempo-
re quo fidem ſuam tentans diverſa piaculi ſe-
lera perpetratus eſt, in eo & ſuam impiam fi-
niret vitam. Nunc autem Dei providentia, per
manus ſui principis apoſtolorum beati Petri,
ſimul per tuum fortiſſimum brachium, præcur-
rente induſtria Deo amabilis viri Fulradi, tui
fidelis, noſtri dilecti filii, ordinatus eſt rex ſu-
per gentem Longobardorum Deſiderius vir mi-
tiſſimus, & in præſentia ipſius Fulradi ſub ju-
rejurando pollicitus eſt reſtituendum beato Pe-
tro civitates reliquas, Faventiam, Imolam, &
Ferrariam, cum earum finibus: ſimul etiam &
ſaltora, & omnia territoria, nec non & Auxi-
mum, Anconam, & Numanam civitates, cum
earum territoriis. Et poſtmodum per Garino-
dum ducem, & Grimoaldum, nobis reddendum
ſpondit civitatem Bononiam, cum finibus
ejus, & in pacis quiete cum eadem Dei eccle-
ſiæ & noſtro populo ſemper manſurum pro-
feſſus eſt, atque fidelem erga a Deo proteſtum
regnum veſtrum eſſe teſtatus eſt. Et petimus
quatenus bonitatem tuam deprecemur, ut
cum eo & cuncta gente Longobardorum ma-
gnam pacis concordiam confirmare jubeas. Nam
& Spoletani ducatus generalitas, per manus
beati Petri, & tuum fortiſſimum brachium,
conſtituerunt ſibi ducem: & tam ipſi Spoleta-
ni, quamque etiam Beneventani, omnes ſe com-
mendare per nos a Deo ſervatæ excellentiæ tuæ
cupiunt, & imminent anhelantius in hoc de-
precando bonitatem tuam. Unde petimus te,
excellentiſſime fili & ſpiritalis compater, ut ſi
prædictus Deſiderius, quemadmodum ſpon-
dit, juſtitiam ſanctæ Dei eccleſiæ, ſive repu-
bliæ Romanorum, beato Petro proteſtori tuo,
plenius reſtituere, & in pacis quiete cum ec-
cleſiæ Dei & noſtro populo, ſicut in pactis a
tua bonitate confirmatis continetur, permanſe-
rit cum univerſa ſua gente, jubeas in id quod
petiit tuas a Deo inſpiratas aures inclinare.
Hoc interea anhelantius, ut nimis velociter ei-
dem Deſiderio regi, obteſtando, admonendo,
etiam & præcipiendo, dirigere jubeas, ut reli-
quas civitates, loca, & territoria, atque patri-
monia, & ſaltora, in integro ſanctæ eccleſiæ
reddere debeat: & tale fundamentum, & opti-
mum in cauſa ejus imponere jubeas, ut auxi-
liante Domino ipſa ſancta Dei eccleſia ſecura
maneant in finem ſæculi, & plenaria juſtitia a
juſto iudice Domino Deo noſtro, & memo-
riale nomen tui in ſæcula maneat, ut etiam
cunctæ a Chriſto proteſtæ genti veſtræ Fran-
corum. Inſpiratus autem a Deo nimis feſti-
nanter cauſam ſanctæ eccleſiæ perſeſtes: quia
ſunt aliæ canonicæ cauſæ, quas perſeſtere de-
beamus, pertinentes ad magnam regni tui lau-
dem, & magnam animæ tuæ, vel cunctæ gentis
Francorum immenſam mercedem. Et hoc ob-
nixè poſtulamus præceſſam bonitatem tuam,
ut inſpiratus a Deo, & ejus principe apoſto-
lorum beato Petro, ita diſponere jubeas de
parte Græcorum, ut fides ſancta catholica &
apoſtolica per te integra & inconcuſſa perma-
neat in æternum, & ſancta Dei eccleſia, ſicut
& ab aliis, & ab eorum peſtifera malitia libe-
retur, & ſecura reddatur, atque omnia pro-
prietatis ſuæ percipiat; unde pro animæ veſtræ
ſalute indefeſſa luminarium concinnatio Dei
eccleſiis permaneat, & eſurias pauperum, ege-
norum vel peregrinorum nihilo minus reſe-
ctur, & ad veram ſaturitatem perveniant. Qua-
liter autem cum ſilentiaro locuti fueris, vel
quo-

ANNO
CHRISTI

ANNO
CHRISTI
711.ANNO
CHRISTI
711.

quomodo eum tua bonitas absolverit, una cum exemplari literarum, quas ei dederitis, nos certiores reddite, ut sciamus qualiter in communi concordia agamus, sicut inter nos & Fulradum Deo amabilem constituit. Ipse vero dilectus filius noster Fulradus in omnibus causis juxta tuam præceptionem peregit: & maxime gratias illi egimus pro suo certamine. Qui videlicet ad vos revertens omnia qualiter acta sunt bonitati vestræ intimabit. Patientes vero fidelissimos nostros, id est Georgium reverentissimum ac sanctissimum fratrem & coepiscopum nostrum, atque Joannem regionarium, nostrumque facellarium, petimus ut hilariori suscipiens vultu, in omnibus acceptari jubeas; & quicquid nostra vice bonitati tuæ locuti fuerint, eis in omnibus credere digneris, atque cum effectu cause, & lætabundis nunciis ad nos remeandas absolvere jubeas. Nam & hoc obsecramus bonitatem tuam, ut nimis celeriter ad nos conjungendum absolvere præcipias reverentissimum fratrem & coepiscopum nostrum Vuilcharium. Omnipotens autem Deus in cunctis adibus tuis, excellentissime vidor rex, suæ dextræ extensione te protegat, tibi que & præsentis vitæ prospera, & post multorum annorum curricula, gaudia æterna concedat, faciatque cum tua dulcissima conjugè, excellentissima regina, spiritali nostra commatre, & vestris meisque dulcissimis filiis, maximo gaudio jucundari, & regni vestri gubernaculo a Deo vobis concessio perfrui: & qui in præsentis vita regni potestatem tenetis, etiam futuro in sæculo cum Christo in æternum regnetis; promerentes illam dominicam promissionem audire: Venite benedicti patris mei: pro eo quod certamen bonum certastis, cursum consummastis, fidem servastis, sumite repositas vobis coronas, & accipite regnum vobis ab origine mundi præparatum. Nam & ex hoc præcessit, & a Deo custoditæ excellentiæ vestræ innotescimus, quia petit nobis Optatus religiosus abbas vestri monasterii sancti Benedicti, pro monachis suis, qui cum tuo germano profecti sunt, ut eos absolvere jubeas: sed qualiter tua fuerit voluntas, ita de eis exponere jubeas. Incolumem excellentiam tuam gratia superna custodiat.

VII. AD PIPPINUM REGEM,

ET CAROLUM AC CAROLOMANNUM,

Ut Aistulfum Longobardorum regem, qui juramentum restituendi civitates & loca sibi donata, violavit, cogant justitiam facere de promissis.

Dominis excellentissimis filiis, Pippino regi, & nostro spiritali compatri, Carolo & Carolomanno item regibus, & utrisque patris suis Romanorum Stephanus papa.

Cod. Carol. 7.

DUM regni vestri nomen inter cæteras gentes erga sinceram fidem B. Petri principis apostolorum lucidissime fulserit, valde studendum est ut unde gloriosiores cæteris gentibus in servitio B. Petri vos omnes Christiani asserunt, inde omnipotenti Domino, qui dat salutem regibus pro defensione sanctæ suæ ecclesiæ, perfectius placeatis: ut fidem quam erga eundem principem apostolorum colitis, adjutricem in omnibus habeatis. Optaveramus

Concil. General. Tom. XII.

quidem, præcellentissimi filii, amplius prote-
lando nostram locutionem dilatare: sed quia
pro multis ab iniquo Aistulfo rege Longobar-
dorum nobis ingentibus tribulationibus cor no-
strum omnino atteritur dolore, & tædet spiri-
tus noster: ideo a multorum sermoneum pro-
lixitate declinavimus, & unum quod est ne-
cessarium, excellentissimæ Christianitati vestræ
innotescere studuimus. A Deo protekte, no-
sterque spiritalis compater, & vos dulcissimi fi-
lii, pro mercede animarum vestrarum, quem-
admodum misericors Deus noster cælitus vi-
sorias vobis largiri dignatus, justitiam B. Pe-
tri, in quantum potuistis, exigere studuistis,
& per donationis paginam restituendum con-
firmavit bonitas vestra. Nunc autem sicuti pri-
mitus Christianitati vestræ de malitia ipsius im-
pii regis ediximus, ecce jam mendacium & ini-
qua perversitas, atque ejus perjurium declara-
tum est: Antiquus quippe humani generis ho-
stis diabolus, ejus perfidum invasit cor: & quæ
sub vinculo sacramenti adfirmata sunt, irrita
facere ausus est. Nec unius enim palmi terræ
spatium beato Petro sanctæque Dei ecclesiæ,
vel reipublicæ Romanorum reddere passus est:
tanto quippe a die illo, a quo ab invicem se-
parati sumus, nos affligere, & in magna igno-
minia sanctam Dei ecclesiam habere conatus
est, quanto non possunt hominum linguæ enar-
rare: quia etiam & ipsi lapides, si dici potest,
tribulationem nostram magno ululatu ferent,
& ita nos visus est affligere, ut denuo in no-
bis innovata fuisset infirmitas. Nimis namque
lugeo, excellentissimi filii, cur verba nostra
infelicitatis non audientes, mendacium plus-
quam veritatem credere voluistis, illudentes
nos & irridentes. Unde & sine effectu justitiæ
B. Petri ad proprium ovile, & populum no-
bis commissum sumus reversi. Omnes denique
Christiani ita firmiter credebant, quod B.
Petrus princeps apostolorum nunc per vestrum
fortissimum brachium suam percepisset justiti-
am, dum tam maximum ac præfulgidum mi-
raculum vestris felicissimis temporibus demon-
stravit, talemque vobis immensam victoriam
Dominus Deus, & Salvator Jesus Christus,
per intercessionem sui principis apostolorum pro
defensione sanctæ suæ ecclesiæ largiri dignatus
est. Sed tamen, boni filii, credentes eidem
iniquo regi, quod per vinculum sacramenti
pollicitus est propria vestra voluntate per do-
nationis paginam beato Petro, sanctæque Dei
ecclesiæ, & reipublicæ, civitates & loca re-
stituenda confirmastis: sed ille oblitus fidem
Christianam, & Deum, qui eum nasci præ-
cepit, irrita, quæ per sacramentum firmata
sunt, facere ausus est. Quapropter Iniquitas
est laqueus, quem effodit, & in eo pro suo
mandato & perjurio incidit. Conjuro vos, fi-
lii excellentissimi, & a Deo protekti, per Do-
minum Deum nostrum, & sanctam ejus glo-
riofam semperque virginem genitricem Ma-
riam, dominam nostram, omnesque virtutes
cælorum, & per beatum Petrum principem
apostolorum, qui vos in reges unxit, ut do-
leat vobis pro sancta Dei ecclesiæ, & juxta
donationem, quam eidem protektori vestro
domino nostro beato Petro offerre iussistis,
omnia reddere, & contradere sanctæ Dei ec-
clesiæ studeatis, & nequaquam jam ipsius ne-
quissimi regis vel ejus judicium seductoria ver-
ba, & illusionis mandata credatis. Ecce enim

M m 2

pa-

ANNO
CHRISTI
1111

patet ad est mendacium ejus, ut nequaquam A
ulterius vires credendi habere possit: sed magis, cognito ejus iniquo ingenio & iniqua voluntate, ejus fraudantur insidiarum, & quod semel beato Petro polliciti estis, & per donationem vestra manu firmatam pro mercede animarum B. Petro reddere & contradere festinate. Beatus denique Paulus apostolus ait: *Melius est non vocere, quam post vocatum non reddere*. Etenim nos omnes causas sanctæ Dei ecclesiæ in vestro gremio commendavimus, & vos reddetis Deo, & B. Petro rationem in die tremendi judicii, quomodo decertaveritis pro causa ejusdem principis apostolorum, & restituendis ejus civitatibus & locis. Vobis denique, multis jam devolutis temporibus, hoc bonum opus referatum est, ut per vos exalteretur ecclesia, & suam princeps apostolorum percipiat justitiam. Nullus meruit de vestris parentibus tale præfulgidum munus, sed vos prælegit, & præfavit Deus ante tempora æterna, sicuti scriptum est: *Quos præcivit, & prædestinavit, hos & vocavit; & quos vocavit, illos & justificavit*. Vocati estis: justitiam ipsi principi apostolorum sub nimia festinatione facere studeate, quia scriptum est, *fides ex operibus justificatur*. De omnibus vero tribulationibus nostris, quas passi sumus, vel denuo patimur, Deo auxiliante Fulradus filius, vester consiliarius, & ejus socii, enarrabunt vobis: & ita agite de causa beati Petri, ut & in hoc videtores favente Domino existatis, & in futuro, intercedente ipso principe apostolorum beato Petro, gaudia possideatis æterna. Bene valete, excellentissimi filii.

Ex. II. 1.

Ex. II. 2.

Ex. II. 3.

PRÆCEPTUM STEPHANI PAPÆ II.

ANNO
CHRISTI
1111

De hospitali & domo Romæ Fulrado abbati concessa.

Stephanus episcopus servus servorum Dei Fulrado amabili presbytero & abbati.

Potentium desideriis ita nos convenit imperire assensum, ut tamen sequentibus temporibus nullis ecclesiastica utilitas valeat submitti dispendiis. Nam tunc petitorum postulatio congruum videtur suscipere effectum, quando ecclesiastica prædia congrue ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur quia petistis a nobis, quatenus hospitale positum infra basilicam beati Petri, juxta sepulchrum beati Leonis papæ, quod tenuit Ratchis monachus, juris ipsius basilicæ B. Petri; nec non & domum positam juxta monasterium B. Martini, cum inferioribus & superioribus suis, cum metatu suo & hortocello, quam tenuit Nazarius monachus, juris venerabilis monasterii sancti Stephani cata Gal-la patricia, vobis ad tempus emissa præceptione concedere deberemus; inclinati precibus vestris, per hujus præcepti seriem superscriptum hospitale, & domum positam, cum inferioribus & superioribus suis, vel omnibus in integro pertinentibus, a præsentis decima indictione, diebus vitæ vestræ vobis concedimus detinendum. Post vero obitum vestrum, utrumque hospitale & domum, ut superius legitur, ad jus superscriptorum piorum locorum, cuius & est proprietas, in integro nihilo minus revertantur. Bene valete.

ADMONITIO JO. DOM. MANSI
IN SEQUEMTEM EPISTOLAM.

Ex Suppl.
Mansi T. I.
112-117.

Stephani papæ II. ad Fulradum S. Dionysii abbatem epistola seu bulla, qua plura in monachos Sandionysianos plane novis & inusitata confert, notior est, quam ut Labbeum latuerit. Dedit illam ex Sirmondi editione, & quidem oportune, cum sincerior sit præ altera quam Mabillonius in tertio sæculo ordinis S. Benedicti e codicibus MSS. Benedictinis expressit. Cum tamen de sinceritate ejus seruet controversia inter doctos & qui ex illis sinceram admittunt, dissidant inter sese utra probatur, juvat ex utraque editione Mabillonii & Labbei seu Sirmondi producere.

EPISTOLA STEPHANI PP. D EPISTOLA STEPHANI PP.

Ad Fulradum Abbatem.

Ad Fulradum Abbatem.

EDITIO SIRMONDI ET LABBEI.

EDITIO MABILLONII.

Stephanus episcopus, servus servorum Dei, Fulrado Deo amabili, archipresbytero & abbati venerabilium monasteriorum ab eodem Deo auspice fundatorum, & per seriem omnibus successoribus vicissim abbatibus in perpetuum.

Stephanus episcopus, servus servorum Dei, Fulrado Deo amabili, presbytero & abbati venerabilium diversorum monasteriorum, Deo auspice, fundatori, & per seriem omnibus successoribus ejus vicissim abbatibus in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotio conditoris pie constructionis oraculi in privilegiis præstandis minime denegetur. Igitur quia postulasti, a nobis, dilectissime noster fili, quatenus in provincia Franciæ, ubi & ubi tibi placitum fuerit in diversis locis, sive in his, quæ proprietatis tuæ juri pertinent, sive etiam iis, quæ per emptionis paginam tibi advenerunt, quamque

Quoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus optantur congruis, oportet ut devotio conditoris sancti Oraculi in præstandis privilegiis a nobis augeatur. Igitur quia postulasti a nobis, dilectissime noster fili, quatenus in regno Franciæ, ubi & ubi tibi placitum fuerit in ruris atque mœnis diversorum locorum sive in his quæ tuæ proprietatis sunt, in his etiam, quæ per emptionis paginam tibi advenerunt, sive in rebus parentum tuo.

que etiam in rebus parentum tuorum, vel unde tibi contingat, monasteria construendi licentiam tribueremus, ipsaque monasteria, a te fundata, privilegiis sedis apostolicæ manerentur, ut sub jurisdictione sanctæ, cui, Deo auctore, deservimus, ecclesiæ constituta nullius alterius ecclesiæ jurisdictionibus submittantur. Pro qua re piis desideriis faventes, ac nostra auctoritate, id quod exposcitur, effectui mancipamus; & ideo per hanc apostolicam auctoritatem tibi, cui supra, dilecto filio nostro Fulrado, vel cæteris tuis successoribus abbatibus, licentiam & potestatem largientes concedimus edificandi monasteria, ubicumque in B Franciæ provincia volueritis, sive in locis proprietatis vestræ, sive etiam in his, quæ per comparationis seriem tibi prædicto filio nostro obvenierint, ac obvenierint, vel unde unde ad te pervenerint, vel pervenerint.

Et omnem cujuslibet ecclesiæ episcopum, aut alium quempiam sacerdotem, in præfatis monasteriis ditionem quamlibet habere, præter sedem apostolicam, hac auctoritate prohibemus. Ita ut nullus episcopus, aut alius sacerdos, vel etiam quispiam e laicis, in quocumque contrarietatem eisdem monasteriis inferre præsumant, nisi tu, Deo amabilis vir, vel D successores tui abbates, quempiam forsitan sacerdotum permiseris ad quodlibet opus peragendum, quando ipsa venerabilia loca edificaveris. Sed & hoc omnino interdiximus, ut nullus episcoporum præsumat presbyterum aut diaconem, vel reliquos ordines ecclesiasticos in prædictis monasteriis ordinare, vel missas ibidem celebrare, nisi ille, qui ab abbate in tempore existente fuerit invitatus. Episcopum illum, qui hujusmodi consecrationem sacri ordinis in ipsis cœnobiis constituerit, nullo modo alius cujuslibet ecclesiæ episcopus pro eadem causa condemnare audeat. Sed & tabulas, & chrisma similiter consecrandi vobis licentiam tribuimus. Et hoc B. Petri principis E apostolorum auctoritate promulgantes sancimus, ut nullo modo concilium episcoporum & laicorum absque voluntate excellentissimi filii nostri Pippini regis, vel tui dilectionis, Deo amabilis vir, te audeat quoquo modo episcopum consecrare.

Et omnes causas tuas vel cœnobii tui, per sedem sacratissimam apostolicam reclamare licentiam habeas, & proprietate tua in omnibus fruaris, dum rationes deducere malueris, una cum misso Francorum ad sedem apostolicam; & interim nullus te condemnet: potius

tuorum, vel undecumque tibi advenerint, monasteria construendi licentiam tribueremus, ipsaque monasteria, sicut a te sine refragatione de aliquo iudice vel reclamatore constructa sunt, ita libera sub jure sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui, Deo auctore, deservimus, a nobis firmata privilegiorum in futuro permaneant. His igitur quam piis desideriis faventes, ac nostra benedictione id quod petis, effectui mancipantes, per hanc apostolicam auctoritatem tibi, cæterisque successoribus tuis abbatibus cœnobii sanctorum martyrum, Dionysii, Rustici, & Elætherii, licentiam & potestatem concedimus edificandi monasteria ubicumque in Franciæ regno volueritis, sive in locis proprietatis vestræ, sive in his, quæ per comparationis seriem, vel concessionem regum, vel parentum vestrorum dono, vel undecumque, vel ubicumque vobis quolibet justo modo obvenierint.

Et quoniam ad preces Chlodovii, filii Dagoberti regis, domnus Landericus Parisiæ urbis episcopus, a sua & omnium successorum potestate deinceps, cum consilio suorum canonicorum, & fratrum suorum coepiscoporum regionis illius cœnobium vestrum, & omnes ad eum servientes clericos, quorumcumque ordinum in procinctu vestri monasterii absolvit; nos etiam idem & habere vobis episcopum, C per singulare privilegium, concedimus, qui de vobis ab abbate, vel a fratribus in monasterio vestro electus, & a fratribus nostris episcopis de illa regione consecratus, illa vestra monasteria a vobis edificata provideat, & vice nostri nominis ubi & ubi fuerint, regat, & prædicationi tam in ipso vestro monasterio, quam in sibi subjacentibus deserviat.

Ut autem alicujus ecclesiæ episcopus vel sacerdos illa monasteria a vobis edificata aliquo cupiditatis vinculo deceptus invadat, & illi episcopo, quem tu vel successores tui elegerint & ordinare fecerint, per invidiam, aut per quamlibet occasionem aliquam contradictionem inferat, prohibemus; sed sicut reliqua vestra monasteria sub apostolica ditione, sicut & ipse sanctus locus constitutus est, ad quem ipsa omnia prædicta monasteria pertinere videntur. Hoc autem Christi Dei & Domini nostri, & beati Petri apostolorum principis, & nostra auctoritate promulgantes sancimus, ut ista, quæ didicimus, ita roborata permaneant, & nemo episcoporum de quacumque Ecclesiæ presbyterum, vel diaconum ordinare, vel aliquod ecclesiasticum ministerium celebrare, vel concilium convocare, in prædictis monasteriis audeat, nisi ille, quem abbas illo in tempore existens, ad hæc officia peragenda invitaverit.

Tuas autem & tuorum monasteriorum causas, tu, atque tui successores per tempora, quæ ventura sunt, ad nostram & apostolicam audientiam reportare & reclamare per nostram præceptionem licentiam habeas, & cum veneris ad nos, vel legatos tuos miseris, nullus ir-

Sirmondi & Labbei editio.

A

Mabillonii editio.

ANNO
CHRISTI
719.

autem, sicut vere sacratissima sedis apostolicæ proprius familiaris ab omnibus optimi vigoris honorem percipias, ipsaque venerabilia edificata a te monasteria, sub dittoac sacratissima sedis beati Petri apostolorum principis confirmata, protectione apostolica in omnibus ut tueantur promulgamus: qualiter profecto iuxta id quod stabilita apostolicis privilegiis consistunt, inconcussa dotantia permanent.

Constituentes per hujus decreti nostri paginam, atque interdicentes omnibus cuilibet ecclesiæ presulibus, vel cujuscumque dignitatis præditis potestate, sub anathematis interpositione qui eis præsumperit præsentis constituti, a nobis præfatis monasteriis indulti, quolibet modo existere temeratores.

Bene valete, iv. Kalendas Martias, impetrante domno piissimo Constantino a Deo coronato magno imperatore, an. xxxviii. post ejus Consulatum anno xviii. sed Leone majore imperatore ejus filio, anno iv. indictione x.

I.

Stephanus Episcopus servus servorum Dei Fulrado religioso presbytero & Abbati nostro dilecto.

Cura nobis atque sollicitudo est summa, religiosa venientibus, & Christi amore ferventes in corde gerentibus viris Deo amabilius digne ad amorem suscepti ornatum apostolici vestimenti concedendum certe creditur & ad laudem sanctæ Dei ecclesiæ pertinet, quatenus & si qui ea digne induuntur invitati valeant pro nobis Christo Deo nostro fundere preces, accedere tuos nos instantes bonæ actionis mores, & maximo amore ducti excellentissimi filii nostri Pippini regis declinantes prævidimus tuam nobis dilectam adornare religionem: ut donis ac subtilis calcamentum, & super sellam equitanti, mappulum, quæ omnia prædicta tuo utique tantum a te fiet. Nos aut ullomodo post te facturo presbytero redditurum. Immo magis dum obire contigerit, eadem tibi indumenta contineri decernimus, quatenus hac potius benedictione & honore, die nostræque pro vita & incolumitate filii nostri Pippini regis, & nostræ salute Christum Dominum incessanter depreceris.

II.

Stephanus episcopus servus servorum Dei Fulrado religioso presbytero, & abbati venerabilis monasterii sancti Christi martyris Dionysii, & per eum in eodem venerabili monasterio in perpetuum.

Cura nobis atque sollicitudo est nimia, illis conferre sacerdotalem honorem, qui per omnia religiose castæque vivere ac Deo placere norunt, quatenus & hi quibus dignitas conferretur in diem illum terribilem, cum

terea te vel illos videlicet tuos successores condemnare valeat, vel res tuas quoquò modo invadere præsumat.

Si quis autem rex, vel episcopus, vel aliquis de potestatibus hujus sæculi, contra istam nostram auctoritatem facere voluerit, & de nostra apostolica auctoritate aliquid fraudare temptaverit, habeatur sicut sacrilegus, nec habeat partem neque societatem in regno Christi & Dei, sed sit anathema Maranatha in perpetuum.

Qui autem nostram hanc & apostolicam auctoritatem conservaverit, benedictione cælesti repleatur a Domino Jesu Christo in sæcula sæculorum.

Bene valete. Datum iv. Kal. Martias, impetrante domno piissimo Augusto Constantino a Deo coronato magno imperatore, anno decimo octavo imperii ejus, sed & Leone majore imperatore ejus filio, anno quarto, indictione decima.

Cum divinum judicem adlitterint, irreprehensibiles comprobentur; & non si digni extiterint, de tibi collati sacri honore noxam peccatorum minime incurramus. Itaque nimio amore prædicti honorabilis monasterii protectoris nostri atque fautoris beati Christi martyris Dionysii intus provinciam Franciæ constituti congruum prospeximus apostolica nostra auctoritate ad honorem sacri altaris dignos ordinis, & testimonio bono comprobatos sex constituere diaconos, qui stolam dalmaticæ decoris induantur, ut si sacrum peragant omni tempore ministerium, quatenus nostris temporibus ob decoratum ordinem diaconatus in præfato venerabili monasterio & nobis merces adcreseat; & nunc pro tali beneficio in posteris temporibus sine dubio nostri nominis indefinenter memoriam ad sacras missas facere non obliviscantur, atque etiam pro impenso beneficio missis sanctæ nostræ ecclesiæ euntibus & redeuntibus, in quantum possibilitas erit humanitatis susceptione in jam facti venerabili monasterio facere non desistant, ut ex hoc & religiosi monachi illic degentes laudem sibi bonam apud hanc sanctam sedem apostolicam adquirant, & apud omnipotentem Dominum Deum & Salvatorem Jesum Christum, & ipsum Dominum & auctorem nostrum beatum principem apostolum Petrum æternam possideant bonitatem. Bene valete.

E

REVELATIO STEPHANI PAPÆ II.

gesta v.
Kal. Aug.
714

Cum in sancti Dionysii monasterio exitiali morbo teneretur, ejusdem sancti martyris beneficio divinitus liberatum fuisse testatus est.

Stephanus episcopus servus servorum Dei.

Sicut nemo se debet jactare de suis meritis, sic non debet opera Dei, quæ in illo per suos

ANNO CHRISTI 711

ANNO CHRISTI 711

suos sanctos sunt sine suis meritis, silentiare, sed predicare: quia sic angelus admonet Tobias, Unde ego pro oppressione sanctae ecclesiae a rege atrocissimo & blasphemio, nec dicendo Astulpho, ad optimum & sancti Petri fidelem dominum Pippinum Christianissimum regem in Franciam veni, ubi aegrotavi usque ad mortem, & mansi aliquod tempus apud pagum Parisiacam in venerabili monasterio beati martyris Christi Dionysii. Quo cum jam me medici desperarent, fui in oratione in ecclesia ejusdem beati martyris subtus campanas, & vidi ante altare bonum pastorem dominum Petrum, & magistram gentium dominum Paulum & nota mente illos recognovi de illorum furtariis, & ter beatum dominum Dionysium ad dexteram domini Petri, subtilem & longiorem, pulchra facie, capillis candidis, colobio indutum candidissimo, purpura clavato, pallio toto purpureo, auro interstellato, & sermocinabantur inter se latantes. Dixitque bonus pastor dominus Petrus: Hic frater noster postulat sanitatem: & dixit beatus dominus Paulus: Modo sanabitur: & appropinquans misit manum suam ad pedus domini Dionysii amicabilem, respexitque ad dominum Petrum: Et dixit dominus Petrus ad dominum Dionysium hilariter: Tua gratia sanitas est ejus. Et statim beatus Dionysius thuribulum incensum, & palmam in manu tenens, cum presbytero & diacono qui in parte stabant, venit ad me, & dixit mihi: Pax tecum, frater, noli timere, non morieris, donec ad sedem tuam prospere revertaris. Surge sanus, & hoc altare in honorem Dei & apostolorum ejus Petri & Pauli, quos vides, dedica, missas gratiarum ageus. Erat enim ibi inestimabilis claritas & suavitas. Moxque sanus gratia Dei factus, volebam implere quod mihi praeceptum erat. Et dicebant qui ibi aderant quod demerentur. Quapropter retuli illis, & regi, suisque optimatibus quae videram, & quomodo sanus fuerim: & implevi quae iusta sunt mihi. Benedictus Deus.

Tab. 19. Hae contigunt anno Christi 711

Ex ordinar.

omnia.

In veteri codice Floriacensi de gestis pontificum haec leguntur: Huic papae sanctissimo Stephano revelatio & memoria ostensa est de consecratione altaris apostolorum Petri & Pauli, quod est situm ante sepulchrum SS. Dionysii, Rustici & Eleutherii quinto Kalendas Augusti, qui pro oppressione atrocissimi & nec nominandi Haistulsi Pippinum regem Francorum adiit, & in monasterio sanctorum Dionysii sociorumque ejus infirmus jacuit, sed sanctorum precibus sanitati redditus altare consecravit, & non multo post tempore Pippinum & duos filios ejus Karolum & Karolomannum in reges Francorum apud Ferrarias benedixit & consecratus est, ut nullus nisi de eorum progenie per succedentium temporum curricula in regno Franciae rex crearetur. Acta sunt haec anno Incarnationis dominicae DCCCLV.

Et Labbei Append. co. VI.

ADDITIO AD REVELATIONEM Stephani II. Papae
Ex Codicibus ecclesiae Senonensis & S. Germani Pratenfis.

Gesta sunt haec a beato Stephano Papa divina clementia, adjuvantibus sanctis Apo-

stolis Petro & Paulo, per beatissimum martyrem Dionysium hoc anno, qui est ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi DCCCLV. V. Kal. Augusti. Deinde mox sequitur in iisdem codd. Quoniam Christi roboratus virtute inter celebrationem consecrationis praesentis altaris, & oblationem sacratissimi sacrificii, unxit in reges Francorum, florentissimum regem Pippinum, & duos filios ejus Karolum, & Karolomannum, sed & Bertradam conjugem ipsius incliti regis Pippini indutam cycladibus regis, gratia septiformis Spiritus sancti, in Dei nomine consignavit, atque Francorum proceres apostolica benedictione sanctificans, auctoritate B. Petri sibi a Domino Jesu Christo tradita obligavit, & obiectatus est, ut nunquam de altera stirpe per succedentium temporum curricula, ipsi, vel quique ex eorum progenie orti, Regem super se praesumant aliquo modo constituere, nisi de eorum propagine, quos & Divina providentia ad sanctissimam apostolicam sedem tuendam eligere, & per eum, videlicet vicarium sancti Petri, imo Domini nostri Jesu Christi, in potestatem regiam dignata est sublimare, & unctione sacratissima consecrare.

NOTA PETRI DE LANDE
in revelationem & additionem.

1. *De illorum furtariis.* Sic restituimus ex his duobus pervetustis codd. loco furtariis, ac etiam ex Regione Abbate paulo ante reposuimus tota mente, loco nota mente; quae ambo legabatur in editione conciliorum. Porro vox illa furtarium, ex Glossariis significat tum quoddam tunicam interioris generis quasi supra carnem indutam, tum etiam exterioris, ac superioris generis alterum, singulare quidem ac illustre vocatum iam Gallice, COTTE D'ARMES, vel olim SURCOT, quod dicitur hodie de fecialibus.

2. *Divina providentia ad apostolicam sedem tuendam.* Quod primum Clodoveo nuper ad fidem converso Anastasio II. Papa scriptis, hoc de regis ejusdem postea Pelagius II. Papa praedixit, atque concepit, scribens ad Anastasium episcopum Antiochenensem his verbis: *Non credimus otiosum, nec sine Divina providentia administratione dispositum, quod vestri regis Romano imperio in orbem fidei confessione sua simile, nisi ut hinc urbi, ex qua fuerat oriunda, vel antequam Italia fuerit, adiutorioque praestare, & quod regibus vestris suavandi nos (scilicet papam, & sedem apostolicam) verius sit data divinitus.* Id ipsum etiam in secunda regum nostrorum stirpis honorem contestatus est ibi Stephanus II. Ac insuper ipsemet expertus est ob protectionem, & donationem Pippini regis, ita ut ceteri pontifices Romani, atque reges Francorum, simul ac invicem sequuti fuerint tum illas Anastasi atque Pelagii pronuntiationes, tum Stephani exemplum, nempe illi confugiendo, & acceptando, hi autem protegendo, atque donando: quodque longe post ab Innocentio II. Papa inter alios actum est apud reges nostros tertie stirpis adversus Petri Leonis schisma, de quo Abbas Sugerius in vita Ludovici Francorum regis cognomento Crotti: *Cum, loquitur Petri Leonis pars, sum parentum iustitiam, tum Romano nobilitati praesidio prevaleret, dominus papa Innocentius cum suis Urbem relinquere deliberat. Descendens itaque nocte praesidio ad partes Galliarum, ipsum & approbatum elegit praeside & ecclesiae post Deum defensantis asylum, regnum nobilissimum Francorum, nunquam fuit ad regem Ludovicum destinavit, & persona, & ecclesiae optulari se flagitat.*

RESPONSA STEPHANI PAPA II.

Quae cum in Francia esset in Carisiaco villa, Brittanico monasterio dedit ad varia consulta, de quibus fuerat interrogatus, anno Christi DCCCLV.

1. *De eo qui abjecta ancilla uxorem ingenuam ducit.*

Primus edidit P. Jacobus Sirmondus Soc. Jcf. in MS. Laudeusi. Harduini.

ANNO CHRISTI 719

ANNO CHRISTI 719

- II. Si alter conjugum debitum reddere non possit.
- III. De eo qui uxorem habet in patria, & in alia regione versatur.
- IV. Si quis commatrem de baptismo vel confirmatione duxerit.
- V. An liceat viro qui uxorem repudiavit, aliam ducere.
- VI. De virginibus non velatis, si nupserint.
- VII. De monachis & nonnis, si nuptias inquant.
- VIII. De vidua qua suscepto velo postea nubit.
- IX. Si sanus vir leprosam duxerit uxorem.
- X. De eo qui nesciens a quo fit ordinatus missas fecit & baptizavit, tum postea dimisso officio uxorem duxit.
- XI. De presbytero, qui cum desset aqua, perclitantiem infantem vino baptizavit.
- XII. An liceat aqua concubâ vel manibus infusa baptizare.
- XIII. De presbytero qui baptizavit nesciens symbolum, nec orationem dominicam, nec psalmos, & an ipse ordinatus esset.
- XIV. De presbytero qui baptismi formula quadam adiecit, & nescit utrum episcopus fuerit, qui eum ordinavit.
- XV. De episcopis accusatis & condemnatis.
- XVI. De presbyteris & diaconis accusatis.
- XVII. De presbytero cujus crimen, quod ante ordinationem admiserat, innotuit.
- XVIII. De comâ clericis aut monachis non laxanda.
- XIX. De femina qua alteri nupserat, cum ejus vir in aliena provincia falso mortuus putaretur.

sonæ, quibus tales conjuncti sunt, etiam ipse adulterium commisisse videantur, secundum illud quod legimus in evangelio: *Quid dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, macchatur. Et Matth. 19.* ideo omnes a communione abstinendos.

VI.

De his qui promissam virginatatem transgredientes matrimonium inierunt, in epistola beati Innocentii papæ directâ Vidricio Rothomagensi episcopo cap. 15. ita continetur. *Em vero, quæ necdum sacro velamine sunt tectæ, tamen in proposito virginali semper vivere se promiserant, licet velatæ non sint, si forte nupserint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia, quia sponsio earum a Domino tenebatur.* Si enim inter homines solet bonæ fidei contractus nullâ ratione dissolvi, quanto magis ista pollicitatio, quam cum Deo pepigit, solvi sine vindicta non debeat? *Nam si apostolus Paulus quæ a proposito viduitatis discesserunt, dixerit eas habere damnationem, quia primam fidem irritam fecerint, quanto magis virgines quæ pactionis suæ fidem minime servaverunt?*

VII.

De monachis & nonnis de monasterio fugientibus, in concilio Chalcedonensi cap. 16. ita continetur. *Virginem quæ se Deo consecraverit, similiter & monachum non licere nuptialia jura contrahere. Quod si hoc inventi fuerint perpetrantes, excommunicentur. Constatibus autem decrevimus, ut habeat auctoritatem ejusdem loci episcopus humanitatem misericordiamque largiri.*

VIII.

De muliere quæ post mortem viri sui velata fuerit aliquantum temporis, & postea virum accipit, in epistola Siricii papæ ad episcopum Himerium Tarraconensem directâ cap. 5. ita continetur; *De his vero qui acta pœnitentia, tamquam canes ac sues ad vomitos pristinos & volutabra redeunt, & militiæ cingulum, & ludricas voluptates, & nova conjugia, & illicitos denuo appetere concubitus; quorum professam incontinentiam generati post absolutio-nem filii prodiderunt. De quibus, quia jam suffugium non habent pœnitendi, id diximus decernendum, ut sola in ecclesia fidelibus oratione jungantur, sacræ mysteriorum celebritati, quamvis non mereantur, intersint: a dominicæ autem mensæ convivio segregentur; ut hac saltem districtione correpti, & ipsi se castigent, & alii a talibus retrahantur. Quos tamen, quoniam carnali fragilitate ceciderunt, viatico munere cum ad Deum cœperint proficisci, per communionis gratiam volumus sublevari. Quam formam & circa mulieres, quæ se post pœnitentiam talibus pollutionibus devinxerint, servandam esse censemus. Qua de re juxta hujus venerabilis viri sententiam, eandem mulierem, quæ tali nefario conjugio abjecto monastico habitu copulata est, & in id quod Deo promissæ non perduravit, decernimus in monasterium sine mora mittendam, ut illic in sua pœnitentia finiat vitam.*

IX.

Si sanus vir leprosam duxerit uxorem, * ut postmodum ei superveniat lepra, postposita negligentia tales separentur, ne concepti filii lepræ macula polluantur. Fas namque est, ut mundus ad mundam jungatur.

X.

De illo presbytero, qui dicit se nescire qui eum benedixit, & tamen aliquantum temporis

Missas

I.

In epistola Leonis papæ ad Rusticum Narbonensem episcopum cap. 5. ita continetur: *Ancillam a toro abjicere, & uxorem certæ ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, sed profectus est honestatis.*

II.

Si quis se in conjugio copulaverit, & uni eorum contigerit, ut debitum reddere non possit, non liceat eos separare: nec pro alia infirmitate, excepto si dæmonii infirmitas, aut lepræ macula supervenerit: ceterum si ab his duabus infirmitatibus liberi fuerint invicem conjuncti, unus alteri servitium exhibeat.

III.

Si quis in aliena patria ancillam duxerit in consortium, postea in propriam reverius ingenuam acceperit; & iterum contigerit, ut ad ipsam qua inantea fuerat patriam revertatur, & illa ancilla quam prius habuit, alii viro sociata fuerat; hic talis potest aliam accipere, tamen non illa vivente ingenua, quam in patria propria habuit.

IV.

Ut nullus habeat commatrem suam spiritalem, tam de fonte sacra, quam de confirmatione, neque sibi clam in neutra parte conjugio sociatam. Quod si conjuncti fuerint, separentur.

V.

Si uxor a viro repudiata fuerit, utrum liceat viro illa vivente aliam ducere, in epistola domini Innocentii papæ directâ ad Exuperium Tolotanium episcopum continetur: *Qui interveniente repudio alii se matrimonio copularunt, quos in utraque parte adulteros esse manifestum est: qui vero vel uxore vivente, quamvis desociati videantur esse a conjugio, ad aliam copulam festinarunt, neque possunt adulteri non videri: tantum ut etiam cœ per-*

ANNO CHRISTI 719

ANNO CHRISTI 719

ANNO CHRISTI 719

ANNO CHRISTI 719

ANNO CHRISTI 719

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

Missas fecit, & baptizavit; postea autem ipsum officium dimittens uxorem duxit. Hunc vero presbyterum quis ambigat omnino culpabilem, qui sacrilego ausu quod sibi collatum ignorabat uti minime debuit? Pro quo omnimodo abjiciendus est, & in monasterium mittendus, ut illic sub digna penitentia suam luendo finiat vitam. Infantes vero illi, quos baptizavit, si in nomine sanctæ Trinitatis sunt baptizati, omnimodo probantur baptizati, pro eo quod & laicis, si necessitas urget, ut non illi qui baptizandi sunt in æternum peccant, licentia data est in hoc succurrere. Mulier vero illa, quam in uxorem sacrilegus ille pseudopresbyter accepit, si cognovit quia officium presbyteri fugebatur, & ita cum eo juncta est, & illa in monasterio penitentia submittatur. Si vero ignoranter hoc egit, nulla ei adscribitur culpa.

XI.

Si in vino quis, propterea quod aquam non inveniebat, omnino periclitantem infantem baptizavit, nulla ei exinde adscribitur culpa. (Infantes sic permanent in ipso baptismo.) Nam si aqua adfuit præfens, ille presbyter excommunicatur, penitentia submittatur, quia contra canonum sententiam agere præsumpsit.

XII.

Si licet per necessitatem cum concha, aut cum manibus, infanti in infirmitate posito aquam super caput fundere, & sic baptizare. Hoc baptismus, si in nomine sanctæ Trinitatis peractum fuerit, firmiter permanebit: præsertim cum & necessitas exposcit, ut ille qui ægritudine detentus est, hoc modo renatus particeps Dei regni efficiatur.

XIII.

De illo presbytero qui baptizavit, tamen nec symbolum, nec orationem dominicam, nec psalmos tenet, scit scit si episcopus eum benedixit. Hic primum omnium dignitatem, qua illicita præsumpsit, amittens, sub stricta penitentia, & in monasterium mittatur: & omnibus diebus vitæ suæ plangens quod incongrue egit, degat vita monastica. Infantes vero, quos baptizavit, si in nomine sanctæ Trinitatis baptizati sunt, in hoc baptismo permanent.

XIV.

De illo presbytero qui baptizavit isto modo sic rustice. In nomine Patris mergo, & Filii mergo, & Spiritus sancti mergo; & ipse presbyter nescit si episcopus fuit qui eum benedixit. Hic qui ordinationem suam ignorat, omnino abjiciendus est & sub arcta penitentia in monasterio mittendus, ut omnibus diebus vitæ suæ in luctu & fetu sub monastico habitu conversetur. Infantes vero illi quos baptizavit, licet rustice, quia in nomine sanctæ Trinitatis sunt baptizati, in eo permanent baptismo.

XV.

De episcopo accusato in concilio Antiocheno cap. 15. ita continetur: Si quis episcopus de certis criminibus accusatus condemnatur ab omnibus episcopis ejusdem provincie, cunctique consensu eandem contra eum formam decreti protulerint, hunc apud alios nullo modo judicari, sed firmam concordantiam episcoporum provincie manere sententiam.

XVI.

De presbyteris vel diaconibus accusatis in concilio Carthagenensi cap. 20. ita continetur. *Concil. General. Tom. XII.*

Si autem presbyteri aut diaconi fuerint accusati, adjungendo sibi ex vicinis locis cum proprio episcopo legitimo numero collegarum, quos ab eodem accusati petierint, id est una secum in presbyteri nomine sex, in diaconi tres, ipsorum causam discutiant, eadem dierum & dilationum, & discussionis personarum inter accusatores, & eos qui accusantur, forma servata: reliquorum autem clericorum causas etiam solus episcopus loci cognoscat & finiat.

XVII.

De presbytero qui in culpam criminalem incidit, & peccatum ejus publicatum est, in concilio Neocæsariensi cap. 9. ita continetur: Presbyter si præoccupatus corporali peccato provehatur, & confessus fuerit de se quod ante ordinationem deliquerit, oblata non confectet, manens in reliquis officiis propter studium bonum. Nam peccata reliqua plerique dixerunt per manus impositionem posse dimitti. Quod si de se non fuerit confessus, & argui manifeste nequiverit, potestatis suæ judicio reliquatur.

XVIII.

Ut nullus clericus aut monachus comam laxare præsumat, aut anathema sit.

XIX.

De separata a marito, si vir ejus in aliena provincia vivere putabatur, in epistola beati Leonis papæ directæ ad Nicetam Aquilejensem episcopum ita continetur: Cum ergo per bellicam cladem, & per gravissimos hostilitatis incursum, ita quædam dicatis divisa esse conjugia, ut abductis in captivitatem viris feminarum remanserint destitutæ, quæ viros proprios, aut interemptos putarint, aut nunquam a dominatione crediderint liberandos, & aliorum conjugium solitudine cogente transierint. Cumque nunc statu rerum, auxiliante Domino, in meliora converso, nonnulli eorum qui putabantur periisse remeaverint, merito charitas tua videtur ambigere, quid de mulieribus, quæ aliis junctæ sunt viris, a nobis debeat ordinari. Sed quia novimus scriptum, quod a Deo jungitur mulier Deo, & iterum præceptum agnovimus, ut quod Deus junxit homo non separet, necesse est ut legitimarum fœdera nuptiarum redintegrandam credamus, & remotis malis, quæ hostilitas intulit, unicuique id quod legitime habuit, reformetur: omnique studio procurandum est, ut recipiat unusquisque quod proprium est. Nec tamen culpabilis judicetur, & tamquam alieni juris perversor habeatur, qui personam ejus mariti, qui jam non esse existimabatur, assumpsit. Sic enim multa, quæ ad eos qui in captivitate ducti sunt pertinebant, in jus alienum transire potuerunt: & tamen plenum justitiæ est, ut eisdem reversis propria reformentur. Quod si in mancipiis, vel in agris, aut etiam in domibus ac possessionibus rite servatur, quanto magis in conjugiorum redintegratione faciendum, ut quod bellica necessitate turbatum est, pacis remedio reformetur? Et ideo si viri post longam captivitatem reversi, ita in dilectione suarum conjugum perseverant, ut eas cupiant in suum redire consortium, omittendum est, & inculpabile judicandum quod necessitas intulit, & restitutum est quod fides poscit. Si autem aliquæ mulieres ita posteriorum virorum amore sunt captæ, ut malint his coherere, quam ad legitimum redire consortium, merito sunt notan-

Quod an-
sulla claudi-
mus, glossa
ma est, aut
in margine in
textum a li-
brario teme-
re intrusum,
aut ex pro-
ximis cano-
nicis per
vacitatem
constatam
vel certe
mutato nu-
mero arbi-
trari sic
esse legen-
dum. Infan-
tem si
permanet in
ipso bap-
tismo. Capitu-
li vero to-
13. & 14. nu-
merus, pluri-
bus omnino
compellit, ut
ita ipia le-
gatur.

17. q. 1. Qui admittit

16. q. 1. Cum per bellicam

sollicitudine

7. no. 19.

Matth. 19.

17. q. 1. Si quis episco-

16. q. 1. Si quis episco-

ANNO
CHRISTI
751.

tandæ, ita ut etiam ecclesiastica communione A
preventur, quæ de re excusabili contaminatione
nem criminis elegerint, ostendentes sibi met pro
sua incontinentia placuisse, quod iusta remis-
sio potuit expiare. Redeant ergo ad suum sta-
tum voluntaria redintegratione conjugia: ne-
que ullo modo ad opprobrium male voluntatis
trahant, quod conditio necessitatis extorsit: quia
sicut hæ mulieres, quæ reverti ad viros suos
nolunt, impiæ sunt habendæ; ita illæ, quæ in
affectum ex Deo initum redeunt, merito sunt
laudabiles iudicandæ.

NOTA JACOBI SIERMONDI S. J.

Britannico monasterio. Codex Laudunensis in h. B
no sic habet: *Explicit qua annuus papa Stephanus in
Carthago velle Britannico monasterio ad interrogata de-
dit responsa.* Britannicis ergo monachis privatim
apud Carthaginem data intelligimus. Carthago velle, ubi
regum erat palatium ad Itham fluvium, mentio sa-
cta est in Anastasii narratione de Stephano papa ad-
ventu in Franciam. Britannici vero monasterii situm
docet Hincmarus in examine Willelmi episcopi Cata-
lunensis. *Descriptio et omnium locorum ordinatio omni-
um monasteriorum quod Britannicorum dicitur, in parochia No-
vomagensi.*

EPISTOLA BONIFACII

AD STEPHANUM PAPAM II.

Novo pontifici solitam offert fidei atque obedi-
entiam devotionem, & tardita-
tem excusat.

*Domino excellentissimo, & præ cæteris pontificibus
preferendo & amando, & apostolatus privilegio
prædito, Stephano papa Bonifacius exiguus epi-
scopus, discipulus Romana ecclesia, optabilem
in Christo charitatis salutem.*

Sanditatis vestræ clementiam intimis ac vi-
sceratis obnixæ flagito precibus, ut familia-
ritatem & unitatem sandæ sedis apostolicæ ab
almitatis vestræ clementia impetrare & habere
merear, & in discipulatu pietatis vestræ sedi
apostolicæ serviendo, servus vester fidelis ac de-
votus permanere possim, eodem modo quo an-
te sub tribus præcessoribus vestris apostolicæ se-
di serviebam, venerabilis memoriæ duobus
Gregoriis, & Zacharia, qui me semper horta-
tione & auctoritate literarum suarum munie-
bant & adjuvabant: quod & pietatem vestram
agere deprecor, ut præceptum paternitatis ve-
stræ eo melius perficere & implere possim.
Nam si quid in ista legatione Romana, qua
per triginta & sex annos fungebar, utilitatis
ecclesiæ præstare peregi, adhuc implere & au-
gere desidero. Si autem minus perite, aut
iniuste a me factum aliquid vel dictum reperit-
ur, iudicio ecclesiæ Romanæ prompta volun-
tate & humilitate emendare me velle spondeo.
Interea deprecor, ut pietas Domini mei non
indignetur, quia tam tarde missum meum &
litteras ad præsentiam vestram direxi. Sed hoc
idecirco contigit, quia præoccupatus fui in re-
stauracione ecclesiarum quas pagani incende-
runt; qui per titulos & cellas nostras plusquam
triginta ecclesias vastaverunt & incenderunt.
Et hæc fuit occasio tarditatis literarum & ap-
pellationis paternitatis vestræ, & non aliqua
negligentiæ incuria.

EPISTOLA BONIFACII AD FULRADUM

ANNO
CHRISTI
751.

ABBATEM SANCTI DIONYSII, PIPPINI REGIS

Capellanum.

Brevi se moriturum prælagiens Pippino regi di-
scipulos suos per Fulradum commendat,
ac præcipue Lullum, quem sibi
successorem designat.

*Bonifacius servus servorum Dei, gratia Christi
episcopus, charissimo confacerdoti Fulrado
presbytero perennem in Christo
charitatis salutem.*

FRaternæ dilectioni tuæ ob spiritalem ami-
citiã, quam sæpe in necessitatibus meis
pro Dei intuitu fecisti, dignas gratias persol-
vere non possum: sed Deum omnipotentem
deprecor, ut tibi in alto calorum culmine
mercedis præmia in gaudio angelorum æterna-
liter retribuatur. Nunc autem in Christi nomine
deprecor, ut quod bono initio cœpisti, cum
bono fine perficias: id est ut meo verbo glo-
riosum & amabilem regem nostrum Pippinum
salutaveris, & illi magnas gratias referas de
omnibus pietatis operibus, quæ mecum fecit;
& ut illi referas, quod mihi & amicis meis si-
militer videtur, ut vitam istam temporalem, &
cursum dierum meorum per istas infirmitates
cito debeam finire. Propterea deprecor celsitudi-
nem regis nostri, pro nomine Christi Filii
Dei, ut mihi nunc viventi indicare & manda-
re dignetur circa discipulos meos, qualem mer-
cedem postea de illis facere voluit. Sunt enim
pene omnes peregrini, quidam presbyteri per
multa loca ad ministerium ecclesiæ & populo-
rum constituti: quidam sunt monachi per cel-
lulas nostras, & infantes ad legendum literas
ordinati sunt: & aliqui seniores, qui longo
tempore mecum viventes laboraverunt, & me
adjuvabant. De his omnibus sollicitus sum,
ut post obitum meum non disperdantur; sed
ut habeant mercedis vestræ consilium & pa-
trocinium celsitudinis vestræ, & non sint di-
spersi, sicut oves non habentes pastorem, &
populi prope marcã paganorum non perdant
legem Christi. Præterea almitatis vestræ cle-
mentiam diligenter in Dei nomine deprecor,
ut filiolum meum Lullum, coepiscopum, si
Deus voluerit, & sic clementiæ vestræ placeat,
in hoc ministerium populorum & ecclesiarum
componere & constituere faciat prædicato-
rem & doctorem presbyterorum & populorum.
Et spero, si Deus voluerit, quod in illo ha-
beant presbyteri magistrum, & monachi regu-
larem doctorem, & populi Christiani fidelem
prædicatorem & pastorem. Propterea hoc ma-
xime fieri peto, quia presbyteri mei prope mar-
cã paganorum pauperulam vitam habent.
Panem ad manducandum acquirere possunt; sed
vestimenta ibi invenire non possunt, nisi aliunde
consilium & adiutorem habeant, ut sustine-
re & indurare illis locis ad ministerium popu-
li possint, eodem modo sicut ego illos adjuvi.
Et si pietas Christi hoc vobis inspiraverit, &
hoc quod peto consentire & facere volueritis,
per hos missos meos præsentis, aut per literas
pietatis vestræ hoc mihi mandare & indicare
dignemini, ut eo lætior in mercede vestra vi-
vam vel moriar.

EPI.

ANNO CHRISTI 711.

EPISTOLA BONIFACII AD PIPINUM

REGEM FRANCORUM.

Gratias agens petit an ad imperium venire debeat, & de Austria Gallacia.

Domino excellentissimo Pippino regi Francorum Bonifacius episcopus in Domino salutem.

Celsitudinis vestre clementiam magnas gratias agimus; Dominum Jesum Christum precantes, ut vobis in regno ceterorum eternam mercedem retribuat, eo quod petitiones nostras

A clementer exaudire dignati estis, & senectutem meam atque infirmitatem consolari. Nunc autem, gloriose fili, cognosce quia per misericordiam Dei credo quod possim in servitio vestro iterum esse. Propterea petimus vos, ut nobis indicetis, si ad placitum vestrum debeamus venire, ut vestram voluntatem perficiamus. Quidam servus ecclesie nostrae, & ipse mendacissimus, qui nos ante sagiebat, Ansfriid nomine, venit ad nos cum indiculo vestro, rogans ut ei iustitiam faceremus: misimus illum ad vos cum ipsis literis cum ipso nostro, ut cognoscatis quia mentitus vobis est; petentes ut nos pro mercede vestra defendatis contra tales falsarios, & eorum mendaciis non credatis. Valet in Deo semper.

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

CONCILIIUM VERMERIENSE

ANNO CHRISTI 711.

QUOD APUD VERMERIAM PALATIUM

Præsentate Pippino rege, sub ejus regni ut videtur exordia celebratum est, anno Christi DCCLII. Stephani II. papæ, Pippini ejusdem regis s.

Exat in Capitul. Baurz. tom. I. Edit. Paris. pag. 161.

CANONES

Conciliis Vermeriensibus a Gratiano, aliisque adscripti.

Ex concilio apud Vermerias.

(Burchardus addit cap. XCIII.)

can. si quatuor XXIII q. VIII

(a) Si quatuor aut quinque homines seu etiam plures contra unum hominem rixati fuerint, & ab his vulneratus mortuus fuerit; quicumque eorum plagam ei imposuit, secundum statuta canonum, ut homicida iudicetur; reliqui autem qui cum impugnabant, volentes eum interficere, similiter poeniteant. Qui vero nec eum impugnabant, nec vulnerabant, nec consilio nec auxilio cooperatores fuerunt, sed tantum adfuerunt, extra noxam sint.

B

Ex eodem conc. (Burch. habet cap. IX.)

(b) Si femina ingenua acceperit servum, sciens quod servus esset, habeat eum; quia omnes unum patrem habemus in caelis. Una lex erit viro & feminae.

Ex eodem conc. (Burch. addit cap. IV.)

Si quis filiastrum vel filiastram suam ante episcopum tenuerit ad confirmationem, separetur ab uxore sua, & nunquam aliam accipiat.

Ex eodem conc.

(c) Si quis cum matre & filia fornicatus est, ignorante matre de filia, & filia de matre: ille nunquam accipiat uxorem: illæ vero si voluerint, accipiant maritos. Si autem hoc fecerint ipsæ feminæ, atque maritis perpetuo maneat.

Ex eod. conc. (Burch. ad. cap. X.)

(d) Si homo fornicatus fuerit cum muliere, & frater ejus nesciens eandem duxerit uxorem;

Primus edidit Sirmondus ex MS. Cod. S. Vincentii Metensis. Vermeria est i. diocesi Sessionens. Verberis. Hard. Exat apud Mabillonium de re Diplom. lib. 6. p. 491. Pippini Regis placitum in Vermeriens palatio an. 751. editum, quo Abbatium villa Dionysianis monachis vindicatur.

Labbeus in margini admonet hac duo vocabula cap. 3. septem suam abesse a codice Palatino Biblioth. Vatic. & merito, inquit, nam in genere loquitur de quocumque uxore. Verum ex pena hic adversus presbyterum constituta facile colligitur observationem viti clarissimam non posse esse veram. Nulla quippe Ecclesiastica regula presbyteros, qui uxores habent, quæ ante consecrationem suam duxerant, remover a sacro ministerio, si eas ut habuerint tanquam non habentes. Pena igitur depositionis hic adjecta est propter incestum commissum cum uxore, quod erat crimen atrocissimum, acriter ab ecclesia semper vindicatum in sacris. Habet Ecclesia penam suam, scilicet excommunicationis adversus laicos, depositionem seu degradationem, ut hodie loquimur, adversus presbyteros. Ita que sensus istius capituli hic esse debet: Si quis presbyter uxorem suam uxorem habuerit, quod nulli Christiano licet, multo minus presbytero, primam ipsam a latere suo proterus removeat, deinde propter temeritatem suam decidat a gradu, quem obtinet in Ecclesia. Vide Canonem I. Synodi Nicaenae. Baluzius in Notis ad Capitul. Item in cap. 7. ubi est: abstinere. Vatic. habet: ab illa se abstinere, quibus aliis uxore. In cap. 6. ubi hic est: in servitio etc. lvo p. 3. cap. 166 legit in servitio detest. Manf.

NOTÆ.

(a) Hunc canonem falso inscriptum esse, constat inter omnes. Regino lib. 2. cap. 97. priorem partem illius laudat ex concilio Moguntino. Bernardus constat desumptum esse ex libro I. Legum Longobardorum, qui ex lege regis Rothari aliquid non dissimile præfert; a collectoribus autem Burchardo, Ivone & Gratiano amplificatum iudicat.

(b) Est can. V. concilii Compendiensi, qui locus est Vermeria proximus. Similiter ad idem concilium Compendiense can. XII. pertinet sequens canon.

(c) Est canon XIV. concilii Compendiensi, sed nullus; est etiam in Wormatiensi anni 868.

(d) Est canon X. conc. Triburienis, sed aliis verbis, & quod Triburienis dicit de patre & filio, hac Gratianus duobus fratribus accommodat, ut optime notat Bernardus.

Concil. Genera. Tom. XII.

No 3

ANNO
CHRISTI
711.

rem; frater eo quod fratri crimen celaverit, A septem annos pœniteat; & post pœnitentiam nubat. Mulier autem usque ad mortem pœniteat, & sine spe conjugii maneat.

Ex eod. conc. (Barb. lib. II. cap. 200.)

(a) Si episcopo aut presbytero causa criminalis, homicidium, adulterium aut maleficium reputatum fuerit, in singulis missam tractare debet, & communicare, & de singulis sibi reputatis innocentem se ostendere. Quod si non fecerit quinquennio a liminibus ecclesiæ extraneus habeatur.

Ex eod. conc. cap. VI. (Barb. lib. IV. cap. LXIII.)

(b) Ut ad prædicationem, & confirmationem episcopi omnes de more conveniant, eique fideliter ministrent & obediant.

Ex eod. conc. cap. IV. (Barb. lib. XVII. cap. XXXI.)

(c) Si quis filiam aut filiam suam ante episcopum ad confirmationem tenuerit, separetur ab uxore sua, & aliam nunquam accipiat. Similiter & mulier.

ANNO
CHRISTI
711.ANNO
CHRISTI
711.

CONCILIUM ROMANUM DUBIUM

ANNO
CHRISTI
711.

A Stephano P. celebratum Anno DCCLIII.

Stephanum II. Pontificem Synodum celebrasse anno sui Pontificatus primo, secundo Idus Januarii, ac proinde anno Christi 753. colligitur ex literis ipsius Pontificis, quæ leguntur apud Monachum Nonantulanum in vita S. Anselmi Abatis Nonantulani, & apud Ughellum Ital. sacr. tom. 2. de Episcopis Mutinensibus n. 10. in quibus hæc extant Stephanus verba: *Residentibus nobiscum plurimis Episcopis ad Beatorum Petri & Pauli Apostolorum principum limina synodale commanente Concilio venit Flavius Anselmus vir excellentissimus Rex Italici regni ad prædictorum Apostolorum vestigia* &c. Eorum autem, qui huic Synodo interfuerunt, præter unum Ravennatem Archiepiscopum Sergium nullus exprimitur. En literas in hoc Concilio datas ex Supplemento Manfii to. I. pag. 601.

Stephanus servus servorum Dei omnibus venerabilibus fratribus, & coepiscopis; cunctisque religiosis christianis Deo deserventibus regno Italico, & patriarchatu Romano.

Exstant eod. apud Muratorum, tom. I. pag. 101. p. 1.

Residentibus nobiscum plurimis episcopis ad beatorum Petri & Pauli Apostolorum principum limina, synodale commanente concilio, venit Flavius Anselmus, vir excellentissimus, rex Italici regni, ad prædictorum Apostolorum vestigia, inter cætera, quæ contulit, dona beati Petri Apostoli ecclesiæ, obrulit præceptum unum, in quo continebatur, quod ob reverentiam Domini Salvatoris, atque beatæ semper Virginis Mariæ, omniumque sanctorum Apostolorum contruxisset monasterium in territorio Mutinensi, loconuncupato Nonantula, ipsamque præceptum concessisset viro venerabili nomine Anselmo abbati: & eundem virum Anselmum cum secum haberet, obrulit illum pariter, & præceptum supra sacratissimum corpus Sancti Petri Apostoli, sicque dotavit prædictum monasterium Sanctæ Sedis Romanæ, quam Deo auctore regere cernimur. Petiit præ-

fatus Rex nostram munificentiam, ut corpus sanctissimi papæ Sylvestri cum aliis Sanctorum pignoribus eidem Anselmo abbati ad prædictum venerabile monasterium deferre concederemus, & per benedictionem protinus nostris manibus consecrarem ipsum abbatem, & cucula indueremus secundum regulam S. Benedicti; ejus manibus traderemus simul & baculum pastoralem, & pedales (1) secundum ordinem: Cujus sanctissimam petitionem hilari vultu, quam petebat, concessimus. Et quoniam nobiscum aderat sanctissimus confrater noster Sergius sanctæ Ravennatis ecclesiæ episcopus, commendavimus ipsum venerabilem abbatem & ejus monasterium sub suo regimine nostra vice gubernandum omni tempore, tantum si ab abbate monasterii fuerit invitatus, & si ei, vel suis successoribus aliqua adversa contigissent a quocumque præfule, maxime ab episcopo Mutinensi ecclesiæ, in cujus parochia constat esse constructum, sub sancta Ravennatis ecclesiæ haberet refugium propter terrarum longitudinem, qua distat a sede. Præcipimus ei etiam ut prædictum sanctum corpus (2) S. Sylvestri, & alias Sanctorum reliquias per se ipsum ad jam dictum cœnobium deferat, & recondat, altariaque simul, & ecclesiam nostra apostolica auctoritate consecraret. Robur etiam nostræ S. Romanæ ecclesiæ eidem sancto loco per apostolicum privilegium contulimus, veluti sanctissimus papa Gregorius plurimis ecclesiis protulit. Et iustissimus huic opusculo subterfribi.

Stephanus servus servorum Dei S. R. E. apostolicus Anselmo religioso abbati venerabilis monasterii S. Sylvestri sitis Nonantula, territorio Mutinense, & per te in eodem venerabili monasterio in perpetuum.

Quæcumque ad laudem redemptoris Domini nostri Dei, & Salvatoris pertinere noletur, & ad stabilitatem venerabilium locorum respiciunt, cum magno sollicitudinis studio nos

NOTE.

- (a) Est canon X. conc. Wormariensis anno 868. habiti.
 (b) Est canon CXXXVII. conc. Turonensis an. 828.
 (c) Est canon XII. conc. Compendiense.
 (1) Lege *pedales*, quorum usum ante mille annos abbatibus concessum cum baculo fuisse docet nos Theodorus Cantuariensis archiepiscopus in collectione canonum, ubi agit de ordinatione abbatis per episcopum; qui *dos* *senium*, & *pedales*. De his alias fufius. MURATOR.
 (2) Et tamen corpus S. Sylvestri, forsan ejus partem Romani contendunt apud se adfervari in ecclesiâ SS. Sylvestri, & Martini de mon.ibus. MURATOR.

ANNO
CHRISTI
711.

L. Carolinus.

die nos convenit apostolica & rationali censura A
procurate; quatenus ex hoc, iuges eidem pro-
pitatori nostro Domino Deo efficacius perfol-
vi possunt eardem laudes; & nobis, qui licet
divina tamen gratia proveniente; pastoralis regimini curam gerimus, optima in
sydereis arcibus remunerationis præmia adscri-
bantur. Igitur quia constat religiositatem tuam
nobis detulisse præceptum D. piissimi regis Ai-
stulsi de præfato monasterio, & omnibus ei per-
tinentibus locis, ac possessionibus, atque peti-
tis, ut per nostri apostolici privilegii paginam
reconfirmaremus. Unde nos precibus vestris in-
clinati hac hora præfati XIV. (lege VI.) in-
dictione in perpetuum supradictum monasterium
successorum tuorum abbatum ditone, & pote-
B state cum omnibus sibi pertinentibus confir-
mantes, & irrefragabili jure decernimus per-
manentes, id est monasterium S. Sylvestri, quod
& Nonantula territorio Murinense. Quapropter
auctoritate B. Petri Apostoli, cui a Domino
Deo nostro calorum regni claves traditæ sunt,
& potestas ligandi, & solvendi celo terraque
concessa est, promulgantes decernimus, & fir-
ma stabilitate censura statuimus, ut ipsum ve-
nerabile monasterium cum omnibus locis, man-
sis, fundis, & casalibus, domibus, atque fa-
miliis, servis originalibus, simulque rebus, &
possessionibus, & frugibus, & decimationibus,
nec non aquis, molis, oliveris, vel quidquid
in quibuscumque locis habere, vel tenere vide-
tur; vel si quid in potestate legaliter donatum,
vel largitum fuerit, aut quolibet modo iuste
e venerit, tenere, & possidere sine qualibet con-
troversia perpetuis temporibus valeat, & nulli
unquam liceat regum, episcoporum, ducum,
vel actorum parvæ, vel magnæ personæ in præ-
dicto venerabili monasterio, vel in eis, quæ ei-
dem pertinere noscuntur, quocumque modo in-
cumbere, atque invasionem facere, nec quis-
piam sacerdotum ibidem præsumat accedere, D
vel missarum solemnitas celebrare, & neque epi-
scopus, neque abbas, vel comes, aut quilibet
magna parvæque persona in præfato monasterio
vel in ejus cellis, aut ecclesiis mansiones face-
re, aut expensas expetere, aut aliquod per
potestatem servitium, præter peregrinos, & hos-
pites, & neque colloquium qualecumque, aut
placitum in ipso monasterio, aut in ejus præ-
nominatis cellis tenere quis audeat, nisi ab ab-
bate fuerit invitatus: quatenus hoc, quod ad
laudem Dei, & stabilitatem prædicti monaste-
E rii statuimus, firma stabilitate permaneat, in-
terdicentes omnino episcopo, in cujus parochia
esse videtur supradictum monasterium constitu-
tum, ut nihil contra tenorem præsentis decre-
ti pia postulatione indulti quidpiam attentet,
neque ullo modo ejus baptismales ecclesias sibi
vindictet, neque ipse, sui que successores præsu-
mant prohibita contingere; sed neque missarum
solemnitas ibidem persolvere præsumat, nisi ab
abbate suprascripti monasterii fuerit invitatus:
neque ordinationem sacerdotum quilibet epi-
scoporum in præfato monasterio, vel ejus
jure, aut suo clero agere audeat, nisi, ut
præfatum est, ab abbate fuerit invitatus:

chrismaque, vel quidquid ad sacra mysteria per-
tinet, si a parte monasterii fuerit postulatum,
a quibuscumque prævoluerit præsulibus, conce-
dimus tribuendum. Sed neque decimas unquam
dare concedimus, nisi ecclesiis supradicti vene-
rabilis monasterii ad nostram diocesim perti-
nentibus. Sed & hoc statuimus, & inviolabili
sanctione apostolica auctoritate firmamus, ut
nullus aliquando in prædicto monasterio de aliis
monasteriis, seu quibuscumque ecclesiis, atque
locis abbas esse præsumat, neque a quacumque
potestate eis introducta: Sed cum divina voca-
tione abbas præfati monasterii pertinuerit, & re-
solutionis tempus advenerit, de propria semper
congregatione eligatur abbas, qui ab omnium
monachorum consensu in eis constituitur ad
augumentum, & solertissimam gubernationem
eorum pro Dei amore morantium monastico
ordine militantium; nihilominus hujus nostri
pontificis interdictione inhibemus aliquam scri-
pturam, vel confirmationem de prædicti mona-
sterii rebus, vel de prænominate Abbazia quo-
quo ingenio contra hoc nostrum præceptum pe-
tere. Si qua vero scriptura vel petitio impetra-
ta fuerit, vel in reliquo apparuerit, has irritas
esse, vacuasque omni robore jubemus. Si
quis præterea, quod non credimus, præsumpe-
rit hoc nostrum apostolicum privilegii constitu-
tum in aliquo transgredi, aut contemnere,
sciat, se auctoritate BB. Petri & Pauli Apo-
stolorum Principum, & cccviii. Patrum ana-
thematis vinculis esse innodatum, & cum dia-
bolo, & ejus atrocissimis pompis, atque cum
Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æter-
ni incendii supplicio concremandum deputatum,
& e regno Dei penitus segregatum. Porro qui
observator, & custos extiterit benedictionis gra-
tiam a misericordiosissimo Domino Deo nostro,
& vitam perpetuam consequatur.

Scriptum per manum Sergii S. R. E. Scri-
narii indictione VI. mense Januario. Data idi-
bus Januarii per manum Anastasii I. episcopi
Diocesanorum S. sedis apostolicæ anno Deo
propitio Pontificatus D. Stephani summi pon-
tificis, & universalis papæ in sacratissima sede
B. Petri Apostoli primo. Bene valete.

JOANNIS DOMINICI MANSI

In hac litera Stephani II. papæ

CENSURA.

L iteras hæc Stephani totumque item sub illo con-
tillam suspectum mihi esse infolens & a mor-
bus ætatis illius plane abhorrens illorum litterarum præ-
scripto. Quis enim unquam ex hæcæ ætatis ejus do-
cumentis audivit illud: *Deservimus in regno Italico,*
& *pastoratum Romano?* Nunquam etiam in gentibus
Stephani episcopi anni pontificatus ejus adscribuntur;
quia potius ante Græcorum Imperatorum vel etiam in-
terdum Regum Longobardorum episcopos consignare mo-
erit. Vis etiam crediderit Anastasium, qui per hos
annos invidiam habebat pontificum Romanorum, tanta
fuisse religionis erga S. Petrum ut Romam inviserit, &
observantem se adeo erga Pontificum præbuerit; sicut
præfatum auctore Pontificis, qui Stephanus gælla dili-
gentissimo persequitur.

ANNO
CHRISTI
711.

ANNO CHRISTI 711

ANNO CHRISTI 711

SYNODUS METENSIS SUB DOMNO

REGE PIPPINO FACTA.

TITULI CAPITULORUM.

- I. De incestis.
- II. De ecclesiasticis viris.
- III. De presbyteris & clericis, ut eos archidiaconus convocet ad synodum.
- IV. De his qui res ecclesiasticas verbo Domini regis tenent.
- V. Ut Presbyteri, qui vicos vel ecclesias tenent, ceram, vel alios census ad matrem civitatis ecclesiam persolvant, sicut consuetudo sit.
- VI. De teloneis, unde exigi non debeant.
- VII. De moneta.
- VIII. De immunitatibus conservandis.
- IX. De iustitia facienda.
- X. De ecclesiasticis viris, qui se reclamare ad palatium veniunt.

CAPITULA.

I.

Capital. l. b. c. p. 7.

SI homo incestum commiserit de istis causis, de Deo sacrata, aut commatre sua, aut cum matrino spiritali de fonte & confirmatione episcopi, aut cum matre & filia, aut duabus sororibus, aut cum fratris filia, aut sororis filia, aut nepte, aut cum consobrina atque sobrina, aut cum amita vel matertera, de his criminibus pecuniam suam perdat si habet, & si emendare se noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet; & si hoc fecerit, sexaginta solidos domino regi componat, ut quidem se ipse homo correxerit. Et si pecuniam non habet, si liber est, mittatur in carcerem usque ad satisfactionem: si servus aut libertus est, vapuletur plagis multis: & si dominus suus permiserit eum amplius in tale scelus cadere, ipsos sexaginta solidos domino regi componat.

II.

l. b. c. p. 8.

De ecclesiasticis vero, qui supradicta facinora commiserint, si bona persona fuerit, perdat honorem suum: minores vero vapulentur, aut in carcerem recludantur.

III.

l. b. c. p. 9.

De presbyteris & clericis sic ordinamus, ut archidiaconus episcopi eos ad synodum commoneat una cum comite: & si quis contempserit, comes eum distringere faciat, ut ipse presbyter, aut defensor suus sexaginta solidos compo-

nat, & ad synodum eat: & episcopus suum presbyterum, vel clericum, iuxta canonicam auctoritatem dijudicari faciat. Solidi vero sexaginta de ipsa causa in facellum regis veniant. Et si aliquis per violentiam presbyterum, aut clericum, aut incestuosum contradixerit, tunc comes ipsam personam per fidei iutores positam ante regem faciat una cum missis episcopi venire: & dominus rex distringat, ut ceteri emendentur.

ibid. c. 10.

Hoc usque ad Pol. Vat. tribuit concilio Compendensi: postmodum autem capitula quinque concilio Veronensi anno 722. teste Molitorio, neque eum codicem illum illustrare nobis contigit. Ex Baluzii Capital. tom. I. pag. 176. 177.

IV.

Ut illi homines qui res ecclesiasticas per verbum Domini Regis tenent, sic ordinatum est, ut illas ecclesias unde sunt, vel illas domos episcopii vel monasterii cuius esse noscuntur, iuxta quod de ipsis rebus tenent, emendare debeant, & illos census vel illas decimas ac nonas ibidem dare pleniter debeant, sicut eis ad Verum ordinavimus. Et qui hoc non fecerit, ipsas res perdat.

V.

Ut hi qui illos vicos vel illas ecclesias tenent, illos census vel illam ceram, quae longo tempore ad illud episcopium reddiderunt, modo sic ordinavimus ut sic faciant. Et qui hoc non fecerit, sexaginta solidos persolvat.

VI.

De teloneis vero sic ordinamus, ut nullus de victualio & carris, quae abique negotio sunt, teloneum reprehendat. De saumis similiter vadunt, & de peregrinis similiter constituimus, qui propter Deum ad Romam vel alicubi vadunt, ut ipsos per nullam occasionem ad pontes & ad exclusas, aut navigio detineatis: nec propter scrippa sua ullo peregrino calumniam faciatis, nec ullum teloneum eis tollatis: & si aliquis hoc fecerit, qualiscumque homo hoc comprobaverit, nos de sexaginta solidis, triginta illi concedimus, & illi alii in facellum regis veniant.

victualia & carnis

ut quando

aut scilicet

facellum

VII.

De moneta constituimus, ut amplius non habeat in libra pensata nisi viginti duos solidos, & de ipsis viginti duobus solidis monetarius accipiat solidum unum, & illos alios domino cuius sunt reddat.

VIII.

Hinc post Veronensem concilium edita fuisse haec capitula liquet, proinde anno 726. adscribit Baluzius in Capitalibus.

ANNO
CHRISTI
753.

Lib. 1. cap. 10.

* rachimburgos
seu rachim-
burgios

VIII.

Ut emunitates conservatz sint.

IX.

Ut omnes justitias faciant, tam publici quam ecclesiastici. Et si aliquis homo ad palatium venerit pro causa sua, & antea comiti non innotuerit in mallo ante rachimburgios, aut si causa sua ante comitem in mallo fuit ante rachimburgios, & hoc sustinere noluerit, quod ipsi ei legitime judicaverint: si pro istis causis ad palatium venerit, vapuletur: & si major persona fuerit, regis arbitrium erit. Et si reclamaverit quod legem ei non judicassent, tunc licentiam habeat ad palatium venire pro ipsa causa. Et si ipsos convincere potuerit, quod

A legem ei non judicassent, secundum legem contra ipsum emendare faciat. Et si comes & rachimburgii ei convincere potuerint, quod legem ei judicassent, & ipse hoc recipere noluerit, hoc contra ipsos emendare faciat.

X.

Similiter de ecclesiasticis, si ad palatium venerint de eorum causa se reclamare super eorum seniore, vapulentur, nisi senior pro sua causa transmiserit.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

(a Capitula.) Edita jam fuerant a Petro Pichao in fronte capitularium, extantque in eodem codice sancti Vincentii Metensis, atque in aliis antiquis. Sed quo anno vel loco condita sint, nusquam tradunt. Sunt tamen, qui in Metensi quodam conventu a Pippino rege facta scribant.

ANNO
CHRISTI
753.

* rachimburgios

Ibidem c. 11

ANNO
CHRISTI
753.

CONCILIUM MOGUNTINUM

ANNO
CHRISTI
753.

In quo S. Bonifacius Lullum sibi substituit.

Concilium a sancto Bonifacio Archiepiscopo coactum, in quo sibi in Frisiam redituro Lullum in Moguntina sede substituit, ex supplemento ejus Vitæ a presbytero Moguntino Anonymo scriptæ, & ab Henschenio ad diem 5. Junii recitata cap. 2. eruitur; ibi enim habetur: *Vix autem Dei qui divinus inspirante gratia ubique gestiebat verbi Dei semina pullulasse, gentes adhuc indomitas destinavit adire Fresonum, ut ritu superstioso derelicto, cultura idolorum deposita, rerum omnium creatorem Deum colerent. Synodali (ergo) auctoritate, & consensu Principis Pippini Lullum Moguntia ordinavit, secumque primitus ad Turingiam deduxit, & omnibus in illa regione Nobilibus illum commendavit, uti fidei catholica adimplerent ei assiderent. Novissime autem precepto Romani Pontificis, & consilio venerandi Principis Pippini, & Synodalis auctoritatis licentia, & omnium Episcoporum, & Abbatum, nec non Canonicorum, & Monachorum, omniumque Christianorum ad suam diocesim pertinentium profectus est. Auditor etiam Vitæ tertius hujus Sancti, quem Henschenius ibid. pag. 481. putat Monasterientem, ex tribus Codd. Mss. exhibitum num. 5. ait narrata S. Vvilibrordi Ultrajectini Episcopi morte: *Mox ut hæc audivit, pro tanti viri morte graviter ingemuit. Inter gravissima doloris lamenta, profundique gemitus suspiria obviavit illi mente, quantocius Synodum coadunare deberet. Nec mora convenientibus in unum Episcopis, omnique choro ecclesiastici ordinis cum consensu illorum omnium, & cum decreto Pippini regis, qui tunc Karolomanno fratre defuncto Rex effectus est, Lul venerabilem virum Moguntina sedi sibi elegit successorem; Sturium vero venerabilem in cenobio Fuldeni con-**

stituit Abbatem, precipiens illi curam gerere regis commissi: Vvillibaldum quidem pastoralis officii regimen in loco Heystele commendavit; & Burchardo ejusdem civitatis parochiam in Vvircuburch delegavit. Vvighbertum quoque in Monasterio, quod nuncupatur Herisfolda, fratrum constituit gubernatorem, &c. Hujus vero concilii epocham advenire non adeo facile erit, variantibus inter se Auctoribus de ordinationis S. Lulli anno, uti videre est apud Pagium ad an. Ch. 753. num. 5. Serarius lib. 4. rer. Mogunt. ipso initio dicit id factum esse an. 755. ut habet Marianus Scotus, vel 754. ex lib. 2. Orthloai cap. 13. & seqq. quem ultimum annum elegit Mabillonius sac. 3. Benedic. par. 2. in elogio historico S. Lulli. Baronius, & Cointius ad an. 752. Pagius autem in an. 753. rejicit inter diem 12. Martii, & 23. Maji, ut ipse eruit ex vita S. Sturmii Abbatis Fuldenensis primi ab Eigilo concinnata, qui ait Monasterium Fuldense fundatum an. 744. die 12. Martii; quod idem de anno scribit Rudolphus Monachus Fuldenis in vita beati Rabani Archiep. Mogunt. apud Bollandum die 4. Febr. Subdit deinde anno decimo post conditum Monasterium S. Bonifacium in Frisiam se contulisse; ac proinde an. Ch. 753. Imo Lulli ordinationem factam esse inter diem 12. Martii, quo annus decimus fundationis Monasterii Fuldenis cepit, & diem 23. Maji deducit Pagius ex diplomate Pippini Regis mense Majo die xxiiii. anno secundo regni ipsius gloriosi regis (ideoque Ch. 753.) pro ecclesia Ultrajectina, cui jam præerat S. Bonifacius. Extat diploma apud Vvilelmum Hedam in hist. Episcop. Ultraject. & apud Cointium an. 753. n. 30.

PSEUDOSEPTIMUM UNIVERSALE

Et reprobatur, trecentorum triginta octo episcoporum: a Constantio Copronymo imperatore s adversus cultum sanctorum imaginum congregatum, anno Domini DCCLIV. tempore Stephani papae II.

Acta hujus conciliabuli in sexta actione concilii Nicaeni II. infra a Gregorio Neocesarienti episcopo recitantur, eademque ibidem interlocatione orthodoxorum Joannis cancellarii & Epiphanius recitantur. Titulus pseudosynodi est: Definitio sanctae, magne, & universalis synodi.

NOTE SEVERINI BINII.

Pat. 1066. Graecae & Latinae Latine tantum ex scriptis veritate terminus ex Ausa.

Causa, locus, & tempus concilii.

Triginta octo concilium iniquum trecentorum triginta octo episcoporum congregavit in palatio Hieria; quorum primi erant Epiphanius, & Pappilus Perseus, qui apud se sua visa fuerunt, dogmatizantes, &c.

Causa & aucloritas congregati concilii.

Locus Conciliabuli.

Utrum huc synodus recitata in Ephesus? Praedictum conciliabulum.

Pseudoseptimum esse probatur.

An fuerit a concilio.

Causam, locum, & tempus, numerum episcoporum, & acta conciliabuli Theophanes summavit enarrat his verbis: Eodem quoque anno Constantinus imperator contra sancti & venerabilis imaginis concilium iniquum trecentorum triginta octo episcoporum congregavit in palatio Hieria; quorum primi erant Epiphanius, & Pappilus Perseus, qui apud se sua visa fuerunt, dogmatizantes, &c.

Qua ratione, quaque auctoritate hac pseudosynodus congregata fuerit, indicant acta Stephani papae apud Baronium anno 754. extractis, quibus scribitur, quod in templo beatae Mariae Virginis, nullo catholico patriarcha praesente, ipse imperator Constantinus ambrosium confederit, atque ex eo Constantinus monachum ex Syria episcopo patriarcham homo laicus designaverit: & paulo post per laicum episcopum laicum imperator sacrosanctum universale concilium septimum, ut dicebant, congregaverit.

Constat ex actis conciliabuli loco praenotato, ubi dicitur: Sancta, magne, & universalis synodus, qua in hac regia civitate congregata est in basilica intermarata & sancta semper virginis deiparae Mariae quae cognominatur Blachernae, &c. Unquam gravissimum aberrant Sixtus Senensis lib. 5. bibliotheca sancta, annotatione 217 & auctor summa conciliorum in principio septimi synodi, qui hanc falso tertium Ephesinam nominant. Causam erroris utriusque dedisse videtur Theodorus Ephesinus episcopus qui pseudosynodo praesidisse legitur.

Acta sancti Stephani junioris martyris qua recensentur a Baronio anno DCCLIV. inter alia referunt, quod antequam in hoc templo episcopi convocati convenirent, imagines vitam D. N. Jesu Christi artificiosissime representantes prius deleri penitusque abradi, atque in locum eorum animalium formas substitui procurarunt.

Septimi concilii titulum huic suo conventiculo imposuisse patet in primis ex actis synodicalibus eisdem conciliabuli, & ex sancti Stephani junioris martyris. Sed audi quid in actis sancti Stephani junioris martyris Joannes cancellarius contradixerit: Septima quomodo erit, nescio qua non concordat cum sex prioribus sancti & universalibus synodi? Omne enim septimum ordinatum in eadem numeratione qua res qua praesertim, rebus praecedentibus constantium esse debet, &c. In actis Stephani apud Baronium: Quomodo septimum dicitur quod sex priora concilia unquam septimum appellati? Ergo illi non aliter suo conventui illegitimum nomen septimi concilii imposuerunt, quam si ligoni nomen septima attribueris.

Alexandrinus comploant, nec Antiochenus, nec denique Hierosolymitanus. Ubi nam eorum libelli sunt? aut quatenus per diversa loca missi sunt, quibus falsum vestrum concilium confirmaretur, ut hae ratione auctoritatem conferri possit? Quare auctoritatem nemo dixerit esse concilium, cui non modo non Romanus praesentis, sed neque etiam illius patriarcha per se vel per legatos suos interfuit.

Primum quidem auctoritate Stephani papae, ut testatur Hadrianus in epistola ad Constantium & Irenaeum Angulos; deinde etiam totius auctoritate concilii Nicaeni unanimes consensu. Res igitur in libello secundum Nicaenam synodo oblato, orthodoxi orientales actione 3. ajunt: Sex generalis synodi autem habitae una vice legati praedicant, aliam autem illam, quam septimum dicunt, non modo non recipiunt, sed uno animo & voce testantur, nescio qua ex causa contra apostolicam & patrum traditionem si congregata non aliam ob causam quam ut sacrosanctas & venerabiles imagines everteret. Apud acta Stephani martyris, cum legaretur initio: Decreta sancti concilii: interlocutus Stephanus dixit: Quomodo modo sanctum existimari queat, quod sancta profanae minime dubitavi? Quid enim? An non sancta a vobis proterita sunt? An non, cum in concilio vestro sederetis, libelli vobis a quibusdam patribus oblati essent, qui episcopum quendam eo nomine deferret, quod lanceam sanctam, in qua Christi ac Dei genitricis imagines sculptae erant, contempserit? Actione sexta concilii Nicaeni secundi in principio contra titulum pseudosynodi ait Joannes Cancellarius: Quo pacto autem sancta dicenda erit, qua quid sit sanctum non intelligit? Inscrutabile & profana est, & adulterina. Et merito. Nam qui in hac congregati fuerunt inter sanctum & profanum, inter purum & impurum non distinxerunt; quippe qui imaginem Domini Dei nostri cum imagine simul sacrae idolium appellarunt. Quae postea autem sancta dicenda erit, qua quid sit sanctum non intelligit? Inscrutabile & profana est, & adulterina. Et merito. Nam qui in hac congregati fuerunt inter sanctum & profanum, inter purum & impurum non distinxerunt; quippe qui imaginem Domini Dei nostri cum imagine simul sacrae idolium appellarunt.

Quae postea autem sancta dicenda erit, qua quid sit sanctum non intelligit? Inscrutabile & profana est, & adulterina. Et merito. Nam qui in hac congregati fuerunt inter sanctum & profanum, inter purum & impurum non distinxerunt; quippe qui imaginem Domini Dei nostri cum imagine simul sacrae idolium appellarunt.

habetur inter sanctum & profanum, inter purum & impurum non distinxerunt; quippe qui imaginem Domini Dei nostri cum imagine simul sacrae idolium appellarunt. Quae postea autem sancta dicenda erit, qua quid sit sanctum non intelligit? Inscrutabile & profana est, & adulterina. Et merito. Nam qui in hac congregati fuerunt inter sanctum & profanum, inter purum & impurum non distinxerunt; quippe qui imaginem Domini Dei nostri cum imagine simul sacrae idolium appellarunt.

Tricentorum triginta octo episcoporum. Ita Theophanes & acta conciliabuli loco supra allegato. Adversus cultum sanctorum imaginum. Hae qua conciliabulo Nicaeni II. in actis sancti Stephani referuntur, quod non tantum sacrarum imaginum cultum damnaverint, sed etiam Germanum Constantinopolitanum patriarcham, Georgium Cyprium, Joannem Damascenum, aliosque omnes sacrarum imaginum cultores anathematizaverint, & idololatrias vocaverint, veterum etiam sanctorum martyrum reliquias igne & aqua perdiderint, per lignum sanctum crucis, perque corpus ac sanguinem Domini in sacramento eucharistiae juratum exegerint a suis professionem se nunquam imagines cultores, sed potius eandem velut idola adoratores, nunquam invocatores esse. Vide Baronium praedicto loco.

Tempus concilii. Idus Februarii septimo cilli quod indictionis & decimi quarti anni Constantiani Copronymi Iachontam, postdurasse usque ad sextum Idus Augusti ejusdem septimi indictionis, cum qua annus Christi 754. & Constantini 14. coincidit.

Utrum & a papa, ut testatur Hadrianus in epistola ad Constantium & Irenaeum Angulos; deinde etiam totius auctoritate concilii Nicaeni unanimes consensu.

Hae pseudo synodus a sanctis recitatur

ANNO CHRISTI 336.

SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA

ANNO CHRISTI 336.

CONSTANTINI COPRONIMI IMP.

ΛΕΩΤΕ οὖν ΠΛΑΤΗΣΑΤΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α
 ΔΕ ΟΙΟΙΣ ΑΥΤΟΥ ΓΕΓΟΝΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΔΙΑ-
 ΔΟΧΟΣ, ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΧΕΙΡΩΝ ΤΩ ΚΕΙΣΤΟΥ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΙΔΙΟΨΗ. ΣΥΝΚΑΘΕΔΕΙΞΕ ΓΑΡ ΚΩΝΣΤΑΝ-
 ΤΙΝΩ ΔΙΑΔΟΧΩ ΑΝΑΓΑΓΩ, ΟΥ ΤΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ
 ΤΟΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΝ, ΑΔΕΩΣ ΕΠΟΙΗΣΑΤΟ ΣΥΝΟΔΟΝ.
 ΟΥ ΤΩ ΚΕΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑΝΩ ΤΩ ΑΙΩΝΙ ΤΟΙΣ ΣΕΙΣΑΣΜΙΑΣ
 ΕΙΔΩΝΑΣ ΑΠΟΚΑΛΕΙΣΤΕΙ ΕΙΔΩΛΑ, ΤΟΙΣ ΑΠΡΟΣΒΕΙΑΣ ΠΡΗΝ-
 ΣΑΤΟ, ΚΑΙ ΠΙ ΘΕΟΤΙΜΑΤΑ ΤΩΙ ΠΑΡΙΔΩΝΣ ΛΕΙΨΑΝΑ.
 Ο ΓΑΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΜΦΥΛΙΑΣ ΓΕ-
 ΓΟΝΟΣ ΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ΚΑΙ ΔΙΑ ΑΙΧΡΟΠΡΑΓΜΑΤΙΑΣ
 ΤΙΣΣ, ΟΥΤΙ ΤΩ ΟΜΟΘΡΩΣΚΩΝ ΑΥΤΟΥ, ΕΙΣ ΠΛΕΤΙΩ
 ΤΩ ΚΑΘΑΙΡΕΣΤΙ. ΣΧΟΛΑΖΩΝ ΔΕ ΚΟΛΥΨΟΚΑΙ ΕΡ-
 ΛΩΘΗ ΤΩ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΕ, ΚΑΙ ΣΥΝΤΙΚΑΙ ΑΥΤΩ ΕΧΡΗ-
 ΜΑΤΙΣ ΤΩ ΒΛΑΝΤΙΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩ. ΟΜΩΣ ΟΥΝ
 ΒΛΑΣΦΟΜΩΝ ΑΥΤΩ, ΑΞΙΩΝ ΜΗΔΟΝ ΑΝΤΙΠΙΒΑΛΕΝ.
 ΟΥΤΟΥ ΣΥΝΤΙΚΑΙ ΑΥΤΩ ΚΑΡΑΤΕΛΘΕΙΣ ΑΦΡΟΝΑΨ
 ΕΙΣ ΤΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ. ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΗΣ ΤΩ ΘΡΟΝΟΥ ΑΥΤΟΥ
 ΔΙΔΕΨΑΤΟ, ΚΑΙ ΟΥΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ Ο ΚΥΠΡΙΟΥ ΣΑ-
 ΛΑΜΙΝΟΥ ΕΙΛΗΨΑΤΟ.

LEONI igitur mortuo, Constantinus filius im-
 perio successit: & ipsis Græcis atque Ju-
 daeis deterius ecclesiam Christi est persecutus.
 Conspiratione enim inita cum Constantino A-
 nastasio successore, & vanissimis episcopis, im-
 piam instituit synodum: in qua Christi, om-
 niumque sanctorum imagines idola nominavit,
 intercessionibus negavit, & divinitus honoratas
 reliquias igni tradidit. Constantinus enim iste
 Pamphyliz fuerat Episcopus: & propter turpia
 quedam facta ab ejusdem religionis focis de-
 positione multatus. Cum autem varie sese ver-
 sare, demum in amicitiam imperatoris pene-
 travit, ejusque compater est factus. Nihilomi-
 nus tamen blasphemiarum suarum meritam
 consecutus est mercedem a compatre suo pu-
 blice in loco venerationibus destinato capite
 truncatus. Solium verò ejus Nicetas consecru-
 tus est: & hujus Paulus Cyprius Salaminus.

MABURGENSIS seu HIERAPOLITANA SYNODUS EUTYCHIANORUM

Pro electione patriarchæ Antiocheni celebranda

Anno Græcorum 1066. Christi 755. celebrata.

Ex Supplem: Masch Tom. I pag. 469.

DE hac synodo ita differit Assemanus Bi-
 blior. Orient. tom. II. pag. 111. Defun-
 do Joanne patriarcha, Abdallas Mesopotamiz
 præfectus, qui postea rex Arabum & Persarum
 fuit, eligi in patriarcham curavit monachum
 quemdam, Isaac nomine, qui Edesse cellam
 sibi construxerat, ubi chymicæ arti studebat;
 sed paulo post ab eodem Abdalla interemptus
 est.

Isaaco subrogatus Athanasius Sandalensis pau-
 cis post diebus, jussu ejusdem Abdallæ, inter-
 iit: eique successit Georgius ex monasterio
 Cansara electus in synodo Maburgensi in eccle-
 sia S. Thomæ extra urbem posita. Ei autem
 synodo interfuere Joannes episcopus Callinici,
 Timotheus Edesse, David Darz, Aba Ami-
 dæ, Serguna Mardæ, Stephanus Chaburz,

Constantinus Samosatz, Cyriacus Tur-Abdini,
 Dionysius Haran, Elias Sigar, Paulus Tagrit,
 Zachæus Charmæ, Jonas Be-Nuhadræ (quæ
 & Naarda, Nearda, & Neardea dicitur) aliique
 ex Syria bene multi. Quum vero abenti Geo-
 rgio suffragium scripta manu dedissent, & con-
 secrationis munus ipsi jam collaturi essent,
 Joannis cujusdam monachi impulsu schisma
 inter eos ortum est. Nam qui ex insula Me-
 sopotamena erant, ac præsertim Cartaminenses
 & Athanasiani, antequam Georgius ordinaretur,
 sese subduxere, factoque conventu Joannem
 Callinici episcopum, qui primus omnium
 Georgio suffragium dederat, in patriarcham
 constituunt. Et occidentales quidem omnes at-
 que Mosulani Georgio parebant; orientales ve-
 ro Joannem sequebantur.

ANNO CHRISTI 755.

CONCILIUM VERNENSE

ANNO CHRISTI 755.

PIPPINI REGIS AUCTORITATE * IN * VERNO

* ad palatium Vercis.

Palatio celebratum, sub die v. Idus Julias, anno Christi * DCCLV. Stephani papæ II. & Pippini ejusdem regis IV.

TITULI CANONUM. E. IV. De duabus synodis per singulos annos convo-

- 1. Ut unaquaque civitas suum habeat episcopum.
- 11. De episcopis metropolitanorum vice constitu-
tis.
- 111. Ut episcopus in sua parochia omnium corri-
gendorum habeat potestatem.
Concil. General. Tom. XII.
- v. Quæ ratione sint emendandi qui virorum aut
puellarum monasteriis præsunt.
- v3. Ne abbatisa duabus præse monasteriis, nec
extra monasterium, nisi rex vocet, licentiam
habeat excundi. De monialibus item, nec excant,
Oo & ut

ANNO
CHRISTI
753

Et ut lapsa in monasteriis ipso penitentiam agant. Ut per alios sperare necessitates regi, vel synodo suggerantur: Et de probatione carum que regulariter vivere nolunt.

VII. Ut publicanus baptisterium nisi iussa episcopi nullibi constituitur.

VIII. Ut omnes presbyteri episcopo subint, nec sine illius iussione baptizent, nec missas faciant.

IX. Excommunicari eos qui cum excommunicatis communicant. Quae lex sit excommunicatis: Et de eis qui adversus excommunicationem recedunt, vel eam parvipendunt.

X. Ut monachi Romam, vel ad alia loca non eant. Et si quis ob negligentiam abbatis ad aliud monasterium migrare voluit, cum episcopi consensu liceat.

XI. Ut clerici omnes sub manu vivunt episcopi, vel in monasterio sub ordine regulari.

XII. Ut clerici ab ecclesiis suis ad alias non migrant: Et ut alterius ecclesiam clericum nemo suscipiat.

XIII. De episcopis vagantibus, ut neque ministrent, neque ordinationem ullam faciant sine licentia episcopi cujus parochia est.

XIV. Die dominico quid operis facere liceat, aut non liceat.

XV. Ut nuptiae publice fiant.

XVI. Ut clerici secularibus negotiis non implicentur.

XVII. Ut mortuo episcopo ecclesia supra tres menses sine pastore non relinquatur.

XVIII. Ut clerici publica iudicia sine iussu episcopi non petant.

XIX. Ut ecclesiarum immunitates sibi serventur.

XX. De rationibus monasteriorum, quae regi vel episcopo debentur.

XXI. Ut episcopi singulis presbyteratus sibi competentes obtineant.

XXII. De telonibus, ut a peregrinis non exigantur, neque ab eis locis ubi esse non debent.

XXIII. Ut iudices viduarum & orphanorum atque ecclesiae causas primo audiant loco.

XXIV. Ut nullus per pecunias ad honores ecclesiasticos accedat.

XXV. Ut episcopi, & alii iudices, pro iustitia facienda sportulas non accipiant.

P R E F A T I O.

Suffecerant quidem patrum regularum sanctae ecclesiae catholicae, rectissimaeque normae ad mortaliu[m] correctionem prolatae, si earum sanctissima iura perseverassent intacta.

Non, inter
ferunt codi-
ces Vat. Pa-
latini.

Sed quia emergentibus causis quibusdam congruis temporeque inquieto superveniente, contigit nonnulla ex hac re negligentia faciente fuisse intermissa, ideoque gloriosissimus atque Deo religiosus, illustris vir Pippinus rex Francorum universos pene Galliarum episcopos aggregari fecit ad concilium Verno palatio publico, recuperare aliquantisper capiens instituta canonica. Et quia facultas modo non superavit ad integrum, tamen aliqua ex parte vult esse correctum, quod ecclesiae Dei valde cognoscitur esse contrarium. Et si tempora serena spatiaque tranquilla divinitus fuerint ei collata, cupit ad plenum secundum sanctos canones, plenius opitulante divina gratia, melius, perfectius, integreque inantea conservare. Et cum ita factum fuerit, cessent haec quae necessitate cogente ex sacris canonibus remissius sunt excerpta, maneatque praefata iura cano-

onica firma, integra, atque intemerata Tamen interim quod melius possumus, haec inconculsa atque inviolata esse cupimus. Ipsarum enim rerum, quae pro emendatione nostra communiter sunt prolatae, per distincta capitula subter tenentur inserta. Datum v. Idus Julii, anno iv. superscripti gloriosissimi Pippini regis.

ANNO
CHRISTI
753

C A N O N E S.

I.

Ut episcopi debeant per singulas civitates esse.

II.

Episcopos quos modo in vicem metropolitanorum constituimus, ut ceteri episcopi ipsis in omnibus secundum canonicam institutionem obediant, interim quod secundum canonicam institutionem hoc plenius emendamus.

III.

Ut unusquisque episcoporum potestatem habeat in sua parochia, tam de clero, quam de regularibus, ad corrigendum & emendandum secundum ordinem canonicum spiritalem, ut sic vivant qualiter Deo placere possint.

IV.

Ut bis in anno synodus fiat. Prima synodus mense primo, quod est Martii Kalendis, ubicumque dominus rex iusserit, in ejus praesentia. Secunda synodus Kalendis Octobris, aut de Sueffiones, aut alibi, uti in Martii Kalendis inter ipsos episcopos convenit. Et illi episcopi ibidem conveniant, quos modo vice metropolitanorum constituimus: & alii episcopi, vel abbates, seu presbyteri, quos ipsi metropolitani, apud se venire iusserint, ibidem in ipsa secunda synodo convenire faciant.

V.

Ut monasteria tam virorum quam puellarum, secundum ordinem regulariter vivant: & si hoc facere contempserint, episcopus, in cujus parochia esse videntur, hoc emendare debet. Quod si non poterit hoc emendare, illi quem metropolitanum constituimus hoc innotescat, & ipse hoc emendari faciat. Quod si hoc nec ipse emendare poterit, ad synodum publicam exinde veniant, & ibidem canonicam sententiam accipiant. Et si publicam synodum contempserint, aut honorem suum perdant, aut excommunicentur ab omnibus episcopis: & tales in eorum loco in ipsa synodo constituantur per verbum & voluntatem domni regis, vel consensu servorum Dei, qui secundum ordinem sanctum ipsum gregem regant.

VI.

Constituimus ut nulla abbatissa duo monasteria praesumat habere, nec extra mona-

inter addi-
tur in Tal.
ord. & uno
Par. alii au-
tem id non
agnoscunt.

ANNO
CHRISTII

monasterium licentiam habeat exire, nisi A
hostilitate cogente. Sed dominus rex quan-
do aliquam de ipsis abbatissis ad se ve-
nire iusserit, semel in anno, per consen-
sum episcopi, in cuius parochia est, ut
tunc ad eum aliqua veniat ex sua ius-
sione, si necessitas fuerit: & alibi omni-
no non debeat, nec per villas, nec per
alia loca demorari, nisi tantum quam
celerius potuerit ambulare & reverti.
Et ante non moveat de suo monasterio,
quam suum missum ad domnum regem
transmittat: & si iusserit rex venire, ve-
niat, sin autem, in monasterio permaneat. B
Interim quod inantea hoc plenius
secundum canones emendaverit. Simili-
ter nec illæ monachæ extra monaste-
rium exire debeant. Quod si aliqua in
aliquem lapsum ceciderit, infra mona-
sterium per consilium episcopi pœnitentiam
agat. Et si necesse est de earum
necessitate ad domnum regem, vel ad
synodum aliquid suggerere, earum præ-
positi, vel missi, hoc debeant facere: &
qualia munera ad palatium dare volue-
rint, per missos suos ea dirigant. Et si
aliqua monasteria sunt, quæ earum or-
dinem propter paupertatem adimplere
non possunt, hoc ille episcopus de veri-
tate prævideat, & hoc domino regi in-
notescat, ut in sua elemosyna hoc emen-
dari faciat. Et si tales feminæ velatæ ad-
præfens ibi congregatæ inveniuntur, quæ
regulariter vivere non velint, nec ad hoc
dignæ sunt, ut cum illis aliis habitent,
episcopus vel abbatissa prævideant locum
aptum, ubi separatim cum custodia in
pulsatorio habitare debeant, vel operari
manibus quod ipsa abbatissa eis iusserit, D
interim quod probatæ dignæ sint ut in
congregatione recipiantur.

VII.

Ut publicum baptisterium in nulla pa-
rochia esse debeat, nisi ubi episcopus
constituerit, cuius parochia est: nisi tan-
tum si necessitas venerit pro infirmitate,
aut pro aliqua necessitate, illi pres-
byteri, quos episcopus in sua parochia
constituerit, in quocumque loco eve-
nerit, licentiam habeant baptizandi, ut
omnino sine baptismo non moriantur.

VIII.

Ut omnes presbyteri, qui in paro-
chia sunt, sub potestate episcopi esse de-
beant, & de eorum ordine nullus pres-
byter præsumat in illa parochia bap-
tizare, nec missas celebrare sine iussione
episcopi in cuius parochia est. Et om-
nes presbyteri ad concilium episcopi sui
conveniant. Et si hoc quod superius com-
prehensum est facere contempserint, se-
cundum canonicam institutionem iudicen-
tur, tam ipsi, quam defensores eorum.
Concil. General. Tom. XII.

IX.

* Si quis presbyter ab episcopo suo
degradatus fuerit, & ipse per contem-
ptum postea aliquid de suo officio sine
commeatu facere præsumperit, & po-
stea ab episcopo suo correptus & ex-
communicatus fuerit; qui cum ipso com-
municaverit scienter, sciat se esse ex-
communicatum. Similiter quicumque cle-
ricus, aut laicus, vel femina, incestum
commiserit, & ab episcopo suo corre-
ptus se emendare noluerit, & ab episco-
po suo excommunicatus fuerit; si quis
cum ipso communicaverit scienter, sciat
se excommunicatum esse. Et ut sciatis
qualis sit modus istius excommunicationis;
in ecclesiam non debet intrare, nec
cum ullo Christiano cibum vel porum
sumere, nec ejus munera quisquam ac-
cipere debet, vel osculum porrigere,
nec in oratione se jungere, nec saluta-
re, antequam ab episcopo suo fuerit re-
conciliatus. Quod si aliquis se reclama-
verit quod injuste sit excommunicatus,
licentiam habeat ad metropolitanum e-
piscopum ire & ibidem secundum ca-
nonicam institutionem dijudicetur, inte-
rim suam excommunicationem custodiat.
Quod si aliquis ista omnia contempserit,
& episcopus emendare minime potue-
rit, regis iudicio exilio condemnatur.

X.

Ut monachi, qui veraciter regulariter
vivunt, ad Romanam sedem, vel alicu-
bi vagari non permittantur, nisi obe-
dientiam abbatis sui exerceant. Et si ta-
lis causa evenerit, quod absit, quod il-
le abbas sic remissus vel negligens inve-
niatur, ut in manus laicorum ipsum
monasterium veniat, & hoc episcopus
emendare non potuerit, & aliqui tales
monachi ibidem fuerint, qui propter
Deum de ipso monasterio in alterum
migrare velint, propter eorum animas
salvandas, hi per consensum episcopi li-
centiam habeant, qualiter eorum animæ
possint salvari.

XI.

De illis hominibus qui dicunt quod
se propter Deum tonsurassent, & modo
res eorum vel pecunias habent, & nec
sub manu episcopi sunt, nec in mona-
sterio regulariter vivunt; placuit ut in
monasterio sint sub ordine * regulari, regula
aut sub manu episcopi sub ordine cano-
nico. Et si aliter fecerint, & correpti
ab episcopo suo se emendare noluerint,
excommunicentur. Et de ancillis Dei
velatis eadem forma servetur.

XII.

Clericos in ecclesia militantes, sicut
jam constitutum est, non licere in alte-
rius civitatis ecclesia, vel in potestate
lai-

ANNO
CHRISTII
Capitula. lib.
c. 29.
In ut. præ-
cedit status
lib. De mo-
dia excom-
municatio-
nem de cle-
ricis quam de
lucia.Dicitur de Cle-
ricis. Et
Conc. Chal-
c. 12.

ANNO
CHRISTI
755.

In *ms. c. Palatino Vat. subjunguntur quadam A de teloneis, de moneta & de iustitia, qua supra habentur nomine Concilii Metensis distincta in quinque capitula.*

NOTE JACOBI SIMONDI S. J.

1 *Vernis palatio.* In *codic. Metensi Vernis* legitur, ut in vulgatis: et in *Bellovacensi Vernis palatio*, quod rectius videtur, Sic enim a Pippino ipso appellatur, lib. v. cap. 22. *Vernis est ad Vernum ordinabitur.*
2 *Anno Christi 755.* Pipino regi anni, quanto primum inauguratus est a sancto Bonifacio, conturbantur ex anno Christi 754. quod docet chronicum Pithæanum;

& confirmat antiqua tabula monasterii (sunt Galli, in quibus commemoratur tertius annus Pippini regis, v. 11. Idus Augusti, cum anno Christi 756. Idem annus factus Pippini, xxi. Kalendas Januarii, cum anno 755. & tertium annus x. Pippini eisdem, v. Idus Martii, cum anno 761. Consequens ergo, ut annus quartus Pippini, quem synodi notat prefatio, cum anno Christi congruere dicatur 755.

3 *Ut ait episcopus.* Post hunc canonem sequitur Can. 11. in vulgato canon xxii. *De iustitia facienda:* in quo etiam definit codex Metensis, sed ante hunc tres item alios praeferit, *De teloneis, de moneta, & de immunitatibus:* quos omnes, cum superius relati sint in capitulis de alia synodo, jure hoc loco missos facit exemplar Bellovacense.

ANNO
CHRISTI
755.ANNO
CHRISTI
755.

AD CONCILIUM VERNENSE

ANNO
CHRISTI
755.

Anni 755.

ADNOTATIO CHRONOLOGICA.

Ex Masgi
Suppl. pag.
607.

Vernense concilium sequenti anno 756. celebratum fuisse colligo ex die, qua primum ejus synodi patres convenerunt, subscripto praefationi ejusdem concilii. Cum enim die dominica patres synodum primo coire ex veteri disciplina consuevissent, ut passim per totam criticam suam Pagius animadvertit, annus ille concilio adscribendus, quo dies indictionis concilii in dominicam, vel in feriam secundam cadebat. His constitutis, dies v. idus Julii non quidem anno 755. quo cum feria sexta componebatur; sed anno 756. in dominicam incidit; cui proinde anno concilium Vernense illigandum est. Tunc quidem, fateor, annus quintus Pippini juxta Pagii supputationem, non quartus, ut praefertur in data concilii, currebat. Sed error facile in nota nume-

brali irripere potuit. Forte etiam Pippinus regnum inivit anno quidem 752. ut egregie Pagius defendit, sed aliquandiu post mensem martium, immo & post v. Id. Julii ejusdem anni. Licet enim initio illi sic stabilitio repugnat diploma Goldastianum a Pagio ad A. 752. 3. productum, qua ante v. Id. majas regnum illud cepisse Pagius probat; cum tamen illud pugnet cum altero Goldastiano diplomate a Mabilonio producto, & Pagio ad A. 752. 6. memorato, quod regnum illud ne in decembri quidem anni 752. ceptum praefert; hinc nihil ex eo certi adstrui potest. Haec igitur concilii epocha ut genuina admitti potest, & ex ea non inepte Pippiniani regni epocha ante diem xi. Julii retraheretur.

Ex pagio ad
An. Ch.
756. n. 11.

CONCILIUM ANGLICUM

In quo statuitur celebrandam esse quotannis memoriam S. Bonifacii, sociorumque Martyrum.

Cuthbertus Dorovernenfis Antistes, S. Bonifacii morte intellecta, Episcoporum, & Abbatum Synodum collegis, & communi suffragio statuit quintum Junii, quo die Martyris corona donatus est, solemniter in ejus sociorumque memoriam ab omnibus Anglo Saxonibus celebrandam esse. Recitat Cuthberti epistolam Alfordus ad An. Ch. 756. quo Spelmanus Synodum illam collocat, ex Codice Bonifaciano n. 70. Data est ea non tantum a Cuthberto, sed & a Presbyteris & Abbatibus in Concilio congregatis ad Lullum Archiepiscopum Moguntinum, ejusque Episcopos ac Sacerdotes; atque talis est.

Reverendissimo fratri, & in amore Christi carissimo Lullo Coepiscopo, simulque cooperatoribus suis Episcopis, & Sacerdotibus Dei, quorum nomina in libro vitae scripta teneantur, Cuthbertus Servus servorum Dei, cum aliis confacerdotibus Dei, & Presbyteris, seu Abbatibus aeternae prosperitatis ac pacis in Domino salutem.

Profitemur igitur charissimi sincerissima intentione coram Deo, & electis Angelis ejus; quia quaecumque vestram dilectionem,

pacis ac prosperitatis proventum, & sanctae religionis in Christo profectum, sacraeque exhortationis fructum, de aliorum conversatione abundantius habere, remigerulis referentibus audimus: quod inde satis gaudentes, & pro vobis obnixius orantes, laeti gratias agimus largitori bonorum omnium Deo. Quando igitur aliqua religioni vestrae injuria facta, aut aliquod irrogatum narratur damnum, moeror, & tristitia nos cruciat; qui nimirum sicut gaudium vestro in Christo congaudemus; ita & adversitate pro Christo contristati compatimur. Non enim aliquando, in memoria nostra obliterari possunt diversi, atque indefessi tribulationum angores, quos, ut viscera nostra, vos ipsi cum Deo dilecto Patre nostro Beatæ memoriæ Bonifacio Martyre, inter persecutores paganos, & hereticos, atque schismaticos seductores, in tam periculosa, ac tam feritate plena peregrinatione, pro amore aeternae patriæ, longo tempore sustinebatis: & quia illo scilicet per agonem Martyrii, cum suis pluribus domesticis, ad aeternam caelestis patriæ quietem gloriose, feliciterque migrante, vos qui superstitis talium estis, forsitan eo periculosius, & difficiliter, inter diversa tentamenta conversamini, quo tanto Pa-

ANNO
CHRISTIANNO
CHRISTI

to Patre, & doctore, ad presens vos orbatos esse constat.

Et quamvis hinc quedam maestas amaritudo, nostra discriuat valide precordia, tamen hujusce doloris gemitum, quendam spius ad memoriam rediens, nimis ac nova exultationis hilaritas jucundat, ac mitigat, dum frequentius recolentes, admirabili, vel potius ineffabili Dei pietati tripudiantes gratias agimus, quod tam preclarum speculatores celestis bibliothecae, tamque egregium Christi militem, cum multis bene educatis, & optime instructis discipulis, gens Anglorum advena, Britannia meruit, palam omnibus ad spirituales agones, & ad multarum per Dei omnipotentis gratiam, salutem animarum de se procul laudabiliter exterrere: vel longe lateque ferocissimas nationes per devia diutius errantes, de lata ac spatiose voragine perditionis perpetuae, ad splendentissimas semitas supremae patriae, per sacrae exhortationis incitamenta, & per exempla pietatis & bonitatis, ipse ductor, & signifer antecedendo, & adversa quaeque, opitulante Deo, fortiter expugnando, feliciter perduceret: atque ita aditum veraciter fieri etiam rerum effectus, gloriosius quam dicta demonstrant. Et in illis quoque locis, quos ante illam nullus ante aliquando evangelizandi causa doctor adire tentabat. Unde igitur post incomparabile toto orbe Apostolicae electionis, & numeri mysterium, aliorumque tunc temporis evangelizantium discipulorum, Christi ministerium; hunc inter egregios & optimos orthodoxae fidei Doctores, & amabiliter habemus, & laudabiliter veneramus. Unde in Generali Synodo nostra, ubi de ceteris omnibus, quae vestrae modo sanctitati paucis depromimus, plenius inter nos conferebamus; ejus diem natalitium, illiusque cohortis cum eo martyrizantis insinuanter, statimus annua frequentatione solemniter celebrare: utpote quem specialiter nobis cum B. Gregorio & Augustino, & patronum quaerimus, & habere indubitanter credimus, coram Christo Domino, quem in vita sua semper amavit: & in morte, ut ipse meruit gratiam, magnifice clarificavit.

Præterea quippe, ut prædiximus, vestrae sollicitæ speculationis curam, & quasi tædio absentati Patrisfamilias, ut ita dicam, quodammodo confectam, necnon & generalitatem subditorum vobis servorum Dei, paternis assiduis fraternisque solatiis relevare & consolare, ubicumque in negotio prævaleamus, fatemur nos temper esse paratos. Unde in primis ad confirmationem dilectionis, quam erga vos habent penetralia cordis nostri; sermone affectuque Apostoli utamur, & cum Apostolo simul dicamus: *Gratia vobis, & pax: gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis memoriam facientes in orationibus nostris, sine intermissione, memores operis Fidei vestrae & laboris, & charitatis, & subsistentiae spei Domini nostri Jesu Christi, ante Deum & Patrem nostrum.* Quod enim jam olim vivente venerandae memoriae Bonifacio, per scripta nonnulla, & per fideles internuncios, eque conditum esse constat, id ipsum semper revocare ad invicem, satis necessarium ducimus: hoc est ut mutuae pro nobis nostrisque, & hic viventibus, & hinc obeuntibus interpellationes, orationes, Missarumque remedia ad viventem Deum, & judicem omnium, suppliciter agantur, juxta Apostolica monita: orate, inquit, pro invicem, ut salvemini, &c. hoc enim mo-

do nobis divinam clementiam complacere dignoscimur, offerentes ei orationem pura libamina. Sic nobis eandem prosperitatem invenimus in adversis. Etenim ubi Domini, juxta ipsius promissionem, praesto est adjutorium, cuncta fugatur Malignorum adversitas. Ipse enim dixit, si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quacumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in caelis est. Hoc enim sagaci solertia studiosius ideo agendum esse judicamus; quia juxta Apostolica praesagia, instant nunc tempora periculosa, & reliqua quae ipse in eadem prosequitur epistola.

Et quia non est opus scribere vobis de exterioribus calamitatum incursum, quas frequenter, ut reor, passi estis, id est persecutionibus, rapinis, odiis, & scandalis, & his similibus. Cæterum ecce quamplurimis in locis Christianae religionis valide status vacillat; dum pene undique exterius, interiusve rerum Ecclesiasticarum perturbatur ordo; novellarumque conversationum pravae ubique pene succrescunt sectae. Nec mirum; dum videlicet postpositis antiquorum Patrum decretis, ac legibus Ecclesiasticis relictis, multi, juxta proprias adventiones, prava, ac plurimorum nociva saluti sentiunt, affirmant, atque agunt: ut scilicet transacto anno, a quodam magnae auctoritatis viro dictum, & gestum esse constat: Ad hæc autem nos, ut timeo, pusillanimes, & minus justitiae zelo accensi, quid aliud in primis agere debemus; quam ut indefinenter suffragia sanctorum postulemus Apostolorum, Martyrumque Christi, ac venerabilium Antistitum Ecclesiarum Dei: ut in hoc, quod vocati, & constituti sumus, continuis excubiis, Christi gratia nos faciat perseverare; & ut non simus reprobi, sed magis accepti: non desides, sed solertes: non dispergentes, sed congregantes quoscumque valeamus, ad unanimitatem Christianae religionis, & unanimitatem Ecclesiasticae conversationis; quatenus ministerium nostrae dispensationis, & laboris solertia, ad laudem, & gloriam Dei omnipotentis proficiat; ut cum bene ferventibus, & placentibus Deo, quandoque mereamur audire: *Beatus servus, quem cum veneris Dominus, invenerit vigilantem: Amen dico vobis super omnia bona constituet eum.*

Et ad hæc frequentius ad memoriam exempli causa revocemus, recordandae memoriae egregius Magister, & Martyr B. Bonifacius, quomodo, vel quanta solertia, laborarit in doctrina Christi; quanta pericula atque difficultates pro amore Christi, & animarum lucro, etiam usque ad ipsam mortem, libenter tolerarit. Et quia omnipotentis modo familiaris factus est, prudentia vestra solerter attendat, si ejus vos oporteat sacris admonitionibus consentire, & pietatis illius exempla pro viribus sequi. Ille enim, quantum illius domesticus factus est, quem amavit ante omnia; tanto majora apud eum potest obtinere. Unde quippe si aliqui subditorum illius, quibus eum quondam divina dispensatio magisterii loco praefecit, ab ejus documentis spiritualibus dissentiant, vel prava conversatione recedant, qui defensor illorum in aeterno judicio esse potuit; sit potius accusator, & rationes ab eis cum ipso Judice districtius requirit. At vero e diverso, quicumque illius sacrae institutionis, ac doctrinae normulam rite consequuntur; pro certo se sciant, & ipsius Romanae atque Apostolicae Ecclesiae, a qua Legatus eis, & doctor directus est; ac deinde pariter cum

ANNO
CHRISTI
717.

causam est, omnium nostrum habere, & viventes, & morientes in oratione, & Missarum celebratione, ut supra diximus, perpetuam communionem: sic tamen usque ad finem, vobis dehinc Doctoribus, & Rectoribus sum salutis, humiliter atque amabiliter, pro Deo & aeterna mercede, non dedignantur obedire: non deficientes aliquando ut indevoti, vel subdoli: sed semper ut bonis indolis discipuli proficientes, & fideliter adherentes, sum militis in Christo magistris, ad palmam supernae vocationis Dei, & gloriam regni caelestis.

Hanc salutaria vestrae sanctitati scripsimus verba; non quasi ignavis, aut indigentibus nostrae sollicitudinis norma; sed charitatis, atque communitatis mutuae gratia: contestantes & obsecrantes per omnipotentem Deum, & Filium ejus Jesum Christum, & adventum ipsius & regnum ejus, ut vos, o charissimi, candidi gene-

raliter, cum subditis vobis in Christo, per omnia sitis semper ad invicem fideles, ut unanimiter cooperatores, contra omnes orthodoxae fidei inimicos, atque haereticos, & schismaticos, ac nequissimae conversationis homines. Per hos enim eritis bonis hominibus amabiles, seu laudabiles, & Deo omnipotenti acceptabiles, atque chari; & ita cum ipso Beato Patre, & praedecessore vestro, feliciam in futuro vocem a Judice cunctorum Christo singuli mereatis audire. *Ecce, inquit, servo bono et fidelis: quia super pauca fuisi fidelis, super multa te constituiam, intra in gaudium Domini tui.*

Amen.
† Omnipotens Deus vos omnes diu inobis in suo sancto timore & amore custodire dignetur dilectissimi fratres ac filii, †

† Cuthbertus Archiepiscopus.

† Lullo Coepiscopo.

ANNO
CHRISTI
717.ANNO
CHRISTI
716.
Ex Labbei
Append.
tom. VI.

C O N C I L I U M L I P T I N E N S E

ANNO
CHRISTI
716.

Anno Domini DCCLVI. celebratum,

A quo juxta primum ejus nominis sub Carlomanno Francorum duce res ecclesiarum illarum praecariz sunt: sub annuo censu duodecim denariorum, praetereaque illarum nonae & decimae solvi deinceps ecclesiis iussae.

Hujus synodi meminerunt episcopi in epistola Bonifacium cum Gregorio sedis Apostolica legato a synodo apud Carisiacum missa ad Ludovicum regem Germaniae his verbis. Carli principis filius Pippinus rex synodum apud Liptinas congregari fecit, cui praesuit cum sancto Bonifacio legatus apostolicus sedis Gregorius nomine. Nam & synodum ipsam habemus, & quantumcumque de rebus ecclesiasticis, quas pater suus abstraherat, potuit, ecclesiis reddere procuravit. Et quoniam omnes res ecclesiis a quibus ablatas erant restituere, propter concertationem quam cum Vvasario Aquitanorum principe habebat, non prevaluit, praecarias fieri ab episcopis exinde petiit, & nonas ac decimas ad restauraciones rectorum, & de unaquaque casta duodecim denarios ad ecclesiam unde res erant beneficiatae, dari constituit, ulquedum ipsas res ad ecclesiam revertent. Patet ex hoc contextu episcopi hac duo episcopi nominis concilia ibi confunderi, in eo quod afferant sanctum

adversum Bonifacium cum Gregorio sedis Apostolica legato secundo Liptinensi: cum passus fuerit ann. . . in quo conveniunt omnes scriptores: qui certe solus concilio Liptinensi primo ut legatus Apostolicus praeserat anno 743. quo tempore Pippinus non erat rex, & Georgius quoque legatus nondum erat Apostolicus, sed anno duodecimo praefectus 756. quo missus est in Gallias a Stephano II. papa, vice sua loquens, ut ipse scribit Pippino regi. Unde scimus epocham hujus secundae Liptinensis synodi, quam tandem patet adhuc diversam esse a prima: cujus canon secundus authenticior est in secunda, statuto de nonis & decimis praestandis. Praeterea patet utraque synodi Liptinensis confusa, in hoc quod Pippinus tempore synodi apud Liptinas prima, anno scilicet 743. congregata, nullam habuerit concertationem cum Vvasario, ut legitur in eadem epistola, qui tunc non erat Aquitanorum princeps.

AD CONCILIUM LIPTINENSE II.

Anno 756.

ADNOTATIO CRITICA.

Ex Suppl.
Maestrom.
pag. 64.

Concilia Liptinensa duo Labbeus distinxit, quorum alterum anno 743. aliud vero anno 756. assignandum opinatur. Id vero eruisse sibi visus est ex epistola synodica patrum concilii Carisiaci, in qua synodi cujusdam Liptinensis sub Pippino rege mentio ingeritur. Constat autem synodum Liptinensem primam anni 743. longe ante convenisse quam Pippinus regnasset. Quamquam, ait idem Labbeus, Pa-

tres illi Carisiaci secundam hanc Liptinensem synodum cum priori illa in eo confunderunt, quod huic, sub Pippino rege habitam, praesuisse S. Bonifacium episcopum Moguntinum (qui reipsa priori Liptinensi praesuit) scribant. Sed inane esse discrimen hoc conciliorum Pagius in critica ad A. 745. 12. 13. demonstravit. Etque sane errare potuerunt patres illi in eo concilio sub Pippino rege constituendo; que-

ind-

ANNO
CHRISTI
717.

madmodum errarunt duo concilia in unum ex Labbei sententia confundendo. Ad hæc, ea quæ in concilio Liptinensi sub Pippino definita esse Patres Carisiaci adnotarunt, de decimis scilicet & duodecim denariis in singulas fami-

lias pendendis ecclesiis, hæc in priori concilio anni 745. sub Carlomanno definita ex epistola IX. S. Zachariz ad S. Bonifacium discimus. Igitur concilium II. Liptinense e collectionibus posthac eliminandum est.

ANNO
CHRISTI
716.ANNO
CHRISTI
717.

V I T A,
E T E P I S T O L Æ
P A U L I P A P Æ I.

ANNO
CHRISTI
717.Dante vi-
cent. 7.
C. 1. Luc.
439.

Paulus natione Romanus, & patre Constantino, sedit annos decem, mensem unum. Hic ab ineunte ætate in Lateranensi patriarchio cum proprio seniore germano Stephano prædecessore ejus pontifice pro eruditione ecclesiasticæ disciplinæ traditus est temporibus domni Gregorii secundi junioris pontificis. Est postmodum a domno Zacharia beatissimo papa in diaconii ordine pariter cum antefato suo germano consecratus est. Nam dum idem ejus germanus & antecessor pontifex ad extremum pertingeret vitæ, illico, (a) & populus cum eo hujus Romanz urbis divitius est, & alii cum Theophylacto archidiacono tenentes, in ejus domo congregati, residebant. Alii vero eidem beatissimo concordabant Paulo diacono: plurima pars judicum & populi cum eo tenentes, quam cum prædicto Theophylacto archidiacono. Ipse vero sanctissimus vir nequaquam a Lateranensi patriarcho recessit, sed cum cæteris fidelibus suo ærotanti germano & prædecessori pontifici perseveranter famulabatur. Dum vero de hac vita prædictus ejus germanus & prædecessor pontifex migrasset, eoque cum ingenti honore in basilica beati Petri sepulto, continuo eadem populi congregatio, quæ sæpessato beatissimo Paulo tunc diacono tenebat, quoniam validior & fortior erat, eum in pontificatus culmen elegerunt. Post hæc hi qui cum præfato archidiacono aggregati erant dispersi sunt. Et ita Deo annuente idem sanctissimus vir in apostolicam beati Petri sacratissimam sedem consecratus pontifex est. Fuit autem temporibus Constantini & Leonis imperatorum, nulli unquam malum pro malo reddens. Et si pro modico quemquam per iniquos satellites tribulabat, in proximo tamen pietate motus consolationis (b) ille inferebat misericordiam. Hic, ut multi testati sunt, nocte per tempestum cellas pauperum infirmorum perjaacentium, qui ex suis nequaquam assurgere valebant lectulis, nec non & aliorum inopum cum suis familiaribus noctis circubat silentio, amplissime illis ministrans alimoniam, atque subsidii inferens opem. Sed & carceres, atque alia claustra per eadem noctium secreta visitabat. Et si quos ibidem conveniebat retrusos, a mortis eruens periculo, liberos ire relaxabat. Sed & plures qui debitis obligati, atque afflicti a suis feneratoribus opprimebantur, reddito ipso debito a jugo redimebat servitii. Viduus & pupillis, omnibusque egentibus opem ferens. Fortissimus enim erat orthodoxæ fidei

defensor. Unde sæpius suos missos cum apostolicis obsecratoriis atque admittoriis literis præfatis Constantino & Leoni Augustis direxit pro restituendis confirmandisque in pristinum venerationis statum sacratissimis imaginibus Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, sanctæque ejus genitricis, atque beatorum apostolorum omniumque sanctorum prophetarum, martyrum & confessorum. Hic enim beatissimus pontifex (c) communibus spiritualibus suis studiis magnam sollicitudinis curam erga sanctorum cæmeteria indefinenter pererebat. Unde cernens plurima eorumdem sanctorum cæmeteriorum loca neglecta, ac desidia & antiquitate maxima demolita, atque jam vicina ruinæ posita, protinus eadem sanctorum corpora de ipsis dirutis abstulit cæmeteriis. Quæ cum hymnis & canticis spiritualibus intra hanc civitatem Romanam introducens, alia eorum per titulos ac diaconias, seu monasteria, & reliquas ecclesias cum concedenti studuit recondi honore. Hic sanctissimus præsul in sua propria domo monasterium a fundamentis in honore sancti Stephani scilicet martyris atque pontificis, nec non & beati Silvestri item pontificis & confessoris Christi, construxit. Ubi & oraculum in superioribus ejusdem monasterii mœniis ædificans eorum corpora magna cum veneratione condidit. Infra claustra vero ipsius monasterii ecclesiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter construxit. Quam multivo & marmoribus decorans, & omnem illis ornatum in auro argentoque & diversis speciebus largiens, sed & cyburium ibidem ex argento lib.

Scribit ad
imperatores
pro reveren-
tione imagi-
num

riorium

* The sacro
vulgaris(a) populus hujus Romana urbis (b) illi
(c) Romæ (c) dum Resumpti.

(c) cum sanctis

ANNO CHRISTI 717.

ANNO CHRISTI 717.

visti sunt. In quo loco usque hadenus eorum A
 gena pro testimonio omnis in postremo ven-
 tura generationis in quodam fortissimo silice
 esse noscuntur designata. Nam & infra eccle-
 siam beati Petri apostoli foris muros hujus ci-
 vitatis Romae noviter oraculum in honorem
 sanctae Dei genitricis construxit, juxta orato-
 rium sancti Leonis papae, secus fores introitus
 sanctae Petronillae, atque B. Andreae apostoli,
 musive & diversis metallis eum adornans. Ubi
 & effigiem sanctae Dei genitricis in statua ex
 argento deaurato, quae pentat libras (a) cen-
 tum, constituit: in quo oraculo & sepulturam
 sibi construxit. Hic dum in ecclesia beati Pau-
 li apostoli aeterno tempore pro valido caloribus
 fervore demoraretur, corporali preoccupatus
 aegritudine illic vitam finivit, ubi & sepultus
 est. Illicque fere trium mensium spatio ejus
 (b) inhumatum permanit funus. Postmodum
 vero congregati omnes Romani cives, & aliae
 nationes ejus corpus per flumen Tiberis na-
 vicularum transferentes, ad beatum Petrum cum
 psalmodiarum honore deportaverunt, & in praef-
 ato ab eo constructo oraculo eum sepelierunt.
 Hic fecit ordinationem unam per mensem
 Decembrem, presbyteros duodecim, diaconos
 duos, episcopos per diversa loca numero (c)
 tres. Et cessavit episcopatus annum unum, &
 mensem unum.

Oraculum id est oratorium.

humatum

NOTAE SEVERINI BINII.

Quo tempore pontificatus adeptus. Acta Pauli.
 a Pauli.) Anno 717. die 25. Maii Paulus diaconus germanus frater Stephani praedecessoris sui contra Theophylactum posterioribus votis pontificatum adeptus est. Constantinum ad erroris agitationem, & Pippinum regem ad Italiam contra Longobardos defendendam, paterno affectu erga patriam & religionem invitavit & admonet: corpora sanctorum extra urbem sepulta, ne aliorum hostium iniuria exponerentur, in urbem transtulit, monasteria erexit, & pie fundavit. Constantinus imperator transgressores pseudosynodalia decreta, alios relegando, alios supplicio vitam afflicto, persequitur.

b Admonitio litteris.) Haec & praecedentes litterae Pauli ad Constantinum imperatorem, & Pippinum regem desiderantur. Priorum mentio habetur in epistola Hadriani papae ad Constantinum & Irenaeum Augustos.
 c Hic sanctissimus presbiter.) Vide infra concilium Romanum.

Ingens Graecorum monachorum multitudo Romam confluxit.
 d Graecae modulationis psalmodiam esse decrevit.) Cum impius imperator Copronymus, edicto promulgato, monachos in oriente esse prohibuisset, ingens Graecorum monachorum multitudo sese Romam contulit. Quorum cum Graecae linguae peculiaris esset, eosdem in monasteriis collocatos voluit ea praestare qua in suis orientalibus monasteriis praestare consueverunt: nimirum ut psalmodiarum cantum atque officia ecclesiastica sua ipsorum lingua perfolverent.

e Toto quidam dies) Voluntate & consensu Desiderii regis Longobardorum per Totonem ducem Nepehana civitatis, auctore Hadriano in epistola ad Constantinum comitissae scribitur, quod Constantinus Totonis frater ex laico in Romanum pontificem electus & consecratus hanc gravissimam schismatis causam dederit. Ex duabus epistolis Vaticanae bibliothecae summatim referuntur Baronijs pseudo pontificis auctoritate congregatum esse concilium proximorum episcoporum, qui illegitimitatem ejus contra canones factam electionem & consecrationem probaverint.

Constantinus sacrilegus pontificatus invasor schismatis auctor.

EPISTOLAE INTEGRAE CODICIS CAROLINI,

Quorum summam tantummodo Labbeus et Baronius dederat.

Exemplar epistolae, ubi Paulus diaconus & electus S. Romanae ecclesiae, (d) significans de transitu Stephani papae per Immonem militem, missum domni Pippini regis.

(e) Domino excellentissimo filio Pippino regi Francorum & patricio Romanorum, Paulus diaconus, & in Dei nomine electus sanctae sedis apostolicae, cum gravi gemitu & immenso matris cordis.

I Notescimus a Deo protecte excellentiae tuae, potentissime visor rex, Dei vocatione de hac luce ad aeternam requiem esse substractum sanctae recordationis dominum, & germanum meum Stephanum papam. (f) In cujus etiam transitu & ipsi lapides, si dici potest, nobis consentientes lacrymaverunt. In cujus apostolatus ordinem a cupida populorum caterva mea infelicitas electa est. Et dum haec agerentur, convenit (g) Romam Immo christianissime excellentiae tuae missus, & cum eo loquentes una cum nostris optimatibus, aptum perspeximus (h) eum hic detineri, donec Dei providentia, sacra apostolica benedictione (i) illustrati fuisset. Et tunc plenius satisfactus de nostra (k) vel cuncti (l) puritate & dilectione, quam erga tuam benignissimam excellentiam, & cum istam gentem Francorum gerimus, eum ad vos repedandum cum nostris missis apostolicis (m) absolveremus. Quoniam nos pro certo agnoscas, excellentissime, & a Deo protecte noister, post Deum, auxiliator & defensor rex, quod firmi & robusti usque ad animam, & sanguinis nostri effusionem in ea fide & dilectione, & charitatis concordia, atque pacis foedere, quae praefatus beatissime memoriae dominus & germanus meus sanctissimus pontifex vobiscum confirmavit, permanentes (n) & cum nostro populo permanebimus usque in finem. Unde & indefinenter extensis palmis ad caelum pro vitae incolumitate excellentiae tuae atque dulcissimorum filiorum, & excellentissimae reginae sospitate, Domini Dei nostri exoramus clementiam (o) tuam, ut semper tuum auxilium & firmissima protectio extendatur super nos. Incolumem excellentiam tuam gratia superna custodiat.

Codici Carolini est XII.

Item exemplar epistolae Pauli sanctae recordationis Romani antistitis per Andream & Gundricum missa, in qua continentur gratiarum actiones & postulationes, volens adiutorium obtinere contra Longobardos.

Domino excellentissimo filio & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum, & patricio Romanorum, Paulus papa cum maximo honorificentiae conatu & dilectionis affectu.

Quas praecleara excellentia vestra misit litteras, adherentibus Andrae & Gundrico

Cod. Carol. est XIV. co

(a) libras deest numerus. (b) humatum. (c) deest tres, & desunt reliqua.
 (d) Lombec. significat de transitu. (e) Graf. Summ. apud Baronium & Constantinos.
 (f) Lombec. In cujus etiam transitu, etiam & ipsi lapides. (g) Idem. Conjuravit Romanum Immo.
 (h) Idem. Eum hic detinere. (i) Idem. Illustrati fuimus. (k) Graf.
 Fore; vel populi cuncti. (l) Lombec. Vel cuncti populi puritate. (m) Idem. Absolvimus.
 (n) Lombec. Una cum nostro populo permanentes. (o) Idem. Deest tuam.
 Concil. General. Tom. III. Pp

ANNO
CHRISTI
777.

co solertissimis viris Christianitatis vestre missis, acceptantes (a) suscepimus (b) literas, quibus solita gratulatione, lætitia relegendæ & mente, & corde optato sumus lætati, dum per eas optata nobis desideria, affectio & lætitia multum de (c) vestra prosperitate nobis compertum est, Deo omnipotenti immensas referentes gratias, qui nos juxta, ut crebro optamus de vestra immensa sospirate, læta reddere annuit. Nihil enim nobis dulcius, nihil suavius in hac vita exiit quam vestre incolumitatis gaudia assidue prosperis relationibus addicere, dum nimirum prosperitatis vestre lætitia, sanctæ Dei ecclesiæ (d) exultatio, & omnium orthodoxorum exiit uberissima defensio, & eis denique a vobis directis syllabis, nos certos in omnibus reddidistis; vos patros adesse in adiutorium & defensionem sanctæ Dei ecclesiæ, in quibus necessitas ingruerit, atque in ea vos fide & dilectione firmiter esse permanentes cum B. Petro apostolorum principe atque beatissimo recordationis domno & germano meo Stephano sanctissimo papa, solliciti estis, omnia adimpleri, & inviolabiliter conservari adfirmantes, quæ eisdem Dei apostolo polliciti, & ob veniam delictorum vestrorum concessi estis. Quod quidem nos, dum cor excellentiæ vestre in manu Dei est, & divina benedictione sanctæ undionis gratia, per apostolum ejus, & regni celorum clavigerum, beatum Petrum in regem, excellentissime atque præcellentissime rex, esse dinoscitur undus, magna nobis id est confidendi spes, quod in ea ipsa charitate & dilectione atque promissione, quam cælestis regni janitori spondere studuistis, vos firmiter esse permanentes, dum & proculdubio, & per literas, & vestros sedulo destinatos missos nobis confidendi (e) materia conferetis.

Unde & nos firmiter in vestra charitate, & dilectione, cunctis diebus vite nostræ erimus permanentes, & nullus nos poterit, per quamlibet temporum interruptionem a vestro amore & charitate atque dilectione, (f) quem (g) medio nostrum adnexa est, separare. Pro quo obnixis deprecationibus queso, & coram terribili futuro judicio excellentiam vestram conjurans deprecor, ut juxta quod ex vestro mellifluo ore prolata, & B. Petro promissa sunt, firma constantia permanere (h) jubeatis, respicientes inimicorum sanctæ Dei ecclesiæ, & fidei orthodoxæ impugnationum impias suasiones, & inanes promissiones, & Deo magis, & beato Petro semper placere procurate, qui vobis præsentis regni gubernacula tribuit: (i) quatenus & temporalis regis potestatis, vel culmen largiri dignatus est, cælestia quoque vobis regna perenniter tribuat possidenda, & in immensas de hostibus apostolorum principis suffragiis largiri dignetur victorias.

De eo vero, quod innotuit excellentiæ vestra vobis a Desiderio Langobardorum rege esse insinuatam, nullam malitiam vel invasionem a Langobardis in nostris partibus fuisse (k) illatas, omnino credat nobis benivola ex-

cellentia vestra, non veridice in hoc vobis (l) direxistis. Etenim, benignissime filii, & spiritalis noster compater, christianissime rex, dum (m) tantæ ab eisdem Langobardis devastationes in nostris finibus ac civitatibus factæ fuissent, & a nobis ex hoc ammonitus fuisset, comminationis suæ ad nos direxit literas, quas necessitate coacti, infra nostras apostolicas literas hoc præterito anno vestras excellentiam direximus intrandas. Hostiliter quippe in civitate (n) Synodaliensi per gentes, ferro & igne quæ extra eandem civitatem consistebant, devastaverunt, & plurimam exinde (o) auferentes prædam, aliquantos ibidem intericerent homines. Similiter & in partes Campaniæ, id est Castro nostro, quod vocatur Valentis, hostiliter intrantes, talia sicut pagana gentes, egerunt de quibus usque hætenus nequaquam justitiam ab eis recipere valuimus. Et ideo excellentiam vestram direximus, ut vestrum annuisset dirigere missum, quatenus ejus præsentia inter partes justitiam pervenissent, ut non ex hoc aliqua a nostra vel Langobardorum parte ad easdem perveniendum justitias dilatio perveniret.

Unde pro vestra amplissima satisfactione adprobationem fecimus, in præsentia prædictorum vestrorum fidelium missorum cum jam dictis Langobardorum regis missis, & satisfacti sunt vestri missi de tantis iniquitatibus, & cognoverunt (p) vestram veritatem, & eorum mendacium. Et ob hoc non possumus tantas ab eis (q) nobis illatas malitias tacere, sed necesse nobis vestro regali culmini, utpote post Deum hujus provincie liberatori, cuncta innotescere, quo per eos omnis istius provincie a vobis redemptæ populus ad suam pertingere valeat justitiam.

Interea, præcellentissime ac benignissime rex, christianissime filii, & spiritalis compater, suscepimus & mensam illam quam olim sanctæ recordationis domino, & germano nostro beatissimo Stephano papa, & per eum beato Petro apostolo obtulistis: quam & cum hymnis, & canticis spiritualibus lætavi laudes solemniter Deo referentes, infra aulam ipsius principis apostolorum introduximus; quamque vestri missi in sacram confessionem, super corpus scilicet ejusdem celorum regni Janitoris ex vestri persona obtulerunt, quam & chrismate undionis sanctificantes, & sacram oblationem super eam imponentes, sacrificium laudis Deo omnipotenti (r) paterna animæ vestre remuneratione, & regni vestri stabilitate (s) offeruimus, decernentes apostolica censura sub anathematis interpositione, nulli unquam licere, eam ab ecclesia beati Petri alienare. Et ecce memoriale vestrum in eadem apostolica aula fulgens permaneat in æternum, cujus remunerationem vos credite a justo retributore Domino Deo & beato apostolorum principe Petro, in cælestibus regnis adepturum.

De regio itaque & Petro, quod innotuistis omnino agnovimus, sed hoc in vestre voluntatis arbitrio relaxamus, ut qualiter vobis placue-

(a) *Lambec.* Accepimus, quibus

De vestra amplissima prosperitate nobis confertum est, Deo omnipotenti immensas referentes gratias.

(d) *Græf.* Exultatio.(g) *Lambec.* Quæ in medio

regis potestatis lætitiæ vel culmen.

(m) *Idem.* Tantæ sedula ab eisdem.Abfollens (p) *Græf.* Nostras(r) *Græf.* Pro patris. Et *Lambec.* Pro æterna.(b) *Græf.* Videtur redundare in literas(e) *Idem.* Materiam(h) *Idem.* Lubatis.(i) *Idem.* Infertæ.(n) *Idem.* Synodaliensi(o) *Idem.* Nobis sedula infertæ malitias(s) *Græf.* Oblitimus(c) *Lambec.*(f) *Græf.* Quæ in medio(i) *Idem.* Quatenus ut temporalis(l) *Idem.* Direxit(o) *Lambec.*

ANNO
CHRISTI
717.

cuerit, ita ex eis agatis (a) sive illis apud A
vos eos detinendo, sive etiam ad nos absol-
vendo, quoniam omnino, quas vobis placita
sunt, & nobis omnino congrua, & prospera
esse videntur. Præfati denique missi vestri,
omnia que a vobis injuncta existerunt, liqui-
dus nobis retulerunt. De quibus ad singula
responsum reddimus, eosque de cunctis infor-
mator, ad vos enarrandum absolvimus, perfici-
entes & causam prædicit Andrem, ut ejus
fuit voluntas, & vestra existit præceptio.

Omnipotens autem Dominus, qui dives est
in misericordiis, suæ extensionis brachio vos
continua defensione protegat, & omnes ad-
versarios ac rebelles vestris regalibus subiciat
velligiis, tribuens longæviter ac salubriter
una cum excellentissima filia & spiritali no-
stra commatre benignissima regina, & aman-
tissimis natis Carolo & Carolomanno, excel-
lentissimis regibus, & patriciis Romanorum,
atque Gista nobilissima, regni gubernacula pos-
sidenda, & æterna præmiorum gaudia cum san-
ctis & electis persfruenda. Incolumem excellen-
tiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dom-
num Pippinum regem directa pro defensione
S. Dei Ecclesiæ, & pro monasterio, quod
ei concessit prope montem Seraptem situm,
gratias magnas referendo.

(b) Domino excellentissimo filio & nostro spiritali
compatri Pippino regi Francorum, & patri-
cio Romanorum, Paulus papa.

Cod. Carol.
æ. XVI.

DUM divinas scripturarum historias in no-
stro memoriali revolvimus, & diversorum
Dei electorum merita perpendimus, (c) & ve-
stræ divinus inspirationis studia in nostram men-
tis intuitu conferentes, novum te (d) gentes
Moysen in his diebus refulsisse, præcellentis-
sime fili, & spiritalis compater comperimus.
Ille quidem, ut Israeliticum populum ex as-
surgentium erueret oppressionibus, a divina ma-
jestate præcepta suscepit. Tu quoque præcelsis-
sime atque eximie rex, ad liberandam san-
ctam universalem catholicam & apostolicam Dei
ecclesiâ, divinitus es inspiratus. Per illum de-
nique Dominus in monte Sina legis mandata
eidem Hebraico populo observanda tradidit,
& lumine eum claritatis suæ illustravit. Per
te quoque redemptor noster, Dei hominum-
que mediator, ecclesiæ suæ, & universo po-
pulo christiano ejus pretioso redempto sangui-
ne, pacem tribuit, & ejus fidei orthodoxæ per-
fectam contulit defensionem. Et sicut idem
Moyses legislator abominationes gentium, &
culturam dæmonum exterminavit, ita & tu,
christianissime regum, hæreticorum schisma,
& auctores impij dogmatis respuisti. Pro quo
merito divinus lumine gratiæ, & oleo sanctifi-
cationis inter fideles reges, qui olim Deo pla-
cuerunt, unctus, connumeratusque comproba-
ris. Unde libet certe (e) psalmographi vocem
& laudem excellentiæ vestræ canere: Invenit
te Dominus, benignissime rex, fidelem sibi,
& præcepta ejus servantem, & ideo oleo san-

cto unxit te, & ecce manus ejus auxiliabitur
tibi, & brachium ipsius confortabit te.

Nec mirum, tam benignissimum regem tam-
to divino munere esse præornatum, quoniam:
Spiritus ubi vult & in quibus vult, ibi inspirat,
qui piis fulgent operibus, sicut vestra fulgere
dinoscitur excellentia. Nam qualiter dilectio-
nis vestræ amor erga beatum Petrum aposto-
lorum principem, & circa nostram charitatem
ferveceret, licet solite vestris apicibus at-
que responsalibus discurrentibus, excellentissi-
ma christianitas vestra pronuntiaverit, nunc
tamen per eas, quas in præfati per harum
latores missis, syllabas, amplissime nobis pa-
ternitatis vestræ affectum protulistis, signi-
ficans, bone excellentissime fili, & spiritalis
compater, & noster post Deum defensor, &
liberator, firma perseverantia in amore ipsius
principis apostolorum, & nostra charitate per-
mansurum. Quod quidem nos securi de ve-
stra immutabili verbi pollicitatione (f) exis-
terimus. Scimus enim cui credimus, & certi
sumus, omnia verbis, juxta ut asseris, perfici.
Quid itaque ex hoc vestræ valebimus re-
pendere excellentiam? aut quam vicissitudinem
reddere potuerimus pro tanti beneficiorum sus-
fragiis, que sanctæ Dei ecclesiæ, & christia-
norum fidei inferre præcella eximietas vestra
dignata est, dum ad referendas gratiarum lau-
des mens nostra die noctuque provocatur.

Admirandum mihi potius est, & valde stu-
pendum, quomodo oris mei loquacitas tan-
torum prædicia beneficiorum proferre queat.
Verumtamen calcem salutaris accipiam, & no-
men Domini invocabo: & crebro elevatis oculis,
& palmis extensis ad æthera, divinam pro
vobis indesinenter expostam clementiam, ut
ipse super vos de throno majestatis suæ respi-
ciant, & regni vestri fastigium foveat, atque
immentas vobis de celo tribuat victorias, &
omnes barbaras gentes vestris dignetur vesti-
giis, & terminos regalis vestræ potentis dilata-
ret. Etenim nos, fili excellentissime, & spi-
ritalis compater, testem proferimus veritatis
Deum, in cujus manu cor excellentiæ vestræ

(g) corrigatur, quod sicut sæpius nostræ re-
cordationis dominum & germanum nostrum
sanctissimum Stephanum papam, & per eum
cum sancta Dei ecclesiâ confirmatum est, per-
manentes permanebimus vestris obtemperantes
voluntatibus. Et absit a nobis quod a vestro
(h) quoquomodo separemur amore. Nulla
quippe præmiorum datio, nulla promissionis
qualitas, nullaque blandimentorum suasio,
nos, sicut sæpius diximus, a vestra charitate
poterit avellere. Sed peto, & tamquam præ-
sentialiter obsecro mellissimam excellentiam ve-
stram, ut amplissimam jam factam spiritalis ve-
stræ matris ecclesiæ exaltationem perficere, &
firmissimus christianorum fidei defensor existe-
re (i) jubeas, benignissime regum: quatenus
ex hoc memoria nominis vestri usque in fi-
nem mundi, in domo Domini celebretur, &
suffragiis apostolorum, & præsentis vite pro-
spera, & æternæ beatitudinis vobis tribuantur
gaudia.

ANNO
CHRISTI
717.

Jannii 1. 3.

no. 7. sal. 111.
vif. 11.

In-

(a) Lomb. Sive illi.
Ar. Et vestra.(b) Summ. 25. apud Baronium, & Centuriatoras.
(c) Gref. Gentibus.

(d) Gref. Psalmo 88.

(e) Lomb.

(f) Gref. Extiterimus.
(g) Gref. Regitur. Lomb. Corrigitur, quod sicut ipse nostri
cordis puritatem propalavimus, in vestro amore & charitate, quemadmodum inter vos, & spectis recordatio-
nis dominum & germanum nostrum Stephanum &c.

(h) Lomb. Quomodo

(i) Idem. Lubeas.

ANNO
CHRISTI
777.

Interea excellentissime fili, & spiritalis compater, quia inspiratus a Deo nobis monasterium illud fecus montem (a) Seraptem situm, concedere dignatus es, magnas atque innumerabiles gratiarum actiones eximia præcellentie vestre referimus. Sit vobis ex hoc Dominus retributor, & dignam celestium præmiorum remunerationem in æterna beatitudine concedat. Nos quidem monasterium illud ad laudem Dei, & vestri memoriam, atque æternam mercedem, nostro monasterio dinoscimur subdidisse, ut quia beatus Silvester, christianorum illuminator fidei, cujus sanctum corpus in nostro monasterio a nobis reconditum requiescit, (b) ibidem persecutionem paganorum fugiens, conversatus est, justum prospeximus, ut sub ejus fuisset ditione, ubi ipsum reverendum requiescit corpus. Verumtamen nos penitus neque de hoc monasterio, neque de aliis quibuslibet causis, extra vestram voluntatem nequaquam quippiam agere volumus: sed ut vestra fuerit voluntas, de omnibus agere studemus. Itaque noster animus lætus effectus est, & Deo omnipotentii, & vestre præcellentie, immensas retulimus grates, in id quod nostram deprecationem a Deo inspiratus exaudire dignatus es, benignissime rex, & præceptum regalis vestri culminis nostro monasterio dirigendum pronuntiastis, firmam ejusdem sanctæ mansionis procurantes, nunc & retro cunctis temporibus. Unde petimus divinam clementiam, ut sicut vos nostrum monasterium, quod ad laudem Dei constitutum est, confirmare studetis, ita vestrum regnum confirmare super omnes gentes dignetur. Et pro certo (c) sciat excellentissime christianitas vestra, quod omnes illos martyres, qui pro Christi nominis confessione suam fuderunt sanguinem, & in eodem sancto requiescunt monasterio, firmissimos apud divinam clementiam habebitis intercessores.

De eo vero, quod innotuistis de nostra vos certos effici sospitate, nos, hunc & christianissime rex, in eo sospes satemur esse, dum vestri corporis sospitas, & salus animæ opitulante Deo aderescit, quia vestra salus nostra est prosperitas. His prælibatis, omnipotens rerum opifex, & arbiter Deus sua vos gratia foveat, & longo ac prospero senio regalis culminis sceptrum, cum magna victoria vobis, cum dulcissima vestra conjuge, præcellsa filia, & spiritali nostra commatre, domina Bestrada cælestia regina, & amantissimis vestris, nostrisque filiis, eximiis regibus, & patriciis Romanorum, domnis Carolo & Carolomanno, nec non & domina Gisla nobilissima, perfui concedat, & cælestis regni gaudia cum sanctis, & electis possidenda per infinita tribuat sæcula. Incolumentem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ad domum Pippinum regem per Vvitmarum, & Gerbertum abbates, atque Hugbaldum directæ, in qua continentur gratiarum laudes pro exultatione sanctæ Dei ecclesiæ, & postulans, ut semper in id decertare debeat.

(d) Domino excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum, & patricio Romanorum Paulus papa.

DUM tam maxima nobis dilectionis affectio Cod. Carol. c. XVII. erga vestram a Deo (e) inspiratam excellentiam insitit, ob hoc sicut terra sitiens imbriferam desiderat inundationem, ita quoque vestre prosperitatis cupimus addiscere nuntia, & de vestris profectibus gratulari. In hoc quippe nostri cordis est devotio exultandi, dum nimirum salus vestra nostra existit securitas. Interea duarum epistolarum series, quas vestra direxit excellentia, cum magno suscipimus amore: unam quidem primitus per Petrum primum defensorem missum vestrum, & aliam per præsentis fidelissimos vestros missos Vvidmarum scilicet, & Gerbertum abbates, atque Hugbaldum virum illustrem. Quarum paginam indagantes, mox liquido cuncta in eis exarata didicimus, immensas protinus Deo nostro referentes laudes, qui nos de vestra annuit sospitate gratulari.

In ipsis denique vestris relationibus (f) sollicita nobis a Deo illustrata mentis vestre constantia protulit spei fiduciam, in id quod impensius innotuistis, atque sedulo ex operibus demonstratis, vos totis viribus pro exultatione sanctæ Dei ecclesiæ, & fidei orthodoxæ defensione esse decertaturos, & in ea vos fidei pollicitatione permanentes, quam beato Petro principi apostolorum, nostroque predecessori domino & germano beatissimo Stephano papæ spondidistis. Unde & in nostra fixi charitatis connexione. Ideo juxta id quod petendo direximus, (g) præfatos ad nos vestros videmini direxisse missos, qui apud Langobardorum imminerent regem pro diversis sanctæ Dei ecclesiæ causis ac iustitiis ac in nostro assisterent solatio. Pro quo innumerabiles vobis referimus gratiarum actiones, quia vere, sicut benignus rex, & amator spiritalis matris vestre sanctæ Dei ecclesiæ agere, christianissime fili, & spiritalis compater, semper studeas, & profecto erit tibi Dominus, & in præsentem, & futuro dignus retributor.

Nos itaque, excellentissime & a Deo protegitur fili, & spiritalis compater, firmi in vestre charitatis dilectione permaneamus, nec est ulla rerum, aut temporum qualitas, quæ nos a vestra charitate possit separare, quia tu vere noster, post Deum, constas esse defensor, & auxiliator. (h) Præfati denique missi vestri, in nostra præsentia cum Langobardorum missis, nec non & Gentapolensium, ac singularum nostrarum civitatum hominibus adfidentes, comprobatio coram eis facta est de hæbitis inter utrasque partes aliquibus iustitiis, videlicet de pecuniis inter partes restitutis. Nam de finibus civitatum nostrarum, & patrimonii beati Petri,

(a) Græc. SoraDen
Summ. 24. apud Baronium, & Cæsar. Hist. l. 11.

(b) Lambec. Pridem

(c) Lambec. credit.

(d) Græc.

(e) Lambec. Instructum.

(f) Lambec. So-

(g) Lambec. Præfatos.

ANNO
CHRISTI
717.ANNO
CHRISTI
717.

tri, ab eisdem Langobardis recentis atque in-
vasis, nihil usque hactenus; etiam ea, quæ
primitus reddiderant, de novo invaserunt. Unde
constitit, ut nostris, ac singularum nostrarum
civitatum missi, ad Desiderium Langobardo-
rum regem, cum vestris progredi debeant mis-
sis, ut in eorum atque prædicti regis præsen-
tia, pro eisdem finibus ac patrimoniis compro-
batio fiat, nobisque omnia juxta (a) pactio-
nem restituantur. Et nescimus quid ex hoc
proveniendum sit: attamen per (b) præfatos
vestros missos rei agnoscere potestis meritum.

Quapropter quæsumus a Deo protegam ex-
cellentiam vestram, ut ita disponere jubeat, ut
plenarias de omnibus recipere valeamus iusti-
tias, quatenus idem beatus Petrus princeps
Apostolorum, pro cuius restituendis lumina-
riis decertatis, firmissimus vobis sit auxiliator,
ac optimus remunerator. Nam pro certo agnos-
cat excellentissima christianitas vestra, quia si
nobis præfati civitatum nostrarum ab eisdem
Langobardis invasi fines, atque patrimonia red-
dita non fuerint, etiam ea quæ primitus red-
diderunt, invadere insidiabuntur. Quapropter
obnixè petimus christianitatem vestram, (c) ut
vestra solita dispositione exaltatio sanctæ Dei
ecclesiæ, & istius a vobis redemptæ cum Dei
virtute provincie salus proficiat, (d) & ea om-
nia, quæ vestri missi sibi met a vestra præexcel-
lencia injuncta habuerunt, nobis liquidius re-
ferentes, ad singula eis responsum reddidimus,
& de omnibus eos informavimus, quæ vestræ
excellentiæ referre debeant, nostrasque peti-
tiones vestris studeant intimare auribus.

His itaque præmissis Dei nostri omnipoten-
tis exoramus clementiam, ut sua vos fovere
annuat gratia, (e) & præsentem temporali re-
gno in longo senio cum prosperitate corporis,
& salute animæ perficere concedat, una cura
dulcissima conjuge vestra excellentissima regi-
na, filia & spiritali nostra commatre, atque
præcellentissimis vestris natis; & cælestia quo-
que vobis per infinita tribuat præmiorum gau-
dia possidenda. Incolumem excellentiam ves-
tram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ad domnum Pippinum
regem, per Haribertum abbatem & Dodo-
nem comitem directæ, in qua continentur
uberrimæ benedictiones, & gratiarum lau-
des, de firmo atque incommutabili pollicita-
tionis verbo, & magna perseverantia in per-
ficiendis causis Apostolicis.

(f) *Domno excellentissimo filio & nostro spiritali com-
patri Pippino regi Francorum & patrio Ro-
manorum Paulus papa.*

Cod. Carol.
et XVII

EXplere verbis nequeo; & penitus sermo-
num copia nequaquam complecti valeo,
excellentissime & revera præcunctis regibus chri-
stianissime atque orthodoxe regum, quantum
vestris meritis, atque piis operationum studis
intimæ cordis nostri affectio congratulatur: dum
perfecto vestro certaminis præsidio, & laborio-
so conamine sancta catholica & apostolica uni-

versalis mater vestra spiritalis Dei ecclesiæ, at-
que orthodoxa christianorum fides, ab æmulo-
rum impugnationibus creptæ consistunt; & ex
hoc indefinenter ab omni populo christiano re-
demptori nostro Domino Deo, ob tantum ves-
trum adhibitum beneficii adminiculum, refer-
runtur laudes. Unde merito, christianissime fi-
li, & spiritalis compater, cum egregio illo at-
que præcipuo David rege, & eximio propheta-
rum, in cælestibus regnis participem te esse,
omnium fidelium mentes opinantur, quia sicut
honorum insulis, ita quoque & operibus cum
consequere christianitas tua, ut ipsa rei operatio
demonstrat, dinoscitur. Ille enim crepta ab
Allophylis arca Domini, cum hymnis & can-
ticis spiritalibus, ac psalterii modulatione exul-
tans, jocundabatur. Tu quoque fundamentum,
& caput omnium christianorum, sanctam Ro-
manam redimens ecclesiam & universum ei
subjacentem populum, gaudens atque lætus om-
nipotenti Domino Deo nostro offerre satagis,
cujus tam pii operis perfectionem adhibere
nignitas tua anhefit, de quo jam repositam si-
bi in cælestibus arcibus præmiorum credit con-
sequi remunerationem.

Properantes siquidem ad vos præsentem soler-
tissimi viri, Haribertus scilicet abbas, & Do-
do comes, excellentiæ vestræ fidelissimi missi,
detulerunt nobis mellissimos, & nimis desidera-
biles syllabas a vestra præclara christianitate
directas. In quibus solite nos de vestro firmo
atque incommutabili pollicitationis verbo,
& magnæ perseverantiæ constantia, quam in
apostolicis perficiendis causis gerere videmini,
certos reddere studuistis. Quod quidem nos
firmi & omnino freti in vestro benigno propo-
sito existimamus, sine tenus vos permanuros,
atque perfectius operaturos, id quoque beato
Petro Apostolorum principi, & prædecessori
domino & germano nostro beatissimo Step-
hano papæ, polliciti estis.

Interea ferebatur, & hoc in eisdem vestris
apicibus, quia id, quod & præsentem de parte
vestra velle habuistis nos debere cognosci ex
scriptis, nequaquam propalare maluistis, sed in-
formatis de singulis causarum meritis (g) præ-
fatis vestris missis, quæ nostris deberent inno-
tescere auribus, & ita juxta ut a vobis præ-
cepta sunt, egerunt, quod quidem nos de sin-
gulis, quæ nobis affati sunt, liquidius eos in-
formavimus, qualiter nostram vitam a Deo
instituta regali vestræ potentie enarrare de-
beant. Sed & præsentem nostris missos, idest
Joannem Subdiaconum & abbatem, atque Pe-
trum primum defensorem cum eis pariter ad
vestra regalia direximus (h) vestigia, quos pe-
timus benigne solite a vobis suscipi, & quic-
quid vobis ex nostra informatione enarrave-
rint; eis in omnibus (i) credere jubeatis, ut
perfecta liberatio atque exaltatio sanctæ Dei
ecclesiæ, & fidei orthodoxæ proficiat, & me-
rito repositam vobis in cælo consequamini mer-
cedis coronam.

Deus autem omnipotens, qui in excelsis ha-
bitat & humilia respicit, qui palmo universum
mundum concludit, in cuius manu omnia re-

(a) *Lamb.* juxta pacti seriem. (b) *Idem.* præfatos.
(c) *Lamb.* ut solite nostris petitionibus ea ipsa nobis restitui disponendum adcommodare jubeatis, ut vestra
solita &c. (d) *Etiam eo.* *Lamb.* (e) & præsentem temporale regnum in longo senio
(f) *Græf. Summ.* 23. apud Bar. & Cantuariæ. (g) *Lamb.* præfatis vestris missis, quæ nostris
debent &c. (h) *Idem.* vestigia. (i) *Lamb.* credere jubeatis: & ita de causa sanctæ Dei eccle-
siæ, sicut magnum post Deum in vobis habemus fiduciam, disponere jubeatis, ut &c.

ANNO
CHRISTI
722

gnorum iura consistunt, sua vos protegat gratia, & e caelo vobis tribuat victorias, subiciens vestro regali culmini omnes adversantes nationes, & vique ac prosperis temporibus regni gubernacula faciat possidere cum excellentissima filia & nostra spiritali commatre, benignissima regina, dulcissima vestra conjuge, atque amantissimis natis Carolo & Carlomanno, excellentissimis regibus, & nobilissima atque excellentissima Gista nostra spiritali filia; & vitam eternam per infinita vobis tribuat possidendam. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Pippinum regem per Vviharium episcopum atque Dodonem, & Vvichardum directam, in qua continentur gratiarum actiones, ejusdem papæ fidei constantia, ut nullus favor, aut terror ab ejus amore aut charitate ullo modo possit separare.

(a) *Domno excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum, & patri suo Romano Paulus papa.*

Cod. Carolini
est XX.

Ad referendas gratiarum actiones præclaræ ac benignissimæ excellentiæ vestræ ob tantæ beneficii præsidia sanctæ Dei ecclesiæ, & populo Romano a vobis irrogata, nullus, ut opinor, humanus sermo sufficere valebit. Neque præmia hujus mundi ad horum remunerationem digna vobis possunt rependi. Verumtamen est unus, solus, & verus in tribus (b) subsistans consistens Deus, qui iusta (c) regni gaudia, & victoriæ triumphum impertire, ac retribuere excellentiæ vestræ potest. Interea properantibus ad nos, Vvichario scilicet, reverendissimo fratre & coepiscopo, atque Dodone (d) Vvichardo, fidelissimis vestris missis, obtulerunt nobis mellissimas ad desiderantissimos apices, a vestra destinatos christianissima excellentiæ vestræ lætitiæ solito exultationis gaudio interna pectoris nostri viscera redundaverunt, Creatorem nostrum ac redemptorem Dominum Deum continuis precibus implorantes ut eum nos ac sedulo de vestra ampliori iurisdictione, & cælitus de hostibus concessis vobis honoris annuat gratulari. At vero excellentissime fili, & spiritalis compater, per eandem honorabiles vestras syllabas certissimam nobis solitiæ sollicitationis fiduciam contulistis; vos hinc a perseverantia decertaturos fore ad defensionem sanctæ Dei ecclesiæ, & universi populi Romani atque totius provinciæ, iuxta id, quod polliciti estis beato Petro & ejus vicario, prædecessori nostro, Domno & germinato in eo sanctæ recordationis Stephano papæ, & in ea vos ipsionis fide permanuros. Et prædicto, bone christianissime atque a Deo illustrato rex, magna nobis in hac credendi materia (e) conferuntur. Nec enim aliter fidelium mentes æstimare possunt, quam id quod crebro a vobis pro intuitu operatum cernimus, & rei experimento didicimus.

Sed bene potentissime regum, ecce nunc opportunitas, ecce necessitatis dies cogunt, &

tempus ingruentis quantocius christianitas vestra latagat. Nos quippe post Deum, & ejus sanctam gloriosam genitricem atque sacratissimos ipsius apostolos, fiduciam nostram alibi non habemus, nisi in vestram præclaræ excellentiam. Tu enim post Deum, nobis firmiter, christianissime, tu cum Dei brachio firma existis opitulatio, & vestri a Deo confortati regni securitas, nostra est immensa lætitia: (f) quo tam nos, quamque universus noster populus istius provinciæ (divina vos satisfaciat majestas) firmi atque immobiles in vestra charitate ac dilectione, & regni vestri a Deo protecti Francorum, amoris constantia permanentes permanebimus, & nullus nos poterit humanus (g) favor aut terror a vestri amoris dulcedine, charitatisque affectu separare; sed una (h) nobis erit in vestro amore vita, ac mors.

Quia vero innotuistis; ob hoc vos præsentem direxisse missos, ut agnosceret per eos voluntatis, utrum nobis a parte Langobardorum plenariæ factæ fuissent justitiæ, an non; ipsi omnino causæ meritum comperti sunt, & cælidam veritatem, atque solite falsiloquam propositionem eorumdem vestrorum, nostrorumque æmulorum agnoverunt, eisque ad vos revertentibus, Deo propitio, vestris propalabant in auribus. Eis denique de singulis, quæ a vobis injuncta habuerunt, nobis referentibus, singillatim de omnibus responsum reddentes, in eorum posuimus ore, quæ vestræ excellentiæ suggerere debeant, effectum ex hoc a vestra adipisci optantes excellentia.

Deus autem omnipotens de throno suæ majestatis super vos, regnumque vestrum, atque amantissimam conjugem præcellam reginam, spiritalem vero commatrem nostram, atque dulcissimos vestros quidem carnales natos, nostros autem spiritales filios, nec non & super universum Francorum populum, respicere dignetur, & sui brachii dexteram super vos extendat, atque victorias vobis de caelo concedat, omnesque adversarios ante faciem vestram prostrernat, & præsentem vitam longo lenio, & futuram beatitudinem vobis tribuat perenniter possidendam. Deus te incolumem custodiat, excellentissime fili.

Item exemplar ejusdem papæ ad dominum regem Pippinum per Flavinum capellanum, & Joannem Subdiaconum & abbatem atque Pamphilum defensorem regionarium sanctæ Ecclesiæ (i) directam: in qua continentur gratiarum actiones, de ipsis missis, qualiter una cum missis imperialibus honorifice suscepti sunt &c.

(k) *Domno excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum & patri suo Romano Paulus papa.*

Cum regalis potentiæ culmen pius fidei virtute, quam bellatorum armis videatur præsidio, & fortitudinæ circumtegi, quid mirum, & vere orthodoxe regum, si studiorum vestrorum conatus (l) ad protegendum Dei institutionem, ac fidei Christianorum cœnaram,

ANNO
CHRISTI
722(a) *Græf. Summ. 21. apud Bar. & Centuriat.*(b) *Græf. personis.*(c) *Lat. ecc. his regni.*(d) *Græf. Wulchardo.*(e) *Græf. conferuntur.*(f) *Lat. quoniam tam nos.*(g) *Idem favor atque terror.*(h) *Idem nobis in vestro.*(i) *Idem directa.*(j) *Græf. Summ. apud Baron. & Centuriat.*(l) *Lat. ad profigendum.*

ANNO
CHRISTI
777ANNO
CHRISTI
777

ram, impensus imminere non desistat, & ob hoc & celestis vobis victoria datur, & prospera a redemptore nostro credite præcellentis vestra fore largitura. Remaneantibus liquidem ad nos missis nostris, quos ad vestram præclaram excellentiam directos habuimus, Joanne videlicet subdiacono & abbate, atque Pamphilo defensore regionario spiritualis matris vestrae sanctæ nostræ ecclesiæ, una cum vestro misso Flavino capellano, attulerunt nobis honorabiles & nimis desiderabiles christianitatis tum literas, quas cum nimio jucunditatis gaudio suscipientes ac relegentes, protinus earum adlectio, tamquam suavitatis fragrantia nos adficiens, ac salutaris providentiæ fomento medens, lætos effecit.

Porro christianissime rex, amantissime fili, & spiritualis compater, innotuit benignitas vestra, qualiter nostri ac imperatoris missi a vobis suscepti sunt, & quemadmodum illis de singulis, quæ præclaro culmini vestro affati sunt, respondere studuistis, eos pro amore fautoris vestri beati Petri nequaquam suscipi, aut illis responderi adquiescentes absque nostrorum missorum præsentia. Seder ipsi nostri legati ex ipsa nobis retulerunt. Unde licet nos ob tantam cordis vestri sinceram affluentiam, quam erga spiritalem matrem vestram Dei ecclesiæ, & nostram fragilitatem habere videmini, digna rependere valeamus. Est tamen protector vester Dominus Deus noster, qui vos regnare iussit, & sanctam suam ecclesiæ ad defendendum vobis commisit, qui dignam præmiorum in præsentia ac futura vita præcellentis vestrae rependere potest remunerationem.

Itaque & literas, quas vobis, simulationis ac illusionis causa, ipsi imperiales missi attulerunt, nobisque a vobis directas suscipientes, earum agnovimus seriem & omnino in hoc benignitatis vestrae pia consideratio exultationis lætitiæ nobis intulit, quia vere constat, non pro humano favore, sed pro Dei timore, ita vos peregrisse. Sed & ea, quæ præfati nostri missi cum imperialibus missis de observatione fidei orthodoxæ, & pia patrum traditione, in vestri præsentia disputantes altercati sunt, nobis liquidius per eadem vestra scripta innotuistis, simulque & exemplar literarum, quas præfato imperatori direxistis, responsionis quippe (a) modum, & solutionem petitionum, de his, quæ ab eo vobis intimata sunt, nobis dirigere a Deo illustrata excellentia vestra annuit: verum etiam, & quemadmodum eisdem imperialibus missis responsum reddidistis, & unum ex eis (b) Anthei nempe spatarium cum vestris missis regiam direxistis urbem, & alium videlicet Synestum eunuchum apud vos denotuistis: simili modo nobis minutius intimastis. Agnitisque omnibus a vobis pro exaltatione sanctæ Dei ecclesiæ, & fidei orthodoxæ defensione, peractis, lætati sumus gaudio magno, & ita vobis placabilia existunt, sicut certe, non hoc humano consilio; sed Dei providentiæ intuitu, vos talia egisse ac respondisse ambiguum non est. Vere enim, Domine rex, fili christianissime, & spiritualis compater, spiritus Dei intimi cordis tui illustrat præm con-

siderationem, & qui spiritus sancti gratia redundat, non alius nisi quæ spiritalia sunt, exuberat, quoniam cor potentis vestrae in manu Dei consistens, in suo proculdubio illud inclinat beneplacito.

Direxistis liquidem nobis per eadem vestra scripta significantes, quod nulla susceptionum blandimenta, vel promissionum copia vos possit avellere ab amore & fidei promissione quam beato Petro principi apostolorum, & eius vicario prædecessori & permanso nostro sanctæ recordationis domno Stephano papa polliciti estis: sed in ea ipsa vos charitate, & sponsonis fide tenus fore permanuros. Et quidem nos, præcellentissime regum, experimento comperimus, & operibus comprobavimus, vos firma atque robustissima constantia in ea ipsa sponsonis in finem permanere; & in vobis confidimus, quod si universi mundi thesaurorum copia in conspectu vestro (c) offeratur ac tribuatur, nullo modo in aliam partem vestram firmam, & a Deo impulsam mentem declinare, (d) inflectereque valebit, quoniam vos omnipotens Dominus præ cunctis regibus sæculi elegit, & in vobis complacuit, ut vestro certamine sancta universalis Dei ecclesiæ Romana, & caput omnium ecclesiarum, ac firmamentum fidei christianæ, ab impugnatorum insidiis liberata extitisset, & illud, quod a constitutione sæculi Dominus per vos perfici decrevit, ecce mirabiliter operatum est.

Unde magnam post Deum in vestro regali culmine spei fiduciam habemus, quod perfectius ipsa sancta Dei ecclesiæ, atque hæc inferrima & afflicta Provinciola a perfidia inimicorum liberetur, quia antiquus humani generis hostis non desinit inimicorum corda pulsare, ut suas jaculentur solite insidias. Sed bone orthodoxe, tuo solito certaminis præsidio, eorum cum Dei virtute stude constringere malitiam, ut sancta Dei ecclesiæ & populus ejus peculiaris perfectius ab inimicorum sævitia liberetur, & merito suffragia apostolorum circumsepti, mercedis vobis in celo repositam coronam consequi mereamini. Direximus itaque excellentis vestrae, juxta ut intimastis, signum nostrum per præsentem missum vestrum. Interea & hoc innotescimus christianitati vestrae, quod jam sæpius nos petisse dinoscitur (e) Tassilo Bavariorum dux, ut nostros missos ad vestram præclaram excellentiam dirigi annuissemus, ut ea inter vos provenirent, quæ pacis sunt. Unde nos data occasione libentissime nostros missos, idest Philippum dilectum filium nostrum presbyterum atque Ursum (f) nostrum etiam fidelem ad vestri præsentiam visum sumus direxisse, transacto Majo mense; eo videlicet modo, ut qualiter vestra fuisset voluntas, ita peragere debuissetis. Et properantibus ipsis nostris missis usque Ticinum, adversa suspitione arreptus Desiderius Langobardorum rex, minime eos permisit ad vestram a Deo conservatam excellentiam (g) pertransire; tamen & easdem literas, quas vobis dirigebamus, infra hæc nostra scripta christianitati vestrae transmisimus. Itaque & hoc a Deo protectæ christianitati vestrae aptum duximus intimandum. Quod relectis imperialibus literis

(a) Idem. modo.

(b) Idem. Anthium. Græc. Forte Antium, seu Anthymum.

(c) Lamb. offeratur.

(d) Idem. consideraque.

(e) Idem. Tassilo Bavariorum dux.

(f) Idem. consilium nostrum & fidelem

(g) Idem. pertransire gradiendum, tamen &c

ANNO
CHRISTI
717.

teris vobisque (a) desertis per (b) præfatos Anthi spatarium & Synclium eunuchum, quas nobis ob earum seriem intuendam pro amore beati Petri fautoris vestri, dirigere dignati estis, repetimus ei adnexum, quod vestri ac nostri homines, qui ipsas imperiales syllabas, quæ vobis nobisque directæ sunt, vel diriguntur, interpretantur non juxta, ut ibidem exaratum est, sed aliud pro alio false interpretari audent; (c) & missi qui inter partes properant, non sicut illis injungitur, sed acceptationis præmio corrupti, alia pro aliis deferunt. Et in hoc perpendat vestra excellentia, quanta est inimicorum malitia, dum contra animas eorum, non quæ veritatis sunt, sed per hanc occasionis veritatem iniqua proferunt mendacia in id, quod nec suis nec vestris, ac nostris credant missis. Dum & vos satisfacti estis de vestris hominibus, simili modo & nos de nostris, quod nullo modo hoc agere penitus præsumant.

Satisfaciat omnipotens Deus, qui cordis ac rerum scrutator est, mellissimum cor excellentiæ vestræ, quod nequaquam nostrum quispiam, ut ipsi adierunt, talia agere perpetravit. Sed in hoc vehementer (d) idem imperator imperator irascitur, & occasionis veritatis adhibet, pro eo quod nequaquam siluimus ei prædicandum ob constitutionem sanctarum imaginum, & fidei orthodoxæ integritatem. Nam illud in ipsis suis apicibus (e) adferunt, quod dilectus filius noster Christophorus primicerius & consiliarius, sine nostra auctoritate nobis quasi ignorantibus, suggestiones illas, quas sæpius ei direximus, fecisset, & alias pro aliis ejus ac vestris missis relegisset. Et in hoc testem & judicem proferimus Deum, quod ita nequaquam est. Nihil enim ipse noster consiliarius extra nostram voluntatem aliquando egit, vel agere præsumpsit; quoniam nostri prædecessoris acgermani domni Stephani papæ, simul & noster sincerus atque probatissimus fidelis existit, & in omnibus exiit. Et satisfacti sumus de ejus immaculata fide, & firma cordis constantia: & ob hoc credimus, illud, quod nobis false proferitur, non improprium, sed bravii coronam nobis a Deo computatur, & ideo utriusque nobis Dominus adiutor est, & non timebimus quid nobis faciat homo. Habebimus enim post Deum & clypeum protectionis, & arma virtutis, vestram a Deo illustratam præclaram excellentiam. At vero christianitas vestra suos jubeat inquirere missos, & in omnibus vos satisfaciatis, quoniam mendacium contra nos idem adierit imperator, eo quod eam direximus suggestionem, eis relegentes pariter cum ipsis quæ direximus confirmavimus, tamen & ejus exemplar a nobis vobis directum apud vos habere videmini.

His præmissis, flexis poplitibus una cum universa plebe Dei (f) polorum cælorum optificem Dominum Deum verum exoramus, ut nobis præsentis vitæ longevitatem cum magna de hostibus victoria concedat, & æterna gaudia tam excellentiæ vestræ, quamque christianissime reginæ, filiz & spiritali nostræ com-

matri, amantissimæ vestræ conjugii, atque dulcissimis natis excellentissimis Carolo, & Carlomanno regibus Francorum, & patriciis Romanorum largiri dignetur. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Pippinum regem per Petrum presbyterum directæ: in qua continetur (g) abbascia tum Remedii episcopi, (h) & Audecarii comitis, qualiter justitias beati Petri Apostolorum principis apud Desiderium quondam regem ex parte (i) receperit, & reliquas justitias faciendum pollicitus est.

(k) Domino excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum & patricio Romanorum Paulus papa.

Qui excellentia vestra merito bonorum operum, superno examine, fuerit comprobata, ipsi jam in manifesto rerum exhibitarum effectu demonstratum est: dum nimirum, ad prædesuper divinæ sapientiæ participatione, regalis fastigii sceptræ cælesti benedictione constet (l) effectus promeruisse. Unde cum sibi hanc ab omnipotentie Deo gratiam missam eximitas vestra non ambigit, profecto ei placere, qui eam contulit, totis intendit visibus, & pro ejuam suo eruit, divino nutu, certamine, licet sanctæ universalis ecclesiæ, & exaltationis vigore, decertare non desistit cordis sui oculis a Deo protegenda eximitas vestra, adhibens illa, quæ sibi pro hujuscemodi laboris fructu a beato Apostolorum principe Petro, cælorumque regni clavifero, ætherea promissa sunt præmia. Ubi jam non humana inter homines gloria, sed inter Angelos divina nunquam amittenda felicitate gaudetur. Exultaque & lætare felicissime rex, quia tuo, annuente Deo, certamine sanctæ spiritalis mater vestra, universalis Dei ecclesiæ, ab æmulum insidiis erepta atque exaltata triumphat. Fideles orthodoxæ tuo zelo & fortitudinis brachio illibata ab hæreticorum jaculis consistit.

Pro quo beatus & justus effectus es in omnibus operibus tuis, fili dulcissime, & spiritalis compater victoriosissime, eximieque rex. (m) Innotescimus siquidem præcellæ christianitati vestræ, quod nuper dum ad nos (n) conjunxissent fidelissimi vestri, scilicet a Deo amabilis Remedius vester, atque (o) Autharius gloriosissimus dux, constitit inter eos, & Desiderium Langobardorum regem, ut per totum instantem Aprilem mensis istius (p) XIII. indictio-nis, omnes justitias Fautoris vestri, beati Petri apostolorum principis, omnia videlicet patrimonialia, jura etiam & loca, atque fines, & territoria diversarum civitatum nostrarum reipublicæ Romanorum, nobis plenissime restituisset. (q) Unde ex parte quidem eandem justitias nobis idem Langobardorum rex fecisse dignoscitur, & reliquas omnes justitias esse profertur, atque omnino spondet nobis esse facturum. Quapropter nos impensius (r) præfatus Desiderius Langobardorum rex oblectatus est,

Cod. Caroli.
an. XXI.

(a) Græf. delatis. (b) Lamb. per præfatos Anthinum spatarium. (c) Sed miss. (d) idem idem. (e) idem adferunt. (f) idem polorum ac cælorum optificem Dominum Deum nostrum. (g) Græf. legatio. (h) idem & Audecarii. (i) Lamb. receperunt. (k) Græf. Summo. 10. Bar. & Cent. (l) idem. efficacius. (m) Lamb. Indicimus. (n) Græf. pervenissent. (o) idem. Audegatus. (p) Lamb. XIII. (q) idem. Unde ecce & ex parte quidem eandem justitias nobis idem &c. (r) idem. præfatus.

ANNO CHRISTI 717

ANNO CHRISTI 717

ut vestre a Deo protecta excellentia nostris apostolicis relationibus intimare debuissimus. Et ecce sicut nostro, post Deum liberatori, hoc ipsum eximiam atque sublimissimam a Deo protectam christianitati vestre per has apostolicas nostras innotuimus syllabas. Dirigentes magnopere ad vestram a Deo inspiratam præcellam sublimitatem præsentem dilectum filium nostrum Petrum presbyterum, quem petimus, benigno solite aspectu a vobis suscipi, & cum effectu atque prospero nuntio, de perfecta plenariaque iustitia diversarum causarum fautoris vestri beati Petri Apostolorum principis, ad nos remeandam absolvere dignemini si vero in ea, (a) quæ præfatus Desiderius rex, vel ejus Longobardorum gens, proficientes polliceatur, permanerint sponcione, nobisque omnia, secundum ut constitit, & (b) pactorum fœdera continent, restituta ab ejs nobis fuerint, tunc a Deo conservandæ excellentiæ vestre meritum intimantes innotescemus (c) ei.

Unde obsecrantes petimus, & obnixè deprecamur, imò & conjuramus te excellentissime atque christianissime rex, amantissime fili, & spiritalis compater per omnipotentem Deum & beatum Petrum, qui te in regem unxit, ut perfectius ea, quæ pertinent ad exaltationem, & (d) ad ampliata liberationem sanctæ Dei ecclesiæ, & istius a vobis redemptæ provinciæ, sicut beato Petro, & nostro prædecessori pontifici sanctæ recordationis domno & germano nostro beatissimo Stephano papæ polliciti estis, cuncta perficere, & adimplere jubeatis: quatenus promissam, & expositam vobis mercedis coronam de manu omnipotentis Dei nostri misericordis, ut sua vos circumtegar gratia, una cum dulcissima conjugè excellentissima regina, filia, & spiritali nostra commatre, atque amantissimis natis, (e) id est præcellis regibus, & præsentis regni culmen & triumphum victoriæ possidere, & æterna gaudia in cælestibus regnis cum Sanctis perfrui concedat. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad Dominum Pippinum gloriosum regem, per Georgium episcopum (f) directâ, in qua continentur gratiarum actiones pro liberatione sanctæ Dei ecclesiæ, & in embolo postulat, ut filium ejus, qui tunc natus fuit, ex sacro baptismatis fonte excipere mereretur

Cod. Carol. ad XXIV. (g) *Domno excellentissimo filio nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum, & patricio Romanorum Paulus papa.*

S Olet epistolæ (b) latio mentem (i) semper vi sua reficere, & materia quodammodo charitatis existere. Quia ergo spiritalium dilectio sincera filiorum paternos sustinet desideranter affectus, summa nos cum alacritate implere convenit, quod puræ conscientie depositi affectus, & licet ad reddenda paternæ charitatis officia, prolixitate itineris imminente, raritas portitorum impediatur. Quotiens autem

necessitas incidit occasio, excellentissimam christianitatem vestram non desistimus scriptis discurrere visitare, & honore solito (k) amplectentes (l) utilitate quatenus hoc (m) quod oculis carnalibus (n) præsentium videre non possumus, eos aliquatenus scriptis valeamus alternantibus intueri. Itaque ita ubique (o) Deo illustrante, excellentiæ vestre merita diffusa divulgavit opinio, ut ex rebus ab egestis, omnibus laudabiliter demonstraretur. Unde in quantum valet nostri oris assertio, protensa laudationis attestazione, vestre eximietati gratiarum reddentes actiones, aptum propeximus, præsentem sanctissimum atque reverentissimum fratrem Georgium, & coepiscopum nostrum illuc usque ad vestra præclara Deo (p) inevitabilia transmittendum vestigia, cui singulatim omnium spiritalis matris vestre sanctæ Dei ecclesiæ, & istius a vobis redemptæ provinciæ utilitatum necessitates, a Deo protegendæ sublimitati vestre excellentiæ referendas commisimus.

Sed petimus a Deo servate fili & spiritalis compater, benignissime rex, nosserque post Deum liberator, & obnixè deprecamur, ut jubeas eundem nostrum missum benigno, solitoque gratulationis aspectu commendatum suscipere, nostrique postulationibus, quæ ad exaltationem sanctæ Dei ecclesiæ, & maxime ad tuæ animæ mercedem, & æternam memoriam respicitur, a Deo impulsis benignitatis tuæ aures, & congruum atque velociorem de cunctis adhibere digneris effectum: quoniam, sublimissime regum, amantissime fili & spiritalis compater, ad hoc te omnipotens Deus sanctæ suæ ecclesiæ voluit, per manus beati Petri, liberatorem adesse, ut tuo solito presidio plenissima salus & redemptio sanctæ suæ Dei ecclesiæ, & istius provinciæ proficiat. Orantes Dominum Deum nostrum, quia actus vestros ita sua pietate disponat, quatenus excellentiæ vestre præsentis vitæ spatia cum prosperitate disponat (q) victoria (r) regni gubernacula perfruens longeviter exequatur, & ad promissionis æternæ præmia cum dulcissima conjugè, excellentissima regina, nostra spiritali commatre, & eximissimis natis, id est regibus, cum securitate pertingat, & in cælestibus regnis cum sanctis & electis suis, utrosque vestrum idem omnipotens Deus faciat perenniter gratulari. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat

EMBOLUM.

E I Nterea sublimissime regum, nostræ perlatum est notioni, quod Dei nutu, novum regem ex vestris visceribus ad exaltationem sanctæ suæ ecclesiæ omnipotens (s) Deus contulit. De cuius nativitate gaudio maximo semus relevati. Unde te obnixè petimus, ut a sacratissimo baptismatis lavacro eundem (t) maximum vestrum filium suscipere mereamur. Quatenus duplex Spiritus sancti gratia (u) in medio nostrum, & geminæ felicitatis nobis oriatur lætitia.

Item

(a) *Gress. quam.* (b) *Lamb. pactuum fœdera continentur.* (c) *Idem. rei.*
 (d) *Gress. ampliore.* (e) *Lamb. item.* (f) *Lamb. directæ.* (g) *summ. 19.*
 apud Bar. & Cent. (h) *Idem. relatio.* (i) *Lamb. semper visitationis reficere.* (k) *Idem.*
 amplectentes salutare, quatenus hoc, quos oculis carnalibus presentes videre non possumus. (l) *Gress. videtur hanc etiam respondentem: visitare.* (m) *Idem. hoc quos.* (n) *Idem. presentes.*
 (o) *Lamb. a Deo illustratam excellentiæ.* (p) *Idem. imitabilia.* (q) *Idem. ut cum victoriis.*
 (r) *Gress. victoriis.* (s) *Lamb. Dominus.* (t) *Idem. non habet maximum.* (u) *Idem. sit in medio nostrum.*
 Concil. General. Tom. XII. Q9

ANNO
CHRISTI
717

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Pippinum regem per Langobardorum directæ, in qua continentur gratiarum actiones, & uberrimæ benedictiones pro vita & incolumitate ipsius, vel Domini Caroli, & Carlomanni, nobilissimis literis ejus, volens adjutorium obtinere, cum multis adjurationibus contra Langobardos, (a) & in embolum continetur præceptum, quod Maximo presbytero direxit, de titulo Chryfogoni, & de libris, quos ei transmissit.

(b) *Domno excellentissimo filio, & nostro spirituali compatri Pippino regi Francorum, & patrio Romanorum Paulus papa.*

Cod. Vat.
ed. XXI.

Properans ad nos literarum transvector, Langobard. scilicet, illustris vir, fidelis eximietatis vestræ missus, detulit nobis necessariam atque florigeram a Deo protectæ excellentiæ vestræ syllabarum relationem. Cujus adpexam paginam enucleatus perferentes, quæ textus ejus loquebatur, ad singula comperimus. In ipsi quippe sublimitatis vestræ affectibus desiderabilem nobis, & super omnia hujusmodi delectamenta (c) amplexabilem hospitatis vestræ lætitiâ agnoscetes, uberiore nostri animi ovante gaudio, maxime sumus relaxati, in id quod optata nostri promerimus comperire cordis. Et postmodum nostris a vestris Deo imitabilibus vestigiis reverentibus missis, & ea ipsa vestræ prosperitatis gaudia deferentes (d) a nobis in responsis gemina exaltationis jucunditas nostro inserta est cordi. Nam & dum in auribus omnis sacerdotum, cleri, etiam optimatum, & reliqui populi, ampliatâ vestra infonuisse prosperitatis lætitiâ, & ex hoc nimio repleti gaudio gratulantes, exultarunt una nobiscum in Domino, agnita nimirum proprii post Deum desolatoris sospitate.

Porro excellentissime & a Deo servate filii, & spiritualis compater, vehementi dilectione vos erga amorem apostolorum principis beati Petri atque circa nostram (e) charitatem vos Pagrare experimento didicimus, præsertim dum ipsa excellentiæ vestræ epistolæ charitatis calamo cernitur esse conscripta. Etenim ex corde lingua tinxerat, quod in chartæ retundeat paginam. Quamobrem magnas gratiarum actiones a Deo protectæ excellentiæ vestræ referimus, quoniam dum nimirum divina te clementia per interventum sui principis apostolorum, defensorum, atque opitulatorem, benignissime rex, sanctæ suæ constituit ecclesiæ, cura vestræ eximietati (f) insistat perfectam redemptionem illius Provincie atque exaltationem hujus sanctæ ecclesiæ procurare. Unde Domini Dei nostri, una cum universo populo nobis commissæ, imploramus clementiam, ut sua vos protegat gratia; & victoriam vobis de cælo ministrans, cunctas barbaras nationes vestris subjiciat vestigiis, & longæviter regni gubernacula faciat promereri, una cum dulcissima conjugè vestra excellentissima regina, spirituale nostrâ commatre, & vestris, nostrisque amantissimis natis, domno Carolo & Carlomanno potentis-

simis regibus, & Domna Gisla excellentissimo, & vitæ æternæ cum electis Dei concedat gaudia.

Peto itaque & deprecor te, excellentissime fili, spiritualis compater, atque per omnipotentem Deum & corpus beati Petri, cujus & optimus fidelis existis, conjuro & maximis supplicationibus deprecor, quatenus jubeas sedule in tuo sancto & a Deo inspirato mellifluo corde (g) confertum retinere. Illud quod vos sanctæ recordationis domnus & germanus noster beatissimus Stephanus papa Dei nutu admonuit, atque deprecatus est peragendum, & in ea charitate atque amicitia permanere, cunctaque qualiter vos terribili adhortatione (b) petit ad id implere, & effectui mancipare jubeatis, ut perfectam mercedem, & repositam plenissimæ redemptionis nostræ coronam a justo iudice omnium conditore, Domino Deo nostro, qui vos in regem unxit, consequi mereamini, (i) & gaudia æternæ beatitudinis cum sanctis & electis Dei, dum plebem Dominicam perfectius liberans, atque sanctam Dei ecclesiam defendens, divinæ majestati (k) illæsum a sævientium malitia præservaveris. Pro quo & magnam post Deum, benignissime rex, in tuæ pollicitationis sponcione, quam beato Petro contulisti, spei gerimus fiduciam, una cum omni populo istius provincie a vobis redempto.

Salutant itaque communem excellentiæ vestræ christianitatem cuncti sacerdotes, & clerus istius sanctæ catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesiæ. Salutant vos & cunctus procerum senatus, atque diversi populi congregatio, optantes una nobiscum, de vestra amplissima prosperitate, & uberrima lætitiâ diu gaudere, & in Domino Deo salutari nostro exultare. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

E M B O L U M.

Per aliam quippe epistolam suam a Deo protecta eximietas vestra sicut certe suo bene cupienti patri direxit, quatenus titulum protectoris vestri beati Christi martyris Chryfogoni cum omnibus sibi pertinentibus dilectissimo atque fidelissimo vobis Maximo presbytero concedere deberemus. De quo (l) præceptum nobis dirigi petistis, quod nempe ob vestram dilectionem, & in eo quod fidelis vester, nossterque idem sanctissimus atque dilectissimus Marinus presbyter existit, præfati tituli præceptum, cum omnibus locis & possessionibus sibi pertinentibus, urbanis vel rusticis vobis exaratum, atque manu nostra roboratum, per harum latorem direximus eximietati vestræ deportandum. Direximus etiam præcellentiæ vestræ & libros, quantos reperire potuimus, idest antiphonale & responsale, insimul artem grammaticam Aristotelis, Dionysii Ariopagiti libros, geometricam, orthographiam, grammaticam, omnes græco eloquio scriptores, nec non & horologium nocturnum.

Item

(a) *Græc.* & in embolo. *Lamb.* & in embolo continetur de præcepto quod suad. Bar. & Cen. ut. (c) *Lamb.* amplexabilem. (d) *Idem.* a vobis. (e) *Græc.* Summ. 18. Pagrare. (f) *Idem.* insistit. (g) *Græc.* compertum. (h) *Lamb.* adhortatione adjuravit implere, & effectui mancipare jubentis, ut in omnia beatitudinis. (i) *Idem.* & gaudia in æterna beatitudine. (j) *Idem.* illæsum a sævientium malitia præservaveris. (k) *Idem.* & præceptum vobis.

A N N O
CHRISTI
1117.

Item exemplar epistole ejusdem papae ad Dom-
num Pippinum regem per (a) VVulfardum
& socios ejus directae; in qua continentur
uberissima laudes, & de missis apostolicis,
vel Graecorum (b) in Francia morantibus,
seu de (c) Georgio, & Petro.

(d) Domino excellentissimo filio, & nostro spirituali
compatri Pippino Francorum regi &
patricio Romanorum Paulus
papa.

Cod. Carol.
r. XXVI.

(e) **V**otiva cordis nostri desideria, & inti-
mi pectoris affectum, ut vestras ex-
cellentiae beneficiorum (f) suffragia, Sanctae B
Dei ecclesiae vota proferentes, optabilem nimil-
que amabilem salutem praecellens Christianitati
vestrae, atque excellentissimae, & nostrae beni-
gnissimae filiae, & commatri, optimae reginae,
simulque amantissimis ac praeclearis vestris, no-
strisque in Christo amabilibus filiis Carlo, &
Carlomanno excellentissimis regibus Francorum,
& patriciis Romanorum, nec non & omnibus
reverentissimis fratribus nostris, ac dilectissi-
mis nobis episcopis, praebiteris, etiam religio-
sis abbatibus, simulque & cunctis optimatibus,
judicibus, ducibus videlicet & comitibus, nec
non & universo a Christo protecti Francorum
regni populo, vobis subjacentibus, destinamus
perennem salutem. Persistentes etiam una nobi-
cum & in oculo charitatis vos amplectentes,
universi Sanctissimi fratres nostri episcopi, pre-
byteri etiam, & cunctus sanctae, & spiritualis
matris vestrae Romanae ecclesiae clericorum ordo,
& procerum, (g) optimatum, & universi
Romani magni vel minoris congregatio, sedu-
lis interventionibus pro vita, & incolumitatis
vestrae laetitia, caelitusque vobis concedendis vi-
sionibus, divinam nobiscum deprecantes clemen-
tiam. Ea vere debitum vobis est, excellentissi-
me fili, nossequer post Deum defensor, ac li-
berator solitae honorificentiae affectum persolve-
re, & impensius salutationis verba promere, D
& ea, quae ad regni vestri immensam (h) ex-
ultationis laudem, & animae vestrae salutem
respiciunt, amplissime (i) prolatari.

Igitur regressis nostris missis, quos ad vestrae
regalis clementiae vestigia destinatos habuimus,
Petro scilicet notario regionario sanctae nostrae
ecclesiae, & Joanne mansionario confessionis
basilicae fautoris vestri beati Petri, conjungen-
tibus etiam & vestris missis (k) VVulhardo
nempe, ejusque sociis, protulerunt nobis hono-
randas, nimisque desiderandas syllabas praecel-
lentiae vestrae. Quas cum in conventu fratrum,
confacerdotumque meorum, & cleri atque cun-
cti laicorum ordinis coetu legissemus, nostri ac
vestri missi, ea sibi quae a vobis injuncta, de ve-
stra immutabilis mentis constantia, & purita-
tis integritate, quam pro spe sanctae Dei ec-
clesiae, & fidei orthodoxae habere videmini, re-
tulissent, illico nimio gaudio repleti, elevatis
ad aethera oculis, extensisque palmis immensas
omnipotenti Deo nostro, & vestrae excellentiae

A (l) tulimus grates, angelicam illam pro vestris
meritis divinae ejus potentiae canentes laudem:
(m) Gloria in excelsis Deo, & in terra pax ho-
minibus bonae voluntatis. Neque enim bone rex
aliter mentes fidelium credere poterant, (n)
quam quod in earum ex operibus certentes
comperimus a vobis peractum, qui pro intuitu
humanas suasionem, & inanes promissiones res-
picientes, nihil amoris & certamini, (o) quod
erga beatum Petrum geritis, praepondere ma-
luitis. Sed omnia terrena lucra, velut lutum,
quod pedibus concalcatur, reputantes, ei vos
placere, ejusque mandatis totis visceribus obtem-
perare vestrae imminet cura. Et ideo, ecce
bone rex, praecesse filii, & spiritualis compater,
thesaurizasti tibi thesauros infinitos in fidei-
s arcibus, ubi erago non praevalet, nec linea ea
quae iustis tribuenda sunt, consumi possunt,
dum ita mirabiliter praecellens excellentiae vestrae
opera rutilant, quis de vobis quoquomodo
ambigere possit, dum ea quae beato Petro pol-
liciti, & ob veniam vestrorum concedere stu-
distis delictorum, illibato ejus jure perenniter
permanendam conservare satagitis, & vestris a
vobis & a Deo conservandis magnis exhorta-
tionibus committitis. Et ideo nobis nimis, vel
cuncto populo nostro confidendum est, in hu-
jusmodi pro proposito immutabilis constantia
mentis, vos vestraeque soboles, & universum
regnum Francorum firmiter esse permanentes,
quoniam juxta, ut nobis excellentiae vestrae in-
notuit, scimus, cui credimus, & certi sumus.

De nostra itaque puritate, & dilectione,
quam erga vos, & cunctum a Deo protectum
regnum Francorum habere dignoscimur, credi-
mus iam vos plenissime esse satisfactos. Pro
quo ampliori certificatione Deum caeli testem
proferentes, in ea nos charitatis dilectione, quam
cum sanctae recordationis domino & germano
nostro beatissimo Stephano papa, & per eum
cum omnibus successoribus pontificibus vos ve-
straeque soboles, & cuncta vestra proles, atque
universum regnum Francorum usque in finem
saeculi conservare spondidistis, & nos etiam at-
que nostros successores pontifices consistemus
esse permanentes pro exaltatione sanctae Dei
ecclesiae & fidei orthodoxae defensione. (p) Nul-
la nos rerum qualitas ab eadem charitatis con-
firmatione potens poterit separare.

Dixit itaque nobis excellentiae vestrae chri-
stianitas, significans de missis nostris, vestrisque,
atque Graecorum, qui a Regia urbe reversi
sunt, eos apud vos esse detentos, interim quod
aggregatis vestris sacerdotibus atque optimati-
bus, conjicere, seu perpetrare valeatis, quid
de his, quae vobis directae sunt, respondendum
sit. Et quidem hac de re aliter confidendum
non est a vobis responderi, nisi quae ad exalta-
tionem sacrosanctae spiritualis matris vestrae Ro-
manae ecclesiae. (q) Caput omnium ecclesiarum
Dei atque orthodoxae fidei, pertinere noscun-
tur; & quia quod semel beato Petro, & pro
aeternae vitae retributione obtulistis, (r) nulla
vos deberet ratione ab ejus jure & potestate
separare. Scimus enim quod nulla apud vos
sua-

ANNO
CHRISTI
1117.

(a) Lamb. per Wulfardum (b) Idem. hic Francia (c) Gros. Cons. Gregorio episcopo
(d) Idem. Summarium r. apud Bar. & Cantuar. (e) Lamb. votiva cordis nostri desideria & intimi
pectoris affectu (f) Idem. suffragia. (g) Idem. optimatum & universi populi Romani ma-
gri & minoris. (h) Idem. & Grosif. exaltationis (i) Lamb. profigari
(k) Idem. Wulfardo (l) Idem. referimus (m) Gros. Luca Cap. 1.
(n) Lamb. quam quod ex operibus (o) Idem. que (p) Idem. Et nulla nos
(q) Idem. capitis omnium (r) Idem. nulla per vos... separari

ANNO
CHRISTI
777.

suasionis fabulatio prævalet, dum divina verba, & apostolica documenta firmiter in vestro corde retinetis adnexa. Et ecce sicut nobis per vestras literas & nostras, vestrosque missos maximam confidendi materiam intulistis, præstolamur lætabunda hac de re nuntia a vobis suscipi; & solite de vestro benigno mentis proposito gratulari. Et hoc præcellsa christianitas vestra per eandem suas a nobis petiit Syllabas, Georgium episcopum, & Petrum presbyterum in vestro (a) permanere servitio, nos debere concedere. Et quidem præcellens vestra benignitas agnoscat, nos jamdudum de hoc vestra obtinuisse voluntati. Per Andream quippe religiosissimum missum vestrum, sicuti poposcistis, in exaratis destinatis apostolicis syllabas, eos vobis dignoscimur concessisse. Intimantes, (b) ut sive retinendos, sive etiam absolvendos esse vestra fuisset voluntas, ita de eis peragere deberetis. Unde etiam & nunc in vestro voluntatis arbitrio relaxamus, aut qualiter vobis de eis placuerit (c) tam retinendos, quam absolvendos faciatis, dum semel a nobis vobis concessi sunt. Sed utinam ipsi placabiles in vestro possint esse servitio? Pro quo digne nobis quid de episcopatu prædicti Georgii, & de ecclesia, quæ prænominato Petro commissa est, peragere debeamus, ne amplius illis admonitis in nimiam neglectus incuriam deveniant.

Interea duos vestros missos, idest Vulfardum, & ejus socium secundum vestram præceptionem pro utilitatibus sanctæ nostræ ecclesiæ, spiritualis matris vestræ, in his partibus retinimus. Illud præterea excellentia vestra innouit, Desiderio vos Langobardorum regi direxisse, ut Saxulum puerum nostrum, qui a nobis fugam arripuerat, reddere deberet. Sed agnoscat Christianitas vestra, quod etiam vos creditum habere puto (d) conjunxisse hoc præterito (e) autum in tempore eundem Desiderium Langobardorum regem ad Apostolorum limina, cauta orationis, eumdemque nostrum puerum secum deferens, nobis contradidit. Cum eodem quippe rege, pro iustitiis inter partes pertificendis, loquente, constituit, (f) ut vestris, ejusque missis per diversas civitates progressentibus, ipsæ præparatæ fuissent iustitiæ. Et ecce Deo propitio, de partibus Beneventanis atque Tuscanensibus & fecimus & ad invicem nostras recepimus. Nam de ducatu Spoletino, nostris vel Langobardorum missis illic adhuc existentibus, ex parte iustitiis fecimus ac recepimus. Sed & reliquas, quæ remanserunt, modis omnibus, plenissime inter partes facere student. (g) In embolium vero direxit nobis a Deo protecta excellentia vestra, prælatum vos Desiderium admonuisse reges Neapolitanos, ac Ceseranos (h) constringere ob restituenda patrimonialia protectori vestro beato Petro, illic Neapoli sita, (i) & largiri electis solite ad suscipiendam episcopalem consecrationem, ad hanc apostolicam properandi sedem. Quapropter maximas de hoc & de omnibus excellentiæ vestræ referimus grates.

His præmissis, omnipotens Dominus Deus

Anos sua vos continua protectione circumtegat, & ab omnibus adversitatibus eripiat & vestris vestigiis omnes barbaras subijcat nationes: concedens vobis & præsens regnum feliciter per multorum annorum curricula una cum amantissima conjugæ & præcellis filiis perfui, & vitam æternam cum sanctis tribuat possidentem. Deus te incolumem custodiat, excellentissime fili.

Item exemplar epistolæ ejusdem pape ad Dominum Pippinum regem per Georgium episcopum & Stephanum presbyterum, seu Radbertum, missos directæ: in qua continentur gratiarum adiones pro defensione Sanctæ Dei ecclesiæ, & præfatus papa poscens ut Dominus rex Pippinus Desiderio, regi sub obsides restitueret, & pacis fœdera cum eo confirmaret.

(k) Domino excellentissimo filio & nostro spirituali compatri, Pippino regi Francorum & patricio Romanorum Paulus papa.

Dum tam copiosam omnipotens Deus suæ benignitatis humano generi crebro irrogat misericordiam, valde administrandum est, quid retribui ejus potentie divinæ, aut quas carminum laudes longanimitatis ipsius humana fragilitas referre valeat. Quod quidem nos tanto ejus relevati beneficio, licet meritis nequaquam suffragantibus, (l) nos ejus potentie melodicas persolvemus grates: tamen juxta psalmographi monita, (m) calcem salutari accipiam, & nomen Domini incessanter invocabo, inquirens. (n) Magnus es Domine & magna opera tua. Magnificat namque anima mea Dominum, caro & lingua benedicit. Quoniam respiciens respexit super humilitatem nostram, & ad tam præcipuum pontificale culmen, non nostris prosequentibus meritis, provexit. Quamobrem dum, eo dignante, mediator Dei & hominum speculator animarum institutus sum, (o) commissa sic apostolaris cura provocat atque horretur omnino, & indefinenter compellit, salutem populi Dei pio studio procurare, & pacem in cunctis gentibus cum magna cordis constantia prædicare: quoniam profecto beatitudinis gratiam promerentur, qui intrepide illam prædicare maluerint. Scriptum quippe est (p) *beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur*. Et rursum: (q) *quoniam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona*. Etenim excellentissime fili, & spiritualis compater, quoniam Deus omnipotens ex utero matris suæ te prædestinatum habens ideo, te benedicens, & in regem ungens, defensorem se & liberatorem sanctæ suæ ecclesiæ constituit. Pro quo eaque ad utilitatem ipsius sanctæ Dei ecclesiæ respiciunt, per hos nostros apostolicos apices benignæ excellentiæ tuæ deprecandum maturavimus. Agnoscat siquidem excellentissima bonitas tua, quia (r) conjungens ad limina apostolorum excellentissimus filius noster Desiderius rex, pacifice atque cum magna humilitate, cum quo

ANNO
CHRISTI
777.

(a) Idem. permanendum. (b) Idem. ut sive retinendum sive etiam absolvendum vestra.
(c) Idem. tam retinendum, quam absolvendum. (d) Idem. ut nostris.
(e) Lamb. Autumni tempore. (f) Idem. in embolo, vel embolio.
(g) Lamb. constringendum, ob restituendum. (h) Idem. & largendum. Greif. & largiri licentiam electis &c. (i) Greif. Summ. 13. apud Bar. & Centuriat. (j) Lamb. nostras ejus. psalmigraphi.
(m) Greif. psalmo CXV. (n) Idem. Tobia cap. 13. (o) Lamb. commissa me &c.
(p) Greif. Matthei cap. 5. (q) Idem. ad Romanos cap. 10. (r) Idem. perveniens.

ANNO
CHRISTI
717.

salutaria utrarumque partium locuti sumus, & pollicitus est nobis restituere civitatem (a) immolans, ea videlicet ratione, ut nostros ad tuam excellentiam dirigere debeamus missos, & suos obsides, quos ibidem ad vos habere viderur, recipere debeat, & pacem cum eo confirmare studeatis.

Unde petimus te, excellentissimi filii & spiritualis compater, ut iubeas ipsos obsides predicto filio nostro Desiderio regi restituere & pacis fœdera cum eo confirmare, & in magna amicitia cum eo conversari, ut (b) annuente Deo, tuis lætabundis temporibus populus Dei utrarumque partium in magna securitate, & pacis quiete degere valeat, quatenus longævum te omnipotens Deus in solio regni conservare dignetur. (c) Ideo enim direximus præsentibus nostros fidelissimos missos, idest reverendissimum & sanctissimum fratrem & coepiscopum nostrum Georgium, atque dilectum filium nostrum Stephanum presbyterum, una cum Roberto vestro misso, ad vestram a Deo servatam excellentissimam prudentiam, ut ea ipsa eximietati vestræ enarrare debeant. His præmissis; petimus divinam misericordiam ut (d) ævis, ac lætabundis temporibus in solio regni piis (e) in hærens operibus conservare dignetur, & vitam æternam concedat. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum regem Pippinum pro defensione sanctæ Dei ecclesiæ, in qua continentur gratiarum actiones, & uberrimæ benedictiones, pro integritatis orthodoxæ fidei observatione.

Domno excellentissimo filio & nostro spirituali compatri, Pippino regi Francorum, & patri- cio Romanorum Paulus papa.

Cod. Carolini
est XXX.

Dum tanto vestræ sublimissimæ excellentiæ beneficio, & impenso opitulationis adminiculo, sancta spiritualis mater & peculiaris vestra universalis Dei ecclesiæ dinoscitur relevata, quæ humana lingua sufficere valeat, ad hujus benignæ vestræ operationis merita gratiarum referre actiones? Et licet in hoc humane considerationis capacitas rependere nequeat, verumtamen ille, qui potens est, omnipotens, & invisibilis Dominus Deus noster, cujus ordinatione vestra regalis potentia confirmata consistit, interventionibus sacri principis apostolorum beati Petri, dignam vobis remunerationem in præsentem vitam, & in futura beatitudine retribuet: præsertim dum & fortissimus sanctæ orthodoxæ fidei & venerabilium patrum piæ traditionis defensor esse videris, excellentissime filii, & spiritualis compater, & ob hæc ipsa, quam venerantur colis, & defendere studes, orthodoxam fidem semper habebis adstricticem, & profecto caelestis tibi, contra adversantium cuneos, administrabitur victoria.

Interea quoniam magno affectu circa vestram a Deo protectam eximiam excellentiam servescimus, debitum visitationis & salutationis naviter procuravimus sublimitati vestræ perfol-

vere, eximie filii, & spiritualis compater. Hoc interea vestram meminisse volumus excellentiam, nuper nobis direxisse, quatenus in pacis dilectione cum Desiderio Langobardorum rege conversare studeamus. Quod quidem si ipse excellentissimus in vera dilectione & fide, quam vestræ excellentiæ, & sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ sponndit, permanserit, utique & nos in charitate firma & stabili pace cum eo permansuri erimus, observantes illud dominicæ præceptionis documentum: (f) *Beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur.*

Hoc itaque innotescimus christianissimæ æquitati vestræ, eo quod convenit inter nos & eundem Langobardorum regem, ut pariter nos in Ravennatum urbe præsentare studeamus ad perficiendas quasdam utilitatis spiritalis matris sanctæ nostræ ecclesiæ, & petrastrandum pro Græcorum malitia, qui cotidie imminet in ipsam Ravennatem ingredi civitatem. Dumque pariter præsentati, quidquid locuti fuerimus, vel rei exegerit meritum, excellentissimæ & a Deo protectæ eximietati vestræ innotescimus. Orantes de reliquo divinam clementiam ad perfectam exaltationem sanctæ Dei ecclesiæ, & orthodoxæ fidei defensionem, (g) de ævis & prosperis temporibus excellentissimam christianitatem vestram, in solio regalis potentie, cum dulcissima conjugate excellentissima regina, spiritali nostra commatre, atque amantissimis natu conservare & protegere dignetur, tribuens vobis æterna caelestis patriæ gaudia possidenda. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum regem Pippinum, in qua continentur benedictiones, & præfatus papa poscens, ut dominus rex Pippinus suos missos partibus Romæ dirigeret (h) & sibi de salute vel sospitate sua innotesceret, & qualiter in itinere egisset, & quomodo Dominus inimicos ejus in manus ipsius tradidisset, & sub pedibus ejus humiliasset.

(i) Domno excellentissimo & nostro spirituali compatri, Pippino regi Francorum, & patri- cio Romanorum, Paulus papa.

Quoties fidelium Dei spiritualia referuntur studia, protinus audientium mentes ignitæ in Dei amore, & mandatis divinis efficiuntur, atque ad supernæ considerationis (k) merita amplissime ad laudem Dei proferre, & perennibus temporibus permanenda scripturæ testimoniis tradere, (l) dum vestro concursu & auxilio ecclesiæ Dei exaltatio, & fidei orthodoxæ (m) profligatur defensio; pro quo benedictus & laudabilis in omnibus regibus coram Deo & hominibus esse dinoscetis, christianissime rex, & nomen benignitatis tuæ exaratum fulget in conspectu divinitatis. Etenim dum hujus evoluto temporis spatio, quo nos nec vestræ sospitatis relationem meruimus suscipere, nec penitus agnoscere, quid (n) circa vos ageretur, vel qualiter in

Cod. Carolini
est XXXI

(a) Lamb. Imulas. (b) Idem. favente. (c) Idem. opere enim direximus.
(d) Gress. longavis. (e) Lamb. inhaerentem. (f) Gress. Matthæi cap. 5.
(g) Idem. longavis. Lamb. ævis. (h) Lamb. & ei de salute. (i) Gress. Summ. XI.
apud Bar. & Constantiat. (k) Lamb. inuicam excitantur, & ideo liber profecto, potentissime regum, vestra pietatis considerationum merita amplissime ad salutem ad laudem Dei &c. (l) Gress. accenduntur
vel aliquid simili. (m) Idem. procuratur. (n) Lamb. erga.

ANNO CHRISTI 777.

ANNO CHRISTI 777.

in itinere, quo profecti estis, peregristis, nimis anxietatis fervore desiderii nostri affectio in hoc ipsum ad dicendum sedulo provocatur, præsertim dum & a nostris vestrisque inimicis adversa nobis de ipsis partibus adnuntiantur. Unde desiderium magnum nobis inhaeret vestra sospitatis gaudia addicere, & vestris salutaribus profectibus gratulari, & contra inimicorum contritionem agnoscere. Pro quo quæsumus, ut certos nos, sicut desideramus, per vestros nuntios de vestra prosperitate & lætitia reddere jubeatis, quoniam vestra salus nostra est prosperitas, & vestra exaltatio nostrum proculdubio est gaudium, & immensa securitas: (a) dignamque ex hoc Dei deprecatur potentiam, ut ipse protector noster & B bonorum largitorum rogabimus, (k) vobis pro hoc præcipuo ac pio opere sit retributor, ob tantam benignitatem & sollicitudinem, quam circa sanctam Dei ecclesiam, & apostolicam ecclesiam, vel ejus (l) familiarem populum habere dinoscimini.

Et hoc in vestris regalibus apicibus continebatur adscriptum, quatenus vobis innotescerent significarem, si circa sanctam Dei ecclesiam, atque nostram mediocritatem, vel (b) populi nobis commissi salus aut integritas prodigatur. Nam & de hoc magnas & innumerabiles gratias Deo omnipotenti, & vestra excellentie referimus, quia sicut revera christianissime, & vere Dei cultor ecclesiam Dei, & populum vestra excellentia visitare non piget, sed hoc non nostris meritis, sed divina proveniente misericordia, agitur, dum omnia prospera (i) circa sanctam Dei ecclesiam, atque nostram mediocritatem, vel nobis commissum populum existunt. Pro quo Deum cæli, peritus omnipium (m) volueritis. De quo nescio dicto nequam nobis fuit, aut est hæsitatio, quia, divina faciente misericordia, magnam in vobis, post Deum, spem & fiduciam habemus: agnoscetes quod Deo propitio nullum de quacunque parte (n) erit impedimentum, vobis defensionem atque auxilium sanctæ Dei ecclesie, vel ejus peculiaris populi impertiendi juxta id, quod beato Petro apostolo per beatæ memoriæ prædecessorem dominum, & germanum nostrum, ob remedium animæ vestræ, & venturæ delictorum vestrorum, pollicentes impondistis. Quod in perpetuis temporibus, Domino annuente, firmum ac robustum credimus permanere.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Pippinum regem, in qua continentur gratiarum actiones, & de sanitate ipsius, seu (c) Caroli, & de Marino presbytero, atque de Ravenna, qualiter contra eandem mala machinantur consilia.

Sed & hoc in ipsis vestris relationum apicibus continebatur, per vestros vobis fuisse nuntiatum legatos, quod a quibusdam malignis, & mendacium proferentibus, in istis partibus divulgatum esset, quia si aliqua nobis necessitas eveniret, nullum nobis auxilium præbere (m) volueritis. De quo nescio dicto nequam nobis fuit, aut est hæsitatio, quia, divina faciente misericordia, magnam in vobis, post Deum, spem & fiduciam habemus: agnoscetes quod Deo propitio nullum de quacunque parte (n) erit impedimentum, vobis defensionem atque auxilium sanctæ Dei ecclesie, vel ejus peculiaris populi impertiendi juxta id, quod beato Petro apostolo per beatæ memoriæ prædecessorem dominum, & germanum nostrum, ob remedium animæ vestræ, & venturæ delictorum vestrorum, pollicentes impondistis. Quod in perpetuis temporibus, Domino annuente, firmum ac robustum credimus permanere.

(d) *Deo excellentissimo filio nostro spiritali compatri, Pippino regi Francorum, & patriarcho Romanorum Lantius papa*

Cod. Caroli et XXXII.

Eximie & a Deo protectæ excellentiæ vestræ, harum deferente portitore, destinatos apices omni plenos dulcedine ac amore quos, cum magno venerationis affectu acceptantes, liquidius cuncta in eis inserta agnovimus. Inter hæc quippe (e) excellentissime filii, vestra nobis præcella innotuit benignitas, qualiter divina Dei nostri favente misericordia, sani atque sospites, & illæsi existentes sitis, simul cum excellentissimis nativis vestris, spiritalibus filiis nostris Carolo & Carlomanno magnis regibus, atque Domna Bertrada regina dulcissima (f) spiritali commatre nostra, nec non & Gisla nobilissima nostra filia. Quibus agnitis, magnas ac innumerabiles polorum atbitrio ac regi regum Domino Deo nostro (g) retulimus laudes, quoniam juxta illud, quod anhelantius optantes desideramus, vestram addicere meruimus sospitatem. Pro quo Dominum Deum nostrum sedulis deprecationibus imploramus, qui nos per multorum curricula annorum de vestra integra sospitate faciat extultare, eo quod vestra salus nostra est exultatio, & vestra prosperitas nostrum proculdubio existit gaudium.

At veto unde nobis christianissima vestra direxit excellentia, quod si (o) quis vestris adversariis, aut contemptoribus ad nos venerit, nullo modo eum eis nos, aut in eorum societate misceri, abist a nobis, ut hanc rem faciamus, dum profecto vestri inimici, sanctæ Dei ecclesie & nostri existunt. Quapropter testatur veritas, quia ubi vestros amicos agnovimus, tanquam amicos & fideles sanctæ Dei ecclesie oblectare & amplecti cupimus; & ubi vestros inimicos invenimus, veraciter tanquam inimicos sanctæ Dei ecclesie & nostros proprios, ita eos respicimus atque persequimur; quia vestri amici, sanctæ Dei ecclesie & nostri existunt, & qui inimicitias contra vos machinantur, profecto inimici sanctæ Dei ecclesie & nostri esse comprobantur.

De missis vero vestris ac nostris, (p) quia ad Regiam urbem simul properaverunt, de quibus petiit nos vestra præclara excellentia, sibi met a nobis significari, si quid ex eis addicere potuimus, dum profecto nobis in cognitum non est, quod pro tam læva hujus hyemalis temporis asperitate nullus de illis par-

(a) Idem & Greg. divinamque Deo protectæ excellentia apud Bar. & Centuriar. una vestra conjugæ, & spiritali missum (l) Idem. erga (m) Lamb. valueritis

(b) destinantes quidem, nos certiores esse, vestra scire jubet a (c) Lamb. (su Caroli, & Carlomanni, & de (e) Lamb. excellentissime bone filii (g) Lamb. referamus (k) Idem. qui vobis (o) Idem. quicum

(d) Greg. Summ. (f) Greg. & Lamb. dulciss. (h) Idem. vel populum nobis communi (i) Greg. peculiarem (p) Idem. qui

ANNO
CHRISTI
717.

paribus adveniens nobis adnunciavit, qualiter A
circa eos agatur. Et ideo ad presens ignora-
mus, quid vobis de eis veraciter significemus.

At vero de Marino presbytero scripsit nobis
christianissima excellentia vestra, quod demum
in pristino esset constitutus honore, secundum
qualiter vobis postulantes direximus, nos qui-
dem testem Deum proferimus, quod pro nul-
la alia re pro eo vobis direximus, nisi pro-
pter lacrymas & cotidianas lamentationes, quas
ejus genitrix effundere non cessat, quæ & or-
bata lumine exiit, & ideo vobis direximus,
ut apud vos cum absolere debuissetis, quia
nihil de eo vobis fuit aut est, sed nec nobis,
nisi tantummodo de ejus iniqua malitia, quam
contra sanctam Dei ecclesiam maligna atque
perverta motus audacia agere præsumit. Sed
de hoc sicut per anteriores nostras literas ex-
cellentiam vestram direximus, in vestro sit arbi-
trio, vel potestatem, quid de eodem dispo-
nere volueritis. Nulla nobis de eo cura est, ni-
si ut prædiximus, qualiter vestra fuerit volun-
tas ita de eo disponere debeatis. At vero no-
bis direxit excellentia vestra, ut vobis inima-
re debeamus, si nobis idem Marinus suas di-
rexerit literas, de quo, esse veritate, dicimus:
nunquam nobis suas direxit literas, (a) ex
eo quando illuc apud vestram excellentiam
properatus est. Nam nullo modo (b) vobis
vetare habuimus, si factum fuisset.

Interea nempe ea, quæ a fidelibus sanctæ
Dei ecclesiæ & nostris, id est de partibus Ra-
vennae ad nos pervenerunt, aptum prospexi-
mus vestræ excellentiæ intimanda eo quod æ-
muli sanctæ Dei ecclesiæ, & nostri, atque ves-
træ excellentiæ, die, nocteque non desinant,
(c) pertrahere, qualiter nos sibi Deo contra-
rio prevalere ac superare possint. Tamen &
ea ipsa scripta, quæ exinde suscepimus, infra
has nostras literas excellentiæ vestræ direxi-
mus, quatenus rei meritum addiscentes agno-
scatis, quod illi a suo maligno proposito, &
solis nequitia nequaquam desistant. Pro quo,
christianissime bone fili, & spiritalis compa-
ter, enixius elaborare atque decernere jubeas,
quatenus bonum opus quod cepisti per te com-
pleatur, & ut sancta Dei ecclesia, & ejus pe-
culiaris populus perfectam habeat liberationem,
& securi ab inimicorum insidiis permaneant.

De reliquo vero petimus divinam Dei no-
stri misericordiam, ut vos per multorum an-
norum curricula, in solis regni vestri conser-
vare dignetur, una cum excellentissimis vestris
natis, nostrisque spiritalibus filiis Carolo, &
Carlomanno regibus Francorum, & patriciis
Romanorum, nec non domina Bertada excel-
lentissima regina, spiritali nostra commatre,
vestra conjuge, simulque & Gisila nobilissima
puella, nostra spiritali filia, ad exaltationem
& defensionem sanctæ Dei ecclesiæ, simulque
& ejus peculiaris populi, optantes diu vestræ
prosperitatis gaudia addiscere, atque immen-
sam pro vobis divinam implorare clementiam.
Incolorem excellentiam vestram gratia super-
na custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dom-
num regem directa pro defensione sanctæ
Dei ecclesiæ, & de conlocutione cum De-
siderio rege in urbe Ravenna.

ANNO
CHRISTI
717.

(d) Domino excellentissimo filio & nostro spiritali
compatri Pippino regi Francorum & patri-
cio Romanorum Paulus papa.

DUM tanto vestræ sublimissimæ excellentiæ, ^{God Carol}
beneficio, & impenso opitulationis annu- ^{æ XXXIII.}
niculo sancta spiritalis mater & peculiaris ve-
stra universalis Dei ecclesia dinoscitur releva-
ta, quæ humana lingua sufficere valeat ad in-
jus bona vestræ operationis merita gratiarum
referre actiones? Et licet in hoc humanæ con-
siderationis capacitas rependere nequeat, ve-
rumtamen ille, qui potens est, omnipotens &
invisibilis Dominus Deus noster, cujus ordi-
natione vestra regalis potentia confirmata con-
sistit, interventionibus sacris principis aposto-
lorum beati Petri, dignam vobis remunera-
tionem, in præfati vita (e) beatitudine re-
tribuet: præsertim dum & fortissimus tum or-
thodoxæ fidei, & venerabilium patrum piæ tra-
ditionis defensor esse videtur, excellentissime
fili, & spiritalis compater, & ob hoc ipsam,
quam veneranter colis, & defendere studeas,
orthodoxam fidem, semper habebis adjutricem,
& profecto cælestis tibi contra adversan-
tium cuneos administrabitur victoria.

Interea quia magno amoris affectu circa ve-
stram a Deo protectam eximiam excellentiam
fervecimus, debitum visitationis & salutatio-
nis graviter procuravimus sublimitati vestræ
persolvere, eximie filii & spiritalis compater.
Hoc interea vestram (f) meminisse volumus
excellentiæ, nuper nobis direxisse, quatenus
in patris dilectione cum Desiderio Langobar-
dorum rege conversari studeamus. Quod qui-
dem si ipse excellentissimus vir in vera fide &
dilectione, quam vestræ excellentiæ, & sanctæ
Dei Romanæ ecclesiæ spondidit, permanferit,
utique & nos in charitate firma & stabili pa-
ce cum eo permanuri erimus, observantes il-
lud Dominicæ præceptionis documentum: (g)
Beati pacifici quoniam filii Dei vocantur. Hoc
itaque innotescimus christianissimæ eximietati
vestræ, eo quod convenit inter nos & eum-
dem Langobardorum regem, ut pariter nos
in Ravennatum urbe præsentare studeamus ad
perficiendas quasdam utilitates spiritalis matris
vestræ sanctæ nostræ ecclesiæ, & pertrahendum
pro Græcorum malitia qui cotidie imminet
in ipsam Ravennam ingredi civitatem. Dum-
que pariter præsentati, quicquid collocuti fue-
rimus, vel rei exegerit meritum, & excellentis-
simæ & a Deo protectæ eximietati vestræ in-
notescemus. Orantes de reliquo divinam cle-
mentiam ut ad perfectam exaltationem sanctæ
Dei ecclesiæ, & orthodoxæ fidei defensionem,
ævis & prosperis temporibus excellentissimam
christianitatem vestram in solio regalis poten-
tiæ, cum dulcissima conjuge, excellentissima
regina, spiritali nostra commatre, atque aman-
tissimis natis, conservare & protegere digne-
tur, tribuens vobis & æterna cælestis patriæ
gau-

(a) Idem. ex quando (b) Idem. vobis vetare (c) Idem. pertrahendum
(d) Greg. Summ. apud Bayon. & Centuriat. (e) Idem. & Lamb. & futura beatitudine
(f) Lamb. meminere volumus excellentiam, nuper nos vobis direxisse
(g) Greg. Matthæi cap. 5.

ANNO
CHRISTI
722

gaudia possidenda. Incolorem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Pippinum regem (a) directæ de monacho quodam Acolma ab Alexandrino patriarcha directæ.

(b) *Domno excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum, & patrio Romano Paulus papa.*

Cod. Carol.
8 XXXV

Quia Spiritus Sancti gratia præveniente, cor benignæ eximietatis vestræ amor Dei inflammavit, profecto constat, a Deo servate præcellentissime rex, piis te profectibus adherere, & dum tantam in vobis cumulatam gratiam conspicimus, omnino nobis & omnibus christianis fidei materia de vobis admissa est, quod ea, quæ ad cultum Dei, & veræ fidei orthodoxæ observantiam respiciunt, toto mentis conatu vos esse operaturos conspicimus.

Inter hæc vero, sublimissime fili, & spiritalis compater, si quid ad nos pervenerit libentissime sicut orthodoxo regi, & defensori fidei christianæ significamus. Innotescimus quippe, cum absolutis vestris militibus, conjunxisse ad nos navigium a partibus Africæ, in quo quidam monachus (c) Acolma ab Alexandrino patriarcha cum literis directis adventit, quatum instar præfulgidæ excellentiæ vestræ inimus intuentiam, ut ea quæ nobis pro integritate fidei ab Orientalibus prætulibus & cæteris nationibus diriguntur agnoscatis, & lætetur cor vestrum in hujuscemodi eorum affectu, quæ in mandatis Dei habere videntur: quia dum pie considerationis studio mens vestra intenta existit, nimirum oppido gaudere vos credimus, si ea vobis, quæ pro integritate fidei pertinent innotescimus, sed ipsa sancta orthodoxa, quam venerando colitis, fides, vos & in præteriti vita longæviter cum victoria fovet, & æterna cum sanctis tribuat gaudia possidenda. Incolorem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ generalis populi, senatusque Romani ad dominum Pippinum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones, & de literis, quas dominus Pippinus rex eidem populo direxit pro fide servanda erga sanctam Dei, Romanamque ecclesiam, & dominum Paulum apostolicum.

Domno excellentissimo atque præcellentissimo, & a Deo instituto, magno, victori, Pippino regi Francorum, & patrio Romano, omnis senatus atque universa populi generalitas a Deo servata Romana urbis.

Cod. Carol.
8 XXXVI

Si interius mente operum vestrorum studia humanus voluerit sensus pensare, nihil, ut opinamur, ad horum vicissitudinem dignum potest existimari, aut in hac temporali vita rependi, sed tantummodo illa sunt consideranda vobis retribui a iusto iudice Domino Deo nostro, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit diligentibus se. Hæc nempe vobis di-

agna est retributio, dum nimirum vestro certamine sancta Dei ecclesia, atque christianorum orthodoxa fides dinoscitur esse defensa, omniumque nostrum constant procurata salutis remedia. Et quia præcellentissime domine rex, dignatus est Deus noster redemptionem suæ sanctæ ecclesiæ, nostrorumque omnium operari, merito nos convenit operum ejus mirabilia decantare, consona cum propheta canentes voce: (d) Quoniam magnificata sunt opera tua, Deus. Omnia in sapientia fecisti, repleta est terra mirabilibus tuis. (e) Quis enim loquatur potentias Domini, auditas faciat omnes laudes ejus? Lætantur enim cæli, & exultat terra in eo, quod talem Dominus noster suæ sanctæ ecclesiæ contulit defensionem, per quem cum fiducia nomen Domini in sancta aula ejus glorificatur.

Directas itaque præcellentissime ac christianissime benignitatis vestræ literas magno honoris affectu acceptantes suscepimus, & ita in earum susceptione lætati sumus, tamquam si vestram excellentiam præsentialiter conspiceremus, gemina festivitatis gaudia nobis interentes, dum vestram lætitiâ amplissime comperimus, quoniam nihil nobis dulcius, domine rex, in hac vita existit, quam de vestris prosperitatibus gratulari, dum vestra salus nostra post Deum est securitas. At vero in ipsis vestris mellisuis apicibus nos salutari (f) providentia vestra, & ammonere præcellentia vestra studuit, firmos nos ac fideles debere permanere erga beatum Petrum principem apostolorum, & sanctam Dei ecclesiam, & circa beatissimum, & coangelicum spiritalem patrem vestrum, a Deo decretum dominum nostrum Paulum summum pontificem, & universalem papam. Pro quo omnino lætati sumus in tam vestra prudentissima admonitione. O quanta divina adpiratione interna viscerum nostrorum præcordia in nobis vestris fidelibus redundant. Vere enim Domine rex, profecto Spiritus Dei in vestro mellisui habitat corde, & ideo tam salutari consilio vestros bene cupientes admonere studuistis. Nos quidem, præcellentissime regum, firmi ac fideles servi sanctæ Dei ecclesiæ, & præfati ter beatissimi, & coangelici spiritualis patris vestri, domini nostri Pauli summi pontificis, & universalis papæ consilium, quia ipse noster est pater, & optimus pastor, & pro nostra salute decertare cotidie non cessat, sicut & ejus germanus sanctæ recordationis, beatissimus dominus Stephanus papa, fovens nos, & salubriter gubernans, sicut & revera rationales sibi a Deo commissas oves, dum nimirum & mitissimus & vere in omnibus misericors existit, imitator effectus beati Petri, cujus vices populi, & dum ejus vicarius consistit. Nos quidem, excellentissime ac christianissime domine rex, firmam fiduciam in hujuscemodi vestra habemus sollicitatione; sed obnixè deprecamur, & tamquam præsentialiter vestris regalibus provoluti vestigiis, petimus, etiam & per nos beatus Petrus vestram aggreditur excellentiam, ut jubeas benignissime regum, nosterque post Deum defensor, ita solite decertare ac disponere, ut perfecta sanctæ Dei ecclesiæ exaltatio, & fidei nostræ orthodoxæ, omniumque nostrum (g) pro-

ANNO
CHRISTI
722

(a) Lamb. breche & si alibi semper

(c) Lamb. Cotinus

(f) Lamb. providentia ammonere

(b) Greff. Summ. VII. apud Baron & Centuriar.

(d) Greff. psalmo 183.

(e) Greff. procuretur

(g) Idem. psalmo 105

ANNO
CHRISTI
717.

Higetur defensio. Petentes & hoc coram Deo vivo, qui vos in regem per suum apostolum beatum Petrum ungui præcepit, ut dilatationem hujus provincie, a vobis de manu gentium ereptæ perficere jubeatis, & in eo, quod cœpistis, bono permanetis opere, quatenus in magna securitatis quiete degere valeamus, & ex hoc æternam vobis in cælo exoratum retributionis mercedem recipiatis; quoniam maximam post Deum, & beatum Petrum, in vestri fortissimi regni brachio possidemus spem. Credimus in omnipotentis Dei nostri misericordiam, quod amplissime nobis ea ipsa nostra spes operum vestrorum inferat fructum.

Exaudi, Domine rex, supplicationem nostram omnium bene cupientium vobis, & libentissime aures tuas accommoda in hoc impium, quod postulamus. Sic te exaudiat Dominus in omnibus tuis petitionibus. Tu enim post Deum noster es defensor & auxiliator, & si omnes capitis nostri capilli lingue effecti fuerint, non valebunt ob tanta vestra beneficia dignas referre gratiarum actiones. Verumtamen in quantum mens nostra valet, laudis vestre præconia in omnibus gentibus divulgamus: Unde elevatis oculis, extensisque palmis ad æthera, Dominum Deum nostrum immensis exoramus precibus, sua vos fovendi gratia, mittens angelum potentie sue propugnatorem ante faciem vestram, qui omnes adversarios vestros expugnans, vestris subjiciat vestigiis, regnique vestri dilatet terminos, & victoriam vobis e cælo concedat, ad perpetuam atque perennem sanctæ Dei ecclesie, & nostram immensam securitatem, eisque ac felicissimis temporibus regale culmen vobis, ac excellentissimæ domine regine, atque præclaris vestris natis, excellentissimis regibus, concedat possidendum, & æterna præmium cum sanctis & electis multipliciter tribuat gaudia. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Pippinum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones pro exaltatione sanctæ Dei ecclesie, & ut missum suum Romam dirigeret.

(a) *Domno excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum, & patricio Romanorum Paulus papa.*

Cod. Caroli
ni est
XXXVII.

Um illa, quæ (b) nostris stipendiis aguntur, nulla possunt oblivione deleri, quantum magis illa, quæ ad laudem Redemptoris Domini Dei nostri, ejusque sacratissimæ ecclesie, & beati Petri apostolorum principis geruntur, nec temporum prolixitate, nec diversitate qualitatum, oblivioni mandatur: sed semper ad gloriam superne potentie, & fidelium ejus pio exemplo permanent (c) declarata? Scias excellentissime fili, & spiritalis compater, bone orthodoxe rex, præcella vestra & pia operatio, & in cælo coram angelis Dei illustrata fulget, & in universo orbe terrarum laudabiliter, in cunctis gentibus permanet vulgata; quoniam vestro post Deum auxilio, & optimo

certamine sancta spiritalis mater vestra, Dei ecclesia, constat ab inimicorum insidiis erepta, & orthodoxa christianorum fides ab impugnantibus defensa. Pro quo exulta in Domino, & lætare, benignissime rex, quia nomen excellentie tuæ in libro vite exaratum titulat in conspectu Dei. Interea dum tanta nostro cordi desiderii capacitas imminet, de vestra propter lætos certosque effici, aptum prospeximus, missis sanctæ Dei ecclesie nostris relationibus, excellentie vestre (d) persolvere, dum nihilo nobis dulcius, nilque suavimus in hac vita existit, quam de vestra prosperitate in Domino jocundari, in eo quod vestra salus, sanctæ Dei ecclesie & fidei exaltatio, & vera defensio, (e) ut semper scriptimus, existit. Unde & a te, quia corporali visione procul ab invicem consistimus, per nostras tamen relationes amore mutuo spiritaliter adnecti desideramus.

Itaque nimis deprecamur excellentiam vestram, sicut per anteriores nostras literas postulandum direximus, ut jubeatis vestrum fidelissimum missum hic ad nos Romam dirigere, qui nobiscum pro insidiis inimicorum demorari debeat, per quem & meritum rei, ut cause eventus exeyerit, excellentie vestre debeat significare. (f) Unde nunc direximus ad vestram a Deo servatam excellentiam presentem Petrum, primum defensorem sanctæ nostre ecclesie, fidelissimum missum, cui de omnibus apostolicis causis injunximus benignitati vestre exorandum. Quem petimus hilari a vobis suscipi animo, eumque pro amore fautoris beati Petri apostolorum principis in omnibus acceptare, atque nostris precibus aurem benignitatis vestre accommodare dignemini, & ad nos cum effectu atque lætabundis nuntiis absolvere jubearis. Supplici deprecatione, te bone Orthodoxe rex, questumus postulantes, ut sis nobis post Deum firmus protector atque defensor: constanter in eo, quod cœpisti, bono ac pio redemptionis sanctæ Dei ecclesie permanens opere. Optime enim (g) præcellenti vestre christianitati compertum existit, quanta qualisque sit impia hereticorum Græcorum malitia, inhianter (h) meditantes, atque insidiantes, qualiter Deo illis contrario sanctam catholicam, & apostolicam ecclesiam humiliare atque conculcare, & fidem orthodoxam, atque sanctorum patrum traditionem destruire possint.

Sed tu, bone potentissime rex, viriliter, sicut vere orthodoxus, eidem impiis resistere hereticis, atque solite sanctam Dei ecclesiam, & christianorum orthodoxam fidem, tuo a Deo protecto auxilio atque congruo disposito defendere digneris, quoniam magna, post Deum, in vestra excellentia, & fortissimi regni vestri brachio existit fiducia, & credimus quod, Deo cooperante, eadem nostra spes firma permanens ad optatum perducatur desiderium, ut merito ex hoc a justo Domino Deo nostro, vobis in presenti & futura vita tribuatur remuneratio, beato principe apostolorum interveniente, pro cuius amore in ejus decertatis causis, lætique solite (i) de vestro proposito effecti, cum propheta conona cavere valeamus voce: *Salvum fac, Domine, christianissimum Pippinum*

(a) *Gress. Summ. VI. apud Bar. & Genz.*

(c) *Idem. declarata, sicut excellentissime filii*

(d) *Lamb. ut sæpe scriptimus, existit; unde & quia.*

(e) *Idem. præcellenti vestra christianitas*

(f) *Idem. te vestro pio*

Concil. General. Tom. XII.

(b) *Lamb. ad nostra stipendia*

(d) *Idem & Gress. persolvere debitum*

(f) *Idem. Unde opere direximus*

(h) *Idem. meditantium atque insidiantium*

ANNO
CHRISTI
1177

primum regem, quem oleo sancto per manus apostolorum tui magis precepisti, & exaudi eum in quacumque die invocaverit. Cum his vero deprecationibus & hoc ejus pietatem quæsumus, ut longo senio regni potentiam excellentiæ vestræ, (a) commatri a Deo proteclæ reginæ, atque amantissimis nativis vestris dominis Carolo & Carlomanno præcellis regibus Francorum, & patriciis Romanorum, atque nobilissimæ domini Gisle, salubriter concedat possidendam, tribuens vobis & æternam in cælestibus regnis beatitudinem perfruendam. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Pippinum regem directæ, de sanitate vel incolumitate ejus percundandum, simulque & de milis suis, qui ad regiam fuerunt directi urbem.

(b) Domino excellentissimo filio & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum & patricio Romanorum Paulus papa.

Cod. Carol.
et XL
XXXVIII.

Præmissis nostris apicibus & assatibus per Droctegandum (c) & Vilkardum, Deo amabiles, fidelissimo regi vestros (d) missos sumus impensius deprecari eximiam excellentiam vestram, ut vos certiores atque lætiores reddere annueretis de vestra amplissima sospitate, & de eo, quo profecti estis, itinere, qualiter erga vos Dominus esset operatus. Et dum tanto evoluto tempore nullam a vobis responsionis seriem de hujuscemodi re agnovimus, vehementer noster attritus est animus. At vero per diversos ex ipsis regionibus liminibus apostolorum adventientes peregrinos didicimus, sospitem te ad propria, præcellentissime fili, & spiritalis compater, esse, annuente Deo, reversum. Unde magno gaudio noster animus relevatus est.

Quapropter destinatis præsentibus nostris apostolicis syllabis, visitationis causa, obnixè petimus, ut sublimis vestra excellentia, quantum nos de amplissima incolumitate vestræ sospitate lætos reddere, significans, christianissime fili, & spiritalis compater, qualiter erga vos, & excellentissimam filiam, & spiritalem nostram commatrem, & eximios (e) filios agatur, ut postea animus maxima jocunditatis exulter lætitia, quoniam nimio desiderio fervecimus, vestram sedule addiscere sospitatem, & de vestro gaudio exultare. Quoniam vestra salus exaltatio est sanctæ matris vestræ ecclesiæ, & prosperitas vestra nostra esse prebatur lætitia. Itaque præcellentissime fili, & spiritalis compater, bone & optime rex, ecce hæcenus nullam rei veritatem de nostris missis, qui a regia profecti sunt urbe, addiscere valuimus. Dum vero rei agnoscere poterimus veritatem, contentum eximie excellentiæ dirigemus in responsis.

His præmissis Deum cæli petimus, ut vobis & præsentis vitæ longævitate, & regni gubernacula cum excellentissima regina filia, & spiritali nostra commatre, christianissima regina, vestraque dulcissima conjugè, atque amantissimis vestris nativis, nostrisque filiis, in-

dem eximjis regibus, & patriciis Romanorum, perfruendum concedat, & cælestis regni participes faciat, nosque permittat de vestra amplissima sospitate semper gratulari. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Pippinum regem directæ, de Marino presbytero, & ejus iniquo consilio, & de consecratione ipsius.

(f) Domino excellentissimo filio & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum & patricio Romanorum Paulus papa.

Minimo compertum habet vestra christianissima excellentia, qualiter Marinus presbyter noster (g) ibidem ad vos moratur, iniqua operatione contra sanctam Dei ecclesiam, fidemque orthodoxam, Deo sibi contrario, cum Georgio quodam imperiali a secretis, consilia sedi nostræ contraria & vestræ simili modo (h) ingerere cupiens. Quod quidem & idem imperator vestræ a Deo proteclæ excellentiæ per suas innovit literas. Unde (i) quia detentorem fidei orthodoxæ, atque propugnatores regis sui vel populi christiani liberatorem, christianissimam bonitatem vestram beatus apostolus & princeps apostolorum Petrus eligere & confirmare dignatus est, idcirco adoptamus atque deprecamur eximiam bonitatem vestram, optime rex, & spiritalis compater, ut jubeas sanctissimo fratri nostro (k) Vulchario episcopo præcipere, quatenus ipse eundem Marinum presbyterum, nostra vice, episcopum consecrare debeat, & in una civitatem vestram illis in partibus constituta, in qua præviderit vestra sapientissima eximietas, cum ordinare disponite, quatenus perpetrati sceleris sui recordans, se inique egisse præiteat, ne in eo, quod absit, antiquus humani generis hostis mentem illius vagantem inveniens quasi in sublime extollat, sævisimeque quoquomodo valeat funditus disperdere. Sed magis, ut confidimus in vestram benignissimam excellentiam, atque a Deo præclaram cordis vestri dilatationem, hæc nostræ postulationi vestra præclara excellentia aurem accommodare dignetur, quatenus & ille securus de hujuscemodi re peristat, & nos pro vestra immentia lætitia, atque sospitatis gaudio indefinenter Dominum Deum cæli exorare jubeamus. Bene valete.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Carolum, & Carolomannum reges directæ, in qua continentur gratiarum actiones, & de literis ab eis directis, & ut cum (l) Domino genitore eorum semper pro defensione sanctæ Dei ecclesiæ decertare debeant.

(m) Dominis excellentissimis filiis Carolo & Carolomanno regibus Francorum & patricio Romanorum Paulus papa.

Quanto decoris nitore regalis gloriæ fastigium ornatis, ex hoc unice omnibus paten-

(a) Idem. & spiritali nostra commatri
(b) Greg. Summ. V. apud Bar. & Centuriar.
(c) Lamb. Ulthardum (d) Idem. vili sumus
(e) Idem. vestros filios
(f) Greg. Summ. IV. apud Bar. & Centuriar.
(g) Lamb. qui ibidem (h) Idem. jungero
(i) Idem. sua (k) Idem. Vulchario
(l) Lamb. domino & genitore (m) Greg.
Summ. XVII. Bar. Cent. extra ad hanc mentionem faciunt trium epistolatum ad Carolum, & Carolomannum.

ANNO
CHRISTI
1177Cod. Carol.
et XL
XXXIX.Cod. Carol.
et XL.

ANNO
CHRISTI
727

patenter datur intelligi, dum nimirum, sicut A
præclaro genere erit, suis operibus ac dignis
videmini illustrari moribus. Unde unani quid-
dem hujus divini muneris gratiam possidetis ex
genere, & alia fruimini ex opere. Et nec mi-
rum, si tantis infulis gloriæ nobilitas vestra
poilet, dum profecto scriptum est: (a) *Genera-
tio rectorum benedicitur*. Glorificamus enim at-
que conlaudamus Dei nostri clementiam qui
tantam vobis Spiritus sancti gratiam contulit,
jam nempe prædestinatos vos habuit, antequam
de materno prodiretis utero, quoniam (b)
*quos præseruit, & prædestinavit: quos prædestina-
vit, hos & vocavit, illos & magnificavit*. Ve-
re enim magnificavit Dominus misericordiam
suam super vos, & in reges per suum aposto-
lum beatum Petrum vos unguens defensores
sanctæ suæ ecclesiæ atque fidei orthodoxæ co-
stituit, ut participes, in hoc bono opere, ve-
stri christianissimi efficiamini genitoris, pro quo
digna vobis erit in cælestibus regnis cum eo
concessa remuneratio, & cum omni eritis san-
ctorum computati collegio.

Interea reversus ad nos Petrus primus de-
fensorum missus noster detulit vobis, quas di-
rexistis, literas; quibus relectis magna cor no-
strum repletum est lætitia. Per has quippe in-
notuistis, excellentissimi atque præcellentissimi
filii, vos semper in amore beati Petri, & spi-
ritualis matris vestræ, sanctæ Dei ecclesiæ, atque
nostro esse permanuros, & viriliter decertatu-
ros pro ipsius sanctæ Dei ecclesiæ, atque fidei
orthodoxæ defensione. Et quidem nobis, boni
præcellentissimi reges, de vestra firma hujusce-
modi constantia omnino confidendum est, ma-
gnam post Deum in vobis habentes spem. Sed
omnipotens Dominus, qui dives est in miseri-
cordiis ad perfectam vos perducatur ætatem, tri-
buens vobis longeva ac felicia tempora, corro-
boretque in vobis fortitudinem brachii sui, at-
que victores vos super omnes barbaras efficiat
nationes, dilatans regni vestri terminos, atque
de vestro præclaro semine super regale solium
potentiæ vestræ usque in finem sæculi sedere
permittat, pro æterna sanctæ suæ ecclesiæ uni-
versali exaltatione, & fidei orthodoxæ defen-
sione.

Sed peto, excellentissimi filii, ut imitatores
vestri christiani simi genitoris efficiamini, ejus-
que Deo placita sequentes vestigia, ut sicut ip-
se operibus omnibus gentibus demonstravit, ita
quoque & vos bonum, quod cepistis, opus per-
ficere studeatis, & viriliter cum eo decertare,
quatenus amplissima sanctæ Dei ecclesiæ pro-
curetur exaltatio, dum vestro auxilio beatus
Petrus receperit justitias suas, dignamque ex
hoc coram Deo & Angelis ejus, eodem prin-
cipe apostolorum beato Petro interveniente,
cælestium præmiorum recipiatis remunerationem,
& vestri nominis memoria (c) laudabilis ma-
neat in sæculum sæculi divulgata. Deus autem
omnipotens, qui cuncta ex nihilo suæ poten-
tiæ verbo firmavit, suis vos divinis adherere
faciens mandatis, vestra in beneplacito suo di-
rigat studia, tribuatque vobis prudentiæ indu-
striam, qualiter regni culmen gubernare valeatis,
atque adversantium gentium nationes ve-
stris subiciat pedibus, & sicut in præsentis vita

regalem vobis concessu dignitatem, ita quoque
& cælestia vobis conferat præmiorum gaudia.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad do-
mnum Carolum & Carlomanum reges di-
rectæ, in qua continentur gratiarum actiones,
& uberrime benedictiones.

*Domnis excellentissimis filiis Carolo, & Carlo-
mano regibus Francorum, & patribus
Romanorum Paulus papa.*

Missam relationem excellentiæ vestræ, de-
serenibus harum gentibus, Diotregando
scilicet, & religiosis abbatibus, incipientes vo-
tivo sumus incolumitatis vestræ nuntio releva-
ti, optantes ut vitam, adusque vestros sua mi-
sericordiam Dominus & protegat & disponat,
atque ad perfectam perducatur ætatem. Per eandem
liquidem syllabas innotuistis, maximam voste-
nere verecundiam in id quod interim mun-
rum commoda per harum latores nobis dirige-
re non valuistis. Sed quid est dulcissimi atque
amantissimi filii, victoriosissimi reges, quod nos
muneribus vestris lætificare inhiatis? Nulla enim
alia munera desideramus, quam vestræ incolu-
mitatis prosperitatem sedule addicere, & de
vestris præcedibus gratulari. Hæc est locupletatio
nostra (d) vestram, quam inhianter am-
plectamur, exultationibus jucunditatem. Hæc est
exaltatio sanctæ Dei ecclesiæ, & defensio fidei
orthodoxæ, vestræ protectionis integritas. Vos
quippe Dominus elegit præ omnibus regibus,
& liberatores sanctæ suæ catholicæ & apostoli-
cæ constituit ecclesiæ, & in reges per manus B.
Petri ungui dignatus est.

Sed omnipotens Dominus, per quem reges
regnant, ad perfectam vos perducatur ætatem, &
solum regni vobis, vestroque præclaro semini,
ævis prosperisque temporibus ad exaltationem
sanctæ suæ ecclesiæ, & amplissimam christiano-
rum orthodoxæ fidei defensionem concedat pos-
sidentium tribuens vobis e cælo victorias, om-
nesque barbaras nationes vestris Deo imitabili-
bus subiciens vestigiis, & æternæ vitæ gaudia
largiri dignetur: quatenus sicut in præsentis vi-
ta regnatis, & venturo in sæculo cum Christo
regnare mereamini; dicaturque omnis populus:
(e) *Amen, fiat, fiat*. Bene valete.

EPISTOLARUM PAULI LABBEANA SYLLOGE.

EPISTOLA I. PAULI ELECTI PAPÆ I. (f)
AD PIPPINUM REGEM.

De ipsius electione ad pontificatum, ante con-
secrationem scripta. Spondet se in ea fi-
de & concordia, quam Stephanus decessor
ejus Pippino regi pactus est, cum suis per-
mansurum.

*Domino excellentissimo filio Pippino Francorum, &
patricio Romanorum, Paulus diaconus,
& in Dei nomine electus sanctæ
sedis apostolicæ.*

Cum gravi gemitu, & immenso mœrore
cordis, innotescimus a Deo protectæ ex-
cellenti

ANNO
CHRISTI
727

Cod. Carol.
11.

(a) Idem. psalmo III. (b) Idem. epist. Pauli ad Roman. cap. VII. (c) Lamb. laudabilis fama maneat
(d) Cress. & Lamb. vestra quam inhianter amplectimur exultationis jucunditas. Hæc est
(e) Cress. psalmo CV.
(f) Epistolæ ista, sicut & præcedentes a me primum integra in hanc Collectionem translate, ex Codice Ca-
roli. General. Tom. XII. R. 2.

ANNO
CHRISTI
717.

cellentię tuę, pontentiſſime vidor rex, Dei vocacione de hac luce ad æternam requiem eſſe ſubſtractum ſanctę recordationis dominum & germanum meum Stephanum papam, in cujus etiam tranſitu & ipſi lapides, ſi dici poteſt, nobiſcum flentes lacrymaverunt. In cujus apoſtolatus ordinem a cuncta populorum caterva mea infelicitas electa eſt. Et dum hæc agerentur, convenit Romam Immo Chriſtianiſſimę excellentię tuę miſſus: & cum eo loquentes una cum noſtris optimatibus, aptum perſpeximus cum hic detineri, donec Dei providentia ſacra apoſtolica benedictione illuſtrati fuſſemus: & tunc plenius ſatiſfactus de noſtra vel cuncti populi puritate & dilectione, quam erga tuam benigniſſimam excellentiam, & cunctam gentem Francorum gerimus, cum ad vos repediendum cum noſtris miſſis apoſtolicis abſolveremus. Quoniam nos pro certo cognoviſſe, excellentiſſimę & a Deo proteſte noſter poſt Deum auxiliator & deſenſor rex, quod firmi & robuſti ulque ad animam, & ſanguinis noſtri eſuſionem, in ea fide & dilectione & charitatis concordia, atque pacis ſedere, quę præſatus beatiſſimę memorię domini & germanus meus ſacriſſimus pontifex vobiscum confirmavit, permanentes, cum noſtro populo permanebimus ulque in finem. Unde & indefinenter extenſis palmiſus ad cælum pro vitæ incolumitate excellentię tuę, atque dulciſſimorum filiorum, & excellentiſſimę reginę ſoſpiciate, Domini Dei noſtri exoramus clementiam, ut ſemper tuum auxilium, & firmiſſima proteſtio extendatur ſuper nos. Incolumem excellentiam tuam gratia ſuperna cuſtodiat.

II. AD PIPPINUM REGEM.

Accuſat inter cætera Deſiderium regem, quod promiſſas eccleſiæ Romanię civitates non reſtituat, oratque ut illum ad has reddendas impellat, & ne ſiſ literis ſuis, quas de laudibus eius oſſidibus illius impuſta ſcripſit, idem habeat,

Domino excellentiſſimo ſuo, & noſtro ſpiritali compatri Pippino regi Francorum & patricio Romanorum Paulini papa.

Quotiens perſpicua eximietatis veſtrę merita myſtica conſideratione crenens cordis oculis conſero, oppido me admirari convenit intemeratam ſuperſtuamque excellentię tuę mentis conſtantiam, & ſerventiſſimum affectum, quem circa Dei amorem, & ejus principis apoſtolorum inceſſanter geſtas; quoniam Deo magis quam hominibus ſavere niteris. Unde perſpicuum eſt, vos præ omnibus regibus & potentibus piis pollere operationibus, quia aſumpto cæleſti triumpho ultro te, excellentiſſimę ſui & ſpiritalis compater, ad liberandam Dei eccleſiam adhibuiſti. Et ideo ut ipſum pię operationis veſtrę certamen effectum mancipetur, crebro nos congruit, ſicut liberatori ipſius ſanctę Dei eccleſiæ, & ejus peculiariſſimi populi, apoſtolicos dirigere apices. Primum omnium nobis ſuper omnia neſtarea & dulcia exiſtiſ deſiderabilia proſperitatis veſtrę gaudia addiſcere:

Adeinde vero quę ſanctę eccleſiæ Dei & nobis conſiſtunt neceſſaria quantoniſus intimare: ut vera, excellentiſſime ſui, & noſter ſpiritalis compater, agnoſcas non pridem per apoſtolicas literas eximietati tuę innotuiſſe, quę in hiſ partibus a Deſiderio Longobardorum rege impie peracta ſunt, atque crudeliter perpetrata. Igitur dum tam pernicioſam ejus operationem cerne-remus, aptam proſpeximus præſentem fideliffimum veſtrum miſſum Rodbertum hic apud nos detinere, quatenus quid cæpta jam facti Deſiderii regis, vel Longobardorum populi malitia pareret, præſentialiter agnoſcens atque conſpiciens, veſtram certiore reddidiſſet eximiam præcellentiam. Etenim ſicut pridem, ecce & nunc innotuiſſimus a Deo ſervatę excellentię veſtrę, quod præſatus Longobardorum rex Pentapoleniſum per civitates tranſiens, quas beato Petro pro magna animę veſtrę mercede contulit, ferro & igne omnia ſata, & univerſa quę ad ſumptus hominum pertinent, conſumpſit: ſicque Spoletinum & Beneventanum, qui ſe ſub veſtra a Deo ſervata poteſtate contulerunt, ad magnum ſpretum regni veſtri deſolavit, atque ferro & igne eorumdem ducatum loca & civitates devallavit; & comprehenſum Albinum ducem Spoletinum, & cum eo ſatrapas, qui in fide beati Petri & veſtra ſacramentum præbuerunt, infixis in eis Peſſimis vulneribus, in vinculis deſinet. Appropinquante autem eo Benevento, illico dux Beneventanus fugam arripuit in Otorantinam civitatem; & dum immineret, ut ex ipſa ſua civitate exire eundem ducem ſuaderet, nequaquam in eo ſuam adimplens voluntatem, conſtituit ducem alium in eodem Beneventano ducatu, nomine Arigis. Et conſeſſum dirigens Neapolim idem Deſiderius rex, accerſivit Georgium imperialem militem, qui ad vos in Franciam directus fuerat: cum quo neſaria clam locutus eſt, inſuens cum eo conſilium, atque ſuas imperatori dirigens literas, adhortans eum, ut ſuos imperiales dirigat exercitus in hanc Italiam provinciam; & ipſe Deſiderius cum univerſo Longobardorum populo profeſſus eſt, Deo ſibi contrario, auxilium præſatis imperialibus exercitiſus imperire: quatenus ex una parte ipſius exercitus, & ex alia idem Deſiderius cum univerſo Longobardorum populo, utriſque dimicantes Raven- natium civitatem comprehendere queant, ſuamque imperator, quod Dominus non permittat, adimplere valeat in quocumque voluerit voluntatem. Nam & cum eodem Georgio imperiali miſſo conſtituit, ut dromonum Sicilia ſolus in Otorantina civitate dirigatur, ut tam Græci quam Longobardi ipſam obſidentes comprehendere valeant civitatem, eamque concedat imperatori cum hominibus & facultatibus quę in ea conſiſtunt, & tantummodo ducem illum, atque ejus nutritorem Joannem, prædicto regi reſtituat. Poſt vero diſſolutionem eorumdem ducatum, conjuxit hic ad nos Romę idem Longobardorum rex: & cum eo loquentes, nimis eum adhortati ſumus, & per ſacriſſimum corpus beati Petri, atque etiam per tuam a Deo proteſtam excellentiam, ſortiter illum conjuraviſſus, ut civitates illas, id eſt Imolam, Bononiam, Auximum, & Anconam, quas nobis præſentialiter,

ANNO
CHRISTI
717.

rubino, deſumpta a Labbeo ſunt, & ſuo ordine referenda fuiffent, ſed in typographorum commodum, ne cogenerent toties Labbeum deponere, iterumque referere cum periculo errandi, (abſum enim longe a loco editionis) hic una continetate ſerſe cum cæteri, a Labbeo adjectis hic dare conſtitui. *Mans.*

ANNO
CHRISTI
777.

ter, simul per vestros missos, id est Folradum, Deo amabilem abbatem, atque Rodbertum, excellentissimum Christianitati tuæ, & per te etiam beato Petro apostolorum principi pollicitus est reddendum, restituere deberet. Quod minime acquiescere inclinatus est: sed simulans, ut certe stropharius, varias occasiones adhibuit: inquam ut si suos, quos illic Francia habere videtur, obsides reciperet, tunc in pacis concordia nobiscum conversaretur. Unde petimus te, excellentissime filii & spiritualis compater, & obnixè deprecamur a Deo inspirationem sanctæ Dei ecclesiæ, & ejus peculiaris populi exercere; & ita id quod magna animæ tuæ mercede beato Petro pollicitus es, firmiter permanere: ipsumque Desiderium Longobardorum regem fortiter constringere digneris, ut prolata a Deo promissione beato Petro protectori vestro restituere debeat, atque in omnibus adimplere. Tuique studii sit, bone potentissime rex, sicut cepisti, perfectus hanc sanctam Dei ecclesiæ, & ejus peculiarem populum, de hostium incursionibus eruire: ut annuente Deo certamen benignæ operationis tuæ uberrime succundatur: quatenus in die adventus Domini Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, luceas sicut radiantissimus sol inter universos reges & potentes, atque ipsam sanctam Dei ecclesiæ, & ejus populum tuo adminiculo ereptum, divinæ majestati, absque ulla læsionis levitia, offerre, & tuoc centuplum remunerationis ab eodem Domino Deo nostro iusto iudice percipere, & vitam æternam possidere merearis. Coniuro te, fili excellentissime, per omnipotentem Deum; & ejus principem apostolorum beatum Petrum, ut benigno intuitu & libentissimo animo nostras preces audire jubeas: ut & Deus tibi omnipotens, in his que ejus potentiam deprecatus fueris, suæ divinitatis aures inclinet, & visorem te super omnes barbaras nationes faciat. Omnes enim omnino gentes, que super faciem universæ terræ constitunt, compertum habent tuum certamen, quod ad defensionem sanctæ Dei ecclesiæ adhibuisti, & magnum te ac præcipuum regem laudabiliter asserunt. Sed & nos bonam tuam famam longe lateque protelare atque dilatare non desistimus, in eo quod certe post Deum sicut murum inexpugnabilem tuam firmissimam fidem in nostro pectore conferimus, magnam in te post Dei præsidium possidente speis fiduciam: quod & plerumque ob tuæ immaculatæ promissionis fideique meritum consecuturi sumus. Etenim magnopere præsentem nostros missos, id est reverentissimum sanctissimum fratrem & coepiscopum nostrum Georgium, atque dilectum filium nostrum Stephanum presbyterum, ad vestram a Deo custoditam excellentiam missimus: dumque vestris Deo amabilibus vestigiis fuerunt una cum Rodberto fidelissimo vestro missis præsentati, cuncta viva voce Christianissimæ excellentiæ tuæ que acta sunt, & rei exigit meritum, nobisque necessaria existentia intimabunt. Maximo namque desiderio noster anhelabat animus; apostolicæ excellentiæ vestræ dirigere literas salutationis ac visitationis, ob causam rerum eventus significandum, & minime valuimus, imminetibus circumquaque Longobardorum regis insidiis. Attamen ecce hanc duas apostolicarum literarum assertiones excellentiæ vestræ clam per maximam indulgentiam missimus, &

ignoramus si ad vos ipsæ pervenerint literæ. Unde ambigimus ne a Longobardis comprehendantur. Pro quo & nunc per prænominos nostros missos alias vobis literas missimus, quasi obtemperantes præfati Desiderii regis voluntati, ad suos hospites absolvendum, & pacem confirmandum. Sed bone excellentissime filii, & spiritualis compater, ideo istas literas tali modo exaravimus, ut ipsi nostri missi ad vos in Franciam valerent transire: quoniam si hoc non egissemus nulla penitus ratione per Longobardorum fines transire valissent. Sed susceptis ipsis literis, earum seriem nullo modo perficiatis, neque præfatos hospites permittatis patri Longobardorum restituere. Potius autem conjuramus te, excellentissime filii, & spiritualis compater, per Deum vivum, & corpus beati Petri, ut fortiter ipsum Desiderium vel ejus Longobardorum gentem constringere jubeas, quatenus præfatas quas pollicitus est civitates tuæ mellissimæ excellentiæ, & per te beato Petro fautori tuo restituat: quoniam nullam, ut præfatum est, de his que primitus pollicitus est, cum eo firmam valuimus stabilire convenientiam. Oramus autem omnipotentem Deum, ut pio intuitu de throno majestatis sue super vos vestrumque regnum respiciat, & sua dextera excellentiam vestram circumtegat, atque in omnibus muniat, & præsentis vitæ cursum salubriter exequi, & regni potentiam gubernare permittat per plures annorum metas, una cum excellentissima & a Deo servata filia, & spiritali nostra commatre, atque amantissimis vestris meisque filiis, & gaudeatis de eorum florifero germine: & mittat omnipotens Deus, ut semen vestrum splendidissimum usque in finem mundi idem regni fruatur culmen, etiam venturo in seculo infinita gaudia cum sanctis & electis suis vobis concedat: quatenus sicut in præsentis vitæ, & in futura beatitudine adepti promissam vobis mercedis coronam, cum Christo regnare mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

ANNO
CHRISTI
777.

E M B O L U M.

Pro veræ benedictionis causa direximus vobis appallatam unam spatham, ligatam in gemmis cum balteo suo: annulum unum, habentem hyacinthum: storacium pallium unum, habentem paones. Quam parvam benedictionem petimus ut excepta injuria suscipere jubeatis. Dominis Carolo & Carolomanno, pro magna apostolica benedictione, annulos singulos, habentes hyacinthos.

III. AD PIPPINUM REGEM.

Laudat Pippinum, & gratias agit, quod adventatibus ipsis legatis, Remigio fratre & Authario duce, Desiderius rex civitates & patrimonia ecclesiæ ex parte restituerit, partem alteram in certum tempus redditurum se condixerit.

Domino excellentissimo filio & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum & patricio Romanorum Paulus papa.

Quia excellentia vestra merito bonorum operum superno examini fuerit comprobata, ipsis jam in manifesto rerum exhibitarum effectibus demonstratum est.

Cod. Caro
rolini 22

ANNO
CHRISTI
717.

IV. AD PIPPINUM REGEM.

Conqueritur iterum de Desiderio rege, quod promissam legatis integram restitutionem non præstet, & de comminatoriis literis quas scripserat. Orat Pippinum, ut tres legatos ecclesiæ causa mittat.

Domino excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri, Pippino Francorum regi & patrio Romano Paulus papa.

Cod. Carolin.
21.

A Deo institutæ præcellentiæ vestræ his nostris apostolicis syllabis, bone potentissime rex, fili excellentissime, & spiritalis compater, sicut nostro post Deum liberatori, ea quæ ad agnitionem nostram de diversis adveniunt partibus, summopere innotescere studemus. Agnoscat liquidem eximietas vestra, intumescit nobis quoddam sincerissimos fideles spiritalis matris vestræ, sanctæ nostræ ecclesiæ, quod sex patricii, deferentes secum trecenta navigia, si mulque & Siciliensem stolum, in hanc Romanam urbem absoluti a regia urbe ad nos properant. Quid si velint agere, aut pro qua dirigitur causa, rei veritatem ignoramus: hoc tantum nobis nunciatum est, quod ad nos progredi, & ad vestram summe laudabilem præcellentiam in Franciam ingredi sunt dispositi: eademque nobis destinatas literas infra hæc nostra scripta vestræ excellentiæ direximus intuentibus. Itaque & hoc conservandæ eximietati vestræ innotescimus, quod quemadmodum in præsentia missorum vestrorum constitit cum Desiderio Longobardorum rege, ut nostras Romanorum justitias ex omnibus Longobardorum civitatibus plenius primitus acciperemus, & ita postmodum ad vicem ex omnibus nostris civitatibus integras Longobardis faceremus justitias; freti in hujuscemodi ejus pollicitatione, quam in præsentia prædictorum missorum vestrorum exhibuit, nostros missos direximus ad eandem recipiendas faciendasque justitias. Ipse vero varias adhibens occasionum versutias, nequaquam nobis primitus, ut constitit, plenas de omnibus suis civitatibus facere voluit quas exquirimus justitias, & ita demum suas in integro ex omnibus nostris civitatibus recipere: sed sigillatim tantummodo de una civitate facere, & de alia recipere maluit; volens per hoc dilationem interre, ne pars nostra Romanorum propriam consequatur justitiam. Et ecce nostri missi nihil impetrantes ad nos sine effectu reversi sunt. Et plures deprædationes ex tunc, atque multa & inaudita mala in nostris immittit finibus. Unde ecce suas confestim direxit literas, per quas confidens in sua ferocitate, Deum præ oculis non habens, nec beatum principem apostolorum Petrum metuens, comminationes nobis direxit, & inania detractionum verba protulit. Quas & de præsentia, infra hanc nostram exarationis seriem, vestro præfulgido, & a Deo instituto culmini direximus, ut earum præcella eximietas vestra agnosceret, consideret, quanta sit eius malitia, & elationis cordis superbia, in id quod contra beatum Petrum, & vestram regalem potentiam se erigens, malitias nobis comminatur interre. Sed nos spem nostram, post Deum, sicut inexpugnabilem murum, firmissimam in vestram a Deo corroboratam excellentiam habemus. Pro quo fle-

axo poplite petimus, & per nos etiam beatus Petrus apostolorum princeps vestram aggreditur eximiam præcellentiam, quatenus inspiratus ab omnipotente Deo, qui vos sanctæ suæ ecclesiæ defensorem ac liberatorem constituit, salutem nostram amplissime procurare, & contra omnium hostrorum inimicorum ferocitatem & arrogantiam solitus auxiliator & protector noster existere jubeas, Christianissime & spiritalis compater: quatenus lucratissimum præmium a redemptore nostro Domino Deo, intercedente beato Petro apostolorum principe, consequi mereamini; & sicut terrenum, ita & cælestis regnum cum sanctis & electis Dei per infinita sæcula consequi mereamini. De omnibus vero subtili enarratione præsentis Coniberito vestro fidelissimo vasso injunximus cuncta liquidius vestræ regali potentie suggerere. Sed & hoc obnixè postulamus benignam excellentiam vestram, ut missos vestros aptos, quales vobis placuerint, ad nos dirigere debeatis, qui in nostro inveniantur esse auxilio: unus tamen ex eis usque Ticinum properare debeat, ut dum cum Desiderio rege locutus fuerit, quidquid ei in responsis reddiderit, vestræ excellentiæ renunciet: reliqui vero duo cum vestro dispositu & ordinatione apud nos conjungere festinent, ut in nostro, ut dictum est, consistant auxilio. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

ANNO
CHRISTI
717.

V. AD PIPPINUM REGEM.

De sacra mensa Stephano papæ a Pippino rege donata: quo ritu Romæ ab ejus missis ad beati Petri confessionem oblata, & a Paulo papa suscepta atque consecrata sit.

Domino excellentissimo filio & nostro spiritali compatri Pippino regi Francorum & patrio Romano Paulus papa.

Cum maximo honorificentie conatu, & dilectionis affectu, quas præclara excellentia vestra misit literas, ferentibus Andrea & Gundarico tolerantissimis viris, Christianitatis vestræ missis, acceptantes suscepimus: Et post alia: Interea præcellentissime ac benignissime rex Christianissime filii & spiritalis compater, suscepimus & mentem illam, quam olim sanctæ recordationis domino & germano nostro beatissimo Stephano papæ, & per eum beato Petro apostolo obtulisti. Quam & cum hymnis & canticis spiritalibus, litanie laudes solemniter Deo referentes, infra aulam ipsius principis apostolorum introduximus: quamque vestri missi in sacram confessionem, super corpus scilicet ejusdem calorum janitoris ex vestri persona obtulerunt. Quam & chrismate unctionis sanctificantes, & sacram oblationem super eam imponentes, sacrificium laudis Deo omnipotenti pro æterna animæ vestræ remuneratione & regni stabilitate obtulimus; decernentes apostolica censura sub anathematis interpositione, nulli unquam licere eam ab ecclesia beati Petri alienare. Et ecce memoriale vestrum in eadem apostolica aula fulgens permanet in æternum: cujus remunerationem vos credite a justo retributore Domino Deo, & beato apostolorum principe Petro, in cælestibus regnis adepturum. De Georgio itaque & Petro quod innotuistis omnino agnovimus. Sed hoc in vestræ voluntatis arbitrio relaxamus, ut qualiter vobis placuerit

Cod. Carolin.
14.

ANNO
CHRISTI
717ANNO
CHRISTI
717

curret, ita ex eis agatis, siue illos apud vos A
detinendo, siue etiam ad nos absolvendo: quo-
niam omnino que vobis placita sunt, & nobis
omnino congrua & prospera esse videntur.
Prælati denique missi vestri omnia que a vo-
bis injuncta extiterunt liquidius nobis retule-
runt: de quibus ad singula responsum reddidi-
mus, eosque de cunctis informatos ad vos enar-
randum absolvimus. Omnipotens autem Domi-
nus, qui dives est in misericordia, sum exten-
sionis brachio vos continua defensione prote-
gat, & omnes adversarios ac rebelles vestris
regalibus subiciat vestigiis, tribuens longevi-
ter ac salubriter, una cum excellentissima fi-
lia, & spiritali nostra commatre, benignissima
regina, & amantissimis natis Carolo & Caro-
lomanno, excellentissimis regibus & patriciis
Romanorum, atque Gisla nobilissima, regni
gubernacula possidenda, & æterna gaudia cum
sanctis & electis persuenda. Incolumem ex-
cellentiam vestram gratia superna custodiat.

VI. AD PIPPINUM REGEM.

Gratias agit de missio ad se sabano, in quo Pip-
pini filia sacris undis abluta suscepta fue-
rat, & quo pacto exceperit significat.

*Domino excellentissimo filio, & nostro spiritali
compatri, Pippino regi Francorum, & pa-
tricio Romanorum Paulus papa.*

Codici Ca-
rolini 27.

Lator præsentium literarum solertissimus Vul-
fardus, eximietatis vestræ fidelissimus, ple-
nas jucunditate nobis attulit literas, quas &
cum ingenti lætitia mancipantes, atque lætio-
ni referantes, magna exultatione oantes re-
levati sumus: agnito scilicet per eas præfulgi-
do excellentiæ vestræ dilectionis affectu erga
apostolicam sanctam Romanam ecclesiam, at-
que tautorem vestrum, calorum regni janito-
rem, principem apostolorum beatum Petrum
a vobis exhibitio. Qua de re juges omnipoten-
ti Deo efficacius persolvimus grates, profecto
dum tam præcipuum fortissimumque viro-
rum his in diebus sanctæ suæ contulit ecclesiæ tu-
torem. Interca, Christianissime Dei providen-
tia vidor rex, gemina festivitatis peregrinus
gaudia, in eo quod optata cordis adepti desi-
deria, in vinculo spiritalis fœderis pariter su-
mus annexi. Præfatus nempe sodalitatibus vestræ
illustris missus pretiosissimum nobis supernæ
gratiæ munus attulit; sabanum videlicet, in
quo nostra dulcissima atque amantissima spi-
ritalis filia sacratissimo lavacro abluta suscepta
est. Quem & cum magna jucunditate, aggrega-
ta populi cohorte, infra aulam sacrati cor-
poris auxiliatricis vestræ beatæ Petronillæ, quæ
pro laude æterna memoriæ nominis vestri
nunc dedicata dignoscitur, celebrantes Missæ
solemnia, cum magno gaudio suscepi-
mus; & per allatum eundem sabanum eam
tamquam præsentialiter nos suscepisse gaude-
mus. Unde quia amor fidei vestrum beni-
gnum ignovit cor, nobis per vinculum spirita-
lis fœderis adhærendum, juxta quod domino
& germano meo beatæ recordationis sanctissi-
mo Stephano papa spondidistis, magnas gra-
tiarum actiones a Deo proteclæ excellentiæ ve-
stræ persolvimus; implorantes crebro divinam
misericordiam, ut ævis vos ac prosperis in so-
lio regni conservans tueatur temporibus, &
magno gaudio de ipsius spiritalis nostræ filiiæ

perfecta græte vos jucundari permittat ad exal-
tationem sanctæ suæ ecclesiæ. Et quia copiosa
nobis, ipsa Spiritus sancti scilicet compaterni-
tatis gratia, quæ opitulante Deo inter nos
rata consistit, auctoritas fiduciam contulit, pe-
to & deprecor, benignissime spiritalis compa-
ter, optime rex, ut ceptum redemptionis Dei
ecclesiæ, & plenariæ justitiæ beati Petri persi-
cere jubeas bonum opus. Direxit quippe no-
bis insignis bonitas vestra per suos affatus, si-
bi innotescere adversantium causarum eventum.
Unde certam a Deo proteclam eximietatem ve-
stram reddimus, nihil usque hædenus recepisse
de his que per nostros legatos excellentiæ ve-
stræ petendo mandavimus. Solite namque per-
fidi & maligni illi, in magna arrogantia cor-
dis permanentes, nequaquam inclinantur justiti-
am beati Petri restituere. Tamen omnia,
qualiter acta sunt, referentibus vestris missis
agnoscere potestis: & subsequenter nostrum
missum ad vos direximus, dignas vobis gra-
tias de omnibus referentes, & cuncta per eum
eximietati vestræ dirigimus in responso de his
que inantea provenerunt. Sergio vero archie-
piscopo, juxta id quod vestræ innouit excel-
lentiæ, indefinenter imminemus, ut sum resti-
tuatur ecclesiæ. Petimus autem excellentem
bonitatem vestram, ut reverentissimum & san-
ctum fratrem & coepiscopum nostrum Vulcha-
rium, sicut præfatus beatæ recordationis do-
minus & germanus meus sanctissimus Step-
hanus papa eum benignæ eximietati vestræ com-
mendavit, in omnibus commendatum habere
jubeatis. His prælibatis, trinus & unus Deus
noster sua vos extensionis dextera protegat,
cum dulcissima conjuge, excellentissima regi-
na, spiritali nostra commatre, atque amantis-
simis vestris meisque filiis, in solio regni so-
spites permanentes, & in præsentis vita, & in
æterna beatitudine uberrime concedi valere.
Incolumem excellentiam vestram gratia super-
na custodiat.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

(*Sabanum videlicet*) In eadem re Victor Uticensis
lib. 3. de Milita diacono, & Episcopo apothia:
Clam forte, nascantibus nullis, basulabat illa quibus
cum suscipiens de fonte dudum teneat sabano. Hæc
sunt, inquit, Uincamina, Episcopo, qua se accusa-
bunt, dum majestas venerit Judicantis.

VII. AD PIPPINUM REGEM.

Petit auxilium adversus Græcos, qui Raven-
nam oppugnaturi nunciabantur; oratque ut
Desiderium quoque regem, & alios ad fe-
rendam opem excitet.

*Domno excellentissimo filio, & nostro spiritali
compatri, Pippino regi Francorum, & pa-
tricio Romanorum, Paulus papa.*

Præcella & a Deo servata Christianitati ve-
stræ his nostris innotescimus apicibus, quod jam absolutis vestris missis, qui nuper
ad nos conjunxerunt, Vulchario videlicet san-
ctissimo fratre & coepiscopo nostro, & Felice
religioso, & Ratberto viro illustri, conjunxit
ad nuncium missum a fidelibus sanctæ Dei ec-
clesiæ, spiritalis matris vestræ, qui vera sem-
per nobis assolent indicare, significans nobis
quod nefandi Græci, inimici sanctæ ecclesiæ
Dei, & orthodoxæ fidei expugnatores, Deo
sibi contrario, super nos & Ravennatum par-
tes

Codici Ca-
rolini 31

ANNO
CHRISTI
717.

tes irruere cupiunt, atque monitionem facere. Unde quia alibi, post Deum & beatum Petrum, nostra spes non est, nisi apud vestram nobilissimam excellentiam; ideo obnixis deprecationibus petimus te, excellentissime fili & spiritualis compater, ut jubeas propter Deum, & reverentiam beati Petri salutem istius provincie a vobis redemptæ procurare, & confestim vestrum dignemini dirigere Desiderio Longobardorum regi missum, ut si necessitas fuerit significata, auxilium nobis pro incurssione eorundem inimicorum impertire debeat. Precipiens Beneventanis, atque Spolestinis, seu Turtanensibus nobis e vicinis consistentibus, ut ipsi nostro occurrant solatio. Deprecantes & hoc a Deo institutam excellentiam vestram ut ad nos hoc adveniente Martio mense vestrum dirigere jubeatis missum, qui hic Romæ nobiscum demorari debeat, ut ipsi, si necessitas exegerit, apud Desiderium imminere debeat regem per eodem nobis transmittendo solatio: quia, ut plenissime satisfacta est vestra excellentia, non ob aliud ipsi nefandissimi nos persequuntur Græci, nisi propter sanctam & orthodoxam fidem, & venerandam patrum piam traditionem, & quam cupiunt destruere atque conculcare. Pro quo jubeat solite vestra benigna disponere excellentia, ut eorundem inimicorum ad nihilum redigatur vesania, & perfectius hæc provincia, vestro certamine redempta, & a vobis beato Petro pro remedio animæ vestræ concessa, ab æmulorum insidiis tuta vestra consueta permaneat protectione, vobisque copiosa in cælis adscribatur merces, & nominis vestri laus, & universæ gentis exaltatio, sicut & jam factum est, nunc multo amplius in universo orbe terrarum divulgetur; atque intercedente beato Petro victoriæ triumphum & cælo vobis Dominus super omnes tribuat gentes: dum vestro auxilio confusus expugnatoribus sanctæ orthodoxæ fidei, pax & lætitia, & observatio Christianorum fidei in omnibus prædicata fuerit ecclesiis, meritoque ex hoc cælestia vobis a Deo conferantur gaudia. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

VIII. AD CAROLUM ET CARLOMANN.

PIPPINI REGIS FILIOS.

Laudat illos, & hortatur, ut in tuenda ecclesie defensione parentum suorum vestigiis insistant.

Domnis nobilissimis atque excellentissimis filiis Carolo & Carlomanno regibus Francorum, & patriciis Romanorum, Paulus papa.

Codex Carolini epist. 41.

Olim omnipotens Deus, cernens populi sui Israelitici lamentationem, & impiam ab Ægyptiis illatam oppressionem; misertus est eis, mittens famulum suum Moysen, per quem signa, & prodigia exercens, eundem suum eripuit populum, & per eum legem illis instruens, ad optatam eos perduxit requiem. Cui etiam Josue, ut prælietur bella Domini, anneditur; atque alios sui divini nominis cultores eis concessit auxiliares. Sed in omnibus illis non ita complacuit ejus divina majestas, sicut in David rege, de quo ait: *Servum meum secundum cor meum, in oculo sancto unxi eum*; cui & regnum & fe-

Psalm. 138.

ANNO
CHRISTI
717.

amini ejus in æternum gloriose tribuit possidendum. Sic enim, præcellentissimi atque nobilissimi filii, a Deo instituti reges, idem Dominus Deus noster in vestra Christianissima complacuit excellentia, atque in utero matris vos sanctificans, ad tam magnum regale pervexit culmen, mittens apostolum suum beatum Petrum, per ejus nempe vicarium, & oleo sancto vos, vestrumque præcellentissimum genitorem ungens, cælestibus replevit benedictionibus, & sanctam suam catholicam & apostolicam ecclesiam, atque orthodoxam Christianorum fidem vobis commisit exaltandam, atque viriliter defendendam. Quod profecto excellentissimi filii, Spiritus sancti gratia repleti, & cælesti protectione adjuti, agere totis nisibus statuistis, & vestro auxilio atque certamine ipsa sancta Dei ecclesia, spiritualis mater vestra, ab inimicorum insidiis liberata exultat in Domino Jesu Christo, & in conspectu divinitatis vestra effulgent pia opera, & cum David atque Salomone regibus, & cæteris Dei cultoribus, vestra in cælestibus regnis adscripta sunt nomina. Interea dum tanto vestro beneficio dignoscimur esse relevati, amor nos hortatur, Christianissimi ac dulcissimi filii de vestra prosperitate sedule addicere, in Domino gratulari. Et ideo visitationis atque salutationis paterno affectu his nostris apostolicis apicibus persolvimus vinculum, magnopere præsentem Petrum, primum defensorum sanctæ nostræ ecclesie, nostrumque fidelem missum, ad vestram dirigentes excellentiam, quatenus desiderabilem nostra vice referat salutem. Quem petimus benigne a vobis suscipi, & de vestra per eum sospitate nos certos lætosque reddi: obnixè petentes, dulcissimi filii, excellentiam vestram, ut pia vestigia sequentes, imitatores efficiamini Christianorum parentum vestrorum, avi nempe & proavi, atque excellentissimi & a Deo instituti magni regis genitoris vestri & præcellentissimi genitricis vestræ a Deo conservandæ reginæ; qui vere præ omnibus regibus fideles Deo & beato Petro esse comprobantur, quorum merita in cælestibus regnis fulgent. Unde & petimus misericordissimam Dei nostri longanimitatem, ut sua vos gratia protegens ævis & prosperis temporibus regalia sceptræ concedat persfruenda, dilatans terminos regni vestri, & victorias vobis de cælo tribuat, omnesque adversarios vestris prosternat vestigiis, & sicut terrenum, ita & cæleste regnum vobis per infinita sæcula tribuat possidendum. Bene valete.

IX. AD PIPPINUM REGEM.

Monachos a Remedio Pippini fratre Romam missos ad discendam psalmodiæ modulationem, Simeonis prioris scholæ cantorum discipline traditos esse, ut postulabat.

Domno excellentissimo filio, & nostro spirituali compatri, Pippino Francorum regi, & patricio Romanorum, Paulus papa.

CUM charitatis amor, quem erga vestram a Deo illustratam insignem gerimus excellentiam, nostro enucleatius vigeat cordi, curæ idcirco nostræ existit, excellentissime regum, vestræ gnæviter & præclaræ totis obtemperare nisibus voluntati: præsertim dum & amplissimo vestræ excellentiæ præsidio relevati, & post

Codex Carolini epist. 41.

ANNO
CHRISTI
717.

& post Deum ab insidiatorum videmur sevitio erepti. Et ideo quotiens nobis relationum vestrarum apices perferuntur, gratuito accipientes animo, confestim quod eorum textus eloquitur effectui satagimus mancipandum. Unde susceptis in presentia Deo protectæ excellentiæ vestræ syllabis, nempe relectis, proxinus cuncta quæ ferebantur in illis libenter adimplevimus. In eis siquidem comperimus exaratum, quod præsentis Deo amabilis Remedii germani vestri monachos Simeoni scholæ cantorum priori contradere deberemus, ad instruendum eos in psalmodiæ modulatione, quam ab eo apprehendere, tempore quo illic in vestris regionibus extitit, nequiverant: pro quo valde ipsum vestrum asseritis germanum tristem effectum, in eo quod non ejus perfecte instruxisset monachos. Et quidem, benignissime rex, satisfacimus Christianitati tuæ; quod nisi Georgius, qui eidem scholæ præfuit, de hac migrasset luce, nequaquam eundem Simeonem a vestri germani servitio abstrahere niteremur. Sed defuncto præfato Georgio, & in ejus idem Simeon, utpote sequens illius, accedens locum, ideo pro doctrina scholæ eum ad nos accersivimus. Nam absit a nobis, ut quidpiam, quod vobis vestrique fidelibus onerosum existit, peragamus quoquomodo. Potius autem ut præfatum est, in vestra charitatis dilectione firmi permanentes, libentissime, in quantum virtus suppetit, voluntati vestræ obtemperandum decertamus. Propter quod & præfatos vestri germani monachos sepedito contradidimus Simeoni, eosque optime collocantes, solerti industria eandem psalmodiæ modulationem instrui præcepimus, & crebro in eadem, donec perfecte eruditi efficiantur, pro amplissima vestræ excellentiæ atque nobilissimi germani vestri dilectione, ecclesiasticæ doctrinæ cantilena dispoluimus efficaci cura permanere: optantes de reliquo excellentiam vestram ævis ac prosperis temporibus in Domino valere & regni perfrui sceptro, atque triumphales de hostibus, intercedente beato Petro consequi victorias. Incolorem excellentiam vestram gratia superna custodiat. D

X. AD FRANCOS UNIVERSOS.

Gratias agit pro fideli opera ecclesiæ Romanæ præstita. Laudat gentem Francorum, ejusque reges, & benedictiones uberrimas impertit.

Paulus servus servorum Dei omnibus dilectis nobis episcopis, & venerabilibus presbyteris, & abbatibus, atque religiosis monachis, gloriosis etiam ducibus & comitibus, seu universa Christiano dilectæ generalitatis exercitus a Deo protecti regni Francorum constituitis.

Codice Caroli episcopi

Considerantibus nobis, & velut ignitam coram nostris aspectibus splendissimam Christo amabilis fortitudinis vestræ fidem, & laboriosum certamen adhibentibus, quod liberationi sanctæ catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesiæ, quæ vos verbo prædicationis peculiaritatis modo sinceris genuit filios, exhibere totis visibus studetis, magna nobis admirandi inheeret qualitas, & hæc laudis præconia vestro nomini, & benedictæ generationi proferre in universo non desistimus orbe terrarum. O dulcissimi atque amantissimi nobis, quam vicissitu-
Concil. General. Tom. XII.

Adipis repensationem vestro exercitui conferemus? aut quæ thesaurorum copiæ dignæ sint ad tot beneficiorum præcædia, quæ sanctæ ecclesiæ contulistis? At licet in hoc mentis consideratio & possibilitas coarctetur vobis digna rependere; verumtamen est iudex iustus in cælis Dominus Deus noster, qui digna vestrorum retribuet operum merita. Vere enim elevatum est nomen genti vestræ super multas generationum nationes, & regnum Francorum vibrans emicat in conspectu Domini; quod talibus benignissimis catholicæ & apostolicæ sanctæ ecclesiæ liberatibus præornatur regibus. Novus quippe Moyses, novusque David in omnibus operibus suis effectus est Christianissimus a Deo protectus filius, & spiritalis compater, dominus Pippinus, Dei nutu victoriosissimus rex, per quem exaltata Dei ecclesia triumphat, & fides catholica ab hereticorum telo illibata consistit. Et vos quidem, charissimi, gens sancta, regale sacerdotium, populus acquisitionis, cui benedixit Dominus Deus Israel, gaudete & exultate, quia nomina vestra, regumque vestrorum, exarata sunt in cælis, & merces vestra magna est coram Deo & angelis ejus. Firmiter quippe beatissimum Petrum apostolorum principem, cui a Redemptore nostro ligandi solvendique peccata in cælo ac in terra concessa est potestas, adepti estis protectorem. Sed omnipotens Dominus, ejusdem sui apostoli intercessionibus, benedicat, protegat, atque confortet, & corroboret Deo amabilem communitatem vestram, actusque vestros in beneplacito suo disponat, tribuens vobis a cælo victoriam, fines vestros dilatet, subjiciens excellentissimis regibus vestris omnes barbaras nationes, ad perfectam liberationem & exaltationem sanctæ universalis Dei ecclesiæ, & fidei orthodoxæ integritatem: detque vobis ea sapere quæ illi sunt placita, & multo amplius corda vestra in amore beati Petri, & ejus apostolicæ sedis illustret: fidelique studio ejus præceptis apostolicis obtemperantes, vestrorumque regum mandata observantes, & præsentis vitæ cursum cum victoria & bona fama exequi, & æterna gaudia cum cæli civibus perfrui mereamini.

EPISTOLA XI. PAULI PAPÆ I.

Sive diploma pro immunitate monasterii sancti Hilari Galienensis sub Ravennate ecclesiæ positi.

IGitur de divino nutu ante horum... annorum sanctæ recordationis dominus & germanus noster beatissimus Stephanus, hujus apostolicæ sedis præsul ad redimendam Italiæ provinciam, simulque exarchatum Ravennatum de manibus gentium, Franciæ properasset regionem; contigit eo revertente, suum peragrari iter per monasterium beati Hilari, situm in territorio Populienfe: cessante æmulorum sævitia, gratissime atque cum maxima honoris humilitate susceptus est ab Anscauto quondam Populienfi episcopo & abbate ipsius venerabilis monasterii: & ... eundem beatissimum pontificem... prædictus quondam Anscautus episcopus affluenter ipsius itineris subsidia illi tribuit.

Et dum idem beatissimus prædecessor noster hujus apostolicæ sedis antistes suo laborioso certamine provinciam illam videlicet exarchatum Ravennatum, a iugo servitutis ditionis
Ss gen-

ANNO
CHRISTI
717.

ANNO
CHRISTI
717

gentium Dei providentia redemit: tunc vicissitudinem. propeff beneficii eidem Anscaso episcopo irrogans, praedictum monasterium diebus vite suae fruendum illi concessit. Unde & nos huiusmodi concessi praesidii largitatem sub apostolice praeeptionis pagina confirmavimus, atque iurisdictioni sanctae nostrae ecclesiae submissimus eum.

Nunc vero divina vocatione ipse Anscaso de hac migrante luce, agnoscentes rei veritatem, praedictum venerabile monasterium iura laude Ravennatis ecclesiae a diuturnis existerent temporibus, adeoque perpendentes contra omnem rationem esse, ut ipse venerabilis locus a sancta Ravennate ecclesia abstrahatur..... ea quoque eidem pro subtractione eius promulgata sunt incongrue atque irrationabiliter omnia irrita & invalida esse statuentes, statuimus.

Unde per huius nostrae apostolice praeeptionis paginam, denuo ipsum venerabile monasterium beati Hilari cum omnibus ei pertinentibus sub iurisdictione Ravennatis ecclesiae, atque reverende fraternitatis tuae, successorumque tuorum, perpetuis, atque perennibus temporibus statuimus permanendum: & ut tua... successorumque tua placuerit, perenniter ipse venerabilis locus disponatur. Statuentes apostolica censura sub anathematis interdictione, & divinae iudicii obstinatione, nulli cuiuslibet personae parvae vel magne quoquo modo licere idem venerabile monasterium a iurisdictione sanctae Ravennatis ecclesiae, atque tuae fraternitatis reverentiae successorumque tuorum auferre: sed etsi quodlibet monimen de eodem monasterio contrarium ecclesiae vestrae Ravennati repertum fuerit, vacuum & inane esse decernimus. Datum Nonis Februarii, imperante domino piissimo Augusto a Deo coronato magno imperatore, anno xi. & pacis eius anno xx. sed & Leone imperatore eius filio anno vii. indictione xii.

XII. AD JOANNEM ABBATEM

De ecclesia ac monasteriis a se etiam in patris tuis sub titulo sanctorum Stephani papae & martyris, & Silvestri papae & confessoris.

*Paulus episcopus servus servorum Dei * Ictro religioso presbytero & abbati venerabilis monasterii sanctorum Stephani martyris atque Silvestri confessoris Christi, & aliorum innumera- rum sanctorum Dei in eodem sancto monasterio a nobis annuente Deo fundato quiescentium, & cum eo ipse venerabilis monasterio in perpetuum.*

Inter diversa studiorum examina, & varias humanae inconstantiae operationes, qui nimirum in hac temporali vita pertractantur: illa praesertim toto mentis nisu perficienda sunt, quae ad laudem Domini Dei nostri, & sanctorum eius celeberrimum respiciunt honorem. Et profecto omnia sequuntur prospera, si primum quae Deo sunt gloriosa, & sanctis ejus praesulgida, procuramus. Ob hoc semper, dum divina Redemptoris nostri ineffabilis potentiae gratia in meam respicere dignata est exiguitatem, magna cura insistere, & anhelante fere dilectionis affectu diuturna ejus benignitate ac misericordia procuramus laudes, & meorum ipsi offerre majestati desideria votorum. Atque

1717 post
1717

ANNO
CHRISTI
717

Alex hoc divinae illustrationis compendius inspiratione, vehementer, licet immeritus, procurare studui ea quae ad cultum Dei, & dignam sanctorum pertineant venerationem, & maxima roborationis censura confirmare.

Quoniam valde me, fateor, optimis beneficiorum eorumdem sanctorum suffragiis apud divinam adjutum misericordiam, pro eo quod nullis virtutum profectibus mereor institutum, scilicet gravi peccatorum mole praegravatum, adeo magnum & terribile apostolicum officium prosequi, nisi eorum praesidio divina me praevererit dignatio. Verumtamen in hoc omnipotentiae suae cunctorum praescius conditor & redemptor Dominus noster Jesus Christus demonstrat iudicia, quod ea quae apud eos ipsos despecta sunt, nobis ad spem profectus, potentiae suae gratia illustrante, perducit, quod in me nimirum cernitur evenisse. Idecirco ingenti gratulationis laetitia relictus, laudem Domini loquitur os meum, cor & lingua benedictum nomen ejus, magna pietatis clementiae congruenter confero vota.

Igitur cum per evoluta annorum spatia, diversa sanctorum Christi martyrum atque confessorum ejus foras muros hujus Romae urbis sita antiquitas caemeteria neglecta fatis manerent diruta, contigit postmodum ab impia Longobardorum gentium impugnatione funditus esse demolita. Qui etiam & aliquantisper effodientes martyrum sepulchra, & impia devastantes, quorundam sanctorum depradati, auterentes secum deportaverunt corpora. Erex eo tempore omnino desidiase atque negligenter eis debitus venerationis exhibebatur honor. Nam & (quod dici nefas est) etiam & diversa animalia in aliquantis eisdem sanctorum caemeteriis aditum habentia: illic etenim eorum exsistebant septa animalium, in quibus fetoris egerebant squalorem.

Unde congesta eorumdem sanctorum locorum desidiola incuria, & ex hoc valde ingeniticens, atque plurima doloris attritus aestitia, aptum prospexi, Deo annuente, eosdem sanctos martyres & confessores Christi, & virgines ex iisdem dirutis auferre locis. Quos & cum hymnis & canticis spiritualibus in hanc Romanam introduximus urbem, & in ecclesiam, quam noviter a fundamentis in eorum honorem construxi (intra moenia scilicet in domo quae mihi parentali successione obvenit, in qua me natum constat atque nutritum) eorum sanctissima collocaans condidit corpora. Ubi congregationem constitui monachorum specialis censura in honorem & in nomine beatorum Stephani papae & martyris, atque Silvestri papae & confessoris Christi. In quo veneranda eorum quiescant corpora, Monasterium virorum monachorum esse censui, scilicet ad modulationis exercendam psalmodiam, in perpetuum esse decrevi, constituens sedulas ibidem Domino Deo redemptori nostro referri laudes, & aeternam eorumdem sanctorum illic quiescentium venerationis memoriam ad gloriam divinae potentiae celebrari, atque pro dilatione atque stabilitate reipublicae, nec non & salute omnium fidelium Christianorum, & ob meorum veniam delictorum quotidianas fundi preces, & debitum & condecemtem eisdem omnibus Dei sanctis exhiberi honorem.

Quoniam dum ipsi martyres Christi, contemptis humanae gloriae blandimentis, atque diversa tormentorum supplicia perpessi, pro Christi

sunt

ANNO
CHRISTI
617.ANNO
CHRISTI
617.

sinceritate observaverint, a dextris Dei inveniantur in loco lucis constituti, & omnes sanctos Dei: martyres, confessores, & virgines Christi, qui in eodem venerabili monasterio quiescunt, firmos habeant protectores, eorumque suffragiis & in presenti vita adjuventur, & in futura beatitudine caelestis regni gaudere cum angelis Dei & omnibus sanctis & electis per infinita consequantur secula.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Paulus episcopus sanctæ catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesiæ huic constituto a nobis facto subscripsi.

Joannes humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Neapolitanæ huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Joannes humilis episcopus ecclesiæ Tiburtinæ huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Gratianus humilis episcopus Velitrensis ecclesiæ huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Petrus humilis episcopus ecclesiæ Labicanensis huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Parvus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ in Tribus tabernis huic constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Bonifacius humilis episcopus ecclesiæ Tifertinae, *Ec. ut supra.*

Domnus humilis episcopus ecclesiæ Maturanensis, *Ec. ut supra.*

Epiphanius peccator episcopus ecclesiæ Perusinae, *Ec. ut supra.*

Constantinus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Anagninae, *Ec. ut supra.*

Anastasio humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Senogalientis, *Ec. ut supra.*

Leo humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Salernitanæ, *Ec. ut supra.*

Petrus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Cerenfis, *Ec. ut supra.*

Leo humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Albanensis, *Ec. ut supra.*

Gregorius humilis episcopus ecclesiæ Prænestinae, *Ec. ut supra.*

Jordanus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Senensis, *Ec. ut supra.*

Adam humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Hortanæ, *Ec. ut supra.*

Rodolphus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Cellensis, *Ec. ut supra.*

Gregorius humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Silvæ candidæ, *Ec. ut supra.*

Sunalbus humilis episcopus sanctæ ecclesiæ Amerinæ, *Ec. ut supra:* & alii ceteri qui capere possumus: ita ibi.

Subscriptiones cardinalium.

Gregorius archipresbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Balbinæ.

Philippus humilis presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sancti Marci.

A Gregorius sacre Romanæ ecclesiæ humilis presbyter tituli sanctæ Anastasiæ.

Theophilus sacre Romanæ ecclesiæ humilis presbyter tituli sanctæ Sabinæ.

Eustochius humilis presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli

Stephanus humilis presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Cecilie.

Constantinus humilis presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sanctorum quatuor Coronatorum.

Marinus humilis presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sancti Laurentii qui vocatur Damasi.

B *Subscriptio trium episcoporum qui residui erant, sed defectu chartæ absque subscriptione præterierant.*

Suthinius episcopus Tranensis ecclesiæ.

Leontius episcopus Amiterninæ ecclesiæ.

Stephanus episcopus Ferentinatis ecclesiæ.

Subscriptio reliquorum cardinalium.

Theopemptus presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sancti Eusebii.

Leontius presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Susannæ.

Eusebius presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli Laurentii in Lucina.

Benedictus presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli S. Marcelli.

Clemens presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Anastasiæ.

Christophorus presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sancti Vitalis.

Donatus presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sancti Sixti.

Andreas presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Mariæ in Callisto.

Saxolus presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sancti Cyriaci.

Hermogenes presbyter sacre Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Priscæ.

D Petrus humilis archidiaconus sanctæ sedis apostolicæ.

Datum quarto Nonas Junii, imperante domino Constantino Augusto a Deo coronato

magno imperatore anno quadragesimo primo, ex quo cum patre regnare cepit: & post consulatum ejus anno vigesimo primo, indictione decima quarta.

As. Ch. 761.

Porro in eadem membrana Pauli papæ verbis hæc addita reperiantur.

Mense Julii die decimona introduximus in hoc oraculum corpus beati Silvestri episcopi & confessoris Christi. Mense Augusti die septimadecima introduximus corpus beati Stephani martyris atque pontificis, tempore Constantini & Leonis Augustorum, & Pippini excellentissimi regis Francorum & defensoris Romani, indictione quartadecima.

ANNO
CHRISTI
717ANNO
CHRISTI
717

AD EPISTOLAS PAULI I. PAPÆ

APPENDIX.

ADEGGBERTUM EBORACENSEM

Archiepiscopum, & Eadbertum regis Anglorum filium,

Ut ablata ab eodem regis filio Forthredo abbati monasteria restituat.

Dilectissimo fratri Ecgberto archiepiscopo, sed & A
Eadberto excellentissimo filio regi Paulus
papa salutem.

Exist. apud
Wikins
tom. I. pag.
349.

Arbiter rerum & opifex, qui solo verbo cuncta ex nihilo fingens, humanam (de) limo creavit naturam, trinus & unus Dominus Deus noster, cui machinæ poli ac telluris materia perenni lege famulantur, ad hoc prudentissimam nobilitatem vestram dominicæ plebis suæ curam instituit exequi, ut ea, quæ ad ejus divinæ majestatis cultum respiciunt, solerti cura inhiante perficere studeatis, quatenus vestras industris præsidio protegatur eorum salus, qui hujus mundi latebrosis insidiis (non) carent. Etenim, nobis dilectissime, multorum relatione assatum comperimus efficaci solertia vos pollere. Et quia attentius de illa florifera vita, quæ nullo terminorum succiditur sine, mente devota cogitare anhelatis; ideo libentissime ea, quæ ad vestras animæ respiciunt salutem, per nostram apostolicam admonitionem, dilectionem, atque excellentiam vestram postulare aptum prospeximus. Itaque veniens ad limina protectorum vestrorum beatorum principum apostolorum, Petri, ac Pauli, præsentis Forthredus religiosus abbas retulit nobis, inquam: Quod tria monasteria illi concessa fuissent a quadam abbatissa, id est, monasteria quæ *Staningrave* seu *Cuchavolds* & *Denormus* dicuntur. Quæ videlicet monasteria per vim ab eo tua abstulit excellentia, & cuidam Patricio, fratri ejus, *Mali* nomine tribuit. De qua re nimis tristes effecti sumus, excellentissime fili, quoniam extra præceptum Dei hoc omnino egilli. Et liquet profecto,

quod ad excidium animæ tuæ pertinet, dum eadem monasteria ab eo, qui in officio divini cultus perseverat, abstulisti; & qui in hujus mundi curis desudat, concedere studuisti. Neque enim fas est, excellentissime fili, ut humani favoris magis intuitum, quam Dei timorem præ oculis tuis adhibeas. Debuerat enim excellentissima prudentia tua de suis propriis opibus, locis, atque amoenis eidem venerabilibus prærogativa subsidii adminicula impertiri. Quoniam scriptum est. *Honora Dominum de tua propria substantia.* Quapropter hortamur solertiam vestram, & per apostolicam sedem admonemus, ut sibi vere obediens, prout debetis, ob amorem protectoris vestri prælato Forthredo abbati ipsa tria monasteria restituatis; quatenus, juxta quod a præfata abbatissa illi concessa sunt, sine qualibet ambiguitate aut infesta molestia perfrui mereatur, & secundum præditam & institam vobis solertiam cuncta venerabilia loca pro intuitu fovete, & in omnibus protegere mature. Atque quod ab eis ablatum est, modis omnibus eisdem sanctis restituendum vestræ adhereat curæ; ut ex hoc prava vitiorum usurpatione amputata, nulli laicorum, vel aliæ cui-libet personæ denuo licentia admittatur piorum pertinentia locorum invadendi; sed magis vestro studio ea, quæ respiciunt ad religiositatis propositum, impensius propagentur. Ex hoc enim, excellentissime fili, divinum adsumes remunerationis adminiculum, & contra hostis ferocis versutiam prævalebis, & æternam procul dubio consequi promereberis vitam.

717. 111. 2.

CONCILIUM COMPENDIENSE

QUOD APUD COMPENDIUM PALATIUM

Publicum in generali populi conventu celebratum est, anno Christi DCCLVII. Pauli papæ I. Pippini regis vi.

Vide Baluzium *Capitular.* tom. I. pag. 180. edit. Paris.

OBSERVATIO PHILIPPI LABRE, S. J. D

Poterat æquo jure Sirmundus noster Compendiense illud, sive decretum vocis, sive concilium, revocare ad annum 756. proxime præcedentem, atque ad præsentem 757. cum certissimis atque extra omnem controversiam positæ conseter judicis synodus fuisse in Compendio palatio anno 756. celebratam. Fidem omni exceptione majorum facit diploma Chrodogangi Metensis antistitis, eo

loci firmam subscriptionibus episcoporum in confirmationem privilegii Gortensis abbatis ab eo fundatæ. Illud debetis, lector, humanitari R. P. Alexandri Vuithe-mii foeteratis nostræ viri eruditissimi, qui ad me ante aliquot annos, Lucilliburgo misit cum diplomate fundationis nobilissima Præmense sancti Salvatoris abbatis concessio die 13. Aug. anno 11. regnante eodem Pippino gloriosissimo rege aliisque quam plurimis.

Con-

^a Primum edidit P. Jacobus Sirmundus ex MS. Cod. S. Vinc. Metensis. *Hard.* Emendatus deinde Baluzius in *Capitularibus* tom. 1. & 2. ex 90.
Caput XIII. hujus Concilii. 129dat. Falbertus Carnot. in epist. 33. ex Concil. Liptinens. sub Zacharia Pape sub Principe Carlomanno. *Hard.*

ANNO
CHRISTI
717.

*Confirmatio privilegii domini Grodegangi archie-
piscopi antiquior ex chartulario Gorzense
monasterii in D. Metens.*

L. 6.
L. 11.

In Dei nomine Chrodegangus ac si peccator Metensis urbis episcopus dum in voluminibus divinarum scripturarum juxta possibilitatem ex mediocritate mei sensus, attonitis auribus, & sedula consideratione inspicerem quid Dei filius diceret, audiens, *date & dabitur vobis*; & alibi: *date elemosynam; & ecce omnia munda sunt vobis*, idcirco cepti melius conquirere quid pro animæ remedio, quid pro abluendis ponderibus peccatorum facerem vel in quibus imitaret exempla patrum, episcoporum meorum antecessorum in operibus, quibus credimus Deo placuisse, hinc per Dei adiutorium una cum comatu, & voluntate domini nostri piissimi ac gloriosissimi regis Pippini Francorum, atque consensu fratrum nostrorum canonicorum, spiritualium & Deum timentium laicorum fidelium sancti Stephani, ædificavi monasterium in loco qui dicitur Gorzia in pago Scarponinse in honorem beatissimorum apostolorum Petri & Pauli, nec non & sancti Stephani seu & ceterorum sanctorum, & fundans atque dotans ipsum monasterium de rebus, & terris quæ propter venditiones & commutationes, mihi legibus obvennerant, ea scilicet conditione, ut in monasterio monachi secundum ordinem & regulam sancti patris nostri Benedicti abbatis amodo & semper perpetuis temporibus vivant, & sicut ibi scriptum est, nihil penitus proprium habentes, sed sint illis communia omnia in omnibus, qualiter & pro se, & pro aliis valeant exorare; igitur compulsi nos affectio charitatis atque dilectionis fratrum ipsorum, pro eorum quiete & ordine, qualiter Deo juvante valeant implere regulam & ordinem suum, & quod nobis successoribusque nostris maneat ad mercedem, & a recto tramite inconverso limite terminare quod perennem deinceps propitiante Deo obtineat firmitatem, ne quis nobis detrahendo æstimet in id nova decernere, dum antiquitus juxta considerationem pontificum videant cetera sibi subiecta monasteria in omnibus esse conservata atque secuta, ideoque pro divino intuitu vel pro animæ nostræ remedio seu successorum nostrorum pontificum una cum comatu, & voluntate piissimi & gloriosissimi Pippini regis & consensu fratrum nostrorum, convenit nobis illis conservare pro eorum quiete, & tranquillitate; & neque a nobis, neque ab archidiacono nostro, neque a ceteris ordinatoribus sancti Stephani, a quolibet homine inquietati nec condemnati vel de rebus eorum expoliati contra rationis ordinem esse non debeant, sed inspecta eorum instrumenta juxta constitutionem, quam eis institutum, quieto ordine ipsas res teneant atque possideant, & de hoc quod nos ad ipsum monasterium dedimus atque formavimus vel ad Deum timentibus hominibus donatum est atque firmatum, aut aliquid munere transmissum vel in altario offerendum, aut sacris voluminibus seu quibuscumque speciebus quod ad

Arctatum divini cultus pertinet, ad præsens collata vel deinceps collatura fuerunt, non auferamus, & supplici postulatione exoro, & postulo dominis & successoribus meis episcopis: & ceteris ordinatoribus sancti Stephani propter nomen sanctæ Trinitatis, quod superius intimatum est perpetuis temporibus pro eorum mercede agenda, ipsi fratribus qui in ipso monasterio esse videntur conservent, & sit ipsum monasterium subiectum sub mandeburde, & defensione sancti Stephani ecclesiæ Metensis sicut in illo instrumento continetur, quod de ipso monasterio ad ecclesiam sancti Stephani fecimus, ut libeat eis pro vita & incolumitate regis & stabilitate regni Francorum, & pro pontificibus suis suisque subiectis Domini misericordiam exorare: & juxta dispensationem divinam cum abbas de ipso monasterio ad Dominum migraverit, quem unanimiter omnis illa monachorum congregatio optimæ regulæ compertum & vitæ meritis congruentem elegerint una cum consensu & voluntate urbis episcopi, ipsum sibi habeant abbatem, & si in ipsam congregationem, quod absit, non potuerint talem invenire, qui eos regulariter regat, tum ipse pontifex cum consensu & voluntate eorum de alio monasterio eligat abbatem, sicut superius diximus, qui eis regulariter, & secundum ordinem præsit, & memoratus pontifex in ipso monasterio per nullum ingenium nullamque occasionem aut cupiditatem quemlibet abbatem mittat, nisi qui eos secundum ordinem regat, & si ipse pontifex aut quilibet alia potestas aliter fecerit, in divino districto iudicio ante Dei oculos cum beatissimo Petro principe apostolorum & sancto protomartyre Stephano exinde reddet rationem, & si præfatus pontifex lucranda oratione aut visitatione fratrum quando ei placuerit in ipso monasterio venerit, vel aliquam moram pro lucrandis animabus fecerit, cum exinde in Dei nomine vult habere regressum, absque ullo munere terreno requisito revertatur: qualiter monachi qui solitarii nuncupantur, de perfecta quiete, vel securitate valeant Domino protegente per longa tempora exultare, & sub sancta regula viventes pro profectu ecclesiæ & salute regis vel patriæ valeant plenius Domini misericordiam & attentius deprecari: & si, quod absit, ipsi monachi de eorum regula aut religione tepidi, aut negligentes reperti fuerint, secundum eorum regulam ab abbate suo corrigentur; sin autem ipse abbas non prævalet, tunc præfatus pontifex coercere debeat, quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quidquid de pontificibus fidei pro quiete tranquillitatis tribuetur, ut ob hoc firmiter subsistat vigoribus, & nos & patres nostri domini episcopi in synodo subscriptionem manibus nostris decrevimus roborare, & fratres nostri de congregatione S. Stephani fideles ipsius consentientes subscriperunt.

Chrodegangus peccator episcopus hanc firmitatem a me factam relegi & subscripsi.

Adalfridus peccator episcopus subscripsi.

Lupus peccator episcopus audiens subscripsi.

Ego Fulkharius vocatus indignus episcopus subscripsi Rothingo advocato.

Vul-

1 Forte, & commutationes. Hard.

2 Forte, nobis & illis. Hard.

3 Forte, ut supra. Hard.

4 Forte, vel Deum. Hard.

5 Vide Ducangium in Glossario, verbo, Mandibardis. Hard.

6 Forte, pro lucranda, ut mox legitur, pro lucrandis. Hard.

7 Forte, a pontificibus. Hard.

8 Forte, ut autem hoc. Hard.

ANNO
CHRISTI
717.

ANNO
CHRISTI
717.

Vulfrannus vocatus episcopus in Christi nomine subscripsi.

Herineus episcopus subscripsi Segimondo.

Ego Mangaudus episcopus subscripsi.

Memorianus Chorchidianus subscripsi.

Deotmarus ac si peccator episcopus subscripsi.

Rabigandus abbas subscripsi.

Jacob peccator episcopus subscripsi.

Mensebius peccator episcopus subscripsi.

Audo peccator episcopus subscripsi.

Chardobachius quamvis peccator episcopus subscripsi.

Lendenaus episcopus subscripsi.

Ego Lupus quamvis indignus episcopus subscripsi in Christi nomine.

Tedecharius peccator episcopus subscripsi.

Fortunus peccator episcopus subscripsi.

Sedonius ac si peccator episcopus subscripsi.

Deofridus episcopus subscripsi.

Sadrius episcopus subscripsi.

Ego Angilrannus subscripsi.

Sadebertus ac si indignus episcopus subscripsi.

Rotelinus subscripsi, Gontelmus, Brandomus, Sigibertus, Zacharias, Rachionatus,

Ego, Gonterius, Abbo, Adelelinus, Angelelinus, Sadrius.

Ego Richerus sive Vvasco ac si indignus diaconus iustus hanc confirmationem relegi & subscripsi.

Actum in Compendio palatio publice in synodo congregata anno ab incarnatione Domini DCCLVII. ind. IX. epac. XV. conc. IV. anno VI. B (scu IV. ut alii malunt) regni Pippini gloriosi regis sub die X. Kal. Junii.

ANNO
CHRISTI
717.

SYNODUS ROMANA II.

*A Stephano II. pontifice habita in causa Sergii archiepiscopi Ravennatis circa annum 757.*Ex Manf.
Suppl. Tom.
I. pag. 610.

Concilium hujus historiam ita narrat Agnellus Ravennatenfis, auctor schismati Ravennatenfium additus in libro Pontificali in vita ejusdem Sergii cap. 3. Cum Paulus (lege Stephanus ut ex tota narrationis serie liquet) Papa Romanus iter per Franciam pergeret, non ei obvius fuit (Sergius) & reversus (Pontifex) Sergium archiepiscopum vexare cepit. Ille autem fiduciam habens in rege, (Austropbo Longobardorum rege) ut adminiculum ei preberet; & sefellit illum, & deductus est Romam a suis civibus, & sefellit illum. Et congregatis episcopis, jubente Papa, voluerunt illum honore privare, & de gradu pontificali projicere. Apostolicus talem contra eum proferebat sententiam: *Neophytus est (nempe ex laico episcopus, ut ex Anastasio in vita Stephani III. discimus) non ex ovili (id est ex clero) iustus, nec secundum canones in Ravennensi ecclesia militasti; sed subito invasisti cathedram, quasi latro; & sacerdotes tuos, qui digni de his ecclesia profuerat, repulisti; & per secularium favorem, potenter tamen, sedem obtinisti.* Ad hæc Ravennæ pontifex ajebat: *& non mea presumptione, sed elegerunt me clerici, & plebs universa. Interrogasti per ordinem canonico more, & de me omnia & in patefacta sunt, & quomodo laicus sui & sponsam habui, & ad clericatum perveni, & cognitum vobis factum est, & dimissis, nullum obstaculum mihi esse potest. Postquam talia de me sensisti, cur me consecrasti? Diverfas autem sententias inter se episcopi ferebant. Dicebant enim omnes: quomodo possumus cum finis discipuli magistrum judicare? (e Ravennatenfis enim provincia episcopos Stephanus acciverat.) Hæc audiens Papa in furore versus, asseruit se die*

crastino manibus suis orarium e collo ejus evelleret. Narrat dein Agnellus Sergium his presum angustis in preces ad Deum conversum impetrasse, ut nocte illa Paulus (lege Stephanus) repente occumberet; qua de re mane alterius diei a Stephano (lege Paulo) urbis Romæ diacono germano prædicti Papæ, certior factus est. Accessit ad gaudii cumulum ipfius Pauli ad pontificatum assumptio: in ipsa die peracta, ait Agnellus, cuius novi pontificis beneficio e carere creptus, ac pristina dignitati Sergius restitutus est. An vera sint omnia quæ Agnellus hic tradit, ambigere me plurimum fateor, multaque ad genium illius, quod auctor iste fovebat, in pontifices Romanos odii confida esse non dubito. Quæ vero sit de synodo cur suspecta esse possint nihil succurrit. Hoc vero concilium aliud plane esse oportet ab eo quod Stephanus ante suam in Gallias professionem ineunte anno 753. celebravit, legiturque in editione Veneto-Labbeana Tom. VIII. pag. 410. Quamquam enim in illo Sergius pariter adfuit, sedit tamen inter patres, non vero stetit ut reus, nullamque tunc iram pontificis incurrit, cum ejusdem synodi occasione bullæ quædam Pontificis ab Ughellio in Mutationibus recitata, ad illum directæ fuerint. In hoc vero posteriori concilio alia planè rerum Sergii constitutio fuit, cum reus adesset, non iudex; & damnatus, non absolutus & amicus discessit. Ad hæc, tempus utriusque concilii minime congruit; nam postremum hoc post reditum Stephani e Gallia, & sub extremum vitæ ejus tempus, adeoque anno 757. quo obiit, celebratum fuisse ex Agnello discimus.

ANNO
CHRISTI
718.

CONVENTUS COMPENDIENSIS.

ANNO
CHRISTI
718.

Anno DCCLVIII.

Ex Labbel
Append.
Tom. VI.

Conventus seu placiti, hoc anno apud Compendium habiti, meminit Ado Viennensis in *Annali*, ubi adfuit Tassilo dux Bajuvariorum, & simulque horum proceres, qui fidem Pippino regi,

1 Pippini Regis Placitum in Compendiensi palatio de teloneis in mercato S. Dionysii ad ipsum monasterium vendicatis adversus Gerardum Comitem Patifensem adfert Mabillonius de re Diplom. l. 6. pag. 493.

ANNO
CHRISTI
718.

gi, ejusque filiis cum juramento etiam super reliquias sanctorum, ob ducatum Bajuvaria in beneficium sibi concessum, polliciti sunt. Tenente, inquit Abo, placitum Pippino rege in Compendio, Tassilo dux Bajuvariorum ad illum ibi venit, seque illi in vassallum commisit, atque super corpora sanctorum martyrum Dionysii, Rustici, & Eleutherii, simul & super corpora sanctorum confessorum Martini & Germani, jura-

vit, ut in omnibus diebus vite sue regi, filiisque ejus integram fidem cum subditiōe servaret: omnesque majores Bajuvariorum una cum ipso sacramentis jurationum obstricti sunt. Adha sunt hinc anno incarnationis Domini DCCLVIII. *Præcedente tamen anno hac omnia evenisse in conventu ejusdem loci narrat Eginhardus, ubi de gestis Pippini regis, antiquo computandi more.*

ANNO
CHRISTI
718.

AD COMPENDIENSIA CONCILIA DUO

ADNOTATIO CRITICA.

Ex Mand
Supplem
Tom. I. pag
607.

Compendiensa concilia duo per hos annos Labbeus adnotavit, quorum alterum statuit anno 756. cujus etiam canones XVIII. dedit; aliud vero anno 758. vel potius 757. in quo Tassilo pro recepto a Pippino Bavariæ principatu fidem illi suam obstrinxit. Priori illi concilio quod anno 756. assignandum arbitratur privilegium Chrodogangi archiepiscopi Metensis, quod episcopi in synodo Compendiensi congregato anno ab Incarnatione Domini DCCLVI. ind. IX. anno VI. Pippini gloriosi regis sub die X. Kal. Julii, subscriptionibus suis, quæ extant, munierunt. Cum vero inter scriptorum nomina, nec Georgius Romanus episcopus, nec Joannes Sacellarius A. S. L. occurrant, quos concilio Compendiensi, cujus canones extant, interfuisse ex ipsis

canonibus planum est; hinc facile deducimus privilegium illud Metense anni 756. in alio concilio, quam in eo quod anno illi Labbeus assignat, latum fuisse. Rebus ita constitutis ita definiendum est. Anno 756. habitum est concilium Compendiense, e quo privilegium Metense prodit. Anno vero sequenti 757. assignandus est conventus, seu concilium Compendiense, in quo Tassilo dux Bajuvariorum Pippino regi juravit. Eodemque pariter in concilio sanciti sunt canones illi, quos sub nomine concilii Compendiensi Sirmondus primum, dein Labbeus exhibuit. Ad hos vero canones additamentum statuo canones illos quos Compendiensi concilio Burchardus & Gratianus assignant.

AD COMPENDIENSE CONCILIUM

CANONES ADDITI.

Ex Decreto Gratiani, Decretalibus, & Burchardo.

Ex Compendiensi cap. III.

Burch. lib. IV. cap. 6.

Cap. 60. q. 1.
Hæc additio
est in Burch.
lib. IV.
cap. 63. XVI.
q. 1. 79.
p. 122. 130. q. 1.

SI presbyter ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & ordinetur iterum, & omnes quos prius baptizavit.

Ecclesiæ antiquitas constituta nec decimis, nec ulla possessione priventur, ita ut novis oratoris tribuantur.

Si quis accepit uxorem & habuit eam aliquo tempore, & ipsa femina dicit quod nunquam coisset cum ea, & ille vir dicit, quod sic fecit; in veritate viri consistat: quia vir caput est mulieris.

Omnes dies dominicos a vespera in vesperam cum omni veneratione præcipimus observari, & ab omni illicito opere abstinere, ut in eis mercatum minime fiat, neque placitum; neque aliquis ad mortem vel ad pœnam judicetur, nec sacramenta (nisi pro pace vel alia necessitate) præstentur.

Ex Compendiensi cap. III.

Burch. lib. VIII. cap. 72.

De juris Deo dicatis & ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi nulla legitur laicis, quamvis religiosis, unquam attributa facultas.

Ut extra statuta canonum, id est Pascha, & Pentecosten, baptisma non celebretur, quia sancti canones hoc modis omnibus, nisi ali- quod periculum institerit, fieri prohibent. In tantum, ut etiam eos, qui alio tempore baptizantur, a gradibus ecclesiasticis abstanteant, nec ad clerum admittantur.

Ex Compendiensi cap. X.

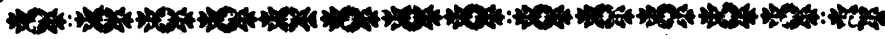
Burch. lib. VIII. cap. 71.

Synodali decreto sancitum est, ne laici, vel seculares de juris Deo dicatis ecclesiæ, quas facultatibus aliquid ad se patent vel præsumant propter reverentiam pertinere, quarum quarumcumque sacerdotibus disponendi indiscusse a Deo cura commissa docetur.

Ex Compendiensi.

Burch. lib. XI. cap. 12.

Placuit etiam pro communi utilitate, & instanti necessitate, ut nullus episcoporum graviter ferat si ejus parochianum pro deprædationis causa alter episcopus excommunicaverit.

ANNO
CHRISTI
759ANNO
CHRISTI
759

CONCILIABULUM GERMANICUM

IN QUO OTHMARUS ABBAS MONASTERII

Sancti Galli ob crimen impudicitiae injuste condemnatus est anno Domini
DCCLIX. tempore Pauli Papae I.

Conciliabulum.) Cum Vvarinus & Ruithardus filii procuratores res ecclesiae invasissent, eaque de causa ab Othmaro semel accusati, acriterque a rege ad desistendum moniti non obtemperassent, Othmarus, cum iterum regem adiret, & itinere retraxerunt, & per subornatum & conductum accusatorem monachum nomine Lambertum, impaeto illi impudicitiae delicto in vincula coniecerunt. Cumque ad objecta crimina non negando, & Deum suae innocentiae testem invocando, iuste respondisset, iniqua tamen sententia conciliabuli incarceratus, & sine alimento corporis relictus, fame interit. Hinc Vvalfridus in vita Sancti Galli apud Surium tom. 4. die 16. Novemb.

TELENSIS SYNODUS JACOBITARUM,

In qua Athanasius Sandalensis Jacobitarum metropolita constituitur,

Paulo ante annum 1070. Graecorum, Christi 759. celebrata.

Ex Mansi
Suppl. Tom.
I. pag. 612.

Post conciliatos animos in synodo Tarmatensi inter Joannem patriarcham, & Athanasium, de quo nos ad eam synodum anno 755. iterum (Athanasius) ad suam imperatorem reversus, ait Abulpharajus apud Asemanum Biblioth. Orient. tom. II. pag. 340. episcopus in urbe Tala congregatus, a quibus princeps & metropolita magnus proclamatus est.

ANNO
CHRISTI
760ANNO
CHRISTI
760

SYNODI DUE ANGLICANAE

A BREGUINO, ET LAMBERTO

Doroberniensibus Archiepiscopis coactae.

Synodi duae Anglicanae, una a Breguino Doroberniensis Archiepiscopo, qui successerat Cuthberto, & altera a Lamberto pariter Doroberniensis Archiepisc. Breguini successore, quem obiisse anno 791. tradit Simeon Dunelmensis in Hist. Reg. Angl. habitae fuere ob monasterium Cothae a Rege Athelbaldo Merciorum regis Ecclesiae S. Salvatoris Doroberniensis concessum, & a Regibus Cenulfo Occidentalium Saxonum, & Offa Merciorum, ablatum diu ecclesiae, uti eruitur ex actis Concilii Cloveshoe ad ann. 800. in tomo sequenti exhibendis: in quibus legitur: Item Breguinus, & Lambertus Archiepiscopi per singulas Synodos suas questi sunt de injuria ecclesiae Salvatoris illata & apud Cenulfum regem Occidentalium Saxonum, (scilicet Doroberniam remisit humillime rogans, ut sub sanctae auctoritatis auctoritate periclitaretur, & Cenulfus obierit anno 785. a suis occisus, ante praedictum annum Lamberti Synodum celebratam fuisse oportet; & forte non diu post initam, per Breguini decessum, dignitatem.

ANNO
CHRISTI
761ANNO
CHRISTI
761

CONCILIUM ROMANUM

SUB PAULO PAPA,

In causa immunitatis & privilegiorum ecclesiis & monasteriis a se erectis
concessorum, habitum anno Domini DCCLXI.

Concilium.) Praeter epistolam sive constitutum, quod supra collocatum est, nihil extat aliud eorum quae in hoc concilio gestae fuerunt.

Concl. General. Tom. XII.

T: CON.

ANNO
CHRISTI
761.ANNO
CHRISTI
761.

CONCILIUM VOLVICENSE

In agro Ricomagenſi Arvernorum, præſente Pippino rege, celebratum.

Anno Chriſti DCCLXI.

Ex Labbet
Appradica
Tom. VI.

SUB ſine altarum ſancti Auſtremonii primi Arvernorum epiſcopi, mentio eſt hujus ſynodi a Pippino habita, & hoc loco, ut videtur, & hoc anno ſecunda in Aquitaniam expeditionis ab eo ſuſcepta, in qua cepit omnem pagum Arvernicum, urbemque Arvernum incendi, ut aſſerunt annales noſtri, qua poſt inſtituta, Clavus-mons abhinc appellari cepit. Inter illa vero, qua ibi geſta ſunt, enituit maxime pietas ejuſdem Pippini regis erga eccleſias Dei atque reliquias ſanctorum, ac præſertim ſancti Auſtremonii Arvernorum Apoſtoli, pro quarum translatione Lanfridus abbas Mauziaci non longe diſtantis a Volvico loco, qui olim pagus Viſcontenſis Siodonio Arvernorum epiſcopus ductus eſt, ac hodie nomen retinet vulgo Volvic, & adhuc nunc eſt Prioratus a Mauziaciſi abbatia dependens, quem in locum, corpus ejuſdem ſancti Auſtremonii primo ſuſcepit: convenit ipſum regem, petente coram ſynodo, ut illinc iterum illud exportaretur ad ſuum monaſterium; quod tandem illi poſt annos aliquot ab ipſomet rege conſeſſum eſt, ut ſeſi ſecunda corporis ejuſdem ſancti translato ex eodem codice. Hæc igitur acta ſic habent: Avitus, inquam, Arvernicaſi ſedis epiſcopus, ſucceſſor beati Projecti, auferens ab Iſidoro corpus beatiffimi Auſtremonii, juxta corpus ſui antecceſſoris, Volvicum tranſpoſuit. Sed Deus omnipotens colla regum Francorum juſto fidei ſubjugavit, victoriamque eis clementi dignatione contra barbaros conſeſſit: ſicque ipſorum, cæterorumque virorum ſaniori mente

viventium, & probitati operam dantium ſuſfragamine, paulatim mater eccleſia, quæ, ceu homo ignobilis, inculta manebat, priſtinum decorem cepit reſumere, & ſuum infortunium pedetentim abjicere; ſacraque religio certatim augmentum reſumere. Inter quos reges, unum Divina ſublimitas prælegit Pippinum cognomine, qui ſicut Tiſa ſuo jubare, lauricomorumque vibratione, tetrum tegimen nebularum ſacceſſit & detegit: ita ſuo auxilio, & labore nocuum deſtruxit, & proſpicuum, imo ſalutiſerum cultum auxit. Qui venerandus rex, nimiumque ſolers & induſtrius, Deo gratam juſſit aggregari ſynodum, in qua fuere præſules clariffimi, & comites innumeri. Cum hiſ Bergo jam diſtus plurima, prout Divina ſublimitas conſeſſit, de fide ſanctæ Trinitatis contra Deo contrarios hæreticos diſputavit, & incorrigibiles quoſque de ſuo regno cum ſuis complicitibus exturbavit. Aperto quoque demum proprio ærario, infinita munera Dei fidelibus pro ſuo libito ad reſtaurationem eccleſiarum, & ſartateſtorum reparationem, devotiſſime contulit. Abbates igitur, qui regie majeſtati aderant, ab eo perceptis muneribus gratanter ad propria rediere: inter quos exitit quidam præclarus, ipſi regi admodum dilectus, nomine Lanfridus, abbas monaſterii vocabulo Mauziaci, qui omnigena prece ſibi tribui poſſeſſit almi Auſtremonii corpus, quem Cdiu continuerat humatum Volvicenſe cœnobium.

CONVENTUS IN VILLA DURIA

DE hoc conventu & ſynodo regali, qua de modo re hoc anno habita eſt in villa Duria pagu Ripuarienſis, paucis ita ſcriptum legimus in chronico ſancti Arnulphi: Anno Dominicæ incarnationis DCCLXI. Pippinus rex conventum Francorum habuit in Duria villa publica, & de utilitate regni traſians ſuos ibi optimates adunavit. Et libro VI. collectionis hiſtorica, qua apud Henricum Caniſum edita eſt tomo II. antiſſima leſſionis: Rex Pippinus, inquit, anno decimo regni ipſius, omnes optimates Franco-

rum ad Duram, in pago Ripuarienſi, ad componendum pro ſalute patriæ, & utilitate Francorum traſtanda, placito inſtituto, ad ſe venire præcepit: Regino abbas ſynodum vocat, regique, cum in ea verſaretur, de Voſſarſii iterata deſectione, miſſoque in Burgundiam exercitu nunciatum ſcribit: quam ob rem a Pippino ſuſcepta eſt altera in Aquitaniam expeditio, in qua Biturici Arvernique pagi aliquot caſtra & oppida e-verſa vel incenſa, & Blandinus nobis Arvernica comes captus eſt.

ANNO
CHRISTI
762.

CONVENTUS ATTINIACENSIS I.

ANNO
CHRISTI
762.Ex P. Ant.
nio Page, ed.
an Ch. 762.
o. 4. 2.

Attiniaci (quod oppidum eſt ad lavam Axone ripam in valle Burgenſi vulgo Aſigni) duplex Conventus per hæc tempora habitus eſt, alter anno Chriſti 762. & anno 765. alter, de quo infra Labbeus, qui tamen utrumque conventum confundens, decretum cum nominibus Epiſcoporum 27. & Abbatum 17. quod in hoc primo conventu editum eſt, anno 765. in quo alter celebratus, conditum exiſtimavit. Vvandeſtus ſiquidem in libello de Miraculis ſancti Goaris Eremitæ ait Pippinum Regem poſi-

Etum in Palatio, quod Attiniacum vocatur, cum ad generalem populi Conventum ſimul Aſſuerus Abbas veniſſet, commiſiſſe eidem Aſſuero Cellam ſancti Goaris, ut poſtea vocata fuit, eamque cum Monafterio Prumiensium tunc primum conjundam fuiſſe, uti in ſecundo Conventu Attiniacenſi explicabimus. Quam ob rem cum Aſſuerus, qui interſuit Conventui Attiniacenſi, non ſubſcripſerit cum aliis Abbatibus 17. præſato decreto, Conventus Attiniacenſis, in quo Cellam ſancti Goaris obtinuit, diverſus eſt

ANNO CHRISTI 763.

est ab illo, cui Abbates 17. subscribere. Nec satisfaciit responso Comitii ad an. 765. dicens, Assueri nomen ex libello Vvandelberti laudato restituendum esse, quod alius Francorum Conventus apud Attiniacum, post erectum Prumiense Monasterium, a Pippino Rege celebratus non inveniatur. Vvandelbertus enim intelligit Conventum an. 765. habitum, ad quem referri non potest decretum a 17. Abbatibus subscriptum; cum in eo Assueri nomen non legatur, & ex Vvandelberto, qui annum congregati conventus non exprimit, restitui non possit. In Annalibus Francorum loca, in quibus

Francorum Conventus per hæc tempora habiti sunt, memorantur; sed qua in villa, aut oppido Conventus hoc anno habitus fuerit, nullibi legitur. Insequo elicio illum Attiniaci inditum fuisse, in eoque supradictum Decretum, in quo Assueri nomen cum aliis Abbatibus non apparet, statutum. Inter subscriptiones Episcoporum legitur *Vvillibarius Episc. de Monast. S. Mauriti*, qui non videtur alius a Vilicario Archiep. Viennensi, qui post Saracenorum irruptionem dimisso Archiepiscopatu, factus est Monachus in Monasterio Agaunensi S. Mauriti, & deinde Abbas.

ANNO CHRISTI 763.

AD CONVENTUS ATTINIACENSES DUOS

ADNOTATIO CRITICA.

Ex Manii sup. p. pag. 63.

Conventum Attiniacensem unicum anni 765. Labbeus agnovit; geminos distinguendos esse Pagius opinatur, quorum alterum assignat anno 762. alterum anno 765. qua in re corrigendum Labbeum judicavit. Quem pariter erroris in eo accusat, quod decretum conventus Attiniacensis, cui episcopi plures cum abbatibus plane multis subscribunt, conventui anni 765. adscripsit, cum ipsa conventui priori anni 762. tribuendum fuerit. Cujus rei ratio petitur ex eo, quod conventui anni 765. adlitterit Assuerus abbas, cujus tamen nomen inter subscriptiones decreti Attiniacensis, ad annum 765. perperam relati, non legitur. Pater ergo, ait, decretum illud ad conventum anni 762. retrahendum esse. Hanc Pagii criticam ita ego dudum refutavi in meis ad Pagium adnotationibus ad annum 762. 5. his verbis: Conventum quemdam Francorum hoc anno habitum Attiniaci; ac proinde uno eodemque in loco duplicem diversis annis conventum celebratum fuisse, alterum hoc anno, alium vero 765. vix credo. Apud Mabillonium tom. I. Annalium. Ord. S. B. Append. 2. num. xxvi. legitur diploma Pippini pro construendo monasterio Prumiensi datum in *Trisgodios villa publica mense Augusto die XIII. anno XI. regnante Pippino &c.* Subscribunt huic chartæ episcopi novem cum comitibus & principibus plane multis. Pertinere hæc ad annum 762. nemo prudens dubitaverit; & cum tot nomina episcoporum, & comitum legantur, non imani proflus conjectura deduci posset, proditisse in conventu, qui hoc anno de more habebatur in villa, quæ hic *Trisgodios* dicitur. Quamquam enim conventus

mente majore haberi consueverunt; nihil prohibet quominus extraordinaria forte de causa ad duos vel tres menses differrentur. Simili exemplo conventus Vvormatiensis IV. non majore, ut moris erat, sed aprili mense celebratus legitur in chronico Moisiacensi ad A. 786. Similis pariter conventus ad villam Duriam anno 775. ad julium mensem prolatus fuit, ut Pagius ad A. 775. animadvertit. Hæc si admittantur, plura ad emendationem ecclesiasticæ historiæ deducemus. Primo duplex Attiniacensis conventus, præcis omnibus historicis ignoratus, commentitius est. Secundo episcopi illi & abbates, quorum nomina conventui Attiniacensi apud Labbeum subscripta leguntur, ad conventum anni 765. re ipsa pertinent. Hoc autem, in quo rei cardo versatur, ulterius demonstratur, quia & si concesserimus diploma illud Pippini non in ipso conventu anni 762. (utpote qui majore mense de more celebrandus fuerit) sed post duos trefve menses proditisse, vix tamen persuaderemur episcopos illos, qui diplomati subscriperunt, & regi tunc præsentés aderant, eosdem pariter & conventui, parum antehac celebrato, non interfuisse. Si autem intererant, cur non omnium illorum, sed trium tantummodo ex illis nomina decreto conventus Attiniacensis subdundunt? Fit igitur ut conventus Attiniacensis Veneto-Labbeanus non quidem anno 762. sed potius anno 765. habitus Dieneatur. Quod vero Assueri abbatis nomen cæteris non accenseatur, id quidem monstri loco habendum non est, cum rara sint vetusta concilia, quorum subscriptiones integræ ad nos usque pervenerint.

CONCILIUM ASCHAIMENSE SUB TASSILONE II. DUCE BAJOARIÆ

Anno a reparata salute DCCLXIII. celebratum,

Nunc demum in lucem protractum ex pervetusto codice ms. Bibliothecæ illustrissimi Capituli cathedralis Frisingensis,

Notisque quibusdam illustratum a P. Forbenio Forster Benedictino, Principali & Immediata ecclesiæ S. Emmerami Ratibona p. s. Priore & Bibliothecario.

ANNOTATIONES PRÆLIMINARES

Ejusdem P. Forbenii Forster.

historia Bonz scriptor qui ad 6 non dubitavit.

Concilii Aschaimii in B. joaria, tempore Tassilonis ducis celebrati meminisse celeberrimus Aventinus, qui etiam illius summa capita recensuit, Annal. Baj. lib. 111. pag. 302. edit. Ingol. Rad. an. 1554. de eodem conventu cl. D. P. Carolus Meichelbeckius Benedictus - buranus 1. Concil. General. Tom. XII.

ANNO
CHRISTI
761ANNO
CHRISTI
761

part. Hist. Friug. pag. 70. hac pauca habet: *Conventum hujusmodi Aschaimii, Bajoria ac diocesis Frisingensis vico, sub Talsilone convocatum fuisse, quidam scribunt. Verum quid ibi actum fuerit, omnes, ut quidem existimamus, haecenus ignorant, actis, ut videtur, dudum deperditis. At enim acta non omnia saltem fuisse deperdita, ad oculum nunc patet ex hac synodali epistola episcoporum Bajoria, quam hic ex codice ms. peno caeso Frisingensi, quem, miror, solertissimum rerum Frisingensium scrutatorem Meichelbeckium sugere potuisse, in lucem produco. Copiam codicis illius mihi fecit orationis ac eruditorum cultor maximus, illustr. & Excell. D. L. B. de Vörsenhausen ecclesia Frisingensis canonicus, nec non Serenus. & Emru. S. R. E. cardinalis Bavaris. consiliarius intimus, Pro-episcopus & Vicarius generalis s. quem Deus bono ecclesia, & Rei litteraria incrementum diu servet incolumem. Textus hujus epistolae multis locis corruptissimus est, qui nulla diligentia a me sanari potuit; & religioni mihi duxi, quodpiam meo mutare ingenio, ne nimirum quod multis accidit, tentata tentus emendatione, sensum corrumpere, aut viris eruditis meas interpretationes abstrudere praesumerem: quid quod antiquitatis litterariae potius malint ejusmodi merces habere geminas, quam comptas, sicut etiam majoris asstant nannos veteres nobis arugine obducos, quam inauratos.*

Porro textus hujus epistolae incipit absque alio titulo a verbis: *Domino gloriosissimo. Numeri capitula, quos nos in medio collocavimus, in codice margini sunt adscripti. Hac de codice, unde praesens concilium Aschaimense descriptum est, praenotasse sufficiat; nunc breviter etiam, quo anno, quo loco, & a quibus idem celebratum fuerit, investigandum.*

Concilium
celebratum
anno
DCCCLXIII.

De anno igitur celebrati concilii initium faciamus. Epistola capitulis praemissa inscripta est Tassiloni duci atate adhuc tenerulo, filio nimirum Odilonis, Bajoriae ducis. Certum igitur est, concilium hoc tempore, quo Tassilo principatum illum tenuit, fuisse celebratum; obscurum tamen adhuc remanet, quo regiminis illius anno id factum fuerit. Aventinus loc. cit. sentire videtur, episcopos & proceres Aschaimii convenisse, dum Tassilo nuntio de agritudine parentis Odilonis accepto, non impetrato comatu, & insalutato avunculo Pippino, clam se de exercitu subduxit, & genitore mortuo Bajoriam regendam accepit. Sed duo, quae diversis temporibus peracta fuisse videntur, in unum cogit Aventinus, dum Odilonis parentis obitum tunc demum contigisse supponit, dum Tassilo post Placitum Niveracense Pippinum, iterum in Aquitaniam moerentem deseruit, & ad Bojos suos rediit, quod factum Annales referunt ad annum DCCCLVIII. At enim Odilonem jam anno DCCCLVIII. defunctum fuisse, ego quidem dubitandum censo; Tum quod Tassilo annos regiminis sui constanter ab eo anno numeraverit, prout constat ex plurimis donationum seu traditionum cartis Frisingensibus, Monasteriis, aliisque. Tum quod rex Pippinus Tassiloni non Odiloni, contra Griphonem Bajoria invasorem, suo exercitu subveniret, (ut annales testantur) quod argumento est, eo tempore Odilonem non amplius fuisse superstitem. Tum denique, quia Odilonem eo anno DCCCLVIII. revera obiisse satis diserte scribit Annalista Mettensis ad annum DCCCLIX. his verbis: *Gripo e Sanonia in Bajoriam confugit (anno DCCCLVIII. ut testantur Regino, Annalista Fuldenfis, & alii) quorum dux eo tempore Odilo defunctus erat, cui Tassilo filius ejus successerat, quem de principatu Gripo abegit, & sibi ipse Bajoriam subiugarit, quod audiens Pippinus cum exercitu illuc pervenit (nempe anno DCCCLIX.) vicitque Bajoriam Griponem secum & Lanfridum inde abducens Tassilonem (non Odilonem) in ducatum Bajoriarum collocavit.*

Igitur ex Aventini calculo nihil certi pro constituendo anno Aschaimensis conventus erui potest; Illud tamen viro Boicae historiae peritissimo dandum sortastis est, conventum illum, in quo, ut ait, proceres novo suo principi administrandi principatus leges praescribant, habitum fuisse vel anno DCCCLVIII. quo mortuo parenti in regimine successerit, vel anno DLXIII. quo deserto Pippino ducatum ab alieno dominatu independentem sibi adseruit. Utro vero ex his anno concilium hocce adhibendum sit ulterius inquirendum.

In epistola capitulis praemissa, ut dicere praecapsum, Tassilo dicitur aetate tenerulus; & hoc quidem congruit anno DCCCLVIII. quo si annum sextum vivebat aetatis (natus quippe dicitur anno DCCCLIII.) dum vero simul ibidem dicitur, in sensu sanctae scripturae praefessoribus tuis maturior, patres sane tunc aetatis suae, quam sex annos numerasse necesse est; nisi dicere velis, episcopos illos qui in ea epistola loquuntur, parvulo suo principi nimum adulari; priores vero principes, qui a religione plurimum ab ipso commendari merebantur, nimum culpandere voluisse, quod quidem gravissimos illos viro: fecisse nemo facile crediderit.

At enim neque desunt, si tantum ipsum, quem hic producimus, diligentius expendamus, alia argumenta, satis, meo iudicio, idonea, quibus plane evinci posse videtur, annum DCCCLVIII. huic conventui non posse adscribi. Primo namque patres, qui ibi loquuntur, non tantum praefationis seu epistolae ad Tassilonem initium, sed aliquot etiam decreta ex concilio Vernensi accepisse, ex annotationibus nostris ad praefationem, ad capitula VIII. IX. X. constat. Igitur hic conventus non ante annum DCCCLV. qui concilio Vernensi constanter tribuitur, celebratus fuit. Secundo. Idem Patres cap. II. Tassilonem hortantur, ut ecclesias suorum antecessorum & suis temporibus fundatas, illasque conservet. Solet vero, ut recte me monuit vir quidam eruditus, tempus principum proprie appellari tempus regiminis eorum. Supponitur igitur regimen Tassilonis jam ante hunc conventum aliquandiu, & non brevi aliquo tempore sed temporibus durasse; atque adeo diu antea incepisse. Tertio demum praefati praefules decreti alicujus ante hunc conventum in hac eadem villa publica Aschaim de conjugiiu necesse ab eodem Tassilone constituti, faciunt mentionem, quod rursum argumento est, eundem ad annum DCCCLVIII. regiminis initium, referri minime posse. Haec argumenta ejus momenti esse mihi videntur, ut difficultas, quam quispian ex appellatione teneruli aetate, quod eadem principi aetatis jam prope viginti annorum tribus non possit, movere sortastis vellet, neminem a praefando sis assensu moveri debeat. Tassilo quippe aetate tenerulus appellari potuit, cum per comparationem aetatis illius cum aetate suorum antecessorum, quibus ipse, licet annis multo inferior ac tenerior, scientia tamen rerum sacrarum (quod ad discendam ipse a juventute plures quam illi, melioresque magistros, florente jam magis in Bajoria, post erectos ibi sub parente episcopatus, habuit) maturior praeferatur, quam quidem interpretationem ipse contentus exigere videtur, tum etiam comparando eam aetatem cum

ANNO CHRISTI 751.

ANNO CHRISTI 751.

cum amplissimi principatus maiestate, numerisque, quod ab ipso nunc sub nullius tutela gerendum esset, gravitate; cui si quis etiam nostris temporibus humeros subiciat, viginti annos nondum excedens tener adhuc & parvulus princeps iudicatur. Ex quibus demum concludendum esse videtur, conventum Aschaimensem non ad annum DCCXLVIII. quo Tassilo principatus Boici cisvum primo accepit, sed annum DCCXLIII. quo eundem, desertis Francis, sibi soli vindicavit, esse referendum.

In villa publica Aschaim.

Nomen loci, in quo concilium illud celebratum fuit, proditur cap. XIII. his verbis: In presente villa publica noncupante Aschaim. Est vero Aschaim vicus, non longe Monachio Bavaria metropoli distans, situs prope fontes fluvii Seepach dicti. Ibidem s. Emmeramus anno DCLII. post supratum Andele martyrium in Ecclesia s. Petro Apostolorum principi sacra, primo tumultus fuit, antequam nempè inde translatus est Ratisbonam, ad locum, ubi sub eius nomine & patrocinio pastora ecclesiam fuit monasterium ordinis s. Benedicti, hodieum ubique celebratum. De ea re ita scribit anctor vita s. Emmerami cap. XIII. Dum hæc geruntur, qui circa sanctum Dei fuerant, tollentes eum de certaminis loco (Helfendorf.) in plaustrum ponebant, preducturi eum in villam Aschaim, quæ distabat inde XII. milliaribus, ubi & ecclesia fuit beato Petro apostolorum principi dedicata, ne in vilibus rusticorum casis tanta salique persona deficeret. . . . Ementa jam magna itineris parte in campum quemdam gramineum tribus millibus distantem a vico Aschaim perveniebant. . . . Itaque inde digna Patre reverentia ad præfatum Aschaim perducunt in ecclesia b. Petri apostoli, consavenibus ejus loci populis debito sepelierunt honore . . . cap. XIV. unde primates loci illius adunati sublato e sepulchro venerandum corpus ad Isaram fluvium navi imposuerunt. Hæc de vico Aschaim anctor vita s. Emmerami ep. & mart. Ex quibus colligitur, locum illum jam medio seculo septimo in Bajoaria celebrem fuisse, ubi nempè jam ab initio fortassis fundata in ea regione christianissimi, templum ritu catholico erectum & consecratum fuit. Nulla tunc, ut videtur, vicinior Helfendorfo, ubi martyrium sustinuit invictus athleta Emmeramus, ecclesia fuit. Incola enim Helfendorfi metuentes, ne vir sanctus in vilibus rusticorum casis decumberet, eundem ad ecclesiam usque in Aschaim XII. milliaribus distantem perduxerunt, in viciniam ab dubio deportatur, si qua fuisset. Crevit loci celebritas sepultura & miraculis s. Emmerami, primi genitis Bajoaria patroni; & ab eo fortassis tempore locus ille delectus fuit pro publicis placitis ac synodalibus conventibus celebrandis, atque propterea ibi constituta villa publica & palatium, principe atque proceribus recipiendis, totaque curia sustentanda ceptum.

Post brevem notitiam anni & loci celebrati concilii Aschaimensis, inquirendum nunc restat, an conventus ille fuerit omnium Bajoaria optimatum, an episcoporum tantum? Aventinus loc. cit. narrat, non episcopos tantum, monachorumque præfules Aschaimii convenisse, novoque principi admittendi leges præscripsisse; quod quidem ex textu concilii hic descripto minime cognoscitur; imo contrarium pro his hæud obscure in præfata decretis synodali epistola insinuat, scilicet conventum illum, in quo illa capitula condita sunt, non omnium procerum aut statuum Bajoaria, sed episcoporum solam aliorumque præfulem fuisse. Facta est, inquit patres, congregatio sacerdotum: præcessores suos pastores vocant & patres, quibus nominibus non statum provinciales veniunt, sed ecclesiarum præfules: capitula demum omnia ita comparata sunt, ut ab illis potius concepta esse videantur, qui ecclesiarum, viduarum ac pupillarum, atque iustitia christiana curam gerebant, quam a viris soli politico regimini consueverunt. Fortassis tamen Aventinus aliud quoddam vetustum documentum insperxit, in quo status omnes pro tractandis republica negotiis Aschaimii convenisse legitur, quo casu dicendum eos morem antiquum Francorum in suis conventibus observasse, præfulesque ecclesiasticos sacra; laicos vero principes ac comites politica separatim tractasse; præsentia vero capitula a solo episcoporum cætu emanasse, de quo quidem, ut dixi, epistola ad Tassilonem nos dubitare vix permittit.

CONCILIUM ASCHAIMENSE.

* duci. * iura vel nostra

Domino gloriosissimo * duce nostro Tassilone maxime congregatio * iura synodali per presentes eulogias in Christo salutem dirigitur.

* diversitatem temporum diversarum necessitates componere compellimur. * iura.

Sufficit enim Christianis cum ad normam præfulem Patrum vitam deducere, & eorum auctoritate passim gradibus polum scandere: tamen propter diversitatem temporum diversa necessitate componendi compellitur: Propterea sanctorumque est congregatio sacerdotum in dictis temporibus, Deo opitulante, ut diversa iure considerentur. Nam qui hos præcessores pastores & patres nostros docuit, ipse & nos docebit, sicut veritas ait: sicut misit me pater, & ego misit vos. Misit nos qui missurus erat. Ideo indefinenter Deo deferimus grates, qui de nostris temporibus constituit principem, quia est in ætate tenerulus, in sensu sanctæ scripturæ præcessoribus tuis maturior apparet. Propterea time Deum & custodi vias ejus. Nam qui illum non habet placatum, nunquam evadit iratum.

CAP. I.

Præcipimus enim, ut omnes tam sacerdotes

* apparet.

Aquam monachi & omnis cleros ecclesiasticos iure non tantum in missarum celebratione, sed etiam in omnibus cursalis oribus, tam pro animam scellentiam vestram, quam pro vitam & regni in læsione, & fidelium vestrorum die noctuque preces Deo fundere debeant. Et si aliter quis inventus fuerit, deponatur.

CAP. II.

Ut ecclesias ad præfulem antecessorum vestrorum, aut vestris temporibus fundatas sine fraude permanere intactas debeant; ubi oculi Domini malos & bonos contemplantur. Unde & veritas per Paulum dicitur: Si quis autem templum Dei violaverit, & reliqua.

CAP. III.

De potestate episcoporum, qui claves polique lingandi atque solvendi deveniunt, & curam pastoralem exercent in plebe (unde & sine dubio rationem reddituri sunt) ut ecclesiasticis rebus dominentur atque spensando provideant. Unde Synodus Nicinensis ait, ut omnes res ecclesiasticas in potestate episcoporum sint.

CAP. IV.

* clericos ecclesiasticos.

* curialibus animæ excellentia pro vita.

* eubus debentur exercent in plebe.

* dispensando ecclesiasticæ.

ANNO CHRISTI 769.

alienis.

odio

no cod. for. te regilla & infra. mal. palter Vos ex Gallico. Vide Da. vaurum. Manf. Diocessan

terre

calumniam & cetera.

cod

concilium diocesanum

CAP. IV.

De legibus ecclesiarum paterna reverentia comperiemini, & nos maxime admoneri oportet, quod tot diffusus orbis, oriens occident- que conservat & præcessorum vestrorum depi- & pactus insinuat; quicumque domum Dei, & altarem ejus fraudare conatur, quibuscum- que prædiis, in ipso altare jurare faciatis, ut ne eorum lesionibus ab altare alienetis.

CAP. V.

De decimis Deo reddendis Propheta testa- tur, ut si quis decimam non dederit, ad deci- mam revertatur. Unde venit, ut quicumque aut occasione presbyteri aut avaritiae modo Deo decimas reddere noluerit, ut manus ves- træ decretis confirmetur, ut dupliciter eccle- siæ censum reddatur, ut vestræ requiritur se- cundum possibilitatem culpabilis existant.

CAP. VI.

De decimis, ut presbyteri sibi minime in- jungere debeant, nisi secundum constitutionem episcoporum, qualiter sacerdotalem aut pasto- ralem queant exercere curam.

CAP. VII.

Ut ipsi presbyteri alienas oblationes aut de- cimas sibi inungere non consentiant. Unde Gre- gorius ait: Per extraneam viam transiens, sal- tem mittere non debet. Et alibi: Quod tibi non vis, alii ne facias.

CAP. VIII.

De Abbatibus & abbatissas convenit admo- nendi, ut secundum possibilitatem & loci ad- ministracionem, ut regulariter vivere debeant cum providentia episcoporum, quorum cura hæc adesse dinoscuntur. Unde & veritas: Om- nis plantatio quam non plantavit, & reliqua.

CAP. IX.

De clericis aut Nonnanes, ut aut in mo- nasterio ire debeant, aut cum consensu epi- scoporum, cui hæc credita sunt, regulariter vivant, & si hoc agere noluerint, extermin- entur.

CAP. X.

De viduis & orphanis admoneri oportet, ut sine calumniis potentium efficiantur. Unde pro- pheta testatur: Vociferabuntur ad me; & reliqua.

CAP. XI.

De oppressione pauperum admonendi con- venit, ut per omnia præfides seu iudices, cen- suriones atque vicarios admonere seu præcipe- re debeatis, ut sine ulla injusta calumnia per- maneant. Unde evangelium testatur: deponit potentes de sede, & exaltavit humiles.

CAP. XII.

De reliquo promiscuo, ut in lege Baju- riorum consistere debeant, ut de eorum heredi- tate, exceptis capitalis criminibus, non alien- entur. Unde veritas: Nolite judicare, & non judicabimini, & reliqua. Primum quidem judi- cium, postea misericordia.

CAP. XIII.

De incestis conjugis minime convenit, ut per omnia vestro consequamini decreto, quo in præfente villa publica, noncupante Alchem constituitur recordamini. Unde & Paulus: Ne- que adniteri regnum Dei possidebitis.

CAP. XIII.

De missis vestris per circuitu diocenum, ut ibi quemdam sacerdotem cum his mittere dignemini, ut ne invidens fraude deceptus ca- lumnia restituetur & vobis in cassa commutata pecunia recurrat, pro quos in ætate positum sub iure sensu reddidit rationem fatemus,

A aut si recte te geris, sine hæsitacione remunc- raturum in die iudicii esse credimus atque tes- tatur.

CAP. XV.

De iudicio publico & clamore pauperum per singulas sabbatis fieri aut per dies Kalen- darum, ut in auribus clementis vestra ada prænuunt diversa. De quibus diebus te epulaturum sateris, si hoc agere coneris tes- tare audemus. Et in his diebus semper sa- cerdos adesse debeat, ut sit sententia vestra Dei sale condita, ut ne iudices terreni præ- mias causas torquantur, & innocentes oppri- mantur, aut nocentes iustificentur.

ANNOTATIONES

In ipsum textum concilii Aischameusi.

Ad præfat. Dominus gloriosissimus U.

Notatu dignum est, quod episcopi decreta synoda- lia non mutant ad Pippinum regem Francorum, sed ad Tassilonem ducem, hunc igitur non illum agno- vere supponit principem regni (hoc enim vocabulo utuntur cap. 1.) Bajuvarum. Sed neque illud leviter præterit lector, quod decreta ad principem mittantur non cum supplicatione, ut sua auctoritate rati habeantur, sed cum exhortacione, ut serventur & executioni mandentur. Quod an faveat systemati D. Ludvigii (dissent. de principum S. R. J. potestate in sacris ante Pæci religiosis) aliisque ejus systematis fautoribus ipsi viderint.

Sufficit enim christiani &c. Simili pene exordio utitur concilium Veronense anni DCCLV. Suffraganeis quidem, ajunt ejus concilii Patres: posterorum patrum regula san- cta ecclesia catholica, resistitque norma ad maritalium correctionem prolata, si eorum sanctissima jura persequerentur illis. Hoc Veronense concilium in codice ms. Frisingensi immediate præponitur concilio Aischameusi, ex quo colligitur, hoc illo esse recentius; quod jam supra animadverti.

AD CAP. I.

Curialis orbis &c. Legendum abs dubio curialis orbis. Notum quippe est, curiam idem apud veteres fuisse ac officium, quod nos brevitarium appellamus in certis horas diei, matutinum, laudes, primam &c. di- stributum.

AD CAP. II.

Ad posterum antecessorum vestrorum &c. Nempe Theo- donum, Theodeberti, Hucberti, Otilonis, de quorum, ut de ipsius Tassilonis profusa liberalitate in ecclesiis seu fundandis seu ditandis copiose testantur monumen- ta ecclesiarum Salisburgensis, Ratisbonensis, Frisingen- sis, Passavensis &c. nec non monasterium S. Emmerami, Tegerense, Benediktoburani, Westfalonum, Alt- archensis, utriusque Thierhaupten, Osterhoviensis, Ciem- fisanensis, Monstensis & plurium aliorum.

AD CAP. III.

Synodus Nicæna &c. Nicenam primam synodum hinc quidam dissoluisse non reperio. Inveniuntur vero decreta huc pertinentia in concilio Gangrensi c. 7. & 8. & Antiocheno c. 24. & 25. unde existimo, pa- tres hujus concilii nomine synodi Nicænensis comprehen- disse totam veterem illam Nicænæ ecclesie collectionem, in qua præfixo titulo Nicænæ synodi sub una nu- merorum serie continentur canones conciliorum Nicæni Ancyran, Neocesariensis, Gangrensis, Antiochei & Laodiceni, de qua collectione viz. Christophori Juselli de Vet. cod. can. ecclesie præfat. pag. 16.

Servatur ejusmodi codex canonum in biblioth. Ill. capi- tulli cathedr. Frisingensis, in ipse, ex quo hoc Aischai- mente descriptimus, & admodum verosimile est, ipsum eundem patres illos ibidem adhibuisse, ut juxta illum de rebus sacris iudicia haberent, allatum ab episcopo Frisingensi in ejus diocesi ibidem fuerat celebratum. In hoc vero codice canones 7. & 8. concilii Gangrensis sunt 64. & 65. & canones 24. & 25. concilii Antio- cheni sunt 101. & 102. a primo canone Nicæni concilii numerati.

AD CAP. IV.

Paterna reverentia comperiemini &c. Sensus forte est: Patrum tuorum exemplo leges in favorem ecclesiarum latis fac, ut competas habes, & observari facias.

Deposita passus &c. Passum, inquit Du Gange in Gloss. vel passus lex est, quæ ex pacto convento, ex communi populorum consensu fertur & admittitur; quo nomine non tantum Lex Salscia, Alamannica, Ripua- ria sed Bajuvaria etiam donatur in concilio Dingolfin- gano anni DCCLXXII. cap. 9. ubi hæc habentur: de eo, ut nullus hereditate sua privetur, nisi per tres can- sas: quæ in pacto scribuntur, id est, in Lexo Bajuvario- rum;

ANNO CHRISTI 769.

locus cotru- plus

premia tor- quent

ANNO
CHRISTI
102.

ANNO
CHRISTI
102.

rum, hanc igitur Patres hic intelligunt per pactum. In lege vero Bajuvariorum sequentia statuta leges huc fortassis tit. 1. cap. 12. de his qui contra legem ecclesiam fraudare volunt. *Et quia contra res ecclesie injure agere voluerit, vel de rebus ecclesie abstrahere voluerit, pro illis qui dedit, vel de hereditate ejus, aut qualiscunque homo profuerit, in primis incurret Dei iudicium, & sensum sanctae ecclesie, & cap. 111. De furtis ecclesie. Si quis res ecclesie furaverit, & captus probatus fuerit, de quacunque et Nivogelidus solvas, id est, unam capiam restituat. Et si negare voluerit, secundum qualitatem pecunie juret in aliam, de qua ecclesia furavit &c.*

Porro in voce depicta mandum cubat vix sanabile. Fortassis lex Bajuvariorum in tabulis depicta, seu variis coloribus scripta puerisque ornata in malis seu placitis publicis ante omnium oculos suspensa habebat? Nisi legitimum putes, dubito quo nempe episcopi decem monere volebant, integram et non alios, leges ecclesiasticas, seu etiam civiles totamque pacis & conventionis sacras negligere.

AD CAP. V.

Ad decimam revertitur &c. Non verba, sed sensum Prophetam, puto, exprimere voluit patres, respiciendo nimirum ad hunc Malachiam textum cap. 3. v. 2. & 9. *In quo constitutus es? In decima & primitiva, & in prunis vel maledictis es.* Similia vero habentur lib. 1. capitulum cap. CLIV. edit. D. Georgisch pag. 244. lib. *Timendum est ut quisquis Deo suam decimam (decimas) abstrahat, ne forte Deus per peccatum suum auferat ei necessaria sua, & qui decimam Deo dare neglexerit, novam partem auferatur ab eo.*

Manus vestra decimas &c. Decretum pro decreto; fuit supra pactum pro pactum. Decretum hoc jam ante hanc synodum Tassilonis auctoritate emanasse, hic supponitur, nimirum, ut is qui decimas aut ex odio erga presbyterum, aut ex avaricia reddere noluisset, penam solvere duplitis census, & praeterea *Requerilla* reus esset.

Requerilla &c. Vox peregrina, a requirendo fortassis seu requirendo derivata, ut sensus sit, hominem hujusmodi in publico iudicio, querelam seu questionem movendam, ut iudicis auctoritate ad praestandam decimas, penamque solvendam compellatur, vel si hanc negligentiam iteraverit, unde decima postea *postulata debetur*, amittat, quod postea statum fuit, & sapienter repositum in variis capitulis. Vox tere eadem occurrit in instrumentum Fritingae LIV. tom. 1. Hist. Fritingae Part. 1. pag. 59. *quod traditum fuit anno XXX. regni Tassilonis illius summi duci, XVI. Kal. Decembris: nempe anno Christi DCCLXXVII. ubi spondetur, ut facta traditio, maneat ut prius, ne deinceps ulla dividendi vel querendi patrimonio permaneat: quibus verbis omnia potestas traditum patrimonium dividendi vel de eo litigandi adempta videtur.*

AD CAP. VI.

De decimis: Dimecensis legendum puto. Prohibetur hoc capitulo, si recte interpretor, presbyteris non propria auctoritate populum sui cura adjuvant ad alteram ditionem pertinentem, sed ut dimecensium discrimen, qualescunque constituerent, observent, praecipitur. Hinc consequenter prohibetur sequenti.

AD CAP. VII.

Ne presbyteri alienam (alterius nempe dimecensis aut parochiae subditorum) oblationes aut decimas sibi arrogent, quod similiter statum invenitur capitularium lib. 1. cap. 108. & 109. & lib. VI. c. 166.

AD CAP. VIII.

Cum praesentia episcoporum. Simile statum edidit san. DCCLV. concilium Veronense cap. V. his verbis: *ut monasteria tam vicinam, quam villarum secundum ordinem regulariter vivant & si in sacro contemptum, episcopi, in cuius parochia & vicariatus, hoc mandare debet.*

AD CAP. IX.

Hoc decretum rursus decretum accipit ex concilio Veronensi cap. 11. *De illis beneficiis, qui dicuntur quod se propter Deum concesserunt, & modo res eorum vel parochiae habent, & nec sub manu episcopi sunt, nec in monasterio regulariter vivunt, placuit, ut in monasterio sine sub ordine regulari aut sub manu episcopi sub ordine canonico. Et si aliter fecerint, & corrupti ab episcopo suo emendare noluverint, excommunicentur. Et de anathemate Dei volatis eadem forma servetur.*

AD CAP. X.

Viduarum & orphanorum curam quoque habuit praetatum Veronense concilium cap. XLIII. quod ita sonat: *ut comites & iudices ad eorum placita primo viduarum, orphanorum vel ecclesiarum causas audiant & deserviant. Et postea alias causas cum iustitia rationabiliter iudicent.*

AD CAP. XI.

Concordat lex Bajuvariorum tit. 11. c. v. §. 1. his verbis: *Et extra eorum habent comes in suo comitatu. Penam tamen ordinationem suam super centurionem & de-*

cano, ut nemoquisque provident facti, quos regit, nec contra legem non faciant. Quam praesentem, iudicium, & consuetudinem, & vicariatum, qui hoc loco nominantur, officia fuerint, docebit vix celeberr. Du-Ganga in suo nunquam satis laudanda Glossario.

AD CAP. XII.

De eorum hereditate. De legis hujus observantia solliciti etiam fuerunt proceres & principes Bajuvarum in concilio Dingolfingano cap. 12. (vel, ut alii numerant, XIV.) statuentes: *ut nullus hereditate sua privetur, nisi per tres causas, quae in pacto (lege nimirum Bajuvariorum) scribuntur &c. Item cap. 111. (al. §. XVII.) Rescripti de nobilitate generis deprehensus fuerit de illis, vel de quibus supra dictum est, si ille hereditatem sua partem per illius cognatum non perdat, nec autem illius sui iure non privetur. Porro tres illae causae exprimentur tit. 11. leg. Bajuvar. c. 1. §. 1. ibi: *De nullis Bajuvarum, qui vitam suam capitali crimine perdat, id est, si aut (1) in vicem ducti constituti fuerit. Aut (2) taliter in prolium constitutus fuerit. Aut (3) civitatem capere ab extraneis machinaverit, & exinde probatus tunc fuerit, tunc in ducti possessio vitae ipsius, & omnes res ejus & patrimonium. (4) Cetera vero quaecunque commiserit peccata, quaeque habet substantiam, componat secundum legem.**

AD CAP. XIII.

De incestu conjugii. Ex hoc capitulo apparet, jam ante hanc synodum, in conventu fortassis quodam provinciali in hac eadem villa Aschaim coepto, auctoritate ducis Tassilonis decretum fuisse publicatum contra incestu conjugia conformiter ad leg. Bajuvar. tit. 11. c. 1. §. 1. & 3.

AD CAP. XIV.

De missis vestris. Missos dominicos & iudices publicos jam ante conventum Aquigranensem anni DCCIII. institutos fuisse cl. Hanfhius Germ. sac. tom. II. pag. 101. N. 10. ex capitulis ad leges Bajuvariorum anno DCCLXXXVIII. adjectis, ubi statuitur, *ut de rebus prophanis ante missos & comites vestros & iudices veniant, & ibi accipiant iustitiam serventiam.* Morem hunc per Missos dominicos iudicia faciendi in Bajoaria saltem multo vetustiore esse, ex hoc capitulo nunc constat; cum jam ante hanc synodum Aschaimensem introductus a patribus supponatur. Illud vero hoc loco de novo statum fuisse videret, ut missi, qui aerea homines, sicut tantum constituebantur, posthac jungeretur quidam de ordine sacerdotali, qui nimirum iudicis interesset, & curam gereret innocencium, non fraude deciperet, calumniis afficeret, & ne ipsi iudicium facile percutiat & manibus corrumpi possent. Illud etiam notatu dignum mihi visum est, quod Patres hujus concilii non episcopum sed sacerdotem missi domitici ad iungi velint; quamvis enim in veteribus cartis multoties nomen sacerdotis etiam episcopus vaneat; suspicere tamen, Patres hosce, qui omnes episcopi aut abbates fuerant, noluisset se vitio huic negotio incommutare, sed duci liberum reliquisset, quem ex sacerdotali ordine ad hoc opera eligere vellet, dummodo in divina & ecclesiastica lege peritus esset. Post ea tamen tempora cum etiam homines ejusmodi inferiori conditione, & eruditione ecclesiastica multoties haud admodum tincti, facile ac experientia docuit, corrupti a partibus se poterant, Carolus M. Imp. anno DCCII. quo decessit ad *Aquis Palatum* . . . recordatus in *Fritordia* sua de pauperibus, qui in regno suo erant, & iustitiam suam plene habere non poterant, maluit de infra palatio reaperire *Vassal* suos transferrere ad iustitiam faciendam propter manus, sed elegit in regno suo archiepiscopos & reliquos episcopos & abbates cum ducibus & comitibus, qui iam qui non habebant super innocentes manus acciperet, & ipsi missi per universum regnum suum, ut occideret, videt & pauperibus & cunctis populo iustitiam facerent. Ita chronicon Meissacense apud Lambectium.

AD CAP. XV.

Sicuti in priori capitulo praesentibus ducem hortati sunt, ut missi domitici in visitatione provinciae, comes & socius sacerdos adderetur, qui innocencium ageret patrocinium; ita nunc salubre monitum praebet, ut in iudiciis ordinatis, quae singulis sabbatis & diebus Kalendarum cujuscumque mensis haberi consueverant, non relinquant causas arbitrio iudicum decidendas; sed ad se deferri iubent: sententiam vero nec ipse pronuntiet, nisi sacerdote quodam legis divinae & ecclesiasticae perito in consilium prius adhibito.

Sabbatis . . . aut per dies Kalendarum. In lege Bajuvariorum tit. 12. cap. 13. §. 1. statum legitur, *ut placita fiant per Kalendarum aut post quatuordecim (Haroldus habet 11.) dies, & necesse est ad causas inquirendas, ut sit pax in provincia. Hac pro illustratione concilii Aschaimensis, quod nunquam aerea prodit, dicenda habet, quae hoc quidem loco sufficere posse existimo. En solum nunc pro eruditorum commoditate subjiciam, quae Joas. Arentinus de eodem concilio scripta reliquit.*

ANNO CHRISTI 761.

Ex *Annalis Lib. 3. Anst. Bojorum pag. 301. edit. Inguisladunsi de anno MDLIV.*

Certior factus de aegritudine parentis Tassilonis, non impetrato comonatu, insalutatoque annu- culo etiam se de exercitu subducit, qui tamen Aquitania contra Bepharium bellabat, domum se precipit; mortuo genitore, Bojariam accipit. Proceres Bojariam, episcopi & monachorum presules, ut mos gentis est, Althasem (vicus est superioris Bojaria intra Oceanum & Iltaram) conveniunt. Veteri consuetudine novo principi administrandi leges prescribunt huiusmodi: templa sacrosancta suntu. Uti Pontifices res ecclesiasticas procurant. Monachi recte vivant. Omnes decimas tribuant sacerdotibus. Principes iure suo operam dato, pupillos, viduas, inopes ab calumnia potentum defendito, pauperum & inopum quantum minus ipse audire & cognoscito. Magistratibus, praesidibus, praefectis, prioribus, ne cives, colonos pauperes servitute opprimant, demandato. Neque illarum avaritiam inopes praedam esse sinito. Nec enim aequum est, ut illi de visceribus republicae, cum antea pauperes & mendici fuerint, collocupletentur, &

A fortuale miserorum dicentur. Credita sunt illis pro- vincias, ut tanquam parentes consulant pauperibus, non ut divites fiant & luxuriantur. Leges Bojorum ubique observato, nequa fraudis ipse fas, cavere. In- cessa conjugia, adulteria cohibere. Culpa supplicio reddito. Primum ius legesque exerceantur, deinde eas clementia lenire fas esse & temperare, quomodum imperator caelestis per Moysen regi praecipit. Omnibus cognitionibus, convictis sacerdotem legio christianam veritatem adhibere: quo omnia sententia, omnia sermo principis divino sale conditus sit. Ne quid temere christiana iustitia adersum fiat aut committatur, quo Deus optimus max. ad tractandam provocetur. Neve iudices memora accipiant, & noxii (ita mores sunt) insonibus praferantur. Huc usque Aveninus, qui barbarum veteris scripto- ris exofus, capitula hujus synodi suo stylo magis quidam latina, aliquoties tamen minus genuina dedit, aliqua etiam ex suo ingenio addidit, perat nostra cum suis comparare volenti parebit. Es nihilominus, quod alicubi laeum obscurato sensui asferre posse credebam, hic omittenda non esse censui.

ANNO CHRISTI 761.

ANNO CHRISTI 763.

CONVENTUS NIVERNENSIS.

ANNO CHRISTI 763.

Ex P. S. 1. 1073.

Hic placito, prater Francos, interfuisse Tassilonem Bajorum ducem, & qua solemniter pollicitus fuerat Pippino Regi, scilicet in Conventu Compendiensi, non praestitisse, auctor est qui chronicon sancti Arnulphi conscripsit. Anno, inquit, DCCLXIII. Pippinus rex habuit placitum generale Francorum in Nivernis. Inde ob infidelitatem Vvaifarum perfidi ducis, quar-

tum iter in Aquitaniam direxit. In eodem placito Tassilonem ducem Bajorum habuit. Qui postmodum de eadem expeditione, postpositis sacramentis & iurjurando, quod quondam regi Pippino avunculo suo promiserat, sine licentia eius se subducens, ad usque Bajoriam fugit & nunquam amplius faciem regis videre meruit.

ANNO CHRISTI 765.

SYNODUS IN SARUG JACOBITARUM

ANNO CHRISTI 765.

Qua schisma sublatum est.

Anno Graecorum 1076. Christi 765. celebrata.

Ex Dorotheo Patriarcha Antiocheno lib. 1. c. 11. pag. 112.

Jam inde ab an. 755. ortum schisma Monophysitarum ecclesiam affligebat; qua de causa duo constituti patriarchae, alii quidem, nempe qui e Mesopotamia erant, cum Cartaminensibus & Athanasianis Joanni patriarchae parebant; occidentales vero cum Mosulanis Georgio a se electo in concilio Maburgensi obsequabantur. Eam tandem diffensionem sustulit synodus episcoporum Mosulanorum in

D Sarug collecta post obitum Joannis episcopi Callinici, quem Gezirae in patriarcham sibi elegerant. In ea synodo omnes Georgio patriarchae consenserunt: decreverunt propterea episcopali honore amovendos esse quotquot Joannes ordinaverat. Praesuit huic synodo Georgius patriarcha, praesentibus David episcopo Darz, Aba episcopo Amidu, Serguna Marde, & Constantino Samosatae.

ANNO CHRISTI 764.

CONVENTUS VVORMATIENSIS.

ANNO CHRISTI 764.

Ex eodem.

Quid praecipue in hoc conventu actum sit, explicant annales Fvuidenses. Anno DCCLXIV. rex Pippinus distraeto in diversis animo propter duo bella, Aquitanicum jam olim susceptum, & Bajoricum propter Tassilonis ducis defectio- nem suscipiendum, populi sui generalem conventum habuit in Vvormatia civitate. dilata- que in futurum expeditione, illo anno domi- te continuat. Regino autem abbas in chronico. DCCLXIV. rex Pippinus habuit placitum suum

in Vvormatia, & causam diligenter pertractavit inter Vvaifarum & Tassilonem. *Vetus aliud breve chronicon saeculi ejusdem, quod extat in codice Tiliano, assignatos a Pippino filiis in hac synodo comitatus innuere videtur. Sic enim habet ad annum DCCLXIV. Quando dominus Pippinus placitum habuit in Vvormatia, deditque comitatus dilectis filiis suis; Carolo videlicet & Carolomanno.*

ANNO CHRISTI 763.

CONVENTUS ATTINIACENSIS.

ANNO CHRISTI 763.

Ex eodem.

Conventus hic anno apud Attinicum villam habiti meminerunt plerique, sed in eo quid

actum sit nemo prodit, Regino abbas. DCCLXIV. rex placitum suum habuit apud Attinicum, & co-

Conventus hic nihil ad Concilia spectans continet, cum nec ecclesiasticorum dicatur Conventus, sed merum Francorum Placitum. Idem statuendum de Conventu Vvormatiensi anni 764. & Aurelianensi anni 766.

ANNO
CHRISTI
761.

& eodem anno, sicut superiore, nusquam pro-
fectus est. *Quamquam autem bellum hoc anno
Pippinus per se nullum gessit, non uno tamen lo-
co a Francis certatum cum Aquitanis fuisse con-
stat ex chronico sancti Arnulphi, & aliis. Nam
& Mancionem Vovisarii consobrini ab Austral-
do & Galmano comitibus: & Hilpingum comi-
tem Arverorum ab Adalardo comite Cabillonensi,
acie victos in Burgundia caesque commemorant;
& Amanugum comitem apud Turonos a Vovisari-
di quoque abbatis sancti Martini hominibus in-
terfectum.*

• Ex schedis
V. C. Lucae
Moffenii
Roma ad
nos iussu e-
minentissimi
S. R. H. Prin-
cipis Fran-
cisci card.
Barberini
misit R. P.
Petrus Pof-
sant.

*Acta quadam conventus Attiniacensis habiti sub
Pippino rege, anno ejus XIV. Christi DCCCLV.*

Nomina episcoporum seu abbatum, qui apud
villam publicam Attiniacum pro causa religio-
nis ac salute animarum congregati synodali
conventu inter caetera salubriter sapienterque
definita; hoc quoque communi cunctorum de-
creto statuerunt: ut unusquisque illorum, quo-
rum nomina in hoc indiculo subterscripta re-
periuntur, quando quislibet de hoc saeculo mi-
graverit, centum psalteria, & presbyteri ejus
speciales missas centum cantent. Ipse autem e-
piscopus per se xxx. missas impleat, nisi in-
firmitate, aut aliquo impedimento prohibeatur:
tunc roget alterum episcopum pro se cantare.
Abbatem vero qui non sunt episcopi, rogent
episcopos, ut vice illorum ipsas xxx. missas ex-
pleant: & presbyteri eorum centum missas,
& monachi centum psalteria psallere memine-
rint.

Hrodegandus episcopus civit. Mettis.
Eddo episcopus civit. Stradburgi.
Lullo episcopus civit. Maguntiaci.
Lupus episcopus civit. Senonis.
Baldebertus episcopus civit. Baslae.
Vviltfrannus episcopus civit. Meldis.
Remedius vocatus episcopus civit. Rodome.
Maurinus episcopus civit. Eboracas.
Genbaudus episcopus civit. Lauduno.
Hildigungus episcopus civit. Suesonis.
Athalfridus episcopus civit. Noviomis.
Meringozus episcopus civit. Vvirziaburgo.
Vviltiharius episcopus de monast. S. Mauricii.
Folericus episcopus civit. Tungris.
Theodulphus episcopus de monast. Laubias.
Hiddo episcopus civit. Agustoduno.
Eugendi.
Hypolytus de monasterio * Logendi.
Jacob episcopus de monasterio Gamundias.
Gaucilenus episcopus civit. Celmanis.
Joannes episcopus civit. Constantia.
Vvilibaldus episcopus de monasterio Achistadi.
Madalfeus episcopus civit. Vvirdunis.
Harifeus episcopus civit. Bisentionis.
Leodeningus episcopus civit. Bajogas.
Eusebius episcopus civit. Toronis.
Tello episcopus civit. Coeraddido.

Mauriolus episcopus civit. Andecavis.
† Fulradus abbas de monasterio S. Dionysii.
Lantfridus abbas de sancto Germano.
Joannes abbas de sancto Flodoaldo.
Druthgungus abbas de Gemetico.
Vvithlecus abbas de Funtanellas.
Evitmarus abbas de Centula.
Leodharius abbas de Corbeja.
* Manafe abbas de Flaviniaco.
Afinarius abbas de Novalicio.
Vvaldo abbas de sancto Joanne.
Fabigaudus abbas de Busbrunno.
Godobertus abbas de Rusbacis.
Athelbertus abbas de Fabarias.
Vvidradus abbas de sancta Columba.
Ebasindus abbas de Aldaha.
Geraus abbas de Nivella.
Ragingarius abbas de Utico.

ANNO
CHRISTI
761.

* Maurifec.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Chrodegangi, qui primus huic statuto subscriptus ap-
paret, nomen admodum me non esse diutius differe-
dam quam canonici suis conscriptis regulam, ab aliis
postea interpolatam, ut mox pluribus docuitur. Ve-
rum illam concilio Aquilgrani anno 816. celebrato sub-
jiciendam plura deinde susceperunt argumenta.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad annum Ch. 765. n. 6.

Conventum Attiniacensem hoc anno habitum memo-
rant etiam Regino in Chronico, & Annalista Lofelia-
nus, Bertinianus, & Eginhardus in Annal. Hujus Con-
ventus meminit Vvandelbertus diaconus & Monachus
Prumienfis, qui saeculo sequenti vixit, in fine libri,
quem de Miraculis sancti Goaris Heremita composuit,
quem recitat Mabillonius sac. 3. Bened. Ait enim Af-
suerum Abbatem primum Monasterii Prumienfis an. 762.
conditi ad illam venisse, & a Pippino Rege obtinisse
Cellam, seu Monasterium sancti Goaris paulo supra con-
fluentem Mosellae & Rheini situm. Cum quodam tempo-
re, inquit Vvandelbertus de Assuero loquens, iter a
Monasterio (nempe Prumienfi) in Vvangionem provincia
ageret, & rursus via ad S. Co. rem declinasset, ubi
tunc Reitoris nomine praerat quidam Erplangi nomine,
nomine commoditatem aliquam rerum necessarium nautis
posuisset, rem, ut erat gesta, paulo post Principi remisit,
postquam esse dicens eo loco humanitatem hospitalitatis
omnem negari, ubi quondam sub beato Viro (sc. Goar-
te) singulariter virtus eadem viguisset. Pollicetur Rex
fore hac emendanda cum tempore opportuna: arripisset.
Itaque non multo post postquam in Palatio quod Attinia-
cum vocatur, cum ad generalem populi Convocatum simul
Abbas Assuero venisset, evocatum ad se Principi super-
his, qua de Cella beati Viri dicta ab eo fuerant com-
munitatis, etque regendam commisit. Ab eo tempore
huc Cella Monasterio Prumienfi conjuncta remanet.
Vvandelbertus vero in proemio laudati libri ait, ea
tantum a se commemorari qua ab annis plus minus 70.
gesta noscuntur, & sub ejusdem libri finem asserit, se
narrationem suam perducere ad an. 830. Incipit. Dom.
Quare cum nullus Convocatus Attiniaci per hac tempo-
ra habitus fuerit, nisi annis 762. & 705. Vvandelber-
tus nonnulli de ultimo intelligi potest, scilicet quiplemet
indicit, numerum illorum annorum 76. non rigore a
se determinari, cum dicat plus minus 76. Labbeus &
Cointius ad secundum hunc Convocatum Attiniacensem
perperam referunt, qui ad priorum pertinent.

ANNO
CHRISTI
766.

CONVENTUS AURELIANENSIS.

ANNO
CHRISTI
766.

Placitum hoc belli Aquitanici causa celebratum
fuisse docent annales Fuldenses. Idem confir-
mat chronicum sancti Arnulphi his verbis: Anno
Dominicae incarnationis DCCCLVI. cernens
Vvaifarius quod nulla civitas, nec ulla muni-
tio Pippino regi & Francis resistere posset, ci-
vitates quas habuit munitissimas in Aquitania

destruere iussit. Hoc Pippinus rex audiens,
convocatum Francorum in Aurelianis civitate,
& castella, quae Vvaifarius destruxerat, restitu-
care praecipit: in quibus custodes posuit, qui
Vvaifario resistere possent.

ANNO
CHRISTI
767ANNO
CHRISTI
767

CONCILIUM GENTILIACENSE

DE CULTU SANCTARUM IMAGINUM,
& de sanctissima Trinitate,In agri Parisiacensis villa Gentiliaco presente Pippino rege celebratum anno
Christi DCCLXVII. Pauli Papæ X. Pippini ejusdem regis XXI.

Ex eodem.

QUA de re in hac synodo disceptatum sit, Ado-
nus Viennensis in chronico verba declarat.
Facta est, inquit, synodus anno incarnationis
Domini DCCLXVII. & questio ventilata
inter Græcos & Romanos de Trinitate, & utrum
Spiritus sanctus, sicut procedit a Patre,
ita procedat a Filio: & de sanctorum imagi-
nibus, utrumne fingendæ, aut pingendæ erant
in ecclesiis. De eadem scribit etiam Regino ab-
bas & locum designat. Pippinum enim testatur
illius anni pascha in Gentiliaco celebrasse, atque
in eadem villa synodum magnam habuisse inter
Romanos & Græcos, de sancta Trinitate, & de
sanctorum imaginibus. Romanos autem inter-
pretor Paulus papa legator, qui una cum Pippini le-
gatis Constantinopoli cum Græci imperatoris le-
gatis reversi apud Pippinum regem tunc erant,
tantisper ab eo detentis, dum synodus ista cogere-
tur. De hac quippe ipsa synodo accipienda viden-
tur, quæ Paulus papa Pippino rescribit epistola
XXVI. inter Carolinas: Direxit, inquit, nobis
excellentiæ vestræ Christianitas, significans de
missis nostris, vestrisque, atque Græcorum,
qui a regia urbe reversi sunt, eos apud vos
esse detentos, interim quod aggregatis vestris
sacerdotibus, atque optimatibus, conjicere seu
perpetrare valeatis, quid de his quæ vobis di-
recta sunt respondendum sit. Et quidem vobis
de hac re aliter confidendum non est a vobis
responderi, nisi quæ ad exaltationem sacrosan-
ctæ spiritualis matris vestræ Romanæ ecclesiæ,
atque orthodoxæ fidei pertinere noscuntur.
Duo nimirum Græcorum legationis erant capiti;
unum de repetendis Italia regionibus a Pippino ec-
clesiæ Romanæ attributis; alterum de questionibus
suprascriptis: in quorum altero sedis apostolica
dignitas & amplitudo, in altero fidei catholica
sinceritas petebatur.

AD GENTILIACENSE CONCILIUM

DE CULTU SANCTARUM IMAGINUM

ADNOTATIO CHRONOLOGICA.

Ex Maffi
Suppl. Tom
I pag. 665

Concilium istud pro anno 767, cui ab om-
nibus assignatur, ad præcedentem revo-
candum esse suadent verba Eginharti in anna-
libus Francorum ad annum 767, ubi postquam
narravit brevem de synodo hac historiam, dein
subdit, eoque peracto (Concilio) ad bellum con-
ficiendum post Natalem Domini in Aquitaniam
proficiscitur; tum subdit quò loco Pascha ege-
rit, quo tandem venerit mense augusto &c.
Quæ omnia satis demonstrant synodum habi-
tam ipsa die Natalis Domini anni præceden-
tis 766.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

(Concilium Gentiliacense.) Eginhartus in chronico
DCCLXVII. Oratio, inquit, questione de sancta Tri-
nitate, & de sanctorum imaginibus, inter orientalem &
occidentalem ecclesiam, id est Romanos & Græcos, rex
Pippinus convenit in Gentiliaco villa congregata syno-
dum de ista questione habuit.

NOTE SEVERINI BINII.

(Concilium Gentiliacense.) Sic dictum a villa Gen-
tiliaco nominata.

(De cultu imaginum.) Legatio illa, quam pro con-
sederatione Pippini regis impetranda Constantinus im-
perator miserat in Franciam, huc impietatis vitia se-
minaverat; pro quibus extirpandis hinc sacculus opus
erat. Nemo quidem scriptorum illud expresse affirmat;
sed quia tamen Francorum annales evidentè commo-
nent, per nobilissimam legationem aliquanto tempo-
re adum fuisse de fœdere inchoando, haud dubie hac
impetratis semina ibidem sparsa fuerunt.

(De sanctissima Trinitate.) Hoc synodali conventu
tractatam fuisse questionem hanc, An Spiritus sanctus
a Patre Filioque procedat, credit Ado Viennensis in
chronico. Cum enim occidentales Constantino Copro-
nymo ejusque sectatoribus orientalibus sacrarum ima-
ginum despectum & contempum vitio vererent; ille
contra Latinos exprobrabat, quod ad symbolum vocem
Filioque adjuccissent. Unde patet, quod cum Græci schis-
matici hac in re Latinos impugnant, aperte professan-
tur, se impietatem Constantii Copronymi, quem suo
ipsi iudicio condemnant, causam turpissimam turpiter
agere, tueri & defendere.

CONCILIUM BITURICENSE

Anno Christi DCCLXVII. celebratum.

Ex Labbei
Append.
Tom. VI.

Refert etiam Regino synodum alteram, & Esi ad ipsummet annum 767, his verbis. Ea-
dem anno, ait, mense augusto, rex Pippinus isto

In Annal. Metensibus dicitur habita Synodus ista Salmantiaci, qui est in agro Laudunensi pagus, Sanno-
cy. Harduinus.

ANNO CHRISTI 767.

rum Aquitaniam ingressus, usque Biturigas ve- nit, ibique synodum tenuit. Addiditque Fredegar- rius, Natale Domini nostri Jesu Christi & tan- dem Epiphaniis apud Biturigas urbem per confi-

Alium episcoporum & sacerdotum venerabiliter celebrasse. Quid autem in ea gestum sit, igno- ratur. Narrat quoque Pippinum ibidem placi- tum suum Campo-Mait tenuisse.

ANNO CHRISTI 767.

CONCILIIUM JEROSOLYMITANUM

IN CAUSA SACRARUM IMAGINUM

Anno 767. circiter habitum.

Ex Mansi Supplem. Tom. I. Pag. 466.

Concilii hujus meminit Græcus Auditor vi- sita S. Joannis Gotthiis episcopi, quem e vetusto vaticano codice Græce & Latine dede- runt Bollaodiani socii ad diem XXVI. Junii pag. 190. cujus hæc sunt verba: Scripsit ita- que per diaconum suum Longinum ad patriar- chum Jerosolymitanum, ut synodum convocet ad seque mittat fidei definitionem; quod factum est. Nam excerpta tam ex veteri novoque testamen- to, quam ex omnium probatorum patrum scriptis testimonio de sacrarum imaginibus, de veneran- dis reliquiis, de intercessione sanctorum miserunt ad præfatum Sanctum. Porro Joannes post Syno- dum Coprominianam episcopus electus fuit, ac triennio post consecratus, dein Hierosoly- mitanos de synodo indicenda admonuit. Qua- re synodus hæc Hierosolymitana circa annum 760. consignanda est.

Hæc olim ego de concilii hujus epocha in meis ad Pagium adnotationibus ad an. 760. I. conjiciebam; nunc vero paulo ulterius promo- vendam illam arbitror. Constantius Pseudo- pontifex datus ad Carolum Francorum regem

Bliteris, recitatis in codice Carolino num. 99. transmittere se ad illum nunciat synodicam fidei, missam a Theodoro Hierosolymitano pa- triarcha, Paulo Papæ directam, in quo, ait, & reliqui patriarcha, id est Alexandrinus & An- tiochenus, & plurimi Metropolitanis episcopi or- ientalium partium vobis sunt concordasse. Lite- ras hæc Græce & Latine scriptas Gallis de- stinavit Pseudo pontifex, ut agnoscerent qualis sermo sanctorum imaginum orientalibus in par- tibus cunctis Christianis immineret. Habemus hic synodicam a concilio, ut credere par est, cui Theodorus Hierosolymitanus præerat, scri- ptam in causa sacrarum imaginum. Quis por- ro vetat concilium illud cum eo confundi, quod S. Joannes Gothorum episcopus solici- tavit? Cum vero synodica illa Romam per- venerit auguste mensis 5. indictionis, id est an- no 767. hinc opinari licet concilium vel an- no illo, vel precedenti convenisse. Porro sy- nodica hæc epistola in actis synodi VII. actio- ne III. integra legitur.

VITAE ET EPISTOLÆ STEPHANI PAPÆ III

Dantur va- riantes ex Cod. Lac.

Stephanus tertius, natione Siculus, ex pa- tre (a) Olivo, sedit annos tres, menses quinque, (b) dies viginti octo. Vir strenuus, & divinis scripturis eruditus, atque ecclesiasti- cis traditionibus imbutus, & in earum obser- vationibus constantissimus perseverator. Hic dum a Siciliensi insula in hanc advenisset Ro- manam urbem, tradidit eum dominus Grego- rius sanctam recordationis tertius papa in mo- nasterio sancti Chrylogoni quod tunc noviter fundabat, illicque clericus atque monachus est effectus. Quem postmodum dominus Zacharias papa ex iplo * abstollens monasterio, in La- teranensis patriarchii cubiculo * esse præcepit. Eumque postmodum in presbyterum tituli fan- ctæ Cæcilie consecravit. Quem tamen pro ejus castitatis modestia in suo officio in Lateranis detinuit. Sed & reliqui, scilicet dominus Ste- phanus & Paulus beatissimi pontifices, eum- dem sanctissimum Stephanum pro ejus (c) piis conversationibus in suo servitio similiter deti- nuerunt. Dum vero prædecessor ejus dominus Paulus papa pro austeritate servoris activo tem-

pore in ecclesia beati Pauli demoraretur, & va- lida ibidem ægritudine præoccuparetur, de qua & vitam finivit, die noctuque isdem beatissi- mus Stephanus in ejusdem sui prædecessoris pontificis perseverans servitio, nullo modo ab ejus lectulo, donec spiritum emitteret, recessit. At vero Paulus papa in ægritudine pos- tus, cum nondum adhuc spiritum exhalaret, illico Toto quidam dux Nepefina civitatis du- dum habitator, cum suis germanis Constanti- no, Passivo, & Paschale, aggregantes, tam ex eadem Nepefina civitate, quamque ex aliis Tus- scia civitatibus multitudinem exercitus, atque catervam rusticorum, ingredientisque per por- tam beati Pancratii in hanc Romanam urbem, Et atque in domo antedicti Totonis armati assis- tentes, intraverunt ibidem subito Constantinum fratrem ejusdem Totonis laicum existentem. Quem cum armis plurimi eorum lorice indu- ti * latrocinantem in Lateranense patriarchium introduxerunt. Et ascendentes cum eo in vi- cedominio, continuo accersito * Georgio epi- scopo, compulerunt eum ut orationem cleri- catus

* ostendit suo præ- dicit.

* latrocina- tis Grego-

(a) Olivo (b) dies viginti octo, sicut & vir strenuus, &

(c) piis deest V v a.

ANNO CHRISTI 767

catus eidem Constantino tribueret. Ipse vero omnino hoc renuebat facere, corruensque in terram prostravit se pedibus ipsius Constantini, adjurans eum fortiter per omnia divina mysteria, ut locum daret, & ab eisdem impiæ præsumptionis proposito recederet, ne per eum talis inaudita novitas in ecclesia Dei fieret. Et dum hujusmodi adjurationis proferret verba, concitati plurimi ex ipsis malignis, qui eandem impiam electionem fecerant, insurgentes super eum, atque fortiter comminantes ei, timore correptus orationem illi clericatus tribuit, & ita clericus effectus, eundem sanctissimum Lateranense invalit patriarchium. Alia vero die illucescente secunda feria, subdiaconus atque diaconus ab eodem episcopo in oratorio sancti Laurentii intra eundem patriarchium contra sanctorum canonum instituta consecratus est. Sicque universum populum sibi sacramentum præbere fecit, & adveniente dominico die rursus cum multitudine armatorum exercituum in basilicam beati Petri properans, pontifex ab eodem Georgio episcopo Prænestino, & aliis duobus episcopis, Eustrasio Albanense, & Citonato Portuense, consecratus est. Et per anni spatium & mensis unum sedem apostolicam invasam detinuit. Hoc vero cernens Christophorus primicerius & consiliarius, zelo fidei una cum suo filio Sergio tunc saccellario existente, maluerunt magis mori, quam talem impiam novitatem & iniquam præsumptionem in sedem apostolicam perpetrata conspicere: & quotidie in fletu & lacrymis perdurantes simulaverunt se monachos fieri velle, seseque absolvi ab eodem Constantino petierunt, & in monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi proficisci, asserentes illic monachicum fore suscepturos habitum. Susceptoque ab eodem Christophoro primicerio sacramento, ita illis credens eos absolvit. Quibus properantibus, atque in fines Longobardorum conjungentibus, velletque abbas jam sati monasterii eos in idem monasterium adduci, declinaverunt ab itinere eisdem Christophorus primicerius, & ejus filius Sergius, dudum quidem saccellarius, postmodum secundicerius; adjurantes firmiter Theodidum ducem Spoletinum, ut eos trans Padum ad Desiderium suum deduxisset regem Longobardorum, nitentes ob hoc redemptionem sanctæ Dei ecclesiæ perficere. Eoque eisdem Spoletinus dux ad suum deportavit regem. Et dum ejus obtutibus præsentati fuissent, obnixè eundem regem deprecati sunt ejus auxilium tribui, ut talis novitatis error ab ecclesia Dei amputaretur. Dum vero prænominatus Christophorus primicerius, & Sergius ejus filius, apud præfatum demorarentur regem, fecit prædictus Constantinus apostolicæ sedis invalor ordinationem presbyterorum, seu diaconorum, presbyteros octo, diaconos quatuor, sed & episcopos (a) in ipsius anni circulo, & unius mensis, fecit, per diversa loca numero octo.

Georgii ordinis
natoris Con
stantini ex
tus antea.

Antedictus vero Georgius Prænestinus, qui eum diaconem & pontificem consecravit, non post multos dies consecrationis ipsius Constantini valida ac pessima ægritudine præoccupatus, immobilis factus est, & postmodum misarum solemniam nequaquam celebravit: ejus

ANNO CHRISTI 767

Anim dextera manus aruit atque contrada est. Quam etiam nec ad os suum afferre valuit, sicque tremens & languens vitam finivit. Dum vero hæc agerentur, conjunxerunt antefatus Christophorus & Sergius in civitatem Reatinam, absoluti a Longobardorum rege. Et præcedentes Sergius & Vvaldipertus presbyter cum Reatinis & Forconinis, atque alii Longobardis ducatus Spoletini, conjunxerunt subito ac repente in hanc Romanam urbem, vigesima octava die Julii mensis, indictione sexta, vespere, in ipso crepusculo noctis, vigilia beatorum martyrum Abdon & Sennen, occupantes pontem Salarium.

Alia vero die transeuntes per pontem Milvium venerunt ad portam beati Petri, & inde pergentes appropinquaverunt ad portam beati Pancratii. Quidam vero propinqui jam sati Christophori ac Sergii ipsam portam observantes ac custodientes, cernentes ipsum Sergium ad eandem portam appropinquasse, annuerunt ei & protinus ipsam aperuerunt portam. Sicque jam dictus Sergius & Vvaldipertus cum Longobardis Romanam urbem ingressi sunt, & per muros civitatis cum flammula ascendebant, metuentes Romanum populum, & nequaquam de Genuculo ipsi Longobardi ausi sunt descendere, sed cum nimio tremore ibidem assistebant. Hoc vero audiens Toto & Passivus germani fratres, ignorantes ingenium & dolum quod ei proditores inierant, cucurrerunt cum aliquantis ad prædictam portam, cum quibus & Demetrius secundicerius, & Gratiolus tunc chartularius, postmodum dux, properaverunt; qui & ipsi in consilio erant cum præfatis nefandissimis proditoribus. Et appropinquantes ad eosdem Longobardos, obviavit Totoni duci ex eisdem Longobardis, qui bellator præ omnibus apparebat, Racipectus nomine, & impetum fecit super eundem Totonem: super quem isdem Toto irruens, atque fortiter percussit eum, interfecit. Quod aspicientes Longobardi, in fugam conversi nitentur evadere: sed Demetrius secundicerius & Gratiolus post tergum supra dicti Totonis assistentes, cum in dorsum lanceis percutientes, sic adversus eum prævaluerunt, atque interfecerunt. Passivus vero in Lateranense fugit patriarchium, annuncians suo germano Constantino quæ gesta fuerant. Hoc vero audito aufugit isdem Constantinus cum superscripto Passivo & Theodoro episcopo, & vicedomino suo in basilicam Salvatoris, & descendentes ad fontem in ecclesiam sancti Venantii, aliquantum ibidem resederunt, & considerantes si melius possent salvare, in vestiarium ascenderunt. Illinc intus oratorium sancti Cæsarii ingrediens, clausisque super se januis ibidem residebant, & convenientes post aliquantas horas hujus Romanæ militiæ judices, eos ex ipso oratorio ejicientes, sub cautela munierunt. Alia vero die dominico congregans Vvaldipertus presbyter, ignorans autem prædicto Sergio, aliquantos Romanos, pergentesque in monasterium sancti Viti, abstulerunt exinde Philippum presbyterum, quem eligentes, & cum (b) gaudio vocibus acclamantes, Philippum papam, sanctus Petrus elegit eum, in basilicam Salvatoris more solito deduxerunt. Illicque oratione ab episcopo data, juxta antiquitatis

ANNO CHRISTI 767

Philippus papa
elegit.

mo-

(a) in ipso mense facti &c.

(b) laudum

ANNO
CHRISTI
767.

Philippus pel-
litur.

Stephanus pa-
pa elligitur.

* Constantini,
quod

* ablati.

Constantinus
papa detru-
ditur in mo-
nasterium.

* fuit leg-
cappago.

morem, tribuentemque pacem omnibus, in A Lateranense introduxerunt patriarchium. Et ibidem similiter in sede pontificali sedens, tribuensque denuo, ut mos est, pacem, ascendit sursum, & mensam, ut assolent pontifices, tenuit, sedentes cum eo aliquanti ex primatibus ecclesie & optimatibus militie. Post paululum vero conveniens eodem die sepefatus Christophorus primicerius, cognitaque causa electionis ipsius Philippi, illico cum magna ascendens ira iurejurando coram omnibus Romanis affirmabat, dicens se Roma minime egressurum, quousque Philippus presbyter de Lateranensi expulsi non fuisset patriarchio. Tunc properans autedictus Gratiolus cum aliquantis Romanis expulerunt jam dictum Philippum B presbyterum de eodem patriarchio, qui & per scalam quæ ducit ad balneum descendens cum magna reverentia ad suum reversus est monasterium. Sicque præfatus Christophorus primicerius alia die aggregans in Tribus (a) satis sacerdotes ac primates cleri, & optimates militie, atque universum exercitum, & cives honestos, omnisque populi Romani cætum, a magno usque ad parvum, pertractantes pariter concordaverunt omnes una mente, unoque consensu in personam præfati beati Stephani. Pergentesque in titulum beatæ Cæcilie, in quo idem presbyter (b) existens eum pontificem elegerunt, quem cum vocibus acclamationum & laudibus in Lateranense deportaverunt patriarchium, & post omnia rite in ejus electione peracta, Deo auctore, pontificatus assumpsit culmen. Dum vero adhuc electus exiisset isdem sanctissimus vir, congregati aliquanti perversi, Deum præ oculis non habentes, nec metuentes terribile futurum iudicium, summissi a quibusdam pestiferis malorum auctoribus, quibus & digna factis retribuit Dominus, comprehendentes Theodorum episcopum & vicedominum * ejus, quod dici impium est, eruerunt oculos, & linguam illi crudeliter amputaverunt, sed & Passivi similiter oculos eruere nisi sunt, & tantam impietatem in eisdem monstraverunt, qui etiam nec in proprias domos eos deportari permiserint, ut illis cura a suis hominibus exhiberi deberet, sed * abstulit omnibus eorum rebus & familiis, ac possessionibus, unam ex eis, Theodorum scilicet episcopum, in monasterium civi Scauri retrudi fecerunt, ubi fame & siti cremans clamansque aquam, ita exhalavit spiritum. Passivum vero in monasterium sancti Silvestri direxerunt. Nam & Constantinus invalor apostolicæ sedis, dum deductus in medium esset, magna pondera in ejus adhibentes pedibus, in sella muliebri sedere super equum fecerunt, & in monasterium ad Cellas novas, coram omnibus deportatus est. Sabbato vero die diluculo ante unam diem ordinationis præfati beatissimi papæ Stephani E aggregati aliquanti episcoporum, seu presbyterorum, & cleri in basilica Salvatoris, iterum præfatus Constantinus ad medium allatus est, lectisque sacratissimis canonibus ita depositus est; accedens enim Maurianus subdiaconus orarium de ejus collo abstulit & ante pedes ejus projecit, & * compages ejus abscidit, sicque alio die dominico antedictus beatissimus Stephanus consecrationem suscepit pontificatus.

Factaque ab universo populo Romano penitentis confessionisque deprecatione apud divinam clementiam, per quam se omnes peccasse in prædicti Constantini invaloris apostolicæ sedis impia ordinatione confitentes, pro eo quod non ei restiterunt; ita excelsa voce in ambone beati Petri basilicæ a Leontio scriniario eadem relecta est confessio. Post hæc vero aggregati universi exercitus Romanæ civitatis, & Tusciæ, & Campaniæ pergentes Alatrum partis Campaniæ, ubi erat Gracilis tribunus consentaneus jam didi Constantini apostolicæ sedis invaloris, per quem plura mala in Campaniæ partes perpetrata sunt: contringentesque fortiter eandem civitatem ipsum exinde abstulerunt Gracilem, & huc Romam attulerunt, quem in arctam custodiam retrudentes aliquantibus diebus ibidem mancipatus exiit. Postmodum vero quidam iniqui Campani, qui huc Romam advenerant, adhortati ab aliis nequioribus se & impiissimis, eundem Gracilem ex ipsa custodia * abstolentes, & quasi cum in monasterium deportantes, dum ad Colosseum advenissent illic ejus oculos eruerunt, & linguam abstulerunt. Porro aliquantis post hæc præteritis diebus dum Tuscani & Campani hic Romæ aggregati fuissent, inuito consilio cum præfato Gratiolo & fortioribus ejus, per quorum auctoritatem tanta mala operabantur, Deum non metuentibus * perrexit cum cuneo militum Tusciæ ac Campaniæ primo diluculo in monasterium ad Cellas novas, ubi Constantinus antedictus apostolicæ sedis invalor retrusus erat, eumque ex iplo ejicientes monasterio, ejus eruerunt oculos, & cæcum in platea jacentem reliquerunt.

His itaque gestis peractisque insurrexerunt quidam dicentes, quod antedictus Vvaldipertus presbyter Longobardorum genere ortus consilium cum Theodicio duce Spoletino, & aliquibus Romanis iniisset ad interficiendum præfatum Christophorum primicerium, & alios Romanos primates, & civitatem Romanam Longobardorum genti tradendam. Unde directus est quidam Christophorus vicedominus eum multitudine populi ad eum comprehendendum. Ipse vero hoc agnito fugit in ecclesiam sanctæ Dei genitricis virginis Mariæ, quæ vocatur Ad martyres: quem exinde isdem vicedominus abstraxit, portante eodem Vvaldiperto imaginem ipsius Dei genitricis, eumque in terribilissimam retrudi fecerunt custodiam, quæ vocatur Ferrata, in Cellario majore. Et post modicos dies ipsum de eadem custodia ejicientes Vvaldipertum presbyterum, eumque projicientes in terram, juxta transcendam campi Lateranensis ejus effoderunt oculos, & linguam ipsius crudeliter ac impie absciderunt; dirigentesque illum in xenodochium Valerii, ibidem postmodum ex eadem oculorum effusione vitam finivit. Itaque in exordio ordinationis suæ, quo isdem sanctissimus præfatus pontificatus apicem assumpsit, direxit in Franciæ partes ad excellentes viros ^b Pippinum, Carolum, & Carolomanum, reges Francorum, & patricios Romanorum, Sergium antedictum secundicerium, & nomenclatorem illo tempore existentem, deprecans atque adhortans eorum excellentiam, per suas apostolicas literas, ut aliquantos episcopos gnatos, & in omnibus divinis scripturis atque

(a) Fatis omnia.

(b) exilium spiritalem degit vitam cum &c.

A N N O
CHRISTI
sep.
presumptio-
ne
iuratore

Pippini mors

congregatio

Concilium
Lateranense

Constitutio
illius concilii

que sanctorum canonum institutionibus eruditos ac peritissimos dirigerent, ad faciendum in hac Romana urbe concilium pro eadem impia novitate erroris ac temeritatis præscriptione, quam antefatus Constantinus apostolicæ sedis perversor ausus est perpetrare. Et properante antedicto Sergio in Francorum regiones, jam inventit de hac luce migrasse Christianissimum Pippinum regem: & cæptum gradiens iter pervenit ad ejus filios Carolum & Carolomanum germanos fratres, reges Francorum, & patricios Romanorum. Quibus apostolicas tribuens literas, benigne ab eis susceptus est, & dignam illi impendentes humanitatem, cuncta nihilominus pro quibus missus est ab eorum excellentia impetravit; dirigentes ipsi Christianissimi reges duodecim episcopos ex eisdem Francorum regionibus nimis in divinis scripturis, & sanctorum canonum cæmonis doctos, probatissimos viros (a) scilicet. Eisque hanc Romanam urbem conjungentibus, mense Aprilis, indictione septima, protinus antedictus Stephanus sanctissimus papa aggregans diversos episcopos Tusciæ atque Campaniæ, & aliquantos illius Italiæ provinciæ. Quibus omnibus congregatis concilium peractum est in basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, juxta Lateranensē palatium. Et præsidente eodem beatissimo papa, confidentibus etiam pariter eum eisdem omnibus episcopis, deductus est ad medium Constantinus apostolicæ sedis invasor, jam (b) excæcatus oculis. Et subtilius exquisitus, cur præsumpisset apostolicam sedem laicus existens invadere, & talem iniquæ novitatis errorem in ecclesia Dei perpetrare; ita coram omnibus professus est vim se a populo petulasse, & (c) per brachium populi fuisse electum, atque coactum in Lateranense patriarchium deducum, propter gravamina ac præiudicia illa, quæ Romano populo ingesserat dominus Paulus papa: & corruens in terram, manibus extensis in pavimento, se reum, ac super numerum arenæ maris peccasse, deshebat, petens misericordiam veniam ac eodem sacerdotali consequi concilio. Quem a terra elevare facientes, ipso die nullam de eo protulerunt sententiam. Alia vero die denuo afferentes eum, atque interrogantes de eadem impia novitate, respondit nihil novi se fecisse, dicens: Quia & Sergius archiepiscopus Ravennatum, laicus existens, archiepiscopus factus est: & Stephanus Neapolitanæ civitatis, & ipse laicus, repente episcopus consecratus est. Dum vero talia istidem Constantinus persequeretur, illico irritati zelo ecclesiasticæ traditionis universi sacerdotes alapis ejus cervicem cedere facientes, cum extra eandem ecclesiam ejecerunt.

Tunc (d) detectis omnibus ejus rationum gestis, simul & concilium illud, quod in scriptis de ejus quasi confirmatione editum fuerat, igne combusserunt in medio presbyterii ipsius ecclesiæ. Et hoc facto projiciens se in terram sanctissimus Stephanus papa cum universis sacerdotibus, & populo Romano; clamantesque Marie election, cum ingenti fletu peccasse se omnes professi sunt, pro eo quod de manibus ipsius Constantini communionem sus-

cepissent: seque ex hoc omnibus (e) indita est penitentia. Tunc allatis sacratissimis canonibus, eisque liquido perscrutatis, prolata est sententia ab eodem sacerdotali concilio sub anathematis interdico, ne ullus unquam presumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens diaconus aut presbyter cardinalis factus fuerit, ad sacri pontificatus honorem possit promoveri.

Sed & alia plura, quæ de eo canonica indigebant correptione, in eodem concilio statuerunt emendanda. De episcopis vero, atque presbyteris, & diaconibus, quos ipse Constantinus consecraverat, ita in eodem concilio promulgatum est, ut episcopi illi, si aliquis eorum presbyter aut diaconus fuerit, in pristinum honoris sui gradum reverteretur: & (f) si placabile fuisset coram populo civitatis suæ, denuo facto decreto electionis more solito cum clero & plebe ad apostolicam advenissent sedem, & ab eodem sanctissimo Stephano papa benedictionis suscepissent consecrationem. Presbyteri vero illi ac diaconi ab eodem Constantino consecrati simili modo in illum quo prius existebant habitum reverterentur. Et postmodum si qui eorum (g) placabiles extitissent, antefatus beatissimus pontifex presbyteros eos, aut diacones consecraret. Statuentes ut hi, qui ex eis (h) conciliandi erant, nequaquam fortiozem honorem (i) ascenderent; nec ad pontificatus promoverentur culmen, ne talis impius novitatis error in ecclesia Dei pulularet. Ipse vero antefatus beatissimus Stephanus papa coram omni sacerdotali collegio clara voce clamavit, dicens nullo modo se immittere, aut penitus declinare in eorundem presbyterorum, aut diaconorum consecrationem. De laicis vero qui ab eodem Constantino presbyteri aut diaconi consecrati sunt, ita promulgatum est, ut in religioso habitu cunctis diebus eorum vitæ, sive in propriis domibus, vel ubi (k) fuissent, permanere deberent. Hujusmodi vero promulgatis sententiis, illico episcopi illi, qui ab eodem Constantino ordinati sunt, revertentes, juxta ejusdem concilii sententiam, in pristino honoris gradu electi denuo a clero & plebe, factoque solito decreto ad sedem apostolicam properantes, ab eodem sanctissimo papa consecrati sunt. Nam presbyteri & diaconi illi usque ad mortem ipsius pontificis sic remanentes, nequaquam sunt ab eo consecrati. Ita enim in eodem concilio statutum est, ut omnia, quæ istidem Constantinus in ecclesiasticis sacramentis ac divino cultu egit, iterata fuissent, præter sacrum baptismum atque sanctum chrisma. Post hæc vero omnia promulgata, continuo & diversa sanctorum patrum testimonia de sacris imaginibus Domini nostri Jesu Christi, sanctæque & gloriosæ ejus genitricis semper virginis Mariæ Dominiæ nostræ, & beatorum apostolorum, omniumque sanctorum, ac prophetarum, & martyrum, seu confessorum, in idem allata sunt concilium, & subtilius multa perindagantes, statuerunt magno honoris affectu ab omnibus Christianis ipsas sacras venerari imagines, sicut ab omnibus prædecessoribus hujus apostolicæ sedis pontifici-

A N N O
CHRISTI
767.

correctione,
Vide epistolam
secundam Rhaberti
Veronensis
episcopi. ediam
pag. 146 Tomi
legit Dach-
eriani: unde
paulo post
observatio-
nem nostram
ad concilium
Romanum
conciabimus
susciperent.

conciabimus
consecratis
potiorum

Episcoporum
electio iter-
ata
conciabimus
conciabimus

iterata de
bustis

Imaginem ve-
nerari

(a) scilicet deest, tum & crasi sunt duo versus
(b) extra oculos
(c) & brachio fuisse
(d) deservit simul a concilio illo, quod &c.
(e) indita
(f) & placabiles fuissent
(g) placabiles extitissent antefato beatissimo pontifici
(h) conciliandi
(i) ascenderent pontificatus promoverentur culmen
(k) fuissent

ANNO
CHRISTI
767

ANNO
CHRISTI
767

Leo archiepis-
copus Ra-
vennae ordi-
natus papa

deponendi

Michael

ludo

Michael

Michael

invasum

tificibus, & cunctis venerabilibus patribus, usque hactenus de eorum honoris observantia effectum, & cunctis ad memoriam pie compunctionis est tractum, confundentes, atque anathematizantes execrabilem illam synodum, quae in Graeciae partibus nuper facta est, proinde perdidit ipsi sacris imaginibus. Expletis vero omnibus quae in eodem concilio promulganda erant, tunc isdem beatissimus pontifex aggregans universos sacerdotes, atque clerum, & cunctum populum, profecti sunt ad beatum Petrum principem apostolorum cum hymnis & canticis spiritualibus, & nudis pedibus incedentes, illicque in ambonem ascendens Leonius scribarius, cuncta quae in eodem peracta sunt concilio extensa voce legit populo. Sed & tres episcopi, id est Gregorius Sylvae candidae, Eustratius Albani, & Theodosius Tiburtinus, in eundem praefatae ecclesiae ambonem ascendentes anathematis obligationem protulerunt, (a) si quisquam praesumat quoquo tempore transgredi quidpiam de omnibus quae in eodem concilio statuta sunt. His vero peractis synodalis gestis contigit post aliquantum temporis de hac vita migrasse Sergium archiepiscopum civitatis Ravennatis. Et continuo surgens Michaelis scribarius ipsius ecclesiae, qui nullo sacerdotali fungebatur honore, profectus est Ariminum ad Mauricium ducem Ariminensem, & congregans isdem nefandissimus Mauricius exercitum, una cum concilio Desiderii Longobardorum regis, properavit atque ingressus est Ravennam: & brachio forti elegit praedictum Michaelium, & in episcopium Ravennatis ecclesiae introduxit. Et Leonem archidiaconum, qui electus erat in archiepiscopatus ordinem, Ariminum deportantes, ibidem ardua custodia mancipatum isdem Mauricius detinere fecit. Tunc direxit quantocius praedictus Michaelis atque Mauricius, & iudices Ravennatis, ad praefatum beatissimum Stephanum pontificem, promittentes ei copiosa munera, ut ipsum Michaelium archiepiscopum consecrare deberet. Ipse vero beatissimus praesul per nullius donationis promissionem inclinatus est eundem Michaelium consecrare, asserens nulla ratione hoc fieri posse, dum in sacerdotum honore minime ipse praedictus existeret Michaelis.

Cui & vicibus obtestationis ac praedicationis literas atque missos direxit, ut ab eodem injusto proposito recederet. Sed nullo modo apostolicis admonitionibus acquiescere voluit. Danique plurima munera Desiderio Longobardorum regi, & cimelia, & ornatus ipsius ecclesiae, cum aliis diversis speciebus, brachio forti per unius anni circulum, & eo amplius, ipsius ecclesiae episcopium pervasum detinuit, denunciando, atque in magnam paupertatem eum redigens. Sed dum nullo modo firmissimam mentis constantiam ipsius sanctissimi pontificis habere potuissent nequissimi consentanei ipsius Michaelis, dum missi excellentissimi Caroli regis Francorum, & patricii Romanorum, praesentialiter adessent, dirigens ipse beatissimus praesul tam suos missos denuo quam praedictos Francorum missos, omnes Ravennianos admonendo, statim insurrexerunt super ipsum Michaelium, & eum cum opprobrio de ipso epi-

scopio proiecerunt: quem violenter hinc Romam dirigentes, elegerunt saepesatum Leonem archidiaconum ipsius ecclesiae, qui in hanc apostolicam sedem properans cum sacerdotibus, & clero ipsius Ravennatis (b) ecclesiae in archiepiscopatus honorem, ab eodem sanctissimo papa Stephano ordinatus & consecratus est.

Erat enim isdem praedictus beatissimus praesul ecclesiasticae traditionis observator, unde & pristinum ecclesiae in diversis clericatus honoribus renovavit ritum. Hic statuit ut omni dominico die a septem episcopis cardinalibus hebdomadariis, qui in ecclesia Salvatoris observant, missarum solemnia super altare beati Petri celebrarentur, & Gloria in excelsis Deo diceretur. (c) Fecit enim & tres regulares agroteos super rugas, per quas ingrediuntur ad altare, ubi imagines in frontispicio constitutae sunt: unum quidem in basilica beati Petri apostoli, & alium in basilica beati Pauli, & alium ad beatum Andream apostolum. Nam sedulo isdem beatissimus pontifex suos missos atque litteras communitivas dirigere studebat antedicto excellentissimo Carolo regi Francorum, & ejus germano Carolomanno itidem regi: imminuentibus namque atque decertantibus in hoc saepius nominatis Christophoro primicerio & Sergio secundicerio, pro evigendis a Desiderio rege Longobardorum iustitiis beati Petri, quae obdurato corde reddere sanctae Dei ecclesiae nolebat. Inde nimia furoris indignatione contra praenominatos Christophorum & Sergium exardescens ipse Desiderius, nitebatur eos extingueret ac delere. Pro quo suo ingenio maligno simulavit se quasi orationis causa ad beatum Petrum hinc Romam properaturum, ut eos capere potuisset. Dirigens ergo clam munera Paulo cubiculario cognomento Afiarta, & aliis ejus impiis sequacibus, suscit eis ut in apostolicam indignationem eos deberet inducere. Etque isdem Paulus consentiens de eorum (d) preditione absconse decernebat. Dumque hoc agnovissent praenominati Christophorus & Sergius, & eundem protervum Desiderium regem Romam properaturum agnovissent, illico aggregantes multitudinem populi Tutiae & Campaniae, seu ducatus Perusini, viriliter eum eadem populi congregatione eidem Desiderio regi paraverunt se ad resistendum. Quin etiam portas hujus Romanae urbis claudentes, alias ex eis fabricaverunt, & ita armati omnes exstebant ad defensionem propriae civitatis. Et dum haec agerentur, subito conjunxit ad beatum Petrum antedictus Desiderius rex cum suo Longobardorum exercitu, & continuo direxit suos missos praefato pontifici, deprecans, ut ad eum (e) regredi deberet; quod & factum est. Dum vero coram eo praesentatus fuisset, pariterque pro iustitiis beati Petri locutus esset, rursum ipse beatissimus pontifex reverens ingressus est in civitatem. Praesul siquidem Paulus, & ejus nefandissimi sequaces, intocum praedicto Longobardorum rege consilio, nitebantur populum Romanum contra eos seducere ad insurgendum contra dictos Christophorum & Sergium, ut eos interficerent. Et dum hoc eis nunciatum fuisset, aggregantes populum, ascenderunt armati in Lateranas ad capiendum suos insidiatores. Nunciati que more soli-

Justitias, a
est iustibus.

Conjunctus
est per
sunt.

Nunciatus
que mox
sunt.

(a) ne quisquam. (b) excepit, & iudicabit, & plebs eiusdem
(c) & diceretur super rugas, per quas ingrediuntur ad altare (d) preditione
(e) regredi

ANNO CHRISTI 767.

1077. leg. episcopi.

Almus

1077. onem

1077. onem

solito, impetum faciens universa multitudo populi, qui cum eis advenerat, ingressa est cum armis in basilicam domni Theodori papæ, ubi ipse prænominatus sedebat pontifex. Quos & fortiter increpavit, cur præsumpsissent armati in idem sanctum patriarchium ingredi: pariterque loquentes recedere eos iussit. Alia die denuo egressus est sæpe dictus pontifex ad beatum Petrum cum eodem rege loquendum, & dum simul præsentibus fuissent, præmittens ipse Desiderius causas de iustitiis beati Petri, tantummodo pro... deceptioe prædictorum Christophori & Sergii insistebat. Unde claudens universas januas beati Petri, neminem Romanorum, qui cum ipso sanctissimo pontifice exierant, ex eadem ecclesia egredi permittit. Tunc dixit ipse almus pontifex Andream episcopum Prænestinum, & Jordanem episcopum Signinensem ad portam civitatis, qua egreditur ad beatum Petrum, ubi prænominati viri Christophorus & Sergius cum multitudine populi residebant, protestando eos, ut aut in monasterium ingrederentur ad salvandum suas animas, aut ad beatum Petrum ad eum studebant properandum. Ipsi vero metuentes prædicti regis Longobardorum malignam sævitiam, ad eum egredi minime ausi sunt; assentes se prius in manibus Romanorum suorum fratrum, & concivium esse tradendos, quam exteræ genti. Dum ergo populus, qui cum eis erant, audirent eadem a prædicto pontifice directam esse prædictorum episcoporum, illico conturbati illorum contracta sunt corda, & cepit unusquisque ab eis recedere.

Nam Gratiolus quidam dux, cognatus jam tati Sergii, simulans se ad propriam pergere domum, congregans aliquantos Romanorum, prelecti sunt pariter ad portam Portueniensem: quam clausam reperientes, a cardine ipsam portam anterre ausi sunt, & ita per noctem ad prænominatum egressi sunt pontifex Christophorus & Sergius conspicientes se in magno deceptu esse positos, prius quidem Sergius eadem nocte, qua hora campana intonuit, descendit per murum, & properavit ad beatum Petrum. Quem ad gradus ecclesiæ beati Petri comprehendentes custodes Longobardorum, ad tuum deduxerunt regem. Eumque subsecutus est Christophorus, qui pariter eius prænominati pontificis obitibus sunt præsentati, quos salvos conservare cupiens, monachos fieri præcepit. Post hæc faciens nullam prænominato regi, ingressus est eisdem beatissimus pontifex Romam, relictis præfatis Christophoro & Sergio in ecclesia beati Petri apostoli, cupiens eos noctis silentio propter insidias inimicorum salvos introduci Romam. Dum vero sol ad occidentum declinare videretur, continuo congregantes prænominatus Paulus cubicularius, & alii eius nefandissimi contentanei multitudinem populi, & properantes ad Desiderium Longobardorum regem, incurrentesque cum eo impium consilium, abstulerunt eisdem Christophorum & Sergium ab ecclesia beati Petri apostoli, & properantes cum plurimis Longobardis usque ad portam civitatis, ibidem eorum oculos eruerunt. Sicque prædictus Christophorus, in monasterium sanctæ Agathæ deductus, ibidem post triduum ob dolorem ex oculorum effoditione vitam finivit. Sergius vero in mo-

nafterium clivi Scauri deportatus, & postmodum in cellarium Lateranense deductus, illic usque ad transitum prænominati pontificis extitit. Hæc vero omnia mala per iniquas immisiones Longobardorum Desiderii regis provenerunt. Fecit enim ipse sanctissimus pontifex ordinationem unam per mensem Decembris, presbyteros quinque, diaconos quatuor, episcopos per diversa loca numero... Qui & sepultus est ad beatum Petrum apostolum, & cessavit episcopatus dies (a) octo.

ANNO CHRISTI 767.

NOTE SEVERINI BIMII.

(a) Stephanus.) Post Constantinum & Philippum Stephanus Pseudopapas electus, quinta Augusti, anno Redemptionis DCCLXVIII. legitime secundum sacrum Canonum præscriptum creatus est pontifex Stephanus papa eius nominis s. v. quem Anastasius male tertium nominat, ut patet... hinc supra dicta fuerunt. Post sanctam electionem... in unumque sedis apostolica in vasa ponantur ac... pro Synodo agenda legationem mittit ad regem... Sed cum is ante eorum adventum a vivis excessisset, concesserunt eius posteri filii ac heredes regi Carolus & Carolomanus, ut, quod peribat, duodecim episcopi Galliarum doctissimi ad Concilium Roma celebrandum mitterentur. Quo pacto, sicut infra recensebimus, per obitum Sergii archiepiscopi Ravennatis in eadem ecclesia exortum est schisma. Nam in locum defuncti clerus universus elegerat Leonem: rex Longobardorum Michaellem quemdam ecclesiam terminatum per vim intruderat. Hunc Stephanus quidem aliquoties nominat, ut illegitime intrusus legitime electo cederet, sed frustra; donec a Carolo Francorum rege compellerentur Ravennates, ut intrusum Michaellem episcopatum dederent, & Romam vinculum ablegarent. Desiderius rex Longobardorum Christophorum primicerium, & Sergium secundicerium, a quibus monebatur ut iura ecclesiæ redderet, contra fidem pontifici datam excaecavit, eoque factis Christophorum occidit. Quod cum pontifex regi petro reprobraret, factus respondisse sufficit ut patet. Stephanus quod Orthodoxum & Sergium qui illi dominabantur de medio sustulit, ut non sit necesse iura repetere. Hæc in vita Stephani III. & Hadriani Anastasius.

(b) De hoc luce magister Pipinum regem.) Erant ergo qui vel ad animum præcedentem, vel etiam sequentem, regis Christianissimi Pipini obitum referunt. Eodem hoc anno DCCLXVIII. circa octavam vel nonam Kalendas Octobris Carolus Magnus Noviomii, & Carolomanus frater Suevione coronatus fuerunt. Carolus, qui alii sponte fidem coniugii per se vel parentem adixerat, connubium cum Beria Desiderii regis Longobardorum illa pontifex epistola per que sequitur distulisset, dimissa illa torresse, tamquam frigida & impotentem, Hildegardem Suevicam in uxorem accepit. Annos... lib. 4. cap. 68. & sequenti.

I AD BERTRADAM REGINAM,

DEO SACRAM.

Per Itherium missum regium, quem narrat in Beneventano ducatu strenuam pro ecclesiæ utilitatibus operam navasse. Quo nomine gratias agit, petitque ut Itherii fidem remuneretur.

Domna religiosa filia Bertrada Deo sacrata, seu domno filio Caroli regi Francorum, & patri-cio Romanorum, Stephanus papa.

Dum tantorum beneficiorum, in diversis apostolicis causis atque utilitatibus, a vobis cumulatis suffragis, nimia iucunditatis lætitia, sancta spiritalis mater vestra universalis Dei ecclesiæ revelata exultat, nulla ut opinor oris assertio ad referendas sanctissimæ religiositati vestræ, atque Christianissimæ præcellentiæ...

(a) notem.

ANNO
CHRISTI
767ANNO
CHRISTI
767

tuz, gratiarum laudes sufficere valebit. Sed tamen licet digna vobis ab hominibus protanto vestro pio opere rependi non possit vicissitudo; verumtamen misericors Deus noster, qui potens est, & scit bonis bona reddere, ipse copiosam laborum vestrorum vobis cælestium retribuet præmiorum recompensationem: sed & nostra sincera cordis habita erga vos affectio, sedulo pro vobis divinam non desistit majestati orationum persolvere vota. Itaque præsens liberius, religiosus ac prudentissimus vir, & revera noster & vester sincerus fidelis, quem cum suis concomitibus & reliquis vestris missis, pro exequendis faciendisque iustis fautoris vestri beati Petri direxistis, ad nos conjungens, illico in partes Beneventani profectus est ducatus B pro recolligendo illis in partibus suo patrimonio ejusdem protectoris vestri apostolorum principis. Qui videlicet tolerantissimus vir in omnibus secundum vestram nostramque decertavit voluntatem, sui que laboris constantiam, juxta ut a vobis illi præceptum est, in ipsis apostolicis exhibuit utilitatibus. Unde nimis cor nostrum in ejus defensionis certamine, & firma operationis perseverantia lætatum est: quia profecto secundum quod cælestis muneris gratia magna scientiæ illustratur prudentia, piis quoque meritis, atque immutatae fidei decoratur integritate, tantam in eo reperimus fidelitatem in vestro nostroque servitio, quantam diutissime nostra de eo optabat cognoscere mens. Unde maximas atque innumerabiles gratiarum actiones religiosissime sobrietati vestræ, atque Christianissimæ excellentiæ tuæ referimus. Et ideo obnixè tamquam præsentialiter benignitatem vestram petimus, ut amplissimam favoris vestri gratiam, atque largitatis munificentiam, & dignam consolationem eidem religioso viro, pro ejus laborioso certamine, quod in vestro atque nostro, ut dictum est, apostolico servitio exhibuit, impertire jubeatis; quatenus sicut ab omnipotenti Deo, intercedente beato Petro digna operis ejus in cælestibus regnis exarata fertur remuneratio, ita a vobis consolationis consequatur opem. Omnipotentem autem Deus noster, sacris apostolorum principum intercessionibus, sua vos circumtegat gratia, & præsentis vite prospera & æterna felicitatis vobis multipliciter tribuat gaudia. Incolumentem religiositatem vestram atque excellentiam tuam gratia superna custodiat.

AD BERTRADAM REGINAM

ET CAROLUM REGEM.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Carolum regem, & ejus præcellam genitricem directæ de Christophoro & Sergio filio ejus, qui eum Dodone & cæteris Francis Stephanum papam interficere conati sunt.

(a) Domna religiosa filia Bertrada Deo consecrata, seu domno excellentissimo filio Carolo regi Francorum & patricio Romanorum Stephanus papa.

Cod. Cantab.

Cum magno dolore & gemitu cordis, tribulationis atque mortis periculum, quod

nobis per seguaces diaboli jam eveniebat, ecce subtilius per has nostras apostolicas syllabas a Deo consecratae religiositatis vestræ, atque excellentissimæ christianitatis tuæ auribus intimare studemus, eo quod nefandissimus Christophorus & Sergius æquissimus ejus filius, consilium incutes cum Dodone missis germani tui Carlomanni regis, nos interficere insidiabantur. Unde cum eodem Dodone, & ejus Francis, cum aliquibus eorum nequissimis consentaneis aggregantes exercitum super nos, in Lateranensium sanctum patriarchatum cum armis ingressi sunt, confringentes & januas, atque omnes cortinas ipsius venerandi patriarchii lanceis perforantes, atque intus in basilicam domni Theodori papæ, ubi nullus usus est aliquando vel etiam cum cultro ingredi cum loriceis & lanceis, ubi sedebamus, introjerunt. Sicque ipsi maligni viri insidiabantur nos interficere. Sed omnipotens Deus cernens reititudinem cordis nostri, quod nulli unquam malum cogitavimus, de eorum nos eripuit manibus, & vix per inultum ingenium, dum hic apud nos excellentissimus filius noster Desiderius Langobardorum rex, pro faciendis nobis diversis iustitiis beati Petri existeret, per eandem occasionem valuimus, cum nostro clero refugium facere ad protectorem vestrum, & continuo direximus nostros sacerdotes ad eosdem malignos Christophorum atque Sergium, ut ab eadem iniquitate, quam pertractaverant (b) nobis ingerere, rescipiscerent, & ad nos ad beatum Petrum properarent. Illi mox, ut audierunt, de præsentem cum Dodone & ejus Francis turmas facientes, & portas civitatis claudentes, fortiter resistebant, & nobis comminabantur, atque in civitatem nos ingredi minime permittebant. Et dum in eadem perfidia permanerent, & cognovisset universus noster populus eorum iniquum consilium, de præsentem eos dereliquerunt, qui etiam & plures per murum decedentes ad nos properaverunt. Alii vero portam civitatis aperientes, ad nostri progressi sunt præsentiam, & ita ipsi maligni viri coacti, atque nolentes ad nos in ecclesia sancti Petri sunt deducti. Quos interficere universus populus nitentur, & vix de eorum manibus eos valuimus eripere. Et dum infra civitatem nocturno silentio ipsos salvos introducere disponeremus, ne quis eos conspiciens interficeret, subito hi qui eis semper insidiabantur, super eos irruentes, eorum eruerunt oculos, Deo teste dicimus, sine nostra voluntate, atque consilio.

Unde magno dolore nostrum atteritur cor, & credite nobis, a Deo consecrata filia, atque excellentissime fili, nisi Dei protectio, atque beati Petri apostoli, & auxilium excellentissimi filii nostri Desiderii regis (c) fuisset, jam tam nos, quam noster clerus, & universi fideles sanctæ Dei ecclesiæ, & nostri, in mortis (d) decidissemus periculum. Ecce quantas iniquitates & diabolicas immisiones hic seminavit, atque operatus est prædictus Dodo, ut qui debuerat in servitio beati Petri & nostro fideliter permanere, ipse e contrario animæ nostræ insidiabatur. Non agens juxta id, quod a suo rege illi præceptum est, in servitio beati Petri, & nostra obedientia fideliter esse mansurum. Et certo credimus, quod dum tanta ejus iniquitas ad aures excellentissimi filii nostri

(a) Gress. Hujus epistolæ summarium recitant Baronius & Centuriatores. (d) Idem. decideremus.
(b) Lamb. nobis ingerendum. (c) Idem. adesset.
Concil. General. Tom. XII. X x

ANNO
CHRISTI
767.

stri Carlomanni pervenerit, nullo modo ei placebit, in eo quod in tantam deminorationem, atque devastationem, sanctam Dei ecclesiam is Dodo cum præfatis suis nefandissimis seguacibus, cupiebat deducere. Et ideo nostras tribulationes & angustias atque pericula a Deo institutæ religiosissimæ christianitati tuæ atque excellentiæ vestræ innotuimus, quoniam profecto omnipotens Deus credentes in se, & confidentes in ejus misericordia non dereliquit.

Agnoscat autem Deo amabilis religiositas vestra, atque christianissima excellentia tua, eo quod in nomine Domini bona voluntate nobis convenit cum præfato excellentissimo, & a Deo servato filio nostro Desiderio rege, & omnes iustitias beati Petri ab eo plenius & in integro suscepimus. Tamen & per vestros missos de hoc plenissime eritis satisfacti. Deus autem omnipotens sua vos protectionis dextera circumteget, & præsentis regni gubernacula (*) ævis atque prosperis temporibus perfrui annuat, & æterna præmiorum gaudia multipliciter faciat adipisci. Incolumem religiositatem vestram atque excellentiam tuam gratia superna custodiat.

II. AD CAROLUM

ET CAROLUMANNUM REGES.

Gratulatur eis quod ad fraternam concordiam reconciliati sint. Petit ut Longobardos cogant ea reddere, quæ de patrimonio ecclesiæ invaserunt.

Domino excellentissimis filiis, Carolo & Carolomanno, regibus Francorum, & patriciis Romanorum Stephanus papa.

C. 4. Carol.
Epist. 47.

Benedictus Dominus Deus noster, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolator & propitiator existit omnium invocantium eum in veritate. Ipse enim Redemptor noster, preces clamantium ad se exaudiens, merentium tribulationes ad gaudium convertit. Quod certe nunc in nobis, atque universo peculiari populo sanctæ Dei ecclesiæ ejus, divinæ pietatis clementia, & misericordiæ benignitate cernimus esse diffusum, in eo quod nostræ orationis vota exaudiens, meritorum nostri lamentationem, quam usque hæcenus habuimus ex ipsa divisione discordiæ, quam antiquus hostis inimicus pacis intra vestram fraternitatem immitterat, nunc Deo propitio, eodem petisero æmulo confuto in communem dilectionem & concordiam, ut vere uterinos & germanos fratres, vos connexos esse dicentes, in magnam lætitiâ convertere dignatus est. Itaque, præcellentissimi filii, magni vicioriosissimi reges, & Dei providentiæ nostri Romanorum patricii conjungentes ad nos fidelissimi ac solertissimi vestri missi, scilicet Gauzibertus reverendissimus & sanctissimus frater noster episcopus, atque Fuchbertus religiosus, & Ansfredus, seu Heimagarius gloriosissimi vestri, detulerunt nobis honorabiles & nimis desiderabiles syllabas, a vestra a Deo instituta regali potentia directas: per quas innotuistis contentions rixas, ac litigia inter vos versata fuisse, sed annuente Domino nunc ad

veram dilectionem, & unitatis concordiam, & fraternum amorem, conversi extitisse videmini. Quo audito, magno gaudio atque lætitiâ, cum universo populo nostro istius provinciæ a vobis redemptæ, repleti sumus, & gemina festivitatis gaudia peregrimus, immentas Deo nostro omnipotenti referentes gratiarum actiones, atque victricem ejus clementiam collaudantes, consona cum prophetica voce cantantes atque dicentes: Benedictus es Domine Deus noster, & benedicta omnia opera tua. Ecce enim nunc gaudet Deus noster in cælis, gaudet & universus chorus angelorum; & in terra etiam cunctus exultat populus Christianus, & solus diabolus inimicus pacis, & discordiæ seminator luget, dum victum se esse & superatum conspicit. Non enim aliter fidelium mentes existimare poterant pervenire, quam quod nunc factum esse gaudemus. Sic Deus omnipotens illam pacem, & fraternam dilectionem in vobis multiplicet, & multiplicatam corroboret, quam suis donavit sanctis apostolis. Unde de vestra unitate etiam sancta spiritalis mater vestra Dei ecclesiæ, & ejus populus univertus exultat. Nam & in his ipsis vestris ferebatur apicibus, tota vestra virtute vos decertaturos pro exigendis iustitiis protectoris vestri beati Petri, & sanctæ Dei ecclesiæ, atque in ea promissione amoris, quæ a vestro progenitore sanctæ recordationis domno Pippino eidem principi apostolorum, & ejus vicariis facta est, polliciti estis esse permanuros, & plenarias iustitias sanctæ Dei ecclesiæ, atque ejus exaltationem esse operaturos. Et quidem nos, excellentissimi filii Christianissimi magni reges, omnino de hoc certi, atque in omnibus satisfacti sumus, quod nulla hominum suasio, aut thesaurorum copiosa datio, vos poterit declinare, aut ab eadem vestra promissione, quam beato Petro spondidistis, quoquomodo immutare. Tamen nunc firmitatem vestram comprobavimus, dum non corruptori & fragili homini, sed Deo omnipotenti, & ejus apostolorum principi placere procurastis. Unde oboixe tamquam præsentialiter petimus, & coram Deo vivo, qui vos regnare præcepit, conjuramus excellentiam vestram, ut plenarias iustitias beati Petri sub nimia velocitate, secundum capitulare, quod vobis per præfatos vestros fidelissimos missos direximus, exigere, & beato Petro reddere jubeatis, sicut & vestra continet promissio, & omnia quæ beato Petro, & ejus vicariis cum vestro sanctæ memoriæ progenitore promissistis, adimplere dignemini: quatenus intercedente eodem principe apostolorum perfectam ab omnipotente Deo in præfenti vita & futura beatitudinem suscipiatis. Post Deum in vobis habemus fiduciam, & in vestro amore, atque charitatis dilectione, firmiter usque ad animam & sanguinis effusionem una cum universo populo permanebimus. Tamen & de hoc & de omnibus iustitiis beati Petri, prædictis vestris missis subtilius locuti sumus, vestro regali culmini cuncta enarranda: & jam sicut terra sitiens imbrem præstolat, ita vestrum auxilium, & congruum effectum de nostris petitionibus postulamus. Et videte, excellentissimi filii, quia obtestamur vos per tremendum diem judicii; etiam beatus Petrus per nos vos adhortatur atque obtestatur, ut sub nimia velo-

(*) C. 4. Longobard.

ANNO
CHRISTI
757.

velocitate ipsas justitias ejusdem principis apostolorum exigere a Longobardis jubeatis; fortiter eos cum Dei virtute distringentes, ut sua propria idem princeps apostolorum, atque sancta Romana ecclesia recipiat. Nam si, quod non credimus, ipsas justitias exigere neglexeritis, aut distuleritis, sciatis vos de istis rationem fortiter ante tribunal Christi eidem principi apostolorum esse facturos. Si quis autem vobis dixerit, quod justitias beati Petri recipimus, vos ullo modo ei non credatis. Deus autem omnipotens sua vos dextera protegat, & victoriam vobis de cælo tribuat, suamque angelum ante faciem vestram mittat, qui vos præcedat, & inimicos vestros coram vestris prosterat vestigiis, atque a Deo instituti regni vestri terminos dilatet, & præsentis regno longævum ac prospere gubernacula perfui faciat, etiam & post hujus vitæ longævitatē cælestia vobis regna per infinita tribuat sæcula possidenda.

III. AD CAROLUM

ET CAROLOMANNUM REGES.

Obnixè conatur dissuadere, ne alter ipsorum Desiderii filiam uxorem ducat, neve sororem suam Gisilam Desiderii filio elocent in matrimonium.

*Dominis excellentissimis filiis Carolo & Carolo-
manno regibus Francorum, & patriciis
Romanorum Stephanus papa.*

Codex Caro-
l. 117.

Dum omnium electorum Dei præcipuam vitam & digna operum merita in nostram memoriam revolvimus, invenimus profecto nulla eos potuisse qualitatibus diversitate ab eorum cordis statu & pristina sponsonis constantia amoveri. Unde & variis antiqui hostis suasionibus ac blandimentis circumvallati, immutabiles in suæ mentis firmitate constat permansisse, & ob hoc cum triumpho victoriæ ad optata pertingere meruerunt gaudia. Et nimirum considerandum est, quia si quis quibusdam suasionibus demulcitus victus fuerit, a recto confestim tramite, qui ducit ad vitam æternam, per abrupta declinans deviare contendat, ut ex hoc in proclivem delabatur noxam. Nam plerumque certum est, quia idem antiquus hostis per infirmam naturam fidelium mentes surripere nititur. Hinc est eum, quod olim primo homini in paradiso constituto per infirmam mulieris naturam peccatis valuit suadere blandimentis, divinum transgredi mandatum, & ob hoc diræ mortis humano generi irrepsit excidium. Et ideo, præcellentissimi filii, magni reges, tanto studiosius ejusdem molimini resistendum est, ne quemquam suis irretire valeat argumentis, quanto cernimus suis crebro insidiis ad decipiendum fidelium corda insistere. Itaque nostræ perlaturum est notioni quod certe cum magno cordis dolore dicimus, quod Desiderius Longobardorum rex vestræ persuadere dignoscitur excellentiæ, suam filiam uni ex vestra fraternitate in connubio copulare: quod certe si ita est, hæc proprie diabolica est immisio, & non tam matrimonii conjunctio, sed consortium nequissimæ adinventiois esse videtur. Quoniam plures comperimus, sicut divini scripturæ historia instruitur, per aliæ nationis iniustam copulam a mandatis Dei deviare.

Concil. General. Tom. XII.

re, & in magno devolutos facinore. Quæ est enim, præcellentissimi filii, magni reges, talis desipientia, ut penitus vel dici liceat, quod vestra præclara Francorum gens, quæ super omnes gentes enitet, & tam splendida ac nobilissima regalis vestræ potentie proles, perfida, quod absit, ac sceleratissima Longobardorum gente polluat; quæ in numero gentium nequaquam computatur, de cujus natione & leprosum genus oriri certum est? Nullus enim, qui mentem sanam habet, hoc vel suspicari potest, ut tales nominatissimi reges tanto detestabili atque abominabili contagio implicentur. Quæ enim societas luci ad tenebras, aut quæ pars fideli cum infideli? Etenim, mississimi & a Deo instituti benignissimi reges, jam Dei voluntate & consilio conjugio legitimo ex præceptione genitoris vestri copulati estis, accipientes, sicut præclari & nobilissimi reges, de eadem vestra patria, scilicet ex ipsa nobilissima Francorum gente, pulcherrimas conjuges, & earum vos oportet amori esse annexos. Et certe vobis non licet eis dimissis alias ducere uxores, vel extraneæ nationis consanguinitate immisceri. Etenim nullus ex vestris parentibus, scilicet neque avus vester, neque proavus, sed nec vester genitor, ex alio regno, vel extraneæ natione conjugem accepit: & quis de vestro nobilissimo genere se contaminare, aut commiscere cum horrida Longobardorum gente dignatus est, ut nunc vos suademini, quod avertat Dominus, eadem horribili gente pollui? Itaque nullus extraneæ gentis assumpta conjugè innoxius perseveravit. Adverte, quæso, quanti qualesque potentes per alienigena conjugia a præceptis Dei declinantes, & suarum sequentes uxorum alienæ gentis voluntatem validis innexi excessibus, immensa pertulere discrimina. Impium enim est ut vel penitus vestris ascendat cordibus alias accipere uxores super eas quas primitus vos certum est accepisse. Non vobis convenit tale peragere nefas, qui legem Dei tenetis, & alios ne talia agant corripitis: hæc quippe paganæ gentes faciunt. Nam absit hoc a vobis, qui perfecti estis Christiani, & gens sancta, atque regale estis sacerdotium. Recordamini & considerate, quia oleo uncti per manus vicarii beati Petri, cælesti benedictione estis sanctificati: & cavendum vobis est, ne tantis reatibus implicemini. Mementote hoc, præcellentissimi filii, quod sanctæ recordationis prædecessor noster dominus Stephanus papa excellentissimæ memoriæ genitorem vestrum obtestatus est, ut nequaquam presumeret dimittere dominam & genitricem vestram, & ipse, sicut revera Christianissimus rex, ejus salutiferis obtemperavit monitis. Nam & illud excellentiam vestram oportet meminisse, ita vos beato & præfato vicario ejus, vel ejus successoribus spondisse, amicis nostris amicos esse, & inimicis inimicos, sicut & nos in eadem sponsonis firmiter dignoscimur permanere. Et quomodo nunc contra animas vestras agere contenditis, & cum nostris inimicis conjunctionem facere vultis, dum ipsa perjura Longobardorum gens semper ecclesiam Dei expugnantes, & hanc nostram Romanorum provinciam invadentes, nostri esse comprobantur inimici? Itaque & hoc, peto, ad vestri referre studete memoriam, eo quod, dum Constantinus imperator nitebatur persuadere sanctæ memoriæ mississimo vestro genitori, ad accipiendum conjugio filii sui germanam vestram nobilissimam.

X 2

ANNO
CHRISTI
757.

ANNO
CHRISTI
727ANNO
CHRISTI
727

bilissimam Gisilam; neque vos ali nationi licere copulari, sed nec contra voluntatem apostolicæ sedis pontificum quoquomodo vos audere peragere. Fit quam ob causam nunc contra apostolica mandata, & voluntatem vicarii apostolorum principis agere conamini, quod nunquam vester pater perpetravit. An nescitis, quod non infelicitatem nostram, sed beatum Petrum, cuius licet immeriti vices gerimus, spernetis? Scriptum est enim: *Qui vos recipit, me recipit, & qui vos spernit, me spernit.* Recordamini peto excellentissimi huius, quomodo vos hodie dicere visus est præfatus vester dominus ac genitor, promittens in vestris animabus beato Petro, atque ejus vicario antefato domno Stephano papæ, firmiter debere vos permanere erga sanctæ ecclesiæ fidelitatem, & omnium apostolicæ sedis pontificum obedientiam, & illibatam charitatem: & postmodum prædecessori nostro domno Paulo papæ eadem vos, una euni eodem vestro genitore, certum est plenius per missos & scripta promississe; & post decessum antefati sanctæ memoriæ patris vestri, & vos ipsi sæpius, tam per vestros missos, quamque per literas, simulque & per Sergium fidelissimum nostrum nomenclatorem, & per alios nostros missos, nobis spondidistis in eadem vos vestra promissione, sicut genitor vester, circa sanctam Dei ecclesiam & nostram fidelitatem esse perseveraturos. Sed & illud, quæso, ad vestram referre memoriam, qualiter nos præfatus dominus Stephanus papa in suo transitu per sua scripta sub terribili adjuratione adhortari studuit, firma stabilitate vos esse permanenturos erga dilectionem sanctæ Dei ecclesiæ, & illibatam charitatem apostolicæ sedis pontificum; & omnia vos adimplere juxta vestram eidem Dei apostolo adhibitam sponcionem. Et nunc ista est vestra promissio? O quantum labore sustinuit isdem præcipuus ac beatissimus pater noster, qui ita imbecillis existens tanto se exhibuit prolixi itineris periculo, & nisi Dominus præsto fuerit, in vacuum ejus labor deducetur, fuitque nobis iter illud, quod ibidem noster prædecessor in Franciam properavit, in magnam ruinam, dum nostri inimici plus nunc quam pridem in superbia ferocitate elevati sunt. Et ecce quod verebamur evenire cernimus, conversaque est nostra lætitia in ludum, & facta sunt novissima mala pejora prioribus, & unde expectabamus nobis lumen oriri, erupetunt tenebræ. Quapropter & B. Petrus princeps apostolorum, cui regni cælorum claves a Domino Deo traditæ sunt, & cælo ac terra ligandi solvendique concessa est potestas, firmiter excellentiam vestram per nostram infelicitatem obestatur; simulque & nos, una cum omnibus episcopis, presbyteris & ceteris sacerdotibus, atque cunctis proceribus & clero sanctæ nostræ ecclesiæ, abbatibus etiam & universis religiosis divino cultui deditis, seu optimatibus & iudicibus vel eundo nostro Romano- rum istius provinciæ populo, sub divini iudicii obtestatione vos adjuramus per Deum vivum & verum, qui est iudex vivorum & mortuorum, & per ejus ineffabilem divinæ majestatis potentiam, atque per tremendum futuri iudicii diem, ubi omnes principes ac potestates, & cunctum humanum genus cum tremore assistere habebimus; nec non & per omnia divina mysteria, & sacratissimum corpus beati Petri, ut nullo modo quisquam de vestra fraternitate præsumat filiam jam dicti Desiderii Longobardorum regis

A in conjugium accipere; nec iterum vestra nobilissima germana, Deo amabilis Gisla, tribuatur filio impetati Desiderii; nec vestras quoquomodo conjuges audeatis dimittere. Sed magis recordantes quæ beato Petro apostolorum principi polliciti estis, viriliter eisdem nostris inimicis Longobardis resistite distringentes eos firmiter, ut propria sanctæ Dei ecclesiæ Romanæ reipublicæ reddere debeant: eo quod omnia quæ vobis polliciti sunt transgredientes, nos quotidie affligendo & opprimendo non cessant: & jam quia aliquid nobis reddere minime sunt inclinati, etiam & nostros invadere fines noscuntur, & tantummodo per argumentum in præsentia de vestris missis simulati justitias nobis facere. Nam nihil ad effectum perducitur, & quidquam ab eis de nostris nequaquam recipere valuimus. Unde ecce, ut cuncti nostri dolores subtiliter vestris auribus suggerantur, direximus nostros missos, videlicet Petrum dilectum filium nostrum, & Pamphilum defensorem regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ: quos & de imminente nobis tribulatione, nec non & de singulis causis subtiliter informavimus vestro regali intimidandis culmini: & petimus ut solita benignitate eos suscipere, nostræque petitioni vestras a Deo inspiratas aures accommodare dignemini, & amplissimam liberationem atque exaltationem sanctæ Dei ecclesiæ, spiritualis matris vestræ, & istius a vobis redemptæ provinciæ defensionem perficere jubæatis, ut perfectam remunerationem a justo iudice Deo nostro, intercedente ejus principe apostolorum beato Petro, suscipiatis. Præsentem itaque nostram exhortationem atque adjurationem in confessione beati Petri ponentes, & sacrificium super eam atque hostias Deo nostro offerentes, vobis cum lacrymis ex eadem sacra confessione direximus. Et si quis, quod non optamus, contra hujusmodi nostræ adjurationis atque exhortationis seriem agere presumpserit, sciat se auctoritate domini mei beati Petri apostolorum principis anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienum, atque cum diabolo & ejus atrocissimis pompis & ceteris impiis, æternis incendiis concremandum deputatum. At vero qui observator & custos istius nostræ exhortationis extiterit, celestibus benedictionibus a Domino nostro illustratus, æternis præmiorum gaudiis cum omnibus sanctis & electis Dei particeps effici mereatur. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Habent annales Francorum, anno Redemptoris nostri DCCLXX. contigisse connubium inter Carolum & Bertam filiam Desiderii regis Longobardorum: apud Aimoinum enim ista leguntur: *Retruda vero mater regum cum Carolomanno minore filio apud Salinas locuta, pacis causa in Italiam proficiscitur. Per viamque propter quod illic venerat negotio, (nam propter filium Desiderii regis Longobardorum expectandam in matrimonium filio suo regi Carolo jerat) advenit eam Roma sanctorum apostolorum liminibus, ad filium in Galliam revertitur. Hæc Aimoinus. * Eadem Eginhartus in vita Caroli. Fuisse eisdem voluntate parentis defuncti aliarum connubio destinatos & copulatos, indicat pontifex paulo post initium his verbis: *Etiam, missi annuum sunt & a Deo instructi benignissimi reger, jam Dei beatorum Francorum luntato & consilio, conjugio legitimo ex præcepto genitoris vestri copulati estis, &c.* Dissuadet ergo conjugium maritis, uxoribus jam ante destinatis. Vide Baronium anno DCCLXX. numer. 8. & 11.*

ANNO
CHRISTI
767.
Ex Labbet
Append.
Tom. VI.

EPISTOLA STEPHANI III. PAPÆ
AD CAROLOMANNUM REGEM.

Rogat, ut fiat ejus compater spiritalis.

*Domno excellentissimo filio Carolomanno regi Fran-
corum, & patrio Romano Ste-
phanus papa.*

Codici Ca-
rolini, epist.
48.

Dum tantam pie considerationis gratiam, at-
que efficacem solertiam creator noster om-
nipotens Dominus, vestro mellifluo regali cor-
di, pro defensione & exaltatione sanctæ suæ
ecclesiæ, infundere dignatus est, præcellentissi-
me fili, ac benignissime rex: idcirco opinatif-
sime nominis tui præclara memoria, & indita
cælitus prudentia in toto terrarum orbe divul-
gata permanet, etiam in cælestibus regnis digna
operum tuorum resurgunt merita. Unde beatus
es, bone Christianissime rex, quod quidem nos
conspicua fidei tuæ constantia, quam in apo-
stolicis causis, & nostri amoris fervore habere
dignosceris, firmi in tua dilectione permanen-
tes, sedulo eidem nostro conditori pro immen-
sa vestra lætitia, & a Deo instituti regni ve-
stri stabilitate, preces fundere nequaquam desi-
stimus. Interea conjungentes ad nos Beraldus
religiosus abbas, & Audbertus vir inluster, de-
tulerunt nobis honorandas, nimisque desidera-
biles syllabas a Deo protectæ excellentiæ ve-
stræ, quas cum magno honoris affectu susci-
pientes atque relegentes, quæ in eis ferebantur,

omnino agnovimus. Sed & ipsi vestri fidelissi-
mi missi ea, quæ a vestra a Deo protecta ex-
cellentia, injuncta habuerunt, nobis subtilius
retulerunt, de quibus, sicut vestris fidelibus ad
singula eis responsum reddidimus, vestro a Deo
inspirato culmini liquido enarrandum.

At vero, quia amoris vestri fervor in nostris
firmiter viget præcordiis, magna nobis deside-
rii ambitio insistit, præcellentissime regum, ut
Spiritus sancti gratia scilicet compaternitatis af-
fectio inter nos adveniat, pro quo obnixè que-
sumus Christianitatem tuam, a Deo instituta
bone rex excellentissimeque fili, ut de præcla-
ro ac regali vestro germine, quod vobis Do-
minus pro exaltatione sanctæ suæ ecclesiæ lar-
giri dignatus est, in nostris ulnis ex fonte sa-
cri baptismatis aut etiam per adorandi Chris-
tatis unctionem, spiritalem suscipere valeamus
filium, ut eadem Deo prosperante, compater-
nitatis gratia in medio nostrum corroborata,
lætitie ex hoc tam nos quamq; universus noster
populus pariter relevati, exultare valeamus in
Domino. Deus autem omnipotens, per quem
reges regnant, & principes imperant, sua vos
protegat gratia, & victoriam vobis de cælo pro
sua sanctæ ecclesiæ defensione tribuat; atque
longevos & solites in solio regni pariter cum
excellentissima & Christianissima filia nostra
regina, dulcissima vestra conjuge, & amantif-
simis natis, conservare, & cælestis regni æter-
na gaudia concedere dignetur possidenda. In-
columem excellentiam vestram gratia superna
custodiat.

ANNO
CHRISTI
767.

ANNO
CHRISTI
768.

CONCILIIUM RATISBONENSE

ANNO
CHRISTI
768.

In quo Chorepiscopis vetitum ne episcopalia munia exercent.

Ex Manf.
Suppl. Tom.
1. pag. 481.

Concilii hujus mentio fit a Carolo Magno
lib. 7. Capitular. cap. 187. his verbis: *De-
cretum est in illa synodo, quam Reginistræ pro
eodem vel pro aliis causis apostolica auctoritate
præfate prætextu habuimus, nihil ex prædictis
(nempe episcopalibus muneribus) a quopiam eo-
rum (chorepiscoporum) agere nec facere volen-
tibus consentire. Quo potissimum anno synodus
illa convenerit, disputant eruditi. Labbet in
annum 799. refert. Pagius cum Gointio an-
num 803. maluit, quod in eodem capitulari
dicatur ea de causa missus Arno archiepiscopus
Salisburgensis ad Leonem apostolicum, nem-
pe pontificem, ut scilicet sententiam ejus de
chorepiscopis exploraret. Id vero factum arbi-
trantur viri illi docti anno 803. Verum in
sententiam plane diversam concedendum du-
xi in meis ad Pagium animadversionibus ad
annum 803. 7. quam totam adnotationem hic
subjicio. In Libello de gestis episcoporum Ce-
nomanensium a Mabillonio Analectorum pag.
288. edit. in fol. vulgato, quædam occurrunt,
ex quibus certiora quoad chronologiam concilii
Ratisbonensis erui posse arbitror. Narratur
ibi cap. 17. Gauziolenus quidam Cenomanno-
rum episcopus, cum munia episcopalia exer-
cere præ cæcitate impediretur, initiari a tri-
bus episcopis in Chorepiscopum curasse Mero-
lum quemdam, eo quod per illa tempora Ca-
rolus Pippini filius, una cum legatis apostoli-
cis, & omnibus episcopis in frequenti concilio
lanxisset, ut nullus Chorepiscopus christum confi-*

*ceret, virgines sacraret, Spiritum Paraclitum
traderet, neque ecclesias dedicaret, vel altaria
erigeret, aut sacraret, etiam oleos ad infirmos
ungendos benediceret, nisi a tribus esset ordina-
tus. Sermonem hic esse de concilio Ratisbo-
nensi, in quo sancitum fuit ne chorepiscopi a
tribus non ordinati munera episcopalia exer-
cerent, facile cuivis suaderetur. Merolus iste
annis 30. sedit, incompletis tamen, nam Ca-
rolo jam rerum potente cœpit, ejusdem regis
anno regni 29. mense Decembri, id est Chri-
sti 796. vacuum ejus morte cathedram Fran-
co occupabat, ut liquet ex diplomate ejusdem
Caroli dato anno & mense eodem in eo li-
bello recitato. Hinc fit concilium Ratisbonen-
se tempore ordinationis Meroli habitum, ad
annum 768. circiter pertinere. Neque Carolus
in capitularibus, in loco a Pagio hic allato,
contrarius est; non enim ait, ut Pagius ex-
plicat, concilium Ratisbonense celebratum oc-
cassione legatorum, quos miserat ad Leonem
III. ad causam chorepiscoporum tradendam;
sed cum narrasset legatorum illorum missio-
nem, tunc apte subdit mentionem de concilio
Ratisbonensi a se pro eadem causa non ve-
ro eodem tempore, sed ante aliquot forte an-
nos celebrato.*

Ita vero explorata concilii Ratisbonensis epo-
cha, juvat nunc integrum fragmentum Libelli
mox laudati recitare, cum in eo plura, quam
in capitularibus de concilio hoc referantur.

*Quæ de re invenerunt sapientes & doctores ejus-
dem*

ANNO CHRISTI 1799

ANNO CHRISTI 1799

CAJETANI CENNI V. CL.

PRÆFATIO ET COMMENTARIUS PRÆVIUS

In Concilium Lateranense.

Inter plurimas, singularesque insignis Bibliothecæ Capitularis Veronenſis laudes, conſtanti eruditorum testimonio celebres, perpetuum memoria Præſul Franciſcus Bianchiniſ eam jure numerat, quæ privatam Ampliſſimi Capituli poſſeſſoris gloriam attingit. Poſtquam enim docuit, vix ullam Sedem Epiſcopalem eſſe in tota Italia, ſuavitique regionibus, quæ tot ſcriptos veteres Codices ab nono antequo ſeculo cuſtoditos præſentat in ſuis plurimis, in ipſos Cuſtodes Diplomaticæ ſemper rei ſcientiſſimos ex eodem Collegio Capitulari electos meritis laudes effundit; ſi quippe ex tante, quem cuſtodiant theſauro, maxima Eccleſiaſtica hiſtoriarum emolumenta omni tempore attulerunt. Horum ille plures enumerat, Beneficiens initium a librariæ ejus ſupelleſtilis fundatore, ſeu potius amplificatore Pacifico Archidiacono, qui ſupremum obiit diem anno Chriſti 836. Lothario Imperatore: verique ut admodum ſimile mihi videtur, Concilium hoc Lateranenſe, quod ex celebri ea Bibliotheca nunc primum in lucem prodiit, Archidiacono illi Pacifico reſertur acceptum; nam reſertur V. C. Bartholomæus Campagnola Archiprebyter ſanctæ Cæcilie, & Cancellarius Capitularis, quod Codici eſt adnexum, in quo Concilium Ephreſinum, & epiſtolæ ad id ſpectantes continentur, diverſi quidem Scriptoris manu exaratum, at non minus antiqua ea, quam reſert Codex, ſæculi nimirum noni. De præſtantiſſimo eodem Cancellario dixi alibi, quid præcipue ſentierint æqui eruditorum æſtimatores VV. CC. laudatus Præſul, & Ludovicus Antonius Muratorius Sereniſ. Ducis Mutinenſis Bibliothecæ Præſectus, neque enim tantum mihi tribuo, ut præclaro ejus nomini ullum addi poſſe incrementum putem meo ſuffragio. Ad ipſum vero Concilium quod ſpectat, ſilentio præterire non poſſum duos ſingulari eruditione ornatiffimos cives Veronenſes, quorum beneficio tantæ vetuſtatis monumento utimur: nempe nobiliſſimum Comitum Ottolinum Ottolini generis claritate, doctrinæ Theologicæ, atque multimodæ eruditionis præſtantia Literariorum Reip. notiſſimo, ac fama nominis celeberrimo, necnon Patrem Joſephum Bianchiniſ Congregationis Oratorii Prebyterum, Virum in urbe omnibus ſpectatiſſimum, cujus laudibus parcere juſtus cogor, ne Cenſoris mei integerrimam fidem, ſin minus violare, ſaltem verborum lenociniis ſolicitare videar. Huius autem ſingulari erga me benevolentia monumento hoc acceptum reſero: quippe idem rediens in illius memoriam viſi olim inſigni in ea Bibliotheca, cujus Præſectus erat, dum ampliſſimo Capitulo Veronenſi accenſebatur; a laudato Comite Ottolinio impetratum dono mihi dedit. Sui etiam partes deſcriptori V. C. Bartholomæo Campagnole debentur; illius ſiquidem ſtudio, & opera nos (qui rem Pontificiam ab utroque Bianchino adeo illuſtratum vidimus tot Bibliothecæ Veronenſis Codicibus tum editis, tum ineditis) modo utimur tam

præclaro monumento, ut equus quiſque æſtimator fateatur necesse erit.

Optandum ſane erat a Deo optimo Maximo, ut gloriæ Apoſtolicæ Sedis documentum integrum proferretur; modica tamen partis, quam edaci eripuit tempore bene de eadem meritis Campagnola, quanta futura eſſet æſtimatio apud eruditos intellexi, quum primum Junio meſe hujus anni dono, ut aſebam, acceptum carptim oculis uſurpavi, deinde ſemel, iterum, tertio relegens, novam ſemper, ſemperque magnum inveni. Quare non potui, quin ſubiungerem Notis Chronologicis Pauli I. quas prælo mandabam, theſauri inventi notitiam; promitteremque anxietati publicæ eruditorum, fore ut propediem iis facerem ejuſdem copiam, ne quantum Anaſtaſianæ editionis totum, quo pertinet, manere cogerentur. Et ſane, ubi primum per meæ occupationes licuit, ſteti promiſſis, & quas ibidem Notas pollicebar, upica diſſertatione amplexus ſum. Neque id quidem, ut monumentum per ſe clarum illuſtrare, aut docere alios, maxime docendus ipſe, præſumerim; verum ut quæ lectori gravioribus haud dubie ſtudiis occupato continuo non ſuppetent hiſtoriarum veteris, revocarem in mentem. Quæ etiam eſt cauſa, cur exela aliquot verba *italico*, quem vocant, charactere, ipſo in Concilii textu auſus ſum reponere, & ubi explicat Codex, partim ex Anaſtaſio, partim ex Colleſtione Romana Lucæ Holſtenii, & Spicilegio Acherii ſupplere; quæ ejuſdem Concilii habentur edita, ne ſupellex libraria neceſſaria eſſet paucarum monumentorum tabularum interpretando; ſi modo alicui libuiſſet rem integram ex tanta vetuſtate repetere.

Equidem vereor, ne nimis fuiſſe videar in re Epiſcopali, jejynus in reliquis, ea quippe ut plurimum tetigi alias res agens. Qui autem ſecum reputet, Eccleſiaſticum me geſiſſe hiſtoricum, non diſceptatorem, cujuſmodi hominum doctiſſimorum copia obruimur, ſecus ſentiet. Quum præſertim me eſſe imitatum videar VV. CC. Lucæ Holſtenii, & Ludovici Antonii Muratorii exempla, qui vel Concilia, vel eorum fragmenta etiam edita evulgantes, ſi quando melioris Notæ Codices naſci ſunt, rem apprimè Epiſcopalem curarunt. Quin eorum poſtremo felicior mihi videor fuiſſe; nam is invento Concilii Romani fragmento, quod anno 863. celebrabatur, gaudio exultavit, ut debuit, quod Nandeciſum Ughello ignotum, Catalogo Epiſcoporum Polentium in Italia Sacra addendum repererat; ego vero non unicum, ſed ſere quadraginta Epiſcopos Italia Sedium Catalogis adjungendos emito. Præterea Gallicanos duodecim ante hunc diem non recte cognitos demonſtro, Recentioresque erudiſſimos, Simonidum ſequutos, deceptos eſſe palam facio. Huc accedit, quod magnum illud totius Europeæ decus, ac portentum memorie, Antonius Magliabekius Africanorum aliquot Epiſcoporum nomina, & Sedes examinare, occupatio-

I. Invenim. Conc. cilli. Latera. 1668.

Anaſt. tom. 1. Proleg. pag. 21.

Anaſt. tom. 1. pag. 174.

II. Oratione tribendi de Concilio Lateran.

Anaſt. tom. 1. pag. 105.

III. Oeconomia Diſſertationis de Concilio Lateran.

Colleſt. Rom. part. 1.

Scriptor. Ital. tom. 2. p. 1. col. 110.

Ibid. col. 117.

ANNO CHRISTI 706. Noris Gest. 10. To. Gara. 10. p. col. 1109.

ANNO CHRISTI 706. Concilii 109. V.

nem dignissimam iudicavit, quam tanto viro committeret, quantus erat Henricus de Noris, postea Cardinalis amplissimus; tamen gravioribus eum curis impeditum non ignorabat. Nihil tamen minus, quam Scriptori honesto, & integro reprehensionem nullam relinquendus sit locus, nonnulla, quæ in Dissertatione locum non habuerunt, prævio velut Commentario, mox attingam: inedia tamen partis continerant limite, quippe quæ mei juris est facta. Quidquid autem ex collectione Romana, & e Synodico Acheriano decerpsi, intactum relinquam, non enim est æquum alienæ menti saltem admoveere insertum hominem, ac præsertim meiss magna ex parte directæ.

IV. Concilii præcipuum capitulum dicitur. Annotat. 163. 117. Item fol. 193.

IV. *Incipit Concilium domini Stephani tertii papa.* Post S. Zachariæ mortem an. 752. Stephanum quemdam, ait liber Pontificalis, Presbyterum ad ordinem Pontificatus cunctus populus sibi elegit, & intra Lateranense Patriarchium missis, ubi biduo manens, tertio die postquam a suo surgeret somno, & sedens familiares causas suas disponeret, subito dum sederet, alienatus obmutuit, & sequenti die decessit. Quare hunc inter Pontifices, utpote non consecratum, haud recenseret; intra enim in vita Hadriani loquens de Stephano, qui nimirum celebravit Lateranense Concilium, appellat tertium, non quartum. Fabrotius, Panvinus, Baronius, alique hos sequuti inter Pontifices numerant Stephanum quoque alium non consecratum; quare non iterum patitur dicitur 111. al. 14. Horum ego obsequium in Summos Pontifices, vel electos damnare non ausim; quum tamen & a libro Pontificali, & a Concilio Lateranensi admoventur a numeratione Recentiorum recedere, Tertium tempus appello. *Regnante uno, & eadem Sancta Trinitate.* Notabile principium! Celebrabatur Concilium anno Constantini Copronymi 28. Leonis IV. 18. vetulque consuetudo erat Imperiales annos non negligere. Quin etiam impia Iconomachorum hæresi gliscente S. Zachariæ anno 743. Artavaldi, & 745. Constantini ejusdem annos de more in suis Conciliis numeravit. Undenam igitur novum hoc, inauditumque silentium! Haud longe petenda est ratio. Zacharia Pontifice adhuc tuebatur pro Orientis Imperio partem Italiz Exarchus Eutychius; quumque hic adhereret Pontifici, ejus opem contra Luitprandum impetraverat, spes adhuc aliqua erat, posse Iconomachos respicere. At sedente Stephano III. nulla amplius spes esse reliqua videbatur; impius enim Cæsar eo usque temeritatis devenerat, ut Pseudo-Synodo celebrata cruentissimum sacris imaginibus bellum indixerit, eadem omnes everterit, atque contriverit, Sacerdotes, & Monachos eorum defensores tormentis, exilio, morte damnaverit. Præterea nulla amplius Italiz pars servabatur ab Exarchis Imperio, imo Exarchatus ipse in Ditionem S. Sedis concesserat, omnisque Italia ab impiis Grecis desecerat. Regis Desiderii aliorum instar Regnum forte anni numerati essent, quod S. Zachariæ de Luitprandi fecerat anno 743. at lædificus Rex iste, nulla motus religione, Pontifici & Ecclesiz intensus, Apostolica Sedis Ditionem undequaque pervalerat, flammisque, & ferro vastaverat. Quid igitur Papa infelix, & congregati Patres Imperatoris, aut Regis auspicio Concilium cœperint? *In nomine, inquit, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Regnante uno, & eadem Sancta Trinitate. U-*

nius Trinique Dei sub auspiciis Læt. Concilium celebrari poterat, & debebat.

Mense Aprili, die duodecima, Indictione septima. Character temporis indicat, inchoatum esse Concilium secundo anno Stephani, qui erat in cursu usque ad diem Augusti septimam 706. per Indictionem demonstrati, & quidem feria IV. cui respondet dies duodecima Aprilis. Secerni hic possunt initia duo, quæ in Ordine de celebratione Concilii sunt perspicua. Primum videlicet, quum *Rogationes letaniarum* continuatæ per triduum incipiuntur: alterum vero, quum omnes, qui de Religiosis in *retroactis diebus pro spirituali instructione interfuerant in Concilio, foris egrediuntur... & cum sedentes causarum negotia juste; & religiose colligebant.* Quare prima Concilii collatio fuit die Dominica 9. Aprilis: ita tamen, quemadmodum ordo prædictus monet, ut totos tres dies letaniarum nihil aliud agatur, nec retrahatur, nisi de mysterio S. Trinitatis, & de Ordinibus Sacris, vel officiorum institutis. Id autem triduum, quippe ad res agendas præparatorium, non erat, quid in Actis recenseretur. Secus est, quum de Concilio indicendo ad certam diem res erat, ut præsertim de Synodo v. legitur indida ad IV. Nonas Majas, qui dies anno 533. in Dominicam incidebat. Nec mente atsequor, cur Antonius Pagus Baronio, & Codd. Ceditis adversetur, Garnerii auctoritate reponentis ex Codd. Bellovacensi, & Parisiensi die III. Nonas Majas, ut feria secunda inchoati Synodus doceat, exemplo Nicænæ, Constantinopolitane primæ, Ephesinæ, & Chalcedonenfis; nam sequentes Synodi generales, ipso teste, non fuerunt obnoxie isti legi. Præterea Card. Norisius sæpe ab eodem laudatus retinet cum Baronio IV. Nonas, id est diem Dominicam. Quamquam vero præter generales, aliæ etiam Synodi feria secunda inveniuntur celebratæ, ut Lateranensis sub Martino; tamen certa dies Conciliorum celebrationi stabiliri non debet, ut ut Dominica inchoandis collationibus videatur aptior; nullibi enim lego Episcoporum libertati oppositam contrariam legem: quin Concilia Romana duo sæpe a me laudata in Dissertatione, nempe Eugenii II. anno 826. & Leonis IV. anno 853. inchoata fuerunt, primum feria v. alterum feria vi. ut Cycli observatione apertum erit.

Mobilis. Mul. Ital. 10. p. 191.

Pag. an. 111. num 9.

De Synod. cap. 7.

VI. Notarii Regionarii, & notarii ubiq.

Pag. 4. Vestram Deo amabilem, atque conspicuam Sanctitatem in banc sacrosanctam matrem omnium Ecclesiarum Dei Romanam Ecclesiam aggregare de diversis Provinciis studimus. Hanc Summi Pontificis alloquutionem, qua æque Italos, ac Gallicanos Episcopos, eoque tam Suffraganeos, quam urbium Metropoleon, dignitate etiam Metropolica conspicuos, se ait congregasse, satis multis in Dissertatione explanavi, demonstrans non modo Gallicanorum Præsulum obedientiam, sed & subjectionem proprio eorum ore promissam S. Sedi, adversus Hincmarum Remensem, & præcipue contra Parientem Archiepiscopum Petrum de Marca. Ea igitur consulenda. *Pag. 5. Christophorus Primicerius Notariorum.* Ab ipsis Romanæ Ecclesie primordiis fuisse constitutos septem Notarios, quorum primus appellabatur Primicerius, compertum est. Hi scilicet persecutionum tempore Acta Martyrum colligebant, eratque id munus eorum præcipuum: ab cessante persecutione officium istud est factum inutil-

ANNUS CHRISTI 337. ANNO CHRISTI 709.

Ibid

VII. Primicerii Notariorum & Judicum Palatinorum officia.

Cap. ult. n.

Collect. Anast. ep. 11.

In S. Bened. II. n. 3.

In S. Denis. num. 2.

Anast. 162. 191. & 192.

le. Quamobrem S. Julius, qui Apostolicam A Sedem ascendit anno 337. aliud Notariis munus demandavit: Constitutum fecit, ut nullus S. Clericus causam quamvis in publico ageret, nisi in Ecclesia, & notitia, qua omnibus pro fide ecclesiastica est, per Notarios colligeretur, & omnia monumenta in Ecclesiam per Primicerium Notariorum confecta celebrarentur.... Instrumenta, aut donationes, vel commutationes &c. Clerici in Ecclesia per Scribanum celebrarent. Quod viguisse ostendit Blanchinus a quarto ad undecimum seculum, prolato exemplo cessionis ex Farfensi a Scribano Sanctae Sedis celebratae seculo undecimo. Superledeoque obvia: at verba Primicerii Christofori de invasione Sanctae Sedis ad Concilium, subijcio oculis; Reversatio, inquit, hujus peractae cause spoliata est, & dum multa sunt, qua referantur, exarari feci ea, que in vestri offero presentia vobis referenda. Ea siquidem animadverti velim, ut liqueat, an recte eruditus aliqui fugissent Auctorem (quem putant Anastasium) libri Pontificalis, tanquam expilatorem Pauli Diaconi; dum omnia monumenta in Ecclesiam per Primicerium referebantur; & cura omnis Notariorum septem Regionariorum verfabatur circa Ecclesiam Romanam, ejusque Patrimonium.

Ad Primicerium vero quod attinet, non est mirum si in schismate Constantini, magnae eum fuisse auctoritatis Blondus agnovit: quem enim latet, Primicerium Sede vacante (alio non appellat nomine invasionis mentes 13. liber Pontificalis) unum esse ex triumviris, penes quos est rerum gerendarum potestas? Nam ex Diarno patet, quod transitum Pontificis nunciabant Exarcho Italiae Ill. Archipresbyter, Ill. Archidiaconus, Ill. Primicerius Notariorum, servantes locum S. Sedis Apostolicae. Quin etiam a S. Martino Papa didicimus, vel absente Pontifice curam hujusmodi apud laudatos Triumviros extitisse In absentia Pontificis Archidiaconus, & Archipresbyter, locum presentant Pontificis. Hic obiter Francisci Pagii notandus error asserentis, quod addebatur nomen Pontificis electi (in epistolarum inscriptionibus) unus ex illis tribus exigetur. Quid? & Notarii Regionarii ad Pontificatus apicem ascendebant Pagio? Subdiaconos eoque pervenire potuisse ante Stephani III. Concilium; nempe nostrum, ut docet, concedamus; at Notarios Regionarios, minores nempe Clericos, tantum attingisse fastigium extra vim, ne cogitatione quidem audeamus amplecti. Non inficior, aliquos ex Notariis, quibus Officia Palatina id prohibentia non erant adnexa, per ordinum gradus ascendendo, ad Petri Sedem evectos esse; Adrianus enim Stephani III. Successor, ne longe petamus exempla, ex Notario Regionario est factus Subdiaconus, quo excedente est electus Pontifex, ut docemur libro Pontificali: Eum S. Paulus clericari jussit, quem Notarium Regionarium in Ecclesia constituens, postmodum eum Subdiaconum fecit: & Stephanus III. junior Papa, & ipse cernens ejusdem BB. Adriani spirituum conversationum merita in Diaconi ordinem eum protulit. At Primicerium Notariorum, qui erat Judex Palatinus, ac proinde ad gradus majores ascendere prohibebatur, ascendisse unquam ad Petri Sedem, antequam ejus officium Sacro Collegio aggregaretur ab Alexandro III., Pagio primum docente, audio. Vereor ne gravis sim eruditus, at mihi veniam adhibeant, non Concil. General. Tom. XII.

debeo quidquam gratis affirmare. Joannes Diaconus de Basilica Lateranensi in appendice Ordinis Romani apud Mabilonium, enumerat Judices Romanae Ecclesiae, qui in libro Pontificali appellantur de Clero. Ii vero sunt omnino septem Palatini, seu Ordinarii appellati: Primus Primicerius: Secundus, qui dicitur Secundicerius, qui ab ipsis officiis nomen accipiens, qui in Romana Ecclesia in omnibus processionibus mannatim ducunt Papam cedentibus Episcopis, & ceteris magnatibus, & in majoribus festivitatibus octavam super omnes Episcopos legunt lectionem (conferenda haec sunt cum primo Ordine Rom. ad avum Stephanum III. pertinente, & cum tertio multae & ipso antiquitatis, ut constet de praxi Primicerii, & Secundicerii Notariorum, Primicerio etiam Defensorum accedente hic minime indicato.) Tertius est Arcarius, qui praestitit tribuit. Quartus Sacellaris qui Sabbato Scrutiniorum dat electionem & Romanis Episcopis, & Clericis, & Ordinariis largitur presbyteria. Quintus est Protoscriniarius, qui praestitit Scriniarius, quos Tabelliones vocamus. Sextus primus Defensor, qui praestitit Defensoribus, quos Advocatos nomenclamus. Septimus Ammiculator, intercedens pro pupillis, & viduis, pro astitis, & captivis. Pro criminalibus hi non judicant, nec in quemquam mortiferam dicunt sententiam: & Roma Clerici sunt, ad nullos unquam alios Ordines promovendi.

Nunc quoniam contra doctrinam Francisci Pagii Primicerium Notariorum exclusi a dignitate summa Pontificatus, adversus Antonium, cujus ipse ut plurimum extirpator est, auctoritate Concilii nostri restituo editionis Regiae Anastasii, plurimumque Cod. Ms. in vita S. Deusdedit, lectionem Deusdedit ex patre Stephano Subdiacono, quam Baronius non legerat, sed ejus loco in Codice, quem adhibuit, Deusdedit filius Stephani, ex Subdiacono sedis &c. quare doctissimus Cardinalis non potuit, quin admiraretur: Ut Subdiaconus, inquit, Romanus Pontifex crearetur, nunc primum accidit. Pagius vero, qui eam vidit, ac praeterea occasionem aucupatur adversandi Baronio, eam nunc sibi haud aere fert elabi, ut qui alias consecrationem Romani Pontificis a die Dominico vagari docuit, novum nunc ostendat non esse ante Stephanum III. eligere Pontificem e Subdiaconorum ordine. Quidquid sit de Liberati Diaconi auctoritate, qua etiam Silverium, ante Deusdedit, fuisse electum ex Subdiacono contendit, ea Lateranensis Concilii, quod ipse non viderat, auctoritatem certam Electionis: Savarmentum mutuo praeclusimus, quod nullus extra alium electionem Pontificatus egisset, sed eum, quem ex suo Consilio Divina Providentia tribuisset ex corpore Sanctae nostrae Ecclesiae, videlicet de Sacerdotibus, vel Diaconibus, juxta hujus Apostolica Sedis traditionem, nobis eligeremus Antiquitatem. Fatente enim eodem Pagio, passimque omnibus docentibus, quod vix Pelagius II. Romanam Ecclesiam Subdiaconis, & S. Gregorius M Pelagii Successor aliis Occidentalium Ecclesiarum Subdiaconis continentiam praescripserunt, quis non videat, Subdiaconi nomen, quotiescumque occurrat, patri Electi, non ipsi Electo tribui oportere, ante Pelagium, sex videlicet primis Ecclesiam saeculis? Huc accedit, quod doctrinam aequae constantem de Subdiaconatu ad sacrorum Ordinum dignitatem non elevato ante duodecimum Ecclesiam saeculum, Concilium idem Lateranense Pseudo-Pontificis

ANNUS CHRISTI 709.

Mabil. Maf. Ital. to. 1. pag. 270.

idem Ord. Ro. l. n. 4. 12. 16. Ord. Rom. III. n. 11.

VIII Subdiaconatus apice pontificatus se movebantur.

Bar. an. 611.

Concil. Lateranense.

ANNO CHRISTI 709.

ANNO CHRISTI 709.

ordinatione evidenter comprobatur: *Constantinus*, *Atam* Ecclesie rerum scientes non ignorant; e-
 ajens, *laicus existens cum armis Apostolicam in-*
vasti Sedem, & Clericus in eodem Patriarchio
effusus est Alio vero die secunda feria idem
invasor Apostolica Sedis Diaconus forensis in Ora-
torio Patriarchii Lateranensis consecratus est.
 Quid clarius desiderari potest ad evincendum,
 quod Concilii nostri tempore, ac proinde ante
 ejusdem statem, Subdiaconatus minorum
 ordinum conditionem non excedebat? Quae
 quum ita sint, fides habenda erit docentibus
 Papiis, ante etiam, quam Subdiaconis conti-
 nentia praeriberetur, eosdem in corpore San-
 ctæ Romanæ Ecclesie comprehendere, unde Sum-
 mus Pontifex eligebatur? Rerum ecclesie scien-
 tes appello. Nec tamen Subdiaconos contendo,
 minoribus Clericis, ipsisque Notariis Regiona-
 ris officio etiam Palatino conspicuis, ut Pri-
 micerius, gradu non praeruisse. Ipsa enim ab
 eorum institutione per seculum tertium, a S.
 Fabiano video praepositos non fuisse: *Hic fecit*
est liber Pontificalis, septem Subdiaconos, qui
septem Notarios imminerent. Verum tamen pro
 certo habeo, Subdiaconos perinde, ac ceteros
 minores Ecclesie Clericos ab excelso S. Sedis
 fastigio esse removendos.

ANNO CHRISTI 709.

Mabil. Ori Rom. 1. n. 14. R. 11.

Conc. Lat. inf.

Quamobrem Sacerdotes, & Diaconi consti-
 tuentes corpus Romanæ Ecclesie, unde Ponti-
 fex educeretur, post Presbyterorum Cardinalium
 titulos ad octo, & viginti amplificatos, *ut in-*
fra in Dissertatione, erant omnino xxxv. 28.
 Presbyteri, & septem Diaconi, videlicet Re-
 gionarii, quorum primus est Archidiaconus,
 cui ceteri obtemperant. Diaconos siquidem
 Concilii tempore, septenarium numerum non
 excedere testatur Ordo Romanus I. Mabillonii
 cujus de ætate alii quidem aliam tuentur opi-
 nionem; at quemadmodum ne juniorem faciant
 Carolo Magno prohibentur certis hæc chara-
 cteribus: *Sabbato tempore Adriani institutum est;*
ut sceleretur pro Caroli Rege, antea vero non
fuit consuetudo. &: Dies orationem pro Rege
Francorum: ita, ut quumque vetuliorum, ad-
ditamenta passum esse taceantur oportet, quæ
ad ipsissimam Concilii Lateranensis statem re-
ferantur. Ipsum vero principium Ordinis, ita
habet: Primo omnium oblatum est et septem esse
regiones Ecclesiastici Ordinis urbis Rome; & una-
quaque regio singulos habet Diaconos regionarios,
& unusquisque regionis acolythi, per manum
Subdiaconi regionarii Diacono regionis sue officii
causa subduntur. Quando igitur Primicerius No-
tariorum, tamquam Judicum Palatinorum pri-
mus, alios sex Judices de Clero supra nume-
ratos propriis in ædibus, ut constat ex Conci-
lio nostro, super libro Evangeliorum sacramen-
to obstrinxit, ne aliquem extra corpus Roma-
næ Ecclesie eligerent, ad quinque & triginta
eos Candidatos respexit: Conciliumque ipsum,
quum decrevit, Adione secunda, ut: Nullus
inquam presumat laicorum, neque ex alio ordi-
ne, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus,
aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacrum
Pontificatus honorem promoveri: a quinque &
triginta laudatorum numero quemcumque alium
ordinem Cleri Romani exclusit, praerertim Sub-
diaconos, quod Papius negare non potest, &
septem Episcopos Cardinales, qui postea nono
ab exeunte seculo Portuensis Episcopi Formosi
omnium primi e septemviratico Collegio assu-
ti exemplum sequuti sunt. Quam Sanctæ Ro-
manæ Ecclesie consuetudinem nitentem Apo-
stolicæ Sedis traditione aliquando esse varia-

tenim constat, vel extra Sacrum Cardinalium
 Collegium electos esse Pontifices, quorum idem
 reperire est aliquem ab exeunte seculo
 x. quum creatus est Gregorius quintus Saxo
 Orthonis III. Capellanus, per quatuor sequen-
 tia secula. Verum quemadmodum confirma-
 tionem electi a Principe usurpatam diu tolera-
 vit Ecclesia ob temporum difficultatem, qua de
 re passim in libro Pontificali; ita ob eandem
 causam aliquandiu passa est hujusmodi traditio-
 nem variatam esse. Verum ubi primum per re-
 rum tranquillitatem licuit, traditio Apostolicæ
 Sedis & revocata est, & sanctissime semper
 custodita. Sed redeo ad Concilium.

Pap. Sacramenta populo prabimus ob conser-
vandas unicuique justitias. Ad ipsam Pontificis
 electionem quod spectat, compertum est ex li-
 bro Diurno Romanorum Pontificum fieri eam
 consuevisse ævo Concilii, *convenientibus, ut mo-*
ris est, cunctis Sacerdotibus, ac Proceribus Ec-
clesie, & universo Clero, atque Optimatibus, &
universa militari presentia, seu civibus honestis
& cuncta generalitate populi istius a Deo serva-
ta Romanæ urbis. Non enim ad Sacrum Col-
 legium contra est ante seculum undecimum,
 quum Nicolaus II. decrevit, ut a solis Cardi-
 nalibus Pontifex eligeretur; quod postea decre-
 tum ab Alexandro III. confirmatum fuit, ac
 stabilitum præcipuis Cleri creatis Cardinalibus,
 praerertim septem iis Judicibus Palatinis, quos
 nuper memorabam ex Joanne Diacono, vide-
 licet Primicerio, Secundicerio, Arcario, Sac-
 cellario, Protoferiniario, Primicerio Defensio-
 rum, & adminiculatore. Prisci autem Roma-
 ni Pontificis Electores haud mihi videntur ita
 leviter prætereundi, ut liberum omnibus relin-
 quatur quilibet de eorum gradu in posterum
 judicare: quum praerertim Concilium nostrum
 evidenter ostendat rem, quam parum videntur
 Recentiores eruditissimi assequuti. Qui enim si-
 leam dum video Scriptorem veteris disciplinae
 interpretari Proceres Cleri, tamquam Cardina-
 les, eisdemque Garnerio esse tamquam laicos
 ceteros? Ratiocinia non sunt opus, ubi res per
 se ipsa patet. Eligebant Pontificem Clerici, & laici,
 & utriusque in tres classes dividebantur. De
 trina laicorum classe, nempe civium, mili-
 tum, & universi populi, ad nos nihil, est
 enim perspicua. Clericorum vero divisio in tres
 classes, amplectebatur Sacerdotes, Proceres Ec-
 clesie, & universum Clerum. Sacerdotes erant
 septem Episcopi Cardinales, & 28. Presbyteri
 item Cardinales, quorum pars inter congrega-
 tos Episcopos juxta suum ordinem sederet. Pro-
 ceres Cleri, seu Ecclesie erant Archidiaconus,
 septem Judices Palatini, & si qui alii officii
 Romanæ Ecclesie conspicui jure secernebantur
 a reliquo Clero, ac proinde Diaconi etiam Re-
 gionarii eisdem accensebantur. Universus de-
 mum Clerus amplectebatur Subdiaconos, Aco-
 lythos, Notariosque eos, qui nullo tangebantur
 Palatino officio. Sacerdotum quidem nu-
 merus, ad septem quod spectat Episcopos cer-
 tus erat, sed num. 28. Cardinalium fortasse et-
 iam accensebantur alii Presbyteri, quorum plu-
 res uni adscriptos titulo testantur monumenta
 veterum, qui scilicet eidem titulo inserviebant
 citra Cardinalitiam dignitatem. Procerum vero
 in classem cur Diaconos retulerim, in causa
 sunt Concilia Romana, in quibus Diaconi se-
 cernuntur a Clero, ut e. g. in Concilio a San-
 cto Zacharia celebrato anno 743. *Astantibus*
quo.

Antiqua Rom Pontif. etc. etc.

Cap. 1. tit. 1.

l. 1.

De Div. e. 1. tit. 1.

ANNO CHRISTI 752.

ANNO CHRISTI 752.

quoque Theophylacto, Arcadio, Gemulo, Theodoro, Stephano, & Paulo Diaconibus, vel cuncto Clero Ecclesie Sanctae, alioque in Concilio post biennium: Adstantibus quoque Diaconibus, vel cuncto Clero; quod passim videre est in reliquis. Clerum denique universon non talibus circumscriptum limitibus puto, ut praeter Subdiaconos, & Acolythos urbis regionibus assignatos, eos omnes excludendos ab electione judicem, qui clericali militiae adscripti ad alios minores gradus promoti erant.

Ado Pastore multitudinem tunc temporis non morabatur; quin ipsi sollicitudini admovebat calcem contentionis metus, ita ut praecipiti electioni adhibere oportuerit framm, ut saltem tridui spatium Pontificis mortem a Successoris electione recederet: quod testatur Bonifacii III. decretum septimo incunte seculo. Nisi tertio die depositionis eius, adunato Clero, & filius Ecclesie, tunc electio fiat. Et quoniam tribus iis diebus vacandum erat jejuniis, & precibus, ut fieret digna electio, raro celebres legimus pompas funebres Romanorum Pontificum. Cujus rei singulare exemplum praebet Concilium Lateranense: nam Stephanus III. referens mortem Pauli Praedecessoris sui: Quando, inquit, Dominus Paulus Papa de hac vita recesserat, omnes cum delinquentes, nisi ego saneris adhibebam custodiam ob sepultura tradendam (erat tunc Stephanus Presbyter tituli S. Ceciliae.) Tot tamen, tantisque dierum angustus pressi, Archipresbytero, Archidiacono, & Primicerio rerum curam gerentibus, primum omnium praebant sibi invicem sacramentum, ut supra, in Basilica S. Petri, quod a nostro Cod. discimus; deinde iustis defuncto Pontifici perloluris, jejunium, & preces pro novo eligendo inchoabant. Quam profecto consuetudinem praebendi sacramenta populo, pro rata, certa que habet; tamen in nostro Concilio merum ejus indicium deprehendam: quippe fieri potuisse nunquam credam, ut ipso Pauli emortuali die Dominico, tot numero Electores in Basilica D. Petri congregarentur tanta pernicitate, nisi omnes consensu gerendarum rerum continuo post mortem Pontificis eo convolassent, ut hodie videmus fieri ad audiendam pronunciationem assumti. Idque magis magisque comprobatur universalis omnium fuga, praeter Stephanum, ab Ecclesia D. Pauli extra muros, ubi supremum diem obiit Paulus: nam praesto esse omnes cupiebant functioni generalis sacramenti, quae reliquis omnibus praemittenda erat.

XI. Electioni praemittatur juramentum ab omnibus praesentibus

Anast. tom. 166. 111.

Coec. Lat. 106.

De consecratione Pontificis, quae electionem sequitur, non est quid loquar, nam, Primicerius, relato Invaloris Eirronismo de consecratione tumultuarie peracta apud S. Petrum, quae in S. Sedem reverentia ejus erat, ne verbum quidem facit Concilio. At nonnulla electionem praesentia, quae ab se facta enarrat, quum de legitimo creando Pontifice agebatur, operum praetium erit animadvertere; quum enim nostra aetate fiant eorum perquam simillima, gratum erit veritatem tantam inspicere: nostra tempora referentem, quum de Christi Vicarii electione divinitus petenda sacri Electores deliberant. Ingravescente S. Pauli valetudine deprehendit Primicerius impia Nepefian Totonis, ejusque Sedatorum consilia de Pontificali ambitu, & quae erat ejus auctoritas, convocatis reliquis Judicibus, accessitque conjuratore Totone, machinamenta ejus eludit, quod flagitium antea cautum in Concilio Romano Symmachi, multo post Paulus IV. peculiari Bulla est detestatus. Utraque autem Constitutio praemittitur ceremonialis electionis Romani Pontificis, quibus sacramento se hodie adstringunt Eminentissimi Electores. Neque secus ab antiquis hinc Electoribus, Proceribus nimirum, qui Cleri erant classis altera, videmus factum; nam assertis in eadem domo... sacramentum mutuo praebimus &c. Insuper, quod est praecipuum, post mortem Pontificis, antequam de Successore eligendo quidquam cogitetur, Cardinales, verba ipsa ceremonialis ulurpo, praestita in prima Congregatione juramento de observanda... una cum aliis constitutionibus, quae legi, & jurari in ea habentur consueverunt, exequias pro ejus anima justas dantur &c. En autem simillimam veterum praetium eo tantum discrimine, quod ii multo plures numero, non in privatarum aedium aula congregantur, sed in amplissimo Divi Petri Templo: Dum hac agerentur Dominus Paulus exbalavit spiritum. Et de praesenti omnes unanimiter proferentes in Basilica Apostolorum in ipso Dominico die deus sacramenta populo praebimus ob conservandas unicuique justitias.

Coec. Lat. 106.

Ibid.

XII. Idem additum.

XIII. Codicis nostri auctoritas ostenditur.

Anast. tom. 4. pag. 117.

Hanc ego antiquam consuetudinem beneficio nostri Codicis prodeuntem eo libentius in medium attuli, quo aliorum de ea silentio compellebar credere, quod statim atque Pontifex moriebatur, unica omnium sollicitudo esset de Successore eligendo. Neque aliud, ut verum fatear, docet Diutius: Magnus, inquit, nos tristicularum moles obstinuerat proprio Dispensatore frustratos: sed non diu in afflictione persistere consuevit Dei nostri benignitas sperantes in se devolvit; triduo enim nobis exiguus in oratione manserunt, ut omnium mentibus caelestis dignatio demonstraret, quem dignum ad Successorem Apostolica vicis jubet eligendum, ejus gratia suffragante, & omnium animis inspirante, in unum consentibus nobis &c. Nam novendiale sacrum iustis perlolvendis mortuo Pontifici postea laudabiliter institutum, sollicitam de novo eligendo Concil. General. Tom. XII.

Diura. Pontif. cap. 1. tit. 4.

Spectatis rebus praecipuis fragmenti hujus pretiosissimi ab injuria temporum vindicati, duo monenda restant ad historiam pertinentia, unum videlicet ad libri Pontificalis narrationem; alterum ad ipsiusmet Concilii certum Chronologicum mendum. Ad Anastasium, seu librum Pontificalem quod spectat, ingenue fateor, me cum utroque Pagio, & quotquot ante hunc diem de invasione Constantinensi scriperunt, deceptum esse narratis in vita Stephani III. ac proinde invasionem praemissis: morti Pauli in Notis chronologicis ad Stephanum II. non enim habui codicem tempestive. Quare restituenda Anastasio lectio, juxta Codicem, nobisque danda venia veliori veterum monumento non inhaerentibus. Copias igitur factiosi homines, post sacramentum in aedibus Primicerii praestitum pejerantes, introducunt in Urbem Romam ipso die Dominico 28. Junii, inque cuneos militari more disperdunt. Moritur haec inter Paulus, omnesque unanimiter, ne scelestis quidem conjuratoribus exceptis, ad D. Petri basilicam quantocumque convolant, solemniter sacramento se obstringunt pro Successore Pauli rite eligendo. Post haec suam quisque domum revertitur, factiosi vero sciam in cuneos dispersam colligentes tumultuarii ad Lateranensem Patriarchium pergunt, omnia occupant armis, Constantinum laicum faciunt Clericum, inde Primicerio Christophoro per unum ex Notariis nunciant, ut suo non desit adessu,

ANNO CHRISTI 769.

Mus. Ital. 10.2.137.

XIV Idem com- probatur.

De Bened. Part. 1. l. 1. cap. 22.

Mss. l. Mu. Ital. 10.2.137. Quid VIII. num. 1. & 2.

su, novumque ad Eleſtum accedat. Hæc omnia ſunt peracta die Dominico ſequenti die, nimirum ſeria ſecunda Intruſus conſecratur Diaconus forenſis in Oratorio ipſius Patriarchii Lateranenſis S. Laurentii, quod Joannes Diaconus deſcribit apud Mabillonium, & ita miſer- ſiſſe, ait Præmiſſus, tam terribilis, ac metuenda indigne ſibi Apoſtolicus ſumpſit culmen. Hanc proſecto narrationem ipſis ex Diaconorum ſcriptis tam in libro Pontificali, quam a nobis hauſtam, conſerri ſimul velim, ut æſtimetur, utra ſincerior haberi debeat. In libro enim Pontificali ſerum ſumma integra eſt, quin etiam earumdem proſequutio, quas referre Concilio non intererat Præmiſſerii, enarratur.

Notandum tamen eſt, quod liber Pontificalis contra noſtri Codicis fidem teſtatur, Conſtantinum conſecratum eſſe Subdiaconum, atque Diaconum. At Subdiaconatum nuper dicebam, non eſſe inter ſacros Ordines relatum ante duodecimum ſæculum qua de re ſuſe, & erudite Thomæſinus in veteri & nova diſciplina, quem adire quiſque poteſt. Ante autem, quam ſacris accenſeretur Ordinibus, eadem conditio illius erat, quæ minorum, tametſi horum principem locum ſemper habuit. Auſeret mihi verba, & leſioni moleſtiam Ordo Romanus præſtæ Subdiaconatus conditioni conveniens. De Acolytha, ordinando ſic loquitur: *Proſternit ſe in terram cum ipſo ſacculo, & dat ei orationem ſic.* „ Intercedente beata, „ & glorioſa ſemperque Virgine Maria, & beato Apoſtolo Petro, ſalvet, & cuſtodiat, & „ protegat te Dominus. Amen. “ De Subdiacono: *Et ſe in terra proſternet, & dat ei orationem, ut ſupra diximus:* ipſiſſimam videlicet, quam Acolytha. Diacono demum hæc datur oratio. „ Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem Omnipotentem, ut ſuper hunc ſaculum ſuum, quem ad ſacrum Ordinem dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eique donum conſecrationis indulgeat, per quod eum ad præmia æternæ perducat. “ Nec prætereundum, quod quicumque is fuerit, qui Pſeudo-Papæ ordinationem amplificavit, non aſſequens *Diaconi Forenſis* conditionem, adjuſtum illud *Forenſis* eliminavit. Reponendum igitur noſtri Codicis auctoritate. Eſtque eadem ratio de Diaconibus

Forenſibus, quam de Presbyteris nos docet Leo IV. dum coarctat eorumdem numerum per titulos, & Diaconias urbis eſſuſorum; quum enim Ordinatores Episcopi Cardinales ab invalore vim paſſi, non ignorarent aut Presbyterum, aut Diaconum inthronizari oportere, moramque omnem ſceleſtus invaſor præcipitaret, conſecraverunt Diaconum Forenſem, ſive extra corpus Romanæ Eccleſiæ, quod plenum erat. Cæterum Diaconos inthronizari, creatique Pontifices abſque Presbyteratus mentione, & legitimorum Pontificum exempla ſuppontant; Valentinus enim, & Nicolaus I. non ſecus conſecrati leguntur Pontifices apud Anaſtaſium: & utroque utitur exemplo Mabillonius in Commentario ad Ordinem Romanum, quem videliſis hac de re.

Quod alterum pollicebar, mendum nempe Codicis certum, evidens eſt. Orditur Præmiſſerii narrare Patribus congregatis ſceleſtam S. Sedis invaſionem a morte Pauli, quam illigat cum die 29 Junii; & infra de generali ſacramento loquens præſtito in Baſilica Divi Petri continuo poſt mortem Pauli, factum id eſſe ait die Dominico. Nam Indiſtio quinta ab eodem memorata indicat emortualem Pauli annum 767. eoque anno, ut docemur litera dominicali D. dies 29 Junii erat ſeria ſecunda; non igitur diei 29. ſed 28. illiganda erat Pauli mors. Propterea tamen non eſt, cur Præmiſſerii rem poſt biennium referenti ſucceſſeamus: tum quia diem dominicum memorans ſe ipſe arguit, tum quia in Acta Eccleſiæ ut plurimum dies deſpoſitionis referebatur, quod & Henſchenius vidit in conatu Chronico-Pontificio, & quicumque librum Pontificalem ſerio animadverterint, perſpicue intelligent; a die enim deſpoſitionis numerabantur Interpontificia. At de his ſuſius alibi ſum loquutus. Ita omnibus abſolutis, quæcumque aut prætari, aut Commentario amplecti oportere conſtitui, reſtat nunc, ut Concilium ipſum, eique adnexam de congregatis Episcopis Diſſertationem, quam pro meis viribus elaboravi, Eruditorum oculis ſubjiciam, atque eam quidem caſtigandam, reprehendendamque: dummodo meum erga Sanctam Sedem obſequium, ſtudiumque ardens offuſas veritati tenebras abjiciendi, æqui, bonique conſulant, quod unum ab iis peto.

ANNO CHRISTI 769. Concil. Rom. 811. cap. 19.

XV Ejuſdem Cod. error Chro. not. emendatur.

Anaſt. 10. 4.

Senonenſis

CONCILIUM LATERANENSE

STEPHANI III. ANNO DCCLXIX.

In nomine Domini. Incipit Concilium D. Stephani tertii Papa.

Ex Cod. MS. 100. continet unum B. N. l. h. Cap. 10. et Veron.

In nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti. Regnante uno, & eadem Sancta Trinitate cum eodem Patre, & Spiritu Sancto per infinita omnia ſæcula, mente Aprile, die duodecima, indiſtione ſeptima. Præpoſitis in medio ſacroſanctis Chriſti quatuor Evangeliiſ, præſidente ter beatiffimo, & coangelico Stephano Summo Pontifice hujus Romanæ urbis Eccleſiæ, & univerſaliter tertio Papa in venerabile Baſilica Salvatoris Domini

noſtri Jeſu Chriſti, qui appellatur Conſtantiniana juxta Lateranis, conſidentibus etiam cum eo reverentiſſimis, ac Sanctiſſimis Episcopis: Id eſt Joanne ven. Diacono Sanctæ Eccleſiæ Ravennatis locum præſentante Sergii... Vithario Archiepiſcopo Provinciæ Vicumſenſis. Georgio Episcopo Oſtienſi. Bulferamo Episcopo Meltenſi. (a) Lullo Episcopo Magnantiæ.

(a) Quæ currenti charactere ſcripta ſunt deſerant in Cod. Veronenſi, ſuppletæ vero ſunt a Labbeo, & ſchedis Panviniæ a ſe viſis; apud quas etiam leguntur alia nomina episcoporum ignota ſedis, quæ in noſtro catalogo non reperuntur, uti *Buſſiferi*, qui forte idem erat ac *Bulferanus Meltenſis*; & *Joſeph* quem Avenionenſem episcopum extuſſe Pagius ad an. 769. l. ex Nonguiero in Hiſtor. Antiquit. Avenionenſi notat. Manſ.

Ga-

A N N O
CHRISTI
1179
• Bistrica

Gavienco Episcopo Torenorum.
Adone Episcopo Lugdunensi.
Herminario Episcopo Vethorica.
Danielo Episcopo Narbonensi.
Hermenberto Episcopo Joathione.
Verabulpo Episcopo Barrevulgi.
Erlulfo Episcopo Liagonicensi.
Thilpino Episcopo Remensi.
Giselberto Episcopo Noviom.
Joseph Episcopo Derzons.
Lanfrido Episcopo Castri.
Aurinando Episcopo Tuscan.
..... Balneo Regiens.
Petro Episcopo Polonii.
Felerado Episcopo Luoen.
Theodoro Archipresbytero & Petro Diacono
no locum presentantibus.
Theodori Episcopi Papi Ticini.
Petro Episcopo Car.
Maurino Episcopo Poli Martii.
Leone Episcopo Castelli.
Sergio Episcopo Ferentini.
Jordan Episcopo Signis.
Adone Episcopo Orteni.
Ansaldo Episcopo Narnis.
Nirgotio Episcopo Anagnis.
Agathone Episcopo Sutrii.
..... ano Episcopo centum Cellarum.
Theodoro Episcopo Tiburtinensi.
Pino Episcopo Tribus Tabernis.
Bonifa Episcopo Priverdensi.
..... nio Episcopo Alatrino.
Valerano Episcopo Trebe.
Bono Episcopo Manturianensi.
Gregorio Episcopo Silva candida.
Eustratio Episcopo Albano.
Potho Episcopo Nepesino.
Cidonato Episcopo Portuensi.
Antonino Episcopo Cesina.
Joane Episcopo Fentis missis a pradio
Sergio Archiepiscopo Ravenn.
Stabilino Episcopo Pensauri.
Mauro Episcopo Fanensi.
Juviano Episcopo Gallis.
Georgio Episcopo Senogallie.
Sergio Episcopo Ficulen.
Sabbatio Presbytero locum presentante Ti-
berii Episcopi Ariminesi.
Florentino Episcopo Eugubii.
Gregorio Presbytero & locum presentante
Temaurni Episcopi Orbini.
Cidonato Episcopo Villitris; seu venerab.
Presbyteris.
Gregorio Archipresbytero.
Theophi Presbytero.
Eustachio Presbytero.
Clemente Presbytero.
Donato Presbytero.
Armogenio Presbytero.
Theophilasto Presbytero, & Theodosio Pres-
bytero, adstante etiam Anastasio Archidisco-
no, & cunctis Religiosis Dei famulis tam Le-
tinorum Monasteriorum, vel Grecorum Cy-
noviorum, atque proceribus Ecclesie, & cun-
cto Clero, Optimatibus etiam militie, seu
cuncti exercitus, & honestorum Civium, &
cuncta generalitatis populo.
Stephanus Episcopus sancte catholice, &
Apostolice Romanae Ecclesie dixit: Sanctissi-
mi fratres, & consacerdotes, ideo vestram Dec-
amabilem, atque conspicuam sanctitatem in
hanc sacrosanctam matrem omnium Ecclesia-
rum Dei Romanam ecclesiam aggregare de di-

versis Provinciis studuimus, ut de invasione,
& nova temeritate presumptione, quae per
Constantinum, & ejus sequaces huic apostoli-
cae sedi irrepsit, subtile rei meritum perscru-
tari jubeatis, & secundum sanctorum Cano-
num, atque probabilium Patrum decreta, id
quod equitatis exigit ratio, decernere stu-
deatis.

Sanctum Concilium respondit: Veniant in
nostri presentia hi, qui cum elegerunt, atque
enormiter consecraverunt, & dicant; qualiter
se rei habet qualitas, ut sciamus, quid exinde
canonice cum Dei auxilio decernamus.

Sanctissimus, ac ter beatissimus Stephanus
summus Pontifex, & universalis Papa dixit:
Ego de hac causa nullam habeo scientiam,
quia quando domus Paulus Papa de hac vi-
ta recesserat, omnes cum derelinquentes, nisi
ego funeris adhibebam custodiam ob sepultu-
rae tradendum. Sed ecce dilectus filius noster
Christophorus Primicerius, quae scit, ea di-
cat.

Tunc ingressus sanctissimus vir Christo-
phorus Primicerius Notariorum sanctae Sedis apo-
stolice adstans in medio venerandi Concilii,
dixit: Sanctissimi Patres & Clerum, recensatio
hujus peractae causae prolata est, & dum
multa sunt, quae referantur, exarari feci ea,
quae in vestri offero presentia vobis relegen-
da. Et accipiens ea Vvicarius Deo amabilis
C Archiepiscopus Galliarum, tradidit ea Leon-
cio Notario Regionario, & Scriuario relegen-
da. Et ingressus in medio idem Scriarius
cuncta relegit, cujus iste est textus. Christo-
phorus Primicerius Notariorum Sanctae Sedis
apostolice ex persona universalis Dei Sanctae
Romanae Ecclesiae, & totius Cleri dixit: quan-
to jocunditatis gaudio sancta universalis Dei
pollet Ecclesia, evidentius nunc rei meritum
demonstrat, & spiritualis superae consideratio-
nis hujus angelici Collegii.... dum talia pre-
cipua, & a Deo illustrata ob sui defensionem
pariter conspicit aggregata luminaria.... egre-
gi Dei cultores divino accersitam nutu pre-
sentiam. Inter quos velut splendidissimus Sol

D.... Domne sanctissime Praesul, & universalis
Papa, miro splendore rutilas, qui Apostolo-
rum principis beati Petri promeruisse persui
sedem. Vos enim estis solertissimi Dei cultores
secundum sanctorum Patrum traditionem,
membra hujus sacrosanctae Romanae Ecclesiae,
quae capud, & principatum omnium Dei Ec-
clesiarum existit, & oportet vos vestro capiti
sincerissimo mentis affectu, & ex intimo cor-
dis annisu obtemperantes ea, quae pro quiete
ejusdem Dei respiciunt Ecclesiae magnopere
spirituali profligare intuitu perpendiculariter
quod scriptum est.... si capud sanum fuerit,
& cetera membra sana efficiuntur, credendum
quippe est, quodiam & ipsi Angelorum chori
pariter cum omnium Sanctorum cetero ineffabi-
li nobiscum gratulantur letitia cernentes om-
nium vivificatorem Spiritum Sanctum huic sa-
cratissimo adesse Concilio, quoniam ipsius re-
stat presentia Congregatio Sacerdotum.

Stephanus sanctissimus, ac beatissimus Epi-
scopus sanctae Dei Ecclesiae catholice, atque
apostolice urbis Romae dixit: Divina illustra-
tione informat dilectus filius noster Christo-
phorus Primicerius ea nos adgreditur, quae
profecto ad magnam sanctam Catholicam, & apo-
stolicam toto orbe diffusam nostram Romanam Ec-
clesiam vigoris censuram, & olitanam ejus tra-
di-

A N N O
CHRISTI
1179

ANNO
CHRISTI
527ANNO
CHRISTI
1027

ditionem pertinere noscuntur: & nimirum constat, quod inter cetera spiritualium operum studia illa preferenda sunt, quae ad salutem proficiunt animarum; subsecuntur enim prospera, si primitus quae Deo sunt chariora persiciantur.

Universi venerabiles Episcopi dixerunt: Subtili refertione sanctissimus vir Christophorus Primicerius Notariorum sanctae sedis apostolicae nobis edicat ea quae brachio fortis transgressoribus & apostolicae sedis invasoribus diabolica instigatione perpetrata sunt, & nova praesumptio huic sacrosandae Romanae inrepsit Ecclesiae; quatenus liquido agnoscentes rei qualitatem obtine instrui valeamus ea, quae fas exigit decernere, & secundum sanctorum Patrum, & Canonum instituta determinare.

Christophorus Primicerius Notariorum sanctae sedis apostolicae verba faciens universalis Dei Romanae Ecclesiae, & totius Cleri dixit: Contigit per transactam quintam Indictionem mente Junio die vicesima nona sanctae recordationis domnum Paulum Papam de hac luce divina vocatione fuisse subradum. Dum vero in eadem decumberet infirmitatem, de qua & vitam finivit, illico arreptus a Diabolo quidam Nempesini oppidi ortus Toto nomine cum suis germanis, atque aliis nefariis complicitibus nitebantur cum interficere, quod mea infelicitas audiens hoc fieri prohibui, & convocato eodem Tone, vel reliquis Judicibus in domucellam meam, salutaribus eos adgressus sum monitis, & validis exortatus sum adjurationibus a tanto reatus flagitio caveri: & vix tandem aliquando eorum procacissimam valui flectere mentem, ne in tali tantoque se immiserent piaculo. Post haec vero assertis in eadem domo pusillitatis meae sacrosandis Christi quatuor Evangelii, & venerabili Chrismate, & ceteris Dei mysteriis, sacramentum mutuo praebeimus, quod nullus extra alium electionem Pontificatus egisset, sed eum, quem ex suo consilio Divina Providentia tribuisset ex corpore Sanctae nostrae Ecclesiae, videlicet de Sacerdotibus, vel Diaconibus juxta hujus apostolicae sedis traditionem nobis eligeremus Antistitem, & praeslito inter nos eodem sacramento, eorum credidimus sponsoni adfirmantes, & hoc in eodem sacramento fecere, ut neminem rusticorum hujus Romanae urbis subjacentium castrorum in hanc civitatem ingredi permitteremus. Illi vero adjuvantes Dei iudicium, in perjurii reatum delapsi sunt, & plurem rusticorum catervam in hanc Romam introumittentes urbem, coepere cum armis hostiliter cuneos constituere: & dum haec agerentur saepe factus domnus Paulus vocatus in iudicio exhalavit spiritum. Et de praesenti omnes unanimiter properantes in Basilica Apostolorum in ipso dominico die denuo sacramenta populo praebuimus ob conseruandas unicuique iustitias. His vero peractis, & cunctis propriis domibus revertentibus, repente adgregantes ipsi nefarius Toto, vel ejus germanus Constantinus universam rusticorum cohortem, brachio forti idem Constantinus laicus existens, cum armis apostolicam invaluit sedem, & Clericus in eodem Patriarchio effectus est. Quo audito dubium mihi fuit credendi tam inauditam novam praesumptionem, & dum ambigerem de hoc, protinus conjunxit ad me Constantinus Notarius asserens, ita ei fuisse ab eis praecipuum, ut ad ejus electionem occurrerem, validissime com-

minacionibus terrenis, ut nisi in eodem die ad eum properarem in magno evenissem periculo. Quod quidem elegi magis mori, quam ipsius electionem consentire, & nequaquam illic profectus sum. Alio vero die secunda feria idem invasor apostolicae sedis, Diaconus forensis in oratorio Patriarchii Lateranensis consecratus est: & ita miser ille tam terribile, ac metuendum indigne sibi Apostolatus sumpsit culmen. Quod quidem ego infelix cernens in tantam humilitatem sanctam Dei devenisse Ecclesiam, cotidie flumina lacrimarum ex meis fluebant oculis, & in magno lamentacionis ululatu perdurans, divinam nunquam desisti exorandum clementiam, ut sanctae suae subveniret Ecclesiae. Illi autem concipientes tristitiam cordis mei, primitus quidem interficere facientes Gregorium Ducem habitatorem provinciae Campaniae ob mei interitum, & postmodum moliebant & me interficere, sed omnipotens Dominus, qui sperantes in se, sua continua tuetur protectione, eorum mihi manifestavit insidias, & concessit confugium feci cum filiis meis in Ecclesiam B. Petri Apostolorum principis: illicque adhaerens nitebatur in eisdem Constantinus variis Gasconibus ex eadem sacratissima apostolica eici aula; & dum diu immineret, & nequaquam ad suum potuisset pervenire desiderium, ex eadem me eiciendum Ecclesia, ad ultimum per semetipsum ad me progressus, sacramentum nobis ante sacratissimam confessionem ipsius Dei Apostoli praebuit, secundum nostram semper acturum voluntatem, scilicet ut usque ad venerandam Paschalem festivitatem mihi filiisque meis liceret in propriis demorari domibus, & postmodum licentiam se nobis daturum monasterium proficicendi. Igitur transacta Paschali festivitate constantiter apud illum egi una cum Sergio filio meo nos debere juxta suae pollicacionis sacramentum monasterio absolvi gradiendum, scilicet partibus Spolitinis, in eum, qui vocatur Salvatoris Domini nostri Jesu Christi.

Explicit Codex.

„ Absoluta per Primicerium narratione, cuius summam legere est in vita Stephani IV. apud Anastasium, Pseudo-Papa interrogatur, quare tantum nefas perpetraverit? Ille vero professus coram omnibus, *vim se a populo perulisse... corruens in terram, manibus extensis in pavimento se reum, ac super numerarum arena maris peccasse desebat, petens misericordiam veniam ab eodem sacerdotali consequi Consilio. Quam a terra elevare facientes ipso die nullam de eo protulerunt sententiam.*

Apud Anastasium
vita Steph.
IV. sect. 177.

ACTIO SECUNDA.

Alia vero die; videlicet tertiadecima mensis Aprilis, fer. v. denuo offerentes eum, atque interrogantes de eadem impia novitate, respondit mihi novi se fecisse, dicens; quia & Sergius Archiepiscopus Ravennatum laicus existens, Archiepiscopus factus est. Et Stephanus Neapolitana civitatis, & ipse laicus repente Episcopus consecratus est. Dum vero talia istem Constantinus persequeretur, illico irati zelo Ecclesiasticae traditionis universi Sacerdotes alapis ejus cervicem cadere facientes eum extra eandem Ecclesiam ejecerunt.

idem ibi.

Tunc

ANNO
CHRISTI
1059
Combulitio

Dist. 20. cap. 1.
Idem. 1059.
176.

Tunc decessit omnibus ejus rationum gestis, simul & Concilio illo, quod in scriptis de ejus quasi confirmatione editum fuerat, igne combusserunt in medio presbyterii ipsius Ecclesia. Et hoc factis projecit se in terram Sanctissimus Stephanus Papa cum universis Sacerdotibus, & populo Romano, clamantesque Kyrie eleison cum ingenti fletu, peccasse se omnes professi sunt pro eo, quod de manibus ipsius Constantini communionem suscepissent, neque ex hoc omnibus indulta est penitentia. Tunc aliis sacratissimis Canonibus, atque liquido persecutatus prolata est sententia ab eodem sacerdotali Concilio sub anathematis interdicto.

Nullus unquam presumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus, aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacrum Pontificatus honorem promoveri.

ACTIO TERTIA.

Lucas Holstenius Collect. Rom. pag. 257. ex Anselmo lib. vi. cap. XXIV. & seqq.

Lyc. 1018.
Coll. Rom.
Pag. 257.

Dist. 20.
cap. 1.

Hesterno die prolata est sententia, quemadmodum Constantinus Apostolica Sedis invasor sub penitentia correptione subsistere debeat.

Item infra. Oportebat, ut hoc sacrosancta Domina nostra Romana Ecclesia, juxta quod a Beato Petro, & ejus successoribus institutum est, rite ordinaretur, & in Apostolatus culmen unus de Cardinalibus presbyteris, aut Diaconibus consecraretur.

Item. Sed & hoc sub anathematis interdictio- nibus decernimus, ut nulli unquam laicorum sive ex manu armata, vel ex aliis Ordinibus presu- mant inveniri in electione Pontificis: sed a cer- tatis Sacerdotibus, atque Proceribus Ecclesia, & cuncto Clero ipsa Pontificalis electio proveniat. Et priusquam Pontifex electus fuerit, & in Pa- triarchatum deductus, omnes Optimates militia, vel cunctus exercitus, & cives honesti, atque universa generalitas populi hujus Romanae urbis ad salutandam eum sicut omnium Dominum pro- pterare debeat. Et ita more solito decretum fa- cientes, & in eo cuncti pariter concordantes sub- scribere debent. Hoc itaque & in aliis Eccle- siis sub divini judicii observatione decernimus ob- servandum.

De castris autem Tusciae vel Campania, vel de aliis locis nullus audeat Romam ingredi, nec a quoquam invitentur, aut infra civitatem introdu- cantur. Sed nec quisquam ex servis tam Cleri, quamque militia in eadem electione inveniantur; nec ullus penitus cum armis, & subsidiis.

Epistolatum Ratherii ex Monacho Lobien- si, Veronensis Episcopi. epist. 2. Rom. Eccl. directa ab universo Clero Veronensi, apud Acher. Spicil. to. 2. hujus Actionis III. prosecutionem exhibet, seq. Decreto.

D. Acher. 10.
Spicil. to. 2.

Post hoc vero Sanctissimi Episcopi dixerunt: Quoniam hac omnia Deo annuente, qua ad salu- tem omnium errantium pertinent, tractata noscun- tur, atque decreta; nunc restat, ut de ordinatio- ne Episcoporum, Presbyterorum, vel Diaconorum, quam praedictus Constantinus Apostolica Sedis in- vasor peregit, id quod communi consensu tracta- vimus, coram omnibus declaremus. Primum om- nium decernimus, ut Episcopi, quos consecravit, siquidem Presbyteri prius fuerant, aut Diaconi, in eodem pristino honore revertantur, & postmo-

adam factis more solito Decreto Electionis eorum ad Sedem Apostolicam, cum plebe, atque decreto ad consecrandum revertant, & consecrationem a nostro Apostolico suscipiant; ac si prius fuissent minime ordinati. Sed & qui alia in sacris offi- ciis isdem Constantinus peregit, prater tantum- modo baptismum, omnia iterantur. At vero Presbyteri illi, vel Diaconi, quos in hac Sancta Romana Ecclesia ordinavit, in pristino Subdiaconatus ordine, vel alio, quo sungebantur officio, revertantur. Cum & postmodum in vestra San- ctissima Almitatis potestate, sive eos ordinandi, sive ut vobis placuerit disponendi: laici vero il- li, qui ab eo consecrati sunt, atque consecrati, decernentes statuimus, ut aut in monasterio re- tradantur, aut in propriis domibus residentes, spiritalium, atque religiosam vitam degant.

ANNO
CHRISTI
1059

ACTIO QUARTA.

Quae extant, Lucas idem Holstenius edidit collect. Rom. pag. 261.

De Veneratione Sacrarum Imaginum.

Si ad Sanctorum consortium venire optamus; Luc. Holst. Coll. Rom. pag. 261.
profectio hic omnia in honore Sanctorum, si- ve reliquias non solum corporum, sed & vesti- mentorum, sive Basilicas nominibus eorum memo- ratas, seu etiam imagines, & vultus illorum in quolibet loco depictos celeberrimo honore venerari debemus.

Item. Pavendum est, ne sub iconum occasio- ne ad pejora sese status mala assertionis erigat, & corpora Sanctorum, & reliquias Martyrum adorari tamquam membra Domini, ac venerari prohibeat.

Item. Interrogatio Antiochi ad Sanctum A- thanasium. Quomodo vos facitis imagines, & adoratis eas? Responso. Non sicut Deos imagi- nes adoramus nos fideles, absit, sicut pagani: sed tantummodo affectum, & charitatem animae nostrae ad vultum faciei imaginis optamus. Unde & multoties vultu deleta, sicut lignum purum, atque commune jam, quod dudum fuerat imago, comburimus.

Item. Crucem pro Crucifixo in ea Christo ado- ramus, & amplectimur fideliter.

Item. Si quis Sanctas Imagines Domini nostri Jesu Christi, & ejus Genitricis, atque omnium Sanctorum secundum Sanctorum Patrum statuta, venerari noluerit, anathema sit.

L. Canones Apostolorum tantum susci- piendos.

Item. Non amplius suscipiantur Apostolorum Canonum prolata per Sanctum Clementem, nisi quinquaginta Capita, quae suscipit Sancta Dei Catholica Romana Ecclesia.

Statuta contra vim, & ambitum.

Item. Si quis ex Episcopis, vel Presbyteris, vel Monachis, aut ex Laicis contra Canonum, & Sanctorum Patrum statuta perumpens in gra- dum majorum Sanctae Romanae Ecclesiae, id est Presbyterorum Cardinalium, & Diaconorum ire presumpserit, & hanc Apostolicam Sedem inva- dere quilibet ex supradictis tentaverit, & ad summum Pontificalem honorem ascendere volue- rit; ipsi & sibi succedentibus fiat perpetuum ana- thema.

Item

ANNO
CHRISTI
753
Cap. 1.

Item. Si quis cum armis in electione Pontificis vel aliorum Sacerdotum inventus fuerit, anathema sit.

Item. Si quis jurare, aut introducere in hanc civitatem Roma presumpserit quemquam de quacunque civitate, aut castro, vel loco Pontificis prius discussum, quousque in Sede beati Petri Pontifex ordinatus fuerit, anathema sit.

Item. Si quis resistere presumpserit Sacerdotibus, atque Primatibus Ecclesie, vel cuncto Clero ad eligendum sibi Pontificem, secundum hanc canonicam traditionem, anathema sit.

AD ACTIONEM IV. ADDITAMENTA.

Ex epistola Hadriani papa ad Carolum regem pro defensione Nicana synodi in defensione & actionis tertia.

In Collect.
Labbe tom.
VIII. pag.
553.

Quam synodicam (Theodori patriarcha Hierosolymitani) in Latino interpretatam eloquio prædecessor noster quondam sanctissimus dominus Stephanus papa in suo concilio, quod & ipse pro sacris imaginibus una cum diversis episcopis in patribus Francie, seu Italie fecit, suscipientes, acre legentes, placuerunt tam de diversis Francorum patrum testimoniis quam de synodo fidei, ubi facti sunt, dicentes: Si quis aliam terminum fidei, sive symbolum, aut doctrinam habet præter quod traditum est a sanctis, magnis & universalibus seu synodis, & confirmatum est ab his sanctis patribus qui in eis convenerunt, & non adorant imaginem sive figuram Domini nostri Jesu Christi, neque humanitatem ejus constitutur, sicut qui descendit & incarnatus est propter genus humanum, talem impium anathematizamus, & alienum extraneumque deputamus neque catholica & apostolica ecclesia: & cetera quæ longum est enarrari.

Ibid. pag.
553.

Prædecessor noster sanctæ recordationis Dominus Stephanus, quondam sanctissimus papa, in supradicto concilio præsidens, inter plurima

veridica testimonia per semetipsum asserens, docuit ita: Sed nec illud est prætereundum, quod relatione fidelium de partibus orientis advenientium sæpe cognovimus. In quibus licet evangelium fides, tamen nequaquam in omnibus mirabile fidei meritum, & hoc affirmante de ipso evangelista: Multa quidem & alia signa fecit Jesus, quæ non sunt scripta in libro hoc: Denique fertur ab asserentibus, quod Redemptor humani generis, appropinquante die passionis, cuidam regi Edessena civitatis desideranti corporaliter illum cernere, & ut persecutiones Judæorum suggereret ad illum convocare, ut audiret miraculorum opiniones, & sanitatum curationes illi & populo suo impertiret, respondisset: Quod si faciem meam corporaliter cernere cupis, tunc tibi vultus mei speciem transformata in linteo dirigo, per quam & desiderii tui fervorem refrigeres, & quod de me audisti, impossibile nequaquam fieri existimes. Postquam tamen complevero ea qua de me scripta sunt, dirigam tibi unum de discipulis meis, qui tibi & populo tuo sanitates impertiat, & ad sublimitatem fidei vos perducatur &c.

ANNO
CHRISTI
753.

Jo. xx. 10.

Ex Anast. Biblioth. Ibid.

Expletis vero omnibus, quæ in eodem Concilio promulganda erant, tunc isdem beatissimus Pontifex aggregans universos Sacerdotes, atque Clerum, & cunctum populum, processit ad beatum Petrum Principem Apostolorum cum hymnis, & canticis spiritualibus, nudis pedibus incedentes, illicque in ambonem ascendens Leoninus Scribarius, cuncta quæ in eodem peracta sunt Concilio extensa voce legi populo. Sed & tres Episcopi, idest Gregorius Sive Candida, Eustratius Albanus, & Theodosius Tyburtinus in eodem præfata Ecclesia ambone ascendentes anathematis obligationem protulerunt, si quisquam præsumat quodquo tempore transgredi quippiam de omnibus, quæ in eodem Concilio statuta sunt.

Anast. ibid.
loc. cit.

JOANNIS DOMINICI MANSI ADMONITIO.

His actis a se vulgatis subiecit Cennius dissertationem bene longam, & eruditam, qua multa occasione hujus Concilii illustrat attententia ad sedes, ac nomina horum episcoporum, ad Ecclesiasticam Hierarchiam, tum & Ecclesiasticam provincialium ea ætate distributionem, ac insuper alia nonnulla eruditionis Ecclesiastica capita discutit. Hanc ipsam dissertationem ego in meo ad Labbeana concilia supplemento loco suo retuli. Hic vero optimum factum judicavi, ut ad præfens seponerem transferendam ad Tomum integrum, quod interim paræ dissertationum Conciliarium tunc edendum, postquam tota hæc Conciliorum collectio absoluta fuerit, & perfecta.

KAROLI MAGNI

CAPITULARE PRIMUM,

Datum, ut videtur, sub ejus regni exordia anno Christi DCCLXIX.

Nunc primum editum ex veteri Codice MS. S. Vincentii Londunensis.

Ex Baluzii
Capitulari-
bus tom. 1.
p. 189.

Cum integra Caroli M. & sequentium Capitularia integra a Baluzio edita in Appendice hujus & sequentium voluminum reponenda sunt, satis hic eris locum indicasse unde qua hic a Lab-

CON-

ANNO
CHRISTI
720.ANNO
CHRISTI
720

CONCILIIUM WORMATIENSE

STEPHANI III. PAPÆ ANNO II.

Synodi regalis a Carolo Magno apud Vormam. *Apta dicuntur. Verum illa non ad hanc, sed ad aliam aliquam posteriorem synodum Vormaticam sem pertinere dubium non est, idque ex iis qua alio loco exponuntur liquido constabit. Hac porro, in qua versamur, in chronico sancti Arnulfi colloquium appellatur: Carolus, inquit, præcellentissimus rex habuit colloquium vel synodum in Vormatia civitate.*

ANNO
CHRISTI
721.ANNO
CHRISTI
721.

CONCILIIUM APUD VALENTINIANAS

STEPHANI III. PAPÆ ANNO III.

Non dissimilis est synodi hujus ratio ac superioris. *Bres omnes commemorant: quid in ea gestum de-rioris. Habitam enim anno DCCLXXI. a Carolo Magno synodum ad Valentianas scripto-cretumve sit, nemo docet.*

SYNODUS IN PLANICIE DALMATIÆ

Jussu Stephani papæ

Ad stabiliendam Ecclesiarum Dalmatiae hierarchiam celebrata anno incerto.

Synodi hujus nec annus nec veritas satis stabilita est, unius enim Diocleas presbyteri fide stat; qui sane presbyter Slavorum historiam anno post sæculum XI. scribebat. Hanc vero habitam synodum adnotat sub Stephano papa, quoniam ille? num. 11. 111. 1V. Ea ergo ejus verba desumpta ex excell. Cornelio in sua Cathari historia sac. & prof. pag. 15.

Tunc rex (Suetopelak) Dei sapientia plenus, sano utens consilio, misit sapientes ac nobiles viros legatos ad venerabilem & apostolicum virum papam Stephanum... qui misit vicarium suum, Honorium nomine, sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyterum cardinalem, cui & tradidit potestatem hujus atque solvendi, evellendi, & dissipandi, ædificandi atque plantandi, sicuti moris est, quando per orbis partes legati seu vicarii a sede Romana mittuntur, & cum eo alios duos cardinales, episcopos quoque jussit eum secum assumere, qui adhuc populo in fide rudi episcopos sive ecclesias consecrarent. *Et deinde cap. XI. sequitur: Advenientes itaque cardinales invenerunt regem in planitie Dalmatæ, a quo cum magno honore & reverentia suscepti sunt. Tunc rex jussit congregari in eadem planitie Dalmatæ omnes populos terræ, & regni sui.... Igitur omnes congregati tam Latina quam & Slavonica lingua qui loquebantur, jussu Honorii Vicarii & christianissimi regis Suetopelak per spatium dierum XII. synodum fecerunt... Finita synodo duodecima die per manus Honorii vicarii & cardinalium atque episcoporum (ex quibus verbis manifeste pa-*

set aliquos episcopos Dalmatiae synodo huic inter- **C**oronatus est rex atque coronatus more Romanorum regum, & facta est lætitia magna in populo, & in universo regno ejus. Post hæc jussit rex, ut consecrarentur archiepiscopi, unus in Salona, & alius in Dochia, similiter & episcopi plurimi consecrati sunt, & ecclesiæ quæ destruxerant, & violatæ manebant, reædificatæ, & consecratæ sunt... Deinde maritima in duas divisit provincias: a loco Dalmatæ ubi tunc rex manebat, & synodus tunc facta est, usque ad Valdevino vocavit Croatiam Albam, quæ & inferior Dalmatia dicitur, cui inferiori Dalmatiæ consensu domini papæ Stephani & legatorum ejus instituit Salonitanam ecclesiam metropolim, sub cujus regimine has ecclesias statuit, videlicet Spalatium, Tragurium, Scardonam, Arausonam, quod nunc est Castellum Idræ, Enoam, Arbuam, Absarum, Vegliam, & Epidaurum, quod nunc dicitur Ragusium; item ab eodem loco Dalmatæ usque Bamblonam civitatem, quæ nunc dicitur Dyrrhachium, Croatiam Rubeam vocavit, quæ & superior Dalmatia dicitur; & sicut inferiori Dalmatiæ Salonitanam ecclesiam constituit metropolim; simili modo superiori Diocletianam ecclesiam pro jure antiquo statuerunt metropolim, sub cujus regimine has ecclesias declararunt, scilicet, Antibarium, Buduam, Ecatarum, Dulcignum, Suavium, Scodram, Drivastum, Polletum, Sorbium, Bosonium, Tribunium, Zaculmium.

ANNO CHRISTI 726

ANNO CHRISTI 726

V I T A, EPISTOLÆ ET DECRETA HADRIANI PAPÆ I

Dantur in Theodosii Cod. Luc. 490.

Hadrianus, natione Romanus, ex patre Theodoro, de regione Via lata, sedit annos 23. menses 10. die 17. Vir valde praeclarus, & nobilissimi generis prosapia ortus, atque potentissimis Romanis parentibus editus, elegans, & nimis persona decorabilis, constans etiam atque fortissimus orthodoxæ fidei, ac patriæ suæ, & plebis sibi commissæ defensor. Viriliter cum Dei virtute inimicis sanctæ Dei ecclesiæ, ac reipublicæ impugnantibus resistens, pauperum etiam omniumque indigentium misericordiosissimus, ac copiosus consolator. Ecclesiasticæ quoque traditionis, & sanctorum patrum institutionum observator.

Theodoro, Theodato, sanctæ

Hic namque beatissimus vir, defuncto ejus genitore atque parvulus nobilissimæ suæ genitrici reliquus, studiose a patre Theodato dum contule, & duce, postmodum vero primicerio sanctæ nostræ ecclesiæ, post tantæ didicæ suæ genitricis obitum nutritus, atque educatus est. Nam a primæ ætatis suæ pueritia, dum adhuc laicus existeret, spiritualibus studiis charitatis modestiæque vehementius insistebat, sedule perseverans in ecclesia sancti Marci, quæ vicina domui suæ esse videtur. Illic crebras Deo nostro referebat die, noctuque laudes, indutusque cilicio jejuniis corpus suum macerabat, & elemosinam enucleantem egenis, & inopibus juxta possibilitatis suæ vires libenter tribuebat. Ejusque bonæ actionis merita in omnium Romanorum aures frequenter resonabant, ita ut ex hoc nobilitatis, ac pudicitiam ipsius fama longe, lateque divulgaretur. Cujus præ conversationis vitam spiritualem, operationem, ac præcipuos mores conspiciens sanctæ recordationis dominus Paulus papa, eum clericari jussit: quem notarium regionarium in ecclesia constituens, postmodum eum subdiaconum fecit. Dum vero post decessum domni Pauli papæ ad pontificatus culmen provectus fuisset dominus Stephanus secundus junior papa, & ipse cernens ejusdem beatissimi Hadriani spiritualium conversationum merita in diaconi ordinem eum provexit. Et extunc multipliciter spiritualibus pollens studiis maximam tam ad evangelizandum populo solerter, ac clare divina atque evangelica verba, quamque ad exercendam ecclesiasticam traditionem gesit curam. Et ita Spiritus sancti gratia in ejus corde refulsit, ut in omnibus efficac, idoneusque comprobaretur. Sicque factum est, ut dum de hac vita migraret antefatus dominus Stephanus papa, illico (dum ferventissimo affectu a populo Romano diligeretur) isdem præcipuus, ac sanctissimus vir, & Dei cultor Hadrianus ad sacrum pontificatus electus est culmen. Hic namque in ipsa electionis suæ die, confestim eadem hora, qua electus est, reverti fecit iudices illos hujus Romanæ urbis tam de clero, quam de militia, qui in exilium ad

transitum domni Stephani papæ missi fuerant a Paulo cubiculario cognomento Abaria, & aliis consentaneis impiis satellitibus. Sed & reliquos ut qui in arcta custodia mancipati, ac retrusæ erant, absolvi fecit, & ita omnibus paciter cum eo exultantibus pontificalem Deo auspice suscepit consecrationem. Itaque in ipso exordio consecrationis ejus direxit ad ejus beatitudinem suos missos Desiderius Longobardorum rex, id est, Theodocium ducem Spoletinum, Tunnonem ducem Eburæ regis, & Prandulum vestiarium suum, susceptionis per eos mittens verba: sese quasi cum eo in vinculo charitatis velle colligandum. Quibus ita ipse beatissimus pontifex respondit dicens: Ego quidem cum omnibus Christianis pacem cupio habere, etiam & cum eodem Desiderio rege vestro, in ea fœderis pace, quæ inter Romanos, Francos & Longobardos confirmata est, studebo permanere. Sed quomodo possum credere eidem regi vestro, in eo quod subtilius mihi sanctæ recordationis prædecessor meus dominus Stephanus papa de fraudulenta ejus fide retulit? inquit quod omnia illi mentitus fuisset, quæ ei in corpus beati Petri iurejurando promisit, pro iustitiis sanctæ Dei ecclesiæ faciendis, & tantummodo per suum (a) inimicum argumentum erui fecit oculos Christophori primicerii, & Sergii secundicerii filii ejus, suamque voluntatem de ipsis duobus proceribus ecclesiæ explevit, unde damnum magis, & detrimentum nobis detulit. Nam nullum profectum in causis apostolicis impertivit, sed & hoc isdem meus prædecessor pro dilectione qua erga me suum pusillum habuit, mihi retulit: quia dum ad eum postmodum suos missos direxisset, videlicet Anastasium primum defensorem, & Gemmulum subdiaconum, adhortans eum, ut ea, quæ præsentialiter beato Petro pollicitus est, adimpleret; taliter ei per eisdem missos direxit in responsis: Sufficit apostolico Stephano quia tuli Christophorum & Sergium de medio, qui illi dominabantur, & non illi sit necesse iustitias requirendas. Nam certe, si ego ipsum apostolicum non adjuvero, magna perditio super eum eveniet. Quoniam Carolomannus rex Francorum amicus existens prædictorum Christophori & Sergii, paratus est cum suis exercitibus ad vindicandum eorum mortem Romanam properandum, ipsamque capiendum pontificem: Ecce qualis est fides Desiderii regis vestri, & cum qua fiducia illi fœderari possumus. Hæc vero eadem beatissimo Hadriano præfule prosequente eisdem missis Desiderii regis illi magis (b) confirmabant sub vinculo sacramenti, quod eorum rex omnes iustitias, quas antefato domno Stephano papæ non fecerat, eidem præcipuo pontifici, & summo pastori perficeret, & in vinculo charitatis insolubili connexionem cum eo fore

Theodori, Tunnonem

colligati

iniquum

inutili

requirendi

properare

(a) iniquum (b) magis, ac magis

ANNO CHRISTI 727.

ANNO CHRISTI 727.

• fore contendentibus id est non.

• prædia

• tribunum

• recolligere

• possit

• assumptum

fore permanurum. Quorum juramentis credens A
 ejus beatitudo direxit ad eundem Desiderium
 regem missis suis pro his omnibus perficien-
 dis, scilicet Stephanum notarium regionarium,
 & sacellarium, atque Paulum cubicularium, &
 (a) cætera super ista. Quibus egredientibus ab
 hac Romana urbe, & Perusiam * conjungenti-
 bus conjunxit * mandatum, quod jam factus
 Desiderius abstulisset civitatem Faventiam, &
 ducatum Ferrariæ seu Comacinium de exarcha-
 tu Ravennate, quas sanctus memoris Pippinus
 rex, & ejus filii Carolus & Carolomannus ex-
 cellentissimi reges Francorum, & patricii Ro-
 manorum beato Petro concedentes obtulerunt.
 Nec enim duo menses præterierunt, quod ipse
 sanctissimus vir pontificatus culmen adeptus B
 est. Ita isdem atrocissimus Desiderius easdem
 abstulit civitates, constringens ex omni parte
 civitatem Ravennatium, & cales, ac omnia
 * prædia Ravennatia occupans, cunctaque vi-
 ctualia, familias etiam seu peculia ipsorum,
 vel quæque in ipsis prædiis habere videban-
 tur, abstulit. Et dum nulla remansisset spes vi-
 vendi neque Leoni archiepiscopo, neque præ-
 fatis Ravennatibus in magna angustia & famis
 inopia positus: direxerunt huc Romam suos
 missos scilicet Julianum, Petrum, & Vitalia-
 num * tribunum deprecantes cum magno metu
 eundem sanctissimum pontificem, ut qualiter
 potuisset, eis subveniret, ipsasque decerneret
 ad * recolligendas civitates, afferentes, quia si
 ipsa civitates non fuerint restituta, vivere nullo
 modo * potuissent. Tunc ipse almißicus pon-
 tificis, dum adhuc prænominari ejus missi es-
 sent Romæ, per Stephanum sacellarium, &
 Paulum cubicularium super ista ut ad prænomi-
 natum pergerent regem, direxit eidem regi suas
 deprecatorias literas ut easdem redderet civita-
 tes, increpans eum fortiter per sua scripta, cur
 de promissione illa, quam per suos missos pol-
 licendo direxerat, mutatus fuisset: etiam quia
 justitias beati Petri juxta quod repromiserat,
 non reddidit. Insuper & civitates illas, quas
 antecessores ejus beatissimi pontifices domnus
 Stephanus, Paulus, & isdem Stephanus deti-
 nuerunt, abstulisset. Dum vero talia eidem
 protervo Desiderio antefatus sanctissimus pon-
 tificis deprecando, admonendo, & conjuran-
 do direxisset, ita illi remisit in responsis, quod
 nisi prius se cum eo ipse almißicus præful
 conjungeret ad pariter loquendum, minime eas-
 dem redderet civitates. In ipsis vero diebus
 contigit uxorem, & filios quondam Caroloman-
 ni Francorum ad eundem regem Longobardo-
 rum fugam arripuisse cum Autchario, & nite-
 batur ipse Desiderius, atque inhiante decerta-
 bat, quatenus ipsi filii ejusdem Carolomanni
 regnum Francorum * assumpissent. Et ob hoc
 ipsum sanctissimum præfulem ad se properan-
 dum se ducere conabatur, ut ipsos antefati
 Carolomanni filios reges ungeret, cupiens di-
 visionem in regno Pontificem a charitate, & di-
 lectione excellentissimi Caroli regis Francorum,
 & patricii Romanorum separare, & Romanam
 urbem, cunctamque Italiam sui regni Longo-
 bardorum potestati subjugare. Sed favente Deo
 hoc nullo modo potuit impetrare: quoniam si-
 cut lapis adamas, ita firmus Hadrianus extitit
 pontifex. Prænomatus siquidem Paulus super

ista adhuc apud eundem Desiderium existens,
 firmiter ei promittebat se ipsum beatissimum
 papam ad eum deducere, dicens, quod si etiam
 in ejus pedibus funem me adhibere convenie-
 rit, eum qualiter poterit, ad tuam deducam
 præsentiam: sicque factum est, ut eodem Pau-
 lo in eodem itinere existente palam omnibus
 fieret, qualiter necare fecisset Sergium secundi-
 cerium, qui cæcus in cellario erat. Et me-
 tuens idem sanctissimus præful, ne ejusmodi
 nuocium ad aures ipsius personisset Pauli, &
 aut ad eundem regem reverteretur, aut etiam
 in fines Longobardorum ab ipso itinere decli-
 naret, & aliquam malitiam amplius cum eo-
 dem Desiderio in finibus Romanorum, atque
 Exarchatu Ravennatium perpetraret, (dum ni-
 mis dilectus illi, ac fidelis existebat) ob hoc
 direxit antefatus sanctissimus papa etiam nimis
 que secreta Leoni archiepiscopo Ravennatium
 civitatis per Julianum tribunum, ut dum re-
 verteretur ipse Paulus a Desiderio, eum sive
 in Ravenna, sive in Arimino * detinuerit, * detinere
 quod & factum est. Revertente enim eo ex
 eodem itinere in Arimino comprehensus, at-
 que in custodia est detentus. Tunc isdem bea-
 tissimus pontifex cepit curiose antefati Sergii
 secundicerii mortem inquirere, convocante
 cunctos cellarios subtilius eos perscrutatur, quo-
 modo ipse Sergius ab eodem cellario abstrah-
 tus fuisset. Qui respondentes dixerunt: Quia
 prima noctis hora veniens (b) Calventinus cu-
 bicularius (c) cum Tunitione presbytero, &
 Leonatio Tribupo habitatoribus civitatis Ana-
 gninae, ipse eundem Sergium abstulit, vivente
 domno Stephano papa ante octo dies, quam
 de hac luce migrasset, & præfatis Campanis il-
 lum tradidit. Confestimque deductus est ad me-
 dium isdem cubicularius, & inquisitus, qui illi
 præcepisset eundem Sergium a præfato abstrahi
 cellario, & prænominati Campanis tradendum?
 Respondit, a Paulo cubiculario cognomento
 Abarta, & Gregorio defensore regionario &
 Joanne Duce germano domini Stephani papæ
 atque a * Calvulo cubiculario sibi hoc fuisse
 præceptum, tradi eidem Campanis.
 Dirigensque isdem sanctissimus præful suos
 missos in Campaniam in civitatem Anagninam
 adduci fecit prædictos * Tunitionem & Leona-
 tium. Qui presentati apostolicis obtutibus,
 fortiterque constricti, confessi sunt, dicentes,
 quod a prænominato Paulo cubiculario, & Gre-
 gorio defensore regionario, seu Joanne germa-
 no præfati domni Stephani papæ, & Calvulo
 item cubiculario, & Maligno consentaneo, &
 sepelati Pauli illius præceptum fuisset, præno-
 minatum Sergium abhollendum ac interficien-
 dum. Protinus direxit ipse sanctissimus Pon-
 tificis cum prænominati Campanis suos fidelissi-
 mos ministros, ut demonstrarent locum, ubi
 ipsum Sergium interfecerunt, atque sepelie-
 runt, & properantes venerunt usque in Mero-
 lanam ad arcum depictum (d), quem secus
 viam, que ducit ad ecclesiam sanctæ Dei ge-
 nitricis ad præsepe, ibique juxta eundem ar-
 cum aperientes unam sepulturam demonstrave-
 runt corpus illius Sergii repositum, sineque
 ejus guttur constrictum, atque ictibus totum
 corpus ejus vulneratum. Unde non dubie est,
 suffocatum ac semivivum fuisse terra obrutum.
 Quod cernentes universi primates ecclesiæ, ac
 judi-

(a) tunc super (b) Calventinus (c) cum Tunitione, & Leonatio
 (d) qui est foras vicum
 Concil. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 711.

ANNO CHRISTI 711.

judices militum, ascendentes unanimiter cum A
 univerto populo in Lateranense patriarchium,
 prostrati apostolicis vestigiis obnixæ eundem al-
 mificum pontificem deprecati sunt, ut vindic-
 tam, atque emendationem fieri præcepisset de
 tanto inaudito piaculo, in eo quod præsum-
 pssissent (a) secum hominem sapius tormentis
 concrematum crudeliter interficere, quod fa-
 ctam nunquam legitur: afferentes, quia si ta-
 lis flagitii reatus non expiaretur, nimis ipsa
 impia temeritatis presumptio in hac Romana
 urbe pullularet; affumentes ex hoc audaciam
 perversi homines, ut tentarent pejora perpetra-
 re. Tunc præfatus sanctissimus præful (b) præ-
 cebus judicum, universique populi Romani jus-
 sit contradere antefatum Calvulum cubicula-
 rium, & prænomatos Campanos præfeto ar-
 bis, ut more homicidarum eos coram univerto
 populo examinaret. Dedudique * elephantio ia
 carcerem publicum, illic coram univerto popu-
 lo examinati sunt.

* e patriar-
chio præfeto
in carc

Sicque ipsi Campani, sicut prius, ita & in
 eadem examinatione confessi sunt. Calvulus
 vero obdurans cor suum, vix confessus est ita
 omnia esse, qui tamen in eodem carcere cru-
 deli morte * amisit spiritum. Pro vero ampu-
 tandis tam intolerabilibus flagitii reatibus,
 missi sunt ipsi Campani Constantinopolim in
 exilium.

* emisit.

Post hæc justit antefatos beatissimus papa ab-
 stolli corpora Christophori & prænomati Ser-
 gii ejus filii, eaque cum honore in ecclesia B.
 Petri fecit sepeliri. Gesta vero examinationis
 qualiter proprii reatus noxam confessi sunt,
 jam dictus Calvulus cubicularius, & prænomi-
 nati Campani, direxit antefatus almificus pon-
 tificex Ravennam, ut eidem Paulo omnia per
 ordinem (c) relegerentur. Suscipiens vero Leo
 archiepiscopus Ravennatum eadem gesta, con-
 fessum sine auctoritate apostolica tradidit eum-
 dem Paulum consulari Ravennatum urbis. Exa-
 minatusque coram omnibus Ravennatibus, ea-
 dem adâ illi relecta sunt, sicque se reum ma-
 nifestans tanti piaculi, confessus est se perpe-
 trasse noxam. Ita vero isdem Paulus examina-
 tus est, quin etiam nec scientia exinde data
 est præfeto sanctissimo pontifici, neque ab ar-
 chiepiscopo, neque a quibusdam Ravinianis,
 sed per alios hoc ejus sanctitas agnovit. Dum
 vero hoc ageretur, cupiens ipse præcipuus pas-
 stor, & egregius pontifex salvare animam jam
 dicti Pauli, ne in æternum periret, adscribi
 fecit suggestionem suam Constantino, & Leo-
 ni Augustis, magnisque imperatoribus signifi-
 cans de ipsius Sergii cæci impia morte, atque
 deprecans eorum imperialem clementiam, ut
 ad emendationem tanti reatus ipsum Paulum
 suscipi, & in ipsis Græciæ partibus in exilio
 mancipatum retineri, * præcepissent.

* præcipuerunt

Direxitque eandem suggestionem ejus ter
 beato Leoni archiepiscopo, ut ipsum Paulum
 Constantinopolim in exilio, sive per Venetias,
 sive aliunde qualiter potuisset, dirigeret cum
 præfata apostolica suggestionem. Ipse vero archie-
 piscopus insidians vehementer eidem Paulo,
 adhibuit impiam occasionem, dirigens eidem
 præcipuo pontifici in responsis: Expedibile non
 esse eundem Paulum illuc dirigere, in eo quod
 Desiderius Longobardorum rex filium Mauri-

ret: ne ipse Mauricius filium suum cupiens ab
 eodem rege recipere, eundem Paulum illi
 (d) vicarium traderet. Ecce qualem occasio-
 nem ipse archiepiscopus ecclesie Ravennatum
 callide adhibuit, ut ipsum Paulum extinguere
 valeret. Sicque remisit ad apostolicam sedem
 suggestionem illam. Post hæc vero cum ipse san-
 ctissimus præful direxisset Gregorium sacellarium
 suum ad Desiderium Longobardorum regem de-
 precationis, atque hortationis causa pro resti-
 tuendis præfatis ab eo ablatis civitatibus, præ-
 cepit ei, ut firmiter contestaretur Leonem ar-
 chiepiscopum, quatenus eum conservare stude-
 ret Paulum, & cum reverteretur a Ticino,
 secum eum huc Romam reduceret. Dumque
 præfatus Gregorius sacellarus in Ravennatum
 properasset urbem, constanter, ac firmiter pro-
 testatus est antefatum archiepiscopum, & judi-
 ces Ravinianos ex præceptione apostolica in
 præsentia Anualdi chartularii tunc ibi existen-
 tis civis Romani, qui ibidem missus erat ab
 apostolica sede, salvum, atque incolumem ipsum
 Paulum reservandum, donec a Ticino reverte-
 retur, asserens sibi fuisse præceptum ab aposto-
 lica potestate eum secum Romam deportan-
 dum, & apostolicis saltem præsentandum ob-
 tutibus. Hæc vero ipsum protestans archiepif-
 copum, ceptum Ticinum profectus est iter, &
 continuo prænomatus archiepiscopus accessit
 Consulari Ravennatum civitatis, præcepit ei,
 ipsum interficiendum Paulum. Et dum rever-
 sus fuisset sæpessus sacellarus, Ravennamque
 conjungeret, invenit prænomatum Paulum
 jam interfectum, pro quo nimis increpavit ar-
 chiepiscopum eundem, cur præsumpsisset con-
 tra apostolicam præceptum taliter de eodem
 Paulo agere? Post aliquantos itaque dies pro-
 pria conscientia isdem archiepiscopus (e) ter-
 tio direxit prænomato sanctissimo papæ per
 Justanum tribunum suum missum, deprecans
 apostolicas sibi dirigi literas, ac consolationis
 monita, quasi nulla (f) illius putaretur culpa
 ejusdem Pauli morte, in eo quod sanguis in-
 nocentis ultus fuisset. Sed nullo modo potuit
 ipsum sanctissimum (g) papam pontificem de-
 clinare, ita illi dirigens in responsis: Quod
 ipse videat, quid in eodem Paulo operatus est.

Paulus occi-
ditur.

inclinat

Nam certe ego animam ejus salvare cupiens,
 penitentiam eum summitti decreveram. Ideo
 meum sacellarium direxi huc Romam eum de-
 ferendum. Siquidem nominatus Desiderius Lon-
 gobardorum rex superbia, & jactantia factu le-
 vatus, qua hora præfatas civitates Exarchatus
 Ravennatum abfolvit, confestim direxit multi-
 tudinem exercitus, & occupare fecit fines civi-
 tatum, id est, Senogallicensis, Monteferreti,
 Urbini, Eugubii, & cæterarum civitatum Ro-
 manorum, plura homicidia, & depredationes,
 atque incendia in ipsis finibus perpetrantes.
 Nam in civitatem Bleranam dirigens generalem
 exercitum partium Tusciæ, dum ipsi Blerani in
 fiducia pacis ad recolligendas proprias segetes
 generaliter cum mulieribus, & filiis, (b) atque
 famulis egredierentur, irruerunt repente super
 eos ipsi Longobardi, & cunctos stimates
 quanti (i) utiliter in eadem civitate erant, inter-
 fecerunt, & prædam multam tam de homini-
 bus, quam de pecuniis abstulerunt, ferro & igne
 cun-

Desiderius factus in Roma-
nus.

* quæ utiliter

(a) eorum (b) inclinatæ præcipue (c) redigerentur (d) vicarium
 (e) veritas (f) illi repararetur culpa de ejusdem (g) papam deest.
 (h) atque famulas (i) utiliter

ANNO
CHRISTI
732.

731
cuncta in circuitu devastantes. Sed in finibus Romanæ urbis, ceterarumque civitatum multa mala ac depravationes idem Desiderius perpetrare iussit, etiam & castrum Utriculum occupare fecit.

Unde sapius atque sapius ipse beatissimus præfatus tam per obsecrationis litteras, quamque per missos eidem Desiderio direxit, deprecans eum, ut a tantis malis resipisceret, & eas, quas abstulerat civitates, redderet. Ille vero non solum easdem, quas occupaverat civitates minime reddere est inclinatus, sed nec ab eadem malitia recedere voluit, non cessans crudeliter multa atque intolerabilia mala finibus Romanorum, ut dictum est, iagere.

Tunc præfatus sanctissimus pontifex accersiri faciens præfatum religiosum abbatem monasterii sanctæ Dei genitricis sui in territorio Sabiniensi cum viginti senioribus Dei servis monachis, direxit eos ad eundem Desiderium deprecationis causa. Quibus ad eum properantibus, ut ipsi Dei famuli retulerunt, ejus pedibus provoluti coram iudicibus Longobardorum cum lacrymis ex persona antefati vicarii beati Petri eum deprecati sunt, ut a tantis malis resipisceret, & præfatas, quas abstulit civitates, beato Petro redderet. Sed nequaquam ejus lapideum cor desistere valuerunt. Sicque infructuosi ipsi Dei famuli reversi sunt. Dirigens (a) suos missos Desiderius idem ad antefatum beatissimum pontificem, id est, Andream referendarium, & Stabilem ducem, ut cum eo pariter ad loquendum deberet conjungi: quos suscipiens idem almsicus pastor ita eis respondit, inquit: Sic regi vestro ex mea persona satisfacite, me vobis firmiter coram Deo omnipotente promittente, quia si prædictas civitates beati Petri, quas tempore meo abstulit, mihi, reddiderit, continuo sive Ticini, sive Ravennæ, sive Perusie, sive hic Romæ, vel etiam ubi illi placitum fuerit, ad ejus properabo præsentiam, & cum eo pariter me conjungendum, atque colloquendum que ad salutem populi Dei, utrarumque partium respiciunt. Et si forsitan de hoc dubitationem habet, me cum eo minime debere conjungi: postquam ipsas civitates reddiderit, si me cum ipso non conjunxero loquendum, licentiam habeat eas denuo occupandi. Nam si prius ipsas civitates non reddiderit, & justitiam nobis minime fecerit, sciat quod pro certo meam nequaquam videbit faciem. Unde ecce sequipedes vestros dirigere studebo meos missos ad eundem vestrum regem, qui easdem recipiant, si reddere voluerit civitates, & de præfatis qua hora mei missi receptis eidem civitatibus ad me hoc ipsum nuntiantes reversi fuerint, continuo ad ejus ubi voluerit, ut dictum est, properabo præsentiam ad simul cum eo loquendum. Ipsisque Longobardorum missis properantibus, atque ad suam revertentibus regem, direxit ejus ter beatitudo continuo ad eundem Desiderium regem suos missos ad easdem recipiendas civitates, scilicet Pardum, religiosum Egumenum (b) præfatum monasterio beati Sabæ, & Anaslum primum defensorem. Præfatisque ejus obtutibus, & ipsi pedibus ejus corruentes lacrymis profusus eum deprecantes, ut antedictas redderet civitates, promittentes ei per apostolicam auctoritatem sub jurjurando, quia si eas reddidisset, statim præ-

nominatus almsicus pontifex ad eum properaret proficiscendum, ac colloquendum pariter. Sed per nullam rationem ejus ferream pectus & durissimam mentem mollire potuerunt, nihilque recipientes sine effectu reversi sunt. Tamen non desistebat antedictus pontifex suos missos ad eum per hoc ipsum dirigendum tam de sacerdotibus, quamque de singulis religiosi habitus ordinibus, sed nihil apud eum impetrare valuerunt. Potius permansens in sua iniquitate multis civitatibus, ac finibus Romanorum inferre faciebat ex omni parte mala, & magnas comminationes dirigens eidem præcipuo pontifici, se cum universis Longobardorum exercitibus properaturum ad Romanam civitatem constringendam. Pro quo in nimio metu ipse sanctissimus pontifex cum suo populo positus, portas civitatis Romanæ claudi iussit, & alias ex eis fabricari fecit. Et dum in magna angustia, ac tribulatione confisteret, necessitate compulsus, direxit suos missos marino itinere cum apostolicis literis ad excellentissimum Carolum a Deo protectum regem Francorum, & patricium Romanorum, deprecans ejus excellentiam, ut sicut suus pater sanctæ memoriæ Pippinus, & ipse succurreret, atque subveniret sanctæ Dei ecclesiæ, & afflicta Romanorum seu Exarchatus Ravennatum provincie, atque plenarias B. Petri justitias, & abstulit ab eodem Desiderio regem ab eodem Desiderio rex exigeret. At vero dum per nullam occasionem veritatem potuisset idem malignus Desiderius persuadere antefatum sanctissimum pontificem ad se eum deducendum ut antefati Caroli magni filios reges unxisset, & ipsum almsicum pontificem a charitate, & dilectione sepelati Christianissimi Caroli magni regis separare voluisset. Tunc pertinacia, & audacia egressus a suo palatio cum Adalviso proprio filio, & exercitu Longobardorum deferens secum & uxorem & filios sepediti quondam Carolomanni, nec non & Audharium, qui ad eum, ut dictum est, fugam arripuerant, hic vero Romam properare nitentur, sine scientia antedicti pontificis, dirigens suos missos scilicet prænommatum Andream referendarium, & alios duos ex suis iudicibus, ejus adventum denunciantes. Quibus Romam conjungentibus præfatisque apostolicis obtutibus, tale eis reddidit responsum: Quod nisi ut jam ille promisit, reddiderit beato Petro civitates illas, quas sub meo tempore abstulit, & plenariam partem nostram fecerit justitiam, nullo modo sit illi necesse fatigationem sumendi; quia minime fieri potest, me prius cum illo præfentari. Sulcipiens vero idem Desiderius hoc responsum, nequaquam exinde repodavit, sed ceptum Romam carpebat iter. Cujus jam adventum appropinquantem cognoscens sanctissimus ipse præcipuus pastor, aggregans universam populum Tuscia, Campanie, & ducatus Perusini, & aliquantos de civitatibus Pentapoleos, munit hanc civitatem Romanam, omnesque armati parati erant, ut si ipse rex adveniret, ei fortiter cum Dei auxilio, & beati Petri, sultri orationibus præditi sanctissimi præfatis illi resistere. Nam ecclesiæ beati Petri & Pauli exornare fecit ejus sanctitas, & cuncta eorum cimelia, & ornatus in hanc civitatem Romanam introduxit, claudi faciens omnes januas ec-

ANNO
CHRISTI
732.

pro hoc ipso ad com dirigere tam

mura fell claudi

Legatio prima Mediant ad Carolum magnum

ablat

appropriat

fort. restit. rom. exornare, id est, ad dand. ornato

obsecratio- 1100

Hejume- num, id est

(a) sapius fuit (b) præfatum deest.

ANNO CHRISTI 771.

ANNO CHRISTI 771.

ecclesie beati Petri, & deinceps (a) terris sup-
 poni, ac muniri iussit. Ut si ipse protervus
 rex (b) sine licentia, & permisso pontificis ad-
 venisset, minime aditum in eandem ecclesiam
 introeundi haberet, nisi brachio forti ad sua
 animas interitum ipsas confringeret januas.
 Dumque hæc omnia disposuisset, exemplo sa-
 do in scriptis anathematis verbo direxit eidem
 Desiderio regi tres episcopos, id est, Eustra-
 tium Albanensem, Andream Prænestinum, &
 Theodosium Tiburtinam civitatis, protestans eum
 in eodem obligationis, exhortationisque verbo,
 & adjurans per omnia divina mysteria, ut nul-
 lo modo in finibus Romanorum sine ejus
 absolutione ingredi, aut conculcari præsum-
 pisset, neque ipse, neque quisquam Longobar-
 dorum, sed nec Autcharius Francus. Suscep-
 que eodem obligationis verbo per antefatos
 episcopos ipse Longobardorum rex illico cum
 magna reverentia a civitate Viterbiensis confu-
 sus ad propria reversus est. Post hæc conjun-
 xerunt ad sedem apostolicam missi sæpius di-
 di Caroli excellentissimi regis Francorum &
 patricii Romanorum, id est, Georgius san-
 ctissimus episcopus, Goufardus religiosus abbas,
 & consiliarius, seu (c) Albinus deliciosus ipsius
 rex abstulit civitates, & omnes justitias bea-
 ti Petri reddidisset, sicut falsè in Franciam di-
 rigebat, asserens se omnia reddidisse.

Et satisfacti sunt præsentialiter, nihil ab eo
 redditum fuisse. Quibus referens idem præci-
 pius pontifex cuncta que gesta erat, eos in
 Franciam absolvit remeandos, dirigens cum eo
 suos missos ad præfatum excellentissimum Fran-
 corum regem cum apostolicis admonitionum
 syllabis, adjurans eum fortiter, ut ea, que
 beato Petro cum suo genitore sanctæ memoriæ
 Pippino rege pollicitus est, adimpleret, & re-
 demptionem sanctæ Dei ecclesie perficeret, seu
 universa, que abstulit sunt a perfido Longo-
 bardorum rege, tam civitates, quam reliquas
 justitias sine certamine reddere beato Petro
 principi apostolorum fecisset. Ipsi itaque
 Francorum missi properantes cum apostolicam
 sedis missis declinaverunt ad prænomina-
 tum Desiderium. Qui & constanter cum deprecant-
 es adhortati sunt, sicut illis a suo rege præ-
 ceptum extitit, ut antefatas, quas abstulerat
 civitates, pacifice beato Petro redderet, & ju-
 stitias parti Romanorum fecisset. Sed mini-
 me quidpiam horum apud eum obtinere val-
 uerunt, asserentem, se minime quidpiam red-
 diturum. Accepto itaque responso hoc, reversi
 sunt ipsi antefati missi Francorum in regionem
 suam.

Properantes simul & apostolicæ sedis missi,
 qui subtilius cuncta referentes, & de maligno
 proposito prænominati Desiderii annunciantes
 antefato excellentissimo, & a Deo protecto Ca-
 rolo magno regi. Confessum idem mitissimus,
 & reversa Christianissimus Carolus Francorum
 rex direxit eidem Desiderio suos missos, id
 est, deprecans ut eandem, quas abstulerat, pa-
 cifice redderet civitates, & plenarias parti Ro-
 manorum faceret justitias. Promittens insuper
 ei tribui quatuordecim millia auri solidorum,
 quantitatem in auro, & argento. Sed neque
 deprecationibus, neque muneribus ejus serocif-
 simum cor flexere valuit. Nihil enim obti-

mentes ipsi missi Francorum ad præfatum suum
 Christianissimum regressi sunt regem. Tunc eg-
 gregans ipse a Deo protectus Carolus magnus
 rex universam regni sui Francorum exerci-
 tum multitudinem, atque ad occupandas cla-
 sas ex eodem suo exercitu dirigens: ipse quo-
 que cum plurimis fortissimis bellatoribus Francis
 per montem (d) Cisivum ad easdem appropin-
 quavit clasas, & remotus in finibus Fran-
 corum cum suis exercitibus resedit. Jam dictus
 vero Desiderius, & universa Longobardorum
 exercituum multitudo ad resistendum fortiter
 in ipsis clasas assistebant, quas fabricis, & di-
 versis maceris curiose munire nisi sunt. At
 vero qua hora prænomina-
 tus Christianissimus
 Francorum rex ad easdem appropinquavit cla-
 sas, illico denso suos missos ad præfatum di-
 rexit Desiderium, deprecans, sicut pridem, ut
 quantitatem prædictorum solidorum susciperet
 rex, & easdem pacifice redderet civitates. Sed
 nequaquam penitus acquiescere maluit, & dum
 in tanta duritia protervus ipse permaneret rex
 Desiderius, cupiens arcedere Christianissimus
 Francorum rex pacifice justitias beati Petri
 recipere, direxit eidem Longobardorum regi,
 ut solummodo tres obfides Longobardorum ju-
 dicum filios illi tradidisset pro ipsis restituendis
 civitatibus, & continuo sine ulla inserta ma-
 litiis, aut commisso prælio ad propria cum suis
 Francorum exercitibus reverteretur. Sed neque
 sic valuit ejus malignam mentem flexere. Un-
 de omnipotens Deus conspicuus ipsis maligni
 Desiderii iniquam perfidiam atque intolerabi-
 lem proterviam, dum vellet Franci alio die
 ad propria reverti; misit terrorem, & validam
 trepidationem in cor ejus, vel filii ipsius A-
 dalgisi scilicet & universorum Longobardorum
 & eadem nocte dimissis propriis tentoriis atque
 omni supellestie fugam omnes generaliter ne-
 mine eos persequente arripuerunt. Quod cer-
 nentes exercitus Francorum persecuti sunt eos;
 & plures ex eis interfecerunt. Ipse vero Desi-
 derius quantocius cum suis judicibus velocius
 cursa fugiens, atque Papiam conjungens, ibi-
 dem se cum ipsis suis judicibus, & multitudine
 populi Longobardorum reclusi studuit. Et
 munitis muris ipsius civitatis ad resistendum
 Francorum exercitibus, & propriam defenden-
 dam civitatem cum suis Longobardis se præpa-
 ravit. Adalgisus vero ejus filius assumens se-
 cum Autcharium Francum & uxorem, atque
 filios supediti Carolomanni, in civitatem quam
 Verona nuncupatur, pro eo quod fortissima
 præ omnibus civitatibus Longobardorum esse
 videretur, ingressus est.

Porro Longobardi reliqui dispersi in proprias
 reversi sunt civitates. Nam Spoletini, & Rea-
 tini aliquanti eorum utiles personæ, antequam
 Desiderius, seu Longobardorum ejus exercitus
 ad clasas pergerent, illi ad beatum Petrum
 confugium facientes prædicto sanctissimo Ha-
 driano pape tradiderunt, & in fide ipsius prin-
 cipis apostolorum, atque prædicti sanctissimi
 pontificis jurantes more Romanorum tonsura-
 ti sunt. Et jam (e) & reliqui omnes ex eo-
 dem ducatu Spoletino inhiantem desiderabant se
 tradendum in servitio beati Petri, sanctique
 Romanæ ecclesie. Sed metuentes suam regem
 nequaquam ausi sunt perpetrare, unde dum a
 clasas

Sanctissimus

substantia

ablatæ

suo cert.

facere.

facere.

exercitus

reducere

inferta mil-
lita

Papa miracu-
losa Longo-
bardorum.

Adalgisus.

Tonsurati
quod Longo-
bardis se
suo cert.
habebant.
tradere

(a) terris.
(d) statum

(b) sine conscientia
(c) ut etiam & reliqui

(e) Albinus deliciosus ipsius regis

ANNO CHRISTI 736

ANNO CHRISTI 736

chalis fugam arripissent, omnibusque exinde de A...

diens antedictus beatissimus Hadrianus papa, quod sic repente ipse Francorum advenisset rex, in magno stupore, & ecclesiis dedecus, dixit in eius occursum universos iudices ad se...

ANNO CHRISTI 736

vicario

Quos suscipiens profectus est cum eis in ecclesiam beati Petri, & omnes unanimiter a magno usque ad parvum sub indiculo sacramenti iurejurando promiserunt eidem Dei apostolo in servicio eius, atque antedicti vicarii ipsius sanctissimi Hadriani papa, atque omnium successorum eius pontificum fideliter permanuros...

Et dum appropinquasset fere uno milario a Romana urbe, dixit universas scholas militum una cum patronis, simulque & pueris qui ad discendas litteras pergebant, deportantes omnes ramos palmarum, atque olivarum: laudisque omnes camentes cum acclamationum eorumdem laudum vocibus ipsum Francorum susceperunt regem. Obviam illi eius sanctitas dirigit venerandas cruces, id est, signa, sicut mos est ad exarchum, aut patricium suscipiendum, cum cum ingenti honore suscipi solet. Ipse vero a Deo institutus benignissimus Carolus magnus Francorum rex, & patricius Romanorum qua hora easdem sacratissimas cruces, ac signa sibi obviam advenisse conspexit, descendens de equo, quo sedebat, ita cum suis iudicibus ad beatum Petrum pedestris properare studuit. Quod quidem almicus antedictus pontifex diluculo surgens in eodem sabbato sancto cum universo clero, & populo Romano ad beatum Petrum properavit ad suscipiendum eundem Francorum regem, in gradibus ipsius apostolicæ aulae & cum cum clero suo praesolatus est.

Carolo magnus Roma honorifice excipitur.

Fulgiant

Et ita Deo annuente praedictum ducatum Spoletinum generaliter suo certamine isdem praecipuus pontifex sub iure, & potestate beati Petri subiugavit. Sed & omnes habitatores tam ducatus Fumani, Auximani, & Anconitani, simulque & de Castello Felicitatis, & ipsi dum a chalis Longobardorum fugientes reversi sunt ad praefatum sanctissimum pontificem concurrentes ejus se ter beatitudini tradiderunt. Praesentibusque in fide, & servicio beati Petri, atque ejus vicarii antefati almicus Hadriani papa, successorumque eius pontificum fideliter permanuros, more Romano tonsarati sunt.

Conjuncte vero eodem excellentissimo ac benignissimo Carolo rege, omnes gradus sigillatim ejusdem sacratissimas beati Petri ecclesiam deosculatus est, & ita usque ad praenominatum pervenit pontificem, ubi in atrio super gradus juxta fores ecclesiae assistebat. Eoque suscepto mutuo se amplectentes, tenuit isdem Christianissimus Carolus rex dexteram manum antedicti pontificis. Et ita in eandem venerandam aulam beati Petri principis apostolorum ingressi sunt, laudem Deo, & ejus excellentis decantantes, universus clerus, & cuncti religiosi Dei famuli extensa voce acclamantes: Benedictus qui venit in nomine Domini, &c. Sicque cum eodem pontifice ipse Francorum rex, simulque & omnes episcopi, abbates, & iudices, & universi Franci qui cum eo advenierant ad confessionem beati Petri appropinquantes, seseque prout ibidem prosternerentes Deo nostro omnipotenti, & eidem apostolorum principi propria reddiderunt vota, glorificantes divinam potentiam in eo, quod talem per interventionum suffragia ejusdem principis apostolorum concedere jussit victoriam. Expleta vero eadem oratione, obvix deprecatus est isdem Francorum rex antedictum almicum pontificem, illi licentiam tribui Romam ingrediendi ad sua orationum vota per diversas Dei ecclesias persolvenda. Et descendentes pariter ad corpus beati Petri tam ipse sanctissimus papa quamque antefatus excellentissimus Francorum rex cum iudicibus Romanorum, & Francorum, seque mutuo per sacramentum munientes, ingressus est Romam continuo cum eodem pontifice ipse Francorum rex cum suis iudicibus & populo in eodem sabbato sancto.

Carolo magnus

concreto

At vero suspectus Christianissimus Carolus Francorum rex movens cum suis generalibus exercitibus, atque Papiam conjungens civitatem, eam ex omni parte circumdans vallavit, dirigensque continuo in Franciam ibidem apud se Papiam adduci fecit suam conjugem excellentissimam Hildegardam reginam, & nobilissimos filios. Et dum agnovisset fugam arripuisse in Veronam praenominatum Adalgisum, relinquens plurimam partem ex suis exercitibus Papiam, ipse quoque cum aliquantis fortissimis Francis in eandem Veronam properavit civitatem. Et dum illic conjunxisset, protinus Autcharius, & uxor, atque filii sapienter nominati Carolomanni, propria voluntate eidem benignissimo Carolo regi se tradiderunt. Eoque recipiens ejus excellentia de novo repedavit Papiam. Qui confestim dirigens caecos exercituum bellatorum comprehendit diversas civitates Longobardorum ultra Padum constitutas, suasque redegit potestati. Et dum per sex mensium spatium ipse Francorum rex Papiam demoraretur in obsessione ipsius civitatis, magnum desiderium habens ad limina apostolorum properandi, considerans quod & sacratissima paschalis festivitas appropinquasset: tunc abfolvens secum diversos episcopos, abbates etiam & iudices, duces nempe, & graphiones cum plurimis exercitibus hic Romam per Tuscanas partes properavit, ita festinanter adveniens, ut in ipso sabbato sancto se liminibus praesentaret apostolicis. Cujus adventum au-

Lateranum

(*) quousque

ANNO CHRISTI 771.

ANNO CHRISTI 771.

...tis sacramentum antedictus ter beatissimus pontifex celebravit. Et ita postmodum ad beatum Petrum ipse beatissimus repedavit rex.

Alio vero die illucescente dominico sancto, in ipsa sacratissima paschali festivitate direxit diluculo ipse sanctissimus præsul cunctos iudices, & universa obsequia militum ad eundem regem, & cum magno honore eum suscipientes in ecclesia sanctæ Dei genitricis ad præsepe, prope- ravit cum omnibus qui cum eo advenerant Francis. Et post missarum solemniam celebrata perrexit cum prænominato pontifice Lateranen- se patriarchium, illicque ad mensam apostoli- cam pariter epulati sunt. Alio vero die secun- da feria simili modo in ecclesia beati Petri mo- re solito ipse conspicuus pater, & egregius pon- tifex missarum solemniam celebrans Deo omni- potenti, & præfato Carolo excellentissimo regi Francorum, & patricio Romanorum laudes red- dere fecit. (a) Tertia vero die, juxta ut mos est, in ecclesia beati Pauli apostoli missas ei- dem regi fecit. At vero quarta feria egressus prænominate pontifex cum suis iudicibus tam clerici, quamque militum in ecclesia beati Petri apostoli pariterque cum eodem rege se ad lo- quendum conjungens, constanter eum depreca- tus est, atque admonuit, & paterno affectu ad- hortari studuit, ut promissionem, quam ejus sanctæ memoriæ genitor Pippinus rex, & ipse præcellentissimus Carolus cum suo germano Carolomanno, atque omnibus iudicibus Fran- cis fecerant beato Petro, & ejus vicario sanctæ memoriæ domno Stephano juniore papæ, quan- do in Franciam perrexit pro concedendis diver- sis civitatibus, ac territoriis illius Italiæ pro- vinciarum, & contradendis beato Petro, ejusque omnibus vicariis in perpetuum possidendis, adimpleret in omnibus; eamque ipsam promis- sionem, quæ in Francia, in loco qui vocatur Carisiacus, facta est; sibi relegi fecisset, & complacuerunt illi, & ejus iudicibus omnia quæ ibidem erant annexa, & propria voluntate, bo- no ac libenti animo aliam donationis promis- sionem ad instar anterioris, ipse antedictus præ- celsissimus, & revera Christianissimus Caro- lus Francorum rex adscribi iussit per Ethe- rium religiosum, ac prudentissimum capellanum, & notarium suum, ubi concessit easdem civi- tates, & territoria beato Petro, easque præf- ato pontifici contradi spondit, per designatio- nem confinium: sicut in eadem donatione con- tinere monstratur, id est, a Lunis cum insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in monte Bardone, id est, in Verceto, deinde in Par- ma, deinde in Regio, & exinde in Mantua, atque monte silicis, simulque & universum Exarchatum Ravennatum sicut antiquitus erat, atque provincias Venetiarum, & Histriam, nec- non & cunctum ducatum Spoletinum, & Be- neventanum.

Fadaque eadem donatione, & propria sua manu ipse Christianissimus Francorum rex eam corroborans, universos episcopos, abbates, du- ces, etiam & graphiones in ea adscribi fecit. Quam prius super altare beati Petri, & post- modum intus in sancta ejus confessione ponen- tes tam ipse Francorum rex quamque ejus ju- dices beato Petro, & ejus vicario sanctissimo

Hadriano papæ; sub terribili sacramento sese omnia conservaturos, quæ in eadem donatione continentur, promittentes tradiderunt. (b) Apparem ipsius donationis per eundem E- therium adscribi faciens ipse Christianissimus rex Francorum, intus super corpus beati Pe- tri subtus evangelia, quæ ibidem osculantur, pro firmissima cautela, & æterna nominis sui, ac regni Francorum memoria, propriis suis ma- nibus posuit. Aliaque ejusdem donationis exem- pla per scrinarium hujus sanctæ nostræ eccle- siæ descripta ejus excellentia secum deporta- vit. Reversusque cum suis exercitibus Tici- num, ipse excellentissimus Francorum rex fortiterque debellans, atque obsidens civita- tem Papiam, dum ira Dei super omnes Lon- gobardos, qui in eadem civitate erant, grassa- retur, atque sæviret, & plures de languoribus, seu mortalitatis clade defecissent, ita Dei nu- tu eandem civitatem, simulque & Desiderium Longobardorum regem, atque cunctos qui cum eo erant, ipse excellentissimus Francorum rex comprehendit, & suæ potestati cunctum re- gnum Longobardorum subjugavit. Præfatum ve- ro Desiderium Longobardorum regem & ejus conjugem secum in Franciam deportavit. Erat enim læpatus beatissimus pontifex amator (c) ecclesiarum. Hic enim coangelicus vir fecit in ecclesia beati Petri apostoli vestem miræ pul- chritudinis ex auro, & gemmis habentem præ- figuratam historiam, qualiter beatus Petrus a vinculis per angelum ereptus est. Item in e- dem basilica ab introitu de Rugas usque ad confessionem pavementum vestivit de argento purissimo, quod pensat libras centum quinquaginta. Fecit etiam in eadem ipsa basilica beati Petri juxta januas majores argenteas cortinas miræ magnitudinis de palliis flauracin, seu qua- drapolis. Nam & per universos arcus ejusdem apostolorum principis basilicæ de palliis Tyriis, atque fundatis fecit vela numero sexaginta quinque. Denique ejus beatitudo fecit & pha- rum majorem in eadem beati Petri ecclesia in typum Crucis, qui pendet ante presbyterium habentem candelas (d) mille trecentas & se- ptuaginta. Et constituit, ut quatuor vicibus in anno ipsum pharum accendatur; id est in na- tivitate domini, in pascha, in natali aposto- lorum, & in natali pontificis. Itemque præf- atus sanctissimus præsul fecit in ea basilica cali- cem fundatum argenteum pensantem libras quin- que, quem & posuit in presbyterio pro eo qui perierat temporibus domni Pauli papæ. Nam & in ecclesia beati Andreæ apostoli sita juxta eandem beati Petri apostoli ecclesiam, cybu- rium noviter ex argento mundissimo ipse ter beatissimus pontifex fecit, qui pensat libras cen- tum triginta quinque. Itaque & in ecclesia bea- ti Pauli apostoli investivit corpus ejusdem do- ctoris mundi ex laminis argenteis pensantibus

libras triginta. Quas addidit isdem sanctissimus præsul, quo- niam argentum illud, quod primitus erat, ni- mis contractum existerat. Item fecit in eadem basilica beati Pauli apostoli cortinam majorem juxta januas principales ex palliis quadrapolis ad instar cortinæ, quam in ecclesia beati Petri fecit. Sed & aliam cortinam majorem fecit ex palliis

* compariatus

* vide in

* ponte

* cum subferri- bora.

Desiderius Ticino ex- pugnavo cap- tivus abdu- citur a Car- olo.

Hadriani II- beralitas in ecclesia.

(a) Tertia feria vero die (b) Ad partem ipsius (c) Ecclesiarum Dei, magnam indehærentem gerens curam pro cura cunctarum ecclesiarum Dei His- tam coangelicus, &c. (d) MCCCLXXV.

ANNO
CHRISTI
772.ANNO
CHRISTI
772.

palliis quadrapolis, quæ pendet sub arcu majore juxta altare: etiam & per diversos arcus ipsius ecclesiam ex palliis quadrapolis fecit vela numero septuaginta. Atrium vero ipsius beati Pauli ecclesiam, quod antea (a) desolatam existebat, ubi boves, atque caballi ingrediebantur ad pabulandum propter herbam quæ ibidem nascebatur, inspiratus a Deo isdem sanctissimus pontifex ex marmoribus pulcris sternere fecit. In ecclesia Dei genitricis ad præsepe fecit vestes duas super altare majore, unam ex auro purissimo, atque gemmis habentem assumptionem sanctæ Dei genitricis, & alia de stauracin ornata in circuitu * blattin. Fecit in ea ecclesia & cortinas majores (b) ex palliis * quadrapolis ad similitudinem, quam in ecclesia sancti Petri fecit.

* stauracio
* blattin.
* quadrapolis
vel quadrapolis.

Sed & per diversos arcus ejusdem basilicæ sanctæ Dei genitricis simili modo ex palliis quadrapolis fecit vela numero (c) quadraginta duo. In basilica vero salvatoris Domini nostri Jesu Christi juxta Lateranum similiter fecit vestem de stauracin, seu cortinam majorem ex palliis quadrapolis, sed & per diversos arcus vela serica numero quinquaginta septem, omnia ex palliis quadrapolis seu stauracin. Fecit in ecclesia beati Laurentii martyris foris muros, scilicet ubi sanctum ejus corpus requiescit, vestem de stauracin, & in ecclesia majore aliam similiter fecit vestem. (d) Nam & tectum ejusdem beati Laurentii basilicæ martyris, quod jam distectum erat, & trabes ejus confractæ, noviter fecit. In basilica autem beati Valentini simili modo fecit vestem de stauracin. In basilica beati Pancratii aliam simili modo de stauracin fecit vestem. In ecclesia vero beati Marci, cujus tectum jam vetustate positum vicinum ruinæ existebat, depositis vetustissimis trabibus, (e) & aliis impositis noviter ipsum tectum, atque porticus in circuitu fecit, (f) eandemque ecclesiam restauravit. (g) Arcus vero tres, qui vetustissimi erant addens isdem beatissimus pontifex argenti librarum duodecim noviter fecit. Fecit etiam in eadem ecclesia super altari majore vestem de stauracin, sed & per diversos arcus, ejusdem ecclesiam ex palliis quadrapolis fecit numero vela viginti septem, simulque (h) & coronam ex eisdem palliis quadrapolis, quæ pendet sub trabe, fecit.

Tectum vero basilicæ beati Laurentii . . . (i) ad Taurellum, dum nimis vetustissimum inerat omnes ejus trabes novas ibidem posuit, illudque restauravit. Simulque & vestem de quadrapulo super altare ejusdem ecclesiam fecit, atque obtulit. Basilica vero beati Felicis posita in principis, quæ in ruina erat, & tectum ejus distectum existebat, facto eodem tecto noviter ipsam ecclesiam renovavit, & vestem super altare ejusdem ecclesiam de quadrapolis faciens obtulit. Renovavit etiam & tectum basilicæ sancti Laurentii, quam Damasi vocant, ubi & vestem super ejus altare de stauracin, simulque

& aliam vestem de stauracin super altari majori de stauracin. Cæmeterium item beatorum Petri, & Marcellini via Lavicana juxta basilicam beati Helenæ, renovavit, & tectum ejus, id est, sancti Tiburtii, & eorumdem sanctorum Petri, & Marcellini noviter fecit, & gradus ejus, qui descendunt ad eorum sacratissima corpora noviter fecit, quoniam nullus erat jam descensus ad ipsa sancta corpora. Fecit in basilica beati Hadriani cerosata argentea pensantia libras duodecim, simulque & (k) laudunas duas ex argento pensantia libras octo, quas posuit super rugas de presbyterio, ubi arcus de argento existit. Fecit etiam & vestes duas de stauracin, unam super altare beati Hadriani, & aliam super altare sanctæ Martine, sed & vela de palliis quadrapolis numero quindecim in eadem ecclesia fecit. Tectum denique tituli B. Priscæ, quod jam casurum erat, & in ruinis positum, noviter fecit, ubi & vestem de stauracin fecit. In ecclesia vero beatorum Cosmæ & Damiani in Tribus fatis vestem de stauracin fecit, simulque & cortinam ante absidam ex palliis quadrapolis fecit, necnon & vela ex eisdem quadrapolis fecit numero viginti, & lintea viginti. Nam & per diversos titulos, & monasteria quantacumque (l) infra murum hujus Romanæ urbis existunt, divina inspiratione ignitus ipse sanctissimus pontifex ex palliis, id est, stauracin, seu Tyriis vestes fecit, atque obtulit. Et sicut bonus pastor omnes Dei ecclesias tam extra muros hujus Romanæ urbis, quamque infra muros ad laudem Dei restauravit atque decoravit, verum etiam & muros atque turres hujus Romanæ urbis quæ dirutæ erant, & usque ad fundamenta destructæ renovavit, atque utiliter omnia in circuitu restauravit, ubi & multa stipendia tribuit tam in mercedes eorum qui ipsum murum fabricaverunt, quamque in ipsorum alimentis, simulque & in calce, atque diversis utilitatibus usque ad centum auri libras expendit. Hic beatissimus præsul divina inspiratione ignitus constituit in monasterio sancti Stephani catabarbara patricia situm ad beatum (m) apostolorum congregationem monachorum, ibi & (n) abbatem & idoneam personam ordinans. Statuit ut sedulas laudes in ecclesia beati Petri persolvant, sicut & cetera monasteria; ut duo monachi pro latere ipsius ecclesiam Deo nostro canant laudes: quoniam ipsum

forte ecclesiam

laudant.

(a) nimirum
(b) quæta janua major ex palliis quadrapolis
(c) LXXII.
(d) basilica majoris quæ jam distectum erat &c.
(e) & alii vetustissimi impositi muller &c.
(f) eandemque ecclesiam restauravit, deest
(g) Prima manus in Cod. Luc. forebat. arcu vero tria quæ & vetustissima. Sed altera manus non ad ea tantum reformavit, ut in edictis
(h) & cortinam & eisdem &c.
(i) Laurentii quod prius ad Taurellum &c.
(k) laudunas duas posuit super rugas de presbyterio ubi arcum de argento existit. Fecit &c.
(l) infra hinc civitatem Romanam seu foris omnia restauravit & vestes & dona obtulit, verum etiam & muros atque turres hujus Romanæ &c.
(m) Petrum Apostolum
(n) Abbate idoneam personam ordinatæ statuit, ut sedulas laudes &c.
Concil. General. Tom. XII.

ANNO CHRISTI 771

ANNO CHRISTI 771

Capracorum

Codex Luc. reliqua omnia omnia usque ad magnam remissionem...

aprimolis

ipium monasterium in magna desidia & neglectu incuriaque positum erat, & nullum divinum officium (a) cultu ibidem exhibebatur. Hic beatissimus prælul fecit atque constituit noviter (b) domos cultas quatuor. Unam quidem quæ vocatur Capreorum posita in territorio Vigentano milliario ab urbe Roma plus minus quintodecimo; ex qua primitus fundum ipsum Capracorum cum aliis pluribus fundis ei coherentibus ex hereditaria parentum suorum successione tenere videbatur. Eius proprii olim existentes, ubi & alios plures fundos, seu casales & massas data iusta recompensatione ad vicem a diversis personis emere, & eidem domui cultæ addere vitus est. Quam videlicet domocultam Capracorum cum massis, fundis, casalibus, vineis, olivetis, & aquemolis, & omnibus ei pertinentibus statuit per apostolicum privilegium sub magnis anathematis obligationibus, ut in usum fratrum nostrorum perenniter permaneat; & triticum, & hordeum, quod annue in locis ejusdem domocultæ natum fuerit, diligenter in horreo sanctæ nostræ ecclesiæ deferatur, & sequestratim reponatur. Vinum vero, seu diversa legumina, quæ in prædiis, ac locis ipsius antefatæ domocultæ annue nata fuerunt, simili modo curiose in paracellario prænominate sanctæ nostræ ecclesiæ deducantur, & separatim reponantur.

Sed & porcos, qui annue in casalibus sæpius dictæ domocultæ inglandati fuerint, capiti centum exinde occidantur, & in eodem paracellario reponantur. Decernens ejus ter beatitudinis, atque promulgans sub validissimis obligationibus, interdictionibus, ut omni die centum fratres nostri Christi pauperum etiam si plures fuerint, aggregentur in Lateranensi patriarchio: & constituantur in porticu quæ est juxta scalam, quæ ascendit in patriarchio, ubi & ipsi pauperes depicti sunt, & quinquaginta panes pensantes per unum quemque panem libras duas, simulque & decimatas vini duas pensantes per unamquamque decimatam libras sexaginta, & caldaria plena de pulmento erogentur omni die per manus unius fidelissimi paracellarii eidem pauperibus, accipiens unumquique eorum portionem panis, atque portionem vini, id est, cuppam capientem calices duos, nec non & carnem de pulmento: ita videlicet statuens ejus almificæ beatitudo promulgavit una cum sacerdotali collegio, ut in nullis aliis utilitatibus ex seipsum redditibus, vel diversis percipiis antefatæ domocultæ erogentur aut expendatur, nisi tantummodo in propriis subsidiis, & quotidianis alimentis prædictorum fratrum nostrorum Christi pauperum cuncta proficiant, atque perenniter erogentur. Alias vero tres domocultas, videlicet Galeriam positam via Aurelia milliario ab urbe Roma plus minus decimo ad sanctam Rufinam cum sandis, & casalibus, vineis, olivetis, atque molis, vel omnibus ei pertinentibus. Reliquas vero duas, id est, aliam Galeriam positam via Portuensi milliario ab urbe Roma plus minus duodecimo cum fundis, & casalibus, vineis, aquimolis, seu monasterium be-

ati Laurentii positum in insula portus Romani cum vineis ei pertinentibus, simulque & Leticariam, quæ vocatur Asprula. Verum etiam & aliam domum cultam, quæ vocatur Calvisianum cum fundis, & casalibus, vineis, olivetis, aquimolis, & omnibus ei pertinentibus, posita via Ardeatina milliario ab urbe Roma plus minus quintodecimo. Quas videlicet tres domocultas scilicet Galeriam, Calvisianum, & aliam Galeriam, statuit ejus ter beatitudo per apostolicum privilegium sub validis anathematis obligationibus, ut in usu, & propria utilitate sanctæ nostræ ecclesiæ perenniter permaneat.

At vero cum omnibus spiritualibus studiis, quæ isdem ter beatissimus, atque almificus pontifex tam per augmentum, & utilitatem profectibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ perficiendis, quamque pro restaurationibus ecclesiarum Dei, & divini cultus melioratione gerere videbatur, magnam etiam sollicitudinis curam & amoris affectum in sanctam ac venerandam patriarchii domum certum est habuisse. Unde ex nimis fervoris dilectione pro honore beati Petri apostolorum principis, & ornatu ipsius sancti patriarchii construxit, atque edificavit ibidem noviter turrem miræ pulchritudinis decoratam coherentem porticu, quæ descendit ad balneum. Ubi & deambulatorium, scilicet, solarium suum cum cancellis æreis nimis pulcherrime construi fecit: sed & porticum ipsam, quæ vetustate diruta inerat, nimis utiliter renovavit. Et picturis atque marmoribus eandem turrem, & cuncta ædificia ab eo noviter constructa decoravit. Itaque isdem ter beatissimus, & revera præcipuus pater, atque bonus pastor, egregiusque præsul tanto amoris affectu servens erga nutritorem suum beatum Petrum principem apostolorum, dum cunctum ornatum ejusdem apostolicæ aulae tam in præclaris ex auro & gemmis vestibus, seu diversis palliis, & aliis ornamentis ex auro & argento in eadem apostolica aula fecit, atque obtulit. Etiam & omnes ejus gradus majores, qui ascendunt in atrium, simulque & ex duabus porticibus, quæ ascendunt in eandem ecclesiam ex utriusque lateribus renovavit, sed & cunctum pavimentum ipsius ecclesiæ, ubi marmora contracta erant, adhibitis aliis pulcherrimis melioribus marmoribus renovavit. Porticus vero ex utriusque lateribus superscriptæ ecclesiæ, in quibus contractæ trabes inerant, & tectum ruinæ ipsum tectum noviter faciens restauravit. Fecit etiam ter beatitudo ejus imagines sex ex laminis argenteis inveltitas. Ex quibus tres posuit super rugas, quæ sunt in introitu (c) ecclesiæ presbyterii, ubi & regularem ex argento inveltito fecit, & posuit super eundem regularem præfatas tres imagines, in medio quidem unam existentem, habentem depictum vultum Salvatoris, & ex utriusque lateribus imagines habentes depictas effigies. Unam B. Michaelis, & aliam B. Gabrielis angelorum. (d) In superiori vero ruga, id est, in medio presbyterii, faciens aliam regularem ex argen-

Magnam etiam sollicitudinem curam & amoris affectum in sanctam ac venerandam patriarchii domum certum est habuisse.

(a) divino cultu ibidem. (b) noviter domum cultam in Capracorum milliario ab Urbe Roma xv. cum aliis pluribus fundis ei coherentibus ex hereditate parentum suorum, sed & alios ter a novo fundavit domocultas, & statuit per Apostolicum privilegium sub magnis anathematis obligationibus ut in usum fratrum nostrorum Christi pauperum perenniter permaneat, & omnes fruges, vinum, & oleum diligenter in horreo paracellario sanctæ nostræ Ecclesiæ deferatur. Magnam etiam sollicitudinem, curam & amoris affectum in sanctam, ac venerandam patriarchii domum certum est habuisse &c. reliqua intermedia omnia desunt. (c) ecclesia deest. (d) In secunda vero ruga &c.

ANNO
CHRISTI
771

ANNO
CHRISTI
771

in basilica majori, quæ appellatur sanctæ Dei A
genitricis, quæ aderat juxta basilicam B. Lau-
rentiæ martyris, atque Levitæ, ubi ejus san-
ctum corpus requiescit foris muros hujus ci-
vitatatis Romæ, obtulit vela de stauracin, seu
quadrapolis numero quindecim & linea quin-
decim.

Tectum vero tituli beati Clementis, quod
etiam casurum erat & in ruinis positum re-
gionis terræ noviter restauravit, nec non &
basilicam beati Silvestri confessoris, atque pon-
tificis sitam in Oſca, quæ jam in ruinis posi-
ta erat, & tectum ejus dirutum existebat, fa-
cto eorum tecto, noviter ipsam ecclesiam re-
novavit. Simili modo & in famosissima, to-
tiusque orbe terrarum præclara veneranda basi-
lica beati Petri apostolorum principis, dum
per obitana tempora vetustissimas trabes, quæ
ibidem existebant, cerneret idem præcipuus
pontifex, mittens Januarium (a) Vestiarium
suum cognoscens eum idoneam personam, cum
multitudine populi mutavit ibidem trabes nu-
mero quatuordecim, atque totum ejusdem ba-
silicæ tectum, & porticus noviter restauravit.
Hic idem almiſſimus præful divina inspiratione
repletus, atque misericordia motus formæ, quæ
virginis appellatur, dum per annorum spatia
demolita atque a ruinis plena existeret, vix
modica aqua in urbem Romam ingrediente,
prospiciens, sicut benignissimus & pius pastor,
noviter eam restauravit, & tantam abundan-
tiam aquæ effudit, ut pene totam civitatem
satiaret.

Tectum denique basilicæ beati Januarii mar-
tyris sitæ ad portam beati Laurentii martyris
atque Levitæ, noviter restauravit. Item in ce-
meterio beatorum martyrum Abdon & Sen-
nen, foris portam Portuensem, vellem de
stauracin fecit atque obtulit.

Hic enim coangelicus vir divina inspiratione
ignitus constituit diaconias tres foris portam bea-
torum apostolorum principis, id est, unam qui-
dem sanctæ & gloriosæ semper virginis Dei ge-
nitricis Mariæ domine nostræ, quæ sita est in
(b) Atriano: Aliam vero supralicæ & inter-
meratæ domine nostræ, quæ sita est foris por-
tam beati Petri apostoli in caput porticus. Nec
non & aliam diaconiam quæ appellatur sancti
Silvestri juxta hospitale sancti Gregorii. Quas
supralicæ diaconias hic almiſſimus vir in ab-
ditis sine misericordiæ fructu reperiens noviter
restauravit. Ubi & dona plurima mobilia atque
immobilia pro remedio animæ suæ hebdomadam
quintæ feræ die cum pſallentio a diaconia
ulque ad balneum perperent, & ibidem dispen-
satione per ordinem pauperibus contolari, at-
que elemosinam fieri. Imo hic ipse sæpius
nominatus sanctissimus præful, in basilica vasis
electionis beati Pauli apostoli, cernens existen-
tes trabes per præca tempora vetustas ad mo-
dicumque ruituras, fecit sicut superius in basi-
lica beati Petri principis apostolorum, cuncta
disponens per Januarium fidelissimum Vestia-
rium suum cum multitudine populi. Sed &
iple ter beatissimus pastor per semetipsum fre-
quentans totam noviter restauravit, & mutavit
trabes majores numero triginta quinque, & per

circuitum ejusdem ecclesiæ noviter (c) resta-
ravit. Hic autem, ter beatissimus, & apostolicus
vir dum (d) diligentissima exquisitione sua re-
perisset monasterium Honorii pape in nimiam
desolationem per quamdam negligentiam vene-
re, divina inspiratione motus noviter edifica-
vit, atque diravit, & abbatem cum cæteris mo-
nachis regulariter ibidem vitam degentes ordi-
navit, & constituit eos, ut in basilica Salvato-
ris, quæ & Constantiniana dicta est juxta La-
teranense patriarchium posita, officia celebra-
rent, hoc est, matutinam horam, primam,
tertiam, sextam, sed & nonam etiam & ves-
pertinam ab uno choro quidem, qui dudum
singulariter in utroque psallebant, monachi ex
monasterio S. Pancratii ibidem posito: & ab
altero choro, monachi jam facti monasterii
sancti Andreæ, & Bartholomæi, Honorii pa-
pe; quatenus piis laudibus, pariter psallentes
hymniferis choris læti resonent cantus reddentes
Domino gloriosos melos, per sæpius memo-
rantes venerandi pontificis nomen scilicet in
sæcula memoriale ejus pangentes carminibus.

Hic idem sanctissimus præful in domoculta
quam Capracorum vocant, quam ex jure pro-
prio suo obtulit pro alimoniis pauperum beato
Petro apostolorum principi nutritori suo, a so-
lo fundavit, atque edificavit ecclesiam, simul-
que speciose ornavit, & in nomine ejusdem
(e) Deo factori suo dedicavit, recondens in
Cæa reliquias (f) ex vestimentis Salvatoris domi-
ni nostri Jesu Christi, & ejusdem Dei genitri-
cis, semperque virginis Mariæ, atque duode-
cim apostolorum, & aliorum venerabilium mar-
tyrum, in quam sacratissimam ecclesiam cum
cuncto clero suo, senatque Romano pergens
cum nimia gloria seu exultatione pariter ovan-
tes, & in pauperes Christi ibidem magnam
conſuetam elemosinam faciens translavit,
atque introduxit in eam corpora sanctorum
martyrum, simulque pontificum, videlicet cor-
pus sancti Corneli martyris, & pontificis, suc-
cessorisque ejus sancti Lucii martyris, atque
pontificis, & corpus sancti Felix simili modo
martyris seu pontificis, pariterque corpus san-
cti Innocentii confessoris, atque pontificis: quos
(g) ut patronos in Domino alius sacer pon-
tifex ob amorem sanctæ sedis apostolicæ, in
qua & præfederunt, sicut decuit, honoravit.
Necnon & tectum tituli beatæ Sulanæ marty-
ris inter duas domos situm juxta sanctum Qui-
riacum, quod jam casurum erat, & in ruinis
positum, noviter restauravit. Simili modo &
titulum beati Cyriaci martyris. Ecclesiam san-
cti Laurentii ad Formolam pariter a novo re-
stauravit.

Imo & basilicam Salvatoris, quæ & Const-
antiniana vocatur juxta Lateranense patriarchium
in ruinis positam una cum quadriporticis suis,
atriisque: & fontes noviter, sicut ecclesias bea-
torum principum Petri Pauli, renovavit, in
qua & mutavit trabes majores numero quindecim.
Item hic idem almiſſimus præful monaste-
rium sancti Laurentii, quod (h) in Palatinis
in desertis reperit, noviter restaurans, atque
in omnibus ditans, conjunxit cum alio mona-
sterio juxta ipsum posito scilicet S. Stephani,
quod cognominatur (i) Baganda, & ordinavit mo-

(a) vestiarium

(b) in Adriano

(c) portica omnia restauravit.

(d) per diligentissimam exquisitionem suam reperisset &c.

(e) ecclesiam Dei Anthonii sancti vel dedicavit &c.

(f) ex vestimentis Salvatoris domini nostri Jesu Christi &c.

(g) quæ a Palatinis

(h) Baganda

(i) Baganda

ANNO
CHRISTI
711.ANNO
CHRISTI
711.

monachos, & constituit (a) ut in titulo beati Marci pontificis atque confessoris officio fungerentur, id est, maturina hora, prima, tertia & sexta, atque nona, seu vespertina, psallerent pro requie animæ suæ. Sed & in prædicta basilica beati Marci fecit alios arcus argenteos numero sex, pensantes simul libras quinquaginta quinque, pariterque & calices minitiales (b) a catholica procedentes (c) ex purissimo reparavit, pensantes libras novem & semis.

Hic quippe prælagus vir considerans plurimum populi salutem, super ripam fluminis (d) porticum, quæ ducit ad Beatum Petrum apostolum, ardam, & angustam existentem, per quem viam transeuntes ad eundem beatum apostolorum principem Petrum perveniebant, plusquam duodecim millia iugos in litore alvei fluminis in fundamentis ponens a solo usque ad summum (e) tectum miræ magnitudinis porticum reparavit: & usque ad gradus beati Petri restauravit. Diaconiam vero sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ (f) scholæ Græcæ, quæ appellatur Cosmedin, dudum brevem in ædificiis existentem sub ruinis positam restauravit: nam maximum monumentum de Tiburtino iugo super eam dependens, per anni circulum plurimam multitudinem populi congregans, multorumque lignorum struem incendens demolitus est; simulque collectionem ruderum mundans, a fundamentis ædificans, prædictamque basilicam ultra citroque spatiosè largans, tresque abidas in ea constituens, præcipuus antistes, veram Cosmedin amplissimam a novo reparavit. Pariterque & titulum beati Laurentii martyris, quam Lucinæ dicunt, seu ecclesiam beati Martini sitam juxta titulum sancti Silvestri. Simulque & basilicam beati Agapiti martyris foris muros juxta sanctum Laurentium positam reparavit: (g) quæ præfate ecclesiæ a prisca temporibus marcescentes in ruinis mole defecerant: quas præcipuus antistes servens in amore Spiritus sancti in omnibus una cum porticibus earum a novo nimio decoravit. Verum etiam tituli sancti Sixti, & basilicæ sancti Hadriani a novo simili modo renovavit ædes; & basilicam beati Pancratii martyris nimia vetustate dirutam atque ruinis præventam isdem almificus in integrum a novo nimio decore una cum monasterio sancti Victoris ibidem sito restauravit. Item præcipuus præsul basilicam sanctæ Dei genitricis ad prælepe, quæ a prisca temporibus tota marcebat, ultra citroque restauravit, & in facta recta ejusdem ecclesiæ posuit trabes majores viginti.

Simili modo & basilicam sancti Eusebii undique renovavit. Cameram vero beati Petri apostolorum principis in omnibus destruatam atque dirutam exemplo olitano exculpens diversis coloribus a novo fecit. Porticum vero, quæ ducit ad beatum Paulum apostolum, a porta una cum ecclesia sancti Eupli usque ad prædictam basilicam sancti Pauli a novo restauravit. Imo & porticum, quæ ducit ad sanctum Lau-

rentium foris murum a porta usque in eandem basilicam a novo construxit. Hic idem almificus pater eandem basilicam sancti Laurentii martyris, ubi sanctum corpus ejus quiescit, annexam basilicæ majori, quam dudum isdem præsul construxerat, ultra citroque a novo restauravit.

Imo & ecclesiam sancti Stephani juxta eas sitam, ubi corpus sancti Leonis episcopi & martyris quiescit, similiter undique renovavit, una cum cæmeterio beatæ Cyriacæ, seu ascensum ejus. Verum etiam & basilicam Jerusalem, quæ in Sessoriano sita est, & olitanas ejusque marcebat trabes, mirifice ipsas mutans in omni restauravit parte.

Pariter & templum apostolorum, quod appellatur Eudoxim ad vincula, totam ejus a novo restauravit ecclesiam. Imo & basilicam sanctæ Rufinæ, & Secundæ, quæ ponitur in episcopo Silvæ candidæ, quæ olitana vetustate marcebat, una cum baptisterio summo studio renovavit, videlicet & basilicam beati Petri apostoli sitam via Appia in silice ultra sanctum Thomam apostolum non procul a tricésimo, desolatione ruinisque præventam a novo una cum baptisterio restaurans mole magnitudinis decoravit.

Pariter & basilicam sanctorum Cosmæ & Damiani sitam in Tribus fatis, quia nimia vetustate similiter trabes ejus marcescentes defecerant, a novo totam restauravit. Et ecclesiam beati Joannis Baptistæ sitam juxta portam Latinam ruinis præventam in omnibus a novo renovavit. Verum etiam & ecclesiam apostolorum foris portam Appiam milliario tertio in loco cui appellatur Catacumbas, ubi corpus beati Sebastiani martyris cum aliis quiescit, in ruinis præventam a novo restauravit. Imo & titulum Pudentis, id est, ecclesiam sanctæ Potentianæ in ruinis positam noviter reparavit: sed & basilicam sancti Theodori sitam intra velum juxta domum cultam Sulpitanam, nec non & basilicam sancti Petri positam in Massa Merulana, per olitana dirutas tempora a solo renovavit. Hujus denique temporibus defundus Mastalus primicerius reliquit pro anima sua in potestate prædicti pontificis pauperibus Christi de sua propria hereditate erogari: quare uno consensu heredes prædicti Mastali dederunt, atque venundaverunt eidem magno præsuli cum fundis, atque casalibus ecclesiæ sancti Leucii portionem eis competentem positam via Flaminia milliariis ab urbe Roma plus minus quinque, & in auro solidos mancosos numero ducentos. Quorum & provinciam jam facti Mastali heredes Christo dederunt. Porro vero Gregorii secundicerii quam in superscriptis casalibus sancti Leucii habere dinoscebatur, pro secundicerii honore eidem almo præsuli ab eodem Gregorio concessa est, & dum ipsa sancti Leucii ecclesia in ruinis eximias, atque vepribus circumvallata perisset, a novo eam restaurans miræ magnitudinis domocultam ibidem beato Petro nutritori suo ædificavit, & in perpetuum concessit: & ea in fines ampliavit tam

ex

(a) ut in territorio beati Marci

(d) in ea porticu qua ducit

(e) tectum supra Et.

(f) scola græcæ, doct.

(g) in ipsa ecclesia patenam ex auro puro cum calice in pens. simul lib. xx. Restauravit omnes titulos, & universa cæmeteria, & dona obtulit, quæ dinumerari non possunt. Fecit autem Basilicam monasteria B. Anastasi &c.

ex hereditate Paschalis, quamque ex commu-
tatione heredibus quondam Lucis seu Joannis
primicerii, vel diversorum locorum facta. Hic
fecit in basilica beate Petronille ad beatum
Petrum apostolum arcus argenteos sex pen-
santes libras quinquaginta. Titulum vero sanctæ
Praxedis ex parte ruentem in integrum reno-
vavit. Imo & basilicam S. Eugenii tam intus
quamque foris a novo restauravit.

Simili modo & basilicam S. Gordiani, atque
Epimachi, seu cœmeterium ejusdem ecclesie
Simplicii atque S. Emiliani, atque Quarti &
Quinti martyrum, & beate Sophiæ una cum
cœmeterio sancti Tertulliani foris portam Lati-
nam a novo renovavit, nec non & ecclesiam
beati Tiburtii & Valeriani, atque Maximi, seu
basilicam sancti Zenonis una cum cœmeterio
sanctorum Urbani pontificis, Felicissimi, & A-
gapiti, atque Januarii & Cyrini martyrum for-
is portam Appiam uno coherentes loco, quæ
ex præcis marcuerant temporibus a novo re-
stauravit. Itemque titulum sanctæ Dei genitricis
semperque virginis Mariæ, que vocatur
Callisti trans Tiberim a novo in integrum ex
omni restauravit parte: simili modo & titulum
sancti Marcelli Via lata situm a novo resta-
vavit. Et basilicam cœmeterii sanctorum mar-
tyrum Hermetis, Proti & Hyacinthi atque
basilicam miræ magnitudinis innovavit. Cœme-
terium vero sanctæ Felicitatis via Salaria una
cum ecclesiis sancti Silvani martyris, & sancti
Bonitaci confessoris, atque pontificis uno co-
hærentes solo miræ restauravit magnitudinis.
Sed & basilicam sancti Saturnini in prædicta
via Salaria positam una cum cœmeterio sanctorum
Chyrsanthi, & Darie renovavit, atque
cœmeterium sanctæ Hilarie innovavit. Imo &
cœmeterium Jordanorum, videlicet sanctorum
Alexandri, & Vitalis, & Martialis martyrum,
seu sanctarum septem virginum a novo resta-
vavit. Pariter in eadem via Salaria cœmeterium
sancti Silvestri confessoris atque pontificis, alio-
rumque sanctorum multorum, in ruinis posi-
tum renovavit, nec non & ecclesiam sancti Fe-
licis positam foris portam Portuensem a novo
restauravit. Simulque & basilicam sanctorum
Abdon & Sennen, atque beate Candidæ una
cum cæteris sanctorum cœmeteriis in idipsum
pariter renovavit. Idem egregius præful præfa-
tus basilicam scilicet beati Hadriani martyris,
& sanctorum Cosmæ & Damiani, a novo re-
stauravit: diaconas constituit, in quibus &
multa bona fecit per suam sempiternam me-
moriæ, concedens eis agros, vineas, oliveta,
servos, ancillas, & peculia diversa atque res
mobiles, ut de reditu eorum crebris exactioni-
bus diaconæ proficientes pauperes Christi reser-
cerentur.

In præfata vero diaconia sancti Hadriani ob-
tulit in argenteo canistra duodecim, amam
unam, scyphum unum, patenam unam, cali-
cem unum, amulam offertoriam unam, pen-
santes libras sexaginta & septem. Item per ni-
mis solertem curam, atque industriam aquæ
ductus Sabbatinæ a novo formata a fundamen-
to ædificans, fautori suo beato Petro apostolo
fluentem aquam perduxit, tam in fontem ba-
silicæ, qui per vehicula implebatur, quam in
atrium ejusdem basilicæ & simul in balneum
utilitatem peregrinorum ibidem servientium
procurans. Imo & basilicam sancti Secundini
positam in urbe Prænestina, ubi corpus ejus
quiescit, in ruinis positam a novo restauravit.

Pariter etiam, & in basilica beati primi mar-
tyris Stephani sita in Cœlio monte, quæ per
obitana tempora marcuerant, maximas in ea
trabes vasta mole; quin etiam porticus mirifi-
ce intrinsecus & extrinsecus a novo renovavit.
Porro & in basilica beate Eugeniæ quam jam
dudum ejus renovaverat almitas, solertem in
ea gerens curam, monasterium puellarum no-
viter ibidem a fundamentis edificans, consti-
tuit, ut jugiter illis Deo canerent laudes, vi-
delicet hora prima, tertia, nona, vespere, ma-
tutina. In qua & plura obtulit dona, id est,
agros, vineas, domos, servos, & ancillas, di-
versisque pecuniis, & cæteris mobilibus rebus
dotavit. Sed in titulo Pamachii, sanctorum
B Joannis & Pauli, quæ per elapsos marcuerant
annos, omnia facta tecta ejusdem tituli reno-
vavit.

Hic vero egregius sacerdos ob nimium amo-
rem confessionem beati Petri totam intus ex
auro purissimo in laminis diversisque historiis
compte ornavit, pondera trecentarum librarum
ponens, & in postem superius ejusdem sacra
confessionis auri mundissimi libras tredecim,
pari modo & in ipsius apostoli confessionis li-
minari inferiori libras viginti quinque. Aspe-
ctum vero altaris super eandem confessionem
atque dextra lævaque parte juxta gradus jam
dictæ confessionis, addens in ea argenti libras
centum triginta sex, curiose renovavit, eju-
sque historiis ex auro purissimo libris decem &
octo nitidissime deauravit. Simulque & cantha-
ras in eadem Dei ecclesia apostoli numero de-
cem renovavit, addens in eis argenti libras
centum: ante januas vero argenteas, fecit ca-
nistros argenteos duodecim pensantes libras tri-
ginta sex. Simili modo & in turre canistros
argenteos duodecim pensantes inibi libras qua-
dringenta quinque. In eadem quippe beati Petri
ecclesia per diversas coronas fecit delphinos ex
argento librarum centum. Et in ecclesia beati
Pauli apostoli instar eorum quos posuerat in
ecclesia S. Petri delphinos posuit argenteos li-
brarum centum octoginta; pariter & in eccle-
sia Salvatoris, quæ appellatur Constantiniâna,
fecit delphinos argenteos librarum triginta.
Fecit & in ecclesia beati Petri per diversa ora-
toria canistra argentea numero duodecim pen-
santia simul libras quadringenta. Et rugas in
presbyterio a parte virorum & mulierum ex
argento purissimo pensantes libras centum tri-
ginta, nec non & alias rugas in caput pres-
byterii ante confessionem ex argenteo pensantes
simul centum & quatuor. Et in ecclesia sanctæ
Dei genitricis Mariæ trans Tiberim fecit canis-
tra argentea quinque pensantia simul libras
quindecim. Enimvero in basilica S. Dei geni-
triciis, quæ est ad præsepe in altari ipsius præ-
sepii fecit laminas ex auro purissimo historiis
depictis pensantes simul libras quindecim. Ec-
clesiam vero beate Agnetis martyris, seu ba-
silicam beate Emerentianæ, pariter etiam &
ecclesiam beati Nicomedis sitam foris portam
Numentanam, simul & cœmeterium beati Hip-
polyti martyris juxta S. Laurentium, quæ a
præcis marcuerant temporibus, a novo reno-
vavit. Pari modo & ecclesiam beati Christi
martyris Stephani sitam juxta prædictum cœ-
meterium sancti Hippolyti similiter restauravit.
Fecit vero & in confessione beati Pauli aposto-
li ex auro purissimo imaginem in modum e-
vangeliorum, intus super ejusdem sacratissimum
corpus pensantem libras viginti. Idem vero om-
nium

ANNO
CHRIST
771.ANNO
CHRISTI
771.

nium bonorum precipuus præful a novo dedit, atque constituit monasterium sanctorum Hadriani, atque Laurentii, quod in ruinis marcescebat a præcis temporibus, & tamquam crypta, a secularibus inhabitabatur. Ipse vero egregius antistes a novo id restauravit in prædictorum sanctorum videlicet Hadriani & Laurentii nomine, in quo & multa donavit tam in auro, quamque & in argento, seu in agris, atque in familiis diversisque pecuniis, simulque & ex mobilibus. Et constituit in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ ad præsepe & in cæteris monasteriis ibidem constitutis, Deo die noctuque canentes solitas dicere laudes. Fecit ibidem præfatus antistes in confessione beati Laurentii martyris foris murum imaginem ex auro purissimo in modum evangeliorum ejusdem beati Laurentii effigies continentem, quam pensat libras quindecim. In ecclesia vero Salvatoris, quæ vocatur Constantiniana, fecit ante vestibulum altaris aureas tres gabatas pensantes libras decem. Sed & in basilica beatæ Dei genitricis ad præsepe fecit delphinos argenteos per diversas coronas pensantes libras viginti quatuor. Præstantissimus idem eximius antistes fecit in ecclesia beati Petri apostoli ad corpus imaginem, quæ dudum ex argento inerat Salvatoris, sanctæ Dei genitricis, sanctorum apostolorum Petri & Pauli, atque Andree de auro purissimo miræ magnitudinis pensantem libras ducentas.

Hic elegantissimus Præful, atque fortissimus rectæ fidei prædicator direxit missos suos, videlicet presbyterum Petrum S. Romanæ ecclesiæ, & Petrum religionum abbatem venerabilem monasterii sancti Sabæ, quæ appellatur cella nova, ad imperatorem Constantinum, & matrem ejus Irenem, adhortans eos, atque fideliter prædicans per suas apostolicas literas pro sacris imaginibus erectionem, qualiter per testimonia scripturarum, seu traditionem probabilem patrum a præcis temporibus usque hætenus orthodoxe venerantur in sancta catholica & apostolica Romana ecclesia, quod præfati imperatores eandem venerantes, atque amplectentes apostolicam epistolam, concilium in Nicæa congregari fecerunt trecentorum quinquaginta episcoporum, qui secundum doctrinam prædicationis apostolicæ epistolæ nimirum crediderunt. Hi promulgantes censuerunt, & per synodum universalem definiunt unanimi assensione pro honorandis imaginibus erectionem. Quæ synodum jam dicti missi in Græco sermone hæc detulere una cum imperialibus sacris imaginibus propriis subscriptam, eamque prædictus egregius antistes in Latinam linguam translatari iussit, & in sacra bibliotheca pariter recondi, dignam ibi orthodoxæ fidei memoriam æternam faciens. Hic idem eximius papa altare beati Pauli apostoli una cum ejusdem confessionis foribus auro mundo sacris decorans historiis mirifice ornavit pensantes libras centum triginta, sed & facta tecta tituli sanctorum Quatuor Coronatorum, quæ in ruinis existerant, trabes ibidem plures imponens, omnia a novo restauravit. Item fecit patenam & calicem in basilica beati Petri apostoli pro quotidianis ministeriis ex auro purissimo, pensantes simul libras viginti quatuor. Item beatif-

simus vir fecit in ecclesia sanctæ Dei genitricis Mariæ ad præsepe patenam & calicem sanctum ex auro obrizo pensantes libras viginti. Item in titulo Eudoxio, videlicet beati Petri apostoli ad vincula, fecit canitra duodecim pensantia libras sex & triginta: & delphinos per diversas coronas triginta quinque pensantes libras octo, pariterque & ecclesiam beatæ Sabinae sitam in territorio Ferentinello a novo reparavit. Hic ipse alimicus præful fecit in basilica beati Petri apostoli patenam ex auro obrizo cum calice sancto, pensantes simul libras viginti.

Similiter & in ecclesia beati Laurentii martyris foris murum, fecit ex auro purissimo patenam cum calice sancto, pensantes simul libras quindecim. Item diaconiam sanctorum Sergii & Bacchi ejusdem diaconie dispensator propter metum templi, quod situm super eas videbatur, evertens super eandem ecclesiam a fundamentis ipsam basilicam exterminavit, quam restaurare minime valens misericordia motus ab eorum martyrum amore hic præfatus antistes a fundamentis in ampliorem restauravit decore nimirum statum. Basilica vero monasterii beati Anastasii Christi martyris una cum (a) baptisterio, & hegumenarchio, cæterisque ædificiis per incuriam monachorum nocturno silentio exustam a fundamentis usque ad summum tectum cum audivisset misericordissimus præful,

valde diluculo velociter currens reperit eam adhuc ardentem, & solummodo arcam ejusdem martyris erutam in media corre jacentem: cætera vero sanctuaria, seu ministeria tam in ecclesia, quam in vestiario ab ipso igne conflagrata sunt. Qui nimio mœrore cum suis ministerialibus certatim extinguens ignem, confestim viribus totis a flammiferis ruinis erutam a novo in meliorem statum prædictam ecclesiam, cum vestiario, & hegumenarchio, cæteraque ædificia renovavit, atque restauravit. Et amplius in ea sanctuaria atque ministeria, & ornamenta majora quam quæ ibidem combusta sunt, contulit. Ipse vero Deo, ut dicitur, protectus præful conspiciens muros hujus civitatis Romanæ per olitana tempora in ruinis positos, & per loca plures turres usque ad terram everfas, per suum solertissimum studium totas civitates tam Tusciæ, quamque Campaniæ congregans una cum populo Romano, ejusque suburbanis, nec non & toto ecclesiastico patrimonio omnibus prædicans, & dividens ex sumptibus, dapibusque apostolicis, totam urbem in circuito restaurans universa renovavit atque decoravit, præsertim & in altari majori ecclesiæ beati Petri apostoli fecit ex auro purissimo diversas historias pensantes libras (b) quingentas novaginta septem, & intus in confessione imaginem in modum evangeliorum ex auro obrizo pensantes libras viginti simul, & cancellos ante eandem confessionem ex auro purissimo pensantes libras quinquaginta sex: qui fecit (c) simul in altari intus in sacra ultro citroque confessione imaginem in modum evangeliorum, necnon & in postibus inferioribus & superioribus atque cancellis, simul etiam & circa corpus ex auro obrizo libras mille trecentas viginti octo. In vigesimo enim præfati eximii pontificis anno, mense Decembri, decimaquinta indistio-

(a) Vestiario.

(b) Libras CXCII.

(c) simul tam in altari, quam intus in sacra ultro citroque confessione, seu imagine in modum Evangeliorum in superioribus, atque cancellis simul etiam & circa corpus ex auro obrizo MCCCXXV. &c.

Microfuit
Cod. Lu-
crati.

ANNO
CHRISTI
711.

Cum Christo tenas regna beata poli.
Te clerus, populus magno dilexit amore,
Quoibus unus amor, optime præful, eras.
Nomina jungo simul titulis, clarissime, nostra
Hadrianus Carolus: rex ego, tuque pater.
Quisque legas versus, devoto pectore supplex
Amborum mitis dic miserere Deus.
Hæc tua tunc teneat requies, charissime, mem-
bra,
Cum sanctis anima gaudeat alma Dei.
Ultima quippe tuas donec turba clament in
aures,
Principe cum Petro surge videre Deum.
Auditurus eris vocem, scio, iudicis almam,
Intra nunc Domini gaudia magna tui.
Tum memor esto tui nati, pater optime, B
posco,
Cum patre dic natus pergat & iste meus.
O pete regna pater felix caelestia Christi,
Inde tuum precibus auxiliare gregem.
Dum sol ignicomo rutilus splendescit ab axe,
Laud tua, sancte pater, semper in orbe ma-
net.

✠ EPISTOLÆ INTEGRÆ HADRIANI

EX COD. CAROLIN.

Summum Labbens dederat.

Item exemplar epistolæ Constantini papæ neophyti
ad domnum Pippinum regem directæ, in qua
continetur, quod a populo Romano per vio-
lentiam electus, & in sede apostolica intro-
missus fuit, postulans, ut in gratia domni
regis Pippini permanere possit, sicut ante-
cessores sui fuerunt. Et inde de epistola
Theodori patriarchæ Hierosolymitani, & de
aliis epistolis Alexandrini, & Antiocheni pa-
triarcharum. Et in embolo de Georgio, Ma-
riano & Petro.

*Domno excellentissimo filio Pippino regi Franco-
rum & patricio Romanorum Constanti-
nas papa.*

Cod. Carol.
est C.

Dum internæ mentis intuitu infra memeti-
psum vehementer considero, quanta mihi
incepti pastoralis officii debet insistere cura ad
pascendas dominicas rationales oves, valde fa-
teor intolerabilem molestiam cordis mei atca-
no adhæsisse, quia proculdubio non meriti sed
oneris hujuscemodi provectio omnibus curam
animarum assumentibus videtur esse (a) con-
ferta sollicitudo, & (b) qui nimis comprimor,
& nullis operum meritis, neque virtutum pro-
fectibus me præstiturum (c) perpendo, quia
divina misericordia inspirante cordis affectu ope-
rari iusserit, & illico velut ex gravi somno
experrectus, nimio stupore ex extasi inventio,
a Deo in me rogatum, quod nunquam opta-
vi, quod nunquam penitus cogitavi, nec in-
cor pusillitatis meæ quocumque modo ascendit.
Ex improvisa enim violentia, manu a po-
pulorum innumerabili concordantium multitu-
dine, velut valida aura venti raptus, ad tam
magnum & terribile pomificatus culmen pro-
vectus sum. Unde sicut navis æquoreis procel-

lis fluctuarur, (d) ita ego infelix & inutilis
curarum tumultibus & populorum proclama-
tionibus, atque lacrimosis niulibus concutor.
Etenim omnes omnino a magno usque ad par-
vum, proprios dolores ac violentias vociferan-
tes non cessant (e) circumvallare me undique
cogitationum certamina ob consolationem &
iustitias impertiendas huic a vobis liberato po-
pulo.

O quam magna & metuenda existit pasto-
rum sollicitudo! & quomodo infelix possim one-
rum animarum exsequi curam. Veruntamen
dum protinus iactavi cogitatum meum in Do-
mino, & spei meæ fiduciam (f) ad ejus con-
tuli misericordiam, meque excellentissime & a
Deo protekte victoriosissime rex, in vestro so-
lito auxilio, & protectione commisi, paratum
jam remedium inveni, & afflictus animus meus
paullisper respiravit. Valde enim, post Deum,
consortor in vestra regali potentia, & a Deo
ptotecto regni vestri Francorum robustissimo
brachio. Inter hæc itaque considero, quanta
sit Dei nostri omnipotentis misericordia, &
confestim opima consolationis opportunitas mi-
hi confertur. Ipse enim pro humani generis
salute de sinu Patris descendens, Verbum caro
factum, de virgine Maria domus nostræ na-
sci dignatus est, non amittens Deitatem, sed
semetipsum exinanivit, formam servi accipiens;
qui mortem nostram moriendo destruxit, & vi-
tam resurgendo reparavit. Unde non est dedi-
gnatus cum peccatoribus & publicanis loqui ac
convalesci. Suscepit enim publicanum, & evan-
gelistam effecit, Matthæum dico, qui evangeli-
ca verba mundo propagavit: *O multitudo divi-
tiarum sapientia, & scientia Dei, quam inscru-
tabilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viae
ejus? Vere magnus Dominus & laudabilis ni-
mis, & sapientia ejus non est numerus.* Qui po-
nit humiles in sublimi & moerentes erigit sol-
pitate. Pro quo, tamquam unum ex publica-
nis me existimans, cum gemitu cordis, percuf-
so pectore (g) deprecor ineffabilem misericor-
diam, ut tantum pastorale officium, quod mi-
hi immerito contulit, me salubriter exsequi,
D & lucra animarum ejus divinæ majestati offer-
re me annuat. Crebro enim laudem ipsius Re-
demptoris nostri loquitur os meum, caro, &
lingua benedicit sanctum nomen ejus qui non
merita existimat, sed miseretur, quibus mise-
reri vult.

Præmissus quidem jam vicibus nostris apo-
stolicis apicibus (h) jussi sumus intimasse a
Deo instituto regali vestro culmini, de recessu
prædecessoris nostri domni Pauli papæ, & quo-
modo me indignum, & inutilem divina digna-
tio in apostolatus ordinem provehere iussit.
Unde ecce & nunc iteratis nostris apostolicis
affatibus, debitum honoris, ac salutationis af-
fectum & visitationis conatum excellentissimæ
Christianitati vestræ aptum duximus (i) persol-
vere. Et quoniam omnipotens & longanimis
Deus nos ten, verbum salutis per suum aposto-
lum beatum Petrum excellentem vestræ mit-
tens, fortissimum sanctæ suæ ecclesiæ, & fidei
orthodoxæ liberatorem ac defensorem te susci-
tavit atque constituit, præcellentissime fili, &
magne orthodoxe rex: ideo licet mutatis pa-
stori-

ANNO
CHRISTI
711.

(a) Gress. collata
(d) Idem. ita & ego
(g) Idem. deprecor ejus

(b) Lamb. quis
(e) Idem. & circumvallare
(h) Idem. vili sumus. Gress. nisi sumus

(c) Idem. coruo
(f) Idem. apud ejus
(i) Lamb. persolvendum

ANNO
CHRISTI
771.

storibus, cura tamen hujusmodi certaminis ac A
defensionis vobis (a) incumbit. Et ob hoc,
tamquam presencialiter, coram mellissimo ve-
stro regali aspectu consistens deprecor, &
per Deum omnipotentem, qui est iudex vivo-
rum, & mortuorum, ante cujus conspectum
omnia elementa contremiscunt, & abyssi mo-
ventur, qui omnia mundi regna sua providen-
tiæ nutu disponit, qui etiam te excellentissime
fili, ac benignissime rex, tuosque amantissimos
natos, ac meos spirituales filios in reges per ma-
nus beati Petri apostolorum principis ungui-
præcepit, firmiter excellentiam vestram conju-
ro, ut ea quæ pro stabilitate regni vestri &
æternæ vitæ remuneratione beato Petro polli-
citi estis pro exaltatione ac defensione sanctæ
Dei ecclesiæ, spiritualis matris vestræ, & sanctæ
orthodoxæ fidei observare, & in omnibus ad-
implere jubeatis, & in ea charitate ac dilectio-
ne, in qua cum nostris prædecessoribus domno
Stephano, ac Paulo beatissimis pontificibus,
permansistis, nobiscum permanere jubeatis, &
in eadem amicitia connexionione cum mea fra-
gilitate persistere, non nostra quæ mala sunt
merita, existimans, sed adimplens illud divini
oraculi præceptum. (b) *Qui recipit prophetam
in nomine propheta, mercedem (c) recipiet pro-
pheta; & qui recipit justum in nomine justii,
mercedem suscipiet justii.* Et illud quod veritas
ipsa Deus vobis ait: (d) *Qui me recipit, vos
recipit; qui me spernit, vos spernit.*

Considerans, bone rex, quia potuerat Deus
noster per angelum virtutis suæ aut alio modo
liberationem ecclesiæ suæ, & fidei orthodoxæ
operari. Sed non in alio, nisi in tua excellen-
tia complacuit, quia tibi hoc bonum servatum
erat opus. Unde aperte cunctis datur intelligi,
quia omnia jam ante mundi constitutionem a
Deo prædestinata sunt. An non erat prædesti-
natus David? (e) De quo secundum carnem
Christus in mundo editus est. Pusillus inter
fratres existens, ab ovibus patris ablati, in
regem unctus est. Et quia a Deo prædestina-
tus es defensor sanctæ Dei ecclesiæ, ac noster,
(f) *adepto, exaudi preces nostras* mitissime
rex. Sic te exaudiat Dominus in quacumque
die cum invocaveris. Nos quidem, (g) ita tes-
tis nobis Deus noster, cui occulta cordis ma-
nifesta sunt, ut plus etiam, quam præfati no-
stri prædecessores pontifices, in vestra a Deo
protecta regni vestri Francorum charitate & di-
lectione atque sincera fidelitate, cum omni no-
stro populo firma constantia erimus perman-
suri, & peto coram Deo vivo, ut si forsitan
quispiam, spiritu nequitia irreptus, contraria
de nobis vestro regali culmini garrere attempta-
verit, nulla ei credulitas admittatur, quia ut
confidimus in Dei omnipotentis misericordia,
plenius eritis de nostra puritate satisfacti.

Unde ecce magnopere a vestra a Deo dire-
cta vestigia direximus præfentes fidelissimos no-
stros missos, scilicet Christophorum dilectum
filium nostrum presbyterum atque Anastasium
notarium regionarium spiritualis matris vestræ,
sanctæ nostræ ecclesiæ, qui vos de nostra fide-
litate, quam erga vestram regalem potentiam
gerimus, satisfacere debeant, quibus in ore

posuimus hoc ipsum christianitati vestræ nostra
vice enarrandum. Quos petimus, ob reveren-
tiam (h) vestri beati Petri benigne a vobis &
solite suscipi, eisque in omnibus credere, &
cum lætabundis nuntiis de vestro benigno pro-
posito & immentia prosperitate absolvere jubea-
tis.

Itaque innotescimus excellentiæ vestræ, quod
duodecima die præteriti Augusti (i) mentis,
quintæ indictionis, conjuncti ad nos a sancta
civitate quidam religiosus presbyter Constanti-
nus nomine, deferens synodicam fidei missam
a Theodoro Hierosolymitano patriarcha, ad
nomen prædecessoris nostri domni Pauli papæ,
in quo & reliqui patriarchæ, idest Alexandri-
nus, & Antiochenus, & plurimi metropolitani
episcopi Orientalium partium, visi sunt concor-
dasse, eamque cum magna lætitia suscipientes,
atque amplectentes, in populo amboque relecti
fecimus. Cujus exemplar in Latino & Græco
eloquio vestræ excellentiæ direximus, ut agno-
scatis qualis fervor sanctorum imaginum (k) O-
rientalibus in partibus cunctis christianis im-
minet.

His prælibatis, extentis palmis ad æthera,
cum omnibus Dei cultoribus & cuncto nostro
populo redemptoris nostri divinam exoramus
clementiam, ut suæ extensionis dextera vos
protegat, & regni vestri a Deo confortati Fran-
corum terminos dilatet atque immensas de ho-
stibus victorias vobis tribuat, cunctisque ad-
versarios regalibus prosternat vestigiis, regni-
que gubernacula longo ac prospero senio vo-
bis, una cum excellentissima filia nostra a Deo
protecta regina, & amantissimis natis perfrui
concedat possidenda, & sicut temporale ac ter-
renum regnum, & cælestia vobis regna cum
omnibus sanctis, qui ab initio mundi divina
placuerunt majestati tribuat possidenda. Inco-
lumem excellentiam vestram gratia superna cu-
stodiat.

EMBOLUM.

Itaque hoc excellentiam vestram petimus,
ut jubeas, christianissime ac mitissime rex,
inspiratus a Deo, ad nos absolvere reverten-
dum sanctissimum fratrem nostrum Georgium,
atque dilectos filios nostros Marinum & Pe-
trum presbyteros, qui ad vestram præcellen-
tiam a nostro prædecessore domno Paulo papa
directi sunt. Cotidie enim cum magno ploratu
eorum parentes nos adeunt, ut vestram a Deo
institutam excellentiam deprecari debeamus pro
eorum absolutione: etiam non possumus eorum
lacrimas sustinere. Per te enim, bone miseri-
cordissime rex, salvi effecti sunt, & a manibus
persequentis liberati consistunt. Unde magna
in celo vobis reposita est mercedis corona,
quoniam scriptum est: *Qui salvos, tanquam
E qui edificat.* Propterea coram Deo vivo depre-
camur, ut in hoc preces nostras exaudias &
iplos absolvere jubeatis. Ipsi enim revertenti-
bus, cum magna lætitia eos suscipiemus, &
charos in nostris visceribus amplecti studebimus
(l) Episcopatum enim & ecclesiæ, quas tene-
re videbantur inordinatæ usque hæctenus con-
sistunt,

(a) Idem. succumbit

(d) Greg. Lucæ cap. 10.

(f) Idem. adepto

(i) Idem. mensis nunc transacti, quinta indictionis, conjunctus ad nos

(l) Idem. episcopatus enim & ecclesiæ

(b) Greg. Matthæi cap. 10.

(e) Lamb. de eius semine secundum carnem

(g) Idem. testatur nobis

(h) Idem. fautoris vestri

(k) Idem. Orientalibus partibus

Concil. General. Tom. XII.

ANNO
CHRISTI
771.

762

sistunt. Pro quo jubeat excellentia vestra disponere, quatenus (a) præfati viri ad terram nativitatis eorum revertantur, quia adest tempus, ut pariter cum suis parentibus, & una nobiscum in Domino exultent, nosque merito pro vita & incolumitate vestra fundere valeamus preces.

Exemplar epistolæ ejusdem Constantini papæ neophythy ad domnum Pippinum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones, & de obitu Domni Pauli papæ, & postulatur ut in gratia domni Pippini regis permanere possit, sicuti antecessores sui fuerunt.

Domno excellentissimo filio Pippino regi Francorum & patricio Romanorum
(b) *Constantinus papa.*

C. d. Carol.
848.

Minimo credimus, jam præcurrentibus nuntiis, ad vestram excellentissimam atque a Deo institutam regiam potentiam pervenisse, quod beatæ recordationis (c) prædecessor noster Paulus papa de hac luce, Dei vocatione subtrahendo, urbis, vel subjacentium ei civitatum populum meam infelicitatem sibi meti pastorem elegerunt. Et ecce cum nimio stupore mentis dico illud, quod nequaquam penitus optabam, nec mea exigebant merita, iam sacrum apostolatus culmen, magnique operis pastoralis adeptus sum curam. Propterea, quia omnipotens Deus per manus ipsius (d) principis Petri, atque ejus vicarii, ad exaltandam suam sanctam ecclesiam, & redimendam hanc provinciam, præ omnibus regibus ac mundi potentibus, utpote novum Moysen, qui Israeliticum, Dei nutu, redemit populum, vestram excellentiam in his diebus eligere ac suscitare iussit: (e) quod profecto, Deo annuente, vestro auxilio ac certamine perpetratum est. Idcirco obnoxiiis deprecationibus, tamquam præfentialiter coram vestro mellifluo regali aditu conspectu, flexo poplite deprecor præcellentiam vestram, ut illud, quod beato Petro polliciti estis, simulque & charitatem atque amicitiam, quam cum beatæ recordationis domno Stephano, summo pontifice, vel ejus germano, prædecessoribus nobis, habuistis omnimodo recordare ac conservare jubeatis, & multo amplius exaltationem sanctæ Dei ecclesiæ, & spiritualis matris vestræ, atque orthodoxæ fidei defensionem, ac hujus vobis commissæ provincie perfectam liberationem procurare digemini, quatenus repositam jam vobis in fidereis mansionibus mercedis coronam, interveniente beato Petro apostolorum principe, ab omnipotente Deo consequi mereamini. Nos enim nequaquam alibi, post Deum, nostram habemus spem, nisi in vestro a Deo corroborato brachio, pro quo & eundem Dominum Deum nostrum, cui occulta cordis manifestata sunt, proferimus testimonium, quod amplius sicut ipsi prædecessores

nostri pontifices in vestra charitate, ac fida dilectione, atque sincera amicitia firmi atque immutabiles satagimus sine tenas permanere, & per nullam temporum interruptionem a vestra nos charitate, atque a Deo protecti regni vestri Francorum sincera amicitia (f) quo modo separabimus. Itaque, christianissime atque a Deo institute, magne, victoriosissime, bone rex, & nostri, Dei nutu, defensor, interim diversis nobis imminentibus causis nulla existit possibilitas, donec missi vestri, qui illuc ad vos directi sunt, revertantur, (g) alios duos dirigere missos. Dum vero illi remeaverint, contestim nostros missos ad vestri præsentiam dirigemus. Tamen & huic vestro misso hoc ipsum in ore posuimus, vestræ benigne excellentiæ suggerendum. Gestæ quippe Sandorum, de quibus missis vobis dirigi, in quantum reperire valuimus, vobis transmissimus. Deus autem omnipotens, in cujus manu cor excellentiæ vestræ regitur, felicia vobis tribuens tempora, omnes adversas nationes vestris regalibus subiciat vestigiis, & per multorum annorum metas regni gubernacula vos excellentissima, & a Deo illustrata filia nostra domus regina, atque præcellentissimis regibus, vestris natis faciat possidere, & æternæ beatitudinis cum sanctis & omnibus electis ejus per infinita (h) annuat effici participes. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continetur de fide & constantia ipsius, & Anastasio misso ipsius apostolici, (i) qui in Francia demoratus fuerat.

(k) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Francorum & Longobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Desiderantissimæ vestræ excellentiæ scripta suscepimus, in quibus tantum de absentis colloquio gavisi sumus, quantum & ipsum, qui locutus est, semper mihi cupio esse presentem. Quas relegentes, & de vestra immensa prosperitate agnoscetes, nimis sumus gratulati, quoniam vestra prosperitas nostra esse comprobatur lætitia, & vestra exaltatio nostra exitus post Deum securitas. Ferebatur enim in ipsis regalis vestra potentia apicibus, quod remeantes ad vos missi vestri, scilicet (l) VVulchardus sanctissimus frater noster archiepiscopus (m) & Dodo religiosus abbas vobis retulissent, quod ea (n) quæ a vobis injuncta fuissent, benigne atque amabiliter a nobis essent suscepta. Sed cognoscit omnipotens Deus noster, cui arcana cordis referata assistunt, quia omnem missum a vestris regalibus obtutibus directum cum nimio amore, & decenti honore suscipere studemus, & omnem vestram voluntatem sincera mentis integritate implere satagi.

Cod. Carol.
848.

(a) Idem. præfati
sunt iste pseudopapa Constantinus, qui nec ad Pippinum duas epistolas dedit, quarum memoratur quoque Baro-
nius anno 767. num. 7. & M. guburgensis Centur. 3. cap. 10.
(b) Lamb. prædecessore nostro domno Paulo papa
(c) Greg. Leg. Barentium anno 767. num. 5. & seq. & sumi ipsi patim distabantur
(d) Idem. quomodocumque, & Lamb. quoque modo
(e) Lamb. alios ad vos dirigere
(f) Lamb. qui hic in &c.
(g) Lamb. Wilharus
(h) Idem. seu Dodo
(i) Idem. quæ eis a vobis retulissent
(j) Greg. Mortuo Paulo I. pontifice in sedem apostolicam a fallitose intrusus
(k) Greg. Mortuo Paulo I. pontifice in sedem apostolicam a fallitose intrusus
(l) Idem. principis apostolorum
(m) Idem. & Greg. annuat secula effici &c.
(n) Greg. Extat hujus epistole Summarium apud Bar. & Constant.
(o) Idem. quæ eis a vobis retulissent

ANNO
CHRISTI
771.ANNO
CHRISTI
771.

tagimus, atque cum prosperitate ad vos repeditandum absolvere festinamus, neque ullis (a) nos posse hujus mundi transitoris ac labentibus opibus, vel humanis suasionis blandimentis ab amore & dilectione vestram mellitim sublimitatis, vel ab eis, quæ vobis polliciti sumus, declinare, dum hic (b) advixerimus, sed firmi & stabiles in vestra permaneamus charitate.

Abstitit namque a nobis, charissime & nimis nobis dulcissime fili, ut ea quæ inter nos mutuo coram sacratissimo corpore fautoris tui beatorum apostolorum principis Petri, confirmavimus atque stabilivimus, per quemvis modum (c) irrita facere (d) adtemptemus, quoniam & nos satisfactus, vestrum culmen deprecari visus sum, si quis de nobis nequissima dicta vestris auribus proferre maluerit, cupiens per fallaciam se vobis commendare, nullam credulitatis illi admittatis copiam, quia ut prædiximus, nos firmi in vestra permaneamus dilectione; magis dum & Salvator (e) designanter expressit dicens: (f) In hoc cognovimus quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis in invicem.

Interea continebat series excellentiæ vestræ quod accedente proximo mense Octobri, dum Deo favente, in partibus Italiæ adveniretis, omnia, quæ beato Petro regni caloribus clavigero, & nobis polliciti estis, ad effectum perducere maturabitis: lætitia enim patris est profectio filiorum, & de eorum profectu naturalis effectus congaudet. Quapropter saluti tum agnoscentes perfectionem, hilares redditi sumus, & quia pro augmento & exaltatione matris (g) lux sanctæ Dei ecclesiæ, in Italiam designatis properare, ut perficiatur, magis magisque optamus. Sed & Deus & Dominus noster Jesus Christus faciat nobis in propinquo de vestra præsentia gaudere, & una vobiscum in invicem exultare.

De missis nempe nostris, Andrea videlicet coepiscopo, seu Pardo (h) Egumeno, unde nobis intimandum direxistis ut cum missis vestris Possessorem fratrem nostrum episcopum, atque Dodonem religiosum abbatem, a vestris regalibus vestigiis repedantes, dirigeremus, ita adimplere velocius destinavimus. Sed Pardus Egumenus propter imbecillitatem corporis sui proficisci minime valuit, & direximus in vicem illius Valentianum episcopum.

Illud vero, quod de Anastasio misso nostro nobis indicastis, quod aliqua importabilia verba, quæ non expediebat vobis locutus fuisset, unde valde tristes effecti fuistis, & pro hoc adhuc apud vos detinetis, noster (i) frangitur animus, dum Langobardi & Ravennates fatentur, inquietes, quia nullo modo rex in apostolica permanet charitate, dum ejus missum apud se detinet. Sed neque ab ipsis mundi exordiis cognoscitur evenisse, ut missus protectoris tui beati Petri, magnus vel parvus, a

quacumque gente detentus fuisset; sed jubeat nobis eum vestra sollicitudo dirigere, & severissime (k) eum sciscitantes, juxta vocam ei repertam, cum corripimus. Nam de Langobardo illo, qui cum eodem Anastasio misso nostro ad vos properavit, nomine Gaidisfridus, unde nobis significastis (l) ut dum in nostro fuisset palatio, fraudem agebat adversus vestram regalitatem, insuper & (m) vestro fuisset nuntio falsas conficere literas, per quas nos cupiebat in scandalum vobiscum mittere. Quod avertat Divinitas, neque invenietur homo, qui nos possit per quemvis modum adversus vos in iracundiam provocare. Sed testis nobis est Deus, qui occulta hominum cognoscit, per nullum argumentum eum (n) infidelem vobis cognovimus. Sed ut brevius dicamus, si ille qui ab amatore tuo Petro ad vos destinatur, talis luscipere meruit, quid considerandum est de nefandissimis & nimis strophariis Paschali & Saratino, qui talia ut & vos (o) per honorandos vestros apices insinuat in hac Romana urbe agere ausi sunt, quales nunquam ab exordio mundi auditum est? Fortasse & dum talia egissent, & vestris obtutibus se conjunxissent, non ambigentes pro reatu, quem operati sunt, ut eos in nostram, (p) reduceres gratiam. Sed magis coram vestra præsentia, & nostris missis, detractionibus vacabant. Et miror valde, quod illos qui talia, & inaudita (q) de his coram vestris obtutibus proferebant verba in magnis deliciis habere dignosceris. An nescit vestra præcellentia, quis si quæcumque persona de qualibet gente adversa aut inania de vestra eximia celsitudine (r) retulisset verba, dignam in eum exercentes vindictam, vindictam eum usque ad vestram (s) direxisset excellentiam, sicut & de Paulino egimus? Pro quo deprecamur atque conjuramus præcellentiam vestram, dulcissime fili, per Redemptorem Dominum nostrum Jesum Christum, ut viriliter, Deo inspirante, exurgatis & miseræ & flagitiosæ presumptionis, ut pium regem decet, regalem vindictam vobis de eis exercere subeatis, ut in hoc cognoscant gentes, quia ob amorem beati Petri magnam in nobis habetis dilectionem, ut qui nobis dolentibus condolent, ita & nobis lætantibus congaudeant. Aut nobis eos dirigere digneris, ut omnipotens Deus respiciens de excelso pro justa vindicta (t) a nobis eis inferenda, concedat tibi una cum excellentissima filia nostra regina, & amantissimis natis, longa spatia vitæ per metas annorum. Et ego licet peccator, dum de eis per sedam suscepero justitiam, magis ac magis ut ago, ante ipsius janitoris regni caloribus sacram confessionem assiduo pro vestra incolumitate fundere valeam preces. Incolumentem excellentiam vestram gratia superpa custodiat.

Item

(a) Idem. nos
(b) Idem. adjunxerimus
(c) Idem. irritum facere adtemptemus, quoniam & nos satisfacti sumus, & vos in nostra charitate firmiter esse permanentes. Sed peto te coram Deo, charissime fili, sicut jam olim per nostros assatus vestro culmine deprecari visus sum; si quis &c.
(d) Idem. attendemus
(e) Lamb. designandum expressit dicens: In hoc cognoscant omnes quod nos estis
(f) Idem. vestra
(g) Idem. vestra
(h) Idem. vestra
(i) Idem. flagrat... & Ravennates
(j) Idem. ut dum vestro
(k) Lamb. eos sciscitantes
(l) Idem. & vestrum fuisset notarium, falsasque fecisset literas.
(m) Idem. per honorandis vestris apicibus
(n) Idem. de nobis
(o) Idem. referuisset
(p) Idem. reducere debulisset gratiam
(q) Idem. nobis lata
(r) Idem. referuisset
(s) Idem. nobis lata

ANNO
CHRISTI
771.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones pro exaltatione sanctæ Dei Ecclesiæ, & de missis domini regis, qui autumnali tempore Romam venire debuerunt.

(a) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Francorum & Langobardorum atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Cod. Carol.
c. 11a

DUM in tanta securitatis lætitia spiritalis mater vestra Dei catholica & apostolica Romana ecclesia consistens exultat, ob hoc optatissima nominis vestri memoria in universo orbe terrarum dilatata atque laudabiliter permanet divulgata (b) etiam ab apostolica aula ob vestrorum veniam delictorum (c) sedulo a nobis & cunctis Dei sacerdotibus, orationum vota & sacrificiorum hostiæ divinæ offeruntur majestati. Itaque, præcellentissime fili, recordari credimus a Deo protectam christianitatem vestram, nobis direxisse in responsis per Andream reverendissimum & sanctissimum fratrem nostrum episcopum (d) quod hoc autumnali tempore vestros ad nostri præsentiam studeritis dirigere missos, qui nobis omnia secundum vestram promissionem contradere deberent: & expectantes fuimus usque hætenus (e) pertotum septembrem, & octobrem, & præsentem novembrem ipsos vestros suscipere missos & de vestra sospitate per eos agnoscere. Et dum minime ad nos advenissent, direximus nostras apostolicas literas usque Papiam ad iudices illos, quos ibidem constituere visi estis, ut nobis significare deberent de adventu eorundem vestrorum missorum. Qui ita nobis direxerunt in responsis, nequaquam ad nos vestros nunc esse profecturos missos. Unde magnum desiderium (f) nostro imminet cordi, & interea mentis nostræ viscera, in vestro ardentius ferrescunt amore. Idcirco cupientes de vestra prosperitate certos lætosque effici, magnopere studuimus præsentem vestros missos, scilicet an-
Satum Andream sanctissimum fratrem nostrum episcopum, & Pardum Deo amabilem dilectum filium nostrum (g) Egumenum, ad vestra regalia transmittere vestigia, visitantes & salutantes per eos tam præcellentissimam christianitatem vestram, quamque excellentissimam filiam nostram, amantissimam conjugem vestram, a Deo illustratam reginam, & dulcissimos ac nobilissimos natos vestros. Prædictis (h) quidem nostris missis cuncta in ore subtilius posuimus, eosque diligenter informavimus, quæ de singulis causis vestræ a Deo protectæ excellentiæ, nostra vice, enarrare debeant, eosque benigne atque hilari vultu a vobis suscipi petimus, eorumque sermonibus, quos nostra vice protulerint, & autem benignitatis vestræ accommodare, cunctaque perficere atque adimplere dignemini, quæ sanctæ memoriz genitor vester domnus Pippinus rex beato Petro una vobiscum pollicitus, & postmodum tu ipse, a Deo iustitate magne rex, dum ad limina apo-

stolorum profectus es, ea ipsa spondens confirmasti, eidemque Dei apostolo præsentialiter manibus eandem obtulisti promissionem. Nos enim magnam fiduciam habemus in vestri cordis firma constantia, & certi sumus omnino de benigno mentis vestræ proposito.

Unde & copiosum a vobis suscipere præstolamur fructum, ut, sicut cœpisti, bonum opus perficias, tuisque temporibus sancta Dei ecclesia multo amplius exaltata permaneat. Quatenus omnipotens Dominus, intercedente beato Petro principe apostolorum, dignam vobis remunerationem tribuat, & in cælestibus regnis cum sanctis & electis post hujus vitæ longevitatem perenniter exaltandos vos recipiat. Per te enim, bone victoriosissime rex, præfata sancta universalis Dei ecclesia, de inimicorum impugnationibus erepta, magno, ut dictum est, triumphat gaudio, & orthodoxa christianorum fides vestro præsidio in pristino venerationis statu permanet immutata. Pro quo obnixè petimus, ut de vestra prosperitate nos quanto citius certos reddere jubeatis, quia vestra salus, nostra est securitas, & vestra lætitia nostrum esse comprobatur gaudium. Unde firmi in vestro amore, & dilectionis charitate permanentes, incessanter divinam deprecamur clementiam, ut sua vos gratia multipliciter tueatur, tribuens præcellentiz vestræ atque excellentissimæ filiz nostræ reginz & amantissimis nativitatibus vestris (i) longævus ac prosperis temporibus regni gubernacula possidenda, vestrisque vestigiis cunctas barbaras nationes prosternat, dilatans multipliciter terminos regni vestri, etiam & cælestis regni gaudii vos faciat esse participes. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

(I) E M B O L U M

De protervia Leonis archiepiscopi.

ET hoc vestræ a Deo protectæ excellentiæ innotescimus, eo quod postquam a vobis reverfus est Leo archiepiscopus, in nimiam superbiam elevatus, nullo modo nostris præceptionibus, sicut antea obedire voluit, sed brachio fortis usque hætenus in sua potestate detinere videtur (1) Imolam atque Bononiam, dicens, quod easdem civitates nullo modo beato Petro, neque nobis concessisset, nisi tantummodo eidem Leoni archiepiscopo. Unde dirigentes ibidem nostrum missum, idest Gregorium sacellarium, qui iudices earundem civitatum ad nos deferre deberet, & sacramenta in fide beati Petri, & nostra, atque excellentiæ vestræ a cuncto earum populo susciperet. Sed nequaquam idem archiepiscopus eundem nostrum sacellarium illuc ire permisit. Nam & Dominicum, quem nobis in ecclesia beati Petri tradidistis atque commendastis, comitem constituimus in quâdam brevissimam civitatem Gabellensem, præceptum ejusdem civitatis illi tribuentes. Sed minime illum permisit ipsum adum agere, sed dirigens exercitum, vindictam cum Ravennam deduxit, & sub custodia habuit.

(a) *Græf. Summ. XXXIII. apud Bar. & Geurtlar.*
 (b) *Idem. sedulo dirigendum missos*
 (c) *Idem. suscipendum missos*
 (d) *Idem. hujus dem christiam inferiam volent*
 (e) *Idem. quod hoc autumnali tempore vestros ad nostri præsentiam studeritis dirigere missos*
 (f) *Idem. per totum septembrem etiam & octobrem, & præsentem novembrem*
 (g) *Idem. in nostro*
 (h) *Idem. longæva ac prospera tempora*
 (i) *Lamb. Imolas*
 (1) *Lamb. etiam & in*
 (2) *Idem. Hegumenum*
 (3) *Græf. Centuriatorea*

ANNŌ
CHRISTI
771.

buit. Nam & de aliis civitatibus Æmilie, id est Faventia, ducatu Ferraria (a) Comiatio, & Foro Livii, & Foro Populi, Cæstina, & Bobio, seu Tribunatu Decimo, nullum hominem exinde ad nos pro suscipiendis præceptis actionum, advenire permisit. Nam illi omnes parati erant ad nos conjungere.

De reliquis vero civitatibus, utrarumque Pentapoleos ab Arimino usque Eugubium omnes, more solito, ad nostrum advenerunt præsentiam, & præcepta actionum de ipsis civitatibus a nobis susceperunt, & in nostro servitio atque obedientia fideliter cuncti permanent, nisi solummodo ipse archiepiscopus in sua ferocitatis superbia existit. Sed petimus te coram Deo vivo, præcellentissime fili, ut nullo modo hoc tibi placeat, ut ea, quæ sanctæ memoriæ genitor tuus, & tu ipse beato Petro concessisti, atque obtulisti, quod absit, temporibus vestris auferantur, & ecclesia beati Petri per malignos homines, qui iniqua immittunt, humilietur: sed magis temper per vos exaltata permaneat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Carolum regem directæ, in qua continentur uberrimæ benedictiones pro exaltatione sanctæ Dei ecclesiæ, & de epistola Joannis patriarchæ Gradenis.

(b) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patrio Romano Hadriano papa.*

Cod. Carol.
n. LII

DUM tanta amoris dilectio, & firma charitatis integritas, inter nos, Deo auspice, corroborata existit, magnum nobis imminet fervoris desiderium de vestra prosperitate lætitia certos effici. Quapropter paterno sinceritatis affectu vestram a Deo protectam excellentiam ter & in Domino plurimum osculantes, quæsumus ut nos celerius de vestra sospitatis integritate, atque præcellentissimæ filie nostræ, a Deo illustratæ magnæ reginæ dulcissimæ filie nostræ, nec non & excellentissimorum filiorum vestrorum nos lætos quantocius (c) efficere studeatis in eo quod expectantes utique sumus vestros suscipere missos, sed nondum ad nos pervenerunt. Et ob hoc maxima nos dilectionis affectu cogit sinceram cordis nostri puritatem vestro regali culmini enucleanter proferre. dum nimirum vestra salus nostra est lætitia, & prosperitatis vestræ commoditas, nostra est exultatio. Itaque innotescimus excellentiæ (d) tue, suscepisse nos epistolam directam nobis a Joanne patriarcha Gradenso. Vigesima septima enim die octobris mensis ipsa ad nos pervenit epistola, & protinus nec potum nec cibum sumimus, neque nos, neque huius scriptor nostræ apostolicæ relationis, sed eadem hora, eodemque momento ipsam antefati patriarchæ epistolam cum his nostris apostolicis syllabis vobis transmisimus. Itaque valde tristes effecti sumus quoniam (e) assonatas bullas ejusdem epistolæ reperimus, a Leone archiepiscopo (f) primitus relecta vobis directæ est; & in hoc comprobare potest excellentissima christianitas ve-

stra, qualis est fraudulenta fides ipsius Leonis archiepiscopi. Quia non pro alio præsumsit eandem epistolam primitus referare ac relegere, nisi ut omnia, quæ adscripta sunt, ut certe omnibus manifestum est, adnuntiaret tam Arghiso duci Beneventano, quam reliquis nostris vestrisque inimicis. Et dubium non est, cuncta jam præfatis æmulis ab eodem archiepiscopo esse adnuntiata. Nos quidem, veritate testante coram Deo, dicimus pariter & fideliter in vestro permanentes amore, juxta quod inter nos presentialiter in aula apostolica confirmatum est, ea quæ ad nos perveniunt de præfatis magna cautela vobis studemus (g) denunciare, quia post Deum, & beatum Petrum alibi nostra spes & fiducia non est, nisi in vestra a Deo protecta excellentia. Tu enim, dulcissime magne a Deo illustrate rex, noster cum Deo defensor & protector existis, quia per te sancta Dei ecclesia spiritualis mater tua exaltata, magno exultat gaudio, confidentes cuncta a vobis beato Petro promissa velociter effectui mancipanda.

Sed Deus omnipotens, in cujus manu omnia regna mundi consistunt, sua vos multipliciter loveat gratia, & beatorum apostolorum principum Petri, ac Pauli intercessionibus longo ac prospero semio regni gubernacula possidere, & pariter cum excellentissima filia nostra regina, & amantissimis natis gaudere & caelestia præmiorum cum sanctis perenniter vos faciat adipisci regna. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

E M B O L U M

De Leone archiepiscopo.

ET enim innotescimus excellentissimæ christianitati vestræ, eo quod (b) quando a vestro regali vestigio reverfus est Leo antefatus archiepiscopus, in magnam superbiam, & tyrannicam elationem pervenit, & nullo modo, sicut antea, nostris apostolicis obtemperare inclinatus est mandatis. & nullum ex (i) Ravennatibus, vel Æmia pro accipiendis præceptis de diversis actionibus ad nos venire permisit: ita eis indignatus comminatus est, dicens: quod si quis ex eis ad nos venire præsumisset, non potuisset venire. Nam Pentapoles omnes obedientes existentes in nostro apostolico servitio, ad nos proni, sicut tempore prædecessoris nostri domni Stephani papæ, properaverunt & præcepta de singulis eorum civitatibus more solito acceperunt. De reliquis vero civitatibus Æmilie, simulque & Gabello, (k) qui a nobis ibidem ordinati sunt, ab eo exinde projecti sunt, & alios ex eis in vinculis detinet. At vero de civitatibus Imulenti, seu Bononiensi, ita profanizat, dicens: quod vestra excellentia ipsas civitates minime beato Petro, & nobis concessit, sed sibi ipse archiepiscopus a vobis fuisse concessas ac traditas asserit, sub sua potestate permanentes. Unde nullum hominem ex eisdem civitatibus ad nos venire permisit, sed ipse ibidem actores, quos voluit,

(a) *Idem.* Comiatio, & Foro Livii, & Foro Populi(b) *Græc.* Summ. xvii. apud Bar. & Centuriat.(c) *Lamb.* efficit studeatis in eo, quod expectabiles usque sumus vestros suscipiendum missos(d) *Idem.* vestra (e) *Idem.* assonatas (f) *Idem.* qui primitus(g) *Idem.* denuncianda. (h) *Idem.* a quando a vestro (i) *Idem.* Ravennatibus(k) *Idem.* hi qui

769

ANNO
CHRISTI
771.

voluit, sine nostra auctoritate ordinavit, & in sua eas detinet potestate. Et non tibi placeat, excellentissime fili, ut tanto despectui hanc apostolicam habeat sedem, non reputans de sua promissione, quam beato Petro, & ejus vicariis jurejurando adhibuit, sed sicut transgressor mandatorum Dei in perjurii reatus incidit. Etenim nos firmiter credimus, & magnam habemus fiduciam, quod omnia, quæ beato Petro per vestram donationem offerenda promissis, adimplere pro magni regni vestri stabilitate, & æterna vobis conferenda retributione, studeatis.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Carolum regem directæ per Andream & Anastasium, pro justitia sanctæ Dei ecclesiæ: & de Leone archiepiscopo, qui jam ad præfatum dominum regem (a) prope-

(a) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Cod. Carol. in
L. I. codem
avunculo cum
superiori.

Reverentes ad nos missi nostri, quos ad vestram a Deo illustratam præcellentiam nuper visi sumus direxisse, scilicet Andreas reverendissimus frater noster episcopus, & Anastasius cubicularius, detulerunt nobis honorandos, atque mellitissimos benignissimæ christianitatis vestræ apices; quorum series dum nostris recitaretur auribus, liquido cuncta in eis adnexa didicimus. Sed & ipsi præfati vestri missi inde minute nobis omnia, quæ illis a vobis injuncta sunt, detulerunt plenissime, adferentes de vestra benevola puritate, & magna cordis constantia, quam erga beatum Petrum principem apostolorum, & nostram mediocritatem, secundum vestram promissionem habere videmini. Pro quo nimio repleti gaudio, illico extensis palmis ad æthera, omnium creatori domino Deo nostro immensas (c) tulimus grates: impensius pro vestra prosperitate ejus divinam exorantes clementiam, ut confirmet idem Dominus Deus noster hoc ipsum in vestro florifero pectore, quatenus velociorem atque copiosum fructum sancta spiritualis mater vestra Romana nostra ecclesia, caput omnium ecclesiarum Dei, de vestra consequatur promissione.

Sed, bone, dulcissime, atque præcellentissime Fili, Domine mi, a Deo institute magne rex, deprecor & obnixè peto, tamquam prætentanter coram tuis assistens obtutibus, cum magna fiducia, ut velociter ea, quæ beato Petro pro magna animæ tuæ mercede, & a Deo protecti regni vestri stabilitate, beato Apostolorum principi Petro, cælorum regni clavigero, per tuam donationem offerenda spondisti, adimplere jubeas: quatenus idem princeps Apostolorum multo amplius tibi protector & auxiliator apud divinæ majestatis potentiam existat. Plenissime enim satisfactus es, præcellentissime regnum, qualis fortissimus ac validus ipse janitor regni cælorum beatus Petrus tuæ existit excellentiæ adjutor, & quomodo ejus sacris interventionibus omnipotens

Dominus Deus noster victoriam tibi tribuit, regnumque Langobardorum tuæ tradere justis potestatis ditioni, & in antea magnam habeo fiduciam, quia ejus suffragiis circumvallatus, tuis regalibus vestigiis ceteras barbaras nationes omnipotens Dominus substerneret; quia nos omnino satisfacti sumus, & magnam habemus fiduciam in vestri constantia, celeriter vos omnia perficere, quæ eidem apostolo, apostolorumque principi spondidisti. Optime enim cognoscimus qualis firmitas, & integritatis stabilitas inter nos, Deo auspice, in apostolica aula corroborata est, & scimus cui credimus, & certi sumus.

De eo vero quod innotuisti, ad vos prope- rasse Leonem archiepiscopum, nos quippe, ut testatur veritas, libentissime acceptamus eos, qui ad vestra regalia accelerant vestigia: quoniam una dilectio, una charitas, eademque puritatis affectio inter nos consistit. Et si præfatus archiepiscopus nobis direxisset, ad vestri se præsentiam proficisci, gratuito animo nostrum missum cum eo direxissemus. Itaque præfatus vester missus altam nobis obtulit præcellentiam vestræ epistolæ, cujus confertam paginam discientes, valde noster lætatus est animus in vestra mentis benigno proposito, Redemptorem nostrum multipliciter deprecantes, ut longo ac prospero senio, cum magna de hostibus victoria (d) cælestis regni gubernacula pariter cum excellentissima & a Deo protecta filia nostra benignissima, & vere christianissima regina fidelissimaque amatrice beati Petri, dulcissima vero vestra conjuge, atque amantissimis natis, vos perfrui annuat, tribuens vobis, & cælestis regni cum sanctis perenniter possidenda gaudia. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Carolum regem directæ per (e) Gausfridum abbatem, in qua continetur de victoria ipsius prædicti regis, & de episcopo Pifano & Lucano, ut ad proprias sedes atque ecclesias pro sua pietate remeare concederet.

(f) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Reverfus a vestris a Deo dilectis regalibus vestigiis præfatus Gausfridus habitator civitatis Pitane, nostrisque præfatus obtutibus, retulit nobis de immensa victoriis quas vobis omnipotens & Redemptor noster Dominus Deus per intercessionem beati Petri principis apostolorum concedere dignatus est, sed & de vestra prosperitate nos certos in omnibus reddidit. Quo audito, vehementi exultationis lætitia noster in Domino ovans relevatus est animus, & protinus extensis palmis ad æthera, regi regum, & domino dominantium optimas laudes retulimus, enixius deprecantes ineffabilem ejus divinam clementiam, ut & corporis sospitatem, & animæ salutem vobis tribuat, & multipliciter de hostibus victorias tribuat, omnesque barbaras nationes vestris substernat vestigiis.

Et

(a) Lamb. præteritus est

(c) Lamb. referimus

(e) Gausfridus

(f) Idem. Summ. xxvi. Baron. & Ceat.

(b) Gausfridus. Summ. xxx. apud Baron. & Centuriat.

(d) Idem. presentis regni

(e) Gausfridus. Summ. & Centuriat. Ausfridum, in margin. Baronius Ausfridum

(f) Idem. Summ. xxvi. Baron. & Ceat.

ANNO
CHRISTI
771.Cod. Carol.
ca. LV.

ANNO
CHRISTI

Et certe, crede nobis magne christianissime A
rex, bone præcellentissime filii proximam ha-
beto fiduciam, quia dum tu fideli studio in
amore ipsius principis apostolorum secundum
tuam promissionem permaneris, & cuncta ei-
dem Dei apostolo adimplere studueris, & fa-
lus tibi & immensa victoria ab omnipotenti
Deo tribuetur indefinenter. Et quidem vos
Deum proferimus tellem, cui omnium cor-
dium occulta reterata existunt, ab illo tempo-
re, die quo ab hac Romana urbe in illas par-
tes profecti estis, cotidie momentaneis etiam
atque singulis horis, omnes nostri sacerdotes,
seu etiam religiosi Dei famuli monachi, per
universa nostra monasteria, simulque & reli-
quus populus tam per titulos quam per dia-
conos trecentos, *Kyrie eleison*, extensis voci-
bus pro vobis Deo nostro ad clamandum non
cessant, flexisque genibus eundem misericor-
dissimum Dominum Deum nostrum exoran-
tes, ut & veniam delictorum vobis, & ma-
ximam prosperitatis lætitiæ, etiam & co-
piosas victorias vobis multipliciter e celo con-
cedat.

Ipte (a) retulit nobis siquidem Gausfredus,
dum a vobis absolutus revertus est, voluit eum
interficere (b) Allo dux. Unde dum vellet ip-
se Gausfredus ad vestra denuo reverti vestigia,
poluit exploratores, atque insidiatores in i-
tere, qui eum (c) interficerent. Quo cogno-
to apud nos refugium fecit: & dum se peti-
fer ad vestra absolvi vestigia, dum jam ade-
rat, tum habuimus Anastasium nostrum mis-
sum ad vestram excellentiam dirigendum, eum
ad vestram præsentiam cum ipso nostro mis-
so absolvimus. Quem petimus, ut pro amore
beati Petri & nostra postulatione benigne sus-
cipere & protectionis atque favoris vestri o-
pem illi importari dignemini, deprecantes &
hoc ut (d) massas illas, quas ei concessistis,
per vestram auctoritatis largitatem possideat.
Sed & hoc nimis quæsumus atque postula-
mus benignitatem tuam, ut episcopos illos,
id est civitatis Pisanæ, seu Lucanæ (e) Re-
gii, ad proprias sedes atque ecclesias, & ple-
bes eis commissas absolvi jubeatis (f) re-
verti: quia ita, bone rex, excellentissime filii,
animæ tuæ expedit, ut ipsi episcopi propriis
sedibus restituantur, omnesque Dei ecclesiarum
suis præsulibus ornate consistant, & cunctus
Dei populus in magna lætitiâ vestris felicissi-
mis temporibus degere valeat, vobisque hoc
respiciat ad æternam mercedem. Nos itaque
firmi in vestra charitate permanentes, ideo ea,
quæ pertinere cognoscimus ad salutem animæ
tuæ fiducialiter vos satagimus (g) deprecari,
ut Deus noster omnipotens, vestris semper
placatus existat piis operibus, & copiosam vo-
bis ex hoc in præsentia & futura vita tri-
buat remunerationem. Incolumem excellen-
tiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dom-
num Carolum regem directæ, in qua conti-
netur de fide, vel constantia ipsius apostoli-
ci erga prædictum regem.

(b) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Fran-
corum & Langobardorum, atque patricio
Romanorum Hadrianus papa.*

R Ecordari vos credimus, excellentissime, & Cod. Carol.
a Deo protecte filii, & magne rex, quo-
modo disposuistis vestros prudentissimos ac fi-
delissimos missos, ut cum nostris pariter mis-
sis pergerent ad suscipiendum in integro patri-
monium nostrum Ravennense, quod pro ve-
stræ animæ mercede, & venia delictorum, B.
Petro protectori vestro (i) concedi iussistis.
Dum vero nostri vestrique illuc pergerent mis-
si, inventi sunt ibidem fidelissimi, atque se-
niores testes annorum plus minus centum, qui
testificantes super altare intus ecclesiam sanctæ
Dei genitricis Mariæ, in loco quidem Foro-
bano coram sanctis (k) evangelis, & in præ-
sentia fidelissimorum ac nobilissimorum vestro-
rum missorum, scilicet Itherii, & (l) Ma-
gnarii tantummodo vestri missi, abique præ-
sentia nostrorum missorum adfirmantes dixe-
runt (quod & ipsi vestri missi vobis suppliciter,
sicut testes illi jurati patefecerunt, retere-
re possunt) quomodo (m) antiquitus ipse B.
Petrus, sanctaque nostra Romana ecclesia idem
detinuit patrimonium, & minime ipsum tulce-
rimus in integro patrimonium, vel nostris mis-
sis contraditum est, sicut ipsi testes adfirmantes,
coram sanctis Christi evangelis testifican-
tes dixerunt.

Sed petimus te, excellentissime filii, & ma-
gne rex, atque spiritualis compater, ut vestram
apprehendere debeant dexteram, & jurantes
dicant ipsi vestri nobilissimi, quid de eodem
patrimonio Savinensi B. Petri præviderunt at-
que cognoverunt. Tellem enim invoco Deum,
quia nullorum fines irrationabiliter (n) appe-
to, sed sicut ex antiquitus fuit, ipsum jam fa-
tum patrimonium, & id in integro beato Pe-
tro apostolo concessistis, ita suscipere opta-
mus, (o) quatenus petimus vestram præcel-
sam regalem potentiam, ut pro amore ejus-
dem Dei apostoli, atque nostro, ipsos jam fa-
tos fidelissimos vestros missos, aut unum ex
illis, cum alia persona, quæ vobis placuerit,
dirigere jubeatis, ut ipsum patrimonium Savi-
nenic, sicut cœpistis, in integro, justitia an-
nuente, nobis contradatur. Quapropter usque
in finem perseverare debeat vestra regalis po-
tentia, sicut idem patrimonium in integro ei-
dem Dei apostolo, pro vestræ animæ merce-
de, concessistis atque tradidistis: ut hic & in
futuro, a Domino Deo nostro, & ab ipso cla-
ravigero regni celorum, retributionem boni ope-
ris suscipere mereamini, una cum excellentis-
sima filia nostra domna regina, nostraque spi-
rituali commatre, & vestra nobilissima prole;
atque memoriale vestrum in ecclesia ejusdem
Dei apostoli opinatissime in æternum perman-
eat.

(a) Lamb. referuit
(b) Lamb. interficeretur
(c) Idem. revertendum
(d) Lamb. concedere iussistis
(e) Lamb. ex antiquitus
aut aliquid deest, cum quo cohereret.

(b) *Gress.* Allonis sic etiam mentio infra epistola LXXV
(d) *Gress.* forte missos. Lamb. massas
(g) *Idem.* deprecandum
(k) Christi evangelis
(n) *Idem.* indigeo

ANNO CHRISTI 771.

neat. Incolumem excellentiam vestram gratia A labas ea ipsa nobis (b) intimare, quas & se-

ptima die presentis Februarii mensis suscipien- tes, easque peragrantes, confestim vestro re- gali culmini significare maturavimus, & pro magna sublimitatis vestrae satisfactione eisdem affatus infra hæc nostra scripta directa posuimus.

ANNO CHRISTI 771.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dom- num Carolum regem directæ, in qua conti- netur de Mauricio episcopo, quod Histrien- ses ei oculos eruisent.

Domno excellentissimo filio Carolo regi Fran- corum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.

Cod. Carol. et LVII.

(a) Credimus, quod jam ad vestram a Deo pro- tectam excellentiam aures pervenit de epi- scopo Mauricio Histriensi, qualiter dum cum hædem beati Petri & nostrum cognovissent ne- tandissimi Græci, qui in prædicto ibidem ter- ritorio residebant Histriensi, & dum per ve- stram excellentiam dispositus fuit prænomina- tus Mauricius episcopus, ut pensiones B. Pe- tri, quæ in superius nominato territorio (b) jacebant, exigeret, & eas nobis dirigere de- beret, zelo ducti tam prædicti Græci, quam- que ipsi Histrienses, ejus oculos eruerint, pro- ponentes ei, ut quasi ipsum territorium vestre sublimi excellentiæ tradere debuisset.

Interea & hoc vestram præcellentiam, dulcissi- me & amantissime fili, (i) dirigimus de per- sido illo, & seminatore zizaniorum, atque in- stigatore humani generis æmulo Reginaldo, dudum in castello Felicitatis Castaldio, qui nunc in Clusina civitate dux esse videtur, eo quod plurima mala per suas iniquas summis- siones spiritali matri vestre sanctæ Dei eccle- siæ, & nobis (k) ingerere non desinit, dum omnino ea, quæ beato Petro principi aposto- lorum a vestra excellentia pro animæ vestre mercede oblata sunt, per suum iniquum ar- gumentum abstollere anhelat, & in suo pro- prio servitio ea habere desiderat. Unde & per semetipsum cum exercitu in eandem civitatem nostram Castelli Felicitatis properans, eisdem Castellanos abstulit; & nequaquam credimus, benignissime fili, & christianissime rex, quod pro prædicti Reginaldi ducis exaltatione, mu- tationem fecisset vestra a Deo corroborata re- galitas, una cum excellentissima filia nostra regina, atque dulcissimis natis vestris, vel cuncto a Deo instituto Francorum exercitu, nisi pro sustentatione amatricis vestre sanctæ Dei ecclesiæ, ut in vestro benigno certamine perenniter permanens eniteret.

Propterea petimus a Deo protectam excel- lentiam vestram, amantissime fili, & magne rex, ut jubeas dirigere Marcarium duci præci- piendum, ut jam fatum Mauricium episco- pum, qui in visione vestre excellentiæ præ- sentatus est, ut eum in suo episcopio reverti faciatis pro vestre animæ mercede, eo quod ipse jam dictus episcopus ad nos properavit, & nos iterum eum direximus ad Marcarium ducem Forojulensem, ut qualiter a vobis fuerit dispositus, ita peragere debeat. Et hoc pe- titimus excellentiam vestram, ut per vestrum congruum dispositum (c) ipsa adprehendatur, prout salus populi, qui ibidem commoratur, proveniat. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Idcirco poscimus, & nimis supplicando infi- simus, vestram a Deo illustratam potentiam, ut ob amorem beati Petri apostoli, nullo mo- do prænominatam Reginaldum ibidem in Tu- scis partibus esse permittatis. Sed neque il- lum ei agere (l) & non vobis hoc durum pareat pro dilectione qua in invicem compa- ginati sumus, fiducialiter hoc petere deducimus, & obtinere speramus: eo quod & sub Desiderii temporibus jurgia, & scandala fre- quenter (m) seminare non omittebat: sed, excellentissime fili, ut nos post Deum, (n) in tuo fortissimo brachio una cum universo nostro populo speramus, & die, nocteque pro vestra sospitate, atque victoris (o) divinam exoramus clementiam, ita & caelestia tribuat possidenda. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad (d) domnum regem directæ, in qua continetur de transitu Constantini imperatoris & de Ra- ginaldo duce Clusina, prælatas papa possu- lans ut ipsum (e) adum dominus rex ei ha- bere non permitteret, eo quod multa mala in Castello Felicitatis indefinenter agere non desisteret.

(f) Domno excellentissimo filio Carolo regi Fran- corum & Langobardorum atque patricio Ro- manorum Hadrianus papa.

Cod. Carol. et LX.

(a) Excellentissimæ & a Deo protectæ Christi- anitati vestre his nostris apostolicis inno- tescimus apicibus, pervenisse ad nos, nuntiis præcurrentibus, quod Constantinus imperator divina evocatione de hac subtrahendus esset luce. Sed quia certum non didiceramus, hæc de re vestre a Deo protectæ excellentiæ indicare (g) distulimus. Nunc vero suggestit nobis sanctis- simus ac reverendissimus frater noster Stepha- nus Neapolitanæ urbis episcopus, per has syl-

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dom- num Carolum regem directæ, in qua conti- netur de camerado, vel trabibus, seu ligna- mine, quod necesse erat ad ipsam ecclesiam sancti Petri faciendum & de corpore sancto, quod (p) Fulgatus petiit.

(q) Domno excellentissimo filio Carolo regi Fran- corum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.

(r) Deo amabilis diaconus noster, ve- ster.

Cod. Carol. et LX.

(a) Lamb. Credimus quod jam vestram a Deo protectam excellentiam aures pervenisset
(b) Idem. rejacebant, exigeret, ut eas nobis dirigere debuisset, zelo ducti tam prædicti Græci, quamque de ipsi Histriensibus, ejus oculos
(c) Græf. ducatum
(d) Lamb. ad domnum Carolum
(e) Idem. intimanda
(f) Græf. Summ. XXI. apud Baron. & Centur.
(g) Idem. potestatem dirigimus
(h) Lamb. differimus
(i) Græf. concedatis, & Lamb. ei agendum, & non vobis hoc durum pareat, sed dilectione, qua invicem compaginati sumus, fiducialiter hoc petendum deducimus
(j) Idem. in tuum fortissimum brachium
(k) Idem. ingerendum
(l) Græf. & Lamb. Fulgatus
(m) Idem. seminando
(n) Idem. concedenda divinam
(o) Græf. Summ. XXVIII. Baron. & Centur.
(p) Lamb. Addo

ANNO CHRISTI 775.

ANNO CHRISTI 775.

terque fidelis, multa nobis consueta, quae er-
ga nos, & beatum Petrum apostolorum prin-
cipem peritis (a) retulit, quatenus omnipo-
tenti Deo, & ejusdem apostolo gratias egi-
mus, indefinenter orantes pro vestra sospita-
te, atque ampla victoria: Porro, dilectissime
atque excellentissime fili, sicut direxistis no-
bis nostram petitionem adimpleri pro trabi-
bus ad restorationem sanctae ecclesiae, posci-
mus vestram a Deo promotam excellentiam,
ut Kalendis Augusti, hic ad limina beati Pe-
tri fautoris vestri, si fieri potest, parata inve-
niantur, ut exinde sempiterna memoria vestra
& hic & in futuro permaneat. De *Comarado*
autem, quod est (b) *hypocartosa* ad renovan-
dum in basilica beati Petri apostoli nutritoria
vestri, prius nobis unum dirigite magistrum,
qui considerare debeat ipsum lignamen, quod
ibidem necesse fuerit, ut sicut antiquitus fuit,
ita valeat renovari. Tunc per vestrae regalis
praecellentissimae jussionem dirigatur ipse magister
in partibus Spoleti (c) & demandationem ibi-
dem de ipso faciat lignamine, (d) quod in
praedicto *hypocartosa*, hoc est *Comarado*, ne-
cesse fuerit, quia in nostris finibus tale ligna-
men minime reperitur. Et pro hoc sanctissi-
mus frater noster Vulcharius archiepiscopus
nunc minime fatigetur venire, dum ipsum li-
gnamen per semetipsum siccetur, quia dum
viride est, non audemus exinde opera qualia-
cumque facere.

Praefatus autem (e) Adde Deo amabilis
diaconus, olim dum cum fratre nostro Ful-
rado; Deo amabili, religioso abbate, & pres-
bytero huc venisset, petiit nos, ut ei corpus
sanctum tribueremus. Sed nos, sicut jamdu-
dum vobis direximus, per revelationem terri-
ti, nullo modo audemus ex ipsis sanctorum
corporibus (f) amplius quid exagitare. Sed si
vestra voluntas fuerit in corpore beati Candi-
di martyris, quod apud Vulcharium fratrem
nostrum archiepiscopum rejacet, si mutatum
non est, sed ipsum est quod sanctae recorda-
tionis praedecessor noster dominus Paulus pa-
pa concesserat dudum Aciulfo presbytero, una
vobiscum ipsum illi concedimus sanctum cor-
pus, quia per concilium, & fide dignas per-
sonas testimonium reddentes, ejus locum at-
que ecclesiam reperimus; unde jam a fato dom-
no Paulo papa ipsum sanctum corpus apud jam
dictum Aciulfo presbyterum concessum est.

De partibus autem Neapolitanis, sicut cum
nefandissimis Graecis seu Beneventanis (g)
conciliant, qualiter vobis insinuantes per no-
stras apostolicas syllabas direximus, omnia mi-
nutius in ore posuimus (h) fidelissimi vestri
misi, scilicet Addoni diacono, quod vobis
enucleatus, simulque per ordinem enarrare
debeat, ut sicut semper, & nunc per vestram
a Deo confirmatam regalem potentiam sancta
ecclesia exaltata (i) triumphet in ampliato
honore, una cum spiritali filia nostra regi-
na, seu praecellentissima vestra prole, (k) a
terreno regno fulgentes in perpetuum cum
sanctis omnibus regnare mereamini. Incolu-

mem excellentiam vestram gratia superna cu-
stodiat.

Item exemplar epistolae ejusdem papae ad do-
mnum Carolum regem directam, pro exalta-
tione sanctae ecclesiae, & de orationibus ip-
sius apostolici.

(1) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Fran-
corum & Langobardorum, atque patricio
Romanorum Hadrianus papa.*

Mellissus & a Deo protecia tua excellen-
tiss, benignissime fili, honorabiles fulce-
rimus syllabas, (m) quibus & cum nimio ano-
re liquido informati sumus. Sed omnipotens,
clemens & misericors Deus, in cuius manu cor
excellens tuae, bonae & Deo inimitabilis fili,
regitur, corroboret cor & mentem tuam, &
brachium suae potentiae tibi extendat. Nos qui-
dem die nocteque nunquam desilimus cum
sacerdotibus, cunctoque christiano populo, in
confessione beati Petri principis apostolorum,
suppliciter exorare, ut una cum excellentissi-
ma filia nostra regina, & praecellentissima ve-
stra nobilissima prole, victorem te super om-
nes barbaras nationes faciat, quatenus omnes
sub tuo brachio humiliati vestigia pedum
tuorum profus osculentur, & ecclesia Dei a
vestra a Deo instituta regali potentia (n) ni-
mirum exaltetur. Nunquam enim credimus,
quod semel pollicitus es super venerabile cor-
pus B. Petri clavigeri regni caelorum, ut que-
libet falsa potestas, seu principatus poterit tuam
firmissimam excellentiam segregare a charita-
te & amore, quem a cunabulis tuis B. Petro
principi apostolorum habuisti, sed in ea fide
& dilectione, simulque & promissione te con-
fidimus permanere, in qua & nos firmi & sta-
biles, quod facie ad faciem polliciti sumus,
Domino praesidante, & beato Petro principe
apostolorum mediante, usque in finem ma-
nemus. Unde omnipotens, pius & misericors
Deus longo ac prospero senio una cum pra-
cellentissima filia nostra regina, & nobilissima
sobole regni gubernacula faciat perfui, & vi-
tam aeternam vobis tribuat possidendam. In-
coluem excellentiam vestram gratia superna
custodiat.

Item exemplar epistolae ejusdem papae ad do-
mnum Carolum regem directam, in qua con-
tinetur quod Neapolitani cum Graecis civita-
tem Terracinensem invasissent.

(2) *Domno excellentissimo filio Carolo regi Fran-
corum & Langobardorum atque patricio
Romanorum Hadrianus papa.*

Nullum plus credimus victoriosissimae re-
galis excellentiae vestrae uti praesidium
(p) quam quod erga beatum Petrum Aposto-
lorum principem, & pro ejus sanctae ecclesiae
exaltatione, sicut coepistis, usque in finem
(q) decertari, quatenus salutate triumphato-
rissi-

(a) Lamb. retulit (b) Idem. hypocartosa (c) Gress. forte de mandatione
(d) Lamb. quod in praedicto hypocartosa (e) Gress. Oddo (f) Lamb. amplius exagitare
(g) Idem & Gress. conciliant (h) Lamb. fidelissimo vestro misso (i) Idem. triumphet
& vos in ampliato honore, una cum spiritali filia nostra (k) Idem. in terreno
(l) Gress. Summ. XIX. Baronio ibidem (m) Lamb. quas & cum (n) Gress. forte nimium
(o) Gress. Summ. XVII. Baronio & Genturist. principium corruptum est. (p) Lamb. quam nos
eo quod erga (q) Idem. decertare non cessatis. Quatenus salutate triumphatorissimam erga nos
benivolentiam vestram

ANNO
CHRISTI
777.ANNO
CHRISTI
777.

trium erga vos benivolentiam vestram per hos nostros artatus enucleatius vobis de partibus istis intinuamus, qualiter nefandissimi Neapolitani (a) & Deo odibiles Græci, præbente malignum consilium Arighis duce Beneventano, subito venientes, Terracinensem civitatem, quam servitio beati Petri apostolorum principis & vestro atque nostro antea subjugavimus, nunc autem in valido consilio, iterum ipsi jam facti nefandissimi Neapolitani cum perversis Græcis invasi sunt. Nos quidem sine vestro consilio nullatenus ibidem dirigere volumus. Sed poscimus vestram a Deo promotam regalem excellentiam, ut sicut solita est, pro amore beati Petri clavigeri regni cælorum, disponere debeat, & celeriter nobis (b) Vulsinum dirigere, ut hic apud nos Kalendis Augusti paratus esse festinet, atque talem eidem mandationem facere jubetis, ut cum omnibus Tuscis, seu Spoletanis atque cum ipsis nefandissimis Beneventanis in servitio vestro pariterque nostro ad (c) recolligendam ipsam civitatem Terracinensem adveniant, simulque Domino annuente ad expugnandum Cajetam seu Neapolim, nostrum recolligentes patrimonium, quod ibidem in territorio Neapolitano ponitur, occurrant, ut eos in omnibus subjugantes, sub vestra atque nostra sint ditione.

Placitum quidem (d) cum ipsi fallaces Neapolitani per missum eorum, nomine Petrum, in festum sanctam Pasche habuimus, patrimonium nos beati Petri apostoli, quod ibidem in Neapoli ponitur, exquirentes, & in vestro servitio eos subjugare desiderantes: ut quindecim obsides ex nobilissimis eorum filiis nobis dantes ipsam civitatem Terracinensem illi colligerent, sub ea videlicet ratione, ut essent ad patrimonium eorum in Sicilia, & si nostrum patrimonium reddere voluissent, ipsam civitatem & obsides reciperent. Sed nos sine vestro consilio neque obsides, neque ipsam civitatem reddere habuimus, eo quod pro vestro servitio ipsos obsides apprehendere cupiebamus; quia eorum malignum consilium aliud non est, nisi una cum infidelissimo (e) Arighi duce Beneventano tradentes, & quotidie missos nefandissimi patricii Siciliæ, ipso Arighi suscipiente, impedimentum jam tatus Arighus solus fecit, ut minime nos obsides a jam dictis Neapolitanis recipere mus: quia quotidie ad istam perditionem filium nefandissimi Desiderii dudum, nec dicendi regis Langobardorum, expectat, ut una cum ipso pro vobis nos expugnet. Sed hoc petimus vestram a Deo promotam excellentiam, ut nulla qualivis persona vobis pro hoc impedire valeat, pro amore beati Petri & nostro; quia nullo modo potest eos sinere, ut vobiscum pariter ab illis derideamur, quia nostra virtus atque gloria una cum beato Petro apostolorum principe vos estis. Nos quidem pro nihilo (f) deputamus ipsam civitatem Terracinensem, sed, ut non per illum vitium incurrat, (g) ut infideles Beneventani, sicut desiderant, locum inveniunt, a vestra subtrahantur fide. Idcirco ista vobis insinuantes

dirigimus, ut per vestrum adnuncium, sicut facti sumus, ecclesiam protectoris vestri beati Petri apostoli exaltata, laus vestra, atque victoria in universo mundo sonetur, & in perpetuum una cum excellentissima filia nostra regina (h) atque præcellentissimis vestris suboles, cum sanctis omnibus regnare mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dominum Carolum regem directæ, in qua continetur de venudatione mancipiorum genti paganæ Saracenorum factæ, & prædictus papa excusans, Romanos nunquam tale scelus perpétrasse, sed a Langobardis & Græcis eos traditos esse dicit.

(i) Domino excellentissimo filio Carolo regi Francorum, & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.

Insignis præconii vestræ a Deo fundatæ regalis potentie syllabas suscepimus, & Deo omnipotenti gratias egimus, qui nos certos reddidit de solpitate a Deo protecti regni vestri, simul & de spiritali filia nostra regina dulcissima vestra (k) conjuge & prole (l) & pro cunctis episcopis, diversis sacerdotibus, ignatu, & universo a Deo conservato populo Francorum. Cognitor enim & scrutator cordium & renum Deus noster, quia & sincere, sine qualibet occasione, in vestra melliflua regalis potentie permanemus charitate, & deprecamur Dei omnipotentis clementiam cum nostris episcopis, sacerdotibus, clero, atque senatu & universo nostro populo, ut vobis indefinenter victorias tribuat, & vestrum dilatet regnum ad exaltationem spiritalis matris vestræ sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ, & salutem populi nobis a Deo commissi, quia vestra exaltatio nostra est lætitia, & desideramus & cupimus quæ bona sunt atque prospera de vestro a Deo protecto regno, & omnium Francorum salutaria addiscere, quia nos post Deum in alio fiduciam non habemus, nisi in vestro fortissimo brachio. Et sicut prædecessor noster dominus Stephanus papa, bonam habuit fiduciam in genitore vestro sanctæ recordationis domino Pipino rege, ita & nos multo amplius in vestro fortissimo regno confidimus & certi permanemus.

(m) Reperimus etiam in ipsis vestris mellifluis apicibus de venalitate mancipiorum, quasi per nostros Romanos venudati fuissent Genti nefandæ Saracenorum. Sed nunquam, quod absit, in tale declinavimus scelus, aut per nostram voluntatem (n) factum fuit, sed in littoraria Langobardorum semper navigaverunt, nec dicendi Græci, & exinde emebant ipsam familiam & amicitiam cum ipsis Langobardis fecerunt, & per eosdem Langobardos ipsa suscipiebant mancipia. In quibus & direximus exinde Alloni duci, (o) ut præpararet plura navigia, & comprehenderet jam dictos Græcos,

(a) Idem. una cum Deo odibilis Græci. (b) Idem. Vulsinum (c) Idem. recolligendum
(d) Græci. & Langob. cum ipsis fallacibus (e) Græci. Arighi, & Langob. Arighis, & sic alibi
(f) Langob. reputamus (g) Idem. & infideles (h) Idem. atque præcellentissima vestra subole
(i) Græci. Summ. XVI. Ratione & Conturriat. (k) Langob. conjuge prole etiam & pro cunctis
(l) Græci. videtur aliquid deesse pertinet ad suas preces pro Carolo, & universi regni fratribus.
(m) Langob. Reperimus enim in ipsis vestris mellifluis apicibus pro venalitate mancipiorum, ut quasi per nos Romanos venudati fuissent in gentem nec dicendam Saracenorum. (n) Idem. factum fuisset
(o) Idem. ut præparare debuisset plura navigia.

Cod. Carol.
est LXV

A N N O
CHRISTI
771.

A N N O
CHRISTI
771.

cos, & naves eorum incendio concremaret. Sed noluit nostris obtemperare mandatis, quia nos nec navigia habemus, nec nautas, qui eos comerehendere potuissent. Tamen in quantum volumus, Domino proferimus teste, quia magnum exinde habuimus certamen, cupientes hoc ipsum scelus vetare, qui & naves Græcorum gentis in portu civitatis nostræ Centumcellensium comburi fecimus, & ipsos Græcos in carcere per multa tempora detinuimus. Sed a Langobardis, ut præfati sumus, multa familia venundata (a) fuit, dum famis inopia eos constringebat, quia alii ex eisdem Langobardis propria virtute in navigia Græcorum ascendebant, dum nullam habebant spem vivendi.

De sacerdotibus autem nostris, quod vobis falso & contra Deum & animam eorum, suggerere ausi sunt, mentita est iniquitas sibi, & nulla est, Domino annuente, in nostris sacerdotibus pollutio, nec talia credere debet vestra sublimitas. Dum vero, Domino cooperante, per intercessionem sanctæ semper virginis Mariæ Dominæ nostræ, & beati Petri apostolorum principis, in vinculo charitatis atque dilectionis nos adnectere dignatus est, nunc vero querunt æmuli nostri, qui semper zizania seminaverunt, aliquam illis Deo contrario inter partes malitiam feminare. Sed Domino auxiliante, per intercessionem beati Petri apostoli, prævalere minime habebunt, quia nos cum Domini virtute talem in vestro regali culmine habemus fiduciam: dicit enim psalmista: (b) *Disperdat Dominus omnia labia dolosa, & linguam malis loquam*: qui talia nobis inaudita mala suggerunt, & crimina in nostris sacerdotibus ponunt. Deus auctor noster suæ protectionis dextera vos conservare dignetur ad exaltationem sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continetur de trabibus majoribus ad ecclesias (c) restaurandas, quas domnus rex ei dare præceperat: & ipsos adores negligentes nihil exinde, sicut eis a dicto rege injunctum fuerat, fecisse dicit, & de stannum ad ipsam ecclesiam sancti Petri (d) recooperiendam.

(e) *Domno excellentissimo filio, nostro spiritali compatri, Carolo regi Francorum, & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Cod. Carol.
or LXVI.

Sæpe a Deo protectæ regali potentie poscentes direximus, ut pro mercede animæ vestræ trabes majores ad ecclesias Dei restaurandas, per vestrum regale præsidium emittere juberetis, & nullum ab illis, quibus præceptum est, susceperimus effectum, quatenus & ipsæ ecclesiæ in quibus nobis trabes majores necessariae sunt ex parte ruerunt, & alias rueri conspiciamus, & ipsas trabes præstolantes, (f) quid agendum nescimus; & pro hoc in magna tristitia degentes existimus. Quapropter obnixè vestram triumphatorissimam excellentiam poscentes quæsumus, ut nulla deinceps eveniat

amora, sed per vestrum a Deo protectum regale dispositum nobis ipsas trabes majores celerius emittere præcipiatis: ut nullo modo quolibet neglectum ponere audeant, quia (g) confidentes prorsus existimus, quantum Dei ecclesiæ ex ipsis trabibus restaurata fuerint, in vestrum sempiternum memoriale, seu domnæ regionæ, vestræque nobilissimæ subolis restaurantur. Quapropter poscimus ut vestrum proprium idoneum missum dirigere jubeatis, qui ipsos adores, qui pro jam dictis trabibus neglectum ponere ausi sunt, distringere debeat, ut ipse nobis eas tradere per vestrum dispositum studeat, ut exinde magnam, ut sati sumus, recipere valeatis mercedem.

Porro & hoc vestræ regali potentie innotescimus, quia (b) Arichis Beneventanus dux justitias de hominibus suis querens, (i) exercitum duxit super Amalphitanos ducatus Neapolitani, & undique eos circumvallans, incendit omnes possessiones eorum, atque habitacula foris posita. Quo audito, Neapolitani direxerunt in adiutorium ipsorum plures (k) homines, qui vincentes eos, interfecerunt plurimam multitudinem ducatus Beneventani. Unde cum cæteros (l) plures, tum optimates captivos apud se habent. Quod in his vero partibus actum est, vobis enucleatius enunciare festinavimus.

Simili modo & hoc recordari credimus vestram a Deo promotam præcellentiam, qualiter pro amore beati Petri clavigeri regni cælorum, & ejusdem ecclesiæ restorationis, pro ipsius aulæ testro, vestra excellentia nobis est pollicita dirigere stani libras mille. Simili modo & Iberius vester fidelissimus per vestrum eximium dispositum, similiter alias mille libras dirigere promisit. Pro quo poscentes petimus vestram regalem præcellentiam, ut ipsum stannum nobis per vestrum bonum dispositum dirigere jubeatis, quia ipsa ecclesia fautoris vestri beati Petri (m) tempore verno ab aquis nimis invaluit, & unde ejus aulæ rectum restauremus, minime habemus. Sed obnixè petimus, ut per comites vestros, qui in Italia sunt adores, ipsum jam dictum stannum dirigere jubeatis, per unumquemque comitem libras centum, ut dignam pro hoc ab ipso Dei apostolo retributionem suscipere mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continetur de (n) mofivo, atque marmore palatii (o) Ravennatæ civitatis. Prædictus papa domni regis ditioni, vel quicquid exinde facere voluisset, libenti animo se tribuere dicit.

(p) *Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri, Carolo regi Francorum, & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Præfulgidos atque nectareos regalis potentie vestræ per (q) Aruinum ducem suscepi-

Cod. Carol.
or LXVII
mus

(a) Idem. sunt (b) *Græf. psal.* (c) *Lamb. infraurandum* (d) Idem. recooperiendum
(e) *Græf. Baronio ibidem Summ. XV.* (f) *Lamb. quid agere* (g) Idem. sciti prorsus
(h) Idem. Arich. (i) Idem. exercitavit (k) Idem. homines & exfurgentes super eos
(l) Idem. plures etinde optimates. (m) Idem. tempus verno ab aquis nimis invaluit... restaurare
(n) *Græf. mofivo* (o) *Lamb. Ravennatis ecclesia* (p) *Græf. Summ. XII. Bar. & Cent.*
(q) *Lamb. per Aruinum suscepiamus*

A N N O
CHRISTI
777.

A N N O
CHRISTI
777.

mus apices, in quibus referebatur, quod palastra referre possunt. Quapropter vestra a Deo protecta regali potentia reverendissimum missum nostrum Stephanum, doctum sacellarium, direximus suggerendum, ut pro mercede animæ vestre, sicut cepistis, ita in integro (i) jam lato territorio Savinense, regni caelorum clavigero contraderè jubeat; (k) ut ipse Dei apostolus pro vestra a Deo promota regali præcellentia præcipue suffragans, cum sanctis omnibus regnare mereamini. Quatenus pro ejusdem Dei apostoli amore, & mercedis animæ vestre, unum e duobus jam satis missis cum præfato Stephano missio nostro, nobis dirigere jubeat, ut sicut ex antiquitus fuit, & in veritate jam facti vestri fideles missi satisfacti sunt in integro (l) nobis contraderè præcipiat, & signa inter partes constituentes, ut sine qualibet contentione aut controversia maneamus, ut opinatissima vestra memoria pro hoc in caelestibus regnis maneat ampliata. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones pro exaltatione sanctæ Dei ecclesiæ, & de territorio Savinense, quemadmodum prædictus rex sancto Petro pollicitus fuerat, quod in integro contraderè juberet.

Suscipimus etiam per eundem Arninum equum utilem unum a vobis directum. Alius autem qui cum ipso directus est, defensus in ipso itinere mortuus est. Unde ob vestram memoriam maximam referimus grates. Sed secundum nostrum amorem, quem ex intimo corde erga vestrum habemus præfulgidum regnum tales nobis famosissimos emittite equos, qui ad nostram sessionem facere debeant, in ossibus atque plenitudine carnis decoratos, qui dum in omnibus aspectibus laudabiles (d) existunt, vestrum præfulgidum triumphus laudare valeant nomen. Et pro hujusmodi re, sicut soliti estis, dignam ab ipso Dei apostolo suscipere valeatis retributionem, ut unam cum nobilissima regina, vestraque nobilissima prole, in hoc mundo regnantes, in ætheriis arcibus vitam æternam adipisci mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones pro exaltatione sanctæ Dei ecclesiæ, & de territorio Savinense, quemadmodum prædictus rex sancto Petro pollicitus fuerat, quod in integro contraderè juberet.

(m) Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri, Carolo regi Francorum, & Langobardorum atque patricio Romanorum Hadrianus papa.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur de territorio Savinense, qualiter Itherius, & Maginarius missi domni regis ipsum territorium in integro partibus sancti Petri reddere voluerunt, sed propter iniquos homines minime potuerunt.

Beatus David rex & propheta spiritu sancto repletus pro futuri regni vestri erga beati Petri Apostolorum principis sanctam ecclesiam benevolentiam, dignaque solatia ac splendidissima rutilantia orans, canit & dicit: (n) Manda, Domine, virtutem tuam. Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis a templo sancto tuo, quod est in Hierusalem. Tibi offerunt reges munera. Ex quibus muneribus ditata spiritalis mater vestra sancta catholica & apostolica Romana ecclesia per vestra a Deo protecta laboriosa certamina relevata exultat, a templo beati Petri, fautoris vestri. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis, crebro orantibus in vobis triumphum, & mandat cotidie virtutem suam per beatum Petrum apostolorum principem, vobis subiciens omnes barbaras nationes, dilatans atque amplius exaltans in toto orbe terrarum vestrum splendidissimum regnum. Et quoniam non valet lingua nostræ serculum, ut dignum est, de vestro præcelso, mihiq; dulcissimo amore explicare, apostolica voce proclamamus, dicentes: (o) multisferia multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, novissime diebus istis, per unigeniti sui magnificæ operationis virtutem ostendit magnalis in orbe terrarum, donans vobis per beatum Petrum clavigerum regni caelorum victorias, (p) quas dextra Dei cooperante, & protegente, multis documentis de vestris allatis munc-

(e) Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri, Carolo regi Francorum, & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.

Coel. Carol. LXVIII.

Ad referendum præcellentissimæ regalis potentie vestre beneficiis gratias, mens humana, ut reor, fieri non potest, de tantis laboriosis certaminibus, quæ erga fautorem vestrum beatum Petrum apostolorum principem, & nos geritis (g) cotidie bonitas suffragia, quatenus ab ipso Dei apostolo dignam retributionem & hic & in futuro vestra (h) protectissima excellentia proculdubio credat habere.

Ad referendum præcellentissimæ regalis potentie vestre beneficiis gratias, mens humana, ut reor, fieri non potest, de tantis laboriosis certaminibus, quæ erga fautorem vestrum beatum Petrum apostolorum principem, & nos geritis (g) cotidie bonitas suffragia, quatenus ab ipso Dei apostolo dignam retributionem & hic & in futuro vestra (h) protectissima excellentia proculdubio credat habere.

Euntes autem apud Savinense territorium nostri, vestrique fidelissimi missi, videlicet Itherius venerabilis abbas, seu Maginarius religiosus capellanus, sicut per vestrum bonum dispositum, voluerunt nobis contraderè in integro jam factum Savinense territorium, & minime potuerunt, mittentes varias occasiones perverfi & iniqui homines. Tamen & ipsi jam facti fidelissimi mihi omnia vobis subtiliter vice no-

(a) Idem. tribuimus (b) Idem. abstollendum (c) Idem. multa bona fautoris
(d) Idem. exhibere valebant... n. tant. nomen (e) Greg. Summ. XIII. Bar. & Centuriat.
(f) Greg. Summ. XIII. Bar. & Centuriat. (g) Lamb. cotidie, quatenus per hac bonitatis suffragia ab ipso &c. Greg. hac depravata sunt. (h) Lamb. præcellentissima
(i) Idem & Greg. jam factum territorium (k) Lamb. ut ipso Dei apostolo... suffragante, cum
(l) Idem. nobis eum contraderè. (m) Greg. Summ. XIV. Bar. & Centuriat.
(n) Idem. psalmo LXVII. (o) Idem ad Hebræos epist. Paulus cap. I. (p) Idem & Lamb. quibus

ANNO
CHRISTI
771

muneribus, ecclesia beati Petri enituit, tam de A
civitatibus, quam de diversis territoriis sub in-
tegritate eidem Dei apostolo a vobis (a) of-
fertis. Et ideo poscentes vestram a Deo pro-
motam regalem clementiam petimus, ut sicut
a vestra præcelsissima excellentia beato Petro
nutritori vestro, pro luminariorum concinna-
tionibus, atque alimoniis pauperum, Savinente
territorium sub integritate concessum est, ita id
tradere integrum eidem Dei apostolo, præsidian-
te vestro præcellentissimo annisu, dignemini.
Quicquid enim regni caelorum Janitori beato Pe-
tro apostolo adferitis, in sempiterna memoria pro
vobis, simulque & præcellentissima filia nostra
& spiritali commatre domna regina, & pro
vestris nobilissimis atque excellentissimis natis,
nec non & pro omni Christo dilecta genealo-
gia vestra sacrificium purissimum atque holo-
caustum divinis suavitate odore fragrante in
ara vestri peccatoris ejus invisibili majestati ma-
datum, & pro tam magna vobis concessa a Deo
super omnes reges per beatum Petrum gratia,
nullus sit de adversariis, qui vestro mellisivo
cordi suadere valeat, ab amore beati Petri
apostoli protectoris vestri, seu a nostra dilec-
tione, quam usque optantes (b) permanemus, ut
non deficiat laus vestra per totum orbem ter-
rarum de ore hominum, victorias vobis a
Deo concessas prædicantium, ac diffamantium.

Magnopere enim direximus vestre regali po-
tentis fidelissimos missos nostros, videlicet di-
lectissimum filium nostrum Agathonem diaco-
num seu Theodorum eminentissimum consu-
lem & ducem, nostrumque nepotem, qui vice
nostra vobis enucleatus, sicut ejus in ore posui-
mus, poscentes suggerant. Quos petimus pro amo-
re beati Petri apostoli, benigne cum nimio amo-
re eos suscipere, & illis pro causis beati Petri prin-
cipis Apostolorum, vestre a Deo protectæ re-
gali potentis suggerentibus dignemini obaudi-
re preces, ut dum a vobis remeaverint, &
nobis vestram renuntiaverint prosperitatem, re-
ferentes simul de causis ejusdem Dei apostoli
effectum, & noster pro hoc relevatus fuerit ani-
mus, digne valeamus cum propheta psallentes
orare: (c) *Domine saluum fac regem, & exaudi*
nos in die qua invocaverimus te. Omnipotens
itaque Deus, in vobis gratiam suam, quam cepit,
perficiat atque vitam vestram una cum
præcellentissima filia nostra, & spiritali com-
matre, domna regina, vestraque nobilissima
prole, & hic per multorum annorum circula
extendat: simul gubernacula annuatim ampliori
culmine victoriis perfrui & post longa tempo-
ra, senioque (d) profecto, in celestis vos pa-
trix congregationem recipiat, ut ibidem sine
fine regnare mereamini. Incolumem excellen-
tiam vestram gratia superna custodiat.

(e) Perioche hujus epistolæ in ms. codice nulla
est. Ex Baronio igitur accipe istud summa-
rium. „ Carolus per Georgium episcopum
„ papæ de suis certaminibus & laboribus pro
„ beato Petro susceptis indicaverat. Quare
„ Hadrianus ipsi gratias maximas agit, com-
„ mendans ipsi Georgium episcopum.

Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali
Carolo regi Francorum & Langobardorum at-
que patricio Romanorum Hadrianus papa.

ANNO
CHRISTI
771Cod. Carol.
et LXX.

O Mnipotens Deus repertor omnium, in cu-
jus manu sunt omnia jura regnorum, re-
periens secundum cor suum vestram excellen-
tissimam regalem potentiam, ipse eam ad ma-
gnam consolationem atque exaltationem spiri-
talis matris vestre sanctæ catholicæ atque apo-
stolicæ concessis ecclesiis, quem vice apostolica
poscimus, præmia vobis vite donari æternæ.
Quapropter suscipientes Georgium reverentissi-
mum & sanctissimum episcopum nostrum a ve-
stra triumphantissima præcellentia, tanta bona
de vestro laborioso certamine, atque beneficia,
que erga beatum Petrum clavigerum regni ce-
lorum & nos geritis, denuntiavit. Quæ si e-
nucleatus exarare voluissimus, nullus ori-
stro sufficeret sermo, ut opinor; sed ipse prin-
ceps apostolorum fautor vester beatus Petrus,
pro cuius amore hæc omnia geritis, ipse ve-
strum protecat, atque in omnibus dirigat in
triumphis regnum.

(f) Verum fidelem ipsum reverentissimum,
& sanctissimum præfatum episcopum, vestrum
nostrumque reperientes, nimis eum vobis com-
mendari poscimus, ut secundum suam certam
fidem atque dilectionem, quam erga vos &
nos gerit, ita consolatus; profusque totus,
nobis poscentibus, a vestra præfulgida regali
potentia per se (g) clamare, ut dum per (h)
vestram suggestionem, vestram ampliatam su-
per se præcipuam habuerit undique benivolentiam,
quietus pro vobis valeat fundere preces,
nosque in confessione beati Petri apostolorum
principis (i) solitas orationes enixius pro vo-
bis fundentes, super omnes barbaras nationes
victores inveniamini, atque una cum præcel-
lentissima filia nostra, & spiritali commatre
domna regina, vestraque nobilissima matre,
regni gubernacula (k) in ævum fruentes, in
Dætheriis arcibus cum sanctis omnibus regnare
mereamini. Incolumem excellentiam vestram
gratia superna custodiat.

(l) Indicat quomodo contentionem monachorum
ad se missorum composuerit. Et quod
Potho abbas cum decem monachis ad Ca-
rolum regem proficisci voluerit, ut ibidem
quoque de objectis criminibus se purgaret.

(m) Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali
compatri Carolo regi Francorum, & Lango-
bardorum, atque patricio Romanorum Hadria-
nus papa.

P Ræcellas ac a Deo inspiratas per reveren-
tissimum ac sanctissimum Possessorem ar-
chiepiscopum, fidelissimum missum vestrum,
sagacissimas syllabas suscipientes, valde in his
noster relevatus est animus, regales triumphos
in eis atque sospitates reperientes. Et pro hoc
magnas omnipotenti Deo (n) tulimus grates,
in aula fautoris vestri beati Petri apostoli divi-
nam

Cod. Carol.
et LXXII.

(a) Græf. oblatio. (b) Idem. permanemus recedere, ut non (c) Græf. psalmo XIX.
(d) Idem. provecto. Lamb. perfecto (e) Murat. Verba sunt Græfieri, qui hujusmodi titulum præ-
fuit hanc epistola (f) Lamb. Verum quippe (g) Græf. amari (h) Lamb. vestrum suggestum
(i) Idem. solite (k) Idem. in æva (l) Græf. ex Baronio
(m) Idem. Summ. XL. Baronio, & Centuriatoribus (n) Lamb. referimus

ANNO CHRISTI 771

ANNO CHRISTI 771

nam exorantes clementiam. Referebatur quippe in ipsis vestris regalibus apicibus, quia causa vestra nostra sit, & nostra vestra. In hoc vero freti existimus, quia divina inspiratione veritas hæc proculdubio a vobis exarata prorsus omnibus manifesta ac certa splendescit. (a) Et quoad nostrum iudicium canonice simulque regulariter contentiones inter monachos venerabilis monasterii sancti Vincentii & abbates ejusdem monasterii, scilicet Autbertum & Pothonem, disenti atque examinari vestra direxit præcellentiæ excellentiæ. Ipse quippe præfatus (b) Autbertus abbas, dum callem itineris peragraret, repentina morte occupatus, minime nostris apostolicis valuit se manifestare præsentis.

Quapropter convenientes plures ex primitivis hæc monachis cum præfato Pothone abbate ipsorum, adstiterunt omnes pariter in conspectu apostolici decreti nostri. Qui residentes una cum reverendissimo & sacratissimo Possessore archiepiscopo, seu Ansoaldo abbate venerabilis monasterii sancti Petri, pariter Aquilino abbate (c) de va regio, atque Raginbaldo abbate venerabilis monasterii sanctæ Dei Genitricis, simulque Gualdo abbate venerabilis monasterii sancti Petri, Hiltibrando duce Taciperto, & Grandulo, simulque nostris adstantibus iervitio, Theophylacto bibliothecario, Stephano sacellario, Campulo natario, Theodoro duce, & ceteris pluribus. Et dum ingressus fuisset Rodigauus ejusdem monasterii monachus, referebat adversus eumdem Pothonem abbatem testimonium dicens: Domine, dum cursum hora sexta expiissemus, & secundum consuetudinem pro regis incolumitate, quæque proie prophetarum decantarem psalmum, videlicet: (d) Deus in nomine tuo saluum me fac. subito surrexit abbas, & palere novit. Hæc referebat quia, pariter peragrantes, cepit abbas dicere quid tibi videtur de hac causa, quia exinde expellavi signum videre, & minime vidi. Tunc ego respondi: Deus omnipotens barmiliter corripuit, & faciat nos incolumiter recerti, quis non tantis tanta nostra merita, ut taliter agnosceremur. Et dixit mihi abbas iterum, quia si mihi non fuisset pro monasterio & Terra Benevolentiana, talem eum habuissim, sicut unum canem. Et iterum adversus eum addidit, quia tanti ex Francia remansissent, quantos ego in humero (e) educebat.

Et dum a nobis sciscitatus fuisset præfatus Potho abbas, si ita esset, cum nimia satisfactione respondit, dicens: quia semper congregatio nostra pro eius excellentia, simulque pro ipsius prole, procul dubio in monasterio placuit. Sed dum in opera egerem (f) cum ipso & ceteri instantes, expiata oratione, prostrati in terra instantes placerent: Deus in nomine tuo saluum me fac, subito surrexit pro opera, quæ ad utilitatem ipsius monasterii fiebat. (g) De sinceris vero colloquutione, nullo modo ad injuriam eius regalis excellentiæ quocquam locutus sum, nisi jactatus sum: quod si pro monasterii desertione, seu terra illa mihi non fuisset, omnino in talem pergere debuissim eum, non remaneram. Por-

aro de Francis quod factus est, nullo modo talis (b) protulis, aut ex meo exivit ore. (i) Sed cum talis ex omni parte mihi opponit, & a nobis interrogatus fuisset prænominatus Rodigauus, si hæc alii cum eo audissent, tunc adfirmavit, quia solus esset, & nullus secum alius audisset. Tunc plures ex ipsis priores monachi assererant testimonia pro ipso Rodicauso, dicentes: quia in stupro captus cum propria nepte sua, ex presbytero monachus effectus est, & tale crimen adversus abbatem nostrum imponere minime valebit, quia a sacris canonibus respicitur.

Et introducti sunt alii tres monachi, qui cum Hiltibrando duce venerunt, & cum Autberto abbate (k) morati erant adferentes adversus Pothonem abbatem. Quia nos cupientes (l) ad excellentissimum regem peragraræ, a custodia comprehensi sumus & in carcerem missi. Ad hæc respondit antedictus abba. Veritas est, quia custodes habui (m) in ponte non ut eos, qui ad regem irent, devetarent. Sed eos, qui suam regulam relinquant, & ad saum vomitum in saculo, peccato imminente, revertunt, eos comprehendere jussi. Et tunc, quando dicunt, ibidem minime fui sed (n) ad magnum regem iter carperam.

Tunc nos liquidus pertractantes, & sacrorum canonum instituta inquirentes, reperimus in concilio Calcedonenli cap. 18. confirmante ita Conjurations & conspirationis crimen, & ab exteriis est legibus prohibitum: multo magis hoc in Dei ecclesia ne fiat, admonere convenit. Sc. Si qui ergo clerici vel monachi reperti fuerint conjurantes aut conspirantes, aut insidias ponentes episcopis, aut clericis, gradu proprio penitus abjiciantur. Item cap. 11. clericos aut laicos accusantes episcopum aut clericos, passim & sine probatione, accusationem recipi non debere, nisi prius eorum discutatur existimationis opinio. Simul & in Africano concilio cap. 8. fertur. Præterea sunt quamplurimi non bona conversationis, qui existimant majores natu, vel episcopos passim & que in accusatione pulsandos, debent tam facile admitti, nec ne? Aurelius episcopus dixit. Placeat igitur charitati vestra, ut is, qui aliquibus sceleribus irretitus est, vocem adversus majorem natu non habeat accusandi? An universi episcopi dictum est: Si criminosis est non admittatur, placeat. Et hæc omnia considerantes, & quoniam habet (o) has proprius hostis insidias, ut quos in pravorum actuum perpetratione, Deo sibi resistente, recipere non valet, opiniones eorum talis ad præfens simulando dilacerat. Et quia utrum vera essent, an non, districta diuina per triduum fecissemus inquisitione perquiri, & nullam in ea de his, quæ dicta fuerant, culpam invenissemus. Sed ne quid nobis videretur omnium, aut (p) vestro potuisset cordi dubium remanere, præfatum abbatem Pothonem sacramentum proferre decrevimus. quia nulla talia pro infidelitate regalis vestræ potentæ dixisset. Sed nec aliquando eidem magno regi infidelis fuit, vel erit cunctis diebus vite suæ. Simul & alii decem primates monachi ipsius venerabilis monasterii, quinque ex gene-

(a) Idem. Et quoniam ad nostrum (b) Idem. Autbertus dudum abbas. ... peragratus
 (c) Idem. devotissimus, & Greg. locus corruptus (d) Idem. psalmus LIII.
 (e) Idem. vellere, & Lamb. vegetare (f) Lamb. cum ipse, & ceteri instantes, expleta
 (g) Idem. De veteri incerta colloquutione (h) Idem. profero. (i) Idem. sed contagio ex omni
 parte mihi opponit. Dum igitur a nobis interrogatus fuisset prænominatus Rodigauus Greg. videtur aliquis deesse.
 (k) Lamb. moraverunt (l) Idem. apud (m) Idem. in ponte non eos, qui apud regem irent,
 devetare, sed eos (n) Idem. apud (o) Idem. ho. (p) Idem. nostro

ANNO
CHRISTI
771.

ANNO
CHRISTI
771.

genere Francorum, & quinque ex genere Langobardorum, statuimus, ut præberent sacramentum, quia nunquam audierunt ex ore abbatibus quamlibet infidelitatem adversus vestram regalem excellentiam. Ipsi vero petierunt se omnes pariter ad vestram regalem venire præsentiam. Nos quippe illorum exquirentes fidem, erga vestram regalem venire potentiam sivimus properare, solite pro vobis in confessione beati Petri clavigeri regni caelorum (a) non omittentes fundi preces, ut una cum domina regina, vestraque subole, multorum annorum curticulis hic pollentes, cum sanctis omnibus sine fine regnare mereamini. Incolorem excellentiam vestram gratia superna collocationat.

Paulus presbyter, Venerandus presbyter, Foroaldus, Adalbertus, Gaudiosus, Benedictus diaconus, Jojac diaconus, Hermenricus, Raginbertus, (b) Aufscarius, Gregorius, Agemodus, David, Gaudaldus, Ariolus, Stephanus, Garibaldus, Gregorius, Sacinus, Allobro, Rothbertus, Rathus, Haribertus, Leo, Martinianus, Allo, Majo, (c) Beaptinus, Cannaldus, Lemnosus, Magnus, Ursus, Authaldus, Adesulfus, Petrus Ansuaidus, Allo, Petrus, Gratolus Foroaldus, Ursus, Aduaidus.

CXXXVIII

Deditavit nobis per vestros apices a Deo constituta regalis potentia, quia Deo tibi contrario, Agarenorum gens cupiunt ad debellandum (d) vestros introire fines. Hoc vero cognito, in magna exinde tribulatione atque afflictione positi sumus. Sed nequaquam Dominus Deus noster talia fieri permittat (e) nec beatorum apostolorum Petrus princeps. Nos vere dulcissime fili, & magne rex, incessanter pro vobis cum omnibus nostris sacerdotibus, atque religiosis monachis, & cuncto clero, vel universo populo nostro, Domini Dei nostri deprecamur clementiam, ut ipsam nec dicendam Agarenorum gentem vobis subiciat, & vestris eam tubilantia pedibus, (f) ut minime prævalere advertit vos valeant: quia sicut populus Pharaonis demerit est in mari rubro, eo quod non crederent Deo, ita & in hac vice Dominus Deus noster per intercessionem beati Petri apostoli in vestris eos tradat manibus. Confortamini autem, & estote robusti, quia Dominus omnipotens confidentibus in eum vestri regni dabit victoriam de inimicis vestris atque nostris. Et sicut indefinenter die nostique ante confessionem ejusdem Dei apostoli, Domini deprecamur maiestatem, ut vestrum dilatet regnum, ita nos faciat de vestra sospitate, & exaltatione regni vestri semper in Domino exultare, in quibus, & ante aliquot dies istius majestatis, quod vestros suscepimus apices, direximus apud vestram a Deo protectam excellentiam Andreæ & Philippum sanctissimos episcopos, atque Theodorum eminentissimum nostrum nepotem, pro consolatione atque visitationis causa, & prosperitatis vestre lætitiâ agnoscere. Et hoc petimus, amantissime fili,

Aut pro amore satoris vestri beati apostolorum principis Petri, benigne eos solite suscipere jubentis, ut cum gaudio & effectu causæ & exaltatione sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ ad nos (g) remeantes, celeriter eis absolvere dignemini, ut ipse princeps apostolorum pro vobis intercedat ante Domini Dei nostri maiestatem, ut amplius vestrum dilatet regnum, & victorias tribuat. Nosque (h) estis peccatores, ante confessionem ipsius Dei apostoli fundere valeamus preces.

B Et hoc agnoscat a Deo protecta præcellentia vestra, quia aliquantas civitates nostras Campaniæ operantes æmuli nostri atque vestri tantissimi Beneventani, ipsi (i) nostro populo persuadentes subtrahere a nostra ditione decertant, una cum habitatoribus Castri Caietani, seu Terracinentium, obligantes se validis Sacramentis, cum ipso patricio Siciliæ, qui in prædicto Castro Caietano residet, & decertant a potestate & ditione beati Petri & nostra eodem Campanos usurpare, & patricio Siciliæ subjugare. Nos vero dum hoc ipsum agnovissemus, viribus atque vicibus (k) admonere & prædicare per nostros episcopos & fideles beati Petri direximus, cupientes eodem Campanos nos salvos habere, ut aliqua malitia eis minime eveniret, ut ad nostri præsentiam (l) conjungerent, aut per unamquamque civitatem primarios quinque ad vestram a Deo fundatam præcellentiam destinarent. Sed neque ad vestri præsentiam eos dirigere valuimus, nec ad nostros obtutus conjungere voluerunt. Tamen & reverentissimum fratrem nostrum Philippum, seu & Patricalem nostrum nepotem eis direximus, ut nostris se præsentiam obtutibus, aut apud vestram regalem potentiam (m) conjungere properarent. Nec tunc nostris admonitionibus se accommodare voluerunt. Dum vero eorum nequitia prævalere minime posuimus, disposuimus cum Dei virtute atque auxilio, una cum vestra potentia generale nostrum exercitum illic dirigere, qui eos constringere debeant, & inimicos beati Petri atque nostri, seu vestri emendare.

C Sed petimus te, amantissime fili, coram Deo vivo, ut nefandissimos & Deo odibiles Beneventanos, per vestra scripta atque fidelissimum vestrum missum (n) protestando dirigere jubearis, ut a tali iniqua operatione recipiant, & in nostris Campanis talia non committant, quia nos per nullum tenorem ipsos nefandissimos Beneventanos, aut eorum missos recipere volumus. Sed nec ad episcoporum coniectationem suscipere, dum contrari beati Petri atque nostri & vestri effecti sunt. Interca petimus te, magne rex, & dulcissime fili ut sicut a vobis (o) poscere per Andreæ & Philippum sanctissimos episcopos nostros (p) & Theodorum eminentissimum nostrum nepotem direximus, ita in omnibus nostram postulationem adimplere jubearis, ut angelus Dei omnipotentis vos præcedat, & faciat vestram præcellentiam triumphantem, atque cum magnis victoriis & exaltatione ad proprii regni vestri culmen una cum omni

(a) Idem. non finientes... seboie (b) Lamp. Autcarus (c) Idem. Scaptullus
 (d) Idem. vestris introire finibus (e) Idem. nec beatus Petrus Apostolorum princeps
 (f) Idem. & (g) Idem. remeantem (h) Idem. vel si
 per adere, atque subtrahere (i) Idem. admonendum & prædicandum (j) Idem. nostrum populum
 l. dent, ne (k) Idem. conjungendum nisi perire debuissent (l) Idem. conjungere de-
 (m) Idem. præstantium... recipere debeant... non immittere
 (n) Idem. potendum (o) Idem. seu
 Contil. Genera. Tom. XII.

omni Deo dilecto Francorum exercitu incolu- ANNO CHRISTI
mem (a) reverti. ANNO CHRISTI

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continetur de monasterio sancti Hilarii confessoris (b) in Calligata, orat ne ipsum seu Hospitalis, qui per alpes collium siti sunt, in susceptione peregrinorum, ut a nulla magna parvaque persona invadi sineret. Ut Gundibrando duci Florentino mandat, ut, quæ eidem monasterio abstulit, reddat.

(c) *Domno excellentissimo filio nostroque spiritali compatri Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus B. papa.*

Cod. Carol.
LXXIV.

NOVimus regalis excellentiæ vestræ benignitatem pro Domini amore, atque beati Petri Apostolorum principis (d) a quo meritis & præclara est dignitate ditata ecclesia, & sicut amans justitiæ, unicuique suffragium impertire. Quatenus petentes quæsumus, ut pro ejusdem beati Petri fautoris vestri amore, nostræque paternæ dilectione, sicut solita est persulgidæ regalis potentia, piorum locorum sollicitudine, restaurationis juvamine ferre. Ita in (e) subiectis monasteriis spiritalis matris vestræ sanctæ nostræ Romanæ ecclesiæ, quibus (f) aura vibrantissima regali in triumphis præcellentiæ concessa atque offerunt. Scilicet monasterium sancti Hilarii confessoris (g) Christi (b) qui post in Calligata una cum hospitalibus, qui per colles alpium siti sunt, pro peregrinorum susceptione posuimus, ut a nulla magna parvaque persona qualibet invasione brachium patris vestri sinat clementia. Sed in omnibus pro monachorum Deo servientium laudibus atque susceptione peregrinorum, justitiam illic conservare, sicut solita est dignetur, & invasionem, quam Gundibrandus dux civitatis Florentinæ in eodem monasterio ingerit in curte quadam Safantina, territorio scilicet Florentino, arripens ex ea illicitè plura pecunia, quæ illi minime pertinent abstollenda emendare (i) jubemini, simulque terras, quas ex ipsa curte plures homines sine ratione abstulerunt, reddite vestra a Deo inspirata regalis potentia faciat, & pro amore ejusdem regni cælorum clavicularii, & nostro prælati monasterii (k) missos mitissimo vultu, ac benignissima hilaritate eos suscipientes, justitiæ quam a vobis petierint, clementissime sicut soliti estis, accipiant effectum, ut dignam pro ipsis monachis, seu peregrinorum susceptione suscipientes mercedem potius valeamus in confessione janitoris regni cælorum pro vobis, filiaque nostra domna regina, vestraque (l) triumphatissima prole, divinam exorare clementiam, ut hic ævis, tempusque regni gubernacula fruente, in æthereis arcibus consortes cum ipso Christi confessoris beato Hilario effecti inveniamini. Incolu-

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continetur de fide, vel dilectione, quam erga beatum Apostolorum principem Petrum habere pollicitus est, ut inconcussa & indissolubilis permaneat, & nulla callida versutia ab apostolico amore ejus animus disjungi (m) possit.

(n) *Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri Carolo regi Francorum, & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

GRatia sancti Spiritus igniti calore nulla quiescimus plus ratione, cuilibet terrenæ potestatis splendido, præterquam vestræ a Deo promotæ regali potentia, cum opportunitas datur, ex totis nostris præcordiis intimare, quum tamen firmam stabilemque annexam fideliter, ac ita unanimes in unitate conglobatos esse speramus, ut nullo modo credamus, quamlibet magnam parvamque personam inter apostolicam sedem, & vestram excellentiam posse eam dirimere, (o) talem prorsus vestrum præfulgidum in triumphis regnum erga amorem beati Petri apostolorum principis, fautoris vestri, & nostram dilectionem agnoscetes usque hæcenus persistere, (p) & indissolubile permanere. Quod nunquam possit quamlibet callida versutia hominum ab amore clavigeri regni cælorum disjungere, quem prorsus auxiliatorem in opinatissimis vestris triumphis, nobis poscentibus atque precantibus, credimus & propugnatores habere, procedens & introducens vestrum præcellum regalemque triumphum calcare super omnes barbaras nationes. Quatenus semper pro vobis divinam exorantes clementiam, Deique timorem præ oculis habentes, atque pro anima sanctæ recordationis præcellentissimi genitoris vestri domni Pippini summi regis, & pro omnibus fidelibus Francis, simulque divinum considerantes judicium, nitebamur emendare de pravis atque perversis actibus, videlicet (q) Heleutherium & Gregorium, ineptos atque inutiles nugantes. Qui pro eorum proterva contumacia non sinebant in eorum iudicari partibus, Ravennæ inopes atque pusillos opprimentes, misere tam invenalitate hominum apud paganas venundantes gentes, (r) quam de panis eorum absque ulla misericordia avide deglutiebant, ex qua pestilentia plurima pars deficientes atque ruentes dissipati sunt: insuper ignobilium (s) vulgus, catervamque cruentorum nequiter congregantes, non (t) intermittebant cotidie nefandas perpetrare neces. Unde dum in ecclesia, quadam die, missarum celebrarentur solemnia, & eadem hora quidam diaconus Christi evangelium populis prædicaret, intus in eodem sanctuario, ab eorum impissimis hominibus sanguis effusus est innocens pro

Cod. Carol.
LXXV.

(a) *Idem revertendum* (b) *Lamb. in Calligata seu hospitalibus, qui per colles*
(c) *Greff. Summ. xxxviii. Baronio, & Centuriat.*
(d) *Lamb. a quo est exaltationem sancti Dei ecclesiæ præclaram dignitatem merita est, & sicut amantem justitiæ, unicuique* (e) *Greff. sancti* (f) *Lamb. a vestra* (g) *Idem. Christi in Calligata*
(h) *Greff. qui locus* (i) *Idem & Lamb. jubentis*
(k) *Lamb. missi . . . hilaritate suscepti, justitiarum, quas a vobis* (l) *Idem. triumphatissima*
(m) *Lamb. potuisset* (n) *Greff. Summ. xxxviii. Bar. & Centuriat.* (o) *Lamb. tale*
(p) *Idem. & indissolubile permanere, quod nunquam possit quæque callida*
(q) *Idem. Heleutherium seu Gregorium* (r) *Idem. de panibus, Greff. locus corruptus*
(s) *Idem. vulgum* (t) *Idem. sinebant*

ANNO
CHRISTI
711ANNO
CHRISTI
711

pro sacrificio laudis homicidium perpetrantes. A
Et dum ipsi (a) certi existerent, quod nos ta-
les iniquas terras, atque perversas operationes,
minime illos (b) ut christiano populo perage-
re sineremus, idcirco superba arrogantia elati,
conati sunt sine nostra scientia, ad vestros pro-
perare regales obtutus, existimantes se per eor-
um inobedientem atque iniquam fallaciam a fide
puritatis, & dilectione beati Petri, & nostra
vos separare. Nescientes miseri & infelices,
quia qui (c) præcipui fideles ejusdem Dei apo-
stoli sunt: pariter & qui ejus inimici esse vi-
dentur, vestri proculdubio inimici sunt.

Quapropter poscentes quæsumus vestram a
Deo protectam regalem potentiam per beatum
Petrum apostolorum principem, cui a Domino B
potestas ligandi solvendique peccata in cælo &
in terra data est, & ipsum sanctum baptisma,
quod inter nos per Spiritum sanctum habere
videmur, illorum proccacitati vester præfulgidus
aspectus, & hilaris minime manifestetur. Ne-
que recipere ipsos vultu dignissimo dignemini,
sed tanquam inimicos beati Petri & vestros
existentes, eorum superbam gloriationem res-
puentes, ad nos (d) dehoneitati per fidelissi-
mos vestros missos humiles veniant, ut omnia
quæ sati sumus, eorum comprobemus præsen-
tia: quatenus qui agunt talia, iniqua atque
perversa per eos emendentur, & illibata obla-
tio, quæ a sanctæ recordationis penitente vestro
domno Pippino magno rege allata, & vestris C
præfulgidis regalibus manibus in confessione
beati Petri clavigeri regni cælorum, oblata,
atque nimirum confirmata sunt, inconcussa &
immaculata in æternum permancant, ut ante
tribunal Christi ipse protector vester beatus Pe-
trus apostolus dignus retributor vobis appareat,
& sicut in hoc (e) terrenum regnum una cum
præcellentissima subole vestra & omnibus fide-
libus Francis in triumphis pollentes tuetur &
protegit, ita & in ætheris arcibus cum sanctis
omnibus faciat sine fine regnare. Incolumem
excellentiã vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad do-
minum Carolum regem directæ, in qua con-
tinetur de sacratione Petri episcopi, seu &
de territorio Savinensi.

(f) *Domno excellentissimo filio, nostroque spiri-
tuali compatri Carolo regi Francorum, &
Langobardorum, atque patricio Romanorum
Hadrianus papa.*

Cod. Carol.
et LXXVI.

N^Estareas mellissuasque regalis excellentiæ
vestræ per harum transvectorem Petrum
reverendissimum & sanctissimum fratrem jam
& coepiscopum nostrum, suscepimus syllabas,
in quibus de ejus ordinatione reperientes, illi-
co benignam voluntatis vestræ mandata, sicut
soliti sumus, implevimus. Quem petimus pro
amore beati Petri principis apostolorum, fau-
toris vestri, & nostra invicem firma dilectione,
in omnibus eum (g) tenentes, amplius illum
exaltare dignemini. Sic enim decet, ut qui ab
apostolica sede ordinatus fuerit, omnibus in ho-

more canonicæ institutionis, sicuti mos antiqui-
tus fuit, partibus illis præcellat. Quam
enim fiduciam atque gloriationem in vestra
præcella regali potentia habemus, lingas, ut
reor, humana fieri non potest. Quatenus ipse
jam satis Petrus reverentissimus, & sanctissi-
mus frater & coepiscopus noster insinuare po-
test, quanta amoris ferventia cor nostrum in
vestra triumphantissima præcellentia die nodu-
que existit. Et dum tantam fiduciam de ve-
stra a Deo protecta regali excellentia perentes
habemus, nimis expectabiles sumus, sicut vo-
bis poscentes direximus de Savinensi territorio,
ut ea quæ (b) mercede animæ vestræ, pariter-
que spiritualis filii nostræ, atque commatis,
nec non vestræ nobilissimæ prolis, beato Petro
apostolorum principi in integro concessistis,
adimplere per fidelissimos vestros missos, qui
& causam ex parte examinaverunt, sicut &
antiquus fuit, & contradere nobis jubeatis,
ut ab ipso regni cælorum navigero dignam
retributionem hic & in futuro recipere merea-
mini.

Enimvero prædictus Petrus reverentissimus
& sanctissimus frater & coepiscopus noster ob-
tulit nobis (i) pseudopythacium (k) a Pauli-
no, sicut satis est, pro Theodosio quondam in-
terpretatum, & a vestra excellentia nobis di-
rectum. (l) Habens insuper a scripture brevi-
varium Chalcedonenis concilii, a quodam Ve-
recundo episcopo editum, quem in apocryphis
reperientes saludicus invenitur. Sancta vero
catholica & apostolica spiritualis mater vestra
Romana ecclesia non breviter, sed totum san-
ctum ac venerabile quantum Chalcedonenſe am-
pledens prorsus veneratur, & non audeat re-
linquere sanctum & venerabile ejus constitu-
tum & exsequi a quodam factum brevium,
nullam consonantiam sanctæ institutionis habens.
Nos quidem pro tanto amore, quem erga ve-
stram a Deo institutam regalem potentiam ha-
bemus, direximus vobis ex eodem sancto &
venerabili concilio ante additionem ejus exemplar
epistolæ S. Leonis ad clerum & nobiles Con-
stantinopolitanos, atque populum ejusdem civi-
tatis directæ, post acceptum iniquum & perva-
sum (m) in Efesina urbe secundum concilium
adversus sanctum & venerabilem Flavianum eun-
dem Constantinopolitanum episcopum. Conde-
mnans impiissimum Diocorum, atque profa-
num Eutychen, adhortans atque commonens
prædictum populum, ut in ea fide permaneat,
in qua christianissimum principem eorum novit
permanere. Talis enim almus & venerabilis vir,
atque in toto orbe sanctus Leo papa noster
præcessor opinatissimus, prædicabilis fuit, ut si
aliquid in fide adversus Theodosium imperato-
rem scandalizatum fuisset, numquam post adum
iniquum, & atrociosum secundo in Epheso
factum, ipse præcipuus beatus pater sanctus Leo
E hæreticos damnans laudasset fidem Theodosii.
Sed magis pariter cum ipſus, velut consenta-
neum, eum damnasset.

Nos quidem, sicuti sati sumus, apocryphos
libros non sequimur, sed eos veneramus & am-
plectimur, quos sancta catholica & apostolica
ecclē.

(a) Idem. frat. (b) Idem. in christiano (c) Idem. promi (d) Idem. dehoneſta: eo
(e) Idem. terreno regno (f) Græf. Summ. xxxvi. apud Baron. & Cantur.
(g) Lomb. tuentes (h) Idem. pro mercede (i) Idem. Pseudopythacium
(k) Moravicus. Pissaria Lampridio in Alexandri vita memoratur. Eo nomine brevis epistola designatur
Nunc distinet dicimus. (l) Lomb. habens in superscriptione abbreviatum. R. Græf. habens adscriptum
(m) Græf. Ephesio
Concil. General. Tom. XII. Ddd 2

ANNO
CHRISTII
771ANNO
CHRISTII
771

ecclesia, in qua fundati una cum filia nostra & spiritali commatre domna regina atque vestra triumphantissima subole, per multorum annorum curricula regno persui dignemini, & cum sanctis omnibus præmia æterna in vita perpetua habere valeamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

De episcopis vel presbyteris, ut non militarem induerent armaturam, sed spiritalem, id est jejuniis, & orationibus vacarent, seu de venalitate, vel captivitate hominum, vel aliis illicitis causis, quæ a pravis hominibus (a) perpetrata erant, seu de visione Joannis monachi, quæ falsa, vel inanis esse videbatur.

(b) *Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadriano papa.*

Cod. Carol. et
LXXVII

Orthodoxæ fidei plenissimos atque neætareos vestram a Deo promotæ regalis excellentiæ suscepimus affatus, quos referentes vestram a Deo promotam salutem, ac in triumphis victorias, seu præcellentissimæ filię nostrę domnę reginæ, vestrorumque præcellentissimorum filiorum, atque nostrorum, vestrorumque fidelium sospitatem, simulque sinceritatem repertientes, magnas omnipotentis Dei clementiæ (c) retulimus grates?

Illud autem, quod nobis vestra innotuit regalis potentia per tuum fidelissimum missum, scilicet Garamannum gloriosum ducem pro Joanne monacho atque presbytero, qui sicuti in vestris referebatur regalibus apicibus, de captivitate hominum, & de aliis illicitis causis, quæ a pravis perpetrantur, vobis enuntiasset, ut Deo proposito, per vestrum præcelsum regalem dispositum corrigerentur, vel emendarentur, quemadmodum a nobis poposcit regalis potentia, libenti eum suscepimus animo, solum in omnibus vestris accomodantes votis. Talem prorsus scimus vestram regalem excellentiam, quia in his nullius eget monitione, quia Domino coopitulante, beatoque Apostolorum principe Petro pro ipso semper suffragante, veram prædicationem orthodoxæ fidei, quam ab ejus suscepit ecclesia, illætam atque immobilem tenens, ulstroque irreprehensibilem sine macula vibrans exultat, atque in omnibus penitus fulget, & non desinit emendare sævos atque iniquos callidosque homines ab illicitis actibus.

Sed & captivos in sua propria reverti crebris fecit diebus. Fatus quippe est nobis præfatus Joannes Monachus, quia dixisset vobis, ut omnis episcopus (d) spiritalia teneret arma, & non terrena, quatenus si ita est, quia militaria induunt arma, hortantes vestram innotescimus a Deo protectæ regali excellentiæ, ut nullo modo sic fieri permittat, sed (e) quocumque in quolibet deferri cupit loco, tam episcopi, quam presbyteri, orthodoxæ fidei galæam, & salutis induti arma, orationibus vacare gnæviter studeant, ut cuncto populo ea, quæ pro salute animæ (f) sunt, spiritale ge-

rant officium. Cæteri vero episcopi atque presbyteri in eorum degentes ecclesiis, canonicè unusquisque per vestrum regale robustissimum præsidium suum valeant regere populum a Deo sibi commissum.

Porro de revelatione ejusdem Joannis Monachi, sicut ejus referebat locutio, vere phantasma esse existimatur. Dicebant enim quod vidit primis in somnis cælos apertos, & dexteram Dei; deinde vidit postmodum somnium aliud, turrem magnam, & descendentes angelos, inter quos vidit speciem hominis alas habentem (g) columbinas, & dicentem: Quia hic est filius Dei. Absit enim a fidelium cordibus, ut fides christianorum mortua esse prædicetur. Nos enim speciem aquilæ alas habentem, sicut a Sanctis suscepimus patribus, Joannem evangelistam testamur, qui secreta cælestia hominibus prædicat: (h) *In principio erat Verbum* &c. In specie vero columbæ Spiritus Sanctus visus est. Nam nunquam legimus hominis alas columbæ indutam. Quapropter nimis vestram laudantes firmissimam atque laudabilem fidem, in hoc cognovimus, quia vos phantasma ipsas reputastis visiones, (i) in eo a nobis pro eo vestra poposcit regalis potentia, ut nequaquam a nobis condemnaretur, anathematizaretur, vel flagellaretur, neque aliquam adversitatem ei faceremus: quatenus in his omnibus vestræ accomodantes regali petitioni, in quantum necesse fuit, ipsum ammonuimus monachum, atque in proprium suum locum illesum absolvimus. Nam si vestrum illi non profuisset regale adminiculum, ecclesiasticam illi disciplinam canonicè inferentes, sicuti monacho Cyrillo, a nobis correcto & emendato, monachicam regulam illi demonstrare irreprehensibiliter habuissemus. Ob nimium vero amorem vestrum cum magna patientia atque benignitate susceptus, communitusque, ultro citroque divinis præceptis in pace absolutus est. Vestram regalem excellentiam una cum filia nostra præcellentissima domna regina, vestraque præcelsa prole, multorum annorum curricula regni gubernacula persui divina faciat clementia, ut in hoc mundo super omnes barbaras regnantes nationes in ætheriis arcibus sine fine cum sanctis omnibus regnare mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item epistola ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones pro exaltatione sanctæ Dei ecclesiæ, & de territorio Savinense, qualiter (k) Machinarius fidelissimus ejusdem præcelsi regis, ipsum territorium cum integritate partibus sancti Petri contradere voluit. Sed propter iniquos atque perversos homines minime potuit.

(l) *Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadriano papa.*

Divinitus præordinatam vestram a Deo protectam summam regalem potentiam pro-

Cod. Carol. et
LXXVII.

(a) Lamb. perpetrare
(b) *Idem.* spiritalem teneret armaturam, & non terrenam?
(c) *Idem.* sunt, seu æternam vitam adipisci prædicantes, eorumque confessionem suscipientes irreprehensibiliter sacerdotale gerant &c.
(d) Joannis cap. I.
(e) Lamb. Maginarius
(f) *Idem.* Summ. XI. Bar.
(g) *Idem.* columba viva...
(h) *Idem.* in eo quod... a nobis condemnatus, anathematizatus vel flagellatus fuisset...
(i) *Idem.* Quatenus his omnibus vestram accomodantes regalem petitionem, in quantum
(j) Lamb. referuimus
(k) *Idem.* quocumque secum in quolibet

ANNO
CHRISTI
771ANNO
CHRISTI
771

culdubio credimus; quia super pristinos omnes ac fidelissimos, orthodoxoque reges atque imperatores, erga sanctam catholicam & apostolicam spiritalem matrem vestram Romanam ecclesiam, veram dilectionem habentes, innumerabilia bona per vestra laboriosa certamina cordie offerunt. Et pro hoc nempe certi facti esse, quia quantum caput totius mundi eandem sanctam ecclesiam, ejusque rectorem, simulque pontificem amplectendo seu fovendo, honorabiliterque glorificando, diligitis, tantum vos beatus Petrus apostolorum (a) princeps inconcusso facit triumphos hic & in futuro victores super omnes regnare reges. Proius quidem confidimus, quia quantum per vos catholica, & apostolica mater vestra Romana ecclesia exaltata triumphat, tantum caeleste vos ambire atque hereditare per intercessionem apostolorum principis concedit in perpetuum regnum.

Veniente igitur hic apud nos fidelissimo Maginatio, denuntians nobis vestra sospitates regalis potentiae, nimis pro hoc nuntio noster relevatus est animus. Repleti sumus omni letitia & exultatione. Qualiter vero ei praecepit vestra a Deo promota triumphatissima excellentia pro Savinensi territorio; ut nobis sub integritate traderet, sicut beato Petro clavigero regni caelorum tribuistis, minime propter malignos ac perversos homines potuit. Totam enim justitiam, quam beatus Petrus apostolus protector noster ex ipso territorio habet, praesentialiter iam tatus Maginarius missus vester vidit tam per donationes imperiales, quam per ipsorum protervorum regum Langobardorum ipsius territorium (b) cum manibus sibi pertinentibus enucleatus designantes. Si vero perfidus Desiderius dudum rex, non sub integritate, sed tantummodo matas nobis, quantum reperiri potuit, quas ex antiquitus sancta Romana ecclesia tenuit, ut nullus ex illis partibus Longobardorum ausus est resistere. quanto magis vestra a Deo protecta regali potentia in omnibus obedienter existentes iusta vestra adimplere debuerant.

Nos quidem neque imperatoribus neque regibus gratias agimus, nisi tantummodo vestra triumphatissimae excellentiae, quia noviter eum beato Petro Apostolorum principi sub integritate condonastis. Pro hoc enim fidelissimos missos nostros, una cum monitionibus nostris, apto tempore vestra regali potentia dirigimus, ut liquida perquisitione divinitus inspiratus eas indagans, (c) iustitiae beato Petro apostolo eveniant ad effectum, ut praecellum a Deo promotum regale vestrum culmen, atque memoria vestra in ecclesia beati Petri nutritoria vestri, usque in finem saeculi inter sanctos nominetur, sed sicut temper in ejus sacratissima aula orantes pro vobis persistimus. Omnipotens, clemens, & misericors Deus, in cuius manu cor excellentiae vestrae regitur, una cum excellentissima filia nostra, & spiritale commatre domina regina, seu domno Pippino excellentissimo rege Langobardorum, & proprio spiritali filio nostro, ceteraque vestra nobilissima prole, corroboret cor & mentem vestram & brachium suae potentiae vobis extendat, ut

victores vos super omnes barbaras natione laetari; quatenus omnes sub vestro brachio humilitati, vestigia pedum vestrorum osculentur, ut amplius ecclesia (d) Dei per vestram a Deo institutam regalem potentiam (e) nimirum exaltata permaneat. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolae ejusdem ad domnum Carolum regem direxit, in qua continetur de abbate venerabilis monasterii S. Vincentii, qui apud domnum regem intonsus accusatus fuerat, & inde ablati, ut eum venusto cultu ac vibrantissimo animo clementissime susciperet, quia falsa crimina ei obiciebantur.

(f) Domno excellentissimo filio nostroque spiritali commatre Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patrio Romanorum Hadriani papa.

Dum tanto ex patris cordis amore omnes generaliter agnoscunt, quod erga beatum apostolorum principem Petrum factoremque vestrum, & nos, crebro fideliter vestra regalis potentia profus gerit, convenit nempe & totius nostris praecoribus, quae ad salutem pretiosissimae animae vestrae pertinent, libenti suggerere animo. Proinde salutantes, paternam dilectionem indicamus vestrae praecellae regali potentiae, quia cuncta congregatio venerabilis monasterii sancti Christi Vincentii unam concordiam pro hoc simul habentes poposcerunt a nobis, ut nostris apicibus pro abbate ipsorum, qui intonsus apud vos accusatus, intercederemus: imo & per vestram praesulgidam iustitiam exinde (g) ablati, vestris regalibus vestigiis (h) praesentatus, eum vobis in omnibus commendarem, eo quod nullo modo vestra regali potentiae infidelitatis reum quippiam ex acculatoribus suis facere, aut comprobare valebit, eo quod omnino falsum ei crimen obicitur. Et ideo pro amore beati Petri regni caelorum clavigero, magnopere petentes fiducialiter quaesumus, ut eum venusto vultu ac vibranti animo clementissime recipere jubeatis. Iustum quippe est, quemadmodum tam magnam congregationem religiosi moribus suis regulariter atque naviter regere valuit, a vestris praecellis obtutibus sospitem absolvi, & in pristinum statum clementissimis iustis vestris, nobis polcentibus restitui, quia valde idoneum ad commissum sibi officium seu vestrae fidelitatis, sicut ab omnibus congregatione didicimus, (i) eum agnovimus.

Deus omnipotens in cuius manu (k) omnia regna Mundi reguntur, ipse per suffragia apostolorum principis Petri, semper nos faciat de vestro regali culmine laetari. Et in hoc mundo praecellentissima subole vestra super omnes barbaras nationes dominantes, longo aevi regni gubernacula fruire valeatis, atque in aetheris acibus cum sanctis omnibus regnare mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item

(a) Lumb. princeps per inconcusso. (b) Idem. cum matris. (c) Idem. iustitias.
(d) Lumb. deff. Deo. (e) Idem. nimirum. (f) Greg. Summi. X. Bar. & Centur.
(g) Lumb. ablatum. (h) Idem. praesentatum.
(i) Idem. sunt omnia regna mundi, ipse

ANNO
CHRISTI
771.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones, seu benedictiones pro cruce, quam ei miserat, & de territorio Populonienſi seu Roſellenſi, ut dominus rex ſuis idoneos miſſos dirigeret, qui ſub integritate ipſas civitates (a) cum ſuburbana earum ei contradere debuiffent.

(b) *Domno excellentiſſimo filio, noſtroque ſpiritali compatri Caroli regi Francorum & Langobardorum atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Cod. Carol.
in LXXXII.

Precellentiſſimos atque nitidiſſimos Deo dicatæ regali præcellæ ſcientiæ veſtræ mellifluos accepiſimus verſos, quos referentes atque ſingillatim relegentes, eorum robur cum nimio amplectimur amore, & proculdubio veſtra credere dignetur regali potestas, quia omnino ſicut per eos innotuiſtis, a nobis in omnibus perhicitur. Teſtem enim invoco Deum, cui tercio in ſpiritu meo, quod ſine intermiſſione die noctuque ſemper memoriam veſtri facio in orationibus meis, obſecrans tam pro veſtra in triumphis regali victoria, & perpetua ſtabilitate, quamque pro ſanctæ memoriæ genitoribus veſtris, ſimulque conjuge veſtrâ domna (d) Hiltibranda regina, filia & ſpiritali noſtra commatrem, & nempe eorum memoriale non derelinquetur in æternum.

Crucem quam nobis miſiſtis, in ſanctam noſtram eccleſiam recondentes, veſtra memoria in æternum in ea manebit. De ſoſpitate enim noſtra, quam veſtra regalis cupit audire clementia, omnia erga nos, Deo favente, proſpera exiſtunt, quia & nos de veſtra regia ſalute atque victoris certo audire deſideramus, quoniam veſtra ſalus noſtra eſt, & hoc magnopere poſcimus. Et ſicut per anteriores noſtras ſyllabas veſtram poſceſimus regalem potentiam, ita perficere dignetur, uti denuo eos miſſos ſuos dirigere jubeat, qui nobis contradere debeant fines Populonienſes ſeu Roſellenſes, ſicut & antiquitus fuerunt. Nam ex parte nobis ex ipſiſ finibus non tradiderunt. Sed quaſumus, ut veſtra regalis oblationis donatio ſine tenus maneat inconcuſſa. Præſertim & partibus ducatus Beneventani idoneos dirigere dignetur miſſos, qui nobis ſecundum veſtram donationem ipſas civitates ſub integritate tradere in omnibus valeant, ut ex hoc poſſimam remunerationem una cum ſpiritali filia noſtra domna regina, veſtraque præcellentiſſima prole, ab ipſo regni cælorum clavigero beato Petro apoſtolo ſuſcipere mereamini. Incolumem excellentiam veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur gratiarum actiones, seu benedictiones pro exaltatione ſanctæ Dei eccleſiæ, & de ſacramentario expoſito a S. Gregorio immixtum, quatenus eum dominus rex poſcebat per Joannem monachum atque abbatem civitatis Ravennatum miſerat.

(e) *Domno excellentiſſimo filio noſtroque ſpiritali compatri Caroli regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

ANNO
CHRISTI
771.

Iter peragratum annectens limina beatorum principum apoſtolorum Petri & Pauli reverentiſſimus ac ſanctiſſimus Huchbertus epicoſus, deſiderii ſui vota adimplens, obtulit nobis præfulgidos eximioſque veſtros in triumphis regales aſſatus. Quos cum nimio cordis amore referentes atque relegentes, reperimus in eis veſtram vibrantiſſimam ac mellifluam nobis deſtinatam ſalutem, ſed nimirum, quod (f) poſtius molem deſiderantes præſtolabamur, de veſtra præcella regali in triumphis victoria atque ſoſpitate, imo & cunctorum veſtrum fidelium proſperitate, pariterque & de proſectu atque exaltatione ſpiritalis matris veſtræ ſanctæ catholicæ & apoſtolicæ eccleſiæ, in ipſiſ veſtris regalibus mellifluoſque ſpeculantes apicibus. In his omnibus noſter relevatus eſt animus, & Redemptori Mundi retulimus grates, præcipue ſatagentes in confeſſione clavigeri regni cælorum fautoris veſtri beati Petri apoſtolorum principis non (g) omiſſimus crebro ſuppliciter divinam pro vobis exorare clementiam (h) utimur, quia nobis ſive in ſilentio, ſive poſcentibus, pro proſectu atque exaltatione ſpiritalis matris veſtræ ſanctæ Romanæ eccleſiæ non (i) intermiſſitis decertare, ut per veſtra laborioſa certamina magis, magisque permaneat irrefragabiliter, & congrue exaltata, & dignum veſtrum nomen adſcriptum in libro vitæ cæleſtis, & regalis memoria in ſæculum ſæculi hæreat.

De ſacramentario vero a ſancto prædeceſſore noſtro deſiſuo Gregorio papa diſpoſito, jam pridem Paulus Grammaticus a nobis eum pro vobis petiit, & ſecundum ſanctæ noſtræ eccleſiæ traditionem per Joannem monachum atque abbatem civitatis Ravennatum veſtræ regali emiſimus excellentiæ, quatenus optantes pro veſtra regali inviſiſſima excellentia, Deum Dei apoſtolum, veſtrumque proteſtorem poſcentes quaſumus, ut ſemper ubique vos comitans, victores ſuper omnes barbaras nationes efficiat, & una cum domna ſpiritali filia noſtra regina, veſtræque proſapiz nobiliſſima prole, longiori ævo in hoc regnantes mundo, in vitam æternam cum ſanctis omnibus regnare ſine fine ejus interventionibus faciat. Incolumem excellentiam veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continentur de Constantino & Paulo ducibus ipſius apoſtolicæ, qui apud præſatum regem a perverſis hominibus gratis accuſati fuerant, poſtulans, ut unum ex ipſiſ ſcilicet Paulum, quem ejus obtutibus præſentandum miſerat, ut benigne eum ſuſcipere dignaretur.

(a) Do-

(a) Lamb. cum ſuburbaniſ

(b) Grif. Summ. viii. Bar. & Centuriat.

(c) Lamb. Præcellentiſſimos

(d) Idem. Hiltibranda & Grif. Hiltigarda

(e) Grif. Summ. viii. apud Bar. & Centuriat.

(f) Lamb. poſtius jam olim deſiderantes

(g) Idem. ſinitus

(h) Idem. fiducia utimur, quia vobis ſive ſilentio

(i) Idem ſinitus

ANNO
CHRISTI
771
Cod. Carol.
et LXXXIII

ANNO
CHRISTI
771

(a) *Domno excellentissimo filio nostroque spiritali A*
compatri Carolo regi Francorum, atque pa-
tricio Romanorum Hadrianus papa.

UT reor dici non potest, quantum erga ve-
stram a Deo concessam in triumphis po-
tentiam, atque regalem præcellentiam nos-
træ ex intimo cordis existit amor, & ideo non
desinimus vestrosque fideles crebro ve-
stræ commendare amplis regali clementiæ (b).
Propterea venientes ad nostros apostolicos ob-
tutus, scilicet Constantinus & Paulus duces,
& nostri vestrique cum nimio merore cordis
intimaverunt nobis, quod auditum illis fuis-
set, le (c) apud vestram regalem potentiam
a perversis hominibus gratis accusatos, & dum
nimis eos fideles erga beati Petri apostolorum
principis (d) vestri, nostrique servitium agno-
scimus, idcirco unum ex illis, scilicet Paulum
gloriosum ducem, ad vestram triumphatissi-
mam regalem potentiam gratuito absolvimus
animo. Atque nimis petentes poscimus ve-
stram a Deo institutam præcellentiam, ut si-
cut vestre amor nostrum complexus est auxi-
lium, ita tum suscipere (e) valeamini, & fa-
miliarem apud vestram regalem potentiam com-
mendatum habere dignemini.

Meminisse enim credimus vestram regalem
præcellentiam, qualiter in aula fautoris vestri
beati Petri apostoli præfatum Constantinum,
atque Romanum nobis commendare dignati
esset, confirmantes proculdubio, ut nostri ve-
strique essent fideles. Quos nempe subditos
cum omni humilitate fideliter servientes vobis
nobisque reperimus, nunquam (f) in sua va-
cillantes fide, sed prout in vestro nostroque
servitio & amore semper manentes. (g) Qui
dum in omnibus eis vestras regales accomo-
daveritis aures, & ipsum præfatum Paulum
gloriosum ducem regali tuitione circumvallatum
amplectemini, fructum boni operis per
eum suscipientes bonitatis (h) effectum ante
B. Petri principis apostolorum corpus divinam
pro vobis atque spiritali filia nostra excellen-
tissima domna regina, vestraque nobilissima
prole, exorare valeamus clementiam, ut lon-
giori ævo in hoc mundo regni gubernaculo
fruente in vitam æternam cum sanctis omni-
bus sine fine regnare mereamini. Incolumem
excellentiæ vestram gratia superna custodiat

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad dom-
num Carolum regem directæ, in qua conti-
netur (i) de Venetiis, ut de Ravenna, seu Pen-
tapolio expellerentur, nec non & de Garamanno
duce, (k) qui possessiones Ravennatis eccle-
siæ violenter invalisset, vel exspoliasset.

(l) *Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali*
compatri Carolo regi Francorum & Lango-
bardorum, atque patricio Romanorum Hadria-
nus papa.

Cod. Carol.
et LXXXIV.

Ad aures clementissimæ regalis excellentiæ E
vestræ intimantes innotescimus, quia dum

vestra regalis in triumphis victoria præcipient-
dum emisit, ut a partibus Ravennæ, seu Pen-
tapolio expellerentur Venetici ad negotian-
dum, nos (m) illico in partibus illis emisim-
us, vestram acimplentes regalem volunta-
tem, insuper & ad archiepiscopum (n) præ-
ceptum direximus; ut in quolibet territorio
nostro & jure sanctæ Ravennatis ecclesiæ, ip-
si Venetici prædicia atque possessiones habe-
rent, omnino eos exinde expelleret, & sic ec-
clesiæ suæ jura manibus suis teneret.

Quid autem (o) contigit de Garamanno du-
ce, qui subito irruit super prædicia & possessio-
nes sanctæ Ravennatis ecclesiæ, in nostris ter-
ritoriis sitas, & non solum eas occupavit, sed
& omnes fruges a prædicta abstulit ecclesiæ,
(p) & de aliis piis locis. Nos quidem statim
eum adhortari studuimus, ut si fidelis vestre
existeret, ipsas possessiones piorum locorum
reddere prorsus non omitteret, quia & juris
ecclesiæ Ravennatæ (q) sive talium locorum
piorum esse videntur, & in nostris territoriis
sitæ sunt. Ille vero nullo modo recordatus
est, neque ipsas possessiones addere voluit,
sed illicite eas detinere conatur. Quapropter
poscentes vestram in triumphis regalem poten-
tiam, quasumus, ut pro amore fautoris vestri
B. Petri apostolorum principis, nostraque pa-
terna dilectione, talia illi agere non sinatis,
sed per vestram clementissimam regalem præ-
ceptionem eum exinde expellere omnino dig-
nemini, ut & nostra territoria per vestram
regalem tuitionem intacta permaneant, & que-
cumque infra ipsa territoria esse noscuntur
(r) irrefragabiliter eorumdem locorum posses-
sione & jure fruamur, quemadmodum vestra
in triumphis victoria, una cum domna regi-
na, vestraque nobilissima prole hic & in fu-
turo sine fine regnare mereamini. Incolumem
excellentiæ vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad do-
mnum Carolum regem directæ, in qua conti-
nentur gratiarum actiones, & de Rosellis,
& Populonio, & de civitatibus Beneventani-
s, vel de insidiis Græcorum.

(s) *Domno excellentissimo filio nostroque spiritali*
compatri Carolo regi Francorum, & Lango-
bardorum atque patricio Romanorum Hadria-
nus papa.

Nedares, nimisque mellifluis regalis
excellentiæ vestræ suscepimus syllabas, in
quibus agnoscentes (t) vestræ sinceritatis salu-
tem, & spiritalis filie nostræ domnæ reginæ,
vestræque præcellis prolis, & quod (u) in fini-
bus vestris, Christo propitio, (v) omnia pro-
spere esse cernuntur, magnas omnipotenti Deo
retulimus grates, qui nos de vestro regali trium-
pho crebro laetos efficit.

De apostolicis vero syllabis postris, quas
vobis emisimus, primum quidem per Arui-
num

(a) *Greif. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(b) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(c) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(d) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(e) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(f) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(g) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(h) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(i) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(j) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(k) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(l) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(m) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(n) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(o) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(p) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(q) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(r) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(s) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(t) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(u) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(v) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(a) *Greif. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(b) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(c) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(d) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(e) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(f) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(g) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(h) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(i) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(j) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(k) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(l) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(m) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(n) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(o) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(p) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(q) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(r) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(s) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(t) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(u) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

(v) *Idem. Summ. VI. Baronio & Centuriat.*

Cod. Carol.
et LXXXVI.

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI 771

num comitem, postmodum vero per (a) Sororem & Bedonem directas, & in vestris regalibus apicibus reperimus nobis exinde gratias referri, prorsus nobis vestra regalis excellentia credere (b) velit, quia nunquam volumus. ut Grimualdus filius (c) Arichis in Beneventum remeasset, nisi propter inimicorum vestrorum atque nostrorum machinationes atque insidias, sed verum etiam, sicut vestra promisit nobis regalis excellentia, pro exaltatione atque exaltatione sanctae Dei ecclesiae, & pro nostro vestroque profectu. Quod vos, Domino opitulante, & beato Petro apostolorum principe comitante, omnimodis illis creditis cum summa virtute agere, proculdubio in his credimus, qui opus, quod cepistis, pro exaltatione spiritualis matris vestrae, sanctae Romanae ecclesiae, sine tenus perficetis, & magis magisque per vestra laboriosa certamina exaltata manebit, quia pro huiusmodi vestrum regale nomen in libro aeternae vitae adscriptum est.

Illud autem, quod nobis vestra intimavit excellentia, ut quidquid de illis partibus compectum habuerimus, sub celeritate omnia vestrae regali excellentiae significare niteremur, emisit nobis Stephanus, Neapolitanus episcopus per tuos apices (d) diaconia juris sanctae nostrae ecclesiae sibi concedi, in quibus embolum potuit significans nobis (e) de nefando Adalgiso filio protervi Desiderii, & de insidiis Graecorum. Simili modo & Campulus episcopus Gaetanus per tuas series ea ipsa nobis intimavit, quatenus pro nimio vestro amore idem embolum atque epistolam infra posuimus. Sed taliter vestra praecellentia (f) commendare atque disponere jubeat, ut exercitus a vobis demandati, ut nobis direxistis, praeparati existant, & ubi nobis necesse fuerit, celeriter occurrere fatagant. (g) Reperimus etiam in ipsis vestris apicibus embolum de civitatibus in partibus Beneventanis quas beato Petro apostolo & nobis devota obtulistis mente. De Rotellis & de Populonio, Aruino duci iussistis, qualiter cum ceteris fidelibus vestris iudis ita omnia complere debeat, sicut Deo placeat, & beato Petro (h) apostolo. Et nos propterea in his pro vestra benevola excellentia non desinimus divinam exorare clementiam. Sed quid illis vestris contigit vestra noluerunt adimplere (i) de huiusmodi iussa, neque de Rotellis & Populonio, neque partibus Beneventanis. Unde Crescentem & Adrianum duces cum fidelissimis missis (k) vestris in partibus Beneventanis direximus, vestra regalia suscipientes vota. Sed nulla alia illis tradere valuerunt, nisi episcopia monasteria, & curtes publicas, simul et claves de civitatibus sine hominibus, & ipsi homines in eorum potestate introeuntes & exeuntes manent. Et quo modo nos sine hominibus civitates illas habere potuerimus, si habitatores earum aduersus eas machinarentur? Nos quippe in eorum libertate permanentes, sicut caeteras civitates in partibus Tusciae donis vestris re-

Agere & gubernare eos cupimus, omnem eorum habentes legem.

Unde petimus vestram excellentiam, ut nullus hominum sit, qui vestra sacra vota impedire valeat, & ne meliorem faciatis Grimualdum filium Aragisi, quam fautorem vestrum beatum Petrum clavigerum regni calorum: eo quod ipse Grimualdus in Capua, praesentibus missis vestris, laudabat se, dicens: *Quia Dominus rex praecepit, ut qui voluerit homo meus esse, tam magnus, quam minor sine dubio est tam meus, quam vel cuius voluerit.* (l) Quae, ut nostris evenit auribus, optimates Graecorum in Neapoli sedentes, insultantes fremebant, dicentes: *Deo gratias, quia eorum promissa ad nihilum sunt redacta.* Sed eorum (m) cachinnos nos & subannationes pro nihilo reputamus, quamvis ipsi Graeci referebant, quia missi apostolici iam duabus vicibus sine effectu reversi sunt. Ecce enim huiusmodi (n) remittimus in servitio beati Petri apostoli cum vestris fidelissimis missis (o) nostris, qui vobis omnia liquidius suggerere debeant, & quaesumus, ut taliter eos pro hac causa disponere jubeatis, ut fautor vester B. Petrus apostolus, secundum vestram sacram oblationem, suscipiat effectum, ut hic & in futuro una cum domna regina, vestraque nobilissima prole, existat retributor. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolae ejusdem Papae ad domnum Carolum regem directae, in qua continetur de missis Ottae regis Anglorum, qui simul cum missis praefati regis Caroli (p) Roma properarent, & qualiter praedictus papa ipsos missos Anglorum honorabiliter suscepisset, quemadmodum ei praedictus rex Carolus per tuos legatos mandaverat, seu & ac aliis capitulis.

(q) *Domno excellentissimo filio, nostroque spirituali compatri: Carolo regi Francorum & Langobardorum, atque patricio Romanorum Hadrianus papa.*

Sacratissimos nequioresque a vestra praecipua in triumphis potentia directos suscepimus liquidos affatus. Quos cum nimis solito referantes amore, ea, quae jugiter praestolabamur, agnoscere prius comperimus, scilicet de inclita sospitate atque prosperitate vestra, simulque spiritualis filiae nostrae domnae reginae, tam de praecellentissima vestra regali prole, quam de cuncta ejus fidelissima familiaritate. Sicut enim a vestra regali clementia fertur, quod magnum habet desiderium, ut frequenter per nostros apostolicos apices, aut per missum, qualiter erga nos esse decernerit, (r) intimaremur, ita potius crebris nos assidue sistimus desideriis inhumanter audire, tam per vestram regalem exaltationem, quam per praecipuum vestrum missum, de vestra in triumphis victoria atque prosperitate, imo praefatae domnae reginae, simulque

(a) Idem. Rotionem & Bedonem
 (b) Idem. Diaconia
 (c) Idem. demandare... ut exercitia a vobis demandata... praeparata &c.
 (d) Idem. Reperimus quidem... embolum quia de civitatibus
 (e) Idem. pro huiusmodi iussa
 (f) Idem. cachinnos & subannationes
 (g) Lamo. Romanum
 (h) Lamo. intimaremur
 (i) Idem. nitet
 (j) Idem. pro nefando... & pro insidiis
 (k) Idem. demandata... praeparata &c.
 (l) Idem. apostolo, & nobis
 (m) Idem. vestris partibus &c.
 (n) Idem. res remittimus
 (o) Idem. & nostris
 (p) Idem. Summo XLIII. Baronio & Centurionibus.

ANNO CHRISTI 717

ANNO CHRISTI 717

que vestre nobilissimæ subolis, pariterque cunctorum fidelissimorum vestrorum subditorum sinceritate atque incolunitate. Nempe quidem credere dignemini, quia nullo modo nostra apostolica desinunt suffragia in confessione beati Petri clavigeri regni cælorum, divinam pro vobis exorare clementiam; quia prorsus certiores sumus, quod non desinit vestra (a) præcellentissima regalis benevolentia pro exaltatione matris suæ, sanctæ Romanæ ecclesiæ, quæ est caput omnium ecclesiarum, & nostra apostolica paterna prosperitate penitus summo annisu tractare, sicut olim sanctæ recordationis genitoris (b) tui domni Pippini almi regis normam suscepit: quia sicut cepit, sine tenus immutitate perficiat, (c) cuius adepti doctrinam, celsior suffragiis apostolorum, & nostris assiduis interventionibus, vestra in omnibus existit regalis potentia.

Porro in ipsis regalibus apicibus vestris referebatur, quod Offa gentis Anglorum rex vestre direxisset regali excellentiæ, significandum indiculum, ut aliqui æmuli vestri ac sui ad nostra apostolica vestigia indicarent, quod idem Offa rex vobis suggereret, ut per suam videlicet adhortationem atque suasionem nos à sede sancta dignitatis nostræ, quod absit, ejicere deberetis, & alium ibidem de gente vestra institueretis rectorem. Quod valde nefandissimum ac contrarium in oculis vestris apparuit. Scriptum & hoc omnino falsum esse à vestra excellentia pro certissimo dinoscitur, quia nec ipse Offa hanc hortationem minime vobis fecit, & nullatenus in corde aliter ascendit, nisi ut paternitas vestra per Dei misericordiam ejus temporibus sanctam Dei ecclesiam regere & gubernare valeat ad profectum videlicet omnium christianorum, in quibus nos omnino proculdubio de vestra regali potentia (d) confidentes existimus, quia erga nostram apostolicam paternitatem ejus benevola atque inexpugnabilis orthodoxa fides (e) fervens in Spiritu sancto; (f) quia ut ignis ardens præcellens manebit, & nullo modo antiqui hostis versutia in qualibet hæresi concutere eam valebit contra catholicam, apostolicamque orthodoxam fidem. Sed sicuti speculum sine macula ejusdem orthodoxæ fidei, nostræque summæ sedis verax & fulgens defensor vibrantissime in ævum manebit. Præfatæ vero (g) illuvies assertionis, quam fateris, ut dici nefas est, Offæ regis, nos usque hæcenus talia minime audivimus, sed neque nunc audientes credimus, quod talia, si etiam, ut absit, paganus fuisset, perpetrare cogitasset, quanto magis (h) a prædecessoribus suis regibus, semper subiectis in obedientia atque fideli amore sanctis prædecessoribus nostris pontificibus, & nobis existentibus, hæc inaudita versutia incredibilis a nobis existimatur?

Attamen si Deus pro nobis, quis contra nos? (i) Dominus mihi adjutor est. Non timebo, quid faciat mihi homo. Et iterum: (k) Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Dominus defensor vita mea, a quo tre-

pidabo. (l) Omnis enim plantatio, quam Pater caelestis plantabit, nullus eradicare valebit: (m) Quia omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Nos quippe vel immeriti, sedem apostolorum adepti vicem B. Petri principis apostolorum suscipientes, ac tenentes, atque cunctum populum christianum nobis a Deo commissum regentes, non ab hominibus, neque per hominem electi sumus, sicut vas electionis beatus Paulus apostolus docuit: (n) Quos præcepit & prædestinavit, hos & vocavit; quos vocavit; hos & elegit; quos elegit, hos & glorificavit. Et iterum beatus Jacobus apostolus instruit & docet: (o) Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens a patre lumine, apud quem non est transitio, nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis; & idcirco voluit adamantem & scilicet esse, propheticum confirmantes sermonem, nihil metuentes non (p) desinimus divinum verbum genibus prædicare, sicut scriptum est: (q) Speculatorem dedi te domui Israel, & autem de ore meo verbum, adnuntiabis eis ex me. Beati enim Petri clavigeri regni cælorum præcepta cententes prædicare non desinimus regibus ac populis verbum veritatis atque vitæ, pro cuius amore unacum fidelissimis missis vestris, ut nobis direxistis, prædicti Offæ regis missos libenti animo suscipientes, congrue hilari vultu super eos pro vestra inclita excellentia respeximus, eorum explentes vota quemadmodum gratias vestre a Deo promotæ regali in triumphis potentie referre valeant, quia solite nos vestram satagimus adimplere, sicut & vos nostram voluntatem. Quibus usque in finem perfecte obtervatis divina (r) majestas vos hujus mundi regni gubernacula ævis & temporibus, unacum domna regina, vestrisque nobilissimis filiis faciat perfrui, & in perpetuum cum sanctis omnibus triumphantes gaudere Incolorem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continetur de præda Persarum in finibus Grecorum facta, & de discordia, quæ inter ipsos erat.

(s) Domino excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri Caroli regi Francorum & Langobardorum atque patricio Romanorum Hadrianus papa.

Um nimis in nostro pectore momentis omnibus vester regnat amor, & multa nobis fiducia, magnæque gloriatio apud præcellentissimam atque a Deo promotam vestram regalem potentiam existit, convenit nempe nos pro vestri præcelsi a Deo protecti regalis culminis sollicitè cotidie inquirere salute, ut agnito, juxta nostrum desiderium, omnia prospera esse (t) apud vestram excellentiam, summas fan-

Coel. Carol. est XCIII

(a) Idem. præcellentissima (b) Idem. sui (c) Idem. cuius adepta doctrinam, celsior per suffragia
 (d) Idem. fateri (e) Idem. fervet (f) Idem. quasi ignis ardens
 (g) Idem. Ingluviæ assertiones quam fateri, ut dicta, nefas est (h) Idem. prædecessoribus
 (i) Greg. psalmo 117. (k) Idem. psalmo 26. (l) Idem. Matthei cap. 15.
 (m) Idem. Joannis cap. 1. (n) Murat. ad Romanos cap. 8. vers. 29. (o) Greg. Jacobi cap. 31.
 (p) Lamb. non finimus (q) Greg. Ezechielis cap. 33. (r) Idem. clementia... ævis temporibus
 (s) Greg. Summ. XXXIV. Nar. & Centuriat. (t) Lamb. ergo
 Concil. General. Tom. XII. Eee

ANNO
CHRISTI
771ANNO
CHRISTI
771

sanctæ & individuæ Trinitati, & dignas referamus grates. In quibus ad aures vestræ regalis potentie intimantes innotescimus (a) de Constantinopolitanis partibus, quod in fines ejus gens Persarum invadentes atque deprædantes venerunt usque in locum qui dicitur (b) *Moria* a sexagesimo milliaro ejusdem civitatis Constantinopolitanæ. Unde & prædam magnam comprehendentes secum detulerunt, & sicut audivimus, atque fama fertur, Thius regis Persarum princeps & dux exercitus nefandissimo ipsorum existerat. Qui dum reversus fuisset cum iniqua victoria, elatus in superbia mentitus est proprio nepoti suo, & ab eisdem exercitu factus est rex Persarum. Et infra se tumultuantes pugnare ad invicem pro nepote & Thio dicuntur.

Nos vero petentes divinam clementiam crebro pro vobis die nocteque orare prolixius non desinimus, ut ad exaltationem sanctæ Dei spiritalis matris vestræ Romanæ ecclesiæ, & nostram perennem lætitiâ, longiori ævo in triumphis, & celebri nomine regnantes, una cum excellentissima filia nostra & spiritali comatre domina regina vestraque præcellentissima prole, & sospites in præsentis vita, & in æterna beatitudine vos conservare dignetur. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item exemplar epistolæ ejusdem papæ ad domnum Carolum regem directæ, in qua continetur de diocesi vel parochiis episcoporum partibus Italiæ atque Tusciæ, quas alterutrum invadentes & de veste monachica, quam contra sanctos canones relinquentes, iterum secularibus vestibus induebantur, & sibi illicito matrimonio sociabant.

(c) *Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri Carlo regi Francorum & Langobardorum atque patricio Romanorum Hadriani papa.*

Cod. Vat.
4
28 XCIV

Si in rebus secularibus solum cuique jus & proprius ordo servandus est, quanto magis in ecclesiasticis dispositionibus nulla debet induci confusio, ne ibi discordia locum inveniat, (d) unde pacis debent procedere? Quod hac veneratione servabitur, si nihil potestati, sed totum æquitati tribuitur. Perlatum siquidem ad nos, quod Langobardorum episcopi alter alterutrum invadentes opponunt periculum, simulque ecclesiastica statuta enormiter depolcentes conantur invadere, & aliorum partes illicitè detinentes in pristino errore perseverare moliantur. Olim quippe eorum gens in errore existens, vestræ a Deo protectæ regali potentie servata est a talibus malignis, & infidelibus actis emendati, ut unde gloriose cæteris regibus eminentis, inde omnipotenti Domino, qui dat salutem regibus, perfectius placeatis, & fidem quam catholicæ, & apostolicæ per beatum Petrum Apostolorum principem, ejusque vicarium, orthodoxe venerantes colitis, adjutricem in omnibus habere mereamini.

Quapropter poscentes vestram a Deo promotam regalem excellentiam, quæsumus, ut eorum errores contemneat, canonice uniusquisque suam diocesim sacerdotali moderamine tenere atque disponere officio ecclesiastico valeat. Et sicuti termini sæculares pro territoriiis existunt, atque in judicio sub jure civitatis & ditionis actoribus disponuntur, ita (e) ejusdem civitatis ecclesiæ episcopo diocesis atque parochiæ non omittantur, ut dum unusquisque episcopus per instituta sanctorum canonum atque prædecessorum nostrorum pontificum sanctorum privilegiorum, & sanctionum jura receperint, (f) in eorum parochia atque diocesi, in omni sacerdotali officio ministrantes, digne valeant pro vestra a Deo instituta regali in triumphis victoria, & præcellentia fundere preces.

Porro & hoc vestræ suggerentes regali excellentie innotescimus, errorem illorum, qui in eadem gente Langobardorum callide regnare, in stupris & spurciis diaboli non desinit. Semel quippe Deo se vocantes, & veste sacra monachico habitu induentes, iterum retrorsum revertentes, quod dici nefas est, sæculares vestes circumferentes, illicito copulari matrimonio perhibentur; quatenus pro hoc sæpius ammonuimus (g) per Guntridum, & aliis Gafindis vestris epistolas dirigentes Raginaldo & Raginaldo, ut tam detestabile stuprum devitarent. Sed ipsi nolentes adquiescere, per eorum contumaciam filiam Ermenaldi monachico habitu circumdatam suo nepoti nomine Nazario diabolica verlutia copulaverunt & nostris apostolicis adhortationibus assensum tribuere noluerunt, & eorum adimplentes iniquam presumptionem, ministri diaboli effecti sunt, & plures eorum (h) invitari exemplo non desinunt. Prorsus nempe freti existimus, quia pro hoc (i) canonicas dispositiones vestro a Deo protecto regali culmini incognitas non esse credimus, qualiter talia tetra connubia eorum vetantes gladii ancipitis sanctionibus (k) seruiunt. Et idcirco petimus, ut nostris vestrisque temporibus canonice in omni Christiano populo nobis a Deo commissio tale illicitum scelus emendetur, ut per hoc vos amplius dignos cultores omnipotentis Domini demonstratis, quemadmodum ab omni errore christiano populo eruto valeat cum propheta clamare: (l) *Domine salvum fac regem, & exaudi nos in die, qua invocaverimus te.* Quia crebro in virtute tua lætatur, & super salutare tuum exultat vehementer, & fidem sanctæ catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesiæ amplectens in ævo, & sine errore adstruens cum sanctis omnibus permanebit, nosque in hoc orantes, & gratias omnipotenti Domino referentes, ejusque divinam exorantes clementiam (m) pro vobis, ut regni gubernaculo longiori ævo, una cum domina regina atque præcellentissima subole fruentes, in æthereis arcibus sine fine regnare mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Item

(a) *Idem.* de civitate Constantinopolitanæ partibus, quod in finibus ejus Gens (b) *Idem.* *Moria*.
(c) *Græf. Summ. XXVII. Bar. & Centuriat.* (d) *Lamb.* unde pacis debent procedere? & *Græf.* par
debetur procedere. Quod hac vere ratione (e) *Idem.* eidem (f) *Idem.* eorum parochia atque diocesi
omni sacerdotali officio ministrandum digne. (g) *Idem.* per Guntridum
(h) *Idem.* invitari exempla (i) *Idem.* canonicas dispositionibus incognitas.
(k) *Idem.* seruiuntur (l) *Græf.* psal. 118. (m) *Lamb.* pro vobis quæsumus

ANNO CHRISTI 717.

ANNO CHRISTI 717.

Item exemplar epistolæ Hadriani papæ ad Egilam episcopum in partibus (a) Spaniæ missa pro fide orthodoxa tenenda, & pro jejunijs sexta feria, & sabbato celebrando.

(b) Hadrianus episcopus servus servorum Dei dilectissimo Egila episcopo.

Dudum (c) præcipua gnarique dilectio tua ad sedem apostolicam, quæ est caput totius Dei ecclesiæ, directos affatus secundum vibrantissimam fidem, quam erga beatum Petrum apostolorum principem, & nos in intimo per corde, cum nimio amore susceperimus, (d) ad ea, quæ ejus poposcit solertia, ex divino fonte oriri nitidius ac saluberrime sanctæ nostræ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, (e) olitano ritu, orthodoxæ fidei exarantes, imo sanctorum patrum venerandam institutionem sine macula speculantes, per earum tunc transveiores tuæ emissimam almitati. Et quoniam, ut fertur, nequaquam ipsi apostolici ad te profecti sunt apices, nostris eos habentes registris exaratos, infra rescribentes per harum gerulos, scilicet Bellerefosum, seu Joannem clericum direximus deano, sicut nobis per fidelissimum missum suum, videlicet reverentissimum & sanctissimum Petrum Ticinensis ecclesiæ episcopum, præcellentissimum ac præfulgidum filium & spiritualis compater noster dominus Carolus rex Francorum & Langobardorum ac patricius Romanorum, pro tua insigni dilectione poscendum emisit, & per ejus regale adminiculum tuis faventes votis (f) adimplere profus studuimus. Illos vero procaces ac hæreticos homines, qui tuam subvertere nituntur orthodoxam fidem, & undique te coardantes angustias, & varias tempestates seminant, apostolico indutus præcepto, simulque apostolicis imbutus disciplinis, seu saluberrimis orthodoxæ fidei sanctorum patrum repletus institutis, eos, qui tuas noluerint amplecti rectæ fidei prædicationes, post unam & secundam admonitionem seu increpationem, tamquam Ethnicos & publicanos deputans, habeto pro nihilo eorum infrunitas invidias, propheta testante, qui ait: (g) Si autem adnuaveris impio, & ille non fuerit conversus ab impietate sua, & a vita sua impia, ipse quidem in impetate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti. Quatenus oportet te vas electionis beati Pauli apostoli imitari, præcepta ac vestigia sequi: (h) subtrahere te ab omni fratre ambulante inordinate. Et constans esto (i) Quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Potius nempe si doctrinam sanctæ catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesiæ secutus fueris, non timebis mala, quia fortissimus auctor, ac ejus fundator beatus Petrus claviger regni cælorum, tecum est usque in finem, Domino pollicente. (k) Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi. Nulla quippe hebetudo, aut quælibet ambiguitas ascendat in suavissimam, sacramque mentem tuam, eo quod (l) beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est

A regnum cælorum. Et iterum: (m) sancti per sedem vicunt regna &c.

(n) Porro in ipsis referrebat apicibus tuis, qualiter vobis nimis intentio est de sexta feria, & sabbato, quod istos duos dies dicimus jejunijs mancipandos. Nequaquam hæreticorum hominum ignaviam, atque impiam perveritiamque amentiam, inaneque ac mendaces sequere fabulas, magis doctorum nostrorum sanctorum patrum, sicut nobis intimant, videlicet beati Silvestri atque Innocentii papæ, patetque almi Hieronymi seu Ildori divinos sermones annecte, & ex nostra apostolica olitana regula sabbato (o) jejunare firmiter atque proculdubio tenens, tua non desinat sanditas. Si enim a regia non vis discedere via, prædictorum sanctorum patrum censuram non deraras, & beati Augustini opuscula legere non prætermittas, ubi egregium prædicatorem atque doctorem suum sanctum Ambrosium memini pro jejunijs sabbati sanctam catholicam & apostolicam nostram Romanam nimis laudasse ecclesiæ, & quia gerente Spiritu sancto, nullis tentationibus superari tuam almitatem conjicimus, eas, quas superius polliciti sumus, liquida exarationis pagina instituemus series.

(p) Item exemplar epistolæ Hadriani papæ ad Egilam episcopum, seu Joannem presbyterum de eorum sacratione vel constantia in partibus Spaniæ prædicandum, & de paschali festivitate, & de prædestinatione hominis, sive ad bonum sive ad malum, & de coinquinatione eorum tam in ecclis, quamque in potu, seu & de diversis erroribus & de eorum pseudo sacerdotibus, qui vivente viro fortiuntur uxores, & de libertate arbitrii, vel multis aliis capitulis in partibus illis contra fidem catholicam ortis.

Hadrianus episcopus servus servorum Dei dilectissimo nobis Egila episcopo seu Joanni presbytero.

Audientes orthodoxam vestram dilectionis in Christo constantiam atque ita vos antiquæ fidei, communionisque sinceris traditionibus in hærentes, ut mentem Christianæ deditam veritati nullatenus inficerent prævaricatorum vicina contagia, magnificavimus Dominum, charitatemque vestram indefinenter laudavimus, quatenus per earum latores, videlicet Saranum diaconum, & Vidorinum clericum, suscipientes vestræ dilectionis status, enucleatis eos referantes, liquido informati sumus. Et quoniam pro sedis apostolicæ principatu, cujus sollicitudo delegata divinitus cunctis debetur ecclesiis, quam laudabiliter fidei veritatem doceritis & quam solcite dominico gregi devotionem officii pastoralis impendatis, frater noster Vulcharius archiepiscopus provinciarum Galliarum, cui & licentiam dedimus de vestris ordinationibus atque auctoritatem dirigere, vos pro orthodoxæ fidei, sanctæque catholicæ ecclesiæ prædicatione in partibus Spaniæ provinciarum pro vobis nobis insinuavit, magnisque gaudiis

(a) Græf. pro Hispania. (b) Idem. Baronijs ibidem post Summerrum XLIV. ut & Centuriatores. (c) Lamb. a præcipua gnarique dilectione tua ad sedem apostolicam quæ est caput totius mundi, & Dei ecclesiæ. (d) Idem. & ad ea. (e) Græf. vetus. (f) Lamb. adimplere profus votuimus. (g) Græf. Eszechielis cap. 3. (h) Idem. Thesalonicens. cap. 3. (i) Idem. ad Romanos c. 7. (k) Idem. Matthæi cap. ult. (l) Idem. Matthæi cap. 5. (m) Idem. ad Hebræos cap. 11. (n) Lamb. Porro quod in ipsis. (o) Idem. jejunando... proculdubio iussit celebrari tua non. (p) Græf. memorant hujus epistolæ Baronijs, & Centuriatores. (q) Lamb. Wilcharius. Concil. Generali. Tom. XII. Ecc 2

ANNO
CHRISTI
753.

diis triumphamus, cum ubique terrarum Dominum Sabaoth semen puræ confessionis reliquisse cognoscimus, quod non in petrosa deveniens æstu tentationis exaruit, nec vix proximum cecidit, vagantibus inimicis expositum, nec in ignis irruit suffocandum, sed in bonam terram piæ (a) devotionis, vestra celestifatione dispersum, in tricesimum & sexagesimum fructum centenariumque proficit, perfectionem scilicet frumenti Domini mystica locutione designans.

Quapropter exultantibus animis confidentius incitamus, ut ab omni pestis incurfu pectora vestra sapienter intemerata servetis, quoniam (b) qui perseveraverit in finem, hic salvus erit. (c) Dominus prope est. Nihil solliciti sitis. Si quidem major est qui in nobis est, quam qui in hoc mundo, regnumque Domini intra nos esse, scriptura testante sit certum. Quamvis ergo magna locorum intervalla nos dividant, si in unitate fidei nostræ perseveraveritis, vobiscum sumus. Tantum ut sit, auxiliante Domino, constantia perseverans: dicente apostolo: (d) vobis enim datum est pro Christo non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro ipso patiamini. Ad quam fortitudinem sanctorum mentium roborandam, dilectionem vestram jam factus sanctissimus archiepiscopus (e) nos illi licentiam cedentes, pro apostolicæ fidei amore direxit, quibus merito perhilitentes integritate ornari, usque ad coronam bravii, exoptate non dubitamus.

Ferebatur siquidem in ipsis vestris apicibus, quod multi in partibus illis in insipientiam, atque cordis dementia devoluti, nostræ relationis, atque admonitionis seriem, secundum venerandi concilii Nicæni institutionem de paschali festivitate editam, continere audent. (f) Quod si plenilunium, quartodecimo scilicet die luna, sanctum pascha minime sit celebratum, sed prætermissis eodem quartodecimo die in alio sequentis septimana dominico, quod est vigesimo secundo iuna die, paschalis festi gaudia pronuntiantur celebranda. Quod si interius mente perpenditur magni ac venerandi Nicæni concilii trecentorum decem & octo sanctorum patrum simul convenientium promulgata paschali festivitatum ratio, proculdubio omnis error, omnique ambiguitas ab hæsitantium cordibus auferretur. Sed dum plerique propria commenta, ut acuti perspicaces, & mundanæ scientiæ gnari, spiritualis vero eruditionis ignari, vendicari desudant, olitanam patrum traditionem defidiosa ignavia prætereunt (g) & vera mendacio obumbrare inhiant.

In eodem quippe magno Nicæno concilio decennovenali cyclo patrum confirmato sententia, ita inter cætera ibidem fertur promulgatum: quod non amplius quam usque ad vigesimam primam Lunæ diem hujus sacra festivitatis solemniter darentur. Quam paschæ rationem, & Antiochenum demum venerandum corroborans concilium, inter reliqua, ita inibi, in primo scilicet capitulo constat exaratum: Omnes, qui ausi fuerint dissolvere definitionem sancti & magi Nicæni concilii congregati sub presentia piissimi & venerandissimi principis Constantini, de salutifera sancti Paschæ solemnitate, excommunicandos, & ab ecclesia esse abiciendos censemus. Etti tamen contentiosius adversus ea, quæ bene sunt statuta, pertiterunt atrocioribus porro summissuros interdictionibus censuerunt. Nam & beatissimus Dionysius in ea, quam de ratione paschæ promittit, epistola ita ait: (b) A duodecimo Kalendarum Aprilium die, cunctorum Orientalium sententia, æquinodii cursus vernalis consequatur decreverunt, maxime Egyptiorum peritiam, qui, ut hujus calculationis gnari doctique sunt, inquirendam specialiter adnotatur, (c) in quo etiam si luna quartadecima celebrandum pascha, sancta synodus Nicæna sine ambiguitate firmavit.

Attendite dilectissimi nobis, & illud quod beatus Proterius Alexandrinæ ecclesiæ præful prædecessori nostro beatissimo Leoni papæ, ob piæ memoriæ Marciani principis iustum direxit. Post plurima enim ita ait: Olim quippe Dominus per Moysen (k) significans dicit: (l) Mensis iste vobis initium mensium, primus erit in mensibus anni, & facies pascha Domino Deo tuo, quartadecima die mensis primi. Et post pauca subiungit, dicens: Si quando in die Dominico quartadecima luna (m) reperta, in sequenti septimana est dilatanda festivitas, sicut & veteres patres nostri fecerunt, quartas decimas (n) lunas occurrentes in aliam dominicam transferentes.

Unde constat, dilectissimi, non amplius hujus venerandæ festivitatis solemnitatem (o) differri, quam usque in vigesimam primam lunæ diem, jure observantes hebdomadæ dierum numerum, dum solaris cursus a lunæ cursu omnino discordat. Quoniam in sex quidem diebus creator omnium Dominus æthereum firmamentum, omnemque ejus (p) ornatum, rutilantia æquoris, atque telluris gignentia, ac elementorum materiam, & cunctorum reptilium animalia paravit, (q) & postrema e limo hominem finxit seris, & in septimo die requievit ab omni opere, quod pararat. His nempe septem die-

(a) Idem. devotionis vestra celesti (b) Græf. Matthæi cap. 24. (c) Idem. ad Philippenses cap. 1.

(d) Idem. ad Philippenses cap. 1. (e) Idem. ad nos, & Lamb. nobis illi licentiam cedentibus
(f) Lamb. Quod si plenilunium quartodecimo scilicet die Luna sabbato contigerit, alio die Dominico, videlicet quartodecimo Luna die, sanctum pascha minime celebratur, sed prætermissis eodem quatuordecimo die, in alio sequentis septimana dominico, qui est vigesimo secundo Luna die paschalis festi gaudia pronuntiantur celebranda. Græf. Lami corruptus. Quorundam in Hispaniâ hæc erat sententia, ut si plenilunium existeret die sabbati atque adeo quartadecima Luna sabbatum esset, pascha non celebraretur sequenti quatuordecima die, licet esset dominica, sed differretur in vigesimam secundam diem. Hanc opinionem opougnat Pontifex, eamque synodo Nicæna adversari ostendit. Hæc tamen ex sequenti epistola, ubi de eodem argumento iterum differitur, corrigere licebit. Peccavit enim librarius omissione quorundam.

(g) Lamb. & vera mendacis
(h) Idem. Cum a duodecimo . . . decreverunt, festum paschale non nisi post illum diem celebrandum, & maxime Egyptiorum peritiam, qui hujus calculationis gnari, doctique sunt, inquirendam esse. Eisdem quoque specialiter adnotatur, quod si luna quartadecima sabbato contingat, sequenti Dominico, luna quartadecima, celebrandum sit pascha, quod etiam sancta synodus Nicæna sine ambiguitate firmavit.

(i) Græf. Hæc corrigi possunt ex sequenti epistola.
(k) Lamb. tempus paschale significans (l) Græf. Exodi cap. 13.
(m) Lamb. Luna reperta est, in sequentem septimanam est dilatanda
(n) Idem. Lunas die Dominico occurrentes, in aliam transferentes
(o) Idem. differri fas esse, quam (p) Idem. ornatum rutilantem
(q) Idem. & postremum . . . finxit arva, & in septimo

ANNO
CHRISTI
753.

diebus a quartodecimo Lunæ die, quod est A
plenilunium, si dominica tamen occurrerit, in
alia dominica, quæ est prima & sancta dies,
pro eo quod non oportet in eajunare, inter-
missis in alia dominica, quæ est sancta & pri-
ma dies vigesima prima luna, rationis ordo
exigit a Christianis sanctum pascha celebra-
ndum. Num si sabbato quartodecima luna adve-
nerit; non est intermittenda subsequens domini-
nica, quintadecima videlicet lunæ dies, vene-
rantes eandem dominicam, quæ est prima sab-
batorum dies, in qua lux, jubente Deo, in
ipso mundi exordio prodiit, in qua & veralux
Salvator noster ab inferis carne resurrexit. Nam
si octo dies a quarta decima lunæ die, quando
jejunium solvitur, intermittuntur, (a) ut in
vigesima secunda die lunæ paschalis festivitas
dilataetur, ergo jam non est septimana, idest
hebdomadæ, sed octoada, ut stolidi quique &
vecordes (b) definiunt, dicenda atque obser-
vanda est. Intuendum quippe & illud ratio
tuadet, quod septem hebdomadæ, & non octo
intermittuntur a paschali festivitate, usque ad
sanctum pentecostem, in qua paraclitum Spiritum
a Patre redemptor noster Dei vivi filius,
post gloriosam resurrectionem suam sanctis suis
apostolis misit. Pro quo regia (c) gradimur
via, & non declinabimus penitus (d) per tor-
tuosum & dumis ac tribulis repletum callem.
Pergant per eam hi, qui cupiunt nova figmen-
ta, & scelerum monumenta compungere, ut me-
rito spinæ & tribuli generentur eis.

Jam quidem dudum decessores & prædeces-
sores nostri sancti pontifices pro hac questione
simulque hæresi (e) illis comparibus monito-
rium atque adhortationem dirigentes, congruis
epistolis beati Cyrilli atque Theophili, nec non
& aliorum sanctorum patrum, quos denumera-
re longum est, promulgantes docuerunt, quas
vestræ dilectioni gnaras esse dubium non est.
Pro quo non silemus, charissimi, impensius com-
monere, ut a falsis fratribus caveatis, & in
eo modo quo sancta nostra Romana ecclesia,
caput omnium ecclesiarum Dei, paschalem ce-
lebrat solemnitate, & vos proculdubio cele-
brare studeatis; ut sicut pares nos christiano-
rum fidei religio efficit, æquales nimirum in
festivitatibus efficiat.

Insinuavit dilectio vestra & hoc, quod qui-
dam pollicentes, atque in errore perseverantes
prædicant, ut qui non ederit pecudum aut suil-
lum sanguinem & suffocatum, rudis est, aut
ineruditus. Nos quidem apostolicis præceptis
imbuti atque eruditi, confirmantes prædicamus,
quod si quis pecudum, aut suillum sanguinem,
vel suffocatum manducaverit, non solum eru-
ditionis totius alienus sed ipsius quoque intelli-
gentiæ communis prorsus extraneus, sub ana-
thematis vinculo obligatus in laqueus incidat
diaboli.

(f) Illud autem quod alii ex ipsis dicunt,
quod prædestinatio ad vitam, sive ad mortem,
in Dei sit potestate. (g) Alii iterum dicunt:
ut quid rogamus Deum, ne vincamur tentatione,
quod in nostra est potestate, quasi libertate arbi-

trarii: Revera enim nullam rationem reddere,
vel accipere valent, ignorantes beati Fulgentii
episcopi ad Eugippium presbyterum contra (h)
sermone cujusdam Pelagiani opuscula directa,
quibus infra, multa idem pater docens hinc
verba subiungit: Illo autem dum pro se gratiam
solum reprehensibiliter intramittunt, in se damna-
biliter calcaverunt, (i) qui alios ad vitam, alios
ad mortem afferunt destinatos, adverte, quibus se
impietatis nexibus ligant. Si ad bonum prædesti-
natus sum, contra malum resistere necesse mihi
non erit. Si vero ad malum natus, bonum mihi
exercere nihil proderit. Ac sic in utraque inter-
cluso appetitu laudis & gloria, unus securitate,
alius desperatione (k) torpescit: ac per hoc otia-
bitur omnis justitia exercitatio, oratio cessabit,
languet operatio; sed non ita est, quin potius in-
cessanter oremus, quia ipse Dominus dicit: sine
intermissione orate, ne intretis in tentationem.
Nihilominus contra omne peccatum non solum ora-
tione, sed etiam labore luctemur: quia ipse Do-
minus præsentis lectione testatus est, quia unusquis-
que propriam mercedem accipiet secundum suum
laborem. Hac verba, quibus auctor sermonis il-
lius veritatem prædestinationis nititur oppugnare,
inconsiderate atque indiscrete prolata, Deo nos ad-
juvante, monstramus.

Et post cætera: Opera ergo misericordia ac ju-
stitia sua præparavit Deus in æternitate incom-
mutabilitatis suæ. & sicut futurorum operum suo-
rum nunquam fuit ignarus, sic in eorumdem ope-
rum præparatione nunquam improvidus. Præpara-
vit ergo justificandis hominibus merita. Præpara-
vit isdem glorificandis & præmia; malis vero
non præparavit voluntates malas, aut opera ma-
la, sed præparavit eis iusta & æterna supplicia.
Hæc est æterna prædestinatio futurorum operum
Dei, quam sicut nobis apostolica doctrina semper
insinuari cognoscimus, sic etiam fideliter prædi-
cavimus. Beatus enim Paulus prædestinationem eorum,
quos Dominus gratis salvat, & evidenter & frequen-
ter insinuat. Ipse enim dicit de Deo: (l) Nam
quos præcivit, & prædestinavit, conformes fieri
imaginis filii ejus, ut sit ipse primogenitus in
multis fratribus. Et post, quos autem prædestina-
vit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & ju-
stificavit: quos autem justificavit, illos & glorifi-
cavit. Non utique alios, sed quos prædestinavit, hos
vocavit, hos justificavit. Nihil incertum in Dei ope-
ribus natat, quia nihil sua prædestinationis eva-
cuat. Prædestinationis igitur suæ opera vocatio-
ne Deus incipit, glorificatione consummat. Non
tamen in omnibus, quos vocavit, sed quos secun-
dum propositum vocat. (m) Diligentibus enim
Deum omnia cooperantur in bonum his, qui
secundum propositum vocati sunt.

Item post multa: Teneatur ergo prædestina-
tis veritas a fidelibus cunctis, quia quisquis di-
vinum non credit in hac prædestinatione consilium,
non pervenit ad gloriosum ejusdem prædestinationis
effectum. Quisquis autem non est prædestinatus ad
gloriam, invenitur sine dubio præscitus ad penam,
qua ideo in Dei nomine præparatione prædestinata
cognoscitur, ut per eam infidelitas, atque iniqui-
tas puniatur. Propter quod beatus Judas apostolus
quosdam

(a) Idem. ut in vigesimam secundam diem lunæ
(c) Idem. gradimur
(e) Idem. illis partibus. & Græc. comparibus
is sequenti. (g) Lamb. & non nostra
(i) Idem. quia alios (k) torpescit
(m) Marc. ibidem vers. 28.

(b) Idem. profanitate
(d) Idem. per tortuosam... repletam
(f) Græc. Hæc omnia reperies quoque in episto-
(h) Idem. sermonem
(l) Græc. epistola ad Romanos cap. 8. v. 29. & 30.

ANNO
CHRISTIANNO
CHRISTI

quosdam destinatos dicit in iudicium his verbis: *(a)* Subintrojerunt enim quidam homines impii qui olim prescripti, & predestinati erant in hoc iudicium Dei nostri. *Vigilantur autem in doctrina Spiritus sancti, predestinatos impios non dicit ad peccatum, sed ad iudicium, non ad interpretationem, sed ad punitionem. Non enim predestinati sunt ad hoc, quod vitiosas impietates admittant, sed ad illud quod iudicio aequitatis divina recipiant. Ipsorum enim opus est, quod impie faciunt. Dei autem opus est, quod iuste recipiant.*

Item post cetera: *Proinde quod auctor illius sermonis subsequenter adiunxit dicens: Quin potius incessanter oramus, quia ipse Dominus dicit: (b) sine intermissione orate, ne intretis in tentationem. Et post: nihilominus contra omne peccatum non solum oratione, sed etiam labore luctemur. Et iterum: sic laborantes vocat Dominus dicens: (c) Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego vos reficiam. Sed nos a Deo humiliter gratiam poscimus, quam col laborantem iugiter habeamus, per quam nos Deus in labore custodiat, & ad mercedem peracto labore perducatur.*

Porro, dilectissimi, diversa capitula, quæ nobis innotuissent, idest; quod multi dicentes *(d)* catholicos se, communem vitam gerentes cum Judæis & non baptizatis paganis, tam in escis, quamque *(e)* in potu, seu & diversis erroribus, nihil pollui se inquiunt; & illud quod inhibuitum est, ut nulli liceat jugum ducere cum infidelibus; *(f)* ipsi enim filias suas cum alio *(g)* benedicant, & sic populo gentili tradentur, & quod sine examinatione presbyteri ut præsententur ordinantur. Et alius quoque immanis invaluit error & perniciosus, ut etiam, vivente viro, mulieres in connubio sibi fortiantur ipsi pseudofacerdotes, simulque & deliberate arbitrii, & alia multa, sicut sati estis, quæ longum est dicere. *(h)* Quid multi vobis hæretum singula scribam? quia olim tempus est quod Priscilliani dogmatis impleverunt. Quapropter, dilectissimi, oportet vestram industriam solertissime vigilare, & sicut decet Domini sacerdotes, *(i)* nullos vos canones ignorare, nec quidquam facere, quod patrum possit regulis obviare. Quæ enim a nobis res digna servabitur, si decretalium norma constitutorum pro aliquorum libito licentia populis permittatur? Unde constat, ut si quis de prædictis capitulis obnoxius reperietur, profecto is regulariter consortio fidelium Dei, utpote corruptor patrum traditionum, extorris efficiatur, & in æterna condemnatione inveniat.

Cavendum ergo dilectioni vestræ est, magnaque diligentia prohibendum, ne per huiusmodi homines extincta dudum scandala suscitentur, & de exciso olim dogmate aliquid in provincia ejusdem mali germen oriatur, quod non solum in radicibus suis crescat, sed etiam sanctæ ecclesiæ subolem veneno sui odoris inficiat. Qui correctos se videri volunt, ab omni suspitione se purgent, & obediendo vobis probent se esse nostros, quorum si quisquam salubribus præceptis satisfacere detrectaverit, si-

ve ille clericus, sive laicus, ab ecclesiæ societate pellatur, ne perditior anima sum, saluti insidietur alienam. Et sicut per nos, seu alium archiepiscopum, in prædicatione orthodoxæ fidei directi, sanctæ Romanæ ecclesiæ ob amorem beati Petri principis apostolorum concedes prædicare, ut sicut unus est pastor noster Christus, Dei vivus filius, omnes simul in uno ejus efficiamur aggregati ovili, & quemadmodum unius capituli sumus membra, unum efficiamur corpus in Christo Jesu Domino nostro; promerentes ejus, quam sanctis sui contulit cultoribus, qui ejus præcepta custodiunt, & ab initio mundi divinæ ejus placuerunt majestati, desiderabilem promissionem, quam ait: *(k) Venite benedicti Patris mei, percipite regnam vobis preparatum ab origine mundi.*

Item exemplar epistolæ Hadriani papæ directæ omnibus episcopis per universam Spaniam commorantibus, maxime tamen Eliphando, vel Ascharico cum eorum consentaneis, pro hæresi vel blasphemia, quod filium Dei ad optivum nominant, cum multis capitulis sanctorum patrum eos reprehendens. Nec non & de paschali festivitate, seu & de sanguine pecudum & suillo, & sanguine suffocato, quem in errorem prædicantes dicunt: ut qui ea non ederit, rudis & ineruditus est, quos sub anathematis vinculo obligatos & ab ecclesiâ extraneos dicit. Similiter & de prædestinatione Dei, quod si quis ad bonum prædestinatus esset, contra malum resistere necesse illi non erat, si vero ad malum *(l)* notus, bonum illi exercere nihil proderit. Pro quo capitulo apostolicis adhortationibus eos castigans, nec non & de hoc, quia communem vitam cum Judæis, & non baptizatis paganis, tam in escis quam in potu, seu & in diversis erroribus nihil pollui se inquiunt, nec non & de filiabus eorum, quas populo gentili tradunt; vel de sacrationibus eorum, seu & de mulieribus, quæ vivente viro sibi maritum fortiantur, simulque & de libertate arbitrii, vel aliis multis, quæ enumerare longum est, eos castigans cum sanctorum patrum traditionibus.

(m) Hadrianus (n) papa episcopus servus servorum Dei, dilectissimis nobis omnibus orthodoxis episcopis per universam Spaniam commorantibus.

Institutio universalis nascentis ecclesiæ beati Petri sumpsit honore principium, in quo regimen ejus & summa consistit; ex ejus enim ecclesiastica disciplina per omnes ecclesias religionis; *(o)* jam crescente cultura fonte manavit. Nicenæ synodi non aliud præcepta testantur, adeo ut non aliquid super eam ausa esset constituere, quum videret nihil supra meritum suum posse conferri. Omnia denique huic noverat Domini sermone concessa. Hanc ergo ecclesiæ toto orbe diffusis velut caput suorum certum est esse membrorum, a qua si quis se abscedit, sit christianæ religionis extor-

Cod. Carol.
est. XCVII.

(a) Idem. epistola Juda apost. vers. 4. *(b)* Greg. Matthæi cap. 26. *(c)* Idem. Matthæi cap. 27.
(d) Lamb. catholicos se esse. *(e)* Idem. in potu. *(f)* Idem. ipsa enim. *(g)* Idem. benedicat.
(h) Idem. Quid multa vobis hæretum per singula scribere? *(i)* Idem. nulli vestrum liceat canones &c.
(k) Greg. Matthæi cap. 25. *(l)* Lamb. natus. Greg. natus vel predestinatus.
(m) Greg. memnerunt epistola hujus Baronius & Centuriar. *(n)* Lamb. episcopus servus.
(o) Idem. jam crescentis.

ANNO
CHRISTI
711ANNO
CHRISTI
711

torris, quem in eodem non ceperit esse com-
page. Andivimus quippe, quod quidam episco-
porum in partibus vestris degentes, apostolica
Sedis doctrinam contemnentes contra (a) or-
thodoxam fidei traditionem novas introducere
nitantur hæreses, præmittentes vasis electio-
nis beati Pauli apostoli sententiam, quæ ait :
(b) *Si quis vobis evangelizaverit, anathema sit.* Qua-
propter exultantibus animis confidentius or-
thodoxam fidem vestram incitamus, ut ab om-
ni pestis incurfu peiora vestra sapienter in-
temerata servetis, & rectam fidei doctrinam,
quam a sancta nostra catholica, & apostolica
Sede olim prædecessores vestri a sanctis nos-
tris prædecessoribus susceperunt, usque in si-
nem (d) defendere, atque observare nihilo-
minus satagatis : (e) *Quoniam qui persevera-
verit usque in finem, hic salvus erit.*

Quamvis ergo magna locorum intervalla nos
divident, si in unitate fidei nostræ persevera-
veritis, vobiscum sumus, tantum ut sit, auxi-
liante Domino, constantia perseverans, dicen-
te Apostolo : (f) *Vobis enim datum est pro
Christo non solum ut in eum credamus, sed et-
iam ut pro ipso patiamini.* Dudum vero quod
(g) Vulcharius archiepiscopus Galliarum sug-
gessit nobis pro quodam Egila, ut eum epi-
scopum consecraret, valde nimisque eum in
fide catholica, & in moribus atque adibus lau-
dans, ut consecratur vestris partibus emitte-
ret ad prædicandum : nos vero prædicti Vul-
charii archiepiscopi petitioni credentes, con-
suetam illi licentiam tribuimus ; ut canonicè
eum examinaret, quatenus si post discussionem
& veram examinationem, rectum & catholi-
cum eum invenisset, episcopum ordinaret, &
nullam quamlibet alienam sedem ambiret, vel
usurparet, sed solummodo animarum lucra
Deo offerret : Qui una cum Joanne presby-
tero in partibus vestris veniens, quod pejus
est, ut ejus fama in auribus nostris sonuit,
non rectè ille Egila prædicat, sed errores
quosdam Mingentii magistri sui sequens, ex-
tra catholicam disciplinam, ut fertur, conatur
docere, & alia plura capitula, quæ absque nor-
ma ecclesiastica (h) aliis suadere videtur. Quod
si ita est, vestra fidelissima dilectio, quæ nor-
mam & disciplinam sanctæ nostræ Romanæ ec-
clesiæ consequitur, nullo modo eorum insana-
m credere, vel sequi studeat. Quia procul-
dubio minime (i) nos credimus sanctæ Ro-
manæ ecclesiæ ignorare disciplinam, sed po-
tius admonentes ad veram & orthodoxam fi-
dem eos reducere studeatis. Porro & de par-
tibus vestris pervenit ad nos lugubre capitu-
lum, quod quidam episcopi ibidem degentes,
videlicet Eliphandus & Alcaricus cum aliis eo-
rum consentaneis, filium Dei adoptivum con-
fiteri non erubescunt, quod nullus (k) e qua-
libet hæresi antea talem blasphemiam ausus

est oblatrare, nisi perfidus ille Nestoricus, qui
purum hominem Dei confessus est Filium.
Quapropter nullo modo eorum serpentinam
venenum in qualibet parte vestram subcipiat
vel coinquinet dilectionem. Sed sanctorum
principum apostolorum Petri ac Pauli divi-
nam tenentes confessionem, atque eorum san-
ctam catholicam & apostolicam Romanam ecclesiam
sequentes traditionem, pariterque præcipuorum
ac catholicorum probabiliū patrum dogmata
amplectentes, firmi & stabiles, atque immobi-
les & inconcussi, una nobiscum in eorum lo-
culenta traditione perseverare irrefragabiliter,
& incunctanter nitimini. In primis confessio-
nem B. Petri principis apostolorum atque cla-
vigeri regni cælorum tenentes, qui ait : (l)
Tu es Christus filius Dei vivi. Deinde vas elec-
tionis B. Pauli apostoli (m) subposterium fi-
dei, qui inquit : (n) *Proprio filio suo non pe-
percit Deus ; sed pro nobis omnibus tradidit il-
lum.* Et si ipsi principes apostolorum Filium
Dei vivi & proprium confessi sunt, quomo-
do oblatrantes autumant hæretici, Filium Dei
adoptivum dicere, quo solo audito, omnis
Christianus gemens pavescit ? Unde B. Atha-
nasius Alexandrinus episcopus, antiquus & e-
gregius prædicator, de divina incarnatione Ver-
bi, consonante sancta prima synodo, quæ in
Nicaea, infra cætera ait : „ Si quis vero adver-
sus divinam scripturam dicet, alium dicens
„ Filium Dei, & alium, qui ex Maria homi-
nem (o) secundum gratiam, & si quis Do-
mini nostri carnem de sursum dixit, & non
„ ex virgine Maria, aut immutatam deitatem
„ in carne, & confusam, aut alienatam, aut
„ passibilem Domini deitatem, aut inadora-
„ tam Domini carnem, sicut hominis & Dei
„ carnem, hunc anathematizat catholica &
„ apostolica ecclesia, consentiente divino apo-
„ stolo, & dicente : (p) *Si quis vobis evan-
gelizaverit præter quod suscepistis, anathema sit.*
Sed & beatus Gregorius Nazianzenus, qui
& Deiloquus, scribens ad Cledonium infra cæ-
tera inquit : (q) *Si quis duos introducit filios,
unum quidem, qui ex Deo & patre, secundum
vero, qui ex matre, & non unum & eundem,
is adoptione excidat qua promissa est his, qui ve-
re credunt. Natura vero dua, Deus & homo,
ut & anima & corpus. Filii vero non duo, ne-
que Dii. Neque enim heic duo homines : quomodo
Paulus quod interiori hominis & exteriori appo-
lavit. (r) Si oportet continuo dicit alium & al-
ium, ex quibus Salvator, hoc non quod & ip-
sum invisibilem visibili & sine tempore, qua sub
tempore, non alius & alius absit, utraque unum
vero. Et infra : Si quis ex operibus perfectum,
aut post baptismum, aut post ex mortuis resurre-
ctionem adoptione dignus est dicit, sicut quos pa-
gani (s) præscriptos introducunt, anathema sit.*
Unde præcipuus Amphiloceus Iconii episco-
pus in sermone suo in sancta Epiphania nos
do-

(a) Idem. Romanam & orthodoxam

(b) Græc. ad Galatas cap. 1.

(c) Lamb. præterquamquod

(d) Idem. defensor

(e) Græc. Matthæi cap. 10. & 21.

(f) Idem. ad Philippenses cap. 1.

(g) Lamb. Wilcharius ita semper

(h) Idem. alios

(i) Idem. vos

(k) Idem. quamlibet hæresarcha talem

(l) Græc. Matthæi cap. 16.

(m) Idem. monasteri loci, ut subposterium sit fundamentum, vel suppositum.

(n) Lamb. secundum gratiam adoptionem, sicut vos, quatenus esse

(o) Idem. ad Romanos cap. 8.

(p) Lamb. secundum gratiam, qui ex Deo, & unum secundum gratiam, qui ex Maria homi-

(q) Græc. ad Galatas cap. 1.

(r) Idem. S. Gregorius Nazianzenus oratione Si. edit. Parisiensis novæ.

(s) Lamb. Sed oportet quidem continuo dicit alium & alium ex quibus Salvator, hoc non quod & ipsum invisibile

et visibile, & quod sine tempore idem & quod sub tempore, non tamen alius & alius. Absit. utraque vero unum.

Et infra. Si quis ex operibus perfectus, aut post baptismum, aut post ex mortuis resurrectionem adoptione dignum esse dicit, sicut quos pagani adscriptos introducunt, anathema sit.

(t) Græc. adscriptitios.

ANNO CHRISTI 371.

ANNO CHRISTI 371.

docuit. Nunc in Spiritu sancto propter adoptionis gratiam. Impossibile enim, te accipere in gloriam adoptionis, (a) & clamare, Abba, pater, nisi figuræ adoptionis spiritu. Et post pauca. Nisi ille passus fuisset servi formam, nullo modo tu adoptionis (b) lucrare. Et post modicum: Diligite impetrate donum, capitis adoptionis dignitatem. Sed & B. Gregorius Nyssenus episcopus super Matthæum (c) disponens, ita ait: Si vero pacificus es adoptionis gratia coronaris. Quatenus & B. Joannes Constantinopolitanus episcopus, qui & Chryostomus, ad Neophytos scribens, instruit. Benedictus Deus, iterum dicimus, qui facit mirabilia scilicet, qui facit universa, & convertit universa. Ecce libertatis severitate persuntur, qui tenebantur ante captivi, & civis ecclesie sunt, qui fuerant in peregrinationis errore. Et iustitia in serie veritatur, qui iurunt in confusione peccati. Non enim sunt tantum liberi, sed & sancti; non tantum sancti, sed & iusti; non solum iusti, sed & filii; nec solum filii, sed heredes; non solum heredes, sed & fratres Christi; nec tantum fratres Christi, sed coheredes; non tantum coheredes, sed & membra; non membra tantum, sed & templum; nec tantum templum, sed & organa Spiritus. Benedictus Deus, qui facit mirabilia solus. Vides quot sunt baptismatis largitates; sed multis quidem videtur celestis gratia in peccatorum remissione tantum consistere. Nos autem honores computavimus decem. Hac de causa etiam infantulos baptizamus, ne sint coinquinati peccato, ut eis (d) deur iustitiæ adoptio, hereditas, fraternitas Christi, ut ejus membra sint omnes, ut spiritus inhabitatio fiant.

Item idem ipse super Joannem Evangelistam docuit: Non enim inutilis fias erga beneficium, neque contrariis retribue, qui tibi fontem beatitudinis donavit. Ubi enim adoptionis dignitas, ibi malorum amputatio, & bonorum omnium datum. (e) Idem ipse psalmi factum est istud, & hoc est mirabile in oculis nostris, ut nos qui ante passionem Domini sine testamento eramus & lege, adoptemur in filios Dei.

Ecce, dilectissimi nobis, qualiter sancti patres Orientales docuerunt, inter dona charitatum adoptionem esse, & nobis omnibus, qui in peccatis nati sumus, & iterum per baptismum renati a Domino nostro Jesu Christo Filio Dei unigenito concessam. Unde & beatus Augustinus egregius doctor in sermone de Natali Domini inquit: Audite filii lucis adoptati in regnum Dei. Et iterum in explanatione sancti evangelii super Joannem pro hoc manifeste docuit. Quotquot autem receperunt eum. Quid eis præsiti? Magnam benevolentiam, magnam misericordiam. Unicus natus est, & noluit manere unus. Multi homines cum filios non haberent, peractis aetate, adoptans sibi, & voluntate faciunt, quod natura non potuerunt. Hoc faciunt homines. Si autem aliquis habeat filium unicum, gaudet de illo magis, quia solus omnia possessurus est. Et non habebit, qui cum eo dividat hereditatem, ut pauperior remaneat. Non sic

A Deus, unicum eundem ipsum, quem genuerat, & per quem cuncta creaverat, misit in hunc mundum, ut non esset unus, sed fratres haberet adoptatos. Non enim nos nati sumus de Deo, quomodo Unigenitus, sed adoptati per gratiam ipsius. Ille enim venit Unigenitus solvere peccatum &c. Item in alio sermone ejusdem libri: Nullo modo autem possunt dicere, habere se charitatem, qui dividunt unitatem. His dictis subsequencia videamus: Perhibuit Joannes testimonium quia vidit. Quale testimonium perhibuit? Quia ipse est filius Dei. Oportebat ergo ut ille baptizaret, qui est filius Dei unicus non adoptatus. Adoptati filii ministri sunt unici; unicus habet potestatem, adoptes in ministerium. Licet baptizet minister, non pertinet ad numerum fratrum, quia male vivit & male agit, quid nos consolatur? Hic est qui baptizat &c.

Idem in alio sermone. Nos enim de Gentibus venimus. De gentibus autem non venimus, nisi Deus de lapidibus suscitaret filios Abrahe. Facti sumus filii Abrahe imitando fidem, non nascendo per carnem. Sicut enim illi degenerando (f) exhereditati, sic nos imitando adoptati. Et infra idem in alio sermone: Pater diligit Filium, & omnia dedit in manu ejus. Adjecit: omnia dedit in manu ejus, ut nosces & hic quadiustinctione dictum sit: (g) Pater diligit Filium. Quare ergo (h) Pater non diligit Joannem? Et tamen non omnia dedit in manu ejus. Pater non diligit Paulum? Et tamen non omnia dedit in manu ejus. Pater diligit Filium, sed quomodo Pater Filium, non quomodo Dominus servum, quomodo unicum, non quomodo adoptatum.

Pariter beati Hilarii Pictaviensis episcopi super Matthæum inquit expositio: Beati pacifici, quoriam filii Dei vocabuntur: pacificorum beatitudo, adoptionis est merces, ut filii Dei maneat. Pater enim omnium Deus unus est. Neque enim aliter transire in nuncupationem familia ejus licet, nisi oblivione earum rerum adsumpta, quibus possumus offendi, (i) fraterna invicem charitatis pace vivamus. Sed & beatus Leo egregius papa, atque præcipuus doctor (k) ex sermone sanctæ Epiphaniæ ita nos docuit. Unde

D(1) quod illustres viri, universarum gentium personam gerentes, adorato Domino sunt adopti, hoc in populis suis per fidem, qua justificat impios, totus mundus adsequitur, & hereditatem Dei ante sæcula preparatam accipiunt adoptivi, & perdunt qui videbantur esse legitimi. Et post cetera ex ipso sermone: Illa nobis curranda est via, quam ipse Dominus se esse testatus est. Qui nobis nullis operum meritis suffragantibus sacramento consulit & exemplo, ut in adoptionem vocatos per illud proveheret ad salutem, per hoc imbueret ad laborem. Item ex ejusdem beatissimi Leonis pontificis sermone de passione Domini: Nos autem, dilectissimi, qui ab ignorantia tenebris libertati fidei lumen accepimus, & in novo testamento hereditatem per electionem adoptionis intravimus festivitatem, quam Israel carnalis perdidit, gaudeamus. Item alius sermo ejusdem de Pentecoste. Nos autem, dilectissimi, ad beatam hereditatem, & anima & carnis per regenerationem Sancti Spiritus adoptati sacratissimum istius diei

(a) Lamb. acclamare. (b) Idem. lucrates. (c) Greg. differens.
 (d) Lamb. deur sanctitas, iustitia, adoptio &c. (e) Lamb. Idem ipse in psalmis.
 (f) Idem. exhereditati sunt. (g) Greg. Joannis cap. 3.
 (h) Lamb. Pater diligit Joannem, & tamen non omnia dedit in manu ejus? Quomodo pater diligit Paulum, & tamen &c. (i) Idem. ne fraterna. (k) Greg. ex sermone V.
 (l) Lamb. Unde quod illi tres viri

ANNO
CHRISTI
771.ANNO
CHRISTI
771.

*diei festum rationabili obsequio celebremus: conf-
dentes cum beato Paulo apostolo, quod Dominus
Jesús ascendens in celum captivum duxit captivi-
tatem, dedit dona hominibus, ut evangelium Dei
per omnes humana vocis eloquium predicaretur,
& omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesús
in gloria est Dei Patris.*

Si enim sanctorum omnium orthodoxorum
patrum pro hujusmodi opuscula vobis exarat-
semus, antea chartæ & scriptosæ descerent,
quam divinus per eorum disputationes cessasset
sermo. Sed in his omnibus vestra fidelissima
credulitas ad fidem catholicam & apostolicam
Romanam ecclesiam, eos, qui in errore positi
sunt, redigentes fructum animarum Deo offerre
studete, ut nobis vobisque potissimum lucrum
adcreseat. Pariterque & hoc pervenit ad nos-
tras apostolicas aures, quod multi in partibus
illis in insipientiam atque cordis dementiam de-
voluti, prædecessorum nostrorum sanctorum pon-
tificum & nostras relationum atque ammonitio-
num series, secundum venerandi concilii insti-
tutionem de paschali festivitate ita contempnere
audent, quod si plenitimum quattodecimo scilicet
lunæ die sabbato contigerit, alio dominico,
videlicet quintodecimo die pascha sanctum
minime (a) celebratur, sed prætermissio eodem
quintodecimo die, in alio sequentis septimanæ
dominico, qui est vigesimo secundo die lunæ,
paschali festi gaudia pronunciant (b) celebra-
nda. Quod si interius mente perpenditur, ma-
gni, ac venerandi Nicæni concilii trecentorum
decem & octo sanctorum patrum convenientium
promulgata paschali festivitatum ratio, pro-
culdubio omnis error, omnisque ambiguitas ab
hæsitantium cordibus auferetur. Sed dum ple-
rique propria commenta, ut aucti &c. (c).

EPISTOLARUM HADRIANI

SYLLOGE LABBEANA.

I. AD CAROLUM MAGNUM

REGEM.

Regem orat, primum ut ejus filium tunc na-
tum in baptismo suscipiat: deinde ut eccle-
siam ipse Constantini exemplo exaltare per-
gat, tum promissa largiendo, tum a Longo-
bardis erepta diversis locis patrimonia resti-
tuendo.

*Domino excellentissimo filio, Carolo regi Francorum
& Longobardorum, atque patricio Ro-
manorum, Hadrianus papa.*

Cod. Caroli
21 76.

DUm nimio provocati amore aptum duxi-
mus primitus quidem a Deo protechtæ ex-
cellentiam vestræ, seu spiritualis filii nostræ regi-
næ proles, etiam episcopos & presbyteros, nec-
non & universos optimates, cunctumque præ-
claræ gentis vestræ Francorum populum, ad
vestrum a Deo confortatum regnum pertinen-
tem, his nostris apostolicis visitare apicibus, &
certos de vestra salute ac lætos effici, impen-
sius prosperitatis ambientes integritatem. Igitur
dum ad nos reversi fuerunt missi spiritualis ma-
tris vestræ sanctæ Dei ecclesiæ a vestigio a Deo

A protechtæ regni vestri, id est reverentissimus fra-
ter noster Philippus episcopus, & Megistus di-
lectissimus filius noster archidiaconus, retule-
runt nobis de fidei & charitatis vestræ constan-
tia, quam erga beatum Petrum apostolorum
principem, & nostram humilitatem habere di-
gnati estis pro vestræ animæ mercede. Hoc au-
dito, magno gaudio noster relevatus est ani-
mas, & cepimus Deo laudes referre, & beato
principi apostolorum Petro, pro exaltatione re-
gni vestri, atque filii nostræ reginæ, conjugis
vestræ, prolis etiam, & pro cunctis Francis fi-
delibus beati Petri apostoli, atque vestris. At
vero illud, unde vestræ eximietati per jam di-
ctos nostros missos, scilicet reverentissimum fra-
trem nostrum Philippum episcopum, & dile-
ctissimum nostrum Megistum archidiaconum,
dignati estis nobis reponere, ut in sanctam
diem Paschæ ad limina beati apostolorum prin-
cipis Petri, una cum spiritali filia nostra regi-
na, Domino auxiliante, properare debuissetis,
ut filium qui nunc vobis procreatus est, à sa-
cro baptismate in ulnis nostris susciperemus, si-
cut terra sitiens imbrem, ita & nos expectan-
tes fuimus mellissimam excellentiam vestram. Et
dum appropinquasset ipse dies sanctus Paschæ,
& nullum mandatum de adventu vestro suce-
pissimus, aut de missis vestris, secundum pla-
citur quod inter nos extiterat, valde tristes
effecti sumus. Sed obnixè te petimus, præcel-
lentissime & magne rex, ut secundum quod
inter nos constitit pro ipso sancto baptismate
nostrum adimplere jubeas desiderium de eodem
eximio vestro filio; quatenus duplex Spiritus
sancti gratia in medio nostrum accrescat, &
gemina festivitatis lætitia a nobis celebretur.

Et hoc deprecamur vestram excellentiam, a-
mantissime filii & præclare rex, pro Dei amo-
re, & ipsius clavigeri regni cælorum, qui so-
limum regni patris vestri vobis largiri dignatus
est, ut secundum promissionem quam polliciti
estis eidem Dei apostolo, pro animæ vestræ
mercede, & stabilitate regni vestri, omnia no-
stris temporibus adimplere jubeatis, ut ecclesia
Dei omnipotentis, id est beati Petri apostoli,
cui claves regni cælorum ab omnium opifice
facinorum nexus solvendi simulque ligandi at-
tributa est facultas, in omnibus amplius atque
amplius sancta Dei ecclesia exaltata permaneat;
& omnia secundum vestram pollicitationem ad-
impleantur, & tunc vobis in cælestibus arci-
bus ascribatur merces, & bona opinio in uni-
verso mundo. Et sicut temporibus beati Silve-
stri Romani pontificis, a sanctæ recordationis
piissimo Constantino Magno imperatore, per
ejus largitatem sancta Dei catholica & aposto-
lica Romana ecclesia elevata atque exaltata est,
& potestatem in his Hesperis partibus largiri
dignatus est; ita & in his vestris felicissimis
temporibus atque nostris, sancta Dei ecclesia,
E id est beati Petri apostoli, germinet atque exu-
tet, & amplius exaltata permaneat, ut omnes
gentes, quæ hæc audierint, edicere valeant:
Domine saltem fac regem, & exaudi nos in die Mat. 19.
qua invocaverimus te. Quia ecce novus Chri-
stianissimus Dei Constantinus imperator his
temporibus surrexit, per quem omnia Deus
sanctæ suæ ecclesiæ beatorum apostolorum prin-
cipis Petri largiri dignatus est. Sed & cuncta
alia,

(a) Idem. si celebrandum (b) Idem. celebrandum
(c) Murat. Reliqua, quæ hinc omittuntur, ipsissima sunt, ac ea quæ in præcedenti epistola habentur usque ad finem
eiusdem epistole. Quam ob rem ab istis repetendis labens, volensque abstinere.

ANNO
CHRISTI
771.ANNO
CHRISTI
771.

alia, quæ per diversos imperatores, patricios etiam, & alios Deum timentes, pro eorum animæ mercede, & venia delictorum, in partibus Tusciæ, Spoletis, seu Benevento, atque Corsica simul & Sabinesi patrimonio, beato Petro apostolo, sanctæque Dei & apostolicæ Romanæ ecclesiæ concessa sunt, & per nefandam gentem Longobardorum per annorum spatia abstracta atque ablata sunt, vestris temporibus restituantur. Unde & plures donationes in sacro nostro serinio Lateranensi reconditas habemus. Tamen & pro satisfactione Christianissimi regni vestri, per jam factos viros ad demonstrandum eas vobis direximus: & pro hoc petimus eximiam præcellentiam vestram, ut in integro ipsa patrimonia beato Petro, & nobis restituere jubeatis: ut dum omnia per vestrum congruum dispositum sancta Dei ecclesiæ effectus susceperit, ipse princeps apostolorum beatus Petrus ante tribunal omnipotentis clementiam pro vestra sospitate, atque longevitate & exaltatione a Deo confortati regni vestri deprecetur. Magnopere enim direximus apud vestram eximiam præcellentiam, id est reverentissimum & sanctissimum fratrem nostrum Philippum & Andream episcopos, seu Theodorum ducem, nostrum nepotem. Quibus & in ore posuimus, ut vestræ a Deo protectæ excellentiæ minutius enarrare debeant: quibus & in omnibus credere debeatis, & solita benignitate eos suscipere jubeatis, pro amore fautoris vestri beati Petri apostoli, ut dum ad nos reversi fuerint cum effectu causæ, ante confessionem ipsius Dei apostoli, cum omnibus episcopis & sacerdotibus, atque cuncto clero, senatu & universo nostro populo, pro vestra sospitate atque longevitate, & exaltatione regni vestri, domino fundere valeamus preces, ut ævis temporibusque eximitatem vestram conservare dignetur, ad exaltationem spiritualis matris vestræ sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ; & sicut terrena gaudia largitus est, ita & caelestia tribuat sempiterna. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

II. AD CAROLUM MAGNUM

A R G U M E N T U M.

Petit ut Leonem archiepiscopum Ravennatem coerceat, qui jura ecclesiæ Romanæ in Exarchatu & Pentapoli sibi arrogabat.

Domno excellentissimo filio, Carolo regi Francorum & Longobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus papa.

Cod. Caroli
81. 22.

PERVENIT ad nos eo quod protervus & nimis arrogans Leo, archiepiscopus Ravennatum civitatis, suos ad vestram excellentissimam benignitatem, ad contrarietatem nostram falsa suggerendo, direxit missos. Etenim præcellentissime magne rex, postquam vestra excellentia a civitate Papiæ in partes Franciæ remeavit, ex tunc tyrannico atque procacissimo intuitu rebellis beato Petro & nobis extitit, & in sua potestate diversas civitates Æmiliæ detinere videtur, scilicet Faventiam, Forumpopuli, Forum Livii, Casenas, Bobium, Comiadum, Ducatum Ferrariæ, seu Imolas, atque Bononias; asserens quod a vestra excellentia ipsæ civitates, una cum universa Pentapoli, illi fuissent concessæ. Et continuo direxit Theophyla-

atum missum suum per universam Pentapolim, hoc ipsum denuncians, cupiens eisdem Pentapoleas a nostro servitio separare. Sed ipsi nullo modo se illi humiliare inclinati sunt, nec a servitio beati Petri & nostro recedere maluerunt; magis autem firmi in nostris apostolicis mandatis, quemadmodum extiterunt sub nostro prædecessore domno Stephano papa, cui sanctam recordationis genitor tuus, simulque & præclara excellentia tua, ipsum exarchatum sibi jure beati Petri permanendum tradidit, in omnibus firmiter permanere noscuntur. Nam prænominas civitates, ut dictum est, Æmiliæ ipse nefarius archiepiscopus in sua potestate detinens, ibidem actores quos voluit constituit, & nostros, quos ibidem ordinavimus, proicere vitus est. Sed & cunctas actiones infra civitatem Ravennatum ipse ordinavit. Et ecce, quod nunquam speravimus, in magnam humilitatem sancta spiritualis mater tua Romana ecclesiæ venisse dignoscitur: & nos etiam in nimia deminoratione atque despectu esse videmur, dum ea quæ potestative temporibus Longobardorum detinentes ordinare ac disponere videbamus, nunc temporibus vestris a nostra potestate impii atque perversi, qui vestri nostrique existunt æmuli, auferre conantur. Et ecce impropere nobis a plurimis nostris inimicis, exprobrantes nos & dicentes: Quid vobis profuit, quod Longobardorum gens est abolita, & regno Francorum subjugata? Et ecce jam nihil de his quæ promissa sunt adimpletum est. Insuper & ea quæ antea beato Petro concessa sunt a sanctæ recordationis domno Pippino rege, nunc ablata esse noscuntur. Etenim illud, quod antefatus nefandissimus archiepiscopus attulerit, proponens occasionem, in ea potestate sibi exarchatum Ravennatum, quam Sergius episcopus habuit, tribui: Nos excellentissime filii, quemadmodum tempore domni Stephani papæ, qui illuc in Franciam profectus est, cui & ipse exarchatus traditus est, ita & nostris temporibus eum sub nostra potestate disponere atque ordinare volumus: & omnes in hoc cognoscere possunt, qualem potestatem ejus beatitudo in eadem Ravennatum urbem & cunctum exarchatum habuit; qui etiam archiepiscopum Sergium exinde abstulit, dum contra ejus voluntatem agere spiritu superbiæ nitentur. Etenim ipse noster prædecessor cunctas actiones ejusdem exarchatus ad peragendum distribuebat, & omnes actores ab hac Romana urbe præcepta earundem actionum accipiebant. Nam & iudices ad faciendas justitias omnibus vim patientibus in eadem Ravennatum urbe residentes ab hac Romana urbe direxit; Philippum videlicet illo in tempore presbyterum, simulque & Eustachium quondam Ducem. Et ut plenius de hoc satisfacere Christianissima excellentia vestra possit, dignetur advocare prædictum Philippum episcopum, eoque de hujusmodi re inquisito, certissime veritatem agnoscere potestis, quia omnia ita sunt quemadmodum innotuimus. Et non tibi placeat, bono & excellentissime filii, ut in tantum despectum atque humilitatis deminorationem sancta Dei ecclesiæ Romana, spiritualis mater tua, quæ caput est omnium ecclesiarum Dei, veniat. Sed magis peto te coram Deo omnipotente, ut ita disponere jubeas, eundemque archiepiscopum sub nostra potestate contradere digneris, ut a nobis cunctus exarchatus disponatur, sicut sæpe factus domnus Stephanus beatissimus papa, tempor-

ANNO
CHRISTI
771.

poribus sanctæ memoriæ genitoris vestri domini A
Pippini, disponere visus est. Quatenus vestris
felicissimis temporibus ipsa sancta universalis
Dei ecclesia exaltata permaneat, & ex hoc in
presenti vita, suffragiis apostolorum beati Pe-
tri & Pauli, regni gubernacula longo senio
cum immentis victoriis possidere, etiam & in
sutura beatitudine cælestia regna adipisci merea-
mini. Ecce enim magnopere direximus ad ve-
stra regalia vestigia presentem Anastasium, fi-
delissimum nostrum cubicularium, cui & in ore
posuimus, quæ nostra vice vestræ excellentiæ
enarrare debeat. Quem in omnibus vobis com-
mendantes, cuncta illi credere, ad nos cum
prospero nuncio, & effectu causæ absolvere ju-
beatis. Incolumem excellentiam vestram gratia B
superna custodiat.

III. AD CAROLUM MAGNUM.

Queritur se despectum a Possessore episcopo,
& Rabigaudo abbate, missis Caroli: orat ut
merorem suum consoleretur, & ducatum Spo-
letinum, quem sancto Petro obtulit, re ipsa
cito tradi jubeat.

*Domno excellentissimo filio, Carolo regi Francorum,
& Longobardorum, atque patricio Roma-
norum, Hadrianus papa.*

Cod. Caroli-
ni ep. 18.

Omnino confidimus & certi sumus, quod C
tua a Domino protecta excellentia in his,
quæ pariter loquentes inter nos conveniunt,
firmiter atque immutabiliter permanere studeat,
& charitatis vinculum in medio nostrum corro-
boratum toto mentis assensu, atque sincero af-
fectu, observare procurat; dum nos Deo pro-
picio in ea ipsa habita in invicem dilectionis
concordia cum magna sinceritate mentis satagi-
mus perseverare: quia Deo teste dicimus, a
quo cum vestra melliflua Christianitate in as-
terno amicitie amore colligati sumus, maximam
in tua a Deo inspirata benignitate habere vi-
demur fiduciam, quod omnes causæ sanctæ Dei
ecclesiæ, & provinciæ nostræ salubri mancipen-
tur effectui. At vero excellentissime & a Deo D
servate filii, bone & optime rex, tuæ per hu-
jus nostræ apostolicæ relationis seriem deduci-
mus notioni, quod dum ad nos pervenisset de
fidelissimorum vestrorum missorum adventu,
scilicet Possessoris sanctissimi fratris nostri ep-
iscopi, seu & Rabigaudi religiosi abbatis, in ma-
gno gaudio nos relevatus est animus, quo-
niam desiderabilissimum est, assidue missos ex-
cellentiam vestræ solite cum magno gaudio &
decenti honore suscipere, & per eos de vestra
sublimitatis sospitate certos esse. Unde nos il-
lico, secundum qualiter missos vestræ regalis
potentiæ decet, omnem præparationem, seu &
caballos obviam eis direximus. Illi nempe dum
Perusiam conjunxissent, relaxantes recto itinere
ad nos conjungendum, secundum qualiter a ve-
stro a Deo protecto culmine directi fuerunt,
& ut vestros honorandos apices relegentes in-
venimus, nos despicientes, ad Hildebrandum
in Spoletium perrexerunt, dirigentes nobis per
nostros missos, quod tantummodo cum Hilde-
brando loquimur, & deinde, ut directi sumus,
una vobiscum apud domnum apostolicum con-
jungemus. Postmodum enim, dum cum præ-
dicto Hildebrando locuti fuissent, & apud eum
diutius morarentur, nostras apostolicas eis ad-
junctas direximus syllabas: Per Deum omni-
Concil. General. Tom. XII.

potentiam, & vitam excellentissimi filii nostri
domini Caroli Magni regis, ut directi estis,
ad nos conjungere satagite, ut unanimiter per-
trahemus quod ad exaltationem sanctæ Dei ec-
clesiæ pertinuerit, & ad laudem regni nostri
præcellentissimi filii agere studeamus, & tunc
per dispositum, ut ejus præcellentiam decet mis-
sos, apud Beneventum vos proficisci dispone-
mus. Sed illi, nescimus quid pertrahentes,
statim a Spoletio in Beneventum perrexerunt,
nos in magna derelinqentes ignominia, & Spo-
letinos ampliaverunt in protervia. Unde valde
hanc nostram perturbaverunt provinciam, &
pro hac re in magna tristitia noster jacet ani-
mus: quia quantum per illos expactabamus sus-
cipere sperata nuncia de exaltatione sanctæ
nostræ ecclesiæ, sicut & in vestris reperimus ho-
norandis apicibus, & nostri nobis tulerunt mis-
si, qualiter a vestra regalitate injunctum ha-
buerunt, in tanta afflictione & deminoratione
conati sunt. Sed recordari te credimus, dul-
cissime atque amantissime filii, qualiter nos be-
nignissimo vestro ore affati estis, dum ad li-
mina beatorum principum Apostolorum Petri
& Pauli properati estis, quia non aurum, ne-
que gemmas, aut argentum, vel terras & ho-
mines conquiritentes, tantum fastidium cum uni-
verso a Deo protecto vestro Francorum exer-
citu sustinuissetis, nisi pro justitiis beati Petri
exigendis, & exaltatione sanctæ Dei ecclesiæ
perficienda, & nostram securitatem ampliare
certantes. Sed tamquam præsentialiter coram
vestris mellifluis regalibus obtutibus assistentes,
obsecrantes petimus vestram a Deo fundatam
regalem potentiam, ut de tanta & tali tribula-
tione, in qua nos ipsi vestri dereliquerunt mis-
si, velociter per fidelissimos & benignissimos
vestros missos nos consolari & lætificari jubea-
tis: quia & ipsum Spoletinum ducatum vos
præsentialiter obtulistis protectori vestro beato
Petro principi apostolorum per nostram medio-
critatem pro animæ vestræ mercede. Et ita ob-
nixæ quæsumus, præcellentissime filii, ut no-
stram deprecationem de prædicta afflictione, &
prænominato Spoletino ducatu, celeris effectui
mancipetis; quatenus dignam a misericordissi-
mo Deo nostro, intercedente beato Petro apo-
stolorum principe, pro cuius amore & reve-
rentia aurem nostris petitionibus accomodare
inspiratus fueris, suscipias mercedem: quia Deo
teste dicimus, nihil nisi vestram cupimus exal-
tationem & lætitiâ, dum annuente Deo ma-
gna inter nos atque insolubilis charitatis concor-
dia corroborata est, permanentes in his quæ
mutuo inter nos asserentes confirmavimus. In-
columem excellentiam vestram gratia superna
custodiat.

IV. AD CAROLUM MAGNUM.

Petit auxilium adversus quatuor duces Italiæ,
qui inter se & cum Græcis conspirant con-
tra ecclesiam Romanam, & Carolum.

*Domno excellentissimo filio, Carolo regi Francorum
& Longobardorum, atque patricio Roma-
norum, Hadrianus papa.*

Reminisci consideramus a Deo protectam
excellentiâ vestram, quod sæpius vobis
innotuimus, de Hildebrando Spoletino duce,
seu Arigiso Beneventano duce, atque Rodgau-
so Foro-Juliano, de sevisimo consilio quod et-
Cod. Caroli-
ni ep. 18.

ANNO
CHRISTI
771.

ga nos atque vos gerere non desinant. Nunc A
vero, dum fidelissimi vestri missi, revera san-
ctissimus frater noster Possessor episcopus, at-
que Rabigaudus religiosus abbas, a Benevento
repedantes per prædictum Hildebrandum ad nos
properant, nimis vos obsecrantes propter no-
minatam Hildebrandi noxam, ut ei veniam tri-
bueremus, asserentes ut apud eum nostrum in-
diculum, & obsoles pro sua dubitatione mitte-
remus, & Hildebrandus nostris se præsentaret
obtinuit. Nos quippe secundum fidelissimorum
missorum vestrorum dictum, illuc utque Spo-
letium direximus Stephanum nostrum fidelissi-
mum dudum sacellarium. Qui cum eum assa-
tus fuisset, & tunc nostros ibidem destinasse-
mus obsoles, ipse nempe noster missus, cum
apud eum conjunxisset, in magna eum invenit
perterrita, eo quod missos Arigisi Beneventani
dux; sed & Rodgauli Forojuliani, necnon &
Reginoldi Clusina civitatis ducum, in Spo-
letio cum præfato reperit Hildebrando, adhiben-
tes adversus nos perniciosum consilium, quali-
ter, Deo eis contrario, proximo Martio men-
te adveniente, utroque se in unum congloba-
rent, cum caterva Græcorum, & Adalgilo De-
siderii filio, ut terra marique ad dimicandum
super nos irruant, cupientes hanc nostram Ro-
manam invadere civitatem, & cunctas Dei ec-
clesias denudare, atque ciborium fautoris vestri
beati Petri auferre: vel nosmetipsos, quod aver-
tat Divinitas, captivos deducere, nec non Lon-
gobardorum regem integrare, & vestra regali
potentia resistere. Ob hoc, præcellentissime rex,
& dulcissime fili, peto te, & tamquam præsen-
tialiter assistens cum divinis mysteriis, conjuro
coram Deo vivo, & ejus principe apostolorum
beato Petro, ut sub nimia festinatione, & ma-
xima celeritate nobis subvenias, ne pereamus:
quoniam post Deum in tuis manibus nostras
omnium Romanorum commisimus animas. Ne
nos derelinquas, aut differas solatandum, ut
dicant gentes quæ in cuncto orbe terrarum sunt:
Ubi est fiducia Romanorum, quam post Deum
in regem & regnum Francorum habebant? Et
tu de omnibus, a Deo protecte dilectissime fi-
li, ante tribunal Dei eris redditurus rationem:
quoniam, ut præfati sumus, tuæ dulcissimæ su-
blimitati, per Dei præceptionem & beati Pe-
tri, sanctam Dei ecclesiam, & nostrum Roma-
norum Republicæ populum commisimus pro-
tegendum. Et ita ad limina protectoris tui be-
ati Petri apostolorum principis properare satagi-
te, ut cunctos adversarios sanctæ Dei ecclesie
atque nostros, seu vestros, regalis vestri cul-
minis subternatis vestigiis: & ea quæ eidem
Dei apostolo vestris propriis pro animæ vestre
mercede obtulisti manibus, ad effectum per-
ducatis: ut fructum bonum offerens, in futuri
examinis die merearis dicere: Domine meus,
princeps apostolorum beate Petre, cursum con-
tumaxi, fidem tibi servans ecclesiam Dei a
superna clementia tibi commendatam de mani-
bus persequentium defendens liberavi, & assis-
tens immaculatus coram te, offero tibi pue-
ros, quos mihi commisisti de manibus inimi-
corum eruendos, hospites atque incolones exis-
tentes. Tunc & qui in præfata vita regni
gubernacula tenes, etiam & in futuro sæcu-
lo cum Christo regnans cælestia præmiorum
gaudia adipisci merearis: audiens nimirum pa-
ternam desiderabilem vocem illam inquisitis:
M. 115. 11. *Venite benedicti patris mei, percipite regnum
quod vobis preparatum est ab origine mundi. In-*

columnem excellentiam vestram gratia superna
custodiat.

V. AD CAROLUM MAGNUM.

Gratulatur sibi de eo quod ex Caroli missis
cognorat, ipsum brevi Romam
esse venturum.

*Domna excellentissimo filio, Carolo regi France-
rum & Longobardorum, atque patricio
Romanorum, Hadrianus papa.*

Dum tanta securitatis lætitia spiritalis mater
vestra, sancta Dei catholica & apostolica
Romana ecclesia, dilatata laudabiliter permanet,
etiam in apostolica aula ob vestrorum de-
lectorum veniam sedula a nobis, & cunctis Dei
sacerdotibus, orationum vota & sacrificiorum
hostiæ divinæ proferuntur majestati. Itaque præ-
cellentissime filii, conjungentes ad nos fidelissi-
mi vestri missi; scilicet Possessor sanctissimus
frater noster, & Rabigaudus religiosus abbas,
detulerunt nobis desideratissimas vestrae subli-
mitatis syllabas, quas & cum nimia amoris dul-
cedine acceptantes suscepimus, relegendesque,
& de vestra immensa prosperitate agnoscentes,
magnas omnipotenti Deo nostro tulimus lau-
des, qui nobis tam benignissimum ac Christia-
nissimum regem suæ ecclesie detulit defenso-
rem. Continebatur quippe in ipsis vestris re-
galibus apicibus, quod Domino protegente re-
meantes vos a Saxonia, mox & de præfata
Italia, vel ad limina protectoris vestri beati
apostolorum principis Petri, ad implenda quæ
ei polliciti estis, properare desideratis. De quo
audito nimis noster lætatus est animus, una
cum universo nostro populo, eo quod nimis
desiderabiles sumus præminentissimum vestrum
conspicere vultum. Quoniam satisfaciat tibi ve-
ritas, dulcissime & amantissime fili, atque a
Deo institute magne rex, in eadem sponsione,
qua in invicem ante sacram ejusdem Dei apo-
stoli confessionem adnexi sumus, firmi atque
incommutabiles diebus vite nostræ, cum uni-
verso nostro populo, permanere satagimus. Un-
de & charitas vestri regalis culminis nos provo-
cat sedulo de vestra sospitate addiscere. Et co-
gnoscat vestra conspicua excellentia, quia si
mora de vestro adventu provenerit, magna no-
bis imminet voluntas, ibidem in vestrum ad-
ventum, ubicumque vos valuerimus conjunge-
re, obviam proficisci. Interea notioni vestrae
excellentiæ deducimus de prædictis vestris fide-
lissimis missis, quia sicut ad nos pervenerant,
& vestra regali potentia per nostros apices in-
timandum direximus, dum nobis præfati fuisset
ipsi missi vestri, fideles in servitio fauto-
ris vestri beati Petri apostolorum principis, &
nostro atque vestro, reperimus, ut benigne eos
suspiciere jubeatis. His præfatis, divinam exo-
ramus clementiam, ut sua vos gratia multipli-
citer tueatur, tribuens vobis, atque excellentis-
simæ filie nostræ reginæ, & amantissimis ve-
stris natis, per longæva ac prospera tempora,
regni gubernacula possidenda, vestrisque vesti-
gus cunctas barbaras nationes prosternat, dila-
tans multipliciter terminos regni vestri, etiam
& cælestis regni gaudiis vos faciat esse per in-
finita sæcula participes. Incolumem excellen-
tiam vestram, domine filii, superna gratia cu-
stodiat.

ANNO
CHRISTI
771.God Caroli
11. 11.

ANNO
CHRISTI
711.

VI. AD CAROLUM MAGNUM REGEM.

De Saxonibus ad paganismum revertis, docet quomodo illis iudici penitentia debeat, si redire iterum ad ecclesiam velint.

Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri, Carolo regi Francorum & Longobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus papa.

Cod. Carol.
80.

Vestram a Deo protectam regalis excellentiam suscipientes missos, scilicet Itherium & Magenarium religiosos abbates, sciscitati sunt nos interrogantes de Saxonibus, qui Christiani fuerunt, & ad paganismum reverts sunt, qualem penitentiam, eis sacerdotes indicare debeant. Hoc prædecessorum nostrorum, sanctorumque pontificum dudum decretum est, quod qui respicientes, & ruinas suas cogitantes redire maluerint, sub longa penitentiam satisfactione admittendi sint, & iterum penitentiam satisfactione purgentur: quæ non tam temporis longitudine, quam cordis compunctione pensanda sunt. Et ideo, excellentissime & a Deo protecte filii, oportet sacerdotes partibus illis pastorem circumdare solertiam, atque episcopalem induere vigilantiam, & in eorum arbitrio indicare penitentiam, considerantes piaculum tam voluntate, quamque extra voluntatem coacti, ad suum revertentis vomitum: & tunc canonicam promere sententiam, quatenus si veraciter reverts in fide catholica maluerint perseverare, promittentes se omnem adimplere episcopalem prædicationem, unum confitentem baptismum, sub iuramento pollicentes fidem Christianitatis servaturos, in gremio suscipiantur orthodoxæ fidei ecclesiæ, & copiosa mercede vobis adscribatur in cælis. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

VII. AD CAROLUM MAGNUM.

Præmissis mutæ benevolentie argumentis, respondet se anniti, ne Longobardorum episcopi alter alterius diæceses invadant; & de consecrationibus episcoporum, per Italiam & Tusciam, sedulo cavere, ut secundum canones fiant. Suadet denique, ut qui ultro citroque ad regem vel ad pontificem commeat, sine regis & pontificis epistolis non eant.

Domno excellentissima filio, nostroque spiritali compatri, Carolo regi Francorum & Longobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus papa.

Cod. Carol.
81.

Quanto amoris annisu pro vestro a Deo promoti & ampliati regno ferveamus, tantum in eius præfulgida regali dulcedine, & firma stabilitatis constantia permanemus. Quanta enim jucunditatis lætitia erga vestram triumphis regalem potentiam cor nostrum exultat, si sermonibus promere voluerimus, nulla ut opinor scripturæ propagata sufficere valebit lætities; neque ullus sermo explicare potest, qualiter de vestris immensis victoriis, atque solpitate crebro præstantes nuncios, die nocteque penitus divinam pro vestra regali præcellentia exoramus clementiam. Quatenus regales nectareosque vestros per fidelissimos missos suscipientes affatus, scilicet reverentissimum & sanctis-

simum Bernardum episcopum, nec non Radonem dilectissimum protonotarium vestrum atque abbatem, reperimus in eis, ut vestræ præcellæ memoriæ, pariterque filie nostræ domine reginæ, vestræ nobilissimæ prolis, simulque omnis populi vobis a Deo commissi, in nostris meminerimus orationibus. Freta proflus quippe exultat vestra a Deo promotæ regalis præcellentia, quia immensas pro vobis in egestatione beati Petri fautoris vestri jugiter totis viribus nostris apostolicis suffragiis ingementes fundimus preces, ut ubique ipse princeps apostolorum vos comitans, omnium adversantium colla sub vestris prosternat pedibus. De nostra vero prosperitate, quia promittis gratissimam atque ineffabilem habere lætitiâ, sanctæque spiritalis matris vestræ, Romanæ ecclesiæ status super vos redundat, (nam si aliter, quod absit, eveniret, sine vestra difficile est manere tristitia) nempe in his certi sumus, quia amat anima amantem se, & dilectio compaginat nos, nec dirimere eam quisquam valebit, eo quod in vestra prosperitate nostra existit lætitia, & nostram solpitudinem vestram credimus esse in ævum jucunditatem. Et dum iniqui ac proceres, qui adversus matrem vestram, sanctam Romanam ecclesiam, perversa moliebantur perpetrare, Domino cooperante, cælorumque clarigero suffragante, per laboriosa certamina demoliti ad nihilum redacti sunt, in veritate comperimus, quia ut vestra regalis potentia deprompsit, illata cum felicitatis gaudio permanens relevata exultat. Scriptum quippe est:

Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. De vinctis vero, quæ per legatos & epistolas vestra cognovit excellentia, & ex parte per nostros respondit missos, quibus ore fari prædixit liquidius nobis omnia innotescens, solito more benigne atque amabiliter eos audientes accommodavimus aures, & singillatim reddidimus congruum aptumque responsum. Reperimus quippe in ipsis regalibus apicibus vestris, nil pro deminutione sanctæ Romanæ ecclesiæ ac apostolatus nostri, sed magis pro exaltatione & honore, ministerique nostri servanda rexitudine, vestram illaborare excellentiam, ac petere ut nullatenus iniquo ori ad ejus mendacium præberemus assensum: quia nec terrenarum facultatum ambitio, vel quilibet seductio hominum, vos aliquando ab his, quæ beato Petro apostolo polliciti estis, separare poterit, sed neque a nostra charitate, vel firma dilectione. Cum procul dubio sciamus, quod vestra regalis potentia non pro deminutione, sed semper exaltatione spiritalis matris vestræ sanctæ Romanæ ecclesiæ decertavit, fama in omnem gentem sine tenus divulgata, dedita atque exaltata manebit. Potius autem nos quæsumus, ut nullatenus subdolo & homini mendaci, sicut fertis, præbeat assensum. Qui si talia adversus non mentiens inventus fuerit, nostris apostolicis obtutibus una cum missis vestris dirigere dignemini; & si mendax apparuerit, secundum sua perveria merita puniatur. Sicut polliciti estis claviculario regni cælorum beato Petro, ita persistere dignemini: quia nostra promissio immutata atque inconcussa sine quolibet manebit dolo. Illud autem, quod fertis in nostris apicibus reperisse, quod diæceses Longobardorum episcopi alter alterius invadentes, ac illicite tenentes, in pristino permanerent errore, omnino sicut vobis placabile est, secundum canonum instituta emendare

ANNO
CHRISTI
711.

ANNO
CHRISTI
771.

dare conamur: quia alterius arripere anhelantes parochias, in perjuri reatum incurrunt. Longobardorum regum terminos atque censuram non servantes, procul ab observatione canonum in eorum transgressionem labentes, & jurgia atque discordia gignentes, in molem incidunt errorum. Idcirco apostolica prævīdīmus auctoritate, ut sicut canonicè in eorum decretis consistunt, & quando a nobis oriuntur, olitana consuetudo proclamatur, clerus & plebs consistens ecclesiæ civitatis illius elegerunt sibi episcopum illum, sic parochiam ejusdem civitatis præ manibus teneat: & si in eorum decretis, atque nostræ apostolicæ ordinationis scriptis canonicè promittitur atque statuitur, cur non in ejusdem civitatis territorio, ubi ordinatus est, habeat in integro parochiam suam? Sed qui terminos antiquorum patrum transgredientes, suam conantur immoderationem atque imperitam adimplere voluntatem, indicium sibi canonum committunt. De filia vero Ermenaldi, quæ veste mutata iterum post tergum reversa, illicitum foris est matrimonium, nostris directa, ut perhibuistis, obtutibus canonicè judicanda, profusè minime ad nos properavit. Nos omnium ecclesiarum pastoralem curam habentes, divina prædicare præcepta non finimus de consecrationis vitio, quod in partibus Italiæ & Tusciæ per hæresim Simoniacam fit. Attamen multis locis non finitur: imo & in Ravennatum ecclesia civitatis, sicut missi vestri, ut fertis, vobis retulerunt, assolet fieri. Unde multæ pecuniæ per talem nefandam dationem alienatæ esse cernuntur; ut aurum & argentum jam non habentes, etiam ipsæ res ecclesiarum per emphyteuses manu conscriptas existant alienatæ, & per nefandam dationem assiditæ & depopulatæ esse cernuntur. Abiit enim a nobis, ut super tales viros, veritate comperta, manus consecrationis imponeremus; sed nec ad audiendum aures inclinaremus, etiam si quælibet nobis potestas tales acanonissos viros poposcisset consecrari. Quia nunquam nos in qualibet electione invenimus, nec invenire habemus; sed neque vestram excellentiam optamus talem rem incumbere. Sed qualis a clero & plebe cunctoque populo electus canonicè fuerit, & nihil sit quod sacro oblit ordini, solita traditione illum ordinamus. Nos quippe cum subscriptione decreti a cuncto populo roborati electum suscipientes, & ne videatur viduata morari ecclesia a proprio rectore, sicut canonum instituta censuerunt, nostris apostolicis præsentatus, ipsum deducentes electum, enucleatius eum de singulis indagantes capitulis singillatim orthodoxæ fidei, atque divinorum voluminum, interrogamus an habeat peritiam. Et postquam nobis fidelem responsum edixerit, & a cæteris olitanis capitulis, quæ a sacerdotibus cavenda sunt, mundum se esse perhibuerit, maxime hæresi Simoniacæ, obstantes sciscitamus, an aliquam promissionem cuiquam aut dationem fecerit, quia Simoniacum & contra canones est: & dum coram omnibus a nobis interrogatur, respondet, Abiit: & nos dicimus, Tu videris: & si consecrati sunt; capiti eorum respiciat periculum. Unde simili modo sub jurando in scriptis respondent, Nunquam aliquid accepturos de

A manus impositione. Quanta enim auctoritas beato Petro apostolorum principi, ejusque sacratissimæ sedi concessa est, cuiquam non ambigimus ignorari: utpote quæ de omnibus ecclesiis fas habeat judicandi, neque cuiquam liceat de ejus judicare judicio. Quorumlibet sententiis ligata pontificum sedes beati Petri apostoli jus habeat solvendi, per quos ad unam Petri sedem universalis ecclesiæ cura confluit, & nihil unquam a suo capite discedit. Interea reperimus in ipsis regalibus apicibus vestris exaratum, sicut præterito anno vobis direximus, pro hominibus Ravennatibus & Pentapolensibus, de quibus scripsimus, ut eos nobis dirigeretis, sicut Beneventanos duci fecistis, & ut fertis, de parte apostolatus nostri nihil mali, sed magis quæ bona sunt, retulerunt; sed neque eis, neque cuilibet homini ullatenus in nostra adversitate præberetis consensum: sed statim si tales reperissetis, & hominem & causam ad nostrum judicium mitteretis. Nos ab initio, & usque in finem, talem erga vestram regalem excellentiam habemus fiduciam, quod pro nullo terreno homine ab amore & charitate beati Petri apostolorum principis, nostraque dilectione, ut polliciti estis, recedatis: quia & nos in ea, quam vobis polliciti sumus, fide usque in finem permanebimus. Ipsi vero Ravenniani & Pentapolenses, cæterique homines, qui sine nostra absolutione ad vos veniunt, fastu superbiæ elati, nostra ad justitias faciendas contemnunt mandata, & nullam ditionem, sicut a vobis beato Petro apostolo & nobis concessa est, tribuere dignantur. Tamen fidelissimi vestri præfati missi viderunt ipsos Ravennianos, quos vobis præsentaverunt, qualiter nobis in superbia extiterunt. Sed quæsumus vestram regalem potentiam, nullam novitatem in holocaustum, quod beato Petro sanctæ recordationis genitor vester obtulit, & vestra excellentia amplius confirmavit, imponere satagat: quia ut facti estis honor * patriciatus vestri a nobis irrefragabiliter conservatur, etiam & plus amplius honorifice honoratur. Simili modo ipse * patriciatus beati Petri fautoris vestri, tum a sanctæ recordationis domino Pippino magno rege genitore vestro in scriptis in integro concessus, & a vobis amplius confirmatus, irrefragabili jure permaneat. Sicut enim vestra regalis excellentia in suis tultis apicibus, minime ei contrarium videretur, quicumque de episcopis aut comitibus, seu cæteris hominibus, partibus vestris, aut vestram justitiam complendi, sive propria voluntate, ad nos venire voluerint: sed nec nostræ paternitati displicere rectum est, qualicumque ex nostris, aut pro salutationis causa, aut quærendi justitiam, ad vos properaverit, nihil durius vobis exinde apparet. Sed sicut vestri homines sine vestra absolutione ad limina apostolorum, neque ad nos conjungunt; ita & nostri homines, qui ad vos venire cupiunt, cum nostra absolutione & epistola veniant. Quia sicut nos semper vestros homines suscipientes commoneamus, ut in vera fide atque puritate cordis totis eorum viribus in vestro maneant servitio: ita & vos simili modo, quicumque ex nostris hominibus ad vos venerint, eos omnino obtestari atque commoneare vestram regalem pruden-

ANNO
CHRISTI
771.

exarchatus

exarchatus

* Hic Labbeus bis loco Patriciatus in margine repræsentat Exarchatus; sed perperam; locus enim purus est, & Carolus Magnus nequam Exarchus appellatus fuit, nec quam in urbe exercuit, jurisdictiono similis erat jurisdictioni Exarchi Ravennatensis. Paginæ ad An. Cl. 783. n. 8.

ANNO
CHRISTI
71.

dentiam querimus, ut sicut genitor vester san-
ctus recordationis domini Pippinus magnus rex
eos beato Petro, ejusque vicario concessit, &
demum excellentia vestra confirmavit, sic ad-
monere atque obtestari jubeamini, ut nullo
modo sudeant se in superbiam elationis effere
quando ad vos properaverunt; sed potius
subiecti atque humiles in servitio beati Petri, &
nostrae praeceptionis, maneat subiecti: & hor-
tamini eos: Quia omnino in servitio & ditione
beati Petri apostoli usque in finem saeculi
permanebimus: qui si tales non reperti fue-
rint, a vestra excellentia, simulque a nobis
maneat correpti. Et hoc pariter poscimus ve-
stram a Deo proteclam regalem potentiam, &
fidelissimos nostros missos, simulque vestros, B
pro amore Dei & beati Petri apostolorum prin-
cipis, nostraeque dilectionis, eos ultro citroque
fovere atque commendatos habere dignemini.
Quia nimis erga praesidiatorem & protectorem
vestrum beatum Petrum apostolorum prin-
cipem, a nos, fideles eos reperimus: & ideo
petimus, ut amplius per vestrum regale admi-
niculum, nobis poscentibus, elevati atque exal-
tati pro nostro amore in vestro praesulido re-
gno existant. Quia quantum caput totius mun-
di sanctam Romanam, ejusque redorem simul-
que antistitem amplectens, honorabilis terque
glorificanda vestra divinitus praedeterminata sum-
ma excellentia diligit, tantum eam beatus Pe-
trus apostolorum princeps, una cum domna
filia nostra excellentissima regina, vestraque
nobilitissima sobole, & hic longiori aevi regni
gubernaculo perfrui, & in futuro inconcussa
faciet soliditate vidit gaudere. Incolumem
excellentiam vestram gratia superna custodiat.

VIII. AD CAROLUM MAGNUM.

Gratulatur Carolo de Saxonibus subactis, atque
ad Christi cultum & baptismum perductis;
triduanasque litanias, ut Carolus optat, co-
nomine indicit.

*Domno excellentissimo filio, nostroque spirituali
compatri, Carolo regi Francorum, & Longo-
bardorum, atque patricio Romanorum, Ha-
drianus papa.*

Cod. Carol.
91.

PRaeistolatos, nimisque nobis optabiles rega-
les vestros suscepimus assatus per fidelissi-
mum vestrum latorem atque missum, videlicet
Andream religiosum abbatem: quos reperimus
in eis de vestrae praecellae regalis potentiae, &
comparis, lobolisque vestrae, seu cunctorum praeci-
piorum vestrorum nostrorumque fidelium sol-
pitate, & incolumi ac sincerissima prosperita-
te: in quibus redemptori mundi consueta re-
tulimus grates. Magis autem inibi de vestris a
Deo praedictis regalibus triumphis comperien-
tes, qualiter saevas adversasque gentes, scilicet E
Saxonum, ad Dei cultum, & ius sanctae ca-
tholicae & apostolicae ecclesiae redimant, fidei
perduxeritis, atque Domino auxiliante, & Pe-
tri Paulisque apostolorum principum interven-
tione suffragante, sub vestra eorum colla re-
ducta sunt potestate ac ditione, eorumque opti-
mates subjugantes, divina inspiratione, regali
annu, univertam illam gentem Saxonum ad
sacrum deduxistis baptismatis fontem. Unde
nimis amplius divina clementia retulimus lau-
des, quia nostris vestrique temporibus gentes
paganorum in veram & magnam deductas reli-

gionem, atque perfectam fidem, vestris regali-
bus subternatur ditionibus. In hoc quippe
freta vestra a Deo fundata existat potentia,
quia si, et pollicita est, fautori suo beato Pe-
tro apostolo, & nobis, puro corde atque li-
bentissimo animo adimpleverit, maximas ac ro-
bustiores illarum gentium suis praecipuis suffra-
giis vestris subternet pedibus, ut nemine eos
persequente, vestris regalibus subijciantur po-
tentis, & maximum fructum in die iudicii,
ante tribunal Christi, de eorum animarum sa-
lute offerre mereamini dignissimum munus, &
pro amore animarum locra infinita mereamini
adipisci in regno caelesti. Illud autem, quod
vestra regalis intumavit excellentia, ut in uno
mense, vel in una die, pro huiusmodi operi-
bus, scilicet stabilitatis vestrae victoria, laudes
Deo gerentes caneremus, & una vel duabus
seriis litaniis perageremus; valde hoc nobis de-
lectabile existit. Quatenus apostolica exarantes
censura decrevimus, in omnibus nostris parti-
bus, quae sub ditione spiritualis matris vestrae san-
ctae Romanae ecclesiae existunt, illico celebrari
eisdem una nobiscum disponentes emisimus,
Domino protegente; videlicet vicesima tertia
die, & vicesima sexta, atque vicesima octava
huius adventantis Junii mensis, quae sunt in
primis vigiliae beati Joannis Baptistae, & nata-
lis sanctorum Joannis & Pauli, nec non & vi-
giliae beati Petri apostoli. Similiter & vestra
C regalis potentia in suis dirigit univertis fini-
bus, seu transmarinis partibus, ubi Christiana
moratur gens, similiter perficiendas triduanas
litanias. Et ideo tale protelatum emisimus spa-
tium, propter tam longinquas Christianas na-
tiones ultra vestrum regale morantes regnam.
Nos quippe non solum unam vel duas, ut no-
bis insinuastis, celebrandas litaniae praevidimus;
sed etiam pro vestra, ut soliti sumus, indefe-
nenter orare excellentia cupientes, decrevimus
perficere, & redemptori mundi canere laudes,
ut ipsae gentes, quae per vestrum regale certa-
men ad Christianam perductae sunt fidem, us-
que in aevum per vestrum maneant adminicu-
lum, & nostris vestrique finibus omnes repel-
li faciat aegritudinis morbos, & procul eijciet
pestilentiam, ut nostris vestrique diebus popu-
lus nobis a Deo commissus in magna degentes
ubertatis affluentia, simulque sincerissima sos-
pitationis letitia, longiori aevi una cum domna
regina, vestraque nobilitissima prole, mereamini
regni gubernacula perfrui, & in aethereis arci-
bus sine fine regnare, ut per vestra laboriosa
certamina magis magisque spiritualis mater ve-
stra sancta Romana ecclesia maneat exaltata.
Incolumem excellentiam vestram gratia super-
na custodiat.

PRIVILEGIUM MONASTERIO SANCTI DIONISII AB HADRIANO papa I. concessum.

Ut proprium ei liceat habere episcopum.

*Hadrianus episcopus servus servorum Dei, Ma-
gistro religioso abbati venerabilis monasterii
sancti Christi martyris Dionysii, sita in Pari-
saco, ubi venerabile Sancti corpus quiescit, &
per eum eidem venerabili monasterio in perpe-
tuum.*

Tum summæ apostolicæ dignitatis apex in
hoc divini prospectus nitore dignoscitur
pre-

ANNO
CHRISTI
71.

ANNO
CHRISTI
771.

ANNO
CHRISTI
771.

præfulgere, cum in exercendis Dei laudibus sui impensius studebit laboris exhibere certamen. Ob hoc debita nos ejusdem apostolicæ pastoralis compulsi sollicitudinis cura, quæque ad stabilitatem piorum pertinere dignoscitur locorum, ubertim promulgari, atque olitanam consuetudinem eisdem venerabilibus locis apostolicæ institutionis censura confirmari. Igitur quia postulastis a nobis, quatenus privilegium, quod prædecessoris nostri sanctæ recordationis domni Stephani junioris papæ in prædicto monasterio vestro apostolica ejus sanxit auctoritas, demum confirmaremus: idcirco vestris annuente votis, prælati prædecessoris nostri institutionis decretum prorsus apostolicis insulis sancimus, simulque eadem roboramus apostolica in ævo serie. Quapropter auctoritate beati Petri apostolorum principis sulti, in jam dicto venerabili monasterio statuentes promulgamus, ut penitus liceat ibidem habere episcopum, sicut a prædictis temporibus, & usque hæcenus fuit; per cujus prædicationem populus, qui a diversis regionibus devota mente quotidie ad sancta ejusdem martiris Christi monasterii limina convenit, remedium consequi mereatur animarum. Et quando episcopus præfati sancti loci de hoc sæculo migraverit, & alius ab abbate & monachis dignus electus fuerit, sine qualibet controversia pro longitudine itineris, a vicinis episcopis, sicut mos extitit, consecretur. Quod si pro qualibet occasione, aut invidia, ordinandi se distulerint, tunc licentiam tribuimus, ut ad sedem apostolicam, cum testimonio abbatis & monachorum, propriis eorum manibus simul decretum subscriptum ferens, consecrationis causa adveniat, & consecrationem accipiat: quia nolumus ut lumen, quod ibidem hæcenus tanto tempore per episcoporum prædicationem claruit, nostris temporibus extinguatur. Et nemo episcoporum parochianis in præfato monasterio, in cellis, ecclesiis, vel titulis, seu oraculis, sub ditione ipsius constitutis ordinationes facere, sive pro christumate conficiendo, ut quacumque exquisita re, agere, aut distringere, vel ad se presbyteros convocare præsumat. Sed per hanc auctoritatem apostolici privilegii nostri, episcopus ex ipso venerabili monasterio canonice curam pastoralem sollicitudinis ministerii sui, in præfatis adjacentibus locis habeat; & quæque emendanda & corrigenda sunt, cum consensu abbatis sui, canonica institutione, & secundum ordinem cuncta peragat. Si vero quælibet discordia inter vicinos episcopos, seu episcopum prædicti monasterii, quod non optamus, orta fuerit; nullus audeat, abbate minime annuente, sæpius nominati monasterii episcopum distringere, vel in qualibet judicare parte. Quod si abbas ejusdem monasterii ullo modo voluerit inter eos declamari, nostris apostolicis eventant obtutibus concordia reformandi. Statuentes apostolica censura sub divini iudicii obtestatione, & anathematis interpositionibus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, aut qualibet dignitatis præditus potestate, vel alia quacumque magna parvaque persona, præsumat contra hoc nostrum apostolici privilegii præceptum agere: potius autem firmum, atque stabile nostris temporibus illud decernimus permanendum. Si quis autem quolibet tempore, quod nullo modo credimus, hujus decretum privilegii, apostolica auctoritate firmatum, in totum vel in parte temerare ten-

taverit, suamque præsumptionem digna emendatione minus correxerit, sciat se auctoritate domini beati apostolorum principis Petri anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienum, atque cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, æterni incendii supplicio deputatum, & perpetuæ condemnationi summisum. At vero qui observator & custos hujus nostri apostolici privilegii extiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Christophori notarii & scribarii sedis nostræ, in mense Junio, indictione 1x. Bene valete. Datum Kalendis Julii per manum Anastasii primicerii, regnante Domino Deo & Salvatore Jesu Christo, cum Deo patre omnipotente, & Spiritu sancto, per infinita sæcula. Anno, Deo propitio, pontificatus domini nostri in apostolica sacratissima beati Petri sede xv. indictione 1x.

IX. AD CAROLUM MAGNUM.

Pallii usum concedit Ermemberto archiepiscopo Bituricensi.

Domino excellentissimo filio, nostro spiritali compatri, Carolo regi Francorum & Longobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus papa.

Directus a regali potentia vestra reverendissimus & sanctissimus vir, scilicet, Ermemberto episcopo, nostrisque appæsentatus apostolicis aspectibus, obtulit nobis præcellæ excellentiæ vestræ sagacissimos atque honorabiles regales affatus: quos cum nimio amplectentes amore, regi regum, in cujus potestate sunt omnia regna mundi, gratias egimus, qui nos de vestra inclita sospitate lætos crebro efficit, eo quod vos per hujus mundi regna, cælestia magis ambire atque hereditate concedit, per beatum Petrum apostolorum principem de lævitia adversariorum triumphantes. Reperimus quippe in ipsis regalibus affatibus vestris, ut præfato Ermemberto episcopo pallium sacerdotalibus insulis decoratum ex apostolica auctoritate concederemus: quia civitas metropolitana in Aquitania videtur esse patria, quæ Bituricas nuncupatur, ubi nunc præfatus venerabilis vir præfesse dignoscitur, curamque pastoralem devotus exercere videtur. Quatenus ignorantes, si canonice in provinciæ partibus illis jam ordinatus tam a prædecessoribus nostris, quamque a nobis fuisset, enucleatus cum indagari curavimus, ne usurpationis locus aliquis sacerdotibus in alterius jure concedatur. Qui præfatus sanctissimus vir nobis confessus est, ut sub nullius archiepiscopi jurisdictione esse videretur. Quapropter pro nimio vestro regali ex intimo cordis amore, prædicto Ermemberto a nostra apostolica sacratissima sede atque auctoritate archiepiscopo constituto in metropolitanam civitatem, quæ Bituricas cognominatur, sicut dudum mos extitit, sub sacre sanctæ Romanæ ecclesiæ degenti, usum pallii concessimus fruendi. Et ideo quæsumus, ut per vestrum præcellum regale admniculum, ministerium sibi commissum digne sibi valeat & canonice dispensare, sacerdotali moderamine suscipiente affectum: ut dum plebs sibi concessa ab insidiatoribus inconculsa atque intacta permanerit, simulque a vestro regali culmine

* P. 10. p. 10.
f. 10. H. 10.

Cod. Carol.
87.

ANNO
CHRISTI
771.

mine tuta fuerit, ab ipso clavigero regni ca-
lorum beato Petro apostolo dignam mereami-
ni suscipere retributionem: ut una cum ex-
cellentissima & spiritali filia domna regina, ve-
straque præcella sobole, redemptor omnium
Deus, longo ac prospero senio amplius exal-
tati regni gubernacula faciat perficere, & vitam
eternam pariter vobis tribuat possidendam.
Incolumem excellentiam vestram gratia super-
na custodiat.

X. AD CAROLUM MAGNUM.

Respondet de Ravennatum episcoporum ele-
ctionibus, quod sine regionum missorum in-
terventu, a clero & plebe, suscepta pontifi-
cis Romani admonitione, secundum cano-
nes fieri solita sint.

*Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali com-
patri, Carolo regi Francorum & Longobar-
dorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus
papa.*

Cod. Caro-
lin. 71.

Directus a vestra insigni regali præcellentia,
videlicet Ermembertus religiosus presby-
ter, inter responsionis suæ verba, obtulit no-
bis commemoratorium, ut assererat, vestræ
excellentiæ exaratum, scilicet de electione epi-
scoporum Ravennatis ecclesiæ: quia quando
Sergius archiepiscopus obiit, in electione Leo-
nis archiepiscopi fuerunt missi vestri, Hucbal-
dus vel pares sui. In hoc enim omnino val-
de vestram excellentiam meminisse credimus,
quia quando prædictus Sergius archiepiscopus
obiit, per suam arrogantiam Michaelius præ-
sumptor invadere ausus fuit ecclesiam Raven-
natem, & per auxilium Desiderii sævissimi re-
gis ipsam enormiter invadens ecclesiam diu de-
tinebat, & a suo proprio rectore destituta at-
que viduata manebat. Tunc ad decessorem no-
strum, sanctæ recordationis domnum Stepha-
num papam, prædictus Hucbaldus, a vestra di-
rectus regali excellentia pro cæteris causis, ab
eodem præfato domno Stephano papa, per ve-
strum a Deo roboratum regale admuniculum,
Ravennam missus est, ut eundem præfatum
Michaelium in valorem ex ipsa Ravennate ec-
clesiæ expelleret, & huc Romam, tamquam
transgressorem sacrorum canonum, deferret.
Nam nos nullo modo meminimus, neque a
prædecessoribus nostris sanctis pontificibus, ne-
que a sanctæ recordationis præcellentissimo ge-
niture vestro, domno Pippino magno rege,
neque a vestra in triumphis regali victoria,
missum ad electionem Ravennæ directum esse,
tam in electione Joannis archiepiscopi, quam
in electione Gratioli archiepiscopi ejusdem.
Sed dum de hac luce contigisset migra-
re archiepiscopum, olitana traditione clerus &
plebs consistens sedis apostolicæ petebant im-
mutatam doctrinam: quatenus una concor-
dia, una eademque voluntate, unoque consi-
lio conglobati, apostolicam suscipientes admo-
nitionem, talem sibi eligerent pastorem, qui
nec a sacris canonibus respueretur, nec ullo
extra capitulo posset obistere: qui cum ju-
cunditate decreti omnium manuum subscriptio-
ne roborati ad nostram apostolicam sedem oc-

currerant, proprium sibi antistitem consecran-
dum, sicut & nunc canonice factum est, pe-
tentes. Itaque his omnibus vestram suaden-
tes regalem excellentiam, quaesumus, ut lin-
guas dolosas, quas adversus sanctam Romanam
catholicam & apostolicam ecclesiam garrere si-
mulant, procul dubio longe a vobis respuatis,
& nullo modo iis iniquis & dolosis credere ju-
beatis: quia sicut in communitario illo refere-
batur, pro honore vestri patriciatus, nullus ho-
mo esse videtur in mundo, qui pius pro vestram
regalis excellentiam decertare molitur exalta-
tione, quam nostra apostolica assidua deprec-
atio. Et sicut in nostris præcordiis, nisibus to-
tis, ubique super omnes vos honoravimus, &
honoramus; ita amplius ac amplius honorem
regni vestri præcellere omnibus, qui in mun-
do esse noscuntur, optamus. Verumtamen &
de ipsa benivolentia, quam in vestrum geri-
mus culmen honoris, in universo intonuit
mundo: sicut nempe omnibus patet, quia die
nocturne in confessione fautoris vestri B. Pe-
tri non intermittimus fundere preces, ut una
cum domna regina, vestraque præcella prole,
& vis temporibusque in hoc mundo victores re-
gnantes, in vitâ æterna sine fine regnare me-
reamini. Incolumem excellentiam vestram gra-
tia superna custodiat.

ANNO
CHRISTI
771.CONSTITUTIO CAROLI MAGNI REGIS
SEU EPISTOLA GENERALIS

De scholis per singula episcopia & monasteria
instituentis. (a)

Exat in Baluz. tom. I. pag. 20. edit. Paris.

XI. AD CAROLUM MAGNUM.

Indicat missos Caroli Benevento fugere co-
stos esse, propterea quod Atichisi ducis re-
lictâ, & Beneventani, cum Græcis adver-
sus Carolum & ecclesiam Romanam con-
spirarint.

*Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali
compatri, Carolo regi Francorum & Longo-
bardorum, atque patricio Romanorum, Ha-
drianus papa.*

MEminit vestra a Deo promota regalis ex-
cellentia, qualiter ad nos emisit fidelis-
simos missos, scilicet Attonem religiosum dia-
conum, & Goterannum magnificum ostiari-
um: & post tergum eorum ad nos venerunt, vide-
licet Maginarius religiosus abbas, & religiosus
Joseph diaconus: qui nobis fideliter intimave-
runt ea, quæ illis injuncta habuit vestra prære-
ditissima regalis potestas, ut secundum nostrum
apostolicum consilium, in partibus Beneven-
tanis iter peragerent. Qui in nostri præsentia
residentes, prænominati quatuor missi, id est
Maginarius religiosus abbas, Atto & Joseph
religiosi diaconi, atque Goterannus magnifi-
cus ostiarius, dum adhuc minime conjunxisset
nostris apostolicis obtutibus Liudericus, qui
cum præfato Maginario, seu Joseph, ad nos
missus fuit; tale illis præbuimus consilium, ut
nullo modo se alter ab altero separaret; sed
præ-

Cod. Caro-
lin. 71.

(a) Bengulfus erat abbas Fuldenfis. *Harcl.
Concil. General. Tom. XII.*

ANNO
CHRISTI
771.

præeuntes Atto & Goteramus in oppido Valvæ, ibidem expectarent tam Maginarium & Joseph, quam Liudericum, quem socii ejus apud nos morantes expectabant. Qui præcedentes, scilicet Atto cum Goteramno, nullo modo nostris accommodaverunt consiliis: sed relinquentes penitus Maginarium, seu Joseph & Liudericum, abierunt singulariter Benevento. Unde post tergum eorum euntes Maginarius cum Joseph & Liudericum in Benevento, jam Attonem & Goteramum nullo modo invenire valuerunt, eo quod in Salernum perrexerant ad Adalbergam reliquam Arichisi ducis. Ubi dum Maginarius cum sociis suis a fidelibus vestris audissent, sicut ipsi nobis intimaverunt, eo quod infideliter agerent, tam relicta prædicti Arichisi ducis, quamque ceteri Beneventani, erga vestram regalem excellentiam, atque nostrum apostolatam, & iniqua atque adversa tractare non desinunt, fugam arripientes Maginarius cum Joseph & Liudericum, una cum Goteramno, qui ad eos ad loquendum venerat a Salerno, introjerunt in finibus ducatus Spoletini in præfato oppido Valvæ, & ibidem morantur, usque ad vestrum regalem in triumphis dispositum. Atto vero audiens, ut fertur, fugiens intus in ecclesiam Salerni, præ timore ejusdem ecclesie altare tenuit. Ipsi autem Beneventani suadentes, ut reor, & simulantes eum mitigaverunt, & vestrum clericum fide miserunt, se ipsos fideles in omnibus commendantes. Et ob nimium suavemque amorem, quem erga vestrum invidiosissimum gerimus regnum, nullo modo valemus præmittere liquidius de omni causa vobis insinuare. Venientes quippe ad nos de Capua, quam beato Petro apostolorum principi, pro mercede animæ vestræ, atque sempiterna memoria, cum cæteris civitatibus obtulistis, videlicet Gregorius presbyter, Saductus, Pergulfus, Audemundus, Haimo, Landemarus, Vvarnefridus, Sigulphus, Audualdus, & Corbulus, intimaverunt nobis, quod dum Atto diaconus ad vestram reverfus est excellentiam, statim missi Græcorum, duo spatharii imperatoris, cum diceret, quod Latine dispositus Sicilia dicitur, in Lucania Acropoli descendentes, terreno itinere Salernum ad reliquam Arichisi ducis peragrantes, XIII. Calendas Februariæ pervenerunt. Qui ibidem cum ipsis tres dies consiliantes Beneventani, post tertium diem usque Neapolim deduxerunt. Neapolitani vero cum magno obsequio, cum signis & imaginibus eos suscipientes, Neapolim ingressi sunt pariter, & usque hætenus cum ipsis Neapolitanis, atque Stephano episcopo ejusdem Neapolitanæ ecclesie, pertractantes existunt. Sed vestra a Deo promotæ prædestinata regalis excellentia, a Deo inspirata taliter pertractare debet, ut suam & nostram in omnibus securitatem procuret, & nullius hominis inanes fabulas attendat: neque muneribus suadere quisquam eam valeat: sed tantummodo pro exaltatione spiritualis matris sue, sanctæ nostræ catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesie, summe regalis excellentiæ, & nostræ, decertare nitatur: quia ut arbitramur, ipsi Beneventani istud tempus vernum transire patientur, ut æstivo tempore, Deo illis contrario, vobis in perjurii reatum incurrant. Sed vestra regalis potentia sic illis in triumphis præire satagat, ut & illorum proterviam procul dubio imminente sub pedibus suis

acooculcet, & sua exaltatio in toto profametur mundo, tam de sua prudentissima regali victoria, quamque de sacratissima oblatione, quam in partibus ipsis Beneventanis B. Petro fautori suo puro corde, ob nimiam amorem, atque sempiternam memoriam condonavit: ut dum ipse claviger regni caelorum, B. Petrus apostolus fautor & protector vester, in integro vestram susceperit sacram donationis oblationem, digne valeamus in ejus alma confessione, tam pro vobis, quamque spirituali filia nostra domna regina, vestraque nobilissima sobole, fundere preces; ut per multorum annorum curricula in hoc mundo regni gubernacula fruente, in æthereis arcibus sine fine regnare mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

XII. AD CAROLUM MAGNUM R E G E M.

Beneventanam conspirationem ab Arichiso duce initam altius repetit, copiosius exponit, sicut a Gregorio Capuano presbytero acceperat.

Domno excellentissimo filio, nostroque spirituali compatri, Carolo regi Francorum & Longobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus papa.

NEAREOS suavissimosque præcellos regales apices vestros cum nimio cordis susceptum amore: quos referentes, reperientesque vestram regalem hospitalem, simul & spiritualis nostræ domnæ reginæ, vestraque nobilissimæ prolis salutis prosperitatem, magnas omnipotenti Deo retulimus grates, qui vobis per intercessionem beati Petri apostoli, fautoris vestri, nobis velut immeritis jugiter pro vobis exorantibus, indefinenter victorias ubique tribuit, & omnia circa vos salubriter disponit tam marcas, quamque confinia. Magis quippe de subjectione Bajoriorum, sicut nempe prædiximus & optavimus, ita & præsolantes audivimus, de vestra præcella regali in triumphis victoria. Nempe quidem meminisse credimus, qualiter vobis per anteriores nostras emisimus syllabas, de Capuanis qui ad nos venerunt, per vestrum regale adminiculum. Quatenus dum ipsas nostras vobis emissemus syllabas, post aliquantus dies, præfatos Capuanos in confessione protectoris vestri B. Petri apostolorum principis, jurare fecimus in fide ejusdem Dei apostoli, & nostra atque vestræ regalis potentie. Et post adum sacramentum, unus ex ipsis Capuanus, Gregorius presbyter, nobis petiit secreta loqui, asserens quia nullo modo jam quippiam celare possum tale vobis præbens sacramentum. Et dum a nobis enucleatius sciscitatus fuisset, retulit nobis dicens, quia dum dominus Carolus Magnus rex præterito anno a Capuana urbe reversus fuisset, Arichisus dux suos ad imperatorem, Deo sibi contrario, emisit missos, petens auxilium & honorem patriciatus, una cum ducatu Neapolitano sub integritate, simul & suum cognatum Adalgisum cum manu valida in adiutorium sibi dirigi, promittens ei tam in tonsura, quam in vestibus, usu Græcorum perfrui, sub ejusdem imperatoris ditione. Hæc audiens autem imperator, emisit illi suos legatos, scilicet spatharios duos in ditionem Siciliae, ad

ANNO
CHRISTI
771.Cod. Carol.
Iust. 81.

ANNO
CHRISTI
771.ANNO
CHRISTI
771.

patricium cum constituendum, ferentes secum vestras auro textas, simul & spatham, vel pedinem & forcipes, sicut illi prædictus Arichisus iudæi & tonderi pollicitus fuerat: petentes Romualdum ejusdem Arichisi filium in obfidatum. De Adalgiso vero cognato emisit ei dicens, quia nunc illum non dirigimus, sed eum dirigimus cum exercitu in Terviso, aut Ravenna. Qui venientes, Dei nutu, per suffragia apudolorum, malignantium consilia dispersa invenerunt; eo quod Arichisum ducem, vel ipsius filium Vvaldonem, defunctum invenerunt. Et dum ibidem Salerno Atro fidelissimus vester missus fuisset, Beneventani ipsos Græcos minime recipere voluerunt. Sed post reversionem prædicti Attonis diaconi, tunc eos terreno itinere a finibus Græcorum deferentes Salerno receperunt; & cum Adalberga relicta Arichisi, seu optimatibus Beneventanis tribus diebus persistentes consiliati sunt, suadentes ipsi Beneventani prædictis missis Græcorum, dicens, quia nos ad regem Carolum emisimus missos nostros, petentes ab eo Grimoaldum ducem nostrum recipere. Insuper & per Attonem diaconum, ipso nobis pollicente, rogamus emisimus, ut penitus eum ducem consequenter susciperemus. Sed propter hoc morari vos Neapoli convenit, dum usque ipsum Grimoaldum recipere possimus ducem, & quod genitor ejus Arichisus minime valuit adimplere, Grimoaldus ejus filius, dum culmen genitoris sui adeptus fuerit, prorsus imperialem voluntatem cum omni ditione, sicut cum suo constitit genitore, in omnibus adimpleat, pariter nobis promissa expleantibus. Quapropter terreno itinere usque Neapolim eos cum magno deduxerunt honore. Qui Neapolitani ipsos Græcos cum bandis & signis suscipientes, ibidem degentes, prædictæ rei præstolantes adventum, non desinunt cum Stephano episcopo, & Constantino, civibus Neapolitanis, adversa perpetrantes tractare, mittentes ipsi Græci ad imperatorem, de obitu Arichisi filique ejus denunciante: & ab eo ejus expectant consilium quid agere debeant. Sed in his omnibus excellentissime & a Deo protecte fili, solertissima regalis potentia vestra nitatur pertractare, tam pro exaltatione spiritualis matris vestræ, sanctæ Romanæ ecclesiæ, nostraque salute, quamque Domino protegente, beatoque Petro clavigero regni cælorum præsidante, pro vestri invidiosissimi regni in triumphis securitate. Porro & hoc, sicuti per se Gregorius presbyter Capuanus nobis innotuit, de fidelissimis missis vestris, scilicet Maginario religioso abbate, seu Joseph, & Liudericio comite, atque Goteramno ostiario, qui a Benevento reversi Spoletum, ideo exinde fugerunt, eo quod tale consilium Beneventani cum Neapolitanis, & Surrentinis, atque Amalfitanis habuerunt, ut foris civitate Salernitana juxta mare vestros missos applicare facerent, & nocte repentino cursu super eos ruentes Beneventani pariter cum Neapolitanis, illos interficerent: & postmodum proferrent, quia Neapolitani, quasi super ipsos Beneventanos venientes, existimantes esse Beneventanos, eos clam occiderint. Et præfati missi vestri hæc cognoscentes, coacti fugam arripuerunt, vestram conquereutes regalem illusionem. Quod si missi vestri Salerno applicassent, Neapolitani cum Amalfitanis & Surrentinis armati ibi absconsi fuerunt, ut irruerent cum Beneventanis super

Cencil. General. Tom. XII.

ipsos missos vestros, ut occiderent, quod nempe certi facti sumus. Sed omnia eorum nequam consilia ad nihilum rediguntur, eo quod talem amplissimam fidem, atque ex intimo corde dilectionis amorem erga beatum Petrum Principem apostolorum, & nos, vestram regalem potentiam omnino habere agnoscimus, & idcirco omnia vobis, sicut ipsum Dei apostolum die noctuque petimus suggerentes, subjiciantur, & vestris præfulgidis regalibus plantis subdeantur. De nostra vero sospitate, ut inquirendam direxistis, Domino coopitulante, vestram omnino agnoscetes salutem, valentes pro vobis non desinimus fundere preces, ut in hoc mundo regni gubernacula multorum curiculo fruente annorum, & in æthereis arcibus una cum domina regina, vestraque nobilissima sobole, sine fine regnare mereamini. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

XIII. AD CAROLUM MAGNUM.

Adalgisum in Calabriam venisse confirmat: orat ut copias contra illum mittat, & ut promissas in ducatu Beneventano ecclesiasticitates per missos suos tradi jubeat.

Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri, Carolo regi Francorum & Longobardorum, atque patricio Romanorum, Hadrianus papa.

Venientes ad nos fidelissimi missi vestri, scilicet Roro capellanus, seu Betto, post vestram optabilem regalem sospitatem annunciatam, sciscitanti sunt a nobis de nefandissimo Adalgiso, filio Desiderii tyranni regis, si ita fuisset quod Deo sibi contrario in partibus Italiæ venisset. Nos vero nuper, quod de ipso protervo Adalgiso audivimus, per fidelissimum missum vestrum Arvinum comitem vobis intimare non omisimus: quia pro vestra regali victoria Deo auspice retractantes, nullum neglectum ex omni parte ponimus vestræ præfulgidæ excellentiæ indicantes, ut Domino opitulante, atque beato Petro apostolorum principe comitante, præcipua vestra regalis providentia prudentissime suam nostramque salutem procuraret. Sic enim de jam dido nequissimo Adalgiso nobis nunciatum est, quia in veritate, Deo sibi contrario, cum missis imperatoris, in partibus scilicet Calabriæ residet, juxta confinium ducatus Beneventani; ut de ejus invalido adventu Campulus episcopus civitatis Cajetanæ per suas nobis significavit syllabas: similiter & Pentapoli pro ejusdem Adalgisi arrogantia nobis in scriptis intimaverunt. Quatenus ob nimium vestrum amorem infra alios missus apices, tam Cajeta, quamque Pentapoli, series nobis destinatas. Nempe quidem scimus, quia ipse iniquus & perfidus Adalgisus pro nulla alia causa in istis declinavit partibus, nisi tantummodo pro vestra nostraque contrarietate. Unde oportet, ut firmissimas vestras scaras partibus Beneventanis emittere vestra præcella regalis excellentia nitatur, ut undique per vestrum regale adminiculum imperturbati pariter maneamus. Nos vero hæc omnia considerantes, dilectissime, nimisque amantissime atque a Deo protecte prædestissime fili, nobis sic aptum esse videtur, ut vestre voluntatem vestram fecerint ipsi Beneventani, non ullo modo expedit Gri-

Ggg 2 mual-

ANNO CHRISTI 771.

ANNO CHRISTI 771.

Grimaldum, filium Arichisi, Beneventum dirigere. Verumtamen, sicut vobis ab omnipotente Deo nostro prudentissima sapientia concessa est, ita sagaciter pro hujusmodi re pertractare, atque congrue disponere jubeatis, ut ea quæ vobis nobisque expedita fuerint, ad perfectum salubriter veniant, ut non in quolibet labore pariter eveniamus: sed si ipsius dicti Beneventani minime vestram regalem adimpleverint voluntatem, sicut vobis polliciti sunt, statim ibidem taliter exercitus emittere studeatis, ut ad profectum sanctæ nostræ ecclesiæ, vestraque regalis perveniat excellentiæ: & sic illis partibus disponatur, ut inimicus locum nocendi non inveniat, sed semper vestra in triumphus exultet in Domino regalis victoria. Enimvero una cum fidelissimis missis vestris pertractantes, considerantesque, ut si minime ipsi Beneventani adimplere voluerint regalem vestram voluntatem ad Kalendas Majas, vestro robustissimus exercitus in confinio præparatus, super ipsos irruere Beneventanos inveniretur, & demum pariter penetrantes, in his confirmari, propter ætivi temporis ægritudinem, non audebimus. Et iterum, si super eos a Kalendis Maiis usque in Septembrem mensem exercitus non venerint, dubium nobis esse videtur, ut forte, Deo sibi contrario, prædictus nefandissimus Adalgisus, per insidias Græcorum, non aliquam nobis vobisque conturbationem facere moliat: quia jam dicti missi Græcorum cum eo esse nolunt, & alii in Neapoli residere videntur. Sed hæc exultantes, in vestro robustissimo atque a Deo protecto regali arbitrio emissus pertractanda: ut qualiter vobis placuerit, disponere celeriter dignetur, nobis intinendo per suos regales affatus suam nostramque securitatis salutem. Quapropter nimis potentes, quæsumus vestram præceditissimam excellentiam, ut nullo modo pro causa Grimaldi filii Arichisi credere plus cuiquam, jubeatis, quam nobis. Nam pro certo sciatis, quia si ipsum Grimaldum in Beneventum miseritis, Italiam sine conturbatione habere minime potestis, eo quod Leo episcopus secreta nobis scitatus est: quia Adalberga relicta Archisi tale habet consilium, ut dum ipse Grimaldus filius ejus Beneventanos fines introjerit, ingeniose cupit duas filias suas secum deferre, & quasi orationis causa ad sanctum Angelum in Garganium pergere, & deinde in Tarantum, ubi & thesauros suos reconditos habet; quia tantum octoginta milia distat a sancto Angelo usque Tarantum. Sed in hoc minime vestra a Deo promotæ excellentiæ considerare debeat, quod pro nostra aviditate, ipsas civitates acquirendum, quas beato Petro apostolo & nobis condonastis, talia vobis insinuare studimus: sed pro magna securitate sanctæ Dei catholicæ & apostolicæ Romanæ ecclesiæ, atque vestræ præcellentiæ regalis exaltationis victoria, ea quæ agnovimus & agnoscere potuimus, vestris regalibus auribus insinuare nullo modo negleximus: vestra quoque regalis excellentiæ, qualiter ei placuerit, & actum prospexerit, in omnibus his disponere provideat. Quapropter magno opere precantes vestram clementissimam regalem benevolentiam quæsumus, ut pro amore fautoris vestri beati Petri clavigeri regni calorum nostraque in Christo spiritali paterna dilectione, clariter atque specialiter per vestros regales honorabiles apices missis vestris dirigere dirigemini, ut nullo modo ad vos temere au-

adeant, nisi prius sub integritate civitates in partibus Beneventanis, sicut eas per vestram oblationem beato Petro apostolo & nobis contulistis, in omnibus contradere valeant, & justitias de Populonio & Rosellis nobis facere sub integritate studeant. Quia sunt alii ex missis vestris, qui contemnere moliantur & sedare vestram sacram oblationem. Sed sicut in partibus Tusciæ civitates, id est Suanam, Tuscanam, Biternum, & Balneum regis, ceterasque civitates, cum finibus & territoriis earum, beato Petro offerentes condonastis, ita in eo modo civitates in partibus Beneventanis contradere nobis protinus faciatis: ut dum missi vestri vestros susceperint regales firmissimos affatus, sine qualibet interposita dilatione nobis eas contradere sub integritate valeant: ut nullus sit qui possit extinguere vestrum illibatum sacrificium, sed hoc lucri potissimum præmium acquirentes digne mereamini, una cum spiritali nostra filia domna regina, vestraque nobilissima sobole, in æthereis sine fine regnare arcibus. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

XIV. AD CAROLUM MAGNUM.

Reselluntur objectiones contra septimam synodum.

Domno excellentissimo filio, nostroque spiritali compatri, Carolo regi Francorum, & Longobardorum, atque patricio Romanorum, Hadriano papa.

Dominus ac redemptor noster, qui provido suo consilio auctor est, dignatus est de cælis ex sinu Patris descendere. Exat infra sine synodi septima, versionis vulgata.

NOTA SEVERINI BINII.

a Epistola.) Hanc epistolam ab Hadriano scriptam esse, partim ex decreto Ivoonis, partim ex concilio Parisiensi infra sub Eugenio celebrato, licet cognoscere. Decreta Ivoonis part. 4. cap. 23. 226. 228. 241. 225. & 229. & nonen Hadriani præ erant, & cum numero capitum admodum concordant. In prædicta collatione Parisiensi, post multa alia adversus hanc Hadriani papæ apologiam pro Nicæno concilio scriptam, in epistola ad Ludovicum & Lotharium imperatores, mendacissime hæc scribuntur: Sed licet in ipse objectionibus aliquando obfusa, aliquando inconvenientia, aliquando, &c.

Epistola hæc vere est Hadriani.

Laurentius Surius aliquibus in locis defectuosam edidit. Integra ex Gallia ad Gregorium XIII. missam hic exhibemus. Refertur in ea quatuor libri, quos discipuli Sereni Massiliensis prim. Galliarum Iconomachi pro impugnantibus imaginibus adversam Nicænam synodum, tempore concilii Francofordiæ conscripserant, & Carolo regi Francorum obtulerant, quibusque per mendacium & calumniam attribuunt Nicæni patribus primo, quod eucharistia sit imago corporis Christi. Secundo, quod synodus pro imaginum cultu celebrata, ab Hadriano pontifice non fuerit approbata. Tertio, quod in eodem fuerit definitum, imagines cultu lætrari esse colendas & adorandas. Quarto, textum concilii Nicæni falso allegantes, asserunt Constantii Cypri episcopum in eodem concilio Nicæno anathema dixisse istis, qui non adorant imagines ea adoratione, qua sanctissima Trinitas adoratur. Hos quatuor libros, quos Carolinus appellat, quoque per capita distinctos Hadrianus papa capitulare nominat, quibus Iconomachia pro viribus defenditur, omnique cultus imaginum condemnatur, & Carolo Magno quidam impostor * Eliphili, sub nomine Caroli Magi quidam impostor * Eliphili, suo & typographi nomine suppresso, anno Domini 1561. in lucem emisit. Apud hæreticos nostræ temporis maxime eorum est auctoritas, utpote quod cultum imaginum impugnent. Ut majorum auctoritatem istam concilii a Carolo Magno compositos fuisse, magna cum injuria regis Christianissimi comminiscuntur. Nam si epistolam Hadriani perlegas, reperies in ea hosce libros non ab

Unde accepta

Quæ occasione scripta. Mendaciorum Carolinorum quæ.

Libri 4. Capitulare nominat, quibus Iconomachia pro viribus defenditur, omnique cultus imaginum condemnatur, & Carolo Magno quidam impostor * Eliphili, suo & typographi nomine suppresso, anno Domini 1561. in lucem emisit. Apud hæreticos nostræ temporis maxime eorum est auctoritas, utpote quod cultum imaginum impugnent. Ut majorum auctoritatem istam concilii a Carolo Magno compositos fuisse, magna cum injuria regis Christianissimi comminiscuntur. Nam si epistolam Hadriani perlegas, reperies in ea hosce libros non ab

ANNO CHRISTI 731
Carolum magnum non esse amicum deo transmissit. Quod sine rex Carolus non faceret, sed ad impugnandum Nicenam synodum eos ipsa contra scripsit. Pius rationes vide apud Bellarminum 2. de imaginibus.

uno aliquo auctore, sed conscripserunt fuisse a pluribus Severi Massiliensis discipulis, quorum alii alia Nicenam synodi capitula sine ordine impugnaverunt, atque ea qua in unum congeruerunt, unoquo fascicula alligaverunt, postea Carolo regi obtulerunt: qui dum eosdem accepisset per Angilbertum ministrum suum capella pontifici exalando transmissit. Quod sine rex Carolus non faceret, sed ad impugnandum Nicenam synodum eos ipsa contra scripsit. Pius rationes vide apud Bellarminum 2. de imaginibus.

EPISTOLA CAROLI MAGNI REGIS, AD FASTRADAM REGINAM CONJUGEM.

De victoria Avarica, & de litania trium dierum, quam ex consilio episcoporum cum suis observat.

Carolum gratia Dei rex Francorum & Longobardorum, ac patricius Romanorum, dilectis nobis & valde amabili conjugii vestra Fastrada regina.

Salutem amabilem tibi in Domino per hoc apices mittere studuimus, & per te dulcissimis filiabus nostris, vel ceteris fidelibus nostris tecum manentibus. Scientem te enim facimus, quia gratias Deo sani & salvi sumus. Missus quidem dilecti filii nostri Pippini, nomine ILL. nobis nunciavit de eius sanitate, ac domini apostolici, vel de salvatione confiniorum nostrorum illis partibus positurum; unde valde letificati exitimus. Et insuper retulit nobis, qualiter illa scaram, quas prius de Italia iussimus pergere partibus Avaricæ, in ILL. confinia residendum, perregerunt infra fines ipsorum decimo Calendas Septembris, & inierunt pugnam cum eis; & dedit eis Deus omnipotens pro sua misericordia victoriam, & multitudinem de ipsis Avaris interfecerunt, in tantum, ut dicunt, quod in multis diebus major strages de ipsis Avaris facta non fuit. Exspoliaverunt ipsum vallum, & sederunt ibidem ipsa nocte, vel in crastina atque hora diei tertia. Et acceptis spoliis reversi sunt in pace: & centum quinquaginta de ipsis Avaris vivos comprehenderunt, quos reservaverunt, ut nostra fiat iustitia qualiter exinde agere debeant. Fideles Dei ac nostri qui hoc egerunt, fuerunt ille episcopus, ille dux, ille & ille comites. ILL. dux de Histria, ut dictum est nobis, ibidem bene fecit cum suis hominibus. Vassi vero nostri fuerunt illi. Nos autem, Domino adjuvante, tribus diebus litaniam fecimus, id est, Nonis Septembris, quod fuit Lunis die, incipientes, & Martis & Mercuris, Dei misericordiam deprecantes, ut nobis pacem, & sanitatem, atque victoriam, & prosperum iter tribuere dignetur, & ut in sua misericordia & pietate nobis adiutor & consiliator, atque defensor in omnibus angustiis nostris existat. Et a vino & carne ordinaverunt sacerdotes nostri, qui propter infirmitatem, aut senectudinem, aut juventudinem abstinere poterant, ut abstinentes: & qui redimere voluissent, quod vinum licentiam habuissent bibendi ipsis tribus diebus, ditiores & potentiores homines in unaquaque die solidum usum dedissent; minus potentes juxta possibilitatem ipsorum. & qui amplius dare non poterat, & vinum bibere volebat, saltem vel unum denarium donasset. Eleemosynam vero unusquisque secundum propriam atque bonam voluntatem, vel juxta possibilitatem fecisset. Et sacerdos unusquisque missam specialem fecisset, nisi infirmitas impedisset: & clerici qui plal-

Anno Christi 731. die quintus Septembris incidit in festum secundam lit. Dominicali B.

amos sciebant, unusquisque quinquaginta cantasset: & interim quod ipsas litanias faciebant, discalceati ambulassent. Sic consideraverunt sacerdotes nostri, & nos omnes ita aptificavimus, & Domino adjuvante complevimus. Unde volumus, ut tu cum ILL. & ILL. vel ceteris fidelibus nostris considerare debeas, qualiter ipsas litanias ibidem factas fiant. Tu autem juxta quod tua infirmitas permittit, in tuo committimus arbitrio. Et mirum nobis fuit, quia nec vester missus, nec epistola, postquam de Ragenisburgo, ad nos venit. Unde volumus, ut scripius nobis de tua sanitate, vel de aliud quod placuerit, significare debeas. Iterumque salutamus te multum in Domino.

ANNO CHRISTI 731

DECRETALE PRECUM QUORUMDAM EPISCOPORUM,

Quas famis, bellique tempore, incertum quo anno, pro rege exercitu Francorum fieri decreverunt.

An. Ch. 731

Capitulare qualiter. Extat in Baluz. 10. I. Capitular. pag. 199. edit. Paris. Lib. 1. c. 116

XV. AD TILPINUM ARCHIEPISCOPUM RHEMENSEM.

Confirmat novo privilegio antiqua jura ecclesie Rhemenis, & de Lullo episcopo Moguno investigari, & ad se referri jubet.

Hadrianus episcopus servus servorum Dei, reverentissimo & sanctissimo confratri nostro Tilpino, ecclesie Rhemenis archiepiscopo.

Quia ad petitionem spiritualis filii nostri & gloriosi regis Francorum Caroli, presentem tibi bonum testimonium de sanctitate & doctrina Fulrado amabilissimo abbate, Francie archiepiscopo, pallium secundum consuetudinem tibi transmisisse nos, cum privilegio, ut metropolis ecclesie Rhemenis in suo statu maneret, bene memoramus. Tua vero fraternitas nobis retulit, quia faciente discordia inter Francos, archiepiscopus Rhemenis, nomine Rigobertus, a sede contra canones dejectus & expulsus fuit sine ullo crimine, & sine ullo apostolicæ sedis consensu vel interrogatione; sed solummodo quod antea non consentit in parte illius, qui postea partem illam de regno in sua potestate accepit, in qua parte Rhemenis civitas est: & donatus, atque magis usurpatus, contra Deum & ejus auctoritatem, fuit ille episcopatus, simul cum alio episcopatu, & aliis ecclesiis, a secularibus potestatibus, Miloni cuidam sola tonsura clerico, nihil sapienti de ordine ecclesiastico; & alii episcopatus de ipsa diocesi Rhemeni diverso modo essent divisi, & aliqui ex magna parte sine episcopis consistentes, & ad alios metropolitanos episcopi & clerici ordinationes aliquando accipientes erant, & refugia indebita habebant, & a suis episcopis judicari & distringi non sustinebant, & clerici, & sacerdotes, & monachi, & sanctimonialis, sine lege ecclesiastica pro voluntate & licentia vivebant. Deinde sanctæ memorie Romanus archiepiscopus, & legatus sanctæ Romanæ ecclesie, & præfatus amabilissimus Fulradus Francie archiepiscopus, tempore antecessorum nostrorum Zacharias, & Stephani successoris illius, multum laboraverunt, ut bonæ me-

Ex Flodoardo lib. 1. cap. 1

ANNO
CHRISTI
771ANNO
CHRISTI
771

memoriae prædecessor noster dominus Zacharias pallium archiepiscopo Rhemensi, Abel nomine, per deprecationem superscripti Bonifacii transmitteret. Qui ab illo constitutus fuit, sed ibi permanere permittus non fuit: sed magis contra Deum egressus est, & Rhemensis ecclesia per multa tempora, & per multos annos sine episcopo fuit, & res ecclesie de illo episcopatu sunt ablatae, & per laicos divise sunt, sicut & de aliis episcopatibus, maxime autem de Rhemensi metropolitana civitate. Et tua fraternitas jam ex magna parte res ipsas apud gloriosum filium nostrum Carolum, & ante ad Carolomannum gloriosissimum fratrem ejus, imperatorem habes, & ordinem ex aliqua parte, & in episcopis, & in aliis, secundum canonicam & sanctae sedis Romanae auctoritatem directum habes. Propterea petisti a nobis tibi & ecclesiae tuae fieri privilegium ex auctoritate beati Petri principis apostolorum, & sanctae sedis Romanae, ac nostra, ut quod perfectum habes inante valeat permanere, & quod adhuc perfectum non habes, per nostram auctoritatem possis, auxiliante Deo & beato Petro apostolo, ad perfectionem perducere. Pro quo & nos ardenti animo, & divino juvamine, apostolicaeque fultis auctoritate, non solum vetera secundum sacros canones, & apostolicae hujus sanctae sedis decreta statimus; sed & nova tibi pro tuo bono studio concedimus; atque auctoritate beati Petri principis apostolorum, cui data est a Deo & Salvatore nostro Jesu Christo ligandi solvendiue potestas peccata hominum in caelo & in terra, confirmamus atque solidamus. Rhemensem ecclesiam, sicut & antiquitus fuit, metropolim permanentem, & primatum tuum diocesanos sedem esse, & te, qui in eadem sede cooperante Deo ordinatus es, primatem ipsius diocesis esse, cum omnibus civitatibus, quae ab antiquo tempore Rhemensi metropoli ecclesiae subiectae fuerunt, atque etiam perpetuis temporibus tibi, & successoribus tuis sit confirmatum. Et hoc interdicens, ut nullus audeat, juxta sanctorum canonum traditionem, ex alio episcopatu ibidem translatare, aut constituere episcopum post tuam de hoc saeculo evocationem. Neque aliquis tuas parochias, aut ecclesias, vel civitates subtrahere, neque diocesim Rhemensem ullo unquam tempore dividere: sed integra maneat, sicut antiquitus fuit, & sacri canones, & prædecessorum nostrorum firmavit & nostra firmat auctoritas. Et te, aut futuris temporibus Rhemensem episcopum, & primatem illius diocesis, non praesumat neque valeat unquam aliquis de episcopatu decedere sine canonico iudicio, & neque ullo iudicio sine contentu Romani pontificis, si ad hanc sanctam sedem Romanam, quae caput esse dignoscitur orbis terrae, appellaverit in ipso iudicio. Sed in sola subiectione Romani pontificis permanens, diocesim & parochiam Rhemensem, adjuvante Domino, & nostra atque beati Petri fultus in ista sancta sede auctoritate, secundum sanctorum canones, & hujus sanctae sedis præceptiones, tibi subiectas ita certes & studeas gubernare, ut illam desiderabilem vocem Domini nostri Jesu Christi valeas cum electis ejus audire: *Ego serve bone & fidelis: quia in paucis fuisi fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.* Et quod ad nostram notitiam perduxisti, quia ad alios episcopos de ipsa diocesi Rhemensi quidam accipiebant ordinationes, & habebant indebita refugia, &

Mart. 21.

hoc per omnia prohibemus: sed sicut sacrodoctet auctoritas, & in synodis comprovincialibus convocandis & faciendis, & in ordinationibus ac dijudicationibus, Rhemensis ecclesia, & archiepiscopus, qui in ea constitutus fuerit, talem habeat auctoritatem, sicut sacri canones, & hujus sanctae ecclesiae constitutiones docent. Et nullus per ullum unquam tempus tibi, vel Rhemensi ecclesiae, de rebus ad illam debite pertinentibus divisionem vel violentiam, sicut antea factum fuit, facere praesumat. Nam si quod non credimus, si quis ille fuerit, qui contra hanc nostram præceptionem temerario ausu venire tentaverit, nisi se cito, & maxime post commonitionem correxerit, sciat se eterno Dei iudicio anathematis vinculo esse innodatum. Si quis vero apostolica servaverit præcepta, & normam rectae & orthodoxae fidei fuerit assecutus, benedictionis gratiam consequatur. Haec a nobis definita per hujus nostrae confirmationis paginam in tua ecclesia perpetuis temporibus pro sui confirmatione conservanda esse mandamus. Injungimus etiam fraternitati tuae, ut quia de ordinatione episcopi, nomine Lulli, sanctae Moguntinae ecclesiae, ad nos quaedam pervenerunt, assumptis tecum Viomago & Possessore episcopis, & missis gloriosi ac spiritualis filii nostri Caroli Francorum regis, diligenter inquiras omnia de illius ordinatione, & fidem ac doctrinam illius, atque conversationem, & mores ac vitam investiges: ut si aptus fuerit, & dignus ad episcopalem cathedram gubernandam, expositam & conscriptam, & manu tua propria subscriptam, catholicam & orthodoxam fidem per missos suos cum literis ac testimonio tuo, seu aliorum episcoporum, quos tecum esse mandavimus, ad nos dirigit, ut pallium illi secundum consuetudinem transmittamus, & ordinationem illius firmam iudicemus, & in eadem sancta ecclesia Moguntina archiepiscopum constitutum esse faciamus. Bene vale.

Al. Thoma-
de episcopo
Tirvenenti.
Harl.XVI. AD CONSTANTINUM ET
IRENEM.

Laudat imperatorum fidem, sacras imagines venerandas esse demonstrat: postulat, ut eas in ecclesiis restituendas, & pseudosynodi acta in concilio generali anathematizanda & patrimonium Romanae ecclesiae reddenda curent. Reprehendit etiam Tarasium, qui sibi aemulicis nomen arrogaverat, & ex laico repente Constantinopolitanus patriarcha fuerat creatus. Postremo Caroli Magni munificentiam erga Romanam ecclesiam narrat, & legatos commendat.

Hadrianus episcopus servus servorum Dei, dominis piissimis & beatissimis victoribus ac triumphantibus suis diligendis in Deo & Domino nostro Jesu Christo, Constantino & Irene Augustis.

Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, qui eripuit nos de potestate tenebrarum per incarnationem Filii sui veri luminis, &c: *Exat infra actione 2. septimae generalis synodi.*

XVII. AD TARASIIUM PATRIARCHAM
CONSTANTINOPOLITANUM.

Ejus fidem approbat. Hortatur ut in ea maneat, canque praedicet, & cum imperatore de

Pag. 746.
Gr. & Lat.
De Tarasio
Cedreus in
Constant. &
Iren. Hist. un-
vers. lib. 23.
& Ignatius
dicit in vita
episcopi Tarasii.

ANNO CHRISTI 772.

ANNO CHRISTI 772.

de pseudosynodo damnanda, & de sacris imaginibus restituendis agat, legatos ad synodum se misisse significat: eique consensum nullo pacto se prebiturum, nisi imagines restituantur.

Dilecto fratri Tarasio patriarcha Hadrianus episcopus servus servorum Dei.

Intra G. & Lat. pag. 767.

Pastoralibus curis, quibus convenit nos pacificare populum Dei, &c. Extat. a. 2. septima synodi Nicenæ II.

Es Labbei Appendixe To. VI.

XVIII. AD BERTHERIUM VIENNENSEM EPISCOPUM METROPOLITANUM.

De ecclesiarum statu, ac honore tum episcoporum, tum Metropolitanorum, pridem in Galliis neglecto.

Hadrianus servus servorum Dei, Bertherio Viennensi episcopo salutem.

Dilectus & illustris ac religiosus filius noster Karolus rex, patricius Romanorum, Romanam venit, & Pascha Domini apud sanctum Petrum nobilicium egit: ubi inter alia cum monimus de metropolitanorum honore, & de civitatibus quæ laicis hominibus tradite erant: & quia episcopalis dignitas fere per LXXX. annos etiet conculcata. Cum hæc & alia similia gloriolus rex audisset, promisit ante corpus B. Petri apostoli, quod omnia ad emendationem nostram venirent. Unde placuit nobis, ut omnibus archiepiscopis & episcopis auctoritatem nostram literarum mitteremus, ut sicut antiquis privilegiis singulæ metropolitanæ urbes fundate sunt, ita maneant: ut habeat unaquæque metropolis civitates sibi subditas, quas beatus Leo, & alii prædecessores ac successores ipsius, post Chalcedonensem synodum singulis metropolitans distinxerunt. Nec propterea ulla metropolis præjudicium patitur, si alicui suffraganeorum, aut nos, aut prædecessor noster, rogantibus piis Francorum ducibus, pallium largitumus. Nec debet ecclesia ullum damnum sui ordinis inde sustinere, si per 60. aut 80. & eo amplius annos, incuria quorumque præsulum, & visitatione barbarorum, dignitatem antiquam, & Romanorum antistitum firmitate roboratam, perdidit & amisit: quando innumeris pene annis illa, spiritu Dei disponente, usa fuerit. Auctoritate igitur B. Petri principis apostolorum, singulis metropolitans antiquo more potestatem suam reddidimus, & filium nostrum gloriosum & inclitum regem Karolum ante corpus beati Petri inde rogavimus, ut antiquam dignitatem omnis metropolis haberet. Idco hanc epistolam auctoritatis nostræ omnibus misimus: quam & tu, ut haberes, voluimus, & ut tu nosceres ecclesiæ tuæ privilegium, quod a tempore beati papæ Leonis habuit, esse integre reformatum. Datum Kalendis Januarii, imperante piissimo Augusto Constantino, annuente Deo coronato piissimo rege Karolo, anno primo patriciatus ejus.

NOTA PETRI DE LA LANDE.

Fides huius epistolæ, rerumque in ea descriptarum asseritur ex epistolis tam Zozimi, Bonifacii, Leonis, Hilarii, & Symmachi Romanorum Pontificum pro metropolitans provinciarum Viennensis, Arelatensis, Ebrodunensis, atque Narbonensium duarum distinguendis tum etiam ex alio Gregorii Magni papa ad Syagrum Eusebium, & Desiderii Antiodorensis episcopos,

pro pallii concessione. Rursus de neglectu ecclesiarum, seu episcoporum vel metropolitanorum contemptu, videntur suat epistole Bonifacii archiepiscopi Moguntini, quibus responderet Papa Zacharias in to. I. Concil. Gallic. Ceterum observanda est æra patriciatus Caroli Magni, cui hæc revera dignitas, atque tunc utilem concesserunt, anno 772. Hadrianus pontifex & synodus Romana, ut legere est in Decreto dist. 63. can. 22. ac in vita ejusdem Caroli. Qualis autem fuerit hæc dignitas, Hadrianus ipse demonstrat ex illius usu in epigraphæ subscripções epistolarum, simulque illarum contextu. Quam vero Carolus fecerit, is quoque denotat in epistola sua Leonis III. novo papa congratulatoria. Præterea notandum est discrimen aliquod inter patriciatum Caroli Martelli, Pippini regis, ejusque filiorum vivente patre & patriciatum Caroli Magni post mortem quoque factis, in eo quod pontifices Romani, merum solumque patricii nomen, & honoris causa tantum, absque ulla jurisdictione in senatum populumque Romanum, illis concesserint. In Carolum autem solum, omnimodam illam jurisdictionem, prædicto duntaxat anno causa donationis merum contulerint. Unde illi usquam hoc patriciorum titulo in suis epistolis usi sunt: contra vero Carolus magnus rex, hunc patriciatus titulum nunquam omisit in quibuscumque dictis & factis, donec imperatoris dignitatem sacris adeptus: imo junctis sequenti hujus notam cum regni tempore. Tandem honoris patriciatus Caroli Magni utriusque ab Hadriano papa conservatur, quique plus etiam & amplius honoris ab ipso honoratur, (subter p. 2. ab) ut legitur idem Hadrianus ad eundem Carolum Magnam. Porro episcopus ille Viennensis, cui scribit Hadrianus papa, vocatur ab Adone etiam Viennensi Metropolitans in chronico Berthericus.

EPISTOLA TARASII PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI AD BEATISSIMUM HADRIANUM PAPAM I.

Nunciat quæ in concilio gesta sunt. Per curia sanctissime & beatissimo fratri & comministro domino Hadriano papa servorum Roma. Tarasius misericordia Dei episcopus Constantinopolitans nova Roma, in domino salutem.

Sufficit quidem salutaris dispensatio magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi ad pacem, &c. Extat. post sessionem 8. concilii Nicenæ II.

EPISTOLA ORIENTALIU AD TARASIU

Apologetica, pro excusatione legatorum & fidei orthodoxæ consensione. Sanctissimo & beatissimo domino Tarasio archiepiscopo Constantinopolitans & universali, patriarcha orientis, summi sacerdotis, & alii sacerdotes in Domino salutem.

Sacratissimis ex divina deitatis inspiratione libellis apostolicæ & paternæ sanctitatis vestre perlectis beatissimo, &c. Extat etiam a. 2. concilii Nicenæ II.

EPISTOLA TARASII PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI AD HADRIANUM PAPAM ROMÆ VETERIS,

De ordinationibus simoniace non conferendis. Sanctissimo ac beatissimo fratri & comministro domino Hadriano papa veteris Romæ, Tarasius indignus episcopus. salutem in Domino.

Multipliciter multique modis evangelicæ & apostolicæ & paternæ docemur, ut inores ab avaritia alienos in sacerdotii consecratione habeamus. &c. Extat infra post octavam sessionem septimæ synodi.

NOTA SEVERINI BINII.

Epistola. Tarasius Constantinopolitanus episcopus Argemontium laborabat suspitione simoniæ commissa, a qua infamia episcopus, ut se purgaret, adversus simoniam Asylum suum erexit, atque hanc epistolam de ordinationibus simoniace accepit.

ANNO CHRISTI 771.

accepta hinc inde pecunia, non conferendis, ad Hadrianum Romanam ecclesiam pontificem beatissimum consecravit, in qua prolixè ostendit simoniacam labem non tantum jura divino, verum etiam antiquissimis canonibus apostolorum & conciliorum œcumenicorum, nec non gravissimam diversorum patrum sententiam prohibitam, adeoque summo studio, curaque diligentissima evitandam esse.

Ad extremum ipsum Hadrianum pontificem compellens, his utitur verbis: Sic nos quoque deo viro Dei sanctissimo, & scriptura & evangeliorum & apostolorum & canonum & patrum præcepta sequi. Verbis enim deus vobis paremus. In altum montem confunde, &c.

Hadrianus papa a Tarasio de simonia excommunicatus.

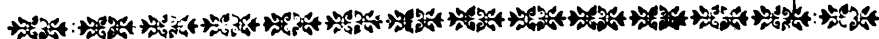
Ex epistola hac, prout eam habet appendix Nomocanonis apud Theodorum Balsamonem in bibliotheca sanctorum patrum, non satis aperte colligi potest, Hadrianum pontificem a Tarasio ob crimen simoniae commissa excommunicatum fuisse: illo autem fragmento, quod recitat Baronius anno 787 numero 61. id manifestis verbis indicatur his: Fratremque ergo vestrum & sacerdotalem sanctitatem, qua non sine nec ex Dei voluntate pontificale munus administrat, magna laborat infamia. Quæ verba non Theodorus Balsamoneus prædicto loco transcripta habentur. Fratrem ergo vestrum sacerdotalem sanctitatem, qua non sine nec ex Dei voluntate pontificale munus administrat, magna laborat infamia. Quæ verba in hac editione ad certum sacerdotum possent transferri.

nisi præcedentis translationis eadem verba apud Baronium expresse Hadrianum pontificem designarent.

Ob crimen venditi sacerdotii aliorumque ordinum Hadrianum a Tarasio hac epistola reprehendi, constat manifeste ex iis quæ subiciuntur. Verum cum nemo scriptorum omnium sanctissimo pontifici hujusmodi crimen impigisse legatur, maxima probabilitate videtur esse dicendum, eosistolam hanc commentitiam esse, & a Theodoro Balsamone excogitatum & effictam, ut quam labem Tarasius ejusque postari sibi aspererat, ille Romano pontifici, cujus acerbissimus hostis semper extitit, per mendacium, dolum, ac imposturam calumniose impingeret. Hanc sententiam ista commentitia confirmant. Primo, quod infensissimus hostis Romanæ ecclesiæ Theodorus Balsamon primus eam ediderit, quoque hætenus a nullo alio probato scriptore alibi nominata vel citata fuerit. Secundo, quod similibus modis frequentissime ecclesiæ Romanæ impostuerit, ut scilicet per factum & injuriam Constantinopolitanæ ecclesiæ adscriberet ea privilegia, quæ soli Romanæ ecclesiæ jure divino & apostolico competere judicantur. Tertio denique, quod nemo omnium qui de Hadriano ante Theodorum Balsamonem aliquid scripserunt, hujus immensæ criminis in ipso pontifice, vel uno verbo meminerit. Ut ergo a suis criminibus transiret, hanc maculam deformem Romanæ ecclesiæ mendax impostor impactam esse voluit. Vide Baronium anno 787. n. 60.

ANNO CHRISTI 771.

Epistolam hæc Theodorus Balsamon dolose supposuit.

CONCILIUM WORMATIENSE II.

QUOD A CAROLO MAGNO ITERUM

Apud Vormatiam celebratum est, priusquam bellum Saxonicum iniret, anno Christi DCCLXXII. Hadriani papæ I. Caroli ejusdem regis IV.

Fr. P. S. m. b. d. o.

Hujus synodi meminere tum ceteri omnes, cum auctor chronici sancti Arnulphi his verbis: Anno Dominicæ incarnationis DCCLXXII. Carolus rex synodum tenuit in Vormatia, & inde periegit in Saxoniam prima vice. Quamquam vero, vel an ultra omnino in hac synodo edita sint capitula, ignoratur. Nam quod persuasum est nonnullis, hujus concilii fuisse decretum De purgatione sacerdotum, quod extat libro 7. capitularium cap. 205. & Vormatia in generali conventu sanctum dicitur, id a vero alienum est, & Capitulis ipsius verbis, in quibus Riculfus episcopus Moguntinus fit mentio, aperte refellitur. Riculfus enim Moguntinam sedem non ante annum DCCLXXVI. adeptus est. Quare decretum illud ad aliam posteriorem synodum referri necesse est.

NOTA SEVERINI BINII.

a Concilio) Extat nunc synodi unum capitulum de purgatione sacerdotum lib. 7. Capitularium Francofurti cap. 205. quod sic habet.

De purgatione sacerdotum, qualiter Vormatia secunda vice, a domino Carolo, & a sinistra edita atque scripta est.

Omnibus vobis tam presentibus, quam futuris scire cupimus, quia ideo consultu apostolicæ sedis & omnium nostrorum episcoporum & nostrorum sacerdotum, atque maxime cunctorum fidelium no-

strorum, de purgatione criminatorum sacerdotum tanta tractavimus, cumque cum testibus, sicut in anteriori capitulari nostro continetur, fieri decrevimus; quoniam nesciebamus eandem causam a beato Gregorio papa esse definitam. Nam cum Vormatiæ generalem conventum habuissimus, allata est nobis a Triculfo Maguntiacensi metropolitano epistola beati Gregorii papæ, in qua inter cetera continebantur hæc: De presbytero vero vel quolibet sacerdote a populo accusato, si certi non fuerint testes, qui crimine illato approbent veritatem, jusjurandum erit in medio, & illum testem proferat de innocentia suæ puritate, cui nuda & aperta sunt omnia, sicque maneat in proprio gradu. Ista vero omnia, quia vires nostras excedunt, in judicio episcoporum juxta canonicam sanctionem definienda relinquimus, ut huc quando orta fuerint, ita definire satagant, ut nec secundum sæculum justam reprehensionem, nec penes Deum (quod absit) damnationem, sed æternæ beatitudinis, ipso auxiliante qui omnia infucata præstat præmia consequantur.

Riculi.

ANNO
CHRISTI
772.ANNO
CHRISTI
772.

CONCILIUM BAVARICUM

APUD DINGOLVINGAM * XXII. ANNO TASSILONIS

Ducis Bavariz celebratum, tempore Hadriani papæ primi, anno Christi DCCLXXII.

Hæc sunt decreta quæ constituit sanctus Tassilo in loco qui dicitur Dingolovingam, domino Tassilo mediante.

I.

De die dominico ita constitutum est, ut tali honore habeatur sicut in lege scriptum est, & in decretis canonum. Et si quid præsumpserit frangere contra legem aut decreta canonum, tali pena subjaceat sicut ibi scriptum est.

II.

De hereditate quæ tradita est ad ecclesiam, ita constituit, ut quisque hereditatem suam ad ecclesiam ante donaverat, aut postea donaverit, si quid mutare voluerit, chartam suam habeat ita scriptam, ut locum, tempus & personam habeat, aut tribus testibus fidelibus & nobilibus testificetur. Si sacerdos non habeat chartam nec testem, ut prædiximus, tunc sicut in lege Bajoariorum & iudex judicat, sic defendat.

III.

De eo quod episcopi juxta canones, & abbates monasteriorum juxta regulam viventes, ita constituit.

IV.

De eo quod sanctimonialia quæ in servitio Dei sunt, ita constituit, ut nullus ausus sit in conjugium & matrimonium ducere: aut si quis ausus fuerit contra decretum canonum, ita componat sicut canones decreverunt.

V.

De eo quod jus ad legem quam habuerunt in diebus patris sui, nobiles & liberi servi ejus, ita donaverunt ut firma fieret.

VI.

De eo quod ut si qui de nobili genere de hereditate sua dare ad sanctuarium Dei, in sua potestate esset, nemo prohibuisset, nec mutaret in perpetuum.

VII.

De eo quod ut servi principis quidam Adelschalche * ut suam habeant Vveregeldam, juxta morem quem habuerunt sub parentibus, & cæteri minores Vveregeldi juxta legem suam, ita constituit.

VIII.

De eo quod parentes principis quodcumque præstitum fuisset nobilibus intra Bajoarios, hoc constituit, ut permaneret, *Cencil. General. Tom. XII.*

& esset sub potestate uniuscujusque relinquendum posteris, quamdiu stabiles fœdere servassent apud principem ad servendum sibi, & hæc firma permaneret, ita constituit.

IX.

De eo ut nullus hereditate sua privetur, nisi per tres causas, quas in prædicto scribentur: Propter homicidium, hoc est, ut quisque hominem principis sibi dilectum occiderit, ob injuriam principis, & ad calumniam, hominem componat secundum legem, tunc privetur hereditate sua.

X.

De eo quisque mulierem nobilem acceperit in conjugium, & non præcivit, ita constituit, ut iterum libera esset, dimittat servum, & postea non redigatur in servitium, sed esset libera.

XI.

De eo quod & si quis de quocumque reatu accusatus ab aliquo potestatem accipiat cum accusatore suo pacificare si voluerit, antequam pugnam quæ Vedahinc vocatur, permittat.

XII.

De eo quisque de nobili genere deprehensus fuerit de illis iv. causis de qua supra diximus, si ille hereditate sua portionem pro illius criminis reatu perdat, uxor autem illius suo jure non privetur, ita constituit.

XIII.

De collaudatione quam episcopi & abbates in Bajoaria inter se fecerunt, pro defunctis fratribus.

In Christi nomine: Notitia qualem convenientiam gentis Bajoariorum episcopi & abbates inter se fecerunt, quorum nomina infra per arare stylo decrevimus.

Id est, Manno Nuvenpurgensis civitatis episcopus, Alim, Vigilius, Vviferich, Sintpreth, Heres, episcopi; Oportunus, Vvotspreth, Adalpreth, Ato, Uto, Lantfrit, Albune, Ruothart, Ernest, Reginpreth, Volchanhart, Perchkoeh, Sigido, abbates.

XIV.

Ut eorum quis de hac luce migraret, unusquisque superstium episcoporum vel abbatum pro defuncto in domo sua episcopali vel cœnobio centum missas speciales & eodem numero plalterio cantare faciat. Ipse vero de propria persona sua xxx. speciales missas compleat, vel a religiosi sibi subiectis implere omnino prænotatum faciet numerum presbyteris sive monachis, cum de hoc sæculo migraverint epi-

H h h

co.

scopus seu abbas, uno presbytero vel monacho xxx. missas speciales, totidem psalteria faciant celebrari.

Post hoc max. ista subjiciantur eodem, ut videt, ordine.

De concilio, quod dux Tassilo apud Dingolwingam celebravit.

Regnante in perpetuum Domino nostro Jesu Christo, in anno vero xxii. regni religiosissimi ducis Tassilonis gentis Bajoariorum (sub die * confulem, quod erat 11. Idus Octobris, atque anno ab incarnatione Dominica lccclxxii. indictione x. divina præfatus inspiratione, ut omne regni Dei prænotatus princeps collegium procerum coadunaret in villam publicam Dingolwingam nuncupatam, ut ibi tam regulare moderaretur in sancto habitu cœnobium viro- rum & puellarum, quam episcopales moderaretur obsequias, insuper gentis suæ institutiones legum per * primatos imperitos universa consentiente multitudine, quæ reperit * diuturna vitata, & quæ videbantur abstrahendo evellere, & quæ decretis placerent componendo instituerentur. Inter tot vero collegia sacerdotum, devolutis episcoporum & abbatum in præsentia paginis, regularis ordinis vitæ atque canonum normas vel decreta patrum nullis comprobare quiverant testimoniis, ut monachis parochiæ commendari deberent vel publica baptismatis obsequia, nisi forte pro periculo mortis, & nihil eorum implerent commorandi negotio, excepto * vicissitudinis villarum propriarum singulis annis obedientialibus curis commissio ababbate proprio fuerit determinata. Unde ab universis abbatibus facta professio, ut minime titulis popularibus se ingerere depellerentur, & hæc omnia cui commissæ sunt plebes, sub potestate episcoporum permanerent, sicut in sanctis synodis vel decretis præcorum patrum perarata comprobatur conscriptio: ab episcopis vero simili modo, & nihilominus * prælatis ponderaverunt sententiis, ut erga eos charitatis gererentur curæ, ita ut canonica auctoritas confirmat, & spiritualis concordia declarat. Hoc peracto concilio, & ab universis uno ore confirmato, ut si quis de eadem institutione deviare præsumperit, a collegio eorum alienetur, usque iterato examine, id est, publica synodo.

DE POPULARIBUS LEGIBUS

I.

Prænotatus princeps universo concordante collegio, * hic constituit, ut nullus a provincie suæ * mancipium limine venundare vel proprium vel fugitivum præsumperit: & si quis hoc decretum non observaverit, Vveregeldo suo culpabilis permaneret.

II.

Ut nullus furtivam rem, tam in equis & aliis quadrupedibus, quam in reliqua suppellectili, extra finem Bajoariorum venundare, vel machinis diabolicis extra minandi, insidiis tegi: ut si quis hoc præsumperit, xl. solidis componat in publicum. Ut si quis domum tam liber quam servus * altius effoderit, & ibi occisus fuerit, sine compositione in sua damnatione permaneat. Si autem suppellectilia abstulerit de eadem domo, & eo fugiente in curtem vel ex-

Atra curtem, hic cui damnum intulit consequatur & interfecerit, pari subiaceat sententiæ. Similiter qui liberum vel mancipium suum furaverit, & eum comprehendere minime quiverit, & ibidem interfecerit reum, superior permaneat sententiæ. Sed tamen ea genera trium homicidiorum, debita signa vicinis suis, & his qui assistunt, insiguet.

III.

De pugna duorum, quod Vvenda hinc vocetur, ut prius insortientur quam parati sunt, ne forte carminibus, vel machinis diabolicis, vel magicis artibus insidiantur.

IV.

Qui supradictæ pugnae, quod Chamsvic dicimus peracto iudicio, se simili vindicta erigere contra querentem præsumperit, sacramentum quod Atheja dicitur, juret in ecclesia, cum tribus nominatis sacramentalibus.

V.

De eo quod Bajoarii Staffaken dicunt, in verbis quibus ex vetusta consuetudine paganorum idololatriam reperimus, ut deinceps non aliter nisi * indicat qui querit debitum; hæc mihi injuste abstulisti, quæ reddere * debet: Reus vero contradicat, nec hoc abstuli, nec componere debeo, iterata voce requisito debito dicat: *Extendamus dexteras nostras ad iustum iudicium Dei: & tunc manus dexteræ uterque ad cælum extendat.*

VI.

Ut nullus furtivam rem suscipere vel intra terminum abscondere præsumat: qui hoc fecerit, xl. solidis componat.

VII.

Ut hi qui Cucali manu liberi dimissi sunt, ad eadem cogantur iudicia quæ Bajoarii Urtella dicunt.

VIII.

Ut hi qui in ecclesia libertatem conquirebant, deinceps tam ipsi quam eorum posteritas in secura libertate permaneant, nisi forte ipsi sibi met insolubile damnum inferant, quod componere minime quiverint.

IX.

Qui ex eis occidentur, præmium eorum his solvatur ecclesiis ubi liberi dimissi sunt. Liberi qui ad ecclesiam dimissi sunt liberi, vel per chartam acceperunt libertatem a rege, si occidantur, lxxx. solidis componantur ecclesiis vel filiis eorum, in dominico xl. solidis componantur. Si ancilla libera dimissa fuerit per chartam aut in ecclesia, & post hæc servonupserit, ecclesiæ ancilla permaneat. Si autem libera Bajoaria servo ecclesiæ nupserit, & servile opus ancilla contradixerit, abscedat: si autem ibi filios & filias generaverit, ipsi servi & ancillæ permaneant, potestatem * exinde non habeant: illa autem mater eorum quando exire voluerit, ante annos 111. liberam habeat potestatem: si autem 111. annos induraverit opus ancillæ, & parentes ejus non exadomaverunt eam ut libera fuisset, nec ante comitem, nec ante ducem, nec ante regem, nec in publico mallo, transactis tribus Kalendis * Martiis, post hæc ancilla permaneat in perpetuum, & quicumque ex ea nati fuerint, servi & ancillæ sunt.

X.

Qui furtivam, quod Zougenzunt dicitur, super furem comprobare nequiverit, furtivo componat more.

XI.

* forte de Cal
liffi, incidit
eum pud.
Id Octobris,

* primates
& peritos.
d. d. d. d. d. d.

* probatis.

* sic
* limite man-
cipium.

* alterius

ANNO
CHRISTI
771.

ita dicat
debet

exaudi.

Marti.

ANNO CHRISTI 770.

ANNO CHRISTI 771

XI.

Qui resistit domum suam, quod satisfacti dicunt, qualem rem querenti resistebat, talem componat. In publico xl. solidis.

XII.

Qui manuum immersionem resistit, quod hantelod dicunt, xl. solidos solvat in publico, & ipsam rem querenti reddat.

XIII.

De his qui supradictis homicidii debita morte in furto repertis, ut si quis hujus interfecti parentem cum qui suo scelere captus est, vindicare tentaverit, a propria alode alienus efficiatur.

XIV.

Et si quis signum quod est sigillum inhonoraverit, vel hujusmodi injuncta minime impleverit, prima vice arguetur; secunda xl. solidis componat; III. suum Vveregeldum; IV. exterminetur abado officio.

XV.

Ut si quis iudicium furti in bina vel terna reprehensione non damnaverit, & cum diabolico lucro dimiserit, ut per eum quasi comparticeps, spoliis pauperum ditarentur, tot sceleris quod commiserit ante oculos Dei & angelorum efficiatur, nihilominus cui fraudem fecerit, quasi proprium componat debitum. Ut si quis in virtute conjunctus, a conjuge propria adulterina separatus fuerit, ejusque ex cognatione conjugis propter eandem dimissionem qui cum persequi tentaverit, a proprio alienantur patrimonio.

XVI.

Ut nullus post tonsuram capillos usu populari nutrire presumat, nec velata relicto velo secularium habitum sumat, ut si quis vel qua in hoc vitio reperti fuerint, aut corripiantur, aut excommunicentur.

NOTA SEVERINI BINII.

Concilium Bavaricum) Marcus Velferus vir doctissimus & nobilissimus, celeberrimus Augustanae reipublicae septemvir, hanc syno um, vel potius fragmentum synodi supradicto tempore celebrata primus in lucem emisit, dentibusque tinctorum & blattarum eripuit. Ex pervetusto codice, quem, ut ait Henricus Canisius, utendum accepit a reverendo & magifico domino Georgio Lautherio sacra theologiae doctore, & monachii ad D. virginem praeposito, idem Velferus propria manu exscripsit. Agnoscent hinc Bavaei, ante annos pluraquam 800. in Bavaria receptam fuisse illam religionem, quae episcopos, abbates, sacerdotes, & aliorum ordinum clericos habet: quae sacrosanctam missae sacrificium pro vivis & defunctis religiose immolat; quae sacrorum canonum decretis debitam reverentiam exhibet, maritalium matrimonii severis penis coercet. O felicem Bavariam, quae fidem Theodonic, Tassilonis, Caroli magni, aliorumque generosissimorum heroum, tot lustris laetantibus, inter fluctus & procellas sacrae testam custodisti, neque impuro apostatae sancto Ruperto & excellentissimis illis regibus ac ducibus saeculisti. Haec ex Henrici Canisii praefatione in dictam synodum.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

Ad annum CA. 773. n. 7. & 1099. Concilium Bavaricum apud Dingolringam celebratum ad nos integram non pervenit, sed potius ejus frag-

mentum a Marco Velfero a tenebris erutum. Cumque nullus temporis choros in eo exprimeretur, sed tantum novum Tassilonis Bavaricae Ducis, anni quo celebratum fuit, certo sciri non potest. Quod eo in hic post 217. ejus Capitula subiungitur, hujus Concilii appendix tantum est, uti hoc verbo Velferi in eius fronte potest manifeste indicant. Post hoc mox ista subiungitur: eodem, ut videt, ordine. Quae appendix ad his verbis incipit: de Concilio quod Dux Tassilo apud Dingolringam celebravit. Et itaque Anonymus sumerrie narrat gesta in hoc concilio, sed qua oratio vixit, & an usum suo saeculo receptum, vel illum, qui hoc tempore usurpabatur, secutus fuerit in indicatione inchoanda praefatus incertum. Ad hoc hic locus manifeste corruptus: sub die consulem, quod erat II. Idus Octobris, anno anno ab Incarnatione Domini 773. Indictione 10. Iam enim capitula variis in locis depravata, uti testatur demonstrant. Quare neque ex capitulis, neque ex appendice aliquid certi erui potest, ex quo possimus velle in consuetudinem istius Indictionem ante Caroli M. motum, Jam anno 776. inauguravimus, Indictionem in Gallia, Germania, & Anglia ante Caroli M. seu potius Ludovici PI. ejus filii mortem a die 24. mensis Septembris inchoatam fuisse, sed nullum exemplum ostendere, vel in illis regionibus, vel in illis eam a Kalendis Januarii incipit sumptis; indeque eruo hanc Appendicem, in qua Indictio X. a Kalendis Januarii reperitur, scriptam esse post mortem Ludovici PI., quae ab eo tempore Indictionum exordium verare cupit, ut suo loco videbimus. Ann. tamen & dies celebrati conventus certi sunt.

In eo enim Appendice loco, sub die consulem, legendum cum Baronio n. 25. sub die Callisti: natale enim S. Callisti Papae & martyris incidit in diem II. Idus Octobris. Ad hoc in eadem dicitur Concilium congregatum in anno 22. regni regis filii Duxis Tassilonis Genui Bavariorum, Baronius loco citato retinet annum 22. Tassilonis; verum plerumque membra annum XXIV. hujus Principis representant, ut videtur apud Hundium Tom. 1. Metrop. Salisburg. in additionibus ad Episcopos Patavienles, ubi hujus Concilii Acta leguntur, itaque recte; Tassilo enim an. 748. Odiloni patri successit, uti colligitur ex vita S. Rudberti Ep. Salisburgensis a Canisio edita, in qua habetur Anno Incarn. Dom. 773. dedicata est primo octavo S. Rudberti a S. Virgilio an. 26. regni Tassilonis Ducis. Eodem anno transfuit idem Episcopus S. Rudbertum, & dux ejus Capellani, beatus Kunaldum atque Giflorum, nempe 3. Kal. Octob. Si quidem annus 26. Tassilonis Ducis in cursu erat mense Septembris anni 773 & annus hujus Principis 24. mense Octobri anni Christi 772. in Bavoaria numeratur, profecto anno 748. Bavoaria regnum susceperat, an. 773. annum 24. Principatus sui absolvetat, ac 25. inchoabat, annoque Constant. an. 711. finit, & 26. susceperat est, ideoque Constant. an. 711. n. 7. perperam contendit Concilium Dingolringense ad illum Christi annum pertinere, nec melius scribit Mabillonius saecul. 3. Benedic. par. 2. in elogio historico Tassilonis Bavaricae Ducis, in Actis ejusdem Concilii referendum esse, anno 24. Regni Tassilonis, loco anno Regni Tassilonis 22. quod Hundius citatus aherat, annum illum legi in nonnullis codicibus MSS. Annus quippe 26. Tassilonis Ducis conjungi non potest cum anno Incarn. 773. quem retinendum esset ipsamet Mabillonius recte sup. onit.

Hinc Synodo praeter Episcopos 6. & Abbates 13. adfuerit quoque proceres Bavoarici de rebus polliciti adfuerit; ideoque ejusdem Synodi decreta numero XIV. partim res ecclesiasticas, partim res civiles spectant. Sex Episcopi sunt Alimus, qui in Sabionensem Episcopatum Catalogo locum 22. occupat. Virgilius fuit V. episcopus Patavienus; Sindbertus seu Synproth tertius Ratisbonensis; Hares idem est ac Aritho Episcopus Frisingensis quartus; Virgilius quintus Episcopus Salisburgensis; Manno Novempurgensis civitatis, idem Neoburgensis ad Danubium primus, & ultimus Episcopus, ut prodit Brunnetus lib. 5.

homicidia repertur.

quis

Unde hae synodus accepta.

Quae fuerit alim religio Bavariorum.

ANNO
CHRISTI
771.ANNO
CHRISTI
771

CONCILIUM GENEVENSE

QUOD APUD GENAVAM CIVITATEM

A Carolo magno, cum ad Italicam expeditionem pergeret, celebratum est
anno Christi DCCLXXIII.Ex P. Sir-
mondo.Annales
Metensis di-
cuntur tomo
III. Hist.
Francorum.

In hac synodo divisum in duas partes fuisse A
Francorum exercitum, ut in Italiam diver-
si itineribus penetraret, docet auctor *vita Caro-
li: cui affinis sunt, qua in chronico sancti Ar-
naldi leguntur his verbis.* Cum hyemaret, inquit,
rex Carolus in villa quae dicitur Theodonis,
ibi venit ad eum missus domni Hadriani papae,
nomine Petrus, obnixè postulans, ut ad defen-
dendam ecclesiam Romanam festinaret, & ut
populum Romanum de manibus superbi regis
Desiderii liberaret. Adjungens quod ipse legitimus
tutor ac defensor esset ipsius ecclesiae, quoniam
illum praedecessor suus beatae memoriae
Stephanus papa unzione sacra liniens, in regem,
ac patricium Romanorum ordinavit. Carolus
ergo rex, per consilium optimatum suorum,
voluntatem domini papae se adimpleturum
esse cum Dei auxilio devota mente spon-
dit. Eodemque anno synodum tenuit in Ja-
nuæ civitate. In quo conventu exercitum divi-
sit, partem secum retinens, ut per Cinisium
montem transiret; partem vero reliquam, cui
praefecit avunculum suum Bernardum, cum ce-
teris fidelibus suis, per Jovis montem in Ita-
liam intrare praecipit.

CAROLI MAGNI REGIS IN ITALIAM

EXPEDITIO ADVERSUS DESIDERIUM

Regem & Longobardos anno Christi
DCCLXXIII.

Carolus magnus rex Hadriani papae rogatu
& precibus exoratus trajecto sub finem
anni DCCLXXIII. trans Alpes exercitu Longobar-
dis ecclesiam Romanam vexantibus arma intulit,
nec ante desistit, quam illorum regem De-
siderium longa Ticini obsidione fatigatum, ad
deditionem compelleret. Capto rege, ac filio
ejus Adalgiso ex Italia pulso, novum regnum
adeptus, in Franciam victor cum hoste captivo
regressus est anno DCCLXXIV. Longobardorum-
que exinde rex appellatus, Hadriano papae &
ecclesiae Romanae non solum res a Longobar-
dis ereptas restituit, & quas Pippinus pater
provincias concesserat, ratas habuit, sed terri-
torium praeterea Sabinese, Ducatum Spoletini-
um, & Beneventanum, atque alia plurima
paternae donationi adjecit. Idem istius obser-
vationis a collectore Lupareo praetermissae au-
ctor Sirmundus subjicit narrationem de Carolo
ejusdem prima in urbem professione & gestis
cum Hadriano pontifice excerptam ex verbis
Anastasio Bibliothecarii in vita Hadriani: *Dum
per sex mensium spatium, &c.* superius jam a

nobis editam a pag. 501. C. ad 503. D. in
Franciam deportavit, &c.

Ad eundem annum Christi DCCLXXIV. quidam
scriptores ab aetate Hadriani atque Caroli val-
de remoti referunt synodum Romae in patriar-
chio Lateranensi habitam a pontifice & CLIII.
episcopis atque abbatibus, cum capto Desiderio
rege, subactisque Longobardis Carolus rex ite-
rum eodem illo anno, si fas est credere, Ro-
mam venisset. Baronius in Annalibus alique
post eum validissimis rationibus commentitiam
evincunt, ac veluti stropham a Sieberto Gem-
blacensi monacho aliisque Henricianarum par-
tium fautoribus confictam merito respuunt.
Gratianus distinctionis 63. cap. 22. verba Si-
geberti citata duntaxat ecclesiastica historia im-
prudens descripsit, aliaque nonnulla ejusdem
commatis adscripsit, ab iisdem Telchibus fa-
bricata, multisque incautiorebus, atque in pri-
mis Theoderico Niemio, similibusque pontifi-
ciae sedis hostibus, quibus se conferto agmine
Goldastus reliquique novatores adjunxerunt,
suum fecit. Nos, ne commentum, lector, tibi
desit, ex chronico Reicnerispegenfi Monachii
in Bajoaria an. 1611. per Christophorum Geu-
voldum excuso illud representabimus. Karolus
reliquo exercitu apud Papiam, in sancta resur-
rectione Romam venit, & ab Hadriano papa
honorifice susceptus est. Post sanctam vero re-
surrectionem Papiam reversus, ipsam civitatem
armis cepit, & Desiderium regem cum uxore
sua, & filio, omnemque thesaurum palatii
comprehendit. Adalgisus vero, filius Desiderii
fuga lapsus, intravit mare, & Constantinopoli-
m pervenit. Tunc omnes Longobardi de eun-
dis civitatibus Italiae venientes Carolo se sub-
diderunt dominationi. Nec mora, Karolus ve-
niens Romam, iterum constituit ibi synodum
cum Hadriano papa in patriarchio Laterani in
ecclesia S. Salvatoris. Quae synodus celebrata
est a CLIII. religiosis episcopis & abbatibus.
Hadrianus autem papa cum universa synodo
tradiderunt Karolo jus & potestatem eligendi
pontificem, & ordinandi apostolicam sedem,
dignitatem quoque patriciatus ei concesserunt.
Intulit archiepiscopos, episcopos per singulas
provincias ab eo investituram accipere diffini-
vit: ut nisi a rege laudetur, & investiat
episcopus, a nemine consecratur. Et quicum-
que contra hoc decretum esset, anathematis
vinculum eum innodavit; & nisi respiceret,
bona ejus publicari praecipit.

Ita Karolus subjugata Italia & ordinata, cu-
stodiam Francorum dimittens in Papiam, cum
magno triumpho in Franciam reversus est, &c.

EPI.

¹De supposititia Romana synodo Hadriani habita, ut fabulatur interpolator Chronici Sieberti, an. 773. post
Bardium ad an. 774. n. 10. & seqq. & Marcani lib. 3. de Concordia, ad Pagium ad An. Chr. 774. num. 13
& seqq.

ANNO
CHRISTI
773.

EPITOME CANONUM, QUAM

ANNO
CHRISTI
773.

HADRIANUS SUMMUS PONTIFEX HOC NOMINE PRIMUS

Carolo magno Romæ obtulit, anno Domini * DCCLXXIII.

* DCCLXXIV.
ad ex or-
dinatione An-
themi Carolus
Romam dem-
onstravit
tabulario fan-
cto

Compendiosa traditio canonum orientalium, sive Africanorum, quos beatus Hadrianus papa in uno volumine cum superioribus conciliis ad dispositionem occidentalium ecclesiarum Carolo Romæ posito dedit regi Francorum & Longobardorum, ac patricio Romanorum. In primis de canonibus apostolorum sub numero 1. capitulorum.

Ecclesiastica regula sanctorum patrum, apostolorum, prolata per Clementem Romanum pontificem: qua ex Græcis exemplaribus in primo ordine ponuntur.

I.

Episopus a duobus, vel tribus ordinetur.

II.

Presbyter, & reliqui clerici ab uno episcopo ordinentur.

III.

Ne mel, & aliud in sacrificio offeratur, nisi quod Dominus statuit.

IV.

Novas spicas, uvas, oleum, & incensum ad altare licet offerri ad benedicendum.

V.

Reliqua omnia ad domum episcopi & presbyteri.

VI.

Ut presbyter uxorem suam a gubernatione sua non abiciat, sed caste regat.

VII.

Ordinati, secularibus curis dediti, deiciantur.

VIII.

Ut Pascha ante æquinoctium vernalis non celebretur.

IX.

Ut ministri altaris facta oblatione communicent.

X.

Ut & laici ecclesiam ingressi communicent.

XI.

Si quis cum excommunicato saltem in domo oraverit, excommunicetur.

XII.

Si quis cum damnato clerico, veluti cum clerico, oraverit, damnetur.

XIII.

Ut nullus præter commendatitias literas suscipiatur.

XIV.

Ne episcopi alienam parochiam invadant.

XV.

Ne clerici suam ecclesiam relinquunt, præter episcopi licentiam.

XVI.

Ut episcopus fugitivum alterius episcopi clericum retinens excommunicetur.

XVII.

Ne bigamus, vel concubinam habens ordinetur.

XVIII.

Ne corruptarum mariti ordinentur.

XIX.

Ut duabus sororibus, vel filis fratris corruptis ad clerum non admittatur.

XX.

Clericus fideiussor abiciatur.

XXI.

Per vim eunuchizatus possit fieri episcopus.

Et qui eunuchizaverit, non ordinetur.

Si clericus se eunuchizaverit, deponatur.

XXII.

Laicus semetipsum abscindens tribus annis excommunicetur.

XXIII.

Episcopus, vel presbyter, vel diaconus in fornicatione, perjurio, vel furto capti, deponantur, non tamen excommunicentur.

XXIV.

Similiter reliqui clerici judicentur.

XXV.

Quod lestoribus tantum liceat matrimonium contrahere. Quod episcopus, presbyter, diaconus, peccantes fideles verberare non debeant.

XXVI.

Ut damnati pristinum officium usurpantes, de ecclesia penitus abscindantur.

XXVII.

Episcopus, presbyter, diaconus per pecuniam ordinatus, cum ordinatore suo deponatur, & excommunicetur, ut Simon Magus a Petro.

XXVIII.

C Ut episcopus * secularis potestates ecclesiam * pe-
obtinens, deponatur.

XXIX.

Ut presbyter qui contempto episcopo suo seorsum conventus tacerit, deponatur.

XXX.

Quod clerici ab episcopo suo damnati, ab aliis non debeant recipi.

XXXI.

Episcopi, presbyteri, diaconi, peregrini * per commendatitias literas suscipiantur hospitio, non ad communionem.

XXXII.

D Ut episcopi sine primatu suo, primas absque suis suffraganeis, nil disponant, nec in propriis parochiis.

XXXIII.

Ut episcopus, qui in aliena parochia clericos nesciente eorum episcopo ordinaverit, deponatur cum his quos ordinavit.

XXXIV.

Ut episcopus curam populi suscipere nolens, excommunicetur. Item clerici, si populum non erudierunt, ut legitimo episcopo obediant, si ad

Qui duas so-
rores duxit
aut consobri-
nam. Cleri-
cus esse non
potest.

* Lege, præter, ut supra cap. 13. Hard. * Lege, nisi in propriis, ut infra in regulis apud Antiochiam
apostolis can. 9. & 12. Hardianum.

ANNO
CHRISTI
721

si ad illos venire noluerint: & bis in anno A
concilia episcoporum celebrentur.

XXXV.

Ut episcopus omnes ecclesiasticas res dispen-
set, nec inde aliquid suis parentibus non pau-
peribus subministrari patiatur.

XXXVI.

Ut presbyteri, & diacones præter episcopum
nihil agant: sin autem abinvicem separatim res
ecclesiasticas, & res episcopi proprias, quas ille
dare possit quibus voluerit; ne eo moriente,
propinqui ejus proscribantur sub obtentu eccle-
sias.

XXXVII.

Omnes res ecclesiam in potestate sint episco-
pi ad dispensationem pauperum. Episcopus, B
presbyter, diaconus aleator aut ebrius, aut
desinat, aut damnetur: delinquentes clerici, si-
ve laici eadem facientes, excommunicentur.

XXXVIII.

Episcopus, presbyter, diaconus, usurarius, aut
desinat, aut damnetur.

XXXIX.

Episcopus, presbyter, diaconus, cum hæreti-
cis tantum orantes, excommunicentur.

XL.

Si vero eos ad clericale officium hortati fue-
rint, damnetur.

XLI.

Episcopus, presbyter, baptisma hæreticorum,
non in nomine Trinitatis baptizantium, susci- C
piens, damnetur.

XLII.

Episcopus, presbyter, qui recte baptizatum
rebaptizaverit, vel non recte baptizatum non
baptizaverit, deponatur.

XLIII.

Si laicus uxorem suam pellens, alteram vel
ab alio dimissam duxerit, excommunicetur.

XLIV.

Si quis episcopus vel presbyter non baptiza-
verit in nomine sanctæ Trinitatis, abjiciatur.

XLV.

Si quis episcopus vel presbyter non per tri-
nam immersionem baptizaverit, deponatur.

*Regula Ancyranæ concilii numero xxiv. priores
quidem sunt Nicanis: sed ideo Nicanis ista
postponuntur, propter sancti & magni concilii
auctoritatem Nicææ congregati.*

I.

UT presbyteri, qui immolaverunt inviti, &
postea paganis relictati sunt, deposito
quidem officio, honorem propriæ sedis reti-
neant.

II.

Item de diaconibus fiat, si similiter pecca-
verint; sic ut digne penitentibus parcere pos-
sint.

III.

Ut hi qui ad sacrificandum idolis violentè E
attrahi sunt, a communione non separentur,
qui in arbitrio tamen episcoporum ordinari
possunt.

IV.

Ut hi qui paganorum ritus inviti fecerunt,
tam diu se peniteant, quam diu se paganiza-
verunt.

V.

Ut hi qui non tormentis summis sacrificare
coacti sunt, inter audientes usque ad magnum
diem cœnæ Domini suscipiantur, deinde sex
annis peniteant.

VI.

Ut hi qui in locis idolorum proprios cibos
manducaverunt, biennio peniteant.

VII.

Ut qui frequenter coacti sunt sacrificare, se-
ptennio peniteant.

VIII.

Ut qui & alios sacrificare compulerunt, de-
cennio peniteant.

IX.

Ut diaconi incontinentes deponantur.

X.

Ut sponsa a raptoribus, licet etiam corru-
pta, sponsis suis restituatur.

XI.

Quod ordinandis non noceat, quod ante ba-
ptismum sacrificaverunt.

XII.

Ut * correpti presbyterum, vel diaconum* chorepico-
non ordinent, nec presbyter aliquid agat in Pi.
parochia sine præcepto episcopi.

XIII.

Ut clerici esum carniū abominantes, de-
ponantur.

XIV.

Et ecclesiam restituatur quidquid presbyteri de
rebus ecclesiasticis absque episcopo vendide-
runt.

XV.

Ut masculorum & pecorum concubitores,
nondum vicennes, post xv. annos in peniten-
tia exactos, orationum communionem recipiant.
Deinde post quinquennium, communionem al-
taris percipiant. Quibus etiam prolixius tempus
ad agendam penitentiam imponendum est, si
tale scelus frequentaverint. Qui autem jam vi-
cennarii, & uxorati, ita peccaverint, xxvi. ar-
nis penitentia exactis tandem in oratione com-
municent, deinde post quinquennium oblatio-
nis sacramenta percipiant. Qui vero quinquag-
genarii, & uxorati, ita peccaverunt, tandem
ad exitum vitæ communionem recipiant.

XVI.

Ut masculorum, vel pecorum concubitores,
inter dæmoniacos tantum orient.

XVII.

Si episcopi ordinati, nec recepti, aliis epi-
scopis vim seditionis inferant, abjiciantur.

XVIII.

Ut virginalis propositi prævaricatores, inter
bigamos computentur: & ne virgines, habitent
cum aliquibus, quasi sorores.

XIX.

Si cujus uxor adultera fuerit, vel, si vir
adulterium commiserit, septennio peniteat.

XX.

Ut feminae, quæ partus suos ex fornicatio-
ne necant, decennio peniteant.

XXI.

Ut spontanei homicidæ post jugem peniten-
tiam in exitu vitæ communionem recipiant.

XXII.

Ut, non spontaneum homicidium septennio,
vel quinquennio emendetur.

XXIII.

Qui divinationes expetunt, more gentilium,
quinque annis peniteant.

XXIV.

Quidam sponsa suæ sororem ingravidavit.
Deinde sponsa, ab eo in uxorem ducta, soror
ejus corrupta, laqueo se suspendit. Hi, qui
fuerunt coacti, decennio peniteant.

Et subscripserunt xviii. episcopi: Vitalis
Antio-

ANNO
CHRISTI
777Antiochenus, Marcellus Ancyranus, Agricolaus A
Caesariensis, & reliqui xv. episcopi.*Regula in Necessariis synodo prolata Antiochenis
quidem, vel Caesariensibus temporibus posterio-
ribus, sed Nicenis anterioribus.*

I.

Presbyter, si uxorem duxerit, deponatur; si
vero in fornicatione, vel adulterio pecca-
verit, ad acriorem penitentiam compellatur.

II.

Ut mulier duobus fratribus nupta, usque ad
mortem, abjiciatur.

III.

Verum in exitu suscipiatur, si promiserit se B
talem copulam non iteraturam si vita conce-
datur.

IV.

Quod multiuobi penitere debeant.

V.

Ut gratis divina non imputetur, si deside-
rata libido non perficatur.

VI.

Ut catechumenus expellatur, si post admo-
nitionem peccans iussa praevaticatur.

VII.

Ut gravida catechumena baptizetur.

VIII.

Ne presbyteri nuptiis bigami intersint, quia
bigamia eget penitentia.

IX.

Ut laicus, cujus uxor adulterata est, non
ordinetur.
Et clericus cum adultera uxore vivens deji-
ciatur.

X.

Presbyter confessus se ante ordinem crimen
perpetrasse, oblata non consecret, in reliquis
manens officis. Non confessus autem, si con-
vinci non poterit, suo iudicio relinquatur.

XI.

Diaconus simili modo lapsus deponatur.

XII.

Presbyter ante xxx. annos non ordinetur.

XIII.

Ut in aegritudine baptizatus presbyter non
fiat, nisi necessitate.

XIV.

Ne presbyteri ruris in civitate coram episco-
po, vel presbyteris urbis offerant, nisi forte
illis absentibus advocentur.

XV.

Ut in civitate vii. sint diaconi, sicut A-
thuum apostolorum liber praecipit.Et subscripserunt, Vitalis Salaminus, Am-
phion, & reliqui, qui in * Caesarea conven-
erunt xix. episcopi.* Necessarias
legendum.*Viginti canones Gangrensis concilii, post Nicenam
concilium expressi.*

I.

Si quis conjugium pro crimine detestatur,
anathema sit.

II.

Si quis religiose carnes edentem execratur,
anathema sit.

III.

Si quis servum pro religione dominum suum
contemnere docet, anathema sit.

IV.

Si quis spernit presbyterum, eo quod legiti-
me conjugatus fuerit, anathema sit.

V.

Si quis domum Dei contemptibilem docet,
anathema sit.

VI.

Si quis ecclesiastica ministeria extra eccle-
siam temere usurpaverit, anathema sit.

VII.

Ut nullas oblationes ecclesiam extra ecclesiam,
praeter conscientiam episcopi, vel vicarii ejus
suscipiat.

VIII.

Ut nullus accipiat, vel distribuat oblationes
pauperibus praeter episcopum, vel ejus vica-
rium.

IX.

Ut nullus pro virginitate excreetur nuptias.

X.

Ut nullus virginitatem custodiens adversus
conjugatos superbiat.

XI.

Ut nullus exercetur agapas, id est, convi-
via pauperibus exhibita.

XII.

Ut nullus virorum in signum continentiae,
pallio utatur, despiciens eos qui solitis vesti-
bus utuntur.

XIII.

Ut nulla femina virilem habitum sumat,
quasi pro continentia.

XIV.

C Ut nulla femina virum relinquat, pro exe-
cratione nuptiarum.

XV.

Ut nullus filios suos negligat per occasio-
nem continentiae.

XVI.

Ne filii parentes occasione Christianitatis
despiciant.

XVII.

Ne mulieres quasi pro divino cultu atton-
deantur.

XVIII.

Ne quis in die dominica quasi pro conti-
nentia jejuset.

XIX.

D Ut nullus ecclesiastica jejunia absque neces-
sitate dissolvat.

XX.

Ut nullus collectas excreetur, quae sunt in
commemoratione martyrum.Et subscripserunt, Aelianus, Eusebius, Ba-
silius, Osius, Gregorius, & reliqui episcopi
numero x.*Viginti quinque regulae apud Antiochiam in
eucenis expressae.*

I.

Quicumque cum Judaeis contra statuta Ni-
ceni concilii pascha celebraverit excom-
municetur. Et damnatus clericus omni quo-
que honore extrinsecus, quem sancta regula,
vel sacerdotium promeruit, privetur.

II.

Ut quicumque se a sancta communione,
pro quadam intemperantia suspendit, vel qui
excommunicato communicaverit, excommuni-
cetur.

III.

Ut clericus, qui ad propriam parochiam re-
dire contempserit, degradetur.

IV.

Ut episcopus, presbyter, diaconus damnatus
si pri-

ANNO
CHRISTI
711ANNO
CHRISTI
711

si pristinum officium usurpaverit, nunquam re- AN te, invadantur res ejus propriæ, cum rebus ec-
stituatur, & omnes ei post damnationem scien- clesie.

V.
Si clericus proprium episcopum contemnens
teorsim colligit, irrevocabiler damnatur. Idem
si ecclesiam turbare non desinit, per cæteras
potestates opprimatur.

VI.
Ut excommunicatus a suo episcopo non re-
cipiatur.

VII.
Ut peregrini sine commendatitiis literis non
suscipiantur ab alio.

VIII.
Presbyteri agrorum non possunt dare cano- B
necas epistolas, sed chorepiscopi.

IX.
Ut metropolitanus, licet comprovincialibus
episcopis prælatus, nil tamen præter illos, nisi
in propria parochia dispenset.

X.
Quod chorepiscopi ordines inferiores usque
ad subdiaconatum dare non possunt. Et cleri-
cus, qui præter literas comprovincialium epi-
scoporum, pro querimonis adierit imperato-
rem, honore & communionem privetur.

XI.
Ut clerici damnati, si imperatorem adierint,
nunquam restituantur.

XII.
Ut irritum sit quicquid episcopus non roga-
tus in aliena parochia ordinaverit.

XIII.
Si in damnatione episcopi provinciales epi-
scopi dissenserint a metropolitano, vicinis epi-
scopis advocatis, causa terminetur.

XIV.
Si omnes provinciales episcopi in damnatio-
ne unius contentierint, hunc apud alios judica-
re non oportebit.

XV.
Defuerat.

XVI.
Ut episcopus vacantis ecclesie in favor ab-
ciatur.

XVII.
Si quis susceptum episcopatum adire, & gu-
bernare contempserit, excommunicetur.

XVIII.
Si quis susceptum episcopatum non suo, sed
aliorum vitio devitaverit, honorem suum reti-
nere debet.

XIX.
Ut metropolitanus non nisi cum pluribus
episcopis ordinet episcopos.

XX.
Ut in provincia episcoporum concilia bis in
anno fiant.

XXI.
Ut episcopus de sua parochia in alienam
multo modo transmigret.

XXII.
Quod iusta sit ordinatio, quam episcopus
in aliena parochia in alienis clericis usurpa-
verit.

XXIII.
Ut irritum sit, si episcopus sibi successorem
elegit.

XXIV.
Ut res ecclesie judicio episcopi dispenentur,
separatæ quidem ab ejus propriis rebus, quas
ne dare possit quis voluerit, ne eo morien-

XXV.
Quod episcopus ecclesiasticas res sibi & aliis
dispensare possit, non tamen ad superfluitatem,
sed ad indigentium necessitatem.
Et subscripserunt XXX. Eusebius Palæstinen-
sis, Theodotus Melopotamiensis, Theodorus
Hauriensis, & reliqui.

*Sancita synodus qua apud Laodicam * Pacatia * Tarasiana
Phrygia convenit, regulas LIX. exposuit
subter annexas.*

I.
SI qui secundo legitime nupserunt, * post * *Leg. 1. 1. 1.*
qui parvo tempore transacto orationibus *1. 1. 1.*
vacaverint ad communionem recipiantur.

II.
Ut perfecte penitentibus communicatio conce-
datur.

III.
Ut noviter baptizati non fiant clerici.

IV.
Ne ordinationes fiant sub conspectu audien-
tium, id est catechumenorum.

V.
Ne clerici aliquo modo sint usurarii.

VI.
Ne permanentes in hæresi permittantur in-
trare domum Dei.

VII.
Ut Novatiani & Tessarescædecatis, * & So- *forte Photi-*
tiani ad ecclesiam redeuntes, post abjuratio- *aniani*
nem hæresis, per unctionem chrismatis recon-
ciliantur.

VIII.
Ut ex hæresi Cataphrygarum conversi ba-
ptizentur.

IX.
Ut catholici ad hæreticorum cœmeteria ora-
tum euntes excommunicentur.

X.
Ne catholici cum hæreticis indifferenter con-
jugium ineant.

XI.
D Ut illæ, quæ dicuntur presbyteræ, præsiden-
tes in ecclesiis non ordinentur.

XII.
Ut episcopi cum judicio metropolitani & a-
liorum episcoporum provehantur.

XIII.
Ne judicio multitudinis ordinationes fiant

XIV.
Ne eulogiæ, id est oblatæ, ad alias paro-
chias destinentur.

XV.
Ut nullus præter regulares cantores in pul-
pito canteat.

XVI.
Ut in sabbato evangelia cum aliis scripturis
legantur.

XVII.
E Ne in ecclesia psalmi continuentur, sed per
singulos psalmos lectiones recenseantur.

XVIII.
Ut idipsum officium precum, & nona, &
vespera celebrentur.

XIX.
Ut post prædicationem episcoporum, fiat ora-
tio super catechumenos: quibus egressis, ora-
tio fiat super penitentes, tunc ad manum sa-
cerdotis accedentes. His discedentibus consum-
man-

ANNO
CHRISTI
771ANNO
CHRISTI
771

mantur tres orationes fidelium . Prima qui-
dem sub silentio : secunda vero , & tertia per
solitas exclamationes . Et pace data , celebretur
oblatio . Solis autem sacris ministris juxta
altare liceat communicare .

XX.

Ne diaconi coram presbytero sedeant , nisi
eo jubente . Similiter diaconi ab inferioribus
honorantur .

XXI.

Ut subdiaconi remoti sint a diaconio , id est
secretario , nec dominica vasa contingant .

XXII.

Ne subdiaconus oratio utatur , nec ostia re-
linquat .

XXIII.

Ne lectores , vel cantores cum orariis le-
gant , vel psallant .

XXIV.

Ne clerici , vel continentes , vel monachi
comedant in tabernis .

XXV.

Ne subdiaconi panem dent , vel calicem be-
nedicant .

XXVI.

Quod nunquam exorcizare possint hi , qui
ab episcopo ad hoc non sunt ordinati .

XXVII.

Ne clerici ad agapen vocati partes ecclesia-
rum accipiant .

XXVIII.

Quod non liceat in ecclesiis agapen fieri ,
vel manducari , vel accubitus sterni .

XXIX.

Ut nullus in sabbato iudaizando otietur .

XXX.

Ut viri cum mulieribus non laventur .

XXXI.

Ne catholici filios suos , vel filias hæreticis
dent in conjugium , sed magis accipiant , si ta-
men illi se catholicos fieri promittant .

XXXII.

Ne quis eulogias ab hæreticis suscipiat , que
non benedictiones sunt , sed maledictiones .

XXXIII.

Ne quis cum hæreticis vel schismaticis oret .

XXXIV.

Quod anathema sint , quicumque ad hæreti-
corum martyres accesserint .

XXXV.

Ut anathema sit , quicumque reliqua eccle-
sia , angelos colere , vel congregationes facere
presumpserit . Ut clerici incantationibus , vel
phylacteriis utentes excommunicentur .

XXXVI.

Ne quis a Judæis , vel ab hæreticis dona fe-
sivitatibus eorum suscipiat .

XXXVII.

Ne quis azyma suscipiat a Judæis .

XXXVIII.

Ne quis cum mulieribus festa celebret .

XXXIX.

Ne episcopi vocati ad synodum venire con-
temnant .

XL.

Ne quis clericus sine canonicis literis , id
est , formatis , proficiatur .

XLI.

Ne subdiaconi vel paululum januas ecclesie
deserant .

XLII.

Ne clerici sine iussione episcopi proficiantur .

Concil. General. Tom. XII.

XLIII.

Ne femine ingrediantur ad altare .

XLIV.

Ut nullus post duas quadragesimæ hebdo-
madas baptizetur .

XLV.

Ut baptizandi symbolum discant , quod in
quinta feria majoris septimanæ episcopo vel
presbytero reddant .

XLVI.

Ut in ægritudine baptizati fidem postea ad-
dicant .

XLVII.

Ut baptizati chrismate confirmentur .

XLVIII.

Ut panis benedictionis in quadragesima non
offeratur , nisi in sabbato , vel dominica .

XLIX.

Ut nullus in cœna Domini jejunium qua-
dragesimale solvat .

L.

Ne natalia martyrum in quadragesima ce-
lebrentur , sed eorum commemoratio in sab-
bato , vel dominicis fiat .

LI.

Ne nuptiæ , vel hominum natalitia celebren-
tur in quadragesima .

LII.

Ne Christiani nuptiis plaudant , vel saltent ,
sed venerabiliter cœnent .

LIII.

Ne clerici ludicris spectaculis intersint in cœ-
nis , vel nuptiis , sed ante discedant , quam thy-
melici veniant .

LIV.

Ut nullus ex ... vel comissionibus con-
vivia celebret .

LV.

Ne presbyteri ante episcopum intrent sacra-
rium , & sedeant , sed cum ipso .

LVI.

Ut in villis , vel in agris , non episcopi , sed
visitatores constituantur .

LVII.

Ut in domibus oblatio non celebretur ab epi-
scopo , vel presbytero .

LVIII.

Ne plebei psalmi in ecclesia cantentur : nec
alii libri , nisi novi , & veteris testamenti tan-
tum , in ecclesia legantur . Et subteripserunt
xxii. patres .

*Præfatio canonum * Sardicensium sive
Africanorum .*

*manuscriptus
Sardicen-
sium*

Sunt etiam viginti regulæ , quæ per Osium
Cordubensem episcopum currunt , quæ ti-
tulantur , tanquam xl. episcoporum apud Ser-
dicam , quæ tamen non apud Græcos , sed mag-
is apud Latinos inveniuntur . Sciendum est
autem hunc Osium inter cccxviii. patres Ni-
cœni concilii honorabilem fuisse , atque ab apo-
stolica sede cum Vidore & Vincentio presbyte-
ris destinatum , qui & Hispanus usque ad tem-
pus Constantii principis in corpore legitur per-
mansisse . Hic tamen in extremis suis satis pue-
rilius deliquit , ut Severus Sulpitius in chroni-
cis suis testatur , asserens quod Constantius im-
perator numerosissimum Ariminenſe concilium ,
ab eo contra catholicam fidem congregatum ,
Arianæ hæresi subscribere compulset . Unde
etiam placuit , ut missa apostolica legatione , a
prædicto Osio perquireretur , an Nicæna syno-
dus ,

*Legi LX.
in ista post
hoc Cano-
nes S. di-
vidi*

Lii

Liii

ANNO
CHRISTI
717.

ANNO
CHRISTI
717.

us, cui ille interfuit, Filium Patri *omouisionem*, id est, consubstantialem, quod catholicorum est, an *omouisionem*, id est, consimilem tantum, quod Ariani dicunt, decreuissent confitendum. Sed ille, aut pro longa ætate desipiens, aut assentatione principis verum dissimulans, respondisse perhibetur, utramque partem recte confiteri, sive *omouisionem*, sive *omouisionem*. Quod responsum tam a catholicis quam ab Arianis uno ore irritum est atque refutatum. Denique post hoc responsum, in civitate sua Corduba, in qua episcopus fuit, nomen inter catholicos episcopos minime recitatum est.

Sunt etiam ecclesiasticæ regulæ, quæ in Africanis regionibus frequentissime synodali concilio conscriptæ sunt. Sed in his omnibus illa sequi debemus, quæcumque a Nicæno concilio, & a sancta atque apostolica ecclesia Romana non discrepare videmus.

Hanc præstationem latine explicatam e mss. cod. Vaticano num. 1337. exhibent Ballerini in dissert. prælim. ad III. tom. Operum sancti Leonis Magni pag. CLXXXVII. ex quibus hic datur. Mansi.

Præterea sunt alix xi. regulæ, quæ per Osium Episcopum Cordubensem currunt, quæ titulatur tamquam xx. Episcoporum apud Sardicam, quæ tamen non apud Græcos, sed apud Latinos magis inveniuntur. Sed quoniam Osi præfati mentio facta est, necessarè omnibus catholicis intimandum est, hunc eundem apud Nicænam Bithyniæ inter sanctissimos cccxviii. Patres fuisse honorabilem, atque ab Apostolica sede cum Vincentio & Victore Presbyteris destinatum: quique in Hispaniis usque ad tempus Constantii Principis in corpore mansit. Nam memoratus Constantius (sicut vir eruditissimus Sulpicius Severus in Chronicis suis refert, quique diligentis cura complectens, nostræ memoriæ dereliquit) apud Ariminum Italiæ numerosam utriusque orbis Synodum episcopalem collegit, & aduersus fidem Catholicam, vel cccxviii. Patrum diffinitionem Arianæ cupiens venena revolueret, Ecclesiam Dei tyrannica usurpatione turbavit. Denique cæcitate vel metu Principis, vel Tauri præsentia, cui executio taliter fuerat delegata, ut si maior pars Concilii in Arianorum perfidiam contuleret, ipse Consulatus insignia mereretur, pene omnes, qui ibidem fuerunt Episcopi, subscripserunt. Sed postea iterum, divino inspirante presidio, quam plurimi agentes penitentiam, datus quoque libellis ad sanctam Ecclesiam catholicam, de qua plus necessitate quam voluntate discesserant, redierunt. Unde & in æternum ab omnibus catholicis Ariminensi Concilio recte dicitur anathema: quod si quis dicere neglexerit, catholicus non est. Hunc ergo Osium, sicut prædictus Sulpicius (a) refert, in longa synodi disceptatione, quoniam, ut supra memoratum est, adhuc Constantii temporibus erat in corpore, placuit missa Episcopali legatione debere perquiri, utrum in sancta, & venerabili Nicæna congregatione, in qua præfatus fuerat, omouisionem, sicut nos Catholici recte confitemur, id est unius cum Patre substantiæ Filium, an certe, sicut Ariani contendunt, omouisionem, quod est similis cum Patre substantiæ Filium quod omouisionem, cccxviii. Patres nostri confiteri decreuissent. Qui, sive per longam ætatem desipiens, sive certe per assentationem Principis huiusmodi responsum dedisse perhibetur: utramque partem recte intendere, sive omouisionem, sive omouisionem. Cujus sententia quoniam stulte prolata est, ab omnibus catholicis, etiam ab Arianis, uno ore irrita, atque refutata est. Denique in Civitate Corduba, in qua Episcopatum tenuit, post hanc consultationem, sive responsum nomen eius inter catholicos Episcopos antecessores, vel decessores ejus minime recitatur.

Sunt hæc regulæ, quæ per supradictum Osium & xx. Episcopos currunt, salva, & incolumi fide catholica, quæ apud eandem Nicænam Bithyniæ a cccxviii. Patribus exposita est, & post iterum in urbe Roma (b) Siluestro Papa a Petro trigessimus quartus, congregatis cum consilio Constantini Augusti in Urbe Roma 277. Patribus, post Nicænam Synodum damnauit item Arriano & cæteros hæreticos, & constitutiones pleraque Ecclesiæ necessarias ordinare studuit. Siricius a Petro quadragesimo, scripsit decretalia capitula 15. propter quasdam necessitates, Omerio Terraconensi Episcopo contulente. Innocentius a Petro quadragesimus secundus, scripsit quasdam epistolæ ad Episcopos diuersarum Provinciarum, in quibus continentur capitula decretalia 56. Zozimus a Petro quadragesimus tertius, scripsit epistolam decretalem ad Hesiçium Salonitanum Episcopum sub tribus capitulis prænotatam. Cælestinus a Petro quadragesimus quintus, scripsit epistolam ad Venerium, & cæteros Galliarum Episcopos, in qua tenentur capitula 12. Leo a Petro quadragesimus septimus, scripsit quasdam epistolæ ad diuersarum Provinciarum Episcopos, in quibus continentur capitula 29. Hilarius a Petro quadragesimus octauus, præsentibus episcopis & presbyteris 45. statuit capitula Synodica 6. Felix a Petro quinquagesimus, præsentibus episcopis, & presbyteris 81. capitula canonum constituit 27. pro rebaptizatis in Africa episcopis, presbyteris, & diaconibus. Gelasius a Petro 15. capitula 27. de institutis ecclesiasticis. Anastasius, a Petro 52. capita decretalia 8. ad Anastasium Augustum pro diuersis Ecclesiæ causis. Symmachus a Petro 53. una cum episcopis, presbyteris & diaconibus statuit capita Synodica quinque. Item ejusdem in decretali secundo capita Synodica 7. Ecclesiæ necessaria; quæ cum episcopis, presbyteris & diaconibus 181. firmata sunt. Gregorius doctor a Petro 66. scripsit capita Synodica sex, cum episcopis 24. temporibus Mauriti Augusti. Item ejusdem capitula undecim valde necessaria ad Augustinum in Britannia, ipso requirente, scripta. Martinus a Petro 77. constituit Synodum in Urbe Roma cum patribus 105. contra Cyrum, & socios ejus hæreticos, damnans eos qui naturam & unam opera-

Hæc usque dederunt Ballerini, indicantes cetera, quæ hic sequuntur, legi pariter in Vaticano Codice, sed abstinere se addunt ab his edendis eo quod ex alio codice jam produxerit Salmon in libro Gallico Traité de l'Étude des Conciles pag. m. h. 277 ex quo hæc transtulit.

(a) At Saluicius Hist. Eccl. non omnia hæc tradit.
(b) Hæc usque dederunt Ballerini, ex Vaticano Cod. indicantes reliqua etiam quæ sequuntur in eodem Codice continuari, omnia tamen se ab his adnotandis, eo quod pars eorum vulgasset Salmon in tractatu de l'Étude des Conciles pag. m. h. 277. pars vero jam dedit Dacheus in Spicileg. tom. I. pag. 507. edit. in fol. Ex utroque ergo hic datur.

rationem in Filio Dei asserbant, quam transcribens misit per Orthodoxos viros in Orientem & Occidentem. Gregorius secundus a Petro nonagesimus primus, scripsit capita septemdecim omni Ecclesie servanda cum patribus triginta tribus, eaque sub anathematis vinculo alligavit.

ADNOTATIO DE SYNODIS.

(*) Adnotatio libelli de Synodis XXIV. que antea vel infra seu post sex Synodos leguntur esse conscriptas.

Prima adnotatio Ancyranus, que ante Nicenam scripta fuisse, sed propter auctoritatem maiorem postponitur: in qua Patres XVIII. statuerunt canones XXIV. quorum auctor maxime Vitalis Antiochenus Episcopus extitit.

Secunda, Neocæsariensis, que post Ancyranam & ante Nicenam legitur fuisse, in qua Patres XIII. statuerunt canones XIV. quorum auctor maxime Vitalis Salaminus extitit.

Tertia, Grægoriensis, que post Nicenam legitur fuisse, in qua Patres XVI. statuerunt canones XX. propter quosdam necessitates Ecclesiasticas, maxime contra Eustachium, qui dicebat, quod nullus in conjugii gradu positus, nec ullus fidelis, qui non omnibus renunciaret que possideret, spem apud Deum haberet, & multa alia venenosa, que enumerare longum est.

Quarta, Sardicensis, in qua Patres LX. statuerunt canones XXI. quorum auctor maxime Osius Cordubensis Episcopus, & sacrum Romanæ Ecclesiæ Legatarius extiterunt.

Quinta, Antiochena Synodi, in qua Patres XXX. statuerunt canones XXV. quorum auctor maxime Eusebius Palæstinensis, Episcopus extitit.

Sexta, Laodicensis, in qua Patres XXII. statuerunt canones LVIII. quorum auctor maxime Theodosius Episcopus extitit.

Septima, Carthagenensis, in qua Patres CCXVII. statuerunt XXXIII. quorum auctor maxime Aurelius Carthagenensis Episcopus extitit, etiam S. Augustinus Hipponensis Episcopus in eadem Synodo legitur fuisse temporibus Honorii Augusti.

Octava, Africanam sub Theodosio minore Augusto, in qua Patres CCXIV. recitaverunt & firmaverunt canones CV. qui per diversa Concilia Africanam provinciam temporibus Aurelii Carthagenensis Episcopi, leguntur esse conscripti.

Nona, Arelatensis, in qua Patres DC. statuerunt canones, quorum auctores maxime Silvester Urbis Romanæ Episcopus, & sanctus Marinus Arelatensis Episcopus extiterunt, temporibus Constantini Augusti, sicut quidam asserunt.

Decimo, Arelatensis, in qua Patres XIX. statuerunt canones, quorum auctor maxime Casarius Arelatensis Episcopus extitit.

Undecimo, item Arelatensis, in qua Patres XVIII. statuerunt canones.

Duodecimo, item Arelatensis, in qua Patres XI. statuerunt canones, quorum auctor maxime sanctus Casarius Arelatensis Episcopus extitit.

Tertia-decima, item Arelatensis, in qua Patres XIX. statuerunt canones, quorum auctor maxime Sapardus Arelatensis Episcopus extitit.

Quarta-decima, Araucensis, in qua Patres XVI. statuerunt canones, quorum auctor maxime Hilarius Episcopus extitit.

Quinta-decima, Epaunensis, in qua Patres XXVII. statuerunt canones XL. quorum auctor maxime Casarius Episcopus extitit.

Sexta-decima, Agathensis, in qua Patres XXXIV. statuerunt canones, quorum auctor maxime Casarius Episcopus extitit.

Septima-decima, Aurelianensis, in qua Patres LXXXII. statuerunt canones, quorum auctor maxime Aurelianus Arelatensis Episcopus extitit, temporibus Chlodovei Regis.

Octava-decima, item Aurelianensis, in qua Patres XXXI. statuerunt canones, quorum auctor maxime Melanius Redonensis Episcopus extitit.

Nona-decima, item Aurelianensis, in qua Patres XXV. statuerunt canones, quorum auctor maxime S. Aletius Andegavensis Episcopus extitit.

Vigesima, Arvernensis, in qua Patres XV. statuerunt canones, quorum auctor maxime Honoratus Brevenensis Episcopus extitit.

Vigesima-prima, Matiscensis, in qua Patres XXI. statuerunt canones, quorum auctor maxime Priscus Lugdunensis Episcopus extitit.

Vigesima-seconda, item Matiscensis, in qua Patres LXIV. statuerunt canones, quorum auctor maxime item Priscus Lugdunensis Episcopus extitit.

Vigesima-tertia, Lugdunensis, in qua Patres XIV. statuerunt canones, quorum auctor maxime Philippus Viennensis Episcopus extitit.

Vigesima-quarta, item Lugdunensis, in qua Patres XX. statuerunt canones, quorum auctor maxime item Priscus Lugdunensis Episcopus extitit.

Placet hic addere aliam perfusam adnotationem, quam excepi ex MS. Cod. Vaticano 1362. sæculi, ut ego tunc judicavi, noni. Sic autem incipit, absque titulo.

Ancyritana XVIII. Patrum, cujus auctor fuit Vitalis Antiochenus Episcopus Neocæsariensis, XIV. canones a Patribus XVII. statuti sunt. Gangrensis contra Eustachium, qui dicebat neminem posse salvari, si non renunciaret omnibus. Sardicensis, ubi fuit Osius Cordubensis Episcopus LX. Patrum. Antiochena, cujus auctor fuit Eusebius Palæstinus Episcopus XXX. Patrum. Laodicensis, XVII. Patrum, cujus auctor fuit Theodosius Episcopus Carthagenensis CCXVIII. Patrum, ubi fuit S. Augustinus. Africanæ CCXXXIV. Patrum n. CV. statuta Aurelii Episcopi firmata sunt sub Theodosio minore Augusto. Aurelianensis I. cui præfedit, Deo mediante, Silvester Papa temporibus Constantini.

Alia Arelatensis cujus auctor fuit Casarius. Arelatensis Episcopus XVIII. Patrum. Alia Arelatensis XIX. Patrum. Alia etiam Arelatensis XVIII. Patrum, ubi Casarius præfatus fuit. Araucensis XVII. Patrum, cujus auctor fuit Hilarius. Alia Arelatensis XVII. Patrum, cujus auctor fuit Sarpidus Arelatensis Episcopus. Euphanensis XXVII. Patrum LX. canonum, ubi præfatus Casarius fuit. Aurelianensis LXXII. Patrum, cujus auctor fuit Aurelianus Arelatensis Episcopus. Alia Arelatensis XXII. Patrum, cujus auctor fuit Melanius Episcopus Redonensis. Alia Aurelianensis, cujus auctor S. Aletius, Andegavensium Episcopus fuit. Arvernensis XV. Patrum, cujus auctor Honoratus Treverensis Episcopus fuit. Maticensis LXXXIII. Patrum, cujus auctor Priscus Episcopus Lugdunensis. Lugdunensis XXVIII. Patrum, cujus fuit auctor Philippus Viennensis. Alia Lugdunensis XX. Patrum, cujus auctor idem Priscus.

Canones Sardicensis concilii, num. XXI.

I.

Ut episcopus laica communione privetur, si de sua civitate in aliam transmigraverit.

II.

Ut episcopus nec laicam communionem in sine recipiat, si sedem mutaverit per ambitionem.

III.

Ut inter discordes episcopus comprovinciales episcopi audiant. Quod si damnatus appellaverit Romanum pontificem, id observandum est quod ipse censuerit.

IV.

Ut nullus appellantis episcopi sedem usurpare præsumat.

V.

Ut in provincia, ubi unus tantum episcopus remanserit, nec comprovincialem sibi episcopum ordinare voluerit, episcopi alterius provincie a presbyteris vocati ordinent episcopum, etiam si ille solus qui remansit post admonitionem eis cooperari noluisset.

VI.

Ne episcopus ordinetur in vicis, vel in modicis civitatibus.

VII.

Quod provincialis synodus per vicarios Romani pontificis retractari possit, si ipse ita decreverit.

VIII.

(*) Sequentia ex Spicilegio dantur.
Concil. General. Tom. XII

ANNO
CHRISTI
772.

VIII.

Ut episcopi ad comitatum non vadant, nisi ab imperatore vocati, aut necessitatibus oppressorum subventuri.

IX.

Ut episcopi diaconos suos ad comitatum dirigant.

X.

Ut papa diaconos Romam ad comitatum venientes, solite discutiat, si justam causam veniendi habeant.

XI.

Ut episcopi episcopos ad comitatum transeuntis, solite discutiant, ne pro ambitione vadant.

XII.

Ut episcopi ab aliis instruantur, si nondum synodica statuta noverunt.

XIII.

Ut ex laicis non fiant episcopi, presbyteri, vel diaconi, utpote per inferiores.

XIV.

Ne episcopi ultra tres septimanas in aliena civitate morentur, quoniam laici tanto tempore conventum ecclesie negligentes sunt excommunicandi.

XV.

Ne episcopus a sua ecclesia plus quam duas hebdomadas absit.

XVI.

Ut clericus a suo episcopo excommunicatus non recipiatur ab alio.

XVII.

Ut clericum sive iuste, sive injuste ab episcopo suo excommunicatum finitimi episcopi audiant; si ante excommunicationem, nullo modo excommunicent tam diu morari.

XVIII.

Ut nullus episcopus alienum clericum in parochia sua ordinet.

XIX.

Ut ordinatio alieni clerici sine consensu proprii episcopi irrita sit.

XX.

Ut presbyteri extra suam parochiam non plus quam III. septimanas demorentur.

XXI.

Ut episcopi a sede sua expulsi non prohibeantur in aliena civitate.

Omnis synodus dixit: Universa, quæ constituta sunt, catholica ecclesia in toto orbe custodiat.

Et subscripserunt episcopi diversarum provinciarum numero IX.

Olius a Spania, Cordubensis.

Vincentius de Capua, legatus S. Romanæ ecclesie.

Januarius de Benevento, legatus S. Romanæ ecclesie.

Calipodius Neapolitanus, legatus S. Romanæ ecclesie.

Athanasius de Alexandria.

Marcellus a Macedonia, de Ancyra.

Protogenes ex Achaja, de Sardica.

Gaudentius ex Dacia, de Naito.

Similiter & reliqui multi.

Canones Carthagenensis concilii.

Post consulatum Honorii & Theodosii Augustorum, VIII. Kalendas Junias, Cartha-

gine, in secretario basilicæ Faustii, cum Aurelius papa una cum legatis Romanæ ecclesie Faustino episcopo ecclesie Potentinæ provincie Italie Piceni, & Philippo & Afello presbyteris, nec non cum Augustinus Hipponensis episcopus, & reliqui CCXVII. episcopi confederissent; primum recitato commonitorio, quod Zosimus Papa ad prædictos legatos direxit; deinde etiam XX. capitulis Nicæni concilii recitatis, ut superius descripta inveniuntur, communi decreto statuerunt capita XXXVII. quæ subsequuntur.

ANNO
CHRISTI
772.Non existit
in hac episto-
me, hinc de-
betur autem
le.

I.

Ut statuta Nicæni concilii omnimodis conserventur.

II.

Ut sancta Trinitas populo Dei prædicetur.

III.

Ut altaris ministri se omnino contineant juxta apostolorum doctrinam.

IV.

Ut a propriis uxoribus se abstineant ministri altaris.

V.

Ut a clericis penitus avaritia vitetur, nec fœnus de qualibet re accipiatur.

VI.

Ne chrismatis consecratio, vel puellarum consecratio, vel publica pœnitentium reconciliatio ullo modo fiat a presbytero.

VII.

Quod in periculo positi a presbytero possint reconciliari, si tamen præceperit episcopus.

VIII.

Quod criminosi nequeant accusare episcopos, neque majores natu.

IX.

Ut episcopus, vel presbyter excommunicetur, si alienus episcopi excommunicatum in communionem recepit.

X.

Ut presbyter, si contra episcopum suum infatus schisma fecerit, anathema sit.

XI.

Ut episcopus absque synodi tempore in crimine detentus.

XII.

Ut episcopus non a paucioribus quam tribus ordinetur.

XIII.

Si quis contra professionem suam, vel subscriptionem venerit, ipse se honore episcopatus audiatur.

XIV.

Ut apud Tripolim presbyter a quinque audiatur episcopis, & diaconus a tribus propter inopiam provincie.

XV.

Ut clerici apud ecclesiam incriminati ecclesiasticum iudicium non abnuant. Et ut iudicibus ecclesiasticis nil obsit, si eorum sententia solvatur, cum ab illis ad alios ecclesiasticos iudices majoris auctoritatis provocatum fuerit, si tamen convinci non poterint, quod aliqua cupiditate depravati ita iudicassent. Item ut a iudicibus consensu partium electis non provocetur. Item ne filii sacerdotum exhibeant secularia spectacula vel expectent, ut ubi blasphemie fiunt, non accedant.

XVI.

ANNO
CHRISTI
777ANNO
CHRISTI
777

XVI.

Ne clerici sint conductores vel procuratores, nec ullo turpi negotio visum querant. Item ut lectores aut cogantur ducere uxores, aut profiteantur continentiam. Item ut clericus commodans pecuniam tantum recipiat quantum dedit. Item ut ante vigesimum quintum annum nec diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur.

XVII.

Ut unaquæque provincia propter longinquitatem primatum habeat proprium.

XVIII.

Ut clericis ab ordinatoribus suis canones inculcentur.

XIX.

Ut mortuis nec eucharistia nec baptismus detur.

Ut annuatim concilium celebretur, ad quod singularum provinciarum legati dirigantur. Ut nec accusatus episcopus, nec accusator ejus a communione suspendatur, nisi ad causam suam dicendam electorum iudicium die statuta occurrere noluerit. Ut episcopus non communicans nec in sua ecclesia communicet. Ut persona accusatoris, si culpabilis videtur, ad arguendum non admittatur, nisi proprias causas, non tamen ecclesiasticas, asserere voluerit.

XX.

Ut accusatus presbyter, vel diaconus discutiantur ab episcopo, adjunctis septem in presbyteri nomine, & tribus in diaconi nomine, quos ipsi petierunt. Reliquorum clericorum causas solus episcopus loci cognoscat & finiat.

XXI.

Ut filii clericorum paganis, hæreticis, vel schismaticis in matrimonio non jungantur.

XXII.

Ut clerici in eos qui catholici non sunt; nihil per donationes rerum suarum conferant.

XXIII.

Ut episcopi non transeant mare nisi consulto eorum primatis.

XXIV.

Ut nihil in ecclesia legatur sub nomine divinarum scripturarum testatum.

XXV.

Ut subdiaconi, diaconi, presbyteri, episcopi ab uxoribus contineant, quod nisi fecerint, deponantur. Ceteros autem clericos ad hoc non cogi, nisi maturiori ætate.

XXVI.

Si quis episcopus res ecclesie sue sine consilio finitimorum episcoporum vendiderit, deponatur.

XXVII.

Ut presbyteri, vel diaconi in graviore culpa convicti, manus impositionem non suscipiant tamquam laici, ne rebaptizati clerici fiant.

XXVIII.

Ut clerici qui ad transmarinos, non ad primates suos appellaverint, in communionem non recipiantur.

XXIX.

Si quis clericus excommunicatus ante audientiam communicare præsumpserit, ipse in damnationem protulit.

XXX.

Ut accusatus, vel accusator in loco, unde

A est ille qui accusatus est, si metuit aliquam vim multitudinis, locum sibi eligit proximum.

XXXI.

Ut clerici, si episcopis suis volentibus eos pro ecclesiarum necessitate ad majorem honorem promovere, non obedierint, nec ibi in gradu suo minitrent unde recedere noluerunt.

XXXII.

Ut clerici res ecclesie, quas de rebus acquisierint (ecclesiasticis,) ecclesie relinquunt.

XXXIII.

Ut presbyteri rem ecclesie sue non vendant, nec episcopus rem tituli matricis ecclesie usurpet.

Et subscripserunt:
B Aurelius episcopus huic schedæ a nobis relectæ subscripsi.

Faustinus episcopus ecclesie Potentie provincie Italie Piceni, legatus ecclesie Romane huic schedæ subscripsi.

Philippus & Afellus presbyteri Romane ecclesie legati his gestis subscripsimus per nos relectis & directis.

Augustus episcopus Hipponis Regii legatus concilii Numidie huic chartulæ pro me & eodem concilio subscripsi.

Et reliqui episcopi ceterarum diversarum provinciarum subscripserunt qui in Carthaginensi concilio convenerunt.

Canones diversorum conciliorum Africane provincie, numero CV.

I.

Q Uod nihil de Hipponensi concilio primo sit emendandum.

II.

Ut clerici filios suos a sua potestate non dimittant, nisi ea ætate qua ad ipsos propria peccata pertineant.

III.

Ut clerici non ordinentur priusquam omnes suos fecerint catholicos.

IV.

Ut nihil, nisi panis, & vinum aqua mistum in sacramentis offeratur.

V.

Ne clerici, vel continentes, aut viduas, vel virgines accedant, nisi iusto, vel permisso episcoporum: nec tunc soli, sed coram probatis personis accedant.

VI.

Ut primæ sedis episcopus non vocetur princeps sacerdotum, vel summus sacerdos: sed tantum primæ sedis episcopus.

VII.

Ne clerici in tabernis edant, vel bibant, nisi peregrinatio hoc cogat.

VIII.

Ut sacramenta altaris non nisi a jejunis celebrentur.

IX.

Ut clerici in ecclesia non conviventur nisi necessitate.

X.

Ut episcopus penitentiam penitentibus imponat juxta differentiam peccatorum, nec presbyter reconciliet penitentes inconsulto episcopo, ut publice penitentibus manus ante absolutionem imponat.

XI.

1 Sub hoc numero xxx. continentur tituli quinque, quos distingui oportuit, ut essent capita xxxv. quot in præfatione promittuntur, pag. 812. B. Hard. 2 Logo, iudicium. Hard.

ANNO
CHRISTI
773ANNO
CHRISTI
773

XI. Ne episcopus, vel presbyter virgines sacras passim vagari permittat.

XII. Ut infirmi obmutescentes baptizentur, si testimonium suæ voluntatis habuerint. Ut scenici, & histrionibus, & aliis huiusmodi personis reconciliatio non negetur.

XIII. Liceat legi passiones martyrum cum eorum anniversarii dies celebrantur.

XIV. Ut ab apostolica sede inquiratur, si possint ordinari qui apud hæreticos in infantia sunt baptizati.

XV. Ne fiant rebaptizationes, reordinationes, & translationes episcoporum. Ut episcopus alieni episcopatus invalore iudiciali auctoritate excludatur, si sacerdotalia monita contempserit.

XVI. Ut episcopus non a paucioribus, quam tribus ordinetur.

XVII. Ut ordinandus episcopus, si ei contradicitur, non jam a tribus, sed a pluribus expurgatus ordinetur.

XVIII. Ut de ecclesia Carthaginensi dies paschæ Africanis ecclesiis nunciatur episcopis, & discutiantur. Interlocutio Honorati, & Urbani episcoporum sit . . . Mauritanie le . . .

XIX. Ut diœceses propriis episcopis carentes episcopos non accipiant, nisi ex consensu episcopi qui illas eatenus non superbe retinuit. Nam si superbe retinuerit, & plebibus incubare affectans coepiscopos suos despexerit, non solum a retentis diœcesibus, sed a propria ecclesia auctoritate iudiciali propellendus est.

XX. Ne quis episcopus alienum clericum sibi vendicat, nisi concedente ejus episcopo.

XXI. Quod Carthaginensi episcopo liceat ex qualibet ecclesia ordinare præpositos, presbyteros, & vel episcopos ad alias ecclesias.

XXII. Ut episcopus nullam diœcesim sibi vendicat, nisi ad quam ordinatus est.

XXIII. Quod parvuli a Donatistis baptizati, in catholica ad clerum ordinari possint.

XXIV. Ut idolorum reliquæ, vel templa destruantur.

XXV. Petendum ab imperatore, ut statuatur, ne clerici de iudicio sui cognatione cogantur in publico testimonium dicere.

XXVI. Petendum ab imperatore ut paganorum comitia faciat aulicis.

XXVII. Petendum ab imperatore ut prohibeat spectacula theatrorum in diebus dominicis, & aliis sanctorum festis.

XXVIII. Petendum ab imperatore ut interposita po-

na damni pecunie statuat, ne quis damnatum clericum defendat.

XXIX. Petendum ab imperatore ne permittat histriones post conversionem ad pristinum ludum ab aliquo compelli.

XXX. Petendum ab imperatore ut manumissiones in ecclesia celebrentur.

XXXI. Ut Equitius damnatus quomodocumque expelleretur, ne statum ecclesiæ inquietaret.

XXXII. Ut cum Donatistis levius agatur, ut in mansuetudine correpti respiciant a laqueis diaboli.

XXXIII. Ut iudices sæculares communem matrem sanctam ecclesiam in hoc adjuvent, in quo episcopi auctoritas contemnitur.

XXXIV. Ut clerici Donatistarum in catholicam recipiantur cum ordine pro tempore & necessitate.

XXXV. Ut ad Donatistas causa componendæ pacis legatio . . . in continentes.

XXXVI. Ut episcopi, presbyteri, diaconi deponantur, si vel cum uxoribus inveniantur.

XXXVII. Ne episcopus diu absit a sua principali cathedra.

XXXVIII. Ut infantes baptizentur, de quorum baptismo dubitatur.

XXXIX. Ut dies paschæ, & concilii omnibus denuncietur.

XL. Ne intercessor episcopus cathedram defuncti episcopi diu retineat, sed infra annum eidem cathedræ episcopum provideat.

XLI. Ut defensores ecclesiarum ab imperatoribus postulentur.

XLII. Ut episcopi ad concilium veniant, nisi aliqua gravi necessitate impediatur.

XLIII. Ut episcopus invalore alieni episcopatus damnetur, si vocatus ad synodum venire contempserit, alitque ordinetur.

XLIV. Quod dissidentes populi impedire non debeant, quin episcopus eis . . .

XLV. Ut clericus, si post excommunicationem suam infra annum causam suam purgare contempserit, penitus deinceps non audiatur.

XLVI. Si quis episcopus de alio monasterio susceptum suæ ecclesiæ præpositum, vel clericum ordinaverit, excommunicetur, nec ille clericus, vel præpositus perseveret.

XLVII. Si quis episcopus heredes hæreticos, vel paganos ecclesiæ prætulerit, vel post mortem anathematizetur, nec nomen ejus inter Dei sacerdotes recitetur.

XLVII

1. Lege, *levis*. Hard.2. Lege, *legatio dirigatur*. Deinde in titulo sequente XLVI. In *continentes*. Hard.

ANNO
CHRISTI
773.

XLVIII. Ut altaria ab episcopis evertantur, ubi nullius sancti corpus, aut reliquie condite probantur.

XLIX.

Ut ab episcopo Carthaginiensi, cum opus fuerit, omnium episcoporum nomina dicantur, subscriberantur literis in concilio dictatis.

In manuscripto codice desunt numeri, a XLIX. usque ad LX.

LX.

Ut episcopis qui posterius ordinati sunt, prioribus se non audeant anteerre.

LXI.

Ne accusato episcopo episcopatus adimatur, priusquam causa ejus diffiniatur.

LXII.

Ut deposito episcopo libere successor requiratur.

LXIII.

Ut episcopi qui ordinantur ab ordinatoribus suis, epistolas accipiant quae diem & consulem praferant, ne deinceps de posterioribus, vel anterioribus altercatio fiat.

LXIV.

Ut quicumque in ecclesia vel semel legerit, ab alia ecclesia ad clericatum non teneatur.

LXV.

Ut Donatistae in singulis civitatibus ab episcopis conveniantur utrinque.

LXVI.

* Ne quaestio, quae Donatistas & catholicos ab invicem separavit, pacifice tractetur.

LXVII.

Ut Donatistae, qui pacifica praemissione contempta, catholicos infestare non cessant, militari auxilio submoveantur, sicut & apostolus factiosorum conspirationem submovit.

LXVIII.

Ne episcopi ad transmarina facile profiscantur, si accipiant . . .

LXIX.

Ut universale concilium non fiat nisi pro necessitate communium causarum: ut causae, quae communes non sunt, in suis provinciis iudicentur.

LXX.

Si provocatum fuerit, eligat qui provocatur contra eum qui provocat iudices, a quibus deinceps provocare non licet.

LXXI.

Ut ab imperatore postuletur advocatorum defensio pro causis ecclesiae.

LXXII.

Ut plebes quae episcopum nunquam habuerunt, non accipiant episcopum nisi destinatum ex plenario concilio provincialium, & primatus consensu episcopi, ad cuius diocetum pertinuit.

LXXIII.

Ut plebes a Donatistis conversae etiam incon-

LXXIV.

Quod vocati ad synodum, si venire contempserint, damnari possint: ut contumaces.

LXXV.

Placuit ut Romana & Alexandrina ecclesia invicem pacifiscantur.

LXXVI.

Ut desertores uxorum, vel desertrices maritorum aut ita permancant, aut sibi reconcilien-

Atur juxta evangelicam & apostolicam doctrinam.

LXXVII.

Ut illae tantum preces, praefationes, commendationes, vel manus impositiones ab omnibus celebrentur, quas probaverit concilium.

LXXVIII.

Ut qui publicorum iudiciorum cognitionem ab imperatore postulaverit, honore privetur. Nil autem obstat, si quis episcopale iudicium ab imperatore petierit.

LXXIX.

Si clericus excommunicatus in Africa communicaverit apud transmarinos, a clero deiciatur.

LXXX.

Ut pergentes ad comitatum, causam suam vel Carthaginiensi vel Romano pontifici insinuent.

LXXXI.

Ut unus episcopus non sibi vendicat cognitionem ab Honorio & Theodosio imperatoribus contra Pelagium, Caelestium.

Octo capita quae sequuntur in Carthaginiensi concilio sub anathemate statuta sunt.

LXXXII.

Quod Adam non necessitate naturae, sed pro peccati merito moreretur.

LXXXIII.

Quod parvuli in remissionem peccatorum baptizentur.

LXXXIV.

Quod gratia Dei non solum tribuit remissionem peccatorum, sed etiam praestat adiutorium ne peccetur.

LXXXV.

Quod gratia Christi non solum scientiam tribuit quid agamus, sed etiam dilectionem nobis inspirat, ut quod scimus implere valeamus.

LXXXVI.

Quod sine gratia Dei nihil boni implere possimus.

LXXXVII.

Quod sancti cum sancto Joanne non solum pro humilitate, sed etiam pro veritate . . .

LXXXVIII.

Quod in oratione Dominica sancti pro se dicant, *Dimitte nobis debita nostra.*

LXXXIX.

Quod veraciter dicatur a sanctis, *Dimitte nobis debita nostra.*

XC.

Ut Catholici & Donatistae in una diecesi manentes, si adversus cathedras pertinentes post conversionem Donatistarum, ad illam cathedram simul pertineant, ad quam catholici jam ante pertinebant.

XCI.

Ut Catholici episcopi & ex Donatistis conversi, dioceses illas aequaliter dividant, in quibus tam Donatistae quam Catholici jam ante commanserant.

XCII.

Ut nullus episcopus diocesim repetat, quam alius episcopus ab haeresi liberans jam triennio absque lite possederat.

XCIII.

Ne episcopi plebes, quas ad se pertinere putant, inconsultis episcopis, a quibus detinentur, irruant.

XCIV.

ANNO
CHRISTI
773.

ANNO
CHRISTILocus men-
ditus.

XCIV.

Si episcopus sex menses, post admonitionem minor episcoporum, neglexerit catholicas efficitere plebes ad suam cathedram pertinentes, quamlibet eos obtineat, qui illas ab hæresi liberaverit.

XCV.

Ut episcopus a iudicibus communiter electis provocasse detectus, contumaciter eis nolens obtemperare, excommunicetur a primato, usque illis obtemperet.

XCVI.

Ut episcopus suam diocesim ab hæresi liberare nolens, & negligens, excommunicetur.

XCVII.

Ut episcopi Donatistas sibi communicasse mentis deponantur.

XCVIII.

Ut clerici non ad Africana concilia, sed ad transmarina provocantes ab Africanis in episcopionem non recipiantur, (nisi) necessitas coegerit.

XCIX.

Quod virgines etiam ante xxv. annos velari possint, si aliqua jam non admittant.

C.

Ut ex singulis provinciis terni iudices feli-gantur, ne diutius in concilio omnes episcopi teneantur.

CI.

Quod excommunicati ad accusationem non admittendi.

CII.

Ut nullus servus, vel libertus, vel infamis, vel hæreticus, vel paganus, vel Judæus, vel illi quos publicæ leges non admittunt, ad accusationem admittantur; quibus tam omnibus in propriis causis licentia acculandi non negatur.

CIII.

Ut accusatores clericis plurima crimina obijciantes, si hoc quod primum obiecerint probare non valuerint, ad reliqua ut ad testimonium non admittantur. Qui nec accusare permittuntur vel illi, quos acculator de domo sua produxerit.

CIV.

Nullus ad testimonium exhibeatur intra sex-tum annum ætatis suæ.

CV.

Fons
Hæd.

Ut si episcopus aliquem sibi soli crimen confessum fuisse dixerit; ille negaverit, non indignetur episcopus, si sibi soli non creditur.

Ut quamdiu episcopus aliquem sibi soli cri-men confessum pro excommunicato vitaverit;

EPISTOLA HADRIANI PAPÆ AD CAROLUM MAGNUM REGEM

qua in antiquis exemplaribus eius codici canonum preponitur.

DIVINA fulgens doctrina scepra præcellit regni
 ORIGO regum felix, semper genitura beata,
 MOLEM perpicimus legis gratiam laudis habere.
 JUSTO gignitur rege ecclesiæ almæ defensor,
 NUNquam enim vinci potest disciplina cælestis,
 OLIM jam lumens paterni triumphans regni
 EXEMPLUM, quo devota fides victoria gaudet,
 CHRISTO juvante, ac beato clavigero Petro;
 CUNCTAS adversas gentes regalibus subdit plantis.
 EN radix beata instar contulit prole,
 LATA Deum colere, legem semper amare divinam,
 LAUDabilem servare fidem, sanctamque defendere vitam,

Fau-

quamdiu eidem episcopo ab aliis non communi-cetur episcopis. Et hoc ideo episcopus caveat, ne in quemquam dicat, quod aliis documentis probare nequeat.

Et subscripserunt;

Aurelius episcopus his gestis statutorum apud nos habiti subscripsi.

Augustinus episcopus ecclesiæ Potentiæ provin-ciæ Italiæ Piceni legatus ecclesiæ Romanæ his gestis subscripsi.

Philippus & Afellus presbyteri, Romasæ ec-clesiæ legati, his gestis subscripsimus, quæ per nos Romam directæ sunt.

Augustinus episcopus Hipponensis, legatus provinciæ Numidiæ, his gestis subscripsi.

Item & reliqui CCX. episcopi subscripserunt.

Quod prædicta synodus Africana cccvii. epis-coporum per Faustinum episcopum, & Philip-pum & Afellum presbyteros ejusdem concilii statuta Bonifacio papæ confirmanda direxerit, & quod per eundem papam sibi exemplaria Nicæni concilii ex orientalibus episcopis mu-tuari petierit.

Quod sanctus Cyrillus patriarcha Alexandri-nus episcopis Africanæ synodi authentica Ni-cæni concilii exemplaria direxerit.

Quod & Atticus Constantinopolitanus episco-pus Africanis episcopis authentica Nicæni con-cilii exemplaria direxerit.

Quod exemplaria Nicæni concilii post con-sultatum Honorii & Theodosii Augustorum vi. Kalendas Decembris ad Bonifacium papam sub xx. capitibus pervenerint, sicut per omnia in superioribus sunt.

Quod Africanum concilium missis literis Ce-lestinum papam rogaverit, ut excommunicatos ex Africa fugientes nullatenus in communio-nem susciperet.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

(*Epitome canonum.*) Non solum epitomen constar oblatam fuisse Carolo magno, sed integram collectionem tum canonum, ex quibus epitome illa deinceps constata est, tum decretorum etiam pontificum, a Siricio ad Gregorium juniorem, denique illam ipsam Carolo datum esse librum, qui *codex canonum* a Nicolao papa dicitur dist. 10. cap. 30. *Romanorum*, quique Moguntia primum excusus anno 1529. in editione postea Parisiensi inscrip-tus est. *Codex canonum totius ecclesiæ Romanae.* Hoc enim de sacris plurima, quæ in bibliothecis Gallis vi-suntur, collectionis hujus exemplaria, quorum in fronte, velat oblati muneris dedicatio præfixa est, Hadria-ni ad Carolum epistola, quæ primis singulorum versuum literis hunc titulum reddit, HOMINO EGCEL. FI-LIO CARULO REGI HADRIANUS PAPA. Epistola autem ipsa sic habet tum in alio passim, ut dixi, tum in vetustissimo sancti Germani codice, Caroli ipseus magni temporibus exarato, anno regni eius 37. id est, Christi 805.

E P I T O M E C A N O N U M .

Fautorem p̄torus habens janitorem in triumphis celi,
Ipsius freta virtute victrice perſiſit ſemper.
Lumen ſequens doctrinæ fidei apoſtolicæ ſedis,
In hanc ſanctam ſedem magnus rex Carolus ſplendet.
Omnibus per eum ditata bonis triumphat ubique,
Cæleſte ſemper in his habere meruit regnum.
CARMA lumens divina gentes calcavit ſup̄cibus.
REddidit priſca dona eccleſiæ matri ſuæ,
URbeſque magnas, fines ſimul & caſtra diverſa.
LANGobardam ac Erulam virtute divina proſtravit gentem,
OVans amplectitur fidem, quam ſuſcepit ab avia.
Magna piſcipia hæc in toto rutilat mundo:
MAGAltus, nobilis, nitens, regit diverſa regna.
NGaudens celer ad limina venit apoſtolorum ſoſpes
Nimis laudibus hymniſque populo celebratur ab omni.
NObnixe pro ſe ſummum orare antithem poſcit,
NORedimi ſibi noxas a juventute commiſſas.
NEgitus ſuffragis almis ſpondebat lingua magiſtro
EGenium ſervare ſanctæ eccleſiæ in ævo Romanæ,
EHTuſtias almi Petri ſui proteſtoris tueri
Habilem ut ſuperdonans in ejus conſeſſione libavit.
HAD hæc Hadrianus prætul Chriſti prædixit triumphos,
DR Dexteram protegi diu divina Petro comitante Pauloque.
Romp̄ham victoriæ donantes, atque pro te dimicantes,
ILLæſus cum tuis victor manebis, nempe per ipſos
IANDitum petunt urbis Papie te ingredi victorem.
NNota perſidi regis calcabis Deſiderii colla,
USVires ejus proſternens merges barathro profundi.
SSeptus Langobardorum regno, munus reddes tuum.
RPollicita ſacra dona clavigeri auæ Petri,
VAmp̄lius donans tibi victoriam, ſimulque honorem.
PPer ſæcla regnare cum tuis hic, in futuroque toboli
VA lege nunquam diſcedo, hæc obſervans ſtatuta.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

A

NOTA SEVERINI BINII.

Hadrianus Hadriani epistoſa, ut ex corruptis exem-
plaribus elici potuit. Quod vero ad tempus attinet,
cum Carolus ter in Urbem Hadriano ſuperſtite venerit,
anno ſcilicet 772. cum Papiam obſideret, anno ſcilicet
781. cum ejus filii Pippinus Italia, Ludovicus Aquita-
nia reges ab Hadriano inſiſti ſunt, anno denique 787.
cum inde Capuam quoque, ac Beneventum adverſus Gri-
moldum ducem proſeſſus eſt: nos, tamen res incerta
eſt, codicem Hadriani ad poſtremam potiſſimum proſeſ-
ſionem referendum duximus, quam (quod alii placuit) ad
primam, cui multa, que in ejus epistoſa leguntur, con-
venire vix poſſint.

a Epitome.) Henricus Canſius Novionagus, cujus
ſtudio & opera hæc Epitome canonum, ex manuſcripto
codice celeberrimi monaſterii Weingartenſis primus evul-
gata, hanc præſtatimulam ad legentem attulit.

Auctor hujus epitomæ Hadrianus pontifex pontifica-
tum inſiſti anno Chriſti 772. tenuit uſque ad annum Do-
mini 793. ſanctitate & rerum geſtarum magnitudine con-
ſpicuus. Altero ſedis ſue anno, qui erat annus Chriſti
773. Carolum magnum Romæ excepit, & hoc canonum
breviario donavit. Quod luce digniſſimum, cum propter
ejus cui oblatum eſt, auctoritatem, olendum, corre-
ctus & integritas non prodire: nam deſſe canones Ni-
canos, neſcio quo infortunio, vel inde conſiſas, quod
ſeſſe, atque iterum tanquam in hoc compendio exſtan-
tes citantur: & tamen nunquam apparent. Sed forte
offerret bona fors vel nobis vel aliis perfectiorem codi-
cem, cujus ope reſarcire liceat, ſi quid huic editioni
deſſe videbitur.

S Y N O D U S L A T E R A N E N S I S

Partim ſc̄lita, partim dubia ſub Hadriano papa, in qua Carolo Magno ſus datum
ſertur a pontifice, ut pontificem ipſum Romanum, & ep̄iſcopos
eligeret, & inveſtituram concederet.

Anno 774. ut fertur habita.

Quamquam concilium illud ſc̄litiſſimum reputo
cum Baronio, de Marca, Pagio ceteriſ-
que, quorum argumenta a Pagio relata & ex-
penſa ſtatim proferam; nihilo tamen ſecius præ-
tereundum hic eſſe nequaquam duco, tum ne
quid deſit ad plenam de re conciliari notiſſiam;
cum ne quid nos culpent Heterodoxi, conque-
rentes ea diſſimulari a nobis, que cauſæ noſtræ
officere in aliquo poſſe videntur. Hujus igitur
concilii mentio eſt apud Sigebertum vulgatum
ad A. DCCLXXXIII. his verbis: Poſtea rediens
Carolus Papiam cepit, iterumque Romam rediit,
Concil. Generali. Tom. XII.

Synodum conſtituit cum Hadriano papa, aliſque
centum quinquaginta tribus religioſis ep̄iſcopis &
abbatibus, in qua Hadrianus papa cum univerſis
ſynodo dedit ei jus eligendi pontificem, & ordina-
di apoſtolicam ſedem, dignitatem quoque princi-
patum. Inſuper Archiepiſcopos & Ep̄iſcopos per ſin-
gulas provincias ab eo inveſtituram accipere deſi-
avit, ac ut niſi a Rege laudetur. & inveſtitur
ep̄iſcopus a nemine conſecretur, omneſque huic de-
creto rebelles anathematizavit, & niſi reſpice-
rent, bona eorum publicari. Ita Sigebertus vul-
gatus. Eadem totidem ſerime verbis ſcribit Ano-
nymus

ANNO
CHRISTI

nymus historiæ Romanorum pontificum scri-
ptor, qui exeunte sæculo XII. florabat. vulga-
tus a P. Pez Anecdor. tom. I. par. III. pag.
369. Huc etiam faciunt et quæ Landulphus
senior rerum Mediolanensium scriptor, qui
exeunte sæculo XI. vivebat, expressit his verbis
Historiæ Mediolan. lib. II. cap. XI. de Hadria-
no agens: *Primus annulos & virgas ad inve-
stiendum episcopatus Carolus donavit* (idest Ca-
rolo). Habes hanc historiæ Rer. Italic. tom.
IV.

Si postremi hujus auctoris fidem teneamus,
in hac ipsa synodo, non hoc tantummodo,
sed aliud longe diversum præstitum esse judica-
remus, quod verbis ipsis ejusdem scriptoris pro-
ducere libet cap. X. „ Synodus immensa, mul-
tis diversarum terrarum episcopis congrega-
tis, celebrata est, in qua, cum de multis,
atque diversis tractaret negotiis, indilcrete
erga mysterium Dei, & B. Ambrosii docto-
ris, & confessoris sese intulerunt, parum,
aut nihil quantæ reverentiæ, quantique amo-
ris B. Gregorius olim ecclesiæ Ambrosianæ
per affectum contulisset, reminiscens; pro-
pterea, quasi cæciti, & ementati, & absque
ullo judicio, quod inclutum, & per multa
tempora firmum, atque sancitum, quodam-
modo decollare, & obtrubiare, & plus di-
cam, omnino delere aggressi sunt. Eodem
itaque Carolus imperator a quampluribus epis-
copis, ut per totam linguam proficeretur
latinam, & quidquid diversum in cantu, &
mysterio divino inveniret a Romano, totum
deleret, & ad unitatem Romani mysterii
uniret. Unde factum est, ut veniens impe-
rator Mediolanum, devastata Papis, quam
ipse ita inextinguibili ob imperatorem Desi-
derium suum æmulum oderat, quem milites
Papis contra Caroli imperium viriliter ar-
mis, & ingenio tutaverant, omnes libros
Ambrosiano titulo sigillatos, quos vel pre-
tio, vel dono, vel vi habere potuit, alios
comburens, alios trans montes, quasi in e-
xilium, secum detulit. Sed religiosi viri tales,
& tantos libros videntes, religiose tenuerunt.
At Deus, qui omnia videt, & cun-
cta cognoscit, & cordium occulta investigare
& aperire prænovit, animos, & intentionem
cunctorum prævidens, quod ad laudem, &
honorem nominis sui per Spiritum Sanctum
sancto Ambrosio dicente episcopo ordinatum
noverat, violari, & a malis dilacerari non
passus est.

Proficiscens autem gloriose memoriæ Eu-
genius transmontanus episcopus, amator, &
quasi pater Ambrosiani mysterii, nec non
& protector patris spiritualis Caroli, cau-
sa concilii Romani, invenit Apostolicum
Hadrianum, qui primus annulos, & virgas
ad investiendum episcopatus Caroli dona-
vit, iam per tres dies celebrasse concilium,
qui studiose omnia ut gesta erant, per or-
dinem inquirens, prout erat vir discretus,
consilio ac sapientia providus, animo, placi-
dus, vultu serenus, doctrina & verbis assa-
bilis, atque, ut ejus dignitas exposcebat,
ultra omnes benignus, quod laude dignum
esse sibi videbatur, competenter affirmabat:
tandem qualiter, aut quomodo super my-
sterium Ambrosianum sese synodus habuisset,
quasi vi ab illis extorsit; quod ubi
Eugenius audivit, plurimum expavescens
condoluit. & voce lacrymabili miserum

se vocans, lacrymis velut aqua ab oculis
decurrentibus, inquit.

Planctus B. Eugenii de actis in Synodo.

O Miser, quid agam, mundus, & ejus
judex perit. Orbis doctrina, cuncta
hujus vitæ, quæ vanitates sunt, offuscans,
elabitur. Decus totius Ecclesiæ, tam Latina,
quam Græcæ obonibilabitur, bonum,
justum, sanctum eliminatur. Columna ec-
clesiæ, fundamentum fidei, assertor justitiæ,
verbi Dei amator deprimitur. Doctor egre-
gius, omnium artium peritia imbutus de-
lternitur, mysterium perit mysteriorum, de
quo dominus & reverentissimus papa Grego-
rius aliquid sinistrum proferre timuit, de
quo quanta & quam magna, quasi lucidis-
simos flores B. Gregorius curiose attrahens,
Romanoque mysterio interferens usque hodie
adjunxit. Spiritu demum, animoque
resumpto, jussu Papæ & magna nobilitate
parte Romanorum, cum plebis insimul vo-
luntate laudante, omnes episcopos, archie-
piscopos, abbates, quoscumque religiosos cog-
novit, quamvis per tres dies recessissent a
Roma, ad curiam summi Pontificis revoca-
vit. Quibus congregatis B. Eugenius episco-
pus de mysterio Ambrosiano voce benigna
unde incompositi tractaverant, multum con-
questus est. Quo audito, extranei clerici cog-
noscentes virum valde probum, justitizque
amatorem, partim satis morati, ac vercun-
dari ceperunt. Quid multa? ab Apostolico,
ab universis episcopis, & a toto clero, & ab
universo populo Romanum conclamatum &
collaudatum est, ut librum Ambrosianum
& B. Gregorii librum, ambos super B. Pe-
tri altare, optime sigillatos, videlicet evi-
dentissime ab Apostolico sigillo signatos, vi-
ri religiosi supponerent. Quin etiam omni-
bus ostiis Ecclesiæ apertissime sigillatis, in-
didit jejunio per tres dies, cuncti a minimo
usque ad maximum devote jejunarent, &
sic, Deo propitio, quemcumque apertum
& referatum invenirent, illum summa cum
devotione, & indubitanter tenerent: & quem-
cumque immotum & sigillatum reperissent,
illum evidentissima dispensatione combure-
rent. Quod factum est, jejunio ab episcopi,
hominibus, & universo clero, & populo ce-
lebrato, in tertia die tertiæ feriæ, illius heb-
domadæ, in qua Ambrosiani, *miser cordia*
Domini plena est terra, utque hodie cantant,
in unum universis convenientibus ad invi-
sum & inauditum miraculam, Ecclesiæ ja-
nuæ astante Apostolico reteratæ, & ultro
apertæ sunt. Quibus introgressis, ambos li-
bros, ut dimitterant, sigillatos & omnino
intactos invenerunt. Quo viso, cunctis mi-
rantibus, valdeque obviuantes, nimum-
que congementibus, libri ligaturas per se
rumpentes, sonum magnum, atque terribile
audientibus universis dederunt, & sese digi-
to Dei aperientes, ira ambo aperti sunt, ut
aliquis ullam illorum foliam non invenirent
plus in unam partem, quam in alteram.
Itaque ingens gaudium omnes abruptis la-
crymis illico invasit. Interea libris ambobus
visis, qualiter aperti apparuerunt, omnes,
quali una voce, proclamabant, dicentes: *Gre-
gorianum, & Ambrosianum mysterium ab uni-
versa ecclesia laudatur, conservetur, simulque*
ex

ANNO
CHRISTI
774

ANNO CHRISTI 774.

ex toto teneatur. Dicebant enim: ut hac my-
 steria laudentur, firmiterque ab universis totius
 orbis episcopis teneantur, Dei omnipotentis, &
 B. Petri Apostoli cernitur esse voluntas. At
 quibusdam hoc verbum videbatur fore bo-
 num, quibusdam vero difficile atque duris-
 simum. Tandem domini Papæ, & aliorum
 sapientium, atque discretorum virorum col-
 laudatum est, ut sedes Ambrosiana, in quo
 mysterio ordinata & a B. Ambrosio exaltata,
 est illa sola contenta permaneat, nec non
 cætera pars orbis, quæ linguæ Latine voci-
 bus resonare videtur, omnibus aliis præter-
 missis, Gregorianum studiose & curiose te-
 nere student. His omnibus rebus factis, ni-
 mitis & terminatis, Eugenius gaudio magno B.
 tripudians, quasi ad proprios filios tendens,
 Mediolanum pervenit. De qua urbe, paucis
 antea transactis diebus, Imperator jussu concilii,
 quo Romæ interfuit, omne mysterium
 Ambrosianum desuper faciem terræ omnino
 delere desiderans, trucidatis multis clericis
 minorum, & majorum ordinum, omnes Am-
 brosianos libros tam in sententiis novi quam
 veteris testamenti, quam in musica arte, se-
 cundum Ambrosium descriptos, abstraxit. Ni-
 hil enim præter missale remansit, quod qui-
 dam bonus atque fidelis Sacerdos absconditum
 in cavernis montium per sex hebdomadas
 fideliter reservavit. Manuale autem postea,
 astante Eugenio, Episcopus fidelissimus sa-
 pienter, tam sacerdotum, quam clericorum,
 qui multa memoriter tenebant, convenientes
 in unum, Deo opitulante, ut antea integer
 fuit, inveniunt, in posteris tradiderunt.
 Contra synodi hujus veritatem viri docti plu-
 ra opponunt, quorum argumenta Pagius in
 critica ad A. 774. 13. complectens hæc scribit.
 In chronico Sigeberti ad annum DCCLXXXIII.
 legitur, Carolum Romam venisse, & postea
 Papam rediisse, ac occupasse: iterumque
 Romam rediisse, & synodum constituisse
 cum Hadriano papa & CLIII. episcopis & ab-
 batibus, in qua Hadrianus dedit ei jus eli-
 gendi pontificem, & episcopos per singulas
 provincias ab eo in vestituram accipere de-
 finivit. Conqueritur Baronius commentitium
 istud concilium Romanum a Sigeberto con-
 fictum esse, ut Henrici imperatoris partes,
 cui favebat, hac auctoritate munitur adver-

Pagius in Crit. Baron ad A. 774. 13.

sus Paschaem II. Verum nulla hujus syno-
 di apud Sigebertum juxta editionem Mirzi
 cum MSS. exemplaribus collatam mentio;
 quam si Baronius videre potuisset, Sigebertum
 ab hoc errore sine dubio absolvisset.
 Marca lib. 8. de Concordia cap. 12. hujus
 synodi falsitatem ostendit, & quia editionem
 Sigeberti a Mirzo curatam non legerat, Sig-
 bertum hujus imposturæ reum non fuisse
 assert, quod inquit, post Leonis VIII. testi-
 monium de facti veritate dubitare non pos-
 set, licet temporis consignationem de suo
 addiderit. Verum Sigebertus excusatione illa
 non indiget; cum omnis culpa interpolato-
 ri, viro sine dubio schismatico, adscribenda
 sit. Ostendit ibidem præterea Marca argu-
 menta, quibus utitur Baronius ad hujus concilii
 falsitatem convincendam, vim non habere,
 & quatuor aliis eam probat, quorum
 duo potiora hæc sunt: Primum petitur ex
 testimonio Flori Magistri in tract. de Ele-
 ctione Episcoporum, quem scripsit circa an-
 num 820. ubi consensum Regis consuetudine
 inducitur docet. Quare viro illi erudito
 incognita erat hæc constitutio Hadriani &
 Synodi universalis, quæ dicitur ab eo cele-
 brata. Adde Lupi Ferrariensis epistolam, qui
 de jure Regum in electionibus tractans om-
 ne robur trahit a concessione Zachariæ.
 Recentior utique erat & firmiter auctoritas
 Hadriani & Synodi universalis, quam, si
 extitisset unquam, Lupus non omisisset. Al-
 terum argumentum deducitur ex duabus Ha-
 driani epistolis ad Carolum datis; ex qua-
 rum altera, anno DCCLXXXIV. scripta, doce-
 mur episcoporum in regno Longobardico
 constitutorum ordinationes ab Hadriano fa-
 ctas post cleri & plebis decretum ad se mis-
 sum. Ex altera anni DCCLXXXVI. dicimus
 Caroli desiderium, ut episcopi Ravennatis
 electio non fieret absque missorum suorum
 interventu. Cui respondet Hadrianus id
 nunquam factum; sed morem istum obser-
 vatum etiam temporibus Pippini regis, ut
 decreto cleri atque plebis ad sedem aposto-
 licam perlato, proprium antistitem sibi con-
 secrandum Ravennates peterent.
 Pars altera hujus concilii, quamquam nullo
 certo argumento refutanda succurrit, attamen
 ita res tota componitur, ut fabellam suboleat.

ANNO CHRISTI 774.

ANNO CHRISTI

CONCILIUM IN VILLA DURIA

ANNO CHRISTI

HADRIANI PAPÆ ANNO IV.

Ex P. Severino

Synodum hanc, seu conventum, anno DCCLXXV. E-
 stum habuit Carolus, cum adversus Saxonum
 expeditionem alteram suscepti, easque diversis locis
 triplicis prælio victos subegit. Vita Caroli magni
 in gestis ejus anni: Celebravit gloriosus rex Ca-
 rolus natale & pascha in Carisiaco. Tunc ha-
 buit synodum in villa Duria, & inde abiens
 ad partes Saxonie, Sigiburgum castrum cepit,
 & Eresburgum reedificavit, &c. De actis au-
 tem, vel de capitulis synodi Duriensis, si qua
 fuerunt, nulla usquam est mentio.

NOTA SEVERINI BINII

(Concilium.) Carolus contra Saxonas hoc anno pu-
 gnaturus, ad componendum prius statum ecclesie &
 republice Christiane pro more suo piissimo episcopos &
 abbates convocavit in Duria: perchoque concilio Saxo-
 nes duobus præliis prostravit: hæc ex annalibus Fran-
 corum. Quæ autem in hoc, aliove sequentibus conciliis
 ipsius moniti celebratis statuta fuerint, promiscue li-
 nui in unum librum congeffit Ansgisus abbas Lobica-
 us, quo centum sexaginta octo capita continentur. Ba-
 ronius anno 775. numero 9.

CON.

1 EA. Marsodurum, vulgo Duria, in Ducatu Juliacensi, inter Coloniam & Aquigranum. Harduini. In hoc
 conventu adversus Herchenradum seniore Episcopum Parisiensem Placitium monasterium monasterio S. Dionysii
 ascriptum fuit, ut ex Placito a Mabillonio in lib. & de re diplomat. pag. 495. aliter liquet.
 Concil. General. Tom. XII. Kkk 2

ANNO
CHRISTI776.
Ex eodem P.
Smoado.ANNO
CHRISTI
776

C O N C I L I U M W O R M A T I E N S E I I I .

H A D R I A N I P A P A E I . A N N O V .

Synodi hujus occasio fuit rebellio Saxonum, qui A
opportunitatem ex Caroli regis absentia na-
sti, cum ille adversus Rotgandum ducem, Italia
regno inbianem, in Italia pugnavet, Francorum
imperium excutere conabantur. Quo cognito, rex
publicum Vormatia conventum egit, tertioque in
Saxoniam profectus, & velut ingens tempestas,
ut Regino loquitur, omnia proflans, non so-
lum ad deditonem iterum Saxonas compulsi, ve-
rum etiam ut Christianam fidem & baptismum
susceperent ductor fuit. Vita Caroli magni: Cum
autem, inquit, in Vormatia domus rex Car-
olus hæc audisset, tenuit ibi synodum & pu-
blicum placitum: & concilio habito, introivit
cum summa festinatione, Deo adjuvante, in
Saxoniam. Et perterriti Saxones, omnes ad
locum ubi Lippia confurgit venerunt ex omni
parte, & domno regi Carolo per uvadium ma-
nibus suis reddiderunt patriam, & sponde-
runt se esse Christianos, & iterum subditi sunt
ditioni domni regis Caroli. Domnus autem rex

Carolus reedificavit Eresburgum castrum, &
fecerunt aliud castrum super Lippiam, ubi ve-
nientes Saxones una cum uxoribus & infanti-
bus, innumerabilis multitudo baptizati sunt in
nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, &
obseques dederunt domno regi Carolo, sicut vo-
luit. Disponensque dominus rex Francos per
castella Saxoniz, reversus est in Franciam.

N O T A S E V E R I N I B I N I I .

a Concilio.) Cum rex ad debellandum Rotgandum Saxones ba-
ducem Longobardorum Forojuliansem in Italia profectus pizati.
fuisse, Saxones novam rebellionem excitant, destruc-
tione Eresburgo castello, Sigisburgum magnum vi expu-
gnare tentarunt: verum diviso miraculo ab obsequio
fugati, seipos partim trucidarunt, partim etiam a
Francis cæsi fuerunt. Quæ dum Carolus rex audisset,
in Vormatia hanc synodum congregavit: qua habita
in Saxoniam festinavit. Saxones de adventu Caroli cer-
tiores facti, terrore percussæ, sua sponte deditonem
fecerunt, seque Christianos futuros non tantum promi-
serunt, verum etiam memorabilem multitudinem in no-
mine sanctæ Trinitatis baptizandam obtulerunt. Hæc
annales Francorum in vita Caroli magni.

C ANNUM
CHRISTI
777.

S Y N O D U S V E N E T A ,

C ANNUM
CHRISTI
777.

I N Q U A S E D E S E P I S C O P A L I S V E N E T A I N S T I T U I T U R .

Synodus Veneta circa annum Christi 777. C
celebrata eruitur ex Bernardo Justiniano
Histor. Venet. lib. 12. ubi scribit: Coacta igitur
Synodo totius Cleri, populique, assistentibus Duce,
& Patriarcha (Gradenli scil.) primus creatus

*Cest Episcopus Obelatus (alius Obelatus) Mari-
nus Eneagri Tribuni Masthemauensis Tribunus .
Constitutur etiam Episcopalis sedes in Insula Ca-
stellana, qua Olivolis appellabatur, unde & E-
piscopo Castellanus semper nomen mansit.*

A D V E N E T U M C O N C I L I U M

A N N I D C C L X X V .

A D N O T A T I O C H R O N O L O G I C A .

Ex Suppl.
Maoni Tom.
I. p. 46. 776.

Cum insularum Venetæ urbi circumjacen-
tium cura ecclesiastica penes Gradensem
patriarcham ad hoc usque sæculum spectarit,
visum est tandem suum illis episcopum assigna-
re; quare ea diocesi in episcopatum Adriano
permittente erecta, clerici & reliquus populus
Venetorum cum Gradenli patriarcha & Duce
Mauritio in synodum coeuntes de episcopo eli-
gendo deliberarunt. Hanc quidem synodum
(si tamen synodus appellanda est populi cum
clericis coitus ad eligendum episcopum) non
silet Venetus Labbei editor; sed pro Justinia-

no paulo recentiori scriptore, quem laudat,
Dandulum antiquiorem rerum Venetarum scri-
ptorem æquius attulisset, quamquam Justinianus
eadem plane iisdemque ac Dandulus verbis
rem illam narrat. In anno vero habitæ syno-
di idem Venetus Collector a vero aberrat; ne-
que enim anno 777. ut ipse quidem opinatur,
sed potius anno 775. celebrata est. Episcopum
enim datum insulis anno xi. Mauriti ducis
affirmans Dandulus, eundemque principem an-
no 764. cœpisse adnotans, in hanc sententiam
nos plane deducit.

ANNO
CHRISTI
777

C O N C I L I U M P A D E R B O R N E N S E I .

A D S A X O N U M F I D E M S T A B I L I E N D A M S U B H A D R I A N O P A P A I .

C a r o l o F r a n c o r u m r e g e h a b i t u m , a n n o R e d e m p t o r i s n o s t r i D C C L X X V I I .

Saxones ba-
ptizati sunt
ita inde lu-
cepta man-
tuos

Concilium.) Hæc synodus Paderbornæ ce-
lebrata fuit, ad stabiliendos & confir-
mandos Saxones in ea fide, quam rite & le-

gitime in susceptione baptismi professi erant;
habito desuper synodali confesso, constitutum
fuit, & re ipsa observatum, ut omnes in Sa-
xonia

ANNO
CHRISTI
777

ANNO
CHRISTI
777.

xonia baptizati juramento firmarent, se Christianam fidem perpetuo servaturos; & si qui juratam promissionem non adimplerent, illi omnium bonorum suorum dispendio punirentur. Constitutionem synodicam præter unum principem, Vvitichindum nomine, qui cum paucis hac de causa in Normandiam fugerat, omnes receperunt. In eadem hac synodo tres Saracenorum principes ab Hispania venientes, seque cum suis urbibus, quibus a rege præfati fuerant, deditos, magno gaudio haud dubie excepit: de quorum adventu annales sub Ludovico per domesticum illius scripti produnt hæc: *Venit isidum & loco & tempore ad reges presentium de Hispania Saraceni quidam nomine Ihamalarabi, cum aliis Saracenis sociis suis, dedit se, ac civitates, quibus cum rex Saracenorum præfecerat.* Eadem æta Caroli, vetus chronicon, annales Francorum, & Regino tradunt. Gobelinus in cosmodromio ad res prædictas

A hoc tempore Paderbornæ gestas, originem Paderbornensis sedis episcopalis addit.

Memorant concilii hujus, simulque publici placiti ad hanc annum, auctores vita Caroli Magni post duo familia Vormatia habita anno precedente 776. his verbis. Anno sequenti, scilicet 777.

inquunt, domnus rex Karolus synodum habuit, & concilium publicum ad Paderburnen, ubi Franci omnes, & ex omni parte Saxones convenerunt: excepto quod Vvidochindus rebellis extitit, & cum paucis aliis suis in Normandiam confugit. Ad idem etiam placitum venerunt Sarraceni de Hispania tres reges: ibique etiam multitudo Saxonum baptizata est, & secundum morem illorum omnimodo se obligaverunt, quod amplius non immutarentur secundum malam consuetudinem illorum, sed Christianitatem in omnibus conservarent, & domno regi Karolo vel filiis ejus fidelitatem.

ANNO
CHRISTIEx Lab. et
Append. Tom.
VII.

AD PADERBORNENSE I. CONCILIUM

ANNO CAROLI MAGNI IX. CHRISTI DCCCLXXVII.

A D D I T I O.

Ex Supplem.
Mansi Tom.
I. pag. 776.

Saxones, gens ad ea usque tempora pagana, Vvitichindo duce non semel Caroli Magni regis Francorum jugum excusserunt, nec semel ab illo redire ad servitutem coacti sunt. Tandem, cum nec ita quiescerent, Rex ingenti exercitu coacto repentinus in eorum fines ingreditur; quod tantum metum rebellibus iniecit, ut tandem vietas omnes manus dederint, fideique suæ pignus exhibuerint, tum datis obsidibus, cum etiam Christianæ Religionis sacramentis susceptis. Illis in fide firmandis Synodus Paderbornensis convenit, quæ Labbeum quidem non fugit, sed latuit illum diploma, in quo de jure quodam in ecclesiam Saonæ in diocesi Meldensi abbatiz S. Dionysii Parisiensis concessio, atque in ea Synodo confirmato agitur. Ad res igitur hujus concilii augendas huc transferendum constituit ex Mabilonio De re diplomatica lib. 6. n. 52.

Carolus, gratia Dei Rex Francorum, & Lombardorum, atque patricius Romanorum.

Portet serenitas nostra, ut ea quæ a Fidelibus nostris postulata fuerint, iuste & rationabiliter pro servitio, & fidelitate, quæ circa Genitorem meum Pipinum Regem, & circa me habere videntur eis impertire debeamus. Notum sit omnibus Fidelibus nostris, tam & presentibus quam & futuris, qualiter veniens Folradus, cappellanus Palatii nostri, & Abba S. Dionysii, nobis retulit privilegium a partibus S. Dionysii, quam Senodalis Consilius anno 11. ad Patris Brunna ex promisso Angalramno Episcopo & Vvithario Archiepiscopo constituerunt de res proprietatis suæ in loco, qui dicitur Salona, quæ est constructus in honore Sanctæ Dei Genitricis, & Beatorum Martyrum, & Confessorum, & Virginum, ubi Sanctus Privatus Martyr, & Sanctus Illarius Confessor requiescere videntur; & meo in privilegio insertum invenimus, ut neque Angalramno Episcopo, neque successoribus sui, neque archidiacono, neque missus Ecclesiæ suæ Mediomaticus ibi in ipso Cœnobio pontificium habere non debeant, nisi

Abbas Sancti Dionysii expetierit ordinationis faciendi, chrismetandi, & tabulas benedicendi. Interrogavimus Angalramnum Episcopum si ipsum privilegium consentire debuisset. Et ipse nullatenus denegavit, nisi sicut & cenodale consilio constituerunt Coepiscopi sui, sic consentivit, sicut ipse privilegium clariter innotuit. Propterea talem præceptum, & confirmationem permanere præcipimus ad partibus Sancti Dionysii, ut post hunc diem nullus quislibet Episcoporum neque Angalramnus, nec successoribus sui ipso Cœnobio non contingat, nisi sit sub emunitate, & privilegio Sancti Dionysii regulariter, sicut cæteras Ecclesias, quas ad ipsa casa Sancti Dionysii aspicere videntur, & terrolas, quas Angalramnus, & Folradus infra ipso agro Salona & sine commutaverunt. Simile modo ex nostrum permissum, & confirmationem, absque Episcoporum Mettensis Ecclesiæ impedimentum pars Sancti Dionysii una cum ipso Cœnobio Salona sub nostram tuitionem & defensionem, procerumque nostrorum partibus Sancti Dionysii debeant respicere, & quidquid per commutationem Regum, aut donationem, aut collata ibidem populi additum atque censatum, & Folradus de suas res ipso Cœnobio ditavit sub emunitate, ad defensionem Sancti Dionysii omni tempore permanere debeant, ex nostra auctoritate confirmatum ut melius deleat ipsam congregationem Sancti Dionysii, & Sancti Privati, & Sancti Illarii pro nobis, & pro eis, uxoreque nostra Domini misericordiam attentius deprecare. Et ut hæc auctoritas firmior habeatur, vel per tempora melius conservetur manu nostra propria subter eam firmavimus, & de annulo nostro sigillavimus.

Signum Caroli Gloriosissimi Regis. Novum, & signum Cancellarii omisum.

Datum quod fuit Decembris dies..... anno x. regnante Domino nostro Carolo Rege. Actum Aquis palatio publico in Dei nomine feliciter. Amen.

CON.

CONCILIUM IN VILLA DURIA

SUB HADRIANO PAPA I. ET CAROLO REGE

Celebratum, anno Domini DCCLXXIX. in causa Saxonum perfidorum.

Saxones bello
subiugantur

Concilium) Seditio Saracenorum Regum A primum curans que Dei sunt quam bellica in-
moverat Carolum, ut in Hispaniam cum choaret, hanc synodum pro reformandis sub-
exercitu proficisceretur, & contra iniquos ac ditorum moribus, & sancta ecclesie ritibus,
infideles Hispania detentores arma sumeret. in villa Duria congregavit. Qua peracta adver-
sus Saxones profectus, incruento bello Saxo-
niam & Vvestphalam debellavit, receptisque
longius abesset, Saxones & Vvestphali sepius ab iisdem obsidibus, rebusque singulis novo
perjuri, suasu Vvitichindi principis a Carolo defecionem fecerunt, ad Rhenum usque obviam
quaque cæde atque incendio vastarunt. Quare juramento iterum firmatis, in Franciam re-
cum prædictam Saxonum rebellionem compe- diit. Hec annales Francorum prolixius, Rhe-
tere firmiter constitueret, more suo optimo gino brevius.

JOANNIS DOMINICI MANSI
IN NOVAM CAPITULARIS PRÆCEDENTIS EDITIONEM
PRÆMONITIO.

CL. Muratorius ver. Italia tom. 1. part. 2. Caroli magni leges pro Italia conditas ex editione Goldasti ope MS. Estensis Codicis emendatas recudit. In ea vero primo omnium occurrunt Capitularia hujus Canonis eadem fere serie, qua hic dantur: a Labbeo deducti nisi unum, vel alterum excipias, qui ab his devulsi in ea tamen serie leguntur. Diu ambigens hæc, num variantes tantummodo illorum excerptem ad usum præsentis editionis. Verum ne variantium sive lectionibus molestiam ferret, satius duxi ex integro omne reproducere, cum præsertim hic ex eodem Muratorio novo præmio aucti sese offerant, & multis additamentis locupletiores appareant; ita ut in multis ferre novi videri possint; cum præsertim non omiserim Muratoris notas, in quas vir ille Cl. variantes ex editis, ex MS. Codicibus conjecit. Admonuisse tamen lectores juvat apud Muratorium leges omnes Caroli variis in conciliis, vel Synodis datas una continuata serie exhiberi; quare ad præsentem meum institutum conferre minime duxi integram legum Caroli magni collectionem, qualis ab eodem viro Cl. data est, hic referre, his tantummodo contentus, qua Canonibus hic a Labbeis datis respondent.

CAROLI MAGNI LEGES
CAROLUS MAGNUS CUM PONTIFICE ROMANO,

& Synodali Concilio.

Anno feliciter undecimo regnante domino **B**Qua gens multa petis Carolus sua jussa peregit.
nostro (a) Carolo gloriosissimo, in mense Rex bonus Orbis honor.
Martii factum est Capitulare, qualiter congregatum (b) Synodali Concilio Episcopis, Abbatibus, utriusque Illustribus, una cum pi-
tissimo Domino nostro Carolo, secundum vo-
luntatem Dei pro causis opportunis consense-
runt decretum.

CAP. I.

De (c) Metropolitanis, ut eorum suffraganeis Episcopi secundum Canones subiecti sint, & ea que erga illorum ministeria emendanda cognos-

Nota ad leges caroli Magni.

(a) Cod. Esten. Domino nostro Carolo gloriosissimo Rege in mense Martio. Cod. Cath. Mutin. Anno feliciter Decimo Regni Domini nostri Caroli.
(b) Cod. Cathedr. Mutin. & Baluzius Tom. 1. Capitular. pag. 125. habent: Congregati in unum etc. Illis- que illustribus Comitibus etc. Estensis vero Codex qualiter congregati in unum Synodali Concilio Episcopi, Abba- tes, Vvtriusque illustres una cum etc. Si huic codici acquiescendum foret, Concilium huic memoratum habitum fuis- set Romæ, ubi enim hic titulus legitur: Carolus Magnus cum Pontifice Romano, & Synodali Concilio. Verum Carolus M. neque Anno XI. Regni Francici, neque XI. Regni Langobardici Romæ fuit mense Martio; ac pro- pterea credendum; habitum fuisse Concilium istud in Francia anno 779; hoc est anno XI. Regni Fran- cici, ac deinde illius decreta Langobardicarum legum corpori addita ex ipsius Caroli præcepto. Eidem vero Inter- fuisse Italicos quoque Episcopos & Proceres a vero non abhorret. Labbeus putat habitum in Villa Duria; Sir- monodus Heristalli suspicatur.
(c) In Cod. Esten. legitur: De metropolitanis Episcopis, ut eorum suffraganeis Episcopi eis secundum etc. Cod. Cathedr. Mutin. Episcopi eis secundum Canones subiecti sunt.

ANNO CHRISTI 779.

ANNO CHRISTI 779.

cognoscunt, libenti animo emendant, atque corrigant.

ari debeat, si ad ecclesiam (i) Dei confugiant, non excusantur, neque eis ibidem victus detur.

II. De Episcopis ubi (a) praesentes Episcopi non sunt ordinati, sine tarditate ordinentur.

III. De Monasteriis, quae (b) regularia fuerint, ut secundum regulam vivant, nec non & Monasteria puellarum ordinem suum custodiant, & unaquaeque Abbatissa in Monasterio suo sine intermissione resident.

IV. Ut Episcopi de Presbyteris (c) & clericis infra illorum Parochiam, & de suo ministerio potestatem habeant secundum Canonem facere.

V. Ut Episcopi de incestuosus hominibus emendandi licentiam habeant; seu (d) & de viduis infra suorum Parochiam potestatem habeant corrigendi. Et si de (e) ipsis incestuosus aliquis post iudicium Episcopi in ipso incestu se iterum commiserit; si praedium, idest allodium, habuerit, ipsum in fidei Regis recipiatur.

VI. Ut nulli (f) Episcopo liceat alterius Clericum recipere aut ordinare in aliquo (g) gradu, nisi dimissoria Episcopi sui, de cuius Parochia est.

VII. De decimis (h), ut unusquisque homo suam decimam donet, atque per iussionem Episcopi sui dispensetur.

VIII. Ut homicidae, & rei ceteri, qui legibus mo-

IX. Ut latrones illos de infra immunitatem Iudices & evocati ad Comitum placita, quando eis annuntiatum fuerit, presentent. (k) Et si dixerint, quod ipsos latrones presentare non potuissent, jurare debeat, quod illos presentare non potuissent, postquam eis denunciatum fuerit, nec pro ulla iustitia dilatanda illis latronibus fugere consenserint. nec pro causadilatationis de illorum potestate, vel de suorum Ministerio latrones iactaverint. Et hoc iurent, ut per suorum voluntate, si potuerint, ipsos latrones presentare habeant ad iustitiam faciendam. Et qui hoc non fecerint, beneficium & honorem perdant. Similiter & si Bassi hoc non adimpleverint, beneficium & honorem perdant, & qui beneficium nostrum non habuerit, bannum nostrum solvat.

X. De eo, qui perjurium fecerit se sciente, nullam redemptionem habeat, nisi manum perdat. & (l) emendare studeat.

XI. De truste (m) facienda, ut nemo presumat ad nos venienti mansionem vetare; & quae necessaria sunt, sicut vicino suo, ei vendat.

XII. De (n) Cerariis, & Tabulariis, & Charulariis, sicut a longo tempore fuit consuetudo, ita observetur.

XIII. De sacramentis, per (o) quiddioniam adinvicem

(a) In Effen Cod scriptum videtur ubi praesentor. Cod. Cathedr. Mutin. habet. De Episcopis, ubi ad praesent Episcopi. (b) Cod. Cathedr. Mutin. qui regulares fuerint: Alii quoque Codices, Baluzio latente, eam lectionem praeferrunt. Hoc est quae Monastica Regula sese addixerant. Intra idem Codex: nec non & Monasteria puellarum ordinem suum custodiant. (c) Cod. Effen. de Presbyteris & Diaconibus infra &c. Cod. Saugallensis a Baluzio laudatus ita legit, sed simul addit - & Clericis. (d) Cod. Effen. seu etiam de viduis infra suam Parochiam (hoc est Diocesim) potestatem habeant ad corrigendum. Ita etiam legitur in Cod. Cathedr. Mutin. (e) Quae usque ad finem capituli sequuntur nostri cur exciderint, aut neglecta fuerint Clericis. Baluzio, in eodem legitur in Codice quoque Effeni, ubi haec diversa leguntur: si iterum miseris, & praedium habuerit, ipsi Regis recipiatur. Ita & in Ambros. Cod. (f) Vos Episcopi non legitur in Cod. Effen. uti neque apud Baluz. pag. 195. com. 1. Subintelligenda tamen videtur. (g) Confessus Cod. Effen. At Cod. Cathedr. Mutin. huc addit: nisi de suis hominibus Clericum habuerit, nullatenus ad ordinandum iurere presumat, nisi ad illum episcopum, de cuius Parochia est, aut in cuius Parochia in potestate habere debet. (h) Haec ita leguntur in Cod. Effen. ut unusquisque homo suam decimam donet, hoc est dec, quod ante deinde dicunt Franci. Cod. vero Cathedr. Mutin. Unusquisque homo suam decimam ad Ecclesiam donet, & per iussionem, nostram Episcopi, in cuius Parochia fuerint, dispensetur. (i) Cod. Effen. Si ad ecclesiam confugerint, non excusantur. Non excusantur habet Cod. Cathedr. Mutin. sed retinenda prior lectio. (k) In Cod. Effen. huc adduntur. Si vero latrones, forte, factum commiserint, fugerint infra emanatam, futura iudicentur sententia. Et si dixerint &c. Intra idem Codex: nec pro ulla iustitia, dilatanda illos latrones fugere consenserint, nec pro causa dilata. Ipsi de illorum potestate, vel de suo ministerio ipsam latronum &c. infra praesentare debeant. Intra: Similiter & Bassi nostri sunt, & hoc non &c. In fine & qui beneficium non habuerit. (l) Haec minime leguntur in Cod. Effen. uti neque in Ambros. Atque post verba nismantum perdat, quae praesentia sunt in eod. Cod. Effen. Baluzius com. 1. pag. 197. Capitular. nonnulla addit, quae & in Cod. Cathedr. Mutin leguntur. Itaque audiat Codex noster, cuius verba sunt: nulla redemptio fiat, nisi manum perdat. Quod si accusator commovere voluerit de ipso perjurio, hunc ad crucem. Et si jurator aliter, legem suam accusator commovet. Tum adinstar diversis legis haec alia illic subduntur, quae conjuncta Baluzius legit: Hoc vero de iuramentis capi observandum est. De majoribus vero rebus, aut de statu ingenuitatis, secundum legem custodiant. Experimentum crucis in eo factum erat, ut contentiones ante crucem fierent manibus elevatis. Prior ille, cuius brachia iussa cadebant, victus credebatur. Vide Ughellum in Ital. sac. Tom. V. pag. 611. in Catalog. Episcoporum Veronensium. (m) Nicolaus Boherius, ac alii, servitium Regale interpretantur. De Cangias trustem facere nihil aliud esse putat, quam Regi fidem, seu hominum praestare. Vide ejus Glossar. latium. Cod. Effen. addit ad nos venientis aditum tempore. Namque tunc durum extra iesta ducere nothem. (n) Non de Novariis, haec agitur, ut cenfer Lindenbrogius: Sed quidem de Stravi: aut potius Libovi, qui censum Curia Ecclesiam aliam reddebant; & de illis, qui per chartam ingenuitatis, & per publica Tabulas libertate suorum donati, sed cum opere reddendi censum locis sacris. Propterea apud Baluzium huic legi titulus proponitur de tabulariis Bartherianis. In Codice Effeni non legitur conjuncto. In Cod. vero Cathedr. Mutin. habetur. Item de longitudo tempore sui, sic observant. (o) Baluzius in Capitular. Tom. I. pag. 198. pro gildonia. Ita quoque in Cod. Effen. pro gildonia ad invicem conjunguntur. Nihil aliud est Gildonia nisi adunatio, & societas illicita hominum. Minorens Remensis in Capitular. ad presbyteros cap. 16. De Colletis, quae Gildontas, vel Confratras vulgo vocant. Ita Ambros. Cod. legitur per Gildontas; supra vero adnotatur id est adnotatores. Ita pro adnotatores. Intra uterque Codex Mutin. de illorum adnotatores, aut de iurando &c. Idem significat atque alironois

ANNO
CHRISTI
779.

v cem conjurandis, ut nemo facere præsumat. Alio vero modo de illorum alimoniis, aut de incendio, aut de naufragio quamvis convenientiam faciant, nemo in hoc jurare præsumat.

XIV.

De (a) iterantibus, qui ad Palatium, aut alicubi pergunt, ut eos cum collecta manu nemo ausus sit assilire. Et nemo herbam alterius tempore defensionis tollere præsumat, nisi vel in hostem pergendo, aut Missus noster sit. Qui aliter facere præsumserit, emendat.

XV.

De (b) tolloneis, quæ jam ante forbannita fuere, ut nemo tollat, nisi ubi antiquo tempore consuetudo fuerit.

XVI.

Ut nemo præsumat hominem aliquem vendere, aut comparare, nisi in præsentia Comitum aut Missorum (c) nostrorum.

XVII.

De (d) Bruneis ut nullus extra Regnum nostrum vendere præsumat.

XVIII.

Si Comes in suo ministerio justitias non se-

Acrit, Missus noster de hac (e) causa sonnare faciat, usque dum justitiam ibidem factam fuerint. Et si Vassus noster justitiam non fecerit, tunc Comes, & Missus noster in (f) ipsa causa sedeat, & de suo vivant, quoque justitiam faciant.

XIX.

De latronibus ita præcipimus observandum, ut (g) pro prima culpa non moriatur, sed oculus perdat; de secunda nasus eis scapellatur; de tertia vero, si se non emendaverit, moriatur.

XX.

(b) De latronibus qui in custodiam missi sunt, ut nullus iudex publicus pretium pendat, & si hoc fecerit honorem suum perdat; & qui ecclesiam infregerit moriatur.

DECRETALE PRECUM QUORUMDAM

Episcoporum huic anno, & loco competis, quod supra editum fuit ante epist. XV. Hadriani papa collectionis Labbeana cum nota Sirmondi: qui illud collocaverat prius anno 790.

CONCILIUM LIPPINENSE,

DE SEDIBUS EPISCOPALIBUS IN SAXONIA

Erigendis, tempore Hadriani papæ I. Caroli regis Francorum habitum anno Domini DCCLXXX.

Episcopales
sedes in Sa-
xonia quæ

Concilium.) Hoc anno Lippie habitam esse synodum testatur Crantziius in metropoli lib. 1. cap. 2. De sedibus episcopalibus in Saxonia erigendis, hoc synodali conventu adum fuisse, ex eodem Crantzio colligitur. Cum enim ipse fateatur loco supra allegato, hoc anno fundamenta Osnaburgensis ecclesie jacta fuisse; ipse vero Carolus in diplomate testatur, Osnaburgensem ecclesiam, in honorem sancti Petri principis apostolorum, & sanctorum martirum Crispini & Crispiniani inter alias primam a se erectam & fundatam esse, verissimum esse videtur, quod in hac synodo de erigendis sedibus episcopalibus adum fuerit. Post Osnaburgensem, ecclesiam Salingenstadiensem in

episcopatum erexit, eamque nomine sancti Stephani protomartyris Deo optimo maximo consecravit. Extant apud Surium acta sancti Nemulphi diaconi, in quibus asseritur, anno 780. ab eodem Carolo Magno parvam esse constructam ecclesiam Paderbornæ, eique post annos 15. datum esse episcopum. Ita Saxones sæpe evangelium proficientes ac deserentes, tandem armis Caroli in Christiana religione retenti sunt, suumque idolum. Krodo nominatum, formaque senis super piscem stantis, atque rotam utraque manu tenentis (quem Saturnum esse dixere Latini) depictum, plane repudiaverunt, & abdicarunt. Vide Crantzii historiam Saxonum lib. 2. cap. 7.

SYNO-

(a) Hoc est iterantibus. Cod. Eten. aut alius pergunt, ut eos cum collecta nemo ausus sit assilire.
(b) Hoc est de Tolloneis, ut habet editio Biliquii. Codices Mutin. præferunt De tolloneis, quæ jam antea forbannita fuerint, hoc est publico decreto constituta. Forbannita habent alii. Infra in Cod. Eten. consuetudo fuit.
(c) Locupietionem legem exhibet Cod. Eten. qui tamen conjunctis videtur cum illa legem infra positam LXXII. Ergo additur. Aut Archidiaconi, vel Centenarii, aut Vicedominus, aut Judicis, aut ante bene nota testimonia. Et foras Marcham (hoc est extra fines provincie suæ, ac Regni nostri) nemo mancipium vendat. Cod. Ambros. post missorum noster addit. Et ut nemo audeat in furto mancipia emere &c. quæ infra occurrunt in Lege LXXIII. Lege LXXII. & LXXIII. sunt ista. De mancipiis quæ venduntur, ut in præsentia Episcopi, vel Comitum sint vendita, aut Archidiaconi, & Centenarii, aut Vicedominus, aut Vicejudicis, vel Vicecomitis, aut ante bene nota testimonia, ut foras Marcham nemo mancipia vendat. Et hoc qui fecerit, tantis vicecomitis bannum solvat, quantum mancipia vendiderit. Et si non habeat pretium in quadam, pro seruo semetipsum Comiti donet, usque dum bannum persolvat. Item ut nemo sudeat in furto mancipia emere, & in aliam regionem occulte ducere, ubi vero repertum fuerit, legali sententia subiacet.
(d) Idem de foris. In Cod. Cathedr. Mutin. legitur: de Brumis (ita quoque appellabantur) ut nullus foras Regno usque &c.
(e) Ita quoque legitur in Codicib. Mutinens. Somnare, sive sonnare, est, Du-Cangio erudite explicante, procurare aliquid, curam habere &c. unde Gallica lingua deducit son, & sonner. Non recte, ut mihi videtur, scriptum est apud Balazium pag. 194. tom. 1. in sua causa sonnare factus. Error fluxit ex subsequente causa.
(f) Codex Cathedr. Mutin. ad ipsius casam sedeat. Eadem leguntur in editione Baluziana. Codex vero Eten. habet in ipsa casa sedeat.
(g) Codex Eten. ut qui, pro prima. Infra nasus ipsius scapellatur. Cod. Cathedr. Mutin. hinc ita exhibet; ut per primam vicem non moriatur, sed oculus perdat; per secundam nasus ipsius scapellatur.
(h) Caput hoc in nullo capitulari exemplarium, nec in editione Bavarica reperisse se testatur Baluzius in capitular. t. 1. pag. 200; neque ideo hic posui, quod illud repererim in Muratorio, sed ne quidquid erat in Labbeo, qui illud posuit ad num. 21. deesset.

ANNO CHRISTI 780.

ANNO CHRISTI 780.

S Y N O D U S R O M A N A

Fro investiganda veritate sacrorum Lysanum S. Candidi ab Adriano papa

Anno circiter 780. celebrata.

Ex Moad Suppl. t. 1 pag. 777.

Circa hos annos, antea scilicet quam Ara- rignus Beneventanus dux in ordinem a Carolo rege reduceretur, quod anno 786. contigit, & Italia nondum Longobardis repurgata, Carolus rex Francorum directo ad Adrianum papam Addone diacono concedi sibi sacra aliqua Sanctorum lysiana rogavit. Cui regis petitioni annuens Adrianus, nec ausus lysiana illa, quae cultum suum in ecclesia aliqua haberent, loco movere, nescio qua caelesti revelatione territus elargiendum illi censuit corpus Sancti Candidi Martyris, quod olim a Paulo Papa Acuilfo cuidam presbytero concessum, in ecclesia quadam depositum fuerat. Verum ut fraudis suspicio omnis tolleretur, synodum prius indicendam censuit, in qua ejus

corporis veritas auditis testibus discuteretur, ne forte contigisset, ut alterum pro altero corpus substitutum esset. Synodi hujus meminit Adrianus papa in sua ad Carolum regem epistola, quae in codice Carolino editionis Grefleri est ordine LXI. Concedimus sanctum corpus, (S. Candidi) quia per concilium & fide dignas personas testimonium reddentes ejus locum atque ecclesiam reperimus, unde jam a fato domino Paulo papa ipsum sanctum corpus apud jam dictum Acuilfum presbyterum concessum est. Concilium hoc plane diversum est ab eo, quod Hadrianus anno 792. Romam indixit; ut enim ex eadem epistola explorare licet, praecessit annum 786. quo Aragilus dux Beneventanus ad fidem coactus rediit.

ANNO CHRISTI 781.

S Y N O D U S A N T I O C H E N A

ANNO CHRISTI 781.

D E S A C R I S I M A G I N I B U S .

Hujus synodi nihil aliud extat, praeter fragmentum unum & alterum, quod describitur a Theodoro Studita: Prius quidem lib. 3. epist. 294. pag. 700. his verbis.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ἐπὶ Θεοδοσίῳ Β Πατριάρχῳ.

Synodi Antiochena sub Theodorico Patriarcha.

Οὐχ ὡς ἔπρον τῆ μορφῆ, ἀλλ' ὡς αὐτὸν ἴνα κλυον ἐν μιᾷ μορφῇ ὄντα· καθ' ὃν καὶ χαρακτήρ εἰς πνευκὸς τῆς τῆ πατρὸς ὑποστάσεως, καὶ ἀπὸ σαρκὸς ἀσώματος εἰς τὴν ψυχήν, καὶ ἐν σαρκὶ εἰς εἶσι. καὶ ἐν εἰκόνι ὁ αὐτὸς εἰς ὑπάρχει. καὶ ὁμοιωμένος εἰς δύο χαρακτῆρας, καὶ καὶ ὁμοιωμένος εἰς δύο δόξας, ἀλλ' εἰς μίαν συναγωγίαν. Καὶ μετ' ἑτερα. ἀλλ' ὡς περ αὐτὸς εἰς εἶσι ἐκ δύο ἢ ὁμοιωμένων, καὶ εἰς ἐκ συναστέται προσώπων· ἢ καὶ ἢ εἰκὼν αὐτὸς μίαν εἶσι, καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος Χρυσῶ· καὶ ἢ ἔπρον χαρακτῆρα ἐρῶμεν τὸν κατὰ σάρκα ἐπιφανέστα ἡμῖν, καὶ ἔπρον τὸν κατ' εἰκόνα χηματιζόμενον χαρακτῆρα ἐν εἶδει μορφῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν εἶδος. ἐπεὶ καὶ κατὸ σῶμα ὁ χαρακτῆρ εἶρηται, ἀλλὰ κατὰ ἀσώματον. Καὶ τὸτο μάλλον διὰ τοῦ θεοῦ Χρυσόμοι διακρινθήσεται, τὸν χαρακτῆρα ὑρανιον λέγοντες, ἐπεὶ ἐπὶ καὶ ἐξ ὑρανῶ, διακτὸ σῶμα, ἀλλὰ κατὰ ἀσώματον, ὁ μονογενὴς θεὸς κατὰ τὸν ἐπὶ ὑρανῶν ἐσαρκώθη, καὶ ἐπιφανῆ σῶμα περιθέμενος τὸ ἡμέτερον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Οὐκὸν ἐπεὶ κατὰ ἀναφορὰν αὐτὸν δέκναι τὸν χαρακτῆρα, αὐτὸν Χριστὸν προσκυνῶμεν, καὶ ἢ τὴν ἑλῶν τεχνικῶς χηματιζόμενον ἐν τῇ εἰκόνι.

Non ut alterum forma, sed ut ipsum unum Dominum in una forma existentem: quatenus & character unus Patris substantiae natus, & ante carnem incorporeus unus erat, & in carne unus est: & in imagine idem unus est, non divisus in duos characteres, nec in duas scissas glorias: sed in unam coalescens. Et post alia. Sed quemadmodum ipse unus est ex duobus contrariis, & in unam coalescit personam: sic etiam ipsius imago & una est & ejusdem unius Christi: neque alterum characterem secundum carnem apparuisse nobis dicimus, & alterum in imagine efformatum characterem juxta speciem formae ipsius: sed eundem unum: quoniam neque character dicitur est quatenus corpus, sed quatenus incorporeus. Et hoc clarius per divinum Chrysostrum explicabitur, qui characterem caelestem dicit: quippe qui e caelo, non quatenus corpus, sed quatenus incorporeus, unigenitus Deus descendens de caelis incarnatus est, & apparuit corpore nostro indutus: Et post pauca. Ergo quia per relationem ipsum ostendit characterem, ipsum Christum adoramus, & non materiam arte figuratam in imagine.

Ex Hieronymi Concil. t. 2 p. 209.

Alter locus est in Antirrhético secundo, pag. 324. ubi Theodorum appellat eum, quem superius Theodoritum vocavit.

Ἀλλὰ καὶ Θεόδωρος ὁ Ἀντιοχείας ἀρχιεπίσκοπος, ἐν τῇ κατ' αὐτὸν συνόδῳ, τὰ αὐτὰ εἰρηγόρηται. Πρὸς δὲ τὸς αἰρετικῶς ἀντιζωομενοῦς, Concil. General. Tom. XII.

Quin etiam Theodorus Antiochia archiepiscopus in synodico suo eadem affirmat: Adversus eos qui haeretico more obliantur, dicuntque Sanctorum

ANNO CHRISTI 901.

rum imagines, quæ manu factæ sint, adorari non debere, atque idola illas imperite aut impie potius appellant. Sciant isti, & Cherubinos, & propitiatorium, arcam, & virgam, & mensam, quæ Moyfes divinus fabricatus est, manufacta fuisse, quæ nihilominus adorabantur: Reprehendi autem a divina scriptura eos duntaxat, qui sculpsitibus adorationem tribuunt.

καὶ λίσσοντας ὡς ὁ θεὸς προσκυνοῦν τὴν πλάσιν τῆς εἰκῆς χειροποιήτους ἕσας· εἰδὼ δὲ τὸ ἀδούλωτον, μᾶλλον δὲ δυσειθὺς, ἀποκαλύπτει. Ἰσῶσαν οἱ πύλαι, ὡς τὸ Χερουβὶμ, καὶ τὸ Ἰλαρηθρον, ἢ κίβωτος πῆ ἢ ῥαβδος, καὶ ἡ Ἐστῆσα, ἢ Μωσῆ· ὁ θεοποίητος κατακλάσει, χειροποιήτου ἦσαν, καὶ προσκυνοῦντο. Κατηγορεῖ δὲ ἡ θεία γραφή τῶν προσκυνοῦντων τοὺς ῥαβδούς.

ANNO CHRISTI 902.

CAROLI MAGNI ALTERA IN URBEM

Profectio, & quæ in ea gesta sint anno Christi dccxxci.

Rem paucis complexi sunt auctor vite Caroli Magni, & post eum Regino Abbas, hæc sunt verba, post rerum anno dccxxc. in Saxonia gestarum narrationem. Inito autem, inquit, consilio ut Romam pergeret orationis causa, una cum conjugè Hildegarda, celebravit natalem Domini in Papia civitate. Anno Dominicæ incarnationis dccxxci. Carolus rex a Papia egressus celebravit pascha Domini

Romæ: & ibi baptizatus est filius ejus Pippinus ab Hadriano papa, quem & ipse de sacro fonte suscepit. Et duo filii ejus a suprascripto Pontifice uncti sunt in reges, Pippinus super Italiam, Ludovicus super Aquitaniam. Inde reversus venit Mediolanum, ubi baptizata est filia ejus Gissa ab archiepiscopo Thoma: quam ipse archiepiscopus de sacro fonte levavit. His ita peradis reversus est in Franciam.

ANNO CHRISTI 901.

SYNODUS COLONIENSIS

ANNO CHRISTI 902.

TEMPORE CAROLI MAGNI ET HADRIANI PAPÆ I.

Habita anno Domini dcclxxxii.

Synodus. Reverendissimus & illustrissimus Cardinalis Baronius anno 782 auctoritate Eginhardi scribit a Carolo Magno Coloniam habitam fuisse synodum, eique in propria persona interfuisse, ac legatos diversarum gentium excepisse: quid vero in illa gestum fuerit, non liquet.

Excepto rebelle Vñdichindo. Illuc etiam venerunt legati Godefridi regis Nortmannorum, nec non etiam legati Avarorum: peractoque ibi placito reversus est Rex in Franciam. Quam synodum Baronius & sequaces mali colligunt Colonia habitam ex annalibus Eginhardi, cujus verba sic habent. Rex in Saxoniam eundum, & ibi, ut in Francia quotannis solebat, generalem conventum habendum censuit: trajectoque apud Coloniam Rheno cum omni Francorum exercitu, ad fontem Lippiæ venit: & castris ibi positus, per dies non paucos ibidem moratus est, ubi inter cetera negotia legatos regum audivit.

Ex Suppl. de Leude. Tabula in Append. tom. VI.

Memoratur ad Lippiam fluvium synodus hoc anno habita, sumique placitum, tum apud auctorem vite Caroli Magni, tum etiam apud Reginonem hæc fere verbis. Anno Dominicæ Incarnationis 782. Carolus Coloniam veniens Rhenum transit, & synodum tenuit, ubi Lippia oritur: ibique omnes Saxones convenerunt,

ANNO CHRISTI 902.

CONCILIIUM HISPANUM

ANNO CHRISTI 902.

In quo reprimuntur Megentiani.

Ex P. Pag. ad an. Ch. 901.

Scripterat Hadrianus Papa ad universos Hispaniarum Episcopos epistolam, quæ est xcvi. Códicis Carolini, eosque monuerat, ut Migentii cujusdam, ejusque discipuli Agilæ Episcopi Illiberitani errores caverent. Hinc E-

lipandus Toletanæ Ecclesiæ Archiepiscopus, convocato Episcoporum provincialium cætu, Migentianos circa diem Paschatis aberrantes, ut ipse in epistola ad fidelem Abbatem gloriantur, incunctanter repressit

CONCILIIUM INCERTI LOCI IN GERMANIA,

In quo decreta translatio episcopalis sedis Ratisbonensis ex ecclesia S. Emmerammi extra urbem ad ecclesiam S. Stephani intra urbis mœnia, circ. an. 781.

Ex Mansi. Suppl. t. 1. p. 785.

Quamquam Cointius & Pagius ad annum 781. omnem fidem abjudicant bullæ Leotius III. papæ, in qua translatio sedis e-

Episcopalis ab ecclesia S. Emmerammi extra urbem Ratisbonam ad ecclesiam S. Stephani intra eandem urbem suam sancta & rata esse jubetur,

ANNO
CHRISTI
903.

betur, quibus scriptoribus fidem meam addico; non ita tamen rejiciendam bullam illam cenfeo, ut nihil veri continere judicem. Re ipsa enim translatio illa facta est, ut prodit Arnulfus monachus in miraculis S. Emmerami apud Pagium ibidem. Verum pariter cenfeo concilium pro translatione illa decernenda a Carolo rege habitum fuisse, quod in eadem bulla legitur his verbis: *Adalvianus* (episcopus Ratisbonensis) *juxta decreta canonum & cum auctoritate nostra in presentia piissimi imperatoris Caroli rege ratione in synodali concilio cum judicio episcoporum, clericorum, nec non nobilium laicorum de eodem loco cathedram pontificalem mutavit, & canonica auctoritate in civitate ad*

ecclesiam S. Stephani Protomartyris statuit. Probabile est enim & moribus ætatis illius consuetum, translationem illam non nisi in concilio decretam fuisse. Quamquam vero in eadem bulla id præstitum anno 798 sub Adalvino episcopo legitur; cum tamen Arnulfus id præstitum a Sindberto Ratisbonensi episcopo tradat, Sindbertusque anno 791. obierit, ut Pagius ibidem probat; hæc fieri nunquam potuisse constat, ut concilium illud anno 798. sub Leone III. haberetur. Quare non immerito Pagius circa annum 781. id præstitum assignat. Bullam recitat Hundius in metropoli Salisburgensi, & Pezsius Anecdotorum. tom. I. par. 3. pag. 4.

ANNO
CHRISTI
903.ANNO
CHRISTI
903.

HADRIANI PAPE CAPITULA,

ANNO
CHRISTI
903.

QUÆ EX GRÆCIS ET LATINIS CANONIBUS,

Et synodis Romanis, atque decretis præfulum ac principum Romanorum partim collecta sunt, & Ingilramno Mediomaticæ urbis episcopo Romæ a beato Hadriano papa tradita, sub die XIII. Kalendas Octobres, Indictione IX. quando pro sui negotii causa agebatur.

ADMONITIO JACOBI SIRMONDI S. J.

De sequentibus capitulis.

Quæ sequuntur Hadriani Pape canones, & decreta, seu sententiæ, (nam & his quoque nominibus appellari solent) in postrema editione, quæ Antonii Augustini, notis illustrata est, ita distinctæ atque distributæ sunt ut LXXII. capitulis comprehendatur. Cæterum octoginta numero fuisse constat. Hoc enim & priores editiones titulo suo testantur, & Gratianus, alique canonum collectores cum horum canonum testimonio utuntur, eundem numerum agnoscunt. Quare quoniam in exemplaribus quoque nostris confusi, & sine numerorum notis erant, pristinum numerum, id est octogentarium, ex conjectura reddidimus. Singulis etiam canonibus, singula regum nostrorum capitula, quæ his Hadriani sententiis respondent, apponenda curavimus.

TITULI CAPITULORUM.

- I. Quod qui episcopum accusat, Dei ordinationem accusat.
- II. Qui negotium habet cum episcopo, prius ad illum privatim recurrat.
- III. De primatu sedis apostolica, & de legitima episcopi vocatione.
- IV. De discutenda accusatoris persona.
- V. Qualiter episcopus ad synodum convocetur, & qualiter in ea de illo agatur.
- VI. Ut si quis metropolitanum suspectum habuerit, apud primatem audiatur.
- VII. De canonica accusationis ordine.
- VIII. Ut accusatio clericorum intra provinciam fiat, & ut pulsatis appellare liceat.
- IX. Salvo sedis apostolicæ primatu, res provincia cujusque synodus provinciam dispenset.
- X. Omnis accusatio intra provinciam audienda.
- XI. Quæ sæculi leges non admittunt, a clericorum causis repellenda.
- XII. Causa ubi orta sunt finienda, salva appellatione.
- XIII. Episcopi ejecti & spoliati ante accusationem redintegrandi.
- XIV. Ut metropolitanus episcopi causam sine provincialibus, & episcopus presbyteri causam sine clericis suis non audiat.
- XV. Accusantium personam ante omnia discutendam.
- XVI. Ut his quorum libertas nescitur, nequaquam accusent sacerdotes.
- XVII. Ut criminofus accusandi vocem non habeat.
- XVIII. Nullus episcopus alterius parochianum retineat, ordinet, vel judicet.

Concil. General. Tom. XII.

- XIX. De peregrinis judiciis non recipiendis.
- XX. Ut episcopus extra provinciam ad iudicium non vocetur, eique provocare liceat, si iudices suspectos habeat.
- XXI. Quales persone ad accusationem non admittantur.
- XXII. Ut accusatores presentes adsint, & accusatis spatium detur ad abluenda crimina.
- XXIII. De episcopis qui ad Romanum appellantur pontificem.
- XXIV. Qui clericum accusat, si probare non potest, infamia jacturam subeat.
- XXV. De primatum & metropolitanorum differentia.
- XXVI. Judici omnia patienter audienda que proponuntur, priusquam sententiam ferat.
- XXVII. De iis qui indiscussos potestate tyranica damnant: & quod episcopi vel presbyteri non debeant ab aliis judicari, nisi & a quibus ordinari.
- XXVIII. Ubi judicari debeant qui adversus episcopum vel metropolitanum causam habent.
- XXIX. Ut episcopus accusatus: ab omnibus provincialibus audiatur.
- XXX. De episcopo qui alterius parochianum ordinat, vel judicat.
- XXXI. Ut eorum in accusatione vel testimonio vox obstruatur, qui divinis vocibus mortui sunt.
- XXXII. De non neganda appellatione accusato.
- XXXIII. Quod res, qui de se confessi sunt, super aliis non sit credendum.
- XXXIV. Ut qui iudices suspectos habuerint, vocem appellationis exhibeant.
- XXXV. Quod omnibus qui lite pulsati sunt, non alibi quam in proprio foro iurgandum sit.

LII 2

XXXVI. Ut

ANNO
CHRISTI
751ANNO
CHRISTI
751XXXVI. Ut appellantes nulla arceantur deten-
sione.XXXVII. Quod etiam in causis criminalibus ap-
pellare liceat.XXXVIII. In causis capitalibus absens accusare
non potest, nec accusatus per alium defendi.XXXIX. De constitutionibus contra canones & de-
creta, vel contra bonos mores conditis.XL. Ut non contringat clericum sententia non a
suo iudice dicta.

XLI. De his qui falsa alius inrogant.

XLII. De provincialibus retrahenda per vicarios ur-
bis Romæ episcopi.

XLIII. De iis qui maiores natu accusant.

XLIV. Quod in causa capitali, vel in causa sta-
tus, non per advocatos, sed per ipsos agendum
sit.XLV. Ut liceat maiores iudices appellare, quoties
necessitas ingruerit.XLVI. Ut metropolitanis episcoporum causas, nisi
præsentis omnes fuerint episcopi comprovincia-
les, audire non præsumant.XLVII. Quæ in laicis arguuntur, a clericis res-
piciantur.XLVIII. De contemptoribus canonum, laicis vel
clericis.XLIX. Delatores qui sint, & qua pena mul-
tandi.I. De iis qui in alterius famam scripturam,
aut verba contumeliosa confinxerint.II. De eo qui iratus crimen obicit, & postea re-
tractat.III. Qui crimen obicit, probare debet: & ut
causa ibi agatur, ubi crimen admissum est.IV. Ne iudices causam absentis persone sua
sententia præsumant.V. De eo qui frequenter litigat, ut non susci-
piatur absque examine.VI. Quod episcopi inter se corrigere, si quid or-
tum fuerit, debent.

VII. Summus præsul a nemine iudicatur.

VIII. Ut iudex non ante verum condemnet, quam
ipse constiterit, aut per testes revocatur.IX. Injusta episcoporum damnatio a synodo re-
trahenda.X. Quod ecclesiam suam relinquere nullus de-
beat.XI. Ante iudicem non suum pulsatus laceat fre-
mit: & ut appellanti inducia dentur.XII. De eo qui contra suam subscriptionem ve-
nit.XIII. Falsum crimen adversus episcopum, præ-
sbyterum, diaconem obiciens nec in fine danda
communio.

XIV. De libellis famosis.

XV. Ut diebus dominicis causa ab episcopo non
audiantur.XVI. De potente, si quem exproverit, ut ab e-
piscopo excommunicetur.

XVII. Ut nullus clericus a suo recedat episcopo.

XVIII. Ut criminibus implicatis ad accusationem
sui testimonium non admittantur.XIX. Criminosi accusatio periculosa est, & ad-
mitti non debet.XX. Meritorum ruinas qui succurrit, Deus a se
removes evandictam.XXI. De periculo iudicantium, & providentia eo-
rum.XXII. De accusatione adversus doctorem submo-
venda.XXIII. De presbyteris, diaconibus, & reliquis cle-
ricis, ex decreto sancti Silvestri, & LXXXIV.
episcoporum.LXXXIII. Laici testimonium adversus clericum su-
scipi non debet.LXXXIV. Clericus in publico examinandus non est,
sed in ecclesia.LXXXV. De episcopis damnare volentibus eum a quo
sunt consecrati.

LXXXVI. Ut nullus contra religionem faciat.

LXXXVII. De apostolicis & canonicis decretis mini-
me violandis.LXXXVIII. De injusto iudicio principis metu vel
jussu terminato, cassando.LXXXIX. Quod hi qui contra patres armantur,
Deo existant odiosi.LXXX. Ut nullus regum hujus canonis censuram in
aliquo violare præsumat.

CAPITULA.

I.

DEi ordinationem accuset, in qua consti-
tuuntur, qui episcopos accusat vel con-
demnat, dum minus spiritalia quam terrena
sestantur. Unde propheta ait: Nolite tange-
re christos meos, & in prophetis meis nolite ma-
lignari.

II.

Placuit, ut quæcumque persona contra e-
piscopum, vel adores ecclesiarum, se proprium
crediderit habere negotium, prius ad eum re-
currat charitatis studio; ut familiari colloquio
commonitus, ea sanare debeat, quæ in que-
rimoniam deducuntur. Quam rem si differre
voluerit, sententiam suscipiat excommuni-
cationis.

III.

Nullus episcopus, nisi canonicè vocatus, & in legitima synodo suo tempore apostolica
auctoritate convocata, (cui jussione Domini,
& meritis beati Petri apostoli, singularis con-
gregandorum conciliorum auctoritas, & san-
ctorum canonum ac venerandorum patrum de-
cretis multipliciter privata tradita est potestas)
super quibuslibet criminibus pulsatus audiatur
vel impetatur. Si aliter præsumptum a quibus-
libet fuerit, in vanum deducatur quod egerint.
Nec inter ecclesiastica ullo modo reputabitur,
nec ullas habebit vires quidquid obviaverit.
Quoniam eadem sedes testante veritatis voce
primatum obtinuit; nec prima dicitur, si aliam
super se haberet. Quæ etiam caput est omnium
ecclesiarum, a qua omnes sumplere originem.
Primatum enim non synodalibus, aut aliqui-
bus commentis meruit institutus; sed Domino
largiente qui ait: Tu es Petrus, & super hanc
Petram ædificabo ecclesiam meam; & reliqua ta-
lia, & his similia. Quibus si aliquis superbo
spiritu obviaverit, præceptionibus non exeat
impunitus, sed gradus sui periculo subjace-
bit.

IV.

Placuit ut semper primo in accusatione
clericorum fides & vita blasphemantium per-
scrutetur. Nam fides omnes actus hominis de-
bet præcedere, quia dubius in fide infidelis est.
Nec eis omnino esse credendum, qui veritatis
fidem ignorant, aut non rectæ conversationis
vitam ducunt: quoniam tales facile & indiffe-
renter lacerant & criminantur recte & pie vi-
ventes & credentes. Ideo suspicio eorum dis-
cutienda est primo, & corrigenda.

V.

Sancta synodus Romana dixit: Hec sunt
quæ

ANNO
CHRISTI
182

quæ deinceps propter malorum hominum infidias, qui in ecclesiam & ecclesiasticos indifferenter sæviunt viros, conservari firmissime volumus in sæcula. Si quis episcopus ab illis accusatoribus qui recipiendi sunt, fuerit accusatus, postquam ipse ab eis charitative conventus fuerit, ut ipsam causam emendare debeat, & eam corrigere noluerit, non olim, sed tunc ad summos primates causa ejus canonicè deferatur. Qui congruo in loco, infra ipsam provinciam, tempore a canonibus præfixo Nicænis concilium canonicè convocare debebat, ita ut ab omnibus ejusdem provinciæ episcopis in eo audiat. In quo & ipse canonicè convocatus, si eum aut infirmitas, aut alia gravis necessitas non detinuerit, adesse debet: quia ultra provinciæ terminos accusandi ante licentiam non est, quam audientia rogetur. Nam si suis fuerit rebus expoliatus, aut, quod absit, quod alienum ab omnibus debet esse fidelibus, a sede propria ejectus, aut in detentione aliqua a suis ovibus fuerit sequestratus; tunc canonicè, antequam in pristinum restituatur honorem, & sua omnia, quæ insidiis inimicorum suorum ei ablata fuerant, redintegrentur, nec convocari, nec judicari poterit, nisi ipse pro sua necessitate, minime tamen judicandus, advenire sponte elegerit. Nec omnino a quoquam respondere cogatur, antequam omnia integerrime, quæ per suggestiones inimicorum suorum amiserat, potestati ejus ab honorabili concilio redintegrentur, & præful prius statui pristino restituatur: & ipse dispositis ordinatque libere ac secure suis, tunc canonicè convocatus, ad tempus synodo in legitima & canonica veniat ad causam, & si ita juste videtur, accusantium propositionibus respondeat. Nam hoc summopere providendum est, ne antequam hæc omnia fiant coactus respondeat: quia contentio semper vitanda est. Adimi namque episcopo episcopatum, antequam causæ ejus exitus appareat, nulli Christiano videri jure potest. Quod si ægrotans fuerit episcopus, aut aliqua eum gravis necessitas detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat: nec a communionem suspendatur, cui crimen intenditur, nisi ad causam suam dicendam electorum judicium die statuta literis evocatus minime occurrerit: hoc est, nisi alia præoccupaverit necessitas, infra duorum vel trium mensium spatium, & eo amplius, prout causa distaverit. Quod si ex utraque parte ad causam dicendam venerint, quia unus absque altero audiri non debet, querendum est in judicio, cuius sint conversationis & fidei atque suspitionis accusatores, aut qua intentione hoc faciant: quia ad hoc admitti non debent, nisi bonæ conversationis & rectæ fidei viri, & ii qui omni suspicione careant, & bona vita clareant, neque infames existant. Quod si E accusatorum personæ in judicio episcoporum culpabiles apparuerint, ad arguendum non admittantur, nisi proprias habuerint causas, non tamen criminales vel ecclesiasticas. Infamis enim persona nec procurator potest esse, nec cognitor. Absente vero adversario non audiatur accusator; nec sententia absente parte alia a iudice dicta ullam obtinebit firmitatem. Neque absens per alium accusare, aut accusari potest. Nec affinis testis admittatur. Neminem ergo exhiberi de provincia ad provinciam, vel ad comitatum oportet;

nisi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum; id est ut actor semper rei forum sequatur. Si quis autem iudicem advenum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat, quam nulli oportet negari.

VI.

Si quis autem putaverit se a proprio metropolitano gravari, apud primatem diocesanos, aut apud Constantinopolitanæ civitatis sedem, agat iudicium, & reliqua.

VII.

Accusationis ordinem dudum canonicis institutum decretis servari jubemus. Ut si quis clericorum in accusatione pulsatus fuerit; non statim reus æstimetur qui accusari potuit, ne subjectam innocentiam faciamus. Sed quisque ille est qui crimen intendit, in iudicium veniat, nomen rei indicet, vinculum inscriptionis arripiat, custodiæ similitudinem, habitam tamen dignitatis æstimatione, patiatur nec sibi fore noverit licentiam mentendi, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicii.

VIII.

Si quis clericus super quibuslibet criminibus pulsatus fuerit in provincia, in qua consistit ille qui pulsatur, suas exerat adiones: nec æstimet eum accusator suus alibi, aut longius pertrahendum ad iudicium. Illi vero qui pulsatus fuerit, si iudicem suspectum habuerit, liceat appellare.

IX.

Salvo Romanæ ecclesiæ in omnibus primatu, manifestum est, quod illa quæ sunt per unamquamque provinciam, ipsi provinciæ synodus dispenset, sicut in Nicæno constat decretum esse concilio.

X.

Ultra provinciæ terminos accusandi licentia non progrediatur. Omnis accusatio intra provinciam audiatur, & a comprovincialibus terminetur.

XI.

Accusationes & accusatores, atque ea negotia quæ sæculares non adiciunt leges, divina ac synodica funditus a clericis repelli auctoritate censemus: quia indignum est superiores pati ab inferioribus, quæ inferiores ab eis pati despiciunt.

XII.

Prudentissime iustissimeque Nicæna, sive Africana decreta definierunt, quæcumque negotia in suis locis, ubi orta fuerint, finienda: maxime quia unicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad concilium suæ provinciæ, vel etiam universale provocare.

XIII.

Placuit episcopos ejectos, atque suis rebus expoliatos, ecclesiis proprias primo recipere, & sua omnia eis reddi; & postea si quis eos accusare vellet, æquo periculo facere. Iudices esse decernentes episcopos recta sapientes, in ecclesiam convenientes, ubi testes essent singulorum qui oppressi videbantur.

XIV.

Nullus metropolitanus episcopus, absque cæterorum omnium comprovincialium episcoporum instantia, aliquorum audiat causas eorum, quia irrita erunt, imo etiam causam in synodo pro factis dabit. Nec reliquorum aliquis episcoporum suorum sacerdotum causas audiat absque præsentia clericorum suorum: quia

ANNO
CHRISTI
182

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

Addit. v. c.

909
quia irrita erit sententia episcopi, nisi præsen-
tia clericorum confirmetur.

ANNO
CHRISTI

Lib. VII. c. 119.

XV.
Primo semper vita & persona accusantium
diligenter inquiratur, & postea quæ obijciun-
tur, fideliter pertrahantur: quia nihil aliter
feri debet, nisi impetitorum prius vita discu-
tiatur.

Lib. VII. c. 120.

XVI.
Ii qui non sunt bonæ conversationis, vel
quorum fides, & vitæ libertas nescitur, non
possunt sacerdotes accusare: nec viles perlo-
næ in accusationem eorum admittantur.

Lib. VII. c. 121.

XVII.
Ii qui in aliquibus criminibus irretiti sunt,
vel qui sunt suspiciosi, vocem adversus majo-
res natu non habeant accusandi, sed ii qui
omni suspitione careant.

XVI. cap.

Lib. VII. c. 122.

XVIII.
Nullus episcopus alterius parochianum præ-
sumat retinere, aut ordinare, absque ejus vo-
luntate, vel judicare: quia sicut irrita erit ejus
ordinatio, ita & judicatio: quoniam censemus
nullum alterius judicis, nisi sui sententia te-
neri. Nam qui eum ordinare non potuit, nec
judicare ullatenus poterit.

XVII. Aug.

Lib. VII. c. 123.

XIX.
Peregrina judicia generali sanctione pro-
hibemus: quia indignum est, ut ab externis
judicetur, qui provinciales & a se electos de-
bet habere iudices.

XVIII. Aug.

Lib. VII. c. 124.

XX.
Nullus episcopus extra suam provinciam
ad iudicium devocetur; sed vocato eo canoni-
ce, in loco omnibus congruo, tempore syno-
dali ab omnibus comprovincialibus episcopis
audiatur; qui concordem super eum, canoni-
camque proferre debent sententiam. Quia si
hoc minoribus tam clericis, quam laicis con-
cessum est, quanto magis de episcopis servari
convenit? Nam si ipse metropolitanum, aut
iudices suspectos habuerit, aut infestos ten-
serit, apud primatem dioceseos, aut apud Ro-
manæ sedis pontificem judicetur.

XIX. Omnes

Lib. VII. c. 125.

XXI.
Placuit ut nullus servus, nullus libertus,
nulla infamis persona sacerdotem accuset.
Omnes vero infames esse dicimus, quos leges
 sæculi infames appellant, & omnes qui cul-
pis exigentibus ad sacerdotium non possunt
provehri. Indignum est enim, ut illi eos accu-
sent, qui esse non possunt quod ipsi sunt: quoniam
sicut majores a minoribus non judican-
tur, ita nec criminari possunt.

XX. Lib. VII. c. 126.

XXI. Lib. VII. c. 127.

XXII.
Placuit ut nullus episcopus quemquam cle-
ricorum judicare, aut damnare præsumat, ni-
si accusatus legitimos accusatores presentes ha-
beat, locumque defendendi accipiat ad abluen-
da crimina.

XXI. Lib. VII. c. 128.

XXII. Lib. VII. c. 129.

XXIII.
Placuit, si episcopus accusatus appellaverit
Romanum pontificem, id statuendum quod ip-
se censuerit.

XXII. Lib. VII. c. 130.

XXIII. Lib. VII. c. 131.

XXIV.
Si quis episcopus, presbyter, aut diaco-
nus, vel quilibet clericus, apud episcopos, quia
alibi non oportet, a qualibet persona fuerint
accusati, quicumque fuerit ille, sive sublimis
vir honoris, sive ullius alterius dignitatis;
qui hoc genus illaudabilis intentionis arripue-
rit, noverit docenda probationibus, monstra-
nda documentis se debere inferre. Si quis

A vero circa hujusmodi personas non probanda
detulerit, auctoritate hujus sanctionis intel-
ligat se iacturam infamie propriæ sustinere;
ut damno pudoris, existimationis dispendio,
discat sibi alienæ verecundie impune insidia-
ri saltem de cætero non licere, sed qualem
fratri paraverat damnationem, talem in se sus-
cipiat.

ANNO
CHRISTI

Lib. VII. c. 132.

XXV.
Nullus archiepiscopus, nisi qui primas
sedes tenent, appelletur primas, aut prin-
ceps sacerdotum, aut summus sacerdos, vel
aliquid hujusmodi: sed tantum ille qui in
metropoli sedet, aut metropolitanus, aut ar-
chiepiscopus vocetur, & suum in canonibus
præfixum non excedens teneat cum humilita-
te modum. Et ille qui primam sedem reti-
net, tantummodo primas sedis appelletur epi-
scopus: salva temper in omnibus auctoritate
beati Petri apostoli.

XXIII. Lib. VII. c. 133.

XXIV. Lib. VII. c. 134.

XXVI.
Judicantem oportet cuncta rimari, & or-
dinem rerum plena inquisitione discutere, in-
terrogandi ac proponendi, adjiciendique pa-
tientia præbita ab eo, ut ibi actio partium li-
mitata sit pleniter, nec prius litigantibus sua
velit sententia obviare, nisi quando ipsi per-
actis omnibus jam nihil habuerint in questio-
ne quod proponant: & tamdiu actio ventile-
tur, quoutque ad rei veritatem perveniatur.
C. Frequenter ergo intetrogari oportet, ne ali-
quid forte prætermisissimum remaneat, quod an-
necti conveniat.

XXV. Lib. VII. c. 135.

XXVI. Lib. VII. c. 136.

XXVII.
Sunt nonnulli, qui indiscussos potestate
tyrannica non canonica auctoritate damnant;
& sicut nonnullos gratia favoris sublimant;
ita quosdam odio invidiæque permoti humili-
ant, & levi opinionis aura condemnant, quo-
rum crimina non adprobant. Ideoque
communi decreto censemus, ut quandocum-
que aliquis episcoporum criminatur, congrega-
tis omnibus ejusdem provinciæ episcopis, cau-
sa ejus audiatur, ut non occulte judicetur vel
condemnetur: qui ab aliis prius judicari non
potest, nisi ab iis a quibus ordinari potuit.
Quod si aliter factum fuerit, nullas vires ha-
bebit.

XXV. Lib. VII. c. 137.

XXVI. Lib. VII. c. 138.

XXVIII.
Si clericus, vel laicus habuerit causam ad-
versus episcopum proprium, vel adversus al-
terum, aut episcopus adversus quemquam, a-
pud synodum provinciæ judicetur. Quod si
adversus ejusdem provinciæ metropolitanum e-
piscopus, vel clericus habuerit querelam, pe-
tat primatem dioceseos, ut apud ipsum judi-
cetur, aut apud sedem apostolicam.

XXVI. Lib. VII. c. 139.

XXVII. Lib. VII. c. 140.

XXIX.
Si quis episcopus super certis accusatur
criminibus, ab omnibus audiatur, vel judice-
tur, qui sunt in provincia, episcopis.

XXVII. Lib. VII. c. 141.

XXVIII. Lib. VII. c. 142.

XXX.
Si quis episcopus judicaverit vel ordina-
verit alterius parochianum sine consilio & vo-
luntate episcopi sui, oportet eum non sine in-
crepatione in communi concilio admitti, ita
ut ecclesiasticum ultra non solvat canonem.

XXVIII. Lib. VII. c. 143.

XXIX. Lib. VII. c. 144.

XXXI.
Placuit eorum accusandi sacerdotes, & te-
stificandi in eos, vocem obstruere, quos non
humanis, sed divinis vocibus mortuos esse
scimus, quia vocem funestam potius interci-
di, quam audiri oportet.

XXIX. Lib. VII. c. 145.

XXX. Lib. VII. c. 146.

XXXI. Lib. VII. c. 147.

XXXII. Lib. VII. c. 148.

XXXIII. Lib. VII. c. 149.

XXXIV. Lib. VII. c. 150.

XXXV. Lib. VII. c. 151.

XXXVI. Lib. VII. c. 152.

XXXVII. Lib. VII. c. 153.

XXXVIII. Lib. VII. c. 154.

XXXIX. Lib. VII. c. 155.

XXX. Lib. VII. c. 156.

XXXI. Lib. VII. c. 157.

XXXII. Lib. VII. c. 158.

XXXIII. Lib. VII. c. 159.

XXXIV. Lib. VII. c. 160.

ANNO CHRISTI

XXX.

lib. v. c. 179.

negari

XXXI.

lib. v. c. 180.

XXXII.

lib. v. c. 181.

XXXIII.

lib. v. c. 182.

XXXIV.

lib. v. c. 183.

XXXV.

lib. v. c. 184.

XXXVI.

lib. v. c. 185.

XXXVII.

lib. v. c. 186.

XXXVIII.

lib. v. c. 187.

XXXIX.

lib. v. c. 188.

XL.

lib. v. c. 189.

XLII.

lib. v. c. 190.

XLIII.

lib. v. c. 191.

XLIV.

lib. v. c. 192.

XLV.

lib. v. c. 193.

XLVI.

lib. v. c. 194.

XLVII.

lib. v. c. 195.

XLVIII.

lib. v. c. 196.

XLIX.

lib. v. c. 197.

L.

lib. v. c. 198.

LII.

lib. v. c. 199.

LIII.

lib. v. c. 200.

LIV.

lib. v. c. 201.

LVI.

lib. v. c. 202.

LVII.

lib. v. c. 203.

LVIII.

lib. v. c. 204.

LIX.

lib. v. c. 205.

LX.

lib. v. c. 206.

XXXII. Placuit ut accusato, si iudicem suspectum habuerit, liceat appellare: quia non oportet negare audientiam roganti.

XXXIII. Non est credendum contra alios eorum confessioni, qui criminibus implicantur, nisi se prius probaverint innocentes: quia periculosa est, & admitti non debet rei adversus quemcumque confessio.

XXXIV. Si quis iudicem adversum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat: ut cum ei concessum fuerit, integro negotio apud alium iudicem amotis dilationibus possit audiri.

XXXV. Clericus, sive laicus, si crimine aut lite pulsatus fuerit, non alibi quam in foro suo provocatus audiatur.

XXXVI. Appellanti non debet assiduo ulla, aut carceris, aut detentionis injuriare custodia; si liceat appellantis vitiatam causam appellationis remedio sublevare.

XXXVII. Liceat etiam in causis criminalibus appellare: nec appellandi vox denegetur ei, quem in supplicium sententia destinavit.

XXXVIII. In criminalibus causis nec accusator nisi per se aliquem accusare potest, nec accusatus per aliam personam se defendere permittitur.

XXXIX. Constitutiones contra canones & decreta presulum Romanorum, vel bonos mores, nullius sunt momenti.

XL. In clericorum causa huiusmodi forma ferretur, ut ne quemquam eorum sententia non a suo iudice dicta constingat.

XLI. Omnis qui falsa alius intulerit, puniatur, & pro falsitate ferat infamiam.

XLII. Ut provincialis synodus retrahatur per vicarios Romani pontificis, si ipse decreverit.

XLIII. De iis qui in accusationem majoris natu veniunt: & ut episcopum nulli criminoso liceat accusare.

XLIV. Si quando in causa capitali, vel in causa status interpellatum fuerit, non per procuratores, sed per ipsos est agendum.

XLV. Placuit ut a quibuscumque iudicibus ecclesiasticis ad alios iudices ecclesiasticos, ubi major est auctoritas, fuerit provocatum, audientia non negetur.

XLVI. Si quis metropolitanus episcopus, nisi quod ad suam pertinet propriam solummodo parochiam, sine consilio & voluntate omnium com-provincialium episcoporum extra aliquid agere tentaverit, gradus sui periculo subiacet, & quod egerit, irritum habeatur & vacuum. Sed quidquid de provincialium coepiscoporum causis, suarumque ecclesiarum & clericorum, atque secularium necessitatibus, agere aut disponere necesse fuerit, hoc cum omnium consensu com-provincialium agatur pontificum, non aliquo dominationis fastu, sed humillima & concordii omnium administratione, sicut Do-

Aminus ait: Non veni ministrari, sed ministrare; & alibi: Qui major est vestrum, erit minister vester, & reliqua. Similiter & ipse com-provinciales episcopi cum ejus consilio, nisi quantum ad proprias pertinet parochias, agant, juxta sanctorum constituta patrum: ut uno animo, uno ore concorditer sancta glori-ficetur Trinitas in saecula.

XLVII. Quod in laicis reprehenditur, id multo magis debet in clericis praedamari.

XLVIII. Ut laici contemptores canonum excommu-nicentur; clerici vero honore priventur.

XLIX. Delatori aut lingua capuletur, aut con-vidio caput amputetur. Delatores autem sunt, qui invidia produunt alios.

L. Qui in alterius famam in publico scriptu-ram, aut verba contumeliosa confinxerit, & repertus scripta non probaverit, flagelletur: & qui ea prius invenerit, rumpat, si non vult auctori facti causam incurere.

LII. Si quis iratus crimen aliquod cuilibet teme-re objecerit, convicium non est pro accu-satione habendum: sed permisso tractandi stu-dio, id quod iratus dixit, per scripturam se probaturum esse fateatur: aut si forte respici-ens post iracundiam, quae dixit iterare aut scribere noluerit, non ut reus criminis habeatur.

LIII. Qui crimen objicit, scribat se probaturum: & ibi causa agatur, ubi crimen admittitur: ut qui non probaverit quod objicit, poenam quam intulerit ipse patiatur.

LIV. Caveant iudices ecclesiae, ne absente eo-cujus causa ventilatur, sententiam proferant: quia irrita erit, imo & causam in synodo pro-facto dabunt.

LVI. Ejus qui frequenter litigat, & ad accusan-dum est facilis, accusationem nemo absque grandi examine recipiat.

LVI. De accusationibus episcoporum Constanti-nus imperator inter caetera sic ait: Vestrae, inquit, accusationes tempus habebunt pro-prium, id est, diem magni iudicii: iudicem vero illum, qui tunc futurus est omnibus ju-dicare. Mihi ergo homini constituto de hu-jusmodi rebus non licet habere auditorium, sacerdotum scilicet accusantium simul & accu-satorum. Quos minime convenit tales de-be-re monstrari, qui iudicentur ab aliis, cum ab ipso Domino magis sint ipsi iudicandi; de quibus ait propheta: Deus stetit in synagoga sae-culorum: in medio autem Deus discernit. Neque possunt humano condemnari examine, quos Deus suo reservavit iudicio. Et reliqua talia, & his similia.

LVII. Neque praesul summus a quoquam iudica-bitur, quia dicente Domino: Non est discipu-lus super magistrum.

LVIII. Judex criminis discutens non ante sententiam proferat capitalem, quam aut reum se ipse confiteatur, aut per innocentes testes convincatur.

ANNO CHRISTI

XXXII.

lib. v. c. 179.

negari

XXXI.

lib. v. c. 180.

XXXII.

lib. v. c. 181.

XXXIII.

lib. v. c. 182.

XXXIV.

lib. v. c. 183.

XXXV.

lib. v. c. 184.

XXXVI.

lib. v. c. 185.

XXXVII.

lib. v. c. 186.

XXXVIII.

lib. v. c. 187.

XXXIX.

lib. v. c. 188.

XL.

lib. v. c. 189.

XLII.

lib. v. c. 190.

XLIII.

lib. v. c. 191.

XLIV.

lib. v. c. 192.

XLV.

lib. v. c. 193.

XLVI.

lib. v. c. 194.

XLVII.

lib. v. c. 195.

XLVIII.

lib. v. c. 196.

XLIX.

lib. v. c. 197.

L.

lib. v. c. 198.

LII.

lib. v. c. 199.

LIII.

lib. v. c. 200.

LIV.

lib. v. c. 201.

LVI.

lib. v. c. 202.

LVII.

lib. v. c. 203.

LVIII.

lib. v. c. 204.

LIX.

lib. v. c. 205.

LX.

lib. v. c. 206.

ANNO CHRISTI 781. LIV. Irritam esse. LV. Pulsat. LX. Si quis contra suam professionem vel conscriptionem venerit, si clericus fuerit, deponatur; si laicus, anathematizetur. LXI. Si quis episcopum, aut presbyterum, aut diaconum fallis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam esse communionem. LXII. Si qui inventi fuerint libros famosos legere vel cantare, excommunicentur. LXIII. Ut nullus episcopus, vel infra positus, die dominico causas judicare presumat. LXIV. Ut si quis potentum quemlibet expoliaverit, & admonente episcopo non reddiderit, excommunicetur. LXV. Ut nullus clericus ab episcopo suo recedat, & ad alium se transferat. LXVI. Homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos magosque cucurrerint, nullatenus ad accusationem vel ad testimonium erunt admittendi. LXVII. Qui crimen intendit, agnoscendum est, si ipse ante non fuit criminofus: quia periculosa est & admitti non debet, rei adversus quemcumque professio. LXVIII. Occurrere quisque fidelium ruinis miserorum debet subsidio quo valet, & ex revelatione alienæ vindictæ se Dei removere vindictam. Libat enim Domino prospera, qui ab astitit pellit adversa. LXIX. Majus periculum est judicantis, quam ejus qui judicatur: unde unicuique providendum est, ne aliquem injuste judicet, aut puniat. LXX. Accusationes adversus doctorem nemo suscipiat: quia non potest humano condemnari examine, quem Deus suo iudicio reservavit. LXXI. Presbyter non adversus episcopum, non diaconus adversus presbyterum, aut subdiaconus adversus diaconum, non acolytus adversus subdiaconum, non exorcista adversus acolytum, non lector adversus exorcistam, non ostiarius adversus lectorem det accusationem aliquam. Et non damnabitur pæsul, nisi in LXXII. testibus. Neque pæsul summus a quoquam judicabitur, quoniam scriptum est: Non est discipulus super magistrum. Presbyter autem in cardine constitutus, non nisi LXXIV. testibus damnabitur. Diaconus cardinarius constitutus urbis Romæ, nisi in XXVI. non con-

demnabitur. Subdiaconus, acolytus, exorcista, lector, nisi, sicut scriptum est, in VII. testibus non condemnabitur. Testes autem sine aliqua sint infamia, uxores & filios habentes, & omnino Christum prædicantes. LXXIII. Testimonium laici adversus clericum nemo suscipiat. LXXIV. Nemo enim clericum quemlibet in publico examinare præsumat, nisi in ecclesia; & reliqua. LXXV. Episcopi pontifici, a quo consecrati probantur, præjudicium inferre nullum possunt. Quod si presumptum fuerit, viribus carere non dubium est, nec posse inter ecclesiastica ullo modo statuta censi. LXXVI. Non licet imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti, aliquid contra mandata divina præsumere. LXXVII. Providendum est, ne in aliquo apostolica aut canonica decreta violentur. LXXVIII. Injustum iudicium, & definitio injusta regio metu vel jussu a iudicibus ordinata, non valeat. LXXIX. Sic odit Deus eos qui adversus patres armanur, ut patrum invalores, qui in omni mundo infamia notantur. XC. Item generali decreto constitutum; ut execrandum anathema, & velut prævaricator catholicæ fidei, apud Deum reus existat, quicumque regum vel potentum deinceps canonum censuram in quocumque crediderit, vel permiserit violandam.

NOTA JACOBI SIRMONDI S. J.

Hadriani papa Capitula.) Quanti hæc olim habitæ fuerint in Gallia, ex eo intelligi licet, quod omnia in libros Capitularium regum transfusa sint. Videntur etiam nonnuquam episcopi eadem sibi, & ecclesiis suis, pro lege observanda proposuisse; ut Hincmarus Laudunensis, cujus in codice sanctæ Mariæ Verdunensis, post hæc Hadriani capitula, istiusmodi extat professio: Hincmarus Deo miserante ecclesiæ Laudunensi episcopus, his sanctorum apostolica sedis patrum decretis obtemperandum subscripsi. Qui quoque mihi eodem anctore commisso iuni, & in his similitur sententiis, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis, hæc mecum pace participantur. Si vero aliqui secus volentes fieri scilicet hujus disciplina, nec habeantur particeps communionis nostræ. Actum Lauduno VIII. Idus Julias. At horum contra auctoritatem, tanquam a sacris canonibus discrepantium, elevare atque infringere conatur Hincmarus Rhenensis adversus nepotem scribens cap. 24. qui & hæc ejus subscriptionem vellicat capite 36.

NOTÆ ANTONII AUGUSTINI

ARCHIEPISCOPI TARRACONENSIS.

De Hadriani papa decretis sumptis, ut ajunt, ex Græcis & Latinis canonibus & synodis Romanis, atque decretis præsulum ac principum Romanorum, & traditis Ingelramno Mediomatrici urbis episcopo 13. Kalendas Octobris indictione 9. anno Christi 785. ut suscipior. De ordinationem accusat, &c.) His verbis utitur Telephorus episcopus 1. unde est cap. 8. Can. 6. questio 1. apud Gratianum, & lvo. parte 6. cap. 314. decreti; & Anselm. lib. 3. cap. 13. eidem utitur Eusebius papa epist. 2. Neque dissimilia sunt verba Alexandri papa epist. 1. & epist. 2. ex qua sumitur cap. 2. dist. 94. licet falso Antonius Demochares ediderit epist. 10. ut etiam Antonius Contius: nec recte Gratianus verba Alex-

ANNO CHRISTI 781. LIV. Irritam esse. LV. Pulsat. LX. Si quis contra suam professionem vel conscriptionem venerit, si clericus fuerit, deponatur; si laicus, anathematizetur. LXI. Si quis episcopum, aut presbyterum, aut diaconum fallis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam esse communionem. LXII. Si qui inventi fuerint libros famosos legere vel cantare, excommunicentur. LXIII. Ut nullus episcopus, vel infra positus, die dominico causas judicare presumat. LXIV. Ut si quis potentum quemlibet expoliaverit, & admonente episcopo non reddiderit, excommunicetur. LXV. Ut nullus clericus ab episcopo suo recedat, & ad alium se transferat. LXVI. Homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos magosque cucurrerint, nullatenus ad accusationem vel ad testimonium erunt admittendi. LXVII. Qui crimen intendit, agnoscendum est, si ipse ante non fuit criminofus: quia periculosa est & admitti non debet, rei adversus quemcumque professio. LXVIII. Occurrere quisque fidelium ruinis miserorum debet subsidio quo valet, & ex revelatione alienæ vindictæ se Dei removere vindictam. Libat enim Domino prospera, qui ab astitit pellit adversa. LXIX. Majus periculum est judicantis, quam ejus qui judicatur: unde unicuique providendum est, ne aliquem injuste judicet, aut puniat. LXX. Accusationes adversus doctorem nemo suscipiat: quia non potest humano condemnari examine, quem Deus suo iudicio reservavit. LXXI. Presbyter non adversus episcopum, non diaconus adversus presbyterum, aut subdiaconus adversus diaconum, non acolytus adversus subdiaconum, non exorcista adversus acolytum, non lector adversus exorcistam, non ostiarius adversus lectorem det accusationem aliquam. Et non damnabitur pæsul, nisi in LXXII. testibus. Neque pæsul summus a quoquam judicabitur, quoniam scriptum est: Non est discipulus super magistrum. Presbyter autem in cardine constitutus, non nisi LXXIV. testibus damnabitur. Diaconus cardinarius constitutus urbis Romæ, nisi in XXVI. non con-

ANNO CHRISTI 781. LIV. Irritam esse. LV. Pulsat. LX. Si quis contra suam professionem vel conscriptionem venerit, si clericus fuerit, deponatur; si laicus, anathematizetur. LXI. Si quis episcopum, aut presbyterum, aut diaconum fallis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam esse communionem. LXII. Si qui inventi fuerint libros famosos legere vel cantare, excommunicentur. LXIII. Ut nullus episcopus, vel infra positus, die dominico causas judicare presumat. LXIV. Ut si quis potentum quemlibet expoliaverit, & admonente episcopo non reddiderit, excommunicetur. LXV. Ut nullus clericus ab episcopo suo recedat, & ad alium se transferat. LXVI. Homicidæ, malefici, fures, sacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falsum testimonium dixerint, seu qui ad sortilegos magosque cucurrerint, nullatenus ad accusationem vel ad testimonium erunt admittendi. LXVII. Qui crimen intendit, agnoscendum est, si ipse ante non fuit criminofus: quia periculosa est & admitti non debet, rei adversus quemcumque professio. LXVIII. Occurrere quisque fidelium ruinis miserorum debet subsidio quo valet, & ex revelatione alienæ vindictæ se Dei removere vindictam. Libat enim Domino prospera, qui ab astitit pellit adversa. LXIX. Majus periculum est judicantis, quam ejus qui judicatur: unde unicuique providendum est, ne aliquem injuste judicet, aut puniat. LXX. Accusationes adversus doctorem nemo suscipiat: quia non potest humano condemnari examine, quem Deus suo iudicio reservavit. LXXI. Presbyter non adversus episcopum, non diaconus adversus presbyterum, aut subdiaconus adversus diaconum, non acolytus adversus subdiaconum, non exorcista adversus acolytum, non lector adversus exorcistam, non ostiarius adversus lectorem det accusationem aliquam. Et non damnabitur pæsul, nisi in LXXII. testibus. Neque pæsul summus a quoquam judicabitur, quoniam scriptum est: Non est discipulus super magistrum. Presbyter autem in cardine constitutus, non nisi LXXIV. testibus damnabitur. Diaconus cardinarius constitutus urbis Romæ, nisi in XXVI. non con-

ANNO CHRISTI 191

ANNO CHRISTI 191

mandi de apostolicis sedis legatis intellexerit, qui de omnibus episcopis dicta sunt. Sic enim sic ad omnes episcopos scribens: Qui vos persecutus, ipsum, cuius legatione sanguinolenti, persequatur: quia ipse ipse filius Dei...

Cap. 1.

Similia verba concilii Niceni fulsere cap. 27, testatur Julius papa cap. 7, in epist. ad orientales & Athanasius & alii episcopi in Alexandriana synodo congregati, in epist. ad Felicem II. Sed multo ante idem ab apostolis traditum esse ait Anselm. epist. 2, unde sumitur cap. 19, in fine 2, quæst. 3. Ivo 4, 55. Panorm. & 5, 258. Decreti. Eadem Alexand. epist. 1, sic a tempore apostolorum observari. Eius aliquot verba Grat. cap. 16, quæst. 7. Burchard. lib. 1, cap. 123, & cap. 124, quo loco ut verba Ivo referuntur, non omnino falso; ut Athanasius, verba Ivo 4, 5. Panorm. ut Julii parte 5, cap. 257. Decreti 1, ut Alexand. Anselm. lib. 3, cap. 11. De eadem re ex Stephani papa ep. 2, ex qua sumitur 2, quæst. 2, cap. 3, plenius propter relatum a Burch. lib. 1, cap. 123, item Sixti 2, epist. 2, & post Nicænum conc. epist. Felicitis II, ad Athanasium & Alexandrinam synodum cap. 2, nec non cap. 17, concilii Aurelianensis. Hujus cap. verba referit lib. 6, cap. 287, & c. 21, & lib. 7, cap. 139, in additis. Vide etiam lib. 7, cap. 350, capitul.

Cap. 2.

Hæc summa sunt ex Nicæna synodo, ut refert Julius papa epist. 1, ex qua sumitur 3, quæst. 4, cap. 1, & aliis verbis epist. 2, & Athanasius, sic reliqui in Alexandriana synodo ad Felicem II. Ex qua sunt 9, quæst. 3, cap. 11, & cap. 12, falso Athanasio patriarcha ad Felicem papam inscripta, & apud Ivonem parte 5, cap. 25. Decreti itidem mendose relata. Idemque Felix ait in epist. ad eosdem Egyptios episcopos cap. 18. Sed ante concilium Nicænum eadem sententia ab apostolis est accepta, ut testatur Eleutherius papa epist. ad Galliarum episcopos, unde sumitur 3, quæst. 6, cap. 7, Ivo 4, titul. 12, Panorm. & 6, 316. Decreti, & Victor papa epistola 1, & Sixtus secundus epistola 1, ex qua est 3, quæst. 6, cap. 5, sed ex Victoris epist. Burchard. lib. 1, cap. 126, & ex Julii cap. 144, ex Decret. Gregor. Sixti Victoris Ivo lib. 4, titul. 12, cap. 2, Panorm. Sed pro Gregorii scribo Julii, ut parte 5, cap. 257. Decreti. Testatur idem Victoris successor Zephyrinus, epist. 1, ex qua est 5, quæst. 4, cap. 3, Anselmus lib. 3, cap. 4, qui dimittit referunt epistola verba. Sic enim est in libris conciliorum: Nec antea statuit, sicut ab apostolis & successibus eorum olim statutum est, quæ ejus auctoritate statuitur; neque hoc a Demochare & Contio omitti debuit. Sic etiam 2, quæst. 1, cap. 5, quod Felicitis nomine inscribitur, & recte Demochare: notat eadem verba esse Zephyrini epist. 1, Felicitis epist. ad Paternum, quæ etiam prima est; sed verba quæ apud Gratianum desiderantur, notata non sunt. Contius alium errorem addidit numerorum. Appellat enim caput addidit. Verba addita sunt (apostolica sunt auctoritate) ante illa (aut reum se ipse confiteatur) Burchardus 1, 154, ex Zephyrino, Apostolica sunt auctoritate ex cap. 157, ex Felice, Apostolica sunt auctoritate. Ivo Can. 4, 12, 11, Panormitanus, quæ apostoli sunt fuerunt auctoritate. Ex Zephyrino. Sic etiam Anselmus lib. 3, cap. 66, licet cap. 65, ex Felice, quæ apostolica auctoritate. De eadem re exat Marcelli papa epistola 1, unde est cap. 15, Can. 24, quæst. 1, Anselm. 1, 15, & 3, quæst. 6, cap. 6, quod plenius est apud Anselmum lib. 3, cap. 7, item ejusdem Marcelli epist. 2, unde sumitur cap. 1, distict. 17. Sed latius patent Marcelli verba. Addamus Miltiadis epist. ad Hispania episcopos: cuius pars refertur a Burch. lib. 1, cap. 2, & Ivone parte 5, cap. 49. Decreti. Hæc anteriora sunt ex Nicæna synodo, ex posterioribus videtur epist. Stephani & Africanorum ad Damasum, & Damasii epist. 3, ad eosdem episcopos: unde est 3, quæst. 6, cap. 6, quod mendose editum est a Demochare & Contio. Nam pro illis verbis, quantum omnes appellare; scribendum est, quam omnes appellare; & referuntur ad sedem apostolicam. Burchard. lib. 1, cap. 129, quæ habet; & Ivo parte 5, cap. 295. Decreti. Sed ambo omittunt superiora verba oppido necessaria. Ivo Callisti esse ait, quæ Damasii sunt. Anselm. recte lib. 2, cap. 67, init. hujus capituli verba paucis exceptis retere capitul. lib. 6, cap. 267, & lib. 7, cap. 150, in ipse addit plenius.

Placuit ut semper, &c.) Similia verba concilii Niceni fulsere cap. 27, testatur Julius papa cap. 7, in epist. ad orientales & Athanasius & alii episcopi in Alexandriana synodo congregati, in epist. ad Felicem II. Sed multo ante idem ab apostolis traditum esse ait Anselm. epist. 2, unde sumitur cap. 19, in fine 2, quæst. 3. Ivo 4, 55. Panorm. & 5, 258. Decreti. Eadem Alexand. epist. 1, sic a tempore apostolorum observari. Eius aliquot verba Grat. cap. 16, quæst. 7. Burchard. lib. 1, cap. 123, & cap. 124, quo loco ut verba Ivo referuntur, non omnino falso; ut Athanasius, verba Ivo 4, 5. Panorm. ut Julii parte 5, cap. 257. Decreti 1, ut Alexand. Anselm. lib. 3, cap. 11. De eadem re ex Stephani papa ep. 2, ex qua sumitur 2, quæst. 2, cap. 3, plenius propter relatum a Burch. lib. 1, cap. 123, item Sixti 2, epist. 2, & post Nicænum conc. epist. Felicitis II, ad Athanasium & Alexandrinam synodum cap. 2, nec non cap. 17, concilii Aurelianensis. Hujus cap. verba referit lib. 6, cap. 287, & c. 21, & lib. 7, cap. 139, in additis. Vide etiam lib. 7, cap. 350, capitul.

hæc tradidit Mediomatrici episcopo. Hæc quidem cor- te caput olim fuit XLV. Nisi concilium, ut apparet ex epist. Julii papa ad Eusebium, Theogenium & alios orientales episcopos; cap. 11, sed ante id concilium & multorum est pontificum Romanorum. Initium summa- mus ab Evaristo epist. 2, unde est 2, quæst. 7, cap. 17, Ivo 7, 7. Panorm. Max Sixtus epistola 1, in fine. Cujus sunt tum alia, tum illa verba hic quoque relata: Dubius in fide turbatus est, &c. quæ habet Gregorius IX, sub titul. de heret. cap. 1, nomine Stephani omnibus episcopis, & ante eum Bernard. Papien. lib. 5, titul. 6, cap. 1, collect. 1. Decretal. rectius Burchardus lib. 1, cap. 124, ex Julii epist. de qua supra. Sicetiam Ivo parte 5, cap. 257, nec hoc Anton. Cont. mutavit in editione juris pontificii omnium optima. Tertius accedat Pius papa epist. 1, ex qua est 3, quæst. 4, cap. 3. Quartus Callistus epist. 2, ex qua sumitur 2, quæst. 7, cap. 12, plenius Burchardus lib. 1, cap. 121, & Ivo 5, 289. Decreti. Quintus Fabianus epist. 1, cum filii apostolice & universali ecclesie; hoc est, in synodo Romana. Ex ea est 3, quæst. 4, cap. 7, plenius Anselmus lib. 3, cap. 17. Sextus Stephanus epist. 2, cuius illa verba sunt: Apostoli & successores eorum & reliqui sancti patres voluerunt fieri factum episcoporum auctoritatem, &c. Postremus Marcellus sit epistola 2, qui etiam apostolos ait, & eorum successores sub divina contestatione constituisse, non debere fieri persecutiones, &c. quæ verba mendose refert Gratianus distict. cap. ultimo & Anselm. 6, 187. Nunc addamus alterius atheniensi concilii caput a Nicolao pontifice relatum in epist. ad Michaelem imperatorem. Græce extat caput 6. Constanti- nop. synodi apud Gratianum 4, quæst. 1, cap. 2, Ivo 4, 7, 10. Panorm. & 14, 70. Decreti nec dissimile est can. 12, Chalced. synodi, unde est cap. 46, apud Gratianum 2, quæst. 7. Anselmum lib. 30, cap. 124, five 115, adde cap. 96. Concil. Carthagen. 4, & cap. 11, concilii Toletani sexti, unde est cap. 9. Gratiani 3, quod 9, falso inscriptum ex Tolitano septimo, quod Demochares recte mutavit. Burchard. lib. 16, cap. 5, ex decretis Felicitis papa cap. 15, editi. Est sane Felicitis secundus epist. 1, cap. 11, mentio hujus Nicæni capituli. Partem denique verborum hujus capituli invenies in capitul. lib. 5, cap. 183, & 239, integrum caput lib. 7, cap. 147, in additis.

Sancta synodus Romana dixit: Hæc sunt, &c.) Cap. 1. His verbis decipiuntur, qui putant Hadrianum hos canones in synodo Romana constituisse. Sunt autem verba ejus synodi quæ habita est sub Felice a 70, episcopo, ut constat ex epist. 2, Felicitis, qui multis sculis fuit ante Hadrianum, sub Claudio & Aureliano imperatoribus, Damasus teste. Eadem verba sunt in capitul. lib. 7, cap. 143, in additis.

Epistola ab illis, &c.) Hæc verba Felicitis refert Greg. IX, sub tit. de accusatione cap. 2, sed non recte ait esse ejusdem Felicitis, cuius est caput. Nique illud est ex epist. 1, cap. 17, Felicitis secundus, hoc ex secunda Felicitis primi. Bernard. Papien. lib. 5, tit. 1, c. 1, & 2, itidem refert ordines neglecto temporum. Contius utrumque caput ejusdem Felicitis esse arbitrat. Burch. lib. 1, cap. 169, & c. 174, utrumque Felicitem appellat, & Ivo parte 5, cap. 271, & 291. Decreti. Hujus thematis sententia refertur tum ab Athanasio, & Alexandrina synodo, tum ab eodem Felice minore, cap. 2, & 3, epist. 1, ad eum em Athan qui testis est hoc etiam fuisse sumptum ex Nicæna synodo: sed ante eam synodum eadem fuit sententia tam primi Felicitis quam Stephani epist. 2. Postea legendum est 6, caput Græcum Constantiноп. synodi, & c. 7, Carthag. III, quod est Græcis c. 19, concilii Carthag. ex quo sumptum est c. unic. Grat. 4, q. 5, falso inscriptum ex concil. Carthag. IV, ut recte Demochares notat. Burch. 1, 160, incertus ex Carthag. cap. 19. Sed Græcos secutus esse videtur Ivo 4, tit. 2, Panorm. cap. 12, mendose, part. 5, cap. 270. Decreti, cap. 8, & in majus ex Concilio Carth. IV, cap. 19, utrumque mendosum est. Ansel. lib. 3, cap. 33, ut Burch. vide hujus themæ verba in additis cap. lib. 7, cap. 143.

Quæ congrua in loco, &c.) Felicitis verba refert praeter Anselm. 3, 28. Burch. 1, 174. Ivo 5, 291. Decreti: sed in Felicitis epist. non est, tempore a canonibus praefixo Nicæni, fuit enim Felix multo antiquior: sed 3, tempore congruo. 1, autumnale, vel æstivo: quod confirmatur canone 37, apostolorum, & Nicæno 5, ex quo est caput 1, dist. 18, mendose tamen a duobus Antonius editum, mundum seipsum & solennius minus Deo possit offerri. Est enim scribendum, mundum seipsum & solennius minus Deo possit offerri. Græce est in dicitur ad dicitur quædam 79 dicitur. Quamvis in his verbis illa verba & solennius, non agnoscamus, quæ in multis Latinis editionibus horum canonum non legimus, sine licet in veteri libro Massæ, non sunt in Carthag. VI, synodo, neque in Dionysii Exiguus interpretatione. Cætera a Felice scripta confirmantur verbis concilii Nicæni relatis a Julio papa in epistola ad orientales c. 23, 24, 25, & 26, & fortasse Nicæna synodi c. 63, 64, vel 67. Itaque in ea synodo sed testati videntur Athanasius & reliqui

Omnes illa epistolæ (supra) 1, 2, & 3, vidi sunt loci

Cap. 1.

549

ANNO CHRISTI 311

ANNO CHRISTI 311

917

Egypti in epist. ad Felicem II. & idem Felix ad eosdem Egyptios c. 3. unde est...

In qua ultra praenota terminos, &c.) Julius epist. c. 32. testatur hoc esse in synodo Nicena statutum...

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis verba refert Ivo lib. 7. cap. ult. Panormius, & parte 5. cap. 248. Decreti: vide quae diximus cap. 4. & infra cap. 15. & capit. 4. cap. 143.

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis in synodo Romana verba refert Grat. ut Roma synod. verba 3. q. 7. cap. 1. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 24. Panorm. ut Stephanus episcopus Gallia in 2. decretali, non recte...

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis in synodo Romana verba refert Grat. ut Roma synod. verba 3. q. 7. cap. 1. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 24. Panorm. ut Stephanus episcopus Gallia in 2. decretali, non recte...

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis in synodo Romana verba refert Grat. ut Roma synod. verba 3. q. 7. cap. 1. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 24. Panorm. ut Stephanus episcopus Gallia in 2. decretali, non recte...

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis in synodo Romana verba refert Grat. ut Roma synod. verba 3. q. 7. cap. 1. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 24. Panorm. ut Stephanus episcopus Gallia in 2. decretali, non recte...

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis in synodo Romana verba refert Grat. ut Roma synod. verba 3. q. 7. cap. 1. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 24. Panorm. ut Stephanus episcopus Gallia in 2. decretali, non recte...

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis in synodo Romana verba refert Grat. ut Roma synod. verba 3. q. 7. cap. 1. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 24. Panorm. ut Stephanus episcopus Gallia in 2. decretali, non recte...

Quod si ex utraque parte, Hinc Felicis in synodo Romana verba refert Grat. ut Roma synod. verba 3. q. 7. cap. 1. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 24. Panorm. ut Stephanus episcopus Gallia in 2. decretali, non recte...

ANNO CHRISTI 101.

ANNO CHRISTI 101.

ad episcopos Gallie, ex qua est 9. q. 3. c. 7. Burchar. 1. 66. Ivo 4. 2. Panorm. & 3. 100. & 101. Decreti. Ante Callistum Anicetus in epistola ad Gallia totum episcopos, ex qua est 9. q. 3. c. 5. & 6. Burchar. 1. 63. Ivo 4. 2. Panorm. & 3. 54. Decreti. Post hoc verba Callisti repetit Lucius Papa ad episcopos Gallie & Hispanie, & hujus capituli verba fore eadem conscribit. Vide infra cap. 63. Exter hoc etiam capitulum in cap. lib. 7. cap. 146. in additis pars etiam hoc extat lib. 7. cap. 106.

¶ *Nec reliquorum aliqui episcoporum, &c.* Confirmatur hac sententia verbis Concilii Carthaginensis IV. c. 23. ex quo est 15. q. 7. c. 6. Burch. lib. 1. c. 114. Ivo parte 3. c. 110. Decreti. Item sententia est non dissimilis Concilii Hispanie II. c. 6. ex quo sunt c. 1. & c. ult. 15. q. 7. non recte a Demochare edita, & a Costio Iridem conuenero. Adde ex Nicolai epist. ad Mich. Imper. c. 8. d. 21. in quo *prohibendum pro prohibendum mutari potest, aut ut varia lectio scribi.* Vide capitulum d. c. 166.

Cap. 11.

¶ *Primo semper isto, &c.* Hac de re dictum est Burchar. 1. 66. Ivo parte 3. c. 110. Decreti. Item sententia est non dissimilis Concilii Hispanie II. c. 6. ex quo sunt c. 1. & c. ult. 15. q. 7. non recte a Demochare edita, & a Costio Iridem conuenero. Adde ex Nicolai epist. ad Mich. Imper. c. 8. d. 21. in quo *prohibendum pro prohibendum mutari potest, aut ut varia lectio scribi.* Vide capitulum d. c. 166.

¶ *Hi qui non sunt bona conuersati, &c.* Multorum pontificum est iis de rebus decretum. Primus Anacletus laudandus est epist. 1. qui etiam Clementis testimonio citatur cum collegis suis, quamvis Clementis verba, ubi sunt, ignoremus. Exter apud Grat. 3. q. 4. c. 2. & Ivo 4. 7. 8. Panorm. Secundus Pius ep. 1. ex qua est 6. q. 1. c. 9. Ivo 4. 5. 7. Panorm. & 3. 243. Decreti, & 3. q. 4. c. 3. Tertius Callistus, cujus verba hac esse videntur ab Hadriano relata epist. 2. ad episcopos Gallie, ex qua est 2. q. 7. c. 18. Burchar. lib. 1. c. 171. Ivo 4. 7. 5. ex Felicio epist. 2. de qua supra c. 5. them. 5. Idem Ivo parte 3. c. 189. Decreti. Ex hac epistola Callisti, cujus etiam verba sunt in 66. Concilii Carthag. IV. repetita, non omnia tamen ea que apud Grat. extant. Quartus Pontianus ep. 2. cujus est 3. q. 5. c. 4. mendose editum, rectius Ansel. lib. 3. c. 16. refert. Quintus Fabianus ep. 1. quam in synodo Romana edidit videtur, ex qua est 3. q. 4. c. 7. multo latius scriptum ab Anselmo. Lucen. lib. 3. c. 7. idem Fabianus epist. 2. & latius epist. 3. cujus verba hac ipsa sunt ab Hadriano relata, paucis exceptis. Eademque verba repetit Sixtus III. in epist. ad orientales c. 2. cujus verba refert Anselm. lib. 3. cap. 23. Ante Sixtum Stephanus epist. 2. multa ex iis repetit. Max Felix II. epist. 1. c. 11. qui testatur esse hoc ex Niceno Concilio. Patrum Pelagius II. epist. 3. cuius est 3. q. 6. c. 6. Anselm. lib. 3. c. 59. sed & generalis synodus extat Constantiopolitana c. 6. Græce, cujus pars refertur a Nicolao Papa III. epist. ad Mich. Imperat. ex qua est 4. q. 1. c. ult. Ivo 4. 7. 10. Panorm. & 14. 70. Decreti. Item Synodus Chalcedon. c. 25. ex quo est 2. q. 7. c. 49. Anselm. lib. 3. cap. 114. Ivo 4. 115. Postremo videatur Clemens lib. 7. c. 46. 47. & 53. constituit. apost.

¶ *Nec vltis persona, &c.* Hac de re Anaclet. ep. 2. unde est 2. q. 7. c. 15. Ivo 4. 7. 6. Panorm. & 3. 237. Decreti. Ansel. 3. 31. Densedit cap. 4. nonnulla refert. E autem quoque ep. 2. ex qua est 2. q. 7. c. 1. Ivo 4. 5. 2. Panorm. & plenius parte 3. cap. 260. Decreti, & Anselm. lib. 3. c. 12. Callistus, Fabianus & Sixtus III. ubi supra. Ansel. 3. 73.

¶ *Aliqui in aliquibus circumstantiis, &c.* Hac Fabiani Papa sunt epist. 3. & Sixti III. in epist. ad orientales episcopos cap. 3. Anselm. 3. 73. de eadem re alii permulti conscripserunt. Principio Clemens ep. 1. qui Petri magistri verba refert, ex qua est 6. q. 1. c. 1. Anselm. 3. c. 1. Clementi proximus Anacletus epist. 2. ex qua est 2. q. 7. cap. 15. & 6. q. 1. cap. 1. Tertius Callistus epist. 1. ex qua est 2. q. 7. cap. 18. Quartus Pontianus epist. 1. & 2. Quintus Fabianus epist. 1. ex qua est 6. q. 1. cap. 4. & epist. 2. ex qua est caput 3. eiusdem questionis. Sanctus Eutychnus epist. 2. in synodo Romana, ex qua Ivo parte 6. cap. 338. & 333. Decreti plura suscipit, quam Gratianus 3. q. 8. c. 3. & 3. q. 4. cap. 11. Add. Ivo 4. 8. 2. Panorm. Anselm. 3. 25. Septimus Eusebius epist. 3. cum synodo, ex qua est 3. q. 5. c. 9. sed Burchar. lib. 19. c. 4. ex concilio apud Theodonis villam c. 3. at Ansel. 3. 19. ex Eusebio. Octauus Julius ex epist. 2. c. 33. ex qua est c. 10. eiusdem qu. Anselm. 3. 21. est autem id ex Niceno Concilio sumptum, ut Julius affirmat. Nonus Felix II. in epistola ad Athanasium & Alexandrianam synodum c. 14. ex qua est 3. q. 5. c. 11. Ansel. 3. 63. Idem Felix c. 15. eiusdem epist. Postremus Pelagius 2. epist. 3. cujus verba plenius in concilio Romano sunt, quam apud Gratianum 3. q. 5. c. 6. sed Ansel. 3. 59. latius retulit. De eadem re extat c. 6. Concilii Carthaginensis 2. vide infra c. 63.

¶ *Nullus episcopus aliterus parochianum, &c.* Hac verba sunt Niceni, (hac eadem verba sunt cap. 14. Magunt. Concilii sub Arnulfo, & lib. 1. cap. 308. capitulum, & in additis cap. 149.) Concilii cap. 26. attestata

tur Julius Papa epist. 2. cap. 6. sed desiderantur hac verbo post verbum *iudicare, salua iam in omnibus apostolica auctoritate.* Exter quoque de eadem re cap. 16. Niceni Concilii Græce & Latine, ex quo est distind. 71. cap. 3. Burchar. lib. 1. cap. 109. Ivo parte 5. cap. 117. Decreti: nec dissimile est cap. 35. Græce Latine 36. apostolorum. Callistus Papa epist. 2. latius, ex qua sunt tria Gratiani capita 9. q. 2. Burchar. lib. 2. cap. 39. & Ivo parte 6. cap. 140. Decreti, ex decretis Hadriani Papa cap. 15. Ivo parte 4. cap. 103. & 101. & parte 14. cap. 72. Decreti, ex Callisti epist. Anselm. 4. cap. 118. ex epist. Sixti omnibus episcopis cap. 119. & cap. 120. ex Callistino. Gregorius IX. sub titulo de parochiis cap. 3. Hadriano Papa ascripsit, ut Bernard. Papien. 1. collect. decretal. lib. 3. tit. 25. cap. 3. Quod autem Anselm. Lucenensis attulit ex Sixto, nos invenimus in epist. Sixti minoris 2. ad episcopos Hispaniarum, cujus magna pars eadem verba repetita est nomine Felicio IV. ad omnes episcopos. Addamus Siricum Papam in epist. 4. cap. 6. & similem Innocentii epist. 2. cap. 7. qui refert hanc fuisse Niceni Concilii sententiam. Ex hoc cap. sumptis Gratianus cap. 2. distind. 71. Ivo 3. 5. 73. Pithorm. idem multis conciliis proditum est, Antiocheno c. 13. & 21. ex quibus sunt 9. q. 2. c. 6. & 7. Burch. lib. 1. 71. & 108. Ivo parte 5. cap. 176. & 210. ex alia versione. Sardicensi cap. 15. Græcis, Latine 18. & 19. apud Gratianum d. 71. c. 1. Hujus Sardicensis canonis mentio fit c. 5. Concilii Carthag. I. & Concilii Triburienis c. 28. Aquigranensis c. 55. Constantinop. Occumenico c. 2. Græcis 2. & 3. Latine. Ex quibus est 9. q. 2. c. 8. & 9. Chalcedonensis etiam generali c. 20. ex quo est distind. 71. c. 4. & ex Anselmi alia editione lib. 7. c. 97. apud quem non male quod Grat. ait, *Aliquis constituit ecclesie ordinari, legimus, in aliorum constituit ecclesie statuta fieri,* quod etiam est in Triburien. Concilio c. 28. *Mō ἴσμεν ὡς αὐτῆς πάλιν ἐπιτάχεται ἐκτελεῖται.* hoc *constituit* appellatur 21. q. 3. c. 1. quod non ex 7. synodo est, sed Constantinop. c. 1. quod non ex 7. synodo est, apud quos plura verba eiusdem canonis extant, & pro constituti est, *ἢ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτελεῖται.* Hadrianus Græci. Hispanas synodos de eadem re laudamus. Valentini Concilii c. 6. non solum alienum clericum ordinari vetat, sed ut localem futurum se promittat, jubet. Sic enim *resistentem* appellat. Bracaren. 1. c. 26. idem de ordinibus statuit. Addamus ex aliis provinciis Eleusis c. 6. Arvernensis c. 10. Cabilon. c. 13. Aquigran. c. 45. quo referuntur verba Niceni Concilii c. 16. Arausiaci 1. cap. 2. & 9. Veneti c. 10. Aurelianensis 3. cap. 15. Adde hujus collectionis cap. 28. & quod hujus capituli esse pars videntur. Post hac scripta invenimus concilii Chalcedonensis cap. 3. adionis sextæ: ex quo emanavit cap. 20. eiusdem concilii. *Cherici, inquit, in ecclesia constituti non licet aliterus constituit ecclesie deputari, sed manere illic, in qua ministrare deputati sunt.* *Κληρικῶν δὲ ἐκκλησίας συντάσσονται μὴ ἄλλοις ἢ αὐτῶν πάλιν ἐπιτάχεται ἐκτελεῖται, ἀλλὰ ὅπως ἂν ἐκτελεσθῶν ἢ ἄλλοις ἐπιτάχεται.* Quæ verba sunt cap. 20. Græci, in quo additur tantum, *αὐτῶν ἰδίᾳ ἐπιτάχεται,* propter dictum tertium caput.

¶ *Nullum aliterus iudicari, nisi sui sententia teneri, &c.* Præter Niceni capituli 26. verba, refert Julius ex eadem synodo cap. 34. eiusdem epist. 2. Item Callistus dicta epist. 2. Sixtus II. dicta epist. 2. Ante Callistum Zephyrinus epist. 1. Post Callistum Fabianus epist. 3. ex qua est 6. cap. 3. eisdem verbis Sixtus III. cap. 3. epist. ad orientales episcopos; & ante Sixtum Eusebius epist. 3. ab apostolis & eorum successoribus id esse constitutum ait, cujus verba refert Burch. lib. 1. cap. 165. & Ivo parte 3. cap. 275. Decreti. Eorum pontificum verba nescio quomodo in constituit. Gratiani, & aliorum imperatorum leguntur lib. 7. tit. 48. cap. ult. Codic. Justin. quo Zephyrinus est multis sæculis antiquior (fuit enim Severi imperatoris tempore) legibus sæculi esse factis & constitutum. Eandem refert totam aperte Greg. lib. 11. c. 54. epist. 52. regis 4. Aniani verba verbis videntur nostri delectari, aut Anianus nostrorum pontificum verbis 35. lib. 4. tit. 14. Cod. Theodof. hujus them. verbis utitur. Eadem verba sunt cap. 14. Magunt. sub Arnulfo, & lib. 7. cap. 308. capitulum.

¶ *Parochianus iudicari, &c.* Hac etiam verba Niceni Concilii sunt cap. 33. ut refert Julius dicta epist. 2. cap. 16. sed extant aliorum pontificum Romanorum de eadem re constitutiones, ut Hygini epist. 1. Fabiani epist. 3. & eisdem verbis Sixti tertii epist. singularis cap. 3. ex qua est 3. quest. 6. cap. 12. quævis Sixti papa solum nomen habet. Burch. lib. 2. cap. 147. ex Fabiani epist. & Ivo parte 5. cap. 260. Decreti, sed parte 5. cap. 248. & 6. cap. 331. ex epist. Felicio I. ad episcopos Gallie, quæ secunda est synodo Romana conscripta, de qua diximus cap. 5. Anselm. 3. 73. ex Sixti epist. omnibus orientalibus. Hoc idem repetitur decretum ab Eusebio papa, epist. 3. quasi ab apostolis, & successoribus constitutum, Burch. 1. 285. Ivo 3. 275. Decreti. Videnda Valentini & aliorum constitutio 5. lib. 10.

adde hanc

Cap. 11.

925

ANNO CHRISTI 781 Cap 18

Cap 19

Cap 20

Cap 21

Cap 22

Cap 23

ve 10. tit. 1. lib. 9. Cod. Theodosiani. Extant etiam verba lib. 7. cap. 309. capitul. & in additis capitul. 145.

1. *Nihil episcopus extra suam provinciam, &c.* Hinc sunt concilio Niceni verba cap. 54. ut refert Iulius epist. 2. cap. 17. immo tamen sunt hinc verba Salva apostolica ecclesie auctoritate & sine his Burch. verbis lib. 1. cap. 170. Ivo parte 5. c. 190. Decreti ex Iulio epist. & Anselm. lib. 3. cap. 88. ex Hadriani decretis. Hac de re multa a nobis supra scripta sunt. Huius capituli verba sunt in capit. lib. 314.

2. *Prius ut nihil foras, &c.* Initium huius capituli multis pontificum decretis probatur. Sed ex Felice in note ad Athanasium cap. 14. videtur sumptum & qui ex Niceno concilio innasse testatur. Ex Felice Grat. 3. c. 11. & Anselm. lib. 3. cap. 62. Eadem est sententia concilio Carthag. VII. cap. 3. cuius pars refertur a Grat. 4. q. 1. cap. 1. Græcis est cap. 130. sive 129. Latini Africani concilio c. 96. Ivo 16. parte. Cap. 64. Decreti. Plenus Rabanus cap. 1. penitentium. Cetera que Grat. refert, sunt ex cap. 1. eiusdem Carthag. concilio 7. sive Africani 93. Latini & Græci c. 179. sive 178. Ivo 4. 7. 19. Panorm. & 14. 69. Decreti. De libertate tantum prohibendis. Tolerant. IV. c. 69. & 75. Hancum est. De infantibus Clemens papa epist. 1. ex qua est 6. q. 1. c. 5. Anselm. 3. cap. 1. Item Pontianus papa epist. 1. de fecis, sive non ingenuis. Fabianus epist. 2. ex apostolorum vive successorum constitutionibus & epist. 3. & eodem verbis Sixtus III. epist. sing. cap. 2. De *episcopis, libellis, & infantibus*. Stephanus papa epist. 2. ex qua est 3. q. 5. c. 2. Anselm. lib. 3. cap. 18. idemque epist. 1. latus de infantibus & ceteris breviter, ex qua sumpti Grat. 6. q. 1. cap. 12. Burch. 1. lib. 1. c. 121. Ivo 4. 7. 14. Panorm. & 5. 191. Decreti. Anselm. 3. De infantibus Felix cum 70. episcopis epist. 1. & Eutychianus in synodo epist. 1. ex qua est 1. q. 4. cap. 11. Ivo 4. 88. Panorm. Anselm. 3. 25. Adde Eusebium epist. 1. & epist. 3. ex qua sumptum est 3. q. 5. cap. 9. Anselm. lib. 3. cap. 19. Silvestrum in synodo Romana & ex qua est 1. q. 4. cap. 2. Ivo. 4. 7. Panorm. & 6. 334. Decreti. Julius quoque papa idem de infantibus & alios in Nicæna synodo statutum esse ait epist. 2. cap. 33. ex quo est 3. q. 5. c. 10. Anselm. 3. c. 21. De eisdem Damasus epist. 3. ex qua sumpti Grat. 2. q. 7. cap. 19. & 51. plenius Burch. 1. 1. lib. 4. 3. 4. Panorm. & 4. 190. Decreti. Pelagius II. epist. 3. ex qua est 1. q. 5. c. 6. plenius Anselm. 1. 3. c. 50. vide in capitul. lib. 7. c. 437.

3. *Omnes vero infames, &c.* Hadrianus papa apud Grat. 6. q. 1. cap. 1. Anselm. 3. 88. ex decretis Hadriani papa. Multa hac de re Callistus epist. 1. Fabianus epist. 1. & 2. ex quibus sunt 6. q. 1. cap. 2. & 3. Eusebium epist. 1. & 2. & alii supra relati.

4. *Et omnes qui culpe expiationis, &c.* Hoc Fabianus ait epist. 1. unde Grat. 2. q. 7. cap. 38. plenius in Anselm. lib. 3. cap. 1. item Damasus epist. 3. ex qua sunt 2. q. 7. cap. 70. & 51. de quibus supra.

5. *Quoniam prout miseris, &c.* Hac de re d. August. supra cap. 11.

6. *Etiam ut nihil episcopus, &c.* Hac etiam de re multa scripta sunt cap. 51. theod. 7. videlicet Marcellus epist. 1. ex qua est 3. q. 9. cap. 5. & Damasus epist. 3. ex qua sunt 3. q. 9. cap. 6. & 7. cuius verba sunt ex concilio innotanda, mendacium enim est etiam in Antoniani editionibus, nec extra provinciam nisi provinciam, &c. Sed ferendum est, nec extra provinciam nisi provinciam. Ivo recte parte 6. cap. 347. Decreti idem Damasus epist. 6. ex qua est cap. 1. Gratianus qui Ivo 6. 148. Decreti. A. 6. p. 1. Hadriani, adhuc alibi non invenio prater Anselm. 3. 88. sed & Iulius epist. 1. c. 31. hoc ipsum restantur tortalle ex Nicæna synodo.

7. *Si ecclesia alicuius episcopi, &c.* Fabiani sunt 1. epist. 3. Sixtus III. epist. unico. cap. 6. idem videtur Nicæna synodus decrevit cap. 51. ut refert Iulius papa epist. 1. cap. 10. est in capit. lib. 7. cap. 153. in add. 153. & in prioribus lib. 7. cap. 115.

8. *Quo episcopus, prout, &c.* Hac Calixtus papa sunt epist. 1. ex qua est pars 2. d. 1. quæst. 7. cap. 75. plene refertur ab Anselm. lib. 3. cap. 45. Immo refert ab Ivone Carnot. lib. 4. tit. 7. cap. 11. Panorm. cum eadem verba a Sixto III. repetita cap. 3. d. epist. 1. unde Grat. ex synodo Romana 2. c. 11. cap. 50. Mendacium autem editum non est, licet recte Demochares ait ad Sixtum III. memoriam, sed non recte omnifem est verbum *episcopus* post verbum *episcopus*. Concilio Demochares est re utitur, ut solet. Hac postea verba invenimus in verborum Honorii & Theodosii lib. 16. tit. 2. Cod. Theodof. quomodo hac in pontificis constitutiones inserta sunt. Panorm. Sunt etiam hac verba in capitul. lib. 7. cap. 437.

9. *Quo vero episcopus, &c.* Adde præter supra scripta, 5. c. 1. de iur. dictum est in note de concilio Elbertani cap. 70. Arelat. 1. cap. 14. Arelat. 2. cap. 14. in quo refertur magna pars decretorum, hac est. Nicæna concilio, ex quo est 1. quæst. 10. cap. 2. vide Bras-

car. 2. cap. 8. ex quo est 2. q. 4. cap. 1. Burch. 2. 203. Ivo 4. 8. 13. Panorm. & 6. 276. Decreti. de pena rationis dictum est supra c. 7. vide cap. 38.

1. *Nihil archiepiscopus, nisi qui primas, &c.* Hinc sententia est concilio Niceni cap. 47. ut refert Iulius Cap. 11. papa epist. 3. cap. 12. sed & primas fuisse in eodem concilio distinctos & enumeratos testatur Athanasius & Alexandrina synodus in epist. ad Felicem II. idemque Felix ad eosdem cap. 12. Refert etiam Burch. lib. 1. cap. 163. & Ivo parte 5. c. 273. Decreti. Extant hodie cap. 6. & 7. concil. Niceni, in quibus patriarchis videtur honos habitus. *Romani, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitano*. Ex his apud Grat. dist. 85. cap. 6. & 7. Anselm. lib. 4. cap. 4. videtur cap. 6. interpretatio in Chalced. synodi actio 16. sed antiquior mentio extat in Clementis & Anacleti epistolis, quibus in ra quondam referuntur mihi * valde ignota, fuisse aliquando apud * a Petro apostolo acceptis, ut primates vel patriarche constituerent episcoporum. At in quibus alii minores archiepiscopi essent, illic archiepiscopos constituit in singulis aliis urbibus singulos episcopos. Hac Grat. dist. 80. cap. 2. Burchard. lib. 1. cap. 153. & Anselm. libro 6. cap. 105. nec minor nascitur admiratio ex verbis Anacleti epist. 3. *Propterea multo ante Christi adventum a tempore divisa maxima ex parte, &c.* in cap. sunt provinciarum, ubi dulum primates legis fecerunt, &c. qui ad solam imperatoris vel regum confugere non poterant, &c. Patriarchas vel primates esse iusserunt. Reliquas metropolitana civitates, quæ minores iudices habebant, licet majores comitibus sive comitatibus essent, haberent metropolitanos suos, &c. Patriarchas vel primates esse iusserunt. Hac etiam refert Grat. dist. 99. cap. 1. Anselmus lib. 6. cap. 106. Ivo 4. 3. 1. Panorm. cap. 1. Anselmus lib. 6. cap. 106. Ivo 4. 3. 1. Panorm. & 5. 53. Decreti. Item Anacletus epist. 3. somnise ait hac de re conscripisse, in quo enumerat primas civitates quæ a sanctis apostolis & a beato Clemente, sive ab ipso primates prædicatores acceperunt. Mox in comitum nomines gentium & Christianorum in his rebus refert. Mox de tribus primis sedibus, sive ecclesiis, Romana, Alexandrina, & Antiochena notiora conscripsit. In his omnibus, quæ aut subditicia sunt, aut ita obsecra, ut nullam utilitatem afferant, in ea sententia sunt, ut cupiam ex Gratiani Decretis tolli, ut alia plebanæ, quæ magis lædentes perturbant quam docent. Multorum enim capitum læsione in eo lib. non relevamus, sed oneramus, quibus facile carere potuimus. Sed nos cetera persequimur. Ex hac tertia Anacleti epist. Grat. tum alia, tum c. 2. sumpti dist. 22. Latius, qua de re agimus, Burch. lib. 1. cap. 159. & 178. & Ivo parte 5. cap. 109. Decreti. Tertius hac de re constituit Anicetus in epist. ad ecclesias Galliarum, ex qua est 99. dist. cap. 2. Ivo 4. 3. 1. Panorm. & 5. 54. Decreti. Quartus Stephanus epist. 2. hic *Lucianus* nescio quomodo appellatur a Grat. dist. 80. cap. 1. Demochares recte errorem notavit. Anselm. lib. 6. cap. 109. *Lucianus* appellat. Vide etiam in capitul. lib. 7. cap. 430.

2. *Aut princeps sacerdotum, aut summus sacerdos, &c.* Hac sunt ex concilio Carthag. III. c. 26. Africani c. 6. Latini Græci cap. 39. ex quo est apud Grat. dist. 99. cap. 3. Burch. lib. 1. cap. 3. Ivo parte 3. cap. 57. Decreti. Crefconius cap. 153. refert ex Carthag. tit. 6.

3. *Judicium oportet cuncta estimare, &c.* Hac verba sunt Eleutherii in epist. ad ecclesias Galliarum, ex qua est 30. q. 5. cap. ult. Burch. lib. 1. cap. 30. Ivo 4. 9. 3. & 4. 11. 12. & 13. Panorm. idem plenius parte 6. cap. 316. & 317. Decreti. Totidem verbis Iulius epist. 2. cap. 31. Vide pulchram admonitionem Clementis lib. 2. cap. 41. constit. apost. & Evaristum epist. 2. ex qua est 2. q. 1. cap. 20. Burch. lib. 1. cap. 9. Ivo 4. Panorm. Postea invenit hac esse * Constantiani verba in constit. tit. 1. lib. 2. tit. 18. Cod. Theodof. ex qua est 6. q. 1. lib. 3. titul. 1. Cod. Justin. eadem extant in cap. lib. 3. cap. 246.

4. *Sunt nonnulli, qui indifferenter, &c.* Extant hac in 7. cap. 130. capitul. & in concilio Hispalensi II. c. 6. ex quo est 15. q. 7. cap. 1. & ult.

5. *Quando unquam aliquis episcopus, &c.* Hac de re sapius dictum est atque apostolorum, Constantini eisdem verbis vide cap. 76. apostolorum, Constantini 6. Antiochenum 15. ex quo est 6. q. 4. cap. 5. Martini 6. Galliarum Fabianum epist. 3. ex qua est 3. q. 6. cap. 1. 2. 3. & ult. & totidem verbis Sixtus III. epist. unico. cap. 3. ex quo Anselm. lib. 3. cap. 83. Stephanum epist. 2. Marcellum epist. 1. Felicem II. epist. 1. Innocentium epist. 1. cap. 3. ex quo est 11. q. 1. cap. 27. de quo alibi diximus cap. 9. Hac verba extant in capitul. dist. cap. 330.

6. *Si clericus vel laicus habuerit causam, &c.* Vide c. 9. concil. Chalced. ex quo est 11. q. 1. c. 47. Ivo parte 6. c. 360. Decreti latius quam c. 222. & Burch. lib. 2. cap. 183. & Greg. IX. tit. de foro competenti cap. 1. vide Damasum ep. 3. Innocentium epist. 2. c. 3. ex

ANNO CHRISTI 781

Cap 21

Cap 22

Cap 23

Cap 24

Cap 25

Cap 26

Cap 27

Cap 28

ANNO CHRISTI 18.

ANNO CHRISTI 18.

Niceni concilii fuisse dicitur cap. 58. ut refert Julius in A
 ea, quam saepe commemoramus, epist. ad orientis epis-
 copos cap. 21. sic etiam cap. 19. ejusdem concilii apud
 eundem Julium cap. 2. cujus verba ut Sixti papa refert
 Grat. 3. quæst. 6. cap. 3. sunt autem ex epist. 1. Sixti
 II. Burch. lib. 1. cap. 144. ex decretis Julii cap. 18.
 Idem cap. 176. ex decretis Victoris papa cap. 1. cujus
 extant eadem verba epist. 1. Ivo 4. tit. 2. a. Panor. ex
 distis Sixti papa idem part. 3. cap. 357. Decreti, ut
 Burch. 144. eadem sententia colligitur ex verbis Marcelli
 papa epist. 1. ex qua est breve cap. 6. Grat. 2. quæst. 6.
 Prælatum Anselm. Lucen. 2. cap. 7. Nec dissimile est,
 quod affert Ennodius pro Symmacho papa in synodo
 Romana, non longe ab his verbis que affert Grat. dist.
 17. cap. 6. cui capiti Symmachi nomen inscripserunt. Anti-
 quus est Sardicensis concilium, ex quo sunt Græci ca-
 nones 3. 4. 5. & 6. ex quibus sumpsit Grat. 6. quæst. 3.
 cap. ult. & 2. quæst. 6. cap. 3. quo loco Demochares ad-
 scribit falsum numerum cap. 7. Hos canones Sardicen-
 concil. Zosimus papa Niceni concilii fuisse testata. in
 epist. ad Faustinum & alios legatos in concil. Carthag.
 in quo interfuit B. Aurel. Augustinus, eadem verba re-
 fert Aurelius & alii Africi in epist. ad Bonifacium papam.
 Extrat utraque epist. Græce & Latine: negabant Africi in
 suis libris inveniri, neque in Cyprii Alexandrini lib. extra-
 concil. Constantina, neque in Cyprii Alexandrini lib. extra-
 re quod quavis verum esset, nihilominus tamen fuisse
 olim potuerunt ab hæreticis deleri, ut Julius & Fe-
 lic II. & Athanas. cum Alexandris testati sunt. Hu-
 jus cap. etiam verba extant in cap. lib. 7. cap. 349. &
 in additis cap. 128.
 De his qui in accusastionem, &c.) Hac de re diximus
 cap. 15. in fine. ea de re verba sunt in additis capitul.
 lib. 7. cap. 139.
 Si quando in causa epist. &c.) Grat. Hadrianum
 papam his verbis inscripserunt a. quæst. 6. cap. 39. scribendum
 autem est per procuratores, non exploratores, ut in An-
 tonianis edit. est. Sic enim habet exploratores Ansel-
 lib. 3. cap. 88. ex decretis Hadriani. Verba ipsa non
 videntur iuris pontificii esse. Dicitur etiam supra de
 accusastionibus præsentibus non semel. Adstantur quantum
 ex concil. Chalcedon. actione 1. Postea inventi Anianum
 hæc scripsisse, cum interpretationem addidit ad Pan lib. 5.
 tentent. tit. 37. five 39. de reddendis causis appellatio-
 nis. eadem extant in capitul. lib. 7. cap. 357. & in
 additis cap. 140.
 Pictavi in quibusdamque, &c.) Hac sunt Niceni
 concil. verba cap. 60. ut testatur Julius ubi supra
 cap. 21. Ant. patim hæc de re extat caput 24. G. 205.
 35. Latini apostolorum, quod renovari videtur cap. 9.
 concilii Antiocheni ex quo est 9. quæst. 3. cap. 2. cujus e-
 iam verba Martinus Bracara. posuit cap. 4. & apud
 Grat. e. quæst. 3. cap. 1. ex concilio Martini papa. Ad te
 Hyginus papa epist. 1. ex qua est cap. 4. e. 9. Burchard.
 lib. 1. c. 69. Ivo 5. tit. 174. Decreti, ex Callisto episcopi
 Gallie. Ant. vetus quidem episcopi Gallie de eadem re
 apertus scribit. Eius verba refert Gratianus e. quæst.
 22. 5. & 6. Burch. lib. 1. cap. 62. Ivo 4. tit. 1. Panor.
 & 5. 54. Decreti. Latius Callistus epist. 2. ex qua est
 e. quæst. 3. cap. 7. plenius Burch. lib. 1. cap. 66. Ivo 4. tit.
 Panor. & parte 5. cap. 100. & 101. Decreti. Totidem
 verba plebanus Lucius papa ad episcopos Hispanie &
 Gallie. Vide supra cap. 14. nos enim eadem utrobique
 dicimus, ut ipse pontifex scripsit. Hujus capituli verba
 extant lib. 7. cap. 358. & in additis cap. 142.
 Sed in latere, &c.) Hac verba sunt concilii Carth.
 1. cap. 15. & lib. 7. cap. 10. & 359. capitul. Hadrianus papa
 Inglestium episcopo.
 Ut vana temeritate, &c.) Hac verba sunt
 in cap. 14. concil. Carthag. 1. His verbis constat cap. 5.
 Hadriani in libro Populeti. Non male hoc esse potest
 cap. 47. Hadriani
 Delatorum ante lingua capite, &c.) Gratianus 5.
 quæst. 6. cap. 5. ex decreto Hadriani. Sic etiam Anselm
 lib. 3. cap. 86. sed non erat Hadriani hoc decernere, sed
 referre, quod in codice Theodofiano scriptum fuerat,
 vel potius in epistone constitutionum Constantini imper-
 ratoris 5. 10. tit. 1. constat, 1. quæ in libro integra
 est constat. 1. tit. 10. Hoc est cap. 6. Hadriani in libro
 Populeti & in capitul. lib. 7. cap. 360. extat

n Rel in alterius famam, &c.) Hadriani papa nomen
 Gratianus adscripserunt 5. quæst. 1. cap. 1. & Anselm. 3. 88.
 mihi hoc etiam non esse ex pontificio iure videtur (vi-
 de infra capit. 59.) Postea invenitur apud Ivonem parte 16.
 cap. 235. Decreti mixtam hanc sententiam cum illis ex
 capitularibus sumptis in eo libro, quo scribuntur consti-
 tutiones five leges regum Francorum, ut Pippini, Caro-
 li, Ludovici, & aliorum: postea in titulos & libros
 distinctus fuit, ut in collectione legum Longobardorum,
 namque in capitularibus ordo tantum temporum serva-
 batur, in posterioribus materia distinguebatur. Hoc est
 cap. 7. Hadriani in lib. Populeti: sed apud Ivonem par-
 te 4. cap. 49. est cap. 49. Hadriani ad Ingelrem. extat
 in capitularibus Benedicti Leviti, & Anselmi libro 7.
 o Si quis tractus crimem, &c.) Hac sunt Fabiani ver-
 ba epist. 3. ex qua est 2. quæst. 3. cap. 5. & de punit. dist.
 1. cap. 22. ex canonibus Ivo 4. 7. 21. Panor. & 6.
 324. Decreti, Anselm. 3. 70. Totidem verba Sixtus III.
 324. Decreti, Anselm. 3. 70. Totidem verba invenio, ut
 ut solet, cap. 3. sing. epist. Eadem verba invenio, ut
 interpretatione constat. 3. imp. Constantini lib. 9. titul.
 1. Cod. Theodof. in editione five collectione. Aniani.
 cuius hæc verba sunt: sub Alarico rege Gothorum prius
 fuerat constitutio 3. fuit autem Fabianus Constantino
 multo antiquior, utpote qui sub Maximino & Gordia-
 no Africano vixit. Sixtus III. tempore Valeptiani im-
 peratoris. Extant hæc eadem verba in capitul. lib. 7.
 cap. 364.
 Qui crimen obicit, scribat, &c.) Hac verba men-
 dote refert Gratianus 3. quæst. 6. cap. ult. ex decreto Ha-
 driani papa: nam pro (scilicet) scribatur oportet (scri-
 bat). Sunt autem Fabiani verba 3. epist. 3. ex qua est
 2. quæst. 9. cap. 4. & 3. quæst. 6. cap. 1. & 2. quæst. 3. cap. 3.
 sed hoc cap. 3. dicitur esse ex decreto Hadriani, illud
 cap. 1. Fabiani cap. 4. Sixti papa & verum est etiam
 verba Sixti III. cap. 4. dist. epist. sing. Burch. lib. 16.
 cap. 3. ex concilio Arausiano cap. 4. Ivo 4. 7. 21. Pa-
 nor. ex Fabiano (vide cap. 7.) Ad damum Hincmarum in
 synodo responsum, quod in synodo apud S. Medardum
 conscriptum est: ex quo Greg. IX. cap. 1. de libelli
 oblatione, & Grat. 2. quæst. 1. cap. 9. utrobique non recte
 Hincmarum nomen est, & Grat. ait cap. 8. ejus concilii
 esse Burch. 2. 107. cap. 9. Ivo 6. 269. Decreti cap. 3.
 Bernard. Papien. lib. 1. tit. 3. cap. 1. collect. 1. Decre-
 ti, numerum non addit. Hujus capituli verba sunt in ca-
 pitul. lib. 7. cap. 365.
 Causam judicis ecclesie, &c.) Hac esse verba con-
 cilio Niceni refert Julius epist. 2. cap. 24. Fuerunt olim
 Eleutherii papa in epist. ecclesie Galliarum missa: ex
 qua est 3. quæst. 9. cap. 2. Burch. lib. 16. cap. 14. ex de-
 cretis Hadriani papa cap. 4. Ivo parte 6. cap. 319. De-
 cretis ex Eleutherio. Item Ansel. lib. 3. cap. 28. licet
 cap. 88. ex decretis Hadriani totidem verbis usus est
 Felix papa epist. 1. post Nizianum concilium: extant
 eadem verba cap. 50. concil. Carthag. IV. & in capi-
 tul. lib. 6. cap. 279. & lib. 7. cap. 219.
 Eius qui frequenter litigat, &c.) Felix III. in epist. Cap. 10.
 ad Athanas. & Alexandrinos cap. 14. ex quo est apud
 Grat. 3. quæst. 10. 11. Ansel. lib. 3. cap. 62. ambo Felici
 papa hæc adscribunt, sed Ansel. 6. 88. Hadriano. Adde
 concil. Carthag. IV. cap. 58. & Clementem lib. 2. un-
 de est 3. quæst. 5. cap. 4. Ansel. 4. 16. Julium papam
 epist. 2. cap. 33. qui id esse ex Nicæna synodo testatur.
 Ex ea epist. est 3. quæst. 5. cap. 10. Anselm. 3. 21. Hoc
 est e. 8. Hadriani in lib. Populeti.
 De accusastionibus episcoporum Constantinus, &c.) Cap. 11.
 Hac partim ex tripartita historia sunt, partim ex Ru-
 phi verbis lib. 10. cap. 2. histor. ecclesiasticæ. Epipha-
 nus scolasticus lib. 2. cap. 2. histor. tripartita sum-
 pfit ex Sozomene lib. 1. cap. 16. Hac eadem tertie ver-
 ba refert ex historia ecclesiastica Deusdedit cap. 3. Grat.
 breviter 11. quæst. 5. in fine. Item B. Gregorius
 lib. 4. cap. 75. regis, ex quo est. 11. quæst. 1. cap. 43.
 Adde Passien. concil. lib. 3. cap. 8. & capitul. lib. 5.
 cap. 163. & lib. 7. cap. 441.
 Neque presul summus, &c.) Antiqua synodus ex
 adversus Marcellinum papam, postea martyrem glo-
 riosum. In ea a ecc. episcopi dictum est: Nemo un-
 quam iudicabit pontificem, nec presul sacerdotem suum.
 Hoc quantum primus testis non iudicatur a quovis. Hoc
 ipsum narrat Nicolaus papa epist. 8. ad Mich. imp. ex
 ipsum narrat Nicolaus papa epist. 8. ad Mich. imp. ex
 qua est distinct. 21. cap. 7. Ivo 4. 1. 6. Panor. & 5.
 qua est distinct. 21. cap. 7. Ivo 4. 1. 6. Panor. & 5.
 3. Decreti. Mox altera synodus tempore Silvestri pape
 cap. ult. Nemo iudicabit (five adiudicet) presulum su-
 dem, &c. Ex eo est 9. quæst. 3. cap. 13. Innocentii no-
 mine, & nendote editum utriusque pontificis nomine.
 Ivo 4. 1. 5. Panor. Silvestri Anselm. 1. 19. refert 4.
 39. Deusdedit cap. 3. recte hæc Hadriani verba Silve-
 stri esse ait in concil. 277. episcoporum, & ex eodem il-
 lius capituli 3. verba minus mendosa refert. Sunt autem
 Silvestri in Romana synodo. Te via synodus tempore
 Sixti tertii, Maximus ex consul. vixit. Non ideo adver-
 sus pontificem dare sententiam. Alio die Sixtus episco-
 pus dixit: Non est sermo supra dominum, neque distipa-
 lus supra magistrum. Hujus etiam rei mentionem facit
 idem Nicolaus ubi sup. De eadem re extat epistola Six-
 ti, in qua dicit se purgasse in synodo, non quia cog-
 retur:

Canones Ni-
caei concilii.

Cap. 40.

Cap. 41.

Nota

Cap. 42.

Cap. 43.

Cap. 44.

Cap. 45.

Nota

Cap. 47.

Nota

Cap. 48.

Cap. 49.

Cap. 50.

Cap. 51.

Cap. 52.

Pontificis Je-
ronimus

ANNO CHRISTI 181.

ANNO CHRISTI 181.

reus: & estimatio aduersus doliorem memorat. Ex hac epist. est 2. qu. 4. cap. 10. Quarta, de Symmacho papa, qui est Romana quarta synodus, sive adlio: ex ea quondam refert Gratianus distict. 17. cap. 6. item. 1. Eusebii quoque, defensoris Symmachi in Romana synodo recitata. Extant eiusdem sententia etiam apud Grat. 9. quist. 3. cap. 14. Symmachi nomine. Ivo 4. 1. 7. Panorm. in synodo V. Symmachi & parte 3. cap. 10. Decreti. Antiquior Symmacho Gelafius fuit; acerrimus fidei apostolicum defensor, neque indifferens, ut illa tempora patiebantur. In epistola ad Faustum eandem sententiam ruerit, cuius verba refert Grat. 3. qu. 3. cap. 16. Idem cap. 10. equ. refert Nicolai ad Mich. epist. verba, quibus eandem Gelafii verba laudantur. In hoc 10. cap. pro Innocentio, & factus scribendus est ex conciliorum libris, & ex Ivone 4. 1. 10. Panorm. & 5. 19. Decreti. Galafii verba Anselm. lib. 1. cap. 47. & 48. & ut ex diversis epistola idem lib. 1. cap. 16. cap. 24. & plenius lib. 12. cap. 69. Vide infra cap. 67. 68.

Cap. 12

u. Index criminisum discessit, &c.) Hac sententia est Niceni concilii, ut testatur Julius in epistola apud relata cap. 26. Fuerant prius Zephyrimi verba epist. 2. & Felici papa epist. 1. ex qua est 2. qu. 1. cap. 3. Burch. lib. 1. cap. 154. ex Zephyrino & Anselmo lib. 3. cap. 65. ex Felice cap. 66. ex Zephyrino, & cap. 28. ex decretis Hadriani, idem elicitur ex epistola Stephani & Africanus synodi ad Damasum papam. Adde Sixti secundi epist. cap. 4. Sunt etiam hac Aniani verba lib. 9. tit. 30. constit. 1. Codicis Theodosiani, sive titul. 42. in integro libro. Mirum autem est verba Aniani & constitutiois Constantini imperat. usurjari ab antiquioribus pontificibus. Est autem constit. 16. l. 9. tit. 47. eidem Iuliano. Hac ut Constant. verba refert Grat. 4. 1. 1. cap. 2. Burch. 16. 6. ex decretis Hadriani papa cap. 2. (forte 54.) Ivo 4. 11. 4. Panorm. ex Constantino, Anselm. 3. 77. August. episcopus. Hoc est caput 9. Hadriani in libro Populeti: extat in capitul. lib. 7. cap. 170. & lib. 5. cap. 156.

* Notaada Anion. Aug. verba.

Cap. 14

x. Inimic esse inquam, &c.) Hac etiam verba sunt Nicanae synodi teste Iulio cap. 27. & Carthag. IV. cap. 28. Ex quo est 11. qu. 3. cap. 25. est etiam eisdem verbis in epist. 1. Felici, cuius est 3. qu. 6. cap. 11.

Cap. 15

y. Ut ne quis dum in ea, &c.) Nondum hac ipsa verba legi, sed Gregoriana epistola extat ad Bonifacium episcopum, qua, si pestifer morbus, aut mortalitas in ecclesia vel monasterio irrepserit, que nec dum tergitur a loco fugere non debere scriptum est. Eius magna pars ut Gregorii primi ad Augustinum refertur in concilio, in eisdem ut Gregorii tertii ad Bonifacium. Extat etiam Evaristi epist. 2. qua dicitur sine inevitabili necessitate ecclesiam non esse dimittendam. Ex ea est 7. qu. 1. cap. 11. plenius Burch. lib. 1. cap. 76. Ivo parte 5. cap. 182. & 201. Decreti. Anselm. lib. 6. cap. 102. Pulcherrima est aduersus episcopos, qui mercenarius committunt oves suas, ut meretricibus alienis filios suos; epistola Damasi 4. & aduersus vanae sententiae Valentini concilii cap. 3. & Maguntini concilii cap. 12. ex Ildoro, ni fallor, sumptum, qui eos *happereantur* appellat lib. 2. cap. 3. officior. quod mendose scriptum est in libri conciliorum. Ildori mentionem facit etiam concil. Turburienf. cap. 27. Ad extremum addamus synodi Nicanae cap. 16. ex quo est 7. qu. 1. cap. 23. quod ex Carthag. V. esse ait Gratianus. Burch. recte lib. 2. cap. 98. & Ivo parte 6. cap. 170. Decreti & Anselm. 7. 95. Nicani capitula verba refert concil. Aquigr. cap. 45. ad Maron Bracaren. cap. 34. aliis verbis edidit. Adde Tarracon. l. cap. 11. Hispanen. II. cap. 3. Vernen. cap. 12. & 13. Niceni. II. c. 10. (vide infra cap. 62.) apud Gregorium cap. 16. 10. (vide infra cap. 62.) apud Gregorium cap. 16. 10. hac verba legimus, ut clerici proprias ecclesias non relinquunt, in canon. apost. tit. 15. & 16. concilii Chalceden. tit. 2. Antiochen. tit. 3. ex decretis papa Leonis tit. 38. Gelafii tit. 23. concilii Charthag. tit. 21. & 22. Postea inveni huius capituli verba in capitul. lib. 7. cap. 366.

Cap. 16

z. Proximus ante suum iudicem, &c.) Hac sunt Fabiani papa verba epist. 3. ex qua est 3. quist. 6. c. 3. Burch. 16. 10. ex decretis Eusebio cap. 20. Ivo 4. 12. 1. in 8. de ex Fabiano & 6. 313. Decreti. Toridem verbis Sixtus III. cap. 3. epist. ad orientales episcopos, Anselm. lib. 3. c. 73. Hac de re saepius dictum fuerat. Extant hac verba in capitul. lib. 7. cap. 367.

Cap. 17

a. Et ut passatis, &c.) De inducis praeter Fabianum & Sixtum Kleutherius epist. 1. ex qua est 3. qu. 3. c. 3. Ivo 4. 9. 3. Panorm. & 6. 316. Decreti. Cuius papa in epist. ad Felicem episcopum, cuius magna pars extat in Leonis epist. ad Leonem Augustum, prope ea verba, quae refert Grat. 3. qu. 1. cap. 1. Item Marcellianus papa epist. 2. Felix secundus epist. 1. c. 8. & c. 20. ex quibus sunt 3. qu. 2. c. 7. & qu. c. 1. & 2. Burch. lib. 1. cap. 127. Ivo 4. 8. 14. & 4. 9. 2. Panorm. & 5. 296. Decreti. Denique Damasus epist. 3. videndus, ex qua sunt 3. qu. 1. cap. 4. & 3. qu. 9. cap. 6. 7. Ivo 4. 0. 1. Panorm. & 5. 237. & 6. 347. Decreti.

Ab esse videatur ex concilio Carthagin. II. cap. ult. in quo de laicis nullam video mentionem, nec in Graeco quidem verbis Carthagin. cap. 13. sed neque in veteri Massi Lario lib. cap. 12. Anselm. lib. 4. cap. 82. Huc sententiam addidit ex concil. Carthag. cum prioribus & posterioribus esset cum hac inscriptione, *ex decretis Hadriani papa*. Ex hoc cap. 16. Hadriani in libro Populeti. Vide capitul. lib. 7. cap. 158.

b. *Si quis episcoporum, &c.*) Huc verba sunt concilii Elibertini cap. 75. Vide etiam Arelaten. I. cap. 14. & Cap. 18. Arelat. II. cap. 24. ex quo est 3. qu. 10. cap. 3. Id falso a Gratiano Arelaten. III. dicitur. In eo mentio fit magna synodi hoc decretum esse, quod de Niceno intelligimus. Adde Bracaren. II. cap. 8. ex quo est 2. qu. 4. c. 2. Burch. lib. 2. cap. 201. & Sixti tertii epist. singulari cap. 1. quo narrat damnatum esse Bassum Sixti accusatorem, vincto non denegato morientis ex benignitate. Vide etiam supra cap. 38. legendus Clemens lib. 3. cap. 46. & 47. constitut. apost. hoc est cap. 10. Hadriani in lib. Populeti.

c. *Si quis inuenerit fuerint, &c.*) Aliis verbis: sed non multum dissimilibus Elibertini concil. cap. 52. ex quo est 5. qu. 1. cap. ult. Ivo parte 4. cap. 154. Decreti, est epist. Hadriani papa tradita Ingilramo cap. 61. *Si quis inuenerit fuerint libros famulos legere, excommunicentur*. Anselm. lib. 3. c. 18. ex decretis Hadriani papa verba eadem refert, quae edita sunt in concilio. Veronensis liber post alia quondam Hadriani: *Si quis inuenerit fuerint libros famulos legere, vel cantare, excommunicentur*. Vide supra cap. 46. hoc est cap. 11. Hadriani in libro Populeti: huius capituli verba referuntur in capitul. lib. 7. c. 3. 68.

d. *Ut nullus episcopus vel infra, &c.*) Hac verba refert Grat. 15. qu. 4. cap. ult. ut Hadriani papa. Sententia eadem multis conciliis provincialibus statuta est. Verba ipsa sunt tituli concilii Tarac. I. cap. 4. ex quo est cap. 1. c. 9. 4. addit Gratianus aliud cap. *ex concilio apud Ephezum praesente rege Henrico*: sed mendosum verbum est *Ephezum*: sic enim Burch. lib. 13. c. 21. ex concilio Ephesuro, cui interfuit Henricus rex cap. 2. Ivo parte 4. cap. 53. Decreti, ex concilio apud Ephehor habito, iussu Henrici regis cap. 1. sic alibi Burch. lib. 13. cap. 27. & 28. eodem nomine utitur Ephesuro, & lib. 11. cap. 77. & idem Ivo parte 14. cap. 125. l. cet parte 4. cap. 59. Epheor scribat nomen ipsum barbarum, ut a Burch. scriptum est, scribamus. Eius oppidi mentio fit in epist. 6. Zachariae papa. Eadem sententia est Matifconensis secundi cap. 1. in cuius concilii calce extat de eadem re editum Guntraami regis: item Arelat. IV. sub Carolo cap. 16. Taronen. III. sub eodem cap. 20. Maguntini sive Moguntiaci sub eodem cap. 37. Rhemen. sub eodem cap. 35. Denique post concilium sextum aemumicum in collectione incerti concilii cap. 8. ex libro Gandavensi, quod mihi provinciale videtur non multo supra relatis vetustius. Hoc est cap. 12. Hadriani in libro Populeti: huius verbis *Nullus episcopus vel abbas, vel infra praepositus, diuinitate causas saeculares agere praesumat*.

e. *Ut si quis potentiam querat, &c.*) Sumptum ex Cap. 4. tit. cap. 11. concilii Toletani primi: ex quo est 24. qu. 3. cap. 1. verba ait. & capitul. refert Anselm. lib. 7. cap. 16. non dissimile est caput 14. concilii Matifcon. II. Hoc est cap. 13. Hadriani in libro Populeti.

f. *Ut nullus clericus ab episcopo, &c.*) Hac verba sumpta ex titulo concilii Toletani I. cap. 42. de eadem re apostol. cap. 35. extat, & simile est Antiochenum cap. 3. ex quo est 7. qu. 1. c. 24. Anselm. lib. 7. c. 195. canonum apostolorum auctor Clemens epist. 1. cuius verba quondam refert Burch. lib. 2. c. 94. & Ivo parte 6. cap. 131. Decreti. Idem Clemens epist. 3. in principio, ex qua est 11. qu. 3. c. 11. plura verba refert Triburien. concil. c. 9. & postea ex eadem epist. sumitur 16. qu. 1. cap. 41. Burch. 2. 93. Ivo 2. 123. Decreti. Triburienf. concil. cap. 32. Adde Pium papam epist. 2. in fine, ex qua est 11. qu. 1. cap. 19. Anselm. 8. 17. Anterius quoque videndus in epist. ad episcopos Batica & Toletanae provinciae, quamvis suspicendum nomen est *Toletana provincia*, cum illa temporibus Toletani episcopi fuerit minus nobile. Sumitur ex ea epist. 11. qu. 3. cap. 14. Denique videatur Agatheus synodi c. 2. ex quo est distinct. 50. cap. 21. Ivo 6. 366. Adde Anglicani concilii apud Heritford. caput 5. (vide caput 55) Hoc est caput 14. Hadriani in libro Populeti.

g. *Homocidas, maleficus, fur, &c.*) Eusebius papa verba sunt epist. 3. ex qua est 3. qu. 5. cap. 9. Burch. lib. 16. c. 4. ex concilio apud Theodonis villam cap. 3. sed Anselm. 3. 19. ex Eusebio. Eadem scribit Eusebianus papa epist. 2. ex qua est 2. qu. 8. c. 3. plenius Ivo parte 6. cap. 333. & 333. Decreti. Eadem verba refert Felix II. epist. 2. cap. 15. & patreni eorum Pelagius secundus epist. 3. antiquior Clementis epist. 1. ad Jacobum Hierosolymitanum, non metropolititanum, ut Grat. ait 6. qu. 1. c. 5. Videndus Anselm. lib. 3. cap. 1. Quod vero de ea epistola controversia est apud quosdam, incertum relinquimus: antiquam esse nobis constat, & multa ex ea ab aliis relata, & interiori, dum

Non non

ANNO CHRISTI 783.

ANNO CHRISTI 783.

non reprobat a Romana sede, a nobis non rejicitur. Sunt tamen quidam loca in epistola Clementis, quae videantur ab alio esse adjecta ex libris *Recognitionum* ipsius Clementis, quos libros ab antiquis patribus non inventis relatis atque receptis, quia potius, ut canones apostolorum, & Clementis litterarum a Gelasio & Romana synodo notantur, atque apud Gratianum dist. 15. cap. 3. Sed quod ad hoc caput attinet, videantur quae supra dicta sunt supra, praesertim cap. 15. in fine. Postea incidimus in cap. 37. part. 10. decreti Ivonis, qui hac esse ait ex epistola Hadriani tradita Ingilramo Medionastrica (scribo *Medionastricum*) urbis episcopo c. 66. Quod si canone 63. scripturam legisset, magis fuisse deletatus; sed quasi ita scriptum sit, accipiamus: est enim veluti quilibet pedum praescriptio. Hoc est c. 15. Hadriani in lib. Populei: extat hoc etiam caput in capitul. lib. 7. cap. 169.

Cap. 64. *Qui etiam intendit, &c.* Hae ut Hadriani verba refert Grat. & qu. 1. cap. 6. etique conjungit quaedam Silvestri papa verba, de quibus diximus cap. 68. de hac sententia videndus cap. 6. Graecus concilii Constantinopolitani textus; & vide supra cap. 31.

Cap. 65. *O carere quisque fidelium, &c.* Hae verba sumptit Ansel. lib. 3. cap. 88. ex decretis Hadriani, ut solet: sed Sixti III. sunt in epistola ad episcopos orientis cap. 5. ante eum Fabiani epist. 3. & Tolentini concilii V. cap. 2. & capit. lib. 6. cap. 250. & lib. 7. capite 221.

Libas enim Domino, &c. Gratianus dist. 86. cap. 3. haec cum alia sententia Joannis octavi esse ait, & Ivo parte 6. cap. 185. decreti Joannis octavi ad Ludovicum imp. & addidit verba quadam a Gratiano relata, dist. 10. cap. 10. ex epist. Joan. 7. ad eundem Ludovicum. Sed idem Ivo parte 4. cap. 250. ut cap. 125. (Ab eisdem Gratiano & Joan. retentantur alia verba, *negligere canones, &c.*) quae Innocentii esse refert Gratianus dist. 23. cap. 3. & Deusdedit cap. 2. sed alibi Anastasi & Damasi esse ait Gratianus 23. qu. 3. cap. 8. Damasi quidem extat epist. 3. in cujus calce sunt verba a Grat. relata. Item hac ipsa *libas Domino, &c.* Anselmus lib. 13. cap. 10. ut Grat. dist. 10. cap. 8. sed & illa verba: *negligere canones, &c.* Eleutherii papa sunt in calce epistola ad Gallia ecclesias. Eadem sane repetit Innocentius III. concilio generali Lateran. cap. ult. ad haec ipsa verba: *Libas enim Domino, &c.* esse dixit Tolentini concilii octavi cap. 2. & capitul. dist. cap. 250. & 221. in *Magis periculum est, &c.* Hae ubi sunt ignoramus, praeter Ansel. 3. 24. & in libris conciliorum: tandem reperit in libro 7. cap. 272.

Cap. 66. *Accusationes adversus delectum, &c.* Felix II. in epist. ad Athanasium & Alexandrinam synodum in principio Nicenae synodi verba refert, quae Grat. offert. 6. qu. 2. c. 12. eandem repetit idem Felix c. 20. eiusdem epist. Burch. lib. 1. c. 180. Ivo parte 5. c. 206. Decretis. Multa verba eadem de re Anacletus epist. 1. 2. & ex qua 2. est 2. qu. 7. c. 15. & dist. 79. c. ult. Ivo 4. 7. 6. Panorm. & parte 5. c. 238. Decretis, Ansel. 3. 37. Deusdedit c. 4. idem Anacletus epist. 3. ex qua est 6. qu. 1. c. 15. & 2. qu. 7. c. 12. Ansel. 3. 11. & 3. Deusdedit c. 3. Plus epist. 1. ex qua est 6. qu. 1. c. 9. Ivo 4. 5. 7. Panorm. & 5. 243. Decretis. Addamus verba Sixti III. epist. unica c. 1. *criminationis adversus delectum nemo recipiat* (vide supra c. 52.) quae verba Callisti sunt epist. 1. Burch. 1. 135. Ivo 5. 234. Decretis: extat hoc etiam lib. 7. c. 67. capitul.

Cap. 67. *Presbyter non adversus episcopum, &c.* Hae sunt verba Silvestri papa in concilio Romano multorum episcoporum cap. 3. ex quo est 2. qu. 7. cap. 10. Burchard. lib. 1. 157. Ivo parte 5. cap. 164. Decretis, & 4. 2. 7. Panorm. Eadem refert Nicolaus papa in epist. longa ad Michael. imperat. & c. 12. concilii Maguntini II. sub Arnulfo. Eisdem unum paucis additis capitul. lib. 1. cap. 159.

Et non damnabitur presul, nisi in testibus, &c. Refert haec Gratianus 2. qu. 4. c. 2. Burch. 1. 151. Ivo 4. 2. 7. Panorm. & 5. 204. & 6. 334. Decretis. Deusdedit cap. 3. Hoc de omnibus episcopis Zephyrinus prius constituit epistola 1. ex qua est caput 154. libro 1. Burch. adversus Marcellinum papam in concilio Sinuessa habito servatum est, eum numerum testium libram appellabant, toriaque, quod tectis nummis aureis, qui tunc sextulae pondere signarentur, constaret libra: sextula autem est sexta unci pars. Eadem verba postea refert cap. 12. concilii Maguntini sub Arnulfo in capitul. d. cap. 139.

Nepos presul summus, &c. De ista verba diximus cap. 52. & cap. 67. Hae etiam refert Nicolaus in epist. ad Michael. imperat. Eadem sunt dist. cap. 12. Maguntini sub Arnulfo: & in capitul. d. capite 139.

Presbyter aut in cardine, &c. Magna varietas est in numero testium: nonnulla etiam in aliis verbis. Quid enim hic in cardine conjunctum, alii cardinales, alii utrumque omittunt: item pro *diaconis cardinalibus*, alii *cardinales* scribunt, alii omittunt: appellabantur autem eo nomine principes sive praecipui rotas urbis, vel praebiteri, vel diaconi etiam: ita urbes Romae. Videndus Gratianus dist. cap. 2. Ivo 4. 2. 7. Panorm. & 6

334. Decreti. Adde concilii Meldensis cap. 34. & vide Leonis IX. epist. ad Michael. Constantinop. 312. quo causa addita est, cur ita Romani appellerent. Haec etiam verba sunt d. cap. 12. concilii Magunt. sub Arnulfo, & in capitul.

(*Testes autem suo alio, &c.*) Non videtur, cur omiserit, & accusator, quamvis aliqui ea verba non habent. Gratianus ea refert dist. cap. 2. ut Silvestri in synodo, & 6. qu. 1. cap. 6. ut Hadriani papa post verba capite 64. Ivo, ubi supra, ut Silvestri: De eodem re vide Felici II. epist. ad Athanasium, & alios cap. 5. Hae eadem verba sunt dist. cap. 12. Magunt. & paucis immutatis, in capitul.

(*Testimonium laici, &c.*) Coniungi etiam potuit accusatio, cum idem Silvester in eadem synodo constitisset: *Nullus laicus crimen clerico audas inferre*: quod Gratianus refert 2. qu. 7. c. 7. & Ludovicus imp. lib. 2. tit. 51. de testibus c. 12. Longobard. aliis verbis; Burchard. lib. 2. c. 151. Ivo 4. 8. 7. Panorm. & 5. 264. Decreti. Anselm. 3. 25. coniungit accusationem cum testimonio Damasi in vita Silvestri, ut Gratianus Ivo Grat. 11. qu. 1. c. 9. haec verba refert ordine perturbato: *Testimonium clericis adversus laicum nemo recipiat*. Ivo 4. 8. 6. Panorm. & verba Gratiani de accusatio. & haec ipsa perturbata refert, ut Anselm. in Concilio Romano c. 14. in tribus editionibus, in epilogo sive epitome notatur ea varietas. Mini Grat. scriptura mendosa videtur. Neque enim in ea synodo ulla cura est de laicis reis, sed tota versatur in iudicio de reis clericis. Bernardus Papien. lib. 2. titul. 13. de testibus & attestacionibus c. 1. collect. 1. decretalium, ut in concilio: *Testimonium laici adversus clericum nemo suscipiat*, ex Concil. Triburien. Legatur de eadem re epistola unice Telephori omnibus episcopis: ex qua est 6. qu. 1. cap. 8. Ivo 6. 314. Decreti, Ansel. plenius lib. 3. cap. 13. Fabiani epist. 2. utrumque continetur, laicos solere ab accusatione repellere clericos, &c. ex ea est 2. qu. 7. c. 6. Ivo 4. 7. 9. Panorm. & 6. 320. decr. de eadem re Stephanus Papa epist. 3. ex qua est apud Gregor. IX. c. 7. de accusat. quo omissa sunt illa verba, & *annos laici*, qui constat Bernard. Papien. lib. 5. tit. 1. cap. 7. collect. 1. addebat rationem Stephanus: *Nec illi sunt in vestra recipiendi accusacione, qui vos in sua malis recipere*. Adde Marcellini epist. 2. ex qua est 2. qu. 7. c. 3. mendose Marcello inscriptum: *iamen Marcelli epist. 2. aliis verbis idem statuit. Postremo Eusebius Marcelli successor praclare de eadem re statuit epist. 1. in principio: ex qua est c. 5. Grat. c. qu. 1. & plenius Anselm. lib. 3. c. 26. Hujus esse arbitror verba relata a Grat. in Anacleti c. 14. c. qu. 1. licet Demochares aliud adscripterit in margine eius capitis. Adversari videtur haec omnibus c. 24. Conc. Epaunen nisi recte intelligatur: *Laici contra consules gradus clericorum, &c. proponendi permittimus potestatem*. Et quamvis de accusatione multi, de testimonio pauci ex scriptis meminerint, regula est, ut ad testimonium non admittatur, qui ab accusando repellitur, ut c. 4. Concil. Carthag. VII. quod idem est Afric. c. 98. Latinis & Graecis 122. sive 151. ex quo est cap. 1. Grat. 4. q. 2. & 3. Burch. lib. 16. cap. 20. ex Conc. Triburien. c. 5. Ivo 4. 8. 1. ex Conc. Carthag. Nicolaus Papa, sed parte 6. c. 364. Decreti recte.*

Nemo enim clericum, &c. Ex eadem synodo Silvestri cap. 15. Grat. dist. cap. 9. 11. qu. 1. Ivo 4. 2. & Panorm. Ansel. 5. 23. Damasi in Silvestri, & idem in Julii vita; utriusque enim hoc decretum paucis immutatis adscribit. Sed multo antiquior extat Alexander. Papa epist. 1. ex qua est 11. qu. 1. c. 15.

Episcopi passivi, a quo, &c. Hae verba sunt Marcellini Papa in epist. 2. Videnda synodus adversus Polychronium Hierosolymit. tempore Silvestri Papa, quod etiam narratur a Nicolao Papa in epistola longa ad Mich. imperat.

Non licet imperatori, &c. Hae verba sunt Callisti Papa epist. 1. in fine, & Marcellini Papa epist. 2. in fine, & Symmachi Papa in synodo Romana aetione 6. ex qua est dist. 10. c. 2. Burch. lib. 15. c. 2. ex decreto Hadriani Papa c. 16. Ivo 2. 12. 4. Panorm. ex VIII. synodo Symmachi, & parte 4. c. 231. Decreti: ex VI. synodo Symmachi, sed parte 16. c. 9. ex Concil. Hadriani Papa c. 16. Est autem varietas in Hadriani verbis relatis a Burch. & Ivone, & his, de quibus agimus, quae in concilio leguntur. Anselm. lib. 3. c. 88. ex decretis Hadriani Papa, eadem verba refert, quae in concilio sunt. Deusdedit c. 1. & 2. refert Callisti, Marcellini, Symmachi & Hadriani verba, quae Burch. & Ivo. Vide c. 25. ex lib. Populei. Hadriani Papa. *Non licet, &c.* contra mandata divinitatis presumere, vel obviando agere. Hujus cap. verba extant in capitul. lib. 5. c. 213.

Providendum est ne in aliquo, &c. Hae tantum leguntur in concilio & apud Anselm. lib. 3. c. 88. non sunt in libro Populei.

Injustum iuramentum & defunctio, &c. Hae omnes referunt, Callistus, Marcellinus, Symmachus, & Burchard. & Ivo parte 16. cap. 9. Decreti. Gratianus 11. qu. 2.

Cap. 68.

Cap. 69.

Cap. 70.

ANNO CHRISTI 785

937 proinde nomen ecclesie provenisse, quod meum: & An ad annum 785. Rex inquit, multis vicibus tuam quasi communis duorum possessio, sonat in lingua Saxonum vernacula Min. din.

Erat vir precipuus religione Herimbertus, qui cum Carolus latere non posset, dignus est habitus, quem primum proficeret eidem ecclesie Mindensis episcopum: adiecit illi ministeriales non paucos, nec parvos, ut haberet ecclesie defensores suos. Illi vero quia ex imo gradu in nobilitatem excreverant, ut partim comites, partim duces fierent, spreverunt matrem videntur.

Ornata est autem ecclesia tam tum ab initio multis sanctorum reliquiis Feliciani Fulginati episcopi & martiris, Theobaldi episcopi, Carpophorici & Abundis martirum, &c. Hac Krantonus in metropoli Saxonum.

Synodi hujus mentem & locum designat Regino

icaras per Saxones misit, & eorum castra occupatus est, & in Majo synodum ad Paderbrunam habuit: & inde iter peragens, nullo contradicente Saxoniam circumvit. Idem narrat auctor vite Caroli Magni, addique baptizatos esse postea Vuidoebindum & Abbonem Saxonum principes, unam cum sociis eorum, & tunc tota Saxoniam subjugata est. Cujus regionis ecclesiarum status in hac synodo dispositus est, ut habent illarum aruales, idque colligitur ex his verbis vite S. Sturmii primi abbatis Fuldenfis. Circa hac tempora rex Carolus totam Saxonum provinciam in parochias episcopales divisit, & sacerdotibus, abbatibus, & presbyteris servis Domini, ad docendum & baptizandum potestatem dedit.

ANNO CHRISTI 785

CONCILIUM WORMATIENSE IV.

In quo Brittonum principes Carolo regi supplices oblatis sunt, anno Christi DCCXXCVI.

ANNO CHRISTI 786

Hoc anno, ut Regino abbas scribit, Carolus rex misit exercitum in partes Britannia, cui perierit Andalfam virum illustrem Senescalcum. Qui ceteris Brittonibus totam illam regionem Francorum ditioni subegerunt, principesque Brittonum secum adducentes, apud Wormatiam regis orationibus presentarunt. Vita Caroli auctor eos in synodo Caroli representatos testatur: Quid vero in hac synodo preterea gestum sit, ignoramus.

Aliquid amplius addidit chronicon vetus Mosiacensis canobis, scilicet quorundam conjurationem comitum atque nonnullorum nobilium in partibus Austria contra ipsummet Carolum: mensum-

que synodi hujus indicat his verbis ad huncce annum 786. Rebelle conati sunt quidam comites, nonnulli etiam nobilium in partibus Austriae, ac conjurantes coegerunt quos poterant, ut contra regem insurgerent. Quo comperto, rex iussit eos ad se venire. Procedente tempore, mense Aprili in Wormatia synodum episcoporum ac conventum magnificum coire fecit, ubi decrevit quod hi, qui potissimum in hac conjuratione devicti sunt, honore simul ac luminibus privarentur: eos autem, qui innoxii in hac conjuratione seducti sunt, clementer absolvit.

ANNO CHRISTI 786

CONCILIUM CALCHUTHENSE

A GREGORIO OSTIENSI ET THEOPHYLACTO

Tudertino episcopis & legatis Hadriani papae I. anno gratiae DCCXXXVII. Caroli regis Franciae XIX. Calchuthae celebratum. In quo decernitur de fide primitus suscepta retinenda, aliisque ad ecclesiae regimen pertinentibus: & de conferenda parte archiepiscopatus Cantuarie ad ecclesiam Licheteldensem jam in archiepiscopatum promovendam.

TITULI CAPITULORUM

- I. Ut fides Nicena teneatur, & de ea presbyteri annuo examinentur; omnes etiam teneant sex universales synodos.
- II. Baptizandum iuxta canones: quod susceptoris sit officium.
- III. Ut episcopus bis in anno synodum cogat, & parochiam suam semel circumcat, peccata corrigens, & cobibens.
- IV. Ut vota & habitus canonicorum, &c. sint de parte orientali, & iuxta canones & decreta pontificum Romanorum.
- V. Ut praesuli monasteriorum eligantur vite probatae.
- VI. De presbyterorum & diaconorum ordinatione.
- VII. Ut curas fiat in his canonis.
- VIII. Ut privilegia a pontifice Romano concessa observentur.
- IX. Ut Ecclesiasticus cibum in secreto non sumat.
- X. Ut in missa crura nulla, crusta panis, cornu ore non admittatur: nec in synodis saecularia. Orandum pro ecclesia.
- XI. De officio regum, & excellentia sacerdotum.
- XII. De ordinatione & honore regum.
- XIII. De iudiciis iuste ferendis.
- XIV. De cobibendis fraude, rapina, & tribus ecclesie iniurie impostis.
- XV. De iniquis & incestuosis conjugis prohibendis.

- D XVI. Ut spiritus & proles illegitima non succedant in hereditatem.
- XVII. Ut decima iuxta solvantur. Usura, iniqua pondera & mensura, prohibentur.
- XVIII. Ut vota fideliter reddantur.
- XIX. Ut reliquias paganorum rituum quisque abiciat.
- XX. De conversione, poenitentia & confessione.

PRÆFATIO.

Legati tuos applicant. NOS faventibus sanctis orationibus vestris, hilari vultu vestris iussionibus obtemperantes perreximus: sed impedivit nos is, qui tentat vento contrario; ille vero qui mirificat fluxus, exaudita vestra deprecatione, mirificavit caerulea freta, & tranvexit nos ad portum salutis: ac licet multis periculis afflictos, tamen illelos Anglorum appulit oris. Igitur suscepti primum ab archiepiscopo Janbarcho sanctae Dorovernensis ecclesiae, quae alie vocabulo Cantia vocitatur, ubi sanctus Augustinus in corpore requiescit: inibi residentes admonuimus ea quae necessaria erant. Inde peragrantes pervenimus ad aulam Offae regis Merciorum. At ille cum ingenti gaudio, ob reverentiam beati Petri, & vestri apostolatus, honore suscepit tam nos quam sacros apices a summa sede delatos. Tunc convenerunt in unum consilium Offa rex Merciorum, Cuniulphus Vvest-Saxonum: cui

ANNO CHRISTI 787

Chalchuth, alii ponunt in Northumbria, alii in regno Merciorum. Harduinus.

ANNO
CHRISTI
187.

ANNO
CHRISTI
187

cui etiam tradidimus vestra syngrammata san-
cta; ac illi continuo promiserunt, se de his
vitiis corrigendos. Tunc inito consilio cum
prædictis regibus, pontificibus & senioribus ter-
ræ, perpendentes quod angulus ille longe late-
que protenditur: permisimus Theophyladum
venerabilem episcopum, regem Merciorum &
Britannia partes adire. Ego autem assumpto
mecum adjutore, quem filius vester excellentis-
simus rex Carolus ob reverentiam vestri apo-
stolatus nobiscum misit, virum probatæ fidei
Vvighodum abbatem presbyterum, perrexi in
regionem Northanymbrorum ad Osvwaldum
regem, & archiepiscopum sanctæ ecclesiæ Ebo-
racæ civitatis Eambaldum. Sed quia præfatus
rex longe in Borealibus commorabatur, misit
jam dictus archiepiscopus missos (quos ad re-
gem, qui continuo omni gaudio statuit diem
concilii, ad quem convenerunt omnes princi-
pes regionis, tam ecclesiastici, quam sæcula-
res. Sed audientibus nobis relatum est, quod
reliqua vitia non minima ibi necessaria erant
ad corrigendum. Quia, ut scitis, a tempore
sancti Augustini pontificis, sacerdos Romanus
nullus illuc missus est, nisi nos.

Nullus sacer-
dos Roma-
nus antea
Britanniam
missus præter
Augustinum.

Scriptimus namque capitulare de singulis re-
bus, per ordinem cuncta differentes, auribus
illorum pertulimus: qui cum omni humilitatis
subjectione, & clara voluntate, tam admoni-
tionem vestram quam parvitatem nostram am-
plexantes, sponderunt se in omnibus obedi-
re. Tunc nos epistolas vestras ei tradidimus
perlegendas, contestantes eos, tam in se quam
in subditis sacra decreta custodire. Hæc nam-
que sunt capitula, quæ illis pertulimus confer-
randa esse.

C A P I T U L A.

I.

Primo omnium admonentes, ut san-
cta & inviolata fides Nicæni concilii ab
omnibus qui sacro cultui mancipantur,
fideliter & firmiter teneatur, & omni
anno in synodalibus conventibus, ab epi-
scopis singularum ecclesiarum presbyteri,
qui populum erudire debent, de ipsa fi-
de diligentissime examinentur, ita ut
apostolicam fidem & universalem sex
synodorum per Spiritum sanctum proba-
tam, sicut tradita est nobis a sancta
Romana ecclesia, per omnia confitean-
tur, teneant & prædicent: & si oppor-
tunum venerit, pro ea mori non per-
mitteant: & quoscumque sancta univer-
salia concilia susceperunt, suscipiant; &
quos illi damnaverunt, eos & corde re-
ficiant, & condemnent.

II.

Secundo capitulo docuimus, ut baptis-
mus secundum canonica statuta exercea-
tur, & non alio tempore, nisi pro ma-
gna necessitate: & ut omnes generaliter
symbolum & orationem dominicam sciant;
& illi qui parvulos de sacro fonte susci-
piunt, & pro non loquentibus respon-
dent, ob renunciationem satanz, & ope-
rum & pomparum ejus, seu fidei credu-
litatem, sciant se fidejussores ipsorum esse
ad Dominum pro ipsa sponsione: ut
dum ad perfectionem ætatis pervenerint,

doceant eos prædictam orationem do-
minicam & symbolum: quia nisi fece-
rint, districtè ab eis exigetur, quod pro
non loquentibus Deo promittitur. Ideo
generaliter omni vulgo præcipimus, hoc
memoriæ mandari.

III.

Tertio sermone perstrinximus, omni
anno secundum canonicas institutiones,
duo concilia: ut, sicut boni agricultores,
furculos, nascentes spinas de cordibus
delinquentium radicitus amputare va-
leant; & unusquisque episcopus paro-
chiam suam omni anno semel circumbeat,
diligenter conventicula per loca congrua
constituendo, quo cuncti convenire pos-
sint ad audiendum verbum Dei: ne ali-
quis per incuriam pastoris per devia co-
juslibet ignorantiz errans, rugientis leo-
nis morsibus invadatur: & vigilantia cu-
ra gregem sibi commissum prædicet,
confirmet, incestuosos separet: augures,
aruspices, & incantatores, divinos, ve-
nificos, sacrilegos coerceat, & cuncta vi-
tia demat. Et ne quis turpis lucri gra-
tia, sed spe mercedis æternæ gregem

Officium epi-
scopi

sibi commissum pascere quærat: & quod
gratis accepit, omnibus gratis præstare
studeat, ut apostolus protestatur, di-
cens: *Testificor coram Domino & Christo Je-
su, qui judicaturus est vivos & mortuos, &
per adventum ipsius, & regnum ejus, prædi-
ca verbum, in ista opportune, importune, ar-
gue, objecta, increpa, in omni patientia &
doctrina, sicut propheta dicit: Super mon-
tæm excelsum ascende tu, qui evangelizas
Sion: scilicet ut ita præmineat merito,
sicut & gradu. Et ne forte debeat a do-
cendi timore restringi, audiat: Exalta in
fortitudine vocem tuam, & noli timere.* Je-
remias quoque dicit: *Accinge lumbos tuos,
& surge, & loquere ad eos; ne formides a
facie eorum: nec enim timere te faciam un-
rum eorum.* Heu prohi dolor, & nimis
stenda tepiditas, quod multi æstimantes
dicunt, quid vel amore rerum sæcula-
rium implicemini, vel aliquo facinore
territi verbum veritatis aperiri confun-
demini. Si præfules ecclesiarum silent
propter timorem, aut amicitiam sæcu-
larem, & peccantes non arguant, ut
pravi pastores non habentes curam de
ovibus, & videntes lupum, fugiunt:

cur magis non pertimescunt principem
principum, regem regum, dominum do-
minantium, qui per prophetam pastores
increpat, dicens: *Non ascendistis ex adver-
so, neque opposuistis murum, ut staretis in
prælio in die Domini.* Denique sicut per-
vigil pastor contra bestiam oves custodire
solet, ita Dei sacerdos super gregem
Christi sollicitus esse debet, ne inimicus
vastet, ne persecutor infestet, ne poten-
tioris cuiusque cupiditas vitam paup-
rum

rum inquietet, dicente propheta: *Si non annunciaris iniquam suam, sanguinem eius de manu tua requiram: si autem annunciaris, & non egeris penitentiam, tuam animam liberasti, ipse in peccato suo morietur. Pastor namque bonus animam suam dat pro ovibus suis.* Hæc namque recolentes, patres mei & fratres, operam date, ne de vobis dicatur, ut pastoribus Israel, qui pascunt semetipsos, &c. sed audire mereamini: *Euge bone serve & fidelis, intra in gaudium Domini.*

IV.

Quartus sermo: Ut episcopi diligentibus cura provideant, quo omnes canonici sui canonice vivant, & monachi seu monachæ regulariter converentur tam in cibis quam in vestibus, ut discretio sit inter canonicum & monachum vel secularium: & illo habitu vivant, quo orientales monachi degunt: & canonici exemplo orientalium, & non tinctis Indiarum coloribus, aut veste pretiosa: sed episcopi, abbates & abbatissæ, subjectis sibi in omnibus exemplum bonum præbeant, ut Petrus ait: *Estote forma facti gregis, secundum Dominum, &c.* Qua de re suademus, ut synodalia edicta universalium sex conciliorum cum decretis pontificum Romanorum sæpius læcitantur, observentur, & juxta eorum exemplar ecclesiæ status corrigatur, ut ne quid novi ab aliquibus introduci permittatur, ne sit schisma in ecclesia Dei.

V.

Quintum caput admonet: Ut si (quod sæpe evenire solet) abbas aut abbatissa de hæc luce migraverint, tunc cum consilio episcopi, cujus in parochia ipsum monasterium situm est, probatæ vitæ, & religiosi secundum Dominum, ex ipsis eligantur pastores, qui solite animarum sibi commissarum curam gerant. Sin autem in cænobio illo talis vir minime reperitur, de alio eis cænobio talis mittatur, qui eos secundum Dominum gubernare queat: ut votum quod Deo voverunt, in omni humilitate & obedientia die noctuque implere satagant; *parati semper præcænis lumbis, ardentibusque lucernis patremfamilias expectantes, ut dum vigilantes inveneris, facias eos æterni convivii esse participes.*

VI.

Sextum decretum: Ut nullus episcoporum presbyterum aut diaconum ordinare præsumat, nisi probatæ vitæ fuerint, & officium suum recte implere possint: & in illo titulo perseverent ad quem consecrati sunt, ita ut nullus de alterius titulo presbyterum aut diaconum suscipere præsumat, absque causa rationabili & literis commendatitiis.

VII.

Septimo capitulo: Ut omnes ecclesiæ

publicæ canonicis horis cursum suum cum reverentia habeant.

VIII.

Octavo statuto: Ut privilegia antiqua a sanctâ Romanâ sede delata ecclesiis omnibus conserventur. Si qua autem propter assensum pravorum hominum contra canonica instituta conscripta sunt, avellantur.

IX.

Nono capite: Ut nullus ex ecclesiasticis cibum in secreto sumere audeat, nisi præ nimia infirmitate, quia hypocritis & Sarracenorum est. Ideo hortantur, ut non simus forissecus sepulchra decubita, intus autem pleni cadaveribus mortuorum; maxime cum Salvator dicit: *Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in calis est.* Unde intueri libet, si bona opera in absconditis fieri jubentur, ut pro cuius nomine hæc facimus, ab ipso remuneremur: quid pertinet ad rem, ut coram hominibus jejunantes aut abstinentes simulemur, in secretis vero nostris bovem aut equum glutiamus?

X.

Decimo capitulo: Ut ne quislibet ex ministris altaris, nudis cruribus ad missam celebrandam accedere audeat, ne turpitudine ejus appareat, & offendantur Deus: scientes, quod si hoc in lege prohibitum est, nunc in sacramento Christi diligentius observari debet. Oblationes quoque fidelium tales fiant, ut panis sit, non crusta. Vetuimus etiam ne de cornu bovis calix aut patena fieret, ad sacrificandum quod de sanguine sunt. Vidimus etiam ibi episcopos in conciliis suis secularia judicare, prohibuimusque eos voce apostolica: *Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus, ut ei militet cui se probavit.* Obsecravimus etiam ut assidue preces fierent pro ecclesia Dei, ut Deus & Dominus noster Jesus Christus exaltet, corroboret, protegat, defendat & conservet immaculatam ad laudem & gloriam nominis sui in omnia sæcula sæculorum. Amen.

XI.

Undecimus sermo fuit ad reges & principes: Ut regimen suum cum magna cautela & disciplina peragant, & cum justitia judicent, ut scriptum est: *Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis, &c.* Denique sicut superius episcopis intimavimus, auctoritate divina fiducialiter & veraciter absque ullo timore vel adulatione loqui verbum Dei regibus, principibus, omnibusque dignitatibus, nunquam veritatem subterfugere, nulli parcere, neminem injuste damnare, neminem sine causa excommunicare, omnibus viam salutis tam ver-

ANNO
CHRISTI
1877.

Matth. 21.

Matth. 23.

VI. Concilia
universalia.

ANNO
CHRISTI
1877.

C. hæc
Matth. 23.
Forte, her-
samus. Har-
duinus.
Matth. 23.

ad sa-
truncandum
Deo languis
ita.

Matth. 23.

Matth. 23.

ANNO CHRISTI 1711.

ANNO CHRISTI 1711.

bis quam exemplis demonstrare. Ita quoque reges & principes admonuimus, ut obediant ex corde cum magna humilitate suis episcopis: quia illis claves cæli datæ sunt, & habent potestatem ligandi atque solvendi, ut scriptum est: *Interroga patrem tuum, & annuntiabis tibi: presbyteros tuos, & dicent tibi. Et alibi apostolus: Obedite præpositis vestris tamquam Domino: ipsi enim vigilans pro vobis, quasi pro animabus vestris rationem reddituri. Dominus ipse doctoribus ait: Qui vos audit me audit: qui autem vos spernit, non spernit vos, sed eum qui misit vos.* Item per prophetam: *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus, quia angelus Domini exercituum est.* Igitur si angeli sacerdotes appellantur, a sæcularibus judicari non possunt, ut apostolus ait: *Mibi autem pro minimo est, ut a vobis judicer, aut ab humano die: qui autem me judicat, Dominus est.* Item per psalmistam: *Es corripuit pro eis reges, ita dicens: Nolite tangere Cbrystos meos, & in propbetis meis nolite malignari.* Item apostolus: *Nescitis quoniam angelos judicabimus? quanto magis secularia? quia sicut reges omnibus dignitatibus præsumt, ita & episcopi in his quæ ad Deum attinent.*

Ideo omni nisu hortamur: Ut ecclesiam Dei, quæ est sponsa Christi, omnes honorent in factis, nec injustum servitutis jugum ei imponant, nec superbiant in sæculari potentia, nec alios vi opprimant, ut scriptum est: *Es honor regis judicium diligit.* Perpendat unusquisque, qualiter a suis subjectis sponfam suam honorari vellet: & in hoc terreno exemplo consideret, quantum cælestis regis sponfam oporteat venerari, ne, quod absit, de eis dicatur: *Ipsi regnaverunt, sed non ex me: principes extiterunt, & non cognovi.* Sed audire mereantur: *Inveni virum secundum cor meum, qui facit omnes voluntates meas. Ideo posui adjutorium super potentem, & odientes eos in fugam convertam, ut longevitatem felicitatemque regni sibi suisque nepotibus distribuas, & æternam futuri regni gloriam concedat; habeantque reges consiliarios prudentes, Dominum timentes, moribus honestos, ut populus bonis exemplis regum & principum eruditus & conformatus, proficiat in laudem & gloriam omnipotentis Dei.*

XII.

Duodecimo sermone sanximus: Ut in ordinatione regum nullus permittat pravorum prævalere assensum: sed legitime reges a sacerdotibus & senioribus populi eligantur, & non de adulterio vel incestu procreati: quia sicut nostris temporibus ad sacerdotium secundum canones adulter pervenire non potest, sic nec

Christus Domini esse valet & rex totius regni, & heres patriz, qui ex legitimo non fuerit connubio generatus, dicente Propheta: *Scitote quia Dominus dominator est in regno hominum, & ipse est regnum, & cuicumque volueris, dabit illud.* Ideo omnes generaliter admonuimus, ut consona voce & corde Dominum rogent, ut qui eum eligit in regnum, ipse ei tribuat regimen disciplinæ sanctæ suæ, ad regendam plebem suam. Honor quoque eis ab omnibus impendatur, dicente Apostolo: *Regem honorificate: & alibi: Sive regi quasi præcellenti, sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum.* Item Apostolus: *Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit, quia non est potestas data, nisi a Deo. Quæ autem sunt, a Deo ordinata sunt. Igitur qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Nullus regi detrahat, dicente Salomone: *In ore tuo ne detraxeris regi, & in corde tuo ne maledixeris principi: quia aves cæli portant illud, & qui habes pennas, annuntiabit verbum.* In necem regis nemo communicare audeat, quia Christus Domini est, & si quis tali sceleri adhæserit, si episcopus est, aut ullus ex sacerdotali gradu, ex ipso detrudatur, & a sancta hereditate dejiciatur, sicut Judas ab apostolico gradu ejectus est, & omnis quisquis tali sacrilegio assenserit, æterno anathematis vinculo interibit, & Judæ traditori sociatus, sempiternis cremabitur incendiis, ut scriptum est: *Non solum qui faciunt, sed & qui consentiunt facientibus, judicium Dei non effugiunt.* Duo namque eunuchi Assuerum regem interficere cupientes, in patibulum suspensi sunt. Animadvertite quid fecerit, David præfecto, cum ei Dominus dixerit: *Ego tradam Saul in manus tuas; dum invenit dormientem, & hortatus a milite ut occideret eum, dixit: Absit a me hoc peccatum, ut extendam manum meam in Christum Domini.* Illum autem militem qui post mortem ejus venit ad eum, protestans quod ipse occiderat Saul, capite truncavit; & reputatum est illi ad justiciam, & semini ejus post eum. Exemplis namque apud vos sæpe probatum est, quod quicumque internecionis dominorum tue-
re, in spatio vitam finierunt, & utroque jure caruerunt.

XIII.

Decima tertia admoniti: fuit. Ut potentes & divites justa judicia statuant, nec personam divitis accipiant, nec pauperes contemnant, neque a rectitudine judiciorum devient, nec munera super innocentes accipiant, sed in veritate & justitia, dicente Propheta: *Juste iudicate, filii hominum.* Item alibi: *Non facies quod*

Deut. 32. 7.

Hebr. 13. 17.

Luc. 10.

Malach. 2.

Sacerdotes angeli Domini.

1. Cor. 4.

Psalm. 143.

1. Cor. 6.

Psalm. 91.

Est. 8.

1. Tim. 2.

Rom. 13.

Eccl. 10.

Paulo aliter.

Reg. 14.

Aliter ibid.

Deest subdit, vel aliter quid simile.

Foris, sed iudicant. H. Psalm. 51.

1. Cor. 13.

ini-

ANNO
CHRISTI

iniquum est, nec iniuste iudicabis: non stabis contra sanguinem proximi tui. Item ut Hais: *Quarite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbentur: & si fuerint rubra quasi vermiculus, ut lana alba erunt. Item alibi: Solve omnem noxam iniquitatis, solve fasciculos deprimentes: dimitte eos qui contracti sunt, ligeros, & omne onus dirumpit. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua erunt orientur, dicens Domino in evangelio: In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini: mensura qua mensueritis, metietur vobis. Nec vi alicui rapietis, quod tuum est: Non concupisces rem proximi tui, nec desiderabis uxorem eius, non villam, non bovem, non ovem, non agrum, nec omnia qua illius sunt: Propheta namque comminatur dicens: *Va qui coniungitis domum ad domum, & agrum ad agrum copulatis, usque ad terminum loci: numquid solvi vos habitabitis in medio terra? in auribus meis sunt haec, dicit Dominus exercituum. Rursum clamat Propheta, dicens: Eripite pauperem, & egerum de manu peccatoris liberate. Memento quid mereatur, qui scandalizaverit unum de pusillis: qui autem susceperit unum de his, Christum suscipit, a quo in iudicio mereamini audire; Venite benedicti, possidete paratum vobis regnum ab origine mundi.**

XIV.

Decimum quartum caput. Fraus, violentia & rapina vereatur, & ne iniusta vel majora tributa ecclesiis Dei imponantur, quam lex Romana, & antiqua consuetudo priorum Imperatorum, regum & principum, habeat: omninoque qui sanctae Romanae ecclesiae, & beato Petro principi apostolorum communicare cupit, ab hoc vitio violentiae immunem se servare studeat. Sit concordia ubique, & unanimitas inter reges & episcopos, ecclesiasticos & laicos omnemque populum Christianum; ut sit unitas ubique ecclesiarum Dei, & pax in una ecclesia, in una fide, spe, & charitate permanens, unum caput habens, quod est Christus, cujus membra se invicem adjuvare, mutuaque charitate diligere debeant, sicut ipse dixit; *In hoc cognoscetes omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem.*

XV.

Decimum quintum caput. Interdicuntur omnibus iniusta connubia & incestuosa, tam cum ancillis Dei, vel aliis illicitis personis, quam cum propinquis & consanguineis, vel alienigenis uxoribus; & omnino anathematis mucrone perfoeditur, qui talia agit, nisi correctus resistat a tam nefanda praesumptione, & suo episcopo obtemperans, seipsum ad aequitatis normam corrigat & revertet.

XVI.

Decimum sextum caput. Decreto abdicatur filiis meretricum legitima hereditas. Adulterinos namque filios, ac simoniacum, auctoritate apostolica spurios, & adulteros iudicamus. Virginem namque quae se Deo voverit, & ad instar sanctae Mariae vestem induerit, sponsam Christi vocitare non dubitamus. Ideo manifestum est, sive in caelestibus rebus, sive terrestribus, quia non potentior se sponsam stulerit, & suo sibi eam matrimonio copulaverit, nunquam impunitus evadet. Unde & Apostolus ait: *Si quis templum Dei violaverit, disperdet illum Dominus. Templum enim Dei sanctum est, &c.* Et idem Apostolus; *Hoc namque scitote, intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut adulter, aut avarus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei.* Perpendite namque, si ab Apostolo hereditas saeculi secluditur, dicente scriptura: *Non enim beres eris filius ancillae cum filio liberae.* Sed dicet aliquis adulterinus; *Meretrix mea non est serva, sed libera.* His auctoritate apostolica respondeamus: *Nescitis quia cui vos servos exhibuistis ad obediendum, servi eius estis cui obedistis, sive peccati ad mortem, sive iustitiae ad sanctificationem?* Idcirco imperavimus apostolicis verbis, ut propter fornicationem fugiendam, unusquisque laicus suam uxorem legitimam habeat, & unaqueque suum virum habeat, ut secundum Dominum inde heredes legitimos habeat, fiantque heredes Dei, coheredes autem Christi. Caeterum sicut in canone, vel in evangelica doctrina, & decretis apostolicorum dogmatum, de legitimis matrimoniis, vel statuto tempore nubendi vel abstinendi, scriptum est, his decretis nihil addere praesumimus, aut demere: *Si quis videtur contentiosus esse, nos salem consuetudinem non habemus, neque ecclesia Dei.*

XVII.

Decimum septimum caput. De decimis dandis, sicut in lege scriptum est: *Decimam partem ex omnibus frugibus suis si primitias deferas in domum Domini Dei tui.* Rursum per prophetam: *Adferse, inquit, omnem decimam in borream, ut sit cibus in domo mea: & probate me super hoc, si non apervero vobis casariae caeli, & effundero benedictionem usque ad abundantiam: & increpabo pro vobis devorantem, qui comedit & corrumpit fructum terra vestra: & non erit ultra vinea sterilis in agro, dicit Dominus.* Sicut sapiens ait: *Nemo iustam elemosynam de his qua possidet facere valet, nisi prius separaverit Domino, quod a primordio ipse sibi reddere delegavit.* Ac per hoc plerumque contingit, ut qui decimam non tribuit, ad decimam revertatur. Unde etiam cum obtestatione praecipimus, ut omnes

ANNO
CHRISTIquae quae
lectoriae se.

Cu

Epi

Cu

Cu

Cu

Forte, sic.

Haid.

Mal.

ANNO CHRISTI 1771

ANNO CHRISTI 1771

omnes studeant de omnibus quæ possident decimas dare, quia speciale Domini est Dei: & de novem partibus sibi vivat, & elemoſynas tribuat: & magis eas in absconditis facere suavis, quia scriptum est: Cum facis elemoſynam, noli tuba canere ante te.

Uſuras quoque prohibuimus, dicente Domino ad David: dignum fore habitatorum tabernaculi sui, quos pecuniam suam non dederit ad usuram. Augustinus quoque ait: qui habet injustum lucrum sine iusto damno. Ubi lucrum, ibi damnum: lucrum in arca, damnum in conscientia.

Statuimus etiam, ut mensuras æquas & pondera æqualia statuant omnibus, dicente Salomone: Ponderus & ponderus, mensuram, & mensuram odit Deus: id est, ne alio quis vendat pondere, vel mensura alia emat: quia ubique Deus iustitiam diligit, & æquitatem videt vultus eius.

XVIII.

Decimum octavum caput. De voto Christianorum, ut impleant illud. Antiqui namque patriarchæ & prophetæ per hoc placuerunt Domino. Abel namque iustus votum fidei animo obtulit de adipibus suis: & grata magis erat Domino, quam illius parricidæ. Idcirco divino igne Deus absumpsit holocausta accepta, non bono autem animo oblata contempsit. Et idcirco cum maledictione damnatus, iram meruit: junior autem felici martyrio coronatus est. Recordamini Enoch, qui votum vovit & reddidit, & vivens in corpore translatus est. Noe namque iustus votum vovit & reddidit, & solus omnium hominum, cum septem sibi conjunctis, de diluvio mundi liberatus est. Quid loquar de Abraham, qui cætera vota vovit & reddidit, & decimas sacerdoti Melchisedec dedit? de hostibus namque triumphavit: ideo meruit Dominum in Trinitate non solum adorare, verum etiam in hospitium suscipere, & promissionis filium de nonagenaria habere: & quem promissionis filium suscipere meruit (maxime dicente Domino: In Isaac vocabitur tibi semen: & in semine tuo benedicentur omnes gentes terræ) ipsum promissionis filium mactare non renuit, quem proculdubio tamen victurum non diffidebat. Ideo fides cooperabatur operibus illius, & reputatum est illi ad iustitiam, & amicus Dei appellatus est. Jacob namque votum vovit, & reddidit. Recordamini Manoe de filia sua, & memoria illius in sempiternum erit. David propheta implens votum, nobis præcipit, dicens: Vovete & reddite Domino Deo

Matth. 6.

1/2/10.

1/2/10.

Gen. 17.

1/2/10.

vestro, omnes qui in circuitu eius sunt: offerre munera terribili, & ei qui auferit spiritum principum, terribili apud omnes reges terræ. Salomon quoque ait: Cum feceris votum, festina reddere illud, ne forte Dominus irascatur tibi.

Item scriptura: Melius est non vovere, quam votum non reddere. Unde obsecramus, ut unusquisque ad mentem suam revocet quidquid in prosperitate & angustia Deo voverit, ne tardet reddere illud, ne forte iterum in angustis implicati audire mereamini: Quod dudum pollicitus est tibi, mentis est: ad servandam divitiam suam & cor impunitens, thesaurizasti tibi iram in die ira, & revelationis iusti iudicii Dei. Ideo in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis quod timebatis advenerit. Nihil namque damus nec promittimus, nisi quod prius nobis dedit. Unde Propheta compunctus ait: Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? Si quis autem voverit, & reddere distulerit, veremur ne unquam illæsus evadat, ut dictum est: Horrendum est incidere in manus Domini viventis, &c.

XIX.

Decimum nonum caput. Annexuimus, ut unusquisque fidelis Christianus a catholicis viris exemplum accipiat, & si quid ex ritu paganorum remansit, avellatur, contemnatur, abjiciatur. Deus enim formavit hominem pulchrum in decore & specie: pagani vero diabolico instinctu cicatrices teterrimas superinduxerunt, dicente Prudentio:

Tinxit & innocuum maculis sordentibus humum.

Domino enim videtur facere injuriam, qui creaturam sædat & deturpat.

Certe si pro Deo aliquis hanc tincturæ injuriam sustineret, magnam inde remunerationem acciperet. Sed quisquis ex superstitione gentilium id agit, non ei proficit ad salutem, sicut nec Judæis circumcisio corporis sine credulitate cordis.

Vestimenta etiam vestra, more gentilium, quos, Deo opitulante, patres vestri de orbe armis expulerunt, induitis. Miranda res, & nimis stupenda; ut quorum vitam semper odistis, exempla imitemini.

Equos etiam vestros turpi consuetudine detruncatis, nares finditis, aures copulatis, verum etiam & surdas redditis; caudas amputatis: & quia illos illæsos habere potestis, hoc nolentes cunctis odibiles redditis.

Audivimus etiam, quod dum inter vos litigium versatur, fortes more gentilium mittitis: quod omnino sacrilegium istis temporibus reputatur.

Equos etiam plerique in vobis comedunt, quod nullus Christianorum in Orientalibus facit: quod etiam evitate.

Con-

1 Apud Prudentium in Enchiridio, versa 3. legitur: Concil. General. Tom XII.

Tinxit & innocuum maculis sordentibus humum. Hard

ANNO
CHRISTI
949.

Contendite ut omnia vestra honesta & secundum Dominum fiant.

XX.

Vigilum caput. Omnibus generaliter intimavimus, ut juxta prophetiam vocem agere decerent, quæ ait: *Nolite tardare converti ad Dominum, nec differatis de die in diem.* Et alibi: *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejuniis, & fletu, & planctu.* Item: *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos.* Et juxta Apostolum: *Confitemini alter alteri peccata vestra, & orate pro invicem, ut salvemini, ne ullus (quod absit) substantia mors imperatum inveniat.* Et juxta judicium sacerdotum, & modum culpæ, eucharistiam sumite, & fructus dignos penitentiam facite: truistiosa namque penitentia est, admissa desistere, fleta in postmodum non admittre.

Si quis autem, quod absit, sine penitentia aut confessione de hac luce discessit, pro eo minime erandum est. Nullus enim nostrum absque peccato est, nec infans unius diei, dicente Apostolo: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Penitemini igitur & convertimini, quia mors non tardat, ut deleantur vestra peccata, & illa vita sine fine mansura cum angelis sanctis perfrui mereamini, per eum qui vivit & regnat in sæcula sæculorum.

Hæc decreta, beatissime papa Hadriane, in concilio publico coram rege Ælfrido, & archiepiscopo Eanbaldo, & omnibus episcopis & abbatibus regionis, seu senatoribus, & ducibus, & populo terræ, proposuimus; & illi, ut superius fati sumus, cum omni devotione mentis juxta possibilitatem virium suarum, adjuvante superna clementia, se in omnibus custodire devoverunt, & signo sanctæ crucis in vice vestra, in manu nostra confirmaverunt, ut postea stylo diligenti in charta hujus paginæ exaraverunt, signum sanctæ crucis insignentes.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Ælfridus Transhumbranz gentis rex, consentiens signo sanctæ crucis subscripsi.

Ego Dilberchus Anguttadenis ecclesiæ prætul, gaudens signo sanctæ crucis subscripsi.

Ego Eanbaldus gratia Dei archiepiscopus Eboracensis ecclesiæ, hujus chartulæ piæ & catholicæ taxationi, signo sanctæ crucis subscripsi.

Ego Hvguvaldus Lindisfarenis ecclesiæ episcopus obediens, signo sanctæ crucis subscripsi.

Ego Ædilberchus Candensis casæ episcopus supplex, signo sanctæ crucis subscripsi.

Ego Adulphus Myrensis ecclesiæ episcopus, devota voluntate subscripsi.

Ego Æthilvinius episcopus per legatos subscripsi.

Gosigha patricius, signo sanctæ crucis placido animo subscripsi.

His quoque saluberrimis admonitionibus, presbyteri, diaconi ecclesiarum, & abbates monasteriorum, judices, optimates, & nobiles, unopere, uno ore consentimus & subscripimus.

Ego Alrich dux, signo sanctæ crucis subscr.

Ego Sigulphus dux, signo sanctæ crucis subscr.

Ego Aldberich abbas, signo sanctæ crucis subscr.

Ego Erhart abbas, signo sanctæ crucis subscr.

His peractis, & data benedictione, perreximus, assumptis nobiscum viris illustribus, legatis regis & archiepiscopi, Malinum videlicet & Pyttel lectores: qui una nobiscum pergentes, & ipsa decreta secum deferentes in concilium Merciorum, ubi gloriosus rex Offa cum senatoribus terræ, una cum archiepiscopo Jaenbercho sanctæ ecclesiæ Doroverniensis, & cæteris episcopis regionum, convenerat. Et in conspectu concilii clara voce singula capitula perfecta sunt: & tam Latine quam Teutonice, quo omnes intelligere possent, dilucide referata sunt. Qui omnes consona voce, alacri animo gratias referentes, apostolatus vestri admonitionibus promiserunt, se Divino administrante favore, juxta qualitatem virium, promptissima voluntate, in omnibus hæc statuta custodire. Quin etiam, ut supra taxavimus, tam rex, quam principes sui, archiepiscopus cum sociis suis, in manu nostra, in vice domini vestri, signum sanctæ crucis firmaverunt, & rursum præsentem chartulam sacro signo roboraverunt.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Jaenberchtus archiepiscopus sanctæ Doroverniensis ecclesiæ, supplex signo sanctæ crucis subscripsi.

Ego Offa rex Merciorum, consentiens his statutis, prompta voluntate signo crucis subscr.

Hugilberchtus episcopus Lichtenfelsæ ecclesiæ, signo sanctæ crucis subscripsi.

Edeulfus Lindenensis, Faronensis episcopus subscripsi.

Ununona Legorensis episcopus subscr.

Alchardus episcopus subscr.

Fadberchus episcopus subscr.

Chumberchus episcopus subscr.

Harchelus episcopus subscr.

Æine episcopus subscr.

Tora episcopus subscr.

Vvaremundus episcopus subscr.

Adalmondus episcopus subscr.

Adoredus episcopus subscr.

Edrabodus abbas, Alemundus abbas, Bodu-

vinus abbas, Uttel abbas.

Brorda dux, signo sanctæ crucis subscr.

Facuvaldus dux subscr.

Bereoldus dux subscr.

Othbaldus comes subscr.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

ad An. Ch. 949. n. 18.

Habitu hoc anno in Anglia Concilium a Legatis Apostolicis Georgio Ostiensis, & in Theophylasto Episcopi, illuc ab Hadriano Papa missis, in quo Canones XX. pro disciplina Ecclesiastica restituenda conditi sunt. Legitur illud apud Spelmanum, Alfordum, & Labbeum. Alfordus tamen duas synodos habitas esse existimat, alteram in Septentrionali parte Insulæ a Georgio, alteramque in Austro vel in Occidente a Theophylasto. Cætera Historici Angli de loco ubi Synodus habita inter se non conveniunt, quia scilicet in uno & altero loco synodi celebrata. Annalista Mailrosensis hoc anno scribit: *Synodus congregata est in Pincanhale, qui locus in Dunelmensis Episcopatu situs est, & modo Finchenbale, modo Wincenbale ab Historicis Anglicis vocatur, quo ideo Georgius perrexit, velut Northumbria regni medietatem.* Altera synodus in Regno Merciorum celebrata, quam Spelmanus *Calchuthensem* appellavit, qui tamen ubi locus sit, determinare non desinuit. De utraque synodo legendus Aïdenus ad hanc annum.

ANNO
CHRISTI
949.al. Jamber-
tus, Lamber-
tus, & Lan-
berchtus.Higebertus
episcopus Li-
chenfeldæ.
Eadulphus
episcopus
Lindisfaren-
sis.
Unvora Te-
gerecensis.

ANNO
CHRISTI
787.

H E N N I K A I A

ANNO
CHRISTI
787.

**ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ,
ΕΒΔΟΜΗΣΤΟΝ ΔΟΣ.**

**SANCTA SYNODUS
NICÆNA SECUNDA,
GENERALIS SEPTIMA.**

**HISTORIA CONCILII
NICÆNI II.**

Sept. Syn.
ed. 3. Aud.
hist. misc. lib.
Zonar. &
Cedren. in
Leoa.

IN Arabia fuit, imperante Leone Isaurico, Judæus quidam Sarantapechys veneficus ac praestigiator insignis. Is ut odium jamdiu conceptum adversus Christianos exstirperet aliquando, Ezidum Arabum regem, cuius levissimum esse norat ingenium, adit: vaticinandi illi artem ostendit, diuturnum spondet imperium, si ex Christianorum templis, totiusque regni sui finibus sacrosanctas imagines detrahat. Homo vanissimus vanissimum vaticinium haud turdis accepit auribus. Imagines omnes, sive in templis, sive in foro essent, revelli ac perfringi jubet. Cumque imperata facere nollent Christiani, satellites Hebræi atque Arabes alacriter perfecere. Cæterum fallax vaticinium nulli magis, quam vel vaticinanti, vel obsequenti fuit exitio. Nam & rex ipse post sesquinannum interit, & Ulidus ejus filius atque heres Hebræum vatem, ut patris interfectorem, de medio sustulit. Eversum imaginum atque inaudite impietatis fama Christiani nominis provincias brevi pervagata est, omnibus tantum facinus execrantibus. Quamquam in quorundam animis male alio-

quin affectis facile facti hujus exemplum & crimen infedit, imperatoris potissimum, & Constantini, qui Nicolie erat episcopus: led & utrique non leve calcar accessit ex consuetudine cujusdam Beseis, qui ex Christianis ortus parentibus, cum captivus in Syriam esset: abductus, ex Arabum consortio Mahometanis superstitionibus imbutus est. Tum libertate donatus, cum ad Romanorum ditionem redisset, primo familiariter egit cum Constantino, deinde se in gratiam imperatoris penitus insinuavit. Beseis & Constantini suasionibus incitatus Leo, ac multo magis adactus jurejurando, quo id sponderat Hebræis quibusdam qui ei prædixerant imperium, detestabile bellum sacris indicit imaginibus: neque eas ex templis tantum & privatis ædibus dejecit & abradit, sed etiam pervetustæ magnæque religionis statuum Salvatoris, quæ ad aneam urbis portam in excelso illustrique loco diutissime steterat, vi ferroque deturbat. Stomachantur qui aderant, percussitur tam acerbo nuncio civitas: ad arma concurrunt: regii discernuntur apparitores & administri. Frenat imperator accepta injuria, & natura ferox ac truculentus serinam exardescit in rabiem: publico edicto omnem imaginum cultum abrogat, cultoribus interdicit aqua & igni: alios spoliatione honorum multat, alios in exilium ejicit, aliis abscindit manus, alios crudeliter jugulat, totam denique rempublicam velut immanissimus vere leo lacerat.

Aud. hist.
miscel. loc. ecc.
Germania ad
Joan. nem epi-
scop. in syn. 2.
Aud. misc.
ubi sup.

Cedren.
Zonar.

L. H. A. misc.
& Cedren.

rat & cruentat. Aggreditur dein sapientissimum doctorem, cui & præstans omnium disciplinarum scientia, & spectata morum integritas, & duodecim contubernaliū modestia, quos ecclesiasticorum divinatorumque institutorum collegas & socios habebat, venerationem apud omnes iustissimam conciliaverat: ut eos non modo permulti doctrinæ ac sapientiæ causa convenire solerent, sed ipsi etiam imperatores in rebus gerendis consulere. Hos igitur Leo disputationibus primo & privatis colloquutionibus in suorum errorum sententiam pertrahere studet. Verum eorum deinde invidiâ constantia repulsus, inclusos in ædes eis ad habitandum attributas, una cum instructâ bibliotheca, noctu imperat concremari. Sanctorum præterea deprecationes irridere, loculos perfodere, reliquias scædare, neque homines, neque Deum vereri. Nec erat qui efferat Leonem sese auderet objicere, præter unum Germanum Constantinopolitanum episcopum, cujus eximiam sanctitatem, venerandam canitatem, & singularem in conservandis ovibus vigilantiam colebant universi. Lugebat is calamitatem ecclesiæ, & quacumque ratione poterat imperatoris impetum retardabat. Scripsit etiam ad Constantinum episcopum tot scelus & confesum & auctorem: hortatur ut ab incepto desistat, suæ suorumque salutem prospiciat, redeat ad majorum traditionem. Subdole simulat ille esse se, qui non erat: versuteque rescribit: daturum se operam deinceps, ut dicto fastove offendant neminem. Missis etiam ad alios episcopos literis, Germanus vehementer eos rogat, ut fidem a majoribus traditam retineant. Has ob causas Germanum imperator graviter oderat, erumpentem tamen iram premebat, veritatem ejus insignem virtutem, magnamque de eo orthodoxæ plebis existimationem. Ergo accersitum blande compellat, ac, velut aliud agens, accusat superiorum temporum impietatem, & sacerdotes, qui fatue populos imaginibus colendis adduxerant. Sapienter Germanus furentem demulcere studet: explicat ejus rei utilitatem, & ecclesiæ consuetudinem ab apostolis usque deducit. Hic vero excauduit imperator, atque antilitem minus & contumeliosum oneratum regia expulit. Nec peperit Joanni Damasceno humanarum divinarumque rerum eruditione florentissimo. Etenim ei, quod de religioso imaginum cultu non minus pie quam docte scripsisset, dextera ejusdem Leonis opera & fraude a Saraceno principe præcisâ est; quam tamen divinitus restituit clementissima Dei mater, ad cujus ille imaginem, velut ad sacram anchoram, piis stetitibus & supplici fide contugerat.

Gregorius secundus Romanus pontifex cum ea, quæ Constantinopoli gerebantur, acerbissime ferret, coacta Romæ synodo, eo studio quod pastorem ac patrem decet, per literas imperatorem commonefacit, desinat aliquando ecclesiam persequi: non esse imperatoris partes de divinis sacrisque rebus judicare, multo minus ad apostolicas traditiones, quas omnis vetustas pie semper est ac sancte, venerata, convellere. His aliiisque salutaribus monitis resistit Leo: aspitem surdam potius quam hominem dices: Germanum quoque imperator Constantinopolitano dejecit throno, Anastasium sufficit hominem sceleratissimum. Quocirca illum tandem Gregorius pontifex & apostolici anathematis mucrone vulnerat, & Italiam spoliat imperio,

Abactis interceptisque Italorum annuis vigilibus, quæ ad id tempus principibus Constantinopolitanis pendebantur. Leo vero ingentem classem, quæ & Gregorium, & Italiam direxerit, instruxit; cui suppeditari sumptum iussit ex censu per capita Siculis & Calabria imposito: ecclesiæ vero Romæ patrimonium, quod in his erat provinciis, in suum retulit ætæ. Sed ultor tot facinorum Deus immanis tyranni classem magnis jacatam procellis, ad litus Adriatici maris obrivit.

Gregorio secundo tertius succedit: qui ut laboranti ecclesiæ afferret opem quam posset, ad Leonem mittit Gregorium ecclesiæ Romanæ presbyterum cum mandatis apostolicis munere vigilantiaque dignissimis: quos tamen imperatori non reddidit, quippe ejus primum minis deterritus, deinde fraudibus elusus, denique annuo damnatus exilio. Cujus rei indignitate commotus pontifex, evocatis in urbem episcopis quam plurimus, ante beati Petri confessionem, tota approbante synodo, oppugnatore imaginum ab ecclesiæ communione, ut pestem ac perniciem Christiani orbis, exsecuit. Postea iterum tonatur Leonis animum delinire, missis per Constantinum defensores epistolis. Verum is tabellarius in vincula conjectus, & diuturno fetore ac fame cruciatus, vix tandem imperatoris roanum effugit. Multis tum calamitatibus tamquam telis e celo missis Leonis res accise sunt. Nam civitatum seditionibus & armis turbata fides erga imperatorem; ex pestilentia & belli cladibus miserabilis vastitas consecuta: sed nihil horribilius terreretur, qui duodecim menses regiam concussit urbem, prostratis non modo privatis ædibus, monasteriis, templis, sed etiam publicis mœnibus. Quorum cum nihil Leonis amentiam mæderi potuisset, tandem diris afflictatus torminibus, inter angores & ejulatus impiam animam exhalavit. Leoni successit filius Constantinus, quem Copronymum propterea cognominarunt, quod cum baptismo infans expiaretur, sacram lavacrum inquinavit. Eo portento territus Germanus patriarcha prædixit, rempublicam & ecclesiam hujus aliquando flagitiis pollendam. Prædictionem comprobavit eventus. Nam si flagellis Leo, scorpionibus Copronymus cecidit ecclesiam, homo natus ad evertendam omnem, quod in ipso fuit, religionem; sacrarum rerum & ceremoniarum, quarum pius cultus in Dei cultum redundat, contemptor impudentissimus; ludis circensibus, victimis exsecandis, evocandis malis geniis ac manibus, aliisque id genus veneficis apprime deditus. Qui ut sui principatus initia bonis videlicet auspiciis consecraret, generali statim vetuit edicto, ne quis aut eos, qui religiosissimo Dei famulatu excelluerunt, sanctæ cognominaret, aut eorum reliquias veneraretur, aut tamquam patros ac deprecatore imploraret, quod eos nihil posse diceret, ne Deiparam quidem virginem, quam ne illo quidem cognomine voluit appellari. Quin etiam sumptis in manibus aliquando loculis auro plenis, ex iis, qui aderat, sciscitatus est, quanti eos æstimarent. Cum responsum esset, magni; vacuos eisdem deinde ostendit, percontatus, quanti eos licerentur. Cum responsum esset, nihili. Ita (inquit) Maria quoque, dum Christum gesta vitæ utero, in honore fuit; postquam eum peperit, nihilo ceteris mulieribus præstitit. Eam igitur impietatem cives graviter ferentes, Artabaldum Europala-

ANNO CHRISTI 590.

Zonar. Cæd. & histor. misc. ubi sup.

Hærocl. Cæd.

German. in epist. ad Jo. & Theonam in VII. synod. c. 4.

Auctor. misc. in Cæd. in Leo.

Sueton. rom. p. 107. & Damascen.

Hadrianus papa primus in ep. ad Constantium, & ad eundem commonefacit, desinat aliquando ecclesiam persequi: non esse imperatoris partes de divinis sacrisque rebus judicare, multo minus ad apostolicas traditiones, quas omnis vetustas pie semper est ac sancte, venerata, convellere. His aliiisque salutaribus monitis resistit Leo: aspitem surdam potius quam hominem dices: Germanum quoque imperator Constantinopolitano dejecit throno, Anastasium sufficit hominem sceleratissimum. Quocirca illum tandem Gregorius pontifex & apostolici anathematis mucrone vulnerat, & Italiam spoliat imperio,

ANNO CHRISTI 591.

Agath. in Greg. tertio.

Cæd. & Zonar. in Leo.

Auct. hist. misc. in lib. 10.

Cæd. in Leo & auct. misc. in lib. 11.

Zonar. in Constant. & auct. hist. misc. in lib. 11. in. Cæd. ubi sup.

ANNO CHRISTI 324. Aud. hist. miscel. lib. 21. Zonar. & Cedren. in Copron.

tem, Copronymi affinem * e Ixorris conjugio, A qui contra ipsum Copronymum arma sumserat, imperatorem designant; Reserem tot malorum auctorem atque incitamentum trucidant, sacras imagines suis restitunt locis, Copronymum anathemate conviciisque proscissum exuunt imperio, ejusque loco Curopalatem Augustum consalutant. Verum usura gratulationis hujus brevissima fuit. Collectis enim mox viribus Copronymus urbem terra marique obsedit, eaque in deditioem compulsa, Curopalatem etiam in suam redigit potestatem, eique oculos effodit; filios autem gravibus jactis grumnis, capite damnat, ne quis ex tam illustri familia veræ religionis vindex reliquatur. Crudeliter etiam delævit in perduelles cæteros: B aliorum fortunæ prædâ militibus exposuit, alios patriis expulit sedibus, alios, præcis prius manibus, interemit. At vero, ne qua re rabidis feris esset assimilis, in familiares etiam suæque hæreseos sectatores delævit, & in his præcipue Anastasium pseudopatriarcham, quem asello præpostere impositum, & virgis casum, & per urbis plateas ludibrio habitum, rursus in pristinum thronum collocavit. Sed paulo post hic ipse episcopus, qui inter concionandum sanctorum gloriam conviciis profcindere consueverat, morti proximus per os egerere sua ipsius excrementa coactus est. Institere tres demceps Romani pontifices, Zacharias, Stephanus & Paulus, totidem synodis Romæ habitis, literis, cohortationibus, precibus, aliisque remediis perditum hominem curare dementiam. Copronymus vero nec ullum sanctissimis pastoribus honorem habere, nec divinum numen vereri, nec ignominis ullis adversus sanctos parere: imo vero, ut suæ sectæ nomen ac dignitatem amplificaret, * synodi cujuspiam auctoritate cccxxxviii. episcopos, quorum antesignani erant Theodosius Ephesi, & Pallas Pergæ, homines audaces & impii, Constantinopolim evocavit: per quos, quæcumque ei libuisset, sine ullo metu statueret. Nichil ea de re actum est cum apostolica sede: nullus episcopus ex catholicis ac primariis sedibus, Alexandria, Antiochena, Hierosolymitana, est accessit: nihil ordine susceptum, factumque; nihil in tanto cætu aliud resonat, quam adversus imagines impudens ac velana declamatio: præficitur ecclesiæ Constantinopolitanæ Constantinus monachus, homo nefarius: decurrit in forum: adest imperator, adsunt & episcopi cum patriarcha Constantino: omnis interdictum imaginum honor ac veneratio: indigno feriuntur anathemate Germanus, Georgius Cypri episcopus, Joannes Damascenus, acerrimi propugnatores imaginum. Sed cum Constantinopolitanam hanc synodum Stephanus pontifex abrogasset Romana * synodo, Copronymus ad suæ synodi * subscriptionem episcopos ac monachos universos adigere conatus est. Verum restitit eorum optimus quisque, nec hominis tyrannidem timere jam jam piorum cervicibus imminentem, sed lubentibus animis exceperè oblatam sibi facultatem bibendi calicem Domini, & lavandi stolas suas in sanguine agni. Atque inter hos in primis claruere Andreas Calybites * eximie pietatis monachus, cui flagrorum vi dirupta cutis est; dum trahe-retur per urbem pede amputato, martyrium consummavit: præterea Petrus vir gravissimus, qui vindis per plateas pedibus tractus, & in mare demersus est: Stephanus eremitarum dux

* Anast. in vit. horum pontificum & Hæres. in p. ad Const. & Pca.

* Aud. hist. miscel. lib. 21. Zonar. & Cedren. ubi sup.

* Hæd. in ep. a Constantin. Zonar. Cedren. & Aud. hist. ubi sup.

* Ep. ad h. miscel. lib. 21. Zonar. & Cedren. ubi sup.

ANNO CHRISTI 324. Ex ad h. miscel. lib. 21. Zonar. & Cedren. ubi sup.

& magister *, qui complures annos claustru inclusus traduxerat. Is exemplo prioris Stephanus, fustibus & lapidibus toto corpore dilaceratus, & in altissimam foveam inter reos damnatosque projectus: monachi * vero compulsi pallio & cucullo deposito, inire conjugia, & vitam sordidis artibus tolerare. Tradita militibus monasteria, ut sacri monachatus memoria deleteretur. Sanctorum patrum libri, sacra suppellex & reliquæ in rogos ac flammam injecta. Aliquot senatores, clarissimi viri, quod imagines adorassent, durissimis nervis in foro verberati. Adasti denique omnes jurejurando, diraque execratione, nullum se posthac honorem imaginibus habituros. Quod cum pro suggestu Constantinus pseudopatriarcha publice fecisset, vindicem Dei justitiam non effugit. Nam paulo post, cum Copronymus de abneganda Christi Domini divinitate cogitasset, remque patriarchæ credidisset, quod is habere clausa non potuerit principis consilia, justus est publice virgis cædi, confui, per urbem raptari, & in sordidissimis urbis locis jugulari. Tandem Copronymus, tamquam cædibus sacrilegisque delensus, cum expeditionem suscepisset in Bulgaros, ardentissima febris correptus est Arcadiopoli: utque vitæ exitus antea vitæ esset ultio, pedes illi ardentibus ulceribus, quos carbunculos ab exurendi vi nominant, intumescere. Dumque hoc vehementer iactatur Cæstu, clamat infelix, vivum se inextinguibili igni traditum, ob violatum deiparæ Mariæ nomen & cultum: cumque eam fero jussisset honorifice coli, acerbissimo interitu, ad quæ migraret supplicia, non obscure monstravit. Successit filius Leo quartus, qui ex Irene * conjugio Constantinum suscepit. Nec is diu imperavit, minus quidem quam a pietate alienus: imagines tamen perosus, earumque cultores infestatus est: sed per brevi defunctus imperio, infeliciter obiit. Fausis tunc auspiciis Irene * cum filio Constantino imperare cepit, catholica religione ac pietate florentissima mulier. Itaque nihil ei fuit antiquius, quam ut religionem, quæ dilapsa dicebat, excitaret, regiamque urbem multiplici idem anathemate, & a cæteris sejunctam ecclesiarum partibus, ad reliqui corporis concordiam revocaret. Cum vero Paulus * abdicato Constantinopolitano patriarchatu in Flori secessisset monasterium, seipsum voluntariis cruciatibus perennis, hujus rei causam seiscitantibus imperatoribus respondit: quia Copronymi synodo, in qua sacras imagines ab ecclesia auferendas inique decretum fuerat, suam adjecerat subscriptionem; & nisi penitentiam ageret, æternis se fuisse cruciatibus puniendum. Quo responso permoti imperatores, primum de patriarcha optimo deligendo solliciti, habita, quam par erat, deliberatione, usus est nemo, cui merito Tarasius posthaberefer. Is vero gravissimum detestabatur onus, nec prius urgentibus cessit Augustis, quam fore pollicerentur, ut omni ope atque opera synodum indicendam curarent. Ergo ad Hadrianum primum consilii animique magnitudine clarissimum, * synodicam Tarasius, in qua de imaginum cultu docte ac pie differebat, scribit epistolam. Scribunt & imperatores, communicatisque consiliis rogant, ut synodus ipsius auctoritate cogeretur, ad eamque de more legatos apostolicos mitteret. Lærior pontifici nuncius nullus afferri potuit. Itaque Pc.

* Aud. hist. miscel. lib. 21. Zonar. & Cedren. in Leon.

* Aud. hist. miscel. lib. 21. Zonar. & Cedren. in Constantino.

* Epist. Constantini ad synod. in not. ad h.

* Aud. hist. miscel. lib. 21. Zonar. & Cedren. ubi sup.

Petrum archiprebyterum ecclesie sancti Petri, & Petrum abbatem sancti Sabae mittit, qui suo nomine concilio praesint. Verbum Iconomachi, qui diu fuerant in urbe regia dominati, incredibiles imperitiae multitudinis concursus ac tumultus adversus episcopos concitarunt: quam seditionem armatae plebis cum ne imperatores quidem sedare potuissent, dilata res est. Cogitatum deinde de Nicza Bithyniae metropoli, quae ob primi concilii maiestatem, & Arianae pestis everfionem, in maximo honore habebatur, tamquam ad hostes ecclesiae debellandos divinitus constituta. Summo igitur consensu Niczæ synodus translata est, imperatoribus Irene & Constantino, octavo ejus anno, factumque disputandi initium octavo Kalendas Octobris in ecclesia sanctae Sophiae. Interfuerunt cum Tarasio Constantinopolitano religiosissimi duo monachi Joannes ac Thomas, qui sedium orientalium locum tenebant; & episcopi ccccl. eximii vitae eruditionisque praestantia, & archimandritae multi cum monachis quamplurimis, qui patrum confesum sanctitatis & doctrinae splendore magnifice decorabant; clarissimi item senatores aliquot ab imperatoribus missi: univervo autem concilio paulo ante memorati apostolicæ sedis legati praesidebant. Perlectis initio imperatorum literis, statim tres episcopi, Basilius Ancyranus, Theodorus Miron, & Theodorus Amori, supplices obtulere libellos ad veniam deprecandam, quod Copronymi synodo subscripissent. Agitata res est in utramque partem, an esset huic hominum generi parcendum. Clementior demum, & ad ignoscendum propensior sententia placuit. Quocirca & episcopi alii, qui in eodem hærebant luto, Hypatius Niczæ, Leo Rhodi, Nicolaus Hierapoleos, Gregorius Pessinuntis, Gregorius Antiochiæ Pifidiz, Leo Carpathi, in primis vero Gregorius Neocæsariensis, qui in pseudosynodo fuit antesignanus ac praeses, eam sibi noxam & crimen condonari postularunt. Condonatum est omnibus, tum qui ab hæresi respicebant, tum qui ab hæreticis sacerdotio fuerant initiati, permillumque ut (nisi flagitium aliud obellet) suum quique gradum ac dignitatem retineret.

Tum recitatae sunt Hadriani primum ad imperatores & ad Tarasium literæ, quibus orthodoxorum dogma de colendis imaginibus explicatur: deinde synodicae tum Tarasii ad patriarchas orientis, tum orientalium ecclesiarum ad Tarasium epistolæ, quibus recte de fide differebatur. Horum omnium epistolis ab uni-

versa synodo honorifice acclamatum est. Ea vero fides quo fieret illustrior, placuit e sanctissimorum patrum libris depromi, & in medium proferri apertissimas gravissimisque sententias, quibus imaginum venerationem magnopere commendant: quippe rem ab apostolis traditam, vetustissimo ecclesiarum omnium probatam uti, & compluribus miraculis illustrem ac testatam: quæ sententiæ in synodo ex optimis auctoribus recitatae sunt. Quapropter constantissimis omnium patrum suffragiis sancitum est, ut in basilicis, aliisque honestioribus locis Christi Domini & sanctorum imagines collocentur, ad memoriam & imitationem virtutum excitandam; atque ut debitis colantur honoribus: cum is cultus ad prototypum referatur, ut sanctorum reliquis ea, quam par est, veneratione deferatur. Ut qui contra senserint, anathematis poenam luan: episcopi vero & clerici deponantur. Quibus sanctissime constitutis, placuit in medium deferri sacram Salvatoris imaginem, & suppliciter procumbentibus univervis, ut suorum ipsi decretorum fructum perciperent, adorari. Vitium est etiam de Copronymi flagitiosissima synodo cognoscere: ne quid, unde periclitari posset piorum simplicitas, resideret. Perlecta igitur est in publico conventu, ejusque vanissimæ rationes verisimilibus aliis everfæ; & quantum satis erat, explicatum, divinarum scripturarum testimonia, quibus idola gentium redarguuntur, adversus sanctorum imagines ab hæreticis stultissime detorqueri. Proinde iustissimum sacrosancta synodus anathema constituit in nequissimi illius conciliabuli auctores: nec solum in Anastasium, sed etiam in Constantinum ac Nicetam pseudopatriarchas: qui non ascenderunt ex adverso, neque opposuerunt murum pro domo Israel, sed silendo etiam obsequendoque, stimules & ignes Leonis & Copronymi furis admove-re. Postremo canones xxii. adjecerunt.

His rite peractis, Tarasius patriarcha, datis ad Hadrianum Romanum pontificem literis, rerum omnium quæ gesta fuerant, rationem reddidit. Hadrianus autem eam synodum non modo apostolicæ sedis inviolabili iudicio comprobavit, sed conscripta etiam ad Carolum magnum imperatorem epistola, a quorundam criminationibus defendit. Hujus etiam sacrosanctæ synodi decreta confirmata postmodum sunt ab octavo œcumenico concilio, a Nicolao primo in epistola ad Michaelen imperatorem, & a Leone nono ad Petrum Antiochenum episcopum, & aliis.

ANNO CHRISTI 757.
Hadrianus in ep. ad Constantinum in 757.
ep. imperatoris in 757.
A. 4. 3. 3.

C. 4. P. 1. de 7. 19. 20.

Nicolaus ep. i. 101. ad Michaelen in 757. P. 10. post eadem.

In synodo A. 4.

A. 4.

A. 4.

ANNO CHRISTI 757. A. 4. 3. 3.

A. 4.

A. 4. ad 10.

A. 4.

A. 4. 1. 10.

Epist. Hadrianus ad Carolum.

A. 4. 10. quæ incip. Proposuerunt.

ANNO CHRISTI 727.

TOT EN AGIOIS PATROΣ HMΩN

SANCTI PATRIS NOSTRI

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ

GREGORII PAPAE ROMANI

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

DE SACRIS IMAGINIBUS

Προς Λέοντα βασιλέα τῆν Ἰσσυρον.

ad Leonem Isaurum imperatorem

Πρώτη ἐπιστολή.

Epistola prima.

CAP. I. EPISTOLA GREG. PP. SCRIPTA AN. DCCXXVII. Hic sunt nomina secundum li- cet a cubili- dam non re- de Dialogus appellatur. Annot. de- gant videtur 217. 218. 219. &c. qua de re alius.

Τὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας διοφρητῆ βασιλευσῆς καὶ ἀδελφότητος ἐδεξάμεθα διὰ αὐτοῦ τοῦ ἐπιφανοῦς καὶ ἀγαθοῦ ἀρχιεπισκόπου, βασιλεὺς ἄντι σου ἐπὶ τὴν παρὰ τὴν ἑσθλατικὴν ἐκκλησίαν, αὐτῆς τῆς ἰδ. κ. ιε. κ. α. κ. β. κ. γ. κ. δ. κ. ε. κ. ζ. κ. η. κ. θ. ἧς ἐπισημῶν δεκάμηναι τῆς ἐπιστολῆς σου, ἀσφαλῶς ὀφθαλμοῦ σου τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἀποκειμένης εἰς τὴν ἀποκοπὴν τῆς κοίτης τῆς ἀγίας καὶ ἐδόξου καὶ κορυφαίου τοῦ ἀποστόλου Πέτρου· ὅτι εἰσὶ καὶ αἱ ἡμετέρας σου βασιλεῦσιν ἀσφαλῶς φιλοχρησίων. καὶ εἰς τὰς δίκαια συλλabas καλῶς καὶ ἀσφαλῶς, καὶ ὡς ἀρῶν βασιλεῖ Χριστιανῶν, ὅπως ὁμολογήσας τῆρῶν ἐφυλάττεον ἀνιδλιπῶς πᾶσας τὰς παρανομήσεις ἡμῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν καὶ διδασκάλων. καὶ τὸς ἁγίων καὶ ἑξαιρέτων, ὅτι σὰ τὰ γράμματα, καὶ ἐκ ἀλλοτρίων, ταῖς βασιλικῆς σφραγίσαν ἰσφραγισμένη ἀσφαλῶς, καὶ ἐσώσαν ἀσφαλῶς ὑπογραφαὶ ὄντα κινεσάρεως ἰδιοχειροῦ σου, ὡς εἶδισαι τῆς βασιλεῦσιν ὑπογράψαν. καὶ ὁμολογήσας πάντοτε καλῶς καὶ ἀσφαλῶς περὶ τῆς ἀνωμότητος ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου πίστεως· ἀλλὰ καὶ ἔγραψας· ὁ ἡμῶν καὶ καταλίπων τὸ θεῖον ἡμῶν πατέρων, ἐκκαίρατος. καὶ ταῦτα δεκάμηναι ἑξαετηρῶς ἡμῶν ἀντιπροσώπων ἡμῶν τῶν ὁρίων, ὅτι πάντως καὶ τὸ βασιλεῖον ἐκ Θεοῦ σου δέδωρηται. καὶ καλῶς σου ἔχοντες, τῆς δικαιοσύνης σου τὴν ὄψιν, καὶ τὴν καρδίαν διεσφραγίσαν ὡς πέσον σφραγίσαν, καὶ εἰς τὴν ὄψιν ἀπέβλεψας; τὸς δέκα ἐπισημῶν ἡμῶν καλῶς περικαίως, καὶ εἰς μνήσαν τῆς ἀγίας εἰκόνας ἐκ ἡσυχίας. καὶ δὲ λέγεις, ὅτι εἰδῶν τὸν ἀναπληρῶσαι, καὶ ὅτι οἱ ἀποσκευῶνται, εἰδῶν λατρεῖν; καὶ ἐπισημῶν ἀρῶνται αὐτῶν, καὶ πλεῖως ἀφανῶν ἡμῶν. καὶ ἐκ ἐφοβήθης τὸ κέλευμα τῶν Θεῶν, τὰ σκατάλα ἐλθεῖν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ἀνθρώπων ἢ μόνον πῶν, ἀλλὰ καὶ αἰτίων παραγίλλει δέ σοι ὁ Χερός, μὴ σκατάλαζεν σατῶν μικρῶν, καὶ διὰ τὰ μικρὰ σκατάλα εἰς τὸ πῦρ τῶν αἰώνων ἀπέρχεται· καὶ σὺ ὅλον τὸν κόσμον ἐσκατάλαζας, ὡς μὴ βυλομβίου θάνατον ὑποσείσαι, καὶ κακῶν ἀπολογίαν δέσαι; καὶ ἔγραψας, ὅτι εἰ δὲ ἀποσκευῶν χειροποίητα, καὶ τὰν εἰδῶν κατ' ὁμοίωμα, κατῶς εἶπεν ὁ Θεός, μὴτε ἐν ἡραν, μὴτε ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ὅτι πληροφορήσῃ με, τίς ἡμῖν παρέδωκε σίβεσαι καὶ ἀποσκευῶν χειροποίητα· καὶ ὁμολογῶ, ὅτι Θεῶν νομοθεσία ἐστὶν. καὶ διὰ τί, ὡς βασιλεὺς καὶ κεφαλὴ ἡμῶν Χριστιανῶν,

L iteras vestras a Deo custodiae majestatis ac fraternitatis per augustalem Spatharocandidatum missas accepimus, impetrante te indidione quartadecima; ipsius etiam 14. & 15. & 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. indidionum acceptas epistolas tuas, in sancta ecclesia repositas in limine confessionis sancti & gloriosi ac principis apostolorum Petri diligenter servavimus, ubi & Christi amantium praedecessorum tuorum, qui pie imperarunt, sunt literae. Et in decem syllabis recte ac pie, utque imperatorem Christianorum decet observaturum te ac custoditurum integre omnino sanctorum patrum nostrorum & doctorum admonitiones promissisti. Illud autem in primis praecipuum est, quod literarum, & non alienarum, sigillis imperatoris obsignatarum diligenter sunt, & accuratae intus subscriptiones per cinnabarin propria manu tua, ut mos est imperatoribus subseribere: recteque admodum ac religiose confessionem inculpatam & orthodoxae fidei nostrae edidisti, sed & scripsisti, eum qui solvit ac dissolvit terminos patrum, execrandum esse. Cumque isthaec accepissemus, gratiarum actionis hymnos Deo offerebamus, quod a Deo tibi plane donatum esset imperium. Et cum recte curreres, quis auri- bus tuis insonuit, & cor pervertit velut arcum pravum, & in ea qua tergo sunt respexisti? Decem annos Dei benignitate recte ambulasti, neque sacrarum imaginum mentionem fecisti: nunc autem eas dicis idolorum locum implere, atque illos qui eas venerantur, idololatrias esse; teque ad eas evertendas penitusque delendas convertisti: neque judicium Dei reformidasti, cum scandala in hominum corda, non fidelium modo, sed & infidelium, ingruerent. Atqui denunciasti tibi Christus, ut ne unum de pusillis scandalizes, & ob exiguum scandalum in ignem aeternum immisissum iri: at tu mundum totum scandalizasti, ut qui mortem nolis subire, atque infelicem rationem reddere? Scripsisti autem non esse manufacta veneranda, nec ullam effigiem ad similitudinem effictam, sicut dixit Deus, neque in caelo, neque in terra: & demonstra mihi quis tradiderit veneranda & adoranda esse manufacta, tum ego Dei esse mandatum fatebor. Quare vero, tamquam imperator & caput Christianorum, sapientes non percontatus es, qui experientia pollent & ab ipsis edoceri potuif.

1 In lucem edidit P. Fronto Ducius Soc. J. ex ms. Cardinalis a Lotharingia Remensis Archiep. Et multa hic esse non satis coherentia praemonuit. Eandem edidit cum notis P. Frontonis Ducis Card. Baronius ad an. 726. n. 23. Harduinus.
2 Has duas Gregorii II. PP. Epistolas scriptas anno Ch. 730. pluribus contendit Paglus ad An. Ch. 725. n. 1 & seqq. Esse vero Gregorii III. censet Labbeus in lib. de Script. Ecclesiast.

CAPUT I. EP. GREG. PP. SCRIPTA ANNO DCCXXVI.

ANNO CHRISTI 1027

positi sunt pontifices a reipublica negotiis abstinentes : & imperatores ergo similiter ab ecclesiasticis abstineant, & que sibi commissa sunt, capeant. Consilium autem Christi amantium imperatorum & piorum pontificum virtus est una, quando cum pace atque charitate res administrantur. Scripsisti ut concilium universale cogere- tur : & nobis inutilis ea res visa est. Tu persecutor es imaginum, & hostis contumeliosus & everfor : cessa, nobis hoc largite ut taceas : tum mundus pace perfreuetur, & scandala cessabunt. Finge nos te audisse, & ex universo terrarum orbe pontifices congregatos esse, senatumque ac consilium sedisse : ubi est Christi amator ac pius imperator, qui de more in senatu sedere debet, & eos qui recte loquuntur, munerari ; eosque qui aliena a veritate blaterant, amandare ; cum tu imperator vacilles ac barbaros imiteris ? Non animadvertis hunc tuum conatum, quo adversus imagines infurrexisti, facinus esse turbulentum & insolens & superbum ? Cum ecclesie Dei alta pace fruerentur, tu pugnas & odia & scandala suscitasti. Cessa & quiesce, tum synodo minime opus erit. Scribe ad omnes, & in quascumque regiones orbis terrarum, quibus offendiculo fuisti, Germanum patriarcham Constantinopolitanum, & Gregorium papam Romanum circa imagines peccasse ; & nos ab hac cura quietum te prestabimus, ne peccatum aut lapsus ullus sit tuus, utpote qui a Deo potestatem & caelestia & terrena solvendi accepimus. Testis est Deus, quascumque misisti ad nos epistolas, auribus cordibusque regum occidentis obtulimus, pacem illorum tibi ac benevolentiam concilians, teque laudantes ac mirifice effertentes, prout te antea conversantem intuebamur. Idcirco etiam laurata tua receperunt, ut reges a regibus honore affici convenit ; idque cum nondum incertum hoc conatumque tuum, quo adversus imagines infurrexisti, audivissent. Cum vero didicerunt, certioresque sunt facti ; te Jovinum spatharocandidatum ad Chalcoptaria misisse ad evertendum & confringendum Salvatorem, qui appellatur Antiphonetz, ubi & miracula multa sunt, inventz sunt illic mulieres zelo succensz, & illarum zmulz que unguenta ferebant, que spatharocandidatum orarunt : Ne, obsecramus, ne hoc facias, aiebant. Ille vero preces earum non admittens, erecta scala descendit : cumque ter securi faciem imaginis Salvatoris percussisset, hoc videntes mulieres, & iniquum illud facinus non ferentes, attracta scala fustibus concisum illic necarunt. Tum tu mali zmulator nullis satellitibus mulieres nescio quot illic occidisti, astantibus utilibus viris Romanis, & ex Francia, ex Vandaliis, ex Mauritania, ex Gothia, & ut benemerat dicam, ex toto interiori occidente. Cum autem advenissent, & in suis regionibus singuli juvenilia tua pueriliaque facta narrarent. tunc projecta laurata tua conculcaverunt, & faciem tuam conculcerunt, ac delectu habito Longobardi & Sarmatz, ceterique qui ad septemtrionem habitant, miseram Decapolim incurSIONIBUS infesta.

Εὐκλείας, ἀπέχοντες τῶν δημοσίων ἀρχαίων. καὶ οἱ βασιλεῖς ἑαυτοὺς ἀπέχουσαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἔχειν τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῖς. ἡ συμβουλία δὲ τῶν φιλοχριστῶν βασιλέων καὶ τῶν δεσφῶν ἀρχιερέων μία διακρίσεται, ὅταν μὴ εἰρήνη καὶ ἀγάπη τὰ ἀρχαία διακρίνται. ἱεροφάντας. ἵνα οἰκουμενικὴ συνόδος ᾖ ἡμῶν. καὶ ἡμῶν ἀπόστολοι ἐφαίνονται περὶ τούτου. σὺ δὲ ὁ δόκιμος τῶν εἰκόνων ἐβελήης καὶ καταλυτικῆς. οὐδὲν, καὶ τὴν σωτηρίαν χεῖρα ἡμῶν. καὶ ὁ κόσμος ἐφώδεται, καὶ τὴν σιανδαλα πῶσονται. συνόδου ἐπισημασμένη, καὶ σωτηροῦσθαι ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἡ σύγκλητος καὶ ἡ βουλὴ ἐκάθισαν. τὸ ὁ βασιλεὺς ὁ φιλόχριστος καὶ δεσφῆς, ὁ ἀπὸς συνόδου οφείλων καθῆσθαι εἰς τὴν βουλὴν, καὶ τὸς καλῶς λέγοντας φιλοτιμησάσθαι, καὶ τὸς ἔξω τῆς ἀληθείας ἀποδιῶσαι, σὺ τῷ βασιλεὺς ἀγατῶν καὶ βαρβαρίζοντες ; καὶ οὐδὲν, ὅτι τὸ ἐχθρῆμα, ὅτι εἰρήνη τῶν αἰώνων εἰκόνων, ἀκαταστάσις καὶ ἀλαζονείας καὶ ὑπερηφανίας ἐστὶ ; τῶν ἐκκλησιῶν τὸ θεοβαθέως εἰρήνην ἔχουσιν, σὺ τὸς μάχας καὶ τὸς ἐχθρας καὶ τὰ σκάνδαλα συνείδησας. πῶσονται καὶ ἡ σύγκλητος, καὶ συνόδου χρεῖα ἔχει. γραφῶν κατὰ καὶ παταχῶ εἰς τὴν οἰκουμένην, καὶ ἰσκαδαλισσας, ὅτι ἱερμανὸς ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἤμαρτιν εἰς τὴν εἰκόνα, καὶ ἱεροφάντα ὁ πάπας Ρώμης καὶ ἡμεῖς ἀμειψόμενοι ποιήσομεν περὶ τῆς ἀμορτίας τῶν σφάλλματιν σου, καὶ λαβόντες τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ Θεοῦ λέγειν τὰ ὄρανα καὶ τὰ ἐπίγεια. μαρτυροῦντες ὅτι Θεός, ὅσας ἱεροφάντας ἡμῶν ἐπιόλας εἰς τὸ ὄρα καὶ εἰς τὸς καρδίας τῶν βασιλέων τῶν τῆς δόξης συνειδητικῶν, εἰρωμῶντος αὐτοῦ ἀπὸς τὴν ψυχῶν σου, καὶ ἐκαίντης καὶ μεγαλιωπίστεις, καὶ ὁ ἰδιωτικῶν πολιτικῶν πᾶσι ἀφᾶπτον. διὰ τούτου καὶ τὸ λαυράτι σου καταδύσαντο, καὶ ὁ ἀπὸς βασιλεῖς τῶν, καὶ τούτου ὑπο τῆν κακῶν ἐχθρῶν τῶν εἰκόνων, καὶ ἐποίησας, ἀκηκόησας. ὅτι δὲ ἡμᾶς καὶ ἐπληροφόρησας, ὅτι ἀτίετα τῶν ἱερῶν τῶν σπαθαροκαυδιδάτων εἰς τὴν Χαλκοκρατία εἰς τὸν σπηῖρα καταδύσαι καὶ κατακλάσαι τὸν λεγόμενον τὸν Ἀντιφωντῆ, ὅταν καὶ πολλὰ θάματα γέγονασιν, ἐφᾶπτον ἐκεῖ γυναῖκες ζηλωτῆραι καὶ μισοφόραι, παρακαλεῖσαι τῶν σπαθαροκαυδιδάτων ; μὴ καὶ μὴ, λέγουσαι, ποιήσον πάντα. καὶ μὴ δεξιῶν τῶν παρακλησιν αὐτῶν, εἴσας τὴν κλίμακα ἀνῆλθαι, καὶ εἰς τὸς μὴ τῆς ἀξίης εἰς τὸ ἀπόστολον τὸ χαρακτήρος τῶν σπηῖρων, ἰδῶσαι αἱ γυναῖκες, καὶ μὴ φέρουσαι τῶν παρανομῶν, σύραςαι τὴν κλίμακα, καὶ ἀποτυμπαίσασαι αὐτῶν, ἐκεῖ τὸν τῶν αὐτῶ ἐποίησαντο. σὺ δὲ ὁ ζηλωτῆς τῶν κακῶν, πέμψας, καὶ οὐδὲν ὅσας γυναῖκας ἐφᾶπτον ἐκείσε, παρεμῶν ἀνδρῶν χρησίμων ἀπὸ Ρώμης, ἀπὸ Φραγκίας, ἀπὸ Οὐανδαλῶν, ἀπὸ Μαιουτανίας, ἀπὸ Γοθίας, καὶ περκατικῶς εἰπεῖν, ἀπὸ πάσης τῆς ἐσωτῆρας δόξης. ὅταν δὲ ἔλθον καὶ ἐξήγησαντο ἕκαστος ἀπὸς τὴν ἰδίαν χώραν τὰ νεομακίσου καὶ παιδικὰ ἔργα, τῶν ἡμῶν τῶν λαυράτιν σου καταπατήσαν, καὶ ἀνασκαπῶν τὸ ἀπόστολον σου ἐποίησαντο. Ἐγραπτολογῆσαντες οἱ Λογιστῆραι, καὶ οἱ Σαρμάται, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἐκείσε, οἱ κατὰ τὸν Βορρῶν, καταδραμον τῶν ἱεροκλῶν Δεκάπολιν, καὶ αὐτῶν τῶν μητόλων Ραβδῶν περιλαβόν, καὶ

τις

ANNO CHRISTI 325.

τῆς ἀρχοντίου ἰδιότητος, ἢ ἰδίου ἀρχοντος κατί-
 τῶν. ἢ βύλωνται ἔ τῶ ἀποσπαραιώμεθα ἡμῶν
 βασιλεῖα, ἢ τῆς Ρώμης ὅτι παύσαι, σοῦ μὴ
 διωκόμεν ἡμᾶς ἰδιότησαι· ἢ πῶτα ἀπὸ ἀνεκα-
 σίας ἢ ἀφοσίτου ἐπίτη· ἐκφθεῖς δὲ ἡμᾶς, ἢ
 λόγος· ὅτι ἀπεσπῶδ ἔο Ρώμῃ, ἢ τῷ ἁγίῳ Πέ-
 τῷ τῶν εἰκόνα καταλάσω. ἀλλὰ ἡμῖ Γρηγόριον
 τὸν ἐκείῃ ἀρχιερεῖ δειξιμῶν ἀρεταμῶν, καὶ οὗ
 Κωνσταντῖνῷ Μαρτίνῳ ἰποῖται. ἢ ἄρα οὗτοι γνῶ-
 ναι ἢ πληροφορηθῆναι, ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς, ἢ κατὰ
 κρῶν ἔο Ρώμῃ ὄσῃ τῶν εἰκόνα κατὰ τῶν, τῆς
 ἀναπλῆς ἢ τῆς δύσεως μεστέτηγον ἢ μεστέφα-
 μα ἰσχυρῶντες, τῶν εἰκόνα ἐράδωνται. ἡμῖ οἱ
 ἀπὸ σοῦ βασιλεῖς τῶν ἐχθρῶν τῶν ἀγῶνα τῆς εἰκόνας.
 ἰὼν γὰρ σοῦ βασιλεῖ, καὶ οὗ λόγος, ἢ ἀπειλᾶς ἡμῶν
 ἐκφθεῖς, ἢ ἔχοντες ἀνάγκη μὴ σοῦ παλαίον.
 εἰκοσιπέντασα εἰκόνα ἐκχωρήσει ὁ ἀρχιερεῖς Ρώ-
 μης εἰς τῶν χερῶν Κωνσταντίας· ἢ ὑπαγε, δῖν-
 ξον τὸς ἀνίμῳ. ὁ ἀπὸ ἡμῶν ἀρχιερεῖς Μαρτίνος
 ὄσῃ τῶν εἰκόνα ἐκείῃ παρὰ τῶν. ὄσῃ τῶν
 ὁ κακοφρον ἐκείῃ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλευμενος
 εἰ τὰ δόγματα τῆς ἀγίας Ἐκείῃ, ἢ συμπαραλ-
 θῶν τῆς πῆς αἰρετικῶν ἀρχιερεῖς τῆς ἀρεγι-
 γραμμῶν, Σεργίῳ ἔ Παύλῳ ἢ Πύρρῳ, πέμψας
 ἢ ἀρκάσας, τυρανῶν ἀνῆλθοῦ αὐτῶν εἰς τὸ Βυ-
 ζαντον, ἢ πολλὰς περιτοχίσεως αὐτῶν κακοῖς ἐκ-
 εἰσεσο, ἀλλὰ ἢ εἰς Μάξιμον τὸν μοναζοῦτα, ἢ
 ἴον τῶν μαθητῶν Ἀναστάσιον πολλὰ κατὰ σοῦ εἰ-
 ξασο, ἢ εἰς ἐκείῃς ἐπιμῶν ἔο Δαξίῳ· ἢ
 Κωνσταντῖνος ὁ ἐκείῃς αὐτῶς ἐκχωρήσῃ, ἢ ἔο
 τῆ ἀμαρτίᾳ αὐτῶ ἀπίδασο. Νεῦξῃ γὰρ ὁ
 τότε κῆρος τῆς πομπῆς αὐτῶ, πληροφορηθεῖς ἐκ
 τῶν Σαυιλίας ἐπιστήτων, ὅτι αἰρετικῶς ἔσῃ, ἔ-
 σω εἰς τὸ ἱερὸν τὸν τάφον αὐτῶ ἐκείῃσῃ, ἢ ἔο
 τῆ ἀμαρτία αὐτῶ ἐπικλώσῃ. τὸν δὲ μακρῶν
 Μαρτίνῳ μαρτυρεῖ ἢ πέλος, ἔο ἢ ἐκείῃσῃ,
 Χερσῶν ἢ Βοσπόρου, ἢ ἐλ· ὁ Βορρᾶς, ἢ οἱ
 οἰκῆτες ἴο Βορρᾶς, εἰς τὸ μῆμα αὐτῶ κατα-
 ξίχοντες, ἢ τῶν ἰάσεως λαμβάνοντες. ἀξίῃ ἔο ἡ-
 μάς κύριῳ τῶν ὁδῶν Μαρτίνῳ τορῶσῃ. ἀλ-
 λά ὄσῃ τῶν πολλῶν ὀφείλων ὀλομῶν ἢ ἢ-
 σαι ἢ ἐπιξῶσαι, ὅτι πᾶσα ἡ δύσεως εἰς τὴν ἡμετέραν
 ἀποβλέπει πεινῶσῃ, εἰ οὐχ ἡμεῖς πικῶνται, ἀλλ'
 ἐκείῃσῃ μεγάλῳ πίσῃ ἔχουσι εἰς ἡμᾶς, ἢ εἰς
 ὃν ἐπὶ γὰρ καταλύσαι ἢ ἀφανίσαι τὸν χαρακτή-
 ρα τῶ ἁγίῳ Πέτῳ, ὅτι αἱ πᾶσαι ἐκείῃσῃ τῆς
 δύσεως· Ὅσον ἐπίχουσι ἔχουσι. ἢ εἰ πῶτα πλεῖστες
 δοξαμάσαι, ὅπως ἐκείῃσῃ ἔχουσι οἱ τῆς δύσεως
 ἢ τῆς ἀνατολικῶς οἱς ἡδίκησας. ἀλλὰ παρακα-
 λῶμεν σοῦ ὄσῃ τὸν κύριον, ἐπίσῃσῃ ἔκ τῶν πικῶν-
 ρῶν σοῦ ἢ παιδικῶν ἔργων. οἶδας ὅτι τὴν Ρώμην
 τὸ βασιλεῖόν σοῦ ἀμύνασαι οἱ δύνασαι, εἰ μὴ μόν-
 τον τὴν πολῖν. διὰ τὴν ἀποσπαραιώμεθῃ αὐτῶ
 θαλασσαν ἢ τὰ πλοῖα. ὡς ἀποκείτομεθῃ γὰρ, εἰ
 εἰκοσιπέντασα εἰκόνα ἐκείῃσῃ ὁ παπᾶς ἀπὸ Ρώμης,
 οὐδὲ ἀποτιμῶσαι ἔο ὀλιβόμῃσῃ, ὅτι οἱ ἀγροῖ
 ἢ βάρβαροι, ἡμεροῖ ἔχοντες· ἢ σοῦ ἡμερος, ἀγροῖ
 ἢ ἀνῆμερος. πᾶσα ἢ δύσεως καρποφείας πῆς ἀποσ-
 φείει τῶ ἁγίῳ κορυφαίῳ. ἢ εἰ πῆμῃσῃ τῆς ἐπί
 καταλίσει τῆς εἰκόνας τῶ ἁγίῳ Πέτῳ, βλεπε,

runt, ipsamque metropolim Ravennam oc-
 cuparunt, & eisdem magistratibus tuis, pro-
 prios constituere magistratus; & vicinas
 nobis sedes regias, ipsamque Romam sic
 tradere statuerunt, cum tu nos defendere
 minime posses. Et hoc ob imprudentiam
 ac stultitiam sustinisti. At enim eos per-
 terrefacis, atque: Romam mittam, &
 imaginem sancti Petri confringam; sed &
 Gregorium illum pontificem vivum adduci
 curabo, sicut Martinum Constanti-
 nus adduci iussit. Scire autem debes ac pro-
 certo habere, pontifices qui pro tempore
 Romae extiterint, conciliandae pacis causa
 sedere tamquam parietem intergerinum, le-
 vrumque medianum orientis & occidentis,
 ac pacis arbitros & moderatores esse: qui-
 que ante fuerunt imperatores in hoc com-
 pondendae pacis certamine deludarunt. Quod
 si nobis insolenter insulies, & minas inten-
 tes; non est nobis necesse tecum in certa-
 men descendere: ad quatuor & viginti sta-
 dia secedet in regionem Campaniae Roma-
 nus pontifex: tum tu vade, ventos persequere.
 Praedecessor noster Martinus
 pontifex ad pacem cohortans sedebat: id-
 circo malignus ille Constantinus de fide
 sanctae Trinitatis male sentiens, & haereti-
 cis pontificibus proscriptis adstipulans, Ser-
 gio & Paulo & Pyrrho, missis satelliti-
 bus rapuit illum, & Byzantium tyranni-
 ca violentia abduxit, multoque malis ob-
 fessum in exilium amandavit. Quo etiam
 Maximo monacho & huius discipulo
 Anastasio mala multa exhibuit, & Lazi-
 cam in exilium misit. At Constantinus
 qui eos relegat, interfecit, & in pec-
 cato suo mortuus est. Nezeuxius enim
 qui tum comes obsequii ejus erat, ab
 episcopis Siciliae certior factus haereticum
 eum esse, ipsam intus in templo truci-
 davit, & in peccato suo interiit. Bea-
 tum vero esse Martinum testatur civitas
 Chersonis, in quam relegatus est, &
 Bosphori, totusque septemtrio & incolae se-
 ptemtrionis, qui ad monumentum ejus
 accurrunt, & curationes accipiunt. Atque
 utinam Dei munere nobis contingat, ut
 per Martini viam incedamus: tamen ob
 plebis utilitatem vivere volumus & super-
 vivere; quandoquidem occidens universus ad
 humilitatem nostram convertit oculos: ac
 licet tales non simus nos, illi tamen ma-
 gnopere nobis confidunt, & in eum, cu-
 jus denuncias te imaginem everfurum at-
 que deleturum, sancti scilicet Petri, quem
 omnia occidentis regna velut deum terre-
 strem habent. Quod si hoc velis experiri,
 plane parati sunt occidentales ultisci etiam
 orientales, quos injuriis affecisti. Verum ta-
 men per Dominum te obsecramus, a juve-
 nibus ac puerilibus factis avertere. Scis
 Romam ultisci imperium tuum non pos-
 se, nisi forte solam urbem propter adia-
 cens illi mare ac navigia: Ut enim an-
 te diximus, si ad quatuor & viginti sta-
 dia Roma fuerit egressus papa, nihil tuas
 minas extimefcit. Unum est quod nos ma-
 le habet, quod agrestes & barbari man-
 fucti fiant, & tu mansuetus contra agre-
 stis

Caput I. ex. Græc. PP. Scripta An. MDCCXXVI.

Constantinus Imperator

Constantinus

Constantinus

1 Fuisse legendum ex Latino, ut Olin. Harduinus.
2 Zozare & Cedreno Mē. Græc. Constantino Manada, Mē. Græc.

CAPIT. II. GREG. PP. EPIST. II.

ANNO CHRISTI 787.

si, definitiones patrum perpetuo non cu-
 nodisti; sed cum sanctas ecclesias fimbria-
 tis aureis vestibus conveltis & variegatas
 invenisses, eas ornatu privasti atque vasa-
 sti. Quid enim nostrae sunt ecclesiae? non-
 ne res manufactae, lapides, ligna, paleae,
 lutum & calx? verum picturis, historiisque
 miraculorum a sanctis editorum, & Christi
 passionum, ac sanctae gloriosae matris ip-
 sius, sanctorumque apostolorum exornatae
 sunt. & in historias ac picturas homines
 facultates suas insumunt; & viri ac mulie-
 res pueros parvulos nuper baptizatos in ul-
 nis suis tenentes, itemque florentes eta-
 te juvenas & ex gentibus diversis profectos,
 indicatus digito historiis eos aedificant, eo-
 rumque mentes & corda sursum ad Deum
 erigunt. At tu ab his abstinere iustos hu-
 miles populos in otiosis sermonibus, nug-
 gis, citharis, crepitaculis, tibiis & tricis oc-
 cupasti, & pro gratiarum actione ac cele-
 bratione ad fabulas illos traduxisti: heredi-
 tatem cum illis habeto, & cum iis qui
 inutilia fabulantur, & inscitias blaterant.
 Audi humilitatem nostram, imperator; celsa,
 & sanctam ecclesiam sequere, prout in-
 venisti atque accepisti: non sunt imperato-
 rum dogmata, sed pontificum; quoniam
 Christi sensum nos habemus. Alia est ec-
 clesiarum constitutionum institutio, &
 alius sensus saecularium: in administratio-
 nibus saeculi militarem ac ineptum quem
 habes sensum & crassum, in spiritualibus
 dogmatum administrationibus habere non
 potes. Et ecce tibi palatii & ecclesiarum
 scribo discrimen, imperatorum & pontifi-
 cum: agnosce illud, & salvare, nec con-
 tentiosus esto. Si quis a te regia indumen-
 ta, purpuram, diadema capitis, trabeam
 abstulerit, & obsequii ordines, futurum est
 ut ab hominibus turpis, deformis & abje-
 ctus habeatur: quem in statum ecclesiae re-
 degisti: quod enim ipse non habes, san-
 ctas ecclesias ornatu privasti, deformesque
 reddidisti. Nam quomadmum pontifex
 introspectiendi in palatium potestatem non
 habet, ac dignitates regias deferendi, sic
 neque imperator in ecclesias introspectiendi,
 & seditiones in clero peragendi, neque con-
 secrandi, vel symbola sanctorum sacramen-
 torum administrandi, sed neque participan-
 di absque opera sacerdotis: Sed unusquis-
 que nostrum in qua vocatione vocatus est
 a Deo, in ea maneat. Vides, imperator,
 pontificum & imperatorum discrimen? Si
 quisquam te offenderit, domum ejus publi-
 cas & spoliis solam illi vitam relinquens,
 tandemque illum etiam vel suspendio nec-
 cas, vel capite truncas, vel relegas, eum-
 que longe a liberis & ab omnibus cogna-
 tis & amicis suis amandas. Pontifices non
 ita; sed ubi peccarit quis, & confessus fue-
 rit, suspendii vel amputationis capitis lo-
 co evangelium & crucem ejus cervicibus cir-
 cumponunt, eumque tamquam in carcerem
 in secretaria, sacrorumque vasorum araria
 conjiciunt, in ecclesiae diaconia & in cate-
 chumena ablegant, ac visceribus ejus jeju-
 niis, oculisque vigiliis, & laudationem
 ori ejus indicunt. Cumque probe casti-
 garint, probeque fame affixerint, tum pre-
 tiosum illi Domini corpus impartiunt, &
 sancto illum sanguine potant: & cum il-

lus τῶν πατρῶν, ἀλλ' ἄρῳ τὰς ἁγίας ἐκκλη-
 σίας ἐν κραταιῶν χερσὶν περιβεβλημένας, πτερι-
 χιλώνας, ἀπικοσμητάς κ' ἠρήμους. τί γὰρ εἰσὶν
 αἱ ἐκκλησίαι ἡμῶν; ἔχει χειροποίητα, λίθοι, ξύ-
 λα, κ' ἄχυρα, & πηλός, κ' ἄσβας; ἀλλ' ἐκοσ-
 μήθησαν ὅρα τὰς ζωγραφίας κ' ἰσορίας τῶν θαυ-
 μάτων τῶν ἁγίων, κ' παθημάτων τῷ κυρίῳ, κ' τῆς
 ἁγίας ἐδέξῃ αὐτῷ μητρὸς, κ' τῶν ἁγίων ἀποστό-
 λων. εἰς τὰς ἰσορίας κ' ζωγραφίας καταναλίσκουσιν
 οἱ ἀνθρώποι τὴν ἰστίαν αὐτῶν. & ὀφθαλμοὶ οἱ
 ἀνδρῶν & γυναικῶν εἰς τὰς ἀκάλκας αὐτῶν τὴν ο-
 φώτιζα μακρὰ παιδία, κ' τὰς ἐν ἡλικία νέους, κ'
 τὸς ἐλθόντας ἐκ τῶν ἐθνῶν, δακτύλῳ δεικνύοντες
 τὰς ἰσορίας, ὅπως αὐτὸς οἰκοδομῶσι, κ' τὴν νῦν κ'
 τὴς καρδίας ἀνω σπὸς τὴν Θεοῦ ἀναφέρουσιν. σὺ
 δὲ πάσας ἐκ τῶν τῶν ταπεινῶν λαῶν, ἠχθλη-
 σάς αὐτὸς εἰς ἀργολογίας, κ' ὕδλους, κ' κιδά-
 ρας, κ' κροτάλια π' κ' αὐλὰς, κ' λήρους, κ' ἀντι-
 ὀφθαλμίας κ' δοξολογίας εἰς μῦθος αὐτὸς ἐπιβα-
 λεις. ἔχει τὴν κληρονομίαν μετ' αὐτῶν, κ' μὴ τῆς
 ἀρτολογίας. ἀκούσον τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, βα-
 σιλεῦ, κ' παῦσον, ἀκολούθησον τῇ ἁγίᾳ ἐκκλη-
 σίᾳ, καθὼς ὕψος κ' περίλατος. ἐκ εἰσὶ τὸ δέλ-
 ματι τῆς βασιλείου, ἀλλὰ τῆς ἀρχιερέων. ὅτι ἡ-
 μεῖς νῦν Χερσὺ ἰχομεν. ἀλλὰ παιδῶσι εἰσι τῆς
 ἐκκλησιαστικῶν διαταγμάτων, κ' ἀλλ' ὡς τῶν
 κοσμητικῶν. εἰς τὰς διοικήσεις τῶ κόσμου τὴν πολεμι-
 κὸν κ' σικκὸν τῶν ὄν ἔχεις, κ' παχὺν, εἰς τὸς
 πνευματικὰς τῆς δογματικῶν διοικήσεις ἔχειν ἔδ-
 νασαι. κ' γράφωσι τὰς ἐξοφὰς τῶ παλατίου
 κ' τῆς ἐκκλησιῶν, τῆς βασιλείου κ' ἀρχιερέων. κ' ἡ
 ἐπίγνωσι, κ' σὺ δῶτι, κ' μὴ φιλονεικίαι, ἐάν τις
 ἀρῇ ἐκ σὺ τὸς βασιλικὰς ἐδέξῃς, τὴν παρῶσαν,
 τὸ διάδημα τῆς κεφαλῆς, τὴν ἀλαργίδα, τὴς
 τῶς τῆς πομπῶν, ὅπως μὴ τις θιωρῆσαι παρὰ
 τῆς ἀνθρώπων ἀρχῆς, κ' αὐοφῶ, κ' ἰδαμι-
 νός, καθὼς κατίσθας τὸς ἐκκλησίας. ὅπερ γὰρ
 ἐκ ἔχεις σὺ, τὸς ἁγίας ἐκκλησίας ἀπικοσμητάς,
 κ' ἀμορφῶς κατίσθας. ὅσπερ γὰρ ἐκ ἔχεις ἔξ-
 σίαν ὁ ἀρχιερέως εἰκὼσαι εἰς τὸ παλατίου, κ' ἡ
 σποκαλεῖσαι ἀξίας βασιλικὰς. ὅπως, ὅτι ὁ βασι-
 λεις ἰκὼσαι εἰς τὸς ἐκκλησίας κ' ὑψὸς ποιη-
 σαδα εἰς τὸν κληρὸν, ὅτι ἀγιάζειν κ' χειρῶν τὴ
 σύμβολα τῆς ἁγίων μυστηρίων, ἀλλ' ὅτι μεταλαμ-
 βάνειν χερσὶ ἱερέως. ἀλλ' ἔκαστος ἡμῶν ἐν ἡ ἐκ-
 σίαι ἐκλήθη ὑπὸ Θεοῦ, ἐν ταύτῃ μέρει. βλῆτες
 βασιλεῦ τὸς ἐξοφὰς τῆς ἀρχιερέων κ' βασιλείου;
 ἐάν τις ἀμαρτήσῃσι βασιλεῦ, δημῶν τὸν οἶκον
 αὐτῷ κ' γυμνοῖς, ἴσθας ἔχειν τὴν ψυχῶν, κ' τί-
 λῶ κακίον ἢ ἀπάγγελος, ἢ ἀποκεφαλίζεις, ἢ
 ἕρεξες, κ' ἀλλοδαπῶ αὐτὸν ποιῆς τῆς πικρῶν κ' ἡ
 πάντων τῆς συγγνωμῆς κ' φίλων αὐτῷ. οἱ ἀρχιερεῖς
 ἔχ ὅπως. ἀλλ' ὅταν ἀμαρτήσῃς, κ' ἕρεμολογήσῃ-
 ται, ἀντὶ τῆς ἄγχινης κ' τὸ ἀποκεφαλισμῶ, πε-
 ρετιθέασιν εἰς τὸν ἔραχλον αὐτῷ τὸ δαχτυλίδιον
 κ' τὴν σαιρὸν, κ' φυλακίζουσιν αὐτὸν εἰς τὸ κειμη-
 λιάρχια, κ' εἰς τὸ ὄφθαλμῶ τῆς ἐκκλησίας ἕρε-
 ζουσιν αὐτὸν, κ' εἰς τὸ κατηχῶμα, κ' ἡσθασιν
 εἰς τὸ ὄφθαλμῶ, κ' εἰς τὸς ὄφθαλμῶς ἀγρυπνίαν,
 κ' δοξολογίαν ἐν τῷ σωματι αὐτῷ ἱεροῦσι. κ'
 ὅτι καλῶς παιδῶσαι, κ' καλῶς λιμαζῶσαι
 σι, παραβάλλουσιν αὐτῷ τὸ τίμιον σῶμα τῷ κυρίῳ
 κ' τὸ ἁγίον αἷμα ποτίζουσιν αὐτὸν. κ' ἀποκατα-
 ῆσαι-

o. Co. 2.

o. Co. 2.

o. Co. 2.

ANNO CHRISTI 325.

γίνεσθε· αὐτὸν σκῆψθε ἐκλεῖψτε ἔ ἀναμάρτητον, ἅπας αὐτὸν ἀποτίμωσι καθαρὸν ἡ ἀμωμον ἄφως κίον. βλῆτες βασιλεῦ, τὸς ἄρχιερεῖς τῆς ἐκκλησιῶν ἡ τῆς βασιλείων; οἱ βασιλεῖς οἱ δεσπῶτες ἡ ἡ Χερσὶ ζήσαντες, τὸς ἀρχιερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν ὡς παρῆσαν, ὡς ἰθαλίαν. σὺ βασιλεῦ παρασῆς, ἡ διατρέψας, ἡ ἰδιοχείρας γράψας, ἡ ὑποκαλὼν αὐτῶν, ἡ ὁμολογήσας ὅτι ὁ καταλίων ὄμα πατέρων ἐπικατάρτος. ὁὐδα αὐτοκατάρτος γήγονας, ἡ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπεχέουσας ἀπὸ σῶ, τιμωρεῖς ἡ τυραννεῖς ἡμῆς κρατιωτικῆ ἡ σαρρική χειρὶ· ἡμεῖς ἀσλοῖς ἡ γυμνοῖ, μὴ ἔχοντες κρατῆδα ἐπίγεια σαρκικά, ἐπικαλόμεθα τῆ ἀρχιεράτῃσι πάσης κτίσεως, τὸν ἑσῶ ἄρχιων κατῆμερον Χερσὸν, τὸν ἐπάνω τῶν κρατιῶν τῶν ἀνω δαυαίμων ἵνα πῆμψοι δαίμονα, καθῶς λέγει ὁ ἀπόστολος· παραδῶναι τὸν τῶν σατανῶν εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῆ. βλῆτες βασιλεῦ, εἰς ποίαν ἀναίδεον ἡ ἀπανθρωπῆαν ἐξήλασας σιαυτῶν; τίμ ψυχῶν σου εἰς βάραθρα ἡ κρημνὸς ὑπέβαλεις, διὰ τὸ μὴ θῆλειν σε ταπεινωθῆναι, ἡ ὑποκλῖναι τὸν σκληρὸν σου ἑσῶλλον. ὅταν γάρ οἱ ἀρχιερεῖς τῶς βασιλείας διὰ τοῦθεσίας καλῆς ἡ διδασκαλίας τῆς Θεοῦ παραστήσαν ἀμέμπτους ἡ καθαρὸς τῶν ἀμαρτημάτων ἡ πταισμάτων, μέγαν ἵπαινον ἡ δόξαν ἔχουσι παρ' αὐτῶ εἰς τίμ ἅγιαν μετ' ἄλλω ἀνάστασι, ὅταν μέλλῃ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ ἡμῶν ἔργα φανερῶσαι εἰς αἰχμηλῶν ἡμῶν ἐσώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτῶ. ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ μέλλομεν ἀχμῆναι ὅτι διὰ τῆς παρακοῆς σου ἡ ἐκέρθημαρσι. ὅτι οἱ ἀπὸ ἡμῶν ἀρχιερεῖς οἱ κατὰ τὸς ἰδίους κηρὸς τῶς βασιλεύσαντας ἀποσφῆρσι τῆς Θεοῦ εἰς αἰχμηλῶν τῶν ταπεινῶν, ὅτι ὁ ἀποσφῆρομεν ἐπὶ τῶν ἡμῶν κηρῶν βασιλεία ἐσῶτιμον ἡ ἐσῶξον, ἀλλ' ἀτιμῶν ἡ παραχαρῆμεν. ἰδοὺ ἡ καὶ παρακαλόμεμεν σε, μετανοῆσον ἡ ἀπέσρεψον, ἡ ἐστῶθε εἰς τίμ ἀλήθειαν, ἡ καθῶς κῆρες κῆ περιλαβῆς, φουλαξον ἡ τιμῶν ἡ δόξασον τῶς ἁγίους κῆ ἐσῶξον πατῆρας ἡμῶν ἡ διδασκαλῶς, οἱ τῶν μὲν Θεοῦ τῶς ἱσῶλῶσες τῶν καρδιῶν ἡ τῶν οφθαλμῶν ἡμῶν διανοῆσαν, ἡ ἀπέσρεψαν. ἔγραψας δὲ, ὅτι διὰ τὸ εἰς τῶς ἐξ σιωδῶς ἡδῶ ἱρῶθῆ περὶ τῶν εἰκόνων; ἀληθῶς, βασιλεῦ, ὡς περὶ ἄρτου ἡ ὕδατος· ἡδῶ ἱρῶθῆ, φαγεῖν ἡ μὴ φαγεῖν, πῆν ἡ μὴ πῆν· ὅτι ταῦτα ἔχεις ἀνωθεν ἡ ἐξ ἀρχῆς παραδομέμα εἰς ζωὴν τῶν ἀνθρώπων· ὅπως ἡ αἱ εἰκόνες παραδομέμα ἦσαν, ἡ αὐτῶ εἰς τῶς σιωδῶς οἱ ἀρχιερεῖς ἐσφῆροντο τῶς εἰκόνας. κῆ ἡδῶς φιλόχες· ἡ φιλοθεῶ· ὁδοιπορῶν, κῆ εἰκόνων τῶς πορείας ἐποιῶν, ὡς ἐσῶρετι ἡ καλοὶ τῶ Θεοῦ. παρακαλόμεμεν σε, κῆ ἀρχιερεῖς ἡ βασιλεῖς, καθῶς ἀποεγραψας ἐὰν τῶτο ἱρῶθῆς ὡς βασιλεῖς αἰτιολογήσαι ἱαυτῶν, γράψον εἰς πάσας τῶς χώρας, ὡς ἐσκαυδάλλισας, ὅτι ἱρῶθῆς ὁ πάσας Ρώμης ἱσῶλλε περὶ τῶν εἰκόνων, ἡ Γερμανός, ὁ πατεῖρ κῆς Κωνσταντινουπόλεως. ἡ ἡμεῖς ἀναδεχομέμα τὸ σφαλμα τῶς ἀμαρτίας, ὡς λαβόντες παρὰ κῆς τῆς ἐσῶσιαν ἡ αὐθῶσιαν λέειν κῆ δισμῆν τὰ ἐπίγεια κῆ τὸ ἱεράταν. κῆ σὲ ἀμέμμενον ποῖσομεν ἡ ἡδῶλῆσας, κῆ ἡ θῆλεις. ἡμεῖς ὡς λογον ἀποδῶσοντες τῶ δέσπῆτῃ Χερσὶ, τῶς τοῦθεσίας ἡ δι-

lum vas electionis restituerint, ac immu- nem peccati, sic ad Dominum purum in- fontemque transmittunt. Vides imperator ecclesiarum imperiorumque discrimen? Imperatores qui pie & in Christo vixerunt, ecclesiarum pontificibus obedire minime recusarunt, nec eos vexarunt: tu vero, imperator, cum transgressus fueris, ac per- versus evaseris, & manu propria subscri- peris, teipsum subjiciens, & confessus fue- ris, cum qui terminos patrum tollit, exe- crabilem esse; in hoc proprio iudicio con- demnatus es, ac Spiritum sanctum a te a- lienasti. Persequeris nos, ac tyrannice vexas militari carnalique manu. Nos iner- mes ac nudi, qui terrenos & carnales exer- citus non habemus invocamus principem exercitus omnis creaturæ sedentem in cel- lis, Christum, qui est super omnes exer- citus supernarum virtutum, ut immitat tibi dzmonem, sicut ait apostolus: Trade- re huiusmodi satana in interitum carnis, ut spiritus saluus sit. Vides imperator quo im- pudentis atque inhumanitatis teipsum pro- vexeris? animam tuam in barathra & præ- rupta loca præcipitem egisti, quod humili- lari nolueris, duramque cervicem tuam submittere. Nam ubi præclara commoni- tione adhibita & doctrina pontifices Deo exhibuerint imperatores irreprehensibiles & mundos a peccatis ac delictis, magnam ap- pud eum laudem & gloriam obtinent in sanctam resurrectionem magnam, quo tem- pore res nostras occultas, opera nostra in lucem prolaturus est in confusionem nos- tram coram angelis suis. Tum vero fu- turum est, ut nos humiles erubescemus, quod te propter inobedientiam tuam lu- crati non fuerimus; cum illi qui ante nos fuerunt pontifices, eos qui suis temporibus imperarunt; Deo obtulerint: quod nobis humilibus pudorem incutiet, qui tem- porum nostrorum imperatorem non offera- mus gloriosum & celebrem, sed ignomi- niosum & adulterinum. Ecce nunc quoque te hortamur, pœnitentiam ago, & conver- tere, atque ad veritatem ingredi: sicut invenisti & accepisti, custodi. Honore as- sice & glorifica sanctos & gloriosos patres nostros ac doctores, qui cœcitate a cor- dibus oculisque nostris secundum Deum dis- pulerunt, iisque visum restituerunt. At enim scripsisti: Qui sit ut in sex conciliis de imaginibus nihil sit dictum? Enimvero, imperator, ne de pane quidem & aqua di- ctum est quidquam, sine comedendum, an non comedendum: bibendum, an non bibendum; quandoquidem hæc antiquitas & a principio ad vitæ humanæ conservationem habes tradita: sic etiam imagines traditæ fuerant, ipsique pontifices imagines ad con- cilia deferebant; nec ullus ex Christi aman- tibus ac religiosis hominibus iter peragens, absque imaginibus peregrinationes obibat, utpote qui virtute præditi atque apud Deum probi essent. Hortamur te, ut sis pontifex & imperator, prout ante scripsi- sti. Quod si te pudeat, hoc tibi ipsi tam- quam imperatori tribuere: ad regiones om- nes, quibus scandalo fuisti, scribe, Grego- rium Papam Romanum circa imagines errare, itemque Germanum Constantinopoli- tanum patriarcham; & nos culpam pecca-

CAPUT II. GREG. PP. EPIST. II.

1. Cor. 1.

vel. infamia notatum. Hard.

ANNO
CHRISTI
987.CAPIT. III.
PRÆF. ANA-
STASI BIBL.
48. 11.Cœnomeni
Cœn.Cœnomeni
Cœn.

omnes hætenus ex toto mancant apud Latinos incognitæ, quia nec interpretatæ; sed nec in ceterarum patriarchalium sedium, licet Græca utantur lingua, reperiantur archivis: nimirum quia nulla earum cum eederentur, aut promulgans, aut consentiens, aut saltem præfens inventa est, quamquam eosdem patres illas Græci promulgasse perhibeant, qui in sexta synodo sunt inventi: sed hoc nullis probare certis possunt iudiciis. In eo sane, quo frequenter * universalem in hac synodo Græci patriarcham suam inconvenienter appellant, apollolatus vester adulationi veniam det, sæpe præfatis suis non sine reprehensione place-re studentium. Verum cum apud Constantinopolim positus frequenter Græcos super hoc vocabulo reprehenderem, & fastus vel arrogantia redarguerem; asserbant, quod non ideo œcumenicum, quem multi universalem interpretati sunt, dicerent patriarcham, quod universi orbis teneat præfatum; sed quod cui-dam parti præsit orbis, quæ a Christianis inhabitatur. Nam quod Græci œcumenem vo-cant, a Latinis non solum orbis, a cujus uni-versitate universalis appellatur, verum etiam habitatio, vel locus habitabilis nuncupatur. Sed & illud notandum, quoniam ubicumque in hujus synodi textu subsistentiam posui, personam intelligi volui. Quod enim Græce hypo-sitafis dicitur, hoc nonnulli personam, nonnulli vero subsistentiam interpretati sunt. Porro subsistentiam multi personam, multi vero substantiam etiam intellexerunt. At illos ego secutus, qui subsistentiam non substantiam, sed personam intelligi voluerunt (magis quippe sunt) ubicumque Græce in hoc codice hypo-sitafis reperi, in subsistentiam transiuli, hæc personam, sicut & alii quamplurimi, volens intelligi. Tanta igitur auctoritate sancta ecclesia prædita non potest dissimulare, non potest quique semet rationabiliter ab imaginum sa-crarum adoratione avertere. Alioquin veitra debet pia doctrina doceri, centuraque aposto-lica corrigi. Præsertim cum nulli sit fas a suo capite * discidendi, nec quod vestram viderit tenere sedem, quæ omnium est magistra, quo-D quomodo respuendi. Quæ enim super venerabili-um imaginum adoratione præfens synodus docet, hæc & apollolica sedes veitra, sicut nonnulla contempta innuunt, antiquitus tenuit, & universalis ecclesia semper venerata est, & hætenus veneratur: quibusdam dum-taxat Gallorum exceptis, quibus utique non-dum est harum utilitas revelata. Ajunt nam-que quod non sit quodlibet opus manuum ho-minum adorandum; quasi non sit codex evan-geliorum opus manuum hominum, quem quoti-die osculantes adorant; venerabilior cane, quem non esse opus manuum hominum pro-cul dubio non negabunt. Similiter & forma sanctæ crucis, quam se adorare omnes ubique Christiani fatentur: in quo videlicet confide-rare libet, quia si quamlibet crucem auream vel argenteam aut ligneam adoramus, quæ utique non eadem est ipsa crux, in qua sa-lus nostra patrata est, sed figura & imago ejus, quare non adoremus figuram & imagi-nem ejus, qui eandem salutem operatus est in medio terra? Venerabilior namque est qui salutem operatus est, quam ea materia, in qua idem salutem operatus est. Ac per hoc magis adoratione digna imago Christi salutem operantis, quam imago crucis salutem tan-

Concil. Generis. Tom. XII.

Atummodo bajulantis. Quamobrem beatissime papa super montem excessum ascende, ita in fortitudine, quasi tuba vocem exalta. Ecce enim Deo auctore, angelo tua, ut quondam Petri, percutiente latera surrexisti; lumbos accinxisti, lucernam accendisti, zelo Dei comederis: superest tantum, ut fidem quam credis, doceas: viam quam tenes, cunctis ostendas. Quatenus Deo auctore, te filio excussorum, prophetarum scilicet & apollolorum, auctore, per invia nos omnes Christi oves solertia tum per Petrum & in petra commissa, inoffensis gressibus incedamus, & ad æterna vitæ perennis pascua, Christo aperiente, qui claves regni in ipso & per ipsum tibi tradidit, feliciter ingredi mereamur. Apollolatum vestrum ad exaltationem ecclesie lux, ac communem nostrum salutem, per multos annos gratia superna custodiat, domine sanctissime papa.

Tituli designatos in brevi qua in hoc codice continentur.

Prima actio continet testimonia diversarum probabilium scripturarum, quibus ostenditur hæreticos ab hæresi ad orthodoxam fidem convertos posse suscipi. Similiter & eos, qui cum fuerint sinte orthodoxi, manus tamen impositionem ab hæreticis habuerunt.

C Secunda vero continet actio lectionem epistolæ Hadriani Papæ Romani, & secundum tenorem earum cunctorum sacerdotum, qui interfuerunt synodo, professionem & promulgationem.

Tertia autem actio continet receptionem antistitum ab hæresi converforum, & synodica Tarasii patriarchæ, & rescripta orientalium sacerdotum, nec non & subscriptiones episcoporum, Hadriani Papæ ac orientalium pontificum scripta approbantium, & ita se sapere promittentium.

Quarta dehinc actio circumfert testimonia sacre scripturæ ac diversorum sanctorum patrum pro imaginibus.

Quinta præterea continet actio testimonia ostendentia, Ieonomachos æqualia super imaginibus reprohis quibusque operari vel sapere hæreticis.

Sexta vero designat actio hæreticorum blasphemias, & harum validam destructionem.

Septima porro circumfert actio terminum sanctæ synodi hujus, subscriptiones episcoporum, epistolam synodi imperatoribus missam. Item aliam ad clerum Constantinopolitanum; sermonem laudatorium, & canones ab eadem synodo promulgatos. Item epistolam Tarasii sanctissimi patriarchæ ad Hadrianum summum pontificem pro synodo. Item ejusdem ad eundem de non ordinandis ecclesiasticis officiis per pecunias. Item ejusdem ad Joannem presbyterum, hegumenum & anachoretam, pro eadem re.

Divalis sacra directa a Constantino & Irene Augustis ad sanctissimum & beatissimum Hadrianum papam senioris Roma.

CAP. IV. SA-
CRA IMPER.
AD PAPAM.

QUI a Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro suscipiunt sive imperii dignitatem, sive principalis sacerdotii honorem, debent quæ illi placita sunt, & cogitate & curare, & creditos sibi ab illo populos

CAP. IV. SACRA IMPER. SED PAPAM.

los secundum eius voluntatem regere & gubernare. Ergo debitum nobis & vobis, o sanctissimum caput, hoc est, ut irreprehensibiliter quae ejus sunt sapiamus, & in suis versemur, utpote ab ipso nos quidem imperium, vos vero principalis sacerdotii dignitatem suscipientes. Incipimus ergo hinc sermone. Scit vestra paterna beatitudo quae pridem facta sunt in hac nostra regia civitate propter venerabiles imagines; qualiter qui ante nos regnaverunt, eas destruxerunt, & in debonestatem atque injuriam posuerunt: (utinam illis non imputetur; melius enim fuerat non mittere manus suas in ecclesiam;) omnem populum qui hic est, imo orientalem eodem modo seduxerunt, & in propriam voluntatem retraxerunt: usquequo Deus suscitavit nos regnare in his, qui in veritate quaerimus gloriam ejus, & tenere quae tradita sunt ab apostolis suis, & omnibus suis doctoribus. Unde nunc constanter cum mundo corde & vero cultu, quae ad Deum pertinent, una cum omnibus subditis nostris, & his sacerdotibus doctissimis, locuti sumus, & cum consilio decrevimus, ut fieret universale concilium. Et rogamus vestram paternam beatitudinem, imo vero Dominus Deus rogat, qui vult omnes salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; ut det se ipsam; & nullam tarditatem faciat, & ascendet huc in stabilitatem & firmitatem antiquae traditionis super venerabilibus imaginibus: debitum enim illi est hoc facere; agnoscit vero quia scriptum est. *Consolamini, consolamini populum meum sacerdotes, dicit Dominus.* Et, *Labia sacerdotum custodiunt scientiam, & de ore ejus egredietur lex, quoniam angelus Domini exercituum est.* Et iterum divinus & veritatis praedicator apostolus, qui ab Jerusalem & circuitu usque Illyricum praedicavit evangelium, sic mandavit. *Pascite gregem Domini cum disciplina, quem acquisivistis proprio sanguine.* Et tanquam verus primas sacerdos, & is qui in loco & sede sancti & superlaudabilis apostoli Petri praesidet, sicut dictum est, ascendat, & simul cum omnibus sacerdotibus, qui hic sunt, inveniatur, & voluntas Domini fiat: *Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, sicut evangelice didicimus, ibi sum in medio eorum.* Certificetur enim & confirmetur a magno Deo & rege, omniumque Domino nostro Jesu Christo, & a nobis servis ejus, quod ascendentem vestram paternam & sacram beatitudinem huc cum omni honore & gloria habemus & suscipere, & quae opportuna sunt impartiri. Et iterum expleto capitulo, quod beneplacito Dei Christi speramus fieri, cum honore & magnitudine praerire illam habemus ad remeandum ad propria. Si enim non potuerit ascendere huc (quod putamus non fieri: scimus enim cum studiosum esse circa divina) eligat viros honorabiles, habentes scientiam, & dirigat una cum syllabis, ut inveniatur ex persona sacrae & paternae vestrae beatitudinis hic. Verumtamen convenientibus ipsis cum omnibus sacerdotibus qui hic sunt, synodice confirmetur antiqua traditio sanctorum patrum nostrorum, & confundatur omne zizanium male plantatum, & Domini nostri Salvatoris Jesu Christi verbum impleatur, quoniam *porta inferi non praevalent adversus eam.* Et ex hoc non sit schisma & separatio in una sancta catholica & apostolica ecclesia, cujus est caput ipse Christus verus Deus noster. Constantinum praeterea sanctissimum episcopum * Leontinum Christo amabilis Siciliae nostrae insulae, quem etiam noscit paterna vestra beatitudo, adduximus ad nos, & facie ad faciem loquentes direximus cum praesenti nostra venerabili iussione ad vos. Qui cum venerit ad vos, continuo absolvet eum, ut remeet ad nos, scribens nobis per ipsum adventum tuum, quibus diebus habet moveri illinc, & proficisci ad nos: porto sanctissimum episcopum Neapolitanum omnino tenere habet, ut cum ipso ascendat huc. Et enim iter vestrum per Neapolim & Siciliam habet fieri: & super hoc stratego Siciliae iussimus, ut omnis requies & honoris vestri curam habeat, quo veniat vestra paterna beatitudo ad nos. (Legimus.) Data .iv. Kal. Sept. Anno Ch. 724. iquid. vii. a regia urbe.

... *Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, sicut evangelice didicimus, ibi sum in medio eorum.* Certificetur enim & confirmetur a magno Deo & rege, omniumque Domino nostro Jesu Christo, & a nobis servis ejus, quod ascendentem vestram paternam & sacram beatitudinem huc cum omni honore & gloria habemus & suscipere, & quae opportuna sunt impartiri. Et iterum expleto capitulo, quod beneplacito Dei Christi speramus fieri, cum honore & magnitudine praerire illam habemus ad remeandum ad propria. Si enim non potuerit ascendere huc (quod putamus non fieri: scimus enim cum studiosum esse circa divina) eligat viros honorabiles, habentes scientiam, & dirigat una cum syllabis, ut inveniatur ex persona sacrae & paternae vestrae beatitudinis hic. Verumtamen convenientibus ipsis cum omnibus sacerdotibus qui hic sunt, synodice confirmetur antiqua traditio sanctorum patrum nostrorum, & confundatur omne zizanium male plantatum, & Domini nostri Salvatoris Jesu Christi verbum impleatur, quoniam *porta inferi non praevalent adversus eam.* Et ex hoc non sit schisma & separatio in una sancta catholica & apostolica ecclesia, cujus est caput ipse Christus verus Deus noster. Constantinum praeterea sanctissimum episcopum * Leontinum Christo amabilis Siciliae nostrae insulae, quem etiam noscit paterna vestra beatitudo, adduximus ad nos, & facie ad faciem loquentes direximus cum praesenti nostra venerabili iussione ad vos. Qui cum venerit ad vos, continuo absolvet eum, ut remeet ad nos, scribens nobis per ipsum adventum tuum, quibus diebus habet moveri illinc, & proficisci ad nos: porto sanctissimum episcopum Neapolitanum omnino tenere habet, ut cum ipso ascendat huc. Et enim iter vestrum per Neapolim & Siciliam habet fieri: & super hoc stratego Siciliae iussimus, ut omnis requies & honoris vestri curam habeat, quo veniat vestra paterna beatitudo ad nos. (Legimus.) Data .iv. Kal. Sept. Anno Ch. 724. iquid. vii. a regia urbe.

Acta Septimae Synodi.

Πρακτικὰ τῆς ἑβδόμης συνόδου.

Apologitici ad populum a Tarasio a secretis compendiose dictus die qua intinaverunt imperantes Irene & Constantinus populis, ut fieret patriarcha: qui & promotor est indictione octava, anno a creatione mundi 6293.

Απολογητικὸς ἀπὸς τὸν λαὸν χριστιανῶν ἐν τῇ παύσει, ἢ ἰδηλωσαν οἱ βυζαντινοὶ τῆς λαοῦ τῷ ἡμῶν πατριάρχῳ, παρὰ Ταρασίῳ τῆς ἀποχρηματιστῆς εἰς ἰνδικτικῶν ὀγδόω, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου 5547.

Immaculate fidei nostrae, id est, Christianorum custodes, & eorum quae in gloriam Dei sunt aemulatores, fideles imperatores nostri, tanquam omnium in beneplacitum ejus, & in commodum nostrum, Christianorum videlicet curam facientes, & maxime nunc ecclesiastica negotia diligenter & solcite considerantes, quo luminis sacerdos in hac regia urbe sua constitueretur, in tua pietatis animum me assumpserunt, & ut manifestum mihi redderetur quod consiliati sunt, praeceperunt. Cum ego hoc me indignum esse pronunciarerem, & nullam condescensionem facerem (utpote qui jugum hujus sarcinae portare & sufferre non possem) iusserunt me adduci ante faciem vestram, pro eodem & hujus consilii participes ef-

Οἱ τῆς ἀνομιᾶς ἡμῶν πίστεως Ἰησοῦ Χριστιανῶν φάλακας, καὶ ζήλωται Ἰησοῦ εἰς δόξαν Θεοῦ γνωσθῶν πιστοὶ βασιλεῖς ἡμῶν, ὡς πάντων εἰς ἀείσχεσαν αὐτῷ, καὶ εἰς συμφέρον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστιανῶν τὴν φροντίδα ποιῶμενοι, μέγιστα δὲ Ἰησοῦ ἐκκλησιαστικῶν καὶ νῦν ἐπιμελῶς ὀφθαλμοφανῶν, καὶ ὀφθαλμοφανῶν τῷ ἀρχιερέα ἀποχρηματιστῆναι ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι αὐτῆς πόλει, ἐπὶ τῇ δεξιᾷ αὐτῆς τῷ νῦν ἀνελάβον, καὶ φαιρῶς μοι ἐκείνην τὴν βασιλίδην αὐτῆς ἐπέλαβον. ἐμὴ δὲ ἀπὸς τὸ ἀνάξιον ἐμαυτῶν εἶναι ἀποφωτισθῆναι, καὶ μηδεμίαν συγκατάθεσιν ποιησαμένης, ὡς τῶν ζυγόντων φορτίου μὴ δυναμένη βασάσαι ἢ ὑποσεργαίον, ἐπέλαβον με ἀποαγάγει κατὰ ἀπόσωτον ὁμῶν, διότι καὶ σύμμεθοι γέγονατε τῇ βουλῇ ταύτῃ. καὶ

CAPIT V TARASIO ORATIO AN CH. 724.

ANNO CHRISTI 724. MARCH 18.

LEONTINUS

ANNO CH. 724.

ANNO CHRISTI 101.

ναυ ἂν ἀδέρφω φοβούμενοι τὸν Θεόν, καὶ ἔχοντες αὐ-
 τῶν αἰεὶ ἐν τοῖς καρδίαις ἡμῶν, οἱ τῆ Χειρῶ
 κληῖται τῶ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν ὀνομαζόμενοι, Χει-
 ριστοὶ λόγῳ, αὐτοὶ τε εὐαγγελίῳ λόγῳ ἀποδείξαι
 ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀπειθείας καὶ ἄδουσίτης. εἰ
 μὴ εἴτι πῶς δεξιβέσιν ἡμῶν Ἐπιτολῆσι κατὰ πάντα
 ὀρθοδόξως ἀπελογησάμεθα, καὶ ἐπιταγοῦν ἡμῶν ἀπο-
 σαφολογῶμεθα· ὅτι φοβῶν συνιχόμεθα καταδιδῶναι
 ἐπὶ τῆ ψήφῳ ταύτῃ, καὶ λαβεῖν ἀπὸ ἀποστά-
 τῶ τῷ Θεῷ ἀποθεράμεν ὅπως ἀκόλως, καὶ ὡς
 ἐπιτυχῶ ἀπερσιχίτης, ἵνα μὴ ἐπιταγοῦ φοβερῶ κα-
 ταχεῖται. εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ὁ πάντων ἀποστασίων, ἡ
 ἄρα τῆ ἐγκύκλιος παύλις, καὶ παραδείου θεω-
 ρῶς ἡρώδου, ἀκόλως τῆ ἀρρήτα ῥήματα, καὶ βα-
 ρύσας τὸ ὄνομα τῷ Θεῷ ἐσώπιον ἰσθῶν Ἐ βασι-
 λῆων, Παύλου ὁ δεῖν ἀπέσθλ· Κορυθῶν
 γράσων Πλοῦ· μή πως ἀλλοις κηρύξας αὐτοὺς ἀδό-
 κημῶ ἡρώμα. πῶς ἰγὼ ὁ τῆ κόσμῳ συνανα-
 στροφούμεν, καὶ μὴ λαϊκῶν κηρύσσειν, καὶ
 στρατόμεν· ἐν τοῖς Ἐπιτολῆσι ἐπιταγοῦ, ἐν
 χροῖς ἀνακρίστας καὶ ἀποσκήφους διώκεται ἐπι-
 δῶσαι εἰς τὸ τῆς ἰερουσαλῆμ μίχθ· φοβερὸν
 τὸ ἰσχυρῶ ἀπὸ τῆς ἐπιτολῆς σμικρότητα, θρασὺ
 τὸ ἐπιτολῆμα· ἢ δι αἰτία μαλιστα τῷ φόβῳ καὶ
 τῆς ἐμῆς παραίτησῶς ἐστὶν αὐτῆ· ὅρῳ καὶ βλίπω
 τῆ ἐσὶ τῆν πίστιν Χειρῶν τῶν Θεῶν ἡμῶν πῶ-
 μελιωμῆν ἐκκλησίαν αὐτῶ διεκτεμῆν καὶ ἐ-
 δισημῆν, καὶ ἡμῶς ἀλλοι ἀλλοι λαλοῦμεν,
 καὶ τῶς ἀναπλῆς ὁμοτίσῶς ἡμῶν Χειρῶν ἐπιταγοῦ·
 καὶ συμφωνοῦμεν μὴ αὐτοὺς τῶς τῆς δούσῶς,
 ἡλλοβῶμεν δὲ ἡμῶς ἐκείνων ἀπάντων, καὶ κατ'
 ἐκείνων ὑπ' αὐτῶ ἀναθεματιζόμεν. δεσπῶν τὸ
 ἀνάθημα, ἀπὸ τῶ Θεῷ βαλλεῖ, καὶ τῆς Ἐπι-
 τολῆς τῶ ἡρώων ἐκδῶναι, ἀπαρῶν εἰς τὸ σκότος
 τῶ Ἰσθῶν. ἐκ οἶδῶ ὁ τῆς ἐκκλησίῶς νομῶ καὶ
 ἐρῶ ἰερῶ ἡρώων, ἀλλ' ὡσπερ οἶδῶ ὁμολο-
 γῶν δεσπῶς ἐν βάπτισμα, μίαν πίστιν, ὅρῳ καὶ
 συμφωνίαν μίαν ἐπὶ πάντῶ ἐκκλησιαστικῶ ἀπαρ-
 ματῶ. οἶδῶ γὰρ οὕτως ἐστὶν ἐσώπιον τῷ Θεῷ
 καταδοῦναι καὶ δεῖν, ὡς τὸ ἐσώπῆναι ἡμῶς,
 καὶ χροῖναι μίαν καθολικὴν ἐκκλησίαν, καθά καὶ
 ἐν τῆ συμβολῆ τῆς εἰλικνεοῦς ἡμῶν πίστεως ὁ-
 μολογοῦμεν. καὶ αἰτῶμαι ἀδελφοί· οἶμαι δὲ καὶ
 ὑμῶς, ἐπεὶ ἰδῶ ἡμῶν τῶ φόβῳ τῷ Θεῷ ἔχον
 ὑμῶς· παρὰ τῶ δεξιβέστων καὶ ὀρθοδόξων Ἐπι-
 τολῶν ἡμῶν, σιωδοῦν οἰκουμενικὴν συναθροῦσθῆναι,
 ἵνα χροῖναι οἱ τοῦ εὐαγγελίου Θεοῦ ἐσ. καὶ δι τῆς
 τριαδος, ἡρώων καὶ ὁμολογῶν καὶ ὁμοτίσῶν. οἱ τῆς
 κεφαλῆς ἡμῶν Χειρῶ, σῶμα ἐσὶ σωμαρολογοῦ-
 μένῳ καὶ σωμαρολογοῦμεν· οἱ τῷ ἁγίῳ πνεῦμα-
 τος, οὐ κατ' ἀλλήλων, ἀλλὰ σῶν ἀλλήλων· οἱ
 τῆς ἀληθείας, τὸ αὐτὸ φρονῶντες καὶ λέγοντες,
 καὶ μὴ ἢ ἰεὺς καὶ διχοσασίᾳ ἐν ἡμῶν· ὅρῳ ἢ ἐ-
 ρῶν τῷ Θεῷ ἢ ἐπιταγοῦσῶ πάντῳ νόῳ, φερῶσθῆ
 πάντας ἡμῶς. καὶ εἰ μὴ οὐν κελῶσιν οἱ τῆς ὀρ-
 θοδοξίας ἀπόμαχοι βασιλεῖς ἡμῶν ἐπὶ τῆ ἐμῶ
 ἀλόγῳ αἰτήσῶ ἐπιταγοῦσῶ, συγκατατίθῶν κατ'
 καὶ τῆ κελῶσιν αὐτῶν ἐκκληρῶ, καὶ ὑμῶν τῆν ψῆ-
 φῳ ἀσπαζόμεν. εἰ δὲ μὴ γε, ἀδυνατίσῶ ἔχῳ
 πῶτε κοῦσαι, ἵνα μὴ ἐπιταγοῦ τῶ ἀνάθηματι,
 καὶ ἀρῶν καταδοῦσῶμεν· ἐν τῆ ἡμέρῃ τῷ
 κριτῶ τῶν ὄλων καὶ τῆς δικαιοσύνης· ἐσθῶ οὐτε
 βασιλεῖς, οὐτε ἰερεῖς, οὐτε ἀρχόντες, οὐτε πλῆ-

fecti sitis: & nunc viri Dominum timentes,
 & eum semper in cordibus vestris habentes,
 vos aio, qui Christi vocatione, veri, vide-
 licet Dei nostri, nominamini Christiani; Au-
 dite brevis sermonis ab exiguitate ac humi-
 litate vestrae rationem. Ego quidem quidquid
 piissimis imperatoribus nostris & per omnia
 orthodoxis responderim, etiam in conspectu
 vestro rationis meae apologia respondeo. Ti-
 more deprimor ad consentiendum huic ele-
 ctioni, & revereor a facie Dei currere taliter
 & quomodolibet incitumspede, ut non
 terribili damnationi succumbam. Si enim
 Paulus divinus apostolus, qui Dei voces
 audivit, caelumque habuit correctorem,
 & paradisi inspector effectus est, audivit-
 que arcana verba, & portavit nomen Dei
 in conspectu nationum & regum, Corin-
 thius scribens dicebat: Ne forte cum aliis
 praedicaerim, ipse reprobus efficiar: quo-
 modo ego qui in mundo conversatus, &
 cum laicis connumeratus, imperatoris mi-
 nistrationibus militavi, sic absque dijuda-
 catione atque circumspeditione possum insili-
 re ad sacerdotii magnitudinem? Horren-
 dum conamen ad exiguitatem meam, & te-
 merarium studium: causa vero timoris, &
 meae refutationis, haec est. Aspicio enim &
 video ecclesiam, quae super petram Chris-
 tum Deum nostrum fundata est, scissam
 nunc & divisam, & nos alias atque aliter
 loquentes, & aliter eos Christianos qui
 in oriente unius nobiscum sunt fidei; sed
 & his concordantes occidentales, & nos ab
 omnibus illis alienatos, & a se per sin-
 gulos dies anathematizatos habere. Di-
 ra poena est anathema, procul a Deo e-
 mittit, & e regno caelorum persequitur, &
 ducit in tenebras exteriores. Nescit eccle-
 siae lex vel terminus sedam sive contentio-
 nem; sed sicut novit confiteri unum bap-
 tisma, unam fidem, ita & concordiam
 unam in omni ecclesiastico negotio. Ni-
 hil enim est in conspectu Dei tam accep-
 tum atque placabile, quam ut unum si-
 mus, & una efficiamur ecclesia catholica,
 quemadmodum in sinceræ nostræ fidei sym-
 bolo confitemur. Et petimus nos, fratres,
 ut reor & vos, quoniam scio vos timo-
 rem Dei habere, a piissimis & ortho-
 doxis imperatoribus nostris synodum univer-
 salem colligi, ut efficiamur nos, qui u-
 nius Dei sumus, unum; & qui Trinitatis
 cultores existimus, uniti & unanimes & col-
 legæ; & qui capitis nostri Christi sumus,
 efficiamur corpus unum, compactum atque
 connexum: & qui sancti Spiritus sumus, effi-
 ciamur non contra invicem, sed pro invi-
 cem. & qui veritatis existimus, efficiamur
 idiplum sapientes atque dicentes, & non sit
 in nobis certamen sive dissensio: ut pax
 Dei, quae exsuperat omnem sensum, mu-
 niat omnes nos: & si quidem iusserit ortho-
 doxiae propugnatores, imperatores videlicet
 nostri, postulationi meae iustam annuere,
 consentio & ego, & iussionem eorum im-
 plebo: sin autem, impossibile mihi est hoc
 facere, ne subijciar anathemati, & inveniar
 condemnatus in die Domini nostri & ius-
 ti iudicis: ubi neque imperator, ne-
 que sacerdos, neque princeps, neque
 hominum multitudo poterit eripere me: &
 quidquid placuerit vobis fratres, date apo-
 logiam

CAPUT V. TARASII ORATIO.

Dr. scolan correctio- nem

.. ca. 9.

Dr. scolan correctio- nem

CAPUT VI. TARASII ORATIO

logis mea, imo vero petitioni mea responsum. Et libenter audierunt omnes que dicta sunt, consensum prebentes, ut fieret synodus. Quidam autem perpauci ex insipientibus differebant. At vero qui a se cretis, rursus ad populum disputans responderebat, quia dominus Leo imperator subvertit imagines; & quando synodus facta est, subvertas illas invenit: & quod propter imperatoriam manum subvertas sunt, iterum questionem habet idem capitulum; quoniam antiquam consuetudinem in ecclesia traditam presumpserunt, sicut eis libitum fuit, exterminare, sed veritas Dei non est alligata. Promotus autem scripsit synodicas literas patriarchis, Romae, Alexandriae, Antiochie, & sanctae civitatis, quas invenies II. & III. adione cum referri- ptis eorum.

CAPUT VI. GESTA ANTE SYNODUM.

Conscriptio brevis indicans que facta sunt ante synodum.

Venientibus itaque a Roma quidem Petro & Petro Deo amicissimis presbyteris, & deferentibus prelatas literas: ab oriente vero Joanne & Thoma reverentissimis presbyteris & monachis atque syncellis patriarcharum, ibidem existentium, & ipsis pari modo deferentibus prenotatas literas, preceperunt in sauratores imperii convenire episcopos. Qui cum pervenissent in conservatam a Deo & regiam urbem, apud Thraciam moras faciebant potentissimi princeps. Plures autem ex ipsis in haeresi Christianos accusantium volutati conturbabant una cum quibusdam non paucis laicis, non admittendum ad efficiendam synodum, sed consentiendum depositioni & injuriam venerabilium imaginum, & factiones non paucas, & sutturationes contra patriarcham commovebant, ita ut conventicula facerent. Hac ergo consiliantibus illis, aures non latuit patriarchae, sed adhuc conciliabula sua facientibus, direxit eis, quia Constantinopolis episcopum habet, & praeter notitiam ejus non est vobis licentia conventicula faciendi. Nam secundum canones depositioni subiciunt. Quo audito episcopi retraxerunt se timore quodam obfessi. Intransitibus itaque imperatoribus, & populi ordinibus, scholasticis videlicet, excubitoribus, & caeteris militibus que militabant in regia urbe, definitur fieri synodus in venerabili templo sanctorum & laudabilium apostolorum. Igitur pridie quam status dies advenisset, per meridiem commoti sunt militibus turore ferventes, insaniamque spirantes, & venientes ad iuterem sanctae catholice ecclesiae, aliud atque aliud clamabant. Sed vox omnium in unum terminabatur, quia videlicet non esset permillum fieri synodum. Porro patriarcha, relata causa imperatoribus, nequaquam prohibitus est, quominus fieret episcoporum conventus in pra-

moderatores

episcopis

ANNO CHRISTI 1111

ΑΙΘΕΡΑΙΩΝ ΔΕΝΑΤΑΙ ΜΕ ΞΕΛΙΔΑΙ. Η ΕΤΙ ΑΕΣΩ Η ΑΡΙΣΤΩΝ ΥΜΙΝ, ΑΔΙΛΘΩ, ΔΕΠ ΤΗΣ ΕΜΗΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΡΕΙΣΑΙ ΔΕ ΜΑΛΛΟΝ ΑΙΤΗΣΩΣ ΤΩ ΑΠΕΧΡΙΣΤΩ. ΑΣΜΕΙΟΣ ΔΕ ΗΡΑΕΙΣΤΩ ΤΑΙΣ ΤΩ ΛΕΛΗΘΕΙΩΝ, ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝΤΙΣ ΤΩ ΧΡΕΙΩΔΑΙ ΣΥΝΕΔΩΝ. ΤΙΝΙΣ ΔΕ ΟΛΙΓΟΙ ΤΩ ΑΠΟΡΙΩ ΑΝΚΑΛΩΤΟ. Ο ΔΕ ΑΣΚΗΡΗΤΙΣ ΠΑΛΙΝ ΑΦΕΣ ΤΩ ΛΑΩ ΔΙΑΛΕΓΕΜΕΝΟ ΑΠΕΚΡΩΑΤΟ. ΟΤΙ Ο ΚΩΛΕ ΔΙΩΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΤΕΡΕΨΕ ΤΟΙΣ ΕΙΚΟΝΑΣ, Η Η ΣΙΝΕΔΩ, ΟΤΙ ΙΣΤΕΠΟ, ΚΑΤΕΡΕΨΕΤΟ ΑΥΤΟΙΣ ΑΥΡΟ. ΚΑΙ ΔΙΟΤΙ ΑΠΟΒΑΣΙΛΕΥΣ ΧΕΙΡΟΙΣ ΚΑΤΕΡΑΨΕΤΟ, ΠΑΛΙΝ ΕΙΣΤΗΤΕΠΟ ΙΧΕΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ, ΟΤΙ ΑΡΧΑΙΑΝ ΣΥΝΗΘΕΙΑΝ ΠΑΡΑΔΕΔΟΜΕΝΩ ΕΩ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΤΕΠΛΗΜΣΑΝ, ΟΣ ΙΔΕΨΟ ΑΥΤΙΣ, ΑΦΑΝΙΣΑΙ ΑΛΛ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΩ ΘΕΩ ΟΥ ΔΕΙΔΕΤΑΙ. ΑΠΟΧΕΡΙΣΤΟΙΣ ΔΕ ΙΣΤΡΑΨΕ ΣΥΝΕΔΩΚΑ ΠΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙΣ, ΡΩΜΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΣ, ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΠΕΡ ΕΡΗΣΟΙΣ ΕΩ ΤΗ ΔΕΛΤΕΡΑ Η ΕΙΤΗ ΑΡΑΧΕΙ ΜΕ Η ΤΩΝ ΑΠΕΤΥΓΡΑΦΩΝ ΤΑΡ ΑΥΤΩΝ.

Συγγραφή σύντημο δηλωτική των αποφασιστων από της συνόδου.

ΕΛΘΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΡΩΜΗ ΠΑΤΡΟ Η ΠΙΤΡΩ ΤΩΝ ΘΕΟΦΙΛΕΑΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΩΝ, Η ΑΠΟΧΕΡΙΣΤΑΤΩΝ ΤΩ ΑΠΟΑΠΟΚΡΕΜΕΝΩ ΓΡΑΜΜΑΤΩ. ΕΚ ΔΕ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΗΣ, ΙΩΑΝΝΟΥ Η ΘΩΜΑ ΤΩΝ ΔΕΛΑΒΕΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΩΝ Η ΜΟΝΑΧΩΝ Η ΣΥΓΧΕΙΛΩΝ ΧΡΕΟΜΕΝΩ ΤΩ ΕΚΙΣΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ, Η ΑΥΤΩ ΟΜΙΩΣ ΑΙΣΑΓΩΓΩΝ ΤΩ ΣΥΝΕΔΩΚΟΙΩ ΓΡΑΜΜΑΤΩ, ΑΠΟΣΤΟΛΙΩΝ ΟΙ ΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΙΣ ΣΥΝΑΦΡΑΙΩΝΟΜΕΝΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΑΥΤΩ ΔΕ ΑΠΟΚΡΕΜΕΝΩ ΕΩ ΤΗ ΘΕΟΦΙΛΑΤΩ Η ΒΑΣΙΛΙΔΕ ΠΟΛΕΙ, ΕΩ ΤΗ ΘΡΑΚΗ ΤΩ ΔΙΑΒΕΒΑΣ ΕΠΟΙΩΝΟ ΟΙ ΑΥΤΩ ΚΡΑΤΙΣΟΙ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΟΙ ΔΕ ΠΛΕΙΟΙ ΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΗ ΑΙΡΙΣΙ ΤΩ ΧΕΙΡΟΚΑΚΗΤΗ ΓΕΩΡΩΝ ΙΣΧΑΛΙΝΟΙΩΜΕΝΟΙ ΕΠΙΡΩΝ ΜΕ ΛΑΙΚΩΝ ΤΙΩΝ ΠΕΛΛΩ ΤΩ ΑΕΥΔΜΩΝ, ΜΗ ΚΑΤΑΔΙΧΕΩΔΑΙ ΗΜΕΩΔΑΙ ΣΥΝΕΔΩΝ, ΑΛΛΑ ΓΟΙΧΕΩΝ ΤΗ ΚΑΤΕΡΕΨΕ Η ΤΗ ΞΕΡΕΙ ΔΗΩ ΣΙΕΤΩ ΕΙΚΩΝ. Η ΕΡΑΧΕΙΑΣ ΕΚ ΟΛΙΓΩΣ Η ΨΕΔΙΕΨΜΕ ΚΑΤΑ ΤΩ ΚΑΤΕΡΑΡΧΩ ΚΑΝΟΝΙΣ, ΟΣΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΑΣ ΕΠΟΙΩΝΟ. ΤΑΥΤΑ ΨΝ ΒΕΛΛΟΜΕΩΝ ΑΥΤΩ, ΕΚ ΕΛΑΘΕ ΤΩΣ ΑΚΟΑΣ ΤΩ ΠΑΤΕΡΑΡΧΩ, ΑΛΛ ΙΤΙ ΤΩΣ ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΑΣ ΑΥΤΩ ΚΟΙΜΕΩΝ, ΙΘΗΛΩΣΩΝ ΑΥΤΩΙΣ, ΟΤΙ Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩΠΟΛΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΙΧΕΙ ΕΚΤΙΣ ΕΙΔΗΣΩΣ ΑΥΤΩ ΕΚ ΕΣΩ ΟΜΙΝ ΑΔΕΙΑ ΑΠΕΤΗ ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΑΣ. ΕΠΙ ΚΑΤΑ ΤΩΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΗ ΚΑΘΑΙΡΙΣΕΙ ΞΑΒΑΛΙΔΕ. Ε ΑΠΟΣΤΑΤΙΣ ΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΙΑΥΤΟΙ ΣΥΝΕΨΕΩΝ ΟΦΕΥΤΑΙ ΣΥΧΕΙΔΟΝΤΙΣ. ΕΙΣΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΩ ΤΩ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, Η ΤΩ ΛΑΩ ΤΩ ΤΩΓΜΑΤΩΝ, ΧΟΛΑΕΩΝ, Η ΚΑΧΕΙΤΩΕΩΝ ΠΕ ΚΑΙ ΤΩ ΛΟΙΠΩΝ ΓΡΑΤΑΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΓΡΑΤΕΥΟΜΕΩΝ ΕΩ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΔΕ ΠΟΛΕΙ, ΟΙΣΤΕΠΟΙ ΗΜΕΩΔΑΙ Η ΣΙΝΕΔΩ ΕΩ ΤΩ ΣΕΠΤΩ ΚΑΘ ΤΩ ΑΓΙΩΝ Η ΠΑΝΔΟΦΜΩΝ ΑΠΟΣΕΛΩΝ. ΤΗ ΑΠΟ ΜΑΪΣ ΨΝ ΤΗΣ ΤΑΥΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩ ΔΕΙΛΩΝΟ ΕΙΣΤΗΤΕΠΟΝ ΟΙ ΓΡΑΤΕΥΟΜΕΩΙ ΔΥΜΩ ΖΙΩΝΤΙΣ, Η ΜΑΝΙΩΝ ΚΝΙΩΝΤΙΣ Η ΕΛΘΟΝΤΙΣ ΕΩ ΤΗ ΛΥΤΗΕ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΑΛΛΟΤΙΣ ΑΛΛΟ ΕΚΡΑΧΕ. ΚΑΠΩΝ ΔΕ Η ΦΩΝΗ ΕΙΣ ΕΩ ΚΑΤΕΛΑΧΕ, ΜΗ ΚΑΤΑΔΙΧΕΩΔΑΙ ΧΡΕΙΩΔΑΙ ΣΥΝΕΔΩΝ. ΤΩ ΠΙΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩ ΑΠΕΡΑΧΩΝΟ ΤΩ ΞΑΒΕΙΩΝ ΠΙΣ ΒΑ-

Quae sequuntur deinceps verba, sunt Anastasi Bibliothecarii. Harl.

A N N O
CHRISTI
325.

βασιλευσιν, ἡμεῖς ἀποκαλύψαι πρὸς τοὺς ἁγίους
 συναθροίσαι τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ ἀποκριτικῇ
 σιναῖ τῆς ἀλλοῦ ἵπ ἐπιπέσω γίνεται ἡ συνα-
 γογὴ τῶν ἐπισκόπων ἐν αὐτῇ. ἡ γρομῆσιον τι-
 νῶν διαλαλῶν παρὰ τὸ ἀνωτάτω πατερῶν,
 ἡ τῶν θεωρητικῶν ἐπισκόπων, ἡ ἀναγνωστέ-
 των τῶν συναδικῶν τῶν διαγορευομένων μὴ δεῖν
 γρομῆσαι κατὰ συνόδον οἰκουμενικῶν πατρῶς συμ-
 φωνίας τῶν λοιπῶν ἀνωτάτων πατερῶν. ἡ
 τῶν ἀναγνωστικῶν, ὅχι μὲν ἐπιπέσω πολλῶς
 τῶν γρατδομῶν. ἡ ἀπὸ τῶν τυλῶν τῶ σιναῖ
 ναῦ εἶπει ἡ κρωγίλ ἐκοῖτο, ἡ ἀποβαλλῆτε
 των τῶν ἐν τῇ συνόδῳ καταφορῶν ἐπισκόπων οἰς
 τῶν κληρικῶν. ὡν ἱερομῶν, ἡ βασιλεία ἐπι-
 λθεῖ διὰ καθολικῶν κατὰ τῇ συνόδῳ ἀποκρι-
 πῶν. πῶς καθυπορίσασαι ἵνα τῶν τῶ λαῶ ἀπεκ-
 τῶν φραῖν ἐφορῶν. ἡ μὲν τῶ τῶ διδασκαλῶ
 κρωγί γρομῆσαι. ὡς γὰρ τῶ ἐπισκόπων ἐν τῶ ναῦ
 ἐκλῶθῶν, τῶς αὐτῶ ἀντιπροσέβηται τῇ ἀλη-
 θεῖα, τῇ ὅχι ἀναπῆρῶσται, ἡ διουσιῶς ἀ-
 νῆρῶν ἐκοῖτο τῶ ψευδοσυλλογῶ, ἡ δὲ μὲν
 τῶ τῶ συνόδῳ ἀποκριπῶν. ὡς ἂν τῆς πομπῆς
 εὐλαῖς κρωγίλ ἀρῆσται, ἡ ὡς ὅς ὡς ἐκ-
 τῆς, ἱερομῶν ἀποκριπῶν οἰκαδὲ ἱερομῶν. ἡ
 ὡς ἂν τῆς εἰσεως κῆρῶν ἐν σῶν καδῆσται.
 τιμωκαδὲ οἱ βασιλεῖς ἐκλῶσται τῆς γρατδομῶ-
 νος ἐκλῶθῶν, ἀποφῶσαι μὲν παρατῶν ἐχθῶ-
 κῆς, δῶντες φῶμῶ, ὅτι τῶ ἱδῶ τῶν Ἀγαρη-
 τῶν φωσστακῶς ἐκῆρῶται. τῇ δὲ ἀληθεῖς ἱδῶ
 τῆς βασιλευσῶν αὐτῶς ἐκλῶσται πόλεως. ἱου-
 τῶν ἂν ὅδῶν πομπῶν ἱεκ τῶ Μαλαγῶν,
 διὰ κελθῶν αὐτῶ ἀπῶν ἐκῶθῶν ἡ ἀπιβαλ-
 λοῖται, τῶ μὴ κρωγί αὐτῶ ποικῶν, κελθῶν-
 τῆς ἱεκῶν ἀπιβαλῶν ἐν τῇ ἱδῶν πατεῖα. τῶ
 τῶν ὡς ἀναγνωστικῶν διμῶν ἡ ἐκλῶσται ἱ-
 ναῦ τῶν εἰς ἐ ἡσυκῆς, ἡ μῶν ὁ πατριάρχῆς
 τῶν τῆς ἀληθεῖας λῶν πῶν ἱκῶν. ἡ δὲ
 τῶ σῶν τῶ κρωγῶθῶ, αὐτῶ ἀποκριπῶν οἰ-
 κωσῆς βασιλεῖς τῶ γρομῆσαι συνόδον ἐν τῇ
 Νικαίῳ μητροπόλει. ἡ ἡ ἀποκριπῶ ἐν πῶν
 κατῶν, τῶν ἐπισκόπων δῆθῶ συναθροιστικῶν.
 ὡς αὐτῶ ἡ ὁ πατριάρχῆς μὲν τῶν πομπῶν τῆς
 ἀνατῶν ἡ τῆς διουσιῶν παρῶν ἐν τῇ αὐτῇ
 πόλει. ἡ γῶν ἡ συνόδῳ ἀποκριπῶ κατὰ
 τῶν ἐπιφορῶν ἀποκριπῶ.

didio venerabili templo, factisque qui-
 budam allocutionibus tam a sanctissimo
 patriarcha, quam a Deo amabilibus anti-
 stitibus, & lectis quibudam synodis con-
 scriptis, quos perhibent, non oportere ali-
 quando synodum universalem fieri prater
 consensum ceterorum sanctissimorum patriar-
 charum: cumque legerentur haec, facta est
 turba militum, & ante januas venerandi
 templi simultatem & clamorem faciebant,
 qui ex submissione quorundam episcopo-
 rum, qui in synodo male sentiebant, ad hoc
 moti, reperti sunt esse. Quibus peractis, im-
 perium per cubicularium omni synodo iussit
 dicere: Interim abscedite, ut populi in-
 ordinatum impetum evadamus: & posthac
 voluntas Domini fiet: taliter quod antisti-
 tibus e templo egredientibus, quidam eorum
 veritati resistentes cum turba concianave-
 runt, & impie declamationem faciebant
 pseudosyllogi, (* Sed catholicus scriptor ha-
 reticorum Conciliabulum, quodque septimam syno-
 dum appellabant, pseudosyllogum, falsum
 collegium nuncupat) ut septimam hanc syno-
 dum collaudantes atque nominantes. Cum
 ergo taliter malignum concilium clamorem
 emisisset, & hora esset quasi sexta, domum
 jam esurientes ahibant, & ita commotio se-
 ditionis sopita est. Tunc imperatores iusse-
 runt milites exire, quasi sub praetextu qui-
 dam hostilis aciei, dantes famam, quod
 gens Agarenorum hostiliter fuisset egressa.
 In veritate autem eos foras pellebant de re-
 gia civitate. Ergo cum fecissent isti viam
 usque ad Malagenam, per iussionem eorum
 omnes expellebant pariter & aspernaban-
 tur, ne horum cura fieret, jubentes singu-
 los abire in patriam suam. Quibus ita pe-
 radis, mansit ecclesia anno uno quiesca,
 tantummodo patriarcha verbum veritatis om-
 nibus predicante. Et mox anno transacto,
 denno praecipiebant piissimi imperatores, ut
 fieret synodus in Nicenorum metropoli: &
 praecceptum deveniebat in finem, * episcopis
 quasi congregatis in unum: similiter & pa-
 triarcha cum vicariis orientis & occidentis
 ad eandem pervenit urbem: & facta est syno-
 dus beneplacito Dei secundum adiones
 quae proferrantur.

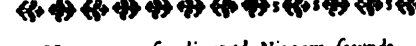
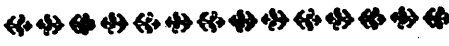
CAPUT VI.
 GREGA ANTE
 SYNODUM.
 or. 23. sed
 post de fa-
 sta est coa-
 gregatio e-
 piscoporum
 in ipso.

Verba A.
 anstifi.

A. Ch. 325

* & dimittē-
 bant, quos
 eorum opera
 non indige-
 rent.

* episcopis
 congregatis.

Τρόμημα τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου τοῦ δευτέρου.

Monumenta synodi apud Nicenam secundo celebrata.

ACTIO
PRIMA

ΠΡΑΞΕΩ ΠΡΩΤΗ.

PRIMA ACTIO.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χρισ-
 τοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, βασιλείας
 τοῦ δεσποτῆτος καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν δεσποτῆ
 Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἐτους
 ὀγδοῦ τῆς αὐτῶν ὠρατικῆς, ἀπὸ ἁπλῶν καλαυδῶν
 Οκτωβριῶν, ἡδικτικῶν ἐδικτικῶν.
 Συνελθόντες τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμένης συνό-
 δου τῆς κατὰ Θεῖαν χάριν καὶ δεσπῆς διουσιῶν
 τῶν αὐτῶν θεωρητικῶν κασιλῶν συναθροιστικῶν
 ἐν τῇ Νικαίῳ λαμπρῇ μητροπόλει τῆς Βιθυν-
 ῶν ἐπαρχίας. τῶν Πέτρου τοῦ Κλαυδίου ἀρχι-
 επίσκοπου.

ΕΝ nomine Domini & dominatoris Jesu
 Christi veri Dei nostri, imperio piissimo-
 rum & amicorum Christi dominorum no-
 strorum Constantini & Irenes matris ejus,
 octavo anno consulatus eorum, octavo Ka-
 lendas Octobrias, indictione XI.

Anno Ch.
325.

Conveniente sancta & universali syno-
 do, quae per divinam gratiam & piam
 sanctionem eorundem Deo confirmatorum
 imperatorum congregata est in Nicenensium
 clara metropoli Bithyeniensium provinciae:
 id est, Petro reverendissimo archiepiscopo-
 byte.

byiero sanctissimis Romae ecclesiam scilicet apostoli Petri, & Petro reverendissimo presbytero, monacho & abbate venerabilis monasterii sancti Sabbae sitii, retinentibus locum apostolicam sedis almi & sanctissimi archiepiscopi senioris Romae Hadriani; Tarasio almo & sanctissimo archiepiscopo magni nominis Constantinopolitanae novae Romae, Joanne ac Thoma reverendissimis presbyteris, monachis ut vicariis apostolicarum sedium orientalis dioeceseos. Agapito episcopo Caesarem Cappadociae, Joanne episcopo Ephesii, Constantino episcopo Constantiae Cyriorum iusalis, Nicolao episcopo Cyzici, Euthymio episcopo Sardis, Petro episcopo Nicomedis, Stauracio episcopo Chalcedonis, Elia episcopo Cretae, Epiphonio diacono ecclesiam Catanensis & locum obtinente Thoma archiepiscopi Sardiniae; Joanne monacho & locum obtinente Nicetori episcopi Dyrrachii, Damate episcopo Amaluz, Nicolao monacho & abbate monasterii quod cognominatur Apri, & vicario metropolitano Tyanensium; Constantino episcopo Grangresium, Niceta episcopo Claudiopoleos, Theophylacto diacono & vicario Stauropolitanorum metropolitano, Eustathio episcopo Laodiceae, Michaele episcopo Synadensi, Constantino episcopo Pergae, Anastasio episcopo Nicopoleos veteris Epiri, Christophoro episcopo Phasidii, Theodoro episcopo Seleuciae, Basilio episcopo Sylzici, Nicolao monacho & vicario metropolitano Morcisi, Manuel episcopo Hadrianopoleos Thraciae, Constantino episcopo Regii, Cyrillo monacho & locum retinente Nicetae episcopi Gothiae, Theodoro episcopo Catanz, Joanne episcopo Tauromeniae, Gaudio episcopo Melfanz, Theodoro episcopo Panormi, Stephano episcopo Bibonenisium, Constantino episcopo Leontinae, Theodoro episcopo Taurianae; Christophoro episcopo sanctae Cyriacae, Theotimo episcopo Crotonensium, Basilio episcopo Nestorum, Constantino episcopo Cannae, Joanne episcopo Jereopoleos, Theophane episcopo Lilybaei, Theodoro episcopo Tropeorum, Sergio episcopo Nicoterensium, Galatone presbytero & locum retinente Stephani episcopi Syracusani, Theodoro episcopo Bizae, Mauriano episcopo Pompeiopoleos, Gregorio presbytero & vicario Smyrnae..... episcopo Leontopoleos, Sisinio episcopo Parii, Eustratio episcopo Aramiz, Petro episcopo Germiorum, Joanne episcopo Arcadiopoleos, Epiphonio episcopo Mileti, Gregorio presbytero & vicario episcopatus Nicopoleos, Niceta episcopo Protonefitorum, Eustratio episcopo Methymnae, Leone episcopo Cii, Joanne episcopo Apri, Theophylacto episcopo Cypsalorum, Stephano episcopo Sugdaorum, Leone episcopo Mefembriae, Joanne episcopo Nysae, Gregorio episcopo imperialium Thermarum, Gregorio episcopo Camilianensium, Sotericho episcopo Ciscifensium, Constantino episcopo Maurensum, Georgio episcopo Briulensium, Theo-

δο επροβυτηρ τῆς κατὰ τὴν Ρώμην ἀγωνιστικῆς ἐκκλησίας τῷ ἁγίῳ ἀποστόλῳ Πέτρῳ, & Πέτρου τοῦ Κλαβεράτου επροβυτηρ μοναχῷ, & ἡγιασμένου τῆς κατὰ τὴν Ρώμην ἁγίας μονῆς τῷ ἁγίῳ Σάββα, ἐπιτήρητῳ τῶν πύλων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας τῷ ὁσιωτάτῳ & ἀγωνιστῷ ἀρχιεπισκότῳ τῆς επροβυτηρῆς Ρώμης Ἀδριακοῦ. Ταρσίῳ τῷ ὁσιωτάτῳ & ἀγωνιστῷ ἀρχιεπισκότῳ τῆς μεγαλειότητος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, Ἰωάννου & Θεοφάνου τῶν ἀποστολικῶν θρόνων τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, Ἀγαπίῳ ἐπισκότῳ Καισαρείας Καππαδοκίας, Ἰωάννῃ ἐπισκότῳ Ἐφέσου, Κωνσταντίνῳ ἐπισκότῳ Κωνσταντίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Νικολάῳ ἐπισκότῳ Κιζίκου, Εὐθύμιῳ ἐπισκότῳ Σαρδίας, Πέτρῳ ἐπισκότῳ Ναυκραδίας, Σταυρακίῳ ἐπισκότῳ Χαλκηδόνος, Ἠλία ἐπισκότῳ Κρήτης, Εὐφροσύνῳ ὁρακτῷ τῆς ἐκκλησίας Καππώσι, καὶ τῷ πτόν ἐπιτήρητῷ Θεοφάνῳ ἀρχιεπισκότῳ Σαρδίας, Ἰωάννῳ μοναχῷ & τῷ πτόν ἐπιτήρητῳ Νικηφόρῳ ἐπισκότῳ Δυρραχίου, Δανιὴλ ἐπισκότῳ Ἀμασείας, Νικολάῳ μοναχῷ καὶ ἡγιασμένῳ ἱερογυμναστικῆς Ἀπρι, & τῷ πτόν ἐπιτήρητῷ τῷ μητροπολίτῳ Τυανῶν. Κωνσταντίνῳ ἐπισκότῳ Γαγγρῶν, Νικήτῳ ἐπισκότῳ Κλαυδιουπόλεως, Θεοφύλακτῳ ὁρακτῷ & πτοτηρητῷ τῆς Σταυροπολιτικῆς μητροπόλεως, Εὐσταθίῳ ἐπισκότῳ Λαοδικείας, Μιχαὴλ ἐπισκότῳ Συμαδῶν, Κωνσταντίνῳ ἐπισκότῳ Πέργης, Ἀναστασίῳ ἐπισκότῳ Νικοπόλεως τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου, Χερσοφόρῳ ἐπισκότῳ Φασιδίου, Θεοδώρῳ ἐπισκότῳ Σιλλυκείας, Βασίλειῳ ἐπισκότῳ Σιλαίου, Νικολάῳ μοναχῷ & πτοτηρητῷ τῆς μητροπόλεως Μωκισαῦ, Μανουὴλ ἐπισκότῳ Ἀδριανουπόλεως Θράκης, Κωνσταντίνῳ ἐπισκότῳ τοῦ Ρηγίου, Κυρίλλῳ μοναχῷ & τῷ πτόν ἐπιτήρητῳ Νικήτῳ ἐπισκότῳ Γοθίας, Θεοδώρῳ ἐπισκότῳ Καππώσι, Ἰωάννῃ ἐπισκότῳ Ταυρομενίας, Γαυδιῳ ἐπισκότῳ Μελισσίων, Θεοδώρῳ ἐπισκότῳ Πανόρμου, Στεφάνῳ ἐπισκότῳ Βιβόνων, Κωνσταντίνῳ ἐπισκότῳ Λεοντινῆς, Θεοδώρῳ ἐπισκότῳ Ταυρομενίων, Χερσοφόρῳ ἐπισκότῳ τῆς ἁγίας Κυριακῆς, Θεοφάνῳ ἐπισκότῳ Κροτίων, Βασίλειῳ τῶν Νησιῶν, Κωνσταντίνῳ ἐπισκότῳ Καππώσι, Ἰωάννῳ ἐπισκότῳ Τροακίως, Θεοφάνῳ ἐπισκότῳ Ἀλυβαίου, Θεοδώρῳ ἐπισκότῳ Τροακίῳ, Σερρίῳ ἐπισκότῳ Νικοπείων, Γαλατῶν επροβυτηρῶν & τῶν πτόν ἐπιτήρητῶν Σπείων ἐπισκότῳ Συρακουσίων, Θεοδώρῳ ἐπισκότῳ Βιζύντι, Μαυριανῷ ἐπισκότῳ Πουμπλουπόλεως, Γρηγορίῳ επροβυτηρῶν & τῶν πτόν ἐπιτήρητῶν τῶ ἐπισκότῳ Σμύρνης,..... ἐπισκότῳ Λεωντοπόλεως, Εὐστρατίῳ ἐπισκότῳ Ἀταμείας, Πέτρῳ ἐπισκότῳ Γερμίων, Ἰωάννῳ ἐπισκότῳ Ἀρκαδιουπόλεως, Σπινθίῳ ἐπισκότῳ τοῦ Παρίου, Ἐπιφάνιῳ ἐπισκότῳ Μιλήτου, Γρηγορίῳ επροβυτηρῶν & πτοτηρητῷ τῆς ἐπισκοπῆς Νικοπόλεως, Νικήτῳ ἐπισκότῳ Προκονίστου, Εὐστρατίῳ ἐπισκότῳ Μεθύμνης, Λεόντῳ ἐπισκότῳ Κίου, Ἰωάννῳ ἐπισκότῳ Ἀπρι, Θεοφύλακτῳ ἐπισκότῳ Κυψαλλῶν, Θεοφάνῳ ἐπισκότῳ Συγδαῶν, Λεόντῳ ἐπισκότῳ Μεσημβρίας, Ἰωάννῳ ἐπισκότῳ Νισσης, Γεωργίῳ ἐπισκότῳ τῆς Καισικῶν Θερμῶν, Γεωργίῳ ἐπισκότῳ Καμυλιανῶν, Σωτηρίῳ ἐπισκότῳ Κισικίων, Κωνσταντίνῳ ἐπισκότῳ Μασαύρων, Γεωργίῳ ἐπισκότῳ Βερί-

ACCTIO PRIMA
 * Agapio atque ita mil. codices
 * Damate
 * Theodoro
 * Cariaz,
 * Trocalcos
 * Christophori
 * al. Amaluz,
 * Proconnesi, Proconnesi
 * Theophaae
 * Georgio,
 * Georgio,
 * Theodoro

ANNO CHRISTI 1054
 * Θεοφάνῳ
 * Χερσοφόρῳ
 * Ἀμασείας
 * In Notitia Hard
 * Σπείων
 * Καμυλιανῶν
 * Βερί-

ANNO CHRISTI 381. Κωνσταντινούπολις. Ομοῦν.

Θεοφιλάτου

Μακρυνοῦ

Ομοῦν

Λαυρεντίου

Χαριστοῦ

Πρωμαχίου

Σιλβίου

* Βερβίου. * Θεοδοσίου ἐπισκ. Νύσσης, Θεοδοσίου ἐπισκ. Τραλλῆς, Βασιλείου ἐπισκ. Μαγνησίας τῆς Ἀνατολῆς, Ἰγνατίου ἐπισκ. Πρίννης, Σαββᾶ ἐπισκ. Ἀνίου, Βασιλείου ἐπισκ. Μαγνησίας τῆς Μαιάνδρου, Γρηγορίου ἐπισκ. Παλαιῆς πόλεως, Θεοδοσίου ἐπισκ. Καλίας, * Λεοντίου ἐπισκ. Ἀλγίζων, Νικοδήμου ἐπισκ. * Εὐστάθιου, Διοκλήτου ἐπισκ. Βαρίτων, Θεοδοσιακῆς ἐπισκ. Τραπεζῶν, Εὐσταθίου ἐπισκ. Ερυθρῶν, * Θεοδοσίου ἐπισκ. Αἰθίδων, Στρατηγίου ἐπισκ. Κόμης, Θεοφιλοῦ ἐπισκ. Τύμνων, Κοσμά ἐπισκ. Μυρρίνης, Οὐσιανῆ ἐπισκ. Ελαίας, Πάρδου ἐπισκ. Πετώνης, Βασιλείου ἐπισκ. Περγᾶμου, Βασιλείου ἐπισκ. Ατραμυτηνῆς, * Μαρινοῦ ἐπισκ. Ατάνδρου, Ἰωάννου ἐπισκ. Ἀσῶ, Λεοντίου ἐπισκ. Φωκείας, Νικηφόρου διακόνου καὶ ποταμητῆ Γαργάρον, Κωνσταντίνου διακόνου καὶ ποταμητῆ Ἀλάς, Θεόγνου ποταμητῆ * Σιών πόλεως, Θεοδοσιακῆς ποταμητῆ * Τίων, Ἰωάννου ἐπισκ. Ραιδεῶν, Ἰωάννου ἐπισκ. Πενίου, Μιλαχιστιδίου ἐπισκ. Καλλιουπόλεως, Λεοντίου ἐπισκ. Μαδύτων, Σισινίου ἐπισκ. Τζουρουλιῶν, Θεοδοσιακῆς ἐπισκ. Χαερουπόλεως, Θωμᾶ ἐπισκ. * Ταπίου, Γρηγορίου ἐπισκ. Θεοδοσοπόλεως, Σισινίου ἐπισκ. * Χαλκιδῶν, Ἰωάννου ἐπισκ. Βρύσιος, Βεσμαίνου ἐπισκ. Λιζίκου, Κωνσταντίνου ἐπισκ. Ἰουλιουπόλεως, Πέτρου ἐπισκ. Ἀσκόνης, Σωστίου ἐπισκ. Κίνης, Θεοφιλοῦ ἐπισκ. Αναστασιουπόλεως, Λεοντίου ἐπισκ. Μίνζου, Ἀνθίμου ἐπισκ. Βερνουπόλεως, Στυρίδωνου ἐπισκ. Κόσμων, Εὐσταθίου ἐπισκ. Σέλων Θεοδώρου ἐπισκ. Κιτίου, Γεωργίου ἐπισκ. Τριμιθῶντος, Ἀλεξάνδρου ἐπισκ. Ἀμαθύντου, Μιχαήλ ἐπισκ. * Μελετιουπόλεως, Θεοδώρου ἐπισκ. Γέρμης, Βασιλείου ἐπισκ. Ἀδρανυθῶν, Λεοντίου ἐπισκ. * Ποιμαντιῶν, Συμεῶν ἐπισκ. Ἰσχυρόπου Ὠκῆς, Στρατηγίου ἐπισκ. Δαρδάνων, Ἰωάννου ἐπισκ. Λαμφάκου, Θεοδοσίου ἐπισκ. Παλαιῶν, Νικήτη ἐπισκ. τῆ Ἰλίου, Λεοντίου ἐπισκ. Τρωάδων, Θεοδώρου ἐπισκ. Ἀσίδου, Αναστασίου ἐπισκ. Τριπόλεως, Λεοντίου ἐπισκ. * Τρακίλων, Σπυρίδων ἐπισκ. Σάλων, Ἰωάννου ἐπισκ. Ταβάλων, Σπυρίδων ἐπισκ. * Σιλαίου, Ἰωάννου ἐπισκ. Σίτων, Θεοδοσίου ἐπισκ. Μιωνίας, Λυκάστου ἐπισκ. Φιλαδελφείας, Μιχαήλ ἐπισκ. Τραλλῆς, Γρηγορίου ἐπισκ. Γόρδων, Ἰωάννου ἐπισκ. Δάλδης, Εὐσταθίου ἐπισκ. Ὀρκίας, Θεοδοσίου ἐπισκ. Ἐρμουκαπηνίας, Δαβίδ ἐπισκ. Ἐλευθέρουπόλεως, Κυρίων ἐπισκ. τῆ Ἀσῶς, Θεοδοσιακῆς ἐπισκ. Ἀπολλωνιάδων, Κωνσταντίνου ἐπισκ. Καισαρείας Βιθυνίας, Γεωργίου ἐπισκ. Βαλνυπόλεως, Λεοντίου ἐπισκ. Ἀετῆς, Νικηφόρου ἐπισκ. Ἀδρανῆς, Βασίλειου πρεσβυτέρου καὶ ποταμητῆ Δασκυλῆς, Νικήτη ἐπισκ. Μελῆς, Νεοφύτου ἐ-

δοσίου ἐπισκ. Νύσσης, Θεοφιλάτου ἐπισκ. Τραλλῆς, Βασιλίου ἐπισκ. Μαγνησίας Ἀνελίου, Ἰγνατίου ἐπισκ. Πρίννης, Sabba ἐπισκ. Ἀνεορῶν, Βασιλίου ἐπισκ. Μαγνησίας Μαιάνδρου, Gregorio ἐπισκ. Παλασπολεως, Theophane ἐπισκ. Καλίας, * Leone ἐπισκ. Algizorum, Nicodemo ἐπισκ. Evazensium, Lycasto ἐπισκ. Hyrcensis, Eustathio ἐπισκ. Erythrensium, * Theophane ἐπισκ. Lebedi, Stratonico ἐπισκ. Cymæ, Theophylacto ἐπισκ. * Cunnenisium, Cosma ἐπισκ. Myrrhinae, Olbiano ἐπισκ. Elyze, Pardo ἐπισκ. Pitane, Basilio ἐπισκ. Pergami, Basilio ἐπισκ. Adramytti, Marino ἐπισκ. Atandri, Joanne ἐπισκ. Asi, Leone ἐπισκ. Phociae, Nicephoro diacono & vicario Gargarensium, Constantino diacono & vicario Agahæ, Theodoro vicario Sion, Theophylacto vicario * Tei, Joanne ἐπισκ. Rhædesti, Joanne ἐπισκ. * Pravidos, Melchisedech ἐπισκ. * Calliopoies, Leone ἐπισκ. Madyti, Sisinnio ἐπισκ. Zuruli, Theophylacto ἐπισκ. Chariopoies, Thoma ἐπισκ. Daonii, Gregorio ἐπισκ. Theodoropoies, Sisinnio ἐπισκ. * Chalcedonis Thraciae, Joanne ἐπισκ. Bryseos, Benjamin ἐπισκ. Lizici, Constantino ἐπισκ. Julioपोies, Petro ἐπισκ. Altopna, Synesio ἐπισκ. Cinnæ, Theophylacto ἐπισκ. Anastasiopoies, Leone ἐπισκ. * Minzi, Anthimo ἐπισκ. Berinopoies, Spyridone ἐπισκ. * Cyprensisium, Eustathio ἐπισκ. Solensium, Theodoro Citii, Georgio ἐπισκ. Trimithuntensium, Alexandro ἐπισκ. Amathuntos, Michale ἐπισκ. Meletioपोies, Theodoro ἐπισκ. Germæ, Basilio ἐπισκ. Adranuthyrensium, Leone ἐπισκ. * Romanini, Symeone ἐπισκ. Oca, Strategio ἐπισκ. Dardanensium, Joanne ἐπισκ. Lampiaci, Theodoro ἐπισκ. Palazorum, Niceta ἐπισκ. * Hilei, Leone ἐπισκ. Troadensium, Theodoro ἐπισκ. Abydi, * Anastasio ἐπισκ. Tripoleos, Leone ἐπισκ. Traculorum, Stephano ἐπισκ. Salensium, Joanne ἐπισκ. * Tabalensium, Stephano ἐπισκ. Silandi, Joanne ἐπισκ. Setensium, Theophane ἐπισκ. * Myoniz, Lycasto ἐπισκ. Philadelphiz, Michale ἐπισκ. Trallæ, * Georgio ἐπισκ. Gordorum, Joanne ἐπισκ. Daldæ, Eustathio ἐπισκ. Orcazæ, Theopisto ἐπισκ. Hermocapelizæ, David ἐπισκ. Helenopoies, Cyrione ἐπισκ. * Lepiti, Theophylacto ἐπισκ. Apolloniadis, Constantino ἐπισκ. Cesareæ Bithyniz, Georgio ἐπισκ. Basinopoies, Leone ἐπισκ. * Aristæ, Nicephoro ἐπισκ. Hadriani, Basilio presbytero & vicario Dascylii, Niceta ἐπισκ. Melzæ, Nephytio ἐπισκ. Gordoservorum, Leontio ἐπισκ. * Linosæ, Leone ἐπισκ. Aspendo-

ACTIO PRIMA Pinar.

Leontio

Theophylacto

Tymnorum, Tyranensium

Pavlos, Callipoies

Chalcedo

Cyriothorum

Romanini

Mzoniz

Gregoria

Lepiti

Libor

1 Pro Primitis. 2 In Notitia est Ἀσῶν. 3 In Notitia est Μελιουπόλις. 4 In Notitia est Ἀδρανυθῶν. 5 Pro Iuzæ. 6 In Eðhæf. Τραλλῶν. 7 Pro Τραλλῆς, in Lydia. 8 Pro Βυθαιουπόλεως, in Bithynia. 9 Al. Τυμνοπόλις, pro Τυμνοπόλις. 10 Pro Ατάνδρου. 11 Pro Τίῶν. 12 In m. Chalcide Thracie. 12 Pro, Μελίς, Cyprensis, ut mox Cyprensis pro Cyprensis. 13 Pro, Illi. 14 In Notitia & in Eðhæf. Γαλατίας, in Lydia. 15 In Græco, Lepiti, in Bithynia. 17 In Eðhæf. Ἀριστε: apud Phot. Epist. 10. Epist. Concil. General. Tom. XII. R r r

HARDUIN NOTÆ

donensium, Joanne episcopo Hetenen-
 sium, Leone episcopo Amisi, Con-
 stantino episcopo Zelenium, Mariano vi-
 cario Zalichi, Gregorio episcopo Sino-
 re, Georgio episcopo Nicopoleos,
 Constantino episcopo Alimensium,
 Gregorio episcopo Amastri, Heraclio
 episcopo Junopoleos, Theophane epi-
 scopo Sorentium, Niceta episcopo Da-
 dybrénsium, Theophilo episcopo Prusa-
 dis, Constantino episcopo Gratiz, Ni-
 ceta episcopo Hadrianopoleos, Joanne
 episcopo Heraclæ Pontii, Theodoro e-
 piscopo Comanensium, Niceta episcopo
 Brizzi, Nicephoro episcopo Clanensium,
 Leone episcopo Trocnadensium, Leone B
 episcopo Corydalensium, Anastasio epi-
 scopo Patarsensium, Georgio episcopo
 Nilæ, Stephano episcopo Arzchorum,
 Theodoro episcopo Pinnarorum, Nicode-
 mo episcopo Sidymensium, Georgio epi-
 scopo Huniandi, Constantino episcopo
 Candibensium, Stauracio episcopo Zeno-
 nopoleos, Leone episcopo Limyren-
 sium, Stephano episcopo Caunensium,
 Constantino episcopo Thenium, Con-
 stantino episcopo Combensium, Petro
 diacono & vicario Oricandensium, Jo-
 anne diacono & vicario Phafelidis, Theo-
 phylasto diacono & vicario Cariz, Gre-
 gorio episcopo Cibyre, Basilio epi-
 scopo Tabensium, Dorotheo episcopo Neo-
 poleos, Constantino episcopo Alabanden-
 sium, Gregorio episcopo Heracliz, Da-
 vid episcopo Jassi, Gregorio episcopo
 Mylallensium, Sergio episcopo Beligien-
 sium, Joanne episcopo Mindi, Staura-
 cio episcopo Stadiz, Gregorio episcopo
 Statoniciz, Anthimo episcopo Hyliari-
 mensium, Theophylasto vicario Amyzo-
 nis, Niceta vicario Halicarnassi, Mau-
 riano vicario Ceramenisium, Theodosio
 episcopo Chonenisium, Michael epi-
 scopo Charetopenisium, Pantaleone epi-
 scopo Velentiz, Georgio episcopo Pelten-
 sium, Christophoro episcopo Atanasi,
 Leone episcopo Eumeniz, Paulo epi-
 scopo Acmoniz, Gregorio episcopo Time-
 nutherenisium, Leone episcopo Traja-
 nopoleos, Leone episcopo Aleus, Ni-
 cephoro episcopo Lundensium, Georgio
 episcopo Appiz, Constantino episcopo
 Eucarpiz, Michael epi-
 scopo Hierapoleos, Niceta episcopo Nacoliæ,
 Christophoro episcopo Promissi, Nicolao e-
 piscopo Phytiz, Theophylasto episcopo
 Cinnabori, Niceta episcopo Augustopo-
 leos, Constantino episcopo Cotiyaii,
 Georgio episcopo Medizi, Theophylasto
 economo & vicario Hypsi, Stephano
 episcopo Houtensium, Joanne electo He-
 thorii, Constantino episcopo Ambla-
 densium, Epiphanio episcopo Pertenisium,
 Sisinio episcopo Philomelii, Michale e-
 piscopo Pappensium, Theodosio episcopo
 Sagallai, Sisinio episcopo Aramiæ

πισκίς. Γερδοσίρων, Λιουτίου επισκ. Λιούτις,
 Λιούτῳ επισκ. Ασκαδών, Ιωάννου επισκόν.
 Εύκων, Λιούτῳ επισκ. Αμίνου, Κωνσταντίνου
 επισκόν. Σήλων, Μαρματῶ πποτηρητῶ Ζαλίχου,
 Γρηγορίου επισκ. Σιωνίης, Γεωργίου επισκ. Νι-
 χοπόλεως ἀνω, Κωνσταντίνου επισκ. Σασίμων,
 Γρηγορίου επισκ. Αμάρης, Ηρακλείου επισκ. Κε-
 λευποπόλεως, Νικήτη επισκ. Δαδύβρων, Θεοφί-
 λου επισκ. Σόρων, Θεοφίλου επισκ. Πρωσσίδῳ,
 Κωνσταντίνου επισκ. Κρατίας, Νικήτη επισκ. Κε-
 λευποπόλεως, Ιωάννου επισκ. Ηρακλείας Πέν-
 τω, Θεόδωρου επισκ. Κομάνων, Νικήτη επισκ.
 Ροιζαίς, Νικήφωρου επισκ. Κλασίων, Λιού-
 τῳ επισκ. Τροκνάδων, Λιούτῳ επισκ. Κορυ-
 δάλων, Αναστασίου επισκ. Πατιύρων, Γεωργίου
 επισκ. Νισῶ, Σπυριδίου επισκ. Αράζων, Θεο-
 δώρου επισκ. Πινάρων, Νικόδημου επισκ. Σιδύ-
 μων, Γεωργίου επισκ. Ουσιάνων, Κωνσταντί-
 νου επισκ. Κανδήρων, Σπυριδίου επισκ. Ζη-
 νυποπόλεως, Λιουτίου επισκ. Λιμίρων, Σπυριδίου
 επισκ. Κώνων, Κωνσταντίνου επισκ. Τῶ Τλῶν,
 Κωνσταντίνου επισκ. Κόμβων, Πέτρου ὁσκότου
 ἑ πποτηρητῶ Ουκατών, Ιωάννου ὁσκότου καὶ
 πποτηρητῶ Φασιλιδῳ, Θεοφιλᾶκτου ὁσκότου καὶ
 πποτηρητῶ Κασίας, Γρηγορίου επισκ. Κίβυρης,
 Βασιλείου επισκ. Τάβων, Δωροθέου επισκ. Νια-
 πόλεως, Κωνσταντίνου επισκ. Αλαβαίνων, Γρη-
 γορίου επισκ. Ηρακλείας, Δαβίδ επισκ. Ιασῶν,
 Γρηγορίου επισκ. Μυλάων, Σεργίου επισκ. ὁ-
 σκ. Βεγγυλίων, Ιωάννου επισκ. Μιυδου, Σπυ-
 ραχίου επισκ. Σταδίας, Γρηγορίου επισκ. ὁσκότου
 Στρατινικίας, Ανθίμου επισκ. Τλαρμιαν, Θεο-
 φιλάκτου πποτηρητῶ Αμυζών, Νικήτη ππο-
 τηρητῶ Αλικαρνασσῶ, Μαρματῶ πποτηρητῶ Κι-
 ραμών, Θεοδοσίου επισκ. Χώνων, Μιχαήλ ἐπι-
 σκότου Χαϊρετῶν, Παντελεόντῳ επισκ. ὁσκότου
 Οὐιλωτίας, Γεωργίου επισκ. Πίλων, Χριστοφοῦ
 επισκ. ὁσκότου Ατανασῶ, Λιούτῳ επισκ. Εὐμβρίας,
 Παύλου επισκ. Αχμασίας, Γρηγορίου επισκ. ὁσκότου
 Τυμβουθῶρων, Λιούτῳ επισκ. Τραιανου-
 πόλεως, Λιούτῳ επισκ. Αλίου, Νικήφωρου ἐ-
 πισκ. Λουιδων, Γεωργίου επισκ. Αττίας, Κων-
 σταντίνου επισκ. Εὐκαρτίας, Μιχαήλ επισκ. Ιε-
 ραπόλεως, Νικήτη επισκ. Νακωλείας, Χερσοφῶ-
 ρε επισκ. ὁσκότου Προβυσῶ. Νικολάου επισκ. ὁσκότου
 Φυτείας, Θεοφιλᾶκτου επισκ. Κινναβῶρου,
 Νικήτη επισκ. Αὐγουστοπόλεως, Κωνσταντίνου ἐπι-
 σκότου Κοτυακίας, Γεωργίου επισκ. Μηδισίου,
 Θεοφιλᾶκτου οἰκονόμου καὶ πποτηρητῶ Τῶ Τλῶν,
 Σπυριδίου ὁσκότου Ὁρῶν, Ιωάννου ὁσκότου
 Ἐκτορίου, Κωνσταντίνου επισκ. Ἀμβλάδων,
 Επικρατίου επισκ. Πέρων, Σισινίου επισκ. τῶ Φι-
 λομηλίου, Μιχαήλ επισκ. Πάππων, Θεοδοσίου
 επισκ. Σαγαλλῶν, Σισινίου επισκ. Αταμείας
 τῶ Κεωτῶ, Κωνσταντίνου επισκ. Κονάτης, Νι-
 κηφῶρου επισκ. Ἀδάων. Πέτρου επισκ. Τυα-
 σῶ,

ANNO CHRISTI 1179

HARDUINI NOTÆ

1 In Notitia, Ὁρκαπιδες, in Lycia. 2 In Mf. Sagallai.
 3 Pro Kalydon. 4 Pro, Κομάνων, in Lydia. 5 In Notitia Phrygia, Καϊρέτων: & μορ, Οὐαλοσῶν, &
 Αρκαπιδων. 6 In Notitia, Τυμβουθῶρων: & μορ, Τερενῶρων. 7 In Notitia Phrygia, Περμωσῶν.
 8 In Notitia, Κινναβῶρων. 9 Pro, Μυλάων, in Phrygia Salutaris. 10 In Notitia, Ἰφῶν.
 11 Pro, Σιωνίης, in Phrygia eadem. 12 etc. 13 In Pifidia. 14 Pro, Τυτιανῶν, in Pifidia.
 15 In Cælia.

ANNO CHRISTI 197.

ΑΙΟΥΤΗ

ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΒΟΥΛΟΙ

σὺ, Λιόντι ἐπισκόπῳ Βάρκ, Πέτρῳ ἐπισκόπῳ Σικελίας τῆς Πισιδίας, Λεωντίῳ οἰκονομῷ καὶ υποπρωτῷ Σεζοπόλεως, Μαρτιανῷ ἐπισκ. Μασίδων, Παύλῳ ἐπισκ. Ατταλίας, Νικηφόρῳ ἐπισκόπῳ φλόγγων, Ἀπολίῳ ἐπισκ. Σαβιλλῶν, Μάρτυρος ἐπισκ. Πρασανῶν, Θεοδορίῳ ἐπισκόπῳ Γερμανικοπόλεως, Εὐσταθίου ἐπισκ. Βελσιδίρεως, Σισinnῷ ἐπισκ. Συλῆς, Ζαχαρίου ἐπισκόπου Καρδαβύδων, Σισinnῷ ἐπισκ. Μουσείδων, Εὐσταθίου ἐπισκ. Λάμων, Θεοφυλάκτῳ ἐπισκ. Ζευκοπόλεως, Κωνσταντίνῳ ἐπισκ. Δαλισσαδῶν, Νεκαστίῳ ἐπισκ. Λαυζιδῶν, Μακάρῳ ἐπισκ. Ἀρκανδῶν.

Ciboti, Conitantino episcopo, Conanz, Nicephore episcopo Adadensium, Petro episcopo Tyasi, Leone episcopo Barz, Petro episcopo Seleucia Pisdia, Leone vicedomino & vicario Sozopoleos, Mariano episcopo Magydenium, Paulo episcopo Attaliz, Nicephoro episcopo Floggensium, Leone episcopo Andidensium, Leone episcopo Sibyllensium, Manzone episcopo Pracanensium, Theodoro episcopo Germanicopoleos, Eustathio episcopo Cylindereos, Sisinio episcopo Syca, Zacharia episcopo Cardabudensium, Sisinio episcopo Musbadensium, Eustathio episcopo Lamensium, Theophylacto episcopo Zenopoleos, Constantino episcopo Dalisandi, Anastasio episcopo Lauzendensium, Macario episcopo Arcandorum.

ACTIO PRIMA

LEONTO

LEONTO

Καθεδρεύοντες ἐπὶ τῷ ἱερῷ αὐτῶν ἁμῶν τῶν ναῶν τῆς ἀγίας μεγάλης ἐκκλησίας τῆς ἐκωνύμῃ Σοφίας, συμπαραόντων ἑ ἀκροβύβων τῆς ἐδοξοτόπων ἑ μεγαλοσπριταίων ἀρχόντων, τῆς Πέτρῳ τῷ πατριάρχῳ ἀπὸ ἐκείνου πατριάρχου, καὶ κομῶν τῷ Θεοφυλάκτῳ Καισαρὶ ὄψαιου, καὶ Ἰωάννου βασιλικῷ ἑταρίου καὶ λογοθέτῳ τοῦ κρατικῶν λογαρισμῶν, καὶ ἀλαβεράτων ἀρχιμαστέρων, ἡγουμένων καὶ μοναχῶν καὶ ἀσκητῶν τῶν ἀγαθῶν καὶ ἁγίων τοῦ Θεοῦ Λαυζιδῶν.

Sedentibusque ante sacratissimum ambonem templi sanctissimae magnae ecclesiae quae cognominatur Sophia, praesentibus & audientibus gloriosissimis & magnificentissimis principibus, id est, Petrona laudatissimo exconsule, patricio & comite Deo conservandi imperialis officii, & Joanne imperiali ostiario & logotheta imperiali logotheta, & reverendissimis archimandritis, hegumenis & monachis, propolitis sanctis & intemeratis Dei evangelii.

Gr. obsequi. allianis

Οἱ ἀλαβεράτοι ἐπίσκοποι Σικελίας τῆς νήσου εἶπον· Ἀξίον ἡγήμεθα, καὶ κατὰ πάντα προσήκον τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμένῃ συνεδῶν, πρὸς ἵνα παρὲν τῶν μελλόντων ἐκτελεσθῶν κεφαλαιῶν ἀπομασάσθαι, καὶ εὐραν τῶν λόγων ἀνοῖξαι τὸν προκαθήμενον τῆς βασιλευσῆς Κωνσταντινουπόλεως νίας Ρώμης ἐσώπῳ ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἀποκατήχοντα ἀποφρονῆσαι τὰ εἰκότα.

Reverendissimi episcopi Siciliae insulae dixerunt: Dignum ducimus, & per omnia huic sanctae & universali synodo conveniens esse petimus, ut ad exquirendorum inchoationem capitulorum sanctissimus & summus ac eximus pastor & praesul regiae Constantinopoleos novae Romae proceum faciat, & ostium verbo aperiat, & quae congrua sunt, vociferando pronunciet.

Ἡ ἀγία συνὸς εἶπε· ἤνθῳ κατὰ τὴν αἴτησιν τῶν ἐσώπῳ ἐπίσκοπων.

Santa synodus dixit: Fiat secundum postulationem sanctissimorum episcoporum.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος ἑ μακαριώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· Ἐμμερον νῦν εἶσιν εἶπῳ τῶν προφητικῶν ἐκείνου φωνῶν, ἡ τὸν τοῦ ναὸς ἡσάσθαι ἑ τῷ Λαυζιδῶν κρυπτομύθῳ· εἶσαι τὸ σχολία εἰς ἑθεῖς, καὶ αἱ ἑαχίαι εἰς ὅδῳ λείας. ὅταν γάρ τι θεὸς ποιῆσῃ, πᾶσα ἑ πῆς ἀσπῆμῶν εἶσαι ἑκείνη· ὅτι τὸ βελήματι αὐτῷ ἀντίσταν ἑδέκ. εἰ γὰρ καὶ ἐκείνη τὸ ἀρχαῖον ἐχθρῶ ἀποβολῆς, τὸ δὲ λῶν τῶ ἀσπῆμῶν καὶ τῶν τῶν αἰσῶν καθεδρικῶν ἐκκλησιῶν, τὸ περιστῶν χρόνῳ κατὰ τὰς καλῶν τῶ Ἀγγίς μῶν ἑ τῇ Θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, προκαθήμενον ἡμῶν ἑ τὸ σπῆδῶν τῶ σαλαγγῶν τῶ πῆματι, ἁγίων καὶ πατριάρχῳ ἀποστόλων, ἐκείνην πολίανδρῶ ἑχλῶ· Συμῶ καὶ πικρίας γῆμων, χεῖρας ἡμῶν ἐπιβαλεῖν· ὅς ἑ χεῖρ θεοῦ ἑρῶνδρῶν, ἑχόντες εἰς συμμαχίαν καὶ τῶν δειδῶν ἐπίσκοπος, ὡν πῆ ὄνοματα ἐκείνη ἐπερῶσθαι, ὡς παρὰ πάντων γῶν ὁμῶν· καὶ πρὸς ἑρῶνδρῶν κελύσαι τῶ λαλήθῶν καὶ βεβαιώθῶν τὸν τῆς ἀληθείας ἑσῶν λόγον· ἀλλ' αὐτῶ εἰ παρὰ τῷ θεῷ ὁδηγῶν.

Tarasius sanctissimus & beatissimus patriarcha Constantinopoleos dixit: Opportunum est nunc dicere prophetica illam vocem, quam saepe audivimus per evangelium praedicari: *Ernus proa in directa, & aspera in e/a.* Quando enim Deus facit aliquid, omnis in his quae aguntur, facilis sequitur, quoniam voluntati ejus resistit nullus. Nam etiam ex antiqui hostis immissione, qui vult concitare super sanctam ecclesiam catholicam, praeterito anno Kalendis Augusti in Deo conservata regia urbe praesidentibus nobis in venerabili templo tubarum spiritus, sanctorum videlicet & laudabilissimorum apostolorum, commota est multorum turba virorum furore ac amaritudine plena, ut in nos manus injiceret; ex qua manu divina erepti sumus, habentes in auxilium quosdam episcopos, qui facile numerari possunt, quorum nomina voluntarie praeterimus; quoniam omnibus nota sunt: & ad modicum visum prohibuisse loqui, & confirmare pium veritatis sermonem. Sed mitissimi Imperatores postridivinitus acti, cum eorum orthodoxia propugnatores, & sinistra

Luc. 1. E/a. 40

temore & conturbat

HARDUINI NOTAE

1 In Notitia, Anadolis. 2 In Notitia Caes, Anadol. 3 Mf. Camae. 4 Mf. Tyas. 5 Mf. Paris. Phlogensium. 6 Pto. Calcedon. 7 Pto. Keras, in Phrygia.

ACTIO PRIMA

ANNO CHRISTI 10.

opinionis oblutatores, non dederunt somnum oculis suis, & palpebris suis dormitionem, donec tabernaculum Dei, id est, ecclesiam ejus in unum restituerent; & pacificum hanc habitaculum redderent. Quapropter consilio & voluntate Dei rursus in idipsum congregaverunt nos. Verum pro his bonas recipient vicissitudines a Christo omnium nostrum imperatore, qui ad has multipliciter remetiendum pontentissimus est. Nos ergo, sacri viri, adjutorem illum invocantes, & in pectore nostro timorem ejus habentes, futurumque judicium in mente recipientes, accingamur lumbos mentis nostrae in veritate, & vigilantes in omnibus secundum apostolum, aequilibraminis judicium judicemus; & omnem vocum novitatem, ambitum atque superfuitatem tamquam puro tritico superfeminata zizania, sine omni dilatione radicibus evellamus, utpote veritati obviantia, & ecclesiae repugnancia. Quae enim in ea tradita sunt, non sunt est & non, sed & existunt in veritate, & permanent incorrupta & immutata in sempiterna saecula. Sine mendacio quippe est qui repromisit dicens: Porta inferi non prevalebunt adversus eam: & si certificati fuerimus quod placabile sit in conspectu Dei, convenienti qui praeterito anno restitit veritati. Si quis est in illis sermo vel contradictionis vel etiam ratiocinationis, dicant. Ita namque omnis examinatio manifesta fiet.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiae Cypri dixit: Si videtur huic sanctae & universali synodo, secundum quae dicta sunt a sanctissimo & beatissimo patriarcha Tarasio, ingredientur sanctissimi episcopi, qui in hac criminati sunt parte, in conspectu huius sanctae & universalis synodi.

Sancta synodus dicit: ingredientur: & ingressi sunt episcopi qui praedicti sunt. Cumque ingressi fuissent, gloriosissimi principes dixerunt: Domini nostri benigni honorabilem & adorandam sacram iusserunt mittere ad omnem sacratam synodum vestram. Et audire.

Sancta synodus dixit: Confirmet Deus imperium bonorum dominorum nostrorum: & delatam in manibus gloriosissimus a secretis Leontius eandem piam sacram legit.

Sacra. Constantinus & Irene fideles imperatores Romanorum, sanctissimis episcopis, qui in voluntate & gratia Dei, & iussione sui imperii nostri convenerunt in Nicena synodo.

Sapientia, quae vere Dei & Patris est per E naturam, Dominus videlicet Jesus Christus verus Deus noster per divinam suam & magnam carnis dispensationem removens nos ab errore idolorum, nostram assumpsit, & cooperatione connaturalis sui spiritus renovavit naturam: & primus pontifex factus, hac vos appellatione dignos effecit, o sacri viri. Ipse igitur pastor bonus, qui ovem,

αἱ μὲν ἀπαύταται ἡμῶν βροχλεῖς, ὡς ὄντες τῆς ἀφ' ὀρθοδοξίας ὑπέρμαχοι, ἵης δὲ κακοδοξίας ἀντιμαχοι, ἐκ ἔδρασαν, ἐδὲ δώσωπιν ὑλον πῶς ἐφ' ὀθαλμοῖς αὐτῶν, κ' πῶς βλαφαροῖς νυχαγμον, ἕως ἀν τὸ σκλίωμα τῷ Θεῷ, ἤτοι τῷ ἐκκλησίαν αὐτῷ ἐς τὸ ἀποκαταστήσειεν, κ' ἐφ' ἑλπιῶν διαιτην ταύτην παράχοιεν. διὸ βεβῆκεν ἡ δόξα τῷ Θεῷ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηγαγον ἡμᾶς. ἀλλὰ πῶς ὑπὲρ τῶν ἱβ' ἀγαθῶν ἀμοιβᾶς λήψοιτο παρὰ τῷ πῶτος κολλασίας ἀντιμαχῶν διωκτῶν Χριστῷ τῷ συμβασιλείῳ ἡμῶν. ἡμεῖς αὐτῶν ἱεροὶ ἄνδρες, αὐτῶν ἀρωγὸν ἐπικαλεσάμενοι καὶ τὴν φόβον αὐτῶ ἐστειροσάμενοι, τῷ τῷ μέλλουσιν β' κέσιν ἐν τῷ λαμβανούμεν, ἀναζωσώμεθα τὸς ὁσφίας τῆς ὁμοιοῦς ἡμῶν ἐν ἀληθείᾳ, κ' ἠθροπτε ἐν πᾶσιν ἀποσελικῶς, τὸ ἰσθροπον κερῶν. ἵνα κἄσαν κρηνοφῶν, ὑφισίντε κ' πλοισασμῶν, ὡς ζιζάνια τῷ καθαρῷ σίτῳ ἐπισπαρῶτα, ἀναβολῆς φάσης ἐπὶς ἐκτίλωμεν, ὡς τῆς ἀληθείας ἀτίθητε, κ' τῆς ἐκκλησίας ἀτίμαχα. πὶ γὰρ ἐν αὐτῷ παραδοσῶτα ἐκ εἰσὶ ναὶ κ' οὐ, ἀλλὰ ναὶ εἰσιν ἐν ἀληθείᾳ, κ' μῆσιν ἀρραγῆ κ' ἀκράδαντε ἐς τὴν αἰῶν. ἀφ' ἁδὲς γὰρ εἰσιν ὁ ἐπαγγελία. κ' κ' αἰετὶ ἀδὲ ἐκατοχούσση αὐτῆς, κ' εἰ πληροφῶμεθα ἀρετῶν εἶναι ἐναπῶν τῷ Θεῷ παραχρησῶσαν οἱ κατὰ τὴν πέρσοι χρόνον ἀντιπαρῶσι τῷ ἀληθείᾳ: κ' ἐπὶς εἰσιν αὐτῆς λογ. εἶτε ἀντιλογίας, ἢ ἐ ἀπολογίας, λαλεῖσαν. ἐτω γὰρ πᾶσα ἐξήσεις φανερα γρησῆται.

Κωνσταντῖν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν. εἰδοκῆται τῇ ἁγίᾳ κ' οἰκουμενικῇ συνόδῳ. κατὰ τὴν λαλησῶτα σῶρα τῷ ἀγιωπῶν κ' μακαρωπῶν πατριάρχῃ Ταρασίῳ, εἰσελθῆσαν οἱ ὁσῶπῶν ἐπίσκοποι, οἱ ἐν πῶ τῷ μίρει ἐκκλησῶν, ἐτώπιον τῆς ἁγίας ταύτης κ' οἰκουμενικῆς συνόδου.

Ἡ ἁγία σὺνδὸς εἶπεν. εἰσελθῆσαν. κ' εἰσελθῶν οἱ ἀποσερημῶν ἐπίσκοποι. κ' εἰσελθῶντων αὐτῶ, οἱ εἰδοκῶντες ἀρχοντες εἶπον. οἱ δεσπῶντες ἡμῶν οἱ ἀγαθοὶ τιμίαν σάκραν κ' προσκυνημῶν ἐκείδσαν ἀποσελῶν ἀπὸς πᾶσαν τῷ ἱερῶν ὑμῶν σὺνδον. κ' ἀκῶσαν.

Ἡ ἁγία σὺνδὸς εἶπε. περιῶσαι ὁ Θεὸς τῷ βασιλείᾳ ἡμῶν ἱβ' ἁγαθῶν. κ' ἀναγαγῶν ἐπὶ χεῖρας ὁ εἰδοκῶντες ἀσκηῆτις Λεοντῖν τῷ αὐτῷ δεσῶν σάκραν ἀνεγῶν.

Σάκρα. Κωνσταντῖνος κ' Εἰρήνην πῶσι βασιλεῖς Ρωμαίων, πῶς ἡ δόξα ἐ χάριτι Θεῷ, κ' κείδσει τῆς ἡμετέρας δεσῶν βασιλείας συναθροισῶσιν ἀγιωπῶν ἐπισκόποις ἐν τῷ κατὰ Νίκην συνόδῳ.

Ἡ ὄντως κατὰ φύσιν τῷ Θεῷ, κ' πατρὸς σοφία ὁ κῆρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, διὰ τῆς ἐν σαρκὶ θεοῦ αὐτῷ κ' μεγάλης οἰκονομίας ἀποσῆσας ἡμᾶς τῆς πλάτης ἱβ' εἰδῶλων, τῷ ἡμετέραν περὶ σάμῳ ἐκαπνορησῶσιν σιωερῶν τῷ συμφῶν αὐτῷ πνεύματι. κ' σῶσι ἀρχιερέας γιγῶν, ταύτης ὑμᾶς ἠξῶσαν τῆς ἀποσερῶν, ὡ ἱεροὶ ἄνδρες. αὐτῶ ἐν ὁ

ποι-

1 MS. Certe facti. Hard.

2 MS. ut conveniant. Harduinus.

ANNO CHRISTI 753.

ποιμῶν ὁ καλὸς, ὁ τὸ περὶ κληρονομίαν ἀφάβατον ἔπι τῶν ὁμῶν βασιλεὺς, τὸν ἐκτείνοντα ἄνθρωπον τῆ ἰδίᾳ ποιμῆ συγκαταμιχίας, ταῖς ἀγγελικαῖς καὶ λειτουργικαῖς αὐτῷ δωάμεσι, κατήλαξεν ἡμᾶς ἐν ἑαυτῷ, τὸ μισότιμον τὸ φραγμαῦ λύσας, τὴν ἐχθρὰν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτῷ, εἰρηνικῶν διαγωγῶν ἡμῖν χαρισάμενος. διὸ ἔλαγγελικῶς πᾶσι κηρότων ἔλαγε. μακάριοι οἱ εἰρηνωτικοί, οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ κληθήσονται. ταῦτες ἐν τῆς μακαριότητος τῆς χαριστικῆς ἡμῖν τῆν ἀρχαίαν υἱοθεσίαν, ἐν τῆς ἡμετέρας βασιλείας, ἑπὶ εἰρήλῳ καὶ ὁμόνοιαν πᾶσαν τῆν Ῥωμαϊκὴν ἡμῶν πολιτείαν διαδοῦναι ἐπέδομεν. Ἐξαιρέτως δὲ τῆς τῶν ἁγίων τῶ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ἀπὸ τῆς φρονιτικῆς βολόμεθα, καὶ τὴν τῆς ἱερέων ἐσώσιν διὰ παντὸς ἐμποροῦναι ἀποαιρμεῖν, ἀναπλῆς, ἀρετῆ, δὺς τῶς τε καὶ μισσημείας. καὶ παρῆσι τοῦ ἀδοκίματον διὰ τῶν αὐτῶν ποιοτητῶν καὶ ἀντιφάσεων τῆς ἀποσταλάτων συνοδικῶν γραμματέων παρὰ τῶ ἀγιωτάτω πατριάρχη· ἄτῳ γὰρ ἐστὶν ἀρχῆς τοῦ νόμου συνοδικῆς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τῆς ἀπὸ περὶ τὸν εἰς πύρατι διαβίβησιν τὸ διαγγέλιον. περὶ τὸν ἀδοκίματον καὶ ἐπιπέσει αὐτῷ συνομηγοῦν ἡμᾶς ἰσὺς ἐσιωπῆτος αὐτῷ ἱερέσι, τῶς διατιθεμῶς τῆν δικαιοσύνην αὐτῷ ἐπιθυσιαις ἀναιμακτικῆς, ἵνα τῶς ὁμοίως τῆς ὁρθῆς δογματισαῶν συνοδῶν ἢ κέρσις ἡμῶν ἐφαμῶν ἡμῶν, καὶ πᾶσιν ἢ αἰγλή τῶ ἀνδραγαθῶς κατολάμψῃ. ἰδεῖς γὰρ ἄβλας λυχνον, τῆς ὁμοίως αὐτῶν ἐπὶ τὸν μέδιον, κατὰ τῆν τῶ κυρτῶ φωνῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῆν λυχνίαν, ἑπὶ λάμψῃ πᾶσι τῶς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἑπὶ γὰρ καὶ ταῖς ἀνοδίαν παρὰ τῆς πατρῶν ἡμῶν βασιλείας παραδοθείσαις ἡμῖν θεομουσιαῖς ἐξακολουθήσῃ, ἔαι ἁγίαι τῶ Θεοῦ ἐκκλησίαι ἐν εἰρηνικῶν τῆς διαβίβησιν. ποῦτον γὰρ ὑπερμαχῶν τῆς ἀληθείας, καὶ ἑπὶ τῆν βασιλείαν σωτηρομένη, ἔ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φρονιτικῆς κατιστάτως, τῆν ἀρχῆς ἐκθεομουσιαῖαν κρατῶναι θέλοντες, ὡς ἔ στρατωτικοῖς βολόμεσι κατηχῶν, καὶ πολιτικῆς μερίμναις ἐξακολουθῶν, ἑπὶ τῶν ἔργων ἔχοντες τῆν εἰρηνικὴν διαίταν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐν ἑαυτῶν ταῦτι τιθέμενοι, τῆν τακτικῶν ὁμῶν συνοδοῦναι ἐκ ἀεικάμοτον συνοδῶν. διδόντες ἐκαστῶ ἀδειαν, ἵνα διὰ τῆς πᾶσης ὑποσολῆς ἀληθῶς τῶ βεβηλωμένῳ αὐτῷ, ἑπὶ τῶ ἀκερβῆ ἔξῆται ἡμῶν, καὶ πλῆον παρῆσιαδῶν αὐτῶν ἀληθείαν. ἵνα καὶ ἐκποδῶν ἐλατῶν ἢ τῆς ἐκκλησιῶν διατάσις, καὶ ὁ τῆς εἰρήνης πᾶσιν ἡμῖν ἀρμοδῶν συνδισμος. καὶ ἐπειδὴ περὶ Παῦλος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης μέλων κατὰ βούλησιν θεῶν τῶ ἐπὶ τῶν δέσμῳ λύομαι, καὶ καταλιμπάνειν ταῦτῶν τῶν παροικίαν, καὶ ἑπὶ τῆν ἐκεί κατοικίαν ἐσθῆμεν, μάλλον δὲ ἑπὶ τὸν δεσπότην Χριστῶν, τῆ ἐπισκοπῆ ἀπεπέλασ, τῶν μοναχικῶν αἰρετισμῶν. ἔιον ἡμῶν δὲ ἐρωτησάντων αὐτῶν, τῶν ἐκεῖ τῶ πεσοῖκας; ἀπεκρίνατο ἡμῖν, ὅτι ἐπὶ τῶ θανάτῳ καταληφθῶ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ταύτης τῆς θεοφυλάκτου ἔ βασιλείας πύλας, τὸ ἀνάστημα ἔξω ἀπὸ πᾶσης τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ὁ ἀπάγει εἰς τὸ σκοτῶ τὸ ἐξώπρον, τὸ ἡσημασμένον τῆς διαβόλου καὶ τῶς ἀγγελοῦ αὐτῶ. διότι συνοδοῦναι λίγασι ἡμῶν αὐτῶ ἐσῆτα καταπέριψαν τῶς εἰκονικῆς ἀναζω-

que erraverat, super humeros portavit, hominem qui deciderat, proprio gregi, angelicis videlicet & administratoriis virtutibus suis confocians, reconciliavit nos in semetipso; medioque maceræ sublato pariete, solvit inimicitiam in carne sua, pacificam nobis conversationem condonans. Propter quod evangelice omnibus prædicans edicebat: *Beati pacifici, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur*. Ergo intra hanc beatitudinem, quæ nobis nobilitatem adoptionis filiorum donavit, inveniri pium imperium nostrum volens, ad pacem & concordiam omnem Romanam rempublicam nostram dirigere festinat. Præcipue autem sanctorum Dei ecclesiarum boni ordinis sollicitudinem sumere cupit, atque sacerdotum mercari semper unitatem procurat, orientis, septentrionis, occidentis & meridiei, & præfules adsunt, Deo volente, per vicarios suos una cum reciprocis scriptis ad synodicas literas quæ missæ sunt a sanctissimo patriarcha. Ista enim antiquitus lex synodica catholicæ ecclesiæ, quæ a finibus usque ad fines suscepit evangelium. Igitur beneplacito & nutu ejus congregavimus vos sanctos sacerdotes ipsius, qui disponitis testamentum ejus super incruenta sacrificia, ut diffinitionibus synodorum quæ recte dogmatizaverunt, iudicium vestrum simile fiat, & cunctis splendor spiritus illucescat: *Nemo enim accendens lucernam, ponit eam sub modio; secundum Domini vocem, sed super candellabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt*. Sic enim & legis latrones, quæ olim a patribus nostris pie traditæ sunt nobis, sequemini, & sanctæ Dei ecclesiæ in pacifico ordine permanent. Addeo quippe confligimus pro veritate, & ad pietatem contendimus, & ecclesiastico ordini consulimus, antiquam legis latronem confirmare volentes, ut & militariibus consiliis detenti, & reipublicæ curis vacantes, primum opus habeamus pacificam observantiam ecclesiæ catholicæ, & in secundo hoc ponentes, ad sacratissimam vestram non fatigemur synodum congregandam; dantes unicuique licentiam, ut sine omni subtractione loquatur quæ sibi visa fuerint, ut distincta examinatio fiat, & magis fiducialiter veritas agatur, quatenus & ecclesiarum dissensio funditus abigatur, & pacis compago nobis omnibus coarctetur. Et quoniam Paulus sanctissimus patriarcha cum secundum divinam voluntatem a presentibus vinculis absolvendus, & hanc peregrinationem dimissurus, atque ad habitationem, imo veto ad ipsum Dominum Christum profecturus esset, episcopatum refutavit, vitam eligens monachorum: nobis autem interrogantibus eum, quamobrem hoc fecerit; respondit: *Quia si morte preoccupatus fuero in episcopatu Deo conservandæ regie urbis, anathema habebō a tota catholica ecclesiâ, quod ducit in tenebras exteriores, quæ præparatæ sunt diabolo & angelis ejus: eo quod synodum quamdam dicant hic effectam, quæ subvertat imaginales picturas, quas ecclesiâ catholica tenet, amplectitur, & ad commemorationem principalium suscipit. Hoc animam meam*

ACTIO PRIMA

MANUS

idem

distina

con-

CTIO
LIMA

ANNO
CHRISTI
1006

conturbat, hoc me in commotionem adducit, quomodo effugiam iudicium Dei, pro eo quod cum huiusmodi vitis conversatus fuerim & compnatus. Hæc vero etiam quibusdam gloriosissimorum principum nostrorum locutus est, & sic vita excessit. Hanc ergo terribilem sententiam considerante pio imperio nostro, quamquam & ante hoc ex multis audientibus huiusmodi iurgium, consilium nobiscum consiliati sumus, quidnam deberet fieri.

γραφήται, ἃς ἡ καθολικὴ ἐκκλησία κρατῆ καὶ ἀσπάζεται, ἔσθ' ὑπόμνησιν τῶν σωματικῶν ἀποδείχεται. πῦρ μὲν τῶν ψυχῶν τυράττει. τῶν μὲν εἰς ὑπόμνησιν φέροι, πῶς ἐκφύλαται πικρὰ τὸ θεῖον, διότι πῦρ τῶν ἀνθρώπων συναντρεστέων, σὺν ἐσθ' ἡμῶν. ταῦτα καὶ τῶν ἐσθ' ἡμῶν ἀρχόντων ἐλάλησε, καὶ ὡς τὸν θεῖον κατέλιπε. πῦρ μὲν ἂν τῶν ἀποφασίᾶν ἐπισημασθῆναι ἢ ἡμετέρας δεσπότης βασιλεία φερέται ἔσθ'. καὶ τῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ πολλῶν ἀλλοτρίων τὴν πιαυτῶν ἀμφισβήτησιν βυλῶν εἰς ἑαυτὴν ἐβυλλομεθα, τί ἄρα ὀφείλει γινώσθαι.

Et deliberavimus in consilio nostro, quod cum ordinatus foret patriarcha, que dicitur fuerant, mox perciperent finem. Accertentes ergo viros ecclesiasticorum negotiorum expertos, & Christum Deum nostrum invocantes, & consilium cum eis facientes, quoniam dignus esset proveli ad sacerdotium cathedram huius Deo conservandæ regis civitatis, & unius consilii animique omnibus factis, in Tarasium qui nunc in pontificali præfide dignitate, dabatur decretum. Hunc itaque advocantes, ea que dicta sunt & decreta super eo, pronuntiavimus: qui nequaquam annuere voluit, neque consentum his que decreta fuerant, effici postulabat. Cumque nos cum, quamobrem obedire minime pateretur, percontari fuisset: primo quidem respondit excusans se & super se ipsum sacerdotium, dicens. Nos autem intelligentes, quod exultationem quamdam faceret proponens non obediendum, nequaquam ab eo, sed permissivum persuadere illi conantes, quod susciperet summum sacerdotium dignitatem. Ipse itaque videns instantiam nostram, causam renunciationis annunciabat. Quoniam video, inquit, & conspicio ecclesiam, que super petram, Christum scilicet Deum nostrum, fundata est, scissam nunc & disruptam, & nos aliud loquentes, & eos qui ex oriente unius nobiscum fidei sunt, Christianos videlicet, aliter, & concordantes his qui ex occidente consistunt, nosque alienatos ab illis universis, & per singulos dies ab omnibus anathematizatos, agnoscite: & quia synodum universalem posco fieri, dum vicarii tam a papa Romano, quam ab orientis principibus sacerdotum inveniantur. Hæc nos innotescentes in præsentia sacerdotum & gloriosissimorum principum nostrorum, & totius Christo amabilis populi nostri, qui tunc hic aderant, virum eduximus, & in præsentia eorum quidquid nobis responderat, & ipse affatus est: at vero universi illi hæc audientes libenter acceperunt, postulantes pacificum & primum imperium nostrum, ut fieret universalis synodus. Ergo huic petitioni annuimus. Deo vos, ut veritatem dicamus, congregare volente, & nos ad id dirigente. Igitur quoniam a toto terrarum orbe collegit vos Deus, consilium suum statuere volens: ecce propositis sanctis evangelis, & intelligibiter clamantibus: *Stete in veritate*: stete stabiles pietatis propugnatores, & omnem novitatem vocum, & noviter apparentem seditionem recidere procurate, quem admodum & Petrus primus princeps collegit apostolici, qui servilis deceptionis amen.

Καὶ ἀπεδείκαμεν τῶν βυλῶν ἡμῶν, ὅτι σωματικῶν ἀποδείχεται, πῦρ μὲν τῶν ψυχῶν τυράττει. πῦρ μὲν εἰς ὑπόμνησιν φέροι, πῶς ἐκφύλαται πικρὰ τὸ θεῖον, διότι πῦρ τῶν ἀνθρώπων συναντρεστέων, σὺν ἐσθ' ἡμῶν. ταῦτα καὶ τῶν ἐσθ' ἡμῶν ἀρχόντων ἐλάλησε, καὶ ὡς τὸν θεῖον κατέλιπε. πῦρ μὲν ἂν τῶν ἀποφασίᾶν ἐπισημασθῆναι ἢ ἡμετέρας δεσπότης βασιλεία φερέται ἔσθ'. καὶ τῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ πολλῶν ἀλλοτρίων τὴν πιαυτῶν ἀμφισβήτησιν βυλῶν εἰς ἑαυτὴν ἐβυλλομεθα, τί ἄρα ὀφείλει γινώσθαι.

Καὶ ἀπεδείκαμεν τῶν βυλῶν ἡμῶν, ὅτι σωματικῶν ἀποδείχεται, πῦρ μὲν τῶν ψυχῶν τυράττει. πῦρ μὲν εἰς ὑπόμνησιν φέροι, πῶς ἐκφύλαται πικρὰ τὸ θεῖον, διότι πῦρ τῶν ἀνθρώπων συναντρεστέων, σὺν ἐσθ' ἡμῶν. ταῦτα καὶ τῶν ἐσθ' ἡμῶν ἀρχόντων ἐλάλησε, καὶ ὡς τὸν θεῖον κατέλιπε. πῦρ μὲν ἂν τῶν ἀποφασίᾶν ἐπισημασθῆναι ἢ ἡμετέρας δεσπότης βασιλεία φερέται ἔσθ'. καὶ τῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ πολλῶν ἀλλοτρίων τὴν πιαυτῶν ἀμφισβήτησιν βυλῶν εἰς ἑαυτὴν ἐβυλλομεθα, τί ἄρα ὀφείλει γινώσθαι.

Καὶ ἀπεδείκαμεν τῶν βυλῶν ἡμῶν, ὅτι σωματικῶν ἀποδείχεται, πῦρ μὲν τῶν ψυχῶν τυράττει. πῦρ μὲν εἰς ὑπόμνησιν φέροι, πῶς ἐκφύλαται πικρὰ τὸ θεῖον, διότι πῦρ τῶν ἀνθρώπων συναντρεστέων, σὺν ἐσθ' ἡμῶν. ταῦτα καὶ τῶν ἐσθ' ἡμῶν ἀρχόντων ἐλάλησε, καὶ ὡς τὸν θεῖον κατέλιπε. πῦρ μὲν ἂν τῶν ἀποφασίᾶν ἐπισημασθῆναι ἢ ἡμετέρας δεσπότης βασιλεία φερέται ἔσθ'. καὶ τῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ πολλῶν ἀλλοτρίων τὴν πιαυτῶν ἀμφισβήτησιν βυλῶν εἰς ἑαυτὴν ἐβυλλομεθα, τί ἄρα ὀφείλει γινώσθαι.

7. an. 1.
7. an. 2.
7. an. 3.

ANNO
CHRISTI
1006

ANNO CHRISTI 325.

ταξας, το της Ιουδαίας αιρετικως εισθημεν τα
 μαχαίρα εφοδωτο, ακαταπαυτη τω εζηλω του
 πνευματος, η των δεδωρων των καρτων ιεροχελίας
 η δεχουσις η εισεσκατω κροτομίας, η τω εδι-
 δασκαλως υμων φωναις μεταρροπισασι, η κρο-
 τομης ειστηροσσι συκοφωσι, η εις το πυρ της
 μελλουσας γαστρης παρατιμωσι. Ινα ελιλιφω της
 εκκλησίας το σωμα αρματολογιμω η συμβιβη-
 ζοιμω, η τω πατερη παραδοσει κρατιμω
 η ερωτη τω πνευματι δεσφουλαξ, η η της
 ολης Ρωμιαλης ημων πολιτειας κατασσει συ-
 γαλιμω τω γαλιω της πιστης. γραμματι δε
 ιδιξιμωτα εσεκαλοσσι παρα Αδεμω τω αγνω-
 τωτα πασσι της επισκοπης Ρωμης δε τω αυτω
 υποτακτω, Πιξω τω διοκλιεατω ερωτω επισ-
 κωπω, η Πιξω τω διοκλιεατω επισκοπω η
 ηρωμω, η η στωδωροσσι υμων. η κελλο-
 μω κατα τιν σνωδων δεσμοι εις ετησων κτη-
 των ακρωτηριαι. η μω της διωσης σγης τα-
 των ακρωτη μω η των εσεκαλοσσι κρωτων εω
 δεσι τησδωσι παρα των αρχιρωτων η ιερων της
 αναπλητης διοκητας, δια Ιωαννου τω ελασιε-
 τε μαχαη η σγαλλω Γεωμω τω πατερηρχ-
 κω Θρωσι Αντιοχίας, η Θωμω επισκοπω η
 ηρωμω, ηδη η αυτων συμπαρτων υμων. δι
 αυτω Γνωσθε, ετοισισι της καθολικης εκκλη-
 σιας το ερωτημα.

Τωτων ανεγνωστων η αγια σνωδω εσε·
 Φυλαξι ο Θεω της βασιλειαν αυτων. μακρωω
 ο Θεω της χρονος αυτων. ισι πλεισσι ο Θεω
 χεροσσειται αιτις.

Τωτων ου αρχωστων, παρχω Βασίλειω
 ο εσωπιωσ εισκοσ Αγκωρας, η Θεωδωρ
 ο Μιρω, η Θεωδοσι· ο τω Αμμοιω. η εαν-
 των αυτων εω τη μισω της αγιας σνωδω, Βα-
 σίλειω εισκοσ Αγκωρας εισω. εσον η εις
 δυναμωμω, διοκτω, εζητωσ τω υποθεσι, η
 πασαν πληροφοριαν δεξαμω, προσηλθω τω
 καθολικω εκκλησιω εγω ο ιχων υμων δωλ.
 Ταρσιω ο αγνωτωσ πατριάρχω εισω· δωξα
 τω Θεω τω ειλωπι παντωσ ανθρωπωσ σωθωται,
 η εις εισγωσιν αληθειας ελθω.

Βασίλειω εισκοσ Αγκωρας απο λιβιδω
 αιρω υτωσ· Θεωδοσιω εισω εκκλησιαστικω
 νομωσ παραδωμωσ ανωθεσ η εχ αρχης εις τε
 τω αγιωσ αποσολω, η τω αυτω δεσδεχωσ ε-
 σω πατρων ημων η διδασκαλων, αλλα η κτω
 αγιωσ η οικωμωτων εχ σνωδων, η των ποικωτων
 ερωδοξωσ· ερωδοξωσων σνωδων, ωσε τωσ αυτω
 αιριτωσ οισωδητωτων εισερωτωσ απωσ την ερ-
 θεδοξωσ ομολογιασ η παραδοσι της καθολικης
 εκκλησιας, εγραφοσ Ιω οικωσ εχαρτωδαι αι-
 ρισσι, η την ερωδοξωσ ομολογιασ εισω· δωξω
 η εγω Βασίλειω εισω. Αγκωρας της πολωσ,
 στωαριμω ερωθωται τω καθολικω εκκλησιω,
 Αδριαω πε τω αγνωτωσ ωσα τησ επισκοπης
 Ρωμης, η Ταρσιω τω μακρωτωτησ πατριάρχω,
 τωσ παστων αγνωτωσ εσεκαλοσσι Θρωσι, λεγω δε
 Αλεξωδρωσ, Αντιοχίας, η τησ αγιας πολωσ,
 αλλα μω ε πασσι τωσ ερωδοξωσ αρχιρωσι η η
 ιερωσι, τωτω τω παρωσιν εγραφοσ μω ομολο-
 γωσιν ποιωμαι, η προσεγω υμων τωσ εχ εσε-
 καλοσσι εωστωσ λαβωσι τω ερωτωσ. εωτω-

tia percussa, Judaicae auditionis sensum gla-
 dio abtulit. Extendite securim spiritus, & A C T I O
 omnem arborem germinantem fructum con- P A I M A.
 tentionis & disseminationis ac introducā noviti-
 tatis, aut magisterialibus vocibus transplan-
 tate, aut canonicis increpationibus concide-
 te, & in ignem futuram gehennam transmitti-
 te: ut integrum ecclesiae corpus compactum
 & conveniens atque paterna traditione cor-
 roboratum pax spiritus custodiat; & totius
 Romanae reipublicae nostrae constitutio simul
 tranquilla cum fidei tranquillitate consistat.
 Literas autem suscepimus missas ab Hadria-
 no sanctissimo papa senioris Romae per
 vicarios ipsius, Petrum scilicet primum
 presbyterum, & Petrum Deo amabilem
 presbyterum & hegumenum, qui & vobis-
 cum sedere videatur: & jubemus secundam
 jus synodicum in audientiam omnium reci-
 tari. Et cum debito silentio his auditis una
 cum apicibus in duobus quaternionibus a
 summis sacerdotibus, & sacerdotibus orien-
 talis diocescos destinatis, per Joannem re-
 verendissimum monachum & dudum syn-
 cellum patriarchalis Antiochiae sedis, &
 Thomam presbyterum & hegumenum; qui
 & ipsi ecce vobiscum adfuerunt: per ipsos
 cognoscetis, qualis sit ecclesiae catholicae
 sensus.

Sancta synodus dixit: Conservet Deus
 imperium ipsorum: longos faciat Deus an-
 nos eorum: per amplius gaudere concedat
 illos.

Et addidit est Basilius Ancyrae, & Theo-
 dorus Myrorum, & Theodosius Ammorii:
 & stantibus eis in medio sanctae synodi,
 Basilius episcopus Ancyrae dixit: Quantum
 erat ad potentiam meam, domini, quasi-
 vi causam, & omni satisfactione accepta,
 accessi ad catholicam ecclesiam ego novissi-
 mus servus vester. Tarasius sanctissimus pa-
 triarcha dixit: Gloria Deo, qui vult om-
 nes salvare, & ad agnitionem veritatis ve-
 nire.

Basilius episcopus Ancyrae ex libello ita
 legit. Legislatio est ecclesiastica canonicetradita
 desursum ab initio tam a sanctis apostolis,
 quam a successoribus eorum, sanctis vi-
 delicet patribus nostris atque magistris; sed
 & sanctis & universalibus sex synodis, seu
 localibus conciliis quae orthodoxe collecta
 sunt, ut ab haereticis quaecumque ad ortho-
 doxam confessionem & traditionem catholicam
 ecclesiae conversi, in scriptis suam abnegent
 haeresim, & fidem confiteantur ortho-
 doxam. Unde & ego Basilius episcopus civi-
 tatis Ancyrae proponens uniri catholicae ec-
 clesiae, Hadrianoque sanctissimo papae, &
 Tarasio beatissimo patriarchae, seu sanctis-
 simis & apostolicis thronis Alexandriae, sed
 & Antiochiae, & sanctae civitatis, nec non
 omnibus orthodoxis pontificibus & sacerdo-
 tibus, praesentem hanc confessionem meam
 facio in scriptis, & offero vobis, qui ex
 apostolica auctoritate potestatem sumpistis.
 In hoc ipso etiam veniam expeto a divini-
 tus collecta beatitudine vestra, pro hac tar-
 ditate mea. Oportebat enim ut non ortho-

A N N O
CHRISTI
879.
S. III. L.

δύλων, ἀνάθεμα. οἷς ἀδικοῦσι τὰς διδασκαλίας ἡ
 ἁγίου πατρῶν * κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς κα-
 θολικῆς ἐκκλησίας, ἀποφασιστικῶς ἔειπεν ἀναλαμ-
 βάνουσι τὸς φωνὰς τῶ Ἀρείου, Νεστορίου, Εὐτυχήου
 καὶ Διοσκοῦ, ὡς εἰ μὴ ἐκ τῆς καλαιᾶς καὶ ἁγίας
 ὁρθῆς ἀσφαλτοῦ διδασκαλίας, ἢ ἐπιμένουσι
 ταῖς διδασκαλίαις ἡἱ ἁγίων πατρῶν, καὶ ἡἱ ἁ-
 γίων ἀειβημάτων συνόδων, καὶ τῆ παραδόσει τῆς
 καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀνάθεμα. οἷς πάλιν
 λέγουσι τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν εἰδωλολάτραι
 εἶναι, ἀνάθεμα. οἷς λέγουσι ὁρθολογικῶς με-
 τοδεῖας ἰσχυροῦ τὴν ἡἱ εἰκότων ποιῆσιν, καὶ μὴ
 ἡἱ ἁγίων πατρῶν ἡμῶν παράδοσιν, ἀνάθεμα.
 πάντα μὲν οὕτως ὁμολογῶ, καὶ ταῖς συγκατατί-
 θεμαί, καὶ ἔξ ὅλης καρδίας καὶ ψυχῆς καὶ ὁρῶν
 ἀποποιέομαι. ἐάν τις δὲ, ἐπιμένῃ, ἐκ ὁρθολογικῆς
 ἀποστολῆς ὡς εἰρηνοποιῶν ἡἱ ἀποστολῆς
 ὁρθοῦ ἐκ τῆ ἱερωσύνης τῶν ἀποστολῶν ἡμῶν,
 ἀνάθεμα ἵσταται ἀπὸ τῶ πατρὸς καὶ τῶ υἱοῦ
 καὶ τῶ ἁγίου πνεύματος, καὶ τῆς καθολικῆς ἐκ-
 κλησίας, καὶ ταῖς ἱερατικῶν τῶν ἀλλοθῆτος.
 φυλάξω δὲ κατὰ τὸς θεῖος κανόνας ἡἱ τῶ ἁγίων
 ἀποστόλων καὶ ἡἱ ἁγίων πατρῶν ἡμῶν, ἵνα
 τῶ ἀπὸ πάσης δοσοληψίας καὶ αἰχμαλωδεῖας.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. ὡς
 ἡ ἱερατικὴ ὁμῆγητος αὐτῆ τῆ Θεῶ δοξαν καὶ
 ἀχρησίαν ἀνατίθει ἐπὶ πάντων τῶ ὁμολογία,
 ἡ ἀποστῆναι τῆ καθολικῆ ἐκκλησία.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε. δοξα τῶ Θεῶ τῶ ἱ-
 ναῖσιν τῶ διεσῶν. καὶ ἀποστῆναι Θεοδώρου ὁ
 ἀλαβείας ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας, καὶ
 εἶπε. κατὰ ὁ ἀμαρτωλὸς ἔειπεν πολλὰ ψυ-
 λαφῆσας καὶ ἐρῶντας, καὶ τῶ κρείττων ἐπιλιξά-
 μῶν, δέουμαι τῶ Θεῶ καὶ τῆς ὑμετέρας ἀγιωσύ-
 νης, ἵνα μὴ πάντων κατὰ ὁ ἀμαρτωλὸς ὡσῶν
 τῆ ἁγία καθολικῆ ἐκκλησία.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. φί-
 λων τῶ δεσπότη Χρυσῶ καὶ φιλιάνθρωπον, * τῶ
 ἀποστῆναι τῶς μετινοῦντας.

Ὁ Θεοφιλέατος Θεόδωρος ἐπίσκοπος Μύ-
 ρων τῶ ἴσον τῶ ὡρῶν λιβέλλῶν ἀνίγνω. τῶ Θεο-
 μοδοσία εἶναι ἐκκλησιαστικῆ κανονικῶς παραδεδω-
 μῶν καὶ ἡἱ ὡς ἀποτίκται. ἀναγνόντων δὲ αὐ-
 τῶ, Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. καὶ
 εἶπε τῶ ἀλαβείας Θεοδώρου ἐπίσκοπος Μύρων
 ἀχρησίαν ἀποστῆναι Χρυσῶ τῶ Θεῶ ἡμῶν.
 Εὐθύμιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Σάρδης εἶ-
 πε. Ἐλογητὸς ὁ Θεός ὁ ὡσῶν αὐτῶν τῆ κα-
 θολικῆ ἐκκλησία.

Καὶ ἀποστῆναι Θεοδοσίος ὁ ἐπίσκοπος τῶ
 Ἀμμοῦν, καὶ εἶπε.

Πάντες καὶ ἡσυχαστικῶς δεσπότη, καὶ πᾶσα
 ἡ ἱερωσύνη αὐτῆ, κατὰ ὁ ἀμαρτωλὸς καὶ
 ἐλεῖν: καὶ πεπλημῶν, ὁ πολλὰ κακὰ λαλή-
 σαι κατὰ τῶ σπειρῶ εἰκότων, ὡς τῶ ἀλη-
 θεῖαν, ἐπίγνω, καὶ κατήγων ἑαυτῶ, καὶ ἀντι-
 ματίσας σαφῶς, καὶ ἀναδηματίσω ὁ κακῶς ἐλάλη-
 σα καὶ εἰδῶσα ὡς τῶ λογῶν τῶν. καὶ δέουμαι,
 καὶ παρακαλῶ τῶ ἁγίων ὡμῶν συνόδων, ἵνα
 μὴ πάντων τῶ Χρυσῶν δέξῃ καὶ τῶ ἀ-
 ναξῆον ὡμῶν δέλον.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. πο-
 Council. General. Tom. XII.

lis liberaverit, anathema. His qui spernunt
 magisteria sanctorum patrum & traditionem
 catholicæ ecclesiæ, prætendentes & asu-
 mentes voces Arii, Nestorii, Eutychetis &
 Dioscori, atque perhibentes, quod nisi de
 veteri ac novo testamento evidenter fuerit
 edocti, non sequemur doctrinas san-
 ctorum patrum, neque sanctorum synodo-
 rum, atque traditionem catholicæ ecclesiæ,
 anathema. His qui dicunt, quod diaboli-
 cam argumentationis inventio sit factura ima-
 ginum, & non sanctorum patrum nostro-
 rum traditio, anathema. His qui præsu-
 munt dicere, catholicam ecclesiam idola ali-
 quando suscepisse, anathema. Hæc quidem
 vita confiteor, & his assentior, & ex toto
 corde, anima & mente pronuncio. Si vero
 (quod absit) ex diabolica summisione ali-
 quo tempore voluntarie vel non voluntarie
 averlus fuero ab istis quæ jam professus sum,
 anathema sum a Patre & Filio & Spiritu
 sancto, atque a catholica ecclesia, seu sacro
 ordine penitus alienus. Conservabo autem
 secundum divinos canones tam sanctorum
 apostolorum, quam probabiliū patrum nos-
 trorum, memetipsum ab omni dati acceptio-
 ne seu turpi lucro.

Tarasius sanctissimus & beatissimus patriar-
 cha dixit: Omne hoc sacramentum collegium
 Deo gloriam & gratiarum adiones repedit
 super hac confessione tua, quam catholicæ
 obtuli ecclesiæ.

Sanda synodus dixit: Gloria Deo, qui
 unit inter se dissidentia. Et adductus est
 Theodorus reverendissimus episcopus Myr-
 rorum, & dixit: Et ego peccator & in-
 dignus, multum petradans & scrutans,
 ex quod melius est eligens, deprecor Deum
 & vestram sanctitatem, ut cum omnibus &
 ego peccator uniar sanctæ catholicæ eccle-
 siæ.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit.
 Grata est Domino Jesu Christo misericordia,
 & ideo recipit penitentes.

Theodorus reverendissimus episcopus Myr-
 rorum exemplar primi libelli legit: Legisla-
 tio est, &c. Cum legisset ille, Tarasius san-
 ctissimus patriarcha dixit: Et super reveren-
 tissimo Theodoro episcopo Myrorum grate
 referimus Deo nostro Christo. Euthy-
 mius sanctissimus episcopus Sardis dixit: Be-
 nedictus Deus qui univit eum catholicæ ec-
 clesiæ.

Et adductus est Theodosius episcopus Am-
 morii, & dixit:

Sacratissimi & Deo honorabiles domini,
 & omnis sacra synodus hæc, & ego pecca-
 tor & miterabilis atque seductus, qui multa
 mala locutus sum contra venerabiles ico-
 nas, agnita veritate recognovi & repre-
 hendi memetipsum; anathematizavi, & ana-
 thematizo quæ male docui & locutus sum
 in hoc mundo: & obsecro, & rogo san-
 ctam synodum vestram, ut cum omnibus
 Christianis recipiatis & me indignum servum
 vestrum.

Tarasius sanctissimus & beatissimus patriar-
 cha

A C T I O
P R I M A.
generalium
syn.

Gr. Gratium
est D. C.
& humanum
recipere
idcirco re-
cipit

ACRIO PRIMA

cha dixit: Multam contritionem cordis ostendit reverendissimus Theodosius, & dignus est receptione.

Sanda synodus dixit: Dignus est secundum sacros canones.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Si nihil aliud est canonicum, quod prohibeat eum, dignus est.

Theodosius reverendissimus episcopus proprium libellum legit ita:

Sanda & universali synodo Theodosius exiguus Christianus. Confiteor, & polliceor, & recipio, amplector atque adoro principaliter intemeratam iconam Domini nostri Jesu Christi veri Dei nostri, & iconam Dei genitricis, quam illum sine femine peperit; & auxilium & protectionem eius, & intercessionem illius unaqueque die ac nocte invoco ut peccator in adiutorium meum, tamquam eam, quae habeat confidentiam apud Christum Dominum nostrum, qui ex ea natus est.

Pari modo sanctorum & laudabilissimum apostolorum, prophetarum, & martyrum, & patrum atque cultorum eremi iconas recipio & adoro, non tamquam deos (abst) sed affectum & amorem animae meae, quem habebam prius in eos, etiam nunc ostendens, rogo cunctos illos ex tota anima ut intercedant pro me ad Deum, quatenus det mihi per intercessionem eorum invenire misericordiam penes se in die iudicii. Similiter & ipsam sanctorum adoro & honoro, & amplector, tamquam eorum qui decertaverint pro Christo, & acceperint gratiam ab ipso ad sanitates efficiendas, & languores curandos, & demones ejiciendos, quemadmodum ecclesia Christianorum suscepit a sanctis apostolis & patribus, & usque ad nos. Pingi autem contentio in ecclesiis sanctorum principaliter iconam Domini nostri Jesu Christi, & sanctae Dei genitricis, ex varia materia auri & argenti, & omni colore: ut carnea dispensatio ipsius omnibus innotescat. Similiter pingi conversationes sanctorum & famosissimorum apostolorum, prophetarum ac martyrum, quo innotescant certamina & agones eorum in brevi scriptura, ad excitationem & magistrum populorum, maximeque simplicium.

Si enim regum aurata & iconas missas ad civitates vel regiones obvii adeunt populi cum cereis & incensis, non cera percutam tabulam, sed imperatorem honorantes; quanto magis oportet in ecclesiis Christi Domini nostri iconam depingi Salvatoris Dei nostri, & intemeratae matris eius, omniumque sanctorum & beatorum patrum, & studiosorum virorum? quem admodum & S. Basilus ait: Nam & opera magna bellorum scriptores & pictores designant; illi quidem sermonem orantes, isti vero tabulis exarantes; & multos ad toruitudinem erexerunt utrique. Et rursus ipse idem. Quantum laborasti utique homo, ut invenies unum ex sanctis obsecrantem Dominum? & Chrysostomus dicit: Sanctorum enim gratia non reciditur morte, non hebetur obitu; sed postquam defuncti fuerint, vivis potentiores existunt: & alia multa & im-

Α λυν σωματὸν καρδίας ἐπέδειξεν ὁ Θεοδόσιος ὁ Θεοδοσιος, ἡ ἀξίως ἐστὶ δεχθῆναι.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε. ἀξίως ἐστὶ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας.

Ταράσιος ὁ ἐπισημῶς πατριάρχης εἶπε: εἰ ἄλλο ἐπιβόησι κανονικὸν τὸ καλῶς αὐτῶν, ἀξίως ἐστὶ, ἡ ἀνίγνω ἔστω ὁ Θεοδοσιος Ἀμμοῦν τῶν οἰκτιρῶν λιβάλλων ἔχοντα ὄψις,

Τῆ ἁγία ἡ οἰκτιρῶν συνόδος Θεοδοσιος ὁ ἐλάχτος Χριστιανός, ὁμολογῶ, ἡ σωματίζομαι, ἡ δεχομαι, ἡ ἀσπάζομαι, ἡ ἀφοσκυῶ σωματώπως τῶν ἀγίων εἰκόνα τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ ἀληθοῦ ὄντι ἡμῶν, ἡ τῶν ἁγίων εἰκόνα τῆς ἀειπαρθένου αὐτῶν πατρὸς ἡς ἁγίας Θεοτόκου. ἡ τῶν βοηθῶν ἡ τῶν σκεπτῶν αὐτῆς, ἡ τῶν ἀποστολικῶν αὐτῆς ἡμερῶν ἡ νυκτῶν ἐπιπαύομαι ὡς ἀμαρτωλὸς εἰς βοηθῶν μου, ὡς πατήριαν ἐχούσης ἑσέως πᾶσι ἐξ αὐτῆς περὶ τοῦ Χριστοῦ τῶν Θεῶν ἡμῶν ὁμοίως ἡ τῶν ἁγίων καὶ παθολογῶν ἀποστόλων, ἀποστολῆς, ἡ μαρτύρων, ἡ πατέρων, ἡ ἀσκητῶν τῆς ἐργῆς τοῦ εἰκόνας διχομαῖ ἡ ἀφοσκυῶ, ἐξ ὡς Θεός, μὴ ἤσκητο. ἀλλὰ τῶν χριστῶν ἡ τῶν πόθεν τῆς ψυχῆς μου, ὅν ἐχον ἑσέως αὐτῆς τῶ ἀφῶν, ἡ ἀρτίως ἐνδεαυόμενος, παρκαλῶ πάντας αὐτῶν ἐλομέως ἀποβλέπον ὑπὲρ ἐμοῦ ἑσέως τῶν Θεῶν, ὅπως δώῃ μου διὰ τῆς ἀποβλέπων αὐτῶν ἑσέως ἰλιῶ παρ αὐτῶ τῶ ἡμερῶ τῆς χριστέως. ὁμοίως ἡ τῶ λειψανα τῶ ἁγίων ἀφοσκυῶ ἡ τιμῶ ἡ ἀσπάζομαι, ὡς ἀδελφῶν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ἡ λαβόντων χάριν παρ αὐτῶ ἰσέως ἐπιπλεῖν, ἡ ἰσέως θραυτέων, ἡ δαίμονας ἐκβάλλειν καθῶς ἡ ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν παρκαλῶ ἐξ τῶ ἁγίων ἀποστόλων ἡ πατέρων, ἡ ἰσέως ἡμῶν. ἀποβλέπον δὲ ἄδελφῶ ἡ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικῶν ἡ ἁγίων σωματώπως τῶ εἰκόνα τῶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ τῆς ἁγίας Θεοτόκου, ἡ τῶν πατρῶν, ἡ χρυσοῦ ἡ ἀργυροῦ, ἡ πάσης χρωματουργίας: ἡνα γνωρίζηται πᾶσι ἡ ἑσέως αὐτῶ οἰκονομία. ὁμοίως ἀποβλέπον τῶς πολιτείας τῶ ἁγίων ἡ παθολογῶν ἀποστόλων, ἀποστολῆς πᾶσι ἡ μαρτύρων, ἡνα γνωρίζηται οἱ ἀδελφοὶ ἡ οἱ ἀγῶντες αὐτῶν εἰς σύντημον γραφῶν ἡ διέγερση ἡ διδασκαλίαν τῶν λαῶν, μάστιγα τῶ ἀκλίσεων. εἰ γὰρ βασιλείων λαυρατῶν ἡ ἐκείσιν ἀποβλέπονται ἐν πόλεσι ἡ χώραις ἀπαντῶσι λαοὶ μὴ κηρῶν ἡ θυμισμάτων, ἡ τῶν κηρῶν σάνδα τιμῶντες, ἀπὸ τῶν βασιλείων πόσω μάλλον χρῶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικῶν Χριστοῦ τῶ Θεῶ ἡμῶν ἀποβλέπονται τῶν εἰκόνα τῶ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ἡ ἡς ἀγῶντες αὐτῶ μητρός, ἡ τῶ ἁγίων πάντων ἡ μακαρίων πατέρων ἡ ἀσκητῶν; καθῶς ἡ ὁ ἅγιος Βασίλειος λέγει. ἐπεὶ ἡ πολέμων ἀνδρογαθῶν ἡ λογογράφοι ἡ ζωγράφοι πολλαῖς ὁμοίωσιν οἱ μὴ τῶ λογῶ κοσμήντες, οἱ δὲ τοῖς πινάξιν ἐλχαρίσθησιν. ἡ πολλοὺς διεγερῶν εἰς ἀνδρίαν ἐκάπτοι. ἡ πάλιν ὁ αὐτός: πόσω ἀν ἑκάμες ἀνδρῶντες, ἡνα τῶν ὄντων ἐξ τῶ ἁγίων ἐνοσῶνται τῶν κυριῶν; ἡ ἡ Χριστός λέγει. ἡ γὰρ τῶ ἁγίων χυλοῦ ἡ ὁμοίωσιν θανάτων, ἐκ ἀμβλυώσιν πλάσθη, ἀλλὰ ἡ μὴ τῶ θανάτων τῶ ζώντων εἰσι διωσῶντες. ἡ ἀλλὰ πολλαῖ ἀμύξια. ἡ ὁμοίωσιν παρακα-

ANNO CHRISTI 1014

ANNO CHRISTI 325.

καὶ ὑμᾶς ἀγαπᾷ τὸ Θεῶν, καὶ βούλῃ ἡμῶν εἰς τὴν ἰσχυρίαν καὶ εὐσέβειαν ἡμῶν· διέφυγε μὲν, ὡς εἰδέξατο ὁ Θεὸς τὸν ἀσώπτον, καὶ τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὴν ἀπειρίαν. Ζήτησάτε μὲν, καθὼς ἐζητήσατο ὁ Χριστὸς τὸν ἀπολλοῦτον ἀφίστατον, ὁ ἀπὸ λαβῶν ἐπὶ τῶν ὤμων. ὅπως ἤβηται χάρις εὐσέβειαν τῷ Θεῷ καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἐμῷ σωτηρίᾳ καὶ μετανοίᾳ, ὅπως τὰς ἡμῶν παρὰ τὴν ὁμολογίαν ἡμῶν δεσποσύνῃ μυστηρίαις. τοῖς μὴ ἀποστασῆσι τὰς ἀγίας καὶ σεπτοῦς εἰκόνας, ἀναθήματα. τοῖς βλασφημοῦσιν οἰς τὰς τιμὰς καὶ σεπτοῦς εἰκόνας, ἀνάθημα. τοῖς πάλμῳσι δὲ βλαβερὰ καὶ βλασφημοῦσι τὰς σεπτοῦς εἰκόνας, ἢ ἀποκαλεῖσθαι αὐτὰς εἰδωλα, ἀνάθημα. τοῖς χριστιανοκατηγόροις, ἢ τὴν εἰκονολάτρειαν, ἀνάθημα· τοῖς μὴ δεικνύουσιν ἐπιμελῶς πάντα τὴν φιλόχρηστον λαὸν ἀποσκευῶν καὶ ἀσπαζομένων τὰς σεπτοῦς καὶ ἱερὰς καὶ τιμὰς εἰκόνας ταύτων τῶν ἀγίων ἡμῶν ἐπὶ αἰῶνα τῷ Θεῷ δοξασσάντων, ἀνάθημα. τοῖς ἀμφίβολον ἔχουσι τὴν δεσποσίαν, καὶ μὴ ἐκ ψυχῆς ὁμολογῶσι ἀποσκευῶν τὰς σεπτοῦς εἰκόνας, ἀνάθημα.

Σάββας ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος μῆνης ἡβῆ Σπυδιῶν εἶπε. κατὰ τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις, καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, ἀξίος ἐστὶν ἀποδοχῆς.

Ταράσιος ὁ ἀγνώστου πατριάρχου εἶπε. οἱ ποτε κλητήρες τῆς ὀρθοδοξίας, νυνὶ συνήγοροι τῆς ἀληθείας ἐβλήθητε.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντίας Κύβρου εἶπε. πολὺ ἡμῶν δάκρυον ἐκκρίνωσιν ὁ ἀλλότριος τῷ ἀλαβίεσι ἐπίσκοπον Ἀμμωρίου.

Ταράσιος ὁ ἀγνώστου πατριάρχου εἶπε. δοκεῖ ὑμῖν τὸς θρόνους αὐτῶν ἀπολαμβάνετε.

Οἱ ἀλαβίεσις μοναχοὶ εἶπον. καθὼς εἰδέξατο αἱ ἀγίαι καὶ οἰκουμενικαὶ ἐξ ἐκείνου τὰς ἐξ ἀιρέσεων ἐπιτρέφοντες, καὶ ἡμῶν δεχόμεθα.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε. ἀρίστη πάντων ἡμῶν. Ἐπιλέξασθε ὁ, π. ἀλαβίεσις· Βασίλειος ἐπίσκοπος Ἀγκυρᾶς, καὶ Θεόδωρος ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος Μύρων, καὶ Θεοδοσιος ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος τῷ Ἀμμωρίῳ, καθίσαι ἐκ τῶν καθ' ἑμῶν καὶ ἐκ τῶν καθ' ἑδρας αὐτῶν.

Ταῦτα ἔν ἡμεῖς, Εὐθύμιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σαρδῶν εἶπε. τὸν ὀρθόδοξον ὁ Θεὸς καλῶς λιτήρειν.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε. ὁ ὀρθόδοξος τῆς συνόδου. ὁ πατὴρ τοῖς πατέσι. τὸν ὀρθόδοξον ὁ Θεὸς καλῶς λιτήρει. μὲν τῶν δὲ ἀποκηθῶσαν Ἰππᾶτιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικαίας, καὶ Λίων ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος Ρόδου, καὶ Γρηγόριος ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος Πιστινοῦ, καὶ Λίων ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος τῷ Ἰκονίῳ, καὶ Γεώργιος ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος Πισιδίας, καὶ Νικόλαος ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος Λεραπόλεως, καὶ Λίων ὁ ἀλαβίεσις ἐπίσκοπος Κερκεράου.

Ταράσιος ὁ ἀγνώστου πατριάρχου εἶπε. ἡμεῖς οἶδα ποθὲν εἰπῶν ὀρθοδόξος, ἐλλοῦ βαθεῖαν ἰβυδισσάσθαι, καὶ ἡμεῖς διὰ κυρίου καὶ συνθέτας πεποικαται, καὶ ἡμεῖς διὰ τῷ πνεύματος αὐτοῦ. παρασ-

mensa. Et ideo rogo vos sancti, & clamate; peccavi in caelum & coram vobis: suscipite me, sicut suscepit Deus luxuriosum, & meretricem, & latronem. Quae-rite me, sicut quaesivit Christus ovem quam perierat, quomodo super humeros suos sustulit; ut fiat gaudium coram Deo & angelis ejus super salute & poenitentia mea, per interventionem vestram, o sanctissimi domini. His qui non adorant venerabiles iconas, anathema. His qui blasphemiam dicunt in pretiosas & venerabiles iconas, anathema. His qui audent detrahere ac blasphemare venerabiles iconas, vel vocare illas idola, anathema. His qui non docent diligenter cunctum Christi amato-rem populum adorare venerabiles iconas sacras & adorandas omnium sanctorum qui saeculo Deo placuerunt, anathema. Chri-istianorum calumniatoribus, id est, imagi-nes confringentibus, anathema.

ACTIO PRIMA.

Hi qui am- bigui sunt, & non ex a- nimo facien- tes se facies imagines ve- nerari, ana- thema. Eux, ab- bas. five. pri- positus ex- ponitur in c. Iohy.

Sabbas reverendissimus * hegumenus mo- nasterii Studii dixit: Juxta apostolica praec- epta, & universales synodos, dignus est receptione.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Qui dudum erant rectae fidei calumniatores, nunc facti sunt veritatis advocatores.

Constantinus sanctissimus episcopus Con- stantiae Cypri dixit: Multam a nobis lacry- mam * evocavit libellus reverendissimi epi- scopi Ammorii.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Vi- detur vobis, ut recipiant sedes suas?

Reverendi monachi dixerunt: Quemad- modum susceperunt sanctae & universales sy- nodi ex haeresi convertos, & nos suscipimus.

Sancta synodus dixit: Placet omnibus no- bis: & iussi sunt reverendissimus Basilius episcopus Ancyrae, & Theodorus reveren- dissimus episcopus Ammorii, sedere in gra- dibus ac sedibus suis.

Euthymius reverendissimus episcopus Sar- dis dixit: Orthodoxum Deus bene addu- xit.

Sancta synodus dixit: * Orthodoxus pa- ter cum patribus sanctae synodo. Post hos autem adducti sunt Hypatius reverendissi- mus episcopus Nicetae, Leo reverendissimus episcopus Rhodi, Gregorius reverendissimus episcopus Pessinuntis, Leo reverendissimus episcopus Iconii, Georgius reverendissimus episcopus Hierapoleos, & Leo reverendis- simus episcopus Carpathi.

Orthodoxus cum synodo: pater cum patribus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Nescio unde, ut ita dicam, impetum facientes, consilium altum consiliati estis; & non per Dominum; & foedera fecistis, & non per Spiritum ejus; collecti videli- cet

1 Pro. *propositissimi*. Harduinus. 2 In Graeco *basilius Theodosius*. Harduinus. 355 2

ACTIO PRIMA.

1. 2/4. 4.

cet apud vos ipsos clam atque latenter praeterito anno, volentes depellere veritatem. Et si quidem irrationabiliter hoc fecistis, date rationem ignorantiae vestrae. Si vero cum falsa quasi ratione, producatur ipsa ratio vestra, & audita fiat coram omnibus vobis: & concinnationes & contradictiones vestras, auxiliatrice quae non vincitur, habita veritate, sacer iste conventus disrumpens disrumpet, & dissolvens dissolvat ut colligationes falsitatis & iniustitiae, nullamque habentes veritatis substantiam.

Leo reverendissimus episcopus Rhodi dixit: Peccavimus in conspectu Dei, & in conspectu totius ecclesiae, & sanctae synodi huius: per insipientiam enim cecidimus, & non habemus defensionis nostrae rationem.

Gregorius reverendissimus episcopus Pisonentium dixit: Secundum traditam fidem ab apostolis & patribus confitemur & tenemus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Si est ratio aliqua in vobis, quemadmodum dictum est vobis, proferatur.

Hypatius, & quicum ipso erant, dixerunt: Non habemus, sacratissime domine, quod dicamus; per ignorantiam enim & insipientiam locuti sumus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quae vos ratio convertit ad veritatem?

Hypatius, & qui cum eo erant, dixerunt: Sanctorum apostolorum, & patrum doctrina.

Gregorius reverendissimus episcopus Pisonentium dixit: In synodo sanctorum apostolorum apud Antiochiam congregata dicitur: Et ne ultra errent hi qui salvi fiunt, circa idola, sed pro eis imaginentur deivilem statuem Domini nostri Jesu Christi. Sed & beatus Isidorus Pelusiotes dicit; quia templi ratio nulla est, quod non coronat imago.

Leo reverendissimus episcopus Rhodi dixit: Omnia quae pie ac vere didicimus, licet indigni & peccatores simus, pertractavimus: & ex legali, & ex prophetica, apostolicaque seu paterna voce certum effecimus, quia veritas & pietas sic se habet, ut scilicet sint sanctae & venerabiles imagines in sancta ecclesia secundum traditam a patribus temporibus consuetudinem a sanctis apostolis: & inde obediimus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Et quomodo annos usque ad octo & decem episcopatum gerens, usque in praesens minime obedisti?

Leo reverendissimus episcopus dixit: Quoniam prolixo tempore malum & nequam magisterium prolongatum est: & dum diutius moratum fuisset, pro peccatis nostris seducti sumus, & declinavimus a veritate: sed speramus in Deo salvari.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Diuturnitates passionum difficiliores sunt ad curandum. Sic & anima, quae in obscuro est haereseos, lumen orthodoxiae difficile recognoscit.

Constantinus sanctissimus episcopus Con-

σταντίνος ἑαυτὸς κριθῆναι καὶ λαθραῖος τῆς περισσοῦς χρόνον παρῶσατο. ὡς ἡμεῖς οὐκ ἐπίσταται τὴν ἀλήθειαν. καὶ εἰ μὴ ἀλόγως πεποιθῆται, ὅτι λόγον τῆς ἀγνοίας ὑμῶν· εἰ δὲ ἐ μὲν λόγῳ ψεύδους, ἀποσαφῶς ὁ αὐτὸς λόγῳ ὑμῶν, καὶ αὐτὸν ἤσπιδου ἐπὶ πάντι ὑμῖν. καὶ τοὺς συμπλοκάς καὶ ἀντιρήσεις ὑμῶν σύμμετρον ἔχουσα τὴν μὴ νεκρωθῆναι ἀληθεῶς ἢ ἐπὶ ἡμῶν αὐτῆ διαρρήσαντα διαρρήσει, καὶ διαλύσει διαλύσει ὡς συνδίσμος ψεύδους, καὶ μηδὲν ἔχουσα ἀληθείας ὑποδοσὶν τὴν καὶ ὑποκαθί.

Λέων ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ρόδου εἶπε. ἡμᾶρτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ἁγίας συνόδου ταύτης. Ἐξ αμαθείας γὰρ ἐξεπίσταμεν, καὶ ἐν ἰσχυρῶν ἀπολογίαν.

Γρηγόριος ὁ Κλαβιέστατος ἐπίσκοπος Πισωνήτων εἶπε. κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν ἀπὸ τῆς ἁγίας ἀποστόλων καὶ πατέρων, ὅπως καὶ ὁμολογῶμεν καὶ κρατοῦμεν.

Τarasius ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. εἰ ἐστὶ λόγος ἐν ὑμῖν, καθὼς ἐλάληθη ὑμῖν, ἀποσαφῶς.

Υπατίος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐπίσκοποι εἶπον. ἐν ἰσχυρῶν, πατέρων δέσποτα, τί λαλήσει. κατὰ ἀγνοίας καὶ ἀπροσώπου ἐλάλησαμεν.

Τarasius ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. ποῖος λόγος ὑμᾶς ἐστρεψέτω εἰς τὴν ἀλήθειαν;

Υπατίος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐπίσκοποι εἶπον. τῆς ἁγίας ἀποστόλων καὶ πατέρων ἡ διδασκαλία.

Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Πισωνήτων εἶπε. ἐν τῇ κατὰ Ἀντιόχειαν συνόδῳ τῆς ἁγίας ἀποστόλων εἰρηται. τὸ μὲν πλεονάζει εἰς τὰ εἰδωλα τοὺς σαρκώδεις, ἀλλ' ἀντεκονίζεν τὴν θεανδρικὴν ἀχρατον εἰς τὴν τὴν κτῆσιν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ὁ μακάριος Ἰσίδωρος ὁ Πηλωσιώτης λέγει. ὅτι καὶ λόγος ὑδὲκ, ὅν ὁ εἶποι ἀγαλλμα.

Λέων ὁ Κλαβιέστατος ἐπίσκοπος Ρόδου εἶπε. πάντα ἃ δόξασθαι καὶ ἀληθῆ λόγου, εἰ καὶ ἀνάξιοι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐσμῶν, ἐψηλαφώσαμεν καὶ ἐκ νομικῆς, καὶ ἐκ ἀποφθικῆς, καὶ ἐξ ἀποδοτικῆς, καὶ ἐκ πατερικῆς φωνῆς ἐπληροφόρηθημεν, ὅτι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δόξασθαι ὅπως ἐστὶ, τὸ εἶναι τὸς ἁγίας καὶ σεπτικῆς εἰκόνας. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ἐκπαλαί τῶν χρόνων σωθηδαὶν ἀπὸ τῆς ἁγίας ἀποστόλων κατέθετο ἐπέειδημεν.

Τarasius ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. καὶ πῶς ἐτὴ ἔχον ὡς τῶν ὀκτὴ καὶ δέκα ἐπίσκοπος, ὡς τῶν καὶ ἐπέειδης;

Λέων ὁ Κλαβιέστατος ἐπίσκοπος Ρόδου εἶπε. ἐπειδὴ ἔχροντες τὸ κακόν, καὶ ἡ κακὴ διδασκαλία. καὶ ἐν τῇ χρονίᾳ αὐτῶν, ἐξ ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἐπλάνησαν ἡμᾶς, καὶ ἐξέκλινον ἐκ τῆς ἀληθείας. ἀλλ' ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεὸν σωθῆναι.

Τarasius ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. τὰ χρονιώτερα τῆς κατὰ δὲν δυσχερέστερα πῶς ἐστὶ ἀπὸς τὸ θεραπεύειν. ὅπου ψυχὴ ἐν σκοπιμῶν αἰρεσιῶν ἔσται, τὸ πῶς τῆς ὀρθοδοξίας δυσχερῶς ἐπιγνώσκει.

Κωνσταντίνος ὁ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος Κύσου εἶπε.

A N N O CHRISTI 1017.

ANNO CHRISTI 1019

ACTIO PRIMA. Officium episcopi

εἶπε. ἴδου ἡμᾶς ἐπισκόπους ὄντας μὴ διδασκα-

λίαις δοῦναι, ἀλλὰ διδασκαλοὺς εἶναι ἴπρω.

Αὐτὸν ὁ Κλαβίσατος ἐπίσκοπος Ρόδου εἶπε. εἰ μὴ ἐπίτεταν οἱ ἐν νόμῳ τῆς ἀμαρτίας, ἐκ τῆς χάριτος τῆς χάριτος.

Σταυρακίος ὁ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος εἶπε. ἀλλ' ἡμεῖς ἀδελφοὶ ἐκ ἰσμοῦ ὡσὶν ὄμοιοι, ἀλλ' ὡσὶν χάριτες.

Υπατίος ἔξ οἱ σὺ αὐτῶν ἐπίσκοποι εἶπον. ἐκ κακῶν διδασκαλῶν μαθημάτων κατὰ παρελαβόμεν.

Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. ἐπειδήπερ εἶπατε κακῶν διδασκαλῶν κακὰ τὰ μαθήματα, ἢ ἐκκλησία ἐκ κακῶν διδασκαλῶν ἱερεῖς δέχονται ὁ προσέεται.

Υπατίος ὁ Κλοβίσατος ἐπίσκοπος Νικαίας εἶπε. ὅπως ἐκράτησαν ἢ σωθήσονται.

Γρηγόριος ὁ Κλαβίσατος ἐπίσκοπος Πισιδίας εἶπε. ὁ ἀγιὸς Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει. ἐγὼ ἔξ τῆς κηρύττου ἠγάπησα γραφῶν Κερίβειας πεπληρωμένῳ.

Σάββας ὁ Κλαβίσατος μοναχὸς ἔξ ἠγούμενος τῆς Στυδίων εἶπε. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ὀδηγῶν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Ομοίως Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. τὴν λόγον καὶ ἀπολογία αὐτῶν ἤδη ηκούσαμεν.

Ἡ ἀγία συνόδος εἶπε. καὶ δέσποτι. Ἰωάννης ὁ Κλαβίσατος μοναχὸς ἔξ ἐπισβίτηρος, ἔξ πποτηρητῆς τῆς ἀποστολικῆς θρόνου Ἀντιοχείας, εἶπε. ὁμοθυμαδὸν πανάγιε πατὴρ παρὰ πολλῶν, πῶς δὲ τὸς ἀπὸ αἱρέσεων προσερχομένους δέχονται. ἔξ παρακαλῶμεν τὴν ἀγίαν ἔξ ἱερὰν συνόδον, ὅπως ἐλθῶσιν αἱ βιβλιοτῶν ἁγίων πατέρων, ἔξ θεωρημῶν ἔξ ἀνακλειμῶν, κἀκείθεν λαβόμεν τὴν ἀρετὴν ἀσφαλῆσαν, ὅπως χρῆ δέχονται αὐτῶν. ἀπορῶμεν γὰρ ἡμεῖς.

Κωνσταντῖνος ὁ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς Κίεως εἶπε. Ἐπιτῶμεν τὴν σὺν μακαροτήτι δέσποτι, ἐλθῶσιν τὰ ἀπολιχθέντα βιβλία, ὅπως πληροφορηθῶσιν τῆσιν ἀρετῶν τῶν τῶν ποιησώμεθα.

Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. κατὰ τὴν αἴτησιν τῶν θεοφιλεσάντων ἀδελφῶν ἔξ πποτηρητῶν, ἔξ τῶν ὀσιωτῶν ἐπισκόπων. δεῖ τὸς βιβλῶν ἀποκομιδῶναι.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος νοτίος τῶ Κλαυδῶ πατριάρχης εἶπε. κατὰ τὴν κίλῳσιν τῆς ὀμιήρας ἀγιοτήτης παρῶμεν ἐπιφερέμενοι πῆς ἱεραῖς βιβλίαις, ἀσπὴρ ἠγάγομεν ἐκ τῶν ἀποκειμένων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶ Κλαυδῶ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, τῶν πει κειμένων τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἔξ τῶν ἁγίων συνόδων, ἔξ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Βασιλείου, ἔξ ἱερῶν ἁγίων πατέρων.

Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. ἀνετηλωθῆτω ἐν ἀρώταις ἢ βιβλίαις τῶν κανονικῶν ὁμοτητίων.

Ἡ ἀγία συνόδος εἶπε. ἀναγινώθῃ.

Ο αἰπὸς Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος ἔξ νοτίος τῶ Κλαυδῶ πατριάρχῃ ἀνήγει.

Τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν πρῶτος ὁ εἶτος. Εἴ τις ἀρεβυτερος τὴν ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἀμαρτίας οὐ προσδέχεται, ἀλλ' ἀποβάλλεται, καὶ αἰρεῖται,

stantiz Cypri dixit: Oportebat vos cum ceteris episcopis discendi: Nam necessitatem habere, sed magistros esse potius aliorum.

Leo reverendissimus episcopus Rhodi dixit: Nisi protenderent hi, qui in lege erant peccatum, non esset necessitas gratie.

Stauracius sanctissimus episcopus Chalcedonis dixit: Sed nos fratres non sumus sub lege, sed sub gratia.

Hypatius, & qui cum eo erant reverendissimi episcopi, dixerunt: A malis magistris malas doctrinas accepimus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quoniam quidem dixistis malorum magistrorum malas esse doctrinas, ecclesia ex malis magistris sacerdotes admittere non consentit.

Hypatius episcopus Nicæ dixit: Sic obtinuit consuetudo.

Gregorius reverendissimus episcopus Pissidie dixit: Sanctus Joannes Chrysostomus dicit: Ego ex cera perfusam dilexi picturam pietate repletam.

Sabbas reverendissimus monachus & hegumenus monasterii Studii dixit: Benedictus Deus, qui direxit vos in veritatem.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Rationem & defensionem coram jam audivimus.

Sancta synodus dixit: Etiam domine.

Ioannes reverendissimus monachus & presbyter, & vicarius apostolici throni Antiochie dixit: Flagitatur, sanctissime pater, a multis, quomodo oporteat eos, qui ab hæresibus redeunt, suscipi: & obsecramus sanctam & sacram synodum, ut veniant libri sanctorum patrum, & videamus & perferentur, atque inde lumamini veram certitudinem, quomodo illos suscipi oporteat: hæsitamus enim nos.

Constantinus reverendissimus episcopus Constantie Cypri dixit: Expetimus a beatitudine tua, domine, ut veniant prædicti libri, quo certi facti, sic ordinem laudabilem faciamus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Secundum petitionem Deo amabilium virorum & vicariorum, atque sanctissimorum episcoporum, oportet libros afferri.

Constantinus Deo amabilis notarius venerabilis patriarchii dixit: Secundum iustionem vestre sanctitatis præsto sumus deferentes sacros libros, quos attulimus ex his qui rejacent in bibliotheca venerabilis patriarchii Constantinopoleos, tam canonum sanctorum apostolorum, quam sanctorum synodorum, & sancti patris nostri Basilii, & aliorum patrum sanctorum.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Legatur in primis liber canonicarum institutionum.

Sancta synodus dixit: Legatur. Et accipiens idem Constantinus Deo amabilis diaconus & notarius venerabilis patriarchii legit.

Canon sanctorum apostolorum quinquagesimus tertius. Si quis presbyter eum qui convertitur a peccato, non susceperit, sed ab.

ACTIO PRIMA. Officium episcopi

protendissent

Pissidie

constitutionum

ACTIO
PRIMA
EFFICIT
27. 15.

ANNO
CHRISTI
707.

abjecerit, deponatur, quoniam tristem * efficit A
Christum qui dici quis gaudium fit in calo
super uno peccatore penitentiam agente.

Sabbas, & qui cum eo erant, dixerunt:
Hoc clarum & apud omnes acceptum est,
quia unumquemque penitentium ecclesia sus-
cepit.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Est
& alius canon super hoc.

Idem hoc amabilis notarius legit sanctæ
Nicanæ synodi canonem octavum: De his
qui se cognominant Catharos, id est, mun-
dos, si aliquando venerint ad ecclesiam ca-
tholicam; placuit sancto & magno conci-
lio, ut impositionem manus accipientes, sic B
in clero permaneant. Hæc autem præ om-
nibus eos in scriptis convenit profiteri, quod
catholicæ & apostolicæ ecclesiæ dogmata sus-
cipiant & sequantur, id est, & bigamis se
communicare, & his qui in persecutione
prolapsi sunt; erga quos & spatia constitu-
ta sunt; & tempora definita: ita ut eccle-
siæ catholicæ & apostolicæ placita sequantur
in omnibus: ubicumque vero sive in villis,
sive in civitatibus ipsi soli reperti fuerint ordi-
nati, qui inveniuntur in clero, in eodem
habitu perseverent; &c.

Theodorus reverendissimus episcopus Ca-
tanæ Siculorum provinciæ dixit: Ad hæresim
hanc nil habet canon qui lectus est.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Sed
& de omni hæresi est.

Epiphanius diaconus sanctissimæ ecclesiæ Ca-
tanæ Siculorum provinciæ, & vicarius epi-
scopi Sardinia, dixit: Hic canon tunc de
Catharis, id est, mundis est dictus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Nunc
ergo & nos in tempore hoc exortam hære-
sim quomodo debemus recipere?

Joannes Deo amabilis vicarius apostolici
throne orientis dixit: Hæresis separat ab ec-
clesia omnem hominem.

Sancta synodus dixit: hoc manifestum est. D
Reverendissimi monachi dixerunt: Eos
qui manus impositionem perceperant, dixit
régula suscipi.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Et
quomodo intelligitur manus impositio?

Reverendissimi monachi dixerunt; De-
precamur, domine, ut doceamur.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: For-
te in benedictione tantum hic manus impo-
sitionem dicit, & non * consecrationem.

in correctis
siode

Gloriosissimi principes dixerunt: Si aliud
non est quod prohibeat, propter hanc pen-
itentiam eorum suscipiantur secundum ca-
nones.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Scri-
bemur & alios canones de residuis hæresi-
bus.

Sancta synodus dixit: Et hoc postulamus,
ut veniant canones.

Idem Deo amabilis diaconus & notarius
legit Ephesinæ sanctæ ac universalis synodi
canonem tertium.

Si qui etiam clericorum, qui per singulas

Α ότι λυτέ τὸν Χριστὸν τὸν εἰκότα· ὅτι χαρὰ γί-
νεται ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ αἰῶν ἀμαρτωλῶν μετνοούτων.

Σαββας ὁ Ἀλαβείας μοναχὸς κ' οἱ σὺν αὐ-
τῷ εἶπον· τοῦτο εὐδελόν, κ' παρά πᾶσιν ἀποδέ-
δεγμένον, ὅτι ἕκαστον τῶν μετνοούτων ἡ ἐκκλησία
προσδέχεται.

Ταρασιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· εἴτι
κ' ἔτιρος κανὼν περὶ ταύτου, ὃν ὁ αὐτὸς Θεοφιλέτα-
τος νοτήριος τοῦ Λαζαρίου πατριαρχεῖν ἀνέγνω.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ἐγδοῦς. Περὶ
τῶν ὀνομασάντων μὲν ἑαυτοὺς Καθαροὺς ποτε,
προσερχομένων δὲ κοινῇ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ,
ἰδοὺς τῇ ἀγίᾳ μεγάλῃ συνόδῳ, ὡς * χειροτονι-
μῶς αὐτῶ μῦθον ἐν τῷ κλήρῳ. ἀπὸ πάντων δὲ
τοῦτο ὁμολογήσαι αὐτοὺς ἐγγράφως προσέθηκε,
ὅτι σωθήσονται, ἀκολουθήσασιν τοῖς τῆς καθολικῆς
ἐκκλησίας δόγμασι. ταῦτα κ' διγράμμις κοινωμένων,
κ' τοῖς ἐν τῷ διωγμῷ παραπεπτωκόσιν. ἐφ' οἷς
ἐ χρεῖος πίπτει, κ' ἑσπῶς ὤσεται· ὡς αὐτοὺς
ἀκολουθεῖν ἐν πᾶσι τοῖς δόγμασι τῆς ἀποστολικῆς
ἐκκλησίας. ὁ δὲ μὲν ἂν ἅπαντες χειροτονηθέντες
εἴη ἐν κώμαις, εἴη ἐν πόλεσιν αὐτῶ μόνου Λα-
ζαρίου, οἱ Λεσακόμῳ ἐν τῷ κλήρῳ, ἔσονται
ἐν τῷ αὐτῷ κλήρῳ· ἐ τῷ ἑξῆς.

Θεόδωρος ὁ Ἀλαβείας ἐπίσκοπος Κατάνης τῆς
τῆς Σικελῶν ἐκκλησίας εἶπε· ἀπὸς τῶν αἰρέσεων
πυλῆν ἔδω ἔχει ὁ ἀναγνωθεὶς κανὼν.

Ταρασιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· ἀλλὰ
κ' περὶ πάσης αἰρέσεως εἴτιν.

Επιφάνιος ὁ Ἀλαβείας διακόνος τῆς ἐκκλη-
σίας Κατάνης, κ' τὸν τίπον ἐπέχων Ὁμαῖ ἀρχι-
πισκόπος Σαρδινίας, εἶπεν· ὅπως ὁ κανὼν τίτε πι-
εῖ τῶν Καθαρῶν ἐρρέθη.

Ταρασιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· ἀρ-
τίως αὐτὸς ἐ ἡμεῖς κατὰ τὸν κηρὸν τῶν πῶ ἀνα-
φωεῖσαν αἰρεσιν πῶς ὀφείλομεν δέξασθαι;

Ἰωάννης ὁ Θεοφιλέτατος τοποτηρητὴς τῆ ἀποστο-
λικῆς θρόνου τῆς ἀνατολῆς εἶπεν· ἡ αἰρέσις χω-
ρεῖται ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας πάντῳ ἀνθρώπῳ.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε· τοῦτο εὐδελόν εἴτιν.

Οἱ Ἀλαβείας μοναχοὶ εἶπον· χειροθετημέ-
νους εἶπεν ὁ κανὼν δεχθῆναι,

Ταρασιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· κ' πῶς
νοεῖται τὸ χειροθετημένον;

Οἱ Ἀλαβείας μοναχοὶ εἶπον· διόμεθα δέσ-
ποτι διδασκαλίᾳ.

Ταρασιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· μῆ-
πως ἐπ' Ἀλογίας ἐπιταῖθα τῶν χειροθεσιῶν λεί-
γει, ἐ ἔχι χειροτοσίας.

Οἱ ἐκδοξοτάτοι ἀρχόντες εἶπον· εἰάν ἄλλο τὸ
κωλῶν ἐκ εἴτιν, εἴτε αὐτῆς τῆς μετνοσίας αὐ-
τῶν δεχθήσονται κατὰ τὸς κανόνας.

Ε Ταρασιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· ἐ-
ρδυνόμεν κ' ἄλλος κανὼνας περὶ λοιπῶν αἰρέσεων.

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε· κ' τοῦτο ἀξιομῶν, ἐλ-
θῶσαν οἱ κανόνες.

Ὁ αὐτὸς Θεοφιλέτατος διακόνος κ' νοτήριος ἀνέ-
γνω· τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κανὼν τρίτος.

Εἴ τις τῶν ἐν ἑκάστῃ πόλει κληρικῶν ἐπὶ Νε-
σο-

a Verri oportuit. Cum manus impositione recipi, canon recipit. Harduinus.

ANIMO CHRISTI

σοφία κ' ἴδ' οὐκ αὐτῶ ὄντων ἐκωλύθησαν τῆς ἰε-

civitates sunt, a Nestorio, & his qui cum eo erant, mibiti sunt sacerdotio, quod re-

ACTIO PRIMAE

Gr. in universum

Τασιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· σα-

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: E-

Στέφανος ὁ κλαβίσις μοναχός κ' βιβλιοφύλαξ

Stephanus venerabilis monachus & bibliophylax venerabilis patriarchii dixit: Ad-

librorum cultus

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε· ἀναγνωθῆτωσαν.

Sancta synodus dixit: Legantur. Stephanus monachus legit. Ex prima ca-

Τὸ δὲ ἴδ' Ἐγκρατιῶν κακίωμα νοῆσαι ἡμᾶς

Encratarum autem malignitatem intelligere nos oportet: quia ut indigni receptione

Gr. & in culpa ab illis recep-

Gr. ob tentis auferentem. hoc nos nequam unquam

Παντὶ δὲ λόγῳ τυρωθῆτω, τὸς ἐπὶ τῆς βαπ-

Omni præterea ratione ferma teneatur, ut eos qui ad illorum accessisse baptismum

Οἱ κλαβίσις μοναχοὶ εἶπον· αἰτήματα, ἵ-

Reverendissimi monachi dixerunt: Petimus, ut deferatur sancti Athanasii ad Ru-

Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε· ἡριεῖται κατὰ τὴν αἴ-

Sancta synodus dixit: Fiat secundum petitionem

Ἐν δὲ τῷ μετὰ Διοντίῳ ὁ ἐδοξότατος ἀ-

Interea Leontius gloriosissimus a secretis dixit: Interim legantur reliquæ sancti Basili

Στέφανος ὁ κλαβίσις μοναχός κ' βιβλιοφύ-

Stephanus reverendissimus monachus & bibliothecarius legit. Sancti patris nostri Basili

patus

ACTIO PRIMA

ANNO CHRISTI 451

patus accipere, tales sunt, quales noverunt illi, qui ad modicum quidem extiterunt cum illis. Et post pauca: Si vero dicunt, quia pœnitentiam egerunt, ostendant in scriptis pœnitentiam suam, & anathematismum Constantinopolitanæ fidei, & separationem sui ab hæreticis: & non decipiant quosque simpliciores. Eisdem ex epistola ad occidentales directâ: Est igitur unus eorum, qui multam nobis tristitiam fabricaverunt, Eustathius videlicet ex Sebastia minoris Armeniæ proditus, qui olim ab Ario doctus, quando proficiebat in Alexandria, malignas contra Unigenitum componens blasphemias, sequebatur illum, & iis, qui illi intima germanitate cohærebant, discipulis ejus connumeratus. Denique ad conscientiam rediens, beatissimo episcopo Hermogeni Cæsariensi, a quo super maligna opinione sua iudicabatur, professionem fecit sanæ fidei: & ita consecratione ab ipso suscepta, Eustathius post illius dormitionem mox ad Constantinopolitanum cucurrit Eusebium, nihilo minus & ipsum impium dogma Arii prædicantem. Deinde illinc ob aliquam causam propulsus, cum venisset ad compatriotas suos, se interim excusavit, & impium quidem sensum occultans, verborum quorundam rectitudinem ostentabat: & utcumque percepto episcopatu, protinus apparet, anathematismum Homoulii in collegio quod ab eis apud Ancyram factum est, conscripsisse. Deinde cum Seleuciam pervenisset, scripsit una cum contentaneis suis, quæ cuncti norunt Constantinopoli autem iterum his quæ præteriderant hæretici, contentit, & taliter ab episcopatu propulsus, pro eo quod Melitenæ antea depositus fuerat, sibi iter restitutionis excogitavit, quasi ad vos proficiscens: & quæ sunt, quæ illi a beatissimo episcopo Libanio intenta sunt, & quæ ea, quæ ipse sperandit, ignoramus, nisi quia epistolam detulit restitutionem se: quam ostendens synodo apud Tyenam congregatæ, suo restitutus est loco.

Leetâ est autem & ad Terentium comitem ejusdem patris nostri epistola, in qua significavit idem pater Eustathii communionem & receptionem ab hæresi conversi.

Stephanus reverendissimus diaconus & notarius venerabilis patriarchici secreti legit.

Ex definitione sanctæ ac universalis ter-
tæ synodi contra impios Massalianos, id est, Euehitas.

Placuit omnibus nobis, ac Deo amabilibus episcopis Valeriano & Amphiloquio, & cunctis Pamphylenfis & Lycaoniensis provinciarum reverendissimis episcopis, quo universis quæ in synodica chartula statuta sunt, teneantur, & prævaricari nullo modo presumantur, firmis videlicet existentibus etiam his quæ gesta sunt Alexandriæ. Itaque qui sunt per omnem provinciam ex Massalianorum, id est, Iuniorum hæresi, aut si suspediti habentur, quod hujusmodi languoris existant, sive clerici sint, sive laici, remeantes, & anathematizantes in scriptis secundum ea quæ in jam memorata synodica charta promulgata sunt, maneat clerici quidem in clero, laici vero in communionem ecclesiæ.

ἄρχιερω ἢ ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐπισκοπῆς ἀπολαβεῖν, πιστοὶ εἰσιν, οἷς ἴσασι μὴ, οἱ ἄλλοι ὀλίγον συγγνωστὸς αὐτοῖς. καὶ μετ' ὀλίγου εἰ δὲ λέγουσι, ὅτι μετάνοιαν, δεξιόσωσαν αὐτῶν ἰσχυροῦ τῶν μετάνοιαν, καὶ ἀναθεματισμὸν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πίστεως, καὶ χωρισμὸν Ἰῶ αἰρετικῶν. καὶ μὴ ἑκαταπίσωσαν τοὺς ἀπλησίους. Τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς ἑπὶ δυτικῆς ἐπιστολῆς. Ἐστὶ τίνων ἐστὶν Ἰῶ πολλοὶ ἡμῖν κατισκοδαζόντων λύσιω, Εὐστάθιος ὁ ἐκ τῆς Σεβαστίας τῆς κατὰ τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν, ὃς πάλαι μαθητὴς Ἰῶ Ἀρείου, ἐπὶ ἡμαρτῶν ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸς ποταμοῦ κατὰ τὸ μοιοῦχως συνθεῖς βλασφημίας, ἀκολουθῶν ἐκείνω, καὶ τοῖς γνησιωποῖσι αὐτῶ τῶν μαθητῶν ἐπισκοπῆς, ἰσχυρῶς ἐπαίλλου ἐῖς τὴν ἰαυτῆ, τὸ μακαριωτῆρ ἐπισκοπῶν Ἐρμοῦχου τῶν Καισαρείας, κενοντι αὐτῶ ἐπὶ τῆ κακοδοξίᾳ, ὁμολογίαν ἰδοῦσιν πίστεως ἰσχύος. καὶ ἐπὶ τῆ χειροτονίᾳ ὑπ' αὐτῶ δεξιόσωσαν, Εὐστάθιος μὲν τῶν ἐκείνω κοίμησιν ἄδεις ἑπὶ τὴν ἐπίσκοπον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Εὐσέβιον ἰδραμε, ἑδωκὸς ἰδραμεν καὶ αὐτῶ τὸ δικαστικὸν δόγμα τῶ Ἀρείου ἀποβῶντι. εἶπε ἐκείθεν δι' οἷας ἐνόησε αἰτίας ἀπελαθεῖς, ἰδῶν πῶς ἐπὶ τῆς ἀπλησίᾳ ἀπελογώσατε πάλιν, τὸ μὴ δικαστικὸν ἐπιχειρηθῆναι φρόνημα, ἰσχυρῶς δι' οἷας ὁδοῖτες ἀποβαλλόμενος, καὶ τυχῶν τῆς ἐπισκοπῆς ὡς ἐτυχῶν, ἄδεις φαίεται γραφῆς ἀναθεματισμὸν τῶ ὁμοῖσι ἐν τῶ κατὰ Ἀγκυρᾶν ἡρωμῶν αὐτοῖς συλλόγω. κακῶς ἐπὶ τῶν Σιδικίων ἰδῶν, ἰσχυρῶς μὲν τῶν αὐτῶ ὁμοδοξῶν, ἃ παρὶς ἴσασιν. ἐστὶ δὲ τῶ Κωνσταντινουπόλει συνθεῖτο πάλιν τοῖς ἀπὸ Ἰῶ αἰρετικῶν ἀποβῶσι. καὶ ἐπὶς ἀπελαθεῖς τῆς ἐπισκοπῆς διὰ τὸ ἐν τῶ Μελιτωνῶν ἀποκαθηρῆσθαι, ὁδὸν ἰαυτῶ τῆς ἀποκαθίσεως ἐπίσκοπε τῶν ὡμῶς ἀφίξιν. καὶ τίνα ὡμῶς ἐπὶ ἀποβῶσιν αὐτῶ παρὸς τῶ μακαριωτῆρ ἐπισκοπῶν Λιβανίου, καὶ τίνα ἀαυτοῖς συνθεῖτο, ἀγνοώμεν πλὴν ὅτι ἐπίσκοπῶν ἐκὸμῖσιν ἀποκαθίσεσαν αὐτῶ, ἢ ἐπίδοξας τῆ κατὰ τῶ Τύανα συνόδῳ, ἀποκαθίση τῶ πτω.

Ἀνγνώθη δὲ καὶ ἡ ἑπὶς Τερσῶτιον κοίμητι τῶ αὐτῶ πατρὸς ἐπιστολῆ, ἐν ἣ ἰσχυρῶς ὁ πατὴρ τῶν ἑπὶς Εὐστάθιον κοινῶν καὶ ἀποδοχίᾳ ἐκ τῆς αἰρέσεως ἐπιγέροντι.

Στέφανος ὁ ἀλαβίσεως διάκονος καὶ νοτῆρος τῶ ἀπὸς πατριαρχεῖς ἀνέγνω.

Ἐν τῶ ὄρῳ τῆς ἁγίας ἑπίτης συνόδῳ κατὰ τῶν εὐσεβῶν Μασσαλιανῶν, ἦγει Εὐχρίτων.

Ἦρῶσιν ἅπανσι ἡμῖν, καὶ τοῖς θεοφιλεσῶσι ἐπισκοποῖσι Οὐαλιεανῶν καὶ Ἀμφιλοχίῳ, καὶ πᾶσι τοῖς τῶν Παμφυλιῶν καὶ Λυκαονίῳ ἐπαρχιῶν ἀλαβίσεως ἐπισκοποῖς, τὸ ἐν τῶ συνοδικῶν χαρτίῳ ἐπισημασῶσιν ἀπὸ βεβαίως ὄντων αὐτῶν δηλαδὴ, καὶ τῶν πειρασμῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὅτε πῶς ὄντως κατὰ πᾶσιν ἐπαρχίαν τῆς Μασσαλιανῶν. ἦρον ἐπὶ δεισιδῶν αἰρετικῶν, ἢ καὶ ἰσχυρῶς τῆς πιαυτῆς νοσε γνησιωμῶν, εἶπε ἀληθεῖς ἰσχύος, εἶπε λαϊκοὶ, μετῶδοξῶσιν καὶ ἀναθεματικῶν κατὰ τὸ ἐν τῶ μνημονῶσιν συνοδικῶν διηγορηθῶσιν, ἰσχυρῶς, μετῶσιν τῶν μὴ κληρικῶν ἐν τῶ κληρῶν, τῶς δὲ λαϊκῶς ἐν τῶ κοινῶι τῆς ἐκκλησίας.

ANNO CHRISTI 1017

Πέτρος ὁ ἀλαβείατος ἀναγνώστης ἑποπιετο τῷ Α
Διάδῳ πατριαρχικῷ σικρίτῳ, ἔχον ἐπὶ χεῖρας,
ἀνέγνω.

Τῷ ἁγίῳ πατρὶ ἡμῶν Κυρίλλῳ ἀρχιεπισκότῳ
Ἀλεξανδρείας Μαξίμῳ διακόνῳ Ἀντιοχείας ὑπο-
μνηστικόν.

Ἐμαθὼν παρὰ τῷ ἁγαθῷ μονάζοντι Παύλῳ
ὅτι παρατίθει ἢ σὴ Θεοσιβεία μεχρὲ σήμερον
τὴν κοινῆν τὴν πρὸς τὸν ἀλαβείατον ἐπίσκο-
πον Ἰωάννῳ, διά τινος ἐν τῷ Ἀντιοχείῳ ἐκκλη-
σίᾳ ἢ φρονίτης ἐπὶ τῷ Νεστορίῳ, ἢ πεφορη-
κότος μὲν, ἀποχρηστικῶς δὲ ἰσως. δοκίμασάτω τῶ-
ν τῶ σὸν ἐπεικίαι, πόσον ποτε οἱ λεγομένοι
συνάγειν, γυμνῶς ἢ ἀναγκαστικῶς * τῷ Νεστο-
ρίῳ ἢ φρονίῳ ἢ λαλοῦσι ἐπὶ τῷ ἢ κηλυθησασ-
μῶν μὲν ἐχέασιν ποτε τὴν συνειδήσιν, συνά-
γοιται δὲ καὶ μετὰ μετὰ τῶν ἐφ' οἷς φωνη-
θῶσι, ἀίχμησιν δὲ ἰσως ὁμολογῶν (τῶν τῶ μα-
καίνοι γάρ τινος τῶν αἰατῶν τῶν γί-
νειται. καὶ ἰσως συνείχουσι τῷ ὁρῶν πῆσαι, ἀ-
μνηστικῶς περὶ τῶν παρὰ τῶν. βυλεμέθα γὰρ
μᾶλλον ἀρνηθῆναι αὐτὸς ἔργον, ἢ ἀναγκαστικῶς γνο-
μῆ συνηγορῆσαι τῶν Νεστορίῳ κακίαις. ἵνα δὲ
μὴ δοκῶμεν τιμᾶν τὸ φιλονεικῶν, ἀσπασώμεθα
τὴν πρὸς τὸν ἀλαβείατον ἐπίσκοπον Ἰωάννῳ κοι-
νωσίαν, συγχωρῶντες αὐτῷ ἢ οἰκονομίας ὁμοίαν
ἀκρεβελογῶντα σφόδρα περὶ τῶν μεταγινώσκον-
τος. οἰκονομίας γὰρ, ὡς ἐφ' ἡμῶν, δεῖται τὸ σφᾶλ-
μα πολλῶς.

Τῷ αὐτῷ πατρὶ πρὸς Γεννάδιον πρεσβύτερον
ἢ ἀρχιμανδρίτῳ.

Τὸ μὲν ὄνομα εἰς ἀλαβείαν τῆς σῆς Θεοσι-
βείας ἢ τῶν ἔργων, ἀλλ' ἦδειν ἐκκαλεῖ. ἢ ἐπεικίῳ
γε σφόδρα μὲν * πιατῆς ἀκρεβείας θύλασαν ζῆν.
ἀλλ' οἰκονομίας σφραγίστων ἔδ' ὅτι παραβιάζον-
ται σφραγὶ τῷ δέοντι ἔξω φερεῖται τινος, ἵνα τι
μεῖζον κερδάνωσι. ὡς περὶ γὰρ οἱ τὴν θαλάσσαν
ναυτιλῶμενοι χερμῶς ἐπικημῶν, ἢ κηλυθῶσιν
τῆς νηὸς, ἀλλ' ὄντες ἀποφορτίζονται τινος, τῶ σῶσαι τῶ
λοῦσά. ὡς ἢ ἡμεῖς ἐν τῶν σφραγίστων, ὅταν
μὴ ἔξῃ τὸ λίαν ἀκρεβείας ἀποσῶζαν, παρῶντι-
να, ἵνα μὴ τῷ παντὶ παρῶντι ζῆναι, ἢ τῶν
τα γράσῳ μαθῶν, ὅτι ἢ σὴ Θεοσιβεία λιλύπη-
ται εἰς τὸν ὁσιώτων ἢ Θεοφιλέστων ἀδελφῶν ἡ-
μῶν ἢ συλλειτουργῶν ἐπίσκοπον Προκλῶν, ὡς λα-
ρόντα πρὸς κοινῆν τὴν τῆς Αἰθιοπίας. ὅν οἱ μὲν
τῆς ἐκκλησίας Θεομοῖ τῆς Παλαιστίνης ἡγῶμεν
ἐκ ἰσασιν, ἐγείρει δὲ πρὸς ἀχάλητον τῷ σφρα-
γίστων ἐπιθυμίαν φιλοδοξία δι' ἡμῶν * πικρὸν ἔ-
χουσα τὸ πᾶν. μὴ ἀποφάγῃ τῶν τῶ σὴ
Θεοσιβεία τὴν πρὸς τὸν ὁσιώτων ἢ Θεοφιλέστων
ἐπίσκοπον Προκλῶν κοινῆν. μία γὰρ γί-
νοντο ἢ φρονίῳ ἐμῶν ἢ τῆ ἐπίστασι αὐτῶ. ἢ
ὁ τῆς οἰκονομίας ἔστ' αὐτῶ τῶ συνίτῳ ἀ-
πῆρισσο.

Τῶν ἀνεγνωσῶντων, οἱ ἀλαβείατοι μοναχοὶ
εἶπον· εἰ κηλεῖ ἢ ἁγία σὺνοδος, κομῶντι ἢ
πρὸς Ρωμανῶν τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ ἐπισκότῳ, ἢ
ἀνεγνωσῶντων.

Ἡ ἁγία σὺνοδος εἶπε. γυμῶν ἢ ἀπῆρισσο
τῶ ἀλαβείατων μοναχῶν.

Ἐτάρατο ὁ ἀποσημῶντος μοναχὸς ἔχον μὲν
χεῖρας τὴν βίβλον ἀνέγνω.

Council. General. Tom. XII.

Petrus reverendissimus lector & notarius
venerabilis patriarchici secreti legit.

ACTIO
PRIMA.

Sancti patris nostri Cyrilli archiepiscopi
Alexandriae Maximo diacono Antiocheno
commonitorium.

Didici a diligendo mihi Paulo monacho,
quia recusat pietas tua usque hodie commu-
nionem reverendissimi episcopi Joannis am-
plecti, pro eo quod quidam in Antiochena
ecclesia male adhuc cum Nestorio vel sen-
tiant, vel jam senserint quidem, sed forsitan
resipuerint. Probet igitur modestia tua,
utrum (aliquando) hi qui dicuntur colligi,
nude ac irreverenter cum Nestorio sentiant,
& invicem colloquantur; vel aliquando cau-
teriatam habuerint concientiam, colligun-
tur autem nunc acta penitentia super his,
in quibus subrepti sunt, quamvis confite-
ri fortasse revereantur excelsum. Accidunt
enim quaedam hujusmodi fieri circa deceptos.
Ac si eos videas nunc ad rectam concurrere
fidem, ne succenseas eis super his quae
transierunt. Volumus enim eos magis
illorum abnegatores videre, quam irreverenti
mente advocatos nequitiarum esse Nestorii.
Ut autem non desistamus amare contentionem,
amplectamur reverendissimi Joannis
communione, indulgentes ei & causa
dispensationis, ut non subtilius vel distri-
ctius seu vehementius erga se recognoscentes
agatur: dispensatione enim, sicut dixi,
eget negotium multa.

Ejusdem patris ad Gennadium presbyterum
& archimandritam.

Intentionem quidem reverentiae tuae, quam
circa divinum possides cultum, non nunc
tantum agnovi, sed ab olim sciebam & lau-
do vehementer eam cum tanta volentem dis-
trictionis diligentia vivere. Sed dispensatio-
nes rerum nonnunquam cogunt parum quid
a debito quoddam foras exire, ut majus ali-
quid lucrifaciant. Sicut enim hi qui mare
navigant, tempestate urgente, navique peri-
clitante, anxii quaedam exonerant, ut caetera
salva permanent: ita & nos, cum non
habemus salvandorum omnium negotiorum
penitus certitudinem, despiciamus ex his quae-
dam, ne cunctorum patiamur dispensanda. Et
haec scribo cognoscens, quod pietas tua tri-
stetur in sanctissimum & Dei cultorem fra-
trem & comministrum nostrum Proclum e-
piscopum, eo quod admiserit in communio-
nem Aethiensem hegumenum, quem qui-
dem ecclesiae leges Palaestinae prepositum non
noverunt. Suscitatur autem ad intrinsecum ne-
gotii desiderium amor gloriae amarum ter-
minum inaniter habens. Igitur ne refugiat
pietas tua sanctissimi & Deo amantissimi Pro-
cli episcopi communionem: una enim fuit
cura mihi & sanctitati ejus; & dispensatio-
nis modus nulli sapientium displicuit.

His lectis monachi dixerunt: Si jubet san-
cta synodus, afferatur ad Rufinianum desin-
nata sancti Athanasii epistola, & legatur.

Sancta synodus dixit: Fiat petitio reve-
rendissimorum monachorum.

Stephanus praedictus monachus, habens prae
manibus librum, legit.

Tit Sancti

Sancti Athanasii epistola ad Rufinianum. A
 ACTIO Dominò dilecto & amantissimo commin-
 PRIMA stro Rufiniano Athanasius in Domino salutem
 Et post alia.

Τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ πρὸς Ρωφινιανόν.
 Κυρίῳ ἀγαπῆτῷ κ' ποθεινότηρ συλλεπτουργῷ
 Ρωφινιανῷ Ἀθανάσι· Ἐκ κυρίῳ χαίρειν.
 Καὶ μετ' ὀλίγα.

ANNUS
 CHRISTI

Quoniam amore bonitatis & ecclesiasticam institutionis (hoc enim revera decet reverentiam tuam) interrogasti de his, qui propter necessitatem abstrahi non tam in fide mala corrupti sunt; & voluisti scribere me quæ visa sunt synodis & ubique de illis. Scito, domine mi amantissime, quia in primordio quidem cessante vi, quæ iacta extiterat, celebrata est synodus presentibus etiam & episcopis, qui partium erant eorum qui toris sunt. Facta est autem & popes comministros, qui Græciam habitant; porro nihilo minus & ab his qui in Hispania & Gallia sunt; & quod hic placuit, & ubique: ita ut his qui cadunt & præsumunt impietati, ignoscatur quidem cum penitentiam gesserint, non autem ulterius eis locus detur in clero: his autem qui auctores non fuerint impietatis, sed per necessitatem & vim abstrahuntur, placuit ut venia detur, & habeant cleri locum; maxime cum excusationem persuasivam dederint; & placuit id dispensatorie fieri. Firmaverunt enim quod non migrassent ad impietatem; ne autem ordinati quidam impiissimi ecclesias corrumperent, elegerunt potius concurrere violentiæ, & portare pondus, quam perdere populos. Hoc autem prosequentes, visi sunt etiam nobis persuasorie fati, pro eo quod excusantur dicentes, & Aaron Moysi fratrem in eremo concurrissse quidem prævaricationi plebis, habuisse tamen defensionem: ne videlicet populus in Ægyptum revertitur, in idololatria permaneret. Nam & ratio evidens apparebat, quoniam manentes in eremo cessare ab idololatria possent: sin autem Ægyptum ingressi essent, moram facerent & incrementum impietatis. Propterea igitur dispensatio circa clerum perfecta est, atque his qui decepti & vim perpessi fuerant, indulgentia tributa consistit. Hæc & Romæ scripta, & a Romanorum ecclesia sunt recepta: hæc & reverentiæ tuæ significo fidens, quod ea quæ approbata sunt, pietas tua suscipiet.

Sabbas & qui cum ipso reverendissimi monachi dixerunt: Non est vox Athanasii tantum, sed & synodorum. Nam idem pater dicit, quia & Romani & Græci receperunt: & definit, ut ex hæresi conversi recipiantur quidem ad penitentiam, non tamen ad sacerdotia admittantur.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: non de omni converso hæretico idem pater minime suscipiendo denunciatur, sed de principibus hæreticos, & his qui vitiose atque affectuose verbis quidem simulant veritatem in præsentia orthodoxorum, in mente autem nequiter operantur. Verum legatur iterum eadem ad Rufinianum missa ejusdem patris epistola. Cumque legeretur locus qui dicit; Ita ut his qui cadunt & præsumunt impietati, ignoscatur quidem cum penitentiam gesserint; non autem ulterius locus eis detur in clero. His autem qui auctores non fuerunt impietatis, sed per necessitatem & vim abstrahuntur, placuit ut venia detur,

Ἐπειδὴ φιλοκαλῶς κ' ἐκκλησιαστικῶς τὸτο γὰρ πάλιν ἀπέχει τῆ σὴν ἁπλαβεία. ἡρώτησας ἀπέειπὸν δὲ ἀνάγκῃ ὑποσυρρεῖσθαι, μὴ φθαρῶτων δὲ εἶναι τῆ κακοπιστίας. κ' ἠθέλησας γράψαι μετ' ἐξουσιᾶς ἐν ταῖς συνόδοις κ' πανταχῶ πρὸς αὐτοὺς γίνωσκει κ' ἐμὴ ποθεινότητι, ὅτι εἰ ἀρχῆ μὴ φουραμῶν τῆς γρηγορημῆς βίας, γίνονται σύνοδοι παρόντων κ' ἡσὶ ἀπὸ ἡσὶ ἐξω μέρει ἐπισκοπῶν, γίνονται δὲ κ' παρὰ ταῖς τῶν Ἑλλάδα κατοικῶσι συλλεπτουργοῖς, ἔδωκε δὲ ἡσὶ κ' ταῖς ἐν Ἰσπανίᾳ κ' Γαλλίᾳ κ' ἡρῶσσο ἐπὶ ἔδωκε, κ' πανταχῶ ὅσοι τοῖς μὴ καταπειτικῶσι κ' ἀπειραμῶν τῆς ἀσθεσίας συγγνωσκῶν μὴ μετανοῶσι, μὴ δίδονται δὲ αὐτοῖς ἐπι τῶν κληρῶ. ταῖς δὲ μὴ αὐθροῦσι μὴ τῆς ἀσθεσίας, ὑποσυρρεῖσι δὲ εἰ ἀνάγκῃ κ' βίαν, ἔδωκε δίδωσθαι μὴ συγγνωμῶν, ἔχειν δὲ κ' πῖν τῶν τῶ κληρῶ, μάλιστα δὲ ἐπι ἀπολογίαν πειθανῶ ἐποιήσαντο κ' ἔδωκε τῶτο πως οἰκονομικῶς γρηγορημῶν. διεβεβαίωσαντο γὰρ μὴ μεταβεβληθῶν μὴ εἰς ἀσθεσίαν, ἵνα δὲ μὴ κατασθροῦσι τινὲς ἀσθεσίαν οὐδὲ φθῶσσι τῶς ἐκκλησίας, εἰλοντο μάλλον συνδραμῶν τῆ βία, κ' σασάσαι τὸ σαρῶ, τ' λαὸς ἀσθεσθῶν: τῶτο δὲ λίγοντες, ἔδωκε κ' ἡμῖν πειθανῶς λίσσιν, διὰ τὸ κ' ἀποφασίζεσθαι αὐτοῖς τῶν Ἀραρῶν τῶν Μωυσῶς ἀδελφῶν εἶναι τῆ ἱρήμῳ συνδραμῶν μὴ τῆ τῶ λαῶ παραβάσει, ἀπολογίαν δὲ ἐχηκῶσι. ἵνα μὴ εἰ λαὸς ὑποσρέψας εἰς Αἴγυπτον ἐπιμνησθῆ τῆ εἰδωλολαβεία. κ' γὰρ ἡσὶ φανερῶν ἰστορῶν, ὅτι μάλιστα εἶναι τῆ ἱρήμῳ δύνανται παύσασθαι τῆς ἀσθεσίας, εἰσελθόντες δὲ εἰς Αἴγυπτον ἐπιτελεβοῖσσο, κ' ἡσὶσαντο εἰς αὐτοῖς ἡσὶ ἀσθεσίαν. τῶτο τοῖσσον εἶσα συγγνωσῶν πρὸς τῶν κληρῶν γίνονται: ταῖς δὲ ἀπατηθεῖσι κ' βίαν παύσει συγγνωμῶν δίδωσθαι. ταῦτο κ' εἶναι Ρωμῶν ἱστορῶν, κ' ἀπεδίδετο ἡ Ρωμῶν ἐκκλησία. ταῦτο κ' τῆ σὴν ἁπλαβεία δηλῶ φαρῶν, ὅτι τῶ δοξατω ἀποδείξει τῶ σὴν ἡ θεοπίστεια.

Τῶν ἀναγνωσῶτων, Σάββας ὁ ἁπλαβείατος κ' οἱ σὴν αὐτῶ μοναχοὶ εἶπον. εἰ εἶναι αὐτῆ ἡ φωνῆ τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ μόνον, ἀλλὰ κ' συνοδῶν, διὰ τὸ λέγειν τῶν αὐτῶν πατέρα, ὅτι κ' οἱ Ρωμῶν, κ' οἱ τῆς Ἑλλάδος ἀπεδίδεσαν: κ' εἰς ταῖς εἰς αἵρεσῶς ἐπιστρέφοντας δέχεσθαι μὴ εἰς μετανοίαν, τῶν ἱερῶν δὲ μὴ ἀπολαμβάνειν.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν: ὁ πρὸς πάντας αἵρετικῶ ἐπιστρέφοντας ἀποφαινεταὶ ὁ πατὴρ μὴ δεχθῆναι, ἀλλὰ πρὸς ἀποστρέφοντες τῆς αἵρεσῶς, κ' ἡσὶ ἐμπροσθῶν ἰσημῶν κ' ἰσημῶν μὴ χηματισμῶν ἡσὶ ἀληθείαν ἐπι παρασίτῳ ὁδοδῆσθαι, πρὸς δὲ τῶν ἡσὶν κατηργῶτων. ὁμοῦ κ' αὐτοῖς ἀναγνωσῶτων ἡ αὐτῆ πρὸς Ρωφινιανῶν ἐπιστολῆ τῶ αὐτῶ πατρός. Ἀναγνωστικῶν δὲ τῶ κυρίῳ τῶ λίγοντες. ὅσοι τοῖς μὴ καταπειτικῶσι κ' ἀπειραμῶν τῆς ἀσθεσίας συγγνωσκῶν μὴ μετανοῶσι, μὴ δίδονται δὲ αὐτοῖς ἐπι τῶν κληρῶ. ταῖς δὲ μὴ αὐθροῦσι μὴ τῆς ἀσθεσίας, ὑποσυρρεῖσι δὲ εἰ ἀνάγκῃ κ' βίαν, ἔδωκε δίδωσθαι μὴ συγγνωμῶν, ἔχειν δὲ τῶ

Quoniam

Et post

C

E

ANNO CHRISTI 119

ACTIO PRIMA

τὴν τῶν τῶ κλήρου· μάστιγα δὲ ὅτι ἀπολογία

Οἱ Ἐλαβίτατοι μοναχοὶ εἶπον· ἰδοὺ καθὼς ἀποφασίζω, ὁ πατὴρ ἢ δέχεται εἰς ἱερουσόλυμ τὸν

Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· οὐκ ἔστιν ὅπως, καθὼς νοεῖ· ὁμοῦ γὰρ πατὴρ τὸν μὴ

αὐθροτίστας τῆς αἵρεσεως, ἀλλ' ὑποσυρρότης κ

βίαν παθόντος ἀποδέχεται εἰς ἱερουσόλυμ· μόνος δὲ τὸς ἀποσταθμῶν ἢ ἡγήτορας ἢ αἰρέσεων,

αὐτὸς εἰς ἱερουσόλυμ ἠποσείδετο, ὡς κ' καλῶς κ

καὶ δικαίως τὸτο ἀποφασίζω· κ' αὐθροτί, πῆτα θλοὶ οἶδε τὴν ἁγίον Ἀθανάσιον ἢ ἐκκλησία, ὡς

διωχθέντες εἰς Ῥώμην διαφόρος, κ' ἀτίμω φυγῇ

Ἐκκλησίᾳ τῶν ἢ ἀποσταθμῶν τῆς Ἀρειανῆς αἵρεσεως.

ὑποσυρρότης δὲ αὐτῶ κ' πειρσομῶν ἢ ἐκκλησιῶν, οἱ ἀντίπαλοι αὐτῶ ἐπεκάλωτο

κατὰ τὸς κηρὸς μετακαλλόμενοι· ὅτι δὲ παρρησίαν

ἐλαβασαν ἐκείνῳ ἀναχωρήσαντες, εἰς τὴν ἀποτίραν

αἵρεσιν ἐκπαύσαντο, κ' διωγμῶν κατὰ ἢ Ἐπιβῶν ἔκιναν.

διὰ τὸτο οἶμαι τὴν πατέρα λέγειν, μὴ δέχεσθαι τὸς πειρῶτες εἰς ἱερουσόλυμ, ὡς ὑπο

μείναντα αὐτῶν κ' τὸς ἑρδοδόξους ἢ αὐτῶ τὰ χαλεπά.

Σάββας ὁ Ἐλαβίτατος μοναχὸς εἶπεν· ἀμνησικακός ἐστιν ὁ πατὴρ.

Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· ἀπόδηλον τὸτο· ἔδει γὰρ κακὸν ἀντὶ κακῶ ἀπέδιδε τινί·

διὰ δὲ τὴν τῶ Θεῷ ζῆλον κ' ἀσφάλειαν τῆς ἐκκλησίας,

ἀπαίδετον χρησότητι ἢ ἠδύνατο κηρῶν, ἀλλὰ τὸ ἀπὸς ἐκδίκησιν τῶ Θεῷ ἀποτιμᾶτο.

Ἰωάννης ὁ Ἐλαβίτατος μοναχὸς κ' ποιοτηρῆτης ἢ ἀναπληρῶν ἀρχιερέων εἶπεν· καλῶς ἀνεβίωθη ὁ ὅρ· ἵπες εἰς ἀσφάλειαν ἢ ἀκρόντων.

Οἱ μοναχοὶ ἀναλαβόντων εἶπον· ἀλλὰ τὸς παρσυρρότας κ' βίαν παθόντος ὁ πατὴρ ἀποσείπεται·

εἰπάσαν ἔν, εἰ παρεσῶρησαν, ἢ βίαν ὑπεμείναν, ὅτι ἀτίστησαν τῆς ἀληθείας.

Ἰπάτιος κ' οἱ σὺν αὐτῶ ἐπίσκοποι εἶπον· ὅτι ἡμεῖς ὅτι βίαν ὑπεμείναντες, ἔδει παρεσῶρημεν, ἀλλ' ὅτι πῶτερ ἢ αἰρέσει ἡμῶν γυννησάτες ἀνε

ἔσθημεν κ' κηρῶν.

Θεόδωρος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κατάνης, κ' οἱ σὺν αὐτῶ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι Σικελίας, κ' Ἐπιφάνιος διάκονος Κατάνης τὴν πῶν

ἐπίσκοπος Θεομᾶ ἐπίσκοπος Σαρδίνιας, εἶπον· ὅτι οἱ ἀναγνωσθέντες κανόνες ἢ ἁγίων πατέρων περὶ τῆς Ναυακτιανῶν, κ' Ἐγκρατιῶν, κ' Ἀρειανῶν ἐφρῶνται.

τούτης δὲ τῆς αἵρεσεως τὸς ἡγήτορας μὴ τίνων τυξόμεν;

Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· Λεϊσκομῶν κ' Μανιχαῖος μὴ δεξασθῆναι εἰκόνας, κ' Μαρκεριωνίας, κ' τὸς συγγενεῖς τῶν Χρῆστῶ εἰσῶν· ὅν Πέτρος ὁ Κραφῶς, κ' Ἐσσαῖος ὁ Ἱεραπόλεως, οἱ αἰρετικοί, ἀλλὰ κ' Σιζῆρος.

Ἐπιφάνιος διάκονος τῆς ἐκκλησίας Κατάνης, κ' ποιοτηρῆτης Θεομᾶ ἐπίσκοπος Σαρδίνιας, εἶπεν· ἔλατῶν ἔστι τῶν ἀπορηθῶντων αἰρέσεων ἢ νῦν κηροτημῶν, ἢ ὑπερτίρα;

Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· τὸ κακὸν ἦδη κακὸν ἔστι, κ' μάστιγα ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. τὸ γὰρ ἐπὶ δόγμασιν εἶπε μικροῖς

Council. General. Tom. XII.

& habeant cleri locum; maxime cum excu-

sationem perulsoriam dederint.

Reverendissimi monachi dixerunt: Ecce sicut praediximus, hic sanctus pater non suscipit in sacerdotium eos qui ab haereti con-

vertuntur.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Non est ita, ut intelligitis: denique pater eos qui auctores minime fuerint impietatis, quique traditi & vim passi sunt, recipit in sacerdotium: praetatos vel genitores haereticos in sacerdotium non admittit; bene hoc & optime atque iustissime proferens.

Et certo quinquies vidorem sanctum Athanasium novit ecclesia, quoniam & Romam frequenter impulsus, & ignobilis a praepolitis Arianæ haereticos est abactus: & cum reverius ecclesias obtulisset, hostes ei adhibebant, secundum tempora commutati.

Quando autem accipiebant fiduciam illo abiccedente, ad priorem haereticum redibant, & persecutionem contra pios commovebant.

Et idcirco eundem missimo dicere patrem, ne hujusmodi recipereatur in sacerdotium.

Nam perceperat tam ipse, quam ceteri orthodoxi ab illis saevissima.

Sabbas reverendissimus monachus dixit: Injuriarum immemor est pater.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Manifestum est hoc; neque enim malum pro malo reddebat alicui: propter zelum autem Dei & munitionem ecclesiae, benignitatem sine disciplina non poterat possidere; sed in his ea quae ad vindictam Dei sunt, praeterebat.

Joannes reverendissimus presbyter, monachus & vicarius orientalis dioeceseos dixit: Benedicta est definitio illa ad cautelam au-

djuncta.

Monachi repetentes dixerunt: Sed trados & vim perpeffos pater admittit: dicant ergo, si traditi fuerint, & vim perpeffi, & ideo recesserint a veritate.

Hypatius, & qui cum eo erant episcopi dixerunt: Quia nos neque vim sustinimus, neque abstracti sumus, sed in hac nostra haereti nati & educati sumus, & crevimus.

Theodorus Deo amabilis episcopus Catanæ, & qui cum eo sanctissimi episcopi Siciliae, una cum Epiphanio diacono civitatis Catanæ, & locum retinente Thomæ episcopi Sardiniae, dixerunt: Quia canones sanctorum patrum qui lecti sunt, tam de Novatianis & Encratitis, quam de Arianis dicti sunt, hujus haereticos censores cum quibus taxabimus?

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Invenimus & Manichæos non recipientes iconas, & Marcionistas, & eos qui confundunt Christi naturas; quorum primus est Petrus Gnapheus, & Xenaias Hierapolitanus, haeretici; sed & Severus.

Epiphanius diaconus sanctissimæ ac magnæ ecclesiae Catanæ, & locum retinens Thomæ sanctissimi archiepiscopi Sardiniae, dixit: Minor est prioribus haereticis novitas praesens, an major?

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quod malum est, jam utique malum est, & maxime in negotiis ecclesiasticis. In do.

TIT 2

gma-

ACTIO in magna peccare, id ipsum est: ex utrisque enim lex Dei improbat.

Joannes reverendissimus monachus & vicarius orientalium sedium dixit: Hæresis hæc peior omnibus hæresibus, & malarum pessima est, veluti quæ dispensationem Salvatoris subvertit.

Taraius sanctissimus patriarcha dixit: Docet nos dñum patriarchæ nostri Athanasii, ut reverendissimi episcopi recipiantur, nisi alia quælibet eorum culpa facta sit.

Sancta synodus dixit: Legantur autem cetera regularium testimoniorum.

Adhuc Constantinus diaconus & notarius venerabilis patriarchii legit: De gestis sanctæ & universalis synodi quartæ Chalcedone celebratæ.

Orientalis & qui cum ipsis reverendissimi episcopi clamaverunt: Omnes peccavimus, omnes veniam postulamus.

Et rursus Thalassius, Eusebius & Eustathius reverendissimi episcopi dixerunt: Omnes peccavimus, omnes veniam postulamus: & post alia.

Et surgens reverendissimus episcopus Juvenalis una cum eis contulit se ad alteram partem: & clamaverunt orientales, & qui cum ipsis reverendissimi episcopi: Deus bene adduxit te orthodoxe; bene venisti.

Et post alia plura, Illyriciani reverendissimi episcopi dixerunt: Omnes excessimus, omnes veniam postulamus.

Sabbas reverendissimus monachus & hegumenus monasterii Studii dixit: Si placet sanctæ synodo, videamus, si ordinationes eorum qui recepti sunt, ab hæreticis fuerint, an non.

Sancta synodus dixit: Quærite deinceps etiam de ordinatione.

Antonius reverendissimus monachus legit.

De ecclesiastica historia Rufini presbyteri Romani.

Pergit interea Eusebius Alexandriam, ibique confessorum concilio congregato (pauci numero, sed fide integri & meritis multi) aliis videbatur calore ferventibus fidei, nullum debere ultra in sacerdotium recipi, qui se utcumque hæreticæ communionis contagione maculasset. Sed qui imitantes apostolum, quærebant non quod sibi utile esset, sed quod pluribus; vel qui imitarentur Christum, qui cum esset omnium vita, pro salute cunctorum humilians se descendit in mortem, quo scilicet inveniretur & in mortuis vita; dicebant, melius esse humiliari se paululum propter dejectionem, & inclinari propter elisos, ut eos rursus erigerent. Nec sibi met ipsis puritatis merito cælorum regna defendere; sed esse gloriosius, si cum pluribus illuc mererentur intrare: & ideo redam sibi videri, ut tantum perfidæ auditoribus amputatis, reliquis sacerdotibus daretur optio, si forte velint abjurato errore perfidæ ad fidem patrum statutaque converti; nec negare aditum redeuntibus, quin potius de eorum confessione gaudere: quia & ille evangelicus junior filius paternæ depopulationis substantiæ, in

επι μεγαλεις αμαρτανειν, τυτων εστιν, εκ αμφοτερον γαρ ο νομος του Θεου εδπιτειται,

Ιωαννης ο Διλαβειστος μοναχος η τεποτηρητης των ανατολικων αρχιεριων ειπεν· η αιρεσις αυτη χειρον παντων ην αιρεσεων κακον· και τοις εικονομαχοις· κ· ιακη, ως τλω οικονομιαν του σωτηρος αναβησισα.

Ταρασιος ο αγιωτατος πατριάρχης ειπεν· οδηγει ημας το ρητον του πατρος ημων Αθανασιου, ετι εαν αλλη αιτιατις ηε ερηγοτο των διλαβεστων επισκοπων, ινα δεχθωσιν.

Η αγια συνδος ειπε· αναγνωσθητωε τι λοιπα των χρησεων.

Επι Κωνσταντιου ο Διλαβεστος διακονος και νοτιμος του βασιουσ πατριαρχειου ανιγνω εκ των πεπραγματων της αγιας η οικουμενικης πειριτης συνodus της εν Χαλκηδονη.

Οι ανατολικοι η οι στω αυτοις Διλαβεστω επισκοποι εβηθησαν· παντες ημαρτομεν, παντες συγγνωμεν αιτημεν.

Και αυτις Θαλασιου, Ευσθιου η Ευσθιου οι Διλαβεστω επισκοποι ειπον· παντες ημαρτομεν, παντες συγγνωμεν αιτημεν. η μεθ' ετερα.

Και ανασας ο Διλαβεστος επισκοπος· Ιουβηναλι· αμα αυτοις μετηλθεν εις το αλλο μερος· η ανβηθησαν οι ανατολικοι η οι στω αυτοις Διλαβεστω επισκοποι· ο Θεουσ καλωσ ιωηχε σε ορθοδοξε, καλωσ ηλθεις. η μεθ' ετερα πλειστα.

Οι Ιλλυρικιοι Διλαβεστω επισκοποι ειπον· παντες εσφαλημεν, παντες συγγνωμεν αιτημεν.

Σαββασ ο Διλαβεστος μοναχος η ηγεμενομοιης ην Στουδιων ειπεν· ει δεκει ην αγια συνodus, ιδωμεν της χειροτονιας ην δεχθωσων, ει απο αιρετικων ηταν, η ο.

Η αγια συνodus ειπε· ζητετε εν τοις εξη· η σπει της χειροτονιας.

Αντωνιο ο Διλαβεστος μοναχος ανιγνω.

Εκ της εκκλησιαστικης ιστοριας Ρουφινου απροστυρι Ρωμου.

Ευσθιος εν Αλιξανδρεια ηνωμενοσ Χριστουσ και ομοδοον χροτουμενικησ της αιτης ενουθιστωσ, ολιγων μωσ οντων ην συμελθοντων, χαρειτι δε της υπερ Χριστου ομολογιασ το μεγαλασ σπαρτασ η λιγεσ δυναμειων. εστοι γουν ζηλω της εσθιβιασ ελεγον, μη θιμιεσ τοις δεξαιμενοισ Αρειου κοινοπειν· εστοι δε εβελθεοντο παντασ δεχεσθαι μετνοουντοισ και αναθεματιζοντοισ, ινα μη πολλασ ωληθη ανθρωπων απολωτοι· λιγυτοισ, ετι οκ οφειλομεν τι ιαυτην ζητειν, αλλα το πολλοισ συμφοριον, κατωσ και ο Χριστουσ ποιει σαμωδεσ υπερ ημων, ινα σωση ην ανθρωπων το ηνωσ· οπι γαρ μενοιε ημιν τλω βασιλειαν ην ουραωνσ απροβελουσ οφειλομεν, αλλα και ετιροισ πολλοισ· οκ και τον υιον τον εν ασωτιε βιωσαντα, μετνοησαντα ο πατηρ απροσδιξατο· και συλληθελωσ ειπειν, της ιερουσινησ αυτωσ μετειναι το αξιωμασ σουλομενοσ, τλω σφραγιδα εν ην δακτυλωσ διδωσ, και τλω σολλωσ περθεσθαι ποιει· εκρατησε γουν αυτοσ ο κατων εκ της βαση.

ANNO CHRISTI 711

L. 1002

Svidas afferit Rufinus historia ecclesiastica libros duos fuisse in linguam Græcam convertitos.

ANN O CHRISTI 1035

ACTIO PRIMA.

Δ' αγγελικῆς αὐθεντίας συνοφυγμῶς, κ' τῶν Ἀσίων μὲν ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐκκλησίαις περὶ τὴν ἀποστολὴν, Εἰσελθόν δὲ τοῖς ἐπὶ τῆς δύσεως. ἀποστειθὲν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑκκλ. συνόδον ἔτι περὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, διὰ τὴν ἀναφυλάξαι πάλιν τὴν ἁγιοσύνην αὐτῆς δόξης.

femetipsum reversus non solum suscip. meruit, sed & dignus paternis amplexibus deputatur, & annulum fidei recipit, & stola circumdatur, per quam quid aliud quam sacerdotii declarantur insignia? Cum igitur hujuscemodi sententias ex evangelica auctoritate prolatas ordo ille sacerdotalis & apostolicus approbasset, ex concilii decreto Alterio cæterisque qui cum ipsis

erant, orientis injangitur procuratio; occidentis vero Eusebio decernitur. Additur sane in illo concilii decreto etiam de Spiritu sancto plenior disputatio, ut ejusdem substantiæ & divinitatis, cujus Pater & Filius, etiam Spiritus sanctus crederetur, eo quod pullularent denuo, qui eundem Spiritum sanctum a glorificatione Patris & Filii separarent.

Eusebio decernitur. Additur sane in illo concilii decreto etiam de Spiritu sancto plenior disputatio, ut ejusdem substantiæ & divinitatis, cujus Pater & Filius, etiam Spiritus sanctus crederetur, eo quod pullularent denuo, qui eundem Spiritum sanctum a glorificatione Patris & Filii separarent.

Κωνσταντῖνος ὁ ἀλαβεισάτος διακονος κ' νοτάριος ἀνέγνω.

Constantinus reverendissimus diaconus & notarius legit.

B

Ex τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰστορίας Σωκράτους.

De ecclesiastica historia Socrati.

Φωτινὸς ὁ τῷ Σιρμῖν ἡρώμενος ἐπίσκοπος μαθητὴς τοῦ Μαρκελλοῦ τῷ Ἀγκύρας, κ' αὐτὸς φιλοῦν ἀνθρώπων τὴν κλίρον ἐλεγε, ὡς ὁ Μάρκελλος.

Photinus Sirmii quondam episcopus discipulus erat Marcelli Ancyran; & ipse purum hominem dicebat Dominum, sicut & Marcellus.

Καὶ αὐτὸς ὁ αὐτὸς ἀνέγνω ἐκ τῆς αὐτῆς ἰστορίας: οἱ ἐν τῇ Σαρδικῇ ἐρημίῳ αὐτῶν κατεδιδόθησαν, ὅρον δὲ πίστεως ἦν ἐν Νικαίᾳ ἐκφράσαν, κ' τὴν ἀνομοίαν ἐκβάλλουσι κ' ἀναθεματίζουσιν. ἀποδιδάσκαι δὲ τοὺς θρόνους Παύλου κ' Ἀθανασίου, ἐπιγε μὲν κ' Μαρκελλοῦ τῷ Ἀγκύρας ἀπολογουμῶν κ' λέγοντι, ὡς ἐκ ἐνοήθησαν ἀπὸ τῶν βίβλων κ' λέγουσι: ἐπεὶ κ' αὐτὸς τοὺς λέγοντας φιλοῦν ἀνθρώπων τὴν κλίρον ἀποσρέφεται.

Rursus ipse legit de ecclesiastica historia Socrati: Qui autem in Sardice convenerant, primum quidem horum damnare velantiam; & terminum fidei Nicænz corroborantes, inæqualitatem relpuunt & anathematizant. Reddiderunt autem thronos Paulo & Athanasio, nec non & Marcello Ancyrz rationem reddenti ac dicenti, quod non fuerint intellecta quæcumque in libris expositæ; præsertim cum ipse eos qui dicebant Dominum purum hominem, averterit.

Ταράσιος ὁ ἁγιοπάππας πατριάρχης εἶπεν. ἔδην πλείους κανονικῆς βίβλων, κ' συνδικτικῆς, κ' πατριάρχης ἀνεγνώθησαν. κ' τὸς ἐξ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντες ἰδιδάξαν ἡμᾶς διχεῖσθαι, ἐάν τις αἰτίας ποτηρὰ ἐκ εἶν ἐν αὐτοῖς.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Jam plurimi canonici libri & synodici atque pateterni relecti sunt: & ex hæresi conversos docuerunt nos recipere, nisi forte maligna in eis fuerit noxa reperta.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε: καλῶς ἐποίησας δεσποπτι, διὰ τὴν ἐπιστολῶν ἑ συνδικτικῶν συγγραμμάτων διδάξας ἡμᾶς τὴν ἴσθ' αἰρετικῶν ἀποδοχῶν ἐπιγνώσκειν.

Sancta synodus dixit: Bene fecisti, Domine, tam per epistolas, quam per synodica conscripta docendo nos hæreticorum agnosceadam receptionem.

Ταράσιος ὁ ἁγιοπάππας πατριάρχης εἶπε: τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ τὸ ἀναγνώσθαι κ' πάλιν ἀναγνώσθαι.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Sancti Athanasii denuo legatur quod lectum est.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν: ἀναγνώσθη κατὰ τὴν κλίρον τῷ ἁγίῳ πατρὶ ἡμῶν.

Sancta synodus dixit: Legatur secundum jussionem sancti patris nostri.

Ταράσιος ὁ ἁγιοπάππας πατριάρχης εἶπεν. ἐξ αἰτήσεως ἦν ἀλαβεισάτων μοναχῶν ἀναγνώσθη.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Ad petitum reverendissimorum monachorum legatur.

Στέφανος ὁ ἀλαβεισάτος μοναχὸς κ' βιβλιοφύλαξ ἀνέγνω τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ ἀπὸς Ρωφινιανόν, ὡς ἀπογράφεται.

Stephanus reverendissimus monachus & librorum cultos legit, sancti Athanasii ad Rufinianum, sicut scriptum est.

Ταράσιος ὁ ἁγιοπάππας πατριάρχης εἶπε: καθὼς ἀποερήκαμεν, ἥτως εἶν ὁ νόμος τοῦ πατρὸς ἡμῶν.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quemadmodum prædiximus, ita est sensus patris nostri.

Οἱ ἀλαβεισάτοι μοναχοὶ εἶπον: ἡμεῖς κ' πρόην εἰσομεν οἱ ἀνάξιοι δόδοι τῆς ἁγιοσύνης ὑμῶν, ὅτι εἴτινα δέχονται αἱ ἁγίαι κ' οἰκουμενικῆς συνόδοι, εἰ μὴ τί εἰσι τὸ ἀντισηπτόν, διχομήθεα.

Reverendissimi monachi dixerunt: Nos & prius diximus indigni servi sanctitatis vestrz, quia quidquid recipiunt sanctæ & universales synodi, recipimus; nisi fuerit aliquid, quod obstat.

Πέτρος ὁ διοφιλίστατος ἀρχιεπίσκοπος κ' τὴν πᾶσαν ἐπίχον τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, Ἀδελανὸν πάπα Ρώμης εἶπε: τὸτο ἀδελφονέετι. κ' γὰρ ἐν Ρώμῃ ἐξέβητος τοῦ Μακαρίου ὁ αἰρετικὸς ἐπὶ τῆς αἰτίας ἐκτῆς συνόδου κ' πασάρωντα ἡμερῶν ἰδωκεν αὐτὸν δεικνῶν ὅτι ἐν ἁγίοις πατρὶ ἡμῶν πάπας Βενεδίκτους, κ' καθ' ἡμέραν ἀπέλυε ἀπὸς αὐτῶν Βονιφάτιον τὴν κοινοβιαριον αὐτῶ, κ' νεθε-

Petrus Deo amabilis presbyter & locum retinens apostolicæ cathedræ Hadriani papæ Romæ dixit: Hoc perspicuum est: etenim Romæ in exilio erat Macarius hæreticus a sexta synodo missus; & quadraginta dies dedit ei spatium sanctæ memoriæ pater noster papa Benedictus, & per singulos dies mittebat ad eum Bonifacium consiliarium suum, & commonitoriis verbis docebat eum ex divina

vina

ACTIO PRIMA. vina scriptura: & nunquam soluit corrigi: hoc autem faciebat, ut, persuaderet & reciperet cum.

Sanda synodus dixit: Si toto animo consentiunt qui examinantur episcopi, gratias Deo & ipsis. Si vero dolositatem habent, iudicet Deus super illos, quemadmodum super Arium & Nestorium.

Episcopi qui discutiebantur, anathematizaverunt se, dicentes: Quia non sumus sub dolo, sed si non confessi fuerimus, sicut catholica ecclesia, anathema habeamus a Patre & Filio & Spiritu sancto.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Proposita prosequamur.

Petrus Deo amabilis presbyter & locum tenens sanctissimi papae Romani, dixit: Ut ajunt historiographi, sanctus Meletius ab Arianis est ordinatus, & ascendit super ambonem, & predicavit homouision. Ordinatio autem eius non est repudiata.

Theodorus sanctissimus episcopus Catanæ, & qui cum eo erant episcopi Siciliae, dixerunt: Verum dicit archipresbyter apostolicae cathedrae.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: In nullo sanctos patres invenimus dissonare, sed ut ejusdem spiritus omnes existentes, idem ipsum docent & predicant. Sed veluti quamdam dispensationem excogitans sanctus pater Athanasius ita exposuit. Unde iudicavit illos in clero suscipi, qui non essent magistri haereseos.

Reverendissimi monachi dixerunt: Quidquid iudicatum est in medio vestrae sanctae synodi, suscipimus.

Sanda synodus dixit: Speramus quia post synodum nemo pervertetur, juxta quod in consensionibus suis semetipsum anathematizaverunt: quia si reversi fuerimus ad priorem haeresim, depositi sumus.

Constantinus Deo amabilis episcopus Constantiniae Cypri dixit:

Habent libellos tuos praeparati sunt dare.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Intertum reliqua de proposita sanctorum questione canonum legantur.

Cosmas reverendissimus diaconus & notarius & cubuclesius venerabilis patriarchae legit.

De vita sancti patris nostri Sabbae.

Sandae venerabilis quintae synodi, quae Constantinopoli congregata est, communi & universali summissi sunt anathemati Origenes & Theodorus Mopsueltiz, & ea quae ab Evagrio & Didymo dicta sunt, de eo

67. depoi-
libellis.

67. 222. Sa-
cristiane
Domus, in
eisdem dete-
runt libel-
los, desci-
tin in nos,
faciant. At
que in judi-
cabit sanda
synodus de
ipsis. At il-
li dixerunt:
Habemus li-
bellos praepa-
tos, & dabi-
mus illos.
Gloriosissi-
mi patris pes-
dunt. At il-
li dixerunt:
Habent libel-
los tuos praepa-
tos.

dicta sunt de
praesentibus
et rebus
tionis.

Αἰτικοῖς ῥήμασιν ἰδιδάσκει αὐτὸν ἐκ τῆς θείας γραφῆς: καὶ εὐλογοῖ ἠθελήσει διορθώσασθαι. τὸτο δὲ ἴσται ὅπως τὸ πείσαι αὐτὸν καὶ διέξασθαι.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε. εἰ μὴ ἐλοφύχως κατήσαντο οἱ ἐξαιρετικοὶ ἐπίσκοποι, χάρις τῷ Θεῷ καὶ αὐτοῖς. εἰ δὲ ἑσουλότητι ἔχουσι, κρινεῖ ἐπ' αὐτοὺς ὁ Θεός, ὡς ἐπὶ Ἀρείου καὶ Νεστορίου, καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς.

Οἱ ἐξαιρετικοὶ ἐπίσκοποι ἀναθεματίσαν ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι ἐκ ἰσμῆ ἐσουλότητι. ἀλλ' ἴαν μὴ ὁμολοῦμεν, καθὼς ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, ἀνάθεμα ἔχωμεν ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Τarasius ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. ἐχόμεθα τῶν ἀποκριθῶν.

Πετρὸς ὁ διοφιλίας presbyter καὶ πρεσβυτέρης Ἀδεμανὸ τοῦ ἀγιωτάτου παπᾶ Ῥώμης, εἶπε, ὡς περ φασὶν οἱ ἰσρημαῖ, ὁ ἁγιὸς Μελετίος ἐπὶ τῶν Ἀρειανῶν ἐχειροτονήθη, καὶ ἀνήλθε ἐπὶ τὸ ἄμβων, καὶ ἐκηρύξε τὸ ὁμοῦσιον ἢ δὲ χειροτονία ἐκ ἀπειδοκίμασθαι.

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Καππυρίας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐπίσκοποι Σικελίας εἶπον. ἀληθῶς εἶρηκεν ὁ ἀποκριθῶν τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας.

Τarasius ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. κατ' ἐξουσίαν τῆς πατρὸς καθέδρας διορθώσαντες, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ πνεύματος ὄντες πάντες τὸ αὐτὸ κηρύττουσι καὶ διδάσκουσιν. ἀλλ' ὡς οἰκονομίαν τινα ἐπινοῶν ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος, ὅπως ἐξίδητο. ὅθεν ἔχουσιν αὐτοὺς διέξασθαι εἰς τὴν κλήρον, ὅσοι οὐκ εἰσὶ διδάσκαλοι τῆς αἰρέσεως.

Οἱ Κλαβιέται μοναχοὶ εἶπον. * εἶτι ἐκέρθη ἡ ἀναμίσειον τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου, δεχομεθα.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε. ἐλπίζομεν, ὅτι μὴ τῆς συνόδου ἰδέει διαγραφῆσθαι, καθότι ἐν ταῖς κατηθέσειν αὐτῶν ἑαυτοὺς οἱ ἐπίσκοποι ἀνεθεματίσαν. ὅτι ἴαν ἐπιστρέψωμεν ἐπὶ τῷ ἀποστράν αἰρέσειν, ἀναθεματισθῶμεν καὶ καθαρῶμεν ἰσμῆ.

Κωνσταντῖνος ὁ διοφιλίας ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς Κύπρου εἶπε. πανίστε δέσποτα, εἰ μὴ ἐπιφέρω. τὴν λιβέλλαν, ἐπίδοτε. εἰ δὲ μὴ, ποιήσω. καὶ εἴθ' ὅπως κρινεῖ ἡ ἁγία συνόδος ἐπ' αὐτοῖς.

Οἱ δὲ ἔφασαν. ἔχωμεν τῆς λιβέλλας ἑτοιμῶς, καὶ δώσομεν αὐτάς.

Οἱ δεδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. ἔχουσι τοὺς λιβέλλας αὐτῶν μὴ χεῖρας, καὶ ἑτοιμοὶ εἰσὶ τοῦ ἐπιδοῦναι.

Τarasius ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε. ἐν τῷ πῶς τὰ ὑπόλοιπα περὶ τῆς ἀποκριθῆς ζητήσεως εἶναι κανόνων ἀναγνωσῆναι.

Κοσμάς ὁ Κλαβιέταιος διάκονος καὶ νοτάριος τῷ πατριάρχῃ ἀνέγνω.

Εκ τῶ βίω τῶ ὁσίῳ πατρὸς ἡμῶν Σαββα.

Τῆς τοίνυν ἁγίας καὶ οἰκουμένης πέμπτης συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροῦσθαι, κοινῇ καὶ καθολικῇ καθ' ὁμοθυμῆσαν ἀναθέματα ὤλεθρον, καὶ Θεόδωρος ὁ Μοψουστίας, καὶ τὸ

in Graeco additur, & simile interuenit. Harduinus.

ANNO CHRISTI 1038

καὶ κελεύει

ANNO CHRISTI 117.

πρὸς ἀποστάσεις καὶ ἀνομιὰς αἰσίου Εὐαγγέλιου καὶ διδόμεν ἡμῶν, κατέστησαν τῶν πατρῶν πατερ-
 χῶν, καὶ τῶν συνοδικῶν. τὸ μὲν πρὸς Θεοφί-
 λῆτον ἡμῶν βασιλεὺς ἀποσταλέντος ἐν Ἱεροσολύ-
 μοις τὸ ἐν τῇ συνοδῷ ἀποσταλέντος, καὶ πάντων
 τῶν κατὰ Παλαιστίνην ἐπισκόπων χειρὶ καὶ ῥήματι
 ταῦτα βεβαιώσαντες καὶ κυρωσάντων, πάλιν Ἀλε-
 ξάνδρῳ τῷ Ἀρίστῳ, καὶ ὅσῳ τῶν τῆς ἐπισκοπῆς
 ἐκκλησίας, καὶ ἐν τῇ Βυζαντινῇ ἐκκλησίᾳ
 καταγεγραμμένους οἱ μὲν Νεώτεροι τῆς καθολι-
 κῆς ἐκκλησίας ἐχώρισαν κοινωνίας· οἱ δὲ παλαιότεροι
 εὐσεβεῖς ὁμοφρονεῖς αὐτῶν μεταχειροτάμηνται, καὶ
 ἐπὶ αὐτῶν μίλλας ἢ πρὸς αὐτὸς νομοθεσία καὶ πα-
 ραλαίωσι χρῆσάμεθα, καὶ μὴ κείσας αὐτῶν ἢ
 καθολικῆς κοινωνίας ἐκκλησίας, βασιλικῆς κλη-
 ροῦς χρῆσάμεθα, διὰ τὴν ἀναστασίαν τὴν δευτέραν τῆς
 Λαύρας αὐτῶν ἐκείνης, καὶ τῶν ἐπαρχῶν πάσαν
 τῆς αὐτῆς ἡλικίᾳσι λήμης.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· ὁρᾶτε
 ἐπὶ αὐτῶν μίλλας διηπίδουσι ὁ ἀρχιεπίσκοπος παρα-
 καλῶν καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ταχὺ εἰδὼς
 αὐτῶν ἀνομιὰς ἀποσταλέντος ἐν τῇ συνοδῷ. πι-
 γαρὸν ἤδη λιωτισάμεθα τὰς κανονικὰς διατάξεις,
 καὶ τὰ συνοδικὰ ἀποσταλέντα, καὶ τῶν ἁγίων πατρῶν
 τῶν ἀποσταλέντων καὶ πάντες ὁμοφρονεῖς τῶν ἀποσταλέντων
 ἀπὸ αἰρέσεως τῆς οἰκουμένης ἀπιδέξαντο.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ὅπως ἀληθῶς ἔχει,
 εἰ ἕτερα κανονικὰ αἰτία ἐκ ἐστὶν ἢ κωλύουσα.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν·
 ὅπως τοιαῦτα πάντα, ἵνα διζώμεθα αὐτοῖς;

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· τοιαῦτα πάντα.

Οἱ ἀλαβείσασαι μοναχοὶ ἐξέβησαν· καὶ ἡμῶν
 ἀρίσκει.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν· καὶ
 πάλιν λέγοντες, εἰν ἕτερα κανονικὰ αἰτία ἢ κα-
 θαιρούσα τὴν ἀποσταλέντων ἐκ ἐστὶν, δεχθήσε-
 ται. πάντες γὰρ χρὴ τὰς κανονικὰς διατάξεις
 φυλάττειν.

Οἱ ἀλαβείσασαι μοναχοὶ εἶπον· ὅτι κατὰ τὸς
 ἐξ ἁγίας καὶ οἰκουμηνικῆς συνόδου δεχόμεθα τὰς
 ἐξ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντες, μὴ ὅσας τινὸς αἰτίας
 ἀποσταλέντων ἐν αὐτοῖς.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· καὶ
 ἡμεῖς πάντες ὅπως ὁμοθυμῶν διδάσκαλοι παρὰ τῶν
 ἁγίων πατρῶν ἡμῶν.

Οἱ ἀλαβείσασαι μοναχοὶ εἶπον· εἰν τινὸς ἀπε-
 λείφθησαν τῆς ἁγίας συνόδου μοναχοὶ, τί αἰτία
 αὐτῶν γίνεται;

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· περὶ
 σομῶν αὐτῶν ἐκ τῶν ἀποσταλέντων κανόνων.
 ὅμως τινὸς εἶπεν ἐκ ἀπλήτησαν τῆ ἀλήθειας τῶν
 τῶν συνόδων.

Σαββᾶς ὁ ἀλαβείσασαι μοναχὸς εἶπεν· ἐκ οὐ-
 δα, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοῖς εἰσιν.

Εὐθύμιος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σαρδίων
 εἶπε· καθὼς ἤδη παρεκλήσαμεθα, ἐλθέτωσαν αἱ
 βιβλαὶ, καὶ ἀναγνωσθήτωσαν καὶ ἰδωμεθα, εἰ δεῖ
 δεχθῆναι τὰς ἀπὸ αἰρετικῶν χειροτονηθέντας.

Κωνσταντῖνος ὁ ἀλαβείσασαι διάκονος καὶ ἱερέ-
 ρος εἶπε· ἐπειδὴ ἐκλήθησαν πρὸς τὴν χειροτο-
 νηθέντων ἐκ αἰρετικῶν ἀναγνωσθῆναι χρῆσεις,
 καὶ χάριτας ἔχοντες τὰς βιβλας. καὶ εἰ κληθεῖς,
 ἀναγνωσθήτωσαν.

videlicet, quod ante substantiam fuisse per-
 hibebant, & quod de restitutione in statum
 pristinum fatebantur, contententibus & pra-
 sentibus quatuor patriarchis. Cum autem
 Deo conservandus imperator noster misit
 Hierosolimam ea quae in synodo gesta
 sunt, & omnes episcopi Palaestinae manu &
 ore confirmassent & roborassent, praeter A-
 lexandrum Abillzum, qui ob hoc ab epi-
 scopatu projectus, & Byzantii a terramoto
 obrutus est: novi quidam Laurencius a ca-
 tholica se separaverunt communionem. At ve-
 ro patriarcha Eustochius diversis modis eos
 aggressus, & per octo menses admonitionem
 fecit circa illos, & precibus suis cum non
 valuisset eis persuadere, quo ecclesiae catho-
 licae communicarent, imperialibus iustoni-
 bus usus, per Anathasium ducem a nova il-
 los Laura projecit, provinciamque totam ab
 eorum pestilentia liberavit.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Vi-
 detis quia octo menses transegit archiepis-
 copus rogans & longanimiter agens super il-
 los, quamquam nosset eos praenathematiz-
 atos in synodo. Igitur jam audivimus cano-
 nica praecipua & synodica denunciationes
 & sanctorum patrum censuras, quia omnes
 uno sensu accedentes a qualibet haeresi re-
 ceperunt.

Sancta synodus dixit: Sic se veritas habet,
 nisi alia canonica causa sit, quae prohibeat.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Ita
 placet omnibus?

Sancta synodus dixit: Placet omnibus.
 Reverendissimi monachi dixerunt: Et nobis
 placet.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Et
 iterum dicimus, si alia canonica causa, quae
 deponat accedentem, non est, recipietur: si-
 ne dubio namque oportet canonica conser-
 vari praecipua.

Reverendissimi monachi dixerunt: Quia
 dicendum lex sanctas & universales synodos
 suscipimus eos qui ex haeresi convertuntur,
 si non est illis aliqua causa nefaria.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Et
 nos ita definimus edoceri a sanctis patribus
 nostris.

Reverendissimi monachi dixerunt: Si ali-
 qui monachi sanctae synodo desunt, quid de
 illis fit?

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Per-
 suadebimus eis ex canonibus qui praedicti
 sunt: attamen quamobrem non occurrerunt
 ad hanc sacram synodum?

Sabbas reverendissimus monachus dixit:
 Nescio, sed seorsum sunt.

Euthymius Deo amabilis episcopus Sardi-
 norum dixit: Quemadmodum rogavimus,
 jam veniant libri, & legantur; & videamus,
 si oporteat suscipi eos qui ab haereticis ordi-
 nati sunt.

Constantinus reverendissimus diaconus &
 notarius dixit: Quoniam dixit de ordina-
 tis ab haereticis legi exempla, praemanibus
 habemus libros: & si iubetis, legantur.

Sau-

Sancta synodus dixit: Legantur. ACTIO PRIMA Stephanus reverendissimus monachus & librorum custos legit.

A Η αγία συνάλη ετερο αναγνωθήσαν. Στέφανος ο ελλαβίτατος μοναχός η βιβλιοφύλαξ ανήνω.

ANNO CHRISTI 325

Socratis opus lib. 2. c. 27. & 28. Hanc

De ecclesiastica historia * Rufini.

Hanc quidem intestinam persecutionem, cum brevis esset, primum in episcopatum transfiliens Macedonius crescere fecit. Acacius autem & Patrophilus Maximum Hierosolymitanum expellentes, Cyrillum pro eo constituerunt. Et postha. Cosmas reverendissimus diaconus & cubuclesius venerabilis patriarchii legit.

De ecclesiastica historia Theodori lefloris libro quinto.

Dioscorus enim contra id quod regulis placet, sibi ordinationem Constantinopolitani episcopatus indulgens, provehit in ejus praelatum Anatolium quemdam Alexandrinorum ecclesiarum reponfa Constantinopoli facientem, habens praesto & Eutychem comministrantem. Ad quem Anatolius grato animo dixit, quod futurum erat ignorans: Quocumque ambulasti, sanctificasti. Agebantur autem haec consulatu Protogenis & Asterii.

hanc dixit

in add pre. hanc quoque Eutyche.

hanc dixit

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quid dicitis de Anatolio? nonne primas sanctae synodi fuit? & ecce a Dioscoro impio ordinatus est. Ergo & nos suscipiamus eos qui ab haereticis ordinati sunt, quemadmodum & Anatolius est receptus. Et rursus, vere vox Dei est, quia non morientur filii pro patribus, sed unusquisque suo peccato morietur: & quia ex Deo est consecratio. Quod si forte aliqui dubitant de Anatolio, legantur ea quae de ipso sunt.

Cosmas diaconus & cubuclesius venerabilis patriarchii legit.

Procurium Chalcedonenfis sanctae ac universalis synodi.

Conveniente autem etiam sancto & universali concilio secundum sacram praecceptionem in Chalcedonenfi urbe congregato id est, Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio religiosissimo presbytero, tenentibus locum sanctissimi archiepiscopi senioris Romae Leonis; & Anatolio sanctissimo episcopo magno nominis Constantinopolitane novae Romae.

Reverendissimi monachi dixerunt: Et hoc suscipimus.

Adhuc Constantinus diaconus & notarius venerabilis patriarchii legit.

De vita sancti patris nostri Sabbae.

Flaviano igitur & Elia patriarchis Sidone, ut dictum est, consentientibus, & Isteris blandis & dispensatoris ad imperatorem utentibus, atque apud Sidonem adversus rectam fidem congregatam synodum destruentibus, nec non ad thronos pro-

Ex tps ecclesiasticis isoesias Rufini.

Tunc mri in tu imfolion diuymon braxin dnti apotiron eis tu episcopu parolou Ma kedonos n' h'aso. Akaios di nri Paferilos Mafimoi tu Hierosolimou h'kiasanis, Kuelilon antipatisnasa. k m' tuu Kosmas o eλλαβίτατος diaconos k notios k kubuclesios tu eλαγος πατεπαρχεiu anigw.

B Ex tps ecclesiasticis isoesias Theodori αναγνωτη, βιβλιu πικπτu.

Διοσκορος ηαρ παρα το τοις κατοι δοκονιαιτω τλω χειροτονιαν εισειρας της κατω Κωνσταντινπολι επισκοπης, προχειριζεται εισ τλω αυτης προειδαν Αναπλιον τνα tu της Αλαξανδριου ecclesiasticis τοις απαρτικε εν Κωνσταντινπολε ποιμνον, ιχων παρθους η Ευτυχη συλλειτηργηντα. προς εν Αναπλιος χειροτονος ιση. tu Γαρ μηλλον ηνωει. οπου περιπεκατηκας, ηγιακας. εισραττω δε τωτου κατω τλω υπατειαν Προτογγιος, η Αστριου.

Τarasios o αγιωτατος πατεπαρχης επι. τι λιγητε περι Ανατολιu; ηχι ελαρχος της αλίας πεπυρτης συνουδου εγγονει; η ιδου ουο Διοσκορου tu διατιβος χειροτονητο, παροτος η Ευτυχος. η ημεις Γεν δεχαμεθα τοις απο αιρετικων χειροτονηθετοις, ως η Αναπλιος ιδιχθη. η αυθις αληθως φωνη θειεστιν, οτι εκ αποθανοντα πανα υπιρ πατρων, αλλ εκασος τη ιδια αμαρτια αποθανεται. η οτι εκ tu Θεου εστιν η χειροτονια. επειδη δε τινες τυχον αμφιβαλλουσι περι Ανατολιu, αναγνωθητω tu περι αυτου.

Κosmas μοναχός, diaconos η kubuclesios tu eλαγος πατεπαρχεiu, anigw.

D Προομιον της εν Χαλκηδονι αγιας η οικουμενικης συνεδου.

Συνελθουσης δε η της αγιας ηη οικουμενικης συνεδου της κατω θειον θισπισμα εν τη Χαλκηδονιου πολει συναθροισισης. τυπις Παχασιου η Λακλιου ηη ελλαβιτατων επισκοπων, η Βονιφατιου tu ελλαβιτατου απροβυτερου, ετεχοντων τον τονω το οσιωπιτυ αρχιεπισκοπου της απροβυτερας Ρωμης Λιοντος. η Αναπλιου tu οσιωπατυ αρχιεπισκοπου της μεγαλωνιου Κωνσταντινπολιου νεας Ρωμης.

E Οι ελλαβιτατοι μοναχοι ειπον. ηη τοιτω δεχαμεθα.

Ετι Κωνσταντιου diaconου ηη notiou ανιγνω.

Ex tu βιου tu οσιου παθος ημων Σαββα.

Φλαυανου τοιου η Ηλια ηη πατεπαρχου εν Σιδωνι, ως ηρηται, γεγονοτον, η γραμμασι κολαχικατοις η οικονομικοις προς Κασιλεια χρησαμεθων, ο τλω εν Σιδωνι κατω της ορθης πικως συναθροισιμεθιλω συνουδου διαλυσαντων, ηη εις

1043

ANNO CHRISTI 325.

εις τος οικους θραυς επαλδουτων, αγανακτη-
 σαντες οι πατρ Σωτηριου κ Φιλοξενου, εις ερ-
 γω αχτηον ειληταν τον βασιλια, ως απατηθιν-
 τα εση της ης πατερρχων πανουργιας κ προσ-
 ποιησιος κ λαδουτες ω ηθελον χριστιαν, κ χρι-
 στιον ικανον ης Αντοχειας δημη δαδιδουτες, κ
 πολυετος ελιφαντες τον Φλακιανον, κ ερετον
 τινα αποπειραντες, κη καταναγκασαντες την εν
 Χαλκηδονι συνοδοι αναθεματισαι, εως αυτων της
 επισκοπης χριστιαντες, υπεροχη καταδικασαν. κη
 γινε βασιλεις, κ περ χαρης γιγονος, Σεβηρον
 τον εκ Αιφωλων εταρχον επισκοπον Αντοχειας
 απειθειν, οτις Σεβηρος την πατριρχιαν δεχα-
 μβρος, πολλα μβ δενα τις μη κοιωνοσιν αυτη
 επιδεικνυτε. αποσιναι δε τι εαυτη συνοδικα τω αρ-
 χιεπισκοπω Ηλια κ μη δεχθεις, κινε εις ορβη
 τον βασιλια. κ παλιν αποσιναι το συνοδικα αυτη
 εις Ιεροσολυμα τω Ματω μβω της εκτης ινδικιας.
 κ τατο γινε ο εν αγιος πατηρ ημων Σαββας,
 ανελθων εν τη αγια πολει μβ ης αλλων της
 ιρημη ηγμειων, τος μβ ελθουτες μβ ης συ-
 νοδικων Σεβηρω της αγιας απειθωε πολεις, το δε
 πληθος ης μοιαχων παντοθεν συναξας, εμωρο-
 τον το αγια κρανι μβ ης Ιεροσολυμι ης εκρα-
 ζον λεγοντες αναθεμα Σεβηρω κ τις κοιωνοσιν
 αυτω. παροντων ιτι κη ακουοντι ης τι μαγισια-
 νων, κη αρχοντων, κ στρατιωτη εση το βασι-
 λεις αποσιναι τον. εως γαρ ο Σεβηρος αλαζο-
 νεια δενη κρατηθεις, κ βασιλικη δυναστεια επι-
 ρειδωμβρος, τλω εν Χαλκηδονι συνοδοι μυεσις
 καθυπεβαλιν αναθεμασι, κ τλω Ευτυχες επρο-
 δοξιαν κρατυναι φιλονεικων, μιαν το δεσποτη Χρι-
 στω το υιο το Θεω μβ τλω εκ παρθενυ εσρκωσιν τι
 κ ετανθρωπισαι εκηρυττε φισιν εθαρτω. κ φι-
 λοτιραχος ων, πολλας κηνοτημιας ανελασαν κατι
 ης ορθων της εκκλησιας δογματων κ θεσμων.
 τλω γαρ ασβεστω κη λρεκωτοτλω εν Εφι-
 σω δελπεραν συνοδοι αποδεχεται, κ ομοια εναι
 λιγει ταυτλω τη ερωτησει εν τη Εφισω συνηλ-
 θετη κ ιους εν διδασκαλαις αποφαινεται Κυ-
 ριλον τον Θεοφορον της Αλεξανδριων αρχιεπι-
 σκοπον, κη Διοσκορον τον εις κοιωταν δεξαμβρον
 Ευτυχη τον αιρτικον ως εμοφορα, κ τον αγιω-
 τατον κ ορθοδοξοτατον Φλακιανον τον της βασι-
 λιδος πολεις αρχιεπισκοπον καθελοντι κ κα-
 πικειναιπι. κ εση το ασθενα σκοκοτην ο αι-
 τις Σεβηρω κηνοσιν τι βλασφημιαν, οτι την
 εαυτη γλωσσαν, κ διελεον εν τις εαυτω λογοις
 τλω εν Ιεραδι μιαν κη αδιαίρετον Διοκτη. λε-
 γων γαρ κη δεββαμωμβω εναι τλω υποσασιν
 φισιν, κ τλω φισιν εσασιν, κη μηδμια δια-
 φοραν εν τοπις γινωσκων τοις ομασι, τλω α-
 ριαν κ προσκωητηλω κη ομοσπον τεραδε τ θεων
 εσαστων, τεραδα φισων κ θεοτητων κη Θεων
 λιγειν πεδμχη. τον τωσιν τωων ψυχοφθωρον
 κη λυμωνα ε βασιλεις Ανασασιος λωκασε τον
 αρχιεπισκοπον Ηλιον κανονικον εισδιξασαι. το
 δε μηδμιας Ιατο εραζει καταδεξαμβρον, υπερβι-
 σασ τω θυμω ο βασιλεις απειθειν Ολυμπιον
 τινα Καισαρια το δεκατον εχοντα Παλαιστίνης,
 σωματικελας αυτη τλω απο Σιδων γραφεισαν
 ειχομομβω επισολω, καθωμολογωσαι μη ερο-
 Concil. Generali Tom. XII.

prios redeuntibus, indignati hi qui circa
 Soterichum & Philoxenum erant, in iram
 imminentiam commoverunt imperatorem, qui
 si deceptum a patriarcharum allutia & si-
 mulatione. Et accepta potestate quam vo-
 luerunt, & auro sufficienti Antiochia vul-
 go dato, multis modis tribulaverunt Fla-
 vianum; & quodammodo suffocaverunt,
 cogentes Chalcedonensem synodum anathe-
 matizare: taliter eum ab episcopatu repe-
 lentes, exilio damnaverunt. Quo comper-
 to imperator gravitus est, & Severum Ac-
 phalorum principem Antiochenum episco-
 pum misit. Qui Severus apprehenso patriar-
 chatu, multa quidem atrociter sibi non com-
 municantibus demonstravit; mittit autem
 synodica sua Elize archiepiscopo: & non
 receptus, commovet in iram imperatorem:
 & rursus destinat sua ipsius synodica Hiero-
 solymam Majo menle sexte indictionis, cum
 quibusdam clericis & virtute imperato-
 ria. Et hoc agnito, pater noiter Sabbas fan-
 tiz memorie ascendens in civitatem sanctam
 una cum aliis eremi hegumenis, eos qui-
 dem qui venerant cum synodicis Severi, a
 sancta infecuti sunt civitate. Multitudi-
 nem autem monachorum undique colligen-
 tes, ante sanctam calvariam cum Hieroso-
 lymitanis clamabant, dicentes: Anathema
 Severo & his qui communicant ei: preten-
 tibus & audientibus tam magistris, quam
 principibus & militibus qui fuerant ab im-
 peratore transmissi. Ille quippe Severus elati-
 one dira detentus, & imperiali potentie
 innixus, Chalcedonensem synodum decies
 millies summisit anathematibus, & Eu-
 tychetis externam opinionem confirmare con-
 tendens, unam Domini Christi Filii Dei &
 post ex virgine incarnationem & humani-
 tationem predicabat naturam corruptam; &
 amicus turbationis existens multas novita-
 tes effinxit adversus recta ecclesie dogma-
 ta, seu leges: impiissimam enim & la-
 trociniosissimam Ephesinam secundam syno-
 dum recipit, & similem dicit esse hanc il-
 li, que prius in eadem Ephesina urbe con-
 venit. Et aequales in doctoribus pronunciat
 Cyrillum desiderum Alexandrinorum episco-
 pum, & Dioscorum qui in communionem
 recepit Eutychetem hereticum, utpote con-
 tentaneum suum, & sanctissimum & ortho-
 doxissimum Flavianum regie urbis archie-
 piscopum deposuit & interemit: & ita in
 impietate proficiens idem Severus, exacuit
 in blasphemiam Dei linguam suam, &
 partitus est in suis ipsius sermonibus non
 partibilem in Trinitate Divinitatem. Di-
 cens enim & affirmans essentiam esse na-
 turam, & naturam esse essentiam, &
 nullam differentiam in his nominibus sciens,
 sanctam & adorandam & consubstantialem
 Trinitatem divinarum essentiarum, natu-
 rarum & deitatum & deorum dicere Trini-
 tatem confusus est: hujusmodi ergo anima-
 rum corruptorem & depopulatorem impera-
 tor Anastasius coegit Archiepiscopum Eliam
 communicatorem admittere. Qui cum nulla-
 tenus hoc agere consensisset, effervens furo-
 re imperator direxit Olympium quemdam
 Cæsariensem, ducatum habentem Palesti-
 niz, mittens pariter cum eo & epistolam
 universalem, que a Sidone scripta est, pro-
 fitentem non admittendam Chalcedonensem
 syno

ACTIO PRIMA

ACTIO PRIMA

ACTIO PRIMA

ACTIO PRIMA

ACTIO PRIMA

ACTIO PRIMA

ACTIO PRIMA

ACTIO PRIMA.

ANNO CHRISTI 753

synodum, ut omnibus modis Eliam ab episcopatu repelleret. Quod Olympius cum potentatu imperiali perveniens, & multis modis & machinamentis usens, atque jam di-
 lam epistolam manifestans, Eliam quidem ab episcopatu pepulit, & apud Ailam exilio relegavit: Joannem vero Marciani filium spondentem & Severum communicatorem anathematizare, episcopum Hierosolymorum fecit primo die Septembris mensis, initio decime indictionis. Cum autem cognovissent sanctificatus Sabbas & ceteri eremi patres, haec spondidisse Joannem, collecti contestati sunt, ne Severum in communionem reciperet, sed magis pro Chalcedonensi synodo delictum incurreret, cum profectos illos haberet omnes auxiliantes: & ita Joannes quoque duci pollicitus est facere, praevicatus est, patres reveritus. Porro Anastasius imperator compariens Joannem irritas spondiones fecisse, & insanens adversus Olympium qui fuerat fuga lapsus, mittit Anastasium Pamphili, qui ducatum habebat Palaestinae, ut ageret, quo Joannes Severum in communionem susciperet, & Chalcedonensem synodum anathematizaret, vel hunc ab episcopatu repelleret. Qui veniens Hierosolymam, subito capit archiepiscopum, & mittit eum in custodiam publicam. Omnes autem sanctae civitatis habitatores gratulati sunt, eo quod fuerit insidiator & proditor Eliae archiepiscopi. Zacharias autem quidam Caesariensis urbis principatum moderans, clam in munitionem ingressus, consilium dat Joanni, dicens: si vis bene agere, & nullatenus episcopatu privari, veni tibi suadet Severum in communionem recipere, sed quasi repromitte duci, & dic, quia & hic quidem, quem intenduntur, facere non differo: sed ne fateantur quidam per necessitatem & violentiam me agere, dimittat hinc: & post duos dies dominica exsistente agam alacriter quae a vobis jubentur: & hujuscemodi verbis credulus dux restituit eum ecclesiae. Archiepiscopus ergo dimissus per noctem, universum monachicum collegium ad sanctam accessit civitatem, undique colligens. Ut autem quidam numerantes multitudinem nunciaverunt, quia habebat congregatio decem millia monachorum, & quoniam nec tota ecclesia poterat tantum capere populum, visum est ut convenirent universi per dominicos dies in domum sancti protomartyris Stephani, eo quod sufficiens esset ad receptionem multitudinis: simul autem & properarent obviam Hypatio consobrino imperatoris, tunc a Vitaliani captivitate soluto, & Hierosolymam orationis causa venienti. Convenientibus ergo universis tam monachis quam civibus in memorata coeunda domo, convenit & Anastasius dux, & Zacharias consularis. Cumque consularis advenisset, & cum multitudine in primi martyris Stephani templum intrasset, duxque putaret voluntatem imperatoris efficiendam, ascendit super ambonem archiepiscopus, habens secum Theodosium & Sabbam monachorum summos & duces, & omnis populus per multas horas clamabat dicens: haereticos anathematiza, & synodum robora. Proti-

Ασίσταται τὴν ἐν Χαλκεδὼν συνόδον, ἕως τὸ πᾶσι ἑσθῆς τὸν Ἡλίω τῆς ἐπισκοπῆς ἔξωσαι. ὁ δὲ Ὀλυμπιος μὲν δυναμικῶς βασιλικῶς παραγγέλλει, ἡ πολλοὶς ἑσθῆς καὶ μηχανήμασι χρυσάμφο, καὶ τὴν ἐπισημῶν ἐπιστολῶν ἱεροσύνας, Ἡλίω μὲν τῆς ἐπισκοπῆς ἔξωσαι, ἡ εἰς τὴν Αἴλαν περιώσθη. Ἰωάννη δὲ τὸν Μαρκανίου υἱόν, συνδιδάσκον τὸν πρὸ Σεβέρου κοινοτικῶν σὺνδεδάξαι, ἡ τὴν σίνεδον Χαλκεδόνος ἀναθεματίσαι, ἐπισκοπὸν Ἱεροσολύμων προέσκη τῇ τετρ. τῷ Σεπτεμβρίου μηνός, ἀρχὴ τῆς ἰσθμιατικῆς ἰνδικτιῶν. ἡ δὲ εἰς τὸν πρὸ ἡρακλεῖος Σάββας, ἡ οἱ λοιποὶ τῆς ἐρήμης πατέρες, ταῦτα συνδιδάσκον τὸν Ἰωάννην, συνελθόντες διαμαρτύρατο αὐτῷ, Σεβέρου εἰς κοινοτικὴν μὴ δέξασθαι, ἀλλ' ὑπερ τῆς ἐν Χαλκεδὼν συνόδου ἀποκρινόμενοι, ἔχοντα πάντας συμμαχούσας. ἡ ἕως ὁ Ἰωάννης ὅσα ὑπέσκητο τῷ δυνάμει κοίτη, παρέβη, τὸς πατέρας ἰσοφύμων. Ἀναστάσιος δὲ ὁ βασιλικῆς ἡσθῆς τὸν Ἰωάννην τῆς συνδίκης ἡδρακῆται, ἡ ἀπομακρῆς, τῷ Ὀλυμπίου ἐπιστολῶν γρηγοῦσας, ἀποσίδει Ἀναστάσιον τῷ Παμοσίλω τὸ δυκάτον ἔχοντα Παλαιστίνης, ἐπὶ τῷ παρασχεῖσθαι τὸν Ἰωάννην, Σεβέρου εἰς κοινοτικὴν δέξασθαι, ἡ τὴν σίνεδον Χαλκεδόνος ἀναθεματίσαι, ἡ τῆς ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἔξωσαι. ὁ δὲ εἰς ἰλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀφιδιάζει τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἡ βιάζει αὐτὸν εἰς τὴν δημοτικῶν ἀφροδόν, ὅπου τὸ φολακῆ. πάντες δὲ οἱ τῆς ἀγίας πόλεως οἰκήτορες ἐπαγάρταται, ὅσα τὸ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιβουλήν ἔσπεδοται τῷ ἀρχιεπισκόπου Ἡλία. Ζαχαρίας δὲ τὸς τῆς Καισαρίων ἀρχιῶν δειπῶν, λαθραίως εἰς τὴν σφραγὶ εἰσελθὼν, συμβουλεύει τῷ Ἰωάννη λήτων. εἰ θέλει καλῶς πράξει, ἡ ἡ ἐπισκοπῆς μὴ σερθῶσθαι, μηδέκοις πεισθῆσαι Σεβέρου εἰς κοινοτικὴν δέξασθαι. ἀλλὰ δόξον συντίθεσθαι τῷ δυνάμει, ἡ λέγειν, ὡς ὅτι ἡ σὺνδεδάξαι μὲν τὸ προτεινόμενα κοίτην ἀναβάλλομαι. ἀλλ' ἵνα μὴ λήσωσι τὸς κατὰ ἀγίαν ἡ βίαν πειραχόμενοι, ἀπολυθῶ σὺντίθεν, ἡ μετὰ δύο ἡμέρας κωμικῆς δόξας ἀφῆξω ἀφροθυμῶς τὸ παρ' ἡμῶν μὴ κληθόμενα. ἡ τὸς ταῦτα λόγους πισθῶσας ὁ δὲ ἀποκαθίστηται αὐτῶν τῷ ἐκκλησίῃ. ὁ δὲ ἀρχιεπισκοπὸς ἀπολυθῶσας ὅσα τῆς νυκτός, ἔσαν τῷ μοναχικῶν εἰς τὴν ἀγίαν μετεπίμψαστο σὸλιν, τὸτο παρ' ἡσθῆν ἐπισυναξῆς. ὡς δὲ τὸς ἀεθρομήσαντες τὸ πλῆθος ἀπηγγέλλαν, ὅτι εἶχε τὸ ἀδρόσυμα δεκάχιλιάδας μοναχῶν, ἡ ἐκαστῆ πᾶσα ἡ ἐκκλησία τὴν ποσῶν εἰς ἔχωρεν λαόν, ἰδοὺς συναλθεῖν ἀπαντας κατὰ τὴν κωμικῆν εἰς τὴν δίκην τὸ ἀγίον ἀρωματῆρος Σπυρίων, ἱκανὸν ὄντα εἰς ὑποδοχὴν πλῆθος. ἔμα δὲ ἡ ὑπακτῶσαι βασιλικῶν Ἱπυατίου τῷ ἀνεψίω τῷ βασιλείῳ, ππὲ ἀπὸ τῆς Βιταλιανῶ ἀπολυθῶσας ἀιχμαλωσίας, ἡ εἰς Ἱεροσόλυμα ἔχῃς ἵνακον ἰλθόντι. ἰλθόντων δὲ ἀπάντων τῶν μοναχῶν καὶ τῶν πολιτῶν ἐν τῷ μνημονοῦσθαι σέβασμῶν αὐτῶν, συναλθεῖν ὁ, πρὸ Ἀναστάσιος ὁ δὲ, ἡ Ζαχαρίας ὁ ἐπισκοπῆς. παραγγέλλομαι δὲ τῷ Ἱπυατίῳ, ἡ μὲν πλῆθος εἰς τὸ ἀρωματῆρος κατὰ εἰσελθόντες, ἀφροδουκῶν τὸ δυνάμει τὸ δόγμα τῷ βασιλείῳ ἡμῶν σὺνδεδάξαι, ἀνίρρηται εἰς ἀμῶντος ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἔχων μὲν ἰαυτῷ Θεοδοσίον ἡ Σάββαν τὸς τῶν μοναχῶν κωμικῶν ἡ ἡμῶντος. ἡ πᾶς ὁ λαὸς εἰ

tertio ex c. Iulian. die Septembris die tertio ad decimam

profeta

insanians, Olympius lapsus mittit

dominicum die

Hypatius

ANNO CHRISTI 325.

εἰτι πολλὰς τὸς ὄρας ἐπράξε λόγων· τὸς αἰρετι-
κὰς ἀναθεματίσας, καὶ τὴν συνόδον βασιλεύσαν·
ἀιμαλῆτι οὐκ οἱ ἔστιν ἐκ συμφωνίας ἀναθεματίζουσι
Νεστόριον καὶ Εὐτυχίαν, Σελβῆρον καὶ Σωτηρίων τὸν
Κωνσταντῖνος Καππαδοκίας, καὶ ταῦτα τὸν μὴ δε-
χόμενον τὴν συνόδον Χαλκηδόνος.

Ταράσιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος κατεμάρχη εἶπεν· τίς
ἀπόρρητον ἐταπεινώθη ἢ κατεμάρχη ἐταπεινώθη· τί
ἔστιν οὗτος; δέχεται τὸς ἕξ αἰρετικῶν χειρο-
τονιάδων;

Ἡ ἅγια συνόδος εἶπε· ναὶ δέξεται ἀπο-
στασιμῶν, καὶ δέξεται.

Ταράσιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος κατεμάρχη εἶπεν· ἄλ-
λά μὲν καὶ οἱ πλείους ἢ ἑξ ἑκάστης ἀγίας συ-
νόδου συνεδρεύσαντες, ὡς Σεργίον, Πύρρον, Πάυ-
λον, Πέτρον ἐπιγραφοντάων, ἢ καὶ ἀποστόλων τῆς
αἰρέσεως ἢ Μονοθελητῶν, ἐπέσει ἀποστασίων ὑπὸ
τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἐκλήρωσαν. Ἐ-
πειὶ τὸ ἐχάσθη αὐτῶν καὶ ἀποστασίων τὸ θρόνον Κων-
σταντινουπόλεως Πέτρον ἰσχυρῶς τῆς ἐκτικῆς συνόδου, ἐπὶ
ἡ πλείον διὰ τὸν ἡ δικαιοσύνην καὶ αὐτοὶ οἱ ἑξ τῆς
μεταξὺ χριστῶν ἡρώων, Θεοφάνους, καὶ Ἰωάννου, καὶ
Κωνσταντῖνος ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀποστασίου ἀπο-
στασίου, τῆς χειροτονίας ἢ ἀποστασίων αἰρετικῶν
γεγονασί, Ἐπειὶ οὗτος ἡ ἀποστασία ἀποστασίου·
ἐπὶ πλείοντα γὰρ ἀποστασίας τὸ τιμωροῦν ἡ αἰ-
ρεσις διήρτησεν. ἀλλ' οἱ τῆς ἐκτικῆς συνόδου πατέ-
ρις αὐτοῦ τῆς τιμωρίας ἀποστασίας, καὶ πρὸς χει-
ροτονία αὐτῶν ὄντες.

Ἡ ἅγια συνόδος εἶπε· ἀποστασίον τῶν.
Κωνσταντῖνος, ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταν-
τίας τῆς Κύπρου εἶπεν· ἀποδείκναι ἰκανῶς τι-
μωροῦν ἀδελφοὶ καὶ περὶ τούτου, ὅτι οἱ ἕξ αἰρετι-
κῶν ἀπορρητόντων δεκτοὶ εἰσιν. εἰάν δέ τις ἐπίτη-
δες ἀπὸς αἰρετικῶν ἀπορρητόντων, καὶ λαβὼν χειρο-
τονίαν, ἀδικτος εἴη.

Οἱ ἀλαβίστατοι μοναχοὶ εἶπον· ἔχομεν καὶ πε-
ρὶ τούτου τὴν ἅγιον Βασίλειον ἐπιστολὴν ἀπὸς Νικο-
πολίτας, καὶ δεόμεθα ἀναγνωθῆναι αὐτήν.
Ταράσιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος κατεμάρχη εἶπεν· ἀνα-
γνωθῆτω.
Κωνσταντῖνος διάκωνος καὶ νοταρίου ἀνέγνω.

Εκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἁγίας Βασιλείου πρὸς Νικοπολίτας.

Οὐκ οἶδα ἐπίσκοπον, καὶ ἀειδήσομαι ἐν
ἱερῶσι Χριστοῦ τὸν παρὰ τῶν βιβλίων χειρῶν ἐπὶ
καταλίσει τῆς πίστεως εἰς ἀποστασίαν ἀποβιβλη-
σίων. αὐτὴ εἰσὶν ἡ ἐμὰ κείσεως. ἡμεῖς δὲ εἴτινα
ἔχετε μεθ' ἡμῶν μετὰ ταῦτα, ἡμῖν ὀφείσεται
ἀποστασίον· οἱ δὲ ἐφ' ἑαυτῶν βυβλίω, τῆς ἰδίας
γνώμης ἰκανῶς εἰσι κείσεως. ἡμεῖς ἀποστασίον ἀπὸ τῆς
αἵματος τούτου ταῦτα δὲ ἐγράψαμεν, ὑμῶν ἀποστασίον,
ἀλλὰ τὸ ἴσον ἀποστασίον ἐπέσει, ἐκ τῆς γνώμης
τῆς ἑαυτῶν γνώμης, ὡς μὴ ἀποστασίον ἴσως
εἰς κοινότητα, καὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐπιβουλήν
δεκάμερον, μετὰ ταῦτα εἰσὶν ἡρώων βυβλίω
αὐτοῦ ἀποστασίον τῶν ἱερατικῶν πληρωμάτων.

Οἱ ἀλαβίστατοι μοναχοὶ εἶπον· ἰδοὺ ὁ πατὴρ
ἀποστασίον τῆς ἢ αἰρετικῶν χειροτονίας, ὅτι τῆς
λέγει· καὶ ἀειδήσομαι ἐν ἱερῶσι Χριστοῦ τὸν
Concil. General. Tom. XII.

nos ergo tres ex consensu anathematizant
Nestorium, & Eutychetem, & Severum, A C C I O
& Soterichum Casarem Cappadocim, & o- P A T R I A
mnem qui non reciperet synodum Chalcedo-
nensem.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Au-
ditionem fecimus paternorum mandatorum: quid
ergo oportet? suscipitis ab hæreticis suscipere
ordinatos.

Sancta synodus dixit: Etiam Domine au-
divimus, & oportet suscipere.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quia
potius & plures eorum qui in sancta synodo
confederunt, a Sergio, Pyrrho, Paulo, & Petro,
præceptoribus videlicet hæreseos unam voluntatem
in Christo prædicantium, ordinati sunt; quoniam
hi vicissim Constantinopoleos thronum sortiti
sunt; & a Petro, qui ex his novissimus
eidem throno præsedet, usque ad sextam
synodum, anni plus non transierunt quam
quindecim: & ipsi qui intra hoc tempus
fuerunt, Thomas & Joannes & Constantinus
pontifices in præsignato tempore, id est, dum
hi qui hæretici nominati sunt, extitisse noscuntur:
& propterea non sunt improbi: per quinquaginta
enim annos tunc hæresis perduravit. Sed sextæ
synodi patres ipsos quatuor anathematizaverunt,
quamquam ordinatio eorum essent.

Sancta synodus dixit: Clarum est. Constantinus
sanctissimus episcopus Cypri dixit: Sufficien-
ter ostensum est honorabilissimi fratres & de hoc,
quia qui ab hæreticis accedunt, suscipiendi sunt.
Si quis autem studio ad hæreticum jerit, & susceperit
ordinationem, sine receptione sit.

Reverendissimi monachi dixerunt: Habemus & de hoc
sancti Basilii epistolam ad Nicopolitas; & obsecramus
legi.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Legatur.

Constantinus diaconus & notarius legit.

De epistola sancti Basilii ad Nicopolitas.

Nescio episcopum, nec connumeraverim inter
sacerdotes Christi eum qui a prophetis manibus
in destructionem fidei ad prælationem proventus
est: hoc est iudicium meum. Vos autem si aliquam
habetis nobiscum portionem, hæc nobiscum procul
dubio sentietis: at vero si a vobis ipsis consilium
sumitis, unusquisque suæ sententiæ dominus
est. Nos autem insontes a sanguine isto. Porro hæc
scripti, non de vobis diffidens, sed quorundam
hæmulationem confirmans, ex eo quod notam
faciam meam ipsius sententiæ de non admittendis
quibusdam in communionem, neque illis qui
manus eorum promotionem sumpsissent. Propterea
pace facta, cogitate vosmetipsos annumerare
sacroscandam plenitudinem.

Reverendissimi monachi dixerunt: Ecce pater
execratur hæreticorum ordinationem, dicendo: Neque
connumeraverim inter sa-

ACTIO PRIMA

Or. add temp a prædictis hæreticis ordinati sunt: & prop.

Or. & connumeraverim inter hæreticos qui manus eorum promotionem sumpsissent.

ACTIO PRIMA.

cerdotes Christi cum qui a prophanis manibus in destructionem fidei ad prmlationem provectus est.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit : Et ego execror eos qui ob hujusmodi causam & fidei destructionem sunt ordinati ; & maxime si episcopi orthodoxi presentes fuerunt , a quibus poterant consecrari : sic enim est patetius sensus . Sin autem synodica promulgatio , & concordia ecclesiarum causa orthodoxis facta fuerit , qui presumpserit a prophanis haereticis ordinari , depositioni succumbet .

Sancta synodus dixit : Hoc justum iudicium .

Reverendissimi monachi dixerunt : Et quomodo in sine epistola scriptum est : Propterea pace facta , cogitate vosmetipsos annumerare sacrosanctae plenitudini . Ecce enim & post pacem hi qui ordinati sunt , non recipiuntur .

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit : Non dixit pater , non recipiendos fore ; sed ne forte violentiam sustinerent , qui voluissent uniri clero orthodoxorum . Etenim in veritate non absque necessitate ac difficultate hoc fiet . Verumtamen egregius pater per tempus illud , cum essent orthodoxi episcopi plurimi , interdicebat alumniis ecclesiae ordinatione uti Arianorum : nulla enim defensio aderat . Quia enim hoc verum est , & non ignorabant sensum patris hi qui post illum sunt ecclesiae successores , ab haereticis constitutos , deinde melioratos susceperunt , ut didicimus per illa quae praefata sunt . Ubique enim patres sibi invicem concordantes sunt , nec inest illis refragatio ulla ; sed adversantur eis qui dispensationes & intentiones eorum minime didicerunt .

Reverendissimi monachi dixerunt : Congrua quaeque dissoluta sunt .

Sancta synodus dixit : Legant astantes episcopi proprios libellos , tamquam accedentes ad catholicam ecclesiam .

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit : Legant , postquam duorum capitulorum quae quaezebantur , subtiliter causa examinata est , tam scilicet de his qui ab haereticis sunt ordinati . quam de his qui accedunt ab haerese ad sanctam catholicam ecclesiam .

Hypatius episcopus Niceae legit libellum suum . Est autem ipse libellus , quem & Basilus reverendissimus episcopus Ancyrensum fecit .

Leo episcopus Rhodi , Nicolaus Hierapoleos , Gregorius Pessinuntius , Gregorius Antiochiz Pifidiz , Leo Carpathi legerunt exemplaria eiusdem libelli .

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit : Professionibus notis per lectionem libellorum , in alio conventu receptio eorum fiet , si non inest in illis aliud quod prohibeat .

Sancta synodus dixit : Fiat sicut iussit .

Et in his exurgens sancta synodus laudavit . Multos annos imperatorum .

Georgius

παρὰ τῆς βασιλικῆς χειρὸς ἐπὶ καταλύσει τῆς πίστεως οἱ ἀποστασίαι ἀπεβλήθησαν .

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν . κριθὲν ἀποβέβαιαι τὰς ἐξ ἡμετέρας αἰτίας , ἵνα τῆς πίστεως καταλύσει , κληρονομηθῆσιν . ἡ μόλις ἐρθεῖς ἐπισκόπων παρόντων , ὡς ἂν ἠδύναστο χειροτονεῖσθαι . ἵνα γὰρ εἴη ἡ πατριὰ ἐννοία . ἵνα δὲ συνωδαὶ ἐκφώνησι ἡμεῖς , ἡ ἡμεῖς τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ ἐρθεῖς , ὁ τολμῶν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς αἰρετικῶν χειροτονεῖσθαι , τῆς καθάρσεως ὑποπέσειται .

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε . αὐτηδικαία κερσικ .

Οἱ ἐλαβίστατοι μοναχοὶ εἶπον . ἡ κτὸς ἐο τῆ πίλεϊ τῆς ἐπιστολῆς γέγραπται . μὴ τῶν εἰρήμης ἡμεῖς διαζέσθαι ἑαυτοὺς ἐσαεζμεῖν τῆ ἐρατικῆ πλῆρματι . ἰδὲ γὰρ καὶ μὴ τῆν εἰρήμην αἰ χειροτονηθῆσιν ἀδικτοί .

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν . ἐὰν ἔφησιν ὁ πατὴρ ἀδέκτος εἶναι . ἀλλὰ μὴ πως βίαν ὑπομῆναι τὸς βαλομῆος ἐννοῖαι τῆ κληρῶν τῆ ἐρθεῖς . Ἐ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐκ ἐξ ἀνάγκης ἡ διχρησίας τῶν ἡμεῖς . ὅμως οὐδὲ ὁ θεοπίστους πατὴρ κατὰ τὴν ἡμεῖς ἐκείνην , πλῆρως ὄντων ἐρθεῖς ἐπισκόπων , ἀπηγόρευε τοῖς ἑορμῆος τῆς ἐκκλησίας τῆ τῆς Αἰριανῶν χειροτονία κληρῶν . ἀδελφία γὰρ ἀποσῶν ἀπολογία . ὅτι δὲ τὸτο ἀληθῆς , ἡ ἀγνώστους τῶν γαῖμῶν τῶ καθῶς εἰ μετ' ἐκείνην τῆς ἐκκλησίας διαδοχῆ , τὸς ὑπὲρ αἰρετικῶν χειροτονηθέντας , ἐπι βελτιωθέντας ἐδίζησαντο , ὡς μεμαθηκαμῶν ἐξ τῆς ἀποστασῆος ἐννοῖαι . πανταχῶ γὰρ οἱ πατέρες ἀλλήλους συμφορῶν εἶσιν , ἐσπῶνσι δὲ ἡδελφία ἐκείνη αὐτοῖς . ἀλλ' ἐσπῶνται αὐτοῖς οἱ τὸς οἰκονομίας ἡ τὸς σκοπῶς αὐτῶν μὴ ἐπιπέμῆσιν .

Οἱ ἐλαβίστατοι μοναχοὶ εἶπον . ἀπόστορα τὰ ἐκλυθέντα .

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε . ἀναγνώσαν οἱ προεγράμῆος ἐπισκοποὶ τὸς οἰκείους λιβέλλους , ὡς νυνὶ ἀποσῶν τῆ καθολικῆ ἐκκλησίᾳ .

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε . ἀναγνώσαν , ἐπειδὴν ἡ τῆ ζητημῆων δύο κεφαλαίων ἀκέρως ἡ ἐξῆταδ' ὑπόθεσις περὶ τῆ ἀποστῆος χερῶν ἐξ αἰρέσεως τῆ ἁγία καθολικῆ ἐκκλησίᾳ , ἡ τῆ ὑπὸ αἰρετικῶν χειροτονηθέντων .

Ἰπῆτιος ὁ ἐπίσκοπος Νικαίας ἀνέγνω τὴν ἑαυτῆ λιβέλλων . ἡ δὲ ὁ αὐτοῖς λιβέλλους , ὅν ἡ βασιλεῖος ὁ ἐλαβίστατος Ἀγνώστους ἐκῶσαστο .

Λεὼν ἐπίσκοπος Ρόδου , Νικόλαος ἐπίσκοπος Ἰεραπόλεως , Γρηγόριος ἐπίσκοπος Πισσῶντος , Γεώργιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχίας Πισιδίας , ἡ Αἰών ἐπίσκοπος Καρπαθῶ ἀνέγνω τὰ ἴσα τῶ αὐτῶν λιβέλλους .

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε . τὸς ὁμολογίας γαῖς ἐξ τῆς ἀναγνώσεως τῆς λιβέλλων , ἐο ἴσως συνωδαὶ ἡ αὐτῶν ἀποδοχῆ ἡμεῖς , οἱ ἐὰν ἐσπῶν αὐτοῖς τῶ πῶδων .

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε . ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς πῶδων .

Καὶ ἐο ἴσως ἐξαναεῖσα ἡ ἁγία συνόδος ἐφορμῶσεν ἑαυτοῖς .

Πολλὰ τὰ ἴση τῆς ἐσπῶν .

A N N O CHRISTI 1050

Georgius

Ei-

teritū veritas usque nunc? an ut notam tibi
 A c t i o n e m hanc parvipendisti? & si ut ignota tibi
 11 p̄teritū, ne confundaris rectum sermonem
 edificare, quemadmodum non es confusus
 perversum.

Gregorius reverendissimus episcopus Neo-
 cesariensis dixit: Crede, domine, ut ignota,
 peto autem discere, & ut jubet Dominus &
 sancta synodus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Dic,
 quid vis discere?

Gregorius reverendissimus episcopus Neo-
 cesariensis dixit: Cum tota hæc cetera unum
 dicat & sapiat, & didici & certus sum,
 quia veritas hæc est, quæ nunc queritur &
 prædicatur: ac per hoc ego peto veniam
 priorum malorum meorum, & volo cum
 omnibus & illuminari & doceri. Delicta
 enim & peccata mea immensa sunt: & sicut
 Dominus ad compunctionem duxerit sacram
 synodum & sanctissimum dominum meum,
 ita fiat.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit:
 Num forte quasi velamento astutiæ proprium
 sensum adumbrare volens, verbis simulat
 veritatem, mente autem malignanter ope-
 raris?

Gregorius reverendissimus episcopus Neo-
 cesariensis dixit: Absit, veritatem confiteor,
 & non mentior, neque falsum faciam ver-
 bum meum.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: De-
 bueras a prioribus annis aperire aures tuas,
 & Paulum divinum apostolum audire dicen-
 tem: *Tene traditiones quas accepisti sive
 per sermonem, sive per epistolam nostram:* &
 rursum Timotheo & Tito scribentem: *Pro-
 fanas vocum novitates devota.* Quid enim pro-
 fanus & magis vocum novitas est, quam
 dicere Christianos idololatrias esse?

Gregorius reverendissimus episcopus Neo-
 cesariensis dixit: Malum erat; & confitemur,
 quia malum erat: sed ita gestum est, &
 ita gessimus; & ideo postulamus veniam deli-
 ctorum nostrorum. Confiteor domine com-
 munitatem fratrum sanctæ synodi, quoniam pec-
 cavimus, & iniquitatem fecimus, & ma-
 le patravimus; & veniam postulamus super
 hoc.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Di-
 cimus, ut sequenti adione cum libello rur-
 sus conveniente, quæ illius sunt agnosca-
 mus.

Sancta synodus dixit: Ut jubet sanctitas
 tua, episcopus qui astat, cum libello veniat;
 & in sequenti adione, secundum quod pla-
 cuerit, agatur.

Leontius inclytus & regius a secretis di-
 xit: Meminit sacratissima & divinitus colle-
 cta synodus, quæ præcedenti conventu
 divinæ literæ lectæ sunt Deo conservatorum
 magnorum imperatorum nostrorum, in qui-
 bus continebatur memoria literarum, quæ
 synodice missæ sunt a sanctissimo & beatissi-
 mo papa senioris Romæ, & venerabilibus
 summisque sacerdotibus orientis, in duobus
 quaternionibus: quibus & nunc allatis, sug-
 gerimus ad quod placuerit.

Sancta synodus dixit: Legantur libelli
 sanctissimi & beatissimi papæ Hadriani senio-
 ris Romæ.

Θεοῦ ἡ ἀλήθεια ἕως τῆ νῦν; ἢ ὡς ἠγνωσμένης
 κατηρόμενος; καὶ ἴαν ὡς ἀγνωστέου παρῆλθε, ἢ
 μὴ αἰδέσθης τὸν ὀρθὸν λόγον μαθεῖν, ὡς περ ἐκ
 ἠχμῶδης τῶν διοτραμμένων.

Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νικομητιαρίας εἶπε· τι-
 σθεσον δέσποτα, ὡς ἀγνωστος· αἰτῶ δὲ μαθεῖν,
 καὶ ὡς κίλθει ὁ δέσποτης καὶ ἡ ἁγία σύνοδος.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος κατεμάρχης εἶπε· λέγει,
 τί θίλεις μαθεῖν;

Γρηγόριος ὁ ἀλαβείστας ἐπίσκοπος Νικομητι-
 αρίας εἶπε· ὡς πάντα ἡ ἐπιγνοῦμαι αὐτῆ τῆ ἐν
 λαλεῖ καὶ φρονεῖ, ἔμαθον καὶ ἐπιπροσφῶνθω, ὅτι
 ἡ ἀλήθεια αὐτῆ ἐστίν, ἡ νῦν ζητηθεῖσα ἐκ κη-
 ριστομένη. Ἐ δὲ τὸ τοῦ κήρυξ αἰτῶ συγγνώμην
 τῆ ἀνομίᾳ μου κακῶν, καὶ θίλωμαι πάντων καὶ
 φωνισθῆναι καὶ διδάσθῆναι· τὰ γὰρ πλημμε-
 λήματα καὶ τὰ ἀμαρτήματα μου ἀμετρήεσσι· καὶ ὡς
 ὁ θεὸς κατακτεῖ τὴν ἱεράν σύνοδον καὶ τὸν πανά-
 γιον δέσποτον.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος κατεμάρχης εἶπε· μή-
 πως ὡς παραπεισμάτι πανόργῳ τὸ σὸν φρόνημα
 συσκιάσει θίλων, ῥήμασι χηματίξῃ τὴν ἀλή-
 θειαν, περὶ δὲ τῶν νῦν κακουργεῖς;

Γρηγόριος ὁ ἀλαβείστας ἐπίσκοπος Νικομητιαρίας
 εἶπε· μὴ ῥῆματο. τὴν ἀλήθειαν ὁμολοῶ, καὶ ὃ μὴ
 ψέσομαι, ἔδω μὴ ραδιουργῶτον λόγον μου.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος κατεμάρχης εἶπε· ὄφει-
 λες ἐκ τῆ ἀνικαθῆν χρόνον ἀνοίξαι σὺ τὸ ὦτα,
 καὶ Παῦλον τὸ θεῖον ἀποστόλου ἀκούσαι λόγοντος·
 κρατέειπε τίς παραδόσεις, ὡς παραλάβει εἰπὶ δὲ
 λόγου, εἰπὶ δὲ ἐπιτολῆς ἡμῶν. καὶ καλῶν Τιμο-
 θεῶν καὶ Τίτῳ γράφοις· τίς βιβλίους κηροφωνίας
 παρατεῖναι. τί βιβλίον, ἢ τί κηροφωνοῦν-
 τον τῷ λέγειν Χριστιανὸς εἰδωλολατρήσαι;

Γρηγόριος ὁ ἀλαβείστας ἐπίσκοπος Νικομητιαρίας
 εἶπε· κακῶν ὡς, καὶ ὁμολογῶμαι, κακῶν
 ὡς. ἀλλ' ὅπως ἐπαρχθῆ, ἔ ὅπως ἐπαρχθῆμ.
 καὶ δὲ τὸ τοῦ αἰτῶμαι συγγνώμην τῆ πλημμε-
 λήματων ἡμῶν. ὁμολοῶ δέσποτα ἐμπροσθεν τῆς
 τιμιωτάτης ἀγνωστικῆς ὑμῶν, καὶ πάντων τῶν ἀδελ-
 φῶν τῆς ἁγίας συνόδου, ὅτι ἡμάρτησάν, καὶ ὡς
 ἡμάρτησάν, καὶ κακῶς ἐπαρχθῆμ· καὶ συγγνώμην
 αἰτῶμαι περὶ τῶν.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος κατεμάρχης εἶπε· λέγο-
 ῦμαι, ἵνα τῆ ἐξῆς ἀκροάσει μὴ λιβέλλου καλῶν
 τῶ κατ' αὐτῶν γνώμην.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ὡς κίλθει ἡ ἀγνω-
 στωσύ, ὁ ἀποστῆς ἐπίσκοπος μὴ λιβέλλου ἐλ-
 θεῖτω ἐν τῆ ἐξῆς ἀραξεί· καὶ κατὰ τὸ παρῆλθε
 ἡ ἀραχθῆσεται.

Λεόντιος ὁ ἀλαβείστας βασιλικὸς ἀσκηρῆτις
 εἶπε· μέμνηται ἡ πατήρ καὶ θεοσύλλεκτος σύ-
 νόδος, ὡς τῆ ἀπορρηγομένη σιωπῆσει θεῖα γράμ-
 ματα ἀνεγνωθήσαν τῆ διοφυλάκτου μεγάλων βα-
 σιλείων ἡμῶν. ἐν οἷς περιείρετο μνήμη τῆ συνο-
 δικῆς ἀποκαλοῦν γραμμάτων παρὰ τῷ ἀγιωτά-
 τῳ καὶ μακαρωτάτῳ παπῆ τῆς ἀριστοβυτιαρίας Ρώμης,
 καὶ τῆ ἀριστοβυτιαρίας ἱερῆς ἀνατολῆς, ἐν δυ-
 οὖσι πῆδαίος· ὡν καὶ νῦν ἀποκομιθῶτον, ἐπι-
 βαλλομένων ἀπὸ τῶ παρῆλθε.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἀνεγνωθήσαν οἱ
 λιβέλλοι τῶ ὁπωπῆτι καὶ μακαρωτάτῳ παπῆ Ἀ-
 δεμοῦ τῆς ἀριστοβυτιαρίας Ρώμης.

ANNO
 CHRISTI
 717.

Kai

ANNO CHRISTI 1059

ACTIO II.

αὐτὸν ἔπεσεν· ἀπέβησεν δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς ἡρώδου
 ἀουδοῦ, καὶ νύκτῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἰλαρὸν ὄμματι καὶ
 ἀπλῆ ἢ καρδίᾳ δεξιόμοστος τὴν λόγον αὐτῷ,
 πᾶσι δὲ ἀποκαλιφθεῖσιν αὐτῷ, ἐξήρῃσεν τὸ
 ἄγιον Σιλβέστρου. μὲν γὰρ τὴν ἐξήρῃσεν ἡρώδου
 αὐτῷ ὁ βασιλεὺς λόγον· ἐς εἶδον Πέτρου καὶ
 Παύλου, τοῖσι θεοῖσι αὐτῶν; ὁ δὲ ἀνώτατος Σιλ-
 βέστρου ἀποκαλιφθεῖσιν αὐτῷ· ἔπειτα μὲν θεοῖ
 ἐκ βίαι, δὴλοι δὲ καὶ μαθηταὶ τυγχάνουσι τῷ κυ-
 ρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅς ἐξελίχεται ἐκ τῆς ἐπι-
 κρίψαι πάντα τὰ ἴδιον περὶ αὐτῶν· ὁ δὲ
 αὐτοῦ παῖτι, πάλιν ἡρώδου αὐτῶν, εἰ ἄρα
 οἱ αὐτῶν αἰ ἰσοῖαι αὐτῶν· τῶν δὲ αἰσῶν Σιλ-
 βέστρου ἀποκαλιφθεῖσιν αὐτῶν, ἐπιβίβησεν αὐτῶν εἰς
 ἡρώδου τῶν ἁγίων ἀποστόλων εἰκόνας· ἃς ἰδὼν ὁ
 βασιλεὺς μεγάλως ἐκράνθησεν· ἔπειτα εἰσὶν ἐς εἶ-
 δον ἐς ὄμματι, καὶ ἔπειτα δυσπερὶ χροῖσιν πο-
 λυβόθρας, τῆς σωτηρίας μου. καὶ ἡμῶν πο-
 λυβόθρας, ἰκατιόδη, καὶ παραρημα ἰαθῆ. καὶ
 ἀποκαλιφθεῖσιν αὐτῶν, ὁ ἴαθῆν, ἀπὸ τῆς ἐπι-
 κρίψαι τῶν ἁγίων ἀποστόλων εἰκόνας, εἰς εἶδον καὶ ἀνα-
 μνησῶν τῶν ἐκκαθαρτικῶν καὶ ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, καὶ πάντων τῶν ἁγίων· ὅτι ἐπιβίβησεν τῶν
 χροῖσιν αὐτῶν εἰς εἶδον ἐκ ἀληθείας καὶ πύθον τῶ
 θεῶν σφαιρῶν, καὶ ἀποκαλιφθεῖσιν αὐτῶν ἐκ
 τῆς ἴδιον εἰδωλοφειας ἐ δαιμόνων πλά-
 νης· καὶ ὁ ἀγιος Γρηγόριος ὁ διάδοχος
 τῶν ἀποστόλων ἐκράνθη, τῶν αἰσῶν ἀνθρώπων ἀ-
 γραμματικῶν καὶ μὴ δυναμῶν ἀναγῶναι, θεω-
 ρῶν τῆς λαγγελικῆς ἰσοῖας, καὶ δὲ αὐτῶν ἀνα-
 γῶναι ἀπὸς θεῶν καὶ ἀνάμνησιν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
 καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι καὶ χροῖσιν αὐτῶν εἰ-
 κόνας ἐκ ἀληθείας καὶ ἀνάμνησιν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 καὶ πάντες οἱ ἁγιοὶ καὶ ἐπίσκοποι ἀνδράσι
 τῶν θρακῶν τῶν ὁσίων ἀμα καὶ τῶν χροῖσιν αὐ-
 τῶν λαῶν, κατὰ τῶν ἀρχαίων παραδόσιν τῶν
 ἁγίων πατέρων καὶ ἰδὲσαν, καὶ ἐκράνθησεν, καὶ
 ἔπειτα τῶν αὐτῶν εἰκόνας εἰς ἀνάμνησιν
 καὶ κατέβησεν καρδίας, καὶ μέγιστον τῶν παρόντων σί-
 βου αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν μέρσι δὲ αὐτῶν ἰσοῖαι
 ἀποκαλιφθεῖσιν ἡμῶν ὀρθόδοξου ἰσοῖας· ὅλλ
 αὐτῶν ὁ ἀπόκαττῶ ἡμῶν ἐκ ἐκκαθαρτικῶν τῶν ἀ-
 σῶν κατέβησεν ἐκ τῶν αὐτῶν τῶν ἱερῶν εἰ-
 κόνας· καὶ ἐκκαθαρτικῶν καὶ τῶν αὐτῶν μέρσι
 τῆς Γρακίας πύθῶν, καὶ μέγιστον ἐκκαθαρτικῶν
 ἐκ τῶν χροῖσιν αὐτῶν. ἀλλ' ἵα ἰκατιόδη, δὲ ἔς
 τὸ σκάνδαλον εἰς τὸν κόσμον ἐπέβησεν, καὶ αὐ-
 τῶν, ἡ ἀληθεία, μαρτυροῖ. ἴδου ἐκ μεγάλῃ
 θλίψαι γυγῶσιν Γρηγόριος καὶ Γρηγόριος οἱ
 μακαριώτατοι ἀρχιερεῖς τῶν κατ' ἡμᾶς Ρωμαϊκοῦ
 ὄρου, αἰτίσις ἐκ τῶν ἁγίων ἰκατιόδησιν, καὶ
 πολλῶν τῶν ἀποκαττῶ τῆς ἡμῶν ἀποκαττῶν ἰ-
 κάνας εἰς τὴν ἴδιαν εἰκόνας ἀποκαττῶσιν· ἀλλ'
 ἴκατιόδη εἰς τὸν αὐτῶν σωτηρίας· δεικνῶν ἐκ-
 κκαθαρτικῶν καὶ μὲν τῶν αὐτῶν Ζαχαρίας, καὶ Σπῆ-
 φανος, καὶ Παύλος, καὶ ἴσους Σπῆφανος, αἰκα-
 θαρτικῶν ἡμῶν ἀνώτατοι ἀρχιερεῖς, τῶν ταπ-
 τῶν καὶ τῶν πατέρων τῆς ἡμῶν ἀποκαττῶν βασιλεῦς
 περὶ τῆς ἀποκαττῶσιν τῶν αὐτῶν ἱερῶν εἰκόνας
 ἰκατιόδησιν. ἡμῶν δὲ καὶ ἡ ἡμῶν ἀποκαττῶν μὲν
 μεγάλως πεπαισθησῶν τῶν ἡμῶν ἀποκαττῶν
 Concil. General. Tom. XII.

num, qui verus & solus est, adores & ex-
 colas, & ad ejus voluntatem attingas. E-
 xurgens itaque a somno statim convocat eos
 qui observabant palatium; & secundum te-
 norem somni sui misit ad montem Sora-
 dem, ubi sanctus Silvester in cujusdam
 Christiani agro persecutionis causa cum
 suis clericis receptus, lectionibus & oratio-
 nibus insistebat. At ubi a militibus se con-
 ventum vidit, credidit se ad martyrii coro-
 nam evocari; & conversus ad clerum om-
 nem qui cum eo erat, dixit: Ecce nunc
 tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.
 Profectus itaque, ut dictum est, pervenit
 ad regem, cui nunciatus cum tribus pres-
 byteris & duobus diaconis introivit. In-
 gressus dixit: Pax tibi & vidorim de cae-
 lo ministrantur. Quem cum rex lacri ani-
 mo & vultu placidissimo suscepisset, om-
 nia illi quae facta, quae dicta sunt, quae
 etiam relevata sunt, secundum textum su-
 perius comprehensum exposuit. Post finem
 vero narrationis suae percundabatur, qui
 essent isti dii Petrus & Paulus, qui illum
 visitarent ob causam salutis suae, & ejus
 latebras detexissent. Silvester respondit:
 Hi quidem dii non sunt, sed idonei ser-
 vi Christi, & apostoli electi ab eo, & mis-
 si ad invitationem gentium, ut credentes
 salutem consequantur. Cumque haec & his
 similiter Augusto diceret papa, interroga-
 re cepit Augustus, utrumnam istos apo-
 stolos haberet aliqua imago expressos, ut
 ex pictura disceret hos esse quos revelatio
 docuerat. Tunc sanctus Silvester misso dia-
 cone imaginem apostolorum sibi exhiberi
 praecipit: quam imperator aspiciens, ingen-
 ti clamore cepit dicere, ipsos esse quos
 viderat, nec debere jam differre per Spi-
 ritum sanctum factam ostensionem piscinae,
 quam istos promississe suae salutis memora-
 bat. Ecce, ut praemissum est, sanctorum
 figuram ab ipsis sanctis fidei nostrae rudi-
 mentis apud omnes fuerunt Christianos,
 atque in ecclesiis sanctorum sacrae figurae
 expressae atque depictae hactenus fuerunt:
 quatenus gentilitas paganorum, conspecta
 divinae scripturae depicta historia, ab ido-
 lorum cultura & demonum simulacra ad
 verum Christianitatis lumen atque amoris
 Dei culturam verti deberet: sicut & praeci-
 pius pater atque idoneus praedicator bea-
 tus Gregorius hujus apostolicae sedis prae-
 sul ait, ut hi qui literas nesciunt, sal-
 tem in parietibus videndo legant, quae le-
 gere in codicibus non valent. Ob hoc
 quippe sancti probatissimi patres ipsas ima-
 gines atque picturas divinae scripturae &
 gesta sanctorum in ecclesiis depingi statu-
 erunt, & cuncti orthodoxi atque Christia-
 nissimi imperatores, & omnes sacerdotes ac
 religiosi Dei famuli, atque universus Chri-
 stianorum coetus, sicut a primordii tradi-
 tionem a sanctis patribus susceperunt, eas-
 dem imagines atque picturas ob memoriam
 pie compunctionis venerantes observaverunt,
 & in partibus illis usque ad tempora pro-
 vi serenitatis vestrae orthodoxe coluerunt.
 Sed ipse vester proavus, per quorundam
 impiorum immisiones, easdem deposuit sa-
 cras imagines; & ex hoc error magnus in
 ipsis Graeciae partibus accrevit, & ingens
 scandalum in universoni mundum devenit.

L. II. tit. 2. c. 11.

Lib. 7. ep. 100. ad Serenum ep. Mediana.

ACTIO II. Mark. 12.

Sed vni per quem scandala in uniuersum mundum venerunt, sicut ipsa veritas testatur. Unde magno dolore constricti dominus Gregorius, atque item Gregorius, beatissimi pontifices qui illo tempore exiiebant, eundem vestra tranquillissimam pietatis proavum suis apostolicis exarationum apicibus deprecati sunt, ut ab eadem novae praesumptionis temeritate resisteret, eisdemque imagines in pristino statu restitueret. Sed nullo modo eorum saluberrimis deprecationibus inclinatus est. Et postmodum dominus Zacharias, & Stephanus, atque Paulus, & item Stephanus, praedecessores nostri sancti pontifices, sapienter avum & genitorem vestra serenissimae tranquillitatis pro statuendis ipsis imaginibus sacris deprecati sunt: simulque & nostra pusillitas cum magna humilitate vestram studuit clementissimam imperialem potentiam constanter postulare. Et demum subnixius quaesumus, ut sicut a sanctis patribus & praedecessoribus nostris probatissimis pontificibus suscepimus, divinae historicae operationis & doctrinae imperitorum depingimus, & sacram imaginem Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi secundum incarnatam ejus humanam formam in aula Dei constituimus, simulque & sanctae ejus genitricis, atque beatorum apostolorum, prophetarum, & martyrum, & confessorum, ob eorum amorem designantes veneramur; ita & vestra clementissima imperialis potentia partibus ejusdem Graeciae faciat vestrae orthodoxae fidei conquiri, ut sicut scriptum est, *stat unus grex & unus ovile*: quia in universo mundo, ubi Christianitas est, ipsae sacrae imagines permanentes, ab omnibus fidelibus honorantur; ut per visibilem vultum ad invisibilem divinitatis majestatem mens nostra rapiatur spirituali affectu per contemplationem figuratae imaginis secundum carnem, quam Filius Dei pro nostra salute suscipere dignatus est: eundem redemptorem nostrum qui in caelis est, adoremus, & in spiritu glorificantes collaudemus: quoniam juxta ut scriptum est, *Deus spiritus est*: & ob hoc spiritus liter divinitatem ejus adoramus. Nam absit a nobis, ut ipsas imagines, (sicut quidam peritiunt) deificemus; sed affectum & dilectionem nostram, quam in Dei amore & sanctorum ejus habemus, omni modo praeferrimus. Et sicut divinae scripturae libros, ipsas imagines ob memoriam venerationis habemus, nostrae fidei puritatem servantes. Nam creator noster Dominus Deus, dum ad imaginem & similitudinem suam de limo terrae plasmasset hominem, sagacitatis industria illustrans, in proprio considerationis arbitrio eum constituit. Et ipse primus homo ex proprio arbitrio divina inspiratione cuncta animalia, & universa volatilia caeli, & omnes bestias terrae propriis nominibus appellavit, & in ipsa appellatione permisit animalia permanere. Etiam & Abel divino ignitus Spiritu, de primogenitis gregis sui munera ex proprio considerationis arbitrio Domino obtulit. Pro quo legimus, quod respexit Deus ad Abel & ad munera ejus. Porro

Jan. 10.

Jan. 4.

proferimus
deus.

Jan. 4.

ANNO CHRISTI 1111

Αδυσωπῶι, ἵνα καθὼς ἐκ τῆς ἀγωνιστικῆς πύσφου-
 γηταμῆων ἡμῶν κ' δεικνυμένων ἀρχαίων ἰδι-
 ξαμῶσα, ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικῆς μνημῶν τῆς ἱ-
 στορίας ἀνακαλιώσασθαι, κ' τῶν ἱερῶν εἰκόνα τῆ
 κενῆ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν εἰκόνα τῆς
 αὐτῆ ἀνθρωπομορφίας ἐν τῇ αἰῶνι τῷ Θεῷ κα-
 τὰ τὴν ἰστορίαν, ἅμα κ' τῆς ἀγίας αὐτῆ μητρὸς, κ'
 τῆς ἀγίας κ' μακαρίου ἀποστόλων, σοφοῦ τε κ'
 μαρτύρων, κ' ὁμολογητῶν, κ' ὅσα τῶν ποθῶν σι-
 σῶμῶσα. λατρεῖν ἂν κ' ἡ ἡμετέρα ἐπικρατεία βα-
 σιλεία δυναστεία ἐν ταῖς μέρεσι τῆς αὐτῆς Γραι-
 κίας ποιῆσαι κελύσῃ, κ' τῶν ἐρθεῶδων εἰς
 ἕξωσιν. ἵνα, καθὼς γέγραπται, γῆμιτι μία
 ποιμα κ' εἰς ποιμα. ἐπειδὴ ἐν ὅλῳ τῆς κῶ-
 μῆ, ὅτι ἐστὶν ὁ χριστιανισμὸς, αἱ αὐταὶ σέβασ-
 μιαι εἰκόνας παρὰ πάντων τῶν πιστῶν τιμῶν-
 ται. ὅπως διὰ τὸ ἑρῶτὶ χαρακτῆρος εἰς τὴν ἀό-
 ρατον θεότητα τῆς μεγαλειότητος αὐτοῦ ἡ διανοε-
 ῶν ἀπεργῆ πνευματικῆς τῆς κατὰ τὴν σάρκα,
 ἡ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἡμετέρων ἐσθητικῶν δι-
 ξασθαι κατεξίωσι. κ' τὸν λυθῶν ἡμῶν ἐν ἐν
 τοῖς ἑρακοῖς ὑπάρχοντι ἀποσκηνώσασθαι, κ' ἐν τῇ
 πνευματικῆ δόξῳ τῆς αἰωνίου. ὅτι καθὼς γί-
 γραπται, ὁ Θεὸς πνευματικῆ. κ' κατὰ τὸτο δῶ-
 ξασθῆναι πνευματικῶς ἀποσκηνώσασθαι τῶν αὐ-
 τῶ θεοτήτων. ἐπεὶ μὴ γένοιτο ἡμῶν, ἵνα τὸς
 αὐτοῖς εἰκόνας, καθὼς φησὶν ἡμεῖς, θεοποιη-
 σῶμεν. ὁ γὰρ μὸχος κ' ὁ πῶθος ἡμῶν, ἐν ἕχο-
 μῆ, εἰς τὸν ποθῶν τοῦ Θεοῦ κ' τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐστὶ.
 κ' καθὼς ἡ θεία γραφὴ ἡμῶν ἔχει, τὸς αὐτὰς
 εἰκόνας εἰς μνημόσμων τῶ σέβασματος ἡμῶν ἕχο-
 μῆ, φυλάττοντες τὴν κενῶν τῆς πίστεως ἡμῶν.
 ἐπεὶ ὁ πλάσας κ' δημιουργὸς ἡμῶν κύριος ὁ Θεός,
 ὁ κατὰ τὴν ἰδίαν εἰκόνα κ' ὁμοίωσιν ἐκ τῆς
 ἕλης τῆς γῆς πλάσας τὸν ἀνθρώπον, κ' φωτί-
 στας αὐτὸν, ἀνθρώπῳ κατέσχε αὐτὸν. κ' αὐτοῖς
 ὁ ὁμοῖος ἀνθρώπῳ αὐτῆς εἰκόνας ὑπάρχον, θεία
 ἐπιπέσει πάντα τὰ ἑμῶν κ' τὰ πεινῶν τῶ ἕ-
 ρων, κ' πάντα τὰ κτῆνη τῆς γῆς ἰδίως ὁμοί-
 ωσιν ἑκάστων. ὁ δὲ Ἀβελ ἐκ τῶν ἀποσκηνῶν τῶ
 ποιμῆς αὐτοῦ δῶρα ἀποσχεσθῆναι ἰδίᾳ βελήσει κυ-
 εῖν πῶ Θεῷ. πῶ ἡ ἀναγινώσκασθαι, ὅτι ἐπι-
 βλάσῃ πῶ. ἐπὶ Ἀβελ κ' ἐπὶ τοῖς δῶρα αὐτοῦ
 εἶτα κ' ὁ Νῶε μῶ τὸν κατακλυσμὸν ἰδίᾳ βελή-
 σει κατασκῆσας θυσιασθῆναι ἑταίρι, κ' ἐκ πάν-
 των τῶ κτῶν κ' πτελῶν καθαρὰ δῶρα ἐπὶ τῶ
 αὐτῶ θυσιασθῆναι τῶ Θεῷ ἀποσχεσθῆναι. ὁμοῖως
 κ' Ἀβραῆμ, καθὼς γέγραπται, ἰδίᾳ βελήσει
 θυσιασθῆναι ἑταίρι ἀπὸς τιμῶν κ' δόξῳ τοῦ Θεοῦ,
 καθὼς ἐσφαρίσθαι κ' ὁ Ἰακώβ δὲ φωνῶν ἐκ
 ἀποσκῆναι τῶ ἀδελφῶ αὐτοῦ, ἐν ὅποις τῶ ἀγγί-
 λος τοῦ Θεοῦ εἶδεν ἀναβαινωτῆς κ' καταβαίνωτῆς
 ὅσα κλίμακῶν, κ' ἐκ αὐτῆς τὸν κύριον λαλῶντα
 ἀπὸς αὐτὸν. κ' ἀναστῆναι, ἰδίᾳ βελήσει ἐπὶ τὸν
 λίθον ὃν εἶχε ἀπὸς τὴν κεφαλῶν αὐτοῦ. κ' εἰσῆσας
 αὐτὸν, κ' ἐχίας ἔλασεν ἑπάνω αὐτοῦ, ἑκάλεσεν τὸν
 ποθῶν Βαιθῆλ, λέγων. ἐκ ἐστὶν ἐπρόντι, εἰ μὴ
 εἶπα. θεῷ. πῶ ἡ ὕψωσῃ ὁ Θεὸς ἐργῆσθαι αὐ-
 τῶ. δῶτε τὸν λίθον ἑστησεν ἰδίᾳ βελήσει. δῶ
 μῶ μῶρον τῆς ἱστορίας εἶπεν. ἰγῶ εἰμι Θεός
 Βαιθῆλ, ὃ ἔχασας τὸν λίθον, κ' ἕψωμαι κ-
 χλιῶ. κ' γὰρ γαλιώσασθαι τῶνα, μὴ ἄλλο ἀρχα-
 γοῖ κ' ὀρθόδοξοι βασιλεῖς, πάντι ὅσα εἰς τὴν
 αὐ-

ANNO CHRISTI 325.

ACTIO II.

ἀνθρώπων καταπόνησιν ἀπὸς δόξαν Θεοῦ ἀνάγω-
 γὰς τῆς ἀρετῆς, ἀρετὰ γίνονται τῆς Θεοῦ. καὶ πάλιν ὁ
 ἀπὸς λαλοῦν ἐστὶ τὸ ἀρετὴ τῆς βαβυλῶν αὐτῶ ἀπο-
 στανῆσαι, τίσει τῆς ἀγαθίστης τῶν ποιητῶν.
 πρὸς τὴν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἐν
 τῷ ἀπὸς Εβραίων ἐπιτολῆσιν, ὅτι ἡ τῶν βα-
 βυλῶν, ἀλλὰ τὸν κρατῆτα αὐτῶν, ἐδόξασεν ἀγαθί-
 στας ἀρετῆς, ἀποστειλῆσεν. ἐπεὶ καὶ ἡμῶν κα-
 τὰ τῶν Θεῶν καὶ ἀείκῃσιν ἡμῶν ἀπὸς τὸν κλέψῃ καὶ τῶν
 ἀγίων ἔχουσιν, τῶν χαρακτήρας ἐν εὐαγγελίῳ ἰσχυ-
 ρῶν. ἐκ ἐν σαυῖδε καὶ χρώμασι τῶν τιμῶν ἔχου-
 σι, ἀλλ' ἐν αἰσῶσι, ὡν τῶν ὀνομασίων αἰ εὐα-
 γελίῳ εἰσὶ. πάλιν δὲ ἀναγνώσκουσιν ἀποσταγμα-
 τῶν Μωσῆ γυναικῶν παρὰ κυρίου λέγοντες· ποι-
 ῶσιν ἰλασθῆναι ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δύο πτερυγῶν
 τὸ μήκος, καὶ μήκος ἡμισίου πτερυγῶν τὸ πλάτος·
 καὶ δύο χερσὶν χρυσοῦ ἰλατῶν, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν
 μερῶν ὄρονται· καὶ μήκος μικρὸν· ἐπιθήσει τὸ μαρ-
 τυρίον, ὃ δώσωσιν, ἀπὸς τὸ καλῶσαι τῶν κίβω-
 τῶν· καὶ λαλοῦσιν αὐτοῦ τῶν ἰλασθῆναι. τυπῆσαι μί-
 σον τῶν χερσὶν τῶν δύο, τῶν ὄρων ἐσάντων τῆς
 κίβωτῶ τῆς μαρτυρίας. ἀλλὰ καὶ ἐν βιβλίῳ, καὶ ἐν
 τῷ σκεπασματὶ τῷ σκηνώματος τῶν χερσὶν, ἔρ-
 γον ἰσχυρῶν ἐκ διαφορῶν χρωμάτων γυναικῶν ἀπο-
 στανῆσαι. καταπόνησιν δὲ εἰσι, γαλλωσθῆναι διασπῆται
 ἡ πίστις, μεγάλοι ἀρχηγοί, ὅτιπῃ ὁ πανδο-
 κταμὸς κλέψῃ καὶ Θεὸς ἡμῶν μίσην τῶν χερσὶν
 χειροποιήτων τυγχάνοντων, ὡς ἐν σπηλαίῳ τῶ λαοῦ
 λαλοῦσαι καταξίωσι. διὸ ἀδιστακτικῶς εἰσι, πάντα τὰ
 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶ Θεοῦ ἀπὸς ἰσχυρῶν καὶ
 ἀρετῶν τῶ αἰῶν αὐτῶ σκεπασθῆναι, καὶ ἅγια καὶ
 σεβασίμα εἶναι γυναικῶν ἀποδοῦναι δὲ εἰσι καὶ
 τῶν, γαλλωσθῆναι διασπῆται, ἀπὸς τῶν ἁγί-
 ων πληροφορῶν, καὶ διορθωσῆναι πτελασθῆναι,
 ὅτι ὁ Θεὸς τῶ θεράποντι αὐτῶ Μωσῆ ἀποσι-
 τῆσαι, καὶ τῶ βίβλῳ τῶν ἀεθμῶν ἀναγε-
 νῆσθαι, ὅτι ἰσχυρῶν τῶν ἐπιθῆναι αὐτοῖς,
 λέγων· ποιήσωσιν ὅρα, καὶ δὲ αὐτοῖς εἰς σημεῖον.
 καὶ ὅτι κλέψῃ, καὶ ἰσχυρῶν ζῆσθαι. ἐποίησεν
 ἐν Μωσῆ ὅρα χαλκοῦ, καὶ ἰσχυρῶν εἰς ση-
 μεῖον· καὶ πάντες οἱ ἀρετῶν καὶ ἰσχυρῶν αὐτῶν,
 εἰσὶ. ὁ τῶν ἀγίων τῶν φησὶν τῶν κατὰ τῆς
 πίστεως καὶ ἰσχυρῶν τῶν Χερσῶν· ὅτι σκεπασθῆ-
 ῶσιν μὴ εἰσεῖναι τῶν σεβασίμων εὐαγγελίῳ, ἐν αἰ-
 ῶσιν ἰσχυρῶν εἰσι τῶ σκεπασθῆναι ἡμῶν, καὶ τῆς γυναικῶν αὐ-
 τῶν, καὶ πάντων τῶν ἀγίων, ὡν ἡ διδάσκει σκεπασθῆ-
 καὶ ἰσχυρῶν τῶ ἀνθρώπων ἰσχυρῶν. ἰσχυρῶν τῶν ἰσχυρῶν
 λαοῦ πτελασθῆναι ὅτι τῆς ὀνομασίων τῶ χαλ-
 κῶ ὀνομασθῆναι, μὴ ἰσχυρῶν ἡμῶν διασπῆσαι,
 μὴδὲ ἀποστειλῆναι ἐκ τῆς παραδόσεως τῶν ἀγίων πα-
 τῆρων, μὴδὲ ἐκ τῆς διδασκῆς αὐτῶν ἐκλιθῆναι. καὶ
 Σολομών δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῶ τῶν ἰσχυρῶν τῶ Θεοῦ,
 χερσὶν εἰς δόξαν Θεοῦ ἰσχυρῶν, καὶ ἐκ διαφορῶν
 χρωμάτων κατασπῆσθαι αὐτῶν. λοιπὸν δὲ καὶ
 ἡμῶν καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι τῶν ὀνομασίων τῆς
 πίστεως ἡμῶν, καὶ τῶν ἀρετῶν τῶ αἰῶν τῶ Θεοῦ
 ἐκ διαφορῶν χρωμάτων καὶ κοσμησίων ζυγῶν
 ποιῆσθαι. ἰσχυρῶν καὶ ἰσχυρῶν ὁ ἀποστειλῆσθαι. ἐν
 τῷ ἡμῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν τῶ Θεοῦ ἐν μί-
 σον τῶν ἁγίων ἰσχυρῶν, καὶ εὐαγγελίῳ τῶν ὀ-
 νομασίων αὐτῶν καὶ ἰσχυρῶν εἰς σημεῖον καὶ εἰς μαρτυρίαν
 κλέψῃ τῶ Θεοῦ ἐν γῶν ἰσχυρῶν. Κοσμησθῆναι δὲ ἀπὸς
 κλέψῃ ἀπὸ ἀποστειλῆσθαι ἰσχυρῶν, καὶ ἀποστειλῆσθαι αὐ-
 τῶν.

& Noe post diluuii inundationem & ipse
 superna inspiratione suo arbitrio propria
 adinventionis consideratione altare Domi-
 no edificavit, & de cunctis peccoribus &
 volucris mundis holocausta super eodem
 altare Domino obtulit. Simili modo A-
 braham (sicut scriptum est) suo arbitrio
 altare edificavit ad honorem & gloriam
 Dei qui apparuit ei. Sic Jacob fugiens
 Esau fratrem suum, dum in somnis an-
 gelos Dei ascendentes in caelum & descen-
 dentes per scalam, atque innoxium ipsi
 scalam loquentem sibi Dominum aspiceret,
 surgens protinus suo arbitrio tulit lapidem
 quem supposuerat capiti suo, erexitque in
 titulum, fundens oleum desuper: appella-
 vitque locum illum Bethel, dicens: Non
 est hic aliud nisi domus Dei, & porta cae-
 li. Pro quo nequaquam omnipotens Deus
 iratus est, quod lapidem illum erexit in
 titulum suo arbitrio & consideratione. U-
 de post paululum in historia Geneleos fer-
 tur didum illi fuisse: Ego sum Deus Be-
 thel, ubi unxisti lapidem, & votum vo-
 visti mihi. Ecce serenissimi domini filii
 magni principes, omnia quae humana con-
 sideratione ad laudem Dei parantur, non
 sunt prohibenda, potius autem omnino
 creatori nostro Domino constat esse placa-
 bilia. Nam idem ipse Jacob proprio de-
 omnium arbitrio summitatem virgae filii sui
 Joseph deosculatus est, fidei dilectione hoc
 agens, sicut beatus Paulus in epistola ad
 Hebraeos testatur: non virgae, sed tenen-
 ti eam honoris ac dilectionis exhibit af-
 fectum. Sic & nos pro amore & dilectio-
 ne quam apud Dominum & sanctos eius
 habemus, honorabiles eorum effigies ima-
 ginibus depingentes, non tabulis & colo-
 ribus honorem exhibemus, sed illis pro
 quorum honore constitunt. Rursumque
 legitimus praeciptum fuisse Moysi a Domi-
 no Deo nostro, cum dicitur: Facies &
 propitiatorum de auro mundissimo, duorum
 cubitorum & dimidii erit longitudo ejus, se-
 mis & cubiti latitudo. Duos quoque cherubim
 aureos & productiles facies ex utraque parte
 oraculi; & post paululum, ad cooperiendam
 arcam, in qua ponet testimonium, quod dabo
 tibi: inde praecipiam & eloquar ad te; super
 propitiatorium scilicet, ac medios cherni-
 bim, qui erant super arcam testimonii.
 Sed & in cortinis atque opertorio taberna-
 culi cherubim texturino opere diversis colo-
 ribus fieri praeciptum est. Considerandum
 quippe est, tranquillissimi domini filii ma-
 gni principes, quod omnipotens Dominus
 nositer inter eosdem cherubim manu factos
 existentes, ob salutem populi sui loqui di-
 gnatus est. Pro quo dubium non est,
 quod omnia quae in ecclesiis Dei ad lau-
 dem & decorem ipsius constituta sunt, san-
 cta ac veneranda esse noscantur. Etiam hoc
 serenissimi filii addendum est ad incredulo-
 rum satisfactionem, & directionem erran-
 tium, quod Deus famulo suo Moysi praec-
 cepit agens (in libro enim Numerorum
 ita legitur contra pestem quam in eos ir-
 ruerat:) Fac serpentem, & pone eum pro fi-
 gno: qui percussus aspexerit eum, videt. Fe-
 cit ergo Moyses serpentem aereum, & posuit
 pro figno; quem cum percussus aspicerent, sa-
 nabantur. O insania fremementum contra si-
 dem

L. I. 2. 2.

B. 11.

C. 11.

D. 11.

E. 11.

L. II. 2. 2.

Sum. 11.

ANNO CHRISTI 117.

A C T I O I I .

λίαι· διατί γάρ τῆ βασιλείᾳ ἀποφέρει τὴν εἰκόνα· καὶ πάλιν ἐκ τῆ λέγου τὸ αὐτὸ παρῆς, τὸ οὐκ εἶναι τὴν εἰκόνα τῆς παλαιᾶς· πάντα ἰσχυρῶς ἐκ δεξιῶν Θεοῦ, ἐκ χρῆσι δὲ ἡμῶν· ἡμεῖς ἐπὶ τὴν τὴν ἐπιτομὴν, ἡ γὰρ πρὸς καρποφορίαν πλείους, ὁ δὲ πᾶσι πᾶσι ἀποδοῦναι· πάντα δὲ αὐτῶν· Θεοῦ, μὴδὲ δὲ τῆ εἰκόνα τῆ Θεοῦ. ἀλλὰ γὰρ ὅτι βασιλικὰ χαρακτῆρες ἔχουσιν ἐν ταῖς εἰκόνασι εἰσφύονται, καὶ ἀπειθεῖν ἀρχόντες καὶ λαοὶ μὴ εἶναι, ἢ σα- νίαι τιμῶσι, ἢ τὴν κριτικὴν γραφῆν, ἀλλὰ τὴν ἰστορίαν τῆ βασιλείας· οὕτως ἡ κτίσις οὐκ ἐστὶν ἐπιτομή, ἀλλὰ τὴν ἡμῶν ἰστορίαν ἀναστῆναι. Ομοίως δὲ ἐν τῷ μακαρίῳ Κυ- ρίλλῳ ἐκ τῆς ἐκ τὸ κατὰ Ματθαίου ἀγίου λογι- γίαν ἰμωμένη ἀποφύονται· λέγοντες. Ζωγρα- φοῖ γὰρ ἡ εἰκόνα τῆ ἐν μορφῇ τῆ Θεοῦ ὑπάρχει- τα λόγῳ, οὐκ ἡ τῆς ζωῆς ἡμῶν λυτῶσι ἀπο- σπινόμεν τῆ Θεοῦ, τὴν κατὰ ἡμᾶς ομοίωσιν ἐπι- δὲ, καὶ ἡμῶν ἀνδρῶν· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς μὴ μικροῦ. εἰκόνι ἡμῶν ἀποπληροῦσι χρεῖαι αἱ παραβολαί, ἢ σωματικῶν τῶν διωκτικῶν οιο- νείως καὶ ὀφθαλμῶν παραδοῦσαι, ἢ ὁφθαλμοῦ ἀποβῆσαι, καὶ τὸ ἐν ἰσχυρίαις ἐπιτομῆς ἀφανῆς ἰσχυρῶς τῆ Θεοῦ· πάλιν τὸ ἀγίου Ἀθανασίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας περὶ τῆς ἐπιτομῆς τῆς τῆς τῆς, ἢ ἡ ἀρχὴ· ἐκαστὸς μὲν ἐκ πολλῶν ὁ- λῶν λαβόντες ἐπιτομῆν. ἐπειτα καὶ αὐτὸ τῆ ἐν ἰσχυρίαις γραφόμενα, μορφῆς παρελθόντος ἐκ τῆ ἐν ἰσχυρίαις, πάλιν ἀναστῆναι τῶν αὐτῶν ἀναλαβῆ- δαι καὶ ἐπιτομῆς, ἢ τινός ἐστιν ἡ μορφή, τὸ ἀνα- κτιστῆσαι διωκτικῶν εἰκόνα ἐν τῇ αὐτῇ ἰσχυρίαις καὶ ζωῆς. ὅτι γὰρ τὴν αὐτὴν μορφῆν καὶ ἡ ἰσχυρίαις, ὅτι καὶ γραφῆται, ἢ καταβαλλῆται, ἀλλὰ ἐν αὐτῇ σωματικῶν· καὶ ἔπειτα πάλιν τὸ μακαρίῳ Ἀμ- βροσίου ἀπὸς Γρατιανὸν τὸν βασιλέα, ἐκ τῆ ἐπι- τομῆς ἐπιτομῆς, κεφαλαίαι ἐπιτομῆς· τί γὰρ; μὴ ποτὲ ἐκ τῆ εἰκόνα καὶ τῆ σάρκα αὐτῶν ἀποσκευασ- τῆς, μετῴμοι τῶν Χριστῶν, ἢ ὅτι ἐν αὐτῇ τῆ Θεοῦ εἰκόνα καὶ τῶν σαρκῶν ἀποσκευαστῆς, μετῴ- μοι αὐτῶν; μὴ ὅμοιοι. πάλιν τὸ ἀγίου Επιφα- νίου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου· μὴ γὰρ εἰ βασιλεὺς ἔχει εἰκόνα, δύο εἰσι βασιλεῖς; ἢ μὴ οὐκ εἰ βασι- λεὺς ἐκ εἰς καὶ μὴ τῆς εἰκόνας· πάλιν τὸ ἀ- γίου Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Βιζυῶν· οἱ τινος δὲ πε- ρὶ τῆ εἰκόνας τῆ ἀγίων ὁμολογητῶν, ὅτι τῶν ἔργων τῶν ἡμῶν ἐν ὀνόματι τῆ Θεοῦ, ἀγα- θόν ἐστι καὶ ἀγίου. ἄλλο γὰρ ἐστὶν εἰκόνα, καὶ ἄλλο ἀγαλμα, πιστῆσι ζώδιον. ὅτι γὰρ ὁ Θεὸς τῶ Ἀδάμ ἔπλασε, πιστῆσι ἰδημύρησεν, ἔλεγε. ποιησόμενος ἀνδρῶν κατὰ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμῶν. καὶ ἐποίησεν ἀνδρῶν ἐν εἰκόνα Θεοῦ. τί γὰρ; ὅτι εἰκὼν Θεοῦ ἐστὶν ἀνδρῶν, ἀγαλμα ἐστὶ, τῆσι εἰδωλολαβῆς καὶ ἀσιβῆς, μηδαμῶς ἴσχυρι. εἰ ὁ Ἀδάμ εἰκὼν δαιμόνων ἢ, ἐκ βαβλη- μῆς ἢ καὶ ἀποσπινόμενος· ἀλλὰ ὅτι εἰκὼν Θεοῦ ἐστὶ, πιστῆσι ἐστὶ καὶ ἀποσπινόμενος. πᾶσα γὰρ εἰκὼν ἐν ὀνόματι κυρίου, ἢ τῆ ἀγγέλιον, ἢ ἀπο- σπινόμενος, ἢ ἀποσπινόμενος, ἢ δικαίων γε- νῆσαι, ἀγία ἐστὶν· ὅτι γὰρ τὸ ζῆλον ἀποσκευά- τῆς, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ἐν τῷ ζῆλον ἀποσκευά- τῆς καὶ ἀποσκευά- τῆς τῆς ἀρχόντων, καὶ ἀποσκευά- τῆς, εἰ καὶ ἀποσκευά-

prophetas, & martyres, qui ad Deum depre- cationem faciunt; quia per eorum interven- tionem propitius mihi efficitur misericor- dissimus Dominus, & remissionem mihi pec- catorum donat; pro quo & figuram ima- ginum eorum honoro, & adoro, & veneror specialiter; hoc enim traditum est a sanctis apostolis, nec est prohibendum: ac ideo in omnibus ecclesiis nostris eorum designamus historiam. Item ejusdem de sermone in san- ctos quadraginta martyres: Nam & bello- rum triumphos ac victorias & sermonum conscriptores multoties & pictores signifi- cant, quidam quidem verbo adorantes, quidam vero tabulis praefigurantes; & multos utriusque ad virilitatem excitaverunt. Quae enim sermo historiarum per auditum depinxit, haec conscripta silentio admonitio per imitationem demonstrat. Item beati Joannis archie- piscopi Constantinopolitani, qui & Chryso- stomus, de parabola feminis: Indumen- tum imperiale si contumeliis affeceris, nonne ei qui induitur, contumelias irrogas? Nescis quia si quis imagini imperatoris in- juriam infert, ad ipsum imperatorem, id est, ad ipsum principalem & ad ejus di- gnitatem refert injuriam? Nescis quod si quis imagini quae ex ligno & coloribus est, male dicit, non judicatur veluti si contra inanimatum quiddam presumptuose se ges- serit, sed tamquam is qui contra imperato- rem egerit? Dupliciter enim imperatori con- tumeliam infert. Et iterum de sermone ejusdem patris habito in quinta feria pasche: Omnia facta sunt propter gloriam Dei & usum nostrum: nubes ad imbrium ministe- rium; terra ad fructuum abundantiam, ma- re navigantibus absque invidia est: omnia famulantur homini, magis autem imagini Dei: neque enim quando imperiales vultus & imagines in civitates introducuntur, & obviant iudices & plebes cum laudibus, ta- bulam honorant, vel superfluum cera scri- pturam, sed figuram imperatoris. Sic & creatura non terrenam speciem honorat, sed caelestem ipsam figuram reveretur. Similiter & beati Cyrilli ex interpretatione sancti evangelii secundum Mattheum ser- monem proferimus: Depingit enim fides quod in forma Dei existit verbum, sicut & nostrae vitae redemptio oblata est Deo, secundum nos carne indutus, & factus ho- mo. Et idem ipse post pauca: Imaginationis nobis explet opus parabolarum, significantes virtutem; ac si oculorum adhibitione, & palpatu manus suggerant etiam ea quae in- exilibus cogitationibus invisibiliter habent contemplationem. Item sancti Athanasii epi- scopi Alexandrie de humanatione Domini, cujus initium est: Sufficiens quidem de multis pauca sumentes, intimavimus: & post: Et ipsa quae scribuntur in lignis, abolita forma per exteriores sordes, iterum idipsum necesse est in omnibus resumere & unire, cu- jus est forma, renovari possit imago in ea- dem materia & elemento. Per eandem enim formam & materiam, ubi & conscribitur, non deicitur, sed in ea ipsa conscri- bitur: & cetera. Item beati Ambrosii ad Gratianum imperatorem ex libro tertio, ca- pite nono: Numquidnam quando & deita- tem & carnem adoramus, dividimus Chri- stum? aut quando in ipso & Dei imaginem

L. 10. an. 117.

L. 10. an. 117.

L. 10. an. 117.

6. Proprii

ACTIO II.

ANNO CHRISTI 1171.

& crucem adoramus, dividimus eum? Absit. Item sancti Epiphani Constantii Cypri: Numquid enim & imperator pro eo quod habet imaginem, duo sunt imperatores? non sane; sed imperator unus. Et etiam cum imagine. Item sancti episcopi Stephani Boston de imagine sanctorum: De imaginibus vero sanctorum cohabitetur, quoniam omne opus quod fit in Dei nomine, bonum est & sanctum: aliud enim est imago, & aliud simulacrum, id est, statunculus. Quando enim Dominus Adam psalmsavit, id est, condidit, dicebat: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*. Et fecit hominem ad imaginem Dei. Numquid enim quia imago Dei est homo, ideo simulacrum, id est, idolorum cultura est & impietas? Nequaquam fiat. Si enim Adam imago demonum esset, abjectus utique & inacceptabilis esset. Sed quia imago Dei est, honorabilis & acceptabilis est. Omnis enim imago in nomine Domini, aut angelorum, aut prophetarum, aut apostolorum, aut justorum facta, sancta est. Non enim lignum adoratur, sed id quod in ligno conspicitur & memoratur, honorificatur. Omnes enim nos adoramus princeps, & salutamus, licet peccatores sint. Cur ergo non debemus adorare sanctos Dei servos, & in memoriam eorum constituere imagines eorum, ne oblivioni tradantur? Sed dicitis, quia ipse Deus interdicit adorare manufacta. Dic itaque o Judae, quid est super terram, quod non sit manufactum, cum a Deo sit factum? Numquid arca Dei, quae ex lignis Sethim fabricata atque constructa fuit, manufacta non est? & altare, & propitiatorium, & urna in qua erat manna, & mensa, & candelabrum, & tabernaculum interius & exterius, non fuerunt ex hominum operibus manuum, quae Salomon fecit? Et cur sancta sanctorum vocantur, manufacta existentia? Numquid cherubim & fenatrum alarum animalia, quae in circuitu altaris erant, non fuerunt imagines angelorum, opus manuum hominum? & quomodo non abijciuntur? quia vero per praeceptum Dei imagines factae sunt angelorum, sanctae sunt; & haec animalia erant. Etenim idola gentium, quia imagines fuerunt demonum, Deus deposuit & condemnavit ea. Nos autem ad memoriam sanctorum imagines facimus, Abraham videlicet, Moysi, Eliae, Isae, Zachariae, & reliquorum prophetarum, apostolorum, & martyrum sanctorum, qui propter Dominum interempti sunt; ut omnes qui vident eos in imagine, memorentur eorum, & glorificent Dominum qui glorificavit eos. Decet enim eos honor & adoratio, & commendatio nostra secundum justitiam eorum, ut omnes qui vident eos, sentiant & ipsi imitatores effici adionis eorum. Qualis enim est adorationis honoratio, nisi tantum quemadmodum & nos peccatores adoramus & salutamus alterutrum per honorem & dilectionem? Ita & imaginem Domini nostri non aliter adoramus & glorificamus & contremiscimus, quia imago est similitudinis ejus, & in ea ipse depictus

πολλοί εἰσι· ὅσα τὶ λατρεῖν ἐκ ὀφειλομένου ἀποσκευασταὶ τὰς ἀρχαὶ τῷ Θεῷ δούλω, καὶ οἱ μνημόσυνον αὐτῶν εὐκτήσει καὶ ἰσχύσει τὰς εἰκόνας αὐτῶν, ἵνα μὴ λαθαρῶσθεαι; ἀλλὰ λόγους, ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς προσκυνοῦνται χειροποίητα ἀποσκευασταὶ. εἰσὶ δὲ Ἰουδαῖοι, τί ἐστι τὸ ἐπάνω τῆς γῆς μὴ ἢ χειροποίητον μὴ τὸ καταδύσει ἑαυτὸ τῷ Θεῷ; τί λατρεῖν; ἢ κίβωτος τῷ Θεῷ ἢ ἐκ τῆς ὕλης Σιδονίμ κατασκευαστὰ καὶ κατασκευαστὰ, ἢ ἐκ τῆς χειροποίητου; καὶ τὸ δυσιακρίων, καὶ τὸ ἰλαστήριον, καὶ ἡ στήλη ὅπου ἡ τὸ μαρτα, καὶ ἡ ἑξάπικα, καὶ ἡ λυχνία, καὶ τὸ σκεῦμα τῶν ἐδοξίμων καὶ τῶν ἑσπερίων, ἢ εἰσὶν ἐξ ἰργῶν χειρῶν ἀνθρώπων. Βάτω Σαλομῶν ἰποίησι; καὶ ἵνα τὶ ἀρχαὶ τῶν ἁγίων κατασκευαστὰ, ἰσχυρῶτα χειροποίητα; τί γὰρ; τὸ χειροποίητον, καὶ ἰσχυρῶτα κέλευ τῷ δυσιακρίων ἐκ ἧσων ζῶα καὶ εἰκόνας τῶν ἀγγέλων, ἰργῶν χειρῶν ἀνθρώπων; καὶ τῶς ἢ ἐκ βιβλίου; ὅτι ὅσα προσάγματ' ὁ Θεὸς εἰκόνας ἰσχύσει τῶν ἀγγέλων, ἀγίαί εἰσι, καὶ πῶτα ζῶα ἧσων. καὶ γὰρ τὰ εἰκόνας τῶν ἰδίων, ὅτι εἰκόνας δαμόνων ἧσων, ὁ Θεὸς καταβὰς καὶ καταβῆσθαι αὐτῶν. ἡμῖς δὲ πρὸς μνημόσυνον τῶν ἁγίων εἰκόνας ποιοῦμεν, ἡσων Ἀβραάμ, Μωϋσῆος, Ἠλίου, Ἡσαίου, Ζαχαρίου, καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν, ἀποστόλων, καὶ μαρτύρων ἁγίων τῶν διὰ τὴν κίερον συντελεσθέντων. ἵνα τὰς ὁ Θεὸς ἰσχύσει αὐτῶν εἰκόνας μνημόσυνον αὐτῶν, καὶ δοξάζῃ τὴν κίερον τῶν δοξασάντων αὐτῶν. ἀπὸ τῆς γὰρ αὐτῆς τιμῆς καὶ προσκυνησῆς, καὶ ἀνατίθειναι τὰ ἡμῖν πρὸς αὐτῶν κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν. ἵνα πάντες οἱ Θεοφῶτες αὐτῶν σέβασθαι καὶ αὐτοὶ μνησθῶναι τῆς ἀνάξια αὐτῶν. ποία γὰρ εἰσὶν ἡ τῆς προσκυνησῆς τιμῆς, εἰ μὴ μόνον καθὼς καὶ ἡμεῖς οἱ ἀμαρτωλοὶ προσκυνοῦμεν καὶ ἀσπάζομεθα ἀλλήλους κατὰ τιμῆς καὶ ἀγάπης; ὅπου γὰρ τὴν κίερον ἡμῶν ἐκ ἄλλως προσκυνοῦμεν, δοξάζομεν μῆτις καὶ τριμοῦ. εἰκόνας δὲ εἰσὶν ὁμοιωσῆς αὐτῶν, ὅτι ἐν αὐτῶν ἰσχύσει. ἀσβεβῆσαι δὲ οἱ τὸ ἀγαθὸν μὴ πρᾶτῆταις, ἵνα ἁγίων μνημονόωντες, μὴ καταλιπῶσων τῆς καλοσοῦντας, μηδὲ στανδαλιζήσωσων τῆς τιμῆς τῆς ἀγίας καὶ δούλω τῷ Θεῷ, καὶ μνημονόωντες αὐτῶν. μισθὸν γὰρ ἀγαθὸν τῆς καλῆς ἀσπασῆς λήλομαι; οἱ δὲ ἀσβεβῆσαι, καθὼς ἀπλοχίσαντες, ἔχουσι τὴν κατάλυσιν τῆς ἀτιμίας, καθὼς τὸ δικαίον ἡμίλησαν, ἀποσάντες ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. δια δὲ τὸ μνημόσυνον τῶν ἁγίων εἰκόνας ἰσχύσει, καὶ τιμῆται, καὶ προσκυνοῦνται, ὡς δούλων τῷ Θεῷ, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν θεοτότητα λιπασθέντων καὶ δυσωπόντων. ἀξίον δὲ εἰσὶ μνημονόων τῶν ἡσων ἡμῶν, καὶ ἀχασῆσαι προσφέρειν τῷ Θεῷ. Ἐκ τῶν λόγων τῶν μοχαίμ ἱερώνυμ ἀριστοῦ ἱεροσολύμων. Ἐ γὰρ ὡς συχωρησῆς ὁ Θεὸς προσκυνοῦν πᾶν ἴδων πᾶν χειροποίητον, Ἰουδαῖοι δὲ τῆς πλάκας ἐκίνας ἔδοκασον, ὡς ἰλατισμοῦ ὁ Μωϋσῆος, Ἐ τὸ δύο χειροποίητον τὸ χρυσῶν. ὅπου καὶ ἡμῶν τῆς Χριστιανῶν ἰδωρῆσθαι τὸν σταυρὸν καὶ τῶν ἀγαθῶν ἰργῶν τῆς εἰκόνας γράφειν καὶ προσκυνοῦν, καὶ δοξάζει τὸ ἰργῶν ἡμῶν. λοιπὸν πάντας αὐτῶν, ἀσβεβῆσαι καὶ γαλλυόσθαι δεσπότη καὶ πικρα, τῶν προσηρῆσῆς χρισῆς τῶν ἁγίων κατῆρων τιμῆς τῆς παραφουλακῆς τῷ Θεῷ σεβασματῶς, ὅτι τὰ πρὸς ἰκαῖνον τῷ Θεῷ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἰς μνημό-

cap. 1.

ἐπιδοξάζειν βραχύνει. ἀλλὰ καὶ τῆς θείας γραφῆς τῆς παλαιῆς καὶ νέας διαθηκῆς ἡίσωσα μαρτυρεῖ ὑπὲρ τῆς παραφουλακῆς τῷ Θεῷ σεβασματῶς, ὅτι τὰ πρὸς ἰκαῖνον τῷ Θεῷ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἰς μνημό-

ANNO CHRISTI 325.

L. 104. v. 11. d. q. v. 11. d. 11. v. 11.

L. 104. v. 11. d. q. v. 11. d. 11. v. 11.

μαρτύριον τῆς ἁγίας ἰσχυρίας τῆ τῆ θεοῦ... ἡμεῖς κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἁγίας πίστεως... ἡμεῖς τὴν εὐαγγελίαν ἀποστόλων... ἡμεῖς τὴν εὐαγγελίαν ἀποστόλων... ἡμεῖς τὴν εὐαγγελίαν ἀποστόλων...

est. Ergo quicumque pii sunt, & bonum quidem agunt, & sanctorum memores sunt, nos prohibent beneficientes, nec scandalizant eos qui honorant sanctos & servos Dei, quia potius memorantur eorum, mercedem bonam ex bona operatione percipient. Impii vero secundum quod cogitaverunt, habebant desolationem in honorationis, pro eo quod illud quod erat justum, neglexerint, & a Deo recesserint. Propter memoriam enim sanctorum imagines pinguntur, adorantur & honorantur, sicut servorum Dei, & pro nobis divinitatem deprecantium. Dignum enim est commemorari preceptorum nostrorum, & gratias referre Deo. De sermone beati Hieronymi presbyteri Hierosolymitani: Etenim sicut permisit Deus adorare omnem gentem manufacta, Judæos autem tabulas, quas dolavit Moyse, & duos cherubim aureos: sic & nobis Christianis donavit crucem & bonarum operationum imagines pingere & adorare, venerari, & demonstrare opus nostrum. Itaque hæc ipsa, piissimi ac tranquillissimi domini & filii, prædicta testimonia sanctorum patrum transivimus breviter: sed & divinæ scripturæ novi veterisque testamenti testatur historia de divini cultus observatione, quod ad laudem Dei in constituta sunt secundum traditionem sanctorum patrum: sed & de statu sacrarum imaginum etiam a divinæ scripturæ historia satis promulgata sunt; quemadmodum in hujus apostolicæ suggestionis serie a Deo corroboratæ serenitati vestræ potentis cum omni humilitate & sinceritate cordis studuimus intimare. Unde & quod in diversis & probabilibus patrum testimoniis, qui ipsas sacras imagines statuerunt, subtiliter videri potest, sicut in eorum libris reperimus, vestræ clementissimæ potentis fore studuimus intimandum; deprecantes cum magna cordis dilectione mansuetissimam vestram clementiam, & tamquam presentialiter humo prostratus, & vestris Deo directis vestigiis provolutus quæso, & coram Deo deposco & adjuro, ut easdem sacratissimas imagines in ipsa a Deo conservata regia urbe & ceteris Græciæ partibus in pristinum statum restituere & confirmare jubeat, observantes traditionem hujus sacrosanctæ nostræ Romanæ ecclesiæ, abjicientes ac respuentes iniquorum atque hæreticorum calliditates: ut in hujus nostræ sanctæ catholicæ & apostolicæ ac irreprehensibilis Romanæ ecclesiæ ulnis suscipiamini.

Τοῖς ἐπισημοῖς.

Μίχελ τῷ δέσποινι Αναστάσιῳ ὁ τῆς αἰτίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας βιβλιοφύλαξ, ὁ καὶ τῶν παρῶν ἱερομνηστεύων σιωδόν, καὶ περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀμύχανος. κατὰ γὰρ τὴν ἐξουσίαν τῶν κατὰ Φωτίου γέροντος σιωδόν. ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Γραικῶν περιέχεται ἡ ἐπιστολὴ τῷ πατριάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐμὲ δὲ δημοσίᾳ ἐπὶ τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ ἐλεγχόμενῳ, αἰτιολογίας λαβῆναι τὴν ἀιρετικῶν δίδοναι, ὡς ἐπισημῶν καὶ μομφῶν ἀξιῶν. ἐκδιώκει δὲ παρὰ πάντων διακωλυθῆναι ἢ τῆς συνέδου, ἐν τῷ Ταράσιῳ παρὶ τῶν ὠφελῶν ἰδοῦναι τὴν Γραικῶν παρασημασίαν ὡς περὶ τῆς ἐκ λαϊκῶν χειροτονίας, καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολείας, ἢ παρὰ κατόπιν ἀποστολῆς τῷ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχῳ, κατ' ἐπισημῶν ἰμπεριεῖται ἐν τῷ ἐπιστολῆ τῷ πατριάρχῳ καὶ τῷ μητρώῳ ἀναγνωθῆναι ἐπὶ τῆς συνέδου, μὴ δ' ὅλας τὰς ἐπισημῶν ἰγγραφήναι, καὶ ὡς ἐπισημῶν πειθόμενοι ἰδὲ ὅτι παρρημιώδεις, παρρημιώδεις καὶ ἀποκατά, καὶ κατὰ τοῦ ἐκκαλεῖται πειθόμενοι ἀξιολογοῦν. παρακληθῆσιν δὲ τι παρακληθῆσιν καὶ τῷ ἀπὸς Ταράσιον πῶ αὐτῷ πατρί ἐπιστολῆ, πολλῶν ὄρκου χρῆσιμον παρεθέσθαι, ὁ αὐτὸς μαρτυρεῖ Αναστάσιῳ.

Lettoribus

Ex Herd. Concil. tom. 4. p. 51.

Hædenu, (inquit Anastasius Bibliothecarius sanctæ Romanæ ecclesiæ, qui & presentem interpretatus est synodum, & circa tempora illa floruit; fuit enim tempore octavæ synodi adversarius Photium:) in libro Græcorum continetur epistola Patris. Quoniam enim, inquit, tunc patriarcha ex laico ordinatus est Constantinopoli Tarasius, & palam ab Apostolica sede reprehensus, hæc ipsi derogandæ occasionem daturus erat hæreticis, utpote reprehensibilis & accusatione

In Græco, Impii vero, qui bonum non agunt, neque sanctorum memores sunt, ne prohibeant beneficientes, nec scandalizant eos qui honorant sanctos & servos Dei, & memores sunt eorum. Nam si mercedem bonam ex. hinc.

ACTIO II

ANNO CHRISTI 867

ne dignus: proptereaque parum absuit, quin synodi, cui Tarasius interfuit, utilitas excluderetur: visum est Græcis silentio præterire quæcumque de ordinatione ex laico, & de Oecumenici appellatione, quæ contra canones Constantinopolitano Patriarchæ tribuebatur, cum increpatione inferuntur in epistola Papæ: eaque nec recitari in synodo, neque omnino in Acta referri. Et sic epistola perveras interdum sententiarum interpretationes, additamenta, amputationes, denique immutationes passa est dignas notatu. Simile vero quiddam audacter tentatum fuisse & in epistola Papæ ad Tarasium, prætermittis nimirum multis, quæ erant utilia, idem testis est Anastasius.

ANASTASII VERBA ET OBSERVATIO.

Ab hinc usque ad finem hujus epistolæ codex Græcus non habet. Græci namque, qui eodem tempore ex laicis fuerat Constantinopoli patriarcha factus, se publice ab Apostolica sede argui videretur, & adversus eum tamquam reprehensione dignum, hæreticis repugnandi occasio præberetur, ac per hoc synodi, cui intererat, utilitas excluderetur: ea quæ sive de non faciendis laicorum promotione, sive de cæterarum præsumptionum redargutionibus subsequeretur, in synodo hac nec recitari, nec actis inferri passus fuit. Præter hæc quæ Anastasius annuunt, animadvertendum est etiam, hæc epistolam Hadriani Græco redditam non satis respondere epistolæ Latine, quam hic referi Anastasius.

Adnotatio Severi at Diati.

Si vero impossibile est hæreticorum vesania, pro incredulitate ipsorum, ipsas sacras ac venerandas imagines sine synodi actione in pristino erigere ac confirmare statu, & nostros sacerdotes pro hujuscemodi pia operatione vestra cupit serenissima imperialis potentia accersire, sicut in vestris fertur imperialibus iussionibus: in primis pseudosyllogum illud, quod sine apostolica sede enormiter, & irrationabiliter, nequiterque contra sanctorum venerabilium patrum traditionem de sacris imaginibus actum est, anathematizetur presentibus missis nostris: & tunc sicut antiquitus mos extitit, iurejurando vestra piissima ac tranquillissima potestas una cum domina Augusta piissimi imperii vestri genitricis, seu ejusdem regis urbis patriarcha, nec non & cuncto senatu, corporale tribuentes sacramentum, verbum commonitorium sicut antiquitus, pia sacra nobis dirigere vestra dignetur imperialis potestas: quia non est apud vos partis cujuslibet favor aut defensio, sed æqualitatem utriusque partibus conservabitis, nullatenus necessitatem facientes in quocumque capitulo eis qui a nobis diriguntur quoquomodo, sed & omni honore cum munificentia competentis & susceptione dignos eos habebitis. Et si quidem utrique convenerint, ecce bene: si autem minime convenerint, iterum cum omni humanitate eos ad nos dirigere satagitis; quia dudum ibidem pro zelo fidei ac sanctorum imaginum religiosi viri ac Dei famuli directi, in exilio missi sunt, & bonæ confessionis hujus mundi finierunt vitam. Porro & hoc vestrum a Deo coronatum ac piissimum poscimus imperium: ut si veram & orthodoxam sanctæ catholicæ ecclesiæ Romanæ nitimini amplecti fidem, sicut antiquitus ab orthodoxis imperatoribus, seu a cæteris Christianis fidelibus oblata atque concessa sunt patrimonia beati Petri apostolorum principis, fautoris vestri, in integrum nobis restituere dignemini pro luminarium concinnatoribus eidem Dei ecclesiæ, atque alimonis pauperum. Imo & consecrationes archiepiscoporum, seu episcoporum, sicut olimana constat traditio, nostræ diocesis existentes penitus canonicæ sanctæ Romanæ nostræ restituantur ecclesiæ, ut nequaquam schisma inter concordiam perseverare valeat sacerdotum, sicut in vestra serenissima iussione exaratum est: Confundatur omne zizanium male plantatum, & Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi verbum impleatur: Quoniam porta inferi non prævalebunt adversus eam; & rursum: Tu es Petrus, & super banc petram edificabo ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni caelorum, &

quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis. Cujus sedes in toto orbe terrarum primatu fungens, caput omnium Dei ecclesiarum constituta est. Et quemadmodum beatus Petrus apostolus per Domini præceptum regens ecclesiam, nihilo minus subsequenter & tenuit semper & retinet principatum. Quod præceptum universalis ecclesiæ nullam magis oportet exequi sedem, quam primam, quæ unamquamque synodum & sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit. Et valde mirati sumus, quod in vestris imperialibus iussis pro patriarcha regis urbis, scilicet Tarasio, directis, universalem ibidem cum reperimus exaratum: sed utrum per imperitiam, aut schisma, vel hæresim iniquorum scriptum est, ignoramus: sed deinceps suademus vestræ clementissimæ imperialique potentis, ut minime in suarum exarationum serie universalis describatur; quia contra sanctorum canonum instituta, seu sanctorum patrum traditionum decreta esse videtur. In secundo enim ordine, si non per sanctæ nostræ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ auctoritatem (sicut in omnibus præter) nunquam valuit nomen habere; quod nimirum si universalis super prælatam sibi sanctam Romanam ecclesiam, quæ est caput omnium Dei ecclesiarum, describatur, tamquam sanctorum synodorum rebellem atque hæreticum manifestare se certum est. Quia si universalis est, etiam ecclesiæ nostræ sedis primatum habere dignoscitur, quod ridiculum omnibus fidelibus Christianis apparet: quia in toto orbe terrarum ab ipso redemptore mundi beato Petro apostolo principatus ac potestas data est; & per eundem apostolum, cujus vel immeriti vires gerimus, sancta catholica & apostolica Romana ecclesia usque hæcenus & in ævum tenet principatum, ac potestatis auctoritatem: quatenus (quod non credimus) si quispiam cum universalem nuncupaverit, vel assensum tribuerit, sciat se orthodoxæ fidei esse alienum, & nostræ sanctæ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ rebellem. Ipse enim Tarasius regis urbis patriarcha misit nobis synodicam, præscam adimplens consuetudinem: quam suscipientes, & liquidius indagantes, & de confessione tam rectæ fidei ejus, quam dogmatum sanctorum sex synodorum & venerandarum imaginum, ovan-tes, nimis iterum turbati ac conturbati sumus, quia ex laicorum ordine & imperialibus obsequiis deputatus, repente patriarchatus culmen adeptus est; & apocaligus contra san-

subsequens

imperii

conturbati & conturbati sumus, quia ex laicorum ordine & imperialibus obsequiis deputatus, repente patriarchatus culmen adeptus est; & apocaligus contra san-

Marb. 10.

ANNO CHRISTI 787

landorum canonum censuram factus est patriarcha : & quod dicere pudet , & grave tacere est , qui regendi adhuc & docendi sunt , doctores nec erubescunt videri , nec metuunt durarum animarum impuenter assumere , quibus via in omnibus ignota doctoris est ; quo vel ipsi gradiantur , ignari sunt . Quod quam primum , quamve sit temerarium , seculari ordine & disciplina monstratur . Nam dum dux exercitus non nisi labore & sollicitudine expertus eligitur , quales animarum duces esse possunt , qui in episcopatus culmen immatura cupimus festinatione conscendere ? Huius saltem rei comparatione considerent , & aggredi repente inexpertos labores abstineant ; quippe qui non didicerint quod docent . Unde canonica instituit censura , nequaquam ex laico ad sacerdotium repente transire . Et nisi per eius fidelem concursum pro sanctorum imaginum erectione , in ejus consecratione assensum omni modo tribuere nequimus . Et ideo domini rerum a Deo coronati magni principes & serenissimi imperatores petimus , & omnino iterum deprecamur a Deo illustratam clementiam vestram , & per omnipotentem Deum qui vos regnare precepit , & imperialis culminis apicem vobis conscendere iussit , pietatem vestram , ut dictum est , conjuramus , ut pio intuitu vestras clementissimas aures nostrae humillimas deprecationi inclinare jubeatis , ipsasque sacratissimas imagines in pristino gradu constituere ; * & omnes Christiani in universo mundo exultent , & magno letentur gaudio . Nam cum talis iniquum erroris scandalum , quod in ipsis Graeciae partibus irrepit , abolitum fuerit , & Deo annuente ipsae venerandae imagines in pristino statu restituta fuerint , erit magna letitia dilata per universum orbem terrarum , & nunc super omnes barbaras nationes , beato Petro principe apostolorum vobiscum comitante , eritis in triumphis imperantes viatores ; sicut filius & spiritualis compater noster dominus Carolus rex Francorum & Longobardorum , ac patricius Romanorum , nostris obtemperans monitis , atque adimplens in omnibus voluntates , omnis Hesperiae occidentisque partis barbaras nationes suo suis prostrernens concukavit pedibus , omnipotentiam illarum domans , & suo subjugiens regno adunavit . Unde per sua laborio-

A la certamina eidem Dei apostoli ecclesiae ob-
 nimium amorem plura dona perpetuo obtulit A
 possidenda , tam provincias , quam civitates , C T I O
 seu castra & cetera territoria , imo & patrimo- I I .
 nia quae a perfida Longobardorum gente deti-
 nebantur , brachio forti eidem Dei apostolo re-
 stituit , cujus & jure esse dignoscantur . Sed
 & aurum atque argentum quotidie pro lumi-
 nariorum concinnatione seu alimoniis paupe-
 rum , non desinit offerendo ; quatenus ejus re-
 galis memoria non derelinquatur in saeculum
 saeculi . Idcirco nimium diligentes ac veneran-
 tes vestrum a Deo concessum imperium , ma-
 gnopere suggerentes quaesimus , ut praesentium
 transgressores , videlicet Petrum dilectissimum
 nostrum archiepiscopum , seu Petrum abba-
 tem atque presbyterum venerabilis monasterii
 sancti Sabbe , hilari mente & vultu placidissimo
 suscipiens , sospites iterum ad nos remeare dis-
 ponere jubeat vestra serenissima imperialis cle-
 mentia : ut dum de vestra orthodoxa fide , qua
 coepistis , nos reddiderint certiores , nosque ex
 hoc de vestro proposito laeti efficientes , * al-
 tissimas Domino Deo nostro referre studeamus
 laudes , divinam pro immensa piissima sereni-
 tatis vestrae letitia exorantes clementiam , at-
 que consona cum propheta inquires : Domi-
 ne salvos fac invidiosissimos nostros principes &
 magnos imperatores , & exaudi nos in quacum-
 que die te deprecantes pro eis invocaverimus .
 C Ipse enim rerum opifex & arbiter Dominus
 Deus noster , in cujus manu omnia regna con-
 sistunt mundi , per quem etiam reges regnant ,
 & principes imperant , & potentes quae pietatis
 sunt clementer cuncta modigerando disponunt ,
 vestrae pie serenitatis mellifluis cordibus inspi-
 rare dignetur ad exaudiendas nostras humilli-
 mas preces , & restituendum in pristino statu
 sacras imagines : tribuatque vobis , interceden-
 tibus beatissimis apostolorum principibus Petro
 & Paulo , longeva ac prospera & felicia tem-
 pora , & cum maxima corporis sospitate , atque
 animae salute , imperialis potentiae sceptris vos per-
 frui faciat . Et sicut terrae summam potentiam glo-
 riam vobis concessit , & caelorum quoque re-
 digna vobis per infinita saecula largiri possidenda
 dignetur . Data VII. Kalendas Novembris , in-
 dictione nona . An. Ch. 787

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπεν, αὐ-
 τοῖς ἡμῶν λαβοῦντι παρα τῷ ἀγιώτατῳ πατέρα τῶ
 γραμματῶν ταῦτα, ἀπεκρίσασθαι πρὸς τοὺς ἑσθίους
 Καπλιῶν ἡμῶν;

Πέτρος ὁ Πέτρος οἱ Θεοφιλέστατοι ἀποστό-
 λου, καὶ τῶν τῶν ἐπιχοῦντων Ἀδελφῶν τῶ ἀγιώτα-
 τῳ πατρὶ Ῥώμης εἶπον· ἡμεῖς αὐτοῖς λαβοῦντι πα-
 τὴ τῷ ἀποστολικῷ ἡμῶν πατρὶ τῶ ταῦτα γραμ-
 ματῶν ἡμεῶν πρὸς τοὺς ἑσθίους δεσπότας.

Ἰωάννης ὁ μεγαλοσπουδαιότερος λογοθέτης εἶπε·
 ταῦτα ἴσασθαι καὶ οἱ τιμωτάτοι Σικελῶν, ὁ, π θεο-
 φιλέστατος Θεόδωρος ὁ Κατωνίου ἐπίσκοπος, ὁ
 ὁ αὐτῷ ἀγαθῶν διακόνου Ἐπιφάνιος, ὁ
 τῶ πᾶσι ἐπιχοῦν τῶ ἀρχιεπισκοπῆ Σαρδηνίας. ἀμ-
 φότεροι γὰρ κατὰ κελευσὸν τοῦ ἑσθίου Καπλιῶν
 ἡμῶν ἀφίκοντο εἰς Ῥώμην οὐ τῶ ἀλαβητάτῳ
 ἀποστολικῷ τῷ ἀγιώτατῳ ἡμῶν πατριάρχῳ.

Θεόδωρος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κατωνί-
 ος εἶπε· τῆς ἑσθίου βασιλείας κελευσά-
 σθαι ὅτι τιμῆς κελευσάσθαι αὐτῆς, ἀποκαλιῶσαι τῶ
 Council. General. Tom. XII.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Ipsi
 vos acceptis a papa literis his , detulistis eas
 ad pios imperatores nostros?

Petrus & Petrus Deo amabiles presbyteri,
 & locum tenentes Hadriani sanctissimi papae
 Romani , dixerunt : Nos ipsi accepimus ab a-
 postolico patre nostro hujuscemodi literas ,
 & detulimus eas ad pios dominos .

Joannes magnificentissimus logotheta di-
 xit : Haec noverunt & honorabilissimi Sici-
 li , Deo amabilis Theodorus Catanensium
 episcopus , & qui cum eo est reverendissimus
 diaconus Epiphanius , qui locum tenet ar-
 chiepiscopi Sardiniae . Ambo enim per jussio-
 nem piorum imperatorum nostrorum profecti
 sunt Romam cum reverendissimo apocrifa-
 tio sanctissimi patriarchae nostri .

Theodorus Deo amabilis episcopus Catanae
 dixit : Pio Imperio jubente per honorabiles
 jussiones suas , mittere Leonem Dei cul-
 torem
 Yyy

ACTIO II.

Symeon

torem presbyterum, qui una mecum est ser-
vus vestrum sanctitatis, simul cum pretiosa e-
pistola sacratissimi domini mei: ille qui
coluit sanctitatem vestram, Siculorum sci-
licet meam provinciam magistratus misit me
Romam cum pia iussione orthodoxorum
imperatorum nostrorum. Qui abeuntes, pil
imperii eorum fidem & orthodoxiam denun-
ciavimus.

Et beatissimus papa audiens dixit. Quia si
in diebus imperii eorum factum fuerit hoc
magnificare habet Deus pium imperium eo-
rum super priora regna. Hinc & suggestio-
nem quam lecta est, transmisit ad pios impe-
ratores nostros una cum literis ad sanctita-
tem vestram, & vicariis suis qui hic presi-
dentes adfuerunt.

Cosmas diaconus, notarius & cubuclesius
dixit: Et alie missae sunt literae a sanctissi-
mo papa senioris Romae ad Tarasium sanctis-
simum & universalem patriarcham nostrum:
& sicut iusserit sancta collectio vestra, &
de his fiet.

Sancta synodus dixit: Legantur.
Cosma praedictus legit.

Epistola Hadriani sanctissimi papa senioris Ro-
mae, interpretata ex Latinorum dictione
in Graecorum vocem.

Dilecto fratri Tarasio patriarcha, Hadrianus
episcopus servus servorum Dei.

Pastoralibus curis quibus convenit nos
pascere populum Dei, & subtilissimis
cogitationibus perpendentes, quemadmodum
praedicationis vox sana a praecone in omni
tempore debeat praedicari, & qualis in con-
versatione debeat esse, ut omnibus proximi-
mus compassione fiat, & cunctis conversatio-
ne insignis; quatenus & per piam miserationem
ad se omnium infirmitates transferat,
& ipse per summum respectum sui ad divi-
na transcendat: consideravimus vestrae dile-
ctae sanctitati sacra affari concordia, & sub-
tiliter verbum manifestare. In synodis con-
fessionis vestrae fidei, quae apostolica sedi no-
strae directa sunt per Leonem reverendissimum
presbyterum vestrum, invenimus in eis in
initio primae paginae, reverentiam vestram
ex laico ordine & imperatoria administra-
tione ad sacri gradus sublimatam esse fasti-
gium. Et vehementer in his anima nostra
mirata est. Et nisi vestram sinceram & or-
thodoxam fidem in praedictis synodicis sacri
symboli secundum ritum sanctarum sex uni-
versalium synodorum, & de venerabilibus
imaginibus bene se invenissemus habere, nul-
latenus auferemus huiusmodi obaudire syn-
odica. Sed quantum cor nostrum tristaba-
tur de inepta veteri ex nobis distantia, tan-
to confessionem & rectam fidem vestram ani-
ma nostra inveniens letata est. Invenimus
autem in praedicta synodica epistola sanctita-
tis vestrae, post plenitudinem fidei & confes-
sionem sacri symboli & omnium sanctarum

συν ἡμοῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀγνωσίας Διόντιον τὸν
Ἰεροσολίταν ἀποστόλῃ, μὲν καὶ τιμῆς Γράμ-
ματος τὴν πενήτην δασύτη· ὁ εἶδον τὴν ἀγνω-
σσίαν ἡμῶν, ὁ τὸς κατ' ἑμὲ Σαυλῶν ἐπαρχίας ἐπα-
ρχίας ἀπέστειλόν με εἰς Ρώμην μὲν διὰ τὸς κλη-
σικὸς τῆς ὀρθοδόξου βασιλείου ἡμῶν· καὶ ἀπελθόν-
των ἡμῶν, τὴν τίτην τῆς ἁγίας καθολικῆς αἰ-
κῆς καὶ ὀρθοδόξου ἀποστολῆς.

Καὶ ὁ μακαριώτατος πάπας αἰσῆτος εἶπε. ὁ
τι εἶπὲ τῆς ἡμετέρας τῆς βασιλείου αἰκῆς εἰρήνηται,
τῶν, μεγαλειῶν ἔχει ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν καθο-
λικὴν αἰκῆν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας βασιλείου. ὁ
πῶς καὶ τὴν ἀγνωστίαν ἀποστρέψαι ἕκατῆται-
βλῆ ἀπὸς τῶν ἀσεβησάντων βασιλέων ἡμῶν μὲν τῶν
γράμματων ἀπὸς τὴν ἡμετέραν ἀσπίδα, καὶ τῆς
ἀποστολῆς αἰκῆς πενήτην.

Κοσμάς διάκονος, νοτίου καὶ κυβευαλοῦ
εἶπε· καὶ ἔπρα ἀπεκάλυψεν γράμματι παρὰ τοῦ
ἀγιωτάτου πατρὸς τῆς ἀποστολῆς Ρώμης ἀπὸς
Ταράσιον τὸν ἀγιωτάτον καὶ οἰκουμενικὸν ἡμῶν πα-
τριάρχην. καὶ ὡς κληθεὶς ἡ ἀγία ἐπιτομή ἡμῶν
καὶ τῆς τῶν.

Ἡ αἴτια συνόδου εἶπε· ἀναγνωστέον.
Κοσμάς ὁ ἀποστρέψας· διάκονος, νοτίου
καὶ κυβευαλοῦ ἀνέγνω.

Ἐπιστολὴ Ἀδριανῶ τῶ ἀγιωτάτου πατρὸς τῆς ἀπο-
στολῆς Ρώμης, ἐρμηνευθεῖσα ἐκ τῆς τῆς
Ρωμαίων ὁρατικῆς εἰς τὴν ἰλ-
λαῖκα φωνῆ.

Τῷ ἡγαπητῶν ἀδελφῶν Ταράσιῳ πατριάρχῃ,
Ἀδριανὸς δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

Ποικαστικῆς φροντίσει, ὡς αἱ ἀρχαὶ ποι-
μαίνου τῆ λαὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ λιπαρῶν
λογισμῶν κατανοῶντες, ὃν ἔδοκεν ἡ τὸ κινήματος
φωτὴ ὁμοίως ἐπὶ κίβητος· ὡς παρὰ κερὰ ὀφείλει
κροτῆσαι, καὶ ὅτι· ὁ ποιμὴν ἐν συμπαθείᾳ
καὶ ὅτι· ἐν ἀναστροφῇ ὀφείλει εἶναι, ἵνα τῆς
πᾶσι πλησίον τῆ συμπαθείᾳ γινώσκῃ, καὶ τοῖς
δουλοῖς τῆ ἀναστροφῆ ἐπίσημος· ὡς ὅτι ἀν ἀπὸς
ἑαυτῶν ὄψα τῆς ἐπίσης ἐπιτομῆς τῆς αἰ-
κῆς ἀφροσύνης μετρίως, ἡ καὶ ὄψα τῆς ὑψη-
λοτάτης ἐπιβλήσεως· ἑαυτῶν αἰτιώμενος· εἰς τὴν
θεῖα πάντος μεταβίβασις· τῆς τῶν πάντων συ-
νοδοῦ τῶ ἡμετέρας ἡγαπητῆς ἀγνωστίᾳ καὶ ἰε-
ρατικῆς ὁμοίως ἀποστρέψασθαι, καὶ λιπαρῶς
τῶ λόγον φανερῶσαι. ὡς τοῖς συνοδικαῖς τῆς ὁ-
μολογίας τῆς πίστεως ἡμῶν, πῶς τῶ ἀποστολῆς
ἡμῶν ὄρον γαλεῖσι διὰ Διόντιου τοῦ ἀλαβαστέου
ἀποστρέψας ἡμῶν, ἀρῶμεν ὡς αὐτῶς ὡς τῆ ἀρχῆ
ἐπὶ πρώτῳ σελίδι, τὴν ἡμετέραν ἀλαβαστέον ἐκ
λαϊκῆς τάξεως καὶ καθολικῆς ὁμοίως εἰς τὴν ἰε-
ρατικὴν ἐκδομὴν ἀναλῶσαι· καὶ λίαν ἐσπῆναι
ἡ ἡμετέρα ψυχὴ ἐγείνη. καὶ οἱ μὴ τῶ ἡμετέρας
οὐλομένη καὶ ὀρθοδόξου πίστεως εἰς τὴν ἀποστρέψασθαι
συνοδικῶν τῶ ἱερῶ συμβόλιον παρὰ τὴν ἴσην τῶν
ἀγίων ἱεὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, ὡς τῆς τῆς σπ-
τῶν ἐπίσης ἀρῶμεν καλῶς ἔχουσαν, ἑαυτῶς ἀν-
ἐπιμνήσασθαι τῆς τῶν ἰσακῶν συνοδικῶν. ἀλλ'
ὅσον ἡ καρδία ἡμῶν ἰλυεῖται ἀπὸ τῆς ἀναρ-
μίας

A N N O CHRISTI 781.

Latines addit
781. 781.

L. 781
781. 781.

L. 781
781. 781.

A N N O CHRISTI 1079.

A C T I O II.

μοίς παλαιῖς ἐξ ἡμῶν ὁμοιωσας, παρὼν ἐκρῶ-
 σα τῶν ὁμοίων ὁμολογίαν καὶ τῶν ἐρῶν πῶς
 κερραῖον ἢ ἡμῶν ψαχῆ. Ἐρωτῶ δὲ ἐν τῇ
 ἀποστολικῇ συνόδῳ ἐπιτολῇ τῆς ὁμοίας ἀγνωστο-
 ρας, μὴ τὸ πλήρωμα τῆς πίστεως καὶ ὁμολογίας τὸ
 ἐκὼ συμβαλεῖ, καὶ παρὼν τῷ ἁγίῳ ἐξ ὁμοίας,
 καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καὶ σιγῶν χαρακτήρων θαύμα
 αἰνίσιος καὶ ποικίλος ἔξω, πειλῶν, ὅτι τὸ
 ὡς τῆς αὐτῆς ἁγίας ἱατρικῆς συνόδου δέχουμαι μὴ
 πᾶν τὸν πᾶσι δόξω καὶ θεωδῶς ἐκρωθῶσιν
 περὶ αὐτῆς κατόνω, ἐν οἷς ἐμῶνται ἐπί τῶν
 σιγῶν ἐκείνων γραφαῖς· ἀμὲν δακτύλῳ τῷ προ-
 φητικῷ δεξιῷ ἐγγράπτῳ, ὅς οἱ τῶν
 περιλήθη τῆς χάριτος, τὸ ἀληθινὸν ἡμῶν διὰ
 τὸ νόμον προῖποσιν ἁμῶν Χριστῶν τὸν Θεόν
 ἡμῶν. τὸς ὅν παλαιὸς τύπος καὶ τὸς σκῆς, ὡς τῆς
 ἀληθείας σύμβολα καὶ προχαρακτήρα τῆ ἑκα-
 σίας· παραδειγμα καταπαύσθη, τὴν χάρι-
 σιαν προσημῶν καὶ τῶν ἀληθῶν, ὡς πλήρωμα νόμου
 ταύτης ἐκδοξάμενοι· ὅς ἂν τὸ πᾶν, καὶ ἐν
 τοῖς χροματωρίαις, ἐν τοῖς ἐκείνων ὁμοίᾳ ὡ-
 γραφαῖς, τὸν τὸ ἀπῶν τῶν ἁμαρτιῶν τὸ πᾶν
 ἀμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον
 χαρακτήρα καὶ ἐν ταῖς ἐκείνων ἀπὸ τῶν ἁμῶν ἐπί τὸ
 παλαιῶν ἀνακλυθῆναι ὁρίζομεν, δι' αὐτῶν τὸ
 πᾶν ταπεινῶς ἑλθῶν τοῦ Θεοῦ λόγῳ κατασῶντες,
 καὶ πρὸς μὴ μὲν τῆς ἐν σαρκὶ πολιτικῆς, πᾶν
 πᾶν αὐτῶν καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χροματωρί-
 μων, καὶ τῆς ἐπιτολῆς ὁμοίᾳ τῶν πᾶν ἀ-
 πολιτικῶν. ταῦτα τῆ μαρτυρία τῆς ὁδοῦ
 πίστεως τῶν πᾶν ποικίλων πειρῶν καὶ ἀδολοχῶν
 τῶν αἰρετικῶν ἀπορίσματα. ἀπῶσται ἡ ὁμοίᾳ ἀ-
 δολοχῆ ἱερωσῆ, καὶ ὡς ἡ αὐτῶν ποικίλων
 δὴ καὶ ἡμῶν οὐκ ἰδέχθη, οὐδὲ ὡς τῆς θείας
 χάριτος, ἀλλ' ἐκείνων· ἐλογίθη ἐν τοῖς ταυ-
 ροῖς. πειρῶν γὰρ τῶν ὁμοίᾳ τῆς θείας
 ἡμῶν ὁμοίᾳ καὶ ἡ ἡμῶν καὶ ἀποστολι-
 κῆ Ῥωμαϊκῆ ἐκκλησίας, ὁμοίᾳ καὶ συμφωνῶσα
 ἐξ ἐκείνων τῆς τῆς αἰρετικῶν ἀνοίας, ἐπὶ ὅν
 ποικίλων καὶ ἐπιτολῆς περὶ αὐτῶν. ὅθεν ἐπὶ
 τῶν σιγῶν ἐκείνων, τὸν πᾶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον
 χαρακτήρα Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τὸ κατ' ἡμῶν
 δι' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν σαρκωθῶντες, καὶ τῆς ἁγίας
 ἀρχάντου καὶ ἀληθῆς θεογονίας, λοιπὸν δὲ καὶ
 τῆς ἁγίας αὐτῆς, ἡ ὁμοίᾳ ἡρακτηρῶν ἀγνωσῆ
 σίβησιν καὶ ἀποκρινῶν συνῶσιν, τῶν αὐτῆς ὁ-
 δοῦσιν ἀπορίσιν. ἐάν καὶ ὡς ἀπῶσται, πα-
 ραμῶν ταπεινῶς ἑκείνων, καὶ ὡς ποικίλων με-
 ρίμων προτιζόντες συμβαλεθῶν, ἵνα τῶν ὁ-
 δοῦσιν ἐκείνων, ἵνα ἀπῶσται ὁμοίᾳ, ἀμῶν
 οἷον διατηρῶν κατόνω καὶ διδάσκουσα. δι-
 μέλιον γὰρ ἄλλοι ἰδέσιν δύναται θῶναι κατὰ τὸν
 κείνων, ὅς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός. τὸς ὅν τῆς ἀγα-
 πῆσως τὸ Χριστῷ καὶ τῷ πᾶν, τῆς ἐν Χριστῷ
 ἵσκη, τὸ εἶδημα κατὰ τὸν αὐτῶν Ἰησοῦ Χριστῶν
 πᾶν τὸ Θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ ἰδὸν παρ' αὐτῶν ἐκ τῶν
 θεμῶν; ὁμοίᾳ γὰρ ἐστὶν, ὅτι ὅς ὁ
 Χριστὸς θεμῶν ἐστὶν, τῶν ἀγῶν ἔργων ἐκείνων
 θεῷ ἢ οἰκδομῇ. αὐτῆ γοῦν δὲ ἰαυτῆς ἡ ἀλή-
 θεα λόγῳ· ὅ μὴ ἐκείνων· διὰ τῆς θύρας
 εἰς τὸ πᾶν, ἀλλ' ἐκείνων· ἀλλῶν, ἐκεί-
 νος κλίμας ἐστὶ καὶ ληθῆ· ὅ δὲ ἐκείνων διὰ
 τῆς θύρας, ἀμῶν τῶν ἀπῶσται· καὶ ὡς ὁ
 Concil. General. Tom. XII.

synodorum, & de sacris ac venerabili-
 bus characteribus miraculum laude ac vene-
 ratione dignissimum contineri: Quia &
 eisdem sanctas sex synodos suscipio, cum
 omnibus regulis quæ jure ac divinitus ab ip-
 sis promulgatae sunt. Inter quas continetur;
 in quibusdam venerabilium imaginum
 picturis agnus digito præcursoris exaratus
 ostenditur, qui in figuram præsternit
 gratis, verum nobis per legem præoffen-
 dens agnum Christum Dominum nostrum.
 Ergo veteres figuras & umbras, ut verita-
 tis iudicia & præfigia, ecclesiam tradi-
 tas amplectentes, gratiam proferimus
 & veritatem, hanc ut plenitudinem le-
 gis suscipientes. Ut ergo perfectio etiam
 per colorum operationes in cunctorum
 vultibus depingatur agni Christi
 Dei nostri, qui tulit peccatum mundi,
 secundum humanitatem, charac-
 terem, & imaginem hominis, pro ve-
 teri agno depingi desinimus, per ip-
 sum Dei Verbi humilitatis celsitudinem
 considerantes, & ad memoriam in carne
 conversationis, tam scilicet passionem
 ejus, quam salutarem mortem atque
 redemptionem, quæ hinc est mundo
 effecta, manu quodammodo reduc-
 entes. Hoc testimonio orthodoxæ fidei,
 malignorum curiositatem & hereticorum
 garrulitatem vestram repulit fratrum
 sacerdotium; quemadmodum & eorum
 maligna sollicitudo non est a nobis
 neque a gratia divina recepta, sed
 infabilis in hujusmodi reputata. Si-
 quidem nobis succindis lumbos mentis
 nostræ constitutur etiam nostra catholica
 & apostolica Romana ecclesia, conso-
 nans & concordans adversus hereticorum
 amentiam, a quibus etiam impug-
 nata taliter disposuisse ostenditur. Quia
 ergo sanctas imagines Christi Dei nostri,
 qui secundum nos & pro nobis & propter
 nos incarnatus est iuxta humanum
 characterem, atque sanctæ intemeratæ
 & revera Dei genitricis, nec non &
 sanctorum ejus, vestra dilecta sanctitas
 colere atque adorare pollicita est,
 idcirco ejus orthodoxum positum, si
 quemadmodum cepit, perseveraverit,
 modis omnibus collaudamus, & ut
 pastoralis curæ sollicitudinem habentes
 consilium damus, ut orthodoxam fidem,
 quam semel confessa est, immutabilem
 servet prædicando pariter & docendo.
 Fundamentum enim aliud potest
 ponere nemo præter id quod possumus
 esse, quod est Dominus Jesus. Ergo
 quisquis dilectionis Dei & proximi, ac
 fidei quem in ipso est, firmamentum
 etiam tenet, eundem Jesum Christum
 Dei & hominis Filium apud se posuit
 fundamentum. Constitendum est enim,
 quia ubi Christus fundamentum est,
 bonorum etiam operum sequatur
 ædificium. Ipsa vero per se veritas
 dicit: Qui non intrat per ostium in ovile
 ovium, sed intrat aliunde, ille fur
 est & latro: Qui autem intrat per ostium,
 pastor est ovium. Unde rursum idem
 Salvator ait: Ego sum ostium: ille
 ergo ad ovile intrat per ostium qui
 intrat per Christum. Ipse autem
 Yyy 2 per

ὅτι τὸ πᾶν τῶν
 ἁγίων ἐξ ὁμοίᾳ
 καὶ τῶν ἐκείνων
 πᾶν τὸν πᾶν
 ἀποστολικῆς
 συνόδου ἐπιτολῆς
 τῆς ὁμοίας ἀγνωστο-
 ρας, μὴ τὸ
 πλήρωμα τῆς
 πίστεως καὶ ὁμοίᾳ
 τῶν ἐκὼ
 συμβαλεῖ, καὶ
 παρὼν τῷ ἁγίῳ
 ἐξ ὁμοίας,

ὅτι τὸ πᾶν τῶν
 ἁγίων ἐξ ὁμοίᾳ
 καὶ τῶν ἐκείνων
 πᾶν τὸν πᾶν
 ἀποστολικῆς
 συνόδου ἐπιτολῆς
 τῆς ὁμοίας ἀγνωστο-
 ρας, μὴ τὸ
 πλήρωμα τῆς
 πίστεως καὶ ὁμοίᾳ
 τῶν ἐκὼ
 συμβαλεῖ, καὶ
 παρὼν τῷ ἁγίῳ
 ἐξ ὁμοίας,

demond-
 tus exaratus
 dr. agnum
 pictus est

Jan.

foliata

Co.

Jan.

idem.

ACTIO II.

per Christum intrat, qui de eodem A
 conditore & liberatore humani generis
 veritatem intelligens predicat & custodit,
 culmen regiminis ad officium portandi
 oneris suscipit, non ad appetitum glo-
 riæ transitorii honoris: curas quoque sus-
 cepti oris solerter invigilat, ne ves
 Dei aut perverſi homines prava loquentes
 dilanient, aut maligni spiritus oblecta-
 menta vitiorum suadentes devastent. Cer-
 te beatum Jacob, qui pro uxoribus diu
 servierat, dixisse meminimus: *Viginti an-
 nis fui secum, oves tuae & caprae steriles non
 fuerunt: arietes gregis tui non comedi, nec ca-
 ptum a bestia ostendi tibi. Ego damnatum omne
 redderam; quidquid furto perierat, a me exi-
 gebas: die nocturne astu urebar & gelu; fu-
 giebat somnus ab oculis meis.* Si igitur sic la-
 borat & vigilat qui pascit oves Laban,
 quanto labori quantisque vigiliis debet in-
 tendere, qui pascit oves Dei? Sed in his
 omnibus ipse vos instruat, qui propter nos
 homo factus est, & qui dignatus est fieri quod
 fecit, ipse & charitatem sancti Spiritus sui
 ac amorem infundat in vos, & ab omni
 cura conservet, & oculos vestrae mentis a-
 periat; ut per cursum & agonem atque so-
 licitudinem vestrae dilectionis, apostolicam
 nostram imitantis priscæ orthodoxæ fidei tra-
 ditionem, in partibus piorum imperatorum
 nostrorum sanctæ ac venerabilis iconæ secun-
 dum antiquum ordinem sistant; quatenus
 vestrum per hoc stabile permaneat sacerdoti-
 um. Porro post confessionem fidei vestrae
 notum factum est nobis, quod vestra vene-
 rabilis sanctitas postulaverit ab orthodoxis
 ac zelatoribus & propugnatoribus veritatis,
 piissimis videlicet imperatoribus nostris, qui
 ad gloriam Dei facti sunt, quo fieret uni-
 versalis synodus; & repromiserint coram
 omni Christiano populo suo supplicationi
 vestrae pie annuentes synodumque in regia
 urbe fieri desinentes. Nos autem, que-
 madmodum & in ipsorum diva continebatur
 iulsiōne; dilectos nobis & approbatos at-
 que prudentes sacerdotes pro statu sacrarum
 imaginum, ut prisco illis in partibus ordine
 constituantur, cum magno desiderio & ma-
 ximo gaudio destinavimus. Sed vestra san-
 ctitas eisdem piissimis imperatoribus & trium-
 phatoribus alacriter suggerat, ut in primis
 pseudosyllogus ille, qui sine apostolica sede
 inordinate & insyllogistice factus est adver-
 sus venerabilium patrum traditionem contra
 divinas imagines, anathematizetur presentibus
 apocryphis nostris; & omne zizanium era-
 dicetur ab ecclesia, & Domini nostri Jesu
 Christi sermo compleatur: *Quia porta inferi
 non prævalent adversus eam: Et rurſus: Tu
 es Petrus, & super hanc petram ædificabo ec-
 clesiam meam; & tibi dabo claves regni calo-
 rum. Et quacumque ligaveris super terram,
 erunt ligatae & in calis; & quacumque solveris
 super terram, erunt solutae & in calis.* Cujus
 sedes in omnem terrarum orbem primatum
 tenens refulget, & caput omnium ecclesia-
 rum Dei consistit. Unde idem beatus Petrus
 apostolus Domini præcepto pascens eccle-
 siam, nihil dissolutum dimisit, sed tenuit
 semper & retinet principatum. Cui si adha-

αὐτὸς σωτὴρ ἴσα λόγων ἰσχυροί ηἰ δὴρα. ἰαίνας
 ἂν εἰς τὸ ποιμεν εἰσέρχεται, ὁ δὲ τῆς θύρας
 εἰσέρχεται. ἡ δὲ εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας,
 διὰ Χριστοῦ εἰσέρχεται, ὅτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ δωμα-
 γοῦ ἡ λυτῶν τοῦ ἀνθρώπου ἦσαν τῶν ἀληθινῶν
 σωμῆς, διαφυλάττει ἔ τρωὶ τὸν καθῶν τῆς ποι-
 ματικῆς ἀξίας, ἡ βασιλεὺς τὸ βῆρος ἀνίχεται,
 οὐ ἀπὸς τῶν δόξαν ἡ τῶν τιμῶν τῶν παρερχομένων
 ἀποβλέπων, ἀλλ' ὡς ἀναδείκνυστος τὸ ποιμεν, ἰ-
 πτωδῶς ἀγρυπτεῖ, ἵνα μὴ τὰ πρόβατα τοῦ Θεοῦ
 εἴτε διὰ διαξάμωβων ἀνθρώπων ἡ ἐπιλοκί λα-
 λῶντων, εἴτε κατὰ πνεύματι ποδομοχοῦ παρερ-
 θαρδοῦν. ἀλλ' ὅτι ἡ δὲ μακαροῦ Ἰακώβ, ὅτις
 διὰ γυναικας ποδοκί ἰτη διὰ λῶσας λαβῶν τῶ πι-
 θαρῶ αὐτοῦ φαίνεται λόγων. εἰκοσι ἰτη ἰσχυροί
 μὴ σῶ. τὰ πρόβατα ἡ αἰ μὴ τῆς σῶα ἡ πικρο-
 ῖστων, κερὸς τῶν προβατῶν σῶ ἡ κατῶρων, θρησ-
 λῶτων ἡ ἐλυθῶσας, ἰσχυροί ἀπῆτινῶν ἐπ' ἑμαυτῶ
 τὰ κλέμματα ἡμῶν, ἡ κλέμματα κερὸς. ἰσχυροί
 τῆς ἡμέρας συγχωροῦ τῆ καίματι, ἡ τῶ τα-
 γητῶ τῆς νυκτῆς, ἡ ἀφῆσιτο ὁ δῆτῶ ἀπὸ τῶν
 ὀφθαλμῶν μῶ ἰάν οὐτως ἡ τῶν ἀγρυπτεῖ ὁ ποι-
 μαίων τὰ πρόβατα λαβῶν, ποδοκίματῆς, πο-
 δοκί ἀγρυπτίας ὀφείλει ὑπερῶσας ὁ ποιμαίων τὰ
 πρόβατα τοῦ Χριστοῦ; ἀλλ' ἐν πᾶσι ταῖσιν αὐ-
 τῶ ὑμᾶς σπῆξῃ ἡ διδάξῃ, ὅς δι ἡμᾶς ἀνθρώ-
 πῶ ἰσχυροί, καταξῶσας γροῖδα ὁ ἰσχυροῦ,
 αὐτῶ τῶ ἀγῶν τοῦ ἀγῶ αὐτοῦ πνεύματος ἡ
 τῶν ποδῶ ἰσχυροί οἰς ὑμᾶς ἡ ἐκ πάσας μερίσων
 ὀσθηρῶσας, ἡ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διαποίας ὑμῶν
 ἀταξῃ. ἵνα ὅσα τῶ μοχθῶ ἡ τῶ ἀγῶ τῆς
 ὀμῆρας ἀτάξῃ, ἡ τῶ δροῦν, τῶν ἡμῶν μ-
 μῶδῶς ἀποδοκί τῆς παλαιῶ ὀρθοδόξῶ πίστεως
 παραδοῦν, ἐν τῶν μερῶν τῶν τῶ ὀρθῶν βα-
 σιλεῶν ἡμῶν αἰ ἰσχυροί ἡ σῆται εἰκόσις κατῶ τῶν
 ἀρχαίων τῶν σαδῶν, ὅπως ἐν τῶν ὀμῆρων
 σαδῶν ὀσθηρῶ ἰσχυροί. μὴ γὰρ τῶ ἡμῶν
 γῶν τῆς πίστεως ὑμῶν ἰσχυροί ἡμῶν, ὅτι ὀμῆ-
 ρα σῆτῃ ὀσθηρῶ ἡμῶν τῶν σαδῶν ἡ ὀρθο-
 δοξῶ τῶν ἡμῶν, τῶν ἡμῶν εἰς δόξαν
 Θεοῦ πίστεως σαδῶν ἡμῶν, ἡς ὑπερῶσας τῆς ἀ-
 ληθείας, κερὶ τῶ γροῖδα σῶδοσιν οἰκῶμῶν.
 ἡ σῶδοσιν ἐπῶσιν κατῶ τῶ φιλοξῶ αὐτῶ
 λαῶ, τῶ ὑμῶν ἰσχυροί σαδῶν ἰσχυροί, ἡ
 τῶ σῶδοσιν ὀσθηρῶ ἐν τῶ σαδῶν αὐτῶ πόλει
 γροῖδα. ἡμῶν δὲ σῶν μεγάλη πόδῃ, καδῶς
 ἐσῆρῶ ἐν τῶ αὐτῶ ὀσθηρῶ κῶδοσιν, γῶσῶν ἡ
 δοκίμῶς ἡ φροῖμῶς ἰσχυροί κερὶ τῆς σῶσῶς τῶ
 ἰσχυροί εἰκόσις, ἵνα ἐν τῶ ἀρχαίων τῶ ἐν τῶ
 μερῶν εἰκόσις κατῶδοσιν, μὴ μεῖσῶς χαρῶς
 ἐπῶμῶν. ἀλλ' ὁ ὑμῶν ὀσθηρῶ τῶ αὐτῶ
 σαδῶν ἡ ἰσχυροί βασιλεῶς ἀποδοκί
 ἀναγῶν, ἵνα ἐν ἀπῶσῶ ὁ ψῶδοκίλογῶ ἰ-
 κῶν, ὁ γροῖδῶ κερὶ τῶ ἀποδοκί θροῖ
 ἀτάκῶς ἡ ἀσῶδοκίσῶς ἐξ ἐκῶν τῆς τῶ σῶ-
 τῶ τῶν κατῶν παραδοῦσῶ κατῶ τῶ δῶν εἰκό-
 σῶν, ἀναδοκί τῶ παρόντων τῶ ἀποδοκίσῶν ἡ-
 μῶν. ἡ τῶν ζῶων ἰσχυροί ἀπὸ τῆς ἐκῶ-
 σῶς, ἡ τῶ κερὶ ἡμῶν ἰσχυροί ὀσθηρῶ πῶ-
 ρῶν, ὅτι πῶν ἡμῶν ὑπερῶσῶν κῶτῆς. ἔ πῶν
 σῶ

Act 21.

Anast verb.
 Et dicit quod
 que apud
 Graecos multa
 fabricata
 sunt, quae
 tamen sunt
 in archa
 Romana re-
 putantur et
 legit.
 & in edi-
 tione aliter
 memoratur,
 inquit mi-
 loisy.

* syllogis-
tice

Matth. 16.

A N N O CHRISTI 157.

L. 102. 10

2a. 107.

2a. 107.

Ex vulgata editione, sed longe aliter habet Graeca verſio. Harduini.

ANNO CHRISTI 1083.

A C T I O II.

οὐδὲ Πίξου, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ αἰσχροδόμοις Ἀ
 μα τῶν ἐκκλησιῶν· καὶ σοὶ δώσω τὸς κλῆς τῆς
 βασιλείας Ἰερουσὴμ· καὶ ὅσα ἐν δόξῃ ἐπὶ τῆς γῆς,
 ἴσαι δεδεδωμένα σοὶ τῶν ἰεροσολίμων· Ἐ δὲ ἂν λύσῃς
 ἐπὶ τῆς γῆς, ἴσαι δολυμύθια σοὶ τῶν ἰεροσολίμων· ἢ
 ὁ θρόνος εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἀποπέσει δὲ
 λαμπρῶν, καὶ κεφαλὴ πάντων τῶν ἐκκλησιῶν τῷ θεῷ
 ὑπάξει· ὁ θεὸς ἐκείνος μακάριος Πίξος ὁ ἀπίστολος
 τῶν τῶ κρείν ἀποστάσματος περμαίνων τῶν ἐκκλη-
 σιῶν, ὡς ἐπὶ παραλίκοις, ἀλλ' ἐκράτησεν πάντας
 καὶ κρατεῖ τῶν ἀρχῶν· δι' ἧν ἰάν ἀποσκόλληθ' ἡ
 ἡμετέρα ἐσότης τῶν ἡμετέρων ἀποστολικῶν θρόνων, ὅτις
 ἐστὶ κεφαλὴ πάντων τῶν ἐκκλησιῶν τῷ θεῷ, καὶ τῶν
 αὐτῆς ἰερῶν καὶ ὀρθοδόξων τύπων ἀφθάρτως ἐμο-
 λυντὸς ἐκ καθαρῆς καρδίας καὶ εὐκλειῆς ὁμοθυμῶν
 φυλάξαι ἐπιτηδεύει, ὡς ἀληθῶς ὀρθοδόξου καὶ
 θεοσεβῆς τυχεύουσα, ταύτης ἀπὸ τῶν δυσίων τῶν
 παντοδυναμῶν κωλύει ἀποστασιῶν· καὶ ὡς ἐκ ἀποστο-
 λῶν ἡμῶν, τῶν διοικητῶν καὶ θεοσεβῶν μεγάλων
 βασιλέων ἡμῶν ὑπερέχοντι ἔχουσι κειμήλιον δυσω-
 πησεί, καὶ εὐσέβιον τῷ θεῷ καὶ τῆς φοβερᾶς κειμένης
 αὐτῶν κατακεκαλιμένοι, ἵνα τῆς ἰερᾶς εἰκόνας ἐν
 αὐτῇ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ βασιλίδι πόλει, καὶ ἐν παρ-
 τὶ τῶν, εἰς τῶν ἀρχαίων ἐπίσιν καταπέσει καὶ
 κρηφαί κηλῶσι, φυλάττοντες τῶν παραδόσεων
 ταύτης τῆς ἰερᾶς καὶ ἀγιοτάτης ἡμῶν Ῥωμαϊκῆς
 ἐκκλησίας· ἀποδοξάζουσι δὲ βδελυσσόμενοι τῶν τῶ
 ποτηρῶν καὶ αἰρετικῶν πλάσιον δὲ τῶν ἡμετέρων αἰῶνος
 καὶ πειστικῶν μόχθῶν· εἰ δὲ τῆς ἰερᾶς καὶ σεπτῆς
 εἰκόνας ἐν τῶν μέρεσι τῶν αὐτῶν ἐκαταπέσει τῶν
 ἡμετέρων χειροτονίαν κατὰ πάντα ἔσται ἡ πλῆρωμα
 δέχαδαι· καὶ μάστιγα ἰάν ἐκακοδόμησεν τῶν ἀ-
 κειδέσι τῇ ἀληθείᾳ· τότε εὐκλεῖ μὲν ἀκροτάτου
 μόχθῶν καὶ πόθῶ τῆς πίστεως καὶ ἀγῶν· ἐν τῶν
 πᾶσιν ἀδικήσας τῶν ἡμετέρων σεπτικῶν ἀγνο-
 ούντων ἀρμόζει τῶν ἰερᾶν καὶ σεπτικῶν εἰκόνας τῶν
 κεινῶν καὶ σωτηρῶν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἁγίας
 αὐτῶν γυναικῆς καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ τῶν
 ἁγίων ἀποστόλων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀποστολῶν
 καὶ μαρτύρων, ἀμα ὁμολογητῶν, ἐν τῶν μέρεσι
 τῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τάξει ἀναστήσει, ὅπως
 ἐν ὁμοίᾳ ἀξίῳ τῶν ἀποστολικῶν ἀνιμωσῶν ὡ-
 δῶν, λέγοντες· κωλύει τῶν διοικητῶν βα-
 σιλέων ἡμῶν, καὶ ἐκακῶν ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ-
 κκαλεσόμεθα· ὅτι ἠγάπησαν τῶν κωλύειαν
 τῶν οἰκῶν, καὶ πῶν σκωμώματι δόξῃ σὺ τὸς δὲ
 ἀποστολικῶν παρ ἡμῶν Πίξου τῶν ἠγαπημένων
 ἡμῶν ἀποστολικῶν τῆς ἁγίας Ῥωμαϊκῆς ἐκ-
 κλησίας, καὶ Πίξου τῶν ἀββῶν, ἀποστολικῶν καὶ
 ἡσέβων, ἀπὸς τὰ ἔχον τῶν γαλιωσιτῶν καὶ δι-
 σέβων βασιλέων, δυσωπῶν, ἵνα δὲ τῶν πόθῶν τῆς ἁγίας
 Πίξου τῶν κωλύειαν τῶν ἀποστόλων, καὶ δι
 ἡμᾶς ἐν τῶν ἀντιλήξει καὶ ἐκκαλεσόμεθα θρωπῆ
 διάγειν καταξίωσιν, ὅπως καὶ ἐν τῶν μὲν ἄλλας
 ἐκκαλεσόμεθα ἀποστασιῶν· ὁ παντοδύναμος θεὸς τῆς
 ἡμετέρας χάριτος, ἵαν σαθραῖς διαμείνη, ἐπιπέσει,
 καὶ σωθῶμεν, καὶ διαπολέξῃ, καὶ τῶν ἠγαπητῶν
 ἀποστασιῶν ἀποστασιῶν, καὶ εἰς τῶν αἰώνων χάριν
 μαρτυρῶν κηλῶσι· ὁ θεὸς ὑγιᾶσε διαπολέξῃ,
 ἠγαπητῶν ἀδελφοί.

rere cupit vestra sanctitas, & nostrae aposto-
 licae sedis, quae est caput omnium ecclesia-
 rum Dei, sacrae & orthodoxae formam
 incorrupte ac incontaminate ex profundo cor-
 dis, & sinceritate mentis custodire studet,
 ut revera orthodoxa & Dei cultrix consi-
 stens, hoc primum omnipotenti Deo offerat
 sacrificium, ut ex persona nostra praedictor-
 um piissimorum & Deo coronatorum ma-
 gnorum imperatorum nostrorum sublimia ve-
 stigia obsecret, & ut in conspectu Dei per
 terribile illos adjuret iudicium, ut sacras
 imagines in ipsa Deo conservanda & regia
 urbe, & in omni loco, in antiquo statu-
 tum restituere & stabilire jubeant, conser-
 vantes traditionem hujus sacrae ac sanctissi-
 mae nostrae Romanae ecclesiae, & persequentes
 ac abominantes malignorum & haereticorum
 errorem per certamen vestrum & fidelem so-
 licitudinem: si autem sacras ac venerabiles
 imagines illis in partibus non restituerint,
 consecrationem vestram recipere non aude-
 mus; & maxime si sedatus fueris eos qui
 non credunt veritati. Quapropter cum sum-
 mo labore ac amore fidei, atque agone,
 in his omnibus indubitanter vestram vene-
 rabilissimam sanctitatem convenit sacras im-
 agines Domini & Salvatoris nostri Jesu Chri-
 sti, & sanctae ipsius genitricis semperque vir-
 ginis Mariae, seu sanctorum apostolorum
 & omnium sanctorum prophetarum atque
 martyrum, simul & confessorum, illis in
 partibus in antiquo erigere statu; quatenus
 uno consensu digne propheticum canamus
 canticum, dicentes: Domine salvos fac
 piissimos reges & exaudi nos in die qua in-
 vocaverimus te: Quia dilexerunt decorem do-
 mus tuae, & locum tabernaculi gloriae tuae.
 Dilectos autem nostros, Petrum scilicet ar-
 chipresbyterum sanctae nostrae Romanae ec-
 clesiae, & Petrum monachum & presbyte-
 rum atque abbatem, qui missi sunt a nobis
 ad vestigia tranquillissimorum & piorum
 imperatorum, rogamus propter amorem
 sancti Petri apostolorum principis, & pro-
 pter nos, omni benigna susceptione ac
 humanitate dignos apud vos iudicandos
 pariter & habendos; quatenus & in hoc
 magna referre gratias valeamus. Deus
 omnipotens dilectionem vestram, si stabili-
 liter permanferit, conservare annuat, &
 fructum qui tibi creditus est, super men-
 suram abundantiae faciat abundare, at-
 que in sempiterna transire gaudia jubeat.
 Deus te incolumem servet, dilectissime fra-
 ter.

ANNO CHRISTI 1083.

7/ol. 19.

7/ol. 21.

Πίξου καὶ Πίξου οἱ ἀλαβίστατι ἀποστο-
 λῶν καὶ ποταμῶν τῶν ἀγιοτάτων πατρῶν ἀπο-
 στολικῶν Ῥώμης οἶκον· ἀπὸς ἡμῶν ὁ ἀγιοτάτος
 πατριάρχης Ταρσίας τῆς βασιλεύουσας πόλεως,

Petrus & Petrus reverendissimi presbyteri
 ac vicarii sanctissimi papae senioris Romae Ha-
 driani dixerunt: Dicat nobis sanctissimus pa-
 triarcha Tarasius regis civitatis, si consen-

tiat

1 Lego, καὶ τῶν, ex Latino. Hardouin.

ANNO
CHRISTI
1911.

εσπεύει τὸν ἀγνώστου & τετραμελέτου πατριάρ-
 χου Ταρασίου. κ' ὁμοθυμῶν χάριν μεγάλην ἴδω
 Θεὸς ἐν τῷ, ὅτι πάντες ἐκείνην χάριν κ' ἁ-
 λωσῶντες. κ' εὐλογῶντες ὁ Θεὸς ὁ ἀναστάσης ἡ-
 μῖν βασιλεὺς πάντων, μεμενῶσιν κ' διαζήσου-
 σαι τοὺς λαοὺς πάντας ἀπὸ μίαι σήματων κ' ὁμοιο-
 χρίας, κ' ἀπὸ φυλακῶν ἡβ' ὄντων κατόντων & πα-
 ράδοξων τῆς ἀγνώστου ἐκκλησίας. ἀλλὰ Χρῆστος
 ὁ Θεὸς ἔστ' ἡμεῖς πάντες αὐτῶν περὶ τῆς ὁμοιο-
 χίας, κ' πάντων ἡβ' ἁγίων, κ' ἡμῶν ἡβ' ἁγίων αὐ-
 τῶν ἡβ' ἐφρονήτων, κ' δόλων ἐν ταῖς καρδίαις
 μὴ ἔχοντων, ἀλλὰ σταθερῶν τὸ γρηγορηθῆναι
 πλεονεξίας, τὸς ἰταρχίας ἡμῶν ἀληθεῖς ἀπο-
 δεξάται, κ' πολυχρόνως φυλάξει τοὺς δεσπότης ἡ-
 μῶν τὸς ἀγαθῶν. κ' δεξάται αὐτοὺς, κ' ἰσώσει
 τὴν κίβητος αὐτῶν, κ' ἰσώσει τὸς ἰσώσας αὐτῶν
 ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν, κ' ἀξιώσας αὐτοὺς κ' ἐν ἡβ'
 μέλλοσι αἰδῆ μὲν τῶν ἁγίων βασιλέων κατηριθ-
 μηθῆναι, καὶ φυλάξει τῶν ἁγίων πάντων σύνοδον
 τὴν ἐν φρονήσας.

Αἰάγιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινῶν
 Καππαδοκίας. κ' γράσσας ἐν ταῖς παρ' ἡ-
 μῖν ὁσιῶν γραφαῖς, ὅτι διαχωρῶσα ὁ Θεὸς ἀνά-
 μίσειν τὸ φως κ' ἀνά μίσειν τὸ σκοτεινόν. ἰδὲ
 γὰρ ἀποσπασθῆναι τὸ σκοτεινόν ἡβ' κακοδόξων ἀν-
 ὄρων αἰρήσεων, τὸ φῶς πᾶσι τῆς ὀρθοδόξιας κα-
 τήσας. ὡς κ' ἡβ' ἐπὶ τῶν, ἀποδέχονται κ' ἡβ'
 ἀσπάζονται τὸς ἁγίους κ' σεπτῶν εἰκόνας, κ' τὸς
 μὴ ὑπὸ φρονήσας τῶν ἀναθίματι παρατίμων.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπεν· καθὼς τὸ ἡ-
 γμα γράμματι τὸ ἀγνώστου κατὰ Ρώμης περιέ-
 χουσι, ὡς κ' ἐκείνῳ, κ' ὡς ὁμολογῶν χάριτι
 Χρῆστος τὸ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν.

Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κων-
 σταντίας τῆς Κύπρου εἶπεν· κατὰ πάντα ἔσται τῶν
 ἀναγνωθῆναι ἀναφορῶν τῆ σταθερῆς ἀπὸ τοὺς
 δεσπότης ἡμῶν τοὺς ἀγαθῶν παρὰ Ἀδριανῶν τῶ ἀ-
 γνώστου κατὰ Ρώμης, κ' τῶ ἀπὸ τῶν ἀγνώστου
 πατριάρχων ἐπιστολῶν συντίθημαι, κ' ὡς
 ὁμολογῶν, κ' μὲν τῶν τῆς πίστεως ἀπὸ τῶν
 μὴ εἶναι τὸ ἄληθινὸν Θεὸν ἡμῶν.

Βασίλειος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἀγκυ-
 ρας εἶπεν· καθὼς περιέχεται τὸ γράμματι τὸ ἀ-
 γνώστου Ἀδριανῶν κατὰ τῆς ἀριστοτέλους Ρώμης,
 κ' τὸ φρόνημα τὸ ἀγνώστου πατρὸς ἡμῶν κ' ἀνα-
 μῆναι πατριάρχου ὡς φρονῶν, κ' ὡς κρατῶν, κ'
 ὡς διδάσκων, κ' μὲν τῶν τῆς φρονήματος κ'
 ἐν τῶ μέλλοσι αἰδῆ ἀπὸ τῶν.

Νικόλαος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κυ-
 ζίου εἶπεν· κατὰ τὸ γράμματι τὸ ἀγνώστου κα-
 τὰ τῆς ἀριστοτέλους Ρώμης Ἀδριανῶν, κ' τῶν ἰα-
 ρῶν τῆς ὁμολογίας τὸ ἀγνώστου ἡμῶν κατεμ-
 χου Ταρασίου, ὡς φρονῶν κ' φρονῶν, κ' εἰς τὸν
 εἰναι κόσμῳ ἀποσπασθῆναι μὲν τῶν τῆς
 ὁμολογίας.

Εὐθύμιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Σαρδῶν
 εἶπεν· κ' ὡς τῆς ἀριστοτέλους γράμμασι τὸ
 μακαριώτατος κατὰ τῆς ἀριστοτέλους Ρώμης, κ'
 τῶ ἰαδῶν τὸ ἀγνώστου πατρὸς ἡμῶν Ταρασίου
 εὐλαχῶν κ' ἀδικῶν ἰαδῶν· συντίθημαι,
 κ' καθ' ὁμολογῶν ὡς φρονῶν περιετῆς τῆς ὀρθο-
 δόξου πίστεως κ' τῶν ἡβ' ἁγίων εἰκόνας· ὡς ὅστι

atum patriarcham Tarasium destinatarum; &
 magnas in hoc agimus Deo gratias, quia
 tanto meruimus gaudio perfrui & iustitia. Et
 benedictus Deus, qui suscitavit nobis tale
 imperium, quod sollicitum sit semper, & ex-
 citet populos ad unum conspirementum &
 unanimiorem atque custodiam divinorum
 canonum, seu traditionum sanctissimae ec-
 clesiae. Sed Christus Deus per gignentem
 se sanctissimam Dei genitricem, & omnes
 sanctos suos, & vos sacerdotes suos, qui
 unum sapitis, & dolum in cordibus non
 habetis vestris, sed festinatis quem scripta
 sunt adimplere, repromissiones vestras ve-
 races ostendat, & longevos conservet bo-
 nos dominos nostros, & glorificet eos,
 & exaltet cornu eorum, & subjiciat inimicos
 eorum sub pedibus ipsorum, & dignos eos
 faciat etiam in futuro saeculo cum sanctis
 regibus connumerari, conservetque hanc san-
 ctissimam synodum.

ACTIO
II.

Agapius sanctissimus episcopus Caesarem
 Cappadociae dixit: Scriptum est in divinis
 scripturis nostris, quia separavit Deus inter
 lucem & inter tenebras. Ecce enim cessan-
 te tenebrosa male opinantium haeresi, lu-
 men cunctis orthodoxis refulsit: quod lu-
 men & ego sequens, suscipio & saluto sa-
 cras ac venerabiles iconas, & eos qui ita
 non sentiunt, anathemati submitto.

Joannes sanctissimus episcopus Ephesi di-
 xit: Sicut honorabiles literae sanctissimi pa-
 pae Romani continent, ita credo, & ita con-
 fiteor gratia Christi veri Dei nostri.

Constantinus sanctissimus episcopus Con-
 stantiae Cypri dixit: Modis omnibus laetae
 suggestioni, quae ad dominos nostros bonos
 ab Hadriano sanctissimo papa Romano mis-
 sa est; nec non & epistolis quae ad sanctis-
 simum patriarcham directa est, consentio,
 & ita confiteor, atque cum hac fide profi-
 ciscar ad tribunal Christi veri Dei nostri.

Basilius sanctissimus episcopus Ancyrae di-
 xit: Quemadmodum continent literae sanctis-
 simi Hadriani papae senioris Romae, & sen-
 sus sanctissimi patris nostri ac universalis pa-
 triarchae, sic sapio, sic teneo, & ita docebo,
 & cum hoc sensu meo etiam in futurum sa-
 culum proficiscar.

Nicolaus sanctissimus episcopus Cyzici di-
 xit: Secundum literas sanctissimi papae senio-
 ris Romae Hadriani, & expositionem confes-
 sionis sanctissimi patriarchae nostri Tarasii,
 sapio & sapiam, & in illum mundum addu-
 car cum hac confessione mea.

Euthymius sanctissimus episcopus Sardis
 dixit: Et ego proleptas literas sanctissimi pa-
 pae senioris Romae sincere ac indubitanter se-
 quens, polliceor & confiteor ita me sapere
 tam de orthodoxa fide, quam de sanctis-
 simis iconis: non quasi quiddam novum dog-
 ma admittens, sed tamquam certissime sciens
 de illis traditionem sanctorum apostolorum
 &

1089

ACTIO II

& sacratissimorum magistrorum qui has reli- querunt, in sacra Dei ecclesia constitutam. Propter quod tota anima recipio huiusmodi venerabiles iconas cum convenienti honore ac saluatoria adoratione. Eos autem qui aliter vel adverte sapiunt aut dogmatizant contra sanctas iconas, alienos a catholica ecclesia existans, abjicio, & hereticos denuncio.

Petrus sanctissimus episcopus Nicomedis dixit: Secundum lectas literas sanctissimi pa- pae senioris Romae Hadriani, & secundum fidem sanctissimi & universalis patriarchae Tarasii, venerabiles iconas suscipio, & adoro, & docebo, tamquam redditurus in die judicii rationem judici & Deo nostro.

Elias sanctissimus episcopus Crete dixit: Secundum honorabiles literas sanctissimi pa- pae senioris Romae Hadriani, sic confiteor & teneo pretiosas & sacras iconas, nunquam aliquando commutandus, nec modo eastan- tum adorans. Eos autem qui non ita confi- tentur, anathematizo.

Stauracius sanctissimus episcopus Chalce- donis dixit: Secundum epistolam Hadriani sanctissimi papae senioris Romae, quae ad san- ctissimum patriarcham nostrum Tarasium mis- sa est, sic & ego recepto, saluto & ample- ctor sacras iconas, cum sint tamquam artha salutis meae. Eos autem qui ita non sapiunt, anathematizo.

Nicephorus episcopus Dyrrachii dixit: Se- cundum relationem quae missa est ab Hadria- no sanctissimo papa senioris Romae ad pios imperatores nostros, & ad sanctissimum & universalem patriarcham Tarasium, quin & secundum ejus sanctissimi Tarasii archiepis- copi doctrinam, fidem & confessionem, sapio & teneo; & cum hac confessione mea bre- vis vitae meae tempus finiam, & terribili tri- bunalis Christi assitam.

Epiphanius diaconus ecclesiae Catanensis, & locum tenens archiepiscopi Sardiniae, di- xit: Nitidissimum orthodoxiae terminum & SS. apostol. traditionem relatio quae missa est ad pios & Christo dilectos imperatores a beatissimo papa senioris Romae Hadriano, per lectionem exhibuit: sed & epistola ejus, quae destinata est ad Tarasium sanctissimum & universalem patriarcham. Unde & ego per omnia his consentiens, & recti sensus incellu sequens. honoro & adoro & recipio ab olim in ecclesia traditas venerabiles & sa- cras iconas; & eum qui in his non conve- nit, ut haeretici conciliabuli participem aver- to, & anathematizans transmitto.

Leo presbyter sanctissimae ecclesiae Con-

stantinopolitani dogma paradidaximus, & apud imperium, sed et in ecclesia Dei, & in sacra Dei ecclesia constitutam. Propter quod tota anima recipio huiusmodi venerabiles iconas cum convenienti honore ac saluatoria adoratione. Eos autem qui aliter vel adverte sapiunt aut dogmatizant contra sanctas iconas, alienos a catholica ecclesia existans, abjicio, & hereticos denuncio.

Petrus sanctissimus episcopus Nicomedis dixit: Secundum lectas literas sanctissimi pa- pae senioris Romae Hadriani, & secundum fidem sanctissimi & universalis patriarchae Tarasii, venerabiles iconas suscipio, & adoro, & docebo, tamquam redditurus in die judicii rationem judici & Deo nostro.

Elias sanctissimus episcopus Crete dixit: Secundum honorabiles literas sanctissimi pa- pae senioris Romae Hadriani, sic confiteor & teneo pretiosas & sacras iconas, nunquam aliquando commutandus, nec modo eastan- tum adorans. Eos autem qui non ita confi- tentur, anathematizo.

Stauracius sanctissimus episcopus Chalce- donis dixit: Secundum epistolam Hadriani sanctissimi papae senioris Romae, quae ad san- ctissimum patriarcham nostrum Tarasium mis- sa est, sic & ego recepto, saluto & ample- ctor sacras iconas, cum sint tamquam artha salutis meae. Eos autem qui ita non sapiunt, anathematizo.

Nicephorus episcopus Dyrrachii dixit: Se- cundum relationem quae missa est ab Hadria- no sanctissimo papa senioris Romae ad pios imperatores nostros, & ad sanctissimum & universalem patriarcham Tarasium, quin & secundum ejus sanctissimi Tarasii archiepis- copi doctrinam, fidem & confessionem, sapio & teneo; & cum hac confessione mea bre- vis vitae meae tempus finiam, & terribili tri- bunalis Christi assitam.

Epiphanius diaconus ecclesiae Catanensis, & locum tenens archiepiscopi Sardiniae, di- xit: Nitidissimum orthodoxiae terminum & SS. apostol. traditionem relatio quae missa est ad pios & Christo dilectos imperatores a beatissimo papa senioris Romae Hadriano, per lectionem exhibuit: sed & epistola ejus, quae destinata est ad Tarasium sanctissimum & universalem patriarcham. Unde & ego per omnia his consentiens, & recti sensus incellu sequens. honoro & adoro & recipio ab olim in ecclesia traditas venerabiles & sa- cras iconas; & eum qui in his non conve- nit, ut haeretici conciliabuli participem aver- to, & anathematizans transmitto.

Leo presbyter sanctissimae ecclesiae Con-

ANNO CHRISTI 1090

In Latino additur, & cum tunc tunc de agnitione & salutem patriarcho Tarasio. Harl.

ANNO CHRISTI 107.

ACTIO II.

Κωνσταντινούπολις, & τὸν τόπον ἐπέχων τῆς μετροπόλεως Σιδῆς, εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης & τῆν διδασκαλίαν τῷ αἵματι πατερῆρχο Ταρσίῳ, ἀποδέχομαι τὰς σιγίτας εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· ἢ τὰς μὴ οὕτως ἔχοντας ἀναθιματίζω.

Νικόλαος ἡγεμὸν τῷ Ἀπρι, & τὸν τόπον ἐπέχων τῆς Τυανέντων μετροπόλεως, εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ ἀποδέχομαι τὰς σιγίτας εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· καὶ τοὺς μὴ οὕτως ἔχοντας ἀναθιματίζω.

Κωνσταντῖνος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Γαγγρῶν εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας ἀναφορὰς τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ ἀποδέχομαι τὰς σιγίτας εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· ἢ τὰς μὴ οὕτως φρονούσας τῷ ἀναθιματί παρατίμω.

Νικητῆς ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κλαυδιόπολεως εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ ἀποδέχομαι τὰς σιγίτας εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· & τὰς μὴ οὕτως φρονούσας τῷ ἀναθιματί παρατίμω.

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ οὕτως ὁμολογῶ, & ἀσπάζομαι τὰς ἁγίας & σιγίτας εἰκόνας· ἢ τὰς μὴ οὕτως φρονούσας ἀναθιματίζω & ἀποστρέφομαι.

Θεοφύλακτος διάκονος & ἐπαρχος, τὸν τόπον ἐπέχων τῆς μητροπόλεως Κεραιῶν, εἶπε· τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ οὕτως ὁμολογῶ, & τὰς μὴ οὕτως φρονούσας ἀναθιματί καταδυναστεύω.

Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Συναδέντων εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ οὕτως ὁμολογῶ, & ἀποδέχομαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τὰς ἱεράς & σιγίτας εἰκόνας· καὶ τοὺς μὴ οὕτως φρονούσας ἀναθιματί καταδυναστεύω.

Εὐστάθιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Λαοδικείας εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ οὕτως ὁμολογῶ, & ἀποδέχομαι τὰς τιμίας & ἱεράς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· ἢ τὰς μὴ οὕτως φρονούσας ἀναθιματί καταδυναστεύω.

Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Πέργης εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ οὕτως ὁμολογῶ, & ἀποδέχομαι τὰς τιμίας & ἱεράς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· ἢ τὰς μὴ οὕτως φρονούσας ἀναθιματί καταδυναστεύω.

Ἀναστάσιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως Ἠπειροῦ εἶπε· κατὰ τὰς ἀνεγνωθεῖσας συνοδικὰς ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ τῆς ἀρεσβυτήρας Ρώμης Ἀδριανῷ οὕτως ὁμολογῶ, & ἀποδέχομαι τὰς τιμίας & ἱεράς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· ἢ τὰς μὴ οὕτως φρονούσας ἀναθιματί καταδυναστεύω.

Concil. General. Tom. XII.

Constantinople, & locum tenens metropoleos Sidæ, dixit: Secundum lectas synodicas epistolas sanctissimi papæ senioris Romæ, & doctrinam sanctissimi patriarchæ Tarasii, suscipio venerabiles imagines secundum antiquam consuetudinem; & eos qui sic se non habeant, anathematizo.

Nicolaus hegumenus Apri, & locum tenens Tyacentium metropoleos, dixit: Secundum synodicas epistolas Hadriani beatissimi papæ, quæ lectæ sunt, suscipio venerabiles iconas secundum antiquam traditionem: & qui se ita non habeant, anathematizo.

Constantinus sanctissimus episcopus Gangrensiū dixit: Secundum relationes quæ lectæ sunt beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, suscipio venerabiles iconas juxta priscam traditionem. Eos vero qui sic non sapiunt, anathemati submitto.

Niceta sanctissimus episcopus Claudiopoleos dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, suscipio venerabiles iconas secundum antiquam consuetudinem; & qui sic non sapiunt, anathemati submitto.

Theodorus sanctissimus episcopus Myrensiū Lyciæ dixit: Secundum synodicas epistolas quæ lectæ sunt beatissimi papæ Romæ Hadriani, credo & profiteor, atque adoro & amplector sanctas & venerabiles iconas; & qui ita non sapiunt, anathematizo & declino.

Theophylactus diaconus & exarchus, locum tenens metropoleos Carie, dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani profiteor; & qui ita non sapiunt, anathemati submitto.

Michael sanctissimus episcopus Synadensium dixit: Secundum synodicas epistolas a beatissimo papa Hadriano senioris Romæ directas, confiteor, & admitto juxta priscam traditionem sacras & venerabiles iconas: & qui ita non suscipiunt, anathemati submitto.

Eustathius sanctissimus episcopus Laodiceæ dixit: Secundum recitatas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, confiteor, & recipio pretiosas & sacras iconas juxta priscam traditionem: & qui ita non sapiunt, anathemati submitto.

Constantinus episcopus Pergæ dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, confiteor, & recipio pretiosas & sacras imagines secundum antiquam traditionem: & qui ita non sapiunt, anathemati submitto.

Anastasius sanctissimus episcopus Nicopoleos veteris Epiri dixit: Secundum recensitas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, credo & profiteor, atque adoro & amplector sanctas & venerabiles iconas; & qui ita non sapiunt, anathematizo & declino.

ACTIO II.

tis Romæ Hadriani, confiteor, & suscipio, & adoro sacras & sanctas iconas juxta priscam traditionem. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizo.

Christophorus sanctissimus episcopus Phasidis dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ Hadriani, confiteor, & suscipio ac adoro venerabiles iconas secundum antiquam consuetudinem. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizo.

Theodorus sanctissimus episcopus Seleucie dixit: Secundum lectas synodicas literas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, confiteor, & suscipio sacras & venerabiles iconas secundum antiquam traditionem. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizo.

Gregorius presbyter Constantinopoleos sanctorum apollolorum, & locum tenens metropoleos Mosisi dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, confiteor, & suscipio, & adoro sacras & venerabiles iconas secundum antiquam traditionem. Eos autem qui ita non sapiunt, anathematizo.

Basilius sanctissimus episcopus Syllæ dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, confiteor, & suscipio ac adoro venerabiles & sacras imagines secundum antiquam traditionem ecclesiæ. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizo.

Theodorus sanctissimus episcopus Catanæ dixit: Omni orthodoxa plenam relationem, quæ missa est a sanctissimo papa senioris Romæ Hadriano ad pios & amicos Christi imperatores nostros, sed & Tarasium alium & universalem patriarcham, per lectionem agnovi. Unde & ego his assentior, & profusus adoro, amplector & admitto sacras iconas. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizans transmitto, tamquam alienos ab ecclesia catholica.

Manuel sanctissimus episcopus Hadriano-poleos Thraciæ dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, confiteor, & recipio sanctas venerabiles iconas secundum antiquam traditionem catholicæ ecclesiæ. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizo.

Marianus sanctissimus episcopus Pompejopoleos dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papæ senioris Romæ Hadriani, confiteor, suscipio & adoro sacras & venerabiles iconas secundum antiquam traditionem ecclesiæ. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizo.

Joannes sanctissimus episcopus Tauromeniz dixit: Cum veluti divinus orthodoxiæ terminus fiat literæ quæ ab Hadriano Papa senioris Romæ ad pios imperatores, nec non

Αβυρίας Ρώμης Αδριανῷ εὖτως ὁμολογῶ, καὶ ἀποδέχομαι, καὶ προσκυνῶ τὰς ἁγίας καὶ ἱεράς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· τοὺς δὲ μὴ οὕτως φρονούντας ἀναθεματίζω.

Χρυσόφορος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος τῆς Φασίδος εἶπε· κατὰ τὰς ἀναγνωθείσας συνδικαίας ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης Αδριανῷ εὖτως ὁμολογῶ, καὶ ἀποδέχομαι τὰς ἱεράς καὶ σεπτὰς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· τοὺς δὲ μὴ οὕτως φρονούντας ἀναθεματίζω.

Θεόδωρος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σελδουκίας εἶπε· κατὰ τὰς ἀναγνωθείσας συνδικαίας ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης Αδριανῷ εὖτως ὁμολογῶ, καὶ ἀποδέχομαι τὰς ἱεράς καὶ σεπτὰς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· τοὺς δὲ μὴ οὕτως φρονούντας ἀναθεματίζω.

Γρηγόριος ἀρισβίτης Κοσταντινουπόλεως τῆς ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῆς πίστεως ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Μωσισίου, εἶπε· κατὰ τὰς ἀναγνωθείσας συνδικαίας ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης Αδριανῷ εὖτως ὁμολογῶ, καὶ ἀποδέχομαι τὰς ἱεράς καὶ σεπτὰς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, τοὺς δὲ μὴ οὕτως φρονούντας ἀναθεματίζω.

Βασίλειος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος τῆς Συλλαιῆς εἶπε· κατὰ τὰς ἀναγνωθείσας συνδικαίας ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης Αδριανῷ εὖτως ὁμολογῶ, καὶ ἀποδέχομαι καὶ προσκυνῶ τὰς ἱεράς καὶ σεπτὰς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· καὶ τοὺς μὴ οὕτως φρονούντας ἀναθεματίζω.

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Καπύνης εἶπε· τῆς ὀρθοδόξου ἔμπλεων τῶν ἀποστολῶν ἀναφορὰν παρὰ τῷ ὁσιωτάτῳ πάπᾳ Αδριανῷ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης ἀπὸς τοὺς ἄρχεις καὶ φιλοχρίστους βασιλεῖς ἡμῶν, ναὶ μὲν καὶ Ταρασίον τὸν ὁσιώτατον καὶ ἁγιοπῆτον οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ὁμολογῶ καὶ ἀποδέχομαι τὰς ἱεράς εἰκόνας· καὶ τοὺς μὴ οὕτως φρονούντας τοὺς ἀναθεματισμοῖς ἀποπέμψωμαι, ὡς ἀλλοτρίους τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας.

Μανουὴλ ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Αδριανουπόλεως εἶπε· κατὰ τὰς ἀναγνωθείσας συνδικαίας ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης Αδριανῷ εὖτως ὁμολογῶ, καὶ ἀποδέχομαι τὰς ἁγίας σεπτὰς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· τοὺς δὲ μὴ οὕτως φρονούντας ἀναθεματίζω.

Μαριανὸς ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Πομπηιοπόλεως εἶπε· κατὰ τὰς ἀναγνωθείσας συνδικαίας ἐπιστολάς τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης Αδριανῷ εὖτως ὁμολογῶ, καὶ ἀποδέχομαι καὶ προσκυνῶ τὰς ἱεράς εἰκόνας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· τοὺς δὲ μὴ οὕτως φρονούντας ἀναθεματίζω.

Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ταυρομενιζῆς εἶπε· ὡς θεῖον ἔργον ὀρθοδόξου ὑπάρχοντα τὴν ἀποστολικὴν γραμμὰν παρὰ Αδριανῷ πάπᾳ τῆς ἀρισβυτήρας Ρώμης ἀπὸς τοὺς ἄρχεις βασιλεῖς ἡμῶν,

ANNO CHRISTI 1101

ε. μ. 1101

ANNO CHRISTI 325

ACTIO II

ἡμῶν, ἐπεὶ ἡμεῖς καὶ πρὸς Τεράσιον τὸν ἀγῶνι-
τὸν καὶ οὐκ ἐπιμελῶν ἡμῶν πατριάρχην, ἕως ὁμολο-
γῶ, ἀποδοχοῦμεν τὰς εἰκόνας καὶ σεβασμῶν εἰκό-
νας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς καθολικῆς
καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· τὰς δὲ μὴ ὕψος φρο-
νύτης τὰς ἀναθήματα ὑποβάλλω.

& ad Terasium universalem patriarcham no-
strum missa sunt, ita profiteor, suscipiens
sacras iconas secundum antiquam traditio-
nem ecclesie catholice. Eos vero qui ita non
sapiunt, anathematizo.

Κύριλλος ἐπίσκοπος Γοθίας ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Βελγίας ἔκφω-
τισεν ὁμοίως.
Γρηγόριος πρεσβύτερος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τῆς
ἐπισκοπῆς Σμύρνης ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Γαύδιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μασσηίας ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Εὐστάθιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Αταμείας ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Ἰωάννης διάκονος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Απογαλίας
ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Πέτρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Γερμιῶν ἔκφω-
τισεν ὁμοίως.
Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Πανόρμου ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἀρκαδιοπόλεως ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Σπύριτος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος * Βερόντων ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
... ὁ ἀλαξίετος πατριάρχης Λεοντοπόλεως
ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Σισίνιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος * Πάριου ἔκφω-
τισεν ὁμοίως.
Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Λεοντινῆς ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Επιφάνης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκ. * Μιλήτων ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ταυρακῆς ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Νικήτης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Προκονήσου ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Χρυσόφορος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς ἀγίας
Κυριακῆς ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Εὐστάθιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μεθύμνης ὁ
μοίως.
Θεοτίμος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκ. Κροτωνῶν ὁμοίως.
Θεοφίλος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Χίου ἔκφωτι-
σεν ὁμοίως.
Λεῶν ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κίου ἔκφωτισεν ὁ-
μοίως.
Βασίλειος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος * τῆς Νησιῶν
ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος * τῆς Ἀπριῶν ἔκφω-
τισεν ὁμοίως.
Ἰγνατίος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος * Πέτρης ἔκφω-
τισεν ὁμοίως.
Θεοφύλακτος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κυβέλλων
ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Τροπαίων ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Σπύριτος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Συγδαίων ἔκ-
φωτισεν ὁμοίως.
Σέργιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Νικοτέρων ἔκφω-
τισεν ὁμοίως.
Γρηγόριος πρεσβύτερος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τῆς
ἐπισκοπῆς Νικοπόλεως, ἔκφωτισεν ὁμοίως.
Concil. General. Tom. XII.

Cyrillus ex persona sanctissimi episcopi Go-
thiz promulgavit similiter.
Theodorus sanctissimus episcopus * Mittre
promulgavit similiter.
Gregorius presbyter & locum tenens episco-
pi Smyrnæ, promulgavit similiter.
Gaudiosus episcopus Messinæ similiter.
Eustachius sanctissimus episcopus Aramiz
similiter.
Joannes diaconus & locum tenens Aposto-
licæ sedis, similiter.
Petrus episcopus Germiorum similiter.
Theodorus sanctissimus episcopus Panormi si-
militer.
Joannes sanctissimus episcopus Arcadiopoleos
similiter.
Stephanus sanctissimus episcopus Bibonensium
similiter.
..... vicarius Leontopoleos similiter.
Sisinnius sanctissimus episcopus Parii simili-
ter.
Constantinus sanctissimus episcopus Leonti-
næ similiter.
Eriphanus sanctissimus episcopus * Miletum
similiter.
Theodorus sanctissimus episcopus Taurianæ
similiter.
Niceta sanctissimus episcopus Præconneni si-
militer.
Christophorus sanctissimus episcopus sanctæ
Cyriacæ similiter.
Eustachius sanctissimus episcopus Methymnæ
similiter.
Theotimus sanctissimus episcopus Crotonen-
sium similiter.
Theophilus sanctissimus episcopus Chii si-
militer.
Leo sanctissimus episcopus Cii similiter.
Basilus sanctissimus episcopus Nesiorum si-
militer.
Joannes sanctissimus episcopus Apri simili-
ter.
Ignatius sanctissimus episcopus Prinæ simili-
ter.
Theophylactus sanctissimus episcopus Cypsel-
lorum similiter.
Theodorus sanctissimus episcopus Tropezorum
similiter.
Stephanus sanctissimus episcopus Sugdensium
similiter.
Sergius sanctissimus episcopus Nicoterensium
similiter.
Gregorius presbyter & vicarius Nicopoleos
similiter.

Γαυδιος

L. D. 400

L. M. 400

B

C

D

E

Gr. Bizez
ca. ml. Iolyi

Eustratius

MS. reser-
vans. H.
sedis deest
in ml. Iolyi
quemadmo-
dum & in
Gizeo.

Mitorum

Eustratius

Leo sanctissimus episcopus Metembriae similiter.
 Theodorus sanctissimus episcopus Amorii similiter.
 Cyprianus sanctissimus episcopus Drisiparentium similiter.
 Galata presbyter, & ex persona sanctissimi episcopi Rhegii, similiter.
 Theodorus sanctissimus episcopus Nysae similiter.
 Georgius sanctissimus episcopus Camulianensium similiter.
 Soterichus sanctissimus episcopus Ciscissensium similiter.
 Constantinus sanctissimus episcopus Mastaurensium similiter.
 Georgius sanctissimus episcopus Briulensium similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Nysae similiter.
 Theophylactus sanctissimus episcopus Tralle (* Basilus sanctissimus episcopus Magnesiae similiter.
 Sabbas sanctissimus episcopus Anensium similiter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Palzaspoleos similiter.
 Basilus sanctissimus episcopus Magnesiae Mazandri similiter.
 Theophanius sanctissimus episcopus Calpe similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Algizensium similiter.
 Nicodemus sanctissimus episcopus * Eugazensium similiter.
 * Lucas sanctissimus episcopus Baretensium similiter.
 Theophylactus sanctissimus episcopus Hypzependium similiter.
 Theophanes sanctissimus episcopus Lebedensium similiter.
 Stratonicus sanctissimus episcopus Cymz similiter.
 Cosmas sanctissimus episcopus * Myrnez similiter.
 Olbianus sanctissimus episcopus Elaz similiter.
 Pardus sanctissimus episcopus Pittanz similiter.
 Basilus sanctissimus episcopus Pergami similiter.
 Basilus sanctissimus episcopus Atrammyti similiter.
 * Marianus * Marianus sanctissimus episcopus * Atandri similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Alsi similiter.

ACTIO I I.

ACTIO I I.

Lycellus

Marianus

Δίων ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μεσημβρίας ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Ἀμορίου ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Κυριακὸς ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Δρισιπάρων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Γαλάτιος πρεσβύτερος, ἢ ἐκ προσώπου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπίσκοπου τῆς Ρηγίου, ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Νύσσης ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Γεώργιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Καμυλιανῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Σωτηρίχος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κισκισσῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μασταυρῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Γεώργιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Βρυλλῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Νύσσης ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεοφύλακτος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Τράλλης ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Σάββας ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἀνίων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Γρηγόριος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Παλαιᾶς πόλεως ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Βασίλειος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μαγνησίας τῆς Μαζανδρῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεοφάνης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Καλπῆς ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Λεὼν ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἀλγίζων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Νικοδήμους ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Εὐγάζων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Λύκακος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Βαρέτων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεοφύλακτος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἰπαιπῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεοφάνης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Λεβιδῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Στρατωνικός ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κίμης ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Κοσμάς ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μυρνεῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Οὐλβιανὸς ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἐλαίας ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 * Σαρδῶν ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Πιττανῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Βασίλειος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Περγάμων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Βασίλειος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ατραμμιτύων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Μαρῶν ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἀτάνδρων ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἀλσῶν ἐξεφώνησεν ὁμοίως.

ANNO CHRISTI 1098

Ἰωάν-

HARDUINI NOLA

1 Sed perperam hic iterum positus, cum rursus occurrat tertio post hunc loco. Hard.
 2 In Notit. est Ἀλγίζων.
 3 Pro Myrnez.
 4 Pro Atandri.
 5 Notitia una habet in Helleponto, Ἀργίον.
 7 Pro Myrnez.

ANNO CHRISTI 517.

ACTIO II.

Ιωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Αρκαδιουπόλεως Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Λίον ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Φωκίας Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Νικηφόρος δάκτωρ καὶ πρεσβυτέρης Γαργαρου Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος δάκτωρ καὶ πρεσβυτέρης Ἀγίας Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Θεοφύλιος . . . καὶ πρεσβυτέρης Σιών Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Ιωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ραιδεῦ Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Ιωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Πανίου Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Μελχισεδέκ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Καλλιουπόλεως Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Λίον ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Μαδύτιν Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Θεοφύλακτος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Χαερυπόλεως Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Θωμάς ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Δαονίου Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Γρηγόριος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Θεοδορυπόλεως Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Σισίνιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Χαλκίδος Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Ιωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Βρύσειος Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Βενιαμῖν ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀζίκων Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Γρηγόριος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀμαστρίδος Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Θεοφάνης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Σαρῶν Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Γρηγόριος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Δίρκων Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Ηρακλῆος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἰανουπόλεως Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἰουλιουπόλεως Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Ἀντώνιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Τροϊζίνος Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Νικήτας ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ναυκλείας Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Πέτρος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀσπόντος Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Συναΐσιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Κίνης Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Συναΐσιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀναστασιουπόλεως Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Εὐστάθιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Σόλων Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. τῆς Κιτίου Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Γεώργιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Τριμιθουντίου Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Ἀλέξανδρος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀμαθουντίου Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.
 Σισίνιος * ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀδρανείας Ἐφεσσοῦ ὁμοίως.

Joannes sanctissimus episcopus Arcadiopoleos similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Phociae similiter.
 Nicophorus diaconus & vicarius Gargaresium similiter.
 Constantinus diaconus & vicarius Agae similiter.
 Theognius . . . vicarius Sion similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Rhedesti similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Panii similiter.
 Melchisedec sanctissimus episcopus Calliopo-
 leos similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Madyti simili-
 ter.
 Theophylactus sanctissimus episcopus Chario-
 poleos similiter.
 Thomas sanctissimus episcopus Daonii si-
 militer.
 Gregorius sanctissimus episcopus Theodoro-
 poleos similiter.
 Sisinnius sanctissimus episcopus Chalcidis si-
 militer.
 Joannes sanctissimus episcopus Bryseos si-
 militer.
 Benjamin sanctissimus episcopus Lizicensium
 similiter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Amastridis
 similiter.
 Theophanes sanctissimus episcopus Sorensium
 similiter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Dercensium
 similiter.
 Heraclius sanctissimus episcopus Janopoleos
 similiter.
 Constantinus sanctissimus episcopus Julio-
 leos similiter.
 Antonius sanctissimus episcopus Traezenis si-
 militer.
 Niceta sanctissimus episcopus Nacoliae simi-
 liter.
 Petrus sanctissimus episcopus Asponae simili-
 ter.
 Synesius sanctissimus episcopus Cinnæ simi-
 liter.
 Synesius sanctissimus episcopus Anastasio-
 poleos similiter.
 Eustathius sanctissimus episcopus Solensium
 similiter.
 Theodoros sanctissimus episcopus Citiu simi-
 liter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Trimithun-
 tensium similiter.
 Alexander sanctissimus episcopus Amathun-
 tensium similiter.
 * Joannes sanctissimus episcopus Adrianæ si-
 militer.

Mi-

Michael sanctissimus episcopus Melitopoleos A
 similiter.
 II. Theodorus sanctissimus episcopus Germis si-
 militer.
 Basilius sanctissimus episcopus Hadranothy-
 rensium similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Pœmanjani¹ simili-
 ter.
 Symeon sanctissimus episcopus Ocea simili-
 ter.
 Joannes sanctissimus episcopus Lampfaci si-
 militer.
 Niceta sanctissimus episcopus² Hilei simili-
 ter.
 Leo sanctissimus episcopus Troadensium si-
 militer.
 Theodorus sanctissimus episcopus Abydi si-
 militer.
 Anastasius sanctissimus episcopus Tripoleos
 similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Traculensium si-
 militer.
 Stephanus sanctissimus episcopus Salensium
 similiter.
 Joannes Tabalensium sanctissimus episcopus
 similiter.
 Stephanus sanctissimus episcopus Silandi C
 similiter.
 Nicolaus sanctissimus episcopus Pericomma-
 tis similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Setensium si-
 militer.
 Basilius sanctissimus episcopus Liprensium si-
 militer.
 Theophanes sanctissimus episcopus Mxoniz
 similiter.
 Michael sanctissimus episcopus Stratonicie
 similiter.
 Lycastus sanctissimus episcopus Philadelphie
 similiter.
 Michael sanctissimus episcopus Trallæ simi-
 liter.
 Georgius sanctissimus episcopus Gordensium
 sim liter.
 Joannes sanctissimus episcopus Daldæ simi-
 liter.
 Eustathius sanctissimus episcopus Orcanz si-
 militer.
 * Joseph Joannes sanctissimus episcopus Attalie si-
 militer.
 Zacharias sanctissimus episcopus Hierocæsa-
 riæ similiter.
 David sanctissimus episcopus Helenopokeos E
 similiter.
 Cyrio sanctissimus episcopus Lophi simi-
 liter.
 Constantinus sanctissimus episcopus Cæsariæ
 Bithyniæ similiter.
 Theophylactus sanctissimus episcopus Apollo-
 niadis similiter.

Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Μελιτεπόλεως ἔξεφώ-
 ησεν ὁμοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Γέρμης ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Βασίλειος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀδρανυθύρων
 ἔξεφώησεν ὁμοίως.
 Λεὼ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ποιμανῶν ἔξεφώησεν ὁ-
 μοίως.
 Συμεὼν ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ὠκεῖς ἔξεφώησεν ὁ-
 μοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Λαμφάκῃ ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Νικήτης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. τῷ Ἰλεῦ ἔξεφώη-
 σεν ὁμοίως. B
 Λεὼ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Τρωάδων ἔξεφώησεν ὁ-
 μοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀβυδοῦ ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Ἀναστάσιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Τριπόλεως, ἔξεφώ-
 ησεν ὁμοίως.
 Λεὼ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Τρακῶνων ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Στέφανος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Σάλων ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ταβάλλων ἔξεφώη-
 σεν ὁμοίως.
 C Στέφανος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Σιλαιδῶν ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Νικόλαος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. τῷ Περικόμενατος
 ἔξεφώησεν ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκοπος Σέτων ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Βασίλειος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Λίπρων ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Θεοφάνης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Μακωνίας ἔξεφώη-
 σεν ὁμοίως.
 Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Σφατικίας ἔξεφώ-
 ησεν ὁμοίως.
 Δίκατος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Φιλαδελφείας ἔξεφώ-
 ησεν ὁμοίως. D
 Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Τραλλῶν ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Γρηγόριος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Γόρδων ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Δαλδῶν ἔξεφώησεν ὁ-
 μοίως.
 Εἰσαθῖος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ὀρκάνης ἔξεφώη-
 σεν ὁμοίως.
 Ἰωσήφ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀτταλείας ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Ζαχαρίας ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἱερομηταρείας ἔξε-
 φώησεν ὁμοίως.
 Δαυὶδ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἐλεσποπόλεως ἔξεφώη-
 σεν ὁμοίως.
 Κυρίων ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. τῷ Λόφῳ ἔξεφώησεν
 ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Καισαρείας Βι-
 θυνίας ἔξεφώησεν ὁμοίως.
 Θεοφύλακτος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Ἀπολλωνιάδος ἔ-
 ξεφώησεν ὁμοίως.

ANNO CHRISTI 117.

Γεωρ-

¹ Pro Ibis. Hard. ² In Notitia sive Admarodorum, Hard. ³ Pro, III. Hard.
⁴ Pro, Tereus, in Lydia. Harduinus.

ANNO CHRISTI 1103

ACTIO II

Γεώργιος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Βασιτυπόλιος ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Λέων ὁ ἐπίσκοπος ἐπίσκοπος Ἀρξίας ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Νικηφόρος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Ἀδρανῶ ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Βασίλειος τοσοτηρῆς τῷ Δασκυλίῳ ἱεροῦ ὁμοίως.

Κωνσταντῖνος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Καρῖνος ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Νικήτας ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Μίλων ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Νεοφύτος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Γορδοσίβων ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Λέων ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Λιρκῆς ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Ἐπῶν ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Κωνσταντῖνος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Ζήλων ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος ἐπίσκοπος Σινώπης ἐπίσκοπος καθεὶς παρέδωκεν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς ἀνέπτυται ἡμεῖς τῷ λόγῳ, καὶ οἱ παρ' αὐτῶν διδάξαντες ἄγιοι καὶ μακάριοι ἡμεῖς πατέρες, ὡς πληροφανεῖς παρέχον τῷ νυνὶ ἀποκαίνιστα γράμματα παρὰ Ἀδελφῶν τῶ μακαριώτατου πατρὸς τῆς ἀριστοτέλους Ρώμης, τῶ ἀπὸς τοῦ Λοβίνου καὶ φιλοχρίτου ἡμεῖς βασιλεῖς, καὶ ἀπὸς Ταρασίον τῶν ἐργασίων καὶ οἰκουμενικῶν πατριάρχων, ὡς πιστῶν καὶ ἀποσκυῶν, καὶ ὡς ὁμολογῶν, καὶ ὡς κρατῶν καὶ κρατῶν μέχρις ἰσότητος καὶ ἀνακρίσεως, σεβασμῶν καὶ ἀποσκυῶν τῶν τιμῶν καὶ ἰσῶν καὶ σιπτάς εἰκόνας. τῶν δὲ μὴ ὡς φρονήτας ἀναθεματίζω καὶ ἀναθεματίζω.

Κωνσταντῖνος ὁ ἐπίσκοπος ἐπίσκοπος Σασίμων ἐπίσκοπος κατὰ τῶν ἀναγνωσθέντων συνοδικῶν ἐπιστολῶν τῶ μακαριώτατου πατρὸς τῆς ἀριστοτέλους Ρώμης Ἀδελφῶν, ὡς ὁμολογῶν, καὶ ἀποσκυῶν, καὶ ἀποδοχῶν τῶ ἰσῶν καὶ σεβασμῶν εἰκόνας κατὰ τῶν ἀρχαίων παραδοσῶν τῆς ἐκκλησίας. τῶν δὲ μὴ ὡς φρονήτας ἀναθεματίζω.

Νικήτας ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Δαδύβρων ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Θεοφίλος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Δρωσιῶν ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Νικήτας ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Ἀδελανπόλιος ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Ηρακλείας Πόντου ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Κωνσταντῖνος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Κραλίας ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Νικήτας ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Ρυζαῖν ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Νικηφόρος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Κλαυδίον ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Λέων ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Τρωαδῶν ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Ἀναστάσιος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Πατρίων ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Γεώργιος ὁ ἐπίσκοπος ἰσίου. Νύσσου ἱεροῦ ἄγιοι ὁμοίως.

Georgius sanctissimus episcopus Basiuopolcos similiter.

Leo sanctissimus episcopus Arisla similiter.

Nicephorus sanctissimus episcopus Adrani similiter.

Basilus vicarius Dascylii similiter.

Constantinus sanctissimus episcopus Carinae similiter.

Niceta sanctissimus episcopus Melis similiter.

Neophytus sanctissimus episcopus Gordosorum similiter.

Leo sanctissimus episcopus Linus similiter.

Joannes sanctissimus episcopus Etenensium similiter.

Constantinus sanctissimus episcopus Zelenium similiter.

Gregorius sanctissimus episcopus Sinope dixit: Quemadmodum tradiderunt nobis ipsi qui ab initio viderunt & ministri fuerunt sermonis, & hi qui ab eis edocti sunt, sancti videlicet & beati patres nostri; ita certissime comperiens continere literas, que nunc ab Hadriano sanctissimo papa senioris Romae tam ad pios & amicos Christi imperatores nostros, quam ad Tarasium sanctissimum & universalem patriarcham missae sunt, ita credo, ita confiteor, & ita teneo & tenebo usque ad ultimum spiritum meum, colens atque adorans pretiosas & sacras iconas, Eos vero qui ita non sentiant vel consentiant, anathematizo.

Constantinus sanctissimus episcopus Sasiemensium dixit: Secundum lectas synodicas epistolas beatissimi papae senioris Romae Hadriani, confiteor, & adoro, atque suscipio sacras & colendas imagines secundum antiquam traditionem ecclesiae. Eos vero qui ita non sapiunt, anathematizo.

Niceta sanctissimus episcopus Dadybrensum similiter.

Theophilus sanctissimus episcopus Prusiadis similiter.

Niceta sanctissimus episcopus Hadrianopolcos similiter.

Joannes sanctissimus episcopus Heraclim Pontii similiter.

Constantinus sanctissimus episcopus Cratis similiter.

Niceta sanctissimus episcopus Rysai similiter.

Nicephorus sanctissimus episcopus Claniensium similiter.

Leo sanctissimus episcopus Trocnadensium similiter.

Anastasius sanctissimus episcopus Patarensium similiter.

Gregorius sanctissimus episcopus Nyssae similiter.

Necessarium Heraclium

Georgius

1 Super, Hicet. Hicet.

Theodosius sanctissimus episcopus Pinaren-
sum similiter.
 Nicodemus sanctissimus episcopus Sidymi
similiter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Hunia-
densium similiter.
 Constantinus episcopus Candibensium simi-
liter.
 Stauracius sanctissimus episcopus Zenopoleos
similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Limyrensi-
um similiter.
 Stephanus sanctissimus episcopus Caunensium
similiter.
 Constantinus sanctissimus episcopus Ten-
sium similiter.
 Constantinus sanctissimus episcopus Comben-
sium similiter.
 Petrus sanctissimus episcopus Oreadensium
similiter.
 Joannes diaconus & vicegerens Phaseliden-
sium similiter.
 Sabbas vicarius Thi similiter.
 Georgius sanctissimus episcopus Libyæ simi-
liter.
 Basilius sanctissimus episcopus Tabensium si-
militer.
 Dorotheus sanctissimus episcopus Neapoleos
similiter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Heraclie
similiter.
 David sanctissimus episcopus Jassi simili-
ter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Mylassi si-
militer.
 Sergius sanctissimus episcopus Megylien-
sium similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Mydibi simi-
liter.
 Stauracius sanctissimus episcopus Stadæ si-
militer.
 Gregorius sanctissimus episcopus Stratonice
similiter.
 Theodosius sanctissimus episcopus Chonen-
sium similiter.
 Michael sanctissimus episcopus Chzretopen-
sium similiter.
 Pantaleo sanctissimus episcopus Valentie si-
militer.
 Georgius sanctissimus episcopus Peltensium
similiter.
 Christophorus sanctissimus episcopus Atanas-
si similiter.
 Leontius sanctissimus episcopus Eumenie si-
militer.
 Paulus sanctissimus episcopus Acmonie simi-
liter.
 Gregorius sanctissimus episcopus Timenuthen-
sium similiter.

Θεοδοσιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Πινάρων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Νικοδήμου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Σιδύμου ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Γεωργίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Οὐνιάδων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντίνου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Κανδύβων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Σταυρακίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Ζηνοπόλεως ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Λέων ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Λιμύρων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Στεφάνου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Καύνων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντίνου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Τέντων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντίνου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Κόμβρων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Πέτρου διακόνου καὶ τοποτηρητῆς Τρεανῶν ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Ἰωάννου διακόνου καὶ τοποτηρητῆς Φασελίδων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Σάββατος καὶ τοποτηρητῆς Τίου ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Γεωργίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Κιβύρης ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Βασίλειου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Τάβων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Δωροθέου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Νεαπόλεως ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Γεωργίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Ηρακλείας ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Δαβίδ ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Ἰαση ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Γεωργίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Μυλάσων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Σέργιου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Μεγυλίων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Ἰωάννου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Μύδου ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Σταυρακίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Σταδίας ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Γεωργίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Στρατονίας ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Θεοδοσίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Χώνων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Χαϊρετίκων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Πανταλείων ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Οὐαδαντίας ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Γεωργίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Πίλων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Χρυσόφορος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. τῶν Ἀθανασῶν ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Λεόντιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Εὐμηνίας ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Παύλου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Ακμονίας ἑξοφώνησεν ὁμοίως.
 Γεωργίου ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Τιμνουθίων ἑξοφώνησεν ὁμοίως.

Λίον

1 Pro, Oreadensium. Hard. 2 Pro, Oionensium. Hard. 3 Pro Zenopolensium. Hard.
 4 Pro, Tensium. Hard. 5 Pro Mydibus in Caria. Hard. 6 In Notitia Caritatis Harduianus.

A N N O
CHRISTI
1177.

A C T I O
II

Λίων ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Τραιανουπόλεως Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Λίων ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Αλίας Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Νικηφόρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Λύδων Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Γεώργιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Απκίας Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Εὐκαρπίας Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Ἱεραπόλεως Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Χριστοφόρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Προμισσῶ Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Νικόλαος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Φυτίας Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεοφύλακτος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Κιναβόρου Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Νικήτας ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Αὐγουστοπόλεως Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Κωλυταίου Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Γεώργιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Μεδάειν Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Λίων ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. τῷ Δακιμαίῳ Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Δαμιανός ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. τῷ Μέρῳ Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεοφύλακτος οἰκονόμος ἢ τοποτηρῆς τῷ Ἀψῷ Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Στέφανος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Ὁβῶν Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. τῷ Ἐκπεῖν Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Αμαλάνδρων Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Επισήπιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. * Περπεδῶν Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Σισίνιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Φιλομηλίου Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Σελῆας Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Πάτων Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκοπος Σαγαλλίου Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Σισίνιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Απαμείας τῆς Κιβωτῆ Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Κανάτης Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Λίων οἰκονόμος ἢ τοποτηρῆς Σαζοπόλεως Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Μαρτινός ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Μαγύδων Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Νικηφόρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Φλόγων Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Λίων ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκοπος. Ἀνδίδων Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.
 Μανζών ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Πρακάνων Ἐξεφώνησεν ὁμοίως.

Leo sanctissimus episcopus Traianopoleos similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Alei similiter.
 Nicephorus sanctissimus episcopus Lunden- sum similiter.
 Georgius sanctissimus episcopus Appie simi- liter.
 Constantinus sanctissimus episcopus Eucarpie similiter.
 Michael sanctissimus episcopus Hierapoleos si- militer.
 Christophorus sanctissimus episcopus Promis- si similiter.
 Nicolaus sanctissimus episcopus Phytie simi- liter.
 Theophylactus sanctissimus episcopus Cinnab- ori similiter.
 Niceta sanctissimus episcopus Augustopoleos similiter,
 Constantinus sanctissimus episcopus * Contra- * Couda- gii similiter.
 Georgius sanctissimus episcopus Medaii si- militer.
 Leo sanctissimus episcopus Docimii simi- liter.
 Damianus sanctissimus episcopus Meri simi- liter.
 Theophylactus vicedominus & loci conserva- tor Apri similiter
 Stephanus electus Otri similiter.
 Joannes electus * Hedorii similiter.
 Constantinus sanctissimus episcopus * Ama- landensium similiter.
 Eriphanus sanctissimus episcopus Perrensium similiter.
 Sisinus sanctissimus episcopus Philomeli similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Sibilie simi- liter.
 Michael sanctissimus episcopus Papsensium si- militer.
 Theodorus sanctissimus episcopus Sagallii si- militer.
 Sisinus sanctissimus episcopus Aramie Ci- boti similiter.
 Constantinus sanctissimus episcopus Canane similiter.
 Leo vicedominus & vicarius Sozopoleos si- militer.
 Marianus sanctissimus episcopus Magyden- sium similiter.
 Nicephorus sanctissimus episcopus Flogen- sium similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Andidensium si- militer.
 Manzo sanctissimus episcopus Pracanensium similiter.

Theo-

1 Pro Suetonio. Hard.
 2 Pro Suetonio. Harduinus.
 3 Pro Amalandsium. Harduinus.
 Concil. General. Tom. XII.

Theodosius sanctissimus episcopus Germani-
 copoleos similiter.
 Eustathius sanctissimus episcopus Celende-
 reos similiter.
 Zacharias sanctissimus episcopus Trapezopo-
 leos similiter.
 Sifinnius sanctissimus episcopus Syca simili-
 ter.
 Zacharias sanctissimus episcopus Cardabu-
 dendum similiter.
 Sifinnius sanctissimus episcopus : Marbaden-
 sium similiter.
 Eustathius sanctissimus episcopus Lamenium
 similiter.
 Stephanus sanctissimus episcopus Philadel-
 phie similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Sibillensium simi-
 liter.
 Theodorus sanctissimus episcopus Cadus si-
 militer.
 Michael sanctissimus episcopus Tiberiopo-
 leos similiter.
 Joannes sanctissimus episcopus Azanensium
 similiter.
 Basilius sanctissimus episcopus Dionysopo-
 leos similiter.
 vicarius Nicopoleos similiter.
 ex persona Colonie similiter.
 Eustratius sanctissimus episcopus Debeli si-
 militer.
 Leo vicodominus & vicarius Zoropoleos si-
 militer.
 Theodorus sanctissimus episcopus Bulgaro-
 phygi similiter.
 Georgius sanctissimus episcopus Plutinopo-
 leos similiter.
 Basilius sanctissimus episcopus Perbereos si-
 militer.
 Michael sanctissimus episcopus Pamphyli si-
 militer.
 Ruben sanctissimus episcopus Scopeli simili-
 ter.
 Sifinnius sanctissimus episcopus Garialli simi-
 liter.
 Petrus sanctissimus episcopus Monembasia
 similiter.
 Gabriel sanctissimus episcopus Egenze simili-
 ter.
 Leo sanctissimus episcopus Porthmi simi-
 liter.
 Bardanius sanctissimus episcopus Doarsenium
 similiter.
 Andronicus presbyter, & ex persona Leon-
 topoleos seu Zalichi, similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Sebastie simi-
 liter.
 Niceta diaconus ex persona Halicarnassi si-
 militer.

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Γερμανικοπόλεως ἑξ-
 ῳήθησι ὁμοίως.
 Εὐστάθιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Κελενδέρως ἑξῳήθη-
 σιν ὁμοίως.
 Ζαχαρίας ὁ ὁσιώτης ἐπίσκ. Τραπεζοπόλεως
 ἑξῳήθησι ὁμοίως.
 Σιφίνιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Συκῆς ἑξῳήθησι ὁ-
 μοίως.
 Ζαχαρίας ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Καρδαβένδων ἑξῳή-
 ηται ὁμοίως.
 Σιφίνιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Μαρβάδων ἑξῳήθησι
 ὁμοίως.
 Εὐστάθιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Λάμνων ἑξῳήθησι ὁ-
 μοίως.
 Στέφανος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Φιλαδέλφειας ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Λεὼ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Σιβίλλων ἑξῳήθ. ὁ-
 μοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκοπ. Κάδου ἑξῳήθησι
 ὁμοίως.
 Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Τιβεριουπόλεως ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκοπ. Ἀζάνων ἑξῳήθ. ὁ-
 μοίως.
 Βασίλειος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Διονυσιοπόλεως ἑξῳ-
 ῳήθησι ὁμοίως.
 C. καὶ τοκοτηρῆς Νικοπόλεως ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 καὶ ἐκ προσώπου Κολωνίας ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Εὐστράτιος ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκ. Δεβελίᾳ ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Λεὼν οἰκονόμος καὶ τοποτηρῆς Ζωροπόλεως ὁ-
 μοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Βουλγαροφυγῆς ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Γεώργιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Πλουτινοπόλεως ἑξῳ-
 ῳήθησι ὁμοίως.
 Βασίλειος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Περβέρως ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 D. Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. τῷ Παμφυλίᾳ ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Ροβίμ ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Σκοπίλειος ἑξῳήθ. ὁ-
 μοίως.
 Σιφίνιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Γαριάλῳ ἑξῳήθ. ὁ-
 μοίως.
 Πέτρος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκ. Μονεμβασίας ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Γαβριὴλ ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκοπος. Εγγενζῆς ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Λεὼν ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκοπος Πόρθμου ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 E. Βαρδάνιος ὁ ὁσιώτ. ἐπίσκοπος. Δοάρων ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Ἀνδρόνικος πρεσβύτερος, καὶ ἐκ προσώπου Λιοντο-
 πόλεως, ἢ Ζαλίχης, ἑξῳήθησι ὁμοίως.
 Λεὼν ὁ ὁσιώτατ. ἐπίσκοπος Σεβαστῆς ἑξῳήθ.
 ὁμοίως.
 Νικήτας διάκονος ἐκ προσώπου Ἀλικαρνασσοῦ ἑξῳ-
 ῳήθ. ὁμοίως.

Λεων

1 Suetri, Marhadensium. Harduinus.
 2 Pro Constantinensi in Provincia Euphrontis: Harduinus.
 3 Pro Platonopolitico. Harduinus.

ANNO
CHRISTI
787.

ACTIO
II.

Λέων ὁ ὀστώτ. ἐπίσκοπος Κορυδαλῶν Ἐφεσῶν. ὁμοίως.
 Θεόδωρος ὁ ὀσιώτ. ἐπίσκοπος Κρημῶν Ἐφεσῶν. ὁμοίως.
 Κωνσταντῖνος ὁ ὀσιώτ. ἐπίσκοπος Αἰδεμῆς Ἐφεσῶν. ὁμοίως.
 Ἡ ἀγία συνόδος εἶπε. διημῶν ἐστίν, ἵνα & οἱ
 ἑλλαβίται μοναχοὶ ἐκφωνήσωσιν.
 Οἱ ἑλλαβίται μοναχοὶ εἶπον· οἱ ἐστὶ τῆς
 αὐτῆς, ἵνα & οἱ μοναχοὶ ἐκφωνήσωμεν, ὡς κε-
 λέται.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἡ
 τῆς ἐστὶν ἐκείνῃ τῆς ἑσπερομένων εἰς συνόδον,
 ἐκφώνῃ τῆς αὐτῆς ὁμολογίαν.

Σάββας ὁ ἑλλαβίτης μοναχὸς & ἡγούμενος
 τῆς Στουδίου εἶπε. κατὰ τὴν ἀρχαίαν & ἐκταλαι
 τῆς χρόνον παραδοθεῖσαν ἡμῖν ἀμώμητον πίστιν
 ἐστὶ τῆς ἀγίας & ἀποστόλων, ἀποστολῆς & διδασκα-
 λῶν ἐν τῇ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ,
 κρατῶμεν & τὴν γαλιλαίαν συλλαβὴν παρὰ τοῦ
 ἱερισμακάρου & ἀποστολικῆς πατρὸς Αἰδεμῆς ἀπὸς
 τὸς Διοσκείδους & φιλοχρίτους ἡμῶν βασιλεῖς, καὶ
 Ταράσιον τὸν οἰκουμένην πατριάρχην, ὡς κατα-
 γράσασαν & φωτίσασαν τὸς διανοίας ἡμῶν, μὴ
 πίστεως ἀπὸ κείνων. & ὡς ὁμολογῶ & πιστῶ,
 & προσκυνῶ τὸς ἀγίας εἰκόνας· ἵνα δὲ μὴ ὡς
 φρονητῶν ἀναδιμαλίσω.

Γρηγόριος ὁ ἑλλαβίτης μοναχὸς & ἡγούμενος
 τῆς ἀγίας Σεργίου εἶπε· κατὰ τὴν ἀρχαίαν & ἐκ-
 ταλαι τῆς χρόνον θεσμοθεσίαν, τὴν παραδοθεῖ-
 σαν ἐν τῇ ἀγίᾳ τῷ Θεῷ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐκ
 τῆς ἀγίας & πανθροῦν ἀποστόλων, & φυλαχ-
 θεῖσαν ὑπὸ τῆς ἀγίων & πανθρῶν ἡμῶν πατ-
 ρῶν καὶ διδασκάλων, ἡμεῖς τὴν αἴσιν ἐξ οἰκου-
 μενικῶν συνόδων, κρατῶμεν. καὶ τὰ ἐρθεύετα
 γράμματα τὰ γαλιλαίαν παρὰ Ἀδριανῆς τῆς πρε-
 βυπτρας Ρώμης τῷ ἀγιώτατῳ & ἀποστολικῷ πατ-
 ρὸς τὸς Διοσκείδους & φιλοχρίτους ἡμῶν βασιλεῖς,
 καὶ Ταράσιον τὸν ἀγιώτατον & οἰκουμένην πα-
 τριάρχην, τὸ καταγράσαντα καὶ φωτίσαντα τὸς
 ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, μὴ ὡς τοῦ καρδίας μου διεξιμῶς,
 ὡς ὁμολογῶ & ὡς κηρύσσω· & πιστῶ ὅτι
 ὅσα ταῦτα μετὰ τῆς ἀληθινῆς ὁμολογίας συγχο-
 ρῶσιν ἀπλοῦμαι τῆς ἡμαρτημάτων μου μὴ τῆς
 καλῆς ἀρετῆς.

Ἰωάννης ὁ ἑλλαβίτης ἡγούμενος τῆς Παγυλίου
 Ἐφεσῶν. ὁμοίως.
 Εὐστάθιος ὁ ἑλλαβίτης ἡγούμενος τῆς Μαξιμίνου
 Ἐφεσῶν. ὁμοίως.
 Συμεὼν ὁ ἑλλαβίτης ἡγούμενος τῆς Χώρας Ἐφε-
 σῶν. ὁμοίως.
 Γεώργιος ὁ ἑλλαβίτης ἡγούμενος τῆς Πηλῆς Ἐφε-
 σῶν. ὁμοίως.
 Συμεὼν ἡγούμενος τῆς Ἀβραμῆς Ἐφεσῶν. ὁ-
 μοίως.
 Ἰωσήφ ἡγούμενος τῆς Ἡρακλείου Ἐφεσῶν. ὁ-
 μοίως.
 Πλάτων ἡγούμενος τῆς Σαυδωνίου Ἐφεσῶν. ὁ-
 μοίως.
 Γρηγόριος ἡγούμενος τῆς Ταυρῶν Ἐφεσῶν. ὁ-
 μοίως.
 Καὶ καθ' ἑξῆς πάντες οἱ μοναχοὶ ἐκφώνησαν ὁ-
 μοίως.

Council. General. Tom. XII.

Leo sanctissimus episcopus Corydalensium si-
militer.

Theodorus sanctissimus episcopus Cremen-
sium similiter.

Constantinus sanctissimus episcopus Hadria-
nae similiter.

Sancta synodus dixit: Justum est, ut & re-
verendissimi monachi pronuncient.

Reverendissimi monachi dixerunt: Si or-
do est talis, ut & nos monachi pronun-
ciamus, ut jubetis.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Or-
do est, unicuique, qui reperitur in synodo,
But pronunciet confessionem suam.

Sabbas reverendissimus monachus & he-
gumenus Studii dixit: Secundum antiquam
& priscorum temporum illibatam fidem, quae
nobis tam a sanctis apostolis & prophetis,
quam a doctoribus in catholica ecclesia est
tradita, & secundum destinatam syllabam a
ter beato & apostolico papa Adriano ad
pios imperatores nostros & Tarasium uni-
versalem patriarcham, quae illustraverunt &
fulguraverunt mentes nostras, secundum si-
dem audientes, confiteor & credo.

Gregorius reverendissimus monachus &
hegumenus sancti Sergii dixit: Secundum
antiquam & priscorum temporum legisla-
tionem, quae tradita est in sancta Dei ma-
gna ecclesia ex sanctis ac laudabilibus apo-
stolis, & conservata est a sanctis & sacratis-
simis patribus & magistris nostris, id est,
sanctis sex universalibus synodis; atque or-
thodoxis literis quae missae sunt ab Hadria-
no senioris Romae sanctissimo & apostolico
papa ad pios & Christi amicos imperatores
nostros, & Tarasium sanctissimum & univer-
salem patriarcham, quae illustraverunt & il-
luminaverunt sensus nostros, cum deside-
rio cordis mei suscipiens, ita confiteor, ita
praedico, credens per hanc veram confessio-
nem una cum bona adione indulgentiam ac-
cipere peccatorum quae gessi.

Joannes hegumenus Pagurii similiter.

Eustathius hegumenus Maximini similiter.

Symeon hegumenus Chora similiter.

Gregorius hegumenus Pegae similiter.

Symeon hegumenus Abramitenium simili-
ter.

Joseph hegumenus Heraclii similiter.

Plato hegumenus Sacudeonis similiter.

Gregorius hegumenus Hyacinthi simili-
ter.

Et ceteri omnes monachi pronunciaverunt
similiter.

or. add.
& aduro so-
crao imago
ser. Eos au-
tem qui ana-
ta fecerunt,
anahemati-
so.

Georgius

ACTIO III. ANNO CHRISTI 1053.

ACTIO TERTIA.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ.

IN nomine Domini & dominatoris Jesu Christi veri Dei nostri. Imperio piissimorum & amicorum Christi dominorum nostrorum Constantini & Irenae a Deo redimitae matris ejus, anno octavo consulatus eorum, tertio Kalendas Octobrias, indictione XI.

67 17 1114 m. 1053.

Conveniente sancta & universali synodo, quae per divinam gratiam & piam sanctionem eorumdem divinitus confirmatorum imperatorum congregata est in Nicensium clara metropoli Bithyniensium provinciae: id est, Petro reverendissimo primo presbytero sanctae Romanae ecclesiae sancti apostoli Petri, & Petro reverendissimo presbytero, & monacho & hegumeno venerabilis monasterii sancti Sabbae sive Romae tenentibus vicem apostolicae sedis almi & sanctissimi archiepiscopi senioris Romae Hadriani; & Tarasio almo & sanctissimo archiepiscopo magni nominis Constantinopolitanae novae Romae, Joanne ac Thoma reverendissimis presbyteris, monachis & vicariis apostolicarum sedium orientalis dioeceseos.

Residentibus quoque ante sacratissimum ambonem templi sanctissimae magnae Dei ecclesiae quae cognominatur Sophia, praesentibus & audientibus gloriosissimis & magnificentissimis iudicibus, id est, Petrona laudabilissimo exconsule, patricio & comite Deo conservati imperatorii obsequii, & Joanne imperiali ostiario & logotheta militaris logothetae, & tota sancta synodo secundum ordinem qui praescriptus est in prima adione; praesentibus etiam Deo amabilibus archimandritis & hegumenis, atque omni monachica plenitudine; propositis sanctis & intemeratis evangeliiis.

Dixit Demetrius Deo amabilis diaconus & scvophylax sanctae Constantinopolitanae ecclesiae.

Quoniam quidem praecedenti die visum est sanctae & universali synodo sequenti paterna & ecclesiastica jura, suscipiendos eos qui ex haeresi convertuntur; nec non & eos orthodoxos qui ab haereticis ordinati sunt assumendos: praerogibus adfuerunt hi qui libellos suos jam orthodoxe legerunt episcopi, & postulant ingredi, & iudicari secundum quod vobis placuerit.

Sancta synodus dixit: Veniant.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Is qui nuper venit Deo amabilissimus episcopus Neocesariae reddat rationem suam per libellum.

Gregorius Deo amabilis episcopus Neocesariae dixit: Confirmet Deus imperium honorum dominorum nostrorum; iustificet eos Deus in sancto solio ipsorum. Sanctissimum dominum nostrum Deus largiori evio fungi faciat pontificio, & sanctam synodum Deus stabiliat. Orate pro egestate

EN oratione tuam & disceptatione Iesu Christi tuum athenis dei nostrum, βασιλείας τῆς Ἀσσιατικῆς & φιλοχρίτων ἡμῶν διαποτῶν Κωνσταντίνου & Ἰρένης τῆς αὐτῆς θεοτότου μητρὸς, ἔτους ὀγδοῦ τῆς αὐτῆς ἡγεμονίας, ἀπὸ παλαιῶν καλλιπῶν Οὐκρυβίων, ἰνδικτικῶν Ὀκτωβριῶν.

Συνελθόντες τῆς ἁγίας & οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θεῖαν χάριν καὶ ἀσκήσεως θεοποίησιν αὐτῆς θεοκυριῶν βασιλείων συναρχιεπισκόπου ἐν τῇ Νικαίᾳ λαμβανῶν μητροπόλεως τῆς Βιθυνικῆς ἐπαρχίας: τῆς Πέτρου τοῦ ἀλαβασταίου πρώτου πρεσβυτέρου τῆς κατὰ τὴν Ῥώμην ἁγιοπύλης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου, & Πέτρου τοῦ ἀλαβασταίου πρεσβυτέρου, μοναχῶν & ἡγούμενων τῆς κατὰ Ῥώμην λαγῶν μονῆς τοῦ ἁγίου Σαββά, ἐπιπέπων τὸν πᾶσαν τῆς ἀποστολικῆς καθίδρας τὸ ὁσιωτάτου & ἁγιοτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτείας Ῥώμης Ἀδριανῶν & Ταρασίου τοῦ ὁσιωτάτου & ἁγιοτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, & Ἰωάννου & Θωμῶν τῶν ἀλαβασταίων πρεσβυτέρων, μοναχῶν & τεκτονητῶν τῆς ἀποστολικῆς θρόνων τῆς ἀνατολικῆς διακονίας.

Καθεδόντων τε αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀμύμων τῶν καὶ τῆς ἁγιοπύλης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς ἰσωπύλης Σοφίας, συμπρόπων καὶ ἀκροαμένων τῶν ἐκδοξοτάτων & μεγαλοσπουδαίων ἀρχόντων, τῆς Πέτρου τοῦ καθολοῦ ἀπὸ ἡγεμονίας, & κόμητος τῆς θεοκρατικῆς βασιλευσίνης ὀφθαλμοῦ, & Ἰωάννου βασιλικῆς ὀφθαλμοῦ & λογοθέτου τῆς κρατικῆς λογοθεσίας, & πάντες τῆς ἁγίας συνόδου κατὰ τὴν ἑπισημοποιήσαν ἐν τῇ πρώτῃ πράξει: παρόντων & τῶν θεοφιλεστάτων ἀρχιμανδριτῶν & ἡγούμενων, & παντὸς τοῦ μοναχικῆς πληρωματος, ἀποκειμένων τῶν ἁγίων & ἀχράντων τοῦ θεοῦ βιβλίων.

Δημήτριος ὁ θεοφιλέστατος διάκονος & σχολοφύλαξ τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγιοπύλης μεγάλης ἐκκλησίας ἔπεισε.

Ἐπειδὴ περὶ τῆς ἀποπαιγῆς ἰδοῦς τῆς ἁγίας μεγάλης & οἰκουμενικῆς συνόδου, ἀκολουθήσαντες τῆς πατερικῆς & ἐκκλησιαστικῆς θεοματρίας, δέχονται τὸς ἐξ αἰρέσεων ἐπιστρέφοντας, ἔτι μᾶλλον & τὸς ἀπὸ αἰρετικῶν χειρητηθέντας ὀρθοδοξοῦντας ἀποσλαμβανόμενοι: παρέσει ἀπὸ τῶν πλῶν τῆς λιβύλλου αὐτῶν ἡδὴ ὀρθοδόξως ἀνεγνωκότας ἐπίσκοποι, & ἀξίωσιν εἰσεσεῖν, & κριθῆναι κατὰ τὸ ἡμῶν παρεσάμνον.

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπε: παραξιμάσαν.

Ταρασιος ὁ ἁγιοπύλης πατριάρχης εἶπε: ὁ νεοεὶ παραξιμάσιμος θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας ἀποδοῦ τὸν λόγον αὐτῷ διὰ λιβέλλου.

Γραβελιος ὁ Νεοκαισαρείας ἐφη: σερώσει ὁ θεὸς τῆν βασιλείαν τῆς θεοτοῦ ἡμῶν τῆς ἀγαθῆς. Δορῆται αὐτὸς ὁ θεὸς εἰς τὸν ἁγίον θρόνον αὐτῶν. τὸν παράγον ἡμῶν διαποτῶν ὁ θεὸς σωματικῶν χερματῶν. & τῆν ἁγίαν συνόδον ὁ θεὸς ἐνεργῶν. εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς πτωχίας μου & ἀποσείψας

ANNO CHRISTI 325.

κας τὸν αὐτὸν λίβελλον ἀνέγνω, περιέχοντα τὰ ἴσα τῆς ἀμεταβίβητος ἐπιτομῆς τῶν ἀποστόλων ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχαίᾳ.

Καὶ μὴ τὸ ἀνεγνωσθῆναι τὸν λίβελλον, Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ταῦτα ἀσλόγητι καρδίας ὁμολογῆς;

Γρηγόριος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας εἶπε· ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς ἁγίας σου βουλῆς καὶ τῆς ἁγίων πατέρων, οὐ καθάρα συνειδήσει καὶ πάση ἀπλόγητι ὁμολογῶ, καὶ αὐτὸν τὴν μακαριότητα ὑμῶν, καὶ πάσαν τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ ἱερὰν συνόδον ἐχέειν ὑπὲρ ἑμῶν τῶ ἀμαρτωλῶν.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· τί ἀπὸς ταῦτα ἀποφαινομεθα; Οἱ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι Σικελίας εἶπον· ὁ εὐ πῶς ἄλλοις γίγνομαι, ἤλιθω καὶ ἐπὶ τέτοις.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἡσυχάζω ἕως.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἀλλὰ λόγος τις περιθρηλεῖται, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῷ διωγμῶν τῆς ἐπισκοπῶν ἀφόρητον διωγμὸν ἐπήγαγον δεξιῶν ἀνδράσιν· οἱς λόγος ἐπιφορμῶν ἢ σφοδρῶν πειρασμῶν χωρὶς ἀποδείξεως. Γνωρίζει δὲ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη, ὅτι ὁ κανὼν τῆς ἁγίων ἀποστόλων ἐπίσκοποι, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον τύπτονται πρὸς ἀμαρτάνοντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας, καὶ οὗτοι τῶν τοιούτων φοβέσθαι ἐθίλονται, καθαιρεῖσθαι προσέειπεν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἕως ὄψεσθε.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· καὶ εἰ τῶν ἕως ἐστὶ, τί δοκεῖ ὑμῖν;

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κατάνης εἶπε· κατὰ τὴν ἱερὰν κανόνα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἕως ὅψεσθε ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη.

Ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Ταράσιος εἶπε· εἰ ἐπιμένετε ἐπίσκοποι· οἰασθήσονται πληγὰς καὶ βασάνους ἀνδράσι φοβερίοις τὸν κύριον, τοῖς περὶ διωκομένοις, ἃ ἐστὶν ἄξιον ἐπίσκοπῆς.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἃ ἐστὶν ἄξιον.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἐπεὶ καὶ ὁ δώδεκτος αἰσμητὸς ἐπιγέγραπται.

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κατάνης, καὶ οἱ μετ' αὐτῷ Θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι Σικελίας εἶπον· ἡ πέμπτη σύνοδος ἁγίας ἀποκαθαρτικῆς ἐν πρώτοις ἐξέστησε. τὸν Διόσκορον ἔξω βάλλει, τὸν φωνὰ ἔξω βάλλει· διότι εἰς τὴν λησρικὴν συνόδον χεῖρας ἐπέβαλεν ἐπὶ ἄφωτος ἀνδρας.

Ἰωάννης ὁ Ἀλαβιέστατος πρεσβύτερος καὶ τὸν τῶν ἐπιχόν τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως εἶπε· ἐκ πνεύματος ἁγίου ἐμπνευθεῖσα ἡ ἁγία σύνοδος τὸν ὀρισμὸν τῶν ἐξέδωκε.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· καθὼς καὶ ἀποστόλων, ἁγίων περιφορμῶν ὡς πειρασμῶν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἐν ἡμετέροις εἶπε περὶ ταῦτα ἔχει ἐκκλησίαν, ἐγκαλεῖται παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου ταύτης, ἢ καὶ τῶν ὑμῶν ἀγιωσύνη· καὶ ἀποδεικνυμένη τῆς ἀληθείας, ὡς ὡρίσθη παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου ταύτης, ἐπιτέλλεται γινώσκω.

Γρηγόριος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας εἶπε· ἢ μὴ ἀνδρῶν κατήγορος ἔμεν, ὅτι ἐτύχη ἢ ἰδεράτῃμα.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἐν τέτοις καὶ ἡμεῖς χαίρομεν.

Et proferens libellum suum legit continentem exemplaria libellorum qui prescripti sunt in actione prima.

Et postquam lectus est libellus, Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Hæc cum simplicitate cordis confiteris?

Gregorius Deo amabilis episcopus Neocæsariæ dixit: In nomina Dei & per sanctam orationem tuam & sanctorum patrum, in munda conscientia & omni simplicitate confiteor, & queso beatitudinem vestram & totam synodum orare pro me.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Aliquid ad hæc promulgemus.

Sancta synodus dixit: Fiat.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Sed sermo quidam rumoris obstreperit, quod in tempore persecutionis quidam episcoporum intolerabiles persecutiones piis viris intulerint: quibus verbis injecis non usquequaque sine approbatione credimus. Novit tota sancta synodus hæc, quia canon sanctorum apostolorum episcopum, vel presbyterum, vel diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles inique agentes & per hujuscemodi timeri volentem, deponi præcipit.

Sancta synodus dixit: Ita denunciant.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Et si hoc ita est, quid vobis videtur?

Theodorus sanctissimus episcopus Catanæ dixit: Secundum sacras catholicæ ecclesiæ regulas ita definit sancta synodus hæc.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Si intulit episcopus quascumque plagas & tormenta viris timentibus Dominum, qui tunc persecutionem patiebantur, non est dignus episcopatu.

Sancta synodus dixit: Non est dignus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Quoniam & sicut persecutor cædes infligit.

Theodosius sanctissimus episcopus Catanæ, & qui cum eo Deo amabiles episcopi Siciliae, & Epiphanius diaconus & locum tenens episcopi Sardinie, dixerunt: Quarta synodus mox ut præsedet, in primordiis exclamavit: Dioscorum foras mitte, homicidam foras mitte; eo quod manus injecerit super viros infantes.

Joannes reverendissimus presbyter & locum tenens orientalis diæceos dixit: Et Spiritu sancto inspirata sancta synodus sponsonem hanc exposuit.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Sicut & prædicemus, verbis quæ circumferuntur, non credimus.

Sancta synodus dixit: In tempore suo quisquis hanc habet querimoniam, queratur apud hanc sanctam synodum, vel apud sanctitatem vestram: & offensa veritate, sicut definitum est a sancta synodo hac, proveniet.

Gregorius sanctissimus episcopus Neocæsariæ dixit: Non me homo accusabit, quia percussus vel occidus.

Sancta synodus dixit: In his & nos gaudemus.

ACTIO III.

Sanctissimi episcopi Siciliae dixerunt. Quod in aliis factum est, hæc quoque in istis.

Can. Apoll.

Gr. addit. in synodo in provinciali metropolitano.

constitutio nem.

Gr. ecclesiæ.

ACTIO III.

Gregorius sanctissimus episcopus Neocæsariæ dixit: Neque in divinitus custodienda urbe, neque in regione mea homo ex ultionem passus est.

Sancta synodus dixit: Si istud est, suscipiatur in loco suo.

Sabbas reverendissimus monachus & hegumenus monasterii Studii dixit: Principem hæreseos confessi sunt pontifices eum esse: & ut jubetis: nam pater noster Athanasius ad Rufinianum dixit, quia eis qui principes fuerunt hæreseos sufficit, si tantum ad penitentiam admittantur.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Sed dixit, quia non cecidit, neque persecutus est.

Constantinus sanctissimus episcopus Constantiæ Cypri dixit: Juvenalis, & qui circa ipsum erant, auctores latrocinialis synodi extiterunt: sed in quarta synodo recepti sunt.

Joannes magnificentissimus logotheta dixit: Sufficit synodo vestra divinitus congregata, quia Gregorius Neocæsariæ, & qui auctor exiitit prætereuntis impiæ synodi, conservatus est usque in hodiernum diem ad suam hæresim & doctrinam damnamdam.

Joannes reverendissimus presbyter & locum tenens orientalis diocæseos dixit: Gratias agimus Deo, quia remanserunt viri male collecta synodo, arguentes & qui ab ipsis male sunt gesta, & subvertentes, atque confusionem propriam publicantes.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Scimus omnes Juvenalem patriarcham fuisse Hierosolymitanum; & secundum dignitatem suam utique & princeps synodi fuit: & sic post prævaricationem suam penitentia gesta receptus est.

Epiphanius reverendissimus diaconus ecclesiæ Catanæ, & locum retinens Thomæ episcopi Sardinie, dixit: Sed neminem persecutus est Juvenalis.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Et iste respondit, quia neminem persecutus sum.

Nam & Eustathius Sebattenus princeps erat hæreseos Macedonianorum: sed cum libello sanctus Basilius pater noster suscepit illum.

Reverendissimi monachi dixerunt: Verum est: sed quia tacens mansit Juvenalis, ideo respondimus.

Sabbas reverendissimus monachus & hegumenus monasterii Studii dixit: Conservet Deus dominos nostros bonos, quibus dignantibus hoc factum est & congregatum concilium ad ecclesiæ unionem atque concordiam.

Sancta synodus dixit: Gratiarum actio Deo & laus.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Jam antea hæc sancta synodus promulgavit, secuta sanctos patres nostros, quod suscipi oporteat, nisi alia causa hujusmodi a sacerdotali episcopi ordine: idipsum ergo & iterum didicimus.

Sancta synodus dixit: Omnes idipsum dicimus

Gr. addit. Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Laudamus vos, tamquam multiplicatores canonicarum & evangelicarum constitutionum.

Gr. addit. venientes ab hæresi.

Γρηγόριος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας εἶπε· ἰδέτε ἐν τῇ Θεοουλακτῆ καὶ βασιλίδι πόλει, ἰδέτε ἐν τῇ χωρῇ τῇ ἐμῇ ἀνθρώπος ἔξ ἐμῶ ἀμύμων ἵστατο.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· εἰ τυπίσει, δεχέσθω εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Σάββας ὁ Κλαβέστατος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῆς Στουδίου εἶπε· ἔφαρξεν τῆς αἰρέσεως αὐτὸν ἀμαλθῆσαι εἰ ἀρχιερεὺς εἶναι, καὶ ὡς κελδεῖται· ἰδεῖν δὲ ἁγίους πατέρας ἡμῶν Ἀθανάσιος πρὸς Ρουφινιανὸν λέγει· ὅτι οἱ ἔφαρξοντες τῆς αἰρέσεως ἀρκεῖσθωσαν εἰς μετανοίαν δεχθῆναι μόνον.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἀλλ' εἰδέτε, ὅτι καὶ ἰδεῖσθω, ἰδέτε ἰδέσθω.

Κωνσταντῖνος ὁ ὀνόματι ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς Κύπρου εἶπε· Ἰουβενάλιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἔφαρξον τῆς λαρεσιῆς συνόδου ἦσαν, ἀλλ' ἐν τῇ πεντάτη συνόδῳ ἰδέσθωσαν.

Ἰωάννης ὁ μεγαλοσπασίτατος λογοθέτης εἶπε· ἀρκεῖ τῇ συνόδῳ ἡμῶν τῇ Θεόδῳ συναθροισθῆσαι, ὅτι Γρηγόριος ὁ Νεοκαισαρείας, καὶ ἔφαρξεν τῆς παρελθούσης ἀσεβῆς συνόδου, ἐφυλαχθῆ μέγχε τῆς σήμερον, τῷ ἴδιον αἵρεσιν & διδασκαλίαν κατακτείναι.

Ἰωάννης ὁ Κλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως εἶπε· χάριν ἐμολογηθῆναι τῷ Θεῷ, ὅτι ἐπιλείφθησαν ἀνδρες ἐκ τῆς κακοσυλλεκτη συνόδου, ἐλιγχνόντες & κατατρέφοντες τὴν παρ' αὐτῶν κακὴν παραχρῆστα, καὶ τῷ ἴδιον αἵρεσιν ἐπληθύνοντες.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἴσμεν πάντες τὸν Ἰουβενάλιον πατριάρχην γνησιότητι Ἱεροσολύμων· καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ πάντως ἔφαρξεν τῆς συνόδου ἰδέσθω· καὶ αὐτὸς μὲν τῷ παρανομίαν αὐτοῦ μετανοήσας ἰδέσθω.

Ἐπιφάνιος ὁ Κλαβέστατος διάκονος τῆς ἐκκλησίας Κατάνης, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων Θωμαῖ ἐπισκόπου Σαρδηνίας εἶπε· ἀλλ' ὡς εἶπα ἰδέσθω Ἰουβενάλιος.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· καὶ οὐδὲς ἀπέκλειθη, ὅτι ὡς εἶπα ἰδέσθω.

Εὐστάθιος ἐν ὁ Σεβαστείας ἔφαρξεν ὡς τῆς αἰρέσεως τῆς Μακεδονικῆς· ἀλλὰ μετὰ Ἰουβανίου ὁ ἀγιός Βασίλειος καὶ πατὴρ ἡμῶν ἀποσείδεται αὐτῶν.

Οἱ Κλαβέστατοι μοναχοὶ εἶπον· ἀληθείς· ἀλλὰ διότι σιωπῶν ἔμενον Ἰουβενάλιος, τότε εὐκριν ἀπέκλειθημεν.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἐπαίνου ὁμᾶς ὡς ἑλλήτους τῆς κανονικῆς & διὰ γρηλικῶν ἐξουσιῶν.

Σάββας ὁ Κλαβέστατος μοναχὸς, & ἡγούμενος τῆς Στουδίου εἶπε· φυλάξαι ὁ Θεὸς τὸς δισπότους ἡμῶν τὸς ἀγαθὸς τὸς κατοξιώσαντας ἡμεῖς καὶ συναθροισθῆναι ταῦτῳ τῷ ἁγίῳ συνόδῳ πρὸς ὁμῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐμῶν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἀχαιεῖα τῷ Θεῷ καὶ αὐτοῖς.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἀπολαβῆσα ἡ ἁγία σύνοδος αὐτῆ ἀπεφύλαξεν, ὅτι τὸς ἀρετῆχόμους ἐκ τῆς αἰρέσεως, ἀκολουθῶσα τῆς ὁμοίᾳς πατρῶν ἡμῶν, ἀποσείδεται χρεῖ, ἵνα εἴπω αἰτία ἐκ ἐμβαδῆ τῆς πεισῆς ἐκ τῆς ἱερατικῆς τάξεως. τὸ αὐτὸ ἐν καὶ πάλιν λέγομεν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· πάντες τὸ αὐτὸ λέγομεν. Ἰωάν-

ANNO CHRISTI 1117

ANNO CHRISTI 325.

ACTIO III.

Γωάννης ὁ Κλαβίεστος πρεσβύτερος καὶ μονα-
χος, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τῆς ἀνατολικῆς δικαιο-
σύνης, εἶπε· τὰ καλά θρασύφρονος λεγόμενα, ὅσα
καὶ ὠφέλιμα.

Πέτρος ὁ Θεοφιλέστατος πρεσβύτερος καὶ τοποτη-
ρητὴς Ἀδριανοῦ πάπα τῆς πρεσβυτερίας Ρώμης,
καὶ Γωάννης, καὶ Θωμᾶς υἱοὶ Θεοφιλέστατου πρεσβύ-
τερου καὶ τοποτηρητοῦ τῆς ἀνατολικῆς δικαιοσύνης ἰ-
σχυρῶς ἀπελαστίωσαν τὰς θρόνους αὐτῶν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· τὸ αὐτὸ λόγισμα, καὶ
σωτηριεῖμα πάντες.

Καὶ ἀνῆλθον εἰς τὰς ἀρμοζύσας αὐτοῖς καθέ-
δρας οἱ Κλαβίεστος ἐπίσκοποι, ὁ, πὶ Νικαίας,
καὶ ὁ Νεοκαισαρείας καὶ ὁ τῆς Ρόδου, καὶ ὁ τῆς Ἰκονίου,
ὁ Ἱεραπόλεως, καὶ ὁ Πισιδίωντος, καὶ ὁ Κερπασίου.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ὁ Θεὸς καλῶς ἤγαγε
τὰς ἐρσοδοξοῦς.

Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντίας
τῆς Κυπρῆς εἶπεν· ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀποστήρᾳ καθέδρᾳ
τῆς ἁγίας πύλης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου πανδοξοβη-
σάκρην Ἰῆθ' Θεοσεβειῶν ἡμῶν βασιλείων κατηξιώθημεν
ἐξ ἑσπέρου ἀσκητικῆς διέξουσαι· ἐσφίρειτο δὲ
ἐν τῇ αὐτῇ σάκρᾳ, ὡς γράμματι ἀπὸ τοῦ τῆς πρε-
σβυτερίας Ρώμης ἀποστόλου ἐπέμψθησαν πρὸς τὸ αὐ-
τῶν ἡλιωτάτου κράτους, καὶ δύο τετράδια πρὸς τὸν
ἀγιωτάτου πατριάρχου ἀπὸ Ἰῆθ' ἀνατολικῶν ἀρχιε-
ρῶν· καὶ Ἰῆθ' ἡμῶν γραμμάτων τὸ πάπα Ρώμης ἡ-
κουσάμεν, καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἐμφερόμενα ἰγνώμεν·
ἀξιῶμεν ἂν τὴν ἡμετέραν εὐλεσίαν, ὑπερφύεσται
πατρικίῳ, ὅπως τὸ ἐκ τῆς ἀνατολῆς πεμψοῦσθε
ἀναγνωθῶσι τῇ ἁγίᾳ πύτῃ καὶ οἰκουμενικῇ συνό-
δῳ, ἵνα γνώμεν, εἰ πᾶσι φρονῶσι, ἔτι αὐτὰ δο-
ξασίῃσιν ὁ, πὶ τῆς πρεσβυτερίας Ρώμης πάπας, καὶ ὁ
ἀγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ταρσίου, ὁ
καὶ ἀποκαθιζόμενος τῆς βασιλείδος πόλεως, τοῖς
τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόποις.

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἡμεῖς
καπὶ τῶν αἰτησίων ἡμῶν.

Γωάννης καὶ Θωμᾶς οἱ Θεοφιλέστατοι πρεσβύτε-
ροι, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἰῆθ' ἀνατολικῶν πα-
τριάρχων, εἶπον· εἰ δοκίμῃ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκου-
μενικῇ συνόδῳ, τὸ γράμματι τὸ ἀγιωτάτου πα-
τριάρχου Ταρσίου, τὸ σαλευθῆναι πρὸς τοὺς ἀγιωτά-
τους ἀρχιερεῖς τῆς ἡμετέρας, ἀξιῶμεν ἀποστόρον ἀναγνω-
θῶσιν, καὶ εἶθ' ὅπως πᾶσι ἀντίγραφα αὐτῶν.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἀναγνωθῆτωσαν.

Καὶ ἀνίγνω Ἰσίδωρος ὁ Θεοφιλέστατος διάκονος
καὶ νοταριὸς τοῦ βασιλέως πατριάρχικῶν τεκρίτων.

Ἰσον γράμμασιν ἀποσταλῆσι πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς
καὶ ἱερεῖς Ἀντιοχείας, καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ τῆς
ἁγίας πόλεως, παρὰ Ταρσίου τὸ ἀσσιώτικῃ καὶ
μακαρωτάτῃ οἰκουμενικῇ πατριάρχῃ Κωνσταντι-
νουπόλεως.

Πολλὰς καὶ μεγάλας σπουδαίας κέρους ὁ Θεὸς
τὸς Ἰῆθ' ἀνθρώπων βίαις διελθούσιν τε καὶ διε-
ξάσων, καὶ τὴν ἐκβασίαν τῆς ἐκείνου ζωῆς κηδεμονι-
κῶς ὀδηγῶν· χωρὶς γὰρ αὐτοῦ ἐχθρὸν ἕδωκε, ὅτι
καὶ αἱ τοιαύτης τῆς κριτικῆς ἡμῶν ἡλεθμενίαι εἰ-
σὶν αὐτῷ· καὶ ἐν τῷ Ἰῆθ' λαϊκῶν ταγματικῶν εἰς
τὸ ἡμῶν ἡλεθμενίον, καὶ τῆς βασιλικῆς ὑπερε-
στίας ἐσπυγμένων, ἐκ οὐδὲ οἱς κέρματι· αὐτῶς

Joannes reverendissimus presbyter & mo-
nachus, locum tenens orientialium patriar-
charum, dixit: Bona quæ diverso modo di-
cuntur, sancta sunt & utilia.

Petrus Deo amabilis presbyter, & locum
tenens Hadriani beatissimi papæ senioris Ro-
mæ, & Joannes ac Thomas Deo amabiles
presbyteri, & vicarii orientis, dixerunt: Re-
cipiant sedes suas.

Sancta synodus dixit: Hoc ipsum dici-
mus, & consentiant omnes.

Et ascenderunt in competentes sibi cathe-
dras reverendissimi episcopi, Nicææ videli-
cet, Neocæsariæ, Rhodi, & Iconii, Hierapo-
leos, Pisinnuntium, & Carpathi.

Sancta synodus dixit: Deus bene adduxit
orthodoxos.

Constantinus sanctissimus episcopus Con-
stantiæ Cypri dixit: Quia in priori sessione
sanctæ hujus venerabilis synodi piissimam
sacram Deo coronatorum nostrorum imper-
ratorum meruimus per regum a secretis sus-
cipere: in qua continebatur, quod literæ
a senioris Romæ præfule missæ fuerunt ad
tranquillissimum imperium ipsorum, & duo
quaterniores ad sanctissimum patriarcham ab
orientalibus summis sacerdotibus: & literas
quidem Romani papæ audivimus, & quæ
in illis continebantur, agnovimus. Postu-
lamus itaque a claritate vestra, amplissimi
patricii, ut quæ ab oriente missa sunt, le-
gantur coram sancta ista & universali syno-
do, quo comperiamus, si eadem sentiant,
& eadem prædicent tam senioris Romæ pa-
pa, quam sanctissimus patriarcha Tarsii,
qui & præfidet regiæ urbi, quam o-
rientis episcopi.

Magnificentissimi principes & sancta syno-
dus dixerunt: Fiat secundum postulationem
vestram.

Joannes & Thomas Deo amabiles pres-
byteri, & locum retinentes orientalium pa-
triarcharum, dixerunt: Si placet huic san-
ctæ & universali synodo, poscimus ut lite-
ræ sanctissimi patriarchæ Tarsii, quæ mis-
sæ sunt ad sanctissimos & summos sacerdo-
tes orientis, prius legantur; & ita rescriptæ
carum.

Sancta synodus dixit: Legantur.

Et legit Stephanus diaconus Deo amabi-
lis & notarius venerabilis patriarchici secreti.

Exemplar literarum quæ missæ sunt ad sum-
mos sacerdotes & sacerdotes Antiochia, A-
lexandria, & sanctæ civitatis, a Tarsio
& beatissimo patriarcha Constantinopo-
leor.

Multa & magna providentia Dominus
Deus hominum vitas regens & pro-
trahens, atque preventum vitæ uniuscuius-
que consulte deducens (sine ipso namque
factum est nihil, quia & capilli capitis no-
stri numerati sunt ei) & me in laicorum
ordine usque nunc connumeratum, & im-
perialibus ministeriis deputatum, nescio qui-
bus judiciis (ipse scit) in cathedram pon-
tificalem evexit, hortatu valido a veritate

la Gr addi-
tur, anver-
sali. H.

la Gr addi-
tur, anver-
sali. H.

la Gr addi-
tur, anver-
sali. H.

tis propugnatoribus, piissimis videlicet ac
 orthodoxis imperatoribus nostris, atque
 sanctissimis episcopis, seu clericis, in me
 violenter effedo: cui succumbens annui,
 & obedientiz fructum his carpendum com-
 misi. Et rogo vos sacratissimos, ut tam-
 quam patres me pusillanimitate baculo po-
 tentiz, id est, paternis vestris magisteriis
 fulciatis, & veluti fratres puris orationi-
 bus vestris nos cum armatura Dei con-
 tra veritatis antiqui hostis adjuvetis, at-
 que fluctibus invicem surgentibus vacillan-
 tem gubernetis, quatenus pertingam ad
 portum voluntatis Christi Dei nostri. Est
 enim prorsus apud nos quoddam præ-
 lium sine ferro, dum sermones jactant &
 triumphale habemus tropæum. Sed tri-
 umphum, veritatem quæ non vincitur. De-
 inde quoque & procellis vehementibus in-
 spirantibus, in auxilium vobis assumptis,
 harum paucillimum quid sufferentes ætium,
 Christum has increpantem invenimus, &
 vitam tranquille per omnia transigemus. Et
 his quidem sufficienter in præfatione nostra
 præmissis, in cæteris evidenter horum co-
 gnatio denunciabitur. Nunc autem ad al-
 iam intentionem dicendi progredior. Quia
 enim prisca quædam, & ut verius fateamur,
 apostolica traditio in omnibus eccle-
 siis inolevit, ut hi qui ad pontificium pro-
 vehuntur, præcedentibus se in eodem or-
 dine, qualiter se habeant quæ suæ fidei
 sunt, exponendo commendent: Visum est
 & mihi hoc festanti, me vobis inclinare,
 & liquido confessionem pronuciare, quem-
 admodum a tubis sancti Spiritus (quarum
 tonus in omnem terram exivit, & in fi-
 nes terræ verba) & ab earum alumnis at-
 que affectis, sacratissimis videlicet patribus
 nostris educatus, ex ipsis mollibus unguis
 didici.

Credo in unum Deum Patrem omnipo-
 tentem, & in unum Dominum Jesum Chri-
 stum Filium Dei & Deum nostrum, natum
 ex Patre sine tempore coeternum: & in Spi-
 ritum sanctum, Dominum & vivificantem,
 ex Patre per Filium procedentem, & cum-
 dem Deum esse & cognosci: Trinitatem u-
 nius substantiæ, unius honoris & sedis,
 sempiternam & increatam, omnium creatu-
 rarum conditricem: unum principium, u-
 nam deitatem & dominationem, unum im-
 perium, potentatum & potestatem in tribus
 subsistentiis, individue quidem divinitatis,
 & divise unitatis: non ex imperfectis tribus u-
 num aliquid perfectum: sed ex tribus per-
 fectis unum superperfectum & plusquam per-
 fectum, uti magnus locus est Dionysius.
 Itaque secundum proprietatem personarum
 tria quidem adoranda; at vero secundum
 communem naturæ rationem unus Deus
 omnium factor visibilium & invisibilium,
 omnium provisor. Confiteor autem factam
 propter salutem nostram in novissimis die-
 bus secundum carnem natiuitatem unius san-
 ctæ Trinitatis, Filii scilicet Dei & Domini
 nostri Jesu Christi, ex veraciter sancta Dei
 genitrice temperque virgine Maria: consub-
 stantialem quidem factum nobis modis om-
 nibus absque peccato, non autem desinen-
 tem esse quod erat; sed duabus naturis in-
 confuse manentibus, una cum consistentibus

Loc. obli-
 vis. & causæ
 legendus.

ἁγίων καὶ εἰς Θεὸν ἀρχιερατικῶν ἀνεβίβατε, προ-
 τροπῆς βιαίας παρὰ τῆς ἀληθείας ἀπομάχων &
 σιβεραίων καὶ ὀρθοδόξων βασιλείων ἡμῶν, καὶ ἀγιω-
 πίων ἐπισκοπῶν καὶ κληρικῶν, εἰς ἐμὴν ἡγομί-
 νης. διὸ ἀναγκαστικῶς ὑποκύψασα, καὶ τῇ
 τῆς ὑπακοῆς καρτὸν δρέψασθαι τότε ἀφιδωκα.
 καὶ παρακαλῶ τοὺς πανίους ὑμᾶς, ὡς μὲν πατέρες
 μικροφυχῶντι βραχέως διωάμω, τὴν πατρι-
 καὶς ὑμῶν διδασκαλίαις ὑποσχεθῆαι: ὡς δὲ ἀδελ-
 φὸς τῆς καθαρῆς ὑμῶν ἐκείνης βοηθεῖν ἡμῖν,
 τῇ τῷ Θεῷ κωνοβίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τὸ ἀν-
 τικειμένω, ἢ κωνοβίᾳ ἀλλεπαλλήλοις ἐσθαλαττο-
 νῶντα με δεσχυβερνηθῆσαι, ὅπως καθορμίσαιμι ἐπὶ
 Βλεμνῶν θελήματος Χριστοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ἐστὶ γὰρ
 εἶναι ὅπως ἐν τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεμοις τὴν ἀσπί-
 δον, λόγοι βαλλόντες καὶ βαλλομένοις. ἀλλὰ τῷ
 πασιον νικητησὶν ἐχομένω τὴν μὴ νικωμένω ἀλήθειαν.
 εἶπετε καὶ καταιγίδων σφοδρῶν εἰσπνευστῶν σωμα-
 στίαις ὑμᾶς λαβομένοις, τὴν τῶν μικρῶν ὑπε-
 νίκατος ζήλω, ἀρηστομῶν αὐτῶν Χριστοῦ ἐπι-
 τιμῶντι, καὶ γαλλίως τὸν βίον ἡμῖν ἐπιεχόντι.
 καὶ τῶν μὲν ἀρκῶντων ἐν ἀποστομῶν ἡμῖν εἰρημῶ-
 νων, ἐν τῆς ἐξῆς σαφῶς ἢ ἀκερῆς περὶ αὐτῶν
 γνώσις δεσχυβερνηθῆται. νῦν δὲ ἐφ' ἔμπροσθεν οὐδὲν
 λέξων ἔρχομαι. ἐπειδὴ γὰρ ἀρχαίαις τὴν τῆς
 δε φράσαι, ἀποστολικῆς παραδοσις ἐν πάσαις τῆς
 ἐκκλησίαις διήκει, τὸς πρὸς ἱεραρχίαν ἀπομῶνους
 πῆς ἀπὸ αὐτῶν τῆς ἱεραρχίας ἐγχειρῆσθαι, ὡς
 ἀν' ἔχοι τὴν τῆς αὐτῶν πίστις, ἀντιθεσθαι: ἔδο-
 ξε καὶ τοῖς ἐπομῶν κωνοβίᾳ ἡμῶν ὑμῖν,
 καὶ ἀεθῶν τὴν κατ' ἐμὴν ὁμολογίαν ἐξαγορεύσαι,
 καθὼς ἐπὶ τῆς σαλπύγγων τὸ πνεύματος: ὡν ὁ
 φθόγγος εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθε, καὶ εἰς τὴν
 πέρατα τῆς οἰκουμένης τὸ ῥήματι. καὶ παρὰ τῆς αὐ-
 τῆς δεσχυβερνηθῆσαι καὶ ἀποβλημάτων θεῶν πατέρων
 ἡμῶν ἐξ ἀπαλῶν οὐχῶν ἀνατραφεῖς μιμηθῆκα.
 Πιστῶ εἰς εἰς Θεὸν πατέρα παντοκράτορα. ἢ εἰς
 εἰς κωνοβίᾳ ἡμῶν, ἡμῶν ἡμῶν, ἡμῶν ἡμῶν, ἡμῶν ἡμῶν.
 ἢ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸν κωνοβίᾳ ἡμῶν ἡμῶν.
 ἢ εἰς τὸ ἀκρῆς δι' οὐκ ἐκαστοδόμενον, καὶ αὐτὸ
 Θεὸν ὄντι καὶ γνωσκόμενον: ἔσθαι ὁμοσπον, ὁ-
 μότημοντι καὶ ὁμοθρονον, αἰδίων, ἀκτιστον, τῆς πάν-
 των κτισμάτων δημιουργόν: μίαν ἀρχὴν, μίαν θεο-
 τητη καὶ κωνοβίᾳ ἡμῶν ἡμῶν, μίαν βασιλείαν καὶ διωάμω
 ἡμῶν ἡμῶν, καὶ κωνοβίᾳ ἡμῶν ἡμῶν: μὴ ἐξ ἀπαλῶν
 τῶν ὅτι πλεον, ἀλλ' ἐκ εἰδῶν πλεον ὅτι ὑ-
 περπλεῖς καὶ ἀποπλεον, ὡς ὁ μέγας ἐφῆ Διονύ-
 σιος. ὡς κατὰ μὲν τὴν ιδιότητη τῆς ἀποστομῶν
 τῆς τῆς ἀποστομῶν ἡμῶν, κατὰ δὲ τὸ κοινόν τῆς
 φύσις εἰς Θεὸς πάντων ποιητῆς ὄρατῆ καὶ ἢ ἀ-
 ρχῶν, πάντων ἀποστομῶν. ὁμολογῶ δὲ καὶ τὴν δε-
 τῆς ἡμετέρων σωτηρίαν ἐπ' ἐχάτων τῆς ἡμερῶν κα-
 τὰ σάρκα γέννησιν τὸ εἶος τῆς ἀγίας ἑσθαι τὸ
 οὐκ τῷ Θεῷ, κυρίως δὲ ἡμῶν ἡμῶν Χριστοῦ ἢ Θεοῦ,
 ἐκ τῆς ἀληθῆς ἀγίας θεοτικῆς καὶ ἀκαρτῶν
 Μαρίας: ὡς ἡμῶν ἡμῶν ὁμοσπον καὶ ἀκαρτῶν
 Μαρίας, μὴ ἐκαστες δὲ ἐπὶ τῷ, καὶ ὡς τῆς διὸ
 φύσις ἀσυγχύτων μεμνηκυῶν μὲν καὶ τῆς ἐν
 αὐτῆς δύο θελήματων καὶ ἐσθαι τῶν: σαυροθῶ-
 τος π' ὑπὲρ ἡμῶν σαρκεῖ, καὶ τῆς φύσις, καὶ ἀνασθαι-
 τος, εἰς ὑρανὸς τε ἀνελθῆναι, καὶ ἔσθαι τῶν κρῖναι
 ζῶντας

ANNO
 CHRISTI
 1122

ANNO CHRISTI 325.

ζώντες & κνήρ· ἐπὶ τούτοις δὲ ἀποδοκῶ ἀνάστα-
 σιν νεκρῶν, & ἐκείνῃ τῆς ἀναστάσεως αἰώνιαν ἀν-
 τιδοσιν ἀγαθῶν τε & τῆς σωτηρίας. ἔχαιτομαί δὲ
 & τὰς ἀποδείξεις τῆς παναγίας ἀρχαῖν & ἀνα-
 παρθεῖς Μαρίας, τῆς ἁγίας ἀρχαῖν, & τῆς
 ἁγίας ἐδέξων ἀποστόλων, ἀποστόλων, μαρτύρων,
 ὁμολογητῶν τε & διδασκάλων. & ἐσπάζομαι τοὺς
 σιγῆς αὐτῶν εἰκόνας. & πᾶσαν αἰρετικῶν ἐρεχ-
 λῖαν βδελύσσομαι, & τοὺς αὐτῶν ἠγνιστὰς τε καὶ
 ἀποβολὰς, ἄλλω δὲ Σίμωνα, Μαρτίωνα, Μα-
 τθεῖον, Παῦλον τε τὸν Σαμοσατῖα, & Σαβήλλιον
 τὸν Λίβυον, & τὰ αὐτῶν ἐσπάζομαί τε. ἀποδεί-
 χονταί δὲ & τὰς ἁγίας & οἰκουμενικὰς ἐκ συνό-
 δου, & τὰ αὐτῶν θεῖα δόγματα τε & διδάγματα, ὡς
 θεῖα ἐμαρτυροῦν ἡμῖν παραδοθέντα. & τῆς μὲν
 πρώτης ὁμοίως & σωτηρίας εἶναι κρηττότης
 τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, ἀναθηματίζω τὸν διαιρέτη Ἀ-
 ριον, Αἰτίον, Εὐδόξιον, Δημοφίλον· μεθ' ὧν &
 τοὺς ἐδικούς λογισμοὺς Ἀνομοίους τε & Ἡμεραίους,
 & πᾶσαν τὴν μεμασμήνῃ ὁμύγησεν αὐτῶν. τῆς
 δὲ δευτέρας Θεὸν εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
 τὸ κύριον & ζωοποιόν, ἀποκαλλομαι Μακεδόνιον
 & πάντας τοὺς ὁμοφροῦντας αὐτῶν. σὺν τούτοις δὲ &
 τὸν διεσπύγῃ Ἀπολλινάριον, τὸν ἀνοήτως φρονήσαν-
 τα. τῆς δὲ τρίτης εἶνα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 Χριστὸν τὸν ἀληθινόν Θεὸν ἡμῶν ἐκ τοῦ πατρὸς
 ἡμετέρας σαρκωθέντα ἐκ τῆς ἁγίας
 Θεοῦ καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τὸν ἀνθρωπολά-
 βῆν Νεστόριον & τὴν ἀμφ' αὐτὸν ζυωρίδα, φημι
 δὴ Διόδωρον τε & Θεόδωρον, & τοὺς τῶν αὐτῶν
 πρακτικῶν ἀποστόλων, ὡς νοήσαντας ἐπὶ
 Χριστῷ τὴν ἀποστολικῶν δυάδα, πρῶτον τῆς ἐμῆς
 ὁμολογίας ἐκείνων. τῆς δὲ πέμπτης ἐκ δύο φύ-
 σιν εἶναι τὸν εἶνα τῆς ἁγίας ἑαδῆς Χριστὸν τὸν
 Θεὸν ἡμῶν σαρκὶ ἐδημησαντα, ἀναθηματίζω
 Εὐτυχία, Διόσκορον, & πᾶσαν τὴν ἀκίφαλον
 αὐτῶν πληθύν, μὲν & Σαβήριον τὸν Ἰουλιανὸν, &
 τὸν ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν τὸν Ἀλικαρνασσίως, τὸν μὲν
 Θεοδοσίον ἀφ' ὧν τὸ σῶμα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰη-
 σοῦν Χριστὸν ἀναλαβεῖν. τῆς δὲ πέμπτης ὡς ἡ
 τὸ πνεῦμα μαχαιρα τοὺς ἐκ ἀνωθεν τῆς χρο-
 νων ἐπιτολαζώσας ἀδίστους αἰρέσεις ἐχέτην, &
 τοὺς ἐφάρτεν αὐτῶν ἐδραμβόσων, Ὀρθηγίον,
 Διδύμον τε & Εὐάγγριον, κτλ. ἔχουμαι ὡς αἰ-
 ρητικῶν * πρετισμάτων μυσθμάτων. τῆς δὲ ἑκτῆς,
 ὡς περ ἐκ δύο φύσεων τὸν Χριστὸν, ἐκ ὧν εἶναι,
 ὅπως & τὰς δύο φύσεις θελήσας τε & ἐκείνας
 ἐν ἑατέρῃ φύσει πεπίστευκα, ἀνθρωπίνῃ τε & θε-
 οῦ. & ἀποκαλλομαι τῆς ἀναθηματίζω Κύρον, Σίρ-
 γιον, Οὐάριον, Πύρρον, Παῦλον, καὶ πάντας
 τοὺς ὁμοφροῦντας αὐτοῖς, & τὰ αὐτῶν δόγματα ὡς
 Σοδομικῶν ἀμειλῶν & Γομορρῶν κληματαῖδα ἔ-
 χουσαν βδέλυον πικρίας μεμίσσηκα. τῆς δὲ αὐτῆς
 ἁγίας ἑκτῆς συνόδου, μὲν πάντων τῶν ἐσπάζομαι
 & θεοδοῦς ἐκφανθέντων δόγματων παρ' αὐτῆς,
 & τοὺς ἐκδοθέντας κανόνας ἀποδέχομαι, ἐν οἷς
 ἐμαρτυροῦν ἐπὶ τῆς σιγῆς εἰκόνων γραφαῖς
 ἀμύδους δακτύλων τὸν προδρόμῳ δεκτικῶν ἐχάρη-
 πται, ὡς εἰς τὸν παρὸν τῆς χάριτος, τὸν
 ἀληθινόν ἡμῖν διὰ νόμου ἀποπορῶν ἀμύδους Χριστὸν
 τὸν Θεὸν ἡμῶν. τοὺς ἔν παλαιῶν ἴσους καὶ τὸς
 σκιάς, ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολα τε & ἀποχα-
 ριστῶν.

ANNO CHRISTI 325.

in se duabus voluntatibus & operationibus :
 crucifixum pro nobis carne, & sepultum,
 & resurrexisset, in caelosque ascendisset, &
 venturum judicare vivos & mortuos. In-
 super spero resurrectionem mortuorum, &
 singulorum gestorum redditionem, bono-
 rum scilicet, & his contrariorum. Expec-
 teus etiam intercessionem sanctissimae & in-
 temeratae dominæ nostræ Dei genitricis &
 semper virginis Mariæ, sanctorumque an-
 gelorum, & sanctorum & gloriosissimorum
 apostolorum, prophetarum, martyrum,
 confessorum, & magistrorum : salutans &
 venerabiles iconas eorum, & omnem hereticam
 abominans contentionem, nec non &
 eorum ductores atque primores, Simeonem
 videlicet, Marcionem, Manetem, Paulum
 quoque Samosatenum, & Sabellium Li-
 byum, eorumque dogmata nefaria. Reci-
 pio etiam sanctas & universales sex syno-
 dos, & earum divina dogmata pariter &
 doctrinas, tamquam quæ divina inspira-
 tione nobis tradita fuerint. Et cum prima
 quidem homoussion & una cum Patre sine
 initio Filium esse credens, anathematizo
 impium Arium, Ætium, Eunomium, Eu-
 doxium, & Demophilum : post hos & eos
 qui jure dicuntur Dissimiles & Semiariani,
 atque omnem coinquinatam eorum cater-
 vam. Cum secunda vero Deum esse Spiritum
 sanctum & vivificantem confitens, ab-
 jicio Macedonium & omnes qui unius cum
 illo sunt sensus, cum his autem & Deo
 perosum Apollinarium, qui insensate de-
 scripsit. Cum tertia autem unum Dominum
 Jesum Christum verum Deum nostrum ex
 Patre genitum, eundemque in novissimis
 diebus propter salutem nostram incarnatum
 ex sancta Dei genitrice semperque virgine
 Maria, prædicans, hominis cultorem Nes-
 storium, & bigam quæ circa ipsum est,
 Diodorum ait ac Theodorum, nec non &
 eorum prodigiosam fabulam prædicantes, &
 in Christo personalem dualitatem forman-
 tes, procul a confessione mea repello. Præ-
 terea cum quarta ex duabus naturis & in
 duabus naturis unum sanctæ Trinitatis Chri-
 stum Deum nostrum carne venisse sentiens,
 anathematizo Eutychetem, Dioscorum, &
 totam ipsorum sine capite multitudinem,
 una cum divinitus fulminando Severo, &
 infando Juliano Halicarnasseo, qui fabulo-
 se Dominum nostrum incorruptum corpus
 suscepisse perhibuit. Denique in quinta,
 quæ sicut machæra spiritus in superficie
 quodammodo ex prioribus temporibus na-
 vigantes iniquas rescidit hæreses, & in-
 ventores patefecit eorum, Origenem vide-
 licet, & Didymum, & Evagrium ; ita &
 ego has, utpote portentosas hereticorum
 fabulationes, repello. Porro per sextam
 sicut ex duabus naturis Christum, ex qui-
 bus & est, olim esse didiceram : ita &
 duas naturales voluntates & operationes ejus
 in utraque natura credidi, humana scilicet
 & divina. Summittoque anathemati Cy-
 rum, Sergium, Honorium, Pyrrhum,
 Paulum, & omnes confesatores eorum :
 dogma quoque ipsorum, ut Sodomiticam
 vitem, & Gomorrhiticam propaginem, a-
 maritudinis botryonem habentes, odivi.
 Ipsi autem sanctæ sextæ synodi cum om-
 nibus dogmatibus, quæ legaliter ac divini-

ANNO CHRISTI 325.

Gr. Sabellianorum

doctores.

Gr. qui sine mente optatus est

ANNO CHRISTI 325.

είρηνη τῷ Θεῷ ἡ ὑπερῶς πάντα νοῦν, οἷς ἐδ...

res, atque unanimes in cunctis inveniamur: & qui sumus sancti Spiritus, non...

Actio 111.

divina uniat, atque diuturnum vulnus sanet, & incolumitate fidei integros servet...

Πετρῷ καὶ Πέτρῳ οἱ Θεοφιλέτατοι πρεσβύτεροι, καὶ τῶν ἵκων ἐπιχόντες...

Petrus & Petrus Deo amabiles presbyteri, & locum retinentes beatissimi papæ Hadriani senioris Romæ, dixerunt; Hujusmodi literas sanctissimus papa recepit...

Ἰωάννης ὁ Θεοφιλέτατος πρεσβύτερος, καὶ τῶν τῶν ἐπέχον τῶν ἀνατολικῶν ἀρχιεπίσκωπων...

Joannes Deo amabilis presbyter, & locum retinens orientalium principum sacerdotum, dixit: Hæ literæ, & pietas imperii fecit nos venire huc...

Ἡ ἁγία συνόδος εἶπεν: ὁ Θεὸς καλῶς ὑμᾶς ἠγάπησεν.

Sancta synodus dixit: Deus vos bene aduxit.

Κωνσταντῖνος ὁ Θεοφιλέτατος διάκονος καὶ νοταριος εἶπεν: ἐπὶ χεῖρας ἔχω τὰς μνημοσυμβάσεις...

Constantinus Deo amabilis diaconus & notarius dixit: Præ manibus habeo memoratos quaterniones qui missi sunt ab oriente: & si jubetis, legemus.

Sanctissimo ac beatissimo domino Tarasio archiepiscopo Constantinopolitani & universali patriarchæ, orientis summi sacerdotis in Domino salutem.

Τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ κυρίῳ καὶ δισσώτῳ Ταρσίου ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμένης πατριάρχῳ, οἱ τῆς ἰσῆς ἀρχιερεῖς...

Sacratissimis & ex divina deitatis inspiratione libellis apostolicæ ac paternæ sanctitatis vestræ præmediis, o beatissimi, nos humiles, & eorum qui desertum incolere gestiunt, ultimi, tremore pariter & gaudio sumus detentæ. Tremore quidem propter timorem eorum quibus ob peccata nostra servire decreti sumus...

Τοῖς πανήροισι καὶ ἐκ Θεῆος ἐπιτηνοῖας ὑπερῶς ῥαδῶσαι λιβέλλαις τῆς ὑπερῶς ἐπιτηνοῖας ἀποστολικῆς καὶ πατρικῆς ἀγιωσύνης μακαριώτατοι, ἡμεῖς οἱ πατεροὶ, καὶ τῶν τῆν ἔρημον ἀποικιστῶν ἐπιτηνοῖας ἔχοντες, ἔσθω καὶ χαρὰς συνηχέσθω...

ANNO CHRISTI 325.

τιῶν ἡμετέρων ταπεινώσει, ἀφ' ὧν μὴ καταλεί-
 σει θεομωκεῖται συνδράματα ἡμῶν, οὐδέ τις
 ἀπέχρησται πρὸς αὐτῶν λογισμῶν, καὶ
 τῶν τῶν ἑσῶν ἰανῶν ἰκαιοσυβουῶν πρὸς ἀ-
 φελίς, ἀποκάλυψαν ἡμῖν πᾶσαι τῶν περὶ-
 τευῶν καταλαγήσεις δι' ἧν καταπορεύσεις τῶν
 καρδίας, δάμασι πρὸς εὐχάριον θρησκείας ἐπὶ τῷ
 πνεύματι τῆς ἀληθείας διαίματι, καὶ τῷ παρα-
 δέξῃ τῆς πνεύματος μεταβολῆς, ἰσχυρῶς ἐκ ἀπο-
 στασίας οὐκ ἀμαρτανῶν μὲν φέβου καὶ ἑσῶν καὶ
 τῷ πνεύματι πάντα καὶ μετακλιθεῖσθε πρὸς τὸ εὐ-
 ἀρεστῶν ἀποστοργίους τῶν ἀφίσεων αἰσῶν, ὁ-
 ἡσώμαθα τῶν αὐτῶν ἰατρῶν ἀγαθότητι τῶν ἰ-
 λογιστῶν ἡμῶν γινώσκου ἐν μέσῳ, ἡ δὲ διὰ τῶν
 ματῶν ἀγίου ἐπιλάμβηται φῶς γνώσεως ἐν ταῖς
 καρδίαις ἡμῶν, καὶ καταφύλας ἐκείνης χαρ-
 σαδαὶ διώματι, καὶ ἐνείας ἀγαθῶν ἀφί-
 ραίωσι τῆς ἀείκης ἡμῶν ἀφίσεις. ἡ δὲ ἡ
 ἐκείνησιν ἀγαθῶν ἐν καὶ φιλαθροῦσιν. συν-
 εδοῦναι πνεύματι ἀγνώστῳ, τῷ ματῷ γινώσκου-
 πῆς ἰσῶν τῶν ὡς ἡμῶν ἀπέχουσι, ἰσχυρῶς τῶν
 ἀποστασίας, καὶ κωλύσαι ἀποστοργίους πῆς
 ἀφίς ἐκ ἀποστασίας, ἀγαθότης αὐτῶν μέσῳ ἡ-
 μῶν, καὶ κατέστησεν πᾶσι μὴ ἐπαύσαι τῶν
 ματῶν, ματῶν δὲ αἰετῶν ἐκείνων οὐκ ἐπίσταν ἡ-
 μῶν καὶ Θεῷ χαρῆτι ἐπιλάμβηται ἰκαιοσύνης,
 καὶ λατῶν τολατωρῶν διότις ζῆλον, καὶ δυσ-
 κτίων φέρον πνεύματι ἐπαύσαι. ἡ δὲ δυσ-
 κητέτης ἰσῶν, ὡς ἐκ τῶν ἀπέχουσι,
 παραδουαί τῶν αὐτῶν ἐκείνων πνεύματος ὑπὲρ
 τῆς ἰκαιοσύνης, καὶ τῶν ἀφίσεων τῶν ἀγνώ-
 στῶν πατέρων καὶ τῶν ἐκείνων βασιλείων ἐκ πῆ-
 ρας ἀγαθῶν. ἀλλ' οἱ μὲν οὖν τῶν ἡμετέρων καὶ μόνων
 πνεύματος, ἰσχυρῶς ἀφίς αὐτῶν, συνελθόντες ὁ κιν-
 δυνῶν, ἔρχου ἐν ὁ λόγος ἡμῶν τῶν βίβλων. ἐπεὶ
 δὲ κατὰ κοινῶν τῶν τῶν ἰκαιοσύνης ἀφίσεις σῶ-
 ματῶν, τῶν ἰσῶν ὄψεσι; ματῶν δὲ τῶν οὐκ
 ἰσῶν βλάβος, κτίσαι οὐκ ἐπίσταν ἰσῶν, καὶ
 ἐκείνῳ θρησκείῳ χαρῆσαι; καὶ τῶν, ἰσῶν, ἡ
 πνεύματος ἀφίσεις πῆς ἀποστασίας ἡμῶν ἰ-
 καιοσύνης, ἰσχυρῶς μὲν καὶ τῶν ἰσῶν
 αὐτῶν ἰσῶν; ἀφίς ταῦτα ἡποστασίας ἡ-
 μῶν, γινώσκου πρὸς τῶν θρησκείων ἀδελφῶν ἡ-
 μῶν ἰσῶν καὶ Θεοῦ ζῆλον τῶν ἐκείνων
 δοξῶν καιοσυβουῶν πῆς, διὸ ἀγίου καὶ μεγα-
 λῶν πατέρων ἡμῶν ἰσῶν συλλέγουσιν γινώσκου-
 πῆς, ἡ μὲν ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγνοοῦν πνεύματος ὄ-
 πτε ἰσῶν, ἰσχυρῶς ἀφίς αὐτῶν. ἰδὲ ἀφίς ἀ-
 δελφοὶ ἀφίσεις συνείας, καὶ ἡσυχίας μάλ-
 λον ἰσῶν. πορῆσαι ἐν πῆς ἀνδραστενῶ-
 νος, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἀποστασίας ἀναδέξασθαι.
 καὶ ἀποστασίας ζῆλον φωνῆ, ἡ δὲ διὰ γραμμάτων ἰσῶν
 ἰσῶν τῶν διαστότας ἡμῶν παρῆσαν ἡσῶν.
 οἰδατε, ὅπως διὰ τραχυτέτης κατηχῶν ἐξοεί-
 σθαι γινώσκου ἐπὶ διότις ἡμῶν ὁ πῆς
 θρόνον λατῶν διότις τῶν ἀδελφῶν ἰσῶν.
 ὄπτε καὶ δὲ τῶν Θεῶν ἰσῶν πνεύματος, καὶ τῶν
 κατῶν ἀποστασίας παρῆσαν ἐν ταῖς ἰκαιο-
 σύνης τῶν Θεῶν τῶν κατ' Αἴγυπτον καὶ Συρίαν πῆς
 ἀφίσεις; ἡμῶν γινώσκου, τῶν κατὰ τῶν

tum vincientes, nos servare secreto ac sine propalatione, quam ab eis erat di-
 cenda, & in hunc modum quicquid ad-
 causelam pertinet exaggerantes, revelave-
 runt nobis omnem rei quam sibi acciderat,
 circumstantiam. Stupescidi autem & com-
 parandi corde, lacrymisque perfusi ferven-
 tibus super huiusmodi narrationis miraculo &
 gloria tantæ rerum mutationis, stetitimus ad orationem, veluti peccatores,
 cum timore ac tremore: & ei qui facit
 omnia, & transfert ad id quod melius
 est, decentem laudem referentes, petivimus
 obtinere benignitatem ejus, quo in mi-
 nimis nobis feret medius, & per Spiritum
 sanctum infunderet lux scientiæ in
 cordibus nostris, atque communis utilita-
 tis consilii donaret virtutem, cogitatione-
 que bonas ad determinationem optimi vestri
 propositi: quod & fecit, cum esset
 benignus atque misericors. Consideravimus
 igitur, sanctissimi, contaminatæ nationis
 cognoscentes contra nos inflationem, re-
 tinere hos qui missi sunt, & prohibere
 appropriare his ad quos destinati sunt:
 ducentes hos in medium nostrum, & ad-
 monentes plurimum, ne inducerent tur-
 bationem, imo, ut specialius dicamus,
 exitium quiescentibus, & Dei gratia pa-
 cificatis ecclesiis, vel populo miserabiliter
 jugo servitutis afflicto, & importabilium
 illatione tributorum oppresso. At illi hæc
 moleste ferentes, dicebant, quia in hoc
 destinati sumus, ut tradamus nostras in
 mortem animas pro ecclesia, & propositum
 sanctissimi patriarchæ ac piissimorum
 imperatorum perducamus in finem. Sed si
 in vestras tantummodo animas, diximus
 ad eos, cohabitaretur periculum, habe-
 ret forte sermo vester aliquam firmitatem.
 At vero quia contra commune corpus pro-
 cedit ecclesia, qualis erit profectus? imo
 qualis non erit læsio, ædificium construere
 super putredinem, & firmo fundamen-
 to privatum? & quomodo, inquam, vel
 qua facie ad eos qui nos miserunt, redi-
 bimus, nihil eorum quæ secundum votum
 suum sperabant, omnino ferentes? Ad
 hæc deficientes nos, scientesque Deo ama-
 biles fratres nostros, Joannem scilicet &
 Thomam, zelo divino orthodoxæ fidei ad-
 ornatos, atque duorum sanctorum & ma-
 gnorum patriarcharum syncellos, quia &
 sanctificandos silentii amatores, diximus
 ad eos: Ecce tempus, fratres, acceptum
 salutis, & silentio excellentius. Ite cum
 viris istis, & pro eis apologiam assumi-
 te; & enarrate viva voce, quæ per lite-
 ras intimare domibus nostris supra vires
 esse conjecimus. Nostis enim qualiter per
 pusillam accusationem exul factus sit a bis
 millibus signorum ille qui ad regendum
 thronum fratris Domini sortitus est Jaco-
 bi. Cum autem opus Dei adimpleveritis,
 & apostolicam traditionem quæ tenetur in
 ecclesiis per Ægyptum & Syriam, domi-
 nis nostris cognitam feceritis, tunc quod
 a vobis desideratur, amplectimini. Et quo-
 modo nos, responderunt, idiotæ cum si-
 mus & inexperies, & ad tantam cau-
 sam

ACTIO III.
 Quædam hæc
 tribuit: quæ
 non leguntur in
 act. 325.
 in act. 325.

1 Sic etiam in Græco, sed forte melius, *conteritur*. Harduans.

ANNO CHRISTI 325

ACTIO III.

πατρισταίω. & ἀρχιεπίσκοποι, τῶν ἡμετέρων
 οὐκ ἔστιν ἡμετέροις ἐκείνων πύργου, ἡ
 πύργου οὐκ ἔστιν ἡμετέροις ἐκείνων πύργου, ἡ
 & τῆς κατὰ ἀποστολικῆς Χρυσῆς χάριτος ἐπι-
 δὲ δὲ μυστικῆς ἡμετέρας καὶ τῶν ἀποστολικῶν
 ὁρῶν τῶν πατρισταίων δεικνύσας, κερυθίσσεται ἐν
 ὅλῳ τῷ ὕψ' ἡμῶν. ὁμοίως τῶν τυραννικῶν κατα-
 γραφῶν ἀποδοῦναι, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀποκα-
 ταστικὴν κατὰ τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων. ἀπὸς δὲ
 ἐκείνων τῶν μετέωρον ἡμετέρων γραμμάτων, πληρο-
 φανῶν τῆς ἡμετέρας δεσποτικῆς μακαριότητος,
 & τῆς ἡμετέρας καὶ ἑσπερίων ἡμετέρων βασιλείων,
 σωμειδιῶν καὶ τῶν ἰσῶν τῆς σωμειδικῆς Θεοδω-
 ρῆ τῶν ἀρχαίων πατρῶν ἡμετέρων καὶ πατριάρχου Ἱεροσο-
 λυμῶν ὑποτάξαι τῶν ὕψ' ἡμετέρων γραφῶν. τῶν
 δὲ τῶν λιβελλῶν κατὰ τῶν σωμειδικῶν Θεοδω-
 ρῆ τῆς αὐτῆς ἐν ἡμετέροις τῆς ληξί γραφῶν
 τῶν μακαρίων & ἐν ὅσῳ τῆς ληξί ἀρχιεπιστο-
 πατριάρχου, Κοσμά πατριάρχου τῆς Αἰλιξανδρείας,
 & Θεοδωρῶν τῆς Αντιοχείας Θεοπόλεως, ὅς & τῶν
 ἀποστολικῶν αὐτῶν ἐν ἡμετέροις ἡμετέροις
 ἡμετέροις & ἡμετέροις ἀρχιεπιστοῦ ὁ κλέος ὁμοφώνως
 ἀρχιεπιστοῦ & Θεοτίμοιοι.

Allius fides in orbis terris personat fines,
 ita & synodi quae nunc per gratiam Dei
 congreganda est per interventionem ve-
 stram, & ejus qui moderatur apostolorum
 principis sedem, praedicabitur in omni lo-
 co qui sub sole est; videlicet quae tyran-
 nice destructa sunt, erigens, & in anti-
 quam & apostolicam reformans traditionem.
 Porro ad mutationem humilium literarum
 nostrarum, satisfactionemque beatitudinis do-
 minationis vestrae, atque viduorum & trium-
 phatorum imperatorum nostrorum, conspe-
 ximus etiam exemplar synodiorum Theo-
 dori sanctae memoriae patris nostri & pa-
 triarchae Hierosolymorum subjiendum his
 B quae scripta sunt a nobis. Hunc autem li-
 bellum secundum solitum ecclesiae ritum,
 idem sanctae recordationis scriptis beatis &
 almi termini sanctissimis patriarchis, Cos-
 mae scilicet Alexandriae, ac Theodoro An-
 tiochiae Theopoleos; qui & reciproca syno-
 dica eorum, dum adhuc viveret, recognos-
 cite dignoscitur. Incolumes vos pro nobis
 orantes Dominus conservet, sanctissimi &
 divinitus honorati.

Ἰσῶν σωμειδικῶν Θεοδωρῆ τῶν ἀρχαίων πατριάρχου
 Ἱεροσολύμων.

Exemplar synodiorum Theodori sanctiss
 patriarchae Hierosolymorum.

Πιστεύομεν τῶν ἡμετέρων, μακαριότητι, καὶ ἀπὸ
 ἀνωθεν καὶ ἐκ ἀρχῆς πατρισταίων, εἰς
 ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἀναρχὸν παντο-
 κρῆ καὶ αἰδίου, πάντων ὁρατῶν & ἀόρατων ποιη-
 τῶν. & εἰς ἕνα κλέος Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν υἱῶν
 τοῦ Θεοῦ, τῶν μονογενῶν, τῶν αἰδίων & ἀπαθῶν
 ἐκ αὐτοῦ γεννηθέντων τῶ Θεοῦ & πατρὸς, & ἐκ
 ἀλλῶν ἀρχῶν ἢ τῶν πατέρων γεννηθέντων, & ἐκ
 αὐτῶν τῶν ὑποτάσσων ἔχοντων, ὡς ἐκ φωτός, Θεὸν
 ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ. & εἰς ἕν πνεῦμα ἁ-
 γιον τὸ αἰδίου ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκ τοῦ ἀποδοῦναι,
 ὡς ἐκ Θεοῦ & αὐτὸ γεννηθέντων, & ἐκ ἀλλο-
 θῶς πατρὸς ἢ ἡμετέροις, ὁμοίωσιν τε & ὁμο-
 φωνῶν, & τῆς αὐτῆς ὁμοίωσιν & ὁμοφώνως, ὡς αὐτῶν & Θεο-
 τῆτος. Ἐν ἕν ὁμοίωσιν τε & ὁμοίωσιν & ὁμοφώνως,
 εἰς μίαν σὺν πατρισταίων θεότητα, & εἰς μίαν σὺν
 πατρισταίων & πατρισταίων, ἀνὰ ἀποστολικῆς
 τε & ἀποστολικῆς ἀναρχίας τε & σωμειδικῆς.
 Ἐν ἕν ὁμοίωσιν τε & ὁμοίωσιν, & μόνον ἐν
 ἕν ὁμοίωσιν τε & ὁμοίωσιν. Ἐν ἕν ὁμοίωσιν τε
 ὁμοίωσιν, μόνον δὲ τῆς μοναδικῆς τῆς θεότητος.
 ὡς γὰρ τὸ ἐν ἑαυτῶν σὺν πατρισταίων ἔχει, ὡς αὐ-
 τῶν τῶν ὁμοίωσιν διακριθέντων, ἐν πατρὶ καὶ
 μόνον σὺν πατρισταίων πατρὸν. διακριθέντων γὰρ
 τῶν ἀποδοῦναι ὁμοίωσιν, & ἀποδοῦναι τῶν
 ἀποδοῦναι ὑποτάσσων, τῶ τῶν ἡμετέροις ὁμοίωσιν
 τῆς ὁμοίωσιν; ἡμετέροις, & παντοκρῆ μόνον ἢ ἀπο-
 σιταί. εἰς γὰρ Θεὸς ἕν, ὅτι & Θεὸς μίαν
 ὁμοίωσιν κερύσσεται, & ἐν ἑαυτῶν ἀποδοῦναι
 γεννηταί. & ὡς καὶ εἰς Θεὸς ὁ Θεὸς &
 μίαν θεότητα ἕν, διακρίσται, & εἰς ἕν Θεὸς μίαν
 ὁμοίωσιν. Ἀρκεῖ γὰρ τὸ διωκτικὸν ὡς καὶ
 τῶν ὁμοίωσιν ἕν, & γεννηταί, & ἀποδοῦναι.
 ἕν ἀποδοῦναι, & πατὴρ & υἱὸς & πνεῦμα
 πατρισταίων λέγεται, σὺν πατρισταίων ἢ σὺν πατρισταίων
 ὡς εἰς μίαν ἑαυτῶν σὺν πατρισταίων ὁμοίωσιν.

Credimus igitur, beatissimi, quemadmo-
 dum credimus de sursum ab initio,
 unum Deum Patrem, sine principio penitus
 & sempiternum, omnium visibilium & in-
 visibilium factorem: & in unum Dominum
 Jesum Christum Filium Dei unigenitum,
 ex ipso Deo & Patre sempiternae ac impar-
 sibiliter natum, nec aliud principium quam
 Patrem scientem, & ex ipso substantiam
 habentem; lumen ex lumine, Deum verum
 ex Deo vero. Et in Spiritum san-
 ctum ex Patre procedentem, lumen &
 Deum per se cognitum, & existentem
 veraciter Patri & Filio coeternum homou-
 dion & contribalem & ejusdem essentiae
 ac naturae, similiter autem & deitatis.
 Trinitatem homoussion ac unius honoris &
 throni, quae in unam recapitulatur & col-
 ligitur deitatem & communem dominationem,
 sine personali & substantiali refusa-
 sione vel divisione. Trinitatem enim in
 unitate credimus, & unitatem in Trinitate
 glorificamus: Trinitatem quidem tribus
 substantiis, unitatem vero singularitate
 deitatis: quae neque unum quod prop-
 rium possidet, confusum habet, neque
 ipsum trinum per totum divisum, sed
 potius in utroque conservatum utrumque
 divisa est enim numeratis substantiis, &
 enumerata personarum diversitatibus, iden-
 titate autem substantiae & naturae unita,
 omnino partitionem non recipit. Unus enim
 Deus est, quia deitas una famosissima
 praedicatur, & in Trinitate persona-
 rum cognoscitur: & neque secundum quod
 unus Deus & una deitas est, dividendus
 & in tres Deos dispartendus: Arianorum
 enim est ista impietas: neque secundum
 quod tres unus Deus est & cognoscitur,
 etiam substantiae tres praedicantur, & Pa-
 ter & Filius & Spiritus sanctissimus dicitur,
 contractus vel compactus, & in unam
 se

& ipsum per se.
 et contra-
 dicit.
 f. quae ac
 que unum
 confusum ha-
 bet, &c.
 et. sed po-
 tius in alio-
 ro alterum.

ANNO CHRISTI 325

ACTIO III.

ἰαλιναίᾳ ὁμοουσίᾳ πατρὶσιν, τοῖς ἐρθεῖσιν ἅ
 ἑ Ἰουστινίου αὐτῶ ἐπισημαίνονται δόγμασι, δε-
 χόμενοι ὡς ἀποδέχονται, καὶ ἀποκαλύπτουσι ὡς ἀ-
 ποδέχονται. καὶ ἀρῶν μὲν ἡ ἐν Νίκαιᾳ συνα-
 γαγῆσιν ἢ τῆ. ἁγίου πατρὸς συνόδου· ἐπι-
 καθύρσειν Ἀρῶν τῶ τῆς μαρίας· ἰσοουσίᾳ, καὶ ἢ
 αὐτῶ ψυχροφθέρῳ βλασφημίᾳ. δι' οὗ ὁμοουσίᾳ,
 καὶ τῆς μίας καὶ ἀσύχου καταγωγῆς Ἰουστινίου, καὶ
 τῶ ἰόν τῶ πατρὸς πνεῦμα βασιλολογεῖται, τῶ
 δι' ἡ τὰ πάντα ἰστέται, καὶ ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ
 εἶναι παρήχθη, ἀνδιματίᾳ, καὶ τῶ αὐτῶ ὁμο-
 φρονῶν, καὶ τῶ τῶ Ἰουστῶ ἀνακτῶν ἀπεφροσέ-
 νησι, Ἰουστινίου τῶ κλέων ἡμῶν Ἰουστῶ Χερσὸν πρό-
 κῆτον ἢ αἰώνῳ ἐκ τῆς τῶ πατρὸς ἰστέας καὶ ὡ-
 ποσέας ἀχρῶν, ἀρῶν ἡμῶν, καὶ ὁ-
 μοουσίᾳ τῆ πατρὸς ὁμοουσίᾳ καὶ τῆ ἁγίου πνεῦμα-
 τῶ· καὶ ὅτι συμβέβηκε, ἡμῶν τῶν ὁμοου-
 σίας, πᾶν τῶ τῆς κατὰ Χερσὸν οἰκονομίας Ἰου-
 στῶ ἰαλιναίᾳ μαρτυροῦν. ἡ δὲ πᾶσα δὲ ἡ ἐν
 Κωνσταντινουπόλει συναγῆσιν ἢ τῆ. πατρὸς ὁ-
 μῶν κατὰ τῶ πνευματικῶ Μακεδονίᾳ, καὶ ἢ
 ἀμῶ αὐτῶ Ἰουστῶν ἡμῶν. ἡ τῶ ἁγία ἐν-
 οῦσῶ τῶ αὐτῶ πνεῦμα τῶ ἁγίου ὁμοουσίᾳ καὶ ὁμο-
 κελῶ ἰστέα, ἐκ τῶ πατρὸς ἀχρῶν καὶ αἰδῶν
 τῶ ἰαλιναίᾳ ἰσοουσίᾳ ἰστέα, καὶ ὁμοουσίᾳ τῶ
 πατρὸς καὶ τῶ ἰόν, ὁμοουσίᾳ καὶ ὁμο-
 οῦσῶ ἡμῶν· τῶ δὲ Ἰουστῶ ἰαλιναίᾳ ἰσοου-
 σίας εἰς αὐτῶ τῶ παρὰ τῶν ἀνακτῶν ἀπεφρο-
 σῶν καὶ ἀνδιματίᾳ, μὲν καὶ τῶ παρὰ τῶν Ἀπολι-
 ναίων, ὡς τῶ κατὰ τῶν ἐπισημαίνονται ἀπο-
 ὁμοουσίᾳ ἰστέα ἰαλιναίᾳ. καὶ τῶ τῶ Ἰουστῶ
 ἀποδέχονται Νικοῦ καὶ ἢ ὁμοουσίᾳ αὐτῶ·
 ὡς ἐκ τῶ οἰκῶν ἰαλιναίᾳ ἰσοουσίᾳ πνε-
 ματικῶ, ἄλλοι τῶ ἀνακτῶν Θεῶν λόγῶν, καὶ
 ἄλλοι τῶ ἐκ τῶν ἁγίων ἰαλιναίᾳ ἰσοουσίᾳ
 κατὰ τῶν ἰαλιναίᾳ, ἰσοουσίᾳ, καὶ μὴ ὁμοουσίᾳ,
 ὡς ἀρῶν ἀρῶν τῶ ἁγία καὶ ὁμοουσίᾳ ἰσοου-
 σίας τῶν τῶν ἡμῶν διαιροῦν τῶν ἰαλιναίᾳ
 διὸ τῶ Χερσὸν φῶσῶ εἰς διὸ ἰσοουσίᾳ, ἀλλὰ
 καὶ τῶ, ἰσοουσίᾳ, φῶσῶ ὡς κατὰ τῶ ἰσοου-
 σίας, καὶ Χερσὸν καλεῖται νομοθετῶ ὡς πα-
 τῶν τῶ ὄντων ἰσοουσίᾳ, καὶ ἀπὸ τῶ τῶ
 καὶ μὲν τῶν πατρῶν, καὶ ὁμοουσίᾳ ἰσοου-
 σίας ὑπερῶν δόξῶ καὶ λαμπρότητι διδῶ-
 νησῶν φῶσῶ. τῶν τῶν ἡμῶν ἡ αὐτῶ ἁγία
 ἢ ἰσοουσίᾳ πατρῶν ἀνδιματίᾳ συνόδου, καὶ
 τῶ ψυχροφθέρῳ αὐτῶ ἀνακτῶν· ἵνα ἰόν τῶ ἐκ
 πατρὸς ἀπὸ αἰώνῳ ἐκλάμψῃ, καὶ τῶ αὐτῶ ἐκ
 ἰαλιναίᾳ ἢ ἡμῶν ἐκ τῆς ἀχρῶν ἡμῶν
 πατρῶν καὶ ἰσοουσίᾳ μαρίας, τῶ ἡμῶν φῶσῶ
 ἀνακτῶν διδῶν, καὶ Θεῶν τῶν καὶ ἀ-
 νδιματίᾳ τῶν αὐτῶ ἰόν τῶ Θεῶ καταργῶ-
 λασα, τῶν ἵνα ἰόν καὶ Χερσὸν καὶ κῶν, καὶ
 ἀπὸ μῶν φῶσῶ τῶ Θεῶ λόγῶ ἐκλαμψῶν
 ἐκ τῶ ἰαλιναίᾳ τῶ διὸ φῶσῶ καὶ ἰσοου-
 σίας ἰσοουσίᾳ. ἰσοουσίᾳ δὲ κατὰ τῶ ἀλλῶ τῶ
 ἁγία μαρίας νομοθετῶ ἰσοουσίᾳ. καὶ
 ἀρῶν δὲ καὶ ἡ ἐν Χαλκιδόνῳ ἰσοουσίᾳ ἀ-
 νακτῶ συνόδου ἢ καὶ ἁγίου πατρῶν, ἐπι-
 καθύρσει τῶ ἰσοουσίᾳ καὶ Χερσὸν φῶσῶ
 πνευματικῶ ἀρῶν· ἡ ὁμοουσίᾳ ὡς παρὰ τῶν
 Concil. General. Tom. XII.

dicentes, rectis ac divinitus inspiratis eorum
 dogmatibus fulciantur, recipientes quos il-
 la recipiant, & abicientes quos ipsa abji-
 ciant. Et prima quidem apud Nicæam ce-
 lebrata trecentorum decem & octo sancto-
 rum patrum synodus in depositionem Arii a
 furia cognominati, & ipsas animas corrup-
 tionum blasphemiarum: quem ut divisorem
 insanam, & incoactus incisorem deitatis &
 Filium Patris creaturam garrula verbositate
 fatentem, per quem profecto cuncta creata,
 & ex non existentibus ut essent producta
 sunt, anathematizavit cum omnibus consen-
 taneis ejus, & procul a divinis sacrariis pe-
 pulit, prædicans Dominum nostrum Jesum
 Christum ante omnia sæcula de Patris sub-
 stantia & substantia, sine tempore ac sine
 fluxu natum; consubstantialem Patri & san-
 cto Spiritui existentem: & per symbolum,
 id est, fidei rectam confessionem, omne Chri-
 sti dispensationis edocuit expresse mysterium.
 Secunda vero collecta est Constantinopoli
 centum quinquaginta patrum synodus con-
 tra Spiritus impugnatores Macedonium, &
 Deo exotos Semarianos socios ejus: quæ
 sancta synodus eundem Spiritum sanctum
 ducem ac magistrum habens, ex Patre sine
 tempore ac sempiternæ processionem dogma-
 tizavit habere, & homoussion Patri & Filio
 fore adorandum & conglorificandum: eos
 autem qui blasphemaverunt in eundem Pa-
 tractum, sine remissione anathematizans sub-
 misit inenarrabilibus, una cum desipiente A-
 pollinario, qui Salvatoris nostri hominem
 sine intellectu, cum esset amens, verbosè
 perhibuit. Et tertia prior Ephesi ducento-
 rum sanctorum patrum refulgens synodus in
 destructionem & dejectionem hominem col-
 lentis Nestorii & consentaneorum ejus: qui
 ex propriis execrabilibus cogitationibus de-
 ceptus, alium esse Deum Verbum, qui ante
 sæcula est, & alium eum qui ex virgine
 propter salutem nostram incarnatus est, gar-
 rula voce profatus est, quartam sceleratus,
 etiam nolens, personam in sanctam & con-
 substantialem Trinitatem inducens: non so-
 lum separans unitas duas Christi naturas in
 duas substantias, verum etiam vocem, quæ
 Dei genitrix appellatur, maledictis abjurans,
 Christotocon hanc vocari nequissime sanxit,
 quæ vere Dei mater est, & ante partum &
 post partum virgo, atque omnis intelligibi-
 lis ac sensibilis naturæ gloria & claritate
 creata sublimior. Hunc igitur eadem sancta
 ducentorum patrum synodus anathematiza-
 vit, una cum animam indentibus deliramen-
 tis ejus; unam Filium ex Patre ante sæcula
 illuxisse, & eundem in novissimis diebus de
 intemerata virgine ac Dei genitrice Maria
 natum fuisse, naturam nostram indutum edo-
 cens, & Deum perfectum & hominem per-
 fectum eundem Filium Dei denuncians, id
 est, unam Filium & Christum & Dominum,
 & absolute unam naturam Dei Verbi incar-
 natam: quod significat doctum naturarum
 unionem, quæ per substantiam facta est.
 Dei vero genitricem proprie ac per verita-
 tem sanctam Mariam nominari legitime sta-
 tuit. Opportunissime autem Chalcedone divi-
 vitus collecta orta est synodus sexcentorum
 triginta sanctorum patrum in depositionem
 deceptæ hæreseos confutæ Christi naturas
 perhibentis: quam primus infensatus Euty-
 ches

Gr. Salva-
torem uo-
strum secun-
dam homi-
nem.

ACTIO III.

ANNO CHRISTI 787

ches ex insipientia suasinstituit, in uno Christo duas naturas inconvertibiliter unitas abnegans, & unam naturam ex duabus factam & compositam prodigiöse conjiciens: qui & Dioscorum noxium fautorem & defenforem habens, orthodoxorum dogmatum calumniator, & veritatis hostis inventus est. Sed hos ambos synodus sancta destruxit, & deliras vocum novitates eorum severis cum illis anathematibus subdidit, prædicans Christi veri Dei nostri duas naturas inconvertibiliter & incommutabiliter unitas in una substantia sua; perfectumque in deitate simul eundem & in humanitate consistere, ex duabus & in duabus naturis nascendum. Præterea & nequam Nestorii divisionem, & ipsum quoque cum sibi consecratis abdicavit. Deinceps autem & quinta convenit synodus in dominante civitatibus, centum sexaginta quatuor sanctorum patrum numerum salvans: quæ ab ipso sancto Spiritu aucta, ante se celebratas sanctas quatuor synodos roboravit, & earum recta dogmata sequens, anathematizavit Nestorium, Eutychem, Theodorum Mopsuestium cum blasphemis suis: adhuc etiam & Origenem, & Evagrium, Didymum quoque, & omnia fabulosa & pagana atque prodigiösa ipsorum eloquia, nec non & epistolam quæ dicitur Ibe ad Marim Persam; & conscriptiones Theodoretii, quas contra recta duodecim capitula sanctæ memoriæ Cyrilli conscriptit.

Post quam sancta sexta synodus quemadmodum alius sol emicuit, ducentorum octoginta novem sanctorum patrum, regiam urbem sortita pro requie: in qua celebrata, eos qui duas proprias voluntates & operationes in dispensatione carnis Christi Dei nostri denegant, & unam voluntatem & unam portentöse afferant operationem Salvatoris nostri deitatis pariter & humanitatis, anathematizavit: id est, Sergium, Phythum, Petrum, Cyrum, Honorium, Theodorum Pharanitanum, & Polychronium delirum senem, atque omnes qui definiunt unam voluntatem & operationem in duabus Christi naturis. Si enim, ut quoddam in loco quidam sapiens ait, sine voluntate & sine operatione humanam Domini naturam dimiserimus, ubi perfectionem in humanitate salvabimus? Duas igitur voluntates & duas operationes congruentes duabus Christi naturis, ut naturalia earum copartantes idiomata, sic magnum salutaris dispensationis mysterium luculenter explanaverunt, & orthodoxam fidem omnium ecclesiarum Dei sine calumnia sineque dubitatione recte sapientibus servaverunt. Has sanctas sex synodos solas esse universales novimus, aliam post has non admittentes synodum: neque enim derelictum est quid ab apostolicis traditionibus, vel paternis seu legitimis editionibus, egens correctionis, vel cujuslibet ornamenti quoquo modo. Omnes itaque male sentientes hæreticos, tamquam satoris zizaniorum satanæ discipulos, & animas corrumpentes miniolos, ab horum malo vertice, videlicet Simone mago, usque ad eorum detestabi-

Εὐτυχὸς ἐξ ἀφορισμῶν συνήγαγον, τὸς ἐν τῷ ἰνὶ Χριστῷ δύο εἶδους ἀξίως ἡνωθῆναι ἀπαρνήσαντες, καὶ μίαν εἶσαν ἐκ τῶν δύο γρηγορησάτων πρᾶξι μὲν συνιδόν. οὗ καὶ Dioscoron τὸν ἀλιτῶρον συνωστισίῳ καὶ διακρίσει ἔχον, τῶν ὀρθῶν δόγματων κατήγορος, καὶ τῆς ἀληθείας ἀντίπαλος ἔστη. ἀλλὰ ἴσως ἄμφω ἡ ἀγία κατὰ Ἰβὴν σύνοδος, καὶ τὸς λοιπὸν κληρονομίας αὐτῶν αὐτοῖς ἀναθέμεσι συνὲ αὐτοῖς καθύπερθε βαθεῖα, κηρύξασα τὸς τῷ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ ἡμῶν Θεῷ δύο εἶδους ἀσυγχύτους, ἀξίως, ἀμειβλίτως ἰνωθείσας ἐν τῇ μὲν αὐτῷ ὑπεστάσει πλείοντι τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι ἐπέχοντα ἐν ἄνθρωπότητι, ἐκ δύο τε καὶ δυοῖν γνωρίζωμεν φύσει. ἄμφω τούτοις δὲ ἐκ τῆν Ἰβη μυστῶν Νεστορίου διαίρεσιν, καὶ αὐτῶν ἐκείνων συνὲ τῶν αὐτῶν συμφύσει ἀπεκάρχη. καθιέρθη δὲ καὶ ἡ πέμπτη συνήγαγεται σύνοδος ἐν τῇ διασκοπείῳ τῶν πόλεων, ῥῆδ. ἀγίων πατέρων ἀριθμῶν ἀποσώζουσα: ἥτις ἐστὶ τῶν αὐτῶν ἀγίων πνεύματος ποδηγημένη, τὸς ἀπὸ αὐτῆς ἀνηρηθῆναι ἀγίας πάσας συνόδους ἀπειρώσει, καὶ τῶν τῶν ὀρθῶν ἐπιπολεθῆσαι δόγμασιν, ἀναθεματίσασα Νεστόριον, Εὐτυχίαν, Θεόδωρον τὸν Μοψουστίας συνὲ τῶν βλασφημίας αὐτῶν. ἔτι τε Ὀριγῆν, Διδύμον, καὶ πάσας τῶν μωδῶν καὶ ἑλληνικῶν αὐτῶν πρᾶξιλογίας, τῶν τε λεγομένων Ἰβη ἐπιστολῶν ἀπὸς Μαρῶν τὸν Πέρσην, καὶ τῶν συγγραμμάτων Θεοδοῦτου, ἀ κατὰ τῶν ὀρθῶν δώδεκα κεφαλαίων Ἰβη ἐν ἀγίοις Κυρίλλου συνήγαγαν.

Μετὰ τὴν ἡ ἀγία ἑκτη σύνοδος ὡσαύτῃ ἀλλοῦ ἐκῆραφον ἦλεος, τῶν σπ. ἀγίων πατέρων, τῶν βασιλῶν πόλεων λαοῦσα κατοπισαίν. ἐν ἡ κροτηθείσα, τὸς τῶν δύο αὐτῶν φύσει θελήσεως καὶ ἐσφύρας ἐπὶ τῆς ἐσφάρας οἰκονομίας Χριστοῦ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀπαρνήσαντες, καὶ μίαν πρᾶξι μὲν καὶ μίαν πρᾶξι μὲν ἐσφύραν τῆς τῶν σωτηρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ἀναθεματίσασα: τῶν Σέργιον, Πύρρον, Πέτρον, Κῦρον, Ὀνήριον, Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν, καὶ Πολυχρόνην τὸν λαρίσταντι γέροντι, καὶ πάντας τῶν θεματίσσαντας, ἢ θεματίζοντας; ἢ θεματίζον τῶν τῶν μίαν θελήσειν καὶ ἐσφύραν ἐπὶ τῶν δύο τῶν Χριστοῦ εἶσων. εἰ γὰρ, ὡς περὶ τῆς ἐσφύρας, ἀδελφῶν τε καὶ ἀσφύρητων τὸν ἀνθρωπίνῳ τῶν κερῶ φύσει παρῆσσημῳ, τῶν τῶν πλείων ἐν ἀνθρωπότητι εἶσων; δύο τῶν τῶν θελήσεως καὶ δύο ἐσφύρας καταλλῆλος τῶν δυοῖν Χριστοῦ φύσει, ὡς φυσικῶν αὐτῶν ἀποσαρμῶσας ἰδιώματι, ὡς τὸ μίαν τῆς σωτηρίας οἰκονομίας μυστήριον σαφέστατον διεξάσασα, καὶ τῶν ὀρθῶν πίσει πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῷ Θεῷ ἀπειρώσει τε καὶ ἀπαρνήσαντες διδάσαντες τῶν ὀρθοδοξῶν. τῶν τῶν ἀγίων ἐκ συνόδου καὶ μόνος ἕσας οἰκονομίας ἐπέσασα, ἀλλῶν κατὰ τῶν τῶν ἀποσώζουσι σύνοδον. ὡς γὰρ ἐπιλείπεται τῶν ἀποσώζουσι παραδόσεων, ἢ πατρῶν ἐσφύρων ἐκδόσεων, θεοῦ δὲ διορθώσεως, ἢ τῆς οἰκονομίας ἐκκοσμητικῆς οἰσώσασα ἕσασ. πάντας τῶν τῶν τῶν κακοφύρας αἰρετικῶν, ὡς τὸ σπορέως τῶν ζιζανίων σατῶν φοιτητῶν καὶ ψευθοδῶν μύσας, ἀπὸ Ἰβη τῶν κακῶν κορυφῶν, Σίμωνος φημι τῶν μάγῳ, μέχρι τῆς ἐδελωρωτάτης αὐτῶν ἡρῶν, συλλήθη.

ANNO CHRISTI 325

λαβόντες καὶ τῆς ἐκ ὅλης ἀνομιματικῆς ψυχῆς
 ἡ δυνάμεις, καὶ μάλιστα δευτερευόντων ἡρώων
 καὶ ἀνομιματικῆς ἐκείνων ἀνομιματικῶν. μὴ δὲ
 καὶ Σαβῆρον τὸν Ἰβὸν Ἀκροπόλεως μορφωτικῆς ἔξαρ-
 χῶν, οὐδ' αὐτοὺς ἰκανοὺς. ἵτις καὶ Πέτρον ἀ-
 πεκρίθησαν τῶν Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ἐν τῇ Ἐπιτομῇ
 ἡμῶν τὸν ἀποστόλου ἐκείνου τελευτήσαντα, καὶ
 πάντας τῶν ἀποστόλων ἀποστόλων ἀποστόλων ἀποστόλων
 ὄντων καὶ πάντας τῶν παρεπιπολάστων τῆς βλασφη-
 μίας αὐτῆς· ἐκ ἀποτροπῆς δὲ, ἀλλὰ μάλιστα ἐπι-
 γομφῶν καὶ ἀποδοχίμων καὶ τῶν ποικίλων ἁγίων συ-
 νόδων, καὶ τῶν ἁγίων ἐκείνων ἐκείνων αὐτοῖς
 παλαιῶν κληρονομιῶν, καὶ ψυχικῶν νομοθετη-
 ματῶν· τῶν δὲ ἀποστολικῶν τῶν ἐκείνων παραδό-
 σεως, δὲ ἐν τῆσιν καὶ ἀποστολικῶν τῶν ἁγίων καὶ
 ἀποκατεστάτων διδασκαλιῶν, ἀποδοχίμων καὶ ἐπι-
 κριτικῶν, τιμῶν ὡς ἀποστόλων καὶ φίλων
 καὶ υἱῶν τοῦ Θεοῦ χρηματισθέντων. ἡ γὰρ ἀπὸς τοῦ
 ἀποστόλου Ἰησοῦ ἐκείνου τῆσιν ἀποδοχίμων ἔχει τῶν
 εἰς τὸν κατὸν διακότιον ἐκείνου· ἵτις γὰρ αὐτῶν
 ταῦτα ὅτι ἐκείνου κατὰ ἐπιτομὴν γίνονται, καὶ
 τὰ αὐτῶν ἐκείνων ἀποδοχίμων ἐκείνων· ἀλλὰ καὶ
 αἱ ψυχῆς αὐτῶν ἐν χερσὶ τοῦ Θεοῦ πειθήσονται, ὡς
 γίνονται. ἡ γὰρ ὡς ὁ Θεὸς καὶ φῶς, καὶ
 οἱ ἐν χερσὶ τοῦ Θεοῦ ὄντες ἁγίοι, ἐν ζωῇ καὶ φωτὶ
 ὑπάρχοντες, καὶ ἐν τῇ τῆσιν ἐκείνων κηλῶν
 ὁ θάνατος Ἰησοῦ ἐκείνου αὐτῶν· ἵτις ζῶντες ἐν πα-
 ρησῆσιν τῶν Θεῶν παρέστησαν. πηγάς σωτηρίας ἐκεί-
 νων Χερσὶ τῶν ἁγίων ἡμῶν παρῆσαν λα-
 βῆσαν, πολλοὺς τῶν ἀποστόλων τῶν ἀποστόλων
 πηγαζόντων, μύρον ζωῆς βρώσαντα, καὶ δαίμονας
 ἀπελκύνοντα· καὶ ὡς φησὶ ὁ μέγας διδάσκαλος
 καὶ Ἰησοῦς ἀποστόλος ἐκείνων, τὸ Ἰησοῦ μαρτυρῶν
 ὅσα νόσους φυλάττειν, ἀποδοχίμων ἀποδοχίμων
 τυφλοῖς τὸ βλέπειν χαρίζονται, λεπροῖς καθαίρου-
 σιν, περὶ αὐτῶν καὶ ἀνομιματικῶν, καὶ ταῦτα ἐκεί-
 νων Χερσὶ τῶν ἐκείνων ἐκείνων. ἐφ' ὧν καὶ κα-
 λῶς ὁ ψαλμωδὸς ἐκείνων· θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς
 ἀστέροις αὐτοῦ. καὶ αὐτοῖς· τῶν ἁγίων τῶν ἐκείνων
 ἐκείνων αὐτοῦ. καὶ αὐτοῖς· τῶν ἁγίων τῶν ἐκείνων
 αὐτοῦ. οὐ τῶν ἐκείνων καὶ τῶν ἁγίων τῶν ἐκείνων
 ἀποδοχίμων ἐκείνων ἐκείνων, ἵτις τῶν ἐκείνων
 ἡμῶν ἐκείνων ἀποδοχίμων ἐκείνων· Θεοῦ λόγος, κηλῶν δὲ ἡ-
 μῶν καὶ σωτηρίας Ἰησοῦ Χερσὶ, καὶ μορφῶν δού-
 λου λαβόντων. οὐ ἡ εἰκὼν καὶ τὸ ἐκτύπωμα οὐ τῆς
 θεότητος τῶν ἀποστόλων ἐκείνων ἐκείνων ἡ ἀχραν-
 τῆ αὐτοῦ σαρκὶ φέρεται τῶν χαρακτήρων· ἀποδοχίμων
 γὰρ καὶ ἀποδοχίμων ἡ θεῶν φύσις, καὶ ὁμο-
 μῆτις. θεῶν γὰρ αὐτοῖς ἴσους ποιοῦσι αὐτοῖς
 ὁ μονογενὴς ἔκείνων· ἀλλὰ τῶν ἀποδοχίμων
 αὐτοῦ. χρηματισθέντες τῶν εἰκόνων ἀποδοχίμων
 νομῆς. ἵσους γὰρ Θεὸς ἐν καὶ ἀποδοχίμων ἐκείνων
 τῶν ἁγίων, καὶ ὡς αὐτοῖς ἀποδοχίμων ἐκείνων
 καὶ ἐκείνων, καὶ ἐκείνων, καὶ ἐκείνων, τῶν τῶν
 ἡμετέρων, ὡς ἡμετέρων, φύσις. ἀποδοχίμων
 Χερσὶ τῶν εἰκόνων, τῶν τῶν ὁμοδοχίμων τῶν
 ἀποδοχίμων ἀποδοχίμων, ὡς κηλῶν τῶν ἀποδοχίμων
 αὐτοῦ θεότητος· ἀποδοχίμων ἀλλ' ὡς ἡμετέρων
 ἐκείνων ἐκείνων. εἰ γὰρ καὶ λέγει τῶν Ἰου-
 δαίων· τί θελήσει ἀποδοχίμων ἀποδοχίμων, ἐκ τῶν
 ἀληθεῶν λαλῶν ἡμῶν; οὐκ ὡς ἀποδοχίμων μέ-
 νον, ἀλλὰ καὶ Θεὸς. καὶ λέγει· ἵσους καὶ ὁ πατήρ
 καὶ ἵσους. ἐκ ἀποδοχίμων τῶν ἡμετέρων φύσιν. τῶν

lem caudam : & ut complexive dicamus, ceteros omnes ex tota prorsus anathemati- zamus anima simul & mente : maxime illos, quos praelata sanctae & universales sex synodi anathematizaverunt, una cum Severo Acephalorum auctore, (id est, eorum qui Christum auius naturae esse se- tentur.) Quin & Petrum respuo cognomen- to Cnaphes, qui in trisagio hymno argu- mentum apponere ausus est, & passionem impassibili applicare deitati praesumpsit ; & omnes qui blasphemiam ejus sectantur. Non autem refutamur, sed oppido confirmamus & admittimus etiam locales sanctas syno- dos, & correctiones canonicas quae divina sunt ab eis inspiratione depromptae, atque legislationes earum animas illustrantes. Ap- postolicas autem ecclesiarum traditiones, per quas honorare & adorare sanctos & saluta- re docemur, suscipimus & amplectimur, venerantes eos ut famulos & amicos atque filios Dei. Honor enim qui circa devotos conservorum agitur, probationem habet bonae voluntatis erga communem exhibitae Do- minium. Illi enim ipsi cellaria Dei & habita-acula munda, sanctique Spiritus purissima specula facti sunt. Sed & ipsorum animae in manu Dei sunt, ut scriptum est. Cum enim vita sit Deus & lux, & sancti quo- que qui in manu Dei sunt, in vita & luce profecto consistunt. Et ideo pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus. Illi viventes fiducialiter Deo altiterunt : fontes salutares Dominus Christus sanctorum nobis reliquiis praebuit, multimode beneficia in- firmantibus rigantes, unguentum suavissimum emanantes, & demones abigentes : & sicut dicit magnus magister & ab immortalitate cognominatus, martyr ossa languores fugant, infirmos curant, caecis videre donant, leproso mundant, tentationes & me- rores dissolvunt : & haec per Christum qui habuit in illis. Et bene psalmista cecinit : Mirabilis Deus in sanctis suis. Et rursum : Sanctis qui sunt in terra ejus, misericordis om- nes voluntates ejus inter illos. Cum his autem & sanctas & venerabiles imagines ado- rantes amplectimur, id est, Verbi Dei, Domini videlicet & Salvatoris nostri Jesu Christi, qui pro nobis incarnatus est, & formam servi suscepit. Cujus imago & fi- gura non deitatis, quae inconcussa inteme- ratum carni ejus unita est, praefert characte- rem : invisibilis enim est & incircumscripta & informis divina natura : Deum quippe ne- mo vidit unquam : ipse unigenitus enarravit : sed humanitatis ejus coloribus facientes ico- nam adoramus. Apparuit enim Deus super terram etiam cum esset invisibilis, & visus est, & eum hominibus conversatus est, & fatigatus est, & esurivit, & li- tivit lege nostram, quam suscepit, naturae. Adoramus Christi iconam, id est, perso- nam quae hominibus visa est, non divisam ab hac invisibili ejus divinitate : absit : sed unitam huic ex summa conceptione. Nam et si dicit Judaeus : Quid vultis me occidere ho- minem, qui veritatem locutus sum vobis : non erat homo tantum, sed & Deus, & di- cens : Ego & Pater, unum sumus : non de- negat naturam nostram : humano quippe ore ac organica haec asserit lingua. Hono- ramus autem & adoramus etiam intemeratam

doce gloriatus Anathemati infernum ischul est in ipso aliam of.

in manu Dei sunt, ut scriptum est. Cum enim vita sit Deus & lux, & sancti quo- que qui in manu Dei sunt, in vita & luce profecto consistunt.

Anath. vero. id est. ab im- mortalitate sum orate dicitur dicitur.

Mirabilis Deus in sanctis suis. Et rursum : Sanctis qui sunt in terra ejus, misericordis om- nes voluntates ejus inter illos.

Deum quippe ne- mo vidit unquam : ipse unigenitus enarravit : sed humanitatis ejus coloribus facientes ico- nam adoramus.

Nam et si dicit Judaeus : Quid vultis me occidere ho- minem, qui veritatem locutus sum vobis : non erat homo tantum, sed & Deus, & di- cens : Ego & Pater, unum sumus : non de- negat naturam nostram : humano quippe ore ac organica haec asserit lingua.

1149

ACTIO III.

Hypatius sanctissimus episcopus Nicæni di-
xit: Orthodoxis literis que missa sunt ab
oriente, id est, a summis sacerdotibus qui
ibidem sunt, ad sanctissimum & ter beatum
patriarcham Tarasium, consentio, & ea que
confessi sunt, recipio; & sanctas ac venera-
biles imagines honoro & adoro & ample-
dor: & omnes qui non sequuntur confes-
sionem hanc, alienos opinor a catholica ec-
clesia, & anathemati subdo.

Elias sanctissimus episcopus Crete dixit:
Destinatas literas ab oriente sequens con-
sentio & pacifcor.

Stauracius sanctissimus episcopus Chalce-
donensis dixit: Lectis literis sanctissimi &
beatissimi archiepiscopi & patriarche, eas
que ab orientalis dioceseos summis sacer-
dotibus destinatae sunt, talem proprietatem
habere ad illas que sunt Constantinopoli-
tani pontificis arbitror, ut nulla diversitas
inter illas esse videatur, sed perfecta iden-
titas: ita ut unum utraque sint, id est,
plene omni orthodoxia. Propter quod &
ego ita confiteor, & alienos reor esse, qui
ita non sentiunt.

Nicephorus sanctissimus episcopus Dyr-
rachii dixit: Destinatis ab orientis summis
sacerdotibus orthodoxis literis ad Tarasium
sanctissimum patriarcham assentior & con-
cordo, & eorum que confessi sunt, expo-
sitionem recipio: & eos qui ita non sen-
tiunt, anathematizo.

Epiphanius Deo amabilis diaconus eccle-
siae Catanæ, & locum tenens Thomæ san-
ctissimi episcopi Sardiniae, dixit: Verum
est, quia favi mellis sunt verba bona: dul-
cedo autem eorum sanitas animæ, sicut
scriptum est. Igitur ecce & synodice lite-
rae que modo lectae sunt, sanctissimi regis
Constantinopolensis archiepiscopi novæ Ro-
mæ, quas ad orientis orthodoxissimos sum-
mos sacerdotes transmisit; & illae que ab
ipsis rescriptae sunt, dulci ac odorifero fa-
vo fidei sanctorum patrum efflorentes, om-
nium nostrum intelligibiles sensus suavitate
rigaverunt, & animo in fide claudicantes
robusta orthodoxi virtute magisterii sanave-
runt. Quapropter & ego his paria sapiens,
admitto & amplector venerabiles imagines
secundum antiquam consuetudinem. Et il-
lud apostolicum revera concilium, quod
quidam etiam septimam, non jure, sed de-
sipientes nuncupant synodum; nec non &
eos qui id ipsum sapiunt, terribilibus trans-
mitto anathematibus.

Leo sanctissimus praepositus & locum reti-
nens metropoleos Sidæ dixit: Gratia Chri-
sti veri Dei nostri, destinatis literis ab o-
rientis summis sacerdotibus ad Tarasium
sanctissimum archiepiscopum & patriarcham,
annuo, & permaneo: & eos qui ita non sa-
piunt, anathemati transmittito.

Nicolaus reverendissimus monachus & he-
gumenus monasterii Apri, & locum retinens
metropoleos Tyanensium, promulgavit simi-
liter.

Ταύτης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Νικαίας εἶ-
πε· τῆς γαλιῆσι ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς παρὰ τοῦ
αὐτοῦ ἀρχιεπίου ὀρθοδόξως γράμμασι ἀπὸ τῶν
ἀγιωτάτων καὶ τεσπικώτερον οἰκουμενικῶν πατριάρ-
χων Ταρασίῳ σοιχῶ, & τὰ παραπάνω ὁμολογη-
θέντα ἀποδέχομαι. καὶ τὰς ἀγίας καὶ σεπτεῖς εἰ-
κόνας τιμῶ, καὶ ἀφοσκῶ, καὶ ἀσπάζομαι. καὶ πάν-
τας τοὺς μὴ ἰσομῶν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ, ἀλ-
λοτέρως ἡγεῖμαι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν
ἀναθίματι ἐπιβάλλω.

Ἠλίας ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κρήτης εἶπε·
τῆς γαλιῆσι γράμμασι ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἀπο-
λυθῶν σοιχῶ & συντίθηναι.

Σταυράκιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Χαλκη-
δόνος εἶπε· τὸ ἀναγνωθέντα γράμματι Ταρα-
σίῳ τῶ ἀγιωτάτῃ καὶ μακαριωτάτῃ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ
οἰκουμενικῷ πατριάρχῳ, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς
διοικήσεως παρὰ τῶν αὐτοῦ ἀρχιεπίων, πιαυτίῳ
οἰκονομίᾳ ἔχειν ἀπὸς τὰ τῶ αὐτῶ ἡγεῖμαι ἀρχιε-
πίως Κωνσταντινουπόλεως, ὥστε μηδμίαν ἰσροτήτα
εἶν αὐτῶς εἶναι, ἀλλὰ πλείαν ταυτήτα· ὡς εὖ
καὶ τὸ αὐτὸ τὸ ἀμφὸ εἶναι, ἦγον πεπληρωμένως
πάσης ὀρθοδοξίας. διὸ καὶ ἔγω ὡς ὁμολογῶ, καὶ
ἀλλοθίως ἡγεῖμαι τῶς μὴ ὡς φρονήτας.

Νικηφόρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῶ Δυρ-
ραχίου εἶπε· τῆς γαλιῆσι ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς πα-
ρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιεπίου ὀρθοδόξως γράμμασι
ἀπὸς Ταρασίῳ τῶ ἀγιωτάτῃ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρ-
χῳ σοιχῶ καὶ συντίθηναι, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ὁμολο-
γηθέντων τῶν ἑαδιστῶ ἀποδέχομαι. & τῶς μὴ
ὡς φρονήτας ἀναθίματιζῶ.

Ἐπιφάνιος ὁ Θεοφιλέστατος διάκονος τῆς ἐκ-
κλησίας Κατάνης, & τὴν τόπον ἐπίχων Θωμαῶ
τῶ ὁσιωτάτῃ ἐπίσκοπῳ Σαρδινίας, εἶπε· ἀληθῆς·
ὅτι κλέου μέλιτες λόγοι καλοὶ· γλυκύσσμα δὲ
αὐτῶν ἴσας ψυχῆς, ὡς γίγραπται· ἰδοὺ πότιν καὶ
τὰ ἀρίτως ἀναγνωθέντα συνδικὰ γράμματι τῶ
ἀγιωτάτῃ καὶ μακαριωτάτῃ τῆς βασιλευσῆς Κων-
σταντινουπόλεως ἀρχιεπισκόπῳ νίας Ρώμης, ἀ ἀπὸς
τῶς τῆς ἀνατολῆς ὀρθοδοξοτάτῃ ἀρχιεπίως ἔξα-
πίσειλε· καὶ μῦθι καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἀπὸς αὐτῶν
ἀνταποσάλουτα, γλυκίη καὶ εὖσμων κλέου τῆς
τῶν ἀγίων πατέρων ὀρθοδόξως πίσεως περὶ ἀποθί-
μῆς, τῶς πάντων ἡμῶν κοίρας αἰδύσεως τῆ δω-
δέκα καθήροδσαν, καὶ τῶς κατὰ ψυχῆν εἶν τῆ πί-
σει χωλδόντης τῆ ρωσικῆ δύναμι τῆς ὀρθοδόξως
διδασκαλίας ἐξίασαντο. διὸ δὲ καὶ ἔγω ἴσως τὰ
ἴσα φρονῶν, ἀποδέχομαι καὶ περιπτύσσομαι τῶς
σεπτεῖς εἰκόνας κατὰ τῶν ἀρχιῆδων παραδοσιν,
δηλαδὴ τῶν ἀποστολικῶν. ἐκεῖνο δὲ τὸ συνδέσων,
ὅ τινος καὶ ἰβδόμῳν ἀδέσμων παρελήροσαν σιτο-
δον, καὶ τῶς τὰ αὐτὰ αὐτῶ φρονήταστοῖς φεβιροῖς
ἐ ἀποθίματι ἀναθίμασι.

Λέων ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος καὶ τὴν τόπον
ἐπίχων τῆς μετροπόλεως Σιδῆς εἶπε· χερετι Χρι-
στοῦ ἰδοὺ ἀληθινῶ Θεῶ ἡμῶν, τοῖς γαλιῆσι γράμ-
μασι παρὰ τῶν τῆς ἀνατολῆς ἀρχιεπίων ἀπὸς Τα-
ρασίῳ τῶ ἀγιωτάτῃ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ οἰκουμε-
νικῶν πατριάρχων σοιχῶ καὶ ἰμῶν· καὶ τῶς μὴ ὡς
φρονήτας ἀναθίματι παραπίμω.

Νικόλαος ὁ Δλαβείστατος μοναχός καὶ ἡγῶμῆος
τῶ Αἰφου, καὶ τὴν τόπον ἐπίχων τῆς μετροπόλεως
Τυανῶν, ἐξέφωησεν ὁμοίως.

ANNO CHRISTI 1149

ANNO CHRISTI 325.

ACTIO III.

Γρηγόριος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας ἄγει τοὺς ἁγίους γράμματα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς παρὰ τῶν αὐτῶν ἀρχιερέων ἀπὸ τῶν ἀγιωτάτων καὶ οἰκουμένην πατριάρχων, τυχῶν καὶ ἀποδέχομαι, καὶ ἀσπάζομαι τὰς ἀγίας καὶ σιεπὺς εἰκόνας, καὶ τὰς μὴ ἔσω φρονήτας ἀναθίματι καταβάλλω.

Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κατάνης εἶπεν· οἷς ὁ τῆς Ἀσιβίας μεμλιτῆται τρέκας, τῶν τε δὴν πάντως καὶ ὁ τῆς ὀρθοδοξίας ἐξολαμῶνται λόγος. εἰκόνας τοίνυν καὶ ἡ ἐμὴ βραχύτης τοὺς ἀναγνωσκῶντες ἱερεὺς καὶ συνοδικούς γράμμασι τῶ ὁσιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ τῆς βασιλευσας τῶν πόλεων ἀρχιεπιτροπῶν Ταρσίου, ἀπὸ τῆς τῆς ἱεράς ἐκκλησίας ἐγγὺς μὲν καὶ τοῖς παρ' αὐτῶν ἀπὸ αὐτῶν ἀποκαλέσει τυχῶν τὸ τῆς διανοίας ἐπιρρίσασα ὄμμα, κατὰ πάντα τῶν τῶν ἀγίων πατρῶν συμφωνήτων ὀρθοδόξῳ πίσει ὅσα τῆς ἀναγνωσκῶντος ἴστω. διὸ τὰ αὐτὰ αὐτοῖς φρονῶν, ἀποδέχομαι τὰς ἱεράς καὶ σιεπὺς εἰκόνας. ἀποθάλωκεν τὴν γρηγοριανὴν κρητομίαν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐβδόμης ψευδοπροσκύτου, καὶ τὸς τὸ αὐτὸ φρονήτας τοῖς ἀναθίματισμοῖς ἀποτίμωμαι.

Ἀναστάσιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Νικοπολεως παλαιῆς Ἠπείρου εἶπεν· σύμφωνα ὄρων τὰ συνοδικὰ γράμματα Ταρσίου τῶ ἁγιωτάτῳ καὶ οἰκουμένην πατριάρχῳ, καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν τὰ ἀπὸ τῶν τῆς ἀνατολῆς ἀρχιερέων, σωτήρισμα αὐτοῖς, καὶ ὁμολογῶ ἔσω φρονεῖν, καὶ μέχρι πύλου ἀξίως ὁμοίως καὶ ἀποδέχομαι καὶ ἀσπάζομαι τὰς σιεπὺς καὶ ἱεράς εἰκόνας, καὶ τὰς μὴ ἔσω φρονήτας τῶ ἀναθίματι καταβάλλω.

Ἰωάννης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ταυρομενίας εἶπεν· ὡς περὶ τὸ φρονήτης ἐκκλησιαστικῶν, ὡς καὶ ἐὼ λέγειν ἰδιόχρηστος. σύμφωνα τοίνυν ὡσὼν τῶν ὑπεραναγνωσκῶν συνοδικῶν κειμένων Ταρσίου τῶ ὁσιωτάτῳ οἰκουμένην πατριάρχῳ, τῶν ἁγίων παρ' αὐτὸ πρὸς τὰς τῆς ἱεράς ἀγιωτάτης ἀρχιερείας, καὶ τῶν ἀντιγράφων τῶν παρ' αὐτῶν ἀπὸ αὐτῶν πεμφθεῶν περὶ τῆς ἀγίας καὶ ὀρθοδόξου πίσεως τῶν ἱερατικῶν συνόδων, ὡς καὶ τυχῶν πύλου, ἀποδέχομαι καὶ ἀσπάζομαι τὰς ἀγίας καὶ σιεπὺς εἰκόνας. καὶ ἐὼ τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίσεως ὡς ἴστω παραστήσω τὸ βήματι τὸ Χριστοῦ μὴ πέρρησις, καὶ τὰς μὴ ἔσω φρονήτας ἀναθίματι καταβάλλω.

- Γρηγόριος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Πισιδίας ὁμοίως.
- Νικητας ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Κλαυδιόπολεως ὁμοίως.
- Βασίλειος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Σιλαίου ὁμοίως.
- Μιχαὴλ ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Συναδῶν ὁμοίως.
- Θεόδωρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Μυρών ὁμοίως.
- Λέων ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἰκονίου ὁμοίως.
- Λέων ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ρόδου ὁμοίως.
- Γεώργιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Πισιδίας ὁμοίως.
- Εὐσταθίος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Λαδικείας ὁμοίως.
- Κωνσταντῖνος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Πέργης ὁμοίως.

Gregorius sanctissimus episcopus Neocæsariæ dixit: Destinatis literis a summis sacerdotibus qui in oriente sunt, ad Tarasium sanctissimum patriarcham, consentio, & admitto atque saluto sanctas imagines ac venerabiles iconas: & eos qui ita non sapiunt, anathemati submitto.

Theodorus sanctissimus episcopus Catanæ dixit: Qui pietatis meditantur modum, his utique & orthodoxis sermo resurgit. Competenter igitur & mea brevis lectis sacris ac synodicis literis sanctissimi & beatissimi reginæ civitatum summo præfati Tarasii, quas ad eos qui in oriente sunt, transmissit: nihil minus & his quæ ab eis ad ipsum directæ sunt, intentæ mentis visum ingens, per omnia sanctorum patrum concordantes orthodoxæ fidei per lectionem cognovit. Ideoque cum illis hæc sentiens, recipio & saluto sacras & venerabiles iconas: & manifeste vocum novitatem quæ facta est synodi, quæ septima susurrando dicitur, nec non & eos qui cum illa sapiunt, anathematismis transmittito.

Anastasius sanctissimus episcopus Nicopolis veteris Epiri dixit: Concordantes intuens synodicas literas Tarasii sanctissimi patriarchæ, & rescripta earum quæ ab orientis summis sacerdotibus missa sunt, consentio illis, & confiteor ita sapere, & utique in finem innocuus permanere. Et recipio & saluto venerabiles & sacras iconas: & qui ita non sapiunt, anathemati submitto.

Joannes sanctissimus episcopus Tauromeniæ dixit: Sicut unum sentientes convenimus, ita & unum dicere didicimus. Concordantibus igitur synodicis apicibus Tarasii sanctissimi patriarchæ, qui lecti sunt, quique destinati fuerunt ab eo ad orientis sanctissimos sacerdotes, & rescriptis quæ ab illis ad ipsum destinata sunt sanctæ & orthodoxæ fidei sex universalium synodorum, ita & ego credo, recipiens & adorans sanctas & venerabiles imagines: & in hac orthodoxa fide vivens opto astare ante tribunal Christi cum fiducia: & qui sic non sentiunt, anathema sint.

- Gregorius sanctissimus episcopus Pisinuntinum similiter.
- Niceta sanctissimus episcopus Claudiopoleos similiter.
- Basilus sanctissimus episcopus Sylæ similiter.
- Michael sanctissimus episcopus Synadensium similiter.
- Theodorus sanctissimus episcopus Myrensium similiter.
- Leo sanctissimus episcopus Iconii similiter.
- Leo sanctissimus episcopus Rhodi similiter.
- Georgius sanctissimus episcopus Pisdie similiter.
- Eustathius sanctissimus episcopus Laodiceæ similiter.
- Constantinus sanctissimus episcopus Pergæ similiter.

Theo-

ACTIO III.

Theodorus sanctissimus episcopus Seleucia similiter.
 Theophylactus Deo amabilis diaconus & vicarius Stauroplitensium metropoleos similiter.
 Nicolaus sanctissimus episcopus Hierapoleos similiter.
 Leo sanctissimus episcopus Carpathi similiter.
 Theodorus sanctissimus episcopus Amozii similiter.
 Christophorus sanctissimus episcopus Phasidis similiter.

Θεόδωρος ὁ ἐπιτάτης ἐπίσκοπος Σελδακίας ὁμοίως.
 Θεοφύλακτος διάκονος ἢ τοποτηρητῆς τῆς Σταυροπλιτῶν μητροπόλεως ὁμοίως.
 Νικόλαος ὁ ἐπιτάτης ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως ὁμοίως.
 Λεὼ ὁ ἐπιτάτης ἐπίσκ. Καρπάθου ὁμ.
 Θεόδωτος ὁ ἐπιτάτης ἐπίσκοπος τῷ Ἀμοζίῳ ὁμοίως.
 Χριστοφόρος ὁ ἐπιτάτης ἐπίσκοπος Φάσιδος ὁμοίως.
 Κύριλλος μοναχὸς ἢ τοποτηρητῆς Νικήτας ἐπισκόπος Γοτθίας ὁμ.

ANNO CHRISTI 381.

adactioem hac 12 m. 1153no.

Cyrillus monachus & locum tenens Nicetæ episcopi Gothiæ similiter.
 Reliqui sanctissimi episcopi (* atque monasticæ dignitates) promulgaverunt.

Οἱ λοιποὶ ἐπιτάτης ἐπίσκοποι ἔξεφώνησαν.

Tota synodus quæ per gratiam Christi veri Dei nostri, & amatricem pietatis sanctorum tranquillissimorum & orthodoxorum imperatorum nostrorum congregata est, relationem quæ facta est ab Hadriano papa senioris Romæ ad orthodoxissimos imperatores nostros, & charitam orthodoxæ definitionis sanctissimi & beatissimi patriarchæ Tarasii, quæ nunc lecta est; atque literas quæ ad beatitudinem missæ sunt, recipientes consentimus, & salutamus, & honoranter adoramus sacras & colendas iconas: & pseudo-

Πᾶσα ἡ κατὰ χάριν Χριστοῦ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, & φιλοθεῖς ὁσιότητα τῶν γαλινοπλιτῶν ἡμῶν ἢ ἐρθοδόξων βασιλείων συναθροισθεῖσα ἁγία σύνοδος τῷ ἡμετέρῳ ἀγαθῶν πατρὶ Ἀδελφεῷ πάπα τῆς ἀσβεβήτου Ρώμης ἀπὸ τῆς ἐρθοδόξου ἡμῶν κασίτης, ἢ τῶν ναυῶ ἀναγνωσθεῖσα χάρτιν, ὅρον ἐρθοδόξιας τῷ ἀλιωτάτῳ ἢ μακαριώτατῳ οἰκοβλαβῶ πατριάρχῳ Ταρασίῳ ὄντι, ἢ τῷ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἀνατιμωθέντι ἀπὸ τῆς αὐτῆς μακαριώτατου πατρὸς τῶν ἀρχιερέων γράμματα ἀποδεχόμενοι τοιχοῦμεν, ἢ ἀπαρξόμεθα, ἢ ἡμιτιμῶς ἀποσκυώμενοι τὸς ἱεράς ἢ σεβασμῶν εἰκόνας: ἢ τῶν κατ' αὐτῶν γενόμενον ψευδοσύλληθον ἐπι καθαιρίσει τῶν ἀνασκαπτῶν, τῷ ἀναθήματι παραπίπτωμεν. ἀλλ' ὁ Θεὸς φιλεῖ τὸς δεσπότης ἡμῶν τὸς ἀγαθῶν, ἢ τῶν ἀγιώτατων πατριάρχων.

Tarasius sanctissimus episcopus patriarcha dixit: Contentio quievit, & medius paries sublatu est inimicitiarum. Oriens, occidentis, septemtrio, & Mesembria, sub iugo uno & una consonantia facti sumus.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· ἡ φιλονεικία πίπτει, ἢ τὸ μισόλοχον ἤδη τῆς ἐχθρας ἀπολήγει, δύσις, ἀρατος, ἢ μισηθρία, ὑπὸ ζυγὸν εἶα ἢ μίαν συμφωνίαν γενόμεν.

Sancta synodus dixit: Gloria tibi Domine, qui unisti nos.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· δόξα σοι ὁ Θεὸς ὁ ἐκώσας ἡμᾶς.

Tarasius sanctissimus patriarcha dixit: Gratias pacifico Christo vero Deo nostro cum Patre & Spiritu sancto, in sæcula.

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης εἶπε· χάρις τῷ εἰρηνωτικῷ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, σὺν τῷ πατρὶ ἢ τῷ ἀνακαλύψ πνεύματι, εἰς τὸς αἰῶνας ἀμήν.

Sancta synodus laudavit. Multos annos imperatorum: Constantini & Irenæ magnorum imperatorum & principum multos annos. Orthodoxorum imperatorum multos annos. Custodes fidei Domine ferva.

Ἡ ἁγία σύνοδος ἐφήμησε. Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλείων. Κωνσταντίνου ἢ Εἰρημῆς μεγάλων βασιλείων ἢ ἀυπαρχάτων πολλὰ τὰ ἔτη. Ἐρθοδόξων βασιλείων πολλὰ τὰ ἔτη. Τὸς φύλακας τῆς πίστεως κίερον φιλεῖτε. Τὸς ὑπερασπιστὰς τῆς ἐκκλησίας κίερον κράτουν.

Auxiliatores ecclesie Domine ferva. Novi Constantini & novæ Helenæ æterna memoria.

Νεῖς Κωνσταντίνου ἢ νέας Ἑλενης αἰώνια ἡ μνήμη.

Pacificam Domine vitam da eis. Patriarcharum multos annos. Sacri senatus multos annos.

Εἰρηναίαν κίερον ζωὴν αὐτοῖς. Τῶν πατριάρχων πολλὰ τὰ ἔτη. Τῶν ἱερῶν συζηλητῶν πολλὰ τὰ ἔτη.

